Yılmaz Öztuna

20 Eylûl 1930'da İstanbul'da doğdu. 1950-57'de Paris'te bulundu. Siyasal Bilgiler ve müzik öğrenimi gördü. Tarih doktoru olan Öztuna, 1960'ta İstanbul büyük basınında profesyonel gazeteciliğe başladı. 1969'da milletvekili seçilip Ankara'ya yerleşti. Özel sektörde ve devlette genel yayın müdürlüğü, TRT'de baş danışmanlık ve çeşitli kurullarda üyelik, MEB ve Kültür Bakanlığı ihtisas kurullarında üyelik, yönetim kurulları üyelikleri yaptı. İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nı ve İstanbul Türk Müziği Devlet Korosu'nu kurdu. Kültür Bakanlığı'nın ve Konya Selçuk Üniversitesi'nin de kurucularındandır. Yılmaz Öztuna'nın kitaplarının detaylı listesi bu cildin sonunda yer almaktadır.

©T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
1345

KÜLTÜR ESERLERİ DİZİSİ
397

ISBN 975-17-0469-3 (takım)
ISBN 975-17-0707-2

www.kulturturizm.gov.tr
e.posta: kultur@kutuphanelergm.gov.tr

Öztuna,Yılmaz
Devletler ve hânedanlar / Yılmaz Öztuna.- 3. bsk.-Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2005.

5 c.; 24 cm.- (Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları; 1097,1101,1225,1345,1831. Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü kültür eserleri dizisi; 397)
İçindekiler: 1.c.İslâm devletleri-2.c. Türkiye (1074-1990) -3.c. İlk çağ ve Asya Afrika devletleri-4.c. Avrupa devletleri-5.c. Latin Avrupa-Amerika.
ISBN 975-17-0469-3 (tk.)
ISBN 975-17-0707-2 (4.c.)

I. k.a. II. Seriler.
929.7

BASKI
1.500 Adet

(Birinci Baskı 1989 - İkinci Baskı 1996)

BASIM YERİ, TARİHİ
Öncü Basımevi
(0312)384 31 20 (Pbx)

ANKARA - 2005

DEVLETLER ve HÂNEDANLAR

Avrupa Devletleri

Cilt:4

İlaveli 3. Baskı

Yılmaz Öztuna

T. C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YAYINLARI

ÖNSÖZ

Yaşadığımız yeni bin yıl, düşüncede, bilim ve kültürde katma değer yaratamayan toplumların, atılım yapma potansiyelini de kaybettiği, küreselleşen dünyada eriyip yok olmaya doğru gittiği bir dönem olacaktır.

Milletlerin hayatında kültürün önemi; toplumsal kalkınmanın asıl gücünün kültürel kalkınmadan geçtiğinin anlaşılmasında yatmaktadır. Kültürler arası iletişim ve etkileşimin yoğun yaşandığı küreselleşen dünyamızda, toplumların yapacağı atılımın bu gerçeğe bağlı olduğunun farkındayız.

Bu anlayışla Türk kültür, sanat ve edebiyatının seçkin eserlerinin dünyanın çeşitli dillerinde yayınlanmasına yönelik "Çeviri Destek Projesi"ni uygulamaya geçirdik. Bu proje ile kültürel mirasımızın ve tarihten gelen birikimimizin ülkemiz dışındaki geniş kitlelere ulaşması ve paylaşılması yolunda dünya kültürüne yapacağımız önemli katkılar olacaktır.

Kurumlarımız "değer üreten" kurumlar haline geldikçe, düşüncenin önündeki engeller aşıldıkça, kurumlarla bireylerin etkileşimi arttıkça, düşünsel birikimin ekonomik birikim kadar hayati öneme sahip olduğu genel kabule dönüştükçe ve hepsinden önemlisi bu yaklaşım bir "toplumsal irade" biçimini aldıkça, toplum olarak hedeflerimize daha hızlı ve daha kolay ulaşacağız.

Çabamız; okuyan, düşünen ve üreten bireylerin oluşturduğu, kendi değerleriyle tanışık ve barışık bir topluma ulaşmaktır. Bunu sağlamak için de dışa dönük ve evrensel kültüre katkıda bulunan bir yayın politikası ve sektörleşmiş bir yayın dünyasının oluşmasını sağlamaktır.

Atilla Koç
Kültür ve Turizm Bakanı

İ Ç İ N D E K İ L E R

DEVLETLER ve HÂNEDANLAR

ÖNSÖZ

Devletler ve Hânedanlar'ın bu IV. cildi, Avrupa devletlerini ihtivâ ediyor. III. cildin Kitap sayısı devâm ettirilerek 13.-20. Kitaplar bu ciltte toplandı. Bu 8 Kitap'ta sırasıyla Balkanlar, Macaristan, Çekoslovakya ve Polonya, Rusya, İskandinavya, Almanya, Holanda-Belçika, Büyük Britanya sunuluyor. Bu suretle Doğu, Kuzey ve Orta Avrupa devletleri alınarak Büyük Britanya ile Batı Avrupa'ya geçiliyor. 21.-25. Kitaplar, V. ciltte verilecektir (Fransa, İtalya, İspanya, Portekiz ve Brezilya, Amerika). 3, 4 ve 5. ciltlerin Hristiyan ve Gayri Müslim devletleri ihtivâ ettiği, hacim bakımından tek ciltte verilemediği için 3 cilde ayrıldığı anlaşılır.

Bu IV. cildin ilk 5 Kitab'ı 1983-84 yıllarında, son 3 Kitap ise 1988-90'da tape edilebildi.

Elinizdeki IV. cildin, bugünki şu devletlerin Hristiyan hânedanlarını içerdiği anlaşılır: Yunanistan, Arnavudluk, Bulgaristan, Yugoslavya, Romanya, Macaristan, Çekoslavakya, Polonya, Sovyetler Birliği, Finlandiya, İsveç, Norveç, Danimarka, İzlanda, Almanya, Avusturya, İsviçre, Lihtenştayn, Holanda, Belçika, Lüksenburg, Büyük Britanya ve İrlanda. Bütün bu devletler için Türk târîhi bakımından gerekli atıflar ihmâl edilmedi.

Yılmaz ÖZTUNA

Ankara, 1 Mart 1991

KISALTMALAR

/ yaklaşık, aşağı yukarı
= izdivâcı, eşi, evlenme
'Abb.='Abbâs
'Abd.='Abdullâh
'Abdür.='Abdürrahmân
Ah.=Ahmed
alb.=albay
Al.=Allâh
ann.=annesi
Ank.=Ankara
Alm.=Almanca
Ar.=Arabca
aş.bk.=aşağıya bakınız
aş.yk.=aşağı yukarı
ay.es.=ayni eser
A.M., A.Y.=ayni müellif
Bağd.=Bağdâd
başl.=başları
b.=bin, ibn, oğlu (bint=kızı)
B.=Bey, B.,Beğ.=Beğim
Beyr.=Beyrût
bk.=bakınız
beyl.=beyberbeyi
b.bk.=buraya bakınız
bnb.=binbaşı
by.=büyük
C.=Câmii
c.=cild
Çel.=Çelebî
D.=Dîn
Dâw.=Dâwûd
doğ.=doğumu
Ef.=Efendi
Fars.=Farsça
Fât.=Fâtıma
Fr.=Fransızca
Fülân=adı bilinmeyen erkek
Fülâne=adı bilinmeyen kadın
gen.=general
göst.yerl.=gösterilen yerler
GSMH=gayri sâfî millî hâsıla
hakk.=hakkında
H.=Hicrî
Has.=Hasan
Hât.=Hâtûn
Hn.=Hanım
Hrist.=Hıristiyan
Hz.=Hazret-i
Hüm. = Hümâyûn

Hüs.=Hüseyn
Isf.=Isfahân
İst.=İstanbul
İbr.=İbrâhîm
İl.=İllâh
imp.=imparatorluğu, imparator
İng.=İngilizce
İsp.=İspanyolca
İt.=İtalyanca
ît.=îtibâren
izd.=izdivâcı, evlenme
izd.müd.=izdivaç müddeti
Kah.=Kahire
kd.=kadar
Kas.=Qâsim
km=kilometre
kaz.=kazasker
kr.=kral
krş.=karşılaştırınız
kç.=küçük
kum.=kumandan
Lat.=Latince
m=metre
mar.=mareşal
M.=Mîlâdî
M.Ö.=Mîlâd'dan Önce
M.S.=Mîlâd'dan Sonra
med.=medfeni, mezârı
medr.=medresesi
Meh.=Mehmed
Mîr., M.= Mîrzâ
Muh.=Muhammed
Muz.=Muzaffer
müd.=müderris
müdd.=müddeî
Müsl.=Müslümân
n.=nüfûs, nüfûsu
nş.=neşri
ol.=olarak
'Osm.='Osmân, 'Usmân
'Öm.='Ömer, 'Umar
ölm.=ölümü
p.c.=per capita (kişi başına)
pr.=prens
prs.=prenses
Pş.=Paşa
s.=sahife
s.=sayımı
salt.=saltanatı
salt.müd.=saltanat müddeti

sd.=sadrâzam
Sel.=Selîm
sic!=aynen, böyle yazılmış
Sin.=Sinân
st.=satır
sn. = sonra
sonl. = sonları
sult.=sultân
Sül.=Süleymân
süt.=sütun
şeyh.=şeyhulislâm
t.=tahmîni
Tahr.=Tahrân
tal.=talâq, boşanma
tar.=tarafından
Tr.=Türkçe
trc.=tercemesi
Türb.=Türbesi
'Ubeyd.='Ubeydullâh
um.v.=umûmî vâlî
v.=vâlîsi
v.d.=ve devâmı
vel.=velîahd
vs.=ve sâire
Yah.=Yahyâ
yk.bk.=yukarıya bakınız
yş.=yaşı
Yun.=Yunanca
Yûn.=Yûnus
Yûs.=Yûsuf
yz.=yazma
a= yılın ilk yarısı (1984a)
b= yılın 2. yarısı (1985b)
x= bilinmeyen yıl
?= şüpheli yıl, ay, gün

'a, 'u, 'ı = 'ayn
â' = 'ayn-elif
h = hı (kh)
h = ha
g, ğ = gayn
q, k = kaaf
s = se (th)
s = sâd
w = wâw
t = tı
z = zı
z = zel
z, d = dâd

Onüçüncü Kitap

BALKANLAR

I

YUNANİSTAN

Yunan Krallığı (Târîhî Coğrafya)

Yunan krallığının ilk müstakil Balkan devleti olarak ortaya çıkmasına müncer olan Yunan İhtilâli, iki safhalıdır: 12.2.1821'de ihtilâl, Mora'da Patras'ta başladı. Mora'nın kuzey-doğusunda Nauplion (Tr. Anabolu) limanı, ihtilâlin merkezi oldu. 5.10.1821'de Mora, ihtilâlcilerin eline geçti. 13.1.1822'de ihtilâlciler, Mora, Kiklad adaları, Ağrıboz ve Attika'yı içine alan bir Yunanistan kurulduğunu îlân ettiler. Prens Mavrokordato, ihtilâl devletinin başkanlığına seçildi. 24.2.1825'te Kavalalı İbrâhîm Paşa, Mora'nın güney-batısında Modon limanına çıktı. Kuzeyden Mehmed Reşîd Paşa (sonradan sadrâzam olmuştur) Attika'ya girdi. 23.4.1826'da Mora tamâmen geri alındı ve 5.6.1827'de Atina, Osmanlı'ya teslîm oldu.

Bunun üzerine İngiltere, Fransa ve Rusya donanmaları birleşerek Navarin'de Osmanlı donanmasını yaktılar (20.10.1827). Rusya, Türkiye'ye harb îlân ederek Prut nehrini geçip Osmanlı topraklarına girdi (8.5.1828). Fransa, Mora'ya bir kolordu çıkardı (29.8.1828, Navarin'e çıkan General Maison kolordusu). 7.9.1828'de Bâb-ı Âlî, Mora'yı boşaltmaya başladı. 15.8.1829 Londra anlaşması ile Bâb-ı Âlî, Osmanlı imparatorluğuna bağlı, yılda 375.000 altın vergi veren otonom bir Yunan prensliğinin teşekkülünü kabûl etti (Mora ve Kiklad adaları). İngiltere ve Fransa'nın kabûl ettiği bu hal tarzını Rusya,

genişletmek istedi. Osmanlı'nın yenildiği Rus savaşı 15.9.1829 Edirne Muâhedesi ile sona erdirildi. İngiltere, Fransa ve Rusya'nın baskısıyla Bâb-ı Âlî, 24.4.1830'da tamâmen müstakil bir Yunan krallığı kurulmasını kabûl etti. Üstelik Mora ve Kikladlar dışında Ege'nin en büyük adası olan Ağrıboz'la üzerinde Atina'nın bulunduğu Attika yarımadası da bu ilk Balkan devletine veriliyordu. 49.424 km² ve 1.100.000 nüfuslu bu yoksul krallık için, bir Bavyera prensi, kral seçildi.

1850'de Yunan krallığı 49.424 km², 1.235.000 nüfuslu, taht şehri Atina 60.000 nüfuslu idi. Krallık, şu topraklardan oluşuyordu: Attika 20.835km² ve 430.000 n. + Ağrıboz 4.297 km² ve 70.000 n. + Mora 21.643 km² ve 575.000 n. + Kikladlar 2.649 km² ve 160.000 n.

1865'te İngiltere, İyonya(Yunan) Adaları'nı, Yunan krallığına bağışladı. Bu sûretle 1870'te krallık şu duruma geldi: Attika ve Ağrıboz 25.132 km² ve 450.000 n. + Mora 21.643 km² ve 646.000 n. + Kikladlar 2.649 km² ve 123.000 n. + Yunan adaları 1.947km² ve 219.000 n. = 51.371 km², 1.438.000 n.

1875'te: Attika 408.000 + Ağrıboz 87.000 + Mora 678.000 + Kikladlar 129.000 + Yunan adl. 230.000 = 51.371 km², 1.532.000 n., Atina 70.000.

1881'de Yunanistan Tesalya'yı Osmanlı imparatorluğundan (13.488 km²), hiç harbe girmesizin, Türkiye'nin Rusya'ya yenilmesinden ve Batı devletlerinin Bâb-ı Âlî'ye baskısından faydalanarak ilhâk etti.

1900: 64.859 km², 2.534.000 n., Atina 171.000.

1913'te Yunanistan, Balkan Harbi netîcesinde Türkiye'den, Asya adalarını (3.901 km²), Epir'i(9.552 km²), Girid'i(8. 379 km²), Güney Makedonya'yı (34.603 km²), toplam 56.435 km² toprak aldı. 1915: 120.060 km², 4.900.000 n.(Asya'da 3.901 km², 280.000 n.), Atina 289.000.- Yunanistan Balkan Harbi'nden 1913 nüfûsuyle 1.859.000 nüfus kazanarak çıktı. Bu sûretle iki misli büyümüş oldu.

Yunanistan 1920'de, 1913'te Türkiye'den Bulgaristan'a geçen Batı Trakya'yı, Bulgaristan'dan aldı (8.586 km²). 1919-22 arasında Batı Anadolu'yu ele geçirmek istedi, çıktığı İzmir'de, 3 yıl, 4 ay sonra denize döküldü. 1925: 129.880 km², 5.974.000 n. (Asya'da 3.901 km², 294.000 n.), Atina 674.000 (1940'da 1.122.000), Selânik 213.000 (1940'da 225.000).

1945'de, Türkiye'nin almayı reddettiği Rodos ve Oniki Ada (2.682 km²), İtalya'dan Yunanistan'a geçti (1912'den beri İtalya'nındı). İngiltere, Kıbrıs'tan çekildikten sonra da, hukuken olmasa bile fiilen Kıbrıs'a hâkim oldu (Türk çıkartmasıyle Türk kısmı, fiilen Türkiye'ye bağlandı, Rum kısmı Atina'ya bağlı kalmakla devâm etti). Bulgaristan, Batı Trakya ve Arnavudluk ise Epir üzerinde taleb sâhibidirler. Yunan Asya adaları, Lozan muâhedesine göre, silâh ve askerden tecrîd edilmiştir. 1941-44'de Yunanistan'da açlıktan 260.000, bombardımandan ve savaşta 175.000 kişi öldü. 8.4.1951 sayımına göre Yunan krallığının (Vasilion tis Ellados, kısaca Ellás) durumu şöyle idi:

132.562 km², 7.633.000 n., 57 yoğunluk, 34-42° paralel ve 19-29° tûller arasında. Nüfus: 5.974.000 (1924 tahmîni), 7.460.000 (10.1940 sayımı), 8.329.000 (1.1.1957 tahmîni, yoğunluk 62). Adalar 22.040 km², Mora 21.643 km², Kıt'a Yunanistan'ı ise 88.879 km². 1958 tahmîni 8.216.000 n. 1951: 300.000 Sünnî-Hanefî Müslümân (200.000 Türk + 100.000 Arnavud), 10.000 Mûsevî (1940'da 68.000), 6.000

Protestan (4.000 Yunanlı, 2.000 İngiliz), 90.000 Katolik (29.000 Yunanlı, 1.000 Fransız, 60.000 İspanyol), 7.198.000 Ortodoks (100.000 Arnavud, 150.000 Bulgar, 10.000 Çingene, 6.938.000 Yunanlı) (300 câmî).

1951: 3.200 km demiryolu, 22.100 km yol, 33.600 motörlü vâsıta, 104.300 telefon, 250 sinema salonu, 1.270.000 ton ticâret gemisi (30.6.1939'da 1.868.000 ton), 135 harb gemisinden müteşekkil dünyânın 16. donanması (1 kruvazör, 5 denizaltı, 6 muhrib). 2 üniversitede 14.500 talebe ve 435 öğretim üyesi (1837'de açılan Atina'da 11.200 talebe ve 287 öğretim üyesi + 1900'de Türk üniversitesi olarak açılan Selânik'te 3.300 talebe ve 148 öğretim üyesi).

1951: 11 eyâlet(51 il): 1) Attika (Orta Yunanistan) ve Ağrıboz ad.(Euböa)(Atina), 7 il(Ağrıboz ili 4.297 km², 164.000 n.)(Yunanistan'a katılma târîhi 1830): 25.132 km², 2.216.000 n.(88).- 2) (Güney) Makedonya (Selânik), 13 il (Hagion Oros = Aynaroz muhtâr râhibler yarımadası 339 km², 3.100 n. 9) (1913): 34.603 km², 1.691.000 n. (48) (1940: 1.759.000).- 3) Mora(Peloponnessos) ad.(Patras), 7 il (1830): 21.643 km², 1.127.000 n.(52) (1940: 1.164.000).- 4) Tesalya (Volos), 4 il (1881): 13.488 km², 626.000 n. (45).- 5) Girid ad. (Kandiye), 4 il (1913): 8.379 km², 474.000 n.(57).- 6) Batı Trakya (Gümülcine), 3 il (Semendirek ad. ile) (1920): 8.586 km², 337.000 n.(39) (1940: 360.000).- 7) Epir (Yanya), 4 il(1913): 9.552 km², 333.000 n.(32)(1940: 362.000).- 8) Asya Adaları (Midilli), 3 il (1913): 3.901 km², 272.000 n.(73)(1940: 304.000).- 9) İyonya Adl.(Korfu), 4 il (1865): 1.947 km², 228.000 n.(115).- 10) Kiklad Adl.(Hermupolis), 1 il (1830): 2.649 km², 121.000 n.(47)(1940: 129.000) (en by.ada Naksos 439 km²).- 11) Rodos ve Oniki Ada (Rodos), 1 il (1945): 2.682 km², 121.000 n.(45).- Toplam (1951): Asya Yunanistanı (8 ve 11. eyâletler) 6.583 km² ve 393.000 n.(60) (1940'da 433.000) + Avrupa Yunanistanı 125.979 km² ve 7.211.000 n.(57) (1940'da 7.896.000).

Rodos ve Oniki Ada, 4 ilçe idi (1951): Rodos 65.000 n.(1.412 km²), Kalimnos adl. 25.000 n., Kos adl. 22.000 n., Skarpanto adl. 9.000 n.- Asya Adaları'nı teşkîl eden 3 il(1951): Midilli ve Limni (470 km², 35.000) 2.166 km², 155.000 n.(72), Sakız 902 km², 67.000 n.(74), Sisam ve Nikarya 833 km², 60.000 n.(74)(Sisam 550 ve Nikarya 283 km²).- İyonya Adaları, 1780'de 120.000 nüfuslu idi. 1870: Korfu ve Levkás 97.000, Kefalonya 77.000, 1951: Korfu 638 km², 105.000 n. (164), Kefalonya 601 km², 47.000 n.(78), Zenta 408 km², 38.000 n.(94), Levkás(Santa Maria, Aya Mavri) 300 km², 38.000 n.(127).

8.4.1951 sayımına göre şehirler ve by. kasabalar: Atina-Pire 1.553.000 (Attika) (1960: 1.739.000), Selânik 217.000 (Makedonya) (1961: 377.000), Patras 88.000 (Mora), Kandiye 55.000 (Girid), Volos 51.000 (Tesalya), Yenişehir (Larissa) 43.000 (Tes.), Kavala 42.000 (Mak.), Kalamata 39.000 (Mo.), Serez 39.000(Mak.), Hanya 35.000(Gir.), Drama 33.000(Mak.), Gümülcine (Komotini) 33.000(B.Trakya), Yanya 33.000(Epir), Ekaterini 31.000(Mak.), Korfu 31.00 (İyonya adl.), Trikala 28.000 (Tes.), Eskice (Xanthi) 27.000 (Tr.), Midilli 27.000 (Asya adl.), Lamia 27.000 (Tes.), Halkis 26.000(Att.), Rodos 24.000 (Rodos), Sakız 24.000(As.Adl.), Verria 24.000(Mak.), Pyrgos 20.000 (Mo.), Karditsa 19.000(Tes.), Dedeağaç(Alexandrupolis) 18.000 (Tr.), Korinthos 18.000(Mo.), Kozan 18.000 (Mak.), Tripolis 18.000(Mo.), Hermupolis 17.000(Kiklad adl.), Edessa 15.000(Mak.), Arta 14.000(Ep.), Missolonghi 14.000(Att.),

Resmo 14.000(Gir.), Florina 12.000(Mak.), Kılkış(Kilkis) 12.000(Mak.), Levadeia (Livadye) 12.000(Att.), Preveze 12.000(Ep.), Isparta(Sparta) 11.000(Mo.), Zanta 11.000(İy.Adl.), Kastoria 10.000(Mak.), Dimetoka 10.000(Tr.), Agrinion 10.000(Att.), Salamin 10.000(Att.), Teb 10.000(Att.), Kos 10.000(Rod.), Kalimnos 10.000(Rod.).

Bugünki Yunanistan (1981)

131.986 km^2, 9.585.000 n.(1981), 72 yoğunluk, GSMH 44.000.000.000 dolar ve p.c. 4.590 dolar, başkent Atina, resmî dil Yunanca, resmî adı Elleniki Dimokratia ve kısaca Ellás, NATO ve Ortak Pazar üyesi, demokratik cumhûriyet (21.4.1967'den beri), istiklâl târîhi 1830 ve krallık olması 18.1.1833, Hıristiyan Ortodoks (İstanbul Fener'deki Ortodoks Cihan Patriki'ne bağlı). Silâh altında 150.000 kara + 19.000 deniz + 24.500 hava + 34.100 jandarma= 227.600 asker(800'ü kadın), askerlik 22 ay, denizde 26 ve havada 24 ay mecbûrî, 1980 savunma büdcesi 1.770.000.000 dolar, 413 harb tayyâresi.

Avrupa'da 125.917 km^2, 9.251.000 n.(73) + Asya'da 6.069 km^2, 334.000 n. (55). Adalar 24.761 km^2.

Eyâletler: 1) Atina 433 km^2, 2.800.000 n.(6.467); 2) Attika ve Ağrıboz (7 il) 24.475 km^2, 1.080.000 n.(44)(Ağrıboz 3.908 km^2, 180.000 n.=46) (bu 2 eyâletin toplamı: 24.908 km^2, 3.880.000 n.=156); 3) Peloponnessos(Mora)(7 il) 21.439 km^2, 1.075.000 n.(50); 4) İyonya Adaları (4 il) 2.307 km^2, 201.000 n. (87) (Zakınthos 406 km^2, 33.000 n. + Korfu 641 km^2, 102.000 n. + Kefallenia 935 km^2, 39.000 n. + Lefkás 325 km^2, 27.000 n.); 5) Epirus (4 il) 9.203 km^2, 338.000 n.(37); 6) Tesalya (4 il) 13.904 km^2, 718.000 n.(52); 7) (Güney) Makedonya (14 il) 34.203 km^2, 2.057.000 n.(60) (Athos Dağı 336 km^2, 2.000 n.=6: Hagion Oros); 8) (Batı) Trakya (3 il) 8.578 km^2, 360.000 n.(42)(Semendirek ad. ile); 9) Girid (4 il) 8.331 km^2, 498.000 n.(60); 10) Kikladlar (Ege Adaları eyâletinin Kikladlar ili) 2.572 km^2, 94.000 n.(36) ve Midilli ilinin Limni kazâsı 470 km^2, 30.000 n.=64; Asya kıt'asında: Ege Adaları eyâletinin geri kalan 4 ili: 6.069 km^2, 334.000 n.(55).

Asya Yunanistanı: Rodos ve Oniki Ada ili 2.663 km^2, 132.000 n.(50) 4 kazâ: Rodos ad. 1.412 km^2, 72.000 n.=51; Kalimnos adl. 27.000 n.; Kos(İstanköy) adl. 23.000 n.; Skarpanto (Karpatos) adl. 10.000 n. (Rodos ve İstanköy adalarında 10.000 Türk var).- Khios (Sakız) ili 904 km^2, 59.000 n.(65).- Samos(Sisam) ili 778 km^2, 46.000 n.(merkez Vatheos 6.000)=59 (Sisam ad. 550 km^2 + Nikarya ad. 228 km^2).- Lesbos (Midilli) ilinin Midilli kazâsı 1.684 km^2, 97.000 n.=58.- 1951'e nisbetle idârî bölünüşte bâzı değişiklikler görülüyor.

Şehirler (1981): Atina 2.800.000, Selânik 375.000, Patras 125.000, Kandiye 90.000, Larisa 80.000, Volos 57.000, Kavala 52.000, Hanya 46.000, Yanya 45.000, Serez 45.000, Kalamata 44.000, Lamia 43.000, Ḫalkis 41.000, Trikala 40.000, Rodos 38.000, Drama 34.000, Verria 34.000, Korfu 33.000, Katerini 33.000, Gümülcine 33.000, Karditsa 31.000, Sakız 29.000, Xanthi(Eskice) 29.000, Midilli 28.000.

Dil: Yunanca 8.851.000, Arnavudca 267.000(yarısı Müslümân, yarısı Ortadoks), Türkce 190.000(10.000'i Rodos'da), Bulgarca 185.000, İspanyolca 75.000, Çingenece 13.000, İngilizce 3.000, Fransızca 1.000.- Din: Ortodoks 9.187.000, Katolik 90.000, Protestan 8.000, Mûsevî 10.000, Müslümân (Sünnî-Ḥanefî) 290.000.

Yunanistan dışında Yunanca konuşanlar: Kıbrıs 528.000, Suriye 433.000, Lübnân 420.000, Irak 60.000, Türkiye 10.000(toplam Asya: 1.451.000); Bulgaristan 84.000, Arnavudluk 54.000, İngiltere 75.000, Fransa 50.000, Türkiye 45.000, İtalya 45.000, İsviçre 20.000, İsveç 14.000 (toplam Avrupa: 387.000); Mısır 210.000; Avustralya 191.000; Arjantin 2.000; A.B.D. 510.000, Kanada 143.000.- Bütün Dünyâ'da Yunanca konuşanlar (Yunanistan dâhil): 12.242.000.

Mora berzahını açan Korinthos kanalı 9.11.1893'te açılmıştır, 4 mil'dir.

1971'de halkın % 35'i köyde yaşıyordu. 1981'de 1.000 kişiye 66 otomobil, 250 telefon, 127 TV, 2,1 dr. düşüyordu. 1972'de % 12 ümmî idi. 6 üniversitede 100.000 talebe ve 6.150 öğretim üyesi vardı (Atina, Selânik, Kandiye, Patras, Korfu, Gümülcine).

1980 petrol ithâlâtı 14,8 milyon ton, en yüksek buğday istihsâli (1978'de) 2,7 milyon ton, sünger 24 ton(1970), zeytinyağı 234.000 ton(1978), balık 97.000 ton (1977), şarab 0,6 milyon ton(1978), elektrik 19,5 milyar kwh(1978), turist 5.081.000 ve 1,3 milyar dolar(1978), yol 37.000 km(1977), motörlü vâsıta 1.167.200(1978), demiryolu 2.548 km(1980), ticâret filosu 39.328.000 ton(1980) + 11.193.000 ton (yabancı bayrak altında, bilhassa Panama ve Liberya) = 50.521.000 ton, telefon 2.319.800 (1978), TV 850.000, doktor 25.500 (1976).

Yunan Kralları (1832 - 1973)

1) Othon (7.5.1832 - 24.10.1862 = 29, 5, 18) (1815 - 1867 = 52)

2) Yorgios I(5.6.1863 - 5.3.1913 = 49, 9, 0) (1845 - 1913 = 68)

3) Konstantinos I(1913 - 1917 = 4 + 1920 - 27.9.1922 = 2 = 6)(2'nin oğlu) (1868 - 1923 = 55)

4) Alexandros (1917 - 1920 = 3)(3'ün oğlu)(1893 - 1920 = 27)

5) Yorgios II(1922 - 1924 = 2 + 1935 - 1947 = 12 = 14) (1890 - 1947 = 57) (3'ün oğlu)

6) Pavlos (1947 - 1964 = 17)(3'ün oğlu) (1901 - 1964 = 63)

7) Konstantinos II (1964 - 29.6.1973 = 9) (6'nın oğlu) (doğ. 1940)

Yunan İhtilâli'nde Prens Mauracardoto, başkan seçilmişti. 1827'de âsîler cumhûriyet ve İoannis Kapodhistrias'ı (Fr. Jean Capo d'Istrie) (Korfu 1776-Nauplion 1831 = 55) başkan seçtiler. Bu kişi, Rus tab'ası ve Rusya hâriciye müsteşârı idi. Muhâliflerince öldürüldü. 3.2.1830 Londra Protokolü ile İngiltere, Fransa ve Rusya'nın - Türkiye'ye karşı-müteselsil kefâlet ve garantisi altında tamâmen müstakil bir "Yunan krallığı" kurulmasına karar verildi ve Bâb-ı Âlî bu protokole icâbete zorlandı. 7.5.1832'de Wittelsbach(Bavyera) Alman hânedânından 17 yaşında bir prens, "Yunan Kralı" seçildi ve 18.1.1833'te tek kelime Yunanca bilmeyen bu Alman delikanlısı Atina'ya gelip Katolik'likten Ortodoks'luğa döndü(Büyük Devletler, Yunan kralının, büyük Avrupa devletleri hânedânları dışında bir Avrupa hânedânından seçileceğine karar vermişlerdi). Kral, "Yunanistan kralı" değil, seçimle geldiği, ülkeyi atalarından devralmadığı için "Yunan kralı" veya "Helen kralı" diye anılacaktı (sonuna kadar "Helenler kralı" denmiştir). İlk kral Otto, bir ihtilâl ile hal' edilip Avrupa'ya gönderildi. 7,5 ay sonra başka bir hânedândan yeni kral seçildi.

Kral Othon(Alm.Otto) = Amelia von Oldenburg(1818-1875 = 57, Yunan kraliçesi 1836-1862 = 26, izd.1836, izd.müd.31, yş.18-49). Çocukları olmadı (tafsîlât için bk. ALMANYA/Bavyera).- Kral Othon, 2. Bavyera kralı I. Ludwig(1825-1848) (1786-1868) ile Kraliçe Theresia'nın(von Sachsen-Hildburghausen)(1792-1854, izd.1810) 4 oğlunun 2.'sidir. Ağabeyi, 3. Bavyera kralı (1848-1864) II. Maximilian'dır (1811-1864).

Yerine seçilen kral, Alman asıllı Danimarka hânedânından idi (Schleswig-Holstein-Sondenburg-Glucksburg Hânedânı). Lüteryen Protestan olan 18 yaşındaki kral, 10.1863'te Ortodoks oldu ve Yunanca öğrenmeye başladı. Kral Otto'nun yerine, Kraliçe Victoria'nın 2. oğlu Pr. Alfred ve sonra Pr.Leuchtenberg, sonra Portekiz kralının babası Ferdinand von Sachsen-Koburg, Yunan tahtı için düşünüldü. Fakat Yunanistan'ın -Türkiye'ye karşı- garantörü olan 3 devlet(İngiltere, Fransa, Rusya), bu nâmzedlerin hiç birini müttefikan kabûl etmeyince, Danimarka prensi üzerinde ittifak hâsıl oldu. Danimarka kralı(1863-1906 = 43) IX. Christian (1818-1906 = 88) ile Kraliçe Louisa(von Hessen-Kassel)(1817-1898 = 81, izd.1842)'nın 2. oğullarıdır. Asıl adı Wilhelm olan prensin ismi, Yunan tahtına çıkınca Yorgios olarak değiştirildi. Ağabeyi Danimarka kralı (1906 - 1912 = 6) VIII. Frederik (1843 - 1912 = 69), ablası İngiltere kraliçesi (1901 - 1910) Alexandra (1844 - 1925 = 81), kızkardeşi Rusya imparatoriçesi (1881-1894) Maria(1847 - 1928 = 81)'dır. Bu sûretle yarım asır tahtta kalacak olan Yunan kralı, İngiltere ve Rusya hânedânları ile de çok yakın akrabâ oluyordu. Selânik'te öldürüldü. Danimarka oramirali idi.=Olga(Rusya grandüşesi) (1851-1926 = 75)(Yunan kraliçesi 1867-1913=46 + ana kraliçe 1913-1924=11 = 57) (nâibe 1920), izd.1867, izd. müd. 46, yş.16-62. Bu izdivaçtan 5 prens ve 2 prenses doğdu:

1. Kral Konstantinos 1 (no.3) (vel.1868-1913=45) (1897 Türk harbinde başkumandan, 1912-13 Balkan harbinde kezâ başkumandan) = Sophia (von Hohenzollern) (Almanya imparatoru I. (III.) Friedrich'in kızı ve II. Wilhelm'in kızkardeşi) (1870-1932=62)(Yunan kraliçesi 1913-1917=4 + 1920-1922=2 = 6 + ana kraliçe 1917-1920=3 + 1922-1924=2 =5), izd. 1889, izd.müd.34, yş.19-53. Çocukları için aş.bk.

2. Yorgios(1869-1957=88): Yunanistan, Danimarka ve Rusya koramirali, Girid yüksek komiseri(1898-1906=8), Yunan deniz kuvvetleri kumandanı = Maria (Bonaparte) (1882-1962=80), izd. 1907, izd.müd.50, yş.25-75, psikanaliz üzerinde bir çok eserin yazarı. Çocukları: Petros(1908) ve Evgenia(1910). Pr.Petros(1908)=Irene(1904), izd.1939, yş.35, zevcinden 4 yş.by., Alexander Ovtchinnikoff kızı ve Marquis Jéhan de Monléon'dan boşanmış. Prs.Evgenia(1910) =1. Dominik (1911-1976=75), izd.1938, yş.28, zevcinden 1 yş.by., tal.1946, izd.müd.8, yş.36, Pr.Hieronom Radziwill ile Arşidüşes Renata Maria'nın by.oğlu, =2. Raymund (1907), izd.1949(3 yıl sn.), yş.39, Pr.Alexander della Torre e Tasso(Castel Duino dukası) ile Prs.Marie de Ligne'in by.oğlu, bu izdivâcdan: Pr.Charles (1952)=Véronique Lantz(1951), izd.1976, yş.25, zevcinden 1 yş.by. Prs.Evgenia'nın ilk izdivâcından olan oğlu ve kızı: Pr.Jerzy(1942) ve Prs.Tatiana(1939)=Jean Fruchaud(1937), izd.1966, yş.17, zevcinden 2 yş.kç., çocukları Alexis 1969 ve Fabiola 1967.

3. Alexandra (1870-1891=21) = Paul(Rusya grandükü) (1860-1919, katl=59), ilk izd.1889, izd.müd.2, yş.19-21 (Rusya orgenerali), çocukları için bk. RUSYA.

4. Nikólaos (1872-1938=66) (Yunan korgenerali, yazar) = Helena (Rusya grandüşesi) (1882-1957=75), izd.1902, izd.müd.36, yş.20-56. Çocukları: 1) Olga (1903)=Paul(Yugoslavya nâib-prensi) (1893-1976=83) (izd.1923, izd.müd.53, yş.20-73) (çocukları için bk.YUGOSLAVYA); 2) Elizabeth (1904-1955=51) = Carl Theodor (1900-1967=67), izd. 1934, izd.müd.21, yş.30-51, Toerring-Jettenbach kontu (annesi Bavyera prensesi Sophie), kızları Helene = Arşidük Ferdinand. 3) Marina(1906) = George(Kent dükü) (1902-1942=40, izd. 1934, izd.müd.8, yş.28-36)(çocukları için bk.İNGİLTERE)(V.George'un oğlu).

5. Maria (1876-1940=64) =1. Georgii (Rusya grandükü) (1863-1919, katl=56) (annesinin amca-zâdesi) (Rusya tümgenerali), izd.1900, izd.müd.19, yş.19-38 (çocukları için bk.RUSYA); =2. Perikles Yohannides (Yunan koramirali)(1881-1965=84), izd.1922, yş.46-64, izd. müd. 18.

6. Olga (1880): 7 aylık öldü.

7. Andreás(1882-1944=62): Yunan orgenerali, 1921'de Anadolu kuzey cephesi kumandanı, yazar = Alice(von Battenberg) (1885-1969=84), izd.1903, izd. müd. 41, yş.18-59. Çocukları için aş.bk.

8. Hristóphos (1888-1940 = 52): yazar, tümgeneral. 1918'de Litvanya kralı olmayı kabûl etmeyince Litvanya cumhûriyet oldu. =1. Anastasia Stewart(1883-1923 = 40) (2. izd. 1920, izd.müd.3, yş.37-40). =2. Françoise (d'Orléans) (1902-1953 = 51) (izd.1929, izd.müd.11, yş.27-38). Oğulları: Mikhael(1939) = Marina Karella (doğ.1940) (izd. 1965) ve bu izdivacdan: Alexandra (1969) ve Olga (1972).

Prens Andreás'ın (1882-1944) çocukları:

1. Margarita (1905) = Gottfried von Hohenlohe-Langenburg (annesi İngiltere prensesi Alexandra) (1897-1960=63), izd.1934, yş.29-55 (çocukları: 4 prens, 2 prenses von Hohenlohe): Pr.Kraft(1935), 9. Hohenlohe-Langenburg prensi=Charlotte (1938), Croy prensi Alexander kızı, izd.1965, yş.27, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Philipp 1970, Cecile 1967 ve Xenia 1972; Pr.Andreas (1938) = Luise (1943), Schönburg -Waldenburg prensi Georg kızı, izd.1968, yş.25, zevcinden 5 yş.kç., kızları Katerina 1972; Pr.Ruprecht(1944-1976=32); Pr.Albrecht(1944, Ruprecht ile ikiz) = Maria, izd.1975, Fischer'den ayrılmış, oğulları Ludwig 1976; Prs.(1933'de ölü doğdu); Prs.Beatrix (1936).

2. Theodora (1906-1969=63) = Berthold-Friedrich von Baden(1906-1963=57) (Baden büyük-dukalık hânedânı şefi), izd.1931, yş.25-57(çocukları için bk.ALMANYA/Baden).

3. Cecilia(1911-1937, kazâen = 26) = Georg von Hessen (1906-1937, kazâen = 26)(vel. grandük 1906-1919 = 13), izd.1931, izd.müd.6, yıl 20-26, zevcinden 5 yş. kç. çocukları için bk. HESSEN.

4. Sophia(1914) =1. Kristopher von Hessen-Kassel(1901-1943=42, maktûl, ikiz), izd.1932, izd.müd.11, yş.18-29(çocukları için bk.HESSEN-KASSEL). =2. George-William(İngiltere prensi)(1915), izd.1946, yş.32(çocukları için bk. İNGİLTERE-HANNOVER).

5. Philip (10.6.1921): İngiltere prensi 1952'den beri, Edinburgh dukası, İngiltere mareşali, hava mareşali ve büyükamirali. =Elizabeth II(21.4.1926)(İngiltere kraliçesi 1952'den beri), izd.20.11.1947, yş.21 (çocukları için bk.İNGİLTERE) (Charles 1948, Anne 1950, Andrew 1960, Edward 1964).

Kral I. Konstantinos'un (no.3) çocukları:

1. Yorgios II(no.5): Vel.1913-1917=4 + 1920-1924=4 = 8. Prétendant 1924-1935=11. = Elizabeth (Romanya prs.i, kral Ferdinand'ın by.kız) (1894-1956=62, izd.1921, tal.1935=14, yş.27-41)(çocuksuz).

2. Alexandros(no.4): Babasının ferâgati üzerine vel.olan ağabeyi de ferâgat ettiği için tahta çıkarıldı. Maymun ısırmasından öldü. =Aspasia Manos, izd.1919(kraliçe titri taşımadı) (1896-1972=76), izd. müd. 1, yş.24-44, zevcinden 3 yş kç. Kızları (posthume): Alexandra (1921)=Petar II(1923-1970=47) (Yugoslavya kralı 1934-1945 = 11), izd.1944, izd. müd.26, yş.23-49, zevcinden 2 yş.by., çocukları için bk. YUGOSLAVYA.

3. Helena(1896) = Carol II (Romanya kralı 1930-1940=10)(1893-1953=60), 1. izd.1921, tal.1928=7, yş.25-32. Romanya ana kraliçesi 1927-1930=3 + 1940-1947=7 =10. Oğlu Romanya kralı için bk. ROMANYA.

4. Paulos(no.5): aş.bk.

5. Irena (1904-1974=70) = Aimone (İtalya pr.i)(Aosta dükü 1942) (1900-1948=48), izd.1939, izd.müd.9, yş.35-44. Çocukları için bk.İTALYA(Savoie).

6. Aikateríni(1913) = Richard Brandham(İngiliz binbaşısı)(1911), izd.1947, yş.34, zevcinden 2 yş.kç., çocukları var.

Kral Paulos (no.6): Vel: 1917-1920=3 + 1923-1925=2 + 1935-1947=2 = 17. = Frederika(Braunschweig dukası Ernst'in kızı ve ana tar. II. Wilhelm'in torunu) (1917-1981=63)(annesinin amca-zâdesi), izd.1938, izd.müd.26, yş.20-46. Yunan kraliçesi 1947-1964=17 + ana kraliçe 1964-1973=9 = 26. Çocukları:

1. Sophia(1938) = Juan Carlos (İspanya kralı)(1938), izd.1962, yş.24, aynı yaşta. Çocukları için bk. İSPANYA.

2. Konstantinos II(no.7): Vel.=Sparta dükü: 1947-1964=17. = Anna(Danimarka prs.i, Frederik IX'un 3. ve kç. kızı) (1946) (izd.1964, yş.18, 6 yş.kç.). Çocukları: Alexia (1965)(vel.1965-1967=2); Pablos(1967)(vel.1967-1973=6); Nikolaos(1969); Theodora (1983).

Konstantinos II'nin küçük çocukları: Prs. Theodora 1984 ve Pr. Philippos 1987. Velîahd Pavlos=Marie-Chantal (1969), izd. 1995, A.B.D.'li zengin Robert Miller kızı.

3. Irene (1942), vel. 1964-5.

Yunanistan, Türkiye ile 1897, 1912-13 Balkan, 1914-18 Birinci Cihan, 1919-22 Anadolu savaşlarına girdi. 1939-45 savaşına önce İtalyan, sn.Alman taarruz ve istîlâsına mârûz kaldığı için Müttefikler yanında girdi. Kilise, subay ve umûmiyetle halkın kralcı olmasına rağmen, Yunanlılar'ın ihtilâlden ve darbeden hoşlanmaları ve bunu zevk hâline getirmeleri, subayın politika ile ilgilenmesi netîcesinde, savaşların da büyük çalkantıları ile çok rejim değişikliğine uğradı ve gerçek demokrasinin uygulanabildiği yıllar çok sayılı kaldı. I. Konstantinos, savaşların millî kahramânı olmasına rağmen, Anadolu hezîmeti üzerine, İzmir'in istirdâdından 18 gün sonra, velîahdi olan büyük oğlu ile berâber tahttan çekildi. Bu devirde Eleutherios Venizelos (Hanya 1864-Paris 1936=72) (Osmanlı tab'ası olarak doğdu), büyük rol oynadı (başbakan 1910-1915=5 + 1928 -1933=5 = 10). Kral'la ters düştüğü zaman, cumhûriyet rejimini savundu. Kral tahttan çekilince önce Amiral Kunduriotis, kral nâibi oldu (18.12.1923). Sonra cumhûriyet îlân edildi ve cumhur başkanı seçildi (13.4.1924). 10.10.1935'e kadar 11,5 yıl süren cumhûriyet, İki Cihan Savaşı Arası (1918-1939) dünyâsında olduğu gibi gerçekte diktatörlüktü. Askerî diktatörler biribirini tâkıyb etti: Gen. Pangalos (6.1925-8.1926),

Gen. Kondylis (8.1926-7.1928), Gen.Plastiras(3.1933-3.1935), tekrar Gen. Kondylis (3.1935-10.10.1935). Nihâyet dışarıdaki kral tekrar tahta çağırıldı. Kral II. Yorgios, ordu ile uyuşarak 5 yıl tahtında kalabildi. İtalyan ve Alman istîlâsı başladı. Almanlar, Atina'ya girdiler (27.4.1941) ve Girid dâhil bütün Yunanistan'ı ele geçirdiler. Kral, hükûmeti ile Kaahire'ye çekildi. Bir ara Capetown'da bile oturdu. Almanlar, Atina'da Gen.Çolakoğlu'na kendilerine bağlı bir hükûmet kurdurdular. Atina 10.10.1944'te Almanlar'ca boşaltıldı. Metropolit Damaskinos, kral nâibi unvânıyle devletin başına getirildi (1944-46). Kral, 1.9.1946'da Atina'ya gelip 5 yıldan fazla zaman sonra tahta oturdu ve ertesi yıl çocuksuz ölerek yerini kardeşine bıraktı. Yeni kral Paulos (Pablos), millî birlikten mahrum bir ülkenin hükümdârı oldu. Komünist Yunanlılar, Epir'de Konitsa'da (Koniçe) Rus peyki bir Yunan hükûmeti kurdular (12.1947). Batı Devletleri, Rodos ve Oniki Ada'yı vererek(2.1947), Yunanistan'da kralı takviye etmeye ve ülkenin Rusya peyki olmasını önlemeye çalıştılar.

Sosyalist-muhâfazakâr çekişmesi, orduyu yeniden politikaya soktu. 29.6.1973'te ikinci cumhûriyet îlân edildi. Kral, ülkeyi daha 1967'de terketmişti. Gerçek bir askerî diktatörlük kuruldu. Papadapulos (1973), Korg.Phaedon Ghizikis (1973-4), Konstantinos Tsatsos(1975-80), başkan oldular.

Konstantinos Karamanlis, 1907'de Türk tab'ası olarak Serez'de doğmuştu. 1955-63'te başbakan oldu, sonra cunta ile uyuşamayarak Paris'e çekildi. Kıbrıs'a Türk çıkartması netîcesinde askerî cunta düşünce, dönüp başbakan oldu (1975-80). 5.1980'de cumhur başkanı seçildi.

Karamanlis'in yerine cumhur başkanı: Kostis Stefanopulos (Patras 1926), 9.3.1995.

Bibliyografya. Nicola Iorga, *Byzance après Byzance*, Bükreş 1935; L. Stavrianos, *The Balkans since 1453*, New York 1961; Legrand, *Généalogie des Maurocardatos*, Paris 1886; Alb.C.Stovidza, *Le Rome Historique des Mourocordato(1660 - 1830)*, Paris 1913; K.Mendelssohn-Bartholdy, *Geschichte Griechenlands(1453-)*, 2 c., Leipzig, 1870-74; J.Campbell ve P.Sherrard, *Modern Greece*, Londra 1968; S.G.Xydis, *Greece and the Great Powers(1944-47)*, Selânik 1963; C.M.Woodhouse, *The Struggle for Greece (1941-1949)*, Londra 1976; E.S.Foster, *A Short History of Modern Greece*, Londra, 3: 1958; D.Holden, *The Making of Modern Greeks*, Londra 1972; J.T.Spring, *The Oxford Dictionary of Modern Greek*, 2 c., 1966-7; A.Philipson, *Die Griechischen Landschaften*, 4 c., Frankfurt, 1951-9; B.Kayser, *Géographie Humaine de la Grèce*, Paris Ün., 1964; E.Y.Kolodny, *La Population des Iles de la Grèce*, Aix 1973; N.P.Mouzelis, *Modern Greece*, Londra 1978; J.A.Katris, *Eyewitness in Greece: The Colonels Come to Power*, St.Louis 1971; G.F.Abbott, *Turkey, Greece and the Great Powers*, Londra 1917; A.M., *Greece and the Allies (1914-1922)*, Londra 1922; D.J. Cassavetti, *Hellas and the Balkan Wars*, Londra 1914; S.P.Cosmetatos, *The Tragedy of Greece*, Londra 1928; A.Dell, *Isles of Greece*, Londra 1926; Edouard Driault ve Michel L'Héritier, *Histoire Diplomatique de la Grèce*, 5 c., Paris 1926; P.F.Martin, *Greece of the Twentieth Century*, Londra 1912; E.G.Mears, *Greece To-Day*, Stanford Ün., 1929; W.Miller, *A History of the Greek People (1821-1921)*, Londra 1922; A.M., *Greece*, Londra 1928; *Murray's Handbook of Greece*, Londra, 7:1905; W.A.Philips, *The Greek War of Independence (1821-33)*, Londra 1897; R.D.Platykas, *La Grèce pendant la Guerre de 1914-18*, Bern 1918; A.Philippson, *Griechenland*, Leipzig 1897; bütün umûmî jenealoji eserleri, almanaklar, atlaslar, coğrafyalar; çok geniş bibl.için (Osmanlı) kısmına bk.

II

ARNAVUDLUK

Bugünki Arnavudluk (1981)

Arnavudlar, Yunanlılar gibi, Hind-Avrupa(Ârî) ırklarının Avrupa ırkları grubunun Epir ırkları dalındandır. Bir Epir dili olan Arnavudca konuşurlar. Bugünki Yunanca'da 5.000 kadar Türkce kelime olmasına karşılık Arnavudca'da her üç kelimeden biri Türk-Osmanlı asıllıdır. XV. asırda Osmanlı te'sîriyle Müslüman olmuşlar, fakat bir kısmı hâlâ Ortodoks ve Katolik kalmıştır. Önce Arab harfleri ile yazılan Arnavudca, sonra Latin harflerini kullanmıştır.

28.748 km², 2.750.000 n.(1981), 95 yoğunluk, GSMH 2.104.000.000 dolar ve p.c. 765 dolar (bütün Avrupa'da sonuncu), resmî dil Arnavudca, resmî adı Republika Popullare Socialiste e Shqipërisë ve kısaca Shqipniya (Arnavudlnk), hiç bir bloka bağlı olmayan komünist otoriter cumhûriyet, hiç bir dîni tanımayan devlet, çoğunluk Müslümân, istiklâl ve Türkiye'den ayrılış târîhi 28.11.1912, % 34 şehirli. 30.000 kara + 3.000 deniz + 10.000 hava + 13.000 jandarma = 56.000 asker silâh altındadır. Askerlik 2 yıl mecbûrîdir. 1980 savunma büdcesi 199 milyon dolar. 100 harb tayyâresi vardır. 1955-68'de Varşova Paktı üyesi iken çekilmiştir. 1966'ya kadar, Çin peyki idi. 26 kazâ (ilçe) hâlinde yönetilir, ilçeler 479 ilâ 2.528 km² arası büyüklüktedir (1950'de sâdece 10 ilçeye, bunlar da 72 nâhiye ve 2.609 köye ayrılmıştı). Nüfus: 804.000 (1923),

1.003.000(1930), 1.106.000(1941), 1.250.000(1953), 1.394.000(1955), 1.500.000 (1957), 1.507.000(1958), 1.521.000(1960).

Şehirler: Başkent Tirana 210.000(1953'te 70.000, 1960'da 119.000), İşkodra 65.000(1953'de 45.000), Draç limanı 64.000(1953'de 14.000), Avlonya 62.000(1953'de 16.000), Görice 54.000 (1953'de 34.000), Elbasan 54.000(1953'de 21.000), Berat 33.000(1953'de 16.000) ve daha 5 şehir.

Dil: Arnavudca 2.456.000, Romence 100.000, Sırbca 80.000, Türkce 70.000, Yunanca 54.000. Arnavudca 2 lehceye ayrılır: Gega (Şkombi çayının kuzeyi) ve Toska (ayni çayın güneyi, bu lehçe 1945'te resmî dil oldu).- Din: Sünnî-Hanefî Müslümân 1.980.000 (% 72), Ortodoks 520.000 (güneyde), Katolik 250.000 (İşkodra kesiminde).

Elektrik 1,6 milyar kwh(1973), petrol 0,6(1960), 1,2(1970), 3,5(1980) milyon ton, yol 3.100 km(1960), demiryolu 228 km(1980)(1950'de 100 km), motörlü vâsıta 5.300(1960)(1950'de 1.700), ticâret filosu 567.000 ton(1970)(1950'de 3.000 ton), telefon 10.200(1963)(1950'de 1.700), TV 5.000(1978), doktor 3.400. 1970'de yüksek öğretimde 36.500 talebe ve 941 öğretim üyesi vardı ki bunun 12.800 talebe ve 382 öğretim üyesi, 1957'de kurulan Tirana üniversitesinde idi.

Arnavudca, Dünyâ'da 4.220.000 kişinin anadilidir, bunun sâdece 15.000'i A.B.D.'nde, gerisi tamâmen Avrupa kıt'asındadır: Yugoslavya'da 1.360.000, Yunanistan'da 267.000, İtalya'da 112.000, Türkiye'de 10.000. Yunanistan'daki Arnavudlar Ortodoks, İtalya'dakiler Katolik, Yugoslavya ve Türkiye'dekiler Müslümân'dır.

1912-13 Balkan Harbi'ne kadar bütün Arnavud kavmi Osmanlı imparatorluğunun içinde iken, savaş sonrasında, Arnavudlar'ın ancak bir kısmını ihtivâ eden küçük bir Arnavudluk kuruldu. Mühim Arnavud nüfus, başta Sırbistan olmak üzere, Yunanistan ve Karadağ'da kaldı. Bugün de öyledir. Üstelik Büyük Devletler, üçte ikisi Müslümân olan küçük Arnavudluk'a bir Hıristiyan hükümdârı "prens" unvânıyle tâyîn ettiler. Daha önce İkinci Abdülhamîd'in oğullarından Mehmed Burhâneddîn Efendi, Türkiye tahtı üzerindeki hukukunu kaybetmemek için, Arnavudluk hükümdârı olmayı reddetmişti.

Prens Wilhelm von Wied, ancak 7 ay, 22 gün Arnavudluk tahtında kalabildi (6.2.1914-30.9.1914). Lüteryen Protestan olan eski Alman prenslik hânedânlarından Wied hânedânına mensubdur. Bk. ALMANYA. Hânedân, Ren boyundandır. Prens Wilhelm (1876-1945=71), gençliğinde Rusya binbaşısı idi. =Sofia (Schönburg-Walbenburg prensesi)(1885-1936=51, izd.1906, izd.müd.30, yş.21-51, zevcinden 9 yş.kç.). Çocukları: Dr.Maria-Leonora (1909-1956=47) =1.Alfred (Schönburg-Weldenburg prensi, 1905-1941=36, Alman üsteğmeni iken harbde çocuksuz öldü, izd. 1937, izd.müd.4, yş.28-32, zevcinden 4 yş.kç.) (=2. Ion Bunea, doğ. 1899, izd.1949, yş.40, zevcinden 10 yş.kç.) ve Dr.Karol-Viktor(1913-1973=60)(Arnavudluk vel.i 1914)=Eileen Johnston (1922), izd. 1966, yş.44, izd. müd. 7, dul, çocuksuz.- Prens Wilhelm'in babası: Wilhelm von Wied(Wied Hânedânı şefi 1864-1907=43, Prusya orgenerali) = Maria (Holanda prensesi)(1841-1910=69, izd.1871, izd.müd.36, yş.20-56, zevcinden 4 yş.bk.)(Holanda vel. prensesi 1890-1909=19), dîğer çocukları için bk.WIED.

Birinci Cihan Harbi(1914-18) içinde Arnavudluk anarşi ve İtalya nüfûzu altında kaldı, cumhûriyet îlân edildi. Arnavud asıllı rütbeli eski Osmanlı görevlileri tarafından yönetildi. Gittikce Aḥmed Zogo'nun nüfûzu çoğaldı.

Zogu Hânedânı

Zogu veyâ Zogo, Kosova'da bir köydür. Bu köyden olan ve Zogul'lu diye bilinen bir köylü, XV. asrın sonlarında güneyde Mat(Mati/Matya) köyüne hicret edip ihtidâ etdi. Torunu olan ve Küçük Zogullu diye bilinen Arnavut, Mat kasabasının yöneticisi oldu ve yönetim âilesinde devâm etdi. Oğlu 'Abdullâh Bey Zogu'dur(ölm.1630). Bunun neslinden Celâl Zogu Paşa, İstanbul'a gelip öldü ve mîr-i ümerâ derecesinde sivil paşa oldu(yarbay'a eşit mülkiye rütbesi), İstanbul'un zengin tâcirlerinden birinin kızı olan Altûnî-zâde Rûḥiye Hanım'la evlenip 3 oğlu ve 1 kızı oldu: Rıẕâ Bey(Mat kaymakamı iken eşi ve çocukları ile berâber akrabâsından Ḫayreddîn Bey Zogu tar.öldürüldü), Ẕiyâ Paşa, Cemâl Paşa(İst.1860?-Mat 1911=51?) ve Hediyye Hanım(1845? - 1928? =83?)=Yûsuf Bikaku(ölm.1915?)(3 oğul, 5 kız). Ẕiya Paşa oğlu Fehîm Ziyâ Zogo, Mardin savcısı olup Ergun Zogo (1935) İstanbul'da holding yöneticisidir, 3 çocuğu vardır.

Cemâl Paşa(ölm.1911), İkinci 'Abdülḥamîd'in tüfekçibaşısı oldu ve 1908'de bu görevinden ayrılıp Arnavudluk'taki kasabasına gitdi. =1. Melek Hn.(Zogu âilesinden) (ölm.İst.1884), izd.1880, izd.müd.4 yıl. =2. Sâ'diye Hn.(28.8.1876 -25.11.1934 =58, 2, 28)(ana kraliçe 1.9.1928-25.11.1934=6,2,24), izd.1891, izd.müd.20, yş.15-35, zevcinden 16? yş.kç. İlk eşinden Celâl Bey, 2.'den Aḥ.Zogu ile 6 kızkardeşi ve 1892'de doğup küçük ölen bir oğlan oldu. Sâ'diye Hn., Ṣâliḥ Toptânî Bey'in kızı olup annesi de Toptânî'dir.

Cemâl Paşa'nın (ölm.1911) by.oğlu Celâl Bey (İst. 14.5.1881 -İst. 26.2. 1944 =62,9,13) =1. Rûḥiye Hn.b.Ṣâliḥ Agolli Doşişti (Debre 1881-Cannes, 6.12.1956=75), izd.İst.1908, tal.1912=4, yş.27-31, zevci ile ayni yaşda (bu izdivâcdan doğan Sa'îd ve Melek adlı 1909 ve 1911 doğumlu çocuklar az sn. öldüler). =2. Ikbâl Hn. b.'İzzet Bey Pekkinli (ölm.1932), izd.Burel 1931, izd.müd.1. Bu izdivâcdan: Elvira Hn.(doğ.Burel, 3.5.1932)=İbr.Ḥadîdî b. Maḥmûd Hadîdî, izd.İskenderiyye 1955, yş.23(çocukları: Emîn 1958 ve Ḥüs. 1959). Celâl Bey =3. Fâika Minxhalliu(ölm.Kroya 1946), izd.Burel 1932, tal., bu izdivâcdan: İskender Bey(Davos, 3.6.1933), Paris'den me'zûn kimyâ mühendisi =Jacqueline (Bucquy/Pas de Calais, 7.8.1932), izd. Compiègne 1962, yş.30, zevcinden 1 yş.by., Georges Cosme ve Lucienne Prouvost kızı, kızları Virginie(Compiègne, 25.1.1963). Celâl Bey =4. Ḥürriyet Hn.(doğ. Elbasan 1916) b.Emîn Bey Allaj(Elbasan v.) =Ulkiye Binbaşı, izd.Burel 1933, izd.müd.11, yş.17-28, zevcinden 35 yş.kç. Bu 4. izdivâcdan 2 oğul ve 2 kız doğdu: Mirgin(Draç, 3.9.1937)=Maryse (Cannes, 17.1.1934), izd.Cannes, 23.11.1959, yş.25,10,7, zevcinden 3,7,17 by., çocukları Alexandre (Paris, 10.1.1963) ve Michel (Cannes, 16.9.1966); Genc(Tirana, 3.11.1938-İst.1944=6); Melita(Burel, 18.6.1934)='Abdü'l-'Azîz Ḫaḏr, gemi mühendisi, izd.İskenderiyye 1957, çocukları Nermîn(İskenderiyye 1958) ve Vera(İskenderiyye 1964); Vera(Draç, 3.2.1936)=Essawi Ḫaḏr, izd. Kaahire 1955, yş.19, oğulları Celâl(İskenderiyye 1956).

Cemâl Paşa'nın(ölm.1911) 6 kızı: 1)Â'dile(Mati, 25.2.1894 - Paris 1966 = 72) = Emîn Agolli Doşişti Debre Bey(1890-1938=48), izd.1909, izd. müd.29, yş.15-44, zevcinden 4 yş.kç., Celâl Bey'in (1881-1944) ilk eşi Rûḥiye Hn.'ın kardeşidir. 3 erkek ve 2 kız çocuk: Ṣâliḥ(1910, 1980'e doğru Paris'de); Ḥüs.(1914, 1980'e doğru Fransa'da)=Esmâ Cersistopulli, izd.1943, çocukları Sermed(1943, Londra'da, =Sylvia Gautjahr) ve Sâ'diye (1954); Şerefüddîn(1918, =Helen Jordan, izd.1959, oğlu John 1965); Teri(12.6.1922) ve Danuş (1925, =Robert Raudabush, çocukları Robert, Teri Anne ve bir oğlan daha). Teri(1922)=Robert Henry Cooper(12.1.1922), izd.19.9.1946, yş.24, 2, 7, zevcinden 0,5,1 kç., çocukları var (İngiltere).

2) Nâfiye(Mati, 12.9.1900 - Mısır, 21.3.1955 = 54, 6, 9) = Ceno Bey Kriziu (Kosova) 1887-katli Prag, 14.10.1927=40), izd.1922, izd.müd.5, yş.22-27, zevcinden 13 yş.kç., iç işleri, dış işleri bakanı, sn.Belgrad, Sofya, Prag orta elçisi, oğlu Tati Es'ad Murâd Bey Kriziu(24.12.1923), Cannes'da yaşıyor = Münîre Ṣabrî, İsm.Fewzî'den boşanmış, izd.24.2.1952, tal.1970=18.

3) Seniyye Ḫânım-Efendi(Mati, 15.11.1908-Cannes, 15.4.1969=60, 5, 0) = Şeh-zâde Meḥ.Â'bid Ef.(II. 'Abdü'l-Ḥamîd'in 7. ve en kç. oğlu) (17.9.1905-8.12.1973), izd.Tirana, 12.1.1936, tal.Paris, 12.1951=16, yş. 27,1,27-43,1, zevcinden 3,1,28 kç., çocuksuz, düğünde Mussolini'yi Kont Giano temsîl etdi. Arnavudluk'daki II. 'Abdülḥamîd'in çok büyük nüfûzundan faydalanmak için yapılan bu izdivâcdan sn.8.4.1939'a kadar Ef., Arnavudluk'un Paris maslahât-güzârı oldu.

4) Müzeyyen (Mati, 10.11.1909 - Cannes, 10.4.1969 = 59, 5, 0), evlenmedi.

5) Rûḥiye (Mati, 23.12.1910 - Kaahire, 31.1.1948 = 37, 1, 9), evlenmedi.

6) Mâcide (Mati, 8.10.1911 - Cannes, 12.10.1969 = 58, 0, 5), evlenmedi.

Aḥmed Cemâl Bey(Burgajet/Mati, 8.10.1895 - Paris, 9.4.1961=65, 6, 0): İstanbul'da Galata Sarayı mekteb-i sultânîsini (imparatorluk koleji) bitirdi. Arnavudluk'a gidip-babasının Sultân Hamîd'in adamı olması dolayısıyle-24 yaşında dâhiliye nâzırı (30.1.1920), başvekil(1.1922), cumhur başkanı (21.1.1925-1.9.1928=3,8,11), kral (1.9.1928-8.4.1939=10,7,1) oldu. İtalyan işgaali üzerine Arnavudluk'u terkederek İstanbul'da, sn.İskenderiyye'de oturdu. =Géraldine(Geraldina), Apponyi ve Nagy-Appony kontesi (Macar) (doğ.Budapeşte, 6.8.1915), izd. Tirana, 8.4.1938, izd. müd. 23, 0, 1,yş.23-46, zevcinden 20 yş.kç., kraliçe 8.4.1938-8.4.1939=1,0,0. Oğulları: İskender (Tirana, 5.4.1939): sâdece 3 gün vel. 1961'den beri babasının yerine Arnavudluk taht müddeîsi (Leka I) = Susan (Sydney, 28.1.1941), izd. Biarritz, 7.10.1975, yş.34,8,10, zevcinden 1,9,23 kç., Alan Robert Cullen-Ward=Phylis Dorothea Murray-Prior kızı.

İtalyan işgaali ve İtalya kralının Arnavudluk kralı unvânını da taşıması: 8.4.1939-29.11.1944 = 5,7,21. Bu târihte Gen.Enver Ḫoca(Arn.imlâ: Enver Koxha), ülkeye hâkim oldu ve 11.1.1946'da cumhûriyet îlânı ile cumhur başkanı oldu (komünizmin îlânı 2.1.1945). 1944'den bu yana (1984) Enver Hoca, ülkeye hâkimdir. 1908 doğumludur. Ölünce yerine Râmiz Aliya geçti, 1991'de iktidarda idi.

Râmiz Aliya (1925) 3.4.1992'de istîfâ etti ve Avrupa'daki son komünist rejim sona erdi.

Bibliyografya. Spridion Gopcevic, *Geschichte von Montenegro und Albanien,* Gotha 1914; Iorga, *Brève Histoire de l'Albanie et du Peuple Albanais,* Bükreş 1919; K.A.Crezekit, *Historia e Shqipërisë,* Boston 1921; *Historia e Letërsisë Shqipe,* 3 c., Tirana, 1959-61; Kristo Frasheri, *Histoire d'Albanie,* Tirana 1964; A.Baldacci, *L'Albania,* Roma 1929; J.Bourcart, *L'Albanie et les Albanais,* Paris 1921; Constantine Chekrezi, *Albania Past and Present,* Londra 1919; J.Swire, *Albania,* Londra 1929; Vladan Georgevitch, *Les Albanais et les Grandes Puissances,* Paris 1913; Spiridon Gopcevic, *Des Fürstentüm Albanien,* Berlin 1914; T.Selenica, *Shqipria më 1927,* Tirana 1928; *Vjetari Statistikor,* Tirana, 1959'dan beri bir kaç yılda bir yayınlanıyor; W.Russ, *Der Entwicklungsweg Albaniens,* Meisenheim 1979; J.Bertolino, *Albanie,* Paris 1979; R.P.Prifti, *Socialist Albania since 1944,* Cambridge/Mass., 1978; S.Pollo, *Histoire de l'Albanie des Origines à Nos Jours,* Roanne 1974; A.Legoreci, *The Albanians,* Londra 1977; N.C.Pano, *The People's Republic of Albania,* Baltimore 1968; N.Martin, *Un Communisme National,* Paris 1979; S.E.Mann, *An Historical Albanian-English and English-Albanian Dictionary,* 2 c., Londra 1948, Cambridge 1957; C.A. Dako, *Zogu the First, King of Albania,* Tirana 1937.

III

BULGARİSTAN

Bugünki Bulgaristan

110.912 km², 8.900.000 n.(1981), 80 yoğunluk, başkent Sofya, GSMH 32.752.000.000 dolar ve p.c. 3.680 dolar, resmî dil Bulgarca, resmî adı Narodna Republika Bulgaria, komünist cumhûriyet (8.9.1946), istiklâli 5.10.1908. 105.000 kara + 10.000 deniz + 34.000 hava + 25.000 jandarma = 174.000 asker silâh altındadır. Askerlik 2 yıl (denizde 3 yıl) mecbûrîdir. 260 harb tayyâresi vardır. 1981 savunma büdcesi 1.340.000.000 dolardır.

28 il'dir. İllerin büyüklükleri 1.038 ilâ 7.605 km² ve nüfusları 175.000 ilâ 1.120.000 arasında değişmektedir. 1953'te ise 14 il = 95 ilçe = 24 şehir + 84 kasaba + 2.034 köy idi.

Şehirler: Sofya 1.050.000, Filibe(Bulg.Plovdiv) 335.000, Varna 280.000, Ruscuk(Bulg.Ruse) 180.000, Burgaz 165.000, Eski Zağra(Bulg.Stara Zagora) 135.000, Plevne (Bulg.Pleven) 120.000, İslimye (Bulg.Sliven) 96.000.

Dil: Bulgarca 7.523.000(180.000'i Müslümân Pomak, 84.000'i Makedon), Türkce 1.072.000(180.000 Pomak=Bulgarca konuşan Müslümân hâric), Romence 120.000, Çingenece 95.000, Yunanca 84.000, Ermenîce 6.000.

Din: Ortodoks 7.457.000, Katolik 55.000, Protestan 17.000, Mûsevî 24.000; Sünnî-Ḥanefî Müslümân 1.347.000.

Dünyâ'da Bulgarca konuşanlar: 9.142.000: Bulgaristan 7.523.000, Yugoslavya 1.350.000, Yunanistan 185.000, Türkiye 10.000, Polonya 6.000, Rusya 3.000; A.B.D. 65.000.

Bulgarca, Güney Slav dillerinden biridir(dîğerleri: Sırbca ve Slovence). Kiril alfabesi ile yazılır. Makedonca, Bulgarca'nın bir lehcesidir ve yukarıdaki paragrafta Bulgarca konuşanlara idhâl edilmiştir. Bulgarlar, aslen bir Türk kavmidir. Güney Slavları ile karışıp, Türkce yerine bir Slav lehcesi konuşmaya başlamış ve Bizans te'sirleriyle Bulgar han'ları Ortodoks olmuşlardır.

Petrol 0,3 milyon ton(1980), yol 31.900 km(1978), demiryolu 4.096 km(1978) (1.554 km'si elektrikli)(1953'de 4.900 km), ticâret filosu 875.000 ton(1972) (1953'de 3.000 ton), telefon 1.032.000 (1978)(1953'de 60.000), TV 1.618.000, âzamî buğday istihsâli (1978) 3,5 milyon ton.

1977'de 3 üniversitede 22.700 talebe ve 1.613 öğretim üyesi + yüksek okullarda 91.000 talebe ve 13.000 öğretim üyesi vardı. Sofya üniversitesi 1888'de açılmış, 1904'te yeniden düzenlenmiş, Filibe 1945'te açılmış, 1972'de düzenlenmiş, Tırnova ise 1971'de açılmıştır.

Târîhî Demografi

Bugünki Bulgaristan topraklarında, Türkiye(Osmanlı) zamânında 1825'de 3.370.000(Sofya 76.000, Silistre 63.000, Filibe 60.000); 1850'de 3.240.000 (Sofya 100.000, Silistre 72.000, Filibe 68.000); 1875'de 3.600.000 (% 55 Türk) (Filibe 54.000, Sofya 50.000) nüfus vardı. 1878 Berlin Muâhedesi ile Türkiye'ye tâbî bir otonom Bulgaristan Prensliği ile bir de merkezi Filibe'de otonom Rûmeli-i Şarqî(Doğu Rûmeli) eyâleti kuruldu. 1900'de birincisi 63.751 km^2, 2.644.000 n., ikincisi 32.594 km^2, 1.100.000 n. idi. Bu 2 eyâlet birleşti ve 1908'de Bulgaristan krallık hâline gelip müstakil devlet olarak Türkiye'den ayrıldı. 1912-13 Balkan Harbi'nde, Makedonya'nın kuzey-doğusunda bir parça ile Doğu Trakya'nın kuzeyinde bir şerit(bugünki Türkiye-Bulgaristan sınırı) ve Batı Trakya, Bulgaristan'a verildi ve Batı Trakya, 1920'de Yunanistan'a geçti. 1915'de Bulgaristan krallığı 121.602 km^2, 5.322.000 n.(Sofya 113.000), 1925'de 103.146 km^2, 5.483.000 n.(Sofya 213.000, 1940'da 380.000), 1950'de Bulgaristan Komünist Cumhûriyeti 7.232.000 n.(Sofya 432.000) idi. 1953'de nüfûs 7.450.000 idi (bundan Doğu Rûmeli: 48.996 km^2, 2.858.000 n.). Asıl Bulgaristan'ın limanı Varna ve Balkan Dağları'nın güneyinde kalan Doğu Rûmeli'nin limanı ise Burgaz'dır. Balkan Harbi'nde Romanya'ya verdiği Güney Dobruca'yı 1945'de geri aldı(Silistre)(7.696 km^2, 1953'de 300.000 n.).

Battenberg Hânedânı (1879 - 1886)

Türkiye'ye bağlı otonom Bulgaristan prensi olarak, Alman Battenberg prenslik hânedânından 22 yaşındaki Prens Alexander(Aleksandr), seçildi. Battenberg'ler, Kassel-Darmstadt büyük-dukalık hânedânının bir dalıdır(tafsîlât için bk.ALMANYA). Bulgaristan prensi (17.4.1879-26.8.1886=7,4,9) ve 18.9.1885'den ît.ilâveten Doğu

Rûmeli vâlîsi olan Prens Aleksandr(1857-1893=46), Rusya ve Prusya tümgenerali idi (=Johanna Loisinger, soprano, 1865-1951=86, izd.1889, izd.müd.4, yş.24-28). Alexander'in çocukları (von Hartenau kont ve kontesleri, Hessen büyük-dukalığı): Zwetana (1893-1935=42) =Charles Boissevain(1893-1946=53), izd.1924, izd.müd.11, yş.31-42, zevci ile ayni yaşda; ve Kont Assène(1890-1965=75) =Bertha(1892-1971=79), izd.1934, izd.müd.31, yş.42-73, zevcinden 2 yş.kç., Max von Riedenau adlı ilk zevcinden olan oğlu Wilhelm'i(1915), Kont Assène oğul edindi =Marilis(1919), izd. 1941, yş.22, zevcinden 4 yş.kç., Baron Franz von Wisenberg kızı, çocukları Alexander 1942, Elisabeth 1945 ve Franziska 1948.- 1 ablası, 1 ağabeyi, 2 erkek kardeşi vardır. Ağabeyinin (Pr.Ludwig) bir kızı(Alicia), İngiltere prince consort'u Philip'in annesidir. Dîğer bir kızı(Lousia), İsveç kraliçesidir. Ağabeyinin küçük oğlu ise Lord Mountbatten'dir(İngiltere büyükamirali, amirallik birinci lordu, son Hindistan kral nâibi). 20.6.1917'de âile, Almanya tâbiiyetinden İngiltere tâbiiyetine geçerek Battenberg yerine Mountbatten hânedân adını ve Milford-Haven markisi unvânını almıştır. Bulgaristan prensi Aleksandr'ın küçük kardeşlerinden Pr.Heinrik, İngiltere kralına dâmâd olmuş ve bunun kızı, İspanya kraliçesi olmuştur(şimdiki İspanya kralı Juan Carlos'un babaannesi).

Bulgaristan prensi Aleksandr'ın babası: Pr.Alexander(1823-1888=65)(Hessen ve Avusturya-Macaristan orgenerali) = Julia(Battenberg-Hauke kontesi)(1825-1895=70, izd.1851, izd.müd.37, yş.26-63). Bu Baba Pr.Alexander'in 1 yaş küçük kızkardeşi Maria, Çar II.Alexander'le evlenip Rusya imparatoriçesi olmuştur ve Çar III. Alexander'in annesidir. Baba Pr.Alexander, Hessen büyük-dukası(1830-1848) II.Ludwig'in(1777-1848) 3 oğlunun küçüğü ve Hessen büyük-dukası(1848-1877) II. Ludwig'in(1806-1877) kardeşi, Hessen büyük-dukası(1877-1892) IV.Ludwig'in(1837-1892) amcasıdır.

Bulgaristan Hânedânı (1887 - 1946)

Prens Aleksandr devrilince, başka bir Alman hânedânından bir prens, Bulgaristan prensi ve Doğu Rûmeli vâlîsi seçildi (7.7.1887) (3.9.1886-7.7.1887 nâibi Stambulof). Bu Prens Ferdinand (1861-1948=87), Sachsen-Koburg-und Gotha hânedânından Saksonya tümgenerali August(1818-1881=63) ile Fransa(Bourbon-Orléans) hânedânından Fransız kralı Louis-Philippe'in kızı Marie-Clémentine'in(1817-1907=90, izd.1843, izd.müd.38, yş.26-64, zevcinden 1 yş.by.) 3. oğludur. Tafsîlât için bk.ALMANYA (Sachsen-Koburg-und-Gotha). Bulgaristan prensi Ferdinand'ın amcası Ferdinand (1816-1885), Portekiz kralıdır. Pr.Ferdinand'ın babası Pr.August'un amcası Léopold (1790-1865) ilk Belçika kralı ve halası Victoria ise, Kraliçe Victoria'nın annesidir.

Prens Ferdinand, Osmanlı protokolünde Türk mareşali (müşîr), İkinci Abdülhamîd'in fahrî yâveri ve "sâdık bendesi", Cihan Harbi içinde de Prusya ve Avusturya-Macaristan mareşali idi. 5.10.1908'e kadar 21 yıl, 2 ay, 29 gün, Türkiye'ye tâbî prens ve bu târihte Türkiye'den istiklâlini alarak 3.10.1918'e kadar kral oldu. Bu târihte tahttan ferâgat etti. Cem'an 31 yıl, 2 ay ve 28 gün Sofya tahtında kaldı. =1. Marie-Louise(Bourbon-Parme prensesi) (Parma dukası Roberto I'in by. kızı) (1870-1899=29, Bulgaristan prensesi 1893-1899=6)(izd.1893, izd.müd.6, yş.23-29) (Ferdinand'ın bütün çocuklarının annesi). =2. Eleonora (Reuss-Köstritz prensesi)

(1860-1917=57, Bulgaristan kraliçesi 1908-1917=9)(izd.1908, izd. müd.9, yş.48-57, zevcinden 1 yş.by.). Kral Ferdinand'ın çocukları:

1. Kral Boris(III), aş.bk.

2. Kyril (1895-1945=50): Preslav prensi, korgeneral, vel.1918-1943=25 + 1943-1946=3 = 28, nâib 1943-1946 =3. Evlenmedi. Komünistler'ce öldürüldü.

3. Eudoxia(1898): evlenmedi.

4. Nadejda (1899-1958=59) = Albrecht-Eugen(Würtemberg prensi)(1895 -1954 =59), izd.1924, izd.müd.30, yş.25-55, zevcinden 4 yş.kç. Çocukları için bk.ALMANYA /WÜRTEMBERG.

Boris(III) (1894-1943=49)(kral 1918-1943=25) (vel.1894-1908=14 + 1908-1918=10 = 24): Saksonya dukası. Almanlar'ca kazâ süsü verilerek öldürüldü. =Giovanna(İtalya kralı III.Vittorio Emanuele'nin 3. kızı) (1907) (Bulg.kraliçesi 1932-1943=11 + ana kraliçe 1943-1946 = 3 = 14), izd. 1930, izd.müd.13, yş.27-40, zevcinden 13 yş.kç. Kızları: Marie-Louise(1933) =1.Karl Wladimir(Leiningen prensi) (1928), izd. 1957, tal.1968=11, yş.24-35, zevcinden 5 yş.kç. Pr.Karl'ın annesi Prs. Maria Grandük Kirill'in kızıdır. =2. Bronislaw Chrobok (1933), izd.1969 (1 yıl sn.), yş. 36, zevci ile aynı yaşda, Alb. Pawel Chrobok oğlu, Toronto'da yaşıyan Prs. Marie -Louise'in çocukları: Pr. Karl Boris(1960), Pr.Hermann(1963) ve 2. izd.'dan Pawell (1972) ve Alexandre (1970). Kral Boris'in oğlu: Simeon (II)(1937): kral 1943 - 9.9.1946=3 (nâib: amcası Pr.Kyril), vel.(Tırnova prensi) 1937-1943 =6. =Margarita Gomez-Acebo(1935) izd.1962, yş.27, zevcinden 2 yş.by., İspanyol soylusu (dedesi marki). Madrid'de yaşayan Kral'ın çocukları: Kardam (1962), Kyril (1964), Kubrat (1965), Konstantin-Asen(1967) ve Prs. Kalina (1972).

Hânedân 1887'de Protestan iken Ortodoks oldu ise de, bâzı üyeleri Katolik'dir.

Bibliyografya. Marcia Macdermatt, *A History of Bulgaria(1393-1885)*, Londra 1962; G.Tzenoff, *Geschichte der Bulgaren zum Ende des Neunten Jahrhundets*, Berlin 1935; *La Bulgarie Contemporaine*, Brüksel 1906, İng.trc.Londra 1907: *Bulgaria of To-Day;* J.Ancel, *L'Unité de la Politique Bulgare (1870-1919)*, Paris 1920; A.M., *Peuples et Nations des Balkans*, Paris 1926; B.Antonoff, *Bulgarien (-1917)*, Berlin 1917; G.Bousquet, *Histoire du Peuple Bulgare depuis Les Origines jusqu'à Nos Jours*, Paris 1909; J.Buchan vs., *Bulgaria and Romania*, Londra 1924; N.Buxton ve C.L.Leese, *Balkan Problems and European Peace*, Londra 1919; L.Delaunay, *La Bulgarie d'Hier et de Demain*, Paris 1914; F.Fox, *Bulgaria*, Londra 1915; R.P.Guérin Songeon, *Histoire de la Bulgarie*, Paris 1918; Gabriel Hanotaux, *La Guerre des Balkans et l'Europe*, Paris 1914; A.Ishirkoff, *Bulgarien*, Leipzig 1917; J.Ivanoff, *Les Bulgares devant le Congrès de la Paix*, Bern 1919; B.Jaekel, *The Land of the Tamed Turk, The Balkan States of To-day*, Boston 1910; Comte de Landemont, *La Bulgarie(1861-1913)*, Paris 1914; Col. Léon Lamouche, *La Bulgarie*, Paris 1922; G.C.Legio, *Bulgaria, Problems and Politics*, Londra 1919; N.Mikhoff, *La Bulgarie et Son Peuple*, Lozan 1918; D.Mishew, *The Bulgarians in the Past*, Lozan 1919; Marion I.Newbigin, *Geographical Aspects of Balkan Problems*, Londra 1915; A.Protitch, *Guide à Travers la Bulgarie*, Sofya 1923; R.Rankin, *Inner History of the Balkan War*, Londra 1914; D.Rizoff, *Die Bulgaren*

Historischen, Leipzig 1917; İvan Sakazov, *Bulgarische Wirtschaftgeschichte*, Berlin 1929; N.Staneff, *Histoire de la Bulgarie (1878-1912)*, Paris 1924; J.G.Schurman, *The Balkan Wars(1912-13)*, Princeton 1915; T.Zhivkov, *Modern Bulgaria*, New York 1974; N.Todorov vs., *Bulgaria, Historical and Geographical Outline*, Sofya 1965; B.Spasov, *La Bulgarie*, Paris 1973; M.V.Pundeff, *Bulgaria, A Bibliographic Guide*, Washington 1965; J.F.Brown, *Bulgaria under the Communist Rule*, Londra 1970; *Modern Bulgaria, History, Politics, Economy, Culture*, Sofya 1981; T.Atanasova vs., *Bulgarian-English Dictionary*, Sofya 1975; *Statisticheski Godiishnik*, Sofya, 1956'dan beri her yıl; *Kratka Bulgarska Entsiklopedia*, 5 c., Sofya, 1963-69; Bılgarskata Akademiya, *İstoriya na Bılgariya*, 2 c., Sofya, 1979-81.

Todor Zhivkov(Jivkof), bir matbaa işçisidir. 1945'ten beri Rus peyki olan Bulgaristan'ı bütün komünist devletlerin en sıkı râbıtasıyle Moskova'ya bağlayarak önce komünist partisi birinci sekreteri ve başbakan, sonra cumhurbaşkanı (devlet konsili başkanı) olarak yönetmiştir. 1911'de Sofya yakınlarında doğan Jivkov, 1954'ten beri Çervenkov'un yerine Parti 1. sekreteri ve 1962'de başbakan oldu. Bu sûretle komünist ülkelerde rastlanmayan bir şekilde iktidârı tek elde topladı. Stalin'ci Çervenov'u, başbakan olunca liberal ve Türk asıllı hâriciye nâzırı Başev'i temizledi. Sonunda Traikov'dan sonra devlet başkanlığını da üzerine aldı. Kızını kültür bakanı yaptı. 1971'de devlet başkanı olunca başbakanlıktan çekildi. Krallık devrinde olduğu gibi komünist devirde de Bulgar kabinelerinde bir Türk bakan görülmedi. Jivkov'un devlet başkanlığında selefi Georgi Traikov (1964-71), Dimitar Ganev'in ölümü üzerine bu makama gelmişti (1958-1964). Bulgaristan'ı ilk yöneten komünist lider ise Georgi Dimitrov'dur (1946-49). Jivkof, 1990'da devrildi.

1989 sonunda Jivkov düştü ve Jelyu Jelev (1936) devlet başkanı oldu.

IV

YUGOSLAVYA

Balkanlar'daki Pozisyonu

"Yugoslavya", "Güney Slavları Ülkesi" demektir. Güney Slavları'ndan Sırp-Hırvatlar'ı, Slovenler'i ve Makedonlar'ı içine alır. Aslında Bulgarlar da Güney Slavları'ndandar ve Makedonlar, Bulgarlar'ın bir koludur. 1919'da ortaya çıkmış olan Yugoslavya, aslında minyatür bir imparatorluk, Avusturya-Macaristan imparatorluğunun Sırp hâkimiyetine verilmiş ve küçültülmüş şekli, bir milliyetler mozaiki, bir Balkan İsviçresi'dir. Dîğer Balkan ülkeleri millî devletler olduğu, Bulgaristan'da Bulgarlar, Yunanistan'da Yunanlılar, Arnavudluk'ta Arnavudlar, Romanya'da Romenler hâkim bulunduğu ve dîğer milliyetler azınlık statüsünde olduğu hâlde Yugoslavya, böyle değildir. İlk adı zâten "Sırp-Hırvat-Sloven Krallığı" idi(1919). Ancak başka milliyetleri de içine alıyordu. Bu milliyetler 1945'ten önce azınlık muâmelesi görüyorlardı. 1945'ten sonra Tito, her birine otonomi tanıyan bir statü getirerek, Yugoslavya'yı bir birleşik devlet, bir federasyon, hattâ cumhûriyetlere bağlı otonom topraklar bulunduğu için, bir konfederasyon hâline getirdi. Öyle ki, devlet başkanlığı her cumhûriyet arasında münâvebe iledir.

Sırp-Hırvatca bir dil olmakla berâber, iki lehce ve iki millet arasında çok derin farklar vardır. Başlıcaları şunlardır: Sırplar, Bizans kültür te'sîrinde, binâenaleyh Ortodoks mezhebinde, 5 asır Osmanlı Türk idâresinde yaşamış, derin Türk te'sirleri almış bir kavimdir. Lehceleri Kiril alfabesi ile yazılır. Yugoslavya devletinin çekirdeği ve hânedânı da Sırbistan ülkesi ve hânedânıdır. Sırplar'ın güney-batıya çekilmiş bir klanı olan Karadağhlar da ayni durumdadırlar. Sırpca'nın bir lehcesini konuşan, kabîle ve dağ hayâtı yaşıyan bir kavimdir. Sırplar, sonra batıda Bosna'ya ve kuzeyde Voyvodina'ya (Slavonya) da taşmışlardır.

Hırvatlar'ın lehcesi ise Latin alfabesi ile yazılır. Papa'nın te'sîriyle Katolik olmuşlardır. Az Türk idâresi görmüşler, daha çok Alman idâresinde yaşayarak bir Orta Avrupa kavmi hâline gelmişlerdir. Bosna, Hersek ve Dalmaçya, aslında Hırvat ülkeleridir. Bosna'daki Hırvatlar, Osmanlı Türkleri ile karışmış, Müslüman olmuş, lehcelerini Arab harfleriyle yazarak (Boşnakca) ayrı bir kültür ve edebîyat meydana getirmişlerdir. Kendilerini "Müslüman Hırvat, Müslüman Yugoslav" saymaları yenidir. Beş asırlık Osmanlı idâresinde kendilerini Türk saymışlardır. Fakat bugün Türkce bilmemektedirler.

Slovenler ise, gene Avusturya-Macaristan imparatorluğu tebeası olarak asırlar geçirdikleri, esâsen ülkeleri kuzeyde Avusturya, doğuda Macaristan, batıda İtalya (Venedik) ile sınırdaş bulunduğu için, tam bir Orta Avrupa kavmi olmuş bir millettir. Dillerini Latin alfabesi ile yazarlar ve Katolik'tirler. Az Osmanlı idâre ve nüfûzunda kalmışlardır.

Yugoslavya'nın en güneyi, 1912 Balkan Harbi'nde Türkiye'den alınan Kuzey Makedonya'dır. Burada Arnavudlar, Türkler ve Makedonlar yaşar. Dilleri, alfabeleri ayrıdır. Kültür Osmanlıca'dır. Gerek Makedonca'da, gerek Sırbca'da, hattâ Hırvatca'da Türkce asıllı kelime sayısı 9.000, bâzı şîvelerde 10.000'in üzerindedir. Makedonya kuzeyinde Arnavudluk-Makedonya-Sırbistan-Karadağ arasındaki Kosova(Kozmet) bölgesi ise, Müslüman Arnavudlar'ın yurdudur.

Sava'nın kuzeyi(Slavonya) eskiden Macar yurdu idi. Belgrad'ın kuzey banliyölerinde Macarlık başlardı. Slavlar, Macarlar'ı gittikce kuzeye itmiş ve ülkelerine yerleşmişlerdir. Bugün gerek Sava-Drava arası (Slavonya), gerek Tuna-Tisa arasının güneyi (Baçka), gerek Tisa'nın doğusu(Batı Banat) az Macar'la meskûndur. Bununla berâber hâlâ Voyvodina muhtâr Macar bölgesi yürürlüktedir.

Türkler, Yugoslavya'yı, Macaristan'ı kuzeye iterek fethetmişlerdir. Macarlar, Türkler gibi Tûrânî bir kavimdir. Katolik'dirler. Dilleri Latin alfabesi ile yazılır. Binâenaleyh Slav âlemine yabancı bir toplumdur. Yunanlılar ve Romenler de Slav olmamakla berâber, bunları Ortodoks mezhebi Slav kültürüne yaklaştırmıştır. Macarlar için bu da bahis konusu olmamıştır.

Etnografya bakımından bu dağınıklık, tabîî coğrafya bakımından da vâriddir. Bugün Yugoslavya, bir bütün olduğu için Balkan Devletleri arasında sayılmaktadır. 1918'den önce Sırbistan ve Karadağ, tam Balkan devletleri idiler. Bugünki Yugoslavya ise yalnız siyâsî coğrafya bakımından öyledir. Tabîî coğrafya bakımından, Balkanlar denen sınırları kuzeye doğru taşmaktadır.

"Balkan" bir Türkce kelimedir ve Akdeniz üzerinde uzanan Güney Avrupa'nın 3 büyük yarımadasının en doğusundaki için bütün dünyâ coğrafya literatüründe dün olduğu gibi bugün de geçerlidir. Türkce'de "balkan", "sarp arâzî, geçit vermeyen, dağlık kesim" gibi mânâlara gelir. Muhtemelen önce bugünki Bulgaristan'ı ortasından bölen dağ silsilesine verilmiş addır ve bu addan Avrupalılar, tâbîri bütün yarımadaya teşmîl etmişlerdir. Zîrâ klasik Osmanlıca'da Balkanlar, bugünki mânâsında mevcud değildir ve onun yerine "Rûmeli" terimi kullanılmıştır.

Tabîî coğrafya bakımından Balkan yarımadasının Yugoslavya'daki kuzey-batı sınırının Sava olması gerekir. Sava'dan kuzeyi, Orta Avrupa yapısında, üstelik kültür ve etnografya bakımından da öyle olan ülkelerdir. Bugün Sava'nın kuzeyindeki ülkeler de Yugoslavya'ya dâhil olduğu için, Balkanlar'dan sayılmakta ve Balkanlar'ın kuzey sınırı Yugoslavya ve doğuda Romanya'nın sınırı addedilmektedir.

Dobruca'nın tabîî coğrafya bakımından -Tuna Deltası dâhil- Balkanlar'a dâhil bulunduğu şübhelidir. Romanya için ayni su götürmezlik söz konusu değildir. Ancak siyâsî ve etnografik coğrafya bakamından Romanya, Balkanlar'da sayılır. 1918 öncesi Romanyası için bu husus, oldukça kaabil-i müdâfaa idi. Çünki Romanya, Transilvanya'yı içine almıyordu. Tuna'nın bir kolu olan Prut'la, Transilvanya Alpleri ile ve Karpatlar'la sınırlı idi. Yânî tabîî coğrafya bakımından sağlam şekilde sınırlanmıştı. Avusturya-Macaristan'dan Transilvanya'yı alınca, tam bir Orta Avrupa ülkesi olan, Katolik Macar kültüründe, asıl Romanya kadar Osmanlı kültürüne mârûz kalmamış Transilvanya da, Balkanlar'a dâhil sayıldı.

Balkan ülkeleri içinde Türkiye üç ve Yunanistan iki denize açılır. Bulgaristan ancak 1913-18 arasında çok kısa müddet iki denize açılabilmiştir. Romanya ve Bulgaristan(bunlar doğuda Karadeniz'e), Arnavudluk ve Yugoslavya (bunlar batıda Adriya Denizi'ne), tek denize açılan Balkan devletleridir. Binânenaleyh Türkler ve Yunanlılar dışında Balkan kavimlerinin denizci olmalarına coğrafya zengin imkânlar tanımamıştır. Nitekim târihde de böyle olmuştur.

Bugünki Yugoslavya

41-47° paralel(arz) ve 13-23° tûlleri (boylam) arasındadır. 255.804 km², 22.550.000 n.(1981), 88 yoğunluk, başkent Belgrad(Beograd), resmî adı Socijalistiçka Federativna Republika Jugoslavija ve kısaca Yugoslavya, tam tarafsız ve liberal komünist birleşik cumhûriyet, GSMH 65.621.000.000 dolar (1981) ve p.c. 2.910 dolar, resmî federal dil Sırp-Hırvatca(federe devletlerde kendi dilleri de ilâveten resmîdir), hâkim dinler Ortodoks, Katolik ve Müslümân, krallıktan cumhûriyet olması 29.11.1945. Silâh altında 190.000 kara + 17.500 deniz (2.500'ü deniz piyâdesi) + 45.000 hava (341 harb tayyâresi) + 20.000 jandarma = 272.500 asker. Askerlik 15 ay mecbûrî. 1981 savunma büdcesi 3.470.000.000 dolar. 6 otonom ve federe cumhûriyet'ten oluşur:

1. Sırbistan(Belgrad) 88.361 km², 9.274.000 n.(105)(1953'de 6.984.000)

2. Hırvatistan (Zagreb) 56.538 km², 4.865.000 n.(86)(1953'de 3.914.000)

3. Bosna-Hersek (Bosnasarayı=Sarajevo) 51.129 km², 4.121.000 n.(81)(1953'de 1.843.000, 1864'de 1.337.000, 1873'de 1.387.000)

4. Slovenya(Ljubljana) 20.251 km², 1.900.000 n.(94)(1953'de 1.536.000)

5. Makedonya(Üsküb=Skopje)25.713 km², 1.810.000 n.(70)(1953'de 1.304.000)

6. Karadağ (Titograd=Podgorice) 13.812 km², 580.000 n.(41)(1953'de 420.000)

Sırbistan Cumhûriyeti, Voyvodine (Voyvadina) ve Kosova-Matehija otonom ülkelerini de içine alır. İlki Macarlar, ikincisi Arnavudlar için kurulmuş ve otonomi verilmiştir:

a. Asıl Sırbistan 45.522 km², 5.765.000 n.(127)(1953'de 4.461.000, 1866'da 1.216.000)

b. Voyvodine (Novi Sad) 32.488 km², 2.140.000 n.(66)(1953'de 1.714.000)

c. Kosova (Priştine) 10.351 km², 1.369.000 n.(133)(1953'de 809.000)

Şehirler: Belgrad 1.391.000 (Sırb.) (1953: 470.000), Zagreb 752.000 (Hırv.) (53:350), Üsküb 437.000 (Mak.) (53: 122), Bosnasarayı 330.000 (Bos.) (53: 136), Ljubljana 291.000 (Sl.)(53:138), Novi Sad 241.000(Voy.)(53:83), Niş 217.000(Sırb.) (53: 61), Split 209.000(Hırv.)(53: 75) (liman), Maribor 194.000(Sl.)(53: 77), Rijeka-Susak 181.000(Hırv.)(53: 75)(liman), Titograd 111.000 (Kar.)(53: 20), Priştine 163.000(Kos.), Manastır(Bitolj) 135.000(Mak.), Banyaluka 167.000(Bos.), Osijek 154.000 (Hırv.), Tuzla 116.000 (Bos.), Prilep 104.000(Mak.), Leskofca (Leskovac) 158.000 (Sırb.), Kragujevac 140.000 (Sırb.), Subotica 157.000 (Voy.), Pançevo 117.000 (Voy.), Sombor 105.000 (Voy.), Zrenjanin 140.000 (Voy.), Mostar 96.000 (Bos.), Karlofca (Karlovac) 80.000 (Hırv.). Büyük şehirler bunlardan ibârettir.

Din: Ortodoks 10.920.000, Katolik 8.010.000, Protestan 200.000, Mûsevî 10.000, Sünnî-Ḥanefî Müslümân 3.410.000 (% 15) (1.720.000'i Bosna-Hersek'de, 801.000 Kosova, 800.000 Makedonya, 40.000 Karadağ, 40.000 Sırbistan, 4.000 Hırvatistan, 3.000 Voyvodine, 2.000 Slovenya).

Dil: 16.484.000 Sırbca (8.884.000 Sırpca(Ortodoks), 5.400.000 Hırvatca (Katolik), 1.680.000 Boşnakca (Müslümân), 520.000 Karadağca (Ortodoks).- 1.910.000 Slovence (Katolik); 1.360.000 Arnavudca (Müslümân); 1.350.000 Bulgarca (1.040.000 Makedonca-Ortodoks + 310.000 Bulgarca-Ortodoks); 728.000 Macarca (çoğu Katolik azı Protestan); 340.000 Türkce (Müslümân) (1920'de 280.000); azınlık dilleri: 113.000 Romence (Valak=Ulah lehcesi, Ort.), 100.000 Çingenece (Ort., Kat., Müsl.), 90.000 İtalyanca (Kat.), 42.000 Almanca (32.000 Almanca, Kat. + 10.000 Yidiş=Mûsevî Almancası), 20.000 Çekce (13.000 Slovakca -Kat. + 7.000 Çekce-Kat.), 8.000 Rutence (Ukranca-Ort.), 5.000 Yunanca (Ort.). –Bu tablo, Yugoslavya'nın nasıl bir milliyetler mozaiki olduğunu gösterir. Tabloyu basitleştirici şu bilgiyi hatırlamak gerekir: Sırblar Ortodoks ve Hırvatlar Katolik'dir. Slovenler Katolik'dir. Makedonlar ve Bulgarlar, Ortodoks'tur. Arnavudlar, Türkler ve Boşnaklar, Müslümân'dır.– Dünyâ'da 17.835.000 kişi Sırb-Hırvatca konuşmaktadır(1981): Yugoslavya 16.484.000, Almanya 637.000 (Yugoslav tebeası işci), Macaristan 101.000, Arnavudluk 80.000, Avusturya 55.000, İsveç 31.000 (işci), Türkiye 15.000 (Boşnak), İsviçre 5.000, toplam Avrupa 17.328.000 + A.B.D. 240.000, Kanada 137.000, Avustralya 130.000. Dünyâ'da 2.384.000 kişi de Slovence konuşmaktadır: 1.910.000 Yugoslavya, 105.000 Avusturya, 56.000 İtalya, 310.000 A.B.D., 3.000 Kanada.- Cumhûriyetler ve otonomiler, milliyetleri kesin hatlarla ayıramamış, bâzı cumhûriyetlerde (Bosna-Hersek, Makedonya, Voyvodina), milliyetler gene iç içe girmiştir.- Türk nüfus, devamlı Yugoslavya'yı boşaltmıştır.

1683'ten hemen sonra başlayan bu boşaltma XIX. asırda şiddetlenmiş, 1912'de çok hızlanmıştır. Sonra da devâm etmiş, her yıl bir mıkdâr Türk, Türkiye'ye gelmiştir. Yalnız 1955 yılı içinde 50.000 Türk, Yugoslavya'dan Türkiye'ye gelip yerleşmiş ve T.C. tebeası olmuştur.

Petrol: 1(1960), 2,9(70), 3,5(80) milyon ton; elektrik 55 milyar kwh(1979), linyit 32,3 milyon ton (79); buğday âzamî(77) 5,6 milyon ton, mısır 10,1 milyon ton (79), patates 2,7 milyon ton(79), balık 56.000 ton(79). Turist âzâmî 6.402.000(78). Yol 52.084 km(78)(50: 58.700) (motörlü vâsıta 1950: 31.300), demiryolu 9.400 km (79) (2.968 km'si elektrikli) (50: 11.700 km), ticâret filosu 2.400.000 ton (79) (50: 292.000 ton), telefon 1.913.000 (79) (50: 85.200), TV 4.200.000 (79), doktor 30.400 (78).

1950'de 3 üniversitede (Belgrad 1867, Zagreb, Bosnasarayı) 54.800 talebe ve 4.611 öğretim üyesi vardı. 1980'de üniversite ve yüksek okullarda 447.300 talebe ve 24.000 öğretim üyesi bulunuyordu.

1979'da azınlık ilk ve orta okulların sayısı: Arnavudca öğretim 1.136, Macarca 970, Türkce 95, Bulgarca 68, İtalyanca 40, Romence 39, Ukranca 19, Çekce 13, Slovakca 22. 1953'de Arnavudca öğretim veren 881 ilk + 152 orta + 2 lise = 1.035 okul vardı. 1953'de 154 Türkce öğretim veren ilkokul, 27 orta ve 2 lise bulunuyordu (toplam 193). Resmî diller Sırb-Hırvatca, Slovence ve Makedonca sayılmaktadır. Dîğer diller, azınlık dilleri sayılmakla berâber, Arnavudca ile Macarca'ya yalnız iki otonom bölgede resmîyet verilmiştir.

Yugoslavya'nın Oluşması ve Târîhî Demografi

Büyük tafsîlât Osmanlı imparatorluğu bahsinde ve Almanya/Avusturya-Macaristan bahsinde olmakla berâber, burada bâzı ana çizgileri hatırlamakta fayda vardır.

1699'a kadar Osmanlı Türkiyesi, bugünki Yugoslavya'nın hemen tamâmına mâlikdi. 1699 Karlofça Muâhedesi ile, ülkenin kuzeyi Almanya'ya bırakıldı (Hırvatistan, Slovenya, Slavonya, Voyvodine). Pasarofca Muâhedesi (21.7.1718) ile Batı Banat, Sava'nın güneyinde Belgrad ve Semendire de Almanya'ya verildi. Belgrad Muâhedesi ile (18.9.1739), Belgrad ve Semendire geri alındı.

1806'da Sırp ihtilâli başladı. İhtilâlin başında Kara Yorgi vardı. 1804'e kadar Viyana'nın adamı iken bu târihte mezheb birliği ve Slavlık sâikasıyla Rusya'ya yanaştı. 13.12.1806'da Belgrad şehrine (kale hâric) hâkim oldu ve Türkler'i kılıçtan geçirdi. Türkler'in âsîleri cezâlandıracağını bilen Rusya, Türkiye'ye harb îlân etti (22.12.1806). Bu sırada Belgrad'ın nüfûsu 60.000 kadardı. Bükreş Muâhedesi(28.5.1812), Türk-Rus harbine son verdi. Belgrad ile güneyindeki arâzîden ibâret küçük bir Sırbistan prensliği kuruldu ve otonomi verildi, Türkiye'ye bağlı kalacaktı. Belgrad, Semendire ve sâir bu küçük prenslikte kalan Türk kaleleri, Türk askerinin elinde kalıyordu. Böylece Sırbistan'ın ve dolayısıyle Yugoslavya'nın nüvesi çok mütevâzı' şekilde kuruluyordu. 1878'de tam istiklâle kadar Sırbistan, yavaş yavaş Türkler'den ayrı bir devlet oluşturma dönemine girdi. Yeni bir Türk-Rus harbine son veren Edirne Muâhedesi (15.9.1829) ile Sırbistan'ın iç muhtâriyeti Bâb-ı Âlî tarafından bir az daha arttırıldı. Bâb-ı Âlî'ye yıllık vergi vermekte devâm ediyor, fakat küçük bir ordu oluşturabiliyordu. Büyük Devletler'in

baskısıyle Türkiye, 10.4.1867'de Sırbistan prensliği içinde kalan 4 kaleyi (Belgrad, Semendire, Böğürdelen ve Fethülislâm) boşaltarak Sırbistan'a bıraktı. 1876'da Sırbistan prensliği, Rusya'nın teşvîkıyle ısyân etti. Rusya, Sırbistan'ı silâh deposu hâline getirmiş ve çok subay yollamıştı. Sırp ordusuna kumanda eden Orgeneral Çernayev, "Taşkend Fâtihi" denen meşhur bir Rus kumandanı idi. Sonradan Plevne müdâfaasıyle ün kazanan ve "Gazi" denen Osmân Paşa, Sırp ordusunu derhâl dağıttı (bu zafer üzerine müşîr=mareşal olmuştur) ve Belgrad'a girmek üzereyken durduruldu. 28.2.1877'de Sırbistan prensliği, metbuu Bâb-ı Âlî'den özür diledi. Fakat 24.4.1877'de Rus-Türk harbi (93 Çarbi) başlayınca Romanya prensliği gibi Sırbistan prensliği de, metbuu Türkiye'ye ısyân ederek harbe Rusya'nın yanında katıldı ve Karadağ da ayni şeyi yaptı.

Berlin Muâhedesi (13.7.1878) ile Sırbistan prensliği ile Karadağ prensliği (ve Romanya prensliği), Türkiye'den ayrılıp müstakil devlet oldular. Üstelik Niş sancağı (ili) de Sırbistan'a verilip, prenslik güneyde Morava boylarına kadar indirilerek genişletildi. Karadağ prensliğine de bir kaç Türk kazâsı (ilçe) verildi ve Bar (İt.Antivari) iskelesi de verilerek ilk def'a denize (Adriyatik) çıkarıldı (Sırbistan 1919'a kadar asla denize çıkamamıştır).

Balkan Savaşı'na son veren Londra Muâhedesi (30.5.1913), Sırbistan'ı çok büyüttü ve 14.3.1914 İstanbul Muâhedesi de artık sınırları kalmayan Türkiye ile Sırbistan ve Karadağ'ın yeni durumlarını te'yîd etti. Sırbistan, Balkan Savaşı'ndan 41.873 km2 toprak ve 1.942.000 nüfus (1913) kazanarak çıktı. Karadağ Sırp prensliği de 5.590 km^2 toprak ve 161.000 nüfus kazandı. Bu sûretle savaştan önce 45.427 km^2, 3.000.000 nüfûs olan Sırbistan, 87.300 km^2, 4.942.000 nüfus, ve 9.427 km^2, 274.000 nüfûs olan Karadağ da 15.107 km^2, 435.000 nüfûs oldu. Sırbistan bu savaşta bugün de elinde bulunan Kuzey Makedonya'yı, Arnavudlar'la meskûn Kosova bölgesini alıyordu.

Bosna-Hersek'in ve Sırbitan'la Karadağ arasını kesen Yenipazar sancağının idâresi ise, Türk imparatorluğunun hukukî parçalarını teşkîl etmekte devâm şartıyle, Berlin Muâhedesi'ne göre (1878) Avusturya-Macaristan'a verilmiş, Avusturya imparatorluğu ile Macaristan krallığının ortaklaşa yönettikleri bir toprak olmuştu. 1908'de Bulgaristan istiklâlini îlân edip Türkiye'den ayrıldığı ve krallık olduğu aynı gün (5.10.1908), Avusturya-Macaristan da Bosna-Hersek'i ilhâk etti, fakat Yenipazar sancağını (il), boşaltarak tamâmen Türkiye'ye iâde etti. Türkiye'ye 2,5 milyon altın tazmînât verdi (Bulgaristan 5 milyon altın tazmînât veriyordu). Bu Bosna-Hersek'in ilhâkı, Cermen'liğin Slav'lığa vurduğu büyük bir darbe kabûl edildiği için, Rusya, Balkan Harbi'ni çıkartarak nüfûzunu kurtarmak istemiştir. Cihan Harbi'nin çıkış sebeblerinden biri de bu ilhaktır.

Nitekim Avusturya-Macaristan imparatorluk-krallık velîahdi Arşidük Franz-Ferdinand ve zevcesi, Bosnasarayı'nı ziyâretinde bir Sırp teröristi tarafından öldürülünce Birinci Cihan Harbi, Avusturya'nın Sırbistan'a harb îlânı ile başladı. Avustnrya-Alman orduları Sırbistan'ı tamâmen işgal etti. Vel. Aleksandr'ın kumandasındaki Sırp ordusu, Arnavudluk ve Korfu yoluyle perîşân şekilde ülkeyi terketti. Savaştan sonra Müttefikler, Sırbistan'ı mükâfâtlandırmak için, anormal büyüklükte bir Sırbistan meydana getirdiler. Avusturya-Macaristan imparatorluğunun en değerli Macar eyâletleri bu yeni devlete verildi (Hırvatistan ve Dalmaçya, Slovenya, Voyvodina, Batı Banat, Slovenya). Üstelik Karadağ krallığı da, savaşta Müttefikler saffında bulunmasına rağmen, Yugoslavya'ya katıldı.

İki savaş arasında Kral Aleksandr ve onun ölümü üzerine Nâib-Prens Paul, ülkede askerî bir monarşik diktatörlük kurdular. İkinci Cihan Harbi'nde ülke, baştan başa Alman istîlâsına uğradı. Hırvatistan ayrılarak müstakil krallık hâline getirildi. Almanlar'a karşı komünist(Tito) ve monarşist(Mihayloviç) iki ayrı mukaavemet hareketi başladı. Daha güçlü olmasına rağmen, Müttefikler'in lâkaydîsi ve Rusya'nın dîğer tarafa yardımı yüzünden komünistler kazandı. Ancak Tito, dîğer emsâli Doğu Avrupa devletleri gibi Rusya peyki olmayı kabûl etmedi. Denize dayanabilmek pozisyonundan faydalanarak, peyk olmayan bir federal devlet oluşturdu. Hırvat olmasına rağmen o da Hırvatlar'a yüz vermedi ve Sırp ağırlığı ile yeni federasyonu oluşturdu. Bununla berâber Yugoslavya, İslâm dîninin tazyîk edilmediği ve Osmanlı eserlerinin sistemli tahrîb görmediği tek Balkan ülkesidir.

1850'de Türkiye'ye bağlı otonom Sırbistan prensliği 43.555 km^2, 1.350.000 n. (Belgrad 50.000), otonom Karadağ prensliği 4.427 km^2, 110.000 n., Niş sancağı 1.872 km^2, 180.000 n., Bosna-Hersek eyâleti 51.564 km^2, 1.445.000 n.(Bosnasarayı 80.000), Kosova 19.955 km^2, 450.000 n.(Üsküb 64.000), Kuzey Makedonya 26.494 km^2, 585.000 n.- Avusturya imparatorluğuna bağlı Slavonya 32.488 km^2, 1.000.000 n., Hırvatistan 56.269 km^2, 2.000.000 n.(buraları Macaristan tâcına bağlı), Slovenya 20.527 km^2, 684.000 n.(Avusturya tâcı).

1875'de Sırbistan ve Karadağ'ın istiklâlinin arifesinde: Türkiye'ye bağlı Yugoslav toprakları: Sırbistan prensliği 43.555 km^2, 1.384.000 n.(Belgrad 50.000), Karadağ prensliği 4.427 km^2, 120.000 n., Bosna-Hersek eyâleti 51.564 km^2, 1.605.000 n.(Bosnasarayı 60.000), Niş sancağı 1.872 km^2, 180.000 n., Makedonya 26.494 km^2, 650.000 n., Kosova 19.955 km^2, 500.000 n.- Avusturya-Macaristan imparatorluk-krallığına bağlı Yugoslav toprakları: Slovenya 20.527 km^2, 730.000 n.(Avusturya tâcı); Hırvatistan 56.269 km^2, 1.958.000 n., Slavonya 32.488 km^2, 500.000 n.(Subotica 53.000)(bunlar Macaristan tâcı).

1850'de bugünki Yugoslavya topraklarında 7.804.000 ve 1875'de 7.627.000 nüfus yaşadığı anlaşılır. 1900'de tablo şu şekilde değişir: Sırbistan krallığı 45.427 km^2, 2.500.000 n.- Karadağ prensliği 9.427 km^2, 228.000 n.- Avusturya-Macaristan: Slovenya 1.335.000; Hırvatistan, Slavonya.- Türkiye: ayni topraklar. 1900 yılında bugünki bütün Yugoslavya topraklarında nüfûsu 100.000'i geçen hiç bir şehir yoktu.

1915: Sırbistan krallığı 87.300 km^2, 4.942.000 n.(Belgrad 100.000); Karadağ krallığı 15.017 km^2, 435.000 n.; Türkiye'nin bugünki Yuoslavya'da 1913'ten sonra hiç bir toprağı kalmadığı gibi, sınırı da yoktur. Avusturya-Macaristan ayni toprakları ve Bosna-Hersek'i (51.564 km^2, 2.029.000 n.) (Subotica 105.000) elinde tutmaktadır. Bu târihte bugünki Yugoslavya topraklarında nüfûsu 100.000'i ancak bulmuş sâdece 2 şehir vardır.

Sırbistan, 1914-18 savaşına 800.000 askerle katılmış, Karadağ da en çok 50.000 askeri ilk anda elinde tutabilmiştir. Karadağ 300 ölü ve 19.700 yaralı ve esir verdiği halde Sırbistan, 450.000 asker ölü ve 290.000 asker esir ve yaralı vermiştir. Bunun netîcesinde büyük mükâfât görmüş, 248.665 km^2 ve 11.997.000 nüfuslu(1921) büyük bir Sırp-Hırvat-Sloven krallığı oluşturularak Sırbistan krallığının emrine verilmiştir, sonra Yugoslavya krallığı adını almıştır. 1925 nüfusu 12.597.000, Belgrad 118.000, Zagreb 113.000, Subotica 107.000 idi (sırasıyle Sırp, Hırvat ve Macar şehirleri).

1945'te Yugoslavya, İtalya'dan Slovenya ve Hırvatistan'da (Dalmaçya ve adaları) toplam 9.703 km^2 ve Trieste'nin güneyinde 564 km^2 = 10.267 km^2 toprak almıştır. Bu sûretle bugünki sınırlarına erişmiştir. 1950'de nüfûsu 16.274.000 (Belgrad 429.000 (1940'da 349.000), Zagreb 320.000 (1940'da 262.000) olmuştur (1948'de 15.772.000). 1953'de 17.000.000, 1957'de 18.050.000, 1971'de 20.523.000 nüfûsa erişmiştir.

Hırvatistan ve Slovenya

VII. asrın başlarında kuzey-doğudan bir Slav boyu veyâ kabîlesi gelip bugünki Yugoslavya'nın kuzey-batısına yerleşti. Katolik oldu (bugünki yurdlarına geldikleri zaman payen idiler). Slovenler ise başka bir Slav kabîlesi olup, daha erken, VI. asrın 2.yarısında bugünki yurdlarına yerleştiler. Bu yerleşmeler zamânında bugünki Yugoslavya, Bizans imparatorluğunun toprakları idi. 886'da Tomislav, Hırvatistan'da kendini knez (prens) îlân etti ve 925'te kral unvânını (rex) da aldı. Ancak dâimâ Bizans'a tâbî oldu. 1019-1068'de ülkeyi Bizans, gene doğrudan ilhâk etti. 1068'de yeniden Hırvatistan kralları ortaya çıktı, 1076'ya kadar Bizans'a ve bu târihten sonra Macaristan kralına tâbî olarak hüküm sürdüler. 1097'de Macaristan bu 2. hânedâna da son verdi. Macaristan kralı, Hırvatistan herzeg'i (dukası) ve 1102'de Hırvatistan kralı unvanlarını, kendi kullanmaya başladı. Ülkeyi Macaristan, "ban" denen vâlî-prensler vâsıtasıyla yönetti. **Tomislav Hânedânı** 94 ve **Kressimir Hânedânı** 25 yıl, Hırvatistan tahtına oturdular. 988'de unvanlarını "Rex Chroatiae et Dalmatiae = Hırvatistan ve Dalmaçya Kralı" şeklinde düzenlediler. 1942'de Hırvatistan krallığı kurulup geçici olarak Yugoslavya'dan ayrılınca, Savoie hânedânından olan yeni kral Aimone, bin yıl önceki ilk Hırvatistan kralının adını alarak, "II. Tomislav" sanıyle Zagreb tahtına oturdu (aş.bk.). Tomislav Hânedânı, son 2 kralın kardeşleri Pr.Gojislav'la sona erdi. Bununla berâber yarım asırlık Bizans hâkimiyetinden sonra ortaya çıkan Kressimir Hânedânı da, ilk hânedândan inmiş olabilir. Hırvatistan kralları (925'e kadar prens):

1) Borna 810, 2) Vladislav 821, 3) Mislav 835, 4) Trpimir I 845, 5) Domagoi 864, 6) İliko 876, 7) Zdeslav 878, 8) Branimir 879, 9) Mutimir 892, 10) Kresimir I 900, 11) Miroslav 908, 12) Pribunia 912, 13) Tomislav 913, 14) Kresimir II 930, 15) 10 oğlu Stephan Drzhislav 969, 16) Svetoslav 997, 17) 15 oğlu Kresimir III 1000?-1030(1019-1068: Bizans'a tâbî), 18) Goislav 1000-1020, 19) Stephan I 1030, 20) Petar Kresimir 1058, 21) Dimitar Zvonimir 1076(=Macaristan prensesi Ilona), 22) Stephan II (Macaristan'a tâbî) 1089, 23) Petar Almos 1091-1095(11. Macaristan kralı.)

Macaristan krallığı zamânında Slovenya, Karniol ve Hırvatistan'ın bir parçası, yaklaşık 10.000 km^2'den büyük bir çevrede, **Zrinjski** (Mac.Zrinyi) âilesi bir hânedân kurdu. 1526'da Macaristan, Türkiye'ye katılınca âile, Türk tarafına değil, Habsburglar tarafında geçip Almanya(Viyana) hizmetine girdi. Ailenin başlıca ferdleri:

Miklos(Fr.Nicolas), oğlu Petar(Fr.Pierre)(ölm.1430?), bunun oğlu Miklos, bunun oğlu Petar(ölm.1500?), bunun oğlu Miklos(ölm.1531)=Ilona(Karloviç). Bu sonuncunun oğulları: Johann(Fr.Jean)(doğ.1516) ve Miklos (1518-1556=38). Bu sonuncusu, Katolik olan âileyi 1538'de Protestan yaptı. 1543'de Slavonya ve Hırvatistan ban'ı oldu, Katherina Frankopan'la evlendi. Oğlu: Györgi(Fr. Georges), 1566'da Kaanûnî Sultân Süleymân'a karşı Sigetvar'ı savunmakla ünlüdür ve adı XX. asrın başlarında bir

Avusturya-Macaristan zırhlısına verilmiştir. Bunun oğlu: "Küçük"(Fr. Le Cadet) Györgi (katli 1626), Katolik mezhebine döndü, Slovenya ve Hırvatistan ban'ı oldu, Macar Széchy âilesinden bir kızla evlendi. Bunun oğulları: Kont "Genç" Miklos (1620-1664=44), yazar, Macarca'da şâir, Slovenya ve Hırvatistan ban'ıdır, Türkler'e karşı savaşırken maktûl düştü. Kardeşi Petar(katli 1668), 4 yıl, kardeşinin yerine ban oldu ve Katherina Frankopan'la evlendi. Petar'ın oğlu Ivan Antun ve Petar'ın kızı Ilona'dır ki, bu prenses, Orta Macar kralı Frenc Rakoczy ile evlenmiş, kraliçe titri taşımıştır. Tafsîlât için MACARİSTAN ve OSMANLI bahislerine bk.

Sırbistan Krallığı

Sonradan "Sırp" denen Slav kabîlesi, kuzey-doğudan Türkler'in önünden kaçarak, Hırvatlar'dan daha sonra, VII. asır başlarında Balkanlar'a geldi, bugünki Sırbistan'ın batı kesimi ile Bosna'nın doğu kesimi arasına yerleşti ve güneyde Karadağ'a kadar indi. Kabîle şeflerine veyâ beylerine "jupan" diyorlardı ki, Latince prens ve Slavca knez karşılığıdır. Kabîle federasyonu olan boyun başına "büyük jupan" diyorlardı, "büyük knez" karşılığıdır, büyük prens veyâ büyük duka demektir. Sırp ve Sırbistan hükümdarları bu unvanları kullandılar ve ancak 1077'de kral unvânını aldılar. Binâenaleyh, Hırvatlar'da krallık tâcı daha eskidir. Pagan olarak Balkanlar'a gelen Sırplar, zamanla Bizans kültürüne girdiler, çok dindâr Ortadoks oldular. İlk bilinen jupan'ları 1) Vişeslav veyâ Voyislav, VIII. asrın 2. yarısındadır. 950 yılına kadar bu hânedân devâm etti. 950'den sonra tahta geçenler 3 dala ayrılır, aslında ayni âiledir: **Tihomily Hânedânı** (950-1083), **Vukan** veyâ **Vlkan Hânedânı** (1083-1168) ve bu târihten sonra Nemanya Hânedânı. Sırplar, 821'de Bizans tâbiiyyetinden ayrılarak müstakil oldular ve Türk Bulgarlar'la devamlı savaşarak, onların da hükmüne girmediler. Bununla berâber her iki imparatorluğun zaman zaman nüfûzuna, tâbiiyyetine, hattâ hâkimiyetine düşerek, Osmanlı Türkleri gelinceye, XIV. asrın 2. yarısına kadar varlıklarını devâm ettirdiler. Bizans ve Bulgar hâkimiyetleri Sırbistan'a uzak kalıp zayıflayınca, kuzeyde Macaristan nüfûzu başladı ve Sırplar, zaman zaman Macaristan'ın ve Osmanlı Türkiyesi'nin himâyesine girerek de bir müddet devletlerini muhâfaza ettiler. Slav kültür tabakasının üzerine gelen Bizans kültürü ve Eski Türk kültüründen sonra, derin şekilde Osmanlı kültür te'sirleri de aldılar. Bilinen jupan'lar şöyledir:

2) Radoslav, 3) Prosigoy(-820), 4) Vlastimir (820-854=34), 5) Mutimir (854-891=37)(4'ün oğlu), 6) Stroyimir ve 7) Goynik, 5'in kardeşleri olup 854-860'da ortak hükümdarlardır. 8) Pribislav (891-892=1)(5'in oğlu), 9) Petar (892-917=25)(7'nin oğlu), 10) Pavle Branoviç(917-920=3), 11) Zahariye Prisavlyeviç(920-923=3), 923-927=3: Bulgar Hâkimiyeti, 12) Çaslav Klonimiroviç(927-950=13), Viseslav Hânedânı'nın son ferdidir.

13) Tihomily (imlâ: Tihomilj)(950-970=20), "büyük jupan = büyük prens, büyük duka" unvânını almış ve halefleri de bu unvânı kullanmışlardır. 14) Luyutomir (970-1018=48), 15) ...(1018?-1060?=42?), 16) Petrislav (1060?-1070?=10?), Cukla (Zeta=Karadağ) hânedânındandır. 17) Marko(1070?-1083?=13?), bunun kardeşi 18) Vukan(Vlkan)(1083?-1113?=30?), bunun oğlu 19) Bela-Uroş veyâ Uroş I (1113?-1131?=18?). Bu sonuncusu "kral" unvânını taşımış, Boyar Beluş'la Boyar Pribislav'ın kızkardeşi ile evlenmiştir (baron'lara -Türkce'den alınarak- "boyar"

denmiştir). Vukan (no.18), önce Raşka juponu, sonra Raşka kralı unvânını taşımıştır. **Raşka**, bugünki Sırbistan'ın batı kesimidir. Belgrad'ı Macaristan'a bırakmıştır. Önce bir Fransız'la (Anna), sn. Macaristan kralı II. Bela'nın kızı Yelena (Fr.Hélène, Mac.Ilona) ile evlenmiştir. Bela-Uroş, bu ikinci evlenmeden doğduğu için, ilk isim olarak, ana tarafından büyük babası olan Macaristan kralının adını taşımıştır.

Raşka'da bu prensler hüküm sürerken, **Zeta**'da da başka bir Sırp prensliği ortaya çıkmıştır. Zeta, bugünki geniş sınırlı Karadağ, daha tâm olarak, Karadağ'ın kuzey kesimleri ile doğuda Yenipazar'a kadar olan bölgedir. Zeta'nın eski adı Duklja veyâ Cukla'dır. Trebinye(eski adı Travunjia), Hersek'in en güney-doğusunda, Dubrovnik'in az kuzey-doğusunda bir şehirdir. Hum (eski adı Zahumlje) ise, **Trebinye** ile Dubrovnik (İt.Ragusa, Osm.Dobrovenedik) arasında gene küçük bir şehirdir. Bilinen ilk jupon'lar, Trebinye prensleridir: 1) Bela (IX. asır başları), 2) Krayina (840'lar), 3) Hvalimir (IX. asrın 2. yarısı), 4) Tudyemir (Cucimir) (X. asrın 1. yarısı), 5) Dragomir (997?-1018=21?), ki 997-999 arasında Hum'a da hâkim olmuştur.

Hum prensleri: 1) Vişeviç(X. asır başları), 2) Mihaylo(912?-950?=38?) ..., 3) Lyutovid (1042'ler), bundan sonra dük unvânını kullanarak (Sırp.herzog, Osm.hersek) 4) Miroslav (1166-1198=32), 5) Rastko (1198), bunun az sonra Sava adıyle râhib ve Sırp başpiskosu olması üzerine 6) Petar (1198-1227=29), 7) Tolyen (1227-1239=12), 8) Andriya (1239-1250=11), bundan sonrakiler dük unvânını bırakarak gene jupan unvânıyle 9) Bogdan (1250-1253=3), 10) Radoslav (1253-1254=1), 11) Stefan (1254-1258=4 + 1264), 12) Voyislav Voyinoviç (1258-1263=5). Sonrası için aşağıda Hersek dukalarına bk.

Zeta jupan'ları: 1) Predimir (968?-977?=9?), 2) Petar veyâ Petrislav (977?-997?=20?), 3) Yovan Vladimir (997?-1016=19?), **Dioklia Hânedânı** iktidâra gelerek 4) Stefan Voyislav (1016-1051=35), bunun 1036'da Kuzey Arnavudluk fethi ve 1040'da Bizans tâbiiyyetinden çıkmasından sonra oğlu 5) Mihaylo I (1051-1081=30). 1051'de "büyük jupan" sanıyle tahta oturan Mihaylo, 1077'de "kral" unvânına kavuştu. Taht şehri İşkodra idi. Karadağ, Bosna, Hersek ve Kuzey Sırbistân'a hükmediyordu. 1077'de Papa, Sırbistan için bir krallık tâcı ihdâs etti ve Mihaylo'ya "Rex Sclavorum=Slavya Kralı" unvânını verdi. "Slav" kelimesinden sonra "Sırp" kelimesi oluşmuştur. Bundan böyle ya Sırbistan, ya Bosna hükümdârı kral unvânını taşımaya başladı. İkisi birden taşıyamazdı (zîrâ yeni bir krallık tâcı ihdâsı lâzım gelirdi ki, bu tâcı da Avrupa'da yalnız Papa, Almanya imparatoru, Bizans imparatoru ve Osmanlı sultânı ihdâs edebilir, başka hiç bir hükümdâr yeni bir krallık tâcı ihdâs edemezdi, sonuna ve bugüne kadar böyle kalmıştır). Mihaylo, 1073'te geçici olarak Bulgaristan kralı bile oldu. Mihaylo'nun oğlu 6) Konstantin Bodin (=Jakvinta, İtalyan) (1081-1101=20), ölünce krallık, Zeta, Başka ve Bosna prensliklerine bölündü. Zeta'da kral ünvânıyle 7) Dobroslav (1101-1102?=1?), 8) Koçapar (1102), 9) Vladimir II (1102-1114=12), 10) Curce (1114-1118=4 + 1125-1131=6 = 10), 11) Grubeşa (1118-1125 = 7), 12) Gradihna (1131-1142=11), sonra kral unvânını bırakıp jupan unvânıyle 13) Radoslav (1142-1148=6), 14) Desa (1148-1166=18), bunun oğlu 15) Mihaylo II(1166-1189=23) tahta oturdular. Desa; Hum, Zeta ve Sırbistan'ı birleştirdi ve Nemanya Hânedânı'nı kurdu. Bu sûretle Raşka prensleri, gerçekte Zeta'ya hâkim olmuş oldular. Raşka hükümdarlarını 19 no.'da 1131 yıllarında Bela-Uroş'ta bırakmıştık. 20) Gradihna (Zeta

12), 21) Radoslav (Zeta 13), 22) Desa (Zeta 14), 23) Mihaylo II(Zeta 15) olarak Sırp hükümdarlarını devâm ettirmek ve Stefan Nemanya'yı 24.Sırp hükümdârı kabûl etmek mümkündür.

Nemanya Hânedânı (1168-1371)

Sırbistan kralı (1113?-1131?=18?) Bela-Uroş'un muhtemelen oğulları: Uroş I (Sırbistan by.-jupanı 1131?-1161?=30?) (bunun oğlu Beluş, 1161'de by.- jupan), Şedomil (katledildi), Desa (Sırbistan kralı 1161-1166=5, müddeî 1154-5) (Zeta prensi 1148-66), Mihaylo (Zeta prensi 1166-1189=23), 24) Tihomir (Sırbistan kralı 1166-1168, Stefan Nemanya (no.25).

Stefan Nemanya, Raşka(Fr.Rascie) ve Sırbistan by.-jupanı idi. Râhib Symeon adını alarak tahttan çekildi, sn."Saint Siméon" olarak kanonize edildi (azîzleştirildi). =Eirene (Eudokia) (İmp.Alexios III Angelos'un yeğeni). 1180'e kd.Bizans'a tâbî kaldı ve Sebastokrator unvânını aldı. Kç. oğlu Ratsko, önce Râhib Symeon, sn.Sırbistan başpiskoposu oldu, 1236'da öldü, o da "Saint-Sava" adıyle kanonize edildi. II. Stefan Nemanyiç, I. Stefan'ın ortanca oğludur. By.- jupan ol. ağabeyi Vukan'ı tâkıyb etti, 1217'de kral unvânını aldı ve bu sûretle Nemanya hânedânında Sırbistân krallığı başlamış oldu. Kendisinden önceki Sırp krallarının unvânı Latince "rex" iken, II. Stefan doğrudan doğruya -bugün Türkce'de kullandığımız- "kral" kelimesiyle bu sanı aldı ki kelime muhtemelen Orta Çağ Latincesi'nden ve İmp.Charlemagne'ın adından gelmektedir. II. Stefan da 1227'de râhib olarak çekildi. Önce Bulgar Asen hânedânından bir prensesle, 3. def'a Venedikli doç âilesinden Anna Dandolo ile evlendi.

Nemanya (Nemanyiç) Hânedânı, bugünki Sırbistân, Dalmaçya ve Karadağ'da hüküm sürdü. Sırplar'ın ana yurdu, Zeta(Batı) ve Raşka(Doğu)'dan ibârettir. Ancak 1321'de Belgrad, Niş, Üsküb, Draç, Güney Bosna, krallığa katıldı. Duşan'ın ölümünde ise Sırbistan, târihte ancak 1919'da kurulan Yugoslavya ile geçilebilecek bir genişliğe erişti, fakat Duşan'ın ölümüyle bu küçük imparatorluk dağıldı. Duşan'ın (aş.bk.) ölümünde Sırbistan devletinin âzamî sınırları: bugünki Sırbistân, Karadağ, Kosova, Halkidikya yarımadası dışında bütün Makedonya, Tesalya, Epir, Hersek, Güney Bosna, Bulgaristan'da Köstendil kesimi. Güneyde sınır, Korinthos körfezi idi. Duşan bile hiç bir zaman Bosna, Hırvatistan, Voyvodina ve Slovenya'ya hâkim olamadı. Duşan'ın babası ve selefi III. Stefan-Uroş, 1282'de Ege'ye ve 1284'de Ohri ve Presba göllerine çıkmış, Köstendil, İştip ve Köprülü'yü almıştı. 1346-71'de taht şehri Üsküb idi. Sonra Kruşevaç (1371-89), Belgrad (1389-1427), Semendire (1427'den sn.) taht şehirleri oldu. Üsküb'den önce Skadar (Zeta), taht şehri idi.

25. Stefan I Nemanya (1168-1196=28) (ölm.1200)

26. Stefan II (1196-1202=6 + 1203-1227=24 = 30)(25'in oğlu)

27. Vuk (Vukan) (1202-1203=1)(25'in oğlu)

28. Stefan (III) Radoslav (1227-1234=11)(ölm.1236)(26'nın oğlu)

29. Stefan (IV) Vladislav I(1234-1243=8) (ölm.1264)(26'nın oğlu)

30. Stefan (V) Uroş II "By." (Stefan-Uroş I)(1243-1276=34)(26'nın oğlu) (ölm.1280)

31. Stefan(VI) Dragutin (1276-1282=6)(30'un oğlu)(ölm. 1316)

32. Stefan (VII) Milyutin (Stefan-Uroş II)(1282-1321=39)(30'un oğlu)

33. Stefan (VIII)- Uroş III Deçanski (1321-1331=10) (32'nin oğlu)

34. Stefan (IX)-Uroş IV Duşan (=Kuvvetli) "By." (1331-1355=24)(33'ün oğlu) (1309-1355=46)

35. Stefan (X)-Uroş V (1355-1371=16)(34'ün oğlu)(1336-1371 = 35)

Radoslav (28), Râhib Yovan adıyle öldü. Vladislav(29), ferâgatinden sn. 21 yıl râhib ol. yaşadı. Bulgaristan kralı İvan III Asen'in kızı ile evlendi. II.Uroş(30), hal'inden 4 yıl sonra Râhib Symeon adıyle öldü. 1242'de Moğollar'a tâbî oldu. Önce Istanbul Latin imparatoru Baudouin II de Cortenay'nin kızı ile, sn.Napoli Capet-Anjou prensesi Hélène(Sırp.Yelena)(ölm.1314) ile evlendi. Dragutin (31), ferâgatinden 34 yıl sn. Râhib Teokrit ol. öldü. 1282'den sn. bir kaç yıl da Kuzey Sırbistan prensi ol. hüküm sürdü.

Milyutin (32), uzun müddet Bosna kral nâibi (1282-1316) oldu. =1. Bulgaristan kralı Yorgi Terter'in kızı, izd.1284. =2. Neopatras dukası Jean'ın kızı. =3.Simonid (Bizans imparatoru II. Andronikos Palaiologos'un kızı), izd. 1298. 1. izdivâcından Vel. (1285-1321) Vladislav II, Kuzey Sırbistan prensi (1321-1324) oldu ve krallık tahtına hakk iddia etti (1321'den sn.). Gene 1. izdivâcından olan kızı Neda, Bulgaristan kralı Şişman'la (katli 1330) evlenip boşandı, Bulgaristan kraliçesi oldu. Vidin'de oturan bu Bulgaristan kralı, Sırbistân'ı metbû tanıdı (çocukları için bk.BULGAR TÜRKLERİ). 2. izdivâcından doğan Stefan Konstantin, 1321'de Zeta'da tahta hakk iddia etti. Milyutin'in yerine 3 izdivâcından doğan hiç bir çocuğu geçmedi. Gayri meşrû oğlu Stefan Deçanski (33), tahta oturdu. Tahta çıkıncaya kadar 7 yıl İstanbul'da oturmuştu (1314-1321). Katledildi. Oğlu halefi Stefan Duşan'ın annesi, Bulgaristan kralı Mikhail'in hemşîresidir. Sonradan evlendiği Bizans prensesi, Symeon-Uroş'u doğurdu ki, anne nesebiyle "Symeon-Uroş-Palaiologos" diye anılır. Bu Bizans prensesi Sırbistan kraliçesi, üvey oğlu Stefan Duşan tar. öldürüldü.

Stefan Duşan(34), bütün Sırp hükümdarlarının en büyüğüdür. 16.4.1346'da tsar (çar=imparator) titrini almaya cesâret eden tek Sırbistan hükümdârı oldu. 20.12.1355'te öldü. 1330'da Bulgaristan kralı İvan-Aleksandr'ın hemşîresi Yelena ile evlendi. Duşan'ın kızkardeşi Theodora da, bu İvan-Aleksandr ile evli ve Bulgaristan kraliçesi idi. Annesi, zevcesi ve kızkardeşi Bulgar prensesleri olan Duşan, Bulgaristan'ı da nüfûzu altına aldı ve çar unvânını takınmasından da anlaşılacağı üzere Bizans'ı fethetmek emelindeyken genç bir yaşta öldü. Osmanoğulları'nın Rûmeli'ne ayak bastıkları, Gazi Süleymân Paşa'nın bir çok def'a Duşan'a karşı Bizans'ı savunmak için Rûmeli'ne, Avrupa'ya asker çıkardığı anlardı (Duşan'ın ölümü 20.12.1355).

V.Stefan-Uroş(35), kardeşi Yovan Uglyeşa ile berâber, Gazi Süleymân Paşa'nın kardeşi Birinci Sultân Murâd'a Çirmen(Meriç) meydan muhârebesinde yenildi, ikisi de maktûl düştü (26.9.1371). Duşan'ın ölümünden sâdece 16 geçmişti. Bu Yovan, 1365-1371 arasında Serez despotu olarak Struma-Rodoplar arasında hüküm sürmüştü. Çirmen muhârebesinde maktûl düşenler arasında, V. Uroş'un oğlu ve velîahdi Vukaşin de vardı ki, 5 yıldan beri Batı Makedonya'da "kral" unvânıyle hüküm sürüyordu. V.Uroş'un kç.oğlu Marko, Üsküb'de kral îlân edildi (29.9.1371). Bu çevrede Türkler'e tâbî olarak ölünceye kadar (17.5.1395) ve 1377'ye kadar kral, sonra prens unvânıyle

bulundu. Hükmettiği toprakların tamâmı Osmanlı'ya geçti. 1377'de kral unvânını, Bosna prensi I. Tvrtko, en kudretli Sırp hükümdârı ol. üzerine aldı. 36) Marko (1371-1377=6)(35'in kç.oğlu), Duşan'ın son vârisidir. Ama Nemenya'lar, Duşan'ın amcaları olan III. Uroş'un 2 oğlu ve IV. Uroş'un 2 kardeşinden, bir müddet daha devâm etti. Bunlardan Deyan'ın 2 oğlu, 1355'te Duşan'ın ölümüyle Vardar bölgesine (Doğu Makedonya) hâkim oldular. Deyan'ın oğlu Draga'yı, oğlu Yovan Dragaş(1365-1378=13), sonra bunun oğlu Konstantin Dragaş (1378-17.5.1395=17), Türkler'e tâbî despot'lar ol. tâkıyb edip tamâmen Osmanlı'ya katıldılar. Drina jupan'ı Nikola Altomanoviç (1366-1373=7) de ayni hânedândandır. Ülkesi 1373'te Osmanlı'ya geçti ve 1396'ya kadar yaşadı. Duşan'ın dîğer bir amcası Symeon-Uroş-Palaiologos'dur, annesi Bizans imparatorunun kızı olduğu için böyle anılmaktadır. Duşan'ın ölümü üzerine, Bizans'a tâbî oldu ve Epir ile Tesalya'da kral unvânıyle saltanat sürdü (1355-1370=15). Esâsen 1355'ten önce despot (prens) unvânıyle Epir vâlîsi idi. Yerine oğlu Yovan-Uroş-Palaiologos, kral unvânıyle geçti(1370-1380=10). 1380'de ülkesini Osmanlı'ya bırakıp Râhib Yoasaf oldu ve 43 yıl daha yaşayıp 1424'te başpiskopos ol. öldü. Kızkardeşi, 1367'de Epir despotu olan Thomas ile evli idi.

Hrebelyanoviç ve Brankoviç Hânedânları (1377 - 1459)

37. Lazar I Hrebelyanoviç (1377-1389=12)
38. Stefan (XI) Lazaroviç (1389-1427=38)
39. Curac Brankoviç(1427-1456=29)(1375-1456=81)
40. Lazar III Curaceviç(24.12.1456-20.1.1458=1,0,27)
41. Stefan (XII) Curaceviç "Kör" (20.1.1458-20.6.1459=1,5,1)

(42. Curac Stefanoviç, ölm.1496, Hânedân'ın son prensi)

Kuzey Sırbistân prensleridir ve 1389'dan ît. Osmanlı'ya tâbî olmuşlardır. I. Lazar, aslında 1371'de Rudnik (Belgrad'ın güneyinde, Kraguyevaç'ın batısında) prensi, 1377'de Kuzey Sırbistân prensi olmuş, 20.6.1389'da Kosova meydan muhârebesinde maktûl düşmüştür. Halefi olan oğlu Stefan, hemen tahta çıkan Yıldırım Bâyezîd'e tâbî olmuş, 1402'de Yıldırım ölünce prensten daha îtîbârlı olan despot unvânını almıştır. III. Lazar 1446-56 arasında ihtiyar babası Curac'a despot unvânıyla ortaklık ettikten sonra, 1456 sonunda babası ölüp tahta çıkınca büyük-despot (büyük-duka) unvânını almıştır. Ancak bu hükümdarlar, Bosna Sırp hükümdârının kral unvânını taşıması dolayısıyle, kral unvânı alamamışlardır. Hrebilyan adlı bir baronun oğlu olan I. Lazar'ın eşi Milika, oğlu Stefan genç tahta çıkınca, 1389'dan ît. bir müddet nâibelik yapmıştır. I. Lazar'ın kardeşi Branko da, kendisiyle berâber Kosova'da maktûl düşmüştü. İşte hânedân, bu Branko'dan yürümüştür (aş.bk.). I. Lazar'ın 4 kızı:

1. Wukaşawa = Miloş Kabiloviç Obrenoviç (Birinci Murâd'ı zaferden hemen sonra Kosova sahrâsını gezerken hançerleyip şehîd eden ve orada Türk askeri tarafından parçalanan Sırp soylusu).- 2. Mara-Despina = Yıldırım Bâyezîd, izd. 1390, izd.müd. 13 (çocukları için bk.OSMÂNOĞULLARI).- 3. Yelena = Curac (Fr.Georges) II Strasimiroviç (Karadağ prensi 1385-1403=18), oğulları Balşa III, 1403-1421=18.- 4. Mara = Vuk Brankoviç Hrebelyanoviç: 1410'da Mûsâ Çelebî'ye yenildi, oğlu Lazar (II) ile berâber öldürüldü. 1371-1398=27: Kosova prensi. Dîğer oğlu Grgur, 1408'de öldü. I.

Lazar'ın hem dâmâdı, hem yeğeni olan bu Vuk'un oğlu Curac(39) 1427'de Sırbistan tahtına geçti. = Terina Kantakuzina (ki oğlu Lazar tar. öldürülmüştür ve kardeşi Thomas Kantakuzinos, Fâtiḥ'in hizmetine girmiştir). Despot Curac'ın kızları: 1. Katarina = Ulrik II (1406'da Cillei kontu) (İmp.Sigismund'un kardeşi), izd.1432.- 2. Mara (Fr.Marie) = İkinci Sultân Murâd Hân, izd.1435, Osm. "Mara H̱âtûn", Fâtih'in üvey annesi, babasının halası olan Yıldırım'ın zevcesi Despina H̱âtûn gibi asla ihtidâ etmeyip dînini ölünceye kadar muhâfaza etti.- Despot Curac'ın (39) oğulları: Lazar III(40)(=Yelena, 1436?-7.11.1476; 8.8.1459'da Semendire'den manastıra çekildi), Stefan(41) ve Kör Grgur(Fr.Grégoire). Bu sonuncusunun oğlu Vuk Grguroviç, 1485'de Macaristan hizmetinde vâlî iken öldü (bu Vuk'un neslinden Georg 1710'da Macaristan'da Eğri'de öldü). Büyük-despot Kör Stefan Curacoviç'in oğulları: Curac ve İvan(Fr.Jean), her ikisi de Macaristan krallığı hizmetinde vâlî iken 1496'da öldüler ve böylece hânedân sona erdi. Fâtih'in 20.6.1459'da Semendire'yi alması ve By.- Despot Stefan'ı tahtından indirerek Kuzey Sırbistân'ı Semendire sancağı (ili) şeklinde Rûmeli beylerbeyisine bağlaması ile Sırbistân'ın Osmanlı'ya tâbî olarak Semendire merkezinden yürüttüğü otonomi, sona ermiş bulundu. Zîrâ III. Lazar 1 ay sn.ölünce, amcası Thomas, kardeşi Gregoire, kızkardeşi -II. Murâd'dan dul- Mara, Fâtiḥ Sul. Meḥmed'e gelip yardım istediler ve Lazar'ın dul eşi Yelena ise Papa ile anlaştı. Bunun üzerine Fâtiḥ, Sırbistân'ı ilhak kararını aldı, zîrâ aksi takdirde Macaristan el koyacaktı. Sırbistân ise Ortodoks olduktan başka, dedesinin babası Yıldırım Bâyezîd devrinden beri Osmanlı'ya tâbî idi.

Büyük-Despot Lazar III = Yelena Palaiologina, izd.1445?, izd.müd.13?, 1458'de 2 ay nâibe. Bu izdivaçtan 2 prenses doğdu ki, biri Yelena İelaça'dır, son Bosna kralı (1461-63) Stefan Tomaseviç'le evlenip Bosna kraliçesi oldu. Diğeri Leonardo Tocco ile evlendi (zevcesi ölünce Leonardo, bir Napoli prensesi ile evlendi, 1479'da Zanta ve Kefalonya Türkler'ce fethedilince Napoli'ye kaçdı). III. Lazar'ın gayri meşrû oğlu İvan'ın kızları: 1. Militza = Basarab IV Neagoe (Eflak voyvodası 1512-1521=9).- 2. Yelena = Petru IV Rareş (Boğdan voyvodası 1527-1538=11 + 1541-1546=5 = 16). Bu iki Romanya hükümrân prensesi olan Sırbistân prensesinin çocukları için bk. EFLAK ve BOĞDAN.

Bosna Prensliği (1081-1377) ve Krallığı (1377-1463)

1. Stefan (1081-1085?=4?)

...2. Boriç(1154-1163=9) (muhtemelen 1'in torununun oğlu)

3. Kulin (1163-1204=41)(2'nin oğlu?)

4. Stefan (1204-1232=28) (3'ün oğlu?)

5. Matey Ninoslav (1232-1250=18)(4'ün oğlu?)

6. Priezda I(1250-1287=37?)(5'in oğlu?)

7. Stefan (III) Kotromanov (1287-1302=16)(ölm.1316?)(6'nın oğlu)

8. Driyeska (Priezda II)(1290?-1301=11?)(7'nin oğlu)

9. Mladen I Subiç (1301-1304=3)

10. Mladen II (1304-1332=28) (9'un oğlu)

11. Stefan (IV) (1332-1353=21) (7'nin oğlu)

12. Tvrtko I (1353-1391=38) (11'in yeğeni ve ana tar. 10'un yeğeni) (kral 1377)

13. Stefan (V) Dabişa (1391-1395=4) (12'nin kardeşi)

14. Stefan (VI) Ostoya (1395-1404=9 + 1409-1418 = 9 = 18) (12'nin gayri meşrû oğlu)

15. Tvrtko II Stefan (VII) (1404-1409 = 5 + 1421-1443=22 = 27) (12'nin oğlu)

16. Stefan (VIII) Ostoyiç(1418-1421=3) (14'ün oğlu)

17. Stefan (IX) Thomas (1443-1461=18)(14'ün gayri meşrû oğlu)

18. Stefan (X) Tomaşeviç (1461-30.5.1463=2)(17'nin oğlu)

Bosna, kuzeyde Hırvatistan, doğu ve güneyde iki Sırp ülkesi, Raşka (Sırbistan) ve Zeta (Karadağ) ile çevrilmiş bir memlekettir. Batısında Adriya Denizi'ne paralel inen çok dağlık şerite İllirya, sonra Dalmaçya denmiştir. Dalmaçya zamanla, buraya inen Hırvatlar'ın dillerini İlliryalılar'a kabûl ettirmeleri netîcesinde Hırvatistan'ın bir parçası olmuştur (İllirler, aslında Arnavudlar'la akrabâ bir antik kavimdir). Bu sûretle Bosna, iki taraftan (kuzey ve batı) Hırvatlar, iki tarafdan (doğu ve güney) da Sırplar'la çevrilmiştir. Aslında Balkanlar'a gelmeden önce, hattâ geldikten sonra Sırplar'la Hırvatlar'ın bir arada ve ayni kavim olarak yaşadıkları sanılır. Sonra Katolik olanlara "Hırvat" ve Ortodoks olanlara "Sırp" dendiği ortaya çıkar.

Bosna'ya daha çok Hırvatlar geldiler. Çok az Sırp, daha geç târihlerde Bosna'nın güneyinde ve doğusunda görüldü. Böylece Bosna, bir Hırvat ülkesi hâline geldi. Katolik oldu. Sonradan, Osmanlı'nın gelişine takaddüm eden dönemde Bogomil mezhebi çok yayıldı. İslâm dîninden esaslar alan bu mezhebi, Papa aforoz etti. Bogomil Hırvatlar, büyük zulüm gördüler. Osmanlı gelince, gelip yerleşen Türkler'le karışarak, ana dilleri Hırvatca'nın Bosna lehcesini muhâfaza ederek, Türkce'yi ancak kültür dili olarak öğrenerek, Boşnak denen Müslüman tabakayı meydana getirdiler. Osmanlı devrinde Boşnaklar, ülke nüfûsunun en büyük kısmını teşkîl etti ve Bosna, bir Müslümân ülkesi hâline geldi.

1081'de ilk Bosna ban'ını görüyoruz. "Ban", Sırp-Hırvatca bir kelime olup, Büyük Macaristan krallığının (Katolik), Balkanlar'ın kuzeyindeki irsî ve çoğu Slav asıllı vâlîlerine verdiği prenslik unvânıdır. Bosna banları, bir âileden devâm etti. Macaristan'ın Bosna vâlîleri veyâ prensleri olarak hüküm sürdüler. Ancak zaman zaman Macaristan yerine Bizans imparatorunu metbû tanıdılar (meselâ 1163-66 arası).

Listemizde 7 no. ile gösterilen Ban III. Stefan (Stepan, Stevan)'a nisbetle hânedâna **Kotromanoviç Hânedânı** denmektedir. I. ve oğlu II. Mladen (9 ve 10), ayni hânedândan değillerdir. I. Mladen'le ağabeyi Paul, Macaristan'ın Hırvatistan ban'ları olup **Subiç Hânedânı**'dır. Bu sûretle 1301-1332 arasında bir Hırvatistan-Bosna birliği de görülür. I. Mladen'in kızı ve II.'nin kızkardeşi Yelena, Stefan Kotromanoviç'in oğullarından Pr.Vladislav'la evlendi. I. Tvrtko, bu Vladimir'le Yelena'nın oğludur. IV. Stefan'ın (11) kızı Elizabeth(1339-1387=48, katl) ise 1363'de Macaristan kralı I. Layoş'la evlenip Maria'yı doğurdu(bk.MACARİSTAN).

Nemanya hânedânının bir yan dalından inen I. Tvrtko Kotromanoviç-Subiç, 1377'ye kadar 24 yıl önce ataları gibi ban(prens, duka) unvânıyle Bosna'nın Macaristan kralının tâbii hükümdârı oldu. 1377'de Sırbistan hükümdârı kral unvânını bırakınca, o bu unvânı aldı ve 1391'e kadar da kral unvânıyle hüküm sürdü ve Macaristan'dan âdetâ

müstakil bir devlet oldu. Fakat hemen Osmanlı nüfûzu başladı. Sırbistan'ın titulaire kralı ve Bosna banı olan I.Tvrtko, ilk yıllarında annesi Yelena Subiç'in nâibeliğinde kaldı (bir kardeşi Pr.Vuk'tur). Macaristan kralı I. Layoş'un hemşîresi ile evlendi. Kızını, Cillei kontu Hermann I (ölm. 1385) ile evlendirdi. Kardeşi Stefan Dabişa (13) ise, Çirkin (Gruba) Yelena ile evlendi ki 1395-98'de nâibe olmuştur.

Stefan Ostoya (14), Paul Radenoviç'e (katli 1415) dâmâd oldu (Paul'ün oğulları Petar ve Radoslav). Tvrtko II Tvrtkoviç (15), 1404'de tahta oturdu, 1409'da tahtını kaybetti, 12 yıl tahta hakk iddia ettikten sn. (1409-21) tekrar tahta çıkıp 1443'de ölümüne kadar muhâfaza etti. Krallığının en mühim kısmında Osmanlı tâbii oldu.

Stefan Thomas(17), Hırvatistan ban'larından Katherina ile evlendi. Bu kralın kardeşi Radivoy, II. Murâd'a sığınıp Bosna tahtına hakk iddia etti, 1463'te Fâtih'in emriyle öldürüldü. Zevcesi Marguerite ve oğlu Mathias'dır. Thomas'ın(17) Fâtih'e sığınıp ihtidâ eden oğlu İsḥâq Bey, Karası sancak beyidir. Son kral Stefan Tomaşeviç (18), Sırbistan prensesi Mara ile evli idi. Onun yerine Osmanlı hükümdarları, Bosna-Sırbistan krallık tâcını, kendi unvanları arasına aldılar. Bosna, bir sancak(il) olarak Rûmeli beylerbeyiliğine bağlandı ki sonradan Rûmeli eyâletinden ayrılıp Bosna-Hersek eyâleti kurulmuştur.

Son kralın yeğeni, 13 yaşında iken 1459'da Türkler'ce öldürüldü. Son kralın 2 oğlu, 1463'de Müslümân oldu. Son kralın büyük oğlu ve son vel.ise, Macaristan'a sığınıp 1471'de Bosna ve Sırbistan tahtlarına hakk iddia etti. Bu Pr.Nikola'nın oğlu Pr.İvan da 1491'de babasının ölümünün üzerine Macaristan'da ayni iddiada bulundu.

1389 temmûzunda, Kosova zaferi üzerine, henüz tahta çıkan Yıldırım Bâyezîd'in emriyle bir Türk akıncı ordusu Bosna ve Hersek'e girdi. Türkler, Bosna'yı güneyinden başlayarak fethe başladılar. Katolik Macaristan ve Bosna krallarının Bogomil mezhebinden olan halka yaptıkları büyük zulüm ve halkın imdâd istemesi üzerine, Yıldırım'ın oğlu Birinci Çelebî Sultân Mehmed'in emriyle Evrenos-zâde İsḥâq Bey, 1414 temmûzunda Bosna'ya girdi. Bogomil mezhebinden olanlar ihtidâ etmeye başladılar. İsḥâq Bey, Kral Stefan Ostoya'yı tahtından indirdi. Yerine tahta oturttuğu oğluna da, halka zulmetmemesini, yoksa tekrar geleceğini ihtâr etti. İsḥâq Bey, bir Osmanlı akıncı sancak beyi(komando tümgenerali) idi. Küçük bir Osmanlı generalinin bu derecede hükmüne giren bir krallığın istikbâli, hele o krallığın kendi halkıyle arası açılmışsa, olamayacağı âşikârdı. Fakat Bosna'yı bir sedd olarak kabûl eden büyük Macaristan krallığı, var gücüyle krallığı destekliyordu. Hersek dukası, pâdişâha tâbiiyyetini arz etti. Ordusu ile gelip İsḥâq Bey'in emrine girdi. Niğbolu'da vaktiyle (1396) Yıldırım'a yenilen Almanya imparatoru ve Macaristan kralı Sigismond, İsḥâq Bey'in üzerine yürüdü. Fakat dehşetli şekilde bozuldu(Doboj meydan muhârebesi, 1415). Bosnasarayı diye Türkce isim verilen küçük kasabada bir sancak (il) kuruldu. Garnizon yerleştirildi. Burası büyük bir Osmanlı kültür merkezi şehir hâlinde îmâr edilmeye başlandı. Bosna krallığı, Bosna'nın kuzeyine sürüldü. İsḥâq Bey, bozulmuş İmparator-Kral'ı Stirya'ya (Trieste) kadar 20.000 akıncısı ile tâkıyb etti, fakat bu akında şehid düştü. 1416 yılının son 3 ayını Türk ordusu Bosna'da geçirerek ülkeyi düzenledi. İsḥâq Bey, 1392'de Sırplar'dan Üsküb'ü alan Paşa Yiğit Bey'in oğlu idi. Yerine oğlu Îsâ Bey, Üsküb sancak beyi oldu

ve Bosna ile ilgilenmekde devâm etti. İlk Bosna sancak beyi Minnetoğlu Mehmed Bey'dir. Bosna'nın son parçaları Osmanlılar'ca 1526'da fethedildi. Sancak, 1583'de ayrı eyâlet hâlinde teşkîlâtlandırıldı.

Fâtih'in 4 Sırbistân sefer-i hümâyûnu(1454, 1455, 1456, 1459) ve 3 Bosna sefer-i hümâyûnu (1462, 1463, 1464), Sırplar'ın son otonomi yuvalarının ortadan kaldırılması, Hersek ve Hırvatistan'da Türk nüfûzunun kurulması ile netîcelendi. Macaristan kralı Bosna'yı geri almak için 3 def'a Bosna'ya girdi, hepsinde mağlûben geri döndü (1465, 1471, 1479). Türkiye'ye karşı 30 kadar devletin birleşip 16 yıl sürecek Büyük Harb'i başlatmasının sebeblerinden biri, Bosna'nın fethi ve Osmanlı'nın Macaristan'a dayanarak Orta Avrupa'da sınır kurmasıdır. Bununla berâber Fâtih, Orta Avrupa'nın kilidi olan Macar kalesi Belgrad'ı alamadı (13.6.-22.7.1456) (1441'de babası İkinci Murâd da bu Macar kalesini alamamıştı). Ancak Kaanûnî, ilk sefer-i hümâyûnunda Belgrad'ı fethetti (29.8.1521) ve 3. sefer-i hümâyûnunda da (1526) bugünki Yugoslavya'nın son kuzey parçalarından başka, Macaristan ve Transilvanya'yı da fethetti.

Bu sûretle Yugoslavya'da uzun Türk dönemi başladı. Bu dönemde Türkler'in ülkeyi hangi mülkî teşkîlât ile yönettikleri için Osmanlı bahsine bk.

Dubrovnik Cumhûriyeti (800 - 1806)

Dubrovnik (Hırv.; İt.Ragusa, Fr.Raguse, Osm.Dobrovenedik), Hersek'in güney-batısında, Adriya Denizi üzerinde bir limandır. Burada IX. asırda, Bizans'a tâbî bir Hırvat Katolik cumhûriyeti kuruldu. 1204'te Venedik, 1358'de Macaristan, 1365'te Osmanlı, metbû tanındı. Osmanlılar, 1806'ya kadar süren hâkimiyetlerinde cumhûriyetin otonomisine asla dokunmadılar, siteye asker sokmadılar ve Dubrovnik'i Osmanlı Hong Kong'u hâline getirdiler. Siteyi, 12'ler Meclisi yönetir ve içlerinden birini cumhur başkanı seçerdi. 12'ler'e seçilmek için 40 yaşını bitirmek, soylu bir tâcir olmak gerekiyordu. Napoléon, 1806'da bu ticârî cumhûriyeti işgaal etti ve son verdi. 1813'de tahliye etti. Bu târihten 1918 sonuna kadar Avusturya imparatorluğunun Macaristan krallığının Hırvatistan banlığına bağlı olarak, fakat eski statüsü kalmayarak yönetildi, sonra Yugoslavya'ya dâhil oldu.

Hersek Dukalığı

Hersek, Bosna'nın güney-batısındaki ülkedir. Doğusu Karadağ, kuzeyi Bosna, batısı Dalmaçya(Hırvatistan)'dır. Dubrovnik'in kuzey ve güneyinden iki iskele ile Adriya Denizi'ne çıkar. Bosna ile Hersek'i birleştiren, 1583'te Rûmeli eyâletinin Hersek sancağını, Bosna eyâletinin sancakları arasına katan, Osmanlılar'dır. O târihten bu yana, berâber mütâlaa edilmiş ve Bosna-Hersek denmiştir. Başkent Mostar, ülkenin kuzey-batısına doğrudur. Hersek'te de hemen Osmanlı müdâhalesine takaddüm eden dönemde Bogomil mezhebi yayılmıştı ve bu Hırvat ülkesinde de ihtidâlar oldu. Hersek'e Anadolu'dan Türk göçmenleri de yerleşti. Hersekli Müslümanlar, kendilerini Boşnak saydılar.

Hersek prensliği ve sonra dukalığı, Hum jupan'lığının devâmıdır. Hum ve Trebinye, Hersek'in en güney-doğusu ve Karadağ sınırıdır. Yukarıda gördüğümüz Hum

jupan'ları, Hersek prensleridir. Hânedânının 4.'sü olan Stefan (ölm. 1300), Hum jupan'ıdır. 2 oğlundan büyüğü 5) Vuk ve onun oğlu 6) Hırvoie, onu tâkıyb ettiler. Hırvoie, Bogomil iken, zorla Katolik'liğe döndürüldü (1351-1416=65). 50 yıl (1356-1416), Hum jupanı ve sonra ilâveten Split dukası oldu(Dalmaçya). Yerine geçen (1416-1435=19) Sandaly Hraniç, Hrvoie'nin kardeşinin kızı Yelena-Katherina'nın eşidir, sonra boşanmışlardır. Bu zât, ilk def'a "Hersek dukası" unvânıyle tahta geçmiştir ve **Hraniç Hânedânı**'nın ilkidir. Alm.herzog, Osm.hersek, "duka" demektir ve Hersek ülkesinin adı da bu unvandan gelir. Hraniç'in yerine kardeşi 8) Stepan Vukçik Kopaça (Vuk) geçti (1435-1448=13). Merkezi Herceg Novi olan dukalık, 1366'ya kd.Sırbistan krallığının, 1453'e kadar Bosna krallığının tâbii idi. 1453'te Osmanlı'ya tâbî oldu. 8) Stepan(1448-22.5.1466=18), Vukçik Kopaça'nın oğludur. "**Saint-Sava** dukası" unvânıyle Hersek tahtına oturdu ve 1453'te Fâtih Sultân Mehmed'e tâbiiyyetini arz ederek, Bosna kralına tâbiiyyetini reddetti. Karadağ prensesi Yelena ile evlendi. Oğlu 9) Vlatko(ölm.1489) (1466-1467) son dukadır. Babasını tahttan indirip az sonra öldürdüğü için, Osmanlılar'ca tanınmadı. Hersek, sancak olarak Rûmeli eyâletine (1467) bağlandı. Ülkede son parçalar, 1482'de Osmanlı yönetimine girdi. Vlatko veyâ Vladislav, 1481'de Fâtih ölünce Hersek'e girip hükümdâr olmak istedi, başarı gösteremedi, Macaristan'a kaçtı. Bunun kardeşi Stepan, ihtidâ etti ki (1466) 5 def'a vezîr-i âzam olan Hersek-zâde Dâmâd Ahmed Paşa'dır. Kızkardeşi Ulrika Katherina, 1446'da Bosna kralı Thomas (1443-1458) ile evlendi ve son Bosna kralını doğurdu.

Karadağ Prensliği (1356 - 1528)

XIV. asır ortalarında Arnavud **Balsiç hânedânı**, merkezi İşkodra olmak üzere Kuzey Arnavudluk ve Karadağ'da bir prenslik kurdu. Bu prenslik, Zeta prensliğinin (b.bk.) bir çeşit devâmıdır. Fakat Sırp değil, Arnavud'dur. Hânedân 1379'a kadar Ortodoks iken, bu târihte Katolik oldu. Kuzey İtalya'ya hâkim Venedik Cumhûriyeti ve Güney İtalya'ya hâkim Napoli krallığı gibi büyük Katolik devletlerin nüfûzunda idi. Ülgün, Leş, Draç, prensliğin sınırları içinde idi, sonuncu limanı 1385'de Venedik'e terketti.

1) Balşa I(1356-1360=4), sırasıyle 3 oğlu 2) Strasimir (1360-1370=10), 3) Curuc(Fr.Georges) I(1370-1378=8), 4) Balşa II (1378-18.9.1385=7). Bu sonuncusu, Devul(Voyussa) çayı kıyısında(Elbasan) Vezîr-i âzam Çandarlı Hayreddîn Paşa'ya yenilerek maktûl düştü. Kroye (Akçahisâr) ve geçici olarak başkenti İşkodra, Osmanlı hâkimiyetine geçti. Osmanlı, Arnavudluk'a ayak bastı ve Arnavudlar arasında İslâm'laşma başladı. Zîrâ Ortodoks ve Katolik olarak Arnavud kabîleleri ikiye bölünmüştü. II. Balşa'nın kızkardeşi, Draç Arnavud Prensi Karlo Topia ile evli idi. 5) Curuc II(1385-1403=18), Strasimir'in (2) oğludur. 1392'de Osmanlı'ya esir düştü, bir müddet sonra salıverildi. Sırbistan prensesi Yelena ile evlendi. Bunun oğlu 6) Balşa III (1403-1421=18)'dır. III. Balşa'nın bir kızkardeşi ile Yıldırım Bâyezîd, dîğer biri ile Sırbistân despotu Lazar evlendi. III. Balşa'nın kızı Yelena, Hersek dukası Stepan'ın eşi oldu. III. Balşa'nın oğlu 7) Stefan I(1421-1465=44), bunun oğlu 8) İvan(1465-1490=25), bunun oğlu 9) Curuc III (1490-1496=6), 10) Stefan II(1496-1499=3), 11) Stanişka (1499-1528=29), Osmanlı'ya tâbî olarak 1480'e kadar Yabliyak (Zabljak), bu târihten sonra Rijeka'ka beylik yaptılar. "Duka" unvânını kullandılar. III. Curuc, Elisabeth Erizzo adlı İtalyan'la evlendi. 1499'da ihtidâ edip Anadolu'ya gitti, orada 1504'te öldü. 2

kızkardeşi vardır. Sonunculan Stanişa, 1499'da duka sanıyle Riyeka'da tahta oturtuldu. 1512'de ihtidâ edip İskender Bey adını aldı. Duka unvânı, Yabliyak veyâ Karadağ sancak beyi olarak değiştirildi. 1528'de ölünce Yabliyak (Karadağ), İşkodra sancağına(il) bir kazâ (ilçe) olarak bağlandı (1614'te bu kazâ, 5 nâhiye, 9 köy, 17.620 nüfûs idi). Bu sûretle aslında bir Arnavud devleti olan Karadağ prensliği sona erdi. 1697'de Osmanlılar, Karadağ'da Çetine kasabasının yönetimini dînî belediye başkanı olarak vladika unvânıyle bir Sırp'a verdiler. Modern Karadağ'ın çekirdeği, bu olayla teşekkül etti. Zalbjak ve Rijeka, Çetine ile İşkodra gölünün kuzey-batı ucu arasında kasabalardır.

Karadağ (1697 - 1922)

Karadağ (Sırp.Tzrna-Gora, Fr.Monténégro), Arnavudluk'un kuzeyinde Bosna'nın güneyinde, Hersek'in güney-doğusundadır. Denizden Dalmaçya ile kesilmiştir. Aslında denize çıkışı yoktur. 1878'de Antivari ve Dulcigno (Tr. Ülgün) iskeleleri ile Adriya kıyısına çıkabilmiştir. Dağlarda yaşayan çok vahşî Sırp kabîlelerinin yaşadığı bir iki bin km^2 büyüklüğünde bir yöredir. Sonra genişlemiştir. Merkez Çetine'dir. Bu kasabanın yönetimini 1697'de "vladika" unvânıyle Osmanlılar, Danilo adlı Sırp Ortodoks râhibine verdiler. Onun halefleri Karadağ'ı, 1878'e kadar Osmanlı'ya bağlı otonom küçük bir prenslik hâline getirdiler. Ancak 1499'dan beri vladika denen piskopos, amcadan yeğene, Çetine yöresini yönetirdi. 1851'de Danilo, amcasının yerine geçince, vladika unvânı yerine prens unvânını aldı.

Stefan Herakoviç Nyegoş (babası Herako) oğulları Danilo, Radil ve Sava idi. Danilo ve Sava II, ilk vladika'lardır. Sonra I. Sava'nın by.oğlu Nikola'nın 3 oğlundan Vasili, sn.Nikola'nın kardeşi II. Sava, sn.Nikola'nın oğlu İvan'ın 3 oğlundan I. Petar, Vladika oldular. Vasili'nin (3) dîğer kardeşi Nikola, I. Petar'ın ağabeyleri de İvan'la Sava'dır. Âile bu Sava'dan yürüdü. Oğulları: Petar II (6)(şâir), Stanko, Petar (1820-1867=47, nâib 1851-1854=3, şâir), Curac, Masson. Âile, Stanko'nun 3 oğlundan yürüdü: Danilo I(7) Mirko ve Petar.

Vladika'nın hükmettiği ve her fırsatta çevresini sarmış Müslümânlar'la savaştığı (Türk, Arnavud, Boşnak), Osmanlı idâresine sık sık baş kaldırdığı arâzî gittikce büyüdü. Bu küçük Ortodoks Sırp yuvasını Rusya himâyesine aldı. İtalya ve başka Avrupa devletleri, bu arada Avusturya da el attı. Karadağ Osmanlı'nın en küçük, fakat en dikbaşlı tâbii hâline geldi. 1878'lere yaklaşıldığı zaman prensin hükmettiği sâha 4.366 km^2'yi bulmuştu. Bu arâzî, Berlin Muâhedesi (7.1878) ile 9.080 km^2'ye çıkarıldı, üstelik prenslik, Osmanlı'dan ayrılarak müstakil bir Balkan devleti hâline getirildi, iki iskele de verilerek Adriya Denizi'ne çıkarıldı. Balkan Harbi'ne Türkiye'ye karşı katıldı ve Bükreş Muâhedesi (10.8.1913) ile 15.017 km^2 hâline getirildi, ancak çok istemesine rağmen İşkodra'yı alamadı. Prensini kral îlân etti. Birinci Cihan Harbi'ne gene Sırbistan'ın ve Müttefikler'in yanında katıldı.

1) Danilo I (29.7.1696-1735=39) (1675-1635 = 60)

2) Sava II (1735 + 1766-1782=16, katl) (1'in kardeşi) (1702-1782=80)

3) Vasili (1735-1766=11) (2'nin torunu) (1717-1766 = 49)

4) Petar I (1782-1830=48) (1747-1830=83) (3'ün yeğeni)

5) Petar II (1830-1851=21) (1813-1851=38) (4'in yeğeni)
6) Danilo II (1851-1860=9) (1826-1860=34, katl) (5'in küçük yeğeni)
7) Nikola I (Nikita) (1860-1921=61) (1841-1921=80) (6'nın yeğeni)
8) Danilo III (1921 = 1 hafta) (1871-1939 = 68) (7'nin oğlu)
9) Mirko (1921-1922=1) (1908) (8'in yeğeni)

1499'da ilk vladika olan ve **Petroviç-Nyegoş** âilesinin atası bulunan Nyegoş'un oğlu Petar, onun oğlu Şçepan, onun oğlu Radul (doğ.1620?), onun oğulları İvan (oğulları İvan ve Sava I) ve Şçepak (=Anna Martinoviç) olup, sonuncunun 2 kızı dışında 4 oğlu şunlardır: Radul, Danilo I, Petar ve Damian. Radul'un oğulları Vassili (1717-1766=49) ve Curo, sonuncunun oğulları İvan, Niko, Rafailo'dur. Damian'ın oğulları İvo ve İvan (=Angeliya Martinoviç) olup sonuncunun 2 kızı dışında oğulları: Petar I, Sava (oğulları Corce, Maşan, Vuka ve kızları İvana, Stana, Yovana, Gordana), Tomo (=İvana Prorokoviç, oğulları Pero, Petar II, Yoko, Pilyo ve kızları Mariya, Stana), Stiyepo (=Angeliya Radamoviç) ve Luka'dır. Stiyepo'nun oğulları başpiskopos Mitar ve Stanko (ölm.1851, =Krstinya Vrbika) olup Stanko'nun kızları Roke (=Pero Kaluceroviç), Yoke(=İvo Radoniç), Make (=Mitar Yoviçeviç), Yane (=Risto Boşkoviç) ve oğulları Şçepak, Mirko, Krko (1821-1883=62), Bozo, Danilo II, bunlardan Mirko (1820-1867=47)=Stana (1824-1895=71, izd.1840, izd.müd. 27, yş.16-43, zevcinden 4 yş.kç.) izdivâcından Nikola II, Gorda (ölm.1879, = Sava Plamenaç) ve Mariya (=Gopceviç) doğdular (Stana, Drago Martinoviç=Stana Martinoviç kızıdır). Petar II şâirdir.

Danilo II (7), amcası Petar'ın 3 yıllık niyâbetiyle prensliğine başladı. =Darinka Krelciçeva (1837-1892=55) (prs.1855-1860=5), izd.1855, izd.müd. 5, yş.18-23. Kızları: Olga (1859-1896=37).- II. Danilo'nun kardeşi: Petar (doğ. 1828) (vel.1860-1871=11). Bunun oğulları: Philippe ve Boşo.- II. Danilo'nın dîğer kardeşi: Mirko (1827-1867=40) =Anastasia Martinova (1824-1895=71), izd.1840, izd.müd. 27, yş.16-43, zevcinden 3 yş.by. Bu izdivactan: Nikola II (8).

Nikola I (8): Vel. 1851-1860. 1878'de müstakil devlet hükümdârı oldu, ancak 1908'e kadar İkinci Abdülhamîd'den maaş aldı ve onun başlıca ajanlarından biri oldu. 28.8.1910'da kral unvânını aldı. Rusya kendisine mareşal ve Sırbistân orgeneral rütbesi verdi. 16.1.1916'dan 1918 sonuna kadar ülkesi Avusturya-Macar işgaalinde kaldı. =Milene Vukotiçova (1847-1923=76) (kraliçe 1910-21, İtalya ana kraliçesi 1900-1923=23), izd. 1860, izd.müd.61, yş.13-74, zevcinden 9 yş.kç., Petar Vukotiç=Yelena (Tadiya Voivodiç kızı) kızı. II. Nikola'nın çocukları:

1. Prs.Lyubiça (doğ.1864): 10 yaşlarında öldü.

2. Zorka (1864-1890=26) = Petar (Sırbistân kralı 1903-1921=18) (1844-1921=77) (vel.1844-1858 = 14) (Yugoslavya kralı 1918), izd. 1883, izd.müd.7, yş.19-26, zevcinden 20 yş.kç., çocukları için bk. Yugoslavya.

3. Militza(1866-1951=85) = Grandük Petro (1864-1931=67), Rusya mareşali, izd.1889, izd.müd.42, yş.23-75, zevcinden 2 yş.kç. Çocukları için bk. RUSYA.

4. Stana(Anastasia)(1868-1935=67) =1. Georg(Leuchtenberg-Romanowsky prensi) (1852-1912=60), Rus korgenerali, 2. izd.1889, tal.1906=17, yş.22-39, zevcinden 15 yş.kç. =2. Grandük Nikola (1856-1929=73), Rusya orgenerali, 1914-15'de Rusya başkumandanı, Kafkasya imparatorluk nâibi, izd.1907, izd.müd.22, yş.40-62, zevcinden 1 yş. kç. İlk izdivâcından çocukları vardır (bk. Bonaparte-Beauharnais).

5. Marika (1869-1885=16).

6. Danilo II: babasının yerine tahta çıktı, fakat 7 gün sonra krallıktan ayrıldı: Viyana'da öldü. Rusya tümgenerali. Vel.1871-1921=60. =Militza (Jutta)(Meklenburg-Strelitz prensesi, by.duka Adolf Friedrich V kızı) (1880-1946=66) (kraliçe 1921)(1-7 ağustos), izd.1899, izd.müd.40, yş.19-59. Çocuksuz.

7. Yelena (1873-1952=79): İtalya kraliçesi 1900-1946=46. =Vittorio-Emanuele III (İtalya kralı 1900-1946=46) (1869-1947=78) (vel.1878-1900=22), izd. 1896, izd.müd.51, yş.23-74. Çocukları için bk. İTALYA.

8. Anna (1874-1971=97) = Franz-Joseph(Battenberg prensi) (1861-1924=63), izd. 1897, izd.müd.27, yş.23-50, zevcinden 13 yş.kç.

9. Sophia (1876): Bir buçuk aylık öldü.

10. Mirko (Fr.Michel) (1879-1918=39) = Nathalia Konstantinova (1882-1950=68), ana kraliçe 1921-22, izd.1902, tal. 1917=15, yş.20-35, zevcinden 3 yş. kç. =2. Gaston, Ernemboult de Dudzeele kontu (ölm. 1961), izd. 1920, izd. müd. 30, yş. 38-68, Alb.Alexander Konstantinoviç=Mileva Opuyiç kızı. Çocukları: Kral Mirko, 1 yıl, 4 ay, 7 gün son Karadağ kralı oldu (7.3.1921-13.7.1922), Sırbistan kralı, Karadağ hükümdârı da olunca çekildi; oğulları: Şçepak(Steplen) (1903-1908=5); Stanislav (1905-1908=3); Paulos (1910-1933=23) (vel.1921-22) (Reşka prensi); Emanuel (1912-1928=16) ve Michael (1908) (no.9), Hânedân reisi 1921'den beri=Geneviève Prigent (1919), izd.1941, tal. 1949=8, yş.22-30, zevcinden 11 yş.kç., oğulları Pr. Nikola (1944), Hânedân 2. şefi.

11. Xenia (1881-1960=79); 11. Vyera (Fr.Véra) (1887-1927=40);

12. Petar (1889-1932=43), tuğgen.,= Violet Wegnert (1887-1960=73), izd. 1924,izd.müd. 8, yş. 37-45, zevcinden 2 yş. by.

Sırbistân Prensliği (5.2.1804-6.3.1882), Sırbistân Krallığı (6.3.1882 - 1.12.1918) ve Yugoslavya Krallığı (1.12.1918 - 29.11.1945)

1. Kara Curac(Gyorgye) Petroviç (5.2.1804-21.9.1813=13,7,14) (14.9.1752-27.7.1817=65, katl) (hospodar)

2. Miloş I Obrenoviç (21.9.1813-3.6.1839=21,7,7, + 23.12.1858 - 26.9.1860 = 1,9,7=23,5,29) (18.3.1780-1860=80) (1815: prens)

3. Miloş II Miloşeviç (13.6.1839-8.8.1839=0,1,26) (21.10.1819-1839=20)

4. Mihaylo Miloşeviç (8.8.1839-6.9.1842=3,0,29 + 26.9.1860 - 10.6.1868= 7,8,14 = 10,9,13)(16.9.1823-1868=45, katl)

5. Aleksandr I Karacuraceviç (6.9.1842-23.12.1858=16,3,17) (11.10.1806-3.5.1885=79)

6. Miloş IV Miloşeviç Obrenoviç (10.6.1868-22.2.1889=20,8,12) (1854-11.2.1901=47)

7. Aleksandr I(II) Miloşeviç (22.2.1889-29.5.1903= 14,3,5) (15.8.1876-1903=27, katl)

8. Petar I Alexandroviç (29.5.1903-16.8.1921=18,2,18) (1844-1921=77)

9. Aleksandr I(III) Petaroviç (16.8.1921-9.10.1934=13,1,24) (16.12.1888-1934=46, katl)

10. Petar II Alexandroviç (9.10.1934-29.11.1945=11,1,21) (6.9.1923-3.11.1970 =47)

Yukarıdaki tablo, 2 ayrıca hânedândan hükümdarları karışık olarak gösterdiği için, biraz karmaşıktır. Karacuraceviç Hânedânı 1804-1813=9 + 1842-1858=16 + 1903-1945=42 = 67 yıl ve Obrenoviç Hânedânı ise 1813-1842=29 + 1858-1903=45 = 84 yıl Sırbistân'ın başında kalmışlardır. Sebeb şudur:

Sırbistân'ın kurucusunun ve Sırp ihtilâlinin liderinin Türkler'in Kara Yorgi dedikleri ve Sırpça'da da Türkce "Kara" kelimesi aynen kullanılarak "Kara Curac" veyâ "Kara Gyorgi" denen kişinin olduğu muhakkaktır. Petar adlı birinin oğlu olan Kara Yorgi, Almanya'nın(Avusturya) adamı olarak Avusturya'dan Sırbistân'a girmiş ve Sırplar'ı Türkler'e karşı ayaklandırmak istemiştir. Ancak Alman efendilerine ihânet ederek, Rusya'ya yaklaşmış ve hemen Rusya'nın emrine girmiştir. Bunun sebebi, ırk yakınlığı, mezheb birliği ve Rusya'nın Avusturya'dan daha güçlü ve Türk'e daha düşman olmasıdır. Ancak Avusturya, kendi teşvîk ettiği bir ihtilâlin Rusya'nın güdümüne geçmesini ve güney sınırı üzerinde Rusya'nın bir peykinin bulunmasını asla hazmedememiş ve sonuna, 1918'e kadar direnmiştir. Birinci Cihan Harbi'nin sebebi bile budur. Sırbistân'ın otonomisini almak ve muhâfaza etmek için, bir büyük devletin himâyesine muhtâc olduğu, aksi takdirde Bâb-ı Âlî'nin böyle bir muhtâriyete rızâ göstermeyeceği âşikârdı. Sırp ihtilâlinin Yunan ihtilâlinden çok az evvel başladığı ve o sırada Balkanlar'da Türk tekeli olduğu, hiç bir Balkan devletinin, müstakil olsun, Bâb-ı Âlî'ye bağlı otonom olsun, mevcud bulunmadığını hatırlamak gerekir.

Bu durumda Avusturya'nın Teşko adlı bir Sırb'ın Obren adlı birinden dul kalmış karısı Vişnia'dan doğma Miloş(Fr.Milan) adlı bir sergerdeyi desteklediği görülür. 5.2.1804'te Sırp ayaklanmasını başlatan Kara Yorgi, 13.12.1806'da Belgrad şehrini Türkler'den aldı. Ancak kaleyi alamadı (Belgrad kalesi ancak 10.4.1867'de Türk askeri boşaltılarak Sırbistân'a verildi). Esâsen muhtâr Sırp prensliğinin başkenti 1839'a kadar Kraguyevaç idi, bu târihte Belgrad'a nakledildi. 1813'de Kara Yorgi bir ihtilâl ile devrildi ve yerine Obren oğlu (Obrenoviç) Milan, prens oldu. Gerek Rusya yerine Avusturya'ya dayanması, gerek ihtilâli başlatan âile olmaması bakımından Obrenoviçler, ülkede Karacuraceviçler kadar popüler değillerdi. Ancak Bâb-ı Âlî, Obrenoviçler'i tuttu. 6.11.1817'de Miloş'un "Sırbistân beyi" olduğunu tasdîk eden Bâb-ı Âlî, 15.8.1830'da İkinci Mahmûd tuğrası ile fermân yayınlayarak, Sırp beyliğinin Obrenoviçler'e irsî olarak verildiğini bildirdi ki, bu da Karacuraceviç âilesine, dolayısıyle Rusya'ya indirilmiş ağır darbe idi.

Obrenoviç Hânedânı: bugün sönmüştür. Son ferdi 1903'te ölmüştür. Miloş I = Liubicza (ölm.1843), prs. -1843, izd.1818 veyâ daha önce. Önce çok dar bir şeride verilen Sırbistân muhtâriyeti, sonra Niş'in kuzeyine kadar güneye indirildi. Bu arâzîdeki Türkler ve Müslümânlar, ülkeyi terketti. I. Miloş'un gayri meşrû oğlu: Milivoye Petroviç Blaznaraç (1824-1873=49), orgeneral, nâib 1868-1872=4, başbakan 1872-73, harbiye nâzırı 1865. III. Miloş (vel. 1830-1839=9) ile I. Mihaylo

(vel.13.6.-8.8.1839+1858-1860=2), I. Miloş'un oğullarıdır. İkisi de evlenmedi, çocukları yoktur. Mihaylo, 1867'de İstanbul'a gelip Sultân Azîz'in ayaklarını öptü. Katledilince, yerine amcasının torunu IV. Miloş geçti. IV. Miloş'un babası Pr. Miloş (II) (ölm.1861)(=Maria Katargi, ölm. 1876), onun babası Pr.Efraim'dir, bu Efraim de I. Miloş'un kardeşidir. IV Miloş, Avusturya politikasını bırakıp Rusya'ya yanaştı ve Türkiye'ye tâbî olmasına rağmen Rus peyki hâline geldi. Rusya'nın arzûsu ve Rus subayları ile 93(1877-78) Harbi'nin mukaddimesi olan Sırp ısyânını başlattı ve Rus-Türk harbi patlayınca, metbuu Türkiye'ye karşı Rusya'nın yanında savaşa girdi. IV. Miloş (vel.1860-1868=8, nâibsiz 22.8.1872), Berlin Muâhedesi ile 3.3.1878'de Karadağ ve Romanya ile berâber istiklâl kazanıp Türkiye'den ayrıldı. 6.3.1882'de prens unvânını bırakarak "Sırbistân kralı" unvânını aldı (ayni yıl Romanya prensi de ayni şeyi yapmıştır). Sırbistân'ın Rusya'ya yaklaşması, müstakil olması, Niş sancağı ile genişlemesi ve krallık derecesine çıkması Obrenoviçler'in prestijini sağladı ise de, IV. Miloş'un tek çocuğu olan halefi I. Alexandr, bu prestiji mahvetti. Miloş IV = Natalia (1859-1941=82) (kraliçe 1882-1888 = 6 + 1888 - 1903 = 14 = 20), Rus albayı Reşko ile Romen prenseslerinden Sturdza'nın kızı, izd. 1875, talâq 1888, 5 yıl sn. IV. Miloş'la yeniden izd. 1893, izd.müd.21, yş.16-42, zevcinden 21 yş.kç.- I. Alexandr, tahtından indirilen babasının yerine 13 yaşında kral oldu (vel.1876-1889=13). 1.4.1893'e kd. niyâbet altında kaldı. Draga Maşin (1867-1903=36), adlı dul kadınla 1899'da evlendi, üstelik aşağı tabakadan gelen bu kadını kraliçe îlân etti. Bu olaydan 4 yıl sonra Kral ve Kraliçe, subaylar tarafından katledildiler. Obrenoviç Hânedânı söndü. Ordu, Karacuraceviç Hânedânı'nı, 45 yıl sonra tekrâr tahta dâvet etti. I. Alexandr'ın çocuğu yoktu. Kayın-birâderi olan teğmen Nikodem Lunyevika'yı, velîahd îlân etmişti ki, olacak iş değildi ve kanlı şekilde devrilmesine sebeb oldu. 27 yaşında idi. Hal' edilen babası IV. Miloş'u tekrâr Sırbistân'a getirmesi de memnûniyetsizliği arttırmıştı (Miloş, ihtilâlden 2 yıl önce 47 yaşında öldü).

Karacuraceviç Hânedânı: Kara Curac'ın (no.1) oğlu Alexandr I Karacuraceviç, babasının hal'inden 29 ve ölümünden 25 yıl sonra, 1842'de Bâb-ı Âlî tarafından Belgrad tahtına oturtuldu. Ancak 16 yıl sonra prenslikten alınarak yerine gene bir Obrenoviç getirildi. 52 yaşında Belgrad'dan ayrılan Alexandr, daha 28 yıl yaşadı, Sırbistân'ın istiklâlini (1878) ve krallık olduğunu (1882) gördü. =Persida Nenadoviç (1813-1873=60) (prs.1842-1858=16), izd. 1830, izd.müd. 43, yş.17-60.

I. Alexandr'ın 2 oğlu: Petar I ve Pr.Arsen (1859-1938=79), Rusya ve Sırbistân orgenerali = Aurora (San Donado Demidof prensesi)(1873-1904=31) (izd.1892, tal.1896,izd.müd.4, yş.19-21) (1897'de Noghera kontu Nikola ile evlendi). Pr. Arsen'in oğlu: Pavel (Fr.Paul) (1893), kral nâibi 1934-1941=7= Olga (Yunan prensesi) (1903, izd. 1923, yş.20). Pr. Pavel'in çocukları: Alexandr (1924) = Maria-Pia(1934) (İtalya prensesi) (izd.1955, yş.21), Nikola (1928-1954=26, katl), Elisabeth (1936).

Petar I = Zorka (Karadağ prensesi) (1864-1890=26) (izd.1883, izd.müd.7, yş.19-26, zevcinden 20 yş.kç.). Vel.ol. doğdu, fakat 14 yaşında iken babası I. Alexandr, tahtını kaybetti. 1903 ihtilâli üzerine 45 yıl sonra ve 59 yaşında Sırbistân kralı olarak ordu tarafından Belgrad'a dâvet edildi. 45 yıllık sürgünde temiz bir hayat yaşamış ve Sırp milliyetçisi kalmıştı.

Karacuarceviç Hânedânı (Detay)

Sırp köylüsü Yovan oğlu Petroniye = Milika Zivkoviç (ölm.1811) izdivâcından: Kara Curac (no.1), Marko, Marinko ve Mariya, Milika. Petronye'nin 1787'de bir ayaklanmada Türkler'ce öldürüldüğü veya ölümüne sebeb olunduğu rivâyet ediliyor. Kara Curac (Corce) = Yelena (1764-1842=78), izd.1786, izd. müd.31, yş.22-53, zevcinden 12 yş.kç. evlenmesinden 3 oğul ve 4 kız doğdu ki kç.oğul Alexandr I'dir (no.5). By. oğul Sima 1788'de doğup ayni yıl öldü. Ortanca oğul Aleksa Karacorceviç (1801-1830=29) = Mariya Trokin (ölm. 1827) izdivâcından: Corce (1827-Paris 1884=57) = Sarka Anastasiyeviç (1832-1931=99), izd.1856, izd.müd.28, yş.24-52, zevcinden 5 yş.kç., bu izdivâcdan: Alexa (1858-1920=62) = Myra Pankhurst (1859-1938=79), izd.1913, izd.müd. 7, yş. 54-61, zevcinden 1 yş.kç., Thomas Pratt'tan dul; Bozidar (1861-1903=42).- Kara Curac'ın 4 kızı: 1) Sava (1789-1847 = 58)=voyvoda Antaniye Ristic-Plyakiç (1781-1832=51), zevcinden 8 yş.kç. (2 oğlu, 1 kız). 2) Sarka (1790-1852=62) =1. voyvoda Nikola Karamarkoviç (ölm.1816) (1 kız) ve =2. Tosa Boyaniç (ölm.1847) (1 oğul, 3 kız). 3) Pola (1791-1812=21) =voyvoda Yovika Milanoviç (bebek ölen oğul ve 1 kız). 4) Stamenka (1793-1875=82) =1. Dimitriye Ristiç (ölm.1834), =2. voyvoda İliya Karapiç.

Aleksandr Karacorceviç (no.5) = Persida (1813-1873=60), izd.1830, izd. müd. 43, yş.17-60, zevcinden 7 yş.kç., Yefrem Nenadoviç=Yovanka Milovanoviç kızı. Bu izdivâcdan 6 oğul ve 4 kız doğdu. 3. oğul Petar I'dir (no.8). İlk ikisi Alexa (1836-1841=5) ve Svetozar (1841-1847=6), 4. ve 5. Andrey (1848-1864=16) ve Corce (1856-1888=22) olup küçükleri Arsen'dir. Kızlar: 1) Polexia (1833-1914=81) =1. Konstantin Nikolayeviç (1821-1877=66) (3 oğul, 3 kız), =2. Dr. Alexander Preshern (ölm.1914). 2) Cleopatra (1835-1855=20) = Milan Petroniyeviç. 3) Yelena (1846-1867=21) = Corce Simiç (1843-1921=78), izd. 1867. izd. müd. bir kaç ay. 4) Yelisavetta (1852-1852). I. Aleksandr'ın en kç. oğlu: Pr.Arsen (1859-1938=79), Yugoslavya ve Rusya orgenerali = Aurora (1873-1904=31), izd.1892, izd.müd.12, yş.19-31, zevcinden 14 yş.kç., San Donado prensi Pavel Pavloviç Demidov=Prs. Elena Petrovna Trubetzkoy kızı, bu izdivâcdan: Pr. Paul (1893-Paris 1976=83), Yugoslavya kral nâibi 9.10.1934-3.1941, orgeneral, Oxford me'zûnu = Olga (1903), izd.1923, izd.müd. 53, yş.20-73, zevcinden 10 yş.kç., Yunan prensesi (Paris'de), bu izdivâcdan: Pr. Alexander (1924), Pr. Nikola (1928-1954=26, otomobil kazâsı) ve Prs.Elisabeth (Yelisavetta) (1936). Pr. Alexander (Paris'de) =1. Maria Pia (1934), izd.1955, yş.21, zevcinden 10 yş.kç., İtalya kralı Umberto II'nin by.kızı, tal.1967, izd.müd. 12, yş.31. =2. Barbara (1942), izd.1973, yş.31, zevcinden 18 yş.kç., Liechtenstein prensesi. İlk izdivâcından: Dimitri (1958), Michel (1958), Serge (1963), Helen (1963, ikiz) ve 2.'den: Duchan (1973).- Prs. Elisabeth (1936) =1. Howard Oxenberg (1919), izd.Florida 1960, tal.1966=6, yş.24-30, zevcinden 17 yş.kç., =2. Neil Balfour (1944), izd.Londra 1969, tal., 3 yıl sn., yş. 33, çocukları (sonuncusu 2.'den): Catherine (1961), Christina (1962); Nicholas (1970).

Petar I(no.8) = Zorka (1864-1890=26), izd.1883, izd.müd. 7, yş.19-26, Karadağ kralı Nikola I'in by.kızı. Bu izdivâcdan 3 oğul ve 2 kız doğdu. Ortanca oğul Aleksandr'dır (no.9). Kç. oğul ayni yıl (1890) öldü. Kç.kız Milena'dır (1886-1888=2). By.oğul: Corce (1887-Belgrad 1972=85), yazar, vel. iken 1909'da taht üzerindeki bütün

haklarından ferâgat etdi = Radmila Radonyiç (1907, Belgrad'da), izd.1950, izd.müd. 22, yş.43-65, zevcinden 20 yş. kç. Petar I kızı: Yelena (1884-Nice 1962=78)=Ioann (1886-1918=32), Grandük Konstantin Konstantinoviç oğlu, Rusya prensi, izd.1911, izd. müd.7, yş.27-34, zevcinden 2 yş.by., çocukları için bk. Rusya.

Alexander I(no.9), 28.3.1909'da ağabeyinin velîahdlikten ferâgati üzerine vel.oldu, 6.1914'de başkumandan ve kral nâibi oldu = Mariya (1900-1961=61, Londra), izd. 1922, izd.müd. 12, yş.22-34, zevcinden 12 yş.kç., Romanya kralı Ferdinand I'in 2. kızı. Oğulları Petar II, Tomislav ve Andrey'dir. Pr.Tomislav (1928), İngiltere'de=Margarita (1932), izd.1957, yş.25, zevcinden 4 yş.kç., Baden hânedânı şefi Berthold'ün tek kızı, çocukları Nikola (1958) ve Katarina (1959). Pr.Andrey (1929) =1. Christina (1933), izd. 1956, tal.1962=6, yş.23-29, zevcinden 4 yş.kç., Hessen prensesi, =2. Kira (1930), izd.1963 (1 yıl sn.), tal. 1972=9, yş. 33-42, 6. Leiningen prensi Karl=Grandüşes Maria Kirilovna kızı, =3. Eva Anayelkoviç (1931), izd. 1974 (2 yıl sn.), yş.43, zevcinden 2 yş.kç., çocukları: Hristofor (1960), Tatiana (1957) ve Vladimir (1964), Dimitriye (1965) (ilk 2'si 1., son 2'si 2.'den), Pr. Andrey 1965'de Lavinia (Londra 1961) adlı 4 yaşındaki kızı da evlâd edindi.

Petar II, Denver'da öldü. =Alexandra (1921), izd. 1944, izd.müd.26, yş.23-49, Yunan kralı I. Aleksandr'ın tek kızı, tek çocukları: Alexander (Londra, 17.7.1945), vel. ol. doğdu, 1970'de Hânedân şefi = Maria da Gloria (1946), izd. 1972, yş.26, zevcinden 1 yş.kç., Orléans ve Bragança prensi Pedro Gastao'nun by.kızı (Brezilya hânedânı).

Obrenoviç Hânedânı (Detay)

Vişnia adında bir Sırp köylü kızı Obren Martinoviç, sn.Tudor Mihayloviç'le (ölm.1802) evlenip 1817'de öldü. Obren, Brusnitza'lı, Tudor ise Dobriniye'li idiler. Milan Obrenoviç, ilk izdivâcdan doğdu ve Kara Corce tar. zehirlendi. İkinci izdivâcdan doğan çocuklar, annelerinin ilk eşi Obrenoviç'in soyadını aldılar ki Miloş I(no.2), İovan (1786-1850) ve Yefrem (1790-1856)'dir. İoavan (1786-1850=64) =1. Kruna (ölm.1835), Tanatziko Mihayloviç kızı, =2. Anna (1818-1880=62), izd.1835, izd.müd.15, yş.17-32, zevcinden 32 yş.kç., Gregory Yoksiç kızı, ilk izdivâcdan Obren (1818-1826=8) ve Savka Yelisavetta (1828-1834=6) doğdu, 2. izdivâcdan: Stana (Anastasia) (1839) = Gen. Todor Aleksiç (1825-1891=66), izd.1858, yş.19 (2 kız) ve Ermila (1845-1918=73) =1. Nikola Kupiç, izd. 1860, yş.15, =2. Gen.Teşa Nikoliç (1832-1886=54), izd.1867, yş.22.

Yefrem (1790-1856=66) = Thomaniya (1796-1881=85), izd.1816, izd.müd. 40, yş.20-60, zevcinden 6 yş.kç., voyvoda Antoniye Bogiçeviç kızı. Bu izdivâcdan: 5 kız (Katarina 1826-1848=22 ve Stana (Anastasia) 1828-1842=14 genç öldüler) ve Miloş (1829-1861=32) doğdular = Maria (1831-1876=45), izd. 1851, tal., yş.20, zevcinden 2 yş.kç., oğulları Mihaylo (no.4). Yefrem'in ilk 3 kızı: Yelka (Yelena) (1818-1895=77) = Konstantin Hadia, izd.1834, yş. 16; Simka (1818-1837=19, ikiz) = İovan Ghermano, izd. 1834, izd. müd. 3, yş. 16-19; Anka (Anna) (1821-1864=47), kuzeni Mihaylo (no.4) ile berâber Belgrad'da katledildi = Alexander Konstantinoviç, izd.1842, yş.21, oğulları Alexander = Mileva Opuyiç, bu izdivâcdan: Nataliya (1882-Paris 1950=68) =1. Pr.Mirko (Karadağ) (1879-1918=39), izd.1902, tal.1917=15, yş.20-35, zevcinden 3 yş. kç., Karadağ kralı Nikola I'in 2. oğlu, çocukları için bk. Karadağ. =2. Kont Gaston

Errembault de Dudzeele (1877-1961=84), izd.1920 (3 yıl sn.), izd.müd.30, yş.38-68 (bu evlenmeden de çocukları var). Anka'nın (ölm.1868) kızı Katarina ise, 1868'de Milivoyene Petroviç Blaznavak'la evlenip 1 oğlu oldu.

Miloş 1 Obrenoviç (no.2), Rudnik voyvodası iken 1815'de Osmanlı'ya isyân etdi, 6.11.1817'de Sırplar'ca voyvoda seçilip 1827'de voyvodalığın âilesine hasredilmesine karâr verilip 15.8.1830'de Bâb-ı Âlî tasdîk etdi ve 1834'de prens sanını verdi, 1839'da oğlu lehine ferâgat etdi, 1858'de gene prens seçildi = Lyubika (1788-1843=55), izd.1805, izd.müd.38, yş.17-55, zevcinden 8 yş.kç., Radoslav Vukomanoviç=Mariya kızı, çocukları: bebekken ölen Gabriel ve Todor, Milan (no.3), Mihaylo (no.4), Prs.Petria (1808-1870=62) = Todor Baiç, izd. 1825, yş.17(2 oğul, 2 kız); Prs.Savka (Yelisavetta) (1814-1848=34)=İovan Nikoliç (ölm.1890), izd.1831, izd.müd.17, yş.17-34 (5 oğul); Prs. Mariya, bebekken öldü.

Miloş (Milan) Obrenoviç II(no.3), 56 gün niyâbet altında prenslik yaptı, hasta idi ve delikanlı iken öldü. Kardeşi Mihaylo (no.4) = Yulya (1831-1919=88), izd.1853, izd. müd. 15, yş.22-37, Kont Franz Hunyady von Kéthely kızı (=2. Pr. Charles von Arenberg, izd.1876, 8 yıl sn., ölm. 1896, izd.müd. 20, yş.45-65). Miloş'un gayri meşrû oğlu: Mihaylo Todoroviç (ölm. 1887).

Miloş(Milan) IV(no.6), Sırbistân kralı olarak Milan I, Viyana'da öldü = Nataliya (1859-1941 Paris = 82), izd. 1875, tal. 1888, tekrâr Kral Milan'la izd.1893, izd.müd. 26-5=21, yş.16-42, Alb.Petar İvanoviç Keşko=Prs.Pulcheria Sturdza (Romanya) kızı, oğulları: Alexander I(no.7) ve Sergei (1878'de 5 günlük öldü). Metresi Artemisia Kristiç'den (kralın sekreteri Kristiç'in eşi) olan gayri meşrû oğlu Obren Kristiç, 1906'da Sırbistân tahtına hakk iddia etti.

Alexander(Aleksandr) I(II) (no.7), 13.4.1893'e kd. niyâbet altında kral oldu = Draga (1867-eşi kralla Belgrad'da katli 1903=36), izd.1900, izd.müd. 3, yş.33-36, zevcinden 9 yş.by., Andrey Lunyevizta kızı ve Alb.Maşin'den dul.

Sırbistan hânedânlarında Fransız kültürü hâkimdir. Birinci Cihan Harbi, Kral Petar zamânında ve Sırbistân yüzünden çıktı. Balkan Harbi ile çok geniş, fakat henüz denize çıkış elde edememiş bir Sırbistân meydana gelmişti ki (1913), 1915'te kral ve ordu, ülkeyi boşaltıp Alman-Avusturya-Macarlar'a bıraktı. Çok çetin şekilde Almanlar'a karşı koymasıyle, Müttefikler'in gözüne girdi. Çok yaşlı olduğu için gerçek yönetim, başkumandan ve Balkan Harbi ve Cihan Harbi millî kahramânı olan oğlu Alexandr'da idi. 12.12.1918'de Niş ve 4.11.1918'de Belgrad'ı geri aldı. 1.12.1918'de "Sırp-Hırvat-Sloven kralı" îlân edildi, 3 yıl geçmeden öldü. Çocukları: Yelena (1884) = İvan (Rusya prensi)(1886-1918=32, katl) (izd.1911, izd.müd.7, yş.27-34, çocukları için bk.Rusya); Curce(1887) (vel.1903-1909=6 + 1921-1923=2 8); Aleksandr II (1888-1934).

Alexandr, 1909'da yarbay olan ağabeyinin velîahdlik hakkından vaz geçmesi üzerine vel. ve 12 yıl sn.babası ölünce kral oldu. 13.7.1922'de anne tarafından Karadağ kralı Nikola'nın torunu olduğu için, Karadağ kralını ta tahtından uzaklaştırdı, "Yugoslavya kralı" oldu. Ancak Alman kültürüyle yaşayan ve Sırp kültürüne tamâmen yabancı bulunan Hırvat ve Slovenler'i yeni Yugoslavya devletine ısındıramadı. Devleti bizzât ve sıkı şekilde yöneltip bir despot kral oldu. Harb kahramânı ve Yugoslavya'nın mîmârı olduğu için, Sırplar tarafından çok seviliyordu. Batılı Müttefikler'e de silâh

arkadaşları olduğu için çok yakındı. Hırvatlar, peşindeydi. Kraliçe Marya ile Atatürk'ü ziyâret etti (İst. 4.10.1933). Türkiye'de alınan tedbirleri aşamayan Hırvat ajanları, onu burada öldüremediler. Gene resmî ziyâret için Türkiye'den Fransa'ya gitti. Marsilya'da karaya ayak bastığı anda, bir Fransız bakanla berâber 46 yaşında katledildi. Böylece bir Sırp tedhişçisinin sûikasdi ile başlayan, Avusturya-Macaristan'ı mahveden ve Yugoslavya'yı doğuran Birinci Cihan Harbi'nin garîb bir karşı sûikasdi oldu. 11 yaşındaki oğlu tahta geçti. Gerçek iktidârı, 1941'e kadar diktatör-nâib olarak Prens Paul (Knyez Pavel) kullandı. 1941'de II. Petar'ın üzerindeki niyâbet kaldırıldı, fakat ülke Alman işgaalinde idi.

"I. Alexandr" unvâniyle Yugoslavya kralı olan zâtın 3 oğlu: Petar II; Tomislav (1928) (vel.1934-1945=11); Andrey(1929)=Kristina (Hassen-Kassel prensesi) (1933) (izd.1956, yş.23).- Petar II (vel.1923-1944=11) = Alexandra (Yunan prensesi) (1921) (kraliçe 1944-1945=1) (izd.1944, yş.23, zevcinden 2 yş.by.). II. Petar'ın oğlu: Alexandr (1945) (vel. 1945).

Hırvatistân Krallığı (1941 - 1943)

Almanlar, Yugoslavya'yı işgaal edince, Birinci Cihan Harbi netîcesinde kurulmuş Yugoslavya'yı parçaladılar. Makedonya'yı müttefikleri Bulgaristan'a, Voyvodine'yi dîğer müttefikleri Macaristan'a verdiler. Hırvatistân ve Slovenya'yı da müstakil devlet olarak îlân ettiler. Hırvatlar, bu istiklâli benimsedi. İtalya (Savoie) hânedânından bir prens, 18.5.1941'de Hırvatistân kralı îlân edildi, fakat 1943'te tahttan çekildi. Bu müddet içinde ülke Alman-İtalyan işgaalinde kaldı. Kral, çok olgun ve yetişmiş şahsiyetine rağmen benimsenmedi. Zîrâ Hırvatlar arasında İtalyanlar değil, Almanlar popülerdir. Ama Mussolini'nin ısrârı ve Hitler'in eski Habsburg Hânedânından bir prensi kral yapmaktan çekinmesi netîcesinde, seçim yanlış yapıldı. Hırvatistân kralı Aimone (1900-1948=48) = İrene (Yunan prensesi) (1904) (izd.1939, izd.müd. 9, yş.35-44, zevcinden 4 yş.kç.). Oğulları: Amadeo(1943).- Aimone, İtalya amirali, İtalya tabîî senatörü idi, 1904'ten beri Spoleto ve 3.3.1942'den beri Aosta dukaları unvânını taşıyordu. Ağabeyi Pr.Amadeo (1898-1942), İtalyan orgenerali ve Habeşistân kral nâibi (1937-1941)'dir.- Aimone'nin babası: Emanuele-Filiberto(1869-1931=62) (Aosta dukası 1890, İspanya velîahdi 1870-1873=3, İtalya mareşali ve senatörü, İtalya velîahdi 1900-1904=4) =Helena (Orléans (Fransa) prensesi) (1871-1951=80), izd.1895, izd.müd.36, yş.24-70, zevcinden 2 yş.kç.- Emanuele-Filiberto'nun babası ve Aimone'nin by.-babası: Amadeo, Aosta dukası (1845-1890=45) (İspanya kralı 1870-1873=3) =Maria (1847-1876=29) (İspanya kraliçesi 1870-1873=3) (izd.1867, izd.müd.9, yş.20-29, zevcinden 2 yş.kç.). Bu Amadeo (ölm.1890), İtalya kralı (1878-1900) I. Umberto'nun kardeşi ve III. Vittorio-Emanuele'nin (İtalya kralı 1900-1946) amcasıdır. Babası İtalya kralı (1861-1878) II. Vittorio-Emanuele'dir. Bk. İtalya.

Komünist Yugoslavya (1945)

Alman-İtalyan işgaali karşısında kral ve hükûmeti, Londra'ya çekildi. Yugoslavya, bir çok Balkan devleti gibi Mihver'in yanında yer almadı, Batı'ya bağlılık geleneğini devâm ettirdi. Bu yüzden Almanlar'ca Belgrad'ın büyük bir bombardımanından

sonra işgaal edildi. İşgaale karşı muhâfazakâr ve komünist iki lider, çeteler teşkîl ederek mukaavemet hareketini organize ettiler.

General Draza Mihayloviç (1893-13.3.1946=53), 1939'da kurmay albay olmuştu. 1941'de Almanlar'a karşı Hersek'te direniş hareketini başlattı. Londra'daki Yugoslavya kraliyet hükûmeti tarafından harbiye nâzırı tâyîn edildi. Aşırı Sırp milliyetçisi olması, kralcı olmayanlara şiddetli düşmanlık göstermesi, Hırvatlar'ı sevmemesi, komünist düşmanlığı, Tito tarafından çok iyi propaganda edildi. Tito'nun isteği, Rusya'nın baskısı, Churchill'in de Tito'yu tutması üzerinde Müttefikler, Mihayloviç'i Yugoslavya direniş kuvvetleri kumandanlığından azlettiler. Tehlikeyi anlayan Mihayloviç, evvelce dekteklediği Tito'ya karşı savaşmak istedi. Harbden sonra Tito tarafından Belgrad'da vatana ihânet suçuyle kurşuna dizdirildi. Bu da, Yugoslavya'da krallık rejiminin sonu oldu.

Josip Broz Tito(1892-4.5.1980=88), bir Hırvat işçisi idi. 26 yaşına kadar Avusturya-Macaristan'ın tab'ası olarak yaşadı. Avusturya-Macar ordusunda er olarak Ruslar'a karşı savaşırken 1915'te onlara esir düştü. 1917'de Rusya'da ihtilâl başlayınca Kızıl Ordu'ya katıldı. 1923'e kadar Kızıl Ordu'nun, Rusya'da antikomünistlerle yaptığı savaşlara iştirâk etti, bu târihte Yugoslavya'ya döndü. Kral Alexandr'ın sıkı ve antikomünist rejimi aleyhindeki faâliyetten 1928'de 6 yıl habse mahkûm oldu. 1934'te cezâsını bitirdi, Moskova'ya gitti. İspanya iç harbinde komünistler için çalıştı. 1937'de yasa dışı Yugoslav Komünist Partisi birinci sekreteri (yânî başkanı) sıfatıyle Yugoslavya'ya döndü. Hiç bir tahsîli olmayan Tito, 1941'deki Alman-İtalyan işgaalinde çevresine topladıkları ile dağlara çıktı ve düşmanla vuruşmaya başladı. Önceleri, meslekten subay olan ve orduya dayanan Mihayloviç'ten çok zayıftı. Fakat Rusya'ya dayanıp güc kazandı. 9.1944'te Kızıl Ordu(Rus ordusu) ile berâber Belgrad'a girdi. Kendini mareşal îlân etti. 29.11.1945'te cumhûriyet îlân ederek, Sırplar'ın millî hânedânı olan, fakat dîğer Yugoslav milletlerinin ayni gözle bakmadığı, bu bakımdan devletin birliğini sağlayamayan Karacureceviç hânedânına son verdi. 1948'de Kominform'un emirlerini dinlemiyeceğini bildirdi, fakat Stalin, Yugoslavya'ya ordu sokmaya cesâret edemedi. Bu sûretle milletlerarası komünizmden ayrılan ilk komünist rejimi kurdu (titizm, Fr.titisme). Tito'nun başarı sebebleri arasında şu unsurlar sayılabilir: komünist yânî milliyet fikrine yabancı olduğu için, Hırvat olmasına rağmen, gene komünist, yânî din fikrinden uzak bulunduğu için, Katolik olmasına rağmen, Hırvatlar'a üstünlük tanımadı, sâdece eşitlik verdi. Bilakis sayıca çok olan Sırplar'ı tuttu. Aksi takdirde Ortodoks Sırplar'ın bir Hırvat'ı tutmayacakları âşikârdı. Yugoslavya'da Sırp-Hırvat münâferetinin derecesini bilenler, bir Hırvat'ın kendini kabûl ettirmesine mûcize nazarıyle baktılar. 31.1.1946'da 6 cumhûriyet ve 2 otonom vilâyetli bir federasyon kurdu. Komünizmi gittikce liberal hâle getirdi. Ülkeyi dünyâya açtı. Dîğer komünist ülkelerde çok görülen açık din düşmanlığı yapmadı. Hiç bir azınlığa karşı sert davranmadı. Dış politikada tam bir tarafsızlık tâkıyb etmekle berâber, dış politikasının Kral Alexandr'ın politikası olduğu, yânî aslında böyle bir politikanın Batıcı bir politika olduğu, dikkatle incelenirse anlaşılır. 6 Cumhûriyet + 2 otonom devletin devlet başkanlarından kurulu bir konsey, devleti yürütmekte, her başkan, münâvebe ile cumhur başkanı olmaktadır. Ayrıca başbakan da vardır. Tito, 35 yıl ülkeyi yönetti. Hırvat olması, Hırvat ayrılıkçı hareketini tamâmen söndüremedi, yalnız gevşetti. Ölümünden

sonra Hırvat ayrılıkçı hareketi, yânî ayrı bir müstakil Hırvatistan teşkîli hareketi canlandığı gibi, Kosova otonom vilâyetindeki Arnavudlar da buna benzer bir hareketin içine girdiler. Dîğer taraftan Bulgaristan, Makedonya'daki Makedonlar'ı, Sırp yönetiminde kalmış ırkdaşları gibi görmeye devâm etti.

Bibliyografya. Fanula Papazoğlu, *The Central Balkan Tribes in Pre-Roman Times,* Mary Standfield Popovic trc., Amsterdam 1978, 680 s.; René Ristelhueber, *Histoire des Peuples Balkaniques,* Paris 1950; C. Jireçek, *Geschichte der Serben,* Gotha 1918, 2: Amsterdam 1967, 2 c.; A.M., *Staat und Gesellschaft im Milletalterlichen Bergwerke von Serbien und Bosnien wöhrend des Mittelalters,* Prag 1897; Jireçek-Radoniç, *Istoriya Srba,* Belgrad 1952; Harold W.Temperley, *History of Serbia,* Londra 1919; Stoyan Novakoviç, *Srbi i Turci XIV i XV. Veka,* Belgrad 1893; Ivan Bozic, *Dubrovnik i Turska u XIV i XV. Veka,* Belgrad 1952; Braun, *Despoten Stefan Lazareviç,* Wiesbaden 1956; Hadrovics Ladislas, *Le Peuple Serbe et Son Eglise dans la Domination Turque,* Paris 1947; Johann Christ.von Engel, *Geschichte des Freistaates Ragusa,* Viyana 1807; B.Krekiç, *Dobrovnik(Raguse) et le Levant du Moyen Âge,* Paris 1961; Fehîm Ef., *Dragomani, Kancelarija Tuska u Dubravniku,* Bosnasarayı 1940; Klaiç, *Geschichte Bosnien,* Leipzig 1885; E.Haumant, *La Formation de la Jugoslavie, XVe-XXe Siècles,* Paris 1930; C.A.Levi, *Veneziae il Montenegro,* Venedik 1896; Tomiç, *Politiçki adnos Crne Gore prema Turskoj(1528-1684),* Belgrad 1904; Sergiye Dmitriyeviç, *Dubrovaçki Kamavani u Yujnoy Srbiyi u XVIII Veku,* Belgrad 1958; N.Krebs, *Beiträge zur Geographie Serbiens and Rasciens,* Stuttgart 1922; F.Kanitz, *Das Königreich Serbien und das Serbenvolk von der Römerzeit bis zur Gegenwart,* 3 c., Leipzig 1909; L.F.Church, *The Story of Serbia,* Londra 1914; E.Denis, *La Grande Serbie,* Paris 1915; M.Boghitschewitsch, *Die Auswärtige Politik Serbiens (1903-1914),* Berlin 1928; K.Jirçek ve Aleksa İviç, *Geschichte der Serben,* 2 c., Berlin 1918; L.Leger, *Serbes, Croates et Bulgares,* Paris 1913; L.Marcowitch, *Serbia and Europe (1914-18),* Londra 1920; W.Steiner, *Die Volkswirtschaft der Königreiche Kroatien und Slawonien,* Zagreb 1917; J.G.Schurman, *The Balkan Wars (1912-13),* Princetown 1915; Elodie Lawton Mijatovitch, *The History of Modern Serbia,* Londra 1872. P.Vujeviç, *Royaume de Yugoslavie,* Belgrad 1930; *Narodna Enciklopedia,* S.Stanoevitch nş., 4 c., Belgrad, 1920-28; S.Stanojeviç, *Histoire de la Yougoslavie,* Belgrad 1936; K.S.Patton, *Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes,* Washington 1928; S.T.Patterson, *Yugoslavia,* Londra 1936; H.Baerlein, *The Birth of Yugoslavia,* 2 c., Londra 1922; L.Marcovitch, *La Politique Extérieure de la Yougoslavie,* Paris 1935; *Statistical Pocket-book,* Belgrad, 1955'den beri her yıl (5 dilde 5 ayrı baskı, İng., Fr., Alm., Rus. ve Sırp.); D.Wilson, *Tito's Yugoslavia,* Cambridge 1979; F.Singleton, *Twentieth Century Yugoslavia,* Londra 1976; J.J.Horton, *Yugoslavia,* Oxford 1977; V.Dedijer vs., *History of Yugoslavia,* Cambridge 1966; S.Clissold, *A Short History of Yugoslavia,* Cambridge 1966; P.Auty, *Yugoslavia,* New York 1965; A.M., *Tito, A Biography,* Londra 1970; A.Borowiec, *Yugoslavia after Tito,* New York 1977; S.Alexander, *Church and State in Yugoslavia since 1945,* Cambridge 1979; D.Dodcr, *The Yugoslavia,* New York 1978; S.K.Pavlowitch, *Yugoslavia,* New York 1971.

V

ROMANYA

Bugünki Romanya

237.500 km^2, 22.310.000 n.(1981), 81 yoğunluk, GSMH 51.959.000.000 dolar ve p.c. 2.330 dolar, başkent Bükreş (Bucureşti), resmî adı Republica Socialistâ România (İng.Romania, Fr.Roumanie), Varşova Paktı ve Komekon üyesi, komünist cumhûriyet ve Rus peyki, istiklâli 13.7.1878 (Türkiye'den), cumhûriyet 30.12.1947, resmî dil Romence, hâkim mezheb Ortodoks. 140.000 kara + 10.500 deniz + 34.000 hava (328 harb tayyâresi) + 37.000 jandarma = 241.500 asker silâh altındadır. Askerlik 16 ay (denizde 24 ay) mecbûrîdir. 1981 savunma büdcesi 1.350.000.000 dolar.

40 il hâlinde yönetilir. İller 605 ilâ 8.678 km^2 ve 213.000 ilâ 2.000.000 arası nüfusludur. 40 il, 236 ilçe ve ilçeler de 2.705 nâhiyeye bölünmüştür.

Ülke, şu târîhî bölgelere bölünür:

1. Eflak (sonraki Osmanlıca'da Ulahya, İng.Walachia, Fr.Valachie): 76.583 km^2, 1953 nüfûsu 6.800.000. İki bölge: a. Doğu Eflak(Muntenia) 52.505 km^2, merkez Bükreş. b. Batı Eflak (Oltenia) 24.078 km^2, merkez Craiova.

2. Boğdan (Osm.; Tr.Moldavya, Fr.Moldavie, İng. Moldavia): 42.669 km^2, 1953 nüfûsu 3.200.000, merkez Yaş. Asıl Boğdan 37.716 km^2 + Güney Bukovina (Suceava) 4.953 km^2.

3. Erdel(Osm.; Mac.Erdely, Tr.Transilvanya, Fr.Transilvanie): 83.567 km², 1953 nüfusu 5.630.000 (1700'de 500.000, 1754'de 1.000.000, 1787'de 1.400.000). Merkez Cluj (Mac. Kolozsvár). İki bölgeye ayrılır: a. Asıl Erdel 62.229 km² ve b. Muramureş ve Crişana (Rom.Satul Mare ve Oradea Mare) 21.338 km² (Varad Banat denen bu 2. bölgede Macarlar, çoğunluktur).

4. Banat: 18.715 km², 1953 nüfûsu 1.000.000, merkez Tameşvar. Macarlar'ın çoğunluk olduğu bir dîğer bölge.

5. Dobruca: 15.800 km², 1953 nüfûsu 570.000, merkez Köstence (Rom.Constanta). Türkler çoğunluktur. Dobruca'nın güneyi şimdi Bulgaristan'dadır.

Şehirler: Bükreş 2.000.000(Eflak) (1952'de 1.042.000), Braşov (Mac.Brassó) 303.000 (1955'de 93.000) (Erdel), Tameşvar (Rom.Timişoara) 284.000(Banat) (1955'de 123.000), Köstence 283.000 (1955'de 87.000) (Dobruca, liman), Cluj 278.000(Erdel) (1955'de 130.000), Yaş (Rom.Iaşi) 266.000 (Boğdan)(1955'de 103.000), Kalas (Rom.Galat) 258.000(Boğdan) (1955'de 88.000), Caraiova 224.000(Eflak), Ploieşti 210.000(Eflak), İbrâîl(Rom.Brâila) 207.000(Eflak), Oradea Mare(Tr. Varad) 181.000 (Erdel).

Nüfus: 1930'da 18.057.000 (fakat bugünki sınırlar içinde 14.281.000), 1948'de 15.873.000, 1966'da 19.103.000, 1975'de 21.559.000 (% 45,5 şehirli).

Bulgaristan'a verilen Güney Dobruca: 7.696 km², 1953'de 300.000 n.

Dil: Romence 19.790.000, Macarca 1.750.000 (Erdel'de; yarısına yakını Protestan Kalvenist, gerisi Katolik; 1925'de 1.400.000), Almanca 410.000 (Sakson; Erdel'de; yarıdan fazlası Protestan Lüteryen, gerisi Katolik; 1925'de 750.000), Türkce 320.000 (Dobruca'da), Çingenece 40.000.

Din: Ortodoks 18.530.000, Katolik 2.300.000, Protestan 1.070.000, Müslümân 320.000, Mûsevî 90.000 (Bükreş'de; 1925'de 1.000.000, 1953'de 154.000).

Dünyâ'da Romence konuşanlar: Romanya 19.790.000, Sovyetler Birliği (Moldavya Cumhûriyeti) 3.072.000, Yugoslavya 113.000, Bulgaristan 120.000 (Dobruca'da), Arnavudluk 100.000, Macaristan 25.000; A.B.D. 136.000. Toplam 23.356.000.

Petrol: 11,5(1960), 13,4(1970), 12(1980) milyon ton. Elektrik 64,9 milyar kwh (1979). Buğday 6,7 milyon ton (1976, âzamî yıl). Metan gazı 27,2 milyar m³ (1979). Mısır 12,4 milyon ton (1974). Yol 14.700 km(1979), demiryolu 11.113 km(1979, 2.202 km'si elektrikli) (1950'de 10.300 km), motörlü vâsıta 1950'de 31.500, ticâret filosu 1.365.000 ton(1975) (1950'de 545.000 ton), telefon 1.479.600 (1979)(1950'de 135.000), TV 3,6 milyon (1979). Doktor 38.100.

1950'de 4 üniversite ve 62.000 talebe. 1980'de 192.600 üniversite talebesi. Üniversiteler: Yaş 1860, Bükreş 1864, Cluj 1872, Tameşvar 1945, Craiova 1965, Braşov 1971.

Târîhî Oluşum ve Nüfûs

Romenler, Latin ırklarından biridir. Latinler'in çok doğuda yurd tutmuş bir öbeğidir. Romence, Latin dillerinden biridir. Bir kaç bin Türkce kelime(*), Osmanlı

öncesi Doğu Avrupa Türk kavimlerinden ve Osmanlı hâkimiyetinden kalmadır. Bu bakımdan Romenler, Slavlar'la çevrili, Slavlar'a yabancı bir kavimdir. Ancak Ortodoks mezhebi ile Slavlar'a ve Bizans kültürüne yaklaşmıştır. Katolik olmayan tek Latin milletidir. Batılarındaki Macarlar da, Slav olmamakla berâber, gerek Katolik, gerek ırkan Tûrânî olmaları bakımından, Romenler'e yabancıdır.

Doğu Avrupa ve Balkanlar'a gelen henüz İslâm olmamış Türk kavimleri, geniş ölçüde Romenler'le karışmış, bilhassa Romenler'in "boyar" denen soylu tabakasını teşkîl etmiş, Ortodoksluk yoluyla Romen'leşmiştir. Bununla berâber Romenler'de Türk kanı, Macarlar, Bulgarlar, hattâ Ukranlar'da, hattâ Ruslar'da olduğundan azdır. Hunlar, Avarlar, Bulgarlar, Macarlar, Peçenekler, Kumanlar, Kıpçaklar, Tatarlar, Romenler'e kan veren Türk kavimleridir. Romenler bilhassa koyun çobanlığı ile geçinen bir halktır. 1881'e kadar krallık derecesinde asla bir devlet kuramamışlardır.

Şu hâlde Romenler'in menşei nedir? Esâsı, bir Cermen kavmi olan Daçlar'ın ve Getler'in teşkîl ettiği muhakkaktır. Bu Cermen kabîleleri bir Daçya devleti de oluşturmuşlardı. İmparator Traianus M.S. 107 yılında buraya büyük bir sefer düzenledi. Daçya'yı Roma imparatorluğuna kattı. Daçlar ve Getler, Latince konuşmaya başladılar. Sonra bu Latince'ye pek çok Slavca ve Türkce kelime girerek bugünki Romence oluştu.

Romen ülkesi, güneyde Tuna'ya, doğuda Dnyestr'e dayanır ve batıda Transilvanya Alpleri ve Karpatlar'la çevrilir. Bu târîfin, bugünki Romanya'nın siyâsî sınırlarına çok uygun olmadığı görülür. Zîrâ Transilvanya'yı dışarıda bırakır. Burası bir Macar ülkesidir (buranın târîhi için bk.Macaristan). Dobruca ve Bucak'ın da Türk yurdu olduğu muhakkaktır. Yânî gerçekte Romen milletinin yayılma sâhası, Karadeniz'e ulaşmaz. Ancak bugünki Sovyet Moldavyası, târîhî Romen yurdunun sınırları içinde sayılabilir, bugün de çoğunlukla Romenler'le meskûndur.

İşte bu târîhî Romen yurdu, kuzeyde Boğdan(Moldavya), güneyde Eflak(Ulahya) olarak ikiye ayrılmıştır. Ulahlar, geniş ölçüde Trak kanı almışlardır. Bâzı Ulahlar, Balkanlar'da güneye de inerek mühimce azınlıklar oluşturmuşlardır. Bütünüyle târîhî Romen yurdu, Hunlar'dan (V. asır) îtibâren, Türk imparatorluklarının yönetiminde yaşadı. Bu imparatorluklar, İslâm olmamaları ve nüfusca az hâkim ve askerî kitle ile hânedânı Türk olan, pek çok kavme hükmeden yapıda oldukları için, Türkler, çeşitli kavimler içinde eridi ve Hıristiyan'laştı. Hâlâ "Gagauz" denen Türkler, Ortodoks'tur, fakat Türkce'den başka dil bilmezler. Sonra Romen ülkesinin kuzeyinde ve batısında iki kudretli Katolik devlet oluştu: Slav Polonya ve Türk asıllı Macaristan. XIV. asır sonlarında Doğu Avrupa Türk Hâkanlığı(Müslümân Altın-Ordu) zayıflayınca, Romanya hâkimiyetini Polonya ile Macaristan çekişmeye başladı. Tuna seddi dolayısıyle Bulgaristan ve Sırbistan krallıkları gibi, bu dönemde esâsen çok zayıflıyan Bizans da, Romanya'ya güneyden müdâhale edemedi. Altın-Ordu'nun yarattığı boşluk ve onun yerini alan Kırım Hanlığı'nın kudretinin Romanya'ya kadar uzayamaması, Romanya'da ilk Romen devletlerinin, kuzeyde Boğdan ve güneyde Eflak'ın doğmasına yol açtı. Bunlar, Macaristan ve Polonya'yı idâre ederek, istiklâl veyâ otonomilerini devâm ettirdiler. Binâenaleyh ilk Romen devletlerinin doğması, dîğer Balkan kavimlerinin

---

(*) A.Cioranescu (*Dictionario Etimologico Rumano,* Madrid 1958) Romence'de 1.846 Türkce kelime tesbît etmişse de, pek çok eksiktir.

devletlerinin doğuşunun hepsinden geç oldu. Ama yakın asırlarda en çok ve en erken modernleşen Balkan ülkesi de Romanya oldu ki, bunun sebebi de, bir evvelkinin sebebi gibi coğrafîdir, Romanya'nın, Avrupa'ya, Orta Avrupa'ya en yakın Balkan devleti olmasıdır.

Eflak Prensliği: 1247'de kuruldu. 1600'e kadar merkezi Târgovişte, sonra Bükreş'tir. Prensine voyvoda denir. Ortodoks'tur. 1364'e kadar Macaristan'a tâbî oldu. Sonra bir müddet müstakil kaldıktan sonra 7.1391'de Türkiye'ye tâbî oldu.

Boğdan Prensliği: 1352'ye doğru, bir asır daha geç kuruldu. Zîrâ Altın Ordu hâkimiyetinden -kuzeyde olması dolayısıyle- daha geç sıyrılabildi. Fakat Eflak'tan bir az daha ehemmiyetli bir devlet oluşturdu. Merkezi Suceava (Tr.Suçava) iken 1568'de Yaş'a nakledildi. Prensine voyvoda denir. Ortodoks'tur. 1352-1360'da Macaristan'a, 1360-1455'de Polonya'ya tâbî oldu. Karadeniz'e inerek Bucak'ı da aldı. Bugünki Romanya Moldavyası dışında, Sovyet Moldavyası ve Besarabya'ya da hâkim oldu. Yıldırım Bâyezîd devrinde itâata alınan Eflak'a mukaabil Boğdan, Fâtih devrinde 9.1455'de itâata alınabildi. Bir müddet tamâmen iç otonomisi devâm etti. Fâtih ve Kaanûnî bu ülkeye birer sefer-i hümâyûn yaptılar. Sonra iç otonomisi, Eflak'da olduğu gibi asgarîye indirildi. Besarabya ve Bucak elinden alınıp doğrudan Osmanlı idâresine verilerek Karadeniz'le bütün ilgisi kesildi. Transilvanya ve Banat'la bir ilgisi olmadı.

Osmanlı statüsünde iki Romen beyliğine birden Memleketeyn (=İki Memleket) dendi. İki voyvoda da birbirine eşit ve beylerbeyi (orgeneral) derecesinde idiler, fakat protokolde Boğdan voyvodası, Eflak voyvodasından bir önce gelirdi. Her iki beylikte de kale yapmak ve muhâfaza etmek yasaktı. Osmanlı'lar, bütün kaleleri yıktılar. Buna karşılık her iki beylikte Müslümanlar'ın yerleşip toprak edinmesi yasaktı, sâdece ticâret yapabilir ve geçici olarak oturabilirlerdi. Voyvodanın taht şehrinde birer Osmanlı askerî birliği dışında Memleketeyn'de Türk askeri bulunmazdı (ısyan ve harb zamanları hâric). Bunun karşılığında voyvoda, yıllık vergisini muntazaman öder ve savaşlara ordusunun başında bizzât katılır, Türk vezirlerinin emrine girerdi. Önce Rûmeli, sonra Özü eyâleti beylerbeyileri, ilâveten Boğdan'ı Kırım Hanı, kontrol altında tutardı. 1740'da her iki beylikte serflik (toprağa bağlı kölelik) ilgaa edildi ki, Almanya'dan 50, Rusya'dan 125 yıl öncedir (Anadolu ve Rûmeli'nde ise hiç bir devirde serflik yoktu).

Voyvodalar, belirli hânedândan gelmiyorlardı. Bâb-ı Âlî, boyar(baron) sınıfından olmak şartıyle, istediği kişiyi voyvoda yapabiliyordu. Boyarların büyük çoğunluğu da Türk asıllı idi. Kezâ voyvoda, ne kayd-ı hayât ile, ne de belirli bir müddet için seçilirdi. Bâb-ı Âlî istediği anda sebeb bildirmeksizin değiştirmek hakkını hâizdi. Suçu ağırsa, Romanya'dan çıkarıp başka bir ülkeye sürerdi, çok ağırsa îdâm ettirirdi. Voyvodaların gûyâ saray muhâfızları olan Türk birliğinin başında bulunan alay beyi(albay) voyvodanın bütün hareketlerini muhtazaman Istanbul'a rapor ederdi. Romanya bir tarım ve hayvancılık ülkesi idi. İstanbul'un beslenmesinde Romen bağdayı, koyunu, balı ve dîğer yiyecek maddeleri, mühim fonksiyon sâhibiydi.

1711 Türk-Rus harbinde, Türkler'in "Kantemiroğlu" dedikleri meşhur Dimitri Kantemir, Boğdan(Moldavya) voyvodası iken Türkiye'ye ihânet edip Rusya çarı Büyük Petro'ya yardım etti. Romanya târîhinde dönüm noktası olan bu olay üzerine Bâb-ı Âlî, her iki voyvodalığa, Romen asıllı boyarlar tâyîninden vaz geçtii. Her iki beyliğe, "Fenerli Rum Beyleri" denen İstanbullu Rum soylularından prens tâyînine başladı.

Bunların âileleri Istanbul'da yaşıyorlardı ve o târihlerde Türk devletine çok bağlı idiler. Bu sûretle uzun müddet Romanya, Rumca ve Türkce konuşan, Romence bilmiyen bu beylerle idâre edildi.

Ruslar, Romanya'ya musallat olmaya başladılar. Zîrâ Romanya, Türkiye ile Rusya arasındaydı ve harb sâhası idi. Boğdan'da Rus işgalleri devresi başladı (1739+1769-1774=5 + 1788-1792=4 (ilk 3 yılda Almanya ile müşterek) + 1810-1812=2 + 1821 (Yunan ihtilâlcilerinin hâkimiyeti) + 1828-1834=6 + 1853-1854=1). Bu sûretle Boğdan'da Ruslar, toplam 18 yıl hâkimiyet kurdular. Hukukî olmayan, harb işgaali mâhiyetinde idi. Eflak da Rus istîlâsından nasîbini aldı (1769-1774=5 + 1806-1812=6 + 1828-1834=6 + 1853-1854=1, toplam 18 yıl). 1 yıllık bir de Alman işgaali vardır (1790-1791). 1821-1822'de de Türk ordusu Eflak'ı işgaal etmiştir.

XIX. asırda Bâb-ı Âlî, alelâde vilâyetler hâlinde muâmele ettiği Romen beyliklerinin iç otonomilerini Rusya'nın, sonra başka Avrupa devletlerinin baskısıyle arttırdı. Kırım Harbi'nden sonra III. Napoléon, Romenler'in Latin olmaları dolayısıyle, bu misyonu üzerine aldı. 5.2.1859 târihli fermân-ı hümâyûn ile iki beylik birleştirildi ve "Romanya Prensliği" adını aldı. Bu sûretle târihte ilk def'a olarak Eflak'la Boğdan birleşmiş oluyordu. "Birleşik Prenslikler" de denen Romanya, iç idâresinde tamâmen kendi kendini idâre eder hâle geldi. 50.000 kişilik ordu kurdu. Ancak Türkiye'ye yıllık vergi veriyor, elçi teâtî edemiyor, dış işlerinde Türkiye tarafından temsîl ediliyor, Romanya prensi, pâdişâhın tensib ve tasdîkı ile tahtına oturabiliyordu.

93 Harbi(1877-78) Türkiye ile Rusya arasında patlamak üzere iken, Almanya ve Fransa ile sıkı irtibatları olan, bu devletlerin sevgisini kazanmış bulunan Romanya Prensliği, metbuu Bâb-ı Âlî'den tam istiklâl istedi. Bâzı tâvizler vereceğini de îmâ etti. Bunun karşılığında Türk-Rus harbinde tarafsız kalacak, Ruslar, Tuna üzerinden değil, Dobruca'dan geçerek Rûmeli'ne inmek (ki askerlikce zor bir hareketti) veyâ Romen topraklarını çiğniyerek Romanya ile harb hâline gelmek durumunda kalacaklardı. Bâb-ı Âlî, Türk yönetimi ile ciddî bir ilgisi kalmamış olan Romanya'nın bu talebini, prestijine aykırı bularak hoyratca reddetti. Bunun üzerine Romanya, Rusya ile birleşerek Türkiye ile harbe girişti (bilindiği gibi Plevne, Romen ordusunun gelmesi üzerine Ruslar'ca düşürülebilmiştir).

Berlin Muâhedesi (13.7.1878), Sırbistan ve Karadağ prenslikleri gibi, Romanya prensliğine de tam istiklâl tanıyıp Türkiye'den ayırdı ve bu sûretle Yunanistan'dan yarım asır sonra, 3 yeni Balkan devleti teşekkül etmiş oldu. Romanya prensi, istiklâlden 3 yıl geçmeden, kral unnvânını aldı ve Romanya krallığı kurulmuş oldu.

Bu sûretle Eflak'da Türk hâkimiyeti 7.1391 - 13.7.1878 = 487 yıl, Boğdan'da ise 9.1455 - 13.7.1878 = 422 yıl, 10 aydır.

1825'de Memleketeyn'de (119.356 km^2) 4.500.000 n. yaşıyordu (Bükreş 79.000). Türk yönetiminde bulunan ve Boğdan'la ilgisi bulunmayan Besarabya Sovyet Moldavyası (Prut'la Dnyestr arasındaki ülke), 1812'de Rusya'ya verilmişti. 1850'de Memleketeyn'de, Türk idâresindeki iki Romen prensliğinde (ayni sâha) 4.800.000 n. tahmîn ediliyordu (Bükreş 131.000, Yaş 50.000) (ayni târihte Rusya'ya âid Besarabya 86.535 km^2, 872.000 n., Kişnev 76.000). Transilvanya 1699'da ve Banat ise 1718'de Türkiye'den Almanya'ya (Avusturya-Macaristan) geçmişti (1850: Macaristan tâcına âid

Transilvanya 74.414 km², 2.246.000 n., Banat 18.715 km², 543.000 n., Avusturya tâcına âid ve 1791'de Türkiye'den Avusturya'ya geçen Bukovina 10.451 km², 423.000 n.).

1875: Türkiye'nin Romanya Prensliği 169.510 km², 5.800.000 n.(Bükreş 218.000, Yaş 100.000, Kalas 88.000). 1856 Paris Muâhedesi ile Basarabya'nın güneyi (Bucak), Rusya'dan alınmış, Romanya'ya verilmişti. 1878'de Türkiye'den Romanya'ya geçecek olan Dobruca sancağı 15.800 km² ve 300.000 n. idi. Rusya'ya âid Besarabya 36.381 km², 1.183.000 n.(Kişnev 113.000). Avusturya-Macaristân'a âid: Transilvanya 74.414 km², 3.321.000 n. + Banat 18.715 km², 500.000 n. + Bukovina 10.451 km², 539.000 n.

1878'de istiklâl kazanan Romanya'dan alınan Bucak, Rusya'ya verildi. Buna karşılık Türkiye'den alınan Dobruca, Romanya'ya katıldı. 1900: Romanya Krallığı 135.156 km², 5.913.000 n.(Bükreş 283.000). Avusturya-Macaristan: Transilvanya 74.414 km², Banat 18.715 km², Bukovina 10.451 km² (730.000 n.). Rusya: Besarabya ve Moldavya 86.535 km², 3.135.000 n.(Kişnev 109.000).

Balkan Harbi sonunda (1913), Güney Dobruca, Bulgaristan'dan alınıp Romanya'ya verildi. 1915: Romanya Krallığı 137.902 km², 7.806.000 n.(Bükreş 346.000).

Birinci Cihan Harbi'ne Romanya, Müttefikler'in yanında girdi. Alman-Avusturya-Macar-Türk-Bulgar ittifak ordularınca işgaal edildi. Bunun mükâfâtı olarak 1918 sonunda en büyük Romanya oluşturuldu. 1925: 294.967 km², 17.500.000 n.(Bükreş 600.000, Kişnev 200.000, Cluj 105.000). Ayni târihte Yugoslavya 12,6, Yunanistan 6, Bulgaristan 5,5, Arnavudluk 0,8, Türkiye 13,7 milyon nüfûsa sâhip bulunduğu düşünülürse, muhteşem bir Romanya oluşturulduğu daha iyi ortaya çıkar.

1950'de ise Romanya 237.384 km², 15.873.000 n. idi (Bükreş 1940'da 1.000.000, 1950'de 1.042.000). 1950'de Türkiye 21, Yugoslavya 16,3, Yunanistan 8, Bulgaristan 7,2, Arnavudluk 1,2 milyondu. Bu küçülme, Romanya'nın İkinci Cihan Harbi'ne, Mihver yanında Müttefikler aleyhine katılmış bulunması dolayısıyledir.

1919 Romanya'sı, tıpkı Yugoslavya ve Çekoslovakya'nın oluşması gibi, Macarlık için fâciayle netîcelenen bir paylaşmanın mahsûlüdür. Transilvanya ve Banat (Tameşvar) gibi Macar ülkeleri ve kuzeyde Bukovina (Çernoviç), Avusturya-Macaristan'dan alınarak Romanya'ya verildi. Bütün Besarabya-Moldavya-Bucak da Rusya'dan alınarak Romanya'ya katıldı ve Romen sınırı Dnystr'e dayandı, Odesa, Romanya'nın yakınında kaldı.

İkinci Cihan Harbi'nde Almanlar, Romanya'dan Transilvanya ve Banat'ı alarak Macaristan'a ve Güney Dobruca'yı Bulgaristan'a verdiler. 1945'de, savaştan sonra, Transilvanya ve Banat(Tameşvar), Romanya'ya iâde edildi. Güney Dobruca, Bulgaristan'da kaldı. Ancak Bukovina, Ukrayna Sovyet Cumhûriyeti'ne verildi. Besarabya'da Moldavya Sovyet Cumhûriyeti oluşturularak Sovyetler Birliği'ne bağlandı. Besarabya'nın Bucak denen Tuna Deltası-Dnystr arasındaki Karadeniz sâhil kısmı ise, gene Ukrayna'ya bağlandı. Bu sûretle Romen-Rus sınırı Dnyestr'den Prut'a alınarak 1918'den önceki hâline getirildi.

Eflak Beyliği (1247 - 1859)

1) Seneslav (Barbat) (1247-1280?=33?)

2) Iancu Toktemir (Tihomir) (1280?-1310=30?) (1'in oğlu?)

3) Basarab(a) I (1310-1352=42) (2'nin oğlu)

4) Alexandru I Nioloae (1352-1364=12) (3'ün oğlu)

5) Vlaicu I Laico (1364-1377=13) (4'ün oğlu)

6) Radu I Negru (1377-1384=7) (4'ün oğlu)

7) Dan I (1384-1386=2) (6'nın oğlu)

Iancu (Fr.Jean, Rus. İvan) Toktemir'in (2), Cuci Han'ın 5. batından bir torunu Cengizli prensi olduğu anlaşılmaktadır. Önce Türk'leşmiş, sn. Romen'leşmiş Moğol'dür. Basaraba (3), Besarabya'ya adını vermiştir. Türkce adı budur. Romenler'ce Radu Negru (Kara Negru)'dur. Erdel'de Macaristan'a tâbî Fograş prensi iken, ordusu ile berâber burasını terketmiştir. Önce Curtea de Argeş'e, sn. Câampulung'a (Campu Lungu) merkez olarak yerleşmiştir. Sonradan Târgovişte merkez olmuştur. Alexandru'nun (4) gayri meşrû oğlu Vlad (I), 1394-96'da müddeî olmuştur. Bundan sonraki voyvodalar, Osmanlı devletinin basit birer Eflak vâlîsi durumundadırlar (Osmanlı tâbiiyyeti temmuz 1391, Romanya fâtihi Yıldırım Bâyezîd Hân):

8) Mircea I cel Betrân (=Yiğit) "Büyük" (1386-1418=32) (6'nın oğlu)

9) Michai I(1418-1420=2) (8'in oğlu)

10) Dan II (1420-1431=11) (8'in oğlu)

11) Basarab II Laiota (1431) (8'in oğlu)

12) Alexandru II Aldea (1431-1435=4) (8'in oğlu)

13) Vlad II Dracul (=Şeytân) (1435-1446=11) (12'nin oğlu)

14) Dan III Danciul (1446-1447 = 1) (12'nin oğlu)

15) Vlaicu II (1447-1456=9) (14'ün oğlu)

16) Vlad III Tepeş (=Kazıkçı) Dracul (=Şeytân) (1456-1462=6) (14'ün oğlu) (ölm.1476)

Dan I (7), öldürüldü. Mircea I(8), 1391'de Yıldırım tar. Bursa'ya sürüldü, sn.salıverildi. Bir çok def'a Osmanlı tâbiiyyetinden çıkmaya teşebbüs ederek ısyân etti, her seferinde afvedildi. Kızını Sultân Mûsâ Çelebî (1410-1413) ile evlendirdi (1410, izd.müd.3). Oğullarından Radu (II) ("Kel"), 5 yıl müddeî oldu (1422-1427). Vlad II(13), Katolik oldu, katledildi. Vlad III(16), Osmanlı târîhinin "Kazıklı Voyvoda"sıdır. Târîhin sayılı manyak zâlimlerindendir. Fâtih üzerine yürüyünce Macaristan'a kaçtı, 14 yıl sn. orada öldü.

17) Radu III cel Frumos(=Güzel) (1462-1474=12)(14'ün oğlu)

18) Basarab III Laiota (1474-1477=3) (10'un oğlu) (ölm. 1480)

19) Basarab IV ("Genç") (1477-1482=5) (14'ün oğlu?)

20) Vlad IV ("Keşiş") (1482-1495=13)(14'ün oğlu)

21) Radu IV "Büyük" (1495-1508=13) (20'nin oğlu)

22) Mihnea I "Kötü" (1508-1510=2)(14'ün gayri meşrû oğlu)

23) Vlad V Vladut (1510-1512=2)(20'nin oğlu)

24) Basarab IV Neagoe (1512-1521=9) (20'nin oğlu)

14'ün oğullarından olduğu sanılan Mircea (II), 1481'de müddeî oldu. Mihnea'nın (22) kızı, Boğdan voyvodası (1504-1517) iken katledilen Bogdan III ile evlendi. Basarab IV(24), Sırbistân prensesi Militza ile evlendi. Aşağıdakiler, Kaanûnî devri (1520-1566) Eflak voyvodalarıdır:

25) Theodos(1521) (24'ün oğlu)

26) Vlad VI Dragomir (1521) (24'ün oğlu?)

27) Radu V Badica (1521-1524=3) (24'ün oğlu?)

28) Radu VI Afumati (1524-1529=5) (21'in oğlu)

29) Moise (1529-1530=1) (21'in oğlu?)

30) Vlad VII "Boğulmuş" (1530-1532=2) (21'in oğlu?)

31) Vlad VIII Vintila (1532-1535=3) (21'in oğlu?)

32) Radu VII Paisie (1535-1545=10) (21'in oğlu?)

33) Mircea III "Çoban" (1545-1554=9 + 1557-1559 = 2 = 11) (21'in oğlu?)

34) Petrascu "İyi" (1554-1557=3) (32'nin oğlu)

35) Petru I "Topal" (1559-1568 = 9)

Radu VI(28), tahta geçmeden önceki 3 yılda (1521-24) müddeî idi. IV. Radu'nun oğullarından olduğu sanılan Vladislas (III) da 2 yıl tahta hakk iddia etti (1523-25). Mircea III(33) = Despina (Rom. Chiajna) (Boğdan prensesi) (ölm.1588), izd. 1545, izd.müd.14. Petru Szhiopul=Topal Petru (35) = Katherina. Bunun bir kızkardeşi Radu Socol'la, bir kızkardeşi de 1575'de Üçüncü Murâd ile evlendi. Petrascu(34) İstanbul'da îdâm edildi. Petru'nun (35) oğlu olduğu sanılan Vintila, 1574'de müddeî oldu. Kaanûnî'den sonraki voyvodalar:

36) Alexandrescu II(1568-1577=9) (33'ün gayri meşrû oğlu)

37) Mihnea II "Türk" (1577-1583=6 + 1585-1591=6=12) (Müslümân) (35'in oğlu)

38) Petru II "Küpeli" (1583-1585=2) (34'ün oğlu)

39) Elia 1 (1591) (35'in oğlu?)

40) Radu VIII (1591) (35'in oğlu?)

41) Stefan I "Sağır" (1591-1592=1) (35'in oğlu?)

42) Alexandrescu III "Kötü" (1592-1593=1) (gaasıb)

43) Mihai II Viteazul "Cesur" (1593-1601=8) (+Boğdan 1600 + Erdel 1599-1600) (34'ün oğlu)

Alexandrescu III'ün(42) kardeşi: Aaron. 38 ve 43, îdâm edildiler. Mihai II, bir Boğdan prensesi ile evlendi. Oğulları Petru ve Nikola (III) Petrascu olup, sonuncusu müddeîlikte bulundu (1599-1600). Kızı, Boğdan voyvodası (1595) Stefan VIII Razvan'la evlendi. Müstakil ve Eflak+Boğdan+Erdel'den müteşekkil bir Romanya kurmaya kalkışan ve bunun için ısyân ederek Almanya ile birleşen Mihai II'den sonra voyvodalık ayni âileden kişilere verilmemeye başlandı ve Memleketeyn çok sıkı kontrole alındı:

44) Simeon Movila (1601-1602=1) (+Boğdan 1606-1607=1) (müdd.1600-1)

45) Radu IX Serban (1602-1610=8 + 1611)

46) Radu X (1610-1611=1 + 1611-1616=5 + 1620-1623 = 3= 9) (+Boğdan 1616-1619=3 + 1623-1626=3 = 6) (müdd. 1601-2) (37'nin oğlu)

47) Gabriel Movila (1616 + 1618-1620=2) (44'ün oğlu)

48) Alexandrescu IV Rareş Elia II (İlyâs Paşa) (Müslüman) (1616-1618=2 + 1627-1629=2=4) (+ Boğdan'da Alex. VI ol. 1620-1621=1)

49) Alexandrescu V Rareş Coconul=Çocuk (1623-1627=4) (+Boğdan'da Alex.VII ol. 1629-1630=1) (48'in oğlu)

50) Leon Tomsa (1629-1632=3)

51) Radu XI Tomsa (1632) (50'nin kardeşi)

X. Radu'nun (46) 2 erkek ve 2 kız kardeşi ihtidâ etti. İlyâs Paşa'nın (48) babasının adı Elia Rareş'tir. Leon Tomsa (50) = Victoria. Bu Leon, Boğdan voyvodası (1621-1623=2) IX. Stefan'ın oğlu ve Tomsa'nın torunudur (bk.Boğdan). Mihnea (54), İstanbul'da I. Aḥmed'in kızı Â'tike Sulṭân'ın mânevî oğlu olarak terbiye edilmiştir.

52) Mathias (1632-1654=22) (43'ün torunu?)

53) Konstantin I (1654-1658=4) (+Boğdan 1659-1661=2) (52'nin oğlu)

54) Mihnea III (Mihai III-Radu XII) (1658-1659=1)(46'nın oğlu)

55) Giorgiu I Ghica (1659-1660=1) (+Boğdan 1658-1659=1)

56) Grigorascu I Ghica (1660-1664=4 + 1672-1674=2 = 6) (55'in oğlu)

57) Radu XII Leon II (1664-1669=5) (50'nin oğlu?)

58) Antonescu Popesti (Popescu) (1669-1672=3)

59) Giorgiu II Dukas (1674-1678=4) (+Giorgiu III (Boğdan) 1665-1666=1 + 1668-1672 = 4 + 1678-1684=6=11)

60) Şerban I Cantacuzino (1678-1688=10) (1640?-1688=48?)

61) Konstantin II Şerban Brâncoveanu Cantacuzino (1688-1714=26) (60'ın ağabeyi) (1636-1716=80)

62) Stefan (II) Brâncoveanu Cantacuzino (1714-1715=1) (ölm.1717) (61'in oğlu)

Romen Cantacuzino hânedânı, Bizans imparatoru İoannes Kantakuzinos'tan iner. Bu imparatorun neslinden ve Fener beylerinden Mihcil (Osm. Şeytânoğlu) (Mihai, Fr.Michel), İstanbul'dan Eflak'a gitmiş, 1578'de orada îdâm edilmiştir. Bunun oğulları Andronicu (1553?-1600?=47?) (Eflak hazînedârı), Dimitri ve Ioane (Fr.Jean, Yun. İoannes) (Eflak hazînedârı ve İstanbul'da Eflak kapı kethudâsı) (bunun kızı= Mihai Viteazul, no.43). Andronicu (Yun.Andronikos, Fr. Andronic)'nun oğlu Konstantin Postelnicul, Eflak hazînedârı iken 1663'de îdâm edildi. Bunun oğulları:

Şerban I(no.60) (gayri meşrû), ayni âileden bir prensesle evlendi, Bâb-ı Âlî'ce 10 yıl Eflak voyvodalığında tutulup îdâm edildi, oğlu Georg, Almanya'ya sığınıp Banat ban'ı (vâlîsi) oldu.- Konstantin II (61), târihçi ve yazardır, bu da gayri meşrû çocuktur, Bâb-ı Âlî kendisini 26 yıl Eflak voyvodalığında tutmak gibi görülmemiş bir îtimâd gösterdi. Fakat ihânet etti. İstanbul'a getirilip 4 oğlu ile berâber îdâm edildi. Büyük oğlu Stefan (62), 1 yıl voyvoda olup o da İstanbul'da îdâm edildi. 3 kızından biri, Boğdan

voyvodası (1693-5 + 1700-3) Konstantin IV Dukas'la evlendi.- Dimitrie: 60 ile 61'in kardeşi ve 62'nin amcası olup Boğdan voyvodası yapıldı (1673 + 1674-5 + 1684-5 + 1693-5) (müdd.1678, 1685).- Bunların dîğer kardeşleri: Gheorge, Stolnic ve 1710'da îdâm edilen Mihai.

1674'ten îtibâren Bâb-ı Âlî'nin Eflak voyvodalığını, daha îtimâda şâyân gördüğü eski Bizans prenslerine, Osmanlı protokolünde "Fener Beyleri" denen İstanbullu soylu Rumlar'a verdiği görülür. Bunların Halic üzerinde Fener'de sarayımsı konakları, mükellef kayık kullanma hakları, köle ve câriyeleri vardı. 1674-1678 = 4 yıl müddetle Dukas imparatorluk hânedânından inen bir prense, sn. 1678-1715=37 yıl müddetle Kantakuzinos imparatorluk hânedânından inen üç prense, Eflak tevdî edildi. Bunlardan umduğunu bulamayan Bâb-ı Âlî, Dîvân-Hümâyûn baştercemânı olarak kullandığı, daha az soylu bir Rum âilesine, Maurocordato'lara, bu âileden 3 prense 31 yıl müddetle Eflak'ın ve 13 yıl müddetle Boğdan'ın idâresini verdi. Bunlar 2 kardeş ve ilkinin oğlu olmak üzere 3 kişidir. Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı Aleksandr Maurocordato'nun oğulları olan ilk ikisinden Nikola, yazardır. Bunlar Romanya'da yeniden bir Yunan kültürü kurmuşlardır. Yunan büyük ihtilâlini başlatan ve Yunanistan cumhur başkanı olan Maurocvardato da ayni âiledendir. Aleksandr Maurocordato(Ist.1640?-Ist.1709=69?) ve oğlu Nikola, yazardır. Konstantin Maurocordato da Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı olmuş, İstanbul'da doğmuş, Yaş'ta ölmüştür.

63) Nikola (I) Maurocordato (1715-1716=1 + 1719-1730=11=12) (+Boğdan 1709-1710=1 + 1711-1716=5=6) (1670-1730=60)

64) İoannes (Osm.Yani) Maurocordato (1716-1719=3) (+Boğdan 1711 + 1743-1747 = 3) (63'ün kardeşi) (1684-1719=35)

65) Konstantin (III) Maurocordato (1730+1731-1733=2 + 1735-1741=6+1744-1748=4 + 1756-1758=2 + 1761-1763=2=16) (+Boğdan 1741-1743=2+1748-1749=1+1763=3) (1711-1769=68) (63'ün oğlu)

66) Mihai (III) Racovita (1730-1731=1 + 1741-1744=3=4) (+Boğdan 1703-1705=2 + 1707-1709=2 + 1716-1726=10=14)

67) Grigorascu II Ghica (1733-1735=2 + 1748-1752=4=6) (+Boğdan 1726-1733=7 + 1735-1739=4 + 1739-1741=2+1747-1748=1=14) (56'nın torunu)

68) Mati (Fr.Mathieu) Ghica (1752-1753=1) (+Boğdan 1753-1756=3) (67'nin oğlu) (1730-1756=26)

69) Konstantin (IV) Racovita (1753-1756=3 + 1763-1764=1=4) (66'nın oğlu)

70) Scarlate I Ghica (1758-1761=3 + 1765-1766=1=4) (+Boğdan 1757-1758=1) (68'nin oğlu)

71) Stefan (II) Racovita (1764-1765=1) (69'un oğlu)

72) Alexandrescu (VI) Ghica (1766-1768=2) (70'in oğlu)

73) Grigorascu III Ghica Ligor (1768-1769=1) (+Boğdan 1764-1767=3 = 1774-1777 = 3 = 6) (67'nin torunu)

Grigorascu veyâ Grigore II Ghica'nın (67) by.oğlu Scarlate'tır. Kç. oğlu Alexandrescu ise İstanbul'da îdâm edilmişdir ki, Grigorascu III (73), bunun oğludur.

Dîğer bir ünlü Fenerli âile Ypsilanti'lerdir. Ana tar.Trabzon Komnenos imparatorluk hânedânından inmişlerdir. Âile XVII. asırda Trabzon'dan gelip İstanbul'a yerleşti. İoannis'in (ölm.1737) oğlu Athanase, 1758'de Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı oldu. Oğlu Alexandr Ypsilanti, Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı idi (no.74). By. oğlu Konstantinos (81), aynı görevde bulundu, yazardır. 1806'da Rusya'ya kaçması üzerine bu Konstantin Bey'in babasını Bâb-ı Â'lî 27.12.1806'da idâm ettirdi. 1806-7'de Rus işgaalindeki Eflak'a yönetici oldu. 2. oğlu Alexandr(os) (İst. 1792-Viyana 1828=36), Rus albayı ve Çar'ın harb yâveri oldu. 1814'te Etniki Eterya cemiyetini kurdu. 1820'de Memleketeyn'de Yunan ihtilâlini başlattı. Fakat Yunanlılık için Romanya'da başlatılan bu ihtilâl Türk ordusu tarafından bastırıldı. Alexandros, Avusturya'ya kaçtı, ihtilâlcilerden nefret eden Başbakan Prens Metternich tarafından 7 yıl habse atıldı (1821-27). Kardeşi Dimitrios (İstanbul 1793-Nauplion 1832=39), Yunan ihtilâlini bu def'a Mora'da başlattı. Dîğer kardeş Nikolaos (İstanbul 1798-Odesa 1834=36)'dur, Mora ihtilâlinin liderlerindendir. Dîğer kardeş Georgios (ölm. 1846) kezâ Mora ihtilâlinde bulundu. Kızkardeşleri Maria (doğ.1812), 1831'de Pr.George (ölm.1846) ile evlendi (kızları Sophia 1836). Hepsinin annesi Elisabeth Vacaresco'dur (ölm.1860'dan sn.). Konstantin Ypsilanti'nin nesli (no.81), en kç. oğlu Gregorios'dan (1805-1835) yürüdü=Chariclea Scanavy (1811-1880'den sn., izd.1831). Bunun kızı Elisabeth'den (1834-1890'dan sn.) başka ölümünden sn. doğan oğlu Gregorios (1835-1886), Yunanistan'ın Viyana elçiliğini yaptı, Sina Kizdia baronu Simon'un kızı Helena (doğ.1845) ile 1862'de evlendi. Prenslik unvânı bunların oğulları Emmanuel(doğ.1877) ile Theodoros'a (doğ.1881) geçti. Bunların ablaları prensesler Chariclea (1863) ve Iphigenia (1869)'dır. İlki, 1882'de Hohenlohe-Schillingsfürst prensi Philipp-Ernst ile, ikincisi de Pappenheim kontn Albert ile evlendi (1861-1930'dan sn., izd.1888, çocuksuz). Pr. Philipp-Ernst (1853-1915) ile Chariclea (1863-1912) çocuksuz öldüler.

Bâb-ı Âlî'nin Eflak'la Boğdan'a Rum beylerinden voyvoda tâyîni, Romen ve hemen hepsi Romen'leşmiş Türk asıllı voyvodalardan kötü netîce verdi. Bunlar, kendi hesaplarına Romanya'yı soydular. Servetlerini de Türkiye'den çok Avrupa'ya, Rusya'ya, sonra Yunanistan'a aktardılar. Rusya kuvvetlenince Rusya ile işbirliği yaptılar. Yunan ihtilâlini de Fener Patrikliği teşkîlâtı ile müştereken bu Fenerli Beyler hazırlandılar ve Yunan krallığının kurulmasını sağladılar.

1. Fâsıla (Rus işgaali): 1769-1774=5

74) Alexandr (VII) Ypsilanti (1774-1782=6 + 1796-1797=1=7) (+Boğdan 1786-1788=2) (1726-1805=79)

75) Nikola (II) Karaca (1782-1783=1)

76) Mihai (IV) Suto (1783-1786=3 + 1791-1793=2 + 1801-1802=1=6) (+Boğdan 1793-1795=2: Mihail III)

77) Nikola (III) Mavroyani (1786-1790=4)

2. Fâsıla (Alman işgaali): 1790-1791=1

78) Alexandr (VIII) Murusi (1793-1796=3 + 1799-1801=2 = 5) (+Boğdan 1792-1793=1 + 1802-1806=4=5: Alex.XII)

79) Konstantin (V) Hançerli (1797-1799=2)

80) Alexandr (IX) (1802 + 1806 + 1818-1821=3) (+Boğdan 1801-1802=1)(76'nın oğlu)

81) Konstantin (X) Ypsilanti (1802-1806=4 + 1806) (74'ün oğlu) (1760-1816=46)

3. Fâsıla (Rus işgaali): 1806-1812=6

82) İoannis-Georghe Karaca (1812-1813=1 + Rusya adına 1812-1819) (75'in oğlu)

83) Scarlate (II) Kallimahi (1821) (+Boğdan 1806 + 1807-1810=3 + 1812-1819=7=10)

4. Fâsıla (Türk işgaali): 1821-1822=1

84) Grigore (Grigorescu) (IV) Ghica (1822-1828=6) (73'ün oğlu)

5. Fasıla (Rus işgaali): 1828-1834=6

85) Alexandr (X) Ghica (1834-1842=6 + 1856-1858=2=8) (84'ün oğlu)

Karatzas, Caradgea imlâları ile de yazılan Tr.Karaca âilesi, önce Romen'leşmiş, sn.Yunanlı'laşmış Türk menşe'lidir. Mihalcea Karadja, Romanya ban'larından idi. Nikola (75), bunun 5. batından torunudur. Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı olmuştur. Suto veyâ Suzo (76) âilesinde sn. gelen Mavroyani'lerden Nikola(77), ihâneti sebebiyle Bâb-ı Âlî'ce îdâm edilmiştir. Âilenin adı Batı dillerinde Maurogéni, Mavgogheni şekillerinde de yazılmaktadır. Hançerli âilesi, Türkce ad taşımasına rağmen menşei meçhûldür. Konstantin'in (79) oğlu XV. Alexandr, Boğdan beyi olmuştur (1807). Alexandr Suto'nun (80) oğlu IV. Mihai de Boğdan beyi olmuştur (1819-21). Alexandr Ghica (85), ikinci beyliğinde ülkeyi kaaim-mekaam unvânıyle niyâbeten yönetmiştir. Oğlu Demetrios, 1870'de Romanya başbakanı olmuştur(bk.Boğdan). XVIII. asırdan sonra voyvodaların voyvoda unvânı bırakılarak, bey denmiştir: Eflak beyi Nikola Bey, Boğdan beyi Aleksandr Bey...

Suto ve Yun.Suço, Tr."sütcü" kelimesinden bozmadır. Âilenin atası Diyamantaki, Fener'de sütcü idi. Bunun oğlu Konstantin, bunun oğulları da 1769'da tercemân-ı Dîvân-ı Hümâyûn iken îdâm edilen Nikolo Logofet Bey, Ligor Bey ve 3 def'a Eflak, 1 def'a Boğdan voyvodası olan Mihâl Bey'dir (76) ki bunun oğlu da tercemân-ı Dîvân-ı Hümâyûn iken 1806'da îdâm edildi. Ligor'un oğlu Mihâl Bey ise Boğdan voyvodası olduğu hâlde Eterya cemiyetine girerek ihânet etti. Nikolo Logofet'in oğlu Aleko Bey (Aleksandr), 3 def'a Eflak, 1 def'a Boğdan voyvodası oldu.

86) Gheorghe Dimitrie Bibescu (1842-1848=6) (1804-1873=69)

87) Konstantin (XI) Cantacuzino (1848-1849=1) (62'nin 5. batın torunu) (1800-1875=75)

88) Barbu Bibescu (1849-1853=4 + 1854-1856=2=6) (86'nın kardeşi) (1799-1869=70)

6. Fâsıla (Rus işgaali): 1853-1854=1

7. Fâsıla (3 üyeli kaymakamlık): 1858-1859=1

89) Alexandre-Jean Couza (Romanya (Eflak ve Boğdan federal) prensi 5.2.1859-20.4.1866=7,2,13) (1820-1873=53)

90) Karol (I) von Hohenzollern-Sigmaringen (Romanya prensi 1866-1878; Türkiye'den istiklâl alması: 13.7.1878) (aş.bk.)

Bibescu (Fr. Bibesco) âilesinin asıl adı da Stirbey'dir (Stirbei). Türk menşe'lidir. Katolik'dir. Bu adı taşıyan Eflak beyi (86), Zoe Manrocordato (ölm.1833) ile evlenmişti. Bu Zoe, son Maurocordato'nun mânevî kızı idi. Maurocordota'lar yalnız Türk protokolünde prens değillerdi. Almanya imparatorluk kontu (ki prenslik derecesindedir) ve ayrıca Macaristan kontu pâyesini de Habsburglar'dan vaktiyle almışlardı. Âileye, Romanya'da bir yer adından Brancovan da deniyordu. İşte G.D.Bibescu(86), bu unvanlara, zevcesi dolayısiyle vâris oldu. O zamâna kadar voyvodalar beylerbeyi ve bâlâ rütbesinde (orgeneral'e eşit) sayılırlarken Bâb-ı Âlî, bu Bibescu'ya ilk def'a vezîr pâyesi verdi (mareşal'e eşit en yüksek mülkiye rütbesi). Bey deuirken Corc Dimitri Bibesko Paşa oldu. Sonradan ağabeyi de (88) Eflak'a tâyîn edildi ve ayni rütbeyi alarak Barbu Bibesko Paşa oldu. Konstantin (87), Eflak'ı vekâleten idâre etmesine ve "Eflak beyi" değil, "Eflak kaymakamı" unvânı verilmesine rağmen, ona da vezîr pâyesi ihsân edildi, Konstantin Kantakuzen Paşa oldu. G.D.Bibescu'nun oğulları (86) (Fr.imlâ ile): Grégoire(1827-1886=59)=Raşel Hanım (Vezîr Musurus Paşa'nın kızı) (1847-1923=76, izd. 1874, izd.müd.12, yş.27-39, zevcinden 20 yş.kç.) ve Georges (1834-1902=68) (Fr.subayı) (bunun torunu: Marthe-Lucie(zevcinin soy adıyle Lahovary) (doğ.1888), Lucile Decaux adıyle tanınmış Fransız romancısı). Grégoire Brancovan'ın Raşel Hanım'dan çocukları (2 prs., 1 pr.): Anne (1876-1933=57)=Mathieu(Noailles markisi 1873; izd.1897, izd.müd.36, yş.21-57, zevcinden 3 yş.kç.; kızları Anne 1900); Hélène (1878-1929=51)=Alexandre de Riquet, Caraman-Chimay prensi (1873-1943'den sn.; izd.1898, izd.müd.31, yş.20-51, zevcinden 5 yş.kç.; oğulları Pr.Marc 1903) (her iki prensesin ölümünden sn. kocaları tekrâr evlendiler); Pr.Constantin (doğ.1875) =1. Eugénie Antoniadis (1874-1917=43; 1905'de Michel Nogropont'dan dul; izd.1909, izd.müd.8, yş.35-43, zevcinden 1 yş.by.); =2. Colette Cesiano (doğ.1891, izd.1919, zevcinden 16 yş.kç.). Pr.Constantin'in çocukları (yalnız ilki 1. izd.'dan): Pr.Matei (1913), Pr.Constantin (1920), Pr. Michel (1921), Pr.Georges (1922).

Kuza Bey (89), Eflak'la Boğdan federasyon şeklinde birleştirildikten ve federasyonun merkezi Bükreş olduktan sonra, bütün Romanya'nın prensi seçildi. Bâb-ı Âlî ona da vezîr pâyesi verdi. Sonra bir Katolik Alman prensi, Karl von Hohenzollern-Sigmaringen, ilk def'a olarak "irsî" hak tanınarak ve Romanya hânedânını kurmak üzere Bükreş'e dâvet edildi. 12 yıl Türkiye'ye tâbi olarak hüküm sürdükten sonra müstakil Romanya prensi ve ondan 2 yıl, 8 ay, 14 gün sonra da (26.3.1881) târihte ilk def'a olarak Romanya kralı oldu. Ortodoks oldu ve Romence'de Karl'ın (Fr.Charles) karşılığı olan Karol adını takındı. I. Karol için aş.bk.

Boğdan Beyliği (1352 - 1859)

1) Dragos (1352?-1353?=1?)
2) Sasul (1353?-1360?=7?) (1'in oğlu)
3) Bogdan I (1360?-1364?=4?)
4) Latcu (1364?-1374=10?) (3'ün oğlu)
5) Iuga (Yuri) I (1374-1377=3)
6) Stefan I (1377-1378?=1?) (5'in oğlu)
7) Petru I Muşat (1378?-1391=13?) (5'in oğlu)
8) Roman I (1391-1394?=3?) (5'in oğlu)
9) Stefan II (1394?-1400=6?) (8'in oğlu?)

10) Iuga II (1400) (8'in oğlu) (müdd.1399-1400)
11) Alexandru I "İyi" (1400-1432=32) (8'in oğlu)
12) Ilias (Elia) I(1432-1434=2) (11'in oğlu)
13) Stefan III (1434-1447=13) (11'in oğlu)
14) Roman II (1447-1448=1) (13'ün oğlu)
15) Alexandru I (1448 + 1449 + 1451 - 1455 = 4) (13'ün oğlu)
16) Petru II (1448-1449=1)
17) Bogdan II (1449-1451=2) (15'in oğlu)
18) Petru III Aaron (1451-1457=6) (15'in oğlu)

Dragos (I), Erdel'de Maramureş'de voyvoda iken Boğdan'a gelip voyvoda oldu. Türk asıllıdır (*). Dîğer oğulları: Balita (bunun oğlu Dobrotiç, Dobruca prensi) ve Dragul. Sasul'un(2) oğlu Balk, babasının ölümünde tahta hakk iddia etti ise de, hânedân değişti. Yeni hânedânın kurucusu Bogdan (3), ülkeye adını verdi. Bu da Türk asıllı, Maramureş'ten gelen bir Macar beyi idi. Oğlu Latku'nun (4) 2 kızından Musata (Marguerite), Katolik oldu. Bu prensesin oğlu Petru, 1374'de dedesinin tahtına hakk idda etti ise de, hânedân tekrâr değişti.

8 ve 12 yıl devâm eden Türk asıllı Macar beylerinin kurduğu hânedânların yerine esaslı Boğdan hânedânının kuran Iuga (5), Koriatov adlı bir Litvan'ın oğludur. Binânenaleyh Macar geleneklerinden fazla Polonya geleneklerinin hâkim olduğu yeni bir hânedân geldi. Bu da dîğerleri gibi Katolik gelip Ortodoks oldu. Rareş Hânedânı, bu sûretle 219 yıl Boğdan'da ve 8 yıl Eflak'da beylik yaptı (Boğdan 1374-1448=74 + 1449-1563=114 + 1564-1595=31 = 219; Eflak 1616-1618=2 + 1623-1629=6 = 8).

Iuga I(5) ve Roman I(8), katledildiler. Alexandr I(11) 3 def'a evlendi: =1. Anna (Polonya prensesi), =2. Pyngalla, =3. Marina. Hânedânı yerleştiren de odur. Güneyde Eflak, çoktan Osmanlı hâkimiyetine geçtiği için, şiddetle Polonya'ya dayandı. Oğlu İlias I(12), tahttan indirildi, fakat 8 yıl (1435-43), kardeşi Stefan III(13) ile ortak voyvoda oldu. Bu sonuncusu, Polonya prensesi Marinka ile evlendi. Alexandr II'nin (15) bir oğlu da Vlaiku'dur. Petru II (16), bu hânedândan değildir, 1 yıl kadar tahtta kaldı. By.Stefan (19), bir yıl önce Osmanlı devletine itâat etmiş bir Boğdan'ın tahtına çıktı.

By.Stefan (Romence talaffuzu Ştefan)(19), Komnenos-Mangup prensesi Maria ile evlendi (Trabzon Komnenosları'ndan olan Maria 12.1475'de Mangup'ta Gedik Aḥ. Pş. tarafından esir edilip İstanbul'a gönderildi, kardeşi Konstantin öldürüldü). Fâtih, elinden bütün Karadeniz sâhillerini, Türkler'in Bucak dedikleri bölgeyi derinlemesine alıp, beyliği denizden uzaklaştırdı. Kızı Elena, Moskova by.- prensi III. İvan'la evlendi. IV.Petru (22), Sırbistan prensesi Elena ile evlendi. Bogdan III(20), bir Eflak prensesi ile izdivâc yaptı. Türkiye'ye tâbî voyvodalar:

19) Stefan IV cel Mare "By." (1457-1504=47) (17'nin oğlu) (1433-1504=71)
20) Bogdan III "Tekgöz" (1504-1517=13) (19'un oğlu)

(*) Türk asıllı dîğer bir beylik, Besarabya prensliğidir. Basaraba b.Tokdemir b. Tokta b.Mengü Temür b.Tutukan b.Batu b.Cuci b.Cengiz Hân'ın kurduğu Altınordu'ya tâbî bir beyliktir.

21) Stefan V "Genç" Stefanita=Stefan'cık (1517-1527=10) (19'un oğlu)

22) Petru IV Rareş (1527-1538=11 + 1541-1546=5 = 16) (21'in oğlu)

23) Stefan VI Lacusta "Çekirge" (1538-1540=2, katl) (22'nin oğlu)

24) Alexandru III Cornea "Boynuzlu" (1540-1541=1) (21'in oğlu)

25) Elia II İlyâs Paşa (1546-1551=5) (22'nin oğlu)

26) Stefan VII (1551-1552=1, katl) (22'nin oğlu)

27) Iancu I Joldea (1552) (22'nin oğlu?)

28) Alexandru IV Lapusneanu (1552-1561=9 + 1564-1568=3 = 12) (20'nin gayri meşrû oğlu)

29) Iancu II Basilikos "Despot" (1561-1563=2) (28'in oğlu?)

30) Stefan VIII Tomsa (1563-1564=1)

31) Bogdan IV (1568-1572=4) (20'nin oğlu?)

32) Iancu III "Müdhiş" (1572-1574=2)

33) Petru V "Topal" (1574-1577=3 + 1577-1579=2 + 1582-1591=9 = 14) (28'in oğlu)

34) Iancu IV (1577, katl) (28'in oğlu?)

35) Iancu V Sasul=Sakson (1579-1582=3) (22'nin gayri meşrû oğlu)

36) Aaron "Tiran" (1591-1592=1 + 1592-1595=3=4)

37) Alexandru V "Kötü" (1592)(33'ün oğlu)

38) Petru VI "Kazak" (1592) (33'ün oğlu)

39) Stefan IX Razvan (1595) (33'ün oğlu)

1551'de İlyâs Paşa adıyle ihtidâ edip beylerbeyi olan 25. voyvodanın kızkardeşi: Despina Chiajna (ölm.1588) (10 yıl Eflak prensesi) =Mircea III "Çoban" (Eflak prensi 1545-54+1558-59), izd.1545 (çocukları için bk.Eflak). Stefan VIII(30), başka hânedândandır (Tomsa). Tomsa'lar 7 yıl Boğdan (1563-1564 + 1611-1615 + 1621-1623) ve 29 yıl Eflak'da (1629-1658) hükümrân oldular.

Movila Hânedânı 24 yıl hükümrân oldu (1595-1611 + 1615-1616 + 1626-1629 + 1630-1634). 3 yıl da Eflak voyvodalığı yaptı (1601-1602 + 1616 + 1618-1620). Jeremia (40), Elisabeth ile evlendi. Bir oğulları Bogdan'dır. Mihai (42), îdâm edildi, bir Eflak prensesi ile evli idi. Kardeşi Gabriel, Eflak'da voyvodalık yaptı (1616+1618-1620). Konstantin I (43) kezâ îdâm edildi. Radu Mihnea (46), 6 yıl Boğdan beyi oldu, Eflak hânedânındandır, bk.Eflak. 44'ün oğlu da Eflak voyvodası oldu.

40) Jeremia Movila (1595-1606=11)

41) Simeon (1606-1607=1) (40'ın kardeşi)

42) Mihai I(1607) (41'in oğlu)

43) Konstantin I (1607-1611=4) 40'ın oğlu (katli 1612)

44) Stefan X (1611-1615=4 + 1621-1623=2 = 6) (30'un oğlu)

45) Alexandru VI (1615-1616=1) (40'ın oğlu)

46) Radu Mihnea (1616-1619=3 + 1623-1626=3=6) (+Eflak 1611-1616=5 + 1620-1623=3=8) (müdd.1601-1602)

47) Gaspar Gratiani (1619-1620=1)

48) Alexandru VII (1620-1621=1) (+Eflak 1616-1618=2 + 1627-1629=2=4) (22'nin torununun oğlu)

49) Miron (1626-1629=3 + 1633) (46'nın oğlu?)

50) Alexandru VIII Coconul=Çocuk (1629-1630=1) (+Eflak 1623-1627=4) (48'in oğlu)

51) Moiz (1630-1631=1 + 1633-1634=1 = 2) (46'nın oğlu?)

52) Alexandru IX (1631-1633=2) (46'nın oğlu?)

48'in babası Elia, onun babası Radu, onun babası no.22'dir. Bu voyvoda, İlyâs Paşa adıyle Müslümân ve beylerbeyi oldu. Gaspar Graziani (47), İtalyan'dır, Borissi âilesinden bir kızla evlendi.

26 yıl Lupu (=Kurt) hânedânı iktidâra geldi (1634-1658=24 + 1659-1661=2 + 1711). Vasil'in (Fr.Basile) (53) kızları Maria ve Ruxandra'dır, sonuncusu Ukrayna Kazakları hetmanı Pr. Hmielnicki ile evlendi.- Basarab hânedânı, Cengiz Han'dan inmektedir, 2 yıl (1659-1661) Boğdan ve 26 yıl Eflak (1632-1658) tahtına oturdu.

53) Vasil Lupu (1634-1653=19 + 1653)

54) Gheorghe I (1653 + 1653-1658=5) (53'ün oğlu?)

55) Gheorghe II Ghica (1658-1659=1) (+Eflak 1659-1660=1)

56) Konstantin II Basarab (1659-1661=2) (+Eflak 1654-1658=4)

57) Stefan XI Stefanita=Stefan'cık (1659-1661=2) (53'ün oğlu)

58) Eustratius Dabija (1661-1665=4)

59) Gheorghe III Dukas (1665-1666=1 + 1668-1672=4 + 1678-1684=6 = 11) (+Eflak 1674-1678=4 Gheorghe II) (1630-1695=65)

60) Elia (III)-Alexandru (X) (1666-1668=2) (59'un oğlu?)

61) Stefan XII (1672-1673=1 + 1674 + 1684) (59'un oğlu?)

62) Dimitrie Cantazizinu (1673 + 1674-1675=1 + 1684-1685=1 + 1693-1695=2=4)

Dukas hânedânından (bk.Eflak) olanlar 4 yıl Eflak'da (1674-1678) ve 19 yıl Boğdan'da voyvodalık yapdılar (1665-1673=8 + 1674 + 1678-1684=6 + 1693-1695=2 + 1700-1703). Gheorghe III Dukas'ın babası Vasil Voda'dır. Georghe III, 1681-3'de Türkiye'nin Podolya beylerbeyisi ve Ukrayna prensi de olmuş, büyük îtimâd kazanmıştır. Viyana bozgunundan sonra Lehler'e esir düşmüş, Türk dostu olduğu için hakkında katı davranılmış, 11 yıl sonra Polonya'da ölmüştür. Stefan'ın (Tr. İstefan Bey) (57) annesi, Sadrâzam Çerkes Mehmed Paşa'nın kızkardeşi idi ve bir çok kardeşi vardı.

Kantakuzinoslar (Rom.Cantacuzino, Fr.Cantacuzène), dîğer bir Bizans hânedânıdır. Bk.Eflak. 4 yıl Boğdan'da (1673+1674-1675=1 + 1684-1685=1 + 1693-1695=2) ve 12 yıl Eflak'da beylik yapdılar (1678-1688=10 + 1714-1715=1 + 1848-1849=1 = 12). Âilenin son mühim ferdi Constantin Cantacuzino'dur (1800?-1875=75?).

Kantemir Hânedânı, 16 yıl Boğdan tahtında kaldı (1685-1693=8 + 1695-1700=5 + 1705-1707=2 + 1710-1711). Türk asıllıdır. Altınordu hâkaanı meşhûr Toktamış

Hân'ın 6. batından torunu Hân Mîrzâ Kantemir'in (ki dedesinin adı da böyledir) oğlu Theodor, tanassur etmiş ve öldürülmüştür. Oğlu III. Konstantin'dir (63). Bunun oğulları: Dimitrie (Rom.; Yun.Dimitrios, Fr. Démètre) (64) ve 2 yaş by. ağabeyi olmakla berâber daha sonra voyvoda olan Antiochus (65)'dur. Sonuncusu İstanbul'da öldü.- Türkler'in "Kantemiroğlu" dedikleri Dimitrie Cantemir, 21 yıl İstanbul'da oturdu (1687-1691 + 1693-1710). Yaş'da doğup Harkov'da öldü. =1. Cassandra (ölm.1713) (Eflak voyvodasının kızı, şantöz), izd.Bükreş 1700, izd.müd.13; =2. Anastasia Trubetskoy (Rus, izd.1717, izd. müd.6). İlk izdivâcından olan 2 oğlunun büyüğü: Antiochus (İst. 1708-Paris 1744=36), şâir ve yazardır. 1731'de Rusya'nın Londra ve 1736'da Paris elçisi oldu(*). IV. Konstantin (65), Konstantin Brankoveanu'nun; II. Mihai (67) de III. Konstantin Kantemir'in (63) dâmâdlarıdır.

Racovita'lar, 19 yıl Boğdan ve 9 yıl Eflak'da voyvodalık yaptılar (Boğdan 1703-1705=2 + 1707-1709=2 + 1716-1726=10 + 1749-1753=4 + 1756-1757=1; Eflak 1730-1731=1 + 1741-1744=4 + 1753-1756=3 + 1763-1765=2).

Yunan asıllı Maurocordato'lar (bk.Eflak) ise 19 yıl Boğdan ve 31 yıl Eflak'da voyvoda oldular (Boğdan 1709-1710=1 + 1711-1716=5 + 1733-1735=2 + 1741-1747=6 + 1748-1749=1 + 1769+1782-1786=4; Eflak 1715-1730=15 + 1731-1733=2 + 1735-1741=6+ 1744-1748=4 + 1756-1758=2 + 1761-1763=2).

63) Konstantin III Kantemir (1685-1693=8) (1614-1693=79)

64) Dimitrie Kantemir (1693+24.11.1710-1711=1) (63'ün kç. oğlu) (1673-1727=54)

65) Konstantin IV Dukas (1693-1695=2 + 1700-1703=3 = 5) (59'un oğlu)

66) Antiochus Kantemir (1695-1700=5 + 1705-1707=2=7) (63'ün by. oğlu) (ölm. 1720)

(*) Kantemiroğlu, bestekâr ve târihçidir. İkinci Ahmed (1691-95) kendisini âdetâ mânevî evlâd kabûl edip büyük sevgi gösterdi ve büyük îtinâ ile Saray üniversitesi olan Enderûn-i Hümâyûn'da tek Hıristiyan talebe olarak yetiştirdi. 14 yaşında İstanbul'a gelen Kantemiroğlu, hemen hepsi mükemmel derecede olmak üzere Romence, Türkce, Arabca, Farsca, Sırpca, Yunanca, Latince, Rusca, Almanca, Fransızca, İtalyanca, Macarca öğrendi. Orta boylu, zayıf, fevkalâde zekî, sevimli ve hoşsohbetti. Ortaköy'deki yalısında ve Fethiye'deki Ulah Sarayı'nda otururdu. Böyle bir adam, istiklâl sevdâsıyle 1711 Prut harbinde Çar Büyük Petro'nun tarafına geçti. Harbi Türkler kazanınca Rus tâbiiyetine geçti ve Rusya'da senatör oldu. Bu olay üzerine Eflak ve Boğdan'a Bâb-ı Âlî Rum beylerinden voyvoda tâyînine başlamıştır. Kantemiroğlu (26.10.1673 - 21.8.1727=53, 9, 26), Cengiz Han'dan inen bir Türk prensi olmasına rağmen, Türk'e çok düşmanlıkla kaleme alınmış bir Osmanlı târîhi dışında pek çok ve ekserisi değerli, ilmî kıymeti hâiz kitâbın müellifidir. Fakat en mühim eseri, Türk Mûsikîsi üzerine yazdığı büyük kitabdır ki, nazarîyât (teori) kısmı ve 47 makam'dan 349 parça sâz eserinin ebced notası ile verilen notasını ihtivâ eder. Nefîs bir Osmanlı Türkce'si ile kaleme alınmıştır. Ayrıca Klasik Türk Mûsikîsi'nin büyük bestekârlarından biridir. 60 kadarının notası elimizdedir ki tamâma yakını peşrev ve sâz semâîsi, yânî sâz eserleridir. Türk Mûsikîsi'ni Edirneli Ahmed Çelebî'den ve tanbûr'u Tanbûrî Angeli'den öğrenmişti. Oğlu da 11 dil bilen, diplomat ve moda adamı olan sükse yaptığı Paris elçiliğinde genç yaşında ölen bir adamdı.

67) Mihai II Racovita (1703-1705=2 + 1707-1709=2 + 1716-1726=10=14) (+Eflak 1730-1731=1 + 1741-1744=3=4) (63'ün dâmâdı)

68) Nikola Maurocordato (1709-1710=1 + 1711-1716=5=6) (+Eflak 1715-1716=1 + 1719-1730=11=12)

69) Vornik Lupu (1711, kaymakam) (53'ün oğlu)

70) Iancu (Yun. İoannes, Osm.Yani) Maurocordato (1711 + 1743-1747=4) (+Eflak 1716-1719=3) (68'in oğlu)

71) Grigore II Mathieu Ghika (1726-1733=7 + 1735-1739=4 + 1739-1741=2 + 1747-1748=1=14) (+Eflak 1733-1735=2 + 1748-1752=4=6) (55'in torununun oğlu) (ölm.1752)

1. Fâsıla (1.Rus işgaali): 1739

72) Konstantin V "Kör" Ghika (1741-1743=2 + 1748-1749=1 + 1763=3) (+Eflak 1730+1731-1733=2 + 1735-1741=6 + 1744-1748=4 + 1756-1758=2 + 1761-1763=2=16) (71'in kardeşi)

73) Konstantin VI Racovita (1749-1753=4 + 1756-1757=1=5) (67'nin oğlu)

74) Mathieu Ghika (1753-1756=3) (+Eflak 1752-1753=1) (71'in oğlu)

Ghika(Ghica) âilesi 31 yıl Boğdan ve 35 yıl Eflak'da voyvodalık yapdı (Boğdan 1658-1659=1 + 1726-1733=7 + 1735-1739=4 + 1739-1741=2 + 1748-1749=1 + 1753-1756=3 + 1757-1758=1 + 1764-1767=3 + 1774-1777=3 + 1849-1853=4 + 1854-1856=2; Eflak 1659-1664=5 + 1672-1674=2 + 1733-1735=2 + 1733-1735=2 + 1748-1753=5 + 1758-1761=3 + 1765-1769=4 + 1822-1828=6 + 1834-1842=6 + 1856-1858=2).

Ghika(Ghica) âilesi, Ortodoks Arnavud'dur. Gheorghe (Giorgiu) Ghica (55), İstanbul'dan Boğdan'a yerleşti ve voyvodalığa yükseldi (Osm.Yani Gika). Oğlu 71. voyvoda Grigore'dir, bunun kardeşi İst.'da îdâm edildi.

Callimachi'ler (Rom.Calmasul), Basarabyalı Yunanlı'dır (Osm.Kalimaki, Kalimahi). Bir kaç ay (1821) Eflak'da ve 22 yıl Boğdan'da voyvoda oldular(1758-1764=6 + 1767-1769=2 + 1795-1799=4 + 1806 + 1807-1810=3 + 1812-1819=7). Bunlardan Grigore III (77) (Tr. Ligor Bey), Rus harbinde Ruslar'a yardım etti, İstanbul'da îdâm edildi. Grigore-Alexandru da (78) Türkler'ce îdâm edildi (17.10.1777, Tr. Ligor Bey), yerine Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı Konstantin Bey getirildi. Alexandru Philaris'in (81) oğlu Alexandru (1791-1865=74), 1821'de Mora ihtilâline katıldı.

Murusi'ler dîğer bir Yunanlı âiledir. 10 yıl Boğdan ve 5 yıl Eflak'da voyvoda oldular (Boğdan 1777-1782=5 + 1792-1793=1 + 1802-1806=4; Eflak 1793-1796=3 + 1799-1801=2).

Grigore-Alexandru'nun (76) kardeşi Demetriu Ghica'nın 2 oğlu, Eflak'da voyvoda oldu: Grigore IV (1822-1828=6) (1765-1834=69) ve Alexandru IX (1834-1842=8) (1795-1862=67). İlkinin oğlu Demetriu Ghica (1816-1897=88), Romanya başbakanı oldu. Bu âileden Ion Ghica (1816-1897=88), yazar ve Romanya nâzırlarındandır, önceleri Türkiye'nin Sisam adası beyi (1854-1859=5) idi. Bunun oğlu Demetriu-Ion Ghica (doğ.İst. 1875), 1931-32'de Romanya hâriciye nâzırı oldu. Gene bu âileden Mihail Ghica'nın kızı Helena (1829-1888=59), "Rodia d'Istria" müsteârı ile romanlar yazdı.

75) Scarlate Ghica I (1757-1758=1) (+Boğdan 1758-1761=3 + 1765-1766=1=4) (74'ün oğlu)

76) Ion-Theodoru Callimachi (1758-1761=3)

77) Grigore III Callimachi (1761-1764=3 + 3.2.1767-6.1769=2=5) (76'nın oğlu) (ölm.1769)

78) Grigore (IV)-Alexandru (X) Ghica (1764-1767=3 + 1774-1777=3=6) (+Boğdan 1768-1769=1) (74'ün oğlu) (ölm.1777)

2. Fâsıla (2. Rus işgaali): 1769-1774=5

79) Constantinu (VII) Murusi (1777-1782=5)

80) Alexandru (XI) "Delibey" Ghica (1782-1785=3) (72'nin oğlu)

81) Alexandru (XII) "Philaris" Ghica (1785-1786=1) (80'in oğlu)

82) Alexandru (XIII) Ypsilanti (1786-19.4.1788=2) (+Eflak 1774-1782=6+1796-1797=1=7) (ölm.1807)

83) Emmanuel Giani-Rosetti (1788)

3. Fâsıla (3.Rus işgaali, Almanya ile müşterek): 1788-1791=3

84) Alexandru (XIV) Murusi (12.1791-1793=1 + 1802-1806=4=5) (+Eflak 1793-1796=3 + 1799-1801=2=5)

85) Mihai III Suto (1793-1795=2) (+Eflak 1783-1786=3 + 1791-1793=2 + 1801-1802=1=6)

86) Alexandru (XV) Callimachi (1795-1799=4)

87) Konstantinu (VIII) Ypsilanti (1799-1801=2) (+Eflak 1802-1806=4 + 1806) (82'nin oğlu) (ölm.1816)

88) Alexandru (XVI) Suto (1801-1802=1) (+Eflak 1802+1806+1818-1821=3) (85'in oğlu)

Ypsilanti'ler (Hypsilanti diye de yazılır) 4 yıl Boğdan ve 12 yıl Eflak'da beylik yaptılar (Boğdan 1786-1788=2 + 1799-1801=2=4; Eflak 1774-1782=6 + 1796-1797=1 + 1802-1806=4 + 1806 + 1806-1807=1=12). Alexandru Ypsilanti (82), Tercemân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dur, onun babası Yani'dir (Yun. İoannes) (ölm.1737). Yani'nin 9. batından dedesi Konstantin, 1390'da Trabzon imparatoru Manuel III Komnenos'un kızı ile evlenmişti. 1206-1650'de Trabzon'da oturan âile, bu sonuncu târihte İstanbul'a yerleşmişti. Fazla tafsîlât için bk.Eflak.

No.83, İtalyan'dır. Suto veyâ Sutzo'lar (bk.Eflak), 5 yıl Boğdan ve 9 yıl Eflak'da beylik yapmışlardır (Boğdan 1793-1795=2 + 1801-1802=1 + 1819-1821=2; Eflak 1783-1786=3 + 1791-1793=2 + 1801-1802=1 + 1802+1806+1818-1821=3). Mihai IV (Tr. Mihâl Bey) Dîvân-ı Hümâyûn tercemânı iken genç yaşında 26.6.1819'da voyvoda tâyîn edildi ki, firâr eden Karaca Bey'in dâmâdı idi.

Alexandru Murusi'nin (84), 3 kardeşi daha biliniyor. Konstantinu Ypsilanti (87), 1806-7'de, Rus işgaalindeki Eflak'ı da 1 yıl kadar onların adına yönetti. 1860'lara kd.yaşayan Elisabeth Vacaresco ile evli idi. No.90, Eflak beyi (1791-1799=8) iken îdâm edilen Konstantinu'nun oğludur.

89) Scarlate (Carol) II Callimachi (1806 + 1807-1810=3 + 1812-1819=7=10) (+Eflak 1821) (86'nın oğlu) (ölm.1821)

90) Alexandru (XVII) Hançerli (1807)

4. Fâsıla (4. Rus işgaali): 1810-1812=2

91) Mihai IV Suto (1819-1821=2) (88'in oğlu)

5. Fâsıla (Rûm İhtilâli): 1821

92) Stefan (XIII) Vogorides (1821-1822=1, kaymakam)

93) Ion-Sandu Sturdza (1822-1828=6) (ölm.1842)

6. Fâsıla (5. Rus işgaali): 1828-1834=6

94) Mihai V Sturdza (1834-1849=15) (93'ün oğlu) (1795-1884=89)

95) Grigore-Alexandru (XVIII) Ghica II (1849-1853=4 + 1854-1856=2=6) (78'in torunu) (1807-1857=50)

7. Fâsıla (6. Rus işgaali): 1853-1854=1

96) Nikola Vororides (1856-1858=2) (92'nin oğlu) (kaymakam)

97) Vasile Sturdza (1858-1859=1, kaymakam) (94'ün oğlu) (1810-1870=80)

98) Alexandru-Ion Cuza Bey (Birleşik Prenslikler=Eflak ve Boğdan prensi: 5.2.1859-1866)

99) Carol I von Hohenzollern-Sigmaringen (irsî Romanya prensi 1866-) (aş.bk.)

95'in oğlu Ion Ghica, 1878'de Romanya harbiye nâzırı oldu ve Plevne muhârebelerinde Romen ordusuna Türkler'e karşı kumanda etti (1877). 92, Eflak'la Boğdan Türk askerî işgaalinde iken ülkeyi kaymakam unvânıyle niyâbeten yönetti. Kezâ 96 ve 97'nin unvanları da "kaymakam" olup ülkeyi vekâleten yönettiler ve Bâb-ı Âlî kendilerine "Boğdan beyi" unvânını vermedi.

Sturdza'lar, 22 yıl Boğdan'ı yönettiler (1822-1828=6 + 1834-1849=15 + 1858-1859=1). Boğdanlı Romen âilesidir. İkinci Mahmûd, Fenerli Rûm Beyleri'nin Mora'da bir Yunanistan kurmak için Romanya'yı ayaklandırmaları üzerine, Memleketeyn'e Rûm prensleri tâyîninden vaz geçerek bir Romen'i Boğdan beyi yaptı. Bu sûretle Ion Sturdza'nın yönetimi başladı. Sn. oğlu Mihai (veyâ Mihail) bey oldu. Bunun oğlu Grigore Ghica Sturdza (1821-1901=80)'dır. Vasile'in (97) oğlu Dimitrie Sturdza (1833-1914=81), 1895-1909 arasında 5 def'a başvekil oldu. Târihçi ve nümizmat ve 1871'den beri akademisyendir.

Alexandru Ioan Cuza (Bânlad/Moldavya 1820 - Heidelberg 1873 = 53), Moldav boyar'larından postelnik (dış işleri müdürü) Ioan Cuza=Sultana Gozadini oğludur, 1857'de Moldavya albayı, 1858'de Moldavya savunma müdürü, 17.1.1859'da Moldavya voyvodası, 5.2.1859'da ilâveten Eflak voyvodası oldu. =Elena (1825-1909=84), izd.1844, izd.müd.29, yş.19-48, zevcinden 5 yş.kç., postelnik Yordaki Rosetti-Solescu=Katerina (Demeter Sturdza kızı) kızı. Pr. Kuza Bey'in metresi Elena Maria (1831-1871=40), Konstantin Catargi=Smaragda Balş kızı olup Miloş Obrenoviç'ten boşanmışdı. Kuza Bey'in bu metresinden olan 2 oğlu, kendisi tar. meşrû tanındı: Pr. Alexandre Cuza (1863-1890=27) ve Pr. Dumitru Cuza (1864-1888=24), ilki 1889'da Marie (1862-1921=59, Ion Bratianu'dan boşanmış, Pr. Alexandre Mourousi kızı, annesi Adele Sturdza) ile evlendi, izd. müd.1, yş.27-28, zevcinden 1 yş.by.

Romanya Krallığı (1878 - 1947)

1) Carol I (20.4.1866-10.10.1914=48, 5, 21) (1839-1914=75)

2) Ferdinand (10.10.1914-20.7.1927=12,9,11) (1'in yeğeni) (1865-1927=62)

3) Mihai (20.7.1927 - 8.6.1930 = 2,10,19 + 6.9.1940 - 30.12.1947 = 7, 3, 24 = 10, 2, 13) (4'ün oğlu) (doğ. 1921)

4) Carol II (8.6.1930 - 6.9.1940 = 10, 2, 28) (2'nin oğlu) (1893-1953=60)

Romanya Hânedânı da, Yunanistan ve Belçika hânedânları gibi seçimle geldiği, millî ve devlet kurucu olmadığı hâlde, krallar, "Romen kralı" değil, "Romanya kralı" unvânını taşır. 1850'ye kadar müstakil bir Alman devleti olup bu târihte Prusya krallığına katılan Sigmaringen prensliği hânedânından Pr. Karl, Romanya prensi seçilmiş ve bu seçim, referandumla, metbû Bâb-ı Âlî'nin tasdîkı ve Sultân Azîz'in fermânı ile yürürlüğe girmiştir. Sigmaringen hânedânı, Prusya kraliyet ve 1871-1918 arasında Almanya imparatorluk hânedânının eski asırlarda ayrılmış bir kolu olduğu için Hohenzollern-Sigmaringen denir. Asıl Hohenzollern'ler gibi Protestan değil, Katolik'dirler. Pr. Karl, Romanya prensi olunca, Ortodoks olmuş ve adının Romence'si olan Carol şeklinde anılmıştır (Fr.Charles). Ana dili Almanca ve kültür dili Fransızca olan Prens, 27 yaşında geldiği Romanya'da Romence'yi öğrenmiştir. Yarım asra yakın saltanatı 3 devreye ayrılır: 1. Türkiye'de tâbî Romanya prensliği 20.4.1866-3.3.1878=11,10,13 + 2. müstakil (istiklâl sâhibi) Romanya devletinin prensi 3.3.1878-14.3.1881=3,0,12 + 3. Romanya kralı 14.3.1881-10.10.1914=33,6,27. Birinci Cihan Harbi'nin çıktığını görmüş, fakat Romanya katılmadan ölmüştür. Hohenzollern-Sigmaringen hânedânı için bk. Almanya.

1. Carol'ün babası ve annesi: Karl- Antoine (1811-1885=74), Sigmaringen hükümrân prensi 1848-1850=2, Prusya orgenerali, Almanya'nın Renenya ve Vestfalya umûmî vâlîsi, 1858'de Prusya başvekili, Sigmaringen hânedânı şefi 1850-1885=35 = Josephine, Baden prensesi (1813-1900=87), izd.1834, izd.müd. 49, yş.21-70, Sigmaringen hükümrân prensesi 1848-1850=2, Romanya ana kraliçesi 1881-1900=19, zevcinden 2 yş.kç. Çocukları:

1. Pr.Luitpold (Fr. Léopold) (1835-1905=70), Romanya orgenerali, Sigmaringen hânedânı şefi 1885-1905=20 = Infante Antonia, Portekiz prensesi (1845-1913=68), izd.1861, izd. müd. 44, yş.16-60, zevcinden 10 yş.kç. Çocukları için aş.bk.

2. Stephanie (1837-1858=21), Portekiz kraliçesi 1858 = Pedro V(1837-1861=24), Portekiz kralı 1853-1861=8, niyâbetsiz 1853, Portekiz vel.i 1837-1853=16, izd.1858, izd.müd. bir kaç ay, zevci ile ayni yaşta, çocuksuz.

3. Carol I(1839-1914=75), ilk Romanya kralı = Elisabeth, Wied prensesi (1843-1916=73), Romanya hükümrân prensesi 1869-1881=12 + Romanya kraliçesi 1881-1914=33=45, izd.1869, izd.müd.45, yş.26-71, zevcinden 4 yş.kç., "Carmen Silva" müsteârı ile yazan ünlü romancı ve şâire. Kızları: Maria (1870-1874=4).

4. Antoine (1841-1865=24), Prusya üsteğmeni.

5. Friedrich (1843-1904=61) = Louisa, Thurn-und-Taxis prensesi (1859-1930'dan sn.), izd.1879, izd.müd.25, yş.20-45, çocuksuz, zevcinden 16 yş.kç.

6. Maria (1845-1912=67), Belçika ana kraliçesi 1909-1912=3 = Philippe, Belçika prensi (1837-1905=68), tümgeneral, vel. 1870-1905, izd.1867, izd.müd. 38, yş.22-60, bk.Belçika, zevcinden 8 yş.kç.

Pr. Leopold'ün (1835-1905) (I. Carol'ün 4 yş.by.ağabeyi) çocukları:

1. Wilhelm (1864-1927=63), orgeneral, Sigmaringen hânedânı şefi 1905-1927=22, Romanya vel.i 1866-1889=23 =1. Maria-Teresa, Bourbon-Sicile prensesi (1867-1909=42), izd.1889, izd.müd. 20, yş.22-42, zevcinden 3 yş.kç. =2. Aldegonde, Bavyera prensesi (1870-1930'dan sn.), izd.1915, izd.müd.12, yş.45-57. İlk izdivâcından olan çocukları için bk. Almanya-Sigmaringen.

2. Ferdinand (1865-1927=62): 2. Romanya kralı. Vel. 18.3.1889-10.10.1914= 25,6,23 = Mary (Maria), İngiltere prensesi (1875-1938=63), Romanya kraliçesi 1914-1927=13 + ana kraliçe 1927-1938=11=24, yazar, izd.1893, izd.müd.34, yş.18-52, zevcinden 10 yş.kç. Bu kraliçe, Kraliçe Victoria'nın oğlunun kızı ve Çar'ın kızının kızıdır. Çocukları için aş.bk. 1938'den önce İst.'a kısa bir gayri resmî ziyâret yapmıştır.

3. Karl(1868-1919=51), Prusya tümgenerali = Joséphine, Belçika prensesi (1872-1930'dan sn.), izd.1894, izd.müd.25, yş.22-47, zevcinden 4 yş.kç. Çocukları için bk.Almanya/Sigmaringen.

Kral Ferdinand'ın çocukları:

1. Carol II (1893-1953=60): 4. Romanya kralı. Vel. 1914-1925=11. 1925'de velîahdlikten ferâgat etti, 2 yıl sonra da babası Kral Ferdinand ölünce, vel. olan 6 yaşındaki Mihai, yânî II. Carol'ün oğln, kral oldu. 3 yıl sonra çocuk kral tahtı babasına bıraktı. Ancak 10 yıl sonra II. Carol, krallıktan çekildi. Oğlu Mihai, tekrar tahta geçti. Carol, 19.6.1938'de gayri resmî ol. İst.'a gelip hasta olan Atatürk'ü Savarona yatında ziyâret etti. =1. Zizi Lambrino (1898-1953=55), izd. 1918, tal. 1919, izd. müd.1, yş.20-21, zevcinden 5 yş.kç. =2. Helena, Yunan prensesi (doğ. 1896) (anne tar. Kayzer II. Wilhelm'in hemşîre-zâdesi), Konstantin I kızı, Romanya kraliçesi 1927-1928=1 + 1940-1947=7=8, izd.1921, tal. 1928, izd.müd.7, yş.25-32, zevcinden 3 yş.kç. =3. Magda Lupescu(1895-1977=82), 1925'den beri II. Carol'ün metresi, Ion Tampeanu'dan boşanmış, izd. 1947, izd.müd.6 (gerçekte 28 yıl). Carol II'nin 1. eşinden: Carol (1920) = Hélène Nagavitzine (1925), izd. 1944, tal. 1960=16, yş.19-35, zevcinden 5 yş.kç., =2. Jeanne Williams (1930), izd. 1960 (ayni yıl), tal. 1977=17, yş.30-47, zevcinden 10 yş. kç., 1. ve 2. eşlerinden 2 oğlu: Paul (1948) ve Alexander (1961). II. Carol'ün tek meşrû izdivâc sayılan Yunan prensesinden olan tek çocuğu (son Yunan kralı II. Konstantinos'un hala oğlu): Mihai: 3. Romanya kralı. Doğ. 1921. Vel.1925-1927=2 + 1930-1940=10=13. =Anna, Bourbon-Parma prensesi (1923), izd.1948, yş.25, zevcinden 2 yş.kç. Çocukları: Marguarita (1949), Elena (1950), Irina (1953), Sophie (1957), Maria (1957).

2. Elisabeth (1894-1956=62), Yunan kraliçesi 1923-1924=1. =Yorgios II (1890-1947=57), izd.1921, tal. 1935, izd.müd.14, yş.27-41, çocuksuz. Yorgios II, Yunan kralı 1922-1923=1 + 1935-1941=6 + 1941-1944=3(titulaire) + 1946-1947=1 = 11, vel.1913-1917=4 + 1920-1923=3 = 7, müdd. 1923-1935=8 + 1944-1946=2=10.

3. Maria (1900-1961=61), Yugoslavya kraliçesi 1922-1934=12 + ana kraliçe 1934-1945=11=23 = Alexandru (1888-1934=46, maktûl), Yugoslavya kralı 1921-1934=13, izd.1922, izd.müd.12, yş.22-34. Çocukları için bk. Yugoslavya (bu sûretle son Yugoslavya kralı Petar, son Romanya kralı Mihai'nin hala oğlu olur).

4. Nicola (1903-1978=75): başkumandan, org., koramiral, 1937'de Romanya tahtı üzerindeki haklarından vaz geçip Madrid'e yerleşdi. Vel. 1927-1930=3, nâib 1927-1930=3 =1. Joana Doletti 1907-1963=56, izd.1971, izd.müd.'32, yş.24-56, zevcinden 4 yş.kç., Ion Dumitrescu'dan ayrılmış, =2. Thereza (1913), izd. 1967, yş.54, zevcinden 10 yş.kç., Brezilya büyükelçilerinden de Mello kızı ve Andres Boulton'dan dul.

5. Ileana (1909) =1. Arşidük Anton v. Habsburg-Lothringen-Toskana (1901), izd.1931, tal.1954, izd.müd. 21, yş.22-45, zevcinden 8 yş.kç. =2. Dr.Stephan Issarescu (1906), izd.1954. Sonra Ortodoks râhibesi oldu.

6. Mircea (1913-1916=3).

Romanya Sosyalist Cumhûriyeti (1947 - 1984)

Romanya, Birinci Cihan Harbi içinde (1914 - 18) uzun zaman Almanya'ya yanaştı. Rusya'nın zayıfladığını görünce, harbe Almanya'ya karşı Müttefikler lehine katıldı (8.1916). Fakat Mareşal Mackenzen tarafından orduları ezildi ve işgaal edildi. Harb bitinee toprakca 2 mislinden fazla büyüdü ve 4'te 1 nüfûsunu Romen olmayan milliyetler teşkîl etti. İkinci Cihan Harbi'nde (1939-45), Almanya baskısıyle 6.1940'da Kuzey Bukovina ile Besarabya'yı Rusya'ya, 30.8.1940'da Erdel'i (Transilvanya) Macaristan'a ve Dobruca güneyini Bulgaristan'a verdi ki bugün bunlardan yalnız Transilvanya'yı geri almış durumdadır. 2.10.1940'da Alman askerî işgaaline uğradı. 22.6.1941'de Almanya yanında Rusya'ya karşı harbe girdi. Diktatör Mareşal Antonescu, Besarabya'yı geri aldı. Ancak harbin sonunda Kızıl Ordu, ülkeyi işgaal etti. Komünist Partisi ve Parlemento'nun teklîfi üzerine Kral, 1947'nin son günü (30.12.1947), tahtından ferâgat ve âilesiyle ülkeyi terk etti.

Gheorghiu-Dej (1961-65) ve Chivu Stoica (1965-67)'dan sonra cumhur başkanlığına Nicolae Ceauşescu (Çavuşesku=çavuş oğlu) (1918-îdâmı 1989) geldi (12.1967) ki 22.3.1965'te Parti genel sekreterliğine (başbakanlığına) seçilmiş bulunuyordu. 1969'da Türkiye'yi resmen ziyâret etti. Romanya'yı, Rusya'ya en az bağlı komünist devlet hâline getirmeye muvaffak oldu, fakat coğrafya pozisyonu onun derecesinde müsâid bulunmadığı için, Yugoslavya gibi tamâmen Rusya'dan kopamadı.

Bibliyografya. N.Iorga, *Istoria Românilor,* 10 c., Bükreş, 1936-39; A.M., *Les Romains et le Peuple Turc,* Bükreş 1914; C.C.Giurecu, *Istoria Românilor,* 3 c., Bükreş, son tab'ı 1935-37; R.F.Kaindl, *Karpathenländer,* 2 c., Gotha 1917, I: *Galizien bis 1772,* II: *Walachei und Moldau bis 1774;* P.P. Panaitescu, *Mircea cel Bâtrân (1386-1418),* Bükreş 1943; Guglielmi Ferrero, *Nouvelle Histoire Romaine,* Paris 1936; V.A.Urechia, *A Istoria Romanilor,* 2 c., Bükreş 1891; M. Kogolniceanu, *Histoire de la Valachie,* Berlin 1837; Engel, *Geschichte der Moldau und Walachei,* Halle 1804; N.Iorga, *La Création Religieuse du Sud-Est Européen,* Paris 1929; A.M., *Histoire des Etats Balcaniques jusqu'à 1924,* Paris 1925; L.Savadjian, *Bibliographie Balkanique,* Paris, 1920-37; Iorga, *Histoire des Etats Balcaniques à l'Epoque Moderne,* Bükreş 1917; L.Stavrianos, *The Balkan since 1453,* New York 1961; G.Stadmüller, *Geschichte des Südosteupas,* Münih 1950; N.Iorga, *Geschichte des Rumänischen Volkes in Rahmen seiner Staatsbildungen,* 2 c., Gotha 1905(I: -1550, II: 1550-1905); A.M., *Breve Storia*

dei Rumeni, Bükreş 1911; Ursu, *Ştefan cel Mare*, Bükreş 1916, 2: 1925; A.D.Xenopol, *Istoriya Românilor*, Vladescu nş., 14 c., Bükreş, 1923; Galdi ve Makkai, *Geschichte der Rumänen*, Budapeşte 1942; J.L.Carra, *Histoire de la Moldavie et la Valachie*, Neuchâtel 1781; R.W.Seton-Watson, *Histoire des Roumains*, Paris 1937; Aurel Decei, *İslâm Ansiklopedi*'nde *Boğdan, Eflak, Erdel, Dobruca, Karadeniz* maddeleri; Hurmuzaki, *Documente Privitoare da Istoria Românilor*, 40 c., Bükreş, 1887 v.dd.; Harauzachi, *Collecture de Documente Privitore la Istoria Romanilor (1199-1749)*, 34 c., Bükreş, 1876-1912; A.Veress, *Documente Privatoare la Istoria Ardealului, Moldovei şi Tarri Româneşti*, 11 c., Bükreş 1929; Iorga, *Histore des Roumains de Transylvanie et de Hongrie*, 2 c., Bükreş 1916; A.M., *Studii si Documenta*, 31 c., Bükreş; A.M., *Actes et Fragments concernant de l'Histoire des Roumains*, 3 c., Bükreş, 1895 v.dd.; Teustchlaender, *Michael der Tapfera*, Bükreş 1879; A.Mika, *Weiss Mihaly*, Budapeşte 1893; P.Panaitescu, *Mihai Viteazul*, Bükreş 1936; Germaine Lebel, *La France et les Principautés Danubiennes du XVIe Siècle à la Chute de Napoléon Ier*, Paris 1955; M.Gillard, *La Roumanie Nouvelle*, Paris 1922; T.Fischer, *Rumänien und die Südesropäischen Halbinseln*, Leipzig 1909; O.von Dungern, *Rumänien*, Gotha 1916; V.Clark, *Greater Romania*, New York 1922; A.Boldur, *La Bessarabie et les Relations Russo-Roumaines*, Paris 1927; J.M.Cabot, *The Racial Conflict in Tranylvania*, Boston 1926; A.Babel, *La Bessarabie*, Paris 1927; L.Colescu, *Geschichte des Rumänischen Steuerwesens in der Epoche der Fanariotes*, Münih 1897; A.M., *Populatin de la Roumanie, Résumé Démograhique*, Bükreş 1903; G.J.Lahovari, *Marele Dictionar Geografic al României*, 5 c., Bükreş, 1899-1902; W.Gordon, *Roumania Yesterday and To-day*, Londra 1918; H.Stahel de Capitani, *Rumänien*, Zürih 1925; C.G.Rommenhoeller, *La Grande Roumanie*, Lahey 1926; E.Pittard, *La Roumanie*, Paris 1926; A.Onciul, *Wirtschaftspolitisches Handbuch von Rumänien*, Gotha 1917; B.de Loménie, *Naissance de la Nation Roumaine*, Paris 1938; G.C.Logio, *Rumania, Its History, Politics and Economics*, Manchester 1933; Iorga, *La Place des Roumains dans l'Histoire Universelle, Antiquité et Moyen-Age*, Bükreş 1936; G.Alexiano ve M.Antonesco, *Roumania*, Paris 1933; Prince Matila Ghika, *A Documented Chronology of Roumanian History from Preistoric Times to the Present Day*, Oxford 1941; W.Höpker, *Rumänien*, Münih 1936; Marin Popescu- Spineni, *Rumänien in der Zweiten Hälfte des XVI. Jahrhunderts*, Jena 1936; R.Vulpe, *La Dobroudga à Travers les Siècles*, Bükreş 1939; G.Sofronie, *La Position Internationale de la Roumanie*, Bükreş 1938; Sabin Manuila, *Populatia Românies*, Bükreş 1938; S.A.Fischer-Galati, *Rumania, A Bibliographical Guide*, Washington 1963; *Romania, An Encyclopaedic Survey*, Bükreş 1980; *Atlas Geografic Republica Socialista România*, Bükreş 1965; D.Catchlove, *Romania's Ceausescu*, Tunbridge Wells 1972; T.Morariu vs., *The Geography of Rumania*, Bükreş, 2: 1969; L.Levitchi, *Dictionar Român-Englez*, Bükreş, 2:1965; S.A.Fischer-Galati, *The New Rumania*, Boston 1968; A.M., *Twentieth Century Rumania*, New York 1970; A.M., *The Socialist Republic of Rumania*, Baltimore 1969; C.C.Giurescu, *Chronological History of Romania*, Bükreş, 2: 1974; A.Braun, *Romanian Foreign Policy since 1965*, New York 1978; Dinu C. Giurescu, *Illustrated History of the Romain People*, Bükreş 1981(670 s.); Puturi Popescu ve Ion A.Deac, *Romania 1918, L'Unione della Transilvania*, Roma 1972, 680 s.

VI

BALKANLAR'a UMÛMÎ BAKIŞ

Umûmî Tablo (1981)

Yugoslavya	255.804 km² -	22.550.000 n.(88)	GSMH	65.621.000.000	p.c.2.910
Romanya	237.500 km² -	22.310.000 n.(94)	GSMH	51.959.000.000	p.c.2.330
Avrupa Yunanistanı	125.917 km² -	9.251.000 n.(73)	GSMH	42.467.000.000	p.c.4.590
Bulgaristan	110.912 km² -	8.900.000 n.(80)	GSMH	32.752.000.000	p.c.3.680
Avrupa Türkiyesi	23.764 km² -	4.565.000 n(192)	GSMH	13.695.000.000	p.c.3.000
Arnavudluk	28.748 km² -	2.750.000 n.(95)	GSMH	2.104.000.000	p.c. 765
Toplam	782.645 km² -	70.326.000 n.(99)	GSMH	207.683.000.000	p.c.2.957

Yukarıdaki tablo, Balkanlar'ın kuvvesini gösteriyor. Balkanlar'ın Türkiye büyüklüğünde, Federal Almanya'dan fazla nüfuslu, İspanya veyâ Brezilya kadar GSMH'ya sâhib bir blok olduğu ortaya çıkıyor (Balkan arâzîsi tek devlet olsa idi, GSMH'da Dünyâ devletleri arasında Brezilya ile İspanya arasındaki 11. sıraya girecekti). GSMH'sının Federal Almanya'dakinin 4'te 1'i olduğunu da söylemek gerekir.

Dil ve Din

Dil: Romence 20.123.000, Sırbca 16.579.000, Bulgarca 9.048.000, Yunanca 8.715.000, Türkce 6.352.000, Arnavudca 4.093.000, Macarca 2.479.000, Slovence 1.910.000, Almanca 452.000, Çingenece 258.000, İtalyanca 90.000, İspanyolca 88.000, Ermenîce 71.000, Çekce 20.000, Fransızca 11.000, Arabca 10.000, Çerkesce 10.000, Kürdce 10.000, Ukranca 9.000, İngilizce 6.000, Gürcîce 5.000, Abazaca 5.000, Rusca 1.000, Farsca 1.000.

Din: Ortodoks 36.399.000 + Katolik 10.730.000 + Protestan 1.316.000 = toplam Hıristiyan 48.445.000; Mûsevî 147.000; Müslümân (Sünnî-Hanefî) 11.734.000.

Savunma

Yukarıdaki rakamlarda Yunanistan'ın Asya'da kalan çok küçük parçası ile Asya Türkiyesi yânî Anadolu dışarıda tutulmuştur. Savunma rakamlarında böyle bir tefrîka imkân olmadığı için, aşağıdaki rakamlarda, Türkiye ve Yunanistan savunmasına âid bütün rakamlar, bu devletlerin toplam gücünü göstermektedir.

Türkiye: 470.000 kara + 46.000 deniz + 53.000 hava (325 harb tayyâresi) + 120.000 jandarma = 689.000 asker. 20 ay mecbûrî askerlik. 3.100.000.000 dolar büdce.

Yugoslavya: 190.000 kara + 17.500 deniz + 45.000 hava (341 tayy.) + 20.000 jandarma = 272.500 asker. 15 ay. 3.470.000.000 dolar.

Romanya: 140.000 kara + 10.500 deniz + 34.000 hava (328 tay.) + 37.000 jandarma = 241.500 asker. 16 ay (denizde 24). 1.350.000.000 dolar.

Yunanistan: 150.000 kara + 19.000 deniz + 24.500 hava (413 tay.) + 34.100 jandarma = 227.600 asker. 22 ay (deniz 26, hava 24). 1.770.000.000 dolar.

Bulgaristan: 105.000 kara + 10.000 deniz + 34.000 hava (260 tay.) + 25.000 jandarma = 174.000 asker. 24 ay (deniz 36). 1.340.000.000 dolar.

Arnavudluk: 30.000 kara + 3.000 deniz + 10.000 hava (100 tay.) + 13.000 jandarma = 56.000 asker. 24 ay. 199.000.000 dolar.

Toplam: 1.035.000 kara + 106.000 deniz + 210.500 hava (1.767 harb tayyâresi) + 249.100 jandarma = 1.600.600 asker. 11.229.000.000 dolar savunma büdcesi.

Türkiye + Yunanistan NATO ve Romanya + Bulgaristan Varşova Paktı devletleri olup, Yugoslavya ile Arnavudluk tarafsızdır.

Ondördüncü Kitap

MACARİSTAN

I

COĞRAFYA

93.032 km², 10.740.000 n. (1981), 115 yoğunluk, GSMH 40.812.000.000 dolar ve p.c. 3.800 dolar, başkent Budapeşte (Budapest), resmî dil Macarca, hâkim din Katolik, resmî adı Magyar Népköztarságág (Fr. Hongrie), 1.2.1949'dan beri komünist cumhûriyet, Varşova Paktı ve Komekon üyesi, ayrı devlet olması 16.11.1918 (krallık). 79.000 kara + 1.000 deniz + 21.000 hava (142 harb tayyâresi) + 15.000 jandarma = 116.000 asker silâh altındadır. Askerlik 18 ay mecbûrîdir. 1981 savunma büdcesi 1.240.000.000 dolar. Nüfûsun % 54'ü şehirli (bütün nüfûsun % 20'si Budapeşte'de).

Büyük şehirler (parantez içinde 1955 nüfusları): Budapeşte 2.070.000 (1.747.000), Miskolc 211.000 (136.000), Debrecen 196.000 (151.000), Szeged (Tr. Segedin) 176.000 (164.000), Pécs (Tr. Peç) 171.000 (95.000), Györ (Tr. Yanıkkale) 125.000 (68.000), Nyíregyháza 107.000 (71.000), Székesfehérvár (Tr. İstolni Belgrad) 102.000 (58.000), Kecskemét 93.000 (103.000).

Denize çıkışı yoktur. Avusturya-Çekoslovakya-Sovyetler Birliği (Ukrayna) - Romanya-Yugoslavya arasındadır. Balaton Gölü 595 km²'dir. 25 kontluk (il) olup 3

târîhî eyâlettir: Alföld (Macar Ovası) (Budapeşte) 42.386 km^2, 6.150.000 n. (145) + Dunántúl (Tuna Ötesi) (Pécs) 36.682 km^2, 3.209.000 n. (87) + Észak (Miskolc) 13.964 km^2, 1.381.000 n. (99). Tuna ve Tisa, kuzeyden gelip güneye doğru akarak ülkeyi paralel şekilde geçerler. Budapeşte'nin Buda'sı Tuna'nın bir, Peşte'si dîğer yakasındadır (denizden 104 m).

Dil: Macarca 10.286.000, Almanca 202.000, Slovakça 101.000, Hırvatca 101.000 (6'sı Sırbca), Romence 25.000, Çingenece 25.000.

Din: Katolik 7.967.000, Protestan 2.100.000 Kalvenist + 525.000 Lüteryen + 11.000 Üniteryen = 2.636.000, Ortodoks 42.000; Mûsevî 95.000 (Budapeşte'de) (1939'da 825.000 Mûsevî).

Dünyâ'da Macarca konuşanlar: Macaristan 10.286.000, Romanya 1.710.000, Yugoslavya 728.000, Çekoslovakya 614.000 (Slovakya'da), Sovyetler Birliği 100.000 (Ukrayna'da), Avusturya 22.000, Türkiye 1.000; A.B.D. 810.000, Kanada 155.000, Arjantin 2.000. Toplam 14.469.000.

Bugünki sınırlar içinde nüfûsun gelişmesi: 1.500.000 (1700), 6.400.000 (1787), 6.800.000 (1804), 7.985.000 (1920), 9.317.000 (1941), 9.750.000 (1955), 10.010.000 (1957), 9.868.000 (1958), 9.898.000 (1959), 10.322.000 (1970), 10.710.000 (1980). Dengesizlik, azınlık mes'elesi ve devamlı göçler dolayısıyledir.

Petrol 1960'da 1,2, 1970'de 1,9, 1980'de 2,1 milyon ton. 1978'de 16.960.000 turist. Yol 29.900 km (1978) (1950'de 25.800), motörlü vâsıta 834.000 (1978) (1950'de 170.000), demiryolu 8.190 km (1978) (1.307 km'si elektrikli), telefon 1.103.800 (1978), TV 2.633.000 (1978), ticâret filosu 119.000 ton (1950), doktor sayısı 29.135.

1979'da 17 üniversite + yüksek okullarda 65.000 talebe ve 13.450 öğretim üyesi vardı (1950'de 40.700 talebe ve 7.130 öğretim üyesi). İlk üniversiteler: Budapeşte 1777, Peç 1375, sn.Segeden, Miskolc, Debrecen vs.

Târîhî Coğrafya ve Demografi

Macaristan, 1001-1526 târihleri arasında çok kudretli bir Katolik krallıktı. 1526-1686 (hukukan 1699) arasında Türkiye'ye katıldı. Bu târihten sonra Almanya imparatorluğunun (sonra Avusturya imparatorluğu) bir eyâleti oldu. 1867'de devlet Avusturya-Macaristan hâline getirildi, iki üyeli bu federasyonda Avusturya imparatorluğu ile Macaristan krallığı, ortak haklara sâhibdiler. 16.11.1918'de devlet dağıldı ve Macaristan ayrıldı. 1920 Trianon Muâhedesi ile çok küçük bir Macaristan krallığı kuruldu ve bin yıllık Macar yurdları Romanya (Erdel ve Tameşvar), Yugoslavya (Voyvodine ve Batı Banat), Çekoslovakya (Güney Slovakya ve Karpatlar) devletlerine verildi.

Trianon'dan önce Macaristan federe krallığı 324.411 km^2 idi (1910'da 20.887.000 n., 1955'de ayni topraklarda 26.868.000 n.). Macaristan + Erdel + Tameşvar + Voyvodine + Banat + Hırvatistan + Slovakya + Ukrayna Karpatları hâlinde idi. Trianon sonunda 93.073 km^2'ye indi. 11.1938'de Çekoslovakya'dan Güney Slovakya ile Güney Ukrayna Karpatları'nı (11.927 km^2), 1939'da geri kalan Ukrayna Karpatları bölgesini (12.061 km^2), 1940'da Romanya'dan Kuzey Erdel'i (43.104 km^2), 1941'de

Yugoslavya'dan Voyvodine'yi (11.475 km^2) aldı. Bu sûretle 1941'de 171.640 km^2 bir Macaristan krallığı teşekkül etti (bu toprakların 1955 nüfûsu 16.500.000). 1947'de 1920-1938 sınırlarına dönüldü. Üstelik 62 km^2 Bratislava güneyi, Slovakya'ya (Çekoslovakya) verildi.

Osmanlı devrindeki târîhî coğrafya ve târîhî demografi için, Osmanlı bahsine bk. Türkler, Macaristan'ı kaybedince, bütün Türk ve Müslüman nüfus da ülkeyi terketti.

1800'de Almanya imparatorluğunun Macaristan tâcına bağlı toprakları 323.850 km^2, 11.000.000 n. idi (Budapeşte 60.000). 1825'de Avusturya imparatorluğunun Macaristan tâcına bağlı topraklar, aynı topraklar üzerinde 11.576.000 n. idi (Budapeşte 120.000). 1840'de 14.340.000'e yükseldi (Budapeşte 186.000, Segedin 59.000). Bu târihte Macaristan tâcına bağlı topraklar şöyle idi: bugünki Macaristan 93.011 km^2, 7.000.000 n. + Erdel (Transilvanya) 74.414 km^2, 2.246.000 n. + Banat 18.715 km^2, 543.000 n. + Slavonya 32.488 km^2, 1.000.000 n. + Hırvatistan 56.269 km^2, 2.000.000 n. + Slovakya 48.957 km^2, 1.551.000 n.

1875'de Avusturya-Macaristan imparatorluk-krallığının Macaristan federe krallığı ayni topraklar üzerinde 16.188.000 n. idi (Budapeşte 284.000, Segedin 74.000, Bratislava 53.000, Subotica 53.000). 1900'de 19.255.000 n. oldu (Budapeşte 716.000, Segedin 100.000). 1915'de 22.575.000 n.'a yükseldi (Budapeşte 968.000, Segedin 130.000, Subotica 105.000, Debrecen 102.000). İlâveten 51.564 km^2 ve 2.029.000 nüfuslu Bosna-Hersek eyâleti, 1908'de Türkiye'den alınarak, Avusturya ve Macaristan federe monarşilerinin ortak yönetimine verilmişti.

1925'deki Trianon Macaristanı 8.385.000 nüfûsa inmişti ve milyonlarca Macar, komşu devletlerde azınlık statüsüne terkedilmiş bulunuyordu (Budapeşte 975.000, Segedin 125.000, Debrecen 108.000) (1940'da Budapeşte 1.725.000). 1950'de nüfûs 9.205.000 idi (Budapeşte 1.600.000).

II

ARPAD HÂNEDÂNI (889 - 1301) ve SONRASI

Macarlar'ın ve Arpad Hânedânı'nın Menşei

Macarlar, Orta Ural Dağları'nın batı (yânî Avrupa) yamaçlarında yaşıyan bir Fin kavmi idi. Anayurdları 58° kuzey arzı civârındadır. Macarlar'ın en yakın akrabâsı olan kavimler, bugün Batı Sibirya'da yaşıyan ve tükenmek üzere bulunan Vogullar ile Ostyaklar'dır. İşte bu Macar kavmi, komşuları olan Ugur Türk boyunun hâkimiyet ve komşuluğu altında geniş ölçüde Türk kültürünü aldı. Bu te'sîrin bâriz vasfı olarak atlı kavim hâline geldi. Atlı kavim hâline gelemeseydi, bugün Vogul ve Ostyaklar'ın yanında Batı Sbirya'da kabîle hayâtı yaşıyordu. Zîrâ Fin kavimlerinden Macarlar dışında olanların hepsi atsızdır. Bu yüzden en kalabalıkları olan Finler bile devletlerini ancak 1918'de kurabilmiş, o târîhe kadar yabancı devleterin idâresinde yaşıyabilmişlerdir.

Macarlar, Avrupa Hun imparatorluğuna dâhil oldukları, Attila'nın emrindeki yüzlerce boy'dan biri hâline geldikleri zaman, atlı kavimdiler. Türk boylarının siyâsî hayâtını yaşıyarak güney-batıya doğru inmiye başladılar. Gittikce güneye, daha müsâid ovalara indiler. Perm bölgesinden sırasıyle Kazan, Simbirsk (Ulyanovsk), Penza, Tambov, Saratov bölgelerine kadar geldiler. V. asır ortalarında, Avrupa Hun imparatorluğu dağılırken, Volga boylarından da uzaklaşmış, Don boylarına gelmişlerdi.

IX. asra kadar yaklaşık 4 asır burada Hazar Türk hâkanlığına tâbî olarak yaşadılar. IX. asırda Peçenek boyundan Türkler'in doğudan çok şiddetle itmeleri üzerine, Don havzasını terkettiler. Sırasıyle Donetz, Dniepr, Bug, Dniestr nehirlerini geçerek Besarabya'ya, az müddet burada kaldıktan sonra Prut'u atlayıp Moldavya'ya geldiler. Bu anda, çok kuvvetli Türk kabîleleriyle karışmış durumdaydılar. Türkler gibi Gök Tanrı dinine inanıyorlardı.

Bu sûretle Echart'ın "gerçek Macaristan" dediği bugünki Başkurdistân'ın kuzeyinde Göktürk hâkanlığının bir boyu olan Macarlar, dinleri gibi yazılarını da Türkler'den aldılar. Göktürk alfabesini kullanıyorlardı. Adları bile Türkce'dir. Türkler'in bu boya verdikleri "On Ogur" ("On kabîle" mânâsına) terkîbinden gelmedir (Lat. Ungri, Rus. Venger, Alm. Ungar, Fr. Hongrois vs.). IX. asır girerken, Hazar hâkanlığı tâbiiyyetinden ayrıldılar. 7 kabîle idiler. Bu kabîlelerin en kalabalığı "Macar" adını taşıyordu (Türkce konuşan boyların en kalabalık ve kudretlisinin "Türk" adı taşıması dolayısıyle zamanla bütün Türkce konuşan boylara "Türk" denmesi gibidir). Karadeniz'in kuzeyine geldikleri zaman Hazar Türk kabîlelerinden Kabarlar da bu 7 Macar kabîlesine katıldı. Macarlar, bu Türk kabîlesinin beyini, Mete'den indiği ve Bozkurt Sülâlesi'ne mensûb olduğu için, şimdi 8 kabîle olan boylarının başbuğu seçtiler. İşte Arpad Hânedânı'nın menşei budur. Zîrâ dinlerini, yazılarını, atlarını ve silâhlarını Türkler'den alan Macarlar, esâsen Kuzey Asyalı Tûrânî kavimlerden de biri oldukları için, Türkler gibi, ancak Bozkurt Sülâlesi'nden yânî Mete'den inen birisinin hükümdarlık yetkisini Gök Tanrı nâmına kullanabileceği inancını da Türkler'den almışlardı. Böylece hânedân sâhibi oldular. Bu yetkide bir hânedân sâhibi olamasalardı, pek çok göçebe kabîle gibi târîhin karanlıklarında kaybolup gidecekleri âşikârdı.

Bizans kaynakları, yurd kuran yânî bugünki Macaristan Ovası'na gelip yerleşen Macarlar'a "Türk" demekte ve onları sâir Türkler'den ayırmamaktadır. Kendilerini bugünki ana yurdlarına iten Peçenekler'le münâsebetleri dostca idi. Hem Macarca, hem Türkce konuşuyorlardı. XII. asırda Arpad hânedânından Macaristan kralları, henüz Türkce'yi unutmamışlardı. Soylu bir Macar'ın adının iki şekli olurdu, biri Macarca, biri Türkce idi. Türkce adı olmıyan Macar'ın soylu olmadığı anlaşılırdı. Bu da soylu tabakanın Türkler'den oluştuğunu gösterir. Zîrâ Arpad Hânedânı, Mete'nin Attila'dan inen bir dalı olduğu için, Avrupa'da Yunan-Roma medeniyetine yabancı kavimler içinde ve üstünde büyük prestij sağladığı ve çevresini Türk asîlleri ile beslediği âşikârdır.

889'da ikinci Peçenek baskısı altında 7 Macar + 1 hâkim Türk kabîlesinden oluşan boy, "Levedya" denen Don ile Dnyepr arasını, Azak Denizi'nin kuzeyini terketti. Levedya'da Macarlar, Attila'nın 8. kuşak torunu Arpad'ı, Türk usûlü kalkan üzerinde kaldırarak Türkce "yula" (Mac. Gyula olmuştur) unvânıyle han (kral) îlân ettiler (889). 896'da bugünki yurtlarına gelip yerleştiler.

Bu mühim olay, Türkler'in Anadolu'ya gelmesinden 175 yıl kadar öncedir. Yepyeni bir ana yurd tutma olayıdır. Fakat Anadolu oluşmasından farklıdır: Macarlar, yeni yurdlarına yerleşince, eski yurdları ile bütün ilgililerini kesmişlerdir. Hâlbuki Türkler, yalnız bir kısım nüfuslarını yeni yurdlarına nakledip eski yurdlarını muhâfaza etmişlerdir. Türkler'in Anadolu'ya yerleşmesi, Macar Ovası'na yerleşmekten pek çok zordu. Zîrâ Anadolu, târîhin oluştuğu belli başlı bölgelerden, üst üste yığılmış medeniyetler yaşamış ülkelerden oluşuyor, Hıristiyan dîni gibi çok kudretli bir din tarafından ve Bizans gibi fevkalâde kuvvetli bir devlet tarafından savunuluyordu. Macar

Ovası, böylesine bir târîhin zerresini yaşamamış, Hunlar'dan sonra Avarlar'ın hâkimiyetine geçmişti, Hıristiyan değildi. Ovada tek tük Slav kabîleleri, Avar Türkleri'nin artığı kabîleler, kuzeyde Bavyeralı Almanlar vardı. Bizans, bu ıssız ovayı yeni gelen barbarlara karşı savunmayı aklından geçirmiyordu.

Buna rağmen Macarlar, Hıristiyan olmasa idiler, Müslüman da olamıyacaklarına göre, âkıbetleri Hunlar'ın ve Avarlar'ın âkıbetinden farklı olmıyacaktı. Zâten bunun şuûru içinde olmuşlar, ülkeyi Katolik kalesi hâline getirmişler, Balkanlar'daki Osmanlı ilerleyişinin en büyük engelini teşkîl etmişlerdir. Ancak Avrupa, Macarlar'ı XX. asırda da Avrupa kavimlerine yabancı bir kavim olarak görmekte devâm etmiş, Tûrânî asıllı olduğunu unutmamıştır. Her iki cihan harbinden sonra yarı yarıya budanması, bunun îtirâz kabûl etmez delîlidir.

Kan îtibâriyle Fin'den fazla Türk, dil bakımından Macar olan bu kavim, târih sahnesine fâtih ve yurd kuran bir ırk olarak çıktı. Macar etnografya âlimi Györffy Istvan'a göre bugünki Macarlar, kan îtibâriyle % 80 Türk, % 20 Macar, Slav, Cermen vs.'dir. Macar'lığın kuruluş devrinin en büyük târih ve dil mütehassısı olan Nemeth Gyula da, yurd kuran Macarlar'ın 9 kabîlesinin 7'sinin Türk, ancak 2'sinin Macar olduğunu kesin şekilde ortaya koymuştur. XIX. asırda, henüz çok eski Türkce'yi unutmamış, Macarca bilmeyen, kilisede Türkce duâ eden Macar köylülerine rastlanmıştır. Nihâyet karakter bakımından Türk'e benzedikleri âşikârdır. Ancak Hıristiyanlık dolayısıyle, bambaşka bir kültür oluşturmuşlardır. Macarca'da binlerce Türkce kelime (bir kısmı Osmanlı Türkcesi'nden) bulunmaktadır. Türkce'deki Macarca kelimelerin sayısı ise çok azır (haydut, kraliçe, bâzı coğrâfî isimler gibi).

Macarlar, Attila ve Bayan Han'ın geleneklerini devâm ettirerek, Macar ovasına yerleşince, Avrupa'yı akıncıları ile taramıya başladılar. Ancak onlar gibi Avrupa'da çok büyük bir imparatorluk oluşturamadılar, sâdece akın yaptılar. Ancak büyük bir Macaristan devleti kurdular. X. asırda Almanya'ya 20, İtalya'ya 7, Holanda'ya 1, Fransa'ya 4, İspanya'ya 1, Bizans'a 9 büyük sefer yaptılar. Küçük akınlar bunların dışındadır. Bizans, Bulgar Türkleri'ne karşı Macarlar'dan yardım istedi. Fakat Peçenekler, Bulgarları'ı destekledi. Macarlar, Tuna güneyinde muvaffak olamadılar, Karpatlar'ın kuzeyine atıldılar. Almanya imparatorluğu ise onları Slavlar'a karşı yardıma çağırdı. Slavlar'ı epey doğuya ve güneye sürmiye muvaffak oldular. Ancak Almanya pişmân oldu ve 924'te I. Heinrich, Macaristan'a yıllık vergi vermeyi kabûl ederek Macar akınlarını durdurabildi. Bu durum, Macarlar'ın üstün süvârî olduklarını açıklamaktadır.

1526'ya kadar 6 asır Avrupa'nın büyük devletleri arasında yer alan ve zaman zaman en kudretli kara devleti hâline de gelen Macaristan, bu şiddetli akınlarla oluştu ve sonra Büyük Macaristan'ın sınırları teşekkül etti. Ancak metbûluk yoluyla vaktiyle sâhillerinde yaşadığı Karadeniz'e erişmesi ve doğrudan doğruya çıkamaması, Adriya Denizi'ne çıkış için de sonunda Venedik karşısında karaya çekilmesi, onu denizlerden mahrum bıraktı ve fazla gelişmesini engelledi.

Macarlar, 650'ye doğru Hazar hâkimiyetine girip 850'ye doğru Kabarlar'la birleşip ve çoğunluk olan Kabar boyu beyini kendilerine han seçerek anayurdlarından ayrıldılar, kısa müddet Lavadia ve Etelköz'de oturup Macaristan'a geldiler.

896'da bugünki Macaristan'a yerleşen Macarlar'ın dış ülkelere akınları 899'da büyük çaplara erişti ve 955'e kadar devâm etti. Başlıcaları şunlardır:

899-900 Venedik, Lombardiya. 900 Bavyera. 906 Saksonya ve Moravya'nın Macaristân'a ilhâkı. 908 Thüringen, Saksonya. 909 Bavyera, Suab. 911 Bavyera, Suab, Thüringen, Frankonya (Renanya). 912 ayni ülkeler. 913 ayni ülkeler. 913 Lorraine. 917 İsviçre(Basel), Alsace, Lorraine. 918 Bremen. 919 Vestfalya, Lorraine. 921 Brescia. 922 Pulya. 924 Saksonya, Burgonya, Languedoc, İspanya, Venedik, Pavia, Piemonte. 926 Avusturya, Bavyera, Suab, Frankonya, Alsace, Lorraine, Picardie, Holanda, Toskana, Latium. 924 Trakya, Boğaziçi'ne kadar. 935 Kuzey İtalya, Bavyera. 937 Bavyera, Suab, Frankonya, Lorraine, Şampanya, Berry, Burgonya, İsviçre, Pieomonte, Lombardiya, Toskana, Latium, Kampanya, Abruzzes, Marches, Emilya, Venedik, Saksonya. 938 Vestfalya. 943 Latium'a (Roma) kadar İtalya. 947 Otranto'ya kadar İtalya. 948, 949, 950 Bavyera. 951 Lombardiya, İsviçre, Burgonya, Akitenya, Provence. 954 Bavyera, Frankonya, Lorraine, Hainaut, Şampanya, Lombardiya. 955 Bavyera. 960-70 Trakya'ya kadar Balkanlar.

Böyle bir oluşmadan Macar-Alman düşmanlığı doğdu ve XIX. asra kadar devâm etti. Ancak XIX. asırda Alman-Macar dostluğu ve işbirliği kurulabildi. Saksonya hânedânının kurucusu I. Heinrich, 9 yıl müddetle Macar tahakkümünden kurtulmak için çalıştı. Türk harb taktiğini inceledi. Macar süvârî ordusunu aynen taklîd ederek bir Alman atlı ordusu meydana getirdi. 9 yıl sonra yıllık vergisini kesince Macarlar, Saksonya'ya girdiler. 933 Merseburg meydan muhârebesinde, harb kudretlerini çok küçümsedikleri Almanlar'a yenildiler. Ancak Macarlar'ı durdurmak kaabil olmadı. Fakat Almanya kralı (sonradan imparator) Otto, bütün Alman hükümdarlarını ve Bohemya dukasını toplıyarak, 10.8.955'de Augsburg yakınlarıda Lech'te Macar ordusunu karşıladı ve kesin şekilde bozdu. Bunun üzerine Avrupa'ya Macar akınları durdu. Macarlar da müstakar bir devlet olarak teşkîlâtlanmak fırsatını buldular.

Budapeşte şehrinin adı iki şehrin birleşmesi suretiyle yapılmıştır ki Buda da, Peşt de Türkçe kelimelerdir ("peşt" Bulgar Türkçesi'nde "ocak" demektir).

Kumanlar ve Kıpçaklar gibi, Macarlar'ı anayurdlarına süren Peçenekler de, Macaristan kurulduktan sonra, ülkeye gelip yerleşen, devlet hayâtına katılan, sonra Macar'laşan Türk kavimlerindendir. Peçenekler'in 4 yerleşme bölgesinin en yoğunu, Fejervar-Tolna'da, Balaton Gölü ile Tuna arasında, Sarviz ırmağı boyudur ki Fejervar kontluğunun (comitat) güney yarısı ile Tolna kontluğunun güney yarısını kaplar. Bu suretle Macaristan'ın taht şehri olan İstolni Belgrad'ı koruyorlardı (997'de Alba-Regia denen bu şehre 1192'de Belegrade ve sonra Székes-Fehérvar dendi (Alm. Stuhlweissenburg). Batı Slovakya'da da 10 Peçenek köyü vardı (T. Lewicki, *Madjar*, *EI²*, V, 1013a v.dd.). Son Peçenek dalgası 1123'te Macaristan'a gelip yerleşti ki bunlar Müslüman'dı. X. asırdan beri gelen Peçenekler'in sonuncusu idiler. XV. asra kadar kabîle teşkilâtlarını korudular. Ülkedeki Peçenekler'in "han" dedikleri başbuğları Macarlar'a göre "dux" (duka) idi. İlki Tatar Han'dır. Sonrakiler içinde Aba Han, Kemey Han, Botond Han vardır ve bunlardan Aba Han "Samuel" adıyle Macaristan kralı oldu (1041-7). 1329'da Benoît adında bir Peçenek, Baranya kontu (comes) idi. 1226'da Aba Han'ın nesli "Aba Bissenus" adıyle, Macaristan kontları arasında bulunuyorlardı. Andras II (1205-35), Müslüman dostu idi. Macaristan Müslümanları, "Hanefî mezhebinden, beyaz tenli, sarışın Türkler" idi. Ancak 1231'de Müslüman ve Mûsevîler'e karşı baskı başladı ve geniş ölçüde tanassur ettiler. Peçenekler'in ayrı kilise teşkilâtları vardı (ecclesia de

Beseneu, Besenyö=Mac.Peçenekler). Katolik oldular. Macarca yanında Türkçe'yi unuttular. Orta Çağ'da bütün Hristiyan devletler gibi Macaristan'ın resmî dili de Latince idi. Macarca'ya sayısız Latin ve coğrafya bakımından Slav kelimesi girdi. 1241 Moğol istilâsı önünden kaçan Kuman kabîleleri, Macaristan'a sığındılar. Müslüman iken bu Türkler de tanassur etti. Alba Regia şehrinin adı bile Belgrad oldu (Slavca bel=beyaz, grad=şehir). 1150'de Macarlar'ın Bizans ordusundan esir aldıkları ücretli Türkmen askerler de ülkeye yerleşti. 1241'de Müslüman Türkler, tebeası bulundukları Macaristan'ı, Moğollar'a karşı şiddetle savundular. Bu sayede Macaristan krallığı yıkılmadı. 1340'ta bazı Türkler hâlâ İslâm'da direniyorlardı. Fakat Fransa'dan gelen kral Charles-Robert d'Anjou'nun (1308-41) baskısıyla Katolik oldular. Öyle ki, Osmanlı Devleti ile ilişkiler başladığı zaman Macaristan'da Müslüman kalmamıştı ve Türkler, tamamen Macar'laşmış ve Katolik olmuşlardı. Balkanlar'ı ve Orta Avrupa'yı Osmanlı'ya karşı en iyi onlar savundular. Ancak Peçenekler içinde 1500 yılına kadar Türkçe'yi hâlâ unutmamış çok kişi vardı. Bu tarihten sonra Macarca yanında Türkçe'yi de muhafaza edemediler. Macarca konuşmaya başladılar. Ancak XX. asır başlarında ücrâ köylerde Türkçe konuşan ihtiyarlar Macar türkologlarınca keşfedilmiştir. XVI-XVII. asırlar Osmanlı yönetiminde Türkçe öğrenen Macarlar da XVIII. asırda bu dili unuttular.

Arpad Hânedânı'nın atası, Attila'nın oğullarından İrnek Han'dır (Attila'nın Mete'ye dayanan şeceresi için bk. Türkler). İrnek neslinden Kobrat Han oğlu Bayan'ın (bk.Bulgarlar) neslinden ve Kabar boyu beyi Üge Han (Mac. Ügyek) (=Emcse), onun oğlu Etelköz (Don-Dnyepr arası) Macarlar'ın başbuğu Almış Han (Mac. Almos, "Almoş" ok.), onun oğlu da Arpacık Han (Mac. Arpad)'dır. Macarlar'ı bugünki yurdlarına getiren, bu sonuncu zâttır. Bu şecere, F.Hirth (Alman), W. Radloff (Alman asıllı Rus), J.B. Bury (İngiliz), F.E. Krause (Alman) ve Macar târihçileri başta olmak üzere en büyük mütehassıslar tarafından gerçek kabûl edilmektedir; çok az târihçi, Attila'ya bağlanan şecerenin sonradan şeref kazanmak için uydurulduğunu öne sürmüştür, fakat bunlar Türkler'de Bozkurt Hânedânı dışında hükümdârın meşrû kabûl edilmediğini bilmiyen târihçilerdir; hiç bir târihçi ise, Arpad hânedânının ve Arpad'ın Türk asıllı olmadığını söylememiştir, Türk olduğunda tam ittifak vardır. Arpad Hânedânı Macaristan kralları:

I. Arpad Hânedânı (889 - 1038 = 149 + 1046 - 1301 = 225 = 404):

1) Arpad (889-907 = 18) (850?-907=55?)
2) Zoltan (907-945 = 38) (1'in oğlu)
3) Falics (945-955 = 10) (1'in torunu)
4) Taksony (955-972 = 17) (2'nin oğlu) (931-970=39)
5) Géza I (972-997 = 25) (4'ün oğlu)
6) Szent István I (997-1038 = 41) (5'in oğlu) (975-1038=63)
7) Péter (1038-1041 = 3 + 1044-1046 = 2 = 5) (5'in dâmâdı) (*)
8) Aba Samuel (1041-1044 = 3) (5'in dâmâdı) (**)

(*) II. Kraliyet Hânedânı (İtalyan asıllı) : 1038-1041 = 3 + 1044 - 1046 = 2 = 5.
(**) III. Kraliyet Hânedânı : 1041-1044 = 3.

9) András I (1046-1060 = 14) (4'ün torununun oğlu)
10) Béla I (1060 - 1063 = 3) (9'un kardeşi)
11) Salamon (1063-1074 = 11) (9'un oğlu) (1052-1087=35)
12) Géza I "By." (1074-1077 = 3) (10'un oğlu)
13) Szent László I (1077-1095 = 18) (10'un oğlu) (1040?-1095=55?)
14) Kálmán "Kitabsever" (1095-1116 = 21) (12'nin oğlu) (1070 - 1116 = 46)
15) István II "Yıldırım" (1116-1131 = 15) (14'ün oğlu) (1105-1131=26)
16) Béla II "Kör" (1131-1141 = 10) (12'nin torunu)
17) Géza II (1141-1161 = 20) (16'nın oğlu) (1130-1161=31)
18) István III (1161-1162 = 1+1163-1172 =9 =10) (17'nin oğlu) (1147-1173= 26)
19) László II (1162-1163=1) (16'nın oğlu)
20) István IV (1163) (16'nın oğlu) (1192-1165=33)
21) Béla III (1172-1196 = 24) (17'nin oğlu)
22) Imré (1196-1204 = 8) (21'in oğlu)
23) László III (1204-1205 = 1) (22'nin oğlu) (1199-1205 = 6)
24) András II (1205-1235 = 30) (21'in oğlu) (1175-1235=60)
25) Béla IV (1235-1270 = 35) (24'ün oğlu) (1206-1270=64)
26) István V (1270-1272 = 2) (25'in oğlu) (1239-1272=33)
27) László IV "Hun" (1272-1290 = 18) (26'nın oğlu) (1262-1290=28)
28) András III (1290-1301 = 11) (24'ün oğlu)
29) Vencel (1301-1305=4) (21'in kızının torununun torunu) (1289-1306=17) (*)
30) Béla V (1305-1308=3) (25'in kızının oğlu) (**)

VI. Capet-Anjou Hânedânı (1308-1387 = 79):

31) Károly Róbert (1308-1342 = 34) (26'nın kızının torunu) (1291-1342=51)
32) Layos I "By." (1342-1382 = 40) (31'in oğlu) (1326-1382=56)
33) Maria (1382-1385=3) (32'nin kızı) (1369-1395=26)
34) Károly II "Kç." (1385-1387=2) (31'in amca oğlunun torunu) (1349-1387=38)
35) Szigmond I (1387-1437 = 50) (33'ün zevci) (1368-1437=69) (***)
36) Albert (1437-1439 = 2) (35'in dâmâdı) (1395-1439=42) (****)

(*) IV. Kraliyet Hânedânı (Pr'emysl Hânedânı) (Çek): 1301-1305=4.

(**) V. Kraliyet Hânedânı (Wittelsbach Hânedânı) (Alman/Bavyera): 1305-1308=3.

(***) VII. Kraliyet Hânedânı (Luxemburg Hânedânı) (Alman): 1387-1437 = 50+1457 - 1490 = 33 = 83.

(****) VIII. Kraliyet Hânedânı (Habsburg Hânedânı) (Alman/Avusturya): 1437-1439=2 + 1444-1457=13=15.

37) László V (1439-1444 = 5) (40'ın amcası) (1424-1444=20)

38) László VI (1444-1457=13) (36'nın oğlu) (1440-1457=17)

39) Matthias I Corvinus (1457-1490 = 33) (35'in gayri meşrû oğlunun oğlu) (1442-1490=48)

IX. Jagellon Hânedânı (1490-1526 = 36) (*)

40) László VII (1490-1516=26) (37'nin ablasının oğlu) (1456-1516=60)

41) Layos II (1516-1526=10) (39'un oğlu) (1506-1526=20)

X. Zapolyai Hânedânı (1526-1541 = 15):

42) Janos I (1526-1540 = 14) (40'ın kardeşinin kayın-birâderi) (1487-1540=53)

43) István VI (Janos Zsigmond II) (1540-1541=1) (41'in oğlu) (1540-1571=31)

Arpad'lar (889 - 1301)

Türk asıllı bu hânedânı Katolik Avrupa, pagan ve hükümdarlarını prens veyâ duka saymıştır. Aslında Gök Tanrı dîninden yula Türk kraliyet titrini taşıyan krallar, Türk hanları idiler. Arpad'ın oğulları Jutocsa (Yutoça) (no. 3 bunun oğludur), Zoltan ve Levente'dir. Zoltan, Dihar dukası Monumorut'un kızı, Taksony (4) ise bir Kuman Türk prenssesi ile evlendi. Bunun oğulları Géza I, Imre (Erdel beyi) ve Mihaly'dir. Hânedân, bu sonuncusundan yürüdü. Bunun oğulları Vasiley (ölm. 1038?) ve Vászoly "Kel" (Premislava, Rus by.-prensi Vladimir'in kızı), bu sonuncusunun oğulları da András I, Béla I ve Levente'dir.

Géza I (5) =1. Sarolth (Yeşa) (Erdel prensesi), =2. Adélaïde (Polonya dukası Zyemomysl'in kızı). Prs. Gisela, 2.'den, dîğer çocuklar 1.'dendir. Géza I'in kızları: Judith=Boreslas Chobry, Polonya dukası.- Sama=Aba Samuel (8).- Gisela(Fr.Gisèle) = Otto Orseolo (1026'ya kd.Venedik doçu, ölm.1031). Bu ikisinin çocukları: Péter (7) ve Adélaïde=Albrecht I, Avusturya markgravı (ölm.1056).

Géza I'in (5) oğlu: Szent István I (6): Türkce adı Vayk'tır ve bu isimle tahta oturdu. 13 yaşında vel.oldu ve 20 yıl sonra babasının yerine geçti. Saksonya imparatorluk hânedânından Bavyera dukası I. Heinrich'ın kızı ve sonra Almanya imparatoru olan II. Heinrich'ın hemşîresi Gisela ile evlenmek istedi. Duka, ancak Hıristiyan olursa kızını vereceğini söyledi. Vayk Han, Katolik Hıristiyan oldu ve István (Fr.Stéphan) adını aldı. Papa kendisini kral îlân edip tâc gönderdi. Bu tâcı yeni kral, Türk hanlık tâcı ile iç içe iki çenber hâlinde birleştirerek giydi. Ünlü Corona budur ki, giymiyenin meşrû Macaristan kralı olamıyacağına XX. asra kadar inanılmıştı, hâlâ mevcuddur. 1526'da Osmanlılar'ın eline geçmiş, Osmanlılar, István Zsapolyai'ya iâde etmişlerdir. "Azîz István", 1083'de Papa tar.kanonize edilerek azîzler arasına alınmıştır. Zîrâ bir büyük kavmi, Katolik mefkûresinin hizmetine sokmuştur. Hıristiyan'lığın kabûlü yılı 1000'dir. Onun için Macaristan krallığı Avrupa târihlerine göre bu yılda

---

(*) No.37 de bu hânedândan: 1439-1444=5=41.

başlatılır ve István ilk kral sayılır. Velîahdi Imre (1007-1031), doğar doğmaz vel.olmuş, fakat 24 yaşında ve evlenmemiş ol.babasından 7 yıl önce ölmüştür. Onun için hânedân, István'ın amcası Mihaly'nin torunlarına geçmiştir. István'ın kızı: Algithe = 1. Edmund, İngiltere kralı III. Edward'ın oğlu, izd.1016, ölm.1017=1. =2. Ebbo, Nellenburg kontu.

András I (9) = Anastasia, Rusya by.-prensi Yaroslav'ın kızı. András, kralın 1000 yılında Hıristiyan olmasına rağmen 1045 yılına kadar Gök Tanrı dîninde kalmış, ancak bu yıl, kral olabilmek için Hıristiyan olmuştur. Bu da XI. asırda Macarlar'ın henüz ekseriyetinde Hıristiyan dîninin yayılmadığını gösterir. Kızı: Adélaïde (ölm. 1062) = Wraltislas II, Bohemya dukası, izd. 1055, izd.müd. 7. Salamon (11) = Judith - Sophia (doğ.1047), İmp. Heinrich III'ün kızı, izd.1063, izd.müd.11, yş.16-27 (=2. Vladislas I, Polonya dukası, izd. 1088). I. András, katledilmiştir. Kardeşi Béla I (10), 1048-60'da ortak-kral idi = Richeza, Polonya dukası II. Vieczyslas'ın kızı (Piast hânedânı). Hânedân, bu izdivâcdan yürüdü.

Péter (7) =1. Avustuya margravı Albrecht'in hemşîresi. =2. Judith, Nordgau margravı (marki, uc kontu) Heinrich'in kızı ve Bohemya dukası I. Brzetislas'ın dulu.

I. Béla'nın (10) kızları: Ludomilla = Otto I, Moravya dukası (Bohemya dukası Brzetislas I'in oğlu).- Ilona (Fr.Hélène)=Zvonimir (Svinimir), Hırvatistan kralı 1076-1089=13.- Kunigunda (Kinga) (Polonya kraliçesi 1239-) = Boreslav V (1221-1279=58, Polonya kralı 1227-1279=52) (çocukları için bk.Polonya/Piast Hânedânı), izd. 1239.

Ölümünden sonra Papa tar. kanonize edilen (1192) ve Szent (Saint=Azîz) olan László I (13) = 1. Adélaïde, Suab dukası Rudolph von Rheinfelden'in kızı; =2. Syradesa, Bizans prensesi, izd. 1078. 2'den olan kızları: Piroska (=Bizans imparatoriçesi 1118-) = İoannes II Komnenos (1088-1143=55), Bizans imp.1118-1143=25, izd.1118, çocukları için bk.Bizans/Komnenos Hânedânı.- Betcha Hartwik I, Bogen kontu.- Sophia=1. Udalric, Karintiya margravı, =2. Magnus, Saksonya dukası.

By.Géza (12) = Sydadena, Bizans imparatoru Nikophoros Botaniades'in hemşîre-zâdesi. Kç. oğlu Álmos (Tr.Almış) (ölm.1129) (Hırvatistan ve Slavonya dukası)= Ingeburge (Vladimir prensi Iaroslav'ın kızı). Kızları: Hedwige (ölm. 1136)=Albrecht (Avusturya margravı Luitpold'ün oğlu) (izd.1132, izd.müd.4).-Adélaïde (ölm.1140)=Jobielas (Moravya, sn.Bohemya dukası).

Kálmán (14) (Fr.Coloman), 1102'de ilâveten Hırvatistan kralı seçildi. =1. Busilla (Sicilya kontu I. Roger'nin kızı). =2. Predslava (ölm.1116) (Rusya by.-prensi Svatopoek'in kızı), talâq.- István II (15) ve Adélaïde (ölm. 1140) (=Sobieslas I, Bohemya kralı, ölm.1140) 1., Bories ise 2. izdivâcdandır. Pr.Bories (Sl.Boris, Tr.Pars'dan), 1132'de tahta hakk iddia etti, sn.Istanbul'a kaçtı, İmp.Manuel Komnenos' un akrabâsı bir kızla evlendi, oğlu: Kálmán (1140'da Bizans'ın Kilikya vâlîsi).

Béla II (16), I. Géza'nın oğlu Pr.Álmos'un oğludur. =Yelena (Mac.Ilona, Fr.Hélène) (Sırbistân prensesi) (ölm.1138?). Oğulları Géza II (17), László II (19) ve István IV (20)'dür. Kızları: Gertrude (=Mieczyslas III, Polonya kralı, ölm.1202) (izd.1153) ve Prs. (=Konrad II, Bohemya dukası, ölm.1191). II. László, 25 yıl da (1137-1162) Bosna dukası oldu. Géza II = Euphrosina (izd.1146, izd.müd.15, râhibe

1161, ölm.1185?, Macaristan kraliçesi 1146-1161=15). István IV = Maria (İmp.İsaakios Komnenos'un kızı, izd.1162?). István IV, bir kaç ay tahtta kaldı, hal'inden 2 yıl sonra öldü. Hânedân 3 kardeş kralın büyüğü II. Géza'dan devâm etti. II. Géza'nın (17) kızları: Ilona (ölm.1199) (=Luitpold V, Avusturya dukası, izd.1174); Elisabeth (Mac.Erzsébet) (=Friedrich, Bohemya dukası, izd.1157); Marguerite (=Andreas, Simegh kontu); Hulicha veyâ Odola (=Svatopluk, Bohemya dukası Friedrich'in kardeşi, izd.1164).- II. Géza'nın oğulları: Imre (müdd.1174); Arpad (ölm.1192'den sn.); Géza (ölm.1175'den sn.); Béla III (21) ve en büyükleri olan István III (18).

Istvân III ("İştvan" ok., Fr. Stéphan) =1. Halic prensi Iaroslas'ın kızı, talâk. =2. Agnès (ölm.1182?) (Macaristan kraliçesi 1166-1172=6), izd.1166, izd.müd.6(=2. Hermann, Katintiya dukası), Avusturya dukası Heinrich von Jochsamergatt'ın kızı.- Béla III =1. Anna (Fr.Anne), Antakya prensi Renaud de Châtillon'un kızı (ölm.1184), izd.1167, izd.müd.17, Macaristan kraliçesi 1172-1184=12. =2. Marguerite (ölm.1197), izd.1185, izd.müd.11, Macaristan kraliçesi 1185-1196-11, Fransa kralı Louis le Jeune'ün kızı (Capet) ve İngiltere kralı II. Henry'den dul. III. Béla'nın bütün çocukları, ilk izdivâcındandır:

Bu çocuklar, 2 kral (no.22 ve 24) ile 2 prensestir. 24 yıl velîahdlikden sn.tahta geçen Imré (22) = Infanta Constance, izd.1198?, Macaristan kraliçesi 1198?-1204=6?, izd.müd.6?, Aragon kralı Alfonso'nun kızı (=2. Friedrich II, İmparator, izd.1208). Oğulları László III (23), 5 yıl vel., 1 yıl kd.kral oldu, 6 yaşında öldü. Nâibi olan amcası András II tahta çıktı. András II (24), 5. Haçlı Seferi'nin (1217) başkumandanıdır. =1. Gertrude (katli 1213), Meran dukası Berthold IV'ün kızı, izd.1205, Macaristan kraliçesi ve izd.müd.1205-1213=8. =2. Yolanda (ölm.1233), Istanbul Latin imparatoru Pierre de Courtenay'nin kızı, izd. 1215?, Macaristan kraliçesi ve izd.müd. 1215?-1233=18. =3. Beatrix (ölm.1239), Este markisi Albodbrandin'in kızı, izd.1234, Macaristan kraliçesi ve izd.müd.1234-1235=1.

Béla III (21) kızı Margit (Fr. Marguerite), Bizans imparatoriçesi, sn.Selânik kraliçesi. =1. İsaakios II (Bizans imp.1185-1195=10 + 1203 - 1204=1 = 11, çocukları için bk. Bizans/Angelos Hânedânı). =2. Boniface I, Selânik kralı (çocukları için bk.Montferrat Hânedânı). - III. Béla'nın dîğer kızı: Konstancia (Fr.Constance)(ölm.1240) = Otokar I (Bohemya kralı 1197-1230=33), izd.1200, Bohemya kraliçesi ve izd.müd. 1200-1230=30. Oğulları: Vaclav (Wenceslas) (Bohemya kralı 1230-1253=23). Bunun oğlu: Otokar II "By." (1230?-1278=58?) (Bohemya kralı 1253-1278=25) =Kunigunda (Halics prensesi) (annesinin amca oğlunun kızı) (ölm.1285) (Bohemya kraliçesi 1253-1278=25 + 1278-1285=7 = 32). Bunların oğlu: Vaclav (Wenceslas) II (1271-1305= 34, Bohemya kralı 1278-1285=7 = 32). Bunların oğlu: Vaclav (Wenceslas) II (1271-1305=34, Bohemya kralı 1278-1305=27). Bunun oğlu: Vencel (no.29), Macaristan kralı 1289-1306=17 + Bohemya kralı ol.Vaclav III 1305-1306=1 = Viole (ölm.1317), Teschen dukası Mieszko'nun kızı, izd.1305, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1305-1306=1, izd.müd.1. (=2.Pierre von Rosenberg). Tafsîlât için bk. Çekoslovakya/Pr'emysl Hânedânı.

II. András'ın (24) kızları (Yolanda 2., Maria ile Erzsébet 1. evlenmeden): Yolanda (ölm.1251), Aragon kraliçesi 1235-1251=16, izd.müd.16, izd.1235=Jacques I "Fâtih" (1208-1276=68) (Aragon kralı 1213-1276=63), çocukları için bk. İspanya/Aragon.-

Maria (ölm.1237), Bulgaristan kraliçesi = İvan Asen, Bulgaristan kralı, bk.Bulgaristan (Türkler).- Erzsébet (Fr.Elisabeth) (1207-1231=24), 1235'de kanonize edildi, Azîze oldu. = Ludwig IV "Azîz" (1235), Thüringen ve Hessen dukası (ölm.1237), izd.1221, izd.müd.10, yş.14-24, çocukları için bk.Almanya.

II. András'ın (24) oğulları (Béla IV ile Kálmán 1., István 3. izdivâcından ve bu sonuncusu posthume=babasının ölümünden sn.doğma): Kálmán (ölm.1243), Esklavonya dukası ve Galiçya kralı 1214-1220=6, Salomea, Polonya kralı Beyaz Lesko'nun kızı.- István (doğ.1236), müddeî =1. Ravenna baronu Guglielmo Traversara'nın kızı, izd.1262. =2. Katherina-Tomasina (Morosini) (ölm.1300). Bu 2. izd.'dan:.Andás III (28): 1272'de hukuukan ve 1286'da resmen vel., 1290'da kral oldu = 1. Fenenc (ölm.1295), Cujavia dukası Ziemomysl'in kızı, izd.1290, Macaristan kraliçesi 1290-1295=5;=2. Agnès (Habsburg), Avusturya dukası Albrecht'in kızı, izd.1296, Macaristan kraliçesi 1296-1301=5, râhibe 1301. 2. izd.'dan: Erzsébet (ölm. 1338), râhibe. II. András (Endre) kızı Anna, Bulgaristan kralı II. İvan Asen'le evlenip kral Kaloman'ı doğurdu.

Béla IV (25): 1224'e doğru Erdel'de kral îlân edilip 1235'de Macaristan kralı oldu. = Maria (ölm.1270), İznik Bizans imparatoru Theodoros Lascaris'in kızı, izd.1220, izd.müd. 50, Macaristan kraliçesi 1236-1270=35. 1241'de Batu Han'ın Moğollar'ı Mohi meydan muhârebesinde Macar ordusunu kolayca yok etti, Budapeşte ve Estergon'a girip yaktılar, Viyana'ya gittiler. IV. Béla, Moğollar'ı metbû tanıdı. Bir çok devletin metbuu olan Macaristan'ın, kuruluşundan 1526'ya kadar tek metbû tanıdığı dönemdir.

IV. Béla'nın kızları: Anna=Rastiszlav (Halics prensi, Çernigov dukası) (ölm.1264), izd. 1242?. Çocukları: İvan (Halics pr.i), Owida-Griffina (=Kara Lesko, Sirandia dukası, sn.Prag'da râhib) ve Cunegonda (ölm.1285)=1. Przemysl Otokar II "By." (1230?-1278=58?) (Bohemya kr.ı, 1253-1278=25), izd.1261, izd.müd. ve Bohemya kraliçesi 1261-1278=17, =2. Zavisky von Falkenstein von Rosenberg, izd.1275. 2. izd.'dan: Johann (Töton tarîkati komandörü). Bohemya kralı ile olan 1.izd.dan: Vaclav (Wenceslas) II (1271-1305=34), Bohemya kralı 1278-1305=27. Macaristan kralı seçildi, fakat Macaristan krallığını oğluna verdi. =1. Judith von Habsburg (ölm. 1297), izd.1289, Bohemya kraliçesi 1289-1297=8. Bu izdivâcdan: Vencel (29. Macaristan kralı 1289-1306=17 + Bohemya kralı ol.Vaclav III 1305-1306=1) (1289-1306=17) (yk.bk.); Anna veyâ Agnès (1290-1313=23), 1306'da Bohemya müddeîsi=Heinrich, Karintiya dukası; Elisabeth (1292-1313=21), 1306'da Bohemya kraliçeliği için müddeî=Jean de Luxembourg, izd.1310, izd.müd.3; dîğer çocukları için bk.ÇEKOSLOVAKYA/Bohemya/Pr'emysl Hânedânı. Çocuksuz ölen Kral Vencel, Macaristan tâcı üzerindeki haklarını 1305'de Bavyeralı Otto'ya bıraktı.

IV. Béla'nın dîğer kızları: Cunegonda (1224-1292=68) = Sofu Boleslas, Polonya dukası, izd.1239; Margit (Fr.Marguerite) (1242-1271=29), râhibe, ölümünden sonra Azîze; Erzsébet (ölm.1271) = Heinrich (ölm.1290) (Aşağı Bavyera dukası 1255-1290=35) (ölm.1290), izd.1244, Bavyera düşesi 1255-1271=16. Oğulları: Otto I, Aşağı Bavyera dukası 1290-1318=28, "V. Béla" unvânıyle (no.30) Macaristan kralı 1305-1308=3, ölm.1312. Bk.Almanya/Bavyera/Wittelsbach Hânedânı. =1. Katerina (ölm.1281), İmp.Rudolph von Habsburg'un kızı, izd.1277, izd.müd. 4, =2. Agnès, Glogau dukası Heinrich'ın kızı, izd.1309, izd.müd. 3. Oğulları: Heinrich von Nattenberg (1312-1333=21). Kızları: Agnès=Heinrich III, Ortenburg kontu.

IV. Béla'nın oğulları: Béla (ölm.1269), Dalmaçya ve Hırvatistan dukası = Cunegonda, Brandenburg margravı İyi Otto'nun kızı, izd.1264, izd.müd. 5; Istvan V(26), 1260'da Styria dukası. Çocukları: András (1268-1278=10) (Esklavonya dukası); Anna (=Andronikos Palaiologos, İmp. Mikhail'in oğlu, izd.1272); Judith (=Zavisky von Falkenstein von Rosenberg, izd.1287?); László IV (27), vel. 1270-1272=2, 8 yaşında annesinin niyâbetinde kral, katledildi, annesi dolayısıyle "Hun" ("Kun") denmiştir. Kumanlar'ca öldürülmüştür. Annesi Kuman Türk prensesidir. V. István, Elisabeth (Mac. Erzsébet) adı verilen bu Kuman prensesi ile evlenmiş, 2 yıl kraliçelik ve 10 yıl ana kraliçelik yapan Köten Hân'ın kızı Elisabeth, 1292'de ölmüştür. IV. László, Napoli kralı I. Charles'in kızı Isabelle veyâ Elisabeth Capet-Anjou ile evlenmişse de, bir Kuman prensesi ile de nikâhlanmış, çocuğu olmamıştır (bu Kraliçe Isabelle, Napoli kralı II. Charles'in kızkardeşidir). Arpad Hânedânı, erkek üyelerinin bol olmaması, krallarının genç yaşında ölmeleri, fazla çocuk bırakmamaları yüzünden sönmüştür. Bir çok Macar târihçinin belirttiği gibi, Macarlar için Arpad kanı kutsaldı ve bu kanı erkek tarafından bulamayınca, kadın tarafında, orada da bulamayınca kadın tarafının neslinden gelenlerde bu kanın zerresini aramışlardır. Ama baba tarafından taht, bir sürü yabancı krala geçmiştir. Bu kralların bâzıları iyi Macar ve iyi kral olmuşlarsa da, Arpad Hânedânı'nın sönmesi ve hiç biri Macar olmıyan kralların asırlarca tahtı işgaali, Macaristan'ın yıldızının sönmesinin sebeblerinden biridir.

IV. Béla'nın dîğer bir kızı: Maria (ölm. 1323) (Napoli kraliçesi 1285-1309 + 1309-1323 = 38) = Charles (İt.Carlo) II "Aksak" (Napoli kralı 1285-1309=24, vel. 1268-1285=17, Anjou kontu, Anjou dukası), izd.1270, izd.müd. 39. Oğulları: Charles Martel (Mac.Martell Károly, İt.Carlo Martello) (1272-1295=23), titulaire Macaristan kralı 1290-1295=5 = Klemencia (Fr.Clémentine) (İmp. Rudolph von Habsburg'un kızı) (ölm.1295), izd.1281, izd.müd.14.- Ch.Martel'in (ölm.1295) kardeşleri: Robert "İyi ve Akıllı = Le Bon et le Sage" (Napoli kralı 1309-1313=4), çocukları için bk. Napoli; Jean (ölm.1335), Duras dukası, Gravina kontu=Agnès, Périgord kontu Hélie'nin kızı. Bunun çocukları: Charles, Duras dukası (ölm. 1343) = Maria (ölm. 1388), izd.1343, Napoli hükümrân kraliçesi I. Jeanne'ın hemşîresi (kızı: Marguerite de Duras, 1346-1412=61, aş.bk.); Louis (ölm.1362), Gravina ve Morrone kontu=Marguerite (Corigliano kontu Robert de Saint-Séverin'in kızı), oğulları: Charles II "Kç." (1349-1387=38) (Napoli kralı 1382-1387=5), Macaristan kralı (Károly II) (no.34) 1385-1387=2 = Marguerite de Duras (amca kızı, yk.bk.), izd.1369, izd.müd.18, yş.23-41, zevcinden 3 yş. by., çocukları: Jeanne II (Napoli hükümrân kraliçesi) ve Ladislas le Magnanime (1374-1414=40), Napoli kralı 1386-1414=28, Macaristan müddeîsi 1403, çocuksuz.

Arpadlar'da Sonrası (1301 - 1541)

Károly Robert (no.31), Fransız Capet-Anjou (Napoli) hânedânının ilk kralı olarak, 34 yıl gibi çok uzun bir müddet için, damarlarında Arpad kanının zerresini taşıdığı için, Budapeşte tahtına oturduğu zaman 17 yaşında idi. =3. Erzsébet (1300-1380=80), Polonya kralı Vladislas Loketek (=Cesur)'in kızı (bütün çocuklarının annesi), Macaristan kraliçesi 1320-1342=22 + ana kraliçe 1342-1380=38 = 60, izd.1320, yş.20-42, zevcinden 9 yş. kç. = 1. Maria (ölm.1317), Teschen ve Silezya dukası Kasimir II'nin kızı, Macaristan kraliçesi 1308-1317=9, izd.1306, izd.müd. 11. =2.

Beatrix (ölm.1318), İmp. Heinrich VII von Luxenburg'un kızı, Macaristan kraliçesi 1318, izd.1318, izd.müd.bir kaç ay.- Károly I Robert'in kızkardeşleri: Clérence (ölm.1328), Fransa kraliçesi 1315-1316=1=Louis le Hutin, Fransa kralı (ölm.1316), izd.1315, izd.müd.1; Beatrix (Fr.Béatrice) (ölm.1354) = Jean II, dauphin de Viennois (ölm.1319).- Károly I Robert'in gayri meşrû oğlu: Kálmán (1318-1373=55), Raab piskoposu.- Károly I'in ortanca oğlu: András (1327-1345=18), Napoli kralı 1343 - 1345=2=Jeanne I, Napoli hükümrân kraliçesi, izd.1343, izd.müd. 2.- Károly I'in kç. oğlu: István (1332-1355=23), Erdel dukası 1348-1355=7, ilâveten Esklavonya dukası 1352-1355=3 = Magrit, İmp.Ludwig von Bayern'in kızı, izd.1350, izd.müd. 5. Çocukları: Jean (1350-1361=11) (Esklavonya, Dalmaçya ve Hırvatistan dukası 1355 - 1361=6, annesinin niyâbetinde) ve Erzsébet = Philippe II d'Anjou, Tarente prensi, titulaire Istanbul Latin imp.u, ölm. 1368.

Károly I Robert'in by. oğlu ve halefi: Layos I "By." (Mac. "Layoş" ok., Fr. Louis, Alm.Ludwig). Babasının yerine 16 yaşında Macaristan kralı oldu: 1342-1382=40 + Polonya kralı 1370-1382=12. =1. Magrit (Fr.Marguerite) (1335-1353=18), Marki Charles IV de Luxembourg'un kızı, izd.1345, izd.müd.8, yş. 10-18, zevcinden 9 yş. kç., Macaristan kraliçesi 1342-1345=3. =2. Erzsébet (Fr. Elisabeth) (ölm.1386), Bosna ban'ı Stefan'ın kızı, izd.1363, izd.müd.19, Macaristan kraliçesi 1363-1382=19 + Macaristan nâibesi 1382-1385=3 + Polonya kraliçesi 1370-1382=12. By.Layos öldüğü zaman, 2 erkek kardeşi ile bir erkek yeğeni ölmüşlerdi, kendisinin de erkek çocuğu yoktu. İlk kraliçesinin ölümünden 10 yıl sn.evlendiği 2. kraliçeden 3 kızı olmuştu. Bu sûretle Macaristan'ın başı bir def'a daha belâya girdi. By.kızı Katerine (Fr.Catherine) (1364-1376), 1374'de Fransa kralı V. Charles'in oğlu Louis ile nişalanlanmış, fakat 12 yaşında ölmüştü. Ortanca kızı Maria (Fr.Marie), Macaristan tahtına oturtuldu, 13 yaşında olduğu için annesi nâibe yapıldı. By.Layos'un kç.kızı: Hedwige(1372-1399=27), Polonya kraliçesi = Jagellon, Litvanya by.-dukası, sn. Polonya kralı (bk.Polonya), aş.bk.

Kraliçe Maria (33), 13 yaşında tahta çıktığı yıl, Brandenburg markisi Zsigmond (Fr.Sigismond) (1368-1437) ile evlendirildi, izd.müd.1382-1395=13, zevcinden 1 yş.kç. 3 yıl sonra çocuk yaştaki kraliçe, zevcini Macaristan kralı îlân etti. Böylece Zsigmond, 50 yıl sürecek ve Macaristan'da rekor teşkîl eden saltanatına başladı. 14 yaşında Macaristan prince consort'u ve 17 yaşında Macaristan kralı oldu. 1410-1437=27 müddetle Almanya imparatoru ve 1419-1437=18 yıl müddetle Bohemya kralı tâclarını da nefsinde birleştirdi. Bu sûretle çok kudretli bir Macaristan teşekkül etti. Bohemya kralı (1347-1378=31) IV. Karl'ın (1316-1378=62) oğlu, Bohemya kralı (1378-1400=22) ve Almanya imparatoru (1378-1400=22) IV. Wenceslas'ın (ölm.1419) kç. kardeşidir. Kızkardeşi Anne, İngiltere kraliçesidir (=Richard II). Alman asıllı Luxemburg hânedânıdır.

Zsigmond, Osmanlılar'dan I. Murâd, Yıldırım Bâyezîd, I. Süleymân, Mûsâ Hân, Çelebî I. Mehmed, II. Murâd zamanlarında Macaristan tahtını işgaal etti. Niğbolu Haçlı seferinde bütün Avrupa'nın müttefik ordusuna başkumandanlık etti, fakat canını zor kurtarabildi (1396). Bu seferde kendisi 28 ve rakıybi Yıldırım Bâyezîd 36 yaşlarında idiler. Ancak 1415 Doboj meydan muhârebesinde (Hırvatistan) Paşa Yiğit oğlu Gaazî İshâq Bey'e yenilmesi, büsbütün rezâlet oldu. Zîrâ İmparator-Kral'ın karşısındaki Türk kumandanının rütbesi akıncı sancak beyi (komando tümgenerali) idi. Kendisine

Macaristan tahtını te'mîn eden karısı Maria'nın ölümünden ancak 13 yıl sonra evlendi. Zîrâ Maria'dan hiç çocuğu olmadı. Yeni zevcesinden de ancak bir kızı doğdu ve Macaristan gene hânedân değiştirmek gibi çok vahîm bir tablo sergiledi. =2. Barbe (İng. Barbara) von Cilley (çeşitli dillerde: Celle, Celje, Cillei, Czille), izd.1408.- Cilley kontları: 1) Friedrich I, oğlu 2) Hermann I (ölm.1385, Bosna kralının dâmâdı), oğlu 3) Ulrik I, oğlu 4) Hermann II (ölm.1435), oğlu 5) Ulrik II (doğ.1406, kont 1435)= Katarina (Serbistan prensesi, izd.1432) (Bosna krallığı müddeîsi). Macaristan kraliçesi Barbe, II. Ulrik'in kızkardeşidir. II. Ulrik'in kızı Erzsébet ise, Macaristan kralı Matthias Corvinus'la evlenmiştir (aş.bk.). Cilley kontluğu, aş.yk.bugünki Slovenya'dır.

İmparator-Kral Sigismund 1421 Stirya meydan muhârebesinde 2. defa Gaazî İshâk Bey'e yenildi.

Erzsébet (1408-1442=34), İmp.-Kral Zsigmond'un tek meşrû çocuğudur. = Albrecht V (1397-1439=42), izd. 1422, izd.müd.17, yş.14-31, zevcinden 11 yş.kç, Albrecht V, Avusturya dukası Albrecht IV'ün (ölm.1404) oğludur. Kayın-pederi İmp.-Kral Zsigmond ölünce, 40 yaşında Macaristan kralı îlân edildi: Albert 1437 - 1439=2 + Bohemya kralı 1438-1439=1 + İmparator (Almanya imp.u) 1438-1439=1. Bu sûretle ilk Habsburg, Macaristan tahtına yerleşmiş oldu. Fakat ömrü vefâ etmedi. Tahtı ölümünden sn. doğacak oğluna bırakarak öldü. Bu sûretle bebek bir kralla yeni bir kriz dönemi başladı. Kraliçe Erzsébet 2 kız annesi idi, doğacak çocuğun kız mı, erkek mi olduğu anlaşılıncaya kadar taht boş bırakıldı. Kral 2 yaşında iken de, annesi Erzsébet (I. Zsigmond'un kızı) öldü. Baba tarafından Habsburg, anne tarafından Luxenburg ve her iki tarafdan da Alman olan, Erzsébet'le Kral Albert'in çocukları:

Anna (1432-1462=30) = Wilhelm III, Saksonya dukası (ölm.1482), izd.1446, izd.müd.16, yş.14-30.- Erzsébet (1439-1505=66)=Casimir IV (Polonya kralı), izd.1454, yş.15, bk.Polonya.- László VI (1440-1457=17), Macaristan kralı 1444-1457=13 + Ladislas VII ol.Bohemya (Çekoslovakya) kralı 1453-1457=4. Babasının ölümünden sn doğduğu için tahta geçemedi, ancak VI. László'nun Varna'da ölümü üzerine 4 yaşında kral oldu. Fransa kralı VII. Charles'in kızı Madeleine'le nikâhlandı, zifâf olmadan 17 yaşında öldü. Her iki çocuk kral, V. ve VI László devirlerinde bütün iktidâr Hunyadi Yanoş'ta idi (aş.bk.).

Jagellon, Litvan olup, Litvanya by.-dukası idi, sn.Polonya kralı (Vladislas V, 1386-1434=48) oldu ve Piast'lardan sonraki Polonya hânedânını kurdu (bk.Polonya). 1. izdivâcını, Macaristan'ın Capet-Anjou Fransız hânedânından kralı I. Layos'un (32) kızı Hedwige (1372-1399=27, izd.1386, izd.müd. ve Polonya kraliçesi 1386-1399=13, yş. 14-27) ile yaptı. Ancak çocukları, 4. karısı Sophia'dandır (izd.1422, ölm.1461, izd.müd. 14, Polonya kraliçesi 1422-1434=12 + ana kraliçe 1434-1461=27 = 39) ki, Mojaisk prensi André Dimitrieviç'in kızıdır. Bu izdivacdan:

László V: Macaristan kralı 1439-1444=5 + (babası Vladislav V Jagellon'un yerine) Polonya kralı 1434-1444=10. Bu sûretle Macaristan tahtına 15 yaşında bir prens çıkarılmış oluyordu, 5 yıldan beri Polonya kralı idi. Bu Polonya-Macaristan kralı László V, Varna meydan muhârebesinde (1444), II. Murâd'a yenildi, maktûl düştü. Evlenmemişti. Bu def'a tahta Albert von Habsburg'un (36) ölümünden sn.doğan oğlu (posthume) VI. László (38) oturtuldu, o da 4 yaşında idi ve annesi de ölmüştü. V. László'nun Polonya kralı ol.unvânı Vladislas VI'dır.

Jagellon hânedânından 3 kralın (38, 40, 41), damarlarında hiç bir Arpad kanı yoktur. Sâdece üveylik ve evlenme vardır (V. Vladislav=Ladislas Jagellon'un Arpad kanı

da taşıyan Prs.Hedwige Capet-Anjou ile evlenmesi). Litvan ırkından krallardır, Macarca'yı ikinci, üçüncü dil ol.öğrenmişlerdir. Ama Arpadlar'ın corona'sını giymişlerdir. V. László yânî Polonya kralı ol. Vladislav (Ladislas) VI, Varna'da başı kesilip cesedi bile Türkler'in elinde kalınca, Polonya'ya da kardeşi 3 yş. küçüğü IV. Casimir (1427-1492=65) kral (1444-1492=46) oldu = Elisabeth von Habsburg (ölm. 1503), izd.1454, izd.müd. 36, Polonya kraliçesi 1454-1492=36 + ana kraliçe 1492 - 1503=11 = 47. Bu evlenmeden doğan krallar: Jean-Albert (Polonya kralı 1492-1501=9), Alexandre (Polonya kralı 1501-1506=5), Sigismond I (Polonya kralı 1506-1548=42), László VII (Macaristan kralı 1490-1516=26 + Bohemya kralı ol.Ladislas VI 1471 -1516=45). László VII = Anne (ölm.1506), Candale kontu Gaston de Foix kızı, izd.1502, izd.müd.4, Macaristan ve Bohemya (Çekoslovakya) kraliçesi 1502-1506=4. Çocukları: Anna (1503-1547=44) = Ferdinand I (1503-1564=61, Almanya imp.u 1558-1564=6), izd.1521, izd.müd. 26, yş.17-44, zevci ile ayni yaşda, Avusturya arşidüşesi 1521-1547=26, Bohemya kraliçesi 1526-1547=21. Bu Ferdinand, Almanya imparatoru ve İspanya kralı Charles-Quint'in kardeşi ve imp.ol.halefidir.- VII. László' nun tek oğlu: Layos II (no.41), 10 yaşında babasının yerine Macaristan kralı oldu. Babası Litvan, annesi Fransız, baba annesi Alman'dı. 10 yıl müddetle hem Macaristan, hem Bohemya kralı oldu. =Maria (1505-1558=53), Charles-Quint'in ve I. Ferdinand'ın hemşîresi, izd.1521, izd.müd. 5, yş.17-22, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1521 - 1526=5, çocuksuz. II. Layoş, Mohaç meydan muhârebesinde bataklıkta boğularak öldü. Taht gene vârissiz kalmıştı. Kayın-birâderi I. Ferdinand, ondan kalan Çekoslovakya'yı fiilen eline geçirerek Bohemya kralı oldu, Macaristan krallığını ise Kaanûnî Sultân Süleymân, Zapolya'ya (42) (aş.bk.) verdi. Bu Zapolya'nın kız kardeşi, Sigismond ile evlenerek Polonya kraliçesi olmuştu (1512-15) ki I. Sigismod, Mohaç'ta ölen II. Layos'un ("Layoş" ok., Fr.Louis, Alm.Ludwig) amcasıdır. Bu sûretle Türkiye himâyesindeki Macaristan tahtına 1526'da II. Layos'un amcasının kayın-birâderi geçmiş oluyordu.

Janos I (42) ol. tahta oturan Zapolya (Leh.Zapolski, Mac. Szapolyai) (bk.aşağıda Erdel), Zips kontu ve Avusturya başkumandanı István Zapolya ile Teschen kontunun kızı Hedwige'nin oğludur. Babası Macar, annesi Alman'dır. Kızkardeşi Barbe, 3 yıl (1512-15) Polonya kraliçesi olmuştu (=Zsigmund I, Polonya kralı 1506-1548=42). Protestan (muhtemelen üniter) idi. 1507'de babası ölünce Erdel voyvodası ve Macaristan başkumandanı oldu. Almanya'nın Macaristan'ı yutmak üzere bulunduğu kanâatinde olan milliyetcilerin lideri idi ve Macaristan kralı II. Layos'un kayın-birâderleri Charles - Quint'le Ferdinand'in paralelinde anti-Türk politikasına muhâlifti. Bu yüzden, Mohaç meydan muhârebesine katılmadı (29.8.1526). Bu muhârebede II. Layos ne çocuğu, ne erkek kardeşi olmaksızın ölünce, Kaanûnî, bu Türk dostu Macar voyvodasına corona'yı yollıyarak Osmanlı tâbiiyyetini kabûl etmek şartıyle Macaristan krallığını verdi. Zapolya Janos'un aklına evlenmek çok geç geldi. 1559'da Polonya kralı I. Zsigmond'un kızı ve anne tarafından İtalyan Sforza hânedânından Erzsébet (Fr.Elisabeth) ile evlendi (ölm.1559). Ertesi yıl 53 yaşında öldüğü zaman bir oğlu henüz doğmuştu. Türkiye, bu bebeği Macaristan kralı îlân etti (no. 43: Janos-Szigismond István Szapolyai). Fakat bebek kral, annesinin niyâbetinde yılını doldurmadan, Kaanûnî Sultân Süleymân, tekrar Budapeşte'ye (Osm.Budin) geldi, Macaristan krallığını lağvetti, krallığı "Budin

Beylerbeyiliği" adıyle ve eyâletler protokolünde Mısır'dan sonra ve Rûmeli'nden önce yer vererek, bir Osmanlı eyâleti hâline getirdi. Bebek krala, âilesinden kalma Erdel voyvodalığını otonomi (iç idârede muhtâriyet), irsîyet ve büyük lutuf eseri olarak -kendi şahsına mahsûs olmak üzere kayd-ı hayât ile- kral unvânını taşımakta devâm etmesi haklarıyle tevdî etti (29.8.1541). Bu sûretle Zapolya Hânedânı, Türkiye himâyesinde, 15 yıl ve 1 gün Macaristan tahtını işgaal etmiş oluyordu. Çocuk kral, 31 yaşında evlenmeden öldü ve 19 yaşına kadar annesinin niyâbetinde Erdel'i (Transilvanya) yönetti. 1566'da Sigetvar seferine çıkan Kaanûnî Süleymân tarafından Macaristan'ın eşiğinde kabûl edildiği zaman 26 yaşına gelmişti.

Macaristan kralı (1387-1437) I. Zsigmond (Capet-Anjou-Napoli-Macaristan Hânedânı)'un Erzsébet Morsinay adında soylu bir Romen kadını olan metresi vardı. Metresi kendisinden hâmile kalınca, onu 1387'de Vajk Buthi (Rom. Vaïcu) adlı Kuman yânî Türk menşe'li (Rásonyi, *Tuna Köprüleri,* s.132) bir Romen baronu ile evlendirdi (Fejer, *Codex Diplometicus Regni Hungariae,* X, 453; Cipariu, *Archiv Pentru Filologie si Istorie,* 1867, s. 655; Engel, *Hist. de la Hongrie,* II, 368). Bu baronun senyörlüğünün adı Hunyad (Rom. Huidora, Osm.Hunyadi) idi (yer adı). İşte I. Zsigmond'un bu gayri meşrû çocuğu, Hunyadi János'tur (1388-11.8.1456=68). XV. asırda Osmanlılar'ı Avrupa'dan sürmek istiyen askerî liderlerin en meşhûrudur.

Osmanlılar'ın Hunyadi Yanoş dedikleri bu büyük asker, Varna'da (1444) ve İkinci Kosova'da (1448) iki def'a iki çok büyük ve mühim meydan muhârebesinde İkinci Murâd'a yenildi (ikincisinde müstakbel Fâtih de Osmanlı ordusunda bulunuyordu). İkinci Kosova, Osmanlı Türkleri'ne karşı son taarruz savaşıdır. Artık iki buçuk asır müddetle Hıristiyan Avrupa, savunmaya çekilecektir. Fâtih, babasının kuşatıp alamadığı Macaristan'ın en güneyindeki Orta Avrupa'nın kilidi sayılan çok müstahkem Belgrad'ı muhâsara ederken, kaleyi bizzât Hunyadi savundu. Ondan 44 yaş genç olan Fâtih bacağından yaralandı. Hunyadi ise ağır şekilde yaralanıp öldü. 1440'dan beri Erdel voyvodası idi. 9 yıl Macaristan'ı kral nâibi ol.yönetti (1444-1453). Macaristan'ın en nüfuzlu adamı ve millî kahramânı olarak öldü. Öyle ki 2 yıl sonra oğlu, Macaristan tahtına çıktı. Babası Fransız, annesi Romen olan, damarlarında bir nebze Arpad kanı da bulunan Hunyadi, Romenler içinde büyüdü, fakat Macar olarak yetişti. Resmen kardeşi, aslında annesi ile babalığının oğlu olan Michail, 1452'de Kral Ladislas'ın kızı Magrit'te evledi ve 1461'de Türkler'e esir düştü. Kendisi Erzsébet (ölm.1484, izd. 1431, izd.müd. 25) ile evlendi ki, Bosna'da Zreberrek kalesi sâhibi Ladislas Szilagyi Hororszeg'in kızı ve Macaristan başkumandanı ve kral nâibi Michail Szilagyi'nin kızkardeşi idi. 1456-59'da kral nâibi ve Erdel voyvodası olan bu zât, 1460'da akıncı sancakbeyi Mihâloğlu Gaazî 'Alâüddîn 'Alî Bey'e (sn.Paşa) esir düştü, Istanbul'a sevk edilip îdâm edildi ki, Hunyadi'nin kayın-birâderi ve Matthias Corvinus'un dayısıdır. Hunyadi'nin oğlu Ladislas (1443-1490=47), Hırvatistan kralı iken, Türkler'le savaşta öldü. Hunyadi'nin dîğer bir oğlu (1432-1458=26), 1458'de Türkler'e karşı savaşırken maktûl düşdü. Hunyadi'nin kızı, Eflak voyvodası (1456-1462=6) Vlad III Tepes'le evlendi ki, ünlü Kazıklı Voyvoda'dır. Hunyadi öldüğü zaman oğlu Matthias Corvinus, 14 yaşında idi, Macaristan tahtı boşalınca, 2 yıl sn. kral îlân edildi. Macaristan'da 32 (1458-1490) ve Bohemya'da 21 (1469-1490) yıllık krallığı, parlak bir dönem ve Macar rönesansının en iyi devri telâkki edilir. 1478'de Polonya'yı yendi, Moravya, Silezya ve Lusace'ı ilhâk

etti. = 1. Erzsébet (1441-1456=15), Cilly kontu II. Ulrik'in kızı (Slovenya prensesi), Matthias Corvinus tahta çıkmadan öldü. =2. Katerine (Fr.Catherine) (1449-1464=15), Bohemya kralı Georges Podiebrad'ın kızı, izd.1456, izd.müd. 8, yş.7-15, Macaristan kraliçesi 1458-1464=6, zevcinden 7 yş. kç. Bu da çocuk yaşta öldü ve birincisi gibi çocuk bırakmadı (1. 'si 1452'de 13 yaşında evlenmiş, 4 yıl sn. ölmüştür, zevcinden 1 yş. büyüktür). =3. Beatrix (1457-1508=51), Napoli kralı Aragon hânedânından I. Ferdinand'ın kızı, 1. izd.ı 1476, izd.müd. 14, yş.19-33, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1476-1490=14, zevcinden 15 yş. kç. Corvinus'un 2.'nin ölümünden 12 yıl sn.evlendiği bu zevcesi de tahta vâris veremedi ki Macaristan'ın kaderi gibi bir hâldir. Corvinus'un bir kızı, Mihâloğlu Gaazî 'Alâüddîn 'Alî Paşa'ya (1435?-1507=72?) 1466'da esir düşüp onunla evlendi ve XVI. asrın en ünlü Türk akıncı beylerinden olan 5 oğul doğurdu. Bu prensesin Corvinus'un ilk izdivâcından doğma kızı olması gerekir, Türkce adı Mehtâb Hanım'dır. Corvinus'un Avusturya'da Stein'lı bir kız olan metresinden olan oğlu: János (1469-1504=35), Hırvatistan, Troppau, Lepto ve Esklavonya dukası (4 ayrı dukalık) = Beatrix (ölm.1524), Frangepan kontu Bernard'ın kızı (=2. Georg, 1484-1453=59, Brandenburg margravı, izd.1506, izd.müd. 18).

Matthias Corvinus 1464 Zwornik meydan muhârebesinde Mihâloğlu Alî Bey'e (Gaazî Alâeddîn Alî Paşa) yenildi ki bu Alî Bey 1461'de Kral'ın kardeşi Mihaly'yi esîr etmiş ve 1466'da Kral'a dâmâd olmuştur.

1526'dan Sonra Macaristan

15 yıl Macaristan krallığının metbûu olan (1526-1541) Kaanûnî Sultân Süleymân, 1541'de ülkeyi eyâlet hâline getirip başına bir beylerbeyi tâyîn etti ve Macaristan krallık tâcını, tâcları arasına kattı. 29.8.1541 - 2.9.1686 = 145, 0, 4 müddetle Osmanlı pâdişâhları, aynı zamanda Macaristan kralı oldular (sonuncu târih, Budapeşte'nin Almanlar'ın eline düşmesi târîhidir, hukukî ol.Macaristan, Almanya'ya ancak 1699 Karlofca Muâhedesi ile terkedildi). Metbûluk devresi ile berâber Macaristan'da Osmanlı Hâkimiyeti 160 yıl, 5 gündür. Bu devirdeki Macaristan beylerbeyi listesi ve sâir tafsîlât için Osmanlı bahsine bk. Macaristan krallık tâcını da taşıyan Osmanlı hükümdarları (Macaristan krallarının sıra numaraları devâm ettirilerek):

44) Süleymân II (Kaanûnî, Macaristan Fâtihi) (1541-1566 = 25)

45) Selîm II (44'ün oğlu) (1566 - 1574 = 8)

46) Murâd III (45'in oğlu) (1574-1595 = 21)

47) Meḥmed III (46'nın oğlu) (1595-1603 = 8)

48) Aḥmed I (47'nin oğlu) (1603-1617 = 14)

49) Muṣṭafa I (47'nin oğlu) (1617-1618=1 + 1622-1623=1 = 2)

50) 'Oṣmân II (48'in oğlu) (1618-1622 = 4)

51) Murâd IV (48'in oğlu) (1623-1640 = 17)

52) İbrâhîm H̲ân (48'in oğlu) (1640-1648 = 8)

53) Meḥmed IV (52'nin oğlu) (1648 - 1686 = 38)

Almanya imparatoru ve Avusturya by-dukası olan Habsburg'lar ise, titulaire ol.Macaristan tâcını taşıdıklarını iddia ettiler (bu imparatorların unvanları arasında "Kudüs kralı" titulaire unvânı gibi). Bu titulaire Macaristan ve fiilen Bohemya (Çekoslovakya) kralı olan imparatorlar: 1) Ferdinand I (1541-1576=23) (II. Layos'un

hem kayın-birâderi, hem eniştesi), 2) Maximilien II (1564-1576=12) (1'in II. Layos'un kızkardeşinden olma oğlu ve amca kızı olan Maria'nın (Charles-Quint'in kızı) zevci), 3) Rudolf I (1576-1612=36) (2'nin oğlu), 4) Mathias II (1612-1619=7) (2'nin oğlu), 5) Ferdinand II (1619-1637=18) (2'nin kardeşi Arşidük Karl'ın oğlu), 6) Ferdinand III (1637-1657=20) (5'in oğlu), 7) Leopold I (1657-1686=29) (6'nın oğlu). Bundan sonraki Almanya imparatoru, Bohemya (Çekoslovakya) kralı ve Avusturya arşidukası olan hükümdarlar, Macaristan'ın fiilî ve hukukî krallarıdır:

54) Leopold I (1686-1705=19)
55) Joseph I (1705-1711 = 6) (54'ün oğlu)
56) Karl VI (1711-1740 = 39) (54'ün oğlu)
57) Maria - Theresia (1740-1780 = 40) (56'nın kızı) = Franz (imp. 1745)
58) Joseph II (1780-1790=10) (imp.1765) (57'nin oğlu)
59) Leopold II (1790-1792 = 2) (57'nin oğlu)
60) Franz II (1792-1835 = 43) (59'un oğlu)
61) Ferdinand V (1835-1848 = 13) (60'ın oğlu)
62) Franz-Joseph (1848-1916 = 68) (60'ın oğlu Arş.Franz'ın oğlu)
63) Karl (1916-1918 = 2) (62'nin kç.yeğeni)

1804'de "Almanya imparatoru" titri bırakıldı ve "Avusturya imparatoru " titri alındı. Dîğer Alman devletleri imparatora bağlı olmaktan kurtularak tamâmen müstakil devletler hâline geldi. 58'den ît.Habsburg Hânedânı, gerçekte Habsburg-Lothringen hânedânıdır. 1868'de Macaristan krallığı, 2 eşit federe üyeden biri hâline getirilerek devletin adı Avusturya-Macaristan'a çevrildi, "Çifte Monarşi" de denen devlet başkanı, "Avusturya imparatoru ve Macaristan kralı" ol.birliği temsîl ediyordu. 13.11.1918'de imparatorluk dağıldı ve Macaristan müstakil devlet olarak ayrıldı.

Macaristan Krallığı (16.11.1918-1.2.1946) ve Halk Cumhûriyeti (1946-1990)

Avusturya'da yıkım sonunda cumhûriyet îlân edilmesine rağmen Macaristan, krala yânî Avusturya-Macaristan imparatoru genç Karl'a (Macaristan kralı olarak Károly IV) bağlılığını bildirdi. Ancak Müttefikler, Habsburg hânedânını ne bahâsına olursa olsun ve hiç bir ülkede tahta çıkarmamaya azimli idiler. İki Cihan Harbi arasında devleti Amiral Miklos Horthy von Nagbanya (1868-Portekiz 1957=89) yönetti. Protestan olan Amiral Horthy, İmp.Franz Joseph'in bahriye yâveri, 1918'de Avusturya-Macaristan imparatorluk deniz kuvvetleri kumandanı idi. Üniformasını muhâfaza ederek 1920'de kral nâibi, devlet başkanı ve başkumandan oldu. Nâibliği kral IV. Károly (1916-18'de Avusturya-Macaristan imparatoru ol.Karl I) adına yürütüyordu. Kral, 7.3. ve 29.10.1921'de iki def'a tahta çıkmak üzere Peşte'ye dâvet edildi. İkisinde de Müttefikler, çok büyük tehdidlerle Macaristan'ı bundan vaz geçirdiler. Fakat Macaristan, sonuna kadar cumhûriyet îlân etmemekde direndi, niyâbet yönetimini devâm ettirerek Habsburglar'dan vaz geçmediğini anlattı. Amiral Nâib, 24 yıl ülkeyi İki Cihan Harbi Arası döneme has otoriter rejimle yönettikten sonra, 15.10.1944'de Almanlar tar. devrildi. İkinci Cihan Harbi'ne de Almanya yanında savaşa giren Macaristan, bir def'a daha akıl almaz şekilde

ezildi. 13.2.1945'de 1.000.000'un üzerine Macar, Macaristan'ı terkedip gitti. Az sonra Kızıl Ordu, ülkeye girdi. 1.2.1946'da halk cumhûriyeti îlân edildi.

23.10.1956'da Ruslar'ı ülkeden kovmak için Büyük Macar İhtilâli başladı. 27.10.'da Kızıl Ordu, Peşte'yi tahliye etti. 4.11.'de Kızıl Ordu, Peşte'ye girdi. 14.11.'de ihtilâl sona erdi. 160.000 Macar, ülkeyi terkedip kaçtı. 14.4.1967'den bugüne (1984) kadar Pál Losonczi, devlet başkanıdır. Macaristan, Doğu Almanya ile berâber, 1989'a kadar Rusya'nın en dikkat ettiği, millî ordusunu en kıstığı, Kızıl Ordu'dan büyük birlikler bulundurduğu peyk ülke oldu.

III

ERDEL

Türkler'in Macarca'dan (Erdely) alarak "Erdel" dedikleri Transilvanya, Macaristan krallığının seçkin bir eyâleti olmuştur. Üç tarafının dağlarla çevrilmesi ve yalnız batıdan Macar Ovası'na açılması, ülkeyi Slav ve Romen, hattâ Türk istîlâlarından oldukca mahfuz tutmuştur. Ama Macarlar ülkeye, bol sayıda Alman (Sakson) yerleştirmişlerdir. Bu eyâlet seçkin kişilere, kraliyet hânedânı mensublarına, prenslere ve büyük kontlara verilmiş, bir Erdel Macar asâleti oluşmuş, bu asâletin mensûbu prensler, Macaristan krallığı zamânında olsun, XVI-XVII. asırda Türk yönetiminde olsun, sonraki Alman (Avusturya) yönetiminde olsun, ülkeyi, metbûları nâmına idâre etmişler, ellerinin altında ayrı bir ordu bulundurmuşlardır. İlk Erdel vâlîsi olarak 1095'de Kont Mercure Koppán'ı tanıyoruz (tam liste için: Makkai, *Hist.de Transylavine,* 358 v.dd.). Biz burada Osmanlı târîhi içindeki Erdel voyvodalığı yapmış Erdelli Macar prenslik hânedânlarını gözden geçireceğiz. Osmanlı devrinde Erdel voyvodaları, Macaristan krallığı devrinden fazla ehemmiyet kazanmıştır. Osmanlı yönetimi Erdel'i Budin Beylerbeyliği denen Macaristan eyâletine katmamış, ayırmış, tam bir iç otonomi vermiş, burasını Macar'lığın kendi kendini yöneten gerçek bir yuvası hâlinde muhâfaza etmiştir. Erdel voyvodaları Osmanlı protokolünde Eflak ve Boğdan voyvodalarının üzerine ve vezîr (mareşal) derecesinde sayılmışlardır. Voyvodalar, Budin beylerbeyisi tarafından kontrol edilmiştir. Bâzı voyvodalar Almanya'ya yanaşarak veyâ açıkca ısyân ederek, Osmanlı'ya baş kaldırmışlardır. Bu durumda Osmanlı ordusu veyâ akıncıları yâhûd Kırım süvârîleri, veyâ hepsi birden ülkeye girer, âsîleri cezâlandırır, yeni bir prens tâyîn edip çekilirlerdi. Erdel,

Istanbul'a ödediği yıllık verginin ağırlığından ve ordusunun Osmanlı seferlerine sık sık katılmıya mecbur kalmasından yakınırdı.

Osmanlı yönetimi ülkeye XVI. asrın 2. yarısında Báthory hânedânından prensler tâyînini tercîh etmiştir, 1636'da son erkek ferdi ölüp erkek tarafndan sönen bu hânedânı Dîvân-ı Hümâyûn, Polonya krallığına bile yükseltmiştir. Báthory'ler Katolik'tir. XVII. asırda ise bâzı üyeleri Katolik, bâzıları Protestan (Lüteryen) olan Rákóczi'ler (Osm.Rakoçi) tercîh edilmiştir. İlk hânedân 52 ve ikincisi 39 yıl, Erdel'i Osmanlı pâdişâhı adına yönetmişlerdir.

Báthory Hânedânı (1479 - 1613)

Bu hânedân 1479 - 1613 arasındaki çeşitli dönemlerde 52 yıl Erdel'in başında bulundu: 1479-1493=14 + 1529-1533=4 + 1552-1553=1 + 1571-1597=26 + 1598-599=1 + 1601 + 1601-1602=1 + 1608-1613 = 5 = 52.

Hânedânın atası, IV. László'dan Báthory (Báthori) asâlet adını alan Breczk Briccius'dur (1279-1321=42). Hânedânın 2 dalının kurucusu István Bathori Somlyó (ölm.1445?) ile kardeşi István Báthori Ecsed'dir (ölm.1444). İkinci dal, Macaristan krallığı döneminde rol oynadığı hâlde Osmanlılar, yalnız birinci dala ağırlık verdiler. İkinci dalın atası Ecsed baronu Báthori'nin oğulları: *István I* (1479-1493=14)(ölm.1493) ve András (ölm.1500?). İlki, uzun müddet ve ölümüne kadar Erdel voyvodası olmakla, hânedânın şöhretinin kurucusudur. András'ın oğulları: Kont István (ölm.1530) ve András (ölm.1500?). Sonuncunun oğulları: György (ölm.1570)= Anna Báthory (çocukları: István (ölm.1605) ve Erzsébet = Ferencz Nádasdy); Nicolas (ölm.1584) ve *András* (ölm.1566) (1552-1553=1).

Hânedânın asıl dalı, Somlyo baronu István Báthori'nin oğlu Nicolas'nın (ölm. 1505?) oğlu *István II* (1529-1533=4) (ölm.1534) = Katerina Telegdi tarafından kurulmuştur. Bunun çocukları: András (ölm.1563=Magrit Majlát (1.izd.ı); Sophia = Demetrius Csáky; Anna = György Báthori (yk.bk.); *Christophe* (1576-1581 = 5) (1530-1581=51) = Erzsébet Bocskai; *István*(1571-1574=4 + 1575-1583 = 8 = 12) (1533-1586 = 53). Bâb-ı Âlî bu István Báthori'yi -Erdel'i de muhâfaza etmek kaydiyle-1576'de Polonya kralı ve Litvanya büyük-dukası (1576-1583=7) yaptı ve kendisinden 18 yaş büyük Anna Jagellon'la evlendirdi (1515-1598=81, izd.müd. 7, yş.61-68) ki, Polonya kralı I. Sigismund'un (1506-1548) Barbe Zapolya'dan olma kızı idi. Ancak Báthori'nin çocuğu olmadığı için Polonya'da hânedân kuramadı.

Christophe'un (ölm.1581) çocukları: Griselidis=Jan Zamoyski (Polonya başvekili 1578-1605=27) (1542-1605=63); *Zsigmond*(1581-1597=16 + 1598 - 1599 = 1 + 1601 + 1601-1602=1 = 18) (1572-1613=41) = Arşidüşeş Maria Kristina (izd. 1595, tal. 1598=3), çocuksuz.

András'ın (ölm.1563) oğulları: Balthazar (katli 1594) = Maria Kendi; *András* (1599) (1566 - 1599=33, katl) (kardinal); István (ölm.1601) (Varadin v.). Bu sonuncunun kızı (2. izd.): Anna=Denis Bánnfy. Gene István'ın 2. izd.'dan oğlu: *Gábor* (1608-1613=5) (1589-1613=24, katl) (Prot.) = Anna Palacsai. Gene István'ın 1 izd.'dan by.oğlu: András (ölm.1636). Bunun kızı: Zsófia (Sophia) (Prot.oldu, 1661'de gene Katolik'liğe döndü) = György II Rákóczi (1620-1660=40, katl) (Erdel beyi 1648 -1660=12) (izd.1643, izd.müd.17), bk.Rákóczi.

Rákóczi Hânedânı (1606 - 1711)

Toplam 39 yıl Erdel prensi oldular: 1606-1608=2 + 1630-1660 = 30 + 1704-1711 = 7. Başlangıçta Katolik iken sn. Protestan'lığın Lüteryen mezhebine girdiler (György I, Kalvinist'tir). Osm.Rakoçi. *Zsigmond* Rákóczi (1606-1608=2) (1554-1608=54) = Barbe Telegdi. Oğlu: *György I* (1630-1648=18, Osmanlılar'ca kendisine tevcîh edilen "kral" titri ile) (1593-1648=55) = 2. Suzanne Lorántffy, izd.1630. I. György'nin kç.oğlu: Zsigmond (ölm.1653) = Henrietta (ölm.1655), izd.1650, izd.müd. 3, Bavyera prensesi. I. György'nin by.oğlu: *György II*(1648-1660 = 12 pâdişâh tarafından tevcîh edilen "kral" titri ile) (1620-1660=40, Türkler tar. katledildi) = Zsófia Báthóry, izd. 1643, izd.müd. 17(1661'de Katolik oldu). II. György'nin oğlu: Ferencz I (1645-1676=31) = Ilona Zrinyi, izd.1666, izd.müd.10 (=2.Kont Imre Thököly, 1657-1705=48, izd. 1682). Ferencz I, babasının ve dedesinin Erdel kraliyet tahtına geçmek istedi, fakat Sd.Köprülü Mehmed Paşa ve sonraki Köprülüler, kendisine Erdel'i vermediler. Bunun oğlu: *Ferencz II* (1704-1711=7) (1676-Tekirdağ 1735=69). 1707'de Türkiye tar. "Erdel kralı" îlân edildi ve Bâb-ı Âlî onun bu titrini 1718 Pasarofca Muâhedesi'ne kd.tanıdı. 18 yıl Türkiye'de yaşayıp öldü (1717-1735), Tekirdağ'daki evi şimdi Macar Müzesi'dir. Büyük Macar millî kahramânıdır. Fakat Almanya'dan ayrı ve gene Türkiye'nin himâyesinde bir Macar krallığı için yaptığı bütün teşebbüsler, Türkiye ve Fransa'nın desteğine rağmen, sâdece Macar kanının akmasıyle netîcelendi. Babası 1661'de Katolik olmuştu, o da Katolik kaldı. Titulaire "Macaristan kralı" unvânı, Fransa ve bir çok Avrupa devleti tar.tanındı. Oğlu Jozsef (1700-1738=38), Türkiye tar. "kral" unvânıyle Erdel hükümdârı îlân edildi (1737-1738). Fakat 1739 Belgrad Muâhedesi ile, Bâb-ı Âlî, zâten geçen yıl Jozsef öldüğü içni, Macar soylularına kral unvânı vermekten ferâgat etti.

Bu âileden yakın zamanlarda çıkan şöhretli kişiler arasında: Jenö Rakoci (1842-1929=87), gazeteci ve sahne yazarı; Viktor Rakosi (1860-1923=63), sahne yazarı ve hikâyeci; Matyas Rakosi (1892-Moskova 1963=71), 1918'de komünist oldu, 1940'a kd.7 yıl bu suçtan hapis yattı ve çıkınca Moskova'ya gitti, 1952-53'de Macaristan başbakanı oldu, 7.1956'da Macaristan Komünist Partisi 1. sekreterliğinden alındı, Rusya'ya sürüldü.

Thököly Hânedânı (1681 - 1697)

Kesmark kontu Thököly Imre (1657-İzmit 1705=48), Protestan Macarlar'ın lideri idi. 1673'de İmparator, yönetimindeki Slovakya bölgesinin Protestan Macarlar'ının Katolik olmalarını isteyince, bunları çevresine toplayıp Almanya'ya karşı ayaklandı. Slovakya'yı ele geçirdi ve Türkiye'den destek istedi. 1681'de Bâb-ı Âlî'ce "Orta Macar kralı" olarak tanındı (1683 Viyana muhâsarasına dönüşecek Türk-Alman harbi bu sebeble çıkmışdır). Dul Ilona Zrinyi (yk.bk.) ile evlendi. 1688'de Almanlar tarafından ülkesinden kovuldu. 1690-97'de Erdel'in bir kısmında hüküm sürdü. Bâb-ı Âlî 1699 Karlofca Muâhedesi'ne kd. onu resmen "Orta Macar kralı" ve tâbii tanıdı. 1697'de İzmit'e gelip yerleşti, 8 yıl orada oturup öldü. Macar millî kahramanlarından sayılır.

Majlát Hânedânı (1534 - 1540)

Istvân Majlát (1534-1540=6) (ölm.1550), kızı Magrit = 1. András Báthori (ölm. 1563) (yk.bk.), = 2. János Iffjú (ölm. 1594).

Kendi (Kendy) Hânedânı (1553 - 1556)

Antoine Kendi (ölm.1504), Erdel voyvoda yardımcısı. Oğulları: *Ferencz* (1553-1556=3) (oğlu Gábor, katli 1594), Antoine (ölm.1558), Mihály. Sonuncunun oğulları: Ferencz (katli 1594) ve Alexandre (katli 1594). Sonuncunun oğlu: István (ölm.1628?). Bu sonuncunun kızkardeşleri: Maria (=Balthazar Báthory, katli 1594) ve Kristina (=Ferencz Koracsóczi, katli 1594) (oğulları: István, ölm.1635).

Sulyok Hânedânı (1553 - 1556)

István Sulyok'un oğulları: Blaise ve István. Sonuncunun çocukları: Imre (ölm.1578) ve Zsofia = Jánös Geszti (oğulları Ferencz Geszti, ölm.1595). Blaise'in 3 kızı: Kristina = György Bocskai, aş.bk.; Anna = János Balassa (oğulları şâir Valentin Balassa, ölm. 1594); Charlotte = *István* Dobó (1553 - 1556 = 3) (ölm.1572).

Székely Hânedânı (1603)

Moïse Székely (1603) (katli 1603), bunun oğlu Moïse (ölm.1640?).

Bocskai Hânedânı (1604 - 1606)

György Bocskai = Kristina Sulyok'un çocukları: Erzsébet (=Christophe Báthory, 1530-1581=51, Erdel beyi 1576-1581=5, yk.bk.); *István* (1604-1606=2) (1557 - 1606=49) (1605'de Sd.Lala Mehmed Paşa tar. tâc giydirilip el öptürülerek "Orta Macar Kralı" unvânı verildi); Nicolas (oğlu Gábor, ölm.1616); Judith (=Christophe Bánffy, aş.bk.); Ilona (=Gábor Haller, aş.bk.); Kristina (=György Palocsai). Bu sonuncunun kızı: Anna Palocsai = Gábor Báthori (1589-1613=24, katl) (Erdel beyi 1608-1613=5) (Prot.).

Telegdi Hânedânı

István Telegdi (ölm.1514, Erdel voyvoda yardımcısı). Kızı: Katherina = István Báthori (ölm. 1534, Erdel beyi 1529-1533=4, yk.bk.). István Telegdi'nin oğlu: Nicolas (ölm.1540, Erdel voyvoda yardımcısı). Oğlu: Nicolas (ölm.1583). Bunun kızı: Barbe= Zsigmond Rákóczi (ölm.1608, Erdel beyi 1606-1608=2, yk.bk.)

Bethlen Hânedânı (1613 - 1630)

16 yıl Erdel'de hüküm sürdü: 1613-1629=16 + 1630. Lüteryen Protestan iken âile 1630'da Katolik oldu. *Gábor* Bethlen (1613-1629=16) (1620'den ît. "kral" titri ile) (1581-1629=48) = Katerine von Hohenzollern (Brandenburg elektörü'nün hemşîresi, izd.1626, izd.müd.3, 1630'da Kat.oldu, 1629-30'da "hükümrân Orta Macar kraliçesi"). Gábor'un kardeşi: *István* (1630) (1583?-1648=65?). Bunun çocukları: Prs. (=David Zólyomi); János (1613-1678=65, târihçi); Earkas (1639-1679=40, târihçi, nâzır); István.

Bu sonuncunun oğulları: Grigor (Erdel seraskeri) ve Kont Miklos Nicolas (1642-1717=75, nâzır, yazar, Viyana'da hapiste öldü). Grigor'un kızı=Mihály Apafi II (1676-1713=39, Erdel beyi 1690, aş.bk.). Kont Miklos'un oğlu: Gábor (ölm.1760?). Bunun torunu: Kont János (ölm.1850?), bunun oğlu Kont István ve bunun torunu: Kont István Bethlen (1874-1948=74), Macaristan başvekili (1920-1931=11), Rusya'da sürgünde öldü.

Barcsai Hânedânı (1658 - 1661)

Ákos Barcsai (1658-1661 = 3) (1619-1661=43, katl), 2 kardeşi ile ber.öldürüldü.

Csáky Hânedânı

Demetrius Csáky=Zsofia Báthory'nin oğulları: Denis (ölm.1587) ve László. Bu sonuncunun oğlu István (ölm.1605) ve bunun oğlu István (ölm.1682), Erdel târîhinde rol oynadılar. Bu âile XIII. asırdan beri bilinmektedir. Son mensubları arasında: Albin Csáky (1841-1912=71) (nâzır) ve István Csáky (1894-1941=47), hâriciye nâzırı 1938-41. Âilenin atası Máté Csák ("Çak" ok.) (1260?-1321=61?), eyâlet vâlîsi idi.

Kemény Hânedânı (1661 - 1762)

János Kemény (1661-1662 = 1) (1607-1662=55), Türkler'ce öldürüldü (o da 1661'de Türk tarafdârı olan 2 kardeşini öldürmüştü). Torununun oğlu: Kont *László* (1758-1762=4), Almanya'nın (Avusturya) Erdel eyâlet vâlîliği yaptı. Bunun torununun oğulları (hepsi baron): Denis, Joseph (târihçi), Zsigmond (1814-1876=61, târîhî roman yazarı), Farkas (general), Ferencz (ölm.1875?, Erdel nâzırı).

Apafi Hânedânı (1661 - 1690)

Hermanstadt vâlîsi György Apafi'nin oğlu *Mihâly* (1661-1690=23) (1632-1690=58), Bánffy'lerden bir kızla evlendi. Bâb-ı Âlî'den kral unvânı aldı. 1687'de Osmanlı tâbiiyyetinden Almanya tâbiiyyetine geçti. Oğlu: *Mihaly II* (1690) (1676-1713=39).

Bánffy Hânedânı (1692 - 1822)

Cristophe Bánnfy = Judith Bócskai'nin kızları olan kontes, I. Mihály Apafi ile evlenmiş, II. Mihály'yi doğurmuştu. Bu Erdel kraliçesinin ağabeyi Kont Denis (katli 1674), bunun oğlu: *György I* (1692-1708=16) (1664-1708=44), Almanya'nın 16 yıl Erdel eyâlet vâlîsi oldu. Bunun oğlu ve torunu Kont Bánffy'lerden sn. I. György'nin torununun oğlu: Kont *György II*(1787-1822=35) (1747-1822=75), 35 yıl Erdel'i yönetti. Bunun torunu: Baron Dezsö Bánffy (1843-1911=57), Macaristan başvekili (1895-8) oldu.

Haller Hânedânı (1708 - 1756)

Gábor Haller=Ilona Bocskai oğlu János oğlu István (Almanya'nın Erdel eyâlet vâlîsi 1708-1710=2) ve bunun oğlu János (aynı görevde 1734-1756=22).

Wesselényi Hânedânı (1710 - 1731)

Kral Báthory'nin başmâbeyncisi Ferencz Wesselényi'nin torununun torunu: István (Almanya'nın Erdel eyâlet v.1710-1713=3 + 1731-1732=1 = 4) (baron, sn. kont), bunun oğlu Kont Nicolas ve bunun oğlu Kont Nicolas (yazar).

Teleki Hânedânı (1841 - 1848)

Kont Mihály Teleki (1634-1690=56, katl), Erdel'de nâzır, oğlu Kont Samuel, bunun torunları: Kont Jozsef (1738-1796=58) (yazar) ve Kont Samuel (1739-1822=83) (Erdel'de nâzır). Kont Jozsef'in torunları: Kont Jozsef (1790-1855=65) (yazar, târihçi, Macar Akademisi başkanı), Kont Dominique (yazar), Kont László (1811-1861=50, şair, öldürüldü), Kont Sandor (1821-1892=71). Bu sonuncusu Türkiye'de uzun müddet oturdu, 1867'de Macaristan'a döndü, yazardır. Oğlu Kont Samuel (1845-1916=71), kâşif ve coğrafyacı, bunun oğlu Kont Pal (1879-1941=62), coğrafyacı, Macaristan başbakanı (1939-41) olup öldürüldü.

Prenslerin Listesi

Hunyadi Yanoş'tan ît.Erdel voyvodaları, Türk hâkimiyyetinin sonuna kadar: 1) Hunyadi János (1441-1456=15), 2) Rozgonyi János (1456-1460=4), 3) Ujláki Nicolas (1460), 4) Szilágyi Mihály (1460-1461=1), 5) Ujláki Nicolas (2. def'a) (1461-1465=4), 6) Szentgyörgyi János (1465-1468=3), 7) Pongrácz János (1468-1473=5), 8) Magyar Blaise (1473-1475=2), 9) Pongrácz János (2) (1475-1478=3), 10) Geréb Peter (1478-1479=1), 11) Báthori István (1479-1493=14), 12) Drágfi Bartholomé (1493-1499=6), 13) Szentgyörgyi Peter (1499-1520=21), 14) Zápolyai János (1520-1526=6).

15) Perényi Peter (1526-1529=3), 16) Báthori István II (1529-1534=5), 17) Majlát István (1534-1552=18), 18) Báthori András (1552-1553=1), 19) Dobó István (1553-1554=1), 20) Kendi Ferencsz (1554-1572=18).

21) Báthori István (1572-1586=14) (Polonya krallığı sırasında ona vekâleten Erdel voyvodaları: kardeşi Báthori Christophe 1576-1581 ve Báthori Zsigmond 1581-1586), 22) Báthori Zsigmond (1586-1599=13), 23) Báthori András (1599), 24) Báthori Zsigmond (1599-1603=4) (2. def'a), 25) Székely Moïse (1603-1604=1), 26) Bocskai István (1604-1606=2), 27) Rákóczi Zsigmond (1606-1608=2), 28) Báthori Gábor (1608-1613=5), 29) Bethlen Gábor (1613-1629=16), 30) Bethlen István (1629-1630=1), 31) Rákóczi György I (1630-1648=18), 32) Rákóczi György II (1648-1660=12), 33) Barcsai Ákos (1660-1661=1), 34) Kemény János (1661), 35) Apafi Mihály (1661-1690=29), 36) Apafi Mihály II (1690), 37) Thököli Imre (1690-1704), 38) Rákoczi Ferencsz (1704-1711).

Macarca'da, Türkler'de olduğu üzere, önce soyadı, sonra isim gelir, yukarıdaki liste buna göre düzenlenmiştir (Türkce'de: Yazıcıoğlu Mehmed, Köprülü-zâde Fuâd, Malkoçoğlu Kaasım...).

B i b l i y o g r a f y a . *Manumenta Hungariae Historia, Seri I: Diplomataria,* 40 c., Budapeşte, 1857-1915; *Seri II: Scriptores,* 38 c., Peşte, 1857-1906; C.R.Rumy, *Monumenta Hungarica,* 3 c., Peşte, 1816-7; A. Veres, *Fontes Rerum Hungaricarum,* 3 c., Peşte, 1915-8; *Magyayorszagi Orszaggyülesi Emlékek (Macar Millet Meclisi Yâdigârları), 1526-1606,* 12 c., Peşte, 1874-1917; L.Szalay, *Magyar Történelmi*

Emlékek (Macar Târih Hâtıraları), 5 c., Peşte, 1856-60; Aron Szilády, *Török-Magyar Törtenéti Emlékek: Okménytér (Türk-Macar Târih Kaynakları: Vesîkalar),* Peşte; A.Szilády ve A.Szilagyi, *Török-Magyarkori Allomokmanytar (Türk-Macar Devrine âid Vesîkalar Külliyyâtı),* 9 c., Peşte, 1868-72; A. Simogyi, *Historia (1490-1606),* Peşte; N.Istvanffy, *Historia Regni Hungarici (-1606),* Kolonya 1622; Istvan Brodarics, *De Conflictu Hungarorum cum Turcis ad Mohacz Verissima Descriptio,* Krakovi 1527 ve başka baskılar; A.Szilágyi, *Monumenta Comitialia Regni Transylaviae (Az Erdelyi Orzsaggyülesi Emlékek) (1540-1699) (Erdel Millet Meclisi Yâdigârları),* 21 c., Peşte, 1875-98; E.Jancso, *Erdély Ritkaşagok (Erdel'den Nâdir Şeyler), Kvar,* 17 c., 1939-44; E.Miko ve Ch.Szabo, *Erdélyi Tötételmi Adatok (Erdel üzerine Târîhî Mâlzeme), Kvar,* 4 c., 1855-62; A. Veress, *Fontes Rerum Transylvanicarum,* 5 c., Peşte, 1911-21; J. Kemény ve N.Kovacs, *Erdélyorszag Történetei Tara (Erdel Târih Külliyyâtı), Kvar,* 2 c., 1837-45; İmre Nagy, *Magyarorszag Ségeki (Les Familles de la Hongrie),* 13 c., Peşte, 1857-68; Gyula Pauler, *A Magyar Nemzet Története az Arpádházi Királyok Alatt (Arpad Hânedânı Kralları Zamânında Macar Milleti Târîhi),* 2 c., Peşte 1893; Gyula Németh, *A Honfoglaló Magyarság Kialakulása (Yurd Tutan Macarlığın Teşekkülü),* Peşte 1930.

V.Franknoi, *Matyas Hunyadi,* Budapeşte 1890; Szilagyi Sandor vs., *A Magyar Nemzet Törtenete,* 10 c., Peşte, 1895-8; D.Szabo, *Küsdelmeink a Nemzati Kiralysagert, 1505-1526,* Peşte 1917; S. Domanovszky, *Die Geschichte Ungars,* Münih 1923; E.Bartoniek, *A Magyar Tortenettudomany Kezikönyve (Macar Târih İlmi Elkitâbı),* Peşte 1929; A. Asztalos ve S.Pethö, *A Magyar Nemzet Törtenete,* Peşte 1933; F.Eckhhart, *Magyarorszag Törtenete,* Peşte 1935; B.Homan ve Gyula Szekfü, *Magyar Történek,* 7 c., Peşte, 3: 1935-6; *Matyaş Kiraly Emlékkönyv,* 2 c., Peşte, 1940; F. Eckhart, *Introduction à l'Histoire Hongroise,* Paris 1928; I. Revess, *A Magyarorszagi Protestantizmus Törtenete (Macar Protestanlığı Târîhi),* Peşte 1925; R.F. Kaindl, *Karpathenlaender,* 2 c., Gotha 1907; I. H. Schwicker, *Die Deutschen in Ungarn und Siebenbürgen,* Viyana 1881; A.M., *Politische Geschichte der Serben in Ungarn,* Peşte 1880; A.Gévay, *Urkunden und Aktenstücke zur Geschichte der Verhaeltnisse Zwischen Österreich, Ungarn und der Porte im XVI und XVII. Jahrhundet,* 3 c., Viyana, 1840-42; Karacson Imre, *Török-Magyar Oklevéltvar, 1533-1789 (Türk-Macar Vesîkalar Külliyyâtı),* Peşte 1914; David Angyal, *Thököly Imre,* 2 c., Peşte 1889; Farkas, *Graf Toekoeli Imre Levelei,* Peşte 1882; *Histoire d'Eméric, Comte de Toekoeli,* Kolonya 1692, 1693, 1694, Londra 1693; I. Czekey, *A Magyar Tronöröklesi Jog (Macar Tahtı Verâset Hukuuku),* Peşte 1917.

J. Bethlen, *Commentarii de Rebus Transylvanicis, 1629-1663,* 2 c., Viyana, 2: 1779-80; A.M., *Historia de Rebum Transylvanicis (1526-1609),* 6 c., Cibinium, 1782-93; F. Krauss, *Siebenbürgische Chronik (1608-1665),* Viyana, 1862-4; S.Szilagyi, *Erdely Törtenete Különös Tekintettel Müködesere,* Peşte 1866; Roderich Goos, *Österreichische Staatsvertraege, Fürstentum Siebenbürgen (1526-1690),* Viyana 1911; Institut d'Histoire Nationale de Cluj, *La Transylvanie,* Bükreş 1938; Bir Hey'et, *Siebenbürgen und Seine Wölker,* Peşte 1944; Makkai, *Histoire de Transylvanie,* Paris 1945; L.Szalay, *Erdély es a Porta (Erdel ve Bâb-ı Âlî),* Peşte 1862; Lukinich İmre, *Erdély Terüketi Valtozasoka Török Hadoltsag Koraban,* Peşte 1918; G. Müller, *Die Türkenherrschaft in Siebenbürgen,* Hermannstadt-Sibiu, 1923; L.Szadeczky, *Erdély és*

Mihaly Vajda Története, Tameşvar 1893; M.Depner, *Das Fürstentum Siebenbürgen im Kampf gegen Habsburg,* Stuttgart 1938; E. Lukinich, *Erdély Területi Valtozasai (1541-1711),* Peşte 1918; G.G. Teutsch ve Fr.Teutsch, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen,* 3 c., Hermannstat, 2: 1907-10.

G.Bojthi Veres, *De Rebus Gestis Magni Gabrielis Bethlen (1600-1614),* J.G.Engel nş., Viyana 1809; G.Pray, *Gabrielis Bethlenii Principatus Transylvaniae Coaevis Documentis Illustratus,* 2 c., Peşte 1816; A. Gundely, *Acta et Documenta Historiam Gabrielis Bethlen Transylvaniae Principos Illustrantia,* Peşte 1890; J.Mircse ve L.Ovany, *Oklevéltar Bethlen Gabor Diplomaciai Összeköttetési Történéhez,* Peşte 1886; A.Szilagyi, *Bethlen Gabor Fejedelem Kiadatlan Levelei,* Peşte 1879; A.M., *Bethlen Gabor Levelezése,* Peşte 1887; A.M., *Bethlen Gabor Fejedelen Története,* Peşte 1867; E.Lukinich, *A Bethleni Graf Bethlen-Csalad Története (Bethlen Kontları Âilesi Târihi),* Peşte 1927; J.Szekfü, *Bethlen Gabor,* Peşte 1929; *Archivum Rakoczianum,* C. Thaly nş., 13 c., Peşte, 1873-89; A. Szilagyi, *A Rakocziak Kora Erdélyben,* Peşte 1868; A.M., *Rakoczi György,* Peşte 1893; A.M., *Levlek és Okitarok Rakoczi György Keleti Összeköttelései Történetébez,* Peşte 1883; A.Beke ve S.Barabas, *I. Rakoczi György és a Porta (I.R.G. ve Bâb-ı Âlî),* Peşte 1888; Fr.Görög, *A két Rakoczi Györgi,* Peşte 1904; A.Szilagyi, *Rakoczi György II,* Peşte 1891; A.M., *Rakoczi Zsigmond,* Peşte 1904; A. Szilagyi, *Rakoczi György II,* Peşte 1891; A.M., Rakoczi Szigmond, Peşte 1886; C.Buday, *Bathory Istvan,* Segedin 1932; C.Szenmartoni, *Janos Zsigmond,* Szekelykeresztur 1934; C.Benda, *Bockai Istvan,* Peşte 1942; S.Gergely, *Tekeli Mihaly Kancellar Levelezése,* 8 c., Peşte, 1906-26; C.Persian, *Kemény Janos, Kvar,* 1907; A.Szilagyi, *Banffy,* Peşte 1859.

E.Sayous, *Histoire Générale des Hongrois,* Paris, 2: 1900; A.B. Yolland, *Hungary, History,* Londra 1917; A.Vambéry, *Der Ursprung der Magyaren,* Leipzig 1882; A.M., *Hungary,* Londra 1887; Charles Tisseyre, *La Hongrie Mutilée,* Paris 1923; J.Szekfü, *Der Staat Ungarn, eine Geschichtsstudie,* Stuttgart 1918; Kont Paul Teleki, *Hungary and Its Place in European History,* New York 1923; *Catalogue des Traités de la Hongrie (973-1526),* Peşte 1921; Kont J. Andrassy, *The Compromise of 1867,* Peşte 1896; Ladislas Buday, *La Hongrie après le Traité de Trianon,* Peşte 1922, İng. trc.Londra 1928; E.Horvath, *Modern Hungary (1660-1920),* Cambridge 1923; A. Hevesy, *Nationalities in Hungary,* Londra 1919; *Dictionnaire des Communes de la Hongrie,* Peşte 1937; C.A. Macartney, *Hungary,* Londra 1934; A.M., *Hungary and Her Successors (1919-1937),* Londra 1937; Otto Zarek, *The History of Hungary,* Londra 1939; D.G. Kosary, *A History of Hungary,* Cleveland 1941; E.Csekonics, *Hungary New and Old,* Peşte 1926; Ervin Pamlenyi, *A History of Hungary:* Corvina 1973.

Statistical Pocket Boof of Hungary, Peşte, 1962'den beri her yıl; P.A. Toma ve I. Volgyes, *Politics in Hungary,* San Francisco 1977; M.Pécsi ve B.Sarfalvi, *Geography of Hungary,* Peşte, 2: 1979; E. Pamlényi vs., *A History of Hungary,* Peşte 1925; *Information Hungary,* Peşte 1980; E.Bako, *Guide to Hungarian Studies,* 2 c., San Francisco 1973; Z.Halasz, *Hungary, A Guide,* Peşte, 2: 1979; L. Orszahh, *Magyar-Angol Szotar and Angol-Magyar Szotar,* 2 c., Peşte 1968.

Çok geniş bibl. için OSMANLI bahsine bk.

Onbeşinci Kitap

ÇEKOSLOVAKYA ve POLONYA

I

ÇEKOSLOVAKYA

Bugünki Çekoslovakya

Çekoslovakya denize çıkışı olmayan bir kara devletidir. Kuzeyi baştan başa Polonya'dır. Doğuda Sovyetler'le (Ukrayna) dar bir sınırı vardır. Güneyde Macaristan ve Avusturya ile uzun sınırları bulunur. Batısı Almanya (Bavyera) ve Doğn Almanya (Saksonya)'dır. İnce uzun bir ülkedir. Güneyde Tuna ve kolları, Macaristan'la sınırını çizer. Tuna'nın kuzeye uzanan kolu Morava, ülkeyi ortadan ikiye böler, doğusu Slovakya, batısı asıl Çekoslovakya'dır. Batıda hâkim nehir, Elbe ve kollarıdır. Slovakya dağlıktır.

Çekoslovaklar, Slavlar'ın Batı Slavları grubunun başlıca 2 ırkından biridir (dîğeri Lehler=Polonyalılar) (Slavlar'ın dîğer 2 grubu: Doğu Slavları yânî Ruslar, Beyaz Ruslar, Ukranlar; Güney Slavları yânî Sırp-Hırvatlar, Slovenler, Bulgarlar). Çekoslavaklar, ayni dilin iki lehcesini konuşan Çekler ve Slovaklar'dan oluşur. Slovaklar, ülkenin doğusunda Slovakya'da, Çekler ise batıda Bohemya'da yaşarlar. İki ülkenin arasında Moravya vardır. Moravya, Bohemya'nın bir parçası ise de, 1945'ten evvel yoğun Alman nüfûsu ile meskûn bulunduğu için, karakteri ayrıdır. Moravya'da

Almanlar, Çekler'le Slovaklar'ın arasında bilhassa kuzeyde (Südetler), sed teşkîl etmişlerdir.

Ülkenin bu etnolojik yapısı, Çekoslovakya'nın târîhini oluşturmuştur. Kendisinden çok daha güçlü devletlere sâhib Almanlar, Macarlar ve Lehler arasında kalmıştır. Bu büyük devletler arasında devir devir bir krallığa sâhib olmuş, çok def'a bu devletlerle birleşmek mecbûriyetinde kalmıştır. Onun için 1918'den sonra, Cermenlik ve Macarlık aleyhine etnografik sınırlarını zorlayan, hattâ açıkça aşan bir Çekoslavakya kurulmuştur. Slovakya'nın güneyde Macaristan'a bitişik ova kısmı, XVII. asırda Türk hâkimiyetinde yaşayan ve Osmanlılar'ın "Orta Macar" dedikleri bölge, Çekoslovakya'ya verilmiştir ki, Macaristan'ın tamâmen Macarlar'la meskûn bir uzantısı idi. Kuzeyinde Almanlar'ın tam bir çoğunluk oluşturdukları Moravya da, Çekoslovakya'da kalmış ve buradaki bir kaç milyon Alman'ın azınlık durumu, İkinci Cihan Harbi'nin sebeblerinden biri olmuştur. 1918'den önce Çekoslovakya'nın tamâmı, Avusturya-Macaristan imparatorluğuna âiddi. 1981 rakamlarıyla bugünki Çekoslovakya şöyledir:

127.877 km^2, 15.400.000 n.(1981), 120 yoğunluk, haşkent Prag(Praha), GSMH 79.957.000.000 dolar ve p.c. 5.192 dolar, resmî dil Çekce, hâkim din Katolik, Varşova Paktı ve Komekon üyesi, istiklâl târîhi 28.10.1918, komünist cumhûriyet (20.2.1948), resmî adı Çekoslovenská Socialistická Republika. 140.000 kara + 54.000 hava (483 harb tayyâresi) + 157.500 jandarma = 351.500 asker silâh altındadır. Askerlik 2 yıl mecbûrîdir (havada 3 yıl). 1980 savunma bütcesi 3.520.000.000 dolardır

48 ilâ 51 arz ve 12 ilâ 23° tûlleri arasında yayılan devlet, 12 eyâlete ayrılır, 4'ü Slovakya'dadır. Slovakya 49.014 km^2, 4.950.000 n.(101) + Çekya 78.863 km^2, 10.450.000 n.(132)'dur. Çekce, Latin alfabesi ile yazılır. Çekya'nın 21.659 km^2'si (2.920.000 n.) Moravya, 5.148 km^2'si (790.000 n.) Silezya'dır. Gerisi Bohemya'dır ki asıl Çek ülkesidir (53.056 km^2, 6.760.000 n.). Slovakya'nın merkezi Bratislava, Moravya'nın Brno, Silezya'nın Ostrava, Güney Slovakya'daki Macar kesimininki Kosiçe'dir. 1919-38 Çekoslovakya'sı daha genişti. 1945'te Sovyetler'e (Ukrayna) 12.620 km^2 (1957 nüfûsu 960.000) en doğudaki topraklar (Karpatlar bölgesinin kuzeyi) terkedilmiştir. 1702'de 1,5, 1754'de 2, 1804'de 3 milyon olan nüfus, 1955'de 13.764.000'e çıkmıştır (1920'de 13.612.000).

Şehirler (parantez içinde 1955 nüfusları): Prag 1.210.000 (1.014.000) (1940'da 90.000'i Alman 1.050.000), Brno(Alm.Brünn) 373.000 (300.000; 70.000'i Alman), Bratislava 372.000 (190.000), Morava Ostrava 325.000 (200.000; 40.000'i Alman), Plzen 170.000 (130.000), Kosiçe 169.000 (64.000), Olomouc 102.000 (65.000).

Dil: Çekce 14.386.000 (4.670.000 Slovak), Macarca 614.000, Çingenece 253.000, Lehce 80.000, Almanca 76.000, Ukranca 32.000, Rusca 30.000.- 1981'de bu duruma gelen lengüistik vaz'ıyet, yakın geçmişten çok farklıdır. 1920'de durum şöyle idi: 8.761.000 Çek ve Slovak, 3.124.000 Alman, 745.000 Macar, 462.000 Ukran, 354.000 Yahûdî (dilleri Yidiş=Yahûdî Almancası), 76.000 Leh, 90.000 dîğer kavimler. 1945'deki durum: 7.014.000 Çek, 2.450.000.000 Slovak, 3.150.000 Alman, 1.100.000 Macar, 50.000 Yahûdî, az sayıda Leh, Rus ve Ruten (Ukran). -Dünyâ'da anadilleri Çek-Slovakca olanlar (1981): Çekoslavakya 14.386.000, Sovyetler 410.000, Macaristan 101.000, Avusturya 90.000, Polonya 26.000, Yugoslavya 20.000; A.B.D. 1.790.000, Kanada 94.000. Toplam 16.917.000.

Din: 13.583.000 Katolik, 1.740.000 Protestan, 62.000 Ortodoks, 15.000 Mûsevî (Prag'da).

Petrol 0,1(1960), 0,2(1970), 0,1(1980) milyon ton. Kömür 28 milyon ton (78), linyit 92 milyon ton (78). Patates 4 milyon ton, buğday 5,6 milyon ton (âzamî, 78). Turist (78) 14.477.900 (yalnız 611.900'ü Batılı). Yol 73.820 km, demiryolu 13.241 km(80) (2.901 km elektrikli), ticâret filosu (nehir) 236.000 ton (78). Telefon 2.981.800 (78), TV 4,1 milyon (78). Doktor 45.900 (78).

1979'da üniversite ve yüksek okullarda 183.600 talebe vardı. 5 üniversite mevcuddur: Prag(1348), Brno(1919), Bratislava(1919), Olomouc(1573), Kosiçe(1959).

GSMH bakımından Çekoslavakya 1981'de Dünyâ devletleri arasında 22. ve Avrupa'da 13. idi. Komünist devletler arasında Sovyetler, Çin, Polonya ve Doğu Almanya'dan sonra 5.'dir. Kişi başına (p.c.) gelirde, Doğu Almanya'dan sonra, dünyâdaki bütün komünist devletler arasında 2.'dir.

Bohemya Krallığı

1) Samo(623-658=35)

.....

2) Croc

3) Premysl (2'nin dâmâdı) (- 820?)

4) Moimir I (820-846=26)

5) Rostislav (Rostiz) (846-870=24) (4'ün yeğeni)

6) Sviatopluk I(Hostiwit) (870-894=24) (3'ün oğlu) (*)

7) Borzywoi (Borivoj) I (894-895=1) (6'nın oğlu) (ölm. 910) (**)

8) Spitihnie I (895-912=17) (7'nin oğlu) (ölm. 915?)

9) Vratistav I (895-921=26) (7'nin oğlu)

10) Václav I "Azîz" (921-929=8) (9'un oğlu) (907-929=22)

11) Boreslav I "Zâlim" (929-967=38) (9'un oğlu) (909-967=58)

12) Boreslav II "Afîf ve Halîm" (967-999=32) (11'in oğlu)

13) Boreslav III "Kör", "Kızıl" (999-1002=3) (12'nin oğlu) (955-1037=82)

14) Jaromir (1002-1012=10) (12'nin oğlu) (ölm. 1038)

15) Udalric (1012-1034=22) (12'nin oğlu)

16) Bretislav I "Aşil", "Muhârib" (1034-1055=21) (15'in gayri meşrû oğlu) (1003-1055=52)

17) Spytihniev II (1055-1061=6) (16'nın oğlu) (1031-1061=30)

18) Vratislav II (1061-1092=31) (16'nın oğlu)

19) Konrad I (1092-1093=1) (16'nın oğlu)

20) Bretistav II (1093-1100=7) (18'in oğlu)

(*) Dîğer oğulları Moimir II ve Svatopluk II sırasıyle Bohemya prensi: 894-906? ve 894-895?

(**) 873 (?)'den beri Bohemya dukası (babası Moravya prensi iken).

21) Borzywoj II(1100-1107=7) (18'in oğlu) (ölm.1124)

21a) Sviatopluk II (1107-1109=2) (16'nın torunu)

22) Vladislav I (1107-1125=18) (18'in oğlu)

23) Sobeslav I (1125-1140=15) (18'in oğlu)

24) Vladislav II (1140-1173=33) (22'nin oğlu)

25) Frederik (Çekçe: Bedric) (1173-1174=1 + 1177-1190=13 = 14) (24'ün oğlu)

26) Sobeslav II(1174-1177=3) (23'ün oğlu) (ölm.1180)

27) Konrad II (1190-1191=1) (19'un torunu)

28) Václav II (1191-1193=2) (23'ün oğlu)

29) Heinrich-Bretislav (III) (1193-1196=3) (22'nin oğlu)

30) Heinrich-Vladislav (III) (1196-1197=1) (24'ün oğlu) (ölm. 1218)

31) Premysl-Ottokar I "Muzaffer" (1197-1230=33) (24'ün oğlu) (1150?-1230=80?)

32) Václav I (III) "Tekgöz" (1230-1253=23) (31'in oğlu) (1205-1253=48)

33) Premysl-Ottokar II "By." (1253-1278=25) (32'nin oğlu) (1230?-1278=48?)

34) Václav II (IV) (1278-1305=27) (33'ün oğlu) (1271-1305=34)

35) Václav III(V) "Yakışıklı" (1305-1306=1) (34'ün oğlu) (1289-1306=17)

36) Rudolf (I) von Habsburg (1306-1307=1) (35'in dayı-zâdesi) (1284-1307=23)

37) Heinrich (III) (1307-1310=3) (34'ün dâmâdı) (ölm. 1335)

38) Jan (1310-1346=36) (34'ün dâmâdı) (1293-1346=53)

39) Karl I (1346-1378=32) (38'in oğlu) (1316-1378=66)

40) Václav IV(VI) "Sarhoş", "Tenbel" (1378-1419=41) (39'un oğlu) (1361-1419=58)

41) Sigismond (1419-1437=18) (39'un oğlu) (1368-1437=69)

42) Albert von Habsburg (1437-1439=2) (41'in dâmâdı)

43) Ladislas I (1439-1457=18) (42'nin oğlu, 41'in kızının oğlu) (1440-1457=17)

44) Jiri (Georges) Podebrad (1457-1471=14) (1420-1471=51)

45) Ladislas II (1471-1516=45) (43'ün hemşîre-zâdesi) (1456-1516=62)

46) Lajos (1516-1526=10) (45'in oğlu) (1506-1526=20)

47) Ferdinand I von Habsburg (1526-1564=38) (46'nın eniştesi ve kayın-birâderi) (1503-1564=61)

48) Maximilien (1564-1576=12) (47'nin oğlu) (1527-1576=49)

49) Rudolf II(1576-1612=36) (48'in oğlu) (1552-1612=60)

50) Mathias (1612-1619=7) (48'in oğlu) (1557-1619=62)

51) Ferdinand II(1619-1637=18) (47'nin torunu) (1578-1637=59)

52) Ferdinand III (1637-1657=20) (51'in oğlu) (1608-1657=49)

53) Leopold I (1657-1705=48) (52'nin oğlu) (1640-1705=65)

54) Joseph I(1705-1711=6) (53'ün oğlu) (1678-1711=33)

55) Karl II(1711-1740=29) (53'ün oğlu) (1685-1740=55)

56) Maria-Theresia (1740-1780=40) (55'in kızı) (1717-1780=63)
57) Joseph II (1780-1790=10) (56'nın oğlu) (1741-1790=49)
58) Leopold II (1790-1792=2) (56'nın oğlu) (1747-1792=45)
59) Franz (1792-1835=43) (58'in oğlu) (1768-1835=67)
60) Ferdinand IV (1835-1848=13) (59'un oğlu) (1793-1875=82)
61) Franz-Joseph (1848-1916=68) (59'un torunu) (1830-1916=86)
62) Karl III (1916-1918=2) (61'in küçük-yeğeni) (1887-1922=35)

Çekoslovakya, 1918'de ortaya çıkan bir tâbirdir. Devletin târîhî adı Bohemya'dır, önce dukalık, sonra krallık olmuştur. Çok def'a Moravya dukalığı veyâ markiliğini de içine almıştır. Slovakya'yı içine aldığı devirler ise çok nâdirdir. Zîrâ Slovakya, daha çok Macaristan'ın bir parçası olarak târîhini yaşamıştır.

Bohemya devletini, bu bölgeye yerleşen Slav kabîleleri oluşturmuştur. Bunlar zamanla Slavca'nın Çekce denen dilini konuşmaya başlamışlardır. Kabîle şefleri arasından çıkan ve kabîleleri birleştiren ilk hükümdar Samo'dur. Samo (no.1), Hazret-i Peygamber, Hulefây-i Râşidîn ve Göktürkler'le çağdaştır. Ondan sonra kabîleler birliğinin dağılmış olması muhtemeldir. Asıl Bohemya devleti, Batı Roma imparatoru Charlemagne'ın ölümünden hemen sonra teşekküle başlamıştır. Charlemagne (Büyük Karl), Moravya markgravlığını (markilik, uc beyliği, sınır kontluğu) kurmuştu. Bu markgravlık, imparatorluğunun doğu sınırını payen barbar kabîlelere karşı savunmakla görevliydi. İşte Bohemya dukalığı, bu Frank markgravlığının yanı başında teşekkül etti.

"Slav" kelimesi, Lat.sclavus'tan gelir, "köle" demektir. Uzun zaman Hıristiyan ve Müslümanlar'ca köle olarak kullanılan Slav kabîlelerini, yaşadıkları Avrupa kuzey-doğusunun ormanlarından ve bataklıklarından çıkararak ata binmesini ve silâh kullanmasını öğreten, Türkler'dir. Türkler, Slavlar'ı devamlı batıya ve güney-batıya sürmüşlerdir. Bohemya'da da (Çek.Çechy, Fr.Bohême, Alm.Böhmen) önce bir Slav-Çek prensliği teşekkül etmiş ve prenslerine duka denmeye başlanmıştır. Moravya (Alm.Mähren), 1029'da bu dukalığa katılmıştır. Devletin merkezi 1236'da, Prag (Çek.Praha, Alm.Prag, Fr.Prague) olmuştur. Bununla berâber Moravya, zaman zaman Bohemya ile birleşip ayrılmıştır. Bohemya prensi Croc (2), kızı Libusa'yı, Premysl(3) ile evlendirmiştir. İşte Bohemya krallığını kuran hânedân, adını bu Premysl'den almıştır ki, kayın-pederinin yerine Bohemya dukası olmuştur. Premysl, Rostislav'ın (5) kardeşidir. Rostislav, 862'de Hıristiyan olmuş Moravya prensidir, 846'de tahtından indirilen amcası Mojmir'in (4) yerine geçmiştir. Premysl, payen idi. Oğlu Hostiwit (Sviatopluk) (6), 873'te Katolik olmuş ve 894'te öldürülmüştür. Bohemya ve Moravya (Alm. Böhmen-und-Mähren) dukasıdır. Yerine oğlu Borzywoj (7) geçmiştir. Tahta geçtiği zaman payen idi. Tahta oturur oturmaz Ortodoks olmuş, fakat bir müddet sonra mezheb değiştirip Katolik'liğe dönmüştür. =Ludmilla (860-921=61), Mielnick kontu Slavibor'un kızı, ölümünden sonra kanonize edilerek "Azîze" yapılmıştır. Vratislav (Alm.Breslau) I(9)= Drahomine, Lutitz baronunun kızı, payen, izd.907?

Václav I (10) (veyâ Vasclav, Alm. Wenzel, Lat.Venceslaus, Fr.Wenceslas), tahta çıkınca Hıristiyan (Katolik) olmuş, sonradan kanonize edilmiştir, katledildi. Kardeşi Boreslav I(11), uzun saltanatını payen olarak geçirdi ve Hıristiyan olmadı. =Bolzana,

Stochu baronunun kızı. Oğlu Samodrich (Hrist.adı Christian) (936-997=61), Prag piskoposu olmuştur. Kızlarından Maladu (Mlada, Hrist. adı Maria), 967'de râhibe olup 994'te ölmüştür. Dîğer kızı Dobrava (Dubrovka, Dambrowka) (ölm.997), 965'te Polonya dukası (960-992) Mieszko (Mieczislav, Mesco, Micislas) ile evlenip onu Hıristiyan yaptı (çocukları için bk.Polonya). Bunların oğulları Wladiboy, 1002'de Bohemya dukası unvânı almış ve 1003'te ölmüştür. Boreslav II (12)=Emma, Saksonya prensesi, ölm.1006. Bunların 3 oğlu, ard arda tahta geçti: Boreslav III(13)=Ezmislave. Jaromir (14), evlenmedi. Hânedân Udalric (15)'ten yürüdü = Beatrix, çiftçi Domarade kızı, ölm.1052(metres). Udalric'in bu metresinden doğan oğlu: Bretislav I(16) (Brjetistov), 1029'da Moravya'yı Bohemya dukalığına kattı ve 2 yıl da (1039-1041) Polonya dukalığının metbuu oldu. =Judith (ölm.1058), Nordgan margravı Heinrich kızı, izd.1021, izd.müd.24 (=2. Peter, Macaristan kralı, izd.1055, izd.müd.3).

Başkent Velehrad idi (Hradiçe, Alm.Ungarisch-Hraditch). Ülkenin dînî başı olan piskopos, Prag'da otururdn ve Mainz başpiskoposuna tâbî idi. Ancak 1344'te, 8 yıl önce Bohemya'nın merkezi olan Prag piskoposu, başpiskoposluk hâline getirilerek doğrudan doğruya Roma'ya (Papa'ya) bağlandı.

I. Bretislav'ın 3 oğlu, üst üste duka oldu: Spytihniev (Spytihnev, Spitignew) II (17), evlenmedi. Vratislav II(18) (Wratislas), 1086'da Almanya imparatoru IV. Heinrich tar. dukalıktan krallık derecesine çıkarıldı. Bu sûretle Bohemya'da dukalık dönemi bitti ve krallık dönemi başladı. =1. Arabona (ölm. 1056); =2. Adelaide (ölm.1062), Macaristan kralı András'ın kızı, izd.1056, izd.müd.6; =3. Swatava (ölm.1126), Polonya kralı I. Casimir'in kızı, izd. 1063, izd.müd.29, Bohemya düşesi ve kraliçesi 1063-1092=29 + ana kraliçe 1100-1126=26=55.- Konrad I (19): Znaym dukası 1053-93, Brünn dukası 1061-93 = Walpurge, izd.1091, izd.müd.2, Bohemya düşesi 1092-1093=1. Oğlu Udalrik (ölm.1116), Brünn dukası 1093-1116, Polonya dukalığı müddeîsi 1100.- I. Bratislav'ın 3 kral oğlu dışındaki dîğer 2 oğlu: Jaromir Gebbard (ölm.1090), 1068'den ît. Prag piskoposu; Otto I: Moravya dukası 1053-1086=33 = Ludomilla, Macaristan kralı I. Béla'nın kızı. Bu sonuncusunun oğulları: Otto II "Kara", Olmütz dukası 1086-1126=40, Bohemya müddeîsi 1107-9; Sviatopluk (Swatopluk) (II 22a) (ölm. 1090), Bohemya müddeîsi =2. Hilda, Kont Thierri'nin kızı. Bu sonuncunun oğulları (ilki 1., ikincisi 2. izd.'dan): Václav (1108-1130=22), Olmütz dukası 1126-1130=4; Gontier, Aquilae piskoposu.- I. Konrad'ın (19) kç.oğlu: Lnitpold, Znaym dukası 1093-1112=19=Ida, Avusturya margravı II. Luitpold'ün kızı. Bunların oğulları: Konrad II(27): Znaym dukası 1112-1191=79, Bohemya müddeîsi 1142, Moravya margravı 1183-1191=8 (80 küsur yaşında öldü) =1. Macaristan kralı Kör Béla'nın kızı, =2. Maria.

II. Vratislav (18), 1086-1092=6 yıl müddetle Bohemya kralı unvânını taşıdıktan sonra halefleri, genc duka unvânına dönmüşlerdir. Zîrâ Bohemya, 1212'ye kadar Almanya imparatorluğuna tâbî dukalıklardan biridir. II. Vratislas'ın kızı: Judith (ölm.1085) = Ladislas I (Polonya dukası 1079-1102=23), 1.izd. 1085, izd.müd.bir kaç ay, Polonya düşesi 1085(bk.Polonya).- Kral II. Vratislav'ın 4 oğlu, Bohemya dukası ol. tahta çıktılar: Bretislav II (20) = Lutgarde, Bavyera kontu Albrecht'ten dul, izd.1094 (oğulları Vladislav, ölm.1110'dan sn.); Borzywoj II(21)=Heilberge (ölm.1142), Avusturya margravı Güzel Luitpold'ün (Leopold) kızı, izd.1100, izd.müd.24, Bohemya düşesi 1100-1107=7 (oğulları Jaromir, ölm.1138?); Vladislav I(22) = Richinza, Berg

kontu Heinrich'in kızı, izd.1111(aş.bk.); Sobeslav II (23), Batı Moravya dukası 1115-1140=25=Adelaide (ölm.1140), Macaristan kralı Kalman'ın kızı, Bohemya düşesi 1125-1140=15. Bunların kızı: Maria =1. Leopold IV (ölm.1142, Avusturya margravı), izd.1138, izd. müd.4; =2. Hermann, Karintiya dukası.- I. Sobeslav'ın (23) oğulları: Sobeslav II(26) =Elizabeth (Polonya dukası III. Micislas'ın kızı); Václav II (28), Brünn dukası 1156-1189=33, Olmütz dukası 1176-1193=17 (oğlu Spitihnev, Brünn dukası 1189-).

Vladislav I (22)'in oğulları: Vladislav II(24): 2. Bohemya kralı. 1140'ta duka unvânıyle Bohemya tahtına çıktı. 1158'de Almanya (Batı Roma) imparatoru Friedrich Barbarossa kendisine kral unvânını verdi. 1173'e kd.15 yıl kral unvânını taşıdı. =1. Gertrude (1119-1151=32), Avusturya dukası Sofu Leopold'ün kızı, izd.1139, izd.müd.12, yş.20-32, Bohemya düşesi 1140-1151=11; =2. Judith, Thüringen ladgravı II. Ludwig'in kızı, izd.1153, Bohemya düşesi ve 1158'de kraliçesi (1. izdivactan olan 4 prens için aş.bk.).- Heinrich-Bretislav (29): 1173'te Prag piskoposu iken 1184'te tahta çıktı, evlenmedi.- Tibaut (I.Vladislav'ın kç.oğlu): nâib 1147, ölm. 1167.

II. Vladislav'ın (24) oğulları: Frederik (Alm.Friedrich) (25): Olmütz dukası 1160-1190=30=Elisabeth, Macaristan kralı II. Géza'nın kızı, izd.1157 (kızları Sophia (ölm.1195) = Albrecht I, Misnia margravı, izd.1189, izd.müd.6); Adalbert: Salzburg başpiskoposu 1168-1200=32; Heinrich-Bretislav (29): Moravya margravı 1192-1218=26; Premysl-Ottokar I(31): Cülûsunun ertesi yılı (1198) İmparator'dan kral unvânını aldı ve bu târihten sonra artık hiç bir Bohemya hükümdârına duka denmedi, hepsi kral olarak tahta oturup hüküm sürdü(1198'den önce 2 Bohemya hükümdârı toplam 22 yıl kral unvânı taşımışlardır). Bu sûretle I. Premysl (Alm.Ottokar I), 3. kral olmaktadır. =1. Adelaide (ölm.1211), Misnia margravı Zengin Otto'nun kızı, talâk 1200, Bohemya kraliçesi 1198-1200=2; =2. Konstancia (ölm.1240), Macaristan kralı III. Béla'nın kızı, izd.1200, izd.müd.30, Bohemya kraliçesi 1200-1230=30 + ana kraliçe 1230-1240=10 = 40. I. Ottokar'ın çocuklarından yalnız Prs.Dankmar 1., dîğer hepsi 2. izdivâcındandır.

1182'de İmp.Friedrich Barbarossa, Moravya'yı Bohemya'dan ayırmıştı. 1203'te Moravya tâbî ülke olarak gene Bohemya'ya verildi, 1222'de tamâmen Bohemya'ya ilhâk edildi.

I. Ottokar'ın (31) kızları: Margit Dankmar (ölm.1212)=Waldemar II(ölm. 1241 (Danimarka kralı 1202-1241=39), izd.1205, izd.müd.7, Danimarka kraliçesi 1205-1212=7 (çocukları için bk.Danimarka); Anna (ölm.1265) = Heinrich II, Silezya ve Krakovi dukası, izd.1216; Agnès (Sn.) (ölm. 1282), râhibe, "Azîze"; Agnès (Jn.) (1208-1268=60)="Aydın" Heinrich (Misnia margravı), izd.1262, izd.müd. 6; Bohuslava (ölm.1236), 1234'de râhibe; Beatrix="Sofu" Otto(Brandenburg margravı); Ludomilla= Ludwig I(Bavyera dukası) (ölm.1231), izd.1204.

I. Ottokar'ın (31) oğulları: Vladislav-Heinrich (1207-1227=20), Moravya margravı 1222-1227=5; Premysl-Ottokar (1209-1237=28), Moravya margravı 1227-1237=10; Václav III (kral ol. Václav I) (32) = Cunegonde (ölm. 1248), İmp.Philipp von Swaben'in kızı, izd.1210, izd.müd. 38, Bohemya kraliçesi 1230-1248=18. Çocukları: Katharina (ölm.1269)= "Uzun" Otto (Brandenburg margravı), ölm. 1269); Vladislav-Heinrich (ölm.1247), Moravya margravı 1240-1247=7,

Avusturya dukası 1246-1247=1 = Gertrude, Avusturya dukası V. Heinrich'ın kızı, izd. 1246, izd.müd.1 (=2. Hermann, Baden margravı, izd.1248); Agnès (ölm.1268) = Heinrich III "Aydın" (der Erlauchte) (Thüringen landgravı 1263-1288=25; 1215-1288=73, 2. izd. 1245, izd.müd.23); Ottokar II (33): Bohemya kralı 1253-1278=25 + Moravya margravı 1247-1278=31 + Karintiya ve Karniol dukası 1269-1276=7 (son duka III. Ulrik'in ölümü üzerine) + Avusturya dukası 1247-1276=29 + Stirya 1247-1276=29 + Almanya(Batı Roma) imparatorluk müddeîsi 1276(*) =1. Margarete (Fr.Marguerite, Mac.Magrit) (ölm.1267), Avusturya dukası VI. Leopold'ün kızı ve Roma kralı Heinrich'den dul, izd. 1252, tal. 1261, izd.müd.9, Bohemya kraliçesi 1253-1261=8; =2. Cunegonde(Kunigunda) (ölm.1285), Halicz prensi Rostislas'ın kızı, izd.1261, izd.müd.17, Bohemya kraliçesi 1261-1278=17 + ana kraliçe 1278-1285=7=24 (bütün çocukları bu izdivâcdan) =2. Zavich von Falkenstein).

II. Ottokar'ın kızları: Cunegonde (Kunigonda) (1261-1321=60) = Boleslas, Mazovya (Varşova) dukası, izd.1290; Agnès (1269-1296=27) = Rudolf, Avusturya dukası (ölm.1290), izd.1286, izd.müd.4.- II. Ottokar'ın (33) oğlu ve halefi: Václav II (34), Bohemya kralı ve Moravya margravı 1278-1305=27 + Polonya kralı 1300-1305=5 (1301'de Macaristan tahtını reddetti). 7 yaşında cülûs ettiği için nâib: "Uzun" Otto, Brandenburg margravı (eniştesi, halasının zevci) 1278-1289 =11. =1. Judith (1271-1297=26), İmp.Rudolf von Habsburg kızı, izd.1289, izd. müd. ve Bohemya kraliçesi 8 (bütün çocuklarının annesi). =2. Elisabeth-Richsa (1286-1336=50), Polonya kralı Przemylas II kızı, izd.1300, izd.müd.5, Bohemya ve Polonya kraliçesi 1300-1305=5, yş. 14-19.

II. Václav'ın (34) çocukları: Anna (1290-1313=23) = Heinrich (ölm.1335), Karintiya dukası ve Tirol kontu, 9. Bohemya kralı 1307-1310=3 (no.37), izd.1306, izd.müd.7, Bohemya kraliçesi 1306-1310=3; Elisabeth (1292-1330=38) =Johann von Luxemburg (Fr.Jean de Luxembourg) (Çek.Jan) (1293-1346=53), izd.1310, izd. müd. 20, Bohemya kraliçesi 1310-1330=20 (bk.aş.Jan, 10. Bohemya kralı); Jan Wolcko (II. Václav'ın gayri meşrû oğlu), 1308'de general, 1333'de Olmütz piskoposu; Václav III (35): 7. Bohemya kralı 1305-1306=1 + Polonya kralı 1305-1306=1 + Macaristan kralı 1301-1306=5. 17 yaşında, 1 yıllık evli, fakat çocuksuz ölünce, Premysl Hânedânı, Macaristan'da Arpad Hânedânı ile ayni dönemde erkek tarafından söndü, bu da Bohemya'nın alçalmasına ve 600 yıldan fazla sürecek bir Alman hâkimiyetine düşmesine yol açtı. =Viole (ölm.1317), Teschen dukası Mieszko kızı, izd.1305, izd.müd. ve Bohemya, Polonya, Macaristan kraliçesi 1 yıl kadar (=2. Peter, Rosenberg baronu). Bundan sonra III. Václav'ın 2 kızkardeşinin kocası, üst üste 9. ve 10. Bohemya kralı oldular. 8. Bohemya kralı Rudolf von Habsburg (36), 1 yıl sn. ölünce II. Václav'ın bu 2 dâmâdı Bohemya tahtını geçtiler. Büyük dâmâd Karintiya dukası Heinrich, küçük dâmâd Jean de Luxembourg tarafından tahtından indirildi. Onunla Bohemya'da Luxembourg Hânedânı başlamış oldu. 1306, Premysl Hânedânı'nın, millî hânedânın sönmesi, 1310 da Luxembourg Hânedânı'nın başlangıç târihleridir. Bu hânedânın ilk kralı Jan (Fr.Jean, Alm. Johann), Alman asıllıdır, fakat derinlemesine Fransız kültürü ile yetişmiştir.

(*) Bu kadar genişleyen II. Ottokar, 1272'de Stillfried-dürnkrut meydan muhârebesinde Kuman Türkleri'ne yenildi, bu bozgunun altından kalkamadı, bu bozgun Habsburglar'ın ikbâlini sağladı (Rásonyi, *Tuna Köprüleri* s.100).

Lüksenburg Hânedânı (1310 - 1437 = 127)

4 kraldır (9., 10., 11. ve 12. Bohemya kralları, listemizde no.38, 39, 40,41). Almanya(Batı Roma) (bk.Almanya) imparatoru (1312-1313=1) Heinrich VII (1262-1313=51) ile Marguerite (1274-1311=37) (Brabant dukası I. Jean'ın kızı) (izd. 1292, izd.müd.19)'in tek oğlu Jean (Çek.Jan), Bohemya kralı olmuştur. Kızkardeşleri: Marie (Maria) (1305-1324=19) =Charles le Bel (Fransa kralı, ölm. 1328, izd.1322, izd.müd.2); Béatrice (Beatrix) (1305-1319=14) =Kálman (Macaristan kralı, ölm. 1342, izd.1318, izd.müd.1).

Jan (38): l'Aveugle=Kör. Son yıllarını kör geçirdi (1340-46). Lüksenburg kontu, Moravya markisi, 10. Bohemya kralı. Almanya imparatorluğunun İtalya umûmî vâlîsi 1330, Fransa'da Languedoc umûmî vâlîsi 1338. Hayâtının son 27 yılını Bohemya'ya uğramadan Paris'te yaşayarak geçirdi (1319-1346). Bohemya tahtını kendisine veren son Premysl prensesi Kraliçe Elisabeth 1330'da öldü. =2. Béatrice de Capet-Bourbon (ölm.1383), Bourbon dukası I. Louis'nin kızı, izd. 1334, izd.müd.12 (=2. Eudes II, Burgonya'da Grancei baronu), Bohemya kraliçesi 1334-1346=12. Yalnız Pr. Václav bu 2. izd.'dan, dîğerleri Premysl prensesi ve Bohemya kraliçesi Elisabeth'den doğdular.

Jean (Çek.Jan) de Luxembourg'un kızları: Marguerite (1313-1341=28)=Heinrich, Bavyera-Landshut dukası, ölm.1339, izd.1322, izd.müd.17, yş.9-26.- Bonne(1315-1349=34) = Jean le Bon, Fransa kralı 1350-1364=14 (1319-1364=45), 1. izd. 1332, izd. müd. 17, yş.17-34, çocukları ve bu arada V. Charles için bk. Fransa).- Anne (1323-1338=15) = Otto, Avusturya dukası (İmp.I. Albert'in oğlu), ölm. 1339, izd.1335, izd.müd.3, yş.12-15.

Jean de Luxembourg'un (38) oğulları: Kral Karl (39), aş.bk.- Nicolas: gayri meşrû, Aquilée piskoposu 1350, ölm. 1358.- Václav (Wenceslas) (1338-1383=45), Lüksenburg dukası 1346-1383=37, Brabant ve Limbourg dukası 1355-1383=28=Jeanne, Brabant dukası III. Jean'ın kızı, ölm.1406, izd.1355, izd.müd. 28.- Jean-Henri (1322-1375=53), Moravya margravı 1350-1375=25 =1. Marie Maultash (ölm. 1379), 9. Bohemya kralı Heinrich (no.37) ile Bohemya kraliçesi ve Premysl hânedânından Anna'nın kızı, izd.1331, tal.1350, izd.müd.19. =2. Marguerite (ölm. 1363), Troppau dukası II. Nikolaus'un kızı, izd.1350, izd.müd.13. =3. Marguerite (ölm. 1366), Avusturya dukası II. Albert'in kızı ve Tirol dukası Mainhart'dan dul, izd.1364, izd.müd.1. 2. izd.'dan: Josse (1351-1411=60), Moravya margravı 1375-1411=36, Brandenburg margravı 1388-1411=23, Lüksenburg dukası 1388-1411=23, Almanya imparatoru 1410-1411=1 = Katharina, Macaristan kralı II. Kálman'ın kızı.

Karl I, 11. Bohemya kralı 1346-1378=32 (no.39): Moravya margravı 1333-1350=17, Roma kralı (=Almanya imparatorluk velîahdi) 1346-1347=1, Almanya imparatoru ve Lombardiya kralı 1347-1378=31 (bu sıfatla Karl IV, bk.Almanya). =1. Blanche de Capet (ölm. 1348), Valois ve Anjou kontu Charles'in kızı, izd. 1333, izd. müd.15(Prs.Marguerite ve Prs.Catherine'in ann.); =2. Anna (ölm.1352), Palatinat (Bavyera) elektörü II. Rudolf'un kızı, izd.1349, izd.müd.3 (çocuksuz) imparatoriçe 1349-52; =3. Anna (ölm.1364), Jauer, Schweidnitz ve Fürstenberg dukası II. Heinrich'ın kızı, izd.1355, izd.müd.9 (Prs.Elisabeth ve IV. Václav'ın ann.), İmparatoriçe-Kraliçe 1355-1364=9; =4. Elisabeth (ölm.1393), Pomeranya dukası V. Bogislas'ın kızı, izd.1365, izd.müd.13, İmparatoriçe-Kraliçe 1355-1378=13 (dîğer bütün çocukların ann.).

İmp.-Kral Karl'ın (39) kızları: Marguerite (1335-1353=18) = Layos I (1326-1382=56), Macaristan (1342-1382=40) ve Polonya (1370-1382=12) kralı, 1. izd. (çocuksuz) 1345, izd.müd. 8, yş.10-18.- Catherine (Katharina) (1342-1395=53) =1. Rudolf IV von Habsburg (1339-1365=26), Avusturya dukası (1359-1365=6), izd.1357, izd. müd.18, yş.15-33, zevcinden 3 yş.kç., çocuksuz; =2. Otto, Brandenburg elektörü (ölm.1376), izd.1366.- Elisabeth (1358-1375=17) =Albert III (Avusturya dukası 1365-1395=30, yukarıdaki Rudolf IV von Habsburg'un kardeşi), 1. izd. 1366, izd.müd.9, yş. 8-17, çocuksuz.- Anna (Anne) (1366-1394=28) = Richard II (1366-1399=33), İngiltere kralı (1377-1399=22), 1. izd.1381, izd.müd.13, yş.15-28, İngiltere kraliçesi 1381-1394=13, çocuksuz, zevci ile ayni yaşda.

İmp.-Kral Karl'ın (39) oğulları: Vaclav IV(40): Alm.Wenzel, Fr.Wenceslas. 12. Bohemya kralı 1378-1419=41, Almanya imparatoru 1378-1410=32. Daha 1363'de -2 yaşında- babası İmp.Karl, kendisine "Bohemya kralı" ve 1376'da "Roma kralı" unvanlarını verdi. =1. Jeanne (Alm.Johanna) (ölm.1387), Bavyera dukası Albert'in kızı, izd.1370, izd.müd.17, Almanya imparatoriçesi ve Bohemya kraliçesi 1378-1387=9, çocuksuz; =2. Sophia (ölm.1419), Bavyera dukası Johann'ın kızı, izd.1400, izd.müd. 19, Almanya imparatoriçesi ve Bohemya kraliçesi 1400-1419=19, çocuksuz.- Jean (Alm.Johann) (1370-1395=25), Lüksenburg dukası=Richarde, İsveç kralı Albert von Mecklenburg'un kızı, kızları: Elisabeth (ölm.1451), 1409'da Lüksenburg hükümran düşesi oldu ve 1444'te Lüksenburg dukalığını Burgonya dukası Philippe le Bon'a bıraktı =1. Antoine de Bourgogne, Brabant dukası (ölm.1415), izd. 1409, izd.müd.6. =2. Jean (Johann), Bavyera dukası ve Holanda kontu (ölm.1425), izd.1418, izd.müd.7.- Sigismund (Alm.; Fr.Sigismond): 13. Bohemya kralı 1419-1437=18, Almanya imparatoru 1410-1437=27, Bohemya kral nâibi 1402-1419=17, Macaristan kralı 1419-1437=18, Brandenburg margravı 1373-, Lüksenburg dukası 1419-1437=18, İtalya kralı 1431-1437=6. Ölm. 9.12.1437. Bk.Macaristan ve Almanya. =1. Maria (1369-1395=26), Macaristan ve Polonya kralı I. Layos'un kızı, Macaristan hükümran kraliçesi 1382-1385=3, izd.1362, izd.müd.13, yş.13-26, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz. =2. Barbe (ölm. 1439), Cilley kontu II. Hermann'ın kızı, izd.1408, izd.müd.29, Almanya imparatoriçesi, Macaristan, Polonya, Bohemya ve İtalya kraliçesi 1419-1437=18. Kızları: Elisabeth (Mac. Erzsébet) (1408-1442=34): 1437'de babası ölünce, Macaristan ve Polonya krallıkları ile Lüksenburg dukalığını tevârüs etti, bk. Macaristan. =Albert(42): 14.Bohemya kralı 1437-1439=2, Almanya imparatoru 1438-1439=1, Moravya margravı 1423-1439=16, Avusturya dukası 1402 ve tek başına 1411=37 ve 28, izd.1422, izd.müd.17.

İmp.Albert von Habsburg ile Elisabeth von Luxemburg'un çocukları: Anna (1432-1462=30)=Wilhelm III, Saksonya dukası, Thüringen landgravı (1451-1482=31), 1458'de Bohemya tâcı müddeîsi, izd.1446, izd.müd.16, yş.14-30, çocukları için bk.Saksonya.- Elisabeth (1439-1505=66), Polonya kraliçesi 1454-1492=38 + ana kraliçe 1492-1505=13=51=Casimir IV(1427-1492=65), Polonya kralı (1444-1492=48), 1458'de Bohemya tâcı müddeîsi, izd.1454, izd.müd. 38, yş.15-53, çocukları için aş.bk.- Ladislas (Vladislas) I(43): annesinin karnında -babası ölünce- Bohemya ve Macaristan kralı îlân edildi ve ölünceye kadar bu iki krallıkta hükümrân oldu, zifafsız evlenmesi için bk.Macaristan, çocuksuz.

Ondan sonra tahta Jiři (Alm.Georg, Fr.Georges) geçti (44). Yabancı, Bohemya'da bile oturmayan krallardan sonra, millî bir kral arayışının netîcesidir; fakat hânedân kuramadı. Kunstat ve Pedĕbrad (Podiebrard) baronu Victorin'le Wartenberg baronunun kızı Anna'nın oğlu, yânî küçük soylulardandı. 1427'de babasının 2 baronluğunu tevârüs etti, 1444'te Glatz kontu unvânı ile büyük soylulara katılarak çocuk olan kral nâmına ülkeyi "Bohemya krallığı umûmî vâlîsi" sanıyle yönetmeye başladı ve kral ölünce tahta çıktı. =1. Kunigunda (1425-1449=24), Sternberg baronu Smilon'un kızı, izd.1441, izd.müd.8 =2. Johanna von Rozmital (ölm. 1475), izd. 1451, izd.müd.20, Bohemya kraliçesi 1457-1471=14. 1.'den 2 oğlu, 2.'den 2 kızı ve 1 oğlu oldu:

Victorin (1443-1500=57): Münsterberg dukası ve Glatz kontu 1462-1500=38, Troppau dukası 1472-1500=28, Bohemya velîahdi 1457-1471=14.- Heinrich (Sn.) (1448-1498=50): Oels dukası 1495-1498=3 = Ursula (ölm.1508), Brandenburg elektörü Albert'in kızı, izd.1467, izd.müd.31, nesilleri: Münsterberg ve Oels dukaları.- Katharina (1449-1464=15) =Matthias Corvinus (Macaristan kralı, b.bk.), izd.1461, izd.müd.3, yş.12-15. Matthias Corvinus, eski kayın-pederi Jri'nin krallığı sırasında ve son 2 yılında (1469-1471) Bohemya tahtına hakk iddia etti.- Sidonia (1449-1510=61), Saksonya düşesi 1464-1500=36 + ana düşes 1500-1510=10=46=Albert III "Cesur" (Albrecht der Beherzte) (1443-1500=57), Saksonya dukası 1464-1500=36, izd.1459, izd.müd.41, yş.10-51, çocukları için bk.Saksonya.- Heinrich (Sn.).

Elisabeth (ölm.1505)=Casimir IV(ölm.1492) izdivâcından olan en by.çocuk, Ladislas II(45)'dir. 3'ü Polonya kralı olan dîğer çocukları için bk.Polonya Ladislas II: Bohemya kralı 1471-1516=45 + Macaristan kralı 1490-1516=26=Anna (Fr.Anne) (ölm.1506), Gaston de Foix'nın kızı, izd.1502, izd.müd.4. Çocukları: Anna (1503-1547=44), Bohemya kraliçesi 1526-1547=21, izd.1521, izd.müd. 26, yş.18-44 = Ferdinand I(1503-1564=61), Avusturya arşidukası, 19. Bohemya kralı 1526-1564=38, Almanya imparatoru 1558-1564=6, çocukları için bk.Almanya.- Lajos I(no.46), 18.Bohemya kralı ve Lajos II ol.Macaristan kralı 1516-1526=10, çocuksuz = Maria (1505-1558=53), izd.1521, izd.müd.5, yş.16-21, İmp. Charles-Quint ve İmp. Ferdinand'in hemşîresi, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1521-1526=5, Holanda nâibe ve umûmî vâlîsi 1530-1558=28.

Premysl ve Lüksenburg hânedânlarından sonra Bohemya krallığı şu hânedânlara geçti: **Podebrad Hânedânı** 1457-1471=14, 1 kral (no.44); Polonya (Jagellon) Hânedânı 1471-1526=55, 2 kral (no.45 ve 46); Habsburg Hânedânı 1306-1307=1 (1 kral, no.36) + 1437-1457=20 (2 kral, no.42 ve 43) + 1526-1918=392 = 413.

Mohaç'ta Macaristan ve Bohemya kralı II. Layos, çocuksuz ölünce, Macaristan tâcını Mohaç gaalibi ve Macaristan Fâtihi Kaanûnî Sultân Süleymân Hân (1520-1566), Zapolya'ya verdi. Çekoslovakya ise, Almanya'ya geçti. Avusturya arşidukası I.Ferdinand, Bohemya kralı oldu ki, kızkardeşi Mohaç'ta ölen II. Layos'un kraliçesi olduğu gibi, kendi zevcesi de II. Layos'un kızkardeşi idi.

Bu sûretle Viyana'da oturan Habsburg ve Habsburg-Lothringen hânedânlarından Almanya imparatoru ve Avusturya büyük-dukası (sonra Avusturya imparatoru, sonra Avusturya-Macaristan imparator-kralı), 1804'e kadar Batı Roma imparatoru sıfatıyle de, ayni zamanda Bohemya kralı oldu. Bâzı imparatorlar Bohemya kralı titrini, titulaire ve par courtoisie, velîahdlerine daha hayatlarında verdiler (İngiltere velîahdine belirli bir

yaşa gelince verilen Galler Prensi unvânı gibi). Macaristan krallığı unvânı da bâzı imparatorlar tarafından velîahdlere, belirli bir zamanda verilmiştir. Bu sistem içinde Çekoslovakya, 1918 sonuna, Birinci Cihan Savaşı'nın bitmesine kadar, Avusturya-Macaristan içinde kaldı.

Slovakya, Macaristan tâcına âid olarak Macaristan krallığının bir parçası, Bohemya ve Moravya ise, Bohemya kraliyet tâcı olarak, Avusturya imparatorluğu tarafından yönetildi. 1918'e kadar bu durum devâm etti.

Târîhî Nüfus

Uzun zaman bugünki Çekoslovakya topraklarında Prag dışında 50.000'in üzerinde nüfuslu şehir görülmez. Prag'ın nüfûsu 1700'de 50.000, 1750'de 81.000, 1800'de 85.000, 1825'de 104.000, 1850'de 128.000 (Brünn 53.000)'dir. 1850: Bohemya (52.062 km^2) 4.704.000, Moravya (21.659 km^2) 1.932.000 ve Macaristan tâcına âid Slovakya (48.957 km^2) 1.551.000. 1875: Bohemya 5.398.000, Moravya 2.138.000, Slovakya 1.900.000, toplam 9.436.000 (Prag 201.000, Brünn 78.000, Bratislava 53.000). 1900: Bohemya 6.319.000, Moravya 2.438.000, (Prag 202.000, Brünn 109.000). 1915: Prag 246.000, Brünn 139.000. Tafsîlât için bk.Avusturya-Macaristan.

1925'de Çekoslavakya Cumhûriyeti: 140.447 km^2, 13.612.000 n., Prag 711.000, Brno (Brünn) 233.000, Moravska Ostrava 120.000, Bratislava 100.000. 1950'de Çekoslovakya Halk Cumhûriyeti: 127.827 km^2, 12.463.000 n., Prag 949.000, Brno (Brünn) 281.000.

Çekoslovakya Cumhûriyeti (1918)

Cumhur başkanları: Tomaş Masaryk (1850-1937=87) (yazar) 12.1918-12.1935=17, 0; Edvard Beneş (1884-1948=64) (yazar) 12.1935-5.11.1938=2, 11 + 5.1945-7.6.1948=3, 1 = 6, 0; Klement Gottwald (1896-1953=57) (gazeteci) 6.1948-3.1953= 4, 9; Antonin Zápotocky (1884-1957=73) (işçi) 3.1953-11.1957=4, 8; Antonin Novotny (1904-1975=71) (işçi) 11.1957-5.1.1968=10, 2; Ludvik Svoboda (doğ.1895) (general) 28.3.1968-5.1975=7, 2; Gustáv Husák (doğ. 1913) (ilk Slovak başkan) 5. 1975-. Beneş'ten sn.Emil Hacha (1872-1945=73) (hâkim), cumhur başkanı oldu (30.11.1938-16.3.1939=0, 3, 16), 1945'te tevkıyf edilip hapiste öldürüldü. 1939-1945 arası, Alman işgal dönemidir.

28.11.1918'de Çekoslovakya Cumhûriyeti, 3'te 1 nüfûsu azınlık olmak üzere kuruldu. Yugoslavya, Romanya, Polonya ve Çekoslovakya'ya verilen sınırlar, Almanlar'la Macarlar'ı küçültmek, milyonlarcasını bu yeni devletlerin sınırları içinde bırakıp eritmek maksadını güdüyordu. Bu durum, İkinci Cihan Harbi'nin en büyük sebebidir.

İki Cihan Harbi arasında zengin bir sanâyî devleti olan Çekoslovakya'yı ikisi de profesör ve yazar olan Masaryk ve talebesi Beneş ikilisi, disiplinli bir demokrasi ile yürüttüler. Beneş, çok uzun müddet dış işleri bakanı ve sn. 85 yaşına gelen Masaryk çekilince cumhur başkanı oldu. Südetler denen bölgede 2.800.000 Alman'la 700.000 Çek yaşıyordu. Hitler, bu bölgeyi istedi. 10.11.1938'de Südetler, Çekoslovakya'nın direnmesine rağmen, İngiltere ve Fransa'nın baskısıyle Almanya'ya verildi. Polonya, Teschen ve Bohumin'i (1.11.1938), Macaristan da Güney Slovakya'yı (2.11.1938) aldı.

Rutenya da (Karpatlar) Macaristan'a verildi (15.3.1939). Slovakya, Çekoslovakya'dan ayrılıp müstakil devlet oldu (14.3.1939) (cumhur başkanı Tiso 4.11.1944'e kadar). 16.3.1939'da Almanya, Çekoslovakya'yı işgaal etti ve devlete son verdi. Mükemmel donatılmış Çek tümenleri, tek kurşun atmadı. "Bohemya-Moravya Himâye Bölgesi" adıyle ülke, zâhirî bir iç otonomi verilerek Almanya'ya katıldı (Çekoslovakya, Almanya'dan değil, Avusturya-Macaristan'dan ayrılarak 1918'de devlet olmuştu). Bu durum, bütün dünyâ tarafından oldu bitti şeklinde kabûl edildi ve ciddî ve fiilî bir reaksiyon gelmedi.

Ruslar, Slovakya'ya girdiler (4.11.1944). Bohemya ve Moravya ise Almanlar'ca şiddetle savunuldu. Fakat Amerikan ordusu Plzen'e girdi (5.5.1945). Prag'a 100 km kala, artık önünde bir mukaavemet unsuru da kalmayan Amerikan ordusu, Washington'dan yerinde durma emrini aldı ve Prag'ı Ruslar'ın "kurtaracağı" kendilerine bildirildi. Moskova'nın arzûsu ve Roosevelt'le yapılan bâzı anlaşmalara göre yaptığı baskı netîcesinde verilen bu emir, Çekoslovakya'nın Batı'da değil, Doğu'da kalacağını işâret etti. Ancak A.B.D., Çekoslovakya'nın yapısı (sanâyî ülkesi olması, Batı'ya dönük olması, demokrasiyi benimsemesi, kalkınmış ve kültürlü ve müreffeh bir toplum olması) bakımından ülkenin Rus peyki olmayacağı ve komünizmi benimsemeyeceği fikrindeydi. Beneş'e de çok güveniyordu.

İç işleri bakanını Komünist Partisi'nden seçmek zaafında bulunan Beneş, bir seri oyunla nüfûzunu kaybetti. Azınlıklar (3 milyon Alman, yarım milyon Macar) ülkelerine gönderildi (Yahûdîler'i Naziler yok etmişti). Zápotocky, 5.1947'de başbakan olur olmaz, Gottwald'in de desteğiyle bir darbe ile ülkeyi Rusya'ya bağladı (2.1948). Komünist halk cumhûriyeti îlân edildi ve Çekoslovakya, Batı tipi demokrasi dünyâsından ayrıldı. Eski başkanın oğlu dış işleri bakanı Jan Masaryk (1886-1948=62) Rus baskısıyle intihâr etti. Başkan Beneş yerini Gottwald'e bıraktı.

Komünizme ve Rus peykliğine mukaavemet, liberalleşme ve Batı ile temâs arama hareketi başladı. 1951'de Novotny, birinci sekreter olmuştu. Alexander Dubçek (doğ.1921), genel sekreter oldu (5.1.1968). Çekoslovakya'nın kopmak üzere bulunduğuna karar veren Rusya, 300.000 askerle ülkeyi işgaal etti (21.8.1968). Dubçek düştü (1970'de 6 ay için Ankara'ya büyükelçi yapıldı, sn.geri alındı). Husák genel sekreter oldu (17.4.1968). 1.1.1969'da Çekoslovakya, iki federe devletten (Czech ve Slovak) oluşan bir birleşik devlet hâline getirildi.

Bibliyografya. E.Freeman ve A.Hinly, *Histoire de la Formation Territoriale des Etats de l'Europe Centrale*, Paris 1894; Konrad Kretschmer, *Historische Geographie von Mitteleuropa, Handbuch der Mittelalteren und Neueren Geschichte*, Münih 1904; J.Anschbach, *Geschichte Kaiser Sigmund's*, 4 c., Hamburg, 1838-45; E.Bestiaux, *Bibliographie Tchèque*, Prag 1920; T.Capek, *Bohemia under Habsburg Misrule*, Londra 1915; A.M., *Bohemian Bibliography*, New York 1919; A.M., *The Czechs in America*, New York 1920; Edvard Beneş, *Bohemia's Case for Indepence*, Londra 1916; A.M., *La Politique Extérieure de la République Tchécoslovaque*, Prag 1922; N.van Wijk, *The Czechoslovak Republic*, Londra 1923; L.Weiss, *La République Tchécoslovaque*, Paris 1919; Burghard von der Decken, *Die Wirtschaft der Tschechoslovakei*, Dresden 1928; J.Cisár ve F.Pokorny, *The Czecho-Slovak Republic*,

Londra 1922; Alfred Fischel, *Das Tschechische Volk*, Breslau 1928; J.Gruber, *Czechoslovakia*, New York 1924; H.Hassinger, *Die Tschechoslovakei*, Viyana 1925; B.Horak, *The Year-Book of Czechoslovak Republic*, Prag 1929; J.Král, *Guide to Czechoslovak Republic*, Prag 1929; R.W. Seton-Watson, *The New Slovakia*, Prag 1924; J.Prokeş, *Histoire Tchécoslovaque*, Prag 1929; M.Mercier, *La Formation de l'Etat Tchécoslovaque*, Prag 1923; Kont Lützow, *Bohemia, An Historical Sketch*, Londra 1896; Vaclav Laska, *Atlas de la République Tchécoslovaque*, Prag 1936; Bohus Beneş, *Through the Czech Crisis*, Londra 1939; Sheila Grant Duff, *A German Protectorate, The Czechs under Nazi Rule*, Londra 1942; E.V.Erdely, *Germany's First European Protectorate, the Fate of the Czechs and Slovaks*, Londra 1941; A.M., *Czechoslovakia, Germany's First European Protectorate*, Londra 1942; G.Druce, *In the Heart of Europe, Life in Czechoslovakia*, Londra 1936; C.Holland, *Czechoslovakia, the Land and Its People*, Londra 1931; F.John, *The Foreign Policy of Czechoslovakia (1918-35)*, New York 1937; R.J.Kerner vs., *Czechoslovakia, Twenty Years of Independence*, Londra 1940; J.F.Vondraçek, *The Foreign Policy of Czechoslovakia (1918-35)*, Londra 1937; E.Wiskemann, *Czechs and Germans*, Londra 1938; Zdenek Tobolka, *Politické Dejiny Çeskoslovenskêho Národa (1848-1914)*, 3 c., Prag 1934; C.E.Maurice, *Bohemia from the Earliest Times to the Foundation of the Czechoslovakia Republic in 1918*, Londra 1922; R.Martel, *La Ruthénie Sudcarpathique*, Paris 1935; K.Krofta, *Geschichte der Tschechoslowakei*, Berlin 1932, Fr.trc. Paris 1934, İng.trc.Londra 1935; *Manuel Statistique de la République Tchécoslovaque*, Prag, I: 1920, II: 1925, III: 1928, IV: 1932; *Annuaire Statistique de la République Tchécoslovaque*, Prag, 1934-38 arasında her yıl (Alm.tab'ı da var); *Statistical Survey of Czechoslovakia*, Prag, 1973'den bu yana her yıl; *Socialist Czechoslovakia*, Prag 1976; J.Demek vs., *Geography of Czechoslovakia*, Prag 1971; W.V.Wallace, *Czechoslovakia*, Londra 1977; A.H.Hermann, *A History of the Czechs*, Londra 1975; J.Korbel, *Twentieth-Century Czechoslovakia*, New York 1977; A.Oxley, A.Pravda ve A.Richie, *Czechoslovakia, The Party and the People*, New York 1973; V.S.Mamatey ve R.Luza vs., *A History of Czechoslovak Republic (1918-1948)*, Princeton 1973; O.Ulç, *Politics in Czechoslovakia*, San Francisco 1974; J.Prochazka, *English-Czech and Czech-English Dictionary*, Londra, 16: 1959; 1918 öncesi geniş bibl. için bk. AVUSTURYA.

II

POLONYA

Bugünki Polonya

Polonya (Osm.Lehistân, Alm.Polen, Fr.Polonie, İng.Poland), Lehler'in (Polonyalılar'ın) oturduğu ülkedir. Lehler, Çekler gibi (oraya bk.), Slavlar'ın Kuzey-Batı dalını oluşturan bir kavimdir. Çekler gibi Katolik'dir. Lehce de Çekce gibi Latin alfabesi ile yazılır.

Bugünki Polonya, asıl Polonya topraklarına intibâk etmez. Bugünki Polonya, doğusunu Rusya'ya bırakmış ve batıda, kuzeyde Alman toprakları almış bir Polonya'dır. 49 ilâ 55 arz ve 14 ilâ 24° tûlleri arasındadır. Kuzey Baltık Denizi'dir. Batıda Doğu Almanya, güneyde çok uzun bir sınırla Çekoslovakya, doğuda Sovyetler'in Ukrayna ve Beyaz Rusya cumhûriyetleri ve kuzey-doğuda Litvanya cumhûriyeti vardır. Baltık Denizi ülkeyi İsveç'ten ayırır. Büyük düzlüktür. 500 metreye varmak için güney-doğuya yaklaşmak gerekir ve 1.000 metreyi bulan hiç bir tepe yoktur. Vistül ırmağı ve kolları, ülkeyi geniş ölçüde sulayarak Baltık'a dökülür. Batıda Oder ve kolları, ülkeyi sular, Doğu Almanya ile sınır çizer ve Polonya'dan Baltık'a kavuşur. Oder'in güneyinde Çekoslovakya'ya kadar uzanan güney-batı bölgesi Silezya'dır. Bu yoğun sanâyî bölgesi,

XVIII. asırda Polonya, Avusturya ve Prusya arasında en büyük çekişmelere ve savaşlara sebeb olmuştur. Tamâmen bir Alman ülkesi iken bugün Silezya'daki Almanlar, 1945'ten sonra Almanya'ya sürülmüş ve ülke Leh'leşmiş durumdadır. 1981 rakamlarıyle bugünki Polonya şöyledir:

312.683 km²(Avrupa'da 7.), 35.900.000 n.(1981) (Avrupa'da 7.), 115 yoğunluk, GSMH(1981) 143.600.000.000 dolar (Avrupa'da 8., Dünyâ'da 13.) ve p.c. 4.000 dolar, resmî adı Polska Rzeczpospolita Ludowa (kısaca Polska=Polonya), resmî dili Lehce, hâkim din Katolik, komünist cumhûriyet, Varşova Paktı ve Komekon üyesi, Rusya peyki, başkent Varşova. 210.000 kara + 22.500 deniz + 87.000 hava (710 harb tayyâresi) + 72.000 jandarma = 391.500 asker silâh altındadır. Askerlik 2 yıl (denizde 3 yıl) mecbûrîdir. 1980 savunma büdcesi 4.670.000.000 dolardır.

1954'de 19 eyâlet iken bugün "voyvodalık" denen 49 ile ayrılmıştır. İller 1.526 ilâ 12.331 km² ve 232.000 ilâ 5.268.000 n. arasındadır. İller 803 ilçeye ve ilçeler de 2.070 nâhiyeye ayrılır. 1978'de nüfûsun % 58'i şehirli, % 42'si köylü idi ki Avrupa kıt'ası için köylü nisbeti yüksek bir nisbettir.

En büyük şehirler: Varşova (Leh.Warsaw) 1.624.000 (1940: 1.400, 1955: 996), Katowice (banliyö şehirlerle) 1.546.000 (1955: 956), Lódz 854.000 (1940: 780, 1955: 671), Krakovi (Leh.Kraków) 727.000 (1955: 423), Wroclaw (Alm.Breslau) 624.000 (1955: 374), Poznan 558.000 (1955: 372), Gdansk (Alm.Danzig) 460.000 (1955: 240), Szczecin (Alm.Stettin) 398.000, Bydgoszcz (Alm.Bromberg) 353.000, Lublin 306.000.- Breslau, Danzig ve Stettin 1945'e kadar Almanya'ya âiddi.

Din: Katolik 35.060.000, Ortodoks 483.000, Protestan 330.000, Mûsevî 13.000, Müslümân (Sünnî-Ḥanefî) 14.000. 1978'de seçilen papa Jean Paul II, Leh'dir ve Polonya'da kardinal iken seçilip Vatikan'a gelmiştir. Asırlardan beri seçilen İtalyan olmayan ilk papa'dır. 1939'da 3,5 milyon olan Mûsevî ve Yidiş (Yahûdî Almancası) konuşan halkın 3 milyonu Naziler'ce öldürülmüştür.

Dil: Lehce 35.399.000, Ukranca 198.000, Beyaz Rusca 182.000, Rusca 38.000, Çekce 3.000 ve Slovakca 23.000; Slav dillerinden olmayan diller: Almanca 16.000, Litvanca 11.000, Çingenece 15.000, Yunanca 6.000, Makedonca 6.000, Türkce 13.000. Türkler, ülkenin yerlisi Tatar grubundandır.

Dünyâ'da Lehce, anadili ol. 42.327.000 kişinin dilidir ve bu bakımdan Dünyâ dilleri arasında 21.'dir. Avrupa'da anadili ol. konuşulan diller arasında 7. gelir. 1969'da A.B.D.'nde 6,5 milyon, Sovyetler'de 1,4 milyon, İngiltere'de 150.000 ve dîğer ülkelerde 1.830.000 kişi Lehce konuşuyordu. Şimdi bu rakamlar düşmüş, bilhassa A.B.D. ve İngiltere'ye yerleşenler, Lehce'yi unutup İngilizce konuşmaya başlamışlardır. 1981 için anadili olarak Lehce konuşanların tahmîni şöyledir: Polonya 35.399.000, Sovyetler 1.467.000, Fransa 435.000, Belçika 70.000, İsviçre 10.000, İsveç 6.000, Almanya 1.000, Çekoslovakya 80.000 (toplam Avrupa'da 37.478.000); A.B.D. 4.300.000 (A.B.D.'nda 5. anadili), Kanada 365.000; Brezilya 100.000; Avustralya 71.000; Afrika ülkelerinde 12.000; Türkiye'de 1.000 (Polinezköy).

Petrol 0,2 (1960), 0,4 (70), 0,3(80) milyon ton. Kömür 201 milyon ton (79). Buğday 6 milyon ton (âzamî ürün, 78), patates 49,6 milyon ton (79), balık 605.000 ton

(79). Turist 9.131.000 (79) (yalnız 1.016.000 Batı ülkelerinden gerisi Komünist bloktan). Dışarıya giden Polonyalı turist sayısı 10.296.000 (yalnız 601.000'i Batı ülkelerine). Yol 146.900 km(79) (50'de 107.600 km), demiryolu 27.132 km (80) (7.100 km'si elektrikli) (50'de 24.600 km), 4.427.500 motörlü vâsıta (79) (50'de 117.500), ticâret filosu 2.875.000 ton (79)(50'de 291.000 ton), telefon 1.851.500 (79)(50'de 207.100), TV 7.710.000 (79), doktor 84.700 (79).

1979'da 10 üniversite ve dîğer yüksek okullarda 466.400 talebe (241.000'i kız) ve 53.500 öğretim üyesi vardı. 1950'de 5 üniversitede 110.200 talebe, 1.497 öğretim üyesi bulunuyordu. 1950 durumu: Varşova üniversitesinde (1818) 72.800, Krakovi'de (1362) 11.400, Poznan'da 8.900, Lodz'da 8.760, Breslau'da (1702) 8.400 talebe.

Târîhî Coğrafya

Polonya, Orta Çağ sonlarından 1772'deki ilk bölüşülmesine kadar, Dünyâ'nın büyük devletleri arasındadır. XVII. asrın son yıllarına kadar da Avrupa'da Rusya'dan daha ehemmiyetli ve güçlü bir büyük devlet sayılmaktadır. Gerçek, vaz geçilmesi imkânsız ve vaz geçildiği hâlde Avrupa ve Dünyâ dengesini kötü şekilde değiştirecek bir devlettir. Zîrâ güneyde Türkiye, batıda Almanya ve doğuda Rusya gibi üç büyük devlet arasında oluşmuştur. Bu üç büyük devletten birinin eline geçmesi, dîğer ikisi için büyük ölçüde zarar verici olur ve olmuştur. Moskova'yı işgaal edecek derecede kudret kazanabilen Polonya, denize çıkışının zorluğu ve kara devleti olması faktörleri ve millî hânedânını kaybetmesi, seçimle kral getirmek ve soylulara veto hakkı tanımak gibi faktörlerle, gittikce zayıflamış, Rusya ile Almanya ve Avusturya arasında sıkışıp yok olmuştur. Ki artık bu devirde Türkiye, Polonya istiklâlini savunamamıştır. Önceleri Osmanlı Türk imparatorluğu, Polonya'yı kendisine kuzeyde yollarını kapatan bir devlet gözüyle görmüş, Katolik Polonya, Müslümân Türkiye'ye karşı Doğu Avrupa'yı elinden geldiği kadar savunmuştur. Ama XVI. asır sonlarında Türkiye'ye resmen tâbî olmuş ve Osmanlı imparatorluğunun bir parçası hâline gelmiştir. XVII. asırda da zaman zamân Osmanlı nüfûzuna düşmüştür. 1683'te Osmanlı prestijini kıran ve Viyana muhâsarasını bozguna çeviren Kahlenberg (Osm.Alaman Dağı) meydan muhârebesinde müttefik Avrupa ordusuna, Polonya kralı kumanda etmiştir. Bu sûretle XVIII. asra girilmiş ve büyüyen Rusya ve Almanya(Avusturya) tehlikesi karşısında Bâb-ı Âlî, artık Polonya'yı devamlı savunan, Polonya ile sınırları olmasına rağmen hiç bir toprak talebi olmıyan başlıca devlet hâline gelmiş ve Batı'da Fransa da Polonya'yı Alman-Rus istîlâsına karşı savunmuştur. 1768'de Bâb-ı Âlî, Polonya'nın istiklâline müdâhalesini *casus belli* sayarak Rusya'ya harb îlân etmiş ve 1774'te bu harbden mağlûb çıkmıştır. Ancak XIX. asırda da Polonya'yı savunmakta devâm etmiştir. Bu sûretle samîmî bir Türk-Leh dostluğu doğmuştur. Bâzı Leh aydınları ihtidâ ederek, Osmanlı devletinde mühim görevler almışlardır.

XVI. asrın son yıllarında Osmanlı himâyesindeki Polonya-Litvanya'nın nüfûsu 7.000.000 kadardır. 1700'de 760.407 km², 12.000.000 kadardır (Varşova 75.000). 1700'de Rusya imparatorluğunun nüfûsu da 12 milyon tahmîn ediliyordu. 1750'de 790.400 km² ve 15.600.000 nüfusdur (Varşova 58.000, Dresden 50.000); fakat bu devirde Saksonya ile birleştiği için Saksonya'nın nüfûsu da dâhildir. 1750'de Polonya'ya gözünü dikmiş Rusya'nın nüfûsu 15 ve Prusya'nın 2,4 milyondan ibârettir.

Bu Büyük Polonya Krallığı, 1772, 1793 ve 1795'te üç def'a bölüşülerek siyâsî coğrafyadan tamâmen silindi. Bu da bölüşen Rus ve Alman'ı, Slavlık'la Cermen'liği karşı karşıya getirdi ve Avrupa'nın dengesini bozdu. 1772 Polonyası yalnız Danzig limanını elinde tutarak Baltık'a çıkabiliyordu. Doğu Prusya, Prusya krallığının elindeydi. Ancak Litvanya'nın tamâmı ile Letonya'nın Dvina ırmağı güneyinde kalan yarısı da elinde olduğu için, en kuzeyden de Baltık'a ve Riga Körfezi'ne sâhilleri bulunuyordu. Fakat tam bir kara devleti idi. Ancak en geniş sınırları içinde bile bugünki kadar batıya gitmiyordu, zîrâ Pomeranya elinde değildi. Fakat Silezya'ya hâkimdi ve güney sınırı aşağı yukarı bugünkine uyuyordu. Doğuda çok ileri idi. Bugünki Beyaz Rusya'nın tamâmı ile Dnyepr batısında kalan Ukrayna'nın büyük kısmını (Karadeniz'e yaklaşan Osmanlı kısımları hâric) içine alıyordu. Daha önceleri Rusya'nın Smolensk bölgesi, Kiev ve doğusunda kalan topraklar da Polonya'nın idi, Rusya'ya geçmişti. 1699 Karlofca Muâhedesi ile de Osmanlı'dan Podolya'yı almıştı (Podolya, merkezi Lwow (Alm.Lemberg) ile berâber bir beylerbeyinin idâresinde Osmanlı eyâleti idi).

5.8.1772 paylaşmasında 211.000 km^2 ve o zamanki nüfusla 4.800.000 nüfus 3 devlet arasında bölüşüldü. Almanya imparatorluğu (Avusturya) 2.300.000 nüfus, Prusya krallığı 900.000 nüfus, Rusya imparatorluğu 1.600.000 nüfûs aldı. 1768'de Türkiye'nin başlattığı harbde ilk def'a olarak yenilmesi, bu paylaşmayı mümkün kıldı ve 1763'de Yedi Yıl savaşını İngiltere ve Prusya'ya karşı kaybeden Fransa da, Polonya sınırlarını savunacak bir savaşa Türkiye'nin yanında girmeye yüreklenemedi. Diplomatik yolla paylaşmayı önlemeye çalıştı, başaramadı. 1772 paylaşmasından sonra Polonya, 521.000 km^2 ve 10.200.000 nüfûsa düştü. Avusturya, Podolya ve Galiçya'yı; Prusya, Danzig limanı dışında Pomeranya ile Doğu Prusya'yı birleştiren bölgeyi, Rusya ise Dnyepr ve Dvina doğusunda kalan Beyaz Rusya'nın doğusunu aldı.

1793 paylaşması, yeni bir Rus ve Alman müttefik harbinden Türkiye'nin mağlûb çıkması ile mümkün oldu. İhtilâl Fransası gene Polonya'yı savunamadı. Bu paylaşmaya Avusturya katılmadı. Rusya 3.000.000 nüfus ve Prusya az bir şey (Poznan eyâleti) aldı. Rusya, Beyaz Rusya ve Ukrayna'nın geri kalan parçalarını alarak bugünki Polonya-Sovyetler sınırını tuttu. Bu sûretle 731.978 km^2 ve 15.000.000 n. olan 1772 öncesi Polonya'sından (ayni toprakların 1957 nüfûsu 51.796.000) pek az bir şey kaldı. Bunu da 1795 paylaşması ortadan kaldırdı. Polonya'yı tamâmen silen 1795 paylaşmasında Rusya aslan payını aldı: Güney Letonya, Litvanya ve Polonya'nın doğu şeridini elde etti. Avusturya'ya Krakovi dâhil Küçük Polonya denen bölge, Prusya'ya ise Varşova dâhil Mazovya düştü.

Napoléon, 1807'de Fransa peyki, denize çıkışı olmayan, krallık titri verilmeyen bir Varşova büyük-dukalığı kurdu ise de 1815 Viyana Muâhedesi, Prusya'nın aleyhine olarak bu büyük-dukalığın en büyük kısmını, Varşova dâhil, Rusya'ya verdi. Prusya'ya sâdece kuzey-batı kısmı (Prosna çayı batısı) verildi.

1825'te 100.000 nüfuslu Varşova şehri Rusya'ya âiddi. 94.000 nüfuslu Breslau ile 56.000 nüfuslu Danzig, Prusya'nındı ama, bu şehirler Alman şehirleri durumundaydı ve Leh nüfûsu barındırmıyordu. 1850'de Rusya'nın Varşova büyük-dukalığı denen ve başında umûmî vâlî olarak ekseriyâ bir grandük (Romanov imparatorluk prensi, çar'ın kardeşi veyâ oğlu veyâ kuzeni) bulunan eyâlet 127.317 km^2 ve 4.840.000 nüfuslu idi (Varşova 155.000 nüfusla imparatorluğun 3. şehri). Avusturya imparatorluğunun

Avusturya tâcına bağlı Leh toprakları Galiçya (101.607 km², 5.955.000 n.), Silezya (5.148 km², 469.000 n.) idi (Lwow=Lemberg 63.000). Bu târihte Prusya'nın Breslau şehrinin 112.000 ve Danzig'in 59.000 nüfûsu bulunuyordu.

1875: Rusya'nın Varşova eyâleti 6.327.000 n.(Varşova 294.000 n.ile imparatorluğun 3. şehri). Avusturya'ya bağlı Galiçya'da 5.398.000 ve Silezya'da 539.000 n.(Lwow 91.000, Krakovi 52.000). Almanya imparatorluğunun Prusya tâcına bağlı olup bugün Polonya'da kalan şehirlerin 1875 nüfusları: Breslau 223.000, Danzig 95.000, Stettin 80.000, Poznan 63.000 (sonuncusu hâric dîğerleri Alman nüfusla meskûn).

1900: Almanya imparatorluğunun Prusya krallığına bağlı bugünki Polonya şehirleri olarak Breslau 422.000 (Alman), Katowice 236.000(Alman), Stettin 210.000 (Alman), Danzig 140.000(Alman), Posen (Leh.Poznan) 117.000(Leh). Rusya'nın Varşova eyâleti 9.402.000 n.(Varşova gene 3.şehir ol.702.000, Lodz 347.000). Avusturya-Macaristan'ın Avusturya imparatorluk tâcına bağlı ol. Silezya 680.000 ve Galiçya 7.816.000 n.(Lwow 160.000).

1915: Almanya imparatorluğunun bugün Polonya'da kalan şehirleri: Breslau 567.000(Alman), Katowice 292.000(Alman), Stettin 261.000(Alman), Danzig 201.000 (Alman), Posen 173.000(Leh). Rusya'nın Varşova eyâleti 127.317 km² (Varşova 789.000, Lodz 416.000). Avusturya'nın Galiçya (101.607 km²) ve Silezya (Avusturya Silezyası) (Silezya'nın gerisi Almanya'da) (Lwow 227.000).

1925: Polonya Cumhûriyeti 388.930 km², 27.177.000 n. Varşova 936.000, Lodz 452.000, Lwow 219.000, Katowice 212.000, Poznan 185.000, Krakovi 184.000, Vilno 129.000, Lublin 100.000.- 1950: Polonya Halk Cumhûriyeti 311.730 km², 24.500.000 n. Varşova 642.000, Lodz 622.000, Katowice 835.000, Krakovi 348.000, Breslau 341.000, Poznan 327.000, Stettin 200.000.

1939 sınırları içindeki Polonya'da (388.930 km²) 1775'de 11.000.000, 1946'da 23.930.000, 1950'de 24.977.000, 1954'de 27.000.000, 1957'de 28.000.000, 1959'da 29.600.000, 1978'de 35.032.000 n.

39.9.1921 sayımı: 388.930 km², 27.177.000 n.: 18.814.000 Katolik Leh, 3.163.000 Ortodoks Ruten (Ukran), 2.845.000 Mûsevî Yidiş, 1.060.000 Ortodoks Beyaz Rus, 1.059.000 Protestan Alman, 35.000 Litvan, Çek, Slovak, Çingene, Türk, Yunanlı, Makedon vs.

1939'da Rusya'ya 194.604 km² ve 7.000.000 n.(1954 nüfûsu) bıraktı ki, hâlen Rusya'dadır (Ukrayna, Beyaz Rusya, Litvanya). 1945'te Almanya'dan 104.828 km², 8.570.000 n.(1954 nüfûsu 7.250.000) aldı ki hâlâ Polonya'dadır. 1944-50 arasında 3.570.000 Alman, Batı Almanya'ya göçüp Almanya'dan ilhâk edilen toprakları boşalttığı hâlde 1954'de Polonya'da hâlâ 3.500.000 Alman ve 150.000 Yidiş kalmıştı, bunlar da sonraki yıllarda ülkeyi terkettiler.

Polonya Dukaları ve Kralları

1) Piast (842-861=18)

2) Ziemovit (861-892=31) (1'in oğlu)

3) Leszko (IV) (892-913=21) (2'nin oğlu)

4) Ziemomyslas (913-960=47) (3'ün oğlu)

5) Mieszko I (960-992=32) (4'ün oğlu)

6) Boreslaw I Chobry=Yiğit (992-1025=33) (5'in oğlu) (967-1025=58) (kral 1024)

7) Miecislaw(Mieszko) II (duka 1025-1034=9) (6'nın oğlu) (ölm.1037)

7a) Bezprim (1031-1031=1) (6 oğlu)

8) Kazimierz I "Sâkin", "Müceddid" (duka 1034(fiilen 1051)-1058=24 (7) (7'nin oğlu) (1015-1058=43)

9) Boreslaw II "Dikkafalı", "Atak" (1058-1079=21, kral 1077) (8'in oğlu) (1039-1081=42)

10) Wladyslaw I Hermann (duka 1079-1102=23) (8'in oğlu) (1043-1102=59)

11) Boreslaw III Krzyvusty=Boşluk Dolduran (duka 1102-1138=36) (10'un oğlu) (1086-1138=52)

12) Wladyslaw II (1138-1146=8) (kral 1142) (11'in oğlu) (1104-1157=53)

13) Boreslaw IV (1146-1173=27 duka) (11'in oğlu) (1127-1173=46)

14) Miecislaw III "Eski" (duka 1173-1177=4 + 1199-1202=3=7) (11'in oğlu) (1131-1202=71)

15) Kazimierz II "Âdil" (kral 1177-1194=17) (11'in oğlu) (1138-1194=56)

16) Leszko (V) "Ak" (kral 1194-1199=5 + 1207-1227=20=25) (15'in oğlu) (1188-1227=39)

17) Wladyslaw III "Cılızbacak" (duka 1202-1207=5) (14'ün oğlu)(1168-1231=63)

18) Boreslaw V "Afîf ve Müeddeb" (kral 1227-1279=52) (16'nın oğlu) (1219-1279=60)

19) Leszko (VI) "Kara" (kral 1279-1289=10) (15'in torununun oğlu)

20) Przemyslav (II) (duka 1289-kral 1295-1296=7) (14'ün torununun torunu) (1257-1296=39)

21) Wenceslav (duka 1296-kral 1300-1305=9) (20'nin dâmâdı) (1266-1305=39) (Premysl Hânedânı)

22) Wladyslaw IV Lokietek=Cüce (duka 1305-kral 1320-1333=28) (19'un kardeşi) (1260-1333=73)

23) Kazimierz III "By." (kral 1333-1370=37) (22'nin oğlu) (1309-1370=61)

24) Louis "By." (1370-1382=12) (22'nin kızının oğlu) (1326-1382=56) (Anjou Hânedânı)

25) Jadwiga (1382-1386=4) (24'ün kızı) (1372-1399=27) (Anjou Hânedânı)

26) Wladyslaw V Jagellon (1386-1434=48) (25'in zevci) (1350-1434=84) (Jagellon Hânedânı)

27) Wladyslaw VI (1434-1444=10) (26'nın oğlu) (1424-1444=20)

28) Kazimierz IV(1444-1492=48) (26'nın oğlu) (1426-1492=66)

29) Jan-Olbracht (1492-1501=9) (28'in oğlu) (1459-1501=42)

30) Alexander (1501-1506=5) (28'in oğlu) (1461-1506=45)

31) Sigismund I (1506-1548=42) (28'in oğlu) (1467-1548=81)

32) Sigismund II August (1548-1572=24) (31'in oğlu) (1520-1572=52)

33) Henri de Valois (1572-1574=2) (1551-1589=38) (Capet Hânedânı)

34) Stephan Bathory (1574-1586=12) (31'in dâmâdı) (1533-1586=53) (Bathory Hânedânı)

35) Sigismund III Wasa (1586-1632=46) (31'in kızının oğlu) (1566-1632=66) (Wasa Hânedânı)

36) Wladyslaw VII (1632-1648=16) (35'in oğlu) (1595-1648=53) (Wasa Hânedânı)

37) Jan II-Kazimierz V (1648-1668=20) (35'in oğlu) (1609-1672=63) (Wasa Hânedânı)

38) Michael Wisniowecki (1668-1673=5) (1638-1673=35) (Jagellon Hânedânı)

39) Jan III Sobiesky (1673-1696=23) (1624-1696=72) (Sobiesky Hânedânı)

40) August II Friedrich (1696-1703=7 + 1709-1733=24=31) (1670-1733=63) (Saksonya Hânedânı)

41) Stanislas I Leszcinsky "Velînîmet" (1703-1709=6) (1681-1766=85)

42) August III Friedrich II (1733-1763=30) (40'ın oğlu) (1696-1763=67) (Saksonya)

43) Stanislas II August IV Poniatowsky (1763-25.11.1795=32)(1732-1798=66)

44) Friedrich III-August V(by.-duka 1807-1813=6) (1750-1827=77)(42'nin oğlu) (Saksonya Hânedânı)

Hânedânların hükümrânlık müddetleri: Piast Hânedânı (Leh) 842-1296=454 + 1305-1370=65 = 519. Premysl Hânedânı (Çek) 1296-1305=9. Capet-Anjou-Napoli-Macaristân Hânedânı (Fransız) 1370-1386=16 (1 kral, 1 kraliçe). Jagellon Hânedânı (Litvan) 1386-1572=186 (7 kral, no.26-32) + 1668-1673=5=191. Capet-Valois Hânedânı (Fransız) 1572-1574=2(1 kral). Bathory Hânedânı (Macar) 1574-1586=12 (1 kral). Wasa Hânedânı (İsveçli) 1586-1668=82 (3 kral, no.35-37). Sobiesky Hânedânı 1673-1696=23 (1 kral) (Leh). Saksonya Hânedânı (Alman) 1696-1703=7 + 1709-1763=54 + 1807-1813=6=67(2 kral, 1 by.duka, no.40, 42, 44). Leçinski Hânedânı (Leh) 1703-1709=6 (1 kral, no.41). Poniatowsky Hânedânı (Leh) 1763-1795=32(1 kral, no.43).

Piast Hânedânı (842-1370)

"Leh" kelimesi, Lehce değildir. Litvanca Lenka, Macarca Lengyel, Türkce Leh, Polonyalılar'a verilen addır. Lehce'de bu milletin adı Pol'dur. Doğu Avrupa'dan gelen bir kaç Slav kabîlesinin Vistül boyuna V. asır sonlarında Türk itmesiyle gelip yerleşmesiyle oluşmuştur. Slavca'nın Lehce hâline gelecek şîvesini konuşan kabîleler, Vistül çevresinde çoğalıp yayıldılar. IX. asır ortalarında bir boy beyi, Piast, ilk Leh devletini ve millî hânedânı kurdu. Bu prenslik, Vistül'ün Warta ve Noteç çayları arasındaki bölgede kuruldu, bugünki Poznan'ı ve doğusunu içine alıyordu. Burası Büyük

Polonya denen bölgededir. Büyük Polonya, Obra'nın doğusu, Oder'in kuzeyi, Noteç'in güneyidir ve doğuda Lodz'a kadar uzanır. Güney-doğusuna Küçük Polonya denir, Oder-Vistül-Pilica akarsuları arasında kalan bölgedir. Büyük Polonya'nın kuzey-doğusu ise Mazurya'dır ve Varşova buradadır. Adını Mazur denen Leh boyundan almıştır ("mazurka" dansı bu boyun halk raksıdır). Mazurya ile Büyük Polonya arasındaki bölge, Kujawie'dir. Lodz buradadır. Krakovi ise, Küçük Polonya'dadır. Oder ırmağı ile Südet Dağları arasında kalan Silezya ise, Leh-Alman-Çek çekişme bölgesidir, önce Leh nüfûs üstün iken sonraları tamâma yakın kısmı Alman'laşmıştır. Târîhî Polonya budur. Görüldüğü gibi, Baltık'a ve hiç bir denize erişememektedir. Baltık kıyılarını Lehlere, Noteç çayı kuzeyinde Pomeranya ve daha doğuda Doğu Prusya kapatmaktadır. Daha kuzey-doğuda Litvanya, ayrı bir devlettir, Beyaz Rusya'yı, Güney Letonya'yı da içine almaktadır. Lehler sonra Küçük Polonya'dan güney-doğuya doğru Galiçya'ya, Podolya'ya, Ukrayna'ya yayılmışlar, Moldavya'ya dayanmışlar, Moldavya (Boğdan) Romen beyliğini, 1456 Osmanlı tâbiyyetinden önce tâbiyyetlerine almışlardır. Bu sûretle Karadeniz'e ve Baltık'a fütûhât yoluyle çıkmak istemişlerse de, Macaristan gibi gerçek bir kara devleti olmaktan öteye muvaffak olamamışlardır. Denize ancak 1945'teki Alman yıkımı üzerine çıkabilmişlerdir.

Batıda ve kuzeyde Almanlar'ın Prusya(daha önce Brandenburg) ve güney-batıda Saksonya devletleriyle komşu olan Lehler, en muhârib Alman kavimlerine çatmış bulunuyorlardı. Güney komşuları Çekler, Bohemya krallığını oluşturdular. Güney-doğu komşuları Slovaklar ise, çok kudretli Macaristan krallığının tebeası idiler. Polonya, Bohemya ve Macaristan hânedânları, millî hânedânları olan Piast'lar, Premysl'ler, Arpad'lar erkek tarafından tükenince, kral alış verişine başlamışlardır. Üçünün de Katolik ve Lehler'le Çekler'in Kuzey-batı Slavı olmaları, münâsebetleri kolaylaştırmış, üç krallıktan bâzan ikisi, nâdiren üçü, ayni hükümdârın tâcı altında birleşmiştir. Avusturya'da Habsburglar ise, Almanya imparatorluk tâcını irsî olarak ellerine geçirince, bu üç krallıkta taht açılmasına karşı açıkgöz davranmışlar, çok def'a muvaffak olmuşlar, 1526'da Bohemya, 1699'da Macaristan tâclarını tamâmen ve fiilen elde etmeye kadar varmışlar, Polonya'nın ise tâmamına hâkim olamamışlardır. XIV. asrın sonlarından îtibâren Balkanlar'dan Orta Avrupa'ya ilerleyen Türk fütûhâtını durdurmak için Polonya, büyük gayretler göstermiş ve Macaristan'ı desteklemiş, XV. asır sonlarında Varşova'ya kadar girip yakan Türk akıncılarından sonra XVI. asır sonlarında Polonya, Osmanlı Türkiyesi'ni metbû tanımak ve Bâb-ı Âlî'nin kendisi için seçtiği kralları tahta oturtmak mecbûriyetinde kalmıştır.

Boreslaw I(6), 966'da Katolik Hıristiyan oldu. Büyük Türk Hâkaanı Satuk Buğra Hân'ın devlet dîni ol.İslâm'ı kabûlünden sâdece 42 yıl ve ölümünden sâdece 9 yıl sonradır. Ama halkın pagan'lıktan yeni dîne geçmesi dönemi hayli devâm ettiği gibi Piast hânedânı mensublarının da Katolik olmaları bir anda vuku' bulmadı. İlk piskoposluk, Piastlar'ın taht şehri Poznan'da kuruldu. Magdeburg Alman başpiskoposluğuna bağlı idi. İlk doğrudan doğruya Papa'ya bağlı başpiskoposluk 999'da Gniezno'da (Gnesni, Alm.Gnesen) kuruldu ki, Piastlar'ın sonraki taht şehridir. 960-1038'de Lublin, başkent durumundadır. XII. asırda Gnesno başkenttir. Fakat 1038'den beri Krakovi, başkent olmaya başladı ve sonunda burada taht şehri takarrür etti. 1569 ve kesin şekilde 1596'da başkent, Krakovi'den Varşova'ya nakledildi. Varşova,

Mazovya dukalığının merkezi idi ki, Litvanya büyük-dukalığına tâbî idi. Piast hânedânından son Mazovya (Varşova) dukası Janusz III de Litvanya Jagellonları'na tâbî iken öldü ve dukalık, Polonya krallığına geçti. Polonya'ya tâbî Zator dukalığı, 1494'te Polonya tâbii olduktan az sonra son duka Janusz II'nin ölümü üzerine Polonya'ya katıldı.

Polonya 1005'e kadar ve 1025-1034 arasında Almanya imparatoruna tâbî oldu. Zîrâ 1024'te ilk def'a kral unvânı, Duka Boreslaw I(6) tar., İmparator'dan alındı. Ancak Wladyslaw II(12), kral unvânını 1142'de Papa'dan aldı ve İmparator'la alâkasını kesti. Kral unvânı 1024-1025=1 + 1077-1079=2 + 1142-1146=4 + 1177-1199=22 + 1207-1289=82, 1300-1305=5 arasında kullanılmış, bunun dışında duka unvânı taşınmış, ancak Piast hânedânından bir kaç kişi aynı anda çeşitli bölgeler için duka unvânı kullanmışlardır (4 dukalık). 1320'de kral unvânı takakkür etmiş ve bu târihten îtibâren Polonya hükümdarları 1795'e kadar istisnâsız kral unvânı taşımışlardır.

1241'de Batu Han'ın Moğollar'ı, Liegnitz meydan muhârebesinde Leh ordusunu imhâ etti. Krakovi, Breslau, Sandomir'e giren Moğollar bu şehirleri tahrîb ettiler. 1259'da ve 1288'de Altınordu kuvvetleri tekrar Sandomir ve Krakovi'ye girdi.

Livonya, Estonya, Kurland, XIII. asırda Alman Porte-Glaive şövalyelerinin eline geçti. Almanlar, Slavlar'ı Baltık sâhillerinden iyice içeriye sürdüler. Bu tarîkatin son üstâd-ı âzamı Kettler, 1561'de Polonya'ya tâbî oldu ve 1566'da bu ülkeler tamâmen Polonya'nın Litvanya büyük-dukalığına katıldı. Doğu Prusya ise Töton Alman askerî tarîkatinin elindeydi. Polonya'ya tâbî oldu. Fakat Brandenburg markiliğine katıldı ki sonradan Prusya devleti hâline gelmiştir.

I. Boreslaw (992-1025), Silezya'yı ve 1003-4 arasında geçici ol.Bohemya ve Moravya'yı fethetti, 1024'te ilk Polonya kralı oldu. 999-1034 arasında Piastlar, Bohemya (b.bk.) dukası ol.da hüküm sürdüler. I. Boreslaw'ın babası I. Mieszko (960-992), Büyük Polonya (Wielkopolska), Küçük Polonya (Malopolska), Mazovya birliğini sağladıktan başka, Pomeranya ve Silezya'yı da itâat ettirmişti. 1034-1038'de Polonya tahtı fiilen boş kaldı.

III. Boreslaw (1102-1138), Pomeranya'yı alıp Baltık'a çıktı. Devlet, en geniş sınırlarına ulaştı. Doğuda Bug ırmağına dayandı. Ancak Moravya (1104-18), Bohemya (1003-4), Slovakya'da (1004-18) Leh hâkimiyeti geçici oldu. 1138'de III. Boreslaw, ülkeyi 4 oğlu arasında bölüştürdü. Büyükleri Duka II. Wladyslaw'ı metbû tanıyan dîğer 3 kardeş de duka idi. Polonya'yı oluşturan 4 Leh dukalığı: Büyük Polonya (Poznan ve Griezno), Küçük Polonya (Krakovi ve Sandomierz), Silezya ve Kujawy. Ayrıca müstakil Mazovya dukalığı vardı (Varşova bölgesi).

Mieszko (Miecyslas, Mesco) I(no.5) = Dobrova (Dambrowka) (ölm.992), Bohemya dukası Boreslas I'in kızı, izd. 966. Mieszko, bu prensesle evlenebilmek için Hıristiyan oldu, Polonya düşesi 966-982=16. Mieszko'nun hemşîresi: Adelaide=Gésa, Macaristan dukası. Mieszko, Hıristiyan olmasına rağmen, 977'de 2. eş olarak Brandenburg margravı Thierry'nin kızı Oda ile evlendi. Bundan olan kızı: Gunhild=Suenon I, Danimarka kralı, ölm.1015. Mieszko'nun 1. izd.dan olan kç. oğlu: Wladibow (Blademar) (ölm.1003), Bohemya dukası 1002-1003=1. Mieszko'nun by.oğlu ve halefi:

Boreslaw I(6): vel.967-992=25, Bohemya dukası 999-1025=26. =1. Misnia margravı Ricdag'ın kızı, tal. =2. Judith, Macaristan dukası Gésa'nın kızı, tal. =3. Konilda, Dobremir'in kızı. =4. Oda, Misnia margravı Eckard I kızı, izd.1008, tal. =5. Predslawa, Rusya by.- dukası Vladimir'in kızı. 2 oğlu ve 1 kızı, hep 3. izd.'dandır: Regelinda=Hermann, Misnia margravı ve I. Eckard'ın oğlu, izd.1003.- Besprim (ölm.1032), Moravya dukası: -1032.- Mieszko II(7) = Richissa, Rhin kontu Ezzo'nun kızı, izd.1015, tal.1036, ölm.1063, Polonya düşesi 1025-1034=9, izd.müd.27. Mieszko II'nin kızı: Richissa(Richeza)=Béla I, Macaristan kralı (ölm.1064), çocukları için bk.Macaristan/Arpadlar.

Kazimierz I(8): 1034-1051 arasında titulaire ol.duka idi, bu yılların by.kısmını 1037'de gittiği Fransa'da geçirdi, 1051'de fiilen duka oldu, 1057'de Breslau'ı aldı. =Dobronega (Maria) (ölm.1087), Kiev by.- dukası I. Iaroslav'ın kızı, izd.1041, izd.müd.17, Polonya düşesi 1041-1058=17 + ana düşes (1077-83'de ana kraliçe) 1058-1087=29 = 46. Kızı: Swatawa=Wratislas II(Vlatislav), Bohemya kralı 1061-1092=31, izd.1063, Bohemya kraliçesi 1063- (bk.Bohemya/Premysl).- Boreslaw II(9): 1079'da aforoz edildi, tahttan ayrıldı, 2 yıl sn. öldü. = Viaçislava (ölm.1089), Rus prensi Viaçislav'ın kızı, izd.1067, izd.müd.12, Polonya düşesi 1067-1077=10 + Polonya kraliçesi 1077-1079=2=12. Oğulları: Mieczyslav (1069-1089=20): vel. 1069-1079=10 = Eudoxia (ölm.1103), Kiev by.- dukası I.Isiaslav'ın kızı, izd.1088, izd.müd.1.

Wladyslaw I(10) =1. Judith (ölm.1085) (Boreslaw III'ün annesi), Bohemya dukası Vratislav II'nin kızı, izd.1083, izd.müd.2, Polonya düşesi 1083-1085=2 (Wladyslaw I, öz dayısı olmaktadır). =2. Sophia, İmp.Heinrich III'ün kızı ve Macaristan kralı Salomon'un dulu, izd.1088, Wladyslaw I'in gayri meşrû oğlu: Zbigniew (ölm.1116?), müd.1096, sürgün 1108.

Boreslaw III(11): vel. 1086-1102=16. =1. Zbislava (ölm.1108), Kiev by.- dukası Mikhail Sviatopolk'un kızı, izd.1103, izd.müd. ve Polonya düşesi 1103-1108=5 (Wladyslaw II'nin ann.). =2. Adelaide, İmp.Heinrich IV'ün kızı, izd.1110. =3. Salome (ölm.1144), 1. izd.1128, izd.müd. ve Polonya düşesi 1128-1138=10 (Kazimerz II'nin ann.), Berg kontu Heinrich'ın kızı. Dîğer 3 ortanca oğulun annesi, Düşes Adelaide'dir.

Boreslaw III'ün 5 oğlu: 1. Wladyslaw II(12): vel. 1104-1138=34. Polonya dukası, sn. kralı unvânını kullanmakla berâber, gerçekte sâdece Silezya=Breslau=Wroclaw dukası ve dîğer Leh dukalıklarının ve daha küçük 5 Leh prensliğinin metbuu. 1146'da Polonya hükümdarlığından vazgeçerek 1157'de ölümüne kadar sâdece Silezya dukası kaldı ve kardeşlerini metbû tanıdı. =Kristina, Suab dukası Friedrich'ın kızı. Oğlu Boreslaw I (Aşağı Silezya dukası 1163-1201), onun oğlu Henryk I (Aşağı Silezya'da duka 1201-1238=4), onun oğlu Henryk II(duka 1238-1241=5). Bu sonuncusu, Moğollar'a yenilip maktûl düştü ve Moğollar, Silezya'yı çiğniyerek Breslau'a girdiler. Oğulları: Boreslav II (Legnica prensi 1241-1278), Henryk III (Breslau prensi, 1241-1266) ve Conrad (Glogow prensi 1241-1273). III. Henryk'in oğlu Henryk IV, Breslau prensi 1266-1290.

Wladislaw II'nin dîğer oğlu: Mieszko I, Yukarı Silezya prensi, 1163-1211. Bunun oğlu Kasimir, Yukarı Silezya prensi 1211-1229. Oğulları Mieszko II (Yukarı Silezya 1229-1281).

2. Boreslaw IV(13): 23 yaş by.- başka anneden- ağabeyinin yerine, ondan bu unvânı alarak ve ona metbûluğunu kabûl ettirerek 27 yıl müddetle en by.Leh dukası ol. Polonya dukası unvânını taşıdı. Gerçekte sâdece Mazovya (Varşova) ve Kujavya dukalıkları dukası idi ve bu dukalıkları 1138'de babasının ölümünden ît. 35 yıl müddetle yönetti (Silezya prensi 1146-1163). =1. Anastasia (ölm.1158), Kiev by.- dukası Vladimir'in kızı, izd.1151, izd.müd.7, Polonya düşesi 1151-1158=7. =2. Helena (İrini), Tmutrakan prensi Rotislav Volodaroviç'in kızı, izd.1159. İlk izd.'dan: Laeszek (Lesko) I (1158-1185=37), Mozavya ve Kujavya dukası 1173-1185=12. Oğlu Konrad (duka 1185-), bunun torunu Laeszek II "Kara" (Kujavya dukası 1279-1288=9).

3. Miecislaw(Mieszko) III(14): 2 def'a Polonya dukası ve dîğer dukalıkların metbuu, gerçekde Büyük Polonya (Gnesno ve Kaliş) dukası 1138-1202=64. =1. Eudoxia (ölm.1152), Kiev by.-dukası Vladimir'in kızı, izd.1151, izd.müd. 1(Pr.Otto'nun ann.). =2. Getrude (ölm.1157), Macaristan kralı III. Béla'nın kızı, izd.1153, izd.müd.4 (Pr.Wladyslaw ve Prs.Ludomilla'nın ann.) =3. Adelaide, İmp.I. Friedrich'ın yeğeni, izd.1160.- Kızı Ludomilla=Ferri I, Lothringen (Lorraine) dukası; ölm.1207.- Oğulları: Wladislaw III(17) = Rügen prensi II. Jaromar'ın kızı. Oğulları Otto (râhib, ölm.1207). Ve Otto (1156-1203=47) = Kaliş prensesi. Bunun oğlu: Wladyslaw, önce Kaliş, sn.Poznan dukası, ölm.1239=Helena, Danzig Pomeranyası dukası Zvientopolk'un kızı. Bunların oğulları: Premyslav (1221-1257=36), Gnesia ve Poznan dukası 1239-1257=18=Elisabeth, Breslau (Silezya) dukası Sofu Henryk Piast'ın kızı(ölm.1265), izd.1245, izd.müd.12. Bunların oğulları: Przemyslav II(20), Gnesia ve Poznan dukası 1257-1296=39, sn. Polonya dukası ve kralı, Doğu Pomeranya dukası 1295-1296=1 =1. Luitgarde (ölm.1283?), Mecklenburg dukası Hacı Heinrich'ın kızı, izd. 1273, izd.müd.10. =2. Richeza (ölm.1335), İsveç kralı I. Valdemar'ın kızı, izd.1285, izd.müd.11.2. izd.'dan olan kızları: Elisabeth (1286-1336=50) =1. Wenceslav (21) (Premysl) Polonya ve Bohemya kralı. =2. Rudolph, Avusturya dukası (ölm.1307), izd. 1306, izd.müd.1.

4. Henryk (1112-1167=55), Sandomir ve Lublin dukası 1138-1167=29.

5. Kazimierz II(15): Sandomierz ve Lublin dukası 1167-1194=27, 1177'de Polonya kralı = Helena, Belcz dukası Vladimir'in oğlu Vsevolod'un kızı, izd. 1168. Kç. oğulları: Konrad (ölm.1247), Kujawie dukası (1202-1247) = Agatha, Kiev prensesi. Bunların oğulları Kazimierz (ölm.1268), Kujawie dukası 1247-1268=21= Kazimierz "Ak" (ölm.1294), Gniewkow dukası. Bunun oğlu Wladyslaw (ölm.1388, 100 yaşına yakın), 1356'da râhib, 2 def'a "Kral Lancelot" adıyle müdd.1376 ve 1382. Conrad'ın oğlu Mazovia prensi(1247-62) Ziemovit I, onun oğulları Plock prensi (1262-1313) Boleslav II ve Czersk prensi (1262-94) Conrad II, II. Boleslav'ın 3 oğlu Sochaczew prensi (1313-43) Ziemovit II ve Varşova prensi (1313-41) Troiden ile Plock prensi (1313-30) Vaclav, sonuncusunun oğlu Plock prensi (1330-51) Boleslav III, Troiden'in oğulları Czersk prensi (1341-81) Ziemovit III ve Varşova prensi (1341-54) Kasimir II; III. Ziemovit'in oğulları Czersk prensi (1381-1429) Janusz I ve Plock prensi (1381-1426) Ziemovit IV; sonuncusunun 3 oğlu Sochaczew prensi (1426-42) Ziemovit V ve Plock prensi (1426-55) Vladislav I ile Belz prensi (1426-46) Kasimir III; Janusz I'in torunu Czersk prensi (1429-54) Boleslav IV; Vladislav I(Plock) oğulları Plock prensi (1455-62) Ziemovit VI ve Plock prensi (1455-62) Vladislav II; Boleslav IV(Czersk) oğulları Plock

prensi (1462-75) Kasimir IV, Ciechanow prensi (1475-95) Janusz II, Varşova prensi (1475-88) Boleslav V ve Czersk (1454-1503) ve Plock (1462-96) prensleri Conrad III; bu sonuncunun oğulları ise Czersk prensi (1503-24) Stanislav ve Czersk prensi (1503-26) Janusz III'dür.

II. Kazimierz'in (15) by.oğlu: Leszko V "Ak" (16): 6 yaşında Polonya kralı unvânıyle gerçekte Sandomierz dukası (1194-1202) = Grzimislawa (ölm.1258), Kiev by.- dukası Iaroslav II'nin kızı, izd.1208, izd.müd. 19, Polonya kraliçesi. Kızları: Adelaide=Heinrich Burwin, Mecklenburg dukası; Salome (ölm.1268) = Kálmán, Macaristan kralı András II'nin oğlu. Leszko V'in oğlu: Boreslaw V(18) = Kunigonda (ölm.1292), Macaristan kralı IV. Béla'nın kızı, izd.1239, izd.müd.40, Polonya kraliçesi 1239-1279=40, çocuksuz.

II. Kazimerz'in oğlu Konrad'ın oğlu Kazimerz'in -yukarıda anılan oğlu Ak Kazimerz dışındaki- kral olan oğullarının ilki 1., ikincisi ve Ak Kazimierz ise 2. izd.'dandır (Kujawie dukası Kazimierz (ölm.1268) =1. Konstanz (ölm.1256), Breslau dukası Sofu Henryk Piast'ın kızı, izd.1236, izd.müd.20; =2. Pomeranya dukası Sambor'un kızı): Leszko VI "Kara" (18), Siradia dukası 1268- = Gryphina (ölm.1291), Kaliş prensi Rostislav'ın kızı. Pr. Kazimierz'in (ölm.1268) dîğer oğlu: Wladyslaw IV Lokietek (22): Siradia ve Sandomir dukası 1289-1333=44, Krakovi dukası 1305-1333=28, Poznan ve Kaliş dukası 1310-1333=23, 1305'de Polonya dukası ve 1320'de Polonya kralı. Bu sûretle Polonya dukalıklarını birleştirdi ve kesin krallık kurdu. Artık 1320'de ît. hiç bir Polonya hükümdârı duka unvânı taşımadı, kral unvânını devamlı taşımaya başladılar. =Hedwige, Poznan dukası Boreslaw'ın kızı, ölm.1340, Polonya kraliçesi 1320-1333=13 + ana kraliçe 1333-1340=7 = 20. Lokietek'in kızı: Elisabeth (1300-1380=80) =Kálmán Robert (Charobert) (1291-1342=51), Macaristan kralı 1302-1342=40, 3. izd.1320, izd.müd.20, yş.20-40, Macaristan kraliçesi 1320-1340=20, zevcinden 9 yş.kç., Polonya kraliyet nâibesi (çocukları için aşağıya, ayrıca Macaristan ve Napoli'ye bk.).

Lokietek'in (22) oğlu ve halefi: Kazimierz III(23): anne ve baba tar. Piast. 1364'de Krakovi üniversitesini açdı. 1335'de son duka Georg II Roman'dan sn.Volynia'yı, 1340'da son duka Boreslaw'dan sn. Mazovya'yı (Varşova ile) Polonya'ya kattı. Fakat 1336'da Silezya'yı ve 1343'de Pomeranya'yı Jean de Luxembourg'a (Alm.Johann von Luxemburg) bırakarak buraların Alman ülkeleri hâline gelmesini kesinleştirdi. Bu sûretle Polonya devleti, Cermenlik lehine ve Rusluk aleyhine olmak üzere batıdan ve kuzeyden doğuya kaymış oldu. =1. Anna(ölm.1339), 1. Litvanya by.-dukası Gedimin'in kızı, izd.1325, izd.müd.14, Polonya kraliçesi 1333-1339=6 (kızları: Elisabeth, ölm.1374 = Bogislas IV, Pomeranya dukası, izd.1343). =2. Adelaide (ölm.1367?), Hessen landgravı Heinrich II kızı, izd.1341, tal.1356=15 ve bu müddet içinde Polonya kraliçesi, çocuksuz. =3. Hedwige (ölm.1390?), Glogau dukası Heinrich V kızı, izd.1357, izd.müd.13 ve bu müddet içinde kraliçe. 3. izd.'dan: Anna (ölm.1426?) =1. Wilhelm, Cilley(Slovenya) kontu, ölm.1392. =2. Ulrik, Teck dukası, izd.1402. Prs. Anna'nın ilk izdivâcından: Anna(ölm.1416) = Wladislaw V Jagellon (1350-1434=84), Polonya kralı 1386-1434=48, izd.1401, izd.müd.15, Polonya kraliçesi 1401-1416=15, çocuksuz (aş.bk.).

Listemizde 24 no. verilen Büyük Louis, Capet-Anjou-Napoli-Macaristan hânedânından ve Fransız asıllıdır. Macaristan kralı ile Lokietek'in kızının oğlu ve anne tarafından Piast'tır. Babasının ölümü üzerine 1342'de Macaristan kralı (yş.16) ve dayısı Kazimierz III'ün ölümü üzerine de 1370'da ilâveten Polonya kralı oldu. Kendisi Macaristan'da oturdu. Polonya'yı, Piast prensesi olan annesi Elisabeth, 11 yıl müddetle ve ölünceye kd. (1370-1381) Polonya nâibesi ol.yönetti. Bu sûretle 12 yıl (1370-1382), iki by.devlet, Macaristan ve Polonya tâcları, birleşmiş oldu ki, bu tâcın sâhibi, aslında Fransa kraliyet hânedânından inen bir prensti. Ancak By.Louis (Mac.Layos), vâris ve erkek çocuk bırakamadı. 8 yıl evli kaldığı ilk izdivâcından hiç çocuğu olmadı. 2. izdivâcından ise 3 kızı oldu. =1. Marguerite (Mac.Magrit, Alm.Margarete) (1335-1353=18), Moravya dukası, sn.Almanya imp.u Karl IV'ün kızı, izd.1345, izd.müd. 8, yş.10-18, zevcinden 9 yş.kç., Macaristan kraliçesi 1345-1353=8. =2. Elisabeth (ölm.1387), Bosna ban'ı Stephan kızı, izd.1363, izd.müd.19, Macaristan kraliçesi 1363-1382=19, Macaristan kraliyet nâibesi (kızı için) 1382-1385=3, Polonya kraliçesi 1370-1382=12, Polonya kraliyet nâibesi (dîğer kızı için) 1382-1386=4. By.Louis'nin 3 kızı: Katherina (1364-1376=12); Maria (1369-1392=23) (Macaristan hükümrân kraliçesi 1382-1392=10) =Sigismund, Brandenburg margravı, sn. imp., titulaire Polonya kralı 1382-1386=4, izd. 1382, ölm.1437, izd.müd.10; Hedwige (Leh.Jadwiga, no.25) (1372-1399=27) (Polonya hükümrân kraliçesi 1382-1386=4, Polonya kraliçesi 1386-1399=13) = Wladyslaw V Jagellon (26) (1350-1434=80) (Polonya kralı 1386-1434=48, aş.bk.), izd.1386, izd.müd.13, zevcinden 22 yş.kç. Bu sûretle Litvanya büyük-dukası Wladyslaw Jagellon, Piastlar'dan önce bu Kraliçe Jadwiga ile evlenerek 1386'da bizzât Polonya kralı oldu, sn. o ölünce Jadwiga'nın babasının dayı kızının kızı ve anne tarafından Piast bir prensesle (Anna von Cillei) evlendi, ikisinden de çocuğu olmadı. Bu sûretle ana tarafından olsun Piast bir hükümdar tahta oturtulamadı. Polonya-Litvanya füzyonu gerçekleşti ve Litvanya büyük-dukaları, ayni zamanda Polonya kralı olmaya başladılar. Jagellon Hânedânı'nın büyük-duka ol. hüküm sürdüğü Litvanya, toprak bakımından Polonya krallığından genişti.

Jagellon (Yagellon) Hânedânı (1386 - 1572)

Piast'lar Polonya devletini ve birliğini kurdularsa, Jagellonlar da Polonya'yı gerçekten büyük bir Avrupa devleti hâline getirdiler. Jagellon (Leh. Jagellonsky) Hânedânı, Litvan'dır. Litvanlar, Slav değildir. 2 Baltık ırkından biridir (dîğeri kuzeylerinde yaşayan Letler=Letonyalılar'dır). Litvanlar'ın Katolik, Slav kültürüne âşinâ, Memel'den ilerleyen Alman yürüyüşünden endîşeli olması, Lehler'le onları kaynaştırmış, büyük ölçüde Ortodoks Slav (Beyaz Rus, Ukran, hattâ Rus) tebeası da olan büyük bir Katolik Polonya-Litvanya devleti kolaylıkla oluşmuştur. Litvanya büyük-dukalığı bugünki Litvanya, Güney Letonya (Letler de Katolik'di, sn.Protestan oldular), Beyaz Rusya, Podolya, Tula (hâric) ve Wjazına'ya (dâhil) kadar Rusya, Ukrayna'nın yarıdan fazlasını içine alıyordu. Taht şehri Lehler'in Vilna, Litvanlar'ın Vilnius dedikleri şehirdir. Smolensk prensliği, büyük-dukalığa dâhildi. 1466'da Danzig, Elbing ve Marienburg, büyük-dukalığa katıldı.

Litvanlar, Türkler'ce itilen Slav kabîlelerinin baskısıyle X. asırda batıya gelerek şimdiki yurdlarına kabîleler hâlinde yerleştiler. Litvan, ayni dili konuşanlardan bir kabîle

idi. Dîğer kabîleler, Samogitler (Jdumy'ler) ve Latvingler'di. Üç prensliği ilk büyük-duka olan Mindorg birleştirdi. Bir yandan Almanlar'ı (Tötonlar), dîğer taraftan Ruslar'ı püskürterek büyük Litvanya devletini kurdu. Bir ara Katolik olup Papa tar. kral unvânı verildi. Fakat Litvanlar yeni dîne girmediler. Mindorg, 1260'da Hıristiyan'lığı bırakıp paganlığa döndü. Moğollar'a ve Altın-Ordu Doğu Avrupa Türk Hâkanlığı'na tâbî olarak devlet, hayâtını devâm ettirdi. Altın-Ordu'nun darmadağın ettiği Rus prensliklerinin zaafından faydalanarak Beyaz Rusya'nın tamâmına hâkim olup sonra Ukrayna'ya indiler. Mindorg'un torunu Gedymin, Vilna şehrini kurdu, bir ara kral unvânını da aldı. Fakat pagan olduğu için bu unvânı Avrupa'da tanınmadı. Bunun torunu Jagellon, 1377'de paganlığı bırakıp Ortodoks, fakat Polonya kralı olabilmek için 1386'da Katolik oldu. Bu sûretle Litvanlar, XV. asra Hıristiyan ve Katolik bir kavim olarak girdiler. Jagellon'un torunu Sigismund zamânında Luther ortaya çıktı ve Protestan mezhebi, bir çok Katolik kavim tarafından kabûl edildi. Fakat Polonya-Litvanya, yeni mezhebe direndi ve Katolik ol. kaldı. Ama doğuda Ortodoks Slavlar (Ruslar, Beyaz Ruslar, Ukranlar) denizi, batıda Lüteryen Protestan Almanlar (Brandenburg elektörlüğü ve sonra Prusya krallığı), kuzeyde gene Lüteryen İsveçliler'ce çevrildi. Ancak güneyde Katolik kalan Çekoslovakya, Macaristan ve Avusturya vâsıtasıyle Katolik dünyâ ile temâsını devâm ettirdi. Güney-doğuda Romenler, Ortodoks kaldılar.

Jagellon Hânedânı, 1239-1572=333 müddetle Litvanya büyük-dukası, 1386-1572=186 müddetle Polonya kralı, 1440-1444=4 + 1490-1526=36 = 40 müddetle Macaristan kralı, 1438-1526=88 müddetle Bohemya kralı oldular. İlk Polonya kralı olan Jagellon'un nesli 1572'de erkek tarafından kesildi. Ancak Jagellon'un kuzenlerinden inen iki hânedân, bugün de pek çok üyesi ile yaşamaktadır ki, biri Czartorysky, dîğeri Radziwill prenslik hânedânlarıdır.

Radziwill Hânedânı'nın atası Wojazund (ölm.1412), Wladyslaw Jagellon'un amca oğullarından biridir. Hânedânın bütün üyeleri prens ve prenses, hânedân şefi Nieşwiez dukası, Olika dukası, pek çok kont ve baron unvânı taşır. Çeşitli dallar hâlinde devâm edip zamânımıza gelmiş, çeşitli dallar çeşitli ülkelere dağılmışlardır.

Czartorysky (Czartoryski) **Hânedânı**'nın atası Korygiello, Polonya kralı Wladyslaw Jagellon'un kardeşidir. Hânedân, Czartorysk merkez olmak üzere Polonya'nın Volynia eyâletinin irsî prens-vâlîleri ol. asırlarca devâm etmişlerdir. Bunlardan Alexander (1510-1570=60), Pr.Korygiello'nun 5. kuşak torunudur. Onun nesli kalabalık üyeler hâlinde zamânımıza kadar gelmiştir. Üyelerinin hepsi prens ve prenses diye anılır. Rus devrinde de Polonya'nın eyâletlerinde vâlîlik yapmışlar, Radziwill'lere Ruslar, Litvanya umûmî vâlîliğini irsî ol.vermişlerdir.

Litvanya büyük-dukaları: Kral-Büyük-Duka Wladyslaw Jagellon, Polonya kralı olduktan sonra Litvanya'nın idâresini uzun yıllar, büyük-duka unvânı da vererek yeğenleri Vitold (1392-1430=38) ve bunun kardeşi Sigismund'a (büyük-duka 1435-1440=5, katli 1440, Bohemya kral nâibi 1422-23) bırakmıştır. Sigismund'un oğlu Mikhael, 1444-46'da tahta hakk iddia etmiştir. Vitold veyâ Vitautas, Kral Wladyslaw'ın kardeşinin oğludur. Wladyslaw'ın babası Olgerd, 2 Rus prensesi ile evlenmiş ve bunlardan 12 oğlu olmuştu. Bunlardan biri olan Swidrigielbon, 1401 ve 1430-35'de Litvanya tahtına hakk iddia etmiştir. Olgerd'in kardeşleri ve Kral Wlayslaw'ın amcaları: Kieystut veyâ Kestut (Troki ve Samogitia prensi 1345-1382=37) ve Lubart (Vladimir prensi 1345'den ît.). Vladimir'in

Moskova'nın kuzey-doğusunda olduğu hatırlanırsa, Altınordu hâkanlarının tâbîleri Jagellon prenslerine, eski Rus prensliklerini bahşettikleri anlaşılır.

Litvanya büyük-dukaları: 1) Mindaugas 1235? (1251'de kral sanını aldı), 2) Treniota 1263, 3) 1'in oğlu Vaişvilkis 1264, 4) 1'in dâmâdı ve 8. Galiçya prensinin oğlu Şvarnas 1267, 5) Traidenis 1270, 6) Pukuveras 1283, 7) oğlu Vitenis 1293, 8) kardeşi Gediminas 1316, 9) oğlu Jaunutis 1341, 10) kardeşi Algirdas 1345-1377, 11) kardeşi Kestutis 1345-1382, 12) 10 oğlu Witowt Jagaila (Jogaïlo) 1377-1392 ki "Yagellon" bunun adadır ve V. Vladislav unvânıyle Polonya kralı oldu, 13) 11 oğlu Vytautas 1392-1430, 14) 10 oğlu Şvitrigaila 1430-1435, 15) 11 oğlu Sigismund 1432-1440, 16) 12 oğlu Kasimir (Polonya kralı IV. Kasimir) 1440, 17) oğlu Alexandr 1492, 18) kardeşi Sigismund 1506 (Polonya kralı I. Sigismund), 19) oğlu Polonya kralı Sigismund II Augustus 1548-1572.

Wladyslaw V(26) adıyle Polonya kralı olan Litvanya büyük-dukası Witowt Jagaila (Jagellon, Tr.Yagellon): vel. 1350-1377=27. 1399'da Vorskla meydan muhârebesinde Timur Kutluğ Hân, Leh-Litvan ordusunu imhâ etti ve devlet, daha sıkı şekilde Altınordu Türk Hâkanlığı'nın tahakkümüne düştü. =1. Jadwiga (25) (1372-1399=27), Polonya hükümrân kraliçesi (yk.bk.) 1382-1386=4, izd.1386, izd. müd. 13, zevcinden 22 yş.kç., Polonya kraliçesi ve Litvanya by.- düşesi 1386-1399=13. Evlenince Polonya tahtını, Litvanya by.-dukası olan zevcine bıraktı. =2. Anna (ölm.1416), Cilley (Slovenya) kontunun kızı (yk.bk.), izd.1401, izd.müd. 15, Polonya kraliçesi ve Litvanya by.- düşesi 1401-1416=15. =3. Elisabeth (ölm. 1420), Otto von Pilcza'nın kızı ve Vincent Granowski'nin dulu, izd.1417, izd. müd. 3, kraliçe-by.-düşes 1417-1420=3. =4. Sophia (ölm.1461), Mojaisk prensi Andrea Dimitrieviç kızı, izd.1422, izd.müd. 12, kraliçe-by.-düşes 1422-1434=12 + ana kraliçe-by.- düşes 1434-1461=27=39.

Wladyslaw V'in kızları (ilki 1. izd.'dan): Jadwiga=Friedrich, Brandenburg elektörü, izd.1421; Anna=Alexander (Boğdan voyvodası 1400-1432=32) (bk. Boğdan) (1. izd.); Marinka=Ştefan III (Boğdan voyvodası 1434-1447=13, bk.Boğdan); Elisabeth (4.izd.'dan) =Erik, Pomeranya dukası.

V.Wladyslaw'ın ard arda kral olan 2 oğlu: Wladyslaw VI (27) (4. izd.'dan): Vatnenczyk=Varna Martiri, İkinci Murâd'a karşı Varna meydan muhârebesinde maktûl düştü ve cesedi Türkler'in elinde kaldı, evlenmedi. Doğar doğmaz vel. 1424-1434=10. Niyâbet altında Polonya kralı 1434-1438=6 ve niyâbetsiz 1438-1444=6 + Macaristan kralı 1440-1444=4 (bu sıfatla László I).- Kazimierz IV (28): vel.1434-1444=10, Polonya kralı 1444-1492=48+Bohemya kralı 1438-1471=33; Litvanya by.- dukası 1440-1492=52. =Elisabeth (ölm.1505), İmp. Albert II kızı, izd.1454, izd.müd. 38, kraliçe-by.- düşes 1454-1492=38 + 1492-1505=13=51.

Kazimierz IV(28)'ün kızları: Jadwiga (1457-1502=45)="Zengin" Georg, Bavyera-Landshut dukası, izd.1475.- Sophia (1464-1512=48) = Friedrich, Brandenburg margravı (1460-1536=76), izd.1479, izd.müd.33, yş.15-48, zevcinden 4 yş.kç. (çocukları için bk.Prusya).- Elisabeth (1472-1517=45)=Friedrich II, Liegnitz dukası, izd. 1515, izd.müd.2, yş.43-45.- Anna (1476-1503=27) = Bogislaw X, Pomeranya dukası, izd. 1500, izd.müd.3, yş.24-27.- Barba (1478-1534=56) = "Sakallı" Georg (1471-1539=68), Saksonya dukası, izd.1506, izd.müd.28, yş.28-56, zevcinden 7 yş.kç. (çocukları için bk. Saksonya).

Kazimierz IV'ün kral olmayan oğulları: Kazimierz (1458-1484=26) "Azîz". Friedrich (1469-1503=35): kardinal 1488.

Kazimierz IV'ün tahta çıkan 4 oğlu: Wladyslaw (1456-1516=60): Bohemya kralı (Ladislas VI) 1471-1516=45 + Macaristan kralı (László II) 1490-1516=26 =1. Beatrix (1457-1508=51), Aragon -Napoli prensesi, 2. izd.1490, tal.1500, izd.müd. 10, yş.33-43, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1490-1500=10. =2. Anna (ölm.1506), Gaston de Foix kızı ve Fransa kralı XII. Louis'nin yeğeni, izd.1502, izd.müd. 4, Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1502-1506=4. Kızı Anna (1503-1547=44), Almanya imparatoru, Bohemya kralı, Avusturya arşidukası, Macaristan krallığı müddeîsi Ferdinand von Habsburg (1503-1564=61) ile evlenmiştir. Oğlu Layos II (1506-1526=20) ise son Macaristan kralı iken Mohaç'ta maktûl düşmüş, çocuk bırakmamıştır, İmp.Ferdinand'ın kızkardeşi Maria(1505-1558=53) ile evli idi. Tafsîlât için bk. Macaristan.- Jan-Olbracht (29): ağabeyinin 1471'de Bohemya kralı olup Polonya'dan gitmesi üzerine 12 yaşında vel.oldu ve 21 yıl sn. babası ölünce tahta çıktı, evlenmedi, taht kardeşi ve vel.i Alexander'e (30) kaldı ki 1492'den beri Litvanya by.- dukası idi = Helena (ölm.1512), Rusya by.- dukası İvan Vasili IV'ün kızı, izd.1494, izd.müd.12, by.- düşes 1494-1506=12 + kraliçe 1501-1506=5.

Jan-Olbracht (no.29) 1498 Bukovina meydan muhârebesinde Vezîr-i âzam Mesîh Paşa'ya yenildi ki 1498 bahârında Malkoçoğlu Büyük Balı Paşa ile oğulları Alî ve Tur-Alî Beyler, Varşova'ya girdiler.

Sigismund (Leh.Zygmunt) I(31): IV. Kazimierz'in kral olan 4 oğlunun küçüğü. Vel. 1501-1506=5 ve 39 yaşında kral-büyük-duka (1505'de Litvanya by.-dukası oldu). =1. Barba(Barbe, Barbara) Zapolya (ölm.1515) (bk.Macaristan), izd.1512, izd. müd.3, kraliçe-by.-düşes 1512-1515=3 (Jadwiga ile Anna'nın ann.). =2. Bona (Fr.Bonne) Sforza (ölm.1559), Milano dukası Giovanni-Galeas ile Isabela d'Aragon'un kızı, izd.1518, izd.müd.30, kraliçe-by.-düşes 1518-1548=30 + ana kraliçe 1548-1559=11 = 41 (dîğer bütün çocukların ann.). Son yıllarını İtalya'da geçirip orada öldü.

Sigismund I'in (31) kızları (ilk 2'si 1., dîğerleri 2. izd.'dan): Jadwiga (1513-1573=60) = Joachim II von Hohenzollern (1505-1571=66), Brandenburg elektörü 1535-1571=36 ve Prusya dukası 1569-1571=2, 2. izd. 1535, izd.müd.36, yş.22-58, Brandenburg elektrisi 1535-1571=36 (oğulları: Sigismund, ölm.1566, 30 yaşlarında, Magdeburg başpiskoposu), zevcinden 8 yş.kç.- Anna (1515-1596=81)=István Bathory (no.34) (1533-1586=53), Polonya kralı 1574-1586=12 ve Transilvanya (Erdel) prensi (bk.Erdel) (1571-1586=15), izd. 1574, izd.müd.12, yş.59-71, zevcinden 18 yaş büyük, çocuksuz, Polonya kraliçesi ve Erdel prensesi 1574-1586=12.- Sophia (ölm.1575) =Genç Heinrich, Braunschweig dukası, izd.1556.- Elisabeth (Isabella) (1519-1599=40), Macaristan kraliçesi 1539-1540=1 + ana kraliçe 1540-1541=1, sn.Erdel ana kraliçesi = Zápolya János(1487-1540=53), Türkiye'ye tâbî Macaristan kralı 1526-1540=14, Erdel voyvodası 1520-1540=20, izd.1539, izd.müd. 1, yş.20-21, zevcinden 32 yş.kç. (Zápolya'nın kızkardeşi Barba, Kraliçe Elisabeth'in üvey annesidir, yk.bk.), oğulları Zápolya János II (bk. Macaristan ve Erdel ve Osmanlı) (1540-1571=31), evlenmedi, Türkiye'ye tâbî Macaristan kralı 1540-1541=1 (annesinin niyâbetinde), sn.Erdel'de kral 1541-1571=30, 1559'da ölen annesinin niyâbetinden çıktı.- Katherina (ölm.1583), İsveç kraliçesi 1568-1583=15 = Johan III (1537-1592=55), Finlandiya dukası 1556, İsveç kralı 1568-1592=24, izd.1562, izd.müd.21 (Kral'ın 2. izdivâcı=Gunhild (1568-1597=29), İsveç kraliçesi 1585-1597=12, izd.1585, izd.müd.12, yş.17-29, zevcinden 31 yş.kç.,

Senatör Johan Bielke kızı(bk.İsveç/Wasa Hânedânı). Oğulları Sigismund III, no.35, Polonya ve İsveç kralı, aş.bk.

Sigismund I'in (31) tek oğlu (2.izd.'dan): Sigismund II August(32) (1520-1572=52), Polonya kralı 1548-1572=24, vel.1520-1548=28, Litvanya by.- dukası 1529-1572=43. =1. Elisabeth von Habsburg (ölm.1545), İmp.Ferdinand I kızı, izd.1543, izd.müd.2, Litvanya by.-düşesi 1543-1545=2. =2.Barba (Barbe, Barbara) (ölm.1551), Vilna vâlîsi Pr.Georg Radziwil'in kızı ve Troki,Novgorod voyvodası Stanislas Gastold'den dul, izd.1547, izd.müd.4, Polonya kraliçesi 1548-1551=3. =3. Katherina von Habsburg (ölm.1572), 1. zevcenin kızkardeşi, İmp.Ferdinand I kızı, 1550'de Mantova dukası François Gonzaga'dan çocuksuz dul kalmış, izd.1553, tal. 1565, izd.müd.8, Polonya kraliçesi 1553-1565=8. Her 3 izd.'dan da çocuk olmadı. II. Sigismund'un gayri meşrû oğlu: Jan, önce Vilna (Litvanya), sn. Poznan piskoposu.

II. Sigismund'un ölümü üzerine Jagellon Hânedânı sona erdi (1572). Polonya, bir kaç yıl önce Türkiye'ye tâbî olmuştu. Türkiye, Polonya kralı ol. Fransa hânedânından Pr.Henri de Valois'yı seçti (II. Henri'nin oğlu). Ancak bu Polonya kralı, Paris'te ağabeyinin beklenmedik ölümü üzerine Polonya'dan gizlice Fransa'ya kaçtı, III. Henri unvânıyle Fransa kralı oldu. Bunun üzerine Bâb-ı Âlî, Erdel prensi Bathory'yi Polonya tahtına oturttu ve onu kendisinden 18 yaş büyük bir Jagellon prensesi (yk.bk.) ile evlendirerek eski hânedân ile yakınlaştırdı. Ancak Bathory'nin çocuğu olmadığı için hânedân kuramadı. İsveç'in Wasa kraliyet hânedânı, Polonya tahtına da çıktı, zîrâ Sigismund Wasa (35), anne tarafından Jagellon idi.

Wasa Hânedânı (1587 - 1668 = 81)

Sigismund III(İsveç kralı ol.S.I) (35) (1566-1632=66), şeceresi için yk. bk. ve bk.İsveç/Wasa. Polonya kralı 1586-1632=46 + İsveç kralı 1592-1604=12, İsveç vel.i 1568-1592=24. 1592'de İsveç kralı oluncaya kd.Türkiye'ye tâbî olmakta devâm etti. 1592'de İsveç kralı da olunca, Polonya, Türkiye tâbiiyyetinden çıktı (ancak dönem dönem Kırım Hanı'na yıllık vergi vermekte devâm etti). 1610-1613'de Moskova'ya girerek Rusya çarı da oldu. Rusya'yı 3 yıl çok sert şekilde işgaali, Lehler'le Ruslar'ın arasını çok açtı. Aradaki mezheb ayrılığı dîğer bir büyük düşmanlık sebebi teşkîl etti. =1. Anna von Habsburg (1573-1598=25), İmp.II. Ferdinand'ın hemşîresi, izd.1592, 1592-98'de Polonya ve İsveç kraliçesi, izd.müd.6, yş.19-25, zevcinden 7 yş.kç. =2. Konstanz von Habsburg (Anna'nın hemşîresi) (1588-1631=43), izd.1605, izd.müd.27, yş.18-43, Polonya kraliçesi 1605-1631=27, zevcinden 22 yş.kç.

Sigismund III'ün gayri meşrû hemşîresi: Sophia Gyllenhielm, Polonya kraliçesi Katherina'nın fille d'honneur'ü=Pontus de la Gardie, senatör ve general, izd.1580, ölm.1587(nesli: Gardie baronları, sn.Gardie kontları).- Sigismund III'ün ayrı anneden kardeşi: Johan (1589-1618=29), Finlandiya dukası, sn.1606'da Ostragothie dukası, 1604'te İsveç tâcını reddedince, amcası IX. Carl, İsveç kralı oldu. =Elisabeth (1596-1618=22), İsveç kralı IX. Carl'ın kızı ve amca-zâdesi, izd.1612, izd.müd.6, yş.16-22, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz.

Sigismund III'ün çocukları (yalnız Wladislaw 1., dîğerleri 2. izd.'dan): Wladyslaw VII (36) (1595-1648=53), Polonya kr.1632-1648=16, Rusya by.-dukası 1610-1613=3, vel.1595-1632=37, İsveç vel.i 1595-1604=9. =1. Cecilia-Renate (1611-1644=33), İmp.II. Ferdinand'ın kızı, izd. 1637, izd.müd. 7, yş.26-33, zevcinden 16 yş.kç., çocuksuz, Polonya kraliçesi 1637-1644=7. =2. Maria-Louisa Gonzaga (ölm.1667),

Nevers ve Mantova dukası I. Carlo'nun kızı, izd. 1646, izd.müd.2, Polonya kraliçesi 1646-1648=2 + 1648-1668=20 = 22, çocuksuz. III. Sigismund'un gayri meşrû oğlu: Konstantin (1623-1698=75), Vasno kontu.- Jan II-Kazimierz V (37) (1609-1672=63), Polonya kr. 1648-1668=20, vel. 1632-1648=16, tahta çıkmadan önce kardinal, 1668'de tahttan ferâgatle Paris'e gitti, tekrâr râhib oldu, orada, çocuksuz, öldü (kardinal 1640). =1. Maria-Louisa Gozaga (ölm.1667), ağabeyinin dul kraliçesi (yk.bk.), izd. 1648, izd.müd.19 (Nevers düşesi ol. Paris'de öldü), çocuksuz. =2. Françoise Mignot (ölm.1711), Mareşal de l'Hôpital'den dul, izd.1672, izd.müd.bir kaç ay, çocuksuz. Bu kralın zamânında Polonya, Livonya'yı İsveç'e (1660) ve Beyaz Rusya'nın kuzey-doğuda bir parçasını Rusya'ya (1667) bırakdı.- Jan-Olbracht (1612-1634=22), kardinal ve Krakovi piskoposu.- Karl-Ferdinand (1613-1655=42), 1623'de Breslau piskoposu.- Anna-Katharina (1619-1651=32)=Philipp-Wilhelm, Neuburg kontu, sn.Palatinat elektörü.

Bundan sn. seçimle Koribut Wisnowiecki tahta oturdu (38). Jagellon hânedânının bir yan kolundan inen (By.-duka Olgierd'in bir oğlunun torunları) General Jeremia W.'nin oğludur. 4 yıl sn. öldü. =Leonora-Maria (ölm.1697), İmp.III. Ferdinand'ın kızı, izd.1670, izd.müd.3 (=2. Karl IV, Lothringen dukası (ölm. 1690), izd. 1678, izd.müd.12).

Jan Sobiesky (1673 - 1696)

Jan III Sobiesky (1624-1696=72), Polonya kralı (39) seçildi (1673 (1674)-1696=23). General Mark Sobiesky'nin oğlu Krakovi castellan'ı ve yazar Jacob Sobiesky'nin oğludur. Kral olmadan Türkçe de öğrendi. Diet (soylular meclisi) tar. bu göreve seçildiği zaman mareşal ve başkumandandı. 1683 İkinci Viyana muhâsarasını bozguna çeviren Kahlenberg (Osm.Alamandağı) meydan muhârebesinde Kara Mustafa Paşa'yı mağlûb eden Müttefikler'e başkumandanlık yaparak, çok büyük şöhret kazandı ve Serdâr-ı Ekrem'in otağını ve hazînesini ganîmet olarak aldı. =Marie-Casimire-Louise (Leh.Marysienka) (1641-1716=75), Fransa'da Arquien markisi Henri de la Grange ile Françoise de la Châtre de Brillebout'nun kızı, 1665'te Sandomir voyvodası ve Zamyski prensi Jacob Radziwill'den dul kaldı. İzd. 1665, izd.müd.31, yş.24-55, zevcinden 17 yş.kç.

Kral Sobiesky 1656'da Polonya'nın İstanbul büyükelçisi idi.

Çocukları: Jacques-Louis (Jakob-Ludwig) Sobiesky (Sobieski) (1667-1737=70), 1696'da Polonya tahtına babasının yerine aday oldu, soylular meclisince seçilmedi. =Jadwiga-Elisabeth-Amelia (ölm.1722), Palatinat elektörü Philipp-Wilhelm'in kızı, izd.1691, izd.müd.31. Kızları: Maria-Karlota Sobieska (1697-1740=43)=Bouillon prensi Charles-Godefroy de la Tour d'Auvergne (ölm.1792), izd.1724, izd.müd.16, yş.27-43; Maria-Klementina (Fr.Marie-Clémentine) Sobieska (1702-1735=32) = Jacques Stuart (1688-1766=78), izd.1719, izd.müd. 16, yş.16-32 (2 oğulları için bk.İngiltere/Stuart Hânedânı).- Kral Sobiesky'nin dîğer 2 oğlu: Alexander-Benoît-Stanislas Sobiesky (1677-1714=37), râhib, 7.1703'de Polonya tahtını reddetti (bu sırada Polonya tahtının dîğer müddeîsi: Pr.Louis de Conti, Capet-Bourbon); Konstantin-Wladyslaw-Karl-Philipp Sobiesky (1680-1726=46) = Wessely Kontesi.- Kral Sobiesky'nin kızı: Theresia-Kunegonde Sobieska (1676-1730=54) = Maximilian-Emanuel II(1662-1726=64), Bavyera elektörü 1679-1706=27 + 1714-1726=12 = 39, 2. izd. 1694, izd.müd.32, yş.18-54, zevcinden 14 yş.kç. (4 oğulları için bk.Bavyera).

Saksonya Hânedânı (1696 - 1813)

Saksonya Hânedânı, 1696-1703, 1709-1763, 1807-1813 arasında toplam 67 yıl Polonya tahtında bulundu. Lüteryen Protestan olan hânedân, Polonya tahtına oturmak için Katolik oldu. Bu sûretle bu yıllarda Saksonya ile Polonya-Litvanya birleşti. Saksonya, Almanya federal imparatorluğunu oluşturan 500 kadar devletin en mühim 4'ünden biri idi (dîğer 3'ü Avusturya, Brandenburg-Prusya ve Bavyera). Saksonlar, Prusyalılar'la berâber, Almanlar'ın en vuruşkan kavmidir. Rus istîlâsının başladığı ve geliştiği bir dönemde bu Sakson ittifâkı, Polonya'yı daha erken bir yıkımdan kurtardı. Rusya, Polonya'yı Saksonya'dan ayıramadıkca, Polonya'nın bölüşülemeyeceğini kavradı. Saksonya, elektörlük idi. Elektör, Almanya'da XIX. asır ortalarına kadar kullanılan bir hükümdarlık derecesidir, kraldan küçük, büyük-dukadan büyüktür. Yalnız Alman devletlerinde kullanılmıştır. Saksonya Hânedânı, Almanya ve Avrupa'nın en eski ve köklü hânedânlarından biridir. Burada söylenmeyen tafsîlât için bk.Almanya/Saksonya.

August II (40) (Polonya kralı ol.) ve Saksonya elektörü ol. Friedrich-August I (1670-1733=63): Saksonya elektörü 1694-1733=39 + Polonya kralı 1696 (resmen 1697)-1703(12.7.) = 7 + 1709-1733=24 = 31. 1697'de Katolik. Babası: Johan-Georg III (1647-1691=44) (elektör 1680-1691=11). Annesi: Anna-Sophia (1647-1717=70), Danimarka kralı Frederik III kızı, izd.1666, izd.müd. 25, yş. 19-44, zevci ile ayni yaşda, Saksonya elektrisi 1680-1691=11 + ana elektris 1691-1717=26 = 37. II. August'ün ağabeyi ve selefi: Johan-Georg IV (1668-1694=26), elektör 1691-1694=3 = Eleonora-Erdmuth-Luisa (Sachsen-Eisenach prensesi), Brandenburg-Anspach margravı Johan-Friedrich'den dul, ölm.1696, izd.1692, izd.müd.2, elektris 1692-1694=2, çocuksuz.

August II = Christina-Eberhardine (Brandenburg-Bayreuth margravı Christian-Ernst'in kızı) (1670-1727=57), izd.1693, izd.müd.34, yş.23-57, zevci ile aynı yaşda. II. August'ün ünlü metresi: Kontes Aurora von Königsmark (sonradan râhibe) ve bundan olan oğlu: Maurice (1696-1750=54), "Maréchal de Saxe" diye ünlü büyük Fransız kumandanı, Saksonya kontu, Courlande dukası, 1743'de Fransa mareşali ve 1748'de Fransa başkumandanı.

II. August, 1703'te İsveç kralı XII. Carl'a (Osm.Demirbaş Şarl) yenilerek Polonya tahtından atıldı. Çar Büyük Petro ile işbirliği yaptı ve sonra tekrar Polonya tahtına döndü. Babası Elektör Johan-Georg III, Türkler'e karşı Viyana muhâsarasında, Budin(Budapeşte) muhâsara ve alınmasında, devrin büyük kumandanı olarak parlamıştı. Oğlu ve Halefi: Augustus III (Polonya kralı ol.) (Saksonya elektörü ol.Friedrich-August II) (1696-1.2.1763=67): Saksonya elektörü 1733-1763=30 + Polonya kralı 1733-1763=30, Saksonya ve Polonya velîahdi 1696-1733=37, Almanya imparatorluk tahtı müddeîsi 1740-1743=3. Osmanlılar'ın "Nalkıran" dedikleri ünlü bir kumandan ve asker-hükümdarlardan biridir. Babasının tek meşrû çocuğudur ve gayri meşrû kardeşi Mareşal Maurice'le ayni yılda doğmuştur. =Maria-Josepha (1699-1757=58), İmp.Joseph I'in kızı, izd.1719, izd. müd.38, yş.20-58, zevcinden 3 yş.kç., Polonya kraliçesi ve Saksonya elektrisi 1733-1757=24.

III. August'ün çocukları (bunlar için tafsîlât Saksonya bahsindedir): Friedrich-Christian (aş.bk.); Maria-Amelia-Christina (1724-1760=36), İspanya kraliçesi;

Xavier (1730-1806=76), Saksonya nâibi; Maria-Josepha (1731-1767=36), Fransa kralları XVI. Louis, XVIII. Louis ve X. Charles'ın annesi; Karl(1733-1796=63), Courland dukası 1748-1796=38; Maria-Christina-Anna-Theresia (1735-1782=47), 1773'de râhibe; Albert (1738-1822=84), Taschen dukası 1766-1822=56, İmp.Franz'ın dâmâdı; Klement-Wenceslas (1739-1812=73), Trèves elektörü 1768-1803=35; Maria-Kunegonda-Dorothea (1740-1826=86), 1776'da râhibe.

Friedrich-Christian (1722-3.10.1763=41): Polonya ve Saksonya vel.i 1733-1763=30, Saksonya elektörü 1763=bir kaç ay. =Maria-Antonia - Walpurge (1724-1780=56), Bavyera elektörü Karl'ın kızı, izd.1747, izd.müd.16, yş.23-39, zevcinden 2 yş.kç., elekris 1763 + ana elektris 1763-1780=17.

III. August'ün ölümü üzerine yerine geçen oğlu Friedrich-Christian'ın Saksonya tahtına oturduktan ve Polonya kralı seçilecek zamân olmadan hemen ölmesi ve yerine 13 yaşındaki oğlunun -amcasının niyâbeti altında- Saksonya tahtına oturması, Polonya kralı seçilmesi için yaşının imkânsızlığı, Polonya tahtından Saksonya Hânedânı'nı uzaklaştırdı. Zîrâ Polonya'da tahta otomatik şekilde oturulamıyordu, soylular meclisince kralın usûlen de olsa seçilmesi gerekiyordu ve meclisin bu seçimi ittifakla, tek veto olmaksızın yapması gerekiyordu. Polonya bu devirde gerkçekte cumhûriyet sayılıyor, fakat devlet başkanı olarak kendisine kayd-ı hayât ile bir kral seçiyor, ancak kralın oğluna velîahdlik hakkını tanımıyordu ki, bu sistem, Polonya'nın mahviyle netîçelendi. Dîğer taraftan Rusya, Sakson hânedânını Polonya'dan uzaklaştırmak fırsatını buldu ve tahta, kendi adamı Poniatowsky'yi seçtirdi.

Friedrich-August III ol.Saksonya elektörü ve Friedrich-August I ol. ilk Saksonya kralı ve August V ol. Polonya büyük-dukası (no.44) olan hükümdar III. August'ün torunudur ve büyük-babasının ölümünden bir kaç ay sonra Saksonya tahtına oturdu, Polonya kralı seçilemedi. Friedrich-August (1750-1827=77): Saksonya elektörü 1763-1806=43 + sn. Saksonya kralı 1806-1827=21=64, Varşova büyük-dukası 1807-1813=6. =Maria-Amelia-Augusta (1752-1828=76), Bavyera-Deux-Pons dukası Friedrich kızı, izd.1769, izd.müd.58, yş.17-75, zevcinden 2 yş.kç., elektris 1769-1806=37, kraliçe 1806-1827=21, büyük-düşes 1807-1813=6. Kızları: Maria-Augusta (1782-1863=81).- Bu kralın oğlu olmadığı için yerine velîahdi olan 5 yıl kç. kardeşi Antoine, kral oldu: Antoine (asıl adı Klement-Theodore) (1755-1836=81), elektörlük velîahdi 1763-1806=43, kraliyet velîahdi 1806-1827=21, büyük-dukalık velîahdi 1807-1813=6, 2. Saksonya kralı 1827-1836=9. Bunun da 2 izdivâcından genç ölen 4 kızı oldu, oğlu olmadığı için yerine yeğeni kral oldu. =1. Maria-Karlotta-Antonia -Adelaide(1764-1782=18), Sardunya kralı Vittorio-Emanuele'nin kızı, izd.1781, izd.müd.1, yş.17-18, zevcinden 9 yş.kç. =2. Maria-Theresia-Josepha-Karolina-Johanna, İmp.II. Leopold'ün kızı (1767-1827=60), izd.1787, izd.müd.40, yş.20-60.

Ataları gibi asker-hükümdâr olan Friedrich-August III, Napoléon'un sâdık müttefiki olarak büyük bir Saksonya'ya sâhib oldu. Bu sebeble 1815 Viyana Muâhedesi'nde ağır şekilde cezâlandırıldı. Varşova büyük-dukalığı elinden alınarak Rusya'ya verildiği gibi, asıl Saksonya krallığının topraklarının üçte biri de Prusya krallığına verildi. Saksonya'nın taht şehri Dresden ve büyük kültür merkezi Leipzig'dir. Napoléon, Varşova büyük-dukalığını 1807'de kurup V. August'a verdi ve 1809'da

Lublin, Krakovi bölgelerini katarak bir misline yakın genişletti(*). Denize çıkışı olmayan bu devlet, batıda Poznan'ı tamâmen içine alıyor ve kuzey-doğuda Suvalki'yi de ihtivâ ediyordu. 1815'de Krakovi ve çok yakın çevresi bir cumhûriyet hâline getirilip 1846'da ilgaa edilmiştir.

İsveç kralı XII. Carl, Rusya ile işbirliği yapan II. August'ü Polonya'dan kovunca, Fransa ve Türkiye'nin de destekleriyle Stanislas **Leszcinsky** (41), Polonya kralı seçildi. Rusya voyvodalarından (irsî eyâlet vâlîsi) Raphael Winiawa Leszcinsky (Fr. Leczinski)'nin oğludur. 1681-1766=85, Polonya kralı 12.7.1703'de boşaltan tahta 1704'de seçildi. 1709'a kd. 6 yıl kaldı. Tekrâr August von Sachsen tahta oturdu. 12-24.9.1733 arasında 12 gün için tekrâr Polonya kralı seçildiyse de, ölen kral August'ün oğlu gelip onu tekrar tahttan uzaklaştırdı. Poznan voyvodası 1699-1704=5. Fransa'ya tâbî Lorraine ve Bar dukası 1757-23.7.1766=9. =Katharina Bnin Opalinska (1681-1747), Poznan'da kale sâhibi Heinrich (Leh.Henryk) Opalinski'nin kızı, izd.1698, izd.müd.49. Metresi: Boufflers Markizi. Kızı: Marie-Charlotte-Sophie-Félicité Leczynska (1703-1768=65) = Louis XV(1710-1774=64), Fransa kralı 1715-1774=59, izd.1725, izd.müd. 43, yş.22-65, zevcinden 7 yş.by. Bk.Fransa/Bourbon. Stanislas ölünce, Lorraine, Fransa'ya ilhâk edildi, oğlu yoktu.

Raphael Winiawa Leszcinsky 1699'da Polonya'nın İstanbul büyükelçisi idi.

Poniatowsky Hânedânı

İtalyan asıllıdır (Bologna'lı). Lombard Torelli kontlarıdır (XII. asır). Zamanla Montechiarugulo markisi, Montevotondo prensi gibi unvanları da verâset, tevcîh ve evlenme yoluyle üzerlerine aldılar. 1569'da Polonya'nın taht şehri Krakovi'ye yerleşip Polonya hizmetine girdiler. Polonya ve Avusturya devletlerinden prens unvânı aldılar. XIX-XX. asırlarda Paris'e yerleştiler, İtalya'da da mâlikânelerini muhâfaza ettiler. Poniatowsky kontu Stanislas (Stanislaus) Ciolek (1676-1762=86), general ve 1731'de Mazovya (Varşova) voyvodası (umûmî vâlî, Fr.palatin) oldu. Rus düşmanı ve XII. Carl'ın arkadaşı olup 1711'de elçi ol. İstanbul'a geldi. =Constanze (1700-1759), izd.1720, izd.müd.39, yş.20-59, zevcinden 24 yş.kç., Pr.Casimir Czartoroski ile Racioborsko-Morsztin Kontu'nun kızı Isabella'nın kızıdır. Bunların çocukları:

1) Casimir (1721-1800=79), Polonya kralı başmâbeyncisi 1744, Polonya prensi 1764, 1. Poniatowsky prensi (1798-1800=2)=Appolonia (Przimilas senyörü Basilius Ustrzycki kızı) (1736-1814=78), izd.1751, izd.müd.49, yş.15-64, zevcinden 15 yş.kç. Aş.bk.

2) Franz-Joseph: doğ. 1724, Krakovi'de râhib. 3) Alexander (1726-1744=18): Lorraine dukası Charles'ın yâveri. 4) Luisa-Maria(1728-1809=81)=Zamoisky(ölm.1791), Podolya voyvodası. 5) Isabella (1730-1806=76) =Jan-Klement Branicki, Polonya başkumandanı (ölm.1771), izd.1748, izd.müd.23, yş.18-41.

6) Stanislas (Stanislaus) II - August (VI) (1732-1798=66): son Polonya kralı 1763(resmen seçimi 7.9.1764) - 25.11.1795. Her üç Polonya taksîmi de Rusya'nın adamı ve II. Ekaterina'nın resmî âşıkı olan bu kralın zamânında oldu. Sonuncu taksimde Polonya siyâsî harîtadan silindi. Kral 3 yıl sonra, bir yıl önce yerleştiği Rusya'da öldü. Evlenmedi. Gayri meşrû kızı: Sophia Kudriatsof, yazar.

(*) 1807: 1.850 mil^2, 2.319.000 n. + 919 mil^2, 1.500.000 n. =2.769 mil^2, 3.819.000 n.

7) Andras (Leh.Andrzej, Fr.André) (1735-1773=38): Avusturya orgenerali = Maria-Theresia (Kinsky Kontu'nun kızı) (1736-1806=70), izd.1761, izd.müd.12, yş. 25-37, zevcinden 1 yş.kç. Kızları: Maria-Theresia-Antonia-Josepha (doğ.1764)= Vincent (Litvanya'da Gyskocwitz kontu). Oğulları: Joseph-Antoine Poniatowski(1762-1813=51): önce Polonya'da, sn.Rusya'da orgeneral oldu, sn.Fransa hizmetine geçip Fransız ordusunda orgeneral ve 1813'de mareşal oldu. Polonya'yı bölüşen üç komşusuna karşı şiddetle savundu, Napoléon'un mareşali olarak muhârebede öldü. 1807'de Varşova büyük-dukalığı savunma bakanı ve 1809'da başkumandanı oldu.

8) Michael (1736-1794=58): 1773'de piskopos, 1784'de Gnesen başpiskoposu unvânıyle bütün Polonya'nın rûhânî lideri.

Casimir Poniatowsky'nin (1721-1800) kızı: Constanze (doğ.1759) = Ludwig (Litvanya'da Skumin-Tyskiewicz baronu).- Casimir'in oğlu: Stanislas (Stanislaus, Stanislaw) (1754-1833=79): 2. Poniatowsky prensi 1800-1833=33, Polonya ordusunda tümgeneral. =Cassandra Lui (1785-1863=78), izd.1806, izd.müd. 27, yş.21-48, zevcinden 31 yş.kç. Oğulları: Carl (1808-1887=79), 3. Pon.prensi ve İtalya'da Monte Rotondo prensi (1833-1887=54) = Elise (Montecatini Markisi'nin kızı) (1808-1898=90), izd.1831, izd.müd.56, yş.23-79, zevci ile ayni yaşda; Joseph, Monte Rotondo prensi (1816-1873=57): ünlü tenor, sn.Fransa büyükelçisi ve Fransa senatörü = Mathilde (Revotti Kontu'nun kızı) (1814-1875=61), izd.1834, izd.müd.39, yş.20-59, zevcinden 2 yş.by.

Pr.Joseph'in (1816-1873) oğlu: Stanislaus-August (1835-1908=73), 4. Pon. prensi 1887-1908=21=Louise (Le Hon Kontu kızı) (1838-1931=93), izd.1856, izd. müd.52, yş.18-70, zevcinden 3 yş.kç. Çocukları: 1) Katharina (1859-1942=83), evlenmedi. 2) Carl(Fr.Charles) (1862-1906=44) = Maud Goddard(1859-1925?=66?), izd.1884, izd.müd.22, yş.25-47, zevcinden 3 yş.by., çocuksuz. 3) André(1864-1954=90): 5. Pon.prensi 1908-1954=46, Fransız süvârî albayı = Elizabeth Sperry Barker (1872-1943=71), izd.1894, izd.müd.49, yş.22-71, zevcinden 8 yş.kç., çocukları:

1) Stanislas (Stanislaus), doğ. 1895, 6. Pon.prensi 1954- =Aldegonde (Sainte Aldegonde Kontu kızı) (doğ. 1893), izd.1920, zevcinden 2 yş.by. Çocukları: Philippe (1923)=Irène(Beaumont Kontu kızı, doğ. 1925, zevcinden 2 yş.kç.) (çocukları: Prs.Nathali 1950, Pr.Stanislaus 1952, Prs.Stéphanie 1956); Edmond (doğ.1926); Pr. Albert (1929(çocukları Pr. Alexandre 1953 ve Prs.Laurence 1956); Pr.Jean (1935).

2) Pr.Casimir (1897), çocukları var. 3) Pr.Marie-André (1899), çocukları var. 4) Pr.Jean (1907), çocukları var.

Kurland Dukalığı ve Letonya

Litvanya ve Letonya hakkında tamamlayıcı bilgiler, bundan sonraki Rusya bahsindedir. Burada ancak Kurland dukalığının son hânedânı hakkında bilgi verilecektir.

Letonya, kuzeyde Estonya ile güneyde Litvanya arasındaki Baltık ülkesidir. En yüksek tepesi 337 m olan bir ovadır. Ülkeyi ortadan Dvina nehri ikiye böler ve Riga, bu nehrin ağzında, Riga Körfezi üzerindedir. Doğusu Rusya ve güney-doğusu Beyaz Rusya'dır.

Letonlar, Litvanlar'la berâber, 2 Baltık ırkından birini oluştururlar. Slav veyâ Cermen değillerdir. Fakat Ârî ırklardandır. M.Ö. 1500'lerde bu topraklara yerleşmiş

kabîlelerden inerler. İki boydurlar: Dvina kuzeyindeki Livonya'da (Alm.Livland) Livler ve güneyde Kurland'da Kurlar yaşarlar. İkisi de Letce (Letonca) konuşur ve ikisi de XVI. asırda Katolik'likten Protestan-Lüteryen olmuşlardır. Güney komşuları Litvanlar, Katoliklik'de devâm etmişler, kuzey komşuları Estler (Estonlar, Estonyalılar) ise Protestan'lığı kabûl etmişlerdir. Livler, geniş ölçüde Fin kavimleri ile karışıp onları Leton'laştırmışlardır. Kurlar ise, daha sâf Leton'dur.

Ülkeye Hıritiyan'lığı Almanlar getirmişlerdir. 1201-1561 arasında Letonya, merkez Riga olmak üzere, Almanya imparatorluğuna bağlı Töton şövalyeleri dînî-askerî tarîkati tarafından yönetilmiştir. 1561'de ülke, Litvanya büyük-dukalığının ve dolayısıyle Polonya'nın eline geçmiştir. Ancak Letonya'da Alman baronları, XX. asır başlarına kadar geniş topraklarını muhâfaza ederek hükümrân olmuşlardır. 1609'da Letonya'nın Livland denen kuzeyi Riga ile berâber Polonya'dan İsveç'e geçmiş, Kurland denen güneyi, Polonya'da kalmakta devâm etmiştir. Estonya (Alm.Estland) ise 1582'de İsveç'in eline geçmiş bulunuyordu (Estler, Baltık kavimlerinden değil, Fin kavimlerindendir, dolayısıyle Ârî değillerdir).

Lehce Kurzeme, Letonca Kurzeme, Alm.Kurland, Fr.Courlande denen ülkenin nüfûsu XIX. asır başlarında 400.000 kadardı. Riga, sınırda, fakat dışarıda kalır. Başkent Liyepaya'dır (Let.Liepaja, Alm.Mittau, Leh.Libau). Letonya'nın güney-batısında, Litvanya sınırına yakın limandır ve vaktiyle buradan başlayarak Doğu Prusya'ya kadar bütün Baltık kıyısı, Almanlar'la meskûndu (1945'e kadar). Kurland, Letonya (Latvia)'nın Dvina ırmağı güneyinde kalan kısmıdır. İlk duka, bu topraklara Töton şövalyeleri'nin temsilcisi olarak 1562'de hâkim oldu, Polonya kralını metbû tanıdı. 1711'de Rusya'ya tâbî oldu.

Kurland dukalığı, Litvanya büyük-dukalığına, dolayısıyle Polonya'ya bağlı otonom bir devletti. 1737'de dukalık hânedânı erkek tarafından kesildi ve son hânedân iktidâra geldi (13.7.1737 - 28.3.1795). Bu devirde dukalık büsbütün müstakil hâle geldi, Polonya'nın metbûluğu lâfda kalarak Rusya'nın nüfûzu başladı. 1793'de son duka, Kurland'ı Rusya'ya bırakarak çekildi. 1795'de Polonya'nın silinmesine kadar ismen Polonya kralına tâbî idi. Son dukalık hânedânı **Biron** âilesidir ki bu isim çeşitli dillerde Biren, Büren, Bieran, Bühren şekillerinde de yazılır. Baltıklı bir Alman âilesidir. 1573'de âileye Polonya kralı tarafından asâlet verilmiş, 1730'da kont unvânını almışlardır. 1737'de dük olmuşlardır. Âilenin bütün üyeleri prens ve prenses unvânını taşır. Âile ferdlerinin bâzıları Katolik, bâzıları Lüteryen Protestan olmuşlardır, bugün bile öyledir. Kurland, Rusya'nın eline geçince âile Prusya Silezyası'nda Wartenberg Şatosu'na yerleşmiş, 1945'te oraya da Ruslar gelince Münih'e çekilmişlerdir (Rusya 1710'da Riga'yı almış ve 1795'te Letonya'nın bütününü eline geçirerek 1917'ye kadar muhâfaza etmiştir).

Kurland dukaları, ayni zamanda Semgallen (Semigallia) ve Sagan (Silezya'da) dukaları unvanlarını da taşırlar. Biron hânedânlarından Kurland hükümdârı olan 2 duka şunlardır: 1) Ernst-Johann(1690-1772=82): Biron kontu iken 1737'de Kurland dukası: 1737-1740=3 + 1763-1772=9 = 12. 1740-1763 arasında Sibirya'da sürgün yaşadı. 1740'da ölen Rusya imparatoriçesi Anna İvonovna'nın resmî âşıkı olarak parlamıştır. 1740'da Rusya'da imparatorluk nâibi bile oldu. Sibirya'da sürgünken, Kurland'ın sözde istiklâli gösterişte devâm ettirilerek, başka hânedânlardan dukalar atandı. Ernst-Johann ölünce yerine oğlu geçti: 2) Peter (1724-1800=76) (duka 1772-1795=23). Protestan'dır. 3 def'a evlendi, oğlu olmadı. =3. Anna Karlotta Dorothea (Meden kontu

Johann-Friedrich'ın kızı) (1761-1821=60), izd.1779, izd.müd.21, yş.18-39, zevcinden 37 yş.kç. Bu izd.'dan olan kızları: Katharina (1781)=Karl Rudolf, Avusturya'da Schulemburg kontu, 3. izd.ı, izd.1819, yş.38; Johanna (1783-1860'dan sn.) = François Belmonte, Acerenza dukası, izd.1801, yş.18; Pauline (1782)=Friedrich(Hohenzollern-Hechingen hükümrân prensi 1810-1838=28) (1776-1838=62), izd. 1800, izd.müd.38, yş.18-56(çocukları için bk.Almanya/Hohenzollern/Hechingen); Dorothea (1793-1862 =69), Dino ve Talleyran düşesi = Edmond (1787-1872=85), izd.1809, izd.müd.53, yş.16-69, zevcinden 6 yş.kç., Talleyran-Périgord dukası ve Fransız generali.

Ernest-Johann'ın (no.1, ölm.1772) kızı: Elisabeth (1727) = Alexander İvanoviç, Çerkassov Baronu, izd.1759. Ernest-Johann'ın kç. oğlu: Karl-Ernst (1728-1801=73) (3. Kurland dukası (titüler) 1800-1801=1) =Apollinia (1760), Poninsky prensinin kızı, izd.1778, yş.18. Çocukları: Béningne (1778-1820'den önce); Peter Alexis(1781-1820'den önce); Karolina (1787-1820'den önce); Luisa (1791-1820'den sn.) =Wielohursky Kontu, izd.1816, yş.25; Gustav (1780-1821=41) (4. "Prinz Biron von Curland" 1801-1821=20) =Luisa (1790), Maltzahn kontu Joachim'in kızı, izd.1806, yş.16, zevcinden 10 yş.kç. Çocukları:

Luisa (1808); Antonia (1813)=Lazar Lazarev (ölm.1871), Rus Generali, izd. 1834, yş.21; Fanny(1815)=Boyen, Prusya generali, izd.1850, yş.35; Peter (1818); Karl (1811-1848=37) (no.5: 1821-1848=27)=Agnès (1810-1880'den sn.), izd. 1833, izd.müd. 15, yş.23-38 (=2. Leopold, Zieten kontu, ölm.1870, izd.1849, izd.müd. 21, yş.39-60), Lippe-Biesterfeld prensi Wilhelm-Ernst'in kızı; Calixte (1817-1882=65) (no.6: 1848-1882=34), Prusya senatörü = Helene (1820-1905=85), Meschtschersky prensinin kızı, Çariçe'nin dame d'honneur'ü, izd.1845, izd.müd.37, yş.25-62, zevcinden 3 yş.kç. Oğulları: Gustav (1859-1941=82) (no.7: 1882-1941=59) (Katolik), Prusya senatörü (1918'e kd.). =1. Adele (1866-1890=24), Löwenstein-Wertheim-Freudenberg prensinin kızı, izd.1885, izd.müd.5, yş.19-24, zevcinden 7 yş.kç. (bu izd.'dan: Wilhelm, 1886-1889=13). =2. Françoise, Jaucourt markisinin kızı (doğ.1874), izd.1902, izd.müd.39, yş.28-67, zevcinden 15 yş.kç. Oğulları: Karl (doğ.1907) (no.8: 1941'den beri) (Protestan)=Herzeleide von Hohenzollern (1918), izd.1938, yş.20, zevcinden 11 yş.kç. Çocukları: Prs.Viktoria-Banigna (1939), Vel.Pr.Ernst-Johann (1940), Pr.Michael (1944).

Pr.Gustav'ın (no.7) (ölm.1941) dîğer çocukları: Helene (1908-1950=42)= Fournel de Beauvoir du Rouvre, izd.1950, izd.müd.bir kaç ay; Ludwig-Gustav (1912-1941=29), Luftwaffe teğmeni iken harbde maktûl (Katolik); Friedrich-Franz (1910) (Katolik)=Maria Irmgard (1908), Ballestrem kontunun kızı, izd.1933, yş.25. Bunların çocukları: Pr. Calixtus (1934), Prs.Dorothea (1935), Pr.Friedrich-Karl (1938), Prs. Irmgard (1939), Pr. Gustav (1941), Prs.Benedikta (1946).

Kurland dukaları: 1) Gotthard Kettler 1562, 2) oğlu Wilhelm 1587, 3) kardeşi Friedrich (1587'den beri **Semigallia** dukası idi) 1616, bundan sonra Semigallia da katılarak 4) 2 oğlu Jacob 1641, 5) oğlu Friedrich-Kasimir 1682, 6) oğlu Friedrich-Wilhelm 1698, 7) zevcesi Rusya grandüşesi Anna 1711, 8) 4 oğlu Ferdinand 1730, 9) Ernst-Johann Biron 1737-1740+1763-1769, fâsıla 1740-1758, 10) Karl 1758 ki Saksonya hânedânından olup Polonya kralı Friedric-August II oğludur, 1763'e kd., 11) 9 oğlu Peter Biron 1769-1795.

Polonya Cumhûriyeti (1918 - 1990)

Polonyalılar'ın milliyetçilik ve Kilise'ye bağlılık duyguları, Rus-Alman tahakkümüne karşı varlıklarını muhâfaza etti. Bugün de öyledir. Tadeusz Kosciuszko (1746-1817=71), Amerikan istiklâl harbine katıldı, 1783'de A.B.D.'nde general oldu, Polonya'ya döndü, 1798'de Paris'e yerleşti. Diplomat olarak çaba gösterdi, fakat Polonya'nın istiklâlini kurtaramadı. Polonya ihtilâlleri, Katolik Kilisesi'ne ağır baskının da inzimâmiyle, Rusya işgaalindeki Leh topraklarında oldu. Prusya yönetiminde dînî baskı yoktu. En hafif yönetim ise Avusturya yönetimi idi.

Rus Polonyası'nda ilk büyük ihtilâl 1830'da koptu. Polonya'yı yöneten Çar'ın kardeşi ve velîahdi Grandük Konstantin'in yumuşak idâresine rağmen ihtilâl büyüdü. 5.12.1830-8.9.1831 arasında Varşova'yı ihtilâlin lideri General Chlopicki yönetti. Ruslar ihtilâli ağır şekilde bastırdılar. Mültecîler her ülkeye dağıldı. Bu arada Chopin, Paris'e yerleşti. 1833'de ve daha büyük çapta 1846'da ihtilâl oldu. 1846'da Krakovi Cumhûriyeti de Avusturya tarafından ilhâk edildi. 1848 ihtilâli büyük oldu ve pek çok tanınmış Leh mültecîsi -Macar mültecîlerle berâber- Türkiye'ye sığındı ve Türkiye'de çok iyi ağırlandılar. Rusya'nın harb tehdîdine rağmen iâde edilmediler. Bâzıları Türk devlet hizmetine alındılar. 1861'de gene ihtilâl oldu. 1863'de 4 nîsanda Traugatt'un liderliğindeki ihtilâl, bu kişinin Varşova'da asılmasıyle sona erdi. 1861'de Polonya'da toprağa bağlı kölelik (serf'lik) ilgaa edildi. 1861'de Avusturya, Galiçya'da Lehce'nin Almanca yanında resmî dil olmasını kabûl etti. 1886 ve 1904'de Rus Polonyası'nda yeni ayaklanmalar oldu. 1915'de Çar, Polonya'ya harbden sn.otonomi vaad etti. 9.1915'de Alman ordusu, Varşova'ya girdi. 5.11.1916'da Kayzer, harbden sonra millî bir hânedân yönetiminde müstakil bir Polonya krallığı kurulacağını vaad etti. 8.10.1918'de Polonya'nın istiklâli îlân edildi. Önce krallık düşünülüyordu. Fakat millî bir hânedânın mevcûd olmaması sebebiyle cumhûriyet ağır bastı. Ukrayna ile savaş sonunda sınırlar ancak 1923'de tesbît edilebildi. Bugün Rusya'da kalan 1939 öncesi Polonya toprakları ancak 1921-23'de Polonya'ya geçti.

Ignacy Paderewski (1860-New York 1941=81), bestekâr, bilhassa mûsikî târîhinin en büyük bir kaç piano virtüozundan biridir. 1919'da başbakan ve dış işleri bakanı oldu, Versailles Muâhedesi'ne Polonya nâmına imzâ koydu, 1922'de politikadan çekildi.

Rus Polonyası'nı, Ukrayna'dan büyük fetihler yaparak ve uzun savaşlarla kurtaran ve 1920'de mareşal olan Józef Pilsudski (1867-1935=68), diktatör cumhur başkanı oldu (1918-1922 + 1926-1935 = 13 yıl). 1914'e kd.Rus tab'ası idi. 1926'da, o yıl cumhur başkanı seçilen Ignacy Moscicki (1867-İsviçre 1946=79)'ye karşı askerî darbe yaparak tekrâr iktidâra geldi ve ölümüne kadar kaldı. 1935-1939 arasında Moscicki cumhur başkanı olmakla berâber, devlet albaylar cuntasının ve cuntanın başı olup 1936'da mareşal yapılan Edvard Rydz-Smigley'in (1886-1944=58) elinde idi, mareşal 1939 sonunda Polonya'yı terketti. 1.9.1939'da Polonya'ya giren Almanlar, 27.9.'da Varşova'yı aldılar. Ruslar da doğudan yürüyerek bugünki sınırlarına kadar Polonya'yı işgaal ettiler. Almanya, Varşova ile doğusunda ellerindeki Polonya'nın yarıdan fazlasını otonom bir Leh eyâleti hâline getirip, Poznan ve civâr eyâletleri doğrudan doğruya Almanya'ya ilhâk etti.

Kızılordu, 17.1.1945'te Varşova'ya girdi. Lehler'i imhâ için savaş sırasında Almanlar'la Ruslar biribirleriyle yarıştılar. Almanlar, büyük nüfusları olan Leh Yahûdîleri'nin en büyük kısmını imhâ ettikleri gibi Lehler'e karşı da katliâmlara girdiler. Ruslar, Almanlar'ın Lehler'i katletmesine ve iki milletin aralarının iyice açılmasına

seyirci kaldılar ve ordularını Alman katliâm ve savaş bölgelerine sokmayıp beklettiler. Bu sûretle Lehler'in mühim nüfus kaybı olduğu gibi, başta A.B.D. olmak üzere yabancı ülkelere de pek büyük Leh nüfûsu göçmen olarak gidip yerleşti. Ruslar, Katin ormanında topladıkları 10.000'in üzerinde Leh subayını ellerini arkadan bağlayarak kurşunla tarayıp öldürmek ve Leh milliyetçiliğine ve komünizme karşı direnmeye son vermek istediler. Zîrâ 1945'te komünistler, Polonya'da hayliden hayliye azınlıktı.

Boreslaw Bierut (1892-1956=64), cumhur başkanı (1945-1952=7), sonra başbakan (1952-1954), 1954'te Parti birinci sekreteri oldu. 2,5 milyon Leh, Ukrayna'ya verilen Polonya topraklarından Polonya'nın yeni sınırları içine alındı ve 400.000 Ukran, Ukrayna'ya gönderildi. Almanya'ya gönderilen Alman sayısı ise çok daha büyük oldu. Ancak komünizm ve Rus baskısı, milliyetçiliği ve Kilise'nin büyük nüfûzunu bugüne kadar asla kıramadı. Kilise'nin nüfûzu büyük olan tek komünist ülke bugün Polanya'dır. 28.6.1956'da komünist rejime karşı Poznan'da ihtilâl çıktı. 8.3.1968'de büyük bir ihtilâl Varşova'da başlayıp bütün Polonya'ya yayıldı ve ancak 20.12.1970'de sona erdi.

Wladislaw Gomulka (doğ.1905), Leh milliyetçiliğini ve Kilise'yi incitmiyecek, metbû Rusya'yı da tatmîn edecek orta bir komünizm tâkıybi için çok gayret gösterdi. Uzun müddet Parti'nin 1. sekreterliğinde bulundu (1945-1949 + 1956-20.12.1970). -Polonya'da protokoler bir makaam olan- cumhur başkanlığında Alexander Zawadzki (1952-1964=12, ölünceye kadar), 1956-57'de 1. sekreter olan Edward Ochab (1906) (1964-1968=4), bunun ihtilâl üzerine istîfâsı ile Mareşal Marian Seychalski (1968-20.12.1970=2), istîfâsı ile Josef Cyrankiewicz (1911) (20.12.1970-12.12.1971) bu makaama geldiler. Cyrankiewicz, 21 yıl başbakan (1947-1952 + 1954-1970) olmuştur. Piotr Jaroszewicz'in (1909) cumhur başkanlığını (12.12.1971-28.3.1972), Henryk Jablonski'nin cumhur başkanlığı tâkıyb etti (1984'de hâlâ başkan). Bu arada 5.1975'te ülke, 17 voyvodalık (eyâlet) yerine 49 küçük voyvodalığa (il) bölündü. 20.12.1970'de Parti 1. sekreterliğine gelen Edward Gierek (1913), 5.9.1980'de yerini Stanislaw Kania'ya bıraktı. 1980'de işçi lideri Lech Walésa'nın baş çektiği Dayanışma Sendikası hareketi, çok kudretli bir beyâz ihtilâl hâlinde başladı. Orgeneral Wojciech Jaruzelski, başbakan, savunma bakanı, başkumandan ve örfî idâre kumandanı olarak askerî bir rejim kurdu. Kızıl Ordu'nun askerî müdâhalesini önleyecek, içeride de milliyetçilere zulüm yapmayan bir idâre te'sîsine çalıştı. 1990 sonunda Walésa, cumhur başkanı seçildi.

Pomeranya Dukalığı (1124 - 1637 = 513)

Pomeranya, Baltık Denizi'nin güney kıyılarıdır. Buraya Polonya'ya tâbî olmak üzere 5 asır müddetle Slav dukalar hâkim oldular. Dukalık, 1295'de doğuda Pomeranya-Stettin ve batıda Pomeranya-Rügen ve Wolgast olarak iki kardeş dukalığa bölündü. 1637'de dukalıklar Prusya ve İsveç arasında paylaşıldı ve 1815'de İsveç'in payı da Prusya krallığına geçti. 1) Vratislav I 1124, 2) kardeşi Ratobor 1148, 3) 1 oğlu Bogislav I(Stettin) 1156-1187, 4) kardeşi Kasimir I(Demmin) 1156-1180, 5) 3 oğlu Bogislav II (Stetttin) 1187-1220, 6) kardeşi Kasimir II(Demmin) 1187-1219, 7) oğlu Vratislav II(Demmin) 1219-1264, 8) 5 oğlu Barnim I(Stettin, 1264'den ît. Demmin'de) 1220-1278, 9) oğlu Barnim II 1278-1295, 10) kardeşi Bogislav III (1295'den ît.Wolgast'ta) 1278-1309, 11) kardeşi Otto I (1295'den ît.yalnız Stettin'de) 1344, bundan sonra Stettin dalı olarak: 12) oğlu Barnim III 1344, 13) oğlu Kasimir III 1368-1372, 14)

kardeşi Bogislav IV 1368-1404, 15) kardeşi Svantibor 1368-1413, 16) oğlu Otto II 1413-1428, 17) kardeşi Kasimir IV 1413-1435, 18) oğlu Joachim 1435, 19) oğlu Otto III 1451, 20) Wolgast dalından Erik 1464, 21) Wolgast dalından oğlu Bogislav V (Wolgast dukası ol.VIII) 1474, 22) oğlu Barnim IV 1523, 23) 18.Wolgast dukasının oğlu Johann-Friedrich 1569, 24) kardeşi Barnim V 1600, 25) kardeşi Bogislav VI 1603, 26) oğlu Philipp 1606, 27) kardeşi Franz 1618, 28) kardeşi Bogislav VII 1620-1637.

Pomeranya-Wolgast ve Rügen dalı dukaları: 1) Bogislav III 1295 Pomeranya'nın 10. dukası olan kişidir, 2) oğlu Vratislav II 1309, 3) oğlu Bogislav IV 1326-1373, 4) kardeşi Barnim III 1326-1365, 5) kardeşi Vratislav III 1326-1390, 6) 4 oğlu Vratislav IV 1365-1394, 7) kardeşi Bogislav V 1365-1393, 8) 3 oğlu Kasimir III 1374-1377, 9) kardeşi Vratislav V 1373-1394, 10) kardeşi Bogislav VI 1377-1418, 11) kardeşi Barnim IV 1374-1403, 12) 6 oğlu Barnim V 1394-1405, 13) kardeşi Vratislav VI 1394-1415, 14) 12 oğlu Vratislav VII 1405-1457, 15) kardeşi Barnim VI 1405-1449, 16) 13 oğlu Barnim VII 1415-1451, 17) kardeşi Svanbitor 1415-1436, 18) 10 oğlu Bogislav VII 1418-1447, 19) 14 oğlu Erik 1457-1474, 20) kardeşi Vratislav VIII 1457-1478, 21) 19 oğlu Bogislav VIII 1478-1523, 22) oğlu Georg 1523, 23) oğlu Philipp 1531, 24) oğlu Ernst-Ludwig 1560, 25) oğlu Philipp-Julius 1592, 26) Bogislav IX 1625-1637 Stettin dukası olan Bogislav VII ile ayni kişidir.

Bibliyografya. Jacob Caro, *Geschichte der Polen,* 5 c., Gotha, 1840-88 (c.I: 1300'e kd., Richard Koeppell tar.; II: 1300-1386, III: 1386-1430, IV: 1430-1455, V: 1455-1506); A.Serja, *Atlas Historyczcny Polski,* Krakovi 1930; *Acta Tomiciana, Sigismundi I Regis Poloniae (1507-1548),* 12 c., Poznan, 1852-1905 (vesîkalar mecmûası); Lelewel, *Histoire de Pologne,* 2 c., Paris 1844; Janusz Pajewski, *Wagierska Polityka w Polowie XVI. Wielka (1540-1571),* Krakovi 1952; Salomone Neugebauro, *Historia Rerum Polonicarum,* Hanover 1618; Lâ, *Newes from Turkie and Poland,* Londra 1622; W.Konopczynski, *Polska a Turcja (1683-1792) (Polonya ve Türkler),* Varşova 1936; Julian Bartoszewicz, *Poglad na Sprawy Polski z Turcja Tatarami (Osmanlı-Kırım-Leh Münâsebetleri),* Varşova 1860; Franciszek Bujak, *Kalimach i Zrajomosc Pantswa Tureckiego w Polsce, Okolo Poczatku XVI,* Krakovi 1900; Jonuzs Pajewski, *Projekt Pizymierza Polsko-Tureckiego za Zygmunta Augusta (Z.A. Zamânında Türk-Leh Anlaşması),* Varşova 1935; Ahmed Refîq(Altınay), *Lehistân'da Türk Hâkimiyyeti, TTEM,* XIV, 4/81, 227-43, 1.7.1340=1924; A.M., *Sokullu Mehmed Paşa ve Lehistân İntihâbâtı, TOEM,* VI-35, 1.12.1331=1915, s.663-87; Zygmunt Abrahamowicz, *Kara Mustafa pod Wiedniem,* Krakovi 1973; Ludwik Finkel, *Bibliografia Histori Polskrej,* 3 c., Varşova 1956; S.Zakrzewski ve 8 arkadaşı, *Historya Polityczna Polski (1506-1775),* 2 c., Varşova 1920-23; O.Halecki, *La Pologne de 963 à 1914,* Paris 1935; Ambroise Jubert, *Histoire de la Pologne,* Paris Ün., 1953; University of Cambridge, *History of Poland,* 1950-51 (I: to 1696, II: 1697-1945); L.Szadeczky, *Bathory Istvan Lengyel Kirallya Valasztasa (Bathory'nin Polonya Tahtına Seçilmesi),* Peşte 1887; A.M., *A Habsburg.Laz Lengyei Kiralysagra Törekvése a XVI. Szazadban, Kvar,* 1892 (Polonya tahtı için Habsburglar'ın Mücâdeleleri); Bir Hey'et, *Bathory,* Peşte 1936; A.Veress, *Bathory Istvan Levelezése* (B.I.'ın Muhâberâtı), 2 c., *Kvar,* 1944; Université des Jagellons, *Etienne Bathory, Roi de Pologne, Prince de Transylvanie,* Krakovi 1935; L.Szadeczky, *L'Election d'Etienne*

Bathory au Trône de Pologne, Krakovi 1935; L'Abbé Coyer, *Histoire de Jean Sobiesky*, Amsterdam 1761, Leipzig 1762, Amsterdam 1783; G.W.Lochner, *Veber den Antheil Joh. Sobieski*, Nürnberg 1831; De Salvandy, *Histoire du Roi Jean Sobieski et du Royaume de Pologne*, Paris, 5: 1855; G.Rieder, *Johann III, König von Polen*, Viyana 1883; Morton, *Sobieski*, Paris 1933; K.Walieszewski, *Marysienka, Marie Reine de Pologne, Femme de Sobieski, 1641-1716*, Paris 1898; Polonya Harbiye Nezâreti, *Histoire Militaire de la Pologne*, Varşova 1970.

Historical Section of the Foreign Office, *Poland, Prussian Poland, Austrian Poland*, Londra 1920; *Annuaire Statistique de la République Polonaise*, Varşova, 1921-1939 arası her yıl; E.von Romer, *Geographischstatistisches Atlas von Polen*, Krakovi 1916; E.Zivier, *Polen*, Gotha 1917; Paul Roth, *Die Entstehung des Polnischen Staates*, Berlin 1926; F.E.Whitton, *A History of Poland*, Londra 1917; *The Polish Handbook*, Londra 1926; J.Bartoszewicz, *La Pologne*, Paris 1918; Julia S.Orvis, *A Brief History of Poland*, Londra 1919; W.R.Morfill, *Poland*, Londra 1893; H.Grappin, *Histoire de Pologne de ses Origines à 1922*, Paris 1924; Arthur L.Goodhart, *Poland and the Minority Races*, Londra 1920; Lord Eversley, *The Partition of Poland*, Londra 1915; J.M.Bazewicz, *Atlas Historyczny Polski*, Varşova 1920; L.Cwiklinski, *Das Königreich Polen vor dem Kriege (1815-1914)*, Viyana 1917; R.Dyboski, *Outlines of Polish History*, Londra 1925; A.M., *Poland, Old and New*, Londra 1926; Krzyzanowski ve Kummaniecki, *Statystyka Polski*, Krakovi 1915; B.Laufer, *La Question Polono-Juive*, Paris 1916; G.Leroux, *Pologne*, Paris 1925; M.Gardner, *Poland, A Study of National Idealism*, Londra 1915; S.Kozicki, *La Pologne depuis le Congrès de Vienne*, Paris 1916; W.K.Korostowetz, *The Re-birth of Poland*, Londra 1928; *Concise Statistical Year Book of Poland*, Varşova, 1930-1939 arası her yıl; H.Baginski, *Poland and the Baltic, the Problem of Poland's Access to the Sea*, Londra, 2: 1942; R.Leslie Buell, *Poland, Key to Europe*, Londra 1939; W.Sobieski, *Histoire de la Pologne des Origines à Nos Jours*, Paris 1934; G.E.Slocombe, *A History of Poland*, Londra 1940; Simon Segal, *The New Order in Poland*, New York 1942; Paul Roth, *Die Entstehung des Polnischen Staates*, Berlin 1926; J.Statkowski, *Poland, History, Culture, Civilization*, Varşova 1932; A.M., *Poland, Old and New*, Varşova 1938; W.F.Reddaway, J.H.Penson, O.Halecki, R.Dyboski vs., *The Cambridge History of Poland*, Londra 1940; Max Freiherr du Prel vs., *Das Deutsche Generalgouvernment Polen*, Berlin 1940; Olgierd Gorka, *Outline of Polish History*, Londra 1942; O.Halecki, *The History of Poland*, Londra 1942, 3: 1978; Robert Machray, *The Poland of Pilsudski (1914-1936)*, Londra 1936; A.M., *Poland (1914-1931)*, Londra 1931; M.Orlowiez, *Guide illustré de la Pologne*, Varşova 1927; R.Dybovski, *Poland*, Londra 1933; V.L.Beneş ve N.G.J.Pounds, *Poland*, Londra 1970; *Wielka Encyklopedia Powszechna*, 13 c., Varşova, 1962-70; H.Roos, *A History of Modern Poland*, Londra 1966; R.F.Leslie vs., *The History of Poland since 1863*, Cambridge 1980; S.Kieniewicz, *History of Poland*, Varşova, 2: 1979; O.Halecki, *Poland*, New York 1957; A.Bromke, J.W.Strong vs., *Gierek's Poland*, New York 1973; N.Davies, *Poland, Past and Present, A Select Bibliography of Works in English*, Newtonville 1977; M.K.Dziewanowski, *Poland in the Twentieth Century*, Columbia Un., 1977; A.Gieysztor, vs., *History of Poland*, Varşova 1969; K.Bulas vs., *English-Polish and Polish-English Dictionary*, 2 c., Lahey, 1959-61.

Onaltıncı Kitap

RUSYA

I

MOSKOVA ÖNCESİ RUS PRENSLİKLERİ

Rus Irkının Oluşması

Ruslar bugün, Slav ırklarının en büyüğü, en kalabalığıdır. Slavlar'ın 3 grubundan biri olan Kuzey-Doğu Slavları'nı oluşturan 3 ırktan biridir ki, dîğer ikisi Ukranlar (Ukraynalılar) ve Beyaz Ruslar'dır. Ukranca ve Beyaz Rusca, Rusca'nın lehceleri değildir, ayrı dillerdir.

Rusca, Ukranca, Beyaz Rusca, Bulgarca, Makedonca, Sırpca, Kiril alfabesi ile, dîğer Slav dilleri (Lehce, Çekce, Slovakca, Slovence, Hırvatca) Latin alfabesi ile yazılır. Latin alfabesi kullananlar Katolik, Kiril alfabesi kullananlar Ortodoks'tur.

Slavlar, Hind-Avrupa (Ârî) ırklar grubunun Avrupa dalının (dîğer 2 dal: Hindistan Ârîleri ve Îrân Ârîleri) bir öbeğidir. Avrupa dalının Latin ırkları ve Cermen ırkları ile berâber üç büyük öbeğinden biridir.

Slav(Osm.İslâv) kelimesi Eski Slavca Slava'dan gelir, Fr.slave olmuştur ve mânâsı "köle"dir ("esclave" buradan türemiştir). Ana yurdları bugünki Beyaz Rusya'nın -hafif Ukrayna kuzey-batısına taşan- güney kesimindeki büyük Pripet (Rokitno) bataklıklarıdır. Dnyepr nehrinin Pripet kolunun havzasıdır. Bir kısım Ârî kabîlelerin

dîğer kabîlelerden kaçarak ve daha ilkel oldukları için Mîlâd'dan hemen önceki asırlarda bu bölgeye sığındıkları ve burada ayrı bir kavim oluşturdukları anlaşılmaktadır. Hiç bir devlet kuramamışlardır. V. asırdan başlayarak Hunlar ve Doğu-Orta Avrupa'ya hâkim dîğer asker Türk kavimleri onları bataklık ve ormanlarından çıkarmış, köle olarak kullanmış, sonra ata binip silâh kullanmasını öğretmişlerdir. Bu sûretle VI. asırda geniş sâhaya yayılıp yayıldıkları sâhalarda Slavca'nın ayrı lehcelerini konuşmaya başlamış ve bu lehceler giderek müstakil diller hâline gelmiştir. Çok geniş ölçüde Latin, Cermen ve Türk kavimleriyle karışmış ve çoğunlukta oldukları bölgelerde bu kavimleri Slav'laştırmışlardır. Buna karşılık Almanlar ve küçük ölçüde Macarlar da, bir çok Slav boyuna kendi dillerini konuşturarak bünyelerine almışlardır.

Rus-Ukran-Beyaz Rusca grubu VII. asırda oluştu. XIV. asırda üç dil biribirinden tamâmen ayrıldı. IX. asırda yazı kullanılmaya başlandı. Rusca, pek çok Latince ve Türkce kelimeyi ihtivâ eder. Buna karşılık Rus sömürgesi olmayan Türk lehcelerinde ve Türkiye (Osmanlı) lehcesinde Rusca asıllı kelime sayısı fevkalâde az ve çok sayılıdır.

Rus kelimesi Rusca veyâ Slavca değil, Cermen dillerinden Gotca (Eski İsveçce)'dir. İsveçliler'in ataları olan Gotlar, İskandinavya'dan gelerek, Rus ve Varyag (Vareg) isimleriyle, kuzeyden güneye, Ukrayna'ya kadar inerek, bugünki Ruslar'ın ataları olan kabîleleri itâat altına aldılar. Hânedân kurdular ve ilk Rus devletlerini kurdular. Asker, denizci ve tâcir olan ve Cermence (Gotca) isimler taşıyan bu Eski İsveçliler, Slav Ruslar'ı devlet idâresinde yaşamaya alıştırdılar. Bu sûretle ilk Rus devletleri doğdu. İskandinavyalılar sayı azlığı bakımından kendi dillerini bırakarak zamanla Slavca (Rusca) konuşmaya başlayıp Rus'laştılar. Buna rağmen Rusca konuşan halklar az sayıda idi. Kuzeyden güneye çok geniş bir bölgede çok seyrek bir nüfûs ile yaşıyorlardı.

İsveçli denizci-askerlerin kurdukları Rus prensliklerinin iki mühim merkezi Novgorod ve Kiev'dir. Novgorod, İlmen gölünün kuzeyinde, Estonya'nın doğusundadır. Kiev ise Ukrayna'nın kuzeyinde Dyepr üzerindeki büyük şehirdir ve adı Türkce asıllıdır. Sonra Suzdal ve Vladimir merkezleri teşekkül etti. Vladimir, Moskova doğusundadır. Suzdal', Vladimir yakınlarındadır.

Rus'luğu oluşturan, Norman asıllı, 989'da pagan'lıktan Ortodoks Hıristiyan olarak Slav'laşan Lobrok veyâ daha çok kullanılan adıyle Rurik hânedânıdır. 825-1598 arasında 773 yıl iktidarda kalan bu hânedân, 242 yıl (1238-1480) Altınordu Doğu Avrupa Türk hâkanlığının mutlak tâbiiyyetinde yaşadığı, tam bir feodal manzara arz ettiği, Avrupa'nın en ilkel kavmine dayandığı hâlde, coğrafya faktörünün de yardımıyle Rus'luğu muhâfaza etmekle kalmamış, teşekkül ve tekâmül ettirmiştir. Sonraki Romanov Hânedânı bile, ana tarafından Rurik hânedânı kanı taşıdığı için iktidâra gelebilmiştir. Koyu Ortodoksluk ve hükümdâra gözü kapalı bağlılık, Rus'luğu oluşturup ilerleten dîğer iki büyük faktördür.

Rus Kilisesi, İstanbul'daki Ortodoks Cihan Patrikliği'ne bağlıdır. Rusya'nın rûhânî lideri olan metropolit, önce Kiev'de (989-1300), sn.Vladimir'de (1300-1310), nihâyet 1310'dan ît.Moskova'da yerleşmiş, 1589'da İstanbul Patriki'nin izni ve Üçüncü Sultân Murâd'ın müsâmaha ve tasdîkı ile, Moskova metropolitinin (başpiskopos), patrik unvânı taşımasına müsâade edilmiş, bu sûretle İstanbul, İskenderiyye, Kudüs, Antakya patriklerinden sonra Moskova'da 4. ve sonuncu Ortodoks patrikliği kurulmuştur.

Altınordu dağıldıktan sonra yerine geçen Türk hanlıklarından Kazan, Astrahan, Kasîm'i Rusya, istîlâ etmiş veyâ itâat altına almış (Kasîm), fakat Kırım'a karşı 3 asır başarı sağlıyamamış, Kırım'a yıllık vergi vermeye mecbur kalmış, Osmanlı-Kırım orduları iki def'a Moskova'ya girmiştir. Ancak, Rus nüfûsun fazla olmaması, çok dağınık bulunması, erişilmesi güç, devamlı kalınması hemen hemen imkânsız soğuk, ormanlık sâhalarda yaşaması, ehemmiyet atfedilmeyen, zengin olmayan bir kavim sayılmaları, onları mahfûz tutmuştur. Polonya ve Macaristan gibi daha çok ileri, çok daha kudretli iki devletin çökmesine sebeb olan denizlerden mahrûmiyet, Rusya için de vâriddi. Polonya ve Macaristan'ın Avrupa'nın içinde ve Avrupa devletleriyle çok yakın ilişkilerde olması, onların avantajı idi. Rusya, yalnız coğrafya bakımından Avrupa'da sayılıyor, kültür bakımından Avrupa dışı addediliyordu. Bu sâhada yaşayan Türkler de nüfusca azdılar. Bu sâha Türkler'inin en büyük kısmı ancak XIII. asır sonlarında Müslümân oldular (daha önce Müslümân olan Doğu Bulgar=Kazan=Tatarlar hâriç). XIII. asra kadar pek çok Türk, Ortodoks olup Ruslar'a katıldılar. Tanassur, XIII. asırdan sonra da devâm etti. Pek çok Rus soylusu, asrımıza kadar devâm eden ünlü Rus âilelerinin pek çoğu, Türk asıllıdır.

Kuzey Buz Denizi işe yaramadığı için Ruslar, önce Volga'ya sağlam şekilde dayanmak istediler ve bunu ancak XV. asrın 2. yarısında gerçekleştirebildiler. Yetmiyordu, Volta Deltası vâsıtasıyle Hazar Gölü'ne çıkmak da bir şey ifâde etmedi. Mutlaka denize çıkmak gerekiyordu. Baltık Denizi'ne çıkışı kudretli İsveç krallığı, Karadeniz'e çıkışı da ondan da kudretli Osmanlı devleti engelliyordu. Rus politikasının ana çizgileri şu şekilde oluştu: Baltık'a çıkmak için İsveç'in ezilmesi, ılık denizlerin başlangıcı olan Karadeniz'e çıkış için Osmanlı'nın ezilmesi, Avrupa medeniyyetiyle temâs ve o âleme girebilmek için de Orta Avrupa'yı kapatan Polonya'nın ezilmesi...

Norman ve Proto-İsveçli olan Rurik Hânedânı, İsveç'te olduğu gibi merkezî bir krallık oluşturamadı. Bu hânedândan bir hükümdâr, Kiev'de, Vladimir'de, sonraları Moskova'da oturuyordu. Oturduğu şehrin büyük-prensi ve dîğer Rus prenslerinin metbuu idi. Fakat hayli Rus prensliği vardı. Bunlar büyük-prensin tâbii idiler. Büyük Prens de Türk hâkaanının tâbii. Ancak hemen bütün Rus prensleri, Rurik hânedânı mensublarıdır. Bu da Rus birliğini sağlayan sağlam ve sağlıklı bir unsûr olmuştur. Gerçi merkezî kudretin oluşmasını asırlarca önlemiş, Rus kavminin mühim bir devlet sâhibi olmasını engellemiştir. Ama Rus'luğu, milleti ve milliyeti canlı tutmuştur. Polonya'nın dukalıklar hâlinde yaşayıp sonunda Piast hânedânı dukalıklarının bir kral çevresinde birleşip ortadan kalkması hâdisesini Rusya, bir kaç asır daha geç gerçekleştirebilmiştir. Bu sûretle bu şekilde bir feodal yapıda bulunmayan İsveç ve Osmanlı Türkiyesi gibi iki kudretli merkezî ve asker devletle başa çıkamaması sebebleri açıklanır. O da İsveç ve Türkiye gibi bütün kudreti tek hükümdârın irâdesinde toplayıp feodal ve otonom devletcikleri ortadan kaldırınca, 1710'larda İsveç'i ve 1770'lerde Türkiye'yi vurarak, gerçek bir büyük devlet hâline gelmiştir. Bu iki târîh arasında da, millî hânedândan mahrûm Polonya'yı haklamıştır.

Rurik Hânedânı mensubları olan Rus hükümdarcıkları "knyaz, knez" unvânını taşırlar. "Prens" demektir, aslen Cermence'dir (Cermence kuningaz'dan Alm. könig, İng.king, Fl.köning = kral kelimesi türemiştir). Rus.knyaz (Sırb.knez) unvânı, Avrupa hükümdarlık ierarşisinde "prens" ve "duka" olarak terceme edilmiştir. Onun için Rurik

hükümdarcıklarına Avrupa'da "prens" veyâ "duka" denmektedir. Ancak dukalık, Avrupa feodalitesinde hükümdâr unvânı olan, prenslikten bir derece üstün, markilik ise prenslikten bir derece aşağıdır, dukalıktan büyük hükümdarlık unvânı büyük-dukalık, ondan büyüğü elektörlük, sonra krallık, sonra imparatorluktur. Rus knyaz'lıkları için kullanılan dukalık tâbîri, daha ciddî eserlerde prenslik ol.değiştirilmiştir. Rus feodalitesinde esâsen dukalık yoktur, sâdece prenslik derecesi vardır ve ondan bir alt derece kontluktur (markilik yoktur), bir üst derece de büyük-prensliktir ve ancak ondan sonra büyük-prens yerine büyük-duka denmiştir. Hulâsa şudur: Rusya'da knaz'lık, Avrupa'da -hükümdâr derecesi ol.- prenslikle dukalık arası, büyük-knazlık ise duka ile büyük-duka arası bir şeydir. Çarlık ise krallıkla imparatorluk arası bir unvandır, belki büyük krallık derecesidir. Nitekim Moskova büyük-dukaları 1556'da çar unvânını aldıkları hâlde, Büyük Petro 1721'de -çar unvânının yanında- bir de imparator unvânını almıştır, bu da çar unvânının Avrupa'nın imparator unvânı ile eşit tutulmadığını gösterir, nitekim Bulgaristan krallarına da çar denmiş, fakat Avrupa vesîkalarında Avrupa dillerine kral diye terceme edilmiştir.

Rurik Hânedânı prensleri, knyaz unvânı ile bir kasabayı merkez tutarak belirli bölgelerde hükümdarlıklar kurmuşlardır. Bunlardan bir, bâzan ikisine büyük-knyaz (büyük prens, sn.büyük duka) denmiş, bu hükümdar, zâten ayni hânedândan olan dîğer knyaz'ların metbuu olmuştur. Altınordu hâkanları, büyük-prenslerin bu metbûluk durumunu beğenmemişler, her Rus prensliğini ayrı beylik sayarak itâat altına almışlardır. Bu Rus prenslik ve büyük-prenslikleri, Altınordu hâkanlarına "çar" diyerek, Türk hükümdârını metbûları ve imparatorları saymışlardır. Nitekim IV. İvan, ancak 1556'da Kazan'ı aldıktan, Türk han'ını ortadan kaldırdıktan sonra, Kazan hükümdârı yerine "çar" unvânını almış, bu unvânı asırlarca Türkiye ve Avrupa devletleri kabûl etmemişlerdir.

Rurik hânedânı büyük-prensleri en büyük Rus hükümdârı ol., Kiev, Vladimir, sn. Moskova gibi taht şehirlerine göre Kiev, Vladimir, Moskova... büyük-prensi diye anılmışlardır. Rurik Hânedânı'nın menşei ve İskandinavya'dan Rusya'ya intikaali şu şekildedir:

Rurik, kardeşleriyle berâber bugünki Rusya'da oturan Slavlar tarafından, İskandinavya'dan dâvet edilen bir denizcidir. Baltık'ta korsanlık yaparken Novgorod'a yerleşmiştir. Korsan olarak Uppsala'lı (İsveç) Erik'in yetiştirmesi ve yardımcısıdır. Adı Slavca'da Rjurik (Ryurik)'tir (j'ler, y söylendiği için bu bahiste kullandığımız imlâda j yerine y yazılacaktır). Bu Viking reîsinden önce de bu bölgeye gelen İskandinavyalılar vardı. Bugünki Rusya'da oturan ve henüz Rus-Beyaz Rus-Ukran diye üç kavme ayrılmayan Slavlar'ın adları Slav'dı, onlar bu gelen İskandinavlar'a "varyag" (Fr. varègue) ve "rus" diyorlardı ki, sonradan kendilerine verilen addır. Ancak Rurik'ten önce Novgorod'da Lobrok adlı Viking'in hâkimiyeti vardır. Lobrog, belki Rurik'in babasıdır. Güneyde Kiev'e de başka bir Viking, Arkold gitmiştir. Arkold, korsan reîsi (konung) Birka'lı Olov'un adamı ol.Kiev'e gelmiş ve şehri fethetmiştir. Yerine Dir (belki oğlu), onun yerine de Oleg, Kiev prensi ol.geçmişlerdir. Oleg, Rurik'in ya kardeşi, veyâ amca-zâdesidir. Danimarka'da korsanlık yaparken sürülmüş, Rurik'in yanına gelmiş, Rurik tar. Novgorod'dan Kiev'e gönderilmiştir ki Kiev'de Viking hâkimiyeti daha önce kurulmuş bulunuyordu. Bu îzâhâtdan sn.büyük-prensler listesinin şu şekilde düzenlenmesi mümkündür:

Büyük-Prensler ve Çarlar

1) Lobrok (825?-862=37?)

2) Ryurik I (862-889=27) (1'in oğlu?)

3) Olyeg (889-912=23) (2'nin kardeşi?)

4) İgor I Olyegeviç (912-945=33) (2'nin oğlu) (875?-945=70?)

5) Olga (945-964=19) (4'ün zevcesi) (925?-969=44?)

6) Svyatoslav I İgor'eviç (969-972=3) (4 ile 5'in oğlu)

7) Yaropolk I Svyatoslaviç (972-978=6) (6'nın oğlu)

8) Vladimir I Svyatoslaviç Svyatoy (=Azîz) "By." (978-1015=37) (6'nın oğlu)

9) Svyatopolk Vladimiroviç I "Habîs" (1015-1019=4) (8'in oğlu) (989-1019=30)

10) Yaroslav I Vladimiroviç Yuri "By., Bilge" (1019-1054=35) (8'in oğlu)

11) İzyaslav I Yaroslaviç (1054-1067=13 + 1068-1073=5 + 1076-1078=2=20) (10'un oğlu) (1025-1078=53)

12) Vseslav Bryaçislaviç (1067-1068=1) (9'un torununun oğlu) (ölm.1101)

13) Svyatoslav II Yaroslaviç (1073-1076=3) (10'un oğlu) (1027-1076=49)

14) Vsevolod I Yaroslaviç (1078-1093=15) (10'un oğlu) (1030=1093=63)

15) Svyatopolk II İzyaslaviç (Mikhail) (1093-1113=20) (11'in oğlu)

16) Vladimir II Vsevolodoviç Monomak (1113-1125=12) (14'ün oğlu) (1053-1125=72)

17) Mstislav I Vladimiroviç (1125-1132=7) (16'nın oğlu)

18) Yaropolk II Vladimiroviç (1132-1138=6) (16'nın oğlu) (ölm.1139)

19) Vyaçeslav Vladimiroviç (1138) (16'nın oğlu) (ölm.1154)

20) Vsevolod II Ol'goviç (1138-1146=8) (13'ün torunu)

21) İgor II Ol'goviç (1146=6 hafta) (20'nin kardeşi) (ölm.1262)

22) İzyaslav II Mstislaviç (1146-1154=8) (17'nin oğlu)

23) Rostislav I Mstislaviç (1154-1157=3) (17'nin oğlu) (ölm.1168)

24) İzyaslav III Davidoviç (1157-1158=1) (13'ün torunu) (ölm.1161)

25) Andrey I Yur'eviç (1158-1174=16) (16'nın torunu)

26) Mikhail I Yur'eviç (1174-1176=2) (25'in kardeşi)

27) Vsvolod III Yur'eviç (1176-1212=36) (25'in kardeşi) (1154-1212=58)

28) Yuriy I (II) Vsevolodoviç (1212-1217=5 + 1237-1238=1=6) (27'nin oğlu)

29) Konstantin Vsovolodoviç (1217-1218=1) (27'nin oğlu)

30) Mstislav II(III) Romanoviç (1218-1223=5) (23'ün torunu)

31) Vladimir III Ryukoviç (1223-1235=12) (30'un amca-zâdesi) (ölm.1239)

32) İzyoslav IV Vladimiroviç (1235-1237=2) (31'in oğlu) (ölm.1239)

33) Yaroslav II Vsevolodoviç (1238-1246=8) (27'nin oğlu)

34) Svyatoslav III Vsevolodoviç (1246-1247=1) (27'nin oğlu) (ölm.1253)

35) Mikhail II Yaroslaviç (1247-1249=2) (33'ün oğlu)

36) Andrey I(II) Yaroslaviç (1249-1252=3) (33'ün oğlu) (1222-1264=42)

37) Aleksandr I Yaroslaviç Nevskiy Svyatoy (=Azîz) (1252-1263=11) (33'ün oğlu) (1220-1263=43)

38) Yaroslav III Yaroslaviç (1263-1271=8) (33'ün oğlu)

39) Vasiliy I Aleksandroviç (1271-1276=5) (37'nin oğlu) (ölm.1277)

40) Dmitriy I Aleksandroviç (1276-1282=6 + 1284-1293=9=15) (37'nin oğlu) (ölm. 1294)

41) Andrey II(III) Aleksandroviç (1282-1284=2 + 1293-1304=9=11) (37'nin oğlu)

42) Mikhail III Yaroslaviç Svyatoy (=Azîz) (1304-1319=15) (38'in oğlu) (1271-1319=48)

43) Yuri II (III) Daniloviç (1319-1322=3) (37'nin torunu) (1281?-1325=44?)

44) İvan I Daniloviç Kalita (=Sofu) (1322-1340=18) (43'ün kardeşi)(1300?-1341=41?)

45) Simeon İvanoviç Gordiy (=Mağrûr)(1340-1353=13) (44'ün oğlu)(1316-1353=37)

46) İvan II İvanoviç (1353-1359=6) (44'ün oğlu) (1326-1359=33)

47) Dmitri II Konstantinoviç (1359-1362=3) (33'ün torununun torunu) (ölm.1383)

48) Dmitri III İvanoviç Donski (=Don Gaalibi) (1362-1389=27) (46'nın oğlu) (1351-1389=38)

49) Vasiliy II Dmitrieviç (1389-1425=36) (48'in oğlu) (1371-1425=64)

50) Vasiliy III Vasil'eviç Tomniy=Kör (1425-1433=8 + 1434-1446=12 + 1447-1462=15=35) (1415-1462=47) (49'un oğlu)

51) Yuriy (III) Dmitrieviç (1433-1434=1) (48'in oğlu) (1374-1434=60)

52) Dmitri IV Yur'eviç Semyaka (1446-1447=1) (51'in oğlu) (ölm.1453)

53) İvan III Vasil'eviç "By., Müdhiş" (1462-1505=43) (50'nin oğlu)(1440-1506=66)

54) Vasiliy IV İvanoviç Gabriel (1505-1533=28) (53'ün oğlu) (1479-1533=54)

55) İvan IV Vasil Grozniy =Müdhiş (1533-3.1584=51) (54'ün oğlu)(1530-1584=54)

56) Fedor I İvanoviç (3.1584-1.1598=13, 10) (55'in oğlu) (1557-1598=41)

57) Boris Fedoroviç Godunov (1.1598-13.4.1605=7,3) (56'nın eniştesi) (1551?-1605=54?)

58) Fedor II Borisoviç Godnnov (13.4.1605-1.6.1605=0,1,18) (57'nin oğlu) (1589-1605=16)

59) Dmitri V İvanoviç (1.6.1605-18.5.1606=0, 11, 17) (55'in oğlu?) (1582-1606=18)

60) Vasiliy V İvanoviç Şuiski (18.5.1606 - 17.7.1610= 4, 2, 0) (Rurikler'den) (1555-1612=57)

61) Wladyslaw Vasa (17.7.1610-7.2.1613=2, 6, 21) (1595-1648=63)

62) Mikhail Fedoroviç Romanov (21.2.1613-12.7.1645=32, 4,19) (55'in dâmâdının oğlu) (1596-1645=49)

63) Aleksiy Mikhayloviç "Çok Sulhperver" (12.7.1645-1676=31) (62'nin oğlu) (1630-1676=46)

64) Fedor III Aleksieviç (1676-1682=6) (63'ün oğlu) (1656-1682=26)

65) İvan V Aleksiveviç (1682-1694=14) (63'ün oğlu) (1666-1696=30)

66) Pyotr I "By." Aleksieviç (1682 (tek başına 1696) - 8.2.1725=43) (63'ün oğlu) (1672-1725=53)

67) Ekaterina I Aleksievna (1725-1727=2) (66'nın zevcesi) (1685-1727=42)

68) Pyotr II Aleksieviç (1727-1730=3) (66'nın oğlu) (1715-1730=15)

69) Anna İvanovna (30.1.1730-10.1740=10, 9) (65'in kızı) (1693-1740=47)

70) İvan VI Antonyoviç von Braunschweig (10.1740-5.12.1741=1,2) (65'in kızının kızının oğlu) (1740-1764=24)

71) Yelizaveta Pyotrovna "Merhametli" (5.12.1741-5.1.1762=20,1,1) (66 ile 67'nin kızı) (1709-1762=53)

72) Pyotr III Karloviç "Beyaz Çar" von Holstein (5.1.1762-17.6.1762=0,5,13) (66 ile 67'nin kızının oğlu) (1728-1762=34)

73) Ekaterina Aleksievna II von Anhalt (17.6.1762-17.11.1795=33, 5, 0) (72'nin zevcesi) (2.5.1729-17.11.1795=66, 6, 16)

74) Pavel Pyotroviç von Holstein-Romanov (17.11.1795-24.3.1801=5, 4, 7) (72 ile 73'ün oğlu) (1754-1801=47)

75) Aleksandr I Pavloviç (24.3.1801-1.12.1825=24, 8, 8) (74'ün oğlu) (1777-1825=48)

76) Nikolay I Pavloviç (1.12.1825-2.3.1855=29,3,2) (74'ün oğlu)(1796-1855=61)

77) Aleksandr II Nikolaviç "Halâskâr" (2.3.1855-13.3.1881=26, 0, 12) (76'nın oğlu) (1818-1881=63)

78) Aleksandr III Aleksandroviç (13.3.1881-20.10.1894=13,7,8) (77'nin oğlu) (1845-1894=49)

79) Nikolay II Aleksandroviç "Martir" (20.10.1894-15.3.1917=22, 4, 26) (78'in oğlu) (1868-18.7.1918=50)

80) Mikhail II Aleksandroviç (15-16.3.1917=1 gün) (78'in oğlu)(1878-1918=40)

81) Grandük Kiril Vladimiroviç (1917-1938=21) (77'nin torunu) (1876-1938=62)

82) Grandük Vladimir Kiriloviç (1938-) (81'in oğlu) (doğ.1917)

Rurik Hânedânı'nın şeceresi (825 - 1598)

İlk Rus prenslikleri kuzeyde Novgorod ve güneyde Kiev merkez olmak üzere kuruldu. 825'e doğru Rurik'le başlayan Novgorod prensliği 862'de büyük-prenslik oldu. Zîrâ Rurik, Beloozero'daki Sineus ve Pskov yakınlarında İzborsk'daki Truvor adlı kardeşleri ölünce onlara vâris oldu. Arkol'd adlı Viking ise 855'de Kiev'e kadar inip

burasını aldı ve 882'lere kadar elinde tuttu. Yerine -belki oğlu olan- Dir, Kiev prensi oldu. Sonra "Hakîm" denen Olyeg (Oleg) (Eski İsveçce: Helgi), 888'de Novgorod'dan Kiev'e nakledilen büyük-prensliğe vâris oldu. Olyeg, 907'de 2.000 kayıkla İstanbul boğazı'na girdi ve ertesi yıllar da bu hareketini tekrarlayarak Bizans'ı korkuttu.

İgor I(no.4), Olyeg'in niyâbetinde Novgorod prensi ve Olyeg ölünce ilâveten Kiev büyük-prensi oldu, katledildi. ="Azîze" Helena (Rus.Olga) (Eski İsveçce: Helga) (925-969=44?) (Bizans'ı ziyâreti 957) (no.1), oğlu Svyatoslav'ın (6) çocukluğundan yararlanarak 19 yıl büyük-prenses sıfatıyle tahta oturdu. Küçük oğlu Dobrinya'dır. Svyatoslav da babası gibi katledildi. 957'de Ortodoks Hıristiyan oldu. Bu sûretle Slav ve Ortodoks ve kültürce Bizans'a yakın Rus milliyeti oluşmaya başladı. Svyatoslav'ın önce Müslümân olmak için düşündüğü, sn. Hıristiyanlık lehine karar verdiği bilinmektedir. Bu yıllarda güney-doğuda Türkler (Hazarlar, Doğu=Volga Bulgarları), Müslüman idiler ve Ruslar'ın güney-doğu komşusu bulunuyorlardı. Ancak Bulgar şehrinden (Kazan) gelen Türk imâmının, Bizans'tan gelen râhib derecesinde politik davranamaması, İslâm dîninin rûhunu anlatacak yerde, domuz eti ve şarâbın kesin yasak olduğunda direnmesi, Viking prensinin, netîce bakımından hânedânın ve Ruslar'ın Hıristiyan'lığı tercîhi ile netîcelendi.

Peçenekler'ce öldürülen Svyatoslav'ın (6) oğulları Yaropolk (7) ve Vladimir (8), yerine büyük-prens oldular. Dîğer oğlu Drevier prensi iken 975'de katledilen Olyeg'dir. 973'de Novgorod prensi, 978'de Kiev büyük-prensi olan Vladimir, 988'de Hıristiyan oldu. Bu da, bu târihte henüz bütün hânedânın paganlığı bırakmadığını gösterir. Vladimir'in 5 nikâhlı karısı ve 800 odalığı vardı. =1. Rogneda (ölm.1000), Polosk prensi Rogovold'un kızı, izd.980, izd.müd.20. =2. Anna (966?-1011=45?), Bizans imparatoru Romanos II kızı, izd.989, izd.müd.22.- Svyatopolk I(19)= Polonya dukası Boreslaw I Chrobry'nin kızı.- Azîz Vladimir'in (8) kızları: Predslava =Boreslaw I Chrobry, Polonya dukası (ölm.1025) (3. zevcesi); Premislawa=Kel László, Macaristan prensi.

Katledilen Vladimir'in (8) oğulları: Boris.- Gleb (her ikisi de ağabeyleri tar. katledildi).- 7 prens.- Mstislav (ölm.1036), 1026-36'da çeşitli bölgelerde prens.- Isiaslav, ölm.1001(=Rogneda, pagan), Polozk prensi. Oğulları: Vseslav (Polozk 1001-1003), Bryaçislav (Polozk 1003-1044=41). Bu sonuncunun oğlu: Vseslav (12), Polozk (Polotsk, Polock) prensi 1044-1101=57, 1068-69'da by.-pr., nesli: XIII. asra kd. Polozk prensleri.- Yaroslav I(10)=Ingegred(Ingigerde), İsveç kralı Olov III kızı. Bunun kızları: Anastasia (Mac. Agmunde)=András I(Macaristan kr.1046-60), izd.1050, Macaristan kraliçesi 1050-1060=10 (bk.Arpad); Elizaveta (ölm.1076) =1.Harald III(Norveç kr.1047-1066), izd.1045, ölm.1065, tal.1048, bk.Norveç, =2. Sven Estridson, Danimarka kralı, izd. 1067. Maria (Leh.Dobronega) (ölm.1087)=Kazimierz I (Polonya dukası 1038-1058), izd.1038, izd.müd.20, bk.Piast; Anna (1024?-1075=51?) =1. Henri I(1008?-1060=52, Fransa kralı 1031-1060=29), 2. izd.1051, izd.müd.9, Fransa kraliçesi 1051-1060=9, yş.27?-36?, bk.Capet, Fransa ana-kraliçesi 1060-1075=15, =2. Raoul, Crépi kontu (ölm.1066), izd.1062, izd.müd. 4, yş.38-42?.

Yaroslav I(10) oğulları: Rostoslav (ölm.1065), Tmutarakan prensi 1064-5.- Vyaçeslav (1036-1056=20), Smolensk prensi. Bunun kızı: Vyaçeslava (1054?-1089=35?), Polonya düşesi ve sn.(1077) kraliçesi 1067-1083=16=Boleslav II

(1042?-1083=41?, Polonya dukası ve sn.(1077) kralı 1058-1083=25), izd.1067, izd.müd.16, yş.13?-29?, bk.Piast.- İgor (ölm.1060), Vladimir ve Smolensk (1056-60) prensi. Oğlu David, Vladimir ve Dorogobuş prensi 1060-1113=53. David'in nesli: 1200'e kd.Vladimir ve Dorogobuş prensleri.- Vladimir (1019-1053=33), Novgorod prensi 1036-1052=16, Kiev velîahdi 1019-1052=33=Gytha (Rus.Alexandra), İngiltere kralı Harold II kızı. Pr.Vladimir'in nesli: XI. asra kd.Pryamysl, Terebovl, Halicz, Gorodno, Tmutarakan, Galisz prensleri.- İzyaslav I (11), Volynsk prensi, Kiev velîahdi 1052-54=2, sn.by.-pr.=bir Polonya (Piast) prensesi (ölm.1107), çocukları için aş.bk.- Svyatoslav II(13), Çernigov ve Ryazan prensi, sn.by.- pr., çocukları için aş.bk.- Vsevolod I(14), Pereiaslavl prensi, sn.by.-pr. =1. Bizans imp.u Konstantinos X Monomakhos'un kızı, izd.1050? =2. Anna (Rurik'lerden Polozk dalı prensesi) (ölm.1111), her 2 izd.'dan çocukları için aş.bk.

İzyaslav I(11) çocukları: Eudoxia (ölm.1103)=Mieczyslav, Polonya (Piast) prensi, izd.1088, ölm.1089=I.- Rostislav, ölm.1093.- Mstislav, by.oğul, ölm.1070?.- Yaropolk, Vladimir ve Turov prensi 1078-1086 =8. Bunun oğlu: Vladimir ve Turov prensi 1086-1104=18.- Svyatopolk II (15)=Helena (Peçenek hanı Tugor Han'ın kızı), izd.1094. II. Svyatopolk'un çocukları: Yaroslav, Vladimir ve Turov prensi 1104-1123=19 = amcası Mstislav Vladimiroviç'in kızı, nesli: 1223'e kd.Vladimir ve Turov prensleri; Zbisleva (ölm.1108)=Boleslav III (1086-1138, Polonya dukası 1102-1138), 1. izd.1103, izd.müd.5 (kral olan oğulları için bk.Piast); Predslava (ölm.1116), izd. 1104, tal., Macaristan kraliçesi=Koloman(Macaristan kralı 1095-1114), 2. izd.(kral olan oğulları için bk.Arpad).

Bundan sonra Rurik Hânedânı, başlıca 2 daldan devâm eder: Svyatoslav II(13) ve kardeşi Vsevolod I(14) dalları. Svyatoslav II'nin (ölm.1076) 5 oğlundan 2'si şunlardır: Oleg (Çernigov pr.i 1076-1115=39) ve David (1095'deki hal'ine kd.Novgorod pr.i). Bu David'in oğlu: İzyaslav III(24), Çernigov pr.i 1154-5, sn.by.-pr.İzyaslav'ın kızı=Gleb, Kiev by.-prensi (aş.bk.).- Pr.Oleg'in (ölm.1115) oğulları: Vsevolod II(20), Çernigov pr.i, sn.by.-pr.; İgor II(21) ve Pr.Svyatoslav. Bu Pr.Svyatoslav'ın oğlu: Vsevolod III, Çernigov pr.i ve 1206-1214'de Kiev by.-pr.i, ölm.1215 ve bunun oğlu Mikhail (1216?-1246=30?, katl), Moğollar tar.öldürüldü, Vladimir ve Moskova by.-pr.i 1234-1246=7; Mikhail'in oğlu: Rastiszlaw, Çernigov pr.i 1246-1264=18=Anna (Arpad prs.i), izd.1242?, nesilleri devâm etti.- Vsevolod II(20) oğlu: Svyatoslav III, Novgorod ve Çernigov pr.i 1177-1194=17 (Novgorod by.-pr.i 1179-1194=15).

Vsevolod I Yaroslaviç (14) (ölm.1093) çocukları: Eupraxia (Alm.Adelaide) (ölm.1109) =1. Heinrich von Stade, Brandenburg margravı (ölm.1087), =2. Heinrich IV (1050-1106=56, Almanya imp.u 1056-1106=50), 2. izd.1088, tal.1093=5 (Almanya imparatoriçesi) (kızları Adelaide=Wladislaw, Silezya dukası, bk.Piast).- Rostislav (1070-1093=23). Bu 2'si, Vsevolod I'in 2. izdivâcındandır, aşağıdaki 3 prensin, annesi Bizans prensesidir (1. izd.): Yaropolk (Vladimir ve Turov pr.i), Matislav (Novgorod ve Rostov pr.i 1095-1099=4) ve Vladimir II (16).

Vladimir II(16) =1. Kristina (İsveç kralı I. İnge'nin kızı), =2. Euphemia. Hânedân bu II Vladimir'den devâm etti. II. Vladimir dalı Kiev büyük-prensleri, Pereioslavl, Volhynia, Rostov, Suzdal, Novgorod, Smolensk, Dorogobuç, Butsk, Peressophitsa, Brest, Galiç, Lutsk, Bielts, Çerren, Premysl prensleri yetiştirmiştir. II. Vladimir'in

kızları: Malafride =1. Sigurd I, Norveç kralı (1098-1130=32) (çocukları için bk.Norveç), =2. Eric IV, Danimarka kralı (1134-1137=3), izd.1131(kral olan oğulları için bk.Danimarka); Ingeburge= "Azîz" Canut, Sleswig dukası, Venet kralı, ölm.1131 (IV. Eric'in kardeşi) (kral olan oğulları için bk.Danimarka).- II. Vladimir'in 9 oğlu şunlardır (yaş sırası tâkıyb edilmemiştir):

1. Roman (Vladimir pr.i, ölm.1119).- 2. Andrey (Vladimir pr.i 1119-1141=22 + Pareaslav pr.i 1136-1141=5).- 3. Vsevolod (Beltz pr.i), bunun çocukları: Roman (Novgorod pr.i); Anastasia (ölm.1158)=Boreslav V (ölm.1173, 1. izd.1151, Polonya dukası, çocuksuz); Eudoxia (ölm.1152) = Mieczyslav III (ölm.1202, 1. izd., Polonya dukası, çocuklar için bk.Piast, yukarıdaki Boreslav V ile aşağıdaki Kazimierz II'nin kardeşidir); Helena =Kazimierz II(ölm.1194, izd.1168, Polonya dukası ve sn. kralı, çocukları için bk. Piast).- 4. İsyaslav: Murom ve Ryazan pr.i 1095-1096=1, by.oğuldur.- 5. Vyaçeslav (19).- 6. Yaropolk II(18), 3. oğuldur.- 7.Mstislav (gayri meşrû)(ölm.1184), Haliç pr.i=Sviatoslava, Polonya dukası III. Boreslav'ın kızı. Mstislav'ın 3 oğlu: Roman (ölm.1205, Haliç ve Vladimir pr.i 1184-1205=21)=Rorikova Rostislava, tal.1193 (Pr.Roman'ın oğlu: Daniil Romanoviç, Kiev by.- pr.i 1239-1240=1, Haliç ve Vladimir pr.i 1205-1240=35, Kiev 19.11.1240'da Moğollar'ın eline geçti); Mstislav Mstislaviç (ölm.1225)=Peçenek hanı Kotak Han'ın kızı (oğlu: Ristislav II Mstislaviç, Kiev by.-pr.i 1239=bir kaç ay); Daniil Mstislaviç (1246'da bir kaç ay Kiev by.-pr.i, ölm. 1246 =Constance, Macaristan kralı IV. Béla'nın kızı.- 8. Mstislav 17), çocukları için aş.bk., 2. oğul, by.-prenslik vel. 1113-1125=12.- 9. Yuriy Vladimiroviç Dolgorikiy (ölm.1157): Vladimir-Kiev by.-prensi 1149-1157=8, Rostov-Suzdal prensi 1125-1157, 1147'den beri Moskova prensi (Moskova şehrinin kurucusudur) (1954'de Moskova'nın kurucusu olarak burada heykeli dikildi). =1. Peçenek hanı Akpa Han'ın kızı, =2. Olga. Yuriy Dolgoruki dalından Pereiaslavl, Kursk, Bielgorod, Rostov, Pereioslavl prensleri, Kiev ve Vladimir-Moskova by.- prensleri iner.

Yuriy Dolgoruki'nin (1090?-1157=67?) 4 oğlu:

1. Andrey I Yur'eviç (25): Vladimir, Suzdal ve Moskova by.- prensi.= Ulita, Stephan İvanoviç Kuşka'nın kızı.- 2. Gleb Yur'eviç, Pereyaslavl' prensi 1168-1172=4, Kiev by.- prensi 1169-1172=3. =1. İsyaslav III Davidoviç Svyatoslaviç'in kızı.- 3. Mikhail I(26): Moskova prensi ve Vladimir by.- prensi.- 4. Vsevolod III (27): Vladimir by.- prensi 1177-1212. =Maria (ölm. 1205), Bohemya prensesi. III. Vsevolod'un çocukları için aş.bk.

I. Mstislav'ın (17) (ölm.1132) 5 oğlu: 1. Vsevolod "Azîz" (ölm.1137), Novgorod ve Pereaslav (Pereiaslavl) prensi 1131-1136=5.- 2. Vladimir, Vladimir prensi, 1156'da hayatda, oğlu: Yaroslav, Novgorod prensi 1194-1196=2 + 1197.- 3. Sviatopolk (ölm.1154): Vladimir prensi.- 4. İzyaslav II(22): Volynsk ve Pereyaslavl prensi, sn.Vladimir prensi 1136 ve sn.by.- pr.1146-1154. Kızı Euphrosina (ölm.1178), Macaristan kraliçesi 1146-1161=15 + ana kraliçe 1161-1178=17=32 = Géza II (1130-1161=31, Macaristan kralı 1141-1161=20), izd.1130, izd.müd.31, bk.Arpad. II. İzyaslav'ın 2 oğlu: Yaroslav II(by.-pr.1172-1175=3) ve Mstislav II(Volynsk pr.i 1158-1172=14 + by.-pr.1169-1172=3). Mstislav II'nin oğlu: Roman II (Haliç prensi, sn.by.-pr.1193-1206=13)=by.-pr.Ryurik II Rostislaviç'in kızı.- 5. Rostislav I(23),

Smolensk pr.i 1168'e kd., by.-pr.1154-57. Oğulları: Roman I(Smolensk pr.i 1171-1180=9, by.-pr.1175-7=2) ve Ryurik II(ölm.1215; Çernigov pr.i 1174-1202=28, by.- pr.1203-1210=7). II. Ryurik'in kızı, kuzeni II. Roman'la (yk.bk.) evlendi. Ryurik'in 2 oğlu: Rostislav (1206'da hayatda) (=Verşoslava, III. Vsevolod Yur'eviç'in kızı) ve Vladimir II (31) (Smolensk pr.i ve by.-pr.). III. Vladimir'in 2 oğlu: Andrey (Viazma pr.i ve Viasemtkoy-Şilemskoy prenslerinin atası) ve İzyoslav IV (32). Roman I Rostisloviç'in oğlu: Mstislav III (30).

XIII. asrın eşiğinde ve Moğol istîlâsının da eşiğinde, 1200'e doğru Novgorod prensliği çok gelişti. Prensliğin nüfûsu -100.000'i merkez şehirde olmak üzere-400.000'e erişti ki, ticârete dayanıyordu. 1237-38'de Cengiz'in torunu (Cuci'nin oğlu) Batu Han, Rusya'yı fethetti. Rus prenslerini kuzeye ve çok dar sâhalara itip kurduğu Altınordu Hâkanlığı'na bağladı. Kurmay başkanı, ihtiyar Sübetey Noyan'dı. Kardeşleri Orda, Berke, Şıban, amca-zâdeleri Güyük b.Ögödey, Kada'an b.Ögödey, Möngge b. Tuluy, Baydar b.Çağatay, tümen kumandanları idi. 1236-37 kışını Volga boyunda Bulgar şehri yakınlarında geçiren Batu (bu şehri 1237 sonbahârında tahrîb etti), Kıpçak-Kuman başbuğu Başman'ın mukaavemetini kırdıktan ve Deşt-i Kıpçak Türkleri'ni de emrine aldıktan sonra, 1237 sonunda Rus prensliklerine girdi. Pronsk, Bielgorod, Yeslavets'i aldı. Prens Yuriy'in savunduğu Ryazan'ı alıp (21.12.1237) prensi öldürdü. Kardeşi Pr.Roman'ın savunduğu Kolomna ve prens de ayni âkıbete uğradı. Büyük-prens Yuriy'in oğlu Roman'ın savunduğu Moskova'yı alan ve Roman'ı esîr eden Batu, 2.2.1238'de başkent Vladimir'i alıp savunan büyük-prensin oğulları Vsevolod ve Mstislav'ı ve dîğer prensleri öldürttü. Suzdal ayni âkıbete uğradı. 1238 şubatında Volyskiy, Gorodets, Kostromskoy-Galiç, Pereslavl, Rostov, Yaroslav, Yuriev, Dmitrov düştü. 4 martta büyük-prens Yuriy, Siti'de ordusu ile berâber imhâ edildi. Tver ve 5 martta Toryok düştü ve Batu, Novgorod'un önüne geldi. Şehir itâat edince çekildi. Böylece bütün Rusya ve Ukrayna'yı ele geçirip Polonya'ya girdi, sonra Almanya'ya geçti. Kış içinde yapılan bu büyük fütûhât, iki buçuk asırlık Altınordu Hâkanlığı'nı te'sîs etti. Daha modern zamanlarda Rusya'da kış harbinde Napoléon ve Hitler'in başına gelenler mâlûmdur. Bu bakımdan Moğol ordusunun harekâtı, askerlik bakımından çok dikkate değer ve üstelik asırlar için Doğu Avrupa düzenini te'mîn edici bir devamlılık arzeder.

III. Vsevolod'un (27) kızları: Verçoslava = Rostilav Ryurikoviç (yk.bk.); Grimyslava =Leszek (Polonya kralı 1194-1227 Leszko V) (1188-1258=70), izd.1208, ölm.1258, izd.müd.19, Polonya kraliçesi 1208-1227=19 + ana kraliçe 1227-1258=31=50, bk.Piast.- III. Vsevolod'un oğulları: Boris (ölm.1187); Vladimir(Moskova pr.i); Vasiliy; İvan (Starodub-Poyarkia prenslerinin atası); Svyatoslav III(34), Yuriev pr.i, sn.Vladimir by.pr.i; Yuriy II(28) (1238'de Moğollar tar. velîahdi ile berâber öldürüldü ve dîğer oğlu Vladimir esir düştü); Konstantin (29), Rostov pr.i, sn.Vladimir ve Novgorod by.-pr.i. Bunun oğlu Vasiliy 1218'de Rostov pr.i olup 1224'den sn. öldü. Vasiliy'in 2 oğlu: Boris (Rostov pr.i ve Rostov pr.ve by.- prensleri ile Şçepin, Prümkov ve Lobanov âilelerinin atasi) ve Gleb (Belosero pr.i ve Belosero prensleri ile Androşky ve Sugorsky âilelerinin atası).

III. Vsevolod'un nesli, oğullarından Yaroslav II(33) yoluyle devâm etti: Pereslavl' pr.i 1201 + Novgorod pr.i 1220 + Vladimir by.-pr.i 1238, ölm.1246. Peçenek ve

Kuman-Kıpçaklar'dan sn.Altın-Ordu'ya tam bir tâbiiyet başlamıştı. =Feodosia Mstislava (Haliç), ölm.1244. II. Yaroslav'ın (33) 6 oğlu:

1. Fedor "Azîz": bir ara Novgorod pr.i , ölm.1332.- 2. Mikhail II(35): Moskova pr.i ve Vladimir by.-pr.i.- 3. Vasiliy.- 4. Andrey II Yaroslaviç (1212-1264=42): Suzdal' ve Vladimir by.-pr.1249-1252=3. Oğlu Vasiliy, Suzdal' pr.i. Bunun oğlu Konstantin (ölm.1354), Suzdal' ve Niyniy-Novogrod pr.i. Bunun oğlu Dimitriy (I) Konstantinoviç (ölm.1383), Suzdal' ve N.-Novogrod pr.i 1354-1383=29, Moskova by.-pr.i 1359-1362=3=Anna.- 5. Yaroslav III(38): Novgorod pr.i 1254-1271=17, Vladimir by.-pr.i 1263-1271=8, Tver ve Pereyaslavl' pr.i 1254-1271=17 = Xenia. Oğlu: Mikhail III "Azîz" (42) (posthume), Altınordu tar. öldürüldü, Tver, Vladimir ve Moskova by.-pr.i =Anna Dmitrievna. III. Mikhail'in 2 oğlu: Aleksandr II Mikhailoviç (Tver ve Vladimir by.pr.i 1325-1327=2, Altınordu tar. oğlu Fedor'la ber.katli 1339) ve Dmitriy II Mikhailoviç "Müthiş Gözlü" (Tver ve Vladimir by.-pr.i 1322-1325=3, Altınordu tar.katli 1325). Dmitriy II'nin oğlu Boris, Tver by.-pr.i Boris'in oğlu Mikhail, Tver by.-pr.i. Ve Boris'in kızı Maria (ölm.1467)=İvan III, Moskova by.-pr.i(ölm.1506), izd.1462, izd.müd.5, aş.bk.- 6. Aleksandr I Nevskiy (37): Novgorod pr.i 1220, Vladimir by.-pr.i 1252, ölm.1263 = Praskovia (son Poloczk prensi Briaçislav'ın kızı), izd.1239. Nevskiy (Neskiy)'in 4 oğlu:

1. Vasiliy I(1240 veyâ daha sn.-1277=37) (39): Novgorod pr.i 1252-1254=2 +1255-1271=16=18, Vladimir by.-pr.i 1271-1276=5, Kostroma pr.i 1272-1276 =4.- 2. Dmitriy I(40): 1259'dan beri Novgorod ve Pereyoslavl" pr.i, sn. Vladimir by.- prensi. Kızı, Litvanya by.- dukası Troyden'in kardeşi Domant ile evlendi.- 3. Andrey II(41): Gorodek (Gorodets) pr.i, sn.Vladimir by.- prensi. - 4. Daniel Aleksandroviç (1258-1303=45): Moskova pr.i 1277-1303=26, Vladimir by.-prensi 1295-1303=8 (bu unvân ile Moskova'da oturdu ve Moskova'yı by.- prenslik taht şehri yaptı) = Xenia.

II

MOSKOVA BÜYÜK-PRENSLİĞİ (1277 – 1547) ve RUSYA ÇARLIĞI (1547 – 1613)

Moskova Büyük-Prenslerinin Şeceresi (1277 - 1547)

Aleksandr Neskiy (ölm. 1263), ölürken, kç.oğlu Daniel Aleksandroviç'e (yk.bk.), Moskova kasabası ile çevresindeki bir kaç köyü mâlikâne ol.bıraktı. Daniel, sn.Pereioslavl'-Zalieski ile Kolomna şehrini ele geçirdi. 1277'de Moskova prensi unvânını aldı. 1295'te Vladimir büyük-prensi olunca, bu unvân ile, gene Moskova'da oturmaya, "Vladimir büyük-prensi ve Moskova prensi" unvânını taşımaya devâm etti. Oğulları Yuriy (43) ve İvan (44), doğrudan doğruya "Moskova büyük-prensi" unvânını aldılar, Vladimir büyük-prensliği ile Suzdal prensliğini de üzerlerinde taşıdılar.

Bu sûretle Moskova büyük-prensleri 1) Daniel Aleksandroviç (1277 (1295)-1303=26), 2) Yuriy Daniloviç (1303-1304=1 + 1319-1322=3=4), 3) Mikhail Yaroslaviç (1304-1319=15), 4) Dmitriy Mikhayloviç (1322-1325=3), 5) Aleksandr Mikhayloviç (1325-1327=2), 6) İvan Daniloviç (1327-1340=13), 7) Simeon İvanoviç (1340-1353=13), 8) İvan II İvanoviç (1353-1359=6), 9) Dmitriy Konstantinoviç (1359-1362=3) 10) Dmitriy III Donski İvanoviç (1362-1389=27) şeklinde sıralanabilir ve bundan sonra Donski'nin neslinden devâm etmiştir. Şimdi geçen bahiste bıraktığımız Daniel Aleksandroviç'in 4 oğlunu görelim:

1. Aleksandr, Tver pr.i 1315-1317 ve bunun oğlu Aleksandr Aleksandroviç, Tver pr.i 1317-1340=23 ve 1340'da Moskova için müddeî.- 2. Athanase (ölm.1322?), Novgorod pr.i.- 3. İvan 1 Kalita (=Sofu) Daniloviç (44): Moskova ve Vladimir by.-prensi, daha önce Pereaslav pr.i = Helena. I. İvan, 1328'de Altınordu'nun yardım, emir ve desteğiyle Tver'in metbûu oldu, ayrıca Ugliş, Sudalya'da Galiç, Beyaz Göl üzerinde Biolazorsk, Pskov ve Vladimir prensliklerini ilhâk etti. 3 oğlu için aş.bk.- 4. Yuriy III(43): 15 yıl arayla 2 def'a Moskova ve Vladimir by.- prensi, bu arada Moyaisk prensi.= Koçak (Konçaka) Hânım, Altınordu imparatorluk prs.i, Özbek Hâkaan'ın hemşîresi (1300?-1317=17?), izd.1316, izd.müd.1, katl, çocuksuz.

İvan 1 Kalita'nın (44) 3 oğlu: 1.Andrey (1327-1353=26), Novgorod prensi=Maria, Litvanya by.-dukası Keystut'un kızı. Oğlu Vladimir: 1353-1400=47 yıllarında Volhynia pr.i.- 2. Simeon (45)=Maria, Tver by.- prensi Aleksandr Mikhailoviç'in kızı, izd.1347 (çocukları: 1 pr.).- 3. İvan II (46) =1. Feodosia, Briansk prs.i, =2. Aleksandra, Pr.Dmitriy Dobrinski'nin kızı, izd.1356, izd.müd.3. II. İvan'ın 1. izd.'dan olan oğlu:

Dmitriy III Donskiy (48) = Eudoxia (ölm.1407), Suzdal' pr.i Dmitriy Konstantinoviç'in kızı, izd.1365, izd.müd.24. Moskova ve Vladimir by.-prensi. Galiç ve Vladimir-Kliazmi prensliklerinin geri kalan kısımlarını da ilhâk etti. 8.9.1380 Kulikovo meydan muhârebesinde Litvanya ordusunu imhâ etti. 1382'de metbuu Altınordu'ya baş kaldırması üzerine Altınordu hâkaanı Toktamış Hân, Moskova'ya girip şehri yaktı. Bu arada Timur da Moskova'ya kadar geldi. Moskova büyük-prensliği, tekrâr Altınordu'ya ve Altınordu'nun dağılması üzerine Kırım hânlığına tâbî oldu.- Donskiy'in kızı: Sophia=Fedor Olyegoviç, Riazan pr.i, 1408'de hayatda.- Donskiy'in 5 oğlu:

1. Konstantin (1389-1433=44), Ugliç pr.i, Donskiy'in ölümünden sn.doğan en kç.oğlu.- 2. Petro (1385-1438=53), Dmitrov pr.i = Euphrosina Poluyeştovna Vorenzov, çocuksuz.- 3. Andrey (ölm.1432), Moyaisk pr.i, Donskiy'in ortanca oğlu (doğ.1380'e doğru). Kızı: Sophia (ölm.1461), Polonya kraliçesi 1422-1424=2 + 1424-1461=35=37=Wladyslaw V (1350-1424=74), Polonya kralı 1386-1434=48, 4. izd.1422, izd.müd.2, çocukları için bk.Polonya/Jagellon. Pr. Andrey'in oğlu da olmuş ve Moyaisk prensleri dalını kurmuştur.- 4. Yuriy (1374-1434=60) (51): Haliç (Galiç) ve Zvenigorod pr.i, 1 yıl Moskova by.-pr.i= Anastasia (ölm.1422). Oğulları: Vasiliy IV Yur'eviç Kosoy(Tekgöz) (Zvenigorod pr. 1434-1448=14) ve Dmitriy IV Yur'eviç Semyaka (52), Galiç pr.i, sn.1 yıl Moskova by.-pr.i.- 5. Vasiliy II (49) = Sophia (ölm.1453), Litvanya by.- dukası Vitold'ün kızı, izd.1391, izd.müd.34. Moskova ve Vladimir by.-prensi. Murom, Suzdal' ve Niyniy-Novgorod prensliklerini ilhâk etti. 2 def'a Toktamış Han'a ilticâ etti (1388-89 ve 1392).

II. Vasiliy'in (49) kızları: Vasilissa=Aleksandr İvanoviç Brukhati, Sudal' pr.i.- Vereia (ölm.1485) (1 oğlu).- Anna (1403-1418=15)=İoannes VIII Paleologos (1391-1449=58), Bizans imp.1425-1449=24, izd.1415, izd.müd.3, yş.12-15, zevcinden 12 kç.

II. Vasiliy'in (49) oğlu: Vasiliy III(50) = Maria (ölm.1485), Borovsk pr.i Yaroslav Vladimiroviç kızı, izd.1433, izd.müd.29. Moskova by.- prensi (Rus.velikii-kniaz). Vologda, Ustiug, Eletz-Don'u ilhâk etti. Bu yıllarda Moskova gibi Altınordu'ya tâbî dîğer Rus prenslikleri: Novgorod, Pskov ve Viatka cumhûriyetleri (sonuncusu Novgorod'a tâbî), Tver, Riazan, Rostov (1474'de Moskova'ya geçti),

Yaroslavl' (1463'de Moskova'ya geçti) prenslikleri. Altınordu'dan sonra Kazan'da oturan Altınordu ve Kazan hanlarına tâbî oldular. Kazan hanlarını bu Rus büyük-prens, prens ve cumhûriyetleri "tsar=çar=imparator" titri ile anıyorlardı. Baş kaldırmak istiyen III. Vasiliy, 7.6.1445'de Uluğ-Muḥammed H̱ân'a esir düştü.

III. Vasiliy'in kızı Anna 1464'de Riazan by.-prensi Vasiliy (ölm.1483) ile evlendi (babası İvan ve onun babası Olyeg de Riazan by.-prensleri). By. oğulları Fedor, 1483-1503=20 müddetle son Riazan by.- prensi oldu. Riazan 1503 ve nihâî ol. 1520'de Moskova'ya geçdi. III. Vasiliy'in 5 oğlu:

1. Yuriy (1442-1472=30), Dmitrov, Moyaisk ve Serpukhov pr.i. 1472'de ölünce bu prenslikler ağabeyi III. İvan'a geçdi.- 2. Boris (1449-1494=45), Borovsk prensi (1497'de bu prenslik ağabeyi III. İvan'a geçdi) = Uliana (ölm.1503). Oğulları: Fedor (ölm.1508) ve İvan (ölm.1504), ikisi de çocuksuz.- 3. Andrey, 1472'ye kd.Moyaisk ve sn.Ugliç pr.i, ölm.1493 = Helena. Pr. Roman Mezezky kızı. Oğulları: İvan (1477-1522=55) ve Dmitri, her ikisi de çocuksuz.- 4. Andrey "Genç" (ölm.1481), Vologda pr.i (Vologda 1484'de ağabeyi III. İvan'a geçdi), Vologda'yı 1484'de ölünceye kd.dul zevcesi yönetti, çocuksuz.- 5. İvan III(53): asıl "Müdhiş İvan" budur, fakat sonradan torunu IV. İvan'a "Müdhiş" denince, bunun o zamanlarda kullanılan Müdhiş lakabı terkedilmeye, "Büyük" denmeye başlanmıştır. 1445'te ît. Türk hâkaanı Uluğ-Muḥ.H̱ân'ın yanında kaldı. 1471'de Novgorod ve 1485'de Tver'i ilhâk etti. 1472'de Bizans prensesi ile evlenince, "Moskova büyük-prensi" unvânını "Rusya büyük-prensi" olarak değiştirdi. Hâlâ Kazan ve Kırım hanlarının harâc-güzârı idi. Fakat Rus prenslikleri Moskova'ya ilhâk edilmiş, tâbî olmuş, devlet genişleşmişti. Ancak hükümdar, kral unvânını alamıyordu. Zîrâ bu unvânı Avrupalı bir Hıristiyan hükümdâra ancak 3 hükümdar, Papa, Almanya imparatoru ve Türkiye pâdişâhı verebilirlerdi, üçünün de böyle bir niyetleri yoktu. Aksi takdirde kendi kendine alacağı kral unvânını hiç bir Avrupa devleti tanımazdı. =1. Maria (ölm. 1467), Tver by.- prensi Boris kızı, izd.1452, izd.müd.15 (yalnız Vel.İvan'ın annesi, dîğer bütün çocuklar aşağıdaki Bizans prensesindendir). =2. Sophia (Bizans'taki asıl adı Zoe) (ölm.1503), Thomas Paleologos'un kızı ve son Bizans imparatoru Konstantin XI'in yeğeni, izd.12.11.1472, izd.müd.31, Rusya büyük-prensesi veyâ büyük-düşesi. III. İvan'ın kızları: Elena (1476-1513=37) = Aleksandr (ölm.1506), 1492'de Litvanya by.-dukası ve 1502'de Polonya kralı, izd.1495, izd.müd.11, yş.19-30; Sophia (Feodosia) (1475-1501=26)=Vasiliy Daniloviç, Khulm prensi, izd.1500, izd.müd.1. III. İvan'ın 6 oğlu:

1. Semen.- 2. Dmitriy (1481-1521=40), Ugliç pr.i.- 3. Yuriy (1480-1536=56), Dmitrov pr.i.- 4. Andrey (1490-1537=47), Staritsa pr.i=Euphrosina, Pr. Andrey Şovanski kızı (katli 1570), izd.1533, izd.müd.4. Oğlu: Vladimir (1534-1570=36), annesi, eşi ve 2 oğlu (büyüğü Vasiliy) ile berâber Çar Müdhiş İvan tar.öldürüldü=Eudoxia (ölm.1570), Pr.Nikita Romanoviç Odoevski kızı, izd. 1555, izd.müd.15. Kızları: Maria=Magnus (1540-1583=43), Livonya kralı 1570-1583=13, Danimarka kralı Kristian III oğlu, izd.1573, izd.müd.10, Livonya kraliçesi.- 5. "Genç" İvan (1456-1490=34), vel.1462-1490=28=Elena (ölm.1505), Moldavya (Boğdan) prensi Ştefan kızı, izd.1483, izd.müd. 7. Oğulları: Dmitriy (1484?-1534=50?), vel.1490-1502=12, dedesi III. İvan, babası Genç İvan ölünce torunu Dmitriy'i vel.îlân

etti, fakat 1502'de vaz geçerek onu velîahdlikden aldı ve hayattaki by.oğlu Vasiliy'i (IV) vel.yapdı.- 6. Vasiliy IV(54): vel.1502-1505=3, Novgorod by.-pr.i 1499-1505=6, sonra babası ölünce Moskova by.- prensi. =1. Salomea, Türk asıllı Pr.Yuriy Konstantinoviç Saburov'un kızı, izd.1505, kısır olduğu için tal.1527, izd.müd.22. =2. Elena(ölm.1539), Pr. Mikhail Lvoviç Glinski (Litvanya) kızı, izd.1528, izd.müd.5, oğlu Müdhiş İvan için nâibe 1533-1538=5 (2. nâib Pr.İvan Şuiski 1538-1543=5, katl; 3. nâib Moskova metropoliti Makarios 1543-1547=4).

Novgorod cumhûriyeti, 1.1479'da Moskova'ya katıldı. Son possadnik (cumhur başkanı) Borotski ve eşi Morfa'dır, bir oğulları vardı.

IV. Vasiliy'in kç.oğlu: Yuriy (1533-1563=30), vel.1533-1548=15, Ugliç pr.i 1533-1563=30, babasının öldüğü yıl doğdu. =Aleksandra (Müdhiş İvan tar. katli 1569), Pr.Dmitriy Fedroviç Palezki kızı, izd.1547, izd.müd. 16, çocuksuz.

IV. Vasiliy'in ölümünde Moskova büyük-prensliği, 3 yaşındaki oğlu IV. İvan'a kaldı. 1547'ye kadar IV. İvan (55), 14 yıl niyâbet altında kaldı (önce annesi, sn. dîğer 2 nâib, yk.bk.).

Rurik Hânedânı Çarları (1547 - 1598)

İvan IV Grozniy=Müdhiş (55): 1547'de niyâbetten kurtulunca, "çar" unvânıyle yeniden tâc giydi. Bu unvan Rusya'da imparator, fakat Avrupa'da ve Osmanlı Türkiyesi'nde kral ol. kabûl edildi. IV. İvan, 1550'da Çuvaşistan'ı, 2.10.1552'de Kazan hanlığını, 1556'da Astrahan hanlığını aldı ve Moskova'ya çok yakın dîğer bir Türk hanlığı olan Kasîm hanlığının metbuu oldu. 1552'de Kazan hanı titrini de takındı. Böylece Volga'ya sırtını dayamış, Urallar'a ve Hazar'a, Volga deltasına ulaşmış oldu. Bu târihten (1552) ît. Rusya, büyük devletler arasına girmiş sayılabilse de, bir buçuk asırdan fazla büyük devletlerin en ehemmiyetsizi durumunu muhâfaza etti ve Kırım hanlığına vergi vermeye devâm etti. Metbuu Devlet Giray Hân, Çar'ın kayın-birâderleri olan 2 Çerkes beyini (Temrük Bey'in oğulları) öldürtüp Moskova'ya girdi ve İvan'ın kaçıp terkettiği Moskova ve Kremlin'i yıkıp yağmâladı (30.5.1571) ve bunun üzerine "Taht-Alan" lakabı ile anıldı. Yıllık vergi vermek şartıyle İvan'ın sulh talebini Dîvân-ı Hümâyûn kabûl etti (15.11.1571).

IV. İvan, 7 def'a evlendi: =1. Anastasia (1530?-1560=30?), Boyar Roman Yur'eviç Zakharün kızı, izd.1547, izd.müd.13, yş.17?-30?, zevci ile ayni yaşda. =2. Maria (asıl adı: Küçeney) (ölm.1569), Çerkes Temrük prensi Aydar kızı, izd.1561, izd.müd. 8, Rusya çariçesi 1561-1569=8 (hemşîresi = Nogay mirzası Tin Ahmed). =3. Martha (ölm.1571), Vasiliy Stepanoviç Sabakin kızı, izd.1571, izd.müd. ve çariçe: bir kaç ay.= 4. Anna Vasilyçikova, izd.1575. =5. Maria, râhibe oldu.- =6. Daria İvanovna Koltovskya (ölm.1627), tal. =7. Maria (ölm.1600'den sn.), Türk asıllı Fedor Afonasieviç Nogay kızı, izd.1581, izd.müd. ve çariçe 1581-1584=3 (Pr.Dmitriy'in annesi, dîğer çocuklar 1. izd.'dan). IV. İvan'ın çocukları:

İvan İvanoviç (1554-1582=28), vel.(Moskova Prensi) 1577-1582=5, babası tar. öldürüldü. =1. Aleksandra, Türk asıllı Bogdan Yur'eviç Saburov kızı. =2. Preskovia, Mikhail Solovi Koşira kızı. =3. Elena, İvan Şeremetov kızı.- Dmitriy İvanoviç (1552-1577=25), vel. (Moskova Prensi) 1552-1577=25.- Dmitriy (1583-1591=8).- Xenia =Fedor Romanov (bk.Romanov Hânedânı).- Fedor I İvanoviç (56): 2. Rusya çarı.

Vel.1582-1584=2. =İrina Fedoroviç Godunov (Çar Boris Godunov'un kızkardeşi), izd.1580, izd.müd. 18, çariçe 1584-1598=14, 1598'de zevcinin ölümünde tahtı reddetti, bunun üzerine kardeşi Boris Godunov, çar odu. Rurik Hânedânı'nın yan dalları zamânımıza kadar geldi. Fakat esas dal, I. Fedor'la 1598'de söndü.

Rurik ve Romanov Hânedânları
Arasındaki Ara Devresi (1598 - 1613)

Türk asıllı Fedor **Godunov**'un kızı İrina, Çar I. Fedor'la evlenmişti, yk.bk. I. Fedor çocuksuz ölüp Çariçe İrina da tahtı reddedince, İrina'nın ağabeyi ve I. Fedor'un başbakanı Boris Godunov (no.57), çar oldu. =Maria (1570?-1.6.1605=35?, katl), çariçe ve oğlu için nâibe. Boris'in yerine 4. çar ol.oğlu Fedor II(58) kısa müddet için geçti, annesi ile berâber öldürüldü. Yerine geçen Dmitriy (59) V, Boris Godunov'un kızı Xenia'nın (1591-1622=31), 1605'te âşıkı olmuştu. V. Dmitriy, Müdhiş (IV.) İvan'ın 7. izdivâcından olan oğlu olduğu iddiasında idi. 5. çar'dır. Yılını doldurmadan öldü. Delikanlı yaşda idi. =Marina (1588?-1613=25?), Sandomir palateni Yuriy Mniszek kızı, izd.1605, izd.müd. ve çariçe 1 yıl kd. Çocukları çareviç İvan (1606-1613=7, katl), aslında Çariçe'nin Zarutsky'den olma oğludur, fakat V. Dmitriy tar. kabûl edildi. Yerine Pr.Şuiski, V. Vasiliy (60) unvânı ile 6. çar oldu. Büyük Vladimir'den inme ve Rurik hânedânının bir yan dalına mensubdur. Babası İvan Petroviç Şuiski (ölm.1587), Çar I. Fedor'un başbakanı idi (Moskova prensi Dmitriy IV Donskoy'un (ölm.1389) 6. batın torunu). V. Vasiliy'in kardeşi Pr.Dmitriy Şuiski ve onun oğlu Pr.Skopin Şuiski (1587-1610=23) olup, **Şuiski hânedânı** sonraki asırlarda da devâm etmiştir. Vasiliy V=Maria (ölm.1615), Pr. Petro İvanoviç Buinosov-Rotovski kızı, izd. 1608,izd.müd.4, çariçe 1608-1610=2, 1612'de râhibe oldu.

7. çar olarak Moskova'ya gelip tahta çıkan ve Şuiski'yi deviren Wladyslaw (61), Polonya kralı III. Zsygmund'un oğludur. İki buçuk yıllık Leh hâkimiyeti, Ruslar'la Lehler'in arasını çok açtı. Katolik Lehler, Ortodoks Ruslar'a kendilerinden kültürce çok geri de gördükleri için, çok kötü muâmele ettiler. Çar kovulup Polonya'ya gönderildi ve Romanov Hânedânı iktidâra geldi. 8. çar olan Mikhail Romanov (62), ana tarafından Rurik'lerdendir, babası da IV. İvan'ın dâmâdı idi. Bu sıfatla tahta oturdu.

Rurik hânedânı, Romanovlar devrinde de yan dallardan devâm etti, **Dolgorukiy prensleri,** Rurikler'den inmedir. Dolgorukiy'lerden: Grigoriy Fedoroviç Dolgorukiy, 1610'da Polonya'ya karşı Moskova'nın -başarısız- savunmasındaki rolüyle tanınmıştır. Yuriy Alekseeviç, 1682'de Streltsı (Rus kapıkulu askeri) ayaklanmasında ölmüştür. Yakov Federoviç (1659-1720), Büyük Petro'nun senatörü ve sefîri olup İsveç'te 10 yıl esîr kalmıştır. Vasiliy Vladimiroviç (1667-1746), mareşal olmuştur. İvan Alekseeviç (1710-1739), kardeşleri Sergey ve Aleksandr ile berâber îdâm edilmiştir. Vasiliy Lukiç (1670-1739), ayni âkıbete uğramıştır. Yeğeni Vasiliy Mikhayloviç (1722-1782), Kırım'ı işgal ettiği için II. Ekaterina tarafından "Krimskiy" unvânıyle mükâfâtlandırılmıştır. İvan Mikhayloviç Dolgorukiy (1764-1823), umûmî vâlî ve şâirdir. Vasiliy Andreeviç (1804-1868), harbiye nâzırıdır (1849-56). Petr Vladimiroviç Dolgorukov (1816-1868) jenealojist târihçidir. Ekaterina Mikhaylovna Dolgorukova (1848-1922) ise, II. Aleksandr'ın morganatik zevcesidir, aş.bk., Fransızca ve Victor Laferté müsteâriyle şu ilgi çekici eseri yazmıştır: *Alexandre II, Détails inédits sur sa Vie Intime et sa Mort,* Paris 1883.

III

ROMANOV HÂNEDÂNI (1613 – 1917)

Romanov Âilesinin Tahta Yükselmesi (1613)

Romanov âilesinin bilinen en eski atası, İvan, XIII. asrın sonları ile XIV. asrın başlarında yaşadı. Oğlu Andrey Kobyla (ölm.1370?), onun 5. oğlu Fedor Koşkin (ölm.1389'dan sn.), onun oğlu İvan, onun oğlu büyük-voyvoda ol.Rus asâletine giren Zakharia (1433'de hayatda), onun oğulları voyvoda ve boyar Yuriy(ölm.1501) ve Yakob (Novgorod v., boyar 1485, ölm.1510)'dur. Yakob, Zakharin-Yakobiev âilesinin, Yuriy ise Romanov'ların atasıdır. Yuriy'in 3 oğlu: Grogoriy Zakharin (voyvoda ve boyar 1550, ölm.1567); Mikhail Zakharin (voyvoda 1494, boyar 1498=İrina, oğulları: 1555'den sn.ölen İvan ve 1548'de Tver v., 1558'de Kazan voyvodası, 1559'da boyar olup 1567'de ölen Vasiliy=Anastasia, ölm.1571, Pr.Dmitriy Fedoroviç Belkski kızı); Roman Yuriy Romanov (voyvoda 1536, ölm.1543) = Ulianea (Juliana) Feodorovna. Bu Roman Yuriy Romanov'un çocukları:

Danilo (boyar 1550, sn.voyvoda, ölm.1564) (=1. Anna, ölm.1554, =2. Anna, ölm.1571); İvan; Dolmat (ölm.1545); Nikita, aş.bk.; Anastasia (1530-1560=30?), çariçe 1547-1560=13 = İvan IV(Müdhiş), 1. izd.1547, izd.müd.13, yş.17?-30?, zevci ile ayni yaşda(?) (çocukları: Çar Fedor I, Vel.İvan ve Prs.Xenia) (yk.ve aş.bk.).

Nikita Romanoviç (voyv. 1559, boyar 1563, ölm.1586) =1. Varvara Khovrina (ölm.1552), =2. Eudoxia, Pr.Aleksandr Gorbatov-Şuiski kızı, izd.1552'den sn. Nikita'nın çocukları:

Aleksandr Nikiç Romanov (voyv.1582, ölm.1606) =1. Eudoxia, ölm.1597, Pr.İvan Pur'eviç Galitzin kızı, =2. Ulianea Semanovna, ölm.1624; Mikhail Nikiç Romanov (vâlî, ölm.1606); İvan Nikiç Romanov (voyv.1607, ölm.1640) = Ulianea Fedorovna, ölm.1640, oğulları Nikita İvanoviç Romanov, boyar, ölm.1654; 3 erkek çocuk; 4 kız çocuk; Fedor Nikiç Yuriev Romanov (1554?-1633=79?): boyar 1590, Filaret adıyle râhib 1599, Moskova metropoliti 1606, Rusya patriki 1614-1633=19. =1. Xenia İvanovna (Morfa adıyle râhibe), =2. Maria Çestowa, izd.1595, ölm.1631. Bu her iki zevcesi de Rurik hânedânından ve ilki, Çar IV. İvan'ın kızı ve Fedor'un halasının kızıdır. 1. izd.'dan: Tatiana (ölm.1610) =Pr. İvan Mikhayloviç Katyrev-Rotovski ve:

Mikhail (no.62): 8. Rusya çarı ve Romanovlar'dan gelenlerin 1.'sidir. Babasının hayâtında çar îlân edildi. Babası, Rusya'nın rûhânî lideri, Çar IV. İvan'ın hem dâmâdı, hem de kayın-birâderinin oğlu idi. Çariçe Anastasia (ki 1560'da ölmüştü), Çar Mikhail'in babasının halası, Çar I. Fedor da hala oğludur. Bu sûretle İsveç asıllı Rurik hânedânından ve gene Rus asıllı olmayan ara hânedânlarından sonra Romanovlar, Rus asıllı bir hânedân kurdular.

1) Mikhail (1596-1645=49) (çar 21.2.1613-12.7.1645 = 32, 4, 19): =1. Maria Khlopov, Pr.Vladimir Timofeeviç Dolgoruki =Maria (Pr. Vassili İvanoviç Barbaçin kızı) kızı, izd. 1614, ölm. 1625, izd. müd. ve çariçe 1614-1625=11. =2. Eudoxia, Pr.Lukas Stefanoviç Şakovskoy-Glebov-Streşnev (bu âile 1864'de söndü) kızı (1608-1645=37), izd.1626, izd. müd. ve çariçe 1625-1645=20. Çocukları: İrina (1627-1679=52), Pelagia (1628-1629=1); İvan (1631-1639=8); Vassili (1633) çocukken öldü; Tatiana (1636-1706=70); Anna (1632-1692=60); Sophia (1634-1676=42); Evdokia; Marfa; Çar Aleksiy (63).

2) Aleksiy (1629-1676=47) (çar 12.7. 1645 - 1676 = 31): çareviç (vel.) 1630-1645=15. =1. Maria, Pr.Elia Daniloviç Miloslavskiy kızı (1626-1669=43), izd.1648, çariçe ve izd.müd.1648-1669=21, yş.22-43, zevcinden 3 yş.by. =2. Natalia, Pr.Kirill Palvieviç Narişkin kızı (kardeşleri Pr.İvan ve Pr. Athanas) (1651-1694=43), izd.1671, izd.müd. ve çariçe 1671-1676=5, yş.20-25?, zevcinden 22 kç., ana çariçe 1682-1694=12= 17.1. izd.'dan: Dimitri (1649-1651=2); Eudoxia (1650-1712=62); Marfa (1652-1707=55), 1698'de râhibe; Aleksiy (1654-1670=16), çareviç 1654-1670=16; Çar Fedor III (1656-1682=26), aş.bk.; Anna (1655-1659=4), Sofia (1657-1704=47): kardeşi By.Petro tar. öldürüldü. Nâibe 1682-1689=7. Âşıkı (1682-1688=6): Pr.Vasiliy Galitsin; Ekaterina (1658-1718=60); Maria (1660-1723=63); Feodosia (1662-1713=51); Semen (bebekken öldü); Mikhail (1664-1669=5); Çar İvan V(1666-1696=30), aş.bk. 2.izd.'dan: Çar Pyotr I(1672-1725=53), aş.bk.; Natalia (1674-1716=42); Feodora (1673-1677=4).

3) Fedor III (1661-1682=21) (çar 1676-1682=6): çareviç 1671-1676=5. =1. Agatha (Agrafia), Semion Gruçevskiy kızı (Leh) (1667-1681=14), izd.1680, izd.müd. ve çariçe 1680-1681=1, zevcinden 11 yş.kç. =2. Morfa, Pr.Matvey Apraksin kızı (1664-1716=52), izd.1682= izd.müd. ve çariçe 1682-bir kaç ay, yş.18. Bu çarın çocuğu olmadı.

4) İvan V(1666-1696=30) (çar 1682-1696=14): çareviç 1676-1682=6. 16 yaşında, 10 yaşındaki kardeşi By.Petro ile berâber müştereken çar ve 26 yaşındaki ablası Sofia da nâibe îlân edildi. Tek başına çar olamamasının sebebi, kardeşi Petro'nun annesi çariçe'nin hayatta, fakat kendi annesi çariçenin ölmüş olmasıdır. =Proskovia, Pr.Fedor Saltıkov (=Prs.Anna Vassilievna Galitzin) kızı (Türk asıllı) (1664-1723=59), izd.1684, izd.müd. ve çariçe 1684-1696=12, yş.20-32, zevcinden 2 yş.by. Bu izd.'dan Maria (1689-1692=3), Feodosia (1690-1691=1), Çariçe Anna(1693-1740=47), aş.bk.; Praskovia (1694-1731=37=Ivan Dimitriev-Mamonov, ölm.1730, morg.izd.1723, izd.müd.7, yş.29-36) ve Grandüşes Ekaterina (1692-1733=41), Meklenburg düşesi 1716-1733=17 = Karl-Leopold Ludwig II(1672-1747=69), Mecklenburg-Schwerin dukası 1701-1747=46 (vel.1683-1701=18), 3. izd.1716, izd.müd.17, yş.24-41. Kızları: Grandüşes Anna (1718-1746=28), doğuştan Meklenburg düşesi, 1741'de oğlu için 5 ay Rusya imparatorluk nâibesi, Braunschweig düşesi = Anton-Ulrich (1714-1774=60), Braunschweig-Bevern dukası, 1741'de Rusya başkumandanı, izd.1739, izd.müd.7, yş.21-28. Alman Braunschweig dük ve düşesleri olan çocukları (7 yılda 5 çocuk): Çar İvan VI (1740-1764=24), aş.bk.; Katherina (1741-1807=66); Elisabeth (1743-1782=39); Peter (1745-1798=53); Alexej (1746-1787=41).

5) Pyotr I (9.6.1672-1725=53) (çar 1682(1696) - 8.2.1725 = 43): 1682-1696'da ağabeyi ile müştereken, 1696'da onun çocuksuz ölümü üzerine tek başına çar. 2.11.1721'de "bütün Rusya'nın imparatoru" unvânını aldı. Fakat imparator unvânı kendisi ve halefleri için, daha bir müddet Türkiye ve Avrupa devletlerince tanınmadı. 1693'de Holanda'ya gitti. İlk 7 yılda, ablası, nâibe idi. Osmanlılar'da "Deli Petro" diye tanınır. Metresleri (resmî): Anna Moëns (Flaman) 1798, Kont Tolstoy'un 3 kızı, Pr.Mençikov'un (ölm.1739) 2 kızkardeşi =1. Eudoxia (Yevdokia), Fedor Abramoviç Lipukhin =Usünia Bogdanovna kızı (1669-1731=62), izd. 1689, tal.1696, izd.müd. ve çariçe 1689-1696=7, yş.20-27, zevcinden 3 yş.by., 1698-1718=20 yıl müddetle âşıkı: Bnb.Gliebov, yş.29-49, sonra Elena adıyle râhibe oldu (kardeşi: Abraham Lipukhin). =2. Ekaterina I, çariçe, aş.bk. Büyük Pyotr'un 1. izd.'dan by. oğlu (dîğer oğulları: Alexander 1691-1692 ve Pavel 1693-1693): Grandük Çareviç Aleksiy (1690-1718=28), babası tar. öldürüldü. Doğumundan ölümüne kd.28 yıl müddetle çareviç (vel.). Resmî metresi: Euphrosina. =Karlotta-Christina (1694-1715=21), Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Rudolf'un 3. kızı, izd.1711, izd.müd.4, yş.17-21, zevcinden 4 yş.kç., âşıkı: Linov. Çareviç Aleksiy'in oğlu: Pyotr II, çar, aş.bk. Çareviç'in kızı: Natalia (1714-1728=14). Büyük Pyotr'un 2. izd.'dan kç.oğlu: Çareviç (1718-1719=1) Pyotr (1715-1719=4). By.Pyotr'un 2. izd.'dan kç. kızı: Yelizaveta, çariçe, aş.bk. By.Pyotr'un 2. izd.'dan by.kızı: Grandüşes Anna (1708-1728=20), babasının annesi ile resmen evlenmesinden önce doğdu, Gottorp düşesi 1725-1728=3=Karl-Friedrich (1700-1739=39), Holstein-Gottorp dukası 1702-1739=37, izd.1725, izd.müd.3, yş.17-20, zevcinden 8 yş.kç. Oğulları: İvan VI (no.9). Dük Karl-Friedrich'ın kızkardeşi: Johanna(1704-1793=89), ana çariçe 1762-1793=31, Anhalt prensesi 1728-1793=65 = Christian-August, Anhalt-Zerbst hükümrân prensi, izd.1728, yş.24. Bu izd.'dan: Ekatherina II, çariçe, aş.bk. ve Friedrich (1734-1793=59), Anhalt-Zerbst hükümrân prensi=Augusta (1744-1827=83), Anhalt-Bernburg prensesi, Anhalt-Zerbst prensesi 1764-1793=29 + son Anhalt-Zerbst hükümrân prensesi 1793-1827=34 = 63, izd. 1764, izd.müd.29, yş.20-49.

By. Petro ile I. Ekaterina'nın dîğer çocukları: Pavel (1704-1708=4), Pyotr (1705-1708=3), Pyotr (1715-1719=4), Pavel (1717-1717), Pyotr (1723-1723); Ekaterina (1707-1708=1), Maria (Nathalia) (1713-1715=2), Margarita (1714-1715=1), Nathalia (1718-1725=7).

6) Ekaterina I (24.2.1684-1727=43) (çariçe 8.2.1725 - 17.5.1727= 2, 3, 7): Asıl adı Martha Skavranska Rabe olup bir Litvan serfi (toprak kölesi) olan Samuel Skavronski'nin Dorpat doğumlu kızıdır. İsveç askeri Johan Rabe (Rabbe) ile evlenip önce Mareşal Şeremetiev'in, sn.Pr.Mençikov'un, sn.1707'de Çar Pyotr'un metresi oldu ve 1712'de Çar'la evlendi. İzd.müd.13(aslında 18), yş.28(23)-41, çariçe 1712-1725=13. Zevcinin ölümünde hükümrân imparatoriçe ol.tahta geçti. Çocukları için yukarıda Pyotr I'e bk. Kardeşi Karl Skavronski olup I. Ekaterina'nın 3 de kızkardeşi vardır: Christina= Henrik Simon (Ekaterina tar. Kont Henrykov yapıldı), Anna=İefinev(Ekaterina tar. Kont İfeniev yapıldı), X(genelev fâhişesi).

7) Pyotr II (23.10.1715-1730=15)(çar 17.5.1727 - 30.1.1730=2, 8, 14): I. Pyotr'un by.oğlu Çareviç Aleksiy'in tek çocuğu ve erkek ol. sonuncu Romanov. Onun 1730'da ölümüyle Romanov Hânedânı, erkek tar.son buldu. Çareviç 1725-1727=2. Önce Pr.Mençikov'un (ölm.1739) kızı Maria (ölm.1740) ile nişanlanıp nişânı bozdu(Mençikov'un 2 kızkardeşi, By.Pyotr'un metresi idiler, oğlu Pr. Aleksandr Mençikov). =Ekaterina, Pr.İvan Dolgoruki'nin kızı ve Pr.İvan Dolgoruki'nin kızkardeşi, izd.1728, izd.müd. ve çariçe 1728-1730=2. 1728 ve 1730'da 2 kızları oldu ki, büyükleri Grandüşes Anna'dır (1728-1759=31).

8) Anna(8.2.1693-1740=47) (çariçe 30.1.1730 - 28.10.1740=10, 8, 29): Çar V. İvan'ın (yk.bk.) kızı ve By.Pyotr'un yeğeni. =Friedrich (1692-1711=19), Kurland dukası (annesi El.Sophie, Brandenburg elektörü Wilhelm'in kızıdır), izd. 1710, izd.müd.1, yş.17-18. Âşıkı: Pr.Biren, Kurland dukası (bk. Kurland).

9) İvan VI (23.9.1740-16.7.1764=24) (çar 28.10.1740 - 5.12.1741 = 1, 1, 8): Çariçe Anna'nın (no.8) ablasının kızının oğludur. Braunsweirg-Bavern Hânedânı'ndandır (Alman). Kurland dukası Biren'in niyâbetinde çar yapılıp sn.hal' edildi. 4 kardeşi için bk.İvan V. V. İvan'ın kızının kızının oğlu olan VI. İvan, evlenmedi, 1 yaşında çar olduğu hâlde, hal'inden 23 yıl sn. II. Katerina tar. öldürtüldü.

10) Yelizaveta (29.12.1709-1762=53) (çariçe 5.12.1741-5.1.1762= 20, 1, 1): By. Pyotr ile I. Katherina'nın kızı ve sonuncu Romanov. Onun ölümüyle 1762'de Romanov Hânedânı, kadın tarafından da kesildi. Babasının annesiyle resmen evlenmesinden önce doğdu. 1742'de morganatik ol. Mareşal Pr.Aleksandr Razumovskiy'le (Beyaz Rus) (1709-1771=62) evlendi. Âşıkı Pr.Aleksiy Orlov Çeşminskiy'den de 1808'de ölen Prs.Tarakonova'yı doğurdu.

11) Pyotr III (21.2.1728-1762=34) (çar 5.1.1762 - 17.6.1762 = 0, 5, 13): Çareviç 1741-1762=21. Oldenburg-Schleswig-Holstein-Gottorp hânedânı. Bir Alman prensi, Pr.Peter olarak yetişti, 1742'de Prostestan'lıkdan Ortodoks'luğa geçdi. Holstein-Gottorp vel.dukası 1728-1739=11. Karl-Peter-Ulrik adıyle Holstein-Gottorp vel.dukası 1728-1739=11. Karl-Peter-Ulrik adıyle Holstein-Gottorp hükümrân dukası 1739-1762=23. Zevcesi II. Ekaterina tar.tahtından indirilip 1 ay sn.katledildi (17.7.1762). Metresi: Yelizaveta Vorontsov. =Ekaterina II, çariçe, aş.bk.- Pyotr III, By.Pyotr'un kızının (Grandüşes Anna) oğludur (Anna ile Holstein dukası Friedrich'in tek çocuğu). II. Ekaterina'dan olan çocukları: Anna (1757-1759=2) ve Pavel, çar, aş.bk. Çar Pavel'le Holstein-Romanov hânedânı başlar ve çarlığın sonuna kadar (1917) devâm eder.

12) Ekaterina II "Büyük" (2.5.1729-17.11.1795= 66, 6, 16) (çariçe 17.6.1762 - 17.11.1795= 33, 5, 0): Bir Alman prensesidir (asıl adı Sophie). Babası Anhalt-Zerbst hükümrân prensi idi (yk.bk.). Annesi III. Pyotr'un halası, yânî o da bir Alman (Holstein-Gottorp) prensesidir, ancak annesi (II.Ekaterina'nın annesinin annesi), Grandüşes Anna, By.Pyotr'un kızıdır. Yânî By.Ekaterina, By. Pyotr'un kızının kızının kızıdır. Bu da By.Ekaterina'nın 4'de 1 Rus, 4'de 3 Alman olduğunu gösterir. Anhalt-Zerbst prensesi ol.Sophia-Augusta-Frederika adını taşır, Rusya'ya gelince Ekaterina adını almıştır (Ekaterina Aleksievna). Fr.Catherine, İng.Katherine, Alm.Katherina olan bu isim Rusca'da Ekaterina, Yekaterina, İakatherina şekillerinde talaffuz edilmektedir. Çariçe I. Ekaterina (ki Litvan'dır), II. Ekaterina'nın annesinin annesinin annesidir. Ekaterina, dayısının oğlu olan Çar Pyotr III ile, Holstein-Gottorp dukası Peter iken evlendirilmiştir. İzd. 1.9.1745, izd.müd.17, yş.16-33, zevcinden 1 yş.kç. 33 yaşında çariçe ve aynı yıl içinde kocasını devirip öldürterek hükümrân çariçe oldu. Ondan önce 17 yıl müddetle de Holstein-Gottorp düşesi oldu. Kocası ölünce, 1762'de, oğulları Çareviç Pavel, Holstein-Gottorp hükümrân dukası oldu (1773'de bu dukalık Rusya ile ilgisini keserek Danimarka'ya ihlâk edildi). By.Ekaterina'nın tek kardeşi, 5 yaş küçüğü olan Pr.Friedrich'dir, Anhalt-Zerbst hükümrân prensi olarak Almanya'da yaşamış, ablasından 2 yıl önce (1793) ölmüştür.

II. Ekaterina, morganatik ol.Mareşal Pr.Gregoriy Potemkin (1736-1791=55) ile evlendi, izd.1774, izd.müd.17, yş.45-62, zevcinden 7 yş.by. Bâzıları resmî, bâzıları gizli olan âşıklarının başlıcaları: 1754'de 25 yaşında ve kocası hayatta, kendisi henüz tahta çıkmamışken ilk âşıkları Pr.Saltıkov (Türk asıllı) ve Stanislas Poniatovski (Polonya kralı) ile Pr.Gregoriy **Orlov** (ölm.1789) (Çariçe bundan 1762'de Kont Aleksiy Bobrinskoy adı verilen bir erkek çocuk sonra 2 kız çocuk doğurdu (D.G.Williamson, *The Counts Bobrinskoy, A Genealogy,* Londra 1962) ve bunun kardeşi Pr. Aleksiy Orlov (bu 2 kardeşle münâsebetlerini 1772'de 43 yaşında iken kesdi), sonraki âşıkları Vasilçikov (1772-74'de) (2. Orlov'dan da Çariçe, Kont Çeşmenskiy adı verilen bir oğul doğurdu), Pr.Platon Zabov (1789-95'e), Zavadovskiy (1777), Zoriç (1777), Korsakov (1778), Lanskoy (1780), Ermolov (1784), Mamanov(1781). Korsakov ve Mamanov, Türk asıllı âilelerden inen Rus soylularıdır. 1775'de Ekaterina, 46 yaşında iken sarayında kendisi için bir erkekler haremi kurdu. Haremde pek çok erkek bulunuyor ve dışarısı ile irtibat kuramıyordu. Çok iyi bakılan bu erkekler, bir müddet sonra büyük servetler edinerek âzâd ediliyorlardı. Bu husta Çariçe (1741-62) ve By.Pyotr'un I. Ekaterina'dan olan kızı Yelizaveta'yı (1709-1762) taklîd etti. Ekaterina'dan 20 yş.by. olan Yelizaveta çariçe iken Ekaterina da Rusya'ya gelin geldi ve yıllarca çariçenin yanında bulunup siyâsî iktidârı ve erkekleri kullanmayı, By.Petro'nun kızından öğrendi. Çariçe Yelizaveta, hassa alayından devamlı erkekler getirtirdi. Bunun dışındaki başlıca âşıkları arasında: Mareşal Kont Aleksandr Şuvalov ve kardeşi Mareşal Kont Pyotr Şuvalov, Mikhail Vorontsov, Hanover'li Alman Dr.Lestocq, Sakson Schwartz, Şonbin, Euturlin anılabilir. Büyük-amiral Pr.Aleksiy Orlov, hem Çariçe Elizaveta'nın, hem Çariçe Ekaterina'nın âşıkı oldu. Her iki çariçe ondan çocuk doğurdular. Elizaveta resmen meşrû şekilde evlenmedi (morganatik evlenmesi dışında). Bir kaç def'a nişanlanmış, son nişanlısı Lübeck prensi Karl-August von Holstein ölmüştü.

Şimdi 1795'de By.Ekaterina'nın ölümü ve oğlu Pavel'in çar olmasına kadar çok karışık olan Romanov çarlarının neseblerini, mensûb oldukları gerçek hânedânlarla, şu şekilde gösterebiliriz:

– Romanov Hânedânı (Rus) 21.2.1613-8.2.1725=111, 11, 15(5 çar) + 17.5.1727-10.1740=13, 5 (1 çar ve 1 çariçe) + 5.12.1741 - 5.1.1762 =20, 1, 1 (1 çariçe), toplam 145, 5, 16 (6 çar ve 2 çariçe).

– Rabe Hânedânı (Litvan): 8.2.1725-17.5.1727= 2, 3, 7(1 çariçe)

– Anhalt-Zerbst Hânedânı (Alman): 17.6.1762-17.11.1795=33, 5, 0 (1 çariçe)

– Oldenburg-Schleswig-Holstein-Gottorp Hânedânı(Alman): 5.1.1762-17.6.1762 = 0, 5, 13(1 çar) + 17.11.1795-16.3.1917=121, 3, 29(7 çar), toplam 121, 9, 12(8 çar). Bu hânedâna Holstein-Romanov hânedânı denmekte ve Romanovlar'ın meşrû halefleri sayılmaktadır. Bu sûretle 1795'de Holstein-Romanov veyâ kısaca eskisi gibi Romanov Hânedânı başlar ve çarlığın sonuna kadar devâm eder.

Romanov Çarlarının Unvanları

Romanovlar, Rurikler'den şu unvanları tevârüs ettiler (Rurikler'in bu unvanları kullandıkları târihler): Vladimir büyük-prensi 1157, Smolensk büyük-prensi 1170,Moskova büyük-prensi 1328, Novgorod büyük-prensi 1478, çar 16.1.1537 (Moskova, Vladimir ve Novgorod çarı/Rusya çarı/Kazan çarı), Astırhân çarı (kralı) 1554, Sibirya çarı (kralı) 1581. Romanovlar'ın iktidâra geldikten sonra unvanlarına ekledikleri yeni hükümranlık unvanları: Estonya prensi 1710, Livonya prensi 1721, Rusya imparatoru 2.11.1721, Finlandiya büyük-prensi (büyük-dukası) 17.9.1809, Kırım kralı 1778, Ukrayna (Kiev) kralı 4.1.1793, Litvanya büyük-dukası ve Kurland prensi 24.10.1795, Polonya kralı 26.2.1832.

Büyük Petro'nun 1721'de imparator titrini almasıyle, Hânedân prenslerine grandük (büyük-duka) ve prenseslerine grandüşes (büyük-düşes) unvanları kesinleşmiştir. Yalnız doğuştan Hânedân imparatorluk prenseslerine değil, grandük zevcelerine de grandüşes denmiştir. Zamânımıza kadar böyledir. Bu unvân, Habsburg prens ve prenseslerine verilen arşidük ve arşidüşes (büyük-duka ve büyük-düşes) ile Osmanlı prens ve prenseslerine verilen şehzâde ve sultân unvanları ile eşit ve aslında kraliyet prensliği pâyesinden üstündür.

Baba tarafından Hânedân'a mensûb olanlara grandük ve grandüşes deniyordu. Ancak XIX. asır sonlarında baba tarafından Hânedân'a mensub ve bir çarın neslinden gelme bakımında 3. batın çocuklar doğmaya başladı. 14.7.1886 târihli ukaz'a (çar fermânı) göre, ancak bir çar'ın çocuklarına ve erkek tarafından torunlarına grandük ve grandüşes denebilecekti. Yânî bir grandük veyâ grandüşesin ya babası, ya babasının babası bir çar olacaktı. Onların çocukları, yânî ancak babalarının babalarının babası çar olanlar, grandük ve grandüşes unvanlarını değil, kniaz (prens) ve kniaginia (prenses) unvânını taşıyabileceklerdi. Bu kısıtlama, Avrupa'nın dîğer imparatorluk hânedânları olan Habsburglar'la Osmânoğulları'na getirilmemiştir. Bu iki hânedânda baba tarafından imparatorluk hânedânına mensûb olanlar, kaçıncı kuşaktan imparator ve pâdişâh torunu olurlarsa olsunlar, arşidük-arşidüşes ve şehzâde-sultân sayılmışlar, (imparatorluk prensi/altesi) şeklinde unvân almışlardır.

Rusya imparatorluğunun oluşması ve gelişmesi târihleri, bundan sonraki târîhî coğrafya bahsinde verilecektir. Devletin taht şehri Moskova ve imparatorluk sarayı -adı Türkce'den gelen- Kremlin idi. Ancak denizlere çıkmaya azimli Büyük Petro, Finler'in yaşadığı bir arâzîde, Fin Körfezi'nin en ucunda ve Nerva ırmağının döküldüğü bataklık yörede, 27.5.1703'te bir şehir inşâsına başlattı. 1712'de taht şehri, Moskova'dan buraya getirildi. Sankt Petersburg (Fr.Saint-Pétersbourg) denen bu Rusca-Almanca isimli şehir, 1725'de kurucusunun ölümünde 70.000 nüfûsa erişmişti. 2 yıl (1.1730-1.1732) taht şehri gene Moskova'ya götürüldüyse de, Petersburg'da istikrâr kazandı. Şehrin adı 10 yıl (1914-1924) Almanya ile harb başlayınca Petrograd (Petro Şehri) şeklinde tamâmen Rusca'ya çevrildi. 1924'de de Leningrad (Lenin Şehri) oldu.

Holstein-Romanov Hânedânı (1795 - 1917)

13) Pavel (Fr.Paul) (1.10.1754-1801=47) (çar 17.11.1795-24.3.1801= 5, 4, 7): çareviç 1762-1795=33, Holstein-Gottorp hükümrân dukası 1762-1773=11 (bu târihte dukalık, Danimarka'ya geçdi), Holstein-Gottorp vel.dukası 1754-1762=8, Malta düşünce Şövalyeler tar.üstâd-ı âzam seçilmesi 1798-1801=3. Bir saray darbesinde katledilerek öldü. Çar Pavel Pyotroviç'in bütün çocukları 2. izdivâcındandır: =1. Natalia Feodorovna (Fiodorovna) (asıl adı Wilhelmina) (1755-1776=21), Hesse-Darmstadt landgravı IX. Ludwig'in 4. kızı, izd.1773, izd.müd.3, yş.18-21, zevcinden 1 yş. kç., doğururken öldü. =2. Maria Fedorovna (Fiodorovna) (asıl adı Sophia Dorothea) (1759-1828=69), Württemberg dukası Friedrich II'nin by. kızı, izd.1776, izd.müd.25, yş.17-42, zevcinden 5 yş.kç., çariçe 1795-1801=6 + ana çariçe 1801-1825=24 + 1825-1828=3=27=33. Çar Pavel'in resmî metresleri: Mlle Nelidov ve Mlle Lapukhin (1798). Çar Pavel'in çocukları:

1. *14) Aleksandr I Pavloviç (12.12.1777-1825=48) (çar 24.3.1801-1.12.1825= 24, 9, 24):* çareviç 1795-1801=6, 1809'dan ît.Finlandiya by.-dukası, 1815'den ît. Polonya kralı. Napoléon'un rakıybi olan, Müttefikler arasında Paris'e giren, 1815 Viyana kongresine katılan ünlü çardır. 2 kızı küçük yaşta öldü ve başka çocukları olmadı (Maria 1799-1800=1 ve Elisaveta 1806-1808=2). I. Aleksandr'ın ölmeyip tegayyüb ettiği ve halefi olan 19 yaş kç.kardeşi I. Nikolay'ın bilgisi tahtında Sibirya'da yaşadığı rivâyeti de vardır. Son yıllarda eğlenceli hayat felsefesini tasavvufa dönüştürmüştü. =Yelizaveta Aleksievna (asıl adı Luisa Maria) (1779-1826=47), çariçe 1801-1825=24, Baden margravı Karl kızı, izd.1793, izd.müd.32, yş.14-46, zevcinden 2 yş.kç. Resmî metres: Narişkin.

2. Grandük Konstantin Pavloviç (1779-1831=52): I. Aleksandr'ın 2 yş.kç. kardeşi. Çareviç 1801-1822=23. 1822'de velîahdlik haklarını gizli bir senetle ve kendi arzûsuyle kç.kardeşi Nikolay'a devretti. Polonya kral-nâibi 1816-1831=15. Bu sıfatla 15 yıl Varşova'da oturdu, Lehler'e oldukca iyi davrandı, fakat gene de Ruslar aleyhine 1830'de çok büyük ihtilâl oldu. Grandük Konstantin'in çocuğu olmamasıyle taht, en genç kardeşleri I. Nikolay'a kaldı. Aleksandr (İskender) ve Konstantin adlarını bu ilk torunlara, babaanneleri Büyük Ekaterina koydu, ikisine de Yunanca öğretti. Aleksandr, Büyük İskender gibi büyük bir Yunanistan'ın ve Konstantin de Doğu Roma'nın, Bizans'ın imparatorları olacaktı. =1. Anna Fedorovna (asıl adı Julia-Henrietta-Ulrika) (1781-1860=79), Sachsen-Koburg dukası Franz Friedrich'in 3. kızı, izd.1796, tal.1820,

izd.müd.24, yş.15-39, zevcinden 2 yş.kç., grandüşes 1796-1820=24, çareviç zevcesi 1801-1820=19. Grandük Konstantin'in taht üzerindeki haklarından vaz geçtiği resmen 1825'de, Çar Aleksandr öldüğü zamân îlân edildi. =2. İvanna (1795-1831=36), Grudzinska kontesi iken evlenince Prs.Loviç unvânı verildi, morganatik izd. 1820, izd.müd.11, yş.25-36, zevcinden 16 yş.kç., Kont Grudzinscy kızı.

3. Grandüşes Aleksandra Pavlova (1783-1801=18)=Ardişük Joseph(1776-1847 =71), Avusturya mareşali, Macaristan kral-nâibi, 1. izd.1799, izd.müd. 2, yş.16-18, zevcinden 7 yş.kç., İmp.Leopold II oğlu, çocukları için bk. Habsburg.

4. Grandüşes Yelena Pavlova (1784-1803=19)=Friedrich-Ludwig (1778-1819 =41), Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası 1815-1819=4, vel. duka 1785-1815=20, izd. (1) 1799, izd.müd.4, yş.15-19, zevcinden 6 yş.kç. (çocukları: Paul-Friedrich 1800-1842=42, büyük-duka 1837-1842=5 ve Maria-Luisa 1803-1862=59, bk.Mecklenburg-Schwerin).

5. Grandüşes Maria Pavlova (1786-1859=73), Weimar büyük-düşesi 1828-1853=25 + 1853-1859=6=31= Karl-Friedrich(1783-1853=25), Sachsen-Weimar-Eisenach by.-dukası 1828-1853=25, izd.1804, izd.müd.49, yş.18-67, zevcinden 3 yş.kç. (Karl-Friedrich: vel.duka 1793-1815=22 + vel.by.-duka 1815-1828=13=45). Çocukları için bk.Sachsen-Weimar-Eisenach. Çocuklarından biri olan 1811 doğumlu Augusta, 1829'da sonradan Almanya imparatoru I. Wilhelm olan Prusya prensi ile evlendi.

6. Grandüşes Ekaterina Pavlova (1788-1819=31), Württemberg kraliçesi 1816-1819=3 =1. Peter, Oldenburg prensi (1783-1812=29), izd.1809, izd.müd.3, yş. 21-24 (çocukları için bk.Holstein-Gottorp-Oldenburg), zevcinden 10 yş.kç. =2. Wilhelm I(1781-1864=83), Württemberg kralı 1816-1864=48, Württemberg vel.i 1806-1816=10, 1. izd.1816, yş.28-31, izd.müd.3, zevcinden 12 yş.kç., çocukları için bk.Württemberg. Napoléon 1809'da Joséphine'i boşayınca bu grandüşes veyâ 2 yaş küçük 14 yaşındaki hemşîresi Grandüşes Anna ile evlenmek istedi. Ağabeyleri Çar Aleksandr, Napoléon'u soylu saymayıp reddedince Napoléon, Habsburglar'dan bir arşidüşes'le evlendi ve Fransa ile Rusya'nın, Çar'la Fransız İmparatoru'nun arası açıldı.

7. Grandüşes Olga (1792-1795=3).

8. Grandüşes Anna Pavlova (1795-1865=70), Holanda kraliçesi 1840-1849=9 + 1849-1865=16=25=Willem II (1792-1849=57), Holanda kralı 1840-1849=9, izd.1816, izd.müd.33, yş.21-54, çocukları için bk.Holanda (Orange), zevcinden 3 yş.kç.

9. Nikolay Pavloviç (1796-1855=61), çar 1825-1855=30, aş.bk.

10. Grandük Mikhail Pavloviç (1798-1849=51), tophâne müşîri(mareşal)=Yelena (asıl adı Karlotta) (1807-1873=66), Württemberg dukası Paul'ün kızı, izd.1824, izd.müd.25, yş.17-42, zevcinden 9 yş.kç. Çocukları:

1- Grandüşes Maria Mikhaylova (1825-1846=21).

2- Grandüşes Yelizaveta Mikhaylova (1826-1845=19), Nassau düşesi 1844-1845=1=Adolphe(1817-1905=88),Nassau dukası 1839-1866=27, Prusya orgenerali, 1. izd. 1844, izd.müd.1, yş.18-19, zevcinden 9 yş.kç., çocukları için bk. Lüksemburg.

3- Grandüşes Ekaterina Mikhaylova (1827-1894=67) = Georg (1824-1876=52), Mecklenburg-Strelitz dukası, Rusya orgenerali, izd.1851, izd.müd.25, yş.24-49, zevcinden 3 yş.kç., çocukları için bk.Mecklenburg-Strelitz.

4- Grandük (1829): beşikte öldü.

5- Grandüşes Aleksandra Mikhaylova (1831-1832=1).

15) Nikolay I Pavloviç (26.6.1796-1855=61)(çar 1.12.1825-2.3.1855= 29, 3, 2): çareviç 1822-1825=3. 19 yaş by.ağabeyi I. Aleksandr'ın öldüğünün ve ayni gün 17 yaş by. ağabeyi Grandük Konstantin'in 3 yıl önce gizlice imparatorluk tahtı üzerindeki hukuundan ferâgatinin îlânı üzerine 31 yaşında çar oldu. Türkler'in, Osmanlı'nın, II. Mahmûd'un ve Mustafa Reşîd Paşa'nın mutaassıb düşmanı. Kırım Harbi'nde yenilmesi üzerine Paris Muâhedesi'ni imzâlamamak için ağır hasta olduğu hâlde orduyu kar altında teftîşe çıkarak intihâr etti. =Aleksandra Fedorovna (asıl adı Karlotta) (1798-1860=62), çariçe 1825-1855=30 + 1855-1860=5=35, Prusya kralı III. Friedrich-Wilhelm by.kızı, izd. 1817, izd.müd.38, yş.19-57, zevcinden 2 yş.kç. Çocukları:

1. Çar Aleksandr II Nikolayeviç (1818-1881=63): çar 1855-1881=26, aş.bk.

2. Grandüşes Maria Nikolayevna (1819-1876=57) =1. Maximilien Napoléon de Beauharnais (1817-1852=35), Leuchtenberg dukası, Romanovskiy prensi (1839), Eichstaedt prensi, izd.1839, izd.müd. 15, yş.20-35, zevcinden 2 yş.kç., çocuklar için bk.Bonaparte/Leuchtenberg. =2. Gregoriy(1823-1878=65), Stroganov kontu, morganatik izd.1856(4 yıl sn.), izd.müd.20, yş.37-57, oğulları: Pr.Yur'iy (1856).

2a. Grandüşes: 1820'de ölü doğdu.

3. Grandüşes Olga Nikolayevna (1822-1892=70), Württemberg kraliçesi 1864-1891=25=Karl I (1823-1891=68), Württemberg kralı 1864-1891=25, izd.1846, izd.müd.45, yş. 24-69, zevcinden 1 yş.by.

3a. Grandüşes: 1823'te ayni gün öldü.

4. Grandüşes Aleksandra Nikolayevna (1825-1844=19)=Friedrich(1820-1884=64), Hessen-Kassel prensi, Kassel elektörlük hânedânı şefi 1875-1884=9, Rusya, Prusya, Danimarka ve Kassel orgenerali, 1. izd. 1844, izd.müd. 7,5 ay, yş. 19, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için bk.Hessen.

4a. Grandüşes Elisaveta (1826-1826).

4b. Grandüşes: 1829'da ayni gün öldü.

5. Grandük Konstantin Nikolayeviç (1827-1892=65), başbakan, büyük-amiral, Polonya kral-nâibi 1855-1863=8=Aleksandra Yosefovna (asıl adı Josephine) (1830-1911=81), Sachsen-Altenburg dukası Joseph'in 5. kızı, izd.1848, izd.müd.44, yş.18-62, zevcinden 3 yş.kç. Çocukları:

1- Grandük Nikolay Konstantinoviç (1850-1918=68): Taşkend'e yerleşmişti. Orada Komünistler'ce katledildi. =Nadejda (1861-1929=68), morg.izd.1882, izd.müd. 36, yş.21-57, zevcinden 11 yş.kç. Alexander Gustoviç Dreyer kızı. Oğulları: Artemi, Pr. Iskander (Taşkent 1883-katli 1919=36) ve Alexander, Pr.Iskander (Taşkent 1889-Paris 1957=68) =1. Olga (1893), izd.1912, yş.19, zevcinden 4 yş.kç., tal., Joseph Rogovsky kızı, =2. Natalia (1893), izd. Paris 1930, izd. müd. 27, yş. 27-54, zevcinden 4 yş.kç., Konstantin Nikolayeviç Hanikov kızı, 1. iz.dan: Kirill 1914 ve Natalia 1916.

2- Grandüşes Olga Konstantinova (1851-1926=75), Yunan kraliçesi 1867-1913=46 + 1913-1926=13 = 59 = Yorgios I(1845-1913=68), Yunan kralı 1863-1913=50, Danimarka oramirali, öldürüldü, izd.1867, izd.müd.46, yş.16-62, zevcinden 6 yş.kç., çocukları için bk.Yunanistan.

3- Grandüşes Vera Konstantinovna (1854-1912=58) =Eugen (1846-1877=31), Württemberg dukası, izd.1874, izd.müd.3, yş.20-23, çocukları için bk.Württemberg.

4- Grandük Konstantin Konstantinoviç (1858-1915=67), orgeneral=Elisaveta (Elisabeth) (1865-1927=62), Sachsen-Altenburg prensi Mauritz'in 2. kızı, dayısının oğlu, izd.1884, izd.müd. 31, yş.19-50, zevcinden 7 yş.by. Çocukları için aş.bk.

5- Grandük Dmitriy Konstantinoviç (1860-1919=59), orgeneral, Komünistler'ce kurşuna dizildi, evlenmedi.

6- Grandük Viaçeslav Konstantinoviç (1862-1879=17).

Grandük Konstantin Konstantinoviç'in (1858-1915) çocukları 1) Rusya prensi İvan (1886-1918=32), Komünistler'ce kurşuna dizildi = Elena (1884-1962=78), Sırbistan kralı Petar'ın tek kızı, izd.1911, izd.müd.7, yş.27-34; çocukları: Rusya prensi Vsevolod (1914-1973=59) (Rusya tahtının 3. vârisi ol. öldü, Oxford me'zûnu) (=1. Lady Mary Lygon, Romanovskaya-Pavlovskaya prensesi, 7.Beauchamp kontu(earl) Lord Lygon'un kızı, doğ.1910, morganatik izd.1939, tal.1956, izd.müd.17, yş.29-46, zevcinden 4 yş.by.; =2. Emilia de Gosztonyi, doğ.1914, 4. izd.1956, tal. 1961=5, yş.42-47, zevci ile ayni yaşda , 3. eşi Kont Sigismund von Berchtold'dan ayrılmış), (=3. Valli Knust (1930), izd. Londra 1961, izd.müd.12, yş.31-43, zevcinden 16 yş.kç.) ve Rusya prensesi Ekaterina (1915) = Marki Nobile de Farace (1909-1970=61), izd. 1937, tal.1945, izd.müd.6, yş. 22-28, zevcinden 6 yş. kç. Prs.Ekaterina'nın çocukları: Fiammetta (1942, =Victor Arcelus, doğ. 1935, izd.1969, yş.27); Giovanni (1943), Farace di Villaforesta markisi=Marie Claude Tellier-Debresse (1944), izd.1968, yş.25, zevcinden 1 yş. kç., oğulları Alessandro (1971); Nicoletta (1938) = Alberto Grundland (1931), izd.Montevideo 1966, yş.28, zevcinden 7 yş.kç. çocukları Eduardo 1967 ve Aleksandra 1971. 2) Grandük (1939'da bu unvânı kullanmasına Hânedân şefi izin verdi) Gabriel Konstantinoviç (1887-Paris 1955=68), Rus albayı (=1. Antonina Nesterovskiy 1890-1950=60, izd.1917, izd.müd.33, yş.27-60, zevcinden 3 yş.kç. ve =2. Prs.İrina Kurakin, Romanovskaya prensesi, doğ.1903, izd.1951, izd.müd.4, yş.45-52, zevcinden 16 yş.kç. 3) Rusya prensesi Tatiana (1890-Kudüs 1979=89) (=1. Konstantin, Bagration-Mukhranskiy prensi (1889-1915=26, harbde subayken öldü, izd.1911, izd.müd.4, yş.21-25) ve =2. Aleksandr Karaştentzov (Türk asıllı soylu), çarlık hâssa albayı, 1877-1922=45, morganatik izd.1921, izd.müd.1, yş.31-32, râhibe Tamara oldu. 4) Rusya prensi Konstantin (1891-1918=27), Komünistler kurşuna dizdi. Prs. Tatiana'nın çocukları: 1) Teymuraz (1912) = 1. Ekaterina Ratchitch (1919-1946=27), izd.1940, izd.müd.6, yş.21-27, zevcinden 7 yş.kç., =2. İrina (1926), Kont Sergei Czerichew=Kontes Elisaveta Cheremeteff kızı, izd. 1949, yş.23. 2) Natalia (Natasha) (1914) = Gen. Sir Charles Johnston(1912), izd.1944, yş.32, zevcinden 2 yş.kç. 5) Rusya prensi Olyeg (1892-1914=22). 6) Rusya prensi İgor (1894-1918=23), Komünistler kurşuna dizdi. 7) Rusya prensi Yuriy (1903-NewYork 1938=35). 8) Natalia (1905-1905). 9) Rusya prensesi Vara (1906), New York'da.

6. Grandük Nikolay Nikolayeviç (1831-1891=60), mareşal, 1876-1878 Türkiye harbinde başkumandan = Aleksandra Petrovna (1838-1900=62), Oldenburg by.-dukası Peter'in by.kızı, izd.1856, izd.müd. 35, yş.18-53, zevcinden 7 yş.kç. 2 oğulları:

1- Grandük Nikolay Nikolayeviç (1856-Antibes 1929=73), orgeneral, başkumandan (3.8.1914-5.9.1915), Kafkasya kral-nâibi (5.9.1915-7.11.1917) = Anastasia (asıl adı

Stana), Karadağ kralı Nikola'nın 3. kızı (1868-1935=67), 2. izd.1907, izd.müd.23, yş.39-62. Çocuksuz.

2- Grandük Pyotr Nikolayeviç (1864-Antibes 1931=67), mareşal = Militza (1866-1951=85), Karadağ kralı Nikola'nın 2. kızı, izd.1889, izd.müd.42, yş.23-65. Çocukları: 1) Rusya prensesi Marina (1892)=Aleksandr, Galitzin prensi(1885-1973=88), izd.1927, izd.müd. 46, yş.35-81. 2) Rusya prensi Roman (1896-Roma 1978=82) (tahtın 4. vârisi ol.öldü)= Praskovia, Şeremetyev kontesi (1901), izd.1921, izd.müd.57, yş.20-77. Çocukları: Romanovskiy prensi Nikolay(1922) ve Romanovskiy prensi Dmitriy (1926). Pr. Nikolay (1922)=Sveva (1930), izd.1952, yş.22, zevcinden 8 yş.kç., Kont Walfredo della Gherardesca kızı, çocukları: Natalia (1952) = Giuseppe Consolo (1948), izd.1973, yş.21, zevcinden 4 yş.kç., Oramiral Enzo Consolo oğlu, oğulları Enzo-Manfredi (1976), Elisaveta (1956), Tatiana (1961). Pr.Dimitri (1926) = Jeanne von Kauffman (1936), izd. 1959, yş.23, zevcinden 10 yş. kç. 3) Rusya prensesi Nadejda(ikiz) (1898)= Nikolay, Orlov prensi (1896-1961=65), izd.1917, tal.1940, izd.müd.23, yş.19-42. 4) Rusya prensesi Sofia (ikiz) (1898, ayni gün öldü). Prs. Nadejda'nın 2 kızı (Orlov prensesleri): Prs. İrina (1918) =1. Baron Herbert von Waldstätten (1913), 1. izd. 1940, tal. 1946=6, yş.22-28, zevcinden 5 yş.kç., =2. Anthony Adama-Zylstra (1902), izd.1960 (14 yıl sn.), yş. 42, zevcinden 16 yş.kç., ilk izd.dan kızı: Maya(1944)= Christopher Wynkoop, izd.1970, yş.26, oğlu Mark 1972. Prs.Xenia (1921)=1. Paul de Montaignac de Pessotte (1909), izd. 1943, yş.22, zevcinden 12 yş.kç. tal.1951, 9 yıl, yş.31, =2. Vikont Jean Albert d'Almont (1909), izd.1951 (ayni yıl), zevcinden 12 yş.kç., yş.31, 1. izd.dan: Calixte 1944 (evlendi ve çocuğu var), 2. izd.dan: Marie(1952).

7. Grandük Mikhail Nikolayeviç (1832-Cannes 1909=77), mareşal, 1877-78 Türkiye harbinde Kafkasya kral-nâibi ve Kafkas Cebhesi başkumandanı = Olga (1839-1891=52), asıl adı Cäcilie, Baden by.- dukası Leopold'ün kç. kızı, izd.1857, izd.müd.34, yş.18-52. Çocukları:

1- Grandük Nikolay Mikhayloviç (1859-1919=50), orgeneral, târihçi, Komünistler kurşuna dizdi, evlenmedi.

2- Grandüşes Anastasia Mikhaylovna (1860-1922=68), Mecklenburg-Schwerin by.düşesi 1883-1897=14 + 1897-1918=21=35=Friedrich-Franz III (1851-1897=46), Mecklenburg-Schwerin by.-dukası 1883-1897=14, vel.by.-duka 1851-1883=32, Prusya orgenerali, izd. 1879, izd.müd.18, yş.19-37, çocukları için bk.Mecklenburg-Schwerin.

3- Grandük Mikhail Mikhayloviç (1861-Londra 1929=68) = Sofia, Meremberg ve Torby kontesi, Pr.Nikolaus von Nassau = Kontes Natalia von Merenberg (Puşkin) (morg.) kızı (1868-1927=59), izd.1891(morganatik), izd.müd. 36, yş.23-59. Çocukları: 1) Kontes Anastasia (Zia) (1892-1977=85) = Tümg. Sir (baronet) Harold Wernher (1893-1973=80), izd.1917, izd.müd. 56, yş.25-81, zevcinden 1 yş.by., çocukları var. 2) Kontes Nadejda (Nada) (1896-1963=67)=George, Hessen-Battenberg (Mountbatten) prensi (1892-1938=46), izd.1916, izd.müd.22, yş.20-42, çocukları için bk.Hessen-Battenberg. 3) Torby kontu Mikhail (1898-1959=61).

4- Grandük Yuriy Mikhayloviç (1863-1919=56), korgeneral, Komünistler kurşuna dizdi = Maria (1876-1940=64), Yunan prensesi, 1. izd.1900, izd.müd. 19, yş.24-43(1922'de Yunan koramirali Perikles Yoannidis'le (ölm.1965) evlendi). Çocukları: 1) Rusya prensesi Nina (1901-1974=73), New York'da yaşadı = Pavel,

Çavçavadze prensi (1900-1971=71), izd.1922, yş.21-70, zevcinden 1 yş. kç. Oğulları: Pr.David Chavchavadze (1924), CIA 1943-74, =1. Helen Husted (1933), izd.1952, tal.1959, yş.19-26, zevcinden 9 yş.kç., =2. Judith Clippinger (1932), izd.1959 (ayni yıl), tal. 1970=11, yş.27-38, iki izd.dan 2'şer çocuk: Prs. Maria (1953), Prs.Alexandra (1954) ve Prs. Catherine (1960), Pr. Michael (1966). 2) Rusya prensesi Xenia (1903-1965=62), New York'da yaşadı =1. William Leeds (1902-1971=69), izd.1921, tal.1930, izd.müd. 9, yş.18-27, zevcinden 1 yş.kç., William Leeds'in annesi Nancy May, sn.Yunan prensi Christopher'le evlendi. =2. Hermand Jud (1911), izd.1946, yş.43-62, zevcinden 8 yş.by., izd.müd. 19.

5- Grandük Aleksandr Mikhayloviç (1866-Güney Fransa 1933=67), oramiral, Rusya hava kuvvetleri kurucusu = Grandüşes Xenia (1875-1960=85), Çar III. Aleksandr kızı, babasının amca-zâdesi, izd.1894, izd.müd.39, yş.21-60, zevcinden 9 yş.kç. Çocukları için aş.bk.

6- Grandük Sergey Mikhayloviç (1869-1918=49), orgeneral, Komünistler kurşuna dizdi, evlenmedi.

7) Grandük Aleksiy Mikhayloviç (1875-1895=20), albay.

Grandük Aleksandr Mikhayloviç'in (1869-1918) çocukları:

1) Rusya prensi Andrey (1897), Kent'te (İngiltere) yaşıyor. =1. Elisaveta Fabrizievna (1887-1940=53), izd.1918, izd.müd.22, yş.31-53, zevcinden 10 yş.by., Sasso-Ruffo dukası Don Fabrizio Ruffo=Pr.Natalia Alexandrovna Metchersky kızı, Alexander Alexandrovitch de Friderici'den dul. =2. Nadine McDougall(1908), izd. 1942, yş.34, zevcinden 11 yş.kç. Çocukları: 1- Romanov prensi Michael (1920)(Sydney) =1. Jill Murphy (1921), izd.ve tal. 1953, izd.müd. 7 ay, yş.32, zevcinden 1 yş.kç., =2. Shirley Cramond (1916), izd.1954(1 yıl sn.), yş. 38, zevcinden 5 yş.by. 2- Romanov prensi Andrew (1923) (Kaliforniya) =1. Helen Dourneff (1927), izd.1951, tal.1959=8, yş.24-32, zevcinden 4 yş.kç. =2. Kathleen Norris (1935-1967=32), izd.1961, izd.müd.6, yş.26-32, zevcinden 12 yş.kç. Çocukları: Alexis (1953) ve Peter (1961), Andrew (1963) (bunlar 2'den). 3- Romanov prensesi Xenia (1919)=1. Calhoun Ancrum (1915), izd.1945, tal.1954=9, yş.26-35, zevcinden 4 yş.kç., =2. Geoffrey Tooth (1908), izd. 1958(4 yıl sn.), yş.39, zevcinden 11 yş.kç. 4- Olga (2'den) (1950) = Thomas Mathew (1945), izd.1975, yş.25, zevcinden 5 yş.kç., oğulları Nicholas (1976) ve Francis (1978).

2) Rusya prensi Feodor (1898-1968=70), Fransa ve İngiltere'de yaşadı = İrina (1903), izd.1923, tal.1936=13, yş.20-33, zevcinden 5 yş.kç., Grandük Pavel Aleksandroviç'in 2.morg.eşi Prs.Olga'dan doğan kızı, Paley prensesi. Oğulları: Romanov prensi Mikhail (1924)=Helga Staufenberger (1926), izd.1958, yş.32, zevcinden 2 yş.kç., oğulları Mikhail 1959.

3) Rusya prensi Nikita (1900-1974=74), Fransa ve İngiltere'de yaşadı. =Marina (1903), izd.1922, yş.19, zevcinden 3 yş.kç., Kont Ilarion Ilarionoviç Woronzow-Daschkow=İrina Vassilievna Narishkine kızı, izd. müd.52, yş.71, 2 oğulları (Romanov prensleri): Nikita (1923), târihçi, yazar=Janet Schonwald (1933), izd.1961, yş.28, zevcinden 10 yş.kç., oğulları Theodore (New York 1974); Alexander (1929), bu da New York'da=Maria (1931), izd.1971, yş.40, zevcinden 2 yş.kç., Niscemi prensi Don Corrado kızı.

4) Rusya prensi Dimitri (1901), Lonra'da, =1. Marina, Golenisçev-Kutuzov kontesi (1912-1969=57), izd.1931, tal.1947, izd.müd.16, yş.19-35, zevcinden 11 yş.kç., =2. Sheila Chislom (1898-1969=71), izd.1954, izd.müd. 15, yş.56-71, zevcinden 3 yş.by., Sir John Milbanke ve Lord Francis Lounghborough'dan boşanmış. Pr.Dimitri'nin (Dmitriy) ilk eşinden kızı: Prs. Nadejda (1933) =1. Brian Allen (1931), izd.1952, tal.1976=24, yş.19-43, zevcinden 2 yş.kç., =2. William Clark (Kanada), izd. 1977 (1 yıl sn.), yş.44, ilk eşinden 3 kızı: Peneolope (1953), Marina (1955), Alexandra (1958).

5) Rusya prensi Rostislav (1902-1978=76), Fransa'da =1. Alexandra (1905), izd.1928, tal.1944=16, yş.23-39, Pr.Pavel Pavloviç Galitzin=Prs.Aleksandra Nikolaievna Mesçerkiy kızı, =2. Alice Eilken (1923), izd.1945 (1 yıl sn.), tal.1952=7, yş.22-29, zevcinden 21 yş.kç. =3. Hedwig (1905), izd.1954(2 yıl sn.), yş.49, zevcinden 3 yş.kç., Baron Carl von Chappuis kızı. Çocukları: Pr.Rostoslav (1938), A.B.D. = Stephena Cook (1938), izd.1960, yş.22, zevci ile ayni yaşda, kızları Stephena (1963); Pr.Nicholas (2'den) (1945), A.B.D.

6) Rusya prensi Vassili (Vasiliy) (1907-1989=82), 1964'den beri Kaliforniya'da = Natalia (1907), izd.1931, yş.24, zevci ile ayni yaşda, Pr.Alexei Vladimiroviç Galitzin kızı, kızları Prs.Marina (1940), A.B.D.=William Beadleston (1938), izd.1967, yş.27, zevcinden 2 yş.kç., çocukları: Nicholas (1971), Tatiana (1968), Alexandra (1970), Natalia (1976).

7) Rusya prensesi İrina (15.7.1895), 1980'e doğru Paris'de ber-hayât =Pr. Felix Feliksoviç Yusupov (Petersburg, 24.3.1887-Paris, 27.9.1967=80, 6, 4), Pr.Felix Feliksoviç Yusupov (ayni zamânda Sumarokov-Elston kontu)=Prs.Zenaida Nikolaievna Yusupov oğlu, Rasputin'i öldüren Türk asıllı ünlü prens, izd. Petersburg, 22.2.1914, yş.18, 7, 8, zevcinden 8, 3, 22 kç., izd.müd. 53, 7, 4, yş. 72, 2, 13, tek çocukları: Prs. İrina Feliksovna Yusupov, doğ. 1915.

Grandük Aleksandr'ın (1869-1918) oğulları sırasiyle Andrey, Fedor, Nikita, Dmitriy, Rostislav ve Vasiliy, Rusya tahtının 5., 6., 7., 8., 9. ve 10 .vârisleri idiler.

16) Aleksandr II Nikolayeviç (29.4.1818-1881=63) (çar 2.3.1855 - 13.3.1881 = 26, 0, 12): çareviç 1825-1855=30, 1839'da Finlandiya by.-dukası. Rusya'da 20 milyon toprak kölesine (serf) hürriyet veren, buna rağmen Sol tarafından beğenilmeyerek bomba ile öldürülen ünlü liberal çar ki, onun bu şekilde öldürülmesiyle Rusya'da uzun sürecek bir tepki rejimi başladı. =1. Maria Aleksandrovna (1824-1880=56), çariçe 1855-1880=25, Hessen by.-dukası Ludwig II kızı, izd.1841, izd.müd.39, yş.17-56. =2. Ekaterina Mikhaylovna, Dolgoruki prensesi (1847-Nice 1922=75), izd.morganatik 1880, izd.müd.1, yş.33-34, zevcinden 29 yş.kç. (1881'de Rusya'dan ayrıldı, bir daha dönmedi), Pr.Mikhail Mikhayloviç Dolgoruky (1815-1865) kızı, Çar'la evlenince "Prenses Yurevskiy" unvânını aldı, annesi Prs.Vera Gavlikovna Vişnevskiy (1820-1870, izd.1838), 1871'de 24 yaşında iken Çar'ın resmî metresi olmuştu.

II. Aleksandr'ın 2. izd.'dan olan 3 çocuğu (bir de: Boris 1876-1876) 1) Pr.Yuriy Yurievskiy (1872-1913=41) = Aleksandra, Zarnekau kontesi, Oldenburg prensi Constantin'in morg. eşinden olma kızı (1883-1957=74), 1. izd.1900, tal.1908=8, yş.17-25 (=2. Leon Narişkin, ölm.1931, izd.1908, izd.müd. 23, yş.25-48), oğulları Pr. Alexander Yuryevskaya (1900). = Ursula de Grüneck (1925), izd. 1957, yş. 32,

zevcinden 25 yş.kç., oğulları Georgi 1961, İsviçre'de. 2) Prs. Olga Yuryevskaya (1873-1925=52)=Georg, Merenberg kontu (1871-1948=77), 1. izd.1895, izd. müd.30, yş.22-52, Nassau prensi Nikolaus'un morg. oğlu, çocukları: Georg, Merenberg kontu (doğ. 1897) (bunun kızı Elisabeth Clotilde, doğ. 1941) ve Olga (1898-1923=25) = Mikhail, Loris-Melikov kontu, izd.1923, izd.müd. bir kaç ay. 3) Prs.Ekaterina Yuryevskaya (1878-1959=81) =1. Pr.Aleksandr Vladimiroviç Anatolieviç Bariatinskiy (1870-1910=40), izd.1901, izd.müd.9, yş.23-32 (3 oğul), =2. Pr.Sergey Platonoviç Obolenskiy (1890-1978=88), izd.1916, tal. 1922, izd.müd.6, yş.38-44.

Çar II. Aleksandr'ın 1. izd.'dan olan çocukları:

1. Grandüşes Aleksandra Aleksandrovna (1842-1849=7).

2. Grandük Nikolay Aleksandroviç (1843-1865=22): çareviç 1855-1865=10, Rusya ve Prusya tümgenerali.

3. Aleksandr III Aleksandroviç (1845-1894=49): çar 1881-1894=13, aş.bk.

4. Grandük Vladimir Aleksandroviç (1847-1909=62), orgeneral, târîhçi = Maria Pavlovna (1854-1920=66), Mecklenburg-Schwerin by.- dukası Franz II kızı, izd.1874, izd.müd.25, yş.20-45, zevcinden 7 yş.kç. Çocukları için aş.bk.

5. Grandük Aleksiy Aleksandroviç (1850-1908=58): büyük-amiral, deniz kuvvetleri kumandanı (1904-5), =Alexandra (1842-1899=57), morg. izd.1870, tal. 1871 = 1, yş.28-9, zevcinden 8 yş.by., şâir Vasiliy Zhukovsky=Elisabeth von Reutern kızı, oğulları: Kont Aleksiy Aleksiyeviç Bilievskoy-Zhukovsky (3 def'a evlendi, çocukları ve torunları var).

6. Grandüşes Maria Aleksandrovna (1853-Zürih 1920=67), Sachsen-Koburg-und-Gotha düşesi 1893-1900=7=Alfred (1844-1900=56), İngiltere prensi, Sachsen-Koburg-und-Gotha hükümrân dukası 1893-1900=7, bu dukalık vel.i 1844-1893=49, 1862'de Yunan tahtını reddetti, violonist, izd.1874, izd.müd.26, yş.21-47, çocukları için bk.İngiltere.

7. Grandük Sergey Aleksandroviç (1857-1905=48): tümgeneral, 1891'de Moskova vâlîsi, katledildi = Elisaveta Fedorovna (1864-1918=54), Hessen by.- dukası Ludwig IV kızı, 1910'da râhibe oldu, Komünistler'ce kurşuna dizildi, izd.1884, izd.müd.19, yş.20-39, çocuksuz.

8. Grandük Pavel Aleksandroviç (1860-1919=59): orgeneral, Komünistler'ce kurşuna dizildi(30.1.1919). =1. Aleksandra (1870-1891=21), Yunan kralı Yorgios I by.kızı, izd.1889, izd.müd.2, yş.19-21, zeveinden 10 yş.kç. =2. (morganatik) Kontes Olga Karnoviç (1866-1929=63) von Hohenfelsen (evlenince Prs.de Paley), izd. (2) 1902, izd.müd.17, yş.37-54 (=1. Erich von Pistohlkors, ölm. 1935, izd. 1884, yş.18, tal.). Grandük Pavel'in -ilk 2'si 1., son 3'ü 2. izd.'dan olan- çocukları:

1- Grandüşes Maria Pavlova (1890-Konstanz 1958=68), New York =1. Wilhelm (1884-1965=81), İsveç prensi ve oramirali, Gustaf V'in 2. oğlu, izd.1908, tal.1914, izd.müd.6, yş.18-24 (oğulları için bk. İsveç), zevcinden 6 yş.kç. =2. Pr.Sergey Putiatin (1892-1966=74), izd.1917, tal. 1923=6, yş.27-37, zevcinden 2 yş.by.

2- Grandük Dmitriy Pavloviç (1891-Davos 1942=51)=(morganatik) Audrey Emery (1904-1971=67), izd.1926, tal.1937, izd.müd. 1, yş.22-33, zevcinden 13 yş.kç. Oğlu: Pr. Pavel (Paul) İllinskiy Romanovskiy (1928) (Florida) = 1. Mary Prince

(1925), izd.1949, tal. 1952=3, yş.24-27, zevcinden 3 yş.by., =2. Angelika Kauffmann (1932), izd.1952(ayni yıl), yş.20, zevcinden 7 yş.kç., çocukları: Dimitri (1954), Michael (1960); Paula (1956), Ann (1959).

3- Vladimir (1897-1918=21), Paley prensi, Komünistler kurşuna dizdi.

4- İrina (1903), Paley prensesi, Fransa'da. =1. Fedor, Rusya prensi (1898-1968=70), babasının amca-zâdesinin torunu, izd.1923, tal.1936=13, yş.20-33, zevcinden 5 yş.kç., Pr. Fedor'a bk. =2. Hubert de Monbrison (1892), izd. 1950, 14 yıl sn., yş.47, zevcinden 9 yş.kç.

5- Nathalia (1905), Paley prensesi, A.B.D.'nde. =1. Lucien Lelong, (1889-1958=69), izd.1927, tal. 1937, izd.müd. 10, yş. 22-32. =2. John Chapman Wilson (1899-1961=62), izd.1937 (ayni yıl), izd.müd. 24, yş.32-56.

II. Aleksandr'ın gayri meşrû oğlu: Aleksiy Aleksandroviç (1845-1912=67), Rusya büyük-amirali.

17) Aleksandr III Aleksandroviç (10.3.1845-1894=49) (çar 13.3.1881-20.10.1894= 13, 7, 8): çareviç 1865-1881=16. =Maria Fedorovna (1847-Kopenhag 1928=81), asıl adı Dagmar, çariçe 1881-1894=13 + ana çariçe 1894-1917=23=36, izd.1866, izd.müd. 28, yş.19-47, zevcinden 2 yş.kç. (bu çariçe III. Aleksandr'dan önce, III. Aleksandr'ın ağabeyi Çareviç Nikolay'la nişanlı idi, o ölünce, ertesi yıl III. Aleksandr ile evlendi), Danimarka kralı Christian IX'ın kızı. Çocukları:

1. *18) Nikolay II Aleksandroviç (26.5.1868-18.7.1918=50) (çar 20.10.1894-15.3.1917= 22, 4, 26):* çareviç 1881-1894=13. Komünistler tar. Ekaterinburg (Sverdlovsk)'da çariçe, çareviç ve 4 kızı ile kurşuna dizildi. Ölümünden sonra Hânedân tar. "Martir" (Vatan İçin Ölen) Çar îlân edildi. = Aleksandra Fedorovna (asıl adı Alix) (6.6.1872-1918=46), çariçe 1894-1917=23, Hessen by.-dukası Ludwig IV'ün 4.kızı, izd. 26.11.1894, izd.müd.24, yş.22-46. çocukları:

1- Grandüşes Olga (15.11.1895-1918=23), 2- Grandüşes Tatiana (10.6.1897-1918=21), 3- Grandüşes Maria (26.6.1899-1918=19), 4- Grandüşes Anastasia (18.6.1901-1918=17), 5- Çareviç (1904-1917=13) Grandük Aleksiy Nikoleviç (12.8.1904-1918=14). Hepsi anne ve babaları ile berâber ayni anda kurşuna dizildiler. Anastasia'nın kurtulduğu rivâyeti için bk.Gleb Botkine, *Mémoires: Les Romanoff*, Paris 1932. Grandüşes Anastasia Nikolevna olduğu savunulan, fakat bu sıfatı Hânedân'ca kabûl edilmeyen kadın, 18.2.1920'de Berlin'de ortaya çıkıp 1968'de Hamburg'dan Charlottesville'e (Virginia) gelen Anna Anderson olup Virginia üniversitesi târih prof.ü Pr. John Monahan'la evlendi, 12.2.1984'te öldü. Sonradan Romanya kralı olan Carol II, 1914'te Grandüşes Tatiana'ya tâlib olmuş, büyük kızı dururken ikincisine tâlib olmasına kızan Çar II. Nikolay, reddetmişti. Bu evlenme olsa idi Tatiana, Romanya kraliçesi olacak ve Komünist katliâmından kurtulacaktı.

2. Grandük Aleksandr Aleksandroviç (1869-1870=1).

3. Grandük Yuriy Aleksandroviç (1871-1899=28), çareviç 1894-1899=5.

4. Grandüşes Xenia Aleksandrovna (1875-İngiltere 1960=85) = Grandük Aleksandr Mikhayloviç (1866-1933=67), babasının amca-zâdesi, izd.1894, izd.müd.39, yş.19-57, zevcinden 9 yş.kç. Çocukları için yukarıda Grandük Aleksandr'a bk.

5. Grandük Mikhail Aleksandroviç (1878-28.7.1918=40), Perm'de Komünistler kurşuna dizdi. Çareviç 1899-1904=5. Son çar: 15-29 mart 1917. Ağabeyi II. Nikolay, bunun lehine tahttan ferâgat etti, fakat Grandük Mikhail, tahtı reddetti =(morganatik) Nathalia Brasov, evlenince Romanov Prensesi (Prs. Romanovska-Brassova) (Pr.Sergey Aleksandroviç Şeremetiev kızı), 1880-Paris 1952=72, 3. izd.1911, izd.müd.7, yş.31-38. Oğlu: Yuriy Mikhayloviç (1910-Paris 1931=21), Romanov Prensi.

6. Grandüşes Olga (1882-Toronto 1960=78) =1. Peter, Oldenburg prensi, Rus tümgenerali (1868-1924=56), 1. izd.1901, tal.1916=15, yş.19-34, zevcinden 14 yş.kç. =2. (morganatik) Yzb. Nikolay Aleksandroviç Kulikovskiy (1881-1958=77), izd.1916, izd.müd. 42, yş.34-76, zevcinden 1 yş.kç. (2 oğul).

Grandük Vladimir Aleksandroviç'in (1847-1909=62) çocukları:

1. Grandük Aleksandr Vladimiroviç (1875-1877=2).

2. Grandük Kirill Vladimiroviç (1876-Paris 1938=62): oramiral, 1924'te Rusya imparatoru îlân edildi. Romanov Hânedânı şefi ve çarlık tahtı müddeîsi 1918-1938=20. =Viktoria Fedorovna (asıl adı Victoria-Melita) (1876-1936=60), İngiltere prensesi, ilk eşi: Hessen by.dukası Ernst Ludwig, 2. izd.1905, izd.müd.31, yş.29-60. Çocukları için aş.bk.

3. Grandük Boris Vladimiroviç (1877-Paris 1943=66), tümgeneral. =(morganatik) Zenaida Sergeyevna Raşevskiy (1898-1963=65), 2. izd.1919, izd.müd.24, yş.21-45, zevcinden 21 yş.kç, Gen. Sergei Raşevskiy kızı (=1. Yelisseyev, =3. Konstantin Canumov, izd.1946, ölm. 1952=6, yş.48-54), çocuksuz.

4. Grandük Andrey Vladimiroviç (1879-Paris 1956=77), tümgeneral. Yeğeni Grandük Vladimir'den sonra Hânedân'ın 2. şefi ol.öldü (Paris). =(morganatik) Prs.Mathilda Feliksovna Krzesinska (1892-1971=79), izd.1921, izd.müd.35, yş.29-64, ünlü balerina ve yazar. Çocukları: Pr.Romanovskiy-Krasinskiy (1922-1974=52) ve Prs.Romanovska-Krasinska.

5. Grandüşes Helena (1882-Atina 1957=75) = Nikola (1872-1938=66), Yunan prensi, tümgeneral, izd.1902, izd.müd.36, yş.20-56, çocukları için bk.Yunanistan (ve Yugoslavya ve İngiltere).

Grandük Kirill Vladimiroviç'in (1876-1938) çocukları:

1. Grandüşes Maria Kirilovna (1907-1951=44) = Pr.Karl von Leiningen (1898-1946=48), harb esîri ol.Rusya'da öldü, izd.1925, izd.müd.21, yş.26-47. Grandüşes, Madrid'de öldü. 6. Leiningen prensi (1939-1946=7) olan Pr.Karl ile Grandüşes'in çocukları (Leiningen prens ve prensesleri): Emich (1926) = Düşes Eilika von Oldenburg, 1928, izd.1950, yş.22, zevcinden 2 yş.kç., 1946'dan beri 7.Leiningen prensi, Mosbach markisi, Dürn kontu, 7 ayrı yerin senyörü (çocukları: Melita 1951, Karl-Emich 1952, Andreas 1955); Karl(1928); Kira-Melitta (1930); Margarita (1932)=Friedrich Wilhelm von Hohenzollern, Sigmaringen prensi, doğ.1924, izd.1951, yş.19, zevcinden 8 yş.kç.; Mechthilde (1936); Friedrich Wilhelm (1938).

2. Grandüşes Kyra Kiriliovna (1909) = Ludwig-Ferdinand (1907), Hohenzollern (Prusya) Hânedânı şefi 1951, izd.1938, yş.29, zevcinden 2 yş.kç., çocukları için bk.Almanya/Prusya (Hohenzollern).

3. Grandük Vladimir Kirilloviç (1917): 1938'den bu yana babasının yerine Romanov imparatorluk hânedânı şefi. İngiltere tahtının 22. vârisi. Fransa'da ve Madrid'de. = Leonida, Pr.Yuriy Bagration-Mukhranskiy kızı, doğ.1914, 2. izd. 1948, yş.34, zevcinden 3 yş.by. (ilk zevci: Sumner Moore Kirby, ölm.1945). Kızları: Grandüşes Maria Vladimirova (1953) = Franz Wilhelm von Hohenzollern (1943), Prusya prensi, izd.1976, yş.23, zevcinden 10 yş.kç.

Grandük Vladimir 22.4.1992'de 75 yaşında Miami'de konferans verip Rusya'ya çar olarak dâvet edilmek üzere bulunduğunu söylerken öldü, Petersburg'a (Leningrad) götürüldü, Ortodoks âyîni ile çar nişanları takılarak gömüldü. Grandük'ün tek çocuğu olan kızı Grandüşes Maria (doğ.1953) bugün Rusya tahtının vârisi ve Romanov hânedânının başı görünüyor. Oğlu Pr.Gregory von Hohenzollern'i (doğ.1977) (bk.c.IV, s.396) Rusya tahtına hazırlıyor ki bu sûretle Rusya'da Romanov-Hohenzollern (doğrusu Hohenzollern-Romanov) hânedânı başlamış olur.

IV

KOMÜNİST RUSYA (1917 – 1990)

Lenin Devri (1917 - 1924)

Komünizm ilk def'a olarak Rusya'da uygulandı ve Rusya, Sovyetler Birliği hâline dönüştü. 1945'ten sonra, A.B.D.'ni tâkıyben dünyânın en kudretli 2. devleti hâline geldi. Askerî bakımdan olan bu durum, iktisâdî bakımdan muhâfaza edilemedi. GSMH'da son yıllarda önce Japonya, sn.Federal Almanya, Sovyetler Birliği'ni geçti.

Çar II. Nikolay tahttan ferâgat ettikten sonra önce Prens Yuriy Yergenyeviç Lvov (Tula 1861-Paris 1925 = 64) (3.1917-17.7.1917), sonra Aleksandr Fyodoroviç Karenskiy (Simbirsk=Ulyanovsk 1881-New York 1970 = 89) (17.7.1917-7.11.1917), başbakan oldular. Bu geçici hükûmetlerden ikincisi, Kerenskiy, Bolşevik ve Menşevik diye ikiye ayrılmış bulunan Komünistler'le işbirliği yaparak iç barışı sağlayabileceğini sanarak yakasını tamâmen komünistlere kaptırmış oldu, kendisi antikomünist olduğu hâlde...

"Lenin" denen Vladimir İlyiç Ulyanov (Simbirsk 1870-Moskova 1924 = 54), bir Rus-Türk-Yahûdî melezidir. Ağabeyi Aleksandr Ulyanov, 1887'de Çar'a sûikasdde bulunduğu için îdâm edilmişti. Lenin, Marx ve Engels'in felsefelerini, uygulanabilecek

şekle sokup dâvâsının nazarîyâtını oluşturdu. Bir fikir adamı olarak Rusya'da pek çok tâkıybe uğradı. 1900'de İsviçre'ye yerleşmeye mecbur kaldı. 1905-7 arasında Rusya'ya döndüyse de tutunamayıp gene İsviçre'ye gitti. Birinci Cihan Harbi'nde Almanlar, Rusya'yı içinden yıkmak için, Lenin'i bir zırhlı vagon içinde İsviçre'den alıp Rusya'ya soktular (17.4.1917).

7.11.1917 ihtilâl ve darbesiyle Lenin, Rusya'ya hâkim oldu ve bu hâkimiyetini ölünceye (21.1.1924) devâm ettirdi (6, 2, 14). Esâs îtibâriyle başbakan görünmekle berâber, Komünist Partisi'nin lideri ve devletin hâkimi idi. Devlet merkezini Moskova'ya taşıdı (12.3.1918). Çeka'yı (KGB'nin ilk şekli) kurdu(7.12.1917). Kızılordu'yu kurdu (28.1.1918). Almanya ve müttefikleri ile sulh yaptı (Brest Litovsk Muâhedesi 3.3.1918). Rusya'yı Sovyetler Birliği hâline dönüştürerek Rusya Cumhûriyeti çevresinde bir takım "kurucu ve müstakil cumhûriyetler" oluşturdu (30.12.1922).

Kızıl Ordu'nun başında General Sergey Kamenev (1881-Moskova 1936=55) bulundu (1919-1924). Ülkeyi monarşist ve milliyetçilerden temizlemeye başladı. Subayların hepsi -harbiyeden çıkarken çara sadâkat yemîni etmiş oldukları için- temizlendi. Komünistlere karşı monarşist Ak Ordu'nun başında Sibirya'yı Oramiral Aleksandr Vasilyeviç Kolçak (1874-1920=46) savundu. Müttefikler'in Ak Ordu'yu resmen tanımalarına ve desteklemelerine, Lenin'i tanımamalarına rağmen yenildi. İrkutsk'da kurşuna dizildi (7.2.1920). Sibirya'da iç harb 5.1917'den 4.1.1920'ye kadar devâm etti. Avrupa Rusyası'nda Ak Ordu'nun başında önce (10.1918-4.1920) Orgeneral Anton İvanoviç Denikin (1872-Ann Arbor/Mich.1947=75) bulundu. Sonra yerine (4.1920-1921) Orgeneral Baron Pyotr Nikolayeviç Vrangel (Kovno 1878-Brüksel 1928=50) geçti. Almanlar'ın perîşân ettiği bu çarlık ordularını komünistler, İngilizler'in miskin desteğine rağmen yendiler. Milyonlarca, sonra on milyonlarca kişi öldü.

Stalin Devri (1924 - 1953)

Lenin'in hayâtında, Bolşevikler içinde olsun, Lenin'in liderliği tartışılmıyordu. Fakat daha onun hayâtında Stalin, ondan sonraki iktidâra kendisini hazırlamaya başlamıştı. Kamenev'le Zinovyev, Stalin'i Troçki'ye karşı destekliyorlardı. Lenin'in yerine geçmeye hazırlanan Troçki'ye karşı bir Stalin-Kamenev-Zinovyev üçlü'sü (Rus.troyka, Lat.triomvira) oluşmuştu. Lenin, Moskova'da ölüp mumyası Leningrad'a götürüldükten sonra Stalin'in tek başına amansız bir yönetim peşinde bulunduğunu anlayan Kamenev'le Zinovyev, bu def'a Troçki'yi desteklemeye başladılar. Stalin, hepsini tasfiye etti ve yalnız çarlık devri subaylarının geri kalanını değil, komünizmi iktidâra getiren -bilhassa üst rütbedeki- hemen bütün subayları da öldürttüğü gibi, nüfûsu azaltmak (bilhassa köylü nüfûsu) için bölgeleri açlık çenberine alıp milyonlarca ve on milyonlarca insanı yok etti. İkinci Cihan Savaşı başlarken Rusya'da Stalin hâkimiyeti tam ve eksiksizdi. Dünyânın en büyük diktatörü Hitler değil, Stalin'di. Zîrâ Hitler, dünyânın kültürce en yükselmiş toplumu içindeydi, çok el altından olsa bile karşısındaki muhâlefet büyüktü. Stalin ise, antikomünist bütün intelligentsia'yı (bu kelime Latin köklü bir Rusca kelimedir) yok etmişti.

Yosif Visarionoviç Cugaşvili adında bir Gürcî olan Stalin (Gori 1879-Moskova 1953=74), bu sûretle Rusya'ya hâkim oldu. 3.1943'de mareşal rütbesi aldı. 8.9.1943'de

Moskova patrikliğini yeniden kurdu. Savaş içinde dîne ihtiyaç başgöstermişti. 21.1.1924 - 5.3.1953= 29, 1, 15 müddetle Rusya'ya hâkim oldu. Daha 4.1922'de Lenin'in hayâtında Parti genel sekreteri olmuştu. Devlet başkanlığını 1937'de Kalinin'e bıraktı ki Rusya'da bir protokol makaamıdır. 6.5.1941'den îtibâren başbakanlığı üzerine aldı. Bu sûretle bir veyâ bir kaç unvanla ve unvanlarını değiştirerek ayni iktidârı muhâfaza etti.

Rakıybi Lev Davidoviç Bronştayn Trotskiy (Ukrayna 1879-Mexico 1940=61), Ukrayna Yahûdîsi'dir. Dış işleri bakanı (1917-8), savunma bakanı (1918-1.1925), 4.1922'ye kadar Parti genel sekreteri idi, 2.1929'da Rusya'dan kovuldu. Stalin'in ajanlarınca yıllar süren tâkıybden sonra Mexico'da tabancayla öldürüldü.

İhtilâlin kudretli adamlarından Grigoriy Yevseyeviç Appelbaum da muhtemelen Yidiş (Alman Yahûdîsi) asıllıdır (Kirovograd 1883-Moskova 1936=53). Zinovyev diye bilinir. 1927'de düştü ve sonra Stalin tarafından îdâm ettirildi.

İhtilâlin dîğer kudretli adamı, Kamenev diye bilinen Lev Brosissoviç Rosenfeld de Yahûdî'dir(Moskova 1883-Moskova 1936=53). Ekonomi bakanı idi (1918-26). 1927'de düştü ve sonra Stalin'in emriyle îdâm edildi.

Stalin'in devlet başkanı (1937-18.3.1946=9) yaptığı Mikhail İvanoviç Kalinin (Tver 1875-Moskova 1946=71), ölümüne kadar bu mevkı'i muhâfaza etti. Yerine Nikolay Mikhayloviç Şvernik (Leningrad 1888-Moskova 1970=82), devlet başkanı oldu (18.3.1946-3.1953=7, 0). Sonraki devlet başkanı (3.1953-7.5.1960=7, 2), Mareşal Kliment Yefremoviç Voroşilov'dur (Ukrayna 1881-Moskova 1969=88). Voroşilov dâhil dîğer mareşaller alaylı olup harbiyeden çıkmamışlardır. Voroşilov, mâden işçisi idi. 1957-67'de savunma bakanı olan Mareşal Rodion Yekoviyeviç Malinovskiy (Odesa 1898-Moskova 1967=69), kezâ alaylıdır. Yukarıda ve aşağıda anılan ve emsâli Sovyet liderleri de çoğunlukla işçilikten gelmedir ve hiç bir yüksek tahsilleri yoktur.

Kaba kuvvetle veyâ içeriden elde ederek ülkeleri ele geçirmek isteyen ve Arz'ın fethini istihdâf eden bir rejimde dış işleri bakanının mühim rolü olacağı âşikârdır. Rejimin ilk dış işleri bakanı Yuriy Vasilyeviç Çiçerin'dir (Tambov 1872-Moskova 1936=64) (3.1918-1930=12). Yerine Maksim Maksimoviç Litvinov (Bialystok 1876-Moskova 1951=75) geçdi (1930-5.1939=9). Sonraki bakan (5.1939-3.1949=9, 10 + 3.1953-6.1956=3, 3 = 13, 1) Vyaçeslav Mikhayloviç Skryabin, Molotov diye bilinir (Vyatka 1890-Moskova 1983=93). Arada A.Y. Viçinskiy bakan oldu (3.1949-3.1953=4, 0). Minsk 1909 doğumlu bir Beyaz Rus olan Andrey Andreyeviç Gromiko, 1943-46'da yaptığı Washington büyük-elçiliği görevi ile parladı, Londra'da ve Birleşmiş Milletler'de Rusya'yı temsîl etti. 1957'den 1.7.1985'e kd.28 yıl dış işleri bakanı oldu ve bu târihte devlet başkanlığına nakledildi, 1986'da alındı, 2.7.1989'da 80 yaşında öldü. Yerine Eduard Şevardnadze (Gürcistân 1928) geçti ve 12.1990'da istîfâ etti. 9.1985'de Nikolay Tihonov (14.5.1905) yerine Nikolay Rizkov (1929) başbakan oldu.

Stalin Sonrası (1953 - 1984)

Stalin'in halefleri: 3) Yuriy Maksimilyanoviç Malenkov (Orenburg 1902) 5.3.1953 - 8.2.1955 = 1, 11, 4. 4) Mareşal (1947) Nikolay Aleksandroviç Bulganin (Nijniy Novgorod 1895 - Moskova 1975 = 80) 8.2.1955 - 4. 1958 = 3, 2(başbakan). 5)

Nikita Sergiyeviç Khuruşçev (Kursk 1894-Moskova 1971 = 77) 4.1958 - 1.2.1964 = 5, 10 (9.1953'den beri 1. sekreter, sn.başbakan).

6) Leonid İlyiç Brejnev (Dnyeprocircinsk 1906-Moskova 1982 = 76), Ukran'dır. Ölümü gününe kadar iktidârını muhâfaza etti: 1.2.1964-10.11.1982= 18, 9, 7. Daha 7.5.1960'da Mareşal Voroşilov yerine devlet başkanı oldu. 1. sekreter ve başbakan ol.Khruşçev'in yerine geçdi. 4.1966'da 1. sekreter unvânını, Lenin devrinde olduğu gibi genel sekreter olarak değiştirdi.

7) Yuriy V.Andropov (1914), 10.11.1982'de, Brejnev'in yerine devlet başkanı, başbakan ve Parti genel sekreteri oldu. KGB başkanlığı ve Politbüro'dan bu göreve geldi.

8) Konstantin V. Çernenko (Krosnoyarsk 1911), 10.2.1984'te Andropov'un ölümü üzerine Parti genel sekreteri oldu, devlet başkanı seçildi, 11.3.1985'de öldü.

9) Mikhail Gorbaçev (Stavropol'ün bir köyü / Kuzey Kafkasya, 1931), 1988'de ilâveten devlet başkanı oldu.Rusya târîhinde liberal bir dönemi başlattı.

Mikhail Sergeyeviç Gorbaçov (doğ.Stavropol 2.3.1931), 19.8.1991 darbesinden 3 gün sonra yeniden iktidâra geldi ve Rusya Cumhûriyeti başkanı Gennadi Yanaev (doğ.1938) ile berâber komünizmi ortadan kaldırmak için daha radikal bir politikaya girdi. 25.12.1991'de istîfâ etti ve ayni gün Sovyetler Birliği sona erdi. Boris Yeltsin, Rusya Federasyonu başkanı oldu, 1996'da yeniden seçildi. 1991 sonunda Rusya dışındaki 14 cumhûriyet, Sovyetler Birliği'ni dağıtarak bağımsız oldu.

V

TÂRÎHÎ COĞRAFYA

Moskova Devletinin Oluşması

Moskova prensliği, dîğer Rus prenslikleri gibi, XIII-XV. asırlarda Altınordu'nun, Doğu Avrupa Türk Hâkanlığı'nın metbûluğu ve tahakkümü altında yaşadı. XI. asırda Kiev-Novgorod büyük-prensliği, kuzeyde Ladoga ve Onega göllerinin güney kıyıları, güneyde Ukrayna'nın kuzey bölgesi, batıda Beyaz Rusya'nın tamâma yakını, doğuda Don-Oka arasında uzanıyordu. Ayrıca Kerç Boğazı'nın iki yakasında Tmutarakan Rus prensliği vardı.

1237 Moğol hâkimiyetinin arifesinde başlıca Rus büyük-prenslik ve prenslikleri şöyle idi: en güney-batıda Volhynia (Haliç), orta güneyde Kiev, güney-doğuda Pereyaslavl, bunların kuzeyinde batıdan doğuya Pinsk, Çernigov ve Severskiy, orta doğuda Ryazan, tam ortada Smolensk ve bunun batısında Polotsk, kuzey-batıda Suzdal, Moskova ve bunun kuzeyinde Vladimir, bunun kuzeyinde, Ladoga ve Onega'yı içine alacak, kuzeye ve doğuya uzanacak şekilde Novgorod Cumhûriyeti. Hiç bir denize çıkış yoktu, Novgorod tüccârı kuzeyde buzlu Beyaz Deniz'e kadar uzanıyorlardı. Ukrayna, bilhassa güneyi, Türkler'in elindeydi (Peçenekler, Kumanlar, Kıpçaklar). Volga havzasına Doğu Bulgar Türk Hanlığı yerleşmişti.

1300'e doğru Moskova prensliği, Altın-Ordu'ya tâbî ehemmiyetsiz Rus devletciklerinden biri idi. Moskova ile yakın çevresine hâkimdi (150.000 km^2 kadar). Çok da az nüfûsu vardı. 1462'de, çökmek üzere bulunan Altın-Ordu'nun en mühim tâbii hâline gelmişti, bir kaç Rus prensliğini ihlâk etmişti. Doğuya ve kuzeye yayılmıştı. En kuzey-doğuda Veliki Ustyug kasabasına (Suhona ırmağı üzerinde) erişmişti. En kuzey-batıda Byelozersk'e varmıştı. Doğuda Vladimir ve Nijniy Novgorod'u elde etmişti. Toprakları aşağı yukarı 400.000 km^2'ye yaklaşmıştı. III. İvan'ın büyük-prensliğinde (1462-1505), kuzeye doğru büyük yayılma oldu. Bu topraklar çok seyrek nüfusla, küçük Fin kabîleleri ile meskûndu. Kuzey-batıda bugünki Finlandiya sınırına, kuzeyde Beyaz Deniz'e, kuzey-doğuda Kuzey Urallar'a kadar dalgalı bir yayılma oldu. 1.200.000 km^2 kadar ıssız ve buz çölleriyle bütün kuzeyi örtülmüş topraklar üzerinde yayılan Moskova büyük-prensliği, III. Vasiliy devrinde (1505-1533), güneye yayılmaya başladı. Ukrayna sınırına dayandı ve Kırım Hanlığı ile komşu oldu. Devletin toprakları 1,5 milyon km^2'nin üzerine çıktı.

IV. İvan (1533-1584) ve oğlu I.Fedor (Fyodor)'un (1584-1598) çarlıkları devrinde genişleme, doğuya ve güney-doğuya doğru oldu. Fin ve Türk kavimleri ile meskûn geniş topraklar hâkimiyet altına alındı ki bu arada Kazan (1552), Asturhan (1554) Türk hanlıklarının ilhâkı ve Sibir Türk hanlığına girilmesi, genişlemenin (1581) en mühim safhalarını teşkîl etti. Güney-doğuda Hazar Denizi'nin kuzey-batısına erişildi. Kuzey Kafkasya'ya çok yaklaşıldı. Doğuda Urallar'a ve Ural nehrine erişildi. Asrın son yıllarında Avrupa sınırı zorlanarak kuzeyden Asya'ya yânî Sibirya'ya geçiş başladı.

Doğuda Sibir, Asturhan, bilhassa Kazan hanlıklarının yıkılmasıyle, doğuya, bomboş Sibirya'ya doğru yayılışı önleyecek bir unsur kalmadı. Güneyi Kırım hanlığı, Kafkasya'yı Osmanlı ve İran, batıyı Polonya, kuzey-batıyı İsveç kapatıyordu. Rusya'nın bu istikaametlerde gelişmesi için, teker teker bu engelleri yok etmesi gerekti.

Rus İmparatorluğunun Genişlemesi

Nitekim bu engeller dolayısıyle XVII. asır içinde ciddî bir ilerleyiş ancak doğuya doğru oldu. Sibirya'nın mühim kısmına el kondu. Büyük Petro, 1725'e kadar, İsveç zararına topraklar elde ederek Baltık Denizi'ne çıktı. 1721'de Estonya, Livonya (Dvina kuzeyinde kalan Letonya), Güney Karelya (Ladoga Gölü'nün batısı ile Finlandiya Körfezi arası), Rusya'ya geçti. Baltık'a ve Pasifik'e (Büyük Okyanus) erişen Büyük Petro'nun hedef olarak ılık denizleri ve ılık denizlerin başlangıç noktası olan Karadeniz'i ve Karadeniz'e açılan kapı olan Azak Denizi'ni göstereceği tabîî idi. Fakat Karadeniz'deki Osmanlı tekelini kıramadı.

Büyük Petro ile Büyük Katerina arasındaki dönemde (1725-1762) durgunluk vardır. Büyük Katerina (1762-1796), batıda Polonya'ya ve güney-batıda Osmanlı'ya karşı büyük terakkîler kaydetti. Toprak bakımından Polonya krallığının en büyük kısmını, bütün doğusunu aldı. Önce Polonya'yı iç işlerine karışarak dejenere etti, sonra Polonya bütünlüğünü savunmak üzere Rusya'ya harb îlân eden (1769) Türkiye'yi, Osmanlı târîhinde ilk def'a olarak mağlûb ve bertaraf etti, bunun üzerine Polonya'nın birinci (1772), tekrâr Osmanlı ile olan yeni bir savaştan sonra ikinci (1793) ve üçüncü (1795) bölüşmeleriyle ülkenin taksîmini yapdı, tamamladı. Büyük Polonya devleti tamâmen ortadan kalkmış, Rusya-Almanya-Türkiye burun buruna gelmiş, aradaki tampon yok olmuştu.

Rusya, 1667'de, Beyaz Rusya'nın doğusunda kalan Rus topraklarını Polonya'dan koparmıştı. 1772'de (1. Taksîm) Beyaz Rusya'nın kuzey-doğu ve doğusunu Polonya'dan aldı. 1793 taksîminde en batısı dışında bütün Beyaz Rusya ile Beyaz Rusya güneyinde kalan Ukrayna topraklarını ilhâk etti. 1795'de de Letonya, Litvanya ve Polonya batısında çok kalın bir şerit elde etti (bugünki Polonya-Rusya sınırı).

1774'te Kırım Hanlığı, Osmanlı devletinden ayrılarak gûyâ müstakil oldu ve 1783'de Rusya'ya ilhâk edildi. Bütün Ukrayna, Kırım, Azak Denizi'nin doğusu (Kuban ırmağının kuzeyi) Rusya'nın eline geçti. Karadeniz'deki Osmanlı tekeli sona erdi. Azak Denizi'nin tamâmı ile Kırım'dan batıya doğru Dnyestr'e kadar olan Karadeniz'in kuzey-batı sâhiline Rusya yerleşdi.

1809'da Rusya, Finlandiya'yı İsveç'den aldı ve çok sağlam bir Baltık devleti oldu. 1815'de Orta Polonya, Varşova bölgesi, bugünki Polonya'nın 1945'de Almanya'dan alınan en batı kısımları dışındaki kısmı, Rusya'ya verildi. 1812'de Osmanlı devleti, Besarabya'yı (Dnyestr ile Prut arasındaki ülke), Rusya'ya bıraktı. Gene XIX. asırla Rusya, Kuzey Kafkasya'nın fethine başladı ve Güney Kafkasya'ya da indi.

Gürcistan'ı (1801), Kuzey Âzerbaycân'ı(1806), Kuban ırmağı güneyinden başlayan Osmanlı Doğu Karadeniz kıyılarını (1829), Şeyh Şâmil'i çeyrek asırda bertaraf ederek Dağıstan'ın batısını (1859) ele geçirdi. İki savaşta İran'ı yenerek Gülistân ve Türkmençayı muâhedeleri ile 1813'de İran'dan Aras'ın güneyinde kalan Estere-Sâlyâne arasındaki Hazar kıyılarını, 1828'de bugün Ermenistan denen ülkeyi aldı. 1878'de Osmanlı'dan Batum, Kars ve Artvin'i aldı.

Kafkasya'nın tamâmını ele geçiren Rusya, Batı Türkistân'ın tamâmını da fethetti. Türkistân'ın fethi, Kazakıstân'ın kuzey ve kuzey-batısından başladı. 1822'den îtibâren Ruslar, Ural nehrini geçerek ve Batı Sibirya'da Omsk kalesinden güneye inerek, Kazakıstân'a girmeye başladılar. 1854'de bugünki Kazakıstân'ın fethini tamamladılar. Sonra güneye indiler. Taşkend'i aldılar (1864). Hokand hanlığını yıkıp Fergana'yı ele geçirdiler (1876). Buhârâ (1868) ve Hıyve (1873) hanlarına metbûluklarını kabûl ettirdiler, toprakca iyice budanan bu iki Türk devleti otonomilerini çarlığın yıkılışına kadar muhâfaza etti. 1895'de Ruslar, Pamir'de Karategin bölgesini de ele geçirerek (Murgab güneyi) Kişmir'e yaklaştılar. Üst Yurd'u 1873'de aldıktan sonra 1881'de Türkmenistan'a girdiler ve 1884'de Merv'i alarak Türkmenistan'ın fethini tamamladılar. Kazakıstân'ın en doğu ucu olan Zaysan gölü bölgesini 1864-81 arasında ele geçirdikleri gibi Doğu Türkistan'da Kulca bölgesinde bile geçici (1871-81) bir hâkimiyet kurdular.

XIX. asırda Sibirya'daki hâkimiyetlerini de güney-doğuda Çin imparatorluğu aleyhine genişlettiler. 1858'de Çin'den Amur bölgesini aldılar (kuzeyde Stanovoy Dağları, kuzey-doğuda Okhotsk Körfezi, doğuda Amur nehri). 1860'da Ussuri bölgesini de Çin'den kopardılar (Amur nehrinin doğusu ile Tatar Boğazı ve Japon Denizi arasındaki ülke). 1853'de Sakhalin adasının kuzey ve 1875'de güney yarısını aldılar, fakat güney yarıyı 1905'de Japonya'ya verdiler. 1875'de Kuril adalarını da Japonya'ya terkettiler. Kuzey Buz Denizi'nde 1867'de Wrangel adasını ve ayni yıllarda Yeni Sibirya adalarını işgaal ettiler. 1785'de Alaska'yı ele geçirmişlerdi. 1867'de A.B.D.'ne sattılar ve Kuzey Amerika kıt'asından el çekmiş oldular.

Rusya'nın Büyük Devlet Olarak Gelişmesi

1557'de Kazan hanlığının kesin ilhâkı ile Rusya, Dünyâ büyük devletleri arasına girmiş sayılabilir. Ancak XVII. asır sonlarına kadar Dünyâ'nın en ehemmiyetsiz büyük devleti idi. Bu asrın son yıllarında Polonya'yı geçti. Büyük Katerina devrinde çok hızlı bir tırmanış yaptı. 1750'de Polonya ve Prusya hâric Avrupa'nın en gerideki büyük devleti iken, 1771'de Türkiye'yi kesin şekilde mağlûb etmesi, Kırım'ı işgaali, Polonya'da üstünlük kazanması üzerine birden yükseldi. Fransa ve İngiltere'den sonra Dünyâ'nın 3. devleti oldu ve Türkiye'yi 4.'lüğe düşürdü.

1871'e kadar bu durum muhâfaza edildi. Dünyâ'nın en kudretli devletleri sırasıyle İngiltere, Fransa, Rusya, Türkiye idi (Napoléon devrinde kısa müddet Fransa ile İngiltere yer değiştirdi). 1871'de Almanya üstünlük kazandı ve büyük devletler sıralaması şöyle oldu: İngiltere, Almanya, Rusya, Fransa, Türkiye. Sonra Fransa kendini toparladı ve Rusya'yı 4. sıraya düşürdü ve Türkiye'nin sırası da gittikce düşmeye başladı. Sonra A.B.D. ehemmiyet kazanmaya ve Amerika'dan taşmaya başladı. 1900'de İngiltere, Almanya, Fransa, Rusya, Amerika, Avusturya, Türkiye, Japonya, İtalya, Çin şeklinde olan sıralama 1915'de İngiltere, Almanya, Amerika, Fransa, Rusya, Japonya, Avusturya, İtalya, Türkiye, Çin şekline dönüştü.

Birinci Cihan Harbi'nden sonra sıralamayı İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya, Japonya, Rusya, İtalya, Çin şeklinde yapmak doğru olur. 1940'a doğru sıralama İngiltere, Almanya, Amerika, Japonya, Rusya, Fransa, İtalya, Çin, Brezilya şeklinde değişmişti.

İkinci Cihan Harbi'nden sonra Rusya, A.B.D.'nden sonra târihte ilk def'a olarak Dünyâ'nın 2. ehemmiyetli devleti hâline geldi. Bugün de öyledir.

1975'de GSMH bakımından da Rusya 694 milyar dolarla, A.B.D.'nden (1.499 milyar dolar) sonra ikinci idi. Japonya (503 milyar) ve Federal Almanya (442 milyar) onu tâkıyb ediyorlardı. Fakat hemen sonraki yıllarda önce Japonya, sn.Almanya GSMH bakımından Rusya'yı geçerek onu 4. durumu düşürdüler. Fakat bugün Rusya'nın Dünyâ'nın 2. devleti olma durumunu değiştirmedi. Zîrâ devletlerin kudretinde GSMH faktörlerden ancak biridir. Yalnız bu faktörle bir sıralama mümkün değildir.

Târîhî Demografi

Yeni Çağ başlarken (1453), Altınordu hâkanlığına tâbî Rus prensliklerinin toplam nüfûsunun 1,5 milyon olduğu hesaplanabilir. 1592'de, Rurikler'in son yıllarında Rusya 5 milyon km^2 üzerinde 7 milyon nüfûsa erişmiş bulunuyordu ve Moskova'da 170.000 kişi yaşıyordu. Bu 7 milyon nüfûs içinde ancak yarısı Rus olup, dîğer yarısını Türk ve Fin kavimleri oluşturuyordu. Demek daha o târihlerde Rusya milliyetler mozaiki bir imparatorluk manzarası gösteriyordu ve millî devlet değildi. Urallar'ı doğuya doğru atlamış, Batı Sibirya'nın küçük bir kısmını ele geçirmiş, Kuzey Denizi'ne iyice yaslanmış, Hazar'ın kuzey-batısına erişmişti. Henüz Baltık ve Karadeniz'den çok uzaktı. Baltık için İsveç, hattâ Polonya, Karadeniz içinse Osmanlı barajlarını delmesi gerekiyordu ki, o târihlerde hayâl bile edilemiyordu.

1700: Büyük Petro'nun Büyük Koalisyon'da Türkiye'ye karşı yer aldığı büyük savaştan (1683-1699) hemen sonrasıdır. Rusya, Polonya'dan mühimce bir devlet

olduğunu isbât etmiş, Azak'ı geçici olarak almış, İsveç'le ölüm kalım savaşına hazırlanıyordu. 14.568.540 km² üzerinde 12 milyon nüfûsa sâhibdi, zîrâ bütün Sibirya'ya yayılmıştı. 1520'de 208.000 nüfûsa kadar çıkan Moskova'nın nüfûsu bu târihte 120.000 idi. 50.000'i aşkın başka şehri yoktu. Avrupa'da 3.359.086 km² ve 10,5 milyon nüfûs olan Rusya, Asya'da 11.173.454 km², fakat ancak 1,5 milyon nüfuslu idi. 1709'da İsveç'i yenince Baltık'a çıktı. Karelya, İngriya, Estonya ve Livonya'yı İsveç'ten kopardı. XVIII. asrın ilk yarısında Güney-Doğu Sibirya'da Çin'den toprak koparmaya başladı. Nüfus yoğunluğu çok azdı. 1 km²'ye henüz 1 kişi bile düşmüyordu.

1750: 16.517.185 km², 15.000.000 n., Moskova 120.000, Petersburg 100.000. Avrupa'da 3.862.931 km², 13.500.000 + Asya'da 12.654.254 km², 1.500.000 n. Büyük Katherina'dan hemen sonra:

1800: 17.850.091 km², 22.00.000 n.(4.570.533 km², 20.000.000 n. Avrupa + 13.279.552 km², 2.000.000 n. Asya). Petersburg 230.000, Moskova 210.000 (bu târihte dîğer büyük Avrupa devletlerinin -bütün sömürgeleri dâhil- nüfusları -devletlerin ehemmiyet sırasıyle- Fransa 31, İngiltere 79, Türkiye 64, Almanya 41, İspanya 31, Prusya 10 milyon).

1825: 20.185.775 km², 47.819.000 n.Petersburg 320.000, Moskova 260.000, Varşova 100.000, Astırhân 55.000. Avrupa'da 5.214.146 km² ve 44.119.000 n. + Asya'da 13.435.052 km² ve 3.650.000 n.(bunun 13.279.552 km², 2.200.000 n.'u Sibirya + 70.000 km², 750.000 n.'u Gürcistan + 85.500 km², 700.000 n.'u Kuzey Âzerbaycan).

1850: 22.951.277 km², 67.670.000 n. Petersburg 432.000, Moskova 318.000, Varşova 155.000, Odesa 97.000, Kişnev 76.000, Astırhân 75.000, Riga 62.000, Vilno 55.000, Kiev 54.000, Nikolaev 52.000, Kazan 50.000, Nijniy Novgorod (Gorkiy) 50.000, Orel 50.000, Tiflîs 50.000, Tula 50.000. 15 by.şehirde toplam 1.626.000 n.- Avrupa 5.214.146 km², 60.389.000 n. + Asya 16.180.554 km², 7.231.000 n. + Kuzey Amerika (Alaska) 1.536.577 km², 50.000 n.- Asya toprakları (aşağı yukarı bugünki sınırlarda): Ermenistan 29.900 km² ve 294.000 n., Gürcistan 70.000 km² ve 797.000 n., Kuzey Âzerbaycân 85.000 km² ve 703.000 n., Kazakıstân 2.715.600 km² ve 3.000.000 n., Sibirya 13.179.564 km² ve 2.437.000 n. Avrupa toprakları: Rusya 2.976.501 km² ve 25.112.000 n., Polonya 127.317 km² ve 4.840.000 n., Finlandiya 382.801 km² ve 1.658.000 n., Ukrayna 573.355 km² ve 12.797.000 n., Beyaz Rusya 315.000 km² ve 8.022.000 n., Kırım 26.000 km² ve 609.000 n., Tataristan (Kazan) 67.100 km² ve 1.700.000 n., Başkurdistan 140.500 km² ve 1.350.000 n., Astırhân 99.400 km² ve 600.000 n., Kuzey Kafkasya 108.642 km² ve 700.000 n., Estonya 47.980 km² ve 290.000 n., Letonya 66.465 km² ve 821.000 n., Litvanya 62.550 km² ve 539.000 n., Besarabya 86.535 km² ve 872.000 n., Dağıstân 34.000 km², 479.000 n.

1875: 21.728.600 km², 89.417.000 n. Petersburg 830.000, Moskova 642.000, Varşova 294.000, Odesa 171.000, Kişnev 113.000, Riga 112.000, Saratov 101.000, Kazan 87.000, Vilna 87.000, Taşkend 80.000, Kiev 78.000, Nikolaev 75.000, Tula 64.000, Berdiçev 58.000, Astırhân 53.000, Kherson 51.000. Toplam 16 by.şehirde 2.897.000 n.- Avrupa'da 5.163.992 km² ve 78.910.000 n. + Asya'da 16.543.954 km² ve 10.507.000 n.- Avrupa toprakları: Rusya 2.976.501 km² ve 37.853.000 n., Polonya 127.317 km² ve 6.327.000 n., Finlandiya 382.801 km² ve 1.860.000 n., Ukrayna

573.355 km² ve 16.530.000 n., Beyaz Rusya 315.000 km² ve 6.226.000 n., Kırım 26.000 km² ve 371.000 n., Tataristan (Kazan) 67.100 km² ve 1.790.000 n., Başkurdistan 140.500 km² ve 1.433.000 n., Astırhân 99.400 km² ve 632.000 n., Kuzey Kafkasya 108.642 km² ve 706.000 n., Estonya 47.980 km² ve 680.000 n., Letonya 66.465 km² ve 1.576.000 n., Litvanya 62.550 km² ve 1.272.000 n., Besarabya 36.381 km² ve 1.183.000 n., Dağıstân 34.000 km² ve 471.000 n.- Asya toprakları: Ermenistan 29.900 km² ve 475.000 n., Gürcistan 70.000 km² ve 1.365.000 n., Kuzey Âzerbaycan 85.500 km² ve 1.085.000 n., Sibirya 13.299.554 km² ve 3.601.000 n., Batı Türkistân'da 3.059.500 km² ve 3.981.000 n.

1900: 22.624.409 km², 133.456.000 n. Petersburg 1.439.000, Moskova 1.139.000, Varşova 702.000, Odesa 446.000, Lodz 347.000, Riga 311.000, Kiev 272.000, Kharkov 193.000, Tiflîs 177.000, Taşkend 174.000, Vilna 155.000, Saratov 151.000, Kazan 145.000, Ekaterina 133.000, Bakû 125.000, Rostov 120.000, Astırhân 113.000, Tula 111.000, Kişnev 109.000, Nijniy Novgorod (Gorkiy) 105.000, Nikolaiev 102.000, Minsk 100.000, Samara (Kuibişev) 100.000, 23 by. şehirde toplam 6.768.000 n. Bu târihte dîğer Büyük Devletler'in nüfusları: İngiltere 382, Almanya 66, Fransa 76, A.B.D. 86, Avusturya 45, Türkiye 57, Japonya 56, İtalya 33, Çin 348 milyon.- Avrupa'da 5.214.146 km² ve 113.134.000 n. + Asya'da 17.410.263 km² ve 20.322.000 n.- Avrupa toprakları: Rusya 2.976.501 km² ve 49.298.000 n., Polonya 9.402.000, Finlandiya 2.816.000, Ukrayna 30.000.000, Beyaz Rusya 7.500.000, Kırım 750.000, Tataristan 2.171.000, Başkurdistan 1.600.000, Astırhân 500.000, Kuzey Kafkasya 1.650.000, Estonya 826.000, Letonya 1.350.000, Litvanya 1.575.000, Dağıstân 571.000, Besarabya 1.935.000, Moldavya 1.200.000.- Asya toprakları: Ermenistan 830.000, Gürcistan 1.610.000, Kuzey Âzerbaycân 1.806.000, Sibirya 5.759.000, Batum 4.300 km² ve 180.000, Kars ve Artvin 25.335 km² ve 390.000, Türkistân 3.894.800 km² ve 9.747.000 n.

1915: 22.853.320 km², 181.180.000 n. Bunun 5.214.146 km², 146.559.000 n.'u Avrupa'da ve 17.639.174 km² ve 34.421.000 n.'u Asya'da. Petersburg (1915'de adı Petrograd) 2.133.000, Moskova 1.817.000, Varşova 789.000, Odesa 663.000, Kiev 626.000, Riga 558.000, Lodz 416.000, Tiflîs 307.000, Taşkend 275.000, Harkov 250.000, Saratov 235.000, Bakû 232.000, Ekaterinoslav 231.000, Rostov 205.000, Kazan 194.000, İvonovo 168.000, Helsinki 167.000, Astırhân 162.000, Samara (Kuibişev) 144.000, Omsk 137.000, Kişnev 128.000, Hokand 125.000, Yaroslavl 119.000, Divinsk 117.000, Minsk 117.000, Tomsk 115.000, Nijniy Novgorod(Gorkiy) 112.000, Vitebsk 108.000, Ekaterinodar 107.000, Nikolaiev 106.000, Çaritsin 106.000, Gomel 105.000, Bielostok 103.000, Buhârâ 100.000, Kremançug 100.000, Orenburg 100.000, Ufa 100.000, Semerkand 100.000, Sosnovitsiy 100.000. Bu 39 büyük şehrin toplam nüfûsu 11.678.000.- Asya'da: Buhârâ hânlığı 205.000 km², 1.500.000 n. (otonom), Hıyve hânlığı 60.000 km², 600.000 n.(otonom). Güney Sakhalin, Japonya'ya verilmişti.

1925(S.S.C.B.)(Lenin devri sonunda): 22.087.400 km², 145.493.000 n. Bunun 4.782.615 km² ve 115.680.000 nüfûsu Avrupa ve 17.301.785 km² ve 29.813.000 nüfûsu Asya'da. 33 by.şehirde toplam 9.507.000 n. yaşıyordu: Moskova 2.019.000, Leningrad 1.616.000, Kiev 494.000, Bakû 447.000, Odesa 411.000, Kharkov 410.000,

Taşkend 374.000, Rostov 305.000, Tiflîs 283.000, Dniepropetrovsk 188.000, Nijniy Novgorod (Gorkiy) 181.000, Kazan 185.000, Astırhân 185.000, Samara (Kuibişev) 172.000, Krasnodar 162.000, Omsk 161.000, Tula 150.000, Stalingrad (Volgagrad) 148.000, Sverdlovsk 136.000, Minsk 124.000, Orenburg 122.000, Novosibirsk 121.000, Semerkand 121.000, Saratov 114.000, Voronej 113.000, Yaroslavl 112.000, İvanovo 111.000, Stalino 106.000, Tver 106.000, Vladivostok 102.000, Nikolaievsk 101.000, Kursk 100.000, Ufa 100.000.

1940: 43 aded 200.000 üzeri by.şehirde toplam 22.181.000 n.(İngiltere'de 38,5, Almanya'da 29, A.B.D.'nde 36,5, Japonya'da 22,6, Fransa'da 11,5, İtalya'da 8,4, Çin'de 19,1, Brezilya'da 5 milyon): Moskova 4.137.000, Leningrad 3.191.000, Kiev 846, Kharkov 833, Bakû 809, Gorkiy 644, Odesa 604, Taşkend 585, Tiflîs 519, Rostov 510, Dniepropetrovsk 501, Lvov 480, Stalino 462, Stalingrad 445, Sverdlovsk 426, Kazan 402, Kuibişev 390, Saratov 376, Voronej 327, Yaroslavl 298, Zaporojsk 289.000, İvanovo 285, Arkhangelsk 281, Omsk 281, Çelyabinsk 273, Tula 272, Perm 255, Astırhân 254, Ufa 245, Makeyevka 240, Minsk 239.000, Almatı 231.000, Mariupol 222, Kalinin 216, Voroşilovgrad 214, Vladivostok 206, Khabarovsk 200, Krasnoyarsk 200, Krivoi Rog 200, Taganrog 200, Revân 200.000.

1950: 22.533.362 km², 201.860.000 n. Avrupa'da 5.019.519 km² ve 143.675.000 n. + Asya'da 17.513.843 km² ve 58.185.000 n. Toplam 56 by.şehirde 32.723.000 n.(A.B.D. 72, İngiltere 24,7, Almanya 14, Fransa 11, Japonya 22,6, Çin 38,5, Hindistan 23, Kanada 4,1, İtalya 8,4, Brezilya 7 milyon): Moskova 5.050.000, Leningrad 3.630.000, Kiev 920, Kharkov 918, Gorkiy 900, Bakû 880, Novosibirsk 825, Odesa 660, Taşkend 660, Kuibişev 649, Sverdlovsk 633, Tiflîs 594, Rostov 561, Dniepropetrovsk 550, Kazan 550, Saratov 531, Omsk 521, Çelyabinsk 513, Stalino 511, Molotov 489, Stalingrad 440, Riga 429, Lvov 414, Voronej 338, Khabarovsk 330, Ufa 330, Yaroslavl 330, Zaporojsk 330, İvanovo 328, Arkhangelsk 320, Vladivostok 319, İrkutsk 313, Almatı 300, Kalinin 300, Tula 299, Astırhân 297, Ordjonikidze 281, Königsberg 275, Penza 275, Makeevka 270, Kirov 264, Minsk 253, Revân 246, Mariupol 229, Barnaul 220, Krasnodar 220, Voroşilovgrad 220, Orenburg 218, Vilna 218, Ulyanovsk 216, Semerkand 212, İjevsk 211, Krasnoyarsk 209, Nijniy Tagilsk 208, Krivoi Rog 207, Karaganda 200.000.

Her İki Dünyâ Harbinin Getirdiği Sınır Değişiklikleri

Birinci Cihan Harbi'nden sonra Rusya sınırlarında mühimce gerilemeler oldu. İkinci Cihan Harbi'nden sonra ise 1917 öncesi sınırları aşağı yukarı elde edildi.

Birinci Cihan Harbi sonunda Polonya ve Finlandiya devletleri ile 3 Baltık Cumhûriyeti (Estonya, Letonya, Litvanya) kuruldu. Polonya'nın toprakları yalnız Rusya'dan değil, Avusturya-Macaristan ve Almanya'dan da alınarak elde edildi. Finlandiya ile Baltık Devletleri ise, doğrudan doğruya Rusya'dan ayrıldı. Kars ve Artvin, Türkiye'ye geri verildi. Besarabya, Romanya'ya bırakıldı.

İkinci Cihan Harbi netîcesinde bu kayıplar telâfî edildi. Daha 1939'da 3 Baltık devleti (Letonya, Litvanya, Estonya) Rusya tarafından ilhâk edildi. Harbin başında Polonya, Almanya ile Rusya arasında bölüşüldü. Rusya, Polonya'nın 3 taksîminde

aldığı bütün doğu kısmını yeniden ilhâk etti. Gene harbin başında Rus-Fin harbi netîcesinde Karelya, Finlandiya'dan alındı ve Finlandiya, Ladoga gölünün yarısını, Rusya'ta terketti. Harbin sonunda Besarabya, Romanya'dan geri alındı ve Romen sınırı Dnystr'den Prut'a kaydı. Çekoslovakya ve Macaristan'dan da Ukrayna Karpatları denen bölge alındı. Doğu Prusya'nın kuzey kesimi de Almanya'dan alındı. Orta Asya'daki Tannu Tuva Türk cumhûriyeti, harb içinde Rusya'ya katıldı. Sahalin adasının kuzey yarısı ile Kuril adaları da, Rusya, Japonya ile savaşmamasına rağmen, Japonya'dan Rusya'ya geçti. Üstelik Rusya, Orta Avrupa'da bir çok peyk devletle çevrildi. Askerî, iktisâdî, siyâsî, fikrî bakımından Moskova'ya bağlı devletler oluştu (Polonya, Doğu Almanya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan). Asya'da (Moğolistan, Viet-Nam, Kamboç, Laos), Amerika'da (Küba, Nikaragua), Afrika'da (Habeşistan, Angola, Mozambik), Arab âleminde (Suriye, Güney Yemen) de Rusya'ya peyk devletler oluşturuldu.

Bu sûretle 1500 yılında 2 milyon km^2 arâzî üzerinde 2 milyon nüfûsu olan Rusya, bir cihan devleti oldu. Birinci Cihan Harbi'nde 1.700.00 Rus askeri öldü. İhtilâl ve sonrasında 20 milyonun üzerinde Sovyet vatandaşı hayâtını kaybetti. İkinci Dünyâ Savaşı'nda Sovyetler, yarısı asker, yarısı sivil olmak üzere 14 milyon ölü verdiler.

1897'de 126,9 ve 1913'de 170,9 milyon olan nüfus, 4.1959 sayımında 208.827.000, 1.1.1966'da 232.000.000, 15.1.1970'de 241.748.000, 1.1.1980'de (sayım) 264.500.000 oldu. 17.1.1979'da 262.436.000 nüfûsun 122.300.000'i erkek, 140.100.000'i kadın; 163.600.000'i şehirli, 98.800.000'i köylü idi.

15.3.1917'de Çar'ın ferâgati ve 14.9.1917'de cumhûriyet îlânı üzerine rejim değiştiren Rusya'nın bugünki sınırları içinde 1913'de 159,2, 1939'da 170,6 milyon insan yaşıyordu (1981'de 266,6 milyon). İkinci Cihan Harbi'nde bilhassa Ukrayna ve Beyaz Rusya federe cumhûriyetleri, 1939 öncesine nisbetle çok genişledi, aş.bk.

VI

BUGÜNKİ SOVYETLER BİRLİĞİ

Resmî adı Soyuz Sovyetskikh Sotsialisticheskikh Respublik (Sovyet Sosyalist Cumhûriyetleri Birliği), 22.400.000 km^2 (Dünyâ'da 1.), 266.600.000 n.(1981)(Dünyâ'da 3.), yoğunluk 12(Avrupa'da 4.887.100 km^2, 169.956.000 n., 35 yoğunluk + Asya'da 17.512.900 km^2, 96.644.000 n., 5,5 yoğunluk), GSMH (1981) 673.551.000.000 dolar (Dünyâ'da 4.) ve p.c. 2.525 dolar, 15 "müstakil ve kurucusu cumhûriyet"ten oluşan komünist birleşik devlet, resmî dil Rusca, hâkim mezheb Ortodoks, Varşova Paktı ve Komekon üyesi ve lideri.

Savunma

Askerlik 2 yıl(denizde 3 yıl) mecbûrîdir. 1980 savunma büdcesi CIA'ye göre 185 milyar dolar, Dünyâ'da 2. ve GSMH'nın % 27'sidir.

4.393.000 asker silâh altındadır. Emrinde 11.874 harb tayyâresi ve helikopteri mevcuddur. Stratejik nükleer kuvvetler: 1.090.000 asker, 3.274 tayyâre, uzak, orta ve yakın menzilli füzeler. Ordu: 1.825.000 asker. Hava kuvvetleri: 475.000 asker, 5.300 harb ve 1.300 nakliye tayyâresi, 1.000 harb helikopteri. Jandarma: 560.000 asker. Bahriye: 443.000 asker (bunun 59.000'i tayyâre gemilerindeki havacı asker, 12.000'i

deniz piyâdesi); 755 tayyâre ve 245 helikopter, 99 nükleer denizaltı, 15.000'er tonluk 2 helikopter gemisi, 43.000'er tonluk 5 tayyâre gemisi, 1 nükleer kruvazör, 38 kruvazör(1 aded 27.000 ton, 1 aded 14.000 ton, 1 aded 11.500 ton, 7 aded 8.000 ton, 12 aded 15.450 ton vs.).

1950 yılında deniz kuvvetlerinin durumu şöyle idi: 750.000 asker, tayyâre gemisi yok, 10 kruvazör, 340 muhrib, 450 denizaltı (denizaltı sayısında 1.), 24 zırhlı (2 x 24.000, 1 x 23.000, 16 x 13.000, 5 x 12.000 ton).

Yukarıda belirtilen asker sayısına dâhil olmak üzere, asker bulundurduğu (Varşova Paktı üyesi devletler dışındaki) dış ülkeler: Afganistan'da 85.000 asker, Angola 200, Küba 2.600, Habeşistan 1.000, Irak 1.000, Kamboç 300, Libya 1.750, Mali 200, Moritanya 200, Mozambik 400, Seyşel 100, Viet-Nam 4.500, Suriye 2.500, Yemen 500, Güney Yemen 1.500.

Dil (1981)

Hind-Avrupa Dilleri: Rusca 133.545.000, Ukranca 43.605.000, Beyaz Rusca 9.556.000; Lehce 1.467.000, Çekce 410.000, Bulgarca 3.000.- Litvanca 3.027.000, Letonca 1.500.000; Romence 3.072.000, Fransızca 50.000; Yunanca 200.000; Almanca 2.000.000; Ermenîce 4.248.000, Kürdce 127.000, Farsca 4.370.000, Tâbeserânî 77.000, Lak 102.000, Dargin 290.000.- Ayrıca Çince 56.000.

Kafkas Dilleri: Gürcî 3.772.000, Çeçen 820.000, Oset 586.000, Çerkes 522.000, Lezgi 420.000, İnguş 205.000, Abaza 131.000.- *Fin Dilleri:* Mordvin 1.253.000, Eston 1.060.000, Udmurt 610.000, Fin 143.000, Lap 10.000, Macar 100.000, Mari 320.000, Komi 345.000, Samoyed 30.000, Yamal 40.000, Taymır 20.000, Koryak 25.000, Vogul 50.000, Ostyak 50.000, Çukçi 10.000.- *Altay Dilleri:* Tunguz 30.000, Moğol 595.000, Türk 44.802.000.

44.802.000 anadili olarak Türkce konuşanın lehcelere göre bölünmesi: Özbek 13.635.000, Kazak 7.291.000, Tatar 6.625.000, Âzerî 5.916.000, Kırgız 2.950.000, Türkmen 2.299.000, Çuvaş 1.890.000 (4'de 3'ü Ortodoks), Başkırt 1.480.000, Avar 520.000, Yakut 480.000, Karakalpak 340.000, Kumuk 315.000, Uygur 240.000, Gagauz 185.000(Ortodoks), Tuva 175.000, Karaçay 124.000, Osmanlı 102.000, Altay 90.000 (Şaman), Khakas 80.000, Balkır 72.000, Nogay 66.000, Teleüt 20.000, Şor 20.000, Karaim 7.000 (Mûsevî).

Yukarıda bütün Sovyetler için verilen rakamların kıt'alara bölünüşü: *Avrupa'da:* Rusca 87.312.000, Ukranca 41.597.000, Beyaz Rusca 9.556.000; Lehce 1.467.000, Romence 3.072.000, Çekce 410.000(400.000 Slovakca + 10.000 Çekce), Bulgarca 3.000, Letonca 1.500.000, Litvanca 3.027.000, Almanca 1.984.000, Fransızca 50.000, Yunanca 200.000, Ermenîce 300.000; Çerkes 522.000, Oset 420.000, Lezgi 420.000, İnguş 205.000, Çeçen 820.000, Dargin 290.000, Lak 102.000, Tâbeserânî 77.000; Fin 143.000, Lap 10.000, Eston 1.060.000, Macar 100.000, Moğol 130.000, Mordvin 1.253.000, Udmurt 610.000, Mari 320.000, Komi 345.000; Türkce 10.095.000 (lehceleri: Tatar 5.211.000, Çuvaş 1.890.000 (4'de 3'ü Ortodoks), 1.480.000 Başkırt, Avar 520.000, Kumuk 315.000, Âzerî 212.000, Gagauz 185.000(Ortodoks), Karaçay 124.000, Balkar 72.000, Nogay 66.000, Kazak 20.000).- *Asya'da:* Rusca 46.335.000,

Ukranca 2.008.000; Ermenî 3.948.000, Gürcî 3.772.000, Moğol 465.000, Alman 16.000, Kürd 126.000, Abaza 131.000, Oset 166.000, Farsca 4.370.000, Tunguz 30.000, Çukçi 20.000, Evenki 10.000, Ostyak 50.000, Vogul 50.000, Koryak 25.000, Taymır 20.000, Yamal 40.000, Samoyet 30.000, Çince 56.000, Türkce 34.707.000 (lehceleri: Özbek 13.635.000, Kazak 7.271.000, Âzerî 5.694.000, Kırgız 2.950.000, Türkmen 2.299.000, Tatar 1.404.000, Yakut 480.000, Karakalpak 340.000, Uygur 230.000, Tuva 175.000, Hakas 80.000, Altay 90.000, Osmanlı 102.000, Teleüt 20.000, Şor 20.000, Karaim 7.000).

Dîn (1981)

Ortodoks 202.958.000 + Katolik 5.672.000 + Protestan 4.043.000 = 212.673.000 Hıristiyan. Müslüman 50.867.000 (bunun 4.212.000'i Şîî-Câ'ferî, gerisi Sünnî-Hanefî). Mûsevî 2.105.000. Şaman 565.000, Budist 390.000.

Yukarıdaki global rakamların 2 kıt'aya bölünüşü: *Avrupa'da:* Ortodoks 148.520.000 + Katolik 5.672.000 + Protestan 4.043.000 = 158.235.000 Hıristiyan. Müslüman 11.611.000 (212.000'i Şîî-Câferî). Mûsevî 2.081.000 (1959'da 2.268.000). Budist 110.000.- *Asya'da:* Ortodoks 59.648.000. Müslüman 39.256.000 (4.000.000'u Şîî-Câ'ferî). Mûsevî 24.000. Şaman 565.000, Budist 280.000.

Kavimler (1979)

Yukarıdaki dil tasnîfinde Sovyetler Birliği'nde hangi milliyetlerin yaşadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Gösterilen bütün diller, hemen her derecede tedrîs edilmektedir. Ancak Rusca, anadili Rusca olmayan bütün kavimler için, ilkokulun 2. sınıfından îtibâren mecbûrî dil şeklinde öğretilmektedir. Bütün bu diller de, Kiril alfabesi ile yazılmaktadır. Latin ve Arab alfabeleri, yasaklanmıştır (Arab elifbâsı 1926'da, Latin alfabesi 1939'da).

17.1.1979 sayımında çıkan 262.436.000 nüfûsu Rus resmî statistikleri, şu milliyetlere göre bölmüşlerdir:

137.397.000 Rus, 42.347.000 Ukran, 9.463.000 Beyaz Rus: Kuzey-Doğu Slavları ol. toplam 189.207.000.- Dîğer Hıristiyan kavimler 19.878.000'dir: 4.151.000 Ermenî, 3.571.000 Gürcî, 2.968.000 Romen (Moldav), 2.851.000 Litvan, 1.936.000 Alman, 1.811.000 Yahûdî, 1.151.000 Leh, 1.439.000 Let (Leton), 400.000 Slovak, 200.000 Yunanlı, 50.000 Fransız, 3.000 Bulgar.- Hıristiyan Fin kavimlerinin toplamı 7.130.000'dir: 1.192.000 Mordvin, 1.020.000 Est (Eston), bunun dışında Fin, Lap, Macar, Mari veyâ Çeremis, Udmurt veyâ Votyak, Moğol, Tunguz, Çukçi, Evenki, Ostyak, Vogul, Koryak, Taymır, Yamal, Samoyed, Komi (Moğollar, Budist'tir).

Gayri Türk Müslüman kavimlerin toplamı 6.106.000'dir: 2.898.000 Tâcik, 31.000 Fârs, 22.000 Tat, 5.000 Afgan, 15.000 Belûç, 116.000 Kürd, 287.000 Dargin, 100.000 Lak, 75.000 Tâbeserânî (bunlar İran kavimleridir); 15.000 Rutul, 14.000 Tsahur, 12.000 Agul, 52.000 Döngen (Müslüman Çinli); Kafkas kavimleri ol. 477.000 Çerkes, 120.000 Abaza, 756.000 Çeçen, 186.000 İnguş, 383.000 Lezgi, 542.000 Oset.

Türkce konuşan kavimlerin toplamı 40.115.000 olup Rus resmî makamlarına göre boy'ları şöyledir: 12.456.000 Özbek, 6.556.000 Kazak, 6.117.000 Tatar,

5.477.000 Âzerî, 2.028.000 Türkmen, 1.906.000 Kırgız, 1.751.000 Çuvaş, 1.371.000 Başkırt, 483.000 Avar, 328.000 Yakut, 303.000 Karakalpak, 288.000 Kumuk, 211.000 Uygur, 173.000 Gagauz, 166.000 Tuva, 113.000 Karaçay, 93.000 Osmanlı, 71.000 Hakas, 66.000 Balkar, 60.000 Altay, 60.000 Nogay, 16.000 Şor, 16.000 Teleüt, 6.000 Karaim.

İstikbâl için çok mühim olay, Türk kavimlerindeki çok üstün nüfûs artış nisbeti (taux de croissance), Ruslar ve dîğer Slav ve Hıristiyan kavimlerindeki çok aşağı nüfûs artış nisbetidir.

İktisâd

Bütün Sovyetler Birliği toplamı: *petrol* 248(60), 352,7(70), 603(80) (Dünyâ'da 1.) milyon ton (krş.1913'de 9,2, 1940'da 31,1, 1950'de 37,9 milyon ton). *Elektrik* 1,9 (1913), 48,3(1940), 91,2(50), 292(60), 1.239(79) milyar kwh. *Buğday* 120,8 milyon ton(1978'deki âzamî ürün) (Dünyâ'da 1.). *Mısır* 11 milyon ton (1977'deki âzamî ürün) (Dünyâda 9.). *Pirinç* 2,4 milyon ton (1979'daki âzamî ürün) (15.). *Balık* 9,4 milyon ton(79). *Motörlü vâsıta îmâli* 1.416.200 (79). *Çimento* 123 milyon ton (79). *Turist* 19 milyon kişi (78) (1975'de Komünist olmayan ülkelerden gelen turist 1.582.700). 1975'de dış ülkelere giden Sovyet turist sayısı 2.450.100 (bunun yalnız 932.100'ü Komünist olmayan ülkelere). *Yol* 1.500.000 km.(yalnız motörlü vâsıta yolları 770.000 km.) (79) (1950'de 1.368.000 km yol). *Demiryolu* 1913'de 58.500, 1950'de 114.700, 1980'de 141.125 km (42.463 km'si elektrikli). *Motörlü vâsıta* 1950'de 1 milyon. *Ticâret filosu* 1960'da 4.173.000, 1977'de 20.800.000 ton. *TV* 64,3 milyon (80). *Telefon* 1950'de 1,5 milyon, 1979'da 22,3 milyon. *Dr.* 960.000(79).

Yüksek Öğretim

Ümmîlik bilhassa yaşlı nesilde hâlâ mevcuddur. 100 küsûr lehcede yüksek öğretim yapılır. Çalışan nüfûsun 1939'da % 1,3, 1959'da % 3,3, 1980'de % 10'u yüksek tahsillidir. 1950'de 32 üniversitede 2 milyon talebe vardı ve yüksek okullar bunun dışında idi. Bugün 65 üniversite mevcuddur. 1980'de 870 fakültede 5.268.000 talebe (33.000'i yabancı) vardı ve 4.357 yüksek teknik kolejdeki talebe sayısı bunun dışında idi.

En eski üniversiteler: Moskova 1754, Leningrad 1805, Gorkiy 1780, Kharkov 1805, Kazan 1805, Kiev 1833, Odessa 1865, Çernoviç 1875; Königsberg 1544, Tallinn 1632, Vilna 1585; Kaunas 1922, Kişnev 1946; 'Aşkaabâd 1951, Düşenbe 1951, Pîşpek 1951 vs.

Devletin Yapısı

Sovyetler Birliği, bir konfederasyondur. "Müstakil ve kurucu cumhûriyet" denen 15 federe devlet'ten oluşur, bunların en büyüğü Rusya Cumhûriyetidir. Ancak bu 15 federe cumhûriyetin çoğuna bağlı 20 muhtâr (otonom) arâzî ve ayrıca eyâletlere bağlı 12 millî sâha ve ayrıca Rusya Cumhûriyeti'nde 6 "arâzî" vardır. Her milliyete ve kabîleye bir toprak parçası verilmek istenmiştir.

20 muhtâr cumhûriyetin 16'sı Rusya'da, 1'i Âzerbaycân'da, 1'i Özbekistân'da, 2'si Gürcistân'dadır. 5 muhtâr arâzî'nin hepsi Rusya'dadır. 12 millî sâha'nın 10'u Rusya'da, 1'i Âzerbaycân'da, 1'i Gürcistân'dadır.

15 müstakil cumhûriyetten en büyükleri olan 5'i, toplam 104 eyâlet'e ayrılmıştır: Rusya 49, Ukrayna 25, Beyaz Rusya 6, Kazakıstân 15, Özbekistan 9 eyâletür. Dîğer 10 müstakil cumhûriyet küçük oldukları için, bunlarda eyâlet teşkîlâtı yoktur.

1. RUSYA CUMHÛRİYETİ

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa toprakları: 3.868.100 km², 98.612.000 n., 25 yoğunluk + Asya toprakları 13.332.400 km², 39.263.000 n., 3 yoğunluk = 17.200.500 km², 137.875.000 n.(1981), 8 yoğunluk. Bu toplam içinde bulunan muhtâr cumhûriyetler, muhtâr topraklar, millî sâha ve arâzîlerin toplamının düşülmesiyle geri kalan asıl Rusya Cumhûriyeti: Avrupa'da 2.402.400 km², 71.947.000 n., 30 yoğunluk (muhtâriyetlerin toplamı 1.465.700 km², 26.665.000 n., 18 yoğunluk) + Asya'da 9.517.100 km², 36.235.000 n., 4 yoğunluk (muhtâriyetlerin toplamı 3.815.300 km², 3.028.000 n., 1 yoğunluk) = 11.919.500 km², 108.182.000 km², 9 yoğunluk. Muhtâriyetlerin toplamı 5.281.000 km², 29.693.000 n., 6 yoğunluk. 1981'de 137.875.000 nüfuslu olan Rusya Cumhûriyeti'nin 1959 nüfûsu 117.494.000 idi. Asya Rusyası'nın muhtâriyetler dışında kalan, fakat "millî sâha" denen arâzîler dâhil olmak üzere 14 eyâlet + 4 mıntıka + eyâletlere bağlı 8 millî sâha olarak "Sibirya" denen kısmı: 9.517.100 km², 36.235.000 n., 4 yoğunluk.

Rusya Cumhûriyeti'nin -Rusca'da "bölge" denen- ve Avrupa'da kalan 35 eyâleti: Arhangel, Astrahan, Belgorod, Briansk, Gorkiy, İvanovo, Kaluga, Kalinin, Kaliningrad (Königsberg, eski Doğu Prusya'nın kuzey kesimi), Kirov, Kostroma, Kuibışev, Kursk, Leningrad (85.900 km², 5.850.000 n., 68 yoğunluk), Lipetsk, Moskova (46.900 km², 14.000.000 n., 299 yoğunluk), Murmansk, Novgorod, Orel, Orenburg, Penza, Perm, Pskov, Rostov, Rıazan, Saratov, Smolensk, Tambov, Tula, Ulyanovsk, Vladimir, Volgograd, Vologda, Voronej, Yaroslavl.

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa'daki 35 eyâlet + 2 arâzî + 2 millî sâhasının dil ve dîn durumu (otonom cumhûriyetler aşağıdaki rakamlardan düşülmüştür, hâricdir). Dil: Rusca 68.417.000, Ukranca 2.000.000, Beyaz Rusca 1.000.000; Almanca 1.984.000, Fransızca 50.000, Yunanca 200.000, Çekce 10.000, Ermenîce 300.000, Mordvince 800.000, Komice 45.000, Türkce 2.168.000 (lehceleri: 1.652.000 Tatar, 300.000 Çuvaş, 156.000 Âzerî, 60.000 Başkırt). Din: 71.967.000 Ortodoks, 560.000 Katolik, 1.484.000 Protestan, 1.020.000 Mûsevî, 1.943.000 Müslümân (Sünnî-Hanefî).

Rusya Cumhûriyeti'nde 1980'de 541.000 doktor vardı (1913'de 133.400, 1940'da 482.000). 1980'de yüksek öğrenimde 5.713.800 talebe bulunuyordu. Demiryolu 82.030 km. Rusya Cumhûriyeti'nin -muhtâr cumhûriyetleri hâric- en büyük şehirlerinin 1981 nüfusları (parantez içindeki rakamlar 1959 nüfusları):

Moskova 8.280.000 (5.320), Leningrad (eski Sankt Petersburg, 1914-24 arasındaki adı Petrograd) 4.738.000 (2.888), Gorkiy (eski Nijniy Novgorod) 1.386.000 (942), Kuıbışev 1.246.000(806), Perm 1.026.000 (628), Rostov 970.000(597), Volgograd(eski Çaritsın, sn.Stalingrad) 959.000(591), Saratov 880.000(531), Voronej 822.000(454), Yaroslavl 598.000, Togliatti 547.000, Tula 541.000, Penza 504.000, Orenburg 495.000, Ryazan 480.000, Voroşilovgrad 481.000, Ulyanovsk 491.000, Astrahan 474.000, Kalinin 424.000, Lipetsk 423.000, Bryansk 415.000, Murmansk 402.000, Kursk 399.000, Kirov 396.000, Arhangelsk 391.000.

Asya kıt'asında kalan şehirler: Novosibirsk 1.350.000(887), Sverdlovsk 1.254.000(777), Çelyabinsk 1.071.000(688), Omsk 1.042.000(579), Krasnoyarsk 833.000(409), Novokuznetsk 950.000(Prokopyevsk ve Krelyevsk ile berâber), İrkutsk 583.000, Vladivostok 575.000, Habarovsk 552.000, Barnaul 557.000, Kemerovo 495.000, Tomsk 451.000, Magnitogorsk 418.000, Nijniy Tagilsk 404.000, Tümen (Rus.Tyumen) 389.000.

Rusya Cumhûriyeti'nin Asya(Sibirya)'da kalan kısmı: 14 eyâlet (Rus.bölge) ve 4 arâzî (mıntaka)'dir (asıl muhtâriyetler dışında, aş.bk.). "Millî sâha" denen en küçük muhtâriyetler, aşağıda gösterilen eyâletlerin yüzölçümü ve nüfuslarına dâhildir. Toplam 3.653.000 km², 9.790.000 n., 3 yoğunluk tutan 4 "arâzî":

1. Altaylar(merkez Barnaul) 261.700 km², 3.360.000 n.=13; 2. Habarovsk 824.600 km², 1.430.000 n.=2; 3. Krasnoyarsk 2.401.600 km², 3.270.000 n. =1.; 4. Primorge (Pasifik Sâhilleri) (Vladivostok) 165.100 km², 1.730.000 n.=10.

Toplam 5.864.100 km², 26.445.000 n.=5 tutarındaki 14 Sibirya eyâleti: 1. Amur(merkez Blagoverensk) 363.700 km², 900.000 n.; 2. Çelyabinsk 87.800 km², 3.730.000 n.; 3. Çita 431.500 km², 1.300.000 n.; 4. İrkutsk 767.900 km², 2.075.000 n.; 5. Kamçatka 472.300 km², 275.000 n.; 6. Kemerovo 95.500 km², 3.490.000 n.; 7. Kurgan 71.000 km², 1.260.000 n. 8. Magadan 1.224.500 km², 295.000 n.; 9. Novosibirsk 178.200 km², 2.880.000 n.; 10. Omsk 139.600 km², 3.060.000 n.; 11. Sahalin (Sahalinsk) 87.100 km², 800.000 n.=9 (bunun 10.215 km², 8.000 n.=1'i Kuril adaları (Sandai), gerisi Sahalin adası); 12. Sverdlovsk 192.800 km², 5.070.000 n.; 13. Tomsk 316.900 km², 940.000 n.; 14.Tyumen (Tümen) 1.435.300 km², 1.370.000 n.

Rusya Cumhûriyeti'ne dâhil Avrupa kıt'asında kalan muhtâr cumhûriyetler:

1. Başkurdistân Muhtâr Cumhûriyeti (Türk): 143.600 km², 3.890.000 n., 27 yoğunluk. 1557'de Kazan hanlığından alınarak Rusya'ya geçti, o zamandan beri Rusya işgaalinde. Tataristân ile berâber Rusya ve yabancı işgaaline uğrayan en eski Müslümân Türk yurdu. Merkez Ufa 1.009.000 n.(1959'da 546). 11.400 dr.(79), 126.000 yüksek öğrenim talebesi (80). Dil: 2.609.000 Türk (1.420.000 Başkırt, 800.000 Tatar, 389.000 Çuvaş), 1.281.000 Rus. Dîn: 2.317.000 Müslümân (Sünnî-Hanefî), 1.573.000 Ortodoks.

2. Tataristân Muhtâr Cumhûriyeti (Türk): 68.000 km², 3.500.000 n., 51 yoğunluk. 1556'da Kazan hanlığı ol.Rusya işgaaline uğradı. Merkez Kazan 1.029.000 (1959'da 643). Sterlitamak 234.000. Dr.11.000(79), yüksek öğrenimde 133.000 talebe (80). Dil: 1.960.000 Türkce (1.820.000 Tatar, 140.000 Çuvaş), 1.400.000 Rus, 70.000 Mordvin, 70.000 Udmurt. Dîn: 1.855.000 Müslümân (Sünnî-Hanefî), 1.645.000 Ortodoks.

3. Çuvaşistân Muhtâr Cumhûriyeti (Türk): 18.300 km², 1.321.000 n.=72, 1557'de Kazan hanlığından Rusya'ya geçti. Bu târihte Kazan Türkleri (Tatarlar) ve Başkırt Türkleri, Müslüman'dılar, çoğu günümüze kadar dînlerini muhâfaza etti, Ortodoks olanlar (tanassur edenler) Rus'laştı ve çoktan Türkce'yi unuttu, Çuvaş Türkleri ise o târihte Şaman oldukları için çoğunluğu tanassur etti, fakat anadili ol.Türkce'yi günümüze kadar muhâfaza edebildi. Merkezi Çeboksari 361.000 (1959'da 83). Dr.2.900 (79), yüksek öğrenimde 39.800 talebe (80). Dil: 971.000 Türkce (941.000 Çuvaş,

30.000 Tatar), 324.000 Rusca, 26.000 Mordvince. Dîn: 1.056.000 Ortodoks, 265.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî).

4. Mordvinistân Muhtâr Cumhûriyeti: 26.200 km², 990.000 n.=38, 1300'e doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Saransk 288.000(1959'da 90.000). Dr. 2.800 (79), yüksek öğrenimde 38.100 talebe (80). Dil: 357.000 Mordvin (bir Fin kavmi), 603.000 Rus, 50.000 Türk (Tatar). Dîn: 940.000 Ortodoks, 50.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî).

5. Udmurtistân (veyâ Votyakistân) Muhtâr Cumhûriyeti: 42.100 km², 1.540.000 n.=37, 1550'ye doğru Kazan hanlığından Rusya'ya geçti. Başkent İjevsk 588.000 (1959'da 283.000). Dr. 5.000(80), yüksek öğrenimde 9.600 talebe (80). Dil: 540.000 Udmurt (Votyak da denir, bir Fin kavmi), 840.000 Rus, 160.000 Türk(110.000 Tatar, 50.000 Çuvaş). Dîn: 1.417.000 Ortodoks, 123.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî).

6. Maristân (veyâ Çeremisistân) Muhtâr Cumhûriyeti: 23.200 km², 718.000 n.=31, 1552'de Kazan hanlığından Rusya'ya geçti. Başkent Yoşkar-Ola 201.000 (1959'da 88.000). Dr. 3.000(80), yüksek öğrenimde 33.300 talebe. Dil: 320.000 Mari (Çeremis de denir, bir Fin kavmi), 338.000 Rus, 60.000 Türk (50.000 Tatar, 10.000 Çuvaş). Dîn: 665.000 Ortodoks, 53.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî).

7. Komistân Muhtâr Cumhûriyeti: 415.900 km², 1.158.000 n.=3, 1350'ye doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Siktivkar 202.000 (1959'da 64.000). Dr. 3.900(80), yüksek öğrenimde 30.400 talebe(80). Dil: 300.000 Komi(bir Fin kavmi), 645.000 Rus, 120.000 Ukran, 13.000 Beyaz Rus, 80.000 Türk(Çuvaş). Dîn: 1.138.000 Ortodoks, 20.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî).

8. Dağıstân Muhtâr Cumhûriyeti (Türk): 50.300 km², 1.850.000 n.=37, 1860'a doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Mahaçkal'a 294.000 (1959'da 119.000). Dr. 5.300(80), yüksek öğrenimde 57.200 talebe. Dil: 801.000 Türk (410.000 Avar, 325.000 Kumuk, 66.000 Âzerî), 420.000 Lezgi (bir Kafkas kavmi), 320.000 Dargin, 102.000 Lak, 77.000 Tâbeserânî (bu üçü İran kavimleri), 130.000 Rus. Dîn: 1.690.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî, az Şîî-Câ'ferî), 130.000 Ortodoks.

9. Çeçen-İguşistân Muhtâr Cumhûriyeti: 19.300 km², 1.168.000 n.=61, 1850'ye doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Grozniy 382.000(1959'da 240.000). Dr. 2.900(80), yüksek öğrenimde 26.500 talebe. Dil: 800.000 Çeçen ve 120.000 İnguş (iki Kafkas kavmi), 103.000 Türk(Avar), 135.000 Rus. Dîn: 1.050.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî), 135.000 Ortodoks.

10. Kabardin-Balkaristân Muhtâr Cumhûriyeti: 12.500 km², 703.000 n.= 56, 1850'ye doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Nalçık 221.000 (1959'da 87.000). Dr. 2.500 (80), yüksek öğrenimde 20.200 talebe. Dil: 396.000 Çerkes (bir Kafkas kavmi), 307.000 Rus. Dîn: 396.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî), 307.000 Ortodoks.

11. Kalmukıstân Muhtâr Cumhûriyeti: 75.900 km², 307.000 n.=4, 1770'e doğru Rusya'ya katıldı. Başkent Elista 70.000 (1959'da 22.000). Dr. 900(80), yüksek öğrenimde 12.700 talebe. Dil: 130.000 Moğol-Kalmuk, 27.000 Türk(20.000 Kazak, 7.000 Avar), 20.000 Çeçen, 130.000 Rus. Dîn: 130.000 Ortodoks, 110.000 Budist, 67.000 Müslümân(Sünnî-Ḥanefî).

12. Kuzey Osetistân Muhtâr Cumhûriyeti: 8.000 km², 615.000 n.=77, 1774'de Rusya'ya katıldı. Başkent Ordjonikidze (eski adı Vladikavkaz) 293.000 (1959'da

164.000). Dr. 3.000(80), yüksek öğrenimde 33.900 talebe (80). Dil: 360.000 Oset (veyâ Alan, bir İran kavmî), 85.000 İnguş, 200.000 Rus. Dîn: 415.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî), 200.000 Ortodoks.

13. Karelya Muhtâr Cumhûriyeti: 172.400 km^2, 748.000 n.=4, 1721'de İsveç'ten Rusya'ya geçti. Başkent Petrozavodsk 246.000 (1959'da 135.000). 1940-1956'da müstakil cumhûriyet yapıldı, 16. müstakil ve kurucu cumhûriyet oldu, 1956'da muhtâr cumhûriyet ol. Rusya Cumhûriyeti'ne bağlandı. 1918-1940'da Finlandiya devletine verildi. Dr. 3.000 (80), yüksek öğrenimde 20.400 talebe, 1.600 km. demiryolu. Dil: 113.000 Fince, 10.000 Lapca, 70.000 Beyaz Rusca, 555.000 Rusca. Dîn: 635.000 Ortodoks, 113.000 Protestan-Lüteryen. 1940'da Finlandiya bu toprakları Rusya'ya terk ederken, Finler'in en büyük çoğunluğunu kendi topraklarına aldı, arâzîyi âdetâ boşaltarak Rusya'ya verdi.

14. Adıga Muhtâr Toprağı: 7.600 km^2, 407.000 n.=53, Krasnodar eyâletine bağlıdır. Merkez Maikop 130.000 (1959'da 82.000). Dr. 1.100, yüksek öğretimde 17.100 talebe. Dil: 150.000 Çerkes, 100.000 Oset (bunlar Kafkas kavimleridir), 66.000 Türk(Nogay), 91.000 Rus. Dîn: 316.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî), 91.000 Ortodoks.

15. Karaçay-Çerkes Muhtâr Toprağı (Türk): 14.300 km^2, 373.000 n.=26, Stavropol eyâletine bağlıdır. Merkez Çerkesk 90.000 (1959'da 41.000). Dil: 197.000 Türk (124.000 Karaçay, 72.000 Balkar), 76.000 Çerkes ve 80.000 Oset (bunlar Kafkas kavimleridir), 21.000 Rus. Dîn: 352.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî), 21.000 Ortodoks.

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa topraklarındaki 13 muhtâr cumhûriyet + 2 muhtâr toprak yekûnu: 1.097.600 km^2, 19.288.000 n.(1981) = 18(bu nüfûsun 7. 157.000'i Türk).

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa eyâletlerine bağlı "millî sâha"lar: *1. Nenetz* 181.500 km^2, 58.000 n.=0,3, merkez Kudimkar 30.000, Arhangelsk eyâletinde. *2. Komi-Permyak* 22.400 km^2, 279.000 n.=13, merkez Naryan Mar 17.000, Perm eyâletinde. 2 millî sâha yekûnu: 203.900 km^2, 337.000 n.=2. Fin kavimleri için ayrılmış topraklardır.

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa'da "arâzî" denen özel statülü 2 eyâleti: *1. Stavropol* 80.500 km^2, 2.350.000 n.=29, merkez Stavropol 279.000 (1959'da 140.000), Kuzey Kafkasya'dadır. *2. Krasnodar* 83.700 km^2, 4.690.000 n.=56, merkez Krasnodar 596.000 (1959'da 312.000), Kuzey Kafkasya'dadır. 2 Arâzî'nin yekûnu: 164.200 km^2, 7.040.000 n.=43.

Rusya Cumhûriyeti'nin Avrupa topraklarındaki 13 muhtâr cumhûriyet + 2 muhtâr toprak + 2 millî sâha + 2 arâzî'nin umûmî yekûnu: 1.465.700 km^2, 26.665.000 n.=18 yoğunluk.

Rusya Cumhûriyeti'nin Asya topraklarında (Sibirya) muhtâriyet ve imtiyâz verilmiş bölgeler:

1. Yakutistân Muhtâr Cumhûriyeti(Türk): 3.103.000 km^2, 905.000 n.=0,3, başkent Yakutsk 155.000 (1959'da 74.000), 6.600 yüksek öğrenim talebesi. Dil: 480.000 Türkce (Yakut), 425.000 Rusca. Dîn: 775.000 Ortodoks, 200.000 Şaman, 30.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî). En uzakta kalmış Türk boyu olan Yakutlar, sathî şekilde Ortodoks, bir kısmı hâlâ Şaman, küçük bir kısmı Müslümân'dır.

2. Tuva Muhtâr Cumhûriyeti(Türk): 170.500 km², 280.000 n.=2, başkent Kızıl 60.000(1959'da 34.000). 2.700 yüksek öğrenim talebesi. Dil: Türkce 175.000(Tuva), Rusca 105.000. Dîn: Şaman 150.000, Ortodoks 105.000, Müslümân (Sünnî-Ḩanefî) 25.000. Tuva Türkleri, Sibirya Türkleri'nden ve ekseriyeti Şaman'dır. Tannu Tuva Türk cumhûriyeti, 1918'den 13.10.1944'de Sovyetler'ce ilhâkına kadar müstakil bir devletti. Orta Sibirya'nın güneyindedir. Moğolistan'ın kuzey-batısındadır ve güneyi Moğolistan'dır. Küçük Yenisey ırmağı güneyindeki dağlık bölgedir. 50° paralelinin kuzeyinde olduğu için soğuktur. Batısı Altaylar, kuzeyi Sayan dağlarıdır. 1914 sonbahârında Moğolistan'dan ayrılmış, 23.9.1921'de istiklâli tanınmıştır. 6 ilçe idi. 1940'da 72.000 nüfuslu olup 12.000'i Rus'du, çok az Çinli ve Moğol vardı. Yalnız Rusya ile dış münâsebet kurmuştu. Kızıl 3.000 nüfuslu idi. Cumhur başkanı Pulat ve başbakan Çurmit Tayşı idi. İktidardaki "ihtilâlci milliyetçi parti" adını ve parti yerine "kurultay" ismini taşıyan parti, gerçekte komünist idi.

3. Buryatistân Muhtâr Cumhûriyeti: 351.300 km², 950.000 n.=3, başkent Ulan-Ude 310.000(1959'da 174.000). 22.400 yüksek öğrenim talebesi. Dil: Moğolca 250.000, Rusca 700.000 Dîn: 700.000 Ortodoks, 250.000 Budist. Buryatlar, Moğollar'ın en kuzeyde yaşayan boyudur.

4. Ḩakas Muhtâr Arâzîsi(Türk): 61.900 km², 520.000 n.=8, merkez Abakan 125.000 (1959'da 48.000). 5.800 yüksek öğrenim talebesi. Dil: Türkce 100.000 (80.000 Ḩakas, 20.000 Şor), Rusca 420.000. Dîn: 420.000 Ortodoks, 50.000 Şaman, 50.000 Sünnî-Ḩanefî Müslümân. Ḩakaslar ve Şorlar, Sibirya Türkleri'nin iki boyudur. Yarı yarıya Şaman ve Müslümân'dırlar.

5. Altay Muhtâr Arâzîsi (Türk): 92.600 km², 178.000 n.=2, merkez Altay (Rus.Gorno-Altaisk) 45.000 (1959'da 27.000). Dil: Türkce 70.000(Altay), Moğolca 40.000, Rusca 68.000. Dîn: 68.000 Ortodoks, 3.000 Budist, 35.000 Şaman, 45.000 Sünnî-Ḩanefî Müslümân. Altaylar, Sibirya Türkleri'nin bir boyudur. Şaman ve Müslümân'dırlar. 3.500 yüksek öğrenim talebesi.

6. Yahûdî Muhtâr Arâzîsi: 36.000 km², 195.000 n.=5, merkez Birobocan 68.000 (1959'da 41.000). Dil: Almanca(Yidiş) 16.000, Rusca 134.000, Ukranca 15.000, Tunguzca 30.000. Dîn: Ortodoks 149.000, Mûsevî 16.000, Şaman 30.000. Tunguzlar, Altay ırklarından biridir. En yakın akrabâları Mançular'dır. Yüksek öğrenim yoktur.

7. Aginski-Buryat Millî Sâhası: 20.600 km², 58.000 n.(3). Merkez Aginsk 6.000. Çita eyâletine bağlıdır.

8. Çukot (Çukçiler) Millî Sâhası: 711.000 km², 60.000 n.(0,1). Merkez Anadır. Magadan eyâletine bağlı.

9. Evenki'ler Millî Sâhası: 745.000 km², 14.000 n.(0,02). Merkez Tuva. Yakutistan güney-batısı.

10. Ḩantı-Mansi(Ostyak-Vogul) Millî Sâhası: 550.800 km², 155.000 n.(0,3). Merkez Ḩantı-Mansi 28.000. Tümen eyâletine bağlı.

11. Koryak'lar Millî Sâhası: 301.500 km², 35.000 n.(0,1). Merkez Palana 2.000. Kamçatka eyâletine bağlı.

12. Taymır'lar Millî Sâhası: 860.200 km², 41.000 n.(0,05). Merkez Dadinka. Yakutistan kuzey-batısı.

13. Üst-Orda-Buryat Millî Sâhası: 20.900 km², 41.000 n.(0,05). Merkez Dadinka. Yakutistan kuzey-batısı.

14. Yamalo(Yamal'lar) Millî Sâhası: 750.300 km², 78.000 n.(0,1). Merkez Salehand. Tümen eyâletine bağlı.

9 "millî sâha" toplamı: 3.960.300 km², 606.000 n., 0,15 yoğunluk.

Ruslar

Sovyetler Birliği'ni teşkîl eden 15 müstakil ve kurucu cumhûriyet'te Rus(anadili Rusca) nüfûsun 1981 durumu şöyledir: Rusya cumhûriyetinde 68.417.000 Avrupa + 46.335.000 Asya = 114.752.000 (Rusya Cumhûriyeti nüfûsunun % 83'ü), Ukrayna'da 9.734.000 (% 19), Beyaz Rusya'da 203.000 (% 2), Moldavya'da 476.000(% 11), Estonya'da 366.000(% 24), Letonya'da 756.000(% 30), Litvanya'da 292.000(% 9), Ermenistân'da 90.000(% 3), Gürcistân'da 375.000(% 7), Âzerbaycân'da 432.000(% 7), Türkmenistân'da 355.000(% 12), Kazakıstân'da 5.844.000(% 39), Kırgızistân'da 450.000(% 12), Özbekistân'da 1.700.000(% 10), Tacikistân'da 410.000(% 9), toplam Sovyetler Birliği 133.545.000(% 50). Bu sûretle Rus nüfûsun Sovyetler nüfûsunun tam yarısını oluşturduğu ortaya çıkar ki, önümüzdeki yıllarda bu nisbet % 40'lara düşecektir, zîrâ en müreffeh toplum olan ve şehirleşen ve refahlarını arttırmak için çok az çocuk yapan Ruslar, birliğin en az çoğalan milleti hâline gelmişlerdir.

1981'de Dünyâ'da 136.287.000 nüfûsunun anadilinin Rusca olduğu hesablanmıştır ki bu durumda Rusca, Dünyâ dilleri arasında 7. gelmektedir. Sovyetler Birliği dışında 2.742.000 Rus'un yaşadığı anlaşılır. Rusca'nın kıt'alara dağılışı: Avrupa'da 87.500.000, Asya'da 46.658.000, Kuzey Amerika'da 1.122.000, Güney Amerika'da 1.003.000. Rusca, Almanca'dan sn. Avrupa'da en çok konuşulan dildir. Avrupa'da Sovyetler dışında Ruslar: Almanya 1.000, İngiltere 5.000, Fransa 50.000, Polonya 38.000, Doğu Almanya 50.000, Çekoslovakya 30.000, İsviçre 10.000, Türkiye 1.000, Norveç 3.000. Asya'da: Moğolistan 100.000. Kuzey Amerika'da: A.B.D. 1.050.000, Kanada 72.000. Güney Amerika'da: Brezilya 600.000, Arjantin 400.000, Venezuela 3.000.

Sovyetler'de Rusya Cumhûriyeti dışındaki 14 cumhûriyetteki Rus nüfus toplam 18.793.000'dir. Buna karşılık Rusya Cumhûriyeti içindeki Gayri Rus nüfûsun toplamı 23.123.000'dir.

2. UKRAYNA CUMHÛRİYETİ

603.700 km², 50.174.000 n.(1981), 83 yoğunluk. 1959 nüfûsu 41.893.000. 1938 sınırları 445.000 km² iken İkinci Cihan Savaşı'nda Polonya ve kısmen Çekoslovakya, Macaristan, Romanya'dan alınan topraklarla büyümüştür.

En büyük şehirlerin 1981 nüfusları (parantez içinde 1959 nüfusları): başkent Kiev 2.288.000 (1.102) (Sovyetler'in 3. şehri), Harkov 1.504.000(930), Odessa 1.079.000 (667), Donetsk 1.646.000(442.000 nüfuslu Makyevka ile), Dnepropetrovsk 1.117.000 (658), Zaporozhye 835.000(435), Lvov(Alm.Lemberg, Osm.İlbav) 694.000(610), Krovoi Rog 671.000, Jdanov (eski Mariupol) 515.000, Nikolayev 465.000, Vinnitsa 343.000, Gorlovka 338.000, Sevastopol (Kırım'da) 322.000, Simferopol (Tr. Akmescid) (Kırım'da) 317.000.

Demiryolu 22.440 km(79), dr 176.800 (79), yüksek öğrenimde 1.679.300 talebe (80).

Dil: 38.431.000 Ukran, 9.734.000 Rus, 402.000 Beyaz Rus, 200.000 Leh, 407.000 Romen, 100.000 Macar, 400.000 Slovak, 500.000 Türk (İsmâîl eyâletinde, 460.000 Tatar, 40.000 Gagauz).

Din: 48.404.000 Ortodoks, 680.000 Katolik, 20.000 Protestan, 800.000 Mûsevî, 460.000 Müslümân (Sünnî-Hanefî). Gagauzlar, Türkce konuşur, fakat Ortodoks'turlar.

Sovyetler Birliği'ndeki Ukranlar: Ukrayna 38.431.000, Rusya 2.000.000, Beyaz Rusya 415.000, Moldavya 631.000, Türkmenistân 5.000, Kırgızistân 113.000, Kazakıstân 875.000, Tacikistân 100.000, Özbekistân 400.000, toplam 43.605.000 (bunun 1.493.000'i Asya'da). Ukranca, Rusca ve Türkce'den sn.Sovyetler'in 3. dili olmaktadır. Sovyet nüfûsunun % 16,5'i Ukran'dır.

Ukranca, Dünyâ'da 44.850.000 nüfûsun anadili olmakla, Dünyâ dilleri arasında 20.'dir. Avrupa'da 41.845.000, Asya'da 2.010.000, Kuzey Amerika'da 995.000, Güney Amerika'da 4.000 kişinin anadilidir. Avrupa'da konuşulan diller arasında 6.'dır. Avrupa'da Sovyetler dışında: Polonya 198.000, Çekoslovakya 32.000, Yugoslavya 8.000, Fransa 5.000, Türkiye 1.000, Asya'da Sovyetler dışında Türkiye 2.000. Kuzey Amerika'da A.B.D. 300.000, Kanada 665.000. Güney Amekira'da Arjantin 4.000.

Ukrayna, Osmanlı devletine dâhildi. Bâzı kısımları Polonya'nındı. Sonra kuzeyden Rusya müdâhaleye başladı. Ukranlar, büyük ölçüde tanassur etmiş Türk kanı taşırlar (Peçenek, Oğuz, Kuman, Kıpçak, Hazar, Hun vs.). XVIII. asrın son yıllarında Rusya, Ukrayna'nın tamâmını ele geçirmiş bulunuyordu.

İhtilâl'den sonra 27.12.1917 - 6.6.1923 = 5, 5, 10 müddetle müstakil Ukrayna Cumhûriyeti kuruldu ve 1923'te Sovyetler'e katılmaya mecbûr oldu. Ukranlar bugün Sovyetler merkez yönetimine Ruslar'dan sonra en çok katılan ırk olmakla berâber, gerek Ukrayna'da, gerek Sovyetler dışında Ukrayna milliyetçiliği çok kuvvetli ve çok organizedir ve Rusya'dan ayrılmak temâyülündedir.

Ukranca, bir Rus lehcesi iken, XIII. asrın 2. yarısında ayrı bir Doğu Slav dili hâlini aldı. Moğol istîlâsı ile Ruslar'ın Kiev toprakları ile ilgisi kesilmişti. XVI. asırdan îtibâren Ukranca ilk edebî mahsullere tesâdüf edilir. Ukran denen Slavlar'ın oluşması, XIII. asırda merkezi Haliç şehri olmak üzere Volhinya (Ukr.Volıyn)'dır. Bu bölge Moğol istîlâsından sonra Litvanya büyük-dukalığına ve Litvanya-Polonya birleşmesiyle de Polonya'ya geçti, Leh yurdu oldu. Ukranlar, kuzey-doğuya, Kiev'e doğru çekilip oradan yayıldılar ve dillerini, buradaki Rus kalıntılarına ve Türk kabîlelerine kabûl ettirdiler. Kiev Rus prensliği te'sîriyle Ortodoks olmuşlardı ve Litvan-Lehler'in Katolik'liğine yabancı kaldılar. Bu sûretle Batı Slavları'na değil, Doğu Slavları'na dâhil oldular. Ukranca da Rusca gibi Kiril alfabesi ile yazıldı.

Ülke, Kırım hanlarının tahakkümü altında idi. 1654'de Hmelmitskiy'in hetman (prens) unvânı, Osmanlı, Polonya ve Rusya tarafından kabûl edildi. Bâb-ı Âlî onu, Ukraynalı tebeasının temsilcisi olarak resmen kabûl etti ve beylerbeyi(orgeneral) protokolü tanıdı. 1764'e kadar hetman'lık devâm etti. Ülkeye giren Büyük Petro'dan sonra İkinci Ekaterina ülkenin fethini tamamladı ve hetman'lığı kaldırdı. Karadeniz

sâhilleri doğrudan Osmanlı idâresindeydi ve Ukrayna'ya dâhil sayılmıyordu. Fakat bu sâhiller de XVIII. asrın son yıllarında Ruslar'ın eline düşerek Ukran'laştı ve Türkler buralardan sürüldüler veyâ imhâ edildiler. Türkler'in Hocapaşa iskelesini Ruslar, Odessa adıyle büyük bir Karadeniz limanı hâline getirdiler. Yanıbaşındaki büyük Türk deniz üssü Özü'nün (Rus.Oczakov) ise, Ruslar'ca tahrîbinden ve Odessa'nın parlamasından sonra, ehemmiyeti kalmadı. Bununla berâber "Ruten" denen Galiçyalı Ukraynalılar, Avusturya-Macaristan imparatorluğu tebeası idiler.

1917 ihtilâli üzerine Ukrayna Cumhûriyeti îlân edildi ve Müttefikler tarafından istiklâli tanındı. Hetman Skoropadskiy, cumhur başkanı oldu. Ukrayna milliyetçisi idi ve istiklâl istiyordu. Fakat monarşist olup, çara ve Romanovlar'a bağlı idi. Müttefikler'in desteğiyle Kızıl Ordu'yu Kiev ve Harkov'dan attı ve bunun için Ukrayna ordusunun başına bir Alman generalini getirdi(Eichhorn). Avusturya-Macaristan imparatorluğundaki bir bölge de yeni devlete katıldı. Polonya'yı himâye bahâsına Müttefikler desteklerini çekince, Ukrayna Cumhûriyeti, Kızıl Ordu'nun baskısına dayanamayarak, Sovyetler Birliği'ne katıldı. 1917 Alman işgaalinden sonra ülkenin tamâmı 1941-44'te yeniden Alman işgaaline uğradı. 1954'de Rusya Cumhûriyeti'nden alınarak Kırım eyâleti (adası), Ukrayna Cumhûriyeti'ne verildi (19.2.1954) (25.600 km^2, 1.540.000 n.=60). Bugün 25 eyâlettir.

1.11.1939'da 88.000 km^2 Polonya'dan alınarak Ukrayna'ya verildi ki şimdi 8.750.000 nüfuslu (1981) 6 eyâleti oluşturmaktadır. 28.6.1940'da Romanya'dan alınan Hotin ve Besarabya'da Akkermân ile İsmâîl yöreleri, Ukrayna'ya katıldı. 2.8.1940'da Romanya'dan yeniden 6.000 km^2'lik Kuzey Bukovina alınıp Ukrayna'ya verildi(bugün Çernovcy=Rom.Çernoviç eyâleti, 8.000 km^2, 992.000 n.=124). Nihâyet 29.6.1945'de Macaristan'dan 7.000 km^2'lik Rutenya (Karpatlar ötesi) alınıp Ukrayna'ya katıldı (bugün Trabskapazia (merkezi Uzgorod) eyâleti, 12.800 km^2, 1.180.000 n.=92).

3- BEYAZ RUSYA CUMHÛRİYETİ

207.600 km^2, 9.650.000 n., 46 yoğunluk (1981). 1959 nüfûsu 8.060.000. 6 eyâlet. Başkent Minsk 1.333.000 (1959'da 509.000). Gomel 413.000, Mogilev 320.000, Vitebsk 315.000. Rus.Belarusya. Demiryolu 5.510 km(78), dr. 33.000 (80), yüksek öğrenimde 337.300 talebe (80). 2.11.1939'da Polonya'dan 108.000 km^2 (4,8 milyon n.) alınarak Beyaz Rusya'ya katıldı ve ülke tam bir misli büyümüş oldu. Dil: Beyaz Rusca 7.971.000, Ukranca 415.000, Rusca 203.000, Lehce 1.004.000, Türkce (Tatar) 57.000. Dîn: Ortodoks 8.435.000, Katolik 1.004.000, Mûsevî 154.000, Müslümân (Sünnî-Hanefî) 57.000.

Bir Doğu Slav dili olan Beyaz Rusca, XIV. asırda Rusca'dan ayrı bir dil hâlini aldı. Bu asırda 1696'ya kadar Litvanya büyük-dukalığının resmî dili oldu ve XIV. asırdan îtibâren Litvanya'ya bağlandı, sonra Litvanya-Polonya birliğinde yaşadı. Lehce, Beyaz Rusca üzerinde derin te'sirler yaptı. Fakat Lehler ve Litvanlar, mezhebleri olan Katolik'liği halka kabûl ettiremediler. Polonya'nın bölüşülmesiyle ülke, Rusya'ya bağlandı. 1919'da ülkenin batısı Polonya'ya verildi. 1939 sonunda Rusya, yalnız bu bölgeyi değil, Lehler'le meskûn en batı bölgeyi de alarak Beyaz Rusya'ya verdi ve buradaki Leh nüfûsun büyük kısmı Polonya'ya çekildi. 6.1940-7.1944 arasında Alman işgaali yaşadı. Ukrayna ile Beyaz Rusya, Birleşmiş Milletler'de oy sâhibi üyeler olarak 1945'de kabûl edildiler.

Beyaz Rusca, Avrupa'da 9.738.00 ve Kuzey Amerika'da (A.B.D.) 60.000 kişinin anadilidir. Avrupa'da Sovyetler dışında Polonya'da 182.000 nüfus tarafından konuşulur. Sovyetler Birliği'nde Beyaz Rusya dışında Rusya Cumhûriyeti'nde 1.000.000, Ukrayna'da 402.000, Letonya'da 50.000, Litvanya'da 50.000 Beyaz Rus vardır.

Beyaz Rus tâbiri Orta Çağ'dan kalmıştır ve menşe' ve medlûlü bilinmiyor. 1917 ihtilâlinden sonra Komünist Ruslar'a "Kızıl Rus", çarcı Ruslar'a "Beyaz Rus" denmiştir. Bu ikinci Beyaz Rus tâbîrinin, Beyaz Rus milliyetiyle hiç bir ilgisi yoktur.

4- MOLDAVYA CUMHÛRİYETİ

33.700 km², 4.100.000 n., 122 yoğunluk. 1959 nüfûsu 2.880.000. Başkent Kişinev 551.000. Demiryolu 1.110 km. Dr. 12.000(79). Yüksek öğrenimde 100.900 talebe(80). 97 ilçeye bölünmüş 11 il. Dil: 2.665.000 Romence (Boğdan=Moldav lehcesi), 631.000 Ukranca, 476.000 Rusca, 3.000 Bulgarca, 325.000, Türkce (180.000 Tatar, 145.000 Gagauz). Dîn: 3.863.000 Ortodoks, 57.000 Mûsevî, 180.000 Sünnî-Ḥanefî Müslümân. Gagauzlar, Türkce konuşurlar, fakat Ortodoks'turlar.

Ülke, Besarabya'nın büyük kısmı üzerindedir(Dnyestr ile Prut arasındaki ülke). Ancak Basarabya'nın güneyi Ukrayna'ya verildiği için Karadeniz'le ilgisi kesilmiştir (Osmanlı'nın "Bucak" dediği Güney Besarabya). Buna karşılık bir mıkdâr Dnyestr'in karşı kıyısında şeridi olduğu için, Besarabya'dan da taşmaktadır. Ülke 1812'de Türkiye'den Rusya'ya geçmiş, 1919'da Romanya'ya verilmiştir. 28.6.1940'da Romanya'dan alınarak 2.8.1940'da Moldavya Sovyet cumhûriyeti olmuştur. Besarabya dışında kalan, Dnyestr'in doğusundaki şerit, 12.10.1924'te Ukrayna Cumhûriyeti'ne bağlı Moldavya muhtâr sovyet cumhûriyeti idi. 1940'da bugünki Moldavya oluşunca, bu topraklar da yeni cumhûriyete katıldı.

5- LİTVANYA CUMHÛRİYETİ

65.200 km², 3.420.000 n., 52 yoğunluk, 1959 nüfûsu 2.713.000, başkent Vilnius (Leh.Vilna) 511.000(1959'da 235.000), Kaunas (Leh. Kovno) 391.000(1939'dan önceki başkent), Klaipeda (Alm.Memel) 182.000. Toprak ve nüfus bakımından 15 sovyet cumhûriyeti içinde 11.'dir. Demiryolu 2.030 km. Dr. 13.000(79). Yüksek öğrenimde 139.100 talebe(80). Dil: 2.813.000 Litvanca, 263.000 Lehce, 292.000 Rusca, 50.000 Beyaz Rusca, 2.000 Türkce (Tatar). Dîn: 2.779.000 Katolik, 342.000 Ortodoks, 270.000 Protestan (Lüteryen), 27.000 Mûsevî, 2.000 Müslümân (Sünnî-Ḥanefî). Letonya'da da 214.000 Litvan vardır. Toplam Avrupa'da 3.035.000 ve Kuzey Amerika'da (A.B.D., az Kanada) 500.000 ve Dünyâ'da 3.535.000 Litvan mevcuddur.

Litvanlar'la Letonlar(Letler), 2 Baltık ırkını oluştururlar, Slavlık veyâ Finlik (Tûrânîlik)'le ilgileri yoktur. Hind-Avrupa kavimlerinin Avrupa kavimleri grubunun Baltık kavimleri şûbesindendirler. Litvanca'nın elimizdeki en eski mahsûlü 1547 târihlidir. Ancak XIX. asırda edebî ve millî dil olmuştur. X. asırda Slavlar tarafından bugünki ülkelerine sürülüp yerleşmiş kabîlelerdir. XIII. asır ortalarında bu kabîle şeflerinden Mindaugas(1239-1263), hem Alman Tötonlar'ın Katolik mezhebini kabûl etti, hem de Papa'dan büyük-dukalık tâcı aldı, ayni zamanda Litvanya'yı birleştirdi.

Sonra büyük-dukalık, Moğol istîlâsı ile dağılan Rus prensliklerinden Beyaz Rusya'nın tamâmını alıp Ukrayna'ya indi. 1386'da Litvanya büyük dukası, ayni zamanda Polonya kralı olarak iki devlet birleşti ve bu birlik XVIII. asrın sonlarına, Polonya'nın parçalanmasına kadar devâm etti. Litvanya büyük-dukalığı, resmî dil olarak Litvanca'yı değil, Beyaz Rusca'yı kullandı. Ancak XVIII. asırda Lehce, resmî dil oldu. XIX. asırda resmî dil olarak Rusca, Lehce'nin yerini aldı. Litvanca, halk dili olarak, edebî dil şeklinde gelişemedi. Letonya'nın güney yarısına da hâkim olan, zaman zaman Moğol ve Altınordu ve sonra Osmanlı'ya tâbî olan, çok def'a da onlarla savaşan Litvanya, Alman ve XIX. asırda Rus soylularınca toprakları işgaal edilmesine rağmen, Katolik olmasının da yardımıyle Batı'ya döndü. Latin harflerini kabûl etti ve Litvanca'yı canlandırdı. 12.1914'de Alman işgaali başladı ve 16.2.1918'de bir Alman prensi kral seçilerek müstakil Litvanya krallığı kuruldu. Ancak Almanlar yenilince 2.11.1918'da cumhûriyet oldu. 9.10.1920'de târîhî başkent Vilnius'u Leh ordusu işgal ve ilhâk edince, başkent Kaunas'a alındı. Ancak Almanya imparatorluğunun tamâmen Almanlar'la meskûn Memel limanı ve çevresi Litvanya'ya verildi (Memel Almanları, 1945'de Almanya'ya göçtüler). Cumhur başkanı Antonas Smetona, uzun müddet ülkeyi yönetti. 1925'de 55.688 km², 2.258.000 nüfuslu idi. 3.8.1940'da Rusya, 3 Baltık devleti arasında Litvanya'yı zorla ilhâk etti ve bir sovyet cumhûriyeti hâlinde Sovyetler Birliği'ne kattı. 3 Baltık devletinin Rusya'ca ilhâkını A.B.D., bugüne kadar tanımamıştır. Polonya'dan alınan Vilna yöresi (2.650 km²), Litvanya'ya verildi. Litvanya bugün, 3 Baltık ülkesi içinde toprak ve nüfus bakımlarından 1.'dir. 22.3.1939'da Almanya'ya verilen Memel de, 1945'de Litvanya'ya iâde edildi. Smetona (1874-1944=70), 4.1919'dan 6.1940 Sovyet işgaaline kadar ülkeyi 21 yıl cumhur başkanı sıfatıyle otoriter şekilde yönettikten sonra A.B.D.'ne iltieâ etti ve Cleveland'da öldü.

6- LETONYA CUMHÛRİYETİ

63.700 km², 2.520.000 n.(1981), 40 yoğunluk, 1959 nüfûsu 2.094.000, Litv.Latviya, 102 nâhiyeye bölünmüş 26 ilçe, 15 sovyet cumhûriyeti arasında toprakca 12. ve nüfusca 14., başkent Riga 860.000 (1925'de 378.000), Daugavpils (Rus. Dvinsk) 119.000, Liepâja 109.000. Demiryolu 2.460 km(78), dr. 11.000, yüksek öğrenimde 99.700 talebe(80). Dil: 1.490.000 Letce, 756.000 Rusca, 50.000 Beyaz Rusca, 214.000 Litvanca. Dîn: 1.100.000 Protestan (Lüteryen), 860.000 Ortodoks, 604.000 Katolik, 10.000 Mûsevî. Dünyâ'da 1.577.000 kişinin anadili Letce'dir (70.000'i Kuzey Amerika'da, A.B.D. ve az Kanada). Letler veyâ Letonlar, güney komşuları Litvanlar'la berâber, 2 Baltık ırkından birini oluştururlar. Ancak Litvanlar gibi Katolik değil, kuzey komşuları Estler(Estonlar) gibi Protestan'dırlar (ancak Estler, Baltık ve Hind-Avrupa ırklarından değil, Tûrânî Fin ırklarından biridir). Daha önce Katolik iken, XVI. asır ortalarında İsveç'in te'sîriyle Lüteryen Protestan olmuşlardır.

Ülke ortasından Drina ırmağı ile ikiye bölünür, kuzeye Livonya ve güneye Kurzeme (Alm.Kurland, Fr.Courlande)- denir. Baltık Denizi'nin geniş Riga Körfezi üzerindedir. 1500'e doğru kuzeyden inerek bugünki topraklarına yerleşmişlerdir. Livonya, İsveç krallığına ve Kurland ise, Litvanya büyük-dukalığına bağlanmıştır. Riga limanı, 1201'de bir Alman limanı hâline gelmişti. Sonra Litvanya-Polonya'ya katıldı. Ancak 1621'de İsveç, Riga'yı Polonya'dan aldı. 1710'da Riga'yı ve 1721'de Livonya'yı ele

geçiren ve Baltık'a çıkan Rusya, XVIII. asrın sonlarında da Kurland'a hâkim oldu (1795). Ancak Alman baronlarının elindeki çok geniş topraklar uzun müddet gene onlarda kaldı.

1915'de Almanlar ülkeye girdiler. 18.11.1918'de istiklâl ve 12.1919'da cumhûriyet îlân edildi: 65.791 km², 1.870.000 n.(1925). 5.8.1940'da dîğer 2 Baltık devleti ile berâber zorla Sovyetler Birliği'ne katıldı. A.B.D., bu ilhâkı günümüze kadar tanımadı. 1941-44 arasında Alman işgaalinde kaldı. 4.1927'de cumhur başkanlığına Gustav Semgals seçildi.

Letce, Litvanca bugün ölü bir dil olan Prusca ile berâber, 3 Baltık dilinden biridir. En eski yazılı metin 1585'den kalmadır. Önce Gotik alfabe ile yazıldı. XX. asırda Latin alfabesi kabûl edildi.

7- ESTONYA CUMHÛRİYETİ

45.100 km², 1.480.000 n., 33 yoğunluk, 59 nâhiyeye bölünmüş 15 ilçe, 1959 nüfûsu 1.196.000, Est. Eesti, Rus. Estonskaya, Fr.Estonie, başkent Tallin(eski Reval) 448.000, Tartu (eski Dorpat) 118.000. 970 km demiryolu, 6.000 dr.(79), yüksek öğrenimde 49.900 talebe (80) (Dorpat üniversitesi 1632'de kurulmuştur). Dil: 1.060.000 Estce, 366.000 Rusca, 21.000 Fince, 10.000 Letce. Dîn: 1.056.000 Protestan (Lüteryen), 366.000 Ortodoks, 45.000 Katolik, 13.000 Mûsevî.

Estler veyâ Estonlar, bir Fin kavmi, dolayısıyle Tûrânî olup, Letler ve Litvanlar gibi Baltık ırklarından ve Ârî değillerdir. Avrupa'da 1.067.000 ve A.B.D.'nde 60.000 Est vardır. Nüfus bakımından Sovyetler Birliği'ni oluşturan 15. cumhûriyetin sonuncusudur. Latin alfabesi ile yazılan Estce'den en eski metinler XVI. asır sonlarından kalmıştır. Önce Katolik, XVI. asırda İsveç'le berâber Protestan olmuştur. Baltık Denizi'nin güneyde Riga ve kuzeyde Finlandiya Körfezleri arasında yer alır. Doğuda Peipus Gölü, Rusya ile Estonya arasındadır. Letonya ve Litvanya gibi Beyaz Rusya ile sınırı yoktur. Güneyi Letonya(Livonya), kuzeyde Fin Körfezi karşısı Finlandiya'dır. Estler, Finler'le berâber Volga boylarında otururken (M.Ö. II. Bin), buradan kuzey-doğuya ve kuzeye dağılmışlar, Mîlâd sıralarında bugünki yurdlarına gelen Estler de, ayrı bir dil konuşmaya başlayarak Eston milliyetini oluşturmuşlardır. 1180'den îtibâren Almanlar tarafından Hıristiyan'laştırılmışlardır.

Hıristiyanlık zamânında Ruslar'ın başarısızlığına karşı, uzun mücâdeleler sonunda Almanlar, İsveçliler ve Danimarkalılar, Estonya'nın şurasını burasını istîlâ ettiler ve Estonyalılar'ın hürriyeti sonuna erdi. Nihâyet Alman Şövalyeleri 1346'da Danimarka'nın çekilmesi üzerine, ülkenin tamâmına hâkim oldular. XVI. asırda ve 1558'den îtibâren İsveç istîlâsı başladı. Polonya-Litvanya da güneyden ülkeye girdi. Sonunda 1629'da ülkenin tamâmı İsveç'in oldu. 1721'de Rusya'ya geçti. İsveç'in ülkeyi kalkındırmasına karşılık Rus yönetimi gerileme devri teşkîl etti. 1887'de, Almanca tedrîsât yapan Tartu (Dorpat) üniversitesi Rusca mecbûrî tedrîsâta başladı. 3.-11.1918'de Almanlar ülkeyi işgaal ettiler. 24.2.1918'de îlân edilen Estonya devletini tanıdılar. 5.1919'da cumhûriyet îlân edildi. Finlandiya ve İngiltere'nin desteğiyle Kızıl Ordu'nun taarruzları kırıldı. 1925'de Estonya Cumhûriyeti, J.Tönisson başkanlığında 45.221 km², 1.107.000 nüfuslu idi (Tallin 125.000). Ülkeyi bilhassa başbakan olarak Pats yönetti ve 4.1935'de cumhur başkanı seçildi. 6.8.1940'da Kızıl Ordu ülkeyi istîlâ etti ve 3 Baltık cumhûriyeti

arasında Estonya da Sovyetler'e bağlandı. A.B.D. bugüne kadar bu ilhâkı kabûl etmedi. İlhâkın ilk yılında Ruslar, 60.000 Eston'u tevkıyf edip öldürdüler (yalnız 13-14.6.1941 gecesi katliâmında 10.000'in üzerinde Eston milliyetçisi can verdi). 22.7.1941-22.9.1944 arasında ülkeyi Alınan orduları işgaal etti. Almanlar çekilirken 30.000 Eston, İsveç'e ve 33.000 Eston da Almanya'ya ilticâ etti. Kızıl Ordu ülkeye girince yeniden katliâm yaptı.

3 Baltık cumhûriyetinin yekûnu (Letonya + Litvanya + Estonya): 174.000 km^2, 7.420.000 n.(1981), 43 yoğunluk.

8- ERMENİSTÂN CUMHÛRİYETİ

Asya'da, Güney Kafkasya'da, denize çıkışı olmayan sovyet cumhûriyeti. Rus.Arminskaia. 29.800 km^2, 3.326.000 n.(1981), 112 yoğunluk, 1959 nüfûsu 1.786.000, başkent Yerevan (Tr.Revân) 1.088.000, Leninakan (Tr.Gümrü) 231.000. Demiryolu 710 km, yüksek öğretimde 57.600 talebe. Dil: 2.982.000 Ermenîce, 90.000 Rusca, 4.000 Kürdce, 200.000 Türkce (Âzerî). Din: 3.072.000 Ortodoks, 254.000 Müslümân. Ermenîler Gregoryen, Âzerîler çoğunlukla Şîî-Câ'ferî, Kürdler çoğunlukla Sünnî-Şâfi'î'dir.

Ermenîler, Hind-Avrupa ırklarının İran ırkları grubundandır. Yunan alfabesinden alınan, fakat harfleri kendine mahsûs olan Ermenî alfabesi, V. asırdan kalmadır. Bugünki Ermenistân, Ermenîler'in anayurdu değildir ve XIX. asrın ortalarına kadar bir Türk yurdu idi. XIX-XX. asırlarda her yerden gelen Ermenîler buraya yerleştikleri gibi, buradaki Türkler'i de ya katliâm ettiler, ya ülkeden sürdüler. Büyük Gökçe Göl'ün tamâmı Ermenistan'da kalır. Aras ırmağı ve onun Arpa çayı, Türkiye ile (Kars ili) sınır çizer. Kuzeyi Gürcistan, doğusu Âzerbaycan sovyet cumhûriyetleridir ve güneyi de Âzerbaycân cumhûriyetine bağlı Nahçıvan'dır. En güney-doğuda İran(Güney Âzerbaycân) ile de kısa bir sınırı vardır.

Dünyâ'daki Ermenîler 5.347.000 kadardır. Kıt'alara dağılış şöyledir: Asya'da 4.481.000, Avrupa'da 686.000, A.B.D.'nde ve az Kanada'da 160.000. Avrupa'da: 300.000 Sovyetler, 300.000 Fransa, 65.000 Türkiye, 10.000 İngiltere, 6.000 Bulgaristan, 5.000 İsviçre. Asya'da: 3.948.000 Sovyetler, 180.000 Lübnân, 261.000 Suriye, 60.000 İran, 10.000 Irak, 14.000 Küveyt, 5.000 Güney Kıbrıs, 3.000 İsrâil.

Sovyetler Birliği'ndeki 4.248.000 Ermenî'nin dağılışı şöyledir: 2.982.000 Ermenistân, 485.000 Gürcistân, 480.000 Âzerbaycân, 300.000 Avrupa Rusyası, 1.000 Türkmenistân.

Ermenîler'in eski târîhi ve devletleri, ilgili bahiste görüldü. 1917 Rus ihtilâlinden sonra bugünki Ermenistan oluşmaya başladı (Erm.Haikakan Sovetakan Sotsialistakan Respublika). 29.1.1920'de Ermenistan Cumhûriyeti'nde komünist rejim îlân edildi ve az sonra Sovyetler'e bağlandı. 1922-1936 arasında Güney Kafkasya Sovyet Cumhûriyeti'nin 3 üyesinden biri idi. 1936'da bu üç üye, ayrı ayrı müstakil ve kurucu cumhûriyetlere ayrılıp Sovyetler Birliği'ne üye yapıldı (Âzerbaycân, Gürcistân ve Ermenistân). Bugünki sınırlar, Millî Mücâdele'de Doğu Cebhesi'nde Kâzım Karabekir Paşa'nın kumandasındaki Türk ordusu ile Ermenî-Rus ordusu arasındaki savaştan sonra tesbît edildi ki, zâten Osmanlı-Rus sınırı idi (bugünki Ermenistân, XVI. asrın sonları ve

XVIII. asrın başlarında Osmanlı yönetiminde, fakat çok def'a İran yönetiminde idi, Revân Türk hanlığı otonomdu, XIX. asır başlarında Rus istîlâsına uğramış, ülke İran'dan alınmış ve otonom Türk hanlığı yıkılmıştı). Kâzım Karabekir, Kars'tan Ermenî ordusunu çıkarıp (30.10.1920) mütârekeye (6.11.) ve Gümrü anlaşmasına (3.12.1920) mecbûr etti.

9- GÜRCİSTÂN CUMHÛRİYETİ

Asya'da, Güney Kafkasya'nın batı kesiminde sovyet cumhûriyeti. 69.700 km², 5.025.000 n.(1981), 72 yoğunluk, 1959 nüfûsu 4.049.000. Büyük şehirler (parantez içinde 1959 nüfusları): başkent Tbilisi (Tr.Tiflîs) 1.105.000 (694), Kütais 207.000 (114), Batumi(Tr.Batum) 136.000(82), Suhumi (Tr.Sohumkal'a) 126.000(64). 1.420 km demiryolu, yüksek öğrenimde 85.500 talebe(80). Dil: Gürcî 3.612.000(Türk asıllı Müslümân, fakat Gürcî dili konuşan Acaralar dâhil), Ermenî 485.000, Abaza 131.000, Rus 375.000, Oset 166.000, Türk 280.000 (Âzerî). Dîn: Ortodoks 4.078.000, Müslümân 947.000 (Âzerîler'in çoğunluğu Şî'î-Câ'ferî, Osetler, Abazalar, Acaralar Sünnî-Hanefî).

Asıl Gürcistân 54.200 km², 4.045.000 n.(75)'dur. Şu 3 otonomi, Gürcistân'a bağlıdır: 1. Abaza Muhtâr S.S. Cumhûriyeti (Sohumkal'a) 8.600 km², 512.000 n.=60. 2. Acara Muhtâr S.S. Cumhûriyeti (Batum) 3.000 km², 370.000 n.=123. 3. Güney Oset Muhtâr Ârâzîsi (Tskhinvali 36.000) 3.900 km², 98.000=25. Gürcîler, Kafkas ırklarından biri ve en kalabalığıdır. Sovyetler'de Gürcistân dışında da 160.000 Gürcî vardır (Âzerbaycân Cumhûriyeti'nde). Ayrıca İstanbul'da 5.000, A.B.D.'nde 50.000 kadar Gürcî yaşar. Abazalar da bir Kafkas ırkıdır. Türkiye'deki Gürcîler, Müslümân'dır ve Türkce konuşurlar, Türk'leşmişlerdir. Kafkas kavimlerine Osmanlılar, İslâm dînini götürmüşlerdir. Abazalar ayni durumdadır. Dünyâ'da 106.000 kadar Abaza'nın (aslı Abhaz) anadilini muhâfaza ettiği hesaplanmıştır. Osetler ise eski Alanlar ve bir İran (Ârî) kavmidir, sayıları 586.000 kadardır.

Güney Kafkasya'da 3 cumhûriyetin toplamı (Ermenistân + Gürcistân + Âzerbaycân): 186.100 km², 14.701.000 n.=79(6.361.000'i Türk ve Müslümân)

Gürcistân'ın güneyi Türkiye (Artvin ve Kars illeri) ile sınırlıdır. Batısı Karadeniz, orta güneyi Ermenistân, doğusu Âzerbaycân, kuzey-doğusu Dağıstân, kuzeyi Kuzey Kafkasya'dır. Kuzeyde Kafkas Dağları sınırını çizer. Kura(Tr.Kür) ırmağı ülkenin ortasından geçer. Acaristân, güney-batıda, Artvin sınırında, Çoruh'un denize kavuştuğu kesimdir. Abhazistân, kuzey-batıda, Kafkas Dağları'nın etekleri ile Karadeniz arasındadır. Güney Osetistân ise, ülkenin orta kuzeyinde, Kafkas Dağları'nın güney yamacındadır. Kazbek tepesi (5.047 m) ülkenin kuzeyindedir.

Ülkenin eski târîhi ve Gürcî devletleri, ilgili bahiste ele alınmıştı. IV. asırda Ortodoks Hıristiyan'lığı Bizans'tan almışlardır. V. asırda Gürcî alfabesi oluşmuş ve elimizdeki ilk metinler yazılmıştır. Edebîyâtı olan tek Kafkas dili de Gürcîce'dir. Gürcistân (Rus.Gruzinskaya, Gürc. Sakartvelos), M.Ö. 1000 yıllarından beri Gürcîler'in yerleştiği ülkedir. Gürcistân krallık ve prenslikleri, uzun zaman Türk devletleri tâbiiyyetinde yaşamış, sonra İran Türk imparatorluğuna bağlanmıştır. Ancak ülkenin sâhilleri daha 1450'lerde Osmanlı'ya geçmiş, dağlık kısım ise XVI. asır sonlarından

itibâren Osmanlı idâresi yaşamış, umûmiyetle doğu kesim İran'a, batı kesim Türkiye'ye tâbî olmuştur. 1801'de Rus işgaali başladı: Ruslar, Osmanlı'ya tâbî Kartliya ve Kahetiya krallıklarını 1801'de, İmeretia krallığını 1810'da, Guria'yı 1829'da, Mingrelia'yı 1857'de, Svanetia'yı 1858'de, Abhaziya'yı 1864'de işgaal ederek, Gürcistân'ın fethini tamamladılar. Tiflîs, Güney Kafkasya eyâletinin (kral nâibliği) merkezi oldu ve buraya umûmîyetle bir grandük atandı. 1878'de Osmanlı'nın elinde kalan son parça, Batum da alındı(Acaristân). Hattâ 1878-1918 arasında Kars ve Artvin de Tiflîs'e bağlandı. 1872'de Ruslar, Tiflîs-Poti demiryolunu yaptılar. Ruslar'a karşı milliyetçi direnmeyi, edebîyât yoluyla Prens İlya Çavçavidze (1837-1907=70) teşkîlâtlandırdı. Gürcîler, muhâribdirler, fakat kıyıcı değillerdir. Kıyıcı olan Ermenîler, Doğu Anadolu ve Güney Kafkasya'da yalnız Türkler'e değil, Gürcîler'e karşı da eylemlere başladılar. Dîğer taraftan Müslümân olan Gürcüler (ki bunlardan Acara boyu zâten Gürcî'leşmiş Kıpçak Türkü'dür), Ortodoks Gürcîler derecesinde bile Rus hâkimiyetini istemiyorlar, Osmanlı devletini tercîh ediyorlardı (bâzı pâdişâhların, bu arada Modern Türkiye'nin kurucusu İkinci Mahmûd'un annesi, Gürcî asıllıdır).

26.5.1918'de sosyal demokrat Gürcistân cumhûriyeti îlân edildi. Bu günlerde Brest Litovsk muâhedesi ile Rusya, Batum, Artvin ve Kars'ı Osmanlı'ya geri verdi. 7.5.1920'de Moskova'da komünist rejim, Gürcistan'ın istiklâlini tanıdı. Ancak Ruslar kuvvetlenince, Kızıl Ordu, Gürcistân'a girdi ve 15.12.1922'de Gürcistan, Sovyetler'e katıldı. 10.1.1923'de Güney Kafkasya federe sovyet cumhûriyetinin 3 üyesinden biri oldu. 1936'da bu üç üye, ayrı ayrı "müstakil ve kurucu sovyet cumhûriyetleri" hâline getirildi. Gürcistân'a Kızıl Ordu'yu sokup istiklâline son veren Komünist liderler, ikisi de Gürcî olan Stalin ile Ordjonikidze'dir. Gürcî milliyetçileri imhâ edildi ve kiliseler kapatıldı. 5.12.1936'da Gürcistân müstakil ve kurucu cumhûriyeti, Âzerbaycân ve Ermenistân'dan ayrılıp tek başına kalınca, daha mûtedil bir iç politika tâkıybi mümkin oldu.

Sovyet Cumhûriyetlerinin Yönetimi

15 kurucu ve müstakil Sovyet cumhûriyeti, görünüşte, A.B.D.'ni oluşturan 50 devlet-eyâletten çok fazla otonomdur. Fakat gerçekte her şey Moskova'ya bağlıdır. Ayrı bayrakları, meclisleri, cumhur başkanları, başbakanları, bakanları mevcuddur ve her birinde mahallî dil, Rusca'nın yanında, resmî dildir. Öğretim ve yayın, mahallî dillerle yapılır. Devlet ve hükûmet başkanları, o cumhûriyetin ırkından bir komünist liderdir. Cumhur başkanı, o cumhûriyetin komünist partisinin genel sekreteri (yânî başkanı), o cumhûriyetin parti genel kurulu demek olan prezidyumunun başkanı ve devlet başkanıdır. Başbakan ise, bakanlar kurulu başkanıdır. 1980 yılı örnek alınırsa, 15 kurucu ve müstakil cumhûriyetin devlet ve hükûmet başkanları için şu liste verilebilir:

Rusya Cumhûriyeti: başkan M.A.Yasnov, başbakan M.S.Solomentsev, dış işleri bakanı F.E.Titov. Ukrayna: başkan K.M.Sytnik, başbakan A.P.Lyashko, dış işleri G.G.Shevel. Beyaz Rusya: başkan I.E.Poliakov, başbakan A.N.Aksyonov, dış işleri A.E.Guriniviç. Âzerbaycân: başkan K.A.Halîlov, başbakan A.İ.İbrâhîmov. Gürcistân: başkan P.G.Gilashvili, başbakan Z.A.Oataridze. Ermenistân: başkan B.E.Sarkisov, başbakan F.T.Sarkisian. Moldavya: başkan K.F.Ilyashenko, başbakan ve dış işleri I.I.Bodyul. Estonya: başkan I.G.Kebin, başbakan V.I.Klauson. Letonya: başkan

P.Y.Strautmanis, başbakan Y.Y. Ruben. Litvanya: başkan A.S.Barkauskas, başbakan J.A.Maniuşis. Kazakıstân: başkan S.B.Niyâzbekov, başbakan B.A.Aşimov. Türkmenistân: başkan A.M. Kılıçev, başbakan ve dış işleri B.Yazkulıev. Özbekistân: başkan İ.B.'Osmânhocaev, başbakan N.D. Hudâverdiev. Tâcikistân: başkan Mehmedullâh Holov, başbakan ve dış işleri N.Nâbîev. Kırgızistân: başkan S.İ.İbrâhîmov, başbakan A.S. Süyümbayev.

"Müstakil ve kurucu" tâbîr edilen 15 sovyet cumhûriyeti, Sovyetler anayasasına göre, istedikleri zaman, Sovyetler Birliği'nden ayrılmak hakkını hâizdiler. Bu anayasa maddesini Brejnev, kaldırmıştır. Bu maddenin, Varşova Paktı'ndan ayrılmak isteyen peyk devletleri teşvîk edeceği fikri hâkim olmuştur. Zîrâ Varşova Paktı üyeliğinden ayrılmak da yasaktır.

25.12.1991'de Sovyetler Birliği dağıldı ve 15 bağımsız devlete dönüştü. Ukrayna'da 1994'te Leonid Kravçuk yerine Leonid Kuçma başkan oldu.

1993 başında Türk cumhûriyetlerinde cumhur başkanları ve başbakanlar şöyle idi: Kâzakıstan: Nûrsultân Nazarbayev (1940) ve Sergey Teresçenko (1951); Kırgızistan: Asgar Akayev (1944) ve Dursunbek Çingişev; Tâcîkistan: İmâm-Alî Rahmânov (1952) ve Abdülmelik Abdullâhonov (1949); Türkmenistan: Sapar-Murâd Niyâzov (1940)(türkmenbaşı sanıyle ayni zamanda başbakan); Özbekistan: İslâm Kerîmov (1938) ve Abdülkaasim Mutalav (1947).

VII

TÜRK SOVYET CUMHÛRİYETLERİ

Rusya Cumhûriyeti'ne bağlı "muhtâr=otonom" denen Türk cumhûriyetleri, bir önceki bahiste görüldü(Tataristân, Başkurdistân, Dağıstân, Çuvaşistân, Yakutistân, Tuva). Bu 6 muhtâr cumhûriyet dışında Sovyetler Birliği, 6 da "müstakil ve kurucu" sovyet Türk cumhûriyeti ihtivâ eder. Bunların 1'i (Âzerbaycân), Güney Kafkasya'nın doğu kesiminde, Hazar Denizi batısında, 5'i ise şimdi "Sovyet Orta Asyası" denen Batı Türkistân'ı teşkîl etmek üzere, Hazarötesi'ndedir:

1-	Özbekistân	447.400 km²	-	16.700.000 n.=37
2-	Kazakıstân	2.717.300 km²	-	15.100.000 n.=6
3-	Âzerbaycân	86.600 km²	-	6.350.000 n.=73
4-	Tâcikistân	143.100 km²	-	4.150.000 n.=29
5-	Kırgızistân	198.500 km²	-	3.750.000 n.=19
6-	Türkmenistân	488.100 km²	-	2.980.000 n.=6

Toplam: 4.081.000 km², 49.030.000 n.=12. Bu nüfûsun 37.709.000'i Türk ve Müslümân, 11.321.000'i (% 21) Gayri Türk ve Gayri Müslim'dir. Âzerbaycân dışında yalnız 5 Orta Asya Türk Cumhûriyeti: 3.994.400 km², 42.680.000 n.(1981) = 11 (32.427.000'i Türk ve Müslümân).

10- ÂZERBAYCÂN CUMHÛRİYETİ

86.600 km², 6.350.000 n., 73 yoğunluk, 1959 nüfûsu 3.700.000. Şehirler: başkent Bâkû 1.645.000 (Sumgait banliyösü ile 215.000; 1959'da 968.000), Gence (Rus.Kirovâbâd, çarlık devrinde Yelizavetpol) 255.000. 1.880 km demiryolu, 105.200 yüksek öğrenim talebesi (80). Dil: Türk 5.210.000 (102.000 Osmanlı, 32.000 Tatar, gerisi Âzerî), Kürd 72.000, Gürcî 160.000, Ermenî 480.000, Rus 432.000. Dîn: Müslümân 5.282.000, Ortodoks 1.068.000. Müslümânlar, Şî'î-Câ'ferî, daha az Sünnî-Ḥanefî, Kürdler ise Sünnî-Şâfi'î'dir.

Asıl Âzerbaycân 76.700 km², 5.930.000 n.=77'dir. Şu 2 otonomi'yi ihtivâ eder: 1. Nahiçevan Muhtâr S.S. Cumhûriyeti 5.500 km², 260.000 n.=47 (Nahiçevan 40.000). 2. Karabağ Muhtâr Arâzîsi 4.400 km², 160.000 n.=36 (Stepanakert 36.000).

Âzerîler, Oğuz Türkleri grubundandır. Osmanlı(Türkiye) lehcesine en yakın Türk lehcesini konuşurlar. Oğuz Türkleri, ancak XV. asırda Osmanlı (veyâ Türkiye yâhûd Anadolu), Âzerî ve Türkmen diye 3 gruba ayrılmışlardır. Daha önce tek grup idiler.

Âzerîler'in yaşadığı Âzerbaycân, Kuzey ve Güney diye ikiye ayrılır. Kuzey Âzerbaycân bugün Sovyetler Birliği'nde bir cumhûriyettir, Güney Âzerbaycân ise İran'ın kuzey-batısını teşkîl eder. Güney Âzerbaycân, Türkiye ile sınırdaş olduğu hâlde, Sovyet Âzerbaycânı'nın Türkiye ile sınırı yoktur (sâdece Nahiçevan cumhûriyetinin Kars'ın Aralık ilçesi ile 12 km bir sınırı mevcuddur). İki Âzerbaycân'ı, Kura nehrinin Aras ırmağı böler. En güney-doğuda bir parça(Sâlyâne-Neftşâle-Lenkaran-Esterc yöresi), Aras'ın güneyinde kaldığı hâlde, Sovyet Âzerbaycânı'ndadır. Kura nehri ise Sovyet Âzerbaycânı'nı ortadan bölerek Âzerbaycân'dan Hazar'a dökülür. Kuzey, Kafkas Dağları'dır. Kuzey-doğuda Dağıstân, kuzey-batıda Gürcistân, batıda Ermenistân, güneyde İran'ın Âzerbaycân bölgesi, doğuda Hazar Denizi vardır. Bakû, Hazar'a doğru çıkıntı yapan Apşeron yarımadasının güney kıyısında limandır ve kuzey kıyısında banliyösü Sumgayt limanı yer alır. Kura kuzeyinde kalan ve Bakû'nun da bulunduğu, Dağıstân'a komşu bölgenin târîhî adı Şîrvân'dır. Aras'la Kura arasında kalan ve merkezi Gence olan bölgenin târîhî adı da Arrân'dır ve bugünki Ermenistân, bu bölgenin batı kesimi idi. Nahçevan ise güney kesimidir. Nahçevan bugün, İran'la Ermenistân arasında kalır, güneyde Aras'a yaslanır, asıl Âzerbaycan'la sınırı yok, fakat idârî bakımdan Âzerbaycân'a bağlıdır.

Kuzey Âzerbaycân, ilgili bahislerde görüldüğü üzere, İran Türk imparatorluklarına dâhil olmuştur. XVI. asır sonlarında Osmanlı yönetimine girmiştir. Burayı fetheden Özdemiroğlu Osmân Paşa, Hazar üzerinde bir Osmanlı filosu da kurmuş ve bu filo ile Türkistân'a teknik ve askerî yardım göndermiştir. Sonra Safevî Îrân, burayı Osmanlı'dan geri almış, XVIII. asırda bir müddet Osmanlı hâkimiyeti gene Hazar'a kadar dayanmıştır. Son def'a 1918'de IX. Orduy-ı Hümâyûn (Nûrî Paşa), Bakû'ya gitmiştir.

XIX. asırda Kuzey Âzerbaycân'ı Ruslar, İran'a tâbî mahallî Türk hanlıklarını yıkarak istîlâ etmişlerdir. İdârî bakımdan Tiflîs'e bağlamışlardır (Güney Kafkasya kral nâibliği). Ancak gene XIX. asırda Âzerî milliyetçi hareketi edebîyat yoluyla başlamıştır.

28.5.1918'de milliyetçi Müsâvât Partisi, Gence'de Âzerbaycân Cumhûriyeti îlân etmiş ve bu müstakil devletin merkezi az sonra Bakû'ya götürülmüştür. 2 yıl yaşayan bu devlet, 28.4.1920'de Sovyetler'ce ilhâk edilmiş, önce Güney Kafkasya Sovyet federasyonunun üç üyesinden biri ve 5.12.1936'da bugünki "Azerbaycan Sovyet Sotsialistik Respublikası" adıyle Sovyetler Birliği'nin 15 üyesinden biri olmuştur.

1918-1920 arasında 1 yıl, 11 ay, 1 gün devâm eden müstakil Âzerbaycân Cumhûriyeti, son Türk devletlerinden biridir. Cumhûriyet rejimini de T.C.'nden 5,5 yıl önce uygulamıştır.

Osmanlı ordusu Bakû'da 2 ay, 2 gün kaldı (15.9.-17.11.1918). Gence'ye ise 2.6.1918'de giren Nûrî Paşa, Bakû'dan Gence'ye çekildi. Âzerbaycân Cumhûriyeti, gerek Türkiye, gerek Komünist Rusya, gerek Müttefikler tarafından müstakil devlet tanınmıştı. Önce Mehmed Emîn Resûl-zâde (28.5.1918), sonra Alî Merdân Topcubaşı, cumhur başkanı, önce Feth-'Alî Hânhoyskiy, sn. Nesîb Bey Yûsufbeyli, başbakan oldular.

İran yönetimindeki Güney Âzerbaycân'da da böyle bir Türk cumhûriyeti, merkezi Tebrîz olmak üzere kuruldu. 2.8.1906'da İran imparatorluğunda meşrûtiyetin îlânında Âzerîler, en büyük rolü oynamışlardı. Birinci Cihân Harbi'nde Osmânlı Türk ordusu, İran Âzerbaycânı'na da girdi. Tebrîz, Osmânlı ordusunca kurtarıldı. İstanbul'la irtibatlı olarak Şeyh Mehmed Hıyâbânî, 20.12.1920'de Tebrîz'de "Âzâdistân" adıyle Âzerî Türk devletinin istiklâlini îlân etti. 5.9.1921'e kadar 8 ay, 16 gün süren bu devlet, Rızâ Hân'ın (Rızâ şâh Pehlewî) kumandasındaki İran-Rus ordusu tarafından ortadan kaldırıldı, kendini şiddetle savunan Tebrîz yakılıp yıkıldı, halk katliâm edildi ve Hıyâbânî îdâm edildi.

10.1928'de Tebrîz'de istiklâl için bir ihtilâl oldu, kanlı şekilde bastırıldı. İkinci Cihân Harbi sonunda, bu def'a Rusya'nın desteğiyle yeniden bir Âzerbaycân devleti Tebrîz'de îlân edildi. Bu devlet de A.B.D. desteğiyle İran tarafından ortadan kaldırıldı. Güney Âzerbaycân'da istiklâl fikri hâlâ kuvvetlidir.

11- TÜRKMENİSTÂN CUMHÛRİYETİ

488.100 km^2, 2.980.000 n., 6 yoğunluk, 5 il, 1959 nüfûsu 1.520.000. Sovyet Türk cumhûriyetlerinin Kazakıstân'dan sonra toprakca en büyüğü, fakat en az nüfuslusudur. Şehirler: başkent 'Aşqâbâd 330.000(1959'da 170.000), Çârcûy 154.000, Merw 80.000, Nebit-Dağ 74.000, Krasnovodsk 62.000. 2.120 km demiryolu, yüksek öğrenimde 11.000 talebe(80). Dil: 2.479.000 Türk(2.069.000 Türkmen, 255.000 Özbek, 86.000 Kazak, 43.000 Tatar, 26.000 Âzerî), 140.000 Fars, 355.000 Rus, 5.000 Ukran, 1.000 Ermenî. Dîn: 2.619.000 Müslümân (Âzerîler dışında Sünnî-Hanefî), 361.000 Ortodoks.

1881'de müstakil bir devlet iken Rusya'ya katılan Türkmenistân, Oğuz grubundan olan Türkmenler'le meskûndur. Bütün Türkistân'da Oğuz grubundan olan yerli Türkler, Türkmenler'dir. Âzerbaycân'ın Hazar Denizi güneyinde karşı sâhilidir. Hazar Denizi'nin güney-doğu dörtte bir kıyısı, Türkmenistân sâhilleridir. Fakat 6 Sovyet Türk cumhûriyetinin de açık denize çıkışı yoktur. Güney-batı İran (Horâsân), güney-doğu Afganistân (Güney Türkistân)'dır. Kuzey ve doğuda Kazakıstan, Karakalpakıstân ve Özbekistân'la çevrilmiştir. Karakum Çölü, ülkenin büyük kısmını kaplar. Doğuda Amu Deryâ, Türkmenistân-Karakalpakıstân sınırını çizdikten sonra Türkmenistân içine girer. Aşkabad, orta güneyde, İran sınırı üzerindedir. Sultân Sancar'ın taht şehri ve türbesini ihtivâ eden târîhî Türk şehri Merv, güney-doğudadır ki, burası târîhî Horâsân ülkesinin en kuzeyini teşkîl eder. Sancar'ın dedesi Sultân Alp Arslan da Merv'de yatmaktadır.

Ülke, 1881'e kadar Türk devletlerince yönetildikten sonra Ruslar'ca işgaal edilmiştir. Bugünki Türkmenistân'ın Çârcûy ili, 1920'ye kadar Buhârâ hânlığına ve kuzey kısmı da Hıyve hânlığına bağlı idi. 5.1925'de Sovyetler Birliği'ne kurucu cumhûriyet olarak üye oldu.

12- ÖZBEKİSTÂN CUMHÛRİYETİ

447.400 km², 16.700.000 n., 37 yoğunluk, 1959 nüfûsu 8.113.000, 11 il, % 40 şehirli, 3.390 km demiryolu, yüksek öğrenimde 272.900 talebe (80). 1954'de 7.850.000 nüfuslu olan Özbekistân bugün, 6 Türk sovyet cumhûriyeti arasında nüfus bakımından 1. ve bütün 15 sovyet cumhûriyeti arasında Rusya ve Ukrayna'dan sonra 3. olmuştur. Başkent Taşkent de Sovyetler Birliği'nin 4. büyük şehri ve İstanbul'la Ankara'dan sn. Dünyâ'nın 3. by.Türk şehridir. Şehirler(parantez içinde 1959 nüfusları): Taşkent 1.940.000(911), Semerkand 580.000(195), Buhârâ 240.000(69), Endicân 245.000 (129), Nukus 120.000, Nemengan 245.000, Fergana 230.000, Hokand 160.000.

Asıl Özbekistân 218.800 km², 15.720.000 n., 72 yoğunlukdur. Karakalpakıstân muhtâr cumhûriyeti (165.600 km², 980.000 n., 6 yoğunluk) (merkez Nukus), Özbekistân'a bağlıdır. Özbekistân nüfûsunun yarısı, Fergana'yı oluşturan 4 ilde yaşar (Endicân, Hokand, Nemengan, Fergana).

Dil: 13.600.000 Türk(11.560.000 Özbek, 740.000 Tatar, 700.000 Kazak, 340.000 Karakalpak, 160.000 Kırgız, 100.000 Türkmen), 1.000.000 Fars, 1.700.000 Rus, 400.000 Ukran. Dîn: 14.600.000 Müslümân (Sünnî-Hanefî), 2.100.000 Ortodoks. Tatarlar ülkenin yerlisi olmayıp, son yıllarda Tataristân'dan ve başka Sovyet ülkelerinden gelip Özbekistân'a yerleşen Türkler'dir.

Özbekistân, târîhî Mâverâünnehr ülkesinin (Sır Deryâ ile Amu Deryâ arası) en büyük kısmını kaplar. Karakalpakıstân, ülkenin kuzey-batıdaki kısmı, eski Hıyve ve Harzem'dir. Geniş ölçüde Kızılkum Çölü ile kaplıdır. Büyük Aral gölü -ki Hazar hâric Asya'nın en büyük gölüdür- güneyi Karakalpakıstân, kuzeyi Kazakıstân'da kalmak üzere bölüşülmüştür. Amu Deryâ'nın Aral güneyindeki deltası, Karakalpakıstân'da kalır. Özbekistân'ın bütün kuzeyinde Kazakıstân yer alır. Batısı Türkmenistân, kuzey-doğusu Kırgızistân, güney-doğusu Tâcikistân'dır. Güneyde Afganistân (Güney Türkistân) ile kısa bir sınırı da vardır.

Ruslar, Fergana vâdîsinin büyük kısmını Özbekistân'da, fakat birer parçasını da Kırgızistân ve Tâcikistân'da bırakacak şekilde vâdîyi parçalamışlardır. Fergana vâdîsi, üç tarafı dağlarla çevrili, yalnız batıdan, Özbekistân tarafından açık bu küçük ülke, Dünyâ'nın en yoğun Türk nüfûsunun bulunduğu yerlerden biridir.

Özbek lehcesi, klasik Çağatay lehcesinden iner. Asrımıza kadar edîbler, eserlerini Çağatay lehcesi ile yazmış, bu lehce ile şiir söylemişlerdir. Çağatay lehcesinin halk arasında konuşulan şekli diye târîf edilebilir. Tabîatiyle Arab harfleriyle yazılı büyük bir edebîyâtı vardır ki, Osmanlı(Türkiye) edebîyâtından sonra en zengin Türk edebîyâtıdır, Âzerî edebîyâtı üçüncü gelir.

Özbekler, XV. tam mânâsıyle XVI. asırda oluşmuş bir Türk boyudur. Geniş ölçüde Altınordu sâhasından, kuzeyden ve kuzey-batıdan, Volga ve Ural boylarından, Kazak bozkırlarından akan Türkler'in, medenî, yerleşik, yüksek kültürlü, Çağatay edebî dili konuşan yerli Mâverâünnehr Türkleri ile karışmasıyle oluşmuştur. Türk'leşmiş Moğol kanı, pek çok Orta Asya ve Türkistân Türk kavminde olduğu gibi, Özbekler'de de fazlacadır. Mendel kanunlarına göre koyu ten açık tene, koyu göz açık göze, koyu saç açık saça, kısa boy uzun boya, çekik göz düz göze, elmacıklı yüz düz yüze baskın (dominante) olduğu için, bir çok Türkistân boyu, bilhassa XIII. asır Moğol istîlâsından

sonra, Moğollar'la karışmak sûretiyle, Batı(Oğuz) Türk tipinden farklı hâle gelmişlerdir. Aslî Türk tipi kumral ve açık (elâ, yeşil, çakır) renk gözlü, uzuna yakın orta boylu, açık ve ince tenli olduğu hâlde, bu vasıflar, bir çok Avrupa ırkında da son asırlarda açıkça müşâhede edildiği üzere, gittikce azalmıştır.

Özbekler bugün çok kalabalık bir Türk boyu hâline gelmişlerdir. 11.560.000'i Özbekistân'da, 1.010.000'i Tâcikistân'da, 460.000'i Kırgızistân'da, 350.000'i Kazakıstân'da, 255.000'i Türkmenistân'da Sovyetler Asyası'nda 13.635.000 Türk, Özbek lehcesi konuşur. Ayrıca Afganistân'ın kuzeyi demek olan Güney Türkistân'da da en mühim Türk kitlesini Özbekler oluşturur. 1984'te Dünyâ'daki Özbek nüfûsunun 20 milyona çok yaklaştığını söylemek mümkündür. Çoğalma nisbetleri (taux de croissance) de hârikulâde yüksektir.

Ruslar bu ülkeye XIX. asrın 2. yarısından îtibâren müdâhaleye başladılar. Ülkeyi Hıyve, Buhârâ ve Hokand Türk hanlıkları(krallıkları), aralarında paylaşmışlardı ve yalnız bugünki Özbekistân'a değil, Kırgızistân, Tâcikistân, Türkmenistân ve Güney Kazakıstân'a da hâkimdiler. l. cildimizde Türkistân bahsinde anlatıldığı ve görüldüğü üzere, 1860'lardan îtibâren Ruslar, Mâverâünnehr'in fethine başladılar. Taşkent'i aldılar. Buhârâ ve Hıyve hanlıklarını tâbî devlet hâline getirdiler. Hokand hanlığını ise tamâmen ortadan kaldırıp (1876) Fergana'yı elde ettiler. 1881-84'de Türkmenistân'ı kopardılar. Semerkand ve yöresini Buhârâ hanlığından alıp ilhâk ettiler. 1884'de küçültülmüş ve tâbî Buhârâ ve Hıyve hânlıkları dışında bütün Batı Türkistân, Rusya sömürgesi olmuştu. Buhârâ ve Hıyve'nin otonomileri ve Türk hânedânları, 1920'ye kadar devâm etti. 1920'de komünizm hâkim oldu ve îlân edilen türk cumhûriyetlerinin ilhâkı işlemi başladı. 5.1925'de Özbekistân, kurucu ve müstakil sovyet cumhûriyeti olarak Sovyetler Birliği üyesi oldu. Bugün bütün Sovyetler Birliği pamuk ürününün % 67'si, pirincin % 50'si Özbekistân'dan elde edildiği gibi sanâyî de kurulmuştur. Mâdenler de zengindir. Geleneksel hayvancılık ileridir (1979'da 8,1 milyon koyun, 3,2 milyon sığır).

Devletin resmî ve Türkce adı "Uzbekistan Sovyet Sotsialistik Respublikası"dır. Arab harflerinin yerini komünist ihtilâlinden sonra Latin harfleri, sonra Kiril alfabesi almıştır. Rusya dışı Özbek Millî hareketinin yayın organlarında Özbek Türkcesi, Latin alfabesi ile yazılmakta ve Türkiye Türkleri'nce kolayca anlaşılmakta, Arab ve Kiril harfleri kullanılmamaktadır. Edebî dilde Farsca'nın ve dînî ilimlerde -Buhârâ ve Semerkand'ın çok ünlü medreseleri ile- Arabca'nın te'sirleri çok hafiflemiş, buna karşılık Rusca'dan ve Rusca yoluyle Batı Avrupa dillerinden hayli kelime girmiştir. Âzerî dilinde ve edebîyâtında İstanbul şîvesi, basını ve edebîyâtının te'sirlerinin çok ağır olmasına karşılık, bu te'sirler Özbekce'de, Tatarca'da olduğundan bile azdır.

13- TÂCİKİSTÂN CUMHÛRİYETİ

143.100 km², 4.150.000 n.(1981), 29 yoğunluk, 1959 nüfûsu 1.982.000, 29 il, 603 km demiryolu, yüksek öğrenimde 12.500 talebe(80). Başkent Düşenbe 540.000 (1959'da 224), Leninâbâd 140.000, Horog 20.000. Asıl Tâcikistân, 79.400 km², 4.015.000 n., 51 yoğunluk teşkîl eder. 63.700 km², 135.000 n.(2), Bedahşân muhtâr Ârâzîsi'nde yaşar ki bu nüfûsun % 83'ü Tâcik, % 11'i Kırgız ve % 6'sı dîğer kavimlerdir, merkezi Horog'dur.

Dil: Farsca 2.445.000, Türkce 1.195.000(1.010.000 Özbek, 95.000 Tatar, 60.000 Kırgız, 20.000 Türkmen, 10.000 Kazak), Rusca 410.000, Ukranca 100.000. Dîn: Müslümân (Sünnî-Ḥanefî) 3.640.000, Ortodoks 510.000. Tatarlar, dîğerleri gibi ülkenin yerlisi değil, son yılların göçmenleridir. Tâcikler, Farsca konuşmakla berâber, esas bakımdan Türk asıllıdırlar, çoğu Türkce'yi de anlar ve zâten Şîî değil, Sünnî'dirler.

Tâcikistân, Batı Türkistân'ın güney-doğu ucudur. 7.495 metreye kadar yükselen (Alay Dağları) dağlık bir bölgedir ve güney kısmı Pamir (Tr.Karategin) denen bölgedir. Târîhî Bedaḫşân, bu bölgeyi içine alır. Kuzeyde Fergana vâdîsinin bir parçası, Özbekler'le meskûn olmasına rağmen, vâdîyi parçalamak için, Ruslar'ca Tâcikistân'a verilmiştir. Güneyde Amu Deryâ, Afganistân ile Tâcikistân'ı ayırır. Doğu, Doğu Türkistân yânî Çin'dir. Kuzey ve batıda ise Özbekistân vardır. Kuzey-doğu sınırı boyunca Kırgızistân uzanır. Leninâbâd, Fergana vâdîsindedir. Düşenbe, batıda Özbekistân sınırına ve Semerkand'a yakındır, Stalin devrinde adı bir ara Stalinâbâd olmuştur.

Tâcikistân'a Ruslar, Türk hanlıklarından alarak, XIX. asrın son çeyreğinde ve en son Pamir'deki Türk beyliğine 1895'de hâkim olmuşlardır. Rusya'nın Hindistân ile sınırı olmaması ve İngiltere ile burun buruna gelmemesi için Pamir'le Keşmîr arasındaki dar şerit, Afganistân'da bırakılmıştır. Önce Özbekistân'a bağlı olan ülke, 5.12.1929'da müstakil bir kurucu sovyet cumhûriyeti hâline getirilerek Sovyetler Birliği üyesi yapılmıştır. Devletin resmî adı da Türkce değil, Farsca olarak Respublika-i Sovyet Sotsialistî-i Tôcikistân yapılmıştır.

14- KIRGIZİSTÂN CUMHÛRİYETİ

198.500 km^2, 3.750.000 n., 19 yoğunluk, 1959 nüfûsu 2.063.000, 3 il, 370 km demiryolu, yüksek öğrenimde 13.400 talebe(80). Başkent Pişpek (eski Frunze) 580.000 (1959'da 217), Oş 180.000 (Fergana vâdîsinde). Dil: 3.147.000 Türk(2.530.000 Kırgız, 460.000 Özbek, 76.000 Tatar, 37.000 Uygur, 34.000 Kazak, 10.000 Türkmen), 30.000 Fars, 450.000 Rus, 113.000 Ukran. Dîn: 3.187.000 Sünnî-Ḥanefî Müslümân, 563.000 Ortodoks. Tatarlar, son yılların göçmen Türkler'i, dîğer boylar, ülkenin yerlisidir. Fergana vâdîsinin en doğusu, Özbekler'le meskûn olduğu hâlde, Kırgızistân'a verilmiştir. Kırgızlar, kuzey-doğudan gelip buraya yerleşmiş, kadınları çok câzib bir Türk boyudur. Kırgızistân dışında Türkistân'ın bir çok yerinde de Kırgızlar'a tesâdüf edilir, Güney Türkistân'da da(Afganistân) mevcuddur.

Doğuda Doğu Türkistân(Çin), kuzeyde Kazakıstân, batıda Özbekistân, güneyde Tâcikistân ile çevrilmiştir. Isık Gölü, ülkenin kuzey-doğusunda ve içindedir. Sır Deryâ'nın Nârin çayı, ülkenin ortasından geçer. Çok dağlıktır.

Resmî adı Kırgız Sovyetik Sotsialistik Respublikası'dır. XIX. asır sonlarına doğru Ruslar'ın eline geçti. Önce Kazakıstân'a bağlandı. 12.1936'da müstakil cumhûriyet îlân edilerek Sovyetler Birliği'ne kurucu üye yapıldı. Ülkenin büyük kısmını Tanrı Dağları (Çince: Tiyenşan Dağları) kapladığı için ekonomi, hayvancılığa dayanır.

15- KAZAKISTÂN CUMHÛRİYETİ

2.717.300 km^2, 15.100.000 n., 6 yoğunluk, 1959 nüfûsu 9.301.000, 17 il, 14.160 km demiryolu, yüksek öğrenimde 251.000 talebe(80), resmî adı (Kazak

Türkcesi) Kazak Sovietik Sotzialistik Respublikası. Ural batısında kalan küçük bir parçası, Avrupa kıt'asındadır. Batı Türkistân'ın kuzey bölümünü oluşturur. Şehirler: başkent Almatı (Rus. Alma Ata) 980.000 (1959'da 455), Karaganda 590.000(398), Çimkent 350.000, Semipalat 295.000, Üst-Kamenogor 290.000, Petropavlovsk 220.000, Aktübe(Aktepe) 210.000, Cambul 285.000, Pavlodar 300.000, Kustanay 185.000, Kızıl Ordu 180.000, Uralsk 180.000 (bu şehir, Avrupa kıt'asında kalır).

Dil: 7.626.000 Türk(6.391.000 Kazak, 350.000 Özbek, 350.000 Tatar, 200.000 Kırgız, 193.000 Uygur, 100.000 Türkmen, 80.000 Âzerî, 56.000 Döngen (bunlar Türkce'nin yanında Çince konuşurlar), 7.000 Karaim(Mûsevî Kırımlı Türk); 755.000 Fars, 5.844.000 Rus, 875.000 Ukran. Dîn: 8.475.000 Müslümân, 6.625.000 Ortodoks, 7.000 Mûsevî. Müslümânlar, Sünnî-Ḥanefî, yalnız bir kısım Âzerîler Şî'î-Câferî'dir.

Kazaklar, son zamanlara kadar göçebe, hayvancı, üstün süvârî, Avrupa'dan Hazar kuzeyinden gelmiş ve Ruslar'ca sürülmüş Türkler'le beslenen, XV. asırda oluşmuş bir Türk boyudur. Ülkedeki Tatar ve Âzerî Türkleri ile Ruslar ve Ukranlar, ülkenin yerlisi değil, son asrın göçmenleridir. Çok az Tatar, yerlidir ve eski asırlardan gelmedir. Ruslar, Kazakıstân kuzeyine XIX. asırda yerleşmeye başlayarak, XX. asırda kuzey kesimlerinde ekseriyet elde etmişlerdir.

4 Türkiye büyüklüğünde olan Kazakıstân, soğuk, uçsuz bucaksız bir bozkırdır. Güneyde ancak 41° arzından başlar(İstanbul hizâsı). Ama kuzeyde 55° arzına kadar çıkarak 14° kuzeye yükselir. Batıdan doğuya doğru ise 42° kat' eder. Güneyde Türkmenistân, Karakalpakıstân ve Özbekistân, Kırgızistân ile çevrilmiştir ve Asya'nın en büyük gölü Aral'ı, Karakalpakıstân ile paylaşır. Doğusunda Çin'e âid Doğu Türkistân'ın Cungarya denen kuzey bölgesi yer alır. Moğolistan'la Kazakıstân sınırları biribirine pek çok yaklaşır, fakat temâs etmez. Kuzeyi Batı Sibirya'dır. Kuzey-doğusunda Orta Sibirya'nın Altaylar bölgesi yer alır. Kuzey-batısı ise Avrupa Rusyası'nın Orenburg, Volgagrad, Astırhân eyâletleridir. En kuzey-batı Hazar Denizi'dir. Hazar'ın kuzey-doğu dörtte bir sâhilleri Kazakıstân'ındır. En batıda sınır, Volga deltasının doğu kıyısına değer. Ural nehrinin batısında kalan, dolayısıyle Avrupa kıt'asına dâhil bulunan Hazar'ın kuzeyindeki deniz seviyesinden alçak büyük arâzî, Kazakıstân'a âiddir. Güney Ural Dağları'nın en güney etekleri de kuzey-batıda Kazakıstân'a temâs eder. Çok seyrek yerleri dağlıktır. Büyük Balkaş Gölü, Kazakıstân'ın doğusunda, toprakları içindedir. Bunun doğusunda Ala ve Zaysan gölleri, kuzeyde Tengiz(Osm.Deniz) Gölü zikre değer. Sır Deryâ, ülkenin güneyini sulayarak ülke içinde Aral'a dökülür. Obi'nin büyük İrtiş ve İşim kolları da ülkeden kaynar.

Kazakıstân'ın XIX. asırda bölge bölge Ruslar'ca işgaalinin târîhi için, I. cildde Türkistân bahsine ve bu Rusya bahsinde Rusya'nın genişlemesine âid satırlara bk. XIX. asrın ilk 3 çeyreğinde Rusya, ülkenin tamâmına hâkim olmuştu. Kazaklar, Özbekler gibi büyük yerleşik kültüre sâhib bulunmuyorlardı. Rus işgaalinde çok kırılmışlar, en son Stalin, Kazaklar'ı aç bırakıp imhâ ederek milyonlarcasını ortadan kaldırmış, topraklarına Ruslar'ı iskân etmiştir. Rus Türkistânı'nın muhtâr bir parçasını teşkîl ederken, 5.12.1936'da müstakil cumhûriyet yapılıp kurucu üye olarak Sovyetler Birliği'ne alındı. 16,8 milyon ton tahıl(78) ve 43,2 milyon koyun, 8 milyon sığır(79) ile Kazakıstân, Rusya'nın büyük yiyecek anbârı olduğu gibi zengin mâdenleri de vardır. Toprakları, büyük nüfûsu barındırmaya ve beslemeye yeter. Türkiye'nin 4 misli topraklarında, Türkiye nüfûsunun 3'de 1'inden az bir nüfus yaşamaktadır.

Bibliyografya

E.E.Golubinskiy, *İstoriya Russkoy Cerkvi*, 2 c., Moskova, 1900-1; N.de Baumgarten, *Généalogie des Rurikides, Orient. Christiana*, XI, 1927, no.35, 5-94 ve XXXV, 1934, no.94, 5-150; Michel de Taube, *Rome et la Russie avant l'Invasion des Tatars*, Paris 1947; G.Vernadskiy, *A History of Russia, I: Ancient Russia*, New Haven 1944; *II: Kievan Russian*, New Haven 1948; Samuel Hazzard Cross ve Olgerd P.Sherbowitz-Wetzar nş. ve trc., *The Russian Primary Chronicle, Laurentian Text*, Cambridge/Mass., 1953; Oçerki İstorii S.S.S.R., *Drevnyaya Rus'*, Moskova 1953; *The Cambridge Mediaeval History*, 9 c., 1911-36; Ernest Lavisse ve Alfred Rambaud, *Histoire Générale du IVe Siècle à Nos Jours*, 12 c., Paris, 1893-1901; Charles Diehl, Oeconomus, Guillard ve René Grousset, *L'Europe Orientale de 1081 à 1453, Histoire du Moyen Age, IX-I*, Paris 1945; H.Pirenne, Renaudet Augustin ve Edouard Perroy, *La Fin du Moyen Age, I: 1285-1453*, Paris 1931; A.Hauser ve A.Renaudet, *Les Débuts de l'Age Moderne*, Paris 1929; Karl Hopf, *Atlas Généalogique Historique*, 9 c., Gotha 1857; M.-N.Bouillet, *Atlas Universel d'Histoire et de Géographie*, Paris, 2: 1872; Gaston Sirjean, *Encyclopédie Généalogique des Maisons Souveraines du Monde*, Paris, 1959 v.dd.; S.Stockvis, *Manuel d'Histoire, de Généalogie et de Chronologie de Tous les Etats du Globe*, 3 c., Leiden, 1888-91; *Almanach de Gotha*'lar; *Genealogisches Handbuch der Fürstlichen Häuser*, IV, Glücksburg 1956; R.Lane Pool, *Historical Atlas of Modern Europe from The Decline of the Roman Empire*, Oxford, 1886-1902; S.G.Bartholomew, *Literary and Historical Atlas of Asia*, Londra 1913; S.M.Tompson, *An Historical Geography of Europe*, Oxford 1929; G.East, *An Historical Geography of Europe*, A.Vaillant trc., *Géographie Historique de l'Europe*, Paris 1939; N.M.Karamzin (Kara-Mîrzâ, Türk asıllı), *İstoriya Godudartsva Rossiyskago* (1612'de kalır), 12 c., Petersburg, 1818-26, Alm.trc.Riga, 1823 v.dd., Fr.trc.St.Thomas, Jauffret ve de Piroff, *Histoire de l'Empire de Russie*, 11 c., Paris, 1819-26, başka baskıları da var; S.M.Slov'yev, *İstoriya Rossii Sdrevneyskich Vremen* (1772'de kalır), 29 c., Petersburg, 1851-79, 2: 1897; Philipp Stahl ve Ernst Hermann, *Geschichte der Russland*, 7 c., Gotha, 1832-66(I: 1224 Moğol istîlâsına kd., 1832; II: 1224-1505; III: 1505-1682, 1846); Alfred Rambaud, *Histoire de la Russie*, Paris, 7: 1918; S.F.Platanov, Petersburg 1910, Alm.trc.A.Luther ve Ebis Meyer, Leipzig 1927, Fr.trc. *Histoire de la Russie des Origines à 1918*, Paris 1929; O.Kljutchewsky, 5 c., Moskova, 1916-21, İng.trc. Howarth, *A History of Russia*, 5 c., 1911-31, Alm.trc.F.Braun ve R.V.Walter, 4 c., Stuttgart, 1925-26; K.Stahl, *Geschichte Russlands*, 3 c., Berlin, 1923-35; P.Milioukov, Charles Seignobos ve L.Eisemann, *Histoire de Russie*, 3 c., Paris, 1932-33; M.Khuruşçevskiy, *Ukrayna Târîhi* (Ukranca), 9 c., Kiev, 1904-31; A.M., *Abrégé d'Histoire d'Ukraine*, Paris 1916; A.M., *History of Ukraine*, New Haven 1941; D.Doroşenko, *Ukrayna Târîhinin Umûmî Hatları* (Ukranca), 2 c., Varşova, 1932-33; B.Krupnyckys, *Geschichte der Ukraine*, Leipzig 1939; D.Onciul, *İstoria Bäsarabiei*, Çernoviç 1923; A.V.Boldur, *İstoria Besarabiei*, 3 c., Kişnev, 1938-40; Akademiya Nauk SSR, İnstitut Yazıka, Literatiri i İstorii, *İstoriya Tatarskoy ASSR*, 2c., Kazan 1960; Inst. Istor.Ak.Nauk(İlimler Akademisi Târîh Enstitüsü), *İstoriya Tatarii ve Dokumentakh i Materialakh*, Moskova 1937; Jaroslaw Pelenski, *Russia and Kazan(1438-1560)*, Paris

1974; S.Donnelly, *The Russian Conquest of Bashkina (1552-1740)*, New Haven 1968, Yale Un.; A.N.Smirnov, *Rossiya i Turtsiya v XVI-XVII Vv.*, Moskova 1964; İ.A.Nauk Kazakhskov SSSR, *İstoriya Kazakhskoy SSR*, 2 c., Almatı 1959; A.S. Tveritinova, *K Voprosu o Krestyanstvo i Krestyanskom Zemlepolzovanii v Osmanskoy İmperri (XV-XVI Vv.)*, *Uçenie Zapiski İnstituta Vostokovedeniya*, XVII, 1959, 3-50; George Vernadsky, *The Mongols and Russia*, Yale Un., New Haven 1953; Martin Dimnik, *Mikhail, Prince of Chernigov and Grand Prince of Kiev, 1224-1246*, Toronto 1981.

Pr.Pyotr Vladimiroviç Dolgorukov, *Notices sur les Principales Familles de la Russie*, Petersburg 1842; A.M., *Rossiyskaya Rodonslovnaya Kniga (Rus Soykütüğü Kitâbı)*, Petersburg 1857; A.M., *Rossiyskiy Rodoslovnıy Sbornik* (Rus Soykütüğü Dergisi), Petersburg 1841; Pr.Wilhelm-Karl von Isenburg, *Stammtafeln zur Geschichte der Europaeischen Staten*, 2: 1953; S.Kekule von Stradonitz, *Ahnentafel-Atlas*, 1898-1904.

N.A.Smirnov, *Rossiya i Turtsiya v XVI-XVII. Vv*, 2 c., Moskova 1946; A.A.Novoselskiy, *Borda Moskovskogo Gosudarstva s Tatarami v XVII Veke*, USSR İlimler Akademisi nş., Moskova 1948; Hâdî Atlasî, *Sibir Târîhi*, Kazan 1911; V.D.Smirnov, *Krimskoye Khatsvo*, Pertersburg 1887; S.de Bohuş, *İstoriya o Tavri*, 2 c., Petersburg 1806; P.Milukov, *Oçerki po İstorii Russkoy Kulturiy*, 3 c., Petersburg, 1895-6, Paris, 1930-31; Georg Vernadsky, *Oçerki po Russkoy Istorii*, Prag 1927, İng.trc. *A History of Russia*, Londra 1937; A.M., *Political and Diplomatic History of Russia*, New Haven 1929; A.M., *A History of Russia*, Londra 1929; K.Staehlen, *Geschichte Russlands*, 3 c., Berlin, 1923-39; Günther Stökl, *Russische Geschichte*, Stuttgart 1962; V.Gitermann, *Geschichte Russlands*, 3 c., Zürih 1949; Funck Nazarewsky, *Histoire des Romanov (1613-1913)*, Paris 1930; K.Waliszewski, *Le Berceau d'Une Dynastie: Premiers Romanov (1613-1682)*, Paris, 2: 1909; V.O.Klutchewsky, *Kurs Russkoy Istorii*, 5 c., Moskova, 1911-21, İng.trc.Hogarth, *A History of Russia*, 5 c., Londra, 1911-31, Alm.trc.F.Braun ve R.V.Walther, 4 c., Stuttgart, 1925-6; K.Bestuyev-Rumin, *Ruskaya Istoriya*, 2 c., Petersburg, 1872, 1885; E.Shurlo, *Istoriya Rossii(862-1917)*, Münih 1922; M.N.Pokrovskiy, *Russkaya Istoria s Drevneyskich Vremen*, 4 c., Moskova, 4: 1924; A.N.Kurat, *Rusya Târîhi*, T.T.K.nş., Ankara; W.E.D. Allen ve Anthony Mango, *Russian Embassies to the Georgian Kings (1589-1605)*, 2 c., Cambridge 1970; E.N.Kuşeva, *Politika Russkogo Gosudartsva na Severnom Kafkaze (1552-1572 gg.)*, *İstoriçeskiy Zapiski*, no.34, 1950; N.I.Kostomanov, *Mazepa*, Moskova 1883, Petersburg 1885; Eliel Borschak, *La Légende Historique de l'Ukraine*, Paris 1949; D.Doroshenko, *History of Ukraine*, Edmonton 1939.

Crull, *The Ancient and Present States of Moskovy*, Londra 1698; F.M.A.Voltaire, *Histoire de l'Empire de Russie sous Pierre le Grand*, 2 c., Cenevre, 1759-63, Amsterdam, 1761-4 ve daha pek çok baskı; N.Ustryalov, *İstoriya Karstrovaniya Pyotra Velikago(Büyük Petro Târîhi)*, 6 c., Petersburg 1858; N.Elagin, *İstoriya Russkago Flota, Period Azovskiy*, Petersburg 1864; Hermann, *Russland unter Peter dem Grossen*, Leipzig 1872; R.Mintzlof, *Pierre le Grand dans la Littérature Etrangère*, Petersburg 1872; Burckner, *Peter der Grosse*, Berlin 1880; K.Waliszewski, *Pierre le Grand*, Paris 1893, 4: 1897; M.N.Bogoslovskiy, *Pyotr I*, 3 c., Moskova 1946; Helge Almquisy, *Fran Azov till Narvo*, *K.F.A.*, Stockholm, 1938, 173-238.

Antonoviç, *Oçerk İstorii Velikaho Kniaçestva Litovskaho*, Kiev 1879, 2: 1885; Liubavskiy, *Oçerk İstorii Litovsko-Russkaho Gosudartsva*, Moskova 1910; S.Platonov, *Novgorodskaia Kolonizatzia Sieviera*, Moskova 1923; M.Liubavskiy, *Obrazovanie Osnovnoi Gosudarstvennoi Territorii Velikorusskoi Narodnosti*, Leningrad 1929; A.-E.Pressniakov, *Velikorusskavo Gossudarstvo*, Petrograd 1918; T.Schiemann, *Russland, Polen und Livland bis in XVII Jahrhundert*, 2 c., Berlin 1886; Herberstain, *Rerum Moscoviticarum Commentarii*, Basel 1549, Alm.trc.Erlangen 1926; T.Schiemann, *Der Ursprung des Russischen Staates*, Gotha 1879; Rambaud, *La Russie Epique*, Paris 1876; A.Leroy-Beaulieu, *L'Empire des Tsars et la Russie*, 3 c., Paris, 1881-3; L.Leger, *Russes et Slaves*, Paris 1890; A.M., *Nouvelles Etudes Slaves*, Paris 1880; Bienmann, *Briefe und Urkunden zur Geschichte Livlands in den Jahren 1558-1562*, 2 c., Riga, 1865-7; Richter, *Geschichte der Deutschen Ostseeprovinzen*, 2 c., Riga 1857; C.Croeger, *Geschichte Liv-Esth-und Kurlands*, 2 c., Petersburg 1867.

Karl Stähelin, *Quellen und Aufsätze zur Russischen Geschichte*, Leipzig 1920; F.Bienemann, *Liv und Estland (1783-96)*, Leipzig 1886; J.Eckhardt, *Livland im XVIII Jahrhundert*, Leipzig 1876; Alfred Rambaud, *Instructions aux Ambassadeurs de France en Russie*, 2 c., Paris 1890; F.von Ordega, *Die Gewerbepolitik Russlands von Peter I und Katharina II(1682-1762)*, Tübingen 1885; Vicomte de Guichen, *Les Relations Russo-Allemandes du XVIIIe Siècle à 1870*, Saint-Amand 1930; V.Sineokow, *La Colonisation Russe en Asie*, Lozan 1929; Léonca Pingaud, *Les Français en Russie et les Russes en France*, Paris 1886; Fitzgerald Molloy, *The Russian Court in the XVIIth Century*, 2 c., Londra 1905; K.Waliszewski, *L'Héritage de Pierre le Grand*, Paris 1890; Nisbet Bain, *The Pupils of Peter the Great(1697-1740)*, Londra 1897; Albert Vandal, *Louis XV et Elisabeth de Russie*, Paris 1882; Nisbet Bain, *The Daughter of Peter the Great*, Londra 1899; K.Waliszewski, *La Dernière des Romanov*, Paris 1909; K.von Saldern, *Pierre III*, Paris 1803; Lavaux, *Pierre III*, 2 c., Paris 1809; A.Schumacher, *Peter III*, Hamburg 1858; Nisbet Bain, *Peter III*, Londra 1911; Sabathier de Cabre, *Catherine II*, Berlin 1869; E.Dodemin, *Katharina II*, Hanover 1906; J.-S.Pallas, 3 c., Petersburg, 1771-76, Fr.trc. *Voyages à Travers Plusieurs Provinces de l'Empire Russe*, 6 c., Paris, 1788-93; Damaze de Raymond, *Tableau Historique, Géographique, Militaire et Moral de l'Empire de Russie*, 2 c., Paris 1812; Tooke, *Catherine II*, Fr.trc., Paris 1801; Leclerc, *Histoire de Russie de 1782 à 1802*, 3 c., Paris 1812; Sumarokov, *Ekaterina II*, Petersburg 1819; Lefort, *Ekaterina II*, 4 c., Moskova 1837; A.Brückner, *Katharina II*, Berlin 1883; K.Waliszewski, *Une Impératrice*, Paris 1893; A.M., *Autour d'Un Trône*, Paris 1894; B.Bilbassov, *Katharina II*, 3 c., Bezold trc., Berlin, 1891-3; A.M., *Katharina II, Kaiserin von Russland*, 2 c., Berlin, 1897; Siebick, *Katharina der Zweiten*, Dessau 1873; Charles du Boyzet, *La Jeunesse de Catherine II*, Paris 1860; P.Morane, *Paul Ier*, Paris 1907; Solveutchek, *Potemkine*, Paris 1941; Saint-Jean, *Potemkine*, Karlsruhe 1888; Levchine, *Potemkin*, 2 c., Petersburg 1811; A.V.Samoilov, *Potemkin*, Petersburg 1812; A.Romanovitch-Slavatinski, *La Noblesse en Russie*, Paris 1870; Maurice Tourneux, *Diderot et Catherine II*, Paris 1899; P.Milioukov, *Esquisse d'Une Histoire de la Culture Russe*, 3 c., Paris, 1896; C.de Larivière, *La France et la Russie au XVIIIe Siècle*, Paris 1909.

Marquis de Custine, *La Russie en 1839,* 4 c., Paris 1843; A.von Haxthausen, *Etudes sur la Russie,* 3 c., Paris, 1847-53; Schnitzler, *L'Empire des Tzars,* 4 c., Paris, 1862-69; A.Kornilov, *Modern Russian History* (1796-1881), New York 1924; G.Welter, *Histoire de Russie des Origines à Nos Jours,* Paris 1946; V.Gitermann, *Geschichte Russlands,* 3 c., Zürih 1949; B.Pares, *A History of Russia,* Londra, 4: 1949; Harvard University, *Handbook of Slavic Studies,* Cambridge/Mass., 1950; M.Wolkonskij, *Die Dekabristen,* Zürih 1946; A.G.Mazour, *The First Russian Revolution of 1825, The Decembrist Movement,* Berkeley/San Francisco, 1937; D.S.Mirsky, *Russia, A Social History,* Londra 1931; S.Graham, *Alexander I,* New Haven 1935; C.de Graunwald, *Nicolas Ier,* Paris 1946; Thomas Schiemann, *Kaiser Nikolaus I,* 4 c., Berlin, 1904-19; L.I.Strakowsky, *Alexander I,* New York 1947; G.Tchoulkov, *Les Derniers Tzars Autocrates,* Paris 1928; K.Waliszewski, *Alexandre Ier,* 2 c., Paris 1924; Maurice Paléologue, *Alexandre Ier,* Paris 1937; B.Nolde, *L'Ancien Régime et la Révolution Russe,* Paris 1928; A.von Schelting, *Russland und Europa,* Bern 1948; A.Gratieux, *Le Mouvement Slavophile,* 2 c., Paris 1939; Kubrynzuk, *Alexander II und die Polen in den Jahren 1856-1862,* Frankfurt 1933; E.Krakowski, *Pologne et Russie,* Paris 1946; S.Konovalov, *Russian-Polish Relations,* Chicago, târihsiz; A.Coquart, *Le Nihilisme Russe,* Paris 1946; M.Handelsmann, *Czartoryski, Nicolas I et le Proche Orient,* Paris 1934; A.P.Coleman, *The Polish Insurection of 1863,* Williamsport 1934; J.Meuvret, *Histoire des Pays Baltiques,* Paris 1934; H.Kruus, Alm.'dan trc. *Histoire de l'Esthonie,* Paris 1935; T.G.Chase, *The Story of Lithuania,* New York 1946; C.R.Jurgula, *History of Lithauanian Nation,* New York 1947; R.Wittram, *Geschichte der Ostseelande, Livalland, Estland, Kurland,* Göttingen 1944; A.M., *Deutschland, Livland, Russland(1830-1914),* Göttingen 1949.

M.Karpovitch, *Impireial Russia(1801-1917),* New York 1932; A.von Hedenström, *Geschichte Russlands von 1878 bis 1918,* Stuttgart 1922; H.de Chambon, *Histoire de la Lettonie,* Paris 1933; Maurice Bompard, *Mon Ambassade en Russie (1903-1908),* Paris 1937; Fr.von Steinmann, *Russland Politik im Fernen Osten,* Leipzig 1931; Victor Bérard, *La Révolte de l'Asie,* Paris 1904, 3: 1914; B.B.Glinskii, *Russkiy-İaponskoy Voiniy,* Petrograd 1916; *Materialiy k İstorii Russkoy Kontr-Revoliucii,* Petersburg 1908; A.Pierre, *Le Journal Intime de Nicolas II,* Paris 1934; T.V.Sabachnikov, *Bibliographie des Ouvrages relatifs à la Russie,* Paris 1892; S.S.Tatischev, *Aleksandr II,* 2 c., Petersburg 1903; Stephen Graham, *Alexander II,* Londra 1935; Flourens, *Alexandre III,* Paris 1894; Lowe, *Alexander III,* Londra, târihsiz; Emil Bormann, *Nikolay II,* Reval 1926(Rusca); N.A.Pavlov, *Nikolay II,* Paris 1926 (Rusca); Es'ad Bey, *Nicolas II,* Paris 1935; Sophie Buxhoewdon, *The Empress Alexandra Feodorovna,* Londra, târihsiz; Alexandra Feodorovna, *Lettres,* Paris 1927; Prens C.Radziwill, *Alexandra Feodorovna,* Rusca'dan trc.Paris 1934; V.von Korovtovets, *Le Comte Witte,* Berlin 1929; Kont Witte, *Mémoires (1849-1915),* Paris 1921(Rusca'sı Berlin 1923, 4 c.); Fr.Steinmann ve E.Hurwitz, *Konstantin Pobjédonotzew,* Königsberg 1933; Maxime Kovalewsky, *Institions Politiques de la Russie,* Paris 1903; Engelman, *Staatrecht des Russland,* 1889; Gribowski, *Das Staatsrecht des Russischen Reiches,* Berlin 1912; A.Thun, *Histoire du Mouvement Révolutionnaire en Russie,* 1903; A.Spiridovich, *Histoire du Terrorisme Russe,* Paris

1930; E.Michelet, *Nicolas II et le Début de la Révolution*, 2 c., Paris, 1907-9; Adolf Törngren, *L'Evolution de la Russie pendant les Années 1904-1907*, İsveçce'den trc., Paris 1914; Bernhard Pares, *Russia and Reform*, Londra 1907; G.Alexinsky, *La Russie Moderne*, Paris 1915; A.Luther, *Geschichte der Russichen Literatur*, Leipzig 1924; E. Hauman, *La Culture Française en Russie*, Paris 1910.

Victor Bérard, *L'Empire Russe et le Tsarisme*, Paris 1905; J.J.Gapanovich, *Russia in Northern Asia*, 2 c., Pekin, 1934-35; A.Woïkof, *Le Turkestan Russe*, Paris 1914; Emmanuel Evain, *L'Indépendence de l'Ukraine*, Paris 1931; Vladimir Kuschnir, *Die Ukraine*, Viyana 1914; S.Fedorstchuk, *Le Réveil National des Ukrainiens*, Paris 1912; K.Walizewski, *Polonais et Russes*, Paris 1919; Chmourlo, *İstoriya Rossii (882-1917)*, Münih 1922; J.J.Gapanovich, *Historiographie Russe*, Paris 1946; Baron de Taube, *La Politique Russe d'Avant-Guerre et la Fin le l'Empire des Tsars*, Paris 1928; Korostovets, *The Russo-Japanese Problem*, Londra 1920; Freytag-Loringhoven, *Betrachtungen über den Russich-Japanischen Krieg*, Berlin 1913; Price, *The Russo-Japanese Treaties of 1907-1916*, Baltimore 1933; Fr.von Steinmann, *Russlands Politiks in Fernen Osten*, Leipzig 1931; F.Golder, *Documents on Russian History (1914-17)*, New York 1927; J.Bunyan, *Intervention, Civil War and Communism in Russia(1918)*, Baltimore 1936; Serge Oldenburg, *La Révolution Bolcheviste*, Paris 1928; J.Bunyan ve H.Fischer, *The Bolchevik Revolution (1917-18), Documents and Materials*, Stanford Un., San Francisco 1934; Rodzianko, *Le Régime de Raspoutine, (1909-1917)*, Paris 1917; Kerensky, *La Révolution Russe(1917)*, Paris 1928; Trotsky, *Histoire de la Révolution Russe*, Paris 1933; Milioukoff, *Russlands Zusammenbruch*, 2 c., Berlin, 1925-6; Lydia Bach, *Histoire de la Révolution Russe*, Paris 1930; Fernand Grenard, *La révolution Russe*, Paris 1933; Gronsky ve Astrov, *The War and the Russian Goverment*, Londra 1929; Boris Nolde, *L'Ancien Régime et la Révolution Russe*, Paris 1928; Gen.Daniloff, *La Russie dans la Guerre Mondiale*, Paris 1925; Gen.Golovine, *The Russian Army in the World War*, New York 1931; Edward Bing, *The Secret Letters of the Last Tsar*, New York 1938; Benoit-Méchin, *L'Ukraine des Origines à Staline*, Paris 1941; Riccardo Bondioli, *Ucraina*, Roma 1939.

Segal ve Santalov, *Soviet Union Year Book*, Londra 1929; F.H.Skrine, *Expansion of Russia(1815-1900)*, Londra, 2: 1915; A.Palmieri, *Geografia Politica della Russia Sovietista*, Roma 1927; Baedeker, *Russland*, Leipzig, 6: 1904, İng.trc.Londra 1914; W.R.Batsell, *Soviet Rule in Russia*, New York 1929; R.Beazley, N.Forbes ve G.A.Birkett, *A History of Russia to Modern Times*, Londra 1918; E.J.Dillon, *Russia Today and Yesterday*, Londra 1929; T.H.Engelbrecht, *Atlas des Russichen Reiches in Europa und Asien*, Berlin 1916; James Mavor, *An Economic History of Russia*, Londra, 2: 1925; A.M., *The Russian Revolution*, Londra 1928; G.Thomas Masaryk, *The Spirit of Russia*, 2 c., Londra 1919; J.Lyon, *La Russie Soviétique*, Paris 1927; Ivy Lee, *Present-Day Russia*, New York 1928; Adolf Törngren, *L'Evolution de la Russie pendant les Années 1904-1907*, 3 c., Paris 1914; G.Cleinow, *Neu-Sibirien*, Berlin 1928; S.Carlyle Potter, *Russia Before and After die Revolution*, Londra 1920; Arthur Ransome, *The Crisis in Russia*, Londra 1921; John Spargo, *The Psychologie of Bolshevism*, New York 1920; Claude Anet, *La Révolution Russe*, 3 c., Paris 1919; A.Palmieri, *La Politica Asiatica dei Bolscevichi*, Bologna 1924; S.A.Korff, *Autocracy*

and Revolution in Russia, Londra 1923; Axel Freitag von Loringhoven, *Geschichte der Russischen Revolution*, Münih 1919.

G.Curson, *Russia in Central Asia*, Londra 1889; A.M., *The Pamirs and the Sources of the Oxus*, Londra 1897; A.Woeikof, *Le Turkestan Russe*, Paris 1914; F.von Schwarz, *Turkestan*, Berlin 1900; *Kavkazskiy Sbornik*, 20 c., Tiflis, 1876-99; *La Première République Musulmane: l'Azerbaijan*, Paris 1919; W.Woytinsky, *La Démocratie Géorgienne*, Paris 1921; Emmanuel Kuhne, *La Géorgie Libre*, Cenevre 1920; P.Gentizon, *La Résurrection Géorgienne*, Paris 1921; Kont Michel Tyszkiewicz, *Documents Historiques sur l'Ukraine (1569-1764)*, Lozan 1919; A.M., *La Littérature Ukrainienne*, Bern 1919; P.Stebnistsky, *L'Ukraine et les Ukrainiens*, Bern 1919; A.Shulgin, *History of Land in Russia and the Ukraine*, Londra 1926; T.Savtchenko, *L'Ukraine et la Question Ukrainienne*, Paris 1918; Bureau Ukrainien de Presse, *Chronologie des Principaux Evénements en Ukraine de 1917 à 1919*, Paris 1919.

M.Haltenberger, *Landeskunde von Eesti*, Dorpat 1926; Owen Rutter, *The New Baltic States*, Londra 1925; A.Pullerits, *The Estonian Year-Book*, Londra 1929; M.Martna, *L'Estonie*, Paris 1920; Arved Berg, *Latvia and Russia*, Londra 1920; K.Duzmans, *Lettland*, Stockholm 1926; C.Pergameni, *La Lettonie*, Brüksel 1926; G.Storost, *Litautsche Geschichte*, Tilsit 1921; W.St.Vidunas, *Litauen*, Tilsit 1916; E.J.Harrison, *Lithuania*, Londra 1928; A.Kun Jusaitis, *The History of Lithuanian Nation*, Philadelphia 1918; Hans Mortensen, *Litauen*, Hamburg 1926, H.de Chambron, *La République d'Estonie*, Paris 1937; J.A.Jackson, *Estonia*, Londra 1941; H.Kruus, *Geschichte des Estnischen Volkes*, Tartu 1932, Fr.trc. Paris 1937; Information Department of the Royal Institute of International Affairs, *The Baltic States, Estonia, Latvia, Lithuania*, Londra 1939; L.Villecourt, *L'Estonie*, Paris 1932; Chatham House nş., *The Baltic States Handbook*, Londra 1938; H.Vitols, *Les Etats Baltes*, Paris 1935; R.O.G.Urch, *Latvia*, Londra 1938; H.Spaull, *The Baltic States*, Londra 1931; H.de Chambon, *Origines et Histoire de la Lettonie*, Paris 1933; E.Zolmanis, *Latvia among the Baltic States*, Riga 1931; A.M.Benedictsen, *Lithuania, The Awekening of a Nation*, Kopenhag 1924; J.Vozka, *Litva*, Prag 1933; N.Turchi, *La Lituania nella Storia e nel Presente*, Roma 1933; G.Salvatori, *Lituani*, Bologna 1932; Owen Rutter, *The New Baltic States*, Londra 1925; J.Jakulis, *La Lithuanie Restaurée*, Louvain 1932; A.Bossin, *La Lithuanie*, Paris 1933; Toivo Vuorela, *The Finno-Ugric Peoples*, John Atkinson nş., Bloomington Ün./Ind., 1964, 400 s.

Segal nş., *USSR Handbook*, Londra 1936; G.Ambrosini, *L'Unione Sovietica*, Palermo 1935; W.H.Chamberlin, *The Russian Revolution(1917-1921)*, 2 c., Londra 1935; E.Hanish, *Geschichte Russlands*, 2 c.(II: 1801-1917), Freiburg 1941; Charles Steber, *La Sibérie*, Paris 1936; H.P.Vowles, *Ukraine*, Londra 1939; W.E.D.Allen, *The Ukraine, A History*, Londra 1940; D.Tutaeff, *The Soviet Caucasus*, Londra 1942; W.E.D. Allen, *A History of the Georgian People*, Londra 1932; E.S.Bates, *Soviet Asia*, Londra 1941; J.F.Baddeley, *The Russian Conquest of the Caucasus*, 2 c., Londra 1909; R.A.Davies ve A.J.Steiger, *Soviet Asia*, New York 1942; S.N.Ryazanstsev, *Kirghizia*, Moskova 1951; D.A.Khumiçev, *Tacisksk aya SSR*, Moskova 1954; Z.G.Freikin, *Turkmenskaya SSR*, Moskova 1954; G.Lias, *Kazak Exodus*, Londra 1956; J.Grauman vs., *The Kazakhs*, Washington 1951; Sir Olaf Caroe, *Soviet Empire*, Londra 1953

(Tr.trc.de var); Baymirza Hayit, *Turkestan im XX. Jahrhundert*, Darmstadt 1956; W.P. ve Z. K.Coates, *Soviets in Central Asia*, Londra 1921; C.R.Jurgéla, *History of the Lithuanian Nation*, New York 1948; H.H.Pewtress ve T.Gerikas, *English-Lithuanian and Lithuanian-English Dictionary*, Londra 1939; A.Spekke, *History of Latvia*, Stockholm 1951; A.Bilmanis, *A History of Latvia*, Princeton 1951; K.Brants ve W.K.A.Matthews, *A Latvian-English Dictionary*, Riga 1930; E.G.Woods, *The Baltic Region*, Londra 1945; J.H.Jackson, *Estonia*, Londra 1948; E.Kareda, *Estonia in the Soviet Grup*, Londra 1949; J.Silvet, *Inglise - Eesti Sönaraamat*, Vadstena 1949; J.Missakian, *Armenian Question (1878-1950)*, Boston 1950; M.G.Kuyumcıyan, *Dictionary Armenian-English*, Kaahire 1951; A.B.Baghdasargan nş., *Atlas Armyanskoy SSR*, Moskova 1961; D.M.Lang, *A Modern History of Georgia*, Londra 1962; G.G.Gvesiani ve B.A.Klopotovsky, *Gruzinskaya SSR*, Moskova 1955; Zourab Avalishvili, *The Independence of Georgia (1918-21)*, Londra 1940.

G.T.Kovalevskiy, Y.G.Rakov nş., *Byelorusskaya SSR*, Minsk 1953; N.P.Vakar, *Belorussia*, Harvard Un., Boston 1956; A.M., *A Bibliographical Guide to Belorussia*, Harvard Un., Boston 1956; I.Mirchuk nş., *Ukraine*, Londra 1949; C.A.Manning, *Twentieth-Century Ukraine*, New York 1951; W.H.Chamberlin, *The Ukraine*, New York 1945; E.Thiel, *The Soviet Far East*, Londra 1957; W.Kolarz, *The Peoples of the Soviet Far East*, Londra 1954; D.J.Dallin, *The Rise of Russia in Asia*, New York 1949; A.M., *Soviet Russia and the Far East*, Londra 1949; K.Donner, *La Sibérie*, Paris 1946.

B.Maurach, *Handbuch der Sowejetvefassung*, Münih 1955; J.N.Hazard, *The Soviet System of Government*, Chicago 1957; L.Schapiro, *The Commmunist Party of the Soviet Union*, New York 1960; N.Mikhaulov, *Soviet Russia, The Land and Its People*, New York 1948; *The Oxford Regional Atlas of USSR*, Oxford 1956; E.Lorimer, *The Population of the Soviet Union*, Cenevre 1946; W.Leimbach, *Die Sowjet-Union*, Stuttgart 1950; L.S.Berg, *The National Regions of the USSR*, Washington 1949; J.P.Cole ve F.C.German, *A Geography of the USRR*, Londra 1961; P.P.Casey, *Religion in Russia*, New York 1946; J.S.Curtiss, *The Russian Church and the Soviet State(1917-50)*, New York 1950; B.Z.Goldberg, *The Jewish Problem in the Soviet Union*, New York 1961; M.Spinka, *The Church in Soviet Russia*, Oxford 1957; R.A.Klimarx, *A History of Soviet Air Power*, Londra 1962; M.G.Saunders nş., *The Soviet Navy*, Londra 1958; B.H.Liddel Hart nş., *The Soviet Army*, Londra 1956; *Bolşaya Şovietskaya Entsiklopedia*, 65 c., Moskova, 1926-47, 2: 51 c., 1949-58(her yıl bir zeyl cildi çıkmaktadır); M.Beloff, *The Foreign Policy of Soviet Russia(1929-41)*, 2 c., Oxford, 1947-49; A.M., *Soviet Policy in the Far East*, Oxford 1954; A.M., *Soviet Policy in Asia*(1944-52), Oxford 1953; E.H.Carr, *The Bolshevik Revolution*, 8 c., Londra, 1950-64; W.P.Coates ve Zelda K.Coates, *A History of Anglo-Soviet Relations*, 2 c., Londra, 1944, 1958; A.M., *Six Century of Russo-Polish Relations*, Londra 1948; J.Degras nş., *Soviet Documents on Foreign Policy (1917-41)*, 3 c., Londra, 1948-52; I.Deutscher, *Trotsky*, 3 c., Oxford, 1954 v.dd.; T.Fitzsimmons vs., *USSR, Its People, Its Society, Its Culture*, New Haven 1960; A.Inkeles, *Public Opinion in the USSR*, Harvard Un., Cambridge/Mass.1950; V.Karpinsky, *The Social and State Structure of the USRR*, Moskova 1950; Sir Davis Kelly, *The Ruling Few*, Londra 1952;

R.Schlesinger, *Soviet Ideology(1917-46)*, Londra 1947; A.Rothstein, *A History of USRR*, Londra, 2: 1951; Lenin, *Collected Works*, 12 c., Londra, 1960-62; Harriet L.Moore, *Soviet Far Eastern Policy (1931-45)*, Princeton 1946; A.G.Preobrazhensky, *Etymological Dictionary of the Russian Language*, Columbia Un., New York 1951; Stalin, *Collected Works*, 13 c., Londra, 1952-55; S.V.Utechin nş., *Concise Encyclopaedia of Russia*, Londra 1961; B.H.Sumner, *A Survey of Russian History*, Londra, 2: 1948; G.Verdadsky, *A History of Russia*, Yale Un., New Haven, 4: 1954.

A.G.Meyer, *The Soviet Political System, An Interpretation*, New York 1965; H.F.Scott ve W.F.Scott, *The Armed Forced of USSR*, Boulder 1979; E.O'Ballance, *The Red Army*, Londra 1964; C.A.Krylov, *The Soviet Economy*, Toronto 1979; R.M.Slusser ve J.F.Triska, *A Calendar of Soviet Treaties (1917-57)*, Stanford Un., San Francisco 1959; A.Brown ve M.Kaser, *The Soviet Union since the Fall of Krushchev*, Londra 1975; R.G.Kaiser, *Russia, The People and the Power*, Londra 1976; D.R.Kelly vs., *Soviet Politics in the Brezhnev Era*, Londra 1980; A.Nove, *The Soviet Economic System*, Londra 1977; N.V.Riasanovsky, *A History of Russia*, Oxford, 3: 1977; M.Wheeler, *The Oxford Russian-English Dictionary*, 1972; Sovyetler Birliği'ndeki Türk cumhûriyetleri ve bibliyografya için bk.A.Z.V.Togan, *Bugünki Türkistân;* B.Hayıt, *Türkistân* ve c.I'de "Türkistân" bahsinin bibliyografyası; John R.Krueger, *The Turkic People, selected from the Great Sovyet Encyclopedia*, Bloomington Ün./Ind., 1963, 450; Ilım nş., *XIX. Asır Türkmen Edebiyatı*, Aşkabâd 1977.

Onyedinci Kitap

İSKANDİNAVYA

I

FİNLANDİYA

Finlandiya ve Finler

Finler, Ural-Altay veyâ Tûrânî denen ırklar grubunun 3 grubundan biri olan Ural alt-grubundandır. Ural kavimlerine Fin kavimleri de denmektedir. Fince, Dünyâ'da 5.374.000 nüfûsun (1981) anadilidir: Finlandiya 4.489.000, Sovyetler (Rusya Cumhûriyeti'ne bağlı Karelya cumhûriyeti) 143.000, İsveç 118.000, Norveç 16.000 (toplam Avrupa 4.776.000); A.B.D. 410.000, Kanada 66.000; Brezilya 20.000, Arjantin 2.000.

Dîğer Ural dilleri şunlardır: Macarca 14.469.000, Estce 1.127.000, Lapca 55.000, Eskimoca 67.000, Aleutca 6.000; Komice 345.000, Marice 320.000, Udmurdca 610.000, Mordvince 1.253.000, Aynoca 35.000, Samoyedce 30.000, Çukçice 20.000, Evenkice 10.000, Ostyakca 50.000, Vogulca 50.000, Koryakca 25.000, Taymırca 20.000, Yamalca 40.000. Toplam Ural dilleri: 23.908.000 (ki yarısından fazlasını Macarca teşkîl eder).

Türkce ise, Ural-Altay grubunun Altay alt-grubuna sokulmak istenmekle beraber dîğer Altay dil ve ırkları ile menşe birliğine âid hiç bir kesin delil yoktur. Grubun 3. alt-grubu, Japon-Kore dilleridir.

Bugünki Finlandiya, Komekon üyesi, demokratik bir cumhûriyettir. Resmî adı Suomi veyâ Suomen Tasavalta, İsveçce Republiken Finland. 337.032 km² (45.324 km² göller), 4.800.000 n. (1981), 14 yoğunluk, GSMH 47.900.000.000 dolar ve p.c. 9.979 dolar (1981). Nüfûsun % 60'ı şehirlidir. 12 ildir (Aland adaları ili 1.481 km², 23.000 n., 16 yoğunluk). 34.400 kara + 2.500 deniz + 3.000 hava (49 harb tayyâresi) + 4.000 jandarma = 43.900 asker silâh altındadır. 1981 savunma büdcesi 713 milyon dolardır. Askerlik 8 - 11 ay mecbûrîdir. Başkent Helsinki 900.000, Tampere 244.000, Turku 241.000. Dil: Fince 4.489.000, İsveçce 303.000, Lapca 6.000, Türkce (Tatar) 6.000. Dîn: Protestan (Lüteryen) 4.704.000, Ortodoks 50.000, Katolik 40.000, Müslümân (Sünnî-Hanefî) 6.000.

Elektrik 37,2 milyar kwh (79), yol 74.400 km (79) (54'de 63.500 km), motörlü vâsıta 1.322.000 (79) (54'de 149.100), demiryolu 5.107 km (79) (54'de 5.100 km), ticâret filosu 2.420.000 ton (79) (54'de 723.000 ton), telefon 2.244.000 (79) (54'de 407.400), TV 1.505.000 (79) (648.000'i renkli), doktor 8.543 (79) (diş hekimi hâric). Yüksek öğrenimde 122.800 öğrenci (yalnız üniversitelerde 80.500 öğrenci ve 5.600 öğretim üyesi). 8 üniversite vardır: Helsinki 1640, Turku (İsveçce) 1919, Turku (Fince) 1922, sonrakiler 1958-72 arasında açıldı.

Finlandiya, 1809'da İsveç'den Rusya'ya geçti, Finladiya büyük-dukalığı, 6.12.1917'de müstakil devlet oldu (Rus hâkimiyeti 108 yıl). 1940'da Rusya ile çok çetin bir harb yaptı, 32.806 km² (Ladoga Gölü'nün yarısı ile 45.688 km²) arâzî terketti (Karelya) ve bu arâzîdeki nüfûsunun büyük kısmını (400.000), Finlandiya'ya çekerek boşalttı. Rusya, Karelya'yı 16. "müstakil ve kurucu" Sovyet cumhûriyeti yaptıktan sonra, statüsünü Rusya Cumhûriyeti'ne bağlı "muhtâr cumhûriyet" derekesine indirdi. Finlandiya'nın nüfûsu: 1453'de 300.000, 1800'de 833.000, 1850'de 1.658.000, 1872'de 1.832.000, 1900'de 2.656.000, 1925'de 3.526.000 (Helsinki 216.000), 1950'de 4.030.000 (Helsinki 389.000).

Finler'in anayurdu, Volga'nın kuzey boylarıdır. Önce Estoya'ya, I. asırda bugünki ülkelerine göçtüler. Daha önce gelen Laplar'ı kuzeye ittiler (Laponlar). 10 paralel (60°-70°) arasında uzanan, Kuzey Kutub Dâiresi ülkenin kuzey topraklarından geçen, bilhassa güney kesimi göller ve ormanlarla kaplı memlekcti iskân ettiler. Ülkenin güneyi Baltık Denizi'nin Finlandiya (Fin) Körfezi, güney-batısı Baltık Denizi'nin Botni Körfezi, kuzey-batısı İsveç, kuzeyi Norveç, doğusu baştan başa Rusya'dır (kuzeyden güneye Kola yarımadası, Karelya, Leningrad bölgesi). Helsinki ve Turku, güney kıyılarında Finlandiya ve Botni körfezlerinde iki limandır. Finlandiya Körfezi'nin güney yakası Estonya'dır.

1150'de ülke, İsveç hâkimiyetine girdi. Katolik Hıristiyan oldu. Ülkeye İsveç göçmenleri geldi. Ülkenin resmî dili, hattâ kültür dili İsveçce oldu. Fince, köylülerin konuştuğu bir dil hâline geldi. 1353'de ülke dukalık yapılarak gene İsveç yönetimi devâm etti. 1527'de İsveç'le berâber Lüteryen Protestan mezhebine geçti. 1550'de Helsinki şehri kurulup merkez yapıldı. 1581'de Finlandiya, dukalıktan büyük-dukalık pâyesine yükseltildi. 1599'da büyük-dukalık pâyesi alınarak doğrudan doğruya İsveç'in eyâleti oldu. 1721'de Karelya bölgesi, İsveç'ten Rusya'ya geçti. 1743'de küçük bir toprak daha Rusya'ya bırakıldı. 1809'da Finlandiya, büyük-dukalık pâyesi verilerek, İsveç krallığından alındı, Rusya imparatorluğuna verildi. Çar, ayni zamanda Finlandiya büyük-dukası oldu. Ancak Rusca, ülkeye yerleşemedi. Ama XIX. asır içinde Fince, İsveçce'nin yerine aldı.

Finlandiya Cumhûriyeti

1917'de Finlandiya'nın Rusya'dan ayrıldığı îlân edilmesine, 3.1.1918'de Komünist Rusya'nın Finlandiya'yı müstakil devlet tanımasına rağmen ancak, 29.4.1918'de ülkedeki komünistler Rusya'ya atıldı. 15.12.1939'da Rusya, Finlandiya'yı ilhâk etmek maksadıyle harb îlân ettiyse de, Kızıl Ordu yenildi. 13.3.1940 Moskova Muâhedesi harbe son verdi, Karelya ve Laponya'dan Finlandiya'nın Kuzey Buz Denizi'ne (Barents Denizi) çıktığı Patsamo, Rusya'ya verildi. 1941'de Finlandiya, bu toprakları geri almak için Rusya'ya harb açtı ise de 1944'de bu harb sona erdi. Savaştan sonra, o zamâna kadar otoriter bir cumhûriyet olan Finlandiya, demokratik bir cumhûriyet hâline geldi. Peyk olmaksızın Rusya ile çok iyi münâsebetler kurdu ve Ortak Pazar yerine Komekon'a girdi.

9.10.1918'de Prens Friendrich-Karl von Hessen-Kassel (1868-1940=72) (Hânedân şefi 1925-1940=15), Finlandiya kralı îlân edildi, fakat Müttefikler kabûl etmediler. Zîrâ hem annesi, hem karısı, Prusya (Almanya) imparatorluk prensesi oldukları gibi, kendisi de Prusya orgenerali idi. = Marguerita (Prusya) (1872-1954=82), izd.1893, izd.müd. 47, yş.21-68, zevcinden 4 yş.kaç., bu izdivactan 6 prens doğdu (tafsîlât için bk.Almanya, Hessen-Kassel). Prens Frinedrich-Karl'ın babası: Pr.Friedrich (1820-1884=64) (Kassel elektörlük hânedânı şefi 1875-1884=9), Hessen, Danimarka, Prusya ve Rusya orgenerali = Anna (Prusya) (1836-1918=82), izd.1853, izd.müd.31, yş. 17-48, zevcinden 16 yş.kç.

Carl Gustaf Emil Mannerheim (Turku 1867-Lozan 1951=84), 1917'ye kadar Rus ordusunda korgeneraldi, Fin ordusunu kurdu, Ruslar'ı kovdu, 12.1917-5.1918'de kral nâibi, 1941'de mareşal, 1939-44'de tekrar başkumandan, 1944-1946'da cumhur başkan oldu. Fin millî kahramânıdır.

Kaarlo Juho Stahlberg (1865-1952=87), ilk cumhur başkanıdır (7. 1919-3. 1925 =5, 8). Sonraki cumhur başkanı (3.1925-1931=6), Dr. Lauri Kristian Relander'dir (1883-1942=59). Pehr Evind Svinhufvud (1861-1944), kral nâibi (5.1918-7.1919), cumhur başkanı (1931-1937=6) oldu. Risto Heikki Ryti (1889-1956=68), cumhur başkanı oldu (10.12.1940-1.8.1944=3, 7, 22). Juho Kusti Paasikivi (Tampere 1875 - Helsinki 1956=81), ölümüne kadar cumhur başkanlığında kaldı (9.3.1946-16.2.1956=9, 11, 8). Dr.Urho Kaleva Kekkonen (1900-1983=83), başbakan (1950-53 + 1954-56), sonra ölümüne kd. cumhur başkanı (16.2.1956-1983=27) seçildi, 6.1971'de Türkiye'yi ziyâret etti.

İlk Fin bestekârı B.H.Crusell'dir (1775-1838=63). Jan Sibelius (1865-1957=92) ile Fin Müziği, milletlerarası değer kazandı.

Bibliyografya. M.G. Schnbergson, *Geschichte der Finland bis 1894*, Gotha 1896; G.Suclahti, *Finlands Praesterskap pa 1600 och 1700 Talen*, Helsinki 1927; Brenner, *Slaekt Forskning Praktisk Handbok for Finland*, Helsinki 1943; Adolf Schlük, *Historisk Atlas*, Stockholm 1934; *Atlas of Finland*, Helsinki 1929; E. Young, *Finland*, Londra 1912; Otto Stünzner, *Finland*, Frankfurt 1921; Werner Söderhjelm, *Finland et Finlandais*, Paris 1913; A.M.Scott, *Suome, The Land of the Finns*, Londra 1926; G.Renwick, *Finland To-day*, Londra 1911; Arthur Reade, *Finland and the Finns*, Londra 1914; J.Öhqvist, *Finland*, Berlin 1929; Jules Leclercq, *La Finlande*, Paris 1914; Frank

Fox, *Finland To-day*, Londra 1926; E.van Cleef, *Finland*, Columbus 1929; M.Chalhoub, *La Finlande*, Paris 1910; *Atlas de Finlande*, 3 c., Helsinki 1911; *Annuaire Statistique de Finlande*, Helsinki, 1879'dan beri; W. Hall, *The Finns*, Londra 1967; J.H.Wuorinen, *A History of Finland*, Columbia Un., New York 1965; *Suomi, Handbook of Finnish Geography*, Helsinki 1962; *Atlas of Finland*, Helsinki 1960; L.A. Puntila, *The Political History of Finland (1809-1966)*, Helsinki 1974; D.G. Kirby, *Finland in the Twentieth Century*, Londra 1979; J.E.Havel, *La Finlande et la Suède*, Sherbrooke (Kanada) 1978; E.Jutikkala ve K.Pirinen, *A History of Finland*, New York, 2: 1974; J. Nousiainen, *The Finnish Political System*, Harvard Un., Boston 1971; M.Jacobson, *Finnish Neutrality*, Londra 1968; Hurme-Pesonen, *Finnish-English Dictionary*, Helsinki 1973; J.H.Wuorinen, *Finland, An Historical Survey*, Helsinki 1938; J. Stoye, *Finnland*, Leipzig 1939; M.G. Schybergson, *Politische Geschichte Finnlands (1809-1919)*, Stuttgart 1925; Toivo Vuorela, *The Finno-Ugric Peoples*, John Atkinson nş., Bloomington Ün./Ind., 1964, 400 s.

II

İ S V E Ç

Bugünki İsveç

İsveç, İskandinavya yarımadasının doğusunu kaplar. 56° ilâ 69° paralelleri arasında güneyden kuzeye kalınca uzun bir şekilde uzanır. Kuzey Kutub Dâiresi, ülkenin kuzey toprakları üzerinden geçer. Güney-batısında Baltık Denizi ile Kuzey Denizi'ni bağlıyan Skager Rak ve Kattegat denizcikleri, doğusunda Baltık Denizi ve daha kuzeyde bu denizin Botni Körfezi, kuzey-doğuda Finlandiya, bütün batıda boydan boya Norveç arasında uzanır. Çok dar Sund Boğazı ile Danimarka'dan ayrılır, Kopenhag ve Malmö karşılıklı Danimarka ve İsveç limanlarıdır. Güneyde (Doğu) Almanya'dan mesâfesi 80 km'dir. Botni Körfezi, İsveç'le Finlandiya arasındadır. İhtiyar İskandinavya Dağları, kuzey - doğudan güney-batıya, İsveç'le Norveç arasında uzanır (âzamî 2.117 m).

Dünyânın en eski devletlerinden olan ve hiç bir zamân istiklâlini kaybetmeyip hiç bir zamân istîlâ edilmiyen İsveç bugün 411.615 km^2'dir (Avrupa'da 4.). 8.335.000 n.(1981), 20 yoğunluk, GSMH 113.000.000.000 dolar (1981) (Dünyâ'da 17., Avrupa'da 10.) ve p.c. 13.665 dolar (Dünyâ'da 7., Avrupa'da 3.), meşrûtî ve tarafsız krallık, resmî dil İsveççe, Lüteryen Protestan, resmî adı Konungariket Sverige. 24 il'dir. İllerin büyüklükleri 2.919 km^2 ilâ 98.906 km^2, nüfusları 56.000 ilâ 1.524.000, nüfus

yoğunlukları 3 ilâ 235 arasındadır. Gotland adasının teşkîl ettiği il 3.140 km² ve 56.000 nüfusludur (18 yoğunluk). Askerlik 7,5 ilâ 15 ay arasında ve mecbûrî, 1982 savunma büdcesi 3.790.00.000 dolardır. 44.500 kara + 10.000 deniz + 9.800 hava (426 harb tayyâresi) + 600 jandarma = 64.900 asker silâh altındadır. 1950'de İsveç donanmasında 5 kruvazör vardı ve Dünyâ donanmaları arasında 9. idi.

Şehirler: Başkent Stockholm 660.000, Göteborg 440.000, Malmö 240.000, Uppsala 145.000, Norrköping 122.000 , Lund 79.000, Lulea 68.000.

İsveçliler, Ârî (Hind-Avrupa) gubunun Avrupa ırklarından Cermen ırklarının İskandinavya kavimlerini oluşturan 4 kavimden biridir (dîğerleri Norveçliler, Danlar ve İzlandlar). İsveçce Dünyâ'da 9.975.000 nüfûsun analdilidir: İsveç 8.048.000, Finlandiya 303.000, Danimarka 23.000, Sovyetler 10.000; A.B.D. 1.480.000, Kanada 120.000.

Dil: İsveçce 8.048.000, Lapca 11.000, İngilizce 8.000, Lehce 6.000, Estce 7.000, Letce 7.000, Litvanca 7.000; işçi olarak çalışanlar: Fince 118.000, Norveçce 14.000, Almanca 16.000, İtalyanca 5.000, Danca 22.000, Sırbca 31.000, Yunanca 14.000, Türkce 21.000.

Dîn: Lüteryen Protestan 8.167.000, Katolik 94.000, Ortodoks 37.000, Mûsevî 16.000, Müslümân (Sünnî-Hanefî) 21.000.

Dünyâ'nın 9. petrol idhâlâtcısıdır (1980'de 29,9 milyon ton). Elektrik 95,2 milyar kwh (79), yol 366.000 km (80) (50'de 91.000), motörlü vâsıta 3.074.400 (79) (50'de 748.000), demiryolu 11.989 km (79) (7.583 km'si elektrikli) (50'de 16.700 km), ticâret filosu 4.310.000 ton (80) (50'de 2.812.000 ton), telefon 6.160.000 (79) (50'de 1.994.400), TV 3.077.000 (2.210.000'i renkli) (78).

Ümmîlik % 1'dir. 1979'da yüksek öğrenimde 108.400 öğrenci vardı. 1950'de 4 üniversitede 19.800 öğrenci bulunuyordu: Uppsala 1477, Lund 1668, Stockholm 1810, Göteborg 1889. İlk iki üniversite, ilmî kaliteleriyle çok ünlüdür.

Bugünki sınırlariyle İsveç'in nüfûsu: 500.000 (1350), 2.800.000 (1780), 2.900.000 (1789), 2.515.000 (1815), 2.888.000 (1831), 4.342.000 (1875), 6.142.000 (1930), 6.371.000 (1940), 7.042.000 (1950), 8.209.000 (1985). Nüfûs artışı çok yavaş, stasyoner'e yakındır.

İsveç, 1816'da Almanya'daki son topraklarını da Prusya'ya bıraktı. 1809'da Finlandiya'yı Rusya'ya verdi. Buna karşılık 1815-1905 arasında 90 yıl İsveç-Norveç birliği oldu ve devlet bu adı aldı, İsveç kralı ayni zamanda Norveç kralı oldu. Norveç, 1905'de İsveç'den ayrıldı ve kendisine Danmarka hânedânından bir kral seçti.

Târîhî Demografi

1453'de İsveç krallığı: 1.300.000 n. (300.000'i Finlandiya). 1592: 1.058.000 km², 2.550.000 n., Stockholm 70.000. İsveç, Finlandiya, Karelya, Estonya, Letonya'yı içine alıyor, İsveç'in Gotland, Göteborg-Bohus, Halland, Malmöhus, Kristianstad, Balbinge illeri ile Ösel adası ise sınırları dışında ve Danimarka'ya âid bulunuyordu.

İsveç, 1629-1721 arasında Dünyâ'nın büyük devletlerinden biri oldu ki, bunu ordusuna ve askerî gücüne borçludur.

1700: 1.278.023 km², 4.500.000 n., Stockholm 100.000. İsveç, Finlandiya, Kuzey Pomeranya, Karelya, Letonya, Estonya, İngria, Bremen, Verden, Stettin, Sund. Kuzey Harbi netîcesinde Bremen'i Hanover'e, Sund'u Danimarka'ya, Verden ile Stettin'i Prusya'ya, İngria, Karelya, Letonya ve Estonya'yı da Rusya'ya bıraktı. Asıl İsveç'in nüfûsu 2.500.000, Finlandiya 750.000.

1750: 794.278 km², 3.450.000 n., Stockholm 79.000. Asıl İsveç 449.165 km² ve 2.500.000 n., Finlandiya 331.113 km² ve 750.000 n., Kuzey Pomeranya 8.000 km² ve 200.000 n.

1800: 794.278 km², 3.700.000 n., Stockholm 75.000. İsveç 3.700.000, Finlandiya 1.050.000, Kuzey Pomeranya 250.000.

1825: 835.989 km², 3.360.000 n., Stockholm 82.000, Christiania (Oslo) 62.000. İsveç Krallığı 449.165 km², 2.470.000 n. + Norveç Krallığı 386.824 km², 890.000 n.

1850: İsveç 3.480.000 + Norveç 1.388.000 = 4.868.000 n. Stockholm 92.000, Christiania 79.000.

1875: İsveç 4.342.000 + Norveç 1.800.000 = 6.142.000 n. Stockholm 155.000, Christiania 74.000, Göteborg 65.000.

1900: İsveç 5.136.000 + Norveç 2.240.000 = 7.376.000 n. Stockholm 303.000, Christiania 228.000, Göteborg 132.000.

1915: 5.758.000 n. Stockholm 409.000, Göteborg 192.000, Malmö 112.000.

1925: 6.074.000 n. Stockholm 515.000, Göteborg 231.000, Malmö 117.000.- 1940: Stockholm 600.000, Göteborg 300.000.

1950: 6.925.000 n. Stockholm 711.000, Göteborg 344.000.

İsveç Kralları

I) Logbrog Hânedânı 670-1060 = 390

1) Auda "Zengin" duka: -670
2) Randver (1'in oğlu) kral 670-717 = 47
3) Sigurg Ring (2'nin oğlu) 717-774 = 57 (+Danimarka kralı 754-774 = 20)
4) Ragnar Lodbrog (3'ün oğlu) 774-794=20
4a) Ifwar "Kemiksiz" (4'ün oğlu) 780-790 = 10
5) Biörn I "Demir-Kaburga" (4'ün oğlu) 794-802=8
5a) Itwitserk (4'ün oğlu) Vandalya kralı
5b) Sigurd "Yılangöz" (4'ün oğlu) Danimarka kralı 811
5c) Eric I (4'ün oğlu)
6) Eric II (5'ın oğlu) 802-804=2
7) Refil (6'nın oğlu) 804-814=10
8) Eric III (6'nın oğlu) 814-823 = 9
9) Biörn II Wigarfskung (6'nın oğlu) 823-844=21
9a) Biörn III (9'un oğlu) 823

9b) Eric IV (9'un oğlu) 833
10) Emund I (9b'nin oğlu) 844-849=5
11) Eric V "Sebatsız" (10'un oğlu) 849-874=25
12) Olaüs (Olof) I (8a'nın oğlu) 874-879=5
13) Biörn IV "İhtiyar" (11'in oğlu) 879-924=45
14) Ring (II) (13'ün oğlu) 879, tek başına 924-937 = 13 (=58)
15) Emund II "Kötü" (14'ün oğlu) 937-953=16 (ölm.957)
16) Olaüs (Olof) II (13'ün oğlu) 953-964=11
17) Eric VI "Muzaffer" (13'ün oğlu) 964-994 = 30
18) Olaüs (Olof) III Skötkonung = Kucakda (17'nin oğlu) (984-1026=42) 994-1026= 32(Hıristiyan 1008)
19) Anund Jacob (18'in oğlu) 1026-1052=26
20) Emund III "İhtiyar" (18'in oğlu) 1052-1060=8

2) Stenkill veyâ Got Hânedânı 1060-1130 = 70 + 1250-1363 = 113 = 183

21) Stenkill Ragnvaldson III (19'un dâmâdı) 1060-1067=7
21a) Eric VII (?) 1066-1067=1
21b) Eric VIII (?) 1066-1067=1
22) Hakon "Kızıl" (?) 1067-1079=12
23) Inge I "İyi" (Anund II Ingemund) (21'in oğlu) 1079-1112=33
23a) Halstan (21'in oğlu) 1080-1090 = 10
24) Philip (23a'nın oğlu) 1112-1118=6
25) Inge II "Halîm" (23a'nın oğlu) 1112, tek başına 1118-1129 = 11 (=17)
25a) Ragwald Knapholde (21'in torunu?) 1129-1130=1
25b) Magnus (20'nin kızının oğlu, Danimarka Hânedânı) 1130-1134=4
25c) Magnus Henriksson (23'ün oğlunun kızının oğlu, Danimarka Hânedânı) 1160-1161=1
25d) Burislef Henriksson (25c'nin kardeşi) 1167-1169=2
25f) Eric Acrsalc Komrick (23'ün kraliçesinin birâder-zâdesi) 1083
25e) Suenon "Kurbancı" (23'ün kraliçesinin kardeşi, 25f'nin babası) 1081-1083=2

3) Severker Hânedânı 1129-1150 = 21 + 1160 - 1168 = 8 + 1199-1209 = 10 + 1216-1223 = 7 = 46

26) Sverker I (25f'nin oğlu) 1129-1150=21 (ölm.1156)
27) Eric IX "Azîz=Saint" (26'nın hala-zâdesi) 1150-1160 = 10
28) Carl VII (aslında I) (26'nın oğlu) 1160-1168=8
28a) Kol (26'nın oğlu) 1168

4) Bonde (Yngling) Hânedânı 1150-1160=10 + 1168-1199=31 + 1209-1216=7 + 1223-1250=27 + 1448-1456=8 + 1463-1465=2 + 1467-1470=3=88

29) Knut Ericsson (28'in oğlu) 1168-1199=31

30) Sverker II (28'in oğlu) 1199-1209=10

31) Eric X "Lâgar" (29'un oğlu) 1209-1216=7

32) Johan I "Halîm" (1201?-1223=22?) (30'un oğlu) 1216-1223=7

33) Eric XI "Topal ve Kekeme" (1216-1250=34) (31'in oğlu) 1223-1229=6 + 1234-1250=16 = 22

34) Carl-Knud "Uzun" (31'in dâmâdı, no. 27'nin torununun oğlu) 1229-1234=5

35) Waldemar (1237-1293=56) (31'in kızının oğlu, 21'in kardeşinin 6. batın torunu) 1250-1275=25

36) Magnus I Ladeläs (1240-1290=50) (35'in kardeşi) 1275-1290=15

37) Birger (1280-1321=41) (26'nın oğlu) 1290-1319=29

38) Magnus II Smek=Zenne (1316-1374=58) (35'in yeğeni) 1319-1362=43 (+ Norveç 1319-1343=24)

38a) Eric XII (1337-1359=22) (38'in oğlu) 1344-1350=6

39) Hakon II (1338-1380=42) (38'in oğlu) 1362-1363=1 (+Norveç 1343-1380=37)

39a) Olaüs (Olaf) V (1370-1387=17) (39'un ve 41'in oğlu) Norveç 1380-1387=7 + Danimarka 1375-1387=12 (bk.Danimarka)

5) Mecklenburg Hânedânı (Alman) 1363-1389=26 (1 kral, 2 tâc)

40) Albrecht (1340-1412=72) (38'in hemşîre-zâdesi) 1363-1389=26 (+ Norveç 1387-1389=2)

6) Danimarka Hânedânı (b.bk.) 1389-1412=23 (1 kraliçe, 3 tâc)

41) Margaretha "Kuzey'in Semirâmis'i" (1352-1412=60) 1389-1412=23 (+ Norveç ve Danimarka 1387-1412=25) (39'un zevcesi, 39a'nın annesi)

7) Pomeranya Hânedânı (Leh) 1412-1439 = 37 (1 kral, 3 tâc)

42) Eric XIII (1382-1449=67) (41'in kızkardeşinin kızının oğlu, babası Pomeranya dukası) 3 krallık için ortak-kral 1397, 3 krallık için tek başına kral 1412-1439=27

8) Bavyera (=Wittelsbach) Hânedânı (Alman) 1439-1448 = 9 (1 kral, 2 tâc)

43) Christophe (1418-1448=30) (42'nin hemşîre-zâdesi) 1439-1448=9 (İsveç ve Danimarka)

44) Carl VIII (aslında II) Knutsson (1409-1470=61) (Bonde Hânedânı'ndan) 1448-1456=8 + 1463-1465=2 + 1467-1470=3 = 13(+Norveç 1448-1450=2 + Danimarka 1450)

9) Oldenburg Hânedânı (Alman) 1456-1463=7 + 1465-1467=2 + 1497-1501=4 + 1520-1523=3 = 16(2 kral, 3 tâc)

45) Christian 1 (1426-1483=57) 1456-1463=7 + 1465-1467=2 = 9(+Danimarka 1448-1481=33 + Norveç 1449-1481=32) (38'in kızkardeşinin kızının oğlunun kızının oğlu)

10) Sture Hânedânı (İsveçli) 1470-1497 = 27 + 1501-1520=19 = 46 (4 kral)

46) Stenon-Sture I "İhtiyar" (44'ün hemşîre-zâdesi) 1470-1497=27 + 1501-1503=2 = 29

47) Johan II (I Danimarka) (45'in oğlu) (1455-1513=58) 1497-1501=4 (+Danimarka ve Norveç 1481-1513=32)

48) Svante Nilsson Sture 1503-1512=9

49) Stenon-Sture II "Genç" (48'in oğlu) 1512-1520=8

50) Christian II "Zâlim" (1481-1559=78) (47'nin oğlu) 1520-1523=3 (+Danimarka ve Norveç 1513-1523=10)

11) Vasa Hânedânı (İsveçli) 17.1.1523 - 16.6.1654 = 131, 6, 0 (7 kral) (+Polonya 1587-1668=81, 3 kral) (+Rusya 1610-1613=3, 1 çar)

51) Gustaf 1 Eriksson Vasa (1496-1560=64) (44'ün kızkardeşinin kızının oğlunun oğlu ve 46'nın kızkardeşinin torunu) 1523 - 1560 = 37

52) Eric XIV (1533 - 1577=44) (51'in oğlu) (Protestan 1560) 1560 - 1568 = 8

53) Johan III (1537-1592=55) (51'in oğlu) (Katolik) 1568 - 1592 = 24

54) Sigismund I (III Polonya) (1566-1632-66) (Kat.) 1592 - 1604 = 12 (53'ün oğlu) (+Polonya 1587-1632=45)

54a) Ladislas VII (1595-1648=53) (Kat.) (54'ün oğlu) (Polonya 1632-1648 =16 +Rusya 1610-1613=3)

54b) Johan-Casimir (Kat.) (1609-1672=63) (54'ün oğlu) (Polonya 1648-1668=20)

55) Carl IX (1550-1611=61) (Prot.) (51'in oğlu) 1604-1611 = 7

56) Gustaf II Adolf "Büyük" (1594-1632=38) (55'in oğlu) 1611 - 1632 = 21

57) Christina (1626-1689=63) (56'nın kızı) 1632 - 1654 = 22

12) Pfalz-Zweibrücken Hânedânı (Alman) 16.6.1654 -2.4.1720 = 67, 9, 16 (4 kral)

58) Carl X (Carl-Gustaf) (1622-1660 = 38) (55'in kızının oğlu, 57'nin hala-zâdesi) 16.6.1654-13.2.1660=5, 7, 27

59) Carl XI (1655-1697=42) (58'in oğlu) 1660-1697 = 37

60) Carl XII (Osm.Demirbaş Şarl) (59'un oğlu) (1682-1718=36) (Türkiye'de 1709-1715=6) 1697-1718 = 21

61) Ulrica-Eleonora (1688-1744=56) (59'un kızı) 1718 - 1720 = 2

13) Hessen-Kassel Hânedânı (Alman) 2.4.1720 - 5.5.1751 = 31, 0, 1 (1 kral)

62) Fredrik (1676 - 1751 = 75) (61'in zevci) 1720 - 1751 = 31

14) Schleswig - Holstein-Gottorp Hânedânı (Alman) 5.5.1751 - 5.2.1818 = 66, 10, 0 (4 kral)

63) Adolf-Fredrik (1710-1771=61) (58'in kızkardeşinin oğlunun kızının oğlu) 1751-1771=20

64) Gustaf III (1746-1792=46) (63'ün oğlu) 1771-1792 = 21

65) Gustaf IV Adolf (1778-1837=59) (64'ün oğlu) 16.3.1792 - 1809 = 17

66) Carl XIII (1748-1818=70) (63'ün oğlu) 1809 - 1818 = 9 (+Norveç 4.11.1814-1818)

15) Bernadotte Hânedânı (Fransız) 5.2.1818 -

67) Carl XIV Johan (1763-1844=81) (66'nın mânevî oğlu) 1818-1844 = 26 (+Norveç)

68) Oscar I (67'nin oğlu) (1799-1859=60) 1844 - 1859 = 15 (+Norveç)

69) Carl XV (1826-1872=46) (68'in oğlu) 1859 - 1872 = 13 (+ Norveç)

70) Oscar II (1829-1907=78) (68'in oğlu) 1872-1907 = 35 (+Norveç, 18.11. 1905'e kd.)

71) Gustaf V (1858-1950=92) (70'in oğlu) 1907-1950 = 43

72) Gustaf VI Adolf (1882-1973=91) (71'in oğlu) 1950 - 1973 = 23

73) Carl XVI Gnstaf (1946) (72'nin torunu) 15.9.1973-

İsveç Krallığının Oluşma Dönemi

Cermen kabîleleri, M.S. IV. asırda bugünki İsveç topraklarına geldiler ve M.Ö. 4000'e dayanan pek ufak bir nüfûsu temsîl ettiler. Got kabîleleri güneye, ülkeye ve millete adını veren Svear kabîleleri de Baltık kıyılarına yerleştiler, Gotlar'ı hâkimiyetlerine aldılar. Uppsala'yı başkent yapan bir krallık kurdular. X. asırda Varegler denen İsveçliler, Rusya'yı istîlâ ettiler, Rurik hânedânını ve ilk Rus devletlerini kurdular, sonra Slav'laşarak Rusca konuşmıya başladılar, Ortodoks oldular ve bugünki Rus milliyetini kurdular. En kudretli Slav milliyetini kuranların bir Cermen kavmi, İsveçliler olması, dikkate değer. 830'da Katolik Hıristiyanlar ülkede görünmiye başladıysa da, ilk def'a bir İsveç kralı 1008'de Hıristiyan oldu ve sonraki krallar arasında pagan olanlar devâm etti. Ancak 1152'de ülke, tamâmen Hıristiyan oldu. 1157'de Finlandiya fethedildi ve oraya da Katolik Hıristiyanlık götürüldü. 1164'de Uppsala'da İsveç başpiskoposluğu kurulup doğruca Papa'ya bağlandı. İsveçce 600 yılları civârında oluşmaya başlıyan bir dildir. Elimizdeki en eski İsveçce metinler ise XIII. asır başlarına âiddir.

Uppsala krallığı, İsveç'in güneyini ihtivâ ediyordu ve Uppsala'nın hemen kuzeyinden îtibâren boştu, hemen hemen iskân edilmemişti. Ancak 862'de İsveçliler, Güney Finlandiya'ya çıkmışlardı ve Baltık ülkelerine, hattâ Almanya'nın Baltık sâhillerine korsanlık akınları düzenliyorlardı. 1001'e kadar hükümdarlara Uppsala Kralı deniyordu, bu târihte İsveç Kralı sanını aldılar. Uppsala, Stockholm'ün 50 km kadar

kuzey-batısındadır. Danlar, İsveç'in Norveç'ten başlayıp Öland adasının güneyi karşısına kadar bütün güney kıyılarını, kalın bir şerit hâlinde işgal ediyorlardı ve Göteborg, Malmö, Lund şehirlerinin de bulunduğu bu kısım, asırlarca Danimarka krallığında kaldı.

İsveç, Finlandiya'ya 1284'de, Öland adasına 1397'de hâkim oldu. Gotland adası ise, 1398-1408'de Alman Töton Şövalyeleri'nce işgal edildikten sora, Danimarka'ya geçti. İsveçliler'in Norveçliler ve Danlar derecesinde denizci olmamaları, İsveç'i gittikçe kara devleti olmıya ve kuvvetli bir ordu oluşturmaya zorladı. Taht şehri Sigtuna'dan Stockholm'e 1168'de nakledildi.

Kalmar Birliği denen 3 krallığın Danimarka kraliçesi Margaritha'nın şahsında birleşmesi devrinde, birliğin taht şehri Kopenhag oldu. Kalmar, Öland adasının karşısında, Baltık'ta bir İsveç limanıdır.

İsveç, 1582'de Estonya'yı aldı (Saaremaa adası ile güney şeridi hâric). 1617'de Karelya ve İngriya'yı fethetti. Bu sûretle Ladoga Gölü'nün (Avrupa kıt'asının en büyük gölüdür) dörtte üç sâhiline (doğu kıyısı hâric), Fin Körfezi'nin tamâmına (bugünki Leningrad bölgesi ve Estonya'ya kadar güneyi) hâkim oldu. 1629'da Estonya'nın güney şeridini ve Livonya denen Kuzey Letonya'yı -Riga dâhil- aldı. Peipus Gölü'nün batı kıyılarına dayandı. Yalnız Saaremaa (Ösel) adası, Danimarka'nındı (1573'den beri). Bu büyüme, Rusya'yı tamâmen Baltık bölgesinden attığı gibi, Polonya lehine de değildi ve Danimarka'yı da tehdîd eder mâhiyetteydi.

1645'de Jämtland ve Härjedalen illeri (Orta İsveç'le Orta Norveç arası) -Danimarka'ya bağlı- Norveç'ten alındı ve bugünki İsveç-Norveç sınırı oluştu, üstelik 1658-60 arasında geçici olarak Orta Norveç (Drontheim bölgesi), Okyanus'a kadar, İsveçliler'ce işgal edildi. 1645'de Güney İsveç'teki Halland, Danimarka'dan alındı. 1658'de İsveç'in güneyinin tamâmı Danimarka'dan alınarak, İsveç toprakları ile Danimarka'nın ilgisi tamâmen kesildi. 1645'de Gotlad ve -Estonya'da- Saaremaa adaları da İsveç'e geçti. Sonra en kudretli Hıristiyan kara ordusuna sâhib duruma gelen İsveç, Almanya'ya atladı:

1648'de Kuzey Almanya'da bir çok yeri ilhâk etti (Doğu Prusya'nın tamâma yakını, Bremen, Pomeranya, Rügen adası vs.). Danimarka'nın Bornholm adasını da aldı. Bu sûretle Baltık Denizi ile körfezlerinin tamâmının mutlak hâkimi oldu ve bu denizden Danimarka'yı kovdu. İsveç orduları, Orta Avrupa'nın göbeğine, Avusturya'ya kadar indi. XVIII. asırdan îtibâren İsveç imparatorluğu, fethettiği topraklardan çekilmeye başladı. Zîrâ Rusya, Polonya, Danimarka, Prusya, Almanya (Avusturya) gibi bir sürü düşman ve rakıyb edinmişti, zaman zaman Fransa, İngiltere, Türkiye desteği kifâyet etmez duruma geldi. Bilhassa Rus yayılması dehşetli hâl aldı. Asrın en büyük askerlerinden olan XII. Carl, 5 yıl Türkiye'de misâfir kalmakta ısrâr etmesine rağmen, Osmanlı'yı Rusya'ya karşı yeteri ve istediği şekilde ayağa kaldıramadı. Zîrâ XVIII. asrın başlarında Rusya, henüz Türkiye için, Almanya'nın yanında ikinci derecede bir düşman telâkkıy ediliyor ve fazla ehemmiyet verilmiyordu.

İsveç karasındaki topraklar bir daha Danimarka ile çekişme mevzuu olmadı. Ama İsveç, Bremen başpiskoposluğunu Hanover'e (20.11.1720), Pomeranya'yı Prusya'ya (20.1.1720), Livonya ile Estonya'yı Rusya'ya (30.8.1721) bıraktı. Nyslott ve Hogfors'u Rusya'ya (10.1791) verdikten sonra, Finlandiya'yı da Rusya'ya terke mecbûr oldu (17.9.1809) ve büyük devletler arasından çıktı. Karelya, İngria, Estonya ve Livonya'yı Rusya'ya bırakması (Nystad Anlaşması, 1721), İsveç'ten fazla Rusya'nın târîhinde

dönüm noktasıdır. Henüz Karadeniz'e çıkamıyan Rusya'yı rahatça Baltık Denizi'ne çıkardı, Rusya taht şehri sâhilde Petersburg'a (Leningrad) taşındı, Çar Petro "imparator" sanını aldı ve Rusya, gerçek bir büyük devlet olarak İsveç'in, asrın ortalarında Polonya'nın ve asrın (XVIII) sonlarında Türkiye'nin istikbâlini kararttı.

1743'de (Abo Anlaşması), Rusya'ya Karelya'nın batısını, Viborg yöresini de verdi. 1815-1905 arasında Norveç'le birlik sağlıyarak, sulh ve tarafsızlık politikasıyle, demokrasiye geçerek, ağır sanâyiini kurarak çok kalkındı. Her iki cihan savaşında tarafsız kalması refâhını çok arttırdı. Her iki Cihan Harbi'ne de girmiyen 2 Avrupa devleti, İsveç'le İsviçre'den ibârettir. İsveç'in XVII. asırdan başlıyan Amerika sömürge politikası ise silik kaldı ve bir netîce vermedi. İsveç, sömürgeciliğin şâhikaya ulaştığı XIX. asırda bile sömürge kuramadı ve bu işe kendini vermedi.

Şimdi İsveç hânedânlarının şeceresini yakından görelim: Sigurg-Ring(listemizde no.3)=Alfhid, Alfhem kralı Gaudalf kızı. Oğlu Ragnar(no.4)=1. Thora Borgarthiort, Ostrogot kralı Heraud kızı, =2. Aslog(Kraka), Hun kralı Sigurg Fofnişana kızı. 1. izd.'dan: Agnar, Eric 1 (5 c), Olufa= Steinar, İngiliz senyörü. 2. izd.'dan: Biörn I(5), Ifwar(4a), Rongwald, Sigurd(5b). Biörn I(5) oğulları: Eric II(6), Refil(7), Aslaik. 802'de Biörn I'in ölümüyle Uppsala krallığı, oğulları Eric II ve Refil arasında bölüşülmüş, bunlar bir asırdan fazla iki ayrı dal oluşturmuşlar, ancak 953'de Olaüs II ile birlik sağlanmıştır.

Refil(7): oğlu Eric III(8), Biörn III(9a), bunun oğlu Olaüs I(12), bunun oğlu Ring II(14)=Biörn IV'ün dul kraliçesi, bunun oğlu Emund II(15). Hepsi ortak Uppsala krallarıdır. Eric II(6) kızı: Thora=Gorm Herse, İsveçli senyör. Biörn II(9), Eric II'nin by.oğlu ve Eric III'ün ağabeyidir. Oğlu Eric IV (9b), onun oğlu Emund I(10), onun oğlu Eric V(11), onun oğlu Biörn IV(13), ortak Uppsala krallarıdır. Biörn IV'ün 2 oğlu, Olaüs II ve Eric VI, 2 dal oluşturmuşlardır:

Olaüs II(18) kızı Girith=Harald Blaatand, Danimarka kralı(kızları Holmfrid=Suenon, Norveç dukası, bunların kızı Gunhild=Anund, İsveç kralı). Olaüs II (18) oğlu Biörn(V) Stir(=Kuvvetli) (956-984=28)=Phyra, Danimarka kralı Harald Blaatand kızı, bunların oğlu: Thorkel Sprakelögg=İsveçli senyör Skoglar Toste kızı, bunların oğlu: Ulf=Estrith, Danimarka kralı Suenon I kızı.

Eric VI(17)(Olaüs II ile ayrı anneden) =1. Ingeburge, Norveç kralı Harald Haarfager kızı, =2. Sigrid "Mağrûr", İsveçli senyör Skoglar Toste kızı, izd.978, talâq, =3. Audur, Hakon Sigurdsson kızı, 994'te oğlu Olaüs III için nâibe. Olaüs III(18): 10 yaşında annesinin niyâbetinde kral oldu, 24 yaşında iken Hıristiyan oldu, 17 yaşında iken 1001 yılında Uppsala kralı unvânı yerine "İsveç Kralı" unvânını aldı. Onun için 1. İsveç kralı sıyılır. =1. Edla von Mecklenburg(Emund III'ün annesi), =2. Estrid, Slav prensi Micislas kızı (Kral Anund ile 2 prensesin annesi). Önce Kraliçe Estrid, kendi oğlu Anund'u tahta çıkardı. Onun erkek çocuğu olmaksızın ölümü üzerine ağabeyi Emund III kral olduysa da, onun da çocuğu olmadığı için, I. İsveç Hânedânı söndü. III. Olaüs'ün kızları: Astrid=Olav II"Şişman", Norveç kralı ve Ingered=Iaroslav Vladimiroviç, Rusya büyük-dukası (1019-1054) (kızları Anna Iaroslavovna=Henri I, Fransa kralı, izd.1051). Emund III(20)=Astrid, Norveç'de Halogalanda senyörü Malfin'in kızı. Anund (19)=Gunhild, Norveç dukası Suenon kızı. Kızları: Guda(Gyth)=Suenon Estrithson, Danimarka kralı ve Prs.X=Stenkill, İsveç kralı (21). 1056'da III. Emund'un ölümüyle hânedân söndü. 4. İsveç kralı olarak tahta çıkan Stenkill III(21), Kral Anund'un dâmâdıdır.

Stenkill veyâ Got Hânedânı (1060-1130 + 1250 - 1389)

Cermen ve Got asıllıdır. Hânedânın atası Skoglar Toste, korsanlığı ile ünlü bir İsveçli senyördür. Kızı: Sigrid "Mağrûr" =1. Eric VI(17), İsveç kralı 964-994, izd.978, talâq; =2. Suenon I, Danimarka kralı, ölm.1014. Skoglar Toste'un oğlu: Ulf, İsveç dukası. Skoglar'ın dîğer bir kızı, Olaus II'nin torunu ve Biörn V'in oğlu Pr.Thorkel'le evlendi. Dük Ulf'un oğlu: Ragnvalds, babasının yerine "İsveç Dukası" oldu, Olaüs III tarafından kovularak Rusya'ya sığındı. =1. Ingeburge, Norveç kralı Olav I Truygweson'un kızkardeşi, =2. Astrid, Norveç'de Halogaland senyörü Malfin'in kızı. 1. izd.'dan: Ulf II, 3. İsveç dukası ve Elif, 4. İsveç dukası. 2. izd.'dan: Stenkill III(21), önce 5. İsveç dukası, sonra İsveç Hânedânı'nın sönmesi üzerine, 1060'da 4. İsveç kralı. Kral Anund'un(19) dâmâdı. 2 oğlu, bu sûretle anne tarafından eski İsveç hânedânındandır.

Eric VII(21a), Eric VIII(21b), Hakon(22) adlı kralların nesebi bilinmiyor. Hakon (22)=Ragnhild, Norveç kralı İyi Magnus kızı. Ragwald (25a) ise, III. Stenkill'in oğlu olduğunu iddia eden Olaüs Näskonung'un oğludur, Kuzey eyâletlerinde 1 yıl için kral îlân edildi, İsveç kralları arasında sayılmaz.

Stonkil III(21) oğulları: 1) Inge I(23)=1. Mö(25e'nin hemşîresi), =2. "Azîze" Ragnhild, =3. Helena. 2) Halstan (23a), ilk 10 yıl ağabeyi ile ortak kral. Halstan'ın oğulları: 1) Philip(24)=Ingerd, Norveç kralı Harald kızı ve Danimarka kralı Olof I'in dulu. 2) Inge II(25)=Ragnhild, "Azîze", Halstan Tolkesson kızı, 1129'da Wreta adıyle râhibe.

Inge I'in(23) kızları: 1) Christina=Vladimir II Vsevolodoviç, Rusya büyük-dukası 1113-1125(doğ.1053) (çocukları için bk.Rusya). 2) Margaritha "Sulhcu" (ölm.1130?) =1. Magnus III, Norveç kralı, ölm.1103, =2. Nicola, Danimarka kralı, ölm.1134. 3) Katherina=Biörn "Demir-Kaburga", Danimarka prensi.

Inge I'in(23) -Prs.Katherina gibi- 3.izd.'dan olan oğlu Vel.Ragwald, babasından ve 1112'den önce öldü, bunun kızı Ingerde =1. Hanric Skaletär "Topal", Danimarka prensi, =2. Harald IV Gylle, Norveç kralı, ölm.1136, =3. Ottor Birting, =4. Ifvar Sneys, =5. Arne Stodreim. 1.izd.'dan: Magnus Henricsson(25c)= Birgitta (kızkardeşi); Burislef (25d), Got kralı; Ragwald, İsveç dukası 1133-34; 2. izd.'dan: Birgitta =1. Carl Sunesson, İsveç dukası 1134-, =2. Magnus Henricsson(25c), ağabeyi, =3. Birga Brosa, İsveç dukası; 5.izd.'dan: Nicola, Norveç'de Opslo Piskoposu.- I.Inge'nin kızı Margaretha'nın 2.izd.'dan oğlu: Magnus(25b), Ostrogot kralı.

Sverker Hânedânı (1129 - 1223)

Hânedânın kurucusu Suenon (25e), I. Inge'nin saltanatının başında 2 yıl kadar, ona karşı kral olmuştu. Kızkardeşi Mö, I. Inge'nin kraliçesi idi. Bu Suenon'un çocukları: Pr.Ulf Galla; Prs.Cecilia=Iwar Bonde (aş.bk.); Eric (25f), Ostrogot ve Smolandiya kralı, ölümünden az önce 1083'de Carl adıyle Hıristiyan oldu. Oğlu: Sverker I(26), babasının yerine Ostrogot kralı, II. Inge'nin vârissiz ölümü üzerine de İsveç kralı oldu. =1. Ulfhilde, Norveç prensi Haakon Finsson kızı ve Norveç kralı Nicola'dan boşanmış, =2. Richissa, Polonya dukası Boreslav III kızı ve Danimarka prensi Magnus Nilsson'dan dul. 2. izd.'dan: Kol (28a); Sunosik (kızı Ulfhild=Folke II, İsveç dukası); Prs.Sophia (ölm.1198)=Waldemar I, Danimarka kralı "By." (1157-1181), izd.1157, Danimarka kraliçesi 1157-1181=24 + 1181-1198=17 = 43 (bk.Danimarka).

Sverker I'in 1.izd.'dan oğlu Carl VII (28), aslında I. Carl'dır. Zîrâ ilk 6 Carl mevcud değildir. İsveç vak'a-nüvîsi Uppsala Katolik başpiskoposu Johan Magnus, Got kralları arasında 6 Carl hayâl edip böyle yazdığı için, bu şekilde inanılmış ve kabûl edilmiş, sonradan uydurma olduğu anlaşılınca da, târihteki Carl'ların numaralarını değiştirmek daha da karıştırıcı mâhiyette olduğu için, bu şekilde yürütülmüştür. =Christina, Scania senyörü Stig Hvitaläder kızı ve Danimarka kralı Waldemar I yeğeni. VII. Carl'ın kızı: Sophia=Heinrich Burewin von Mecklenburg. VII. Carl'ın oğlu: Sverker II(30) =1. Benedicta Hwide, Dan senyörü Ebbe Sunesson kızı, =2. Ingrid, İsveç dukası(1195-1202) Birger I kızı. 2.izd.'dan: Johan I(32), evlenmeden öldü. 1.izd.'dan: Helena = Sune Folkesson; Ingrid, Vreta manastırı başrâhibesi; Thure, vel.iken taht üzerindeki haklarından ferâgat etti, bunun 2 oğlu: Johan (Häck kontlarının atası, XIV. asırda söndü) ve Ebbe (Scanya ve Danimarka'daki Häck kontlarının atası, XVI. asır ortalarında söndü).

Bonde Hânedânı (1150 - 1250)

Hânedânın atası Thord Bonde, 1090'a doğru İsveç'de toprak sâhibi senyördü. Oğlu Iwar Bonde, 1120'ye doğru İsveç senyörleri arasında idi =Cecilia, Sverker I(26)'in halası. Bundan doğan Eric IX(27), Bonde hânedânının ilk kralıdır ve ana tarafından Sverker hânedânındandır. =Christina, Danimarka prensi Demir-Kaburga Biörn kızı. Kızları: Margaritha (ölm.1212)=Sverrer, Norveç kralı(1185-1212), izd.1185, Norveç kraliçesi 1185-1212=27 (bk.Norveç); Katherina=Nicola Blaka Simonsson, Norveç senatörü ve Läma kontlarının atası, kızları: Christina =1. Haakon Galin, Norveç dukası, =2. Eskil, Ostrogot senatörü, Ostrogot v.Magnus Minniskiöld oğlu.

Eric IX(27) oğlu: Knut(29), resmî 13. İsveç kralı = Rixa, İsveç dukası Benoit Snyffel kızı. 1205'de ölen 3 prens dışında kızları: Helena = Genç Holmger, İsveç dukası Knut'un torunu; Sigrid=Knut, İsveç dukası, I. Birger oğlu. Eric IX oğlu: Eric X(31): 15.kral. =Richissa(ölm.1218), Danimarka kralı Waldemar I kızı, izd.1210, izd.müd.ve İsveç kraliçesi 1210-1218=8. Eric X oğlu: Eric XI(33): 17. kral, posthume, 2 def'a kral oldu, çocuksuz öldü. =Katherina(ölm.1251), İsveç dukası Sune kızı, izd.1244, izd.müd. ve kraliçe 1244-1250=6.

Eric X'un(31) 3 kızı: 1) Helena =1. Carl-Knud(34), İsveç kralı 1229-1234, =2. Philip Larsson Runby. 2) Margaritha (veyâ Martha) = Nicola Sixtenson Toffta, senatör, Bonde Hânedânı'nın atası (aş.bk.). 3) Ingeburge (ölm.1256) = Birger II Brosa, İsveç dukası (1210?-1266=56?), İsveç kral nâibi 1250-1266, izd.1236, izd.müd.20. Bu Birger II, Stenkill hânedânından, bu hânedânın İsveç dukalığını elinden tutan yan dalından ve Duka Folke I neslindendir. Çocukları:

Richissa=Haakon, Norveç kralı Haakon V oğlu, ölm.1257; Eric (ölm.1277), Smolande dukası 1266-77; Benoit (1256-1291=35), Finlandiya dukası 1266-1286=20, Linköping piskoposu 1286-1291=5; Magnus I(36); Waldemar (35): bu ve kardeşi Magnus I ile Stenkill(Got) Hânedânı yeniden iktidâra çıkmaktadır, bu 2 kardeş kral, ana tarafından ise, Bonde Hânedânı'ndandır. 18. İsveç kralı Waldemar, kardeşi Magnus lehine hal' edildikten 18 yıl sn.öldü. =1. Sophia(ölm.1286), Danimarka kralı Eric VI kızı, izd.1263, tal.1278=15(bu müddet zarfında İsveç kraliçesi); =2. Christina(ölm.1292), izd.1264, tal.; =3. Katherina; =4. Lueradis. 1. izd.'dan: Eric (doğ.1272), Norveç kralının baş-râhibi.

Magnus I(36): Sudormanie dukası 1254, 19. İsveç kralı 1275. Hedwige (ölm.1290), Holstein kontu Gerhardt I'den dul, izd.1276, izd.müd.14 (bu müddet zarfında İsveç kraliçesi). Kızları: 1) Ingeburge (ölm.1319)= Eric VIII(1274-1320=46), Danimarka kralı (1286-1320=34), izd.1296, izd.müd. ve kraliçe 25. 2) Rixa=Primislav II (1257-1296=39), Polonya kralı (1295-1296=1), 2. izd.1285(başka kaynaklara göre bu Polonya Kralı ile evlenen İsveç Prensesi, bu Rixa değil, İsveç kralı Waldemar'ın (35) kızı Richissa'dır).

Magnus I(36): 3 oğlu: 1) Birger(37): hal'inden 2 yıl sn.öldü. Nâib: Tyrgill Knutsson 1290-1302=12. =Margaritha (veyâ Martha) (ölm.1341), Danimarka kralı Eric Glupping'in kızı, izd.1297, izd.müd.24, kraliçe 1297-1319=22. Oğulları: Magnus (1300-1320=20), Vel.1300-1320=20=Euphemia, Rügen prensi Witzlav kızı, izd.1313, izd.müd.7; Eric: 1310'da çocukken Uppsala arşidiakr'ı, genç öldü.- 2) Waldemar (1284?-1318=34?), Finlandiya dukası 1286-1318=32, müdd.1304 =1. Christina, Torquel Knutsson kızı, İsveç kral nâibi, tal. 1305; =2. Ingeburge, Norveç kralı Eric II kızı, izd.1312, izd.müd.6.- 3) Eric (1282-1318=36), müdd. 1304 = Ingeburge, Norveç kralı Haakon VI kızı, izd.1312, izd.müd.6. Kızları: Euphémia (ölm.1360) = Albrecht I (ölm.1380), Mecklenburg dukası, izd.1336, izd.müd.24(çocukları için aş.bk.). Südermanya dukası bu Pr.Eric'in (ölm.1318) oğlu: Magnus II(38): 21. İsveç kralı. Hal'inden 11 yıl sn.öldü. Amcası Birger'in yerine 3 yaşında tahta çıktı (babası 1 yıl önce ölmüştü), niyâbet: 1319-1332=13. İlâveten Norveç kralı 1319-1343=24 + Norveç kral nâibi 1343-1355=12 = 36. = Blanche (ölm.1363), Namur kontu Jean kızı, izd.1336, izd.müd. ve kraliçe: 27 yıl.

Magnus II(38) kızı: Asa=Hakon-Läma, senatör. Magnus II oğulları: 1) Eric XII (38a): vel.1337-1359=22, kral sanıyle vel.1344-1350=6=Beatrix (ölm.1359), Brandenburg margravı Ludwig kızı, izd.1356, izd.müd.3.- 2) Hakon II(39): 1343'de 5 yaşında babasının yerine, fakat babasının niyâbetinde Norveç kralı Haakon. İsveç vel.i 1359-1362=3. =1. Elisabeth, Holstein kontu By.Gerhardt'ın kızı, tal.ve râhibe; =2. Margaritha, Danimarka kralı Waldemar IV kızı, Danimarka ve Norveç nâibesi, izd.1363. Oğulları: Olaüs (Olaf) V(39a), Danimarka ve Norveç kralı. Bunun ve annesi Danimarka, İsveç ve Norveç hükümrân kraliçesi Margaritha için aşağıya ve Danimarka bahsine bk.

Prs.Euphemia(ölm.1360) (Magnus II'nin hemşîresi) = Mecklenburg dukası Albrecht I evlenmesinden (1336): 1) Albrecht (40): 22. İsveç kralı. =1. Richarde, Rupin kontu Otto kızı, izd.1365, ölm.1380, izd.müd. ve kraliçe 15. =2. Helena (ölm.1433), Brunswick dukası Magnus Torquatus kızı, izd. 1396, izd. müd. 16. Kral Albrecht, hal'inden 23 yıl sn.öldü. 1. izd.'dan çocukları: Richarde=Johan, Lusace margravı; Eric (ölm.1397)=Sophia, Pomeranya dukası Bogislas kızı; Albrecht IV (ölm.1423, Mecklenburg dukası) = Marguerite, Brandenburg elektörü Friedrich I kızı.- 2) Ingeburge (no.40'ın hemşîresi)= 1. Ludwig Romanus, Brandenburg elektörü, =2. Heinrich II "Demir", Holstein kontu. 2. izd.'dan: Gerhardt VI(ölm.1404), Schleswig dukası ve Holstein kontu = Katherina, Braunschweig dukası Magnus Torquatus kızı. Bu izd.'dan: Adolf VIII(Schlesvig dukası ve Holstein kontu, ölm. 1459) ve Hedwige =1. Balthasar, Gustrow prensi, =2. Thierry "Tâlihli", ölm.1440, Oldenburg kontu, izd.1424. Bu 2. izd.'dan: Christian I(no.45, aş.bk.).

Danimarka Kralları Dönemi (1389 - 1448)

Bundan sonra Kalmar Birliği denen İsveç, Norveç, Danimarka krallıklarının ayni hükümdâr tarafından temsîl edilmesindeki sebebi anlamak için, Kraliçe Margaretha'nın şeceresini görmek gerekir (daha fazla tafsîlât için bk.Danimarka, burada özetlenecektir):

Kraliçe Margaretha (41), Danimarka kralı IV. Waldemar'ın (1340-1368, ölm.1375) kızıdır, bu kralın babası Christophe II(1320-1326, ölm.1333), onun babası Eric VI(1259-1286)'dır. Eric VII'nin kızlarından Margaretha (Martha) (ölm.1341), İsveç kralı Birger'le 1297'de evlenip İsveç kraliçesi oldu. IV.Waldemar'ın Schlesvig prensesi Hedviga'dan olan kızlarının biri Ingeburge, dîğeri 3 krallığın hükümrân kraliçesi Margaretha'dır. Bu 2 prensesi ayrı ayrı inceleyelim:

Ingeburge (ölm.1400)=Heinrich I, Mecklenburg kontu, ölm.1382. Kızları: Maria=Vratislav VII, Pomeranya dukası, ölm.1392. Bunların oğulları: Eric XIII(42), önce annesinin halası Margaretha ile 3 tâcın ortak kralı, sonra Margaretha ölünce yerine 3 tâcın kralı oldu. Daha 6 yaşında 1388'de Norveç kralı olmuştu. =Philippina, ölm.1430, İngiltere kralı Henry IV kızı, izd. 1406, izd.müd. ve kraliçe 24. Eric XIII'ün kızkardeşi: Katherina-Sophia(ölm.1426)=Johann von Wittelsbach, Ren'de Palatinat kontu (Bavyera Hânedânı), ölm.1443, İmp.Robert'in oğlu. Oğulları: Christophe (43)(I İsveç, III Danimarka), dayısı Eric XIII'ün çocuğu olmadığı için, velîahdi olup yerine tahta çıktı. =Dorothea (ölm.1495), Brandenberg elektörü Johann kızı, izd.1445, izd.müd. ve kraliçe 4. Çocukları olmadı.- Margaretha (41) = Hakon II(39) (1338-1380=42), izd.1363, izd.müd.17, zevcinden 14 yş.kç., yş.11-25. 12 yaşında zevci yoluyle İsveç ve Norveç kraliçesi olan Margaretha, Olaüs(Olaf) V'i (39a) 18 yaşında doğurdu, bu Danimarka ve Norveç kralı 17 yaşında ölünce, annesi sıfatıyle gene vâris oldu. Kalmar İttifâkı'nın târîhi 1397'dir. Tam bir anlaşmayla 3 krallık birleşince, çok kudretli bir İskandinavya devleti oluştuysa da sonra gene ayrıldı ve İsveç-Danimarka düşmanlığı başladı.

Danimarka kralı Eric VII kızı ve Christophe II kızkardeşi: Richissa=Nikolaus von Werle, Mecklenburg prensi. Kızları: Sophia(ölm.1340) = Gerhardt "By.", Holstein kontu. Oğulları: Heinrich II "Demir" (ölm.1404), Holstein kontu. Oğlu: Gerhardt VI (ölm.1404), Schlesvig dukası ve Holstein kontu. Çocukları: Adolf VIII(ölm.1459), Schlesvig dukası ve Holstein kontu; ve Hedwige = Thierry "Tâlihli" (ölm.1440), Oldenburg kontu. Bunların oğlu: Christian I(45): 33 yıl Danimarka ve Norveç kralı olduğu halde İsveç tahtında ancak 9 yıl kalabildi. İsveç tâcı taşıyan kralların Kopenhag'da oturmaları, yavaş yavaş İsveç'le Danimanka'nın arasını açmaya başladı. İsveç'in güney kıyılarının tamâmen Danimarka'nın elinde bulunması da düşmanlığı arttırdı. I. Christian'la Danimarka'da Alman asıllı Oldenburg Hânedânı başladı. 1474'de Holstein kontu unvânını, Holstein dukası olarak değiştirdi. = Dorothea (ölm.1495), Kral Christophe'un (43) dul kraliçesi, izd.1449, izd. müd. 34, kraliçe 1445-1448=3 + 1449-1481=32 + 1481-1495=14 (ana kraliçe) =49. Büyük oğulları (dîğer çocukları için bk.Danimarka): Johan II(47): 32 yıl Danimarka ve Norveç tahtında kaldığı hâlde, İsveç tahtında 4 yıl tutunabildi. =Christina (ölm.1521), Saksonya elektörü Ernst kızı, izd. 1478, izd.müd.35, kraliçe 1481-1513=32 + 1513-1521(ana kraliçe)=8 =40. By.oğulları (dîğer çocukları için bk.Danimarka): Christian II(50): Bu da 10 yıl Danimarka ve Norveç kralı, fakat ancak 3 yıl İsveç kralı olabildi ve bir daha hiç bir Danimarka kralı İsveç

tahtına oturamadı. =(Infanta) Isabela (1501-1526=25), İmp.Charles-Quint'in hemşîresi, izd.1515, izd.müd.11, yş.14-25, zevcinden 20 yş.kç., kraliçe 1515-1523=8. Tafsîlât için bk.Danimarka.

Danimarka'nın Oldenburg Hânedânı kralları zamânında, eski Bonde Hânedânı prensleri, bâzıları kral da olarak İsveç'i yönetmeye çalıştılarsa da, gerçek millî hânedânı ancak Vasa'lar kurabildi. Yeniden iktidâra gelen Bonde Hânedânı'nın bu dalını şu şekilde inceleyebiliriz:

Bonde Hânedânı'nın Son Dönemi (1448 - 1470)

X. Eric'in(31) kızlarından Prs.Margaretha (veyâ Martha), Nicola Sixtensson Toffta (İsveç senatörü) ile evlenmişti. Oğulları İsveç senatörü Sixten Nillson Toffta, bunun oğlu İsveç senatörü ve büyük-hâkimi Ambiörn Sixtensson Salstad, bunun oğulları: Laurent Ambiörnsson (Sparre kontları'nın atası), Nicola Ambiörnsson (Oxentierna kontları'nın atası) ve Ulf Ambiörnsson (by.oğul, senatör)=Martha. Bu izd.'dan: Carl Ulfsson Toffta (1317-1407=90), senatör=Helena Brahe. Bu izd.'dan: Margaretha =1. Knut Bonde, =2. Stenon Turesson (ölm.1431), Bielke âilesinden, senatör. 2. izd.'dan: Birgitta Bielke=Gustaf Sture (ölm.1444), aş.bk.

Toffta âilesinden Margaretha'nın 1. zevci Knut, Bonde Hânedânı prenslerindendi. Eski Bonde krallarının neslinden Thord Bonde'un oğlu idi. Senatördü. Knut Bonde'un annesi ise, Vasa hânedânından Cecilia Cätilsson'dur. Bu izd.'dan: Carl VIII(44): 1435'de senatör, 1439'da kral nâibi, sn. 3 def'ada cem'an 13 yıl İsveç kralı, 2 yıl Norveç kralı, bir kaç ay Danimarka kralı oldu. =1. Birgitta Bielke(ölm.1437), senatör Thure Stensson Fögelwick Bielke kızı. =2. Katherina-Carolina (ölm.1450), senatör Carl Ormsson kızı, izd.1438, izd.müd.12, İsveç ve Norveç kraliçesi 1448-1450 =2. =3. Christina, Abraham Roseborg kızı, izd.1470, izd.müd. bir kaç ay, İsveç kraliçesi 1470'de bir kaç ay.

Carl VIII(44) kızı: Christina(1. izd.'dan) (1432-1477=45) = Eric Ericsson, senatör, izd.1446, yş.14. Bu izd.'dan 2 oğul: Eric Ericsson Fögelwick, senatör = Anna, Carl Bengtsson Winstorp kızı ve Eric Carlesson Vasa Norrby'den (senatör) dul; Nicola Ericsson Göddeholm, senatör=Sigrid Baner, senatör Eskil Isaacsson Vännegern kızı. Bu izd.'dan: Christina (1494-1556=62) =1. Stenon-Sture II(49), İsveç kraliçesi 1512-1520=8, =2. Johan Thuresson, senatör (ölm.1556), izd.1521, izd.müd.35, yş.27-62. 1. izd.'dan oğlu için aş.bk.

Sture Hânedânı (1470 - 1520)

Hânedânın atası Nicola Sture Sigtrusson, Westgoteland ilinden senatör olmuş ve soyluluk verilmiştir, 1299'da öldü. Oğlu Bo Nilsson, senatördür =Cecilia, Knut Jönsson kızı(senatör ve by.-hâkim). Bu izd.'dan: Bo Bosson, senatör. Bunun 3 çocuğu:

1) Knut Bosson, senatör, Linköping piskoposu 1391-1436=45. 2) Stenon Bosson, senatör, by.-hâkim=Ingeburge. 3) Martha (veyâ Margaritha) =1. Christophe Michelsdorf, =2. Algot Mänsson Sture (Sture âilesinden), Magnus Sture oğlu (Algot Sture, senatör, ölm.1426).

Magnus Sture, Bo Bosson'un kardeşi olabilir. Martha=Algot Sture izdivâcından: Anund Sture, 1425'de senatör, ölm.1434. =Christina, Anund Jönsson kızı. Bu izd.'dan:

Gustaf Sture, senatör, ölm.1444. =Birgitta Bielke, Kral Carl VIII'in hemşîresi. Bu izd.'dan; 1) Stenon-Sture I "Eski, İhtiyâr" (46): 28. İsveç kralı = Ingeburge Tott, Ake Axelsson Hjuleberg kızı. Çocukları: Maurice Sture (ölm.1493) ve Birgitta Sture (ölm.1536), 1485'de râhibe. 2) Birgitta Sture (Stenon-Sture I'in hemşîresi) (ölm.1472) = Johan Vasa Christiersson (ölm.1477), senatör, Rydboholm ve Orby baronu. Oğulları: Eric Vasa Johansson, senatör, Rydboholm baronu, katli 1520 = Cecilia (ölm.1521), senatör ve Eka baronu Magnus Catlsson kızı. Bu izd.'dan: Gustaf I(no.51), Vasa Hânedânı'nın ilk kralı.

Bu Bosson Sture'nin oğlu Stenon Bosson, senatör ve by.-hâkim = Ingeburge. Bu izd.'dan: Benoit Stensson, senatör (Natt-Och-Dag Baronları'nın atası) ve Bo Stensson, senatör ve baron = Katherina, Danimarka baronlarından Stenon Sture kızı. Bu izd.'dan: Nicola Bosson Sture, senatör, Ekesiö ve Pennigeby baronu, ölm.1503 = Sigrid, senatör ve Pennigeby baronu ve Bonde hânedânından Carl Bonde'un kızı. Bu izd.'dan ve ana tarafından Bonde hânedânından olmak üzere: Svante Nilsson Sture(48), önce Ekesiö ve Pennigeby baronu, sn.30. İsveç kralı. =I. Illiana, Gäddeholm baronu Ehrengisle Gadda kızı, =2. Martha, Danimarkalı Hwar Jönsson kızı, izd.1504, Kraliçe 1504-1512=8.

Kral Svante'nin (48) oğlu: Stenon-Sture II(49) = Christina (1494-1556=62), Nils Ericsson Gyllenstierna (ölm.1527) kızı. Oğulları: Svante Sture (1517-1567=50), vel.1517-1520=3, sn.senatör. =Martha, Gustaf Eric Abrahamsson Lejonhufvud kızı, Kral Gustaf Vasa'nın 2. kraliçesinin hemşîresi. Oğulları: Maurice Sture(1552-1594=42), Westerwick kontu. =Anna, Claude Christiersson Horn(Aminne baronu, senatör, by.-amiral) kızı. Bu izd.'dan: Svante Sture(1587-1616=29), Westerwick kontu 1594-1616=22. =Ebba, Maurice Lejonhufvud(senatör ve by.-hâkim, Svante'nin babasının dayı-zâdesi) kızı. Çocukları olmadı ve 1616'da Sture Hânedânı söndü.

Vasa Hânedânı (1523 - 1654)

En ünlü İsveç hânedânı olmakla berâber, sonunda bu da, erkek tarafından sönerek, kız tarafından yürüyüp başka hânedânları iktidâra getirerek sona erdi. Hânedânın atası Baron Christian Vasa'dır, 1440'a doğru ölmüştür. Oğlu Baron ve senatör Johan Vasa, 1471'de ölmüş, Birgitta Stuve (ölm.1472) ile evlenmiştir. Birgitta Stuve, Kral Stenon-Sture I'in (46) hemşîresidir, Gustaf Sture ile Birgitta Bielke'nin kızıdır. Birgitta Bielke, Kral Carl VIII'in(44) -ayrı babadan, ayni anneden- üvey hemşîresidir. Birgitta'nın bu kraldan gayri kardeşi Carl-Knut, VII. Eric'in kızı Prs. Martha'nın kızı Margaretha ile, Birgitta'nın hemşîresi Sigrid ise, Nicola Sture ile evlenmiştir ve bu Sigrid, Kral Svante'nin(48) annesidir. Bu sûretle Vasa'lar, pek çok eski İsveç hânedânı ile akrabâ olmuşlardır. Johan Vasa=Birgitta Stuve izdivâcından: Eric Vasa, senatör iken 1520'de katledildi. =Cecilia(ölm.1521), Eka baronu ve senatör Magnus Carlsson kızı. Oğulları, hânedânın ilk kralı Gustaf I Ericsson'dur(51). Harb adamı olarak, Danimarkalılar'ı kovarak, ülkedeki anarşi ve iç harbe son vererek kral oldu. Anne annesi Sture hânedânı prensesi idi. Tam İsveçli idi ve damarlarında Dan ve Alman kanı yok gibiydi.

Gustaf I(51): 1521'de kral nâibi, 1523'de kral. Kaanûnî Sultân Süleymân'ın (1520-1566) yaşıtı ve çağdaşıdır. =1. Katherina (1513-1535=22), Sachsen-Lauenburg dukası Magnus I kızı, izd.1531, izd.müd. ve kraliçe 4, zevcinden 17 yş.kç., yalnız Eric

XIV'ün annesi. =2. Margaritha (ölm.1551), Eric Abrahamsson Lejonhufvud kızı, izd.1536, izd.müd.ve kraliçe 15 (Eric XIV dışında kalan bütün çocukların annesi). =3. Katherina (ölm.1621, 86 yaşlarında), Gustaf Olosson Stenbock kızı, izd.1552, izd.müd.ve kraliçe 8(çocuksuz). Gustaf I'in (51) çocukları:

1) Eric XIV(52): vel.1533(doğar doğmaz)-1560=27(resmen 1544), Smoland ve Öland dukası 1557, hal'inden 9 yıl sn.katledildi. =Katherina(asıl adı Karin Monsdotter), morganatik izd.1568(1549-1612=63), izd.müd.9, zevcinden 16 yş.kç., yş.19-28. Çocukları (morganatik): Gustaf(1568-1607=39) ve Sigrid=1. Henrik Tott, Sineby baronu (Tott kontları'nın atası), =2. Nikola, Natt-Och-Day baronu, mareşal.

2) Johan III(53) vel.1560-1568=8, Finlandiya dukası 1556-1568=12. =1. Katherina (ölm.1583), Polonya kralı Sigismund I Jagellon kızı, izd.1562, izd.müd.21, kraliçe 1568-1583=15 (Sigismund I'in annesi). =2. Gunhild(ölm.1597), senatör Johan Bielke kızı, izd.1585, izd.müd.ve kraliçe 7(Pr.Johan'ın annesi). Çocukları için aş.bk.

3) Cecilia(1540-1627=87): 1575'de Protestan'lığı bırakıp Katolik oldu. =1. Johan, Östtriesland kontu, morg. izd.1559, ölm.1563=4. =2. Christopher (ölm.1575), Baden-Rodemarchem margravı, izd.1564, izd.müd.11, yş.24-35.

4) Magnus (1542-1595=53): Ostrogotia dukası.

5) 2 Prens ve 4 Prenses.

6) Carl IX(55): Södermanland dukası 1560-, kral nâibi 1599-1604=5 ve sn.kral. =1. Anna-Maria(1562-1589=27), Bavyera elektörü Ludwig VI kızı, izd.1579, izd.müd.10(Prs.Katherina'nın annesi), zevcinden 12 yş.kç. =2. Christina, Schleswig-Holstein dukası Adolf kızı, izd.1592(Gustaf Adolf'un ve dîğer çocukların annesi). Çocukları için aş.bk.

Johan III(53) çocukları:

1) Sophia Gyllenhielm: gayri meşrû. =Pontus(ölm.1587), Gardia baronu, senatör, general, izd.1580, izd.müd.7. Bu izd.'dan Gardia baronları, sn.Gardia kontları âilesi çıktı.

2) Johan (1589-1618=29): Finlandiya dukası, 1606'da Ostrogotya dukası, 1604'de tahtı reddi üzerine amcası Carl IX kral oldu, çocuksuz. =Maria-Elisabeth(1596-1618=22), amcası IX. Carl'ın kızı(aş.bk.), izd.1612, izd.müd.6, yş.16-22, zevcinden 7 yş.kç.

3) Sigismund I(Polonya kralı ol. III) (54): vel.1568-1592=24. Dayısı II.Sigismund'un vârissiz ölümü üzerine Polonya kralı(1587), babasının ölümü üzerine de 5 yıl sn.(1592) ilâveten İsveç kralı oldu. Polonya kralı ol.Türkiye'ye tâbî, İsveç kralı ol.müstakil durumda kaldı. Katolik olduğu için İsveç'te istenmedi. Fiilen 1600'de ve hukukan 1604'te İsveç krallığından amcası Carl IX lehine düşürüldü, Polonya tahtında ölümüne kd.kaldı. =1. Arşidüşes Anna(1573-1598=25), izd.1589, izd.müd.9, yş.16-25, zevcinden 7 yş.kç.(Ladislas VII'nin ann.). =2. Arşidüşes Konstanz (1588-1631=43), 1.'nin 15 yş.kç. hemşîresi, izd.1605, izd.müd.27, yş.17-43, zevcinden 22 yş.kç. (dîğer bütün çocukların ann.).- Sigismund I'in kral olan 2 oğlu (dîğer 2 oğlu ile 1 kızı için bk.Polonya): 1) Ladislas VII: babasının yerine Polonya kralı ve 3 yıl Rusya çarı, 2 def'a evlendi, meşrû çocuğu olmadı (bk.Polonya). 2) Johan-Casimir: Ladislas VII'nin 14

yş.kç. kardeşi ve halefi (anneleri kızkardeştir), Polonya kralı, 2 def'a evlendi, çocuğu olmadı, Polonya tahtından ferâgat etti(no.54b)(bk.Polonya).

Carl IX(55) çocukları:

1) Carl Gyllenhielm(1574-1650=76): gayri meşrû. Berquera baronu, 1600'de İsveç başkumandanı, 1601'de mareşal, 1617'de senatör, 1620'de by.- amiral, çocuksuz. =Christina(ölm.1656), senatör ve mâliye nâzırı Seved Ribbing kızı, izd.1616, izd.müd.35.

2) Maria-Elisabeth (1596-1618=22) = Johan (1589-1618=29) amcası Johan III oğlu (yk.bk.), izd.1612, izd.müd.6, yş.16-22, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz.

3) Carl-Philip (1601-1622=21): 1607'de Södermanland dukası. Evlenmedi.

4) Gustaf II Adolf "By." (56): Vel.1604-1611=7. Vestmanland dukası 1610-1611. XVII. asrın en büyük askerlerinden, İsveç ordusunu Avrupa'nın (Hıristiyan Avrupa) ilk meslek ordusu hâline soktu. İsveç'i büyük devletler arasına kattı. Harb meydanında öldü. =Maria-Eleonora (1599-1655=56), Brandenburg elektörü Johann-Sigismund von Hohenzollern kızı, izd.1620, izd.müd. 12, yş.21-33, kraliçe 1620-1632=12 + 1632-1654=22 (ana kraliçe) = 34. Kızları: Christina (57): 6 yaşında babasının yerine İsveç hükümran kraliçesi oldu, 1654'de tahtı bırakıp İsveç'i terketti, 1655'de Katolik oldu, evlenmedi, tahtı bıraktıktan 35 yıl sn.öldü. Onunla Vasa Hânedânı sona erdi. Nâib: Başbakan Oxenstienra 1632-1644=12. 18 yaşında niyâbet kalktı.- Gustaf Adolf'un gayri meşrû oğlu: Gustaf Gustafson (1616-1653=37): Wasaborg kontu, senatör (1626), Almanya'da Osnabrück v.1634-1648=14. =Anna-Sophia(ölm.1694), Wied kontu Hermann II kızı. Bu izd.'dan Wasaborg Kontları devâm etti ve gerçekte Vasa Hânedânı devâm etmiş oldu.

5) Katherina (1584-1638=54) = Johann-Kasimir von Pfalz-Zweibrücken (ölm.1652), Deux-Ponts kontu, İsveç'te Stageborg dukası (1651), izd.1615, izd.müd.23, yş.31-54. Bu izd.'dan ve ana tar. Vasa hânedânından:

Pfalz-Zweibrücken (Fr.Deux-Ponts) Hânedânı (1654-1720)

1) Maria-Euphrosina (1625-1687=62) = Magnus-Gabriel Gardie, Lecko kontu, senatör ve by.-hâkim, ölm.1686, izd.1647, izd.müd.39, yş.22-61.

2) Eleonora-Katherina(Karin) (1626-1692=66) = Friedrich, Hessen-Eschwege landgravı, izd.1646, ölm.1655, izd.müd.9, yş.20-29.

3) Adolf-Johan (1629-1689=60), Pfalz-Zweibrücken kontu. =1. Elisa-Beate (1629-1653=24), senatör ve by.-hâkim Wifingsborg kontu Peter Brahe kızı, izd.1649, izd.müd.4, yş.20-24, çocuksuz. =2. Elisa-Elisabet (1632-1689=67), senatör Wifingsborg kontu Nicola Brahe kızı, izd.1661, izd.müd.38, yş.29-67, zevcinden 3 yş.kç.(bütün çocuklarının ann.). 2 izd.'dan: Karin(1661-1720=59)=Christophe Gyllenstierna, Ericsberg kontu, senatör (ölm.1705), izd. 1696, izd.müd.11, yş.35-46, oğulları: Carl-Adolf Gyllenstierna (1699-1733=34), Ericsberg kont, çocuksuz; Maria-Elisabet (1663-1748=85) = Christian-Theophile Gersdor, Oppach baronu; Adolf-Johan(1668-1701=33); Gustaf-Samuel-Leopold (1670-1731=61), Pfalz-Zweibrücken dukası (1718-1731=13.) =1. Dorothea (ölm.1723), Veldenz kontu Leopold-Ludwig kızı, izd.1707, izd.müd. 16. =2. Louisa-Dorothea, Hoffmann kontesi, izd.1723, izd.müd.8.

4) Christina-Madeleine (1616-1662=46) = Friedrich IV, Baden-Durlach margravı, izd.1642. Oğulları: Friedrich-Magnus (ölm.1709) von Baden Durlach kızı, izd.1670, izd.müd. 39. Kızları: Albertina-Frederica(1682-1755=73) = Christian-August, Holstein-Gottorp prensi, Lübeck prens-piskoposu, izd.1704, tal.1720=16. Oğulları: Friedrich-August (1750'de Lübeck prens-piskoposu) ve Adolf-Fredrik (no.63), İsveç kralı, aş.bk. Tafsîlât için bk.Almanya/Holstein-Gottorp.

5) Carl X (Carl-Gustaf)(58)(1622-1660=38): 1649'da Kraliçe Christina tar.vel.seçildi ve 1654'de onun ferâgati üzerine tahta geçti = Hedwiga - Eleonora (1636-1715=79), Holstein-Gottorp dukası III. Friedrich'ın by.kızı(kç.kızı için bk.yk.no.4), izd.1654, izd.müd.6, yş.18-24, zevcinden 14 yş.kç., kraliçe 1654-1660=6 + 1660-1697=37 (ana-kraliçe) + 1697-1715=18 (by.ana kraliçe) = 61, nâibe (torunu için) 1697-1700=3. Oğlu: Carl XI(59): vel.1655-1660=5; 5 yaşında tahta geçti. Pfalz-Zweibrücken dukası 1681-1697=16. =Ulrica-Eleonora (1656-1693=37), Danimarka kralı Frederik III kızı, izd.1680, izd.müd.13, yş.24-37, zevcinden 1 yş.kç., kraliçe 1680-1693=13. Çocukları:

1) Hedwiga-Sophia(1681-1708=27) = Friedrich IV(1671-1702=31), 7. Holstein-Gottorp dukası (1694-1702=8), izd.1691, izd.müd.11, yş.10-21, zevcinden 10 yş.kç. Çocukları için bk.Schleswig-Holstein-Gottorp-Romanov (Rusya).

2) Carl XII(60)(1682-1718=36): Vel.1682-1697=15. İlk 3 yıl, baba-annesinin niyâbetinde kral oldu, annesi 4 yıl önce ölmüştü. Asrın en büyük askerlerinden ve Çar Petro'nun rakıybi. 6 yıl Türkiye'de ikamet etti. Evlenmedi.

3) Ulrica-Eleonora(1688-1744=56)(61): Vel.1697-1718=21. XII. Carl'ın 6 yş.kç. hemşîresi ve velîahdi, o ölünce Christina'dan sn. İsveç'in 2. ve sonuncu hükümrân kraliçesi oldu, fakat 2 yıl sn.krallığı zevcine bıraktı. Onunla Zweibrücken Hânedânı sona erdi ve dîğer bir Alman hânedânı, Hessen-Kassel hânedânı başladı ki, tek kralla temsîl edilir ve 31 yıl müddetle Kral Fredrik(62), zevcesi Ulrica-Eleonora'yı tâkıyben İsveç tahtına oturdu.

Hessen-Kassel Hânedânı (1720 - 1751)

Fredrik(Alm.Friedrich)(62): 1676-1751=75. İzd.1715, izd.müd.29, zevcesi Kraliçe Ulrica'nın yş.27-61, zevcinden 12 yş.kç. Çocukları olmadığı için iktidâra dîğer bir Alman hânedânı, Holstein-Gottorp Hânedânı geldi ki 1751-1818'de İsveç tahtını işgal eden bu hânedân, 1796-1917'de de Rusya tahtını işgal etmiştir.

Kral Fredrik, Hessen-Kassel landgravı Karl'ın oğlu ve velîahdidir. Zevcesi Ulrica'nın 2 yıllık saltanatında prince-consort, sonra onun ferâgatiyle kral oldu. Ulrica da 2 yıl (1718-1720) hükümrân kraliçe + 24 yıl (1720-1744) da kraliçe ol.toplam 26 yıl İsveç tahtında bulundu. Kral Fredrik'in seçeresi için bk.Almanya/Hessen-Kassel.

Schleswig-Holstein-Gottorp Hânedânı (1751 - 1818)

Bu hânedânın menşe' ve şeceresi için bk.Almanya/Schleswig-Holstein-Gottorp. Aslında Danimarka'nın da hânedânı olan ve İsveç'te de hüküm süren (9. Hânedân) Oldenburg Hânedânı'nın bir dalıdır.

Adolf-Fredrik(63)(1710-1771=61)(kral 6.4.1751-12.4.1771=20): Holstein-Gottorp vel.-dukası ve Lübeck prens-piskoposu Christian-August(1673-1726=53) ile Prs. Albertine-Friederike'nin (1682-1755=73) (izd.1704, tal.1720=16, yş.22-38, zevcinden 9 yş.kç.) oğludur (bk.Oldenburg). Prs.Frederika, baba(Baden Hânedânı) ve anne (Holstein-Gottorp Hânedânı) Alman'dır. Fakat baba-annesi Prs. Christina, X. Carl'ın(58) ablasıdır. Adolf-Fredrik, 1727'de Lübeck prens-piskoposu, 1739'da Holstein-Gottorp dukalığı nâib dukası iken 4.7.1743'de İsveç velîahdi seçildi ve kralın ölmesi üzerine 5.5.1751'de İsveç tahtına çıktı. 1750'de Lübeck'i, kardeşine terketti. 1768'de krallıktan ferâgat ettiyse de, ayni yıl içinde tahtına döndü. =Luisa-Ulrica(1720-1782=62), Prusya kralı Friedrich-Wilhelm I'in 6. kızı, izd.1744, izd.müd.27, yş.24-51, zevcinden 10 yş.kç., kraliçe 1751-1771=20 + 1771-1782=11 (ana kraliçe) = 31. Çocukları (ilk çocukları 1745'de ölü doğdu):

1) Gustaf III(1746-1792=46) (kral no.64, 46. İsveç kralı 12.4.1771-29.3.1792=21): vel.1751-1771=20, şâir, katledildi. =Sophie-Magdalene(1746-1813=67), Danimarka kralı Frederik V'in by.kızı, izd.1766, izd.müd.26, yş.20-46, zevci ile ayni yaşda, kraliçe 1771-1792=21 + 1792-1809=17(ana kraliçe) = 38. Çocukları için aş.bk.

2) Carl XIII(1748-1818=70) (no.66, 48. İsveç kralı 29.3.1809-5.12.1818=9 + Norveç kralı 1814-1818=4): Söndermanland dukası ve nâib 1792-1796=4, by.-amiral 1748, Südermanya dukası 1772.=Hedvig Charlotte (1759-1818=59), Oldenburg dukası Friedrich-August kç. kızı, izd.1774, izd.müd.44, yş.15-59, zevcinden 11 yş.kç., kraliçe 1809-1818=9. Oğulları: Carl-Adolf(1798-1798), ve 1797'de ayni gün ölen bir Prs. Evlâd edindikleri mânevî oğulları(1809): Carl-August(asıl adı Christian-August)(1768-28.5.1810=42), aslında Schleswig-Holstein-Sondenburg-Augustenburg(bk.Almanya) prensi, İsveç vel.i 1809-1810=1. Bunun üzerine 1810'da evlâd edindikleri Carl XIV(Bernadotte) için aş.bk.

3) Fredrik-Adolf(1750-1803=53): Ostrogorya dukası 1772-1803=31, evlenmedi.

4) Sophie-Albertine(1753-1829=76): 1787'de 34 yaşında Quedlinburg manastırı baş-râhibesi ol.dünyevî hayattan çekildi.

Gustaf IV Adolf(no.65; 47. İsveç kralı 29.3.1792-29.3.1809=17) (1778-1837=59): III. Gustaf'ın oğlu (kardeşi Smäland dukası Carl Gustaf: 1782-1783=1). Vel.1778-1792=14. Babasının katli üzerine 14 yaşında tahta geçti. 31 yaşında iken devrildi. Albay Gustafsson adını takınarak 28 yıl Avrupa'da yaşadı. Yerine amcası Carl XIII tahta çıktı. Bu kralın devrilmesi ve ne kendisinin, ne oğlunun bir daha İsveç'e çağrılmaması, yepyeni bir hânedânın İsveç'e yerleşmesine müncer oldu. =Friederike-Dorothea-Wilhelmine(1781-1826=45), Baden vel.i Karl-Ludwig'in 4. kızı, izd.1797, tal.1812=15, yş.16-31, zevcinden 3 yş.kç. Çocukları:

1) Gustaf(1799-1877=78): Vel.1799-1809=10. Babası devrilince tahta geçirilmeyip o da bütün haklarından ıskaat edildi, babasının amcası Carl XIII tahta geçirildi. 1829'da Pr.Vasa unvânını aldı. Moravya'da (Avusturya-Macaristan imparatorluğuna âid Çekoslovakya) yerleşti. Avusturya orgenerali. =Luise-Amelie-Stephanie (1811-1854=43), izd.1830, tal. 1844=14, yş.19-33, zevcinden 12 yş.kç., Baden by.-dukası Karl'ın by.kızı, 1. derecede kuzen, 1832'de doğup ölen oğulları dışında kızları: Carola (1833-1907=74) = Albert I(1828-1902=74), Saksonya kralı 1873-1902=29, izd.1853, izd.müd.49, yş.20-69, vel.1854-1873=19, Prusya ve Rusya mareşali.

2) Carl Gustaf (1802-1805=3), Finlandiya dukası.

3) Sofie-Wilhelmine (1801-1865=64) = Leopold (1790-1852=62), Baden by.-dukası 1830-1852=22, vel.by.-duka 1818-1830=12, annesinin dayısı, izd.1819, izd.müd. 33, yş.18-51, çocukları için bk.Baden, zevcinden 11 yş.kç. Oğlu by.duka Friedrich'ın tek kızı Viktoria 1881'de İsveç kralı V.Gustaf'la evlendi, aş.bk.

4) Amelie(1805-1853=48), evlenmedi.

5) Cäcilie(1807-1844=37) = August(1783-1853=70), Oldenburg by.-dukası 1829-1853=24, vel.-duka 1785-1829=44(1815'den ît.vel.-by.-duka), 3. izd. 1831, izd.müd.13, yş.24-37, zevcinden 24 yş.kç. Çocukları için bk.Oldenburg.

Bernadotte Hânedânı (5.2.1818-)

Carl XIV Johan(67)(26.1.1763-8.3.1844=81, 1, 13): İsveç kralı 5.2.1818-8.3.1844=26,1,2. Vel.21.8.1810-5.2.1818=7,5,15. Pau'da doğmuş, Stockholm'de ölmüştür. Gaskonyalı, Pau şehrinden bir avukatın 3. ve kç. oğludur(Henri Bernadotte=Jeanne de Saint-Jean). Asıl adı Jean-Baptiste ve soyadı Bernadotte'tur. 1780'de er ve 1791'de teğmen ol. İhtilâl'de parlıyarak 1793'de general, 1798'de Viyana büyükelçisi, 1799'da Fransa harbiye nâzırı, 1804'de mareşal oldu ve 5.6.1806'da Napoléon kendisine Pontecorvo prensi ve dukası unvânını verdi (1810'da bu unvânı terketti). Sonra Napoléon'la arası bozuldu, 47 yaşında Fransa'yı terketti. Son vârisi de ölmüş bulunan İsveç kralı XIII. Carl'ın (66) mânevî oğlu, velîahdi ve vârisi olmayı kabûl etti. İsveç Kralı, Bernadotte'dan önce, Danimarka kralı VI. Frederik'i veyâ Augustenburg dukası Frederik-Christian'ı velîahd seçmek istedi, vaz geçti. 21.8.1810'da Bernadotte'u seçti ve Bernadotte 1.11.1810'da İsveç'e gelip Lüteryen Protestan oldu. 1812'de Napoléon, İsveç Pomeranyası'nı işgaal ederek, İsveç'i Baltık güneyinden ve Almanya'dan ebediyyen uzaklaştırdı. Napoléon'u, Alman birliğinin büyük kurucularından biri kabûl etmek gerekir. Sonra yeğeni III. Napoléon da istemeyerek ayni rolü oynamış ve Alman birliğinin gerçekleşmesini sağlamıştır. O andan îtibâren tamâmen İsveçli gibi davranmaya ve her şeyi İsveç menfaatleri açısından görmeye başladı. =Eugénie Désirée Clary (1777-1860=83), Marsilyalı bir kumaş tâcirinin (François Clary=Françoise Rose Somis) kızıdır. İzd.1798, izd.müd. 46, yş.21-67. Zevcinden 14 yş.kç. İsveç ve Norveç kraliçesi 1818-1844=26 + 1844-1859(ana kraliçe) = 15 + 1859-1860=1 (by.ana kraliçe) = 42. Tek çocukları:

Oscar I(68) (Paris 1799-1859=60): kral 1844-1859=15, vel.1818-1844=26, Södermanland dukası 1810, Norveç kral nâibi 1824-33, İsveç kral nâibi 1844, niyâbet altında 1857-1859. = Joséphine (1807-1876=69), izd.1823, izd.müd.36, yş.16-52, zevcinden 8 yş.kç., İsveç ve Norveç kraliçesi 1844-1859=15 + 1859-1872=13(ana kraliçe) + 1872-1876=4 (dîğer oğlu için ana kraliçe) = 32. Bu kraliçe, Leuchtenberg dukası Pr.Eugène de Bauharnais'nin kızıdır ki, bu da bir Fransız'dır, Fransız imparatoriçesi Joséphine'in ilk zevcinden olma oğlu, İmp.Napoléon'un üvey ve mânevî oğludur. Çocukları:

1) Carl XV (69) (1826-1872=46): kral 1859-1872=13, vel. ve Skane dukası 1844-1859=15. Norveç kral nâibi 1844-1859=15, İsveç ve Norveç kral nâibi 1857-1859=2. = Louise, Holanda prensesi (1828-1871=43), izd.1850, izd.müd.21,

yş.22-43, zevcinden 2 yş.kç., İsveç ve Norveç kraliçesi 1859-1871=12. 2 yaşında ölen Carl-Oscar(1852-1854) dışında 1 kızları oldu: Louise (1851-1926=75) = Frederik VIII (1843-1912=69), Danimarka kralı 1906-1912=6, vel.1863-1906=3, izd.1869, izd.müd.42, yş.18-60, zevcinden 8 yş.kç., Danimarka kraliçesi 1906-1912=6 + 1912-1926=14 (ana kraliçe) = 20. Çocukları için bk.Danimarka.

2) Gustaf (1827-1852=25), Uppland dukası, yarbay, evlenmedi.

3) Oscar II(70) (1829-1907=78): kral 1872-1907=35 (Norveç kralı 1872-7.6.1905), vel. ve Östergotland dukası 1859-1872=13, Prusya ve Danimarka oramirali. =Sophie(1836-1913=77), Nassau prensesi, izd.1857, izd.müd.50, yş.21-71, İsveç ve -1905'de kd.- Norveç kraliçesi 1872-1907=35 + 1907-1913=6(ana kraliçe) =41. Çocukları için aş.bk.

4) Eugenie (1830-1889=59): bu prs., evlenmedi.

5) August(1831-1873=42), Dalecarlia dukası, tümgeneral = Therese, Sachsen-Altenburg prensesi (1836-1914=78), izd.1864, izd.müd.9, yş.28-37, çocuksuz.

II. Oscar'ın çocukları:

1) Gustaf V Adolf (71) (1858-1950=92): yalnız İsveç kralı (Norveç 2 yıl önce ayrılmıştır) 1907-1950=48, vel. ve Vermland dukası 1872-1907=35, Danimarka orgenerali, İngiltere oramirali. =Victoria, Baden prensesi (1862-1930=68), izd.1881, izd.müd. 49, yş.19-68, İsveç kraliçesi 1907-1930=23, Baden by.dukası Friedrich'ın tek kızı. Çocukları için aş.bk.

2) Oscar(1859-1953=94): Götland dukası, oramiral. =Ebba of Fulkila(1858-1946=88), izd.1888, izd.müd.58, yş.30-88, zevcinden 1 yş.by. Pr.Oscar, 1888'de taht üzerindeki hukuukunu reddedip Bernadotte Prensi sanını aldı. Çocukları ve torunlarına ise Bernadotte kont ve kontesleri dendi. 2 oğlu ve 3 kızı:

1) Carl(1890-1977=87) =1. Marianne af Leufsta (1893), izd.1915, tal.1935=20, yş.22-42, zevcinden 3 yş.kç., =2. Gerty Börjcsson (1910), izd.1937, izd.müd.50, yş.27-77, zevcinden 20 yş.kç. Çocukları: 1-Nils(1918-1920=2). 2- Oscar (1921) =1. Ebba Malkolm (1918), izd.1944, tal. 1950=6, yş.26-32, zevcinden 3 yş.by., Gyllenkrok baronu Nils=Kontes Charlotte af Johannnishus kızı, =2. Getrud Ollén(1916), izd.1950, yş.24, zevcinden 5 yş.by., çocukları: Ebba(1945, =Pontus, doğ.1943, izd.1970, yş.27, zevcinden 2 yş.by., Yb.Gustaf Reuterswärd=Kontes Ebba De la Gardie oğlu, çocukları Gustaf 1971 ve Anna 1973), Carl 1955, Christina 1951(=Baron Peder Langeskiöld, izd.1977, yş.26), Birgitta 1953(son üçü 2'den). 3- Dagmar(1916)=Alb.Nils-Magnus von Arbin(1910), izd.1936, yş.20, zevcinden 6 yş.kç., çocukları: Marianne(1937=Miles, doğ.1934, izd.1958, tal.1967=9, yş.21-30, zevcinden 3 yş.kç., Alb.Axel Flach=Kontes Ellen Hamilton oğlu, kızları Camilla 1960), Dagmar(1940=Richard Bergström, doğ.1936, izd.1961, tal.1968=7, yş.25-32, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Michael 1965 ve Therese 1963), Cathrine (1946=Jihan Ryding, doğ.1943, izd.1970, yş.24, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Gustaf 1971 ve Charlotte 1974), Jeanette (1951=Esben Colfach, doğ. 1947, izd.1976, yş.25, zevcinden 4 yş.kç.), Madeleine (1955). 4- Catherina (1926)=Tore Nilert (1915), izd.1948, tal.1968=20, yş.22-42, zevcinden 11 yş.kç., çocukları: Jan 1950, Fredrik 1959 ve Charlotte 1952, Anna-Marie 1954. 5- Claës (2'den) (1942) =Birgitta Magnusson (1943), izd.1969, yş.26, zevcinden 1 yş.kç., çocukları: Carl Johan 1970 ve Louise 1973.

2) Folke (1895-17.9.1948=53), Wisborg ve Bernadotte kontu, dr., BM resmî arabulucusu iken Kudüs'de Sionistler'ce katledildi =Estelle Romaine (1904), izd.1928, izd.müd.20, yş.24-44, zevcinden 9 yş.kç.(=2. Carl-Eric Ekstrand, izd.1973, 25 yıl sn., yş.69). 4 oğulları: 1-Gustaf (1930-1936=6). 2- Folke (1931)=Christine Glahns(1932), izd.1955, yş.23, zevcinden 1 yş.kç., çocukları Folke 1958, Gunnar 1963 ve Anna 1956, Maria 1962. 3- Fredrik (1934-1934). 4- Bertil (1935) = Rosemarie Heering (1942), izd.1966, yş.24, zevcinden 7 yş.kç.

3) Maria (1889-1974=85), evlenmedi.

4) Sophia(1892-1936=44)=Baron Carl-Marten Fleetwood (1885-1966=81), izd.1918, izd.müd.18, yş.26-44, zevcinden 7 yş.kç.

5) Elsa (1893, 1880'de ber-hayât)= Hugo Cedergren (1891-1971=80), izd. 1929, izd.müd.42, yş.36-78, zevcinden 2 yş.kç.

3) Carl (1861-1951=90): Västergötland dukası, orgeneral. =Ingeborg, Danimarka kralı Frederik VIII'in 2. kızı (1878-1958=80), izd.1897, izd.müd.54, yş.19-73, zevcinden 17 yş.kç. Çocukları: 1) Margeretha (1899)=Axel(1888-1964=76), Danimarka prensi ve tümamirali, izd.1919, izd.müd. 45, yş.20-65, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için bk.Danimarka. 2) Märtha (1901-1954=53) = Olav V(1903-1991=88), Norveç kralı 1957-1991=34, vel. 1905-1957=52, babasının amca-zâdesinin torunu, izd.1929, izd.müd. 25, yş. 28-53, zevcinden 2 yş.by. çocukları için bk.Norveç. 3) Astrid (1905-1935=30) = Léopold III(1901), Belçika kralı 1934-1951=17, 1. izd.1926, izd.müd.9, yş.21-30, zevcinden 4 yş.kç., otomobil kazâsında öldü, çocukları -bu arada bugünki Belçika kralı- için bk.Belçika. 4) Carl (1911) 1937'de taht üzerindeki haklarından ferâgat edip Prens Bernadotte sanını aldı. =1. Elsa(1904), izd.1937, tal.1951=14, yş.33-47, zevcinden 7 yş.by., Kont Adolf von Rosen'den boşanmış, Kont Eugène von Rosen kızı. =2. Ann Larsson (1921), izd.1954(3 yıl.sn.), tal., yş.33, zevcinden 10 yş.kç. =3. Kristine Rivelsrud (1932), izd.1978, yş.46, zevcinden 21 yş.kç., ilk izdivâcından kızı: Kontes Madeleine (1938)=Kont Charles-AlbertUllens de Schootan-Whettnall(1927), izd.1962, yş.24, zevcinden 11 yş.kç., çocukları Jean-Charles 1965, Marie-Christine 1964, Astrid 1971, Sophie 1973 (Belçika'da).

4) Eugen (1865-1947=82): Naerke dukası, yazar, ressam, evlenmedi.

V. Gustaf'ın çocukları:

1) Gustaf VI Adolf(72) (1882-1973=91): İsveç kralı 1950-1973=23, vel. ve Skane dukası 1907-1950=43(bu sıfatla 2. eşi ve kızı Ingrid ile 2-7.10.1934'de Ankara'ya Atatürk'ü ziyârete geldi), İngiltere oramirali. =1. Margaret, İngiltere prensesi(1882-1920=38), izd. 1905, izd.müd.15, yş.23-38 (bütün çocuklarının annesi), =2. Luise, Battenberg-Mountbatten prensesi (Hessen) (1889-1965=76), izd.1923, izd.müd.42, yş.34-76, kraliçe 1950-1965=15. Çocukları için aş.bk. (Çocuklar 1.'den olup, 2.'den yalnız 1925'de bir ölü prs.doğdu).

2) Vilhelm (1884-1965=81): Södermanland dukası, oramiral. =Grandüşes Märtha (1890) (asıl adı Maria), 1. izd.1908, tal.1914=6, yş.18-24, zevcinden 6 yş.kç. Oğulları: Lennart (1909), Smaland dukası, 1932'de Bernadotte kontu, =1. Karin Nissvandt (1911), izd. 1932, tal. 1972=40, yş.21-61, zevcinden 2 yş.kç. =2. Sonja Haunz (1944), izd.1972 (1 yıl sn.), yş.28, zevcinden 35 yş.kç. Kont Lennart Bernadotte'un çocukları: 1) Kont

Jan (1941) =1. Gunilla Stampe(1941), izd.1965, tal.1967=2, yş. 24-26, zevci ile ayni yaşda, =2. Anna Skarne(1944), izd.1967(ayni yıl), tal.1970=3, yş.23-26, 3 yş.kç., =3. Annegret Thomsen(1938), izd.1972(2 yıl sn.), tal.1974=2, yş.34-36, zevcinden 3 yş.by., Hans Drenckhahn'dan boşanmış, =4. Maritta Berg(1953), izd. 1974 (1 yıl sn.), tal. 1976=2, yş.21-23, zevcinden 12 yş.kç., =5, X, izd.1976(ayni yıl). Çocukları (kont ve kontes): Sophia (2'den) (1968), Cia-Rosemarie(3'den) (1972), Alexander (5'den) (1977). 2) Kontes Birgitta (1933)=Fritz Straehl(1922), izd.1955, yş.22, zevcinden 11 yş.kç. (İsviçre), çocukları Friedrich 1956, Andreas 1957, Stephan 1964 ve Maria Christina 1960. 3) Kontes Marie Louise (1935) = Rudolf Kautz (1930), izd.1956, yş.21, zevcinden 5 yş.kç., çocukları Heinrich 1957, Karin 1958, Madeleine 1961, Konstanz'da (Almanya). 4) Kontes Karin Cecilia (Cia) (1944) = Hansjörg Baenkler (1939), izd.1967, tal.1974=7, yş.23-30, zevcinden 5 yş.kç. 5) Kont Bjorn(2'den) (1975). 6) Kontes Bettina(2'den) (1974). 7) Kontes Catherina (2'den) (1977).

3) Eric (1889-1918=29): Wästmanland dukası, evlenmedi.

VI. Gustaf'ın çocukları:

1) Gustaf Adolf (1906-1947=41), uçak kazâsında öldü, Västerbotten dukası. =Sbylla, İngiltere ve Sachsen-Koburg-und-Gotha prensesi (1908-1972=64), izd.1932, izd.müd.15, yş.24-39, babasının amca-zâdesinin oğlu, zevcinden 2 yş.kç. Çocukları için aş.bk.

2) Sigvard (1907), Uppland dukası, 1934'de haklarından ferâgat edip 1934'de Bernardotte af Wisborg kontu sanını aldı, =1. Erika Patzek (1911), izd.1934, tal.1943=9, yş.23-32, zevcinden 4 yş.kç., =2. Sonja de Robbert (1909), izd.1943, tal.1961=18, yş.34-52, zevcinden 2 yş.kç., =3. Marianne Lindberg (1924), izd.1961, yş.35, zevcinden 17 yş.kç., Gabriel Tchang'dan boşanmış, 2.izd.dan: Kont Michael(1944) = Christine Vellhöjer (1947), izd.1976, yş.29, zevcinden 3 yş.kç.

3) Ingrid (1910) = Frederik IX(1899-1972=73), Danimarka kralı 1947-1972=25, vel.1912-1947=35, izd.1935, izd.müd.37, yş.25-62, Danimarka kraliçesi 1947-1972=25 + 1972'den beri ana kraliçe, çocukları için bk.Danimarka.

4) Bertil (1912): vel.1973-1979=6, Halland dukası = Lilian May Davies (1915), izd.1976, yş.61, zevcinden 3 yş.kç., Ivan Craig'dan dul.

5) Carl-Johan (1916-1976=60), Dalecarlia dukası, 1951'de Wisborg kontu = Kerstin Wijkmark (1910), 2. izd.(morg.) 1946, izd.müd.30, yş.36-66, zevcinden 6 yş.by., Axel Johnson'dan dul. Çocukları: Kont Christian 1949 ve Kontes Monica 1948 (1951'de mânevî evlâd edinildi) = Kont Johan Björnö (1950), izd. 1976, yş. 28, zevcinden 2 yş.by.

Pr. Gustaf Adolf'un (1906-1947) çocukları:

1) Margaretha (1934) = John Ambler (Oxford 1924), izd.1964, yş.30, morg., zevcinden 10 yş. kç., çocukları: Edward 1966, James 1969 ve Sybilla 1965.

2) Birgitta (1937) = Johann-Georg, Hohenzollern-Sigmaringen prensi (1932), izd. 1961, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., Münih'de, çocukları için bk.Hohenzollern-Sigmaringen.

3) Désirée (1938) = Baron Niklas Silfverschiöld (1934), izd.1964, yş.26, morg., zevcinden 4 yş.kç., çocukları: Carl 1965 ve Christina Louise 1966, Helene 1968.

4) Christina (1943) = Tord (Tosse) Magnuson (1941), izd.1974, yş.31, morg., zevcinden 2 yş.kç., oğulları: Gustaf 1975 ve Oscar 1977.

5) Carl XVI Gustaf (73): Doğ.30.4.1946. Jämtland dukası, vel.1950-1973=23 (by.babası Gustaf VI'nın vel.i), 55. İsveç kralı (by.babasının yerine) 15.9.1973, yş.27, 4, 15, İngiltere oramirali 1975. =Silvia Renate Sommerlath (doğ. Heidelberg, 23.12.1943) (Alman), Walther Sommerlath=Alice de Toledo kızı, izd.1976, yş.33, zevcinden 2,4 by., İsveç kraliçesi 19.6.1976. Çocukları: Victoria, Västergötland düşesi, doğ.14.6.1977 (1.1.1980 Parlemento karârı ile verâset sistemi değiştirilerek vel.îlân edildi); Carl Philip, Värmland dukası, doğ.13.5.1979, ilk 6,5 ayında vel; Madeline, doğ. 1982.

Bibliyografya. Adolf Schlük, *Historisk Atlas*, Stockholm 1934; G.Anslep, *Svenska Adelns Attartaflor*, Stockholm 1858; A.Fryxell, *Brättelserur Svenska Historien*, 46 c., Stockholm, 1823-79; Erik Gustav Geijer (I-III) ve Friedrich Ferdinand Carlton (IV-VI), *Geschichte der Schweden*, Gotha, I: 1520'ye kd., II: 1520-1611, 1834, III: 1611-1654, 1836, IV: 1654-1680, 1855, V: 1680-1697, 1875, VI: 1697-1706, 1887; R.Svanson ve C.-F.Palmstierra, İsveççe'den trc. *Histoire de Suède*, Paris 1940, İng.trc.de var; I.Anderson, İsveççe'den trc. *Geschichte der Swedischen Reich*, Münih 1950; L.Hallendorf ve A.Schük, *History of Sweden*, Stockholm 1929; A.A.Stromberg, *A History of Sweden*, Londra 1932; F.-F.Carlson, *Sveriges Historia under Konungarde af Pfalziska Huset(Palatina Hânedânı Zamânında İsveç Târîhi)*, 6 c., Stockholm, 1855-81, Alm.trc.Gotha; Geffroy, *Histoire des Etats Scandinaves*, Paris 1851; J.A.Paernaenen, *Sigismond Vasa et la Succession au Trône de Suède (1592-94)*, Paris 1912; Gfrörer, *Gustaf-Adolf*, Stuttgart 1863; Arckenholtz, *Mémoires concernants Christine, Reine de Suède*, 4 c., Paris, 1761-70; Voltaire, *Histoire de Charles XII*, Paris 1713, 16. baskı 1889, pek çok baskısı, tercemeleri ve bu arada N.S.Örik'in Tr.trc.var; Stanislas Poniatowski, *Remarques d'Un Seigneur Polonais sur l'Histoire de Charles XII (de Voltaire)*, Lahey 1741; J.A.Norberg (XII. Carl'ın sır kâtibi), *Konung Carl den XII*, 2 c., Stocholm 1740, Alm.trc. J.H.Heubel, *Leben Carl des Zwölften, Königin Schweden*, 3 c., Fr. trc. Warmholtz, 4 c., Lahey, 1742-48; Generalstaben (İsveç Genel Kurmayı), *Karl XII pa Slagfaeltet*, 4 c., Stockholm, 1918-19; Friedrich-Oskar(İsveç velîahdi, sn.kral), Alm.trc. *Carl XII als König, Krieger und Mensch*, 9 c., Berlin 1875; Philippe de Limiers, *Histoire de la Suède sous Charles XII*, 6 c., Amsterdam 1721; Chr.von Sarauw, *Die Feldzüge Karl's XII*, Leipzig 1881; Adlerfeld, *Histoire Militaire de Charles XII*, Fr.trc., Paris 1741; Otto Haintz, *König Karl XII von Schweden*, 3 c., Berlin, 1936-58; Michael Roberts, *The Swedish Imperial Experience (1560-1718)*, Cambridge 1979.

J.Wendling, *Schwedische Geschichte in Zeitalter der Reformation*, Gotha 1882; Celsius, *Gustaf I*, 2 c., Stockholm 1775; de Parieu, *Gustave-Adolphe*, 2 c., Paris 1875; G.Droysen, *Gustav-Adolf*, 2 c., Leipzig 1870; Axelson, *Sveriges Tillstand pa Karl XIIs Tid*, Visby 1888; Malmström, *Sveriges Politiska Historia fran Karl XIIs död till 1772*, 6 c., Stockholm, 1855-77; E.-G.Geijer, *Gustaf III's Efterlemnade*, 3 c., Stockholm, 1843-45; Sheridan, *History of the Late Revolution in Sweden*, Londra 1783; Geffroy, *Gustave III et la Cour de France*, 2 c., Paris 1867; Baton de Nervo, *Gustave III*, Paris 1876; Touchard-Lafosse, *Histoire de Charles XIV Jean*, 3 c., Paris 1838; Baron de

Hochschild, *Désirée Clary, Reine de Suède*, Paris 1888; Alin, *Den Svensk Norska Unionen*, 2 c., Stockholm 1892; Rydin, *Sverige och Norge*, Uppsala 1863; Sarrans, *Histoire de Bernadotte, Charles XIV Jean*, 2 c., Paris 1845; Fr.Schmidt, Alm.'dan trc. *La Suède sous Charles XIV Jean*, Paris 1843; A.Montgomery, İsveçce'den trc. *The Rise of Modern Industry in Sweden*, Londra 1939; N.Herlitz, *A Modern Democracy on Ancient Foundations*, Minneapolis 1939; Y.Nielsen, *Gustaf den III, A Norska Politik*, Oslo 1877; S.Soderjhelm, *Gustaf den III*, 2 c., Stockholm 1924; J.E.Schuck, *Gustaf III*, Stockholm 1904; N.A.Tengberg, *Konung Gustaf III*, Lund 1871; H.Leuss, *Gustaf III*, Berlin 1906; R.N.Bain, *Gustavus III and His Contemporaries*, Londra 1894; E.Hermann, *Gustav III*, Leipzig 1856; S.Wordsworth, *The National Church of Sweden*, Londra 1911; *Die Kirche in Schweden*, Gotha 1935; Setterwall, *Svensk Historisk Bibliografi (1875-1900)*, Stockholm 1907; Erik Lindorm, *Gustaf V*, Stockholm 1936.

Statistisk Arsbok för Sverige, yıllık, Stockholm, 1914'den beri; H.Hildenband ve L.Stavenow, *Sveriges Historia*, 14 c., Stockholm, 1921-27; Baedeker, *Norway, Sweden and Denmark*, Leipzig, 10: 1912; G.Sundbärg, *Bevölkerungsstatistik Schwedens 1750-1900*, Stockholm, 2: 1923; H.Lundborg ve F.J.Linders, *The Racial Characters of the Swedish Nation*, Uppsala 1926; N.Afzelius, *Books in English on Sweden*, Stockholm, 3: 1951; I.Andersson, *A History of Sweden*, Londra 1956; *Historisk Statistik för Sverige*, 4c., Stockholm, 1955 v.dd.; Vetenskapsakademien, *Sveriges Statskalender*, Stockholm, 1813'den bu yana her yıl; A.A.Stomberg, *A History of Sweden*, New York 1970; F.D.Scott, *Sweden, The Nation's History*, Minnesota Un., 1977; B.Tuner, *Sweden*, Londra 1976; J.Parent, *Le Modèle Suédois*, Paris 1970; *Atlas för Sverige*, Stockholm, 1953-71; S.M.Toyne, *The Scandinavians in History*, Freeport 1970; H.B. Furer nş., *The Scandinavians in America (986-1970)*, Dobbs Ferry 1972.

III

N O R V E Ç

Bugünki Norveç

Norveç, İskandinavya yarımadasının batı kısmını işgal eder. Kuzey-doğudan güney-batıya doğru gittikce kalınlaşan bir şerit hâlinde uzanır. Batısı Atlas Okyanusu, doğusu İsveç'tir. Kuzeyde Kuzey Buz Denizi'ne, güneyde Kuzey Denizi ve ona bağlı Skager Rak'a açılır. En kuzey-doğuda Finlandiya ve kısa şekilde Rusya ile de sınırları vardır. Güneyde 58° paralelinden başlayan toprakları kuzeyde 71°'ye kadar çıkar. İhtiyar dağlar boydan boya uzanır. Zirveler dâimî buzullarla kaplıdır. Âzamî yükseklik 2.469 ve 2.286 m'dir, başka yerde 2.000 m'yi geçmez. Her yerde akarsu çağlar, fakat büyük ırmaklar yoktur. Arâzînin husûsıyeti, kıyılardadır. Kıyılar, fyord denen Norveç'e has, birlerce küçük, derin körfezle içinden çıkılmaz dantela hâlindedir. Bu durum, bu topraklara yerleşen insanları denizci ve korsan kılmıştır.

Avrupa karasının en kuzeyini oluşturan Norveç, adalarıyle berâber 386.455 km^2'dir. Asıl Norveç 323.895 km^2, 4.096.000 nüfusludur (1981) (13 yoğunluk). 62.050 km^2, 4.000 n.(3.000'i Rus), Norveç'e âid Kuzey Buz Denizi'nde Svalband (Spetzberg) denen buz kaplı adalardır. Norveçliler burasını 1194'de keşfetmiş, 1596'da el

koşmuşlardır. Ayrıca gene Kutub adalarından Jan Mayen (372 km^2, boş) 1608'den beri ve Ayı (Bear) (178 km^2, boş) adaları, Norveç'indir. Böylece Norveç, Avrupa'da 4.100.000 n.'a sâhibdir (11 yoğunluk), bunun 15.390 km^2'sini göller oluşturur. Güney Kutbu'nun Afrika'ya bakan tarafında Bouvet (58 km^2, boş) ve Peter (249 km^2) adaları da Norveç'indir. Bu gayri meskûn adaların ilki 1739'da, dîğeri 1821'de keşfedilmiş, ilki 1930'da, dîğeri 1931'de Norveç'e verilmiştir. Norveç, 1939'dan beri Güney Kutbu'nda (Antarktika) Maudland denen çok geniş buz ülkesinin de sâhibidir.

Resmî adı Kogeriket Norge = Norveç Krallığı, taclı demokrasi, resmî dil Norveççe, Lüteryen Protestan, NATO ve OECD üyesi. GSMH 55.700.000.000 dolar (1981) ve p.c. 13.585 dolar. 18.000 kara + 9.000 deniz + 10.000 hava (119 harb tayyâresi) = 37.000 asker silâh altındadır. 1980 savunma büdcesi 1.570.000.000 dolardır. Askerlik 12-15 ay mecbûrîdir. 19 il'e ayrılır. En küçük il 454 km^2(Oslo Şehri), en büyüğü 48.649 km^2'dir (kuzeyde Finnmark=Fin Ucu), nüfusları 81.000(Finnmark) ile 455.000(Oslo) arasında, yoğunlukları da 2(Finnmark) ve 1.003(Oslo) arasında değişir. Şehirler: başkent Oslo 455.000(1.1.1925'den önceki adı Kristiania), Bergen 213.000 (1953'de 113.000), Trondheim 137.000(59.000), Stavanger 92.000 (52.000), 20.000'in üzerinde daha 20 şehir vardır.

Norveççe, Hind-Avrupa (Ârî) dillerinin Avrupa dilleri bölümünün Cermen dilleri öbeğinin İskandinavya dilleri şûbesindendir. Dünyâda 5.426.000 kişinin anadilidir (Norveç 4.042.000, İsveç 14.000; A.B.D. 1.175.000, Kanada 205.000).

Dil: Norveççe 4.042.000, Lapca 32.000, Fince 16.000, Rusca 3.000, Türkce 3.000 (işçi), İsveçce 1.000, Danca 1.000, İngilizce 1.000, Yidiş (Yahûdî Almancası) 1.000.

Din: 4.086.000 Lüteryen Protestan, 7.000 Katolik, 3.000 Ortodoks, 1.000 Mûsevî, 3.000 Müslüman.

1970'de 0 olan petrol üretimi 1980'de 23,7 milyon tona çıkmıştır. Elektrik 131 milyar kwh(% 82 hidro), yol 80.900 km(79) (1950'de 48.900 km), motörlü vâsıta 1.630.100 (79) (50'de 210.700), demiryolu 4.239 km(79), ticâret filosu 21.500.000 ton (80) (50'de 9.076.00 ton), telefon 1.725.100 (80) (50'de 525.600), TV 1.173.100, dr. sayısı 8.345 (78).

Ümmîlik % 1'dir. 1979'da 12 üniversitede 40.600 talebe (Oslo üniversitesinde 19.100), ayrıca yüksek okullarda 31.400 talebe, dış ülkelerde okuyan 4.300 talebe vardı. Oslo üniversitesi 1811, Bergen 1948(7.400 talebe), Trondheim ise 1910'da kurulmuştur.

XIV. asır sonlarına kadar ayrı krallık olan Norveç, bu târihte Danimarka ile birleşmiş, Danimarka kralı, Norveç kralı da olınuştur. 14.1.1814'de Danimarka-Norveç birliği bozularak İsveç-Norveç birliği kurulmuş, İsveç kralı, ayni zamanda Norveç kralı olmuştur. 26.10.1905'te iki krallık ayrılmış, bir İsveç prensinin Norveç tahtını kabûl etmemesi üzerinde Danimarka prenslerinden biri, VII. Haakon unvânıyle XIV. asırdan beri ilk def'a olarak Norveç'in ayrı kralı olmuş, VII. Haakon'un 1957'de ölümüyle oğlu V. Olav (1903-1991) tahta geçmiştir.

Târîhî nüfus: 300.000(1453), 450.000(1650), 550.000(1700), 700.000(1750), 724.000(1769), 800.000(1789), 883.000(1800), 960.000(1815), 886.000(1824), 957.000(1826), 1.140.000(1832), 1.388.000(1850), 1.702.000(1865), 1.796.000(1874),

2.240.000(1900), 2.545.000(1915), 2.650.000(1920), 2.789.000(1927), 3.157.000 (1947), 3.279.000(1950), 3.343.000(1953), 3.560.000(1959), 4.100.000(1981). A.B.D. ve kısmen Kanada'ya epey göç olmuştur. Oslo'nun nüfûsu 62.000(1925), 79.000(1850), 74.000(1875), 228.000(1900), 257.000(1915), 251.000(1925), 280.000(1940), 431.000(1950), 455.000(1981) olmuştur. Bergen ise 1950 yılında 100.000'i geçmiştir.

P.c. gelirde Dünyâ devletleri arasında -hemen İsveç'ten sn.- 8. ve Avrupa'da 4., GSMH'da ise Dünyâ'da 33. ve Avrupa devletleri arasında 17.'dir.

Norveçliler, Mîlâd'ın ilk asrında ve onu tâkıyb eden asırlarda ülkeye gelen Cermen kabîleleridir. Bu topraklara I. asırda gelen Fin asıllı Laplar'ı(Laponlar) kuzeye atarak ülkeye yerleştiler. Norveççe'nin dîğer Kuzey Cermen dillerinden ayrı bir dil hâline gelmesi 600 yıllarına doğru olmakla berâber, asıl Norveçce'nin oluşması ancak 1350'ye doğrudur. Târîhi IX. asra kadar çıkartılabilen bâzı Norveçce metinler mevcuddur. Norveç dili, İsveçce'den fazla Danca'ya yakındır. Fakat Norveçliler'in karakteri, Danlar'dan fazla İsveçliler'e benzer, onlar gibi çok iyi savaşçıdırlar, farkları, İsveçliler'in karada, Norveçliler'in denizde iyi savaşçı olmalarıdır ki, bunun sebebi de, iki kavmin yurdlarının coğrafya pozisyonlarından ibârettir. Norveç kültürü, ağır Dan kültürü te'sîrinde kalmış, gerçek bir millî Norveç kültür ve edebîyâtı ancak XIX. asırda ortaya çıkmıştır. Edebîyatta Henrik Ibsen (1828-1906) ve Knut Hamsun (1859-1952), mûsikîde Edvard Grieg (1843-1907), Norveç kültürünü bütün dünyâya tanıtmıştır.

Norveçliler'in atalarına Vikingler denmektedir. Bu deniz korsanları, Grönland, İzlanda, Faröer, Orkney, Şetland, Hebrid, Man, İrlanda adalarını sömürgeleştirdiler, Büyük Britanya adasını devamlı yağmâladılar. Bu adalar sonra Norveç'ten Danimarka ve İngiltere'ye geçti (târihler için bu iki bahse bk.) (Man ve Hedrid adaları 1266'da, Orkney ve Şetland adaları 1468'de İskoçya krallığına verildi, Faröer, İzlanda, Grönland, Danimarka krallığına geçti). 1537'de Danimarka'nın zoruyle Norveç de Katoliklik'ten ayrılarak Lüteryen Protestan oldu ve Danca, resmî dil îlân edildi (Faröer ve İzlanda 1814'de, Grönland kesin şekilde 1933'de Danimarka'ya geçti). Birinci Cihan Savaşı'nda Norveç, İsveç ve Danimarka gibi tarafsız kaldı. İkinci Cihan Savaşı'ndan ise yalnız İsveç masûn kalabildi. Norveç, 9.6.1940'da Almanya'ya teslîm oldu, kral ve hükûmet, İngiltere'ye geçtiler. 5.1945'de Almanya kuklası Quisling yönetimi sona ererek, kral ülkeye döndü. 1944'de, Finlandiya'dan aldığı topraklar dolayısıyle Rusya, Norveç'le sınırdaş oldu.

Norveç Kralları

1) Yngling veyâ Halfdan Hânedânı (Norveçli) 824-970=146 + 995-1000 = 5 + 1014-1028=14 + 1035-1163= 128 + 1180-1204 = 24 + 1217-1387=160=487

2) Drontheim Hânedânı (Norveçli) 970-995 = 25(1 kral)

3) I. Danimarka Hânedânı (Dan) 1000-1014 = 14 + 1028-1030 = 2 = 16(2 kral)

4) 2. Danimarka Hânedânı (Dan) 1030-1035 = 5(1 kral) + 1387-1412 = 25(1 kraliçe) = 30

5) Skekke Hânedânı (Norveçli) 1163-1180=17 (1 kral)

6) Board Hânedânı (Norveçli) 1204-1217=13 (1 kral)

7) Pomeranya Hânedânı (Leh) 1412-1439 = 27(1 kral)

8) Bavyera Hânedânı (Alman) 1439-1448 = 9 (1 kral)

9) Bonde Hânedânı (İsveçli) 1448-1449 = 1(1 kral)

10) Oldenburg (Danimarka) Hânedânı (Alman) 1449-1814 = 365(14 kral)

11) Holstein-Gottorp (İsveç) Hânedânı (Alman) 1814-1818 = 4(1 kral)

12) Bernadotte(İsveç) Hânedânı(Fransız) 1818-1905= 87(4 kral)

13) Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg(Danimarka) Hânedânı (Alman) 1905 - (3 kral)

Norveç-Danimarka Birliği: 1387-1814=427

Norveç-İsveç Birliği: 1814-1905=91=518

a) Gudrod "Âlîcenâb" Romerick kralı -824

1) Halfdan Swary=Kara (a'nın oğlu) 824-872=48

2) Harald I Harfager=Güzelsaçlı (850?-933=83?) (1) 872-930=58

3) Eirik I Blodöks=Kanlıbalta(916?-954=38?)(2) 930-936=6

4) Haakon I Atelstan, Adelsteinsfastre=İyi (915-960=45)(2) 936-950=14

5) Harald II(930-970=40) (3) 950-970=20

6) Haakon II "Kötü"(2'nin kızının kızının oğlu, Drontheim Hânedânı) 970-995=25

7) Olav I Trygwesson(955-1000=45) (2'nin torunun oğlu) (Hrist.995) 995-1000=5

8) Suenon (Sweyn) I"Çatalsakal" (963-1014=51) (Dan.Hân.) (pagan) 1000-1014=14 + Danimarka 985-1014=29 + İngiltere 1013-1014 =1

8a) Eirik II(ölm.1024?) (4) 1000-1016=16

9) Olav II "Şişman", "Azîz"(1164) (995?-1032=37?) (2'nin torununun torunu) (Hrist.1016) 1014-1028=14

9a) Sigurd Syr(2'nin torununun oğlu) Ringarik kralı 1018

10) Knut "By."(8) 1028-1030=2 + Danimarka 1014-1035=21 + İngiltere 1017-1035=18

11) Suenon (Sweyn) II(ölm.1074) (10'un hemşîre-zâdesi) 1030-1035=5

12) Magnus I "İyi" (9) 1035-1047=12 + Danimarka 1042-1047=5

13) Harald III Hararade=Şedîd (1015-1066=51) (9a) 1047-1066=19

14) Magnus II(1035-1069=34) (13) 1066-1069=3

15) Olav III "Sulhcu" (1037?-1093=56?)(13) 1066, tek başına 1069-1093=24 (27)

16) Magnus III Barfot=Yalınayak (1073-1103=30) (15) 1093-1103=10

17) Sigurd I "Hacı" (1090?-1130=40?) (16) 1103-1130=27 (tek başına 1122, Orkney kralı 1098-)

17a) Eystein I(1088-1123=35)(16) Güney Norveç 1103-1122=19

17b) Olav IV(1087?-1115=28?)(16) 1103-1115=12

18) Magnus IV "Kör" (1117-1139=22) (17) 1130-1135=5

19) Harald IV Gille (16) 1130, tek başına 1135-1136=1 (6)

19a) Sigurd I Jorsalafare=Firârî (16) 1136-1139=3

20) Inge I "Kanbur" (1135?-1161=26?) 1136-1161=25

20a) Eystein II(1136?-1157=21?) (19) 1142-1157=15

20b) Sigurd II(1134-1155=21)(19) 1137-1155=18

20c) Magnus V(çocuk)(19) 1142

21) Haakon III Hördebred=Geniş Omuzlu (1147-1162=15)(20b) 1157, tek başına 1161-1162=1(5)

22) Sigurd III(20b) 1162-1163=1

23) Magnus VI Erlingsson(ölm.1184)(17'nin kızının oğlu, Skakke Hânedânı) 1163-1180=17

23a) Olav(17a'nın kızının oğlu) 1170-1172=2

24) Sverre(1151-1212=61)(20b) 1180-1202=22

24a) Sigurd (23) 1192-1194=2

24b) Inge(23) 1195-1202=7

24c) Erling Steenweg(23) 1203

24d) Erling "Sahtekâr" 1204-1207=3

24e) Benoit(23?) 1218-1222=4

24f) Sigurd(24d) 1219-1226=7

24g) Johan(20?) 1187

24h) Eystein(20a) 1174-1177=3

25) Haakon IV(24) 1202-1204=2

26) Guttorm(24'ün torunu) 1204

27) Inge II Boardsson (20b'nin kızının oğlu) 1204-1217=13

28) Haakon V Haakonsson den Gamle=Eski(25)(1204-1263=59)1217-1263=46

28a) Skul Bardsson(27'nin kardeşi) 1217-1218=1

28b) Knut(24'ün torunu) 1226-1228=2

28c) Haakon(1233-1257=24) (28) 1240-1257=17

29) Magnus VI Legaböter=Kaanûnî(1238-1280=42)(28) 1263-1280=17

30) Eirik II Magnusson (1267-1299=32)(29) 1280-1299=19

30a) Maid(30'un kızı) İskoçya hükümrân kraliçesi 1286-1290=4

31) Haakon V Magnusson (1270-1319=49) (29) 1299-1319=20

32) Magnus VII (II İsveç) Eiriksson "Yanılmış" (1316-1374=58)(30) 1319-1355=36 + İsveç 1319-1362=43

33) Haakon VI(II İsveç) Magnusson(1340-1380=40) (32) 1355-1381=26+İsveç 1362-1363=1

33a) Eirik (32) İsveç 1359(müddeî)

34) Olav V Haakonsson (II Danimarka) (1370-1387=17) (33 ve 35) 1381-1387=6 + Danimarka 1375-1387=12

35) Margreta (Norv.; Danc.Margrethe, İsv.Margaretha) (1352-1412=60) (33'ün zevcesi ve 34'ün annesi) 1387-1412=25 + Danimarka 1387-1412=25 + İsveç 1380-1412=32

36) Eirik XIII(İsveç)(1382-1449=67) (35'in hemşîresinin kızının oğlu, Pomeranya Hânedânı) 1397(ortak-kral), Norveç+Danimarka+İsveç 1412-1439=27(42)

37) Christopher(36'nın hemşîre-zâdesi) (Bavyera Hânedânı) Norveç + Danimarka + İsveç 1439-1448=9

38) Carl II(1409-1470=61) (İsveç Bonde Hânedânı) 1448-1449=1 + Danimarka 1450 + İsveç 1448-1470=3 def'ada toplam 13 yıl

39) Christian I(1426-1483=57) (35'in babasının halasının kızının oğlunun oğlunun oğlu) Norveç 1449-1481=32 + Danimarka 1448-1481=33 + İsveç 1456-1463=7 + 1465-1467=2=9

40) Johan (Hans) I(II İsveç) (1455-1513=58) (39) N.ve D.1481-1513=32 + İ.1497-1501=4

41) Christian II(1481-1559=78)(40) N.ve D.1513-1523=10 + İ.1520-1523=3

42) Frederik I(1471-1533=62)(39) 1523-1533=10

43) Christian III(1503-1559=56) (42) 1533-1559=26

44) Frederik II(1534-1588=54)(43) 1559-1588=29

45) Christian IV(1577-1648=71)(44) 1588-1648=60

46) Frederik III (1609-1670=61)(45) 1648-1670=22

47) Christian V(1646-1699=53)(46) 1670-1699=29

48) Frederik IV (1671-1730=59)(47) 1699-1730=31

49) Christian VI(1699-1746=47)(48) 1730-1746=16

50) Frederik V(1723-1766=43)(49) 1746-1766=20

51) Christian VII(1749-1808=59)(50) 1766-1808=42

52) Frederik VI(1768-1839=71)(51) 1808-1839=31(Norveç'de 1814'e kd.)

53) Carl XIII(İsveç) (1748-1818=70) Norveç 1814-1818=4 + İ.1809-1818=9

54) Carl XIV Johan(1763-1844=81) (53'ün mânevî oğlu) 1818-1844=26

55) Oscar I (1799-1859=60) (54) 1844-1859=15

56) Carl XV (1826-1872=46)(55) 1859-1872=13

57) Oscar II(1829-1907=78)(55) 1872-1905=33(İsveç'de 1907'ye kd.)

58) Haakon VII(1872-1957=85) 18.11.1905 - 21.9.1957 = 51, 10, 3

59) Olav V(2.6.1903-17.1.1991=87,7,15) (58) 21.9.1957-17.1.1991=33, 3, 26

60) Harald VI (21.2.1937)(59) 17.1.1991-

Şecere (824 - 1449)

Krallığın merkezi sırasıyle Niclaros (995), Drontheim ve Oslo(1299)'dur. 936'da kral olan I. Haakon, Katolik Hıristiyan ol.paganlıktan ayrılmıştır. Norveç Hânedânı, 4 yıl da(1286-1290) İskoçya'da hükümrân olmuştur. Ancak Hıristiyan'lığın resmî devlet dîni olması 1016'da Azîz Olav'la başlar. 1260'a doğru İrlanda, Grönland, Orkney, Hebrid adaları, Norveç krallığının eline geçmiştir. Sınırların bugünkine nisbetle daha fazla Norveç'in lehine olduğunu, Norveç'in Göteborg'a kadar indiğini ve İsveç'i umûmiyetle daha doğuya ittiğini söylemek gerekir. Bugün olduğu gibi o zaman da Batı ve Doğu (sâhil ve İsveç sınırı) olmak üzere derin farklarla biribirinden ayrılan iki Norveç lehcesi vardı. Daha Kral Harald zamânında (no.3), İzlanda, Faröer, Şetland, Orkney, Man, İrlanda ve kısmen İskoçya fethedilmişti.

Halfdan(1), Uppland (Norveç) kralı = Ranghild, Ringerige kralı Sigurd Hiort kızı. Harald(2) =1. Gyda, Hordaland kralı Erik kızı, =2. Ragnhild, Jutya kralı Genç Erik kızı (3'ün ann.), =3. Suanhild, Kont Eystein kızı(Olav ve Biörn'ün ann.), =4. Alfhild, Ring Dagsson kızı (Alofa'nın ann.), =5. Thora Mostur (Sigurd ve I.Haakon'un ann.). I. Harald'ın (2) çocukları:

1) Eirik I(3)=Gunhild, oğulları Harald II(5).

2) Haakon I(4), katledildi. Gayri meşrû oğlu: Eirik II(8a).

3) Alofa = Torf Einar, Normandiya dukası Rollon'un kardeşi, kızları Berglioth=Sigurd, Drontheim kontu, bunların oğulları Haakon II(6), bunun kızı Audur=Eric VI "Muzaffer", Uppsala (İsveç) kralı, ölm.994.

4) Olav Gersleida(ölm.932?), oğlu Trygwe (ölm.974)=Asta, bunun kızı Ingeburge=Ragwald, İsveç dukası. Trygwe'nin oğlu: Olav I(7)(ölm.1000)=Thyra, Danimarka kralı I. Harald kızı.

5) Sigurd "Dev", oğlu Halden, bunun oğlu Sigurd Syr (9a) = Asta, "Grönlandlı" Harald'ın dulu. Hânedân bu daldan devâm etti, aş.bk.

6) "Tâcir" Biörn, oğlu Gudrod (ölm.960?), bunun oğlu "Gröndlandlı" Grensle Harald(ölm.995)=Asta, Gudbrand Kula kızı, bunların oğulları: Olav II(9)=Astrid, İsveç kralı III. Olaüs kızı. Oğulları: Magnus I(12) = Rusya prensesi. Bunların kızı: Ragnhild=Kızıl Haakon, İsveç kralı.

Sigurd Syr'in(9a) oğlu: Harald III(13) =1. Elisabet(ölm.1065), Rusya by.-dukası Iaroslav I kızı, izd.1043, izd.müd.22, kraliçe 1047-1065=18(Ingerbe'nin ann.), =2. Thora, Trorborg Arkäson kızı, izd.1049, izd.müd. 17(Magnus II ve Olav III ann.). Çocukları: 1) Ingerbe =1. Olof I, Danimarka kralı(1086-1095=9), =2. Philip, İsveç kralı (ölm.1118), izd.1096. 2) Magnus II(14), oğlu Haakon, vel.1066-1069=3, müdd.1093-1094=1. 3) Olav III (15) = Ingrid, Danimarka kralı Sven kızı. Oğulları: Magnus III(16) = Margaret "Sulhsever", İsveç kralı Inge I kızı(ölm.1130?)(2.izd.=Niels, Danimarka kralı). III. Magnus'un aşağıdaki bütün çocukları gayri meşrûdur:

1) Ragnhild=Harald Kesia, Danimarka kralı 1134-1135, bk.Danimarka.

2) Sigurd (19a) (Haçlı seferlerine katılıp 1113'de Sayda'yı aldı), 3) Olav IV(17b), 4) Eystein I(17a) = Ingeburge, Guttorm kızı, kızları Maria=Gudbrande Skaphoge, bunların oğlu Olav (23a).

5) Sigurd I(17), 1107'de Kudüs'e hacca gitti = Malafride, Rusya by.-dukası Vladimir II kızı. Oğulları: Magnus IV(18) = Christina, Venetler kralı Knut kızı. I. Sigurd'un kızı: Christina(ölm.1178) = Erling Skakke (ölm.1179), bunların oğulları: Magnus VI(23) = Giris, Genç Aslak kızı. VI.Magnus'un çocukları:

1) Sigurd (24a): 3. Haçlı Seferi'ne (1183-6) katılıp Müslümanlar'la dövüştü. 2) Inge(24b). 3) Benoit(24e): kendisi VI. Magnus'un oğlu olduğunu iddia etti. 4) Erling (24c) (24d ol. gösterilen Erling, bu Erling Steenweg öldükten bir yıl sonra ortaya çıkıp Erling Steenweg olduğu iddiasında bulunan bir sahtekârdır). Bu sahtekârın oğlu Sigurd (24f) da müddeî oldu. Sahtekâr'ın dîğer oğlu Sigurd'dur.

III. Magnus'un son oğlu: Harald IV Gille(19), katledildi = Ingrid, İsveç prensi Ragwald kızı ve Danimarka prensi(II. Sven'in oğlu) Topal Heinrik'in dulu. IV. Harald'ın aşağıda gösterilen 4 oğlundan yalnız Inge bu izdivacdan olup, dîğer 3'ü gayri meşrûdur:

1) Magnus V(20c), 2) Inge I(20), ancak 1155'de tek başına kral olabildi, Johan (Hans)(24g) ve Sigurd Brenner (ölm.1188), I. Inge'nin oğulları olduklarını iddia etmişlerdir. 3) Eystein II(20a) = Ragne, Niels Maas kızı, oğulları: Eystein(24h) ve Thorleiff Breidskegg(ölm.1191) (bu sonuncunun sahtekâr olması çok muhtemel). 4) Sigurd II(20b) = Christina (ölm.1178), Norveç kralı Sigurd I kızı ve Erling Skakke'den dul. Hânedân, II. Sigurd'un hepsi gayri meşrû olan şu 4 çocuğundan devâm etti:

1) Sigurd III(22), 2) Haakon III(21), 3) Sverre (24) =1. X(Sigurd ve Haakon'un ann.), =2. Margaret, İsveç kralı Eric kızı, ölm.1212, izd.1185, izd.müd.27, kraliçe 1185-1202=17, sn.ana kraliçe (Christina'nın ann.), çocukları için aş.bk. 4) Cecilia =1. Folkwid, Wermeland v., =2. Baron Bardo, Baron Guttorm oğlu, çocukları (yalnız Haakon 1., dîğerleri 2. izd.'dan): Haakon Gallin, Norveç dukası 1204-1215=11=Christina, senatör Niels Blaka Simonsson oğlu, oğulları Knut (28b)=Ingrid, muhtemelen V. Haakon'un kızı yânî halası; Inge II(27); Sigurd Bardsson, müdd.1205; Skul Bardsson (28a) =1. Ragnhild, =2. Ingeburge, 1.'den: Margaret (ölm.1270)= Haakon V, Norveç kralı.

Kral Sverre'nin(24) çocukları: 1) Christina (ölm.1203)=Philip Birgersson (ölm.1207), izd.1207. 2) Sigurd Lawlard (ölm.1201)=Thora, çocukları Guttorm(26). 3) Haakon IV(25), bunun oğlu Haakon V(28), posthume = Margarit(ölm.1270), Dük Skul Bardsson kızı, izd.1226, izd.müd.37, kraliçe 1226-1263=37 + 1263-1270=7(ana kraliçe) = 44. Çocukları:

1) Christina = Infante Felipe, Kastilya kralı Ferdinand III oğlu. 2) Cecilia =1. Georg, =2. Harald, Man adası kralı, izd.1245. 3) Haakon(28c) = Richissa, İsveç dukası Berger II kızı, izd.1252, izd.müd.5, oğulları Sverrer (ölm.1260). 4) Magnus VI(29) = Ingeborge, Danimarka kralı Saint Erik kızı, izd.1261, oğulları: Eirik II(30) =1. Margaret (1268-1293=25), İskoçya kralı Alexander III kızı, izd.1280, izd.müd. ve kraliçe 13, =2. Isabel, İskoç kralı Alexander III kızı, izd.1280, izd.müd. ve kraliçe 13, =2. Isabel, İskoçya tahtı müddeîsi Carrick kontu Robert Bruce kızı, izd.1293, izd.müd. ve kraliçe 6. II.Eirik'in çocukları (Margaret 1., dîğer 2 prenses 2.izd.'dan):

1) Margaret (İng.Maid), İskoçya hükümrân kraliçesi 1286-1290=4(30 a). 2) Ingeburge = Valdemar, Finlandiya dukası, izd.1293. 3) Prs. = Hans Pedersson, Orkney(Orkad) adaları kontu.

VI. Magnus'un kç. oğlu ve II. Eirik'in kardeşi: Haakon V(31), Güney Norveç dukası 1273-1299=26 = Euphemia (ölm.1312), Ruppin kontu Gonthier kızı, izd.1296, izd.müd.16, kraliçe 1299-1312=13. Kızları Ingeburge, Norveç ve Danimarka nâibesi 1319-1330=11 =1. Erik(ölm.1318), Uppland dukası, izd.1312, izd.müd.6, =2. Knut Porse, Halland dukası (ölm.1330), izd. 1327, izd.müd.3. Prs.Ingeburge'nin çocukları (Knut ve Haakon, 2., dîğerleri 1. izd.'dan):

1) Knut, Halland dukası, ölm.1350. 2) Haakon, Halland dukası, ölm. 1350. 3) Euphemia (ölm.1360) = Albrecht (ölm.1380), Mecklenburg dukası, izd.1336, izd.müd.24. 4) Magnus VII(İsveç II) (32): =Blanche (ölm.1363), Namur kontu Jean kızı, izd.1336, izd.müd.27, kraliçe 1336-1362 + 1362-1363=27 (İsveç ve Norveç). Çocukları:

1) Eirik(ölm.1359), İsveç kralı (müddeî) (33a). 2) Asa = Haakon Läma, senatör. 3) Haakon VI(II İsveç) (33): ortak-kral 1343-1355=8 =1. Elisabet, Holstein kontu By.Gerhardt kızı, râhibe olup ayrıldı. =2. Margaret (1352-1412=60), Danimarka kralı Valdemar IV kızı, izd.1363, izd.müd. ve kraliçe 17. Oğulları: Olav IV veyâ V(II Danimarka)(34), 17 yaşında vârissiz öldü ve Hânedân söndü.

Bundan sonra tahta geçen Margaret (Danc.Margarethe), ünlü Kalmar Birliği kraliçesidir (35). VII. Haakon'un dul kraliçesi ve V. Olav'ın ana kraliçesidir. 1363-1412=49 yıl müddetle evlenme yoluyle veyâ doğrudan doğruya Norveç, Danimarka ve İsveç tahtlarında bulundu. Tafsîlât için bk.Danimarka ve İsveç. 36 ve 37 no'lı krallar, evlenme yoluyle ve ana tarafından Danimarka hânedânına bağlı Alman prensleridir, bk.Danimarka. İsveç kralı II.Carl(38) bir ara Norveç kralı da olduktan sonra, Norveç tâcı, I. Christian'a geçerek 1814'e kadar Danimarka ile birleşti. Bu hânedânın ve 1818-1905 İsveç-Norveç birliği krallarının şecereleri için bk.Danimarka ve İsveç.

Bugünki Norveç Hânedânı (1905-)

Oldenburg-Schleswig-Holstein-Sondenburg-Glücksburg(=Danimarka) hânedânıdır. Frederik VIII(1843-1912=69), Danimarka kralı (1901-1912) vel.(1863-1912=49) = Louise (İsveç prensesi) (1851-1926=75) (Danimarka kraliçesi 1906-1912 + ana kraliçe 1912-1926 = 20), izd.1869, izd.müd. 42, yş.18-60, zevcinden 9 yş. kç. Bu izd.'dan doğan 2. oğul:

Haakon VII(1872-1957=85), Norveç kralı 18.11.1905 - 21.9.1957=51, 10, 3, Almanya, Britanya ve Danimarka oramirali = Maud(1869-1938=69), By.Britanya prensesi, VII. Edward'ın kç.kızı, Norveç kraliçesi 1905-1938=33, izd.1896, izd.müd.42, yş.27-69, zevcinden 3 yş.by. Kral'ın Quisling hükûmetini tanımayarak İngiltere'ye çekilmesi: 6.1940-1945. Tek çocukları:

Olav V(2.7.1903-17.1.1991=87, 7, 15), Norveç kralı 21.9.1957-17.1.1991=33, 3, 26, vel.1905-1957=52= Märtha (28.3.1901-5.4.1954=53, 0, 8), İsveç kralı Oscar II oğlu Pr. Carl'ın 2. kızı, izd.21.3.1929, izd.müd.24, 11, 16, yş.27, 11, 24. Çocukları:

Ragnhild Alexandra(1930) = Erling (1923), Lorentzen kontu, izd.1953, yş.23 (çocukları Haakon 1954, Ingeborg 1957, Ragnhild 1968); Astrid (1932) = Johan Martin Ferrer(1927), izd.1961, yş.29 (çocukları Alexander 1965, Carl-Christian 1972, Cathrine 1962, Benedikte 1963, Elisabeth 1969); Harald VI (21.2.1937), vel.21.9.1957, kral nâibi

1990-91, kral 17.1.1991=Sonja Haraldsen (4.7.1937), izd.29.8. 1968, yş.31, zevci ile ayni yaşda. Çocukları: Märtha Louise (22.9.1971), Haakon Magnus(20.6.1973), vel.17.1.1991.

Norveç, Danimarka, Yunanistan ve İngiltere hükümdarları bugün biribirleriyle çok yakın akrabâdır, İsveç ve İspanya da bunlara katılabilir. Belçika, Romanya gibi bir çok başka hânedân da eklenebilir. Hepsi biribirinin kuzenidir.

Bibliyografya. İsveç ve Danimarka bahislerinde gösterilen eserler dışında: *Statistisk Arbok for Norge,* Oslo, 1880'den bu yana her yıl; *Norges Stats-kalender,* Oslo, 1816'dan bu yana her yıl; T.K.Derry, *A History of Scandinavia,* Londra 1979; A.M., *A History of Modern Norway (1814-1972),* Oxford 1973; J.Midgaard, *A Brief History of Norway,* Oslo 1969; M.Helvig, *Norway, A Brief Geography,* Oslo, 3:1970; S.Ekeland, *Norway in the Modern World,* Oslo 1976; E.Grönland, *Norway in English, Books on Norway(1742-1959),* Oslo 1961; K.Larsen, *History of Norway,* New York 1948; K.Nielsen ve A.Nesheim, *Lapp-English-Norwegian Dictionary,* 5 c., Oslo 1963; R.Paine, *Lapp Society,* 2 c., Tromsö, 1957-65; K.Gjerset, *History of the Norvegian People,* 2 c., New York 1918; M.Gerkardt, *Norwegische Geschichte,* Hamburg 1942; Sir Martin Conway, *A History of Spitsbergen,* Cambridge 1906; H.H.Boyesen, *Norway,* Londra 1900; H.K.Steffens, *Den Norske Historie (1818-1914),* Oslo 1914; J.E.W.Sars, *Norske Historie,* 4 c., Oslo 1905; A.M., *Norges Historie,* Oslo 1899; O.A.Överland, *Illustreret Norges Historie,* 2 c., Oslo, 1885-95; Murray, *Handburch for Norway,* Londra, 9: 1904; W.S.Monroe, *In Viking Land,* Boston 1908; Knut Gjerset, *History of the Norwegian People,* 2 c., Londra 1915; H.L.Braekstad, *The Kingdom of Norway,* Londra 1905; S.Steen, *Norges Krig(1940-45),* 3 c., Oslo, 1947-50; A.Bugge ve S.Steen, *Norsk Kulturhistorie,* Oslo 1947; F.N.Stagg, *North Norway, A History,* Londra 1952; T.Sund ve A.Sömme, *Norway in Maps,* 2 c., Bergen 1947; B.Berulfsen ve H.Scavenius, *English-Norwegian and Norwegian-English Dictionary,* Oslo 1951.

IV

DANİMARKA

Bugünki Danimarka

İskandinav ülkelerinden sayılmakla berâber Danimarka, Almanya ile asıl İskandinavya(İsveç-Norveç) arasında bir geçittir. Almanya'nın kuzeyinden İskandinavya'ya uzanan adalardır. Kiel Kanalı, asıl Danimarka karasını, Jutland yarımadasını da bir ada durumuna sokmuştur. Binâenaleyh Danimarka, adalar üzerinde kurulmuş bir ülke gibi telâkkıy edilebilir. Güneyde 54° paralelinden başlayarak kuzeyde 58°'ye kadar çıkar (Grenen Burnu). Jutland, güneyde, dar bir kara ile Almanya'ya (Şlesvig-Holştayn) bağlıdır. Batısı Kuzey Denizi'dir. Kuzeyde ayrıca bir ada oluşturur. Kuzeyde Skager Rak'la Norveç'ten, kuzey-doğuda Kattegat'la İsveç'ten ayrılır. Doğu, Baltık Denizi'nin Danimarka Boğazları'dır. Danimarka adaları, Jutland'ın doğusuna dizilmiştir. Asıl nüfus, Seeland adasında yaşar ki, İsveç'in güney-batısı ile karşı karşıyadır, Sund Boğazı, İsveç'le Danimarka'yı (Hälsingborg ve Helsingör limanları) 10 km yaklaştırır. Kopenhag ve Malmö limanları ise karşılıklı 20 km'dir. Seeland adası ile Jutland yarımadası arasında Fyen adası, Seeland güneyinde Lolland, ikisinin arasında Mön, Fyen'le Lolland arasında Langeland adaları, Danimarka'yı oluşturur. Dîğer adalar ehemmiyetsizdir. Bornholm adası ise çok doğuda ve açıkta kalır. Bütün bu arâzî, geniş ova ve çayırlardan ibârettir, âzamî yükseklik 173 m'den ibârettir.

44.479 km²(610 km²'si göl), 5.191.000 n.(1981), 117 yoğunluk + Faröer adaları 1.399 km², 44.000 n.(31) + Grönland 2.175.600 km², 53.000 n.(0,02) = 2.221.053 km², 5.288.000 n.GSMH (1981) 58.703.000.000 dolar ve p.c. 11.290 dolar (p.c. gelirde Dünyâ'da 17. ve Avrupa'da 11.; GSMH'da Dünyâ'da 28. ve Avrupa'da 16.). 16 il. Resmî dil Danca, Lüteryen Protestan. Resmî adı Kongeriget Danmark=Danimarka Krallığı, başkent Kopenhag(Köpenhavn). NATO ve OECD üyesi tâclı demokrasi. X. asırda kurulan krallık, günümüze kadar kesiksiz nâdir bir kaç devlet arasında Danimarka'yı getirmiştir. 1814'de Norveç'i İsveç'e bırakmışsa da, 1905'den bu yana Norveç'te Danimarka Hânedânı hükümrândır. 19.300 kara + 5.700 deniz + 7.600 hava (116 harb tayyâresi) = 32.600 asker silâh altındadır. Askerlik 9 ay mecbûrîdir. 1981 savunma büdcesi 1.530.000.000 dolardır. Şehirler: Kopenhag (Seeland adasında) 1.443.000, Aarhus 255.000, Odense 175.000, Aalborg 161.000, Esbjerg 83.000. 1919'da Almanya'dan geri aldığı Kuzey Şlesvig: 3.883 km², 247.000 n.

Danimarka toprakları şu şekilde oluşur: Själland(Seeland) ad.7.518 km², 2.169.000 n.(289) + Fyn, Langeland, Aerö adl.3.477 km², 401.000 n.(115) + Maribo ve Falster adl. 1.797 km², 162.000 n.(90) + Bornholm ad.588 km², 58.000 n.(97) + Kuzey Jutland ad. 4.640 km², 310.000 n.(67) + Jutland 21.031 km², 1.800.000 n. ve güneyini oluşturan Kuzey Şlesvig 3.883 km², 247.000 n. ve bunların ikisi birden 24.914 km², 2.047.000 n.(82).

Danca, Dünyâ'da 5.572.000 nüfûsun anadilidir: Danimarka 5.049.000, İsveç 22.000, Norveç 1.000, İzlanda 1.000(Avrupa'nın 21. dili), Grönland 12.000, A.B.D. 400.000, Kanada 87.000.

Dil: Danca 5.049.000, Almanca 91.000, İsveççe 23.000, Yidiş (Yahûdî Almancası) 8.000, Türkce (işçi) 20.000.- Dîn: Lüteryen Protestan 5.118.000, Katolik 45.000, Mûsevî 8.000, Müslümân 20.000.

1980 petrol ithâlâtı 16,5 milyon tondur. Petrol istihsâli 1970'de 0, 1980'de 0,4 milyon tondur. Elektrik 20,5 milyar kwh (79), yol 67.700 km(80) (55'de 57.300), motörlü vâsıta 1.728.100(79) (55'de 349.300), demiryolu 2.015 km(80), ticâret filosu 5.377.000 ton(55'de 1.583.000 ton), telefon 2.176.900(79)(55'de 625.000), TV 1.853.000(1.190.000'i renkli).

Ümmîlik % 1'in altındadır. 1977'de üniversite ve yüksek okullarda 84.800 talebe vardı. Üniversiteler: Kopenhag 1479, Aarhus 1928, Odense 1964, Roskilde 1972, Aalborg 1974.

Faröer adaları, Atlas Okyanusu'nda, İzlanda'nın güney-batısında, İskoçya ile İzlanda arasındadır. Merkezi Thorshavn'dır (14.000). 1380'de Norveç'in eline geçmiş, 1709'da ve kesin şekilde 1814'de Danimarka'ya bağlanmıştır.

Grönland, Kuzey Amerika kıt'asında kalır ve kıt'anın kuzey-doğu açıklarındadır, Avrupa'nın kuzey-batısına doğru uzanan, Dünyâ'nın en büyük adasıdır, fakat güney sâhilindeki şerit dışında büyük bir buzuldan ibârettir. Güney burnu 60° paralelindedir. İzlanda'dan Danimarka Boğazı denen denizle ayrılır. Nüfus yoğunluğu bugün bile 0,024'den ibârettir. Nüfûsun 9.000'i de Grönland dışı doğumludur. 980'de Vikingler (Norveçliler) tarafından keşfedilmiştir. Nüfûsun 12.000'i Danimarkalı, 41.000'i Eskimo'dur. 33.000 kadar Eskimo hâlâ pagan, gerisi Hıristiyan'dır(Lüteryen). Ancak

44.800 km² kadar sâhil kısmı iskâna elverişlidir. 1789'da 5.000 Eskimo'nun yaşadığı adanın nüfûsu 1870'de 10.000, 1923'de 15.000, 1949'da 23.000 olmuştur. A.B.D. askerî te'sisleri vardır. Ada Batı (48.000 n.), Doğu(4.000 n.), Kuzey (1.000 n.) olarak üç kısma ayrılır. Merkez Godthaab'dır (10.000 n.). 1970'de açılan yüksek teknik okulda 1977'de 500 talebe vardı.

Bugünki İzlanda

İzlanda, Avrupa kıt'asının en kuzey-batısında ve kıt'anın -büyük Britanya'dan sn.- 2. büyük adasıdır. Daha fazla Grönland'a yakındır ve Kuzey Amerika kıt'asına doğru uzanır. Kuzey Kutub Dâiresi, adanın kuzey sâhillerinden geçer. Dağlıktır (âzamî 2.119 m). Yarısı dâimî buzuldur.

102.819 km²(14.500 km²'si göl) (yalnız 43.365 km²'si iskâna elverişli), 230.000 n.(1981), 2 yoğunluk (1870'de 70, 1930'da 109, 1950'de 144 bin n.), resmî adı Island (İng.Iceland=Buz Adası, Fr.Islande), NATO ve OECD üyesi demokratik cumhûriyet, 7 ilçe, başkent Reykjavik 85.000 n.(başka şehir yok), resmî dil İzlandca (bir İskandinav dili), GSMH 2.029.000.000 dolar(1981) ve p.c. 8.820 dolar, ordu ve askerlik yoktur (150 muhâfız var), istiklâl târîhi 17.6.1944. Nüfûsun tamâmı Lüteryen Protestan'dır. 1.000 kadar Danimarkalı, 1.000 kadar Amerikalı ve İngiliz dışında İzlandca konuşulur. A.B.D.'nde 20.000 ve Kanada'da 32.000 kadar nüfûsun da anadili İzlandca'dır (göçmen). 860-1381 arasında Norveç, 1381-1944 arasında Danimarka'nın olan adaya, Birinci Cihan Harbi sonunda istiklâl verilmiştir.

Elektrik 0,7 milyar kwh(79), yol 12.000 km(79) (50'de 5.500), motörlü vâsıta 90.600(79)(60'da 11.600), demiryolu yok, ticâret filosu 195.000 ton(79)(50'de 60.000), telefon 95.500(78) (50'de 19.500), TV 60.000. 1979'da 76.900 turist gelmiştir. Ümmîlik yoktur. 1911'de kurulan üniversitede bugün 2.800 talebe vardır, yüksek okullar bunun dışındadır. Büyük balıkçılık ülkesidir.

Târîhî Demografi

Danimarka'nın nüfûsunun 1014'de yarısı Hıristiyan 800.000, 1400'de 1.500.000 olduğu tahminleri mübâlağalı görülüyor. 1453'de krallığın Danimarka 400.000 + Norveç 300.000 = 900.000 nüfuslu tahmîni daha çok gerçeklere uyuyor, bu târihte 1.500.000'e kadar çıkarılan krallık nüfûsu, sonradan verilen nüfuslarla çok uyuşmuyor. 1592'de 559.000 km² üzerine yayılan krallık için 1.550.000 nüfus tahmîn edilmektedir (asıl Danimarka 500.000) (Kopenhag 50.000). Bu târihte krallık Danimarka, Norveç, Güney İsveç, İzlanda, Far Öer, Ösel adaları ile Şlesvig'i ihtivâ etmektedir.

1700'de asıl Danimarka (Şlesvig'le) 800.000 ve bütün krallık (Norveç'le) 1.408.000 tahmîn edilmektedir (Kopenhag 55.000). 1720'de Rügen adası ile Stralsund'u Prusya'ya bırakmıştır. Güney İsveç'i İsveç'e terketmiştir. Antiller'de 344 km² tutarında 3 adacık elde etmiştir ki, bu adaları 1917'de A.B.D.'ne sattı (Danimarka Antilleri, bugün de A.B.D.'nin).

1750: 528.957 km², 1.760.000 n., Kopenhag 66.000. Bu krallık şu topraklardan oluşuyordu: Danimarka ve Şlesvig dukalığı 37.571 km², 1.000.000 n. + Norveç krallığı 386.824 km², 700.000 n. + İzlanda ve Faröer adl. 104.218 km², 40.000 n. + Antiller 344 km², 20.000 n. 1780'de asıl Danimarka için 1.050.000 n. verilmektedir.

1800: 2.158.000 n., Kopenhag 91.000, Oslo 50.000. Şu şekilde: Danimarka ve Şlesvig 1.100.000 + Norveç 883.000 + İzlanda ve Faröer 50.000 + Antiller 25.000. 1815'de asıl Danimarka için 1.630.000 n. verilmektedir.

1825: Danimarka 1.206.000 + Dukalıklar (17.523 km^2) 732.000 + Faröer 7.000 + İzlanda 48.000 + Grönland 7.000 + Antiller 46.000 = 2.046.000. Kopenhag 105.000. 1814'de Norveç, Danimarka'dan ayrılmıştır.

1850: Danimarka 1.427.000 + Dukalıklar (Şlesvig, Holştayn ve Lauenburg) 827.000 + Faröer 8.000 + İzlanda 59.000 + Grönland 10.000 + Antiller 39.000 = 2.370.000 n. Kopenhag 129.000.

1875: Dukalıklar'ı Prusya'ya bırakmıştır. Danimarka 1.880.000 + Faröer 11.000 + İzlanda 72.000 + Grönland 10.000 + Antiller 39.000 = 2.012.000 n. Kopenhag 220.000.

1900: Danimarka 2.357.000 + Faröer 15.000 + İzlanda 78.000 + Grönland 10.000 + Antiller 30.000 = 2.498.000 n. Kopenhag 476.000.

1915: Danimarka 2.921.000 + Faröer 20.000 + İzlanda 85.000 + Grönland 13.000 + Antiller 30.000 = 3.069.000 n. Kopenhag 817.000.

1925: Kuzey Şlesvig'i Almanya'dan geri almıştır. Danimarka 3.434.000 + İzlanda 100.000 + Faröer 21.000 + Grönland 15.000 = 3.570.000 n.Kopenhag 731.000 (1940'da 890.000).

1950: Danimarka 42.931 km^2, 4.271.000 n. + Faröer adl. 1.399 km^2, 30.000 n. + Grönland 2.175.600 km^2, 23.000 n. = 2.219.930 km^2, 4.324.000 n. Kopenhag 1.168.000 n.

Danca, 600 yıllarına doğru Jutland'a yerleşen Cermen Yutlar'ın dili olarak dîğer Kuzey Germen dillerinden müstakil dil olarak ayrılmıştır. Güney İsveç'e ve 450'ye doğru Yutlar'ın Güney İngiltere'ye göçleriyle, bu havzalara da yayılmıştır. Danca'dan ilk metinler XII., fakat kesin şekilde XVI. asırdan kalmadır. Zîrâ XVI. asra kadar Latince kullanılmış, Danca, halkın ve köylünün konuştuğu, edebî olmayan bir dil düzeyinde kalmıştır.

800'e doğru İmparator Charlemagne, Jylland (Yutland) krallığının sınırlarını zorlamışsa da, Danimarka'yı alamamıştır. Fakat bu târihten itibâren 2-3 asır içinde Hıristiyanlık, Danimarka'da yerleşip yayılmış, nihâyet XI. asırda hâkim olmuştur. 1013'te Danimarkalılar, İngiltere'ye hâkim olmuşlardır. Almanya'nın ve Baltık ülkelerinin Baltık kıyılarına da devamlı akın yapan bir korsan kavim şöhreti kazanmışlardır. Bir ara Estonya'yı da almışlardır. Sonra Norveç'e hulûl edip, Norveç'i XIV. asırda ilhâka kadar devamlı müdâhale etmiş, dil ve kültürlerini Norveç'e yaymışlardır.

İsveç'in güney kıyılarına tamâmen hâkim olan Danimarka krallığı, Şlesvig'den sonra hemen güneyindeki Holştayn'ı (1204), Pomeranya'yı (1210), Lübeck'i (1214), hâsılı Almanya'nın bütün Baltık sâhillerini, Estonya'yı (1218), Güney Letonya'yı (1220) almışlardır. Ancak XIV. asırda krallığın elinde sâdece Güney İsveç'le Norveç kalmıştır. İsveç'in Gotland adasına 1409'da, Öland adasına ise daha 1397'de hâkim olmuşlardır. XVII. asrın başlarında Güney İsveç'i kaybetmişlerdir. İsveç'in bu dönemde büyük bir askerî devlet olması, Danlar'a ve dîğer komşularına karşı kudretli bir

milliyetçilik duygusunun gelişmesi, artık Danimarka'yı küçük bir krallık derecesine indirmiştir. Buna karşılık güneyde, Almanya'da Gottorp, bunun güneyinde Şlesvig, Holştayn ve Augustenburg dukalıklarını, tâbiiyyetleri altına alarak, Almanya aleyhine zararlarını kapatmaya gayret etmişlerdir (Güney İsveç'i kaybetmeleri 1658) (Gotland adasını İsveç'e vermeleri 1645).

XIX. asır başlarında Danimarka'nın Napoléon'u tutması, yeni zararlara uğramasıyle netîcelenmiş, 1807 eylûlünde Kopenhag, İngilizler'ce işgaal edilip yakılmıştır. 1815 Viyana Anlaşması, Norveç krallığını Danimarka kralından alarak, Napoléon'a karşı savaşan İsveç kralına vermiş, buna karşılık, Şlesvig-Holştayn dukalıklarını, Almanlar'la meskûn olmasına rağmen, Danimarka kralına tâbî dukalıklar olarak terketmiştir. Prusya'ya yenilen Danimarka, dukalıkları Prusya'ya bırakmıştır (Viyana Anlaşması, 30.10.1864).

Alman kültürüne yatkın, fakat denizcilik ve hânedân akrabâlığı ile İngiltere ile ilgili Danimarka, Birinci Cihan Harbi'ne girmemiş, fakat ikincisinden kurtulamamıştır. 2.1920'de Kuzey Şlesvig'i Almanya'dan almıştır. 9.4.1940'da Danimarka, ancak bir kaç saatlik bir mukaavemetten sonra Almanya'ya teslîm olmuştur. 8.1943'de kralın Alman işgal kuvvetlerine zorluk çıkarmaya başlaması üzerine kral, sarayında habsedilmiştir. 5.1945'de Danimarka, 5 yıllık Alman işgaalinden kurtulmuştur. Savaştan sonra İsveç, Norveç ve Danimarka bir İskandinav işbirliğine girmişler, hava yolları (SAS) bile ortakdır. Ancak İsveç, Norveç ve Danimarka'nın aksine, NATO'ya girmeyi kabûl etmemiştir.

Danimarka Kralları

1) Skiold Hânedânı(Dan) 770-1042=272 + İngiltere'de 1013-1042=29 + Norveç'de 1000-1014=14 + 1028-1038=10=24

2) Norveç Hânedânı(Norveçli) 1042-1047=5(1 kral) + 1137-1147=10(1 kral) + 1375-1387=12(1 kral) = 27

3) Esthrith Hânedânı (Dan) 1047-1137=90 +1147-1375=228 + 1387-1412=25 = 343

4) Pomeranya Hânedânı (Slav) 1412-1439(1 kral) = 27

5) Bavyera Hânedânı(Alman) 1439-1448 (1 kral) = 9

6) Oldenburg Hânedânı(Alman) 1448'den bu yana

1) Harald 770?-783?=13?

2) Halfdan(1) 783?-800?=17?

3) Skiold Hemming (2) 800?-837?=37?

4) Erik I(3?) 837?-847?=10?

5) Erik II(3?) 847?-863?=16?

6) Knud I(3) 863?-883?=20?

7) Gormo (6'nın dâmâdı) 883?-941?=58?

8) Harald I Blaatand (911?-991?=80?) (7) (Hrist.972) 941?-985=44?

8a) Erik (8) Northumberland (İngiltere'de) kralı 950?

9) Sven(Sweyn) I Forkbear=Çatalsakal (963-1014=51)(8) 985-1014=29 + Norveç 1100-1014=14 + İngiltere 1013-1014=1

10) Harald II(997?-1017=20?) (9) 1014-1018=4

11) Knud II(1 İngiltere) "By." (995-1035=40)(9) 1018-1035=17 + İngiltere 1014-1035=21 + Norveç 1028-1035=7

11a) Harold I(11) İngiltere 1035-1041=6

11b) Sven (Sweyn) (11) Norveç 1035-1038=3

12) Harde-Knud III(1018-1042=24) (11) 1035-1042=7 + İngiltere 1041-1042=1

13) Magnus 1 "İyi" (Norveç Hânedânı, St.Olav oğlu) 1042-1047=5 + Norveç 1036-1047 = 11

14) Sven (Sweyn) II(9'un kızının oğlu) 1047-1076=29

15) Harald III(14) 1076-1080=4

16) Knud IV "Azîz"(14) 1080-1086=6

17) Oluf I "Aç" (14) 1086-1095=9

18) Erik III "İyi" (1056-1103=47) (14) 1095-1103=8

19) Niels (1063?-1134=71?)(14) 1103-1134=31

19a) Sven (14) 1104

19b) Magnus(19) Batı Got kralı (İsveç'de) 1134

20) Erik IV Harefod(18) 1131, tek başına 1134-1137=3(7)

20a) Harald Kesia(18) 1134-1135=1

20b) Knud Lavard "Azîz"(18) Venetler kralı 1130-1131=1

21) Erik V Lam(18'in kızının oğlu, Norveç Hânedânı) 1137-1147=10

21a) Oluf(20a) 1140-1143=3

22) Sven (Sweyn) III(20) 1147-1157=10

22a) Knud V(1130?-1157=27?)(19b) 1147-1157=10

23) Valdemar I "By." (1131-1182=51)(20b) 1157-1182=25

23a) Harald Skreng(21a) 1182

23b) Bores (19a torunu) Got kralı 1167

23c) Magnus (23b kardeşi) 1160-1161

24) Knud VI(1163-1202=39) (23) 1170, tek başına 1182-1202=20(=32)

24a) Valdemar (22a) 1192

25) Valdemar II "Muzaffer" (1170-1241=71)(23) 1202-1241=39

25a) Valdemar III(1209-1231=22) (25) 1219-1231=12

26) Erik VI Plovpenning "Azîz" (1216-1250=34) (25) 1241-1250=9

27) Abel (25) 1250-1252=2

28) Christopher I (1219-1259=40)(25) 1252-1259=7

28a) Abel(II) (ölm.1278) (27) 1253

29) Erik VII Glipping (1249-1286=37) (28) 1259-1286=27

30) Erik VIII Maenved (1274-1320=46)(29) 1286-1320=34

31) Christopher II(1276-1332=54) (29) 1320-1332=12

31a) Valdemar (V Şlesvig) (ölm.1365)(27'nin torununun torunu) 1326-1330=4

31b) Erik Klipping (31) 1320-1332=12

32) Valdemar IV Atterdag (1320?-1375=55?) (31) 1332-1375=43

33) Oluf II (Olav IV Norveç) (1370-1387=17)(34) 1375-1387=12 + Norveç 1380-1387=7

34) Margrethe I "Kuzey'in Semirâmis'i" (1353-1412=59) (32) 1387-1412=25 + İsveç 1380-1412=32 + Norveç 1380-1412=32

35) Erik IX (1386-1459=74)(34'ün hemşîresinin kızının oğlu) 1396, tek başına 1412-1439=27(33) + İsveç 1396, 1412-1439=27(33) + Norveç 1396, 1412-1442=30 (46)

36) Christopher III(1418-1448=30) (35'in hemşîre-zâdesi) 1439-1448=9 + İsveç 1441-1448=7 + Norveç 1442-1448=6

37) Christian I (1426-1483=57) (29'un kızının kızının oğlunun oğlunun kızının oğlu ve 23'ün 9. batın torunu) 1448-1481=33 + Norveç 1450-1483=33

38) Hans (1455-1513=58) (İsveç'de Johan II) (37) 1481-1513=32(*) + İsveç 1497-1501=4

39) Christian II (1481-1559=78) (38) 1513-1523=10 + İsveç 1520-1523=3

40) Frederik I (1471-1533=62) (37) 1523-1533=10

41) Christian III(1503-1559=56) (40) 1533-1559=26

42) Frederik II(1534-1588=54) (41) 1559-1588=29

43) Christian IV(1577-1648=71) (42) 1588-1648=60

44) Frederik III(1609-1670=61) (43) 1648-1670=22

45) Christian V (1646-1699=53) (44) 1670-1699=29

46) Frederik IV(1671-1730=59) (45) 1699-1730=31

47) Christian VI(1699-1746=47) (46) 1730-1746=16

48) Frederik V(1723-1766=43)(47) 1746-1766=20

49) Christian VII(1749-1808=59) (48) 1766-1808=42

50) Frederik VI(1768-1839=71) (49) 1808-1839=31

51) Christian VIII Frederik (1786-1848=62) (48'in torunu) 1839-1848=9

52) Frederik VII Hans-Christian (1808-1863=55) (51) 1848-1863=15

53) Christian IX (1818-1906=88) (41'in 8. batın torunu) 1863-1906=43

54) Frederik VIII(1843-1912=69) (53) 1906-1912=6

55) Christian X (1870-1947=77) (54) 1912-1947=35

56) Frederik IX (1899-1972=73) (55) 1947-1972=25

57) Margrethe II (16.4.1940) (56) 14.1.1972

(*) Bundan îtibâren ve 1814'e kd.hepsi, ayni zamanda Norveç kralıdır.

Şecere (770 - 1448)

972'de Hıristiyan olan hânedânın taht şehri 1137'de Roskild'den Kopenhag'a nakledilmiştir. Knud I(6) kızı Thyra I(8), 972'de vaftiz olmuş, bütün Danimarka'yı birleştirmiştir. =1. Thora(Erik ve Thira'nın ann.), =2. Gunhild (dîğer iki çocuğun ann.), =3. Girith, Uppsala (İsveç) kralı Olaüs II kızı. I. Harald'ın çocukları:

1) Erik (8a). 2) Thira =1. "Kuvvetli" Biörn, Uppsala kralı Olaüs II oğlu, =2. Vintegorn, Venetler ve Ruglar kralı, =3. Olav Tryggvesson, Norveç kralı (ölm.1000). 3) Gunhil = Paling (ölm.1002). 4) Sweyn I(9) =1. Gunhil, Polonya dukası Micislav I kızı, tal. (Knud II ve Harald II ann.), =2. Sigrid, İsveçli baron Skoglar Toste kızı ve İsveç kralı Eric VI "Muzaffer"den dul (Estrill'in ann.). I. Sweyn'in (9) çocukları:

1)Knud II(11) =1. Aelfgifu, tal.(Sweyn ve Harold'un ann), =2. Emma (986?-1052=66?), Normandiya dukası Richard I kızı ve İngiltere kralı Ethelred'den dul, izd.1017, izd.müd.18, yş.32?-50?) (Kunegonde ve Knud III'ün ann.). 2) Harald II(10). 3) Estrith =1. Richard II, Normandiya dukası, tal., =2. Ulf, 1049'da Oldenburg kontu, Thorkel Sprakalögg oğlu. 4) Gytha (gayri meşrû) = Eirik, Norveç kontu ve Northumberland dukası. Knud II(11) çocukları:

1) Knud III(12): Danimarka kral nâibi 1028-1035, evlenmedi, Skiold Hânedânı'nın sonuncusu. 2) Kunegonde = Heinrich III, Almanya imparatoru (ölm.1059), izd.1036. 3) Sweyn (11b). 4) Harold (11a).

Sweyn I kızı Estrith'in 2. izdivâcından: Sweyn II(14) = Guda (Gytha), İsveç kralı Anund kızı. Çocukları:

1) Harald III(15) = Margrethe, Kont Asbiörn kızı, Kont Ulf(1049'da Oldenburg kontu) torunu. 2) Oluf I(17): + Şlesvig dukası = Ingerde, Norveç kralı Harald kızı (çocukları: Erik). 3) Ingrid = Sâkin Olav, Norveç kralı. 4) Sweyn (19a), çocukları: Sweyn (ölm.1097) ve Henrik "Topal" (ölm.1134) = Ingrid, İsveç prensi Ragwald kızı (sn.Norveç kralı Harald IV ile evlendi), Henrik'in çocukları: Magnus (müdd.1160, ölm.1161) = Birgitta, Norveç kralı Harald IV kızı; Knud, Şlesvig dukası; Ragvald, İsveç dukası; Bores (1167'de Got kralı). 5) Knud IV(16) = Adele, Flandr kontu Robert I kızı (sn.Robert Guiscard oğlu Roger ile evlendi), izd.1083?, çocukları: Cecilia = Erik, Gotya v.; Ingerde=Folke I, İsveç dukası (Fulkingen Hânedânı bu evlenmeden başlar); Charles I "İyi", "Azîz" (1084?-1127, katl=43?), Flandr kontu 1119-1127=8=Marguerite, Clermont kontu Renaud II kızı. 6) Niels (19) =1. Ulfhild, İsveç prensi Haakon Finsson kızı, =2. Margrethe (ölm.1130?), İsveç kralı Inge I kızı ve Norveç kralı Magnus'dan dul (çocukların ann.), çocukları: Inge; Magnus (19b)=Richissa, Polonya kralı Boreslav III kızı, bunların oğulların Knud V(22a) ve bu Knud V'in oğulları "Azîz" Niels (ölm.1180?), gayri meşrû, ve Valdemar (gayri meşrû) (24a), Şlesvig piskoposu ve 1207'de Bremen başpiskoposu. 7) Erik III(18) = Botilde, Kont Thorgot Fagrskiun kızı; Erik III'ün çocukları:

1) Ragnhild(gayri meşrû) = Norveçli Haakon, oğulları: Erik V Lam(21) = Luitgarde, Kuzey margravı Rudolf I Stade kızı. 2) Erik IV (20)(gayri meşrû) = Malfride, Rusya by.- dukası Vladimir II kızı ve Norveç kralı Sigurd I'den dul, ölm.1030, çocukları: Sweyn III(22): katledildi = Adeleide, Misni margravı By.Konrad kızı, bunların kızı: Luitgarde = Berthold II, Andechs kontu ve İstriya margravı, izd.1176?. 3) Harald

Kesia (gayri meşrû) (20a) = Ranghild, Norveç kralı Magnus III kızı, oğulları: Oluf(21a) (bunun oğlu Harald, 23a) ve Biörn Jernside (gayri meşrû) (ölm.1134)= Katherina, İsveç kralı Inge I kızı, bunların kızları: Christina=Azîz Eric, İsveç kralı, ve Ulfhide=Benoit Snyffel Folkersson. 4) Knut(20b) = Ingeborge, Rusya by.-dukası Vladimir II kızı, çocukları:

1) Christina = Kör Magnus, Norveç kralı, ölm.1139. 2) Judith = Bernhardt, Saksonya dukası. 3) Valdemar I(23): +Şlesvig dukası = Sophia(ölm.1198), İsveç kralı Sverker 1 kızı, izd.1157, izd.müd.25, Danimarka kraliçesi 1157-1182=25 + 1182-1198=16(ana kraliçe) = 41. Çocukları:

1) Ingeburge(1176?-1236=60?) = Philippe-Auguste (1165-1223=58), Fransa kralı (1180-1223=43), 2. izd.1193, tal.1195=2, yş.17?-19?, zevcinden 11? kç., Fransa kraliçesi 1193-1195=2. 2) Knud VI(24) = Gertrude (ölm.1196), Arslan Heinrich'ın kızı ve Suab dukası Friedrich von Rothenburg'dan dul. 3) Valdemar II(25): 1188'de Şlesvig dukası. 1229'da Holstein'ı ve 1238'de Estonya ile Livonya'yı aldı. =1. Margrethe Dagmar (ölm.1212), Bohemya kralı Ottokar I kızı, izd.1205, izd.müd. ve kraliçe 7 yıl (Valdemar III ve Knud ann.), =2. Berengia (ölm.1221), Portekiz kralı Sanche I kızı, izd.1213, izd.müd. ve kraliçe 8 yıl (dîğer çocukların ann.). II. Valdemar'ın çocukları:

1) Sophia(ölm.1248) = Johann I, Brandenburg margravı. 2) Knud, Bleckingie kontu. 3) Valdemar III(25a) = Eleonora, Portekiz kralı Alfonso II kızı, izd.1229, izd.müd ve kraliçe 1229-1231=2, çocuksuz. 4) Abel (27): katledildi, 1241'de Şlesvig dukası = Mathilde (ölm.1288), Holstein kontu Adolf IV kızı, izd.1237, izd.müd.15, kraliçe 1250-1252=2, oğulları: Abel (28a), Valdemar (Şlesvig dukası 1252-1257=5) (1238?-1257=19?), Eric (Şlesvig dukası 1257-1272=15) = Margrethe, Rügen prensi Jaromir kızı (bunların çocukları için aş.bk.). 5) Christopher I(28): tahta geçmeden Lalland ve Falster dukası = Margrethe (ölm.1282), Pomeranya dukası Sambor kızı, izd.1248, izd.müd.11, kraliçe 1252-1259=7 + 1259-1282 (ana kraliçe) = 23=30, çocukları için aş.bk. 6) Erik VI(26): katledildi = Judith, Saksonya dukası Albrecht I kızı (sn.Rosenburg burgravı ile evlendi), 4 kızları: Margrethe = Heinrich III, Mecklenburg dukası, izd.1242; Sophia(ölm.1286)=İsveç kralı Valdemar I, izd.1263; Judith(ölm.1280), Roskild'de râhibe; Ingeburge=Magnus VII, Norveç kralı, ölm.1280, izd.1261.

Şlesvig dukası (1257-1272=15) Erik I(25'in oğlu) oğulları: Erik "Uzun Bacaklı" (ölm.1313), Langeland dukası = Sophia, dul Danimarka kraliçesi Judith'in 2. izdivâcından olan kızı; Valdemar IV, Şlesvig dukası 1283-1312=29. Bunun oğlu: Erik II, Şlesvig dukası 1312-1325=13 = Agnes, Holstein kontu By.Gerhard kızı. Bunların çocukları: Hedwige (ölm.1374) = Valdemar IV, Danimarka kralı (ölm.1375), aş.bk.; Valdemar V(31a), Şlesvig dukası 1325-1365=40, bunun oğlu: Henrik(Alm.Heinrich), Şlesvig dukası 1365-1374=9.

Christopher I'in(28) çocukları: Mathilde = Albrecht III, Brandenburg margravı, izd.1272; Erik VII(29): katledildi = Agnes (ölm.1304), Brandenburg margravı Otto III kızı, izd.1273, izd.müd.13, kraliçe 1273-1286=13 + 1286-1304=18 (ana kraliçe) = 31. Çocukları:

1) Erik VIII(30) = Ingeburge (ölm.1319), İsveç kralı Magnus I kızı, izd. 1296, izd.müd. ve kraliçe 23 yıl. 2) Margrethe (veyâ Märthe) (ölm.1341) = Birger, İsveç kralı

(ölm.1321), izd.1297, izd.müd.24. 3) Richissa = Nikolaus von Werle, Mecklenburg prensi, bu izdivactan yürüyenler için aş.bk. 4) Christopher II(31) = Euphemia (ölm.1331), Johann I, Brandenburg elektörü'nün kızı, çocukları:

1) Margrethe (ölm.1341) = Ludwig von Wittelsbach, Brandenburg margravı, izd.1325. 2) Otto, Töton şövalyesi. 3) Erik Klipping (3b) = Elisabet, Pomeranya dukası Barcuin I kızı ve Sachsen-Lauenburg dukası Johann II'den dul. 4) Valdemar IV (32) = Hedwige (ölm.1374), Şlesvig dukası Erik II kızı (yk.bk.), çocukları:

1) Christopher(1345-1365=20), Lalland dukası, katledildi. 2) Ingeburge (1350?-1400=50?) = Heinrich I(ölm.1382), Mecklenburg kontu ve İsveç kralının kardeşi, çocukları için aş.bk. 3) Margrethe (34) = Haakon VI(1340-1380=40), Norveç kralı 1343-1380=37, izd.1363, izd.müd.17, yş.10-27, zevcinden 13 yş.kç., oğulları: Oluf II (Norveç'de Olav IV) (33), 17 yaşında çocuksuz öldü, 7 yıllık krallığında annesi kraliçelik yaptı.

Ingeburg = Heinrich von Mecklenburg izdivâcından: 1) Albrecht III, Mecklenburg kontu 1382-1389=7, 1389'da İsveç tahtı müddeîsi, ölm.1389. 2) Marie = Wratislav (ölm.1392), Pomeranya dukası, bunların çocukları: 1) Erik IX(35) = Philippine (öl.1430), İngiltere kralı Henry IV kızı, izd.1406, izd.müd.24, kraliçe 1406-1430=24, çocuksuz. 2) Katherine Sophie(ölm.1426) = Johann von Wittelsbach (ölm.1443), Ren palatin kontu, İmp.Rupert'in oğlu, oğulları: Christopher III(36) = Dorothea (ölm.1495), Brandenburg elektörü Simyâcı Johann kızı, izd.1445, izd.müd. ve kraliçe 3 yıl, çocuksuz. 1448'de III. Christopher'in vârissiz, akrabâsız ölümüyle, I. Christian, Danimarka tahtına çıktı.

Oldenburg Hânedânı

Oldenburg veyâ Holstein Hânedânı, Alman (Cermenler'in Sakson kolu) menşe'lidir. Hânedânın atası, 807'de ölen 1. Saksonya dukası "Sakson" Witteking'dir ki, ayni zamanda Saksonya ve Savoia hânedânlarının da atasıdır. Hânedânın bir dalı en kuzeye giderek Holstein kontu olmuşlardır. Danimarka kralı VII. Erik'in (ölm.1286) kızı Richissa'nın Mecklenburg prensi Nikolaus von Werle ile izdivâcından doğan Sophia (ölm.1340), işte bu Holstein kontlarından Gerhardt ile evlenmiştir ki, "Büyük" denen bu kont, Sakson Witteking'in 16. batından torunudur, 1332-1340'da Danimarka'yı istîlâ ederek, karısı Sophia'nın dayısı olan 1332'de ölen Danimarka kralı II. Christopher'in yerine geçmiştir. Bu sûretle Holstein kontlarının, Danimarka tahtı üzerinde iddiası başlamıştır. İkisi de 1340'da ölen By.Gerhardt ve eşi Sophia'nın oğulları Demir Heinrich, 41 yıl Holstein kontu olmuştur (1340-1381). Onun oğlu Gerhardt, Holstein kontu ve Şlesvig dukası (1381-1404=23) olmuştur. Onun çocukları: 1) Adolf VIII, Şlesvig dukası ve Holstein kontu 1404-4.12.1459=55. 2) Hedwige (ölm.1436) (Dan.Heilwig) = "Bahtiyâr" Thierry (ölm.1440) (Dan.Didrik den Sykkelige), Oldenburg kontu, izd.1425, izd.müd.11, bunların çocukları:

1) "Savaşçı" Gerhardt, Oldenburg kontu 1440-1500=60, Danimarka velîahdi 1448-1455=7 (5. batın torunu: Antoine-Gunther, Oldenburg ve Delmenhorst kontu, ölm.1687). 2) Maurice, Delmenhorst kontu 1440-1464=24. 3) Christian I, Danimarka kralı, aş.bk.

I. Christian, dayısı VIII. Adolf ölünce (4.12.1459), yerine Holstein kontu ve Şlesvig dukası olmuştur. Holstein'ın merkezi Kiel'dir. Danimarka kralı III. Christofer'in ölümü üzerine de, vârissiz kalan Kopenhag tahtına çıkmıştır (20.8.1448), onun kraliçesi ile de evlenerek durumunu büsbütün sağlamlaştırmıştır. =Dorothea (ölm.1495), Brandenburg elektörü Simyâcı Johann kızı ve Danimarka kralı III. Christofer'den dul, izd.1449, izd.müd.34, Danimarka kraliçesi 1445-1448=3 + 1449-1481=32 + 1481-1495=14 (ana kraliçe) = 49. Çocukları:

1) Margrethe (İng. Margaret) (1456-1495=39) = James III Stuart (1453-1488=35), İskoçya kralı 1460-1488=28, izd.1470, izd.müd.18, yş.14-32, İskoçya kraliçesi 1470-1488=18 + 1488-1495=7 (ana kraliçe) = 25, çocukları için bk.İskoçya/Stuart, zevcinden 3 yş.kç.

2) Hans(Alm.Johann) (38) (1455-1513=58), kral 1481-1513=32. = Christina (ölm.1521), Saksonya elektörü Ernst kızı, izd.1478, izd.müd.35, kraliçe 1481-1513=32 + 1513-1521=8 (ana kraliçe) = 40. Çocukları: 1) Elisabet (1483-1555=72)=Joachim I Nestor, Brandenburg elektörü (1499-1535=36), izd. 1502, izd.müd.32, çocukları için bk.Hohenzollern. 2) Christian II(39) "Zâlim" (1481-1559=78), kral 1513-1523=10: hal'inden sn.27 yıl Alsen adasında Sonderborg'da yaşadı. 1523-30'da Holanda, Danimarka nüfûzuna düştü. = Isabel (1501-1526=25), Charles-Quint'in hemşîresi, izd.1515, izd.müd.11, yş.14-25, zevcinden 20 yş.kç., kraliçe 1515-1523=8. =2. Dyveke, Holandalı metres, öldürüldü. Kızları: 1) Dorothea (1520-1580=60) = Friedrich II, elektör, izd.1534. 2) Christina (1521-1590=69), Lorraine nâibesi 1545, =1. Francesco Sforza II, Milano dukası, ölm.1535, izd.1534, izd.müd.1, yş.13-4. =2. François I(ölm.1545), Lorraine dukası, izd.1541, izd.müd.4, yş.20-25, çocukları için bk.Fransa/Lorraine.

3) Frederik I(39)(1471-1533=62), kral 1523-1533=10, Şlesvig dukası ve Holstein kontu 1482-1513=31. =1. Anna(ölm.1514), Brandenburg elektörü Johann Cicero kızı, izd.1502, izd.müd.10(Christian III ve Dorothea'nın ann.), =2. Sofia(ölm.1568), Pomeranya dukası Bogislav kızı, izd.1518, izd.müd.15, kraliçe 1523-1533=10 (dîğer çocukların ann.). I. Frederik'in çocukları:

1) Christian III(40) (1503-1559=56), kral 1533-1559=26. =Dorothea(ölm.1571), Sachsen-Lauenburg dukası Magnus kızı, izd.1525, izd.müd.34, kraliçe 1533-1559=26 + 1559-1571=12 (ana kraliçe) = 38. 1525'de şahsen Protestan olmuştu, 1533'de Prostestanlık devlet dîni oldu. Çocukları için aş.bk.

2) Dorothea (1504-1545=41) = Albrecht I, Prusya dukası, izd.1526, yş.22.

3) Hans "By.=Senyor" (1521-1580=59).

4) Elisabet (1524-1586=62) =1. Magnus, Mecklenburg dukası, izd.1543, yş.19. =2. Ulrik, Mecklenburg dukası, izd.1556, yş.32.

5) Adolf (1526-1586=60): Oldenburg Hânedânı'nın Danimarka dışındaki Oldenburg Dukalığı kolu ile Holstein-Gottorp dukalık ve bundan çıkan Rusya imparatorluk ve İsveç krallık hânedânlarının atasıdır, 1917'ye kadar Rusya çarları, doğrudan ve erkek tarafından bu Pr. Adolf'tan inerler. Bu zâtın nesli için bk.Oldenburg/Holstein-Gottorp, İsveç, Rusya.

6) Dorothea (1528-1575=47) = Christopher, Mecklenburg prensi (ölm.1592), Ratzeburg piskoposu, izd.1573, yş.45, izd.müd.2.

7) Frederik (1529-1551=22): Şlesvig piskoposu 1544-1551, Hildesheim piskoposu 1551.

III. Christian'ın çocukları:

1) Anna (1532-1585=53) = August (1526-1586=60), Saksonya elektörü (1553-1586=33), izd.1548, izd.müd. 37, yş.16-53, zevcinden 6 yş.kç., çocukları için bk.Saksonya.

2) Frederik II(41) (1534-1588=54): kral 1559-1588=29 = Sofia (ölm.1631), Mecklenburg dukası Ulrik kızı, izd.1572, izd.müd.16, kraliçe 1572-1588=16 + 1588-1631=43(ana kraliçe) = 59, çocukları için aş.bk.

3) Magnus (1540-1583=43), 1570'de Livonya kralı. =Maria, Dmitrov prensi Vladimir Andreyeviç kızı, izd.1573.

4) Hans "Genç=Junior" (1545-1622=77): Holstein-Sonderburg dalının atası, bu bahsin sonuna bk.

5) Dorothea (1546-1617=71) = Genç Wilhelm (ölm.1592), Braunschweig-Luneburg dukası, izd.1561, izd.müd.31, yş.15-46.

II. Frederik'in (41) çocukları:

1) Elisabet (1573-1625=52) = Heinrich-Jules, Braunschweig dukası, izd.1590, yş.17.

2) Anne (1574-1619=45) = James VI Stuart (1561-1625=64), İskoçya 1567-1625=58, sn.İngiltere (James I) 1603-1625=22 kralı, izd.1589, izd.müd.30, yş.15-45, zevcinden 13 yş.kç., İskoçya kraliçesi 1589-1619=30 + İngiltere kraliçesi 1603-1619=16, çocukları için bk.Stuart Hânedânı.

3) Christian IV(43) (1577-1648=71): kral 1588-1648=60=Anne-Katherine (1575-1612=37), Brandenburg elektörü Joachim-Friedrich kızı, izd.1597, izd.müd. ve kraliçe 1597-1612=15, yş.22-37, zevcinden 2 yş.by., çocukları için aş.bk.

4) Ulrik (1578-1624=46), Schwerin ve Schleswig piskoposu. vel.1588-1603=15.

5) Augusta (1580-1639=49) = Johann-Adolf, Holstein-Gottorp dukası, izd.1596, yş.16.

6) Hedwige (1581-1641=60) = Christian II (ölm.1616), Saksonya elektörü, izd.1602, izd.müd. 14, yş.21-35.

7) Hans (1583-1602=19).

8) Amelia (1588-1648=60).

IV. Christian'ın (43) çocukları:

1) Christian (1603-1647=44): vel. 1603-1647=44 = Magdelena-Sibylle (ölm.1668), Saksonya elektörü Johann-Georg II kızı, izd.1634, izd.müd.13, çocuksuz.

2) Frederik III(44) (1609-1670=61): kral 1648-1670=22, vel.1647-1648=1 = Sofia-Amelia (1628-1685=57), Braunschweig-Lüneburg dukası Georg kızı, izd.1643, izd.müd.27, yş.15-42, zevcinden 19 yş.kç., kraliçe 1648-1670=22 + 1670-1685=15 (ana kraliçe) = 37, çocukları için aş.bk.

3) Ulrik (1610-1633=23), Schwerin v.

4) Prs.=Ulfeld.

III. Frederik'in çocukları:

1) Christian V(45) (1646-1699=53), kral 1670-1699=29, vel.1648-1670=22. =Karlotta-Amelia(ölm. 1714), Hessen-Kassel landgravı Wilhelm VI kızı, izd. 1667, izd.müd.32, kraliçe 1670-1699=29 + 1699-1714=15(ana kraliçe) = 44, çocukları için aş.bk.

2) Anne-Sofia (1647-1717=70) = Johann-Georg III(1647-1691=43), Saksonya elektörü (1680-1691=11), izd. 1666, izd.müd.25, yş.19-44, zevci ile ayni yaşda, elektris 1680-1691=11 + 1691-1694=3 + 1694-1717=23 = 37, Polonya ana kraliçesi 1697-1717=20, bk.Saksonya ve Polonya.

3) Frederica-Amelia(1649-1704=55) = Christian-Albert(1641-1694=53), Holstein-Gottorp dukası (1659-1694=35) (vel.duka 1641-1659=18), izd. 1667, izd.müd.27, yş.18-45, zevcinden 8 yş.kç.

4) Wilhelmina-Ernestina (1650-1706=56) = Karl, Palatin elektörü (ölm.1685), izd.1671, izd.müd.14, yş.21-35.

5) George (1653-1708=55): İngiltere'de Cumberland dukası 1683-1708=25, İngiltere prince-consort'u 1702-1708=6, İngiltere başkumandan ve by.-amirali, Danimarka vel.i 1670-1671=1 = Anne I(1665-1714=49), İngiltere hükümrân kraliçesi 1702-1714=12, İngiltere kralı James II Stuart kızı, izd.1683, izd.müd.25, yş.18-43, zevcinden 12 yş.kç., çocukları: William, Gloucester dukası, ölm.1700 ve 12 dîğer prens ve prenses için bk.İngiltere/Stuart.

6) Ulrika-Elenonora (1656-1693=37) = Carl XI (1655-1697=42), İsveç kralı (1660-1697=37), izd.1680, izd.müd.13, yş.24-37, zevcinden 1 yş.kç., İsveç kraliçesi 1680-1693=13, çocukları için bk.İsveç.

V. Christian'ın çocukları:

1) Frederik IV(1671-1730=59) (46): kral 1699-1730=31, vel.1671-1699=28 = 1. Luise (ölm.1721), Mecklenburg-Gustrow dukası Gustaf-Adolf kızı, izd.1695, izd.müd.26, kraliçe 1699-1721=22 (her 2 çocuğun da ann.). =2. Anne-Sofia (1693-1745=52), Reventlau kontu Konrad kızı, izd.1721, izd. müd.9, yş.28-37, zevcindeh 22 yş.kç., kraliçe 1721-1730=9.

2) Christian (1675-1695=20).

3) Sofia-Hedwige (1677-1735=58).

4) Karl (1680-1729=49): Lübeck v.1701-1708=7.

5) Wilhelm (1687-1706=19).

IV. Frederik'in çocukları:

1) Christian VI(1699-1746=47) (47): kral 1730-1746=16, vel.1699-1730 =31. =Sofia-Magdelena (1700-1770=70), Brandenburg-Bayreuth-Klumbach prensi Christian-Heinrich kızı, izd.1721, izd.müd.25, yş.21-46, zevcinden 1 yş.kç., kraliçe 1730-1746=16 + 1746-1766=20 (ana kraliçe) + 1766-1770=4 (by.ana kraliçe) = 40. Çocukları için aş.bk.

2) Karlotta-Amelia (1706-1782=76)

Christian VI(47) çocukları:

1) Frederik V(1723-1766=43) (48): kral 1746-1766=20, vel.1730-1746=16. =1. Louisa (1724-1751=25), İngiltere kralı George II kızı, izd.1743, izd.müd.8, yş.17-25,

kraliçe 1746-1751=5 (Frederik dışında bütün çocukların ann.). =2. Juliana (1729-1796=67), Braunschweig-Wolfenbuttel dukası Ferdinand-Albert II kızı, izd.1752, izd.müd.14, yş.23-37, zevcinden 6 yş.kç., kraliçe 1752-1766=14 (Pr. Frederik'in ann.).

2) Luise (1726-1756=30) = Ernst-Friedrich (1727-1780=51), Sachsen-Hildburghausen dukası 1745-1780=35 (vel.duka 1727-1745=18), izd.(1. izd.) 1749, izd.müd.7, yş.23-30, zevcinden 1 yş.by.

Frederik V(48) çocukları:

1) Christian (1745-1747=2): vel.1746-1747=1.

2) Sofia-Magdalena(1746-1813=67) = Gustaf III(1746-1792=46, katl), İsveç kralı 1771-1792=21, vel.1759-1771=12, şâir, izd. 1766, izd.müd.26, yş.20-46, İsveç kraliçesi 1771-1792=21, çocukları için bk. İsveç.

3) Wilhelmine-Karoline (1747-1820=73) = Wilhelm I(landgrav ol.IX)(1743-1821=78), Hessen-Kassel landgrav ve sn.elektörü 1785-1821=36, kuzen jermen, vel.1760-1785=25, izd.1764, izd.müd.56, yş.17-73, zevcinden 4 yş.kç., çocukları için bk.Hessen-Kassel.

4) Christian VII(1749-1808=59) (49): kral 1766-1808=42, vel. 1749-1766=17, oğlunun niyâbetinde 1784-1808=24. = Mathilda (1751-1775=24), Galler prensi (İngiltere velîahdi) Frederick Lewis kızı, izd.1766, tal.1772=6, yş.15-21, kuzen jermen, kraliçe 1767-1772=5, âşıkı: Dr. Hans-Frederik Struensee, 1770'de başbakan, âşıkı 1770, îdâmı 1772, çocukları için aş.bk.

5) Luise (1750-1831=81) = Karl V (1744-1836=92), Hessen-Kassel prensi, Danimarka mareşali, izd.1766, izd.müd.65, yş.16-81, zevcinden 6 yş.kç., kuzen jermen, çocukları için bk.Hessen-Kassel. 1. ve 4. (en kç.) çocukları: Maria-Sofia-Frederica (1767-1862=85) = Frederik VI, Danimarka kralı, aş.bk.; Luise (1789-1867=78) = Wilhelm (1785-1831=46), Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg dukası 1816-1831=15, izd.1810, izd.müd. 21, yş.21-42, zevcinden 4 yş.kç., 4. çocukları: Christian IX, Danimarka kralı, aş.bk.

6) Frederik (1753-1805=53): vel.1766-1768=2. =Sofia (1758-1794=36), Mecklenburg-Schwerin prensesi, izd.1774, izd.müd.20, yş.16-36, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için aş.bk.

VII. Christian'ın çocukları:

1) Luise-Augusta (1771-1843=72) = Friedrich (1765-1814=49), Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg dukası, izd.1786, izd.müd.28, yş.15-43, zevcinden 6 yş.kç., çocukları için aş.bk., çocuklarından: Karoline-Amelia (1796-1881=85) = Christian VIII, Danimarka kraliçesi, aş.bk.

2) Frederik VI(1768-1839=71) (50): kral 1808-1839=31, vel.1768-1808=40, nâib 1784-1808=24. =Marie-Sofie-Frederikke (1767-1852=85), Hessen-Kassel prensesi (yk.bk.), izd.1790, izd.müd. 49, yş. 23-72, zevcinden 1 yş.by., dayısının oğlu, kraliçe 1808-1839=31. Kç. ölenler dışında (Christian 1791, Christian 1797, Marie-Louise 1792-3, Louise 1795, Juliane 1802, Frederikke 1805) kızları:

1) Karoline (1793-1881=88) = Ferdinand (1792-1863=71), Danimarka prensi (aş.bk.) ve orgenerali, babasının amca oğlu, Danimarka vel.i 1848-1863=15, izd.1829, izd.müd.34, yş.36-70, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz.

2) Wilhelmine (1808-1891=83) =1. Frederik VII(1808-1863=55), Danimarka kralı (1848-1863=15), vel.1839-1848=9, babasının amca oğlunun oğlu, 1. izd. 1828, tal.1837=9, yş.20-29, zevci ile ayni yaşda, çocuksuz. =2. Karl (1813-1878=65), 6. Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg dukası 1831-1818=47, vel.duka 1816-1831=15, Danimarka albayı, aş.bk., izd.1838, izd.müd.40, yş.30-70, zevcinden 5 yş.by., çocuksuz.

Pr. Frederik'in (1753-1805) çocukları:

1) Christian VIII Frederik (1786-1848=62) (51): kral 1839-1848=9, vel. 1808-1839=31, Norveç kralı 19.5.-15.8.1814 = 0, 2, 27. =1. Karlotta-Frederica (1784-1840=56), Mecklenburg-Schwerin by.-dukası Franz kızı, izd.1807, tal.1814=7, yş.24-31, VII. Frederik'in ann., =2. Karoline-Amelia (1796-1881=85), Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg dukası Frederik-Christian kızı, izd.1815, izd.müd.33, yş.19-52, kraliçe 1839-1848=9.- VIII. Christian'ın oğlu: Frederik VII Hans-Christian (1808-1863=55)(52): kral 1848-15.11.1863=15, vel.1839-1848=9. =1. Wilhelmine-Marie(1808-1891=83), Danimarka kralı Frederik VI kızı, babasının amca oğlunun oğlu, 1. izd.1828, tal.1837=9, yş.20-29, zevci ile ayni yaşda, çocuksuz. =2. Karlotta-Marianna (1821-1876=55), Mecklenburg-Strelitz by.-dukası Georg V kızı, izd.1841, tal.1846=5, yş.20-25, zevcinden 13 yş.kç., çocuksuz. =3. Luise-Christine Rasmussen, Danner baronesi ve 1848'de Danner kontesi (1814-1874=60), resmî metres 1848, morganatik izd.1850, izd.müd.15, yş.34-49, çocuksuz.

2) Juliane-Sofia(1788-1850=62)=Friedrich (1786-1834=48), Hessen-Philippsthal-Barchfeld prensi, Danimarka korgenerali, izd.1812, izd.müd.22, yş.24-46.

3) Luise-Karlotta (1789-1864=75) = Wilhelm(1787-1867=80), Hessen-Kassel prensi, Danimarka mareşali, Hessen orgenerali, elektörlük vel.i 1847-1866=19, izd.1810, izd.müd.54, yş.21-75, zevcinden 2 yş.kç., çocukları için bk.Hessen-Kassel. Çocuklarından Luise-Wilhelmine-Frederica, IX. Christian ile evlenerek Danimarka kraliçesi oldu, aş.bk.

4) Ferdinand (1792-1863=71): Vel.1848-1863=15, orgeneral=Karoline (1793-1881=88), Danimarka prensesi, babasının amca oğlu, izd.1829, izd.müd. 34, yş.36-60, çocuksuz. Bu Velîahd-Prens Ferdinand ile birâder-zâdesi Kral VII. Frederik 1863 yılı içinde ölünce, Hânedân'ın esas Danimarka kraliyet dalı söndü. Yan dallardan biri tahta yükseldi, aş.bk.

5) 1781 ve 1783'de ayni gün ölen 2 prs., 1784'de 6 aylık ölen Juliane.

Holstein Hânedânı

Danimarka kralı (1533-1559=36) III. Christian'ın (1503-1559=56) (yk.bk.) oğullarından: Pr.Johann(Danc.Hans) "Genç=Senyor" (1545-1622=77) = Agnes-Hedwig (1573-1616=43), Anhalt prensesi, 2. izd.1588, izd.müd.28, yş.15-43, zevcinden 28 yş.kç. Bu izd.'dan 11 prens ve 12 prenses, toplam 23 çocuk doğdu ki hânedânlar târîhinde rekorlardan biridir. Bunlardan 4 prens şunlardır:

1) Friedrich (ölm.1658): Schleswig-Holstein-Norburg dalının (3 duka) atası ve 1. dukası 1622-1658=36 . Çocukları: 2. Dük ve Elisabeth-Juliana=Anton-Ulrik(ölm.1714), Braunschweig-Wolfenbüttel dukası 1704-1714 = 10, vel. 1666-1704, çocukları için bk.B.-Wolfenbüttel.

2) Joachim-Ernst(ölm.1671): Schleswig-Holstein-Ploen dalının (4 duka) atası ve 1. dukası 1622-1671=49. Oğlu 2. Duka'nın oğlu Joachim-Friedrich (3.duka) =Magdelena, Birkenfeld prensesi, bu izd.'dan: Carlotta-Amelia (1709-1790) ve Friedrich-Karl(4. duka, ölm.1761), bunun kızları: Karlotta-Amelia(ölm.1770) = Friedrich-Christian (doğ.1721), Sleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg dukası, aş.bk.; ve Luise (ölm.1769) = Friedrich, Anhalt-Bernburg prensi 1735-1796=31, izd.1766, izd.müd.3, çocukları için bk.Anhalt.

3) Philip (ölm.1663), 1. Schleswig-Holstein-Glüksburg dukası, kızı: Christiane=Christian I, Sachsen-Merseburg dukası, çocukları için bk.S-Merseburg. Philip'in oğlu 2. Duka'nın çocukları: 3. Duka, Luise-Sofia(1709-1790) ve Karl-Ernst (ölm.1761) = Anna-Carlote (1724-1790), Lippe-Detmold prensesi. 3. Duka'nın oğlu: Friedrich-Heinrich, 1779'da ölümüyle (4. duka) Glüksburg dukalığı, âilenin Beck dalına geçti. Friedrich-Heinrich'ın kızkardeşleri: Sofia-Magdelena (1746-1800'den sn.), Luise-Karlote (1749-1810) = Karl(1730-1792), Anhalt-Koethen prensi, izd.1763, izd.müd.29, yş.14-43, çocukları için bk.Anhalt; Juliana-Wilhelmina (1754-1822) = Bentheim-Steinfurt kontu Ludwig (ölm.1817), izd.1776, izd.müd.43, yş.22-67, çocukları oldu.

4) Alexander (1573-1627=54): by.oğul. S.-H.-Sonderburg dukası (1) 1622-1627=5. Bunun çocukları:

1) Alexander-Heinrich: bu ve oğlu ve torunu olan dukalar, dîğer bütün dallar gibi Lüteryen Protestan değil, Katolik'dir. Torunu Alexander-Rudolf'un ölümüyle bu dal 1727'de söndü.

2) Philip-Ludwig: 1. S.-H.-Wiesenburg dukası 1627-1685=58. Bunun torunu 3. duka Leopold (ölm.1744) ve bunun kızı: Maria-Gabriella (1716-1791) = Karl-Friedrich (ölm.1744), Fürstenberg-Möskirch kontu.

3) Johann-Christian: by.oğul, 1. S.H. Franzhagen dukası 1627-1653=26. =Anna, Oldenburg-Delmenhorst prensesi. Oğulları 2. duka ve bunun oğlu Karl-Ludwig, ölm.1708, 3. duka. Johann-Christian'ın kızı: Christina (1638-1679=41) = Johann-Ernst II(1627-1683=56), Weimar dukası 1662-1683=21, vel.duka 1627-1662=35, izd.1656, izd.müd.27, yş.18-45, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için bk.Sachsen-Weimar-Eisenach.

4) August-Philip (1612-1675=63): 5 oğulun 2.'si, Beck (1627-1675=48) dukası, bunun nesli önce Beck, sn.Glüksburg dukalarını, sn.bugünki Danimarka ve sn.Yunanistan, sn.Norveç hânedânlarını oluşturdu. Aş.bk.

5) Ernst-Günther (1609-1689=80): 3. oğul. 1. S.H.-Augustenburg dukası 1627-1689=62=Augustine. Bunun torunu 3. Augustenburg dukasının (Christian-August = Frederikke Louise, Kontes von Danneskjold) çocukları:

Augustenburg Hânedânı (1627 - 1931)

1) Friedrich-Christian (1721-1794=73) = Karlote - Amelia (1744-1770=26), Holstein-Sonderburg-Plön dukası Friedrich Karl'ın 3. kızı, izd.1762, izd.müd.8, yş.18-26, zevcinden 23 yş. kç.- Augustenburg, 1919'da Danimarka'ya geçen Kuzey Şlesvig'de, Söndenburg adasında kasabadır, Glücksburg ise şimdi Almanya-Danimarka sınırında, Almanya'da, Flensburg şehrinin az kuzey-doğusunda kasabadır.

2) Emil-August (doğ.1722), 3) Christian-Ulrik (doğ.1727), 4) Sophia-Magdalena (1731-1810), 5) Karlote-Amelia (1776-1810). 4. duka Friedric-Christian'ın çocukları:

1) Friedrich-Christian (1765-1814=49), 5. duka 1794-1814=20, Danimarka orgenerali = Louise-Augusta (1771-1843=72), nâibe 1814-1816=2, izd.1786, izd.müd.28, yş.15-43, zevcinden 6 yş.kç., Danimarka kralı Christian VII'nin tek kızı, çocukları için aş.bk.

2) Louise-Christina (1764-1815=51).

3) Emil (1767-1841=74), vel.1792-1798, Danimarka orgenerali = Sophia, Scheel baronesi (1778-1836=58), izd.1801, izd.müd.35, yş.23-58, zevcinden 11 yş.kç. Çocukları: Friedrich-Emil (1802-1843=41), Karlote (1803-1884=81), Pauline (1804-1887=83), Eric (1805-1849=44), August (1805-1807=2, ikiz), Julius (1807) (1 aylık), Pr.(1809) (ölü doğdu), Valdemar (1810-1870=60, Danimarka orgenerali), Charlotte (1803-1880=77), Pauline (1804-1887=83), Prs. (1812) (ölü doğdu), Amelie (1813-1870=57), Sophie (1815-1861=46).

4) Christian-August(1768-1810=45).

5) Karl-Wilhelm (1770-1771).

6) Louise (1763-1764=1).

7) Sophie (1769): 2 aylık öldü.

Dük Friedrich-Christian'ın (5. duka) çocukları:

1) Karoline (1796-1881=85) = Christian VIII (1786-1848=62), Danimarka kralı 1839-1848=9, izd.(2) 1815, izd.müd.33, yş.19-52, zevcinden 10 yş.kç., kraliçe 1839-1848=9, çocuksuz.

2) Christian (1798-1869=71), 6. duka 1814-1869=55, vel.1798-1814=16, annesinin niyâbetinde 1814-1816=2. Bunun zamânında 30.10.1864'de dukalık Danimarka tâbiiyyetinden Prusya'ya geçmiş ve duka'nın hükümrânlık hakları kaldırılarak, sâdece uuvanları muhâfaza edilmiştir. = Luise (1796-1867=71), Daneskjold-Samsoee kontesi, izd.1820, izd.müd.47, yş.24-71, zevcinden 2 yş. by., çocukları için aş.bk.

3) Friedrich (1800-Beyrût 1865=65), vel.1814-1829=15, Danimarka korgenerali. =1. Henriette (1806-1858=52), Daneskjold-Samsoee kontesi, =2. Maria Lee (1837-1914=77), Noer prensesi (Avusturya, 1864), 1. izd.1864, izd.müd.1, yş.26-27, çocuksuz (=2. Mareşal Kont Alfred von Waldersee, ölm.1904, izd.1874 (9 yıl sn.) yş.37-67, izd.müd. 30). Çocukları: Friedrich (1830-1881=51) = Carmelita Eisenblat (1848-1912=64), Noër kontesi (Prusya, 1870), izd.1870, izd.müd.11, yş.22-33, zevcinden 18 yş.kç. 2 kızları: Carmelita (1871-1948=77) = 1. Kont Ernst von Rantzau (1869-1930=71), izd.1894, tal.1916=22, yş.23-45, zevcinden 2 yş.kç. (1 oğul), =2. Rudolf Humbert (1880-1954=74), izd.1921 (5 yıl sn.), izd.müd.27, yş.50-77. Louise (1873-1955=82) = Pr.Charles Handjéri, 1. kuzen (1866-1933=67), Pr. Michael oğlu, izd.1899, izd. müd. 34, yş.26-60, zevcinden 7 yş.kç. (1 kız).; Louise (1836-1866=30) = Michel Handjéri (1830-1911=78), Moldavya prensi Yorgi=Katherina oğlu, 1. izd.1865, izd.müd.1, yş.29-30; Christian (1832-1834=2), Marie (1838-1839=1).

Dük Christian'ın (6. duka) çocukları:

1) Luise-Auguste (1824-1872=48).

2) Amelie(1826-Kaahire 1901=75).

3) Friedrich(VIII) (1829-1880=51), 7. duka 1869-1880=11, vel. 1829-1869=40, Bavyera korgenerali, Schleswig-Holstein hükümrân dukalığı için müddeî 1863-1865=2 (babasının izniyle) = Adelheid (1835-1900=65), Hohenlohe-Langenburg prensesi, izd.1856, izd.müd.24, yş.21-45, çocukları için aş.bk.

4) Christian (1831-1917=86), Britanya ve Prusya orgenerali, vel.1880-1917=37=Helena (1846-1923=77), Kraliçe Victoria'nın 3. kızı (By.Britanya), izd.1866, izd.müd.51, yş.20-71, çocukları: Christian-Viktor (1867-1900=33); Albert(1869-1931=62), 9. ve sonuncu duka 1921-1931=10, vel.1917-1921=4, Prusya yarbayı (bunanla hânedân 1931'de söndü); Helena-Victoria (1870-1948=78), Harold (1876, 8 günlük öldü), Maria-Luise (1872-1956=84), yazar = Aribert (1864-1933=69), Anhalt dukası Friedrich'in kç. oğlu, Prusya korgenerali, nâib 1918, izd.1891, tal.1900=9, yş.19-28.

5) Henriette (1833-1917=84) = Prof. Dr.Johann-Friedrich-August von Esmarch (1823-1908=85), izd.(morg.) 1872, izd.müd.36, yş.39-75, zevcinden 10 yş.kç. (3 oğul).

Dük Friedrich'ın (7. duka) çocukları:

1) Friedrich (1857-1858=1).

2) Gerhardt (1862=bir kaç aylık).

3) Prs.Feodora (1874-1910=36), evlenmedi.

4) Augusta-Viktoria (1858-1921=63) = Wilhelm II(1859-1941=82), Almanya imparatoru ve Prusya kralı 1888-1918=30, vel.1887-1888=1, Hohenzollern Hânedânı şefi 1918-1941=23, Avusturya-Macaristan, Türkiye, Büyük Britanya, İspanya mareşali, İsveç, Norveç, Danimarka, Yunanistan oramirali, 1. izd. 1881, izd.müd.40, yş.23-63, zevcinden 1 yş.by., imparatoriçe-kraliçe 1888-1918=30, çocukları için bk.Hohenzollern.

5) Karoline Mathilde (1860-1932=72) = Friedrich-Ferdinand (1855-1934=79), 8. Glüksburg dukası 1885-1934=49, vel.1878-1885=7, Prusya orgenerali, izd.1885, izd.müd. 47, yş.25-72, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için aş.bk.

6) Luise Sophia (1866-1952=86) = Friedrich-Leopold (1865-1931=66), Prusya prensi, Prusya orgenerali, izd.1889, izd.müd.42, yş.23-65, zevcinden 1 yş.kç., çocukları için bk.Hohenzollern.

7) Ernst-Günther (1863-1921=58), 8. duka 1880-1921=41, vel.1869-1880=11, Prusya orgenerali = Dorothea (1881-1967=86), Sachsen-Koburg-und-Gotha prensesi, izd.1898, izd.müd.23, yş.17-40, çocuksuz. Glücksburg dalından 2 kardeşi 1920'de evlâd edindiler: Prs.Marie Luise (1908) ve Prs. Johann-Georg (1911), aş.bk.

Glücksburg Hânedânı

1627-1779= 152 müddetle Beck dukası, 1779'dan (resmen 6.7.1825) sn. Glücksburg dukası unvânını taşıyan hükümrân dukalardır. Hükümrânlıkları, dukalık 1864'de Prusya'ya geçince sona ermiş, bu târihten sn. hükümdâr ol. değil, hânedânın başı, resmî şeref unvânı olarak Glücksburg dukası unvânını, dîğer hânedân mensubları prens ve prenses unvânını taşımışlardır. 1. Duka (August-Philipp) (duka 1627-1675=48), oğlu 2. Duka (1675-1750=75) ve bunun çocukları:

1) Karl-Anton, 3. duka 1750-1759=9. =Frederica- Karlote (1738-1800'den sn.), Dohna-Leiftenau kontesi, nâibe 1759-1775=16, izd.1756, izd.müd.3, yş. 18-21, 1 oğulları için aş.bk.

2) Friedrich-Wilhelm = Marie-Antoinette, Sanfré kontesi (1717-1790'dan sn.).

3) Karlote (1700-1780'den sn.) = Don Emmanuel de Suza (ölm.1759).

4) Katherina (1750-1800'den sn.) = Ivan Boraetinskiy, izd.1767, yş.17.

5) Dorothea = Johann-Friedrich, Brandenburg-Bayreuth margravı 1726-1735=9, vel.margrav 1708-1726=18, çocukları için bk.Hohenzollern-Bayreuth.

6) Sophia-Karlote (1734-1774=40) = Georg-Ludwig (1713-1763=50), S.-H.-Gottorp-Oldenburg prensi, izd.1754, izd.müd.9, yş.20-29, çocukları içi bk. Oldenburg.

3. duka Karl-Anton'un oğlu: Karl-Friedrich (1757-1816=59), 4. duka 1759-1816=57, annesinin niyâbeti 1759-1775=16, vel.1757-1759=2, Danimarka korgenerali = Friederike Amalie (1757-1827=70), Dohna-Leistenau kontesi, izd.1780, izd.müd.36, yş.23-59, düşes 1780-1816=36 + 1816-1827=11 = 47. Çocukları: Friederike (1780-1862=82) = Gottlob-Samuel, Richthofen baronu, morg.izd., ölm.1808; Wilhelm (1785-1831=46), 5. duka 1816-1831=15, vel. 1785-1816=31, Danimarka korgenerali = Luise (1789-1867=78), Hessen-Kassel prensesi, izd.1810, izd.müd.21, yş.21-42, düşes 1816-1831=15 + 1831-1867=36=51, Danimarka kralının annesi 1863-1867=4. Çocukları:

1) Marie (1810-1869=59) =1. Friedrich von Lasberg (1796-1843=47), Anhalt-Bernburg prensliğinde albay, morg.izd. 1837, izd.müd.6, yş.27-33, zevcinden 14 yş.kç., =2. Peter-Alfred, Hohenthal kontu (1805-1860=55), morg.izd. (2) 1846, izd.müd.14, yş.36-50, zevcinden 5 yş.kç.

2) Friedrike (1811-1902=91) = Alexander I(1805-1863=58), 2. Anhalt-Bernburg dukası 1834-1863=29, vel.duka 1805-1834=29, izd.1834, izd.müd.29, yş.23-52, zevcinden 6 yş.kç.

3) Carl (1813-1878=65), 6. duka 1831-1878=47, vel.1816-1831=15, Danimarka albayı = Wilhelmina, Danimarka prensesi (1808-1891=83), 2. izd. 1838, izd.müd.40, yş.30-40, zevcinden 5 yş.by.

4) Friedrich (1814-1885=71), 7. duka 1878-1885=7, vel.1831-1878=47= Adelheid (1821-1899=78), Schaumburg-Lippe prensesi, izd.1841, izd.müd.44, yş.20-64, zevcinden 7 yş.kç., çocukları için aş.bk.

5) Wilhelm (1816-1893=77): Avusturya-Macaristan orgenerali, Danimarka korgenerali.

6) Christian IX(1818-1906=88): Danimarka kralı 1863-1906=43, aş.bk.

7) Luise (1820-1894=74), 1860'da râhibe.

8) Julius (1824-1904=79), Danimarka tümgenerali = Elisabeth von Ziegesar, Roest kontesi (Danimarka, 1883), morg. izd.1883, izd.müd.4, yş.27-31(1856-1887=31), zevcinden 32 yş.kç.

9) Johann(1825-1911=86), Danimarka tümgenerali, Yunanistan kral nâibi 1867.

10) Nikolaus (1828-1849=21).

7. duka (1878-1885) Friedrich'in çocukları:

1) Augusta (1844-1932=88) = Wilhelm (1831-1890=59), Hessen-Philippsthal-Barchfeld prensi, 4. izd.1884, izd.müd.6, yş.40-46, zevcinden 13 yş.kç., Prusya tümamirali, çocukları için bk.Hessen-Ph.-Barchfeld.

2) Friedrich-Ferdinand (1855-1934=79), 8. duka 1885-1934=49, vel.1878-1885=7, Prusya orgenerali = Karoline Mathilde (1860-1932=72), Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg dukası Friedrich'le Prs.Adelheid von Hohenlohe-Langenburg kızı, izd.1885, izd.müd. 47, yş.25-72, çocukları için aş.bk.

3) Luise (1858-1936=78) = Georg-Viktor (1831-1893=62), Waldeck prensi 1845-1893=48, vel. 1831-1845=14, Prusya orgenerali, 2. izd.1891, izd.müd.2, yş.33-35, zevcinden 27 yş.kç., çocukları için bk.Waldeck.

4) Marie (1859-1941=82), 1890'larda râhibe oldu.

5) Albert (1863-1948=85), vel.1885-1891=6, Prusya tümgenerali. =1. Ortrud (1879-1918=39), Ysemburg-Budingen imparatorluk kontesi, izd.1906, izd.müd.12, yş.27-39, zevcinden 16 yş.kç.(Prs.Ostrud dışında bütün çocukların ann.). =2. Hertha (doğ.1883-1972=89), Ysemburg-Budingen prensesi, izd.1920, izd.müd.28, yş.37-65, zevcinden 20 yş.kç. (Prs.Ostrud'un ve ölü doğan 2 çocuğun ann.). Çocukları:

1) Marie Luise (1908-1969=61), 1920'de kardeşi ile berâber 8. Augustenburg Dukası tar. evlâd edinildi. =1. Rudolf (1899-1969=70), Stengel baronu, izd.1934, yş.26, zevcinden 9 yş.kç., tal. 1955=11, yş. 37, =2. Friedrich Christian (1906), izd.1962 (7 yıl sn.), izd.müd. 7, yş.54-61, zevcinden 2 yş.kç., Schaumburg - Lippe prensi Georg II oğlu, ilk eşinden: Hertha-Margarethe (1935) = Adolfo de Ceño Clemares (1933), izd.1955, çocukları Adolfo-Carlos 1957, Enrique-Antonio 1959, Maria-Teresa 1956.

2) Friedrich-Wilhelm (1909-1940=31), Alman üsteğmeni ol. harbde Fransa cebhesinde öldü.

3)Johann-Georg(1911-1941=30), Alman üsteğmeni ol.Rusya cebhesinde öldü. 11.11.1920'de 8. Augustenburg Dukası tar. mânevî evlâd ve Augustenburg dukalığı vârisi kabûl edildiyse de, 10. duka ol. 10 yıl (1931-1941) bu makaamı işgaal ettikten sn. vârissiz öldü.

4) Friedrich-Ferdinand (1913) = Anastasia (1922), Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası Franz IV kızı, izd.1943, yş.21, zevcinden 9 yş.kç. Çocukları: Elisabeth (1945), Irene (1946), Margaretha (1948), Sibylla (1955). Prs. Elisabeth (1945) = Ferdinand Heinrich (1940), izd.1975, yş.30, zevcinden 5 yş.kç., Ysenburg prensi, oğulları Johann-Georg (1976).

5) Ostrud (1925) = Ernst-August (1914), Büyük Britanya prensi, Brünsvik dukalığı velîahdi 1914-1918=4, 1953'den beri Braunschweig dukası, izd.1951, yş.26, zevcinden 11 yş. kç., çocukları için bk. İngiltere.

8. Duka (1885-1934) Friedrich Ferdinand'ın çocukları:

1) Viktoria Adelheid (1885-1970=85) = Carl Eduard (1884-1954=70), Sachsen-Koburg-und-Gotha hükümrân dukası 1900-1918=18, vel.duka 1893-1900=7, izd.1905, izd.müd.49, yş.20-69, zevcinden 1 yş.kç., çocukları için bk. Büyük Britanya.

2) Alexandra Viktoria (1887-1957=70) =1. August-Wilhelm (1887-1949=62), Prusya prensi, Prusya albayı, izd.1908, tal.1920=12, yş.21-33, zevci ile ayni yaşda, çocukları için bk.Hohenzollern. =2. Arnold Rümann (1884-1951=67), Almanya deniz albayı, izd.1922, tal.1933=11, yş.35-46, morganatik, zevcinden 3 yş.kç.

3) Helena (1888-1962=74) = Harald (1876-1949=73), Danimarka kralı Frederik VIII oğlu, Danimarka albayı, izd.1909, izd.müd.40, yş.21-61, çocukları için bk. Danimarka, zevcinden 12 yş.kç.

4) Adelheid (1889-1964=75), = Friedrich (1886-1951=65), Solms-Baruth prensi (1920-1951=31), izd.1914, izd.müd.37, yş.25-62, zevcinden 3 yş.kç., çocukları var (1 prens, 4 prs.)

5) Karoline (1894-1972=78) = Hans (1893-1972=79), Solms-Baruth prensi (Prs. Adelheid ile evlenen Pr.'in kardeşi), izd.1920, yş.26, zevcinden 1 yş.kç., çocukları var (3 Pr., 1 Prs.).

6) Friedrich (1891-1965=74), 9. duka(1934-1965=31), vel. 1891-1934=43. =Marie-Melita (1899-1967=68), Hohenhole-Langenburg prensesi (annesi Sachsen-Gotha prensesi), izd.1916, izd.müd.49, yş.17-66, zevcinden 8 yş.kç. Çocukları:

1) Hans (1917-1944=27), vel.duka 1934-1944=20, üsteğmen ol.Polonya cebhesinde öldü.

2) Wilhelm(1919-1926=7).

3) Peter(1922), 1965'de 10. duka, 1944'den beri vel.-duka. =Marie-Alix(1923), Schaumburg-Lippe prensesi, izd.1947, yş.24, zevcinden 1 yş.kç. Çocukları: Marita (1948), Christoph (1949) (vel.duka 1965), Alexander (1953), Ingeborg (1956). Prs. Manta (1948) = Baron Wilfried von Plotho (1941), morg. izd. 1975, yş.27, zevcinden 7 yş.kç., oğulları Christoph (1976).

4) Marie Alexandra (1927) = Douglas Miller (San Francisco 1929), izd. 1970, yş.41, zevcinden 2 yş.kç.

Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg-Danimarka Hânedânı

15.11.1863'de X. Christian'la başlayan hânedân. 1863'den önceki hânedânın yan dalıdır. 1848'de Danimarka velîahdliği, S.-H.-Sonderburg-Augustenburg dukası Carl-August'e (Dük Friedrich'ın oğlu) (1798-1869=71) teklîf edilmişse de, reddetmişti. 29.6.1863'e kadar verâset açık kaldı ve bu târihte IX. Christian velîahd îlân edildi ve 4,5 ay sn. kralın ölümüyle tahta çıktı. Yazar ve İsveç orgeneralidir. Yukarıda şeceresi görüldü. Glücksburg hükümrân dukası (1816-1831=15) ve Danimarka tümgenerali Wilhelm (1785-1831=46) ile Hessen-Kassel prenses Luise'nin (1789-1867=78)(izd.1810) oğludur. Kendisinden by. ve kç. kardeşleri için yk.bk. Glücsburg Hânedânı, Protestan-Lüteryen'dir. Almanca ile Danca'yı ortak dil olarak kullanmışlardır, geniş ölçüde Dan'laşmış Alman asıllı hânedândır. 1863'ten sn.Danimarka Hânedânı olarak gelişmiş, ayni yıl IX. Christian'ın 2. oğlu, Yunanistan Hânedânı'nı, IX. Christian'ın bir torunu da 1905'de gene bugünki Norveç Hânedânı'nı kurduğu gibi, bugünki İngiltere kraliçesi II. Elizabeth'ten sonra tahta geçecek olan Pr.Charles ile, İngiltere tahtında da bu Glücksburg Hânedânı'nın saltanatı başlayacaktır (Glücksburg - Danimarka - Yunanistan - İngiltere Hânedânı).

1) Christian IX(1818-1906=88), kral 15.11.1863-1906=43, vel.1863=4 ay, 16 gün, Dük Wilhelm von Glücksburg'un 4. oğlu. =Luise(1817-1898=81), Hessen-Kassel prensesi, izd.1842, izd.müd.26, yş.25-51, babasının amca oğlunun oğlu, zevcinden 1 yş.by., kraliçe 1863-1898=35. Çocukları:

1) *2)* Frederik VIII(1843-1912=69), kral 1906-1912=6, vel.1863-1906=43 = Louise (1851-1926=75), İsveç-Norveç kralı Carl XV'in tek kızı, izd.1869, izd.müd., 43, yş.18-61, zevcinden 8 yş.kç., kraliçe 1906-1912=6 + 1912-1926=14 (ana kraliçe) = 20. Çocukları için aş.bk.

2) Alexandra (1844-1925=81) = Edward VII(1841-1910=69), İngiltere kralı ve Hindistan imparatoru 1901-1910=9, vel.1841-1901=60, izd.1863, izd.müd.47, yş.19-66, zevcinden 3 yş.kç., kraliçe-imparatoriçe 1901-1910=9 + 1910-1925=15(ana kraliçe-imp.) = 24. Çocukları için bk.Büyük Britanya.

3) Wilhelm (1845-1913=68): Danimarka oramirali. 18 yaşında iken Yunan kralı seçildi ve bugünki Yunanistan Hânedânı'nın atası ve kurucusu oldu. 50 yıl (1863-1913) Yunan tahtında kaldıktan sonra katledildi. Çocukları ve hânedânı için bk.Yunanistan. =Grandüşes Olga (1851-1926=75), izd.1867, izd.müd.46, yş.16-62, zevcinden 6 yş.kç., kraliçe 1867-1913=46 + 1913-1926=13 (ana kraliçe) = 59.

4) Dagmar (1847-1928=81) = Alexander III(1845-1894=49), Rusya çarı 1881-1894=13, çareviç 1865-1881=16, izd.1866, izd.müd.28, yş.19-47, zevcinden 2 yş.kç., çariçe 1881-1894=13 + ana çariçe 1894-1917=23 = 36. Çocukları için bk.Rusya/Romanov. Son çar II. Nikolay'ın annesidir.

5) Thyra(1853-1933=80) = Ernst-August (1845-1923=78), Büyük Britanya prensi, Hanover krallığı velîahdi 1851-1866=15, izd.1878, izd.müd.45, yş.25-70, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için bk.Büyük Britanya. Bu prens, Dük Wilhelm'in vârissiz ölümü üzerine, 1884'de Braunschweig hükümrân dukalığına seçilip, 1913'de tahttan çekilinceye kadar 29 yıl Almanya'da hükümdârlık etti, ölen Dük Wilhelm, Ernst-August'ün büyük-babasının amca-zâdesinin oğlu idi. Hükümrân düşes 1884-1913=29 + ana düşes 1913-1918=5=34.

6) Valdemar (1858-1939=81): Danimarka oramirali. 27.10.1886'da kendisine teklîf edilen Bulgaristan prensliği tahtını reddetti. Kabûl etseydi, Danimarka Hânedânı, Bulgaristan hânedânının da kurucusu olacak ve Valdemar 1908'de Bulgaristan kralı olup 1939'a kadar tahtta kalacaktı. =Marie (1865-1909=44), Fransa (Orléans) prensesi, izd.1885, izd.müd.24, yş.20-44, zevcinden 7 yş.kç. Çocukları:

1) Aage (1887-1940=53), yazar = Mathilde (1885-1949=64), Caldi di Bergolo kontesi, morg.izd.1914, izd.müd.26, yş.29-55, zevcinden 2 yş.by., oğulları: Valdemar (1915), Rosenborg kontu=Floria (1925), izd.1949, yş. 24, zevcinden 10 yş.kç., Baron d'Huart kızı ve Kont de La Rochefoucauld'dan boşanmış.

2) Alex (1888-1964=76), oramiral = Margaretha, İsveç prensesi (1899-1977=78), izd.1919 izd.müd.45, yş.20-65, zevcinden 11 yş.kç., oğulları: Georg (1920) ve Flemming (1922). Pr.Georg=Anne (1917), izd.1950, yş.33, zevcinden 3 yş.kç., Hon.John Bowes Lyon kızı ve Viscount Anson'dan boşanmış. Pr.Flemming=Ruth Nielsen (1924), izd.1949, yş. 25, zevcinden 2 yş.kç., çocukları Axel(1950) (=Jane Glarborg, izd.1975), Birger (1950, Axel'le ikiz), Carl Johan (1952), Désirée (1955). Pr.Birger = Minna Tillisch (annesi Kontes Dagmarknuth) (1949), izd.1974, yş.25, zevcinden 1 yş.by., kızları Benedicte (1975).

3) Erik (1890-1950=60) = Lois Booth (1897-1941=44), morg. izd.1924, tal.1937, izd. müd. 13, yş.27-40 (yeniden evlendi), zevcinden 7 yş.kç., çocukları: Oğlu

Christian (1932)= Karin Lüttichau (1938), izd.1962, yş.24, zevcinden 6 yş.kç., çocukları Valdemar (1965), Marina (1971). Kızı Alexandra (1927) = Ivar Vind (1921-1977=56), izd.1951, izd.müd.26 yş.24-50, zevcinden 6 yş.kç., çocukları Erik (1954), Georg (1958), Marie-Luise (1952) (=Kont Christian Knuth, doğ.1942, izd.1973, yş.21, zevcinden 10 yş.kç.)

4) Viggo (1893-1970=77) = Eleanor Green (1895-1960=65), morg.izd.1924, yş.29-65, zevcinden 2 yş.kç., izd.müd.36.

5) Margrethe (1895-1980'den sn.) = Renatus (René) (1894-1962=68), Bourbon-Parme prensi, izd.1921, izd.müd.41, yş.26-67, zevcinden 1 yş.kç., çocukları için bk.Bourbon-Parme.

VIII. Frederik'in çocukları:

1) *3)* Christian X(1870-1947=77), kral 1912-1947=35, vel.1906-1912=6, İngiltere amirali, İsveç orgenerali, Norveç orgenerali. Tam unvanları: Danimarka ve İzlanda (1918), Vendler ve Gotlar kralı, Şlesvig, Holştayn, Stormarn, Dithmarks, Lauenburg ve Oldenburg dukası (hepsi ayrı dukalık). =Alexandra (1879-1952=73), Mecklenburg-Schwerin düşesi, Franz III kızı, izd.1898, izd.müd. 49, yş.19-68, zevcinden 9 yş.kç., kraliçe 1912-1946=34. Çocukları için aş.bk.

2) Carl (1872-1957=85), VII. Haakon unvânıyle Norveç kralı 1905-1957=52, Almanya, İngiltere, Danimarka oramirali. =Maud (1869-1938=69), Büyük Britanya prensesi, izd.1896, izd.müd.42, yş.27-69, zevcinden 3 yş.by., Norveç kraliçesi 1905-1938=33. Çocukları için bk.Norveç.

3) Louise (1875-1906=31) = Friedrich (1868-1945=77), Schaumburg-Lippe prensi, Avusturya-Macaristan tümgenerali, 1. izd.1896, izd.müd.10, yş.21-31, zevcinden 7 yş.kç., çocukları için bk.Schaumburg-Lippe.

4) Ingeborg (1878-1958=80) = Carl(1861-1951=90), İsveç prensi ve orgenerali, Oscar II oğlu, izd.1897, izd.müd.54, yş.19-73, zevcinden 17 yş.kç. Çocukları için bk.İsveç.

5) Thyra (1880-1945=65), evlenmedi.

6) Gustav (1887-1944=57), evlenmedi.

7) Dagmar (1890-1961=71) = Jörgen Castenskiold (1893), şövalye, izd.1922, izd.müd.39, zevcinden 3 yş.by. yş.32-71, çocukları: Carl 1923, Christian 1926, Jurgen 1928, Dagmar 1931.

8) Harald (1876-1949=73), tümgeneral. =Helena(1888-1962=74), Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg prensesi, izd.1909, izd.müd.40, yş.21-61, zevcinden 12 yş.kç. Çocukları:

1) Feodora(1910-1975=65) = Christian(1898-1974=76), Schaumburg-Lippe prensi (annesi Danimarka prensesi), izd.1937, izd.müd.37, yş.27-64, zevcinden 12 yş.kç., çocukları için bk.Schaumburg-Lippe.

2) Karoline-Mathilde (1912) = Knud (1900-1976=76), Danimarka prensi, amca-zâdesi, Christian X oğlu, izd.1933, izd.müd.43, yş.21-64 zevcinden 12 yş.kç., çocukları için aş.bk.

3) Alexandra Luise (1914-1962=48) = Leopold (Luitpold) (1904-1941=37), Castell-Castell imparatorluk kontu, izd.1937, izd.müd.4, yş.23-27, çocukları: Kontes Amelia(1938) ve Kontes Thyra(1939).

4) Gorm (1919).

5) Oluf (1923) = Dorrit Puggaard-Müller(1926), izd.1948, yş.22, zevcinden 3 yş.kç., Çocukları: Ulrik (1950) ve Charlotte (1953) (=Jens Philipsen, izd.1977, yş.24).

X. Christian'ın çocukları:

1) *4)* Frederik IX(1899-1972=73), kral 1947-1972=25, vel.1912-1947=35. = Ingrid (20.3.1910), İsveç prensesi, Gustaf VI Adolf kızı, izd.1947, izd.müd.25, yş.25-50, kraliçe 1947-1972=25 + ana kraliçe 1972'den beri. Çocukları için aş.bk.

2) Knud (1900-1976=76), vel. 1947-53, tümamiral = Karoline Mathilde (1912), Danimarka prensesi, Pr.Harald kızı, amca-zâdesi, izd.1933, yş.21, zevcinden 12 yş.kç. Çocukları: Elisabet (1935), Ingolf (1940), Christian (1942).

Pr.Ingolf=Inge Terney (1938), izd.1968, yş.30, zevcinden 2 yş.by. Pr.Christian=Anne-Dorthe Maltofte-Nielsen(1947), izd.1971, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., çocukları Josephine 1972, Camilla 1972 (bu ikisi ikiz), Feodora (1975).

IX. Frederik'in çocukları:

1) *5)* Margrethe II(16.4.1940), hükümrân kraliçe 14.1.1972'den beri, vel.1947-1972=25. =Comte de Monpezat(Fransa), şimdiki adıyle Pr.Henrik (11.6.1934), izd. 10.6.1967, yş.27, zevcinden 6 yş.kç. Çocukları: 1) Frederik (26.5.1968), 14.1.1974'den beri vel.; 2) Joachim (7.6.1969).

Margrethe II oğlu Pr.Joachim (1969)=Alexandra Manley (1964), izd.1995. Hong Konglu Çinli (bu sûretle Sarı Irk'tan bir kız târihte ilk defa olarak Avrupa'da kraliyet prensesi oldu).

2) Benedikte (29.4.1944) = Richard (1934), 6. Sayn-Wittengstein-Berleburg prensi, izd.1968, yş.24, zevcinden 10 yş.kç. Pr.Richard (1934): 5. Sayn-W.-Berleburg prensi Gustaf Albrecht (1907) ile Otranto Dukası'nın (İtalya) kızı Margareta'nın (1909, izd.1934) oğlu. Çocukları: Pr. Gustav (1969), Prs.Alexandra (1970), Prs. Nathalie (1975).

3) Anne-Marie (30.8.1946) = Konstantinos II(1940), Yunan kralı 1964-1973=9, izd.18.9.1964, yş.18, kraliçe 1964-1973=9; vel.1947-1964=17, çocukları için bk.Yunanistan (Kral Konstantinos, IX. Christian'ın -Anne-Marie gibi- torununun torunudur).

Bibliyografya. Allen, *Histoire de Danemark,* Beauvois trc., 2 c., Kopenhag 1878; Dietrich Schaefer, *Geschichte der Dänemark,* 5 c.(1648'e kd.), Gotha 1902; L.Krabbe, *Histoire du Danemark,* Paris 1950; Albert Fabritus og Haraldhatt, *Haandborg i Slacptsforskning,* Kopenhag 1943; S.-B.Thrige, *Danmarks Historie* (XIX. asır), 2 c., Kopenhag, 1889-90; G.-A.Gosch, *Denmark und Germany since 1815,* Londra 1862; A.Thorsoee, *Den Danske Stats Politiske Historie* (1800-1864), 2 c., Kopenhag 1874; Hoeier, *König Friedrich IV,* 2 c., Toender 1829; de Lagrèze, *Le Comte Struensee,* Paris 1887; Hoest, *Grev Struensee,* 3 c., Kopenhag 1824; A.Bugge, *Vikingerne,* 2 c., Oslo, 1904-6, Alm.trc.Hungerland, *Die Wikinger,* Halle 1906; J.Steenstrup, *Normannerne,* 4 c., Kopenhag, 1876-82; T.D.Kendrick, *A History of the Vikings,* Londra 1930; Knut Gjerset, *History of Iceland,* Londra 1923; L.M.Larson, *Canute the Great,* New York 1912; Kr.Erslev, *Danmarks Historie under Dronning Margrethe og Erik af Pommern,* 2 c., Kopenhag, 1882, 1901.

E. Holm, *Danmark-Norges Historie fraden Store Nordiske Krigs (1728-1814)*, Helsingfors 1888; J.Bremer, *Geschichte Slesvig-Holsteins*, Kiel 1864; H.P.Guessing, *Kong Frederik VI*, 2 c., Kopenhag 1850; C.Blangstrup, *Christian VII*, Kopenhag 1891; J.H.S.Birch, *Denmark in History*, Londra 1938; J.C.Kjaer, *History of the Church of Denmark*, New York 1945; B.Erichsen ve A.Krarup, *Dansk Historisk Bibliografi*, Kopenhag 1917; Bruun, *Land og Folk, Historisk-Topografisk-Statistisk Haandbog*, Kopenhag 1919, 5 c.; Hansen Goos, *Staatsrecht Dänemarks*, 1889; A.Gregersen, *L'Islande*, Paris 1937; O.Brandt, *Geschichte Schleswig-Holsteins*, Kiel, 2:1949; H.Weitemeyer, T.P.Trap, *Statistisk-Topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark*, 5 c., Kopenhag, 4. baskı; H.Weitemeyer, *Dänemark, Geschichte und Beschreibung*, İng.trc., Londra 1891; Booth, *Kongeriget Danmark, en Historisk-Topographisk Beskrivelse*, 2 c., Kopenhag, 1882-85; T.Cook, *Guide to Norway and Denmark with Iceland and Spitzbergen*, Londra, 6: 1907; J.R.Jeaffreson, *The Faröe Island*, Londra 1897; M.Vahl nş., *Greenland*, Londra 1928; Margaret Thomas, *Denmark Past and Present*, Londra 1902; X.Rostock, *Copenhagen and Its Environs*, Kopenhag 1922; D.H.Scott, *Guide to Iceland*, Leith, 8: 1906; Murray, *Handbook for Denmark and Iceland*, Londra, 6: 1904; A.Baumgartner, *Islands und die Färöer*, Freiburg am Breisgau, 3: 1902; H.Leaf, *Iceland Yesterday and Today*, Londra 1949; Helgi P.Briem, *Iceland and the Icelanders*, Maplewood 1945; J.P.Trap, *Kongeriget Danmark*, 11 c., Kopenhag, 5: 1953 v.dd.; J.Danstrup, *History of Denmark*, Kopenhag 1948; H.Vinterberg ve C.A.Bodelsen, *Dansk-Engelsk Ordbog*, Kopenhag 1966; P.Lauring, *A History of Denmark*, Kopenhag 1960; N.G.Jones, *Denmark*, Londra 1970; B.Outze vs., *Denmark during the German Occupation*, Kopenhag 1946; *Atlas over Denmark*, Kopenhag 1963; *Statistisk Arbog*, Kopenhag, 1896'dan beri yıllık; R.Cleasby, *An Icelandic-English Dictionary*, Oxford, 2: 1957; S.A.Magnusson, *Iceland and the Icelanders*, Londra 1977; J.Nordal, V.Kristinsson vs., *Iceland (874-1974)*, Reykjavik 1975.

Onsekizinci Kitap

A L M A N Y A

E. Holm, *Danmark-Norges Historie fraden Store Nordiske Krigs (1720-1814)*, Helsingfors 1868; J.Jensen, *Geschichte Schleswig-Holsteins*, Kiel 1856; H.P.Giessing, *Kong Frederik VI*, 2 c., Kopenhag 1850; C.Blangstrup, *Christian VII*, Kopenhag 1891; J.H.S.Birch, *Denmark in History*, Londra 1938; J.C.Kjaer, *History of the Church of Denmark*, New York 1945; E.Ericksen ve A.Krarup, *Dansk Historisk Bibliografi*, Kopenhag 1917; Bruun, *Land og Folk, Historisk-Topografisk-Statistisk Haandbog*, Kopenhag 1919, 5 c.; Hansen Goos, *Staatsrecht Dänemarks*, 1889; A.Gregersen, *L'Islande*, Paris 1937; O.Brandt, *Geschichte Schleswig-Holsteins*, Kiel, 2:1949; H.Weitemeyer, T.P.Trap, *Statistisk-Topographisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark*, 5 c., Kopenhag, 4. baskı; H.Weitemeyer, *Dänemark, Geschichte und Beschreibung*, trc., Londra 1891; Booth, *Kongeriget Danmark, en Historisk-Topographisk Beskrivelse*, 2 c., Kopenhag 1882-86; T.Cook, *Guide to Norway and Denmark with Iceland and Spitsbergen*, Londra, 6: 1907; J.R.Jeaffreson, *The Faröe Island*, Londra 1891; M.Vahl vs., *Greenland*, Londra 1928; Margaret Thomas, *Denmark Past and Present*, Londra 1902; X.Rosnock, *Copenhagen and its Environs*, Kopenhag 1922; D.H.Scott, *Guide to Iceland*, Leith, 8: 1906; Murray, *Handbook for Denmark and Iceland*, Londra, 6: 1904; A.Baumgartner, *Islands und die Färber*, Freiburg im Breisgau, 3: 1902; H.Leaf, *Iceland* [illegible] 1949; Helgi P.Briem, *Iceland and the Icelanders*, Maplewood 1945; J.P.Trap, *Kongeriget Danmark*, 11 c., Kopenhag, 5: 1953 v.dd.; J.Danstrup, *History of Denmark*, Kopenhag 1948; H.Vinterberg ve C.A.Bodelsen, *Dansk-Engelsk Ordbog*, Kopenhag 1956; P.Lauring, *A History of Denmark*, Kopenhag 1960; W.G.Jones, *Denmark*, Londra 1970; B.Outze vs., *Denmark during the German Occupation*, Kopenhag 1946; *Facts about Denmark*, Kopenhag 1963; *Statistisk Arbog*, Kopenhag, 1896'dan beri yıllık; R.Cleasby, *An Icelandic-English Dictionary*, Oxford, 2: 1957; S.A.Magnusson, *Iceland and the Icelanders*, Londra 1977; J.Nordal, V.Kristinsson vs., *Iceland 874-1974*, Reykjavik 1975.

I
ALMANYA İMPARATORLARI

I) DIE KAROLINGER (Karolenj'ler) (25.12.800 - 7.4.924 = 123, 3, 13)

1) Karl der Grosse(25.12.800(*) - 28.1.814=13, 1, 4) (+ 771'den beri Fransa kralı) (doğ. 742 - ölm.814 = 72)

2) Ludwig I der Fromme (1 oğlu) (28.1.814-20.6.840 = 26, 4, 23)(778-860 = 62)

3) Lothar I(2 oğlu) (20.6.840 - 29.9.855 = 15, 3, 9) (796-855=59)

4) Ludwig II(3 oğlu) (29.9.855-28.9.876=21, 0, 0) (822-876=54)

5) Karl II der Kahle (2 oğlu) (28.9.876-6.10.877=1,0,8) (823-877=54)

6) Karl III der Dicke(2 torunu) (6.10.877-11.11.887=10,1,6) (832-13.1.888=56)

7) Guy (2'nin kızının oğlu) (11.11.887-12.894=7,1)

8) Lambert (7 oğlu) (12.894-22.1.895=1,1)

9) Arnulf (6 yeğeni) (21.1.895-8.12.899=4,10,17)(863-899=33)

10) Ludwig III das Kind(9 oğlu) (11.899-11.915=15, 11) (ölm.928)

11) Berenger (2'nin kızının oğlu) (11.915-7.4.924=8, 5)

(*) "Romanum gubernans imperium" olarak Papa Leo III tar.Batı Roma imparatoru îlân edildi. Taht şehri Aachen.

II) DIE SÄCHSISCHEN KAISER (Saksonya Hânedânı) (924 - 1024 = 100, 3, 6)

12) Heinrich I(7.4.924 - 8.9.936 = 12,5,2) (876-936=60) (9'un kızının oğlu)

13) Otto I der Grosse (12 oğlu) (8.9.936-7.5.973 = 36,7,29) (912-973=61)

14) Otto II(13 oğlu) (7.5.973-7.12.983=10,7,1) (955-983=28)

15) Otto III (14 oğlu) (7.12.983-23.1.1002=18,1,17) (980-1002=22)

16) Heinrich II(12'nin torununun oğlu) (23.1.1002-13.7.1024=22, 5, 21) (972-1024=52)

III) DIE FRANKISCHEN oder SALISCHEN KAISER (Frankonya Hânedânı) (1024 - 1137 =113,4,2)

17) Konrad II(13'ün kızının torununun oğlu) (13.7.1024-4.6.1039=14,10,22)

18) Heinrich III(17 oğlu) (4.6.1039-5.10.1056=17,4,1) (1017-1056=39)

19) Heinrich IV(18 oğlu) (5.10.1056-1.1.1106=49,1,27) (1050-7.8.1106=56)

20) Heinrich V Karl (19 oğlu) (1.1.1106-23.5.1125=19,4,29) (1081-1125=34)

21) Lothar II(23.5.1235-4.12.1137=12,6,12) (1075-1137=62)

IV) HOHENSTAUFEN veyâ SCHWABEN Hânedânı (1137 - 1273 = 135,9,26)

22) Konrad III(19'un kızının oğlu) (4.12.1137-15.2.1152=14,2,12) (1094 -1152=58)

23) Friedrich I Barbarossa (22 oğlu) (15.2.1152-10.6.1190=38,3,24) (1122-1190=68)

24) Heinrich VI(23 oğlu) (10.6.1190-28.9.1197=7,3,18) (1165-1197=32)

25) Philipp von Schwaben (23 oğlu) (28.9.1197-21.6.1208=10,8,27) (1178-1208 =30)

26) Otto IV(24 dâmâdı) (21.6.1208-19.5.1218=9,10,28) (1175-1218=33)

27) Friedrich II Roger(24 oğlu) (19.5.1218-30.12.1250=32,7,12) (1194- 1250=56)

28) Konrad IV(27 oğlu) (30.12.1250-21.5.1254=3,4,22)(1228-1254=26)

28a) Wilhelm von Hollande (21.5.1254-1.11.1256=2,5,11)

29) Richard von Cornwall (27'nin eniştesi) (11.11.1256-2.4.1272=15,4,29) (1209 - 1272=63)

30) Alfons X von Kastilien (25'in kızının oğlu) (1252'den beri Kastilya kralı) (1257) (1271) - 29.9.1273 = 1,5,27) (1221-1284=63)

V) 31) Rudolf I von Habsburg (29.9.1273-15.7.1291=17,9,16) (1218-1291=73)

VI) 32) Adolf von Nassau(15.7.1291-21.7.1298=7,0,7) (1250-1298=48)

V) 33) Albrecht I(31 oğlu) (21.7.1298-1.5.1308=9,9,11) (1248-1308=60)

VII) LUXEMBURG HÂNEDÂNI (1308-1313=5 + 1347-1400=53 + 1410-1437=27=85)

34) Heinrich VII (1.5.1308-1313 = 5) (1262-1313 = 51)

V)35) Ludwig V (31'in kızının oğlu) (1313-1347=34) (1287-1347=60)

VII)36) Karl IV(34'ün torunu) (1347-1378=31)(1316-1378=62)
37) Wenzel(36 oğlu) (1378-1400=22) (1361-1419=58)
37a) Friedrich von Braunschweig-Eimbeck(1400)(imp.seçildikten 2 gün sn.öldü)
VIII) 38) Ruprecht von der Pfalz (1400-1410=10) (1352-1410=58)
VII) 39) Jobsts (36'nın yeğeni) (1410-1411=1) (1351-1411=60)
40) Sigismund(36 oğlu) (1411-1437=26) (1368-1437=69)
V) HABSBURG HÂNEDÂNI (1273 - 1291 = 18 + 1298-1308=10 + 1313 - 1347 = 34 + 1437 - 6.8.1806=369=431)
41) Albrecht II (33'ün torununun torunu, 40'ın dâmâdı) (1437-1439=2) (1394-1439=45)
42) Friedrich IV(33'ün torununun torunu) (1439-1493=54)(1415-1493=78)
43) Maximilian I(42 oğlu) (1493-1519=26) (1459-1519=60)
44) Karl V(Charles-Quint) (1519-1556=37) (1500-1558=58) (43 torunu)
45) Ferdinand I(44 kardeşi) (1556-1564=8)(1503-1564=61)
46) Maximilian II(45 oğlu) (1564-1576=12) (1527-1576=59)
47) Rudolf II(46 oğlu)(1576-1612=38)(1552-1612=60)
48) Matthias (46 oğlu) (1612-1618=6) (1557-1618=61)
49) Ferdinand II(45 torunu) (1618-1637=19) (1578-1637=59)
50) Ferdinand III(49 oğlu) (1637-1657=20) (1608-1657=49)
51) Leopold I(50 oğlu) (1657-1705=48) (1640-1705=65)
52) Joseph I(51 oğlu) (1705-1711=6) (1678-1711=33)
53) Karl VI(51 oğlu) (1711-1740=29) (1685-1740=55)
54) Franz I von Lothringen (53 dâmâdı) (1740-1765=25) (1708-1765=57)
55) Joseph II(54 oğlu) (1765-1790=25) (1741-1790=49)
56) Leopold II(54 oğlu) (1790-1792=2) (1747-1792=45)
57) Franz II (56 oğlu) (1792-1806=14) (1768-1835=67)

IX) İKİNCİ REICH: HOHENZOLLERN HÂNEDÂNI (1871-1918=47)
58) Wilhelm I von Hohenzollern (8.1.1871-9.3.1888 = 17, 2, 2) (1797-1888 = 91)
59) Friedrich I(58 oğlu) (9.3.1888 - 15.6.1888 = 0, 3, 7) (1831-1888 = 57)
60) Wilhelm II(59 oğlu) (15.6.1888 - 28.11.1918 = 30, 5, 13) (1859-1941 = 82)

I. İmparatorluk Hânedânı olan Karolonj'ler, ayni zamanda Fransa (ve İtalya) kralıdırlar. Bu hânedânın şeceresi, FRANSA'ya âid kitâbda verilecektir. Bu hânedândan Fransızlar'ın Charlemagne (Şarlman), Almanlar'ın Karl der Grosse (Büyük Karl, Karl I) dedikleri hükümdar, Frank(Fransa) kralı iken, 800 yılı sonunda kendini "Roma İmparatoru" ilân ettirdi. Bu suretle 476'da Batı Roma imparatorluğunun sona ermesinden bu yana 324 yıldır tek Roma imparatoru durumunda bulunan Bizans imparatoru, 476'dan öncesi gibi gene Doğu Roma imparatoru durumuna düştü.

İmparatorluk bir titr olup, Almanya'nın en büyük hükümdarının gerçek unvanı "Germanya kralı" ve Almanya'nın adı "Deutsches Reich" idi. Germanya Kralı, bütün

Almanya hükümdarlarının metbuu idi. "Roma İmparatoru" unvânını da alıyordu ki gayri resmî olan "Kutsal Roma-Germen impatatoru" denmiştir, bu unvan ve "Almanya İmparatorluğu" yerine "Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu" tâbîri resmî değildir, halk tâbîridir. Almanya imparatoru titri bile resmî olmayıp, Germanya kralının gerçek titri "(Batı) Roma İmparatoru"dur. 1806(1804)'e kadar böyle kaldı. Ancak 1871-1918'de "Roma İmparatoru" titri resmen "Almanya İmparatoru" oldu.

Bu suretle Avrupa'da iki imparatorluk tâcı oldu: Batı(Almanya) ve Doğu(Bizans, 1453'ten îtibâren Osmanlı). 1804'te Habsburg imparatoru, Roma imparatoru titrini Avusturya imparatoru olarak değiştirdi. Zira Fransa'da da imparatorluk başlamıştı. Fransa'da Birinci ve İkinci İmparatorluk dönemlerinde Batı Roma imparatorluk tâcı, Fransa ve Avusturya olarak ikiye bölündü. 1871'de Fransa'da imparatorluk düştü ve Prusya çevresinde Almanya'da imparatorluk başladı. Bu sûretle 1871-1918 arasında Batı Roma tâcı, Almanya(Hohenzollern) ve Avusturya(Habsburg) imparatorlukları arasında bölündü.

1721'de Rusya çarları imparator titrini alınca da, Doğu Roma imparatorluk tâcı Rusya ve Türkiye arasında ikiye bölündü ve 1453-1721 arasında 268 yıl Türkiye'nin tek başına Doğu Roma'yı temsil etmesi devri sona erdi. 1917'de Rusya'da imparatorluk düşünce Türkiye gene tek başına Batı Roma tâcını temsîl etdiyse de Türkiye'de de imparatorluk 1922 sonunda düştü. Bu sûretle 1922 sonunda Roma imparatorluk tâcı, yirmi asra çok yakın bir müddet devâm ettikden sonra, sona ermiş oldu.

Karolenj'lerden sonra Saksonya dukaları, imparator titri taşıdılar. Saksonya Hânedânı'nın şeceresi, bu *kitâb*'da, Saksonya bahsinde verilecektir.

Frankonya veyâ Suab Hânedânı

Bir Frank soylusu olan Gebhard, Lahngau senyörü idi (832-879=47). 4 oğlu oldu: Oberlahngau kontu (879-906=27) Eski Konrad ki İmparator Arnulf'un (no.9) kızı Glismut'la evlendi. Niederlahngau kontu (879-939=60), olup İmp. Otto tar. katledilen Erberhardt ki oğlu Konrad kont olarak (939-948=9) onu istihlâf etdi. Wetterau kontu (879-910=31) ve Lothringen dukası (904-910=6) olan Gebhardt. Ve Würzbug piskopos devlet başkanı (892-908=16) olan Rudolf.

Eski Konrad'ın oğulları: 1) Genç Konrad I(Frankonya dukası 906-918=12 ve Germanya kralı 911-918=7) = Kunegonde (Bavyera'lı Luitpold'den dul) ve 2) Eberhardt (Frankonya dukası 918-939=21).

Lothringen dukası Gebdardt'ın (ölm.910) 2 oğlu: Odon (Wetterau kontu 910-949=39, =Héribert de Vermandois'nın kızı) ve 1) Herman I(Suab dukası 927-949=22) = Regilinde, Suab dukası Burkhardt'ın dulu, kızları Ida (ölm.986) = 2) Ludolf(Suab dukası 949-957=8) ve bunun oğlu Suab Dukası (957-982=25).

Odon von Wetterau'nun çocukları: Gebhardt (920-938=18); 4) Konrad (922-997=75) (Rheingau kontu 949-997=8, Suab dukası 982-997=15) = Jutta; Odon (924-982=58) (Wetterau kontu 949-982=33); Heriberdt (925-992=67) (Kinniggau kontu 949-992=43, Gleiberg kontu 976-992=16) = Irmtrud (Megingoz=Meingaud Kontu'nun kızı); Judith (ölm.973) = Heinrich (ölm.976) (Stade kontu).- Herbiberdt = Irmtrud izdivâcından: Gebhardt(ölm.1016); Otto(Odon) (975-1036=61) = Irmgarde (ölm.1042) (Verdun kontu Godefroi kızı); Irmtrud = Friedrich, Luxemburg kontu (ölm.1019); Gerberge = Heinrich, Schweinfurt margravı (ölm.1017).

4. Suab dukası Konrad'ın (ölm.997) oğlu ve halefi: 5) Hermann II(Suab dukası 997-1003=6) = Gerberge (ölm.1000), izd.988, izd.müd.12, Bourgogne kralı Conrad'ın kızı. Bu izdivâcdan: 6) Hermann III(995-1012=17, Suab Dukası 1009-1012=9); Berhold (992-993=1); Beatrix (990-1025=35) = Adalbert von Eppenstein (Karintiya dukası 1011-1036=25); Mathilde (989-1033=44) ve Gisela (993-1043=50). Hânedân, bu son iki prensesce kadın tarafından devâm ettirildi.

Mathilde (989-1033) =1. Konrad I(975-1011=36), Karintiya ve Frankonya dukası ve Verona markisi 1004-1011=7, izd.1004, izd.müd.7, yş.15-22. =2. Friedrich II (ölm.1027), Haute (Yukarı) Lorraine (Lothringen) dukası, izd.1012, izd.müd.15, yş.23-38. İlk izdivâcdan çocuklar: Konrad II(Karintiya dukası 1036-1039=3) ve Bruno (Würzburg hükümran başpiskoposu 1034-1045=11, papa Leo IX le Saint 1048-1054=6, 1002-1054=52).- *Karintiya* dukası I. Konrad'ın (ölm.1004) şeceresi: Werner (ölm.917), Speyergau kontu ve Worms burgravı idi; bunun oğlu Kızıl Konrad, Speyergau kontu (917-955=38), Frankonya dukası (939-955=16), Lothringen dukası (944-953=9) oldu = Liudgard (ölm.953), İmp. By. Otto I kızı, izd.947, izd.müd.6. Bu izdivâcdan: Konrad (=Gisèle de Bourgogne) ve Otto (948-1004=56) (Wormsgau kontu 955-1004=49 ve Karintiya dukası 978-1004=26, Frankonya dukası, Verona markisi, 1002'de Germanya krallığını reddetdi) = Judith. Bu izdivâcdan: yukarıda anılan Konrad I(ölm.1011); Bruno (973-999=26), 996 yılında Grégoire V sanıyle papa seçildi; Wilhelm (977-1047=70), Strassburg başpiskoposu 1028-1047=1; Heinrich (970-1000=30), Spire kontu. Bu sonuncunun oğlu Konrad II, Prenses Gisela ile evlenecek ve imparator olacaktır, aşağıdaki paragrafa bk.

Gisela(993-1043) =1. Ernst I, Suab dukası 1012-1015=3, izd.1012, izd.müd.3, yş.19-21=2. Bruno (ölm.1016), Braunschweig kontu ve 8. Suab dukası 1015-1016=1, izd.1015, izd.müd.1, yş.22-23. =3. Konrad II den Salischen (Fr.le Salique) (990-1039=49), izd.1016, izd.müd.23, yş.23-46. Yukarıda anılan Karintiya dukaları hânedânından Heinrich von Spire oğlu. Spire kontu 1000-1039=39 + 9. Suab dukası 1016-1039=23 (Suab dukalığını eşi Gisela'dan tevârüs ettiği için Salique deniyor) + İtalya kralı 1026-1039=13 + İmparator 1027-1039=12 + Burgonya kralı 1033-1039=6 + Germanya kralı 1027-1039=12. Konrad II'nin kardeşi Gebhardt, Regensburg hükümran başpiskoposu (1036-1060=24) oldu. Konrad II = Gisela izdivâcından, Gandersheim abbesse'i olarak ölen Beatrix (1020-1053=33) ve Fransa kralı I. Henri ile nişanlı iken çocuk yaşında ölen Mathilda (1027-1034=7) ile 1053'te Gandersleim abbese'i ol.ölen Adelaide, Ernst v.Schwaben'le evlenen bir Prs. dışında İmparator III. Heinrich doğdu:

Heinrich III "Kara" (Fr.le Noir) (1017-1056=39), Suab(Alm. Schwaben) dukası (10.duka) 1039-1056=17 + Burgonya (Alm.Burgund) kralı 1038-1056=18 + Germanya kralı (Rex Germanicum) ve Frankonya kralı (Rex Francorum) 1039-1056=17 + İmparator (Imperator Romanorum Augustus) 1046-1056=10. =1. Kunegunde(ölm.1038), izd.1036, izd.müd.2, Danimarka, Norveç ve İngiltere kralı Knud'un kızı. =2. Agnès (ölm.1077), izd.1043, izd.müd.13, Poitou (Poitiers ve Aquitaine) kontu By. Guillaume III (V) kızı, İmparatorluk nâibesi 1056-1069=13, dul kalınca Anjou kontu Geoffroi Martel'le evlendi. İlk izdivâcdan Beatrix doğdu (1037-1061=23, Quedlinburg abbesse'i 1045-1061=15). İkinci izdivâcdan doğan 3 prensesle 2 prens şunlardır:

Konrad (1052-1055=3), Bavyera dukası 1054-1055=1 (3 yaşında öldü); Adelaide (1048-1095=47) (Quedlinburg abbesse'i 1062-1095=33); Mathilda (1045-1060=15) =

Rudolf von Rhinfelden, izd.1059, yş.14, izd.müd.1, Germanya kralı 1077-1080=3, 11. Suab dukası ve yeni bir Suab Hânedânı'nın kurucusu 1056-1080=24; Judith (Sofia)(1047-1095=48) =1. Salomon (ölm.1083), Macaristan kralı izd.1063, yş.16, izd.müd.20 ve =2. Wladislas I (ölm.1102), Polonya kralı, izd.1088, yş.41, izd.müd.7; İmparator Heinrich IV.

Heinrich IV (1050-1106=56), İmparator 1056-1106=50, önce annesinin niyâbetinde (yk.bk.), 1077 ve 1105'te iki defa habsedildi, Germanya kralı 1056-1106=50. =1. Bertha (ölm.1087), izd.1066, izd.müd.21, Suze markisi ve Savoie kontu Otton kızı. =2. Adelaide (Praxédis, Euphraxie) (ölm.1109), izd.1089, tal.1093, izd.müd.4, Kiev büyük-prensi Vsevolod I kızı ve Brandenburg markisi Uzun Heinrich'den dul. 2. izdivâcdan: Adelaide (doğ.1090) = Vladislas, Silezya dukası, Piast hânedânı kurucusu. İlk izdivâcdan: Adelaide (1070-1079=9); Heinrich (1071, ayni yıl öldü); Agnès (1074-1143=69) =1. Friedrich I der Stufen, izd.1089, yş.15, izd.müd.16, 12. Suab dukası 1080-1105=25 (Friedrich oğlu Friedrich von Büren (ölm.1094) ile Suab dukası II. Otto kızı Hildegarde'nin oğlu), bu izdivâc için Hohenstaufen hânedânına bk.; =2. Leopold III(ölm.1136), Avusturya margrafı, izd.1106, yş.32, izd.müd.30.- Heinrich IV'ün by.oğlu: Konrad (1074-1101=27), velîahd, Basse Lorraine dukası 1076-1089=23, Germanya kralı 1090-1099=9, İtalya kralı 1003-1111=8, 1093'te müddeî oldu, 1098'de velîahdlikten azledilip kardeşi Heinrich velîahd oldu. =Mathilda, Sicilya kralı Roger I kızı, izd.1095, izd.müd.6.

Heinrich V (Karl-Heinrich) (1081-1125=34), Heinrich IV oğlu, İmparator 1106-1125=19, velîahd 1098, Germanya kralı 1101-1125=24, 1104'te babasına karşı ayaklanıp onu habsetti, gayri meşrû çocukları oldu, meşrû çocuğu olmadı, ağabeyi Konrad da çocuksuz öldüğü için hânedân söndü. =Mathilda (ölm.1167), izd.1114, izd.müd.11, İngiltere kralı Henry I kızı, sn.Anjou kontu Geoffroi Plantagenet ile evlendi.

Hermann von Luxenburg(ölm.1088), 1081'de imparatorluk titrine müddeî oldu. Lüksenburg kontu Giselbert'in oğludur.- Ecbert II de 1088'de imparatorluk titrine muddeî oldu, 1090'da öldü. Babacı Ecbert I'den Braunschweig senyörü, Thuringen ve Misnie magrafı unvanlarını tevârüz etmişdi, =Oda, Otto von Orlamunde kızı, Misnie margrafı.

Geibhardt von Supplenburg'un oğlu Lothar II(1075-1137=62) (imp.1125-1137 =12, no.21), babasının yerine Supplenburg kontu, 1106'da Saksonya dukası, 1125'te Germanya kralı ve 1133'te resmen Almanya imparatoru oldu. =Richilda (ölm.1141), izd.1113, izd.müd.24, Saksonya dukası "Şişman" Heinrich I kızı. Bu izdivâcdan: Gertrude (ölm.1143) =1. Heinrich "le Superbe" (ölm.1139), Saksonya ve Bavyera dukası 1137-1139=2, kayınpederi ölünce imparator titrini aldı. =2. Heinrich von Iochsamergott (ölm.1177), Avusturya margrafı, izd.1140, izd.müd.3.

Frankonya Dukaları (906-1196=290)

1) Konrad I(imp.) 906-912=6, 2) kardeşi Eberhard 912-939=27, 3) 1'in kerîme-zâdesi Konrad II 939-955=16, 4) oğlu Otto 955-985=30 + 995-1004=9=39, 5) Heinrich I(II) v.Bäyern 985-995=10, 6) 4 oğlu Konrad III 1004-1011=7, 7) 5 oğlu Konrad IV 1011-1030=19, 8) 6 yeğeni Konrad V (İmp.K. II) 1030-1039=9, 9) oğlu Heinrich II(İmp.H.III) 1039-1056=17, 10) oğlu Heinrich III (İmp.H.IV) 1056-1106=50, 11) oğlu Heinrich IV (İmp. H.V) 1106-1115=9, 12) 10'un kerîme-zâdesi (kızından torunu) Konrad VI(İmp.K.III) 1115-1152=37, 13) oğlu Friedrich v.Rothenburg (Schwaben dukası) 1152-1167=15, 14) Konrad VII(İmp.) 1167-1196=29.

Hohenstaufen veyâ Suab yâhûd Weiblingen Hânedânı

Friedrich von Hohenstaufen oğlu Rudolf (katli 1080) (Suab dukası 1057-1080, imparatorluk müddeîsi 1077) = Hildegarde (Suab dukası Otto II von Hohenlohe kızı) izdivâcından: Friedrich I von Hohenstaufen (ölm.1105), Suab ve Alsace dukası 1080-1105=25=Agnès (1074-1143=69), izd.1079, izd.müd.26, yş.5-31 (tekrâr evlendi), İmparator Heinrich IV kızı (yk.bk.). Bu izdivâcdan: Gertrude (1104-1091=87)=Hermann von Stahleck, Lorraine palatin kontu, izd. 1125; Friedrich II von Hohenstaufen "le Louche", "le Borgne" (1090-1147=57), 13. Suab ve Alsace dukası 1105-1147=42, dayısı Heinrich V yerine imp. 8.1125 =1. Judith (ölm.1126), Bavyera dukası Kara Heinrich'ın torunu, =2. Agnès (Saabrücken kontu Friedrich kızı); Konrad III(1094-1152=58), 22. imparator 1137-1152=15, Germanya kralı 1137-1152=15, İtalya kralı 1127-1152=25, Frankonya dukası 1115-1152=37. 1146'da 2. Haçlı seferine katılıp I. Sultân Mes'ûd tarafından mağlûb edildi. =Gertrude (ölm.1146), izd.1134, izd.müd.12, Sulzbach kontu Berenger II kızı. Bu izdivâcdan: Heinrich (1137-1150=13), İtalya ortak kralı (Roi des Romains) 1147-1150=3, vel.1137-1150=13; ve Friedrich IV(1145-1167=22), 15. Suab dukası ve Alsace dukası ve Rotenburg dukası 1152-1167=15 = Gertrude (ölm.1196), izd.1167, izd.müd.bir kaç ay.

Friedrich II(1090-1147) = Agnès izdivâcından: Juita (1135-1191=56, ikiz) (=Ludwig II, ölm.1172, izd.1150, izd.müd.22, yş.15-37, Thüringen margravı) ve Konrad (1135-1195=60), Ren palatin kontu 1156-1195=39(=Irmgarde, ölm.1197, izd.1159, izd.müd.37, Henneberg kontu Berthold I kızı, bu izdivâcdan 1 prenses).- Friedrich II (1090-1147) = Judith izdivâcından: Bertha (1123-1195=72) (=Mathias I, ölm.1176, Lorraine dukası) ve İmp.Friedrich Barbarossa.

Friedrich Barbarossa I (1122-1190=68), 23. imparator 1152-1190=38, 14. Suab dukası (Fr.III) 1147-1152=5, Germanya kralı 1152-1190=38, Lombardiya kralı 1155-1190=35, Bourgogne (Arles) kralı 1178-1190=22, 1188'de 3. Haçlı Seferi'ne başkumandan ol. çıktı, İkinci Kılıç-Arslan'la savaştı, Anadolu'da Göksu ırmağında yıkanırken boğuldu. =1. Adelaide, izd.1147, tal.1153=6(kısır olduğu için boşandı), Misnie margravı Diepold III von Vohburg kızı. =2. Beatrix, izd.1156, ölm.1184, izd.müd.28, Bourgogne kontu Renaud III kızı. Bu izdivâcdan:

Sophia (doğ.1170?) = Guillaume III, Montferrat markisi.- Beatrix (1174-1181=7).- Friedrich V(1168-1191=23), 16. Suab dukası 1168-1191=23, Alsace dukası, 1188 Haçlı Seferi'ne katılıp öldü.- Konrad (1172-1196=24), 17.Suab ve Alsace dukası 1191-1196=5, Rothenburg dukası 1188-1196=8.- Philipp (1176-1208=32).- Otto (1167-1200=33), Burgonya palatin kontu 1167-1200=33 = Marguerite (ölm.1231), izd.1192, izd.müd.8, Blois kontu Thibaud V kızı, bu izdivâcdan: Beatrix (1192-1231=39) = Othon I (ölm.1234), Méran dukası, izd.1208, izd.müd.16.- Heinrich VI "Zâlim" (1165-1197=32), 24. İmparator 1190-1197=7, Romalılar kralı 1169-1197=18(velîahd), "sezar" pâyesiyle İtalya kralı 1186-1197=9, Germanya kralı 1190-1197=7, Sicilya kralı (Heinrich I) 1194-1197=3 = Constance (1152-1198=46), izd.1186, izd.müd.8, Sicilya kralı Roger II kızı, 1189'da yeğeni Guillaume le Bon ölünce Sicilya Norman krallığına vârise oldu. Philipp von Schwaben (1176-1208=32), Toskana markisi, sn.dukası 1195+Alsace dukası 1196 + Suab dukası 1197 + Romalılar kralı 1198 ve 1205, katledildi = Irena (ölm.1208), izd.1196, izd.müd.12, Bizans

imparatoru Isaakios Angelos kızı, Sicilya kralı Tankred'in oğlu Roger'den dul, bu izdivâcdan doğan 4 prenses: Beatrix(ölm.1234) = Fernando III "St." (1671) (1199-1252=53), Kastilya (1217) ve Leon (1230) kralı, izd.1219, izd.müd.15; Kunigunde (ölm.1248) = Wenceslas (Vaclav) I, Bohemya (b.bk) kralı 1230 (ölm.1253), izd. 1210, izd.müd.38; Maria (ölm.1239) = Henri III, Lorraine ve Brabant dukası, izd.1197; Beatrix (ölm.1212)=Otto IV (1175-1218=43), Braunschweig dukası Arslan Heinrich oğlu, Romalılar kralı 1198, Almanya imparatoru 1208, 1214'de 2. def'a Marie (Brabant dukası Henri IV kızı) ile evlendi, ikisinden de çocuğu olmadı.

İmp. Heinrich VI oğlu: Friedrich II Roger (1194-1250=56), 27. İmparator (9.1211), 1218-1250=32, Sicilya kralı (Friedrich I) 1197-1250=53, Romalılar kralı 1194, 1196, 1212-1250=38, Kudüs kralı 1225-1228=3, 1227'de başkumandan ol. 6. Haçlı seferine katıldı. Suab dukası 1296-1216=20. İtalyanca'nın ilk şâirlerinden olup Alm., Fr., İt., Lat., Yun., Ar. biliyordu, müellif, Lat. ve İt.'da şâir, 1224'de Napoli üniversitesini kurdu. 1237'den ît. bir müddet Almanya nâibi: Siegfield, Mains başpiskoposu =1. Constance (ölm.1222), Aragon kralı Alfonso II kızı ve Macaristan kralı Emeric'ten dul, izd.1210, izd.müd.12. =2. Yolanda (Isabela) (ölm.1228), Kudüs kralı Jean de Brienne kızı, Kudüs kraliçesi 1211-1227=16 (1211-ölm.1227=16), izd.1225, izd.müd.3. =3. Elizabeth (Isabela) (1214-1241=27), İngiltere kralı John (Jean sans Terre) kızı, izd.1235, izd.müd.6. =4. Adelaide, =5. Béatrice, Antakya prensinin kızı, =6. Bianca, Manfred Lancia'nın kızı (bu son 3'ü metresleridir). Friedrich II'nin çocukları:

1) Heinrich (1. izd.dan) VII(1211-1242=33), Suab dukası 1216-1242=26, Romalılar kralı ve velîahd 1220-1242=12 (1234'de babasına karşı ayaklanıp 1235'te velîahdlikden ıskaat edildi), Alsace dukası 1219-1242=23. = Margarete (ölm.1267), Avusturya dukası Leopold VI kızı, izd.1225, izd.müd. 17 (sn.1252'de Bohemya kralı Ottokar II ile evlendi). Oğulları Friedrich (1226-1251=25).

2) Konrad IV (2. izd.'dan) (1228-1254=26), 28. İmparator 1250-1254=4, Romalılar kralı 1237-1254=17, imparatorluk velîahdi 1235-1250=15, Sicilya kralı 1250-1254=4. =Elisabeth (ölm.1273), izd.1246, izd.müd.8, Bavyera dukası "Parlak" Otto kızı (1259'da Tirol kontu Mainhardt ile evlendi). Oğulları Konradin (İt. Conradino) (Konrad V "Genç") (1251-1268=17), Suab, Frankonya ve Alsace dukası 1254-1268=14, titulaire Kudüs kralı (Conrad III) 1254-1268=14, titulaire Sicilya kralı (Konrad II) 1254-1268=14. Katledilen Konrad V, amcası Heinrich'ın niyâbetinde idi.

3) Margrete (3. izd.'dan) (1237-1270=33) = Albert II der Entartete = Cibilliyetsiz (1240-1315=75), Thüringen landgravı ve Meissen (Misnie) margravı, izd.1256, izd.müd.19, yş.14-33, çocukları için Wettin (Saksonya) hânedânına bk.

4) Heinrich (3. izd.'dan) (1238-1253=15), Sicilya genel v.1247-1253=6, titulaire Kudüs kralı.

5) Anna (metreslerinden birinden) = İoannes III Dukas-Vatatzes (ölm.1254), İznik Bizans imparatoru (1222-1254=22), izd.1244, izd.müd.10. Asıl adı Konstanze olan bu prenses, Bizans imparatoriçesi (1244-1254=10) ol. Anna adını aldı.

6) Heinrich veyâ Entius (İtalya'da Enzo veya Ezzio yâhûd Enzio) (4. izd.'dan ve gayri meşrû) (1220-1272=52), Sardunya kralı 1228 (fiilen 1239)-1272=33. Adelaide,

izd.1239, Sardunya prenslerinden birinin kızı ve Ubaldo Visconti'den dul ve Sardunya vârisesi. Çocukları: Magdelena, Constance, Enrico ve bir metresinden Elena=Guelfo della Gherardesca, izd.1272.

7) Manfred (6. izd.'dan gayri meşrû) (1232-1266=34), Taranto prensi 1240-1266=26, Sicilya kralı 1258-1266=8, Sicilya kral nâibi 1250-1258=8, katledildi =1. Beatrice (ölm.1258), izd.1248, izd.müd.10, Savoie kontu Amadeus III kızı. =2. Elena-Sibylla, izd.1259, izd.müd.7, Epir despotu Mihael Angelos kızı. Çocukları: Constance (1'den) (1249-1301=52) (=Pedro III Büyük, Aragon kralı 1276-1285=9, doğ.1236, ölm.1285=49, Sicilya kralı 1282-1285=3, izd.1262, izd.müd.23, yş.13-36); Friedrich(1'den) (1251-1312=61); Heinrich (2'den) (1260-1318=58); Ancelin (Enzo) (2'den) (1264-1301=37); Beatrice (2'den) (1262-1307=45) (=Manfred, Saluces markisi, izd.1287, ölm.1292, izd.müd.5, yş.25-30); Marguerita (2'den) (=Guillaume V, Montferrat markisi). Bk. Sicilya ve Aragon.

8) Friedrich (5'den gayri meşrû) (1229-1258=29), Antakya prensi = Marguerite, Gian Poli kızı. Çocukları: Philippa (1242-1273=31) (=Manfred, Maletta markisi, izd.1259, yş.17) ve Conrad (1240-1301=61), Capizzi kontu, Antakya prensi 1258-1301=43 = Béatrice, Sicilya mareşali ve Fondi kontu Galvano Lancia kızı, çocuksuz.

9) Selvaggia (6'dan gayri meşrû) (ölm.1244) = Ezzelino di Romano, izd.1238, izd.müd.6.

10) Marguerite (gayri meşrû) (ölm.1297) = Tommaso d'Aquino, Acerra kontu, izd.1247.

11) Blanchefleur (gayri meşrû) (ölm.1273).

12) Gérard (gayri meşrû) (ölm.1259).

13) Violante (gayri meşrû) (ölm.1264) = Riccardo Caetani, Caserta kontu, izd.1246.

14) Catherine (gayri meşrû) = Giacomo, Carretto markisi, izd.1247.

15) Enzio (gayri meşrû).

Suab(Schwaben) Dukaları (917-1268=351)

1) Burkhard I 917-926=9, 2) Hermann I 926-949=23, 3) dâmâdı Ludolf 949-954=5, 4) 1 oğlu Burkhard II 954-973=19, 5) 3 oğlu Otto I 973-982=9, 6) 2 yeğeni Konrad I 982-997=15, 7) oğlu Hermann II 997-1003=6, 8) oğlu Hermann III 1003-1012=9, 9) 7 dâmâdı Ernst I v.Babenberg (Avusturya) 1012-1015=3, 10) oğlu Ernst II 1015-1030=15, 11) kardeşi Hermann IV 1030-1038=8, 12) ana bir üvey kardeşi Heinrich I (İmp.H.III) 1038-1045=7, 13) Otto II v.Palatinat 1045-1048=3, 14) Otto III v.Schweinfurt 1048-1057=9, 15) 12 dâmâdı Rudolf v.Rheinfelden (İmp.) 1057-1079=22, 16) oğlu Berchtold 1079, 17) Friedrich I v.Hohenstauffen 1079-1105=26, 18) oğlu Friedrich II 1105-1147=42, 19) oğlu Friedrich III(İmp.F.I) 1147-1152=5, 20) amca-zâdesi Friedrich IV v.Rothenburg 1152-1167=15, 21) 19 oğlu Friedrich V 1167-1191=24, 22) kardeşi Konrad II (Frankonya dukası K.VII) 1191-1196=5, 23) kardeşi Philipp (İmp.) 1196-1208=12, 24) yeğeni Friedrich VI(İmp.F.II) 1208-1216=8, 25) oğlu Heinrich II 1216-1235=19, 26) kardeşi Konrad III (İmp.K.IV) 1235-1254=19, 27) oğlu Konradin 1254-1268=14.

Hohenstaufen ve Luxemburg Hânedânları Arasındakiler

Heinrich-Raspon (ölm.1247), Hermann I oğlu, Thüringen landgravı, 1246'da Germanya kralı seçildi, imparatorluk titrine müddeî oldu, az sn.öldü. =1. Elisabeth (ölm.1231), =2. Gertrude, izd.1240, Avusturya dukası "Şerefli" Leopold kızı, =3. Béatrice, Brabant dukası Henri V kızı (sn.Flandr kontu Guillaume'la evlendi).

Wilhelm (1227-1256=29), Holanda kontu, 1247'de Romalılar kralı seçildi ve imparatorluk titrini aldı (no.28-A) = Elisabeth, izd.1252, Braunschweig dukası Otto I kızı, oğulları Holanda kontu Florent V.

Alfons X von Kastilien (İmparator no.30, 1257(1271)-1273=2) (1221-1284=63), İmparator Philipp'in(no.25) kızının oğlu olduğu için, Hohenstaufen hânedânını devâm ettirdi. Kastilya kralı Fernando III'ün oğludur. 1257'de Romalılar kralı seçildi. 1252'de Kastilya kralı oldu. =Yolanda (ölm.1300), izd.1249, izd.müd.35, Aragon kralı Jayme I kızı, bk.Kastilya.

Richard von Cornwall de, İmparator Friedrich II von Hohenstaufen'ın eniştesi olduğu için 29. Almanya imparatoru (1254-1271=17) oldu (1209-1271=62). Ağabeyi İngiltere kralı Henry III'dür. Hemşîresi Isabella, 1235'te İmparator Friedrich II ile evlendi, yk.bk.Aslen Cornwall ve Poitou kontudur. İngiltere kralı Jean sans Terre (ölm.1216) ile Isabelle d'Angoulême'in oğludur. =1. Isabella (ölm.1240), izd.1231, izd.müd.9, Pembrock kontu William'ın kızı ve Glocester kontu Gilbert Clare'in dulu. =2. Sancie (ölm.1261), izd.1243, izd.müd.18, Provence kontu Raymond Béranger kızı. =3. Beatrix von Falkenstein (ölm.1277), izd.1262, izd.müd.15. 1. izdivâcdan: Heinrich (1235-1271=36), imparatorluk velîahdi 1254-1271=17. Ve 2. izdivâcdan: Edmund (1249-1308=59), Cornwall kontu, 1272'de İngiltere nâibi. İngiltere kralı Arslan Yürekli Richard, İmparator Richard von Cornwall'in amcasıdır.

Adolf von Nassau (1250-1298=48) (32. imparator 1291-1298=7), Nassau kontu Waleran'ın oğludur. Romalılar kralı seçildi, hal'inden çok az sn.öldü. =Imagine (ölm.1316'dan sn.), izd.1285, izd.müd.13, Limbourg kontu Gerlac kızı. Çocukları: Gerlac (Nassau kontu, Nassau-Usingen prenslik hânedânı kurucusu) ve Mathilda (=Rudolf, électeur palatin).

Gothier (Karl) (1304-1349=45), 1349'da IV. Karl'e rakıyb ol.imparator seçildiyse de bu seçimi kabûl etmedi. Schwarburg kontu Heinrich'ın oğludur. Ayni yılda öldü. =Elisabeth, Henstein kontu Thierry V kızı.

Friedrich (ölm.1400), imparator seçildi, tahta oturmadan seçiminden 2 gün sonra öldüğü için imparatorlar listesine alınmamıştır. Braunschweig-Eimbeck dukasıdır.

Ruprecht von der Pfalz (1352-1410=58), 38. imparatordur (1400-1410=10). Ren elektörü Ruprecht (Robert le Tenace) oğludur. 1398'de babasının yerine Ren palatin elektörü öldü, bk.Bavyera. =2. Elisabeth (ölm.1411), izd.1374, izd.müd.36, Nürnberg burgravı Friedrich V kızı.

Ludwig V(1287-1347=60), 35. imparatordur (1313-1347=34). İmparator (no.31) Rudolf von Habsburg'un kızı Mathilda'nın oğlu olduğu için, Habsburg hânedânı arasında mütâlaa edilebilir. Babası Ren palatin kontu ve Bavyera dukası Ludwig'dir, bk. Bavyera. Babasının yerine Bavyera dukası, 1327'de imparatorluğa ilâveten İtalya kralı oldu. =1. Beatrix(ölm.1323), Glogau dukası Heinrich kızı. =2. Margerete (ölm.1355), izd.1324, izd.müd.23, Hainaut ve Holanda kontu Guillaume III kızı.

Lüksenburg Hânedânı

1) Sigfroi, 1. Lüksenburg (Fr.Luxembourg, Alm.Luxemburg) kontu 963-998=35 = Hadwige. Çocukları: Heinrich (Bavyera dukası 1004-1025=21); Adalberon (Trier başpiskoposu 1007-1036=29); Thierry (Metz piskoposu 1004-1047=43); "Sainte" Kunegunde (ölm.1040) (=Heinrich II, Almanya imparatoru, izd.1003, ölm.1024, izd.müd.21); 2) Friedrich (Lüksenburg kontu 998-1019=21). Sonuncunun çocukları:

Heinrich (Bavyera dukası 1044-1047=3); Judith (ölm.1056'dan sn.) (=Welf II, Suab'da Altorf kontu, kızları Kunegunde=Azon II, Este markisi, ölm.1097, Braunschweig ve Modena hânedânlarının atası); Adalberon II (Metz piskoposu 1047-1072=25); Friedrich (Aşağı Lothringen dukası 1046-1065=19, =1. Gerberge, Boulogne kontu Eustache kızı ve =2. Raclende); Ogive (ölm. 1030) (=Boudouin IV, Flandre kontu, ölm.1036); 3) Sigelbert (Lüksenburg kontu 1019-1057=38). Sonuncunun çocukları.

Kont Heinrich (ölm.1066'dan sn.); Hermann (ölm.1088, Salm kontu, 1081'de Germanya kralı seçildi, 1088'de imparatorluk iddiasından ferâgat etti, =Adelaide, Misnie margrafı Otto von Orlamunde kızı ve Bellenstett kontu Albert III'den dul, sn.3.def'a Ren palatin kontu Heinrich von Lac'la evlendi); 4) Konrad I(Lüksenburg kontu 1057-1086=29, =Clémence, Longwy kontluğu vârisesi). Sonuncunun çocukları:

5) Wilhelm (Lüksenburg kontu 1086-1128=42), (oğlu 6) Konrad II, Lüksenburg kontu 1128-1136=8=Gisella, ölm.1155); Adalberon III(Metz arşidiakrı, ölm.1098); Mathilda (Logwy kontesi, =Godefroi, Bliscastel kontu); Ermesinde I(ölm.1143) =1. Albert, Dagsburg kontu, ölm.1101 ve =2. Godefroi, Namur kontu, ölm.1139. Bu suretle 6 kont ile temsîl edilen ilk hânedân sona erer (963-1136=173). Fransız asıllı Namur hânedânı, Ermesinde I'in 2. izdivâcından doğan Henri (Heinrich) I ile başlar ki, ana tarafından eski hânedâna mensûbdur:

7) Henri I l'Aveugle(Kör), Lüksenburg kontu 1136-1196=60, Namur kontu 1139-1196=57. =1. Laurence (ölm.1172), Flandre kontu Thierry kızı ve =2. Agnès, Gueldre dukası Henri kızı. 2. izdivâcdan olan kızı: 8) Ermesinde II(1185-1246=61), Lüksenburg hükümrân kontesi 1196-1246=50 (ayni zamânda de la Roche kontesi), =1. Thibaud I(ölm.1214), Bar kontu, izd.1193, izd.müd.21, yş.8-29 ve =2. Waleran III (katli 1226), Limbourg dukası, izd.1214, izd.müd.12, yş.29-41. İlk izdivâcdan: Elisabeth, Bar ve Lüksenburg kontesi = Waleran le Long, izd.1227, üvey babası Limbourg dukası Waleran (Valéran) III'ün oğlu. Bu sûretle 1 kont ve 1 kontes'le temsîl edilen Namur hânedânı da sona erer (1139-1246=107). Limburg Hânedânı başlar.

Ermesinde I'in 2. izdivâcından kızları: Adélaïde (=Baudouin III, Hainaut kontu); Clémence (=Konrad, Zeringen dukası); Béatrice (=Guithier, Rethel kontu). Ermesinde II'nin 2. izdivâcından kızı: Catherine (=Mathieu II, Lorraine dukası, izd.1222, ölm.1251). Ermesinde II'nin 2. izdivâcından oğlu:

9) Henri (Alm.Heinrich) II "le Grand=By." (1215-1274=59), Lüksenburg kontu, de la Roche kontu, Arlon markisi 1246-1274=28, Namur kontu 1258-1274=16 = Marguerite (ölm.1275), izd.1231, izd.müd.43, Bar kontu Henri II kızı. Çocukları:

Philippe (=Jean II, Hainaut ve Hollande kontu); Elisabeth (ölm.1295, Namur kontluğu vârisesi, =Guy, Flandre kontu, izd.1264, ölm.1304, izd.müd. 31); 10) Henri

III, Lüksenburg kontu ve Arlon markisi 1274-1288=14 = Béatrice, Beaumont senyörü Baudouin d'Avesne kızı. Oğulları:

Baudouin (1285-1354=69), Trier başpiskoposu 1307-1354=47; 12) Walran, Lüksenburg kontu ve Arlon markisi 1308-1311=3; 11) Henri IV(Almanya imparatoru ol. Heinrich VII, 1305-1313=8) (resmen seçimi 27.11.1308) (1262-1313=51), Lüksenburg kontu ve Arlon markisi 1288-1308=20, Romalılar kralı 1308, İtalya kralı 1311, resmen Almanya imparatoru 1312=Marguerite (1274-1311=37), izd.1292, izd.müd.19, yş.18-37, Brabant dukası Jean I kızı. Çocukları:

Marie(1305-1324=19) = Charles le Bel (ölm.1328), izd.1322, izd.müd.2, yş.17-19, Fransa kralı; Béatrice (1305-1319=14, ikiz) = Karoly Robert, izd.1318, izd.müd.1 (Kral'ın 2. izdivâcı), Macaristan kralı 1308-1342=34; 13) Jean I l'Aveugle=Kör (Alm.Johann) (1298-1346=48), Lüksenburg kontu 1311-1346=35, Bohemya kralı ve Moravya markisi 1310-1346=36 = Elisabeth, Bohemya prensesi (son Premysl hükümdârı olup 1306'da ölen Wenceslas'ın son kızı) bk.Bohemya. Bu izdivâcdan (yalnız Wenceslas, Béatrice de Bourbon'la olan 2. izdivâcındandır, bk.Bohemya):

Bonne (Bona) (ölm.1349) = Jean II le Bon (1319-1364=45), Fransa kralı 1350-1364=14, ilk izdivâcı 1332, izd.müd. 17, 7 çocukları için bk.Fransa; 14) Wenceslas (Brabant dukası olarak Jean III), Lüksenburg kontu (1354'ten îtibâren Lüksenburg dukası) 1346-1384=38, Brabant ve Limbourg dukası 1355-1384=29 = Jeanne, izd.1347, Brabant dukası Jean III kızı ve Brabant hükümrân düşesi, kızları Elisabeth=Antoine (ölm.1415, Brabant dukası, bk.Bourgogne); Jean-Henri(Johann-Heinrich) (1322-1375=53), Moravya margravı = Margarete Maultasch = Büyük-Ağızlı (ölm.1366), Avusturya dukası Albert kızı ve Tyrol kontluğu vârisesi, oğulları: 16) Josse (Alm. Jobsts) (1351-1411=60), Lüksenburg dukası 1388-1409=21, Moravya margravı 1375-1411=36, Almanya imparatoru (no.39, 1410-1411=1) = Katerina, Macaristan kralı Karoly kızı; Nicolas (gayri meşrû), Aquilée patriarkı 1350-1358=8; Margerete (1313-1341=28) ve Anna (1323-1338=15) için bk.Bohemya.

Jean l'Aveugle'ün (no.13) büyük oğlu: Karl IV(1316-1378=62) (Almanya imparatoru no.36, 1347-1378=31), Moravya margravı 1330-1349=19, Bohemya kralı 1346-1378=32, Romalılar kralı 1346, Lombardiya kralı 1355-1378=23, resmen imp.1355, Bohemya velîahdi 1316-1346=30, Brandenburg margravı 1373-1378=5 (Bohemya kralı ol.Karl I). =1. Blanche (ölm.1348), izd.1333, izd.müd.5, Aragon kralı Charles de Valois-Capet kızı. =2. Anne (ölm.1352), izd.1349, izd.müd.3, Palatin elektör Rudolf II kızı. =3. Anna (ölm.1364), izd.1355, izd.müd.9, Schweidnitz ve Forstenberg dukası Heinrich II kızı. =4. Elisabeth (ölm.1393), izd.1365, izd.müd.13, Pomeranya dukası Bogislas V kızı. İmparator IV. Karl'ın çocukları:

Margerete (1.izd.dan) (1335-1352=17) = Layos I "Büyük", Macaristan kralı (b.bk.), izd.1345, izd.müd.7, yş.10-17.- Katerina (1.izd.'dan) (1342-1395=53) =1. Rudolf IV, Avusturya dukası (ölm.1365), izd.1357, izd.müd.8, yş.15-23, =2. Otto, Brandenburg elektörü, izd.1366. - Elisabeth (3. izd.dan) (1358-1375=17) = Albert III, Avusturya dukası (ölm.1395), izd.1366, izd.müd.9, yş.8-17.- Anna (4.izd.dan) = Otto, Brandenburg elektörü, b.bk.- 17) Jean (Johann) (4. izd.dan) (1370-1395=25), Lüksenburg dukası

1395=Richarde, İsveç kralı Albert von Mecklenburg kızı, bu izdivâcdan: 18) Elisabeth (ölm.1451), Lüksenburg ve Gaerlitz hükümrân düşesi 1409-1444=35 (bu târîhde Lüksenburg dukalığından Burgonya dukası Philipe le Bon lehine ferâgat etdi) =1. Antoine de Bourgogne, Brabant dukası (ölm.1415), izd.1409, izd.müd.6, =2. Jean, Bavyera dukası ve Hollanda kontu (ölm. 1425), izd.1418, izd.müd.7.1444'den sonraki Lüksenburg dukaları için bk.Fransa (Capet-Bourgogne) (Lüksenburg dukalığı sırasıyle Philippe le Bon, Charles le Téméraire, İmparator Maximilian, İmparator Charles-Quint, İspanya kralı Felipe II'ye geçdi).- Anna (İng.Ann) (4. izd.'dan) (1366-1394=28) = Richard II, İngiltere kralı (1377-1399=21) (ölm.1400), izd.1381, izd.müd. 13, yş.15-28.- İmparator Wenzel (Wenceslas) (3.izd.dan) ve İmp.Sigismund (4. izd.dan) (imparatorlar no.37 ve 40) için aş.bk.

Wenzel (1361-1419=58) (imp.no.37), Almanya imp.1378-1400=22, Bohemya kralı (Wenceslas IV) 1378-1419=41 (Çekce: Vaclav), Bohemya velîahdi 1361-1378=17, Lüksenburg dukası 1383. =1. Johanna (ölm.1387), izd.1370, izd.müd.17, Bavyera dukası Albert kızı. =2. Sophia (ölm.1419), izd.1400, izd.müd.19, Bavyera dukası Johann kızı. İkisinden de çocuğu olmadı.

Sigismund (1368-1437=69) (imp.no.40: 1411-1437=26), İtalya kralı 1431-1437=6, Macaristan kralı 1385-1437=42, Bohemya kralı 1436-1437=1, Lüksenburg dukası 1419, Macaristan velîahdi ve prince consort'u 1382-1395=13, Bohemya müddeîsi 1419-1436=17, Bohemya velîahdi 1372-1400=28, ölm.9.12.1437, Brandenburg margravı 1373. =1. Maria (1369-1395=26), izd.1382, izd.müd.13, yş.13-26, zevcinden 1 yş.kç., Macaristan hükümrân kraliçesi 1382-1395=13, Layos I d'Anjou kızı. =2. Barbara (Fr.Barbe) (ölm.1451), izd.1408, izd.müd.29, Hermann II kızı (Cilley kontu). 2.izd.dan: Elisabeth (1409-1442=33), babasından Macaristan ve Bohemya kraliyet tâclarını tevârüs etdi, kraliçe 1437, imparatoriçe 1438=Albert II(1394-1439=45), izd.1422, izd.müd.17, yş.13-30, zevcinden 15 yş.kç., Avusturya dukası (Albert V), Moravya margrafı 1423, Bohemya kralı ve Almanya imp.u 1437-1439=2 (no.41), kayınpederinin yerine Almanya imparatorluğuna seçildi ve onunla imparatorluk tâcı artık devamlı şekilde Habsburg Hânedânı (aş.bk.) elinde kaldı. Bu izdivâcdan doğanlar için Habsburg bahsine bk. Elisabeth, babası İmp.Sigismund'dan tevârüs etdiği Macaristan-Bohemya kraliyet tâclarını, oğlu Wladislas'a bıraktı ki bu tâclar 1526'ya kd. Habsburg-Lüksenburg hânedânında kaldı (1457'den îtibâren Polonya-Habsburg- Lüksenburg hânedânı).

İmp.-Kral Sigismund 1428 Güğercinlik meydan muhârebesinde Vidin sancak beyi Sinân Bey'e yenildi.

Luxembourg-Ligny dalı, 1288'de katledilen Valéran (Waleran) I ile başlar. Oğlu Valéran II, onun oğlu Guy(ölm.1371), onun oğlu Valéran III olup (1355-1417=62), 1412'de Fransa connétable'i (serasker) olan St.-Pol ve Ligny kontudur. Oğlu Ligny kontu Jean (ölm.1410), bunun kardeşi kardinal Louis, bunun oğlu Brienne ve St.-Pol kontları Pierre I olup, Bedford dukasına dâmâd oldu. Bu izdivâcdan: Thibaut (Fiennes senyörü; 2 prens ve kardinal Philippe (1445-1519=74)'den oluşan 3 oğul); Jacqueline (=Bedford Dukası, izd.1433); Catherine (=Artus de Bretagne, Richemont kontu); Louis (1418-katli 1475=57), St.-Pol kontu, connétable de France 1465 = Marie, Savoie prensesi, Fransa kraliçesinin hemşîresi, izd.1465. Bu izdivâcdan: Jean (katli 1476) ve Pierre II, St.-Pol kontu. Bu sonuncunun 2 kızından: Marie = François de Capet-Bourbon, Vendôme kontu, izd.1487. Bu izdivâcın neslinden: François (ölm.

1613), Piney dukası ve Tingry prensi, oğlu Henri = Madeleine de Montmorency. Bu izdivâcdan doğan 2 kızdan biri, 2. izdivâcını Charles-Henri de Clermont-Tonnerre ile yapdı. Bu izdivâcdan: Madeleine-Charlotte = François-Henri de Montmorency (1628-1695=67), izd.1661, maréchal de France 1675. Bu izdivâcdan Chrétien-Louis (1675-1746=71), Tingry prensi, 1734'de Fransa mareşali. Oğlu Charles -François-Frédéric (1702-1764=62), Lüksenburg dukası, 1757'de Fransa mareşali = Madeleine -Angélique, Bouffles markizi, 1722'de ölen Bouffles markisi'nden dul, izd.1750, izd.müd.14, yş.43. Bu izdivâcdan torun oğlu: Louis-Edouard de Montmorency -Luxembourg (1802-1878=76), maire de France, âilenin son ferdi olarak öldü.

Habsburglar'dan Önce Almanya

Almanlar, Avrupa'nın Ârî kavimlerinden biridir. Almanca, bugün de Avrupa kıt'asında anadili olarak en çok konuşulan dildir. Kavmin asıl adı Cermen olup Almanca, İngilizce gibi Cermen dillerinde isimleri budur. Türkler, Fransızlar'dan alarak "Alman" demişlerdir (Osm. Alaman).

Cermenler, herhalde doğudan gelerek Jutland yarımadasına (Danimarka) yerleşmiş bir kabîle idi. M.Ö. IV. asra kadar batıda Weser, doğuda Vistül ırmaklarına kadar yayıldılar. İskandinavya'ya atladılar. Güneyde Alpler'e doğru yayıldılar. Ayni dili (Cermence) konuştuğu sanılan kabîleler, "Cermen" adıyle birleşti. M.Ö. III. asırda Keltler'i Galya'ya (Fransa) sürerek Ren boylarına eriştiler. Cermen kavimlerin ilgili târihleri, ayrı bahislerde verilmiştir. Roma İmparatorluğu, bu barbar kabîlelerin akınlarını önlemek için büyük gayretlere girdi. Çok savaşçı ve vuruşkan, sarışın, mavi gözlü, uzun boylu, gür ve açık renk sakallı insanlardı. İmparatorluk, M.S. 90 yılında Aşağı Germania (merkezi Köln, Lat.Colonia, Tr.Kolonya) ve Yukarı Germania (merkezi Mainz) (Lat.Mogontiacum) eyaletlerini (Germania Inferior, Germania Superior) kurdu. Asıl Büyük Germanya (Lat.Germania Magna), Romalılar'ın bütün gayretlerine rağmen itâat altına alınmadı.

Romalılar Kuzey Denizi'ne de Germanicum Mare (Cermen Denizi) dediler. Romalılar'ın Germania dedikleri ülke, aşağı yukarı Almanya'dır. Germania Krallığı ise 843 Verdun Anlaşması ile Ludwig'e âid olan ülkelerdir (Lat.Francia Orientalis = Doğu Frankonya). Frankonya (Franken), Thüringen, Saksonya, Almanya, Bavyera eyaletlerine doğudaki uc illerine (marken, margraflıklar) yayılıyordu. 1024'te Germanya krallığı ve kralı tâbirleri terkedildi.

Bugünki Almanlar; Alaman, Sakson, Thüring gibi çeşitli Cermen boylarının ayni dili konuşmasıyle oluşdu. Roma'nın lime (çoğulu limes) dedikleri uc'lara (sınır illeri) Almanlar mark(ç.marken) diyorlar ve hükümdârına margrav (Fr.marquie) deniyordu. Çeşitli derecelerde yüzlerce Almanca konuşan devlet oluştu: senyörlükler, baronluklar, kontluklar (Alm.graf), margravlıklar, dukalıklar, krallıklar... İmparator, bunların hepsinin metbuu idi. Ayrıca başrâhib, piskopos, başkpiskopos yönetiminde dinî devletcikler vardı. Başrâhib baron, piskopos kont, başpiskopos duka derecesindeydi. Sonra margraflıktan büyük dukalıktan küçük sayılan prenslikler (Alm.fürst), dukalıktan büyük büyük-dukalıklar, onlardan büyük ve krallıklardan küçük elektörlükler (seçmen

prenslik) oluştu. İmparatorun seçimi için oy vermek hakkını hâiz büyük dukalara ve başpiskoposlara elektör deniyordu. Ayrıca şehir (site) cumhuriyetleri vardı. Bunların burgrav ve kasaba veya şehrin çevresini de ihtivâ ediyorsa landgrav denen devlet başkanları da çok defa ayni ailede bulunduğu için, onlar da gerçekte hükümdâr idiler.

800 yılında Charlemagne (Alm.Karl der Grosse, Tr.Şarlman) imparatorluğunu ilân etdi. Bu târihte Almanlar'ın en büyük kısmı Hıristiyan'dı. Kuzeyden güneye ve doğuya göçmüş Saksonlar'ı bu imparator Hıristiyan yaptı. Latince imparator yerine Almanca -gene Latince sezar'dan bozma- kaiser de deniyordu. Karolenj (Alm.Karolinger), Saksonya (Sachsisches Königshaus), Frankonya (Frankisches Königshaus), Hohenstaufen, Lüksenburg, Habsburg hânedânları, imparatorluk tâcı taşıdılar. Bu dönemde Slav boyları devamlı doğuya itilerek Almanlar'ın yaşadığı sâha büyüdü. Germanya'ya Deutschland denmeye başlandı.

X. asırda Saksonya Hânedânı devrinde Almanya İmparatorluğu; Elbe'nin doğusunda yayılıyor, bugünki Holanda, Belçika, Alsas-Loren'i içine alıyordu. Kuzeyde Saksonya dukalığı, bunun güneyinde Frankonya dukalığı, bunun da güneyinde Suab (Alm.Schwaben) dukalığı, bunun doğusunda Bavyera dukalığı yer alıyordu. Batıda Ren'le Kuzey Denizi arasındaki topraklar, kuzeyde Nieder-Lothringen ve güneyde Ober -Lothringen (Aşağı ve Yukarı yânî Kuzey ve Güney Loren) dukalıklarına bölünmüştü. Thüringen, Saksonya dukalığınca ilhâk edilmişti. Demek imparatorluk, 6 dukalıktan oluşuyordu. Her dukalıkta, dukalara tâbî kontluklar ve onlara tâbî baronluklar bulunuyordu. Elbe ırmağı doğusunda kalan ve aşağı yukarı bugünki Doğu Almanya'yı oluşturan topraklarda Alman uc beylikleri (markilikler) vardı, kuzeyden güneye: Mark der Billunger (937-982), Nordmark (937-982), Mark Lausitz, Mark Merseburg, Mark Milziener, Mark Meissen, Mark Zeitz. Bu uc beyliklerinin doğusunda Slav âlemi başlıyordu, Polonya krallığı ve güneyde Bohemya (Alm. Böhmen) krallığı ve ona tâbî Moravya (Alm.Mähren) markiliği vardı. Bunların güneyinde, bugünki Avusturya'nın yerinde kuzeyden güneye Ostmark, Steiermark, Mark Krain adlı 3 uc beyliği vardı ve bugünki Avusturya'nın batısı, Bavyera dukalığına âiddi. Almanya imparatorluğu, kuzeyde Danimarka krallığı, batıda Frank (Fransa) (Alm.Frankreich) krallığı, güney-batıda Burgondiya (Alm.Burgund) krallığı, güneyde İtalya krallığı ile çevrilmişti.

XI. asırda Frankonya hânedânı çağında İmparatorluk sınırları genişledi. Zira İtalya krallığı da imparatorluğa katılarak, daha doğrusu tâbî olarak "Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu" denen konfederasyon oluştu. Almanya hükümdârı aslında Batı Roma imparatoru, Germanya kralı sanıyle Almanya kralı ve İtalya kralı idi. Yüzlerce küçük devletin metbuu idi. Bir köyden ibaret senyörlükler bile vardı, onlar da federe devlet hüviyyetinde idiler. İtalya Krallığı, Kuzey İtalya ile Orta İtalya'nın bir kısmını ihtivâ ediyordu ve Güney İtalya, Bizans'a âiddi. Roma eyâleti Papa'ya bırakılmıştı ve Papa'nın Adriya Denizi'ne çıkışı yoktu. Roma şehrinin güneyinde, Bizans toprakları başlıyordu. Üstelik Burgondiya (Alm.Burgund veyâ Arelat) krallığı da 1033'te imparatorluğa federe devlet olarak girdi. Kezâ bugünki İsviçre toprakları ilhâk edildi. Burgondiya krallığı, Rhône-Saône ırmağına kadar bugünki Fransa'nın güney-batı topraklarını içine alıp Akdeniz'e indikten başka, bu ırmağın batısına da taşıyordu, zîrâ meselâ Lyon şehri sınırları içinde bulunuyordu.

XII. asırda Hohenstaufen hânedânı imparatorları devrinde sınırlar daha da genişledi. Zîrâ Bohemya krallığı ile ona tâbî Moravya markiliği, 1158'de imparatorluk federasyonuna girdi. Papa, küçük devleti ile gene imparatorluğun bir federe devleti hâlindeydi. En kuzeyde Saksonya dukalığı hemen hemen Oder ırmağına dayanarak genişledi ve bu bölgede Polonya sınırındaki markilikler yok oldu. Güney-batıda Österreich (Avusturya) ve onun güneyindeki Steimark markilikleri sınırı, kudretli Macaristan krallığına karşı tutuyorlardı. Bohemya krallığı kuzeyinde Oder boyunca Silezya (Schlesien) markiliği kuruldu ve 1163'e kadar muhâfaza edildi. Oder ağzında Baltık üzerinde ise Pomeranya(Pommern) markiliği kurulup 1181'e kadar muhâfaza edildi. Bu kuzey uc beylikleri Slav Polonya krallığına karşı idi. Bundan sonra Almanlar, Baltık boyunda doğuya doğru Slavlar'ı sürerek Litvanya'ya dayandılar. Bu fütûhât, Alman askerî tarîkatlerince, Töton Şövalyeleri'nce yapıldı ki bu sûretle bu bölgede Prusya'nın temelleri atıldı. Habsburglar'ın tevârüs etdikleri imparatorluğun yapısı aşağı yukarı bu şekilde idi. Böylece Şarlman'la Ren boyunda Aachen'de 800 yılında başlayan imparatorluk, 5 asır kadar sonra Tuna boyunda Viyana'ya kaydı. Habsburg Almanyası'nda Viyana, Batı İmparatorluğu'nun taht şehri oldu.

II
HABSBURG HÂNEDÂNI ve AVUSTURYA

Habsburglar'dan Önce Avusturya

İlk Avusturya hânedânı, Habsburglar'ın selefleri, Babenberg (Fr.Bamberg) hânedânıdır. Mertal kontu Adalbert'in oğlu 1) Leopold I "I'Illustre", Donnegau kontu, sn.Avusturya margrafı(markisi), kont 928, marki 976-994=18 = Richilde, İmp.Büyük Otto I kızı. Oğulları: Poppo (Treier başpiskoposu 1017-1047=30); Ernst I(ölm.1015, Suab dukası, =Gisela, Suab prensesi); 2) Heinrich I, marki 994-1018=24 = Swanhilde. Bu izdivâcdan: Prs.X (ölm. 1056'dan önce) = "Alman" Peter, Macaristan kralı ölm.1047; 3) Albrecht I (bâzı kaynaklarda Heinrich I'in kardeşi), marki 1018-1055=37 = Adelaide (ölm.1071), Macaristan kralı "Alman" Peter'in hemşîresi. Bu izdivâcdan: Leopold "Muhârib, Kuvvetli" (ölm.1043), vel.; 4) Ernst "Cesûr", marki 1055-1075=20 = Adelaide, Lusace markisi Dédon kızı. Bu izdivâcdan: Albrecht "Hafîf", 1075'te iktidârı ağabeyi ile paylaşdı; 5) Leopold II "Güzel", marki 1075-1095=20 = Itha, İmp.Heinrich III(veyâ Bavyera dukası Welf I) kızı. Bu izdivâcdan: Ida(ölm.1112, =Leopod, Znaym dukası); Heilberge (= Borzivoy II, Bohemya kralı, izd.1100); Elisabeth (=Ottokar I, Steyr markisi, ölm.1104?, oğulları margrav Ottokar II ve onun oğlu margrav Ottokar

III); 6) Leopold III "Dindâr", sn."Saint" (1485), margrav 1095-1136=41 = Agnes, İmp.Heinrich IV kızı ve Suab dukası Friedrich'den dul, izd.1106, Avusturya'da "Maria" adını aldı, 1065?-1115?=50?, izd.müd.9?, yş.41?-50?, bu izdivâcdan:

Otto (ölm.1148, Frisingen piskoposu 1138-1148=10, 1147'de Haçlı seferine gitdi); Konrad (Passau piskoposu 1148-1164=16, Salzburg başpiskoposu 1164-1168=4); Elisabeth (=Hermann, Thüringen landgravı); Gertrude (1119-1151=32, =Vaclav II, Bohemya kralı, izd.1139, ölm.1174, izd.müd.12, yş.20-32); Judith (ölm.1188, =Guillaume le Vieu, Montferrat markisi); 7) Albrecht II "Sofu", margrav 1136-1137=1=Edwige, izd.1132, izd.müd.5, Macaristan kralı Bela II'in hemşîresi; 8) Leopold IV, Markgrav 1137-1141=4 ve Bavyera dukası 1139-1141=2=Maria, izd.1138, izd.müd.3, Bohemya dukası Sobieslav I kızı; 9) Heinrich II von Jasomirgott, margraf 1141 ve sn.Avusturya dukası 1156-1177=36 (dukalığı 21) ve Bavyera dukası 1141-1177=36, 1147'de Haçlı seferine gitdi =1. Gertrude (ölm.1143), izd.1141, izd.müd.2, çocuksuz, Bavyera dukası Heinrich'den dul, =2. Theodora (ölm.1185), izd.1148, izd.müd.29, Bizans imparatoru Manuel Komnenos yeğeni. Bu izdivâcdan:

Heinrich "Eski" (Medling dukası, ölm.1223); Agnes (ölm.1182) =1. Stefan III (ölm.1173), Macaristan kralı, izd.1166, izd.müd.7, =2. Hermann, Karintiya dukası; 10) Leopold V "Fazîletli", Avusturya ve Stirya dukası (2. duka) 1177-1194=17, 1189'da 3. Haçlı Seferi'ne katıldı = Helena (ölm.1199), izd.1174, izd.müd. 20, Macaristan kralı Geisa II kızı. Bu izdivâcdan:

Kunegonde (=Ottokar, Stirya margravı); 11) Friedrich I "Katolik", 3. duka 1194-1198=4, 1197'de Haçlı Seferi'ne katıldı, evlenmedi; 12) Leopold VI "Şerefli=Glorieux" ve "Muzaffer=Victorieux", 4. duka 1198-1230=32, Stirya dukası 1194-1230=36, 1208 ve 1217'de 2 def'a Haçlı seferlerine katıldı = Theodora (ölm.1246), izd.1203, izd.müd.27, Komnenos hânedânından, bu izdivâcdan:

Margarete (ölm.1267) (=1. Heinrich, Romalılar kralı ve imparatorluk velîahdi, izd.1225, ölm. 1242, izd.müd.17, İmp.Friedrich II oğlu; =2. Premysl-Ottokar II, izd.1252, ölm.1278, izd.müd.15, Bohemya kralı ki sn. Halicz prensi Rastislav'ın kızı Kunegonde ile evlendi); Konstanze (ölm. 1262) (=Heinrich "Parlak", izd.1234, ölm.1288, izd.müd.28, Meissen markisi ve Thüringen landgravı); Gertrude (=Heinrich Raspon, izd.1241, ölm.1247, izd. müd.6, Thüringen landgravı); 13) Friedrich II "Muhârib", 5. Avusturya ve Stirya dukası 1230-1246=16, ölümünden az önce Avusturya'yı krallık ol.îlân etdi, fakat ölümüyle Babenberg hânedânı söndü, zîrâ çocuk bırakmadı. Bu sûretle hânedân 976-1246=270 yıl müddetle asıl Avusturya'yı yönetdi. 1156'dan îtibâren son 90 yıl "markgrav" yerine "herzog" (marki yerine duka) hükümdarlık sanını taşıdılar. 1194'de Stirya dukalığını da Avusturya dukalığına katdılar ve 52 yıl müddetle bu dukalık titrini de taşıdılar. Friedrich II =1. Gertrude von Braunschweig, =2. Agnes, talâk 1243, Meranya dukası Otto kızı(ilk izdivâcı 1226'dadır). Friedrich II'nin ağabeyi "Dinsiz=Impie" Heinrich, 1227'de Medling dukası ve Avusturya velîahdi ol.ölmüşdü = Richense, Thüringen landgravı Ludwig'in hemşîresi, bu izdivâcdan: Gertrude, 1246'da amcası Friedrich II'nin ölümü üzerine Avusturya'ya hakk iddia etdiyse de ayni yıl manastıra çekildi =1. Ladislas (ölm.1247), Moravya margravı, Bohemya kralı Venceslav III oğlu, =2. Hermann VI(ölm.1250), Baden margravı, izd.1248, izd.müd.2, 1247'de Avusturya'yı ele geçirmeye çalışdı, =3. Roman, Rus

prensi, izd.1251. 2. izdivâcdan: Friedrich von Baden (1249-1268=19) ve Agnes = Meinhardt IV(ölm.1295), Karintiya dukası ve Tirol kontu, kızları Elisabeth (1263=1313=50) = İmparator Albrecht I von Habsburg (ölm.1308, izd.1278, izd.müd.30, yş.20-50), bu sûretle Avusturya, Karintiya ve Tiroller üzerindeki nihâî haklar, Habsburg hânedânına geçdi.

Babenberg şatosu (ki hânedâna adını vermişdir) Nordgau margravı Heinrich tarafından yapıştırılmışdı, bu margravlık Regensburg'un kuzeyinde idi. Heinrich, Kuşcu Heinrich'ın kayınbirâderi idi. Âile, Frankonya asıllıdır. Yukarıda işâret edildiği gibi Bavyera dukalığında da hükümrân oldu (1139-1177=38). VI. Leopold, dâmâdı olduğu İmp.Friedrich II adına imparatorluk nâibi ol.da parladı. Ancak son Babenberg'in Macaristan seferinde öldürülüp hânedânın sönmesi, bütün imkânları Habsburglar'a açdı. Avusturya (Österreich) adı Ostmark (Doğu Uc Beyliği) kelimesinden gelip "Doğu Devleti" demektir. Sonra dukalık olan bu uc beyliği (markilik), Macarlar'a ve Macaristan krallığına karşı Almanya imparatorluğunun güney-doğu sınırlarını tutmak için oluşturulmuşdu.

Habsburg Hânedânı

Habsburg'lar, Fransız Capet'lerden sonra Hıristiyan târîhinin en ehemmiyetli hânedânı olup onlar gibi -Alman olmalarına rağmen- Avrupa'nın çeşitli devletlerinde hükümrân oldular. Denebilir ki, Orta Çağ'dan XX. asra kadar Avrupa târîhinin temelinde bir Capet-Habsburg rekaabeti ve mücâdelesi vardır.

Âilenin Habsburg adını alması ve bu adı taşıyan şatonun inşâsı geç târîhlerdedir. Werner'in Aargau'da inşâ etdirdiği Habichtsburg (Aladoğan Şatosu) XI. asırda âile adı olup "Habsburg" şekline girmiştir. Âile "Alaman" boyundandır ve asıl Almanya (Alm.Alamannien) Orta Çağ başında bugünki Baden'dir (Ren nehrinin kavşağı, güneyde Ren'le ayrılan İsviçre, batıda gene Ren'le ayrılan Alsas, kuzeyde Würtemberg, doğuda Tuna'nın Iller çayı). İşte Habsburglar, bu Alaman denen Cermen boyunun yerleşdiği bu ülkenin hükümdarları olarak ortaya çıkdılar. Taşıdıkları "Alamanya Dukası" unvânı, bu bölgeyi göstermekdedir ve sonraki Almanya ile bir ilgisi yokdur. Ülkenin batı komşusu Alsas olduğu için, Alaman boyu Ren'i atlayarak buraya da yayılmış ve ülkeyi Alaman'laştırmışdır. Komşuları Franklar'ın da henüz Fransız olmadıkları, bir Cermen boyu olduğu unutulmamalıdır. Onun için sonradan Habsburg adını alacak âile, Alsas'da da hükümrân olmuşdur. Müstakil hükümdâr olmakdan çok, Fransa'nın Frank krallığına, önce Merovenjler'e sonra Karolenjler'e tâbî oldukları açıkdır. Sonradan âilenin geleceği Avusturya'da oluşmuşdur. Âile, Tuna'yı batıdan doğuya tâkîben Alsas ve Alamanya (bugünki Baden)'dan Bavyera'yı atlayarak Avusturya'ya intikaal etmiş, istikbâlini bu ülkede, doğuda Macarlar, kuzeyde Çekler'e karşı uc beyi olarak kurmuşdur. Alaman (Lat.Alamanni) boyunun ana yurdu, bugünki Baden değil, Brandenburg yânî Berlin çevresi idi. Dîğer bir Cermen boyu olan Gotlar'ın baskısıyle 178 yılında Brandenburg'u terketdiler. Güney-batıya göçdüler. 301 yılında kesinlikle Mainz ve Konstanz Gölü arasına yerleşip bu yöreye "Alamanya" denmesine âmil oldular. Bugünki Baden dışında kuzeyde Würtemberg'e, güneyde Ren'i atlayıp İsviçre'ye, batıda gene Ren'i atlayıp Alsas'a yayılıp bu ülkeleri Alman'laştırdılar. 450'ye doğru bir kralları da vardı ve Batı Roma'ya tâbî idi, pagan idi. 496'da Frank kralı Klovis'e yenilip Fransa'ya tâbî oldular. Habsburg âilesinin dukalığında, Frank krallığına tâbî olarak,

Alsas'dan sonra Lorraine'e de yerleşdiler. Alsas ve İsviçre'nin Alman'laşmasında birinci derecede âmil olan Cermen boyudur.

Habsburg âilesinin atası olan Alamanya dukası Leutharius I, 554'de öldü, babasının adı bilinmiyor, ancak Alamanya ülkesinde ve Alaman boyu üzerinde hükümran bir bey olduğu muhakkakdır. Kardeşi Buzlin de 554'de öldürüldü ve o da "Alamanya dukası" unvânı taşıyordu. Leutharius'un oğlu Leudefredus (Leutfrid) I'in 588-590 arasında Alamanya dukası olduğu biliniyor. Bunun oğlu Leutharius II, 590-645? arasında Alamanya dukası oldu. Oğlu Etchichon I(595?-690?=95?), Alamanya dukası (645?-690?=45?) ve Alsas dukası (666-690?=24?) oldu = Berswinde, Burgonya prensesi. Bu izdivâcdan:

"Sainte" Odilia (ölm.722?), Hohenburg manastırı başrâhibesi.- Altdorf Kontu (adı bilinmiyor).- Etchichon II, Aşağı Alsas kontu ve Alamanya dukası.- Adalbert I, Alamanya dukası ve Yukarı Alsas kontu.- Hânedânın esas kolu Etchichon (Alberich, Adalric, Etichon)'dan yürür. Aldorf kolu ise bir çok hânedânın atası oldu, şöyle:

Etchichon I oğlu Altdorf kontunun oğlu Altdorf Kontu II'nin oğlu Thassilon, 1. Hohenzollern kontu olup 800 yılına doğru öldü. Onun 5. kuşak torunu Friedrich I, 980'de ölen Hohenzollern kontudur. Oğlu Friedrich II, onun oğlu Rudolf I(Verona margravı ve Hochberg kontu 1060-1073=13), onun oğlu Friedrich III, onun oğulları Rudolf II "le Taciturne" ve Hermann (1. Baden margravı, ölm.1130, Baden vârisesi ile evlenip yeni Baden hânedânının kurucusu oldu). Böylece bu Rudolf II, asıl Hohenzollern ve Hermann I de Baden hânedânlarının ataları oldular. Bu sûretle bu hânedânların, Habsburglar'dan çıktığı anlaşılırsa da, bâzı târihçiler ilk Altdorf kontunun Etchicon I'in oğlu ve Habsburg mensûbu olduğunu şübheli görmekde veyâ kesin saymamaktadırlar. Hohenzollern hânedânı bahsinde etraflı şecere verilecekdir ki bilindiği gibi Brandenburg-Prusya hânedânıdır, dalları vardır ve sonra krallık ve Almanya imparatorluk hânedânı olmuşdur. Ehemmiyetli Alman devletlerinden biri olan Baden hânedânı da, büyük-dukalık hânedânı olarak zamânımıza gelir ve Hohenzollern'ler gibi çeşitli dalları vardır ve XII. asır başlarında Hohenzollern'lerden ayrıldığı kesindir. Altdorf yânî Hohenzollern-Baden dalı ise, VIII. asır başlarında Habsburglar'dan ayrılmışdır.

Baden hânedânının kurucusu Hermann I oğlu Hermann II(ölm.1160), onun oğlu Hermann III(ölm.1190), onun oğulları Hermann IV (ölm.1243, Baden margravı), Hermann V ve Heinrich I(ölm.1221, Hochberg margravı) olup sonuncunun oğlu Heinrich II'dir. Heinrich II'nin bir oğlundan Sausenberg margravları dalı yürümüş, bu dal 1503'de Heinrich II'nin 8. kuşak torunu son margrav Philipp I'in ölümüyle sönmüşdür. Bu dal 1437'de Sponheim kontluğunu ve 1444'de Badenweiler baronluğunu ilhâk etmişdir. Heinrich II'nin dîğer oğlundan Hochberg margravları yürümüşdür. Son Hochberg margravı, Heinrich II'nin 5. kuşak torunu Otto III'ün 1418'de ölümüyle, bu dal sönmüşdür. Asıl Baden hânedânı ise Hochberg kolundan değil, Hermann V'den yürüyen Baden margravları dalıdır. Hermann V'in büyük oğlu Friedrich I 1269'da öldürülünce yerine kardeşi Rudolf III, Baden margravı ve 1283'de ilâveten Eberstein kontu oldu. Oğlu Hermann VI(ölm.1291), bunun oğulları Baden margravı ol.1348'de 57 yıllık bir saltanatdan sn.ölen Rudolf IV ve Eberstein kontu Friedrich II, bunun oğlu 1353'de ölen Eberstein kontu Hermann IX'dur. Asıl Baden hânedânı Rudolf IV'den yürüdü ki, Baden bahsinde ele alınacaktır.

Habsburglar'ın ana kolu, Etchichon II'den yürüdü. Bunun oğlu Kont Alberich (Bego) I (ölm.760'a doğru), oğlu Kont Eberhard I(ölm.800'e doğru), oğlu Alberich(Bego) II(ölm.816'ya doğru) olup, Fransa kralı Louis le Vieux'ye dâmâd olup saray kontu ol.Paris'e yerleşdi. Bu izdivâcdan Kont Eberhard II(ölm.864) doğdu. Onun oğlu Eberhard III(ölm.900'e doğru) = Adelinde izdivâcından: Adelheid (Fr.Adélaïde) = Louis III(Fransa kralı, ölm.879) ve Hugues I doğdular ki, Alsace ve Ferrette kontudur, Hildegard ile evlendi. Bu izdivâcdan: Eberhard IV ve Guntram I doğdular. Eberhard IV kolu, Lorraine (Alm.Lothringen) hânedânıdır ki XVIII. asırda asıl Habsburg hânedânı ile birleşip Habsburg-Lothringen adını aldı. Alsace kontu Eberhard IV ile Angl kralının kızı Eadiva'nın izdivâcından doğan prensin torunu (Eberhard'ın torununun oğlu) 1048'de Lothringen dukası olan Girard (Gérard) III olup babası Girard II ve onun babası (Eberhard'ın oğlu) Girard I'dir. Girard III'den Loren dukaları başlar ki, Loren hânedânı bahsinde görülecektir.

Eberhard IV'ün kardeşi "Zengin=le Riche" denen Guntram (ölm.975'e doğru) Brisgau kontu ve Altenburg baronudur. Oğlu Gonzelin (Lancelin, Kanzelin) (ölm.991), Altenburg, sn.Thurgau kontu ve Muri baronu olup son Thurgau kontunun kızı Luitgard von Nellenburg'la evlendi. Bu izdivâcdan asıl hânedânı yürüten ve ilk defa "von Habsburg" âile adını aldığı sanılan Radebot (ölm.1027, aş.bk.) ile Brisgau kontu Landulus I doğdu. Bu sonuncusu Habsburg-Zaringen dalının atasıdır, oğlu Zaringen dukası Bertoud I, onun oğlu Bertoud II(kardeşi Hermann), bunun 10. kuşak torunları ise Agnes, Anna ve Bertoud IV'dür ki 1248'de son Zaringen dukası ol.öldü.

Habsburglar'dan Rudolf II "le Taciturne" oğulları Godefroi I(ölm.1271) ve Eberhard I(ölm.1284), iki dalın kurucusudurlar, aş.bk.

Eberhard I(ölm.1284), Rudolf II'nin 6 çocuğunun 2.'si olup Habsburg-Kyburg dalının atası, Kyburg ve Burgdorff ve Thun kontu ve Friburg,Uchtland senyörü olup (1249-1284=35), son Kyburg kontu "Genç" Hermann'ın kızı ve vârisi Anna ile evlenip 4 çocuğu oldu. Bunlardan Eberhard II, 1361'de öldüğüne göre, 75 yıl Kyburg kontluğu yapdığı anlaşılıyor, Burgonya landgravı ve Bouchek kontu Berthold kızı Berthe ile evlenip 5 çocuğu oldu. Bunlardan Hartman II (ölm.1380), Kyburg kontu ve Burgonya landravıdır, Anna von Lidau ile evlendi, bir kızı ile bir oğlu oldu ve bu oğlunun vâris olduğu toprakların hükümdârlığı, asıl Habsburg dalından Leopold IV'e geçdi.

Godefroi I(ölm.1271), Habsburg ve Klettgau kontu ve Laufenburg senyörü, Habsburg-Laufenburg dalının atası = Elisabeth von Oehstenstein. Bu izdivâcdan bir prenses ve Rudolf II, Habsburg ve Klattgau kontu ve Lauenburg senyörü 1271-1314=43, Turgau ve Argau senyörü 1310-1314=4 =1. Elisabeth von Raperswill(Ludwig I von Homberg'den dul), =2. Maria von Oettingen (Kont Friedrich kızı), ilk izdivâcdan: Johann I, Habsburg ve Laufenburg kontu, Klettgau landgravı, Reperswill ve Homberg senyörü 1314-1337=23 = Agnes von Oettingen. Bu izdivâcdan bir prenses ve: Rudolf, ayni hükümrânlıklar 1337-1383=47 = Elisabeth, Mantova prensesi, bu izdivâcdan bir prenses ve Johann IV, Klettgau ve Habsburg ve Laufenburg kontu 1383-1408=25 = Agnes von Landenberg. 1408'de Johann IV'ün ölümüyle mîrâsı, asıl Habsburglar'a geçdi.

Asıl Habsburg'lar, yukarıda anılan Radebot (Radboton) I von Habsburg (970?-1027=57?)'dan yürüdü, Klettgau kontu 1023-1027=3 = Ita, Şarlman'ın neslinden. Bu izdivâcdan Berchtilo I doğdu. Onun oğlu Werner I'dir (dîğer bir Werner, Radebot'un

kardeşi 1028'de ölen Strassburg piskoposudur). Werner I, Alsas kontu 1055-1094=41 = Reginlinde (ölm.1090) izdivâcından: Otto II, Alsas kontu 1096-1111=15=Hilfa. Bu izdivâcdan: Werner II, Yukarı Alsas landgravı 1129-1167=38 = X von Murbach. Bu izdivâcdan: Albert III "Zengin=le Riche", Yukarı Alsas landravı 1153-1199=46 = Ita, Rudolf II von Pfullendorf kızı. Bu izdivâcdan: Rudolf I, Eski=l'Ancien, le Paisible, Habsburg kontu, Yukarı Alsas (Haute-Alsace) landgravı 1199-1233=34 = Agnes (ölm.1249), Godefroy von Stauffen kızı. Bu izdivâcdan 5 çocuk doğdu. Biri, Habsburg-Lauenburg dalının kurucusu Rodolf II "le Taciturne" (Laufenburg'da Rudolf I) (ölm.1249) olup Habsburg kontu unvânını taşımaktadır ve Laufenburg senyörüdür = Gertrud (ölm.1264), Geuitold von Regensberg kızı. Bu izdivâcdan çıkan Habsburg-Laufenburg dalı az yukarıda özetlendi. Asıl Habsburg hânedânı, Rudolf I'in (ölm.1233) oğlu Albert IV'den (ölm.1240) yürür ki Alamanya dukası I. Leutharius'un (ölm.554) 21. kuşak torunudur. İlk imparator Rudolf von Habsburg (ölm.1291) ise 22. kuşak torundur (Leutharius'la berâber 23 kuşak).

Albert IV "Akıllı=le Sage" (Alm.Albrecht), Habsburg kontu, Yukarı Alsas landgravı, Burgau ve Argau senyörü 1233-1240=7, Haçlı seferine gidip maktûl, = Hedwig (e) (ölm.1260), izd.1217, izd.müd.23, Kyburg kontu Ulrich III kızı. Bu izdivâcdan 6 çocuk doğdu. Bunlardan bir prenses 3. Nürnberg burgravı Konrad II von Hohenzollern ile evlendi. Büyükleri aşağıdaki İmp.Rudolf I'dir.

RUDOLF I "le Clément=Merhametli" (Alsace hükümdârı ol.R.IV) (1218 -1291=73), Romalılar kralı ve Almanya imp.u 2.4.1272-15.7.1291=19, Habsburg kontu ve Yukarı Alsas landgravı 1240-1291=51, dayısı Kyburg kontu Hartmann ölünce Reuss ve Konstanz Gölü arasındaki kontluğa vâris oldu. =1. Gertrud-Anna(ölm.1281), izd.1245, izd.müd.36, Hohenberg kontu Burkhart III kızı (2. izd.dan olan Judith, Clémence dışındaki çocukların annesi), =2. Elisabeth-Agnes (1270-1313=43), izd.1284, izd.müd.7, yş.14-21, zevcinden 52 yş.kç., Burgonya dukası Hugues IV kızı. Habsburglar'dan 1. Almanya İmparatoru'nun (*) çocukları (Rudolf I, 1246-1291=35 müddetle Avusturya'nın 6. dukası oldu, zîrâ Avusturya'da (Viyana) son Babenberg dukasının vârissiz ölümüyle dukalık, Habsburglar'a geçdi ve Habsburglar'ın ağırlık merkezi Doğu Fransa'da Alsas'dan Güney-doğu Almanya'da Avusturya'ya intikaal etdi, 1246'dan beri merkezleri Avusturya oldu):

- ALBRECHT I (1248-1308=60), Habsburglar'dan 2. Romalılar kralı ve Almanya imp.u 1298-1308=10, Avusturya'nın 7. dukası 1282(babası bu târîhde kendisine Avusturya'yı bırakdı) - 1308 = 26, Stirya, Karniol ve Karintiya dukası 1298-1308=10, Alsas landgravı 1273(bu târîhde babası imp.seçilince Alsas'ın yönetimini müştereken 3 oğluna bırakdı) - 1308(1290'dan îtibâren tek başına)=35. =Elisabeth (1263-1313=50), izd.1278, izd.müd.30, yş.15-45, imparatoriçe 1298-1308=10, Karintiya dukası ve Tirol

---

(*) "Almanya'da, dîğer Hıristiyan kralların ve bilhâssa İngiltere, İspanya ve Fransa krallarının, hukukan İmparator'a tâbî oldukları kabûl ediliyor, ancak kralların buna mutâvaat etmemek hâlinde mâzûr görülüp görülmeyecekleri veyâ kabâhatli addedilip edilmeyecekleri üzerinde, münâkaşa olunuyordu. İngiltere kralları, Hıristiyan'lığın kabûlünden beri İmparator'a bağlı bulunmadıklarını ısbâta çalışıyorlardı" (Leopold von Ranke, *Deutsche Geschichte im Zeitalter der Reformation*, Tr.trc., I, s.XLVI).

kontu Meinhard IV kızı (kayınpederi ölünce bu toprakları tevârüs etdi), çocukları için aş.bk.

- Hartmann (1263-1281=18), Habsburg ve Kyburg kontu, 1273'de ağabeyine müştereken Alsas landgravı, evlenmedi.

- Rudolf (II) (1270-1290=20), ağabeyleri ile müştereken Alsas landgravı 1272, Suab dukası, Habsburg kontu, 1282-3'de Avusturya ve Stirya dukası=Agnes (ölm.1296), izd.1288, izd.müd.2, Bohemya kralı Ottokar II kızı. Oğulları Johann(1290-1315=25), 1313'de amcası İmp.Albrecht V'i öldürünce manastıra kapandı.

- Küçük ölen 4 çocuk.

- Mathilde (ölm.1323) = Ludwig "le Sévère" (ölm.1294), Bavyera dukası ve Ren palatin kontu. Çocukları: Ludwig V (1287-1347=60), Bavyera dukası 1294, Ren palatin kontu, İtalya kralı 1327-1347=20, Almanya imp.u 1314-1347=33 =1. Beatrix (ölm.1323), Glogau dukası Heinrich kızı ve =2. Margarete (ölm.1355), izd.1324, izd.müd.23, Hainaut ve Hollande kontu Guillaume III kızı. Bk.Bavyera.

- Katharina (ölm.1286) = Otto(ölm.1349), izd.1376, izd.müd.10, Saksonya dukası Albrecht II oğlu, çocuksuz.

- Agnès (ölm.1322) = Albrecht II (ölm.1308), izd.1273, izd.müd.35, Saksonya (b.bk.) dukası.

- Hedwig (ölm.1303) = 1. Heinrich, Breslau dukası, =2. Otto IV, Brandenburg margravı.

- Judith (ölm.1297) = Wenceslas IV (1271-1305=34), izd.1289, izd.müd.8, Bohemya (b.bk.) kralı 1278-1305=27 (1289'a kd.niyâbet altında), vel. 1271-1278=7, Polonya kralı 1290(1300)-1305=15. Bohemya ve Polonya kraliçesi.

- Clémence (ölm.1293) = Charles Martel (Martell Karoly, Capet-Anjou, b.bk.), izd.1281, izd.müd.12, Macaristan kralı (ölm.1295). Macaristan kraliçesi.

İmp. Albrecht I(ölm.1308) çocukları:

- Rudolf VI(1284-1307=23), Bohemya kralı 1306 - 7, Alsace landgravı, imparatorluk velîahdi 1298-1307=9, Avusturya dukası 1298-1307=9 (babası nâmına) =1. Blanche (ölm.1305), izd.1300, izd.müd.5, Fransa kralı Philippe le Hardi kızı, =2. Elisabeth (ölm.1336), izd.1306, izd.müd.1, Polonya kralı Przemysl II kızı, Bohemya kralı Wenceslas IV'den dul. Çocuksuz.

- Leopold "Şerefli=le Glorieux" (1287-1326=39), Alsas landgravı 1314-1326=12, Avusturya ve Stirya dukası = Katharina (ölm.1336), izd.1310, izd.müd. 16. Kızları: Katarina (ölm.1349) =1. Enguerrand VI de Coucy, izd.1338 ve =2. Konrad von Magdeburg; Agnes (ölm.1392) = Boleslas IV, Silezya'da Schweidnitz dukası, izd.1338.

- FRIEDRICH "Güzel=le Beau" (1290-1330=40), Avusturya dukası (Fr. III), Stirya dukası, Habsburg kontu, İmparator 1314-1325=11, imparatorluk nâibi 1325-1330(1308'den beri Avusturya dukası), Alsas landgravı = Isabella (Elisabeth) (ölm.1330), izd.1315, izd.müd.15, Aragon kralı Jacques II kızı, imparatoriçe 1315-25. Kızları: Elisabeth ve Anna = Ludwig le Romain (ölm.1365), Brandenburg elektörü, İmp.Bavyeralı Ludwig'in oğlu.

- Otto III(1300-1339=39), Avusturya dukası 1330-1339=9, Alsas landgravı 1326-1339=13. =1. Elisabeth (ölm.1331), izd.1312, izd.müd.19, Bavyera dukası Stefan kızı. =2. Anna (ölm.1338), izd.1335, izd.müd.3, Bohemya kralı Johann von Luxemburg kızı. İlk izdivâcdan: Friedrich (ölm.1340) ve Leopold (ölm.1340), Avusturya dukalığını babaları ile ortaklaşa yönetip babalarından az sonra genç ve çocuksuz öldüler.

- Heinrich "Sâkin=le Pacifique" (ölm.1327), Avusturya dukası, çocuksuz =Elisabeth (ölm.1313), Würtzburg kontu Ruprecht kızı.

- Daha küçük yaşta ölmüş 11 prens ve prenses.

- Anna =1. Hermann "Uzun=le Long" (ölm.1308), izd.1295, izd.müd.13, Brandenburg markisi =2. Heinrich IV(ölm.1335), izd.1318, Breslau dukası.

- Isabella (Elisabeth) (ölm.1332) = Frédéric (Ferry) IV, Loren dukası(ölm.1328), izd. 1308, izd.müd.20, çocukları için bk.Loren.

- Katharina (ölm.1323) =Carlo, Kalabriya dukası, izd.1313, Napoli kralı Robert oğlu, bk. İtalya.

- Agnes (1281-1364=83), Macaristan kraliçesi 1296-1301=5 = Andreas III, izd.1296, izd.müd.5, yş.15-20, Macaristan kralı 1290-1301=11, vel. 1272-1290=18, çocukları için bk.Macaristan (Arpad).

- Albrecht II (Alsas için VII) (1298-1358=60), "Akıllı=le Sage", Alsas landgravı 1326-1358=32, Avusturya ve Stirya dukası 1330-1358=28, Karintiya dukası 1335-1358=23, Ferrette kontu 1324-1358=34 = Johanna (Jeanne) (1300-1351=51), izd. 1324, izd.müd.27, yş.24-51, zevcinden 2 yş.kç., Ferrette kontu Ulrik IV kızı. Çocukları:

- Küçük ölen 5 prens ve prenses.

- Katharina (ölm.1381), Viyana'da Sainte-Claire manastırı başrâhibesi.

- Margarete (ölm.1366) =1. Meinhart (ölm.1363), izd.1359, izd.müd.4, Tirol kontu, Bavyera'lı Ludwig oğlu. =2. Johann-Heinrich (ölm.1375), izd. 1364, izd.müd.2, Moravya margravı, İmp. Karl IV'ün kardeşi.

- Friedrich (ölm.1362), Avusturya ve Karintiya dukası 1358-1362=4 (ağabeyi Rudolf ile ortak).

- Rudolf IV "le Magnanime" (1339-1365=26), Alsas landgravı 1358-1365=7, Suab prensi 1359-1365=6, Tirol dukası 1363-1365=2, 10. Avusturya dukası ve *"arşidük* (Alm. erzherzog)" (büyük-duka) unvânını alan ilk Avusturya hükümdârı 1358-1365=7, çocuksuz, vel.1339-1358=19. =Katharina (ölm.1395), izd.1357, izd.müd.8, İmp.Karl IV von Luxemburg kızı.- Bu sûretle Babenberg'lerden sonra Habsburglar, 1246-1358=112 müddetle Avusturya'yı "duka" unvânıyle, 1358'den îtibâren "arşidük=büyük-duka" unvânıyle yönetmişlerdir. Bu sûretle bu sırada Avusturya hükümdârının büyük-duka derecesi, Moskova büyük-prensinin hükümdârlık unvânının üzerine çıkmıştır.- Gittikce genişleyen Avusturya, henüz Salzburg eyâletini ihtivâ etmiyordu, burası bir başpiskoposun hükümrânlığında ayrı bir Alman devleti idi. Ancak güneyde Karintiya ve Karniol'e hâkim olan Avusturya, Venedik Körfezi'ne inmiş bulunuyordu, bu bölgeler bugün İtalya ve bilhassa Yugoslavya arasında paylaşılmıştır. Buralarda Almanlar azınlık olup çoğunluk İtalyan, Sloven ve Hırvat'tı. -Avusturya hükümdârı ayni zamanda Fransa'nın burnunun dibinde Alsas'ın da hükümdârı olmakda devâm etdi. Esâsen

Habsburg'lar buradan Avusturya'ya gelmişlerdi. Alman ülkelerinin bu sûretle en batısı ile en güney-doğusu, Habsburglar'ın elinde idi. Alsas'a komşu Fransızlar'ın ekseriyette, Almanlar'ın daha az oldukları Loren'de ise, Habsburg hânedânının eskiden ayrılmış bir kolu olan Loren dukaları hükümrân idi.

- Leopold III "Fazîletli = le Vertieux" (1351-1386=35), katledilen bu zâta "le Preux=Yiğit" de denmektedir ki ağabeyinin "Magnanime=Âlîcenâb" unvânına yakındır. Alsas landgravı ve Avusturya dukası 1358, fiilen Alsas hükümdârı 1365-1386=21, Stirya dukası 1370-1386=16, Tirol kontu 1363-1386=23, ilâveten Karintiya ve Karniol dukası. =1. Katharina von Göritz, =2. Virida (Viridis) (ölm.1424), izd.1365, izd.müd. 21, Milano senyörü Bernabo Visconti kızı. Çocukları için aşağıya bk.(hepsi son izdivâcından).

- Albrecht III "à la Tresse" (1349-1395=46), ağabeyinin yerine 2. Avusturya arşidukası 1365-1395=30 (1380'den ît.tek başına), Avusturya velîahdi 1362, Avusturya dukası 1358, Alsas landgravı 1358-1395=37, 1386'da bütün Habsburg hânedânı topraklarının tek hükümdârı (Karintiya, Karniol, Stirya dukaları ve Tirol kontu vs). =1. Elisabeth (ölm.1373), izd.1366, izd.müd.7, İmp.Karl IV kızı. =2. Beatrix(ölm.1414), izd.1375, izd.müd.20, Nürnberg burgravı Friedrich V von Hohenzollern kızı. 2. izdivâcından tek çocuğu: Albrecht VI(Avusturya'da IV) (1377-1402=35), Avusturya dukası = Johanna-Sofia (ölm.1410), izd.1390, izd.müd.12, Bavyera-Straubing dukası ve Hollanda kontu Albrecht kızı. "Le Merveilleux=Hârika", hattâ "Le Merveille du Monde=Dünyânın Hârikası" denen Albrecht IV, 1400'de Kudüs'e gitdi. Çocukları: Margarete (="Zengin" Heinrich, Bavyera dukası) ve ALBRECHT V (Macaristan'da I, Bohemya'da II) (1397-1439=42), "le Grave et le Magnanime = Ağır ve Âlîcenâb", Romalılar kralı ve Almanya imp.u 1438-1439=1 (Albrecht II), Macaristan kralı 1438-1439=1, Bohemya kralı 1437-1439=2, Avusturya arşidukası 1411-1439 = 28 =Elisabeth (1409-1442=33), izd.1422, izd.müd.20, yş.13-33, İmp. Sigusmund kızı. Albrecht II, İmp.Sigusmund'un tek çocuğu olan Elisabeth'in kocası olduğundan, kayınpederinin 1437'de ölümü üzerinde Almanya imparatorluk, Macaristan ve Bohemya krallık tâclarını tevârüs edip ertesi yıl tâc giydi. Bu izdivâcdan:

- Anna (1432-1462=30) = Wilhelm III (ölm.1482), izd.1446, izd.müd.26, yş.14-40, Saksonya dukası ve Thüringen landgravı, 1458'de Bohemya tâcı müddeîsi, bk.Saksonya.

İmp. Albrecht V 1439'da Semendire'de bozulup Türk ordusundan kaçarken yolda öldü.

- Elisabeth (1439-1505=66), Polonya ve Bohemya kraliçesi 1454-1492=38 = Kasimierz IV, Polonya kralı 1444-1492=48, Bohemya kralı 1438-1492=54, izd.1454, izd.müd.38, yş.15-53, bk. Polonya. Bu izdivâcdan doğan Wladislas II, Bohemya ve Macaristan kralı oldu ve bunun kızı Anna, İmp. Ferdinand I von Habsburg'la evlendi, oğlu Layoş II ise 1526'da Mohaç'ta ölen son Macaristan kralıdır.

- Çocuk ölen bir prens.

- Ladislas (Wladislas) I(1440-1457=17), posthume, doğar doğmaz Macaristan ve Bohemya kralı 1440-1457=17, Magdalen de Capet-Valois ile zifâfsız nikâhı için bk.Macaristan. Avusturya dukası sanını da taşıyan bu hükümdârın ölümüyle Habsburglar'ın erkek nesli Albrecht III (ölm.1395) tarafından kesilip onun kardeşi olan Leopold III(ölm.1386)'ün şu çocukları ile yürüdü:

- Küçük ölen 1 prens ve 1 prenses.

- Margarete = Johann von Luxemburg, Moravya margravı, İmp.Karl IV oğlu.

- Wilhelm (1370-1406=36), "l'Affable et l'Ambitieux=Nâzik ve Harîs", Avusturya, Stirya, Karintiya dukası, Tirol kontu, Alsas landgravı 1386-1406=20, doğumundan ît.vel., Napoli prince consort'u, Albrecht III'ün (amcası) ölümü üzerine arşidük ve bütün Habsburg mîrâsının tek sâhibi 1395-1406=11 = Johanna(1371 -1435=64), dul ol. izd.1401, izd.müd.5, yş.30-35, zevcinden 1 yş.kç., Napoli kraliçesi (Giovanna II) 1414-1435=21, vel. 1386-1414=28, çocuksuz.

- Leopold IV "le Superbe = Mağrûr" (1371-1411=40), Ferrette kontu 1371-1411=40, Avusturya, Stirya, Karintiya dukası ve Tirol kontu ve Alsas landgravı 1406-1411=5, unvân ol.Avusturya dukası 1386 ve Alsas landgravı 1392, çocuksuz. =Catherine de Capet-Valois-Bourgogne (ölm.1425), izd.1393, izd.müd.18, Burgonya dukası Philippe le Hardi kızı.

- Friedrich IV(1382-1439=57) "le Vieux=Eski, à la Bourse Vide ou Plate=Kesesi Boş", Laufenburg'u tevârüs etdi, Tirol kontu, Avusturya, Karintiya, Stirya dukası, Habsburg kontu, Alsas landgravı unvanlarını taşıdı (Avusturya dukası 1386, dîğerleri 1411'den ît. =1. Elisabeth (ölm.1408), izd.1406, izd.müd.2, İmp. ve Bavyera dukası Rupprecht III kızı. =2. Anna (ölm.1432), izd.1410, izd.müd.29, Braunschweig dukası Erik I kızı. Son izdivâcından kç. yaşda ölen 4 prens ve prenses dışında: Sigismund (1427-1496=69), Tirol kontu ve Alsas landgravı 1439, Avusturya arşidukası 1457-1489=32, 1489'da Avusturya arşidukalığını kuzeni İmp.Maximilian'a bırakdı, çocuksuz. =1. Eleonore (ölm.1480), izd.1449, izd.müd.31, İskoçya kralı James I kızı. =2. Katharina, izd.1484, izd.müd.12, Saksonya dukası Albrecht kızı (sn.Braunschweig dukası Erik'le evlendi).

- Ernst I "de Fer=Demirden" (1377-1424=47), Avusturya dukası 1386, Karintiya dukası, Stirya dukası, Habsburg kontu, Tirol kontu, Ferrette kontu, Kyburg kontu, Alsas landgravı 1411 (hepsi unvân ol.). =1. Margarete (ölm.1407), izd.1392, izd.müd.15, Pomeranya dukası Bogislav V kızı. =2. Zimburge (Cymburge) (ölm.1429), izd.1412, izd.müd.12, Mazovya dukası Ziemovit IV kızı (aşağıda ismen gösterilen 2 oğlu ile 2 kızı, 2. izd.dan). Çocukları:

- Kç. yaşda ölen 6 prens ve prenses.

- Katharina (ölm.1493) = Karl "le Guerrier = Muhârib" (ölm.1475), Baden margravı, izd.1446, izd.müd.29.

- Margarete (1416-1486=70), elektris 1431-1464=33 + 1464-1486=22 = 55 = Friedrich II der Sonftnitige ("le Bon=İyi"), izd.1431, izd.müd.33, yş.15-48, zevcinden 4 yş.kç. (1412-1464=52), Saksonya elektörü 1428-1434=64, Saksonya vel.i 1412-1428=11, çocukları için bk.Saksonya.

- Albrecht VI "le Prodigue=Hârika" (1418-1463=45), Karintiya dukası 1424, Avusturya arşidukası 1457, çocuksuz. =Mathilda (ölm.1482), Bavyera (Palatin) elektörü Ludwig III kızı.

- FRIEDRICH IV (Avusturya için V) (Almanya için III veyâ IV) à la Grosse Lèvre=Koca Ağızlı (1416-1493=77), Habsburglar'ın ilk devamlı imparatorluk hânedânının kurucusu ve sonraki Habsburglar'ın atasıdır. Gerçi babasının amca-zâdesinin

oğlu olan 2. derecede kuzeni Albrecht II von Habsburg'un 1439'da ölümü üzerine imparatorluk tâcını tevârüs etdi, fakat Friedrich'den sn.artık hiç bir başka hânedân ciddî şekilde imparatorluk tâcına hakk iddia edemedi, edenler başarılı olamadı. Almanya imparatoru 1439-1493=54 (1439'da kuzeninin ölümüyle fiilen yerine geçdi, 1440'da Romalılar kralı unvânını alıp 1452'de resmen imparatorluk tâcı giydi), Stirya, Karniol, Karintiya, Tirol dukası 1424(1425), Lombardiya kralı 1452-1493=41, Avusturya arşidukası 1453, 1489'da kuzeni Sigismund Avusturya arşidukalığından lehine ferâgat ederek tek arşiduka ol.kaldı. =Eleanore (1434-1476=42), İmparatoriçe 1452-1476=24, izd.1452, izd.müd.24, yş.18-42, zevcinden 18 yş.kç., Portekiz kralı Eduardo kızı. Çocukları:

(1493'ten başlıyarak, İmp.Friedrich'ten sonra, Habsburg prenslerine arşidük=büyük duka, eşleri ile Habsburg prenseslerine arşidüşes=büyük düşes denmiştir ki bugün de böyledir ve Almanca asılları Ersherzog ve Ersherzogin'di.).

- Kç. ölen 3 prens ve prenses.

- Kunigunde, Bavyera düşesi = Albrech II "Akıllı=le Sage", Bavyera dukası, ölm.1508.

- MAXIMILIAN I(1459-1519=60), İmparator 19.8.1493 - 12.1.1519=25, 4, 24. Alamanya dukası ve Habsburglar'ın atası Leutharius'un (ölm.554) 28.kuşak torunu. 1499'da İsviçre, Almanya imparatorluğundan ayrıldı. İmparatorluk vel.i 1459-1493=34, Germanya kralı 1486, Alsas landgravı 1496, Avusturya arşidukası 1489, Romalılar kralı 1486 ve 1508'de unvânını "Roma İmparatoru" ol.değiştirdi. =1. Marie (Maria) (1457-1482=25), İmparatoriçe olamadan öldü, izd.1477, izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 2 yş.by. Burgonya dukası Charles le Téméraire'in kızı, Holanda hükümdârı 1477-1482=5, ölünce Holanda'yı oğlu Philippe le Beau, o da ölünce (1506) daha dedesi Maximilian'ın hayâtında Philippe'in oğlu Charles-Quint 6 yaşında Holanda'yı tevârüs etdi. =2. Anne (Anna) (Anne I, Brötonya hükümrân düşesi, sn.Fransa kraliçesi), izd. ve zifâf olmaksızın tal.1489. =3. Blanche-Marie(Maria-Blanca) (1472-1510=48), İmparatoriçe 1494-1510=16, izd.1494, izd.müd.16, yş.22-38, zevcinden 13 yş.kç., çocuksuz, Milano dukası Gleazzo Sforza kızı (İmp.'un gayri meşrû oğlu Don Georg olup gayri meşrû kızını da Graf von Helfenstein'la evlendirdi). 1. izd.'dan:

- Kç. ölen bir çocuk.

- Margarete (1480-1530=50), şâir ve bestekâr, Holanda vâlîsi 1507-1530=23, Savua düşesi 1501-1504=3. 1491'de 11 yaşında Fransa kralı Charles VIII'le nikâhlanıp nikâh zifâf olmaksızın feshedildi. =1. Juan, infante (1470-1498=28), izd.1497, izd.müd.1, yş.17-18, Aragon vel.i 1474-1498=14 (1492'den ît.İspanya vel.i). =2. Philippe II (1480-1504=24), izd.1501, izd. müd.3, yş.21-24, zevci ile ayni yaşda (ilk zevcinden 10 yş.kç.). Çocuksuz.

- Philippe le Beau=Güzel (bâzan le Bon=İyi) (Alm.Philipp, İsp.Felipe) (1478-1506=28), annesinden tevârüs ederek Holanda hükümdârı 1482-1506=24, zevcesi dolayısıyle Kastilya kralı 1504-1506=2 (Felipe I), Avusturya arşidukası ve Almanya imparatorluk vel.i 1493-1506=13, Brabant ve Lothier dukası ve Flandr kontu(Belçika'da, annesinden mevrûs) = Juana (Fr.Jeanne la Folle=Deli) (1479-1555=76), izd.1496, izd. müd.10, yş.17-27, zevcinden 1 yş.kç., Aragon kralı Fernando V el Catolico(1452 -1479-1516) ile Isabela I(doğ.1451, Kastilya hükümrân kraliçesi 1474-1504) kızı, Kastilya hükümrân kraliçesi 1504-1516=12, vel. infanta 1498-1504=6, 1516'da delirdiği için tahtı oğlu Charles-Quint'e bıraktı. Çocukları:

- Elenora (1498-1558=60), Portekiz kraliçesi 1519-1521=2 + 1521-1557=36 + 1557-1558=1=39, Fransa kraliçesi 1529-1547=18. =1. Manuel I(1469-1521), izd.(3.izd.) 1519, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 29 yş.kç., Portekiz kralı, bk.Portekiz. =2. François I (1494-1547=53), izd.(2.izd.) 1529, izd.müd.18, yş.31-49, Fransa kralı 1515-1547=32 (bu izdivâcdan çocuğu yok).

- Isabela (Elisabeth) (1501-1526=25), Danimarka ve Norveç kraliçesi 1515-1523=8, İsveç kraliçesi 1520-1523=3 = Christian II (1481-1559=78), izd.1515, izd.müd.11, yş.14-25, zevcinden 21 yş.kç., Danimarka ve Norveç kralı 1513-1523=10, İsveç kralı 1520-1523=3, vel.1481-1513=32, çocuksuz.

- Maria (1505-1558=53), Macaristan ve Bohemya kraliçesi 1522-1526=4, Holanda nâibesi 1531-1552=21 = Layos II (1506-1526=20, Mohaç'da maktûl), izd.1522, iz.müd.4, yş.17-21, Macaristan ve Bohemya kralı 1516-1520=10, vel.1506-1516=10, nâibsiz 1523, çocuksuz.

- Katharina (1507-1578=71), posthume, Portekiz nâibesi 1557 ve kraliçesi 1525-1557 = Joao III (1502-1557=55), izd.1525, izd.müd.32, yş.18-50, zevcinden 5 yş.kç., Portekiz kralı 1521-1557=36, vel.1502-1521=19, çocuklar için bk.Portekiz (bu sûretle Joao III, teyzesi olan Katharina ile evlenmişdir ki bu türlü evlenme için Papa'nın izni gerekiyor).

- KARL V (1500-21.9.1558=58) (Alm.İmp.ol.), İspanya kralı ol.Carlos I, Fr.CHARLES-QUINT (bu adı yaygındır, Tr.Şarlkent): İmp. 12.1.1519-2.6.1556 = 37, 4,21 (imp.seçilmesi 28.6.1519) (büyükbabasının yerine), deliren annesinin yerine İspanya (Kastilya ve Aragon) kralı 1516-1556=40, kezâ onun yerine Sicilyateyn (Napoli ve Sicilya) kralı (Carlo IV) 1516-1556=40 (bu sûretle 1 imparatorluk + 4 krallık tâcı oluyor), Lombardiya kralı 1530-1556=26 (5. krallık tâcı), babasının yerine Holanda-Belçika hükümdârı 1506-1556=50 (bu sıfatla taşıdığı başlıca unvânlar: Flandr kontu, Brabant dukası, Lothier dukası, Holanda kontu, Pays-Bas prensi). Avusturya arşidukası, Suab dukası ve Alsas landgravı 1519-1521=2 (bu sıfatlarını ve bu ülkeleri 1521'de kardeşi Ferdinand'a bırakdı), İmparatorluk ve İspanya krallığı vel.i 1506-1519=13. 1555'de Holanda-Belçika'yı oğlu Felipe'ye bırakdı. 1556'da imparatorluk titrinden kardeşi Ferdinand, İspanya krallığı ve bağlı bütün tâclardan oğlu Felipe lehine ferâgat etdi, önce Yuste manastırına, sn.el-Hamrâ Sarayı'nı çekilip 2,3,19 sn. öldü. =Isabela (Elisabeth) (1503-1539=36), izd.1525, izd.müd.14, yş.22-36, zevcinden 3 yş.kç., Portekiz kralı Manuel (1495-1521) kızı, Almanya imparatoriçesi ve İspanya kraliçesi 1525-1539=14 (Manuel, Ch.-Quint'in ablası ile evlendiği için eniştesi, ayni zamânda dedesinin annesinin yeğenidir).

- FERDINAND I (1503-1564=61), İmp. 2.6.1556-1564=8, Avusturya arşidukası, Suab dukası, Alsas landgravı ol. ağabeyinin lehine ferâgati üzerine Habsburglar'ın bütün esas mülkünün hükümdârı 1521-1564=43, Bohemya kralı 1526-1564=38 (1526'da Macaristan kralı unvânını almış ve hep muhâfaza etmişse de Türkiye tarafından aslâ tanınmamış ve her zamân titulaire kalmışdır), Romalılar kralı 1531, İspanya vel.i ve infante 1516-1527=11 (ağabeyinin oğlu doğuncaya kd.), Yukarı Alsas landwogt'u 1558-1564=8. =Anna (1503-1547), izd.1521, izd.müd.26, yş.18-44, öldürüldü, son Macaristan kralı (ölm.1526) Layos II'nin ablası (Layos II, bu sûretle Ferdinand'ın eniştesi oldukdan başka, hemşîresi ile evli olduğu için ayni zamânda

kayın-birâderi idi).- Charles-Quint'in çocukları, Habsburg-İspanya dalını oluşturmakda, Ferdinand'ın çocukları ise esâs Habsburg-Avusturya dalını devâm ettirmiş sayılmaktadır. Her iki dal, sık şekilde kız alıp vermişlerdir. Charles-Quint'in tek oğlu Felipe (Alm.Philipp) II(1527-1598=71, İspanya kr.1556-1598=42, Portekiz kr.1580-1598=18), 4. zevcesi ol.İmp.Maximilian II'nin kızı Anna-Maria (1549-1580=31) ile evlenmişdir ki Felipe III'ün (İspanya kr.1598-1621=23) annesidir ve Anna-Maria, Felipe II'nin amca-zâdesinin kızıdır. Charles-Quint'in gayri meşrû oğlu Don Juan (1547-1578=31), 1576-8'de vâlî ol. Holanda'yı yönetdi. Charles-Quint'in 3 kızı şunlardır: Maria (1528-1603=75), Juana (1537-1578=41), Marguerita (1522-1586=64), sonuncusu gayri meşrû olup Holanda'yı ve Parma'yı yönetmişdir. Maria, amca oğlu İmp.Maximilian II ile evlenmiş, Almanya imparatoriçesi olmuşdur. Charles-Quint'in çocukları arşidük ve arşidüşes değil infante ve infanta sayılmışlardır, tafsîlât İspanya bahsindedir. Burada kısaca belirtildiler. Habsburglar'ın esâs imparatorluk kolu, Ferdinand I'in şu çocukları ile devâm etdi:

- Kç. ölen 5 prens ve prenses.

- Elisabeth (1526-1545=19) = Sigismund II(ölm.1572), Polonya kralı, ilk. izd.ı 1543, izd.müd.2, yş.17-19.

- Barba (ölm.1572) = Alfonso II (ölm.1597), izd.1565, izd.müd.7, Ferrara dukası, çocuksuz.

- Johanna (1547-1578=31) = Francesco I (ölm.1587), izd.1565, izd.müd.13, yş.18-31, Toskana by.-dukası.

- Leonora (1534-1594=60) = Guglielmo (ölm.1587), izd.1561, izd.müd.26, yş.27-60, Mantova dukası.

- Maria = Wilhelm, Clèves-Juliers-Berg (b.bk.) dukası 1539-1592=53.

- Giovanna: Janos Zsigmund ile nişânlandı, Macaristân.

- Katharina (1533-1572=39) =1. Francesco Gonzaga (ölm.1550), izd.1549, izd.müd.1, yş.16-17, çocuksuz, Mantova dukası. =2. Sigismund II (ölm.1572), Polonya kralı, izd.1553, tal.1565=12, yş.20-32 (Sigismund, önce Katharina'nın 7 yaş by.ablası ile evlenmişdi, yk.bk., 2 yıl sn.öldü, ondan 7 yıl sn.da dul Katharina ile evlendi).

- Arşidük Ferdinand (1529-1595=66), Tirol kontu ve Alsas landgravı ve Avusturya dukası 1564-1595=31. =1. Philippina (ölm.1580), izd.1550, izd.müd.30, Zinnenberg baronu Franz Welser kızı (oğullarının annesi). =2. Anna-Katharina (ölm.1621), izd.1582, izd.müd.13, Mantova dukası ve eniştesi Guglielmo Gonzaga kızı (İmparatoriçe Anna'nın annesi) (1.izd.morganatik'dir). Çocukları: Andreas (1558-1600=42), kardinal; Karl(1560-1618=58), Burgaw margravı = Sibylla, izd.1601, Wilhelm von Juliers kızı ve Baden margravı Philipp'den dul; İmparatoriçe Anna (1585-1618=33) = İmp.Matthias (amcasının oğlu), izd.1611, izd.müd.7, yş.26-33, çocuksuz, aş.bk.

- Arşidük Karl (1540-1590=50), Karintiya, Karniol, Stirya dukası, Göritz kontu = Maria-Anna (ölm.1608), izd.1571, izd.müd.19, Bavyera dukası Albrecht V kızı. Çocukları için aş.bk.Habsburglar, bu Arşidük Karl'dan yürüyüp zamânımıza geldiler.

- MAXIMILIAN II(1527-1576=49), İmp.1564-1576=12, vel.1527(1556'dan ît.vel.arşidük) - 1564=37, Romalılar kralı ve Bohemya kralı 1562(1563'de Macaristân

kralı unvânı). =Maria (1528-1603=75), İmparatoriçe 1564-1576=12 + 1576 - 1603 =29 =41, İmp.Charles-Quint kızı, amca-zâde, izd.1548, izd.müd.28, yş.20-48. Çocukları:

- Kç. ölen 6 çocuk.
- Arşidük Wenceslas, Kastilya grand-prieur'ü.
- Ardişük Karl, Steiermark margravı.
- Arşidük Ernst (1553-1595=42), imp.luk nâibi 1590, Holanda vâlîsi 1594-1595=1, velîahd-arşidük 1576-1595=19.
- Arşidük Maximilian (1558-1620=62), 1587'de Polonya tahtına hakk iddia etdi, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı, Alsas landgravı.
- Arşidük Albrecht (VII) (1559-1621=62), kardinal 1577 (Toledo başpiskoposu), 1598'de râhiblikden çıktı, Holanda genel v.1598, Portekiz kral nâibi = Infanta Isabela (Isabelle-Claire-Eugenia) (1566-1651=85), izd.1599, izd.müd.22, yş.33-55, zevcinden 7 yş.kç., amca-zâde, İspanya kralı Felipe II kızı, 1621'de râhibe oldu, İspanya velîahd infanta'sı 1568-1578=10 + 1598-1601=3 = 13, küçük ölen 3 çocuk oldu.
- Arşidüşes Elisabeth (1554-1592=38), Fransa kraliçesi 1570-1574 = 4 =Charles IX (1550-1574=24), izd.1570, izd.müd.4, yş.14-18, Fransa kralı 1560-1574=14 (1563'e kd.annesinin niyâbetinde), dauphin 1559-1560=1, bk.Fransa.
- Arşidüşes Anna-Maria (1549-1580=51), İspanya kraliçesi 1570-1580 =10 = Felipe II(1527-1598=71), 4. izd.1570, izd.müd.10, yş.21-31, zevcinden 22 yş.kç., Felipe II dayısı olmaktadır, İspanya kralı 1556-1598=42, Portekiz kralı 1580-1598=10, velîahd infante 1527-1556=24, Holanda hükümdârı 1556-1598=42, bk.İspanya.
- Arşidüşes Maria-Cristina, Transilvanya prensesi = Sigismund Bathory (1572-1613=41), izd.1595, Türkiye'nin Transilvanya (Erdel) prensi 1581-1597=16 + 1598-1599=1 + 1601-1602=1 = 18.

Arşidüşes Maria Cristina 1597'de Bathory'den çocuksuz boşandı.

- İmp.RUDOLF II (1552-1612=60), İmp.1576-1612=36, vel.arşidük 1564-1576=12, Romalılar ve Bohemya kralı 1575(1562'de Macaristan kralı titri), evlenmedi.
- İmp.MATTHIAS I(1557-1619=62), İmp.1612-20.3.1619=7, vel. Arşidük 1595-1612=17 (ağabeyi Ernst yerine), Avusturya arşidukası 1593-1612=19, Holanda genel v.1577-1578=1, Bohemya kralı 1611, Macaristan kralı titri 1606=Arşidüşes Anna (ölm.1618), imparatoriçe 1612-1618=6, izd.1611, izd.müd.7, İmparator'un amcası Arşidük Ferdinand'ın kzı, çocuksuz.
- İmp. MATTHIAS I, arşidük iken, 13.9.1594 Györ (Raab, Osm.Yanıkkal'a) meydan muhârebesinde 100.000 askeri ve 600 topu olduğu halde Osmanlı'ya yenildi ve yaralanarak çekildi.

Arşıdük Karl (1540-1590) çocukları:

- Küçük ölen 8 arşidük ve arşidüşes.
- Arşidüşes Anna (1573-1598=25), Polonya ve İsveç kraliçesi 1592-1598=6= Sigismund III (1566-1632=66), 1. izd.1592, izd.müd.6, yş.19-25, Polonya kralı 1586-1632=46, İsveç kralı (S.I) 1592-1604=12, İsveç velîahdi 1568-1592=24, çocuklar için bk.Wasa (İsveç).
- Arşidüşes Konstanze (1588-1631=43), Polonya kraliçesi 1605-1631=26 = Sigismund III (1566-1632=66), izd.1605, izd.müd.26, yş.17-43, zevcinden 22 yş.kç., 15 yş. by. ablasından dul kalan Sigismund, 7 yıl sn. baldızı ile evlendi, bundan da çocukları oldu, bk.Wasa. Polonya ve İsveç kralı.

- Arşidüşes Margarete (1584-1611=27), İspanya kraliçesi 1599-1611= 12 (Maria -Margareta) = Felipe III (1578-1621=43), izd. 1599, izd. müd. 12, yş. 15-27, zevcinden 6 yş. kç, babasının amca-zâdesinin oğlu, çocuklar için bk. İspanya (Habsburg), İspanya kralı 1598-1621= 23, Portekiz kralı 1598-1621=23, vel. infante 1578-1598=20.

- Arşidüşes Maria-Magdalena (1589-1631=42), Toskana büyük-düşesi= Cosimo II (1590-1620=30), izd. 1609. izd. müd. 11, yş. 20-31, zevcinden 1 yş. kç., Toskana büyük-dukası 1609-1620= 11, vel. büyük-duka 1590-1609= 19, çocukları için bk. İtalya/Toskana/Medici'ler.

- Arşidük Leopold (IV veyâ V) (1586-1633= 47), Avusturya arşidükü 1619-1633= 14, Strassburg ve Passau piskoposu 1607-1625=18, Yukarı Alsas landgravı ve landwogt'u ve Tirol kontu 1626-1632=6= Claude (1604-1648= 44) izd. 1626, izd.müd. 7, zevcinden 18 yş. kç., Toskana büyük-dukası Fernando I Medici kızı ve Urbino dukası Frederico-Giu Ubaldi'den dul, yş. 22-29. Çocukları genç ölen 2 arşidük ve arşidüşes, Arşidüşes Maria-Leopoldina (1632-1649= 17) = amca oğlu İmp. Ferdinand III, izd. 1648 (2. izd.), izd. müd. 1 (çocukları 1 arşidük için aş. bk.).- Arşidük Sigismund-Franz (1630-1665=35), Augsburg piskoposu 1646-1659=13, Trento piskoposu 1659-1665=6, 1665'de ruhbânlıkdan ayrıldı, bir kaç ay sn. öldü = Maria-Hedwig, izd. 1665, izd. müd. bir kaç ay,. Sultzbach palatin prensesi.- Arşidük Ferdinand-Karl (1628-1662= 34), Yukarı Alsas landgravı 1632-1662= 30, Tirol ve Innsbrück dukası = Anna (1616-1676 =60), izd. 1646, izd. müd. 16, yş. 30-46, zevcinden 12 yş. by., Toskana büyük-dukası Cosimo II Medici kızı, kızları: Arşidüşes Claude-Félicité (1653-1676= 23) = İmp. Leopold I (1640-1705 = 45), 2. izd. 1673, izd. müd. 3, yş. 20-23, zevcinden 13 yş. kç., çocuksuz.

- İmp. FERDINAND II (1578-1637 = 59), İmp. 20.3.1619-15.2.1637= 17, 10, 26, vel. arşidük 1612-1619 = 7, Bohemya kralı 1617 (Macaristan kralı titri 1616), 21 yş. by. amca-zâdesi İmp. Matthias tar. evlâd edinilip vel. îlân edildi. =1. Maria-Anna, imp.çe olamadı (1574-1616 = 42), izd. 1600, izd. müd. 16, yş. 26-42, Bavyera dukası Wilhelm V kızı, =2.Leonora (1598-1635=37), İmp.çe 1622-1635= 13, izd.1622, yş. 24-37, Montova dukası Vincento I Gonzaga kızı. Çocukları (hepsi ilk izdivâcdan):

- Kç. ölen 4 arşidük ve arşidüşes.

- Arşidük Leopold-Wilhelm (1614-1662 = 48), Passau piskoposu, sn. Strassburg piskoposu 1625-1662= 37.

- Arşidüşes Maria-Anna (1610-1665 = 55), Bavyera elektrisi 1635-1651= 16 + 1651 = 1665 = 14 (ana elektris) = 30 = Maximilian Joseph der Grosse (1573-1651=78), Bavyera dukası 1596-1623=27 + Bavyera elektörü 1623-1651 = 28 = 55, vel. duka 1579-1596= 17, bu 2. izdivâcından çocukları için bk. Bavyera.

- Arşidüşes Cäcilie-Renate (1611-1645= 34), Polonya kraliçesi 1637-1645= 8 = Ladislas VII (1595-1648 = 53), izd. 1637, izd. müd. 8, yş. 26-34, Polonya kralı 1632-1648 = 16, Rusya çarı 1610-1613= 3, çocuksuz.

- İmp. FERDINAND III (1608-2.4.1657 = 49), İmp. 15. 2.1637 - 2.4.1657 = 30, 1, 15, vel. arşidük 1619-1637 = 18, Macaristan 1625 ve Bohemya 1627 kralı, Romalılar kralı 1636. =1. Infanta Maria-Anna (1606-1646= 40), izd.1631, izd. müd. 15,

yş. 25-40, zevcinden 2 yş. by., İspanya kralı Felipe III kızı, çocukları için aş. bk., İmparatoriçe 1631-1646 = 15. =2. Arşidüşes Maria-Leopoldina (1632-1649 = 17), izd.1648, izd. müd.1, yş. 16-17, zevcinden 24 yş. kç., Arşidük Leopold kızı, amca-zâde, İmp.çe 1648-1649= 1 (yalnız Arşüdük Karl-Joseph'in annesi). =3. Leonora (1630-1686= 56), izd. 1651, izd. müd. 6, yş. 21-27, zevcinden 22 yş. kç., İmp.çe 1651-1657=6, Mantova ve Rethel dukası Carlo II Gonzaga kızı, Leonora-Maria ve Maria-Anna annesi (dîğer çocukların hepsi 1. izd.'dan). Çocukları:

- Kç. ölen 7 arşidük ve arşidüşes.

- Arşidük Karl-Joseph, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı.

- Arşidük Ferdinand (IV) (1633-1654=21), vel. arşidük 1637-1654=17, Bohemya 1646 ve Macaristan 1647 ve Romalılar ve Germanya 1653 kralı unvânları.

- Arşidüşes Leonora-Maria (1653-1697=44), Polonya kraliçesi, sn. Loren düşesi. =1. Michail Koribut (1638-1673=35), izd. 1670, izd. müd. 3, yş. 17-20, zevcinden 15 yş. kç., çocuksuz, Polonya kralı 1669-1673= 3. =2. Charles IV (ölm. 1690), izd. 1678 (5 yıl sn.), izd. müd. 12, yş. 25-37, Loren ve Bar dukası.

- Arşidüşes (Kç.)Maria-Anna (3. izd.dan) = Johann-Wilhelm, Palatin elektörü.

- Arşidüşes Maria-Anna (1. izd.'dan) (1634-1696= 62), İspanya kraliçesi 1649-1665=16 + 1665-1696 = 31 (ana kraliçe) = 47. =Felipe IV (1605-1665 = 60), 2. izd. 1649, izd. müd. 16, yş.15-31, zevcinden 29 yş. kç., İspanya kralı 1621-1665 = 44, vel. infante 1605-1621=17, çocukları için bk.İspanya. Maria-Anna, 1665-1675=10 yıl müddetle oğlu için İspanya nâibesi oldu, zevci IV. Felipe onun babasının amca-zâdesinin oğludur.

- LEOPOLD I (1640-1705=65), İmparator 2.4.1657-6.5.1705=48, 1,4 (tâc giymesi: 18.7.1658), vel. arşidük (ağabeyinin yerine) 1654-1657=3, Macaristan 1655 ve Bohemya 1656 kralları titri. =1. Margareta-Theresa (Margarete-Theresia)(1651-1673=22), infanta, izd. 1666, izd. müd. 7, yş. 15-22, zevcinden 11 yş. kç., imparatoriçe 1666 -1673=7, İspanya kralı Felipe IV kızı, kuzin (Arşidüşes Maria-Antoinette'in annesi). =2. Arşidüşes Claude-Félicité (1653-1676=23), imparatoriçe 1673-1676=3, izd. 1673, izd. müd.3, yş. 20-23, zevcinden 13 yş. kç., çocuksuz, Arşidük Ferdinand-Karl kızı. =3. Leonora (Leonora-Magdalena-Theresia) (1655-1720=65), imparatoriçe 1676- 1705=29 + ana imparatoriçe 1705-1720= 13 = 44, izd. 1676, izd.müd. 29, yş.21-50, zevcinden 15 yş. kç., her iki imparatorun ve dîğer bütün çocukların annesi, Neuburg palatin kontu Philipp-Wilhelm kızı, Kont Johann-Wilhelm, Kont Karl-Philipp, Kont Ludwig-Anton, Kont Alexandre-Sigismund, Kont Franz-Ludwig'in hemşîreleri. Çocukları:

- Kç. ölen bir çocuk.

- Arşidüşes Maria-Antoinette (Antonia) (1669-1692= 23). Bavyera elektrisi = Maximilian II Emmanuel (1662-1726=64), izd. 1685, izd. müd. 7, yş. 16-23, Bavyera elektörü 1679-1706+1714-1726 = 35, elektör'ün bu ilk izdivâcından doğan prens için bk. Bavyera, vel. elektör 1662-1679=17, Habsburglar'ın mahbûsu 1704-1714=10.

- Arşidüşes Maria-Elisabeth (1680-1741 = 61), Holanda eyâlet vâlîsi 1725-1741=16, evlenmedi.

- Arşidüşes Maria-Anna (Josepha-Antonia) (1683-1754= 71), Portekiz kraliçesi 1708-1750 = 42 + ana kraliçe 1750-1754 = 4 =46. = Joao V (1689-1750 = 61), izd. 1708, izd. müd. 42, yş. 25-67, zevcinden 6 yş. by., çocukları için bk. Portekiz.

İmp. FERDINAND III ve İmp.Leopold I gibi aşağıdaki İmp.Joseph I de bestekârdır.

- İmp. JOSEPH I (1678-1711 = 33), imp. 6.5.1705-17.4.1711 = 5, 10, 29, vel. arşidük 1678-1705 = 27, Macaristan 1687 ve Romalılar 1690 kralı (1686'da Macaristan, Türkiye'den fiilen Avusturya'ya geçdi ve Leopold I resmen ve fiilen ve hukuukan Macaristân kralı oldu). =Wilhelmina-Amelia (1673-1742= 69), imparatoriçe 1705-1711= 6, izd. 1699, izd. müd. 12, yş. 26-38, Hanover dukası ve Braunschweig-Lüneburg dukası Johann-Friedrich kızı. 2 kızları oldu, aş. bk.

- İmp. KARL VI (1685-1740 = 55), İmp. 17.4.1711-1740= 29, vel. arşidük (ağabeyi için) 1705-1711 = 6, yş. 20-26, Macaristan 1712 ve Bohemya 1723 kralları, 1703'de babası tar. İspanya kralı Carlos III îlân edildi. 8.1705-6.1706'da Barselona'da ve 6.1706'da Madrid'de İspanya kralı ol. tanındı. = Elisabeth-Christina (1691-1750= 59), izd. 1708, izd. müd. 32, yş. 17-49, zevcinden 6 yş. kç., imparatoriçe 1711-1740 = 29 + ana imparatoriçe 1740-1750 = 10 = 39, Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Ludwig-Rudolf kızı. 2 kızları oldu, aş. bk.

- Arşidüşes Maria-Josepha (1699-1757 = 58), Polonya kraliçesi 1733-1757 = 24. =Auguste III (1696-1763 = 67), izd. 1719, izd. müd. 24, yş. 20-44, zevcinden 3 yş. kç., Polonya kralı 1733-1763 = 30, Saksonya elektörü (Friedrich-Christian II sanıyle) 1733-1763 = 30, Saksonya 1696 ve Polonya 1697 velîahdi, çocukları için bk. Saksonya.

- Arşidüşes Maria-Amelia (1701-1756 = 51), İmp. Joseph I'in kç. kızı ve Arşidüşes Maria-Josepha'nın hemşîresi, imparatoriçe 1742-1745 = 3, elektris 1726-1745=19 + ana elektris 1745-1756 = 11 = 30. =İmp. KARL VII Albrecht (1697-1745 = 48), izd. 1722, izd. müd. 23, yş. 21-44, zevcinden 4 yş. kç., vel. elektör 1699-1726 = 27, Bavyera elektörü 1726-1745 = 19, Bohemya kralı 1741-1645=4, imparatorluk müddeîsi 1740, Almanya imp.u 1742-20.1.1745= 3, çocukları için bk. Bavyera.

- Kç. ölen bir Arşidüşes (Karl VI kızı).

- Arşidüşes Maria-Anna-Leonora (ölm. 1744) (Karl VI'nın kç. kızı), 1744'de evlenip eyâlet vâlîsi olduktan bir kaç ay sn. çocuksuz öldü. =Charles-Alexandre (1712-1780= 68), Holanda eyâlet vâlîsi (zevcesi yerine) 1744, Töton Şövalyeleri üstâd-ı âzamı, İmp. Franz I'in kardeşi, çocuksuz, Fransa kraliçesi Marie-Antoinette ile İmp. Joseph II ve İmp. Leopold II'nin dayıları, Loren prensi.

- MARIA-THERESIA (13.5.1717-29.11.1780 = 63), İmp. VI. Karl'ın by. kızı, velîahd arşidüşes 1717-1740= 23, imparatoriçe 20.10.1740-29.11.1780 = 40. =FRANZ I (8.7.1708-18.8.1765= 57), izd. 1736, izd. müd. 29, yş. 19-48, zevcinden 9 yş. kç., Loren ve Bar dukası 1729-1737= 8, Toskana büyük-dukası 1737-1765 = 28, Almanya imparatoru 13.9.1745-18.8.1765 = 20. Bu sûretle 1740'da Karl VI'nın ölümüyle Habsburg Hânedânı erkek tarafından söndü, hânedân ülkelerinin vârisesi olan Maria-Theresia, Avusturya hükümrân arşidüşesi, Macaristan kraliçesi, Bohemya kraliçesi oldu ise de (1740), Almanya hükümrân imparatoriçesi titrini alamadı. Zîrâ bu titr, yalnız erkeklere mahsûsdu. Bunun üzerine Franz I ile evlenip onu 1745'de Almanya imparatoru îlân ve kabûl etdirdi, kendisi onun zevcesi sıfatıyle imparatoriçe titrini taşıdı, fakat devleti zevci değil, kendi yönetdi, zevcinin ölümü üzerine büyük oğlunu imparator îlân etmekle berâber, onun zamânında da devleti fiilen ölünceye kadar yönetdi. Bu sûretle 1745'de HABSBURG-LOTHRINGEN denen hânedân başladı. Lothringen (Fr.Lorraine)

hânedânı, asırlarca önce Habsburglar'dan ayrılıp Fransız'laşmış bir koldu. Bu sûretle iki Habsburg kolu asırlarca sonra birleşmiş oldu. Loren ve Bar dukası sıfatıyle François III Etienne adını taşıyan İmp.Franz I, ata mîrâsı Loren ve Bar'ı, Fransa'nın tâbii olarak, eski Polonya kralına bırakdı ve karşılığında İtalya'da Toskana (Floransa) büyük-dukalığını aldı. Bu sûretle Habsburg-Lothringen hânedânının Loren'deki (Fr.Lorraine) hükümrânlığı sona erdi. Bu hânedân Loren'de hükümrân iken, komşu Alsas'ı da Habsburglar'ın Avusturya kolu yönetiyordu. Habsburglar'ın Loren kolunun şeceresi, Fransa bahsinde, Lorenler'e âid kısımda verilecekdir. İmp.Franz I, Loren ve Bar dukası (1690-1729) Léopold Joseph-Charles (1679-1729) ile Orléans dukası (Capet-Bourbon) Philippe I kızı Elisabeth-Charlotte (1676-1744)'un 4 çocuklarının büyüğü, binâenaleyh ana tarafından Fransa kraliyet hânedânındandır. Maria-Theresia'nın babasının ölümünden îtibâren saltanatı 20.10.1740 - 29.11.1780 = 40,1,10'dur. Franz I ile izdivâcından 16 çocuk doğurdu ki 5'i küçük yaşda öldü, 5 arşidük ve 6 arşidüşes yaşadı. 2 arşidük biribiri ardından Almanya imparatoru, 2 arşidüşes ise Sicilyateyn ve Fransa kraliçeleri oldular. 1738'den îtibâren doğan (sonuncusu 1756) bu çocukları görmeden önce, Habsburglar üzerinde bir kaç şey söylemek gerekir. Taşıdıkları unvânları belirtmek istiyorum:

Verdun kontu (883) Richwin (ölm.923) oğulları Otto ve Godefroy, Loren (Haute-Lothringie) dukası oldular (940-4 ve 953-9). Metz kontluğu (961), Basse-Lotharingie (964) dukalığı, Lorraine dukalığı (1047-1783), Silezya'da Teschen dukalığı (12.5.1722), Toskana büyük-dukalığı (Lorraien'e karşılık 7.8.1737), Habsburglar'a geçdi. İmparatorların titrleri arasında Bohemya kralı (1526), Macaristan kralı (1686), Transilvanya prensi (4.12.1691), Hohenembs kontluğu, Feldkirch kontluğu, Bregenz kontluğu (Vorarlberg'de) (sonuncusu 11.3.1765, dîğerleri 13.9.1745) bulunmakdadır.- Habsburglar'ın atalarından "Zengin" Gontran (le Riche), 952'de İsviçre'de Argovie kantonunda Altenburg şatosu kontu oldu. 1020'de ondan inen kontlar, Habespurg (veyâ Habichtsburg=akbabalar şatosu) unvânını alıp 1450'ye kd.kullandılar. Almanya kralı ve imparatoru oldular (29.9.1273-1291, 1298-1308, 1314-1330, 1438-1519) ve 1452'de Roma imparatoru titrini kullanmaya başladılar.- Avusturya ise şu şekilde oluşdu: Avarlar'a karşı Doğu markiliği'ni Şarlman kurdu (796). 843'de Frank devletinin Doğu margravlığı hâline geldi. 975'de Bavyera dukalığının Doğu margravlığı, 996'da Ostarrichi margravlığı, 27.9.1156'da Avusturya dukalığı oldu. 980'de Traungau'da Steyer şehrinde kurulan Styria kontluğu 1180'de dukalık olup 27.12.1282'de Avusturya'ya katılıp Habsburglar'a geçdi. İsviçre'de Zürih kantonunda Kyburg kontluğu 1254-1450'de Habsburglar'da kaldı. 788'de margravlık olarak kurulup 976'da dukalık olan Karintiya (ilk adı Carentania) 1363'de, Wend'ler (Slovenler) senyörlüğü 1374'de, Trieste senyörlüğü 1382'de, Göritz, Gradisca kontlukları (Stirya'da) 12.4.1500'de, Habsburglar'a geçip Avusturya sınırlarını genişletdi. 1068'de krallık olan Bohemya, 1029'da Bohemya'ya katılıp 1182'de margravlık olan Moravya, 1526'da Macaristan'dan Avusturya'ya geçdi. 973'de Bohemya'ya katılan Aşağı ve Yukarı Silezya dukalıkları, 11.6.1742 ve kesin şekilde 15.1763'de Avusturya tar.Prusya'ya terkedildi (999'da Bohemya'dan Polonya'ya geçen dukalıklar, 1163'de müstakil oldu, 1355'de gene Bohemya'ya bağlanıp Macaristan'a, 1526'da Avusturya'ya geçdi). Yukarı ve Aşağı Lusace margravlıkları, 1324 ve kesin şekilde 1364'de Bohemya'ya bağlanıp 1526'da Avusturya'ya geçdi ve Avusturya tar.30.5.1635'de Saksonya'ya bırakıldı. 1000 yılında

kurulan Macaristan krallığı, 1437-1458'de Habsburglar'ın hükümrânlığına geçdi ve bir kısmı 1526'da Avusturya'ya katılıp 1686 sonunda Budapeşte'nin Türkler'den alınmasıyla Habsburglar'ın taşıdıkları Macaristan kralı unvânı fiilî hâle geldi. 950'ye doğru kurulup 1105'de Macaristan'a katılan Hırvatistan krallığı, 1526'da Habsburglar'a geçdi. 1165'de Macaristan krallığına geçen Esklavonya krallığı, 1526'da Türkiye'ye, sn.Macaristan'la berâber 1687'de Avusturya'ya geçdi. Habsburglar, "Kudüs kralı" unvânını da şeref unvânı ol.kullandılar. 1718-1729 arasında Sırbistan büyük-voyvodası unvânını kullandılar. Transilvanya prensi unvânları arasındadır. 1545'de ikisi de dukalık olan Parma ve Plaisance ise 1735-1748'de Habsburglar'a âid bulundu. Katolik olan hânedânın dili Almanca'dır. XVI. asırdan îtibâren erkek tarafından Habsburg olan bütün prens ve prensesler arşidük ve arşidüşes sanını taşımakdadırlar ki Romanov(Rusya) hânedânının grandük ve grandüşes, Osmanlı hânedânının şehzâde ve sultân unvânlarına eşitdir. 5.8.1772'de unvânlarına Galiçya kralı (1200'de Halicz büyük dukalığı adıyle kurulup 1214'de krallık oldu), Ludomerya (Wlodimierz) kralı, Auschwitz (Oswieczim) dukası, Zator (Galiçya'da) dukası unvânları eklendi. Krakovi büyük-dukası (24.10.1795), Friul dukası (850'ye doğru margravlık ol.kuruldu) (1797), Cattaro senyörü (1797), İllirya kralı, Salzburg elektörü (785'de piskoposluk, 798'de hükümrân başpiskoposluk), Ragusa dukası, Zara dukası, Trento prensi, Brixen prensi (hepsi 10.6.1815), Salzburg dukası (1849), Bukovina dukası (1849) unvânlarını aldılar. Napoléon'un Almanya imparatorluğunu ilğâ etmesi üzerine Roma ve Almanya imparatoru unvânını 6.8.1806'da Avusturya imparatoru ol.değiştiren Habsburglar, 21.12.1867'de Avusturya imparatoru ve Macaristan kralı ol.anılmaya başladılar, zîrâ bu târîhde Avusturya imparatorluğu ile Macaristân krallığı'ndan oluşan çifte monarşi hâline getirildi. Son Avusturya-Macaristan kral-imparatoru (1916-1918) I. Karl'ın taşıdığı unvânların en mühimleri şunlardı:

Avusturya imparatoru, Macaristân apostolik kralı, Bohemya kralı, Dalmaçya kralı, Hırvatistân kralı, Esklavonya kralı, Galiçya kralı, Ludomerya kralı, İllirya kralı, Kudüs kralı, Avusturya arşidukası, Toskana büyük-dukası, Krakovi büyük-dukası, Lorraine dukası, Salzburg dukası, Stirya dukası, Karintiya dukası, Karniol dukası, Bukovina dukası, Transilvanya büyük-prensi, Moravya markisi, Yukarı Silezya dukası, Aşağı Silezya dukası, Modena dukası, Parma dukası, Plaisance dukası, Guastalla dukası, Auschwitz dukası, Zator dukası, Teschen dukası, Friul dukası, Ragusa dukası, Zara dukası, Habsburg kontu, Tyrol kontu, Kyburg kontu, Göritz kontu, Gradisca kontu, Trento prensi, Brixen prensi, Stirya markisi, Aşağı Lusace markisi, Yukarı Lusace markisi, Hohenembs kontu, Feldkirch kontu, Brigance kontu, Sonnenberg kontu, Trieste senyörü (baron), Cattaro senyörü, Wende senyörü, Sırbistân büyük-voyvodası. Ancak bu unvânlardan bâzılarının şeref titri oldukları, bu toprakların bir kısmının mâzîde Avusturya elinde bulunmuş olduğu, bir kısmının asla bulunmadığı (Kudüs krallığı) gibi zikredilmelidir. Şimdi İmparatoriçe Maria-Thresia ile İmp.Franz I'in çocuklarını görelim:

- Arşidüşes Maria - Elizabeth (1737-1740=3).
- Arşidüşes Maria-Anna (1738-1789=51), Maria-Theresia'nın ilk çocuğu. Vel.arşidüşes 1738-1741=3, Prag manastırına râhibe oldu.
- Arşidüşes Maria-Karoline (1740-1741=1).

- Arşidüşes Maria-Christina (1742-1798=56), Holanda eyâlet vâlîsi 1778 = Albrecht (1738-1823=85), izd.1766, izd.müd.32, yş.24-56, zevcinden 4 yş.kç., Teschen dukası, Avusturya mareşali, Macaristan, sn. Holanda eyâlet vâlîsi, Saksonya prensi, Polonya kralı ve Saksonya elektörü August III oğlu.

- Arşidüşes Maria-Elisabeth (1743-1808=65), evlenmedi, râhibe.

- Arşidüşes Maria-Amelia (1746-1804=56), Parma düşesi 1769-1802=33 + 1802-1803=1=34=Fernando I(1751-1802=51), izd.1769, izd.müd.33, yş.23-56, Parma dukası (Capet-Bourbon-Parme hânedânı) 1765-1801=36, çocukları için bk. İtalya-Parma.

- Arşidüşes Maria-Karolina (1748): ayni gün öldü.

- Arşidüşes Maria-Johanna(1750-1762=12).

- Arşidüşes Maria-Josepha (1751-1767=16).

- Arşidüşes Maria-Karolina (1752-1814=62), Sicilyateyn kraliçesi 1768- 1814 =46 =Ferdinando I(IV) (1751-1825=74), izd.1768, izd.müd.46, yş.16-62, Sicilyateyn kralı 1759 -1825=66, çocukları için bk.İtalya-Sicilyateyn (Capet-Bourbon - Sicile), zevcinden 1 yş.kç.

- Arşidüşes Maria-Antonia (Marie-Antoinette) (1755-1793=38), Fransa kraliçesi 1774-1791=17, Fransa dauphine'i 1770-1774=4 = Louis XVI (1754-1793=39), izd.1770, izd.müd.23, yş.15-38, zevcinden 1 yş.kç., Fransa kralı 1774-1792=18, dauphin 1765 -1774=9, kral ve kraliçe giyotinle îdâm edildiler, çocukları için bk.Fransa (Capet -Bourbon).

- Arşidük Karl-Joseph (1745-1761=16), albay.

- Arşidük Ferdinand (1754 - 1806 = 52), Modena ve Brisgau dukası 1771 (hükümrân Modena dukası ol. kayın-pederinin yerine geçmesi 1803-1866=3), Lombardiya kral nâibi 1803-1806=3 = Beatrix (Maria Beatrice) (1750-1829=79), izd.1771, izd.müd. 35, yş.21-56, zevcinden 4 yş.by., Este ve Massa düşesi, Carrara prensesi, Modena dukası Hercule (Ercole) III kızı, Modena ana düşesi 1814-1829=15, Sardunya ana kraliçesi 1821-1829=8, Avusturya ana imparatoriçesi 1807-1816=9. Çocukları için aş.bk.

- Arşidük Maximilien (1756-1801=45), Töton tarîkati üstâd-ı âzamı 1780, Kolonya elektörü 1784-1801=17, evlenmedi.

- İmp. JOSEPH II(13.3.1741-20.2.1790=49), İmp.18.8.1765-20.2.1790=24,6,3 (annesinin ölümüyle fiilen imp.29.11.1780), vel.arşidük 1741-1780=39, Osmanlı'ya mağlûb olup hayâtını zor kurtardığı Sebeş meydan muhârebesinden (21.9.1788) sn. hastalanıp iyileşemedi. =1. Isabella Maria (1741-1763=22), izd. 1760, izd.müd.3, yş.19-22, zevci ile ayni yaşda, Parma dukası, Filippo kızı, vel. arşidüşes 1760-1763=3. =2. Maria-Josepha (1739-1767=28), izd.1765(2 yıl sn.), izd.müd.2, yş.26-28, zevcinden 2 yş.by., annesinin amca-zâdesinin oğlu, Almanya imp.u ve Bavyera dukası Karl VII kızı. İlk zevcesinden: Arşidüşes Maria-Theresia (1762-1770=8) ve ayni gün ölen Arşidüşes Maria-Kristina (1763).

- İmp. LEOPOLD II (5.5.1747-1792=44), İmp.20.2.1790-1.3.1793=2, 0,9, vel.arşidük 1765-1790=25, Toskana büyük-dukası 1765-1790=25. =Maria-Luisa, Infanta (1745-1792=47), izd.1765, izd.müd.27, yş.20-27, zevcinden 1 yş.by., İspanya kralı Carlos III kızı, Toskana büyük düşesi 1765-1790=25 + 1790-1792=2=27, imparatoriçe 1790-1792=2, vel.arşidüşes 1765-1790=25. Çocukları için aş.bk.

Arşidük Ferdinand'ın (İt.Ferdinando) (1754-1806) çocukları:

- Arşidük Joseph Franz (1772): ayni yıl öldü.

- Arşidüşes Maria-Theresia (1773-1832=59), Sardunya kraliçesi 1821-1831=10. =Vittorio-Emanuele I(1759-1824=65), izd.1789, izd.müd.35, yş.16-51, zevcinden 14 yş.kç., Sardunya kralı 1821-1831=10, çocukları için bk. İtalya-Savoie.

- Arşidüşes Josephine (1775-1777=2).

- Arşidüşes Maria-Leopoldina (1776-1848=72), Bavyera elektrisi 1795-1799=4. =1. Karl-Theodor (1724-1799=75), izd.1795(2. izd.), izd.müd.4, yş.19-23, çocuksuz, zevcinden 52 yş. kç., Bavyera elektörü 1777-1799=22, Palatin kontu 1735-1777=42, vel.kont 1724-1735=11. =2. Kont Ludwig von Arco (1773-1854=81), morg.izd.1804(5 yıl sn.), izd.müd.44, yş.28-72, zevcinden 3 yş.by.(2 oğul, 1 kız)

- Arşidüşes Maria-Luisa (1780-1816=36), İmparatoriçe 1807-1816=9. = Franz I (1768-1835=67), izd.1807, izd.müd.9, yş.27-36, zevcinden 8 yş.kç., amca-zâdesi, İmp. 1792-1835=43 (3. izdivâcı olup İmp.'un bundan çocuğu olmadı.

- Arşidük Ferdinand (1781-1850=69), mareşal, Modena vel.dukası 1814-1819=5, evlenmedi.

- Arşidük Maximilian (1782-1863=81), Modena vel.dukası 1849-1860=11, ağabeyi gibi Avusturya mareşali, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı, evlenmedi.

- Arşidüşes Maria Antonia (1784-1786=2).

- Arşidük Karl (1785-1809=24), Gran başpiskoposu.

- Arşidüşes Maria Ludovika (1787-1816=29) = Franz I (1768-1835=67), İmp., 3. izd.1808, izd.müd.8, yş.21-29, zevcinden 19 yş.kç.

- Arşidük Franz (1779-1846=67), Modena ve Reggio ve Mirandala dukası (Francesco IV) 1814-1846=32, annesinin yerine, Massa, Carrara ve Lunigiana dukası 1829-1846=27. =Beatrix (Maria Beatrice) (1792-1840=48), izd.1812, izd.müd.28, yş.20-48, zevcinden 13 yş.kç., dayısı ile evlenmiş oluyor, baba tar.Savoie hânedânı prensesi (Kral Vittorio Emanuele I kızı). Çocukları:

- Arşidüşes Maria-Theresia (1817-1886=69). =Henri (V) de France (Bourbon) (1820-1883=63), izd.1846, izd.müd.37, yş.29-66, zevcinden 3 yş.by., dauphin 1830, prétandant 1848-1883=35 (Fransa kraliyet hânedânı şefi), çocuksuz.

- Arşidük Francesco V(1819-1875=56), asıl adı Franz Ferdinand, Modena ve Guastalla (1847) ve Massa ve Carrara (1848) dukası 1846-18.3.1860=14, vel.duka 1819-1846=27, Avusturya orgenerali. =Adelgunde (1823-1914=91), izd.1842, izd.müd.33, yş.19-52, zevcinden 4 yş.kç., Bavyera prensesi (Kral Ludwig I kızı), Modena düşesi 1846-1860=14, çocukları: Arşidüşes Anna Beatrice (1848-1849=1).

- Arşidük Ferdinand-Viktor (Fernando-Vittorio) (1821-1849=28), Parma vel. dukası 1846-1849=3, Avusturya tümgenerali. = Elisabeth, arşidüşes (1831-1903 =72), izd.1847, izd. müd. 2, yş.16-18, zevcinden 10 yş.kç., Parma vel. düşesi 1847-1849=2, babasının amca oğlunun oğlu (dul kalınca 1854'de Arşidük Karl Ferdinand ile evlendi), kızları: Arşidüşes Maria Theresia (1849-1919=70), Bavyera kraliçesi 1912-1918=6. =Ludwig III (1845-1921=76), izd.1868, izd.müd.51, yş.19-69, Bavyera kralı 1912-1918=6, vel.1912, Prusya mareşali, çocukları için bk.Bavyera.

- Arşidüşes Maria-Beatrix (1824-1906=82) = Infante Juan (1822-1887=65), izd.1847, izd.müd.40, yş.23-63, İspanya tahtının 3. Karlist müddeîsi 1860-1887=27, çocukları için bk.İSPANYA (Bourbon).

İmp. Leopold II çocukları:

- Arşidüşes Maria-Theresia (1767-1827=60), Saksonya kraliçesi 1827. = Anton I (1755-1836=81), 2. izd.1787, izd.müd.40, yş.20-60, zevcinden 12 yş.kç., Saksonya kralı 1827-1836=9, vel.1763-827=64.

- İmp.FRANZ II (Avusturya I) (12.2.1768-2.3.1835=67), İmp.1.3.1792-2.3.1835 =43, 0,2, vel. arşidük 1790-1792=2, Toskana vel. arşidükü 1768-1790=22; Kutsal Roma imparatorluğu Napoléon tar.1.8.1806'da lağvedildi, 10.8.1804'te (11.4.1804) Franz II, Franz I sanıyla kendini Avusturya imparatoru îlân etdi ve 1806'da Almanya ve Roma imparatoru titrlerinden ferâgat etdi. =1. Elisabeth (1767-1790=23), izd.1788, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 1 yş.by., Würtenberg prensesi, vel.arşidüşes. =2. Maria-Theresa (1772-1807=35), izd.1791, izd.müd.16, yş.19-35, zevcinden 4 yş.kç., dayı oğlu, Bourbon-Sicile prensesi, imparatoriçe 1791-1807 =16, bütün çocuklarının annesi. =3. Maria-Ludovika (1787-1816=29), izd.1807, izd.müd.9, yş.20-29, imparatoriçe 1807-1816=9, amca-zâde (Arşidük Ferdinand'ın (Modena dukası) 5. kızı), zevcinden 19 yş.kç., arşidüşes. =4. Karolina (1792-1873=81), izd. (2. izd.) 1816, izd.müd.19, yş.24-43, çocuksuz, imparatoriçe 1816-1835=19, Bavyera prensesi (Kral Maximilian'ın 3. kızı, Würtemberg vel.i (sn.kralı) Wilhelm'den boşanmış) (Charlotte Auguste), zevcinden 24 yş.kç.

- Arşidük Ferdinand (Ferdinando III) (1769-1824=55), Toskana büyük-dukası 1791-1803=12 + 1814-1824=10 = 22, vel.arşidük 1792-1793=1, Würzburg elektörü 1805-1814=9, Salzburg elektörü 1803-1814=11, Toskana vel.i 1790-1791=1. = 1. Luisa-Amelia (1775-1802=27), izd.1790, izd.müd.12, yş.15-27, zevcinden 6 yş.kç., Toskana büyük düşesi 1791-1802=11, Bourbon-Sicile prensesi (Sicilyateyn Kralı Ferdinando I kızı), dayısının oğlu. =2. Maria-Anna (1796-1865=69) izd.1821, izd.müd.3, yş.25-28, Saksonya prensesi. İlk izdivâcından olan çocuklar için aş.bk.

- Arşidüşes Maria-Anna (1770-1809=39), Prag'da râhibe.

- Arşidük Karl (1771-1847=76), mareşal 1796, Holanda v.1793, Bohemya v. 1800-1809, harbiye nâzırı 1805-1809, Toskana vel.i 1791-1797=6, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı 1801-1804=3, Teschen dukası 1822-1847=25. =Henriette (1797-1829=32), izd.1815, izd.müd.14, yş.18-32, zevcinden 26 yş.kç., Nassau-Weilburg prensi Friedrich-Wilhelm kızı. Çocukları için aş.bk.

- Arşidük Leopold-Alexander (1772-1795=23), Macaristan palatin'i.

- Arşidük Albrecht (1773-1774=1).

- Arşidük Maximilian (1774-1778=4).

- Arşidük Joseph (1776-1847=71), mareşal, Macaristan prince-palatin'i = genel vâlîsi 1795- . =1. Grandüşes Alexandra (1783-1801=18), izd.1799, izd.müd. 2, yş.16-18, zevcinden 11 yş.kç., Çar Pavel kızı, 1801'de doğan kızları Arşidüşes Alexandrine aynı gün öldü. =2. Hermine (1797-1817=20), izd.1816, izd.müd.1, yş.19-20, zevcinden 21 yş.kç., ikiz arşidük-arşidüşes'in annesi, Anhalt-Bernburg-Schaumburg prensi Viktor II kızı. =3. Maria-Dorothea (1797-1855=58), izd.1819, izd.müd.28, yş.22-50, zevcinden 21

yş.kç., dîğer çocuklarının annesi, Württemberg dukası Ludwig kızı. Çocukları için aş.bk.

- Arşidüşes Marie-Klementine (1777-1801=24), =Francesco I (1777-1830=53), izd.1797 (1. izd.), izd.müd.4, yş.20-24, zevci ile ayni yaş (bir kızları için bk. Sicilyateyn), Sicilyateyn kralı 1825-1830=5, Sicilya kral nâibi 1809-1816=7, Kalabriya dukası 1817-1825=8, vel.1777.

- Arşidük Anton (1779-1835=56), mareşal, Lombardiya-Venedik kral nâibi 1816-8, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı 1804-1809=5, evlenmedi.

- Arşidüşes Maria-Amelia (1780-1798=18).

- Arşidük Johann (1782-1859=77), mareşal, 1848-50'de Almanya imparatorluk tâcı adayı. =Anna Plochl (1804-1885=81), izd.1827, izd.müd.32 yş.23-55, zevcinden 22 yş.kç. morganatik, evlenince 1834'de Brandhof baronesi, sn.Meran kontesi sanını aldı, oğulları: Franz (1839-1891=52), Brandhof baronu, **Meran** kontu 1845. Meran kontu Franz(1839-1891) = Theresia (1836-1913=77), izd.1862, izd.müd.29, yş.26-55, zevcinden 3 yş.by., Mareşal Kont Franz Philipp kızı, oğulları Johann (1867-1947=80) = Ladislaja (1870-1952=82), izd.1891, izd.müd. 56, yş.21-77, zevcinden 3 yş.kç., Kont Philipp von Lamberg kızı, bu izdivâcdan: Franz (1891), hukuk doktoru = Wilhelmine, Auersperg prensesi (1894), izd.1923, yş.29, zevcinden 3 yş.kç., bunların oğulları Johann (1934) =Ingrid Messner (1939), izd.1959, yş.20, zevcinden 5 yş.kç., bu izdivâcdan: Franz Joseph (1964), Friedrich (1965), Johanna (1959), Maria Theresia (1962), Katharina (1961). Franz (1891) = Wilhelmine (1894) izdivâcından doğan 4 kız: Maritzi (1924) = Kont Karl von Trauttmansdorff-Weinsberg (1927), izd. 1949(2 oğul, 4 kız); Laja (1926) =1. Baron Johannes von Economo (annesi Windisch-Graetz prensesi) (1917), izd.1957, tal.1962=5, =2. Karl-Albrecht, 11. Hohenlohe - Waldenburg -Schillingsfürst prensi (1926), izd.1965 (çocukları var); Lotti (1929) = Hans Keil (1926), izd.1960 (2 oğul, 1 kız); Fanny (1933) = Jean Riollot (1928), izd.1962 (1 oğul, 3 kız). Johann (1867-1947) = Ladislaja izdivâcından 2. oğul: Philipp (1894-1950=56) = Maria-Anna (1900), izd.1921, izd.müd.29, yş.21-50, zevcinden 6 yş.kç., Kont Carl von Stromberg kızı, bu izdivâcdan 3 oğul ve 3 kız: Franz (1924) =1. Uta Strohschneider (1938), izd.1964, yş.26, tal., =2. Annemarie (1950), Almanya büyükelçilerinden Baron von Stackelberg'in kızı ve Wolfram Kolski'den boşanmış, oğulları Stefan 1974; Philipp (1926); Maximilian (1930) = Colienne, Schwarzenberg prensesi (1937), izd.1961, yş.24, zevcinden 7 yş.kç., çocukları Philipp 1962, Christoph 1963, Catharina 1967, Isabel 1971; Anna Maria (1922) = Baron Gordian von Gudenus (1915), izd.1951, yş.29, zevcinden 7 yş.kç. (2 oğul, 2 kız); Christine (1923) = Friedrich Rothenbüehler, İsviçre büyükelçisi (1914), izd.1954, yş.31, zevcinden 9 yş.kç. (1 oğul); Eleonore (1930) (Kont Maximilian'la ikiz)=Harold Platt (1925), izd.1971, yş.41, zevcinden 5 yş.kç.- Johann (1867-1947) = Ladislaja izdivâcından 3. oğul: Johann (1896-1970=74) = Ilona (1894 -1966=72), izd.1919, izd.müd.47, yş.25-72, zevcinden 2 yş.by. Kont Imre Almasy Török-Szent-Miklos kızı, bu izdivâcdan 1 oğul ve 2 kız: Johann Baptist (1921) = Ilona Farkas (1926), izd.1960, yş.34, zevcinden 5 yş.kç.; Maria (1920) = Béla Rudnay Divék-Ujfalu(1918) (annesi Irene, Arşidük Albrecht ile evlendi), izd.1944, zevcinden 2 yş.kç. (6 oğul, 4 kız, biri öldü); Helene (1927) = Maurizio Lodi-Fé (1918), izd.1951, yş.24, zevcinden 9 yş.kç.(2 oğul, 2 kız).- Johann (1867-1947)= Ladislaja izdivâcından 4.

oğul: Karl Hubert (1907-1969=62), jeoloji doktoru=Gilde (1908), izd.1955, yş.47, zevcinden 1 yş.kç.- Johann (1867-1947) = Ladislaja izdivâcından doğan 5 kız: Maria Theresia (1893) = Kont Karl Kunata Kottulinsky (1877-1939=62), izd.1912, izd.müd.27, yş.19-46, zevcinden 16 yş.kç. (2'si ölen 4 oğul ve 1 kız); Maria Anna (1897) = Baron Friedrich Adalbert Mayr von Melnhof (1892-1956=64), izd.1919, izd.müd.37, yş.27-59, zevcinden 5 yş.kç. (1 oğul, 8 kız); Laja (1899) = Kont Eberhard de la Fontaine (1896-1970=74), izd.1929, izd.müd.41, yş.30-71, zevcinden 3 yş.kç. (4 oğul, 1 kız); Eleonore (1901), evlenmedi, bu da 1980'de ber-hayât; Marie Valerie (1902) = Kont Johann Anton von Goess (1892-1970=78), izd.1921, izd.müd.49, yş.19-68, zevcinden 10 yş.kç. (6 oğul, 4 kız).- Johann (1867-1947)'ın kardeşi: Franz (1868-1949=81), albay=Marie, Liechtenstein prensi Aloys kızı (1877-1939=62), izd.1902, izd.müd.37, yş.25-62, zevcinden 9 yş.kç., bu izdivâcdan 4 oğul ve 2 kız (**Habsburg** kont ve kontesleri: 1) Alois (1907-1960=53), =Elisabeth, Baron von Tinti kızı (1917), izd.1942, izd.müd.18, yş.25-43, zevcinden 10 yş.kç. (1971'de Baron von Karais'le evlendi), bu izdivâcdan 1 oğul ve 3 kız: Franz (1943) = Marie-Elisabeth(1945), Kont von Kageneck kızı, izd.1968, yş.23, zevcinden 2 yş.kç., çocukları Johannes 1972 ve Katharina 1969; Maria Theresia (1948); Henriette (1951) = Pr. Heinrich XII Reuss (1950), izd.1973, yş.22, zevcinden 1 yş.kç., bk.Reuss; Elisabeth (1955)=Felix (1954), izd.1977, yş.22, zevcinden 1 yş.kç., Löwenstein prensi. 2) Heinrich (1908) = Barbara (1916), Pr.von Hatzfeldt kızı ve Bodo von Bruemmer'den boşanmış, izd.1960, yş.44, zevcinden 8 yş.kç. 3) Albrecht (1912), hukuk doktoru. 4) Josef (1920) = Wendula Eichmann (1921), izd.1950, yş.19, zevcinden 1 yş.kç., çocukları Josef 1951, Georg 1953, Anna 1957. 5) Henriette (1904)=Karl, Auersperg-Breunner prensi (1895), izd.1927, yş.23, zevcinden 9 yş.kç. (2 oğul ve 5 kız, bunlardan bir oğlu Arşidüşes Elisabeth ile, bir kız Baden prensi Ludwig'le evlendi). 6) Therese (1906) = Kont Ferdinand von Westphalen zu Forstenberg (1899), izd.1931, yş.25, zevcinden 7 yş.kç.- Johann (1867-1947) ve Franz (1868-1949)'ın kardeşleri: Rudolf (1872-1959=87), hukuk doktoru, Bukovina, Tyrol ve Vorarlberg v.=Johanna (1890-1967=77), izd.1917, izd.müd.42, yş.27-69, zevcinden 18 yş.kç., 9. Auersperg prensi Karl'ın 2. kızı, bu izdivâcdan 2 oğul ve 1 kız: 1) Rudolf (1917) = Marie-Therese (1929), Kont Karl von Blanckenstein kızı, izd.1951, yş.22, zevcinden 12 yş.kç., çocukları Adolf 1953, Rudolf 1956, Andreas 1957, Karl 1960, Heinrich 1961, Lasdislaia 1952, Johanna 1955, Gabrielle 1958, Anna 1959, Christine 1963, Hemma 1965, Therese 1969. 2) Adolf (1919) = Ada (1922-1969=47), izd.1961, izd.müd.8, yş.39-47, Münich üniversitesi profesörü Dr. Heinrich Kindermann=Barones Marianne von Lukas kızı, çocukları Johannes 1961 ve Elisabeth 1963. 3) Eleonore (1920-1965=45) = Christian Witt von Dörring (1914), izd.1946, izd.müd.19, yş.26, zevcinden 6 yş.kç. (5 oğul ve 4 kız).- Johann (1867-1947), Franz (1868-1949), Rudolf (1872-1959) kardeşlerin kç.kardeşleri ve 3 hemşîreleri: Albrecht (1874-1928=54), evlenmedi; Maria (1865-1933=68), evlenmedi; Anna (1864-1935=71) =1. Alphons von Stefenelli (1863-1894=31), izd.1892, izd.müd.2, yş.28-30, zevcinden 1 yş.kç. (2 oğul) ve =2. Johann Ritter von Radey (1863-1955=92), izd.1896 (4 sn.), izd.müd.39, yş.34-71, zevcinden 1 yş.kç.(3 oğul, 1 kız); Karoline (1870-1944=74) = Heinrich, Baron von Doblhoff-Dier (1868-1926=58), izd.1893, izd. müd.33, yş.23-56, zevcinden 2 yş.kç. (3 oğul, 1 kız).

- Arşidük Rainer (1783-1853=70), mareşal, Lombardiya-Venedik kral nâibi 1818-1848=30. =Maria-Elisabeth (1800-1856=56), izd.1820, izd.müd.26, yş. 20-46, zevcinden 17 yş.kç., Savoie-Craignan prensi Carlo Emanuele kızı. Çocukları için aş.bk.
- Arşidük Ludwig (1784-1864=80), mareşal, tophâne müşîri, evlenmedi.
- Arşidük Rudolf (1788-1831=43), kardinal 1819.

İmp.Franz I (1768-1835)'in 4 izdivâcından yalnız 2.'sinden çocukları oldu (=İmp.çe Maria-Theresia, 1772-1807, Sicilyateyn kralı Fernando IV kızı, Bourbon-Espagne-Sicile hânedânı); Habsburglar'ın imparatorluk dalı, Franz I'den devâm etdi:

- Arşidüşes Ludovika (1790-1791=1) (1'den olan tek çocuk).
- Arşidüşes Maria-Luisa (Fr.Marie-Louise) (7.12.1791-1847=56), Fransız imparatoriçesi 11.3.1810-1814=4 + 1815, Parma, Guastalla ve Plaisance (Piacenza) hükümrân düşesi 1814-1847=33. =1. Napoléon I (15.8.1769-5.5.1821=52), 2. izd. 2.4.1810, izd. müd.11 (gerçekde 5), yş. 19-30, zevcinden 22 yş.kç., oğulları Napoléon II için bk.Fransa-Bonaparte. =2. Adam, Neipperg kontu, Avusturya mareşali (1775-1829), izd.1821, izd.müd.8, yş.30-38, zevcinden 16 yş.kç. =3. Charles, Bombelles kontu (1785-1856=71), izd.1833, izd.müd.14, yş.42-56, zevcinden 6 yş.kç.(*).
- İmp. FERDINAND I (19.4.1793-29.6.1875=82), İmp.2.3.1835 - 2.12.1848=13,9,1, 1848 ihtilâlinde yeğeni lehine ferâgate mecbûr kaldı, Macaristan kralı (V. Ferdinand) sanı 1830, vel. 1793-1875=42, 1838'de Lombardiya ve Venedik kralı unvânını da aldı, çocuğu olmadı. =Maria-Anna (1803-1884=81), imparatoriçe 1835 -1848=13, Macaristan kraliçesi 1831, izd.1831, izd.müd.44, yş.28-72, zevcinden 10 yş.kç., Sardunya kralı Vittorio-Emanuele I kızı, ikiz, annesinin amca-zâdesinin oğlu.
- Arşidüşes Marie Caroline (1794-1795=1).
- Arşidüşes Caroline (1795-1799 = 4).

(*) Neipperg, bir imparatorluk kontluğu (prens derecesinde olup altesse illustrissime lakabını taşırlar) âilesi olup âilenin atası Frankonya soylularından Birtilo von Schwaigern 1120'ye doğru yaşamışdır. Kont Adam Adalbert von Neipperg (1775-1829=54), Avusturya'nın Napoli vâlîsi ve önce Marie-Louise'in âşıkı olup ancak Napoléon ölünce evlenebildi. Kont'un 1806'da Pola kontesi Theresia (1778-1815) ile yapdığı izdivâcdan olan çocukları bugün Neipperg kontluk hânedânını devâm etdiriyorlar. Marie-Louise'den olan küçük oğlu Wilhelm (1819-1895=76), önce kont sanını taşıyıp, 1864'de dayısının oğlu İmp.Franz-Joseph tarafından kendisi ve nesli için Montenuovo prensliği titri ihdâs edildi. 1850'de Kont Batthyani kızı Julia (1827-1871) ile evlendi. Bu izdivâcdan: Prs.Albertina (doğ.1853, Gonzaga markisi ve Wielopolski kontu Sigismund'la evlendi), Prs.Maria (doğ.1859, Apponyi kontu Anton'la evlendi) ve 1895'de 2. Montenuovo prensi olan Alfred (1854-1927=73) doğdular. Pr.Alfred, 1879'da 1861 doğumlu Prs.Françoise von Kinsky ile evlendi. Bu izdivâcdan: Prs.Julia (doğ.1880, önce Kont Dionys von Draskovich, sn.Oettingen prensi Karl ile evlendi), Prs.Françoise (Lobkowicz prensi Leopold ile evlendi) ve 1927'de 3. Montenuovo prensi olan Ferdinand (doğ.1888) doğdu ki, 1927'de Barones Ilona ile evlendi.

- Arşidüşes Leopoldina (1797-1826=29), Brezilya imparatoriçesi 1822-1826=4. = Dom Pedro I (1798-1834=36), izd.1817, izd.müd.9, yş. 20-29, zevcinden 1 yş.by., Brezilya imparatoru 1822-1831=9, Portekiz vel.i 1816-1826=10, Portekiz kral nâibi 1826-1834=8, çocukları için bk.Portekiz-Braganza-Brezilya.

- Arşidüşes Maria-Klementina (1798-1881=83). =Leopoldo (1790-1851=61), izd.1816, izd.müd.35, yş.18-53, Sicilyateyn kralı Ferdinando I oğlu, Salerno prensi, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için bk.İtalya-Bourbon-Sicile.

- Arşidük Joseph (1799-1807=8).

- Arşidüşes Karolina (Marie-Caroline) (1801-1832=31). =Friedrich-August II (1797-1854=57), izd.1819, izd.müd.13, yş.18-31, zevcinden 4 yş.kç., Saksonya kralı 1836-1854=18, çocuksuz.

- Arşidüşes Maria-Anna (1804-1858=54), evlenmedi.

- Arşidük Johann-Nepomuk (1805-1809=4).

- Arşidüşes Amelia (1807): 3 günlük öldü.

- Arşidük Franz-Karl (1802-1878=76), imparatorluk velîahdi 1835-1848=13, vel.olduğu hâlde 1848 ihtilâlinde çok zekî olmadığı için oğlu Franz-Joseph tahta çıkarıldı, tahtı reddetti, mareşal. =Sofya (Sophia) (1805-1872=67), izd.1824, izd.müd.48, yş.19-67, zevcinden 3 yş.kç., imparator annesi 1848-1872=24, Bavyera dukası Maximilian kızı. Çocukları:

- Arşidük (1840): Ayni gün öldü.

- Arşidüşes Maria Anna (1835-1840=5)

- Arşidük Ludwig (1842-1919 = 77), orgeneral.

- Arşidük Ferdinand-Maximilien I(1832-1867=35), Meksika'da cumhûriyetçiler tar.kurşuna dizildi, Meksika imparatoru 10.4.1864-19.4.1867=3, Avusturya imparatorluk vel.i 1848-1858=10, Avusturya deniz kuvvetleri kumandanı 1856 ve oramiral, Lombardiya-Venedik kral nâibi 1859'a kd., çocuksuz. = Charlotte (Karlota) (1840-1927=87), izd.1857, izd.müd.10, yş.17-27, zevcinden 8 yş.kç., Meksika imparatoriçesi 1864-1867=3, Belçika kralı Léopold I'in tek kızı, 1867'de aklını kaybetti.

- İmp. FRANZ-JOSEPH I(18.8.1830-21.11.1916=86), Karl, İmp.2.12.1848 - 21.11.1916=67, 11, 20, 1867'de Avusturya-Macaristan imparator-kralı sanını aldı, İsveç orgenerali. =Elisabeth (24.12.1837-10.9.1898=61), izd.1854, izd.müd.44, yş.17-61, zevcinden 7 yş.kç., teyze-zâde, Bavyera dukası Maximilian kızı, İsviçre'de Cenevre'de teröristlerce öldürüldü. Çocukları:

- Arşidüşes Sophia (1855-1857=2).

- Arşidüşes Gisela (1856-1932=76) = Leopold (1846-1930=84), izd.1875, izd.müd.55, yş.19-74, zevcinden 10 yş.kç., çocukları için bk.Bavyera, Bavyera prensi, Bavyera ve Prusya mareşali, 1915'de Varşova Fâtihi (Ruslar'dan aldı).

- Arşidüşes Maria-Valeria (1868-1924=56)=Arşidük Franz-Salvador(1866-1939= 73), 1. izd.1890, izd.müd.34, yş.22-56, dedesinin amca-zâdesinin torunu, çocukları için aş.bk., Avusturya orgenerali.

- Arşidük Rudolf (21.8.1858-30.1.1889=31), imparatorluk-krallık vel.i 1858 - 1889=31, orgeneral, koramiral, Mayerling av köşkünde metresi barones'le berâber

tabanca ile intihâr etdi (daha kuvvetli ihtimâlle Avusturya gizli servisince öldürüldüler). =Stefania (Stéphanie) (21.5.1864-29.9.1945=81), 1. izd.1881, izd.müd.8, yş.17-25, Belçika kralı Léopold II kızı, zevcinden 6 yş.kç. (Stéphanie = 2. Pr.Lónlay de Nagy-Lónya, ölm.1946, izd.1900 (11 yıl sn.), izd.müd.45, yş.36-81), kızları: Arşidüşes Elisabeth Marie (Erzsi) (2.9.1883-22.3.1963=80) =1. Otto, Windischgraetz prensi (1873-1952=79), izd.1902, tal.1924=22, yş.19-41, çocukları (3 oğul, 1 kız) oldu ve =2. Léopold Petznek (1881-1956=75), izd.1948, izd.müd.80, yş.65-73, morganatik.

- Arşidük Karl-Ludwig, İmp.Franz-Joseph'in kardeşi (1833-1896=63), imparatorluk vel.i 1889-1896=7, mareşal, =1. Margaretha (1840-1858=18), izd.1856, izd.müd.2, yş.16-18, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz, Saksonya kralı Johann kızı. =2. Annonciade (Maria Annunciata) (1843-1871=28), izd.1862, izd.müd.9, yş.19-28, zevcinden 10 yş.kç., Sicilyateyn kralı Ferdinando II kızı, 3 oğlu ile kızının annesi. =3. Maria-Theresa (1855-1944=89), izd.1873, izd.müd.23, yş.18-41, son 2 arşidüşesin annesi, zevcinden 22 yş.kç., Braganza (Portekiz) prensesi. Arşidük Karl'ın çocukları:

- Arşidük Ferdinand (1868-1915=47), tümgeneral, = Bertha Czuber (1879-1916=37), morg. izd.1909, yş.30-36, izd.müd.6, zevcinden 11 yş.kç.

- Arşidüşes Maria-Annunciata (1876-1961=85) (3. izd.'dan), râhibe oldu.

- Arşidüşes Elisabeth-Amalia (1878-1960=82) (3. izd.'dan) = Aloys(1869-1955=86), izd.1903, izd.müd.52, yş.25-77, Liechtenstein prensi (1938'de prenslik tahtından oğlu için ferâgat etdi), Avusturya yarbayı, çocukları için bk.Liehtenstein, zevcinden 9 yş.kç.

- Arşidüşes Margarete (1870-1902=32) = Albrecht (1865-1935=70), izd.1893, izd.müd.9, yş.23-32, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için bk. Vürtemberg. Vürtemberg vel.i 1917-1918=1, Vürtemberg kraliyet hânedânı şefi 1921-1935=14, Prusya ve Vürtemberg mareşali.

- Arşidük Franz-Ferdinand (1863-28.6.1914=51), vel. 1896-28.6.1914=18, Bosnasarayı'nda bir Sırp teröristince tabancayla öldürülmesi üzerine Birinci Cihân Harbi çıkdı = Sophia (1868-1914=46), izd.1900, izd.müd.14, yş.32-46, zevcinden 5 yş.kç., zevci ile berâber öldürüldü, Chotek kontesi, 1909'da Hohenberg düşesi sanı verildi, arşidüşes sanını kullanamadı, izdivâcı morganatik sayıldığı için, çocuklarının imparatorluk tahtı üzerinde hakları yoktu. Çocukları için İmp.Franz-Joseph, 4.10.1909'da **Hohenberg** prensliği titrini te'sîs etdi: Sofia (1901) = Kont Friedrich von Nostitz-Rieneck (1893), izd.1920, yş.19, zevcinden 8 yş.kç. (çocukları var), Hohenberg prensesi; Maximilian (1902-1962=60); 1909'da 1. Hohenberg prensi ve 1917'de dukası = Elisabetha-Bona (1904), Waldburg prensesi, izd.1926, izd.müd.36, yş. 22-58, zevcinden 2 yş.kç.(çocukları: Franz-Ferdinand (1927-1977=50), 1962'de 2. Hohenberg prensi ve dukası olup 1956'da 1922 doğumlu 34 yaşında kendinden 5 yş by.Lüksenburg prensesi Elisabeth ile evlendi (çocukları Anna (Anita) 1958 ve Sophie 1960); Georg-Friedrich 1929 (=Eleonore, Auersperg-Breunner prensesi, doğ.1928, izd.1960, yş.32, zevcinden 1 yş.by., çocukları Nikolaus 1961, Maximilian 1970, Henriette 1962); Albrecht 1931 (=Leontine, Kont Leo de Cassis-Faraone kızı, doğ.1933, izd.1962, yş.29, zevcinden 2 yş.kç., çocukları Leo 1964, Margarete 1963, Johanna 1966, Katharina 1969); Johannes 1933 (=Elisabeth Meilinger, doğ.1947, izd.1969, yş.22, zevcinden 14 yş.kç., çocukları Stephan 1972, Georg 1975, Sophie 1970, Isabelle 1976); Peter 1936 (=Christine -

Maria Meilinger, doğ.1945, izd.1970, yş.25, zevcinden 9 yş.kç., çocukları Maria-Christine 1970, Maria Teresia 1972); Gerhard 1941. Ernst (1904-1954=50), Hohenberg prensi = Maria -Theresia Wood(1910), izd.1936, izd.müd.18, yş.26-44 (çocukları: Hohenberg prensleri Ferdinand 1937 ve Ernst 1944). Ferdinand (1937) = Heidi Zechling (1941), izd.1964, yş.23, zevcinden 4 yş.kç., oğulları Franz 1969. Ernst (1944) = Patricia Caesar (New York 1950), izd.1973, yş.23, zevcinden 6 yş.kç., çocukları Eva 1974.

- Arşidük Otto (1865-1906=41), orgeneral = Maria-Josepha (1867-1944=77), izd.1886, izd.müd.20, yş.19-39, zevcinden 2 yş.kç., ana imparatoriçe 1916-1918=2, Saksonya kralı Georg I kızı, çocukları:

- Arşidük Maximilian (1895-1952=57) = Françoise, Hohenlohe-Schillingsfürst prensesi (1897), izd.1917, izd.müd.35, yş.20-55, zevcinden 2 yş.kç., çocukları:

- Arşidük Ferdinand (1918), bugün tahtın 11. vârisi = Helene (1937), izd.1956, yş.19, zevcinden 19 yş.kç., Kont Carl von Toerring-Jettenbach=Prs. Elisabeth (Yûnânîstân) tek kızı, çocukları: Arşidük Maximilian (1961), Arşidüşes Elisabeth (1957), Arşidüşes Sophie (1959).

- Arşidük Heinrich (1925) = Ludmilla (1939), izd.1961, yş.22, zevcinden 14 yş.kç., Kont von Galen kızı, çocukları Pr.Philipp (1962), Pr.Ferdinand (1965) ve Prs.Marie-Christine (1964).

- İmp.KARL I (17.8.1887-Funchal/Madeira, 1.4.1922=35), İmp.-kral (Mac. kralı ol. Karoly IV) 21.11. 1916 - 11.11.1918 = 1, 11,20, vel.1914-1916=2, 3.4.1919' da bütün Hânedân ile Avusturya'dan çıkarıldı, Habsburg Hânedânı şefi 1918-1922=4 = Zita (1892-1989=97), izd.21.10.1911, izd.müd.11, yş.19-30, imparatoriçe 1916-1918=2, Bourbon-Parme prensesi (Parma dukası Roberto I'in 10. kızı), zevcinden 5 yş.kç. Çocukları:

- Arşidük Otto (20.11.1912), Bavyera'da Pöcking'de yaşıyor. Avusturya-Macaristan velîahd arşidükü 1916-1918 =2, Habsburg İmparatorluk Hânedânı şefi 1922'den bu yana. Uzun müddetten beri ve hâlen (1991) Otto von Habsburg ismiyle Avrupa Parlamentosu'nda Almanya milletvekili. =Regina (6.1.1925), izd.1951, yş.26, zevcinden 12 yş.kç.. Meiningen dukası Georg III kızı, çocukları: Arşidüşes Andreas(1953) (= Kont Karl von Neipperg, doğ.1951, izd.1977, yş.24, zevcinden 2 yş.kç.) (oğlu Kont Philipp 1978); Arşidüşes Monika (1954) (ikiz), Arşidüşes Michaela (1954) (ikiz), Arşidüşes Gabriela (1956), Arşidüşes Walburga (1958), Arşidük Karl (11.1.1961), 1961'den bu yana Hânedân'ın babasından sn.2. şef ve vârisi, Arşidük Paul Georg (1964), 3. vâris.

Hânedânın bugün (1996) 2. şefi olan Arşidük Karl (1961)=Francesca von Thyssen-Bornemisza (1959), izd.1993, yş.34, zevcinden 2 yş.by.

- Arşidüşes Adelhaid (1914-1971=57), evlenmedi.

- Arşidük Robert (1915), Hânedân'ın 2. şefi 1922-1961=39, 1961-64'te 3. vâris. Paris'de. =Margherita (1930), izd.1953, yş.23, zevcinden 15 yş.kç., Savoie-Aosta prensesi. Çocukları: Arşidüşes Maria Beatrix (1954), Arşidük Lorenz (1955) (5. vâris), Arşidük Gerhard (1957) (6. vâris), Arşidük Martin (1959) (7. vâris), Arşidüşes Isabella (1963).

- Arşidük Felix (1916), 8. vâris. Mexico'da. =Dr.Anna-Eugenie, Arenberg prensesi, tıb doktoru (1925), izd.1952, yş.27, zevcinden 9 yş.kç., çocukları: Arşidüşes Maria del Pilar (1953), Arşidük Karl Philipp (1954) (8. vâris), Arşidüşes Kinga (1955), Arşidüşes Myriam (1959), Arşidük Raimund (1958) (9. vâris), Arşidük István (1961) (10. vâris) ve ikizi Arşidüşes Viridis (1961).

- Arşidük Karl-Ludwig (1918) (11. vâris). Brüksel'de = Yolande, Ligne prensesi (1923), izd.1950, yş.27, zevcinden 5 yş.kç., çocukları: Arşidük Rudolf (12. vâris)(1950) (=Marie Hélène, doğ.1954, izd.1976, yş.22, zevcinden 4 yş.kç., morg., Baron Guy de Villenfagne kızı), oğlu Pr.Carl (1977), Arşidüşes Alexandra (1952), Arşidük Karl Christian (1954) (13. vâris), Arşidüşese Constanza (1957).
- Arşidük Rudolf Syringus (1919). Brüksel'de =1. Xenia, Tschernyschew kontesi (1929-1968=39), morg. izd.1953, yş.24, zevcinden 10. yş.kç., izd.müd.15, =2. Anna Gabriele (1940), izd.1971, yş.31, zevcinden 21 yş.kç., 5. Wrede prensi Karl kızı, çocukları: Prs. Maria-Anna (1954), Pr. Karl Peter (1955), Pr. Simeon (1958), Pr. Johannes (1962-1975=13)(annesi gibi otomobil kazâsında öldü), Arşidüşes Katharina (2'den) (1972).
- Arşidüşes Charlotte (1921), Münih'de = Georg (1899-1963=64), izd.1956, izd.müd.7, yş.35-42, zevcinden 22 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz prensi, b.bk.
- Arşidüşes Elisabeth (1922), Avusturya'da = Heinrich (1916), izd.1949, yş.27, zevcinden 6 yş.kç., Liechtenstein prensi, b.bk.

Habsburg-Toskana Dalı

İmp.Leopold II oğlu Toskana büyük dukası Arşidük Ferdinand III (1769-1824) ile ilk eşi Bourbon-Sicile prensesi Arşidüşes büyük-düşes Luisa Amelia'nın çocukları:

- Arşidük Franz Leopold (1794-1800=6).
- Arşidüşes Karoline (1793-1802=9).
- Arşidüşes Luise (1799-1857=58), Würtzburg'da St.Anna manastırı başrâhibesi.
- Arşidüşes Maria Theresia (1801-1855=54), Sardunya kraliçesi 1817-1821=4 + 1831-1849=18 + 1849-1855=6=28. =Carlo-Alberto I(1798-1849=51), izd.1817, izd.müd.38, yş.16-54, Sardunya kralı 1800-1821=21 + 1831-1849=18 = 30, vel.=Savoie dukası 1798-1800=2 + 1821-1831=10=12, nâibsiz 1816, zevcinden 3 yş.kç., çocukları için bk.İtalya-Savoie.
- Arşidük Leopoldo II (Alm.Leopold) (1797-1870=73), Avusturya orgenerali, Toskana büyük-dukası 1824-1859=35, Toskana vel.i 1797-1803=6 + 1814-1824=10 = 16, 4.10.1847'den ît.ayni zamânda Lucca dukası, oğlu lehine tahttan ferâgat etdi. =1. Maria Anna (1799-1832=33), izd.1817, izd.müd.15, yş.18-33, zevcinden 2 yş.kç., büyük-düşes 1824-1832=8, amca-zâde, Saksonya prensi Maximilian'ın 3. kızı (2 arşidüşesle küçük ölen 1 arşidükün annesi olup dîğer çocuklar Leopoldo II'nin 2. izdivâcındandır). =2. Maria Antonia (Antonietta) (1814-1898=84), izd.1833(1 yıl sn.), izd.müd.37, yş.19-56, Sicilyateyn kralı Francesco I kızı, büyük-düşes 1833-1859=26 + 1859-1860=1 = 27. Çocukları:
- Arşidüşes Karoline (1822-1841=19).
- Arşidüşes Augusta (1825-1864=39) = Leopold (Luitpold) (1821-1912=91), izd.1844, izd.müd.20, yş.19-39, zevcinden 4 yş.kç., çocukları için bk.Bavyera.Bavyera krallığı nâibi 1886-1912=26, Bavyera vel.i 1886-1912=26, mareşal, kral Ludwig I'in 3. oğlu.
- Arşidüşes Maximiliane (1827-1834=7).

- Arşidüşes Maria Isabella (1834-1901=68) = Francesco (1827-1892=65), izd.1850, izd.müd.42, yş.16-58, zevcinden 7 yş.kç., çocukları için bk. Bourbon-Sicile, dayısı ile evlenmiş oluyor, Bourbon-Sicile prensi, mareşal.
- Arşidüşes Maria Theresia (1836-1838=2).
- Arşidüşes Maria Christina (1838-1849=11).
- Arşidüşes Maria Anna (1840-1841=1).
- Arşidük Rainer (1842-1844=2).
- Arşidüşes Maria Luise (1845-1917=72) = Karl (1838-1899=61), izd.1865, izd.müd.34, yş.20-54, zevcinden 7 yş.kç., 5. Isemburg-Birstein prensi, çocukları oldu (5 oğul, 4 kız).
- Arşidük Ludwig Salvator (1847-1915=68), albay, kâşif ve coğrafyacı, Avusturya imparatorluk akademisi üyesi, evlenmedi.
- Arşidük Johann (1852-1910=58) = Maria Stubl (1865-1910=45), 1890'da denizde kayboldu, 1910'a kd. Patagonya'da isim değiştirerek yaşadı, orada eşi ile denizde boğuldu.
- Arşidük Karl Salvator (İt.Carlos Salvatore) (1839-1892=53), Avusturya orgenerali, Toskana vel.i 1859-1860=1=Immakulata (Fr.Immaculée) (1844-1899=55), izd.1861, izd.müd.31, yş.17-48, Bourbon-Sicile prensesi, Sicilyateyn kralı Ferdinando II'nin 2. kızı, çocukları için aş.bk.
- Ferdinand (Ferdinando) IV(1835-1908=73), Toskana büyük-dukası 1859-22.3.1860=1, Avusturya orgenerali, Habsburg-Toskana Hânedânı şefi 1860(22.3.)-1908=48. =1. Anna (1836-1859=23), izd.1856, izd.müd.3, yş.20-23, zevcinden 1 yş.kç. (yalnız Arşidüşes Antonia'nın annesi), Saksonya kralı Johann kızı. =2. Alix (Fr.Alice) (1849-1935=86), izd.1868, izd.müd.40, yş.19-59, zevcinden 14 yş.kç., dîğer bütün çocuklarının annesi, Bourbon-Parme prensesi, Parma dukası Carlo III kızı. Çocukları:
- Arşidüşes Antonia (Fr.Antoinette) (1858-1883=25), râhibe.
- Arşidük Leopold Ferdinand (1868-1935=67), Avusturya albayı, 29.12.1902'de arşidük unvânından ferâgat etdi, =1. Wilhelmine Abramovic (1877-1909=32), morg.izd.1903, tal.1907=4, yş.26-30, zevcinden 9 yş.kç., =2. Maria Ritter, izd.1907 (ayni yıl), tal., =3. Clara Pawlowska, izd.1933.
- Arşidüşes Luise (1870-1947=77) =1. FriedrichAugust III(1865-1932=67), izd. 1891, tal.1903=12, yş.21-33, zevcinden 5 yş.kç., Saksonya kralı 1904-13.11.1918 =14, vel. 1902-1904=2, çocukları için bk.Saksonya. =2. Enrico Toselli (1883-1926=43), pianist ve bestekâr, izd.1907, tal.1912=5, yş.37-42 (1 oğul).
- Arşidük Joseph Ferdinand (1872-1942=70), Avusturya orgenerali, Habsburg-Toskana Hânedânı şefi 1908-1942=34. =1. Rosa Kaltenbrunner (1878-1929=61), 2. izd. (morganatik) 1921, tal.1928, izd.müd.7, yş.43-50. =2. Gertrude von Beyerfels (1902), izd.(morganatik) 1929, izd.müd.19, yş.27-40. Son izdivâcından Claudia, Floransa prensesi (principessa di Firenze) (1930) ve Floransa prensi (principe di **Firenze**) Maximilian (1932).
- Arşidük Heinrich Ferdinand (1878-1969=91), Avusturya tümgenerali = Karolina Ludescher (1883), izd.(morg.) 1907, yş.24, çocukları Heinrich von Habsburg-

Lothringen (1908, =Hellwig Schütte (1910), izd.1939, yş.29, zevcinden 2 yş.kç., çocukları: Ulrich 1941 = Elisabeth von Klinkowstroen (1942), izd.1964, Hellwig 1942, Christoph 1944); Othmar von Habsburg-L.(1910, =Helene Moser (1920), izd.1944, yş.24, zevcinden 10 yş.kç., tal., çocukları: Ulrike 1945 = Luitpold, Liechtenstein(b.bk.) prensi (1940), izd.1969, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., Elisabeth 1948, Albrecht 1951); Veronika von Habsburg-L. (1912, evlenmedi).

- Arşidüşes Anna Maria(1879-1961=82) = Johannes (1863-1921=58), izd.1901, izd.müd.20, yş.21-41, zevcinden 16 yş.kç., 7. Hohenlohe-Bartenstein-Jagstberg prensi, çocukları var (3 oğul, 3 kız).

- Arşidüşes Margareta (1881-1965=84), evlenmedi.

- Arşidüşes Germana (1884-1955=71), evlenmedi.

- Arşidük Rupert Ferdinand (1885-1895=10).

- Arşidüşes Agnes (1891-1945=54), evlenmedi.

- Arşidük Peter Ferdinand (1874-1948=74), Habsburg-Toskana Hânedânı şefi 1942-1948=6, Avusturya orgenerali = Maria Christine (1878-1947=69), izd.1900, izd.müd.47, yş.22-69, zevcinden 4 yş.kç., Bourbon-Sicile prensesi, çocukları:

- Arşidük Gottfried (1902), 1948'den beri Habsburg-Toskana Hânedânı şefi = Dorothea (1920), izd.1938, yş.18, zevcinden 18 yş.kç., Bavyera prensesi, çocukları: Arşidüşes Elisabeth 1939 = Friedrich von Braun (1934), izd.1965, yş.26, zevcinden 5 yş.kç., çocukları Bernadette 1966; Arşidüşes Alice 1941 = Baron Don Vittorio Manno (1938), izd.1970, yş.29, zevcinden 3 yş.kç; Arşidüşes Marie Antoinette 1950 (=Hans von Proff) ve Arşidük Leopold Franz 1942(1948'den beri 2. şef), Buenos Aires'de, =Laetitia (1941), izd.1965, yş.24, zevcinden 1 yş.by., Henri Marquis de Belzunce kızı ve Arenberg prens-dukasının mânevî kızı, oğulları Arşidük Sigismund 1966 ve Arşidük Guntram 1967.

- Arşidüşes Helene (1903-1924=21) =Philipp Albrecht (1893-1975=82), 1. izd.1923, izd.müd.1, yş.20-21, çocuğu için bk.Württemberg, Würtemberg Hânedânı şefi.

- Arşidük Georg (1905-1952=47) = Marie Valerie (1913), izd.1936, izd.müd.16, yş.23-39, zevcinden 8 yş.kç., Waldburg-Zeil kontu (prens-kont) Georg = Arşidüşes El. Franziska kızı, çocukları: Arşidük Guntram (1937-1943=6), Arşidük Radbot Ferdinand 1938 = Caroline Proust (1952), morg. izd.1972, yş.20, zevcinden 14 yş.kç., çocukları Leopold 1973 ve Maximilian 1976; Arşidüşes Marie Christine (1941-1942=1), Arşidüşes Walburga 1942 =Dom Carlos (1931), 2. izd.1969, yş.27, zevcinden 11 yş.kç., Sachsen-Coburg-und-Gotha prensesi Theresia'nın oğlu (b.bk.); Arşidüşes Verena (1944-1945=1), Arşidük Johann 1946'da ölü doğdu, Arşidüşes Katharina 1948, Arşidüşes Agnes 1950 =Baron Peter von Fürstenberg (1945), morg.izd.1975, yş.25, zevcinden 5 yş.kç.; Arşidük Georg 1952 (posthume).

- Arşidüşes Rosa(1906) = Philipp (1893-1975=82), 2. izd.1928, izd.müd.47, yş.22-69, zevcinden 13 yş.kç., Württemberg kraliyet hânedânı şefi 1939, binbaşı, ablası ölünce 4 yıl sn.bununla evlendi, çocukları için bk.Württemberg.

Leopold II oğlu Arşidük Karl Salvator (1839-1892) ile Sicilya prensesi Immakulata'nın çocukları:

- Arşidüşes Maria Theresia (1862-1933=71) = Arşidük Karl Stefan(1860 - 1933 =73), izd.1886, izd.müd.47, yş.24-71, zevcinden 2 yş.kç., Avusturya oramirali, babasının amca oğlu, çocukları için Habsburglar'a bk.
- Arşidüşes Karoline (1869-1945=76) = August Leopold (1867-1922=55), izd.1894, izd.müd.28, yş.25-53, zevcinden 2 yş.kç., Sachsen-Koburg-und Gotha prensi, Avusturya deniz albayı, çocukları için bk.Saksonya-Gotha.
- Arşidük Albrecht Salvator (1871-1896=25).
- Arşidüşes Maria Antonia (1874-1891=17).
- Arşidük Rainer Salvator (1880-1889=9).
- Arşidüşes Henrietta (1884-1886=2).
- Arşidük Ferdinand Salvator (1888-1891=3).
- Arşidüşes Maria Immakulata Raineria (1878-1968=90)=Robert(1873-1947 =74), izd.1900, izd.müd.47, yş.22-69, Württemberg (b.bk.) prensi, albay.
- Arşidüşes Henriette (1884-1886=2).
- Arşidük Leopold Salvator (1863-1931=68), Avusturya mareşali = Infanta Blanca (1868-1949=81), izd.1889, izd.müd.42, yş.21-63, İspanya prensesi. Çocukları: Arşidüşes Maria Dolores Beatrix (1891-1974=83); Arşidüşes Maria Immakulada (1892- 1971=79, = Igino-Neri Serneri, 1891-1950=59, morganatik izd. 1932, izd.müd.18, yş. 40-58, zevcinden 1 yş.kç.); Arşidüşes Margarita (1894, =Taliani markisi Francesco, 1887-1968 =81, izd. 1937, izd.müd.31, yş.43-74, zevcinden 7 yş.kç); Arşidük Rainer (1895-1930=35); Arşidük Leopold (1897-1958=61, =1. Nicolics-Podrinje baronesi (Hırvatistân) Dagmar, doğ.1898, morganatik izd.1919, tal.1931=12, yş.21-33, zevcinden 1 yş.kç., = 2.Alice Coburn (A.B.D.), çocukları Gabrielle, doğ.1922 = Jan von der Mühl(1918), izd.1948, yş.26, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Jan Feodor (1951), Patrick Andreas (1954), Marina (1949) =Kont Jan von Marchant und Ansemburg, izd.1970, yş.21, kızları Lea (1972); Arşidüşes Maria Antonia (1899-1977=78) =1. Don Ramón Orlandis (1896-1936=40), izd.1924, izd.müd.12, yş.25-37, zevcinden 3 yş.kç., =2. Don Luis Sucre (ölm.1950), izd.1942 (6 yıl sn.), izd.müd.8, yş.43-55, Arjantin'in Viyana büyükelçisi; Arşidük Anton (1901, =Ileana, Romanya prensesi, Romanya Kralı Ferdinand'ın kç. kızı, doğ.1909, 1. izd.1932, tal. 1954=22, yş.23-45, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için aş.bk.); Arşidüşes Assunta (1902), =Dr.Joseph Hopfinger, doğ.1905, morg.izd.1939, tal.1950=11, yş.37-48, zevcinden 3 yş.by., çocukları: Maria Teresa (1940, = Edward Hetsko, doğ.1940, A.B.D. hava subayı, izd.1961, tal.1967=6, yş.21-27, zevci ile ayni yaşda, çocukları Edward 1962 ve Victoria 1963); Elisabeth (1942, =1. Gleem Richardson, doğ.San Antonio 1939, izd.1961, tal.1966=5, yş.19-24, zevcinden 3 yş.kç., =2. Lee Barr, izd.Texas 1969, tal.1975=6, yş.27 -33, çocukları: Timothy 1962, Tracy 1963 ve Leigh 1973); Arşidük Franz Joseph (1905-1975=70), =Marta Baumer, doğ.1906, 2. izd.1937, yş.31, zevcinden 1 yş.kç., tal., =2. Maria von Strobelhof, Basus kontesi (1925), izd.1962, yş.37, izd.müd.13, yş.50, zevcinden 20 yş.kç., kızları Patricia 1963; Arşidük Karl Pius (1909-1953=44), Madrid dukası: Don Carlos VIII, =Christa de Bálványos, doğ.1914, 1. izd.1938, tal. 1950=12, yş.24-36, zevcinden 5 yş.kç., çocukları: Alejandra (1941) = Don José Riera de Leyva (1934), izd.1960, yş.19, zevcinden 7 yş.kç., çocukları Alejandra 1960, Carlos 1963, Pedro 1965, Immaculada (1945)=John Dobkin (Hartford 1942), izd.1969, yş.24, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Carlos 1970 ve Juan 1972. Arşidük Anton'un (doğ.1901) çocukları:

- Arşidük Stefan (1932) = Jerrine Soper (1931), morg.izd.1954, yş.23, zevcinden 1 yş.by., çocukları Christoph 1957, Peter 1959, Anton 1964; Ileana 1958, Constanza 1960.

- Arşidüşes Minola (1933) =Kont Jaroslaw Kottulinsky (1917-1959=42), izd. 1957, izd.müd.2, yş.24, zevcinden 16 yş.kç., kızları Maria Ileana 1958.

- Arşidüşes Alexandra (1935) =1. Eugen Eberhard (1930), Württemberg prensi, izd.1962, tal.1972=10, yş.27-37, zevcinden 5 yş.kç., =2. Baron Victor von Bailou (1931), izd.1973 (1 yıl sn.), yş.38, zevcinden 4 yş.kç.

- Arşidük Dominic (1937) = Engel von Voss (1937), izd.1960, yş.23, zevci ile aynı yaşda, çocukları Sandor 1965 ve Gregor 1968.

- Arşidüşes Maria Magdalena (1939). = Baron Hans von Holzhausen (1929), izd. 1959, yş.20, zevcinden 10 yş.kç., çocukları Johann 1960, Georg 1962, Alexandra 1963.

- Arşidüşes Elisabeth (1942). =Prof.Dr.Friedrich Sandhofer (1934), izd.1964, yş.22, zevcinden 8 yş.kç., çocukları Anton 1966, Margareta 1968, Andrea 1969, Elisabeth 1971.

- Arşidük Franz Salvator (1866-1939=73), Avusturya orgenerali, Arşidük Karl Salvator'un (1839-1892) oğlu. =1. Arşidüşes Marie Valerie (1868-1924=56), İmp.Franz Joseph'in kızı, izd.1890, izd.müd.34, yş.34-56, dedesinin amca oğlunun torunu, zevcinden 2 yş.kç. =2. Melanie, Riesenfels baronesi, morg.izd.1934, doğ.1898, izd.müd.5, yş.36-41. İlk izdivâcdan:

- Arşidüşes Elisabeth Franziska (1892-1930=38) = Georg (1878-1955=77), 1. izd.1912, izd.müd.18, yş.20-38, zevcinden 14 yş.kç., Waldburg-Zeil imparatorluk kontu, çocukları var (1 oğul, 3 kız).

- Arşidük Franz Kral (1893-1918=25).

- Arşidük Hubert (1894-1971=77) = Rosemary (1904), izd.1926, izd.müd.45, yş.22-67, zevcinden 10 yş.kç., Salm-Salm prensi Emanuel ile Arşidüşes Maria Christina'nın kızı. Çocukları için aş.bk.

- Arşidüşes Hedwig (1896-1970=74) = Bernhard (1881-1952=71), izd.1918, izd.müd. 34, yş.22-56, zevcinden 15 yş.kç., Stolberg-Stolberg imparatorluk kontu, çocukları var (5 oğul, 4 kız).

- Arşidük Theodor Salvator (1899-1978=79) = Maria Theresia (1901-1967=66), izd.1926, izd.müd.41, yş.25-66, zevcinden 2 yş.kç., Waldburg-Zeil prenses-kontesi, çocukları: Arşidük Franz Salvator (1927) = Anna-Amelie (1936-1966=30), izd.1962, izd.müd.4, zevcinden 9 yş.kç., Schönburg-Waldenburg prensesi; Arşidüşes Theresia (1931, =Rasso, Bavyera prensi, doğ.1926, izd.1955, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için bk.Bavyera); Arşidüşes Immaculata (1933) = Kont Reinhart von und zu Hoensbnech (1926), morg.izd.1959, yş.26, zevcinden 7 yş.kç., çocukları: Branco 1961, Florian 1969; Alexandra 1960, Consuelo 1962, Donata 1963, Elena 1965, Gloria 1974; Arşidük Carl Salvator (1936) = Barones Edith von Sternbach (1943), morg.izd.1970, yş.27, zevcinden 7 yş.kç., çocukları Matthias 1971, Johannes 1974, Bernhard 1977 ve Hedwig 1972.

- Arşidüşes Gertrud (1900-1962=62) = Georg (1878-1955=77), 2. izd.1931, izd.müd. 24, yş.31-55, zevcinden 22 yş.kç., Waldburg-Zeil prens-kontu (ablası Arşidüşes El.Franziska'dan 1930'da dul) (1 oğul, 1 kız).

- Arşidüşes Maria (1901-1936=35).

- Arşidük Clemens Salvator (1904-1974=70) = Elisabeth (1906), izd.1930, izd.müd.44, yş.24-68, zevcinden 2 yş.kç., Miremont kontesi,

Arşidük Clemens Salvator'un **Altenburg** kontları ve kontesleri sanını taşıyan 7 oğlu ve 2 kızı: 1) Clemens (1932) = Laurence (1942), izd.1964, yş.22, zevcinden 10 yş.kç., Marquis de Saint-Génix de Bauregard kızı, çocukları Philipp 1966 ve Henriette 1972. 2) Georg (1933) = Maria Wickl (1941), izd.1963, yş.22, zevcinden 8 yş.kç., çocukları Georg 1964, Stephan ve Maria Katharina 1967. 3) Peter (1935) = Kontes Juliane von Waldstein-Forni (1940), izd.1965, yş.25, zevcinden 5 yş.kç., çocukları Friedrich 1966 ve Hemma. 4) Christoph (1937)=Christy (1 oğul ve 1 kız). 5) Franz Joseph (1941) (1 oğul ve 1 kız). 6) Nikolaus (1942) = Suzanne Rabinow, izd.1973, oğulları Florian 1974. 7) Johannes(1949). 8) Valerie (1931) = Kont Mario von Ledebur (1931), izd.1959, yş.28, zevci ile ayni yaşda (1 oğul, 5 kız). 9) Elisabeth (1938).

- Arşidüşes Mathilde (1906) = Dr.Ernst Hefel (1888), morg.izd.1947, yş.41, zevcinden 18 yş.kç.

Arşidük Hubert'in (doğ.1894) çocukları:

- Arşidük Friedrich (1927) = Margarethe, Kalnoky kontesi (1926), izd.1955, yş.29, zevcinden 1 yş.by. Çocukları Leopold 1956, Alexander 1959; Bernadette 1958, Katharina 1960.

- Arşidüşes Agnes (1928) = Karl Alfred (1910), izd.1949, yş.21, zevcinden 18 yş.kç., Liechtenstein prensi, çocukları için bk.Liecht.

- Arşidüşes Maria Margaretha (1930).

- Arşidüşes Maria Ludowika (1931).

- Arşidüşes Maria Adelheid (1933).

- Arşidüşes Elisabeth (1935) =Heinrich (1931), izd.1959, yş.24, zevcinden 4 yş.kç., Auersperg-Breunner prensi, çocukları: Pr.Weikhard 1961, Pr.Maximilian 1964; Prs.Isabel 1962, Prs.Dominica 1970.

- Arşidük Andreas Salvator (1936).

- Arşidüşes Josepha (1937). =Kont Clemens von Wartenberg (Waldstein) (1935), izd.1969, yş.22, zevcinden 2 yş.kç. (annesi Cröy prensi), çocukları: Kont Matthias 1970, Kont Joachim 1975; Kontes Emanuela 1964, Kontes Sophie 1971, Kontes Isabelle 1972.

- Arşidüşes Valerie (1941) = Maximilian (1933), izd.1966, yş.25, zevcinden 8 yş.kç., Baden Hânedânı şefi, çocukları için bk.Baden.

- Arşidüşes Maria Alberta (1944) = Baron Alexander von Kottwicz (1943), izd.1969, yş.25, zevcinden 1 yş.kç., çocukları Franziska 1971 ve Sarah 1973.

- Arşidük Markus (1946).

- Arşidük Johann(1947) = Annemarie Stummer (1950), izd.1977, yş.27, zevcinden 3 yş.kç., kızları Caroline 1978.

- Arşidük Michael (1949).

Arşidük Karl Dalı

İmp.Leopold II oğullarından Arşidük Karl (1771-1847) veyâ *Habsburg-Teschen* dalı. Arş.Karl'ın çocukları:

- Arşidüşes Maria Theresia (1816-1867=51), Sicilyateyn kraliçesi 1837-1859=22 + 1859-1867=8 = 30. =Ferdinando II(1810-1859=29), izd.(2) 1837, izd.müd.22, yş.21-43, zevcinden 6 yş.kç., Sicilyateyn kralı 1830-1859=29, vel.1825-1830=5, Toskana vel.i 1824-1859=35, çocukları için bk.Bourbon-Sicile (İtalya).

- Arşidük Albrecht (1817-1895=78), mareşal, Prusya orgenerali, başkumandan vekîli, Macaristan genel v. =Hildegard (1825-1864), izd.1844, izd.müd.20, yş.19-39, zevcinden 8 yş.kç., Bavyera kralı Ludwig I kızı. Çocukları: Arşidük Karl (1847-1848=1); Arşidüşes Mathilda (1849-1867=18); Arşidüşes Maria Theresia (1845-1927=82) = Philipp (1838-1917=79), izd.1865, izd.müd.52, yş.20-72, zevcinden 7 yş.kç., Württemberg vel.i 1891-1917=26, Avusturya ve Vürtemberg orgenerali, çocukları için bk.Vürtemberg.

- Arşidük Friedrich(1821-1847=26), koramiral, imparatorluk deniz kuvvetleri kumandanı, mareşal.

- Arşidük Rudolf (1822): 29 günlük öldü.

- Arşidüşes Maria Caroline (1825-1915=90) = Rainer, arşidük, amca oğlu (1827-1913=86), orgeneral, izd.1852, izd.müd.61, yş.27-86, çocuksuz.

- Arşidük Wilhelm (1827-1894=67), mareşal, Töton üstâd-ı âzamı 1863-1894

- Arşidük Karl Ferdinand (1818-1874=56), orgeneral = Arşidüşes Elisabeth (1831-1903=72), izd.(2) 1854, izd.müd.20, yş.23-43, amca oğlu. Çocukları:

- Arşidük Franz (1855), 8 günlük öldü.

- Arşidüşes Leonore (1864), bir kaç aylık öldü.

- Arşidük Eugen (1863-1954=91), mareşal, 1914-18'de İtalya cebhesi başkumandanı, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı 1894-1923, Güzel San'atlar Akademisi (Viyana) başkanı, evlenmedi.

- Arşidüşes Maria Cristina (1858-1929=71), İspanya kraliçesi 1879-1885+1885 + 1885-1929=44=50, İspanya nâibesi 1885-1905=20. =Alfonso XII (1857-1885=28), izd.(2) 1879, izd.müd.6, yş.21-27, İspanya kralı 1868-1885=17, 1874'e kadar müddeî, oğulları Alfonso XIII için bk.İspanya-Bourbon, zevcinden 1 yş.kç.

- Arşidük Karl Stephan (1860-1933=73), Avusturya oramirali = Arşidüşes Maria Theresia (1862-1933=71), izd.1886, izd.müd.47, yş.24-71, zevcinden 2 yş.kç., babasının amca oğlunun torunu, çocukları için aş.bk.

- Arşidüşes Eleonore (1864): 20 günlük öldü.

- Arşidük Friedrich (1856-1936=80), Avusturya ve Prusya mareşali, başkumandan 1914-1917=3, Teschen dukası 1895-1918=23, = Isabella (1856-1931=75), izd.1878, izd.müd.53, yş.22-75, zevci ile ayni yaşda, 11. Croy dukası Rudolf'un kızı. Çocukları:

- Arşidüşes Maria Cristina (1879-1962=83) = Emanuel (1871-1916=45), izd.1902, izd.müd.14, yş.23-37, zevcinden 8 yş.kç., Salm-Salm prensi, harbde öldü, çocukları var (2 oğul, 3 kız).

- Arşidüşes Maria Anna (1882-1940=58) = Elia(1880-1959=79), izd.1903, izd.müd.37, yş.21-58, zevcinden 2 yş.kç., Avusturya albayı, Parma dukası 1950, çocukları için bk.Bourbon-Parme.

- Arşidüşes Maria Henrietta (1883-1956=73) = Gottfried (1867-1932=65), izd.1908, izd.müd.24, yş.25-49, zevcinden 16 yş.kç., Hohenlohe-Schillingsfürst prensi, Avusturya tümgenerali ve büyükelçisi, çocukları var (1 oğul, 2 kız).

- Arşidüşes Nathalia (1884-1898=14).

- Arşidüşes Stephanie (1886-1890=4).

- Arşidüşes Gabriele (1887-Peşte 1954=67).

- Arşidüşes Isabella (1888-1973=85) = Georg (1880-1943=63), izd.1912, tal.1913 =1, yş.24-25, zevcinden 8 yş.kç., Bavyera prensi, albay.

- Arşidüşes Marie Alice (1893-1962=69) = Dr.Friedrich-Heinrich (1889-1959 =70), Waldbott baronu, morg.izd.1920, yş.27, zevcinden 4 yş.kç., izd.müd. 39 (3 oğul ve 3 kızları).

- Arşidük Albrecht (1897-Buenos Aires 1955=58), =1. Irene Lelbach (1897), morg.izd.(2) 1930, tal.1937=7, yş.33-40, zevci ile ayni yaşda. =2. Julianna Katalin de Bocskay (1909), morg.izd.1938, tal.1950=12, yş.29-41, zevcinden 12 yş.kç. =3. Lydia Strauss. 2. izdivâcdan: Macaristan prensesleri Charlotte (Sárolta) (=Ferdinand Joseph Wutholen, doğ.1927, izd.1967, yş.27, zevcinden 13 yş.kç., çocukları Isabella 1969, Aleksandra 1970, Marina 1973) ve Ildiko (1942) (=Ferdinand Joseph Wutholen, doğ.1927, izd.1967, yş.27, zevcinden 13 yş.kç., çocukları Isabella 1969, Aleksandra 1970, Marina 1973).

Arşidük Karl Stephan'ın (1860-1933) Arşidüşes Maria Theresia'dan (1862-1933) olan çocukları:

- Arşidüşes Elenonora (1886-1974=88) = Alfons von Kloss, deniz albayı (1880-1953=73), morg. izd.1913, izd.müd.37, yş.27-64 (7 oğul ve 1 kız).

- Arşidüşes Renata (1888-1935=47) = Jérôme (1885-1945=60), izd.1909, izd.müd.26, yş.21-47, zevcinden 3 yş.kç., Radziwill-Szydlowiec-Poloneczka prensi, çocukları: 4 oğul ve 2 kız (by.oğlu Yunan prensesi Eugenie ile evli).

- Arşidük Karl Albrecht (1888-1951=63), albay = Alice, Ankarcrona (İsveç) kontesi ve Badeni kontu'ndan dul (1889), morg.izd.(2) 1920, izd.müd.31, yş.31-62. Çocukları: **Altenburg** prens ve prensesleri unvânlarını taşıyorlar: 1- Karl Stephan (1921) =Marie-Louise Petersens (1910), izd.1952, yş.42, zevcinden 11 yş.by., çocukları Karl-Albrecht (1956-1957=1) ve Maria-Christina (1953). 2-Karl-Albrecht(1926-1928=2). 3- Maria Christina (1923). 4-Renata (1931) = Don Eduardo de Zulueta y Dato (1923), izd.1957, yş.26, zevcinden 8 yş.kç.

- Arşidüşes Mechthildis (1891-1966=75) = Olgierd (1888), izd.1913, yş.22, Czartorysky prensi, çocukları: 2 oğul ve 2 kız.

- Arşidük Wilhelm (1895-1954=59), Ukrayna albayı, Rus temerküz kampında öldürüldü.

- Arşidük Leo Karl (1893-1939=46) = Maria -Klothilde, Montjoye kontesi (1893), izd.1922, izd.müd.17, yş. 29-46, zevci ile ayni yaşda. Çocukları: 1- Kont Leo-Stefan von Habsburg-Lothringen (1928) = Gaby Kunert (1935), izd.1962, yş.27,

zevcinden 7 yş.kç., çocukları Kont Albrecht (1963), Kont Hubertus (1967) ve Kontes Marie Isabelle (1962). 2- Kont Hugo Karl (1930) =Eleonore Kristen (1943), izd.1972, yş.29, zevcinden 13 yş.kç. 3- Kontes Maria Desiderata (1923) = Kont Wolfgang von Hartig (1922), izd.1947, tal.1965=18, yş.24-42, zevcinden 1 yş.kç.(2 oğul). 4- Kontes Mechthildis (1924) = Manfred, Piatti marki'si (1924), izd.1948, yş.24, zevci ile ayni yaşda (4 oğul ve 1 kız). 5- Kontes Elisabeth (1927).

Arşidük Joseph Dalı

İmp.Leopold II oğlu Arşidük Joseph'in (1776-1847) çocukları (ikizler 2., dîğer hepsi 3. izd.'dan):

- Arşidüşes Hermine (1817-1842=25), ikiz, Prag'da râhibe (1839).

- Arşidük Stephan (1817-1867=50), ikiz, orgeneral, Macaristan palatin'i 1847-1848=1, evlenmedi.

- Arşidüşes Elisabeth (1820) : 23 günlük öldü.

- Arşidük Alexander (1825-1837=8).

- Arşidüşes Elisabeth (1831-1903=72) =1. Arşidük Ferdinand Viktor (1821-1849=28), izd.1847, izd.müd.2, yş.16-18, babasının amca oğlunun oğlu, zevcinden 10 yş.kç. =2. Arşidük Karl Ferdinand (1818-1874=56), izd.1854, izd.müd.20, yş.23-43 (5 yıl sn.), zevcinden 13 yş.kç., amca oğlu, orgeneral, çocukları için yerine bk.

- Arşidüşes Maria Henriette (1836-1902=66), Belçika kraliçesi 1865-1902=37. =Léopold II(1835-1909=74), izd.1853, izd.müd.49, yş.17-66, Belçika kralı 1865-1909=44, vel.1835-1865=30, çocukları için bk.Belçika.

- Arşidük Joseph (1833-1905=72), orgeneral = Klotilde (1846-1927=81), izd.1864, izd.müd.41, yş.18-59, zevcinden 13 yş.kç., Sachsen-Koburg-und Gotha prensi August'un kızı. Çocukları:

- Arşidüşes Elisabeth (1865-1866=1).

- Arşidüşes Maria-Dorothea (1867-1932=65) = Philippe (1869-1926=57), izd.1896, izd.müd.30, yş.29-59, zevcinden 2 yş.by., kâşif, Orléans prensi ve dukası, Fransa Hânedânı şefi 1894-1926=32.

- Arşidüşes Margerete (1870-1955=85) = Albrecht (1867-1952=85), izd.1890, izd.müd.62, yş.20-82, İmparatoriçe Elisabeth, Pr.Albrecht'in teyzesi olur, Thurn und Taxis prensi, çocukları var (6 oğul ve 1 kız).

- Arşidük Ladislaus (1875-1895=20).

- Arşidüşes Elisabeth (1883-1958=75).

- Arşidüşes Klothilde (1884-1903=19).

- Arşidük Joseph (1872-1962=90), mareşal, Macaristân kral nâibi 1918-1919=1 = Augusta (1875-1964=89), izd.1893, izd.müd.71, yş.18-89, zevcinden 3 yş.kç., Bavyera prensi Leopold ile Arşidüşes Gisela kızı. Çocukları:

- Arşidük Joseph Franz (1895-1957=62), dr., Macaristân'da vâlî = Anna (1903-1976=73), izd.1924, izd.müd.33 yş.21-54, zevcinden 8 yş.kç., Saksonya kralı Friedrich August III ile Arşidüşes Luise kızı (=2. Reginald Kazanjian, izd.1972, izd.müd.4, yş.69-73). Çocukları: Arşidüşes Margit (Mac., Alm.Margarethe) (1925-1979=54) (=Dr. Alexander Elba Odescalchi, Monteleone prensi, Org.Joseph Cech oğlu, doğ.1914, izd.1943, yş.18, izd.müd.36, zevcinden 11 yş.kç.) (kızları Sibylla 1945); Arşidüşes Ilona (Alm.Helene) (1927, = Georg Alexander, Mecklenburg - Strelitz (çocukları için b.bk.) dukası (prensi), doğ.1921, izd.1946, yş.19, zevcinden 6 yş.kç.); Arşidüşes Anna Theresia (1928); Arşidük Joseph Arpad (1932), =Maria, Löwenstein-Wertheim-Rosenberg prensesi, doğ.1935, izd.1956, yş.21, zevcinden 3 yş.kç.); Arşidük Stephan (Mac.István) (1934); Arşidüşes Maria Kinga (1938, =Ernst Kiss, 1930, izd.1959, yş.21, zevcinden 8 yş.kç., çocukları Mátyás 1964 ve Monica 1968); Arşidük Geza (1940); Arşidük Michael (1942).

- Arşidük Ladislaus (1901-1946=45).
- Arşidük Matthias (1904-1905=1).
- Arşidüşes Gisela (1897-1901=4).
- Arşidüşes Sophie (1899 - 1978=79).
- Arşidüşes Magdelena (1909).

Arş.Joseph Arpad'ın (doğ.1932) çocukları:

- Arşidük Joseph Karl (1957), 1 günlük öldü.
- Arşidük Joseph Karl (1960).
- Arşidük Andreas - Augustinus (1963).
- Arşidük Nicolaus (1973).
- Arşidük Johannes Jacobus (1975).
- Arşidüşes Monika Ilona (1958).
- Arşidüşes Maria Christine (1961).
- Arşidüşes Alexandra (1965).

Arş.Stephan'ın (doğ.1934) Maria Anderl (1942) ile 1971'deki morg.izdivâcından (yş.29, zevcinden 8 yş.kç): Leonhard von Habsburg-Lothringen (1972) ve Christina von H.-L.(1974).

Arş.Géza (doğ.1940) = Monika Decker (1939), morg.izd.1965 (yş.26, zevcinden 1 yş.by.) olan çocuklar Franz-Ferdinand von H.-L.(1967), Ferdinand-Leopold von H.-L. (1969) ve Maximilian-Philipp von H.-L. (1974).

Arş.Michael (doğ.1942) = Christiana (1940), izd.1966, yş.26, zevcinden 2 yş.by., Löwenstein-Wertheim-Rosenberg 8.prensi Karl'ın 4. kızı, çocukları:

- Arşidük Eduard-Karl (1967).
- Arşidük Paul-Rudolf (1968).
- Arşidüşes Margherita (1972).

Arşidük Rainer Dalı

İmp.Leopold II oğlu Arşidük Rainer'in (1783-1853=70) çocukları:

- Arşidüşes Maria (1821-1844=23).

- Arşidüşes Adelheid (1822-1855=32), Sardunya kraliçesi 1849-1855=6. =Vittorio Emanuele II (1820-1878=58), izd.(1) 1842, izd.müd.12, yş.20-32, Sardunya (1861'de İtalya) kralı 1849-1878=29, vel.1820-1821=1 + 1831-1849=18 = 19, teyze-zâde.

- Arşidük Ernst (1824-1899=75), orgeneral = Laura (1826-1865=39), izd.1858, izd.müd.7, yş.32-39, morg., Alajos Skublies Velike kızı. Bu izdivâcdan 2 kont ve 2 kontes doğdu: Ernst Wallburg (1859-?) = Marie Schaden, izd.1890, çocukları Heinrich 1891, Chlodwig 1893, Ernst 1898, Egon 1900 ve Ernestine 1895, Augusta 1896; Heinrich Wallburg (1861-1888=27); Laura Wallburg (1859-1901=42); Clotilde Wallburg (1863-?) = 1. Sedul Pegger (1841-1891=50), izd.1884, izd.müd.7, yş.21-28, zevcinden 22 yş.kç. (1 oğul, 2 kız) ve =2. Eugen von Majdangrad (1846-?), izd.1898, yş.35, zevcinden 17 yş.kç.

- Arşidük Leopold (1823-1898=75), orgeneral, evlenmedi.

- Arşidük Sigismund (1826-1891=65), orgeneral, evlenmedi.

- Arşidük Rainer (1827-1913=86), orgeneral, imparatorluk şansölyesi (başbakan) 1861-5 = Maria Karoline, arşidüşes (1825-1915=90), izd.1852, izd.müd.61, yş.27-88, zevcinden 2 yş.by., amca oğlu, çocuksuz.

- Arşidük Heinrich (1828-1891=63), orgeneral = Leopoldine Hofmann, Waideck baronesi (1842-1891=49), morg. izd.(2) 1868, izd.müd.23, yş.26-49, zevcinden 14 yş.kç., çocukları: Maria Rainera, Waideck kontesi (1872-1936=64) = Don Enrico (1861-1924=63), izd.1892, izd.müd.32, yş.20-52, zevcinden 11 yş.kç., 11. Campafranco prensi ve 10. Grazia dukası (1 kız).

- Arşidük Maximilian (1830-1839=9).

III
HOHENZOLLERN HÂNEDÂNI ve PRUSYA

Hânedânın Menşei

Leutharius I, 1. Alamanya dukası olarak 554 yılında öldü, babasının adı bilinmiyor, Alaman boyunun (kabîle federasyonunun) reîsidir. Oğlu Leudefredus I, amcası Buzlin'den sn.3. Alamanya dukası oldu (588-590). Onun oğlu Leidefredus II, 4. Alamanya dukası'dır (590-645?). Bunun oğlu Etchichon I, 5. Alamanya dukası (645?-690?) ve 1. Alsas dukası (666-690?)'dır. Bunun oğlu Etchichon II, 690'a doğru Alamanya dukası ve Aşağı Alsas kontu oldu ki, HABSBURG (b.bk.) hânedânının atasıdır. 1. Altdorf Kontu'nun (adı bilinmiyor), bu Etchichon II'nin kardeşi olması, en kuvvetli ihtimâl ol.kabûl ediliyor. Ve bu sûretle en büyük iki Alman hânedânı, Habsburglar'la Hohenzollern'ler, ayni atadan inmiş bulunuyorlar. İlkinin oğlu olan 2. Altdorf Kontu'nun oğlu Thassilon (ölm.800?), 3. Altdorf kontu ve 1. Zollern kontu veyâ senyörüdür. Onun 4 kuşak nesli, ayni unvânı ve arâzîyi muhâfaza etdiler. Thassilon'un 5. kuşak torunu Friedrich I (ölm.980), 6. Zollern kontu veyâ senyörüdür. Sonradan Hohenzollern denen Zollern (Zolorin, Fransızca şeklidir) şatosunu da bu yaptırmışdır (Grossmann, Berner, Schulter ve Zingeler, *Genealogie des Gesamthauses Hohenzollern*, Berlin 1905). Friedrich'in I'in oğlu ve halefi Friedrich II (kont 980-1060=80) (arada bir jenerasyon olması daha doğrudur) oğulları Burchard (ölm.1061)

ve Rudolf I(ölm.1073)'dir ki sonuncusu Verona margravı ve Hahberg kontu, oğlu Friedrich III, bunun oğulları da Rudolf II ve Hermann(ölm.1130) olup sonuncusu Baden vârisesi ile evlenip kayın-pederinin yerine 1. Baden margravı oldu ve büyük Alman hânedânlarından BADEN (b.bk.) hânedânını kurdu ki, Habsburg ve Hohenzollern hânedânları ile ayni atadan inmiş oluyor. Hohenzollern'leri Rudolf II'den indiren rivâyet varsa da, Burchard von Zolorin'den (ölm.1061) indiren rivâyet daha kuvvetlidir.

Bu sûretle Hohenzollern'ler her ne kadar Almanya'nın doğu ucunda târîhî şöhretlerini yapmışlarsa da, menşe'lerinin, bütün Alman ırkı gibi batı ve Fransa sınırı, İsviçre kuzeyi olduğu anlaşılır. Ren'in iki sâhilidir. İsviçre kuzeyinde Ren, Alsas'la Baden'i ayırmaktadır ve bu ülkeler Alman ırkının anayurdudur. Yukarıda geçen isimlerin çoğu, Baden'de, Almanya'nın en güney-batı ucunda, İsviçre ve Fransa sınırdaş olduğu ucda kalıyor. Burada bir bölge Hohenzollern adını taşımakdadır ve esâsen Hohenzollern'lerin Sigmaringen ve Hechingen prenslikleri, burada idi. Asıl Hohenzollern(Zollern) şatosu, kuzeyde Tübingen ve güneyde Hechingen şehirleri arasında, Stuttgart'ın güney-batısında, Fransa(Alsas) sınırına yakındır. Âdetâ Fransa'ya bakmaktadır. Zâten şato'nun dövizi "dağdan denize"dir. Württemberg güneyidir. Sigmaringen şehirciği ise, Hechingen şehirciliğinin daha güneyindedir ve 40 km kadar güneyinde Konstanz Gölü kıyıları başlar. Hohenzollern hânedânı bahsinde ayrı dallar oluşturacak diğer şehirler şunlardır:

Nürnberg, Kuzey Bavyera'da büyük bir şehirdir, mevkıi mâlûmdur. Schwedt, Oder'in batı kıyısında, Doğu Almanya'da, tam bugünki Polonya sınırında, Stettin limanının güneyinde bir şehircikdir. Bayreuth, Federal Almanya'da, doğuda Çekoslovakya sınırına yakın bir şehirdir.

Hohenzollern hânedânı, gitdikce doğuya ilerleyerek hükümrân oldu. Alsas doğusunda yânî en güney-batıda şatolara sâhibken, 1191'de Nürnberg'i ele geçirerek, Almanya'nın ortasına doğru düşdü. Sonra 1415'de merkezi Berlin kasabası olmak üzere Brandenburg'u ele geçirdi, bugünki Doğu Almanya ve o asırlarda da Alman'lığın doğu sınırıdır. Sonra Brandenburg Hohenzollernleri, 1525'de Doğu Prusya'yı ele geçirdiler ve bu sûretle Hohenzollern adı ile Prusya adı târîhde müterâdif olarak kullanılmaya başlandı ise de, Prusya'ya adını veren kavim Almanca konuşan bir Cermen kavmi değildir.

Prusya'ya (Alm.Preussen, Fr.Prusse=Prüss) adını veren Prus'lar, Baltık ırklarından biridir (bugün Prusça konuşan kimse yokdur, tamâmen Alman'laşmışlardır). Borus'lar da denen Pruslar, pagan idiler ve kabîleler hâlinde Doğu Prusya göl ve bataklıklarında yaşıyorlardı, devletleri yokdu. 1225'de Almanlar'ın hâkim olduğu Töton hükümrân askerî tarîkati, Baltık'ı tâkîb ederek doğuya ilerlemeye başladı ve Prusya'ya girdi. Çok vuruşkan iki kavim, Tötonlar ve Pruslar, 1280'e kadar devâm eden uzun bir savaşa girdiler. 1280'de Tötonlar, ülkeyi Katolik yapmış ve Almanca'yı yaymaya başlamışlardı ama, Mazurya denen içteki göllük-bataklık bölümü ancak 1295'de ele geçirip Katolik yapabildiler. Prusya, Polonya'ya ilhâk edildi veyâ Polonya'ya tâbî oldu. 1525'de Töton tarîkati üstâd-ı âzamı olan Albrech von Hohenzollern, Polonya kralına tâbî olarak, Polonya tarafından oluşturulan Prusya Dukalığı'nda ilk duka oldu, fakat o ve halefleri aslâ "Prusya Dukası" unvânını taşımayıp, hükümrân olmadıklarını göstermek için "Prusya'da Duka" unvânını taşıdılar. Aslında ülkeye tamâmen hâkim olup Polonya izlerini sildiler. Albrecht, 1568'de öldü ve Prusya'yı haleflerine bırakdı. Merkez

Marienburg idi. Doğu Prusya'nın en batısıdır, Danzig limanının güney-doğusundadır. Bu Prusya dukalığının denize çıkışı (Baltık'da kıyısı) vardı. Merkezi Berlin olan Brandenburg elektörlüğünün ise denize çıkışı (Baltık'da kıyısı) olmadıktan başka, kuzey-doğusundaki Prusya dukalığı ile irtibâtı da yokdu. Brandenburg elektörlüğü ile Prusya dukalığı birleşdikten sonra da iki arâzî arasında bir koridor bulunmuyor, araya Polonya krallığı toprakları giriyordu. Brandenburg elektörü, ayni zamanda 'Prusya'da Duka' olunca, garîb bir durum oluşdu: Hükümdâr, Elektör ve Brandenburg'un sâhibi olarak Almanya imparatoruna (yânî Viyana'daki Habsburglar'a), fakat Prusya'nın sâhibi ve duka olarak Polonya kralına (yânî Varşova'ya) tâbî idi. Önce Polonya kralına tâbî olmakdan çıkdı ve Prusya'da müstakil hükümrân duka olarak kaldı. 1701'de Brandenburg'daki toprakları dolayısıyle de Almanya imparatoruna tâbî olmakdan çıktı ve Almanya imparatorluğu dışında kalan Prusya Krallığı oluşdu. Erken zamânlarda Brandenburg elektörlerinin, Ren üzerinde, batıda da ufak tefek toprakları bulunuyor ve bu batıdaki toprakları ile de muvâsalaları bulunmuyor, arada başka Alman devletleri yer alıyordu. Prusya, bu dağınık, irtibatsız toprakları birleştirmek için 18. asırda büyük gayrete girişdi ve asrın 2. yarısı başlarken, Avrupa Büyük Devletleri'nin en cılızı olarak, fakat artık büyük devlet sıfatını iktisâb ederek, hârikulâde yükselişine başladı. Demirden disiplinli, subayları hem çok iyi eğitilmiş, hem mutlak kudrette olan bir orduya dayanıyordu ve 19. asır sonlarına kadar ciddî bir donanmadan mahrûm idi.

Zollern Kontları

Zollern kontlarından yukarıda şeceresi verilen Burchard (Lat.Burchardus) von Zolorin (Zollern) (ölm.1061)'i oğlu Friedrich I(kont 1061-1125?) tâkîb etdi ki, 1. Zollern kontu da sayılır. Zîrâ selefleri, kont unvânı taşımakla berâber muhtemelen Zollern şatosu için sâdece senyör unvânını hâizdiler. Urach kontu Egino II kızı Udilhild (ölm.1134) ile evlendi. Oğlu Friedrich II(kont 1125?-1148?=23?), onun oğlu Friedrich III (burgrav olarak Friedrich I)'dir (kont 1148?-1214=66?, ancak arada Rudolf adlı bir Kont'un olması da muhtemeldir). Bu Friedrich, 1184'de Raabs kontu ve Nürnberg burgravı Konrad II kızı Sophie (ölm.1231, izd.müd.23) ile evlendi ve kayın-pederi 1191'de vârissiz ölünce, yerine Nürnberg margravı oldu. Bu sûretle 1191'de Hohenzollernler'in Nürnberg'de hükümrânlığı başladı. Oğulları Konrad ve Friedrich ile, hânedân iki dala ayrıldı. Konrad III(Nürnberg'de I), Zollern kontu ve Nürnberg burgravı (1214-1261=45) ol.hânedânın 2.'sidir. Kardeşi Friedrich IV(Nürnberg için II), 1251 veyâ 1255'de ölünceye kd. Nürnberg'de ortak-burgrav olduğu gibi o da Zollern kontu sanını taşıdı. Konrad III'ün kızı Adelaide (ölm.1304), Ortenburg kontu Rapot III ile evlendi. Konrad III'ün oğlu ve halefi:

3) Friedrich III(1261-1297=31) (1220-1297=77) =1. Elisabeth von Meran (ölm.1272), izd.1260, izd.müd.12, =2. Helene (ölm.1309), Saksonya dukası Albrecht I kızı, izd.1275(3 yıl sn.), izd.müd.22. Sonuncu evlenmeden, dîğer 5 çocuk dışında: Anna (ölm.1355?) = Enizo I, Nassau-Haldamar kontu (ölm. 1334), izd.1295, izd.müd.39; 4) Johann I(1297-1300=3) (1278-1300=22) = Agnes (ölm.1335), Hessen kontu Heinrich I kızı, izd.1297, izd.müd.3; 5) Friedrich IV(1300-1332=32) (1287-1332=45) = Margareta (ölm.1348), Karintiya kontu Albrecht kızı, izd.1300, izd.müd.32. Friedrich IV'ün (no.5) dîğer 7 çocuğu dışında çocukları:

6) Johann II(Nürnberg 1332-1357=25) = Elisabeth (ölm.1337), Henneberg kontu Berthold VII kızı, izd.1333, izd.müd.4; Konrad III(V), 1334'de ölünceye kd.ağabeyi ile müştereken 2 yıl Nürnberg burgravı oldu=Irmgarde (ölm.1371), Hohenlohe kontu Kraft II kızı, izd.1332, izd.müd.2; 7) Albrecht (Nürnberg 1357-1361=4) = Sophie (ölm.1372), Heinrich VIII von Henneberg kızı, izd.1348, izd.müd.13, genç ölen 4 çocukları oldu. Johann II(no.6)'nin dîğer 4 evlâdı dışında oğlu:

8) Friedrich V (Nürnberg 1357-1398=41) (1333-1398=65), 17.3.1363'de "imparatorluk prensi" derecesine yükseldi = Elisabeth (ölm.1375), Meissen margravı Friedrich kızı, izd.1350, izd.müd.25. Friedrich V'in dîğer 8 evlâdı dışında 2 oğlu:

Brandenburg Elektörleri ve Prusya Dukaları

9) Johann III (Nürnberg 1398-1420=32) (1369-1420=51)=Margareta (ölm.1410), Karl IV kızı, izd.1381, izd.müd.29 ve 10) Friedrich I (Brandenburg) ve VI (Nürnberg) (1371-1440=69), Nürnberg burgravı 1398-1440=42 + Brandenburg (Berlin) margravı 8.7.1411 ve Brandenburg elektörü 13.4.1415=9. 10. ve sonuncu Nürnberg burgravı olup bu sûretle Hohenzollernler, Nürnberg'de 1191-1440=249 yıl müddetle hükümrân olup ve Nürnberg'i Hechingen dalına bırakıp çok doğuda Berlin'e geçdiler. Birden krallıkdan sonraki en üst hükümdârlık derecesi olan ve büyük-dukalıkdan büyük olan elektörlüğe yükseldiler. 1. Elektör Friedrich I, 1396'da Niğbolu'da Yuldırım Bâyezîd ile vuruşdu. Brandenburg, 931 yılında Provincia Redentorium, 941'de Marchio (margravlık=markilik) ol.imparatorluğa dâhil olan Doğu ucu'dur. 949'da piskoposluk oldu ve 1112'de yeniden laik hükümrânlığa verilerek adı Braundanburg'dan a yerine e ile Brandenburg'a çevrilip marchio (margravlık) olarak İmparator tar.Hohenzollern'lere verilip(1411) 4 yıl geçmeden birden elektörlük derecesine yükseltildi. =Elisabeth (ölm.1442), Bavyera-Landshut dukası Friedrich kızı, izd.1401, izd.müd.39. Bu izdivâcdan: 5 dîğer çocuk ve 1423'de Braunschweig dukası Wilhelm ile evlenen Cecilia dışında 4 prens:

Johann "Sîmyâcı" (1406-1464=58), taht üzerindeki hakkından kardeşi lehine ferâgat etdi = Barbara (ölm.1465), Sachsen-Wittenberg dukası Rudolf III kızı, izd.1412, izd.müd.52. 2) Friedrich II "Demirdişli" (elektör 1440-1471=31) (1413-1471=58), oğulları Johann ve Erasmus, babalarının hayâtında öldükleri için kardeşi lehine tahtdan ferâgat edip bir kaç ay sn.öldü=Katarina (ölm.1476), Saksonya elektörü Friedrich I kızı, izd.1446, izd.müd.25, elektris 1446-1471=25; kızları: Margareta (ölm.1489, =Bogislas, Pomeranya dukası) ve Dorothea (=Johann III, Sachsen-Lawenburg dukası). 3) Albert I (III) Achille (elektör 1471-1486=15) (1414-1486=72) (1449'da Wernigerode kontluğu ilhâk edildi), ilâveten Nürnberg burgravı ve Bareith margravı, 1476'dan ît.oğlunun niyâbetinde, =1. Margareta (ölm.1457), Baden margravı Jacob I kızı, izd.1446, izd. müd.11, =2. Anna(ölm.1512), Saksonya elektörü Friedrich II kızı, izd.1458 (1 yıl sn.), izd.müd.28. Friedrich (1. elektör'ün 4. oğlu) (1424-1463=39) = Agnes (ölm.1512), Pomeranya-Barth dukası Bernim VIII kızı, izd.1449, izd.müd.14.- Albert-Achille'in bir kızı, Glogau ve Krossen dukası Heinrich X ile evlendi ki, bu zât ölünce, dukalığı Hohenzollern'lere geçti. Dîğer kızı Elisabeth=Eberhart VI(ölm.1504), Württemberg dukası. Elektör Albert-Archille'in kç.oğlu Sigismund, Bayreuth burgravı oldu (1485-1495=10), margrav sanını aldı, Kulmbach, Bayreuth'a dâhildi (1468-1495=27). Albert-Achille'in toplam 17 çocuğu oldu, halefi Johann ve Elisabeth, 1., ismen geçen

dîğerleri 2. izdivâcındandır. 2. izdivâcından olan oğlu "Eski" Friedrich V(1460-1536=76), Bayreuth margravı ol.amcası Sigismund'a halef oldu (1495-1536=41) ve Anspach margravı da oldu (1486-1536=50), hânedânın Frankonya dalının atasıdır = Sophie (1464-1512=48), Polonya kralı Kazimierz IV kızı, izd.1479, izd.müd.33, yş.15-48, zevcinden 4 yş.kç. Albert-Achille'in ilk izdivâcından olan by.oğlu 4. elektör Johann-Cicero, daha babasının saltanatında ona ortak oldu. Önce Frankonya dalını ele alıyorum. Bayretuh ve Anspach margravı "Eski" veyâ "İhtiyâr" denen Friedrich V'in 17 çocuğu arasında 3 oğlu:

Kasimir (1481-1527=46), Kulmbach margravı 1495-1527=28=Suzanna (ölm.1543), izd.1518, izd.müd.9, 4 dîğer çocuk dışında oğlu Albert-Alcibiades (1522-1557=35), Kulmbach margravı 1536-1557=21.- Georg "Dîndâr" (1484-1543=59), Anspach margravı 1536-1543=7, 1528'de Protestan (Lüteryen) oldu, =1. Hedwige (ölm.1531), Münsterberg dukası Karl kızı, izd.1525, izd.müd.6, =2. Emilie (ölm.1591), Saksonya dukası Heinrich kızı, izd.1532 (1 yıl sn.), izd.müd.9, 5 çocuğu oldu, kızı Sabine=Johann-Georg I(Prusya dukası 1571-1598=27, çocukları için aş.bk.), son izdivâcından olan oğlu: Georg-Friedrich (1539-1603=64), Anspach margravı 1543-1603=60+Kulmbach margravı 1557-1603=46 + Bayreuth margravı 1557-1603=46, Prusya dukalığı nâibi 1573=1. Elisabeth (ölm.1578), Brandenburg-Küstrin margravı Johann kızı, izd.1558, izd.müd.20, =2. Sophie(ölm.1639), Braunschweig-Lüneburg dukası Wilhelm kızı, izd.1579, izd.müd.24, ölümünde 80 yaşlarında, her iki evlenme de çocuksuz.- "İhtiyâr=Eski" Friedrich V'in (ölm.1536) ortanca oğlu:

Duka Albert (1490-1568, aş.bk.), 10.5.1552 nâme-i hümâyûnu ile Kaanûnî Sultan Süleymân tarafından Protestan olması dolayısıyle İmparator'dan kendisine tehlike gelmiyeceği hakkında güvence aldı.

Albert (1490-1568=78), 1512'de Protestan (Lüteryen) oldu, Töton tarîkati üstâd-ı âzamı 1512-1568=56 ve bu sıfatla Polonya'ya tâbî ol.kurulan Prusya'da dukalığın 1. dukası 1525-1568=43, =1. Dorothea (ölm.1547), Danimarka kralı Frederik I kızı, izd.1526, izd.müd.21, =2. Anna-Maria (ölm.1568), Braunschweig-Kalenberg dukası Erik I kızı, izd.1550 (3 yıl sn.), izd.müd.18, 8 çocuğu oldu, bunlardan 2.izd.'dan: Albert-Friedrich (1553-1618=65), 2. Prusya'da Dük 1568-1618=50 (1573'de aklen hastalanıp niyâbet ve vesâyet altına alındı) = Maria-Eleonore (ölm.1608), Kleves-Juliers-Berg dukası Wilhelm IV kızı, izd.1573, izd.müd.35, yalnız 5 kızı olmakla bu dal erkek tar. söndü, kızlarından 3'ü: Anna(1576-1625=49), elektris 1608-1619=11=Johann-Sigismund, Brandenburg elektörü, çocukları için aş.bk., dedesinin amca-zâdesinin torununun torunu, izd.1594, izd.müd.25, yş.18-49.- Eleonore (1583-1607=24) = Joachim-Friedrich, izd.1603, izd.müd.4, Brandenburg elektörü, aş.bk.- Magdalena-Sibylla (1587-1659=72), elektris 1611-1656=45 + 1656-1659=3=48, =Johann-Georg (1585-1656=71), Saksonya elektörü 1611-1656=45, vel.1586-1611=25, 2. izd.1607, izd.müd.49, yş.20-69, zevcinden 2 yş.kç., çocukları için bk.Saksonya.

4) Johann Cicero (1455-1499=44), 4. Brandenburg elektörü 1486-1499=13, babası ile ortak-elektör 1476-1486=10, =Margareta (ölm.1511), izd.1476, izd.müd.23, Saksonya dukası Wilhelm III kızı. 4 dîğer çocuk dışında çocukları: Anna(1487-1514=27) = Frederik I(ölm.1533), Holstein dukası, sn.Danimarka kralı, izd.1502, izd.müd.12, yş.15-27; Albert (1490-1545=55), Magdeburg başpiskoposu, kardinal 1518, Mainz elektörü 1514-1545=31; 5) Joachim I Nestor (1484-1535=51), 5. Brandenburg elektörü 1499-1535=36, vel.1485-1499=14=Elisabeth (ölm.1555), Danimarka ve İsveç kralı

Johann I kızı, izd.1502, izd.müd.33. 2 dîğer çocuk dışıda 2 oğulları: Johann I (1513-1571=59), Küstrin margravı ve Krossen dukası, 1538'de Protestan =Katarina (ölm.1574), Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Heinrich II kızı, izd.1537, izd.müd.34 (1 prenses doğdu) ve 6) Joachim II Hektor (1505-1571=66), 6. Brandenburg elektörü 1535-1571=36, vel.1505-1535=30, 1539'da Protestan =1. Magdelena (ölm.1534), Saksonya dukası Georg kızı, izd.1524, izd.müd. 10, =2. Hedwige (ölm.1573), Polonya kralı Sigismund I kızı, izd.1535 (1 yıl sn.), izd.müd.36. 11 dîğer çocuğu dışında 3 oğlu: Friedrich IV(ölm.1552, Magdeburg başpiskoposu) (1'den), Sigismund (Magdeburg başpiskoposu 1552-1566=14) (2'den) ve:

(Joachim II Hektor (no.6) 24.11.1542 Budin meydan muhârebesinde İmparator'un başkumandanı olarak Sultân-zâde Gaazî Balı Paşa'ya yenildi).

7) Johann-Georg(1'den) (1525-1598=73), 7. Brandenburg elektörü 1571-1598=27, vel.1535-1571=36, Küstrin margrav'lığını ilhâk etdi =1. Sophie (ölm.1546), Liegnitz dukası Friedrich II kızı, izd.1545, izd.müd.1, =2. Sabine (ölm.1575), Brandenburg-Anspach margravı Georg von Hohenzollern kızı, izd.1548(2 yıl sn.), izd.müd.27, =3. Elisabeth (ölm.1607), Anhalt prensi Joachim-Ernst kızı, izd.1577 (2 yıl sn.), izd.müd.21. Bu 3 evlenmeden 24 çocuk doğdu, bunlardan: Sophie (1568-1622=54), elektris 1586-1591=5 + 1591-1611=20+1611-1622=9=34 = Christian I(1560-1591=31), izd.1582, izd.müd.9, yş.14-23, Saksonya elektörü 1586-1591=5, vel.1560-1586=26, çocukları için bk.Saksonya; 2. izdivacdan olan Sophie dışında 3.'den olan şu 2 prens: Christian (1581-1655=74), Bayreuth margravı 1603-1655=52=Maria (ölm.1649), Prusya dukası Albert-Friedrich kızı, izd.1604, izd.müd.45, çocukları Bayreuth margrav'ları, Hohenzollern-Bayreuth dalının atası; Joachim-Ernst (1583-1625=42), Anspach margravı 1603-1625=22=Sophie (ölm.1651), Solms-Laubach kontu Johann-Georg I kızı, izd.1612, izd.müd.13, çocukları Anspach margrav'ları, Hohenzollern-Anspach dalının atası. 7. elektör Johann-Georg'un (ölm.1598) 1. izdivâcdan olan by.oğlu ve halefi:

8) Joachim-Friedrich (1546-1608=62), 8.Brandenburg elektörü 1598-1608=10, vel.1571-1598=27, önce Avelberg piskoposu, sn.Magdeburg başpiskoposu 1566-1598=32, Prusya dukalığı nâibi 1605-1608=3, =1. Katarina (ölm.1602), Brandenburg-Küstrin margravı Johann von Hohenzollern kızı, izd.1570, izd.müd.32, =2. Eleonore (ölm.1607), Prusya dukası Albert von Hohenzollern kızı, izd. 1603(1 yıl sn.), izd.müd.4, Hohenzollern-Brandenburg-Prusya dalının atası.

Hohenzollern-Anspach Dalı

Yukarıda anılan 7. Elektör'ün oğullarından Anspach margravı (1603-1625=22) Joachim-Ernst'in (1583-1625=42) 3 dîğer çocuğu dışında 2 oğlu: 2) Friedrich (1616-1634=18), 2. Anspach margravı 1625-1634=9 ve 3) Albert(1620-1667=47), 3. margrav 1634-1667=33=1. Henriette-Louise (ölm.1650), Württemberg dukası Ludwig-Friedrich kızı, izd.1642, izd.müd.8, =2. Sophie-Margareta (ölm.1664), Oettingen kontu Joachim-Ernst kızı, izd.1652 (2 yıl sn.), izd.müd.13, =3. Christina (ölm.1705), Baden-Durlach margravı Friedrich VI kızı, izd.1665(1 yıl sn.), izd.müd.2, bu 3 evlenmeden 8 çocuk doğdu, 2.'den: 4) Johann-Friedrich (1654-1686=32), 4. margrav 1667-1686=19, =1. Johanna-Elisabeth (ölm.1680), Baden-Durlach margravı Friedrich VI kızı, izd.1673, izd.müd.7, =2. Eleonore-Erdmuthe (ölm.1696), Sachsen-Eisenach dukası Johann-Georg I kızı, izd.1681 (1 yıl sn.), izd.müd.5, bu 2 izd.'dan 9 çocuk doğdu, bunlardan: Karoline (1683-1737=54), İngiltere kraliçesi

1727-1737=10, Galler prensesi 1714-1727=13=George II(1683-1760=77), izd.1705, izd.müd.32, yş.22-54, zevci ile ayni yaşda, İngiltere kralı 1727-1760=33, Galler prensi 1714-1727=13, Hannover elektörlüğü velîahdi 1698-1714=16, çocukları için bk.Büyük Britanya.- 5) Christian-Albert (1675-1692=17)(1'den), 5. margrav 1686-1692=6.- 6) Georg-Friedrich (1678-1703=25) (1'den), 6. margrav 1692-1703=11.- 7) Wilhelm-Friedrich (1686-1723=37) (Kraliçe Sophie gibi 2'den), 7. margrav 1703-1723=20= Christiane-Karlote (ölm.1729), Württemberg dukası Friedrich-Karl kızı, izd.1709, izd.müd.14, bu izdivâcdan: 8) Karl-Wilhelm (1712-1757=45), 8. margrav 1723-1757=34=Frederika -Louise (ölm.1784), Prusya kralı Friedrich-Wilhelm I kızı, izd.1729, izd.müd.28, bu izdivâcdan doğan 2 çocukdan: 9) Karl-Alexander(1736-1806=69), 9. ve sonuncu margrav 1757-1791=34 + Bayreuth margravı 1769-1791=22, 1791'de her 2 margrav'lığı da Prusya krallığına terketdi ve Almanya imparatorluğundan ayırmış oldu=Lady Elizabeth Craven (1750-1828=78), 2. izd.1787, yş.37, zevcinden 14 yş.kç., Hohenzollern-Anspach dalı 1806'da ölümü ile sönmüş oldu.

Hohenzollern-Bayreuth Dalı

7. Brandenburg elektörünün yukarıda anılan oğullarından Christian(1581-1655=74), bu daldan 1. Bayreuth margravı'dır (1603-1655=52) =Maria von Hohenzollern, 9 çocuklarından: Magdalena-Sibylla (1612-1687=75), elektris 1656-1680=24 + 1680-1687=7 = 31 = Johann-Georg II(1613-1680=67), izd.1638, izd.müd.42, yş.26-68, zevcinden 1 yş.by., Saksonya elektörü 1656-1680=24, vel.1613-1656=43, çocukları için bk.Saksonya.- Edmund-August (1615-1651=36), doğumundan ît. margravlık vel.i iken öldü = Sophie (ölm.1646), Brandenburg-Anspach margravı Joachim-Ernst von Hohenzollern kızı, izd.1641, izd. müd.5.-Georg-Albert(1619-1666=47) =1. Maria-Elisabeth(ölm.1664), Holstein-Glücsburg dukası Philipp kızı, izd.1651, izd.müd.13, =2. Sophie-Maria (ölm.1688), izd.1665 (1 yıl sn.), izd.müd.1, Solms-Baruth kontu Johann-Georg kızı. Bu 2 prensden 2 dal oluşdu. Vel.Edmund-August'ün (ölm.1651) oğlu: 2) Christian-Ernst (1644-1712=68), 2. margrav 1655-1670=15 ol.dedesini istihlâf etdi, vel.1651-1655=4=1. Erdmuthe-Sophie (ölm.1670), Saksonya elektörü Johann-Georg II kızı, izd.1662, izd.müd.8, =2. Sophie-Louise (ölm.1702), Württemberg prensesi, izd.1671 (1 yıl sn.), izd.müd.31, =3. Elisabeth-Sophie (ölm.1748), izd.1703 (1 yıl sn.), izd.müd.9, Brandenburg elektörü Friedrich-Wilhelm von Hohenzollern kızı, 2. margrav'ın 6 çocuğundan: Christiane-Edeberharde (1671-1727=56), Polonya kraliçesi 1697-1727=30, Saksonya elektrisi 1694-1727=34=Friedrich-August I(1670-1733=63), izd.1693, izd.müd.34, yş.22-56, zevcinden 1 yş.kç., Saksonya elektörü 1694-1733=39 ve Polonya kralı 1697-1733=36, vel.1680-1694=14, çocukları için bk.Saksonya ve:

3) Georg-Wilhelm (1678-1726=56) (2'den), 3. margrav 1712-1726=14, vel.1655 - 1670=25=Sophie(ölm.1752), Sachsen-Weissenfels prensi Johann-Adolf kızı, izd.1699, izd.müd.27, bu evlenmeden doğan 5 çocuk genç öldü ve bu dal söndü. Pr.Georg-Albert'in (ölm.1666) 7 çocuğundan: Georg-Albert (1666-1703=37) (2'den ve posthume) =Regine-Magdalena (ölm.1755), Johann-Peter von Lutz Kotzau kızı, izd.1699, izd.müd.4 ve: Christian-Heinrich (1661-1708=47) (1'den), vel.1670-1708=38 = Sophie-Christiane (ölm.1737), Wolfsheim kontu Albert-Friedrich kızı, izd.1687, izd.müd.21, bu evlenmeden 14 çocuk doğdu ki, 2'si dedelerinin yerine 4. ve 6. margrav oldular:

4) Georg-Friedrich(1688-1735=47), 4. margrav 1726-1735=9, vel. 1708-1726=18=Dorothea (ölm.1761), Sleswig-Holstein-Beck prensesi, izd.1709, izd.müd.26. Oğulları: 5) Friedrich (1711-1763=52), 5. margrav 1735-1763=28, vel.1726-1735=9, =1. Wilhelmine (ölm.1758), Prusya kralı Friedrich-Wilhelm I kızı, izd.1731, izd.müd.27, =2. Sophie-Karoline (ölm.1817), Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Karl I kızı, izd.1759, izd.müd.4 (zevcinden 54 yıl sn. öldü), bu son izd.'dan 1 prenses doğdu. 4. margrav'ın dîğer 4 çocuğu arasında: Sophie (1713-1747=34), düşes 1734-1747=21 = Ernst-August I (1688-1748=60), izd.(2) 1734, izd.müd.13, yş.21-34, Sachsen-Weimar-Eisenach dukası 1728-1748=20, Jena dukası 1741, vel.duka 1707-1728=21, çocukları için bk.Sachsen (Saksonya)-Weimar-Eisenach.

6) Friedrich-Christian (1708-1769=61), 4. Margrav'ın kardeşi, 6. margrav 1763-1769=6 (yeğeninin yerine), vel.1735-1763=28 (yeğeninin=ağabeyinin oğlunun vel.i) = Viktoria-Karlotta (ölm.1792), izd.1732, izd.müd.37, Anhalt-Bernburg-Schaumburg-Hoym prensesi. Kızları: Christiane (1733-1757=24), düşes 1757 = Ernst-Friedrich III (1727-1780=51), 2.izd. 1757, izd.müd.bir kaç ay, yş.24, zevcinden 6 yş.kç., Sachsen-Hildburghausen dukası 1745-1780=35, vel.duka 1727-1745=18.

6. Duka da erkek çocuk bırakmadı. Onun 1769'da ölümü ile Anspach margravı Karl-Alexander Friedrich von Hohenzollern, 7. Bayreuth margravı da oldu (yk.bk.) ve 1791'de her iki markiliği Almanya imparatorluğundan ayırarak Prusya krallığına terketdi. Bu sûretle Hohenzollern-Bayreuth dalı 1769'da erkek tar.söndü.

Brandenburg Elektörleri-Prusya Dukaları

Anspach ve Bayreuth dallarından önce bırakdığımız yerden devâm ediyoruz: 8. Brandenburg elektörü Joachim-Friedrich'ın (ölm.1608) 11 çocuğu oldu ki hepsi 1. izd.'dan olan 3 prenses ve 3 prens şunlardır:

Barbe-Sophie (ölm.1636) = Johann-Friedrich (ölm.1628), izd.1609, izd.müd.19, Württemberg dukası; Anna-Katerina (1575-1612=37) = Kristian IV(ölm.1648), izd.1597, izd.müd.5, yş.22-37, Danimarka kralı; Johann-Georg, 1604'de Strassburg piskoposluğundan ayrılıp Jacgendorff dukası oldu; Christian-Wilhelm(1587-1665=78), 1632'de Protestanlık'dan ayrılıp Katolik oldu, Magdeburg başpiskoposu =1. Dorothea (ölm.1643), Braunschweig dukası Heinrich-Jules kızı, izd.1615, izd.müd.28, =2. Barbara (ölm.1656), Martinitz kontu Jaroslaw kızı, izd.1650 (7 yıl sn.), izd.müd.6, =3. Maximiliane (ölm.1663), Salm-Neuburg kontu Jules kızı, izd.1657 (1 yıl sn.), izd.müd.6, Ch.Wilhelm'in 1 kızı vardır ve:

9) Johann-Sigismund (1572-1619=47), 9. Brandenburg elektörü 1608-1619=11, +Prusya'da Duka 1618-1619=1, Katolik iken 1614'de Protestan oldu, Prusya nâibi 1608-1618=10 = Anna(1571-1625=54), Prusya dukası Albert-Friedrich von Hohenzollern kızı, izd.1594, izd.müd.25, yş.23-48, zevcinden 1 yş.kç., böylece Johann-Sigismund, 1618'de kayın-pederi hiç bir erkek vâris bırakmadan ölünce, yerine Prusya dukası oldu ve Brandenburg (Berlin) ve (Doğu) Prusya, Hohenzollern'lerin ayni hükümdârında birleşdi ve Berlin'de oturan elektör-duka, elektör sıfatıyle Viyana'daki Almanya imparatoruna (Habsburglar), duka sıfatıyle de Varşova'daki Polonya kralına tâbî oldu.

Johann-Sigismund'un 8 çocuğu oldu. Bunlardan: Joachim-Sigismund, Prusya'da Saint-Jean askerî tarîkati üstâd-ı âzamıdır. Maria-Eleanore (1599-1655=56), İsveç kraliçesi oldu = Gustaf II Adolf (ölm.1632), izd.1620, izd.müd.12, yş.21-33, İsveç kralı (1611-1632=21). Maria = Christian (1598-1655=57), Bayreuth landgrav-margravı, bk.Hohenzollern-Bayreuth. Katharina (Transilvanya hükümrân prensesi 1629-30=1) =Bethlen Gabor, izd.1626 (3. izd.), izd.müd.3, Türkiye'ye tâbî Transilvanya = Erdel prensi 1613-1629=6. Ve:

10) Georg-Wilhelm (1595-1640 = 45), 10. Brandenburg elektörü ve ilâveten Prusya dukası 1619-1640=21, +Clève dukası ve Mark kontu 1630-1640=10, vel.1608-1619=11 = Elisabeth-Karlotta (Charlotte) (ölm.1660), elektör-palaten Friedrich IV kızı, izd.1616, izd.müd.24. 4 çocuğu oldu, bunlardan:

11) Friedrich-Wilhelm "Büyük" (1620-1688=68), Büyük-Elektör(Fr.Grand - Electeur) 1640-1688=48, vel.1620-1640=20, 28.8.1618'den beri Prusya'da Duka olan Brandenburg elektörleri 10.11.1656'da Polonya tâbiiyyetinden çıkarak Prusya Dukası ve bu sıfatla müstakil hükümdâr oldular, fakat Brandenburg elektörü sıfatıyle Almanya imparatoruna (Viyana) tâbî olmakda devâm etdiler. Büyük-Elektör'ün ilhakları ve yeni unvânları: Ravensbetg kontluğu 1647, Halberstadt prensliği 1649, Hohenstein kontluğu 1649, Minden prensliği 1649, Camin prensliği 1653, Magdeburg dukalığı 1680. =1. Louise-Henriette (1627-1667=40), Nassau-Orange prensi ve Holanda stadhouder'i Friedrich-Heinrich kızı, izd.1646, izd.müd.21, yş.19-40, elektris 1646-1667=21, =2. Dorothea (ölm.1689), Holstein-Glücksburg dukası Philipp kızı ve Braunsweig-Lüneburg dukası Christian-Ludwig'den dul, izd.1668, izd.müd.20, elektris 1668-1688=20. (Pruzze kavminin Polonya'ca ilhâkı 995, Töton Tarîkati'ne geçmesi 1283, Polonya'ya tâbî merkezi Marienburg olmak üzere bir Hohenzollern dukalığı olması 1525). 2 izd.'dan 13 çocuk oldu, bunlardan: Karl-Emil (1'den), vel.1647-1670=23; Hedwige-Sophie (1'den) = Wilhelm VI, Hessen-Kassel landgravı; Albert(2'den) (1672-1731=59), Sonnenburg margravı=Maria-Dorothea (ölm.1743), Kurland dukası Friedrich-Kasimir kızı, izd.1703, izd.müd.28, oğulları Karl-Albert(1704-1662=58); Philipp (1669-1711 = 42) (2'den), Schwedt margravı 1688-1711=23 ve bu dalın atası = Johanna-Karlota (ölm.1750), Anhalt-Dessau prensi Johann-Georg kızı, izd.1699, izd.müd.12, bu izd.'dan 6 çocuk, bunlardan: Friedrich-Wilhelm (1700-1771=71), margrav 1711-1771=60=Sophie (ölm.1765), Prusya kralı Friedrich-Wilhelm I kızı, izd.1734, izd.müd.31, 5 çocukları oldu (2 pr. çocukken öldü) ve bu dal söndü. Friedrich-Wilhelm'in Schwedt margravı ol.halefi ve kardeşi: Heinrich-Friedrich (1709-1788=79), margrav 1771-1778=7= Leopoldine (ölm.1782), Anhalt-Dessau prensi Leopold kızı, izd.1739, izd.müd.43, bu izd.'dan 2 prenses, bu sûretle 1688-1788=100 yıl devâm eden **Schwedt** margravlığı söndü ve Prusya kralı vâris oldu. Son Schwedt margravı Heinrich-Friedrich'ın 2 kızı: Frederika (1745-1785=40) ve Louise (1750-1810=60) = Leopold I (1740-1817=77), izd.1767, izd.müd.43, yş.17-60, zevcinden 10 yş.kç., Anhalt-Dessau(b.bk.) prensi. Heinrich-Friedrich'ın ağabeyi ve selefi margrav Friedrich-Wilhelm'in 3 kızı: Dorothea (1736-1798=62), düşes 1795-1797=2 + 1798-1799=1 = 3 = Friedrich (1732-1797=65), izd.1753, izd.müd.44, yş.17-62, zevcinden 4 yş.kç., Vürttemberg dukası 1795-1797=2, vel.1793-1795=2, çocukları için bk.Württemberg; Louise (1738-1820=82) = August (1730-1813=83), izd.1755, izd.müd.58, yş.17-75, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için

Hohenzollern'lere bk.; Philippa (1745-1810=65) = Friedrich II (1720-1785=65), 2. izd.1773, izd.müd.12, yş.28-40, zevcinden 25 yş.kç., Hessen-Kassel landgravı 1760-1785=25, vel.1751-1760=9.- Büyük-Elektör'ün oğlu ve halefi:

Prusya (Alm.Preussen) Krallığı

1) Friedrich I(1657-1713=66), 1. Prusya kralı ve 12. ve sonuncu Brandenburg elektörü (bu sıfatla Friedrich III), vel.1670-1688=18, 12. Brandenburg elektörü ve Prusya dukası 1688-1701=13 + 1. Prusya kralı 18.1.1701-1713=12 = 25, kral olunca Almanya imparatorluğundan ayrıldı ve müstakil devlet oldu, yeni ilâveler: Lingen kontluğu ve Meurs prensliği 1702, Tecklenburg kontluğu ve Neuchâtel kontluğu (sonuncusu İsviçre'de) 1707, bu sûretle 1356'da kurulan Brandenburg, 1415'de Hohenzollern'lere geçdi ve 1525'de Doğu Prusya'yı da ele geçirip Lüteryen Protestan oldular. =1. Elisabeth Henriette (1661-1683=22), izd.1679, izd.müd.4, yş.18-22, zevcinden 4 yş.kç., Hessen-Kessel landgravı Wilhelm VI=Hedwig Sophie(Brandenburg elektörü Georg Wilhelm kızı) kızı; =2. Sophie Charlotte (1668-1705=37), izd.1684(1 yıl sn.), izd.müd.21, yş.16-37, zevcinden 11 yş.kç., elektris 1688-1701=13 + kraliçe 1701-1705=4 = 17, Hanover elektörü Ernst August = Sophia (elektör-palatin ve Bohemya kralı Friedrich V kızı) tek kızı; =3. Sophie Louise (1685-1735=50), izd.1708, izd.müd.5, yş.23-28, zevcinden 28 yş.kç., kraliçe 1708-1713=5, Mecklenburg-Grabow dukası Friedrich=Christine Wilhelmine (Hesse-Homburg) tek kızı. 2. izd.'dan: Friedrich August (1685-1686=1) ve Kral Friedrich Wilhelm I(aş.bk.). 1. izd.'dan: Louise (1680-1705=25) = Fredrik I (1676-1751=75), izd.1700, izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 4 yş.kç., dayı-zâde, Hessen-Kassel landgravı, sn.İsveç kralı (tekrâr evlendi).

2) Friedrich Wilhelm I(1688-31.5.1740=52), elektör ol.Fr.Wilm.II, kral 1713-1740=27, vel.1688 (1701'de kraliyet) - 1713=25 = Sophie Dorothea(1687-1757=70), izd.1706, izd.müd.34, yş.19-53, zevcinden 1 yş.by., 1. derecede kuzen, İngiltere kralı George I'in tek kızı, kraliçe 1713-1740=27 + 1740-1750=10=37, 7 oğul ve 7 kızları oldu: 1- Friedrich Ludwig (1707-1708=1), Orange prensi. 2- Friedrich Wilhelm (1710-1711=1), Orange prensi. 3- Friedrich II, kral, aş.bk. 4- Wilhelm(1717-1719=2). 5- August Wilhelm (1722-1758=36), vel.1740-1758=18, =Luise Amalie (1722-1780=58), izd.1742, izd.müd.16, yş.20-36, zevci ile ayni yaşda, Braunschweig-Wolfenbüttel dukası II. Ferdinand Albrecht'in 2. kızı. Çocukları: Friedrich Wilhelm II, aş. bk.; Karl (1747-1767=20); Emil(1758-1759=1); Friederike Wilhelmine(1751-1820=69) = Willem V (1748-1806=58), izd.1767, izd.müd.39, yş.16-55, zevcinden 3 yş.kç., Holanda stadhouder'i 1751-1795=44, annesinin niyâbetinde 1751-1759=8, vel.1748-1751=3, çocukları için bk.Holanda. 6- Heinrich (1726-1802= 76), orgeneral=Wilhelmine (1726-1808=82), izd.1752, izd.müd. 50, yş.26-76, zevci ile ayni yaşda, Hessen-Kassel prensi Maximilian = Friederike Charlotte (Hessen-Darmstadt) 4. kızı, çocuksuz. 7- August Ferdinand (1730-1813=83) = Luise (1738-1820=82), izd.1755, izd.müd.58, yş.17-75, zevcinden 8 yş.kç., dayısı ile evlenmiş oluyor, Brandenburg-Schwedt margravı Friedrich Wilhelm von Hohenzollern=Sophie Dorothea von Hohenzollern'in 2. kızları, çocukları için aş.bk. 8- Friederike Wilhelmine(1709-1758=49), yazar = Heinrich von Hohenzollern (1711-1763=52), izd.(1) 1731, izd.müd.27, yş.22-49, zevcinden 2 yş.by.,

Brandenburg-Bayreuth margravı (1 prs.). 9- Albertine (1713-1714=1). 10- Friederike Luise (1714-1784=70) = Karl von Hohenzollern (1712-1757=45), izd.1729, izd.müd.28, yş.15-43, zevcinden 2 yş.kç., Brandenburg-Ansbach margravı (2 prens). 11- Philippine Charlotte (1716-1801=85) = Karl I(1713-1780=67), izd.1733, izd.müd.47, yş.17-60, zevcinden 3 yş.kç., Braunschweig-Wolfenbüttel dukası (b.bk.). 12- Sophie (1719-1765=46) = Friedrich Wilhelm von Hohenzollern (1700-1771=71), izd.1734, izd.müd.1, yş.15-46, zevcinden 19 yş.kç. (2 pr., 3 prs.). 13-Luise Ulrike (1720-1782=62), İsveç kraliçesi 1751-1771=20 = Adolf Fredrik I(1710-1771=61), izd.1744, izd.müd.27, yş.24-51, zevcinden 10 yş.kç., İsveç kralı (b.bk.). 14- Anna Amalie (1723-1787=64), Quedlinburg prenses-râhibesi 1755-1787=32.

Yukarıdaki Prs.Anna Amalie (no.14) bestekârdır.

Pr.August Ferdinand'ın (1730-1813) çocukları: 1- Heinrich (1769-1773=4). 2- Christian (1771-1790=19). 3- Ludwig Ferdinand (1772-1806=34), muhârebede maktûl, orgeneral, bestekâr=Henriette Fromme (metres). Çocukları: Ernst von Wildenbruch (1810'da soylulaştırıldı) ve Blanca von Wildenbruch. Ernst von Wildenbruch (1845-1909=64), Ludwig'in 2. oğlu ve şâirdir. 4- Paul (1776), 3 günlük öldü. 5- August (1779-1843=64), orgeneral, sonradan küçük soyluluk unvânları verilen bir çok gayri meşrû çocuğu oldu. 6- Elisabeth (1761-1773=12). 7- Luise (1770-1836=66) = Antoni (1775-1833=58), izd.1796, izd.müd.37, yş.26-63, zevcinden 5 yş.by., 13. Nieşwiez dukası ve 11. Olyka dukası, Wilno palatini Pr.Michal Radziwill=Helena Przezdziecka oğlu (4 pr., 2 prs.).

3) Friedrich II "Büyük" (Berlin, 24.1.1712 - Potsdam, 17.8.1786=74, 6, 24) (31.5.1740-17.8.1786 = 46, 2, 17), vel.1713-1740=27, 1742'de Silezya ile Glatz kontluğunu, 1780'de Mansfeld kontluğunu ilhâk etdi, 5.1745'den beri (der Grosse = By.) unvânı ile anıldı, Prusya'yı büyük devletler arasına sokdu, 18. asrın en büyük Avrupalı askeri, flütist ve bestekâr, yazar, çocuksuz. =Elisabeth Christine (1715-1797=82), Kraliçe 1740-1786=46, izd.1733, izd.müd.53, yş.18-71, zevcinden 3 yş.kç., Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Ferdinand Albrecht II = Antoinette Amelie (Braunschweig-Wolfenbüttel) by.kızı.

4) Friedrich Wilhelm II (25.9.1744-16.11.1797=53) (17.8.1786-16.11.1797 = 11, 3, 0), vel.1758-1786=28 (babasının ölümü üzerine, amcası Friedrich II'ye vel.oldu), amcası Polonya'nın 1., bu da 2. bölüşülmesinde hisse aldı, yeni ilhaklar: 1802'de Muhlhausen, Nordhausen, Essen, 1793'de Danzig ve Thorn, 1802'de Münster prensliği, Paterborn prensliği, Eichsfeld prensliği, Erfurt prensliği, 1791'de Bayreuth ve Anspach burgravlık-markravlıkları (Bayreuth 1806'da ve Anspach 1807'de Prusya'dan Bavyera'ya geçdi). Polonya'nın 3 taksîmi: 1772, 1793, 1795(1795'de Polonya tamâmen ortadan kalkdı). =1. Elisabeth Christina (1746-1840=94), izd.1765, tal.1769=4, yş.19-23, zevcinden 2 yş.kç., 1. derecede kuzen, Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Karl I'in 4. kızı, =2. Friederike Luise (1751-1805=64), izd.1769, izd.müd. 28, yş.18-46, zevcinden 7 yş.kç., Prusya kraliçesi 1786-1797=11 + 1797-1805=8 = 19, Hessen-Darmstadt landgravı Ludwig IX'un 2. kızı, =3. Wilhelmine (1753-1820=67), metres 1769, müddet 18, yş.16-34, zevcinden 9 yş.kç., trompetist Elias Enke (Enck) kızı, 1794'te Lichtenau kontesi (çocukları da Lichtenau kont ve kontesleri), bu kontes 1782'de Johann Friedrich Rietz (ölm.1809) ile evlenip 1800'de boşandı (izd.müd.18, yş.29-47), sn.Giovanni

Fontano Franz von Halbein (ölm.1855) ile 1802'de (2 yıl sn.) evlenip 1810'da boşandı (izd.müd.8, yş.49-57). =4. Julie (1766-1789=23), 1787'de Kral bununla evli olduğu ve kraliçesi bulunduğu hâlde nikâhla evlendi, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 22 yş.kç., Hieronymus von Voss=Amalia von Viereck kızı, 1787'de Ingenheim kontesi (çocukları: İngenheim kont ve kontesleri). =5. Juliane (1768-1837=69), Kral'ın Kraliçe ile evli olduğu hâlde bunu da nikâhlaması 1790, izd.müd.7, yş.22-29, zevcinden 24 yş.kç., Kont Friedrich Wilhelm von Dönhoff=von Langermann kızı, 1794'de von Brandenburg kontesi (çocukları: Brandenburg kont ve kontesleri)(Kral'ın bu eşini 1792'de boşadığı da bâzı kaynaklarda yazılıyor). Önce Friedrich Wilhelm II'nin son 3 eşinden olan, prens ve prenses değil, kont ve kontes sanlarını taşıyan gayri meşrû çocuklarını görelim:

1770'de 3'den ölü doğan bir çocuk; gene 3'den Wilhelmine (1774), 6 aylık öldü; 3'den Friederica (1777) 6 günlük öldü; 3'den Alexander (1779-1787=8), 1786'da von der Mark kontu sanını aldı; 3'den Marianne (1780-1814=34), 1786'de von der Mark kontesi sanını aldı =1. Friedrich (1769-1805=36), 1.izd.1797, tal.1799=2, yş.17-19, zevcinden 11 yş.kç., Stolberg-Stolberg imparatorluk kontu (1 kontes), =2. Kaspar von Miaskowski, izd.1801(2 yıl sn.), yş.21(1 kontes), =3. Etienne de Thierry, von der Mark kontu (ölm.1843), izd.1807, izd.müd.7, yş.27-34 (1 kontes).

4. eşinden: 1787'de ölü doğan bir çocuk ve Gustav Adolf (1789-1855=66), von Ingenheim kontu, =Eugenie (1808-1881=73), izd.1826, izd.müd.29, yş. 18-44, zevcinden 19 yş.kç., Etienne de Thierry=Marianne von der Mark kızı (yk.bk.) olmakla, dayısı ile evlenmiş oluyor. Çocukları: 1837'de doğup ölen Eugen ve Marianna (doğ.1831, =Kont Heinrich von Stillfried-Rattonitz, izd.1862, yş.31) dışında: Franz Xaver (1846-1919=73) (=Hubertha, doğ.1854, izd.1875, yş.19, zevcinden 8 yş.kç., Kont von Francken-Sierstorpff kızı, çocukları Harald Franz 1892=Elisabeth Clara Kyas, izd.1938 ve Manfred, 1896=Annelies-Renata Kutz, izd.1925, tal.1934, bunların çocukları Hubertha 1925=Johann Jacobs, izd.1954, yş.29 (çocukları var) ve Marietta 1928=Robert Chlupacek, bunların da çocukları var) ve Julius (1827-1903=76) = Elisabeth (1825-1907=82), izd.1861, izd.müd.42, yş.36-78, zevcinden 2 yş.by., Stolberg-Stolberg imparatorluk kontu Joseph'in 2. kızı (annesi Luise de Stolberg-Stolberg kontu Friedrich'ın Kontes Marianne von der Mark'dan olma kızı), dolayısıyle akrabâ, bu izd.'dan: Mathilde (1863-1939=76) =Friedrich Mikusch von Buchberg, izd.1894, yş.31, çocukları var.

Friedrich Wilhelm II'nin 5. morganatik eşinden: Julie, von Brandenburg kontesi (1793-1848=55, =Ferdinand, 1769-1830=61, izd.1816, izd.müd.14, yş.23-37, zevcinden 24 yş.kç., Anhalt-Köthen dukası) ve Kont Friedrich Wilhelm von Brandenburg (1792-1850=58), orgeneral, Prusya başbakanı 1848-50 =2, =Mathilde (1798-1855=57), izd.1818, izd.müd.32, yş.20-52, zevcinden 6 yş.kç., Baron von Massenbach kızı, bu izd.'dan: Friedrich (1819-1892=73), evlenmedi; Wilhelm (1819-1892=73, Kont Friedrich'le ikiz ve 4 ay ara ile öldüler, evlenmedi); Gustav (1820-1909=89), son Brandenburg kontu, evlenmedi; Charlotte (1821-1902=81), evlenmedi; Julie (1823-1884=61), evlenmedi; Mathilde (1825-1900=75) (=Kont Erdmann ve Pückler, 1820-1864=44, izd.1847, izd.müd.17, yş.22-39, zevcinden 5 yş.kç., çocukları var); Elisabeth(1828-1893=65), evlenmedi, râhibe; Alexandra (1834-1885=61), evlenmedi.

Friedrich Wilhelm II'nin 1. eşinden: Frederike (1767-1820=53) =Frederick (1763-1827=56), izd.1791, izd.müd.29, yş.24-53, zevcinden 4 yş.kç., York ve Albany dukası, İngiltere kralı George III'ün 2. oğlu, bk.İngiltere.

Friedrich Wilhelm II'nin 2. eşinden olan çocukları: Friedrich Wilhelm III(aş.bk.); 1777'de ölü doğan bir Pr.; Heinrich Karl (1781-1846=65), orgeneral, evlenmedi; Christine (1772-1773=1); Wilhelmine (1774-1837=63) = Willem I(1772-1843=71), izd. (1) 1791, izd.müd.46, yş.17-63, zevcinden 2 yş.kç., Holanda kraliçesi 1815-1837=22, Holanda kralı 1815-1840=25, vel.1772-1815=43, 1. derecede kuzen, çocukları için bk.Holanda; Augusta (1780-1841=61) = Wilhelm II(1777-1847=70), izd.1797, izd.müd. 44, yş.17-61, zevcinden 3 yş.kç., Hessen elektörü 1821-1847=26, elektris 1821-1841=20, vel.1785-1821=36, çocukları için bk.Hessen-Kassel.- Friedrich Wilhelm II'nin 2. eşinden olan dîğer 2 oğlu Pr.Ludwig ve Pr.Wilhelm'dir:

Ludwig (1773-1796=23) = Friederike (1778-1841=63), izd.1793, izd.müd.3, yş.15-18, zevcinden 5 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası Karl'ın 5. kızı (=2. Pr.Friedrich von Solms-Braunsfels, ölm.1814, izd.1798 ve =3. Ernst August, Hanover kralı, izd.1815, ölm.1851, Hanover kraliçesi 1837-1841=4, İngiltere kralı George III oğlu), bu izd.'dan: Georg (1795-1798=3); Friederike (1796-1850=54), düşes 1818-1850=32=Leopold IV (1794-1871=77), izd.1818, izd.müd.32, yş.22-54, zevcinden 2 yş.kç., Anhalt-Dessau dukası 1817-1871=54, vel. 1814-1817=3, b.bk.; Friedrich (1794-1863=69), orgeneral=Luise (1799-1882=83), izd.1817, izd.müd..46, yş.16-64, zevcinden 5 yş.kç., Anhalt-Bernburg dukası Alexis=Hessen-Kassel prensesi Friederike kızı, bu izd.'dan: Alexander (1820-1896=76), orgeneral ve Georg (1826-1902=76), orgeneral, ikisi de evlenmedi.

Wilhelm (1783-1851=68), orgeneral, Vestfalya genel v.=Maria Anna (1785-1846=61), izd.1804, izd.müd.42, yş.19-61, Hessen-Homburg landgravı Friedrich V'in 6. kızı, çocukları: 1- Pr., 1809'da ölü doğdu, 2- Tassilo (1811-1813=2). 3- Adalbert (1811-1873=62), oramiral, korgeneral, Rusya tümgenerali, Prusya deniz kuvvetleri kumandanı=Theresia (1808-1878=70), morg. izd.1850, izd.müd.23, yş.42-65, zevcinden 3 yş.by., 1850'de von Barnim baronesi, Johann Florian Elssler (bestekâr Haydn'ın uşağı) = Theresia (gene Viyana'lı Johann Prinster kızı) 2. kızı (by.kızları Fanny Elssner ünlü dansöz), bu izd.'dan: Baron Adalbert von Barnim (1841-Hartûm 1860=19). 4- Tassilo (1813-1814=1). 5- Waldemar (1817-1849=32), tümgeneral. 6- Friederike (1805-1806=1). 7- Prs., 1806'da 11 günlük öldü. 8- Prs., 1808'de bir kaç günlük öldü. 9- Elisabeth (1815-1885=70) = Karl (1809-1877=68), izd.1836, izd.müd.41, yş.21-62, zevcinden 6 yş.kç., Hessen vel.büyük-dukası 1848-1877=29, orgeneral, bk.Hessen. 10-Marie (1825-1889=64), Bavyera kraliçesi 1848-1864=16 + 1864-1886=22 +1886-1889=3 = 41 = Maximilian II (1811-1864=55), izd.1842, izd.müd.22, yş.17-39, zevcinden 14 yş.kç., Bavyera kralı 1848-1864=16, vel.1825-1848=23, çocukları için bk.Bavyera.

5) Friedrich Wilhelm III (3.8.1770 - 7.6.1840 = 69, 10, 5) (16.11.1797-7.6.1840 = 42, 6, 23), vel.1786-1797=11, 1815'den ît.ilâveten Aşağı Ren, Aşağı Saksonya ve Poznanya büyük-dukası, Vestfalya dâhil, Saksonya dukası, Lusace margravı, =1. Luise (1776-1810=34), izd.1793, izd.müd.17, yş.17-34, zevcinden 6 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası Karl'ın 4. kızı, =2. Auguste (1800-1873=73), izd.(morg.) 1824, izd.müd. 16, yş.24-40, zevcinden 30 yş.kç., Kont Ferdinand von Harrach=Johanna von

Rayski kızı, 1824'de Liegnitz prensesi ve Hohenzollern kontesi. Friedrich Wilhelm III'ün bütün çocukları ilk izdivâcından olup büyük oğulları Friedrich Wilhelm IV ve Wilhelm I için aş.bk. Friedrich (1804-1806=2), 1794'de ölü doğan bir prenses, Friederike (1799-1800=1) dışındaki 3 kızı: Charlotte (1798-1860=62), Rusca adı Alexandra Feodorovna, çariçe 1825-1855=30 + 1855-1860=5=25 = Nikolay I (1796-1855=61), izd.1817, izd.müd.38, yş.19-57, çar 1825-1855=30, çareviç 1822-1825=3, bk.Rusya. Alexandrine (1803-1892=89), büyük-düşes 1837-1842=5 + 1842-1883=41 + 1883-1892=9 = 55 = Paul Friedrich (1800-1842=42), izd.1822, izd.müd.20, yş.19-39, zevcinden 3 yş.kç., Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası 1837-1842=5, vel.büyük-duka 1819-1837=18, bk.Mecklenburg. Luise (1808-1870=62) = Frederik (1797-1881=84), izd.1825, izd.müd.45, yş.17-62, zevcinden 11 yş.kç., Holanda kralı Willem I'in kç.oğlu, Holanda mareşali ve oramirali, Prusya mareşali ve oramirali, bk.Holanda.- Bunlar dışında Friedrich Wilhelm III'ün 2 oğlu Pr.Karl (1801-1883) ve Pr.Albrecht (1809-1872)'dir:

Karl (1801-1883=82), Prusya ve Rusya mareşali = Marie (1808-1877=69), izd.1827, izd.müd.50, yş.19-69, zevcinden 7 yş.kç., Sachsen büyük-dukası Karl Friedrich'ın by.kızı. Kızları: Luise (1829-1901=71) = Alexis (1829-1905=76), izd.1854, tal.1861, izd.müd.7, yş.25-32, zevci ile ayni yaşda, Hessen-Philippsthal-Barchfeld landgravı, Prusya orgenerali, Hânedân şefi 1854-1905=51, vel.1829-1854=25; Anna (1836-1918=82) = Friedrich (1820-1884=64), 2. izd.1853, izd.müd.31, yş.17-48, zevcinden 16 yş.kç., Hessen landgravı, elektörlük hânedânı şefi 1875-1884=9, Hessen, Prusya, Danimarka ve Rusya orgenerali, çocukları için bk.Hessen-Kassel; Victoria, 1858'de doğup öldü. Pr.Karl'ın (1801-1883) tek oğlu: Friedrich Karl (1828-1885=57), Prusya ve Rusya mareşali, 1864 Danimarka savaşında başkumandan = Maria (1837-1906=69), izd.1854, izd.müd.31, yş.17-48, Anhalt dukası Leopold IV'ün kç.kızı. Bu izd.'dan 1858'de doğup ölen Anna dışında 1 prens ve 3 prenses doğdu: 1) Marie (1855-1888=33) =1. Hendrik (1820-1879=59), 2. izd.1878, izd.müd.1, yş.23-24, zevcinden 35 yş.kç., Holanda kralı Willem II'nin 3. oğlu, oramiral, Lüksenburg nâibi, =2. Albert (1843-1902=59), 1. izd.1885, izd.müd.3 (6 yıl sn.), yş.30-33, Sachsen-Altenburg prensi, duka, Prusya ve Saksonya orgenerali, Rusya albayı, çocukları için bk.Altenburg. 2) Elisabeth (1857-1895=38) = August II(1852-1931=79), 1. izd.1878, izd.müd.17, yş.21-38, zevcinden 5 yş.kç., Oldenburg büyük-dukası 1900-1918=18, vel.büyük-duka 1853-1900=47, Prusya orgenerali, Oldenburg hânedânı şefi 1918-1931=13, çocukları için bk.Oldenburg. 3) Luise Margarete (1860-1917=57) = Arthur (1850-1942=92), izd.1879, izd.müd.38, yş.19-57, zevcinden 10 yş.kç., Connaught and Strathcarn kraliyet dukası, Kraliçe Victoria'nın 3. oğlu, İngiltere mareşali, çocukları için bk.İngiltere. 4) Friedrich Leopold (1865-1931=66), orgeneral = Louise Sophie (1866-1952=86), izd.1889, izd.müd.42, yş.44-66, zevcinden 1 yş.kç., yazar, Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg dukası Friedrich'ın 3. kızı, bu izd.'dan 3 pr. ve 1 prs.: 1- Friedrich Karl (1893-1917=24), savaşda öldü. 2- Friedrich Leopold (1895-1959=64). 3- Viktoria Margarete (1890-1923=33) = Heinrich XXXIII (1879-1942=63), izd.1913, tal.1922=9, yş.23-32, Reuss-Kadett prensi, b.bk. 4- Friedrich-Sigismund (1891-1927=36), kazâen öldü = Maria Luise (1891-1938=41), izd.1916, izd.müd.11, yş.19-30, Schaumburg-Lippe prensesi, bu izd.'dan 1 pr.ve 1 prs.:

Luise (1917) = Hans Reinhold (1917), morg.izd.1942, tal.1949=7, yş.25-32, zevci ile ayni yaşda, oğulları Manfred (1943); Friedrich (1919) =1. Lady Hermione (1925-1969=44, kazâen öldü), izd.1961, izd.müd.8, yş.36-44, zevcinden 6 yş.kç., 19. Moray earl'ü (kont) John Stuart'ın tek kızı ve John Roberts'den boşanmış, =2. Adelheid (1943), izd.1974, yş.31, zevcinden 24 yş.kç., Florens von Bockum-Dolffs=Ursula von Krause kızı.

Albrecht (1809-1872=63), Prusya orgenerali, Rusya mareşali, =1. Marianne (1810-1883=73), izd.1830, tal.1849=19, yş.20-39, Holanda kralı Willem I'in kç. kızı, =2. Rosalie (1820-1879=59), izd.(morg.) 1853, izd.müd.19, yş.40-59, Friedrich Wilhelm von Rauch kızı, 1853'de von Hohenau kontesi (bu izdivâcdan doğanlar **Hohenau** kont ve kontesleri). Kç. ölenler: Elisabeth (1840-1840) (1'den) ve Pr. (1832'de ölü doğdu) (1'den). 2. izd.'dan doğan 2 kont: 1) Wilhelm (1854-1930=76) =1. Laura(1857-1884=27), izd.1878, izd.müd.6, yş.21-27, zevcinden 3 yş.kç., Kont Johann Saurma von der Jeltsch-Lorzendorf=Kontes Laura von Donnersmarck kızı, =2. Margarethe (1865-1940=75), izd.1887 (3 yıl sn.), izd.müd.43, yş.22-65, zevcinden 11 yş.kç., Hohenlohe-Oehringen prensi ve 1. Ujest dukası Hugo=Fürstenberg prensesi Karoline'nin kç. kızı. 1. izd.'dan: 1880'de doğup ölen Maria-Rosalie ve Elisabeth (1879-1956=77) = Kont Eberhard von Matuschka (1870-1920=50), izd.1897, izd.müd.23, yş.27-50, zevcinden 9 yş.kç. (1 kont, 3 kız). 2.izd.'dan: Michael (1890-1918=28, Rusya cebhesinde maktûl) ve Maria-Viktoria (1889-1934=45) = Baron Hans-Karl von Dörnberg (1875-1924=49), izd.1914, tal., yş.25, zevcinden 14 yş.kç.(1 baron ve 1 kız).- Kont Friedrich von Hohenau (1857-1914=57), Rusya binbaşısı = Charlotte (1863-1933=70), izd.1881, izd.müd.33, yş.18-51, zevcinden 6 yş.kç., Julius von der Decken kızı, bu izd.'dan 4 kont: 1- Albrecht (1882-1966=84) =1. Elisaveta (1890-1919=29), izd.1911, izd.müd.8, yş.21-29, zevcinden 8 yş.kç., Kont Alexander Buturlin kızı, =2. Christa von Montesole (1894), izd.1920 (1 yıl sn.), izd.müd.46, yş.26-72, zevcinden 12 yş.kç. 2- Wilhelm (1884-1957=73) =1. Anna (1894-1946=52), izd.1916, tal., yş.22, zevcinden 10 yş.kç., Henckel kontu ve Donnersmarck baronu Hugo kızı, =2. Ellen Retemeyer, izd.1932 (2. izd.), 1. izd.'dan: Kont Albrecht (1919-1940=21, Fransa cebhesinde maktûl) ve kontes Charlotte (1917). 3- Friedrich-Karl (1895-1929=34) = Edith Schroeder (1890), izd.1923, izd.müd.6, yş.33-39, zevcinden 5 yş.by. (4. izdivâcı, sn.1929'da 5. ve sn. 6. izdivâclarını yapdı). 4- Friedrich Franz (1896-1918=22, Fransa cebhesinde maktûl).

Albrecht (1837-1906=69), Pr.Albrecht (1809-1872) (Friedrich Wilhelm III'ün en kç.oğlu) oğlu, Braunschweig dukalığı nâibi 1873, 1885-1906, =Marie (1854-1898=44), izd.1873, izd.müd.25, yş.19-44, zevcinden 17 yş.kç., Sachsen-Altenburg dukası Ernst I'in tek kızı. Çocukları: 1) Friedrich-Heinrich (1874-1940=66), evlenmedi 2) Joachim Albrecht (1876-1939=63), yarbay, =1. Marie Sulzer (1872-1919=47), morg.izd.1919, izd.müd.19 gün, zevcinden 4 yş.kç., Baron Viktor von Liebenberg'den dul, =2. Karoline Lilly Stockhammer (1891), izd.1920, tal., yş.29, zevcinden 15 yş.kç., Stockhammer'den dul, çocuksuz. 3) Friedrich Wilhelm (1880-1925=45), tümgeneral, felsefe doktoru = Agathe (1888-1960=72), izd.1910, izd.müd.15, yş.22-37, zevcinden yş.kç., 2. Ratibor dukası ve Corvey prensi Viktor II von Hohenlohe-Schillingsfürst=Kontes Maria Breunner-Enkewoirth'in by.kızı. 4 kızları için aş.bk.- Pr.Albrecht'in (1837-1906) kızları:

1) Charlotte (1831-1855=24) = Georg II (1826-1914=88), 1. izd.1850, izd.müd.5, yş.19-24, zevcinden 5 yş.kç., Sachsen-Meiningen dukası 1866-1914=48, vel.duka 1826-1866=40, Prusya orgenerali, çocukları için bk.Meiningen. 2) Alexandrine (Alexandra) (1842-1906=64) = Wilhelm (1827-1879=52), izd.1865, izd.müd.14, yş.23-37, zevcinden 15 yş.kç., Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası Paul Friedrich'ın kç.oğlu, Prusya orgenerali, 1.derecede kuzen, çocukları için bk.Mecklenburg.- Pr.Friedrich Wilhelm'in (1880-1925) 4 kızı: 1) Marianne (1913) = Wilhelm (1905-1942=37, Rusya cebhesinde maktûl), izd.1933, izd.müd.9, yş. 20-29, zevcinden 8 yş.kç., Hessen-Philippsthal-Barchfeld landgravı Chlodwig'in by.oğlu, çocukları için bk.Hessen. 2) Elisabeth (1919-1961=42) = Heinz Mees (1918), izd.1948, izd.müd.13, yş.29-42, zevcinden 1 yş.kç. 3) Luise Henriette (1912-1973=61) = Wilhelm Schmalz (1901), korgeneral, izd.1936, izd.müd.37, yş.24-61, zevcinden 11 yş.kç., 3 oğul ve 1 kızları: 1- Agathe (1937). 2- Hubertus (1938), deniz albayı=Ulrike (1945), izd.1968, yş.23, zevcinden 7 yş.kç., Hubertus Feuerborn=Sigrid von Oertzen kızı, çocukları Alexandra 1968, Franziska 1971, Christina 1973. 3- Bernhard (1941). 4- Friedrich-Wilhelm (1943), subay = Sybille Spring (1947), izd.1968, yş.21, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Alexander 1971 ve Silke 1970. 4) Marie Therese (1911) = Alb.Rudolf Hug (1885-1972=87), izd.1932, izd. müd.40, yş.21-61, zevcinden 26 yş.kç., 6 oğul ve 5 kız: 1- Friedrich Wilhelm (1932), 2- Alois Rudolf (1932, yukarıdaki ile ikiz), 3- Albrecht (1933), 4- Dietrich (1939), mühendis dr.=Annette Schervier (1942), izd.1969, yş.27, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Alexander 1971 ve Joachim 1973, 5- Wolfdietrich(1945), kimyâger dr.=Gabriela Lemcke (1948), izd.1973, yş.25, zevcinden 3 yş.kç., oğulları Max 1975, 6- Rudolf (1957); 7- Charlotte (1935) = Erich Brehm (1930), izd.1961, yş.26, zevcinden 5 yş.kç., çocukları Bernhard 1962 ve Ulrich 1967. 8- Oda(1937) = Dr.Hans-Hermann Plitz (1930), izd. 1963, yş.26, zevcinden 7 yş.kç., çocukları Albrecht 1969, Alexander 1969 (yukarıdaki ile ikiz), Dorothea (1965), Beatrice (1968). 9- Siegilde (1941) = Alessandro Gatta (1946), izd.1971, yş.30, zevcinden 5 yş.by., çocukları Philipp 1974 ve Caterina 1972. 10- Liutgard (1943) = Dr.Klaus Beckenbauer(1939), izd.1967, yş.24, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Rudolf (1969-1973=4), Hubertus (1976) ve Charlotte (1968). 11- Angela (1951) = Ṭakıyyü'd-Dîn(Kaahire 1940), izd.1976, yş.25, zevcinden 11 yş.kç., Muḥyiddîn Nûri'd-Dîni'l-Ḥüsnî=Ḥanye Nî'met Yûnis oğlu.

6) Friedrich Wilhelm IV (15.10.1795 - 2.1.1861 = 65, 2, 18)(7.6.1840-2.1.1861 =20, 6, 25), vel.1797-1840=43, kardeşi Wilhelm I'in niyâbetinde 1858-1861=3=Elisabeth (1801-1873=72), kraliçe 1840-1861=21, ikiz, izd.1823, izd.müd.38, yş.22-60, çocuksuz, Bavyera kralı Maximilian I'in 4. kızı.

7) I) Wilhelm I(Berlin, 22.3.1797-Berlin, 9.3.1888=90,11,18), 7. Prusya kralı 2.1.1861-9.3.1888 =27,2,8 + 1. Almanya imparatoru 8.1.1871 - 9.3.1888=17, 2, 2, vel.(ağabeyinin) 1840-1861=21, nâib 1858-1861=3, Kuzey Almanya Konfederasyonu reîsi 1866-1871=5, = Augusta (Weimar, 30.9.1811 - Berlin, 7.1.1890=78,3,7), kraliçe 1861-1888=27 + imparatoriçe 1871-1888=17 + 1888-1890=2, Sachsen büyük-dukası Karl Friedrich'ın kç.kızı. Oğulları: İmp.Friedrich (aş.bk.). Kızları: Luise(1838-1923=85), büyük-düşes 1856-1907=51 + 1907-1918=11=62 = Friedrich I(1826-1907=81), izd.1856, izd.müd.51, yş.18-69, zevcinden 12 yş.kç., Baden büyük-dukası 1856-1907=51, Prusya mareşali, vel. ve nâib 1852-1856=4, bk.Baden.

8) II) Friedrich (imp.ol.I, kral ol.III) (Potsdam, 18.10.1831 - Potsdam, 15.6. 1888 = 56, 7, 28) (imp.-kral 9.3.1888-15.6.1888=0, 3, 7), vel.1861-1887=26=Victoria (Londra, 21.11.1840-Kronberg, Taunus, 5.8.1901=60,8,14), izd.Londra, 25.1.1858, izd.müd.30, yş.17-47, zevcinden 9 yş.kç., Kraliçe Victoria'nın by.kızı (ayni adı taşıdığı annesinden 6 ay 14 gün sn.öldü), imparatoriçe 1888 ve ana imparatoriçe 1888-1901=13. Çocukları: Wilhelm II(aş.bk.), Sigismund (1864-1866=2), Waldemar (1868-1879=11) dışında 4 prs.ve 1 pr.:

1- Charlotte (1860-1919=59), düşes 1914-1918=4=Bernhard III (1851-1928=77), izd.1878, izd.müd.40, yş.18-58, zevcinden 9 yş.kç., Sachsen-Meiningen dukası 1914-1918=4, vel.duka 1866-1914=48, Hânedân şefi 1918-1928=10, Prusya mareşali, çocukları için bk.Meiningen.

2- Viktoria (1866-1929=63) =1. Adolf (1859-1916=57), izd.1890, izd.müd.26, yş.24-50, zevcinden 7 yş.kç., Prusya orgenerali, Schaumburg-Lippe prensi, =2. Alexander Zoubkoff (Moskova 1900-Lüksenburg 1936=36), izd.1927 (11 yıl sn.), tal.1928=1, yş.61-62, zevcinden 34 yş.by.

3- Sophie (1870-1932=62), Yunan kraliçesi 1913-1917=4 + 1917-1920=3 + 1920-1922=2 + 1923-1924=1 = 10 = Konstantin I(1868-1923=55), izd.1889, izd.müd.34, yş.19-53, zevcinden 2 yş.kç., Yunan kralı 1913-1917=4 + 1920-1922=2 = 6, vel.1868-1913=45, çocukları için bk. Yunanistan.

4- Margarete (1872-1954=82) = Friedric Karl (1868-1940=72), izd.1893, izd.müd.47, yş.21-68, zevcinden 4 yş.kç., Prusya orgenerali, Finlandiya kralı 9.10.1918, Hessen-Kassel elektörlük hânedânı şefi 1925-1940=15, çocukları için bk.Hessen-Kassel.

5- Heinrich (1862-1929=67), büyük-amiral, Dizbağı Nişânı (1889'da verilip 1915'de İngiltere geri aldı), Merit adlı en yüksek Prusya nişânı = Irene(1866-1953=87), izd.1888, izd.müd.41, yş.22-63, zevcinden 4 yş.kç., Hessen büyük-dukası Ludwig IV'ün 3. kızı. Kazâen ölen Heinrich (1864-1866=2) dışında 2 oğulları:

1- Waldemar (1889-1945=56) = Calixta-Agnes(1895), izd.1919, izd.müd.26, yş.24-50, zevcinden 6 yş.kç., Lippe prensi Friedrich Wilhelm'in by.kızı, çocuksuz.

2- Sigismunt (1896-1978=82), Kosta Rika'da yaşadı = Charlotte-Agnes (1899), izd.1919, izd.müd.59, yş.20-79, zevcinden 3 yş.kç., Sachsen-Altenburg dukası Ernst II'nin by.kızı, çocukları (imparatorluk prens ve prensesi): Alfred (1924), evlenmedi, Kosta Rika'da yaşıyor; Barbara (1920) = Christian Ludwig (1912), izd.1954, yş.34, zevcinden yş.kç., Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası Friedrich Franz IV'ün kç.oğlu, Almanya'da, çocukları için bk. Mecklenburg.

9) III) Wilhelm II(Berlin, 27.1.1859 - Haus Doorn/Holanda, 4.6.1941 = 82,4,8) (imp.-kral 15.6.1888 - 28.11.1918 = 30,5,13), vel.1888'de 3 ay, 2. vel.1861-1888=27, Hânedân Şefi 1918-1941=23, Prusya, Türkiye, Avusturya, İngiltere ve İspanya mareşali, İsveç, Norveç, Danimarka ve Yunanistan oramirali, Almanya büyükamirali, Almanya imparatoru ve Prusya kralı, Brandenburg margrav-elektörü, Nürnberg burgravı, Hohenzollern kontu, Silezya dukası, Glatz kontu, Aşağı Ren büyük-dukası, Posen büyük-dukası, Saksonya dukası, Vestfalya dukası, Engern dukası, Pomeranya dukası, Lüneburg dukası, Holstein dukası, Schleswig dukası, Magdeburg

dukası, Bremen dukası, Geldern dukası, Kleve dukası, Julish ve Berg dukası, Wend'ler dukası, Kassub'lar dukası, Krossen dukası, Lauenburg dukası, Mecklenburg dukası, Hessen landgravı, Thuringia landgravı, Aşağı ve Yukarı Lusatia margravı, Orange prensi, Rügen prensi, Doğu Friesland prensi, Paderborn ve Pyrmont prensi, Halberstadt prensi, Münster prensi, Minden prensi, Osnabrück prensi, Hildesheim prensi, Verden prensi, Kammin prensi, Fulda prensi, Nassau prensi, Mörs prensi, Henneberg imparatorluk kontu, Mark ve Ravensberg kontu, Hohenstein kontu, Tecklenburg kontu, Lingen kontu, Mansfeld kontu, Sigmaringen kontu, Hechingen kontu, Frankfurt senyörü, Dizbağı Nişânı (1877, İngiltere 1915'de geri aldı) =1. Auguste Viktoria(Dolzig, 22.10.1858 - Haus Doorn, Holanda, 11.4.1921 = 62,5,20), imparatoriçe-kraliçe 1888-1918=30, vel.zevcesi 1881-1888=7, izd.27.2.1881, izd.müd.40, yş.23-63, zevcinden 3 ay by., Augustenburg dukası Friedrich'ın by.kızı, =2. Hermine (1887-1947=60), izd.1922(1 yıl sn.), izd.müd.19, yş.35-54, zevcinden 28 yş.kç., Reuss prensi Heinrich XXII kızı ve Pr.Johann Georg von Schoenaich-Carolath'dan dul (bu izd.'dan çocuk yok). Çocukları: 1) Wilhelm (III), aş.bk.

2) Eitel Friedrich (1883-1942=59), tümgeneral, Pomeranya genel v. = Sophie Charlotte (1879-1964=85), izd.1906, tal.1926=20, yş.27-47, zevcinden 4 yş.by., Oldenburg büyük-dukası Friedrich August'ün by.kızı (tekrâr evlendi, çocuksuz).

3) Adalbert (1884-Montreux 1948=64), deniz albayı = Adelheid (1891-1971=80), izd.1914, izd.müd.34, yş.23-57, zevcinden 7 yş.kç., Sachsen-Meiningen dukası Pr.Friedrich'ın 2. kızı. Çocukları: 1-Wilhelm Victor (1919), Stuttgart'ta = Maria Antoinette (1920), izd.1944, yş.24, zevcinden 1 yş.kç., Kont Friedrich von Hoyos-Sprinzenstein (Stichsenstein baronu) = Wilhelmine von Wuthenau kızı, bu morg.izd.'dan: 1915'de ayni gün ölen bir kız dışında Adalbert-Adelhart (1948) ve Marie-Louise (1945), =Kont Rudolf von Schönburg-Glauchau (1932), izd.1971, yş.26, zevcinden 13 yş.kç. 2- Viktoria Marina (1917) = Kirby Patterson (1907, A.B.D.), izd.1947, yş.30, zevcinden 10 yş.kç., çocukları Berengar 1948, Marina 1948 (ikiz) ve Dohna (1954) = Stephen L.Pearl (1952), izd.1974, yş.20, zevcinden 2 yş.kç.

4) Augus Wilhelm "Auwi" (1887-Stuttgart 1949=62), albay=Alexandra Viktoria (1887-1957=70), 1. izd.1908, tal.1920=12, yş.21-33, zevci ile ayni yaşda, Sonderburg-Glücksburg dukası Friedrich Ferdinand'ın 2. kızı, oğulları Alexander Ferdinand (1912), binbaşı, Wiesbaden'da =Irmgard (1912), izd.(morg.) 1938, yş.26, zevci ile ayni yaşda, Friedrich Waygand kızı ve Werner Rosendorff'dan boşanmış, oğulları Stephan Alexander (1939) = Heide Schmidt (1939), izd.1964, tal., yş.25, zevci ile ayni yaşda, kızları Stephanie 1966.

5) Oskar (1888-Münih 1958=70), korgeneral, St.Jean üstâd-ı âzamı = Ina Marie (1888-1973=85), izd.1914, izd.müd.44, yş.26-70, zevci ile ayni yaşda, Kont Karl von Bassewitz-Levotzow=Kontes Margarethe von der Schulenburg kızı, evlenirken Kontes von Ruppin sanı verildi, sn.morganatik izdivâc kaldırılarak Kontes imparatorluk prensesi kabûl edildi, çocukları: 1- Oskar (1915-1939=24), Polonya cebhesinde maktûl. 2- Burchard (1917), Münih'de = Eleonore (1925), izd.1961, yş.36, zevcinden 8 yş.kç., Tümg.Kont Leopold von Babenhausen=Kontes Vera Czernin von und zu Chudenitz kızı ve Robert Bee'den ayrılmış. 3-Wilhelm-Karl (1922), St.Jean üstâd-ı âzamı, Holzmin'de (Alm.) = Armgard (1926), izd.1952, yş.26, zevcinden 4 yş.kç., morg.izd., Fritz von Veltheim = Ottonie von Alvensleben'in tek kızı, çocukları Wilhelm-Karl 1955, Oskar

1950 ve Donata-Victoria 1952. 4- Herzeleide-Ina-Marie (1918), Münih'de = Karl(1907), izd.1938, yş.20, zevcinden 11 yş.kç., Biron von Curland prensi, Pr.Gustav=Françoise de Jaucourt'un by.oğlu, çocukları: 1/Pr.Ernst-Johann (1940), fizikçi=Elisabeth (1941), izd.1967, yş.26, zevcinden 1 yş.kç., Kont Ludwig von Ysenburg-Philippseich'ın kç.kızı (annesi Mariangela Aloisii), kızları Anja 1975. 2/ Pr.Michael (1944) = Kristin (1944), izd.1969, yş.25, zevci ile ayni yaşda, Joachim von Oertzen = Gerda von Siemens'in 2. kızı, çocukları Alexander 1972, Veronika 1970, Stephanie 1975. 3/ Prs.Benigna (1939) = Baron John von Twickel (İngiliz baroneti) (1940), izd.1968, yş.29, zevcinden 1 yş.by., oğulları Maximilian 1969.

6) Joachim (1890-Potsdam 1920=30) = Marie Auguste (1898), izd.1916, izd.müd.4, yş.18-22, Anhalt dukası Eduard'ın kç.kızı (=2. Baron Johannes von Loën, morg.izd.1926, tal.1935=9, yş.28-37), oğulları Franz Joseph (1916-Şili 1975=59), =1. Henriette (1918-1972=54), izd.1940, tal.1946=6, yş.22-28, zevcinden 2 yş.kç., Pr.Johann Georg von Schoenaich-Carolath = Prs.Hermine Reuss (sn.İmp.Wilhelm II ile evlenen prs.)'ün kç.kızı, =2. Luise (1909-1961=52), izd.1946 (ayni yıl), izd.müd.15, yş.37-52, zevcinden 7 yş.by., Max Hartmann kızı ve Fritz Simon'dan boşanmış, morg. Pr.Franz Joseph'in (1916-1975) bu morg.izdivâcından: Alexandra 1960 ve Désirée 1961. İlk izdivâcından olan 2 prens: 1- Franz Wilhelm (1943), Madrid'de, ikizi Friedrich 23 günlük öldü = Grandüşes Maria Vladimirova (1953), izd.1976, yş.23, zevcinden 10 yş.kç., Grandük Vladimir Kirilloviç'in tek kızı. 2- Franz Friedrich (1944), Partenheim'da (Alm.) = Gudrun (1949), izd.1970, yş.21, zevcinden 5 yş.kç., morg.izd., Horst Winkler=Edith Salz kızı.

Grandüşes Maria (1953) 1992'de babası Grandük'ün ölümü ile Rusya imparatorluk hânedânının (Romanovlar) başı oldu (bk.c.IV, s.207, son paragraf) ve oğlu Pr.Gregory von Hohenzollern'i (doğ.1977) Rusya (Romanov) çar adayı olarak hazırlamaya başladı bi bu prens Kayzer İkinci Wilhelm'in direkt torununun torunudur.

7) Viktoria Luise (1892, 1980'de ber-hayât ve Braunschweig'da), Kayzer'in tek kızı ve en kç.evlâdı ve en sona kalanı, hükümrân düşes 1913-1918=5 = Ernst August (1887-1953=66), izd.1913, izd.müd.40, yş.21-61, zevcinden 5 yş.kç., Braunschweig dukası 1913-1918=5, vel.duka 1887-1913=26, çocukları için bk.İngiltere.

Wilhelm (III) (Marmorpalais, 6.5.1882 - Hechingen, 20.7.1951 = 69, 2, 15), Hânedân Şefi 1841-1951=10, Kayzer'in by.oğlu, vel.1888-1918=30, orgeneral, tıb doktoru, Fransa cebhesi başkumandanı 1916-18, Dizbağı Nişânı 1901(1915'de İngiltere geri aldı) = Cecilie (1886-1954=68), izd.1905, izd.müd.46, yş.19-65, zevcinden 4 yş.kç., Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası Friedrich Franz III'ün kç.kızı. Çocukları:

1) Wilhelm (1906-1940=34), Fransa cebhesinde maktûl = Dorothea (1907-1972=65), izd.1933, izd.müd.7, yş.26-33, zevcinden 1 yş.kç., Alexander von Salviati = Helene Crasemann'ın tek kızı, 2 prenses: 1- Felicitas (1934) =1. Dinnies von der Osten (1929), morg.izd.1958, tal.1972=14, yş.24-38, zevcinden 5 yş.kç., =2. Jörg (1937), izd.1972 (ayni yıl), yş.38, zevcinden 3 yş.by., Org.Gustav Adolf von Nostitz-Wallwitz oğlu, çocukları: Dinnies 1962, Hubertus 1964, Friederike 1959, Cecilie 1967 ve Diana (1974) (bu 2'den). 2- Christa (1936), Bonn'da = Peter (1926-1967=41), izd.1960, izd.müd.7, yş.24-31, zevcinden 10 yş.kç., Martin Liebes=Kontes Clementine Montgelas oğlu.

2) Louis Ferdinand, aş.bk.

3) Hubertus (1909-Windhoek/Namibya 1950=41) =1. Maria-Anna (1916),

izd.1941, tal.1943=2, yş.25-27, zevcinden 7 yş.kç., Baron Alexander von Humboldt-Dachroeden=Katharina Daum'ın tek kızı, =2. Magdalene (1920), Büdingen'de, izd.1943 (ayni yıl), izd.müd.7, yş.23-30, zevcinden 11 yş.kç., Reuss prensi Heinrich XXXVI'nın by.kızı, bu izd.'dan 2 prs.: Marie Christine (1947-1966=19, otomobil kazâsında) ve Anastasia (1944) = Pr.Aloys-Konstantin (1941), izd.1965, yş.21, zevcinden 3 yş.kç., 8. Lövenstein-Wertheim-Rosenberg prensi Karl=Carolina dei Conti Rignon'un tek oğlu, çocukları: Pr.Carl Friedrich 1966, Pr.Hubertus 1968, Prs.Christina-Maria 1974.

4) Friedrich (1911-Reinhartshausen 1966=55), İngiltere'de yaşadı = Lady Brigid (1920), izd.1945, izd.müd.21, yş.25-46, zevcinden 9 yş.kç., 2. Iveagh earl'ü (kont) Rupert Guinness'in kç. kızı, çocukları Nicholas 1946, Andrew 1947 (=Alexandra Blahova, morg.izd.1979), Rupert 1955; Victoria (1952) = Philippe Achache, izd.1976; Antonia (1955, ikiz) = Charles (1945), izd.1977, yş.22, zevcinden 10 yş.kç., Douro marquess'i, 8. Wellington dukası Arthur Valerian Wellesley'in by.oğlu ve vârisi, çocukları: Arthur Gerald, Earl of Mornington (1978) ve Lady (1979).

5) Alexandrine (1915), evlenmedi, Starnberg, Bavyera'da.

6) Cecilie (1917-Königstein 1975=58)=Clydee Harris (1918-1958=40, A.B.D.), izd. 1949, izd.müd.9, yş.32-41, zevcinden 1 yş.by., kızları Kira (1954).

Louis Ferdinand (Marmorpalais, 9.11.1907), Kronprinz Wilhelm (III)'in 2. oğlu ve ölümünden (20.7.1951) beri Hohenzollern Hânedânı şefi. Felsefe doktoru, İkinci Cihân Savaşı'nda hava üsteğmeni, Kara Kartal nişânı üstâd-ı âzamı = Grandüşes Kira (Paris, 9.5.1909 - St.Briac-sur-mer, 8.9.1967 = 58), izd.Potsdam, 2.5.1938, izd.müd.29, yş.29-58, zevcinden 2 yş.kç., Grandük Kirill Vladimiroviç'in kç.kızı. Çocukları:

1) Friedrich Wilhelm(1939), 1967'de taht üzerinde kendi ve nesli için hukukundan ferâgat etdi, Bremen'de = 1. Waltraud Freydag (1940), morg.izd.1967, tal.1976=9, yş.27-36, zevcinden 1 yş.kç., =2. Ehrengard (1943), izd. 1976, yş.33, zevcinden 4 yş.kç., Yb.Günter von Reden=Ehrengard von Hülsen kızı, ilk izd.'dan: Philip 1968, 2.'den: Friedrich (1979).

2) Michael (1940), 1966'da kendi ve nesli için hukukuundan ferâgat etdi, Neuehain, Almanya'da. =Jutta Jirn (1943), izd.1966, yş.23, zevcinden 3 yş.kç., çocukları: Micaela 1967 ve Natalie 1970.

3) Louis Ferdinand Oskar Christian (Golzow/Neumark, 25.8.1944-1977=33), 18.9.1967'de ağabeyi Pr.Friedrich'ın ferâgati üzerine Hânedân 2. şefi, Bremen'de kazâen öldü =Kontes Donata (Rüdenhausen, 21.6.1950), izd.Rüdenhausen, 24.5.1975, yş.25, zevcinden 6 yş.kç., 4. Castell-Rüdenhausen prensi Siegfried=Kontes Irene von Solms-Laubach'ın tek kızları, oğulları: Georg Friedrich (Bremen, 10.6.1976), Taht'ın 2. vârisi, kızları: Cornelie-Cécile (1978, posthume).

4) Christian Sigismund (Bad Kissingen, 14.3.1946), evlenmedi, Taht'ın 3. vârisi.

5) Marie Cécile (1942) = Friedrich August (1936), izd.1965, yş.23, zevcinden 6 yş.kç., Oldenburg vel.-büyük dukası Nikolaus'un 4. oğlu, çocukları için bk.Oldenburg.

6) Kira (1943) = Thomas Liepsner (St.Louis/Mo., 1945), morg.izd.1973, yş.30, zevcinden 2 yş.by., Münih'de yaşıyorlar. Kızları: Marina 1977.

7) Xenia (1949) = Per-Edvard Lithander (Göteborg/İsveç 1944), morg. izd.1973, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., Münih'de yaşıyorlar, oğulları Patrick 1973 ve Wilhelm 1974.

Prusya'nın Oluşması Hakkında

Başlıca imparatorluk sarayları: hepsi Potsdam'da Kule Sarayı, Sans Souci, Neuies Palais ve Cecilienhof; Berlin'de Schloss ve Charlottenburg, Kronberg'de Friedrichshof ve Koblenz yakınlarında Stolzenfels.

1473'te Berlin'i taht şehri yapan Hohenzollernler, 1539'da Katolik'liği bırakarak Luther'in mezhebine geçtiler, Lüteryen (Réformé) Protestan oldular. 1511'de Töton Tarîkati üstâd-ı âzamı olarak Baltık kıyılarında Cermenler'in Balt ırkları aleyhine Alman'laştırdıkları toprakların sâhibi bulunan Albrecht (Albert) von Hohenzollern-Anspach (1491-1568), 1524'de Polonya krallığını metbû tanıdı.

1640'ta 602 mil^2 olan Prusya, 1688'de 2.046 mil^2'ye yükseldi. Şu ilhaklar zikre değer: 1648 Vestfalya Muâhedesi ile ilhâk edilen dînî devletcikler: Brandenburg, Havelburg, Lebus, Halberstadt, Minden, Cammin piskoposlukları, Magdeburg başpiskoposluğu, Pomeranya'nın büyük kısmı. 9.9.1666 Clèves Muâhedesi ile Clèves dukalığını, Mark ve Ravensberg kontluklarını aldı. 1657'de Wehlau Muâhedesi ile Prusya dukası ol.Polonya krallığının Prusya üzerindeki metbûluğundan kurtuldu. Friedrich III, kuzeni Wilhelm III'ün ölümü üzerine 1702'de Moers ve Lingen prensliklerini, 1707'de Nassau-Orange (yânî Holanda) hânedânından Marie de Nemours'un ölümü üzerine İsviçre'de Neufchâtel ve Valegrin prensliklerini, Tecklenburg kontluğunu, 1708'de Gayer kontluğunu, 1713'de Limburg ve Speckfeld kontluklarını, Gueldre dukalığının bir parçasını, ilhâk etdi ve ayni yıl Hohenstein kontluğunu, Quedlinburg dinî senyörlüğünü (abbaye), Petersberg bailliage'ını satın aldı.

Hohenzollern Nürnberg Burgravlığı

Şimdi Hohenzollern hânedânının eski bir dalını tesbît etmek üzere XIII. asra dönüyoruz. Hohenzollern ana dalından yukarıda anılan IV. veyâ II. Friedrich'ın(ölm.1251 veyâ 1255) oğlu: Friedrich V(veyâ III), Nürnberg burgravı 1251(1255) - 1289=38=Udilhild (katli 1289), izd.1258, izd.müd.31, Dillingen kontu Hartmann III kızı, bu izd.'dan: 3 çocuk dışında Friedrich VI(IV) ve Friedrich I, Schalksburg senyörü 1288-1302=14?=Udilhild (ölm.1304), izd.1282, izd.müd.20, Merkenberg ve Aichelberg kontu Leopold kızı, bu izd.'dan 1 prs. ve Friedrich II(ölm.1315?) = Agnes (ölm.1325?), izd.1300?, izd.müd.15?, Nellenburg kontu Mangold II kızı, bu izd.'dan: 3 çocuk dışında gene Schalksburg senyörü olmak üzere Friedrich III (ölm.1378)=Sophie (ölm. 1360), Konrad von Schlüsselberg kızı, bu izd.'dan: 7 dîğer çocuk dışında Friedricha IV (ölm.1377) ve Friedrich V(ölm.1408) = Verena (ölm.1411), izd.1385, izd.müd.23, Kyburg kontu Hartmann kızı, bu izd.'dan: 1 prs.ve Friedrich VI(1386-1427=41). Bu paragrafın başında geçen Friedrich V'in (ölm.1289) by. oğlu Friedrich VI(IV) (ölm.1298?), Nürnberg burgravı ol.babasını istihlâf etdi 1289-1298?=9? = Kunegonde (ölm.1310), izd.1281, izd.müd.17?, Baden margravı Rupert I kızı, bu izd.'dan: 3 dîğer çocuk dışında Friedrich VII ve Friedrich VIII. Friedrich VII(V) (ölm.1309?), Nürnberg burgravı 1298-1309?=11? = Euphemie (ölm.1333), izd.1298, izd.müd.11?, Zollern-Hohenberg kontu Albert II kızı, bu izd.'dan: 2 pr. Friedrich VII'yi kardeşi Friedrich VIII(veyâ VI), Nürnberg burgravı ol. istihlâf etdi: 1309-1333=24. Bunun oğlu:

1) Fritzli II, Nürnberg burgravı 1333-1339?=6?. 2) Friedrich IX(VII), Nürnberg burgravı 1333-1379?=46?, kardeşleri ile ortaklaşa = Adelheide (ölm.1385?), izd.1341, izd.müd.38?, Hohenberg kontu Burchardt V kızı, bu izd.'dan dîğer 4 çocuk dışında: Friedrich X, Nürnberg 1379-1412=33=Anna (ölm.1421), Hohenberg kontu Burchardt VIII kızı. 3) Friedrich (ölm.1364?), Nürnberg'de ortak burgrav 1333-1364?=29?=Margarete (ölm.1343), Hohenberg kontu Burchardt V kızı, bu izd.'dan: dîğer 5 çocuk dışında: Friedric XI (ölm.1401) = Adelheide (ölm.1413), izd.1377, izd.müd.24, Fürstenberg kontu Hugues kızı, bu izd.'dan: dîğer 4 çocuk dışında: Friedrich XII, Nürnberg burgravı 1412-1443=31=Anna (ölm.1438), izd.1407, izd.müd.31, Sulz kontu Hermann kızı ve Eitel-Friedrich I(ölm.1439), Friedrich XI'in 2. oğlu=Ursula (ölm.1477), izd.1432, izd.müd.7, Räzüns baronu Heinrich kızı, bu izd.'dan: dîğer 2 çocuk dışında:

Juste-Nikola (1433-1488=55), Nürnberg burgravı 1443-1488=45=Agnes (ölm.1467), izd.1448, izd.müd.19, Werdenberg-Heilingenberg kontu Johann III kızı, bu izd.'dan: dîğer 5 çocuk dışında: Eitel-Friedrich II(1452-1512=60), Nürnberg burgravı 1488-1512=24= Madeleine (ölm.1496), izd.1482, izd.müd.14, Brandenburg margravı Friedrich von Hohenzollern kızı, bu izd.'dan: dîğer 8 çocuk dışında: 1) Franz (1483-1517=34), Nürnberg burgravı 1512-1517=5=Rosine (ölm.1554), izd.1501, izd.müd.16, Baden margravı Christoph I kızı, bu izd.'dan: dîğer 6 çocuk dışında: Christophe-Friedrich (1510-1536=26), Nürnberg burgravı 1517-1536=19=Anna von Haltenberg, izd.1530, izd.müd.6. 2) Joachim (1485-1538=53), Nürnberg burgravı 1526-1528=2=Anastasia (ölm.1530), izd.1513, izd.müd.17, Stöffeln baronu Heinrich kızı, oğulları Juste-Nikolas (1514-1558=44), Nürnberg burgravı 1538-1558=20 = Anna (ölm.1570), izd.1531, izd.müd.27, Baron Gottfried-Werner von Zimmern kızı. 3) Eitel-Friedrich III(1494-1525=31) = Johanna von Borsel (ölm.1536), izd.1515, izd.müd.10, bu izd.'dan: dîğer 6 çocuk dışında:

Karl I(1516-1576=60), Nürnberg burgravı 1558-1576=18, 1. Sigmaringen senyörü 1534-1576=42=Anna, izd.1537, Brandenburg margravı'nın kızı. Bu izd.'dan: dîğer 12 çocuk dışında: Hohenzollern-Hechingen hânedânının atası olan Eitel-Friedrich IV(1545-1605), aş.bk. ve Hohenzollern-Sigmaringen hânedânının atası olan Karl II (1547-1606), aş.bk. ile Christophe (1552-1592=40), Haigerloch senyörü 1576-1592=16 = Katerina (ölm.1608), izd. 1577, izd.müd.15, bu izd.'dan: dîğer 3 çocuk dışında: 1) Johann-Christophe (1586-1620=34), Haigerloch senyörü 1592-1620=28=Maria-Elisabeth (ölm.1658), izd.1608, izd.müd.12, Karl II von Hohenzollern-Sigmaringen kızı. 2) Karl (1588-1634=46), Haigerlech senyörü 1620-1634=14=Rosamunde (ölm.1664), Ortenburg Kontu'nun kızı.

Hohenzollern-Hechingen Prensliği

1) Eithel-Friedrich (1545-1605=60) (1. Hechingen kontu 1575-1605=30), Karl I von Hohenzollern-Sigmaringen'in (ölm.1576) by. oğlu, =1. Verinika (ölm.1573), izd.1568, izd.müd.5, Kont Karl von Ortenburg kızı, =2. Sibylla (ölm.1599), izd.1574 (1 yıl sn.), izd.müd.25, Kont Frobera-Christophe on Zimmern kızı, =3. Johanna (ölm.1633), izd.1601, izd.müd.4 (2 yıl sn.), Kont Otto IV von Eberstein kızı, bu izd.'dan: dîğer 3 çocuk dışında:

2) Johann-Georg (1577-1623=46) (kont 1605-1623=18) = Françoise (ölm.1619), izd.1598, izd.müd.21, Ren kontu Friedrich von Salm-Naufville kızı, bu izd.'dan: dîğer 11 çocuk dışında: 3) Eitel-Friedrich VII(1601-1661=60) (kont 1623-1661=38) = Elisabeth (ölm.1671), izd.1630, izd.müd.31, Kont Heinrich von Berg kızı ve 3'ün kardeşi:

4) Philipp-Friedrich (1616-1671=55) (kont 1661-1671=10) = Maria-Sidonia (ölm.1686), izd.1662, izd.müd.9, Baden-Baden margravı Hermann kızı, bu izd.'dan: 4 dîğer çocuk dışında: 5) Friedrich-Wilhelm (1663-1735=72) (kont 1671-1735=64) =1. Luise (ölm.1709), izd.1687, izd.müd.22, Kont Georg-Ludwig von Sinzendorf kızı, =2. Maximiliane (ölm.1755), izd.1710 (1 yıl sn)., izd. müd.25, Baron Georg-Heinrich von Lützau kızı, 7 çocuk dışında 1.'den: 6) Friedrich-Ludwig (1688-1750=62) (kont 1735-1750=15). 4. Kont'un dîğer oğlu: Hermann-Friedrich (1665-1733=68) =1. Eleonore-Madeleine (ölm.1711), izd.1704, izd.müd.7, Brandenburg-Bayreuth margravı Christian-Ernst von Hohenzollern kızı, =2. Josepha (ölm.1738), izd.1714 (3 yıl sn.), izd.müd.19, Kont Franz-Albert von Oettingen-Spielberg kızı, Pr.Hermann-Friedrich'ın küçük ölen 3 evlâdı dışındaki çocukları: Maria-Anna (1721-1791=70); Maria-Josepha (1728-1801=73) = Franz-Wenceslas (1706-1788=82), izd.1747, izd.müd. 41, yş.19-60, zevcinden 15 yş.kç., Clary prensi, çocukları var; Maria-Sidonia (1729-1791=62) = Franz-Olrik (1726-1790=64), izd.1749, izd.müd.41, yş.20-61, Kinsky prensi, çocukları var; Meinhardt (1730-1820=90); Johann-Karl (1732-1810=78); Friedrich-Anton (1726-1812=86), vel.1750-1810=60, Hechingen tahtı üzerindeki hukuukundan ferâgat etdi=Ernestine Joséphine (doğ.1753, ölm.1800'den sn.), izd.1775, yş.22, Sobeck-Kornitz kontesi, çocukları: Joseph (1776-1830=54), piskopos; Johann-Karl (1782-1820=38); Hermann (1777-1827=50), Prusya orgenerali=Karoline(1782-1860=78), Weiher baronesi, izd.1805, izd.müd.22, yş.23-45, zevcinden 5 yş.kç., kızları Luise (1807-1820'ler) ve Maria-Karoline (1808-1880'ler).- Pr.Hermann-Friedrich'ın (ölm.1733) dîğer oğlu: Franz-Xavier (1729-1765) = Anna-Maria (1729-1798=69), izd.1748, izd.müd.17, yş.19-36, Kont Hermann-Otto von Hoensboech kızı, 3 çocukları için aş.bk.- Pr.Hermann-Friedrich'ın (ölm.1733) by. oğlu:

7) Joseph-Wilhelm (1717-1798=81) (7. kont 1750-1798=48), =1. Theresia (ölm.1750), izd.1750, izd.müd.bir kaç ay, Prens Franz-Folch von Cardona kızı, =2. Maria-Theresia (1732-1802=70), izd.1751, izd.müd.47, yş.19-66, zevcinden 15 yş.kç., Kont Ernst von Waldburg-Zeil-Wurzach kızı, 7. Kont'un gayri meşrû bir oğlu dışında 2. izd.'dan kızı: Marie-Antoinette (1760-1810'lar) = Joseph (1758-1810'lar), izd.1788, yş.20, zevcinden 2 yş.by., Fürstenberg-Stalingen prensi.

Pr. Franz-Xavier'nin (1729-1765) 3 çocuğu: Theresia (1763-1830'lar) = Kont Hoen von Neuschâteau (ölm.1830'lar); 8. Kont, aş.bk.; Franz-Xavier (1757-1844=87), Avusturya mareşali=Theresia (1763-1835=72), izd.1787, izd.müd.45, yş.24-72, zevcinden 6 yş.kç., çocukları: Friedrich-Anton (1790-1847=57), Avusturya korgenerali=Karoline von Hohenzollern-Sigmaringen (1810-1880'ler), 1. izd.1839, izd.müd..8, yş.29-38; Friedriche-Julia (1792-1864=72); Josephine (1795-1870'ler) = Kont Felix von Lilien (ölm.1853), izd.1826, izd.müd.27, yş.31-58, Avusturya binbaşısı.- Pr.Franz-Xavier'nin (1729-1765) by.oğlu:

8) Hermann-Friedrich (1751-1810=59) (8. kont 1798-1810=12) =1. Luise-Julia (ölm.1774), izd.1773, izd.müd.1, Merode-Westerloo Kontu'nun kızı, =2. Maximiliene-Alberta (ölm.1778), izd.1775 (1 yıl sn.), izd.müd.3, Gavre Prensi'nin kızı, =3. Maria-Monika (1753-1814=61), kontes 1798-1810=12, 2.izd.1779 (1 yıl sn.), izd.müd.31, yş.26-57, Truches-Zeil-Wurzoch Kontu'nun kızı, çocukları: 3. izd.'dan olan 5 evlâd dışında 1.'den: Luise (1774-1840'lar) =Franz-Xavier (ölm.1830'lar), Bourg baronu, Prusya albayı, morg. ve 2. izd.'dan: 9) Friedrich (1776-1838=62) (9. kont 1810-1838=28), vel.1798-1810=12=Pauline (1782-1845=63), izd.1800, izd.müd.38, yş.18-56, zevcinden 6 yş.kç., kontes 1810-1838=28 + 1838-1845=7=35, Kurland, Sagan ve Semigallia dukası Peter Biron=Kontes Dorothea von Medem'in 2. kızları ve ortak-vâriseleri.- 8. Kont'un 3. izd.'dan olan ve 2'si çocukken ölen 5 evlâdından 3 prenses: 1- Antoinette (1781-1831=50) = Ludwig von Waldburg-Capustigal (1776-1840'lar), izd.1803, izd.müd.28, yş.22-50, Prusya korgenerali ve ortaelçisi, çocukları var. 2- Maximiliana (1787-1865=78) =1. Evrardt, Waldburg-Zeil-Wurzach kontu (ölm.1814), izd.1811, izd.müd.3, yş.24-27, =2. Kont Klement von Lodron (ölm.1861), izd.1817, izd.müd.44, yş.30-74, Bavyera binbaşısı. 3- Josephine (1790-1850'ler) = Kont Ladislau von Festetics von Tolna, izd.1811, yş.21.- 9. Kont'un tek çocuğu ve halefi:

10) Fredrich-Wilhelm (1801-1869=68) (10. ve sonuncu kont 1838-8.4.1850=12), bu târîhde prensliğini Prusya krallığına ve tahtına bağışladı, Prusya korgenerali, Hânedân şefi 1850-1869=19, bu sûretle Sigmaringen kontu, Sagan dukası, Veringen kontu, Nürnberg burgravı, Hohenzollern prensi unvânlarını taşıyan 10. Sigmaringen Kontu, devletini Prusya'ya verdi, 1869'da ölümüyle Hohenzollern-Hechingen âilesi erkek tar.münkariz sayıldı. Ancak 10. Kont'un 1869'dan beri **Rothenburg** kont ve kontesleri sayılan morganatik evlenmeden çocuklarından nesli, devâm ediyor. Meşrû dal kadın tarafından da son prensesin ölümüyle 1880'lerde söndü. =1. Eugénie Hortense (1808-1847=39), izd.1826, izd.müd.21, yş.18-39, zevcinden 7 yş.kç., Leuchtenbserg dukası, Eichstädt prensi, Fransız prensi, Venedik prensi, İtalya kral nâibi Eugène de Bauharnais'nin 2. kızı, =2. Amalie (1832-1897=65), morg.izd.(Rothenburg Kontesi sanı verildi) 1850 (3 yıl sn.), izd.müd.13, yş.18-31, zevcinden 31 yş.kç., tal.1863 (=2. Gustav von Meske, ölm.1902, izd.1863, ayni yıl, izd.müd.34, yş.31-65), Baron Ernst von Geyern=Barones von Stolterfoth kızı, bu morg.izd.'dan 2 Kont ve 1 Kontes: 1- Elisabeth (1852-?) =1. Arthur von Rosen, izd.1869, =2. Julius von Lübtow, izd.1879. 2- Friedrich (1856-1912=56) =1. Dorothea Schirmer (1852-1898=46), izd.1877, tal. 1884=7, yş.25-32, zevcinden 4 yş.by., =2. Elfriede (1861-1943=82), izd.1885 (1 yıl sn.), tal.1892=7, yş.24-31, zevcinden 5 yş.kç. (=2. Baron Maximilian von Löw und zu Steinfurth, ölm.1915, izd.1893, 1 yıl sn., izd.müd.22, yş.32-54), Baron Friedrich von Krane=Barones Sophie Schenck von Geyern kızı, =3. Katharina Billig (1869-1934=65), izd.1892 (ayni yıl), izd.müd.20, yş.23-43, zevcinden 13 yş.kç. 1. izd.'dan: Friedrich-Wilhelm (1886-1916=30) ve Albrecht (1887-1903=16) ve 3. izd.'dan: Friedrich (1897-1932=35) = Margarite von Rohden (1894), izd.1918, izd.müd.14, yş.24-38, zevcinden 3 yş.by., çocukları Eitel-Friedrich (1919-1944=27) = Maridore Nebuhr (1920) ve Johann-Georg (1921-1943=22). Kont Friedrich'ın (1856-1932) 3. izdivâcından olan 3 kızı: Barbara (1893) =1. Dr.Wilhelm

Moench (1889), izd.1918, tal.1920=2, yş.25-27, =2. Baron Paul La Valette Saint George (1890), izd.1920 (ayni yıl), zevcinden 3 yş.kç.; Ursula (1896) = Ferdinand de Paphazy, izd.1924, tal.1930=6, yş.28-34; Katharina (1900) = Baron Hans von Ohlen und Adlerscron (1895-1958=63), izd.1920, izd.müd.38, yş.20-58, zevcinden 5 yş.kç. 3-Wilhelm (1861-1929=68) = Freda-Marie (1873-1958=85), izd.1894, izd.müd.35, yş.21-56, zevcinden 12 yş.kç., Kont Adolf zu Dohna-Schlodien=Kontes Clara zu Eulenburg-Gallingen'in by.kızları, bu izd.'dan: Friedrich (1895, =Ellinor Galler, 1908, izd.1935, yş.27, zevcinden 13 yş.kç., çocukları Adolf 1940, Wilhelm 1945 ve Veronika 1950) ve Joachim-Albrecht (1897) = 1. Adelaide Chmielewski (1910), izd.1932, yş.22, zevcinden 13 yş.kç., tal., =2. Charlotte Hetzer (1893-1959=66), zevcinden 4 yş.by., 2 izd.'dan birer kont: Armin (1933 =Edith Friedrich, doğ.1938, zevcinden 5 yş.kç., tal.) ve Charles Heinz (1934).

Hechingen hânedânı sonuna kadar Katolik kaldı ve Protestan olmadı. Önce Zolorin ve Zollern (Fr. ve Alm.) denen Hohenzollern şatosu, Hechingen şatosu yakınlarındadır ve bu şatolar hânedânlara ad verdiler. Kont Friedrich III(ölm.1203'e doğru), 1192'ye doğru, eşi Sophie, Nürnberg'i ellerinde tutan Raabs kontlarının kızı ve vârisesi olduğu için, Nürnberg burgravı oldu ve Hohenzollern Kontları, Raabs ve Abensberg kontluklarını da ilhâk edip Nürnberg'i asırlarca ellerinde tuttular. Hohenzollern-Schalksburg dalı 1288'de başlayıp 1408'de söndü. 1497'de Haigerloch senyörlüğünü de ilhâk etdiler. Haigerloch dalı 1634'de söndü. 1623'de gerek Hechingen, gerek Sigmaringen kontları, imparatorluk kontu derecesine yükseldiler ve ilki, daha kıdemli sayıldı. Nürnberg burgravlığı ise, bu daldan, Brandenburg dalına geçdi. 1869'da Hechingen dalı sona ermiş sayılınca, Sigmaringen hânedânı üyeleri, Sigmaringen sanını bırakarak sâdece Hohenzollern prensi ve prensesi unvânını aldılar. Her iki dalın kont unvânları 1806'da prens'e çevrildi ve her iki prenslik, 7.12.1849'da kendiliklerinden Prusya'ya katılıncaya kadar müstakil Alman devletleri ol.yaşadılar.

Hohenzollern-Sigmaringen Kontluğu (1806-50: Prensliği)

1) Karl I(1516-1576=60), 1. Sigramiringen senyörü 1534-1576=42 (tafsîlât için Hechingen bahsinden önceki son paragrafa bk.). Bunun 15 çocuğundan 2) Karl II (1547-1606=59), Sigmaringen kontu sanını alarak (1576-1606=30) babasının istihlâf etdi =1. Euphrosine (ölm.1590), izd.1569, izd.müd.21, Kont Friedrich von Oettingen-Wallerstein kızı, =2. Elisabeth (ölm.1620), izd.1591 (1 yıl sn.), izd.müd.15, Kont Florent von Cuylenburg kızı. Karl II'nin 25 evlâdı içinde 1. izd.'dan: 3) Johann I (1578-1638=50), 3. Sigmaringen kontu 1606-1638=32 ve 1623'den ît.ilâveten Haigerloch senyörü = Johanna (ölm.1634), izd.1602, izd.müd.32, Kont Eitel-Friedrich von Hohenzollern-Hechingen kızı, 3. izd.'dan olan 3 çocukdan: 4) Meinrad I (1605-1681=76) (1638-1681=43)=Maria (ölm.1682), izd.1635, izd.müd.46, Kont Ferdinand I von Toenring-Seefeld kızı, bu izd.'dan olan 17 çocuk arasında: 5) Maximilian (1636-1689=63) (1681-1689=8) = Marie-Claire (ölm.1715), izd.1666, izd.müd.23, Kont Albrecht von Berg kızı, bu izd.'dan olan 12 evlâd arasında: 6) Meinrad II(1673-1715=42) (1689-1715=26), 1702'de ilâveten Haigerloch senyörü=Johanna (ölm.1759), izd.1700, izd.müd.15, Kont Antoine II de Monford kızı, bu izd.'dan olan 4 evlâd arasında: 7) Joseph (1702-1769=67) (1715-1769=54) = 1. Maria Franziska

(ölm.1737), izd.1722, izd.müd.13, Pr.FranzAlbrecht von Oettingen-Spielberg kızı, =2. Judith(ölm.1743), izd.1738 (1 yıl sn.), izd.müd.5, Kont Georg von Klosen kızı, =3. Theresia (ölm.1761), izd.1743 (ayni yıl), izd.müd.18, Kont Christoph-Franz von Waldburg-Tauchburg kızı. 7. Prens'in 8 çocuğu oldu, 1. izd.'dan olanı 8. Prens'dir (aş.bk.), bir kızı Maria-Johanna'dır (doğ.1726). 6. Prens'in bir kızı Maria-Anna (1704-1780'ler) ve bir oğlu Franz-Wilhelm'dir (1707-1791=84) = Maria-Katharina von Turches-Zeil (ölm.1739), izd.1726, izd.müd.13, 2 kızları: Maria-Theresia(1730-1790'lar) ve Johanna-Josepha (1727-1790'lar) = Karl-Friedrich, amca-zâde (1724-1785=61), izd.1749, izd.müd.36, yş.22-58.

8) Karl Friedrich (1724-1785=61) (1769-1785=16), vel.1724-1769=45= Johanna-Josepha (1727-1787=60), izd.1749, izd.müd.36, yş.22-58, zevcinden 3 yş.kç., amca-zâde, Franz-Wilhelm (yk.bk.) von Hohenzollern-Berg=Kontes Marie Katharina von Waldburg-Zeil'in by.kızları. Çocukları: Friedrich (1750-1750), Johann (1751-1752), Fidelis (1753-1754), Joachim (1755-1756), Joseph (1758-1762=4); Marie(1754-1755=1), Fidelia (1763-1769=6); no.9 ve şu 2 prs.: Johanna Franziska(1765-1790=25) = Friedrich III(1745-1794=49), izd.1781, izd.müd.9, yş.16-25, zevcinden 20 yş.kç., Salm-Kyrburg prensi (3 pr., 1 prs.) ve Marie Crescentie(1766-1844=78) = Kont Franz von Treuberg (1775-1835=60), izd.1807, izd.müd.28, yş.43-71, zevcinden 9 yş.by., oğulları Kont Ernst von Treuberg=Isabel, Goyaz düşesi, Brezilya imp.u Pedro I'in kızı, bk.Brezilya.

9) Anton Aloys (1762-1831=69) (1785-1831=46), vel.1762-1785=23 = Amalie (1760-1841=81), izd.1782, izd.müd.49, yş.22-71, zevcinden 2 yş.by, Pr.Maximilian von Salm-Kyrburg'un kç.kızı, oğulları 10) Karl (1785-1853=68) (1831-1848=17), vel.1785-1831=46=1. Antoinette (1793-1847=54), izd.1808, izd.müd.39, yş.15-54, zevcinden 8 yş.kç.Pr.Pierre Murat'nın kızı, =2. Katharina (1817-1893=76), izd.1848 (1 yıl sn.), izd.müd.5, yş.31-36, zevcinden 32 yş.kç., 4. Hohenlohe - Waldenburg - Schillingsfürst prensi Karl=Prs.Marie von Fürstenberg kızı, Kont Franz von Ingelheim'dan dul. 1. izd.'dan: no.11 ve 3 prs.: 1- Karoline (1810-1885=75) =1. Friedrich (1790-1847=57), izd.1837, izd.müd.10, yş.27-37, zevcinden 20 yş.kç., Hohenzollern-Hechingen prensi, =2. Avusturya yarbayı Johann von Waldburg (1822-1882=60), izd.1850 (3 yıl sn.), izd.müd.32, yş.40-72, zevcinden 12 yş.by. 2- Amalie (1815-1841=26) = Eduard (1804-1852=48), 1. izd.1835, izd.müd.6, yş.20-26, zevcinden 11 yş.kç., Sachsen-Altenburg prensi (b.bk.). 3- Friederike (1820-1906=86) = Gioacchino Napoleone (1825-1881=56), izd.1844, izd.müd.37, yş.24-61, zevcinden 5 yş.by., 2. derecede kuzeni, Pepoli markisi, Marki Guido Taddeo Pepoli=Letizia (Napoli kralı Joachim Murat'nın by.kızı) oğlu(3 kız).

11) Karl Anton (1811-1885=74) (1848-1849=1), Hânedân şefi 1849-1885=36, vel.1831-1849=18, Prusya orgenerali, Prusya başbakanı 1858, Ren ve Vestfalya eyâletleri v.=Josephine (1813-1900=87), izd.1834, izd.müd.51, yş.21-73, zevcinden 2 yş.kç., Romanya ana-kraliçesi 1881-1900=19, Baden büyük-dukası Karl'ın 2. kızı. Çocukları: Leopold (aş.bk.); Karl (Carol I ol.ilk Romanya kralı, bk.Romanya); Anton (1841-1866=25); Friedrich (1843-1904=62), Prusya orgenerali=Louisa (1859-1948=89), izd.1879, izd.müd.25, yş.20-45, zevcinden 16 yş.kç., Pr.Maximilian von Thurn und Taxis=Düşes Helene (Bavyera) by.kızı; Stephanie (1837-1859=22), Portekiz kraliçesi

1858-1859=1, =Pedro V (1837-1861=24), izd.1858, izd.müd.1, yş.21-22, zevci ile ayni yaşda, Portekiz kralı 1853-1861=8, vel.1837-1853=16; Marie (1845-1912=67), Belçika ana kraliçesi 1909-1912=3=Philippe (1837-1905=68), izd.1867, izd.müd.38, yş.22-60, zevcinden 8 yş.kç., Flandre kontu, korgeneral, 1866'da Romanya tahtını reddetti, Belçika kralı Léopold I'in kç.oğlu, bk.Belçika. - Pr.Karl Anton'un 2. oğlu: Karl(1839-1914=75), Romanya prensi (1881'de kral) 1866-1914=48 (15+33) (Carol I) = Elisabeth, Wied prensesi (1843), izd.1869, yş.23, zevcinden 4 yş.kç., bk. Romanya.

Leopold (1835-1905=70), Hânedân şefi 1885-1905=20, Prusya orgenerali, 12.7.1870'de İspanya tahtını reddetti, =Antonia (1845-1913=68), izd.1861, izd.müd.44, yş.16-60, zevcinden 10 yş.kç., Portekiz kralı Fernando II(Sachsen-Koburg-und-Gotha) = Portekiz hükümrân kraliçesi Maria II kızı. Çocukları:

1) Wilhelm (1864-1927=63), Hânedân Şefi 1905-1927=22, Prusya orgenerali, Romanya vel.i 1866-1886=20, 1886'da Romanya tahtı üzerindeki hukuukundan ferâgat etdi =1. Maria Theresa (1867-1909=42), izd.1889, izd.müd.20, yş.22-42, zevcinden 3 yş.kç., Sicilyateyn prensi Lodovico de Bourbon kızı, çocukları için aş.bk.

2) Ferdinand (1865-1927=62), Romanya kralı 1914-1927=13, vel.1886-1914=28=Mary, İngiltere prensesi (1875-1938=63), Romanya kraliçesi 1914-1927=13 + 1927-1938=11 = 24, izd.1893, izd.müd.34, yş.18-52, zevcinden 10 yş.kç., çocukları için bk.Romanya.

3) Karl Anton (1868-1919=51), Prusya korgenerali, Malta Şövalyeleri üstâd-ı âzamı (Sigmaringen Hânedânı da, Hechingen Hânedânı gibi Katolik olup, Romanya dalı Ortodoks oldu) = Joséphine (1872-1958=86), izd.1894, izd.müd.25, yş.22-47, zevcinden 4 yş.kç., 1. derecede kuzen, Belçika prensi Philippe=Prs.Marie von Hohenzollern-Sigmaringen'in kç.kızı. Bu izd.'dan: 1- Stephanie (1895-1975=80) = Joseph Ernst (1895), izd.1920, tal.1943=23, yş.25-48, zevci ile ayni yaşda, 2. Függer von Glött prensi. 2-Marie-Antoinette (1896-1965=69) = Baron Egon von und zu Waldgries und Liebenaich (annesi Kontes Amalie von Gattenburg) (1892), morg.izd.1924, izd.müd.41, yş.28-69, zevcinden 4 yş.kç. (1 baron, 3 kız). 3- Henriette (1907-1907). 4- Albrecht (1898-1977=79), Malta üstâd-ı âzamı = Ilse Margot (1901), izd.1921, yş.20, zevcinden 3 yş.kç. (morg.), Korg.Fritz von Friedeburg = Willy von Wenckstern kızı, bu izd.'dan: 1/ Godehard-Friedrich (1939) =Heide Hansen (1945), izd.1971, yş.26, zevcinden 6 yş.kç. 2/ Josephine Wilhelma (1922) = Kont Harald von Posadowsky-Wehner, Baron von Postelwitz (1910), 2. izd.1967, yş.25, zevcinden 12 yş.kç. 3/ Rose-Margarethe (Margot) (1930) = Edgar Pfersdorf (1920), izd.1955, yş.25, zevcinden 10 yş.kç., oğulları Gero 1956 ve Albrecht 1958. 4/ Maria (1935), ayni gün öldü. 5/ Luise-Dorothea(1924) = Kont Egbert von Plettenberg (1917), izd.1947, yş.23, zevcinden 7 yş.kç., çocukları: Christoph 1948(hukuk doktoru), Hubertus 1949, Burckhardt 1951, Nikolaus 1952, Egbert 1953, Constantin 1959 ve Stephanie 1957.

Hohenzollern prensi ve hânedân şefi, Sigmaringen ve Veringen ve Berg kontları Wilhelm'in (1864-1927) by.oğlu ve halefi Friedrich için aş.bk. Pr.Wilhelm'in çocuksuz 2. izd.ı: =Adelgunde (1870-1958=88), izd.1915 (6 yıl sn.), izd.müd.12, yş.45-57, zevcinden 6 yş.kç., Bavyera kralı Ludwig III kızı. Pr.Wilhelm'in kızı: Auguste Viktoria (1890-1966=76) =1. Manoel II(1889-1932=43), izd.1913, izd.müd.19, yş.23-42, zevcinden 1 yş.kç., Portekiz kralı 1908-1910=2 ve Portekiz Hânedânı şefi

1910-1932=22, =2. Kont Robert Douglas (1880-1955=75), izd.1939 (7 yıl sn.), morg., izd.müd.16, yş.49-65, zevcinden 10 yş.kç. Pr.Wilhelm'in (ölm.1927) kç. oğlu: Franz Joseph (1891-1964=73), Romanya tümamirali, Almanya komodoru, Almanya hükûmeti tar.18.11.1933'de Emden kruvazöründeki zaferinden dolayı Hohenzollern-Emden Prensi unvânı verildi = Maria Alix (1901), izd.1921, yş.20, zevcinden 10 yş.kç., izd.müd.43, yş.63, Saksonya kralı Friedrich August III'ün 3. kızı, bu izd.'dan: 1) Karl Anton (1922), gemi mühendisi, Malta üstâd-ı âzamı= Alexandra von Afif-Gesaf (1919), morg.izd.1950, yş.31, zevcinden 3 yş.by. 2) Meinrad (1925), komodor=Edina (1938), izd.1971, yş.33, zevcinden 13 yş. kç., Baron Alfred von Kap-Herr=Barones Edita (Telli) von Bierski kızı, morg., kızları Antoinette 1974. 3) Emanuel (1929) = Katharina (1943), izd. 1968, yş.25, zevcinden 14 yş.kç., Pr.Bernhard Friedrich von Sachsen-Weimar'ın tek kızı, çocukları: Pr.Carl Alexander 1970 ve Prs.Eugenia 1969. 4) Maria Margarete (1928) = Carl Gregor (1933), izd.1965, yş.37, zevcinden 5 yş.by., Dük Georg von Mecklenburg'un kç.oğlu, bk.Mecklenburg.

Friedrich (1891-1965=74), Hânedân şefi 1927-1965=38, Romanya orgenerali, Prusya ve Saksonya albayı, =Margarete (1900-1962=62), izd.1920, izd.müd.42, yş.20-62, zevcinden 9 yş.kç., Saksonya kralı Friedrich August III'ün 2. kızı (Pr.Friedrich, ikiz'dir). Çocukları:

1) Friedrich Wilhelm (1924), Hânedân şefi 1965-, yş.41 = Margarita (1932), izd.1951, yş.19, zevcinden 8 yş.kç., 6. Leiningen prensi Karl=Grandüşes Maria Kirillovna'nın 2. kızı, çocukları: Karl Friedrich (1952), Albrecht (1954) ve Ferdinand (1960).

2) Franz Joseph (1926) =1. Maria Ferdinand (1927), izd.1950, tal.1951 = 1, yş.23-24, zevcinden 1 yş.kç., 9. Thurn und Taxis prensi Franz Joseph=Infanta Elisabeth (Portekiz prensesi)'in kç. kızları =2. Diana (1932), izd.1955, tal.1961=6, yş.23-29, zevcinden 6 yş.kç., Bourbon-Parma prensi Gaetano'nun tek kızı, bu izd.'dan: Alexander 1957.

3) Johann Georg (1932), felsefe doktoru = Birgitta (1937), izd.1961, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., İsveç velîahdi Gustaf Adolf'un 2. kızı, çocukları: Carl Christian 1962, Hibertus 1966 ve Désirée 1963.

4) Ferfried (1943) =1. Angela (1942), izd.1968, tal. 1973=5, yş.26-31, zevcinden 1 yş.by., morg., Bnb.Ernst von Morgen=Kontes Margarethe von Schlitz von Görtz'ün 4. kızları, çocukları: Valerie Alexandra 1969 ve Stefanie 1971. Pr.Ferfried =2. Eliane Etter (1947), izd.1977, yş.20, zevcinden 5 yş.kç..

5) Maria Antonia (1921) =Kont Heinrich (1911-1972=61), izd.1942, izd.müd.30, yş. 21-51, zevcinden 10 yş.kç., Waldburg zu Wolfegg und Waldsee prensi Maximilian=Prs.Sidonie von Lobkowicz'in kç.oğulları, çocukları (kont ve kontes): Friedrich 1948, Josef 1950, Hubert 1956; Sidonia (1942=Kont Alexander Esterhazy, Baron zu Galantha, 1943), Sophie (1946=Matthäus von Lilienbach 1947, zevcinden 1 yş.kç., izd.1968, yş.22), Margarete 1953, Anna 1954, Maria Theresia 1958, Jokobe 1960 ve Ludmila 1964.

6) Maria Adelgunde (1921, yukarıdaki Prs.ile ikiz) =1. Konstantin (1920-1969=49), izd.1942, tal.1948=6, yş.21-27, zevcinden 1 yş.kç., Bavyera prensi

Adalbert'in by.oğlu, =2. Werner Hess (1907), dr., izd.1950, tal.1962 =12 (2 yıl sn.), yş.29-41, zevcinden 14 yş.kç., bu izd.'dan: Monika 1953 ve Angelica 1955. =3. Hans Huber (1909), izd.1973 (11 yıl sn.), yş.52, zevcinden 12 yş.kç., İsviçre albayı.

7) Maria Theresia (1927), evlenmedi.

Hohenzollern'lerden Brandenburg Elektör-Margravları, Prusya Kralları ve Almanya İmparatorları

Hohenzollern'ler, Nürnberg burgravlığını dîğer bir Hohenzollern dalına bırakarak 8.7.1411'de merkezi Berlin olan Brandenburg elektör margravı oldular. Dîğer bir Hohenzollern dalı 1512'de Töton üstâd-ı âzamı ol. Prusya'ya hâkim ve 1525'de Prusya'da Duka oldu ve Prusya dukalığı 1618'de bu daldan Berlin'deki Brandenburg dalına geçerek birleşti. Prusya dalı 1512 ve Brandenburg dalı 1538'de Potestan'lığın Lüther (Réformé) mezhebini kabûl ederek Katolik'likden ayrıldı. 12. Elektör, 18.1.1701'de Prusya Kralı unvânını alarak Almanya imparatorunun (Viyana'da Habsburglar) tâbiiyyetinden çıkdı (daha önce Prusya dukası sıfatıyle Polonya kralının tâbiiyyetinden çıkmışdı). Prusya kralları 8.1.1871'de Almanya imparatoru sanını da aldılar ve 1806'da Habsburglar'ın boşalttıkları I. Reich tahtını II. Reich ol.kurdular, dîğer 30 kadar çoğu monarşi Alman devletinin metbuu oldular ve Avusturya ile İsviçre dışında kalan Alman ülkelerini birleştirdiler. 1918'de Almanya'daki bütün monarşiler gibi Almanya imparatorluğu-Prusya krallığı da yıkıldı, Hohenzollern Hânedânı düşdü, Almanya federal bir cumhûriyet oldu. 1918'den sonraki Hohenzollern imparatorluk-krallık hânedânı şefleri de listenin sonuna eklendi ve bugünki şefin 1. ve 2. halefleri olacak prensler işâret edildi:

1) Friedrich I 8.7.1411-1440=29 (hayâtı 1371-1440=69)
2) Friedrich II(1in oğlu) 1440-1471=31 (1413-1471=58)
3) Albert I Achille (kardeşi) 1471-1486=15 (1414-1486=72)
4) Johann Cicero (oğlu) 1486-1499=13 (1455-1499=44)
5) Joachim I Nestor (oğlu) 1499-1535=36 (1484-1535=51)
6) Joachim II Hektor (kardeşi) 1535-1571=36 (1505-1571=66)
7) Johann Georg (oğlu) 1571-1598=27 (1525-1598=73)
8) Joachim Friedrich (oğlu) 1598-1608=10 (1546-1608=62)
9) Johann Sigismund (oğlu) 1608-1619=11 (1572-1619=47)
10) Georg Wilhelm (oğlu) 1619-1640=21 (1595-1640=45)
11) Friedrich Wilhelm "Büyük-Elektör"(oğlu) 1640-1688=48 (1620-1688=68)
12) ve 1) Friedrich I(oğlu) 1688(1701) - 1713 = 25 (1657-1713=66)
2) Friedrich Wilhelm I(oğlu) 1713-1740=27 (1688-1740=52)
3) Friedrich II "Büyük" (oğlu) 31.5.1740-17.8.1786 = 46,2,17(1712-1786=74,6,24)
4) Friedrich Wilhelm II(yeğeni) 17.8.1786-16.11.1797=11, 3, 0(1744-1797=53,0,21)
5) Friedrich Wilhelm III(oğlu) 16.11.1797-7.6.1840=42, 6, 23(1770-1840=69,10,5)
6) Friedrich Wilhelm IV(oğlu) 7.6.1840-2.1.1861=20,6,25 (1795-1861=65,2,18)

7) ve 1) Wilhelm I(kardeşi) 2.1.1861(8.1.1871) - 9.3.1888=27, 2,8(1797-1888=90,11,18)

8-2) Friedrich I(oğlu) 9.3.-15.6.1888=0,3,7 (1831-1888=56,7,28)

9-3) Wilhelm II(oğlu) 15.6.1888-28.11.1918=30,5,13 (1859-1941=82,4,8) (Şef 1918-1941=22,6,6=52,11,19)

10) Wilhelm (III) (oğlu) Şef 4.6.1941-20.7.1951=10, 1, 16(1882-1951=69,2,15) (Vel.1888-1918=30,5,13)

11) Louis Ferdinand (oğlu) Şef 20.7.1951-(doğ.9.11.1907)

12) Louis Ferdinand (II) (oğlu) doğ.25.8.1944

13) Georg Friedrich (oğlu) doğ.10.6.1976

Hohenzollern'lerden Önceki Brandenburg Markgrafları

1) "Ayı" Albert 1134-1170=36, 2) Otto I(oğlu) 1170-1184=14, 3) Otto II(oğlu) 1184-1205=21, 4) Albert II(kardeşi) 1205-1220=15, 5) Johann I(oğlu) 1220-1266=46, 6) Johann II(oğlu) 1266-1281=15, 7) Otto III (kardeşi) 1281-1308=27 (1266'dan ît.ortak-markgraf), 8) Konrad (kardeşi) 1266-1304'de ortak-markgraf, 9) Johann III(oğlu) 1286-1305'de ortak-markgraf, 10) Otto IV(kardeşi) 1291-1297'de ortak-markgraf, 11) Heinrich I(5'in oğlu) 1308-1318=10 (1293'den beri ortak-markgraf), 12) Waldemar(8'in oğlu) 1318-1319=1 (1304'den beri ortak-markgraf), 13) Heinrich II(8'in yeğeni) 1319-1320=1. Fâsıla 1320-1324=4. 14) Ludwig I v. Wittelsbach 1324-1351=27, 15) Ludwig II v.Wittelsbach 1351-1366=15, 16) Otto V v.Wittelsbach 1366-1373=7, 17) Wenceslas v.Luxemburg (İmp.) 1373-1378=5, 18) Sigismund v.Luxemburg (İmp.) (17'nin kardeşi) 1378-1397=19 + 1411-1415=4 (ismen), 19) Jobst (İmp., Moravya) 1397-1411=14.

IV
WITTELSBACH HÂNEDÂNI ve BAVYERA

Hânedânın Menşei

Bavyera (Alm.Bayern), Wittelsbach'lardan önce, Almanya imparatorluğuna bağlı bir dukalık ol.çeşitli hânedânlarca yönetildi ve bu hânedânların biribirleriyle ve sonraki Wittelsbach'larla karâbeti vardır. Bu karâbet bâzan ihtilâflı ve tahmînîdir. En kuvvetli rivâyet seçilerek ilk asırların şeceresi düzenlenmişdir.

İlk asırlarda Bavyera ve Saksonya hânedânları iç içe girmişdir ve ayni atadan olmaları çok muhtemeldir. İkisinin atasının da Karolenj (Frank) prenslerinden biri olması îcâb ediyor. Bu bahisde olmayan başka tafsîlât için, bundan sonraki Saksonya bahsine bk.

Saksonya Hânedânı'nın (b.bk.) atası olan Saksonya dukası Ludolf'un (ölm.859) muhtemelen kardeşi olan Sakson Adalbert (Fr.Adalbert de Saxe), Dük Rutold'ün kızı veyâ hemşîresi ile evlenmişdi. Oğullarından Erkanger, 913'de hayâtda idi. Âilenin Karolenj Frank imparatorluk hânedânından "Çocuk" Ludwig (Fr.Louis) IV(Germanya kralı 899-911=12) ile karâbeti vardır. 1) Luitpold (Fr.Léopold), ilk Bavyera hükümdârıdır (İmparator'a tâbî), önce Bavyera margravı olup sn.duka unvânı aldı (895-907=12) =

Hildegarde, Germanya kralı Ludwig II kızı. Oğlu 2) Arnulf "Kötü" diye anılır, babasına halef oldu (907-937=30), kral unvânı aldı, 916'da Macaristân'a çekildi, 919'da Germanya krallığı ve imparatorluk tâcına müddeî oldu=Gerberge, Altorf kontu Rudolf kızı. Oğlu 3) Eberhard (937-939=2), imp.tar.azledilip kont'luğa indirildi ve 966'da öldü. 4) Berthold (939-942=3), 1. Duka'nın kardeşidir = Wiltrude, Lorraine dukası Giselbert kızı. 2. Duka'nın oğullarından Arnulf (II), 937'de Bavyera palatin kontu olup 954'de öldü ve Wittelsbach hânedânının atası, Wittelsbach adını ilk alan Otto'nun 6. kuşak dedesidir, Arnulf II Schyren (Scheyern) palatin kontu olduğu için nesli bu unvânı taşıdı ve Otto von Wittelsbach da bu sıfatla târîh sahnesine çıkdı. 954'de katledilen bu Arnulf II bu sûretle Saksonya hânedânının **Scheyern Hânedânı** dalının kurucusu ve Wittelsbach Hânedânı'nın atasıdır. 3. Duka Eberhard da, Bavyera dukaları olan **Welf** hânedânının atası kabûl ediliyor. Oğlu Avusturya margravı Luitpold I'ün oğlu Este margravı Albert-Azzon I, onun oğlu Albert-Azzon II ve onun oğlu Guelfe (Welphe) I olarak tahmîn edilebilir ki, sonuncusu Bavyera dukası oldu, aş.bk.

5) Heinrich I "Kavgacı=le Querelleur" (918-956=38), 5. dukadır (942-956=14), İmp.By.Otto'nun kardeşi (Saksonya Hânedânı) olup 940'da Lorraine, sn.Bavyera dukası oldu, 936'da Germanya tahtına müddeî oldu. 6) Heinrich II "Genç" (951-995=44), babasına halef oldu (956-995=39) = Gisèle (ölm.1007), Burgonya kralı "Sâkin" Conrad'ın kızı. Oğulları 7) Heinrich III "Azîz" ve "Topal" (972-1024=62) (995-1004=9 + 1009-1018=9=18), Germanya kralı (1002-1024=22) oldu. Bu sûretle Saksonya'nın Salik İmparatorlar Hânedânı, Bavyera'ya hâkim oldu ki şecere tafsîlâtı Saksonya bahsinde verilecekdir. Ancak 6. duka Heinrich II, 976-985 arasında Bavyera'da fiilî hâkimiyetini kaybetdi, İmp.By.Otto'nun oğlu Liudolf'un oğlu Otto 976-983'de ve bunun oğlu Heinrich 983-985'de Bavyera'yı, duka sanıyle yönetdiler.

8) Heinrich IV (duka 1004-1009=5 + 1018-1025=7 =12), Lüksenburg kontu Sigefroi'nın oğludur, hemşîresi Kunegonde, Almanya imparatoru Heinrich II ile evlendi. 9) Heinrich V(1025-1047=22), 8'in yeğeni, Lüksenburg kontu Frédéric'in oğludur, çocuksuz öldü.

10) Konrad I(1047-1053=6) (ölm.1054), çocuksuz, Frankonya palatin kontu Ezon'un oğlu Ludolf'un oğludur. 11) Heinrich VI (1050-1106=56) (duka 1053-1054=1), Almanya imparatoru Heinrich IV olup İmp. "Kara" Heinrich III'ün (ölm.1056) oğlu ve halefidir. 12) Konrad (1052-1056=4) (duka 1054-1056=2), 11'in kardeşidir. 11 ve 12'nin kç. çocuklar olduğu görülür. 13) Agnès (Bavyera düşesi 1056-1059=3) (ölm.1077), Akitanya prensesi, Almanya imparatoriçesi olup, 11 ve 12. çocuk dukaların annesidir. 14) Otto II (duka 1059-1071=12) (katli 1083), Nordheim kontudur=Richense, Hermann von Werle'den dul. By.oğlu "Şişman" Heinrich (ölm.1101), Nordheim kontu oldu. Kızı Ethelinde 15.duka Guelfe (Wilphe) I ile evlendi ve Bavyera dukalığı kocasına geçdi.

15) Guelfe (Welphe) I(duka 1071-1102=31), kayın-pederinin yerine Bavyera dukası oldu. Este margravı ol.Guelfe IV'dür (bu âileden bir dal, Modena dukalarıdır), Este margravı Albert-Azzon II ile Karintiya prensesi Kunegunde (Cuniza) (Este margravlığı vârisesi) oğludur. 1101'de Haçlı Seferi'ne katıldı ve Anadolu'da Türkler'e karşı maktûl düşdü. =1. Ethelinde, Bavyera dukası Otto II kızı, talâk ve çocuksuz. =2. Judith (ölm.1091), Flandre kontu Baudouin V kızı ve Kent kontu Toston'dan dul. Bu 2.izd.'dan olan 2 oğlu, biribiri ardınca babalarını istihlâf etdiler: 16) Guelfe (Welphe, Welf, Guelf)

II(duka 1102-1120=18), Este margravı ol.Guelfe V = Kontes Mathilde, izd.1109, tal.,izd.müd.11, 1095'de Lorraine dukası Godefroi le Bossu'den boşanmış, çocuksuz. 17) Heinrich VII "Le Noir=Kara" (duka 1120-1126=6) = Wulfhilde, izd.1119, ölm.1126, izd.müd.7, Saksonya dukası (952-1106=54) Magnus kızı (Billung Hânedânı) (Wulfhinde'nin hemşîresi Elike=Anhalt kontu Zengin=le Riche Otto), bu izd.'dan 2 prenses ve no.18; Judith (=Suab dukası Friedrich le Borgne); Sophie (=1. Zeringen dukası Berthold III, ölm.1123 ve =2. Stirya margravı Luitpold); 18) Heinrich VIII "le Superbe=Fevkalâde "veyâ "l'Orgueilleux=Mağrûr" (1104-1139=35), Bavyera dukası 1126-1138=12 + Saksonya dukası 1136-1138=2 + 1138-1139=1 =3, Germanya krallığına müddeî 1138 = Gertrude (1114-1143=29), izd.1127, izd.müd.12, Almanya imp.u II. Lothaire'in tek kızı ve Saksonya ve Braunschweig dukalıkları vârisesi) (=2. Heinrich IX le Gras=Semiz=Jasomirgott, Bavyera dukası, İmp.Konrad III'ün kardeşi, izd.1141, 2 yıl sn.). Oğulları: "Arslan" Heinrich X, Bavyera dukası no.21 (ölm.1195), aş.bk.

19) Luitpold "le Libéral", Avusturya margravı (b.bk.) ve Bavyera dukası 1138-1142=4, çocuksuz = Maria, Bohemya dukası Sobieslav I kızı. 20) Heinrich IX von Jochsamergott, Avusturya margravı 1142-1177=35 ve Bavyera dukası 1142-1154=12 =1. Gertrude (ölm.1143), izd.1141, izd.müd.2, Bavyera dukası Heinrich'den (no.18) dul, Almanya imp.u Lothaire kızı, =2. Theodora, izd.1149(6 yıl sn.), Bizans imp.u Manuel'in yeğeni. No.19 ve 20 kardeş olup Avusturya margravı Luitpold le Pieux (Dîndâr) ile Frankonya prensesi Agnes'in oğullarıdır.

21) Heinrich X "le Lion=Arslan" (1129-1195=66), Heinrich VIII(no.18) oğlu, Bavyera dukası, 1154-1180=26, Saksonya ve Braunschweig dukası, 1180-90 arasında İmp.tar. azledilerek İngiltere'de yaşadı, 1190'a doğru Alm.'ya döndü, 1158'de Münih ve Lübeck şehirlerini kurdu. =1. Klemence, izd.1147, tal.1162=15, Zeringen dukası Konrad kızı, =2. Mathilde (1156-1189=21), izd.1168 (6 yıl sn.), izd.müd.21, yş.12-33, zevcinden 27 yş.kç., İngiltere kralı Henry II (Plantagenet) kızı. İlk izd.'dan: Richense (ölm.1221) = Friedrich IV, Suab dukası (ölm.1167). Aşağıdakilerin hepsi 2. izd.'dan: Heinrich Bordwin "le Long =Uzun" (1178-1227=49), Braunschweig kontu ve Ren palatin kontu; Otto IV (1175-1228=53), Braunschweig-Lüneburg kontu, Almanya imparatoru (1208-1212), (=1.Beatrice von Hohenstaufen, Suab dukası Philipp kızı, =2. Marie de Brabant) çocuksuz; Wilhelm "le Gros-Şişman" (ölm. 1213), Braunschweig dukası (oğlu "Çocuk" Otto, 1204-1252=48, Braunschweig dukası 1218-1252 + Lüneburg dukası 1227-1252, nesli: Braunsweig-Lüneburg Hânedânı); Mathilde, gayri meşrû (ölm.1210), çocuksuz, =1. Godefroi III(ölm.1202), izd.1189, izd.müd.13, =2. Enguerrand III, Coucy senyörü (ölm.1242); Gertrude = Canut VI, izd.1173, Danimarka kralı.

Wittelsbach'lardan Önce Bavyera

Merovenjler'e tâbî **Agilulfing Hânedânı**'ndan Bavyera Dukaları: 1) Garibald I 555-596=41, 2) oğlu Tassilo I 596-611=15, 3) oğlu Garbald II 611-660=49, 4) oğlu Theodo I 660-717=57 (696'da Ragensburg'da Hristiyan oldu ve Salzburg'u kurdu), 5) oğlu Theudebald 717-722=5, 6) kardeşi Theudebert 722, 7) kardeşi Grimwald 722-729=7, 8) kardeşi Tassilo II 729, 9) 6 oğlu Hugbert 729-737=8, 10) 8 oğlu Otilo(Charles

Martel'in dâmâdı) 737-748=11, 11) oğlu Tassilo III (doğ.742) 748-788=40, 12) oğlu Theodo II ortak duka 777-788=11 (Agilulfing Hânedânı (Frank) toplamı 555-788=233), Karolenj ilhâkı.

Sonraki Bavyera Dukaları: 1) Arnulf 911-914=3 + 919-937=18 = 21, 2) Konrad I (İmp.) 914-919=5, 3) Eberhard (1'in oğlu) 937-938=1, 4) amcası Berchtold 938-947=9, 5) Heinrich I(2'nin oğlu ve 1'in dâmâdı) 947-955=8, 6) oğlu Heinrich II 955-976=21 + 985-995=10=31, 7) Otto I v.Schwaben 976-983=7, 8) 4 oğlu Heinrich III 983-985=2, 9) Heinrich IV (İmp.H.IV) (6 oğlu) 995-1004=9 + 1009-1018=9 = 18, 10) Heinrich V v.Luxemburg 1004-1009=5 + 1018-1026=8=13, 11) Konrad II(İmp.) 1026-1027=1, 12) oğlu Heinrich VI (İmp.H.III) 1027-1042= 15 + 1047-1049=2=17, 13) 10 oğlu Heinrich VII 1042-1047=5, 14) Konrad III v.Zutphen 1049-1053=4, 15) 12 oğlu Heinrich VIII (İmp.H. IV) 1053-1054=1 + 1077-1096=19 =20, 16) 12 oğlu Konrad IV 1054-1055=1, 17) 12 eşi Agnes de Poitiers 1055-1061=6, 18) Otto III v.Nordheim 1061-1070=9, 19) Welf I v.Este 1070-1077=7 + 1096-1101=5 =12, 20) oğlu Welf II 1101-1120=19, 21) kardeşi Heinrich IX "Kara" 1120-1126=6, 22) oğlu Heinrich X 1126-1139=13, 23) Leopold (IV) v.Habsburg 1139-1141=2, 24) Konrad V (İmp.K. III) 1141-1142=1, 25) 23 kardeşi Heinrich XI(II) v.Habsburg 1142-1156=14, 26) 22 oğlu Heinrich XII "Arslan" v.Sachsen 1156-1180=24, sn.27) Otto I v.Wittelsbach 1180-1183=3, 28) oğlu Ludwig I 1183-1231=48, 29) oğlu Otto II 1231-1253=22, bundan sonra iki Wittelsbach dukası, Aşağı ve Yukarı Bavyera dukaları ol.saltanat sürdüler.

Agilulfing Hânedânı zamânında Griffo, Charles Martel'in Odilo'dan dul kalan kızı ile evlenerek 748-9'da Bavyera'ya hâkim oldu ki, Kral Pépin'in kardeşidir. Son duka Tassilo, Bénévent dukası Didier'nin kızı Luitgarde ile evlendi ki Luitgarde'ın hemşîresi Désirée'yi Charlemagne nikâhlayıp boşamışdır ve dîğer hemşîreleri Adalgilse'dir. 788'de Tassilo, eşi, oğlu ve kızları ile manastıra çekildi, Bavyera'yı ilhâk eden Charlemagne, buraya kayın-birâderi Gerold'ü tâyîn etdi.

Saksonya-Scheyern-WITTELSBACH Hânedânı (1180 -)

22) Otto I(III, IV) von Wittelsbach, Bavyera dukası 1180-1183=3, yukarıda şeceresi gösterilen Arnulf II'nin (ölm.954) (ki ilk Scheyern palatin kontudur) 6. kuşak torunu, annesi İmp.By.Otto'nun en kç.kardeşi Hermann (Nordheim kontu)'ın kızı, Yukarı Bavyera'da Wittelsbach Şatosu'nun bânîsi olduğu için bundan böyle Scheyern hânedânına -günümüze kd.- Wittelsbach Hânedânı adı verildi, 16.9.1180'de Bavyera dukası oldu, babası Otto IV'dür. Daha önce Wittelsbach palatin kontu ve Scheyern kontu. = Agnes, Wasserburg kontu Thierry kızı, oğulları:

23) Ludwig I(II) "le Sévère=Sert" (katli 1231), Bavyera dukası 1183-1231=48, + Ren palatin kontu 1214-1227=13, 1217'de Haçlı seferine gitdi=Ludomilla, Bohemya dukası Przemisl-Ottokar I kızı, oğulları: 24) Otto IV, Bavyera dukası 1231-1253=22 + Ren palatin kontu 1227-1253=26 = Agnes,Ren palatin kontu Heinrich von Sachsen kızı. L'Illustre=Aydın diye anılan Otto IV'ün kızı: Elisabeth (ölm.1270) =1. Konrad IV, izd.1246, izd.müd.8, Roma kralı (ölm. 1254, oğulları Sicilya kralı Genç Konradin, ölm.1268), =2. Meinhard V, izd.1259 (5 yıl sn.), Tyrol-Görz kontu, oğulları Görz kontları.

Württemberg Hânedânı (b.bk.) kurucusu olan Konrad, Otto von Wittelsbach'ın by.amcalarından birisidir. Württemberg kontları hânedânı 1485'de duka'lığa yükseldi ve sn.kraliyet hânedânı oldu ki, ayrı bir bahis hâlinde ele alınacaktır.

Otto IV'ün oğullarından Heinrich (XIII), 1253'de ağabeyi (no.25) ile ortak-duka, sn.merkezi Regensburg olmak üzere ayrı Aşağı Bavyera dukası (1255-1290=35) oldu = Elisabeth (Mac.Erzsébet) (ölm.1271), Macaristan (Arpad) kralı Bela IV kızı. Otto IV'ü, by.oğlu Ludwig II(no.25) istihlâf etdi.

25) Ludwig II "le Sévère=Sert" (1228-1294=66), Bavyera dukası 1253-1294=41, vel.duka 1231-1253=22, Ren palatin kontu 1255-1294=39, kardeşi Heinrich Aşağı Bavyera (Regensburg) dukası olunca gerçekte Ludwig II, Yukarı Bavyera (München) dukası hâlinde kaldı. =1. Marie (ölm.1256), Brabant dukası Henri II kızı, =2. Anna, izd.1260 (4 yıl sn.), ölm. 1273, izd.müd.13, Glogau dukası Konrad kızı, =3. Mathilda (ölm.1323), izd.1273 (ayni yıl), izd.müd.21, Almanya imp.u Rudolf von Habsburg kızı (aşağıda gösterilen 2 oğlu ve 1 kızı, 3.izd.'dandır).

Aşağı Bavyera dukası Heinrich XIII = Elisabeth izdivâcından: Ludwig(ölm.1296), Stephan (ölm.1310) ve büyükleri olan Otto III doğdu. Stephan'ın oğulları: Otto (ölm.1335) ve ağabeyi Heinrich XIV (ölm.1339), Aşağı Bavyera dukası 1310-1339=29 olup bütün Bavyera'yı ele geçirdi, oğlu Johann, 1339'da Bavyera dukası olup ertesi yıl (1340) öldü. Otto III, 1290-1308=18 yıl müddetle babasının yerine aşağı Bavyera dukası olup 1301'de Macaristan velîahdi oldu ve 1301-1305=4 müddetle Macaristan kralı oldu. Katharina von Habsburg'la evlendi. Oğulları Heinrich von Natternberg (ölm.1333) 1305-1308'de Macaristan müddeîsi oldu ise de, Wittelsbach'ların Macaristan'daki kral ol.hâkimiyetleri 3 yıldan ibâret kaldı (1305-1308). İleride gene 1 kralla 4 yıl Bohemya kralı (1741-1745), gene 1 kralla 9 yıl (1439-1448) İsveç, Norveç ve Danimarka kralı (3 kraliyet tâcı birden), 4 kont ile 78 yıl (1347-1425) Holanda kontu, 3 imparator ile 47 yıl Almanya imparatoru (1313-1347=34 + 1400-1410=10 + 1742-1745=3) olacaklardır. Bavyera ise dâimî saltanat sürdükleri ülke olarak 1918'in son günlerine kadar önce dukalık, sonra elektörlük, sonra krallık hâlinde Saksonya-Schyren-Wittelsbach hânedânında kalacakdır.

Ludwig II'nin (no.25) kızı: Anna=Heinrich "Çocuk" (ölm.1308), Hessen landgravı. 1294'de Ludwig II'nin ölümüne kadar Ren palatin kontluğu ile Bavyera dukalığı, umûmiyetle ayni hükümdârda kaldı. 1294'de Ludwig II'nin by.oğlu Rudolf I "le Bègue=Kekeme" Ren palatin kontu ve kardeşi Ludwig III(no.26) ise duka oldu. Bu sûretle Wittelsbach hânedânı 1294'de ikiye ayrıldı. Ren palatin kontluğu (ki elektörlük oldu) 1294-1319=25 müddetle Rudolf I'de ve onun neslinde kalıp, Bavyera kardeşi Ludwig III'ün oldu. Önce bu son dalı ilerleteceğiz.

26) Ludwig III(1282-1347=65), Bavyera dukası 1294-1347=53, Almanya imparatoru 1313-1347=34 (Ludwig IV ol.) =1. Beatrix (ölm.1323), Glogau dukası Heinrich kızı, imparatoriçe 1313-1323=10, =2. Marguerite (ölm.1355), izd.1324(1 yıl sn.), izd.müd.23, imparatoriçe 1324-1347=23, Hainaut ve Holanda kontu Guillaume kızı. 1.izd.'dan: Ludwig I (V) "le Vieux=Eski" (1315-1361=46), Yukarı Bavyera ve Tirol dukası 1347-1361=14 + Brandenburg margravı 1323-1349=26 (oğlu Meinhard, Yuk. Bavyera dukası 1361-1363); Stephan (no.27, aş.bk.); Mathilda (1309-1346=37) =Friedrich "le Sévère =Sert" (1310-1349=39), izd.1329, izd.müd.17, Thüringen landgravı

1323-1349. Ludwig III'ün 2. izdivâcından çocukları: Elisabeth =1. Johann (ölm.1340), Aşağı Bavyera dukası, =2. Ulrich IV(ölm.1388), Württemberg kontu; Wilhelm "l'Insensé=Çılgın" (ölm.1389), Holanda kontu 1347-1377=30; Ludwig II(VI) "Romalı", ağabeyinin yerine Brandenburg margravı 1349-1365=16; Otto (V) "le Fainéant=Tenbel", ağabeyinin yerine Brandenburg margravı 1365-1376=11=Catherine de Luxembourg (1342-1395=53), izd.1266, izd.müd.10 (bundan çocuğu olmadı, gayri meşrû çocuğu var); Albrecht, Holanda kontu 1377-1404=24 (ağabeyinin yerine).

Holanda kontu(1377-1404) Albrecht'in kızı: Marguerite=Jean I sans Peur=Korkusuz (1371-1419, katl=48), Burgonya dukası 1404-1419=15, vel.duka 1371-1404=33, 1396'da Niğbolu'da Yıldırım Bâyezîd'e esîr, çocukları için bk.Capet-Valois-Bourgogne(Fransa). Kont Albrecht'in Holanda kontu olarak kendisine halef olan 2 oğlu: 3) Wilhelm, Holanda kontu 1404-1417=13=Marguerite (Burgonya prensesi), kızları Jacqueline (Jacobeau) (1401-1433=32) = Jean IV, 1433'de Brabant dukası; 4) Jean, Holanda kontu 1417-1425=8, vel.kont 1404-1417=13, bu sûretle Holanda kontluğu Wittelsbach'lardan 1425'de Burgonya hânedânına geçdi.

Bu sûretle Wittelsbach'lar, 53 yıl müddetle (1323-1376) Brandenburg (merkezi Berlin) margravlığında da hükümrân oldular ve Holanda kontluğunda da saltanat sürdüler.

27) Stephan I "l'Agraffé=Kopçalı", Bavyera dukası 1347-1375=28 (Yukarı Bavyera'da 1363'den ît.) =1. Elisabeth, Sicilya kralı Friedrich II kızı, =2. Marguerite, Nürnberg burgravı Johann von Hohenzollern kızı. Aşağıdakilerin hepsi 1. izd.'dandır: Elisabeth (ölm.1331) = Otto "le Hardi=Atak" (ölm.1339), Avusturya dukası; Agnes=Jacques I(ölm.1398), Kıbrıs kralı; Friedrich, ağabeyi ve kardeşi ile ortak Bavyera dukası 1375-1392=17, 1392-3'de Landshut ve Aşağı Bavyera dukası; 7. Bavyera dukası olan Friedrich'ın oğlu 8) Heinrich XVI, 1393-1450=57, oğlu 9) Ludwig le Riche=Zengin 1450-1479=29, 10) oğlu Georg le Riche=Zengin 1479-1503=24,10. ve Yukarı Bavyera dukası. 28) Stephan II, by.oğul, 2 kardeşi ile Bavyera dukası 1375-1392=17, 1392'de yalnız Bavyera-Ingolstadt dukası = Thaddée Visconti çocukları: Isabeau (Isabelle, Elisabeth) (1371-1435=59), Fransa kraliçesi 1385-1422=37 + 1422-1435=13=50, nâibe 1417-1422=5, çocukları için bk. Fransa=Charles VI (1368-1422=54), izd.1385, izd.müd.37, yş.15-52, Fransa kralı 1380-1422=42; Ludwig "le Barbu=Sakallı", babasının yerine 8.Aşağı Bavyera-Ingolstadt dukası, ölm. 1447(oğlu Ludwig, vel.duka iken 1445'de öldü); 28) Johann "le Pacifique= Sâkin", 2 ağabeyi ile ortak Bavyera dukası 1375-1392=17, Yukarı Bavyera (Münih) dukası 1392-1397=5=1. Katharina, Tyrol kontu Meinhart kızı, =2. Katharina Sophia, İsveç-Pomeranya, prensesi çocukları: Sophie(ölm.1428) = Wenceslas IV, Bohemya kralı 1372-1419=47 ve Almanya imp.u 1378-1400=22 (1361-1419=58), izd.1400, izd.müd.19; Wilhelm, 1397-1435, de ağabeyi ile ortak Bavyera dukası; Christian III, İsveç, Norveç ve Danimarka (b.bk.) kralı 1439-1448=9=Dorothea von Hohenzollern; 29) Ernst, Bavyera dukası 1397-1438=41=Elisabeth (ölm.1432), izd.1393, izd. müd.39, Milano senyörü Bernabo Visconti kızı, çocukları: Beatrix =1. Kont Hermann von Cilly, =2. Kont Johann von Neumarck, Ren palatin elektörü Rupert oğlu; Elisabeth =1. Dük Adolf von Berg, =2. Kont Hesson de Linanges; 30) Albrecht I "le pieux=Sofu", Bavyera dukası 1438-1460=22, 1440'da Bohemya kraliyet tâcını reddetdi =1. Elisabeth, Württemberg kontu Eberhart III kızı (çocuksuz), =2. Agnes von Bernawerin (ölm.1436), =3. Anna,

Braunschweig-Grübenhagen dukası Erik kızı, izd.1436 (ayni yıl), izd.müd.24 (2. izdivâcı bir kaç ay sürdüğü için aşağıdaki bütün çocuklar 3.'den): Elisabeth(1443-1484=41)=Ernst I (1441-1486=45), izd.1460, izd.müd.24, Saksonya (b.bk.) elektörü 1464-1486=22; Marguerite=Frédéric I de Gonzaga (ölm.1484), izd.1465, Mantova markisi; 31) Johann (1437-1460=23), Bavyera dukası 1460 (bir kaç ay sn.öldü); 31) Sigismund (1439-?), ortak duka 1460-1465=5; 32) Albrecht II "le Sage=Bilge" (1447-1508=61), Bavyera dukası 1465-1508=43 (Yuk. Bavyera'da 1503'den ît.) (ağabeyi lehine ferâgat etdi) = Kunegunde, izd.1488, İmp. Friedrich IV kızı, bu izd.'dan: Wilhelm I(no.33, aş.bk.); Ludwig IV, Landshut kontu, ortak duka 1508-1545=37, evlenmedi; Ernst, Passau piskoposu, sn.Salzburg hükümrân başpiskoposu; Sibylla (ölm.1519) = Ludwig V (ölm.1544), izd.1511, izd.müd.8, Ren palatin elektörü; Sabina=Ulrich VI(ölm.1550), izd.1503, Württemberg dukası; Suzanna (ölm.1545) =1. Kasimir, Brandenburg margravı (Hohenzollern), =2. Otto-Heinrich (ölm.1559), izd.1529, Ren elektör-palatin'i (çocuksuz).

33) Wilhelm I (IV) "le Constant=Sebatkâr" (1493-1550=57), duka 1508-1550=42, 1526'da Bohemya tâcı müddeîsi (Mohaç'dan sn.) =Marie-Jacqueline (ölm.1580), izd.1522, izd.müd.28, çocukları: Mathilda (ölm.1565) = Philibert (ölm.1569), izd.1556, izd.müd.9, Baden margravı ve 34) Albrecht II (V) "le Magnanime = Âlîcenâb" (1528-1579=51), duka 1550-1579=29, vel.1528-1550=22=Arşidüşes Anna, izd.1546, Almanya imp.u Ferdinand I von Habsburg kızı, çocukları: Maria (ölm.1608)=Arşidük Karl (ölm.1598), izd.1571, izd.müd.27; Johanna (1550'ler-1579) = Francesco I (1541-1587=46), Toskana by.dukası 1574-1587=13, vel.1541-1574=33, 1. izd.1572, izd.müd.7, çocukları için bk. Medicis; Ernst, Liège ve Münster piskoposu ve 1583-1612=29 müddetle Kolonya başpiskoposu; 35) Wilhelm II (V) "le Religieux=Dîndâr" (1548-1626=78), duka 1579-1598=19 (oğlu lehine ferâgat etdi), vel.1550-1579=29=Renée (ölm.1602), izd.1568, izd.müd. 34, Lorraine dukası François I kızı, çocukları: Philippe (ölm.1598), Regensburg piskoposu, 1596'da kardinal; Ferdinand (ölm.1650), Kolonya başpiskoposu 1612-1650=38; Albrecht, Leuchtenberg landgravı ve Halle kontu; Maria-Anna (1574-1616=42) = İmp.Ferdinand II (ölm.1637), izd.1600, izd.müd. 16, yş.26-42; Madeleine=Wolgang-Wilhelm, Neuburg palatin kontu ve:

36) Maximilian I Joseph der Grosse=Büyük (1573-1651=78), Bavyera dukası 1598-1623=25 + Bavyera elektörü 6.3.1623-1651=28=53, 28.2.1628'de ilâveten Yukarı Palatinat, vel.duka 1579-1598=19 =1. Elisabeth (1574-1635=61), izd.1595, izd.müd.40, yş.21-61, zevcinden 1 yş.kç., Lorraine dukası Charles II kızı, çocuksuz, =2. Arşidüşes Maria-Anna (1610-1665=55), izd.1635, izd.müd.16, yş.25-41, zevcinden 37 yş.kç., İmp.Ferdinand II kızı, bu sonuncu izd.'dan 1 prs.(=Wolfgang-Wilhelm) ve 2 prens: Maximilian-Philippe (1638-1705=67), Leuchtenberg landgravı, 1679'da Bavyera başbakanı, çocuksuz = Maurice-Fébronie (1652-1706=54), izd.1668, izd.müd.37, yş.16-53, zevcinden 14 yş.kç., Bouillon dukası Maurice de La Tour kızı ve 2. Bavyera elektörü ol.ağabeyi:

2) Ferdinand-Marie (1636-1679=43), Bavyera elektörü 1651-1679=28, vel.1636-1651=15, 1658'de imparatorluk tahtına aday = Adelheide Henriette(1636-1676=40), izd.1652, izd.müd.24, yş.16-40, zevci ile ayni yaşda, Savoie dukası Vittorio Emanuele I kızı. Çocukları:

Marie-Anne-Christine (1660-1690=30), grande-dauphine 1679-1690=11 = Louis (1661-1711=50), izd.1679, izd.müd.11, yş.19-30, zevcinden 1 yş.by., Grand-Dauphin 1661-1711=50, XIV. Louis'nin by.oğlu ve vel.i, çocukları için bk.Fransa; Violente-Beatrix (1673-1731=58) = Ferdinando III (ölm.1713), izd.1689, izd.müd.24, yş.16-40, Toskana büyük-dukası (b.bk.); Joseph-Klement (1671-1723=52), Kolonya başpiskoposu 1688-1723=35 ve 3) Maximilian II Emmanuel (1662-1726=64), 3. elektör 1679-1726=47 (1704-1714=10 yıl müddetle elektörlükden alındı ve Habsburglar'ın mahbûsu ol.yaşadı), bir ara Habsburg'ların Belçika genel vâlîsi oldu =1. Arşidüşes Marie-Antoinette (1669-1692=23), izd.1685, izd.müd.7, yş.16-23, zevcinden 7 yş.kç., İmp.Leopold I kızı, =2. Theresia Kunegunde (1673-1730=57), izd.1696 (4 yıl sn.), izd.müd. 30, yş.23-53, zevcinden 11 yş.kç., Polonya kralı Jean Sobieski kızı. 1. izd.'dan: Joseph Ferdinand Leopold (1686-1699=13), vel.1686-1699=13, 1698'de İspanya kralı Carlos II tar.evlâd edinilip İspanya velîahdi seçildi (bu seçimi Fransa kralı Louis XIV tanımadı). 3. Elektör'ün 2. izdivâcından olan çocukları: Klement August (1700-1761=61), amcasının yerine Kolonya başpiskoposu 1723-1761=38; Johann Theodor (1703-1763=60), Liège piskoposu 1744-1763=19, kardinal; Ferdinand (1699-1738=39) = Leopoldine (ölm.1751), izd.1719, izd.müd.19, Neuburg kontu Philipp kızı, oğulları Klement (1722-1770=48) = Maria-Anna (1722-1790=68), izd.1742, izd.müd.28, yş.20-48, zevci ile ayni yaşda, Sulzbach palatin kontu Joseph-Karl kızı. 3. Elektör Maximilian II'nin oğlu ve halefi:

4) Karl-Albrecht (1697-1745=48), elektör 1726-1745=19, vel.1699-1726=27, Bohemya kralı 7.12.1741, Almanya imparatoru (Karl VII) 24.1.1742 - 20.1.1745 = 2, 11, 27 = Arşidüşes Maria-Amelia (1701-1756=55), izd.1723, izd.müd.22, yş.22-44, zevcinden 4 yş.kç., elektris 1726-1745=19, imparatoriçe 1742-1745=3, İmp.Joseph I kızı, çocukları (3 prenses ve 5. elektör): Marie Antoinette (1724-1780=56), elektris 1763=Friedrich Christian (1722-1763=41), izd.1747, izd.müd.16, yş.23-39, zevcinden 2 yş.kç., Saksonya elektörü 1763'de bir kaç ay, Saksonya ve Polonya krallığı vel.i 1733-1763=30, bk.Saksonya.- Maria-Anna (1734-1776=42) = Ludwig-Georg(1702-1761=59), izd.1755, izd.müd.6, yş.21-27, zevcinden 32 yş.kç., Baden-Baden margravı.- Marie Josephine (1739-1767=28) = Joseph II, izd.1765, izd.müd.2, yş.26-28, Almanya imparatoru (bk.Habsburglar).- 5) Maximilian III Joseph (1727-1777=50), elektör 1745-30.12.1777=32, vel.1727-1745=18, çocuksuz = Maria-Anna(1728-1797=69), izd.1740, izd.müd.37, yş.12-49, zevcinden 1 yş.kç., Saksonya kralı Friedrich August II kızı, elektris 1745-1777=32, 1777-1797=20 yıl müddetle bir kısım Bavyera toprakları üzerinde hükümrân elektris unvânını taşıdı. 1777'de 5. Elektör'ün çocuksuz ölümü ve başka prens olmaması ile Wittelsbach'ların bu dalı söndü ve saltanat, oldukça uzak dallara geçti. Şimdi bu dalın şeceresini veriyorum.

Yukarıdaki Elektris Marie Antoinette (Maria Antonia) (1724-1780) bestekâr, ressam ve şâiredir.

Wittelsbach-Sulzbach Dalı

Ren palatin kontları şunlardır (Wittelsbach Hânedânı): 1) Ludwig I 1214-1227=13, 2) oğlu Otto 1227-1253=26, 3) oğlu Ludwig II 1253-1294=41 (Yukarı Bavyera), 4) kardeşi Heinrich 1253-1255=2 (Aşağı Bavyera), 5) 3'ün oğlu Rudolf I 1294-1317=23 (Yukarı Bavyera), 6) kardeşi Ludwig III 1294-1329=35 (İmp.Ludwig IV), 7) 5'in oğlu Rudolf II 1329-1353=26, 8) kardeşi Rupert I 1353-1390=37, 9) 5'in torunu

Rupert II 1390-1398=8, 10) oğlu Rupert III(İmp.) 1398-1410=12, 11) oğlu Ludwig IV 1410-1436=26, 12) oğlu Ludwig V 1436-1449=13, 13) kardeşi Friedrich I 1449-1476=27, 14) 12'nin oğlu Philipp 1476-1508=32, 15) oğlu Ludwig VI 1508-1544=36, 16) kardeşi Friedrich II 1544-1556=12, 17) yeğeni Otto Heinrich 1556-1559=3, 18) 10'un torununun torunu Friedrich III v.Simmern 1559-1576=17, 19) oğlu Ludwig VII 1576-1583=7, 20) oğlu Friedrich IV 1583-1610=27, 21) oğlu Friedrich V 1610-1623=13 (Bohemya kralı 1619-1620=1), 22) oğlu Karl Ludwig 1649-1680=31 (fâsıla 1623-1649=26), 23) oğlu Karl 1680-1685=5, 24) 10'un 7. kuşak torunu Philipp Wilhelm v.Neuberg 1685-1690=5, 25) oğlu Johann Wilhelm 1690-1716=26, 26) kardeşi Karl Philipp 1716-1742=26, 27) 10'un 10. kuşak torunu Karl Theodor v. Sulzbach 1742-1799=57 (Bavyera elektörü 1777-1799=22).

5. Ren palatin kontu (1294-1319=25) Rudolf I=Mathilda von Nassau izdivâcından Palatin elektörleri dalı çıkmışdır. Rudolf'un kardeşi Bavyera dukası (1294-1347=51) Ludwig III'den çıkan dal ise yukarıda verildi. Rudolf I'in oğulları: Adolf I, Rudolf II, Rupert I olup Adolf I'in oğlu 8. Ren palatin'i Rupert II, bunun oğlu: Rupert (Ruprecht) III(1352-1410=58), 10 yıl (1400-1410) Almanya imparatoru oldu. Oğlu 10. elektör palatin Ludwig (1410-1439=29) onu istihlâf etdi ki Ludwig'in torununun torunu Otto Heinrich, 16. palatin elektör ol.1559'a kadar hükümrân oldu. İmp.Rupert III'ün dîğer oğlu Stefan ise, Simmern palatin kontu oldu. Bunun oğlu Friedrich'den, Simmern kontları yürüdü ve Friedrich'in torununun torununun torunu olan 22. ve sonuncu Simmern palatin kontu Karl'ın 1685'de ölümü ile bu dal söndü. İlk Simmern kontu olan Stefan'ın dîğer oğlu Ludwig "le Noir = Kara" ise Deux-Ponts palatin kontu oldu. Bunun oğlu Alexander (ölm.1514), Sulzbach dalının atasıdır. Alexander'in kç. oğlu Rupert, Veldenz palatin kontu oldu ve bunun torununun torununun oğlu olan son kontun 1694'de ölümü ile bu dal söndü. Alexander'in (ölm.1514) by.oğlu Ludwig (ölm.1532), bunun oğlu Wolfgang (ölm.1569) ile Sulzbach kolu yürüdü. Wolfgang'ın 5 oğlu:

Johann(Deux-Ponts palatin kontu), Otto Heinrich (Sulzbach kontu), Friedrich (Vohenstrauss kontu), Karl I (ölm.1600, Birkenfeld palatin kontu) ve büyükleri olan Philipp Ludwig (Neuburg kontu) Karl I dalını sonraya bırakarak Philipp Ludwig dalını ele alalım, bunun oğulları: Sulzbach Kontu August ve Wolfgang Wilhelm. Sonuncunun oğlu: 23. elektör Philipp Wilhelm=Anna Katharina (Vasa), Polonya-İsveç prensesi, bu izdivâcdan 24. Elektör doğdu, bunun oğlu: 25) elektör Karl Philipp (ölm.1742), bunun hemşîresi: Maria Anna (1667-1740=73), İspanya kraliçesi 1689-1700=11 = Carlos II (1661-1700=39), 2. izd.1689, izd.müd.11, yş.22-33, İspanya kralı 1665-1700=35, annesinin niyâbetinde 1665-1675=10, vel.1661-1665=4.

Sulzbach kontu August'ün (Neuburg kontu Philipp Ludwig'in kç.oğlu) oğlu Christian August (ölm.1708), bunun oğlu Theodor (ölm.1732), bunun çocukları: Johann Christian (ölm.1733) ve Maria Franziska=Friedrich von Wittelsbach, Zweibrüchen dukası, bu izd.'dan: Maria Amelia (1752-1828=76), Saksonya elektrisi 1769-1806=37 + kraliçesi 1806-1827=21 =57, = Friedrich August I(1750-1827=77), izd.1769, izd.müd.58, yş.17-75, zevcinden 2 yş.kç., Saksonya elektörü 1763-1806=43 + kralı 1806-1827=21=64, niyâbetsiz 1768, vel.1763, çocukları için bk.Saksonya.

Birkenfeld palatin kontu Karl I'in (ölm.1600, Kont Wolfgang oğlu) oğulları: palatin kontu Georg (1600-1669=69) (oğlu palatin kontu Karl II, 1669-1671=2, nesli

için aş.bk.) ve Christian I (1598-1654=56), Bischweiler palatin kontu, bunun oğulları: Christian I (1637-1717=80) (Birkenfeld palatin kontu 1671-1717=46) ve Johann Karl (1638-1704=66, Birkenfeld-Gelnhausen palatin kontu 1671-1704=33).

Sulzbach palatin kontu Johann Christian Joseph'in (Christian I torunu) Marie de la Tour d'Auvergne'den olan oğlu: 6. Bavyera elektörü ol.Bavyera'yı çocuksuz ve vârissiz 5. elektörden tevârüs eden ve 26. palatin kontu olan 6) Karl Theodor, Bavyera elektörü (Alm.Kurfürst), Juliers, Berg ve Neuburg prensi (1724-1799=75), el.1777-1789=22, palatin kont 1735-1777=42, vel.kont 1724-1735=11, 1778'de Aşağı Bavyera'yı Avusturya'ya terketdi, aslen Sulzbach kontu, =1. Maria Elisabeth (1721-1794=73), izd.1742, izd.müd.52, yş.21-73, zevcinden 3 yş.by., Sulzbach-Wittelsbach prensi Joseph Karl Emmanuel kızı, =2. Arşidüşes Maria Leopoldine (1776-1848=72), izd.1795 (1 yıl sn.), izd.müd.4, yş.19-23, zevcinden 52 yş.kç., Modena dukası Arşidük Ferdinand kızı, her iki izd. da çocuksuz. 6. Elektör'ün vârissiz ölmesi üzerine Maximilian, önce 7. elektör, sn.1. kral oldu. Hânedânın Kraliyet dalı (branche royale) şeceresinden önce, dukalık dalı (branche ducale) şeceresini veriyorum.

Wittelsbach'ların Dukalık Dalı

Yukarıda anılan Johann Karl'ın (ölm.1671) oğlu Friedrich (ölm.1739), bunun oğlu Johann (ölm.1780) = Ernstine Louise von Waldeck, izd.1744, çocukları: Johann-Karl(1745-1780=35); Louise Christina (1748-1840=82) = Heinrich XXX von Reuss-Gera (1727-1802=75), izd. 1773, izd. müd. 29, yş. 26-55; Wilhelm (1752-1837 = 85), Dukalık Hânedânı şefi 1799-1835 = 36, orgeneral, Gelnhausen kontu, Bavyera'da düka (duc en Bavière) 1799, Berg dukası 1803 = Maria Anna (1753-1824 = 71), izd. 1780, izd. müd. 44, yş. 27-71, zevcinden 1 yş. kç., Bavyera kralı Maximilian I'in hemşîresi, çocukları: Dük Pius (aş. bk.) ve Elisabeth (1784-1849 = 65) = Alexandre Bertier (1753-1815= 62), izd. 1808, izd. müd. 7, yş. 24-31, zevcinden 31 yş. kç., Fransa mareşali, Neuchâtel prensi, 1809'da Wagram dukası (Wagram prensesleri olan 2 kızları: Caroline Joséphine 1812 ve Elisabeth 1815 ile Pr. Alexandre-Louis 1810).- Pius (1786-1837 = 51), Dukalık Hânedânı şefi 1837, korgeneral=Amelia von Arenberg (1789-1823 = 34), izd. 1807, izd. müd. 16, yş. 18-34, oğulları:

3) Maximilian (1808-1888 = 80), Şef 1837-1888 = 51, orgeneral = Luise (1808-1892= 84), izd. 1828, izd. müd. 60, yş. 20-80, zevci ile aynı yaşda, Bavyera kralı Maximilian I'in 8. kızı, çocukları: 1- Ludwig (1831-1920 = 89), orgeneral, 1857'de Dukalık hânedânı şefliği hukuukundan kardeşi lehine ferâgat etdi, =1. Henriette Mendel (1833-1891 = 58), 2. izd. (morg.) 1857, izd. müd. 34, yş. 24-58, zevcinden 2 yş. kç., Baroness von Wallersee sanı verildi, = 2. Antonie Barth (1871-1931 = 60), izd. (morg.) 1892, tal. 1913 = 21, yş. 21-42, zevcinden 40 yş. kç., Frau von Bartolf sanı verildi, boşanınca Maximilian Mayr ile evlenip Helene adlı kızı oldu ki Schaumburg-Lippe prensesi Friedrich Christian ile evlendi. 1. izd.'dan: Marie (1858-1940 = 81), Wallersee baronesi =1. Kont Georg (1855-1928 =73), izd. 1877, tal. 1896 = 19, yş. 19-38, zevcinden 3 yş. kç., Kont Leo von Moennich=Prs. Helene Stirbey oğlu (çocukları var), = 2. Otto Brucks (ölm. 1914), izd. 1897 (1 yıl sn.), izd. müd. 17, yş. 39-56, = 3. William Meyers, izd. 1924 (10 yıl sn.), tal. 1928=4, yş. 68-72 (ilk 2 izdivâcından çocukları var). 2- Wilhelm (1832-1833 = 20 günlük). 3-Helene (1834-1890= 56) =

Maximilian (1831-1867 = 36), izd. 1858 (2), izd. müd. 9, yş. 24-33, zevcinden 3 yş kç., 6. Thurn und Taxis prensi Maximilian oğlu (3 oğul, 3 kız), 4- Elisabeth (1837-1898 = 61), imparatoriçe 1854-1898 = 44, Cenevre'de katledildi (10.9.1898) = Franz Joseph (1830-1916 = 86), izd. 24.4.1854, izd. müd. 44, yş. 17-61, zevcinden 7 yş. kç., teyze-zâde, Avusturya imparatoru ve Macaristan kralı 1848-1916 = 68, çocukları için bk. Habsburglar. 5-Marie (1841-1925= 84), kraliçe 1859-1860 = 1 =Francesco II (1836-1894=51), izd. 1859, izd. müd. 35, yş. 18-53, zevcinden 5 yş. kç., Sicilyateyn kralı 1859-1860 =1, vel. 1836-1859 = 23, Toskana vel. i 1859-1860 = 1, Hânedân şefi 1860-1894 = 34, çocukları için bk. Sicilyateyn. 6- Mathilde (1843-1925 = 82) = Lodovico (1838-1886 = 48), izd. 1861, izd. müd. 23, yş. 18-41, zevcinden 5 yş. kç., Sicilyateyn vel. i 1859-1860 = 1, çocukları için bk. Sicilyateyn (Bourbon-Sicile). 7-Sophie (1847-1897 = 50), Paris'de kazâen yanarak öldü = Ferdinand (1844-1910 = 61), izd. 1868, izd. müd. 29, yş. 21-50, zevcinden 3 yş. kç., Nemours dukası, Pr. Louis Orléans'ın (Fransa Hânedânı) kç. oğlu, çocukları için bk. Fransa (Bourbon-Orléans). 8-Maximilian (1849-1893 = 44), Prusya ve Bavyera korgenerali =Amalie (1848-1894= 46), izd. 1875, izd. müd. 18, yş. 27-45, zevcinden 1 yş. by., Pr. August von Sachsen-Koburg-und-Gotha'nın kç. kızı, 3 oğulları: Siegfried (1876-1952 = 67), albay, evlenmedi; Christoph (1879-1963 = 84), yarbay=Anna Sibig (1874-1958= 84), izd. (morg.) 1924, izd. müd. 34, yş. 50-84, zevcinden 5 yş. by., çocuksuz; Luitpold (1890-16.1.1973 = 83), evlenmedi ve bu prens ile Wittelsbach Hânedânı'nın erkek tar. dukalık şûbesi sona erdi, son Hânedân şefi 1863-1973= 10. 9- Karl Theodor, no. 4, aş. bk.

4) Karl Theodor (1839-1909= 70), Hânedân şefi 1888-1909 = 21, orgeneral ol. 1866 ve 1870-71 savaşlarına katıldı, göz hekimi = 1. Sophie (1845-1867 = 22), izd. 1865, izd. müd.2, yş. 20-22, zevcinden 6 yş. kç., Saksonya kralı Johann I kızı, =2. Maria Josepha (1857-1943 = 86), izd. 1874 (7 yıl sn.), izd. müd. 35, yş. 17-52, zevcinden 18 yş. kç., Portekiz kralı Miguel kızı, bu 1. izd.'dan: 1- Amelie (1865-1912 , 47), =Wilhelm (1864-1928 = 64), izd. 1892, izd. müd. 20, yş. 27-47, zevcinden 1 yş. kç., Urach dukası, Württemberg kontu, 1. izd., çocukları için bk. Württemberg. Karl Theodor'un 2. izdivâcından: 2- Sophie (1875-1957= 82)= Kont HansVeit von Toerring-Jettenbach (imparatorluk kontu) (1862-1929 = 67), izd. 1898, izd. müd. 31, yş. 23-54, zevcinden 13 yş. kç. (3 oğul, 1 kız) (3 oğlun büyüğü olan Carl Theodor, Yunan prensesi Elisabeth'le evlendi). 3-Elisabeth (1876-1965 = 91), Belçika kraliçesi 1909-1934=25 + 1934-1951 = 17 + 1951-1965 = 14 = 56 = Albert I (1875-1934 = 59), izd. 1900, izd. müd. 34, yş. 24-58, zevcinden 1 yş. kç., Belçika kralı 1909-1934 = 25, vel. 1905-1909 = 4, çocukları için bk. Belçika. 4- Marie Gabriele (1878-1912 = 34) = Rupprecht (1869-1955 = 86), 1. izd. 1900, izd. müd. 12, yş. 22-34, zevcinden 9 yş. kç., Bavyera velîahdi, çocukları için bk. Bavyera (aş. bk.). 5- Franz Joseph (1888-1912 = 24). 6-Ludwig Wilhelm (no. 4) (1884-1968 = 84), Şef 1909-1968 = 59, =Eleonore (1880-1965 = 85), 2. izd. 1917, izd. müd. 48, yş. 37-85, zevcinden 4 yş. by., Pr. Franz von Sayn-Wittenstein-Berleburg kızı ve 4. Schonburg-Waldenburg prensi Otto Viktor'dan dul, oğulları: Max Emanuel (1937), gerçekde hâlen Bayvera kraliyet hânedânı reîsi olan Pr. Albrecht'in 2. oğlu olup, Dük Ludwig Wilhelm tar. evlâd edinildi ve dukalık hukuuku ve mîrâsını kendisine bırakdı.

Kraliyet Dalı

Yukarıda şeceresi verilen Deux-Ponts dukası (1717-1735 = 18) ve Deux Ponts comte-Palatin'i (1731-1735 = 4) Christian III'ün Johann Christian von Sulzbach= Marie de la Tour d'Auvergne'den doğan çocukları: 1- Karl Theodor (1724-1799 = 75), elektör 1777-1799 = 22, yukarıda görüldü. 2-Christian IV (1721-1775 = 54), Deux-Ponts palatin duka ve kontu 1735-1775 = 40, vel. 1721-1735 = 14. 3- Kristina (1725-1791 = 66) =Karl August (ölm. 1763), izd. 1742, izd. müd. 21, yş. 17-38, Waldeck hükümrân prensi, çocukları için bk. Waldeck. 4-Henriette (1725-1774 = 49), langravin 1768-1790 = 22 = Ludwig IX (1719-1790= 71), izd. 1745, izd. müd. 29, yş. 20-49, zevcinden 6 yş. kç, Hessen landgravı 1768-1790 = 22, vel. 1739-1768 = 29, çocukları için bk. Hessen. 5- Friedrich (1723-1767 = 44), Deux-Ponts-Birkenfeld palatin dukalık ve kontluğu vel. i (ağabeyi için) 1735-1767 = 31, =Franziska von Wittelsbach-Sulzbach (1724-1791 = 67), izd. 1745, izd müd. 22, yş. 21-43, zevcinden 1 yş. kç., çocukları: 1- Karl II (1746-1795 = 51), Deux-Ponts (Alm. Zweibrücken) -Birkenfeld dukası 1775-1795 = 20, vel. 1767-1775 = 8 = Maria Amelia (1757-1831 = 74), izd. 1774, izd. müd. 21, yş. 17-48, zevcinden 11 yaş. kç., Saksonya prensi Friedrich Christian kızı, oğulları Karl August (1776-1784 = 8), babasının hayâtında vel. ol. öldü. 2- Marie Amelie (1752-1828 = 76), elektris 1769-1806 = 37 + kraliçe 1806-1827 = 21 = 58= Friedrich August I (1750-1827 = 77), izd. 1769, izd. müd. 58, yş. 17-75, zevcinden 2 yş. kç., Saksonya elektörü 1763-1806 = 43 + Saksonya kralı 1806-1827 = 21 = 64 (kral 11.12.1806), niyâbetsiz 1768, çocukları için bk. Saksonya.- 3- Maria Anna (1753-1824=71) =Wilhelm (1752-1837= 85), izd. 1780, izd. müd. 44, yş. 27-71, zevcinden 1 yş. kç., orgeneral, Bavyera dukalığı hânedânı şefi 1799-1837 = 36, Gelnhausen kontu, sn. Bavyera'da Duka (duc en Bavière) 1799, Berg dukası 1803, oğulları Dük Pius (1786-1837 = 51), Arenberg dukası Ludwig'e dâmâd olup Wittelsbach hânedânının dukalık branşının atası oldu ki bu branşın şeceresi yukarıda verildi. 4- Maximilian I Joseph, 7. elektör ve 1. kral, aş. bk.

1) Maximilian I Joseph (1756-1825 = 69), Deux-Ponts (Zweibrücken) - Birkenfeld dukası ve palatin kontu 1795, Palatin elektörü 16. 2.1799, Juliers ve Berg dukası 1799, Pressburg Anlaşması ile Bavyera kralı 26.12.1805, 7. ve sonuncu Bavyera elektörü ve 1. Bavyera kralı, duka-elektör 10 + kral 20 = 30 yıl, vel. 1775-1776 = 1 + 1784-1795 = 11 = 12 =1. Auguste (1765-1796 = 31), izd.1785, izd.müd.11, yş.20-31, zevcinden 9 yş.kç., Hessen-Darmstadt prensi Georg'un kç.kızı, =2. Karoline (1776-1841 =65), izd. 1797 (1 yıl sn.), izd. müd. 28, yş. 21-49, zevcinden 20 yş. kç., Baden vel.i Karl Ludwig'in 2. kızı. Elektör ol. Maximilian IV olan 1. Kral'ın çocukları:

1- Ludwig I (no.2), (aş. bk.) (1'den). 2- Karl (1'den) (1795-1875= 80), mareşal, başkumandan vekîli, Prusya orgenarali =1. Sophie (1796-1838 = 42), morg. izd. 1823, izd. müd. 15, yş. 27-42, zevcinden 1 yş. kç., Franz Moritz de Petin=Barones Maria von Branca kızı, Barones von Bayrstorff sanını aldı, çocukları Bayrstorff kont ve kontesleri oldular. = 2. Henriette Schoeller (1816-1866 = 50), morg. izd. 1859, izd. müd. 7, yş. 41-50, Frau von Frankenburg sanı verildi, 1. izd.'dan: Caroline (1816-1889 = 73) =Baron Adolf von Gumppenberg (annesi Vikontes =altgaravine von Salm-Reifferscheidt-Dyck) (1804-1877 =73), izd. 1834, izd. müd. 43, yş. 18-61, zevcinden 12 yş. kç. (1 kız); Maximiliane (1823-1885 = 62) =Kont August von Drechsel zu Deuffstetten (1810-1880 = 70), izd. 1841, izd. müd. 39, yş. 18-57, zevcin-

den 13 yş. kç. (2 oğul); Sophie (1827-1912=85) =Vikont Paulo d'Almeida (Brezilya) (1806-1874 = 68), izd. 1845, izd. müd. 29, yş. 18-47, zevcinden 21 yş. kç. (3 oğul). 3- Augusta (2'den) (1788-1851 = 63) = Eugène de Beauharnais (1781-1824 = 43), izd. 1806, izd. müd. 18, yş. 18-36, zevcinden 7 yş. kç., Fransız prensi, Fransa orgenerali, 1810'da Frankfurt büyük-dukası, 1805'de İtalya kral-nâibi, Venedik prensi, Fransız imparatorluğu başbakan yardımcısı, Eichstädt prensi, 1. Leuchtenberg dukası, irsî Bavyera senatörü, çocukları için bk. Leuchtenberg (Fransa). 4-Amalie (2'den) (1790-1794 = 4). 5- Charlotte Auguste (imparatoriçelik adı Karoline Auguste) (1'den) (1792-1835 = 81), Avusturya imparatoriçesi 1816-1835 = 19 = 1. Wilhelm I (1781-1864 = 83), izd. (1) 1808, tal. 1814 =6, yş. 16-22, zevcinden 11 yş. kç., Württemberg kralı (1816-1864 = 48), vel. 1806-1816 = 10, =2. Franz I (1768-1835=67), 4. izd. 1816 (2 yıl son.), izd. müd. 19, yş. 24-43, zevcinden 24 yş. kç., Avusturya imparatoru 1792-1835 =43, vel. 1790-1792 = 2, Toskana vel.i 1768-1790 = 22. 6- Pr. (2'den 1799'da ölü doğdu). 7- Joseph (2'den) (1800-1803 = 3). 8-Elisabeth (2'den) (1801-1873 = 72) (ikiz), kraliçe 1840-1861 = 21 = Friedrich Wilhelm IV (1795-1861 = 66), izd. 1823, izd. müd. 38, yş. 22-60, Prusya kralı 1840-1861 = 21, vel. 1797-1840 = 43, kardeşinin niyâbetinde 1858-1861 = 3, çocuksuz. 9-Amalie (1801-1877 = 76) (2'den) (ikiz), Saksonya kraliçesi 1854-1873 = 19 + 1873-1877 = 4 = 23 = Johann I (1801-1873 = 72), izd. 1822, izd. müd. 51, yş. 21-72, zevci ile ayni yaşda, Saksonya kralı 1854-1873 = 19, vel. 1836-1854= 18, çocukları için bk. Saksonya. 10-Sophie (1805-1872= 67) (2'den) (ikiz), İmparator (Franz Joseph) annesi 1848-1872 = 24 = Arşidük Franz Karl (1802-1878 = 76), izd. 1824, izd. müd. 48, yş. 19-67, zevcinden 3 yş. kç., vel. 1835-1848 = 13, orgeneral, İmp. Franz I'in 3. oğlu, çocukları için bk. Habsburglar. 11-Marie (1805-1877 = 72) (2'den) (ikiz), kraliçe 1836-1854 = 18= Friedrich August II (1797-1854 = 57), 2. izd. 1833, izd. müd. 21, yş. 28-49, zevcinden 8 yş. kç., Saksonya kralı 1836-1854 = 18, vel. 1830-1836 = 6. 12- Luise (1'den) (1808-1892= 84) =Maximilian (1808-1888 = 80), izd. 1828, izd. müd. 60, yş. 20-80, Bavyera Dukalık Hânedânı şefi 1837-1888 = 51, çocukları için yk. bk. 13-Karolina (1810-1821 = 11).

2) Ludwig I August (1786-1868 = 82) (1'den), 2. Bavyera kralı 1825-1848 = 23, vel. 1806-1825 = 19, 1848 ihtilâlinde tahtdan ferâgat etdi (20. 3.) = Therese (1792-1854 = 62), kraliçe 1825-1848 = 23 + 1848-1854 = 6 = 29, izd. 1810, izd. müd. 44, yş. 18-62, Sachsen-Altenburg dukası Friedrich'in 4. kızı. Çocukları: 1- Maximilian II (1811-1864 = 55), 3. kral, aş. bk. 2- Otto I (1815-1867 = 52), Yunan kralı 7.5.1832-24.10.1862 = 30 = Amelie (1818-1875 = 57), kraliçe 1836-1862 = 26, izd. 1836, izd. müd. 31, yş. 18-49, zevcinden 3 yş. kç., Oldenburg prensesi, çocuksuz. 3- Leopold (Luitpold) (1821-1912 = 91), mareşal, vel. 1886-1912 = 26, kral nâibi 1886-1912 = 36 =Arşidüşes Augusta (1825-1864 = 39), izd. 1844, izd. müd. 20, yş. 19-39, zevcinden 4 yş. kç., Toskana by. -dukası Leopoldo II'nin 2. kızı, çocukları için aş. bk. 4- Adalbert (1828-1875 = 47), tümgeneral = Infanta Amalia Felipe (1834-1905 = 71), izd. 1856, izd. müd. 19, yş. 22-41, zevcinden 6 yş. kç., çocukları için aş. bk. 5- Mathilde (1813-1862 = 49), büyük-düşes 1848-1862 = 14 = Ludwig III (1806-1877 = 71), 1. izd. 1833, izd. müd. 29, yş. 20-49, zevcinden 7 yş. kç., Hessen büyük-dukası 1848-1877 = 29, vel.1836-1848 = 12. 6- Theodolinde (1816-1817 =1). 7- Adelgunde (1823-1914 = 91), düşes 1846-1860 = 14, arşidüşes 1842-1914 = 72 = Arşidük Francesco V (1819-1875 =

56), izd. 1842, izd. müd. 33, yş. 19-52, zevcinden 4 yş. kç., Modena dukası 1846-1860 = 14, vel 1819-1846 = 27, Avusturya orgenerali, çocukları için bk. Habsburg-Modena. 8- Hildegarde (1825-1864 = 39) = Arşidük Albrecht (1817-1895 = 78), izd. 1844, izd. müd. 20, yş. 19-39, zevcinden 8 yş. kç., arşidüşes 1844, Avusturya mareşali ve başkumandan vekîli, Macaristan genel vâlîsi, Prusya orgenerali, çocukları için bk. Habsburglar. 9- Alexandra (1826-1875 =49), râhibe.

3) Maximilian II Joseph (1811-1864 = 55), Bavyera kralı 1848-1864 = 16, vel. 1825-1848 = 23 = Marie von Hohenzollern (1825-1889 = 64), kraliçe 1848-1864= 16+ 1864-1886 = 22 + 1886-1889 = 3 = 41, izd. 1842, izd. müd. 22, yş. 17-39, zevcinden 14 yş. kç., Prusya prensi Wilhelm kızı. Yalnız 2 oğulları oldu ve arka arkaya tahta geçdiler, ikisi de evlenmedi ve çocukları olmadı, ikincisi hasta olduğu için amcası Pr. Luitpold'ün niyâbetinde kaldı, Ludwig II, Wagner'in hâmîsi olmakla ünlüdür. 4) Ludwig II (1845-1886 = 41), kral 1864-1886 = 22, amcası Luitpold'ün niyâbetine alındıktan 3 gün sn. öldürüldü, vel. 1848-1864 = 16.5) Otto I (1848-1916 = 68), kral 1886-1913 = 27, saltanatının tamâmı amcasının niyâbetinde geçdi ve amcası öldükten az sonra hal'edildi, 3 yıl sn. öldü. Amcası Nâib Prens Luitpold'ün (1821-1912) çocukları:

1- Kral Ludwig III, bk. aşağıda no. 6. 2- Therese (1850-1925 = 75), râhibe. 3- Arnulf (1852-1907 = 55) = Therese (1850-1938 = 88), izd. 1882, izd. müd. 25, yş. 32-57, zevcinden 2 yş. by., Liechtenstein prensi Alois II kızı, oğulları Heinrich (1884-1916 = 32), bnb. iken savaşda maktûl. 4- Leopold (1846-1930 = 34), Bavyera ve Prusya mareşali, 1915'de Varşova fâtihi = Arşidüşes Gisela (1856-1932 = 76), izd. 1873, izd. müd. 57, yş. 17-74, zevcinden 10 yş. kç., İmp. Franz Joseph'in 2. kızı. Çocukları: 1/ Elisabeth (1874-1957 = 83) = Kont Otto von Seefried auf Buttenheim (1870-1951 = 81), izd. 1893, izd. müd. 58, yş. 19-77, zevcinden 4 yş. kç. (1 oğul, 4 kız). 2/ Augusta (1875-1964 =89), arşidüşes 1893 = Arşidük Joseph (1872-1962 = 90), izd. 1893, izd. müd. 69, yş. 18-87, zevcinden 3 yş. kç., Avusturya mareşali ve 1918-9'da Macaristan kral nâibi, çocukları için bk. Habsburglar. 3/ Georg (1880-1943 = 63), albay = Arşidüşes Isabella (1888-1973 = 85), izd. 1912, tal. 1913 = 1, yş. 24-25, zevcinden 8 yş. kç., Arşidük Friedrich'ın 7. kızı. 4/ Konrad (1883-1969 = 86) = Bona Margherita (1896-1971 = 75), izd. 1921, izd. müd. 48, yş. 25-73, zevcinden 13 yş. kç., Genova dukası ve İtalya (Savoie) prensi Tommaso'nun by. kızı, 1 kızları ve 1 oğulları: Amalie (1921) = Umberto Poletti (1921), morg. izd. 1949, yş. 28, zevci ile ayni yaşda; Eugen (1925), Floransa'da = Helene (1921), izd. 1970, yş. 49, zevcinden 4 yş. by., Bavyera prensi Konstantin'den dul ve 8. Khevenhüller-Metsch prensi Franz Eduard = Prs. Anna von Fürstenberg kızı.

Pr. Adalbert'in (1828-1875) çocukları: 1- Isabella (1863-1924 = 61) = Tommaso (1854-1931 = 77), izd. 1885, izd. müd. 41, yş. 20-61, zevcinden 9 yş. kç., 2. Genova dukası, İtalya oramirali ve senatörü, İtalya = Savoie prensi, 1869'da İspanya tahtını reddetti, çocukları için bk. İtalya. 2-Elvira (1868-1943 = 75) = Kont Rudolf von Wrbna-Kaunitz-Rietberg-Questenberg und Freudenthal (1864-1927 = 63), 2. izd. 1891, izd. müd. 36, yş. 23-59, zevcinden 4 yş. kç. (3 oğul, 1 kız). 3- Clara (1874-1941 = 68), râhibe. 4- Alfons (1862-1933 = 71), orgeneral = Louise (1869-1952 = 83), izd. 1891,

izd. müd. 42, yş. 22-64, zevcinden 7 yş. kç., Alençon dukası ve Bourbon-Orléans prensi Ferdinand'ın tek kızı, çocukları: Joseph Clemens (1902), Münih'de yaşıyor, evlenmedi ve Elisabeth (1913) (Münih) = 1. Kont Franz Joseph von Kageneck (1915-1941 = 26, Rusya Cebhesi'nde maktûl), izd. 1939, izd. müd. 2, yş. 26-28, zevcinden 2 yş. by. (3 oğul), = 2. Ernst Küstner (1920), izd. 1944 (3 yıl sn.), tal. 1953 = 9, yş. 31-40, zevcinden 7 yş. by. 5- Ludwig Ferdinand (1859-1949 = 90), orgeneral, tıb doktoru, İspanya generali = Infanta Maria de la Paz (1862-1946 = 34), izd. 1883, izd.müd.63, yş.21-84, zevcinden 3 yş.kç., İspanya hükümrân kraliçesi Isabel II kızı, çocukları: 1/ Maria(1891), yazar, 1980'de ber-hayât. 2/ Adalbert (1886-1970=84), dr., Federal Almanya'nın Madrid büükelçisi = Augusta (1899), izd.1919, izd.müd.51, yş.20-71, zevcinden 13 yş.kç., Kont Otto von Seefried auf Buttenheim=Bavyera prensesi Elisabeth'in 2. kızları, 2 oğulları: Alexander(1923), evlenmedi ve Konstantin (1920-1969=49), yazar ve nâşir, hava kazâsında öldü =1. Maria Adelgunde (1921), izd.1942, tal. 1948=6, yş.21-27, zevcinden 1 yş.kç., Pr.Friedrich von Hohenzollern-Sigmaringen'in 2. kızı, =2. Helene (1921), izd.1953(5 yıl sn.), yş.32, zevcinden 1 yş.kç., 8. Khevenhüller-Metsch prensi Franz Eduard=Prs.Anna von Fürstenberg'in kızı (=2. Eugen, Bavyera prensi, izd.1970, 1 yıl sn.), izd.müd.16, yş.48, Pr.Konstantin'in 1.izd'dan 2 oğlu ve 2.'den 1 kızı oldu: Leopold (1943) = Ursula Möhlenkamf (1947) morg.izd.1977, yş.30, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Manuel 1972 ve Maria del Pilar 1978, Adalbert (1944) =Marion Malkowsky (1945), izd.1978, yş.33, zevcinden 1 yş.kç., Hubertus von Biela'dan boşanmış ve Ysabel (1954) = Kont Heinrich Hoyos (1951), morg.izd.1976, yş.22, zevcinden 3 yş.kç. 3/ Ferdinand Maria(1884-1958=74), İspanya korgenerali, 1905'de Bavyera hânedânı haklarından ferâgat ederek İspanya tar. infante (İspanya kraliyet prensi) tanındı ve İspanya'da yaşadı =1. Infanta Maria Teresa (1882-1912=30), izd.1906, izd.müd.6, yş.24-30, zevcinden 2 yş.by., teyze-zâde, İspanya kralı Alfonso XII'nin kç.kızı, =2. Maria Luisa (1870-1955=85), izd.1914, izd.müd.41, yş.44-85, zevcinden 14 yş.by., 1914'de Talavara düşesi ve 1927'de infante(İspanya kraliyet prensesi) sanları verildi, 17. Zahara markisi ve 10. Pié de Concha kontu Luis de Silva y Fernandez de Cordova kızı, 1. izd.'dan 2 prens ve 2 prenses (ki hepsi İspanya infante ve infanta'sı ol. îlân edildi): 1: Luis Alfonso (1906), Barselona askerî vâlîsi. 2: Pilar (1912-1918=6). 3: Maria de las Mercedes (1911) = Irakly (1909-1977=68), 2. izd.1946, yş.35-66, zevcinden 2 yş.kç., Bagration-Moukhransky prensi Giorgi=Zlotnicki Zlotniniki-Nowino kontları âilesinden Elena Zlotnicka oğlu (1 oğul, 1 kız). 3: José Eugenio (1909-1966=57) = Marisol (1913), izd.1933, yş.20, zevcinden 4 yş.kç., izd.müd.33, yş.53, 1933'de Odiel kontesi sanını aldı, sn.infanta oldu, İmparatoriçe Eugénie'nin yeğeni olan Tamames dukası ve Mora kontu Fernando de Mesia y Stuart=Maria Solange de Lesseps (Vikont Ferdinand de Lesseps'in âilesidir) kızı, bu izd.'dan 2 oğul ve 2 kız: Fernando (1937)= Sofia (1941), izd.1966, yş.25, zevcinden 4. yş.kç., mor., José de Arquer kızı; Luis (1942-1966=24), otomobil kazâsında öldü; Cristina (1935), Odiel kontesi=Juan de Urquijo (1937), izd.1967, yş.22, zevcinden 2 yş.by.; Teresa (1941)=Marki Alfonso (1936), izd.1963, yş.22, zevcinden 5 yş.kç., Grimaldi dukası ve Monte Fuerte markisi José Marquez=Quemadas kontesi Rosario Patiño kızı.

6) Ludwig III(1845-1921=76), kral 1913-8.11.1918=5, vel.1912-1913=1. Bavyera ve Prusya mareşali, Hânedân şefi 1918-1921=3 = Arşidüşes Maria-Theresia(1849-

1919=70), izd.1868, izd.müd.51, yş.19-70, zevcinden 4 yş.kç., kraliçe 1913-1918=5, Arşidük Ferdinand von Habsburg Este-Modena'nın tek kızı, çocukları: 1- Vel.Rupprecht (1869-1955), aş.bk. 2- Karl (1874-1927=43), tümgeneral, evlenmedi. 3- Wolfgang (1879-1895=16). 4- Adelgunde (1870-1927=57) = Pr.Wilhelm von Hohenzollern-Sigmaringen (1864-1927=63), 2.izd.1915, izd.müd.12, yş.45-57, zevcinden 6 yş.kç., Prusya orgenerali, Sigmaringen Hânedânı şefi 1905-1927=22, Romanya vel.i 1866-1889=23. 5- Maria (1872-1954=82) = Ferdinando (1869-1960=91), izd.1897, izd.müd.57, yş.25-82, zevcinden 3 yş.kç., Kalabriya dukası, Sicilyateyn Hânedânı şefi 1934-1960=26, İspanya kurmay albayı, çocukları için bk.Sicilyateyn (Bourbon-Sicile). 6- Mathilde (1877-1906=29) = Ludwig (1870-1942=72), 1. izd.1900, izd.müd.6, yş.23-29, zevcinden 7 yş.kç., Sachsen-Koburg-und-Gotha prensi, çocukları için b.bk. 7- Hildegard (1881-1948=67), evlenmedi. 8- Notburga (1883), 5 günlük öldü. 9-Wiltrud (1884-1975=91) = Wilhelm (1864-1928=64), izd.1924, izd.müd.4, yş.40-44, zevcinden 20 yş.kç., 2. Urach dukası, Württemberg kontu ve prensi. 10- Helmrud (1886- 1977=91). 11- Dietlinde (1888-1889=1). 12- Gundelinde (1891), 1980'de ber-hayât=Kont Johann Georg von Preysing-Lichtenegg-Moos (1887-1924=37), morg.izd.1919, izd.müd.5, yş.27-32, oğulları Johann Kaspar (1919-1940=21) ve kızları Maria Theresia (1922) =1. Kont Ludwig (1913-1942=29, Rusya cebhesinde maktûl), izd.1940, izd.müd.2, yş.22-24, zevcinden 9 yş.kç., Kont Joseph von Arco-Zinneberg=Prs.Wilhelmine von Auesperg oğlu, =2. Kont Ulrich Philipp (1'in kardeşi) (1917), izd.1943 (1 yıl sn.), yş.25, zevcinden 5 yş.kç., 2. izd.'dan: Kont Ludwig (1944) ve Riprand (1955), 1. izd.'dan: Kont Rupprecht Maximilian (1941) = Katharina (1943), izd.1968, yş.25, zevcinden 2 yş.kç., Kont Karl Henckel oğlu, çocukları Aloys-Maximilian 1970 ve Isabella 1973. 13- Franz(1875-1957=82), tümgeneral = Isabella (1890, 1980'de ber-hayât), izd.1912, izd.müd.45, yş.22-67, zevcinden 15 yş.kç., Dük Carl von Croy = Düşes Ludmilla von Arenberg kızı, bu izd.'dan:

1- Ludwig (1913) = Irmingard (1923), izd.1950, yş.27, zevcinden 10 yş.kç., Bavyera velîahdi Rupprecht'in 2. kızı, amca-zâde, oğulları Luitpold (1951) ve kızları Marie 1953 (ölü doğdu) ve Philippa (1954'de ölü doğdu) 2- Rasso (1926) = Theresia (1931), izd.1955, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., arşidüşes, Arşidük Theodor'un by.kızı (Habsburg-Toskana), çocukları: Franz-Joseph 1957, Wolfgang 1960, Christoph 1962; Maria-Theresia 1956 = Kont Tamás de Göncz-Ruszka (1949), izd.1977, yş.21, zevcinden 7 yş.kç., Elisabeth 1959, Benedikta 1961, Gisela 1964. 3- Maria (1914) = Pedri Henrique (1909), izd.1937, yş.23, zevcinden 5 yş.kç., Brezilya Hânedânı şefi, çocukları için bk.Bragança-Brezilya, 4- Adelgunde (1917) = Baron Zdenko von Hoenning-O'Carroll (annesi Kontes Gabriele von Seinsheim) (1906), morg.2.izd.1948, yş.31, zevcinden 11 yş.kç., çocukları Franz 1950, Joseph 1953, Marie Gabrielle 1949, Hildegard 1952, Dorothee 1956. 5- Eleonore (1918) = Kont Konstantin (1909-1972=63), izd.1951, izd.müd.21, yş.33-54, zevcinden 9 yş.kç., 5. Waldburg zu Zeil und Trauchburg prensi Georg=Vikontes Marie Therese von Salm-Reifferscheidt-Raitz'in kç. oğulları, çocukları Erich 1952, Georg 1955, Konstantin 1958 ve Elisabeth 1954, Eleonore 1957, Maria Theresia 1960.

7) Rupprecht (1869-1955=86), vel.1913-1918=5, Hânedân şefi 1921-1955=34, Prusya ve Bavyera mareşali =1. Marie Gabriele (1878-1912=34), izd.1900, izd.müd.12,

yş.22-34, zevcinden 9 yş.kç., Bavyera dukası Karl Theodor'un kç.kızı, =2. Antoinette (1899-1954=55), izd.1921 (9 yıl sn.), izd.müd.33, yş.22-55, zevcinden 30 yş.kç., Lüksenburg büyük-dukası Wilhelm IV'ün 4. kızı, Vel.Rupprecht'in bu iki izd.'dan çocukları: 1- Luitpold (1901-1914=13). 2- Albrecht (1905), bk.aşağıda no.8. 3- Rudolf (1909-1912=3). 4- Prs.(1906), ölü doğdu. 5- Irmingard (1902-1903=1), bu 5 çocuk 1. izd.'dan. Pr.Rupprecht'in 2. izdivâcından: 6- Heinrich (1922-1958=36) = Anne (1927), izd.1951, yş.24, zevcinden 5 yş.kç., Baron Jean de Lustrac kızı, morg. 7- Irmingard (1923) = Ludwig (1913), izd.1950, yş.27, zevcinden 10 yş.kç., Bavyera prensi, b.bk. 8- Editha (1924) =1. Tito Brunetti (1905-1954=49), izd.1946, yş.22-30, izd.müd.8, zevcinden 19 yş.kç., =2. Prof.Gustav Schimert (1910), izd.1959 (5 yıl sn.), yş.35, zevcinden 14 yş.kç., Prs.Editha'nın her 2 morg. izdivâcından: Serena (1947) = Vanni Pozzolini, izd.1971, yş.24; Carlotta (1949) = Mechael de Longueval, Buquoy kontu (1941), izd.1972, yş.23, zevcinden 8 yş.kç., oğulları Nicolo 1976; Antonia (1952) (bu 3 kız 1.izd.'dan); Andreas (1961), Christian (1963), Konstantin (1968) (bu 3 erkek çocuk 2. izd.'dan). 9- Hilda (1926) = Bradstock de Loayza (1912), izd.1949, yş.23, zevcinden 14 yş.kç., morg., çocukları var. 10- Gabriele (1927) = Carl(1914), izd.1953, yş.26, zevcinden 13 yş.kç., 13. Croy dukası Karl'ın oğlu ve Croy vâris prensi, sn.14. duka, çocukları (Croy prens ve prensesi) Rudolf 1955, Stefan 1959 ve Marie-Theresia 1954. 11- Sophie (1935) = Pr.ve Dük Jean-Engelbert von Arenberg (1921), izd.1955, yş.20, zevcinden 14 yş.kç., çocukları (prensler ve prenses): Léopold-Engelbert 1956, Charles 1957, Henri 1961, Etienne 1967 ve Marie-Gabrielle 1958.

8) Albrecht (1905), Hânedân şefi 1955'den beri, yş.50, Bavyera prensi, Bavyera, Frankonya ve Suab dukası, Ren palatin kontu =1. Marita (1904-1969=65), izd.1930, izd.müd.39, yş.26-65, zevcinden 1 yş.by., Kont Dionys de Trakostjan = Prs. Julie von Montenuovo kızı, =2. Marie-Jenka (1921), izd.1971 (2 yıl sn.), yş.50, zevcinden 16 yş.kç. Kont Stephan Keglevich de Buzin=Kontes Clara Zichy zu Zich und Vasonykaö kızı, Pr.Albrecht'in aşağıdaki bütün çocukları 1. izd.'dandır:

1- Franz (1933), evlenmedi, Hânedân Şefi vârisi. 2- Max Emanuel (1937), 1965'de Bavyera dukası Ludwig Wilhelm tar. mânevî evlâd ve vâris kabûl edildi = Elizabeth (1940), izd.1967, yş.27, zevcinden 3 yş.kç., İsveç büyükelçilerinden Kont Carl Douglas kızı, çocukları Sophie 1967, Marie 1969, Helene 1972, Elisabeth 1973 ve Anna 1975. 3- Gabriele (1931) = Georg (1928), izd.1957, yş.26, zevcinden 3 yş.kç., 7. Waldburg zu Zeil und Trauchburg prensi (annesi Prs.Monika von Löwenstein-Wertheim-Rosenberg), çocukları (Waldbrug prens ve prensesleri) Erich 1962, Walburga 1958, Maria Gabriele 1959, Monika 1961, Adelheid 1964, Elisabeth 1966. 4- Charlotte (1931) (Prs. Gabriele ile ikiz) = Paul (1930), izd.1955, yş.24, zevcinden 1 yş.kç., 4. Quadt zu Wykradt und Isny prensi, 2. prens Alexander=Kontes Maria-Anna Esterhazy (ayni zamânda Forchtenstein kontesi ve Galantha baronesi)'nin 2. oğulları, çocukları (Quadt prens ve prensesleri): Alexander 1958, Bertram 1966 ve Maria-Anna 1960, Georgina 1962.

Bavyera düşesi Sophie (1967)=Liechtenstein vel.-prensi Alois (1968), izd.1993.

V

VÜRTENBERG

Hânedânın Menşei

Württemberg, doğu ve kuzeyinde Bavyera, batı ve kuzeyinde Baden olan, güneyde İsviçre'den Konstanz Gölü ile ayrılan bir Alman ülkesidir. Hânedânın kurucusu olan Konrad (ölm.1092), Otto I von Wittelschbach'ın (22.Bavyera dukası 1180-3) by.amcalarından biri, binâenaleyh en kuvvetli ihtimâl ile Württemberg Hânedânı, Wittelschbach'ların bir dalıdır. Ülke o çağda Schwaben (Suab) dukalığına dâhildi. Wirtinisbere Konrad=Konrad von Wirtemberg, 1081 yılında Stuttgart yakınlarında Rotenberg ırmağı üzerinde Wirttemberg şatosunu kurup 1092'de ölünceye kd.senyörü oldu ve bu kelime sonraki Almanca'da Württemberg şeklini aldı. Oğlu Ludwig, 1092'de babasının yerine senyör olup 1137'de kont sanını aldı. Ludwig 1160'a ve yerine geçen kardeşi Erik 1170'e kd. yaşamış olabilirler. Ulrich I (ölm.1279), bu Erik'in torununun oğludur. Ulrich I, 1260'da Urach kontluğunu, oğlu Eberhard I ise Calw kontluğunu da ilhâk edip sonuncusu Stuttgart'ı başkent yapdı. Eberhard II, 1380'de Zähringen hânedânından Teck dukalığını ilhâk etdi.

İlk kontlara âid tahmînî liste şudur: 1) Konrad I 1083-1105=22, 2) hemşîre-zâdesi Konrad II 1105-1122=17, 3) oğlu Ludwig I 1122-1158=36, 4) oğlu Ludwig II 1158-1181=23, 5) oğlu Ludwig III 1181-1228=47, 6) oğlu Eberhard I 1228-1240=12, 7) kardeşi Ulrich I 1228-1240=12, 7) kardeşi Ulrich I 1240-1265=25, bundan sonraki kesin liste aşağıdadır:

1) Ulrich I (1230?-1265=35?), Württemberg kontu 1240-1265=25 + Urach kontu 1260-1265=5 =1. Mathilde von Ochstenstein (ölm.1255), =2. Agnes (ölm.1265), Silezya'da Lignitz dukası Boleslas'ın kızı, oğulları:

2) Ulrich II(1'den), kont 1265-1279=14 ve 3) Eberhard I der Erlauchte=Yüce veyâ l'Illustre = Aydın (1'den) (1265-1325=60), kont 1279-1325=46, 1308'de ilâveten Calw kontu, 1298'de ilâveten Suab dukalığında bâzı şehirlerin landvogt'u, 1308'de imparatorluk müddeîsi =1. Adeleide von Werdenberg, =2. Ermengarde (ölm.1297'den sn.), Baden margravı Rudolf I kızı, 2. izd.'dan: Ulrich (1279-1315=36), vel. (=Ermengarde, Hohenberg kontesi), babasının hayâtında öldü, bunun oğlu, dedesini istihlâf eden: 4) Ulrich III, kont 1325-1344=19, 1325'den önce Spire kontu, Alsace landvogt'u 1330-1331=1, imparatorluk sancakdârı=Sophie, Pfirth kontesi, bunların oğulları: 5) Eberhard II le Querelleur (Kavgacı) veyâ le Contentieux, kont 1344-1392=48, Elisabeth von Henneberg ve 5a) Ulrich IV, müşterek kont 1366-1392=26 = Katharina von Helfenberg, 5'in oğlu: Ulrich (1362-katli 1388=26, vel.) = Elisabeth, İmp.Ludwig von Wittelsbach'ın kızı ve Aşağı Bavyera dukası Johann'dan dul, bu idivâcdan olan Eberhard III, babası dedesinin hayâtında öldüğü için, dedesini istihlâf etdi (no.6). 1380'den ît. kontlar Teck-und-Kircheim kontu, Vaihingen kontu, Calw kontu sanlarını da taşımaya başladılar. Eberhard III'ün hemşîresi Sophie=Jean I, Lorraine dukası (b.bk.).

6) Eberhard III der Milde=Cömert ki le Pacifique=Sulhçu ve le Vieux=Eski de denmişdir, kont 1392-1417=25, 1400'de imparartorluk müddeîsi =1. Antoinette (ölm.1405), Milano senyörü Bernabo Visconti kızı, izd.1380, izd.müd.25, =2. Elisabeth (ölm.1430), Nürnberg burgravı Johann II von Hohenzollern kızı, 2.'den: Elisabeth =1. Johann, Verdenberg kontu, izd.1430, =2. Bavyera dukası Albert le Pieux=Dîndâr (ölm.1460). Eberhard III'ün 1. izd.'dan oğlu ve halefi:

7) Eberhard IV (1388-1419=31), kont 1417-1419=2=Henriette (ölm.1444), izd.1397, izd.müd.22, Mompelgard (Fr.Montbéliard) kontu ve Marnay baronu Heinrich'ın kızı ki, bu Heinrich'ın ölümü ile kontluğu kızına geçdi ve dâmâdı Eberhard IV, Monbéliard kontu unvânını da aldı ve 1444'de Montbéaliard vârisesi Henriette ölünce kontluk ondan oğluna geçdi. Le Jeune=Genç denen Eberhard IV'ün oğulları:

8) Ludwig I(1409-1450=49), kont 1419-1450=31, vel.1417-1419=2, 1442'de Aşağı Württemberg'i kardeşi Ulrich V'e bırakarak kendisi Yukarı Württemberg ve Montbéliard ile iktifâ etdi, Stuttgart, Ulrich'de kaldı=Mathilde (ölm.1482), izd.1434, izd.müd.16, Ren palatin elektörü Ludwig le Barbu=Sakallı kızı (=2. Albert VI, Avusturya dukası, izd.1452, 2 yıl sn.). 9) Ulrich V le Bien-Aimé=Sevgili (1410-1482=72), ağabeyi Ludwig I ile ortak kont 1419-1442=23 + tek başına Aşağı Württemberg kontu 1442-1482=40 = 63= 1. Marguerite (ölm.1443), izd.1440, izd.müd.3, Clèves dukası Adolf II kızı ve Bavyera dukası Wilhelm'den dul, =2. Elisabeth, izd.1445(2 yıl sn.), Bavyera-Landshut dukası Heinrich le Riche=Zengin kızı,

=3. Marguerite (ölm.1480), Savoie dukası Amédée VII kızı ve Ren palatin elektörü Ludwig IV'den dul. Ludwig I ile Ulrich V'in hemşîreleri: Anna (ölm.1471)=Philipp von Katzenelenbogen, izd.1420, Ludwig I'in kızları: Mathilde=Ludwig II, izd.1451, Hessen landgravı ve Elisabeth=1. Kont Johann von Nassau-Sarrebrück, izd.1453, =2. Kont Heinrich von Stolberg. Ludwig I'in 2 oğlu: 10) Ludwig II(1439-1457=18), Yukarı Württemberg kontu (babasının yerine) 1450-1457=7, niyâbet altında, evlenmedi ve 11) Eberhard V le Barbu=Sakallı (duka ol. Eb.I)(1445-1496=51), ağabeyi Ludwig II yerine Yukarı Württemberg kontu 1457-1495=28+1. Württemberg dukası 31.7.1485-1496 = 11=39, 1468'de Kudüs'e gidip hacı oldu=Barbe, Mantova markisi Luici Gonzaga kızı, çocuksuz. Ulrich 'in kç.oğlu: Heinrich(ölm.1512), 1473'de başpiskoposlukdan ayrılıp Montbéliard kontu, sn.kontluğu ağabeyi Eberhard'a terketti ve deli ol.Urach şatosuna kapatıldı, =1. Elisabeth (ölm.1486), izd.1485, izd.müd.1, Deux-Ponts kontu Simon kızı, =2. Eva(ölm.1521), izd.1488(1 yıl sn.), izd.müd.24, Kont Johann von Salm kızı, 1.izd.'dan Ulrich VI(aş.bk.) doğdu ve 2. izd.'dan: Georg (1498-1558=60), Monbéliard kontu 1526-1558=32=Barbe (ölm.1597), izd.1552, izd.müd.6, Hessen landgravı Philipp kızı, oğulları Württemberg dukası Friedrich için aş.bk. Kont Heinrich'ın (ölm.1512) kızı: Marie (ölm.1542) =Heinrich le Jeune=Genç (ölm.1568), izd.1515, izd.müd.27, Braunschweig-Wolfenbüttel dukası, çocuksuz. Kont Heinrich'ın (ölm.1512), by.oğlu: 3. duka Ulrich VI için aş.bk.

2) Eberhad VI le Jeune=Genç(1447-1504=57), 2. Württemberg dukası(amca-zâdesi çocuksuz ölen Eberhard V yerine) 1496-1498=2, hal'edildi (duka ol.Eberhard II) = Elisabeth, Brandenburg elektörü Albert Achille von Hohenzollern kızı. Ulrich V'in by.oğlu Kont Heinrich'ın ağabeyi olan Eberhard VI'nın yerine yeğeni (Kont Heinrich'ın by.oğlu): 3) Ulrich VI(duka ol.I) (1487-1550=63), 3. Württemberg dukası 1498-1520=22 + 1534-1550=16 =38, 1520-1534=14 müddetle İmp.Charles-Quint Württemberg dukalığına el koydu= Sabina, Bavyera dukası Albert le Sage=Bilge kızı, oğlu ve halefi:

4) Christoph le Pacifique=Sulhçu (1515-1568=53), duka 1550-1568=18, 1550'de Katolik'liği bırakarak Hânedân ol.Protestan-Lüteryen mezhebine geçdi, Montbéliard kontu 1544=Anna (ölm.1589), izd.1544, izd.müd.22, Hohenzollern - Brandenburg - Anspach prensesi, oğlu ve halefi: 5) Ludwig III(1553-1593=40), duka 1568-1593=25, vel.1553-1568=15=1. Dorothea-Ursula von Baden, =2. Ursula, Luzelstein palatin kontu Georg-Johann kızı, çocuksuz. Ludwig III'ün 2 hemşîresi: Sabina (ölm.1582) =Wilhelm IV(ölm.1592), izd.1566, izd.müd.16, Hessen-Kassel landgravı ve Leonore (ölm.1618) =1. Pr.Joachim-Ernst von Anhalt, =2. Georg I(ölm.1596), izd.1589, izd.müd.7, Hessen-Darmstadt landgravı.

6) Friedrich (1557-1608=51), duka 1593-1608=15, Kont Georg (1498-1558) oğlu (yk.bk.), vel.1568-1593=25, Montbéliard kontu (babasının yerine) 1558=Sibylle (ölm.1614), izd.1581, izd.müd.27, Anhalt prensi Joachim-Ernst Leonore von Württemberg kızı (yk.bk.). Çocukları: 4 prenses, Pr.Magnus, Pr.Achille dışında: Sibylle-Elisabeth (1584-1606=22) = Johann Georg I(1585-1656=71), 1. izd.1604, izd.müd.2, yş.20-22, zevcinden 1 yş.by., Saksonya elektörü 1611-1656=45, vel.1586-1611=25, çocuksuz; 7. duka Johann Friedrich (aş.bk.); Ludwig Friedrich(ölm.1631), Montbéliard kontu ve Württemberg-Montbéaliard şûbesinin atası (bu şûbe 1723'de söndü); Jules Friedricha (1588-1615=27), Württemberg-Weitlingen şûbesinin atası.

Kont Jules Friedrich (ölm.1615)'ın (oğlu 1615'de kont olan Nimrod, Oels kontluğu vârisesi ile evlenip Oels kontu da oldu) torununun torunu Karl (1716-1792=76), amcası Friedrich Ferdinand (ölm.1705) ve babasından sn.Oels kontu oldu = Maria von Solms-Laubach (1721-1792=71), izd.1741, izd.müd.51, yş.20-71, zevcinden 5 yş.kç., 1792'de ölümü ile **Württemberg-Oels** dalı erkek tarafından söndü, zîrâ tek kız bırakmışdı: Kontes Friedriche (1715-1811=60) = Friedrich von Braunschweig - Wolfenbüttel (1740-1811=71), izd.1768, izd.müd. 43, yş.17-60, zevcinden 11 yş.kç.

Kont Ludwig Friedrich (ölm.1631)'in torununun oğlu son **Montbéliard** dukası Leopold Eberhard ise 1723'de öldü ve evvelce kontluk olan Montbéliard dukalığı Württemberg dukalarına geçdi. 7. Württemberg dukası Johann Friedrich'ın kç. oğlu Friedrich ise Württemberg-Neustadt şûbesinin atası oldu ve Neustadt dukası olan bu zâtın oğlu Karl Rudolf'un 1742'de ölümü ile bu dukalık da Württemberg dukalarına geçdi.

7) Johann Friedrich le Pacifique=Sulhçü (1557'den sn.-1628), duka 1608-1628=20, vel.1593-1608=15=Barbe Sophie (ölm.1636), izd.1609, izd.müd. 19, Brandenburg elektörü Joachim Friedrich von Hohenzollern kızı, düşes 1609-1628=19 + 1628-1636=8=27, oğlu ve halefi 8) Eberhard VII(III) (1614-1674=60), duka 1628-1674=46, vel.1614-1628=14=1. Anna Dorothea (ölm.1655), izd.1637, izd.müd.18, düşes 1637-1655=18, Ren landgravı Johann Kasimir kızı, =2. Maria Dorothea Sophie (ölm.1698), izd.1656(1 yıl sn.), izd.müd.18, düşes 1656-1674=18, Oettingen kontu Joachim Ernst kızı. 8. duka Eberard'ın 18 oğlu (12'si babalarının hayâtında öldü) ve 7 kızı oldu. Bir kaçı aşağıda anılacaktır. Halefi olan 1. izd.'dan oğlu: 9) Wilhelm Ludwig (1647-1677=30), duka 1674-1677=3=Madeleine Sibylle(ölm.1712), izd.1763, izd.müd.4, düşes 1674-1677=3 + 1677-1712=35= 38, Hessen-Darmstadt landgravı Ludwig II kızı. 8. duka Eberhard'ın kızları: Sophie Luise (1'den) (1642-1702=60) = Christian Ernst (ölm.1712) von Hohenzollern, izd.1671, izd.müd.31, yş.29-60, Brandenburg-Bayreuth margravı 1670; Sophie Charlotte (2'den) (1671-1717=46) = Johann Georg, izd.1688, yş.17, Sachsen-Eisenach dukası. 8. duka Eberhard'ın oğlu: Friedrich Karl (1'den) (ölm.1698), imparatorluk mareşali, Württemberg başbakanı 1677-1693=16=Eleonore von Hohenzollern (1663-1724=61), izd.1678, izd.müd.20, yş.15-35, Brandenburg - Anspach margravı Albert kızı, çocukları olan 11. duka için aş.bk.(Hânedân bu daldan yürüdü).

9. duka Wilhelm Ludwig'in kızı: Madeleine Wilhelmine=Karl Wilhelm von Hohenzollern, izd.1697, Brandenburg-Durlach margravı. 9. duka Wilhelm Ludwig'in oğlu ve halefi: 10) Eberhard Ludwig (1676-1733=57), duka 1677-1733=56 (1 yaşında iken), 1723'den ît.ilâveten Montbéliard kontu, Avusturya orgenerali, 1716'da Salankamen meydan muhârebesinde Türkler'e karşı savaşdı = Johanna Elisabeth (1680-1757=77), izd.1697, izd.müd.36, yş.17-53, zevcinden 4 yş.kç., düşes 1697-1733=36, Baden-Durlach margravı Büyük Friedrich kızı, oğulları: Friedrich Ludwig (1698-1731=33), 1716'da Salankamen'de babasının yanında Türkler'e karşı savaşırken yaralandı, doğumundan ît.vel.=Henriette Marie, izd.1716, Brandenburg-Schwedt margravı Philipp Wilhelm von Hohenzollern kızı, oğulları Eberhard Friedrich 1719'da 1 yaşında öldü ve kızları: Luise (1722-1792=70), düşes 1756-1785=29= Friedrich (1717-1785=68), izd.1746, izd.müd.39, yş.24-63, zevcinden 5

yş.kç., Mecklenburg-Schwerin dukası 1756-1785=29, vel.1717-1756=39. Pr.Friedrich Karl'ın (ölm.1698) oğlu olan 11. duka:

11) Karl Alexander (1684-1737=53), duka (amca-zâdesinin yerine) 1733-1737=4, 1716'da Salankamen'de Türkler'e karşı savaşdı, Almanya imparatorluk mareşali 1705-1718=13, Türkler'den geçici ol.Belgrad alınınca Belgrad askerî v.=Maria Augusta (ölm.1756), izd.1727, izd.müd.10, düşes 1733-1737=4 + 1737-1756=19 = 23, Tour-et-Taxis prensi Anselm Friedrich kızı, kızları Augusta (1734-1811=78)=Karl (1733-1805=72), izd.1753, izd.müd.52, yş.19-71, Thurn-et-Taxis prensi ve dayı-zâdesi (çocukları var). 13. duka Ludwig'in (aş.bk.) halaları Prs.Augusta gibi Katolik olan kızları Wilhelmine(1764-1810'dan sn.) ve Henriette (1767-1810'dan sn.) râhibe oldular. 11. duka Karl Alexander'in 3 oğlu üst üste duka oldu ve Hânedân, sonuncusu olan 14. Duka'dan yürüdü:

12) Karl (Karl Eugen) (1728-1793=65), duka 1737-1793=56, vel.1733-1737=4 =1. Elisabeth von Hohenzollern (ölm.1780), izd.1748, izd.müd.32, düşes 1748-1780=32, Brandenburg-Bayreuth margravı Friedrich kızı, =2. Françoise, Hohenheim kontesi. 12. Duka gibi kardeşleri 13. ve 14. dukalar da Katolik'dir: 13) Ludwig (Ludwig Eugen) (1731-1795=64), duka 1793-1795=2, vel. 1737-1793=56 = Fransa korgenerali Kontes Sophie von Beichlingen (1728-1807=79), izd.1762, izd.müd.43, yş.34-77, zevcinden 3 yş.by. 14) Friedrich (Friedrich Eugen)(1732-1797=65), duka 1795-1797=2, vel.1793-1795=2, daha önce Montbéaliard kontluğu v.ve Prusya orgenerali =Friederike Dorothea von Hohenzollern(1736-1798=62), düşes 1795-1797=2 + 1797-1798=1=3, izd.1753, izd.müd.44, yş.17-61, zevcinden 4 yş.kç., Brandenburg-Schwedt margravı Friedrich Wilhelm kızı. Hânedân, bu izd.'dan olan çocuklarla yürüdü: 1) Friedrich I, 15. Württemberg dukası ve 1. Württemberg kralı, aş.bk. Dük Friedrich Eugen'in by.oğlundan sonraki çocukları:

2) Wilhelmine, 1768'de 4 aylık öldü. 3) Sophia Dorothea (1759-1828=69), Çariçe Maria Feodorovna 1795-1801=5 + 1801-1825=24 + 1825-1828=3 = 33 = Pavel I (1754-1801=47), 2. izd.1776, izd.müd.25, yş.17-42, zevcinden 5 yş.kç., çar 1795-1801=5, çareviç 1762-1795=33, Holstein-Gottorp dukası 1762-1773=11, vel.duka 1754-1762=8, çocukları (Çar Alexander I ve Çar Nikolay I) için bk.Rusya. 3) Friederike (1765-1785=20) = Peter I(1755-1829=74), izd.1781, izd.müd.4, yş.16-20, zevcinden 10 yş.kç., Oldenburg (b.bk.) dukası. 4) Elisabeth (1767-1790=23) = Franz II (1768-1835=67), 1. izd.1788, izd.müd. 2, yş.21-23, zevcinden 1 yş.by., Almanya, sn.Avusturya imparatoru, bk.Habsburglar. 5- Wilhelmine (1768), 5 aylık öldü. 6) Ferdinand (1763-1834=71), Avusturya mareşali, Mainz v.=1. Albertine Wilhelmine (1771-1829=58), izd.1795, tal.1801=6, yş.24-30, zevcinden 8 yş.kç., Pr.Christian Günther III von Schwarzburg-Sondershausen kızı, =2. Pauline (1771-1855), izd.1817, izd.müd.17, yş.46-63, zevcinden 8 yş.kç. (talâkdan 16 yıl sn.), Pr.Franz Georg Carl von Metternich-Winneburg kızı (bu Prs.Pauline, ünlü şansölye Pr.von Metternich'ın hemşîresidir). 7) Karl (1770-1791=21), Rusya korgenerali. 8) Heinrich (1772-1838=66), korgeneral, Sontheim kontu=Caroline Alexi (1779-1853=74), morg.izd.1798, izd.müd.40, yş.19-59, zevcinden 7 yş.kç., 1807'de Baroness von Hochberg und Rottenburg, 1825'de Kontes von Urach sanlarını aldı, kızları (Urach kontesleri): Luise

(1799-1800=1), Henriette (1801-1802=1), Prs.(Henriette ile ikiz ol.ölü doğdu), Elisabeth (1805-1818=13); Marie (1802-1882=80) =Pr. Karl von Hohenlohe-Kirchberg (1780-1861=81), izd.1821, izd.müd.40, yş.19-59, zevcinden 22 yş.kç.; Alexandrine (1803-1884=81) = Kont Carl von Arpeau de Gallatin (1802-1877=75), izd.1830, tal.1843=13, yş.27-40, zevcinden 1 yş.kç.

9) Ludwig (1756-1817=61), Duka Friedrich Eugen'in 2. oğlu, mareşal, Prusya orgenerali, Polonya korgenerali =1. Marie (1768-1854=86), izd.1784, tal.1793=9, yş.16-25, zevcinden 12 yş.kç., Pr. Adam Czartoryski = Kontes Isabella Flemming kızı, bu izd.'dan: Adam (1792-1847=55), Württemberg, Prusya ve Rusya orgenerali. =2. Henriette (1780-1857=77), izd.1797 (4 yıl sn.), izd.müd.20, yş.17-37, zevcinden 24 yş.kç., Pr.Karl von Nassau-Weilburg'un kç.kızı, Pr.Ludwig'in bu 2. izdivâcından olan 1 oğlu ve 4 kızı (Pr.Ludwig dalı, Protestan'dır): 1- Alexander (1804-1885=81), Avusturya orgenerali = Claudine (1812-1841=29, atdan düşüp öldü), morg.izd.1835, izd.müd.6, yş.23-29, zevcinden 8 yş.kç., 1835'de Kontes von Hohenstein sanı verildi (çocukları Hohenstein kont ve kontesleri), Kont Laszlo Rhédey de Kis-Rhéde kızı, bu izd.'dan olan çocuklar kont ve konteslikden kendileri ve nesilleri için 1863 kraliyyet fermânı ile Teck prens ve prenseslik sanına yükseltildiler, aş.bk. 2- Marie Dorothea (1797-1855=58), arşidüşes 1819=Arşidük Joseph (1776-1847=71), 2. izd.1819, izd.müd.28, yş.22-50, zevcinden 21 yş.kç., İmp.Leopold II'nin 7. oğlu, mareşal, Macaristan eyâlet v., çocukları için bk.Habsburglar. 3- Amalie (1799-1848=49), düşes 1834-1848=14=Joseph (1789-1868=79), izd.1817, izd.müd.31, yş.18-49, zevcinden 10 yş.kç., Sachsen-Altenburg dukası 1834-1848=14, vel.duka 1789-1834=45, Prusya ve Hanover korgenerali, çocukları için bk.Altenburg. 4- Pauline (1800-1873=73), kraliçe 1820-1864=44 + 1864-1873=9=53=Wilhelm I(1781-1864=83), 2. izd.1820, izd.müd.44, yş.20-64, amca-zâde, Württemberg kralı 1816-1864=48, vel.1806-1816=10, çocukları için aş.bk. 5- Elisabeth (1802-1864=62) = Wilhelm (1792-1859=67), izd.1830, izd.müd.29, yş.28-57, zevcinden 10 yş.kç., Baden büyük-dukası Karl Friedrich'ın 6. oğlu, çocukları için bk. Baden.- Pr. Alexander'in (1804-1885) 2 kızı ve 1 oğlu (Teck prensesleri ve prensi): Claudine (1836-1894 = 58), evlenmedi; Amalie (1838-1893 = 55) =Kont Paul von Hügel (1835-1897 = 62), morg. izd. 1863, izd. müd. 30, yş. 25-55, zevcinden 3 yş. kç. (1 oğul); Franz (İng. Francis) (1837-1900 = 63), 1871'de Teck dukası, 1887'de İngiltere prensi, korgeneral =Mary (1833-1897 = 64), izd. 1866, izd. müd. 31, yş. 33-64, zevcinden 4 yş. by., Cambridge dukası ve İngiltere prensi Adolphus'un kç. kızı, bu izd.'dan 3 prens ve 1 prenses: 1) Mary (1867-1953 = 86), kraliçe-imparatoriçe 1910-1936 = 26 + 1936-1952 = 16 + 1952-1953 = 1 = 43 = George V (1865-1936 = 71), izd. 1893, izd. müd. 43, yş. 26-69, zevcinden 2 yş. kç., İngiltere kralı ve Hindistan imparatoru 1910-1936 = 26, Galler prensi 1901-1910 = 9, çocukları (Edward VIII, George VI vs) için bk. İngiltere, Mary'nin annesinin babasının yeğeninin torunu. 2) Adolphus (1868-1927 = 59), 2. Teck prensi ve dukası, Cambridge markisi (1917, nesli bundan böyle Cambridge Hânedânı), Eltham earl'ü, North-Allerton viscount'ı, George V'in (eniştesi) fahrî yâveri tuğgeneral , Windsor Şatosu nâzırı = Lady Margaret (1873-1929 = 66), izd. 1894, izd. müd. 33, yş. 21-54, zevcinden 5 yş. kç., 1. Westminster Dukası'nın 4. kızı, çocukları için aş. bk. 3) Francis (1870-1910 = 40), evlenmedi, İngiltere binbaşısı. 4) Alexander (1874-1957 = 83), 1917'de Cambridge

prensi ve Athlone earl'ü ve Trematon viscount'ı, Dizbağı Nişânı 1928, Kanada vâlîsi ve başkumandanı 1940-1946 = 6, korgeneral, Güney Afrika Birliği vâlîsi ve başkumandanı 1923-1931 = 8, Windsor Şatosu nâzırı 1931-1957 = 26, Londra Üniversitesi rektörü 1932-1957 = 25, V. George, VIII. Edward, VI. George ve II. Elizabeth'in hâssa yâveri = Alice (1883), izd. 1904, izd. müd. 53, yş. 21-74, zevcinden 9 yş. kç., Albany dukası ve İngiltere kraliyyet prensi Leopold'ün tek kızı, bu izd.'dan 1 oğul ve 1 kız: Lady May (Teck prensesi) (1906) = Albay Sir Henry Abel Smits (1900), izd. 1931, yş. 25, zevcinden 6 yş. kç., Queensland (Avustralya) eyâlet v., çocukları var; Rupert(1907-1928 = 21), Teck prensi ve Trematon viscount'ı, otomobil kazâsında öldü. Pr. Adolphus'un (1868-1927) çocukları: 1) George (1895), 2. Cambridge markisi 1927, Eltham earl'ü 1917-1927 = 10, Teck prensi 1895-1917 = 22, Oxford me'zûnu, albay, British Museum başkanı 1947-1973 = 26 = Dorothy (1899), izd. 1923, yş. 24, zevcinden 4 yş. kç., yazar, Hon. Osmond Hastings'in 2. kızı, kızları Mary (1924), lady = Peter Whitley (1923), izd. 1950, yş. 26, zevcinden 1 yş. kç., yzb., Bnb. Sir Norman Whitley'in tek oğlu, çocukları Charles 1961 ve Sarah 1954. 2) Frederick (1907-1940 = 33), Teck prensi, sn. lord, yzb. iken Fransa'da maktûl, Cambridge me'zûnu. 3) Lady (önce Prs.) Mary (1897), düşes = Henry (1900), izd. 1923, yş. 26, zevcinden 3 yş. by., 10. Beauford dukası 1924, çocukları var. 4) Lady (Prs.) Helena (1899-1969 = 70) = Alb. Evelyn Gibbs (1879-1932 = 53), izd. 1919, izd. müd. 13, yş. 20-33, zevcinden 20 yş. kç., Somerset'lerden, çocukları var.

10) Eugen (1758-1822 = 61), Duka Friedrich Eugen'in 3. oğlu, Prusya orgenerali = Luise (1764-1834 = 70), izd. 1787, izd. müd. 35, yş. 23-58, Pr. Christian Carl von Stolberg-Gedern = Kontes Eleonore Reuss-Lobenstein kızı ve Dük Karl von Sachsen-Meiningen'den dul. Çocukları: 1- Georg Ferdinand (1790-1795 = 5). 2- Heinrich (1792-1797 = 5). 3- Luise (1789-1851 = 62) = August (1784-1853), izd. 1811, izd. müd. 40, yş. 23-62, zevcinden 5 yş. kç., 3. Hohenlohe-Oehringen prensi, Vürtemberg korgenerali, 2. Pr. Friedrich Ludwig = Kontes Anna von Hoym oğlu (3 prens, 1 prs.). 4- Prs. (1802), ölü doğdu. 5- Paul (1797-1860 = 63), korgeneral = Sophie (1800-1870 = 70), izd. 1827, izd. müd. 33, yş. 27-60, 5. Thurn-und-Taxis prensi Karl Alexander= Prs. Düşes Therese von Mecklenburg-Strelitz kızı, oğulları Maximilian (1828-1888 = 60), Avusturya orgenerali = Hermine (1845-1930=85), izd.1876, izd.müd.12, yş.31-43, Pr.Adolf von Schaumburg-Lippe'nin by.kızı, çocuksuz. 6- Eugen(1788-1857=69), Rusya orgenerali 1828'de Türkler'e karşı kolordu kumandanı = 1. Mathilde (1801-1825 = 24), izd. 1817, izd. müd. 8, yş. 16-24, zevcinden 13 yş. kç., Pr. Georg I von Waldeck und Pyrmont kızı, = 2. Helene (1807-1880 = 73), izd. 1827 (2 yıl sn.), izd. müd 30, yş. 20-50, zevcinden 19 yş. kç., 3. Hohenlohe-Langenburg prensi Carl Ludwig = Kontes Amalie von Solms- Baruth kızı, 2. izd.'dan: 1/Wilhelm(1828-1896 = 68), Avusturya ve Vürtenberg orgenerali, evlenmedi. 2/ Nicolaus(1833-1903 = 70), Avusturya ve Vürtenberg orgenerali = Wilhelmine (1844-1829 = 48), izd. 1868, izd. müd. 24, yş. 24-48, zevcinden 11 yş. kç., Dük Eugen von Württemberg'in kızı olmakla zevcinin amcası ile evlenmiş oluyor, çocuksuz. 3/ Mathilde (1829-1913 = 84), râhibe. 4/ Agnes (1833-1886 = 53) = Heinrich XIV(1832-1913= 81), izd. 1858, izd. müd. 28, yş. 25-53, Reuss-Schleiz prensi, Prusya korgenarali, çocukları için bk. Reuss. Pr. Eugen'in (1788-1857) 1. izdivâcından olan çocukları: 5/ Wilhelm (1825), 2 günlük öldü. 6/ Marie

(1818-1888 = 70), Karl, landgrav von Hessen-Philippsthal (çocukları için b. bk.) (1803-1868 = 65), izd. 1845, izd. müd. 23, yş. 27-50, Hessen albayı. 7/ Eugen (1820-1875 = 55), Prusya ve Vürtenberg orgenerali = Mathilde (1818-1891 = 73), izd. 1843, izd. müd. 32, yş. 25-57, zevcinden 2 yş. by., Pr. Georg von Schaumburg-Lippe'nin by. kızı, çocukları: 1: Wilhelmine(1844-1892 = 48) = Nikolaus (1833-1903 = 70), amcası ile evlenmiş oluyor, çocuksuz, yk. bk., izd. 1868. 2: Pauline (1854-1914 = 60), 1880'de Vürtenberg düşesi sanını bırakarak Frau von Kirbach oldu = Dr. Mechior Willim (1855-1910 = 55), izd. (morg.) 1880, izd. müd. 30, yş. 26-56, zevcinden 1 yş. by. (1 oğul: von Kirbach). 3: Wilhelm Eugen (1846-1877 = 31), bnb. = Grandüşes Vera Konstantinova (1854-1912 = 58), izd. 1874, yş. 20-23, izd. müd. 3, Grandük Konstantin Nikolayeviç'in 2. kızı (Rusya), çocukları: Karl (1875), 7 aylık öldü; 2 ikiz prenses: Elsa (1876-1936 =60) = Albrecht(1869-1942 = 73), 1. izd. 1897, izd. müd. 39, yş. 21-60, zevcinden 7 yş. kç., Avusturya albayı, Pr. Wilhelm von Schaumburg-Lippe oğlu, çocukları için b. bk.; Olga(1876-1932 = 56) = Maximilian (1871-1904 = 33), izd. 1898, izd. müd. 6, yş. 22-28, zevcinden 5 yş. kç., Pr. Wilhelm von Schaumburg-Lippe'nin oğlu ve düşes Olga'nın ikiz hemşîresinin zevcinin kardeşi, çocukları için bk. Lippe.

11) Wilhelm (1761-1830 = 69), bu branş (Dük Wilhelm ve nesli) Katolik'dir, mareşal, Danimarka korgenerali, Vürtenberg savunma bakanı = Wilhelmine (1777-1822 = 45), morg. izd. 1800, izd. müd. 22, yş. 23-45, zevcinden 16 yş. kç., Burgravine von Thunderfels sanını aldı, Baron Karl Rhodos von Thunderfeld= Barones Therese von Canstatt kızı, çocukları (Vürtenberg kont ve kontesleri): 1-August (1805-1808 = 3). 2-August (1811-1812 = 1). 3- Constantin (1814-1824 = 10). 4-Marie (1815-1866 = 51) = Kont Wilhelm von Taubenheim (1805-1894 = 89), morg. izd. 1842, izd. müd. 24, yş. 27-51, zevcinden 10 yş. kç. (1 kont, 3 kontes). 5- Alexander (1801-1844 = 43), şâir, albay = Helena (1812-1886 = 74), izd. 1832, izd. müd. 12, yş. 20-32, zevcinden 11 yş. kç. (=2. Baron François Chollet du Bourget, izd. 1845, 1 yıl sn.), Kont Ladislaus Festetics von Tolna = Prs. Josephine von Hohenzollern-Hechingen kızı, 4 çocukları: Eberhard (1833-1896 = 63), evlenmedi; Karl Alexander (1839-1876 = 37), evlenmedi; Wilhelmine (1834-1910 = 76), râhibe; Pauline (1836-1911 = 75) =Kont Adam von Wuttenau-Hohenthurm Glesina (1834-1912 = 74), izd. 1857, izd. müd. 54, yş. 21-75, zevcinden 2 yş. kç. (1 kont, 1 kontes), Kont Karl = Kontes Isidora von Hohenthal oğlu. 6-Wilhelm (1810-1869 = 59), korgeneral, **Württemberg-Urach** dalının atası, 1867'de Württemberg dukası ve prensi sanını bırakarak Urach dukası ve prensi sanını aldı, erkek tarafından nesli Urach prens ve prensesleri, Vürtenberg kont ve kontesleri, âilenin başı da Urach dukasıdır = 1. Theodolinde (1814-1857 = 43), izd. 1841, izd. müd. 16, yş. 27-43, zevcinden 4 yş. kç., Fransız prensi ve 1. Leuchtenberg dukası ve Eichstädt prensi Eugène de Beauharnais (Napoléon'un üvey oğlu ve evlâdlığı)'nın 4. kızı, = 2. Florestine (1833-1897 = 64), izd. 1863 (6 yıl sn.), izd. müd. 6, yş. 30-36, zevcinden 23 yş. kç., Monaco prensi Florestan I'in tek kızı. 1. izd.'dan olan 4 prenses: 1/ Auguste-Eugenie (1842-1916 = 74) = 1. Kont Rudolf von Erzenberg zum Freyen und Jöchelsthurn (1835-1874 = 39), izd. 1865, izd. müd. 9, yş. 23-32, zevcinden 7 yş. kç., Kont Franz Joseph = Kontes Ottilie von Tannenberg zu Tratzberg'in by. oğlu (3 kont, 1 kontes), = 2. Kont Franz von Thurn und Hohenstein (1826-1888 = 62), izd. 1877 (3 yıl

sn.), izd. müd. 11, yş. 35-46, zevcinden 16 yş. kç., Kont Johann=Kontes Nicolasine von Latour'un kç. oğlu (1 kont, 1 kontes). 2/ Marie-Josephine (1844-1864=20). 3/ Eugenie Amalie (1848-1867 = 19). 4/ Mathilde (1854-1907 = 53) = Pr. Don Paulo di Viano (1849-1901 = 52), izd. 1874, izd. müd. 27, yş. 20-47, zevcinden 5 yş. kç., Principe Don Emilio Altieri (Principe di Viano) =Contessa Beatrice Archinto oğlu (4 prens, 3 prs.).

Pr. ve 1. Urach dukası Wilhelm'in (1810-1869) 2. izdivâcından olan çocukları ise şunlardır: 5/ Karl (1865-1925 = 60), albay. 6/ Wilhelm (1864-1928 = 64), Litvanya kralı Mindovg II 4. 6 -11.1918 = 5 ay, 2. Urach dukası (unvan) 1869-1928 = 59, Vürtenberg kontu, orgeneral = 1. Amalie (1865-1912 = 47), izd. 1892, izd. müd. 20, yş. 27-47, Bavyera'da duka Karl Theodor von Wittelsbach'ın by. kızı, zevcinden 1 yş. kç., =2. Wiltrud (1884-1975 = 91), izd. 1924, izd. müd. 4, yş. 40-44, zevcinden 20 yş. kç., Bavyera kralı Ludwig III'ün 6. kızı. 1. izd.'dan 5 prs. ve 4 pr.: 1: Marie (1893-1908 = 15). 2: Elisabeth (1894-1962 = 68) =Pr. Karl von Lichtenstein (1878-1955 = 77), izd. 1921, izd. müd. 34, yş. 27-61, zevcinden 16 yş. kç., Pr. Alfred oğlu, çocukları için bk. Liechtenstein. 3: Karola (1896), 1980'de ber-hayât, evlenmedi. 4: Margarete (1901-1975 = 74), evlenmedi. 5: Mechtilde (1912) =Friedrich Karl (1908), izd. 1931, yş. 20, zevcinden 4 yş. kç., 8. Hohenlohe-Schillingsfürst prensi (2 pr. ve 3 prs.), Pr. Friedrich (7. pr.) =Kontes Therese von Erbach-Fürstenau oğlu. 6: Wilhelm (1897-1957 = 60), duka ve kont sanlarından ferâgat etdi= Elisabeth Theurer (1899, 1980'de ber-hayât), izd. 1928, izd. müd. 29, yş. 29-58, zevcinden 2 yş. kç., 2 kızları (Urach prensesleri): Elisabeth 1931 ve Christine 1933 evlenmediler. 7: Karl (1899-1978 = 79), 3. Urach dukası 1928-1978 = 50 = Gabriele (1910), izd. 1940, izd. müd. 38, yş. 30-68, zevcinden 11 yş. kç., çocuksuz, 5. Waldburg zu Zeil und Trauchburg prensi Georg=Altgravine Marie Therese von Salm-Reifferscheidt-Raitz'in kç. kızı. 8: Albrecht (1903-1969 = 66), unvânlarından ferâgat etdi = 1. Rosemaey Blackadder (1901), izd. 1931, tal. 1943 = 12, yş. 30-42, zevcinden 2 yş. by., = 2. Ute Waldschmidt (1922), izd. 1943 (aynı yıl), izd. müd. 26, yş. 21-47, zevcinden 19 yş. kç., Pr. Albrecht'in 2. izd.'dan oğlu: Peter (1944), 2. izd.'dan olan kızı: Manuela (1945)= Dergei von Cube (1934), izd. 1967, yş. 22, zevcinden 11 yş. kç. (3 kız), Pr. Albrecht'in (1903-69) 1. izdivâcından olan kızı: Mariga (1932), Oxford me'zûnu = Hon. Desmond (1931), izd. 1954, yş. 22, zevcinden 1 yş. kç., yazar, 2. Moyne baronu Lord Bryan Guinness'in (şâir) 2. oğlu. 9: Eberhard (1907-1969 = 62) =Iniga (1925), izd. 1948, izd. müd. 21, yş. 23-44, zevcinden 18 yş. kç., Pr. Ludwig Philippp von Thurn-und-Taxis=Prs. Elisabeth (Lüksemburg büyük-dukası Wilhelm IV'ün 5. kızı) kızı, çocukları: Karl Anselm (1955), 1978'de 4. Urach dukası oldu, Wilhelm 1957, İnigo 1962, Elisabeth 1952 ve Amelie (1949) =Hildebrand von Einsisdel, izd. 1974, yş. 25.

12) Alexander (1771-1833 = 62), Rusya orgenerali, Beyaz Rusya eyâlet v., bu prens ve onun aşağıdaki nesli Katolik'dir. =Antoinette (1779-1824 = 45), izd. 1798, izd. müd. 26, yş. 19-45, zevcinden 8 yş. kç., Sachsen-Koburg-und-Saalfeld dukası Franz'ın 2. kızı, çocukları: 1-Paul (1800-1802 = 2). 2-Friedrich (1810-1815 = 5). 3- Marie (1799-1860 = 61), düşes 1832-1844 = 12 = Ernst I (1784-1844 = 60), 2. izd. 1832, izd. müd. 12, yş. 33-45, zevcinden 15 yş. kç., Sachsen-Koburg-und-Gotha dukası 1806-1844 (Gotha 1826'da ît.) = 38, vel. 1800-1806 = 6, zevci dayısı olmakdadır. 4-Ernst

(1807-1868 = 61), Rusya korgenerali = Nathalie Eschborn (1829-1905 = 76), izd. (morg.) 1860, izd. müd. 8, yş. 31-39, zevcinden 22 yş. kç., Frassini soyadı ile tanınan ünlü şarkıcı, 1860'da Frau von Grünhof, kızları Alexandra von Grünhof (1861-1933= 72), =Robert von Keudell (1824-1903 = 79), 2. izd. 1883, izd. müd. 20, yş. 22-42, zevcinden 37 yş by., Almanya imparatorluğunun Roma büyükelçisi, Leopold von Keudell = Wilhelmine von Hartmann oğlu (2 oğul, 1 kız). 5-Alexander (1804-1881 = 77), Rusya orgenerali=Marie d'Orléans (1813-1839 = 26), izd. 1837, izd. müd. 2, yş. 24-26, zevcinden 9 yş kç., Fransız kralı Louis Philippe'in 2. kızı, oğulları Philipp (1838-1917 = 79), Vürtenberg ve Avusturya orgenerali, Vürtenberg velîahdi 1891-1917 = 26 = Arşidüşes Maria Theresia (1845-1927 = 82), izd. 1865, izd. müd. 52, yş. 20-72, zevcinden 7 yş. kç., Arşidük Albrecht'in by. kızı, çocukları: 1/ Ulrich (1877-1944 = 67), evlenmedi. 2/ Marie Amalie (1865-1883 = 18). 3/ Isabella (1871-1904 = 33) =Johann Georg (1869-1938 = 69), 1. izd. 1894, izd. müd. 10, yş. 23-33, zevcinden 2 yş kç., Saksonya kralı Georg I'in 2. oğlu, Vürtenberg, Saksonya ve Prusya orgenerali, çocuksuz. 4/ Robert (1873-1947 = 74) =Arşidüşes Maria Immakulata (1878-1968 = 90), izd. 1900, izd. müd. 47, yş. 22-69, zevcinden 5 yş kç., Arşidük Karl Salvator kızı, çocuksuz. 5/ Albrecht (1865-1939 = 74), Prs. Amalie ile ikiz, 1921'de Hânedân şefi, aş. bk.

Vürtenberg Kralları

1) Friedrich I (1754-1816 = 62), 15. Vürtenberg dukası 1797-1803 = 6 + elektörü 27.4.1803-1805 = 2 + 1.Vürtenberg kralı 26.12.1805 (Presburg Muâhedesi)-1816 = 11 = 19, vel. 1795 -1797 = 2 = 1. Auguste (1764-1788 = 24), izd. 1780, izd. müd. 8, yş. 16-24, zevcinden 10 yş. kç., Braunschweig-Wolfenbüttel dukası Karl II'nin by. kızı, = 2. Charlotte (1766-1828 = 62), izd. 1797 (9 yıl sn.), izd. müd. 19, yş. 31-50, zevcinden 12 yş. kç., İngiltere kralı George III'ün by. kızı, bu izd.'dan 1798'de bir ölü prs. doğdu. 1. izd.'dan: 1- Kral Wilhelm I, bk. aş. no. 2. 2-Sophie (1783-1784 = 1). 3- Catharina (1783-1835 = 52), kraliçe 1807-1813 = 6 = Jérôme Bonaparte (1784-1860 = 76), 2. izd. 1807, izd. müd. 28, yş. 24-52, zevcinden 1 yş. by., Fransa mareşali, 1852'de Fransa imparatorluk velîahdi, I. Napoléon'un kardeşi ve III. Napoléon'un amcası, Vestfalya kralı 1807-1818 = 6, çocukları için bk. Fransa (Bonaparte). 4- Paul (1785-1852= 67), vel. 1816-1823 = 7 = Charlotte (1787-1847 = 60), izd. 1805, izd. müd. 42, yş. 18-60, zevcinden 2 yş. kç., Sachsen-Altenburg dukası Friedrich'in by. kızı, çocukları: 1/Friedrich (1808-1870 =62), vel. 1864-1870 = 6, orgeneral =Katharina (1821-1898 = 77), izd. 1845, izd. müd. 25, yş. 24-49, zevcinden 13 yş. kç., amca-zâde, ana kraliçe 1891-1898 = 7, Würtenberg kralı Wilhelm I'in 3. kızı, oğulları Wilhelm II için bk. aş. no. 4. 2/ Paul (1809-1810 = 1). 3/ Charlotte (Rusya'da Elena Pavlovna) (1807-1873 = 66), grandüşes 1824 = Grandük Mikhail Pavloviç (1798-1849 = 51), izd. 1824, izd. müd. 25, yş. 17-42, zevcinden 9 yş. kç., Çar Pavel I'in kç. oğlu, çocukları için bk. Rusya-Romanov. 5/ Pauline (1810-1856 = 46), düşes 1829-1839 = 10 = Wilhelm(1792-1839 = 47), 2. izd. 1829, izd. müd. 10, yş. 19-29, Nassau dukası 1816-1839 = 23, vel. 1806-1816 = 10, Avusturya ve Rusya orgenerali, çocukları için bk. Nassau. 6/ August (1813-1885 = 72), Prusya mareşali = Marie Bethge, Frau von Wardenberg (1830-1869 = 39), morg. izd. 1864, izd. müd. 5, yş. 34-39, zevcinden 17 yş. kç., kızları Catharina von Wardenberg (1865-1938 = 73) = Org. Dedo von Schenk (1853-1918 = 65), izd.

1884, izd. müd. 34, yş. 19-53, zevcinden 12 yş. kç., Wilhelm von Schenk= Ida von Grolmann oğlu (3 oğul, 1 kız).

2) Wilhelm I (1781-1864 = 83), kral 1816-1864 = 48, vel. 1797-1816 = 19 (1805'de kraliyyet vel.i) =1. Charlotte Auguste (1792-1873 = 81), izd. 1808, tal. 1814 = 6, yş. 16-22, zevcinden 11 yş. kç., Bavyera kralı Maximilian I'in 3. kızı (sn. İmp. ile evlenip 1816-1835 = 19 müddetle Avusturya imparatoriçesi oldu), çocuksuz. = 2. Grandüşes Ekaterina (Alm. Catharina) (1788-1819 = 31), izd. 1816, izd. müd. 3, yş. 28-31, zevcinden 7 yş. kç., kraliçe 1816-1819=3, Çar Pavel'in 4. kızı ve Oldenburg dukası Georg'dan dul. = 3. Pauline (1800-1873 = 73), izd. 1820 (1 yıl sn.), izd. müd. 44, yş. 20-64, zevcinden 19 yş. kç., amca-zâde, kraliçe 1820-1864 = 44 + 1864-1873 = 9 = 53, Württemberg dukası Ludwig'in 3. kızı. Çocukları: 1- Karl I, bk. aş. no. 3 (3. izd.'dan). 2- Marie (2'den) (1816-1898 = 82), = Kont Alfred von Neipperg (1807-1865 = 58), 2. izd. 1840, izd. müd. 25, yş. 24-49, zevcinden 9 yş. kç., Kont Adam =Kontes Teresa Pola'nın by. oğlu, çocuksuz, Vürtenberg korgenerali, Avusturya imparatorunun başmâbeyncisi. 3- Sophie (2'den) (1818-1877 = 59), kraliçe 1849-1877 = 29 = Willem III (1817 -1890 = 73), 1. izd. 1839, izd. müd. 38, yş. 21-60, zevcinden 1 yş. kç., Holanda kralı 1849-1890 = 41, vel. 1840-1849= 9, ölümüne kd. ilâveten Lüksenburg büyük-dukası, çocukları için bk. Holanda (Nassau-Orange). 4- Katharina (1821-1898 = 77) (3'den), = Friedrich (1808-1870= 62), izd. 1845, izd. müd. 25, yş. 24-49, zevcinden 13 yş. kç., amca-zâde, Württemberg dukası Paul'ün oğlu, orgeneral, çocukları için yk. bk. 5- Auguste (1826-1898 = 72) (3'den) =Hermann (1825-1901 = 76), izd. 1851, izd. müd. 47, yş. 25-72, zevcinden 1 yş. kç., Vürtenberg ve Saksonya orgenerali, Dük Bernhard von Sachsen-Weimar'ın 3. oğlu (çocukları için b. bk.).

3) Karl I (1823-1891 = 68), kral 1864-1891 = 25, vel. 1823-1864 = 41 = Grandüşes Olga (1822-1892 = 70), kraliçe 1864-1891 = 25, izd. 1846, izd. müd. 45, yş. 24-69, Çar Nikolay I'in 3. kızı, çocuksuz. Karl I'in yerine amcası vel. (1816-23) Paul'ün (1785-1852) oğlu vel. (1864-70) Friedrich'in (1808-1870) oğlu kral oldu:

4) Wilhelm II (1848-1921 = 73), kral 1891-29.11.1918 = 27, vel. (babasının yerine) 1870-1891 = 21, Hânedân reîsi 1918-1921 = 3, Prusya orgenerali =1. Marie (1857-1882 = 25), izd. 1877, izd. müd. 5, yş. 20-25, zevcinden 9 yş. kç., Pr. Georg Viktor von Waldeck'in 3. kızı, =2. Charlotte (1864-1946 = 82), kraliçe 1891-1918 = 27), izd. 1886, izd. müd. 35, yş. 22-57, zevcinden 16 yş. kç., Pr. Wilhelm von Schaumburg-Lippe'nin by. kızı. 1. izd.'dan: Prs. (1882'de ölü doğdu); Ulrich (1880), 5 aylık öldü; Pauline (1877-1965 = 88) =Friedrich (1872-1945 = 73), izd. 1898, izd. müd. 47, yş. 21-68, zevcinden 5 yş. kç., Prusya ve Vürtenberg korgenerali, 6. Wied prensi, 5. prens Wilhelm = Holanda prensesi Marie oğlu, çocukları için bk. Wied. Bu kralın da vârissiz ölümü üzerine hânedân şefi olan Pr. Albrecht, hânedânın dîğer bir dalından gelmektedir, yukarıda geçdiği üzere Pr. Philipp (1838-1917 = 79) (vel. 1891-1917) ile Arşidüşes Maria'nın oğlu, Vel. Pr. Philipp ise Pr. Alexander (1804-1881) ile Kral Louis Philippe'in kızı Marie d'Orléans'ın tek çocuğudur.

5) Albrecht (1865-1939 = 74), ikiz, babasının yerine vel. 1917-1918 = 1, Hânedân şefi 1921-1939= 18, Prusya ve Vürtenberg mareşali =Arşidüşes Margarete Sophie (1870-1902 = 32), izd. 1893, izd. müd. 9, yş. 23-32, zevcinden 5 yş. kç., Arşidük Karl Ludwig'in by. kızı, çocukları: 1-Philipp Albrecht (1893-1975=82),

babasının yerine Hânedân şefi oldu, aş. bk. 2- Carl Alexander (1894-1964=68), râhib. 3- Maria Amelie (1897-1923=26), evlenmedi. 4- Maria Theresia (1898-1928=30), râhibe. 5- Marie Elisabeth (1899-1900=1). 6- Margarethe Maria (1902-1945=43), evlenmedi. 7- Albrecht Eugen (1895-1954=59) = Nadejda (1899-1958=59), izd.1924, izd.müd.30, yş.25-55, zevcinden 4 yş.kç., Bulgar kralı Ferdinand'ın kç. kızı, çocukları: 1/ Ferdinand Eugen(1925), Stuttgart'da. 2/ Eugen Eberhard (1930), Frankfurt'da=Arşidüşes Alexandra (1935), izd.1962, tal.1972=10, yş.27-37, zevcinden 5 yş.kç., Arşidük Anton'un 2. kızı, çocuksuz. 3/ Alexander Eugen (1933), Münih'de, evlenmedi. 4/Margarethe Louise (1928)=Vicomte François de Chevigny (1923), Paris'de, izd.1970, yş.42, zevcinden 5 yş.kç., Emile de Rocquemont=Charlotte de Chevigny oğlu. 5/ Sophie (1937), Paris'de = Dr.Antonio de Ramos Banderira (1937), morg.izd.1969, tal.1974=5, yş.32-37, zevci ile ayni yaşda, Portekizli konsolos.

6) Philipp Albrecht (1893-1975=82), Hânedân şefi 1939-1975=36, hukuk doktoru, 1918'e kd.binbaşı =1. Arşidüşes Helene (1903-1924=21), izd.1923, izd.müd.1, yş.20-21, zevcinden 10 yş.kç., Arşidük Peter Ferdinand'ın by. kızı =2. Arşidüşes Rosa (1906), izd.1928(4 yıl sn.), izd.müd.47, yş.22-69, Arşidüşes Helene'nin 3 yş.kç. hemşîresi olmakla eniştesi ile evlenmiş oluyor. Aşağıdaki çocuklardan yalnız Prs.Marie Christine 1., dîğerleri 2. arşidüşes'dendir: 1- Marie Christine (1924) = Georg (1911), izd.1948, yş.24, zevcinden 13 yş.kç., Liechtenstein prensi Aloys'un 3. oğlu, çocukları için bk. Liechtenstein. 2- Ludwig (1930), Vancouver'da, 1939'da Hânedân şefinin vârisi oldu, fakat 1959'da kendisi ve çocukları için Hânedân hukuukundan ferâgat etdi =1. Heidi (1938), morg.izd.1960, tal.1970=10, yş.22-32, zevcinden 8 yş.kç., Baron Johann Franz von und zu Bodman kızı, =2. Angelika Kiessig (1942), morg.izd.1972(2 yıl sn.), yş.30, zevcinden 12 yş.kç., çocukları: Christoph 1960, Isabelle 1960(ikiz), Sybilla (1963) ve 2.'den Christiane (1973). 3- Carl (1936), 1975'de Hânedân şefi oldu, aş.bk. 4- Helene (1929) = Markgraf Friedrich von Pallavicini (1924), izd.1961, Markgraf Alfons=Kontes Maria von Wenckheim oğlu, çocukları Gian-Carlo 1967, Maria-Christina 1963, Antoinetta 1964, Gabriella 1965, hepsi Vürtenberg'de (Ravensburg). 5- Elisabeth(1933), Brüksel'de=Antonio (1929), izd.1958, yş.25, zevcinden 4 yş.kç., Bourbon-Sicilyateyn prensi Gabriele'nin by.oğlu, çocukları için oraya bk. 6- Marie Therese (1934), Paris'de = Henri (1933), izd.1957, yş.23, zevcinden 1 yş.kç., Comte de Paris Henri de France'ın by.oğlu ve 1940'dan beri Fransa Hânedânı şefi olan babasının vârisi, çocukları için bk. Bourbon-Orléans. 7- Marie Antoinette (1937), Friedrichshafen/Vürtenberg'de, evlenmedi.

7) Carl (1936), Hânedân şefi 1975'den beri, 1959'da ağabeyi Dük Ludwig'in ferâgati üzerine Hânedân şefi vârisi, Althausen/Vürtenberg'de = Diane (1940), izd.1960, yş.20, zevcinden 4 yş.kç., Paris Kontu Pr.Henri'nin 4. kızı. Çocukları: Friedrich(1961) (1975'de Hânedân şefinin vârisi, tahtın 2. adayı), Eberhard (1963, tahtın 3. adayı), Philipp (1964, tahtın 4. adayı), Michael (1965, tahtın 5. adayı), Mathilde (1962), Eleanore (1977).

VI

SAKSONYA

Hânedânın Menşei

Saksonya(Alm.Sachsen, Fr.Saxe, İng.Saxony, Tr.Saksonya), bugün Doğu Almanya'da kalıyor. Saksonya Krallığı, güneyde Bohemya krallığı ile kuzeyde Prusya krallığı (Brandenburg) arasında kalıyordu. Bugün güneyinde Çekoslovakya vardır ve güney-batıda Federal Almanya'nın Bavyera eyaletine dayanır. Doğuda kalan Silezya, bugün Almanya'da değil, Polonya'dadır. Asıl Saksonya krallığının batıda Hessen'e kadar Bavyera kuzeyinde sıralanan dukalıkların (Weimar, Gotha, Meiningen, Altenburg vs) bulunduğu bölgeye Thüringen denmektedir. Bu dukalıkların hepsinin başında, Saksonya Hânedânı'nın çeşitli dallarından inen hükümdârlar, 1918 sonuna kadar hükümrân oldular. Saksonya krallığının merkezi Dresden, ülkenin batısına doğru ve Elbe üzerindedir. Ülkenin büyük kültür, baskı, san'at ve sanâyî merkezi Leipzig ise kuzey-batıdadır. Dresden, Berlin'in hemen 150 km güneyindedir. Saksonlar, Cermenler'in, Almanlar'ın en vuruşkan ve faal kavmi olmuş, sonra Prusyalılar, onların yerine kaaim olmuşdur. Büyük Britanya adasına göçen Sakson boyu, Anglo-Sakson kavimlerini oluşturmuş, Kelt izlerini silmiş, Cermen damgası vurmuşdur.

Saksonlar'ın M.Ö. III. asırda yaşadıkları bölge Elbe'nin kuzeyi olup bu asırda Elbe'nin güneyine geçerek bugünki Saksonya'ya geldiler. Elbe ve Saale'nin batısına da Aşağı Saksonya denir. Bu bölgenin güneyi Thüringen kezâ bir Sakson bölgesidir ki bugün her iki Almanya arasında bölüşülmüş bulunuyor. Hemen Mîlâd asırlarında Saksonlar, Kuzey ve Manş Denizleri'ne eriştiler. Son derecede vuruşkan kabîlelerden oluşuyorlardı. V. asırda Büyük Britanya adasına çıktılar. Ayni asırda adaya gelen Angl'larla karışarak ve ülkenin yerli halkı olan Keltler'i alt ederek Anglo-Sakson kavmini oluşturdular (XI. asırda gelen Fransızca konuşan bir Cermen kavmi olan Normanlar da bu Kelt-Anglo-Saksonlar'la karışarak bugünki İngilizler oluştu). Danimarka sınırına kadar kuzeye de yayıldılar. Batıda Vestfalya'yı iskân ettiler. 772-785'de Fransızca konuşan bir Cermen kavmi olan Franklar ve onların imparator olan kralları Charlemagne, Saksonlar'ı zorlukla devlete katarak kurduğu Almanya (Batı Roma) imparatorluğuna ilhâk etdi ve 797'ye kadar bütün Saksonlar'ı çok ağır tedbirler uygulayarak Hristiyan yapdı. Aşağı Saksonya(Niedersachsen), bugün Federal Almanya'da bir eyâlet olup eski Hannover krallığı, Braunschweig ve Oldenburg dukalıkları ve bir kısım Prusya toprağı üzerinde merkezi Hannover üzerinde kurulmuşdur.

Franklar'ı yenerek 919'da iktidâra gelen Saksonya Hânedânı, daha önce sunduğumuz Bavyera (Wittelsbach) ve Württemberg hânedânlarının da dallarını oluşturduğu, eski bir hânedândır ve **Wettin Hânedânı** (Haus Wettin) denmektedir. Wettin (Frankça Wittekind), 807'de ölmüş ve Frank imparatorluğunun Sachsen (Saksonya) dukası olmuşdur. Alman hânedânlarının bir çoğunun atası kabûl ediliyor. Bir oğlunun İtalya'nın Savoie hânedânının atası, bir oğlunun Holstein hânedânının atası olduğu kabûl ediliyor. Dîğer oğlu (büyük oğlu) ise Saksonya hânedânının atası olmuşdur. Wettin'in bu büyük oğlu 807?-850?=43 arasında 2. Saksonya dukası olabilir. Bunun oğlu 3) Luidolf, 850?-866=16? duka olmuşdur, Wittelsbach'ların atası Adalbert von Sachsen'i bunun kardeşi kabûl edenler vardır. Luidolf'un oğlu 4) Bruno (866-880=14), bunun kardeşi 5) Otto der Grosse =By. veyâ Muhteşem (880-912=32), 912'de Germanya krallığı tâcını kabûl etmedi=Hedwige (ölm.903), İmp.Arnulg kızı. Dük Otto'nun kardeşi olması gereken Burkhard, Grabfeld kontu(892-908=16) olmuşdur ki Sorbischen Mark'da idi. 919-957=38 müddetle Dedo kontu olan Dedi(Frankça: Thiadmar), Otto der Grosse'nin kardeşinden fazla oğlu gibi görünüyor. Hassegau (Dedo) kontu Dietrich (Fr.Thierry) I(957-982=35) bunun oğludur. =Jutta, Kont Bio von Merseburg kızı. Dietrich I'in annesi, Kont Friedrich von Harzgau kızıdır. Dietrich I'in kç. oğlu Eisenach kontu olmuş, by.oğlu Dedi (Dedo) I(954-1009=55), Hassengau kontu (997-1009=12) (Hassegau imlâsı da var) olmuşdur. 982-997=15 müddetle bir ağabeyinin kont olduğu tahmîn edilebilir. =Thietberga, izd.985, Haldensleben baronu (Sächsischen Nordmark'da) Dietrich'ın kızı ki sn.Nordmark markgraf'lığında Northüringen ve Derlingen kontu oldu. Müstakbel Saksonya krallığı ve dukalıklar, bu daldan türedi, aş.bk.İmparatorluk dalı ise Otto der Grosse'den yürüyüp söndü. İmp.Arnulf'un dâmâdı olan Saksonya dukası Otto der Grosse=Büyük kızları: Adeleide, Quedlinburg başrâhibesi ve Barbe=Kont Heinrich (ölm.912, Avusturya margravları bu evlenmeden geliyor). Saksonya dukası ol.Otto der Grosse'yi tâkıyb eden oğlu: I) Heinrich I l'Oiseleur=Kuşcu (876-936=60), Saksonya dukası 912-936=24, Lothringen dukası 923-936=13, Germanya kralı ve imp.918-936=18, 819'da Alamanya dukası Burckhardt'ın, 920'de Bavyera dukası

Arnulf'un, 928'de Loren dukası Giselbert'in (939'da İmp.Otto tar. öldürüldü) metbuu =1. Hatburge, Alstlat baronu Ervin kızı, tal.909, =2. Mathilde la Riche=Zengin (ölm.968), izd.911 (2 yıl sn.), izd.müd.25, Kont Dietrich von Ringelheim kızı, imparatoriçe 918-936=18+936-968=32=50. 1. izd.'dan: Kont Trancmar (katli 939). Heinrich I'in 2. izdivâcından olan çocuklar:

Saksonya İmparatorluk Hânedânı

1- Hedwige, Fransa düşesi=Hugues le Grand (ölm.956), Fransa (Ile-de-France) dukası, izd.938, bu izd.: Hugues Capet, 1. Fransa kralı (ölm.996), bk.Fransa. 2- Gerberge (ölm.968) =1. Giselbert (ölm.939), izd.929, izd.müd.10, Lorraine dukası, =2. Louis IV d'Outremer (ölm.954), izd.939, izd.müd.15, Fransa kralı (Karolenj'lerden). 3- Bruno (928-965=37), Kolonya başpiskoposu 953-959=6, Lorraine dukası 959-965=6, Almanya imparatorluk sarayı archichancelier'si, Saksonya margravı, oğlunun torunu: Egbert (ölm.1068), bunun kızı olan Braunschweig vârisesi Gertrude=Heinrich le Gras, Saksonya dukası, aş.bk. 4- Hermann, Nordheim kontu, kızının oğlu: Otto I von Wittelsbach, Scheyern kontu, Wittelsbach hânedânı atası (bk.Bavyera). Hermann'ın torununun oğlu: Otto, 15. Bavyera dukası 1062-1070=8+1074-1083=9=17, bunun oğlu: Heinrich le Gras=Semiz, Saksonya dukası=Braunschweig vârisesi Gertrude (yk.bk.), bu izd.'dan: Richenza, Saksonya vârisesi olup İmp. Lothaire II le Saxon'la (aş.bk.) evlendi. 5- Heinrich I le Querelleur=Kavgacı (918-956=38), gayri meşrûdur (bâtard), eşinin amcasının (Duka Arnulf oğlundan sn. Arnulf'un yerine duka olan Berthold) yerine 4. Bavyera dukası 948-965=8, Lorraine dukası 940-965=25=Judith, Bavyera dukası (907-937=30) Arnulf kızı (Arnulf'un yerine kardeşi Berthold 937-948=11'de Bavyera dukası oldu, vârissiz ölünce Heinrich I dukalığa geçdi). Kızı Hedwige. Heinrich I'in oğlu: Heinrich II (buna da le Querelleur=Kavgacı denmekdedir) (951-995=44), Bavyera dukası 956-976=20 + 985-995=10 = 30, 976'da imparatorluk müddeîsi, Heinrich II'nin prenslik adı: Ezelon le Jeune=Genç=Gisela (ölm.1007), Burgonya kralı Conrad kızı, bu izd.'dan: Bruno (Augsburg piskoposu 1007-1029=22), Arnulf (Ravenna başpiskoposu 1014-1018=4), Gisela (ölm.1033), 1. Macaristan kraliçesi 1008-1033=25 = Sent Istvan (975?-1038=63?), izd.1008, izd.müd.25, Macaristan dukası 997-1000=2 + 1. Macaristan kralı 1000-1038=38=41, 1083'de canonisé edildi. Heinrich II'nin by.oğlu İmp.Heinrich II için aş.bk. 6- İmp.Otto I der Grosse, aş.bk., 7- Tancmar, İmp.Otto'dan by. olup onun tar. 938'de öldürüldü.

II) Otto I der Grosse=Büyük (912-7.5.973=61), Lat. Ottonis Magni, Saksonya dukası, sn. imparator 936-973=37 (972'de Bizans, onun imp.titrini tanıdı), İtalya kralı 951(fiilen 8.961) - 973=22, Roma'ya girip Papa'nın metbuu olması 31.1.962, İtalya'da kalması 966-972=6, =1. Gerberge, Loren dukası Giselbert kızı, izd.928, ölm.929=1, =2. Edith (ölm.947), izd.930, izd.müd.17, İngiltere kralı Edward I kızı, =3. Adelaide (931?-999=66?), 2. izd.951, izd.müd.22, yş.20?-42?, zevcinden 19? yş.kç., imparatoriçe 951-973=22 + 973-983=10 + 983-991=8=40, Burgonya kralı Rodolphe II kızı ve İtalya kralı Lothaire de Provence'den dul, imparatorluk nâibesi 983-991=8. Çocukları: Mathilde, Quedlinburg başrâhibesi; Ida = Konrad, titüler Frankonya dukası; Luitgarde = Kızıl Konrad, Loren dukası (Frankonya hânedânı), izd.944; Luidolf (1'den)(934-957=23), kayın-pederinin ölümünde Suab dukası 950-957=7, vel.936-957=21=Ida (ölm.986),

izd.947, Suab dukası Hermann'ın tek kızı, çocukları: Gerberge (Gandersheim başrâhibesi), Edwige (=Burchard III, Lorraine dukası), Otto (6. Bavyera dukası 976-983=7, bunun oğlu Heinrich III, 7. Bavyera dukası 983-985=2); Wilhelm, Mainz başpiskoposu 954-968=14 (928-968=40), gayri meşrû; Luitgarde (1'den) (ölm.953) = Conrad le Sage=Bilge (ölm.955), izd.947, izd.müd.8, Lorraine dukası 944-953=9, çocukları için bk.Lorraine-Salique; By.Otto'nun 3. izd.'dan oğlu ve halefi:

III) Otto II le Roux = Kızıl (955-983=28), imparator 973-983=10, vel. 957 (ağabeyinin yerine) - 973=16=Theophano Pophyrogennetos (955?-991=36?), izd. Roma 14.4.972, izd.müd.11, yş17?-28?, nâibe 983-991=8, imparatoriçe 973-983=10 + 983-991=8=18, Bizans imp.u Genç Romanos kızı, çocukları: Sophia (974-1039=65), Gandersheim başrâhibesi 1000; Adelheide (977-1044=67), Quedlinburg başrâhibesi 999 ve ablasının yerine Gandersheim başrâhibesi 1039; Mathilda (982-1025=43) = Ezon (ölm.1035), Ren palatin kontu ve IV) Otto III (980-1002=22), imp.983-1002=19, niyâbet altında 981-991=10, vel.980-983=3, evlenmedi, Roma'da öldürüldü, babasının amcasının torunu imp.oldu:

V) Heinrich II le Saint = Azîz, le Boiteux = Topal (973-1024=51), imp.1002-1024=22, Bavyera dukası (8., Heinrich IV) 995-1024=29, Lombardiya kralı 1004-1024=20, vel.966-1002=6, dayısı Burgonya kralının metbuu, Saksonya hânedânının son imparatoru, çocuksuz = Kunegonde (ölm.1033), la Sainte=Azîze (bu da zevci gibi kanonize edildi), izd.1003, izd.müd.21, imparatoriçe 1002-1024=22, zevci ölünce Kaffungen başrâhibesi oldu, Lüksenburg kontu Sigefroi kızı, bu imparatoriçenin 2 kardeşi: Heinrich VI (9. Bavyera dukası 1005-1007=2, Lüksenburg kontu 1007-1026=19) ve Friedrich (ölm.1019, bunun oğlu Heinrich VII, 11. Bavyera dukası 1040-1047=7).

VI) Lothaire (Alm.Lothar) II le Saxon (1075-1137=60), imp.1124-1137=13, vel.1002-1024=22, By.Otto'nun kardeşi Kont Hermann von Nordheim'ın torununun torunu Saksonya dukası Heinrich le Gras=Semiz'in kızı Saksonya dukalığı vârisesi Richenza'nın zevci.

Evlenme yoluyle imp.olan sonuncusu sayılmazsa bu sûretle Saksonya Hânedânı'ndan 5 imp.918-1024=106 müddetle saltanat sürdüler.

1002'de Suab dukası Hermann ve sn.Yvrée markisi Otton oğlu Hardouin, imp.tahtına müddeî oldular. Sonuncusu 1002-1013=11 yıl müddetle İtalya kralı oldu, İmp. Heinrich II(no.5) tar. kovulup 1015'te öldü. 1024'te Saksonya Hânedânı yerine imp.olan ve tâcı kadın tar.tevârüs etdiği için Salique denen Frankonya hânedânından Konrad II(imp.1024-1039=15), İmp.By. Otto'nun kızı Luitgarde'nin oğlunun oğludur. Luitgarde, Frankonya dukası Konrad'la evlenip babasından önce ölen Heinrich'i doğurmuşdu. İmp.Konrad II, bu Dük Heinrich'ın oğludur.

Yukarıda VI no.ile gösterilen Lothaire II ise Gebhart von Supplenburg'un oğludur. Babasının yerine Supplenurg kontu, 1106'da Saksonya dukası oldu, Saksonya'yı 1113'de evlendiği Richenza'nın (ölm.1141, izd.müd.24) babası Heinrich I'den tevârüs etdi. Kızları Gertrude (ölm.1143), 2 def'a evlendi ise de çocuğu olmadı =1. Heinrich le Superbe (ölm.1139), Saksonya ve Bavyera dukası, izd.1127, izd.müd.12, 1138'de imparatorluk müddeîsi, =2. Heinrich von Iochsamergott (ölm.1177), izd.1141 (2 yıl sn.), izd.müd.2, Avusturya margravı.

Çeşitli Saksonya Hânedânlarının Başlangıçda Biribirleriyle İlgileri

Luidolf Hânedânı, Saksonya İmparatorluk hânedânı ol. Almanya'ya hükmetdi, yukarıda görüldü. Buna paralel ol.**Billung Hânedânı** görülür ki atası 960-973=13 yıl müddetle Saksonya dukası olan Hermann Billung'dur. Bunun kızı Suanehild'den Wettin Hânedânı yürüdü. Oğlu Bernhard I(duka 973-1011=38), bunun oğlu Bernhard II(1011-1059=48), bunun oğlu Ordulf (1059-1072=13), bunun oğlu Magnus (1072-1106=34) Saksonya'da duka oldular ve sonuncusunun 2 kızından küçüğü Eilila (ölm.1142) Graf Otto v.Ballenstädt ile, büyüğü Wulfhild ise Bavyera dukası Kara Heinrich (ölm.1126) ile evlendi. Bu evlenme ile Bavyera hânedânı, Saksonya dukalığına da bir müddet için intikaal etmiş oldu. Kara Heinrich'ın oğlu Heinrich II(X) le Superbe (1103?-1139), Bavyera (1126-1138), sn.Saksonya (1137-1138) dukası olup Gertrude'le evlendi, kızı Gertrude (1115-1143) ve oğlu Arslan Heinrich (1129-1195) olup 1142-1180'de Saksonya dukası oldu ve nesli 1227'de söndü.

Hermann Billung (ölm.973) kızı Suanehild = Markgraf Ekkerhard I v.Meissen (ölm.985) izdivâcından doğan Mathilde, Doğu Saksonya markgrafı Dietrich'le evlendi. Bu nesilden gelen Friedrich I le Belliqueux ou le Querelleur (1370-1428), 1423-1428'de Meissen markgrafı ve Saksonya elektörü ve Sachsen-Wittenberg dukası oldu ki oğlu Friedrich II le Placide (1411-1464), elektör (1428-1464) ol. babasını istihlâf etdi. Bu Friedrich II, Saksonya Hânedânı'nın 2 oğlunun adına nisbetle Ernestin ve Albertin denen dallarının atasıdır, aş.bk.

Saksonya Dukaları

Hassegau veyâ Hassengau kontları olan Wettin hânedânı dalını yukarıda ekspoze etmiştik. Dedi I'in (954-1009, kont 997) Thietberga von Haldensleben'den doğan oğlu ve halefi: Dietrich (Fr. Thierry) II (986-1034=48), kont 1009-1034=25, ilâveten Brehna kontu 1015, Eisenburg (bugünki Eisenach) kontu, Niederlausitz (Ostmark'da) margravı 1032 = Mathilde von Meissen, izd. 1016, Merseburg kontu, Swanhild margravı Ekkerhard I kızı, bu izd.'dan: Thimo I, Wettin ve Köstritz kontu 1034-1076=42, bunun oğlu Thimo II, der Tapfere, Wettin, Brehna ve Köstritz kontu 1076-1099=23=Ita von Wittelsbach-Northeim (ölm.1099), izd.1086, izd.müd. 13, Bavyera'da duka ve Northeim kontu Otto kızı, bu izd.'dan: Konrad I (1096-1157=61), Meissen 1123 ve Lausitz kontu 1136, kont 1099-1157=58=Luitgart (ölm.1145), izd.1119, izd.müd. 26, Ravenstein kontu Albrecht kızı, bu izd.'dan: Otto I der Reiche (1125-1190=65), kont 1157-1190=33, 1156'da margraf=Hedwig von Brandenburg-Askani (ölm.1203), izd.1147, izd.müd. 43, Brandenburg margrafı Albrecht von Bären=Kontes Sophie von Winzenburg kızı, bu izd.'dan: Dietrich IV (1162-1221=59), kont 1190-1221=31, der Bedrängte, Meissen margrafı 1197, Niederlausitz margrafı 1210 = Jutta (1183-1235=52), 1. izd. 1194, izd.müd. 27, yş.11-38, Erbin von Thüringen kızı (=2. Poppo XIII, izd. 1223, 2 yıl sn., Henneberg kontu, ölm. 1245, izd.müd. 12, yş. 40-52). Bu izdivâcın çocuksuz kalmasıyle iktidâr, hânedânın yukarı bir dalına intikaal etdi, şöyle: Dietrich II (ölm.1034)'nin kç. oğlu Dedi II'nin oğlu Kont Heinrich I (ölm.1100?) oğlu Konrad der Grosse=By. (Meissen margrafı, Rouchltz kontu 1143-1157=14)'nin 6 oğlundan: Otto "Zengin", bunun oğulları Kont Albrecht I (1212-1260=48) ve Heinrich III der

Erlauchte=Parlak (1215-1288=73), 1221'de Dietrich IV'ün vârissiz ölmesi üzerine, önce sunduğumuz dala vâris oldular. Heinrich III, 1263'de ilâveten Thüringen landgrafı oldu, Meissen margraflığı ile Thüringen'i birleştirmiş oldu (1221-1288=67) =1. Konstanze (1212-1243=31), izd. 1234, izd.müd.9, yş.22-31, Avusturya dukası Leopold VI von Babenberg=Theodora (Bizans) kızı, =2. Agnes (ölm.1268), izd. 1245 (2 yıl sn.), izd.müd. 23, Bohemya kralı Wenzel I=Kunigunde von Schwaben kızı, =3. Elisabeth (1239-1333=94), izd. 1270 (2 yıl sn.), izd.müd. 18, yş. 31-49 (zevcinden sonra 45 yıl yaşadı), Markgraf Ulrich von Maltitz kızı. "Parlak" Heinrich'ın oğulları: Dietrich (ölm.1283, Meissen markgrafı, kızı Tatta, ölm.1291), Friedrich (ölm.1316) ve Albrecht II der Entartete = Sapık (1240-1315) (1'den), 1288-1315=27, 1307'de ilâveten Altenburg, Zwickau, Chemnitz ve Arnshaug kontu = 1. Margarethe (1237-1270=33), izd.1254, izd.müd. 16, yş.17-33, zevcinden 3 yş.by., İmp.Friedrich II von Hohenstaufen kızı,=2. Kunigunde von Eisenberg, Arnshaug vârisesi (ölm.1286), izd.1271, izd. müd. 15 (1 yıl sn.), =3. Elisabeth (ölm.1333), 2. izd.1290 (4 yıl sn.), izd. müd. 25, Kont Hermann II von Orlamünde=Beatrix von Meran kızı ve Baron Hartmann IX von Arnshaugk-Lobdeburg'dan dul, ölm.1289. 1. izd.'dan: Diesmann (ölm. 1307) ve Friedrich I der Freidige=Isırılmış (1257-1323=66), 1315-1323=8, 1291'de markgraf ve 1307'de Thüringen landgrafı = 1. Agnes (ölm.1293), izd.1285, izd.müd. 8, Görz kontu, Kärnten dukası Meinhard V = Elisabeth von Wittelsbach kızı, =2. Elisabeth (1286-1359=75), izd. 1300 (7 yıl sn.), izd.müd. 23, yş.14-37, zevcinden 29 yş. kç., Baron Hartmann IX von Arnshaugk-Lobdeburg (yk.bk.)=Elisabeth von Orlamünde kızı, 2. izd.'dan: Friedrich II der Ernsthafte=Ciddî (1310-1349=39), 1323-1349=26, 1325'de Weimar'ı ilhâk etdi, markgraf, landgraf ve kont=Mathilda (1309-1346=37), izd. 1329, izd.müd. 17, yş.20-37, zevcinden 1 yş.by., İmp.Ludwig IV von Wittelsbach=Beatrix von Schlesien-Glogau kızı, bu izd.'dan: Prs.=Friedrich IV, 5. Nürnberg burgravı, çocukları için bk.Hohenzollern'ler; Wilhelm I "Zengin", Dresden, Chemnitz, Zwickau kontu 1376-1407=31; Balthasar, Thüringen landgrafı 1376-1406=30 + Hildburghausen kontu 1374-1406=32=Margarethe von Henneberg, izd.1374, oğulları Friedrich "Sâkin", Dresden kontu 1407-1440=33 ve Friedrich III der Strenge=Şedîd (1332-1381=49), 1349-1381=32, landgraf ve markgraf, Niederlausitz baronu=Katharina (ölm.1397), izd.1346, izd.müd. 35, Kont Heinrich VIII von Henneberg-Schleusingen=Jutta von Brandenburg kızı, bu izd.'dan: Wilhelm II (ölm.1425); Georg (ölm.1401), Koburg kontu (oğlu Albrecht II, Saksonya dukası 1420-1422=2); Friedrich (ölm.1440) ve: Friedrich I (ölm.1428), 1. elektör, aş.bk.

Saksonya elektörlüğünün Anhalt (b.bk.) (Askanya) hânedânından Wettin hânedânına geçmesinden önceki elektörler için bk.Anhalt. **Thüringen** landgraflığındaki Wettin hânedânından önceki landgraf'ların şeceresi ise şöyledir: Ludwig III, oğlu Ludwig IV "Demir" (ölm.1172), oğulları Ludwig V "Dîndâr" (landgraf 1172-1190=18) ve Hermann I (1190-1215=25), bunun oğulları Ludwig VI "Azîz" (1215-1227=12)(kanonize edildi) ve Heinrich I Raspa (1227-1248=21) (imparator 1246-1248=2). Hermann I kızı Jutta, Saksonya palatin'i Heinrich II (ölm.1222) ile evlenip 1235'de öldü ki, yukarıda anıldı. Saint Ludwig VI kızı Sophie=Henri V, Brabant dukası izdivâcından Hessen landgrafı "Çocuk" Heinrich ve Brabant dukası Henri VI doğdular. Bundan sonra Thüringen, Wettin (Saksonya) hânedânına geçdi.

Saksonya Elektörleri

1) Friedrich I der Streitbare = Savaşçı ("Yiğit" sanı da var) (1370-1428=58), Saksonya markgrafı 1381-1423=42 + Saksonya elektörü (Kurfürst) 6.1.1423-1428=5 = 47, ilâveten Saalfeld 1389, ilâveten Königsberg 1400 = Catharina (ölm.1422), izd.1402, izd.müd. 26, Braunschweig-Lüneburg dukası Heinrich II=Sophie von Pommern kızı, çocukları: Anna (ölm.1463)=Ludwig I (ölm.1458), Hessen landgrafı; Catharina=Friedrich II van Hohenzollern (ölm.1471), izd. 1441, Brandenburg elektörü; Sigismund, Würzburg piskoposu 1440-1465=15; 2) Friedrich II der Sanftmütige=İyi (1412-1464=52), elektör 1428-1464=36, vel. 1412-1423=11 + 1423-1428=5 = 16 = Margarethe (1416-1486=70), izd.1431, izd.müd. 33, yş.15-48, zevcinden 4 yş.kç., Kärnten (Karintiya) dukası Arşidük Ernst von Habsburg = Zimburg (Zimbarka) von Masowien kızı; Wilhelm, Thüringen landgrafı (1451-1482=31)=Anna, İmp.Albert II von Habsburg kızı. Bu izd.'dan: Anna (ölm.1512)=Albert Achille von Hohenzollern, Brandenburg elektörü (ölm.1486), izd.1458, izd.müd. 28; Ernst (1441-1486=45) ve Albrecht (1443-1500=57). Bu 2 kardeşden, Saksonya hânedânının iki büyük kolu iner ve günümüze gelir. **Albertinische Linie** denen kol, Saksonya kraliyet hânedânıdır. **Ernstinische Linie** denen ise Saksonya (Thüringen) dukalıkları hânedânıdır ki çeşitli dukalık hânedânlarına ayrılmışdır. Elektörlük bir müddet Ernst dalında devâm edip 1548'de küçük kardeşi olan Albrecht dalına geçdi ve elektörlük bu dalda yürüyerek sonra krallık oldu (Fr. Saxe Ernestine, Saxe Albertine). Önce ilk daldaki elektörleri görelim:

3) Ernst (1441-1486=45), 3. elektör, Saksonya dukası, Thüringen landgrafı (1482-1486=4), 1464-1482=18, vel.1441-1464=23=Elisabeth (1443-1484=41), izd.1464, izd.müd. 20, yş. 21-41, zevcinden 2 yş.kç., elektris-düşes 1464-1484=20, Bavyera (München) dukası Albrecht III von Wittelsbach=Anna von Braunschweig-Grubenhagen kızı. 3a) Albrecht "Cesûr" (1443-1500=57), ağabey: sn. yeğeni ile ortak-elektör, duka 1464-1500, 1485'de Meissen ve kuzey Thüringen'i ele geçirdi=Sidonie (1449-1510=61), izd.1459, izd.müd. 41, yş. 10-51, zevcinden 6 yş. küçük. Bohemya kralı Georg Podiebrad = Kunigunde von Sternberg kızı, Albertin denen dalın atası.

3. elektör Ernst'in çocukları: Albrecht, 1482'de Mainz elektör-başpiskoposu; Ernst, 1476'da Magdeburg başpiskoposu; Christine (ölm.1521) = Johann I (ölm.1513), izd.1478, izd.müd. 35, Danimarka kralı; Margarethe (ölm.1529)=Heinrich IV "Genç" (ölm.1532), izd.1487, izd.müd. 42, Braunschweig dukası; 4) Friedrich III dem Weisen "Bilge" (1463-1525=62), elektör 1486-1525=41, vel. 1464-1486=22, 1519'da Almanya imparatorluk tâcını reddetdi, İmp.Maximilian I'in başbakanı, evlenmedi, yerine kardeşi geçdi: 5) Johann der Beständige = Metîn (1468-1532=64), elektör 1525-1532=7, vel.1486-1525=41=1. Sophie (1481-1503=22), izd.1500, izd.müd. 3, yş.19-22, zevcinden 13 yş.kç., Duka Magnus II von Mecklenburg zu Schwerin=Sophie von Pommern-Stettin kızı, =2. Margarethe (1494-1521=27), izd.1513 (10 yıl sn.), izd.müd. 8, yş.19-27, zevcinden 26 yş.kç., Fürst Waldemar VI von Anhalt=Margarethe von Schwarzburg kızı, 2.'den: Johann-Ernst (1521-1569=42), Koburg dukası (1542-1550=11) ve Maria (1515-1583=68)=Philipp I (ölm.1560), izd.1536, izd.müd. 24, Pomeranya dukası. 4. Elektör'ün 1. izd.'dan olan oğlu ve halefi:

6) Johann Friedrich I (1503-1554=51), elektör 1532-1547=15, vel. 1523-1532=9, 1547'de İmparator tar.azledildi, yerine babasının amcasının torunu olan Moritz

elektör oldu ve elektörlük tâcı Albertin koluna geçdi, hayâtının sonuna kd.elektör sanını muhâfazasına izin verildi, der Grossmütige=Âlîcenâb denir = Sibylle (1512-1554=42), elektris 1532-1547=15, izd. 1526, izd.müd. 28, yş.14-42, zevcinden 9 yş.kç., Herzog Johann III "Sâkin" von Johann Friedrich II (1529-1595=66), vel.duka 1532-1547=15, 1567-1598=28 müddetle İmp.tar. Viyana ve Neustad'da habsedildi=1. Agnes(ölm.1555), izd.1555, izd.müd. bir kaç ay, Landgraf Philipp I von Hessen kızı, = 2. Elisabeth (ölm.1594), izd. 1558, izd.müd. 37, elektör palatin Friedrich II kızı, 2 oğulları: Johann Kasimir (1564-1633=69), Sachsen-Koburg dukası, çocuksuz, =1. Anna (ölm. 1613), izd.1586, izd.müd. 27, Saksonya elektörü (aş.bk.) August kızı, = 2. Margarethe (ölm. 1643), Herzog Wilhelm von Braunschweig-Lüneburg kızı; Johann Ernst (ölm. 1638), ağabeyinin yerine Koburg dukası 1633-1638=5, çocuksuz, =1. Elisabeth, Graf Johann von Mansfeld kızı, = 2. Christine, Landgraf Wilhelm IV von Hessen kızı. 2- Johann Wilhelm (1530-1573=43), duka 1547-1561, 1556'da Coburg, Weimar, Altenburg, Eisenach'ı ilhâk etdi = Suzanne, elektör Palatin Friedrich III kızı, 2 oğulları: Friedrich Wilhelm (ölm.1602), Altenburg dukası, 1672'ye kd. devâm eden Sachsen-Altenburg şûbesinin atası; Johann (ölm.1605), Weimar dukası=Dorothea Maria, Fürst Joachim Ernst von Anhalt kızı, 2 oğulları: Ernst (Sachsen-Gotha şûbesinin atası) ve büyüğü olan Wilhelm (ölm.1662) (Sachsen-Weimar ve Sachsen-Eisenach şûbelerinin atası)=Eleonore Dorothea, Fürst Johann Georg II von Anhalt-Dessau kızı.

Yukarıda adı geçen ortak-elektör Albrecht (1443-1500)'in çocukları: 1-Katherina=1. Sigismund (ölm.1496), izd.1484, izd.müd.12, Alsace landgrafı, =2. Herzog Erik I von Braunschweig (ölm. 1540). 2- Georg "Zengin" veyâ "Sakallı" (1471-1539=68), Saksonya dukası=Barbe (1478-1534=56), izd. 1506, izd. müd.28, yş.28-56, zevcinden 7 yş. kç., Polonya kralı Kasimir IV kızı, çocukları: 1/Johann Georg (ölm.1537), Saksonya dukası, çocuksuz=Elisabeth, izd.1525, Landgraf Wilhelm II von Hessen kızı. 2/ Friedrich (ölm.1539), çocuksuz=Elisabeth, Graf Ernst von Mansfeld kızı. 3/Christine (ölm.1549)=Landgraf Philipp von Hessen (ölm.1567), izd.1523, izd.müd. 26. 4/Madeleine (ölm.1534)=Joachim III (ölm.1571), Brandenburg elektörü (Hohenzollern). 3- Heinrich der Fromme=Dîndâr (1473-1541=68), Saksonya dukası=Katharina(1487-1561=74), izd.1512, izd.müd.29, yş.25-54, zevcinden 14 yş.kç., Herzog Magnus II von Mecklenburg zu Schwerin=Sophie von Pommern-Stettin kızı, çocukları: 1/Sidonie=Erik "Genç"(ölm.1584), Braunschweig-Göttingen dukası, çocuksuz. 2/ Sibylle=Herzog Franz I von Sachsen-Lawenburg(ölm.1541), izd. 1540, izd.müd.1. 3/ 7) Moritz (1521-1553=32), 1541'de duka, 7. elektör 1547-1553=6=Agnes, izd.1541, Landgraf Philipp von Hessen kızı, kızları Anna=Willem VIII d'Orange (ölm.1584). 4/ 8) August der Fromme=Dîndâr (1526-1586=60), 8. elektör 1553-1586=33, vel. 1547-1553=6=1. Anna (1532-1585=53), izd. 1548, izd. müd. 36, yş. 16-53, zevcinden 6 yş.kç., Danimarka kralı Christian III=Dorothea von Sachsen-Lauenburg kızı, =2. Agnes Hedwig (1573-1616=43), izd.1586, izd. müd. bir kaç ay, yş.13, zevcinden 47 yş. kç. (1 yıl sn.), Fürst Joachim Ernst von Anhalt=Eleonore von Württemberg kızı (=2. Herzog Johann von Schleswig-Holstein-Sonderburg, ölm. 1622, izd. 1588, 2 yıl sn., yş. 15-49, izd.müd. 34), 1. izd.'dan: Elisabeth=Johann Kasimir, Ren palatin kontu, izd. 1568; Dorothea (ölm.1587)=Herzog Heinrich Jules von Braunschweig-Wolfenbüttel (ölm.1613), izd.1585, izd.müd.2; Anna (ölm.1613) = Herzog Johann

Kasimir von Sachsen-Koburg (1564-1633=69), 1. izd.1586, izd.müd. 27, yk.bk., çocuksuz; 9) Christian I.

9) Christian I (1560-1591=31), 9. elektör 1586-1591=5, vel. 1560-1586=24= Sofie (1568-1622=54), izd.1582, izd.müd.9, yş.14-23, zevcinden 8 yş.kç., elektris 1586-1591=5 + 1591-1611=20 + 1611-1622=11 = 36, Kurfürst Johann Georg von Hohenzollern-Brandenburg=Markgrafin Sabine von Hohenzollern-Brandenburg-Ansbach kızı, çocukları: Sophie (ölm.1635) = Herzog Franz von Pommern (ölm.1620), izd.1619, izd.müd. 1, çocuksuz; 10) Christian II (1583-1611=28), 10. elektör 1591-1611=20, çocuksuz = Hedwige, elektris 1602-1611=9, izd.1602, Danimarka kralı Frederick II kızı; 11) Johann Georg I.

11) Johann Georg I (1585-1656=71), elektör 1611-1656=45, vel.1591-1611=20=1. Sibylle Elisabeth (1584-1606=22), izd.1604, izd.müd.2, yş. 20-22, zevcinden 1 yş.by., Herzog Friedrich I von Württemberg = Sibylle von Anhalt kızı, çocuksuz, =2. Magdalene Sibylle (1587-1659=72), izd.1607 (1 yıl sn.), izd.müd. 49, yş.20-69, zevcinden 2 yş. kç., elektris 1611-1656=45 + 1656-1659=3 = 48, Herzog und Markgraf Albrecht Friedrich von Hochenzollern-Brandenburg-Preussen=Maria Eleonore von Jülich, Cleve und Berg kızı. Çocukları: Sophie Eleonore (ölm.1671) = Landgraf Georg II von Hessen-Darmstadt (ölm.1661), izd. 1627, izd.müd. 34, landgraf 1626-1661=35, vel. 1596-1626=30, çocukları için bk. Hessen; Maria Elisabeth (ölm.1684) = Herzog Friedrich von Holstein-Gottorp (ölm.1659), izd.1630, izd. müd. 29; Madeleine Sibylle (ölm. 1668) = 1. Christian (1603-1647=44), izd.1634, izd.müd. 13, Danimarka vel.i 1603-1647=44, çocuksuz, =2. Herzog Friedrich Wilhelm II von Sachsen-Altenburg, izd.1652 (5 yıl sn.); Johann Georg II, 12. elektör, aş.bk.; 11. Elektör'ün dallarının ataları olan 3 küçük oğlu: 1- August (ölm.1680), **Weissenfels** dukası 1656-1680=24, oğlu Johann Adolf I, Weissenfels dukası 1680-1697=17, bunun oğlu August Adolf, Weissenfels dukası 1697-1746=49, söndü. 2- Christian, **Merseburg** dukası 1656-1691=35, oğlu Christian II, Merseburg dukası 1691-1694=3, bunun kardeşi Friedrich, Merseburg dukası 1694-1714=20=Eleanore von Anhalt-Köthen (1696-1726=30), 1. izd.1714, izd.müd. bir kaç ay, yş. 18(Sachsen-Weimar-Eisenach düşesi 1714-1726=12), son dukanın kardeşi Heinrich, Merseburg dukası 1714-1738=24, 3-Moritz, **Zeitz** dukası 1656-1681=25, oğlu Moritz Wilhelm, Zeitz dukası 1681-1718=37.

12) Johann Georg II (1613-1680=67), 12. elektör 1656-1680=24, vel. 1613-1656=43, imparatorluk başbakanı 1657-1658=1 = Markgrafin Magdalene Sibylle von Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuth (1612-1687=75), elektris 1656-1680=24 + 1680-1687=7 = 31, izd.1638, izd.müd. 42, yş.26-68, zevcinden 1 yş.by., Markgraf Christian von Brandenburg-Bayreuth (Hohenzollern)=Marie von Preussen (Hohenzollern) kızı, çocukları: Sophie=Markgraf Christian Ernst von Hohenzollern - Brandenburg - Bayreuth, izd.1662 ve 13) Johann Georg III (1647-1691=44), 13. elektör 1680-1691=11, vel.1656-1680=24, imparatorluk orgenerali = Anna Sophie(1647 -1717=70), elektris 1680-1691=11 + 1691-1694=3 + 1694 - 1717 = 23=37, izd. 1666, izd.müd. 25, yş.19-44, zevci ile ayni yaşda, Danimarka kralı Frederick III=Sophie Amalie von Braunschweig-Lüneburg kızı. Oğulları: 14. ve 15. elektörler. 14) Johann Georg IV (1668-1694=26), 14. elektör 1691-1694=3, vel. 1680-1691=11 = Eleonore (ölm.1696),

izd.1692, izd.müd. 2, elektris 1692-1694=2, çocuksuz, Sachsen-Eisenach prensesi ve Markgraf Johann Friedrich von Hohenzollern-Brandenburg-Anspach'dan dul.

Saksonya elektörleri 1529-1697 = 168 yıl müddetle Protestan (Lüteryan) oldular. 1697'de 15. Elektör (aş.bk), Polonya kralı seçilence, Katolik mezhebine döndüler ve Saksonya, Protestan olduğu hâlde, Katolik mezhebinde günümüze kadar devâm etdiler.

15) Friedrich August I (Polonya kralı ol. August II) (1670-1733=63), 15. elektör 1694-1733=39 + Polonya kralı 27.6.1697-1.2.1733=36, vel.1691-1694=3, imparatorluk başkumandanı 1695-1696=1, Osmânlı târîhlerinde "Nâlkıran" = Eberhardine(1671-1727=56), izd. 1693, izd.müd. 34, yş.22-56, zevcinden 1 yş. kç., elektris 1694-1727=33 + Polonya kraliçesi 1697-1727=30, Markgraf Christian Ernst von Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuth=Sophie Luise von Württenberg kızı, =2. (metres) Grafin Aurora von Koenissmark (1662-1728=66), izd.1695, izd. müd.33, yş.33-66, zevcinden 8 yş.by., Graf Konrad von Königsmarck=Barores (Grafin) Christine von Wrangel kızı, bu sonuncu ilişkiden: "Le Maréchal de Saxe" denen 18. asrın çok ünlü kumandanı Maurice de Saxe (1696-1750=54), babası tar.resmen tanınarak Sachsen kontu 1711, Kurland dukası 1726-7, Fransa mareşali 1743, Fransa başkumandanı 1748, = Kontes Johanna Victoria von Loeben (1697-1747=50), izd.1714, tal. 1721=7, yş.17-24, zevcinden 1 yş.kç. (=2. Von Runkel), Kont Adolf von Loeben kızı, neslinden bâzı ünlüler gelmişdir. Metresi soprano Marie Pinteau de Verrières'den: 1715'de bir kaç günlük ölen bir oğul ve Aurore de Saxe (1748-1821=73) = 1. Kont Antoine de Hornes (1736-1768=32), izd.1766, izd.müd.2., yş.18-20, zevcinden 12 yş. kç., XV. Louis'nin gayri meşrû oğlu, =2. Claude Dupin de Francueil, bu izd.'dan: Maurice Dupin(1778-katli 1808=30)=Sophie Delaborde, bunların kızı: George Sand müsteâriyle tanınmış ünlü edîbe Amandine Lucile Aurore (1804-1876=72)=Casimir Dudevant, izd.1822, tal.1831=9, yş.18-27, Baron Dudevant'ın gayri meşrû oğlu, bu izd.'dan 1 oğul ve 1 kız. Kral Agust'ün dîğer bir metresinden olan kızı: Anna Caroline, Orzelska Kontesi (1707-1769=62)= Herzog Karl Ludwig von Schleswig-Holstein-Sonderburg-Beck (1690-1774=84), izd.1730, tal.1733=3, yş. 23-26, zevcinden 17 yş.kç. (1 oğul), August I'in Cosel kontesi Anna Constanze'den (1680-1765=85), izd.1698, tal. 1699=1, yş.18-19, zevcinden 10 yş.kç. olan çocuğu 1712'de 13 yaşında öldü. August I'in toplam 350 gayri meşrû çocuğunun öldüğü 1733'de hayâtda bulundukları söylenmişdir. Kral August'un oğlu ve halefi:

16) Friedrich August II (Polonya kralı ol. August III) (1696-1763=67), 16. elektör 1733-1763=30+Polonya kralı 1.2.1733 - 5.10.1763 = 30, 8, 2, vel.1696-1733=41, 1740-43'de Almanya imparatorluk tâcı müddeîsi, 1712'de Katolik oldu (babası 1697'de Katolik olmuşdu) = Arşidüşes Maria Josepha (1699-1757=58), izd.1719, izd.müd. 38, yş.20-58, zevcinden 3 yş.kç., kraliçe 1733-1757=24, İmp.Joseph I = Wilhelmine Amalie von Braunschweig-Lüneburg kızı, çocukları:

1- Friedrich Christian, 17. elektör (1722-1763=41), aş.bk. 2- Friedrich August (1720-1721=1). 3- Joseph (1721-1728=7). 4- Karl (1733-1796=63), Kurland dukası 1758-1763=5, = Franziska Corvin-Krasinski (1742-1796=54), izd.1760, izd.müd. 36, yş.18-54, zevcinden 9 yş.kç., 1775'de bu izdivâcın morg.olması kaldırıldı ve prenses unvânı aldı, kızları Maria (1770-1851=81) = 1. Carlo Emanuele (1770-1800=30), izd.1797, izd.müd.3, yş.27-30, zevci ile ayni yaşda, Carignano prensi, Sardunya kralı

Vittorio Amedeo II'nin tek oğlu, =2. Jules, Montléart prensi, 1. izd.1810 (10 yıl sn.) (1787-1865=78), izd.müd. 41, yş.40-81, zevcinden 17 yş. by. (çocukları var). 5- Albert (1738-1822=84), Avusturya mareşali, Avusturya'nın Holanda genel v. 1781-1793=12, Teschen dukası 1766=Arşidüşes Maria Christina (1742-1798=56), izd.1766, izd.müd.32, yş.24-56, zevcinden 4 yş. kç., İmp.Franz I'in 4. kızı, kızları Maria Theresia 1767'de 1 günlük öldü. 6- Clemens (1739-1812=73), Avusturya orgenerali, râhib 1761, Freising piskoposu 1768, ilâveten Regensburg piskoposu 1768, Trier elektör-başpiskoposu 1768-1802=34, ilâveten Augsburg piskoposu 1768. 7- Prs., 1723'de ölü doğdu. 8- Maria Amalia (1724-1760=36), Napoli kraliçesi 1747-1759=12, İspanya kraliçesi 1759-1760=1 = Carlos III (1716-1788=72), izd. 1738, izd.müd. 22, yş.14-36, zevcinden 8 yş.kç., Parma dukası 1731-1735=4, Napoli kralı 1734-1759=25, İspanya kralı 1759-1788=29, vel. 1746-1759=13, çocukları için bk. Bourbon-İspanya. 9- Maria (1727-1734=7). 10- Maria Anna (1728-1797=69), elektris 1747-1777=30 = Maximilian III Joseph (1727-1777=50), izd.1747, izd.müd.30, yş.19-49, zevcinden 1 yş.kç., Bavyera elektörü 1745-1777=32, vel.1727-1745=18, Bohemya krallığı vel.i 1741-1745=4, İmp.Karl VII=Arşidüşes Maria Amalia oğlu, çocuksuz. 11- Maria Josepha (1731-1767=36), dauphine 1747-1765=18 = Louis (1729-1765=36), izd. 1747, izd.müd.18, yş.16-34, zevcinden 2 yş.kç., hayâtı boyunca dauphin (Fransa vel.i) (2.izd.), Louis XV oğlu, çocukları için bk.Fransa. 12- Christina (1735-1782=47), Remiremont başrâhibesi. 13- Elisabetha (1736-1818=82), evlenmedi. 14- Maria Cunigunde (1740-1826=86), Thorn 1776-1795=19 ve Essen 1776-1803=26 hükümrân başrâhibesi. 15- Franz Xaver (1730-1806=76), Saksonya nâibi ve Polonya tahtı müddeîsi 1763-1768=5, Fransa korgenerali = Clara (1741-1792=51), morg. izd.1765, izd.müd. 27, yş.24-51, zevcinden 11 yş.kç., Kont Giuseppe Spinucci kızı, von der **Lausitz** kont ve kontesleri olan çocukları: Ludwig (1766-1782=16); Josef (1767-düelloda katli 1802=35); Clara (1766, 8 aylık öldü); Elisabeth (1768-1844=76) = Henri de Preissac, 1. Duc d'Esclignac (1763-1837=74), izd.1787, izd.müd.50, yş.19-69, zevcinden 5 yş.kç. (3 oğul, 1 kız); Maria Anna (1770-1845=75)=Principe Don Paluzzo Altieri di Oriolo (1760-1834=74), izd.1793, izd.müd. 43, yş. 23-66, zevcinden 10 yş.kç. (3 oğul); Beatrice (1772-1806=34) = Marchese Don Raffaele Riario-Sforza di Carleto (1767-1797=30), izd. 1794, izd.müd. 3, yş.22-25, zevcinden 5 yş. kç. (1 kız); Cunegonda (1774-1828=54) = Marchese Don Giovanni Montoro (1775-1818=43), izd. 1795, izd.müd. 23, yş.21-44, zevcinden 1 yş. by. (3 oğul); Christina (1775-1837=62) =Principe (1) Don Camillo VIII Massimo di Arsoli (1770-1840 = 70), izd.1796, izd.müd. 41, yş. 21-62, zevcinden 5 yş. kç. (3 oğul, 3 kız); Cecilie (1779-1781=2).

17) Friedrich Christian (1722 - 1763 = 41), 17. elektör 10 - 12.1763= 2 ay, vel.1773-1763=30 = Maria Antonia (1724-1780 = 56), elektris 1763 + 1763-1780 = 17, izd.1747, izd.müd. 16, yş. 23-39, zevcinden 2 yş. kç., Bavyera elektörü İmp. Karl VII=Arşidüşes Maria Amalia'nın 2. kızları, çocukları: 1 - Kral Friedrich August (1750-1727), bk.aş.no. 18. 2- Karl (1752-1781 = 29), vel.1763-1781=18, evlenmedi. 3- Joseph (1754-1763 = 9). 4- Kral Anton I (1755-1836), aş.bk. 5- Maria Anna(1761-1820 = 59), evlenmedi. 6- Maria Amalia (1757-1831 = 74) = Karl II (1746-1795=49), izd.1774, izd.müd. 21, yş.17-38, zevcinden 11 yş.kç., Zweibrücken (Fr.Deux-Ponts) dukası 1775-1795 = 20, Graf Friedrich Michael von Zweibrücken-Birkenfeld-

Bischweiler=Grafin Franziska von Wittelsbach-Sulzbach oğlu, 1 oğulları için bk. Bavyera (Wittelsbach). 7- Maximilian (1759-1838 = 79), vel. 1827-1830 = 3, 1830'da velîahdlikden ve taht üzerindeki haklarında ferâgat etdi = 1. Karoline (1770-1804=34), izd. 1792, izd.müd. 1, yş.22-34, zevcinden 11 yş. kç., Parma dukası (Bourbon) Ferdinando I = Arşidüşes Maria Amalia kızı, = 2. Marie Luise (1802-1857 = 55), izd.1825, izd.müd. 13, yş. 23-36, zevcinden 43 yş.kç. (=2. Conte Francesco Rossi, ölm. 1854, izd.1849 (11 yıl sn.), izd.müd. 5, yş. 47-52, =3. Nobile Giovanni Vimercati, izd.1855, izd.müd.2, yş.53-55), Etruria kralı ve Parma dukası Lodovico I=Infanta Maria Luise'nin tek kızları. Pr.Maximilian'ın bütün çocukları 1. izdivâcındandır: 1/ Kral Friedrich August II (1797-1854), aş.bk. 2/ Clemens (1798-1822=24). 3/ Johann I(1801-1873), kral, aş.bk. 4/ Amalia (1794-1870=76), evlenmedi. 5/ Maria(1796-1865=69), büyük-düşes 1821-1824=3 = Ferdinando III (1769-1824=55), 2. izd.1821, izd. müd.3, yş. 25-28, zevcinden 27 yş.kç. (zevcinden sn.41 yıl yaşadı), çocuksuz, Toskana büyük-dukası 1791-1803=12 + 1814-1824=10 = 22, vel.1790-1791=1, Almanya imparatorluk velîahd-arşidükü 1792-1793=1. 6/ Maria Anna (1799-1832=33), büyük-düşes 1824-1832=8, arşidüşes 1817-1832 = Leopoldo II (1797-1870=73), 1. izd.1817, izd.müd. 15, yş. 18-33, zevcinden 2 yş.kç., çocukları için bk. Habsburg-Lothringen-Toskana, Avusturya arşidükü ve orgenerali, Toskana büyük-dukası 1824-1859=35, vel.1797-1803 = 6 + 1814-1824=10 = 16, ilâveten Lucca dukası 4.10.1847-1859=12, Prs.Maria Anna'nın ablasının üvey oğlu. 7/Maria Josepha (1803-1829=26), İspanya kraliçesi 1819-1829=10 = Fernando VII (1784-1833=49), 3. izd.1819, izd.müd.10, yş.16-26, zevcinden 19 yş.kç., çocuksuz, İspanya kralı 1808-1814=6 + 1814-1833=19 = 25, vel.1788-1808=20, müddeî 1808-1814=6.

Prs.Amalia (ölm.1870) bestekârdır.

Saksonya Kralları

18) 1) Friedrich August I (elektör ol.II) (1750-1827=77), 18. elektör 1763 - 1806=43 + kral 11.12.1806-1827 = 21 = 64, 1768'de niyâbetsiz (nâib amcası Pr. Xaver) ilâveten Varşova dukası 1807-1815=8, 2 ay vel. 1813'de Saksonya, Müttefikler'ce işğâl edildi ve 1815'de Napoléon'un sâdık müttefikı olan Kral, krallığının sınırları çok daraltılarak tahtına iâde edildi ve Saksonya, 1815'den 1918'e kd.bu dar sınırlar içinde krallık ol.devâm etdi. = Amalie (1852-1828=76), elektris 1769-1806=37 + kraliçe 1806-1827=21 = 58, izd.1769, izd.müd. 58, yş.17-75, zevcinden 2 yş.kç., Pfalzgrafin Maria Franziska von Wittelsbach-Sulzbach kızı, 1771, 1775, 1797'de ölü doğan 3 çocukları dışındaki kızları Augusta (1782-1863=81), evlenmedi. Kardeşi Anton I, 2. kral oldu:

2) Anton I (1755-1836=81), 2. kral 1827-1836=9, vel.1822 (ağabeyi Pr. Clemens ölünce)-1836 = 14, halefi olacak yeğeninin niyâbetinde 1830-1836=6. =1. Caroline (1764-1782=18), izd.1781, izd.müd. 1, yş.17-18, zevcinden 9 yş.kç., Sardunya kralı Vittorio Amedeo III=Infanta Maria'nın 2. kızları, çocuksuz, =2. Arşidüşes Marie Therese (1767-1827=60), kraliçe 5-11.1827=6 ay, izd.1787, izd.müd.40, yş.20-60, zevcinden 12 yş.kç., İmp.Leopold II=Infanta Maria Ludovika'nın by.kızları. Çocukları: Friedrich (1796), ayni gün öldü; Maria Ludovica (1795-1796=1); Maria Johanna (1798-1799=1); Maria Theresia (1799), ayni gün öldü. Kardeşi Pr.Maximilian'ın oğlu, Kral Anton'a halef oldu:

3) Friedrich August II (1797-1854=57), 3. kral 1836-1854=18, babasının ferâgati üzerine vel. 1830-1836=6, nâib 1830-1836=6 (amcasına) =1. Arşidüşes Caroline (1801-1832=31), izd.1819, izd.müd.13, yş.18-31, zevcinden 4 yş.kç., İmp.Franz I = Marie Therese Sicile - Bourbon'un 7. kızı, = 2. Maria (1805-1877=72), kraliçe 1836-1854=18, izd.1833 (1 yıl sn.), izd.müd. 21, yş. 28-49, zevcinden 8 yş.kç., Bavyera kralı Maximilian I Joseph=Caroline von Baden'ın 7. ve ikiz kızları, her iki izd. çocuksuz olmakla kralın yerine 4 yş.kç. kardeşi geçdi:

4) Johann (1801-1873=72), 4. kral 1854-1873 = 19, vel. 1836-1854 = 18 = Amelie (1801-1877 = 76), kraliçe 1854-1873 = 19 + 1873 - 1877 = 4 = 23, izd.1822, izd.müd. 51, yş.21-72, zevci ile ayni yaşda, 3. kralın eşi Kraliçe Maria'nın (yk.bk.) ikiz hemşîresi, çocukları: aşağıdaki 5. ve 6. krallar dışında 3- Ernst (1831-1847=16). 4- Maria (1827-1857=30), evlenmedi. 5- Elisabeth (1830-1912=82)=1. Ferdinando (1822 -1855=33), izd.1850, izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 8 yş.kç., Genova dukası, Sardunya kralı Carlo Alberto'nun kç.oğlu, çocukları için bk.Savoie, =2. Marchese Niccolo Rapallo (1825-1882=57), izd.1856 (1 yıl sn.), izd.müd. 26, yş.26-52, zevcinden 5 yş. kç. 6- Sidonia (1834-1862=28), evlenmedi. 7- Anna Maria (1836-1859=23) = Ferdinando IV (1835-1908=73), 1. izd.1856, izd.müd. 3, yş.20-23, zevcinden 1 yş. kç., çocukları için bk. Habsburg-Toskana, arşidüşes 1856, Toskana büyük-dukası 1859-1860=1, Toskana Hânedânı şefi 1860-1908=48, arşidük, Avusturya orgenerali. 8- Margaretha (1840-1858=18), arşidüşes 1856=Arşidük Karl Ludwig (1833-1896=63), 1. izd.1856, izd.müd.2, yş.16-18, imparatorluk velîahdi 1889-1897=8, Avusturya orgenerali, Arşidük Franz Karl oğlu, çocuksuz. 9- Sophia (1845-1867=22) = Karl Theodor (1839-1909 = 70), 1. izd.1865, izd.müd. 2, yş.20-22, zevcinden 6 yş.kç., çocukları için bk. Bavyera, Bavyera'da dukalık hânedânı (Wittelsbach dalı) şefi 1889-1909 = 20, tıb doktoru, orgeneral.

5) Albert (1828-1902=74), 5. kral 1873-1902 = 29, vel.1854-1873=19, Prusya ve Rusya mareşali = Karola (1833-1907=74), kraliçe 1873-1902=29, izd.1853, izd.müd. 49, yş.20-69, zevcinden 5 yş.kç., Pr.Gustaf Vasa (İsveç) = Luise von Baden'in tek kızları, çocuksuz. Kral Albert'in yerine kardeşi geçdi:

6) Georg (1832-1904=72), 6. kral 1902-1904=2, vel. 1873-1902=29, Prusya mareşali = Infanta Maria Anna (1843-1884=41), izd.1859, izd.müd. 25, yş.16-41, zevcinden 11 yş.kç., Portekiz hükümrân kraliçesi Maria II da Gloria = Kral Ferdinand von Sachsen-Coburg und Gotha'nın 2. kızları, çocukları: 1- Friedrich August III, no. 7, aş.bk. (1865-1932). 2- Johann Georg (1869-1938= 69), Saksonya, Vürtenberg ve Prusya orgenerali = 1. Maria Isabella (1871 - 1904 = 33), izd. 1894, izd.müd. 10, yş. 23-33, zevcinden 2 yş. kç., Philipp von Württemberg'in kç. kızı, =2. Maria Immaculata (1874-1947 = 73), izd. 1906 (2 yıl sn.), izd.müd. 32, yş. 32-64, zevcinden 5 yş.kç., Caserta kontu ve Sicilyateyn (Bourbon-Sicile) Hânedân şefi Pr.Alfonso kızı, çocuksuz. 3- Maximilian (1870-1951=81), 1896'da râhib, Friburg ve Kolonya üniversitelerinde felsefe ord.profesörü. 4- Albert (1875-1900=25). 5- Marie (1860-1861=1). 6- Elisabeth (1862-1863=1). 7- Mathilde (1863-1933=70), evlenmedi. 8- Maria Josepha (1867 -1944=67), arşidüşes 1886-1944, ana imparatoriçe 1916-1918 = 2 = Arşidük Otto (1865-1906=41), izd.1886, izd.müd. 20, yş.19-39, Arşidük Karl Ludwig'in 2. oğlu, zevcinden 2 yş.kç., çocukları (İmp.Karl) için bk.Habsburg-Avusturya.

7) Friedrich August III (1865-1932=67), 7. ve sonuncu Saksonya kralı 1904-13.11.1918=14, vel. 1902-1904=2, Hânedân şefi 1918-1932 = 14, Prusya mareşali = Arşidüşes Luise (1870-1947=77), 1. izd.1891, tal. 1903=12, yş. 21-33, zevcinden 5 yş. kç., Toskana büyük-dukası Arşidük Ferdinando IV = Alica de Bourbon-Parma kızı (=2. Enrico Toselli, ölm.1926, izd.1907, 4 yıl sn., izd. müd. 19, yş. 37-56, Floransalı bestekâr), 1903'de Gräfin von Montognoso sanını aldı. Çocukları: 1- Georg (1893-1943=50), vel. 1904-1918=4, 1924'de taht üzerindeki hukuukundan ferâgat edip râhib oldu, 1918'den önce yb. 2- Friedrich Christian (1893-1968), aş.bk. 3- Maria (1898), ölü doğdu. 4- Margarete Karola (1900-1962=62) = Fürst Friedrich Viktor von Hohenzollern-Sigmaringen (1891-1965=74), izd. 1920, izd.müd. 42, yş. 20-62, zevcinden 9 yş.kç., Romanya korgenerali, Sigmaringen Hânedânı şefi 1927-1965=38, çocukları için bk.Hohenzollern-Sigmaringen. 5- Maria Alix (1901, 1980'de ber-hâyat) = Fürst Franz Joseph von Hohenzollern-Sigmaringen-Emden (1891-1964=73), izd. 1921, izd.müd. 43, yş.20-63, zevcinden 10 yş.kç., ikiz, Romanya tümamirali, çocukları için bk. Hohenzollern-Sigmaringen. 6- Anna (1903, 1980'de ber-hayât) = 1. Arşidük Dr.Franz Joseph (1895-1957 = 62), izd.1924, izd.müd. 33, yş. 21-54, zevcinden 8 yş.kç., Arşidük Joseph'in by.oğlu, çocukları için bk.Avusturya-Habsburg, =2. Reginald Kazanjian (1905), izd.1972 (15 yıl sn.), Amerikalı Ermenî diplomat (bu izd. ile 1972'de arşidüşes unvânını terketdi). 7- Ernst Heinrich (1896-1971=75) = 1. Fürstin Sophie von Luxemburg und von Nassau (1902-1941=39), izd. 1921, izd.müd. 20, yş.19-39, zevcinden 6 yş.kç., Büyük-duka Guillaume (Wilhelm) IV=Infanta Maria Anna'nın kç. kızları, =2. Virginia Dulon (1910), morg.izd.1947, izd.müd. 24, yş. 37-61, zevcinden 14 yş.kç., 1. izd.'dan: 1/Dedo (1922), İrlanda'da, evlenmedi. 2/ Gero (1925), İrlanda'da, evlenmedi. 3/ Timo (1923), Marburg/Almanya'da = 1. Margrit Lucas (1932-1957=25), morg.izd.1952, izd.müd. 5, zevcinden 9 yş.kç., = 2. Charlotte Schwindack (1919), morg.izd.1966, tal.1973=7, yş. 47-54, zevcinden 4 yş. by., =3. Erina Eilts (1921), izd.1974 (1 yıl sn.), yş.53, zevcinden 2 yş. by., Arthur Hardosty'den dul, morg., 1. izd.'dan: Rüdiger (1953) = Astrid Linke (1949), izd. 1974, yş.25, zevcinden 4 yş.by., çocukları Daniel 1975 ve Arne 1977; Iris (1955) = 1. Hans Hadam (1950-1977=27), izd.1975, yş.20-22, izd.müd. 2, zevcinden 5 yş. kç., =2. Graf Wolfgang Deym von Stritez (1943), izd.1977 (ayni yıl), yş. 22, zevcinden 12 yş. kç.

8) Friedrich Christian (1893-1968=75), Şef 1932-1968 = 36, Prinz von Sachsen, Herzog zu Sachsen = Elisabeth Helene (1903-1976=73), izd.1923, izd.müd. 45, yş.20-65, zevcinden 10 yş.kç., Fürst (8) Albert von Thurn und Taxis=Arşidüşes Margarete'nin tek kızları, çocukları: 1- Albert (1934), felsefe doktoru, Münih'de, evlenmedi, 1968'de 2. vâris (sonraki vârisler: Pr. Ernst Heinrich'ın 3 oğlu). 2- Maria Josepha (1928), Münih'de, evlenmedi. 3- Maria Anna (1929), Münih'de=Roberto Gessaphe ('Afîf) (Lübnânlı Mâ'rûnî) (Meksiko 1916-1978=62), Alessandro 'Afîf=Maria 'Atıyye oğlu, morg. izd.1953, izd.müd. 25, yş.24-49, zevcinden 13 yş.kç., çocukları Alexander 1954, Friedrich Wilhelm 1955, Karl August 1958. 4- Mathilde (1936), tıb doktoru = Fürst und Herzog Johannes von Sachsen-Coburg-und-Gotha (1931), izd. (2) 1968, yş. 32, zevcinden5 yş. kç., Pr.Rainer'in tek oğlu, çocukları için b.bk. 5- Maria Emanuel (31.1.1926), Saksonya prensi, Saksonya'da duka, Meissen margravı, İsviçre'de, Hânedân şefi 9.8.1968 = Anastasia Luise (1940), izd.1962, yş.22, zevcinden 14 yş. kç., Fürst Eugen von Anhalt'ın tek kızı, çocuksuz.

Saksonya Büyük Dukalığı (Sachsen-Weimar-Eisenach)

Hânedânın Albertin denen kraliyet kolunu inceledikden sn.şimdi Ernestin denen dukalıklar koluna dönüyoruz. Bu dukalıkarın ehemmiyetlisi, sonra büyük-dukalık olan Weimar'dır. Elektör Friedrich II'nin (1412-1464) oğullarından Albert, krallık kolunun atasıdır. Dîğer oğul Elektör Ernst I (1441-1486), bunun oğlu Elektör Johann I (1468-1532), bunun oğlu Elektör Johann Friedrich I (1503-1554), bunun elektör olmıyan kç.oğlu: Johann Wilhelm I (1530-1573), Weimar dukası 1554 -1573=19=Dorothea Susanne (1544-1592=48), izd.1560, izd.müd. 13, yş.16-29, zevcinden 14 yş. kç., Kurfürst von der Pfalz Friedrich III von Wittelsbach=Markgräfin Marie von Hohenzollern-Brandenburg-Kulmbach-Bayreuth kızı, bunların kç. oğulları: Johann (1570-1605=35), Altenburg dukası 1573-1595=22, Weimar dukası 1602-1605 = 3 = Dorothea Marie (1574-1617=43), izd.1593, izd.müd. 12, yş. 19-31, zevcinden 4 yş. kç., Fürst Joachim Ernst von Anhalt-Zerbst=Herzogin Eleonore von Württemberg kızı, bu izd.'dan: Wilhelm I (1598-1662=64), Weimer dukası 1605-1662=57 + Eisenach dukası 1644-1662 = 18 + Henneberg kontu 1660-1662 = 2, Sachsen-Weimar-Eisenach hânedânının atasıdır. Bu dal 1672'de Altenburg dukalığının dörtte birini, 1690'da Jena'yı ele geçirdi, 21.4.1815'de büyük dukalık olup (Viyana Kongresi) 9.11.1918'e kd. bu sûretle devâm etti. Wilhelm der Grosse=By.=Eleonore Dorothea (1602-1664=62), izd.1625, izd.müd. 37, yş.23-60, zevcinden 4 yş.kç., Fürst Johann Georg I von Anhalt-Dessau=Pfalzgräfin Dorothea von Simmern kızı.

Johann I (1570-1605)in dîğer oğlu Ernst I der Fromme (Dîndâr) (1601-1675), dîğer Saksonya (Thüringen) dukalıkları hânedânlarının atasıdır ki, büyük-dukalık hânedânından sonra inceliyeceğimiz Gotha, Meiningen ve Altenburg hânedânlarıdır. Johann I (ölm.1605)'in 1640'dan önce ölen 4 oğlu dışındaki oğulları Bernhardt der Grossse (ölm.1635) ve Eisenach dukası (1638-1644=6) Albert I (1600-1644=44)'dir.

Johann I'in (ölm.1605) ağabeyi Friedrich Wilhelm I (1526-1602=40), Altenburg dukası (1595-1602=7) oldu. Bunun 2 oğlu: Philipp I (Altenburg 1602-1639) ve Wilhelm II (Altenburg 1639-1669=30), sonuncunun oğlu Wilhelm III (Altenburg 1669-1672=3) olup Philipp I kızı Elisabeth Sophie'dir (1619-1680=61) ve kuzeni Ernst I (1601-1675) ile evlenmişdir ki, Gotha hânedânının (b.bk.) atasıdır.

Elektör Johann Friedrich'in (1503-1554) by. oğlu ve Duka Johann Wilhelm'in (1530-1573) ağabeyi elektör (1554-1595=41) Johann Friedrich II'dir, bunun 2 oğlu: Kasimir (Koburg dukası 1595-1633=38) ve Ernst(Eisenach dukası 1595-1638=43).

Wilhelm der Grosse'nin (1598-1662) 4 oğlu: 1- Bernhardt, 4. oğul, **Jena** dukası 1662-1678=16, oğlu Wilhelm, Jena 1678-1690=12, bunun oğlu Johann, Marksuhl dukası. 2- Wilhelm, 2. oğul, Eisenach dukası 1662-1668=6, oğlu August, Eisenach 1668-1671=3. 3- Johann Georg I, Marksuhl dukası 1662-1686=24, Eisenach dukası 1671-1686=15, oğulları Johann Georg II (Eisenach 1686-1698=12) ve Johann Wilhelm, Jena dukası 1690-1729=39, bunun oğlu Wilhelm Heinrich, Jena 1729-1741=12. Wilhelm der Grosse'nin by. oğlu:

3) Johann Ernst II (1627-1638=56), Weimar dukası 1662-1683=21 = Christine Elisabeth (1638-1679=41), izd. 1656, izd.müd. 23, yş.18-41, zevcinden 11 yş. kç., Herzog Christian von Schleswig-Holstein-Sonderburg=Gräfin Anna von Oldenburg - Delmenhorst kızı, 2 oğulları:

4) Wilhelm I Ernst (1662-1728=66), Weimar dukası 1683-1728=45 + Eisenach dukası 1698-1728=30, vel. 1662-1683=21 ve Johann Ernst III (1664-1707=43), vel. 1683-1707=24 = 1. Sophie (1663-1694=31), izd. 1685, izd.müd. 9, yş. 22-31, zevcinden 1 yş.by., Fürst Johann von Anhalt-Zerbst=Fürstin Sophie Auguste von Holstein-Gottorp kızı, =2. Charlotte (1672-1738=66), ana düşes 1728-1738=10, izd.1694, izd.müd. 13, yş. 22-35, zevcinden 8 yş. kç., Landgraf Friedrich II von Hessen-Homburg=Herzogin Luise Elisabeth von Kurland kızı, 1'den: Katherina Christine = Karl (1682-1770=88), Hessen-Philippsthal landgravı 1721-1770=49, vel.1682-1721=39, çocukları için b.bk. ve:

5) Ernst August I (1688-1748=60), Weimar ve Eisenach dukası 1728-1748=20, Jena dukası 1741-1748=7, vel.1707-1728=21 = 1. Eleonore Wilhelmine(1696-1726=30), 2. izd. 1714, izd.müd. 12, yş.18-30, zevcinden 8 yş. kç., Fürst Emanuel Leberecht von Anhalt-Cöthen=Gräfin Gisela Agnes von Nienburg kızı (1714 başında 4 aylık ilk zevci: Herzog Friedrich Erdmann von Sachsen-Merseburg), =2. Sophie (1713-1747=34), izd.1734 (8 yıl sn.), izd.müd. 13, yş.21-34, zevcinden 25 yş. kç., Markgraf Georg Friedrich von Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuth=Fürstin Dorothea von Holstein-Beck kızı, 2. 'den: Ernstine (1740-1786=46), düşes 1758-1780=22 + 1780-1786 = 6 = 28 = Ernst (1727-1780=51), 3. izd.1758, izd.müd. 22, yş. 18-40, zevcinden 13 yş. kç., Sachsen-Hildeburghausen dukası 1745-1780=35, çocukları için b.bk. ve:

Prs.Anna Amalie (ölm.1807) bestekârdır.

6) Ernst August II (1737-1758=21), duka 1748-1758=10, vel. 1737-1748=11 = Anna Amalie (1739-1807=68), düşes 1756-1758=2 + 1758-1807=49 = 51, izd.1756, izd.müd. 2, yş. 17-19, zevcinden 2 yş.kç., oğluna nâibe 1758-1775=17, Herzog Karl I von Braunschweig-Wolfenbüttel = Fürstin Philippine Charlotte von Hohenzollern - Preussen 2. kızı, oğulları: Friedrich (1758-1793 = 35), vel.1758-1786=25, Saksonya tümgenerali ve:

7) 1) Karl August (1757-1828=71), 1 yaşında duka: 1758-1815 = 57 + büyük-duka 2.4.1815-1828 = 13 = 70, nâibsiz 1775, vel. 1757-1758=1, tâm unvânları: Grossherzog von Weimar-Eisenach, Herzog zu Sachsen, Landgraf in Thüringen, Markgraf zu Meissen, Graf zu Henneberg, Herr zu Blankenhain, Neustadt und Tautenburg = Luise (1757-1830=73), düşes (1815'de büyük-düşes) 1775-1828=53 + 1828 - 1830 = 2 = 55, izd. 1775, izd.müd. 53, yş. 18-71, zevci ile ayni yaşda, Landgraf Ludwig IX von Hessen-Darmstadt=Pfalgräfin Karoline von Wittelsbach-Zweibrücken'in kç. kızları, çocukları:

1785 ve 1789'da ayni gün ölen 2 Pr., 1781'de ayni gün ölen 1 Prs., Luise (1779-1784=5), Carolina (1786-1816=30) = Friedrich Ludwig (1778-1819=41), izd. (2) 1810, izd.müd. 6, yş. 24-30, zevcinden 8 yş.kç., Mecklenburg-Schwerin vel.i 1785-1819=34, çocukları için b.bk.; Bernhard (1792-1862=70), Holanda orgenerali=Ida (1794-1852=58), izd. 1816, izd.müd. 36, yş. 22-58, zevcinden 2 yş.kç., Herzog Georg I von Sachsen-Meiningen=Fürstin Luise von Hohenlohe-Langenburg'un 2. kızları, bu izd.'dan: Wilhelm (1819-1839=20); Edward (1823-1902=79), İngiltere mareşali=Lady Augusta Gordon-Lennox (1827-1904-77), izd. 1851, izd.müd. 51, yş. 24-75, zevcinden 4 yş.kç., 5. Richmond dükü Charles kızı, çocuksuz; Gustav (1827-1892=65), Avusturya orgenerali = Pierina von Marcaini, Baroness von Neupurg (1845-1879=34), morg. izd.1870, izd.müd.9, yş. 25-34, zevcinden 18 yş.kç., çocuksuz; Luise (1817-1832=15);

Amalie (1822), 17 günlük öldü; Anna (1828-1864=36), evlenmedi; Amalia (1830 -1872=42) = Hendrik (1820-1879=49), izd. (1) 1853, izd.müd. 19, yş. 23-42, zevcinden 10 yş.kç., Holanda kralı Willem II'nin 3. oğlu, oramiral, Lüksenburg saltanat nâibi, çocuksuz; Hermann (1825-1901=76), Saksonya ve Vürtenberg orgenerali = Auguste (1826-1898=72), izd.1851, izd.müd.47, yş.25-72, zevcinden 1 yş. kç., König Wilhelm I von Württemberg=Fürstin Pauline von Württemberg'in 4. kızları, çocukları: Alexander (1857-1891=34); Ernst (1859-1909=50), Prusya binbaşısı, bu da evlenmedi; Hermann (1865'de ölü doğdu); Pauline (1852-1904=52), büyük-düşes 1901-1904=3 = Carl August (1844-1894=50), izd.1873, izd.müd. 21, yş. 21-42, zevcinden 8 yş.kç., babasının amca-zâdesinin oğlu, Sachen-Weimar-Eisenach vel.i 1853-1894=41, Saksonya ve Prusya orgenerali, Rusya korgenerali, çocukları için b.bk.; Olga (1869-1924=55)= Leopold (1866-1933=67), izd.1902, izd.müd. 22, yş. 33-55, zevcinden 3 yş.kç., Fürst Karl von Isenburg-und-Büdingen=Arşidüşes Marie Luise'nin by. oğulları, bu izd.'dan doğan tek çocuk Pr.Wilhelm Karl zu Isenburg, ünlü jenealoji bilgini ve yazarıdır; Bernhard (1855-1907=52), Prusya binbaşısı, 1901'de hukukundan ferâgat edip Graf von Grayenberg sanını aldı = 1. Elisabeth Brockmüller (1863-1903=40), 2. izd. 1900, izd.müd. 3, yş.37-40, zevcinden 8 yş.kç., Marki Franz Lucchesini'den dul, = 2. Elisabeth(1869-1940=71), izd.1905 (2 yıl sn.), izd.müd. 2, yş.36-38, zevcinden 14 yş.kç., Graf Hermann von der Schulenberg=Helene von Kotze kızı (=2. Ernst Hanfe); Wilhelm(1853-1924=71), vel. 1901-1912=11, Prusya albayı=Gerta (1863-1945=82), izd. 1885, izd. müd.39, yş.22-61, zevcinden 10 yş.kç, Fürst Ferdinand Maximilian von Ysenburg und Büdingen=Fürstin Auguste von Hanau'nun kç. kızları, bu izd.'dan: Albert(1886-1918=32), savaşda öldü; Sophie (1888-1913=25), evlenmedi; Hermann(1886-1964=78), 1909'da hukuukundan ferâgatla Graf von Ostheim oldu = 1. Paola Lottero (1881-1963=82), izd.1909, tal. 1911=2, yş. 28-30, zevcinden 5 yş. by., =2. Suzanne Midling (1886-1931=45), izd.1918 (7 yıl sn.), izd.müd. 13, yş. 32-45, zevci ile ayni yaşda, =3. Isabel Neilson (1895, 1980'de ber-hayât), izd. 1932 (1 yıl sn.), izd.müd. 32, yş. 37-69, zevcinden 9 yş. kç., 2. izd.dan: Graf Alexander-Kyrill von Ostheim (1922-1943=21), evlenmedi.

2) Carl Friedrich (1783-1853=70), büyük-duka 1828-1853=25, vel. duka 1783-1815=32 + vel.büyük-duka 1815-1828=13 = 45, 1. Büyük-Duka'nın by. oğlu, =Grandüşes Maria Pawlowna (1786-1859=73), izd.1804, izd.müd.49, yş.18-67, Çar Pavel I = Herzogin Maria Feodorowna Sophie von Württemberg'in 3. kızları, çocukları: Paul (1805-1806=1); Carl Alexander (no.3), aş.bk.; Maria (1808-1877=69) = Karl (1801-1883=82), izd.1827, izd.müd. 50, yş.19-69, zevcinden 7 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm III'ün 3. oğlu, Prusya ve Rusya mareşali, çocukları için bk.Hohenzollern; Augusta (1811-1890=79), Prusya kraliçesi 1861-1871=10 + Almanya imparatoriçesi 1871-1888 = 17 + 1888 - 1890 = 2 = 29 = Wilhelm I (1797 - 1888 = 91), izd. 1829, izd.müd. 59, yş. 18-77, zevcinden 14 yş.kç., Prusya kralı 1861-1888 = 27 + Almanya imparatoru 1871-1888 = 17, vel. 1840 - 1861 = 21, nâib 1858 - 1861 = 3, çocukları (İmp.Friedrich I vs) için bk. Hohenzollern.

3) Carl Alexander (1818-1901=83), büyük-duka 1853-1901 = 48, vel. 1828-1853 = 25, Prusya mareşali, Saksonya orgenerali = Sophie (1824-1897 = 73), büyük-düşes 1853-1897 = 44, izd. 1842, izd.müd. 55, yş. 18-73, zevcinden 6 yş. kç., Holanda kralı Willem II = Grandüşes Anna Pawlowna'nın tek kızları, çocukları: 1- Anna

(1851-1859=8). 2- Marie (1849-1922=73) = Fürst Heinrich VII von Reuss-Kadett (1825-1906=81), izd. 1876, izd.müd. 30, yş. 27-57, zevcinden 24 yş. kç., Prusya orgenerali, çocukları için b.bk. 3- Elisabeth (1854-1908=54) = Herzog Johann (1857-1920=63), 1. izd. 1886, izd.müd. 22, yş. 32-54, zevcinden 3 yş.by., Grossherzog Friedrich Franz II von Mecklenburg-Schwerin'in 4. oğlu, Prusya orgenerali. 4- Carl August (1844-1894=50), vel.büyük duka 1853-1894=41, Prusya ve Saksonya orgenerali, Rusya korgenerali = Pauline (1852-1904=52), izd. 1873, izd.müd. 21, yş. 21-42, zevcinden 8 yş.kç., babasının amca-zâdesinin oğlu, ana büyük-düşes 1901-1904=3, vel.büyük-düşes 1873-1894=21, Fürst Hermann von Sachsen - Weimar-Eisenach=Fürstin Auguste von Württemberg'in by. kızları, yk.bk., oğulları: Bernhard (1878-1900=22) ve:

4) Wilhelm Ernst (1876-1923=47), büyük-duka 1901-9.11.1918=17, vel. büyük-duka 1894-1901=7, Hânedân şefi 1918-1923=5, dedesinin yerine tahta geçmiş oluyor, Prusya ve Saksonya orgenerali, Grossherzog von Sachsen-Weimar-Eisenach, Herzog von Jülich, Kleve und Berg, Engern und Westphalia , Landgraf zu Thuringia, Markgraf von Meissen, Graf von Henneberg, Graf zu Mark und Ravensberg, Herr von Ravenstein und Tonna = 1. Caroline (1884-1905=21), büyük-düşes 1903-1905=2, izd. 1903, izd.müd. 2, yş. 19-21, zevcinden 8 yş.kç. Fürst Heinrich XXII von Reuss zu Greiz=Fürstin Ida von Schaumburg-Lippe'nin 3. kızları, =2. Feodora (1890-1972=82), büyük-düşes 1910-1918=8, izd. 1910 (5 yıl sn), izd.müd. 13, yş. 20-33, zevcinden 14 yş.kç., zevcinden sn. 49 yıl yaşadı, Fürst und Herzog Friedrich von Sachsen-Meiningen= Fürstin Adelheid zur Lippe'nin by.kızları, çocukları (hepsi 2'den):

1- Sophie (1911) = Friedrich Günther (1901-1971=70), izd. 1938, izd.müd. 33, yş. 27-60, zevcinden 10 yş.kç., Fürst zu Schwarzburg, Hamburg'da. 2- Georg (1921), 1953'de hukukundan ferâgat etdi=Gisela Jänisch (1930), soprano, izd. 1953, yş. 23, zevcinden 9 yş. kç., Freiburg'da, çocukları: Ariane 1954, Cornelie 1955 ve Isabel 1959. 3- Bernhard Friedrich (1917), Wiesbaden'da, = Felicitas (1920), izd. 1943, tal. 1956=13, yş. 23-36, zevcinden 3 yş. kç., Fürst Emich zu Salm-Horstmar=Fürstin Sabine von Schönaich-Carolath'ın kç. kızları, çocukları: Alexander 1945 (2 aylık öldü); Wilhelm Ernst (1946), Münih'de = Katharina Kovarcz (1945), izd. 1973, yş. 28, zevcinden 1 yş. by., morg., kızları Désirée (1974); Katharina Feodora (1943) = Emanuel (1929), Hechingen'de, izd. 1968, yş. 25, zevcinden 14 yş. kç., Fürst Franz Joseph von Hohenzollern-Sigmaringen-Emden'in kç. oğlu, çocukları için b.bk. 4- Carl-August (28.7.1912), Öhningen'de, yb., vel. 1912-1918=6, Hânedân şefi 24.4.1923, Herzog zu Sachsen, Erbrossherzog von Sachsen = Elisabeth (1912), izd. 1944, yş. 32, zevci ile ayni yaşda, Baron Othmar von Wangenheim = Barones Maud von Trützschler zum Falkenstein'ın by. kızları, çocukları: Elisabeth (1945), Beatrice-Maria (1948) ve Michael-Benedict (15.11.1946), doğumundan beri Hânedân vârisi (2. şefi) = Renate Henkel (1947), izd. 1970, tal. 1974=4, yş. 23-27, zevcinden 1 yş. kç., çocuksuz.

Saksonya Dukalıklarının Verâset Durumu

Sachsen-Weimar (-Eisenach-Gotha) dalı 1573'de başladı. Bu daldan 3 kardeş 1640'da 3 dal oluşturdular: 1) Sachsen-Weimar Dukalığı ki 1644'de Eisenach Dukalığı da eklendi. 2) Sachsen-Eisenach Dukalığı 1640-1644'de müstakil olup bu târihte 1. dala

katıldı. 3) Sachsen-Gotha Dukalığı ki 1641'de Coburg ve 1672'de Altenburg dukalıklarını ilhâk etdi ve 1675'de Sachsen-Gotha-Altenburg Dukalığı oldu. 1. dal (Sachsen-Weimar) 1662'de şu dallara bölündü: 1) Sachsen-Weimar Dukalığı ki 1741'de Eisenach dukalığı'nı ilhâk edip Sachsen-Weimar-Eisenach Dukalığı, sn. Büyük Dukalığı olup 1918'e kd. sürdü. 2) Sachsen-Eisenach dukalığı 1664-1668'de yaşayıp Weimar'a katıldı. 3) Sachsen-Marksuhl Dukalığı 1662-1741'de yaşayıp 1690'da Iena ve 1668'de Eisenach dukalığını ilhâk edip sn. Sachsen-Weimar'a katıldı. 4) Sachsen-Iena Dukalığı 1662-1690'da yaşayıp bu târîhde Sachsen-Marksuhl dukalığına katıldı.

1675'de Sachsen-Gotha-Altenburg dukalığı şu branşlara ayrılmaya başladı: 1) Sachsen-Gotha-Altenburg Dukalığı 1675-1825'de yaşayıp Sachsen-Saalfeld dukalığına ilhâk edildi ve bundan Sachsen-Altenburg dukalığı çıkıp 1918'e kd. devâm etdi. 2) Sachsen-Coburg Dukalığı 1680-1699'da yaşayıp Sachsen-Saalfeld dukalığına katıldı. 3) Sachsen-Meiningen Dukalığı 1680'de başlayıp 1918'e kd. devâm etdi, 1826'da Hildburghausen ve Saalfeld dukalıklarının birer kısmını ilhâk etdi. 4) Sachsen-Römhild Dukalığı 1680-1710'da yaşadı. 5) Sachsen-Eisenach Dukalığı 1680-1707'de yaşadı. 6) Sachsen-Hildburghausen Dukalığı 1680'de başlayıp 1826'da bitdi, bu târîhde Altenburg ve Meiningen dukalıklarınca pay edildi, Hildburghausen Dukası, bu titrini bırakarak Altenburg Dukası titrini aldı, zîrâ sönen Altenburg dalını tevârüs etdi. 7) Sachsen-Saalfeld Dukalığı 1680'de başladı. 1699'da Coburg dukalığını alıp 1714'de Sachsen-Coburg-Saalfeld dukalığı adını aldı, 1825'de Gotha dukalığını ilhâk edip yerine Meiningen dukasına Saalfeld dukalığını verdi ve 1826'da Sachsen-Coburg-Gotha Dukalığı adını aldı, 1918'e kd. devâm etdi ve bugünki İngiltere ve Belçika hânedânları ile 1946'da sona eren Bulgaristan hânedânı, bu dalın prensleri tar. kuruldu ve gene bu hânedân Sachsen-Coburg-Kohary hânedânı ol. bir prensinden Portekiz hânedânını yürütdü ki bu hânedân 1836-1910'da Portekiz'de hükümrân oldu, şu hâlde Sachsen-Coburg-und-Gotha Hânedânı'nı 19-20. asırlarda şu şekilde bölebiliriz: 1) asıl Sachsen-Coburg-und-Gotha Dukalığı hânedânı, 2) İngiltere hânedânı, 3) Belçika hânedânı, 4) Portekiz hânedânı, 5) Bulgaristan hânedânı.

Sachsen-Meiningen Hânedânı

Meiningen dukalık Hânedânı, dîğer Saksonya dukalık hânedânlarının da atası olan Weimar dukası (1595-1605=10) Johann I (1570-1605=35) = Dorothea von Anhalt-Zerbst (1574-1617) izdivâcından doğan dukalardan Ernst I'den iner. Ernst I'in ağabeyleri olan Weimar dukası Wilhelm I ile Eisenach dukası Albert I'i ve dîğer kardeşleri, Saksonya büyük-dukalığı (Weimar-Eisenach) hânedânında, bundan önceki bahisde görmüşdük. Ernst I der Fromme=Dîndâr (1601-1675=74), Gotha, Coburg ve Altenburg dukalıklarında bulundu (1633-1675=42) = Elisabeth Sophie von Sachsen-Altenburg izdivâcından doğan 7 duka arasında 3. oğul olan Bernhard I, Meiningen hânedânının kurucusudur (1649-1706). Hânedân, bütün Saksonya dukalık hânedânları gibi Protestan-Lüteryen olup başketi Meiningen'dir. 12.11.1826'da 9. duka zamânında topraklarında yapılan değişiklik için 9. duka'ya bk.

1) Bernhard I (1649-1706=57), Meiningen dukası 1675-1706=3 + Coburg dukası 1699-1706 = 7, Coburg 27.4.1706'da ölümünde, kardeşi Duka Johann I von Saalfeld'e geçdi. = 1. Marie Hedwig (1647-1680=33), izd. 1671, izd.müd. 9, yş. 24-33, zevcinden

2 yş.by., düşes 1675-1680 = 5, Landgrav Georg II von Hessen-Darmstadt = Fürstin Sophie Leonore von Sachsen kızı, =2. Elisabeth Eleonore (1658-1729=71), düşes 1681-1706 = 25, izd. (2) 1681, izd.müd. 25, yş. 23-48, Herzog Anton Ulrich von Braunschweig-Wolfenbüttel = Fürstin Elisabeth Juliane von Holstein-Norburg kızı (1 yıl sn.) ve 1675'de 17 yaşında 5 aylık eyli iken Herzog Johann Georg von Mecklenburg-Schwerin'den dul. 2., 5. ve 6. dukalar, Bernhard'ın 3 oğlu olup, 3. ve 4. duka kardeşler ise 2. duka'nın oğullarıdır: 2) Ludwig I, 2. Meiningen dukası 1706-1724=18. vel.duka 1675-1706 = 31, oğulları: 3) Ernst I, 3. duka 1724-1729=5, vel.duka 1706-1724=18. 4) Friedrich I, 4. duka 1729-1743=14, vel.duka 1724-1729=5. Ernst I'in kızı: Dorothea (ölm.1767) = Friedrich III, izd.1744, izd.müd.23, Sachsen -Gotha dukası 1732-1772 = 40, bk. Sachsen-Gotha-Altenburg. 5) Wilnelm I, 5. duka 1743-1746=3, vel.duka 1729-1743=14.

6) Anton Ulrich (1687-1763=76), 6. duka 1746-1763=19, vel. duka 1743 - 1746=3, ağabeyi Wilhelm I'in yerine geçdi = 1. Philippine Elisabeth Caesar (1686 -1744=58), izd. 1727, izd.müd. 17, yş. 41-58, zevcinden 1 yş.by., çocuksuz, Landgraf David kızı, = 2. Charlotte Amalie (1730-1801=71), düşes 1750-1763=13 + 1763 -1782=19 + 1782-1801=19 = 51, izd. 1750 (6 yıl sn.), izd.müd. 13, yş. 20-33, zevcinden 43 yş.kç., nâibe 1763-1777 = 14, bu izd.'dan:

1- Charlotte (1751-1827=76), düşes 1772-1804=32 + 1804-1822=18 + 1822-1825=3 = 53 = Ernst I (1745-1804=59), izd. 1769, izd.müd.35, yş.18-53, zevcinden 6 yş. kç., Gotha dukası 1772-1804=32, vel.duka 1745-1772=27, çocukları için bk.Gotha. 2- Wilhelmine (1752-1811=59) = Adolf I (1743-1803=60), izd. 1781, izd.müd. 22, yş. 29-51, zevcinden 9 yş.kç., Hessen-Philippsthal-Barchfeld landgravı 1761-1803=42, çocukları için b.bk. 3- Amalie (1762-1798=36) = Fürst Heinrich von Carolath-Beuthen (1755-1817=62), 1. izd. 1783, izd.müd. 15, yş.21-36, çocukları için b.bk. Duka Anton Ulrich'ın biribiri ardı sıra kendisine halef olan 2 oğlu: 7) Karl I (1759-1782=23), 7. duka 1763-1782=19, 1777'ye kd. annesinin niyâbetide, vel.duka 1759-1763=4 = Fürstin Luise von Stolberg-Gedern (1764-1834=70), düşes 1781-1782=1, 1. izd. 1781, izd.müd. 1, yş. 17-18, çocuksuz, zevcinden sn. 52 yıl yaşadı (tekrâr evlendi).

8) Georg I (1761-1803=41), ağabeyinin yerine 7. duka 1782-1803 = 21, vel.duka 1763-1782=19, Prusya orgenerali, Danimarka orgenerali = Luise Eleonore (1763-1837=74), düşes 1782-1803=21 + 1803-1837 = 34 = 55, nâibe 1803-1821=18, izd.1782, izd.müd. 21, yş. 19-40, zevcinden 2 yş. kç., Fürst Christian Albrecht von Hohenlohe-Langenburg (Holanda orgenerali) = Fürstin Caroline zu Stolberg-Gedern'in by. kızları. 9. Duka dışında çocukları: 1796'da ölü doğan bir prs.; Adelaide (1792 - 1849=57), İngiltere kraliçesi 1830-1837=7, Galler prensesi 1827-1830 = 3 = William IV (1765-1837=72), izd. 1818, izd.müd. 19, yş. 26-45, zevcinden 27 yş. kç., çocuksuz, İngiltere kralı 1830-1837=7, Galler prensi 1827-1830=3; Ida (1794-1852=58) = Bernhard (1792-1862=70), izd.1816, izd.müd. 36, yş. 22-58, Grossherzog Carl August von Sachsen-Weimar-Eisenach'ın kç. oğlu, çocukları için b.bk.

9) Bernhard II (1800-1882=82), 9. duka 1803-1866 = 63 (1821'e kd. annesinin niyâbetinde), vel. 1800-1803 = 3 (doğuşunda), 1866'da oğlu lehine ferâgat etdi, etmeseydi saltanatı 79 yıl olup XIV. Louis'yi geçecek ve Dünyâ târîhinin rekorunu oluşturacakdı. 12.11.1826'da Hildburghausen-Saalfeld dukalığını Gotha dukalığından aldı

ve Altenburg dukalığının Meiningen'de bulunan kısmını verdi. = Marie (1804-1888=84), izd. 1825, izd.müd. 57, yş.21-78, zevcinden 4 yş. kç., düşes 1825-1866=41 + 1866-1882 = 22 = 63, Kurfürst Wilhelm II von Hessen-Kassel=Fürstin Auguste von Hohenzollern-Preussen'in 3. kızları, çocukları: 10. Duka ve Auguste (1843-1919=76), düşes 1908-1918=10 = Moritz (1829-1907=78), izd. 1862, izd.müd. 45, yş. 19-64, zevcinden 14 yş. kç., Sachsen-Altenburg vel. dukası 1853-1907=55, Prusya ve Saksonya orgenerali, Altenburg dukası Georg'un kç. oğlu, çocukları için bk. Altenburg.

10) Georg II (1826-1914 = 88), duka 1866-1914=48, vel.duka 1826-1866=40 (doğumundan ît.), ferâgati üzerine babasının tahtına oturdu, Prusya orgenerali = 1. Charlotte (1831-1855=24), izd. 1850, izd.müd. 5, yş. 19-24, zevcinden 5 yş. kç., Fürst Albrecht von Hohenzollern-Preussen=Fürstin Marianne der Niederlande (Holanda)'nin by. kızları, = 2. Feodora (1839-1872=33), düşes 1866-1872=6, izd. 1858 (3 yıl sn.), izd.müd. 14, yş. 19-33, zevcinden 13 yş. kç., Fürst (4) Ernst zu Hohenlohe-Langenburg=Fürstin Feodora zu Leiningen'in kç. kızları, =3. Helene Franz, Freinfrau von Heldburg (1839-1923=84), morg. izd. 1873 (1 yıl sn.), izd.müd. 41, yş. 34-75, zevcinden 13 yş., kç. 1.'den : 11. Duka (aş.bk.); Georg (1852-1855=3); Maria Elisabeth (1853-1923=70), evlenmedi. 2.'den: Ernst (Hânedân şefi, no. 12, aş.bk.) ve Friedrich (1861-1915-53), Prusya korgenerali iken Fransa cebhesinde maktûl=Adelheid (1870-1948=78), izd.1889, izd.müd. 25, yş. 19-44, zevcinden 9 yş.kç., Graf Ernst zu Lippe-Biesterfeld=Gräfin Karoline von Wartensleben'in by. kızları, çocukları: 1- Georg (III), bk.aş.no. 13. 2- Ernst (1895-1914=19), babasından 4 gün sn. Fransa cebhesinde teğmen iken maktûl. 3- Bernhard (IV), bk.aş. no. 14. 5- Feodora (1890-1972=82), büyük-düşes 1910-1918=8=Wilhelm Ernst (1876-1923=47), izd. (2) 1910, izd.müd. 13, yş. 20-33, zevcinden 14 yş. kç., zevcinden sn. 49 yıl yaşadı, Sachsen-Weimar-Eisenach büyük-dukası 1901-1918=17, Hânedân şefi 1918-1923=5, vel.büyük-duka 1894-1901=7, Prusya ve Sakyonya orgenerali, çocukları için bk.Weimar. 6- Adelheid (1891 -1971=80) =Adalbert (1884-1948=64), izd.1914, izd.müd. 34, yş. 23-57, zevcinden 7 yş. kç., İmp.-Kral Wilhelm II'nin 3. oğlu, Prusya deniz albayı, çocukları için bk.Hohenzollern. 7- Luise (1899, 1980'de ber-hayât)=Baron Götz von Wangenheim (1895-1941=46), bnb.iken Rusya cebhesinde maktûl, izd.1936, izd.müd. 5, yş. 37-42, Baron Ernst=Dorothea von Nostitrz oğlu, oğullar Baron Ernst Friedrich von Wangenheim (1941) = Christa Margaret Binninger (1941), izd. 1963, yş. 22, zevci ile ayni yaşda, çocukları Peter (1970'de ayni gün öldü) ve Verena (1966), Baron Ernst'in hemşîresi: Karin (1937) = Hans Schwartze (1926), izd.1963, yş. 26, zevcinden 11 yş. kç., oğulları Daniel (1965). Georg II'nin Victor adlı oğlu 1865'de 3 günlük öldü.

11) Bernhard III (1851-1928=77), 11. ve sonuncu duka 1914-10.11.1918=4, vel.duka 1866-1914=48, Hânedân şefi 1918-1928=10, Prusya mareşali = Charlotte (1860-1919=59), düşes 1915-1918=4, izd.1878, izd.müd. 41, yş.18-59, İmp.-Kral Friedrich III = Fürstin Viktoria von Grossbritannien und Irland'ın by.kızları, kızları: Feodora (1879-1945=66) = Heinrich XXX (1864-1939=75), izd.1898, izd. müd. 41, yş. 19-60, zevcinden 15 yş. kç., Fürst von Reuss-Kadett, Prusya korgenerali, çocuksuz.

12) Ernst (1859-1941=82), vel. duka 1914-1918=4, Hânedân şefi 1928-1941=13, Prusya albayı, Jena Ün.felsefe doktoru=Katharina Jensen, Baroness von Saalfeld (1874-1945=71), izd.1892 (morg.), izd.müd. 49, yş.18-67, zevcinden 15 yş.kç.,

çocukları (**Saalfeld** baron ve baronesleri): 1- Georg (1893-1916=23), teğmen iken Fransa cebhesinde maktûl. 2- Ernst (1896-1915=19), teğmen iken Rusya cebhesinde maktûl. 3- Elisabeth (1895-1934=39) = Dr. Johann Duken (1889-1954=65), izd. 1917, izd.müd. 17, yş. 22-39, zevcinden 6 yş. kç. 4- Ralf (1900-1947=47) = 1. Marie (1903-1931=28), izd. 1925, izd.müd. 6, yş. 22-28, zevcinden 3 yş. kç., Prof. Dr. Karl Seitz=Barones Marianne von Stengel kızı, =2. Melonie (1911), izd.1936 (5 yıl sn.), izd.müd. 11, yş. 25-36, zevcinden 11 yş. kç., Graf Wilhelm von Bismarck=Gräfin Edith von den Schulenburg-Angern'in by. kızları, 1. izd.'dan: Hermann (1928) = Monika Deinhardt(1933), izd. 1956, yş. 23, zevcinden 5 yş. kç., çocukları Franz Georg 1961, Peter 1963, Katharina 1959; Karin (1927-1944=17). 2. izd.'dan: Christian (1937) = Claudia Marie Reichhold (1942), izd. 1969, yş. 27, zevcinden 5 yş. kç., çocukları Olivia (1972) ve Corenila (1975); Klaus (1939) = Helene Rejskova (1939), izd. 1973, yş. 34, zevci ile ayni yaşda; Benita (1942); Ulrike Karin (1946). 5- Hans (1903), mîmâr ve heykeltırâş = Elisabeth Faust (1916), izd. 1936, tal. 1952 = 16, yş. 20-36, zevcinden 13 yş. kç., çocukları Sven (1946) = Katharina Margarethe Eisenbrunn (1947), izd. 1969, tal. 1973 = 4, yş. 22-26, zevcinden 1 yş. kç., kızları Nathalie (1970); Maleen (1937) = 1. Istvan Babotai (1939), izd. 1961, tal. 1962 = 1, yş. 24-25, zevcinden 2 yş. by., = 2. Hans Müller (1907), izd. 1969 (7 yıl sn.), zevcinden 30 yş.kç., yş. 32; Inka (1939) = Dieter Goder (1938), izd. 1964, yş. 25, zevcinden 1 yş. kç.; Heike (1941) = Axel Varekamp (1937), izd. 1962, yş. 21, zevcinden 4 yş. kç., kızları Máj 1963 ve Nanon 1965; Lerke (1944) = Volkmar von Braunbehrens, izd. 1968, yş. 24. 6- Enzio (1908-1941=33), Batı cephesinde maktûl = Rut Viererbe (1910-1974=64), izd. 1936, izd.müd. 5, yş. 26-31 (=2. Karlheinz Schnell, izd. 1943, izd.müd. 31, yş. 33-64, 2 yıl sn.), çocukları: Jörg (1937) = Heidi Schmidt-Steinvorth (1944), izd. 1966, tal. 1973=7, yş. 22-31, zevcinden 7 yş. kç., = 2. Hilda Lauenstein (1953), izd. 1976 (3 yıl sn.), yş. 23, zevcinden 16 yş. kç.; Jens (1937, Baron Jörg von Saalfeld ile ikiz) = Kathryn Kostka (1950), izd. 1975, yş. 25, zevcinden 13 yş. kç.; Jan (1941) = Clara Bransbach (1942), izd. 1967, yş. 25, zevcinden 1 yş. kç., çocukları Enzio 1969, Silke 1968, Karin 1971; Jay (1938) = Hans Schmidt-Steinvorth (1942, Heidi'nin birâderi), izd.1966, yş.28, zevcinden 4 yş.by.

13) Georg (III) (1892-1946=54), Şef 1941-1946=5, Sibirya'da esîr kampında öldü = Klara-Marie (1895, 1980'de ber-hayât), izd. 1919, izd.müd. 27, yş. 24-51, zevcinden 3 yş. kç., Graf Alfred von Korff=Barones Helene von Hilgers'in by.kızları, çocukları: Anton-Ulrich (1919-1940=21), Fransa cebhesinde teğmen iken maktûl; Friedrich-Alfred (1921), râhib oldu; Marie (1922-1923=1); Regina (1925) = Otto (1912), izd. 1951, yş. 26, zevcinden 13 yş. kç., son Avusturya-Macaristan velîahd-arşidükü ve Habsburg Hânedânı şefi, çocukları için b.bk.

14) Bernhard (IV) (1901), Şef 1949'dan beri, no. 13'ün kardeşi ve Pr. Friedrich'ın (1861-1914, yk.bk.) kç. oğlu = 1. Marget Grössler (1911), morg.izd.1931, tal. 1947=16, yş. 20-36, zevcinden 10 yş. kç., bu izd.'dan: Frieder (1935) = 1. Ehrengard (1933), izd. 1962, tal. 1973=11, yş. 29-40, zevcinden 2 yş.by., Helmut von Massow=Ursula von Buch-Tornow'un kç. kızları, = 2. Beatrice (1951), izd. 1977 (4 yıl sn.), yş. 26, zevcinden 16 yş. kç., Fürst Friedrich Josias von Sachsen - Coburg -und-Gotha'nın kç. kızı, bu izd.'dan: Marie 1978; Feodora (1932) = Dr. Burkhard

Kippenberg (1927), izd. 1967, yş. 35, zevcinden 5 yş. kç. Duka Bernhard (IV) = 2. Wera (1914), izd. 1948 (1 yıl sn.), tal. 1975 = 17, yş. 34-51, zevcinden 13 yş. kç., Baron Fritz von Bernstein = Carola von Passavant kızı, bu izd.'dan: Eleonore Adelheid (1950), Almut (1959) ve Friedrich-Kongrad (1952), doğmundan beri Hânedân 2. şefi.

Altenburg Hânedânı

Gotha dukası Dîndâr Ernst'in (1601-1675=74) Altenburg prensesi Elisabeth Sophie ile izdivâcından doğan 9. oğul: 1) Ernst (1655-1715=60), Hildburghausen dukası 1675 (1680) - 1715 = 40 = Sophie Henriette (1662-1702=40), düşes 1680 - 1702 = 22, izd.1680, izd.müd. 22, yş. 18-40, zevcinden 7 yş. kç. Fürst Georg Friedrich von Waldeck = Gräfin Elisabeth Charlotte von Nassau - Siegen kızı, bu izd.'dan: 2) Ernst Friedrich I (1681-1724=43), Hildburghausen dukası 1715-1724 = 9, vel. 1681-1715 = 34 = Sophie Albertine (1683-1742=59), düşes 1715-1724 = 9 + 1724-1742=18 = 18 = 27, izd. 1704, izd.müd. 20, yş. 21-41, zevcinden 2 yş. kç., Graf Georg Ludwig von Erbach zu Erbach=Gräfin Catharina von Waldeck kızı, bu izd.'dan: 3) Ernst Friedrich II (1707-1745=38), Hildburghausen dukası 1724-1745=21, vel. 1715-1724=9 = Caroline (1700-1758=58), düşes 1726-1745=19 + 1745 - 1758=7=26, izd.1726, izd.müd. 19, yş. 26-45, zevcinden 7 yş. by., Graf Philipp Karl zu Erbach-Fürstenau=Gräfin Amalie Charlotte von Kunowitz kızı. Ernst Friedrich I'in kç. oğlu: Joseph (1709-1787=78), vel.duka 1724-1727=3=Prs. Anne de Soissons (1710-1763=53), izd. 1730, izd. müd. 33, yş. 20-53, zevcinden 1 yş. kç. Ernst Friedrich II'nin çocukları: 4 . duka, aş.bk.; Sophie (1732-1791=59) = Fürst Ludwig von Hohenlohe-Oeringen (1723-1791=68), izd.1749, izd.müd. 42, yş. 17-59, zevcinden 9 yş. kç.; Wilhelm (1730-1792=62), vel.duka 1745-1763=18 + 1780-1789=27 = Christiane, izd. 1761, yş. 17, zevcinden 31 yş.kç., amcası ile evlenmiş oluyor, aş.bk.

4) Friedrich Ernst III (1727-1780=51), Hildburghausen dukası 1745-1780=35, vel. 1727-1745=18 = 1. Luise (1726-1736=30), düşes 1749-1756=7, izd.1749, izd.müd. 7, yş. 23-30, zevcinden 1 yş.by., Danimarka kralı Christian VI = Markgräfin Magdalena von Hohenzollern-Brandenburg-Kulmbach kızı, =2. Christiane (1733-1757=24), düşes 1757, izd. 1757, izd.müd. 9 ay, yş. 24, zevcinden 6 yş.kç., Markgraf Friedrich Christian von Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuth=Fürstin Viktoria Charlotte von Anhalt - Bernburg-Schaumburg-Hoym kızı, =3. Ernestine (1740-1786=46), düşes 1758-1780=22 + 1780-1786=6 = 28, izd.1758, izd.müd. 22, yş. 18-40, zevcinden 13 yş.kç., Herzog Ernst August von Sachsen-Weimar-Eisenach=Markgräfin Charlotte Sophie von Hohenzollern -Brandenburg-Bayreuth kızı. 3. izd.'dan: 5. Duka (aş.bk.) ve Christiane (1761-1811=50) = Wilhelm (1730-1792=62), amcası, yk.bk., izd.1778, izd.müd. 14, yş. 17-31, zevcinden 31 yş.kç., vel.duka 1745-1763=18 + 1780-1789=9 = 27; Sophie (1760-1776 = 16).

5) Friedrich (1763-1834=71), Hildburghausen dukası 1780-1826=46 + Altenburg dukası 12.11.1826-1834=8 = 54 (Altenburg'u Gotha dukalığından alıp Hildburghausen'i verdi), 1787'ye kd. by. amcası Joseph'in niyâbetinde, Avusturya orgenerali ve Bavyera korgenerali, vel.duka 1763-1780=17 = Charlotte (1769-1818=49), düşes 1786-1818=32, izd. 1786, izd.müd. 32, yş. 17-49, zevcinden 6 yş. kç., Grossherzog Karl II von Mecklenburg-Strelitz=Fürstin Friederike von

Hessen-Darmstadt'ın by.kızları, çocukları: 1- Joseph (1789-1868), 6. duka, aş.bk. 2- Georg (1796-1853), 7. duka, aş.bk. 3- Joseph (1786), 48 günlük öldü. 4- Franz (1795-1800=5). 5- Friedrich (1801-1870=69), evlenmedi. 6- Maximilian (1803), 38 günlük öldü. 7- Charlotte (1787-1847=60) = Paul (1785-1852=67), izd.1805, izd.müd. 42, yş.18-60, zevcinden 2 yş. kç., Württemberg kraliyyet vel.i 1816-1823=7, Württemberg kralı Friedrich I'in kç. oğlu, çocukları için bk. Württemberg. 8- Friederike (1791), 2 aylık öldü. 9- Therese (1792-1854=62), kraliçe 1825-1848=23 + 1848-1854=6 = 29, =Ludwig I (1786-1868=82), izd.1810, izd.müd.44, yş.18-62, zevcinden 6 yş. kç., Bavyera kralı 1825-1848=23, vel.1806-1825=19, çocukları için bk.Bavyera. 10- Luise (1794-1825=31), düşes 1816-1825=9 = Wilhelm (1792-1839=47), 1. izd. 1813, izd.müd. 12, yş.19-31, Nassau dukası 1816-1839=23, vel.1806-1816=10, Avusturya ve Rusya orgenerali, çocukları için bk. Nassau-Weilburg. 11- Eduard (1804-1852=48), Bavyera korgenerali = 1. Amalie (1815-1841=26), izd.1835, izd.müd.6, yş.20-26, zevcinden 11 yş.kç., Fürst Karl von Hohenzollern-Sigmaringen kızı, = 2. Luise (1822-1875=55), 1. izd. 1842, izd.müd. 10, yş.20-30, zevcinden 18 yş.kç. (1 yıl sn.), Fürst Heinrich XIX von Reuss zu Greiz kızı (=2. Fürst Heinrich IV von Reuss-Köstritz, ölm.1894, izd. 1854, 2 yıl sn., izd.müd.21, yş.34-55). Pr.Eduard'ın çocukları (ilk 4'ü 1., dîğerleri 2. izdivâcından): 1/Ludwig (1839-1844=5). 2/ Johann (1841-1844=3). 3/ Therese (1836-1914=78) = August (1831-1873=42), izd.1864, izd.müd.9, yş.28-37, zevcinden 5 yş.kç., İsveç korgenerali, Dalecarlia dukası, İsveç ve Norveç kralı Oscar I'in kç. oğlu, çocuksuz. 4/ Antoinette (1838-1908=70), düşes 1871-1904=33 + 1904-1908=4 = 37 = Friedrich I (1831-1904=73), izd.1854, izd.müd.48, yş.16-64, Anhalt dukası 1871-1904=33, vel.1831-1871=40, çocukları için bk.Anhalt. 5/ Marie (1845-1930=85), prenses 1869-1909=40=Karl (1830-1909=79), izd.1869, izd.müd. 40, yş.24-64, zevcinden 15 yş. kç., Schwarzburg-Sonderhausen hükümrân prensi 1880-1909=29, vel.1835-1880=45, Prusya orgenerali, çocuksuz. 6/Albert (1843-1902=59), Prusya ve Saksoya orgenerali=1. Marie (1855-1888=33), izd.(2) 1885, izd.müd.3, yş.30-33, zevcinden 12 yş.kç., Fürst Friedrich Karl von Hohenzollern-Preussen=Fürstin Maria Anna von Anhalt'ın by.kızları ve 1876'da (6 yıl önce, izd. müd. 1, yş. 23-24) Holanda prensi Hendrik'den dul, =2. Helene (1857-1936=79), izd. 1891, izd.müd. 11, yş.34-45, zevcinden 14 yş.kç., Herzog Georg zu Mecklenburg-Strelitz=Grandüşes Katharina Michailowna kızı, 1. izd.'dan: Olga Elisabeth (1886-1955=69) = Carl-Friedrich (1886-1945=59), izd. 1913, izd.müd. 32, yş.27-59, zevci ile ayni yaşda (1 oğul, 2 kız), Graf von Pückler-Burghauss, Graf Friedrich=Ella von Köppen'in by.oğulları, Rusya cebhesinde maktûl; Maria (1888-1947=59) = Heinrich XXXV (1887-1936=49), 1. izd.1911, tal.1921=10, yş.23-33, zevcinden 1 yş.kç., Fürst Heinrich VII von Reuss oğlu, çocukları için bk.Reuss-Kadett.

6) Joseph (1789-1868=79), 6. duka 1834-1848=14, hal', vel.1789-1834=45, Prusya ve Hanover korgenerali = Amalie (1799-1848=49), düşes 1834-1848=14, izd.1817, izd.müd.31, yş.17-48, zevcinden 10 yş.kç., Herzog Ludwig von Württenberg'in 2. kızı, çocukları: 1- Marie (1818-1907=89), kraliçe 1851-1866=15 = Georg V (1819-1878=59), izd.1843, izd.müd. 35, yş.25-60, zevcinden 1 yş.by., Hanover kralı 1851-1866=15, vel.1837-1851=14, çocukları için bk. Hanover. 2- Pauline (1819-1825=6). 3- Therese (1823-1915=82), evlenmedi. 4- Elisabeth (1826-1896=70),

büyük-düşes 1853-1896=43=Peter II (1827-1900=73), Oldenburg büyük-dukası 1853-1900=47, vel.1829-1853=24, Prusya orgenerali, çocukları için bk. Oldenburg. 5- Alexandra (1830-1911=81), Grandüşes 1848 = Grandük Konstantin Nikolaieviç (1827-1892=65), izd.1848, izd.müd. 44, yş.18-62, Polonya saltanat nâibi 1855-1863=8, Rusya büyükamirali, Çar Nikolay I'in 2. oğlu, çocukları için bk. Romanov (Rusya). 6- Luise (1832-1833=1).

7) Georg (1796-1853=57), 7. duka 1848-1853=5, vel.1834-1848=14 = Marie (1803-1862=59), düşes 1848-1853=5 + 1853-1862=9 = 14, izd.1825, izd.müd. 27, yş.22-59, zevcinden 7 yş.kç., Erbgossherzog Friedrich Ludwig von Mecklenburg -Schwerin=Grandüşes Helene Pawlowna'nın by.kızları, çocukları: 1- Ernst I (no.8, aş.bk.). 2- Albert (1827-1835=8). 3- Moritz (1829-1907=78), vel.duka 1853-1856=3 + 1856-1907=51 = 54, Prusya ve Saksonya mareşali = Auguste (1843-1919=76), ana-düşes 1908-1918=10, izd.1862, izd.müd.45, yş. 19-64, zevcinden 14 yş.kç., Herzog Bernhard II von Sachsen-Meiningen=Fürstin Marie von Hessen-Kassel'in tek kızları, çocukları: 1/Ernst II (no.9, aş.bk.). 2/ Marie (1864-1918=54), prs.1893-1911=18 + 1911-1918=7 = 25, = Georg II (1846-1911=65), izd.1882, izd.müd. 29, yş.18-47, zevcinden 18 yş.kç., Schaumburg-Lippe hükümrân prensi 1893-1911=18, vel. 1860-1893=33, Prusya orgenerali, çocukları için b.bk. 3/ Elisabeth (1865-1927=62), grandüşes 1884=Grandük Konstantin Konstantinoviç Nikolaieviç (1858-1915=67), izd.1884, izd.müd. 31, yş.19-50, zevcinden 7 yş.kç., Rusya korgenerali, amca-zâde, çocukları için bk.Romanov (Rusya). 4/ Margaretha (1867-1882=15). 5/ Luise (1873-1953=80) = 1. Eduard (1861-1918=57), izd. 1895, tal.1918=23, yş.22-45, zevcinden 12 yş.kç., Anhalt dukası 1904-1918=14, vel.duka 1871-1904=33, babasının amca-zâdesinin oğlu, çocukları için bk. Anhalt-Dessau, =2. 1919'da morg. bir izd.

8) Ernst I (1826-1908=82), 8. duka 1853-1908=55, vel.duka 1848-1853=5, Prusya ve Saksonya orgenerali = Agnes (1824-1897=73), düşes 1853-1897=44, izd. 1853, izd.müd. 44, yş. 29-73, zevcinden 2 yş.by., Herzog Leopold IV von Anhalt -Dessau'ın 2. kızı, çocukları: Georg (1856), 1 aylık öldü; Marie (1854-1898=44)=Fürst Albrecht von Hohenzollern-Preussen (1837-1906=69), izd. 1873, izd.müd. 25, yş.19-44, zevcinden 17 yş.kç., Prusya mareşali ve Braunschweig dukalığı nâibi, Fürst Albrecht oğlu, çocukları için bk. Hohenzollern (Prusya).

9) Ernst II (1871-1955=84), 9. duka 1908-13.11.1918=10, Hânedân şefi 1918-1955=37, vel.duka 1907-1908=1 (babası ölünce vel.oldu), Prusya ve Saksonya orgenerali, Herzog von Sachsen-Altenburg, Jülich, Kleve und Berg, Engern und Westfalen, Landgraf in Thüringen, Markgraf zu Meissen, Graf zu Hennebetg, Graf zu der Mark und Ravensberg, Herr zu Ravenstein und Tonna = 1. Adelheid (1875-1971=96), düşes 1908-1918=10, izd.1898, tal.1920=22, yş.23-45, zevcinden 4 yş. kç., Fürst Wilhelm zu Schaumburg-Lippe=Fürstin Bathildis von Anhalt kızı, = 2. Maria Triebel, Baroness von Rieseneck (1893, 1980'de ber-hayât), morg. izd.1934 (14 yıl sn.), izd.müd. 21, yş.41-62, zevcinden 22 yş.kç., 1. izd.'dan: 10) Georg-Moritz (1900), Hânedân şefi 1955'den beri, vel.duka 1908-1918=18, Prusya teğmeni, Hamborn'da, evlenmedi. Friedrich Ernst (1905), evlenmedi, Stuttgart'da, 1955'de Hânedân vârisi. Elisabeth (1903), evlenmedi, Ballenstedt'de. Charlotte Agnes (1899-1978=79) = Sigismund (1896, 1980'de Kosta Rika'da), izd.1919, izd.müd. 59, yş.20-79, zevcinden 3 yş. kç., Fürst Heinrich von Hohenzollern-Preussen oğlu (çocukları için b.bk.).

Gotha Hânedânı

Saksonya bahsinde şeceresi gösterilen Weimar dukası (1595-1605=10) Johann (1570-1605=35) = Dorothea von Anhalt-Zerbst (1574-1617=43) izdivâcından doğan 8 prensin 3.'sü: Ernst der Fromme = Dîndâr (1601-1675=74), Gotha dukası 1644 -1675=31, Coburg dukası 1633-1675=42, Altenburg dukası 1673-1675=3 = Elisabeth Sophie (1619-1680=61), düşes 1636-1675=39 + 1675-1680=5 = 44, Herzog Johann Philipp von Sachsen-Altenburg=Fürstin Elisabeth von Braunschweig -Wolfenbüttel kızı, babasının amca oğlu, izd.1636, izd.müd. 39, yş.17-56, zevcinden 18 yş.kç., bu izd.'dan doğan 7 duka: 1- Friedrich (1645-1691 = 46), Gotha dukası 1675-1691 = 15 ve şimdi inceliyeceğimiz Gotha dalının atası. 2- Albert (1647-1699=52), Coburg dukası 1675-1699 = 24. 3- Bernhart (1649-1706=57), Meiningen dukası 1675-1706=31 ve yukarda incelenen Meiningen Hânedânı'nın atası ve 1699-1706=7 müddetle vârissiz ölen ağabeyi Albert'den müntakılen ilâveten Coburg dukası. 4- Heinrich (1651-1710=59), Roemhild dukası 1675-1610=59. 5- Christian (1653-1707=54), Eisenach dukası 1675-1707=32, vârissiz ölünce Eisenach dukalığı, amcası Wilhelm'den (1598-1662=64) inen Weimar-Eisenach Hânedânı'na yânî Weimar dukalığına katıldı. 6- Ernst (1655-1715=60), Hildburghausen dukası 1675-1715=40 ve bir önceki bahisde incelenen Sachsen-Hildburghausen hânedânının atası ki bu dal 1826'da Hildburghausen'i Gotha dalına vererek karşılığında Altenburg dukalığını aldı ve Altenburg Hânedânı olarak isim değiştirdi. 7- Johann Ernst (1658-1729=71), Saalfeld dukası 1675-1729=54, ilâveten 1706'da ağabeyi Bernhard ölünce Coburg dukası ve bugün Sachsen-Coburg-und-Gotha denen hânedânın atası ki bu bahisden hemen sonra incelenecektir. Bu sûretle Ernst der Fromme'nin 1675'de ölümü ile, 7 oğlunun onun mîrâsını 7 ayrı dukalık şekinde paylaştıkları ve bunların 1918'e kadar üç dukalık (Gotha, Meiningen ve Altenburg) hâlinde devâm ettikleri, Weimar büyük-dukalığının ise Ernst der Frome'nin değil, 2 ağabeyi olan Wilhelm (1598-1662) ve Albert'in (1600-1644) Weimar ve Eisenach dukalıklarının birleşmesi ile oluştuğu ve büyük-dukalık hânedânının Wilhelm'den zamânımıza indiğini belirtmek gerekir. Tafsîlât, Saksonya elektörleri şeceresinde verildi. Saksonya krallık (daha önce elektörlük) hânedânı ise günümüze Elektör Friedrich'ın (1412-1464) oğlu Albert'den inmiştir ve bu Albert'in kardeşi Elektör Ernst (1441-1486), bütün dukalıkların atası olup yukarda andığımız Ernst der Foromme'nin babası Duka Johannes'in (1570-1605) dedesinin dedesidir. Elektörlük bir müddet bu Ernst'in (1441-1486) neslinde devâm etmiş, fakat 1595'de bu Ernst'in kardeşi Albert'in nesline geçerek kraliyyet hânedânı ol.günümüze gelmişdir.

Bu bahisde Ernst der Fromme'nin en by.oğlu olan Friedrich'den inen (ölm.1691) Gotha dukaları hânedânını inceliyeceğiz, sn.bugünki Gotha Hânedânı olan 7. ve en kç. kardeş Johann Ernst'in (ölm.1729) kurduğu dalı ele alacağız.

Johannes (1570-1605=35), Weimar, Eisenach ve Gotha dukası (1595-1605=10) olup, ağabeyi Wilhelm (1562-1602=40) Altenburg dukası (1595-1602=7) idi. Duka Johannes 1605'de ölünce Gotha, Eisenach'la berâber, 2. oğlu Albert'e (1600-1644=44) (duka 1638-1644=6) kaldı. Albert 1644'de vârissiz ölünce, ona âid dukalıklardan Eisenach ağabeyi Weimar dukası Wilhelm'e ve onun nesline, Gotha ise kç. kardeşi Coburg dukası Ernst der Fromme'ye düşdü. 1675'de Ernst der Fromme ölünce mîrâsı 7 oğlu arasında 7 ayrı dukalık ol.paylaşıldı ve en büyükleri Friedrich, Gotha dukası oldu:

Bu Sachsen-Gotha Hânedânı, 1825'de erkek ve 1831'de kadın tar.söndü. Bütün Saksonya dukalıkları gibi Protestan-Lüteryen'dir. 1) Friedrich I (1645-1691=46), Gotha dukası 1675-1691=16, vel.1645-1675=30, oğlu 2) Friedric II (1670-1732=62), Gotha dukası 1691-1732=41, vel.1675-1691=16, = Magdalene Auguste, Fürst Karl Wilhelm von Anhalt-Zerbst'in en kç. ve 6. kızları, bu izd.'dan: 1- Augusta (1719-1772=53), Galler prensesi 1736-1751=15 = Frederick (1707-1751=43), izd.1736, izd.müd. 15, yş. 17-32, zevcinden 12 yş. kç., Galler prensi 1727-1751=24, İngiltere kralı George II'nin by. oğlu (annesi Caroline von Hohenzollern-Brandenburg-Anspach) (İngiltere ana-kraliçesi 1760-1772 = 12, yş. 41), Gloucester, Edinburg, Cornwall ve Rothesay dukası, Ely markisi, Eltham ve Chester earl'ü, Launceston vikontu, Snowdon baronu, çocukları(bu arada George III) için bk. İngiltere). 2- Johann Adolf (1721-1791=70), vel. duka 1732-1745=13. 3- Anna Sophie=Ludwig Friedrich I, Schwarzburg-Rudolstadt hükümrân prensi, çocukları için b.bk. 4- Johann August (1723-1780=57) = Gräfin Luise von Reuss-Schleitz (1733-1781=48), izd.1751, izd.müd. 29, yş. 18-47, zevcinden 10 yş. kç., 2 kızları: 1/ Augusta (1752-1805=53) = Friedrich Karl (1736-1793=57), izd. (2) 1780, izd.müd. 13, yş. 28-41, zevcinden 16 yş. kç., çocuksuz, Schwarzburg-Rudolstadt hükümrân prensi 1790-1793=3. 2/ Luise (1756-1808=52), düşes 1785-1808=23 = Friedrich (1756-1837 = 81), izd. 1775, izd.müd. 33, yş. 19-52, zevci ile ayni yaşda, Mecklenburg-Schwerin dukası 1785-1815 = 30 + büyük-dukası 1815-1837=22 = 52, vel.duka 1778 - 1785 = 7, çocukları için b.bk.- Gotha ve Altenburg dukası Friedrich II'nin by. oğlu ve halefi:

3) Friedrich III (1700-1772=72), Gotha ve Altenburg dukası 1732-1772 = 40, vel.duka 1700-1732=32 = Dorothea von Sachsen-Meiningen (ölm.1767), düşes 1744-1767 = 23, izd.1744, izd.müd. 23, çocukları: August (1747-1811=64) ve: 4) Ernst (1745-1804 = 59), Gotha ve Altenburg dukası 1772-1804 = 32, vel. duka 1745-1772 = 27 = Charlotte von Sachsen-Meiningen (1751-1827=76), düşes 1772-1804=32 + 1804 - 1822 = 18 + 1822 - 1825 = 3 = 53, izd. 1769, izd.müd. 25, yş. 18-43, zevcinden 6 yş. kç., çocukları: 5. ve 6. dukalar.

5) August (1772-1822=50), Gotha ve Altenburg dukası 1804-1822=18, vel. duka 1772-1804 = 32 = 1. Herzogin Luise von Mecklenburg-Schwerin (1779-1801=22), annesinin 1. kuzeninin oğlu, izd.1799, izd.müd. 2, yş. 20-22, zevcinden 7 yş. kç., =2. Caroline (1771-1848=77), düşes 1804-1822=18, izd.1802 (1 yıl sn.), izd.müd. 20, yş. 31-51, zevcinden 1 yş.by., Hessen-Kassel landgräfin'i, kızları: Luise (1'den) (1800-1831=31), düşes 1817-1826=9 = Ernst I (1784-1844=60), 1. izd. 1817, tal. 1826=9, yş.17-26, zevcinden 16 yş. kç. Sachsen-Saalfeld und Coburg dukası 1806-1844 = 38 + 11.2.1825'de ilâveten Friedrich IV'ün (bk.aş.no.6) vârissiz ölümü üzerine Gotha dukası (Gotha'nın resmen bu dala geçişi: 12.11.1826), Luise'nin 1831'de ölümü ile de 6 yıl önce erkek tar.kesilen bu dal, kadın tarafından da kesilmiş oldu, Luise = 2. Graf Maximilian von Pölzig (1804-1884=80), izd. 1826 (aynı yıl), izd.müd.5, yş. 26-31. Luise'nin Ernest I'den çocukları için bk. Sachsen-Coburg-und-Gotha (Ernest I: vel.duka 1800-1806=6).

6) Friedrich IV (1774-1825=51), Gotha dukası 1822-11.2.1825=3, vel. duka 1804-1822 = 18 (ağabeyinin vel.i), vârissiz ölümü ile hânedânın bu dalı kesildi ve Gotha, Friedrich IV'ün yeğeni Düşes Luise'nin eşi olan Saalfeld-Coburg dukası Ernst I'e geçdi.

Sachsen-(Saalfeld)-Coburg und Gotha Hânedânı

1) Johann Ernst (1658-1729=71), Ernst der Fromme'nin (1601-1675) Elisabeth Sophie von Sachsen'den doğan 7. ve en kç. oğlu, babasının ölümünde mîrâs 7 duka oğul arasında paylaşılınca hissesine Saalfeld dukalığı düşdü, Saalfeld dukası 1675-1729=54, ağabeylerinden Bernhart ölünce de onun mülkiyetindeki dukalıklardan Meiningen'i oğlu aldı ve Meiningen dalını kurdu, Coburg dukalığı ise kardeşi Johann Ernst'e geçdi, ilâveten Coburg dukalığı kardeşi Johann Ernst'e geçti, ilâveten Coburg dukası 1706-1729=23 =1. Sophie (1660-1686=26), düşes 1680-1686=6, izd.1680, izd.müd.6, yş.20-26, zevcinden 2 yş.kç., Herzog Christian I von Sachsen-Merseburg=Fürstin Christiane von Schleswig-Holstein-Glücksburg kızı, =2. Charlotte Johanna (1664 -1699=35), düşes 1690-1699=9, izd.1690 (3 yıl sn.), izd.müd. 9, yş. 26-35, zevcinden 6 yş. kç., Graf Josias von Waldeck zu Wildungen=Gräfin Wilhelmine von Nassau-Siegen kızı, bu izd.'dan doğan 2 prens, üst üste duka oldular: 2) Christian Ernst, 2. Saalfeld ve Coburg dukası 1729-1745=16, ve: 4) Franz Josias (1697-1764=67), 3. Saalfeld ve Coburg dukası 1745-1764=19, vel.duka 1729-1746=16 = Anna Sophie (1700-1780 = 80), izd. 1723, izd.müd. 41, yş. 23-64, zevcinden 3 yş. kç., düşes 1745-1764 = 19 + 1764 - 1780 = 16 = 35, Fürst Ludwig Friedrich I von Schwarzburg - Rudolstadt = Fürstin Anna Sophie von Sachsen-Gotha kızı, çocukları:

1- Ernst Friedrich, bk.aş.no. 4(1724-1800). 2- Christian (1730-1791=61). 3- Friedrich (1737-1811=74). 4- Charlotte (1731-1810=79), ana büyük-düşes 1785-1810=25 = Ludwig (1725-1778=53), izd.1755, izd.müd. 25, yş. 24-49, zevcinden 6 yş. kç., çocukları (biri Büyük-duka Friedrich Franz I) için bk. Mecklenburg, vel.duka 1756-1778=28, Herzog Christian Ludwig II Gustave oğlu. 5- Friederike (1735-1811 = 76) = Alexander (1736-1801=65), izd.1754, izd.müd. 47, yş. 19-65, zevcinden 1 yş. by., Hohenzollern-Brandenburg-Ansbach margravı 1757-1801=44, vel. 1736-1747=11.

4) Ernst Friedrich (1724-1800 = 76), Saalfeld ve Coburg dukası 1764-1800 = 36, vel. 1745-1764 = 19 = Sophie (1724-1802 = 78), düşes 1764-1780 = 36 + 1800-1802 = 2 = 38, izd.1749, izd.müd. 51, yş. 25-76, zevci ile ayni yaşda, Herzog Ferdinand Albrecht II von Braunschweig-Wolfenbüttel und Bevern = Fürstin Antoinette Amalie von Braunschweig-Blankenburg-Wolfenbüttel kızı, çocukları: Caroline (1753-1829=76), râhibe; Ludwig (1755-1811=56) ve:

5) Franz (1750-1806=56), Saalfeld ve Coburg dukası 1800-1806=6, vel. duka 1764-1800=36 = 1. Sophie (1760-1776 = 16), izd. 1776, izd.müd. 8 ay, yş. 16, Herzog Ernst Friedrich III von Sachsen-Hildburghausen=Fürstin Ernestine von Sachsen -Weimar'ın 3. kızları, çocuksuz, =2. Auguste (1757-1831=74), düşes 1800-1806=6 + 1806-1831 = 25 = 31, izd.1777, izd.müd. 29, yş. 20-49, zevcinden 7 yş.kç., Graf Heinrich XXIV von Reuss zu Lobenstein und Ebersdorf = Gräfin Karoline Ernestine zu Erbach-Schönberg'in by. kızları, çocukları: 1- Pr.(1782), ölü doğdu. 2- Ernst I (1784-1844), aş.bk. 3- Léopold (1790-1865=75), 1. Belçika kralı 1831-1865=34, İngiltere mareşali=1. Charlotte (1796-1817=21), izd.1816, izd.müd. 1, yş. 20-21, İngiltere prensesi, = 2. Louise (1812-1850=38), kraliçe 1832-1850=38, izd.1832 (15 yıl sn.), izd.müd. 18, yş. 20-38, zevcinden 22 yş. kç., Bourbon-Orléans (Fransız) prensesi, çocukları için bk. BELÇİKA. 4- Maximilian (1792-1793=1). 5- Sophie (1778-1835=57) = Graf Emanuel von Mensdorff-Pouilly (1777-1852=75), izd.1804, izd.müd. 31, yş.

26-57, zevcinden 1 yş. kç., Avusturya orgenerali (4 oğul), Kont Louis de Pouilly = Philippine de Custine oğlu. 6- Antoinette (1779-1824=45) = Alexander (1771-1833=62), izd.1798, izd.müd. 26, yş. 19-45, zevcinden 8 yş. kç., Rusya orgenerali, Beyaz Rusya genel v., Herzog Friedrich Eugen von Württemberg oğlu, çocukları için b.bk. 7- Juliane (Anna Feodorovna) (1781-1860=79), grandüşes 1796-1820=24 = Grandük Konstantin Pavloviç (1770-1831=52), 1. izd.1796, tal. 1820=24, yş.15-39, çareviç 1801-1822=21, 1822'de velîahdlikden kardeşi lehine ferâgat etdi, Polonya ordusu başkumandanı, Çar Pavel'in 2. oğlu, çocuksuz. 8- Marianne (1788-1794=6). 9- Victoria (1786-1861=75), İngiltere ana kraliçesi 1837-1861=24 =1. Emich Carl (1763-1814=51), izd.1803, izd. müd. 11, yş.17-28, zevcinden 23 yş.kç., 2. Leiningen prensi, Fürst (1) Carl von Leiningen = Gräfin Christiane Wilhelmine von Solms-Rödelheim und Assenheim kızı (1 prens, 1 prs.), =2. Edward (1767-1820=53), izd. 1818 (4 yıl sn.), izd.müd. 2, yş. 32-34, zevcinden 19 yş.kç., İngiltere kral George III'ün 4. oğlu, Kent ve Stratheam dukası, bu izdivâcdan: Kraliçe-İmparatoriçe Victoria, bk.İngiltere. 10- Ferdinand (1785-1851=64), Avusturya orgenerali=Antonia (1797-1862=65), izd. 1816, izd.müd. 35, yş.19-54, zevcinden 12 yş.kç., Fürst Franz Joseph von Kohary=Gräfin Antonie von Waldstein - Wartenberg'in kızı ve Kohary prensliği vârisesi, bu izd.'dan (Pr. Ferdinand ve bütün nesli Katolik'dir):

1- Ferdinand (II) (1816-1885=69), "Portekiz kralı" titrini alması 1837, oğlu için Portekiz kralı nâibi 1853-1855=2, Portekiz mareşali, "Fernando II" =1. Maria II (1819-1853=34), Portekiz hükümrân kraliçesi 1826-1853=27, nâibsiz 1834, 2. izd.1836, izd.müd. 17, yş.17-34, çocukları için bk.Portekiz, =2. Elise Hensler, Gräfin von Edla (1836-1929=93), morg. izd.1869, izd. müd. 16, yş. 20-36, zevcinden 20 yş.kç., zevcinden sn. 44 yıl yaşadı, çocuksuz. 2- Leopold (1824-1884=60), Avusturya tümgenerali = Constance Geiger, Baroness von Ruttenstein (1835-1890=54), morg. izd. 1861, izd.müd. 23, yş. 25-48, zevcinden 12 yş.kç. oğulları Baron Franz von Ruttenstein (1862-1899=37). 3- Victoria (1822-1857=35) = Louis (1814-1896=82), izd.1840, izd.müd. 17, yş. 18-35, Bourbon-Orléans (Fransa) prensi, Fransa korgenerali, Nemours dukası, Fransız kralı Louis Philippe'in 2. oğlu, çocukları için bk. Fransa. 4- August (1818-1881=63), Saksonya korgenerali, Avusturya tümgenerali = Clémentine (1817-1907=90), izd.1843, izd.müd. 18, yş. 26-44, zevcinden 1 yş.by., Fransız kralı Louis Philippe=Marie Amalie de Bourbon-Sicile'in kç. kızları, çocukları:

1- Philipp (1844-1921=77), Avusturya orgenerali, Bulgaristan korgenerali = Louise (1858-1924=66), izd.1975, tal. 1906=31, yş.17-50, zevcinden 14 yş. kç., Belçika kralı Léopold II=Arşidüşes Marie Henriette'in by.kızları, çocukları: Leopold (1878 -1916=38), evlenmedi; Dorothea (1881-1967=86) = Ernst Günther (1863-1921=58), izd. 1898, izd.müd. 23, yş. 17-40, zevcinden 18 yş. kç., Herzog (8) zu Schleswig-Holstein (1880-1921=41), Prusya orgenerali, çocuksuz.

2- Ferdinand (1861-1948=87), 1. Bulgaristan (b.bk.) kralı.

3- Clotilde (1846-1927=81), arşidüşes 1864 = Arşidük Joseph (1833-1905=72), izd. 1864, izd.müd. 41, yş. 18-59, zevcinden 13 yş. kç., Avustuya orgenerali, Arşidük Joseph'in 3. oğlu, çocukları için bk. Habsburg.

4- Amalie (1848-1891=46) = Maximilian (1849-1893=44), izd.1875, izd. müd. 18, yş. 27-45, zevcinden 1 yş. by., Prusya korgenerali, Bavyera dukası Maximilian'ın kç. oğlu, çocukları için bk. Bavyera.

5- August (1845-1907=62), Brezilya oramirali=Infanta Leopoldina(1847-1871=24), izd. 1864, izd.müd. 7, yş. 17-24, zevcinden 2 yş. kç., Brezilya imparatoru Dom Pedro II=Theresa de Bourbon-Sicile'in kç. kızları, çocukları: Peter (1866-1934=68), evlenmedi; Joseph (1869-1888=19); Ludwig (1870-1942=72)=1. Mathilde (1877-1906=29), izd.1900, izd.müd. 6, yş. 23-29, zevcinden 7 yş.kç., Bavyera kralı Ludwig III=Arşidüşes Marie Therese'nin 3. kızları, =2. Gräfin Anna von und zu Trauttmansdorff-Weinsberg (1873-1948=75), izd. 1907 (1 yıl sn.), izd.müd. 35, yş.34-69, Fürst Karl von und zu T.-W. = Markgräfin Josephine von Pallavicini kızı, bu 2. izd.'dan: Josefa (1911), Münih'de=Baron Richard (1901), morg. izd.1937, tal.1945=8, yş.26-34, zevcinden 10 yş.kç., Baron Richard von Baratta-Dragono=Gräfin Caroline von Haugwitz oğlu, çocukları Baron Richard-Pedro (1939) ve Barones Caroline (1937). Pr. Ludwig'in (1870-1942) ilk izdivâcından olan kızı ve oğlu: Maria Immaculata (1904-1940=36), râhibe; Antonius (1901-1970=69)=Luise Mayrhofer (1903-1974=71), morg.izd.1938, izd.müd. 32, yş.35-67, zevcinden 2 yş.kç., çocuksuz.- Pr.August'un (1845-1907) dîğer oğlu: August Leopold (1867-1922=55), Avusturya deniz albayı=Arşidüşes Karoline (1869-1945=76), izd.1894, izd.müd. 28, yş. 25-53, zevcinden 2 yş. kç., Arşidük Karl Salvator=Maria de Bourbon-Sicile'in kızları, bu izd.'dan: August (1895-1909=14); Karoline (1899-1941=42), evlenmedi; Leopoldine(1905), evlenmedi; Ernst (1907), Steiermark/Avusturya'da=Irmgard Röll(1912-1976=64), morg.izd.1939, izd.müd. 37, yş. 27-64, zevcinden 5 yş.kç., çocuksuz; Philipp Josias (1901), 1980'de Viyana'da = Marianne Halasz Sebestyén (asıl adı Sarah de Heves)(1914), soprano ve bestekâr, morg. izd.1944, zevcinden 11 yş.kç., oğulları Philipp August(1944) = Bettina Pfretschner (1944), ayni yaşda, izd.1968, yş. 24, çocukları Isabelle 1969 ve Maximilian 1972; Rainer (1900-1945=45), Budapeşte'de komünistlerce öldürüldü = 1. Johanna de Karoly -Patty (1906), izd.1930, tal.1935=5, yş. 24-29, zevcinden 6 yş. kç., =2. Edith Kozol (1913), morg. izd.1940 (5 yıl sn.), izd.müd.5., yş. 27-32, zevcinden 13 yş. kç., 1. izd.'dan: Johannes Heinrich (1931) = Gabriele (1921), izd. 1957, tal. 1968=11, yş. 36-47, zevcinden 10 yş.by., Baron Franz von Fürstenberg=Maria von Ruffer kızı, =2. Mathilde (1936), izd.1968, yş.32, zevcinden 5 yş.kç., Saksonya kraliyet hânedânı şefi Friedrich Christian'ın kç. kızı, 1. ve 2. izdivâclardan: Felicitas (1958) ve Pr. Johannes Albert (1969); Pr.August Leopold'ün(1867-1922) dîğer 2 kızı:

1- Klementine (1897-1975=78)=Eduard (1877-1970=93), izd.1925, izd.müd. 45, yş.28-73, zevcinden 20 yş.kç., Leopold von Heller=Hélène de Frias oğlu, çocukları: Helene (1928-1931=3), Athlone (1938-1973=35) ve Amélie (1926) = Kont Felice de Robilant (1927), izd.1949, yş. 23, zevcinden 1 yş.by., Kont Andrea=Gabriella dei Conti de Bosdari oğlu, çocukları Maurizio (1951), Alessandro (1953) ve Edmondo(1958).

2- Theresia (1902), 1980'de Rio'da ber-hayât=Baron Lamoral (1900-1966=66), izd.1930, izd.müd. 36, yş. 28-64, zevcinden 2 yş.kç., Baron Omodeo von Bordogna und Valnigra=Franziska von Ottenthaler-Ottenthal oğlu, çocukları: 1/ Dom Carlos (1931) = Dona Denyyse (1936), izd.1956, yş.20, zevcinden 5 yş. kç., bu zevcesinin ölümü üzerine = 2. Welburga (1942), izd. 1969, yş.27, zevcinden 11 yş. kç., Arşidük Georg'un 2. kızı, çocukları (2'den) Afonso-Carlos 1970, José 1972; Teresa-Christian 1971, Leopoldina 1974, Carolina 1976. 2/ Philipp (1939). 3/ Dona Alice (1936) = Conte Michele (1929), izd. 1956, yş. 20, zevcinden 7 yş. kç., Conte Iginio di Formentini

oğlu, çocukları Leonardo 1956, Filippo 1964 ve Isabella 1958. 4/ Maria Christina (1943) = Don Raimondo Dettori (1943), izd.1971, yş. 28, zevci ile ayni yaşda, çocukları Alberta 1972, Carol 1974 ve Irene 1975.

6) Ernst I (1784-1844=60), Saalfeld ve Coburg dukası 1806-1825=19, Gotha ve Coburg dukası 11.2.1825 (12.11.1826)-1844=19 = 38, vel. 1800-1806=6, Saalfeld'i vererek Gotha dukalığını aldı, Coburg dukalığını muhâfaza etdi, bu sûretle Gotha dukalığı hânedânı, sönmüş olan eski hânedânın yerine dal değiştirmiş oldu, 1826'dan îtibâren burada incelediğimiz hânedâna Sachsen-Coburg-und-Gotha Hânedânı ve Dukalığı denmeye başlandı, 1815'de Lichtenberg prensliği ilhâk edildi, Duka, Juliers, Kleve ve Berg, Engern ve Vestfalya dukaları, Thüringen'de landgrav, Meissen margravı, Henneberg ve Mark ve Ravensberg kontları unvânlarını da devâm etdirdi. Kurduğu büyük hânedânlarla akrabâlık, İngiltere hânedânını da oluşturması, küçük Gotha şehrinin dünyânın en ünlü kültür ve baskı şehirlerinden biri hâline gelmesiyle bu hânedân, çok parladı. =1. Luise (1800-1831=31), düşes 1817-1826=9, izd. (1) 1817, tal.1826=9, yş. 17-26, zevcinden 16 yş. kç., Gotha dukası (yk.bk.) August ile Mecklenburg-Schwerin büyük-dukası Friedrich Franz I kızı Luise Charlotte'un tek çocukları ol.Düşes Luise, Gotha dukalığının, babasının ölümünde, zevci Ernst'e geçmesini sağladı. =2. Marie (1799-1860=61), düşes 1832-1844=12, izd.1832 (6 yıl sn.), izd.müd. 12, yş. 33-45, zevcinden 15 yş. kç., Herzog Alexander von Württenberg=Fürstin Antoinette von Sachsen -Saalfeld-Coburg'un tek kızları, 1. izd.'dan: 2) Ernst II (1818-1893=75), 7. Coburg ve 2. Gotha dukası 1844-1893=49, vel. 1818-1844=26 (1826'dan ît.Gotha), Dizbağı Nişânı 1844 = Alexandrine (1820-1904=84), düşes 1844-1893=49, izd.1842, izd.müd. 51, yş. 22-73, zevcinden 2 yş. kç., Grossherzog Leopold von Baden=Fürstin Sophie von Schweden (İsveç) by. kızı, çocuksuz. Ernst II'nin kardeşi: Albert (26.8.1819 - 14.12.1861 = 42, 3, 19), İngiltere mareşali ve büyükamirali, İngiltere prince consort'u 1840 (resmen 26.6.1857), Dizbağı Nişânı, İngiltere kraliyyet prensi (6.2.1840) = Victoria (24.5.1819 - 22.1.1901 = 81, 7, 29), İngiltere kraliçesi 20.6.1837 - 22.1.1901 = 63, 7, 1, 1.1.1877'den ît.ilâveten Hindistân imparatoriçesi, izd.10.2.1840, izd.müd. 21, 10, 2, yş. 20, 8, 27-42, 6, 29, zevcinden 0, 3, 3 by., 1. derecede kuzeni (anne tar.), İngiltere vel.i 1830-1837=7, zevcinin ölümünden sn. 39, 1, 9 yaşadı, saltanatı boyunca Dünyâ'nın 1. devletinin hükümdârı (64 yıl). Çocukları: Sachsen-Coburg-und-Gotha Hânedânı prens ve prensesleri ol. doğdular, ayni zamânda İngiltere prens ve prensesleri idi. 22.8.1893'de Ernst II, vârissiz ölünce, tek kardeşi Prince Consort Albert 1861'de ölmüş bulunduğu için, onun oğulları, Gotha dukalığı vârisi oldular. Pr.Albert =Victoria' nın by.oğulları Edward (VII), İngiltere tahtının vârisi olduğu için, 2. oğulları Alfred ve onun nesli, Gotha tahtına çıkmak üzere İngiltere'den Gotha'ya geldiler ve 1893'den 1918'e kd. Victoria'nın oğlu ve torunu 2 duka, Gotha hükümdârı ve Alman oldular. Alfred 7 yıl Gotha'da duka oldu, 1900'de öldü. Oğlu olmadığı için, ölen kardeşi Leopold'ün tek oğlu Karl Eduard, İngiltere'den gelerek Gotha tahtına oturdu. 1954'de onun yerine 3. oğlu Friedrich Josias, Hânedân şefi oldu. Victoria=Albert'in 3. oğulları Arthur, kendisi ve nesli için Gotha tahtı üzerindeki haklarından ferâgat edip İngiltere'de kaldı. 4. oğul Leopold'ün tek oğlu Alfred ve nesli ise Almanya'ya gelip Alman oldular ve Gotha'da kaldılar. 2. duka Alfred'in ise ölümünde erkek çocuğu kalmadı, kızları çeşitli izdivâclar yapdılar. 4. duka Karl Eduard'ın babası olan Victoria = Albert'in 4.

oğulları: Leopold (1853-1884=31) = Helene (1861-1922=61), izd. 1882, izd.müd.2, yş. 21-23, zevcinden 8 yş. kç., zevcinden sn. 38 yıl yaşadı, Gotha ana-düşesi 1900-1918=18, Fürst Georg Viktor von Waldeck und Pyrmont'un 3. kızı, tafsîlât için bk. İngiltere.

Yukarıdaki Ernst II (no.2, 1818-1893) bestekârdır.

3) Alfred (1844-1900=66), 8. Coburg ve 3. Gotha dukası 1893-1900=7, amcası Ernst II'ye halef oldu, Gotha vel.i 1884-1900=16 (babasının ölümü üzerine), Edinburg dukası (1866), Ulster earl'ü, Kent earl'ü, Almanya ve İngiltere oramirali, İngiltere Akdeniz donanması kumandanı, Prusya ve Saksonya orgenerali, Dizbağı Nişânı (1863), violonist, 1862'de seçildiği Yûnân tahtını reddetdi = Grandüşes Maria (1853-1920=67), izd.1874, izd.müd. 26, yş.21-47, zevcinden 9 yş. kç., Çar Alexander II = Fürstin Maria Alexandrowna von Hessen-Darmstadt'ın 2. kızları, çocukları: 1- Alfred (1874-1899=25), vel.duka 1893-1899 = 6. 2- Marie (İng. Mary) (1875-1938=63), kraliçe 1914-1927=13 + 1927-1938=11 = 24 = Ferdinand (1865-1927=62), izd. 1893, izd.müd. 34, yş. 18-52, Romanya kralı 1914-1927=13, vel.1889-1914=25, zevcinden 10 yş. kç., çocukları için bk.Romanya. 3- Victoria (1876-1936=60), büyük-düşes 1894-1901=7, grandüşes 1905 =1. Ernst Ludwig (1868-1937=69), izd.1894, tal. 1901=7, yş.18-25, amca-zâde, Hessen büyük -dukası 1892-1918=27, vel.1877-1892=15, Hânedân şefi 1919 (2.5.)-1937=18, çocuksuz, =2. Grandük Kirill Vladimiroviç (1876-1938=62), izd.1905 (4 yıl sn.), izd.müd. 31, yş. 31-62, Rusya oramirali, Romanov Hânedânı şefi 1918-1938=20, Grandük Vladimir Aleksandroviç'in by.oğlu, çocukları için bk. Romanov. 4- Alexandra (1878-1942=64) = Ernst (1863-1950 = 87), izd. 1896, izd.müd. 46, yş. 18-64, zevcinden 15 yş. kç., Gotha dukalığı nâibi 1900-1905=5, 7. Hohenlohe-Langenburg prensi (1878-1942-64), 6. pr. Ernst Franz=Fürstin Leopoldine von Baden'ın tek oğulları, çocukları için b.bk. 5- 1879'da ölü doğan bir prs. 6- Beatrice (1884-1966=82)= Infant Alfonso (1886-1975=89), izd. 1909, izd.müd. 57, yş. 23-80, zevcinden 2 yş. by., 5 Galliera dukası, 4. Galliera dukası Infant Don Antonio d'Orléans'ın by. oğlu, çocukları için b.bk.

4) Karl Eduard (1884-1954=70), duka 1900-14.11.1918=18 (amcasını yerine), eniştesinin niyâbeti 1900-1905=5, vel.duka 1893-1900=7, Hânedân şefi 1918-1954=36, Prusya, Saksonya, Gotha ve Bulgaristan orgenerali, Dizbağı Nişânı 1902 (1915'de geri alındı), 2. Albany dukası (1919'da bu unvânı İngiltere tar.geri alındı), Oxford hukuk doktoru, Eton ve Bonn üniversitesi me'zûnu, posthume (babasının ölümünden sn. doğup, doğar doğmaz onun Albany Dukası unvânına vâris oldu) = Victoria Adelheid (1885-1970=85), izd. 1905, izd.müd. 49, yş. 20-69, zevcinden 1 yş.kç., düşes 1905-1918=13, Herzog Friedrich Ferdinand von Schleswig - Holstein -Sonderburg-Glücksburg=Fürstin Karoline Mathilde von Schleswig-Holstein'ın by.kızları. Duka Karl Eduard'ın ablası: Alice (1883-1980'de ber-hayât) için bk. İngiltere. Karl Eduard'ın çocukları:

1- Johann Leopold (1906-1972=66), babasının yerine Hânedân şefi 1954 - 1972=18, son Gotha vel.dukası 1906-1918=9=1. Feodora (1905), izd.1932, tal. 1962=30, yş. 27-57, zevcinden 1 yş. by., Baron Wolf von Perglas'dan ayrılmış, Baron Bernhard von der Horst'un by. kızı, = 2. Theresia Reindl (1908), izd. 1963 (1 yıl sn.), izd.müd. 9, yş. 55-64, zevcinden 2 yş. kç., Werner Müller'den dul, 1. izd.'dan: 1/ Ernst-Leopold (1935) = 1. Ingeborg Heniz (1937), izd.1961, tal. 1963=2, yş. 24-26,

zevcinden 2 yş. kç., =2. Gertraude (1938), izd. 1963 (aynı yıl), yş. 25, zevcinden 3 yş. kç., çocukarı (yalnız ilki 1'den): Hubertus (1961), Ernst-Josias (1965), Carl-Eduard (1966), Ferdinand Christian (1968), Victoria (1963), Alice (1974). 2/ Peter (1939) = Roswitha Breuer (1945), izd. 1964, yş. 19, zevcinden 6 yş. kç., çocukları Peter 1965 ve Malte Georg 1966. 3/ Marianne (1933) = Michael Nielsen (1923-1975=52), izd. 1953, izd.müd. 22, yş. 20-42, zevcinden 10 yş. by., kızları Margarete 1954, Renate 1957.

2- Huibertus (1909-1943=34), Rusya cebhesinde maktûl.

3- Friedrich Josias (29.11.1918), ağabeyinin yerine Hânedân şefi 1972, Grein/ Avusturya'da, İkinci Cihân Savaşı'nda yedek subay=1. Victoria-Louise (1921), izd.1942, tal.1946=4, yş.21-25, zevcinden 3 yş. kç., Graf Hans von Solms -Baruth=Fürstin Caroline-Mathilde von Schleswig -Holstein - Sonderburg -Gülcksburg'un tek kızları, =2. Denyse de Muralt (1923), izd. 1948 (2 yıl sn.), tal. 1964=16, yş. 25-41, zevcinden 5 yş. kç., =3. Katrin Bremme (1940), izd.1964 (ayni yıl), zevcinden 22 yş. kç., yş. 24 (son 2 izd., morganatik). 1. izd.'dan: 1/ Andreas(1943), 1972'den beri Hânedân vârisi, Coburg'da = Carin Debelstein (1946), izd.1971, zevcinden 3 yş. kç., morg., çocukları Hubertus 1975, Alexander 1977, Stephanie 1972. 2. izd.'dan: 2/Adrian (1955). 3/Maria Claudia (1949)=Gion Schäfer (1945), izd.1971, yş. 22, zevcinden 4 yş.kç., çocukları Maria Christin 1972, Gianetta Antonia 1975, 4/ Beatrice (1951) = Fürst Friedrich von Sachsen-Meiningen (1935), izd.1977, yş. 26, zevcinden 16 yş.kç., çocukları için bk.Meiningen.

4- Sibylla (1908-1972=64), İsveç ana-kraliçesi = Gustaf Adolf (1906-1947=41), izd. 1932, izd.müd. 15, yş. 24-39, zevcinden 2 yş. kç., İsveç kralı Gustaf VI Adolf'un by. oğlu ve İsveç vel.i, oğulları: bugünki İsveç kralı, b.bk.

5- Caroline Mathilde (1912) =1. Graf Friedrich Wolfang von Castell -Rüdenhausen (1906-1940=34), izd.1931, tal.1938, izd.müd.7, yş.19-26, zevcinden 6 yş. kç., Batı cebhesinde maktûl, Kont Hugo=Gräfin Clementine von Solms - Sonnenwalde'nin by. oğulları, =2. Max Schnirring (1896-1944=48), izd.1938 (ayni yıl), izd.müd. 6, yş.26-32, zevcinden 16 yş. kç., hava albayı, =3. Jim Andrée (1912), izd.1946 (2 yıl sn.), tal. 1947=1, yş. 34-35, 1. ve 2. izd.'lardan çocukları: 1/ Bertram (1932), Castell imparatorluk kontu=Fee (1944), izd.1962, yş.18, zevcinden 12 yş.kç., Graf Hanno von Auesperg'in tek oğlu, oğulları: Dominik (1965) ve Michael (1967), Auesperg imparatorluk kontları. 2/ Konradin (1933), Castell imparatorluk kontu=Märta Lönegren (1939), morg. izd.1961, yş. 22, zevcinden 6 yş. kç., çocukları Carl-Eduard 1964 ve Anne-Charlotte 1962. 3/ Victoira (1935), imparatorluk kontesi = Miles (1929), izd.1960, yş. 25, zevcinden 6 yş. kç., Sir Maurice Huntington-Whiteley (2. baronet)'in kç. oğlu, çocukları var. 4/ Michael (1943-1966=23). 5/ Calma (1938) = 1. Richard Beerger (1941), izd.1961, yş. 23, zevcinden 3 yş. kç., tal., =2. James Cook (1940), 1. izd.'dan: Sascha 1961, Richard 1962, Victor 1963, Samuel 1965, Wesley 1967, David 1968 (6 erkek çocuk). 6/ Dagmar (1940) = Heinrich Walz (1937), izd.1964, yş. 24, zevcinden 3 yş. kç., kızları Valesca 1965 ve Larissa 1967.

VII

HANOVER ve BRONŞVİG

Hanover Hânedânı'nın Menşei ve Hanover Krallığı

Hânedâna adını veren Hanover (Alm.Hannover, Fr. Hanovre, İng. Hanover), Almanya'nın kuzey-doğusunda bir şehrin ve tarihî bir bölgenin adıdır. Şehirde Almanca'nın çok makbûl bir şîvesi konuşulur. Batıda Holanda ile doğuda Brandenburg (Prusya) arasında uzanan, kuzeyinde -batıdan doğuya- Oldenburg, Hansa Devletleri (ve Şlesvig-Holştayn), Meklenburg (Schwerin) bulunan tarihî Hanover bölgesi (krallığı), güneyde Braunschweig dukalığına dayanır ve Braunschweig'la müşterek bir târîh oluşdurur. Kuzeyde denize kıyısı da vardır (Kuzey Denizi). Krallık 1866'da Prusya krallığına bir eyâlet ol.katıldı ve istiklâlini 1918'e kd.sürdüremedi.

Hanover hânedânı, Braunschweig hânedânının bir dalıdır. Hânedânın menşei ve ilk asırları Braunschweig'da ele alınacakdır. Braunschweig dukaları hânedânı, 22.3.1692'de Hanover elektörlüğünü elde etdi. Braunschweig dukalığı devâm ederken, hânedândan Ernst August, bu târîhde elektör oldu ve 1698'de öldü. Oğlu George I, babasının yerine 2. Hanover elektörü ve 1714'de İngiltere kralı oldu. 1714'de İngiltere'de Hanover hânedânı başlayıp 1901'de Sachsen-Coburg-und-Gotha hânedânı başlayıncaya kadar İngiltere'de hükümrân oldu. Onun için hânedânın bu dalının şeceresi İngiltere bahsinde

verilecekdir. George I, oğlu George II, bunun torunu George III, İngiltere krallığına ilâveten Hanover elektörü de oldular ve İngiltere, Almanya'da da toprak sâhibi oldu. 1803'de Fransa, Hanover elektörlüğü işğâl edip 1805'de Prusya krallığına verdi. 1813'de Prusya, Hanover'i İngiltere'ye iâde etdi. 12.10.1814'de George III, "Honover Kralı" sanını aldı ve Hanover de krallık oldu. Ayrı hükûmeti vardı. Hükümdârı İngiltere ile müşterekdi. George III'ün oğulları George IV ve William IV, İngiltere ve Hanover kralları ol. devâm etdiler. William IV (Hanover kralı ol. I) 1837'de ölüp yerine yeğeni Victoria, İngiltere tahtına çıkınca, Alman devletlerinde kadınlar hükümdâr olamıyacağı için, İngiltere kraliçesi, ayni zamanda Hanover krallığına hükümdâr olamadı. Bu sûretle 1714'den 1837'ye kd. 123 yıl devâm eden İngiltere ile Hanover'in 5 ortak hükümdârı dönemi sona erdi. Geroge III'ün oğullarından ve George IV ile William IV'ün kardeşleri (Voctoria'nın amcası) Ernest August 4. Hanover kralı oldu, İngiltere ile râbıtasını kesip İngiltere'den Hanover'a geldi ve burada tâc giydi. İngiltere-Hanover birliği sona ermiş oldu. Ernst August'ün oğlu Georg V, Hanover kralı oldu. Ancak müstakil hükümdâr ol. Alman birliğine muhâlefet etdiği için, 20.9.1866'da Prusya krallığı, dîğer birliğe muhâlif bir kaç Alman devletciği gibi, Hanover krallığını da eyâleti ol.ilhâk etdi ve Hanover Hânedânı hükümrân ol. sona erdi. Hanover Hânedânı'nı biz Braunschweig bahsinde ve bir dalını İngiltere müstakil bahsinde ele alacağız. Burada şeceresini vereceğimiz dal, 1837-1866 arasında hükümrân olan (29 yıl) baba-oğul 2 kral ve onların neslinden ibâretdir.

Hanover elektörleri ve kralları: 1) Ernst August(1629-1714=85), 1. Hanover elektörü 22.3.1692-1714=22, 2) oğlu Georg (İng.George) I(1660-1727=67), 2. elektör 1714-1727=13, verâseten ve ilâveten İngiltere kralı 1714-1727=13, 3) bunun oğlu Georg(George) II(1683-1760=77), 3. elektör ve İngiltere kralı 1727-1760=33, 4) bunun oğlu Galler prensi Frederick'in(1707-1751) oğlu Georg (George) III(1738-1820=82), 4. elektör ve İngiltere kralı (1760-1820=60), 1714'de elektör sanını Hanover kralı ol. değiştirdi. 5) bunun oğlu Georg (George) IV (1762-1830=68), İngiltere kralı ve 2. Hanover kralı (1820-1830=10), 6) bunun kardeşi William IV(Hanover'da: Wilhelm I) (1765-1837=72), İngiltere kralı ve 3. Hanover kralı 1730-1737=7). Yerine 4. Hanover kralı ol. kardeşi Ernst August geçip, İngiltere ve Hanover krallıkları tâcları biribirinde ayrıldı:

Ernst August (1771-1851=80), 4. kral (7. elektör) 20.6.1837-1851=14, Hanover vel.i 1830-1837=7, Cumberland dukası ve Teviotdale dukası ve Armagh earl'ü 1799, İngiltere orgenerali 1803 ve mareşali 1813, Hanover elektörü 1813 = Friederike (1778-1841=63), kraliçe 1837-1841 = 3, izd. 1815, izd.müd. 26, yş. 37-63, zevcinden 7 yş. kç., 1. derecede kuzen, Herzog Karl II von Mecklenburg-Strelitz'in 5. kızı, önce Fürst Friedrich Wilhelm von Solms-Braunsfels'den, sn. Fürst Ludwig von Hohenzollern-Preussen'den dul, tek çocukları: Georg V (1819-1878=59), kral 1851-20.9.1866=15, vel.1837-1851=14, 2. Cumberland ve Teviotdale dukası ve Armagh earl'ü, Dizbağı Nişânı 1835, Hânedân şefi 1866-1878=12, kazâen Berlin'de öldü = Marie (1818-1907=89), kraliçe 1851-1866=15, izd.1849, izd.müd. 35, yş. 25-60, zevcinden 1 yş.by., zevcinden 29 yıl sn.öldü, Herzog Joseph von Sachsen-Altenburg'un by.kızı, çocukları: Marie (1849-1904=55), evlenmedi; Friederike (1848-1926=78) = Baron Alfons von Pawel-Rammingen (1843-1932=89), izd.(morg.) 1880, izd.müd. 24,

yş. 31-55, zevcinden 6 yş. kç., çocukken ölen bir kızları oldu, İngiltere albayı. Georg V'in oğlu ve halefi:

Ernst August (1845-1923=78), Hânedân şefi 1878-1923=45, vel.1851-1866=15, İngiltere orgenerali, 1878'de babasının yerine Cumberland ve Teviotdale dukası ve Armagh earl'ü, Dizbağı Nişânı 1878, 1884'de Braunschweig dukası Wilhelm vârissiz ölünce, bu ülkeye hükümrân duka seçildi. Onun için çocuklarına âid şecere, bundan sonraki Braunschweig bahsinde verilecekdir. Duka Wilhelm, Ernst-August'un dedesinin dedesinin amca-zâdesinin torununun oğludur.

Bronşvig Hânedânı

Braunschweig (Fr.ve İng. Brunswick), Hanover şehrinin az güney-doğusunda bir şehirdir. Lüneburg ise, Hanover şehrinin epey kuzey-doğusunda ve Hamburg'un az güney-doğusundadır. Dukalığın doğusu, Prusya'nın Brandenburg eyâleti idi.

Braunschweig şehri, 861 yılında Sakson dukası Bruno tar. kuruldu. Şehrin adı da zâten Bruno adından geliyor. Bu Saksonya dukası veyâ markgrafı Bruno, Saksonya dukası Ludolf'un kç. oğlu ve Saksonya dukası By.Otto'nun (ölm.913) kardeşi olmalıdır. 1127'de izdivâc yoluyla Este-Braunschweig hânedânına geçen Braunschweig, bir senyörlük ol. Supplinburg kontluğuna bağlı idi. Lüneburg şehri ise 1181'de kuruldu. Şimdi Braunschweig ve Lüneburg'un nasıl İtalyan asıllı bir hânedânın eline geçdiğini îzâh edelim. İtalya'ya asırlar boyu Alman ve Fransız asıllı hânedânlar hâkimken, bir İtalyan asıllı hânedân, Kuzey Almanya'ya hâkim olmuş, koyu şekilde Alman'laşmış, 18. asırda hânedânın esas dalı İngiltere tahtına geçerek bu defa koyu şekilde İngiliz hâline gelmişdir. Bu hânedândan 5 kral ve 1 kraliçe, İngiltere tahtında bulunmuşlar, 1901'de başka Alman asıllı bir hânedân (Sachsen-Coburg-und-Gotha), İngiltere tahtına çıkmışdır ki hâlen devâm ediyor. Şimdiki kraliçe tahttan çekilince yerine geçecek oğlu da gene başka Alman asıllı bir hânedânın (Schleswig-Holstein-Sondenburg-Glücksburg) ilk kralı olacakdır.

Braunschweig hânedânının aslı **Este** hânedânıdır ki Fransızlar Guelf hânedânı da demişlerdir. Este, Kuzey-doğu İtalya'da, Venedik eyâletinde, Padova şehrine yakın küçük bir şehrin adıdır. Hânedânın atası Adalbert I, Este kontu, Lucca markisi, Toskana dukası ol. 847-890=43 müddetle hüküm sürdü. Oğlu Adalbert II, 890-917=27 müddetle ona halef olup Lorraine kralı Lothaire IV'ün kızı Berthe ile evlendi. Bunun oğlu Azzo (Fr. Azon) I, 917-960=43 müddetle Este markisidir. Onun oğlu Oberto 960-975=15 yıl müddetle Este markisi, Tortona kontu ve palatin kontu oldu. Matbuu, Almanya (Batı Roma) imparatoru idi. Oberto'nun halefleri Azzo II ve Azzo III olup sonra Alberto Azzo IV tahta çıktı ki 101 yıl yaşamışdır (996-1097) (tafsîlât için bk. İtalya). Bu Alberto Azzo'nun kardeşi Liechtenstein hânedânının atasıdır (b.bk.). Alberto Azzo, 1035 yılında Kont Welf II kızı Kinugunde (İt. Chiniza) ile evlendi. Kont 1055'de vârissiz ölünce, dâmâdı Alberto Azzo, onun mîrâsını ele geçirdi ki, Württemberg'de Ravensburg yakınlarında şimdi Weingarten denen Altdorf kontluğudur. Bu sûretle Este markisi, Almanya güneyinde toprak elde etmiş oldu. Alberto Azzo'ya kardeşi Guelfo III ölünce de gene 1055'de Verona markiliği ve Karintiya dukalığı kaldı. Alberto Azzo oğlu Guelfo IV ise önce Salique imparatorluk hânedânından Almanya prensesi, sn. Bavyera prensesi Kunegunde ile evlendi. Kayınpederi Bavyera dukası 1070'de ölünce, Bayvera dukası oldu

ve Bavyera dukalığı 1070-1138 + 1156-1180 yıllarında 92 yıl müddetle, Este hânedânında kaldı. Guelfo IV'ün oğullarından Folco I (1060-1136=76) by. oğul ol. hânedânın Kuzey-doğu İtalya'daki topraklarıda hükümrânlığını devâm etdirdi. Dîğer oğlu "Kara" Heinrich (Fr. Henri le Noir) (ölm. 1126), Almanya dalının atası oldu. 1194'den sonraki bir yılda Saksonya dukası Magnus Billung'un (ölm. 1106) kızı Wulfhilde (ölm. 1126) ile evlendi ve kayın-pederi sonuncu Saksonya-Billung hânedânı üyesi ol.ölünce, Almanya'da kadınlar tahta çıkamadığı için, Heinrich, 1106'da Saksonya dukası ol. kayın-pederinin dukalığının yarısına sâhib oldu. Bu sûretle Heinrich ve halefleri, Saksonya'ya intikaal ederek Alman'laşdılar.

Guelfo IV (Bavyera dukası ol. I) (ölm. 1102), Bavyera dukası 1070, Haçlı seferine gitmesi 1101=1. Ethelinde, Bavyera dukası Otto II kızı, boşandılar, çocuksuz, =2. Judith (ölm. 1091), Flandre kontu Baudouin V kızı ve Kent kontu Toston'dan dul, 2.'den: Guelfo II (Este markisi ol. V), Bavyera dukası 1102-1120=18, çocuksuz = Gräfin Mathilde, izd. 1109, talâk, Lorraine dukası Godefroi le Bossu'den dul; Heinrich VII "Kara", Bavyera dukası 1120-1126=26. "Kara" Heinrich'ın çocukları: Guelfo III (VI) (ölm.1191), Judith=Herzog Friedrich von Schwaben, Sophie=1. Herzog Berthold III von Zähringen (ölm.1123), =2. Markgraf Luitpold von Stäyr ve Heinrich VIII l'Orgueilleux ou le Superbe, Bavyera dukası 1126-1138=12, Saksonya dukası 1136-1138=2 + 1138-1139 = 1 = 3, 1138'de imparatorluk müddeîsi = Gertrude (1114 - 1145=29), Almanya imparatoru Lothar II'nin tek kızı, izd.1127, izd.müd. 12, yş. 13-25 (=2. Heinrich IX von Bayern, izd.1141, izd.müd. 2, ölm. 1177, ayni zamanda Avusturya margravı). Gertrude, babası İmparator ölünce ondan Braunschweig senyörlüğünü, bunun dâhil bulunduğu Supplinburg kontluğunu tevârüs etdi ve İmp.Lothar'ın asıl mülkü olan bu yerler kızından torunu olan "Arslan" Heinrich'a (aş.bk.) geçdi. Nordheim -Supplinburg-Braunschweig Hânedânı bu sûretle Lothar'dan kızının oğluna geçerek yürüdü. Lothar, Supplenburg kontu, Saksonya dukası, 1113'de Braunschweig kontu ve 1125'de imp.olup 1137'de öldü. Zevcesi Richense (ölm.1141), 1101'de Saksonya düşesi ve Braunschweig kontesi ol. annesine vâris olmuştur. Bu ilk Braunschweig hânedânının şeceresi şöyledir:

Germanya kralı Heinrich l'Oiseleur=Mathilde von Ringelheim izdivâcı Saksonya imparatorluk hânedânının atası olmuşdur ki by. oğulları İmp.By. Otto I'dir (ölm.956). İmp. Otto'nun kardeşlerinden Heinrich I le Quelleur (918?-955), Lorraine (940) ve Bavyera (942) dukası olup Bavyera vârisesi Judith ile evlendi ve oğulları Ezelon (951-995=44) 955'de babasının yerine Bavyera dukası oldu. Bu Heinrich Ezelon'un kardeşi (bk.Saksonya) Bruno I'dir: Saksonya markgravı 955-972=17=Hildeswinde, Hırvatistân kontu Ekbert kızı, oğulları Bruno II, Saksonya markgravı ve Braunschweig senyörü 972-1006=24, imparatorluk tahtına müddeî oldu=Gisela, Suab dukası Hermann II kızı (=2. Herzog Ernst I von Schwaben, =3. İmp. Konrad, izd.1016). Bu izdivâcdan doğan Ludolf, Saksonya markgravı ve Braunschweig senyörü, sonra Br. veyâ Supplinburg kontu 1006-1038=32 = Gertrude, Frise kontu Arnoul de Gand kızı, bu izd.'dan: Bruno III, markgrav ve kont 1038-1057 = 19 ve kardeşi Ekbert I, Braunschweig kontu 1058-1068=11=Hermengarde, Graf Manfred von Suze kızı, Herzog Otto von Schweinfurt' dan dul, bu izd.'dan: Ekbert II, Br.kontu ve Saksonya ve Thüringen'de markgraf 1068-1090=22, çocuksuz = Ode, Markgraf Otto le Vieux von Meissen kızı.

Ekbert II'nin hemşîresi: Gertrude, Braunschweig hükümrân kontesi 1057-1068=11, =1. Thierry von Kastlenburg, =2. Heinrich II le Gras=Semiz, Braunschweig ve Nordheim kontu 1090 - 1101=11, Herzog Otto II von Sachsen oğlu, =3. İhtiyâr Heinrich, Illburg markgrafı (ölm.1103). 3. izd.'dan: "Genç" Heinrich (1113-1127=14), markgraf von Meissen. 2. izd.'dan: Getrude=1. Sigfried von Bellenstedt (ölm.1113), Ren palatin kontu, =2. Graf Otto von Rineck ve (Gertrude=Heinrich le Gras izdivâcından): Richense (ölm.1141), Saksonya düşesi ve Braunschweig kontesi ki İmp.Lothar II (aslen Supplenburg kontu) ile evlendi ve yukarıda gösterildi.

Braunschweig'ın nasıl kadın tarafından devâmlı intikaali görüldü. Şimdi Richense kızı Gertrude'nin Este hânedânından Heinrich (ölm.1139) ile evlenerek doğan tek çocuğu görelim:

Heinrich le Lion=Arslan (1129-1195=66), Saksonya dukası 1139-1180=41, Bavyera dukası 1154-1180=24, 1180'e kd.Braunschweig ve Supplinburg kontu, 1180'de saltanatı bırakıp İngiltere'ye çekildi, 10 yıl sn. 1190'da dönüp ülkelerinin bir kısmını yeniden elde etdi, =1. Clemence, izd. 1147, tal. 1162=15, Herzog Konrad von Zahringen kızı, =2. Mathilde (ölm.1189), izd. 1168, izd.müd. 21, İngiltere kralı Henry II kızı. 1. iz.'dan: Richenze (ölm. 1221) = Herzog Friedrich IV von Schwaben (ölm.1167), zevcinden sn. 54 yıl yaşadı. Arslan Heinrich'ın aşağıdaki çocuklarının hepsi İngiltere prensesindendir: Mathilde (ölm.1210), çocuksuz=1. Comte Godefroi III du Perche (ölm.1202), izd.1189, izd.müd. 13, =2. Sire Enguerrand III de Couci (ölm.1242); Otto IV, imprator 1209-1218=9, 1195-1203'de kardeşleri ile müştereken Braunschweig dukası, bk.Almanya ve Saksonya; Heinrich von Sachsen, "le Beau=Güzel", "le Long =Uzun" (1170-1227=57), Saksonya dukası 1195-1227=32, 1196'da Ren palatin kontu, 1195-1227=32 müddetle 2 kardeşi ile müştereken Braunschweig kontu=Agnes, izd.1193, Ren palatin kontu Konrad von Schwaben kızı, kızları; Agnes (=Herzog Otto IV von Bayern, izd.1225) ve Hermengarde (=Markgraf Hermann V von Baden, ölm.1243). Arslan Heinrich'ın 3. oğlu: Wilhelm "le Gros=Şişman" (1184-1213=29), ağabeyleri ile müştereken Braunschweig kontu 1195-1203=8, Lüneburg kontu 1203-1213=10=Helene, izd.1202, izd.müd.1, Danimarka kralı Waldemar I kızı, oğulları:

1) Otto I l'Enfant=Çocuk (1204-1252=48), Braunschweig ve Lüneburg kontu 1213-1235=12 + 1. Braunschweig ve Lüneburg dukası 21.8.1235-1252=17 = 29 = Mathilde, Markgraf Albrecht von Brandenburg kızı, bu izd.'dan: Konrad (Werden piskoposu); Otto (Hildesheim piskoposu); Mathilde (=Graf Heinrich von Anhalt, ölm.1267); Helene (ölm. 1270=1. Landgraf Hermann II von Thüringen, izd. 1238, ölm.1241=3, çocuksuz, =2. Herzog Albrecht I von Sachsen, ölm.1260); Adeleide(=Landgraf Heinrich I von Hessen, izd. 1265, ölm. 1308); Elisabeth (=Wilhelm II, izd. 1251, Almanya imparatoru, aslen Holanda kontu), Otto I'in 1252'de ölümü ile dukalık, 2 by. oğlu arasında 2 ayrı dukalık (Braunschweig ve Lüneburg) ol. ayrıldı: Johann, Lüneburg dukası 1252-1277=25, bunun torununun oğlu Wilhelm (ölm.1368), bunun oğlu Heinrich II = Sophie von Pommern, bunların kızı Katharina der Streitbare(ölm.1442) = Friedrich I, izd. 1402, izd.müd. 26, Saksonya elektörü 1423-1428=5(1370-1428=58), vel. 1370-1381=11, Saksonya markgrafı 1381-1423=42=47, 1389'da Königsberg ve 1400'de Saalfeld'i ilhâk etdi. Bu Lüneburg dalı, aşağıda görüleceği gibi, sonradan Braunschweig dalı ile tekrâr birleşdi. Braunschweig dalı, 1. duka Otto'nun(ölm.1252) by. oğlundan yürüdü:

2) Albert I der Grosse = Büyük, der Staltza = Arslan, 2. Braunschweig dukası 1252-1278=26 (1236-1279=43), vel. 1236-1252=16, 1263'de Danimarka kral nâibi=1. Elisabeth, Duc Henri de Brabant kızı, çocuksuz, =2. Adeleide, Marquis Boniface le Grand de Montferrat kızı, çocukları: Mathilde(=Herzog Heinrich III von Glogau); Heinrich le Merveilleux = Hârika (ölm. 1332), Grubenhagen senyörü=Agnes, Landgraf Albrecht von Thüringen kızı (Grubenhagen dalı bu izd.'dan yürüdü ve 16. asırda Grubenhagen ve Ernst II (ölm. 1567) ile Ostende ol. bu da 2 dala ayrıldı) ve:

3) Albert II le Gras=Semiz, le Jeune=Genç, 3. duka 1278-1318=40, = Richenze von Mecklenburg, bu izd.'dan: Luther (Töton Tarîkati üstâd-ı âzamı); Albert (Albertstadt piskoposu); Heinrich (Hildesheim piskoposu); Ernst, 3. oğul, Braunschweig ortak dukası 1318-1379=61=Elisabeth, Landgraf Heinrich II von Hessen kızı, bu izd.'dan Braunschweig-Göttingen dalı yürüdü (bu daldan son Göttingen dukası: Otto le Borgne,ölm.1463) ve:

4) Otto II le Libéral, duka 1318-1334=16=Agnes, Markgraf Waldemar von Brandenburg'dan dul; 5) Magnus I, duka 1334-1368=34 + ağabeyi (no.4) ile ortak duka 1318-1334=16 = 50=Sophie, Markgraf Konrad von Brandenburg kızı, oğulları: Albert (ölm.1395, Bremen başpiskoposu) ve 5) Magnus II Torquatus, 5. duka 1368 - 1375=5=Katharina, Markgraf Waldemar von Brandenburg kızı, çocukları: Helene (ölm.1433=Albert von Mecklenburg, izd.1396, İsveç kralı, bk.İsveç); Agnes (=Herzog Bogislas VI von Pommern, ölm.1365); Sophie (=Herzog Erik III von Sachsen -Lauenburg); 6) Friedrich, 6. duka 1373-1400=27, Einbeck dukası, 1400'de Almanya imparatoru=Anna, Kurfürst Wenceslas von Sachsen kızı, kızları Katharina (=Graf Heinrich von Schwarztenburg) ve Anna (ölm.1432=Herzog Friedrich IV von Österreich, ölm. 1409); 7) Heinrich I, 7. duka 1400-1416=16 + ağabeyi ve kardeşi ile ortak duka 1373 - 1400 = 27 = 43=1. Sophie von Pommern, =2. Marguerethe, Landgraf Hermann von Hessen kızı, 1634'de sönen Braunschweig-Wolfenbüttel dukaları hânedânının atası (gene bu dalda 1642'de Wilhelm'in ölmesiyle sona eren Harburg ve 1549'da Franz'ın ölmesiyle Giffhurn dukaları şûbeleri çıkdı); 8) Bernhard I, duka 1416-1444=28, 2 ağabeyi ile ortak duka 1373-1416=43 = 71, Homburg kontu 1409-1434=28, 1409'da **Braunschweig - Lüneburg** dukası sanını aldı, bu sanı alan 1. duka=Marguerethe, Kurfürst Wenceslas von Sachsen kızı, bu izd.'dan: Katharina (ölm.1429=Herzog Kasimir VI von Pommern, ölm.1434) ve:

9) Otto II "Topal", 2. Braunschweig-Lüneburg dukası 1444-1445=1, çocuksuz = Elisabeth, Graf Hermann von Eberstein kızı. 10) Friedrich II le Débonnaire, 3. Braunschweig-Lüneburg dukası olarak ağabeyinin yerine geçdi (1444'de ağabeyi ile ortak duka îlân edilmiştir) 1445-1478=33 = Magdelena (ölm.1480), izd.1430, izd.müd. 48, Kurfürst Friedrich I von Brandenburg kızı, çocukları: Otto le Victorieux=Muzaffer (ölm.1471), vel.1445-1471=26, babası nâmına dukalık nâibi 1454-1471=17 ve Bernhard, 1454'de ortak-nâib, çocuksuz. Muzaffer Otto'nun oğlu Heinrich I, dedesi Friedrich'ın yerine duka oldu:

11) Heinrich I (1468-1532=64), 4. Braunschweig-Lüneburg dukası 1478 - 1532 = 54=1. Margarethe (ölm.1529), izd.1487, izd.müd. 42, Kurfürst Ernst von Sachsen kızı, =2. Marie, Herzog Ulrik V von Württemberg kızı, 1. izd.'dan: Otto, vel. iken öldü, 1521-1527'de Harburg dukası; Isabella (ölm.1572) = Duc Charles d'Egmont de Gueldre

(ölm.1538), izd.1518, izd.müd. 20, zevcinden sn. 34 yıl yaşadı; 12) Ernst I (1497 -1546=49), 5. Br.- Lüneburg dukası 1532-1546=14, vel.1527-1532=5, ağabeyi ile müştereken dukalık nâibi 1521-1527=6, Celle dukası = Sophie (ölm.1551), izd.1528, izd.müd. 18, Herzog Heinrich von Mecklenburg kızı, çocukları: Heinrich (1533-1598) ve Wilhelm (1535-1592). By. oğlundan Wolfenbüttel, dîğerinden Lüneburg dalı yürüdü. Önce esas dal ol. Lüneburg'u ele alıyorum:

13) Heinrich (1533-1598=65), Br.-Lüneburg dukası 1546-1556=10 + Br. Danneberg dukası 1556-1598=42=52, aş.bk. 14) kardeşi Wilhelm (1535-1592=57), ağabeyi ile ortak duka 1546-1556=10 + ağabeyinin Wolfenbüttel'e geçmesi üzerine tek başına Br.-Lüneburg dukası 1556-1592=36=46, **Celle** dukası, 1585'de ilâveten Diepholz kontu = Dorothea (ölm.1617), izd.1561, izd.müd. 31, zevcinden sn. 25 yıl yaşadı, Danimarka kralı Christian III kızı, çocukları: 8 prenses ve 1 prens dışında: 1- Ernst II (1564 - 1611=37), Celle dukası 1592-1611=19, vel.1564-1592=28, evlenmedi. 2- Christian (1566-1633=67), Celle dukası 1611-1633=22, vel.1592-1611=19, evlenmedi. 3- August (1568-1636=68), Celle dukası 1633-1636=3, vel. 1611-1633=22, 1634'de ilâveten Hoya kontu ve Calenberg prensi, evlenmedi. 4- Friedrich-Ulrik (1570-1634=64), Calenberg dukası, evlenmedi (gayri meşrû çocukları var). 5- Friedrich (1574-1648=74), Br. - Celle dukası 1636-1648=12, vel. 1633-1636=3, evlenmedi. 6- Georg (1582-1641=59), vel. 1636-1641=5, Harburg prensi ve Br.- Kalenberg dukası 1636-1641=5 = Anna Eleonora (ölm.1649), izd.1617, izd.müd. 24, Landgraf Ludwig V von Hessen-Darmstadt kızı, çocukları (hepsi 8 pr.ve prs.):

1- Sophie Amalia (1628-1685=57), kraliçe 1648-1670=22 = Frederick III (1609-1670=61), izd.1643, izd.müd. 27, yş.15-42, Danimarka kralı 1648-1670=22, vel.1609-1648=39, çocukları için bk.Danimarka. 2- Johann Friedrich (1625-1679=54), Calenberg (Hanover) dukası 1665-1679=14, =Henriette, palatin kontu Eduard kızı, kızları: Charlotte (1668-1710=42=Modena dukası Renaud, ölm.1736, izd.1683, izd.müd. 27, yş. 15-42) ve Wilhelmine Amelia (1673-1742=69), imparatoriçe=Joseph I (1678 -1711=33), imp.1705-1711, izd.1699, izd.müd.12, çocukları için bk.Almanya (Habsburg). 3- Christian Ludwig (1622-1665=43), Braunschweig dukası ve Lüneburg prensi 1648 -1665=17, vel.1641-1648=7, çocuksuz=Dorothea, izd.1653, izd.müd. 12(=2. Kurfürst Friedrich Wilhem von Hohenzollern-Brandenburg). 4- Georg Wilhelm (1642-1705=81), Braunschweig-Lüneburg ve Celle dukası 1655-1705=50 + Göttingen prensi 1648 - 1705=57=Eleonora (ölm.1722), izd.1665, izd.müd. 40, Alexandre Desmier kızı, seigneur d'Olbreuse en Poitou, kızları: Sophie Dorothea (1667-1726=59) = George I, İngiltere kralı, aş.bk., izd.1682, tal.1694=12, amca-zâde, çocukları için bk. İngiltere, yş.15-27, zevcinden 7 yş.kç. 5- Ernst August (ölm.1698), 1. Hanover elektörü:

Hanover Elektörleri

Ernst August (1629-1698=69), Hanover ve Kalenberg dukası 1679-1692=13+1. Hanover elektörü 22.3.1692-1698=6 = 19, vel.1665-1679=14, Osnabrück piskoposu 1662 - 1679=17, İmp.tar. Ernst August için imparatorluğun 9. elektörlüğü ihdâs edildi. = Sophie (1644-1714=70), izd.1658, izd.müd.40, yş.14-54, zevcinden 15 yş.kç., İngiltere velîahd prensesi 1702-1714=12, Palatin elektörü ve Bohemya kralı Friedrich V (ölm.1632) = İngiltere kralı James I kızı Elizabeth (ölm.1662) kızı, çocukları:

1- Kç.ölen bir prs. 2- Karl Philipp (1669-1690=21). 3- Christian(1671-1703=32). 4- Ernst August (1674-1728=54), Osnabrück piskoposu 1716-1728=12. 5- Maximilian Wilhelm (1666-1726=60), Venedik hizmetinde orgeneral. 6- Friedrich August (1661-1690=29), Avusturya hizmetinde orgeneral. 7- Sophie Charlotte (1668-1705=37), elektris 1688-1701=13 + kraliçe 1701-1705=4=17, =Friedrich III (I) (1657-1713=66), Brandenburg elektörü 1688-1701=14 + 1. Prusya kralı 1701-1713=12 = 26, vel.1670-1688=18, izd.1684, izd.müd.21, yş.16-37, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için bk.Hohenzollern. 8- Georg Ludwig (İngiltere kralı ol. George 1) (1660-1727=67), 2. Hanover elektörü 1698 - 1727=29+ İngiltere kralı 1714-1727=13, vel.1679 (elektörlük 1692) - 1698=19 = Sophie Dorothea (ölm.1726), amca-zâdesi, yk.bk., izd.1682, tal.1694=12, çocukları (İngiltere kralı George II ve Prusya Kraliçesi Sophie Dorothea) için bk.İngiltere.

Hanover elektörü, ayni zamanda İngiltere kralı olanlar: 2) Georg I (1698 - 1727=29), 3) oğlu Georg II (1727-1760=33), 4) bunun torunu Georg III(1760-1820=60), 1815'de Hanover elektörü sanı Hanover kralı ol.yükseltildi, 5) oğlu Georg IV, 2. Hanover kralı 1820-1830=10, 6) kardeşi William I (İngiltere kralı ol. IV), 3. Hanover kralı 1830-1837=7, 7) Ernst August I 4. Hanover kralı 1837-1851=14, İngiltere kralı olmayıp no.6'nın kardeşidir, 8) Georg V, 5. Hanover kralı 1851-1866=15, 7'nin oğludur. Bundan sonrası için bk. Hanover ve bu bahsin sonuna da bk.

Braunschweig - Wolfenbüttel Hânedânı

Şimdi tekrâr yukarıda bırakdığımız yerden hânedânın başka bir dalını yürütüyoruz: Duka Ernst I'in (1497-1546) by. oğlu ve Duka Wilhelm von Lüneburg'un (1535-1592) ağabeyi: Heinrich (1533-1598=65), Lüneburg dukası 1546-1556=10 + Dannenberg dukası 1556-1598=42 = 52 = Ursula von Sachsen-Lauenburg, oğulları: Jul Ernst (Danneberg dukası 1598-1636=38) ve 1) August (1579-1666=87), Braunschweig -Wolfenbüttel dukası 1634-1666=32, bunun 3 oğlu: 2) Rudolf August, duka 1666 - 1704=38, 3) Anton Ulrich, duka 1704-1714=10, vel.1666-1704=38, Ferdinand, Bevern dukası 1666-1687=21. Anton Ulrich = Elisabeth Juliana von Sleswig-Holstein-Norburg izdivâcından: 4) August Wilhelm, duka 1714-1731=17, vel.1704-1714=10 ve 5) Ludwig Rudolf, duka 1731-1735=4, daha önce Blankenburg dukası, vel.1714-1731=17, ve bu 2 dukanın hemşireleri: Elisabeth Eleonore (1658-1729=71), Meiningen düşesi 1681 - 1706=25, =1. Johann Georg von Mecklenburg-Schwerin (ölm.1675), izd.1675, izd.müd. bir kaç ay, yş.17, =2. Bernhard I (1649-1706=57), izd.1681 (6 yıl sn.), izd.müd. 25, yş.23-48, zevcinden 9 yş. kç., çocukları için bk. Meiningen, Sachsen-Meiningen dukası 1675-1706=31 + Coburg dukası 1699-1706=7.

5. duka Ludwig Rudolf'un 3 kızı: 1- Elisabeth Christine (1691-1750=59), imparatoriçe 1711-1740=29 + 1740-1750=10 = 29 = Karl VI (1685-1740=55), izd.1708, izd.müd.32, yş.17-49, zevcinden 6 yş. kç., çocukları için bk. Habsburg, imp. 1711-1740=29, vel. arşidük 1705-1711=6. 2- Charlotte Christine (1694-1715=21), grandüşes 1711 = Grandük Aleksey (1690-1718=28), izd. 1711, izd.müd.4, yş.17-21, çareviç 1690-1718=28, By. Petro'nun oğlu, katledildi, çocukları için bk. Romanov (Rusya). 3- Antoniette Amalie = No. 6, aş.bk.

Braunschweig-Bevern dukası Ferdinand'ın (ölm.1687) 2 oğlu: 6) Ferdinand Albrecht II, 6. Wolfenbüttel dukası 1735=bir kaç ay, daha önce Bevern dukası, vel.1731 -1735=4 ve Ernst Ferdinand, Bevern dukası 1687-1746=59, Avusturya orgenerali, 1716'da Osmanlı ile savaşdı, bunun oğlu: Friedrich Karl, Bevern dukası 1746-1809=63. 6. Wolfenbüttel dukası Ferdinand'ın (ölm.1735) (=Antoinette Amalie, 5. Duka'nın 4.kç. kızı, yk.bk.) çocukları:

1- Anton (1714-1771=57) = Anna von Mecklenburg-Schwerin (1719-1751=32), izd.1739, çocukları: Katharina (1741-1811=70), İvan VI (1740-1761=21, birkaç ay çar olup katledildi, bk.Rusya), Peter(1745-1811=66) ve Alexis (1746-1812=66). 2- Elisabeth (1715-1797=82), kraliçe 1740-1786=46 = Friedrich II der Grosse=By. (1712-1786), izd.1733, izd.müd. 53, yş.18-71, zevcinden 3 yş.kç., Prusya kralı 1740-1786=46, vel.1713-1740=27, çocuksuz. 3- Ludwig (1718-1791=73). 4- Ferdinand (1721-1792=70). 5- Sophie (1724-1802=78), düşes 1764-1800=36 + 1800 - 1802=2 = 38 = Ernst I(1724-1800=76), izd.1749, izd.müd.51, yş.25-76, zevci ile ayni yaşda, Sachsen-Saalfeld-Coburg dukası 1764-1800=36, vel.1745-1764=19, çocukları için b.bk. 6- Friedrich (1729-1800=80) = Karoline (1751-1824=73), 2. izd.1782, izd.müd.27, yş.31-58, zevcinden 22 yş.kç., Nassau-Saarbrück prensesi. 7- Juliana Maria (1729 -1796=67), kraliçe 1752-1766=14 = Frederick V (1723-1766=43), 2. izd.1752, izd.müd. 14, yş.23-37, zevcinden 6 yş.kç., zevcinden sn. 30 yıl yaşadı, Danimarka kralı 1746-1766=20, çocukları için bk. Danimarka. 8- Karl I, en by.evlâd, 7. duka, aş.bk.

7) Karl I (1713-1780=67), 7. Braunschweig-Wolfenbüttel dukası 1735-1780=45, vel.1735=bir kaç ay, daha önce Braunschweig-Bevern dukalığı vel.i=Philippine Charlotte (1716-1801=85), düşes 1735-1780=45 + 1780-1801=21 = 66, izd.1734, izd.müd. 46, yş.18-64, zevcinden 3 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm I'in 4. kızı, çocukları: 1- Karl II, no.8, aş.bk. 2- Georg (1736-1737=1). 3- Christian (1738-1742=4). 4- Friedrich (1740-1805=65) = Friederike (1751-1789=38), izd.1768, izd.müd. 21, yş.17-38, zevcinden 11 yş.kç., çocuksuz, Herzog Karl Christian von Württemberg-Oels kızı. 5- Albrecht (1742-1761=19). 6- Wilhelm (1745-1770=25). 7- Maximilian (1752 - 1785=33), evlenmedi. 8- Sophie (1737-1817=80) = Markgraf Heinrich von Hohenzollern-Brandenburg-Bayreuth (1711-1763=52), 2. izd.1759, izd.müd. 4, yş. 22-26, zevcinden 26 yş.kç., zevcinden sn. 54 yıl yaşadı, çocuksuz, Markgraf Georg Friedrich Karl=Dorothea von Holstein-Beck'in by.oğulları. 9- Anna (1739-1807=68), düşes 1756-1758=2 + 1758-1807=49 = 51, nâibe 1758-1775 =17 = Ernst August II (1737 -1758=21), izd.1756, izd.müd.2, yş. 17-19, zevcinden 2 yş.kç., zevcinden sn. 49 yıl yaşadı, Sachsen-Weimar-Eisenach dukası 1748-1758=10, vel.1737-1748=11, çocukları için b.bk. 10- Elisabeth Christina (1746-1840=94) = Friedrich Wilhelm II(1744-1797=53), hala oğlu, izd.1765, tal.1769=4, yş.19-23 (Kral'ın 1. izdivâcı), Prusya kralı 1786-1797=11, vel.1758-1786=18, zevcinden sn.43 yıl yaşadı, çocukları için bk. Hohenzollern. 11- Friederike (1748-1758=10). 12- Auguste (1749-1810=61), son Gandersheim prenses-hükümrân başrâhibesi 1777-1803=26 (bu târîhde laikleştirilerek Braunschweig'a ilhâk edildi).

Yukarıdaki Anna (ölm.1807) bestekârdır.

8) Karl II (1735-1806=71), duka 1780-1806=26, vel.1735-1780=45, 1790'da Fransa'ya karşı Müttefik Devletler başkumandanı, Prusya ve Avusturya orgenerali, Dizbağı Nişânı 1765 = Augusta (1737-1813 = 76), düşes 1780 - 1806 = 26 + 1806

-1813=7 = 33, Galler prensi Frederick'in by.kızı ve George III'ün hemşîresi, izd.1764, izd.müd. 42, yş.27-69, zevcinden 2 yş.kç., 2. derecede kuzeni. 1792'de ilâveten Oels prensi olan Karl II, Napoléon'a karşı Jena meydân muhârebesini kaybedip ağır yaralandı ve yaralarından öldü. Çocukları:

1- Karl Georg (1766-1806=40), vel.1780-1806=26=Friederike (1770-1819=49), izd.1790, izd.müd.16, yş.20-36, zevcinden 4 yş.kç., çocuksuz, Holanda hükümdârı Willem V van Orange'nin tek kızı. 2- Georg (1769-1811=42), evlenmedi, hukuukundan vaz geçdi. 3- August (1770-1820=50), evlenmedi, hukuukundan ferâgat etdi. 4- Friedrich Wilhelm (1771-1815), bk.aş.no.9. 5- Auguste (1764-1788=24) = Friedrich I (1754-1816=62), 1. izd.1780, izd.müd. 8, yş.16-24, zevcinden 10 yş.kç., çocukları için b.bk., Württemberg dukası 1797-1803+elektörü 1803-1806+kralı 1806-1816=19. 6- Caroline (1768-1821=53) = George IV (1762-1830=68), hala oğlu, izd.1795, tal.1796=1, yş.27-28, zevcinden 6 yş. kç., kızları için bk.İngiltere, İngiltere kralı 1820-1830=10, Galler prensi 1762-1820=58, kral nâibi 1811-1820=9, Braunschweig dukalığı nâibi 1815-1823=8. 7- Amalie (1772-1773=1).

9) Friedrich Wilhelm (1771-1815=44), duka 1806-1815=9, vel.1806'da bir kaç ay, vel.ağabeyinin ölümünden sn.dîğer 2 ağabeyinin ferâgati üzerine vel.ve az sn.duka oldu, ancak Napoléon 1808-1813 arasında dukalığı lâğvetdiği için 5 yıl, bu unvânı titüler ol.taşıdı, Fransızlar'la savaşırken maktûl düşdü, Prusya tümgenerali = Marie (1782-1808=26), düşes 1806-1808=2, izd.1802, izd.müd. 6, yş. 20-26, zevcinden 11 yş.kç., Baden vel.i Karl'ın 5. kızı, çocukları: 1808'de ölü doğan bir kız dışında 2 oğlu, üst üste tahta geçti (no.10 ve 11):

10) Karl III (1804-1873=69), duka 1815-1830=15, vel. 1813-1815=2, İngiltere'nin niyâbet yılları 1823'de bitdi, evlenmedi, hal'edildi. Yerine kardeşi geçdi. 11) Wilhelm (1806-1884=78), duka 1830-1884=54, vel.1815-1830=15, 1824'de Oels dukası, Hanover mareşali, Prusya orgenerali, Dizbağı Nişânı 1831, evlenmedi. Dukalık, dedesinin babasının amca oğlunun torununun torunu olan Hanover dalından Ernst August'e ancak 1903'de verildi ve 1918'e kd.saltanat sürdü. 1885-1906=21 müddetle Prusya prensi Albrecht, 1906-1913=6 yıl müddetle de Mecklenburg-Schwerin prensi Johann Albrecht, nâib ol. Braunschweig'ı yönetdiler.

12) Ernst August (1845-1923=78), Braunschweig dukası Wilhelm 1884'de ölünce, dukalığa vâris oldu. Ancak Almanya, dukalığı fiilen bu İngiltere prensine vermedi ve niyâbetle yönetmeye başladı. Pr. Ernst August ise 1913'te dukalık üzerindeki hukuukundan, tek oğlu lehine ferâgat etdi ve ayni adı (Ernst August) taşıyan tek oğlu, 1913'de duka oldu. Bu sûretle Pr.Ernst August 1884-1913=29 yıl müddetle Braunschweig Hânedân şefliğinde bulundu. Son Hanover kralı V. Georg'un tek oğludur. Annesi Marie von Sachsen-Altenburg'dur (bk.Hanover). Ernst August de Hanover krallığının son velîahdi (1851-1866=15), 1878'de kral babası ölünce Hanover krallık hânedânının da şefi oldu: 1878-1923=45. Bu sûretle ayni hânedânın iki dalı, Hanover kraliyet ve Braunschweig dukalık hânedânları birleşdi ve Hanover Hânedânı şefi, Braunschweig dalının da şefi oldu. Dizbağı Nişânı 1878, İngiltere orgenerali 1898, 3. Cumberland ve Teviotdale dukası ve Armagh earl'ü 1878 (babasının yerine), 1915'de Dizbağı Nişânı geri alındı ve 1919'da İngiltere kraliyet prensi unvânı da kaldırılıp Lordlar Kamarası üyeliğine son verildi (Birinci Cihan Savaşı'nda, kendini Alman

hükümdârı saydığı için, Almanya'nın tarafını tutmuşdu). =Thyra (1853-1933=80), izd.1878, izd.müd. 45, yş. 25-70, zevcinden 8 yş.kç., Danimarka kralı Christian IX'un 3. ve en kç. kızı, çocukları: Georg Wilhelm (1880-1912=32), otomobil kazâsında öldü, Hanover ve Braunschweig hânedânları vârisi idi; Christian (1885-1901=16); Ernst August (1887-1953), aş.bk.; Olga (1884-1958=74), evlenmedi; Marie Louise (1879-1948=69) = Maximilian von Baden (1867-1929=62), izd.1900, izd. müd.29, yş.21-50, zevcinden 12 yş.kç., Baden büyük-dukalık hânedânı şefi ve Almanya federal şansölyesi (başbakanı), çocukları için bk.Baden; Alexandra (1882-1963=81), büyük-düşes=Friedrich Franz IV (1882-1945=63), izd.1904, izd.müd.41, yş.22-63, zevci ile ayni yaşda, son Mecklenburg - Schwerin büyük-dukası ve 1918-1945'de Hânedân şefi, çocukları için b.bk.

13) Ernst August (1887-1953=66), son Braunschweig hükümrân dukası 1.11.1913-8.11.1918=5, Hânedân şefi 1918-1953=35 (Hanover-Braunschweig Hânedânı), İngiltere kraliyet prensi, Prusya tümgenerali=Viktoria Luise (1892, 1980'de ber-hayât), izd.1913, izd.müd. 40, yş.21-61, zevcinden 5 yş.kç., Kayzer Wilhelm II'nin tek kızı (Braunschweig'da yaşadı), çocukları: 1-Ernst August (III) (1914), aş.bk.; 2- Georg Wilhelm (1915), Göttingen'den hukuk doktoru, İkinci Cihan Savaşı'nda binbaşı, Almanya'da = Sophie (1914), izd.1946, yş.32, zevcinden 1 yş.by., Yûnân prensi Andrew'un kç. kızı ve Fürst Christoph von Hessen'den dul, çocukları: Welf (1947=Wibeke von Günsteren, doğ.1948, izd.1969, yş.21, zevcinden 1 yş.kç., kızları Tania 1970), Georg (1949=Viktoria Bee, doğ.1951, izd.1973, yş.22, zevcinden 2 yş.kç.), Friederike (1954) (kızı Vera 1976). 3- Christian (1919), İkinci Cihân Savaşı'nda yzb., Avusturya'da = Mireille Dutry (1946), izd. 1963, tal.1976=13, yş.17-30, zevcinden 27 yş. kç., kızları Caroline-Luise 1965 ve Mireille 1971. 4- Welf Heinrich (1923), Almanya'da, hukuk doktoru = Alexandra (1937), izd.1960, yş.23, zevcinden 14 yş.kç., 3. Ysenburg und Büdingen prensi Otto Friedrich=Fürstin Felizitas von Reuss'un tek kızları, çocuksuz. 5- Frederika (1917), yazar (asıl adı Friederike), kraliçe=Paul (1901-1964=63), izd.1938, izd.müd.26, yş.21-47, zevcinden 16 yş.kç., Yûnân kralı, çocukları (son Yûnân kralı Konstantin, bugünki İspanya kraliçesi vs) için bk.Yûnânîstân.

14) Ernst August (III) (18.3.1914), Hanover-Braunschweig Hânedânı şefi 30.1.1953'den beri, Hanover'da, son Braunschweig vel.dukası 1914-1918=4, Hânedân vârisi 1918-1953=35, İngiltere kraliyet prensi, Hanover kraliyet prensi, Braunschweig ve Lüneburg dukası, İkinci Cihân Savaşı'nda yzb., hukuk doktoru, İngiltere ve Federal Almanya çifte tâbiiyetli = Ortrud (1925), izd.1951, yş.26, zevcinden 11 yş.kç., Fürst Albert von Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg'un 2. kızı, çocukları: Ernst August (IV) (26.2.1954), doğduğundan beri Hanover-Braunschweig Hânedânı vârisi, duka, İngiltere ve Hanover prensi; Ludwig Rudolph (1955), 2. vâris; Heinrich Julius (1961), 3. vâris; Marie (1952); Olga (1958); Alexandra (1959).

VIII

OLDENBURG (SCHLESWIG-HOLSTEIN) HÂNEDÂNI

Hânedânın Menşei: Oldenburg Kontluğu

Oldenburg, Almanya'nın kuzey-batısında, Bremen'in kuzey-batısında, kuzeyde Kuzey Denizi'ne, batıda Holanda'ya yakın bir şehirdir. Schleswig ise Almanya'nın en kuzeyinde, Danimarka'ya yakın, Jutland yarımadasında ve Baltık Denizi'nin az açığında bir küçük şehirdir. Kiel limanının kuzey-batısında ve Kanal'ın az kuzeyindedir. Almanya'nın en kuzeyi olan Jutland yarımadasının güneyini kaplıyan bölgeye Schleswig - Holstein denmektedir ve kuzey şeridi şimdi Danimarka'dadır.

Oldenburg hânedânının da atası Sakson başbuğu ve 1. Saksonya dukası sayılan Wittekind le Saxon'dur (ölm. 807). Bunun 4 oğlunda 4 hânedân çıkdığı iddia ve kabûl edilmektedir: Saxe (Almanya imparatorluk hânedânı atası), Ringelheim (Oldenburg hânedânı atası), Wettin (Saksonya hânedânlarının atası) (bir dalı Savoie hânedânı), Welf (Guelfo adıyle İtalyan'laşan hânedânın atası ki bundan önceki Braunschweig bahsinde incelendi).

Oldenburg hânedânından Danimarka, Norveç, İsveç, Yunanistan kraliyet hânedânları, Rusya'da çarlar, Oldenburg büyük-dukalığı hânedânı oluşmuşdur. Bugünki

Galler Prensi tahta geçdiği zamân da, Wettin hânedânı yerine Oldenburg hânedânı başlamış olacakdır. Oldenburg Hânedânı'na Holstein (Holştayn) hânedânı da denmekdedir. Danimarka bahsinde hânedânın çeşitli dalları gösterilmişdir. Geri kalanını burada veriyorum. Egilmar I, 1088'de Aldenburg (Oldeburg) kontu olup 1108'de ölmüşdür ki Sakson Wittekind'in oğlu Ringelheim'ın 8. kuşak torunu olması gerekir. Oldenburg şatosunun bânîsi Rustringen kontu Christian le Belliqueux'nün (ölm.1167), Egilmar'ın torunu olması lâzımdır. Holstein kontu Adolf I von Schauenburg'un (kont 1111-1131), Christian'ın babası ve Egilmar'ın oğlu olması mümkindir. Christian'ın 5. kuşak torunu Holstein kontu "Büyük" Gerhard I, 1332-1340'da askerî gücle Danimarka kralı oldu. Nikolaus von Mecklenburg ile Danimarka kralı (1259-1286) Eric VII (V) kızının kızı olan Sophie (ölm.1340) ile evlendi. Bu evlenmeden doğan "Demir" Heinrich, babası Gerhard I yerine Holstein Kontu (1340-1381=41), sn.bunun oğlu Gerhard II, Holstein kontu ve Sleswig dukası (1381-1404=23), sn.bunun oğlu Adolf VII kont ve duka (1404 - 4.12.1459=51) oldu. Adolf VIII hemşîresi Hedwige (ölm.1436), Oldenburg kontu Thierry le Fortuné (yâhûd l'Heureux) (ölm.1440) ile evlendi ki bu kişi (Danca: Didrik den Sykkelige), 1459'da kayın-birâderi Holstein-Kiel kontu ve Schauenburg dalından sonuncu Sleswig dukası Adolf VIII'in ölümünde, kayın-birâderinin mîrâsını Danimarka kralı olan by.oğluna, kendi mîrâsı olan Oldenburg kontluğunu da 2. oğluna bırakdı.

1. Holstein kontu Adolf I von Schauenburg'dan (ölm.1131) yukarıda bahsedildi. Holstein 14.2.1474'de dukalık oldu. 1386'ya kadar ayrı olan Sleswig dukalığı ise bu târîhde Holstein kontluğu ile ayni hükümdârın tâcında birleşmişdi.

Thierry le Fortuné (ölm.1440)'nin İskoçya kralı James III'le (ölm.1488) 1469'da evlenen kızı Margarethe (1456-1487) dışında 3 oğlu: 1- Christian I (VIII) (1426-1481) dayısı Adolf VIII vârissiz ölünce yerine Sleswig-Holstein dukası (Şlesvig dukası 1460-81, Holstein kontu 1460-74, Holstein dukası 1474-81, Oldenburg kontu 1440-1454), sn.Danimarka (1448-1481) ve Norveç (1450-1481) ve İsveç (1457-1464) kralı oldu (=Dorothea, ölm.1495, izd.1449, Markgraf Johann von Hohenzollern -Brandenburg). Oğlu Johann I (XIV) (1455-1513) Danimarka ve Norveç (1481-1513) ve İsveç'de (1483+1497-1501) kral ve Sleswig-Holstein dukası (1482-1513) oldu (=Christine, ölm.1521, izd.1478, Kurfürst Ernst v. Sachsen kızı). 2- Gerhard le Belliqueux, babasının yerine Delmenhorst kontu (1440-1450), Oldenburg kontu oldu (1454-1483=29), Danimarka vel.i 1448-1455=7, bunun 5. kuşak torunu Anton Günther, son Oldenburg ve Delmenhorst kontu olup 1667'de öldü. Oldenburg, dal değiştirdi. Gerhard VI'nın (1430-1500) oğlu Johann I (kont 1483-1526=43), bunun oğulları Johann II (kont 1526-1529=3) ve Anton (kont 1529-1603=74) ve bunun oğlu Anton Günther (kont 1603-1667=64), Oldenburg'da saltanat sürdüler. 3- Moritz, 1440-1464=14 müddetle babasının yerine Delmenhorst kontu oldu, 1464'de yerine oğlu Gerhard geçdi, sn.bu dal, Gerhard le Belliqueux dalına geçerek Oldenburg kontları ayni zamânda Delmenhorst kontu oldular. Danimarka kralı ve Sleswig-Holstein dukası Christian I'in küçük oğlu Frederick (1471-1533), Danimarka ve Norveç kralı (1523-1533=10) ve S.-H.dukası (1481-1533=52) oldu. Bunun 3 oğlu: 1- Christian III, Danimarka kralı 1533-1559=26, 2- Johann (1521-1580=59), 3- Adolf (1526-1586=60), Holstein-Gottorp dukası, bu hânedânın atası, aş.bk.

Holstein dukası Adolf August 1699'da Almanya diplomatı olarak İstanbul'da görevli idi.

Christian III'ün (ölm.1559) oğulları: Frederick II (Danimarka kralı 1559-1588=29) ve Johann. Bu Pr.Johann, Sleswig-Holstein-Sonderburg hânedânının kurucusudur, oğulları: Sonderburg dukası Alexander (ölm.1627), Norburg dukası Frederick (ölm.1658), Glücksburg dukası Philipp (ölm.1663), Ploen dukası Joachim Ernst (ölm.1671). Sonderburg dukası Alexander'in (ölm.1627) oğulları: Johann Christian (ölm.1653), Sonderburg-Franzenhagen dukalarının atası; Alexander Heinrich (ölm.1667), Katolik oldu; Ernst Günther (1609-1689=80), Augustenburg dukası olup Sleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg hânedânının atasıdır; August Philipp (1612-1675=63), Sleswig-Holstein-Beck dukası, sn.1. Glücksburg dukası, S. -H. -Sonderburg-Beck hânedânı kurucusu iken, Glücksburg bu dala geçmekle S. -H.Sonderburg-Glücksburg hânedânı atası oldu; Philipp Ludwig (ölm.1685), Sonderburg-Wiesenburg dukalarının atasıdır. AUGUSTENBURG ve GLÜCKSBURG hânedânları Danimarka bahsinde verildiği için burada sâdece şecerevî şemayı göstermekle yetindik. Asıl mevzuumuz GOTTORP hânedânıdır ki, son Oldenburg hânedânı da buradan çıkdı.

S.H.-Gottorp Hânedânı

Danimarka kralı Frederick I'in kç.oğlu: Adolf (1526-1586=60), 1. Sleswig -Holstein-Gottorp dukası ve GOTTORP hânedânı atası 1554-1586=42 (Gottorp, Sleswig şehrine yakın bir şatodur) (Sleswig piskoposu 1556-1586) çocukları (Gottorp dukaları ve saltanat târîhleri): 2) Friedrich II (1586-1587=1), 3) Philipp (1587-1590=3), 4) Johann Adolf (1590-1616=26), bunun oğulları dukalar: 5) Friedrich III(1616-1659=43) (kardeşi Lübeck piskoposu Johann, ölm.1655). 5'in oğlu: 6) Christian Albert (1641-1694=53), 6. Gottorp dukası ve 1667'den ît. Oldeburg kontu 1659-1694=35, (=Friederike Amelia, ölm.1704, izd.1667, Danimarka kralı Frederick III kızı), oğulları: 7) Friedrich IV (1671-1702=31), 7. Gottorp dukası 1694-1702=8 (=Edwige Sophie, ölm.1708, izd. 1698, İsveç kralı Carl XI kızı) ve kardeşi Christian August (1673-1726=53), Oldenburg kontu 1694-1726=32, Holstein-Gottorp nâibi 1702 - 1716=14 (=Albertine Friederike, ölm.1755, izd.1704, Markgraf Friedrich VII v. Baden-Durlach kızı). Sonuncunun oğulları: Adolf Friedrich (1710-1771=61) (İsveç kralı 1748-1771=23), Gottorp-İsveç dalının atasıdır, bk.İsveç; Friedrich August (ölm.1785) ve kardeşi Georg Ludwig (ölm.1763) Oldenburg kontluk (dukalık, büyük-dukalık) dalını devâm etdirdiler. Friedrich August'ün oğlu Peter Friedrich Wilhem (ölm.1823) ve Georg Ludwig'in oğlu Peter Friedrich Ludwig, Oldenburg dukaları oldular, aş.bk. İsveç kralı olan Adolf Friedrich'ın kardeşi Georg (1719-1763=44), hâlen devâm eden Birkenfeld büyük-duka ve prenslerinin atası oldu.

7. Gottorp dukası Friedrich IV'ün oğlu Karl Friedrich (1700-1739=39, Holstein-Gottorp dukası 1702-1739=37, 1702-1716'da niyâbet altında), Çar By. Petro'nun kızı Grandüşes Anna Petrovna (ölm.1728) ile 1725'de evlenip Romanov-Gottorp hânedânını kurdu ki oğlu Petro III 1762'de çar oldu. Gottorp dukalığı bu Rusya dalında devâm etdi ve 1773'de Danimarka'ya verildi. Karşılığında Danimarka 29.12.1774'de Oldenburg kontluğunu dukalığa yükselterek Almanya imparatorluğuna verdi. Yukarıda anılan Gottorp dukası Friedrich August (ölm.1785), 14.12.1773'de dukalığını vererek imparatorluk dukalığına yükselip Viyana'ya bağlanan Oldenburg'a duka oldu. Fr.August'un halefi ve oğlu duka Wilhelm zamânında Lübeck piskoposluk-prensliği Oldenburg'a laikleştirilerek

bağlandı. 28.5.1829'da tahta çıkan duka August, tahta çıkar çıkmaz büyük-duka unvânını aldı ve Oldenburg devleti 1918'e kd.89 yıl büyük-dukalık ol.devâm etdi. 1143'de Wildeshusen senyörlüğü ve 1871'de Birkenfeld prensliği, Oldenburg'a katılmışdı.

1582'de Danimarka ve Norveç kralı Frederik II'nin kardeşi Hans'a (ölm.1622) verdiği Sleswig ve Holstein dukalıkları, 1667'de gene Danimarka krallarına geçdi. Oldenburg kontluğu ise, 1667'de Danimarka hânedânının bir dalına geçerek (yk.bk.) 1773'de Holstein'la değiştirilerek Rusya'ya bırakıldı ve Rusya da ayni yıl içinde Gottorp dukası Friedrich August'a (ölm.1785) verdi.

6. Gottorp dukası ve Oldenburg kontu Christian Albert (yk.bk.), vel.duka 1641-1659=18, duka-kont 1659-1694=35 (hemşîresi Sophie Auguste=Fürst Johann von Anhalt-Zerbst) = Friederike (1649-1704=55), düşes 1667-1694 = 27 + 1694-1702=8 + 1702-1704=2 = 37, izd.1667, izd.müd. 27, y.18-45, zevcinden 8 yş.kç., Danimarka prensesi, 2 oğulları:

7) Friedrich IV (1671-katli 1702=31), 7. duka 1694-1702=8, vel.duka 1671-1694=23 = Hedwige, İsveç prensesi (1680-1708=28), düşes 1699-1702=3 + 1702-1708=6 = 9, İsveç vel.prensesi 1680-1682=2, izd.1699, izd.müd.3, yş.19-22, zevcinden 9 yş.kç. oğulları 8) Karl Friedrich (1700-1739), 8. duka 1702-1739=37, vel.duka 1700-1702=2, annesinin ve sn.amcasının niyâbetinde = Grandüşes Anna Petrovna (1708-1728=20), düşes 1725-1728=3, izd.1725, izd.müd.3, yş.17-20, zevcinden 8 yş.kç., Çar By.Petro'nun kızı, bu izd.'dan: SLESWIG - HOLSTEIN - GOTTORP-ROMANOV Hânedânı doğdu ki, kısaca Romanov diye anılmaya devâm etmiş ve 1917'ye kd. sürmüştür, bk.Rusya.

7. duka Friedrich IV'ün kardeşi: Christian August (1673-1726=53), Lübeck piskopos-prensi 1706-1726=20, vel.duka 1694-1700=6=1. Ulrika I (1688-1720=32), İsveç hükümrân kraliçesi 1718-1720=2, izd. (1) 1708, tal. 1720=12, yş.20-32, zevcinden 15 yş.kç., İsveç vel.prensesi 1697-1718=21, =2. Albertine von Baden -Durlach, izd.1721, izd.müd. 5, 1. izdivâcdan doğan 3 prens: Adolf Friedrich (1709-1771=62), İsveç kralı 1751-1771=20, İsveç vel.i 1743-1751=8, S.-Holstein-Gottorp-İsveç Hânedânı'nın kurucusu, bk.İsveç; Georg Ludwig (1713-1763=50) = Sophie (1734-1774=40), izd.1754, izd.müd.9, yş.20-29, zevcinden 21 yş.kç., Holstein-Beck prensesi, bu izd.'dan: bugünki Oldenburg Hânedânı, aş.bk.; ortanca kardeş:

1) Friedrich August (1711-1785=74), Oldenburg kontu (Rusya'dan ayrılarak) 14.12.1773 (29.12.1774'den ît.Oldenburg dukası) - 1785=12, Lübeck piskopos prensi 1750-1785=35 = Ulrika (1722-1792=70), Hessen-Kassel prensesi, düşes 1773-1785=12, izd.1752, izd.müd. 33, yş.30-63, zevcinden 11 yş.kç., çocukları: 2) Wilhelm (1754-1823=69), Lübeck piskopos-prensi 1785-1823=38, vel.duka 1774-1784=10, 2. Oldenburg dukası 1785-1823=38, evlenmedi; Hedwig Charlotte (1759-1818=59), İsveç kraliçesi 1792-1796=4 + 1809-1818=9 = 13 = Carl XIII (1748-1818=70), izd.1774, izd. müd. 44, yş.15-59, zevcinden 11 yş.kç., amcasının oğlu, çocuksuz, İsveç kralı 1792-1796=4 + 1809-1818=9 = 13, vel.1771-1778=7 + 1796-1799=3 = 10. Pr.Georg Ludwig'in (1713-1763) oğlu:

3) Peter I (1775-1829=74), 3. Oldenburg dukası 1823-1829=16, amca-zâdesi (no.2) adına Oldenburg'u yönetmesi 1785-1823=38, vel.duka 1773-1785=12, amca-zâdesi duka (no.2) nâmına Lübeck'i yönetmesi 1785-1803=18, Lübeck prensi

25.2.1803, Birkenfeld prensi 16.4.1817, Jever senyörü 18.4.1818, Lüteryen bir Alman devleti ve hânedânı ol.Sleswig-Holstein-Gottorp-Oldenburg Hânedânı'nın gerçek kurucusu = Friederika (1765-1785=20), izd.1781, izd.müd. 4, yş.16-20, zevcinden 10 yş.kç., Herzog Friedrich II Eugen von Württemberg'in 2. kızı, bu izd.'dan 1785'de ölü doğan bir pr., ilk büyük-duka olan August (aş.bk.) ve Pr.Peter Georg doğdu:

Peter Georg (1784-1812=28)=Grandüşes Iakatherina (Alm.Katharina) Pavlova (1793-1819=26), 1. izd.1809, izd.müd.3, yş.16-19, zevcinden 9 yş.kç., Çar Pavel'in 4. kızı (dul kalınca Württemberg kralı Wilhem I'in 2. eşi ol.onunla evlenip W.kraliçesi oldu), bu izd.'dan doğan 2 pr.: Friedrich (1810-1829=19) ve Peter (1812-1881=69), Rusya orgenerali ve senatörü = Therese (1815-1871=56), izd.1837, izd.müd.34, yş.22-56, zevcinden 3 yş. kç., Herzog Wilhelm von Nassau'un 2. kızı, bu izd.'dan: 1-Nikolaus (1840-1886=46), Rusya korgenerali = Marie Bulazel, Gräfin von Osternburg sanı verildi, morg. izd.1863 (1845-1909=64), izd.müd. 23, yş.18-41, zevcinden 5 yş.kç., Osternburg kontesleri olan 3 kızları: Olga (1868-1874=6), Vera (1871-1887=16) ve Alexandra (1864-1952=88) = Paul Varola (1863-?), izd.1885, yş.21, zevcinden 1 yş.kç. (1 kız). 2- Alexander (1844-1932=88), Rusya orgenerali, Rusya imparatorluk prensi = Eugenie (1845-1925=80), izd.1868, izd.müd. 57, yş.23-80, zevcinden 1 yş.kç., 3. Leuchtenberg dukası Maximilien de Beauharnais-Bonaparte'ın kızı, oğulları Peter (1868-1924=56), Rusya korgenerali = 1. Grandüşes Olga Aleksandrovna (1882 -1960=78), 1. izd.1901, tal.1916=15, yş.19-34, zevcinden 14 yş.kç., Çar III. Aleksandr' ın kç. kızı, =2. Olga Ratkow-Rojno (1878-1955=77), izd. (2) 1922, izd.müd. 2, yş. 44-46, çocuksuz. 3- Georg (1848-1871=23). 4- Cäcilie (1842-1843=1). 5- Katharina (1846-1866=20). 6- Alexandra Petrovna (1838-1900=62), grandüşes 1856=Grandük Nikolay Nikolaieviç (1831-1891=60), izd.1856, izd.müd. 35, yş. 18-53, zevcinden 7 yş.kç., orgeneral, Çar Nikolay I'in 3. oğlu, çocukları için bk.Romanov. 7- Therese (1852-1883=31) = Georges de Beauharnais-Bonaparte (1852-1912=60), 1. izd.1879, izd. müd.4, yş. 27-31, 6. Leuchtenberg dukası ve Romanowsky prensi, Rusya korgenerali, 2 pr. ve 2 prs. için bk. Bonaparte. 8- Constantin (1850-1906=56), Rusya korgenerali = Agrafena Djaparidze, Gräfin von Zarnekau oldu (1855-1929=74), morg. izd.1882, izd.müd. 24, yş.27-51, zevcinden 5 yş.kç., çocukları (Zarnekau kont ve kontesleri): 1- Alexis (1887-1918=31) (=Anna Behrs, ölm.1959, izd.1918, izd.müd. bir kaç ay, Stephen Djamgaroff'dan boşanmış; Kontes Leo Tolstoy, Anna'nın halasıdır), 2- Nina (1892-1922 = 30), 3- Katharina (1884-1963=79 = 1. Jean de Ploën, 1874-1953=79, izd.1907, izd.müd. 46, yş. 23-69, zevcinden 10 yş. kç., 1 kız, = 2. Alexander Toné), 4- Alexandra (1883-1957=74) = 1. Pr. Yuri Aleksandroviç Yurievsky (1872-1913=41), izd.1900, tal.1908=8, yş.17-25, zevcinden 11 yş. kç., Çar Aleksandr II'nin oğlu (çocukları için bk.Romanov), =2. Leo Vasilyeviç Narişkin (1876-1931=55), izd. 1908 (ayni yıl) izd.müd. 23, yş. 25-48, zevcinden 7 yş.kç., 5- Nikolaus (1886), 1980'de ber-hayât =1. Marianne (1890), izd.1917, tal.1930=13, yş.27-40, zevcinden 4 yş.kç., Rusya tümgenerali Erich von Pistohlkors = Olga Valerianovna Karnoviç kızı, sn. Pale prensesi, Christopher Derfelden ve Yb.Peter Petroviç Durnovo'dan boşanmış, =2. Adrienne Haristoy (1895, 1880'de ber-hayât), izd.1935 (5 yıl sn.), yş. 40, zevcinden 9 yş.kç., çocuksuz. 6- Peter (1889-1961=72) =1. Tamara (1896-1931=35), izd.1914, izd.müd. 17, yş.19-35, zevcinden 7 yş.kç., Pr.Prokopi Schervachidze kızı, =2. Alexandra

Annenkoff (1906), izd.1934 (3 yıl sn.), izd.müd. 27, yş.28-55, zevcinden 17 yş.kç., Mikhail Apollonoviç Serebriakoff'dan boşanmış, 1. izd.'dan: Nina (1919) ve Constantin (1916) = Marcelle Tricaud (1922), izd.1947, yş. 25, zevcinden 6 yş.kç., oğulları Peter 1947.

1) August (1783-1853=70), 1. Oldenburg büyük-dukası 1829-1853=24, vel.duka 1785-1829=44, Sleswig, Holstein, Stormann, Ditemarche dukaları, Lübeck ve Birkenfeld prensleri, Jeyer ve Knyphausen senyörleri =1. Adelheid (1800-1820=20), izd.1817, izd.müd. 3, yş. 17-20, zevcinden 17 yş. kç., Fürst Viktor II von Anhalt - Bernburg -Schaumbburg = Fürstin Amalie von Nassau-Weilburg'un 2. kızları, =2. Ida (1804-1828=24), izd.1825 (5 yıl sn.), izd.müd.3, yş.21-24, no.1'in 4 yş. kç. hemşîresi =3. Cäcilie (1807-1844=37), büyük-düşes 1831-1844=13, izd.1831 (3 yıl sn.), izd.müd. 13, yş.24-37, zevcinden 24 yş.kç., by. dedesinin amca oğlunun oğlu, İsveç kralı Gustaf IV Adolf'un kç. kızı. Çocukları: 1- Amalie (1'den) (1818-1875=57), kraliçe 1836 - 1862 =26 = Otto (1815-1867=52), izd. 1836, izd.müd. 31, yş.18-49, zevcinden 3 yş.kç., Yûnân kralı 1832-1862=26, çocuksuz. 2- Friederike (1'den) (1820-1891=71) = Baron Maximilian von Washington (1829-1903=74), morg.izd.1855, izd.müd. 36, yş.35-71, zevcinden 9 yş.by. (3 oğul). 3- Büyük-duka Peter II (1827-1900) (2'den), aş.bk. 4- Alexander (3'den) (1834-1835=1). 5- August (1836-1837=1) (3'den). 6- Elimar (1844 -1895=51) (3'den), Rusya, Prusya ve Oldenburg albayı = Natalie (1854-1937=83), morg. izd.1876, Gräfin von Welsburg oldu, izd.müd. 19, yş. 22-41, zevcinden 10 yş.kç., Baron Gustav von Friesenhof kızı, çocukları (**Welsburg** kont ve kontesleri): Friederike (1877-1901=24) ve Alexander (1878-1927=49) = Salburg Luise (1885 -1923=38), izd.1905, izd.müd. 18, yş. 20-38, zevcinden 7 yş.kç., Graf Friedrich Franz von Hahn kızı çocukları (kont ve kontes): 1- Alexander (1908-1945=37). 2- Georg Elimar (1906 -1945=39), Macaristân'da Ruslar'ca öldürüldü =1. Blanche (1912), izd.1930, tal., yş.18, zevcinden 6 yş.kç, Alexander von Tarnoczy kızı, =2. Maria-Ruth (1899), izd.1936, yş. 37, zevcinden 7 yş. by., 1980'de ber-hayât, Paul von Ehrenfeld kızı, bu izd.'dan: Christian (1939) ve Alexander (1938) = Gerti Kabilka (1940), izd.1961, yş.21, zevcinden 2 yş. kç. 3- Percy (1913) = 1. Ingeborg von Kusserow (1919), izd.1940, tal. 1965=25, yş.21-46, zevcinden 6 yş.kç., =2. Sabine Barrère (1942), izd.1970 (5 yıl sn.), yş. 28, zevcinden 29 yş.kç., bu izd.'dan: Nathalie (1972) ve 1. izd.'dan: Patrick Huber (1943) = Maryann Pigott (1938), izd.1965, yş.27, zevcinden 5 yş.by., ikizleri Golette (1975) ve Meredith (1975). 4- Alexandra (1910) = Jürgen von Schalburg (1907), izd.1937, yş.27, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Hans-Anton 1947, Barbara 1938, Christiane-Alexandra 1941=David Dysart (1933), izd.1962, yş.21, zevcinden 8 yş.kç.

2) Peter II (1827-1900=73), büyük-duka 1853-1900=47, vel.büyük-duka 1829-1853=24, Prusya ve Hanover orgenerali, Rusya korgenerali = Elisabeth(1826-1896=70), büyük-düşes 1853-1896=43, izd.1852, izd.müd 44, yş.26-70, zevcinden 1 yş.by., Herzog Joseph von Sachsen-Altenburg'un 4. kızı, çocukları: August II, aş.bk., 1857'de ölü doğan bir kız ve Georg (1855-1939=84), Prusya albayı, evlenmedi.

3) Friedrich August (1852-1931=79), sonuncu büyük-duka 1900-11.11.1918 = 18, vel.by.-duka 1853-1900=47, Hânedân şefi 1918-1931=13 =1. Elisabeth (1857 -1895=38), izd.1878, izd.müd.17, yş.21-38, Fürst Friedrich Karl von Hohenzollern -Preussen'in 2. kızı, =2. Elisabeth (1869-1955=86), büyük-düşes 1900 - 1918=18, izd.

1896 (1 yıl sn.), izd.müd. 35, yş.27-62, zevcinden 17 yş.kç., Grossherzog Friedrich Franz II von Mecklenburg-Schwerin'in 3. kızı, 1880'de ayni gün ölen bir oğlu dışında çocukları: 1- Sophie Charlotte (1'den) (1879-1964=85) = 1. Eitel Friedrich (1883 -1942=59), izd.1906, tal.1926=20, yş.27-47, zevcinden 4 yş.by., Kayzer Wilhelm II'nin 2. oğlu, Prusya korgenerali, =2. Harald von Hedemann (1887-1951=64), izd.1927 (1 yıl sn.), izd.müd. 24, yş. 48-72, zevcinden 8 yş. by. 2- Margarete (1881-1882=17) (1'den). 3- Nikolaus (2'den) (1897-1980), aş.bk. 4- Friedrich ve 5- Alexandrine ikizler olup 1900'de ayni gün öldüler (2'den). 6- Ingeborg Alix (1901), Alm.'da = Stephan (1891-1965=74), izd.1921, izd. müd.44, yş.20-64, zevcinden 10 yş.kç., Fürst Georg von Schaumburg-Lippe'nin 2. oğlu, çocukları için b.bk. 7- Altburg (1903), Alm.'da = Josias (1896-1967=71), izd. 1922, izd.müd. 45, yş.19-64, zevcinden 7 yş.kç., 1946-1967'de Waldeck und Pyrmont hânedânı şefi, çocukları için b.bk.

4) Nikolaus (1897-1970=73), vel.by. -duka 1900-1918=18, Hânedân şefi 1931-1970=39=1. Helene (1899-1948=49), izd.1921, izd.müd. 27, yş.22-49, zevcinden 2 yş. kç., Fürst Friedrich von Waldeck und Pyrmont'un tek kızı, =2. Anne-Marie von Schutzbar (1903), morg.izd.1950 (2 yıl sn.), izd.müd. 20, yş. 47-67, zevcinden 6 yş. kç., Graf Bechthold von Bernstorff'dan boşanmış, 1. izd.'dan: 1) Anton Gunther (1923), aş.bk. 2- Peter (1926), Hânedân 2. vârisi, Alm.'da = Gertrud (1926), izd.1951, yş.25, zevci ile ayni yaşda, 6. Löwenstein-Wertheim-Freudenberg prensi Udo=Gräfin Margarete von Castell-Castell'in 2. kızları, çocukları: Friedrich August 1952 (3. vâris), Nikolaus 1955 (4. vâris), Georg-Moritz 1957 (5. vâris) ve Margarete (1954). 3- Egilmar (1934), Alm.'da. 4- Friedrich August (1936), Alm.'da = Marie Cécile (1942), izd.1965, yş. 23, zevcinden 6 yş. kç., Hohenzollern Hânedânı şefi Louis Ferdinand'ın by.kızı, çocukları Paul-Wladimir (1949) ve Rixa (1970), Bibiane (1974). 5- Huno (1940, ikiz), Alm.'da = Fenita (1941), izd.1970, yş. 29, zevcinden 1 yş. kç., Graf Johann Lutz Schwerin von Krosigk=Barones Ehrengard von Plettenberg'in kç. kızları, kızları Beatrix 1971 ve Sophie 1972. 6- Johann (1940, ikiz), Alm.'da = Ilka (1942), izd.1971, yş. 29, zevcinden 2 yş. kç., Graf Alfred-Friedrich von Ortenburg=Jutte von Lücken'in by.kızları, kızları Filike (1972) ve Tatiana 1974, oğulları Konstantin 1975. 7- Rixa (1924-1939=15). 8- Altburg (1938), Alm.'da = Baron Alfred Rüdiger von Erffa, morg. izd.1967, doğ. 1936, yş. 29, zevcinden 2 yş.kç., oğulları Matthias 1968. 9- Eilika (1928), Alm.'da = Emich (1926), izd.1950, yş. 22, zevcinden 2 yş. kç., 6. Leiningen prensi Karl = Grandüşes Maria Kirillovna'nın by. oğulları, çocukları: Karl-Emich (1952) (Leiningen vârisi), Andreas (1955) ve Malita (1951), Stephanie (1958).

5) Anton Gunther (16.1.1923), Hânedân şefi 3.4.1970, vâris 1931-1970 = Amelie (1923) izd.1951, yş. 28, zevci ile ayni yaşda, 6. Löwenstein-Wertheim-Freudenberg prensi Udo=Gräfin Margarete von Castell-Castel'in by.kızları, çocukları: Christian (1.2.1955), 1970'de Hânedân vârisi ve Helene (1953). Hânedân üyeleri dük ve prens, düşes ve prenses sanlarını, Hânedan şefi ve vârisi büyük-duka ve eşleri büyük-düşes sanlarını taşırlar.

IX

BADEN (ZÄHRINGEN) HÂNEDÂNI

Hânedânın Menşei

Baden, Almanya'nın güney-batısı olup güneyi İsviçre ve batısı Fransa (Alzas) olup doğusu Württemberg'dir. Güneyde Ren, İsviçre ile sınır çizer ve Basel şehri, Baden sınırındadır. Baden'in merkezi Karlsruhe kuzeyde ve Ren'in doğu kıyısına yakındır, güneyde merkez Freiburg'dur.

Baden veyâ Zähringen hânedânı, Habsburg hânedânı ile ayni atadan iner. Erken Orta Çağ'da "Alamanya" denen ve Cermenler'in Alaman boyunun hâkim bulunduğu bugünki Almanya'nın batıda Loren'e doğru da uzanan güney-batısıdır. Habsburg bahsinin başında söylenenleri burada özetliyoruz: Alzas dukası 684'de ber-hayât Ethichon I, bir çok hânedânın, bu arada Habsburg ve Baden hânedânlarının atasıdır. Ethichon'un 2 oğlunda Adelbert I'in neslinden Gontran-le-Riche, Brisgau kontu oldu. Bu kontun torunları Radboton, Birchtilo ve Werner'dir. Gontran-le-Riche'in oğlu Altenburg kontu Gonzelin'in oğlu Radboton, Habsburglar'ın atasıdır. Radboton'un kardeşi Brisgau kontu Ladulus ve bunun oğlu Berthold I'dir. Bu kişi, Zähringen şatosunu inşâ edip hânedâna adını verdi. Berthold, aslen 962-968'de Brisgau ve Thürgovie kontu ol.hüküm sürdü.

Oğlu ve halefi Hermann ve bunun oğlu Berthold I-le-Barbu (Sakallı)'dür (ölm.1078). 1061'de İmapartor'dan Karintiya dukası ve Verona markgrafı sanlarını aldı ise de, bu ülkeleri aslâ fiilen elde edemedi. Kç. oğlu Berthold II (III), babasının yerine geçdi (1078-1111=33). 1100'de Zähringen Dukası sanını aldı (Zähringen, Freiburg yakınlarında yânî Güney Baden'de bir şatodur). Nesli, 1218'de erkek tar. kesilinceye kd., 118 yıl müddetle Zähringen dukaları ol.Baden'i yönetti. Sakallı Berthold'ün hayâtında ölen by.oğlu Hermann I (ölm.1074) dalı ise, Brisgau kontları ol. 13. asra kd.devâm etdiler. Oğlu Hermann II (ölm.1130), annesi Calw kontesi Judith'den (ölm.1091), Baden Baden (Lat.Aurelia Aquensis) senyörlüğünü mîrâs aldı. Bu dal 1155'e doğru Hachberg (veyâ Hochberg, Freiburg kuzeyinde şato), 1210'da Durlach ve Ettlingen, 1236'da Pforzheim, 1281'de Eberstein'ı (Baden Baden yakınında şato) alıp 1362'de Baden markgrafı sanını kullanmaya başladı. 1218'de Zähringen dukaları nesli erkek tar.kesilince, son duka Berthold IV'ün hemşîreleri Agnes ve Anna vâris oldular. Bu dal, 1060-1073 arasında 13 yıl ayni zamânda İtalya'da Verona markgrafı oldular. Hermann IV ve Heinrich I kardeşler de hânedânın Baden ve Hochberg dalından Heinrich II'nin 2 oğlu asıl Hochberg ve Sausenberg dallarını ayırdılar ki ilki 1418 ve ikincisi 1503'de söndü. Durlach ve Etlingen'i de elde eden Hermann IV'ün oğlu Hermann V'in nesli, Kont Friedrich'ın 1269'da Napoli'de katli ile sona erdi. Hermann V'in kardeşi Rudolf ise Baden dalını devâm etdirdi. Hermann VI (ölm. 1291) oğulları Friedrich II von Eberstein (bu dal 1353'de Hermann IX ile söndü) ve Rudolf IV (ölm.1348) olup, bu daldan Christophe I (ölm. 1527) 1497'de Mahlberg senyörlüğünü ve 1503'de Sausenberg'i ilhâk etdi. Oğulları Bernhard III (ölm.1537) ve Ernst (ölm.1533), Baden-Baden ve Baden-Durlach dallarının kurucuları oldular. Baden-Baden hânedânı 1771'de August Georg'un ölümü ile söndü ve Baden-Durlach dalından Karl Friedrich'a geçdi. Baden-Durlach dalının kurucusu Ernst'in (ölm.1533) oğlu Karl II, merkezi Pforzheim'dan Durlach'a taşımışdır. Durlach'da Karlsburg şatosunu yaptırdı ve sn.Karlsruhe denip Baden'in merkezi oldu. Baden Baden markgrafı Eduard ülkesini terkedince İmparator el koydu ve 1595'de Baden-Durlach margkrafı Ernst Friedrich'a verdi (ölm.1604). Sonradan Eduard'ın oğlu Wilhelm(ölm.1677), Baden Baden'ı geri aldı. 1715'de Karl III (ölm.1738), bugünki Karlsruhe şehrini kurdu. Yerine torunu Karl Friedrich geçip 1803'de elektör, 1806'da büyük-duka oldu ki, aşağıda görülecekdir.

Baden devâmlı büyüdü. 1443'de Lahr ve Malberg senyörlükleri, 1503'de Sausenberg, 1699'da Kehl, 1701'de Ortenau, 1803'de Heidelberg ve Konstanz elde edilerek sınır güney-doğuda Konstanz Gölü'nün güneyine ve kuzeyde Mannheim'ın güneyine dayandı. 1806'da Brisgau, Ortenau elde edildi. 1806'dan ît.hânedânın bütün üyeleri Zähringen dukası ve düşesi unvânını taşımaya başladılar, eski unvânları olan Baden markgrafı ve markgravini unvânlarını da muhâfaza etdiler. 1806'da Fürstenberg landgraflığının bir kısmı da alındı.

Şimdi hânedânın üyeleri yalnız Baden prensi ve prensesi titrini taşıyorlar. Yalnız Hânedân şefi ve vârisi Baden markgrafı ve Zähringen dukası ve eşleri markgräfin ve düşes titrini kullanıyorlar ve artık büyük-duka sanını kullanmıyorlar (1918'den sn.). Hânedân Protestan-Lüteryen'dir. 1550-1715'de Durlach olan başkent 1715'den sn. Karlsruhe oldu. 1771'de Karlsruhe koluna katılan Baden Baden, Karlsruhe'nin güneyindedir.

Baden markgrafları: 1) Hermann I (gerçekde II) 1100-1130 = 30, 2) oğlu Hermann II 1130-1160=30), 3) oğlu Hermann III 1160-1190=30, 4) oğlu Hermann IV

1190-1243=53, 5) oğlu Hermann V 1243-1250=7, 6) oğlu Friedrich I 1250-1268=18, 7) 4'ün oğlu Rudolf I 1268-1288=20, 8) oğlu Rudolf II 1288-1295=7, 9) kardeşi Hesso 1295-1297=2, 10) kardeşi Rudolf III 1297-1332=35, 11) oğlu Rudolf Hesso 1332-1335=3, 12) 7'nin torunu Rudolf IV 1335-1348=13, 13) oğlu Friedrich II 1348-1335=5, 14) oğlu Rudolf V 1335-1372=19, 15) oğlu Rudolf VI 1372-1391=19, 16) kardeşi Bernhard I 1391-1431=40, 17) oğlu Jakob I 1431-1453=22, 18) oğlu Karl I 1453-1475=22, 19) oğlu Christoph I 1475-1527=52.

Baden-Baden Markgrafları (1527-1771=243): 1) Bernhard II (19'un oğlu) 1527-1536=9, 2) oğlu Philibert 1536-1569=33, 3) oğlu Philipp 1569-1588=19, 4) 2'nin yeğeni Eduard Fortunatus 1588-1596=8, fâsıla 1596-1622=26, 5) 4'ün oğlu Wilhelm 1622-1677=55, 6) torunu Ludwig Wilhelm 1677-1707=30, 7) oğlu Ludwig Georg 1707-1761=54, 8) kardeşi August Georg 1761-1771=10.

Baden-Durlach Markgrafları (1527-1806=279): 1) Ernst (1. Baden-Baden markgrafının kardeşi) 1527-1553=26, 2) oğlu Karl II 1553-1577=24, 3) oğlu Ernst Friedrich 1577-1604=27, 4) kardeşi Jakob II 1577-1590 (ortak), 5) kardeşi Georg Friedrich 1604-1622=18 (1577'den beri ortak markgraf), 6) oğlu Friedrich III 1622-1634=12+1648-1659=11=23, fâsıla 1634-1648=14, 7) oğlu Friedrich IV 1659-1677=18, 8) oğlu Friedrich V 1677-1709=32, 9) oğlu Karl III 1709-1738=29, 10) torunu Karl Friedrich 1738-1811=73, 1806'da büyük-duka, 1771'den ît.ilâveten Baden-Baden markgrafı.

Hânedânı XIX. asra kd. şöyle özetliyebiliriz: Baden markrafı Rudolf IV(ölm. 1348), torununun oğlu Bernhard I (ölm.1431), oğlu ve torunu Bernhard II ve III, bunun oğlu Christophe I (ölm.1527). Bunun 2 oğlundan 2 dal oluşdu. Baden-Baden dalı: Bernhard IV (1527-1537=10), bunun torununun torunu Eduard, oğlu Wilhelm (ölm.1677), bunun oğlu Ludwig Wilhelm'in (1655-1707=52, markgraf 1677-1707=30, Avusturya mareşali, 1683-91'de Türkler'e karşı imparatorluk başkumandanı, 19.8.1691 Salankamen meydan muhârebesinde Almanya imparatorluk başkumandanı ol. Türkler'i yendi) torunları: Ludwig (1. izd.'dan kızı Elisabeth 1726-1791=65) ve kardeşi August Georg, son Baden-Baden markgrafı ol.1771'de öldü, eşi Maria von Arenberg (1714-1791=77) idi. Baden-Durlach dalı ise Christophe I'in (ölm.1527) oğlu Ernst (1527-1553=26), oğlu Karl II, oğlu Ernst Friedrich (ölm.1604), bunun torununun oğlu Ludwig ile devâm etdi. Oğlu Karl III (ölm.1738)'ün by. oğlu, babasının hayâtında öldü, bunun oğlundan hânedân devâm etdi. Dîğer oğlu Christophe (1717-1791=74) ve Karl (1712-1790=78) ve kızı Auguste Marie'dir (=Louis de Bourbon-Orléans, 1703-1752=49, izd. 1724, izd.müd. 28, çocukları ve tafsîlât için bk. Fransa). Markgraf Karl III Wilhelm'in kç. oğlu Wilhelm'dir (1732-1792=60). Karl III'ün hayâtında ölen by. oğlu: Friedrich=Charlotte (Orange prensi Jan Willem Friso kızı). Karl III=Magdalene Wilhelmine von Württemberg (ölm.1742). Friedrich=Charlotte izdivâcından:

Baden Büyük-Dukaları

1) Karl Friedrich (1728-1811=83), 1738'de dedesinin yerine markgraf oldu, önce baba-annesi Magdalene Wilhelmine'nin (1738-42), onun ölümü üzerine babasının amca-zâdesi Pr.Karl August'un niyâbetinde kaldı, tam saltanatı 12.5.1738 - 10.6.1811 = 73, 0, 29 olmakla, bütün târîh çağları için bir rekor, fakat küçük bir devletin hükümrânlığıdır (14. Louis'nin saltanatını birkaç ay geçiyor). Müellif. 1738'de

Baden-Durlach markgrafı ol.dedesinin tahtına otturdu. 1771'de Baden-Baden'in son markgrafı vârissiz ölünce orayı da ilhâk edip sâdece Baden Markgrafı sanını aldı, Baden'ı birleştirmiş oldu ve sonra devâmlı genişletdi. 65 yıl markgraf titri ile hüküm sürdükten sn. 27.4.1803'de elektör titrini aldı. 10.1.1806'da ilâveten Zähringen dukası sanını alıp bu titri ihyâ etdi, nihâyet 12.7.1806'da büyük-duka unvânı alıp 112 yıl devâm edecek Baden büyük-dukalığını başlatdı. Büyük-duka unvânını son 5 yılında kullandı, elektör sanını terketdi (Presburg Muâhedesi 26.12.1805'de kendisine ve haleflerine grossherzog =büyük-duka sanını taşımasına izin vermişdir). =1. Carolina (1723-1783=60), izd.1751, izd.müd. 32, yş.28-60, zevcinden 5 yş. by., markgräfin 1751-1783=32, Landgraf Ludwig VIII von Hessen-Darmstadt=Charlotte (Graf Johann Reinhard III von Hanau -Lichtenberg'in kızı ve vârisesi)'un 2. kızları. =2. Luise (1768-1820=52), izd.1787, izd. müd. 24, yş.19-43, zevcinden 40 yş.kç., 1787'de Barones ve 1796'da Gräfin von Hachberg sanı verildi (imparatorluk kontesi sanı verildiği için 1796'da evlenme morganatik olmakdan çıkdı ve çocukları prens ve prs.ol. kabûl edildiler), Ludwig von Geyersberg=Gräfin Maximiliane von Sporeck kızı (1806'da bu izdivâcdan doğanların, tahta geçmek hakları îlân edildi). Çocukları:

1- Friedrich (1756-1817=61), vel.büyük-duka 1811-1817=6, Holanda korgenerali, Baden tümgenerali=Luise (1776-1829=53), izd.1791, izd.müd. 26, yş. 15-41, zevcinden 20 yş.kç., Herzog Friedrich August von Nassau-Usingen=Fürstin Luise von Waldeck'in by.kızları, çocuksuz. 2- Pr. (1764), ayni gün öldü. 1 ve 2, 1. izd.'dandır. 3- Wilhelm (1792-1859=67) (2'den), org. =Elisabeth (1802-1864=62), izd.1830, izd.müd. 29, yş.28-57, zevcinden 10 yş.kç., Herzog Ludwig von Württemberg'in kç. kızı, çocukları: Henriette (1833-1834=1); Sophie (1834-1904=70), prs. 1875-1895=20=Waldemar (1824-1895=71), izd. 1858, izd.müd. 37, yş.24-61, zevcinden 10 yş.kç., Lippe hükümrân prensi (1875-1895=20), vel.1851-1875=24, Prusya orgenerali, çocuksuz; Elisabeth (1835-1891=56), evlenmedi; Leopoldine (1837-1903=66)=Hermann (1832-1913=81), izd.1862, izd.müd. 41, yş. 25-66, zevcinden 5 yş.kç., Baden korgenerali, 6. Hohenlohe-Langenburg prensi, 4. pr.Ernst=Fürstin Feodora von Leiningen'in 2. oğulları (1 pr., 3 prs.). 4- Friedrich (1793) (2'den), 8 günlük öldü. 5- Maximilian (1796-1882=86), Prusya ve Baden orgenerali, evlenmedi (2'den). 6- Amalie (2'den) (1795-1869=74) = Fürst Karl Egon II von Fürstenberg (1796-1854=58), izd.1818, izd.müd. 26, yş. 23-49, zevcinden 1 yş.by., Mareşal Fürst Karl=Fürstin Elisabeth von Thurn und Taxis oğulları (3 pr., 3 prs.). 7- Ludwig I(1'den), no.3, aş.bk. 8- Leopold (2'den), no.4, aş.bk. 9- Karl (1'den) (1755-1801=46), vel.markgraf 1755-1801=46, mareşal, Rusya orgenerali=Amalie (1754-1832=78), ana büyük-düşes 1811-1818=7, izd.1774, izd.müd. 27, yş.20-47, zevcinden 1 yş.by., 1. derecede kuzen, Ladgraf Ludwig IX von Hessen-Darmstadt=Karoline (Graf palatin Christian III von Wittelsbach-Zweibrücken-Birkenfeld kızı)'nin 3. kızları, çocukları:

1- Karl (1784-1785=1). 2- Karl, no.2, aş.bk. 3- Katharina (1776-1823=47), ikiz, evlenmedi. 4- Karoline (1776-1841=65), ikiz, kraliçe 1805-1825=20 = Maximilian I Joseph (1756-1825=69), izd. (2) 1797, izd.müd. 28, yş. 21-49, zevcinden 20 yş.kç., Bavyera kralı 1805-1825=20, elektör 1799, vel.duka 1775-1776=1 + 1785-1795=11 = 12, çocukları için bk.Bavyera. 5- Luise (Rus.Elisaveta Alexeievna) (1779-1826=47), çariçe 1801-1825=24=Aleksandr I (1777-1825=48), izd. 1793, izd.müd. 32, yş.14-46, 2 yş.kç., çar 1801-1825 = 24, çareviç 1795-1801 = 6, çocuksuz. 6- Friederike

(1781-1826=45), kraliçe 1797-1809=12 =1. Gustaf IV Adolf (1778-1837=59), izd.1797, tal. 1812=15, çocukları için bk. İsveç, = 2. Baron de Pellier de Wernaud, oğlu Pr. Gustaf'ın eski mürebbîsi, izd. 1812 (ayni yıl). 7- Marie (1782-1808=26) = Friedrich Wilhelm (1771-1815=44, Fransızlar'a karşı maktûl), izd.1802, izd.müd. 6, yş. 20-26, zevcinden 11 yş.kç., Braunschweig dukası 1813-1815=2, vel. 1806-1813=5, Oels dukası 1805, çocukları için b.bk. 8- Wilhelmine (1788-1836=48), büyük-düşes 1830-1836=6 = Ludwig II, 1. derecede kuzen, izd.1804, izd.müd. 32, yş.16-48, zevcinden 1 yş.kç. (1777-1848=71), Hessen büyük-dukası 1830-1848=18, vel.duka ve büyük-duka 1790 (1806)-1830 = 40, çocukları için bk. Hessen-Darmstadt.

2) Karl (1786-1818=32), 2. büyük-duka 1811-1818=7, vel.duka (babası ölünce) 1801-1806=5 + vel.by.-duka 1806-1811=5 = 10 = Stéphanie (1789-1860=71), by.-düşes 1811-1818=7, izd.1806, izd.müd. 12, yş.17-29, zevcinden 3 yş. kç., zevcinden sn. 42 yıl yaşadı, Napoléon I'in mânevî kızı ve Fransız imparatorluk prensesi, Comte Claude de Beauharnais des Roches-Baritaud'nun by.kızı, çocukları: 1-Vel. Pr. (1812), 41 günlük öldü. 2- Alexander (1816), bu da vel.pr.ol. 7 günlük öldü. 3- Luise (1811-1854=43) = Gustaf (1799-1877=78), izd. 1830, tal.1844=14, yş.19-33, zevcinden 12 yş.kç., 1. derecede kuzen, İsveç vel.i 1799-1809=10, Avusturya orgenerali, çocukları için bk. İsveç. 4- Josephine (1813-1900=87), ana-kraliçe 1881-1900=19 = Karl von Hohenzollern-Sigmaringen (1811-1885=74), izd.1834, izd. müd.49, yş.21-70, zevcinden 2 yş.kç., Sigmaringen hükümrân prensi 1848-1849=1 ve Hânedân şefi 1849-1885=36, Renanya ve Vestfalya g. vâlîsi, 1858'de Prusya başbakanı (çocukları ve bu arada ilk Romanya kralı olan oğulları Carol için bk.Romanya ve Sigmaringen). 6- Marie (1817-1888=71) = William (1811-1863=52), izd. 1843, izd.müd. 20, yş. 26-46, zevcinden 6 yş.kç., 11. Hamilton dukası ve 8. Brandon dukası, çocukları için bk.Hamilton.

3) Ludwig I (1763-1830=67), 3. by.-duka ol. yeğeninin yerine tahta geçdi 1818-1830=12, vel.1817-1818=1 (ağabeyi Friedrich'ın ölümü üzerine). Prusya orgenerali, evlenmedi, metresi Gräfin Catharina Werner von Langenstein und Gondelsheim'dan 1 oğlu ve 1 kızı olup, kont ve kontes sanını taşıdılar. Yerine ayrı anneden kardeşi 4. büyük-duka oldu ki 27 yaş küçükdü:

4) Leopold (1790-1852=62), by.duka 1830-1852=22, vel.1818-1830=12 = Sophie (1801-1865=64), by.-düşes 1830-1852=22 + 1852-1856=4 + 1856-1865=9 = 35, annesinin amcası ile evlenmiş oluyor, izd.1819, izd.müd. 33, yş. 18-51, zevcinden 11 yş.kç., İsveç kralı Gustaf IV Adolf'un by.kızı (annesi Fürstin Friederike von Baden). Çocukları: 1- Ludwig (1822), 21 günlük ölüd. 2- Ludwig II, 5. by.-duka, aş.bk. 3- Friedrich I, 6. by.-duka, aş.bk. 4- Wilhelm (1829-1897=68), vel.1856-1857=1, Baden ve Prusya orgenerali = Maria Romanowsky (1841-1914=73), izd.1863, izd.müd. 34, yş. 22-56, zevcinden 12 yş. kç., 3. Leuchtenberg prensi Maximilian de Beauharnais = Grandüşes Maria Nikolaievna'nın 2. kızları, çocukları: Maximilian (1867-1929), 1928'de Hânedân şefi, aş.bk.; Marie (1865-1939=74), hükümrân düşes 1904-1918=14 = Friedrich II (1856-1918=62), izd.1889, izd.müd. 29, yş. 24-53, zevcinden 9 yş.kç., Anhalt dukası 1904-1918=14, vel.1886-1904=18, çocuksuz. 5- Karl (1832-1906=74), Baden ve Prusya orgenerali = Rosalie (1845-1908=63), izd.1871, izd.müd. 35, yş. 26-61, zevcinden 13 yş.kç., Baron Wilhelm von Beust kızı, 1871'de Gräfin von Rhena oldu, oğulları Friedrich, Graf von Rhenea (1877-1908=31), evlenmedi. 6- Alexandrine(1820-1904=84),

düşes 1844-1893=49 = Ernst II (1818-1893=75), izd.1842, izd.müd. 51, yş. 22-73, zevcinden 2 yş.kç., Sachsen-Coburg und Gotha dukası 1844-1893=49, vel.1818-1844=26, çocuksuz. 7- Marie (1834-1899=65) = Ernst (1830-1904=74), izd. 1858, izd.müd. 41, yş.24-65, 4. Leiningen prensi, İngiltere oramirali, 4. Pr.Carl=Gräfin Marie von Klebelsberg oğlu (1 pr., 1 prs.). 8- Cäcilie (Olga Feodorovna)(1839-1891=52), grandüşes 1857 = Grandük Mikhail Nikolaieviç (1832-1909=77), izd.1857, izd.müd. 34, yş. 18-52, Çar Nikolay I'in kç. oğlu, mareşal, çocukları için bk.Romanov.

5) Ludwig II (1824-1858=34), 5. by.-duka 1852-1856, halefi olan kardeşinin niyâbetinde, vel.1830-1852=22, evlenmedi. 6) Friedrich I (1826-1907=81), 6. by.-duka 1856-1907=51, nâib 1852-1856=4, vel.1852-1856=4, Prusya mareşali, Dizbağı Nişânı 1906 = Luise (1838-1923=85), by.-düşes 1856-1907=51 + 1907-1918 = 11 = 62, izd.1856, izd.müd. 51, yş.18-69, zevcinden 12 yş.kç., İmp.Wilhelm I von Hohenzollern'in tek kızı, çocukları: 1- Friedrich II, 7. by.-duka, aş.bk. 2- Ludwig Wilhelm (1865-1888=23). 3- Viktoria (1862-1930=68), kraliçe 1907-1930=23 = Gustaf V (1858-1950=92), izd.1881, izd.müd. 49, yş. 19-68, zevcinden 4 yş.kç., İsveç kralı 1907-1950=43, vel.1872-1907=35, İngiltere oramirali, Danimarka orgenerali, çocukları için bk.İsveç.

7) Friedrich II (1857-1928=71), 7. ve sonuncu büyük-duka 1907-22.11.1918 = 11, Hânedân şefi 1918-1928=10, vel.by.-duka 1857-1907=50, Prusya mareşali, İsveç orgenerali = Hilda (1864-1952=88), by.-düşes 1907-1918=11 (vel.eşi by.- düşes 1885-1907=22), izd.1885, izd.müd. 43, yş.21-64, zevcinden 7 yş. kç., çocuksuz, Lüksenburg by.-dukası ve Nassau dukası Adolf'un 3. ve kç. kızı. Friedrich II yerine amca oğlu Hânedân şefi oldu:

8) Maximilian (Max von Baden ol. tanınmışdır) (1867-1929=62), Hânedân şefi 1928-1929=1, vel.by.-duka 1907-1918=11, Prusya ve Baden orgenerali, 4.10.1918'e kd.Almanya imparatorluğunun son federal şansölyesi (başbakanı) ve hâriciye nâzırı, yazar = Marie Louise (1879-1948=69), izd.1900, izd.müd. 29, yş. 21-50, zevcinden 12 yş.kç., Ernst August'un by.kızı (Hanover vel.i, Braunschweig ve Lüneburg dukası, 3. Cumberland dukası, İngiltere kraliyet prensi), çocukları: 1- Berthold (1906-1963), bk.aş.no.9. 2- Marie Alexandra (1902-1944=42)=Wolfgang (1896, 1880'de ber-hayât), 1. izd.1924, izd.müd. 20, yş.22-42, ikiz, çocuksuz, Landgraf Friedrich Karl von Hessen'in 4. oğlu (Prs.Alexandra, Frankfurt hava bombardımanında öldü).

9) Berthold (1906-1963=57), Hânedân şefi 1929-1963=34, vâris 1928-1929=1 = Theodora (1906-1969=63), izd.1931, izd.müd. 32, yş.25-57, zevci ile ayni yaşda, Yûnân prensi Andrew'un 2. kızı, çocukları: 1- Maximilian (Max II), bk.aş.no.10. 2- Margarita (1932) = Tomislav (1928), izd.1957, yş. 25, zevcinden 4 yş.kç., İngiltere'deler, Yugoslavya kralı Aleksandr'ın 2. oğlu, çocukları için b.bk. 3- Ludwig (1937), Almanya'da, Hânedân'ın 4. vârisi = Marianne (1943), izd.1967, yş.24, zevcinden 6 yş.kç., Fürst Karl von Auersperg-Breunner=Gräfin Henriette von Meran'ın kç. kızları, çocukları: Sophie (1975) ve Berthold (1976) (5. vâris).

10) Maximilian (Max II) (3.7.1933), Hânedân şefi 27.10.1963, Markgraf von Baden und Herzog von Zähringen, Baden Baden'da = Arşidüşes Valerie (23.5.1941), izd.30.9.1966, yş.25, zevcinden 8 yş.kç., Arşidük Hubert Salvator'un 7. kızı, çocukları: 1- Bernhard (27.5.1970), doğumundan beri Hânedân vârisi, 2- Leopold (1971), 2. vâris, 3- Michael (1976), 3. vâris, 4- Marie Louise (1969).

X

MEKLENBURG

Meklenburg ve Pomeranya

Meklenburg (Alm.Mecklenburg), Almanya'da Baltık kıyılarında Lübeck Körfezi ile Rügen adası arasında kalan kıyılar ve bunun güneyindeki arâzî olup şimdi tamâmı Doğu Almanya'dadır. Doğusu Pomeranya ve güneyi Brandenburg, Prusya'ya âiddi. Güney-batısında Elbe ırmağı ile Hanover krallığından ayrılıyordu ki 1866'da bu kralık da Prusya'ya dâhil oldu. Doğusunda Lauenburg dukalığı 1865 ve onun doğusunda çok daha büyük Holstein dukalığı 1866'da kezâ Prusya'ya katıldı. Holstein'ın kuzeyindeki Sleswig dukalığı ise 1865'de Danimarka'dan Prusya'ya geçdi. Lübeck Cumhûriyeti, Meklenburg'un kuzey-batısında Lauenburg ile arasında kalıyordu. Meklenburg'un büyük kısmı Mecklenburg-Schwerin olup, Mecklenburg-Strellitz, Schwerin'in güney-doğusunda, kuzeyde Pomeranya, güneyde Brandenburg arasında sıkışmış küçük bir arâzî idi ve merkezi Neustrelitz'dir. Schwerin şehri, kuzey-batıda, Lübeck'in güney-doğusundadır. Rostock, Schwerin'in Baltık'daki başlıca limanı idi. Rügen adası ise, Meklenburg dışında ve Pomeranya'da kalıyor. Pomeranya, şimdi büyük kısmı ile Polonya'dadır. Meklenburg'un doğusundan başlayıp Danzig'e kadar uzayan Baltık kıyılarıdır ki, Prusya'ya âiddi.

Pomeranyalılar, bugün ölmüş bir Slav dili konuşan, doğudan gelmiş bir Slav boyudur. Henüz Hristiyan olan Polonyalılar, Pomeranyalılar'ı putperestlikten vaz geçirmek için savaşlara başladılar. 1221'de Polonya, Szczecin (Alm.Stettin) dukasına metbûluğunu kabûl etdirdi. 1181'de Szczecin ve Demmin dukaları (Pomeranya), Almanya imparatorluğuna dâhil oldular. Alman Töton Şövalyeleri, doğuya doğru akarak Pomeranya'ya Almanlar'ı iskâna, yerli halkı Hristiyan'laştırıp dil bakımından Alman'laştırmaya başladılar. 1295'de Gdansk(Alm.Danzig) ve 1309'da Szczecin dukalıkları, Hristiyan Alman dukalıkları hâline dönüşdü. Hohenzollern'lerin yönetimindeki Prusya ve Brandenburg'a büyük topraklar verdiler. 1385'e kadar Pomeranya dukaları, güneylerindeki Brandenburg markgrafları ve batılarındaki Meklenburg dukalarının metbuu gibiydiler. Pomeranya dukaları, 1326'da Rügen adasını ve Barth senyörlüğünü aldılar. 1529'da Pomeranya dukalığı, kesin şekilde Almanya imparatorluğuna dâhil oldu ve Viyana'daki imparatoru metbû tanıdı. Katolik'liği bırakıp Lüteryen Protestan'lığı kabûl etdiler (1534). 1637'de Pomeranya dukalığı, Meklenburg dukalığı ile İsveç arasında paylaşılıp ortadan kalkdı, bir kısmını Brandeburg (Prusya) aldı. Zamanla Slav dili ortadan kalkdı. Merkezleri Stettin limanı olan Pomeranya dukalığı 1150 yıllarından 1637'ye kadar hemen hemen 500 yıl devâm etdi:

1) Racibor I (1150?-1178=28?), 2) oğlu Bogislaw I (1178-1187=9), 3) oğlu Bogislaw II (1187-1220=33), 4) oğlu Bogislaw III, 5) oğlu Bogislaw IV (ölm.1295) (kardeşi Otto I, Stettin dukası), 6) oğlu ve 7) bunun (6) oğlu "Büyük" denen Bogislaw V (ölm.1374), oğlu 8) Bogislaw VI (hemşîresi Elisabeth, İmparator Karl IV ile evlenip imparatoriçe oldu), 9) oğlu Bogislaw VII, 10) oğlu Bogislaw VIII, 11) oğlu Bogislaw IX (1418-1446=28, 1439'da Danimarka tahtına hakk iddia etdi), 12) oğlu (1446-1454=8), 13) oğlu Bogislaw (1454-1523=67), 14) oğlu Bogislaw XI, 15) oğlu Bogislaw XII, 16) oğlu Bogislaw XIII (1605-1620=15), 17) oğlu Bogislaw XIV (1620-1637=17).

Meklenburg ise, aslen Alman boyları ile meskûn iken doğudan Pomeranya'dan gelen Obodrit ve Wilz gibi Slav kabîleleri gelip yerleşdi. Charlemagne döneminde bunların Hristiyan'laşmaları faâliyeti ancak 12. asırda tamâmlandı. Slavlar'ın "Mikilinborg" dedikleri Meklenburg senyörü Pribislav I oğlu Niklot, Meklenburg hânedânının atası yânî Slav asıllıdır. Obodrit kralı unvânını terkedip Meklenburg senyörü unvânı ile yetinmesine rağmen 1161'de Saksonya dukası Arslan Heinrich'a mağlûb olup öldürüldü. Ülkenin önemli kısmı Saksonya'ya geçdi. Niklot'un oğlu Priblislav, Hristiyan oldu. Hânedân 1549'da Katolik'liği bırakıp Lüteryen Protestan oldu. 18. asra kadar Meklenburg hânedânının ana çizgileri şöyledir:

Niklot (katli 1161), Obodrit'ler ve Chizin'ler ve Circipan'lar (Slav kabîleleri) prensi ve Schwerin senyörü ol.putperest ol.öldü. Oğlu Priblislav II, Hristiyan olup senyörlüğü devâm ettirdi. Hânedân Alman'laşdı. Priblislav'ın oğlu Heinrich I Borwin, onun torununun torunu 1329'da ölen Arslan Heinrich II, onun oğlu Albert II (1318-1379=61) (1329-1379=50), bunun 9. kuşak torunu Magnus II'dir.

Meklenburg senyörleri 1170'de imparatorluk prensi derecesine yükseldiler. 1179'da Meklenburg prensi sanını aldılar. 1304'de Stargard senyörlüğü, 1323'de Rostock senyörlüğü, 1358'de Schwerin kontluğu, 1436'da Verden prensliği, 1648'de Schwerin prensliği ve Ratzeburg ilhâk edildi. 8.7.1348'de Meklenburg prensleri duka sanını aldılar ve 1358'de dukalar, ayni zamânda Schwerin kontu oldular. 1695'de Güstrow ilhâk edildi.

Dukalık 8.3.1701'de iki ayrı dukalık (Schwerin ve küçük Strelitz) hâlinde parçalandı. Her 2 dukalık 14.6.1815'de büyük-dukalık olup 14.11.1918'e kd.103 yıldan fazla devâm etdi.

Magnus II=Sophie von Pommern-Stettin izdivâcından doğan 2 prs.: 1- Sophie der Beständiger (1481-1503=22) = Johann I(1468-1532=64), 1.izd.1500, izd.müd.3, yş.19-22, Saksonya elektörü 1525-1532=7, vel.1486-1525=39, 1529'da Protestan, zevcinden 13 yş.kç., çocukları için bk.Saksonya (Ernestin). 2- Katharina(1487-1561=74), düşes 1539-1541=2 + 1541-1561=20 = 22, izd.1512, izd.müd.29, yş.25-54 = Heinrich V der Fromme (Dîndâr) (1471-1541=70), zevcinden 16 yş.kç., Saksonya dukası 1539-1541=2, 1536'da Protestan, çocukları için bk.Saksonya(Albertin). Adolf Friedrich I (ölm.1658), Magnus II'nin torununun torunudur.

Meklenburg, 2 ayrı büyük-dukalık olunca, yalnız hükümdâr ve velîahd büyük-duka ve eşleri büyük-düşes, dîğer prens ve prensesler duka ve düşes, prenslerin eşleri düşes ol.alınmışlardır.

1- Adolf Friedrich I (1588-1658=70), Meklenburg dukası =2. Maria Katarina von Braunschweig-Dannenberg. Çocukları: 1- Johann Georg (ölm.1675) = Elisabeth Eleonore von Braunschwegg-Wolfenbüttel (1658-1729=71), 1. izd.1675, izd.müd.bir kaç ay, yş.17(sn.Sachsen-Meiningen-Coburg düşesi 1681-1706=25). 2- Gustaf Adolf, Mecklenburg-Gustrow dukası, kızı Luise (ölm.1721), Danimarka kraliçesi 1699-1721=31=Frederick IV (1671-1730=59), 1. izd.1695, izd.müd.26, Danimarka kralı 1699-1730=31, vel.1671-1699=28, çocukları (Christian VI) için bk.Danimarka. 3- Adolf Friedrich II(1658-1708=60), posthume, 1. Strelitz dukası ve Strelitz hânedânı kurucusu, bk.Mecklenburg-Strelitz. 4- Ludwig I, babası Adolf Friedrich'ın yerine Meklenburg dukası 1658-8.3.1701=43, bunun ölümü ile dukalık, 2 ayrı dukalığa bölündü (küçük parça Strelitz'i en kç. kardeşi Adolf Friedrich II, by. parça Schwerin'i ise yeğeni aldı) = Isabelle de Châtillon (1627-1695=68), 2. izd.1664, izd.müd.31, yş.37-68. 5- Friedrich, Mecklenburg-Grabow dukası = Christine Wilhelmine von Hessen-Homburg, by.oğulları Christian dışında 2. ve 3. oğulları, 1. ve 2. Mecklenburg-Schwerin dukaları oldular:

Mecklenburg-Schwerin Hânedânı

1) Karl Leopold, amcası ölünce 1. Schwerin dukası 8.3.1701-1747=46 (1678-1747=69) =3. Grandüşes Ekaterina (1692-1733=41), izd.1716, izd.müd.17, yş.24-37, zevcinden 14 yş.kç., Çar İvan V'in kızı ve By.Petro'nun ağabeyinin tek kızı. Bu izd.'dan: Anna Leopoldovna (1718-1746=28), oğlu Çar İvan VI için 1740-1741'de imparatorluk nâibesi=Herzog Anton Ulrich von Braunsweig-Wolfenbüttel(1714-1774 = 60), by.amcası oluyor, izd.1739, izd.müd.7, yş.21-28, zevcinden 4 yş.kç., Herzog Ferdinand Albrecht II=Herzogin Antoinette Amalie (Herzog Ludwig Rudolf von Braunschweig-Wolfenbüttel'in 4. ve en kç.kızı)'nın 2. oğulları (Antoinette Amalie'nin hemşîresi Christine Sophie, By.Petro'nun oğlu Çareviç Aleksiy ile evlenmişdi), bu izd.'dan doğan 3 pr. ve 2 prs. için bk.Rusya.

2) Christian Ludwig II (1683-1756=73), 2. duka ol.ağabeyini istihlâf etdi 1747-1756=9 = Gustave Caroline (1694-1748=54), izd.1714, izd.müd.34, yş.20-54, düşes 1747-1748=1, amca-zâde, Ludwig II'nin amcası ve 1. Strelitz dukası (aş.bk.) Adolf Friedrich II'nin 4. kızı, çocukları: 1- Friedrich, no. 3, aş.bk.(1717-1785). 2- 1735'de ölü doğan bir pr. 3- Luise (1730), 4 aylık öldü. 4- Ulrike Sophie (1723-1813=90),

evlenmedi. 5- Amalie (1732-1775=43), 1746'da râhibe. 6- Ludwig (1725-1778=53), vel.1756-1778=22= Charlotte (1731-1810=79), izd.1755, izd.müd.23, yş.24-47, zevcinden 6 yş.kç., Herzog Franz Josias von Sachsen-Coburg-Saalfeld'in 2. kızı, çocukları: no.3 ve Sophie (1758-1794=36) = Frederik (1753-1805=52), izd.1774, izd.müd.20, yş.16-36, zevcinden 5 yş.kç., Danimarka velîahdi 1757-1805=53, Frederik V'in kç. oğlu, çocukları için bk.Danimarka.

3) Friedrich (1717-1785=68), 3. duka 1756-1785=29, vel.duka 1747-1756=9 = Luise (1722-1791=69), izd.1746, izd.müd.39, yş.24-63, zevcinden 5 yş.kç., çocuksuz, Herzog Friedrich Ludwig von Württemberg kızı. Yerine yeğeni 4. duka oldu:

4) Friedrich Franz I (1756-1837=81), 4. duka 1785-1815=30 + 1. büyük-duka 9.6.1815-1837=22 = 52, vel.duka 1778(babasının ölümü üzerine) - 1785=7 =Luise (1756-1808=52), düşes 1785-1808=23, izd.1775, izd.müd.33, yş.19-52, zevci ile ayni yaşda, Herzog Johann August von Sachsen-Gotha'nın kç. kızı (annesi Gräfin Luise von Reuss-Schleiz), çocukları: 1- 1777'de ölü doğan bir pr. 2- Gustav (1781-1851=70), evlenmedi. 3- Karl (1782-1833=56), evlenmedi 4- Adolf (1785-1821=36), evlenmedi. 5- Prs.(1776), ölü doğdu. 6- Luise (1779-1801=22) = Herzog August von Sachsen-Gotha-Altenburg (1772-1822=50), izd.(1) 1797, izd.müd.4, yş.18-22, zevcinden 7 yş.kç. (1 prs.). 7- Charlotte (1784-1840=56), = Christian VIII (1786-1848=62), izd.(1) 1806, tal.1810=4, yş.22-26, zevcinden 2 yş.by., Danimarka kralı 1839-1848=9, Norveç kralı 1814(3 ay), vel.1808-1839=31, çocukları için bk. Danimarka. 8- Friedrich (1778-1819=41), vel.1785-1819=14 (1815'de vel.büyük-duka) =1. Grandüşes Elena Pavlovna (Helene) (1784-1803=29), izd.1799, izd.müd.4, yş.15-19, zevcinden 6 yş.kç., Çar Pavel'in 2. kızı, =2. Carolina (1786-1816=30), izd.1810 (7 yıl sn.), izd.müd.6, yş.24-30, zevcinden 2 yş.kç., vel.büyük-düşes 1815, Grossherzog Karl August von Sachsen-Weimar'ın kç. kızı, =3. Auguste (1776-1871=95), izd.1818 (2 yıl sn.), izd.müd.1, yş.42-43, zevcinden 2 yş.by., Landgraf Friedrich V von Hessen-Homburg kızı, çocukları: 1/ Paul Friedrich (1800-1842) (1'den), büyük-duka, aş.bk. 2/ Marie (1'den) (1803-1862=59), düşes 1848-1853=5 + 1853-1862=9 = 14 = Georg(1796-1853=57), izd.1825, izd.müd.28, yş.22-50, zevcinden 7 yş.kç., Sachsen-Altenburg dukası 1848-1853=5, vel.duka 1834-1848=14, çocukları için b.bk. 3/ Albrecht (2'den) (1812-1834=22). 4/ Magnus (2'den) (1815-1816=1). 5/ Helene (2'den)(1814-1858=44) = Ferdinand d'Orléans (1810-katli 1842=32), izd.1837, izd.müd.5, yş.23-28, zevcinden 4 yş.kç., dauphin 1830-1842=12, Fransız kralı Louis Philippe'in by.oğlu, çocukları için bk.Fransa (Bourbon-Orléans), dauphine 1837-1842=5.

5) Paul Friedrich (1800-1842=42), 2. büyük-duka 1837-1842=5, vel. büyük-duka 1819-1837=18, Prusya ve Rusya korgenerali = Alexandrine von Hohenzollern(1803-1892=89), büyük-düşes 1837-1842=5 + 1842-1883=41 + 1883-1892=9=55, izd.1822, izd.müd.20, yş.19-39, zevcinden 3 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm III'ün 3. kızı, çocukları: 1- Friedrich Franz II(1823-1883), aş.bk. 2- 1828'de ölü doğan bir prs. 3- Luise (1824-1859=35) = Hugo (1823-1904=81), 1. izd.1849, izd.müd.10, yş.25-35, zevcinden 1 yş.kç., Avusturya korgenerali, Fürst Weriand von Windisch-Graetz=Fürstin Eleonore von Lobkowicz'in 2. oğulları (1. pr., 3 prs.). 4- Wilhelm (1827-1879=52), vel.1842-1851=9, Prusya orgenerali=Alexandrine(1842-1906=64) von Hohenzollern, izd.1865, izd.müd.1, yş.24-37, zevcinden 15 yş.kç., halasının oğlu, kızları Charlotte

(1868-1944=76) =1. Heinrich XVIII (1847-1911=64), izd.1886, izd.müd.25, yş.18-43, zevcinden 21 yş.kç., Prusya orgenerali, çocukları için bk.Reuss-Kadett, Fürst Heinrich II von Reuss'un by.oğlu, =2. Robert Schmidt, alb.(1892-1971=79), izd.1921 (10 yıl sn.), izd.müd.23, yş.53-76, zevcinden 24 yş.by.

6) Friedrich Franz II(1823-1883=60), 3. büyük-duka 1842-1883=41, vel.by.-duka 1837-1842=5, Prusya ve Rusya mareşali =1. Auguste (1822-1862=40), by.düşes 1849-1862=13, izd.1849, izd.müd.13, yş.27-40, Fürst Heinrich LXIII von Reuss-Schleiz-Köstritz kızı, =2. Anna (1843-1865=22), by.-düşes 1864-1865=1, izd.1864(2 yıl sn.), izd.müd.1, yş.21-22, zevcinden 20 yş.kç., Fürst Karl von Hessen'in tek kızı, =3. Marie(1850-1922=72), by.- düşes 1868-1883=15, izd.1868(3 yıl sn.), izd.müd.15, yş.18-33, zevcinden 27 yş.kç., Fürst Adolf von Schwarzburg-Rudolstadt kızı. Çocukları: 1- Friedrich Franz III(1'den) (1851-1897), aş.bk. 2- Paul Friedrich (3'den) (1852-1923=71), vel.1897-1910=13, Meklenburg orgenerali=Marie (1856-1929=73), izd.1881, izd.müd.42, yş.25-67, zevcinden 4 yş.kç., dayı oğlu, Fürst Hugo von Windisch-Graetz=Herzogin Luise von Meclenburg-Schwerin'in kç.kızları, çocukları: 1/ Paul Friedrich (1882-1904=22). 2/ Joseph (1889), 25 günlük öldü. 3/ Marie Luise (1883-1887=4). 4/ Marie Antoinette (1884-1944=60), evlenmedi. 5/ Heinrich Borwin (1885-1942=57) =1. Elizabeth Pratt (1860-1928=68), morg. izd.1911, tal.1913=2, yş.51-53, zevcinden 15 yş.by., Comte de Gasquet-James'den dul, =2. Natalie Oelrichs (1880-1931=51), morg.izd.1915, tal.1921=6 (2 yıl sn.), yş.35-41, zevcinden 5 yş.by., Peter Martin'den dul, =3. Carola (1882-1974=92), morg. izd.1921 (6 yıl sn.), izd.müd.21, yş.39-60, zevcinden 3 yş.by., Prusya tümgenerali Wilhelm von Alers=Adelaide von Chamisso de Boncourt kızı ve Wladimir Schmitz'den boşanmış. 3- Nikolaus (1'den) (1855-1856=1). 4- Johann Albrecht (1'den) (1857-1920=63), Prusya orgenerali, Mecklenburg-Schwerin büyük-dukalığı nâibi 1897-1901=4, Braunschweig dukalığı nâibi 1907-1913=6, Meklenburg orgenerali =1. Elisabeth (1854-1908=54), izd.1886, izd.müd.22, yş.32-54, zevcinden 3 yş.by., Grossherzog Karl Alexander von Weimar'ın kç. kızı, =2. Elisabeth (1885-1969=84), izd.1909, izd.müd.11, yş.24-35, zevcinden 28 yş.kç.(1 yıl sn.) (=2. Dük Adolf Friedrich, kayın-birâderi, aş.bk.), Fürst Botho von Stolberg-Rossla=Fürstin Hedwig von Ysenburg und Büdingen zu Büdingen kızı, çocuksuz. 5- Alexander (1'den) (1859), ölü doğdu. 6- Marie (1'den)(1854-1920=66), grandüşes 1874(Maria Pavlovna) = Grandük Vladimir Aleksandroviç (1847-1909=62), izd.1874, izd.müd.25, yş.20-45, zevcinden 7 yş.kç., çocukları için bk.Romanof (Rusya), Çar Alexander II'nin 3. oğlu, orgeneral. 7- Anna (2'den) (1865-1882=17). 8- Friedrich Wilhelm (3'den) (1871-1897=26), Almanya deniz binbaşısı. 9- Elisabeth (3'den) (1869-1955=86), büyük-düşes 1900-1918=18 = Friedrich August (1852-1931=79), 2. izd.1896, izd.müd.35, yş.27-62, zevcinden 17 yş.kç., Oldenburg büyük-dukası 1900-1918=18, Hânedân şefi 1918-1931=13, vel.by.-duka 1853-1900=47, Prusya orgenerali, çocukları için bk.Oldenburg. 10- Heinrich (Fl.Hendrik) (1876-1934=58), Holanda prince consort'u 1901-1934=33 (3'den), Holanda oramiral ve orgenerali=Wilhelmina (1880-1962=82), izd.1901, izd.müd.33, yş.21-54, zevcinden 4 yş.kç., Holanda hükümrân kraliçesi 1890-1948=58, niyâbetsiz 1898, kızları Juliana 1909, Holanda kraliçesi 1948, vel.1909-1948=39, =Bernhard (1911), izd.1937, yş.28, zevcinden 2 yş.by., Fürst Bernhard von Lippe'nin by.oğlu, pr.consort 1948, bk.Holanda

ve Lippe 11- Adolf Friedrich (1873-1969=97), hukuk doktoru, kurmay albay, Almanya'nın Togo g.vâlîsi =1. Victoria-Feodora (1889-1918=29), izd.1917, izd.müd.1, yş.28-29, zevcinden 16 yş.kç., Fürst Heinrich XXVII von Reuss-Kadett'in by.kızı, =2. Elisabeth (1885-1969=84), izd.1924 (6 yıl sn.), izd.müd.45, yş.39-84, zevcinden 12 yş.kç., Pr. Adolf Friedrich'ın 16 yş.by. ağabeyi Dük Johann Albrecht'den 1920'de dul, Stolberg-Rossla prensesi, 1. izd.'dan: Woizlawa Feodora (1918) = Heinrich I (1910), Büdingen'de, Fürst Heinrich XXXIV von Reuss'un by.oğlu, çocukları için b.bk.

7) Friedrich Franz III(1851-1897=46), 4. büyük-duka 1883-1897=14, vel.by.-duka 1851-1883=32, Prusya orgenerali = Grandüşes Anastasia Mihaylovna (1860-1922=62), by.-düşes 1883-1897=14 + 1897-1918=21 = 35, izd.1879, izd.müd.18, yş.19-36, zevcinden 9 yş.kç., Grandük Mikhail Nikolaieviç'in tek kızları, çocukları: 1- Friedrich Franz IV (1882-1945), aş.bk. 2- Alexandrine (1879-1952=73), Danimarka kraliçesi 1912-1947=35 = Christian X (1870-1947=77), izd.1898, izd.müd.49, yş.19-68, zevcinden 9 yş.kç., Danimarka kralı 1912-1947=35, vel.1906-1912=6, İngiltere oramirali, İsveç ve Norveç orgenerali, çocukları için bk.Danimarka. 3- Cecilie(1886-1954=68), Almanya imparatorluk velîahdi eşi 1905-1918=13 = Wilhelm(1882-1951=69), izd.1905, izd.müd.46, yş.19-65, zevcinden 4 yş.kç., Almanya imparatorluk velîahdi 1888-1918=30, Hohenzollern Hânedânı şefi 1941-1951=10, orgeneral, Fransa cebhesi başkumandanı 1916-1918=2, tıb doktoru, çocukları için bk. Hohenzollern.

8) Friedrich Franz IV(1882-1945=63), 5. ve sonuncu büyük-duka 1897-14.11.1918=21, vel.by.-duka 1883-1897=14, Hânedân şefi 1918-1945=27, Prusya ve Danimarka orgenerali, 23.2.1918'den îtibâren ayni zamânda Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası ve her iki Mecklenburg hânedânının da şefi, 1901'e kd. amcası Dük Johann Albrecht'in niyâbetinde, Rostock Üniversitesi mütevellî hey'eti başkanı = Alexandra (1882-1963=81), büyük-düşes 1904-1918=14, izd.1904, izd.müd.41, yş.22-63, zevci ile ayni yaşda, Hanover velîahdi ve İngiltere prensi Ernst August'un 2. kızı, çocukları: 1- Olga (1916-1917=1). 2- Thyra (1919), Glücksburg'da, evlenmedi. 3- Anastasia (1922) = Friedrich Ferdinand (1913), Glücksburg'da, izd.1943, yş.22, zevcinden 9 yş.kç., Fürst Albert von Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg'un 3. oğlu, çocukları için b.bk. 4- Friedrich Franz V (22.4.1910), Hamburg'da, babasının yerine Hânedân şefi 17.11.1945, son vel.by.- duka 1910-1918=8 (1918'de ayni zamânda Strelitz vel.i) = Karin-Elisabeth (1920), izd.1941, tal.1967=26, 10 yıl sn.1977'de yeniden evlendiler, yş.21-47 ve 57, çocuksuz, Alb.Dr.Walther von Schaper=Barones Isa von Münchhausen'ın by. kızları, morganatik. 5- Christian Ludwig (29.9.1912), 1945, Hânedân vârisi, Almanya'da Şlesvig'de = Barbara (1920), izd.1954, yş.34, zevcinden 8 yş.kç., Fürst Sigismund von Hohenzollern-Preussen'in tek kızı, kızları Düşes Donata 1956 ve Düşes Edwina 1960. 1910 ve 1912 doğumlu olan bu 2 erkek kardeş ölünce, Hânedân'da hiç bir erkek üye kalmadığı için, Mcklenburg -Schwerin Hânedânı sönmüş olacakdır.

Mecklenburg-Strelitz Hânedânı

1) Adolf Friedrich II(1658-1708=60), 1. Mecklenburg-Strelitz dukası 8.3.1701-1708=7, Mecklenburg dukası Adolf Friedrich I (ölm.1658)'in 2. eşi Maria Katharina von Braunschweig-Dannenburg'den olan posthume oğlu (şecere için yk.bk.) =1. Marie (1659-1701=42), izd.1684, izd.müd.17, yş.25-42, zevcinden 1 yş.kç., amca oğlu (yk.bk.), Dük

Gustaf Adolf I von Mecklenburg-Güstrow=Fürstin Magdalene von Holstein-Gottorp kızı, =2. Johanna (1680-1704=24), düşes 1702-1704=2, izd.1702(1 yıl sn.), izd.müd.2, yş.22-24, zevcinden 42 yş.kç., Herzog Friedrich I von Sachsen-Gotha =Fürstin Magdalene Sibylla von Sachsen-Halle'nin kç.kızları. 1. iz.'dan: Adolf Friedrich III (1686-1752), aş.bk.; Magdalene (1689), 3 günlük öldü; Marie (1690), ayni gün öldü; Elenore (1691), 1 günülk öldü; Gustave Caroline (1694-1748=54) = Christian Ludwig II (1683-1756=73), izd.1714, izd.müd.34, yş.20-54, zevcinden 11 yş.kç., amca-zâde, Mecklenburg-Schwerin dukası, çocukları için yk.bk.- 2. izd.'dan: Sophie (1706-1708=2) ve Karl (1708-1752=44) = Elisabeth Albertine (1713-1761=48), izd.1735, izd.müd.7, yş.22-39, zevcinden 5 yş.kç., Herzog Ernst Friedrich I von Sachsen- Hildburghausen=Gräfin Sophie Albertine von Erbach'ın 3. kızları, çocukları: Adolf Friedrich IV (1738-1794), aş.bk.; Karl (1741-1816), aş.bk.; Ernst (1742-1814=72), evlenmedi; Gottlob (1745), 1 günlük öldü; Georg (1748-1785=37), evlenmedi; Christiane (1735-1794=59), evlenmedi; Caroline (1736), ayni gün öldü; Elisabeth(1739-1741=2); Charlotte (1744-1818=74), kraliçe 1761-1818=57 = George III(1738-1820=82), izd. 1761, izd.müd.57, yş.17-74, zevcinden 6 yş.kç., İngiltere kralı 1760-1820=60, Galler prensi 1750-1760=10, oğlunun niyâbeti 1811-1820=9, çocukları için bk. İngiltere.

2) Adolf Friedrich III (1686-1752=66), 2. duka 1708-1752=44, vel.1701-1708=7=Dorothea Sophie (1692-1765=73), izd.1709, izd.müd.43, yş.1760, zevcinden 6 yş.kç., düşes 1709-1752=43, Herzog Johann Adolf von Holstein-Sonderburg-Plön=Fürstin Dorothea von Braunschweig-Wolfenbüttel'in kç. kızları, kızları Marie (1710-1728=18) ve Magdalene (1711-1713=2). 3) Adolf Friedrich IV(1738-1794=56), 3. duka 1752-1794=32, vel.1752'de 6 ay (babası ölünce vel.oldu ve 6 ay sn.amcasının yerine tahta geçdi), evlenmedi, kardeşi kendisine halef oldu:

4) Karl (1741-1816=75), 4. duka 1794-1815=21 + 1. büyük-duka 28.6.1815-1816=1=22, vel.1752-1794=32 =1. Friederike (1752-1782=30), izd.1768, izd.müd.14, yş.16-30, zevcinden 11 yş.kç., Fürst Georg von Hessen-Darmstadt kızı, =2. Charlotte (1755-1785=30), izd.1784 (2 yıl sn.), izd.müd.1, yş.29-30, zevcinden 14 yş.kç., 1. eşi Friederike'nin 3 yş.kç. hemşîresi. 2. izd.'dan: Karl (1785-1837=52), evlenmedi, Prusya orgenerali, vel. 1816-1819=3. Aşağıdakilerin hepsi 1. izd.'dandır: Georg (1772-1773=1); Friedrich (1774), 2 aylık öldü; Büyük Duka Georg (1779-1860), aş.bk.; Friedrich (1781-1783=2); Auguste (1782), 1 günlük öldü; Caroline (1771-1773=2); Charlotte (1769-1818=49), düşes 1785-1818=Herzog Friedrich IV von Sachsen-Altenburg (1763-1834=71), izd.1785, izd.müd.33, yş.16-49, zevcinden 6 yş.kç., duka 1780-1834=54, vel.1763-1780=17, çocukları için bk.Sachsen-Altenburg; Therese (1773-1839=66) =5. Fürst Karl von Thurn und Taxis (1770-1827=57), izd.1789, izd.müd.38, yş.16-54, zevcinden 3 yş.kç. (1 pr., 3 prs.); Luise (1776-1810=34), kraliçe 1797-1810=13 = Friedrich Wilhelm III (1770-1840=70), 1. izd.1793, izd.müd.17, yş.17-34, zevcinden 6 yş.kç., Prusya kralı 1797-1840=43, vel.1786-1797=11, çocukları için bk.Prusya (Hohenzollern); Friederike (1778-1841=63), Hanover kraliçesi 1837-1841=3 =1. Fürst Ludwig von Hohenzollern (1773-1796=23), izd.1793, izd.müd.3, yş.15-18, zevcinden 5 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm II'nin 2. oğlu, çocukları için bk.Hohenzollern, =2. Friedrich (1770-1814=44), izd.1800 (4 yıl sn.), izd.müd.14, yş.22-36, 2. Fürst Ferdinand von Solms-Braunfels=Gräfin Sophie von

Solms-Laubach oğulları (3 pr.ve 1 prs.), =2. Ernst August (1771-1851=80), izd.1815, izd.müd.26, yş.37-63, zevcinden 7 yş.kç. (1 yıl sn.), Hanover kralı 1837-1851=14, 1. derecede kuzen, çocukları için bk.Hanover.

5) Georg (1779-1860=81), 5. duka ve 2. büyük-duka 1816-1860=44, vel.1794-1816=32=Marie (1796-1880=84), büyük-düşes 1817-1860=43 + 1860-1880=20 = 63, izd.1817, izd.müd.43, yş.21-64, zevcinden 17 yş.kç., Landgraf Friedrich von Hessen-Kassel'in 2. kızı, çocukları: 1- Luise (1818-1842=24), evlenmedi. 2- Friedrich Wilhelm (1819-1904), aş.bk.no.6. 3- Caroline (1821-1876=55) = Frederik VII (1808-1863=55), 2. izd.1841, tal.1846=5, yş.20-25, zevcinden 13 yş.kç., Danimarka kralı 1848-1863=15, vel.1839-1848=9, çocuksuz. 4- Georg (1824-1876=52), Rusya orgenerali, Ortodoks oldu ve bunun nesli Lüteryen Protestan değil, Ortodoks'dur. =Grandüşes Ekaterina Mikhailovna (1827-1894=67), izd.1851, izd.müd.25 yş.24-49, zevcinden 3 yş.kç., Grandük Mikhail Pavloviç'in 3.kızı, çocukları: 1/ Nikolaus (1854), ayni gün öldü. 2/ Karl Mikhael (1863-1934), bk.aş.no.9. 3/ Marie (1861), 6 aylık öldü. 4/ Helene (1857-1936=79) = Herzog Albert von Sachsen-Altenburg (1843-1902=59), 2. izd.1891, izd.müd.11, yş.34-45, zevcinden 14 yş.kç., Saksonya ve Prusya orgenerali, çocuksuz, Herzog Eduard oğlu. 5/ Georg Alexander (1859-1909=50), Rusya korgenerali=Natalia Feodorovna Wonliarsky, 1890'da Gräfin von Carlow, morg.izd.1890, izd.müd.19, yş.32-51, zevcinden 1 yş.by. (1858-1921=63), çocukları (Carlow kont ve kontesleri): 1: Georg (1899-1963), 1929'da amcası Karl Mikhael tar.evlâd edinilerek meşrûlaştırılıp kont'lukdan Meklenburg dukalık ve prensliğine yükseltildi, aş.bk. 2: Natalia (1894-1913=19). 3: Catherine (1891-1940=49), Londra'da hava akınında öldü, prs.1913=Pr.Vladimir Emmanueloviç Galitzin (1884-1954=70), 1. izd.1913, izd.müd.27, yş.22-49, zevcinden 7 yş.kç.(3 pr.), Pr.Emmanuel Vasilyeviç=Ekaterina Gordeieff oğlu. 4: Marie (1893-1979=86), prs.1916-29=1. Pr.Boris Dimitrieviç Galitzin (1892-katli 1919=27), izd.1916, izd.müd.3, yş.23-26, zevcinden 1 yş.kç. (İkinci Cihân Savaşı'nda maktûl 1 Pr. ve 1 Prs.), Pr. Dimitriy Borisoviç=Kontes Ekaterina Vladimirovna Mussin-Pushkin'in by.oğulları, =2. Kont Vladimir Petroviç Kleinmichel (1901), izd.1929 (10 yıl sn.), izd.müd.50, yş.36-86, zevcinden 9 yş.by., 1 kontes, Kont Peter Vladimiroviç=Marie oğlu.

6) Friedrich Wilhelm (1819-1904=85), 6. duka ve 3. büyük-duka 1860-1904=44, vel.1819-1860=41, Prusya orgenerali, Oxford doktoru = Augusta (1822-1916=94), büyük-düşes 1860-1904=44 + 1904-1914=10 + 1914-1916=2=56, izd.1843, izd.müd.61, yş.21-82, İngiltere prensi Cambridge dukası Adolphus'un by.kızı, çocukları: 1845'de ayni gün ölen bir pr., Adolf Friedrich V (bk.aş.no.7).

7) Adolf Friedrich V(1848-1904=66), 7. duka ve 4. büyük-duka 1904-1914=10, vel.1860-1904=44, Prusya orgenerali, 1916'da Irâk cebhesinde Osmânlı hizmetinde = Elisabeth (1857-1933=76), izd.1877, izd.müd.37, yş.20-57, zevcinden 9 yş.kç., büyük-düşes 1904-1914=10 + 1914-1918=14 + vel.büyük-düşes 1877-1904=27 = 51, Herzog Friedrich I von Anhalt'ın by.kızı, çocukları: 1- Adolf Friedrich VI (1882-1918), bk.aş.no.8. 2- Karl Borwin (1888-1908=20). 3- Jutta (Militza) (1880-1946=66), 7 gün kraliçe = Danilo II (1871-1939=68), izd.1899, izd.müd.40, yş.19-59, zevcinden 9 yş.kç., 1921'de 7 gün Karadağ kralı, vel.1871-1921=50, çocuksuz. 4- Marie (1878-1948=70) =1. Kont Georges Jametel (1859-1944=85), morg.izd.1899, tal. 1908=9, yş.21-30,

zevcinden 19 yş.kç. (1 oğul, 1 kız), Kont Ernest=Camille de Sorel oğlu, =2. Julius Ernst (1873-1952=79), izd.1914, izd.müd.34, yş.36-70, zevcinden 5 yş.kç., çocukları için bk.Lippe, Fürst Ernst von Lippe-Biesterfeld'in kç. oğlu.

8) Adolf Friedrich VI (1882-1918=36), 8. duka ve 5. ve sonuncu büyük-duka 1914-23.2.1918=4, vel.1904-1918=14, evlenmedi, tabanca ile intihâr etdi, Schwerin büyük-dukası Friedrich Franz IV, 1918 sonuna kd.ayni zamânda Strelitz büyük-dukası oldu. 9) Karl Michael (1863-1934=71), Hânedân şefi 1918-1934=16, Büyük Duka (no.5) Georg'un oğlu Dük Georg ile Grandüşes Ekaterina'nın oğludur, Rusya tab'ası olduğu için Adolf Friedrich'ın yerine Rusya ile savaşda bulunan Almanya tar.büyük-duka olamadı. Rusya ordusunda korgeneral ol.Almanya ile savaşmış, zâten 1914'de savaş çıkınca Meklenburg-Strelitz tahtı üzerindeki hakkından ferâgat etmişdi, savaşdan sn.Strelitz Hânedânı şefi kabûl edildi, evlenmedi, kardeşi Georg Alexander'in tek oğlu Graf Georg von Carlow'u evlâd edinerek vâris tâyîn etdi, Schwerin ve Romanov hânedânları şefleri bu durumu kabûl etdiler (1929). Amcası ve mânevî babası Karl Michael 1934'de ölünce Hânedân şefi oldu:

10) Georg (II) (1899-1963=64), Hânedân şefi 1929-1963=34 ve 1929'dan beri vârisi, 1929'da kendisiyle berâber eşi ve çocukları da Meklenburg düşes ve dukaları ol.tanındılar. =1. Irina (1892-1955=63), izd.1920, izd.müd.35, yş.28-63, zevcinden 7 yş.by., 1929'dan ît. düşes (daha önce kontes), Tümg.Mikhail Nikolaieviç Raievsky=Prs.Maria Grigorievna Gagarin kızı ve Kont Alexander Mikhailoviç Tolstoy'dan dul. =2. Charlotte (1921), Münih'de, izd.1956 (1 yıl sn.), izd.müd.7, yş.35-42, zevcinden 22 yş.kç., çocuksuz, arşidüşes, İmp.Karl'ın 2. kızı. Georg II'nin ilk izdivâcından 2 oğlu ve 1 kızı oldu:

11) Georg Alexander (27.8.1921), Alm.'da, Hânedân şefi 6.7.1963'den beri ve vârisi 1929-1963=34 = Arşidüşes Ilona (20.4.1927), izd.1946, yş.19, zevcinden 6 yş.kç., Arşidük Joseph'in 2. kızı, çocukları: 1- Georg-Borwin (10.6.1956), 1963'den beri Hânedân vârisi. 2- Elisabeth Christine (1947) = Baron Alhard von dem Bussche-Ippenburg von Kessell (1947), Alm.'da, izd.1975 (morg.), yş.28, zevci ile ayni yaşda, Graf Albrecht von dem Bussche=Ariane von Schlieffen oğlu. 3- Marie Katharina (1949) = Baron Wolfgang von Wasiliewski (1951), izd.1978, yş.29, zevcinden 2 yş.by., morg., Bonn'dalar, Baton Georg=Ilona oğlu. 4- Irene (1952). Duka Georg Alexander'in (1921) hemşîresi: Helene (1924), Kanada'da Victoria'da = Ḥasen (1918), morg.izd.1955, yş.31, zevcinden 6 yş.kç., Dr.Seyyid Kâmil oğlu (Müslümân), Düşes Helene, 1962'de 38 yaşında Almanya'da tayyâre kazâsında öldü, 1 kız çocuk bırakdı. Duka Georg Alexander'in (1921) kardeşi: Carl Gregor (14.3.1933), Hechingen'de, Hânedân 2. vârisi 1963, çocuksuz, felsefe doktoru, san'at târîhçisi = Maria Margarete (1928), izd.1966, yş.38, zevcinden 5 yş.by., Fürst Franz Joseph von Hohenzollern-Emden'in tek kızı.- Schwerin hânedânının sönmesi hâlinde Georg Alexander von Strelitz (1921) ve tek oğlu Georg-Borwin (1956), Schwerin Hânedânı'na da şef olacaklardır. Ancak Georg-Borwin'in bir prensesle evlenip erkek çocuğu olmaması hâlinde, Strelitz Hânedânı da, Schwerin'ler gibi sönmeye mahkûm görünüyor.

XI

ANHALT(ASCANIA) HÂNEDÂNI

Hânedânın Menşei

Anhalt, Prusya krallığının içinde kalan bir dukalıkdı. Güneyde Saksonya kuzeyde Brandenburg arasında, Saksonya krallığının kuzeyinde idi, fakat bu krallıkla sınırı yokdu. Merkezi Dessau'dur. Leipzig'in kuzeyinde, Elbe'nin Mulde çayı üzerindedir. Magdeburg'un güney-doğusu ve Berlin'in güney-batısıdır. Anhalt bugün Doğu Almanya'da kalıyor.

Esico, Graf zu Schwabengau und Hartgau (1039-1059=20), hânedânın bilinen ilk atasıdır ki 1100'de hânedâna Askanya ve bir müddet sn. Anhalt hânedânı denmişdir (ilki yörenin adı, ikincisi bu yörede bugün yıkılmış bir şatonun ismidir). Esico'dan sonra Ballenstedt kontluğu, 1100 yılına doğru Ascania kontluğu, 1171'de Aschersleben ve Anhalt kontlukları, bu âilenin eline geçdi. Kont Esico'nun torununun oğlu Anhalt kontu "Zengin" Otto, Sachsen-Billung hânedânından Elike ile evlendi. Oğulları "Ayı" Albert (1100?-1170=70?), Saksonya dukası (1138-1170=32) ve 36 yıl Brandenburg (Kuzey

markgraflığı, Elbe ile Havel arası) markgrafı (1056-1134'de devâm edip bu târîhde sönen Stade Hânedânı yerine) oldu (1134-1170). Bunun kızı Hedwig (ölm.1203), Saksonya dukası (1157-1180=23) Otto I (1125-1190=65) ile 1147'de evlendi (izd.müd.43) (vel.1125-1157=32), bk.Saksonya. Ayı Albert'in by.oğlu Otto, merkez Wittenberg olmak üzere Brandenburg elektörü oldu. Kç. oğul Bernhard (1140-1212=72), Ascania ve Anhalt kontu (1170-1212=42), Lauenburg und Wittenberg dukası (1180-1212=32) oldu. Duka sanını, Lauenburg dolayısıyle tâbî olduğu Danimarka kralından aldı. Kç. oğlu Albert I'den (=Sophie von Winzenburg) Sachsen-Lauenburg dukalığı (1212-1261=49) yürüdü. Albert I'in by.oğlu Johann'ın (Saksonya elektörü 1261-1285=24) (oğulları Valdemar 1319 ve Heinrich II v.Handberg 1320'de ölünce erkek tar. hânedân söndü) nesli, 1689'a kd. **Lauenburg** dukaları oldular. Sonuncusu, Johann'ın 12. batın torunu Julius Franz'dır, 1728'de vârissiz ölünce Lauenburg, Celle dukalarına ve az sn.Braunschweig-Lüneburg dukalarına geçdi. Albert I'in kç. oğlu Albert II(Sachsen-Wittenburg dukası 1260-1298=38) ise 1422'de sönen Sachsen-Wittenberg dukaları dalını kurdu (=Agnes von Habsburg). Oğlu Rudolf I, bunun oğlu Rudolf II, bunun oğulları Rudolf III ve Albert III(duka 1419-1422=3) olup sonuncusunun kızı "İyi" Friedrich II ile evlenip 1422-1464=42 müddetle Sachsen-Wittenberg dukalığı veyâ elektörlüğünü yapdı ve hânedân değişmiş oldu.

Sachsen-Wittenberg duka ve elektörleri: 1) Albert III (Saksonya dukası (1212-1260=48) Albert II'nin, o da 1180-1212=32 müddetle Saksonya dukası Bernhard III'ün, o da "Ayı" Albert I'in oğlu) 1260-1298=38, 2) oğlu Rudolf I 1298-1356=58, 3) oğlu ilk elektör Rudolf II 1356-1370=14, 4) kardeşi Wenceslas 1370-1388=18, 5) oğlu Rudolf III 1388-1419=31, 6) kardeşi Albert IV 1419-1422=3, Saksonya'nın Wettin hânedânının Meissen dalından Friedrich I vâris oldu.

Asıl Anhalt Hânedânı, Kont-Duka Bernhard'ın (ölm.1212) by. oğlu Heinrich I ile devâm etdi (1212-1244=32). 1218'de Anhalt kontu unvânını Anhalt prensi ol. değiştirdi. Heinrich I'in ölümünde Anhalt prensliği 3 oğlu arasında 3 ayrı prenslik şeklinde bölüşüldü: Anhalt-Aschersleben prensliği 1244-1315 arasında 71 yıl devâm edip söndü. Anhalt-Bernburg prensliği 1244-1468 arasında 224 yıl devâm edip söndü. Anhalt-Cöthen prensliği ise 1244'de başlayıp hânedânı devâm etdirdi ve sönen kardeş prenslikleri ilhâk etdi. Anhalt-Cöthen prensliği 1396'da gene 2 kardeş arasında bölüşüldü: By. kardeş Albert'in 1396'da kurduğu dal 1546'ya kd.150 yıl devâm edip söndü. Kç. kardeş Sigmund'un dalı 1396'da başlayıp hânedânı devâm etdirdi. Ancak bu ana Sigmund dalı 1471'de gene 2 kardeş arasında iki prensliğe ayrıldı: Pr.Waldemar ile başlayan Anhalt-Cöthen dalı 1471-1566=95 yıl sürüp söndü. Onun kç.kardeşi Pr.Ernst ile başlayan Anhalt-Dessau dalı, hânedânı devâm etdirdi. Bu daldan Joachim Ernst (doğ.1536-1586=50), çeşitli Anhalt prensliklerini 1570'de tek devlet hâlinde birleştirdi. Fakat 1586'da ölümü ile ülke gene 3 kardeş arasında 3 dala bölündü: Anhalt-Dessau, bugün devâm eden tek dal olup 1807'de dukalık oldu ve 12.11.1918'de kd.devâm etdi. Avusturya ve Prusya mareşali Leopold I(1676-1747=71), bu daldandır. Anhalt-Bernburg dalı 1586-19.8.1863 arasında 277 yıl devâm edip söndü ve Dessau dalına ilhâk edildi. 1806'da bu dal dukalık olup Dessau'a takaddüm etdi ve 1807-1863 arasında 2 ayrı Anhalt dukalığı bulundu. Anhalt-Köthen dalı 1586'da 3. kardeşle başlayıp 13.4.1665'e kd. 79 yıl sürdü ise de bu daldan 23.11.1847'ye kd.devâm eden Anhalt-Plötzkau ve 3.3.1793'de

sönen Anhalt-Zerbst dalları çıkdı ki bu daldan bir prenses, İkinci Ekaterina adıyle Rusya hükümrân çariçesi olmakla ünlüdür. Hânedânın esâs yapısı budur ve 16. asırdan bu yana Lüteryen Protestan'dır. Son asırda ve hâlen yalnız hânedânın başı ve velîahd ile onların eşleri duka ve düşes unvânını taşıyıp dîğer Hânedân üyelerine sâdece prens ve prenses denmekdedir, fakat bu sonuncular "Anhalt prens ve prensesi ve Ascanie kontu ve kontesi" unvânı yanında çok def'a eski "Saksonya dukası ve düşesi" unvânını da kullanagelmişlerdir.

Anhalt-Zerbst Prensliği

1570'de bütün Anhalt prensliklerini birleşdiren, fakat 1586'da ölümünde gene 3 oğlu arasında taksîm edilen Joachim Ernst'in (doğ.1536) 2 kızı: 1- Agnes Hedwig (1573-1616=43), Saksonya düşesi 1586 (bir kaç ay), Sonderburg düşesi 1588-1616=28 =1. August I (1526-1586=60), 2. izd.1586, izd.müd. bir kaç ay, yş.13, Saksonya dukası 1553-1586=33, vel.1541-1553=12, =2. Johann (ölm.1622), Sleswig-Holstein-Sonderburg dukası, izd.1588 (2 yıl sn.), izd.müd.28, yş.15-43, 2. izdivâcdan çocukları oldu. 2- Dorothea (1574-1617=43), düşes 1595-1610=10 + 1610-1617=7=17 = Johann I (1570-1605=35), izd. 1593, izd.müd.12, yş.19-31, zevcinden 4 yş.kç., Weimar dukası 1595-1605=10, çocukları için b.bk.

Zerbst prensliği 30.6.1603 - 12.4.1827 = 223, 9, 12 müddetle sürdü ise de, By. Ekaterina'nın kardeşi olan prensin 1793'de ölümü ile erkek tarafından söndü. Joachim Ernst'in Eleonora von Württemberg ile izdivâcından doğan 3. oğlunun oğlu 1) Johann, ilk Zerbst prensidir = Sophie Auguste von Sleswig-Holstein-Gottorp, bu izd.'dan 2. prens, 1720'de İstanbul'a gelip Müslümân olan Wilhelm Ernst Schmid ve Sophie (1663-1694=31) doğdular (=Johann Ernst III, 1664-1707=43, 1. izd.1685, izd.müd. 9, yş.22-31, Weimar vel.-dukası 1683-1707=24, çocukları için b.bk.). 2. prensin oğlu: 3) Christian (1702-1765=63), pr.1725-1765=40 = Johanna von Holstein-Gottorp (1704-1793=89), Çariçe annesi 1762-1793=31, Zerbst prensesi 1728-1765=37 + 1765-1793=28 = 65, izd.1728, izd.müd.37, yş.24-61, bu Fürst Christian von Anhalt-Zerbst ve Fürstin Johanna von Holstein-Gottorp, By.Ekaterina'nın baba ve annesi olup ikisi de koyu Alman ve Protestan'dır. Oğulları: Sonuncu Zerbst prensi (1765-1793=28) Friedrich'dir (1734-1793=59), vel.1734-1765=31, Ekatharina'nın 5 yş.kç. kardeşi olup ondan 2 yıl önce öldü =2. Auguste von Anhalt-Bernburg (1744-1827=83), Zerbst prensesi 1764-1793=20 + Zerbst hükümrân prensesi ol.kocasının yerinde kalması 1793-1827=34 = 54, izd.1764, izd.müd.29, yş.20-49, zevcinden 30 yş.kç., zevcinden sn. 34 yıl yaşadı. Pr. Christian'ın kızı ve Pr.Friedrich'ın ablası: asıl adı Sophie (Auguste Friederike) olup Rusya'ya gelin gelince Ekaterina Alexeievna adını alan Ekaterina II "Büyük" (1729-1795=66), hükümrân çariçe 1762-1795=33, Holstein-Gottorp düşesi 1745-1762=17 + 1762-1773=11 = 18, çocukları için bk. Rusya (oğlu Çar Pavel) = Petro III (1748-karısı Ekaterina tar.katli 1762=34), çar 1762'de bir kaç ay, izd.1745, izd.müd.17, yş.16-33, zevcinden 1 yş.kç., çareviç 1741-1762=21, Holstein-Gottorp dukası 1739-1762=23, vel.duka 1728-1739=11. Görüldüğü gibi Ekaterina'nın kocası da hâlis Alman olup oğulları Çar Pavel de Alman ol.doğdu.

Yukarıdaki Pr.Wilhelm Ernst Schmid, Çariçe İkinci Ekaterina'nın öz amcası olup 1699'da İstanbul'a geldi ve 1720'de Müslüman oldu. Ben Ekaterina'nın şifâsız Türk, Osmanlı ve Müslüman düşmanlığını doğumundan 9 yıl önce geçen ve şüphesiz sarayda yıllarca konuşulan bu faktöre de bağlıyorum.

Anhalt-Köthen (Coeten) Prensliği ve Dukalığı

Fürst Emmanuel von Anhalt-Köthen=Gisele von Nienburg kızı Eleanore (1696-1726=30), düşes 1714-1726=12 =1. Herzog Friedrich von Sachsen-Merseburg (ölm. 1714), izd.1714, izd.müd. bir kaç ay, yş.18, =2. Ernst August I(1688-1748=60), izd.1714 (ayni yıl), izd.müd.12, yş.18-30, zevcinden yş.kç., Weimar dukası 1728-1748=20, Jena dukası 1741-1748=7, vel.duka 1707-1728=21. Düşes Eleanore'nin ağabeyi olan Anhalt-Köthen prensi 3 def'a evlendi (sonuncusu Gräfin Anna von Promnitz), 3. izdivâcından Marie (1739-1811=52) doğdu, 2. izdivâcdan olan 2 prs. ve 2 pr. şunlardır: Christiane (1726-1791=65) = Heinrich von Stolberg-Wernigerode (ölm.1788); Johanna (1728-1801=73) = Johann von Stolberg-Wernigerode (ölm.1788); Johanna (1728-1801=73) = Johann von Carolath-Schoenaich, izd.1749, yş.21; Karl (1730-1792=62), Zerbst prensi = Luise von Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg (1749-1812=63), izd.1763, izd.müd.29, yş.14-43, zevcinden 19 yş.kç.; Friedrich (1731-1797=66), Anhalt-Plass prensi=Luise von Stolberg-Wernigerode (1744-1812=68), izd.1766, izd.müd.31, yş.22-53, zevcinden 13 yş.kç. Pr.Karl=Luise izdivâcından: Karl (1771-1791=20); Friederike (1780-1811=31); 1) August (1769-1812=43), Köthen prensi 1792-1806=14 + dukası 1806-1812=6 = 20, vel.1769-1792=23 = Caroline von Nassau-Usingen (1777-1823=46), izd.1793, tal.1803 = 10, çocuksuz, zevcinden 8 yş.kç.; 2) Ludwig (1778-1818=40), 2. duka 1812-1818=6, vel.1792-1812=20, çocuksuz.

Anhalt-Plass prensi Friedrich'ın (1731-1797) amca-zâdelerine halef olan çocukları: Emmanuel (1768-1801=33); Emilie (1770-1830=60) = Johann von Hochberg-Fürstenstein, izd.1791, yş.21; Christiane (1774-1812=38); Christian (1780-1813=33); Ludwig (1783-1843=60), Anhalt-Plass prensi ve Anhalt-Köthen vel.i 1834-1843=9; son 2 duka: 3) Ferdinand (1769-1834=65), 3. duka 1818-1834=16, vel.1812-1818=6, Katolik oldu, kardeşi Heinrich'ın niyâbeti 1830-1834=4, Anhalt-Plass prensi 1797-1818=21 =2. Julie von Hohenzollern (1793-1850=57), düşes 1818-1834=16, izd.1816, izd.müd.14, yş.23-37; 4) Heinrich (1778-1847=69), sonuncu duka 1834-23.11.1847=13, ölümü ile Hânedân'ın bu dalı söndü, vel.1818-1834=1, nâib 1830-1834=4, Plass prensi 1818-1834=16=Auguste von Reuss-Schleitz-Köstritz (1794-1855=61), düşes 1834-1847=13, izd.1819, izd.müd.28, yş.25-53, zevcinden 16 yş.kç.

Anhalt-Bernburg Prensliği ve Dukalığı

Joachim Ernst'in (1536-1586) ortanca oğlu Christian (1568-1630=62) ilk Anhalt-Bernburg prensidir (1586-1630=44). Bunun neslinden Pr. Viktor Friedrich =1. Luise von Anhalt-Dessau (ölm.1733) ve Viktor'un kardeşi Lebrecht = Wilhelmine von Wrede, bunların 2 kızları: Charlotte Wilhelmine=Wilhelm, izd.1720, 1. Hessen-Philippsthal-Barchfeld prensi 1721-1761=40, çocukları için bk. Hessen; Sophie (1709-1781=72) = Graf Christian von Schwarzburg-Sonderhausen (ölm.1769), izd.1728, izd.müd.41, yş.19-60, çocukları için b.bk. Pr. Viktor Friedrich'ın ilk izdivâcından kızı Sophie (1732-1811=79), Graf von Solms-Baruth'la evlendi. Viktor'un 2. izdivâcından olan 3 kızı ve halefi olan 1 oğlu: Charlotte Wilhelmine (1737-1777=40), prs.1760-1777=17 = Christan Günther (1736-1794=58), izd.1760, izd.müd.17, yş.23-40, zevcinden 1 yş.kç., çocukları içni b.bk., Schwarzburg-Sonderhausen hükümrân prensi;

Auguste (1744-1827=83), prs.1764-1793=20 + hükümrân prs.1793-1827=34=54= Friedrich (1734-1793=59), 2. izd.1764, izd.müd.29, yş.20-49, zevcinden 10 yş.kç., Anhalt-Zerbst'in son hükümrân prensi, çocuksuz, Çariçe By. Ekaterina'nın kardeşi ve yengesi oluyorlar; Christiane (1746-1823=77) = August von Schwarzburg-Sonderhausen (1738-1806=68), izd.1762, izd.müd.44, yş. 16-60, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için b.bk.; Friedrich (1735-1796=31), Bernburg prensi=Fürstin Luise von Holstein-Ploen (ölm.1769), izd.1766, izd.müd.3, bu izd.'dan: Pauline (1769-1811=42) ve 1) Alexis (1767-1834=67), Bernburg prensi 1796-1806=10 + dukası 18.4.1806-1834=28 = 38, vel.1767-1796=29=Fürstin Friederike von Hessen-Kassel (1768-1858=90), prs.1796-1817=21 + ana prs. 1834-1858=24 = 45, izd.1794, tal.1817=23, yş.26-49, zevcinden 1 yş.kç., bu izd.'dan: Luise (1799-1882=83) = Friedrich (1794-1863=69), izd.1817, izd.müd.46, yş.18-64, zevcinden 5 yş.kç., Prusya prensi ve orgenerali, çocukları için bk.Hohenzollern; 2) Alexander (1805-1863=58), 2. ve sonuncu duka 1834-19.8.1863=29, vel.pr.1805-1806=1 + vel.duka 1806-1834=28 = 29 = Friederike von Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg (1811-1902=91), düşes 1834-1863=29, izd.1834, izd.müd.29, yş.23-48, zevcinden 6 yş. kç., zevcinden sn.39 yıl yaşadı. Bernburg dukalığı, Anhalt-Dessau dukalığına katıldı.

Anhalt-Bernburg-Schaumburg Prensliği

1676'da Anhalt-Bernburg prensliğinden ayrılarak 1812'de erkek tar. sönünceye kd.136 yıl ayrı prenslik oldu. Son prenses üye 1858'de öldü. Schaumburg Prensi'nin 1740'da evlendiği 2. eşi Gräfin Sophie von Henchel-Donnersmark'dan Friedrich ve Viktor adlı prensler doğdu, bunların ağabeyleri Karl ve Franz ile Prs.Charlotte, 1. izd.'dandır. Bu 5 kardeşi görelim: 1- Viktoria-Charlotte=Friedrich Christian, Markgraf von Brandenburg-Bayreuth-Anspach 1763-1769=6, vel.1735-1763=28, çocukları için bk.Hohenzollern. 2- Karl (1723-1793=70), Bernburg prensi ol.babasını istihlâf etdi = Gräfin Amalie von Solms-Braunfels (1734-1801=67), izd.1765, izd.müd.28, yş.31-59, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için aş.bk. 3- Franz (1724-1791=67) = Gräfin Marie von Haslingen (1740-1812=72), izd.1762, izd.müd.29, yş.22-51, zevcinden 16 yş.kç., çocukları: Friedrich (1769-1801=32); Marie (1779-1802=23); Viktoria (1772-1817=45) = Landgraf Karl von Hessen-Philippsthal (1757-1793=46), izd.1791, izd.müd.2, yş.19-21, zevcinden 15 yş.kç., vel. 1770-1793=21, çocukları için b.bk. 4- Friedrich (1741-1812=61), yeğeni Viktor ölünce yerine tahta geçdi, bir kaç ay sn. 12.12.1812'de ölünce Schaumburg prensliği, Bernburg dukalığına katıldı, evlenmedi. 5- Viktor (1744-1801=57) = Gräfin Sophie von Solms-Braunfels (1742-1812=70), izd.1778, izd.müd.23, yş.36-59, zevcinden 2 yş.by., oğulları Viktor Amadeus (1779-1801=22).

Fürst Karl = Fürstin Amalie von Solms'un çocukları: Wilhelm (1771-1801=30), vel.; Caroline (1775-1811=36); Viktor (1767-1812=45), 22.4.1812'de ölünceye kd.tahtta kalıp yerine amcası 7 ay, 20 gün için tahta geçip o da vârissiz öldü=Fürstin Amalie von Nassau-Weilburg (1776-1841=65), prs. 1801-1812=11, izd.1793, izd.müd.19, yş.17-36, zevcinden 9 yş.kç., zevcinden sn. 29 yıl yaşadı, bu izd.'dan 3 prs.:

1- Adelheide (1800-1820=20) = August I(1783-1853=73), 1. izd.1817, izd.müd.3, yş.17-20, zevcinden 17 yş.kç., Oldenburg büyük-dukası 1829-1853=24, vel.1785-1829=44, çocukları için bk.Oldenburg. 2- Emma (1802-1858=56), prs.

1823-1845=22 + 1845-1858=13 = 35, Waldeck nâibesi 1845-1852=7 = Georg II (1789-1845=56), izd.1823, izd.müd.22, yş.21-43, zevcinden 14 yş.kç., Waldeck hükümrân prensi 1813-1845=32, çocukları için bk.Waldeck. 3- Ida (1804-1828=24) = August I (1783-1853=73), 2. izd.1825 (5 yıl sn.), izd.müd.3, yş. 21-24, 4 yş.by.ablası Adelheide'nin zevci yânî eniştesi August I ile evlenmiş oluyor, yk.bk., çocukları için bk.Oldenburg, Oldenburg büyük-dukası 1829-1853=24, vel.duka ve büyük-duka 1785-1829=44.

Anhalt-Dessau Hânedânı

Bu da 16. asırdan ît. Protestan-Lüteryen'dir. Dessau prensliği 15.3.1806'da dukalık olup dukalık ol. 12.11.1918'e kd. 112, 7, 28 müddetle devâm etdi. 30.8.1863'de sönen Bernburg dukalığını da ilhâk ederek, bütün Anhalt'ı birleştirdi. Anhalt kontu Waldemar VI=Margarete von Schwarzburg kızı Margarete (1494-1521=25) = Johann I der Beständige (Fr.le Constant) (1468-1532=64), 2. izd.1513, izd.müd.8, yş.19-27, zevcinden 26 yş.kç., 1529'da Protestan, Saksonya elektörü 1525-1532=7, vel.1486-1525=39. Waldemar VI'nın oğlunun kızı Sbylle=Friedrich I, Württemberg dukası 1593-1608=15, vel.1568-1593=25, çocukları için bk. Württemberg. Waldemar VI'nın torununun oğlu Johann Georg I=Dorothea von Sinneern izdivâcından: Georg II ve Eleanore (1602-1664=62), düşes 1625-1662=37 + 1662-1664=2 = 39 = Wilhelm I den Grosse(1598-1662=64), Weimar dukası 1605-1662=57, vel.1598-1605=7, ilâveten Eisenach dukası 1644-1662=18, çocukları için bk.Sachsen-Weimar, izd.1625, izd.müd.27, yş.23-50, zevcinden 4 yş.kç. Georg II oğlu Leopold I (1676-1747=71), Dessau prensi 1693-1747=54, Avusturya ve Prusya mareşali, 1716'da Salankamen meydân muhârebesinde Türkler'e karşı savaşdı=Anna Luise (1677-1745=68), prs.1698-1745=47, izd.1698, izd.müd.45, yş.21-68, zevcinden 1 yş.kç., oğulları Moritz (1712-1760=48), Prusya orgenerali ve Leopold II(1700-1751=51), pr.1747-1751=4, vel.1700-1747=47, Prusya mareşali; Dieterich, prenslik nâibi 1751. Leopold II'nin çocukları: Henriette (1744-1811=67) = Baron Johann von Loen, morg.izd.1779, yş.35; Johann (1748-1812=64); Albert (1750-1810=60) = Gräfin Henriette von Lippe-Weisselfeld (1753-1813=60), izd.1774, izd.müd.38, yş.21-59, zevcinden 3 yş.kç. Leopold III (duka ol.Leopold I).

1) Leopold II(I) (1740-1817=77), Anhalt-Dessau prensi 16.12.1751-1807=56 + dukası 18.4.1807-9.8.1817=10 = 66, önceleri amcası Pr. Dieterich'ın niyâbetinde, 1793'de Anhalt-Zerbst prensliğinin bir kısmını ilhâk etdi, 1. Anhalt-Dessau dukası = Louise (1750-1811=61), izd.1767, izd. müd.44, yş.17-61, zevcinden 10 yş.kç., 1. derecede kuzen, Markgraf Heinrich Friedrich von Hohenzollern-Brandenburg-Schiwedt=Fürstin Leopoldine Marie (Anhalt-Dessau prensi Leopold I'in 4. kızı)'nin kç. kızları, prs. 1767-1807=40 + düşes 1807-1811=4=44, bu izd.'dan doğan tek çocuk: Friedrich (1769-1814=45), vel.1769-1804=45 (1807'de vel.-duka), Prusya tümgenerali=Amalie (1774-1846=72), duka annesi 1817-1846=29, izd.1792, izd.müd.22, yş.18-40, zevcinden 5 yş.kç., Landgraf Friedrich V von Hessen-Homburg'un 3. kızı. Leopolod III'ün gayri meşrû (Fr.bâtard,e) çocuklarından bâzıları: Eleonore Hoffmeyer'den (1739-1816=77) olan oğlu Graf Franz von Waldersee (1763-1823=60), Prusya hizmetinde general oldu ki torunu Mareşal Graf Alfred von Waldersee (1832-1904=72) ünlüdür=Marie-Esther Lee (Fürst Friedrich von Schleswig-Holstein-Noër'den dul). Leopold III'ün Leopoldine Schoch'dan olan 1 oğlu ile 2 kızı Beringer soyadını aldılar.

Vel. Duka Friedrich'ın (1769-1814) evlâdı: 1- Leopold IV (1794-1871=77), dedesini duka ol.istihlâf etdi, aş.bk. 2- Paul (1797), 43 günlük öldü. 3- Wilhelm (1807-1864=57) = Emilie (1812-1888=76), morg.izd.1840, izd.müd.24, yş.28-52, zevcinden 5 yş.kç., Barones von Stolberg oldu, Karl Klausnitzser kızı, çocuksuz, yeğeni Helene'yi evlâd edindi. 4- Friedrich (1799-1864=65) = Marie (1814-1895=81), izd.1832, izd.müd.32, yş.18-50, zevcinden 15 yş.kç., Landgraf Wilhelm von Hessen-Kassel kızı, 3 kızları: 1/ Hilda (1839-1926=87), evlenmedi. 2/ Adelheid (1833-1916=83), düşes 1851-1866=15, Lüksenburg vel.by.- düşesi 1890-1912=22 + 1912-1916=4 = 26 = Adolf (1817-1905=88), izd.(2) 1851, izd.müd.54, yş.18-72, zevcinden 16 yş.kç., son Nassau dukası 1839-1866=27, Prusya orgenerali, sn.Lüksenburg büyük-dukası, çocukları için bk.Nassau-Walram (Lüksenburg). 3/ Bathildis (1837-1902=65) = Wilhelm(1834-1906=72), izd.1862, izd.müd.40, yş.25-65, zevcinden 3 yş.kç., Fürst Georg von Schaumburg-Lippe'nin kç.oğlu, Avusturya orgenerali, çocukları için b.bk. 5- Auguste (1793-1854=61), hükümrân prs.1816-1854=38=Friedrich (1793-1867=74), izd.(1) 1816, izd.müd.38, yş.23-61, zevci ile ayni yaşda, 1. derecede kuzen, çocukları için b.bk., Schwarzburg-Rudolstadt hükümrân prensi 1807-1867=60, vel. 1793-1807=14, nâibsiz 1814. 6- Louise (1798-1848=50), landgräfin 1846-1848=2 = Gustav (1793-1848=67), izd.1818, izd.müd.30, yş.20-50, zevcinden 7 yş.kç., Hessen-Homburg landgrafı 1846-1848=2, vel. 1839-1846=7, Avusturya orgenerali, çocukları için b.bk. 7- Georg(1796-1865=69), vel.1817-1831=14 =1. Caroline, 1. derecede kuzen (1804-1829=25), izd.1825, izd.müd.4, yş.21-25, Fürst Karl von Schwarzburg-Rudolstadt = Luise Ulrike von Hessen-Homburg'un by.kızları, çocukları Friedrich (1828, 12 günlük öldü) ve Louise (1826-1900=74, evlenmedi), =2. Therese (Gräfin von Reina oldu)(1807-1848=41), morg.izd.1831 (2 yıl sn.), izd.müd.17, yş.24-41, zevcinden 11 yş.kç., Alexander von Erdmannsdorf ile ayni âileden Luise von Erdmannsdorf kızı, çocukları: 1/ Franz (1832-1879=47), 1865'de 2. Graf von Reina, evlenmedi. 2/ Rudolf(1842-1921=79), 1879'da 3. ve sonuncu Graf von Reina=Marie (1857-1932=75), izd.1882, izd.müd.39, yş.25-64, zevcinden 15 yş.kç., Prusya orgenerali Friedrich Paris=Adelheid von Hoffmanswaldau'un 2. kızları, çocuksuz. 3/ Karl (1844-1900=56) =1. Cosima von Mörner (1865-1936=71), izd.1887-1893=6, yş.22-28, zevcinden 21 yş.kç. (=2. Graf Bolko von Haslingen von Schickfus, izd.1898, 5 yıl sn., yş.33), =2. Marie (1841-1894=53), izd.1894 (1 yıl sn.), izd.müd.4 ay, zevcinden 3 yş.by., Graf Julius von der Gröben=Barones Therese von Nostitz'in kç. kızları, 4/ Mathilde (1833-) = Otto von Koenneritz (1835-1866=31), izd.1859, izd.müd.7, yş.26-33, zevcinden 2 yş.by. 5- Emma (1837-1914=77). 6- Maria (1839-1931=72). 7- Helene (1835-1860=25), hükümrân prs.1855-1860=5, 1855'de amcası tar.evlâd edinildiği için konteslikden prensesliğe yükseldi=Friedrich Günther (1793-1867=74), 2. izd.1855, izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 42 yş.kç., Schwarzburg-Rudolstadt hükümrân prensi 1807-1867=60, vel.1793-1807=14, nâibsiz 1814, çocukları için b.bk., Prs.Helene'nin halası Auguste ilk eşi olduğu için eniştesi ile evlenmiş oluyor.

2) Leopold IV(duka ol. II) (1794-1871=77), 2. duka 1817-1871=54, babasının yerine vel.1814-1816=2, 23.11.1847'de Anhalt-Koethen prensliğini ve 19.8.1863'de Anhalt-Bernburg dukalığını tevârüs ederek bütün Anhalt'ı birleştirdi ve 30.8.1863'de Anhalt-Dessau dukası yerine sâdece Anhalt dukası sanını aldı = Friederike (1796-1850=54), düşes 1818-1850=32, izd.1818, izd.müd.32, yş.22-54, zevcinden 2

yş.kç., Fürst Ludwig von Hohenzollern-Preussen'in tek kızı, çocukları: 1- Friedrich I (1831-1904=79), 3. duka, aş.bk. 2- Agnes (1824-1897=73), düşes 1853-1897=44=Ernst I (1826-1908=82), izd.1853, izd.müd.44, yş.29-73, zevcinden 2 yş.by., Sachsen-Altenburg dukası 1853-1908=55, vel.1848-1853=5, Prusya ve Saksonya orgenerali, çocukları için bk.Altenburg. 3- Friederike (1819-1822=3). 4- Maria Anna (1837-1906=69) = Friedrich Karl (1828-1885=57), izd.1854, izd.müd.31, yş.17-48, zevcinden 9 yş.kç., Fürst Karl von Hohenzollern-Preussen'in tek oğlu, Prusya ve Rusya mareşali, çocukları için bk.Hohenzollern.

3) Friedrich I(1831-1904=79), 3. duka 1871-1904=33, vel.1831-1871=40, Prusya orgenerali = Antoinette (1838-1908=70), düşes 1871-1904=33 + ana düşes 1904-1908=4 + vel. düşes 1854-1871=17 = 54, izd.1854, izd.müd.48, yş.16-64, Fürst Eduard von Sachsen-Altenburg = Fürstin Amalie von Hohenzollern-Sigmaringen'in 2. kızları, çocukları: 1- Leopold (1855-1886=31), vel.duka 1871-1886=15=Elisabeth (1861-1955=94), izd.1884, izd.müd.2, yş.23-25, zevcinden sn.daha 69 yıl yaşadı, zevcinden 6 yş.kç., Landgraf Friedrich von Hessen-Kassel=Fürstin Anna von Preussen'in by.kızları, kızları Antoinette Anna (1885-1963=78) = Friedrich (1868-1945=77), izd.(2) 1909, izd.müd.36, yş.24-60, zevcinden 17 yş.kç., Fürst Wilhelm von Schaumburg-Lippe=Fürstin Bathildis von Anhalt-Dessau oğlu, çocukları için b.bk., Avusturya korgenerali. 2- Friedrich II (1856-1918), 4. duka, aş.bk. 3- Eduard (1861-1918), 5. duka, aş.bk. 4- Aribert (1864-1933=69), nâib 1918=2 ay, Prusya korgenerali=Marie Louise (1872-1956=84), izd.1891, tal.1900=9, yş.19-28, zevcinden 8 yş.kç., çocuksuz, Fürst Christian von Sleswig - Holstein - Sonderburg - Augustenburg = Fürstin Helena von Sachsen-Gotha (Kraliçe Victoria'nın 3.kızı)'nın kç. kızları. 5- Elisabeth (1857-1933=76), büyük-düşes 1904-1914=10 + 1914=-1918=4 = 14, =Adolf Friedrich V(1848-1914=66), izd.1877, izd.müd.37, yş.20-57, zevcinden 9 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası 1904-1914=10, vel.1860-1904=44, Prusya orgenerali, çocukları için b.bk. 6- Alexandra (1868-1958=90) = Sizzo (1860-1926=66), izd.1897, izd.müd.29, yş.29-58, zevcinden 8 yş.kç., babasının hala kızının oğlu, Schwarzburg-Sonderhausen vel.i 1909-1918=9, Prusya ve Saksonya albayı, Schwarzburg-Rudolstadt prensi, çocukları için b.bk.

4) Friedrich II(1856-1918=62), 4. duka 1904-1918=14, vel.1886-1904=18, Prusya orgenerali = Marie (1865-1939=74), izd.1889, izd.müd.29, yş.25-54, zevcindenden 9 yş.kç., çocuksuz, Fürst Wilhelm von Baden'ın tek kızı. Yerine kardeşi geçdi: 5) Eduard (1861-1918=57), 5. duka 1918=5 ay (nîsân-eylûl), vel.1904-1918=14 = Luise (1873-1953=80), izd. (1) 1895, tal.1918=23, yş.22-45, babasının amca-zâdesinin oğlu, Fürst Moritz von Sachsen-Altenburg=Fürstin Auguste von Sachsen-Meiningen'in kç.kızları, çocukları: 1-Leopold Friedrich (1897-1898=1). 2- Joachim Ernst, bk.aş.no.6. 3- Eugen (1903-1980'de ber-hayât), vel.1918'de 2 ay, İsviçre'de = Anastasia Jungmeier, dr.(1901-1970=69), izd.1935, izd.müd.35, yş.34-69, zevcinden 2 yş.by., kızları Anastasia Luise (1940) = Maria Emanuel (1926), izd.1962, yş.22, zevcinden 14 yş.kç., İsviçre'de, Saksonya kraliyet hânedânı şefi, çocukları için b.bk. 4- Wolfgang (1912-1936=24). 5- Frederike (1896), 10 aylık öldü. 6- Marie Auguste (1898-1980'de ber-hayât) =1. Joachim (1890-1920=30), izd.1916, izd.müd.4, yş.18-22, çocukları için bk.Hohenzollern, İmp.Wilhelm II'nin 6. ve kç. oğlu, =2. Baron Johannes von Loën (1902), morg.izd.1926, tal.1935=9 (6 yıl sn.), yş.28-37, zevcinden 4 yş.by., çocuksuz.

6) Joachim Ernst (1901-1947=46), 6. ve sonuncu duka 1918(1 ay, 29 gün), vel.1918(5 ay), amcasının niyâbeti altında, Hânedân şefi 1918-1947=29 =1. Elisabeth Stirckrodt, Gräfin von Ascania oldu (1903), izd.1927, tal.1929=2, yş.24-26, zevcinden 2 yş.kç., =2. Edda von Stephani (1905), izd.1929 (ayni yıl), izd.müd.18, yş.24-42, zevcinden 4 yş.kç., Maximilian von Rogister'den ayrılmış, çocukları (2'den):

7) Friedrich (III) (1938-1963=25), Hânedân şefi 1947-1963=16 ve vârisi 1938-1947=9, evlenmedi, otomobil kazâsında öldü. 8) Eduard (II) (3.12.1941), ağabeyinin ölümü üzerine Hânedân şefi 9.10.1963 ve vârisi 1947-1963, evlenmedi, çocuksuz ölümü hâlinde Anhalt Hânedânı sönecekdir. Bu 2 prensin 3 hemşîresi: 1- Marie Antoinette (1930) =1. Karl-Heinz Guttman (1911), izd.1957, yş.27, zevcinden, 19 yş.kç., tal., =2. Dr.Max Rieder (1916), izd.1974, tal.1976=2, yş.44-46, zevcinden 14 yş.kç., ilk izd.'dan Joachim Ernst (1958). 2- Anna Luise (1933) = Thomas Birch (1927), izd.1966, tal.1970=4, yş.33-37, zevcinden 6 yş.kç., oğulları James (1967). 3- Edda (1940) = Albert Darboven (1937), izd.1973, yş.33, zevcinden 3 yş.kç.

XII

HESSEN

Hânedânın Menşei

Hessen (Fr.Hesse, İng.Hesse, Tr. Hessen), bugün Batı Almanya'da kalıyor. Batısında Prusya'nın Vestfalya-Ren eyâleti, güneyinde Baden büyük-dukalığı, güney-doğusunda Bavyera krallığı ve güney-batısında Bavyera'ya âid Palatinat, doğusunda Thüringen (Sakson dukalıkları) ve Prusya'nın 1815'de ilhâk etdiği Kuzey Saksonya, kuzeyinde Braunschweig dukalığı, kuzey-batısında Waldeck prensliği vardı. Batısındaki Nassau dukalığını 1866'da Prusya ilhâk etdi. Hessen ülkesinin kuzeyi elektörlük ve güneyi büyük-dukalık olup elektörlüğü 1866'da Prusya ilhâk etdi. Güneyindeki büyük-dukalık 1918 sonuna kadar yaşadı. Büyük-dukalık 1866'da Prusya-Bavyera-Baden arasında kaldı ve dîğer Alman devletleriyle sınırdaş olmakdan çıkdı.

Elektörlüğün merkezi Kassel kuzeyde Weser ırmağı üzerindedir. Büyük-dukalığın merkezi Danmstadt çok güneyde, Frankfurt şehrinin güneyindedir. Marburg, bu ikisinin ortasında yer alan küçük bir şehirdir. Homburg, Frankfurt'un az kuzey-batısında küçük bir şehirdir. Barchfeld, şimdi Doğu Almanya'da kalıyor, Eisenach'ın güneyindedir.

Rotenburg, Kassel'in güney-doğusundadır. Wanfried, Kassel-Mühlhausen arasında ve tam Doğu Almanya sınırındadır.

Hes'ler, I. asırda adı geçen (Lat. Hessi) bir Frank kabîlesidir (Cermenler'in Frank boyu). Adını verdikleri ülkeye yerleşdiler (Alm. ve Tr. Hessen, Fr. ve İng.Hesse). Burası kabaca Ren ile Weser'in güney kolları arasındaki batıya yakın Orta Almanya'dır. Batıya doğru Ren geçilince kuzey Belçika ve güney Alzas-Loren'dir. Oluşan hânedânın, bu ülkelerle ilgisi oldu.

Hessen, Karolenj Frank imparatorluğuna (taht şehri Aachen) bağlı Frankonya (Franklar Ülkesi) dukalığına âid kontluklar hâlinde idi. 9. asırda Kont Giso ve Kont Werner, bu yörenin hükümdârcıkları olarak biliniyor. 886'da da Almanya (Germanya) kralı Arnulf; Konrad (I), Gebhard, Eberhard ve Rudolf adlı 4 kardeşi, Hessen'in adâlet işleriyle görevlendirmişdi. Konrad'ın (I) oğlu Konrad II, 919'da Almanya kralı seçildi.

Ancak bugünki Hessen hânedânının atası, Meuse (Maasgau) kontu Giselbert'dir (ölm.845) (Carl Knetsch, *Das Haus Brabant für Grossherzogtum Hessen,* Darmstadt, 1917-31). Meuse (Fl.Maas), Belçika'yı ikiye bölen nehirdir, bu bakımdan hânedân burada doğup sonra Ren'in doğusundaki Hessen'e intikaal etmişdir. Nehrin batısında kalan yöreye Brabant denmektedir ve merkezi Brüksel olup, Louvain şehri, bunun az doğusundadır.

841-845'de Hennegau veyâ Meuse kontu olan Giselbert (veyâ Gisilbert), 6. asırda yaşayan Dük Ydulf'un neslindendir. Charlemagne'ın torunu İmp. Lothar I'in kızı Irmgard ile evlendi. Oğulları Reginar I, Meuse markgrafı (Essaut'ya kd.), Hainaut (Alm.Hennegau), Loren'de Haspengau kontu oldu (845-915=70) (886-915=29). Bu topraklar bugünki bütün Belçika ile Lüksenburg'u içine alıp güney-doğuya doğru Loren'in kuzeyini de ihtivâ ediyor.

Reginar I'in oğlu Giselbert II, babasını istihlâf etdi (915-939=24) ve Loren dukası da oldu (928-939=11) (Fr. Lorraine, Alm.Lothringen, Lat.Lotharingia). İmp.Heinrich I kızı Gerberg ile 928'de evlendi. Büyük oğulları Heinrich, Loren dukası ol.babasını tâkıyb etti (939-943=4). Dîğer oğulları Reginar II, bunun oğlu Reginar III, bunun oğlu Reginar IV ve halefleri 1093'e kd.Hainaut kontları oldular (bk.Belçika). Reginar IV, 1. Fransa kralı Hugues Capet'nin kızı Hedwige ile 998'de evlendi.

Ana kol, Duka Heinrich'dan (Fr.Henri) (ölm.943) devâm etdi (Giselbert II oğlu). Bunun oğlu Lambert (Ludwig/Louis) I le Barbu=Sakallı (ölm.1015), Karolenj hânedânından Brabant vârisesi Gerberge de Lorraine'le evlendi. 1. Louvain kontudur, halefleri 1106'da Basse-Lorraine dukası ve sn.Anvers markgrafı ve Limburg dukası olup 1191'de Brabant dukası sanını aldılar. Sakallı'nın 5. batın torunu Ludwig le Fer=Demir Louis (ölm.1172), Thüringen landgrafı oldu. Oğlu Ludwig le Pieux=Dîndâr Louis (ölm.1192), landgraf ol.babasını istihlâf etdi, Hessen kontu oldu. Hessen'i kayın-pederinden tevârüs etdi: Hessen'de Gudensberg kontu (1120-1137=17) olan Giso'nun kızı ve vârisesi Hedwig ile evlenmişdi. Büyük oğulları Thüringen markgrafı ve kç. oğulları ve nesli (Raspe I, II ve III) Hessen kontu ol.hüküm sürdüler. Dîndâr Ludwig'in yerine geçen kardeşi Hermann I(1192-1215=23), hânedânı yürütdü. Bunun kç. oğlu Raspe IV, Thüringen ve Hessen'de (1240-1247=7) saltanat sürüp son 1 yılında Germanya kralı da oldu ve onunla 1247'de Thüringen dalı söndü (Thüringen şimdi büyük kısmıyle Doğu, bir kısmıyle Batı Almanya'da kalıyor). Hermann I'in kızı Jutte

(ölm.1235), önce "Zengîn" Otto'nun (ölm.1189) oğlu Meissen (Fr.Misnie) markgrafı Thierry (ölm.1222) ile evlendi, "Aydın" Heinrich'ı doğurdu ve Meissen markgraf-Thüringen landgrafları bu evlenmeden yürüdü. Jutte sn. Henneberg kontu Poppo ile evlendi ve Henneberg kontları da bu evlenmeden doğan kont ile devâm etdi.

Jutte'nin kardeşi 1235'de kanonize edildiği için Saint=Azîz denen Ludwig IV (ölm.1227), ayni yıl kanonize edilen Sainte=Azîz Elisabeth ile evlendi ki, Macaristân prensesi ve Arpad hânedânından olmakla Türk asıllıdır (1207-1231=24, izd.1221, izd.müd.10, yş.14-24). Bu izd.'dan Hermann (ölm.1241) ve Sophie (ölm.1284) doğdular. Sophie, 1241'de Brabant dukası Henri II le Magnanime (ölm.1248, izd.müd.7) ile evlendi. Dük Henri II, Heinrich Raspe'nin (1244-1308=64) kardeşidir. Lorraine ve Brabant dukası Henri I'in (1128'de duka oldu) torununun oğludur. Henri I de, ilk Lorraine dukası ve hânedânın ortak atası Gesilbert II'nin (ölm.939) 8. batın torunudur (bk.Belçika). Brabant dukası Henri, Sophie'den önce, İmp. Philipp'in kızı Marie von Hohenstaufen'la evlenmişdi. Marie'den doğan oğlundan Holanda (b.bk.) hükümdârları yürüdü ki, 1355'de son duka Jean III le Triomphant (=Muzaffer) ile Lorraine, Brabant ve Limbourg dukaları erkek tarafından, 1406'da Jeanne de Luxembourg'un ölümü ile de (Bohemya kraliçesi) kadın tarafından söndü ve bu bölgeler Capet-Bourgogne hânedânına geçdi (bk.Fransa). Henri II de Brabant'ın 2. eşi Sophie'den doğan oğlu "Çocuk" diye anılan Heinrich I l'Enfant (le Magnanime de denir, babası gibi) (1244-1308=64), Marburg kontu ve merkezi Frankenberg olmak üzere Hessen hânedânından 1. Hessen landgrafı oldu (1247-1308=61). 3 yaşında bu toprakları tevârüs etdi ve bir müddet annesi Sophie'nin niyâbetinde kaldı. Hessen'i 1247'de büyük dayısı Thüringen landgrafı İmp.Heinrich Raspe'den tevârüs etdi. 1292'de imparatorluk prensi oldu ve Almanya imparatoruna tâbî oldu. Onun Adelheide von Braunschweig ile izidvâcından, Hessen Hânedânı oluşdu. Hessen landgrafları, 1450'de Ziegenhaim ve Nidda kontluklarını, 1479'da Kezenelnbogen ve Dietz kontluklarını Rhinfels ve Darmstadt kasabaları ile berâber, 1504'de Homburg sitesini ilhâk etdiler. 1605'e kadar Katolik kalıp ancak bu târîhde Protestan oldular.

3 yaşında tahta çıkdığı için "Çocuk" denen Heinrich'ın 2 izdivâcından olan 4 oğlunun büyüğü Heinrich (1'den) ve küçüğü Ludwig (2'den) olup sonuncusu Münster hükümrân piskoposudur. 1. ve 2. eşinden olan 2. ve 3. oğulları, 2. ve 3. Hessen landgravlarıdır (Heinrich l'Enfant 1248-1308=61'den sonra): 2) Otto I (1308-1328=20) (merkezi Marburg olmak üzere Yukarı Hessen, 1311'de kardeşinin kızı yânî amcası olduğu prs.ile evlendi) ve 3) Johann I(Aşağı Hessen=Kassel'de 1308-1311=3, ölümünde kızı ile ağabeyi evlenip Kuzey Essen'i de ilhâk etdi). Bu amca-yeğen izdivâcından Nordeck senyörü Hermann (en küçükleri) dışında şu prensler doğdu: 4) "Demir" Heinrich II(1312-1377=65) (1328-1377=49) (oğlu "Yaycı" Otto l'Archer 1340-1346'da nâib oldu) ve Ludwig (1314-1343=29) (Grebenstein senyörü). Sonuncunun oğlu: 5) "Bilgin" Hermann le Savant (1377-1413=36). Oğlu 6) "Sâkin" Ludwig le Pacifique (1402-1458=56) (1413-1458=45), 1450'de Ziegenhain ve Nidda kontluklarını, 1453'de Grunbeck kontluğunu, 1456'da Rittberg kontluğunu ilhâk etdi. 5 oğlu: 7) "Cesûr" Ludwig II le Courageux (1458-1471=13) (Aşağı Hessen), 8) Heinrich III (1471-1483=12, daha önce yalnız Yukarı Hessen), Brabant dukası olan Henri III, Kolonya (Köln) hükümrân başpiskoposu olan Hermann (ölm.1480) ve Friedrich

(ölm.1462). No.8, 1479'da Katzenellenbogen, Dietz kontluklarını Darmstadt ile berâber ilhâk etdi. 9) "Eski" Wilhelm I le Vieux (1483-1493=10), no.7'nin oğludur, ferâgat etdi, 1491-4'de 3 yıl Kudüs'de kaldı, 1515'de öldü. 10) Wilhelm III le Cadet=Kç. (1493-1500=7), no.8'in oğlu olup 29 yaşında öldü. 11) Wilhelm II le Puisé = Ortanca (1500-1509 =9), no.9'un kardeşidir. Anna von Braunschweig'la evlendi. Bunun oğlu, Hessen Hânedânı'nın sonraki bütün dallarının atası olan:

12) "Cömert" Philipp le Généreux ou Magnanime (1504-1567=63), 5 yaşında landgraf oldu: 1509-1567=58, ilk 9 yıl annesinin niyâbetinde, 1518'den ît. bütün Hessen'i birleşdirdi, 1523'de Christine von Sachsen'le evlendi ve onu boşamaksızın 1539'da Marguerite de la Sale'i de nikâhla aldı. 4 oğlu: 1- Ludwig III (1551-1604=53), 4. oğul, Marburg landgrafı 1567-1583=16, Marburg, Kassel dalına geçdi. 2- Philipp II (1549-1583=34), 3. oğul, Reinfels landgrafı 1567-1583=16, vârissiz öldü ve Reinfels, ağabeyi Georg'a geçip bu dal 1604'de sona erdi. 3- Georg (1547-1597=50), 2. oğul, Hessen-Darmstadt Büyük-Dukalık Hânedânı'nın atası, 1567'den ît.Katzenelnbogen ve 1583'den ît.ilâveten kardeşinden mevrûs Rheinfels landgrafı, Marburg landgraflığı bu daldan oluşup 1604'de Ludwig IV ölünce sona erdi; bu daldan oluşan Hanau-Lichtenberg dalı ise 1736'da söndü. 1801'de Ren solundaki arâzî alınarak Mainz elektörlüğü, Palatinat elektörlüğü, Prusya'nın Vestfalya dukalığından arâzî verildi (sonuncusu 1814'de Prusya'ya iâde edildi) ve bu dal 13.8.1806'da büyük-dukalık olarak 9.11.1918'e kd.102 yıl bu unvân ile devâm etdi, bu dal aşağıda Hessen-Darmstadt Hânedânı bahsinde ele alınacakdır. 4- Wilhelm IV "Bilge" (1532-1592=60), by.oğul, Hessen-Kassel Elektörlük Hânedânı'nın atası, Hessen-Kassel landgrafı 1567-1592=25, vel.1532- 1567=35 (Hessen'in kuzey yarısı). Philippstahl dalı da bu koldan çıkdı. Wilhelm IV, 1. Darmstadt landgravı olduğuna göre halefi olan oğlunu 2 no. ile kaydediyoruz:

2) Moritz, landgraf 1592-1627'de ferâgat etdi=35, vel.1567-1592=25, Hessen Hânedânı 1526'de Lüteryen Protestan oldu ise de bir çok üye Katolik kaldılar. 1605'de Moritz kesin şekile Protestan oldu. 2. eşinden olan 3 oğlu: 1- Hermann, vel.1637-1652=15, Rothenburg landgrafı 1652-1658=6. 2- Friedrich, Eschwege landgrafı 1652-1655=3, bir kızı var. 3- Ernst (1623-1693=70), 1652'de Katolik oldu, Reinfels landgrafı 1627-1693=66, oğulları Wilhelm, Reinfels landgrafı 1693-1725=32 (bu Reinfels-Rotenburg dalı 1834'de söndü) ve Karl, Wanfried landgrafı 1693-1711=18 (bu Hessen-Wanfried dalı 1755'de söndü). Landgraf Moritz'in ilk eşinden olan halefi: 3) Wilhelm, landgraf 1627-1637=10, vel.1592-1627=35=Amalie Elisabeth, oğulları 4) Wilhelm VI (1629-1663=34), landgraf 1637-1663=26, vel.1629-1637=8, ilâveten 1643'den ît.Hanau kontu ve 1648'den ît.Schaumburg kontu ve Hersfeld prensi = Hedwig Sophie von Hohenzollern-Brandenburg (1623-1683=60), markgräfin 1653-1663=10 + 1663-1670=7 + 1670-1683=13 = 30, izd.1653, izd.müd.10, yş.30-40, zevcinden 6 yş.by., çocukları:

Yukarıdaki Moritz der Gelehrte=Bilgin (1572-1632), landgraf 1592-1627 (no.2) ile Wilhelm VI der Gerechte=Âdil (no.4) bestekâr idiler.

Charlotte Amalie (ölm.1714) = Christian V (1646-1699=53), izd.1667, izd.müd.32, Danimarka ve Norveç kraliçesi 1670-1699=29 + 1699-1714=15 = 44, Danimarka ve Norveç kralı 1670-1699=29, vel.1648-1670=22, çocukları (Frederik IV vs) için bk.Danimarka.- Philipp (1655-1721=66), vel.1670-1676=6, oğulları: Karl(1682-1770=88) (Hessen-Philippsthal dalının kurucusu, aş.bk.) ve Wilhelm(1692-1761=69) (Hessen-Philippsthal-Barchfeld dalının kurucusu, aş.bk.). Wilhelm VI'nın ilk 2 oğlu no.5 ve 6'dır:

5) Wilhelm VII(1652-1670=28), landgraf 1663-1670=7, vel.1652-1663=11 ve 6) Karl I(1654-1730=76), landgraf 1670-1730=60, vel.1663-1670=7. = Markgräfin Marie Amalie von Hohenzollern-Brandenburg. Bu izd.'dan: 7) Friedrich I (1676-1751=75), landgraf 1730-1751=21, vel.1676-1730=54, Hanau-Montzenberg kontu 1736-1751=15, İsveç kralı 4.4.1720 - 5.4.1751= 31, 0, 1 = Ulrica (1688-1741=53), izd.1720, izd.müd.21, yş.32-53, zevcinden 12 yş.kç., İsveç kralı Carl XII'nin hemşîresi ve halefi, İsveç vel.- prensesi 1697-1718=21, İsveç hükümrân kraliçesi 1718-1720 + İsveç kraliçesi 1720-1741=21 = 23, bk.İsveç.

Karl I'in (no.6) dîğer oğlu: Maximilian, bunun 2 kızı: 1- Ulrica (1722-1790=68), düşes 1773-1785=12 = Friedrich (1711-1785=74), izd.1752, izd.müd.33, yş.30-63, zevcinden 11 yş.kç., Oldenburg dukası 1773-1785=12, çocukları için bk.Oldenburg. 2- Wilhelmine (1726-1791=65) = Heinrich von Hohenzollern-Preussen (1726-1802=76), izd.1752, izd.müd.39, yş.26-65, zevci ile ayni yaşda, Prusya orgenerali, çocuksuz.- Karl I'in (no.6) 6. oğlu:

8) Wilhelm VIII (1682-1760=78), landgraf 1751-1760=9, vel.1730-1751=21, nâib 1730-1751=21 = Dorothea Wilhelmine (1691-1743=52), izd.1717, izd.müd.26, yş.26-52, zevcinden 9 yş.kç., Herzog Moritz Wilhelm von Sachsen-Zeitz kızı, çocukları Karl (1718-1719=1), Marie (1721-1744=23, evlenmedi) ve no.9.

9) Friedrich II(1720-1785=65), landgraf 1760-1785=25, vel.1751-1760=9, Hanau kontluğu nâibi 1760-1764=4 =1. Mary (1723-1772=49), izd.1740, tal.1755=15, yş.17-32, zevcinden 3 yş.kç., İngiltere kralı George II'nin 4. kızı, =2. Philippine (1745-1800=55), izd.1773 (18 yıl sn.), izd.müd.12, yş.28-46, zevcinden 25 yş.kç., çocuksuz, Markgraf Friedrich Wilhelm von Hohenzollern-Brandenburg-Schwedt=Fürstin Sophie Dorothea (Prusya kralı Friedrich Wilhelm I'in 5. kızı)'nın 3. ve kç.kızları. İlk izd.'dan: Wilhelm (1741-1742=1), Wilhelm I(1743-1821, aş.bk.), Karl (1744-1836) ve Friedrich (1747-1837).

Karl (1744-1836=92), Danimarka mareşali ve Sleswig-Holstein genel v.=Louise, 1. derecede kuzen (1750-1831=81), izd.1766, izd.müd.65, yş.16-65, zevcinden 6 yş.by., çocukları: 1- Wilhelm (1769-1772=3). 2- Friedrich (1771-1845=47), Danimarka mareşali, Sleswig-Holstein genel v.1836-1845=9=Klara Brockdorff (1778-1836=58), izd.1813, izd.müd.23, yş.35-58, zevcinden 7 yş.kç., morg., çocuksuz, Baron Andreas von Liliencron'dan boşanmış. 3- Christian (1776-1814=38), Danimarka korgenerali, evlenmedi. 4- Marie (1767-1852=85), kraliçe 1808-1839=31 = Frederik VI(1768-1839=71), 1. derecede kuzen, izd.1790, izd.müd.49, yş.23-72, zevcinden 1 yş.by., Danimarka kralı 1808-1839=31, vel.1768-1808=40, babası için nâib 1784-1808=24, çocukları için bk.Danimarka. 5- Juliane (1773-1860=87), Itzehoe başrâhibesi 1810-1860=50. 6- Louise (1789-1867=78), Danimarka ana-kraliçesi 1863-1867=4, düşes 1816-1831=15 + 1831-1867=26 = 51 = Wilhelm (1785-1831=46), izd.1810, izd.müd.21, yş.21-42, zevcinden 4 yş.kç., Danimarka korgenerali, Sleswig - Holstein - Sonderburg - Glücksburg dukası 1816-1831=15, çocukları için b.bk.

Friedrich (1747-1837=90), Holanda ve Danimarka orgenerali = Caroline (1762-1823=61), izd.1786, izd.müd.37, yş.24-61, zevcinden 15 yş.kç., Fürst Karl Wilhelm von Nassau-Usingen=Gräfin Caroline Felicitas von Leiningen - Darchsburg - Heidesheim'ın by.kızları, çocukları: 1- Karl (1789-1802=13). 2- Friedrich

(1790-1876=86), Prusya ve Hessen orgenerali, evlenmedi. 3- Ludwig (1791-1800=9). 4- Georg (1793-1881=88), Prusya ve Hessen orgenerali, evlenmedi. 5- Luise (1794-1881=87) = Graf Georg von der Decken (1787-1859=72), izd.1833, izd.müd.26, yş.39-65, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz. 6- Marie (1796-1880=84), büyük-düşes 1817-1860=43+1860-1880=20=63=Georg (1779-1860=81), izd.1817, izd.müd.43, yş.21-64, zevcinden 17 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası 1816-1860=44, çocukları için b.bk. 7- Auguste (1797-1889=92) = Adolphus (1774-1850=76), izd.1818, izd.müd.32, yş.21-53, zevcinden 23 yş.kç., zevcinden sn.39 yıl yaşadı, İngiltere velîahdi 1837-1840=3, İngiltere mareşali, Hanover genel v.1816-1836=15 + Hanover kral nâibi 1831-1837=6 = 21, Cambridge dukası, Dizbağı Nişânı, İngiltere ve Hanover kralı George III'ün 7. oğlu, çocukları için bk.İngiltere. 8- Wilhelm (1787-1867=80), vel.1847-1866=19, Danimarka ve Hessen orgenerali = Charlotte (1789-1864=75), izd.1810, izd.müd.54, yş.21-75, zevcinden 2 yş.kç., Danimarka velîahdi Frederik'in 5. kızı, çocukları: 1/ Friedrich (1820-1884), Hânedân şefi, aş.bk. 2/ Karoline (1811-1829=18). 3/ Marie (1814-1895=81) = Friedrich (1799-1864=65), izd.1832, izd.müd.32, yş.18-50, zevcinden 15 yş.kç., Anhalt-Dessau vel.i Friedrich'ın 4. oğlu, çocukları için b.bk. 4/ Louise (1817-1898=81), kraliçe 1863-1898=35 = Christian (1818-1906=88), izd.1842, izd.müd.26, yş.25-51, zevcinden 1 yş.by., Danimarka kralı 1863-1906=43, vel.1863, İsveç orgenerali, çocukları için bk.Danimarka. 5/ Sophie (1827), 11 aylık öldü. 6/ Auguste (1823-1889=67) = Baron Carl von Blixen-Finecke (1822-1873=51), morg.izd.1854, izd.müd.19, yş.31-50, zevcinden 1 yş.kç. (2 oğul).

Hessen-Kassel Elektörleri

1) Wilhelm I(landgraf ol. IX) (1743-1821=78), Hessen-Kassel landgrafı 1785-1803=18 + ve 1. elektörü 27.4.1803-1821=18 = 36, vel.1760-1785=25, Fulda büyük-dukası 31.1.1816, Hanau kontu 1760,Fritzlar prensi 1802, 1764'e kd.annesinin niyâbetinde, 1807-1813'de Napoléon tar.tahtından alındı = Wilhelmine Caroline, 1. derecede kuzen (1747-1820=73), izd.1764, izd.müd.56, yş.17-73, zevcinden 4 yş.kç., Danimarka ve Norveç kralı Frederik V'in 2. kızı, çocukları: 1- Friedrich(1772-1784=12). 2- Wilhelm II (1777-1847), bk.aş.no.2. 3- Friederike (1768-1839=71), prenses-düşes 1796-1817=21 + 1834-1858=24 = 45 = Alexis (1767-1834=67), izd.1794, tal. 1817=23, yş.26-49, zevcinden 1 yş.kç., Anhalt-Bernburg prensi 1796-1806=10 + dukası 1806-1834=28 = 38, vel.1767-1796=29, çocukları için b.bk.(3 prs., 3 prs.), Dük Alexis tekrâr evlendi. 4- Caroline (1771-1848=77), düşes 1804-1822=18=August (1772-1822=50), 2. izd.1802, izd.müd.20, yş.31-51, zevcinden 1 yş.by., zevcinden sn.26 yıl yaşadı, Sachsen-Gotha dukası 1804-1822=18, vel.1772-1804=32, çocuksuz.

2) Wilhelm II (1777-1847=70), 2. elektör 1821-1847=26, oğlunun niyâbetinde 1831-1847=16, vel. 1785-1821=36 (1803'den ît.elektörlük vel.i) =1. Auguste (1780-1841=61), elektris 1821-1841=20, izd.1797, izd.müd.44, yş.17-61, zevcinden 3 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm'in 4. kızı, =2. Emilie, Gräfin von Reichenbach-Lessonitz (1824) (1791-1843=52), izd.(morg.) 1841, izd.müd.2, yş.50-52 (daha önceleri metresi) (zevcinin öldüğü yıl nikâhladı), Johann Örtlöpp kızı. 1. izd.'dan: 1- Wilhelm (1798-1800=2). 2- Friedrich Wilhelm (1802-1875), bk.aş.no.2. 3- Ferdinand (1806), bir buçuk aylık öldü. 4- Caroline (1799-1854=55), evlenmedi. 5- Luise

(1801-1803=2). 6- Marie (1804-1888=84), düşes 1825-1866=41 + 1866-1888=22 = 63 = Bernhard II(1800-1882=82), izd.1825, izd.müd.57, yş.21-78, zevcinden 4 yş.kç., Sachsen-Meiningen dukası 1803-1866=63, vel.1800-1803=3, 1821'e kd.annesinin niyâbetinde, Prusya, Saksonya ve Hessen orgenerali, 1826'da Altenburg'u vererek Saalfeld ve Hildburghausen dukalıklarını aldı, çocukları için bk. Meiningen.- Wilhelm II'nin 2. morg. izdivâcından olan çocukları (von **Reichenbach-Lessonitz** kont ve kontesleri): 1- Wilhelm (1815-1822=7). 2- Carl (1818-1861=43) = Clementine Richter (1842-1902=60), izd.1861, izd.müd.3 ay, yş.19, çocuksuz (=2. Comte Valerian Sarasini de Belfort, ölm.1899). 3- Wilhelm (1824-1866=42) = Amelie von Ravensburg (1838-1912=74), izd.1857, izd.müd.9, yş.19-28, zevcinden 14 yş.kç., çocukları Caroline (1860-1874=14) ve Pauline (1858-1927=69) = Alfred (1855-1925=70), izd.1880, izd.müd.45, yş.22-67, zevcinden 3 yş.kç. (1 prs., 5 prs.), 4° Fürst Wilhelm von Löwenstein-Wertheim-Freudenberg=Gräfin Olga von Schönburg'un by.oğulları. 4- Luise (1813-1883=70) = Graf Karl von Bose (1814-1887=73), izd.1845, izd.müd.38, yş.28-66, zevcinden 1 yş.by., Graf August=Katharina von Löwenstern oğlu, çocuksuz. 5- Minna (1816-1858=42) =1. Graf Wilhelm von Luckner (1805-1865=60), izd.1836, izd.müd.29, yş.20, zevcinden 11 yş.kç. (1 kont), Graf Ferdinand=Hedwig von Brömse oğlu, =2. Baron Karl von Watzdorff (1807-1846=39), izd.1840 (1'den talâkından sn.), izd.müd.6, yş.24-30, zevcinden 9 yş.kç. (1 kont), Baron Karl=Gräfin Charlotte von Hotgarten oğlu, =3. 1847'de (1 yıl sn.) tekrâr 1. zevci ile evlendi. 6- Emilie (1820-1891=71) = Graf Felix zu Zich (1810-1885=75), izd.1839, izd.müd.46, yş.19-65, zevcinden 10 yş.kç. (3 oğul, 3 kız), Graf Franz=Gräfin Marie Ferraris oğlu. 7- Friederike (1821-1898=77) = Baron Wilhelm von Dungern (1809-1874=65), izd.1841, izd.müd.33, yş.20-53, zevcinden 12 yş.kç. (1 kız), Baron Friedrich = Wilhelmine von Mühlheim oğlu. 8- Helene (1825-1898=73) = Baron Oswald von Fabrice (1820-1898=78), izd.1844, izd.müd.54, yş.19-73, zevcinden 5 yş.kç., Baron Friedrich=Charlotte von Weissenbach oğlu (1 oğul, 1 kız).- Wilhelm =2. Caroline, Gräfin von Bergen (1846), morg. izd.1843, izd.müd.4, yş.23-27 (1820-1877=57), zevcinden 43 yş.kç., Ludwig von Berlepsch=Juliane von Kruse kızı (=2. Graf Karl von Hohenthal, ölm.1875, izd.1851 (4 yıl sn.), izd.müd.24, yş.31-55 (çocukları oldu).

3) Friedrich Wilhelm (1802-1875=73), 3. ve sonuncu elektör 1847-20.9.1866=19, nâib (babası için) 1831-1847=16, vel.1821-1847=26, Elektörlük Hânedânı şefi 1866-1875=9. Hessen-Kassel'de elektörlük 63, 4, 23 müddetle devâm etdi. Prusya'ya ilhâk edildi (Hessen-Darmstadt büyük-dukalığı 1918'e kd.devâm etdi). =Gertrude (1806-1882=72), izd.1828, izd.müd.47, yş.22-69, zevcinden 4 yş.kç., Gottfried Falkenstein=Magdalena Schutz kızı ve Yzb. Carl Lehmann'dan boşanmış, morg.ol. -o sırada vel.olan- Friedrich Wilhelm ile evlendi, 1831'de Gräfin von Schaumburg ve 1853'de Füstin von Hanau und zu Horowitz sanlarını aldı, Çocukları ve nesli HANAU prenslik hânedânı ol.kabûl edildi ve Hessen-Kassel prens ve prensesleri sayılmadılar. Önce bu Hessen-Kassel-Hanau hânedânını inceleyeceğiz: 1- Friedrich Wilhelm (1832-1889=57), Hanau Hânedânı şefi 1875-1884=9=1. Auguste Birnbaum (1837-1862=25), izd.1856, izd.müd.6, yş.19-25, zevcinden 5 yş.kç., çocuksuz, =2. Ludovica Glaede (1840-1912=72), izd.1863 (1 yıl sn.), izd.müd.26, yş.23-49, zevcinden 8 yş.kç., bu izd.'dan: 1/ Friedrich August (1864-1940=76), Hânedân şefi 1917-1940=23,

Bavyera binbaşısı =1. Hildgard (1879-1933=54), 1. izd.1899, tal.1922=23, yş.20-43, Graf Tassilo von Zsadany und Török-Szent-Miklos=Barones Anna Fiath kızı, =2. Ernestine Detzer (1894, 1980'de ber-hayât), izd.1932 (10 yıl sn.), yş.38-46, zevcinden 30 yş.kç., Friedrich Adam'dan dul, aşağıdaki çocuklar yalnız 1. izd.'dandır: 1: Heinrich (1900-1971=71), 5. Hanau prensi (şef) 1940-1971=31 = Fürstin Maria Theresia (1899, 1980'de ber-hayât), izd.1921, izd.müd.50, yş.22-72, zevcinden 1 yş.by., Viyana'da, 5e Fürst Fugger von Baberhausen = Fürstin Eleonore von Hohenlohe-Bartenstein'ın kç. kızları, 3 oğulları ve 1 kızları: 1) Carl Heinrich (1923), 6. Hanau prensi 1971, Almanya'da=Maria Antonia (1922), izd.1948, yş.26, zevcinden 1 yş.by., Graf Kurt von Gross-Zauche=Gräfin Maria von Matsch'ın kç.kızları, çocukları Philipp (1959) ve Franziska (1954) = Graf Rupert von Gross-Zauche und Camminetz (1947), izd.1974, yş.20, zevcinden 7 yş.kç., Graf Rodolf'un tek oğlu, 2) Leopold (1924), Viyana'da, 1960'da Avusturya generali = Marie-Alice (1919), izd.1949, yş.30, zevcinden 5 yş.by., Baron Erns-Gideon von Loudon=Gräfin Wilhelmine Thun und Hohenstein'ın tek kızları, çocukları Heinrich (1956) ve Fridederike (1953), 3) Friedrich-Wilhelm (1927) = Maria Kossacky (1924), izd.1954, yş.30, zevcinden 3 yş.by., oğulları Friedrich-Wilhelm (1956), 4) Elenonore (1925) =1. Adalbert von Spanyi (1921), izd.1946, yş.21, zevcinden 4 yş.kç., tal.1954=8, yş.29 (2 kız), = 2. Herbert Joost (1908), izd.1959 (5 yıl sn.), tal.1976=17, yş.34-51, zevcinden 17 yş.kç.- 2: Karl (1901-1932=31). 3: Hildegard (1903), Münih'de =1. Graf Carl-Max von und zu Sandizell (1895-1962=67), izd.1922, tal. 1928=6, yş.27-33, zevcinden 8 yş.kç. (1 kont), =2. Graf Wulf Diether von Castell-Rüdenhausen (1905), izd.1928 (ayni yıl), tal.1941=13, yş.33-46, zevcinden 2 yş.by., Graf Wolfgang=Barones Hedwig von Faber oğlu. 4: Emmerentiana (1913), Münih=Graf Ludwig von Montgelas (1907), izd.1933, yş.20, zevcinden 6 yş.kç. (3 oğul, 1 kız).- Pr.Friedrich Wilhelm'in (1832-1889) dîğer oğlu: Ludwig (1872-1940=68).- Pr.Friedrich Wilhelm'in (1832-1889) kardeşleri: 2- Moritz (1834-1889=55), Prusya yarbayı=Anna von Lossberg (1829-1876=47), izd.1875, izd.müd.1, yş.46-47, zevcinden 5 yş.by. 3-Wilhelm (1836-1902=66), 2. Hanau prensi 1889-1902=13, bnb.=1. Elisabeth Wilhelmine (1841-1926=85), izd.1866, tal.1868=2, yş.25-27, zevcinden 5 yş.kç., Fürst Georg von Schaumburg-Lippe'nin 5. ve kç. kızı, =2. Elisabeth (1868-1952=84), izd.1890 (22 yıl sn.), izd.müd.12, yş.22-34, zevcinden 32 yş.kç., Graf Franz von Lippe-Weissenfels'in 3. kızı. 4- Karl (1840-1905=65), 3. Hanau prensi 1905-1917=12=Hermine (1859-1939=80), izd.1882, izd.müd.23, yş.23-46, zevcinden 19 yş.kç., Graf August von Grote=Gräfin Guidobaldine von Alten kızı. 5- Heinrich (1842-1917=75), 4. Hanau prensi 1905-1917=12 = Maryha Riegel (1876-1943=67), izd.1917, izd.müd.11 gün, yş.41, zevcinden 32 yş.kç. 6- Philipp (1844-1914=70) = Albertine Stauber-Hubatschak (1845-1912), izd.1875, izd.müd.37, yş.30-67, zevcinden 1 yş.kç., çocukları için aş.bk. 7- Auguste (1829-1887=58) = Fürst Ferdinand Maximilian von Ysenburg und Büdingen-Waechtersbach (1824-1903=79), izd.1849, izd.müd.38, yş.20-58, zevcinden 5 yş.kç. (2 pr., 2 prs.), Graf Adolf=Gräfin Philippine von Ysenburg und Büdingen zu Philippseich oğlu. 8- Alexandrine (1830-1871=41) = Felix (1818-1900=82), izd.1851, izd.müd.20, yş.21-41, zevcinden 12 yş.kç. (2 pr., 4 prs.), 3e Fürst August von Hohenlohe-Oehringen=Herzogin Luise von Württenberg oğlu, Vürtenberg yarbayı. 9- Marie (1839-1917=78) = Wilhelm (1831-1890=59), 1. izd.1857, tal.1872=15, yş.18-33, zevcinden 8 yş.kç., Landgraf Karl

von Hessen-Philippsthal-Barchfeld'in kç.oğlu, çocukları için aş.bk. - Pr.Philipp'in (1844-1912) sâdece Schaumburg kont ve kontesleri olan 3 oğlu ve 2 kız torunu: 1/ Philipp (1868-1890=22). 2/ Friedrich (1875-1898=23). 3/ Karl (1878-1905=27) = Anna von Trott (1870-1942=72), izd.1901, izd.müd.4, yş.31-35, zevcinden yş.by. (=2. Erich von Böckmann, izd.1919, yş.49, 14 yıl sn.), çocukları: 1: Albertine (1902-1935=33) ≅ Graf Edwin von Rothkirch und Trach (1888, 1980'de ber-hayât), izd.1922, izd.müd.13, yş.20-33, zevcinden 14 yş.by. (1 kont), Graf Ernst oğlu. 2: Marielier (1903) = Baron Hans von Buttlar-Brandelfels (1885-1946=61), izd.1927, izd.müd.19, yş.24-43, zevcinden 18 yş.kç. (1 erkek, 2 kız), Baron Egon oğlu.

4) Friedrich (1820-1884=64), Hânedân şefi 1875-1884=9, Pr.Wilhelm'in (1787-1867) tek oğlu, Hessen, Danimarka, Prusya ve Rusya orgenerali, 1868'de elektörlüğü ilhâk eden Prusya, Hânedân şefi ol.Pr.Friedrich'a bütün Hânedân servetini teslîm etdi =1. Grandüşes Alexandra Nikolaevna (1825-1844=19), izd.1844, izd.müd.7 ay, yş.19, zevcinden 5 yş.kç., Wilhelm adlı oğlunu doğururken oğlu ile berâber öldü, Çar Nikolay I'in 5. kızı =2. Anna (1836-1918=82), izd.1853, izd.müd.31, yş.17-48, zevcinden 16 yş.kç., Fürst Karl von Hohenzollern-Preussen'in kç. kızı, bu izd.'dan: üst üste Hânedân şefi olan 3 prens (aş.bk.) dışında 3 prs.: 1- Elisabeth (1861-1955=94) = Leopold (1855-1886=31), izd.1884, izd.müd.2, yş.23-25, zevcinden 6 yş.kç., Anhalt vel.- dukası 1871-1886=15, çocukları için bk.Anhalt, Anhalt dukası Friedrich I'in by.oğlu. 2- Marie (1872-1882=10). 3- Sibylle (1877-1953=76) = Baron Friedrich von Vincke (1867-1925=58), izd. (morg.) 1898, tal.1923=25, yş.21-46, zevcinden 10 yş.kç. (2 oğul).

5) Friedrich Wilhelm (1854-1888=34), babasının yerine Hânedân şefi 1884-1888=4, evlenmedi, kardeşi Hânedân şefi oldu, Cakarta-Singapur yolculuğunda gemide öldü. 6) Alexander Friedrich (1863-1945=82), Hânedân şefi 1888-1925=37, 1925'de Hânedân şefliğinden kardeşi (no.7) lehine ferâgat etdi = Gisela (1884-1965=81), izd.1925, izd.müd.20, yş.39-59, morg., çocuksuz, Baron Otto von Starein=Barone Hildegard von Wolzogen kızı.

Alexander Friedrich (no.6)(ölm.1945) bestekârdır.

7) Friedrich Karl (1868-1940=72), Hânedân şefi 1925-1940=15, Prusya orgenerali, 8.10.1918-30.11.1918 arasında Finlandiya kralı îlân edildi, kabûl etmedi = Margarethe (1872-1954=82), izd.1893, izd.müd.47, yş.21-68, zevcinden 4 yş.kç., İmp.-Kral Friedrich I(III) von Hohenzollern'in kç. kızı ve Kayzer Wilhelm II'nin hemşîresi, çocukları: 1- Friedrich Wilhelm (1893-1916=23), Cihân Harbi'nde üsteğmen iken Romanya cebhesinde Dobruca'da Karaorman'da Ruslar'a karşı maktûl. 2- Maximilian (1894-1914=20), teğmen iken Fransa cebhesinde maktûl. 3- Philipp (1896), bk.aş.no.8. 4- Wolfgang (1896), 1980'de hayâtda, Pr.Philipp'le ikiz, Almanya'da=1.Marie Alexandra (1902-1944=42), izd.1924, izd.müd.20, yş.22-42, zevcinden 6 yş.kç., Frankfurt'ta hava bambardımanında öldü, Baden Hânedânı şefi Maximilian'ın tek kızı, =2. Ottilie Moeller (1903), izd.1948 (4 yıl sn.), yş.45, zevcinden 7 yş.kç., morg., Pr.Wolfgang, 1952'de yeğeni Pr.Karl'ı (doğ.1937, aş.bk.) evlâd edindi. 5- Richard (1901-1969=68), evlenmedi, 1952'de yeğeni Pr.Rainer'i (doğ.1939, Pr.Karl'ın kardeşi, aş.bk.) evlâd edindi, aşağıdaki Pr.Christoph'la ikiz. 6- Christoph (1901-1943=42), hava binbaşısı, İtalya cebhesinde maktûl, ikiz, =Sophie (1914), izd.1932, izd.müd.11, yş.18-29, zevcinden 13 yş.kç., Yûnân prensi Andrew kızı ve Elizabeth II eşi Pr.Philipp'in hemşîresi (=2. Georg

Wilhelm von Hanover, izd.1946, 3 yıl sn., yş.32), çocukları: 1/ Karl (1937), Münih'de, 1952'de amcası Wolfgang tar.evlâd edinildi=Yvonne (1944), izd.1966, yş.22, zevcinden 7 yş.kç., Graf Béla von Muraszombath=Barones Ursula von Richtofen'ın tek kızları, çocukları Christoph 1969 ve Irina 1971. 2/ Rainer (1939), Fransa'da, 1952'de amcası Richard tar.evlâd edinildi. 3/ Christina (1933), Fransa'da =1. Andrej (1929), izd.1956, tal.1962=6, yş.23-29, zevcinden 4 yş.kç., Yugoslavya kralı Alexander'in kç. oğlu, çocukları için bk.Yugoslavya, =2. Robert van Eyck (1916), izd.1962 (ayni yıl), tal., yş.29, zevcinden 17 yş.kç., çocukları Mark 1966 ve Helen 1963. 4/ Dorothea (1934), İtalya'da=Friedrich (1917), izd.1959, yş.25, zevcinden 17 yş.kç., Fürst Hugo von Windisch-Graetz'in kç. oğlu (annesi Fürstin Leontine zu Fürstenberg), çocukları Prs.Marina 1960 ve Prs.Clarissa 1966. 5/ Clarissa (1944) = Claude Derrien (1947), izd.1971, tal.1976=5, yş.27-32, zevcinden 3 yş.by., Paris'de.

8) Philipp (6.11.1896, 1980'de ber-hayât), Hânedân şefi 28.5. 1940, Hânedân vârisi 1925-1940=15, ikiz, 30.5.1968'den ît.Hessen-Darmstadt Hânedânı sönünce, bütün Hessen Hânedânı'nın (elektörlük ve büyük-dukalık dalları) şefi, Taunus/Almanya'da, Malta üstâd-ı âzamı=Mafalda (1902-1944=42), izd.1925, izd.müd.19, yş.23-42, zevcinden 6 yş.kç., İtalya kralı Vittorio Emanuele III'ün 2. kızı (Gestapo tar.öldürüldü), çocukları: 1- Moritz (6.8.1926), vâris 1940 ve her iki Hessen Hâedânı vârisi 1968, Ostholstein / Almanya'da, Fürst Ludwig von Hessen-Darmstadt (b.bk.) tar.evlâd edinildi = Tatiana (1940), izd.1964, tal.1974=10, yş.24-34, zevcinden 14 yş.kç., 5e Fürst Gustav Albrecht von Sayn-Wittgenstein-Berleburg=Margareta Fouché d'Otrante'nin 2. kızları, çocukları Heinrich 1966 (2. vâris), Philipp (1970, 3. vâris) ve Mafalda (1965), Elena (1967). 2- Heinrich (1927), Roma'da, evlenmedi, 4. vâris. 3- Otto (1937), Roma'da, târîhçi, 5. vâris = Angela (1940), izd.1965, tal.1969=4, yş.25-29, zevcinden 3 yş.kç., Tümg.Bernhard von Doering kızı ve Hans Schmeidler'den boşanmış, çocuksuz. 4- Elisabeth (1940) = Graf Friedrich Carl von Oppersdorff (1925), Almanya'da, izd.1962, yş.22, zevcinden 15 yş.kç., Graf Wilhelm=Fürstin Marie Luise von Isenburg oğlu, çocukları Friedrich Karl 1962, Alexander Wolfgang 1965.

Hessen-Rheinfels-Rothenburg ve Wanfried Landgraflıkları

1) Ernst (1623-1693=70), 1. Hessen-Rheinfels-Rothenburg landgrafı 1627-1693=66, 1652'de Katolik oldu, Kassel landgrafı Moritz (ölm.1632) oğlu ve Kassel landgrafı Wilhelm V (ölm.1637) kardeşi, 1627-1834 = 207 yıl müddetle devâm eden ve 1834'de sönen (kadın tar.1869'da) ve Katolik olan Rheinfels landgraflığının kurucusu, çocukları: Kç. oğlu Karl, 1. Hessen-Wanfried landgrafı oldu (1693-1711=18), bunun oğulları Wilhelm (land.1711-1731=20) ve Christian (land.1731-1755=24) Wanfried'de hükümrân olmakda devâm etdiler ve Wanfried dalı 3 landgraf ile 62 yıl devâm edip söndü, Rheinfels'e katıldı. Landgraf Ernst'in (ölm.1693, no.1) by.oğlu ve halefi:

2) Wilhelm, Rothenburg'da 1693-1725=28 yıl müddetle landgraf oldu, oğlu 3) Ernst Leopold (1725-1749=24), vel.1693-1725=32, bunun oğlu 4) Constantin (1749-1778=29), vel.1725-1749=24, bunun oğlu 5) Karl Emmanuel (1746-1812=66) (1778-1812=34), vel.1749-1778=29, bunun oğlu 6) Viktor Amadeus (1779-1834=55) (1812-1834=22), vel.1779-1812=31, 1815'de ilâveten Ratobor dukası ve Corvei prensi, vârissiz ölüp landgraflık sona erdi, =2. Elisabeth von Hohenlohe-Langenburg

(1790-1830=40), landgräfin 1812-1830=18, izd.1812, izd.müd.18, yş.22-40, zevcinden 11 yş.kç., çocuksuz, =3. Eleonore von Salm-Reufferscheidt-Krautheum (1799-1851=52), landgräfin 1831-1834=3, izd.1831, izd.müd.3, yş.32-35, zevcinden 20 yş.kç., çocuksuz. Son landgraf'ın (no.6) hemşîresi: Clotilde (1787-1869=82) = Fürst Karl August von Hohenlohe-Bartenstein (1788-1844=56), izd.1811, izd.müd.33, yş.24-57, zevcinden 1 yş.kç., Vürtenberg albayı, çocuksuz.

3. landgraf Ernst Leopold'ün kç. oğlu: Joseph=Christine von Salm, kızları Anna Marie (doğ.1728, =Karl von Rohan-Soubise, izd.1745, yş.17) ve Marie Luise(doğ.1729, =Fürst Maximilan Friedrich von Salm-Salm, ölm.1773, izd.1761, izd.müd.12, yş.32-44, çocukları var).

5. landgraf Karl Emmanul=Marie Leopoldine von Liechtenstein (doğ. 1754), izd.1771, yş.17, zevcinden 8 yş.kç., 5. Landgraf'ın kardeşleri: Clementine (1747-1811=64); Marie Hedwig (1748-1812=64) = Jacques Léopold de Rohan-Bouillon, izd.1766, yş.18; Karl Constantin (1752-1812=60); Marie Antoinette (doğ.1753), râhibe; Wilhelmine (1755-1815=60); Ernst (1758-1818=60).

Hessen-Philippsthal Landgraflığı

1663-1849=186 yıl devâm etdi. Bu dal 1925'de söndü. Lüteryen'dir. Kassel landgrafı Wilhelm VI'nın (yk.bk.) 3. oğlu: 1) Philipp (1655-1721=66), 1. Philippsthal landgravı 1663-1721=48, Kassel velîahdi 1670-1676=6, kç. oğlundan Hessen-Philippsthal-Barchfeld dalı ayrıldı (aş.bk.), by.oğlu yerine geçdi: 2) Karl(1682-1770=88), land.1721-1770=49, vel.1682-1721=39, Avusturya orgenerali = Fürstin Katarina Christine von Sachsen-Weimar-Eisenach, kızları Charlotte Amalie(1730-1801=71), düşes 1750-1763=13 + 1763-1782=19 + 1782-1801=19 = 51, nâibe düşes 1763-1777=14 = Ulrich I (1687-1763=76), 2. izd.1750, izd.müd.13, yş.20-33, zevcinden 43 yş.kç., Sachsen-Meiningen dukası 1746-1763=19, vel.1743-1746=3, çocukları için bk.Meiningen. Landgraf Karl'ın (no.2) oğlu ve halefi:

3) Wilhelm (1726-1810=84) (1770-1810=40), vel.1726-1810=44, Holanda orgenerali = Ulrike Eleonore von Hessen-Barchfeld, amca-zâde (aş.bk.) (1732-1800=68), izd.1755, yş.23, zevcinden 6 yş.kç., çocukları: 1- Karl (1757-1793=46), vel.1770-1793=21 = Victoria von Anhalt-Bernburg-Schaumburg (1772-1817=45), izd.1791, izd.müd.2, yş.19-21, zevcinden 15 yş.kç., kızları Caroline (1793-1869=76), landgräfin 1812-1849=37 = Ernst I (1771-1849=78), 2. izd.1812, izd.müd.37, yş.19-56, zevcinden 22 yş.kç., amcası ile evlenmiş oluyor, bk.aşağıda no.5. 2- Juliane (1761-1799=38) = Philipp Ernst von Schaumburg-Lippe-Bückeburg (1723-1787=64), izd.1780, izd.müd.7, yş.19-26, zevcinden 38 yş.kç., Prusya orgenerali. 3- Friedrich (1764-1792=28). 4- Bk.aş.no.4 ve 5- Bk.aş.no.5.

4) Ludwig (1766-1816=50) (1810-1816=6), vel.1793-1810=17, Sicilya orgenerali=Gräfin Marie von Berghe von Trips (ölm.1805), izd.1791, izd.müd.14, kızları Marie (1793-1873=80) =1. Comte Ferdinand de la Ville, izd.1810, tal.1814=4, yş.17-21, =2. Angélini.

5) Ernst I (1771-1849=78) (1816-1849=33), vel.1810-1816=6, Holanda orgenerali =1. Christine Louise (1775-1808=33), izd.1798, izd.müd.10, yş.23-33, zevcinden 4

yş.kç., Fürst Friedrich Karl von Schwarzburg-Rudolstadt kızı, =2. Caroline (1793-1869=76), amcası, landgräfin (yk.bk.) 1812-1849=37, izd.1812, izd.müd.37, yş.19-56, zevcinden 22 yş.kç., Landgraf Karl'ın çocukları, bu izd.'dan: Wilhelm (1817-1819=2) ve Victorie (1812-1837=25), evlenmedi. Ernst I'in ilk izdivâcından 1- Friedrich (1797), 2 aylık öldü. 2- Ferdinand (1799-1837=38), vel.1816-1837=21, evlenmedi. 3- Georg (1801-1802=1). 4- Franz (1805-1861=56), Avusturya binbaşısı = Marie Kohlmann (1819-1904=85), Barones von Falkener oldu, morg. izd.1841, izd.müd.20, yş.22-42, zevcinden 14 yş.kç., çocukları (Falkener baron ve baronesleri): Ferdinand (1849-1883=34); August (1852-1882=30); Franz (1862-1880=18); Marie (1854-1889=34); Victorie (1859-1919=60) = Katl Rall, Trusen râhibi (1860), izd.1886, yş.21; Konstanze (1847-1916 = 69), 1885'de Gräfin von Grebenstein sanı verildi = Erich (1842-1894=52), izd.1869, izd. müd.25, yş.22-47, zevcinden 5 yş.kç., Fürst Carl von Waldeck und Pyrmont = Gräfin Amelie von Lippe-Biesterfeld'in 2. oğulları (1 pr., 1 prs.). 5- Karl (1803-1868=65), Hânedân şefi 1849-1868=19, vel.1816-1849=33, Hessen korgenerali=Marie (1818-1888=70), izd.1845, izd.müd.23, yş.27-50, zevcinden 15 yş.kç., Herzog Friedrich von Württenberg'in by.kızı, oğulları: Karl (1853-1916=63), evlenmedi ve Ernst (II) (1846-1925 = 79), Hânedân şefi ve hânedânın son üyesi 1868-1925=57, Prusya binbaşısı, evlenmedi.

Hessen-Philippsthal-Barchfeld Landgraflığı

Hessen-Philippsthal landgrafı Philipp'in (1655-1721=66) by.oğlu yerine Philippsthal landgrafı olarak geçerken (yk.bk.), kç.oğlu Wilhelm (aş.no.1), ilk Barchfeld landrafı ol.yeni bir dal oluşturdu. Bu dal 1905'de söndü. 1721-1849=128 yıl müddetle bir devlet ol.devâm etdi. Lüteryen Protestan'dır. 1) Wilhelm (1692-1761=69), landgraf 1721-1761=40=Fürstin Charlotte Wilhelmine von Anhalt-Bernburg-Hoym-Schaumburg, izd.1780, çocukları: 2) Friedrich (1721-1777=56) (1761-1777=16), vel.1721-1761-40=Sophie Henriette (doğ.1740), Gräfin von Grumpach; Karl (1723-1764=41), vel.1761-1764=3; Katarina Friederike (1725-1800=75)=Graf Albert August von Isenburg-Büdingen, izd.1765, yş.40; Johanna Charlotte (1730-1800=70); Antoinette Caroline (1731-1811=80); Ulrike Eleonore (1732-1800=68), landgrafin 1770-1800=30 = Wilhelm (1726-1810=84), izd.1755, yş.23, Holanda orgenerali, 3. Hessen-Philippsthal landgrafı 1770-1810=40, yk.bk. (çocukları var); Anna-Friederike (1735-1800=65) = Graf Ludwig Heinrich von Lippe-Detmold (ölm.1782); Dorothea Marie (1738-1810=72) = Graf Johann Karl von Loewenste zu Virmeburg, izd.1764, yş.26 ve 1. Landgraf'ın (Wilhelm) 8. oğlu olan:

3) Adolf (1743-1803=60) (1777-1803=26), vel.1764-1777=13 = Luise (1752-1805=53), izd. 1781, izd.müd.22, yş.29-53, zevcinden 9 yş.kç., landgräfin 1781-1803=22 + 1803-1805=2 = 24, Herzog Anton Ulrich von Sachsen-Meiningen'in 2. kızı, çocukları: 1- Friedrich (1782-1883=1), vel. 2- Wilhelm (1786-1834=48), vel.1803-1824=21, Danimarka korgenerali = Juliane Sophie (1788-1850=62), izd.1812, izd.müd.22, yş.24-46, zevcinden 2 yş.kç., Danimarka vel.i Frederik'in 4. kızı, çocuksuz. 3- Georg (1787-1788=1). 4- Ernst (1789-1850=61), Rusya korgenerali, evlenmedi. 5- Charlotte (1794), 2 haftalık öldü ve Adolf'un yerine geçen oğlu:

4) Karl (1784-1854=70) (1803-1854=51), vel.1777-1803=26, 1849'da devleti sona erip sâdece Hânedân şefi oldu, Hessen-Kassel korgenerali =1. Auguste

(1793-1821=28), izd.1816, izd.müd.5, yş.23-28, zevcinden 9 yş.kç., Fürst Friedrich Ludwig von Hohenlohe-Ingelfingen=Gräfin Amalie von Hoym'un kç.kızları, =2. Sophie (1794-1873=79), izd.1823 (2 yıl sn.), izd.müd.31, yş.29-60, zevcinden 10 yş.kç., 1e Fürst Ludwig von Bentheim-Bentheim und Bentheim-Steinfurt=Fürstin Juliane Wilhelmine von Sleswig-Hostein-Sonderburg-Glücksburg'un kızları, 1. izd.'dan: Emilie (1821-1836=15) ve Bertha (1818-1888=70) = Ludwig (1812-1890=78), izd.1839, izd.müd.49, yş.21-70, zevcinden 6 yş.kç. (3 pr., 3 prs.), 2e Fürst Alexis von Beintheim-Steinfurt=Fürstin Wilhelmine von Solms-Braunfels oğlu. Landgraf Karl'ın 2. izd.'dan çocukları: Viktor (1824-1846=22), vel.1824-1826=22; Alexander (1826-1841=15); Alexis (1829-1905), bk.aş.no.5 ve Wilhelm (1831-1890=59), Prusya (sn.Almanya) tümamirali =1. Marie (1839-1917=78), izd.1857-tal.1872=15, yş.28-33, zevcinden 8 yş.kç., Hessen elektörü Friedrich Wilhelm'in Hanau prensesinden olan kç.kızı, 1876'da kendisi ve nesli için Prusya'dan Ardeck prensesi sanını aldı, =2. Juliane (1842-1878=36), izd.1873 (1 yıl sn.), izd.müd.5, yş.31-36, dayısı ile evlenmiş oluyor, yukarıda anılan Pr.Wilhelm'in anne ayrı ablası Bertha'nın kızı (babası 3. Bentheim-Bentheim prensi, 2. kızları), =3. Adelheid (1840-1880=40), izd.1879 (1 yıl sn.), izd.müd.1, yş.39-40, 2'nin 2 yş.by. ablası ki gene dayısı ile evlenmiş oluyor, =4. Auguste (1844-1932=88), izd.1884 (5 yıl sn.), izd.müd.6, yş.40-46, Herzog Friedrich von Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg kızı, Pr.Wilhelm'in 3. eşinden çocuğu olmadı, 2. eşinden: Chlodwig (1876-1954, bk.aş.no.6), Eduard (1878-1879=1), Julian (1878'de Eduard ile ikiz doğup 4 aylık öldü); Bertha Louise (1874-1919=45), hükümrân prs.1905-1918=13=Leopold IV (1871-1949=78), 1. izd.1901, izd.müd.18, yş.27-45, zevcinden 3 yş.kç., Lippe hükümrân pr.i 1905-1918=13, Lippe Hânedânı şefi 1918-1949=31, vel.1904-1905=1, Prusya korgenerali, çocukları için bk.Lippe. Pr.Wilhelm'in 1. izdivâcından olan 2 oğlu ile 3 kızı ki Ardeck prens ve prensesleri sanını taşırlar: 1- Friedrich Wilhelm (1858-1902=44), 1. **Ardeck prensi** 28.7.1876-1902=26=Anne Hollingsworth-Price (1868), izd.1890, izd.müd.12, yş.22-34, zevcinden 10 yş.kç. (=2. Joszef Döry de Jobahaza). 2- Carl (1861-1938=77), 2. Ardeck prensi (âile şefi) 1902-1938=36 = Elise Strehlow (1862-1938=76), izd.1891, izd.müd.47, yş.19-76, zevcinden 1 yş.kç., bu da çocuksuz. 3- Alice (1867-1868=1). 4- Luise (1868-1959=91) = Rudolf (1856-1931=75), izd.1889, izd.müd.42, yş.21-63, zevcinden 12 yş.kç., Fürst Julius von Lippe-Biesterfeld'in 6. oğlu, çocukları için bk.Lippe. 5- Elisabeth (1864-1919=55) = Graf Ferdinand zu Ysenburg und Büdingen zu Philippseich (1841-1920=79), izd.1886, izd.müd.33, yş. 22-55, zevcinden 23 yş.kç. (1 kont, 3 kontes), Graf Georg=Gräfin Berta zu Ysenburg und Büdingen zu Meerholz oğlu.- Pr.Wilhelm'in (1831-1890) 4. izdivâcından olan tek oğlu:

Christian (1887-1971=84) =1. Elizabeth Reid (1893-1957=64), izd.1915, izd.müd.42, yş.22-64, Kentucky vâlîsi Richard Rogers=Eunice Tomlin kızı, 1915'de barones, 1921'de Hessen prensesi sanları verildi, =2. Ann Everett (1906-1972=66), izd.1958(1 yıl sn.), izd.müd.13, yş.52-65, zevcinden 1 yş.kç., Sidney Field'den dul. 1. izd.'dan: 1- Richard Christian (1917), Tucson'da = Maria Lafontaine (1926), izd.1953, yş.27, zevcinden 9 yş.kç. 2- Waldemar (1919), Houston'da=Ellen Hamilton (1922), izd.1952, yş.30, zevcinden 3 yş.kç., oğulları Alexander 1956 ve Henry 1963. 3- Elisabeth (1915) = Jacques Olivetti (1909), izd.1949, tal.1956=7, yş.34-43, zevcinden 6

yş.kç. 4- Olga (1921) = Michel Savich (Istanbul 1924), izd.1952, yş.31, zevcinden 3 yş.by., çocuksuz, Ist.'da Ortaköy'de oturuyorlar.

5) Alexis (1829-1905=76), Hânedân şefi 1854-1905=51, vel.1849-1854=5, Prusya orgenerali=Luise (1829-1901=72), izd.1854, tal.1861=7, yş.25-32, zevci ile ayni yaşda, çocuksuz, Fürst Karl von Hohenzollern-Preussen'in by.kızı.

6) Chlodwig (1876-1954=78), Hânedân şefi 1905-1954=49, Prusya albayı, ilâveten Hessen-Philippsthal dalının şefi 22.12.1925-1954=29=Caroline(1877-1958=81), izd.1904, izd.müd.50, yş.27-77, zevcinden 1 yş.kç., 5^e Fürst Hermann von Solms-Hohensolms-Lich=Gräfin Agnes von Stolberg-Wernigorde'nin kızı, çocuklar: 1- Wilhelm (1905-1942=37), Rusya cebhesinde tank yüzbaşısı iken maktûl=Marianne (1913), izd.1933, izd.müd.9, yş.20-29, zevcinden 8 yş.kç., Fürst Friedrich Wilhelm von Hohenzollern-Preussen'in 3. kızı, çocukları için aş.bk. 2- Ernst Ludwig(1906-1934=28). 3- Alexis (1911-1939=28). 4- Viktoria Cäcilie (1914), Berlin'de. 5- Irene (1907), Lindau/Alm.'da=Dr.Waldemar von Thomsen (1891), izd.1934, ta.1955=21, yş.27-58, zevcinden 16 yş.kç.- Pr.Wilhelm'in (1905-1942) (vâris 1905-1942=37) çocukları: 1- Hermann(1935), Alm.'da=Monika (1939), izd.1962, yş.23, zevcinden 4 yş.kç., Graf Manfred Strachwitz von Gross-Zauche und Camminetz'in Toska von Baumbach'dan olan tek kızı, çocukları Alexis 1977 ve Verena 1972. 2- Johanna (1937), Hamburg'da =1. Alfons Kuhn (1924), izd.1957, tal.1961=4, yş.24-28, zevcinden 13 yş.kç. (kızları Vera-Maria 1959), =2. Bruno Riek (1927), izd.1963 (2 yıl sn.), yş.30, zevcinden 10 yş.kç., çocukları Bruno 1964, Monika 1965 ve Renata 1968. 3- Wilhelm, bk.no.7.

7) Wilhelm (14.8.1933), Oldenburg'da, dedesinin yerine Hânedân şefi 17.11.1954, vâris (babasının ölümü üzerine) 1942-1954=12=Oda-Mathilde (1935), izd.1961, yş.26, zevcinden 2 yş.kç., Hilmar von Garmissen=Barones Oda von Houwald kızı, çocukları: Wilhelm (1.1.1963, doğumundan beri 1. vâris) ve Otto (1965, 2. vâris).

Hessen-Homburg Landgraflığı

Homburg landgraflığı 1622-1866=244 yıl devâm etdi, 1806-1816'da Darmstadt'ca ilhâk edildi. 1768'e kd. Darmstadt'a tâbî kaldı. 24.3.1866'da son landgraf vârissiz ölüp Hessen hânedânının bu dalı sönünce, devleti, Prusya krallığı ilhâk etdi. Réformé Protestan'dır. 1. Hessen-Darmstadt landgravı (1567-1596=29) Georg I'in by.oğlu, Hessen-Darmstadt dalını yürütürken, kç.oğlu 1) Friedrich I, 1. Hessen-Homburg landgrafı oldu (1622-1638=16). Onu üst üste üç oğlu tâkıyb etdi: 2) Ludwig I (1638-1642=4), vel.1622-1638=16, 3) Wilhelm Christophe (1642-1681=39), vel.1638-1642=4 ve 4) Friedrich II(1681-1708=27), vel.1642-1681=39=Louise Elisabeth von Kurland, bu izd.'dan: 5) Friedrich III(1708-1746=38), vel.1681-1708=27; Charlotte (1672-1738=66), ana düşes 1728-1738=10=Johann Ernst III(1664-1707=43), 2. izd.1694, izd.müd.13, yş.22-35, zevcinden 8 yş.kç., Sachsen-Weimar-Eisenach dukası, vel.1663-1707=24, çocukları için bk.Weimar; Casimir Wilhelm (ölm.1726), vel.1708-1726=18=Gräfin Christine Charlotte von Solms-Braunfels, bu izd.'dan: Ulrike Sophie (doğ.1726) ve 6) Friedrich IV Karl (1746-1751=5) (1724-1751=27), vel.1726-1746=20 = Ulrike Louise (1731-1792=61), izd.1747, izd.müd.5, yş.16-21, zevcinden 7 yş.kç., nâibe 1751-1763=13, landgräfin 1747-1751=4 + 1751-1792=31 = 35, Graf Friedrich Wilhelm von Solms-Braunfels=Gräfin Sophia Magdelena von

Solms'un kızı, çocukları: Marie (1749-1750=1) ve 7) Friedrich V Ludwig (1751-1820=69) (1748-1820=72), vel.1748-1751=3, annesinin niyâbeti 1751-1764=13 = Karoline (1746-1822=76), izd.1768, izd.müd.52, yş.22-74, zevcinden 2 yş.by., landgräfin 1768-1820=52 + 1820-1822=2 = 54, Landgraf Ludwig IX von Hessen-Darmstadt'ın by.kızı, çocukları: No.8, 9, 10, 11, 12 ve Paul (1775-1776=1); Viktor (1778-1780=2); Leopold (1787-katli 1813=26); Karoline (1771-1854=83), prs.1792-1807=15+1807-1854=47=62, nâibe 1807-1814=7=Ludwig Friedrich II (1763-1807=44), izd.1791, izd.müd.16, yş.20-36, zevcinden 8 yş.kç., Schwarzburg-Rudolstadt prensi 1790-1807=17, vel.1767-1790=23, çocukları için b.bk.; Luise (1772-1854=82) = Karl von Rudolstadt-Schwarzburg (1771-1825=54), izd.1793, izd.müd.32, yş.21-53, zevcinden 1 yş.kç., çocukları için b.bk.; Amalie (1774-1846=72), ana-düşes 1817-1846=29=Friedrich (1769-1814=45), izd.1792, izd.müd.22, yş.18-40, zevcinden 5 yş.kç., Anhalt-Dessau vel.i, Herzog Leopold'ün tek oğlu, çocukları için b.bk.; Auguste (1776-1871=95) = Friedrich (1778-1815=30), 3. izd.1818, izd.müd.1, yş.42-43, Mecklenburg-Schwerin vel.-büyük-dukası, Friedrich Franz I oğlu, çocuksuz; Prs.(1782), ayni gün öldü; Maria Anna (1785-1846=61) = Wilhelm (1783-1851=68), izd.1804, izd.müd.42, yş.19-61, zevcinden 2 yş.kç., Prusya orgenerali, Vestfalya genel v., Prusya kralı Friedrich Wilhelm II oğlu, çocukları için bk.Hohenzollern; Prs.(1788), ayni yıl öldü.

8) Friedrich VI Joseph (1769-1829=60) (1820-1829=9), vel.1769-1820=51= Elizabeth (1770-1840=70), landgräfin 1820-1829=9, izd.1818, izd.müd.11, yş.48-59, çocuksuz, İngiltere kralı George III'ün 3. kızı ve Kraliçe Victoria'nın halası. 9) Ludwig (1770-1839=69) (1829-1839=10), vel.1820-1829=9, Prusya orgenerali=Auguste (1778-1846=68), izd.1804, tal.1805=1, yş.26-27, çocuksuz, Fürst Friedrich von Nassau-Usingen=Fürstin Louise von Waldeck kızı. 10) Philipp (1779-1846=67) (1839-1846=9), vel.1829-1839=10, Avusturya orgenerali ve Stirya ve İllirya genel v.=Antonie (1806-1845=39), morg.izd.1838, izd.müd.7, yş.32-39, zevcinden 27 yş.kç., 1838'de Gräfin von Naumburg oldu, Antonius Pototschnigg kızı ve Baron Joseph von Schimmelpenning'den dul, çocuksuz. 11) Gustav (1781-1848=67) (1846-1848=2), vel.1839-1846=9, Avusturya orgenerali=Louise (1798-1858=60), izd.1818, izd.müd.30, yş.20-50, zevcinden 17 yş.kç., dayısı ile evlenmiş oluyor, Friedrich von Anhalt-Dessau=Amalie von Hessen-Homburg (yk.bk.) kızı, çocukları Friedrich (1830-1848=18), vel.1846-1848=2; Elisabeth (1823-1864=41), evlenmedi; Karoline (1819-1872=53) = Heinrich XX (1794-1859=65), 2. izd.1839, izd.müd.20, yş.20-40, zevcinden 25 yş.kç., Reuss prensesi 1839-1859=20 + 1859-1872=13 = 33, nâibe 1859-1867=8, Reuss Greiz hükümrân prensi 1836-1859=23, vel.1817-1836=19, çocukları için b.bk. 12) Ferdinand (1783-1866=83) (1848-1866=18), vel.1848'de 8 ay, Avusturya orgenerali, hânedânın son prensi ol.vârissiz öldü, devleti Prusya tar.ilhâk edildi (son prs.1872'de öldü).

Hessen-Darmstadt Hânedânı ve Büyük-Dukalığı

1567-1918=351 yıl müddetle Hessen-Darmstadt landravlığı, sn.büyük-dukalığı, bir Lüteryen-Prostestan Alman devleti oldu. 1805'e kadar Almanya (Avusturya)

imparatorluğuna tâbî iken bu târîhden sonra müstakil oldu, 1871'de Almanya(Prusya)'ya tâbî olarak devâm etdi. 1638'den 1768'e kd., Darmstadt'dan ayrılan Hessen-Homburg landgravlığı, Darmstadt'a tâbî oldu, 1806-1816'da Darmstadt'a ilhâk edildi, 3.1866'da söndü ve Darmstadt'a ilhâk edildiyse de hemen Prusya müdâhale edip ilhâk etdi. Hessen-Darmstadt, Hessen-Kassel'den ayrıldı. 1) Georg I(1547-1596=49), babasının ölümü üzerine, Hessen'in güney yarısını ve Darmstadt'ı alarak, ağabeyinin devâm etdirdiği Kassel'den (Kuzey Hessen) ayrıldı. Georg'un kç.oğlu Friedrich I de, Hassen-Homburg dalının kurucusu oldu. Georg I'in oğlu ve halefi 2) Ludwig V (1596-1626), vel.1567-1596=29, bunun oğulları Johann (ölm.1651, Braubach landgrafı) ve 3) Georg II(1626-1661=35), vel.1596-1626=30=Sophie Eleanore von Sachsen, Darmstadt landgraflığını devâm etdirdiler. Georg II'nin çocuklarından: Georg (ölm.1676, Lauterbach landgrafı); Marie Hedwig (1647-1680=33), düşes 1675-1680=Bernhard I (1649-1706=57), 1. izd.1671, izd.müd.9, yş.24-33, zevcinden 2 yş.by., Sachsen-Meiningen dukası 1675-1706=31, Coburg dukası 1699-1706=7 ve 4) Ludwig VI (1661-1678=17), vel.1626-1661=35, bunun 3 oğlu: Philipp (ölm.1736, vel.1678-1691=13); 5) Ludwig VII(1678'de bir kaç ay), vel.1661-1678=17 ve 6) Ernst Ludwig I(1678-1739=61), vel.1678'de bir kaç ay, 1716'da Salankamen meydân muhârebesinde Türkler'e karşı vuruşdu =1. Markgräfin Dorothea Charlotte von Hohenzollern-Brandenburg-Anspach, Bu izd.'dan: Ludwig VIII (1691-1768=77) (1739-1768=29), vel.1691-1739=40 = Charlotte, Graf Johann Reinhard III von Hanau-Lichtenberg=Markgräfin Dorothea Friederika von Hohenzollern-Brandenburg-Ansbach'ın kızları, 1736'da babası vârissiz ölünce Hanau'yu Kontes Charlotte tevârüs ederek eşine intikaal etdirdi (1700-1726=26), izd.1717, izd.müd.9, yş.17-26, zevcinden 9 yş.kç., kuzeni, çocukları: 1- Ludwig IX (1719-1790), no.8, aş.bk. 2- Georg (1722-1782=60)=Marie Louise (1729-1818=89), izd.1748, izd.müd.34, yş.19-53, zevcinden 7 yş.kç., Graf Christian von Leiningen-Dachsburg-Heidesheim=Gräfin Katharina von Solms-Rödelheim kızı, çocukları için aş.bk. 3- Johann (1726-1746=20). 4- Charlotta (1720-1721=1). 5- Augusta (1725-1742=17). 6- Carolina (1723-1783=60) = Grossherzog Karl Friedrich von Baden (1728-1811=83), izd.1751(1), izd.müd.32, yş.28-60, zevcinden 5 yş.by., çocukları için bk.Baden.

Pr.Georg'un (1722-1782) çocukları: 1- Ludwig (1749-1823=74) = Friederika Schmidt, 1793'de Barones von Hessenheim (1751-1803=52), morg.izd.1788, izd.müd.15, yş.37-52, zevcinden 2 yş.kç., çocuksuz. 2- Wilhelm (1750), 17 günlük öldü. 3- Georg (1754-1830=76), evlenmedi. 4- Carl (1757-1795=38), evlenmedi. 5- Friedrich (1759-1808=49) = Caroline Seitz (1768-1812=44), 1812'de Frau von Friedrich oldu, izd.1788, izd.müd.20, yş.24-44, zevcinden 9 yş.kç., morg., oğlu Baron Ferdinand von Friedrich (1800-1879=59) = Anna Werr (1804-1844=40), izd.1826, izd.müd.18, yş.22-40, zevcinden 4 yş.kç., kızları Agnes (1828-1889=61) = Baron Arwied von Witzleben (1823-1883=60), izd.1847, izd.müd.36, yş.19-55, zevcinden 5 yş.kç. 6- Friederike (1752-1782=30) = Grossherzog Karl II von Mecklenburg-Strelitz (1741-1816=75), izd.(1) 1768, izd.müd.14, yş.16-30, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için b.bk. 7- Charlotte (1755-1785=30) = Grossherzog Karl I von Mecklenburg-Strelitz, izd.(2) 1784(2 yıl sn.), izd.müd.1, yş.29-30, eniştesi ile evlenmiş oluyor, çocukları için b.bk. 8- Louise (1761-1829=68), landgräfin ve sn. büyük-düşes 1790-1829=29 =

Grossherzog Ludwig I von Hessen-Darmstadt (1753-1830=77), izd.1777, izd.müd.52, yş.16-68, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için aş.bk., amca-zâde, landgrav ve sn.büyük-duka 1790-1830=40, vel.1768-1790=22. 9- Wilhelmina Auguste (1765-1796=31), düşes 1795-1796=1 = König Maximilian I Joseph von Bayern (1756-1825=69), 1. izd.1785, izd.müd.11, yş.20-31, zevcinden 9 yş.kç., çocukları için bk. Bavyera, Bavyera dukası 1795, elektörü 1799 ve kralı 1805, vel.duka 1775-1776=1 + 1784-1795=11 = 12.

8) Ludwig IX (1719-1790=71) (1768-1790=22), vel.1739-1768=29 =1. Karoline (1721-1774=53), izd.1741, izd.müd.33, yş.20-53, zevcinden 2 yş.kç., landgräfin 1768-1774=6, Herzog Christian III von Zweibrücken-Birkenfeld=Gräfin Karoline von Nassau-Saarbrücken kızı, "Büyük Landgräfin" ol.ünlü ve By.Friedrich, Goethe, Herder, Grimm'in dostu. =2. Marie Cheirouze (1752-1780=28), 1775'de Gräfin von Lemberg, morg.izd.1775, tal.1779=4 (1 yıl sn.), yş.23-27, zevcinden 33 yş.kç., 1. izd.'dan: 1- 1742'de ölü doğan bir pr. 2- Ludwig I(1753-1830), bk.aş.no.1. 3- Friedrich (1759-1802=43), evlenmedi. 4- Christian (1763-1830=67), evlenmedi. 5- Karolina (1746-1821=75), landgräfin 1768-1820=52, + 1820-1822=2 = Landgraf Friedrich V von Hessen-Homburg (1748-1820=72), izd.1768, izd.müd.52, yş.22-74, zevcinden 2 yş.by., Hessen-Homburg landgrafı 1751-1820=69, 1764'e kd.annesinin niyâbetinde, vel.1748-1751=3, çocukları için bk.yk.Homburg. 6- Friederika (1751-1805=64), kraliçe 1786-1797=11 + 1797-1805=8 = 19 = Friedrich Wilhelm II(1744-1797=53), 2. izd.1769, izd.müd.28, yş.18-46, zevcinden 7 yş.kç., Prusya kralı 1786-1797=11, vel.1758-1786=28, çocukları için bk. Hohenzollern. 7- Amalie (1754-1832=78) = Karl (1755-1891=46), izd.1774, izd.müd.27, yş.20-47, zevcinden 1 yş.by., hala oğlu, Baden vel.i, çocukları için bk.Baden. 8- Wilhelmine (Natalia Alexeievna) (1755-1776=21), grandüşes 1773 = Çar Pavel (1754-1801=47), 1. izd.1773, izd.müd.3, yş.18-21, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz, Rusya çarı 1796-1801=5, çareviç 1762-1796=34. 9- Luise (1757-1830=73), düşes 1775-1815=40 + büyük-düşes 1815-1828=13 + 1828-1830=2 = 55 = Karl (1757-1828=71), izd.1775, izd.müd.53, yş.18-71, zevci ile ayni yaşda, Sachsen-Weimar-Eisenach dukası 1758-1815=57 ve büyük-dukası 1815-1828=13 = 70, vel.duka 1757-1758=1, 1775'e kd. annesinin niyâbetinde, çocukları için bk.Sachsen-Weimar.

1) Ludwig I(landgraf ol. L. X) (1753-1830=77), landgraf 1790-1806=16 + büyük-duka 13.8.1806-1830=14 = 30, vel.landgraf 1768-1790=22, Vestfalya dukası 1803-1816=15 = Louise (1761-1829=68), 1790-1829=39 (1806'dan ît.büyük-düşes), izd.1777, izd.müd.52, yş.16-68, zevcinden 8 yş.kç., amca-zâde, çocukları: Ludwig II, no.2., aş.bk.; Friedrich (1788-1867=79), orgeneral, evlenmedi; Emil (1790-1856=66), Hessen ve Avusturya orgenerali, evlenmedi; Gustav (1791-1806=15); 1789'da ikiz doğup ayni gün ölen 2 Prs.; Luise (1779-1811=32) = Fürst Ludwig von Anhalt-Köthen (1778-1802=24), izd.1800, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz; Georg (1780-1856=76), orgeneral=Charlotte Török de Szendrö (1786-1862=76), morg.izd.1804, tal.1827=23, yş.41-64, zevcinden 6 yş.kç., 1804'de Barones von Menden ve 1808'de Gräfin von Nidda ve 1821'de Fürstin von Nidda, kızları Fürstin Louise von Nidda (1804-1833=29) = Luca Bourbon (1808), izd.1829, yş.25, zevcinden 4 yş.by., izd.müd.4, marchese del Monte Santa Maria (1 oğul, 1 kız).

2) Ludwig II (1777-1848=71), 10. landgraf ve 2. büyük-duka 1830-1848=18, vel.landgrav 1790-1806=16 + vel.büyük-duka 1806-1830=14 = 30 = Wilhelmine (1788-1839=48) (1830-1836=6'da büyük-düşes), izd.1804, izd.müd.32, yş.16-48, zevcinden 11 yş.kç., hala oğlu, Baden vel.i Karl'ın kç. kızı, çocukları: 1- Ludwig III (1806-1877), aş.bk., no.3. 2- 1807'de ölü doğan bir Pr. 3- Elisabeth (1821-1826=5). 4- 1822'de ölü doğan bir Prs. 5- Marie (Maria Alexandrovna) (1824-1880=56), çariçe 1855-1880=25, 1841-1855'de grandüşes = Alexander II(1818-katli 1881=63), 1. izd.1841, izd.müd.39, yş.17-56, zevcinden 6 yş.kç., çar 1855-1881=63, çareviç 1825-1855=30, çocukları için bk.Ramanov (Rusya). 6- Alexander (1823-1888=65), Avusturya ve Hessen orgenerali=Julie (1825-1895=70), izd.1851, izd.müd.37, yş.26-63, zevcinden 2 yş.kç., Graf Moritz von Hauke (Hauck) = Sophie Lafontaine kızı, 1851'de Gräfin von Battenberg ve 1858'de Fürstin von Battenberg, Battenberg prens ve prensesleri olan ve Battenberg-Mountbatten hânedânını oluşturan çocukları için aş.bk. 7- Karl (1809-1877=68), vel.1848-1877=29, orgeneral=Elisabeth von Hohenzollern (1815-1885=70), izd.1836, izd.müd.41, yş.21-62, zevcinden 6 yş.kç., Fürst Wilhelm von Preussen'in 3. kızı, çocukları: 1/ Ludwig IV (1837-1892), bk.aş.no.4. 2/ 1848'de ölü doğan bir Pr. 3/ Anna (1843-1865=22), büyük-düşes 1864-1865=1 = Friedrich Franz II (1823-1883=60), 2. izd.1864, izd.müd.1, yş.21-22, zevcinden 20 yş.kç., Mecklemburg-Schwerin büyük-dukası 1842-1883=41, vel.1837-1842=5, çocukları için b.bk. 4/ Heinrich (1838-1900=62), vel.1892-1900=8, Prusya orgenerali = 1. Caroline (1848-1879=31), morg.izd.1878, izd.müd.1, yş.30-31, 1878'de Barones von Nidda, Org.Ludwig von Pöllnitz=Emilie von Hartmann kızı (oğulları Graf Karl von Nidda, 1879-1920=41, evlenmedi, doğuşdan baron ve 1883'de kont), =2. Emilie de Topuska (1868-1961=93), izd.1892 (13 yıl sn.), morg., izd.müd.8, yş.24-32, zevcinden 30 yş.kç. (=2. Baron Maximilian von Bassus, ölm.1960, izd.1906 (6 yıl sn.), izd.müd. 54, yş.38-92), 1895'de Barones von Dornberg, oğulları Baron Elimar von Dornberg (1893-1917=24). 5/ Wilhelm (1845-1900=55), orgeneral = Josephine (1857-1942=85), morg.izd.1884, izd.müd.16, yş.27-43, zevcinden 12 yş.kç., Philipp Bender kızı, 1884'de Frau von Lichtenberg, oğulları Gottfried von Lichtenberg (1877-1914=37), Fransa cebhesinde maktûl=Elisabeth Müller (1880-1961=81), izd.1901, izd.müd.13, yş.21-34, zevcinden 3 yş.kç. (=2. Eduard Bush, izd.1924, 10 yıl sn., yş.44), oğulları Gottfried von Lichtenberg (1902-1958=56) = Sylvia Knispel (1921), izd.1942, izd.müd.16, yş.21-37, zevcinden 19 yş.kç., Friedrich von Zglinscki'den boşanmış, kızları Alexandra (1946) = Rainer de Neufville, izd.1971, yş.25.

3) Ludwig III(1806-1877=71) (1848-1877=29), vel.1830-1848=18, Dizbağı Nişânı 1865 =1. Mathilde von Wittelsbach (1813-1862=49) (1848-1862=14), izd.1833, izd.müd.29, yş.20-49, zevcinden 7 yş.kç., Bavyera kralı Ludwig I'in by.kızı, çocuksuz. =2. Magdalene Appel (1846-1917=71), morg.izd.1868 (6 yıl sn.), izd.müd.11, yş.22-33, zevcinden 40 yş.kç., 1868'de Barones von Hochstädten, çocuksuz.

4) Ludwig IV (1837-1892=55) (1877-1892=15), vel. (babasının ölümü üzerine) 1877'de 3 ay, Prusya mareşali, Dizbağı Nişânı 1862 = Alice (1843-1878=35) (1877-1878=1), izd.1862, izd.müd.16, yş.19-35, zevcinden 6 yş.kç., Kraliçe-İmparatoriçe Victoria'nın 2. kızı, çocukları: 1- Ernst Ludwig, bk. aş.no.5. 2- Friedrich Wilhelm (1870-1873=3). 3- Victoria Alberta (1863-1950=87) = Fürst Ludwig von

Hessen-Battenberg (1854-1921=67), izd.1884, izd.müd.37, yş.21-58, zevcinden 8 yş.kç., babasının amca oğlu, çocukları için bk.az aşağıdaki Battenberg. 4- Elisabeth (1864-1918=54), 1884'de grandüşes, 1916'da râhibe (Elisabeth Feodorovna), Komünistler'ce öldürüldü, çocuksuz = Grandük Sergei Alexandroviç (1857-1905=48), izd.1884, izd.müd.19, yş.20-39, zevcinden 7 yş.kç., Rusya korgenerali, Çar Alexander II oğlu. 5- Irene (1866-1953=87) = Heinrich von Hohenzollern (1862-1929=67), izd.1888, izd.müd.41, yş.22-63, zevcinden 4 yş.kç., İmp.Friedrich I'in 2. oğlu, Almanya büyükamirali, çocukları için bk.Prusya. 6- Marie (1874-1878=4). 7- Alix (Alexandra Feodorovna) (1872-17.7.1918=46), çariçe 1894-1917=23, eşi ve 5 çocuğu ile Komünistler'ce kurşuna dizildi = Nikolai II (1868-1918=50), izd.1894, izd.müd.24, yş.22-46, zevcinden 4 yş.kç., çar 1894-1917=23, çareviç 1881-1894=13, bk.Romanov (Rusya).

Büyük Duka Ludwig IV =2. Alexandrine (1854-1941=87), izd.(morg.) 1884, tal.1884=39 gün, yş.30, zevcinden 17 yş.kç., çocuksuz, Kont Adam Hutten-Czapski=Kontes Marianne Rzewuska kızı, 1884'de Gräfin von Romrod, Rusya'nın Darmstadt maslahât-güzârı Alexander Kolemin'den ayrılmış (=3. Vassili Romanoviç Bacheracht, ölm.1916, izd.1893 (9 yıl sn.), izd.müd.23, yş.39-62, Rusya'nın Bern orta elçisi).

5) Ernst Ludwig (1868-1937=69), 5. ve sonuncu büyük-duka 1892-2.5.1919=27, vel.1877-1892=15, Hânedân şefi 1919-1937=18, 9.11.1918'de fiilen tahtını kaybetdi, Dizbağı Nişânı 1892(1915'de geri alındı) =1. Victoria Melita (1876-1936=60) (1894-1901=7), 1. izd.1894, tal.1901=7, yş.18-25, zevcinden 8 yş.kç., hala oğlu, İngiltere prensi, Edinburgh dukası, Sachsen-Coburg-und-Gotha dukası Alfred'in 2. kızı (çocukları: 1900'de ölü doğan bir Pr. ve Elisabeth 1895-1903=8). =2. Eleonore (1871-1937=66) (1905-1908=13), izd.1905 (4 yıl sn.), izd.müd.32, yş.34-66, zevcinden 3 yş.kç., 5e Fürst Hermann von Solms-Hohensolms-Lich=Gräfin Agnes von Stolberg-Wernigerode kızı, oğlu ve 2 torunu ile berâber 16.11.1937'de tayyâre kazâsında öldü, bu izd.'dan:

Ernst Ludwig (no.5) bestekârdır.

6) Georg (1906-1937=31), Hânedân şefi 1937'de 39 gün, vel.büyük-duka 1906-1918=12 = Cecilie (1911-1937=26), izd.1931, izd.müd. 6, yş.20-26, zevcinden 5 yş.kç., zevci ve 2 oğlu ile berâber tayyâre kazâsında öldü, Yûnân prensi Andrew'un 3. kızı ve II. Elizabeth'in eşi Pr.Philip'in ablası, çocukları: Ludwig (1931-1937=6), Alexander (1933-1937=4) ve Johanna (1936-1939=3). Büyük-duka Georg'un yerine 2 yaş kç. kardeşi Hânedân şefi oldu:

7) Ludwig (20.11.1908) - Frankfurt, 30.5.1968=60), Hânedân şefi 1937-1968=31 = Honorable Margaret (1913), izd.1937-1968=31, izd.1937, izd.müd.31, yş.24-55, zevcinden 5 yş.kç., 1. Geddes Baronu olan Lord'un kızı, çocuksuz. Ludwig (V), çocuksuz olduğu ve Darmstadt dalından başka prens kalmadığı için, Hessen-Kassel dalından Pr.Moritz'i (doğ.6.8.1926) evlâd edindi ve Darmstadt dalının Hânedân şefliği de, Kassel dalına geçmiş ve Darmastadt dalı sönmüş oldu.

Battenberg Hânedânı

Büyük-duka Ludwig II'nin (1777-1848) 3. ve kç.oğlu Pr.Alexander (1823-1888)'in çocukları 26.12.1858'de Hessen-Battenberg Hânedânı'nı oluşturarak Hessen üzerindeki haklarından ferâgat ettiler. Pr.Alexander'in çocuklarından ve

torunlarından ekserisi Almanya tâbiiyyetinden çıkıp İngiltere tâbiiyyetine girerek, Almanya ile ilgilerini kesdiler. İngiltere, bunları Battenberg prens ve prensleri olarak tanıdı. 20.6.1917'de hânedân, Battenberg Alm.adını bırakarak İng.Mountbatten adını aldı ve Battenberg prensi sıfatını bırakarak Milford-Haven marki'si (İng.marquess) sanını aldı. Ayni zamânda Anglikan mezhebine girdiler. Almanca'yı bırakıp İngilizce'yi kabûl etdiler. Pr.Alexander'in (1823-1888) çocukları:

1- Marie(1852-1923=71) = Gustav (1840-1908=68), izd.1871, izd.müd.37, yş.19-56, zevcinden 12 yş.kç., 1. Erbach-Schönberg prensi ve kontu, çocukları için b.bk., Hessen yarbayı. 2- Franz Joseph (1861-1924=63), felsefe doktoru = Anna (1874-1971=97), izd.1897, izd.müd.27, yş.23-60, zevcinden sn. 47 yıl yaşadı, çocuksuz, Karadağ kralı Nikola'nın 6. kızı. 3- Alexander (1857-1893=46), Bulgaristan prensi (Osm.emîri) 17.4.1879-26.8.1886=7,4,9 ve 18.9.1885'den ît. Doğu Rûmeli vâlîsi (Filibe), hal'edildi, Rusya ve Prusya korgenerali, Türkiye mareşali = soprano Johanna Loisinger (1865-1951=86), morg.izd.1889, izd.müd.4, yş.24-28, zevcinden 8 yş.kç., çocuksuz, zevcinden sn.58 yıl yaşadı. 5- Ludwig (sn.Louis) (1854-1921=67), Hessen-Darmstadt vel.i 1900-1906=6, İngiltere oramirali, İngiltere'de amirallik 1. lordu (bahriye nâzırı), Hessen orgenerali, 1902'de İngiltere tab'ası (1906'da kesinleşdi), 1917'de Alman soyluluk unvânlarını bırakarak kendisi ve nesli için Milford Haven marki'si, Medina earl'ü (kontu), Alderney vikontu ve Mountbatten soyadı = Victoria (1863-1950=87), izd.1884, izd.müd.37, yş.21-58, zevcinden 9 yş.kç., babasının amca oğlu, Hessen büyük-dukası Ludwig IV'ün by.kızı, çocukları için aş.bk. (zevcinden sn.29 yıl yaşadı). 6- Heinrich (sn.Henry) (1858-1896=38), İngiltere prensi ve orgenerali, Dizbağı Nişânı = Beatrice (1857-1944=87), izd.1885, izd.müd.11, yş.28-39, zevcinden sn. 48 yıl yaşadı, Kraliçe-İmparatoriçe Victoria'nın en kç. kızı, Aşanti (Gana) seferinde Afrika kıyısında Blonde kruvazörünün başında iken ölen Pr.Henry'nin -Victoria'nın torunları olan- çocukları: 1/ Alexander (1886-1960=74), 1917'de Pr.Alexander Mountbatten, Carisbrooke markisi, Berkhamsted earl'ü, Launceston vikontu=Lady Irene (1890-1956=66), izd.1917, izd.müd.39, yş.27-66, zevcinden 4 y.şkç., 2^{e} Earl of Londesborough'un tek kızı, kızları Lady Iris (1920) =1. Bnb. Hamilton O'Malley(1910), izd.1941, tal.1946=5, yş.21-26, zevcinden 10 yş.kç., Yb.Middleton'ın by.oğlu, =2. Michael Bryan (1916), izd.1957 (9 yıl sn.), tal. 1957, yş.25 (1 oğul), =3. William Kemp (1919), izd.1965 (8 yıl sn.), yş.43, zevcinden 1 yş. kç. 2/ Leopold (1889-1922=33), evlenmedi, İngiltere binbaşısı, marki. 3/ Maurice (1891-1914=23), Fransa cebhesinde maktûl, evlenmedi. 4/ Victoria Eugénie (1887-1969=82), kraliçe 1906-1931=25 = Alfonso XIII (1886-1941=55), izd.1906, izd.müd.35, yş.19-54, zevcinden 1 yş.kç., İspanya kralı 1886-1931=45 (doğar doğmaz kral îlân edildi), 1902'ye kd.annesinin niyâbetinde, çocukları için bk.İspanya (Bourbon). Bu sûretle bugünki İspanya kralı Juan Carlos'un baba annesi oluyor ve Juan Carlos, Kraliçe Victoria'nın kızının kızının oğlunun oğlu oluyor (Elizabeth II, Victoria'nın oğlunun oğlunun oğlunun kızı oluyor).

Louis Mountbatten'ın (1854-1921) Hessen büyük-dukası Ludwig IV'ün kızından olma çocukları: 1- Alice (1885-1969=84) = Andrew (Andreas) (1882-1944=62), izd.1903, izd.müd.41, yş.18-59, zevcinden 3 yş.kç., Yûnân kralı Yorgi I'in 4. oğlu, çocukları için bk.Yûnânîstân (bu izd.'dan doğan tek prens olan Philip, Elizabeth II ile

evlendi). 2- Louise (1889-1965=76), kraliçe 1950-1965=15 = Gustaf VI Adolf (1882-1973=91), izd.(2) 1923, izd.müd.42, yş.34-66, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz, İsveç kralı 1950-1973=23, vel.1907-1950=43. 3/ George (1892-1938=46), 1921'de babasının yerine 2. Milford Haven markisi, kont ve vikont, deniz albayı = Nada(Nadejda) (1896-1963=67), izd.1916, izd.müd.22, yş.20-42, zevcinden 4 yş.kç., Grandük Mikhail Mikhailoviç=Kontes Sophie de Torby kızı, çocukları: Lady Tatiana (1917, evlenmedi) ve David (1919-1970=51), babasının yerine 1938'de 3. Milford Haven markisi, kont ve vikont =1. Ramaine Tootie Dahlgren (1923-1975=52), izd.1950, tal.1954=4, yş.27-31, zevcinden 4 yş.kç., William Simpson'dan boşanmış, =2. Janet Bryce (1937), izd.1960, yş.23, zevcinden 18 yş.kç., Bnb.Francis'in tek kızı, bu izd.'dan: George (1961, 1970'de babasının yerine 4. Milford Haven markisi, kont ve vikont) ve Lord Ivar (1963). 4-Lord Louis Francis Mountbatten (25.6.1900 - 27.8.1979 = 79, 2, 2), 1917'ye kd.prens, 1917'den ît. lord, 1946'da Burma vikontu, 1947'de Earl Mountbatten of Burma and Baron Romsey, Dizbağı Nişânı 1956, amiral 1946, koramiral 1949, oramiral 1953, 2.1947-8.1947'de son Hindistan kral nâibi, 8.1947-6.1947'de ilk Hindistan devlet başkanı (genel vâlî), 1943-46'da Güney-doğu Asya Müttefik kuvvetleri başkumandanı ve bu sıfatla Burma'yı Japonlar'dan geri aldı, 1950-52'de büyük-amiral ve bahriye 1. lordu (deniz kuvvetleri kumandanı), İkinci Cihân Savaşı'nın en büyük kumandanlarından biri, 1952-54'de Akdeniz donanması kumandanı, 1953-54'de Akdeniz Müttefik kuvvetleri başkumandanı, 1955-59'da amirallik birinci lordu (bahriye nâzırı), 1942'de hava mareşali ve kara korgenerali, Cambridge me'zûnu, İngiltere'nin Lord Nelson'dan sonra en büyük millî deniz kahramânı, İRA tar. bomba atılarak öldürüldü = Honorable Edwina (1901-1960=59), izd.1922, izd.müd.38 yıl, yş.21-59, zevcinden 1 yş.kç., 1. ve son Mount Temple baronu Lord'un by.kızı, 1922'de lady, 1947'de kontes, kızları: 1/ Lady Patricia (1924), 1979'da babasından mîrâs olarak Mountbatten of Burma kontesi sanını aldı ki mîrâsçıları bu sanı tevârüs edeceklerdir, İngiltere albayı = Lord John Knatchbull (1924), izd.1946, yş.26, zevci ile ayni yaşda, 7. Brabourne baronu ve 16. baroneti, film prodüktörü, çocukları var. 2/ Lady Pamela (1929) = David Hicks (1929), izd.1960, yş.31, zevci ile ayni yaşda (hiç bir soyluluk unvânı taşımayan 1 oğul ve 2 kız).

XIII

LİHTENŞTAYN

Hânedânın Karakteri

Liechtenstein, Avusturya ile İsviçre arasına sıkışmış bir yöredir. Ren nehri, İsviçre ile sınırını çizer. Ren'in doğuya ayrılan Ill çayı da yörenin kuzeyinden geçip Avusturya'ya girer. Konstanz Gölü'nün güney-doğu ucunun güneyidir. Alpler'in kuzey yamaçlarıdır. Yörede Almanca konuşulur. Az kuzey Bavyera'dır ve güneyde İtalya sınırı da uzak değildir (70 km). Vaduz kasabası, Ren'in doğu kıyısına yaslanır, karşı sâhil İsviçre'dir. Bu yörede, dünyâmızda hâlen yaşayan en eski devletlerden biri oluşmuşdur. BM ve Avrupa Birliği üyesidir. Asırlarca Viyana'daki Almanya imparatoruna az veyâ çok tâbî olmuş, 1805'ten günümüze kadar tâmamen müstakil hâle gelmişdir.

1529 Viyana seferinde Malkoçoğlu Kaasim Bey, Vaduz şatosunu yaktı, Prens'in oğlunu esîr aldı. Aşağıda adı geçen Baron Heinrich ve kardeşi Baron Hartmann IV 1585'te İstanbul'a Almanya büyükelçisi olarak gelip İstanbul'da öldüler.

Hânedânın Saksonya hânedânından çıktığı, Este markgrafı Azon I'den (ölm.964) indiği kabûl edilmekdedir. Bunun 6. batın torunu Huc, 1133'de Viyana yakınlarında Moedling'e yakın bir şato yaptırıp Liechtenstein adını vermiş ve buraya senyör olmuşdur. Sonra bu senyörler çok batıda bugünki yöreye, Vaduz çevresine nakletdiler. Huc'un oğlu Ditmar, onunki Adalbert, onunki Heinrich I von Leichtenstein (1249-1266) olup bunun 10. batın torunu Hartmann IV (ölm.1585)'dir. 20.12.1608'de Almanya

imparatorluğu prensi oldular ve günümüze kadar Fürst von und zu Liechtenstein sanını taşıdılar. Troppau dukası (28.12.1613), Jägerndorf dukası (13.5.1623), Schellenberg baronu (18.1.1699), Vaduz baronu (22.2.1712), Rittberg kontu gibi unvânlara sâhib oldular. Hânedân, günümüze kadar Katolik kaldı (Jakob Falke, *Geschichte des Fürstliche Hauses Liechtenstein*, 3 c., Viyana, 1868-82; R.Ritter, *Kurze Geschichte und Stammbaum des Fürstenlisches Hauses Liechtenstein;* Gustav Wilhelm, *Zur ältesten Geschichte des Hauses Liechtenstein, Adler*, 1951-4, 12 v.dd.). Hartmann II'nin halefi ve oğlu Karl I(1585-1627=42) dalı 1712'de söndü, aş.bk. Karl I'in kardeşi Gundakar'ın (ölm.1658) dalı hânedânı devâm etdirdi ki, bu prens, imparatorluk şansölyesi olarak Viyana'da yükseldi. Ancak 1633'de Moravya'da yukarıda anılan dukalıklar kaybedildi. Gundakar'ın 1604'de Gräfin Agnes von Ost-Friesland'la yapdığı evlenme, hânedâna Rietberg kontluğunu kazandırdı. 1719'da hânedân kesin şekilde bugünki topraklarına yerleşerek dîğer ülkelerden elini çekdi. Karl I'in oğlu Karl Eusebius (ölm.1684), bunun oğlu Johann Adam'dır (ölm.1712, bk.aş.no.1). Gundakar'ın oğlu Hartmann III (ölm.1686), bunun oğulları Anton Florian (ölm.1721, bk.aş.no.3) ve Philipp Erasmus'dur. Florian'ın oğlu Joseph Johann (ölm.1732, bk.aş.no.4), bunun oğlu Johann Karl'dır (ölm.1748, bk.aş.no.5). Erasmus'un oğulları Joseph Wenzel (ölm.1772, bk.aş.no.2) ve Emanuel (1700-1771), sonuncunun oğulları Franz Joseph I(ölm.1781, bk.aş.no.7) ve Karl Borromäus (ölm.1789, oğlu Avusturya orgenerali Johann 1790-1865) olup sonuncunun kurduğu dal 1908'e kadar devâm edip söndü. Franz Joseph I'in oğulları Aloys I(ölm.1805, bk.aş.no.8) ve Johann I(ölm.1836, bk.aş.no.9) olup, Hânedân, bu sonuncudan yürüdü. 1699'dan günümüze gelen prenslerin şecereleri şöyledir:

Son Üç Asırda Liechtenstein Hânedânı

1) Johann Adam (1662-1712=60) (1699-1712=13), Fürst Karl Eusebius von Leichtensten = Fürstin Johanna Beatrix von Dietrichstein'ın 6. ve en kç. oğlu = Edmunda Theresia (1652-1737=85), izd.1681, izd.müd.31, yş.29-60, zevcinden 10 yş.by., zevcinden sn.25 yıl yaşadı, hala oğlu, Fürst Ferdinand Joseph von Dietrichstein (Fürst Maximilian oğlu) = Fürstin Elisabeth von Eggenberg kızı, çocukları: 1682'de doğup ölen bir Pr.; Karl (1864-1704=20), vel.1699-1704=5; Franz (1689-1711=22), vel.1704-1711=7; Anton (1696), ayni yıl öldü; Johann (1700), ayni yıl öldü; Marie Elisabeth (1683-1744=61) =1. Maximilian (1641-1709=68), izd.(3) 1703, izd.müd. 6, yş.20-26, zevcinden 42 yş.by., Fürst Hartmann von Liechtenstein=Gräfin Sidonie Elisabeth von Salm-Reifferscheidt'in by.oğulları (biri ayni yıl ölen 3 pr. ve 3 prs.), =2. Leopold (1674-1744=70), izd.1713 (4 yıl sn.), izd.müd.31, yş.30-61, zevcinden 9 yş.kç., Herzog Friedrich von Sleswig-Holstein=Fürstin Charlotte von Liegnitz oğlu; Marie Antoinette (1687-1750=63) =1. Graf Marcus von Zobor (ölm.1728), izd.1704, izd.müd.24, yş.17-43, =2. Graf Hrzan von Harras (ölm.1750), izd.1731 (3 yıl sn.), izd.müd.19, yş.46-63; Maria Anna (1688), ayni yıl öldü; Gabrielle (1692-1713=21) = Fürst Joseph Johann Adam von Liechtenstein, izd.(1) 1712, izd.müd.1, yş.20-21, zevcinden 2 yş.kç. (1690-1732=42), çocukları için aş.bk.; Maria Theresia (1694-1772=78), 1746 ve 1749'da Theresianum ve Emmanuelum akademilerini (kolej) kurdu=Emanuele (1687-1729=42), izd.1713, izd.müd.16, yş.17-33, zevcinden 7 yş.kç.,

Soissons kontu, Luigi Tommaso oğlu, çocukları için bk.İtalya (Savoie); Margarete (1697-1702=5); Dominica (1698-1724=26) = Heinrich (1697-1783=86), izd.(1) 1719, izd.müd.5, yş.21-26, zevcinden 1 yş.kç. (3 pr.ve 1 prs.), Fürst von Auesperg und Herzog von Münsterberg und Frankenstein; Maria (1699), ayni yıl öldü.

2) Joseph Wenzel (1696-1772=76) (1712-1718=6 + 1748-1772=24 = 30), Fürst Philipp Erasmus von Liechtenstein (1664-katli 1704=40, no.3'ün kardeşi) = Christine (1665-1730=65)'nin by.oğulları (Christine: Graf Ferdinand Karl von Löwenstein-Wertheim-Rocheford kızı ve Herzog Albert von Sachsen-Weissenfels'den dul), 1716 ve 1718'de Türkler'e karşı savaşdı ve Salankamen meydan muhârebesinde bulundu, Avusturya albayı 1723, Avusturya'nın Paris büyükelçisi 1737-40, Avusturya mareşali 1740 = Anna Maria (1699-1753=54), izd.(2) 1718, izd.müd.35, yş.19-54, zevcinden 3 yş.kç., amca oğlu, Fürst Anton Florian'ın (no.3) 5. kızı ve Graf Johann von Thun und Hohenstein'dan dul, çocukları: Philipp (1719-1723=4); Ernst (1722-1723=1); Marie ve Elisabeth adlı bebekken ölen 2 prs.

3) Anton Florian (1656-1721=65) (1718-1721=3), Fürst Hartmann III von Liechtenstein (1613-1686=73) = Sidonie Elisabeth (1623-1686=63, izd.1640, izd.müd.46, yş.17-63, zevcinden 10 yş.kç.) (Graf Ernst Friedrich von Salm-Reifferscheidt kızı)'in 8. oğulları = Barbara (1661-1723=62), izd.1679, izd.müd. 42, yş.18-60, zevcinden 5 yş.kç. Graf Michael Oswald von Thun und Hohenstein=Gräfin Elisabeth von Lodron kızı, çocukları: Franz (1680-1681=1); Leopold (1685-1687=2); Anton (1689-1690=1); Karl (1684-1685=1); Joseph Johann (1690-1732=42), bk.aş.no.4; Anton (1693-1707=14); Karl (1697-1704=7); Eleonore (1681-1682=1); Antoinette (1683-1715=32) =1. Graf Johann Adam von Lamberg (1677-1708=31), izd.1702, izd.müd.6, yş. 19-25, zevcinden 6 yş.kç., =2. Graf Ehrgott von Kuefstein, (1676-1728=52), izd.1709 (1 yıl sn.), izd.müd.6, yş.26-32, zevcinden 7 yş.kç.; Prs. (1687), ayni yıl öldü; Caroline (1694-1735=41) = Altgraf Franz Wilhem von Salm-Reifferscheidt (1672-1734=62), izd.(2) 1719, izd.müd.15, yş.25-40, zevcinden 22 yş.kç.(1 vikont), Altgraf Erich Adolf=Gräfin Ernestine von Löwenstein - Wertheim-Rochefort'un tek oğulları; Anna Maria (1699-1753=54) =1. Graf Johann Ernst von Thun und Hochenstein, 1. derecede kuzen (1694-1717=23), izd.1716, izd.müd.1, yş.17-18, zevcinden 5 yş.kç., Graf Maximilian=Gräfin Marie Adelheid von Preysing oğlu (1 oğul), =2. Fürst Joseph Wenzel von Liechtenstein (1696-1772=76), izd.1718 (1 yıl sn.), izd.müd.35, yş.19-54, zevcinden 3 yş.kç., bk.yukarıda no.2; Maria (1700), ayni yıl öldü; Marie (1702), ayni yıl öldü; Eleonore Katharina (1703-1757=54) = Graf Friedrich August von Harrach (1696-1749=53), izd.1719, izd.müd.30, yş.16-46, zevcinden 7 yş.kç., Graf Aloys (Napoli kral nâibi) = Gräfin Cäcilie von Tannhausen oğlu, çocukları oldu.

4) Joseph Johann (1690-1732=42) (1721-1732=11) =1. Gabrielle(1692-1713=21), izd.1712, izd.müd.1, yş.20-21, zevcinden 2 yş.kç., Fürst Johann Adam von Liechtenstein'ın 4. kızı (oğulları Karl 1713-1715=2), =2. Marianne (1698-1716=18), izd.1716 (3 yıl sn.), izd.müd.20 gün, yş.18, zevcinden 8 yş.kç., Graf Maximilian von Thun und Hohenstein=Gräfin Maria Theresia von Sternberg kızı, =3. Maria Anna (1693-1729=36), izd.1716 (ayni yıl), izd.müd.13, yş.23-36, zevcinden 3 yş.kç., Graf Franz Albert von Oettingen-Spielberg = Barones Johanna Margarethe von Schwendi

kızı, =4. Marianne (1707-1788=81), izd.1729 (ayni yıl), izd.müd.3, yş.22-25, zevcinden 17 yş.kç., Graf Franz Karl von Kottulinsky kızı (çocukları Anton 1730-1731=1 ve Maria 1733, ayni yıl öldü). 3. izd.'dan: Joseph (1720-1723=3), vel.; Johann Karl (1724-1748), bk.aş.no.5; Eleonore (1718), ayni gün öldü; Elisabeth (1728), ayni gün öldü; Maria Theresia (1721-1753=32) = Fürst Joseph Adam von Schwarzenberg, Herzog von Krumau (1722-1782=60), izd.1741, izd.müd.12, yş.32, zevcinden 1 yş.by., çocukları oldu, İmparatorluk Sarayı nâzırı, Fürst Adam Franz = Fürstin Eleonore Amalie von Lobkowicz oğlu.

5) Johann Karl (1724 - 1748 = 24) (1732 - 1748 = 16), = Maria Josepha (1727-1788-61), izd.1744, izd.müd.4, yş.17-21, zevcinden 3 yş.kç., Graf Friedrich August von Harrach=Fürstin Eleonore Katarina von Liechtenstein kızı, 1. derecede kuzen (=2. Mareşal Fürst Joseph von Lobkowicz, izd.1752, 4 yıl sn., yş.25), çocukları: Johann (1747), 15 günlük öldü; Marianne (1745-1752=7); Maria Antonia (1749-1813=64), posthume=2^{e} Fürst Wenzel von Pear (1744-1812=68), izd.1768, izd.müd.44, yş.19-63, zevcinden 5 yş.kç., çocukları oldu, 1° Fürst Johann Wenzel von Pear = Gräfin Antonia Esterhazy de Galantha oğlu. Johann Karl'dan sn.Joseph Wenzel (no.2) tekrar Liechtenstein prensi oldu (1748-1772). Sn., Johann Karl'ın kardeşinin oğlu tahta çıkdı:

6) Franz Joseph I (1726-1781=55) (1772-1781=9), Fürst Emanuel von Liechtenstein (1700-1771), Herzog von Troppau and Jägerndorf=Maria Anna Antonia (1707-1777=70, izd.1726, izd.müd.45, yş.19-64, zevcinden 7 yş.kç., Graf Karl Ludwig von Dietrichstein-Weichselstadt kızı)'nın by.oğulları = Marie (1733-1809=72), izd.1750, izd.müd.31, yş.17-48, zevcinden 7 yş.kç., Graf Franz Philipp von Sternberg=Gräfin Marie Leopoldine von Starhemberg kızı, çocukları: Joseph (1752-1754=2); Franz (1758-1760=2); Aloys I (1759-1805=66), bk.aş.no.7; Johann I (1760-1836=76), bk.aş.no.8; Philipp (1762-1802=40), evlenmedi; Leopoldine (1754-1823=69) = Landgraf Emmanuel von Hessen-Rheinfels-Rothenburg (1746-1812=66), izd.1771, izd. müd.41, yş.17-58, zevcinden 8 yş.kç., Landgraf Constantin oğlu (1 pr. 1 prs.); Marie Antonie (1756-1821=65), râhibe; Maria Josephine (1768-1845=77) = Mareşal Fürst Nikolaus Esterhazy de Galantha (1765-1833=68), izd.1783, izd.müd.50, yş.15-65, zevcinden 3 yş.kç., Fürst Paul Anton = Gräfin Anna Hohenfeld oğlu, çocukları oldu.

7) Aloys I(1759-1805=66) (1781-1805=24), Almanya imparatorluğunun en zengin kişisi ol.ünlü = Caroline (1768-1831=63), izd.1783, izd.müd.22, yş.15-37, zevcinden 13 yş.kç., çocuksuz, Graf Johann Wilhelm von Manderscheid-Blankenheim zu Geroldstein kızı.

8) Johann I(1760-1836=76) (1806-1836=31), vel. 1781-1805=24, Avusturya mareşali, Aşağı ve Yukarı Avusturya genel v. = Josephine (1776-1848=72), izd.1792, izd.müd.44, yş.16-60, zevcinden 16 yş.kç., Landgraf Joachim Egor von Fürstenberg-Weitra=Gräfin Sophie Theresia von Oettingen-Wallerstein kızı, çocukları için bu bahsin sonuna bk.

9) Aloys II Joseph (1796-1858=62) (1836-1858=22), vel.1805-1836=31, babasının (no.8) yerine geçdi, 1842'de ilk def'a ol.Liechtenstein prensliğini ziyâret etdi (ondan önceki bütün prensler Viyana'da oturmuş, prensliklerine uğramamış, vekâleten yönetmişlerdir) = Franziska (1813-1881=68), izd.1831, izd.müd.27, yş.18-45, zevcinden

17 yş.kç., Tümg.Graf Franz Kinsky von Wchinitz und Tettau=Gräfin Therese von Wrbna und Freudenthal kızı, çocukları: 1- Johann II(1840-1929=89), bk.aş.no.10. 2- Franz I (1853-1938=85), bk.aş.no.11. 3- Marie (1834-1909=75) = Graf Ferdinand von Trauttmansdorff-Weinsberg (1825-1896=71), izd.1860, izd.müd.36, yş.26-62, zevcinden 9 yş.kç., çocukları oldu, Graf Joseph=Gräfin Josephine de Nagy-Karoly oğlu. 4- Caroline (1836-1885=49)=5e Fürst Alexander von Schönburg-Hartenstein (1826-1896=70), izd.1855, izd.müd.30, yş.19-49, zevcinden 10 yş.kç., çocukları oldu, 4e Fürst Heinrich Eduard=Fürstin Aloysia von Schwarzenberg oğlu. 5- Sophie (1837-1899=62)=6e Fürst Karl von Löwenstein-Wertheim-Rosenberg (1834-1921=87), izd.1863, izd.müd.36, yş.26-62, zevcinden 3 yş.kç., çocukları oldu, Fürst Constantin Joseph=Fürstin Marie Agnes von Hohenlohe-Langenburg oğlu. 6- Aloysia (1838-1920=82) = Graf Heinrich von Fünfkirchen (1830-1885=55), izd.1864, izd.müd.21, yş.26-47, zevcinden 8 yş.kç., çocuksuz, Graf Otto=Gräfin Luise von Wurmbrand'ın kç. oğulları. 7- Ida (1839-1921=82)=8e Fürst Adolf Joseph von Schwarzenberg (1832-1914=82), izd.1857, izd.müd.57, yş.18-75, zevcinden 7 yş.kç., çocukları var, 7e Fürst Johann Adolf=Fürstin Eleonore von Liechtenstein (Pr. Karl Borromäus dalından) oğlu. 8- Franziska (1841-1858=17). 9- Henriette (1843-1931=88) = Fürst Alfred von Liechtenstein, amca oğlu (1842-1907=65), izd.1865, izd.müd.42, yş.22-64, zevcinden 1 yş.kç., Fürst Franz'ın by.oğlu, çocukları için b.bk. 10- Anna (1846-1924=78) = Fürst Georg Christian von Lobkowicz (1835-1908=73), izd.1864, izd.müd.44, yş.14-62, zevcinden 11 yş.kç., çocukları oldu, Fürst August Langinus=Fürstin Anna Berta von Schwarzenberg oğlu. 11-Therese (1850-1938=88) = Fürst Arnulf von Bayern (1852-1907=55), izd.1882, izd.müd.25, yş.32-57, zevcinden 2 yş.by., zevcinden sn.31 yıl yaşadı, Fürst Luitpold (Bavyera kral nâibi)'un kç. oğlu, çocukları için bk. Bavyera.

10) Johann II le Bon=İyi (1840-1929=89) (1858-1929=71), vel.1840-1858=18, babasının (no.9) yerine geçdi, evlenmedi, Avusturya akademisyeni, 1918'de hânedânın Çekoslovakya'daki bütün varlığına el kondu. Yerine kardeşi geçdi: 11) Franz I (1853-1938=85) (1929-1938=9), vel.1858-1929=71, Avusturya akademisyeni, Avusturya'nın Petersburg (Rusya) büyükelçisi 1894-98, ilk def'a prensliğinde (Vaduz) oturan hükümdâr oldu = Elsa (1875-1947=72), izd. 1929, izd.müd.9, yş.54-63, zevcinden 22 yş.kç., çocuksuz, Wilhelm von Gutüann kızı ve Géza de Bethlenfalva'dan dul. Yerine hemşîresi Prs. Henriette ile Fürst Alfred von Liechtenstein'ın torunu tahta geçdi:

12) Franz Joseph II(16.8.1906-14.11.1989=83) (25.7.1938-14.11.1989 = 51, 3, 20), vel.1929-1938=9, Troppau ve Jägerndorf dukaları (unvân) = Gina(1921), izd.1943, yş.22, zevcinden 15 yş.kç., Graf Ferdinand von Wilczek=Nora (Graf Zdenko Kinsky von Wchinitz kızı)'nın tek kızları, oğlu: 13) Hans (14.23.1945), doğar doğmaz vel., 1984-1989'da nâib, 1989'da 13. hükümrân prens, Papa Pius XII tar. evlâd edinildi = Marie (1940), izd.1967, yş.27, zevcinden 5 yş.by., Graf Ferdinand Kinsky = Gräfin Henriette von Ledebur-Wicheln kızı, çocukları Alois 1968 (vel.1989), Maximilian 1969, Constantin 1972, Tatiana (1973). Franz Joseph II'nin dîğer çocukları: 2- Philipp Erasmus (1946) = Isabelle (1948), izd.1971, yş.23, zevcinden 2 yş.kç., Belçika kraliçesi Elisabeth'in mânevî kızı, Jean de l'Arbre de Malander kızı, çocukları Alexande 1972,

Wenzel 1974 ve Rudolf 1975. 3- Nikolaus (1947). 4- Wenzel (1947). 5- Nora (1950), râhibe.

Vel.Pr.Alois (1968)=Sophie (1967), izd.1993, Bavyera düşesi.

Johann I(no.8, salt.1805-1836)'in çocukları ve torunları hakkında yalnız kısa bilgi sunulacaktır. Çocukları: 1- Aloys II (no.9, 1796-1858, kendisi ve nesli için yk.bk.). 2- Franz (1802-1887=85), Avusturya orgenerali = Julie (1818-1895=77), izd.1841, Graf Alfred Potocki = Fürstin Josephine Czartoryska kızı, çocukları için aş.bk. 3- Karl Johann (1803-1871=68) = Rosalie (1805-1841=36), izd.1832, Graf Philipp d'Emricourt von Grunne-Pinchart kızı ve Graf Ludwig von Schönfeld'den dul, çocukları: Rudolf (1833-1888=55) =1. Clara (1836-1909=73), izd.1859, tal.1877, Graf Karl Sermage's zu Szomszédvar kızı, =2. Hedwig Stein (1846-1921=75), izd.1877; Philipp (1837-1901=64)=1. Marianne (ölm.1864), izd.1861, Kont Marcolini kızı (oğulları Karl 1862-1893=31), =2. Franziska Todesco (1846-1921=75), 2. izd.1879; Albertine (1838-1844=6). 4- Friedrich, Avusturya orgenerali (1807-1885=78) = Sophie Löwe (1815-1866=49), izd.1848, soprano. 5- August (1810-1884=74), Avusturya binbaşısı, evlenmedi. 6- Leopoldine (1793-1808=15). 7- Caroline (1795), ayni yıl öldü. 8- Sophie (1798-1869=71), İmparatoriçe Elisabeth'in başnedîmesi = Türg.Kont Vincenz Esterhazy de Galantha (1781-1835=54), izd.1817, Kont Karl=Gräfin Elisabeth Festics de Tolna oğlu. 9- Marie (1800-1884=84), evlenmedi. 10- Clotilde (1804-1807=3). 11- Henriette (1806-1886=80) = Graf Joseph Hunyady de Kéthely (1801-1869=68), izd.1825, 3 oğul ve 5 kız, Graf Nepomuk=Gräfin Franziska Pallfy d'Erdöd oğlu. 12- Ida (1811-1884=73) = 4e Fürst Karl von Pear (1806-1881=75), izd.1832, çocukları oldu, 3e Fürst Karl=Gräfin Guidobaldine Cavriani oğlu. 13- Eduard (1809-1864=55) = Honoria (1813-1869=56), izd.1839, Graf Johann Choloniow-Choloniewski kızı ve Thaddäus Kownacki'den dul, oğulları Aloys (1840-1885=45) = Anna (1849-1933=84), izd.1870, Graf Adolf von Degenfeld-Schonburg=Gräfin Sidonie Berényi von Karancs-Berény kızı (=2. Graf Andreas von dem Broele-Plater (ölm.1928), izd.1892), çocukları (1 prs. ve 2 pr.): Melanie (1844-1858=14); Friedrich (1871-1959=88), Avusturya tümg.=Irma (1877-1956=79), izd.1897, Graf Géza Apponyi de Nagy-Apponyi=Gräfin Paula Széchényi de Sarvar kızı; Eduard (1872-1951=79), hukuk doktoru, Liechtenstein'ın Viyana orta elçisi=Olga (1873-1966=93), izd.1898, Graf Friedrich von Pückler=Gräfin Karoline von Spegel kızı.- Pr.Friedrich'ın (1871-1959) çocukları: 1- Aloys (1898-1943=45), Rusya cebhesinde Alman subayı ol.maktûl=Hertha-Marie (1919), izd. 1938, Graf Luitpold von Reichenberg kızı (1958'de yeniden evlendi), çocukları Luitpold (1940) = Ulrike (1945), izd.1969, Ottmar von Habsburg-Lothringen kızı; Dr.Maria-Gabrielle (1942), evli ve çocuklu. 2- Alfred (1900-1972=72) = Gräfin Polixena (1905), izd.1928, 5e Fürst Manfred von Colgalto=Fürstin Thekla von Ysenburg und Büdingen'in kç. kızları, çocukları: Christian 1961, Stefan 1961(yukarıdaki ile ikiz), Emanuel (1964); Franz de Paula (1935); Elisabeth (1932) = Baron Riccardo Winspeare-Guicciardi (1912), izd.1964, çocukları var. 3- Alexander (1901-1926=25). 4- Andrea (1898-1944=46) = Graf Peter von Ueberacker (1895-1961=66), izd.1921 (savaşta maktûl, 1922 doğumlu bir oğulları). 5- Aloysia (1904) = Joseph von Miller (1897-1976=79), izd.1929 (3 oğul ve bunların çocukları). - Pr.Eduard'ın (1872-1951) çocukları: 1- Johannes (1899), 2 morg.izdivâc yapdı. 2- Ferdinand (1901) =1. Gräfin Shelagh von Rietberg (1902), izd. 1925, tal.1934, =2. Brita (1919-1971=52), izd.1940,

tal., İsveç hava orgenerali Bengt Nordenskiöld kızı, çocukları: Graf Christopher von Rietberg (1926), çocukları Mark 1959 ve Gabrielle 1957; Gräfin Elisabeth von Rietberg (1928), 2 def'a evlendi; Johannes (1941), evli. 3- Luise (1902-1903=1). 4- Eduarda(1903) =1. Graf Viktor von Trauttmansdorff-Weinsberg (1895-1969=74), izd.1922, =2. Graf Alexander von Pappenheim (1905), izd.1975, ilkinden Ferdinand (1923-1945, savaşda maktûl) ve Gabrielle (1924) ve Elisabeth (1927) (=Graf FranzEugen von Walderstoff, 1925, izd.1953, 1 oğul ve 5 kız). 5- Gabrielle (1905) =1. Graf Franz de Paula von Kesselstatt (1894-1938), izd.1925, =2. Yb. (A.B.D.) Harrison Blair (1901), izd.1951, ilkinden Franz 1926 ve Johannes 1927. 6- Louisanne (1907) = Graf Maximilian von Galen (1892-1960), izd.1943 (2).

Pr.Franz'ın (1802-1887) çocukları: 1- Josephine (1844-1854=10). 2- Heinrich (1853-1914=61), evlenmedi. 3- Aloys (1846-1929=83), Aşağı Avusturya arşidukalığı genel v.=1. Mary Fox (1850-1878=28), izd.1872, =2. Johanna von Klinkosch (1849-1925=76), izd.(2) 1890, ilkinden 4 kız: Sophie (1873-1947=74) = Franz d'Uermény (1863-1934=71), izd.1891; Julie (1874-1950=76), evlenmedi; Henriette (1875-1958=83), râhibe; Marie (1877-1939=62) = Graf Franz von Meran (1868-1949=81), izd.1902. 4- Alfred (1842-1907=65) = Henriette (1843-1931=88), amca-zâde, izd.1865, izd.müd.42, yş.22-64, zevcinden 1 yş.kç., Liechtenstein hükümrân prensi Aloys II'nin (yk.bk.) 7. kızı, bu izd.'dan: 1- Franz (1868-1929=61), evlenmedi. 2- Heinrich (1877-1915=38), evlenmedi. 3- Georg Hartmann (1880-1931=51), evlenmedi. 4- Franziska (1866-1939=73), evlenmedi. 5- Maria Theresia (1871-1964=93), evlenmedi. 6- 1868'de ayni gün ölen bir prs. 7- Karl (1878-1955=77), 1920'de nâib = Elisabeth (1894-1962=68), izd.1921, Herzog Wilhelm von Urach-Württemberg'in 2. kızı, çocukları: Wilhelm (1922) = Emma von Guthmannsthal (1926), izd.1950, çocukları (von Hohenau kont ve kontesleri) Felix 1951, Benedikt Ulrich 1953, Stefan Alois 1957, Maria-Theresia 1954; Wolfgang (1934) = Gabrielle, izd.1970, Comte Franz Basselet de La Rosée kızı, kızları Stéphanie 1976; Maria Josepha (1923); Franziska de Paula (1930) = Graf Rochus von Spee (1925), izd.1965, çocukları Andreas 1971, Isabelle 1966, Monika 1967. 8- Alfred (1875-1930=55) = Theresia Maria (1887-1971=84), izd.1912, Fürst Moritz von Oettingen kızı, çocukları: 1/Hans Moritz (1914), hukuk doktoru = Clothilde (1922), izd.1944, 10^e Fürst Karl August von Thurn und Taxis = Infanta Maria Anna Bragança'nın by.kızları, çocukları Gundakar (1949, ikiz), Alfred (1951), Emmeram (1955), Hugo (1964) ve Diemut (1949), Adelgunde (1953), Maria (1958). 2/ Heinrich (1916), felsefe doktoru = Arşidüşes Elisabeth (1922), izd.1949, yş.27, zevcinden 6 yş.kç., İmp.Karl'ın kç. kızı, çocukları Vincenz (1950), Michael (1951), Christof (1956), Karl (1957) ve Charlotte (1953) (=Pieter van der Byl (1924), izd.1979, Zimbabwe ulaştırma ve enerji bakanı). 3/ Maria Benedikta (1913), evlenmedi. 4/ Eleonore (1920), evlenmedi. 9- Johannes (1873-1959=86), Avusturya deniz albayı= Marie (1886-1961=75), izd.1906, Graf Géza von Czik-Szent-Kiraly kızı, çocukları: 1/ Alfred (1907) = Ludmilla (1908-1974=66), izd.1932, Fürst Friedrich von Lobkowicz'in tek kızı, çocukları Atti (1935) = Laura marchese di Dozza (1941), izd.1969, çocukları: Alfred 1972 ve Lucas 1974; Friedrich (1937) = Anne Ortner (1948), izd.1972; Anton Florian(1940) = Rosemarie von Sulzberg (1943), izd.1968, kızları Ludmilla 1974; Maria Christa (1933) = Marquis Roland de Roys de Ladignan (1934), izd.1960. 2/

Emanuel (1908) 3/ Johannes (1910) = Karoline (1912), izd.1936, Graf Eugen von Ledebur=Gräfin Eleonore von Moennich'ın 2. kızları, çocukları: Eugen (1939)= Maria Theresia (1945), izd.1968, Graf Leopold von Goëss=Gräfin Theodora Kottulinsky kızı, oğulları Johannes 1969 ve kızları Anna 1970, Marie-Ileana 1974; Albrecht (1940) = Baron Tamara von Landskron (1939), izd.1966; Maria (1937); Barbara (1942) = Alexander (1924), izd.(2) 1973, yş.31, zevcinden 18 yş.kç., Yugoslavya kral nâibi Paul'ün by.oğlu, çocukları için bk.Yugoslavya. 4/ Constantin (1911) =1. Maria von Leutzendorff(1921-1944=23, hava taarruzunda öldü), izd.1941, kızları Monica (1942) = André Jordan (1933), izd.1960, tal.1972, çocukları Gilberto 1961 ve Constantino 1964. Pr. Constantin =2. Ilona (1921), izd.1977, Graf Ladislaus Esterházy = Gräfin Karoline Széehényi kızı.

10- Aloys (1869-1955=86), Pr.Alfred'in (1842-1907) 2. oğlu, 1923'de by.oğlu lehine tahttaki hukukunu bırakdı=Arşidüşes Elisabeth Amalia (1878-1960=82), izd.1902, izd.müd.53, yş.24-75, zevcinden 9 yş.kç., Arşidük Karl Ludwig'in kç.kızı, çocukları: 1- Franz Joseph (1906), 1938'de by.-amcasının tahtına geçdi, 1989'a kd. Liechtenstein hükümrân prensi. 2- Karl Alfred (1910) = Arşidüşes Agnes (1928), izd.1949, yş.21, zevcinden 18 yş.kç., Arşidük Hubert Salvador'un by.kızı, çocukları Dominik 1950, Andreas 1952, Gregor 1954 ve Alexandra 1955, Maria Pia 1960, Katharina 1964, Brigitta 1967. 3- Georg (1911) = Marie Christine (1924), izd.1948, Württemberg Hânedânı şefi Philipp Albrecht'in by.kızı, yş.24, zevcinden 13 yş.kç., çocukları Christoph (1958) ve Margarita (1950=Peter Klien, doğ.1946, izd.1974, kızları Elena 1975), Maria Assunta (1952), Isabelle (1954) (=Graf Raimund zu Erbach-Fürstenau (1951), izd.1976), Marie Helene (1960), Georgine (1962), Michaela (1969). 4- Ulrich (1913-1978=65), hukuk doktoru, evlenmedi. 5- Aloys(1917-1967=50), evlenmedi. 6- Heinrich (1920), 1969'dan beri Bern maslahât-güzârı = Ali (1935), izd.1968, Graf Leopold von Podstatzky-Lichtenstein=Gräfin Minki von Wchinitz'in tek kızları, çocukları Hubertus 1971 ve Marie 1969, Marie Therese 1974. 7- Maria Theresia (1908-1973=65) = Graf Dr.Artur von Gross-Zauche und Camminetz (1905), izd.1944 (3 oğul, 1 kız). 8- Henriette (1914) = Graf Peter von und zu Eltz von Stromberg (1909), izd.1943, çocukları Dr. Johann (1946), Alexander (1947), Franz (1950).

XIV

WALDECK

Hânedânın İlk Asırları

Waldeck (Valdek), bugün Batı Almanya'nın orta kesiminde, doğuya doğru bir yöredir. 1918'e kadar devâm eden Waldeck prensliği, Prusya'nın batı toprakları içinde kalıyordu. Doğu ve güneyi -Prusya'nın 1866'da ilhâk ettiği- Hessen-Kassel elektörlüğü, kuzey ve batısı ise Prusya krallığının Vestfalya eyâleti ile çevrili idi. Prensliğin merkezi küçük Arolsen şehri, Kassel şehrinin batısındadır.

Widukind I(ölm.1057?), Lippe prensliğinde Schwalenberg kontu idi. Oğlunun torunu Widukind III, 1116-1137=21 müddetle kontluk yapdı. Bunun oğlu 1150'de Waldeck şatosunu ele geçirip Waldeck kontu sanını aldı. Waldeck kontları 14.2.1349'da İmparatorluk kontu oldular. 1631'de verâset yoluyle Pyrmont kontluğunu da ele geçirdiler. 1673'de Rappolstein kontluğunu ilhâk etdiler. 16. asırda Lüteryen Protestan oldular. Arolsen'i merkez yapdılar. Kontluk, 8.6.1815'de prenslik derecesine çıkdı. Bu târîhden 13.11.1918'deki ferâgate kadar hükümdârlar "Fürst zu Waldeck und Pyrmont" sanını taşıdılar. Graf Georg Friedrich (=Fürstin Elisabeth Charlotte von Nassau-Siegen), Widukind III'ün 17. kuşak torunudur. Kç. oğlu Josias=Wilhelmine von Nassau-Siegen,

bunların kızları Charlotte Johanna (1664-1699=35), düşes 1690-1699=9 = Johann Ernst I(1658-1729=71), izd.1690, izd.müd.9, yş.20-20, Saalfeld dukası 1675-1729=54 + Coburg dukası 1706-1729=23, çocukları için bk.Saksonya.- Gräf Georg Friedrich'ın by.oğlu: Christian Ludwig (1635-1706=71) =1. Grafin Elisabeth von Rappolstein (1644-1676=32), izd.1658, izd.müd.18, yş.14-32, amcası kont ölünce Rappolstein kontluğunu tevârüs edip Waldeck ve Pyrmont kontu olan zevcine intikaal etdirdi, =2. Anna von Rappolstein. Çocukları: Amalie Katharina (=Graf Georg Ludwig von Erbach, çocukları oldu) ve Friedrich Anton Ulrich (1676-1728=52) (kont 1706-1728=22). Kont Cristian Ludwig'in 2. eşinden olan çocukları: Heinrich Georg (1695 - 1736 = 41) (Bergheim kontu 1708-1736=28) ve Josias (I) (1696-1763=67), vârissiz ölen ağabeyinin yerine Bergheim kontu 1736-1763=37 = Johanna v.Nassau-Idenstein, bu izdivâcdan Waldeck hânedânının "kontluk dalı" çıkarak günümüze geldi, aş.bk. Kont Friedrich Anton Ulrich ise, Waldeck hânedânının hükümrân "prenslik dalı" denen kolunun atası oldu, oğlu: Karl August, kont 1728-1763=35, vel.kont 1706-1728=22 = Fürstin Christina von Wittelsbach-Bäyern (1725-1790=65), izd.1742, izd.müd.21, yş.17-38, kç. oğulları Christian August (1744-1810=66), vel.kont 1763-1789=26. Kont Karl August'un by.oğlu ve halefi: Georg I(1747-1813=66) (kont 1763-1813=50), vel.1747-1763=16 = Fürstin Albertine v.Schwarzburg-Sondershausen (1768-1849=81) (1784-1813=29 + 1815-1845=32 + 1845-1849=4 = 66), izd.1784, izd.müd.29, yş.16-45, zevcinden 21 yş.kç., kç. oğulları: Friedrich Ludwig (1790-1825=35), vel.pr. 1813-1825=12. Georg I'in 2. oğlu, halefi ve kontluk unvânını prensliğe çevirerek ilk tahta geçen:

Gräfin Margarethe von Waldeck, Eckhard Sander'e göre (1995) *Pamuk Prenses ve Yedi Cüce* masalındaki Pamuk Prenses olup İspanya kralı İkinci Felipe ile evlenmek isteyince bunu engellemek isteyen İspanyol ajanlarınca zehirlenmiş. Yukarda (st.3) adı geçen Gräf Georg Friedrich 9.9.1669'da Kandiye'de Türkler'le savaşırken maktûl düştü.

Waldeck Prensleri

1) Georg II (1789-1845=56) (1813-1845=32), vel.kont 1789-1813=24, 8.6.1815'den ît.pr. = Emma(1802-1858=56) (1823-1845=22 + 1845-1858=13 = 35), izd.1821, izd.müd.22, yş.21-43, zevcinden 13 yş.kç., nâibe 1845-1852=7, Fürst Viktor II v.Anhalt-Bernburg-Schaumburg=Fürstin Amalie v.Nassau-Weilburg'un 3. kızı, çocukları: 1- Josef (1825-1829=4), vel.1825-29 = 4. 2- Georg Viktor (1831-1893), bk.aş.no.2. 3- Wolrad (1833-1867=34), vel.1845-1865=20, evlenmedi. 4- Auguste (1824-1893=69) =1[e] Fürst Alfred v.Stolberg-Stolberg (1820-1903=83), izd.1848, Graf Christian=Gräfin Luise v.Stolberg-Stolberg oğlu (6 pr., 1 prs.). 5- Hermine (1827-1910=83) = Fürst Adolf Georg v.Schaumburg-Lippe (1817-1893=76), izd.1844, çocukları için b.bk.

2) Georg Viktor (1831-1893=62) (1845-1893=48), vel.1831-1845=14, annesinin niyâbeti 1845-1852=7, Prusya orgenerali =1. Helene (1831-1888=57) (1852-1888=35), izd.1853, izd.müd.35, yş.22-57, zevci ile ayni yaşda, Herzog Wilhelm von Nassau'nun 5. kızı, =2. Louise (1858-1936=78) (1891-1893=2), izd.1891, izd.müd.2, yş.33-35, zevcinden 27 yş.kç., Herzog Friedrich v.Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg'un 2. kızı, bu izd.'dan: Woldrad Friedrich (1892-1914=22), vel.1893-1896=3, üsteğmen ol.Fransa cebhesinde maktûl. 1. izd.'dan: 1- Friedrich (1865-1946), bk.aş.no.3. 2- Sophie (1854-1869=15). 3- Pauline (1855-1925=70) =4[e] Fürst Alexis v.Bentheim und

Steinfurt (1845-1919=74), izd.1881, 3e Fürst Ludwig = Fürstin Berthe v.Hessen-Philippsthal-Barchfeld oğlu (4 pr., 3 prs.). 4- Marie (1857=1882=25) = Wilhelm II(1848-1921=73), izd.(1) 1877, izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 9 yş.kç., Württemberg kralı 1891-1918=27, Hânedân şefi 1918-1921=3, vel.1870-1891=21, Prusya orgenerali, çocukları için bk.Württemberg. 5- Emma (1858-1934=76), kraliçe 1879-1890=11 + ana-kraliçe 1890-1934=44 = 55, nâibe kraliçe 1890-1898=8 = Willem III (1817-1890=73), izd.(2) 1879, izd.müd.11, yş.21-33, zevcinden 41 yş.kç., Holanda kralı ve Lüksenburg büyük-dukası 1849-1890=41, vel.1840-1849=9, çocukları (Kraliçe Wilhelmina) için bk.Holanda. 6- Helene (1861-1922=61), Sachsen-Coburg und Gotha ana düşesi 1900-1918=18 = Leopold (1853-1884=31), izd.1882, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 8 yş.kç., İngiltere kraliçesi Victoria'nın kç. oğlu, Albany dukası, çocukları için bk.İngiltere. 7- Elisabeth (1873-1961=88) = 2e Fürst Alexander v.Erbach-Schönberg (1872-1944=72), izd.1900, izd.müd.44, yş.27-71, zevcinden 1 yş.kç., Prusya binbaşısı, Hânedân şefi 1908-1944=36 (2 pr., 2 prs.), 1e Fürst Gustav=Fürstin Marie v.Hessen-Battenberg oğlu.

3) Friedrich (1865-1946=81) (1893-1918=25), vel.1865-1893=28, Hânedân şefi 1918-1946=28, Prusya orgenerali = Bathildis (1873-1962=89), izd.1895, izd.müd.51, yş.22-73, zevcinden 8 yş.kç., Fürst Wilhelm v.Schaumburg-Lippe'nin 2.kızı, çocukları: 1- Josias (1896-1967), bk.aş.no. 4. 2- Helene (1899-1948=49) = Nikolaus (1897-1970=73), izd.(1) 1921, izd.müd.27, yş.22-49, Oldenburg vel.büyük-dukası 1900-1918=18, Hânedân şefi 1931-1970=39, çocukları için bk.Oldenburg. 3- Max (1898-1980'de hayatta), Arolsen'de = Gustava (1899-1980'de ber-hayât), izd.1929, yş.30, zevcinden 1 yş.kç., Graf Karl v.Platen=Elfriede v.Köppen'in 2. kızları, bu izd.'dan 2 pr.ve 2 prs.: 1/ Friedrich-Carl(1933), Arolsen'de = Ingeborg v.Biela (1932), izd.1959, çocukları Caroline 1960, Donata 1961, Juliane 1962. 2/ Georg-Viktor (1936), Arnsberg/Vestfalya'da =Margarete v.Klitzing (1938), izd.1963, çocukları Christian-Ludwig 1967, Wolrad 1974 ve Friederike 1963, Barbara 1965. 3/ Marie-Louise (1930) = 3e Fürst Albrecht v.Castell-Castell(1925), izd.1951, 2e Fürst Carl=Fürstin Anna-Agnes v. Solms-Hohensolms-Lich oğlu (çocukları: Graf Maximilian 1974, Graf Georg 1956, Graf Ferdinand 1965 ve Gräfin Philippa 1952, Gräfin Johanna 1952(yukarıdaki ile ikiz), Gräfin Christina 1962-1964=2, Gräfin Stephanie 1966). 4/ Helene-Sophie (1943) = Baron Michael v.Forstner (1946), izd.1974, tal.1975, oğulları Ludwig 1974. 4- Georg Wilhelm (1902), Arolsen'de = Ingeborg (1902), izd.1932, Graf Karl v.Platen = Elfriede v.Köppen'in kç.kızları, çocukları: 1/ Josias (1935), evlenmedi 2/ Georg-Friedrich (1936) = Sixtina (1933), izd.1961, 3e Fürst Wolff-Heinrich v.Stolberg'in by.kızı, çocukları Philipp-Heinrich 1967 ve Henriette 1963, Isabelle 1965. 3/ Volkwin (1940) = Orlinda (1938), izd.1968, Baron Eccard v. Gablenz = Orlinda v.Caprivi'nin tek kızları, oğulları Pr.(1970). 4/ Christian-Peter (1971) = Sybille Pieper, izd.1971, çocukları Georg-Wilhelm 1972 ve Katharina-Sophie 1974. 5/ Rixa (1939), evlenmedi.

4) Josias (1896-1967=71), Hânedân şefi 1946-1967=21, son vel.1896-1918=22, Hânedân vârisi 1918-1946=28 = Altburg (1903, 1980'de ber-hayât), izd.1922, izd.müd.45, yş.19-64, zevcinden 7 yş.kç., Grossherzog Friedrich August v.Oldenburg'un kç. kızı, çocukları: 1- Wittekind (9.3.1936), Hânedân şefi 30.11.1967, Hânedân vârisi 1946-1967=21, Arolsen'de, evlenmedi. 2- Margarethe (1923) = Franz August (1925), izd.1952, Graf Alexander v.Erbach-Erbach=Christa v.Zülow oğlu (çocukları Graf

Eberhard 1958 ve Gräfin Alexandra 1955). 3- Alexandra (1924) = Botho (1924), izd.1949, Fürst Karl v.Bentheim und Steinfurt = Fürstin Margarete v. Schoenaich-Carolath'ın kç. oğulları (çocukları Georg-Viktor 1950 ve Wolfgang 1952). 4- Ingrid (1931), evlenmedi. 5- Guda (1939) =1. Friedrich Wilhelm (1931), izd.(1) 1958, tal.1967=9, Fürst Hermann v. Wied=Gräfin Marie Antonia v.Stolberg-Wernigerode oğlu (oğulları Fürst Alexander 1960 ve Carl 1961), =2. Dr.Horst Dierkes (1939), izd.1968 (oğulları Vicco 1970 ve Christian 1974).

Waldeck ve Pyrmont Kontları Dalı

Yukarıda anılan Graf Josias (ölm.1763) oğlu Graf Josias (II) (ölm.1788) oğulları Graf Josias (III) (1774-1829=55, albay) ve Graf Karl (1778-1849=71) = Gräfin Caroline Schilling v.Canstatt, bu izd.'dan: Adalbert (1833-1893=60) =1. Agnes (1834-1886=52), izd.1858, Fürst Alexander v.Sayn-Wittgenstein-Hohenstein=Gräfin Amalie v.Bentheim-Tecklenbrg'un by.kızları, =2. Ida (1837-1922=85), izd.1887 (1 yıl sn.), no.1'in 3 yş.kç. hemşîresi, 1. izd.'dan: 1- Carl (1860-1861=1). 2- Adalbert (1863-1934=71), Prusya yarbayı, evlenmedi. 3- Hermann (1864-1938=74) = Klara v.Jaeckel, Gräfin Waldeck (1871-1965=94), izd.1891, kızları Greta (1893-1980'de ber-hayât, evlenmedi) ve Mechtild (1897-1974=77) = Konstantin v.Beguelin (1897-1963=66), izd.1924. 4- Alexander(1867-1932=65) =1. Alwine Dransfeld, Frau v.Gellen (1876-1938=62), izd.1906, tal.1921=15, =2. Aenne Clemens (1888-1975=87), izd.1921. 5- Friedrich (1870-1941=71), Prusya yarbayı = Gertrud Koblin (1884-1963=79), izd.1919. 6- Georg (1876-1966=90), son Waldeck kontu 1938-1966=28=1. Alwine Dransfeld, Frau v.Gellen (1876-1938=62), ağabeyinin eski eşi, izd.1921, =2. Kitty Beitsch (1903-1980'de ber-hayât), izd.1939, bu izd.'dan: Ilse (1963=Manfred Schneider, izd.1963, oğulları Georg 1964) ve Dorothee (1943, 4 aylık öldü). 7- Helene (1859-1942=83) =1. Graf Carl v.Bentick(1853-1934=81), izd.1878, tal. 1885=7, Graf Carl=Gräfin Mechtilde v.Waldeck'in 3. oğulları(1 Gräfin), =2. Graf Alfred v.Keyserlingk (1857-1929=72), izd.1886, Graf Otto = Elisabeth v. Alvensleben oğlu (1 graf, 1 kız).

XV
SCHWARZBURG PRENSLİKLERİ

Hânedânın Başlangıcı

Schwarzburg (Şvarsburg), Sonderhausen ve Rudolstadt adlarıyle ayni hânedândan inme iki ayrı prenslik ol.1918'e kd.hükümrân olmuşdur. Her ikisi de bugün Doğu Almanya'nın güney-batısında kalıyor. Rudolstadt, Saale çayının güneyindeki dirseğinin batı kıyısında, Weimar'ın güneyindedir. Daha da küçük bir şehir olan Sonderhausen ise, kuzey-batıda, Northausen şehrinin güney-doğusundadır. Burası Thüringen bölgesi ve Sakson dukalıklarının kuzey-batısıdır.

Widukind oğlu Günther I(ölm.950?), hânedânın atasıdır. Bunun torununun torunu Sizzo I, Graf zu Lanswitzsau'dur (1075-1103=28). Oğlu Günther II (kont 1103-1109=6), bunun oğlu Sizzo II olup 1137'de Schwarzburg ve 1141'de Kevensburg kontu oldu. Saalfeld 1212-1389'da bu hânedânda kaldı. Graf Günther XXI (ölm.1349) 4 ay, 26 gün için Almanya kralı seçildi (1.1.-26.5.1349). Günther XL (1499-1552=53), bunun torununun torununun torunudur ki Schwarzburg-Blanhenburg-Arnstadt-Sonderhausen und Frankenhausen kontu idi. 1330'a doğru Leutenberg kontluğunu elde eden âile, 1356'da Hohenstein kontundan Sonderhausen kontluğunu aldı. Rudolstadt ise 1340'da Orlamünde kontundan verâseten geçdi. 1356'da imparatorluk kontu oldular. Sonderhausen kontluğu 1697'de imparatorluk prensliği hâline yükselip 28.3.1909'da son erkek üyesinin

ölümüyle söndü ve Rudolstadt dalına intikaal etdi. Rudolstadt kontluğu ise 1710'da imparatorluk prensliği oldu ve 22.11.1918'deki ferâgate kd.hükümrân oldu. Hükümrân prensler Fürst von und zu Schwarzburg sanını, dîğer üyeler prens ve prenses unvânını taşıdılar. 16. asırda Hânedân, Lüteryen Protestan oldu. Yukarıda anılan Günther XL'ın (ölm.1552) 3 oğlundan ikisi, Sonderhausen ve Rudolstadt dallarının atası oldular:

Büyük oğul Günther XLI (1529-1583=54), Rudolstadt ve Sonderhausen kontu (1552-1583=31) olup, vârissiz ölünce, 2 kontluk, 23.5.1583'de iki kardeşi arasında paylaşıldı: Büyüğü Johann Günther (1531-1586=55), Sonderhausen ve küçüğü Albrecht VII (1537-1605=68), Rudolstadt dallarının ataları oldular. Johann Günther'in torununun torununun oğulları olan Christian Wilhelm ve Anton Günther II, 1697'de imparatorluk prensleri oldular. Sonuncusunun oğlu Heinrich XXXVIII 1758'de ölünce, yerine kardeşi August'un (=Fürstin Charlotte v.Anhalt-Bernburg) 2. oğlu Christian Günther (ölm.1794), Sonderhausen prensi oldu ki bundan ît. hânedânın şeceresi aşağıdadır. Rudolstadt'ın 1. kontu (1583-1605=22) olan Albrecht VII'nin torununun torunu Ludwig Friedrich I, imparatorluk prensi oldu (1710-1754=44) = Fürstin Anna Sophie v.Sachsen-Gotha. Rudolstadt prenslerinin bundan sonraki şecereleri aşağıdadır.

Schwarzburg-Rudolstadt Prensliği

1) Ludwig Friedrich I, kont'lukdan prens'liğe yükselen ilk Rudolstadt hükümdârı (1710-1754=44). Kızı Anna Sophie (1700-1780=80), düşes 1745-1764=19 + 1764-1780=16 = 35 = Franz Josias I (1697-1764=67), izd.1723, izd.müd.41, yş.23-64, zevcinden 3 yş.kç., Sachsen-Coburg dukası 1745-1764=19, vel.1729-1746=16. Ludwig Friedrich I'in oğlu ve halefi: 2) Ludwig Günther IV(1708-1790=82) (1754-1790=36), vel.1710-1754=44=Gräfin Sophie Henriette v.Reuss-Untergreitz (ölm.1771), izd.1735, izd.müd.36, by.oğulları: 3) Friedrich Karl (1736-1793=57) (1790-1793=3), vel.1754-1790=36=1. Friederike Sophie (1745-1778=33) (1763-1778=15), izd. 1763, izd.müd.15, yş.18-33, zevcinden 9 yş.kç., Fürst Johann Friedrich v.Schwarzburg-Rudolstadt = Herzogin Bernhardine v.Sachsen-Weimar'ın by.kızları, =2. Auguste Luise (1752-1805=53), izd.1780 (2 yıl sn.), izd.müd.13, yş.28-41, zevcinden 16 yş.kç. (prs.1780-1793=13), Fürst Johann August v.Sachsen-Gotha = Gräfin Luise v. Reuss-Schleitz'ın by.kızları, 1. izd.'dan: 1- Ludwig Friedrich II (1767-1807), bk.aş.no.4. 2- Karl Günther (1771-1825=54) = Luise Ulrike (1772-1854= 82), izd.1793, Landgraf Friedrich V v.Hessen-Homburg'un 2. kızı, çocukları: Wilhelm (1806-1849=43); Caroline (1804-1829=25) = Fürst Georg v.Anhalt (1796-1865=69), izd.(1) 1825, çocukları için b.bk.; Marie(1809-1833=24) = Fürst Karl II v.Schwarzburg-Sondershausen (1801-1889=88), izd.(1) 1827, çocukları için b.bk.; Adolf (1801-1875=74), vel.1869-1875=6 = Mathilde (1826-1914=88), izd.1847, 2e Fürst Otto Viktor v.Schönburg-Waldenburg=Fürstin Thekla v.Schwarzburg-Rudolstadt kızı, çocukları: Günther (1852-1925), bk.aş.no.8; Thekla (1859-1939=80); Luise (1862-1867=5); Marie (1850-1922=72) = Grossherzog Friedrich Franz II v.Mecklenburg-Schwerin (1823-1883=60), izd.(3) 1868, çocukları için b.bk., zevcinden sn.37 yıl yaşadı. 3- Friederike (1765-1767=2). 4- Henriette (1770-1783=13). 5- Caroline (1774-1854=80)= Fürst Günther I v. Schwarzburg-Sondershausen (1760-1837=77), izd.1799, çocukları için b.bk. 6- Luise (1775-1808=33) = Landgraf Ernst v.Hessen-Philippsthal (1771-1849=78), izd.(1) 1796, çocukları için b.bk.

4) Ludwig Friedrich II (1767-1807=40) (1793-1807=14), vel.1767-1793=26 = Caroline Luise (1771-1854=83) (1793-1807=14 + 1807-1854=47 = 61), izd.1791, izd.müd.16, yş.20-36, nâibe 1807-1814=7, Landgraf Friedrich V v.Hessen-Homburg'un by.kızı, çocukları: Bernhard (1801-1816=15, ikiz), Rudolf (1801-1808=7, ikiz), Caroline (1792-1794=2), Thekla (1795-1861=66)=2[c] Fürst Otto=Gräfin Henriette v.Reuss-Plauen oğlu, çocukları oldu. Ludwig Friedrich II'nin ilk 2 oğlu ise, biribiri ardından tahta geçdi:

5) Friedrich Günther (1793-1867=74) (1807-1867=60), vel.1793-1807=14, annesinin niyâbeti 1807-1814=7=1. Auguste (1793-1854=61) (1816-1854=38), izd.1816, izd.müd.38, yş.23-61, zevci ile ayni yaşda, Kronprinz Friedrich v. Anhalt-Dessau'un by.kızı, =2. Helene (1835-1860=25) (1855-1860=5), izd.1855, 1 yıl sn., izd.müd.5, yş.20-25, zevcinden 42 yş.kç., no.1'in birâder-zâdesi, Fürst Georg v.Anhalt-Dessau kızı, =3. Marie Schulz (1840), Gräfin v.Brockenburg, morg.izd.(1) 1861, izd.müd.8, yş.21-29, zevcinden 47 yş.kç., çocukları: Günther (1818-1821=3) (1'den), vel.; Günther (1821-1845=24) (1'den), vel.; Gustav (1828-1837=9) (1'den); Sizzo (1860-1926) (2'den), bk.aş.no.9; Helene (1860-1937=77) = Fürst Hans v.Schoenaich-Carolath (1849-1910=61), izd.1884, Fürst Ferdinand=Fürstin Johanna v.Reuss-Schleiz-Köstritz oğlu, çocukları oldu.

6) Albrecht (1798-1869=71) (1867-1869=2), vel.1807-1818=11 + 1821 + 1845-1867=22 = 33, Prusya orgenerali= Auguste Luise (1804-1865=61), izd.1827, izd.müd.38, yş.23-61, zevcinden 6 yş.kç., Fürst Friedrich Wilhelm v. Solms-Braunfels=Fürstin Friederike v.Mecklenburg-Strelitz kızı, çocukları: Elisabeth(1833-1896=63) = Fürst Leopold III v.Lippe (1821-1875=54), izd.1852 ve 7) Georg(1838-1890=52) (1869-1890=21), vel.1867-1869=2, Prusya Orgenerali, evlenmedi.

8) Günther (1852-1925=73) (1890-22.11.1918=28), Hânedân şefi 1918-1925=7, vel.1875-1890=15 (ölen babası Pr.Adolf'un yerine vel.oldu), Prusya orgenerali, Sondershausen'ı da ilhâk ederek her iki Scharzburg prensliğinin hükümdârı 25.3.1909 - 25.11.1918 = 9, 8, 1= Anna Luise (1871-1951=80) (1891-1918=27), izd.1891, izd.müd.34, yş.20-54, zevcinden 19 yş.kç., zevcinden sn.26 yıl yaşadı, çocuksuz, 1. derecede kuzen, Fürst Georg v.Schönburg-Waldenburg=Fürstin Luise v.Bentheim - Tecklenburg-Rheda kızı.

9) Sizzo (1860-1926=66), ikiz, Hânedân şefi 1925-1926=1, vel.1890-1918=28, Sondershausen vel.i 1909-1918=9, Prusya ve Saksonya albayı, Pr.Friedrich Günther'in (no.57) 2. izdivâcından doğan çocuğu olduğu için babasını istihlâf etmeyip ancak başka prens kalmayınca verâset hakkı tanındı (annesi, morganatik izdivâcdan doğmuş prs.olup, sonradan amcası tar. evlâd edinilip prenseslik verilmişdi) = Alexandra (1868-1958=90), izd. 1897, izd.müd.29, yş.29-58, zevcinden 8 yş.kç., zevcinden sn.32 yıl yaşadı, babasının amca oğlu, Herzog Friedrich I v.Anhalt'ın kç. kızı, çocukları: 10) Friedrich Günther (II) (5.3.1901), Şef 1926, vâris 1925-1926=1, 1980'de ber-hayât, ölümü ile Schwarzburg Hânedânı tamâmen sönecekdir = Sophie (1911), izd. ve tal.1938=8 ay, çocuksuz, yş.27, zevcinden 10 yş.kç., Grossherzog Wilhelm Ernst v.Sachsen-Weimar'ın tek kızı. Pr.Sizzo'nun 2 kızı: Irene (1899-1939=40), evlenmedi ve Marie Antoinette (1898), 1980'de ber-hayât=Graf Magnus V v. Solms-Wildenfels (1886-1945=59), izd.1925 (2 kont, 3 kontes).

Schwarzburg-Sondershausen Prensliği

Bu minik devlet 23.5.1583 - 25.3.1909 = 325, 11, 3 müddetle devâm edip 1909'da hânedân sönünce, Rudolstadt prensliğine ilhâk edildi. Bu bahsin başında Pr.Christian Günther III'e kd. olan şecere kısaca gösterilmişdi. Ondan ît. detaylı şecere şöyledir:

1) Christian Günther III (1736-1794=58) (1758-1794=36) = Charlotte Wilhelmine (1737-1777=40) (1760-1777=17), izd.1760, izd.müd.17, yş.23-40, zevcinden 1 yş.kç., çocukları: 1- Günther (1760-1837), bk.aş.no.2. 2- Albrecht (1767-1833=66), vel.1794-1801=7, evlenmedi. 3- Karl (1777-1842=70), Hanover korgenerali = Güntherine (1791-1875=84), izd.1811, Fürst Christian v. Schwarzburg-Sondershausen=Fürstin Friederike v.Schwarzburg-Sondershausen'in tek kızları, çocukları: Karl (1815-1816=1); Luise (1813-1848=35) = Albrecht v.Götz(1815-1871=56), izd.1845 (1 kız); Charlotte Amalie (1816-1912=96) = Baron Hans v.Jud (1825-1864=39), izd.1856, izd.müd.8, yş.40-48, zevcinden 9 yş.by., zevcinden sn.48 yıl yaşadı, çocuksuz. 4- Friederike (1762-1801=39) = Fürst Christian v.Schwarzburg-Sondershausen (1763-1791=28), amca oğlu, izd.1790, Fürst August=Fürstin Christine v.Anhalt-Bernburg oğlu, 1 kızları için yk.bk. 5- Karoline(1769-1819=50), evlenmedi. 6- Wilhelmine (1771-1829=58) = Herzog Ferdinand v.Württemberg (1763-1834=71), izd.1795 (tal.) (1. zevcesi), Herzog Friedrich II Eugen v.Württemberg'in 5. oğlu.

2) Günther (1760-1837=77) (1794-1835=41), vel.1760-1794=34=Caroline(1774-1854=80) (1799-1835=36 + 1835-1854=19 = 55), izd.1799, izd.müd.38, yş.25-63, zevcinden 14 yş.kç., Fürst Friedrich Karl v.Schwarzburg-Rudolstadt'ın 3. kızı, çocukları: Günter II (bk.aş.no.3) ve Emilie (1800-1867=67) = Fürst Leopold II v.Lippe (1796-1851=55), izd.1820, çocukları için aş.bk.

3) Günther II (1801-1889=88) (1835-1880=45), vel.1801-1835=34, Prusya orgenerali, tahtdan oğlu lehine ferâgat etdi =1. Marie (1809-1833=24), izd.1827, Fürst Karl v.Schwarzburg-Rudolstadt'ın kç. kızı, =2. Mathilde (1814-1888=74)(1835-1852=17), izd.1835, tal.1852=17, yş.21-38, zevcinden 13 yş.kç., 3[e] Fürst Friedrich v.Hohenlohe-Oehringen=Herzogin Friederike v.Württemberg'in tek kızları, çocukları: Günther (1828-1833=5) (1'den); Karl (1'den), bk.aş.no.4; Elisabeth(1829-1893=64) (1'den), evlenmedi; Hugo (1839-1871=32) (2'den), evlenmedi; Marie(1837-1921=84) (2'den), evlenmedi; Leopold (1832-1902=70), vel.1880-1902=22, Prusya orgenerali, evlenmedi.

4) Karl Günther (1830-1909=79) (1880-1909=29), vel.1835-1880=45, Prusya orgenerali = Marie (1845-1930=85), izd.1869, izd.müd.40, yş.24-64, çocuksuz, Fürst Eduard v.Sachsen-Altenburg'un kç. kızı. Hânedân bu sûretle erkek tar. 1909'da ve son prs.Marie'nin ölümüyle kadın tar.1921'de söndü.

XVI

LİPPE HÂNEDÂNI

Hânedânın Menşei

Lippe, Ren'in doğu kollarından bir ırmakdır ki, Ruhr bölgesinin kuzey sınırıdır. Bugün Federal Almanya'dadır. Lippe prensliği, bu ırmağın mansabının kuzey-doğusunda uzanır. Lippe premsliğinin merkezi Detmold, Bielefeld şehrinin doğusundadır. Prenslik kuzeyde Weser ırmağına kadar uzanmakda ve Weser'in kuzeyine geçmekde idi. Schaumburg prensliğinin merkezi Bückeburg, Weser'in doğusunda kalmakda, çizdiği kavsin içinde bulunmaktadır. Lippe yöresinin güneyi Lippe prensliğinin, daha ufak kuzey parçası Schaumburg prensliğinin idi. Prusya krallığı toprakları ile çevrilmişdi. Kuzey sınırında Hanover krallığı toprakları başlıyordu ama bu krallığı 1866'da Prusya ilhâk etdi. Batı ve güney, Prusya'nın Vestfalya eyâletidir. Waldeck prensliğine -ki güneydedir- âid Pyrmont prensliği, Lippe prensliğinin kuzey-doğu sınırında idi. Doğuda Braunschweig dukalığının Lippe prensliği ile sınırı vardı.

Hânedânın atası Lippe baronu (edelherr von der Lippe) Barnhard I(1113-1144=31) olup, Lippstadt şehri yakınlarında Lippe şatosunun bânîsidir. Halefleri 1150'de Detmold'ü alıp merkez yapdılar. 1322'de Schwalenberg, Biesterfeld, Weissenfeld'i, 1405'de Sternberg'i ilhâk etdiler. Bernhard'ın 12. batın torunu Simon V, 1511'de babasının yerine baron, 1528'de unvânını yükselterek kont, 1529'da imparatorluk kontu

oldu, 1536'da öldü. Torunu Simon VI(1555-1613=58) ölünce (1613), Lippe kontluğu, oğulları arasında, şu kontluklar hâlinde taksîm edildi:

Simon VII(1587-1627=40), Detmolt kontu olarak (1613-1627=14) babasını istihlâf ederek asıl Lippe dalının (ligne ainée) atası oldu. Otto, Brake kontu oldu (1613-1657=44) ve bu dal 1709'da söndü. Hermann, Schwalenberg kontu olup (1613-1620=7) çocuksuz öldü. En küçükleri Philipp I(1601-1681=80) ise Alverdissen kontu (1613-1681=68) oldu ki sonra Schaumburg kontluğuna tevârüs edip Schaumburg-Lippe dalının kurucusu oldu (ligne cadette).

Simon VII'nin oğulları: Simon Ludwig (ölm.1636) (oğlu Simon Philipp, ölm.1650); Jobst Hermann (1625-1678=53), Biesterfeld-Weissenfeld kontu olup bu dalın atası oldu, aş.bk; büyükleri Hermann Adolf (1616-1666=60), Lippe-Detmold kontu olarak babasını istihlâf etdi (1627-1666=39). Yerine oğlu Simon Heinrich (1648-1697=49) kont oldu (1666-1697=31). Bunun 2 oğlu: Friedrich Adolf (1667-1718=51, kont 1697-1718=21 = Gräfin Johanna Elisabeth v.Nassau-Dillenburg), oğlu Simon Heinrich Adolf (1694-1734=40) (1718-1734=16), 27.10.1720'de kont unvânını prense çevirerek 1. Lippe prensi oldu, aş.bk. Friedrich Adolf'un (1667-1718) kardeşi Ferdinand Christian (1668-1724=56), onun oğlu Friedrich Alexander (1700-1769=69), onun oğulları da Friedrich Christian (doğ.1752) ve Simon Ludwig (doğ.1753)'dir.

Lippe Kontu 1699'da Almanya diplomatı olarak İstanbul'a geldi.

Rudolf Ferdinand'ın (1671-1736) 2 oğlu, Lippe-Biesterfeld dalının atası Friedrich Christian (1706-1781=75) ve Lippe-Weissenfeld dalının atası Ferdinand Johann (1709-1781=72)'dır. Her iki dal da aşağıda ele alınacakdır. Bk.Alexander A.M.Stols, *Geslachts-Register van het Vorstenhuis Lippe*, Maastricht 1938. Bu sûretle 1529-1720=191 yıl müddetle kontluk (daha önce baronluk) + 1720 - 12.11.1918 = 198 yıl müddetle prenslik olan Lippe'nin daha önce 1113-1529=416 yıl müddetle baronluk dönemi de vardır. 16. asırda Protestan Lüteryen oldular.

Lippe Prensleri

1) Simon Heinrich Adolf (1694-1734=40) (1718-1734=16), 27.10.1720'de kontluk sanını bırakarak imparatorluk prensi ol., Graf Friedrich Adolf v. Lippe-Detmold'ün by.oğlu = Wilhelmine (1700-1756=56), izd.1719, Fürst Georg August Samuel v.Nassau-Idstein=Gräfin Henriette Dorothea v.Oettingen kızı, çocukları: 1- Karl August (1723-1724=1), vel. 2- Karl Sigismund (1726-1727=1), vel. 3- Simon August (1727-1782), bk.aş.no.2. 4- Friedrich August (1728-1729=1). 5- Adolf (1732-1800=68), vel.1734-1767=33, nâib 1782-1789=7, Hessen-Kassel albayı =1. Anna (1735-1785=50), izd.1767, Landgraf Wilhelm v.Hessen-Kassel=Fürstin Charlotte v.Anhalt-Bernburg-Schaumburg'un 5. kızları, =2. Luise (1764-1844=80), izd.1786, Graf Christian Karl v.Ysenburg und Büdingen zu Philippseich=Gräfin Konstanze Sophie v.Sayn-Wittenstein-Berleburg kızı, çocuksuz. 6- Ernst (1735-1791=56) = Wilhelmine v.Trotha, Gräfin v.Gottliebe (1740-1793=53), izd.1773, kızları Auguste (1774-1825=51), râhibe 1804. 7- Elisabeth (1721-1793=72), râhibe 1751. 8- Luise (1722-1777=55), evlenmedi. 9- Auguste (1725-1777=52) = Fürst Friedrich v.Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg (1701-1766=65), izd.1745. 10- Charlotte (1730-1804=74), râhibe 1793.

2) Simon August (1727-1782=55) (1734-1782=48), vel.1727-1734=7, niyâbet altında 1734- =1. Luise (1733-1764=31), izd.1750, 1. derecede kuzen, Fürst Karl August v. Nassau-Weilburg=Fürstin Auguste v.Nassau-Idstein'ın 6. ve en kç. kızları, =2. Leopoldine (1746-1769=23), izd.1765, Fürst Leopold II v.Anhalt-Dessau=Fürstin Gisela v.Anhalt-Köthen'in 3. kızları, =3. Casimire (1749-1778=39), izd.1769, no.2'nin hemşîresi, çocukları: 1- Carline (1'den) (1751-1753=2). 2- Leopold I(1767-1802) (2'den), bk.aş.no.3. 3- August(3'den) (1777-1809=32), evlenmedi.

3) Leopold I (1767-1802=35) (1782-1802=20), vel.1767-1782=15, niyâbet 1782-1789=7=Pauline (1769-1820=51), izd.1796, Fürst Friedrich Albrecht v. Anhalt-Bernburg=Fürstin Luise Albertine v.Holstein-Plön kızı, nâibe 1802-1814=12, çocukları: Friedrich (1797-1854=57, evlenmedi, vel.1802-1821=19, Hanover ve Avusturya albayı) ve 4) Leopold II(1796-1851=55) (1802-1851=49), vel.1796-1802=6, annesinin niyâbeti 1802-1814=12=Emilie (1800-1867=67) (1820-1851 = 31 +1851-1867=16=47), izd.1820, Fürst Günther v. Schwarzburg - Sondershausen kızı, çocukları: 1- Leopold III ve 2- Waldemar ile 3- Alexander, üst üste tahta geçdiler, bk.aş.no.5, 6, 7. 4- Friedrich (1727-1754=27), evlenmedi. 5- Hermann (1829-1884=55), evlenmedi, vel.1875-1884=9. 6- Karl (1832-1834=2). 7- Luise (1822-1887=55), râhibe 1825. 8- Friederike (1825-1897=72), evlenmedi. 9- Pauline (1834-1906=72), evlenmedi.

5) Leopold III (1821-1875=54) (1851-1875=24), vel.1821-1851=30=Elisabeth (1833-1896=63) (1852-1875=23), izd.1852, Fürst Albert v.Schwarzburg-Rudolstadt'ın tek kızı, çocuksuz. 6) Waldemar (1824-1895=71) (1875-1895=20), izd.1858, Fürst Wilhelm v.Baden'ın 2. kızı, çocuksuz. 7) Alexander (1831-1905=74) (1895-1905=10), vel.1884-1895=11, niyâbet altında 1895-1905=10, evlenmedi. Lippe-Biesterfeld kontu Leopold IV, Lippe-Detmold dalının sönmesi üzerine 1905'de Lippe-Detmold hükümrân prensi oldu ve son pr.ol.1918'e ve Lippe hânedânı şefi ol.1949'a kd.kaldı. Şimdi hânedânı devâm etdiren Lippe-Biesterfeld dalını inceliyoruz:

Lippe-Biesterfeld

İlk Lippe-Biesterfeld kontu (1736-1781=45) olan Friedrich Karl'ı (1706-1781=76) yukarıda gördük = Gräfin Barbara Eleonore v.Solms-Baruth, oğulları (*): 2) Karl Ernst Casimir (1735-1810=75) (1781-1810=29), vel.1736-1781=45, Vürtenberg korgenerali = Ferdinande(1737-1779=42), izd.1769, Graf Moritz Kasimir I v.Betheim - Tecklenburg - Rheda=Gräfin Albertine Henriette v. Ysenburg und Büdingen kızı, çocukları: 1- Karl (1772-1773=1). 2- August (1773-1774=1). 3- Hermann(1775-1784=9), vel. 1781-1784=3. 4- Wilhelm Ernst, bk.aş.no.3. 5- Karl(1778-1844=66) = Barones Bernhardine v.Sobbe(1784-1843=59), izd.1806, çocukları: 1/ Constantin(1811-1861=50) = Wilhelmine (1817-1888=71), izd.1837, tal.1842=5, kızları Jenny (1838-1839=1). 2/ Bernhard (1815-1827=12). 3/ Karl (1818-1883=65), evlenmedi. 4/ Johanna(1807-1830=23) = Heinrich v.Röder (1804-1884=80), izd.1829. 5/ Pauline(1809-1888=79), evlenmedi. 6/ Amalie (1814-1879=65) = Karl (1803-1846=43), izd.1841, Fürst Georg I v.Waldeck oğlu.

(*) By. oğulları genç öldü. Kç. oğulları Graf Ferdinand Johann (1744-1772=28) ve onun oğlu Graf Ferdinand (1772-1844=72)'dır.

3) Wilhelm Ernst (1777-1840=63) (1810-1840=30) = Modeste (1781-1854=73), izd.1803, Korg.Karl v.Unruh (Prusya) kızı, çocukları: 1/ Paul (1808-1836=28). 2/ Julius, bk.aş.no.4. 3/ Hermann (1818-1877=59), evlenmedi. 4/ Leopold(1821-1872=51), evlenmedi. 5/ Agnes(1810-1887=77)=1. Carl (1811-1848=37), izd.1833, Fürst Gustav v.Biron-Wartenberg=Gräfin Franziska v.Maltzahn'ın by.oğlu, =2. Graf Leopold v.Zieten (1802-1870=68), izd.(2) 1849. 6/ Mathilde (1813-1878=75), evlenmedi 7/ Emma (1815-1842=27), evlenmedi.

4) Julius (1812-1884=72) (1840-1884=44) = Adelheid (1818-1900=82), izd.1839, Graf Friedrich v.Castell-Castell=Fürstin Emilie v.Hohenlohe-Langenburg'un 2. kızları, çocukları: 1/ Ernst, bk.aş.no.5. 2/ Adalbert (1843-1890=47), evlenmedi. 3/ Leopold (1846-1908=62), Prusya korgenerali, 1905'e kd. Lippe kontu, sn.Lippe prensi = Frieda (1867-1945=78), izd.1894, tal.1903=9, Graf Bogislav v.Schwerin kızı, çocuksuz. 4/ Kasimir (1847-1880=33), evlenmedi. 5/ Oskar (1848-1849=1). 6/ Friedrich (1852-1892=40) = Marie (1861-1941=80), izd.1882, 4[e] Fürst Wilhelm v.Löwenstein-Wertheim-Freudenberg=Gräfin Olga v.Schönburg-Forderglauchau'un by.kızları, 3 kızları: 1- Adelheid (1884-1961=77) = Heinrich (1863-1945=82), izd.(2) 1921, Fürst Hugo v. Schönburg-Waldenburg=Fürstin Hermine v.Reuss'un tek oğulları (1 prs.). 2-Olga (1885-1973=88) = Graf Konrad v.Erbach-Erbach (1881-1940=59), izd.1922, tal.1923=1, Graf Arthur=Fürstin Marie v.Bentheim-Tecklenburg-Rheda oğlu 3- Marie (1890-1974=84) = Fürst Carl v.Ysenburg und Büdingen (1875-1941=66), izd.1920, Fürst Alfred=Gräfin Luitgard v.Castell-Rüdenhausen oğlu. 7/ Rudolf (1856-1931=75), 1905'e kd.Lippe kontu, sn.prensi, Prusya binbaşısı = Fürstin Luise v.Ardeck (1868-1959=91), izd.1889, Fürst Wilhelm v.Hessen-Philippsthal - Barchfeld=Fürstin Marie Hanau-Ardeck'in kç.kızları, çocukları: 1- Friedrich Wilhelm (1890-1938=48) = Godela v.Oven (1906), izd.1932, oğulları Rudolf (1937), Oldenburg Üniversitesi'nde prof.dr. 2- Ernst (1892-1914=22), teğmen iken Fransa cebhesinde maktûl. 3- Marie Adelheid (1895, 1980'de ber-hayat) =1. Fürst Heinrich XXXII v. Reuss (İstanbul 1878-1935=57), izd.1920, tal.1921=1, Fürst Heinrich VII oğlu, =2. Fürst Heinrich XXXV v.Reuss (1887-1936=49), izd.1921, tal.1923=2, no.1'in kardeşi, çocukları için bk.Reuss, =3. Hanno Konopath (1882-1962=80), izd.1927, tal.1936=9. 8/ Friedrich Wilhelm (1858-1914=56), Prusya albayı iken Belçika cebhesinde maktûl, 1905'e kd.Lippe kontu, sn.prensi=Gisela (1871-1964=93), Graf Karl v.Ysenburg und Büdingen=Fürstin Agnes v.Ysenburg und Büdingen kızı, çocukları: 1- Simon Casimir (1900, 1980'de ber-hayat), albay (İkinci Cihan Savaşı) = Ilse Splittgerber (1909), izd.1935, çocuksuz. 2- Calixta Agnes (1895, 1980'de ber-hayat) = Fürst Waldemar v.Hohenzollern-Preussen (1889-1945=56), izd.1919, izd.müd.26, yş.30-56, zevcinden 6 yş.kç., Fürst Heinrich oğlu, çocukları için bk.Prusya. 3- Barbara Eleonore (1897, 1980'de ber-hayat) = Graf Nikolaus v. Luckner (1894-1966=72), izd.1919, Graf Peter oğlu. 9/ Friedrich Karl (1861-1901=40), evlenmedi. 10/ Emilie (1841-1892=51) = Fürst und Rheinegraf Otto I v.Salm-Horstmar (1833-1892=59), izd.1864, Fürst Wilhelm Friedrich=Gräfin Elisabeth v.Solms-Rödelheim oğlu (6 pr., 1 prs.). 11/Mathilde (1844-1890=46), evlenmedi. 12/ Johanna (1851-1859=8). 13/ Elisabeth (1853-1859=6).

5) Ernst (1842-1904=62) (1884-1904=20), Lippe nâibi 1897-1904=7, Lippe vel.i 1895-1904=9=Karoline (1844-1905=61), izd.1869, izd.müd.35, yş.25-60, zevcinden 2

yş.kç., son Lippe-Biesfeld, Schwalenberg ve Sternberg kontu ve bu dalın şefi (bundan sonra bu Lippe-Biesfeld kont ve kontesleri 1905'den ît. asıl Lippe dalının sönmesi üzerine doğrudan Lippe prens ve prensesi sanını aldılar), çocukları: 1- Leopold IV (1871-1949), bk.aş.no.6. 2- Bernhard (1872-1934=62), Prusya binbaşısı = Armgard (1883-1971=88), izd.(2) 1909, Baron Aschwin v.Sierstorpff-Gramm (Braunschweig Sarayı irsî mâbeyncisi) = Barones Hedwig v.Siestorpff kızı ve Graf Bodo v.Oeynhausen'den boşanmış, izd.müd.25, yş.37-62, zevcinden 11 yş.kç., 1909'da Biesfeld kontesi ve 1916'da Lippe-Biesfeld prensesi sanları verildi, 2 oğulları Lippe değil, Lippe-Biesfeld prensi olarak anıldılar (1916'da ît.): 1/ Bernhard (1911), Holanda mareşali ve oramirali ve 1948'de prince consort'u = Juliana (1909), 1948'de Holanda kraliçesi, vel.1909-1948=39, izd.1937, yş.28, zevcinden 2 yş.by., çocukları için bk.Holanda (Kraliçe Beatrix 1938, Irene 1939, Margriet 1943, Christina 1947). 2/ Aschwin (1914), felsefe dr.u=Simone Arnoux (1915), izd.(2) 1951. 3- Julius (1873-1952=79), hukuk doktoru, Prusya diplomatı = Marie (1878-1948=70), izd.(2) 1914, Grossherzog Adolf Friedrich V v.Mecklenburg-Strelitz'in by.kızı ve Comte Georges Jametel'den boşanmış, çocukları: 1/ Elisabeth-Caroline (1916) = Fürst Ernst-August v. Solms-Braunfels (1892-1968=76), izd.1939, Fürst Hermann=Fürstin Elisabeth v.Reuss'un by.kızları (kızları Maria-Angela 1940, Werner Wawade ile evlenip çocuksuz ayrıldı). 2/ Ernst August (1917), bk.aş.no.8. 4- Adelheid (1870-1948=78) = Fürst Friedrich v.Sachsen-Meiningen (1861-1914=53, Fransa cebhesinde maktûl), izd.1889, Herzog Georg II'nin 5. oğlu, çocukları için bk. Meiningen. 5- Karola (1873-1958=85), Pr.Julius'la ikiz, râhibe. 6- Mathilde (1875-1907=32), evlenmedi.

6) Leopold IV(1871-1949=78), son Lippe hükümrân prensi 1905-12.11.1918=13 ve vel.1904-1905=1 (babasının yerine), Prusya korgenerali, Erlangen hukuk doktoru, babasının yerine Lippe nâibi 1904-1905=1, Hânedân şefi 1918-1949=31 =1. Bertha (1874-1919=45) (1905-1918=13), izd.1901, izd.müd.18, yş.27-45, zevcinden 3 yş.kç., Fürst Wilhelm v.Hessen-Philippsthal-Barchfeld kızı, =2. Anna (1886, 1980'de ber-hayât), izd.1922, izd.müd.27, yş.36-63, zevcinden 15 yş.kç., Fürst Bruno v.Ysenburg und Büdingen zu Büdingen = Gräfin Bertha v.Castell-Rüdenhausen'ın kç.kızları ve Graf Ernst v.Lippe-Weissenfeld'den (aş.bk.) çocuklu dul, 2. izd.'dan: 7) Armin(1924), Hânedân şefi 1949-1953=4, Hânedân şefliğinden ferâgat etdi, tıb doktoru = Dr. Traute Becker (1925), izd.1953, oğulları Stephan (1959). Pr.Armin'in Hânedân şefliğinden ferâgati üzerine: 8) Ernst August (1917), Hânedân şefi 1953, Thalmannsfeld/Almanya'da = Christa v.Arnim-Kitzscher (1923), izd.1948, çocukları: Friedrich Wilhelm (1947), Hânedân vârisi 1953; Ernst August (1950), 2. vâris; Marie Christine (1959) ve Marie Stephanie (1949) = Nikolaus v. Itzenplitz (1943), izd.1971, çocukları Georg Friedrich 1972 ve Marie Sophie 1975.

Leopold IV'ün 1. izdivâcından olan çocukları: 1- Ernst (1902, 1980'de ber-hayât), son Lippe velîahdi 1905-1918=13 ve Hânedân vârisi 1918-1949=31, babasının ölümü üzerine Hânedân şefi olmakdan kardeşi Pr.Arnim lehine ferâgat etdi (1949) =1. Charlotte Ricken (1900-1975=75), izd.1924, tal.1934 = 10, =2. Helga Weiland (1911-1970=59), izd.1937, 2.'den çocukları: 1/ Ernst-Leopold (1940), tıb doktoru = Katrin Hein (1941), izd.1969, çocukları Nikola 1971 ve Julia 1972. 2/ Victoria (1943) = Wolfram Wickert (1941), izd.1968, çocukları Alexander 1969 ve Roderik 1971. 2- Leopold Bernhard

(1904-1965=61), evlenmedi, bu da Hânedân şefliğinden kardeşi Arnim lehine ferâgat etdi. 3- Chlodwig (1909), bu da ferâgat etdi = Veronika Holl (1915), izd.1940, oğulları Winfried-Chlodwig (1941) = Katharine Rochman (1942), izd. 1967. 4- Lilli (1905) = Graf Hans v. Kanitz (1893-1968=75), izd. 1932, Graf Hans=Gräfin Marie v. Bismarck-Bohlen oğlu, çocukları: Berta-Marie 1933, Dorothea (1935, ikiz), Cristine (1935, ikiz=Gerd Engelhardt, doğ. 1939, izd.1968), Gisela (1937=Prof.Dr.Hans Nagel, doğ. 1935, izd. 1961, çocukları Christine 1962 ve Susanne 1965 ile Karoline 1967), Gerta (1939), Lilli (1943=Jürgen von der Hagen, doğ.1934, izd.1964, oğulları Hans 1966 ve Nikolaus 1967). 5- Sieglinde (1915) = Friedrich-Carl Heldman (1904), izd. 1942, çocukları Leopold-Theodor 1947, Marianna 1943, Elisabeth-Caroline (1951) = Dr. Reinhard Kamphues (1948), izd. 1976.

Lippe-Weissenfeld

1) Ferdinand Johann (1709-1781=72), yukarıda görüldüğü üzere, 1. Lippe-Weissenfeld kontudur, ancak kontluğu 1762'de Lippe-Detmold'e terkederek, sâdece Lippe-Weissenfeld Kontu unvânını taşımaya devâm etdi. 2 oğlu, iki ayrı branşın atası oldular ve neslinin bütün üyeleri imparatorluk kontu ve kontesi sanını taşıdılar (prens ve prenses hukuukuna eşit). Lippe kontu Rudolf Ferdinand ile Gräfin Juliane Luise v. Kunowitz'in kç. oğlu olup, babasının ölümünde Weissenfeld kontluğunu tevârüs edip Lippe-Detmold'ü tevârüs eden ağabeyinden ayrılmışdı. =Ernestine (1712-1769=57), izd. 1736, Graf Christian I v. Solms-Baruth=Helene v.Donnersmarck kızı. Çocukları: Ludwig (1747-1777=30), evlenmedi; Simon (1748-1763=15); Luise (1739-1812=73), evlenmedi; Wilhelmine (1743-1797=54), evlenmedi; Henriette (1753-1795=42) =Fürst Albert v. Anhalt-Dessau (1750-1811=61), Fürst Leopold II'nin kç. oğlu (annesi Fürstin Agnes v. Anhalt-Köthen), çocuksuz. Kont Ferdinand Johann'ın (1709-1781) by. oğlu Friedrich Ludwig (1737-1791) Weisselfeld kontu sanını tevârüs etdi, bu branşı sn. ele almak üzere, Kont Ferdinand Johann'ın 2. oğlu Kont Karl Christian dalını öncelikle sunuyoruz.

Karl Christian (1740-1808=68) =1. Luise (1745-1799=54), izd. 1774, Graf Johann Alexander v. Callenberg zu Muskau kızı, =2. Constanze (1774-1856=82), izd. 1800, Graf Johann Christian II v. Solms-Baruth-Klitschdorf=Gräfin Friederike v. Reuss zu Köstritz kızı, 2. izd.'dan: Hermine (1801-1895=94), evlenmedi ve Irmgard (1803-1890=87), evlenmedi. Kont Karl Christian'ın 1. izdivâcından kızı ise Hermine (1775-1780=5), bir oğlu Alexander (1776-1839=63, evlenmedi) ve dîğer iki oğlu, iki dalın atasıdırlar: Kont Bernhard (1779-1857) Lippe-Weissenfeld-Oberschönfeld dalının ve kardeşi Kont Hermann (1783-1841) ise Lippe-Weissenfels-Pfaffstätt dalının (bu dal Katolik'dir) atası oldular. Şimdi bu iki dalı inceleyeceğiz:

Bernhard (1779-1857=78) =Emilie v. Klengel (1785-1865=80), izd. 1820. Bu izd.'dan 2 kontes ve bir kont: Cölestine (1823-1900=77), râhibe; Isolde (1821-1880=59)=Heinrich v. Arnim (1800-1855=55), izd. 1847 (2 oğul, 1 kız); Arminius (1825-1899=74) =Elise, Barones v. Emminghaus (1826-1902=76), izd. 1851, çocukları: Jobst Hermann (1865-1945=80), Prusya tümgenerali, Lippe-Weissenfeld prensi=Margarethe (1870-1932=62), izd. 1894, Graf Peter v. Solms-Sonnenwalde=Gräfin Katharina v. Solms-Sonnenwalde kızı, çocuksuz; Frieda (1852-1945=93), evlenmedi;

Anna (1861-1952=91) =Thilo v. Westernhagen (1853-1920=67), izd. 1886 (1 oğul, 1 kız); Kurt (1855-1934=79), 1918'de bu da kardeşi gibi pr. sanını aldı =1. Sophie (1857-1945=88), izd. 1885, tal. 1924=39, Ernst v. Klengel=Gräfin Pauline v. Lippe-Weissenfeld kızı, =2. Johanna Krischke (1894), izd. 1925 (fiilen 1919'dan önce), 2.'den: Armin (1919-1943=24), teğmen ol. Afrika cebhesinde maktûl, 1. izd.'dan: Karl Christian (1889-1942=53)= Hedwig-Maria v. Trotha (1903), izd. 1928, oğulları Karl Christian (1930), felsefe doktoru; Kurt Bernhard (1901) =Lilli Zetzsche (1904), izd. 1941, oğulları Frithjof-Ludwig (1943); Marieliese (1886-1946=60), evlenmedi; Anne Christine (1890-1975=85) =Willy v.Oswald (1890-1975=85), izd. 1920.

Lippe-Weissenfeld-Pfaffstätt dalının (Katolik) atası olan Graf Hermann (1783-1841=59) =1. Lina (1782-1815=33), izd. 1808, Baron von Lang kızı, =2. Dorothee (1779-1835=56), 1.'nin ablası, izd. 1815, =3. Mathilde v. Hartitzsch (1800), izd. 1831. 1. izd.'dan: 2 kont: 1- Kurt (1812-1895=83) =Georgina Acton (1823-1891=68), izd. 1847, çocukları Constantin (1848-1885=37, evlenmedi), Octavia (1851-1916=65, evlenmedi) ve Constantin (1854-1936), 1918'de prens=Marie de Benyov (1865-1929=64), izd. 1886, oğulları Hermann (1889-1944=55, evlenmedi). 2- Octavio (1808-1885=77) =1. Maria (1809-1863=54), izd. 1833, Graf Friedrich v.Mengersen kızı, =2. Leonie (1846-1877=31), izd. 1864, Graf Anton v. Mittrowitz und Nemysl kızı, 1. izd.'dan: 1/ Wilhelm (1836-1892=56), evlenmedi. 2/ Arnold (1842-1908=66), râhib. 3/ Dietrich (1845-1849=4). 4/ Helene (1839-1905=66), râhibe. 5/ Gabriele(1844-1902=58), evlenmedi. 6/ Hermann (1851-1936=85), 1918'de pr. =Duchessa Helene di Casalanza (1858-1947=89), izd. 1899, çocuksuz. 7/ Alfred (1848-1910=62) =Amelie (1862-1925=63), izd. 1890, Markgraf Arthur Pallavicini=Gräfin Therese zu Spaur und Flavon kızı, çocukları: Therese (1892-1924=32) =Sigmund v. Pott, izd. 1924; Amelie (1893, 1880'de ber-hayât), evlenmedi; Alfred (1896-1980'de ber-hayât), 1918'de pr. =Franziska (1902), izd. 1921, tal. 1932=11, Graf Friedrich Karl v. Schönborn-Buchheim kızı, çocukları: Alfred Karl (1922) =Irmgard v. Wehrbarn (1929), izd. 1955 (çocukları Bernhard 1960, Teresa 1956 ve Elisabeth 1957) ve Therese Amelie (1925) =1. Baron Heinrich v. Thyssen-Bornemisza (1921), izd. 1946, tal. 1954 = 8 (1 oğul), =2. Fürst Friedrich Maximilian v. Fürstenberg (1926-1969=43), izd. 1960, Fürst Maximilian Egon=Gräfin Wilhelmine v.Schönburg-Glauchau oğlu (1 pr., 1 prs.).

Graf Friedric Ludwig v.Lippe-Weissenfeld (1737-1791 = 54), yk. bk. =1. Marie Eleanore (1752-1772=20), izd. 1772, Graf Nicolaus v.Gersdorf-Baruth kızı (bu izd.'dan doğan Graf Ferdinand v.Lippe-Weissenfeld-Baruth için aş. bk.), =2. Wilhelmine (1748-1789=41), izd. 1775, Graf Peter v. Hohenthal kızı, bu izd.'dan: Henriette (1779-1834=55), Wilhelmine (1788-1793=5) adlı evlenmeden ölen kızları dışında 2 kont: 1-Graf Ludwig v.Lippe-Weissenfeld (1781-1860=79) =Auguste (1795-1856=61), izd. 1811, Graf Peter v.Hohenthal-Königsbrück kızı, çocukları: Adolf (1812-1888=67), evlenmedi; Leopold (1815-1889=74), evlenmedi, Prusya adliye nâzırı; Otto (1818-1893=75), evlenmedi; Anton (1819-1841=22), evlenmedi; Ernst (1825-1909=84), evlenmedi; Robert (1826-1859=33), evlenmedi; Pauline (1813-1890=77) = Ernst v.Klengel (1798-1868=70), izd. 1837, çocukları var; Therese (1816-1837=21), evlenmedi; Mathilde (1821-1836=15); Sophie (1827-1893=66) =Graf Deodat v.Oriolla (1820-1873=53), izd. 1852, Graf Joachim (Portekiz senatörü) oğlu (1 kont, 1 kız);

Johanna (1828-1862=34) =Baron Gustav v.Zedlitz-Leipe (1824-1914=90), izd. (1) 1856 (1 baron, 1 kız). 2-Graf v. Zedlitz-Leipe (1824-1914=90), izd. (1) 1856 (1 baron, 1 kız). 2- Graf Christian v. Lippe-Weissenfeld-Döberkitz (1777-1859=82) =1. Friederike (1790-1827=37), izd. 1809, Graf Peter v.Hohenthal-Königsbrück kızı, =2. Wilhelmine (1808-1878=70), izd. 1836, Christoph v.Egidy kızı, bu izd.'dan: Johanna (1840-1859=19) ve Wilhelmine (1837-1893 = 56) =Bnb. Wolf v.Ziegler (1820-1888=68), izd.1863. Graf Christian'ın (1777-1859) 1. izd.'dan çocukları: 1/ Oscar (1813-1864=51), evlenmedi. 2/ Friedrich (1817-1875=58), evlenmedi. 3/ Theodor (1822-1894=72) =Louise v. Arnim (1844-1925=81), izd. 1867, çocuksuz. 4/ Marie (1810-1877=67) =Graf Albrecht v. Köben (1800-1875=75), izd. 1828, Graf Otto oğlu, çocuksuz. 5/ Emma (1811-1820=9). 6/ Clementine (1815-1895=70) =Woldemar v.Zezschwitz (1811-1859=48), izd. 1836, çocuksuz. 7/ Ida (1819-1878=59) =Graf Gustav v.Lippe-Weissenfeld, amca oğlu, izd. 1843, çocukları için b.bk.(1805-1882=77). 8/ Lydia (1824-1897=73) =Baron Albert v.Oppen-Huldenberg(1810-1889=79), izd. 1847 (3 oğul). 9/ Franz (1820-1880=60), Saksonya ve Baden korgenerali =Marie v.Beschwitz (1836-1921=85), izd. 1859, çocukları: (1) Clemens(1860-1920=80), 1916'da pr. =Barones Friederike v.Carlowitz (1878-1942=64), izd. 1901, çocukları: Ferdinand (1903-1939=36), Polonya cebhesinde maktûl =Dorothea(1905), izd. 1928, Fürst Ulrich v.Schönburg-Waldenburg=Fürstin Pauline v.Löwenstein-Wertheim-Freudenberg'in kç.kızı, çocukları Franz (1929, evli) ve Margarete (1932) =Heyo Hamer (1931), izd. 1969; Christian (1907) =Pauline (1913), izd. 1935, Graf Friedrich v.Ortenburg=Fürstin Ilka v.Löwenstein -Wertheim-Freudenberg'in kç. kızları, oğulları Clemens (1937) =Heidi Feriy (1940), izd. 1964(bunların oğulları Jan-Hendrik 1970), Friedrich (1939), Ferdinand (1942) =Karoline v.Feilitzsch (1939), izd. 1970 (kızları Felizitas 1971), Christian (1945), Georg (1957) ve kızları Elisabeth (1940) =Graf Prosper v. Castell-Castell (1922), izd. 1961, Graf Wolfgang=Fürstin Sibylle v.Reuss'un by.oğulları (oğulları Johannes 1962 ve Heinrich 1966). (2) Alfred (1865-1930'dan sn.), 1916'da pr., evlenmedi. (3) Ernst (1870-1914=44), Saksonya binbaşısı iken Rusya cebhesinde maktûl = Anna (1886), izd. 1911, Fürst Leopold IV v.Lippe ile 1922'de evlendi, Fürst Bruna v.Ysenburg und Büdingen=Gräfin Bertha v.Castell-Rüdenhausen'ın kç. kızları, kızları Elenore (1913-1964=51), 1916'da prs. =Graf Sweder v. Rechteren-Limpurg (1910), izd. 1935, tal. 1944=9 (1 kont, 1 kız). (4) Margarethe (1861-1937=76), 1916'da prs. =Graf Curt v.Moravan (1849-1933=84), izd. 1882 (1 kont, 3 kız). (5) Friedrike (1862-1864=2). (6) Elisabeth (1868-1952=84) = Fürst Wilhelm v.Hanau(1836-1902=66), izd. (2) 1890, Kurfürst Friedrich Wilhelm v.Hessen-Kassel =Fürstin Gertrude v.Hanau oğlu, çocuksuz. (7) Sophie(1876-1949=73), bu da 1916'da prs., =Graf Adolf v.Arnim (1875-1931=56), izd. 1902, Graf George Werner=Gräfin Karoline v.Bismarck-Bohlen oğlu (3 oğul, 1 kız).

Graf Ferdinand v.Lippe-Weissenfeld (1772-1846=74) =Gustave(1789-1868=79), izd. 1804, Baron Heinrich Adolf v.Thermo zu Lipten kızı, çocukları: 1- Gustav (1805-1882=77) = Ida (1819-1878=59), amca oğlu, izd.1843, Graf Christian v. Lippe-Weissenfeld'in 4. kızı, çocukları: Ferdinand (1844-1900=56) = Margarete v.Winterfeld (1858-1903=45), izd.1876, çocuksuz; Georg (1850-1915=65), evlenmedi; Ernst (1856-1866=10); Helene (1846-1853=7); Margarethe (1855-1856=1). 2- Hugo

(1890-1868=59) = Wilhelmine (1830-1891=61), izd.1851, Baron Ernst v. Geyern'in by.kızı, çocukları: Clementine (1861-1885=24), evlenmedi; Ida (1863-1927=64) = Karl Hugo v.Linsingen (1858-1911=53), izd.1891; Erich (1853-1928=75), son Lippe-Weissenfeld-Baruth kontu, Prusya binbaşısı = Gräfin Marie v.Lippe-Saalberg (1854-1933=79), izd.1876, kızları Charlotte (1877-1956=79), evlenmedi, bu dalın son kadın üyesi. 3- Agnes (1806-1872=66) = Graf Hermann v.Haslingen (1802-1885=83), izd.(2) 1846, Graf Georg oğlu (1 kont). 4- Franziska (1808-1886=78) = Baron Hermann v.Patow (1801-1884=83), izd.1831 (3 oğul). 5- Bertha (1817-1887=70), evlenmedi. 6- Gabriele (1827-1864=37) = Octavio v.Böhn (1824-1889=65), izd.1852.

Schaumburg-Lippe Prensliği

Hânedânın atası, Lippe kontu Simon VI'nın (yk.bk.) kç. oğlu Philipp (1601-1681=80) olup, babasının ölümünde Alverdissen kontu (1613-1681=68) oldu, Lipperode ve Uhlenburg baronluklarını da aldı ve 1646'da hemşîresi Elisabeth'den Schaumburg kontluğunu tevârüs ederek Lippe Hânedânı, 2. Schaumburg hânedânını oluşturdu, şöyle: Elisabeth, Schaumburg ve Holstein-Pinneberg Kontu ile evlenmişdi, bu Kont'un ölümünde Elisabeth'den doğan Otto V kont oldu ve 1640'da o da öldü, 1646'ya kd.Elisabeth, Schaumburg'u niyâbeten yönetdi ve 1646'da ölümünde kardeşi Philipp'e geçdi. Bu sûretle 1646'da Schaumburg'da Lippe Hânedânı başladı ve 16.11.1918'e kd.272 yıl devâm etdi. Merkezi Bückeburg'dur. Hânedân Reforme Protestan'dır. 18.4.1807'de Schaumburg kontları, prens sanını almışlar ve devlet prenslik hâlinde 112 yıla yakın devâm etmişdir. Ayni zamânda Schwalenberg ve Sternberg kontları idiler. İlk kont Philipp'in (ölm.1681) torununun oğlu Philipp Ernst II(1723-1787=64) = Fürstin Juliane v.Hessen-Philippsthal (2. zevcesi) izdivâcından, prens sanını alan ilk Schaumburg kontu doğdu:

1) Georg I (1784-1860=76) (1787-1860=73), 1807'den ît. prens (fürst) sanıyle, gene 1807'ye kd.niyâbet altında=Ida (1796-1869=73) (1816-1860=44 + 1860-1869=9 = 53), izd.1816, izd.müd.44, yş.20-64, zevcinden 12 yş.kç., Fürst Georg v.Waldeck kızı, çocukları: 1- Adolf I (1817-1893), bk.aş.no.2. 2- Ernst (1822-1831=9). 3- Mathilde (1818-1891=73) = Herzog Eugen v.Württemberg (1820-1875=55), izd.1843, Herzog Eugen'in by.oğlu, çocukları için b.bk. 4- Adelheid (1821-1899=78) = Herzog Friedrich v.Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg (1814-1885=71), izd.1841, tal.1848, yeniden nikâh tâzelenmesi 1854, çocukları için b.bk. 5- Ida (1824-1894=70), evlenmedi. 6- Emma (1827-1828=1). 7- Elisabeth (1841-1926=85) = Fürst Wilhelm v.Hanau (1836-1902=66), izd.1866, tal.1868, çocukları için b.bk. Kurfürst Friedrich Wilhelm v.Hessen-Kassel oğlu. 8- Wilhelm (1834-1906=72), Avusturya orgenerali=Bathaldis (1837-1902=65), izd.1862, Fürst Friedrich v.Anhalt'ın 2. kızı, çocukları: 1/ Franz Joseph (1865-1881=16). 2/ Friedrich (1868-1945=77), Avusturya korgenerali=1. Louise (1875-1906=31), izd.1896, Danimarka kralı Frederik VIII'in by.kızı, =2. Antoinette Anna (1885-1963=78), izd.1909, Anhalt vel.i Leopold'ün tek kızı, bu izd.'dan Leopold (1910) ve Wilhelm (1912-1938=26), 1. izd.'dan: (1) Christian (1898-1974=76) = Feodora (1910-1975=65), izd.1937, Danimarka prensi Harald'ın by.kızı, çocukları: Wilhelm (1939) = Ilona v.Gilgenheim (1940), izd.1971, çocukları Christian 1971, Désirée 1974; Waldemar (1940) = Anne-Lise Johansen (1946), izd.1977, bir Prs. 1978;

Harald (1948) = Petra-Wera Kirstein (1956), izd.1976; Marie-Louise (1945). (2) Marie Luise (1897-1938=41) = Fürst Friedrich Sigismund v.Hohenzollern-Preussen (1891-1927=36), izd.1916, izd.müd.11, yş.19-30, çocukları için bk.Prusya, zevcinden 6 yş.kç., Fürst Friedrich Leopold'ün by.oğlu. (3) Stephanie (1899-1925=26) = 5e Fürst Viktor Adolf v.Bentheim und Steinfurst (1883-1961=78), izd.1921 (2 pr.). 3/ Albrecht (1869-1942=73), Avusturya albayı =1. Elsa (1876-1936=60), izd.1897, ikiz, Herzog Eugen v.Württemberg'in by.kızı, =2. Maria Herget (1897-1942=45), izd.1939, ilk izd.'dan: (1) Max (1898-1974=76), İkinci Cihân Harbi'nde bnb.=Helga Roderbourg (1911), izd.1933, çocuksuz. (2) Franz Josef (1899-1963=64) = Maria Theresia Peschel (1912), izd.(2) 1959, çocuksuz. (3) Alexander (1901-1923=22). (4) Bathildis (1903-1980'de ber-hayât) = Fürst Woldrad v.Schaumburg-Lippe (1887-1962=75), izd.1925, çocukları için b.bk. 4/ Maximilian (1871-1904=33), Vürtenberg yüzbaşısı = Olga(1876-1932=56), izd.1898, ikiz, Herzog Eugen v.Württemberg kızı, 3 oğulları: Eugen (1899-1929=30); Albrecht (1900-1980'de ber-hayât), İkinci Cihân Harbi'nde deniz albayı = Walburgis v.Hirschberg (1906), izd.1930, çocuksuz; Bernhard (1902-1903=1). 5/ Charlotte (1864-1946=82), kraliçe 1891-1918=27=Wilhelm II(1848-1921=73), 2. izd.1886, izd.müd.35, yş.22-57, zevcinden 16 yş.kç., Vürtenberg kralı 1891-1918=27 ve vel.i 1870-1891=21 ve Hânedân şefi 1918-1921=3, Prusya orgenerali, çocuksuz. 6/ Bathildis (1873-1962=89) = Fürst Friedrich v. Waldeck (1865-1946=81) (1893-1918=25), izd.1895, izd.müd.51, yş.22-73, zevcinden 8 yş.kç., vel.1865-1893=28, Hânedân reîsi 1918-1946=28, Prusya orgenerali, çocukları için b.bk. 7/ Alexandra (1879-1949=70), evlenmedi. 8/ Adelheid (1875-1971=96), düşes 1908-1918=10 = Ernst III(1871-1955=84), 1. izd.1898, tal.1920=22, yş.23-45, zevcinden 4 yş.kç., Sachsen-Altenburg dukası 1908-1918=10, vel.1907-1908=1, Hânedân şefi 1918-1955=37, çocukları için b.bk.

2) Adolf I(1817-1893=76) (1860-1893=33), vel.1817-1860=43, Prusya orgenerali=Hermine (1827-1910=83) (1860-1893=33 + 1893-1910=17 = 50), izd.1844, izd.müd.49, yş.17-66, zevcinden 10 yş.kç. Fürst Georg II v.Waldeck'in 2. kızı, çocukları: 1- Georg II(1846-1911), bk.aş.no.3. 2- Hermann (1848-1918=70), evlenmedi. 3- Otto (1854-1935=81) = Gräfin Anna v.Hagenburg (1860-1932=72), izd.1893, çocukları (Hagenburg kont ve kontesleri) 1/ Wilhelm (1895-1945=50), İkinci Cihân Harbi'nde maktûl =1. Maria Holzfuss (1893-1953=60), izd.1920, tal.1928 ve =2. Wilhelmine Bisch (1898-1980'de ber-hayât), izd.1928, kızları Gisela (1930) = Heinrich Silbernagel (1925), izd.1955, çocukları Ralph 1955, Ronald 1964 ve Claudia 1961. 2/ Otta-Heinrich (1901, 1980'de ber-hayât) = Gertrud Carnier (1909), izd.1935, çocuksuz. 3/ Hermine (1898-1963=65) = Baron Felix v.Quernheim (1891, 1980'de ber-hayât) (1 oğul, 1 kız). 4- Adolf (1859-1916=57), Prusya orgenerali = Viktoria (1866-1929=63), izd.1890, izd.müd.26, yş.24-50, zevcinden 7 yş.kç., İmp.Friedrich III'ün 2. kızı ve Wilhelm II'nin hemşîresi (=2. Alexander Zoubkoff (ölm.1936), izd.1927, tal.1928=1, yş.61-62, 11 yıl sn.). 5- Hermine (1845-1930=85) = Herzog Maximilian v.Württemberg (1828-1888=60), izd.1876, Herzog Paul'ün tek oğlu, çocukları için b.bk. 6- Emma (1850-1855=5). 7- Ida (1852-1891=39) = Fürst Heinrich XXII v.Reuss (1846-1902=56), izd.1872, çocukları için b.bk. 8- Emma (1865-1868=3).

3) Georg II(1846-1911=65) (1860-1893=33), vel.1893-1911=18, Prusya orgenerali=Marie Anna (1864-1918=54) (1893-1911=18 + 1911-1918=7 = 25), izd.1882, izd.müd.29, yş.18-47, zevcinden 18 yş.kç., Fürst Moritz v.Sachsen-Altenburg'un by.kızı, çocukları: 1- Adolf II(1883-1936), bk.aş.no.4. 2- Moritz (1884-1920=36), vel.1911-1918=7, evlenmedi. 3- Wolrad (1887-1962), bk.aş.no.5. 4- Stephan (1891-1965=74) = Ingeborg (1901-1980'de ber-hayât), izd.1921, Prusya yüzbaşısı, Grossherzog Friedrich August v.Oldenburg'un 4. kızı, çocukları: Georg-Moritz (1924-1970=46), evlenmedi; Marie-Alix (1923) = Herzog Peter v.Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg(1922), izd. 1947, çocukları için b.bk. 5- Heinrich (1894-1952=58) = Marie-Erika (1903-1964=61), izd.1933, Graf Albert v.Hardenberg=Waldraut v.Arnim'in tek kızları ve Walter Bronsart v.Schellendorff'dan boşanmış, kızları Dagmar (1934) = Christoph v.Hofe (1931), izd.1956, çocukları Alexander 1957, Fabian 1964 ve Caroline 1962. 6- Friedrich Christian (1906, 1980'de ber-hayât) =1. Alexandra (1904-1961=57), izd.1927, Graf Wolfgang v.Castell-Rüdenhausen'ın tek kızı, =2. Marie Luise (1908-1969=61), izd.1962, Fürst Albert v.Sleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg'un by.kızı ve Baron Rudolf v.Stengel'den boşanmış, =3. Helene (1913), izd.1971, Herzog Ludwig zu Bäyern'den boşanmış. Çocukları: Albrecht Wolfgang (1'den) (1934) =1. Catherine Whitenack-Hurt (1941), izd.1961, tal.1962=1, =2. Heidemarie Günther(1945), izd.1964, bu izd.'dan: Stephan 1965 ve Alexandra 1967; Marie-Elisabeth (1928-1945=17); Christine (1936) = Baron Albrecht v.Süsskind-Schwendi (1937), izd.1958. 7- Margaretha (1896-1897=1). 8- Elisabeth (1908-1933=25) =1. Benvenuto Hauptmann, izd. ve tal. 1928, =2. Baron Johann v.Frankensdorf (1891), izd.1930 (1 oğul, 1 kız).

4) Adolf II(1883-1936=53) (1911-1918=7), vel.1893-1911=18, Hânedân şefi 1918-1936=18, Prusya albayı = Ellen v.Bischoff-Korthaus (1894-1936=42), izd.1920, Fürst Eberwyn v.Bentheim und Steinfurt'dan boşanmış, çocuksuz, zevceyn, Meksika'da uçak kazâsında ayni anda öldüler. Adolf II'nin yerine kardeşi:

5) Wolrad (1887-1962=75), Şef 1936-1962=26, vâris 1918-1936=18, vel.1911-1918=7=Bathildis (1903, 1980'de ber-Hayât), izd. 1915, Fürst Christian Albrecht v.Schaumburg-Lippe'nin tek kızı, çocukları: 1- Georg-Wilhelm(1926-1945=19), teğmen iken İkinci Cihân Harbi'nde maktûl, çocuksuz, vâris 1936-1945=9. 2- Philipp-Ernst (1928), bk.aş.no.6. 3- Konstantin (1930) = Sigrid Knape (1929), izd.1956, çocukları York 1960 ve Tatjana 1962. 4- Viktoria-Luise (1940) = Graf Karl-Georg v.Stackelberg (1913), izd.(3) 1966, çocukları Arved 1967 ve Stefan 1968.

6) Philipp-Ernst (26.7.1928), Şef 15.6.1962, vâris 1945-1962=17, Bückeburg'da = Benita (1927), izd.1955, Graf Hans-Werner v.Tiele-Winckler = Gräfin Elisabeth v.Bassewitz'in by.kızları, çocukları: Georg-Wilhelm (14.7.1956), 1962'de vâris; Alexander (1958), 2. vâris.

XVII

REUSS

Hânedânın Menşe'leri

Reuss, Thüringen'dedir. Bugün Doğu Almanya'nın güneyinin orta bölgesinde kalıyor. Gera şehri, Elbe'nin Saale ırmağının Elster çayı üzerinde, Altenburg'un güney-batısında ve Jena'nın güney-doğusundadır. Köstritz, ayni çay üzerinde ve Gera'nın az kuzeyindedir. Weida, Gera'nın az güneyindedir. Plauen, Gera'nın güneyinde kalıyor ve Greiz, Gera ile Plauen arasındadır. Schleiz, Gera'nın güney-batısında ve Plauen'in kuzey-batısında kalır. Her iki Reuss prensliği biribirine bitişik (kuzeyde Greiz, güneyde Schleiz) olarak Saksonya krallığının güney-batı ucunda idiler ve güneyde Bavyera krallığı ile sınırları vardı ve az doğuda Avusturya imparatorluğu toprakları (Bohemya) başlıyordu.

Hânedânın atası 1122'de Weida senyörü olup 1150'a doğru ölen Erkenbert adlı Sakson soylusudur (B. Schmidt, *Die Reussen Genealogie des Gesamthauses Reuss*, Schleiz 1903 ve Hänsel, *Reussische Genealogie*, Jena 1940). İmp.Heinrich VI(1190-96, Friedrich Barbarossa'nın oğlu) Erkenbert'in torunu olan Weida senyörüne Gera ve Plauen'i verdi, şu şart ile ki: bundan böyle doğacak âilenin bütün erkek ferdleri kendi adı

olan Heinrich'ı taşıyacaklardı. Gerçekden Reuss hânedânında günümüze kd.bütün erkek üyeleri Heinrich oldu ve birini dîğerinden ayırmak için rakamladılar. Plauen 1569'da Reuss'lerin elinden çıkıp Saksonya'ya geçdi. 1289'dan sn.Schleiz, 1278'de Lobenstein Reuss'lere geçdi ve âile 1426-1572=146 yıl müddetle Meissen burgrafı oldu. Bu sûretle bir dal kontluğa yükseldi, dîğer dallar baron ol.kaldılar. Erkenbert'in 5. batın torunu önce "Genç", sn.der Russe=Rus denen Heinrich I von Plauen (1276-1292=16), önce Gräfin Jutta v.Schwarzburg-Blankenburg, 1289'da da Maria v.Chwihowsky ile evlendi ki bu sonuncu prs., Galiçya kralı Daniel'in (ölm.1264) kızı Sophia'nın kızıdır. Sonraki bütün dalların atası olan Heinrich III (ölm.1535), Heinrich I'in 6. batın torunudur.

Heinrich III'ün 3 oğlu: Heinrich Sn. (1506-1572=66) 1564'de Ältere Linie (Fr.Branche Aînée) denen dalı kurdu. Untergreiz-Plauen baronu idi. Aşağıda bu dalı Heinrich VI'dan ît. göreceğiz ki, bu Heinrich Sn.'un torununun torunudur. Bu dal Reuss-Untergreiz ve 1616'dan ît. Reuss-Obergreiz ol.devâm edip 11.11.1918'e kd.devâm etdi. Fakat 1927'de son erkek üyesi, 1977'de son kadın üyesi ölerek söndü. 16. asırda Lüteryen Protestan oldu. 1673'de baronlukdan imparatorluk kontluğuna ve 12.5.1778'de imparatorluk prensliğine yükselip 1918'e kd.son 130 yıl prenslik hâlinde devâm etdi. Reuss Ältere Linie prensi ve Plauen kontu (bu sonuncusu şeref unvânı) sanı taşıyan hükümdârın hânedân mensûbları prens ve prenses idiler. Merkezi Greiz'dir.

Heinrich III'ün ortanca oğlu Heinrich (1525-1578=53), Reuss-Obergreiz baronları dalını kurdu, fakat torununun 1616'da vârissiz ölümü ile bu dal, Kç.Reuss'lere geçdi. Heinrich III'ün kç.oğlu Heinrich Jn.(1530-1572=42), Reuss Jüngere Linie (Fr.Branche Cadette) denen Küçük veyâ Genç Reuss devletinin atası oldu. 1572'de Meissen burgrafı olan Reuss dalından Plauen'i aldı (sn.gene Saksonya'ya verildi). Oğlu Heinrich Posthumus (1572-1635=63), doğar doğmaz baron oldu. Kç. Reuss'un merkezi Schleiz, 1802'den sn.Gera'dır. 16. asırda bunlar da Lüteryen Protestan oldular. 1673'de baronlukdan imparatorluk kontluğuna ve 9.4.1806'da imparatorluk prensliğine yükselip 10.11.1918'e kd.112 yıl prenslik hâlinde devâm etdiler. Heinrich Posthumus'un 3 oğlu: Heinrich II(1602-1670=68), Heinrich III (1603-1640=37), Heinrich X (1621-1671=50) olup Heinrich II Reuss-Gera dalının atasıdır. Bu dal 1802'de sönüp Kç.Reuss dalına katıldı. Heinrich X'un oğulları Heinrich III(1648-1710=62) ve Heinrich X (1662-1711=49) olup ilki 1824'de sönen Reuss-Lobenstein ve dîğeri 1853'de sönen Reuss-Ebersdorf dallarının atası oldular ve bu iki dal da bu târîhlerde asıl Kç. Reuss prensliğine katıldı. Heinrich III'ün (ölm.1640) oğlu Heinrich I(1639-1692=53) oğulları Heinrich XI (1669-1726=57) ve Heinrich XXIV (1681-1748=67) olup ilki Reuss-Schleiz ve ikincisi Reuss-Köstritz dallarının ataları oldular ki ilki 1945(kadın tar. 1951)'de söndü, ikincisi devâm ediyor. Jüngere Linie denen Reuss devletciklerinin durumu budur. Reuss-Köstritz dalını Heinrich XXIV'den ît. ve Reuss-Schleiz dalını Heinrich XI'den ît. aşağıda göreceğiz.

Büyük Reuss Dalı: Reuss-Greiz Prensliği

1) Heinrich VI=2. Barones Henriette v.Friesen. Oğulları: 2) H.I(ölm.1714) ve 3) H.II (1696-1722=26), Graf Reuss zu Obergreiz 1714-1722=8 = Sophie (1697-1748=51), izd.1715 (=2. Graf Georg v.Erbach-Erbach, izd.1723, ölm.1757), Graf Johann v. Bothmer kızı, çocukları Henriette (1716-1719=3), H.VIII(1718-1719=1), H.X

(1720-1720), 4) H.IX (1718-1723=5) (1722-1723=1), 5) Heinrich XI (1722-1800=78) (1723-1800=77), 1768'de Reuss-Untergreiz'ı Graf H.III'ün ölümü ile ilhâk edip 1778'de kontlukdan prensliğe yükseldi = 1. Konradine (1719-1770=51), izd.1743, Graf H.XXIV v.Reuss-Köstritz'in kç. kızı, =2. Christiane (1732-1809=77), izd.1770, Graf Christian v.Leiningen-Dachsburg-Heidesheim=Gräfin Catharina v.Solms-Rödelheim kızı, ilk izd.'dan: H.XII(1744-1745=1); H.XIV (1749-1799=50), Avusturya mareşali ve Berlin büyükelçisi=Frau Maria v.Eylenberg (1776-1812=36), morg.izd.1797; H.XV (1751-1825=74), Avusturya orgenerali ve Galiçya genel v.; H.XVI (1759-1763=4); H.XVII (1761-1807=46) = Babette v.Wenz (1775-1838=63), izd.1805, kızları Isabelle v.Wenz (1806-1886=80), evli; Amalie (1745-1748=3); Friederike (1748-1816=68) =1. Graf Friedrich v.Castell-Rüdenhausen (1746-1803=57), izd.1767, Graf Johann=Gräfin Katharina v.Rantzau oğlu, =2. Fürst Friedrich v. Hohenlohe-Kirchberg (1732-1796=64), izd.1770, 1e Fürst Karl v.Hohenlohe=Gräfin Susanna v. Aursperg'in 2. oğulları; Isabelle (1752-1824=72) = Graf Wilhelm v.Sayn-Hachenburg (1751-1777=26), izd.1771, Burggraf Wilhelm Ludwig v.Kirchberg oğlu (çocukları var); Marie (1754-1759=5); Ernestine (1756-1819=63) = Fürst Ernst II v.Isenburg und Büdingen (1735-1803=68), izd. (2) 1783, Graf Wilhelm=Gräfin Amalie v.Isenburg oğlu; 6) Heinrich XIII (1747-1817=70) (1800-1817=17) =Luise (1765-1837=72), izd.1786, Fürst Karl v.Nassau-Weilburg'un 2. kızı, çocukları: H.XVIII (1787-1787) ve H.XIX ve H.XX ki biribiri ardınca babalarına halef oldular:

7) Heinrich XIX (1790-1836=46) (1817-1836=19) = Gaspardine (1798-1871=73), izd.1822, zevcinden sn.35 yıl yaşadı, Prince Charles de Rohan-Rocheford et Montauban=Princesse Louise de Rohan-Guémenée'nin 3. kızları, 2 kızları: Luise (1822-1875=53) =1. Fürst Eduard v.Sachsen-Altenburg (1804-1852=48), izd.(2) 1842, Herzog Friedrich'ın kç.oğlu, çocukları için b.bk., =2. Fürst H.IV v.Reuss zu Köstritz (1821-1894=73), izd.1854, çocukları için b.bk.; Elisabeth (1824-1861=37) = Fürst Karl Egon III v.Fürstenberg (1820-1892=72), izd. 1844, Fürst Karl Egon II'nin by.oğlu (annesi Fürstin Amalie v.Baden) (1 pr., 1 prs.).

8) Heinrich XX(1794-1859=65) (1836-1859=23) =1. Sophie (1809-1838=29), izd.1834, Fürst Karl v.Löwenstein-Wertheim-Rosenberg=Gräfin Sophie v.Windisch-Graetz kızı, =2. Karoline (1819-1872=53), izd.1839, nâibe 1859-1867=8, Ladgraf Gustav v.Hessen-Homburg'un by.kızı, bu izd.'dan: H.XXI (1844-1844); H.XXIII(1848-1861=13); Hermine (1840-1890=50)=Fürst Hugo v. Schönburg-Waldenburg (1822-1897=75), izd.1862, 2e Fürst Otto Viktor=Fürstin Thekla v.Schwarzburg-Rudolstadt'ın 2. oğulları (1 pr., 3 prs.); Marie (1855-1909=54) = Graf Friedrich v.Isenburg und Büdingen (1847-1889=52), izd.1875, Graf Carl=Gräfin Johanna v. Castell-Castell oğlu, çocuksuz ve:

9) Heinrich XXII (1846-1902=56) (1859-1902=43), annesinin niyâbeti 1859-1867=8, Prusya orgenerali=Ida (1852-1891=39), izd.1872, Fürst Adolf v. Schaumburg-Lippe'nin kç.kızı, çocukları: 10) Heinrich XXIV(1878-1927=49) (1902-1918=16), vel.1878-1902=24, Şef 1918-1927=9, evlenmedi, ölümü ile Hânedân erkek tar.sönüp Kç. Reuss dalına geçdi; Emma (1881-1961=80) = Graf Erich zu Ehrenburg (1880-1930=50), izd.1903, Graf Carl oğlu (3 kont, 1 kontes); Marie (1882-1942=60) = Baron Ferdinand v.Gragnoni (1878-1955=77), izd.1904, çocuksuz;

Karoline (1884-1905=21) = Grossherzog Wilhelm Ernst v.Sachsen-Weimar(1876-1923=47), izd.(1) 1903, çocuksuz; büyük-düşes 1903-1905=2; Ida(1891-1977=86), Hânedân'ın son kadın üyesi ol.öldü=3[e] Fürst Christoph v.Stolberg-Rossla (1888-1949=61), izd.1911, 1[e] Fürst Bothe=Fürstin Hedwig v.Ysenburg und Büdingen'in oğlu (2 pr., 2 prs.); Hermine (1887-1947=60) =1. Fürst Johann Georg v.Schöraich-Carolath (1873-1920=47), izd.1907, izd.müd.13, yş. 20-33, zevcinden 14 yş.kç., Prusya binbaşısı, Fürst Georg=Fürstin Wanda v.Schönaich-Carolath oğlu (3 pr., 2 prs.ki bunların küçüğü olan Henriette Fürst Karl Franz v.Hohenzollern-Preussen'la evlendi), =2. Wilhelm II(1859-1941=82), izd.(2) 1922, izd.müd.19, yş.35-54, zevcinden 28 yş.kç., çocuksuz, Almanya imparatoru ve Prusya kralı 1888-1918=30, vel.1887-1888=1, Hohenzollern Hânedânı şefi 1918-1941=23, İngiltere, Avusturya, İspanya, Türkiye mareşali ve İsveç, Danimarka, Norveç, Yunanistan oramirali.

Küçük Reuss Dalından: Reuss-Schleiz Prensliği

1) Heinrich XI (1669-1726=57), Graf Reuss zu Schleiz =2. Gräfin Auguste Dorothee v.Hohenlohe-Langenburg, 1. ve 2. izdivâclarından olan 2 oğlu istihlâf etdi: 2) Heinrich I(kont 1726-1744=18) ve 3) Heinrich XII (1716-1784=68) (1744-1784=40) =1. Christine (1721-1769=48), izd.1742, Graf Georg v. Erbach-Schönberg kızı, =2. Christiane Ferdinande (1740-1822=82), izd.1770, Graf Wilhelm v.Ysenburg und Büdingen=Gräfin Philippine v.Stolberg-Gedern kızı, her 2 izd.'dan: H.XXXVI (1747-1748=1); Christine (1744-1745=1); Christiane (1757-1758=1); H.LVI (1772-1781=9); H.LVII (1774-1775=1) ve:

4) Heinrich XLII (1752-1818=66) (1784-1818=34), vel.1752-1784=32, 1806'ya kd.kont, sn.pr., 26.4.1802'de Graf H.XXX'un ölümü üzerine Reuss-Gera'yı tevârüs edip merkezi Gera'ya getirdi=Caroline Henriette (1761-1849=88) (1784-1818=34 + 1818-1849=31 = 65), izd.1784, 2[e] Fürst Christian v. Hohenlohe-Kirchberg=Fürstin Luise v.Hohenlohe-Langenburg'un by. kızları, çocukları: H.LVIII (1782-1783=1); H.LXV(1788-1790=2); H.LXVIII(1791-1792=1); H.LXXI(1793-1794=1); Philippine (1781-1866=85), evlenmedi; Caroline (1784-1785=1); 5) Heinrich LXII(1785-1854=69) (1818-1854=36), vel. 1785-1818=33, evlenmedi; 6) Heinrich LXVII (1789-1867=78) (1854-1867=13), vel.1818-1854=36, Prusya orgenerali = Adelheid (1800-1880=80) (1854-1867=13 + 1867-1880=13 = 26), izd.1820, izd.müd.47, yş.20-67, zevcinden 11 yş.kç., Fürst H.LI v.Reuss-Ebersdorf kızı (aş.bk.), çocukları: H.XVI (1835-1836=1); Elisabeth (1824-1833=9); Caroline (1837-1840=3); Anna (1822-1902=80) = Fürst Adolf v.Bentheim-Tecklenburg (1804-1874=70), izd.1843, 1[e] Fürst Emil oğlu, zevcinden sn.28 yıl yaşadı (2 pr., 3 prs.); 7) Heinrich XIV (1832-1913=81) (1867-1913=46), vel.1854-1867=13, Prusya orgenerali, By.Reuss prensliği nâibi 1902-1908=6 =1. Agnes (1835-1886=51) (1867-1886=19), izd.1858, izd.müd. 28, yş.23-51, zevcinden 3 yş.kç., Herzog Eugen v.Württemberg'in kç. kızı, =2. Frau Friederike Graetz v. Saalburg (1851-1907=56), morg.izd.1890, bu izd.'dan: Baron H.v.Saalburg (1875-1954=79) = Margarethe Gönwoldt (1893-1965=72), izd.1924, 1. izd.'dan: Elisabeth (1859-1951=92) = Fürst Hermann v.Solms-Braunfels (1845-1900=55), izd.(2) 1887, Fürst Wilhelm=Gräfin Marie Kinsky oğlu (2 pr., 3 prs.); 8) Heinrich XXVII (1858-1938=70)

(1913-10.11.1918=5), vel.1867-1913=46, Şef 1918-1938=20, By.Reuss dalının da şefi 1927-1938=11, By.Reuss prensliği nâibi 1908-1918=10, Prusya orgenerali = Elise (1864-1929=65) (1913-1918=5), izd.1884, izd.müd.42, yş.20-62, zevcinden 6 yş.kç., 6e Fürst Hermann v.Hohenlohe-Langenburg=Fürstin Leopoldine v.Baden'ın by.kızları, çocukları: H.XLIII (1893-1912=19); Luise Adelheid (1890-1951=61), evlenmedi; Viktoria-Feodora (1889-1918=29) = Herzog Adolf Friedrich v.Mecklenburg-Schwerin (1873-1969=96), izd.(1) 1917, çocukları için b.bk., Prusya kurmay albayı ve Togo genel v.; 9) Heinrich XLV (1895-1945=50), Şef 1928-1945=17, vel.1913-1918=5, Schleiz dalı ölümüyle sona erdi, 1935'de Köstritz dalından Heinrich I'i (aş.bk.) evlâd edinmiş ve vârisi yapmışdı, vâris 1918-1928=10.

Reuss-Lobenstein-Ebersdorf Prensliği

Heinrich X(1621-1671) (bu bahsin başına bk.) oğullarından H.III (1648-1710) Reuss-Lobenstein kontu oldu ve bu dal 1824'de sönüp Ebersdorf dalına ilhâk edildi. Dîğer oğul H.X (1662-1711), Ebersdorf kontlarının atasıdır. Bunun torunu, H.XXIV (ölm.1779) ve bunun çocukları: Auguste (1757-1831=74) (1800-1806=6 + 1806-1831=25 = 31) = Franz II(1750-1806=56), izd.(2) 1777, Sachsen-Saalfeld-Coburg dukası 1800-1806=6, vel.1764-1800=34, çocukları için b.bk.; Heinrich LI (1761-1822=61) (1779-1822=43), önce kont, sn.pr.ol. Reuss-Ebersdof'da hüküm sürdü = Gräfin Luise Henriette v.Hoym (doğ.1772), izd.1791, çocukları: Adelheid (1800-1880=80) = H.LXVII (bk.yk.no.6) ve Heinrich LXXII(1797-1853=56) (1822-1848=26), vel.1797-1822=25, son Ebersdof prensi ki 1824'de Lobenstein'ı da ilhâk etdi, 1848'de tahtından Reuss-Schleiz prensi nâmına ferâgat etdi (1.10.1848). Evlenmedi. 1853'de kendisi ölünce erkek ve 1880'de hemşîresi ölünce kadın taraflarından Reuss-Ebersdorf dalı söndü.

Reuss-Schleiz-Köstritz Prensliği

Graf Heinrich I Reuss zu Schleiz (bahsin başına bk.) =3. Anna Elisabeth Sinzendorf oğlu 1) Heinrich XXIV (1681-1748=67), graf Reuss zu Köstritz (1692-1748=6) = Eleanore Emilie (1688-1776=88), izd.1704, baron Hans Christoph v.Promnitz-Dietersbach=Anna Elisabeth v.Saurma-Jeltsch kızı, çocukları H.V (1706-1713=7), vel.; H.VI (1707-1783), bk.aş.no.2; H.VIII (1708-1710=2); H.IX (1711-1780=69) = Amalie (1715-1787=72), izd.1743, Graf Carl v.Flodrop kızı, çocukları için aş.bk.; H.X (1715-1741=26); H.XIII (1716-1717=1); H.XVI (1718-1719=1); Johanne (1705-1706=1); Luise (1710-1756=46); Helene (1712-1781=69) = Graf Rochus v.Lynar (1708-1781=73), izd.1735 (çocukları var); Konradine (1719-1770=51) = Fürst H.XI Reuss zu Greiz (1722-1800=78), izd.(1) 1743, çocukları için b.bk.; H.XXIII(1722-1787=65) =1. Ernestine (1736-1768=32), izd.1754, Graf Franz v.Schönburg-Wechselburg=Gräfin Johanna v.Schönburg-Hartenstein kızı, =2. Dorothee v.Brandenstein (1727-1807=80), izd.1780, 1. izd.'dan: H.LXVII (1756-1833=77); H.XLIX (1759-1840=81); H.LII (1763-1851=88); Henriette (1755-1829=74) =1e Fürst Otto v.Schönburg-Waldenburg (1758-1800=42), izd.1779(çocukları var); H.LV (1768-1846=78) = Marie v.Watteville (1762-1828=66), izd.1797, çocukları: H.LXXIII (1798-1855=57); H. LXXV (1800-1801=1); H.II(1803-1852=49), 1851'de pr.=Clotilde

(1821-1860=39), izd.1846, Graf Friedrich-Ludwig v. Castell-Castell=Fürstin Emilie v.Hohenlohe-Langenburg'un 4. kızları, çocukları: H.XIX (1848-1904=56), Prusya korgenerali = Marie(1849-1929=80), izd.1877, zevcinden sn.25 yıl yaşadı, 4e Fürst Hogo v.Hohenlohe-Oehringen (1e Herzog v.Ujest) = Fürstin Pauline v.Fürstenberg'in by.kızları, çocuksuz; H.XX (1852-1884=32) = Clotilde Roux (1857-1928=71), izd.1879, çocukları (von Reichenfels baron ve baronesleri): Henry (1883-1941=58), Agnes (1881-1957=76) =1. Ch.Godts (1887-1929=42), izd. 1919(1 oğul), =2. Félix Denil (1870-1939=69), izd.1931; H.XVIII (1847-1911=64), Prusya orgenerali = Charlotte (1868-1944=76), izd.(1) 1886, Herzog Friedrich Wilhelm v.Mecklenburg-Schwerin'in tek kızı (=2. Alb.Robert Schmidt, izd.1921), çocukları: 1- H.XXXVIII (1889-1918=29), yzb.ol.Fransa cebhesinde maktûl. 2- H.XLII (1892-1949=57), Birinci Cihân Harbi'nde albay =1. Charlotte Nawrath (1893-1944=51), izd.(2) 1923, =2. Anneliese Taube (1915), izd.(2) 1947, bu izd.'dan: Alexandrine (1948) = Uwe Schulze (1940), izd.1975. 3- H.XXXVII (1888-1964=76), Prusya korgenerali =1. Friedel Mijotki (1892-1957=65), izd.1922, tal.1930=8, boşanmış, =2. Stefanie v.Hohenberg (1900), izd.(2) 1933, bu izd.'dan: Marianne (1936) = Avery Brundage (1887-1975=88), izd.(2) 1973, zevcinden 49 yş.kç.; H. XI Licco (1934) = Ulfa v.Dörnberg (1935), izd.1961, çocukları H. XVI 1965, H. XVIII 1969 ve Henriette 1964, Friederike 1976.

H. IX'un (1711-1780) çocukları: 1- H. XXXVII (1747-1774=27). 2- H. L (1760-1764=4). 3- Emilie (1745-1754=9). 4- Luise (1756-1807=53) = Baron Carl v.Knobelsdorf (1746-1828=82), izd.1792. 5- H. XLI(1751-1753=2) 6- H. XXXIX (1750-1815=65) = Henriette v.Knobelsdorf (1740-1826=76), izd.1792, baron kızı ve baron dulu. 7- H. XXXVIII (1748-1835=87) =1. Friederike (1753-1786=33), izd.1784, Graf Carl v.Schmettow=Gräfin Amalie v.Schwerin kızı, =2. Friederike v.Fletscher (1756-1815=59), izd.1792, dul. 8- H. XLIV (1753-1832=79), 1817'de pr.=1. Wilhelmine v.Geuder (1755-1790=35), izd.1783, =2. Aguste zu Eisenbach (1771-1805=34), izd.1792, her 2 izd.'dan çocukları: 1- H.LXX (1793-1821=28). 2- H. I (1803-1805=2). 3- Auguste (1794-1855=61) = Herzog Heinrich v.Anhalt-Köthen (1778-1847=69), izd.1819, çocuksuz. 4- Caroline (1796-1828=32) = Fürst Friedrich v. Schönaich-Carolath (1790-1859=69), izd.1817 (3 pr., 1 prs.), Fürst Erdmann v.Carolath-Beuthen=Fürstin Amalie v.Sachsen-Meiningen oğlu. 5- H. LX (1784-1833=49) = Dorothea (1799-1848=51), izd.1819, 3e Fürst Erdmann v.Carolath-Beuthen=Fürstin Amalie v.Sachsen-Meiningen kızı, 2 kızları: Marie (1822-1903=81) = Graf Eberhard v. Stolberg - Wernigerode (1810-1872=62), izd.1842, Graf Anton'un by.oğlu, çocuksuz; Caroline (1820-1912=92) = Baron Karl v.Groditz (1817-1899=82), izd.1844 (3 oğul, 3 kız). 6- H. LXIII(1786-1841=55) =1. Eleonore (1801-1827=26), izd.1819, Graf Heinrich v.Stolberg-Wernigerode=Fürstin Jenny v.Schönburg-Waldenburg kızı, =2. Caroline (1806-1896=90), Graf Heinrich v.Stolberg kızı, ve no.1'in 5 yş.kç. hemşîresi, her 2 izd.'dan: 1- H. IV, bk.aş.no.6. 2- H. X (1827-1847=20). 3- Johanna (1820-1878=58) = Fürst Ferdinand v.Schönaich-Carolath (1818-1893=75), izd.1842, Fürst Friedrich=Fürstin Karoline v.Reuss-Schleiz-Köstritz'in by.kızları, çocukları (3 pr., 5 prs.) için b.bk. 4- Auguste (1822-1862=40) = Grossherzog Friedrich Franz II v.Mecklemburg-Schwerin (1823-1883=60), izd.(1) 1849, çocukları

için b.bk. 5- H. XIII (1830-1897=67) = Anna (1839-1916=77), izd.1869, kardeşi H. XII'nin dulu, çocuksuz. 6- H. XVII (1839-1870=31). 7- Luise (1832-1862=30). 8- Anna (1837-1907=70) = 1e Fürst Otto v.Stolberg-Wernigerode (1837-1896=59), izd.1863, Graf Hermann=Gräfin Emma v.Erbach-Fürstenau oğlu (4 pr., 3 prs.). 9- H. XV (1834-1869=35) = Luitgarde (1838-1917=79), izd.1863, Graf Wilhelm v.Stolberg-Wernigerode=Gräfin Elisabeth v.Stolberg-Rossla kızı, çocukları Auguste (1866-1952=88) = Fürst Karl v.Bentheim-Tecklenburg (1852-1939=87), izd.1891, Fürst Adolf=Fürstin Anna Reuss oğlu. 10- H. VII (1825-1906=81), Prusya orgenerali, Almanya'nın İstanbul büyükelçisi, Viyana büyükelçisi=Marie Alexandrine (1849-1922=73), izd.1876, Grossherzog Karl Alexander v.Sachsen-Weimar'ın by.kızı, çocukları: 1/ Johanna (1882-1883=1). 2/ Sophie Renata (1884-1968=84) = H. XXXIV Reuss (1887-1956=69), H. XXVIII'in oğlu, izd.1909, çocukları için b.bk. 3/ H. XXXII (1878-1935=57), İstanbul doğumlu = Marie Adelheid (1895-), izd.1920, tal.1921=1, Fürst Rudolf v.Lippe'nin tek kızı, çocuksuz. 4/ H. XXXIII (1879-1942=63), felsefe doktoru =1. Fürstin Viktoria Margarete v. Hohenzollern-Preussen (1890-1923=33), izd.1913, tal.1922=9, Fürst Friedrich Leopold'ün tek kızı, =2. Allene Tew (1876-1955=81), izd.1929, tal.1935=6, ilk izd.'dan: H. II(1916), New York'da ve Marie Luise (1915), Münih'de =1. Erich Theisen (1905-1954=49), izd.1941, tal.1946=5, =2. Dr. Alexander Bodey (1920), izd.1954, tal.1956=2, kızı Viktoria (1942) = Wolfgang Schäfer, izd.1969 (1 kız). 5/ H. XXXV (1887-1936=49) =1. Maria (1888-1947=59), izd.1911, tal. 1921=10, Fürst Albert v.Sachsen-Altenburg'un kç. kızı, =2. Marie Adelheid (1895), izd.1921, tal. 1923=2, ağabeyi H. XXXII'den boşanmış, bu izd.'dan: H. V(1921), hukuk doktoru = Ingrid Jobst (1936), izd.1961, çocukları H. I (1964) ve Alexandra (1963), Caroline (1968); 1. izd.'dan: Marie Helene (1912-1933=21).- 11- H. XII (1829-1866=77), Prusya binbaşısı = Anna (1839-1916=77), izd.(1) 1858, Fürst Hans Heinrich X v.Pless kızı (=2. H. XIII, H. XII'nin kardeşi), oğulları H. XVIII (1859-1924=65) =1. Magdalene (1863-1925=62), izd.1884, tal.1907=23, Graf Friedrich v.Solms-Laubach=Gräfin Marianne v.Stolberg-Wernigerode kızı, =2. Grace Sawyer (1874-1958=84), izd.1908, ilk izd.'dan: 1/ Benigna (1892, 1980'de ber-hayât), evlenmedi. 2/ H.XXXVI, felsefe doktoru (1888-1956=68) = Hermine (1899, 1980'de ber-hayât), izd.1919, Fürst Heinrich v.Schönburg-Waldenburg=Fürstin Olga v.Löwenstein-Wertheim-Freudenberg kızı, 2 kızları: Magdalena (1920) = Fürst Hubertus v.Hohenzollern-Preussen (1909-1950=41), izd.(2) 1943, izd.müd.7, yş.27-34, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için bk.Prusya; Caroline (1923) = Graf Alfred v.Wedel (1895-1973=78), izd.(3) 1950, Graf Ernst August'ün kç. oğlu, oğulları Christian 1951. 3/ H.XXXIV (1887-1956=69), hukuk doktoru, Prusya albayı = Sophie Renata (1884-1968=84), izd.1909, Fürst H. VII Reuss'un kç. kızı, çocukları: 1: H. I(1910), 1935'de Schleiz ve dolayısıyle bütün Reuss hânedânının vârissiz şefi olan H. XLV (ölm.1945) tar.evlâd edinildi = Woizlawa Feodora (1918), izd.1939, Herzog Adolf Friedrich v.Mecklenburg-Schwerin'in tek kızı, çocukları: H. VIII(1944) = Dorit v.Ruffin (1948), izd.1973(oğlu H. XX 1975), H. IX (1947), H. X(1948) = Elisabeth af Margrethelund (1946), izd.1976, H. XIII (1951), H. XV (1956), Feodora (1942) = Graf Gisbert v.Stolberg-Wernigerode (1942), izd.1967 (çocukları var). 2: H. III(1919), hukuk doktoru =1. Franziska (1919-1964=45), izd.(1) 1944, tal.1955=11, Baron Franz v.Mayr-Melnhof=Fürstin Marie v.Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürtst zu Ratibor

und Corvey'in by.kızları, =2. Odylia (1939), izd.1964, Graf Constantin v.Castell-Castell=Gräfin Luitgardis v.Rechteren-Limpurg'un kç. kızları, bu izd.'dan: H. XVII (1968), 1. izd.'dan: H. XII (1950) = Henriette (1951), izd.1973, Graf Alois v.Meran kızı (çocukları H. XXI 1976 ve Anna 1975, Maximiliana 1977); Antoinette (1945) = Otto Vogl (1932), izd.1976; Felizitas (1946) =1. Fürst Peter v.Sayn-Wittengstein-Berleburg (1940), izd.1967, tal.1974=7, Fürst Casimir Johannes'in by.oğlu (çocukları Fürst Carl-Constantin 1968 ve Fürst Johann-Philipp 1970), =2. Graf Franz Clemens v. Schönborn-Wiesentheid (1939), izd.(2) 1974, Graf Clemens=Gräfin Dorothea v. Pappenheim'in kç. oğulları. 3: Felizitas (1914) = Fürst Otto Friedrich v. Ysenburg und Büdingen (1904), izd.1935, Fürst Ferdinand Maximilian=Gräfin Margita v.Dönhoff'un tek oğulları, çocukları (prens ve prenses): Wolfgang Ernst (1936) = Fürstin Leonille (1941), izd.1967, Fürst Casimir Johannes v. Sayn-Wittengstein-Berleburg'un tek kızı (çocukları Alexander 1967 ve Ferdinand-Maximilian 1969); Ferdinand Heinrich (1940) = Fürstin Elisabeth (1945), izd.1975, Fürst Friedrich Ferdinand v.Sleswig-Holstein'ın by.kızı (oğulları Johannes Georg 1976); Christian Albrecht(1943) = Monika v.Plessen (1940), izd.1966 (çocukları Albrecht 1968 ve Margita Octavia 1966, Donata Elisabeth 1970); Sylvester (1949); Alexandra (1937) = Fürst Welf Heinrich v.Hannover (1923), izd.1960, Herzog Ernst August v.Braunschweig'ın kç.oğlu.

H. XLIV (1753-1832)'ün 2. eşinden olan dîğer oğlu: H. LXXIV (1798-1886) =1. Clementine (1805-1849=44), izd.1825, Graf Leopold v.Reichenbach kızı, =2. Eleanore (1835-1903=68), izd.1855, Graf Hermann v.Stolberg-Wernigerode=Gräfin Emma v. Erbach-Fürstenau kızı, her 2 izd.'dan: 1- Marie (1826-1843=17). 2- Clementine (1858-1929=71). 3- Helene (1864-1876=12). 4- Elisabeth (1860) = H. XXIV, izd.1884, b.bk. 5- H. XXXI (1868-1929=61) = Ilse Görges (1892-1938=46), izd.1918, tal.1929=11; 6- H. XXV(1856-1911=55), Prusya yarbayı = Elisabeth (1862-1930=68), izd.1886, Graf Friedrich v.Solms-Laubach=Gräfin Marianne v.Stolberg-Wernigerode kızı, çocukları: Brigitte (1889-1939=40); Emma (1890-1960=70); H. XLIV (1894-1918=24), Rusya cebhesinde ve H. XLVI (1896-1914=18) Belçika'da yzb.ve teğ. ol.maktûl; H. XLVII (1897-1945=48), bu da İkinci Cihân Harbi'nde maktûl; Barbara (1887-1954=67) = Graf Siegfried v.Lüttichau (1877-1965=88), izd.1911 (3 oğul ve 3 kız ki büyük kızları Angelika=Baron Alexander Frederik van Tuyll ve bunların kızları Brigitte = H. VII Reuss, b.bk.). 7- H.IX (1827-1898=71), Prusya korgenerali = Anna (1829-1907=78), izd.1852, Baron August v.Zedlitz=Gräfin Jenny v.Roedern kızı, çocukları: 1/ H. XXI(1853-1856=3). 2/ H. XXII (1854-1858=4). 3/ H. XXIII (1855-1886=31). 4/ H. XXIX (1862-1892=30). 5/ H. XXX(1864-1939=75), Prusya korgenerali = Feodora (1879-1945=66), izd.1898, Herzog Bernhard III v.Sachsen-Meiningen'in tek kızı, çocuksuz. 6/ Marie (1860-1914=54) = Graf Heinrich v. Witzleben-Alt-Doebern(1854-1933=69), izd.(1) 1883(3 kız). 7/ H. XXVI (1857-1913=56), Almanya deniz albayı ve Tahrân orta elçisi = Viktoria(1863-1949=86), izd.1885, Graf Adolf v.Fürstenstein kızı, çocukları: 1: H. Ruzzo (1887-1904=17). 2: H. Pelas (1888-1905=17). 3: Ingeborg (1895-1965=70) =1. Graf Ferdinand v.Westerholt und Gysenberg (1891-1968=77), izd.(1) 1918, tal.1920=2, Graf Karl'ın 5. oğlu, =2. Dr.Erik Fischer (1893), izd.1928, tal.1948=20. 4: H. Harry (1890-1951=61) = Huberta

(1889-1974=85), izd.1921, Graf Franz-Hubert v.Tiele-Winckler kızı, çocukları: 1) H. Pelas (1924). 2) H.Enzio (1922) =1. Luise v.Peyron (1918), izd.1949, tal.1954=5, =2. Feodora (1931), izd.1954, Graf Sylvius v. Pückler'in kç. kızı, her 2 izd.'dan: H. Ruzzo (1950=Mette 1948, izd.1974, çocukları ikizler Henriette ve Pauline 1977), H. Achaz (1956), H. Patrick (1966) ve Marina (1964). 3) Edine Huberta (1923) =1. Graf Max-Erdmann v.Roedern (1918), izd.1944, tal.1950=6, Graf Max'ın by.oğlu, =2. Franz Frey (1923), izd.1952, tal.1966=14, 1.'den: Carl-Erdmann 1946-1952=6 ve Edina-Maria (1944)= Gert Silber-Bonz (1930), izd.1967, çocukları Christoph 1968 ve Bettina 1971. 5: Enzio H. (1893-1973=80) =1. Nina Cotta (1898-1944=46), izd.1922, tal. 1928=6, =2. Henriette Nisser (1911-1969=58), izd.1935, bu izd.'dan: 1) Rigo H.(1935) =1. Marianne Axelson (1942), izd.1963, tal., =2. Agneta (1942), izd.1967, Graf Fritz v.Rosen=Gräfin Viveka af Björnö kızı, çocukları Richard H.(1'den) (1964), Anna (1969), ikizler Enzio ve Friedrich (2'den) (1972). 2) Henriette (1938) = Graf Friedrich-Carl v.Schwainitz und Krain (1937), izd.1963, tal.1971=8, Graf Carl=Barones Christa v.Bernewitz'in by.oğulları, çocukları Christian 1963, Hans-Peter 1965 ve Tatjana 1966.

2) Heinrich VI(1707-1783=76), Graf Reuss zu Köstritz 1748-1783=35=Henriette (1725-1761=36), izd.1746, Marques Antonio Casado y Velano=Gräfin Margaretha van Gyldensteen kızı (İspanya'nın Kopenhag elçisi), çocukları: 1- H. XL (1750-1751=1). 2- H. XLIII, bk.aş.no.3.3- H. XLV (1753-1768=15). 4- Friederike (1748-1798=50) = Graf Johann Christian II v.Solms-Baruth (1733-1800=67), izd.(2) 1767, Graf Johann Karl=Gräfin Henriette v.Lippe-Biesterfeld oğlu, çocukları oldu. 5- H. XLVIII (1759-1825=66) = Christine (1766-1833=67), izd.1784, Graf Carl Heinrich v.Schönburg-Wechselburg=Gräfin Christiane v.Eisiedel kızı, çocukları: H. LXIX (bk.aş.no.5); Constanze (1785-1803=18); Emilie (1787-1854=67) = Graf Heinrich v.Reichenbach (1777-1855=78), izd.1807, Graf Heinrich=Gräfin Caroline v.Schönburg-Rochsburg oğlu; Cäcilie (1788-1851=63) = Ludwig v.Haugk (1774-1839=65), izd.1825; Clementine (1789-1870=81) = Graf Adolf v.Einsiedel (1776-1821=45), izd.1811; Therese (1790-1858=68); Adelheid (1794-1875=81) = Ernst v.Kiesenwetter (1792-1840=48), izd.1818.

3) Heinrich XLIII(1752-1814=62), Graf, sn.Fürst Reuss zu Köstritz 1783-1814=31, 9.4.1806'da pr.=Luise (1759-1840=81), Graf H. XXIV Reuss zu Ebersdorf=Gräfin Caroline Ernestine v.Erbach-Schönberg kızı, izd.1781, çocukları: H. LIX (1783-1784=1); H. L+I (1784-1813=27); H. LXIV (bk.aş.no.4); Caroline (1782-1856=74); Franziska (1788-1843=55) = H. LIV (1767-1824=57), izd.(2) 1811, son Reuss zu Lobenstein prensi, Graf H. XXV Reuss-Lobenstein=Gräfin Marie Elisabeth v.Reuss-Ebersdorf'un tek oğulları.

4) Heinrich LXIV(1787-1856=69), Fürst Reuss zu Köstritz 1814-1856=42, evlenmedi. 5) Heinrich LXIX (1792-1878=86), Fürst Reuss zu Köstritz 1856-1878=22=Matilda (1804-1877=73), izd.1834, çocuksuz, İngiltere korgenerali John Locke=Lady Matilda Jane (8e Earl William Courtenay of Devon'ın 11. kızı) kızı, çocuksuz.

6) Heinrich IV (1821-1894=73), Fürst Reuss-Köstritz 1877-1894=17, Prusya orgenerali = Luise (1822-1875=53), izd.1854, Fürst Eduard v.Sachsen-Altenburg'dan dul, Fürst H. XIX Reuss zu Greiz'in by.kızı, çocukları H. XXIV (bk.aş.no.7), Elisabeth

(1865-1937=62) ve Eleonore (1860-1917=57), kraliçe 1908-1917=9=Ferdinand (1861-1948=87), izd.(2) 1908, Bulgaristan kralı 1908-1918=10 ve daha önce prensi.

7) Heinrich XXIV (1855-1910=55), Fürst Reuss-Köstritz 1894-1910=16, hukuk doktoru, Prusya binbaşısı=Elisabeth (1860-1931=71), izd.1884, Fürst H. LXXIV Reuss'un kç. kızı, çocukları: H. XXXIX (bk.aş.no.8); Viola (1898), 1980'de ber-hayât; H. XLI (1892-1916=24), Romanya cebhesinde maktûl; Regina (1886), 1980'de ber-hayât=Graf Georg v.Stolberg-Stolberg(1883-1965=82), izd.1916, Graf Hermann=Gräfin Marie v.Walterskirchen'ın 2. oğlu (4 kont, 4 kontes); Sibylle(1888-1977=89) = Graf Wolfgang v.Castell-Castell (1877-1940=63), izd.1920, Graf Gustav=Gräfin Elisabeth v.Brühl oğlu (3 kont).

Heinrich XXIV (ölm.1910) bestekârdır.

8) Heinrich XXXIX (1891-1946=55), Fürst Reuss 1910-1946=36, bütün Reuss Hânedânı şefi 1945-1946=1, =Antonie (1896-1971=75), izd.1918, 1e Fürst Friedrich Carl v.Castell-Castell=Gräfin Gertrud v.Stolberg-Wernigerode'nin by.kızları, çocukları: 1- H. IV(bk.aş.no.9). 2- H. VI(1922-1942=20), teğmen ol.Stalingrad'da maktûl. 3- H. VII(1927), hukuk doktoru =Brigitte (1940), izd.1971, Baron Alexander Frederik van Tuyll van Serooskerken=Angelika (Graf Siegfield v.Lüttichau=Fürstin Barbara Reuss'un by. kızları)'nın by.kızları, çocukları: H. XIX 1974, H. XXII 1976 ve Cäcilie 1972. 4- Amadea (1923) = Dr.Reinhold Sachs (1922), izd.1959. 5- Gertrud Renata (1924) = Baron Henri d'Esnon (1918), izd.1950, 6e Baron Grand d'Esnon olan Charles oğlu, çocukları: Henri Ferdinand 1953, Jérôme 1956, Vincent 1959, Marc 1961 ve Gasparine 1951. 6- Elisabeth Donata (1932) = Peter Coleman, râhib (1928), izd.1960, çocukları: Basil 1963, Benedict 1965 ve Antonia 1961, Elena 1969.

9) Heinrich IV (26.10.1919), Şef 1946 = Maria Luise (1918), izd.1954, Avusturya'dalar, 3e Fürst und Rhinegraf Otto II v.Salm-Horstmar=Gräfin Rosa v.Solms-Baruth'un kç.kızları, çocukları: Heinrich XIV (Viyana, 14.7.1955), vâris 1955; Johanetta 1957, Caroline 1959, Espérance 1962.

XVIII

N A S S A U

Hânedânın Menşei

Nassau, dukalık olarak 1866'da Prusya'ya ilhâk edildi. O zaman kuzey ve batıda Prusya'nın Vestfalya eyâleti, güney ve doğuda Hessen-Darmstadt büyük-dukalığı ile çevrili idi. Güney sınırı 50°'den başlıyor ve 8° paralel yörenin ortasından geçiyordu. Güney sınırı Ren'e dayanır. Güneyde Wiesbaden şehri vardır ki, Frankfurt'un batısındadır. Siegen şehri, en kuzeydedir. Dillenburg, bunun güney-doğusundadır. Usingen ise güney-doğudadır. Bu yöreye Taunus da denir. Hânedânın vaktiyle hâkim olduğu Saarbrücken ise çok daha güney-batıda, Saar çayı üzerinde Fransa(Loren)sınırı üzerindedir.

Hânedânın, Hessen hânedânı ile ayni menşe'den olması muhtemeldir. Hânedânın atası Trutwin (ölm.1093), Lipporn senyörü idi. Oğlu Dudo Heinrich, Laurenbug kontu (1093-1117=24) olup Arnstein kontu Ludwig II'nin kızı Irmgard ile evlendi. Kç. oğulları Arnuld, ağabeyi ile ortak Laurenburg kontu (1117-1148=31) olup oğulları Nassau kontu (1148?-1167=19?) Heinrich ve Nassau kontu (1167-1190=23) Ruprecht III'dür ve sonuncunun oğlu ve torunu da Nassau kontu olmuşlardır. Duda Heinrich'ın by.oğlu ise

Ruprecht I olup, Laurenburg kontu (1117-1154=37) oldu, Hammerstein ve Erbin kontu Konradin (ölm.1036) kızı Ermentrud'la evlendi. Oğulları Walram (Fr.Valeran) I ve ortak-Kont Ruprecht II'dir. Walram I(1146-1198=52), Laurenburg ve Nassau kontu (1154-1198=44) oldu, 1059'da Zülfen (Fr.Zutphen) kontluğunu, Idstein ve Wiesbaden'ı ilhâk etdi. Graf Poppo II v.Ziegenhain kızı Kunegunde (ölm.1197) ile evlendi. Oğulları "Zengin" denen Heinrich II ve ortak-Kont Ruprecht IV'dür. Heinrich II(1190-1250=60) (1198-1250=52) = Mechtilde (Fr.Mathilde) (ölm.1288), izd.1219?, Graf Otto II v.Gueldre und Zülfen. Heinrich II'nin 2 oğlu, Nassau Hânedânı'nın 2 kolunun ataları oldular:

By. oğul Walram II(1220?-1280=60?) (1250-1280=30), Idstein, Weilburg, Wiesbaden'ı aldı = Adelheid(ölm.1288), izd.1247?, Graf Thierry II v.Katzenelbogen kızı. Kç.oğul Otto I(ölm.1290), Nassau, Siegen, Dillenburg, Beiltein'ı aldı (1250-1290=40) = Agnes (ölm.1303), izd.1287, Graf Emich IV v.Leiningen kızı. İlk kola Branche Walramienne, ikincisine Branche Ottonienne denir. Walram kolundan Nassau, Idestein, Wiesbaden, Weilburg, Sarrebrück, Ottweiler, Usingen, Dietz, Katzenelbogen kontları çıkmıştır. Otto kolundan Nassau, Siegen, Dillenburg, Bielstein, Diez, Leck, Breda, Viaden, Katzenelbogen kontları, Oranj prensleri ve Oranj prenslerinden Holanda kraliyet hânedânı çıkmışdır. Her iki dal da 16. asırda Protestan oldular. Fakat Walram dalının bâzı üyeleri Katolik kaldılar. Walram dalı 1298'de imparatorluk kontu, 30.8.1806'da Nassau-Usingen dukası, 24.3.1816'da Nassau dukası (Katzenelbogen ve Dietz kontlukları dâhil) oldu ve 20.9.1866'da Prusya'ya ilhâk edildi. Otto dalı erkek tarafından kesilince, bu daldan son Holanda kralının kızı (Wilhelmina) hükümrân Holanda kraliçesi oldu. Ancak Almanya imparatorluğunun eski üyesi olmak bakımından Lüksenburg'da kadınlar tahta geçemediği için, ayni zamânda Lüksenburg büyük-dukası olan son Holanda kralı ölünce, Waldram kolunun şefi olan prens(duka), Lüksenburg büyük-dukası oldu ve Lüksenburg, Holanda'dan ayrılarak müstakil oldu. Sonra Lüksenburg'da da Walram dalı erkek tarafından kesilince, Almanya imparatorluğu verâset sistemi bırakılarak, Lüksenburg'da -Holanda'da olduğu gibi- kadınların tahta geçebileceği kabûl edildi ve Hânedân kadın tarafından devâm etdi. Hânedânın Holanda ve Lüksenburg dalları, yerlerinde ele alınacaktır.

Kont Walram II oğlu ve halefi: Adolf (1248?-1298=50), kont 1289-1298=9, Almanya imparatoru 1291-1298=7, katledildi = Imagina (ölm.1314?), izd.1271?, Graf Gerlach I v.Isenburg kızı, oğulları Gerlach I(1287?-1361=74?), Nassau, Wiesbaden, Idstein, Weilburg kontu 1298-1355=57 (ferâgat etdi) =1. Agnes (ölm.1332), izd.1306, Landgraf Heinrich v.Hessen kızı, =2. Irmgard (ölm.1350), izd.1333, Graf Kraft v.Hohenlohe-Weikersheim kızı, 1.'den olan 2 oğlu: Adolf I(Nassau-Idstein-Wiesbaden dalının atası) ve Johann I (Nassau-Weilburg-Saarbrücken dalının atası). Adolf I (1307-1370=63), Nassau-Wiesbaden ve Idstein kontu 1355-1370=15, bunun 7. batın torunu: Johann Ludwig II(ölm.1605), vârissiz öldü ve Nassau-Weilburg kontu Ludwig II vâris oldu.

Johann I(1309-1371=62), Nassau-Weilburg ve Saarbrücken kontu 1355-1371=16, 1366'da imparatorluk prensi=1. Gertrud (ölm.1350), izd.1333, Graf Hartrad VI v.Merenberg und Gleiberg kızı ve vârisesi, =2. Johanna (ölm.1390), izd.1353, Graf Johann II v.Saarbrücken kızı ve vârisesi, bu izd.'dan: Philipp I (1368-1429=61),

Nassau-Weilburg-Saarbrücken, Merenberg ve Gleiberg kontu 1371-1429=58 =1. Anna (ölm.1410), izd.1385, Graf Kraft IV v.Hohenlohe-Weikersheim kızı ve Kirchheim vârisesi, =2. Isabelle (Elisabeth) (ölm.1455), izd.1412, Duc Frédéric V de Lorraine kızı, bu izd.'dan: Johann II(1423-1472=49), Nassau-Saarbrücken kontu 1442-472=30= Comte Jean IV de Loon kızı ve vârisesi Jeanne (ölm.1469), izd.1456, oğlu Johann Ludwig (1472-1545=73) ve bunun oğlu: Jean III(ölm.1574), son Nassau-Saarbrücken kontu (Saarbrücken, Oltweiler, Homburg ve Kirchheim 1574'de Albrecht ve Philipp v.Nassau-Weilburg'a geçdi); Philipp II(1418-1492=74), Nassau-Weilburg kontu 1442-1492=50 =1. Marguerite (ölm.1445), izd.1440, Comte Jean III de Loon kızı, =2. Veronika (ölm.1511), izd.1477, Graf Georg v.Sayn-Wittgenstein kızı, 1. izd.'dan:

Johann III(1441-1480=39), babasıyle ortaklaşa Nassau-Weilburg kontu 1472-1480=8=Elisabeth (ölm.1489), izd.1464, Landgraf Ludwig I v.Hessen kızı, oğulları Ludwig I(1464-1523=59), dedesi ile ortaklaşa Nassau-Weilburg kontu 1480-1492=12 + tek başına 1492-1523=31 = 43 = Marie (ölm.1548), izd.1502, Graf Adolf III v.Nassau-Wiesbaden-Idstein kızı, oğulları Philipp III (1504-1559=55), Nassau-Weilburg kontu 1523-1559=36, =1. Elisabeth (ölm.1531), izd.1523, Graf Gerhard III v.Sayn kızı, =2. Anne (ölm.1537), izd.1536, Graf Albrecht v.Mansfeld kızı, =3. Amalie (ölm.1579), izd.1541, Graf Johann V v.Isenburg-Büdingen kızı, 3.'den: Philipp IV(1542-1602=60), Nassau-Weilburg kontu 1559-1593= 34 + Nassau-Saarbrücken kontu 1574-1602=28, vârissiz öldü ve yeğeni Ludwig II vâris oldu. Philipp III'ün 2. izdivâcından: Albrecht (Albert) (1537-1593=56), Nassau-Weilburg kontu 1559-1593=34 + Nassau-Saarbrücken kontu 1574-1593=19 (kardeşi ile ortaklaşa) = Anne (ölm.1616), izd.1559, Graf Nassau-Dillenburg "Eski" Wilhelm kızı, oğulları Ludwig II (1565-1627=62), Nassau-Weilburg kontu 1593-1627=34 + Saarbrücken kontu 1602-1627=25, Wiesbaden ve Idstein kontları 1605-1627=22 = Anne Marie (ölm.1626), izd.1589, Landgraf Wilhelm IV v.Hessen kızı, çocukları:

1- Johann (1603-1677=74), Nassau-Idstein ve Wiesbaden kontu 1627-1635=8 + 1648-1677=29 = 37, oğlu olan son Nassau-Idstein-Wiesbaden kontu Georg August 1721'de öldü. 2- Wilhelm Ludwig (1590-1640=50), Nassau-Saarbrücken kontu 1627-1640=13=Anne Amalie (ölm.1651), izd.1615, Markgraf Georg Friedrich v. Baden-Durlach kızı, 3 oğullarından 3 dal yürüdü: Nassau-Ottweiler Kontları (1640-1728=88), Nassau-Saarbrücken kontları (1640-1723=83) ve Nassau-Usingen kontları (1640-1816=176). Hepsi gösterilen târîhlerde Nassau-Weilburg dalına geçdi. 3- Ernst Kasimir (1607-1655=48), Nassau-Weilburg kontu 1632-1655=23 = Anne Marie (ölm.1656), izd.1634, Graf Wilhelm III v.Sayn-Wittgenstein-Homburg kızı, oğulları Friedrich (1640-1675=35), Nassau-Weilburg kontu 1655-1675=20=Christine Elisabeth (ölm.1678), izd.1663, Graf Ernst v.Sayn-Wittgenstein-Homburg kızı, oğulları:

Nassau-Weilburg Prensleri

1) Johann Ernst (1664-1719=55), Nassau-Weilburg kontu 1675-1688=13 + prensi 1688-1719=31 = 44 = Gräfin Marie Polixene (ölm.1725), izd.1683, Graf Friedrich Emich v.Leiningen-Dagsburg-Hartenburg kızı, oğulları: 2) Karl August (1685-1753=68), Weilburg prensi 1719-1753=34, 1737'de imparatorluk prensi=Auguste Friederike (1699-1750=51), izd.1723, son Nassau-Idstein prensi Georg August

Samuel=Gräfin Henriette Dorothea v.Oettingen kızı, çocukları: Henriette (1726-1757=21), Polyxene (1728-1732=4), Charlotte (1730-1732=2), Louise (1733-1764=31)= Graf Simon August v.Lippe-Detmold (1727-1782=55), izd.1750, 1. derecede kuzeni, çocukları için b.bk.Pr.Johann Ernst'in oğlu ve halefi:

2) Karl (1735-1788=53), 2. Nassau-Weilburg prensi 1753-1788=35, vel. 1735-1753=18, ilâveten Altkirchen kontu=Carolina (1743-1782=39), izd.1760, Orange ve Nassau-Diez prensi Willem IV'ün tek kızı (prs.1760-1788=28 + 1788-1806=18 = 46), çocukları: Georg (1760-1762=2), vel.; Wilhelm (1761-1770=9), vel.1762-1770=8; Friedrich Wilhelm (bk.aş.no.4); Karl (1775-1807=32); Auguste Marie (1764-1802=38), râhibe; Wilhelmine Luise (1765-1837=62) (1786-1817=31 + 1817-1836=19 + 1836-1837=1 = 51)=Fürst Heinrich XIII Reuss-Greiz (1747-1817=70), izd.1786, çocukları için b.bk., Reuss-Greiz prensi 1786-1817=31, vel.1747-1786=39; Caroline (1770-1828=58) = Fürst Karl Ludwig v. Wied-Runkel (1763-1824=81), izd.1787, çocuksuz; Amalie (1776-1841=65) =1. Fürst Viktor II v.Anhalt-Bernburg-Schaumburg (1767-1812=45), izd.1793, çocukları için b.bk., =2. Baron Friedrich v.Stein (1777-1849=72), izd.1813 (1 baron); Henriette (1780-1857=77) = Herzog Ludwig v.Württemberg (1756-1817=61), izd.(2) 1797, Herzog Friedrich II Eugen'in 2. oğlu, çocukları için b.bk.

4) Friedrich Wilhelm (1768-1816=48), Nassau-Weilburg prensi 1788-1816=28 + Nassau-Usingen dukası 1806-1816=10, vel.1770-1788=18, ilâveten Sayn-Hachenburg kontu=Luise (1772-1827=55), izd.1788 (1788-1816=28 + 1816-1827=11 = 39), Graf und Burgraf Wilhelm Georg v.Sayn-Hachenburg und Kirchberg=Gräfin Isabella Auguste Reuss-Greiz kızı, çocukları: Wilhelm (bk.aş.no.5); Friedrich (1799-1845=46), vel.1816-1817=1, Avusturya korgenerali = Gräfin Anna v.Tiefenbach (1802-1864=62), izd.1840, kızları Gräfin Wilhelmine v.Tiefenbach (1834-1892=58) = Emile de Garardin, izd.1856, ta.1872=16; Auguste (1794-1796=2); Henriette (1797-1829=32), arşidüşes 1815=Arşidük Karl (1771-1847=76), izd.1815, izd.müd.14, yş.18-32, zevcinden 16 yş.kç., Toskana vel. büyük dukası 1791-1797=6, Avusturya mareşali, Bohemya genel v., çocukları için bk.Habsburg, İmp.Leopold II'nin 3. oğlu.

5) Wilhelm (1792-1839=47), Nassau dukası 1816-1839=23 (Usingen dukası 24.3.1816 ve bütün Nassau-Walram dallarının tek hükümdârı), Avusturya ve Rusya orgenerali =1. Luise (1794-1825=29) (1816-1825=9), izd.1813, Herzog Friedrich v.Sachsen-Hildburghausen'ın kç.kızı, =2. Pauline (1810-1856=46) (1829-1839=10), izd.1829, Fürst Paul v.Württemberg'in kç. kızı, çocukları: 1- Adolf (bk.aş.no.6). 2- Wilhelm (1819-1823=4). 3- Moritz (1820-1850=30), Avusturya binbaşısı. 4- Wilhelm (1823-1828=5). 5- Therese (1815-1871=56) = Herzog Peter v.Oldenburg(1812-1881=69), izd.1837, Rusya orgenerali ve senatörü, çocukları için b.bk., Herzog Georg'un kç.oğlu. 6- Marie (1822-1824=2). 7- Marie (1825-1902=77)=4^{e} Fürst Hermann v.Wied (1814-1864=50), izd.1842, Prusya orgenerali, 1 prenses (Romanya kralı Carol I'le evlendi) ve 2 prens doğdu. Aşağıdakiler 2. izdivâcındandır: 8- Helene (1831-1888=57) (1853-1888=35) = Fürst Georg Viktor v.Waldeck (1831-1893=62) (1845-1893=48), izd. (1) 1853, çocukları için bk.Waldeck, vel.1831-1845=14, 1852'ye kd.niyâbet altında, Prusya orgenerali (bu izd.'dan doğan Adelheid Emma (1858-1934=76) Holanda kralı Willem III ile evlendi). 9- Sophie (1836-1913=77) (1872-1907=35 + 1907-1913=6 = 41)

= Oscar II(1829-1907=78), izd.1857, izd.müd.50, yş.21-71, zevcinden 7 yş.kç., İsveç ve Norveç kralı 1872-1907=35, vel.1859-1872=13, Almanya ve Danimarka oramirali, çocukları için bk.İsveç. 10- Nikolaus (1832-1905=73), Prusya orgenerali=Natalia (1836-1913=77), morg.izd.1868, izd.müd.37, yş.32-69, zevcinden 4 yş.kç., şâir A.S.Puşkin'in Natalia Nikolaievna Gonçaroff'dan olan kç.kızı ve Org.Michael Leontieviç v.Dubelt'den boşanmış, 1868'de Gräfin v.Merenburg sanı verildi, **Merenburg** kont ve kontesleri olan çocukları: 1/ Alexandra (1869-1950=81)=Don Massimo de Elia(ölm.1929), izd.1914. 2/ Gräfin Sophie v.Torby(1868-1927=59) = Grandük Mikhail Mikhailoiç (1861-1929=68), morg.izd.1891, izd.müd.36, yş.23-59, zevcinden 7 yş.kç., Grandük Mikhail Nikolaieviç'in 2.oğlu, çocukları için bk.Rusya. 3/ Georg (1871-1948=77) =1. Fürstin Olga Yurievsky (1873-1925=52), izd.1895, izd.müd.30, yş.22-52, zevcinden 2 yş.kç., Çar Alexander II'nin Prs.Ekaterina Yurievsky'den olma morg.kızı, =2. Ada Moran (ölm.1942), izd.1930 (5 yıl sn.), ilk izd.'dan çocukları: Alexander (1896-1897=1); Georg (1897-1965=68) =1. Paulette v.Kövér, izd.1926, tal.1928=2, =2. Elisabeth Müller (1903-1963=60), izd.1940 (12 yıl sn.), bu izd.'dan: Clothilde (1941) = Enno v.Rintelen (1921), izd.1965 (oğulları Alexander 1966); Olga (1898, 1980'de ber-hayât) = Graf Mikhael Loris-Melikoff (1900), izd.1923, oğulları Alexander (1926) = Micheline Prinie (1932), izd.1958 (çocukları Michael 1964 ve Ann 1959, Dominique 1961, Nathalie 1962).

6) Adolf (1817-1905=88), son Nassau dukası 1839-20.9.1866=27, vel.1817-1839=22, Hânedân şefi 1866-1905=39, Prusya orgenerali, ayrıca Ren palatin kontu, Sayn, Katzenelbogen, Diez vs. kontları sanlarını taşırken 1889-1905=16 yıl müddetle Lüksenburg büyük-dukası oldu = 1. Grandüşes Elisabeth (1826-1845=19) (1844-1845=1), izd.1844, izd.müd.1, yş.18-19, zevcinden 9 yş.kç., Grandük Mikhail Pavloviç'in 2. kızı, ölü doğan bir kız doğururken öldü, =2. Adelheid (1833-1916=83) (1851-1866=15), izd.1851 (6 yıl sn.), izd.müd.54, yş.18-72, zevcinden 16 yş.kç., Fürst Friedrich v.Anhalt'ın by.kızı, Lüksenburg büyük-düşesi 1890-1905=15 + ana büyük-düşes 1905-1912=7 + 1912-1916=4 = 26, bu izd.'dan: Guillaume IV(1852-1912, Lüksenburg büyük dukası 1905-1912), Friedrich (1854-1855=1), Franz (1859-1875=16), Marie (1857'de 44 günlük öldü) ve Hilda (1864-1952=88) = Grossherzog Friedrich II v.Baden (1857-1928=71), izd.1885, izd.müd.43, yş.21-64, zevcinden 7 yş.kç. Hânedânın bundan sonrası, bundan sonraki *Kitâb*'daki Lüksenburg bahsinde verilecekdir.

Otto Kolu

Yukarıda gördüğümüz gibi Graf Otto I(ölm.1290), Nassau Hânedânı'nın Wagram kolundan sonraki Otto kolunu kurmuş, Graf Wagram'ın kç.kardeşidir. Nassau-Siegen-Dillenburg kolunun kurucusu olan Kont Otto'nun 3 oğlu: 1- Heinrich I, Nassau-Siegen-Dillenburg kontu 1290-1343=53, Beilstein kontu 1328-1343=15. 2- Emich I, Nassau-Hadamar kontu 1303-1334=31. 3- Johann, Nassau-Bielstein kontu 1303-1328=25, Worms chanoine'ı. Heinrich I'in çocukları:

1- Mathilde = Rudolf I, 1319'da Palatin elektörü, çocukları için bk.Wittelsbach (Bavyera). 2- Heinrich I, Nassau-Beilstein kontu 1341-1379?=38?, oğlu Heinrich II, Beilstein kontu 1379?-1412=33?. 3- Emich II, Nassau-Haldamar kontu 1334-1359=25. 4- Johann I(yaşça 2 ile 3 arasında), Hadamar kontu 1334-1365=31, oğulları Emich III

(Hadamar 1365-1394=29, Nassau-Dillenburg'a geçdi) ve büyüğü olan Heinrich (Hadamar 1365-1369=4), bunun oğulları: Heinrich III (Beilstein 1412-1477=65, 1425'den ît. ilâveten Liebenscheid) ve büyüğü olan Johann I(Beilstein 1412-1473=61, kardeşi ile ortaklaşa), bunun 2. izdivâcından oğlu Heinrich IV(1449-1499=50)(Beilstein 1473-1499=26), bunun oğlu Johann II (Beilstein 1499-1513=14), bunun 1. izdivâcından oğlu Johann III(1495-1561=65) (Beilstein 1513-1561=48, (Beilstein Guillaume I le Taciturne'e geçdi). 5- Otto II (1300?-1351=51?), Heinrich I'in by.oğlu, Nassau-Siegen-Dillenburg kontu 1343-1351=8=Adelheid (ölm.1376), izd.1331, Godefroi de Vianden Chéritière de St. Litz kızı ve vârisesi, oğulları:

Johann I (1339?-1416=77?), Nassau-Dillenburg, Siegen, Vianden kontu 1351-1416=65, Hadamar kontu 1394-1416=22=Margarethe (ölm.1409), izd.1361, Graf Adolf IV v.Marck kızı ve vârisesi, 2 oğulları: Adolf (1362?-1420=58?), Nassau-Dillenburg 1416-1420=4=Judith (ölm.1397), izd.1384, Graf Gerhard VI v.Diez kızı ve vârisesi; Engelbert I (1380?-1442=62), Dillenburg 1420-1442=22=Jeanna (ölm.1445), izd.1404, Jean III de Polanen kızı ve Breda ve Leck vârisesi, 2 oğulları: Heinrich II(1414-1450=36), Dillenburg kontu 1442-1450=8 (ağabeyine geçdi) ve Johann IV (1410-1475=65), Siegen, Diez, Vianden vs 1442-1475=33, Dillenburg 1450-1475=25 = Marie (ölm.1502), izd.1440, Graf Johann v.Loon-Heinsberg kızı ve vârisesi, oğulları: Engelbert II(1452-1504=52), Nassau ve Vianden kontu 1475-1504=29 ve Johann V (1455-1516=61), bundan sonraki şecere için bk. HOLANDA.

Nassau-Idstein-Wiesbaden Kontları

1) Gerlach I (ölm.1361), 2) oğlu Adolf I(ölm.1370), 3) oğlu Gerlach II (ölm.1393), 4) oğlu Adolf II(ölm.1426), 5) oğlu Johann I(ölm.1480), 6) oğlu Adolf III (ölm.1504), 7) oğlu Philipp (ölm.1520) (1520'de Protestan), 8) oğlu Adolf IV (ölm.1536), 9) kardeşi Balthasar (ölm.1568), 10) oğlu Johann II Ludwig (ölm.1596), 11) oğlu Johann III Ludwig (ölm.1605), vârissiz öldü ve Idstein'la Wiesbaden, esâs Nassau dalına intikaal etdi.

Nassau-Saabrücken ve Usingen Prensleri

Ludwig II v.Nassau (ölm.1625) oğlu Wilhelm Ludwig (Saabrücken kontu 1625-1640=15), 3 oğlu: 1- Johann Ludwig, Ottweiler kontu 1640-1690=50, oğlu Friedrich Ludwig, Ottweiler kontu 1690-1728=38, Idstein kontu 1721-1728=7, Saabrücken kontu 1723-1728=5. 2- Gustaf Adolf, Saarbrücken kontu 1640-1677=37, oğulları Ludwig Kraton (kont 1677-1713=36) ve Karl Ludwig (1713-1723=10), Saarbrücken amca-zâdesi Friedrich Ludwig'e geçdi. 3- Vollrath, Usingen kontu 1640-1702=62, oğlu Wilhelm Heinrich (Usingen 1702-1718=16), oğulları: Karl (ölm.1775) ve Wilhelm Heinrich (ölm.1768), Usingen ve Saarbrücken dallarının kurucuları oldular.

Nassau-Saarbrücken ve Ottveiler Prensleri (1728-1797=69), 3 pr., Lüteryen, başkent Saarbrücken): 1) Wilhelm Heinrich, pr. 1728-1768=40=Sophie Christine v.Erbach (1725-1790=65), izd.1744, çocukları: 1- Anne Caroline (1751-1824=73) =1. Son Holstein-Glücksburg dukası, =2. Herzog Friedrich v. Braunschweig-Wolfenbüttel

(1729-1809=80). 2- Wilhelmine Henriette (1752-1830=78) = Marquis Louis Armand de Soyecourt (ölm.1790), izd.1784. Ve: 2) Ludwig (1745-1794=49), pr.1768-1794=26, vel.1745-1768=23=Fürstin Wilhelmine Sophie v.Schwarzburg-Rudolstadt (ölm.1780), izd.1767, oğlu ve halefi: 3) Heinrich Ludwig (1768-1797=29), pr.1794-1797=3, vel.1768-1794=26=Françoise de Montbarry (1761-1830=69) (1794-1797=3), izd.1779, vârissiz öldü ve 1797'de Saarbrücken ve Ottweiler, Nassau'nun esâs dalına geçdi, son prensin halası W.Henriette'in 1830'da ölümü ile de bu dal, kadın tarafından da söndü.

Nassau-Usingen (-Wiesbaden-Idstein) Prensleri (1718-1816=98, 3 pr., Lüteryen, başkent Usingen): 1) Karl, Usingen ve Wiesbaden prensi 1718-1775=57, Idstein kontu 1728-1775=47, 3 oğlu: Johann Adolf (1740-1810=70) ve 2) Karl Wilhelm(1735-1803=68), pr.1775-1803=28, vel.1735-1775=40=Fürstin Caroline v.Leiningen-Heidesheim (1734-1810=76) (1775-1803=28), izd.1760, kızları: Luise Henriette (1763-1840=77), dalın son kadın üyesi ol.öldü; Caroline Polyxene (1762-1823=61) = Landgraf Friedrich v.Hessen-Cassel(1747-1837=90), izd.1786, Danimarka orgenerali, çocukları için bk.Hessen. 3) Friedrich August (1738-1816=78), pr.1803-1806=3 + duka 12.7.1806 ve büyük-duka 1.8.1806-1816=10 = 13, vel.1775-1803=28, oğlu olmadan öldü ve hânedânın bu dalı 1816'da sönüp Nassau ana dalına intikaal etdi, Weilburg kontu 1806-1816=10, Usingen prensi 1797-1816=19=Fürstin Luise v.Waldeck (1750-1816=66) (1803-1816=13), izd.1775, 4 kızları:

1- Christiane Luise (1776-1830=54) = Friedrich (1756-1817=61), izd.1796, Baden vel.büyük-dukası 1811-1817=6. 2- Caroline Friederike (1777-1823=46) = Herzog August I v.Anhalt-Koethen (1769-1812=43). 3- Auguste (1778-1840=62) = Ludwig I (1770-1839=69), izd.1804, tal.1805=1, Hessen-Homburg landgrafı 1829-1839=10, vel.1820-1829=9, Prusya orgenerali. 4- Friederike Viktoria (1784-1820=36).

XIX

DİĞER ALMAN DEVLETLERİ

Kleve ve Jülich Dukalıkları

Kleve (Fr.Clève), Almanya'da, Holanda sınırına ve Holanda'nın Nimwegen şehrine çok yakın, Ren'in az güneyinde bir şehirdir. Jülich şehirciği, Aachen'la Köln arasındadır ve Berg buna yakındır. Aachen (Fr.Aix-la-Chapelle) ise Almanya'nın Holanda-Belçika sınırlarının birleştiği yerin sınırında ünlü şehirdir ki Charlemagne'ın taht şehri olmakla ünlüdür. Kleve dukalığı, Ren nehrinin iki sâhilinde olup batı sınır Holanda idi. Jülich Dukalığı, Ren'le Meuse arasında ve Kleve dukalığının güney-batısında idi. Batıda Belçika'ya kadar dayanıyordu. Ancak doğuda Ren'e dayanmıyordu, zirâ Ren'in buradaki doğu kıyıları Kolonya başpiskoposluğuna âiddi. Berg dukalığı ile Jülich dukalığı arasında ince uzun Kolonya başpiskoposluğu devleti toprakları uzanıyordu. Ren'in batı sahilleri, Berg'in batı sınırını çiziyordu. Jülich ve Berg dukalıkları sınırdaş olmayıp aralarına Kolonya başpiskoposluğu giriyordu. Ancak Kleve dukalığının, güney-doğusunda Berg dukalığı ile sınırı vardı. Düsseldorf, Solingen, Wuppertal gibi şehirler ve Ruhr havzasının güneyi, Berg dukalığına âiddi. Aachen ise Jülich dukalığına âidken sonra ayrılmışdır. Jülich dukalığı en güney-doğuda Ren'e ulaşıp bir mıkdâr doğu sâhiline atlıyordu. 2 asır devâm edip 1609'da Avusturya'ca ilhâk edilen Kleve dukalığının 6 dukası şunlardır (daha önceki Kleve dukaları için aş.bk.):

1) Adolf (ölm.1448), kızı Marie (1426-1487=61), =Charles de Capet-Valois-Orléans (1391-1465=74), 3. izd.1441, izd.müd.24, yş.15-39, zevcinden 35 yş.kç., Angoulême kontu, sn. 1407-1465=58 yıl müddetle Orléans dukası, Fransa velîahdi 1422-1423=1, 25 yıl İngiltere'de yaşadı (1415-1440), çocukları için bk.Fransa. Dük Adolf'un oğlu ve halefi: 2) Johann I (duka 1448-1481=33) = Elisabeth de Nevers, Nevers kontluğu vârisesi, bu izd.'dan: Engelbert, Nevers kontu, bunun oğlu Charles, Nevers kontu, bunun oğlu François (ölm.1562), Nevers dukası, bunun kızı Marie (1550-1574=24) = Henri I(1552-1588=36), izd.(1) 1572, izd.müd.2, yş.22-24, çocuksuz, Condé prensi 1569-1588=19, Fransa prensi. Dük Johann I'in oğlu ve halefi: 3) Johann II (duka 1481-1521=40), bunun oğlu 4) Johann III(duka 1521-1539=18) = Marie (doğ.1496), izd.1511, yş.15-43, izd.müd.28, Jülich (Fr.Juliers) ve Berg dukası Wilhelm III'ün (ölm.1511) kızı ve vârisesi, bu sûretle 1511'de (Kleve dukası olmadan 10 yıl önce) Johann III, kayın-pederinin yerine Jülich ve Berg dukası olarak 1521'de babası ölünce 3 dukalık birleşdi. Johann III kızı: Sybille (1512-1554=42), elektris 1532-1554=22= Johann Friedrich I der Grossmädige (Fr.le Magnanime) (1503-1554=51), izd.1526, izd.müd.28, yş.14-42, zevcinden 9 yş.kç., Saksonya elektörü 1532-1554=22, çocukları için bk. Saksonya. Duka Johann II'ün dîğer kızı: Anne (1515-1557=42), 6 ay, 4 gün İngiltere kraliçesi = Henry VIII (1491-1547=56), izd.(4) 1539, tal.1540, yş.25, zevcinden 24 yş.kç., İngiltere kralı 1509-1547=38, Galler prensi 1508-1509=1, 1534'den ît.Protestan-Anglikan, bu izdivâcdan çocuksuz. Johann III'ün oğlu ve halefi: Wilhelm I (duka 1539-1592=53) = Arşidüşes Marie, çocukları: 6) Johann Wilhelm II(duka 1592-1609=17), vârssiz öldü ve 3 dukalık, Avusturya'ya geçdi; Marie Eleanore(ölm.1608) = Albert Friedrich (1553-1618=65), izd.1573, izd.müd.35, Prusya dukası 1568-1618=40, 5 kızları için bk.Hohenzollern; Anne=Philipp Ludwig I, Neuburg palatin kontu, çocukları için bk.Bavyera (Wittelsbach); Magdalene=Johann I, Zweibrücken palatin kontu (Bavyera-Wittelsbach).

Napoléon'un Kurduğu Alman Devletleri

1789'da Almanya İmparatorluğu, 1.900'e yakın devletcikden oluşuyordu. Bunlardan 140'ı basbayağı devlet olup dîğerleri bu 140 devlete bağlı senyörlükler, baronluklardı. Bu 140 kontluk, markilik, dukalık, elektörlük, Viyana'ya tâbî bulunuyordu. Ancak Prusya Krallığı, Viyana'daki Habsburg imparatoruna tâbî olmakdan çıkmışdı. Fransız imparatoru Napoléon, 27.4.1803'de 112 Alman devletini lağv ve ilğâ etdi ve bunların 3 milyon tebeasını daha iri 12 Alman devletine verdi. Şehir devletlerinden yalnız 6'sını (Augsburg, Nürnberg, Frankfurt, Hamburg, Bremen ve Lübeck) bırakıp dîğerlerini yakınlarındaki Alman dukalıklarını verdi. Başpiskoposluk, piskoposluk ve başrâhiblik şeklinde bulunan ve sırasıyle dukalık, kontluk ve baronluk derecesinde olan dinî devletlerin hepsini, tek istisnâsı (Regensburg elektör başpiskoposluğu) ile lağvetdi. En fazla Prusya krallığına ve bilhassa Bavyera'ya toprak verdi. Bavyera başlıca Würtzburg ve Bamberg piskoposluklarını, 15 serbest şehri, bir çok başrâhiblik arâzîsini, Freisingen, Passau, Eichstaedt, sn.Augsburg'u aldı. Bu sûretle 30 kadar Alman devleti bırakıldı ve bunların hepsinin müstakil olduğu îlân edildi. Almanya imparatorluğu dağıldı, İmparator Franz II, Almanya İmparatoru titrini Avusturya İmparatoru ol. değiştirdi ve 30 Almanya devleti üzerindeki metbûluk haklarının bütününden vaz geçdi (Avusturya imparatoru titrini alması

11.8.1804, dîğer bütün Alman devletleri ile her türlü metbûluk bağını resmen kesmesi 6.8.1806). Napoléon, Avusturya'nın nüfûzunu daha kırmak için Bavyera, Württemberg ve daha önce sâdık müttefikı Saksonya elektörlerine kral titri verdi ve bu devletler krallık oldular. Baden elektörü, Napoléon'un krallık titri teklîfini kabûl etmedi, büyük-duka oldu. Hessen-Darmstadt landgravı da krallık istemedi, büyük-duka oldu. Württemberg, Avusturya Suabı'nın büyük kısmını; Baden, Brisgau, Ortenau ve Konstanz, Seckingen, Waldhut site devlerini aldı. Bavyera'dan Berg ve Würtzburg alındı ise de Augsburg piskoposluğu da lağvedilerek Bavyera'ya verildi, buna Anspach ve Tiroller'in bir kısmı eklenerek, Habsburglar'ın rakıybi, Fransa'nın eski müttefikı ve Katolik Bavyera, tatmîn edildi. Bu sûretle Tour-und Taxis, Hohenlohe, Ligne, Leiningen, Dietrichstein gibi çok ünlü hânedânlar, bin yıllık kontluk devletlerinden mahrûm edildi (aş.bk.). 1806'da bâzı kontlar ve piskoposlar, devletlerini geri almak için ayaklandılar. Napoléon bunları ezdi ve cezâ olarak Augsburg, Nürnberg, Frankfurt sitelerini (şehir devletleri) de lağvederek cevâb verdi.

Önce Avusturya'ya karşı Prusya'yı müttefikı sayan Napoléon, böyle olmadığını görünce, Prusya'nın Ren üzerindeki batı topraklarını budamaya başladı. 1805'de **Berg büyük-dukalığını** kurdu ki Berg dukalığı ve Kleve dukalığının eski topraklarını ihtivâ ediyordu ve 1806'da Münster'le La Marck kontluğu da Prusya'dan alınıp bu büyük-dukalığa verildi. 900.000'e yakın nüfûsa erişen büyük-dukalık, Napoléon'un eniştesi Murat'ya (sonradan Napoli kralı) verildi. Taht şehri Düsseldorf idi. Murat, Napoléon'un kardeşi Joseph'in yerine Napoli kralı olunca, Berg büyük-dukalığı, Holanda velîahdine verildi. Holanda kralı, Napoléon'un kardeşi ve velîahdi de onun oğlu Napoléon-Louis idi (1809) ve 5 yaşında olduğu için Beugnot adlı Fransız görevli gelip Düsseldorf'a yerleşdi.

Napoléon, Berg büyük-dukalığından sonra 1807 kasımında **Vestfalya krallığını** kurdu. 2 milyon Alman'ın yaşadığı bu topraklar Ren, Ems, Weser, Elbe üzerinde yayılıyordu. Prusya'nın Elbe'nin sol sâhilindeki topraklarını, Braunschweig dukalığını ve Hessen-Kassel'i içine alıyordu. 13.12.1810'da Hamburg, Bremen, Lübeck serbest şehirleri, Oldenburg, Lauenburg, Arenberg dukalıkları, Salm kontluğu ile Vestfalya krallığı büyüdü ve Baltık'a dayandı. 1809'da Napoléon, Salzburg başpiskoposluğunu, Regensburg ve Bayreut'u Bavyera krallığına verdi. Napoléon'un kardeşi Jérôme, Vestfalya kralı oldu (1807-1813=6). Sonra **Frankfurt büyük-dukalığı** kuruldu. Dalberg, büyük-duka oldu. Bütün bu Fransız Almanya devletleri 1813'de sona erdi. Ama bir daha Napoléon'un ayakta bırakdığı 30 Alman devletinden geriye kalanlar diriltilmedi.

Berg Kontları ve Dukaları (1101-1423=322)

1) Adolf I 1101-1152=51, 2) oğlu Adolf II 1152-1160=8, 3) oğlu Eberhard 1160-1166=6, 4) kardeşi Engelbert I 1166-1189=23, 5) oğlu Adolf III 1189-1218=29, 6) kardeşi Engelbert II 1218-1225=7, 7) 4 dâmâdı Heinrich (IV) v.Limburg 1225-1247=22, 8) oğlu Adolf IV 1247-1259=12, 9) oğlu Adolf V 1259-1296=37, 10) kardeşi Wilhelm I 1296-1308=12, 11) 9 yeğeni Adolf VI 1308-1348=40, 12) hemşîresinin dâmâdı Gerhard v.Jülich 1348-1360=12, 13) oğlu William II 1360-1408=48 (1380'den ît.duka), 14) oğlu Adolf VII 1408-1437=29, 1423'de ayni zamânda Jülich dukası ol.iki dukalık birleşdi, aş.bk.

Mark Kontları (1203-1461 = 258)

1) Adolf v.Altena 1203-1249=46, 2) oğlu Engelbert I 1249-1277=28, 3) oğlu Eberhard I 1277-1308=31, 4) oğlu Engelbert II 1308-1328=20, 5) oğlu Adolf II 1328-1347=19, 6) oğlu Engelbert III 1347-1391=44, 7) kardeşi Adolf III (Kleve kontu ol. I, aş.bk.) 1391-1393=2, 8) oğlu Dietrich 1393-1398=5, 9) kardeşi Adolf IV(Kleve kontu ve dukası ol. II, aş.bk.) 1398-1422=24, 10) kardeşi Gerhard 1422-1461=39, 11) 9 oğlu Johann I 1461-1481=20, Kleve dukalığı ile tamâmen birleşdi, aş.bk.

Kleve Kont ve Dukaları (1092-1524 = 432)

1) Dietrich I 1092-1119=27, 2) Arnold I 1119-1150=31, 3) oğlu Dietrich II 1150-1176=26, 4) oğlu Dietirch III 1176-1188=12, 5) oğlu Dietrich IV 1188-1191=3, 6) kardeşi Arnold II 1191-1202=9, 7) oğlu Dietrich V 1202-1260=58, 8) oğlu Dietrich VI 1260-1275=15, 9) oğlu Dietrich VII 1275-1305=30, 10) oğlu Otto 1305-1311=6, 11) kardeşi Dietrich VIII 1311-1347=36, 12) kardeşi Johann 1347-1368=21, 13) 11'in kızından torunu Adolf I(Mark kontu no.7) 1368-1394=26 (1391'de Mark kontluğu ile birleşiyor), 14) oğlu Adolf II 1394-1448=54 (1417'den ît.duka), 15) oğlu Johann I 1448-1481=33, 16) oğlu Johann II 1481-1521=40, 17) oğlu Johann III 1521-1539=18, 1524'de Jülich dukalığı ile birleşdi, aş.bk.

Jülich Kontları ve Dukaları (1081-1609 = 528)

1) Gerhard I 1081-1102=21, 2) oğlu Gerhard II 1102-1126=24, 3) oğlu Gerhard III 1126-1141=15, 4) oğlu Gerhard IV 1141-1154=13, 5) 1'in torunu Wilhelm I 1154-1176=22, 6) oğlu Wilhelm II 1176-1207=33, 7) kardeşi Gerhard V 1185-1203'de ortak kont, 8) 5'in kızından torunu Wilhelm III 1207-1219=12, 9) oğlu Wilhelm IV 1219-1278=59, 10) oğlu Walram 1278-1297=19, 11) kardeşi Gerhard VI 1297-1329=32, 12) oğlu Wilhelm V(1356'dan ît.duka ol.W.I) 1329-1361=32, 13) oğlu Wilhelm II 1361-1393=32, 14) oğlu Wilhelm III 1393-1402=9, 15) kardeşi Reinhard 1402-1423=21, 16) 12'nin torununun oğlu Adolf 1423-1437=14 (Berg dukası ol.A.VII, yk.bk.) ve 1423'de iki dukalığın birleşmesi, 17) yeğeni Gerhard VII 1437-1474=37, 18) oğlu Wilhelm IV 1474-1511=37, 19) zevcesi Sibylla v.Hohenzollern-Brandenburg 1511-1524 =13, 20) 18=19 dâmâdı Johann 1524-1539=15 (Kleve dukası ol.J.III, bu sûretle Kleve dukalığı da Jülich ve Berg dukalıkları ve Mark kontluğuna katılarak 1524'de 4 devlet tek devlet oluyor), 21) oğlu Wilhelm V 1539-1592=53, 22) oğlu Johann Wilhelm 1592-1609=17. Bu sûretle 1609'da Kleve dukalığı ile Mark kontluğu Prusya'ya, Jülich ve Berg dukalıkları ise Palatina'ya (Wittelsbach) ve oradan Bavyera'ya geçdi.

Galdern (Gelders) Kontları ve Dukaları (1096-1543 = 447)

1) Gerhard I 1096-1118=22, 2) oğlu Gerhard II 1118-1131=13, 3) oğlu Heinrich 1131-1182=51, 4) oğlu Otto I 1182-1207=25, 5) oğlu Gerhard III 1207-1229=22, 6) oğlu Otto II 1229-1271=42, 7) oğlu Rainald I 1271-1329=58, 8) oğlu Rainald II (1339'dan ît. duka) 1329-1343=14, 9) oğlu Rainald III 1343-1361=18 + 1371-1372=1 = 19, 10 kardeşi Eduard 1361-1371=10, 11) 8 dâmâdı Johann de Blois 1372-1379=7, 12) 8 torunu Wilhelm (Jülich dukası ol.W.II) 1379-1402=23, 13) kardeşi Rainald IV(Jülich

dukası ol. Reinhard) 1402-1423=21, 14) hemşîresinin kızının oğlu Arnold de Egmont 1423-1472=49, 15) Charles le Téméraire (Burgondiya dukası) 1472-1477=5, 16) 14 oğlu Adolf 1477, 17) oğlu Charles (Karl) 1477-1483=6 + 1492-1538=46=52, 18) Maximilian v.Habsburg (İmp.) 1483-1492=9, 19) Wilhelm 1538-1543=5, Jülich dukası ol.W.V, bu sûretle 5 yıl için Jülich dukalıkları ile birleşip 1543'de Habsburglar'ca ilhâk edildi.

Tirol Kontları (1055-1363 = 308)

1) Albert I 1055-1124=69, 2) oğlu Albert II 1124-1165=41 (1101'den ît.ortak-kont), 3) kardeşi Berchtold 1165-1180=15, 4) Heinrich I 1180-1202=22, 5) oğlu Albert III 1202-1253=51, 6) dâmâdı Meinhard v.Göritz 1253-1258=5, 7) oğlu Meinhard IV 1258-1295=37, 8) oğlu Otto 1295-1310=15, 9) kardeşi Heinrich II 1310-1335=25, 10) kızı Margarete Maultasch 1335-1363=28, 11) eşi Johann Heinrich (Moravya) ortak-kont 1335-1341=6, 12) 10'un 2. eşi Ludwig (Bavyera dukası L.V) ortak-kont 1342-1361=18, 13) 10=12 oğlu Meinhard V v.Wittelsbach ortak-kont 1361-1363=2, 14) Rudolf (Avusturya dukası R.IV) v.Habsburg 1363-1365=2. Avusturya ile birleşdi.

Karintiya Dukaları (976-1335 = 361)

1) Heinrich I(Bavyera dukası ol.H.III) 976-978=2 + 982-989=7 = 9; Karintiya markgraflığına duka oldu, 2) Otto I(Frankonya) 978-982=4 + 989 fiilen 995-1004=15 = 19, 3) oğlu Konrad I 1004-1012=8, 4) Adalbert v.Eppenstein 1012-1036=24, 5) 3 oğlu Konrad II 1036-1039=3, 1039-1047=8 fâsıla, 6) Welf v.Altdorf 1047-1056=9, 7) Konrad III 1056-1061=5, 8) Berchtold v.Zähringen 1061-1072=11, 9) 4 oğlu Markwald 1072-1077=5, 10) oğlu Leopold 1077-1090=13, 11) kardeşi Heinrich II 1090-1122=32, 12) hemşîre-zâdesi Heinrich III v.Spanheim 1122-1124=2, 13) kardeşi Engelbert 1124-1134=10, 14) oğlu Ulrich I 1134-1144=10, 15) oğlu Heinrich IV 1144-1161=17, 16) kardeşi Hermann 1161-1181=20, 17) oğlu Ulrich II 1181-1202=21, 18) kardeşi Bernhard 1202-1256=54, 19) oğlu Ulrich III 1256-1269=13, 20) Ottokar (Bohemya kralı ol.0.II) 1269-1276=7, 21) Rudolf v.Habsburg (İmp.) 1276-1286=10, 22) Meinhard (Tirol kontu ol.M.IV) 1286-1295=9, 23) oğlu Otto II 1295-1310=15, 24) kardeşi Ludwig ortak-duka 1295-1305=10, 25) kardeşi Heinrich V (Tirol kontu ol.II) 1310-1335=25 (1295'den beri ortak-kont), 26) Albert v.Habsburg 1335-1358=23, bu sûretle 1286'da Tirol kontluğu ile birleşen Karintiya dukalığı, 1335'de Avusturya'ya ilhâk edildi.

Stirya Markgraf ve Dukaları (1035-1276 = 241)

1) Arnold v.Lambach 1035-1055=20, 2) Ottokar I v.Steyr 1055-1064=9, 3) oğlu Aldalbert 1064-1082=18, 4) kardeşi Ottokar II 1082-1122=40, 5) oğlu Leopold I 1122-1129=7, 6) oğlu Ottokar III 1129-1164=35, 7) oğlu Ottokar IV 1164-1192=28 (1180'den ît.duka), 8) Leopold II v.Habsburg (L.V) 1192-1194=2, 9) Leopold III(VI) v.Habsburg 1194-1230=36, 10) Friedrich (II) v. Habsburg 1230-1246=16, 11) 13 yıllık fâsıladan sn.Ottokar V (Bohemya kralı ol.II) 1259-1276=17. Bu sûretle bu dukalık, 1164'de ve kesin şekilde 1276'da Avusturya'ya ilhâk edildi.

XX

MÉDIATISÉ ALMAN DEVLETLERİ

Alman Hükümdarlarının Dereceleri Hakkında

Almanya'da metbû hükümdâr, İmparator (Alm.Kayser) idi. Batı Roma imparatoru, gerçekte fiilen Almanya imparatoru idi, "Kutsal Roma-Germen imparatoru", "Kutsal İmparatorluk imparatoru" gibi tâbirlerle de anılırdı. Yeni Çağ boyunca ve 1804'e kadar İmparator, Habsburg hânedânından ve taht şehri Viyana idi. Gerçekte Avusturya, Kuzey İtalya, Holanda-Belçika, 1526'dan sonra Çekoslovakya, 1686'dan sonra Macaristan ve bağlı ülkeler (Hırvatistan, Slovenya, Transilvanya, Galiçya vs) hükümdârı idi. Dîğer Alman devletlerinin hükümdârları İmparator'a tâbî, fakat kendi ülkelerinde tamâmen müstakildiler.

İmparator'a tâbî hiç bir Alman hükümdârına İmparator tarafından kral (Alm.König) unvânı verilmemişken, 18. asır başlarken bu unvânı Berlin'deki Hohenzollern hânedânından Prusya-Brandenburg büyük-elektörü elde etti. Ve Almanya imparatorluğundan ayrılarak Prusya krallığı kurulmuş oldu. Artık Prusya kralı, İmparator'un tâbii değildi ve Orta Çağ sonlarında imparatorlukdan ayrılan dîğer bir Alman ülkesi olan İsviçre gibiydi.

1190'a doğru Almanya 8 dukalıkdan oluşuyordu: Saksonya, Bavyera, Frankonya, Suab, Bohemya, Loren, Avusturya, Karintiya. İmparator'a tâbî dîğer Alman hükümdârları, duka'dan aşağı derecede hükümdârlar idiler.

Zamânla, imparator seçiminde oy sâhibi olan dukalara seçmen-prens (Alm.Kurfürst, Fr.électeur) dendi. Bunlar, İmparator'un en yüksek derecede tâbii olan Alman hükümdârları oldu. Yalnız bâzı dukalar değil, bâzı başpiskoposlar da seçmen-prens idiler.

Alman devletlerinden bâzıları dînî devletler idi. Başlıca 3 derece idiler: başpiskoposluk, piskoposluk ve başrâhiblik ve laik hükümdâr unvânlarından sırasıyle duka, kont ve baron derecelerine tekaabül eder, fakat tekaabül etdikleri laik derecelerdekilere protokolde takaddüm ederlerdi. Dînî devletlerin hânedânları yokdu. Katolik dîninde râhibler evlenemediği için olması mümkün de değildi. 16. asırdan îtibâren Katolik dînî hükümdârlar gibi Protestan dînî hükümdârlar da ortaya çıkdı. Bunların hepsi, belirli Alman hânedânlarının ruhbân sınıfına geçmiş prensleri idiler. İmparator, hangi hânedân ve soylu ağır basarsa, ona başpiskoposluk, piskoposluk, başrâhiblik tevcîh ederek o ülke veyâ yörelerin devlet başkanı yapıyordu.

Seçmen prenslerden yalnız biri, Prusya elektörü, önce gayri resmî ol. "büyük seçmen-prens" (Alm.Gross Kurfürst, Fr.Grand Electeur) sanını alıp sonra kral sanına geçerek imparatorlukdan ayrıldı. Büyük duka (Alm. Grossherzog, hattâ Lüksenburg'da olduğu gibi Erbgossherzog) denen seçkin dukalar, Yeni Çağ'da ortaya çıkdı. Bunlar Habsburg imparatorluk hânedânı prenslerine verilen arşiduka (büyük-duka, Alm.Erzherzog) sanı ile eşit sayıldılar. Ama dukaların ekserisi sâdece (Alm.Herzog) unvânı ile yetindiler ve imparatorluğun en ehemmiyetli hükümdârları olarak kaldılar.

Dukalıktan sonra gelen soyluluk veyâ hükümdârlık derecesi kont'lukdur. Ama daha Orta Çağ'ın başlarında imparatorluk sınır illerini yöneten kontlara marki (sınır kontu, Osm.uc beyi, Alm.Markgraf) dendi ve bunlar, devâmlı düşmânla karşı karşıya bulundukları için büyük nüfûz kazandılar ve topraklarını düşmânla savaşarak büyüttüler. Bu sûretle markilik (markgraflık), kontluk derecesinden koparak, kontlukdan büyük, dukalıkdan küçük bir soyluluk ve hükümdârlık unvânı oldu. Nasıl ülke sâhibi bulunmayan, imparator ve kral saraylarında görevli kontlar varsa, markilik de, soyluluk derecesi ol. imparator veyâ kral tarafından, saray soylularına tevcîh edilmeye başlandı. Geniş topraklar elde eden markgraflar, duka derecesine geçiyorlardı.

Kont (Alm.Graf), en yaygın soyluluk ve hükümdârlık derecesi ve unvânı ol.kaldı. Zamânla kontluklar arasında da -dîğer Avrupa kontlarında mevcûd bulunmayan- dereceler oluşdu. Ülke kontu (Alm.Landgraf) denen kontlar, dîğer kontlardan daha geniş toprakları elde tuttukları için, en büyükleri sayıldılar. Sonra comte palatin'ler geliyordu ki, bu derecedeki kontlar, İmparator tar.dukalıklar arasında vaktiyle kurulmuş kontlukları yönetiyorlardı. Sonra sâdece kont (graf) unvânı taşıyan ve en büyük çoğunluğu oluşturan kontlar geliyordu. Şehir (site) kontları (Alm.Burggraf), en ehemmiyetsiz kontlar ol.kabûl edildi, sâdece bir şehri yönetiyorlardı. Küçük (yardımcı, muâvin) kont (Alm.Altgraf) unvânı çok kullanılmamışdır. Bunlar baronlardan büyük, kontlardan küçük soylulardı, ve bu derecede soyluluk, dîğer Avrupa devletlerinin çoğunda vardı. Kontlar, markiler ve dukalar büyük soylular, baronlar ve vikontlar (altgraf'lar) orta,

senyörler ve şövalyeler küçük soyluluk zümresini oluşturuyorlardı. Bu zümreler ancak kendi aralarında evlenebiliyorlardı. Daha alt zümrede soylular veyâ hîç soylu olmayanlarla yapılan nikâhlar dînen meşrû tanınıyorsa da, alt zümredeki eş, kocasının soyluluk unvânını taşıyamadıkdan başka, doğan çocuklar da alt bir soyluluk unvânı verilip, babalarının unvân derecesini taşıyamadıkları gibi, babalarının hânedân hukuukuna sâhib bulunmuyor ve hükümdâr olamıyorlardı. Meselâ duka, marki, kont âileleri biribirlerinden kız alıp verirlerdi ve eğer saray duka, marki, kontu değil de hükümdâr duka, marki, kont âilelerine mensûb iseler, kraliyet ve imparatorluk hânedânları ile de kız alıp verebilirler ve doğacak çocuklar, tahta geçmek veyâ babalarının unvân ve haklarına sâhib bulunmak durumunda olurlardı. Hâlbuki bu âileler, hukümrân olmayan kont veyâ hükümrân da olsa vikont ve baron âileleri ile evlendikleri takdîrde evlilikleri morganatik (Fr.morganatique) sayılıyor ve doğan çocukların mîrâs hakları olmuyor, fakat meşrû çocuk sayılıyorlardı. Şöyle: bir dukalık hânedânı prensi, bir baron kızı ile evlendiği takdîrde, bu evlilik, dukalık hânedânı için morganatik idi. Eşit hukuuku hâiz olmayan âileler arasında yapılmış bir izdivâcdı.

Vikontlukdan aşağı soyluluk derecesi baronluk idi. Daha aşağıda senyörlük derecesi bulunuyordu. Alman senyörleri, bir veyâ bir kaç köye hâkim hükümdârlar sayılıyorlardı. Şato sâhibi iseler nüfûzları artıp baronluk derecesine geçebiliyorlardı.

İkinci Almanya imparatorluğunda (1871-1918) prenslik derecesinde hükümdârlık dukalıkdan sonra gelen en alt düzeydeki hükümdârlık olarak kabûl edildi. Charlemagne ile 800'de başlayıp 1804'de Napoléon'un son verdiği 1000 yıl süren Birinci İmparatorluk (Reich) döneminde de sâdece prens (fürst) unvânı taşıyan hükümdârlar, dukalardan sonra, fakat markgraflardan önce geliyorlardı, sayıca az idiler.

Saray soyluluğunda yalnız âile başkanı dük, marki, kont, unvânını taşıdıkları hâlde, hükümrân dukalıklar, markilikler ve kontluklarda hânedânın bütün erkek üyeleri bu unvânları ve kadın üyeleri bu unvânların müennesini (Alm.Herzogin, Markgräfin, Gräfin) taşıyorlardı. Ancak 19. asırda büyük-duka ve dukalık derecesindeki Alman devletlerinde sâdece hükümdâr ile velîahd, büyük-duka ve duka unvânları taşıyıp, dîğer üyelere sâdece prens ve prenses dendi, kraliyet ve imparatorluk hânedânlarında olduğu gibi...

Médiatisé Devletler

Daha Orta Çağ'da yüzlerce Alman hükümdârlarının seçkinlerine, "imparatorluk prensi" veyâ "imparatorluk kontu" denerek, daha küçüklerinden ayrıldı. Bunlar, ciddî askerî kuvvete ve potansiyele sâhib Alman devletleri ve imparatorluğun üyeleri sayıldılar. Napoléon, sâdece imparatorluk prensi veyâ kontu derecesinde olmayan minik Alman devletlerinin hepsini lağv etmekle kalmadı. Bu derecede bulunanların en büyük kısmını da saltanatdan mahrûm ederek devletlerini yakınlarındaki iri Alman devletlerine katdı ve Alman birliği için -istikbâli göremeyerek- çok büyük bir adım atmış oldu. Onun için Almanlar'da Napoléon'a karşı olan sevgisizlik, İngilizler'de olduğu gibi düşmânlık derecesinde değildir.

1814-15 Viyana Kongresi'nde Fransız İhtilâli ve İhtilâl'in son safhası olan Napoléon'un Avrupa'nın siyâsî coğrafyasında yapdığı radikal değişiklikler mümkün

mertebe düzeltilip eski hâline getirilmek imkânları araştırılıp düşürülen hânedânların hukuku iâde edilmeye çalışılırken, devletleri ellerinden alınan imparatorluk prensleri ve kontları, eski toprakları ve hükümdârlıklarını taleb etdiler. Ancak bu topraklara çokdan sâhib olan ve Napoléon'un İmparator'dan yânî Avusturya'dan ayırarak tamâmen müstakil devletler hâline getirdiği 30 kadar Alman devleti, eskiye dönüşü kabûl etmediler. Bunun üzerine Kongre, bu hânedânların, Avrupa'nın saltanat süren hükümrân hânedânlar ile ayni hukuuku ve dereceyi hâiz bulunmakda devâm etmesine ve üyelerinin hükümrân hânedânlarla yapacakları evliliklerin eşit olmasına, morganatik sayılmayacağına hükmetdi. Ancak bu prenslere ve kontlara eski devletlerini vermedi. Sâdece el konulmuş şato, saray ve hânedân mülklerini iâde etdi. İşde saltanatdan düşmüş bu küçük devletlerin hânedânlarına médiatisé Alman hânedânları denmekdedir. Bu hânedânlardan bâzıları Almanya târîhinde mühim rol oynamışlar, imparatorluğa değerli mareşaller, devlet adamları yetiştirmişlerdir. Bugün de bu hânedânlar, 1918 sonunda hükümrân Alman hânedânları da yıkıldığı hâlde, onlarla ayni hukuuku hâiz ve ayni seviyede sayılmakdadır. Médiatisé Alman hânedânlarının prens, duka, kont veyâ prenses, düşes, kontes unvânlarını taşıyan bütün üyelerine Altesse Sérénissime (Alm.durchlaucht) şeklinde hitâb edilip yazılmakdadır. Bu hânedânları alfabetik sırayle ve ancak ana hatlarıyla özetleyeceğiz. Tafsîlâtlı şecereler ve isimler, ilgili jenealoji ve soyluluk kitâblarında ve yıllıklarında mevcûddur.

1- A r e n b e r g (Ligne Hânedânı)

Ren'in batısında, Ren'le Belçika arasında çok küçük bir devletdi. Arenberg, küçük bir şehirdir. Trier başpiskoposluğunun kuzey-batı ve Jülich dukalığının güney-doğu ucunda idi. 1. Arenberg Hânedânı'nın atası Hartmann, âilesinin 1032'den beri elinde tutduğu Kolonya burgravı olup 1099'da Birinci Haçlı Seferi'nde Türkler tar.öldürüldü. Âile Kolonya'yı evlenme yoluyle Mechtilde'den tevârüs etmişdir. 1. Hânedân 1299'da erkek tarafından sönünce Arenberg senyörlüğü, evlenme yoluyle von der Marck kontlarına geçdi. 1547'de bu hânedân da erkek tar. sönüp 3. ve son Arenberg Hânedânı başladı ki, evlenme yoluyle Arenberg'e hâkim olan bu hânedân Fransız (Valon) asıllı, Belçika'nın Hainaut eyâletinden Ligne Hânedânı'dır. Bk. *Stammtafel des Herzoglichen Hauses Arenberg seit Mitte des 16. Jahrhunderts und seine Abstammung von den Grafen von der Marck,* Brüksel 1905, 2: Laloire nş., 1940; Arthur Kleinschmidt, *Geschichte von Arenberg, Salm und Leven (1789-1815),* Gotha 1912; Heinrich Neu, *Charles de Ligne, Prince d'Arenberg, Etudes Généalogiques,* 3 c., Brüksel, 1921-7; A.M., *Das Herzogtum Arenberg,* Euskirchen 1938; *Almanach de Gotha*'larda *Arenberg* ve *Ligne* maddeleri.

Ligne Hânedânı'nın atası Fastre, 1047'de Ligne senyörü oldu. Gerek Ligne hânedânının ana dalı, gerek 16. asırda bu hânedândan ayrılan Arenberg dalı Katolik olup Protestan olmadılar. Ana Ligne Hânedânı günümüze kadar ana dili ol.Fransızca'yı muhâfaza etdi. Arenberg Hânedânı ise Alman'laşdı, fakat Fransızca'yı 2. dili ol. muhâfaza etdi. Ligne Hânedânı bugün resmî Belçika asâletinden sayılmakda ve Brüksel'de bulunmakdadır. Bütün üyeleri prince ve princesse sanını taşıyor. Arenberg hânedânının bütün üyeleri ise hem herzog ve herzogin, hem fürst ve fürstin unvânlarını bir arada taşıyorlar (dük ve prens). Arenberg'ler de bugün Brüksel'dedirler.

Ligne hânedânının atası Fastre de Ligne'in torununun oğlu Thierry, 1. Ligne baronu (1143-1176=33) oldu. Bunun 8. batın torunu Baron Jean de Ligne (ölm.1442), Barbançon vârisesi Eustachie ile evlendi. Bunun torunu Baron Jean de Ligne'in torunları iki kardeşden küçüğü olan Louis, 3. Arenberg Hânedânı'nın atası olup oğlu Jean (ölm.1568) Arenberg'i evlenme yoluyle tevârüs etdi. Louis'nin ağabeyi Antoine'dan (ölm.1532) asıl Ligne hânedânı devâm etdi ki, bu kişi, 1503'de Fouquemberghe kontu ve Mortagne prensi oldu. Ligne, 1545'de baronlukdan kontluğa yükselerek bu dalda kaldı. Ligne kontları 1549'da imparatorluk kontu (Reichsgraf), 1526'da prens, 1601'de imparatorluk prensi (Reichfürst) oldular ve 1803'de Ligne devletciği sona erdi. Prenslik, Belçika'nın Hainaut eyâletinde, Belçika'nın güneyinin ortasında, Fransa sınırı ile Brüksel arasında, Meuse ırmağı kuzeyinde idi.

1547'de Arenberg'in 2. Hânedân'dan (von der Marck) olan son kontu Robert öldü ve hemşîresi Margaretha (1527-1596=69), ayni yıl Baron Jean de Ligne-Barbançon (1523-1568=45) ile evlenerek, ağabeyinin kontluğunu tevârüs edip, Almanya imparatorluğunda kadınlar tahta çıkamadığı için, zevcine geçirdi. Bu Ligne hânedânından 1. Arenberg kontu Jean, Kont Antoine'in (ölm.1532, yk.bk.) oğludur. Oğlu Charles (1550-1616=66), 2. Arenberg kontu (1568-1616=48) oldu. 1612'de Anne de Cray-Chimay (ölm.1634) ile evlendi. Aşağıda anılacak 6. Arenberg dukası Ludwig-Engelbert (ölm.1812)'in 6. kuşak atasıdır. Arenberg kontları 1549'da imparatorluk kontu, 1576'da imparatorluk prensi, 1644'de duka oldular. 1587'de Arschot ve Croy dukalıkları titrini de kazandılar.

6. Arenberg dukası Carl (ölm.1778) = Gräfin Louise Marguerite de la Marck (doğ.1730) izdivâcından: Ludwig-Engelbert (1750-1812), 6. duka 1778-1812=34=Louise Pauline de Brancas (1755-1812=57), izd.1773. 1811'de Arenberg Dukalığı, Berg büyük-dukalığına ve dolayısıyle Fransa'ya, az sonra (1814) Prusya'ya katıldı ve Arenberg, devlet olmakdan çıkdı. Bundan sonraki dukaların titri, titulaire'dir: yukarıki izdivâcdan Prosper Ludwig (1785-1861=76), 7. duka 1812-1861=49=Fürstin Ludmilla v.Lobkowitz (1798-1868=70), izd.1819, oğulları Engelbert August (1824-1875=51), 8. duka 1861-1875=14=Herzogin Eleonore Ursula v.Arenberg (1845-1919=74), izd.1868, bu izd.'dan: Engelbert Maria (1872-1949=77), 9. duka 1875-1949=74, 15. Arschot dukası, 15. Croy dukası, 4. Recklinghausen prensi, Graf de la Marck, Prusya binbaşısı = Fürstin Hedwige v.Ligne (1877-1938=61), izd.1898, bu izd.'dan: Engelbert Carl (1899-1980'de ber-hayât), 10. duka 1949-1955=6, bu târîhde Hânedân riyâsetinden kardeşi lehine ferâgat etdi, kardeşi: Dr. Erik (1901), 1955'den ît. 11. duka=Marie Thérèse d'Harambure (1911), izd.1949, çocuksuz, hemşîreleri: Lydia (1905) = Filiberto (1895), izd.1928, İtalya prensi, orgenerali ve senatörü, Pistoie dukası ve Savoie-Genova prensi, bk.İtalya. 10. duka Engelbert Carl=1. Valerie zu Schleswig-Holstein (1900-1953=53), izd.1940, Herzog Albert v.Schleswig-Holstein'ın gayri meşrû kızı ve E.E.Wagner'den boşanmış, =2. Mathilde Callay (1913), izd.1955, 2 def'a boşanmış, her ikisi de çocuksuz.- 7. Duka'nın kç. oğlu ve 8. Duka'nın kardeşi: Antoine Franz (1826-1910=84) = Gräfin Marie v.Merode, oğulları Johann (1850-1914=64) = Fürstin Sophie v.Arenberg, oğulları Evrard (1892) = Gräfin Anne Louise v.Merode, oğulları: Dr.Jean (1921), Brüksel, 1955'de Arenberg Hânedânı vârisi=Elisabeth (1935), izd.1955, Bavyera velîahdi Rupprecht v.Wittelsbach=Fürstin Antonia v.Luxenburg kızı, oğulları Léopold-Engelbert (1956), 2. vâris.

Son Ligne prensleri ise şunlardır (Hânedân reîsleri): 8. Pr. Charles (1735-1814=79), oğlu Pr.Louis (1761-1813=47) = Comtesse Louise de Duras (1785-1863=78), oğulları 9. Pr.Eugène (1804-1895=91) = Prs.Hedwige Lubomirska (1815-1895=80), izd.1836, oğulları 10. Pr.Henri (1824-1871=47) = Marguerite de Talleyrand-Périgord (1832-1917=85), izd.1832, oğulları 11. Pr.Ernest (1857-1937=80) = Diane de Cossé Brissac (1869), izd.1887, oğulları 12. Pr. Eugène (1893), Belçika orta elçisi = Philippine de Nosilles (1898), izd.1917, oğulları 13.Pr.Baudouin (1918).

2- Auersperg

Avusturya tâcına bağlı soylulukdur. Katolik. Hânedânın atası Errandus v.Owersperch 1220'de Karniol'de bu isimdeki şatonun senyörü oldu. 1550'de baron, 1630'da imparatorluk kontu, 1653'de imparatorluk prensi oldular. 1654-1791'de Silezya'da Münsterberg, Frankenstein, Ebersdorf dukaları olup son târîhde bu yöreleri Prusya'ya satdılar. 1791'de Gottschee dukası olup ayni târîhde hânedânın bütün üyeleri pr.ve prs.sanı taşımaya başladılar. Son prensler: 4) Heinrich (1697-1784=87), 4. Auersperg prensi = Marie v.Liechtenstein, oğlu 5) Karl Joseph (1720-1800=80), 5. Auersperg prensi ve 1. Gottschee dukası = Marie v.Trautfon (doğ.1724), izd.1744, oğulları 5) Wilhelm (1749-1822=73), Avusturya mareşali, 6. pr. ve 2. duka 1800-1822=22 (titüler) = Gräfin Franziska v.Waldstein-Wartenberg (1761-1845=84), izd.1776, oğulları 7) Karl Wilhelm (1782-1827=45), pr. 1822-1827=5=Friederike v.Lenthe (1791-1860=69), izd.1810, oğulları 8) Karl (1814-1890=76), pr.1827-1890=63 = Gräfin Ernestine v.Festetics v.Tolna (1831), izd.1851, çocuksuz, 8'in kardeşi: Adolf (1821-1885=64) = Gräfin Johanna v.Festetics v.Tolna (1830-1884=54), izd.1854, oğlu 9) Karl (1859-1927=68), pr.1890-1927=37=Gräfin Eleonore v.Breunner (1864-1920=56), izd.1885, oğulları Adolf (1886-1923=37) = Gräfin Gabrielle v.Clam (1897, izd.1914, oğulları 10) Karl Adolf (1915), pr.1927'den beri, 10^e^ Fürst v. Auersperg und 6^e^ Herzog v.Gottschee, Viyana=1. Gräfin Margit (1914-1959=45), izd.1937, Fürst Ladislaus Batthyany=Gräfin Marie-Therese v.Coreth kızı, =2. Gräfin Feodora (1920), dul, izd.1961, Fürst Friedrich v.Solms-Baruth=Fürstin Adelheid v. Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg kızı, 1. izd.'dan: vel. Pr.Adolf Karl (1937), Pr.Ferdinand (1939), Prs. Gabrielle (1941), Prs.Johanna (1942).

Herbert von Auersperg, Karniol vâlîsi iken 22.9.1575'te Bosna Beylerbeyisi'ne karşı maktûl düştü.

3- Bentheim

Holanda sınırında bir Alman devleti idi. Bentheim kasabası, Holanda'nın Enschede şehrinin az kuzey-doğusundadır. Kuzey ve güneyi Münster piskoposluğu toprakları ile çevrili olup doğusunda Lingen kontluğu bulunuyordu. Steinfurt, güneyde ve Münster piskoposluğu toprakları içindedir. Hânedân 16. asırda Protestan (Reforme) oldu.

Hânedânın atası Everwinus v.Götterswick (veyâ Gotterswich) olup, 1191 yılında Düsseldorf yakınlarındaki bu yerin senyörü oldu. Onun neslinden Everwin v.Götterswick (ölm.1372), Holanda kontları hânedânından son Bentheim kontu (1332-1421'de 89 yıl kont) Bernhard'ın hemşîresi ve vârisesi Hedwig (1316-1372=56) ile evlendi ve bu evlenmeden doğanlar, 1421'de verâseten Bentheim kontu ve Steinfurt senyörü oldular.

1495'de Steinfurt da kontluk oldu. Everwin III (1536-1561=25), Mecklenburg-Schwerin hânedânından Anna (1532-1582=50) ile evlenince, 1553'de Tecklenburg ve Rheda kontluklarını da tevârüs etdi. Anılan evlenmeden doğan Arnold II(1554-1606=52), Gräfin Magdalena v.Neuenahr (1548-1626=78) ile evlendi. Bu izdivâcdan doğan 2 kont, hânedânın iki dalının ataları oldular: Kont Adolf (1577-1623=46), Bentheim-Tecklenburg-Rheda kontu oldu, nesli 1707'de Rheda'yı ve 1729'da Tecklenburg'u Prusya'ya verdi, fakat Prusya krallığı soyluluğuna dâhil olup 1817'de bütün üyeler için prens ve prenses unvânı tanındı, bu dal devâm ediyor. Arnold II'nin küçük oğlu Kont Arnold Jobst (1580-1643=63) ise Bentheim-Bentheim ve Bentheim-Steinfurt dallarının atası oldu. Bu dal, 1817'de Prusya'ya ilhâk edildi, fakat ayni târîhde Prusya, bu dalın bütün üyeleri için prens ve prenses unvânını kabûl ve Prusya soyluluğuna dâhil etdi. Her iki dalın da prenslik sanını kazandıktan îtibâren hânedân başkanları aşağıda gösterilmişdir ki bunlar hükümrân prensler olmayıp Prusya soyluluğuna dâhil yüksek soylulardır:

Bentheim-Tecklenburg Prensleri: Kont Moritz Casimir II(1735-1805=70) = Gräfin Helene v.Sayn-Wittenstein-Berleburg (1739-1805=66), izd.1761 izdivâcından: 1) Emil(1765-1837=72), 1805'de kont ve 1817'den ît. 1. Tecklenburg prensi 1817-1837=20 = Gräfin Louise v.Sayn-Wittenstein (doğ.1768), izd.1791, bu izdivâcdan doğan 2 prens ard arda Hânedân reîsi oldular: 2) Casimir (1795-1866=71), 2. pr.1837-1866=29=Fürstin Agnes v. Sayn-Wittenstein-Hohenstein (doğ.1804), izd.1828, çocuksuz ve 3) Adolf (1804-1874=70) = Fürstin Anna Reuss (1822-1902=80), izd.1843, bu evlenmeden: 4) Gustav (1849-1909=60), 4. pr. 1874-1909=35, Prusya mareşali = Fürstin Thekla v.Bentheim-Tecklenburg (1862-1941=79), izd.1888, oğulları 5) Adolf (1889), Mediatize Alman Hânedânları Cemiyeti başkanı, 1909'dan ît. 5. pr.=Fürstin Amelie v.Schönburg-Waldenburg (1902), izd.1922, çocukları: 6) Moritz-Casimir (1923), Almanya'da Rheda'da = Huberta (1932), izd.1958, Graf Dietrich-Werner v.Hardenberg kızı (bu evlenmeden 4 pr.); Gustava (1929) ve Heinrich (1940).

Bentheim und Steinfurt Prensleri: 1) Ludwig Wilhelm (ölm.1817) = Julia Wilhelmine(doğ.1754), Herzog Friedrich v.Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg kızı, oğulları 2) Alexis Friedrich (1781-1866=85), 2. pr. 1817-1866=49 = Fürstin Wilhelmine v.Solms-Braunfels (1793-1866=85), 2. pr. 1817-1866=49 = Fürstin Wilhelmine v.Solms-Braunfels (1793-1865=72), oğulları 3) Ludwig (1812-1890=78), 3. pr.1866-1890=24=Fürstin Bertha v.Hessen-Philippsthal-Barchfeld (1818-1888=70), izd.1839, oğulları 4) Alexis (1845-1919=74), 4. pr.1890-1919=29 = Fürstin Pauline v.Waldeck (1855-1925=70), izd.1881, oğulları 5) Viktor Adolf (1883) =1. Fürstin Stephanie v.Schaumburg-Lippe (1899-1925=26), izd.1921, =2. Fürstin Rosa Helene v.Solms-Hohensolms-Lich (1901), izd.1931, çocukları: Alexis (1922), babasının hayâtında öldü; 6) Christian (1923) = Sylvia (1930), izd.1950, Graf Sylvius v. Pückler kızı; Reinhard 1934, Marie 1935, Charlotte 1936, Ferdinand 1938, Otto-Viktor 1940.

4- Bentinck

Hânedân Gelderland (Geldr) menşe'lidir ki, Holanda'nın orta-doğusunda Almanya sınırındadır, Ren'in kuzeyidir. Âilenin atası Wennemer Bentinck'in adı 1304'de Arnhem şehri yakınlarında St.Jan kasabası eşrâfı ol.geçiyor. Neslinden Heinrich Bentinck, 1400

yılında Heerde yakınında Arensberg senyörü oldu ki 1377'de şövalye sanını almışdı. Holanda ile İngiltere birleşince, bu Holanda küçük soylu âilesi parladı ve 1689'da Bentick senyörüne Portland kontu (earl), Woodstock vikontu, Cirencester baronu sanı verilip İngiltere soyluluğuna dâhil edildi. Sonra Portland dukaları oldular. Bu sûretle âile İngiltere ve Almanya soyluluğu ol.iki dala ayrıldı. Portland kontu olan Wilhelm v.Bentinck (1649-1709=60)'in oğlu Henry Bentinck (1682-1726=44), 1716'de Portland dukası ve Titchfield markisi oldu. Portland dukalığını, İngiltere soyluluğu arasında inceleyeceğiz.

Bu Holandalı (Flaman) âilenin dîğer dalı ise Alman'laşdı, şöyle: Yukarıda isimleri anılan 1. Portland kontunun kç. oğlu ve 1. Portland dukasının kardeşi honorable William Bentinck (1704-1774=70), 1732'de 28 yaşında iken adını Wilhelm ol. değiştirip Almanya'da imparatorluk kontu sanını ve "altes" lakabını ihrâz etdi. Gräfin Charlotte-Sophie v.Aldenburg (1715-1800=85, izd. 1733) ile evlenip Knyphausen ve Varel senyörlüklerini elde etti ve burada imparatorluk kontu sanıyle hükümrân oldu. 1854'de âilenin hükümrânlığı sona erip, adı geçen senyörlükler Oldenburg büyük-dukalığına verildi. Ancak âilenin bütün üyeleri günümüze kd.mediatize Alman hânedânları hukuukuna göre graf ve gräfin sanını ve altes lakabını taşıdılar. Ayni zamânda Holanda krallığı tar. da Holanda kontları ol. Holanda soyluluğuna kabûl edildiler ve bu durumları bugün de devâm ediyor.

Willem van Bentinck (1689'da adı William Bentinck oldu) (1649-1709=60), 1689'da İngiltere tab'ası ve Portland kontu ve Cirencester baronu, Holanda korgenerali =1. Anne Villiers (ölm.1688), izd.1678, Sir Edward Villiers=Suffolk earl'lerinden Lady Frances Howard kızı, =2. Jane Martha Temple (1672-1751=79), izd.1700, Sir John Temple kızı ve 3. Berkeley baronu Lord John'dan dul, 1. izd.'dan olan oğlu 1. Portland Dukası (bk.İngiltere), 2. izd.'dan: 1) Graf Wilhelm von Bentinck (1704-1774=74), 1732'de Almanya'da imparatorluk kontu, Graf Anton II v.Aldenburg zu Knyphausen und Varel=Langräfin Marie v.Hessen-Homburg kızı Gräfin Charlotte-Sophie (yk.bk.) ile evlendi, 1. Bentinck imparatorluk kontu 1732-1774=42. By.oğulları Graf Anton (1734-1768=34) babasının hayâtında evli, çocuksuz ölünce yerine kç.oğulları geçdi: 2) Graf Albert (1737-1775=38), 2. kont 1774-1775=1=Barones Renira v.Tuyll (1744-1792=48), izd.1763, oğulları 3) Wilhelm (1762-1835=73), 3. kont 1775-1835=60, İngiltere tümgenerali, evlenmedi, kardeşi Graf Johann (1763-1833=70), İngiltere tümgenerali = Lady Helena (1767-1839=72), izd.1785, 5. Athlone earl'ünün kızı, oğulları 4) Carl (1792-1864=72) 4. kont 1835-1864=29 (ağabeyi İngiltere korgenerali Graf Wilhelm 1855'de öldü) = Gräfin Mechtilde zu Waldeck (1826-1899=73), izd.1846, oğulları 5) Heinrich (1846-1903=57), 5. kont 1864-1903=39 = Henrietta McKerrell (1848-1934=86), izd.1874, oğulları Robert (1875-1932=57, İngiltere tab'ası olup deniz albayı ve 3. Gainsborough Earl'ünün dâmâdı olduğu için, Kont Heinrich'in yerine kardeşi 6. kont oldu): 6) Wilhelm (1848-1912=64), 6. kont 1903-1912=9= Barones Marie van Heeckeren (1855-1912=57), izd.1877, oğulları 7) Wilhelm (1880-1957=77), 7. kont 1912-1957=45, Graf v.Bentinck, Graf v.Aldenburg, Graf v.Waldeck-Limpurg=Vegelin van Claerbergen (1891), izd.1923, dul, yalnız 2 kızları oldu. Âilede daha çok kız doğdu ve erkekler öldüler, bu sûretle Hânedân erkek tar.sönmek üzeredir. En genç erkek üye 1900 doğumlu Graf Wilhelm'dir. Bu sûretle onun ölümüyle

Almanya dalı sönüyor. Yukarıda anılan İngiltere tab'ası olan Graf Robert (1875-1932)'ın oğlu Graf Henry (1919) ve oğlu Graf Timothy (1953), âilenin Almanya dalının başı olacaklardır.

5- Castell

Frankonya asıllı bir âile olup, 2 dal hâlinde Bavyera krallığı yüksek soyluluğuna dâhil oldular. Hânedânın atası Rubbath von Castele'nin 1057'de adı geçiyor. 1205'te Rubestus, Castelo kontu oldu. Aile 1773'te Kont Christian Friedrich Karl'ın (1730-1773=43) 2 oğlu tar. 2 branşa ayrıldı: Castell-Castell ve Castell-Rüdenhausen dalları. Ancak o târihten bu yana, iki daldan hangisinin şefi daha yaşlı ise, bütün Castell âilesinin başı sayılmışdır (V. Speerl, *Castell*, Stuttgart 1908). Her 2 dal da 16. asırda Protestan oldu (Evanjelik). 1818'de her iki dal da Bavyera krallığı asâletine dâhil oldu. Bütün üyeler kont ve kontes'dir. 1901'de Rüdenhausen ve 1911'de Castell dallarının yalnız şefleri olan kontlara prens sanı verildi. Bugün de iki dalın şefleri prens sanı taşıyorlar.

Castell-Castell Kont ve Prensleri: 1) Kont Albert Friedrich Carl (1766-1810=44), 1. kont 1773-1810=37, oğlu 2) Friedrich Ludwig (1791-1875=84), 2. kont 1810-1875=65=Fürstin Emilie v. Hohenlohe-Langenburg (1793-1859=66), izd.1816, oğulları 3) Karl (1826-1886=60), 3. kont 1875-1886=11=Gräfin Emma v.Solms-Rödelheim (1831-1904=73), izd.1856, oğulları 4) ve 1) Friedrich Carl (1864-1923=59), 4. kont 1886-1911=25 + 1. prens 1911-1923=12 = 37 = Gräfin Gertrud v. Holberg-Wernigerode (1872-1924=52), izd.1895, oğulları 2) Carl (1897) = Fürstin Anna Agnes v.Solms-Hohensolms-Lich (1899), izd.1923, çocukları: Philipp (1924, babasının hayâtında çocuksuz öldü), 4 kontes ve 3) Albrecht (1925), Bavyera'da Castell'de=Fürstin Marie-Louise v.Waldeck (1930), izd.1951, çocukları Maximilian 1953-1974, Alexander 1954, Georg 1956, Ferdinand 1965; Philippa 1952, Johanna 1952, Christina 1964, Stephanie 1966.

Castell-Rüdenhausen Kont ve Prensleri: 1) Kont Christian Friedrich (1772-1850=78), 1. kont 1773-1850=77, oğlu Kont Adolf (1805-1849=44) =1. Gräfin Klara v.Rantzau (1807-1838=31), izd.1827, oğulları 2) ve 1) Wolfgang (1830-1913=83), 2. kont 1850-1901=51 + 1901-1913=12 = 63 = Fürstin Emma v.Ysemburg und Büdingen (1841-1926=75), izd.1859, oğulları 2) Casimir (1861-1933=72), 2. prens 1913-1933=20=Gräfin Mechtilde v.Bentinck (1877-1940=63), izd.1905, oğulları 3) Rupert (1910) ve 4) Siegried (1916), Rüdenhausen/Bavyera'da = Gräfin Irene v.Solms-Laubach (1925), izd.1946, çocukları 7 kont ve 1 kontes (=Fürst Ludwig Ferdinand v.Hohenzollern-Preussen), no.3 ve 4'ün diğer kardeşleri: Graf Unico (1923) ve 2 kontes.

6- Colloredo-Mannsfeld

Katolik kalmışdır. Suab'lı bir Alman olan Liabordu v.Waldsee, 1031'de İtalya'ya gelip Mels şatosuna senyör oldu. Neslinden Glizoio, Colloredo ve kardeşi Heinrich, Colloredo-Mels dallarının atası oldular (1247) (G.B.de Crollalanza, *Grafen von Colloredo*, Viyana 1889). 1302'de inşâ edilen İtalya'nın kuzey-doğusunda Avusturya

Tirol'üne ve Slovenya'ya yakın Udine şehri yakınlarında Colloredo şatosu, hânedâna adını verdi. 1588'de Colloredo senyörleri baron ve 1591'de imparatorluk baronu, 1724'de imparatorluk kontu, 1763'de imparatorluk prensi oldular. Fürst Franz Gundaccar (1731-1807=76) = Marie Isabella (1750-1794=44), izd.1771 netîcesi, Gräfin Marie Isabella son Mannsfeld kontuna vâris olup, bu kontluğu zevcine geçirdi (1789). 1825'de hânedânın bütün üyeleri için altes lakabı kabûl edildi. 1763'den bu yana yalnız hânedânın başı prens, dîğer bütün üyeler kont ve kontes sanını taşıyorlar. Avusturya soyluluğu olup bugünki Prens de Avusturya'dadır.

Colloredo Kontu, 30.8.1649'da Girit başkumandanı olarak Venedik hizmetinde iken Kandiye'de Sadrâzam Deli Hüseyin Paşa karşısında maktûl düştü.

1) Rudolf Joseph (1706-1785=79), 1763'de 1. prens (daha önce kont) = Gräfin Marie Gabriele (doğ.1707), izd.1727, oğulları 2) Franz Gundacar (1731-1807=76), 2. pr.1785-1807=22=Gräfin Marie Isabella v.Mannsfeld, oğulları 3) Rudolf Joseph (II) (1772-1843=71), 3. pr.1807-1843=35=Fürstin Philippa Carolina v.Öttinfen-Katzenstein-Baldern (doğ.1776), izd.1794, kardeşleri: Graf Jerome(1775-1822=47), Avusturya orgenerali = Gräfin Wilhelmine v.Waldstein(1775-1850=75), izd.1801 ve Graf Ferdinand (1777-1848=71) = Marie Ziegler(1779-1840=61), izd.1810, Graf Jerome oğlu 4) Franz (1802-1852=50), 4. pr.1843-1852=9=Gräfin Christiane v. Clam (doğ.1801), izd.1825 (çocukları: 1 kontes), Graf Ferdinand oğlu 5) Joseph (1813-1895=82), 5. pr.1852-1895=43=Maria Theresia v.Lebzeltern (1818-1900=82), izd.1841, oğulları Graf Hieronymus (1842-1881=39) = Gräfin Aglae v.Festetics v.Tolna (1840-1897=57), izd.1865 oğulları 6) Joseph (II)(1866-1943=77), 6. pr.1895-1943=48=1. Lucy Jonquet (1878-1940=62), dul, izd.1903- tal.1925=22, =2. Marie Desmit (1877), izd.1925, çocuksuz, Joseph II kardeşi Graf Hieronymus (1870), Avusturya deniz albayı=Gräfin Bertha v.Kolowrat (1890), izd.1909, oğulları 7) Dr.Joseph (III)(1910) = Anna Maria Rabl (1908-1953=45), izd.1939, boşanmış, kızları Christiana 1940; Joseph III kardeşleri: Graf Hieronymus 1912, Graf Welkhard 1914 ve Graf Friedrich 1917.

7- Croy

Bu hânedân her zamân Katolik kaldı. Croy, Fransa'nın kuzey-batısında Picardie eyâletinde Amiens şehrinin az kuzey-batısında Picquigny şehrinin yakınlarında bir kasabadır. Buraları vaktiyle Ponthieu veyâ Picardie kontluğu idi. Hânedânın ataları Guermond de Croy ve Robert de Croy olup Sire Jacques de Croy, 1287'de Marguerite d'Aoraines'le evlendi ve bu evlenmeden Croy-Solre dalı başladı ki, Croy'ların dîğer dalları erken zamânlarda sönmüşdür. Chimay kontu olan Philippe de Croy'nın 3. oğlu Sempy senyörü Antoine de Croy (ölm.1546), Louise de Luxembourg ile evlendi. Âile 1470'de Chimay kontu, 1590'da Solre kontu oldu ve 1598'de Croy senyörlüğü Fransa kralı Henri IV tar. dukalığa yükseltildi ve âilenin ancak başı duka unvânını kullanabildi. 1627'de Havré dukalığını da eklediler . 1677'de Solre prensi sanını kazandılar. Bu Fransız hânedânı 1825'de Almanya asâletine ve 1833'de Prusya asâletine dâhil oldu. Hânedânın yalnız başı duka, dîğer bütün üyeler prens ve prenses sanını kullanmakdadırlar. Hânedânın başı bugün Almanya'da Dülmen'de oturuyor. Vestfalya'da Coesfeld'dedir. Hânedânın çokdan sönmüş bir dalı daha 1486'da imparatorluk prensi pâyesi kazanmışdı. Hânedânın atasının 1178'de hayâtda bulunan Macaristan kralı Istvan IV oğlu Marc

olduğuna dâir bir vesîka vardır ki, bu prens Croy senyörü Baron Hugues kızı Catherine'le evlenip zevcesi yoluyle Croy'u tasarruf etmiş. Bu takdîrde hânedân Arpad'lardan inmekle Türk asıllı olmuş olur.

Jean I de Croy (1346-1415=69) oğulları Antoine I(1390-1475=85) ve Comte Jean de Chimay (1395-1472=77, kont 1468). Antoine I oğulları Philippe I(ölm.1455) ve Jean. Philippe I oğlu Henri (ölm.1514), oğlu Philippe II(1496-1549=53), 1519'da Arschot markisi, 1533'de Arschot dukası (oğlu Charles, 1560-1612=52, 1595'de 4. Arschot dukası ve 1. Croy dukası) ve Charles-Philippe (1549-1613=64), 1574'de Havré markisi, 1594'de imparatorluk prensi, oğulları Charles-Alexandre (1581-1624=43), 1613'de Havré markisi ve 1612'de 2. Croy dukası ve Ernest (ölm.1631), 1624'de 3. Croy dukası ve 1627'de Havré dukası, oğlu Ernest-Bogislaw (ölm.1684), 1627'de 3. Croy dukası.

Antoine I'in (ölm.1475) kç. oğlu Jean'ın oğulları Ferri (ölm.1524, Roeulx senyörü) ve Jean, Cresques senyörü. Ferri'nin oğlu Adrien (ölm.1553), 1530'de Roeulx kontu, oğlu Comte Jean des Roeulx (ölm.1581). Seigneur Jean de Cresques (Ferri'nin kardeşi) oğlu Seigneur Eustache de Cresques, oğlu Comte (1581) Claude des Roeulx (ölm.1609) oğulları Comte (1581-1633=52) Eustache des Roeulx ve Jacques-Philippe (ölm.1681), Roeulx kontu ve 1664'de imparatorluk prensi, oğlu Charles-Eugène (ölm.1702). Kont Eustache (ölm.1633) oğlu Ferdinand (ölm.1720), Roeulx kontu ve 1684'de 5. Croy dukası.

Comte Jean de Chimay (1395-1472) oğlu Comte Philippe de Chimay (kont 1472-1482=10) oğulları Charles (1455-1527=72), Chimay kontu 1482-1527=45, 1486'da imparatorluk prensi, ve Seigneur Antoine de Sempy (ölm.1546), oğlu Jacques III(1508-1587=79), oğlu Philippe, Solre kontu 1590-1612=22, oğulları Baron Jean de Molembay (Solre kontu 1591-1640=49) ve Philippe-François (1591-1650=59), oğulları Philippe-Emmanuel I(Solre kontu 1650-1670=20) ve Ferdinand (1644-1694=50). Sonuncunun oğlu Jean, Havré dukası 1678-1727=49, oğlu Baron de Fenestrange (1713-1761=48), Havré dukası 1727-1761=34, oğlu Joseph (1744-1839=95), 7. Havré dukası 1761-1839=79, oğlu Ernst (1780-1833=53).

Comte Philippe-Emmanuel I de Solre (ölm.1670) oğlu Philippe-Emmaunuel II, Solre kontu 1670-1677=7 + Solre prensi 1677-1718=41=48 (1641-1718=77), oğlu Philippe-Alexandre (1767-1724=48), 2. Solre prensi 1718-1724=6, oğlu Emmanuel I (1718-1784=66), 3. Solre ve Moeurs prensi 1724-1784=60, 7. Croy dukası 1767-1784=17, oğlu Emmanuel-Ferdinand (1743-1803=60), Dulme Prensi, 8. Croy dukası 1784-1803=19, oğlu Auguste (1765-1822=57), 9. duka 1803-1822=19, oğlu Alfred (1789-1861=72), 10. duka 1822-1861=39, oğlu Rodolphe (1823-1901=78), 11. duka 1861-1901=40, oğlu Charles (1859-1906=47), 12. duka 1901-1906=5, oğlu Charles-Rodolphe (1889), 13. duka 1906. Bu genel şecere içinde bâzı tafsîlât ve hânedânın son zamânlardaki durumu:

Croy-Solre dalı, son prens Emmanuel'in (1768-1842=74) bir prs.bırakarak ölümü ile söndü, zîrâ kardeşi Gustave (1773-1845=72) kardinal idi. Son prensin kızı Constance (Alm.Konstanz) (1789-1869=80) ise 1810'da 9. Croy dukası August'un 2. oğlu Ferdinand (1791-1865=74) (Holanda tümgenerali) ile evlendi ve çocuklarından

Maximilian (1821) 1839'da, son Croy-Havré dukasının ölümü ve vasıyyeti üzerine bu dukalık unvânını tevârüs etdi ise de öldü. Son Croÿ-Havré dukası Joseph (1744-1839=95), 7. Croy-Dülmen dukasının kızı Adélaïde (1744-1822=78) ile 1762'de evlendi, 3 pr. dışında tek oğulları Pr.Ernest (doğ.1780) babasının hayâtında ve çocuksuz öldü. Bu sûretle sâdece Almanya'daki **Croy-Dülmen** dukaları hânedânı devâm etdirdiler ki son dukalar şunlardır:

9) August (1765-1822=57), 9. duka 1803-1822=19=Anne (1773-1806=33), izd.1789, Duc Jean Baptiste de Montemart kızı, oğulları 10) Alfred (1789-1861=72), 10. duka 1822-1861=39=Fürstin Eleonore v.Salm-Salm(1794-1871=77), izd.1819, oğulları 11) Rudolf (1823-1902=79), 11. duka 1861-1902=41=1. Prs.Natalie de Ligne (1835-1863=28), izd.1853, =2. Fürstin Eleonore v. Salm-Salm(1842-1891=49), izd.1884, oğulları 12) Karl(I) (1859-1906=47), 12. duka 1902-1906=4=Fürstin Ludmilla v.Arenberg (1870-1945=75), izd.1888. 12. Duka'nın ablası: Isabella (1856-1931=75) = Arşidük Friedrich (1856-1936=80), izd.1878, Avusturya ve Prusya mareşali, çocukları için bk.Habsburg. 12. Duka'nın kızı: Isabella (1890-1980'de ber-hayât) = Franz (1875-1957=82), izd.1912, Bavyera prensi, çocukları için bk. Bavyera (Wittelsbach). 12. Duka'nın oğlu ve halefi: 13) Karl (III) (1889) =1. Nancy (1894), izd.1913, tal.1922=9, ABD büyükelçilerinden Georg Leishman=Julia Crawford kızı, =2. Helene Lewis (1898), izd.1924, tal.1931=7, =3. Marie Louise Wiesner (1904-1945=41), izd.1933, dul, =4. Hildegard v.Guérard (1915), izd.1949, Alexander v.Winterfeldt'den boşanmış. Çocukları: 14) Karl (III) (1914) = Gabriele (1927), izd.1953, son Bavyera velîahdi ve Wilttelsbach Hânedânı reîsi Rupprecht'in 6. kızı (çocukları Marie-Theresia 1954 ve 1. ve 2. vârisler olan Pr.Rudolf 1955 ve Pr.Stefan 1959); Antoinette 1915, Maria Luise 1919 ve Clemes (1934) (sonuncu Pr., 3. izd.'dan, Karl III ve 2. Prs., 1. izd.'dan).

8- Dietrichstein

Bu hânedân her zamân Katolik kaldı. Hânedânın atası Repertus v. Dietrichstein'ın adı 1000 yılında geçmekdedir. Dietrichstein, Karintiya'da Feldkirch yakınlarındadır. 1514'de imparatorluk baronu, 1575'de ilâveten Nikolsburg senyörü, 1612'de imparatorluk kontu, 1631'de imparatorluk prensi, 1769'da ilâveten Proskau kontu ve 1802'de Leslie kontu oldular. Hânedânın 1631'den ît.yalnız reîsi prens sanı taşımakda, dîğer üyelerine kont ve kontes denmekdedir.

Dietrichstein Kontu, 1699'da Almanya diplomatı olarak İstanbul'daki büyükelçiliğe geldi.

Fürst Karl Maximilian (1702-1785=83), oğlu Fürst Johann (1728-1808=70), oğlu Fürst Franz Joseph (1767-1854=87) = Gräfin Alexandra v.Schouwalow (doğ.1775), izd.1797, oğulları Fürst Joseph v.Dietrichstein von Nikolsburg und Graf v.Proskau-Leslie (1798-1858=60), son prens 1854-1858=4 = Gräfin Gabriella v.Wratislaw (1804-1880=76), izd.1821, oğulları olmadı, 4 kızlarından en son ölen Gräfin Gabriella (1825-1909=84) hânedânın son ölen kadın üyesidir (=1e Fürst Alfred v.Hatzfeldt-Wildenburg, Graf v. Wilkenhausen (1825-1912=87), izd.1852, çocukları Fürst Franz 1853 ve Gräfin Antonia 1856). Son Prens'in kardeşi: Graf Moritz (1775-1860=85), oğlu Graf Moritz-Johann (1801-1852=51), Avusturya'nın Londra büyükelçisi. 1858'de son prensin ölmesi ile Hânedân erkek tar.ortadan kalkdı ve kesildi.

9- Erbach

Erbach, Ren ile Main ırmaklarının kavis yaptığı kavsin içinde, Darmstadt'ın az güney-doğusunda bir küçük şehirdir. Buradaki 523 km^2'lik kontluk, doğusunda Main'a çok yaklaşıyor, fakat sâhile erişemiyordu. Doğusu Mainz başpiskoposluğu, batısı Hessen-Darmstadt dukalığı idi. Güney-doğusu Palatina, güney-batısı Worms piskoposluğu idi. Ren Frankonyası'nda ilk Erbach senyörü ol.1148 yılında Eberhard v.Ertbach adı geçiyor (G.Simon, *Geschichte der Dynasten und Grafen von Erbach und Ihres Landes*, Frankfurt 1858; Christian Müller, *Geschichte des Gräflichen Hauses Erbach-Erbach von 1818 bis zur Gegenwart*, Neustadt 1955).

1532'de Erbach senyörü, imparatorluk kontu derecesine yükseldi. 1717'de Erbach kontluğu 3 ayrı kontluğa ayrıldı. Her üçü de Hessen-Darmstadt büyük-dukalığı oluşunca bu devletçe ilhâk edildi. 3 daldan Schönberg dalının bütün üyelerine Hessen 1903'te prens ve prenses unvânı verdi. Dîğer iki dalın üyeleri kont ve kontes sanını kullanmaya devâm ediyorlar. 3 dalın reîsinden hangisi daha yaşlı ise, bütün Erbach'ların reîsi sayılıyor. Bütün kont ve kontes sanı taşıyan üyelere de, dîğer mediatize hânedânlar gibi altes lakabı veriliyor. Erbach-Erbach kontları, 1806'da Wartenberg ve 1818'de Wartenberg-Roth kontlukları unvânlarına da sâhib oldular.

1845'de merkezi Erbach olan Erbach-Erbach kontluğu 4,5 mil kare ve nüfûsu 15.000 idi (Roth senyörlüğü 1845'de Württemberg'e satılmışdı). Merkezi Fürstenau olan Erbach-Fürstenau kontluğu 8 mil kare ve 40.000 nüfuslu idi. Merkezi Schönberg olan Erbach-Schönberg kontluğu ise 3,5 mil kare ve 17.000 nüfûslu olup toplam 16 mil kare ve 72.000 nüfûs eder.

Erbach kontu Georg Albrecht II 1717'de öldü ve devleti 3 oğlu arasında 3 kontluk hâlinde paylaşıldı. Bu 3 dal şunlardır:

1- **Erbach-Fürstenau** Kontluğu: 1) Philipp Karl (1677-1736=59), 1. kont 1717-1736=19, torunu 3) Karl (1757-1803=46), oğlu 4) Albrecht (1787-1851=64), 4. kont 1803-1851=48, Hessen korgenerali ve Vürtenberg tümgenerali = Fürstin Amelia v.Hohenlohe-Neuenstein-Ingelfingen (1788-1859=71), izd.1810, oğulları 5) Alfred (1813-1874=61), 5. kont 1851-1874=23=Fürstin Luise v. Hohenlohe-Ingelfingen (1835-1913=78), izd.1859, oğulları 6) Adalbert (1861-1944=83), 6. kont 1874-1928=54 (ferâgat etdi) = Fürstin Elisabeth v.Salm-Horstmar (1870-1953=83), izd.1900, oğulları 7) Alfred (1905), 7e Graf zu Erbach-Fürstenau 1928=Maria-Domina v.Maltitz (1904), izd.1926 (3 kontes), amcası Graf Raimund (1868-1926=58), Avusturya yarbayı=Fürstin Helene v.Solms-Branfels (1890), izd.1921, oğulları: Graf Eugen (1923), 1928'de vâris=Gräfin Elisabeth zu Erbach-Fürstenau (no.7'nin ortanca kızı), izd.1950, oğulları Graf Raimund 1951 ve Graf Lukardis 1953.

2- **Erbach-Erbach** Kontluğu: 1) Georg Wilhelm (1686-1757=71), 1. kont 1717-1757=40, torununun oğlu 4) Karl (1782-1832=50) = Gräfin Anna Sophia zu Erbach-Fürstenau (1782-1832=50), oğulları 5) Eberhard XV (1818-1884=66), 5. kont 1832-1884=52, Bavyera senatörü = Gräfin Klotilde zu Erbach- Fürstenau (1826-1871=45), izd.1843, oğulları 6) Georg Albert (1844-1915=71), 6. kont 1884-1915=31=Gräfin (Fürstin) Erika v.Stolberg-Stolberg (1856), izd.1878, oğulları 7) Erasmus (1883-1925=42), 7. kont 1915-1925=10 (vesâyet altında), çocuksuz. No. 5'in dîğer oğlu: Graf Arthur (1849-1908=59) = Fürstin Marie zu Bentheim-Teclenburg(1857-

1939=82), izd.1878, oğulları 8) Konrad (1881-1940=59), 8. kont 1925-1940=15=Fürstin Olga zur Lippe (1885), izd.1922, tal.1923=1, çocuksuz, kardeşi 9) Alexander (1891-1952=61), 9. kont 1940-1952=12=Christa v.Wülow (1894), izd.1920, oğulları Graf Eberhard (1922-1943=21), vâris 1940-1943=3, teğmen iken savaşda maktûl, bunun kardeşi 10) Graf Franz zu Erbach-Erbach und Wartenberg-Roth(1925), 10. kont 1952=Fürstin Margarethe zu Waldeck (1923), izd.1952, çocukları Graf Eberhard 1958 (vâris 1958) ve Gräfin Alexandra 1955.

3- **Erbach-Schönberg** Kontları ve Prensleri: 1) Georg August(1691-1758=67), kont 1717-1758=41, torunu 3) Emil (ölm.1829), kardeşi 4) Ludwig (1792-1863=71), 4. kont 1829-1863=34, Hessen korgenerali =1. Gräfin Caroline v.Gronsfeld(1802-1852=50), izd.1837, oğulları 5) ve 1) Gustav (1840-1908=68), 5. kont 1863-1903=40 + 1. prens 1903-1908=5 = 45 = Fürstin Marie v.Hessen-Battenberg(1852-1923=71), izd.1871, oğulları 2) Alexander (1872-1944=72), 2. prens 1908-1944=36 = Fürstin Elisabeth zu Waldeck (1873), izd.1900, oğulları 3) Georg-Ludwig (1903) = Marie Margarethe Deringer (1903), izd.1925, oğulları 4) Ludwig (1926) = Rosemarie Moshage (1927), izd.1950, çocukları vâris-pr.Burchard 1951, Pr.Dietrich 1954 ve Prs. Uta 1955, Prs. X.

10- Esterhazy von Galantha

Her zamân Katolik kaldı. 16. asırda bir ara Protestan oldularsa da, 17. asır başlarında Katolik'liğe döndüler. Türkler'e karşı olan ve Almanya'dan yana mücâdele eden Macar soylularındandırlar. Esterhas, Slovenya'da Bratislava yakınlarındadır ki târîhî Macaristân'a âid topraklardı (Zerhashaza). Ataları 12. asra çıkıyor. Galatha, Frakno, Csesznek ve Zolyam dallarına ayrıldı. Esterhazy-Galantha dalı öne çıkdı. Benoit Esterhas (ölm.1552) 1526'ya doğru (Mohaç yılında) Ilona Bessenyey ile evlenerek Esterhazy-Galantha dalını kurdu (Kont Esterhazy Janos, *Az Eszterhazy Csalad,* 2 c., Peşte 1901). Torunu Miklos (1582-1645=63), tekrâr Katolik olup Viyana'da İmparator'un teveccühünü kazandı. Yazardır. Macaristân'ın Avusturya yönetimindeki kısmının vâlîliğini yapdı. Oğlu Pal (1635-1713=78), 1681'de ayni bölgenin vâlîsi oldu, Türkler'le savaşdı. Âile 1613'de baronluğa ve 1626'da kontluğa, 1687'de imparatorluk prensliğine yükseldi. 1783'de âilenin bütün üyelerine prens ve prenses sanı taşımak hakkı bahşedildi. Bu sûretle 1) Pal, 1. prens oldu (1687-1713=26), neslinden 2) Miklos (Alm.Nikolaus) II (doğ.1714), 1737'de Gräfin Marie Elisabeth v.Weissenwolf ile evlendi, oğulları 6) Paul Anton (doğ.1738) = Gräfin Marie Theresia v.Erdödi (doğ.1745) izd.1763, oğulları 7) Miklos (Nikolaus) III(1765-1833=68), Avusturya orgenerali, ünlü mesen, Haydn'ın hâmîsi, Budapeşte resim müzesinin kurucusudur = Fürstin Josephin v.Liechtenstein (1768), izd.1783. Oğlu 8) Pal (Alm.Paul) (1786-1866=80), 8. pr.1833-1866=33, Avusturya'nın Londra büyükelçisi, prens olduktan sn.1848'de imparatorluk hâriciye nâzırı oldu=Fürstin Theresia v.Thurn und Taxis(1794), izd.1812. Oğulları 9) Miklos (Nikolaus) IV (1817-1894=77), 9. pr.1866-1894=28=Lady Sarah (1822-1853=31), izd.1842, Earl George of Jersey kızı. Oğulları 10) Pal (Paul) II(1843-1898=5), 10. pr.1894-1898=4=2. Fürstin Eugenie v.Croÿ (1854-1889=34), izd.1879, oğulları 11) Miklos (Nikoalus) V(1869-1920=51), 11. pr.1898-1920=22=Gräfin Margit v.Cziraky (1874-1910=36), izd.1898, oğulları 12) Dr.Pal (Paul) III(1901), 12. pr.1920=Melinda Ottrubay (1920), izd.1946, çocuksuz. 12'nin kardeşi: Anton (1902) = Gräfin Gabrielle v.

Apponyi (1910), izd.1935, oğulları Anton Rudolf (1936). Hânedân başı Almanya'da, bâzı üyeler Macaristân'da, Avusturya'da yaşıyorlar. 1917'de Macaristân krallığı başbakanı olan Kont Moric Esterhazy, bu âiledendir (1881-1947=66). Kont Janos Esterhazy (doğ.1901), 1945'e kadar Slovakya'daki Macarlar'ın lideri oldu. Bu âileden Fransız subayı Esterhazy(1847-1923=76), 1898'de Fransa genel kurmayında görevli iken Almanya lehine câsûsluk yapıp bu eylemini Yahûdî asıllı Yüzbaşı Dreyfus'ün üzerine yıkmakla meşhûrdur ki gerçek yıllar sonra anlaşıldı.

11- Fugger

Fugier âilesi, müstesnâ olarak, şövalyelikden ve şato sâhibliğinden değil, sanâyîcilik ve bankerlikden prensleşmişdir (Max Jansen, *Die Anfänge der Fugger*, Leipzig 1907). Ataları 1367'de Bavyera'nın Augsburg şehrinde dokumacı Hans Fugger'dir. Oğlu Ulrich, bunun oğlu Johannes (ölm.1409), bunun oğlu Andreas (1406-1457=51) olup bu sonuncusu âilenin 1583'de sönen dalının atasıdır. Andreas'ın kardeşi Jacob I(ölm.1469), dîğer dalın atası oldu. Bunun 7 oğlundan Ulrich (doğ.1441), büyük bir şirket kurdu. Oğulları "Zengin" Jakob II(1459-1525=66) ve Ulrich'dir. İlki râhib olduğu için âile Ulrich'den yürüdü. 1504'de Habsburglar'ca soyluluk verilen âile, 1507'de Bavyera'da Suab'da Kirchberg kontu ve Weissenhorn senyörü oldu. 1514'de imparatorluk kontluğuna yükseldiler. Âile Macaristan'daki gümüş ve bakır mâdenlerini, ülke 1526'dan sonra Türkler'in eline geçince kaybetdi. Âile reîsi Kirchberg şatosunda oturdu. Bankerliğe başladılar. Jacob II, Charles-Quint'in imparator seçilmesi için 1519'da 541.000 altın harcadı. Wallenstein ve Pfaffenhofen senyörlükleri de âileye geçdi. Papa'ya da borç veren Fugger'ler, Katolik kaldılar ve Protestan'lığa geçmediler. Mesen'lik yapdılar ve büyük san'at koleksiyonları oluşturdular. Jacob II'nin kardeşi Georg (1453-1506=53)'un küçük oğlu *Anton* (1493-1560=67), kardeşi *Raymund* (1489-1535=46) ile berâber, imparatorluk kontları olarak, para basma hakkını elde etti. Sonuncunun oğlu Ulrich (1526-1584=58), râhib oldu, sonra Protes'tanlığa geçdi ise de dîğer üyeler Katolik kaldılar. Raymund'un oğlu Georg (1518-1569=51), Ulrich'ın oğulları Philipp Eduard (1546-1618=72) ve Octavianus (1549-1600=51), okyanus ticâreti yapdılar. Bankaları ise 1607'de kapandı. Anton'un by.oğlu Markus (1529-1590=61), Fugger'leri devâm etdirdi.

Raymund (Raimundus) (kont 1514-1535=21) ve Anton (Antonius) (kont 1514-1560=46) kardeşler, Fugger'lerin günümüze gelen iki dalının atalarıdır. Raymund dalının bütün üyeleri kont ve kontes sanını taşımakda ve Hânedân başına altes denmekdedir. Bu dal Fugger-Kirchberg-Weissenhorn dalı olup 1845'de Bavyera'da ve Vürtenberg'de 4 mil^2 toprağa ve 13.300 nüfûsa sâhibdi. Anton dalı iki branşa ayrılmışdır: Fugger-Gloet-Oberndorf ve Fugger-Kirchheim dalları. İlki Bavyera'da 1845'e doğru 1,5 mil^2 toprağa ve 4.000 nüfûsa, ikincisi Bavyera'da 1,25 mil^2 toprağa ve 2.500 nüfûsa sâhibdi. İkinci dala şimdi Fugger-Babenshausen deniyor. Fugger-Nordendorf dalı ise şimdi sönmüşdür; bu dalın son kontu Karl (1776-1848=72), 1848'de öldü, 1 kızı ve 2 kardeşi bir müddet sn.ölerek, dalın kadın üyeleri de sona erdi. Függer-Gloett ve Fugger-Babenhausen dallarının başlarına prens, dîğer üyelere kont ve kontes denmekdedir, ancak kont ve kontesler de altes lakabını hâizdirler. Babenhausen dalının başına prens unvânı Bavyera krallığı tar.1803'de, Gloett dalına ise gene Bavyera tar.

1913'de verildi. Daha önceleri bu dalların başına da kont deniyordu. Bu 3 dalın son Hânedân başları şunlardır:

Son **Fugger-Kirchberg** kontları: 1) Friedrich (1787-1846=59) =1. Françoise v.Freyberg (1788-1818=30), oğulları 2) Raymund (1810-1867=57) (kont 1846-1867=21) = Fürstin Bertha v.Oettingen-Oettingen (1818-1890=72), izd.1842, oğulları 3) Franz (1843-1901=58) (1867-1901=34) = Elisabeth Roth (1850-1900=50), morg.izd.1868, bu izdivâcdan: Fugger Kontları (Macaristân soyluluğu), kardeşi 4) Georg (1850-1909=59) (1901-1909=8) = Gräfin Amalie v. Montgelas (1867-1936=69), izd.1887, oğulları 5) Johannes (1897) (1909-1935=26, kardeşi lehine ferâgat etdi) = Maria Billard (1896-1941=45), izd.1926, tal.1937=11, kardeşi 6) Dr.Graf Klemens Fugger v.Kirchberg u.Weisenhorn (1905) (1935) = Gräfin Elisabeth v.Maldeghem (1907), izd.1929, bu kontun ölümü ile Hânedân söndü.

Fugger-Gloett prensleri: Graf Joseph Sebastian (1749-1826=77) = Gräfin Maria v.Valdburg-Wolfegg (1765-1799=34), izd.1784, oğulları Graf Fidelis (1795-1876=81) (kont 1826-1876=50) = Baronn Theresia v.Pelkhoven (1799-1862=63), izd.1820, oğulları Graf Ernst (1821-1885=64) (kont 1876-1885=9) = Baronn Marie v.Künsberg(1834-1901=67), izd.1857, kardeşi Graf Karl Rasso (1789-1855=66), bunun nesli **Fugger-Blumenthal** kont ve kontesleri olup, Hânedân'ın bu dalının şimdiki yaşayanları bunlardır. Graf Ernst'in (ölm. 1885) oğlu 1) Karl Ernst (1859-1940=81), kont 1885-1913=28 + 1. prens 1913-1940=27 = 55=Gräfin Elisabeth v.Quadt-Wykradt-Isny (1862-1940=78), izd.1891, oğulları 2) 2e Fürst Joseph Ernst Fugger v.Gloett, Graf v. Kirchberg u.Weissenhorn (1895) (1940) = Fürstin Stephanie v.Hohenzollern-Sigmaringen (1895-1975=80), izd.1920, tal.1943=23, çocuksuz, böylece bu dal söndü.

Fugger-Babenhausen prensleri: Fugger Hânedânı'nın hükümrân ol.yaşayan tek dalıdır. 1) Anselm (1766-1821=55), kont 1793-1803=10 + 1. pr. 1803-1821=18=28=Gräfin Marie Antoinette v.Walburg-Zeil (ölm.1814), oğulları 2) Anton Anselm (1800-1836=36) (1821-1836=15) = Fürstin Françoise v.Hohenlohe-Bartenstein (1807-1873=66), izd.1825, oğulları 3) Leopold(1827-1885=58) (1836-1885=49), Bavyera mareşali=Gräfin Anna v.Gatterburg (1838), izd.1857, kardeşi 4) Karl(1829-1906=77) (1885-1906=21) = Gräfin Christalnig v.Glitzstein (1832-1888=56), izd.1885, oğulları 5) Karl Maria (1861-1925) (1906-1925=19) = Fürstin Nora v.Hohenhole-Bartenstein-Bartenstein (1864-1943=79), izd.1887, oğulları 6) Georg Konstantin (1889-1934=45) (1925-1934=9) = Gräfin Elisabeth v.Phessen (1891), izd.1914, oğulları 7) 7e Fürst Friedrich Carl Fugger v.Babenhausen, Graf v.Kirchberg u.Weissenhorn, Babenhausen/Schwaben/Almanya'da (1914) (1934) = Gräfin Gunilla v.Bielke (1919), izd.1942, çocukları 4 kont ve 1 kontes.

12- Fürstenberg

Fürstenberg hânedânı Katolik kaldı. Güneyde İsviçre ve kuzeyde Vürtenberg arasında idi. Kuzey-doğu sınırında Hohenzollern-Sigmaringen prensliği vardı. Fürstenberg (Orta Çağ'da Vurstenberc) Baden'da bir kasabadır (Riezler, *Geschichte des Fürstenbergischen Hausen*, Tübingen 1883; Tumbült, *Das Fürstentum Fürstenberg*,

Freiburg 1903; Laupp, *Fürstenbergisches Urkunden-Buch,* Tübingen 1877). Hânedânın atası olarak Suab (Alm.Schwaben) soylularından Urach kontu (comes Urahe) Egino kabûl ediliyor. Kont Egon IV=Agnes v.Zähringen (Baden) (ölm.1239)'in 1177'de izdivâcı ile Baden hânedânının bâzı toprakları elde edildi. Egon IV 1230'da öldü ve 1250'de oğlu Fürstenberg kontu sanını aldı. 1283'de Baar landgrafı sanı eklendi. 1534'de Heiligenberg kontluğu eklendi. 1639'de Stühlingen landgraflığı eklendi. 1534'de imparatorluk kontu olan hânedân, 1664'de imparatorluk prensliği derecesine yükseldi. Ancak bu unvânın verildiği Fürstenberg-Heilingenberg dalı 1716'da söndü ve bu unvân Fürstenberg-Stühlingen dalına da imparatorluk prensi derecesi ile tevcîh edildi. Fürstenberg-Hellingenberg dalından Franz Egon (1626-1682=56), 1663'de Fransa'ya tâbî ve Strassburg piskoposu oldu. Kardeşi Wilhelm Egon (1629-1704=75), landgraf iken Fransa ile işbirliği yapıp 1686'da Straussburg piskoposu ve kardinal oldu. Fürstenberg-Rheinland-Westfalen dalından Franz(1728-1810=82), Münster piskoposu olup Münster üniversitesini kurdu. Fürstenberg prensliği 1806'da devlet ol.son buldu ve Baden büyük-dukalığa ilhâk edildi. Bu prenslik 37 mil^2 idi (1845 nüfûsu 105.000). Landgraflık dalının 1845 nüfûsu 4.500'den ibâretdir. 1762'den îtibâren prenslik dalının bütün üyelerine prens ve prenses (daha önceleri kont ve kontes) ve landgraflık dalının bütün üyelerine da landgraf ve landgräfin denmişdir (bu dal 1932'de söndü). Landgraf Prosper Ferdinand v.Fürstenberg-Stühlingen'in (1662-1704=42) 2 oğlu, 2 dalın kurucusudur: Joseph Wilhelm Ernst (ölm.1762) prenslik dalını ve posthume olan kardeş Ludwig August Egon (ölm.1759) landgraflık dalını kurdu.

Toprakları Avusturya imparatorluğunda kalan Fürstenberg landgrafları: 1) Ludwig August Egon (1705-1759=54), oğlu 2) Joachim Egon (1749-1828=79) = Fürstin Sophia v.Oettingen-Walerstein (doğ.1751), izd.1772, oğulları 3) Friedrich Egon (1774-1856=82), Avusturya mareşali=Fürstin Theresia v.Schwarzenberg(1789-1870=81), izd.1801, oğulları 4) Johann Egon (1802-1879=77) = Herzogin Karoline v.Auersperg (1809-1900=91), izd.1836, oğulları 5) Eduard Egon (1843-1932=89), Avusturya senatörü, son landgraf 1879-1932=53, evlenmedi ve bu dal sona erdi.

1806'da toprakları Baden büyük-dukalığına ilhâk edilen Fürstenberg prensleri: 1) Joseph Wilhelm Ernst (1699-1762=63), landgraf 1704-1716=12 + prens 1716-1762=46 = 58 = Gräfin Maria Anna v.Waldstein, oğulları 2) Joseph Wenceslas, 2. pr.1762-1783=21=Gräfin Maria Josepha v. Trachfes-Trauchburg (doğ.1731), oğulları 3) Joseph (1758), 1783'de 3. pr.=Fürstin Marie Antoinette v.Hohenzollern-Hechingen (1760), izd.1778, karleşi 4) Karl Joachim (1771-1804=33) = Landgräfin Karoline (doğ.1777), yukarıda anılan 2. Fürstenberg landgrafı Joachim Egon (ölm.1828) kızı, 1. Prens'in (ölm.1762) oğlu Karl Egon (doğ.1729) = Gräfin Maria Josepha v.Sternberg (doğ.1735), izd.1753 oğlu Karl Aloys (1760-1799=39, muhârebede maktûl) = Fürstin Elisabeth v.Thurn u.Taxis (doğ.1767) oğlu 5) Karl Egon II (1796-1854=58), 5. pr.1804-1854=50, Baden orgenerali, 1806'dan ît.fiilî hükümdârlığı sona erdi = Fürstin Amalie v.Baden (1795-1869=74), izd.1818, oğulları 6) Karl Egon III(1820-1892=72), 6. pr.1854-1892=38, Prusya orgenerali ve senatörü=Fürstin Elisabeth Reuss (1824-1861=37), izd.1844, oğulları 7) Karl Egon IV (1852-1896=44), Prusya senatörü=Dorothée de Talleyrand-Périgord (doğ.1862), izd.1881, 7. pr.1892-1896=4, çocuksuz. Karl Egon II(ölm.1854)'nin oğlu Emil Egon (1825-1899=74), Avusturya

senatörü, oğlu Dr. Emil Egon (1876) = Baronn Daisy v.Geçmen-Waldek (1904), izd.1922, oğulları Emil Egon (1927). Karl Egon II'nin (ölm.1854) dîğer oğlu: Maximilian Egon I(1822-1873=51) = Gräfin Leontine v.Khévenhüller-Metsch (1843-1914=71), izd.1860(=2. Fürst Emil Egon, 1825-1899, yk.bk., izd.1875). Maximilian Egon I'in oğulları: Karl Emil (1867-1943=76), Avusturya büyükelçisi ve 8) Maximilian Egon II(1863-1941=78), 8. pr.1896-1941=45, Avusturya ve Prusya senatörü = Gräfin Irma v.Schönbern-Buchheim (1867-1943=76), izd.1889, oğulları 9) Karl Egon V(1891), 9. pr.1941, Fürst u. Landgraf v.Fürstenberg, Landgraf v.Baar u.Stühlingen, Graf v.Heilingenberg u.Wordenberg, 1980'de ber-hayât ve Heilingenberg/ Baden/Almanya'da mukıym=Gräfin Mena v.Nestitz-Rieneck(1902-1961=59), izd.1921, kardeşi Maximilian Egon (1896) = Gräfin Wilhelmine v.Schönburg-Glauchay (1902), izd.1921, bunların oğulları 10) Joachim (1923), 10. pr., bunun kardeşleri Fürst Maximilian (1926) ve Fürst Karl Egon (1928).

13- Giech

16. asırda Evanjelik-Lüteryen Protestan olan ve 1938'de sönen bu âile Frankonyalı'dır. Atası 1137'de senyör olan Eberhardus v.Giecheburg'dur ki sn.Giech olan bu şato, Scheslitz yakınlarındadır. 1680'de imparatorluk baronu, 1695'de imparatorluk kontu oldular. Hânedân üyeleri ve başı kont ve kontes diye anılmakdadır. Hânedânın yalnız başı altes iken 1911'de bütün üyelere altes lakabı verildi. Bavyera soyluluğuna dâhil olup merkezleri Frankonya'da Markt-Thurnau'dur. Son kontlar: Karl Christian (ölm.1818), oğlu Hermann (1791-1846=55), kont 1818-1846=28=Baronn Henriette v.Stein(1796), izd.1825, çocuksuz, kardeşi Karl (1795-1863), kont 1846-1863=Gräfin Françoise v.Bismarck (1813-1800), izd.1830, oğulları Karl Gottfried (1847-1914=67), kont 1863-1914=51=Gräfin Marie v.Hegnenberg-Dux (1853-1940=87), izd.1878, oğulları Friedrich Karl (1883-1938=55), kont 1914-1938=24, morganatik evlenme yapdı, çocuğu olmadı, hânedân sona erdi, 2 hemşîresi Gräfin Karoline (1881) ve Gräfin Agnes (1887) olup 1950'lerde çocuksuz öldüler (ikincisi hîç evlenmedi).

14- Harrach

Bâzı üyeler 16. asırda Protestan-Evanjelik oldular, bâzıları günümüze kd.Katolik kaldılar. Bohemya'da toprak sâhibi Avusturya tâcına bağlı soylulardır. Harrach, Yukarı Avusturya'dadır. 1309'da burayı elde eden ve 1341'de ölen şövalye Bohonik (Wohunk) (Alm. Dietrich) v.Harrach, hânedânın atasıdır (bu isim, bir Slav menşe' gösteriyor). 1524'de âile Aşağı Avusturya'da Rahrau senyörü ve 1550'de baronu, 1552'de imparatorluk baronu, 1627'de imparatorluk kontu oldu.

Kont Karl v.Harrach (1750-1628=58), diplomat, imparatorluk nâzırı ol.parladı ve hayâtının sonunda baronlukdan kontluğa yükseldi, kızını Wallenstein'la evlendirdi. Kont Ferdinand Bonaventura (1637-1706=69), imparatorluk nâzırı ve Madrid büyükelçisi oldu. 1823'de bütün üyelere altes lakabı, 1861'de âile reîsine Avusturya imparatorluğu irsî senatörlüğü verildi. 1861'de son Rehrau kontu Anton (doğ.1815) ve kardeşi Aloys (doğ.1820) ölünce bu dal erkek tar.söndü ve esâs dala katıldı.

3) Graf Ferdinand Bonaventura (1637-1706=69), 4) oğlu Graf Aloys Thomas Raimund (1669-1742=73), kont 1706-1742=36 = Gräfin Anna Cäcilia v. Thun (1674-1721=47), izd.1695, bu kontes, 1694'de son Thun kontu Michael Oswald'dan Thun'u ve 1708'de son Thannhausen kontundan Thannhausen'i tevârüs ve Harran âilesine intikaal etdirdi. 5) oğulları Friedrich August (1696-1749=53), kont 1742-1749=7, 6) kardeşi Kont Ferdinand Bonaventura Anton, kont 1749-1778=29, 7) 5'in oğlu Kont Ernst Guido (1723-1783=60), kont 1778-1783=5, 8) oğlu Kont Christoph Ernst Joseph (1757-1838=81), kont 1783-1838=55, 9) oğlu Kont Franz Ernst (1799-1884=85), kont 1838-1884=46=Fürstin Anna v.Lobkowicz (1809-1881=72), izd.1827, 10) oğulları Kont Johann (1828-1909=81), kont 1881-1909=28=1. Fürstin Maria v.Lobkowicz (1837-1870=33), izd.1856, =2. Fürstin Maria Theresia v.Thurn u.Taxis(1856-1908=52), izd.1878, 11) oğlu Kont Otto (1863-1935=72), kont 1909-1935=26=Fürstin Karoline v.Oettingen-Oettingen (1873-1943=70), izd.1902, 12) oğulları Kont Johann (II) (1904) = Gräfin Stephanie v.Eltz (1917), izd.1940. Kont Otto'nun (ölm.1935) kardeşi Kont Ernst (1879) = Gräfin Elisabeth v.Preysing (1883-1932=49), izd.1905, oğulları 13) Kont Ernst Leonhard (1920), Graf v.Harrach u.Rohrau u. Thannhausen, Viyana'da mukıym=Hermine Neukirchner (1922), izd.1948, çocukları 1 kont ve 1 kontes.

Graf Ernst Christoph Joseph'in (1757-1838) (no.8) kardeşi: Kont Ferdinand Joseph (1763-1841=78), 2. dalın kurucusudur, kont 1783-1841=57, 2) oğlu Kont Karl Philipp (1795-1878=83), kont 1841-1878=37, 3) oğlu Kont Ferdinand (1832-1915=83), kont 1878-1915=37, kardeşi Kont Ernst (1845-1896=51), bunun oğlu 4) Kont Manfred (1878-1924=46), kont 1915-1924=9, 5) oğlu Kont Günther (1908), 6) oğlu Kont Albrecht (1936). Kont Günther'in kardeşleri: Kont Leonhard (1912, oğlu Kont Bonaventura 1940), Kont Wichard (1916), Kont Manfred (1922). Kont Ferdinand Joseph'in (no.1, ölm.1841) kızı: Augusta (1800-1873=73) = Friedrich Wilhelm II (ölm.1840), izd.1824, Prusya kralı.

15- Hohenlohe

Mediatize Alman hânedânlarının en ünlülerinden biridir. Bu hükümrân prenslik, Main ırmağının güneyinde ve Necker ırmağının doğusunda idi, fakat her iki akarsu ile de sınırı yokdu. Doğu sınırı 10° paralelinde ve güney sınırı 49° enlemi kuzeyinde idi. Güney-doğusunda Vürtenberg dukalığı, güney-batısında Ansbach markgraflığı, kuzeyinde Würzburg piskoposluğu, kuzey-batısında Mainz başpiskoposluğu ile çevrili idi. Schillingsfürst şehirciği prensliğin en doğusunda ve Ohringen şehirciği ise en batısındadır. Bu Frankonya hânedânına adını veren Hohenlohe şatosu, Bavyera'da, Orta Frankonya'da, Uffenheim yakınındadır. 12. asırda hânedânın atalarının adı geçmekdedir. Heinricus v.Hohenlohe'nin adı 1153'de Hohenlohe şatosu senyörü ol.geçiyor. Kardeşi Cuonradus (Alm.Konrad) 1170-1178'de Vürtenberg'de Wikartesheim baronu oldu ki oğulları Heinrich ve Albert'dir. Âile 1229-1255'de Molise ve Romagna kontluklarına sâhib oldu. 1450'de Ziegenhain kontu oldu. Kont Georg I(1488-1551=63) ölünce 2 oğlu, Ludwig Kasimir ve Eberhard, hânedânın 2 ana kolu olan Hohenlohe-Neuenstein ve Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst dallarının ataları oldular. 1902'de hânedânın bütün üyeleri istisnâsız prens, prenses ve altes oldu. Bk.Karl Weller, *Hohenlohisches*

Urkundenbuch, 3 c., Stuttgart, 1899, 1901, 1912; A.Fischer, *Geschichte des Hauses Hohenlohe,* 2 c., Stuttgart, 2: 1923; Christian Belscher, *Die Verschiedenen Linien und Zweige des Hauses Hohenlohe seit 1153,* Ludwigsburg 1925; Johann Justus Herwig, *Entwurfeiner Genealogischen Geschichte des Hohen Hauses Hohenlohe,* Schillingsfürst 1796 ve R.v.Decker nş. Berlin 1873.

NEUENSTEIN DALI: Dalın kurucusu Kont Ludwig Kasimir'dir (1517-1568=51, kont 1551-1568=17). 1558'de Hohenlohe-Langenburg dalı sönünce, Langenburg kontluğu da bu dala katıldı. 1586-1590'da Langenburg tekrâr ayrıldı. Sonra Kont Philipp Ernst (1584-1628=44) tarafından Langenburg dalı kuruldu. Bu dal 1631'de Gleichen kontluğunu ilhâk etdi. Philipp Ernst'in oğlu Kont Heinrich Friedrich (1625-1699=74)'ın iki oğlu, Albrecht Wolfgang ve Christian Kraft, Hohenlohe-Neuenstein dalının iki dalcığını, Hohenlohe-Langenburg ve Hohenlohe-Ingelfingen kontluklarını iki ayrı hânedân hâlinde ayırdılar.

I- **Hohenlohe-Neuenstein-Langenburg** Hânedânı: Bâzı üyeler 16. asırda Lüteryen oldular, bâzıları Katolik kaldı. 1764'de kontluk, imparatorluk prensliğine yükseldi. 1819'da hânedân başı, Vürtenberg krallığı senatosu irsî üyesi oldu. Kont Albrecht Wolfgang (1659-1715=56), bu daldan 1. Langenburg kontu 1699-1715=16, 1) oğlu Kont (Prens) Ludwig (1696-1765=69), 2. Langenburg kontu 1715-1764=49 + 1. Langenburg prensi 1764-1765=1 = 50 = Fürstin Eleonore v.Nassau-Saarbrücken (1707-1769=62), izd.1723, Graf Ludwig-Kraft v.Nassau-Saarbrücken=Gräfin Philippine zu Hohenlohe-Neuenstein zu Langenburg kızı, 2) oğulları Christian Albrecht Ludwig (1726-1789=63), 2. pr.1765-1789=24, Holanda tümgenerali=Gräfin Caroline Stolberg-Gedern (1731-1796=65), izd.1761, Fürst Friedrich-Carl=Gräfin Luise v.Nassau-Saarbrücken kızı, 3) oğulları Carl (1762-1825=63), 3. pr.1789-1825=36=Gräfin Amalie zu Solms-Baruth (1768-1847=79), izd.1789, Graf Christian=Gräfin Friederike Reuss-Köstritz kızı, 4) oğulları Ernst(1794-1860=66), 4. pr.1825-1860=35=Fürstin Feodora zu Leiningen (1807-1872=65), izd. 1828, Fürst Emich-Carl=Fürstin Victoria v.Sachsen-Saalfeld-Coburg kızı, 5) oğulları Karl(1829-1907=78), 5. pr.1860-1907=47=Freifrau Marie v.Bronn (1837-1901=64), izd.1861, 6) kardeşi Hermann(1832-1913=81), 6. pr.1907-1913=6, Prusya orgenerali, Alsas-Loren eyâlet vâlîsi=Fürstin Leopoldine v.Baden (1837-1903=66), izd.1862, Markgraf Wilhelm=Herzogin Elisabeth v.Württemberg kızı, 7) Ernst (1863-1950=87), 7. pr. 1913-1950=37, Coburg und Gotha dukalığı nâibi 1900-1905=5=Fürstin Alexandra v.Sachsen-Coburg u.Gotha(1878-1942=64), izd.1896, Herzog Alfred=Grandüşes Maria Alexandrowna kızı, 8) oğulları Gottfried (1897-1960=63), 8. pr.1950-1960=10=Prs.Margarita (1905), izd.1931, Yunan prensi Andrew=Alice Battenberg kızı (bu çiftin oğulları Pr.Philip=Elizabeth II, İngiltere), 9) oğulları Kraft (1935), Vürtenberg'de Langenburg'da mukıym=Fürstin Charlotte (1938), izd.1965, Fürst Alexander v.Croy kızı, oğulları Philipp (1970, doğar doğmaz vâris), kızları Xenia (1972). 1960'da 9. pr. olan Kraft'ın kardeşleri: Andreas (1938), 1960-1970'de vâris=Fürstin Luise v.Schönburg-Waldenburg (1943), izd.1968, Fürst Georg=Gräfin Pauline v.Castell-Castell kızı (kızları Katerina 1972), Ruprecht 1944 ve onunla ikiz Albrecht 1944, Beatrix 1936. Fürst zu Hohenlohe-Langenburg u.Graf v.Gleichen sanlarını taşıyan hânedân reîsi, Hohenlohe hânedânının bütün dallarının başı sayılıyor. 8. Prens'in dîğer çocukları: Alexandra (1901), Irma (1902) ve

Marie Melita (1899) = Herzog Friedrich zu Schleswig-Holstein-Glücksburg (1891), izd.1916.- 1. Hohenlohe prensi Ludwig'in (ölm.1765) kç. oğlu: Fürst Friedrich Ernst (1750-1794=44), oğlu Fürst Gustav (1777-1866=89), oğlu Fürst Ludwig(1823-1866=43) oğulları Fürst Gottfried (1860-1933=77) ve Fürst Max (1861-1935=74) çocuklarından da bu dalın prens ve prensesleri bugün devâm ediyorlar.

Hohenlohe prenslikleri, 1806'da müstakil devlet olmakdan çıkıp Bavyera ve Vürtenberg krallıkları arasında paylaşıldı.

II- **Hohenlohe-Neuenstein-Oehringen** Hânedânı: Lüteryen'dir. Kont Christian Kraft (1668-1743=75, 1. Hohenlohe-Ingelfingen kontu 1699-1743=44) bu dalın atası olup sonra bu dal Hohenlohe-Oehringen ve Hohenlohe-Ingelfingen prenslikleri ol.iki prensliğe ayrıldı. Kont Kraft'ın oğulları Philipp, Henrich ve August adlı kontlardır. Kont August 1743'de babasının yerine Ingelfingen kontu ve 1764'de Ingelfingen prensi oldu (doğ.1715) = Fürstin Eleonore v.Hohenlohe-Oehringen (doğ.1717), izd.1743, 2) oğulları Friedrich Ludwig (1746-1818=72), Prusya orgenerali, 1806'da Jena'da Napoléon'a mağlûb oldu = Gräfin Amalie v.Hoym (1763-1840=77), izd.1782, tal.1799=17 (=2. Graf Friedrich Bernhard v.der Osten, ölm.1861, izd.1801). 1818'de Pr.Friedrich Ludwig ölünce, prenslik, 2 oğlu arasında bölüşüldü. Kç. oğlu Adolf, Ingelfingen dalını kurarak buraya pr. oldu, aş.bk. By.oğlu: 3) August (1784-1853=69), 3. Oehringen pr.i 1818-1853=35=Herzogin Luise v.Württemberg (1789-1851=62), izd.1811, Herzog Eugen=Fürstin Louise zu Stolberg-Gedern kızı, Prusya korgenerali, 4) oğulları Hugo (1816-1897=81), 4. pr.1853-1897=44, Prusya orgenerali = Fürstin Pauline zu Fürstenberg (1829-1900=71), izd.1829, 1. Ujest dukası, 5) oğulları Christian Kraft (1848-1926=78), 5. pr.1897-1926=29, Prusya tümgenerali, evlenmedi, 6) kardeşi Hans (1858-1945=87), 6e Fürst zu Hohenlohe-Oehringen, 3e Herzog v.Ujest, Graf v.Gleichen=Fürstin Olga zu Hohenlohe-Oehringen (1862-1935=73), izd.1889, Fürst Felix (1818-1900=82, no.3 oğlu) =Fürstin Alexandrine v.Hanau kızı, 7) oğulları August (1890-1960), =2. Ursula v.Zedlitz (1905), izd.1928, tal.1930=2, =2. Valerie v.Carstanjen (1908), izd.1930, tal.1946=16 (1 zevcinden boşanmış), =2. Erika Himmelein (1916), izd.1948, 8) oğlu Kraft (1933), Öhringen/Vürtenberg'de mukıym, 8. pr.ve 5. duka (babasının 2. izdivâcından) = Katharina v.Siemens (1938), izd.1959, çocukları 1 pr. ve 2 prs., hemşîreleri Alexandra 1931, Elisabeth 1935 ve Dagmar 1948. 6. Prens, Almanya orta elçilerindendi.

III- **Hohenhole-Neuenstein-Ingelfingen** Hânedânı: Lüteryen'dir. 1) Adolf (1797-1873=76), 1. Ingelfingen pr.i 1818-1873=55 (şeceresi için bk.yk.II), 1854'den ît.Prusya senatörü (Ingelfingen hânedânı başı için 1918'e kd.irsî senatörlük), Prusya orgenerali=Fürstin Luise zu Hohenhole-Langenburg (1799), izd.1819, 2) oğulları Friedrich Wilhelm (1826-1895=69), 2. pr.1873-1895=22, Prusya orgenerali = Gräfin Anna v.Giech (1849-1909=60), izd.1872, Graf Karl=Gräfin Franziska Sophie v.Bismarck kızı, 3) oğulları Karl Gottfried (1879-1957=78), 3. pr.1895-1957=62, evlenmedi, 1934'de mânevî oğlu: Fürst Konrad zu Hohenlohe - Waldenburg - Schillingsfürst v.Ratibor u.Corvey (1919-1943=24), Fürst Alfred oğlu, teğmen iken Rusya cebhesinde evlenmeden maktûl oldu ve bu sûretle 1957'de Ingelfingen dalı söndü.

WALDENBURG-SCHILLINGSFÜRST DALI: Bâzı üyeleri Katolik kaldı, bâzıları Evanjelik Protestan oldular. Kont Georg I(1488-1551)'in kç. oğlu Kont Eberhard (1535-1570=35), 1. prens (1551-1570=19) ve bu kolun atasıdır. 1558'de eski Langenburg dalı sönünce, Eberhard kontluğunu da tevârüs etdi. Oğlu Friedrich I Georg kendisine halef oldu. Bunun 3. oğlu Kont Georg Friedrich II(1595-1635=40) ölünce, bunun 2 oğlundan Christian (ölm.1675) 1. Bartenstein kontu ve Ludwig Gustav (ölm.1697) Waldenburg-Schillingsfürst kontu ol. Waldenburg kolunu iki dala ayırdılar.

I- **Hohenlohe-Waldenburg-Bartenstein** Hânedânı: 1: Kont Christian zu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst-Bartenstein (1627-1675=48), kont 1635-1675=40. Bu dal 1744'e imparatorluk prensliği derecesine yükseldi. 1819'da bu dalın başı, Vürtenberg irsî senatörü oldu (1918'e kd.). 1887'de ayni zamânda Bevyera irsî senatörü oldu (1918'e kd.). Kont Christian'ın torununun oğlu Pr.Ludwig (1731) = Gräfin Josepha v.Limburg-Styrum (1738), izd.1757, oğulları Pr.Ludwig Aloys Joachim (1765)'den hânedân devâm etdi. Bunun kardeşi Karl Joseph (1766-1838=72), 1804'de babası ölüp ağabeyi Bartenstein prensi olunca, Jagstberg prensi îlân edilip yeni bir dal oluşturdu. Oğlu Pr.Ludwig (1802-1850=48), 2. Jagstberg prensi oldu (1838-1850=12). 1844'de Ludwig Aloys'un (1765-1829=64, Fransa mareşali ve senatörü) oğlu ve Bartenstein prensi (1806-1844=38) ol.halefi Karl August (1788-1844=56, babası 1806'da prensliği kendisine bırakıp Fransa tab'ası olmuşdu) çocuksuz öldü (=Fürstin Klotilde v.Hessen-Rothenburg, doğ.1787, izd.1811). Bu sûretle Bartenstein dalı söndü. Jagstberg prensi Ludwig (yk.bk.) Bartenstein dalını da birleştirip 1844'de müşterek prensi ol.hânedânı devâm etdirdi. Jagstberg 3 mil^2 ve 1840'da 9.000 nüfûslu idi. Yerine oğlu Pr. Karl (1837-1877=43, 1850-1877=27), sn.bunun oğlu Pr.Johannes (1863-1921=58) geçdi ki 7. Hohenlohe-Bartenstein und Jagstberg prensidir, Vürtenberg krallığı senatosu başkanı=Arşidüşes Anna (1879), izd.1901, Arşidük Ferdinand IV=Fürstin Alice v.Bourbon-Parma kızı, oğulları 8) Karl (1905-1950=45) (1921-1950=29) = Barones Clara v.Meyern-Hohenberg (1912), izd.1936, oğulları 9) Ferdinand (1942) (1950), Barbstein/Vürtenberg'de mukıym=Fürstin Franziska (1947), izd.1971, 10^e Fürst Alois v.Oettingen-Oettingen kızı, hemşîreleri Prs.Franziska 1937 ve Prs.Henriette 1938.

II- **Hohenlohe-Waldenburg-Jagtsberg** Hânedânı: Bk.yk.I. 7. Bartenstein-Jagtsberg prensi Johannes(bk.yk.I) 1921'de ölünce kç.oğlu Jagtsberg pr.i îlân edilerek tekrâr iki dal ayrıldı: 4) Albrecht (1906) (1921), Vürtenberg'de Post Niederstetten'de mukıym=Gräfin Sissy v.Mirbach-Geldern-Egmont (1911), izd.1936, çocukları: 2 Pr. ve 1 Prs.(Alexander 1937, Johannes 1939 ve Eleonore 1940).

III- **Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst** Hânedânı. Hânedânın yetiştirdiği en ünlü isim olan Fürst Chlodwig zu Hohenlohe-Schillingsfürst u.Ratibor u.Corvey (1819-1901=82), bu daldandır: Bavyera krallığı dış işleri bakanı ve başbakanı (1866-70), Almanya'ın Paris büyükelçisi (1874-1885), Alsas-Loren eyâlet vâlîsi(1885-1894), Almanya imparatorluğu şansölyesi (federal başbakan) (1894-1900). Bu makamda Caprivi'ye halef ve von Bülov'a selef oldu. Hâtıraları 1906'da yayınlandı. Kardeşi Fürst Gustav Adolf v.Hohenlohe (1823-1896=73), râhib ve 1866'da kardinal oldu.

Bu dalın atası Graf (1635-1697=62) Ludwig Gustav zu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst'dür (1634-1697=63). 1744'de bu dalın kontu imparatorluk prensi derecesini aldı. 1758'de Hohenlohe hânedânına mensûb Feniks nişânını bu dal ihdâs etdi.

Kurucunun torunu Pr.Karl Albrecht I(1719-1786=67) = 2. Fürstin Maria Josepha v.Salm-Salm(1736), izd.1771, oğulları Karl Albrecht II(1742-1786=67) =2. Fürstin Maria Josepha v.Salm-Salm(1736), izd.1771, oğulları Karl Albrecht II(1742-1796=54) (1786-1796=10), oğulları 4) Karl Abrecht III(1776-1843=67) (1796-1843=47) =1. Fürstin Auguste v.Isenburg-Offenbach (1779-1803=24), izd.1797, =2. Fürstin Leopoldine zu Fürstenberg (1791-1844=53), izd.1813, Fürst Carl Joseph=Fürstin Elisabeth v. Thurn u.Taxis kızı, Vürtenberg korgenerali, 5) oğulları Friedrich (1814-1884=70) (1843-1884=41), Rusya ve Prusya korgenerali=Fürstin Therese zu Hohenlohe-Schillingsfürst(1816-1891=75), izd.1840, Fürst Franz=Fürstin Constanze zu Hohenlohe-Langenburg kızı, 6) oğulları Nikolaus(1841-1886=45) (1884-1886=2) = Fürstin Sarah v.Esterhazy v.Galantha (1848), izd.1869, 7) kardeşi Friedrich (1846-1924=78) (1886-1924=38) = Gräfin Therese zu Erbach-Fürstenau (1869-1927=58), izd.1889, Graf Alfred=Fürstin Luise zu Hohenlohe-Ingelfingen kızı, 8) oğulları Friedrich Karl (1908) (1924)=Fürstin Mechtilde v.Urach (1912), izd.1932, Waldenburg/ Vürtenberg'de mukıym, Herzog Wilhelm v.Württemberg-Urach=Herzogin Amalie in Bayern kızı, çocukları: Pr.Friedrich Karl 1933, Pr.Hubertus 1935, Prs.Amelie 1936, Prs.Therese 1938, Prs.Hilda Carola 1943.

IV- **Hohenlohe-Schillingsfürst** Hânedânı: 1796'da Waldenburg - Schillingsfürst 4. prensi olan Karl Albrecht III(1776-1843, yk.bk.III), kardeşi 1) Franz Joseph'e (1787-1841=54) 1807'de Schillingsfürst prensliğini (1807-1841=34) bırakdı. Bu sûretle Waldenburg ve Schillingsfürst prenslikleri ayrıldı (1 yıl önce 1806'da bütün Hohenlohe prenslikleri hükümrânlıklarını kaybetmişlerdi). 1841'de Hohenlohe prenslikleri şöyleydi: Langenburg 6 mil^2 ve 24.000 n., Oehringen 7 mil^2 ve 38.000 n., Ingelfingen 10.400 n., Kirchberg 4 mil^2 ve 16.000 n., Bartenstein 7 mil^2 ve 24.000 n., Jagstberg 5 mil^2 ve 9.300 n., Sillingsfürst 6 mil^2 ve 20.000 n. = 35 mil^2 ve 142.000 n. Bu dal Katolik ve Bavyera'dadır:

1) Franz Joseph (1787-1841) (1807-1841=34) = Fürstin Constanze zu Hohenlohe-Langenburg (1792-1847=55), izd.1815, 2) oğulları Philipp Ernst (1820-1845=25) (1841-1845=4), Bavyera senatörü, evlenmedi, 3) ağabeyi Chlodwig (1818-1901=83) (1845-1901=56), gerçekde 7. Schillingsfürst prensi. En büyük kardeş olan Viktor (1818-1893=75) ise 1834'de 1. Ratibor dukası ve 1. Corvey prensi oldu (bu topraklar 1834'de ölen Viktor Amadeus v.Hessen-Rothenburg'dan satın alındı ki dukalık Prusya Silezyası'nda ve prenslik ise Vestfalya'da idi). Şimdi Schillingsfürst hânedânının bu dallarını ayrı ayrı ele alıp başkanlarını görelim:

Ratibor-Corvey dalı: 1) Viktor(1818-1893=75), 1. Herzog v.Ratibor u.1. Fürst v.Corvey, Prinz zu Hohenlohe-Schillingsfürst (1838(Prusya tar. tasdîkı 1840)-1893=53), Prusya senatörü 1854 (hânedân başı için 1918'e kd.irsî) = Fürstin Amalie zu Fürstenberg (1821-1899=78), izd.1845, Fürst Carl-Egon=Fürstin Amalie v.Baden kızı, oğulları 2) Viktor (II) (1847-1923=76) (1893-1923=30), hukuk doktoru = Gräfin Maria v.Breunner (1856-1929=73), izd.1877, oğulları 3) Viktor (III) (1879-1945=66) (1923-1945=22) = Fürstin Elisabeth zu Oettingen-Oettingen (1886), izd.1910, Fürst Franz-Albrecht=Fürstin Sofie v.Metternich-Winneburg kızı, oğulları 4) Franz Albrecht (1920)(1945), Vestfalya'da Corvey'de mukıym=Fürstin Isabella (1939), izd.1962, Fürst u.Altgraf Franz Joseph v. Salm-Reifferscheidt-Krautheim u.Dyck kızı,

oğulları 4 prens. 4. Duka-Prens'in kardeşleri: Marie Agathe 1911, Sophie 1912, Eleonore 1914, Viktor 1916-1939=23 (teğmen iken Polonya cebhesinde maktûl), Klementine 1918. 1. Duka-Prens'in oğullarından Pr.Maximilian (1856-1924=68), Almanya büyükelçilerinden idi (çocukları: 4 prs.).

5. Hohenlohe-Schillingsfürst prensi Franz-Joseph'in (1787-1841=54) 2. oğlu: 6) Chlodwig (1819-1901=82), 7. Schillingsfürst prensi 1845-1901=55 (kç.kardeşi Philipp Ernst'in yerine), Prusya dışişleri bakanı ve başbakanı, imparatorluk şansölyesi (yk.bk.) = Fürstin Marie v.Sayn-Wittgenstein-Berleburg (1829-1897=68), izd.1847, oğulları 8) Philipp Ernst (1853-1915=62) (1901-1915=14) =1. Prs.Chariclée Ypsilanti (1863-1912=49), izd.1882, Pr.Gregor=Barones Helene v.Sina kızı, =2. Frau Henriette Gindra v.Helleberg (1884-1952=68), izd.1913, kardeşi 9) Moritz (1862-1940=78) (1915-1940=25) = Fürstin Rosa zu Salm-Reifferscheidt-Krautheim-Dyck (1868-1942=74), izd.1893, Fürst Leopold=Gräfin Christine v.Spiegel kızı, oğulları 10) Franz Joseph (1894) = Fürstin Aglaë v.Schönburg-Hartenstein (1891), izd.1924, Fürst Aloys=Gräfin Johanna v.Colloredo-Mannsfeld kızı, oğulları 11) Karl-Albrecht (1926), Franken'de Schillingsfürst'de mukıym=Gräfin Ladislaja(1926), izd.1965, Graf Franz v.Meran kızı ve Baron Johannes v.San Serff'den boşanmış, çocukları 1 prens ve 1 prs. 11. Prens'in hemşîresi: Johanna 1930.

5. Schillingsfürst prensi Franz-Joseph'in (1787-1841=54) 4. oğlu: Konstantin (1828-1896=68) = Fürstin Marie zu Sayn-Wittgenstein-Berleburg (1837-1920=83), izd.1859, Fürst Nikolaus=Karoline Iwanowska Erbadel kızı, oğulları Konrad (1863-1918=55) = Gräfin Franziska v.Schönborn-Buchheim (1866-1937=71), izd.1888, kardeşi Gottfried (1867-1932=65), Almanya büyükelçisi ve tümgenerali = Arşidüşes Henriette (1883-1956=73), izd.1908, Arşidük Friedrich=Fürstin Isabella v.Croy kızı (kızları Prs.Elisabeth 1909 ve Prs.Natalie 1911, oğulları Dr.Friedrich 1913-1953).

16- Isenburg

Isenburg Prensliği, Ren'in Main ırmağı sahasında idi. Kuzeyinde Hessen-Darmstadt, dîğer çevresinde daha küçük Alman devletleri ile çevrili idi. Toprağı Main ırmağı kuzeyinde kalıyor ve Hessen-Kassel'e âit bir toprak parçası Isenburg ile ırmağını ayırıyordu. Bütingen şehirciği, Frankfurt'un kuzey-doğusunda, Birstein kasabası ise onun az kuzey-doğusundadır. Ancak Main'in güney kıyısında ve Frankfurt'un banliyösü olan Offenbach şehri de prensliğe âiddi. Hânedânın atası Raginbold'ün adı 963 yılında geçiyor. Âileye adını veren Isenburg (Ysenburg, Isembourg, Ysembourg, eski şekli Isenburch) şatosu, 1092'ye doğru Engersgau'da, Neuwied yakınlarında inşâ edildi. Bu âileden Kont Gerlach'ın adı 1041 ve 1052, Kont Reginbold (Lat.Reginboldus) adı 1041 ve 1058 yıllarında geçiyor. Graf Reginbold (Fr.Reimbold) I v.Isenburg (Lat.Reginboldus comes) 1093'de Lahn-Ren arasında Einrich'a hâkim oldu. Âilenin çeşitli dalları, şu devletcikleri ellerinde tutdular: 1137'den ît.Arnstein kontluğu, 1266'ya kd.Covern senyörlüğü, 1179-1664'de Isenburg-Grenzau kontluğu (önceleri senyörlük), 1232-1414'de Limburg-Lahn kontluğu (önceleri senyörlük), 1326-1462'de Wied kontluğu. 1213'de Cleeberg kontluğu ve Büdingen kalesi, 1438'de Birstein kalesi ele geçirildi. 1442'de Isenburg kontu, imparatorluk kontu derecesine yükseldi. Ayni yıl âilenin Büdingen senyörüne de imparatorluk kontu derecesi tevcîh edildi. Ayni yıl Brisac

şehri ve 1419'da Offenbach şehri, âileye geçdi (Simon, *Geschichte des Hauses Ysenburg und Büdingen*, Frankfurt 1865; J.A.Stargardt, *Isenburg, Stammtafel des Geschlechts*, Berlin 1941; Walther Möller, *Stammtafeln westdeutscher Adelgeschlechter im Mittelalter*, 2 c., Darmstadt 1933).

Hânedân 1633'de Kont Wolfgang-Ernst I(1560-1633=73) ölünce, 2 oğlu arasında Birstein ve Büdingen dallarına ayrıldı. Birstein dalının atası Kont Wolfgang Heinrich (1588-1635=47) (1. Birstein kontu 1633-1635=2), Büdingen dalının atası da 37 yaş kç. kardeşi Kont Johann Ernst'dir (1625-1673=48) (1. Büdingen kontu 1633-1673=40). Birstein dalı, sn.gene bölündü: 2. Birstein kontu Johann Ludwig'in kç.oğlu Wilhelm Moritz I(1657-1711=54) oğlu Kont Wolfgang-Ernst III(pr.ol. I) (1686-1754=68), 1. Isenburg-Birstein prensidir. 1718'de âilenin Offenbach dalı sona erince, burası Birstein kontluğuna geçdi (Philippseich kontluğu hâric, aş.bk.). 1744'de Birstein kontu, imparatorluk prensi derecesine yükseldi. 1806'da fiilen devlet olmakdan çıkarak 1815-16'da kesin şekilde toprakları Hessen büyük-dukalığı ve elektörlüğü arasında paylaşıldı. 1820'den îtibâren Hessen-Darmstadt ve 1868'den îtibâren Prusya senatoları, Birstein prensini irsî senatör ol.kabûl etdiler. Isenburg-Birstein Prensleri (Reforme Protestan) (7 mil^2, 1845'de 27.000 n.):

1) Wolfgang-Ernst I(kont ol.III) (1686-1754=68), kont 1711-1744=33 + pr. 1744-1754=10 = 43, kardeşi Kont Wilhelm Emil (ölm.1741) = Gräfin Amalie v.Isenburg-Marienborn (1716-1786=70), bunların oğulları 2) Wolgang-Ernst II(1735), 1754'de amcasının yerine 2. pr. =2. Fürstin Ernestine Reuss-Greiz (1756), izd.1783, oğulları 3) Karl Friedrich (1766-1820=54) = Gräfin Charlotte v.Erbach (1777), 1820-23'de nâibe, oğulları 4) Wolfgang-Ernst III(1798-1866=68) (1820-1866=46) = Gräfin Adelheid v.Erbach-Fürstenau (1795), izd.1827, kardeşi Fürst Viktor (1802-1843=41) = Fürstin Marie v.Löwenstein-Wertheim-Rosenberg (1813-1878=65), izd.1836, bunların oğulları 5) Karl (1838-1899=61) (1866-1899=33) = Arşidüşes Luise Annunciata (1845-1917=72), izd.1865, oğulları Fürst Leopold (1866-1933=67), 1898'de Hânedân riyâseti hakkından ferâgat etdi, Prusya binbaşısı =1. Fürstin Olga Maria v.Sachsen-Weimar-Eisenach (1869-1924=55), izd.1902, bunların oğulları Dr.Wilhelm v.Isenburg (1903), Münih Üniversitesi jenealoji profesörü. 5. prens Karl'ın dîğer oğlu: 6) Franz Joseph (1869-1939=70) (1899-1939=40) = Fürstin Friederike v.Solms-Braunels (1873-1927=54), izd.1896, oğulları 7) Franz Ferdinand (1901) (1939) = Gräfin Nina Alexandrovna v.Tolstoy (1917), izd.1939, oğulları 8) Franz Alexander (1943), Büdingen/Hessen'de mukıym=Gräfin Christine v.Saurma (1941), izd.1968, hemşîreleri Fürstin Irene 1940 ve Fürstin Maria Annunziata 1941.

Isenburg-Birstein-Philippseich Kontları (Reforme Protestan, 1829'da âile başı ve 1914'de bütün üyeler için altes, 2 mil^2, 1845'de 7.000 n.) (Hessen büyük-dukalığında): 1) Kont Wilhelm Moritz (1688-1772=84), 1. Philippseich kontu 1718-1772=54, torunu 2) Kont Heinrich Ferdinand (1770-1838=68) (1772-1838=66) = Gräfin Amalie v.Bentheim-Tecklenburg (1768-1822=54), izd.1791, oğulları 3) Kont Georg(1794-1875=81) (1838-1875=37) = Gräfin Bertha v.Isenburg-Büdingen Maerholz (1821-1875=54), izd.1841, oğulları 4) Kont Ferdinand (1841-1920=79) (1875-1920=45), Hessen yarbayı=Fürstin Elisabeth v.Ardeck (1864-1919=55), izd.1886, kızları Gräfin Marie Bertha (1890), bu sûretle bu dal 1920'da söndü. 2. kont Heinrich'ın dîğer oğlu:

Graf Friedrich (1800-1864=64) = Fürstin Maljina v.Löwenstein-Wertheim-Freudenberg (1808-1879=71), izd.1828, tal.1850=22, bu evlenmeden günümüzde devâm eden ve médiatisé olmayan Büdingen kont ve kontesleri âilesi türedi.

Büdingen Prensleri: 1845'de 4 mil², 11.300 n. 1820'de Hessen büyük-dukalığında irsî senatör olup 1840'da kontlukdan prensliğe yükseldiler. 1) Kont Johann Ernst (1625-1673=48), 1. Büdingen kontu 1633-1673=40, oğlu 2) Kont Johann Casimir (1660-1693=33) (1673-1693=20), kardeşleri: Kont Ferdinand Maximilian (1661-1703=42), 1. Waechtersbach kontu 1673-1703, nesli için aş.bk. ve Kont Georg Albrecht (1664-1724=60), 1. Meerholz kontu, nesli için aş.bk. 2. Kont'un neslinden Büdingen prensleri: Kont Ernst-Casimir II(ölm.1801) oğlu 1) Ernst-Casimir I (1781-1852=71), Büdingen kontu 1801-1840=39 + Büdingen prensi 1840-1851=12 = 51, Hessen-Darmstadt korgenerali = Gräfin Ferdinand v.Erbach-Schönberg (1784-1848=64), izd.1804, oğulları 2) Ernst-Casimir II(1806-1861=55)(pr.1852-1861=9) = Gräfin Thekla v.Erbach-Fürstenau (1815-1874=59), izd.1836, oğulları 3) Bruno (1837-1906=69) (1861-1906=45) =1. Fürstin Mathilde v.Solms-Hohensolms-Lich (1842-1867=25), izd.1862, =2. Gräfin Bertha v.Castell-Rüdenhausen (1845-1927=82), izd.1869, oğulları 4) Wolfgang (1877-1920=43) (1906-1920=14) = Gräfin Adelheid v.Rechteren-Limpurg (1881), izd.1901, çocuksuz. Ernst-Casimir I'in diğer oğlu: Fürst Gustav (1813-1883=70) = Gräfin Bertha v.Holleben (1818), izd. 1840, oğulları 5) Alfred (1841-1922=81) (1920-1922=2) = Gräfin Luitgard v. Castell-Rüdenhausen (1843-1927=85), izd.1870, oğulları 6) Carl Gustav (1875-1941=66) (1922-1941=19), Almanya deniz albayı = Fürstin Marie v.Lippe (1890), izd.1920, çocuksuz. 8. Büdingen prensi için aşağıda Waechtersbach dalına bk.

Isenburg-Büdingen-Waechtersbach dalı 3 mil² üzerinde 1845'de 6.000 nüfûsa sâhibdi. Hessen elektörlüğünde idi. 1820'den ît. Hessen büyük-dukalığı irsî senatörü olan âilenin başı kont ve dîğer üyelere 1865'de prens sanı verildi. Kont Adolf (1795-1850'den sn.) = Gräfin v.Isenburg-Philippseich oğlu 1) Ferdinand Maximilian (1824-1903=79), Waesterbach kontu 1847(babasının ferâgati üzerine)-1865=18 + prensi 1865-1903=38 = 56 = Fürstin Auguste v.Hanau (1829-1887=58), izd.1849, oğulları 2) Friedrich Wilhelm (1850-1933=83) (1903-1933=30) = Gräfin Anna v.Dobrzensky (1852-1913=61), izd.1879, oğulları Fürst Maximilian Ferdinand (1880-1927=47) = Fürstin Margita v.Isenburg-Büdingen (1876-1946=70), izd.1903, oğulları 3) ve 7) Otto Friedrich (1904) (1933), 1936'da 6. Büdingen Prensi tar.evlâd edinildi ve 1941'de onun ölümüyle ilâveten 7. Büdingen prensi oldu, Büdingen'de mukıym=Fürstin Felizitas Reuss(1914), izd.1935, Fürst Heinrich XXXIV kızı, çocukları: 8) Wolfgang Ernst(1936) = Fürstin Leonille v.Sayn-Wittengenstein-Berleburg(1941), izd.1967 (oğulları Alexander 1967 ve Ferdinand-Maximilian 1969); Alexandra (1937) = Fürst Welf Heinrich v.Hanover(1923), izd.1960; Ferdinand Heinrich (1940) = Fürstin Elisabeth v.Sleswig-Holstein (1945), izd.1975 (oğulları Johann-Georg 1976); Christian Albrecht (1943) = Monika v.Plessen (1940), izd.1966 (çocukları Albrecht 1968, Margita 1966, Dinata 1970); Sylvester 1949.

Isenburg-Büdingen-Meerhole Kontluğu, Hessen elektörlüğünde, 2 mil² ve 1845'de 7.000.n.idi. 1820'de âile başı kont, irsî Hessen senatörü oldu. Son kontlar: Kont Karl Ludwig (ölm.1832) = Gräfin Karoline v.Sayn-Wittgenstein(ölm.1833), 2

kontes kızı dışında erkek çocuk bırakmadı; kardeşi vâris-Kont Joseph Friedrich (ölm.1822) = Gräfin Dorothea v.Castell-Castell (1796-1850), izd.1818 oğlu Kont Karl (1819-1900=81), amcasına halef oldu (1832-1900=68) =1. Gräfin Johanna v.Castell-Castell (1822-1863=41), izd.1846, =2. Fürstin Agnes v.Isenburg-Büdingen (1843-1912=69), izd.1865, oğulları Kont Gustaf (1863-1929=66) (1900-1929=29) = Fürstin Thekla v.Schönburg-Waldenburg (1867-1939=72), izd.1896, çocuksuz. Bu sûretle 1929'da bu dal söndü ve son kontun hemşîresi de 1950'ye doğru ölünce, kadın tar.da kesildi.

17- Kaunitz-Rietberg

Katolik olan ve Viyana'ya yerleşen bu âile, Avusturya tâcına bağlı ve Moravya'da toprak sâhibi idi. 1400'de baron, 1662'de imparatorluk kontu, 1699'da Rietberg kontu, 1752'de Quensburg kontu, 1764'de imparatorluk prensi oldu. Pr.Dominique André'nin (ölm.1812) oğlu olan son pr.: Fürst Aloys v.Kaunitz-Rietberg, Graf v.Questenberg (1774-1848=74) (1812-1848=36), ölümü ile hânedân sona erdi = Gräfin Franceska Ungnad v.Weissenwolf (1773), izd.1798, kızları Karoline (1801) ve Ferdinande (1805) 1848'de babalarından önce öldüler. Ortancaları Gräfin Leopoldine (1803-1889=86), hânedânın son kadın üyesi ol.öldü (=Fürst Anton v.Pallfy-Erdöd, 1793-1879=86, izd.1820).

18- Khvenhüller-Metsch

Katolik'dir. Âilenin ilk def'a 1330'da adı geçiyor. Karintiya'da Villach'lıdır (Avusturya). 1425'de soylulaştırıldı. 1427'de Aichelberg kalesi sâhibi oldu. 1566'da imparatorluk baronu, 1673'de Avusturya ve 1725'de imparatorluk kontu oldu. Khvenhüller âilesi, 1751'de Metsch âilesi ile izdivâc ile birleşdi: Kont Johann Joseph, son Metsch kontu Johann Adolf'un by.kızı ve vârisesi Karoline-Marie ile evlenip Bohemya'da Metsch kontluğunu, Khvenhüller kontluğuna katdı. 1763'de kontluk, imparatorluk prensliği oldu. 1861'den ît. âilenin başı, Avusturya imparatorluk senatosunun irsî üyesi oldu (Bernhard Czerwenka, *Die Khwenhüller*, Viyana 1867). Âilenin yalnız başı pr.olup dîğer üyeler kont ve kontes sanını kullanmakda devâm etdiler.

Wilhelm von Khevenhüller 1479'da Stirya'da Gaazî İshâk Bey'in karşısında maktûl düştü.

1) Johann Joseph (1706-1776=70), 1. pr. 1763-1776=13, daha önce kont = Gräfin Karoline-Marie v.Metsch, izd.1751, oğulları 2) Sigismund (1732-1801=69) (pr.1776-1801=25) = Gräfin Maria Josepha v.Strassado, oğulları 3) Karl (1756-1823=67) (1801-1823=22) = Gräfin Therese v.Morzin (1774), izd.1805 (çocukları 2 kontes), 4) kardeşi Franz (1762-1837=75) (1823-1837=14), Avusturya tümgenerali =1. Gräfin Elisabeth v.Kuefstein, =2. Gräfin Maria Josepha v.Abennsberg, =3. Gräfin Christine v.Zichy (1792-1830=38), izd.1812, oğulları 5) Richard (1813-1877=64) (1837-1877=40) = Fürstin Antoinette v.Lichnowsky (1818-1870=52), izd.1836, kızları 2 kontes dışında oğulları 6) Karl (II) (1839-1905=66) (1877-1905=28) = Gräfin Edine v.Clam-Gallas (1851), izd.1871, çocuksuz, kardeşi Graf Sigmund (1841-1879=38) = Gräfin Maria-Anna v.Herberstein (1851-1921=70), izd.1872 (=2. Kont Maximilian Orsini, izd.1890,

ölm.1922), oğulları 7) Sigismund (1873-1943=70) (1905-1943=37) = Gräfin Gabrielle v.Mensdorff-Pouilly (1893), izd.1910 (çocukları 4 kontes). 4. pr. Franz'ın dîğer oğlu Graf Ottomar (1819-1890=71) = Baronne Leontine v.Kress v.Kressenstein (1822-1907=85), izd.1850, oğulları Graf Alfred (1852-1911=59) = Gräfin Melanie Erdödy (1861-1943=82), izd.1888, oğulları 8) Franz Eduard (1889) (1943) = Fürstin Anna v.Fürstenberg (1894-1928=34), izd.1913, Fürst Maximilian Egon=Gräfin Irma v.Schönborn-Buchheim kızı, 3 kontes (Irma 1914, Melanie 1915, Helene 1921) dışında oğulları 9) Max Alfred (1919), Launsdorf/Kärnten/Avusturya'da mukıym, Fürst v.Khevenhüller-Metcsh u.Aichelberg, Graf v.Hohen-Ostowitz u.Annabüch, Baron v.Landskron u.Wernberg.

19- Königsegg - Aulendorf

Katolik'dir. Suab(Alm.Schwaben) asıllıdır. Atası Mengoz v.Fronhove'nin adı 1171'de geçiyor. İmparatorluk nâzırlığında bulundular. Königsegg, Saulgau yakınlarında olup 1251'de ve Aulendorf ise 1380'de elde edildi. Bertholdi v.Franhoven kardeşi Eberhardus v.Kunigsegge, ilk Königsegg senyörüdür. 1629'da imparatorluk kontu oldu. Bütün üyeler kont ve kontes sanını taşırlar. Merkezleri Vürtenberg'de Aulendorf olup Avusturya ve Macaristân'da da toprakları vardı. Ve Avusturya tab'ası oldular. Fakat Vürtenberg'le ilgilerini kesmediler. Son kontlar: 1) Ernst (ölm.1803) = Gräfin Josepha v.Marderscheid-Blankeneheim, oğulları 2) Franz (1787-1863=76) (1803-1863=60) = Gräfin Maria v.Koralyi(1793-1848=55), izd.1811, oğulları 3) Gustav (1813-1882=69) (1863-1882=19) = Gräfin Giszella v.Csaky (1823), izd.1843, kardeşi 4) Alfred (1817-1898=81)(1882-1898=16), Avusturya tümgenerali=Gräfin Pauline v.Bellegarde (1830-1912=82), izd.1857, oğulları 5) Franz-Xaven (1858-1927=69) (1898-1918=20, ferâgat etdi), Vürtenberg senatörü=Gräfin Hedwig v.Neipperg (1881-1916=35), izd.1859, oğulları 6) Dr.Joseph Erwin (1891-1951=60) (1918-1951=33) = Gräfin Luice v.Wilczek (1895), izd.1918, çocukları: Karl Seyfried (1919-1942=23), Rusya cebhesinde maktûl; Maximilian (1932); Monica 1923, Paula 1926, Veronika 1938; 7) Johannes (1925) (1951), Aulenorf/Vürtenberg/Almanya'da mukıym=Stephanie (1926), izd.1955, Baron Friedrich Waldbott v.Bassenheim=Arşidüşes Maria-Alice kızı, çocukları: 2 kont(1958, 1960) ve Kontes Isabelle 1956.

20- Kuefstein

Katolik'dir. 12. asırda adı geçen Tirol'lü bir âileden Jacob Kuoffstainer'in adı 1407'de geçiyor. Âile 1414'de Feinfeld ve 1534'de Grailnstein senyörü, 1602'de imparatorluk baronu (friherr) oldu (Georg Johann Kueffstainer, 1587-1603'de Tuna üzerinde Spitz senyörü ve baronu). Bunun oğlu Johann Jakob (baron 1603-1633=30)'un oğlu zamânında 1637'de imparatorluk kontu, 1861'de Avusturya imparatorluk senatosu irsî üyesi oldular. Bütün üyelere kont ve kontes deniyor (Karl Graf Kuefstein, *Studien zur Familiengeschichte,* 4 c., Viyana, 1908-28). Son kontlar: 1) Ferdinand III (1752-1818=66), oğlu 2) Franz (1794-1871=77) (1818-1871=53), Avusturya'nın Kassel ve Braunschweig orta-elçisi=Gräfin Guidobaldine v.Paar (1807-1874=67), izd.1830, oğulları 3) Karl (1838-1925=87) (1871-1925=54) = Marie-Magda Krüger

(1845-1897=52), izd.1870, çocuksuz, kardeşi Franz (1841-1918=77) = Fürstin Maria Odescalchi (1851-1917=66), izd.1872, çocukları: hepsi râhibe olan ve 1873 ilâ 1886 arasında doğan 5 kontes ve 4) Dr.Ferdinand IV(1885) (1925) = Gräfin Stephanie v.Marschall(1886), izd.1920, oğulları 5) Karl Ferdinand (1923), Röhrenbuch/ Avusturya'da mukıym=Gräfin Gabriele v. Mensdorff-Pouilly (1926), izd.1949, çocukları 3 kont ve 1 kontes, Kont Karl Ferdinand'ın hemşîreleri kontesler: Franziska 1921, Maria 1924, Vittoria 1929.

Kuefstein Kontu, 1699'da diplomat olarak Almanya'nın İstanbul büyükelçiliğine geldi.

21- Leiningen

Saar bölgesine hâkim olan hânedândır. Ren'in Mosel ırmağının Saar çayının iki tarafındaki arâzîdir ki batıda Mosel ile Lüksenburg'dan ayrılır ve güneyi Fransa'nın Loren eyâletidir. Merkezi Saarbrücken'dir. 19. asırdan önce Almanya tarafı (doğusu ve kuzeyi) Bavyera hânedânına âid Zweibrücken prensliği (kontluğu) ile çevrili idi. Hânedânın atası Graf Siegbert v.Sarebrugka (Saargau) olup 1080-1084 arasında bu yörede kont oldu (Eduard Brinckmeier, *Genealogische Geschichte des Hauses Leiningen und Leiningen-Westerburg*, Braunschweig 1890). Graf Simon II(ölm.1211), son Liningen (Leiningen, Fr.Linange) kontu Friedrich (ölm.1220)'ın hemşîresi Luitgarde ile evlendi ve oğulları 1220'de dayısı Graf Friedrich'a vâris olarak Saar'la Leiningen birleşdi. 1240'a doğru Sarrebourg yakınında Dagsbourg kontluğu ilhâk edildi. 1318'de Graf Friedrich IV ölünce, mîrâsı 2 oğlu arasında bölüşüldü: by.oğul Friedrich V Leiningen-Dagsburg (Alt-Leiningen) dalının, kardeşi Jofried Leiningen-Hartenburg dalının ataları oldular. İlk dal 1328'de Leiningen landgrafı titrini alıp 1444'de prens oldu ve 1467'de söndü. Bir kısım mîrâsı Leiningen-Westerburg dalına geçdi. Hartenburg dalından Graf Emich VII (ölm.1495) = Anne d'Autel izdivâcı (1466) ile Fransa'da Meuse'de Apremont ilhâk edildi. Graf Emich IX(1498-1541=43) ölünce 2 oğlu mîrâsı paylaşdı. By.oğul Graf Johann Philipp I(1539-1562=23) Leiningen-Dagsburg-Hartenburg, kardeşi Graf Emich X (1540-1593=53) Leiningen-Dagsburg-Falkenburg dallarının ataları oldular. Hartenburg dalı 1779'da imparatorluk prensliğine yükseldi. 1806'da Saar'ı kaybederek devlet durumundan çıkdı. Hânedân başı 1818'den ît.Bavyera, 1820'den ît. Hessen-Darmstadt, 1833'den ît.Baden senatoları irsî senatörlüğünü 1918'e kd.muhâfaza etdi. Hânedânın bütün üyelerine prens ve prenses denmekdedir. Leiningen prensi ayni zamânda Mosbach palatin kontu, Dürn kontudur.

Leiningen Prensleri (Evanjelik=Lüteryen Protestan): 1) Carl, 1779'dan ît.pr.=Gräfin Christiane Wilhelmine v.Solms-Rödenheim (kızları Karoline 1757), oğulları 2) Karl (1763-1814=51) = Fürstin Viktoria v.Sachsen-Coburg u.Gotha (1786-1861=75), izd.1803(=1. Edward, 1767-1820=53, izd.1818, İngiltere kralı George III'ün 4. oğlu, Kent dukası, bu izdivâcdan: Kraliçe-İmparatoriçe Victoria, bu sûretle Victoria, Pr.Emich-Karl'ın üvey hemşîresi oluyor), oğulları 3) Emich-Karl (1804-1856=52) (1814-1856=46), 1823'e kd.vesâyet altında, Bavyera korgenerali = Gräfin Marie v.Klebersberg (1806), izd.1829, tal.1848=19 (Emich-Karl'ın hemşîresi: Anna 1807), oğulları (Eduard 1803 dışında) 4) Ernst (1830-1904=74) (1856-1904=48) = Fürstin Marie v. Baden (1834-1899=65), izd.1858, Grandük Leopold kızı, oğulları 5) Emich (1866-1939=73) (1904-1939=35) = Fürstin Feodora v.Hohenlohe-Langenburg

(1866-1932=66), izd.1894, Fürst Hermann=Fürstin Leopoldine v.Baden kızı, çocukları: Hermann 1901; Hesso 1903; Viktoria (1895)=Dr.Graf Maximilian v. Solms-Rödenheim (1893), izd.1922, tal.1937=15; 6) Karl(1898-1946=48) (1939-1946=7), Rusya cebhesinde maktûl=Grandüşes Maria Kyrillovna (1907-1951=44), izd.1925, Grandük Kyrill Wladimiroviç=Fürstin Viktoria v.Sachsen-Coburg u.Gotha kızı, çocukları: Karl 1928, Kyra-Melita 1930, Margerita 1932 (=Fürst Friedrich v.Hohenzollern-Sigmaringen (1924), izd.1951), Mechtilde 1936, Friedrich Wilhelm 1938 ve 7) Emich (1926) (1946), Odenwald/Almanya'da=Herzogin Eilika v.Oldenburg (1928), izd.1950, Grandük Nikolaus=Fürstin Helene zu Waldeck kızı, çocukları: Melita 1951, vâris-pr.Karl-Emich 1952, Andreas 1955 ve Stephanie 1958.

Yukarıda alınan Graf Emich X v.Leiningen-Dagsburg-Falkenburg(1540-1593=53), hânedânın kontluk dalının atasıdır. Bu dal Katolik kaldı. Graf Johann Franz v.Leiningen-Guntersburg'un (1698-1745=47) 2 oğlu arasında bu dal da Leiningen-Billigheim-Guntersbium ve Leiningen-Neudenau-Heidesheim ol.ikiye ayrıldı. Her iki dalda da bütün üyeler kont ve kontes sanını taşıyorlar. Billigheim dalının atası Graf Wilhelm Karl (1737-1809=82), 1801'de Guntersburg'u kaybetdi, saltanat sona erdi ve kendisine titüler ol.Billigheim kontu sanı verildi. 1818'den ît.bu dalın başı Baden senatosu irsî üyesi oldu. Neudenau dalının atası Graf Wenzel Joseph (1738-1825=87) olup bu da 1801'de Heidesheim'ı kaybederek devlet ol.sona erdi. Bu dalın başına titüler ol.Neudenau kontu sanı verildi. Bu dalın başı da 1818'den ît.Baden senatosu irsî üyesi oldu. Her iki dal ve netîce ol.Leiningen hânedânın kontluk kolu bugün sönmüşdür.

Her iki dal da Baden büyük-dukalığına ilhâk edildi. **Leiningen-Guntesbium-Billigheim** kontları: 1) Wilhelm Karl(1737-1809=72) (1745-1809=64) (kızı Elisabeth 1790-1860=70), oğlu 2) Karl (1794-1869=75) (1809-1869=60) = Gräfin Maria-Anna v.Westerholt (1802-1852=50), izd.1822, oğulları 3) Karl Wenzeslaus (1823-1900=77) (1869-1900=31) =1. Fürstin Elisabeth v.Sayn u.Witgenstein (1827-1849=22), izd.1846, =2. Gräfin Marie v.Arco-Zinneberg (1834-1892=58), izd.1856, çocukları: Leopoldine 1857, Karl 1860-1899=39, Mechtildis 1870-1945=75. 3'ün kardeşi: 4) Emich (1839-1925=86) (1900-1925=25) = Gräfin Gaëtane v.Rebeaucourt(1843-1872=29), izd.1870, çocuksuz (böylece 1925'de hânedân söndü ve 1945'de kadın tar. da söndü). No.2'nin dîğer çocukları: Friedrich 1826, Viktoria 1837, Leopoldine 1857, Eleanore 1827, Emich 1839 ve Maximilian (1835-1874=39) = Henriette Keller (1839-1900=61), izd.1869, kızları Gräfin Hildegarde (1872-1945=73).

Leiningen-Neudenau-Heidesheim kontları: yukarıdaki 1 no.lı Kont Wilhelm Karl'ın (1737-1809) kardeşi 1) Welzel Joseph (1738-1825=87) (1745-1825=80) = Viktoria v.Grünberg (ölm.1838), oğulları 2) Wilhelm (1781-1826=45)(1825-1826=1), kardeşi 3) August (1805-1862=57) (1826-1862=36) = Marie v.Geusau (1820-1891=71), izd.1842, oğulları 4) Karl (1844-1910=76) (1862-1869=7, ferâgat), kardeşi 5) Maximilian (1853-1889=36) (1869-1876=7, ferâgat) = Julie v.Ravensburg (1850-1930=80), izd.1876, çocukları Marie 1877, Hermine 1878, Emich 1882-1896=14, no.5 kardeşi 6) Emich (1855-1896=31) (1876-1896=20) = Gertrude v.Luedersdorff (1862-1928'den sn.), izd.1889, çocuksuz, hemşîreleri Wilhelmine 1847 ve Luise 1850. Bu sûretle bu.dal 1896'da sona erdi ve 1910'da son erkek üyesi ölerek söndü, sn.kadın tar. da söndü.

22- Leiningen - Westerburg

Lahngau yöresinde 1100 yılından hemen önce Seligenstadt manastırını kuran Sifrid I, bu hânedânın atasıdır (J.G.Lehmann, *Geschicte und Genealogie der Dynasten von Westerburg*, Wiesbaden 1866; E.Brinkmeier, *Genealogische Geschichte des Hauses Leiningen und Leiningen-Westerburg*, 2 c., Braunschweig 1890). Sifried III'ün ölümünde oğulları Runkel senyörü Sifrid IV ve Westerburg senyörü Dietrich I arasında mîrâsı 1226'da bölüşüldü. Runkel senyörü Sifrid IV, Wied hânedânının (bu bahsin sonuna bk.) atası olup ayrıca ele alınacaktır. Westerburg hânedânı, Dietrich I'den devâm etdi. Westerburg şatosu, Wiesbaden yakınlarında olup 1279'da tevârüs edildi. Palatina'da Alt-Leiningen 1423'de Westerburg senyörü Reinhard III'ün (ölm.1449) Leiningen kontesi Margareta ile evlenmesiyle intikaal etdi. Bunların torunu Reinhard IV 1467'de Alt-Leiningen'i ele geçirdi ve 1475'de Leiningen-Westerburg kontu ve Alsas'da landgraf sanlarını aldı. Graf Georg Wilhelm v.Leiningen-Westerburg-Schaumburg (ölm.1695)'un oğulları, 1705'de hânedânı Alt-Leiningen ve Neu-Leiningen ol.iki dala böldüler ki birincisinin atası Graf Christoph Christian (1656-1728=72) ve ikincisininki kardeşi Graf Georg Karl Ludwig'dir (1666-1726=60). İlk dal 16. asırda Evanjelik Protestan oldu. İkinci dalın bâzı üyeleri 16. asırda Lüteryen Protestan olup bâzıları günümüze kd.Katolik kaldılar. Alt-Leiningen dalı şimdi sönmüşdür. Neu-Leningen dalı devâm ediyor ve Leiningen-Westerburg hânedânın temsîl ediyor. Alt-Leiningen dalı 1801'de hükümrânlığını kaybetdi. 1820'den ît.dalın başı Hessen-Darmstadt senatosu irsî üyesidir. 1874'de Westerburg senyörlüğü Neu-Leiningen dalından bu dala geçdi. Her iki dalın da bütün üyeleri kont ve kontes altes'dir. Hânedânın her iki dalı da erkek ve kadın tar.sönmüş olmakla berâber, mânevî oğullarla bugün devâm ediyor.

Hessen büyük-dukalığında **Alt-Leiningen** kontları: 1) Christoph Christian (1656-1728=72) (1705-1728=23), torunu 3) Friedrich Ludwig Christian (1761-1839=78) = Eleonore Marie v.Brettwitz (1781-1841=60), izd.1804, oğulları 4) Friedrich (1806-1868=62) (1839-1868=29) = Henriette v.Egloffsteim (1805), izd.1830, oğulları Ludwig (1807-1864=57) = Hermine v.Stadl (1815-1869=54), izd.1850, oğulları 5) Emich (1846-1906=60) (1868-1906=38), kardeşi 6) Friedrich (1852-1916=64) (1906-1916=10) =1. Olga v.Braillard (1850-1937=87), izd.1875, tal.1894=19, =2. Maria v.Rastenfeld (1884), izd.1907 (tekrâr evlendi), oğulları 7) Gustav (1876-1929=53) (1916-1929=13) =1. Ottilie Hurnans (1882), izd.1902, tal.1907=5, =2. Senta Fichtner (1883), izd.1908, tal.1921=13, =3. Emma Müller (1894-1925=31), izd.1921, tal.1923=2, boşanmış, =4. Hedwig Brehmer (1897), izd.1924, boşanmış, hemşîresi 9) Gräfin Eleanore (1880) (1929), 1929'da Hânedân başı kontes olması kabûl edildi, gerçekde ağabeyinin (no.7) ve halefinin 3 gün ara ile 1929'da ölümleri üzerine hânedân erkek tar.kesildi, 10) Graf Emil Konrad Schmidt v.Leiningen-Werterburg-Alt-Leiningen (1893), 1930'da Kontes Eleanore tar.evlâd edinilip onun ölümü üzerine hânedân şefi oldu. Kont Friedrich Ludwig Christian'ın (ölm.1839) dîğer oğlu: Viktor(1821-1880=59), Avusturya albayı = Gräfin Marie v.Leiningen-Westerburg-Alt-Leiningen(1831-1863 = 32), izd.1862, oğulları 8) Reinhard August (1863-1929=66), 3 gün Hânedân başı oldu.

Bavyera'da **Neu-Leiningen** kontları: 1. Alt-Leiningen kontu Christoph Christian'ın (1656-1728) kardeşi 1) Georg Karl Ludwig (1666-1726=22) (1705-1726=22) = 3. Gräfin Margarete v.Güldenlöw, izd.1711, oğulları 2) Georg Karl (1717-1787=70) (1726-1787=61), oğlu 3) Karl Joseph (1739-1797=54) (1787-1797=10)=Friederike Schmitthenner (ölm.1828), izd.1782, oğulları 4) Karl August (1789-1865=76) (1797-1865=68) = Elisabeth Theodori (1791-1859=68), izd.1821, oğulları 5) Wilhelm (1824-1887=63) (1865-1887=22)=Therese Flossmann (1842-1918=76), izd.1861, oğulları (1875 doğumlu Prof.Dr.Wilhelm dışında) 6) Karl (1863-1941=78) (1887-1941=54), mânevî oğlu (1936), 7) Alexander v.Madroux (1912)(1941), Graf v.Leiningen-Westerburg v.Madroux, gerçekde hânedân 1941'de kesilmiş oluyor.

Nassau dukalığında **Neu-Leiningen** kontları: 1) Georg Ernst Ludwig (1718-1765=47) (1726-1765=39), 2. Neu-Leiningen kontu Georg Karl'ın (ölm.1787, yk.bk.) kardeşidir, oğlu 2) Karl Gustav (1765-1798=33), oğlu 3) Karl (1798-1808=10), kardeşi 4) August (1770-1849=79) (1808-1849=41), Avusturya orgenerali=Charlotte Scholz (1792), izd.1808, kardeşi Christian Ludwig (1771-1819=48) = Prs.Séraphine de Porcia (1788-1817=29), oğulları 5) Christian (1812-1856=44) (1849-1854=5), Avusturya orgenerali, bunun ölümü ile bu dal erkek tar.söndü, hemşîresi 6) Séraphine (1810-1875=65) (1854-1875=21), râhibe, kardeşinin yerine bu dalın başı olması kabûl edildi ise de onun ölümüyle dal, kadın tar.da söndü.

23- L e y e n

Katolik. Atası Werner v.der Leyen olup Leyen veyâ Gondorf, Trier yakınlarında, Lüksenburg sınırına yakın bir şatonun adıdır. 1272'de adı geçiyor. 1653'de imparatorluk baronu, 1711'de imparatorluk kontu olup 1815'de bu küçük kontluk devlet olmakdan çıkdı ve Baden büyük-dukalığına ilhâk edildi. Hânedân başı 1819-1918 arasında Baden senatosu irsî üyesi oldu. Bütün üyeler prens ve prensesdir. 1806'da imparatorluk prensliğine yükselen ve son yıllarda 6. prensin evlenmeden ölümü ile erkek tar.sönen bu hânedânının atası 1158'de adı geçen Engelbert v.Gunthereve (Gondorf) olarak kabûl ediliyor.

Philipp Franz (1766-1829=63), 1. pr.1806-1829=23 (daha önce kont) = Gräfin Sophie Therese v.Schönborn-Wiesentheid (ölm.1810), oğulları 2) Erwein I (1798-1879=81) (1829-1879=50), Bavyera tümgenerali=Gräfin Sophie v.Schönborn - Buchheim (1798-1876=78), izd.1818, oğulları 3) Philipp (1819-1882=63)(1879-1882=3) = Fürstin Adelhelid v.Thurn u.Taxis (1829-1888=59), izd.1853, oğulları 4) Erwein II (1863-1938=75)(1882-1938=56)=Fürstin Marie-Charlotte v.Salm- Reifferscheidt -Krautheim (1867-1944=77), izd.1890, oğulları 5) Fürst Erwein Otto v.der Leyen u.zu Hohengeroldseck (1894) (1938) = Marie des principi della Scaletta (1898), izd.1924, kardeşi 6) Ferdinand (1898), öldü ve Hânedân erkek tar.söndü, Bavyera'da Waal'de mukıym. Erwein Otto'nun çocukları: Wolfram (1924-1945=21), teğmen iken Rusya cebhesinde maktûl vâris-pr.1938-45; Maria Ludovica 1926, Maria Antonia 1927, Marie Adelheid 1932.

24- Lobkowicz

Katolik olup Avusturya tâcına bağlı, Bohemya'da toprak sâhibi imparatorluk prensliği hânedânlarından olup bütün üyeleri pr.ve prs.'dir. 1459'da imparatorluk baronu, 1624'de imparatorluk prensi oldu ve 1646-1785 arasında Sagan dukalığını elde etdi (Silezya'da). Pr.Ferdinand'ın (1655-1715=60) ayrı anneden 2 oğlu, hânedânı iki dala ayırdı. Birinci dalın atası Pr.Philipp Hyacinthe (1680-1734=54), ikincisinin atası Pr.Georg Christian'dır (1686-1753=67). İlk dalın başı 1861 ve ikincisinin başı 1883'den 1918'e kd.Avusturya senatosunda irsî üye oldu. Birinci dalın başı Lobkowicz prensi, Raudnitz dukası, Sternstein kontu, ikinci dalın başı ise sâdece Lobkowicz prensi sanını taşıdı. Her ikisi de topraklarını 1918'e kadar Bohemya'da muhâfaza etdiler ve bu târîhde bu topraklar Avusturya'dan ayrılan Çekoslovakya'da kaldı. Birinci dalın prensleri(1845'de 2 mil^2 ve 10.000 n.): 3) Ferdinand (1655-1715=60), oğlu 4) Philipp Hyacinthe (1680-1734=54), 4. pr.1715-1734=19, oğlu 5) Ferdinand Philipp Joseph(1724-1784=60) (1734-1784=50) = Prs.Gabrielle Marie de Savoie-Carignan (1748-1825), izd.1769, oğulları 6) Franz Joseph Maximilian (1772-1816=44) (1784-1816=32) = Fürstin Marie Caroline v.Schwarzenberg (1775-1816=41), izd.1792, oğulları 7) Ferdinand (1797-1868=71) (1816-1868=52) = Fürstin Marie v.Liechtenstein (1808), izd.1826, oğulları 8) Moritz (1831-1903=72) (1868-1903=35) = Fürstin Maria-Anna v.Öttingen-Öttingen (1839-1912=73), izd.1857, oğulları 9) Ferdinand Zdenko (1858-1930=72) (1903-1920=17, ferâgat) = Gräfin Anna Berta v.Neipperg (1857-1930=73), izd.1884, oğulları 10) Dr.Maximilian Erwin (1888)(1920) = Gillian Margaret Somerville(1890), izd.1924, dul, No.6'nın (Pr.Maximilian, ölm.1816) dîğer oğlu: Johann (1799-1878=79) = Gräfin Caroline v.Wrbna (1815-1843=27), izd.1834, oğulları Franz (1839-1898=59) = Gräfin Cunegunde v.Sternberg (1847-1916=69), izd.1870, oğulları 11) Dr.Jaroslav (1877) = Gräfin Marie de Beaufort-Spontin (1885), izd.1905, oğulları 12) Friedrich Franz (1907), kardeşi 13) Jaroslav (II) (1910) = Gräfin Gabrielle v.Schmising (1917), izd.1940, çocukları: 3 pr.ve 2 prs., Çekoslovakya'da Krimiç'de.

Yukarıdaki listede no.4'ün kardeşi 1) Georg Christian (1686-1753=67), 2. dalın 1. prensidir, oğlu 2) Joseph (1725-1753) = Gräfin Maria Josepha v.Harrach (1727), izd.1752, kardeşi 3) August (1729) = Gräfin Marie Ludomille v.Tschernin (1738), izd.1753, oğulları 4) Anton (1773-1819=46) = Fürstin Marie Sidonie v.Kinsky (1779), oğulları 5) August (1797-1842=49) (1819-1842=23)=Fürstin Bertha v.Schwarzenberg (1807), izd.1827, oğulları 6) Georg Christian (1835-1908=73) (1842-1908=66) = Fürstin Anne v.Liechtenstein(1846-1924=78), izd.1854, oğulları 7) Friedrich (1881-1923=42) (1908-1923=15) = Gräfin Josephine v.Thun (1886), izd.1906, oğulları 8) Georg Christian (1907)(1923), no.6'nın dîğer oğlu Johann(1885)=Gräfin Marie v.Czernin (1899), izd.1921, oğulları 9) Ottokar (1922). 1845'e doğru bu dalın elinde 10 mil^2 toprak ve 32.000 n. bulunuyordu.

25- Löwenstein-Wertheim

Vürtenberg'in kuzey-doğusundadır. Bavyera (Wittelsbach) hânedânının bir dalıdır. Palatin elektörü Friedrich I(1425-1476=49) = Klara Tott (izd.1471) izdivâcından doğan Ludwig (1463-1524=61) hânedânın atası olup, Elektör babası buna 1476'da Löwenstein kontluğunu bırakmışdı (Vürtenberg'de Neckar yöresinde). Ludwig 1494'de imparatorluk kontu oldu. Torunu Ludwig (1530-1611=81), 1567'de Graf Ludwig v.Stolberg-Königstein-Wertheim kızı ve vârisesi Anna ile evlenip bu kontluğu ilhâk etdi (1574) ve Löwenstein-Wertheim kontu sanını aldı. 1611'de ölünce 2 oğlu arasında hânedân 2 dala ayrıldı.

Graf Ludwig II v.Löwenstein-Wertheim (1530-1611=81) = Gräfin Anna v.Stolberg, izd.1567 by.oğulları Löwenstein-Wertheim dalının kurucusu Christoph Ludwig (1568-1618=50) (1611-1618=7), Wertheim ve Virneburg kontu = Gräfin Elisabeth v.Manderscheid (1569-1626=57), izd.1592, Virneburg kontluğu vârisesi ki bu kontluk 1620-1801 arasında Löwenstein hânedânında kaldı. Vürtenberg'de Limpurg kontluğu da ilhâk edildi. 1806'da devletleri sona eren Löwenstein'ların bu dalı 16. asırda Evanjelik=Lüteryen Protestan oldu. Rosenberg dalı ise günümüze kd.Katolik kaldı. 1845'de Freudenberg dalının elinde 9 mil^2 toprak, 57.000 n.vardı. 1806'da bu topraklar, mülkiyeti hânedânın iki dalının elinde kalmakla berâber Bavyera, Baden, Vürtenberg ve Hessen-Darmstadt devletleri arasında bölüşüldü. Freudenberg kontlarına Bavyera soyluluğu ol.1812'de bütün âile ferdleri için prens sanı verildi. Rosenberg dalı ise daha 1711'de imparatorluk prensliği derecesine yükselmişdi. Rosenberg dalının kurucusu, Graf Ludwig II'nin kç.oğludur: Johann Dietrich (1584-1644=60), Rochefort kontu 1611-1644. Sonra Rosenberg kontu oldular. **Freudenberg** prensleri şunlardır:

1) Johann Karl Ludwig, 1. pr. 1812-1816=4, daha önce kont, Christoph Ludwig'in 6. batın torunu, oğlu 2) Georg (1775-1855=80) (1816-1855=39), Baden tümgenerali, =2. Gräfin Ernestine v.Puckler (1784-1824=40), izd.1800, =2. Gräfin Charlotte v.Isenburg-Philippseich (1803-1874=71), izd.1827, ilk izdivâcdan oğlu 3) Adolf (1805-1861=56) (1855-1861=6) = Katharina v.Adlerhorst (1807), izd.1831. 1. pr.J.K.Ludwig'in dîğer oğlu: Wilhelm (1783-1847=64) = Dorothea v.Kahden (1793-1862=69), izd.1812, oğulları 4) Wilhelm (1817-1887=70) (1861-1887=26) = 1. Gräfin Olga Klara v.Schönburg-Fordesglauchau (1831-1868=37), izd.1852, oğulları 5) Ernst (1854-1931=77)(1887-1931=44) = Fürstin Wanda v.Putbus (1867), izd.1886, kardeşi Alfred (1855-1925=70) = Gräfin Pauline v.Reichenbach-Lessonitz(1858-1927=69), izd.1880, oğulları 6) Udo (1896) (1931), 6. Fürst Löwenstein-Wertheim-Freudenberg, Graf v.Limpurg, Graf v.Umpfenbach, G.v.Ligne=Gräfin Margarete (1899), hemşîreleri: Amelie 1923, Gertrud (1926=Fürst Peter v. Oldenburg (1926), izd.1951), Pauline 1928.

Sonra **Rosenberg** denen, önceleri Rochefort dalının atası Kont Johann Dietrich (1584-1644=60) (1611-1644=33) olup, bunun nesline 1711'de prenslik verildi ve 1. Prens'den sn.ard arda bunun 2 oğlu tahta geçdi: 2) Theodor Alexander (ölm.1780) = Gräfin Katharina v.Leiningen-Dachsburg-Bockenheim (1735), kardeşi 3) Karl Thomas (1714) (1780) = Fürstin Marie Antoinette v.Holstein-Wiessenburg (ölm.1765), oğulları

4) Dominik Constantin (1762-1814=52) =1. Fürstin Leopoldine v.Hohenlohe-Waldenburg-Bartenstein (1761-1810=49), izd.1780, =2. Gräfin Marie v.Königsegg (1786), izd.1814, ilk izd.'dan oğlu 5) Karl (1783-1849=66)(1814-1849=35) = Gräfin Sophie v.Windisch-Graetz (1784-1849=65), izd.1799, oğulları Constantin (1802-1838=36) = Fürstin Agnes v. Hohenlohe-Langenburg (1804-1835=31), izd.1829, oğulları 6) Karl (II) (1834-1921=87) (1849-1908=59, ferâgat edip râhib oldu) =1. Fürstin Adelheid v. Isenburg-Birstein (1841-1861=40), izd.1859, =2. Fürstin Sophie v.Liechtenstein (1837-1899=58), izd.1863, ikincisinden oğlu 7) Aloys (1871) (1908) = Gräfin Josephine Kinsky (1874), izd.1898, oğulları 8) Dr.Karl (III) (1904), 1980'de ber-hayât ve Bronnbach/Almanya'da = Gräfin Carolina Rignon (1904), izd.1935, oğulları 9) Aloys-Konstantin (1941) = Fürstin Anastasia v.Hohenzollern-Preussen (1944), izd.1965, çocukları: Carl Friedrich 1966, Hubertus 1968, Christina-Maria 1974, Marie Christine 1947-1970=23. 8. Prens'in 6 kızı oldu ki ilk 4'ü şu prenseslerdir: Maria 1935, Josephine 1937, Monika 1939, Christina 1940.

26- Looz und Corswarem

Katolik'dir. Belçika'da Limbourg'da Warem adlı yerden adını alıyor. Eski Looz kontlarından inmedir. 1213'de Şövalye Robert de Corswarem'in adı geçiyor. 1300'de Nielle senyörü, 1500'de Hierges senyörü oldular. 1600'de François I de Looz-Corswarem, Antoinette de Gülpen'le evlenip Belçika'da Namur'de Longchamps senyörlüğünü elde etdi. 1734'de iki kardeş kont Louis ve Joseph'e Avusturya, Looz-Corswarem ve Corswarem-Looz dukaları sanını verdi. Dük Guillaume-Joseph'in 1803'de ölümü ile by.oğlu Charles (1769-1822=53) duka oldu. Dük Charles-Alexandre 1792'de ölünce de Rheina-Wolbeck prensliği ayrıldı. 1803'de adı geçen prenslik Lannoy-Clerveaux âilesine (Rheina-Wolbeck prensleri) verilip Looz âilesinin elinden çıkdı. 1839'da Looz âilesi Almanya imparatorluğu prensleri arasına alındı ise de bugün Fransız'laşmışdır. Hânedânın başına dük ve dîğer üyelerine pr.ve prs.deniyor. Almanya'da da toprakları olan dukalar şunlardır: 1) Ludwig (1734'de 1. duka) ve 2) kardeşi Joseph, oğlu 3) Charles Alexandre (ölm.1792), oğlu 4) Guillaume Joseph, dük 1792-1803=11 =1. Rosalie de Byland(1759), oğlu 5) Charles (I) (1769-1822=53) (1803-1822=19) = Caroline de Nuca (ölm.1852), izd.1801 (1823'de tekrâr evlendi), kardeşi Arnould (1770-1827=57), dük sanıyle Rheina-Wolbeck prensi = Charlotte de Lasteyrie, izd.1813, çocuksuz, Charles (I) oğlu 6) Charles (II) (1804-1896=92) (1822-1896=74) = Hermine van Lockhorst (1802-1875=73), izd.1829, oğulları 7) Charles (III)(1833-1911=78) (1896-1911=15) =1. Cécile Hennequin (1848-1892=44), izd.1867, =2. Flore Cuvelier (1881), izd.1898, tal.1905=7, kardeşi Pr.Ernst (1834-1868=34) = Marie-Louise des principi di Bassano (1839-1880=41), izd.1839, oğulları 9) Karl Emmanuel (1860-1943=83) (1911-1943=32) = Maria-Helena des viscondes de Faria(Portekiz)(1866), izd.1890, tal.1891 =1.- Charles I'in dîğer oğlu: Pr.Guillaume (1817-1887=70) = Eugénie de Terdeck (1817-1899=84), izd.1838, oğlu Camille (1853-1919=77) = Marie Féron (1864-1908=44), oğulları 9) Camille, 1943'de 9. duka=Céline Foulon, oğulları 10) Robert (1914), Toulouse'da =1. Huguette Lacarrière (1916-1945=29), izd.1939, =2. Christiane (1'in hemşîresi) (1920), izd.1946, sonuncudan: 2 pr. ve 1 prs.

27- Metternich-Winneburg

Katolik'dir. Renanya'da Hemmerich (Orta Çağ'da) Hemberg âilesinin bir dalı 13. asır sonunda Metternich adını aldı ki, Renanya'da Euskirchen yakınlarında Schwarzbach üzerinde bir köyün ismidir. 1297'de Kont Arnold v.Metternich adı geçiyor. Bunun torunu 1350'de adı geçen Karl v.Metternich'dir. Bunun neslinden Lothar(1551-1623=72), Cochem yöresinde Winneburg'u elde ederek âilenin adı Metternich-Winneburg hâline geldi. 1635'de imparatorluk baronu, 1679'da imparatorluk kontu oldular ve bu arada adı geçen Lothar 1599-1616'da Trier elektörü oldu. 1801'de Winneburg-Beylstein kontluğu kaybedildi. 1803'de imparatorluk prensliğine yükselen âilenin bütün üyeleri için Avusturya soyluluğu içinde 1813'de pr.ve prs. unvânı kabûl edildi ve 1816'da İtalya ve 1826'da İspanya dukalık pâyeleri âile başkanına tevcîh edildi. 1861'de âilenin başı Avusturya imparatorluk senatosunun irsî üyesi oldu. 1) Franz Georg, 1. pr.1803-1818=13, daha önce duka ve kont=Gräfin Marie Beatrice v.Kageneck(1755-1825=70), izd.1769, çocukları: Pauline (1771=Herzog Ferdinand v.Württemberg, Avusturya mareşali) ve Joseph (1774) dışında: 2) Klemens(15.5.1773-11.6.1859=86, 0, 5), 2e Fürst v.M.-W., 5e duca di Portella, Graf v.Köngswart, kont ol.doğdu, 1803'de pr., 1825-1859=34 arasında âilenin başı, XIX. asrın ilk yarısında Avrupa'nın en ünlü devlet adamı ve diplomatı, 18 yaşında hâriciye nezâretine girdi (1791), Şansölye v.Kaunitz'e dâmâd oldu (1795), Rastatt kongresinde Avusturya'yı temsîl etdi (1797), Dresden elçisi 1801-3, Berlin büyükelçisi 1803-6, Paris büyükelçisi 1806-9, hâriciye nâzırı 1809-1821=12, imparatorluk şansölyesi (başbakan) 25.5.1821-13.3.1848 = 26,9,19, 1815'de Viyana Kongresi'ni yönetip Avrupa'da restorasyonu düzenledi ve Metternich Sistemi'ni kurdu (ki 1848 ihtilâlleri ile yıkıldı), Fransız Devrimi'nin büyük düşmanı idi, yazar. =1. Fürstin Eleonore v.Kaunitz (1775-1825=50), izd.1795, izd.müd.30, yş.20, zevcinden 2 yş.kç., =2. Gräfin Antonia v.Beilstein (1806-1829=24), izd.1827, izd.müd.2, =3. Gräfin Melanie v.Zichy (1805-1854=49), izd.1831, izd.müd.23, yş.26, zevcinden 32 yş.kç., çocukları: Leontine 1811, Hermine 1815(râhibe), Melanie 1832, Lothar 1837-1904=67 (şansölye=başbakan yardımcısı nâzır, 2 def'a morg.evlendi, çocuksuz) dışında 3) Richard (1829-1895=66) (1859-1895=36), Paris büyükelçisi 1859-1870=11=Fürstin Pauline v.Metternich-Sandor (1836-1921=85), izd.1856, kızları: Sophie (1857-1941=84=Fürst Albrecht v.Öttingen-Öttingen, ölm.1916, izd.1878) ve Klementine (1870-1945=75, evlenmedi). 4) Paul (3'ün kardeşi) (1834-1906=72) (1895-1906=11), Avusturya tümgenerali = Gräfin Melanie v.Zichy (1843-1925=82), izd.1868, kızları Pauline (1880=Fürst Maximilian v.Thurn u.Taxis, ölm.1939, izd.1906). 5) Dr.Kelemens - Wenzel (4'ün oğlu) (1869-1930=61) (1906-1930=24) = Dona Isabel (1880), izd.1905, 9e condesa de Castillejo, 12. Santa Cruz markisi, ve 4. San Carlos dukası, ve 6. Castillejo kontu'nun kızı (=2. Ladislas Skrzynski, ölm.1937, izd.1931, Polonya'nın Vatikan büyükelçisi). 6) Paul (5'in oğlu) (1917) (1930), Johannisberg über Rüdesheim / Almanya'da mukıym=Fürstin Tatiana (1915), izd.1941, Pr.Ilarion Sergeieviç Wassilçikof =Prs.Lydia Lamidovna Wiasemsky kızı.

28- Neipperg

Katolik. Atası Frankonya'lı Birtilo v.Schwaigern'in adı 1120'de ve buraya yakın Neipperg'in adı Niberch ol.1241'de geçiyor. 1726'da imparatorluk kontu, 1819'da irsî Vürtenberg senatörü oldular. Bütün üyeler kont, kontes ve altes'dir. Son kontlar: 1) Adam Adalbert (1775-1829=54), Avusturya mareşali, Napoli askerî v.=1. Gräfin Teresa Pola (1778-1815=37), izd.1806, =2. Arşidüşes Marie Luise (1791-1847=56), izd.1821 (daha önce metres), İmp.Franz kızı (ilk eşi: Napoléon I), eski Fransız imparatoriçesi, ilk izdivâcdan: 2) Alfred (1807-1865=58) (1829-1865=36), Vürtenberg albayı =1. Gräfin Josephine de Grisoni (ölm.1837), =2. Fürstin Marie (1816-1887=69), izd.1840, Vürtenberg kralı Wilhelm I'in by.kızı, çocuksuz, kardeşi 3) Erwin (1813-1897=84) (1865-1897=32), Avusturya orgenerali =1. Gräfin Henriette v.Waldstein(1823-1845=22), izd.1845, =2. Fürstin Rosa v.Lobkowitz (1832-1905=73), izd.1852, sonuncudan oğlu 4) Reinhard (1856-1919=63) (1897-1919=22) = Gräfin Gabrielle v.Waldstein-Wartenberg (1857-1945=88), izd.1880, oğulları 5) Anton Ernst (1883-1947=64) (1919-1947=28) = Gräfin Anna v. Silva-Tarouca (1888-1958=70), izd.1911, oğulları 6) Joseph Hubert (1918) (1947), Schwaigern/Vürtenberg/Almanya'da mukıym=Gräfin Marie Franziska v. Lederbur-Wicheln (1920), izd.1951, çocukları: Karl Eugen (1951=Arşidüşes Andrea (1953), izd.1977, son imparatorluk velîahdi ve Habsburg Hânedânı başı Arşidük Otto'nun by.kızı), Reinhard Franz 1953, Maria Anna 1955, Franziska 1956. 4. pr.Reinhard'ın by.oğlu Eberhard (1882-1956=74), 1906'da âile riyâseti hakkından ferâgat etdi, evlenmedi. Bunun kardeşi Alfred (1888-1941=53) hava yarbayı iken havada maktûl, bunun oğlu Reinhard (1920-1941=21) teğmen iken Rusya cebhesinde maktûl. 5. pr.Anton'un by.oğlu Karl Reinhard (1915-1941=26) üsteğmen iken Rusya cebhesinde maktûl, bunun hemşîreleri: Eleanore 1912 ve Marie Gabrielle 1920.

İlk Graf von Neipperg 1739 Belgrad andlaşmasında imparatorluk başmurahhası idi.

Kont Adam Adalbert'in (1775-1829, yk.bk.) Arşidüşes'le olan izdivâcından: 1) Wilhelm (1819-1895=76), Avusturya orgenerali, kont, sn.1. **Montenuovo** (Alm.Neipperg kelimesinin İtalyanca'sıdır) prensi 1864-1897=33 = Gräfin Juliana v.Batthyany (1827-1871=44), izd.1850, oğulları 2) Alfred (1854-1917=63) (1897-1917=20), hava albayı = Fürstin Franceska Kinsky (1861-1931=70), izd.1879, oğulları 3) Ferdinand (1888) (1927) = Ilona v.Solymosy, izd.1927, oğulları: 4. Prens. 2. Prens'in hemşîreleri: Albertine 1853 ve Marie 1859. 3. Prens'in hemşîreleri: Julie 1880, Marie 1881 ve Franceska 1893. Mentenovo prenslik hânedânı Katolik olup 1864-1918'de hânedân başı prensler imparatorluk senatosu irsî üyesi oldular. Bütün üyeleri pr.ve prs. olan Montenuovo hânedânı, ayrıldığı Neipperg kontluk hânedânı gibi mediatize değildir.

29 - Öttingen

Öttingen (Oettingen) prensliği 1806'da Bavyera krallığına mülhak olup kuzeyinde Ansbach prensliği vardı ve güney sınırı Tuna idi. Güney-batı ucunda Vürtenberg dukalığı ile sınırı vardı. Öttingen kasabası kuzeyde, Anspach sınırında bulunuyordu. Hânedân Katolik kaldı. 987'de adı geçen Kont Friedrich (Lat. Fridericus comes) ve 1007'de adı geçen oğlu Graf Sigehardus v.Riezzin hânedânın ataları olup 1150'ye doğru bu âileden

bir dal Öttingen kontu oldu. İlk kont Chuno ve kardeşi Ludewicus'dur. Kont Wilhelm II'nin (1544-1602=58) ölümünde 2 oğlu arasında ikiye bölündü: Büyük oğul Kont Wilhelm III (1570-1600=30) babasının sağlığında Spielberg kontu idi, bu dalın atasıdır. Kç. kardeşi Kont Wolfgang III(1573-1598=25) gene babasının sağlığında Wallerstein kontu ve bu dalın atası oldu. Öttingen-Spielberg kontluğu 1734'de imparatorluk prensliği olup 1765'de bütün üyelerine pr. ve prs.sanı verildi. Bavyera tar.ilhâkından bir müddet sonra 1818'den 1918'e kd.hânedân başı pr., Bavyera senatosu irsî üyesi oldu. Bu dala Öttingen-Öttingen dalı da denmişdir. 1845'e doğru bu dalın elinde 4 mil² ve 15.000 n. kalmışdı. Wallerstein dalı ancak 1774'de imparatorluk prensliğini yükseldi. Bunun da bütün üyeleri pr. ve prs.olup hânedân başı 1818-1918 arasında irsî Bavyera senatörü oldu. 1845'e doğru bu dalın elinde 11 mil² toprak ve 32.000 n. bulunuyordu.

Öttingen Kontu, oğlu ile, 1699'da Almanya büyükelçisi sıfatıyle İstanbul'a geldi. Bu kişi, Kont Wolfgang von Öttingen olup mareşal rütbeli idi ve 1699 Karlofça konferansı ve andlaşmasında imparatorluk başmurahhası idi.

Öttingen-Spielberg prensleri: 1) Anton Ernst, 1. pr.1734-1768=34, daha önce kont=Gräfin Marie Therese v.Truchfes (1735), oğulları 2) Johann Aloys II (1758-1797=39) (1768-1797=29) =1. Fürstin Henriette v.Thurn u.Taxis(1761-1785=24), izd.1783, =2. Fürstin Marie v.Auersberg (1762), oğulları 3) Johann Aloys III (1788-1855=67) (1797-1843=45, ferâgat) = Fürstin Amelie v.Wrede(1796-1871=75), izd.1813, oğulları 4) Otto(I) (1815-1882=67) (1843-1882=39) =Gräfin Georgine v.Königsegg (1825-1877=52), izd.1843, oğulları 5) Albrecht (1847-1916=69) (1882-1916=34) = Fürstin Sophie v.Metternich-Winneburg(1857-1941=84), izd.1878, kardeşi 6) Emil (1850-1919=69) (1916-1919=3) = Gräfin Bertha v.Esterhazy (1857-1937=80), izd.1878, oğulları 7) Otto(II) (1879) (1919) = Fürstin Gabriele v.Rechberg (1883), izd.1906 (by.oğulları Joseph Emil 1917 babasının hayâtında öldü), oğulları 8) Aloys (1920), Öttingen/Bavyera'da mukıym=Fürstin Elisabeth Gabriele zu Lynar (1922), izd.1946, çocukları 1 pr. ve 4 prs. (ablası Pr.Therese 1909).

Öttingen-Wallerstein prensleri: 1) Kraft Ernst (1748-1802=54), kont 1766-1774=8 + 1. pr.1774-1802=28=36 (annesi Fürstin Caroline v.Öttingen-Baldern, doğ.1729, dul 1766) =1. Fürstin Marie Therese v.Thurn u.Taxis (ölm.1776), =2. Herzogin Wilhelmine Friederike v.Württemberg (1764-1817=53), izd.1789, sonuncudan oğlu 2) Ludwig (1791-1870=79) (1802-1823=22, ferâgat) =1. Crescence Bourgin (1806-1853=47), izd.1823, =2. Gräfin Albertine v.Larisch (1819-1880'ler), izd.1857, kardeşi 3) Friedrich (1793-1842=49) (1823-1842=19) =1. Landgräfin Marie Sophie v.Fürstenberg (1804-1829=25), izd.1827, =2. Gräfin Maria Anna v.Trauttmansdorff (1806-1880'ler), izd.1830, sonuncudan oğlu 4) Karl(I) (1840-1905=65) (1842-1905=63) = Gräfin Ernstine Czernin (1848-1908=60), izd.1867, oğulları 5) Karl(II)(1877-1930=53) (1905-1930=25) = Fürstin Julia v.Montenuovo (1880), 2. izd.1914, çocuksuz, kardeşi 6) Eugen (1885, 1980'de ber-hayât) (1930) = Fürstin Maria v.Hohenlohe - Waldenburg - Schillingsfürst (1895, 1980'de ber-hayât), izd.1916, oğulları 7) Karl Friedrich (1917) (1980'ler), Wallerstein/Schwaben/Almanya'da mukıym, kardeşleri Pr.Moritz 1922 ve Rosemarie 1913, Wolfgang 1924.

30- Ortenburg

Bâzı üyeleri Katolik, bâzıları Evanjelik Protestan. Bk.Dr.Graf Eberhard zu Ortenburg-Tambach, *Geschichte des reichständischen herzoglichen und gräflichen Gesamthauses Ortenburg*, Vilshofen 1931.1048'de adı geçen Renanya'da Frank soylusu Spanheim âilesinden Bustrissa (Pustertal) kontu Sigefridus (ölm.1065) âilenin atasıdır. Oğlu Engelberet I(kont 1065-1096=31) Hedwig (ölm.1112) ile evlendi ki, Eppenstein hânedânından son Karintiya dukası Heinrich IV'ün hemşîresi idi. Bu yoldan hânedân 1122-1269=147 + 1275-1276=1 müddetle Karintiya dukalığı tahtına oturdu. İlk Ortenburg kontu ise Rapoto I'dir (ölm.1190) (comes de Ortenberch, Aşağı Bavyera). 1209-1231'de âile, Bavyera'da palatin kontu oldu. 1573'de Ortenburg kontluğu imparatorluk kontluğu oldu ve 1805'de Bavyera krallığınca ilhâk edildi. 1818-1918'de hânedânın başı irsî Bavyera senatörü oldu. Bütün üyeler kont ve kontes ve altes'dir. Ayni zamânda Tambach kontudurlar. 1845'e doğru âilenin elinde 2 mil^2 kadar toprak ve 5.000 n.vardı. Son kontlar: 1) Joseph Karl (1780-1831=51) = Gräfin Karoline v.Erbach-Erbach (1779-1825=46), izd.1799, oğulları 2) Karl (1801-1876=75) (1831-1876=45) = Freiin Julie v. Woellwarth (1819-1883=64), izd.1840, oğulları 3) Friedrich (1841-1894=53) (1876-1894=18) = Gräfin Caroline v.Giech (1850-1923=73), izd.1874, oğulları 4) Franz Carl (1875-1936=61) (1894-1936=42) = Gräfin Helene (Ily) v.Semse (1895), izd.1924, oğulları 5) Alram (1925), Tambach/Franken/Almanya'da mukıym=Gräfin Agathe v.Schlaesberg (1925), izd.1954, çocukları Maria-Isabella 1955, Heinrich 1956 ve daha 1 kont ve 1 kontes, Kont Alram'ın kardeşi: Aurel (1927) = Gräfin Isabelle v.Bentick (1925), çocukları Franz 1953 ve Philipp 1955. Kont Joseph Karl'ın (no.1) kç. oğlu Friedrich (1805-1860=55)'ın nesli de bugün devâm ediyor. Bunlardan 2 kardeş kont, Joachim (1918-1941=23) ve Georg (1922-1944=22) teğmen iken Rusya ve Holanda cebhelerinde maktûl oldular.

31- Pappenheim

Üyeleri Evanjelik Protestan veyâ Katolik. Bu Suab'lı Frank âilesine adını veren Pappenheim şatosu, Orta Frankonya'da Bavyera kısmında, Altmühl üzerindedir. 1111'de adı geçen Henricus Caput oğlu Heinricus, ilk Pappenheim kontu (1138-1147=9) olup 1141'de imparatorluk mareşali oldu (Graf Haupt v.Pappenheim, *Geschichte des Gräfliche Hauses zu Pappenheim, 1739-1939*, Münih 1940). 1740'da imparatorluk kontu olan ilk kont Gottfried Heinrich'dir. 1825-1918'de âilenin başı Bavyera senatosu irsî üyesi oldu. Bütün üyeler kont veyâ kontes ve lakabları altes'dir. Son kontlar (1845'de 3,5 mil^2 ve 7.000 n.): 1) Albert (1777-1860=83), Bavyera orgenerali=Freiin Maria Antoinetta v.Tratzberg (1793-1861=68), izd.1814, oğulları 2) Ludwig (1815-1883=68) (1860-1883=23), Bavyera tümgenerali = Gräfin Anastasia v.Schlieffen (1827-1898=71), izd.1854, oğulları 3) Maximilan Albrecht (1860-1920=60) (1883-1891=8, ferâgat), evlenmedi, kardeşi 4) Ludwig (1862-1905=43) (1891-1905=14) = Gräffin Julie v.Rüdiger (1868-1950=82), izd.1896, oğulları 5) Ludwig Friedrich (1898) (1905) = Freiin Liutta v.Rebeaupierre (1900), izd.1922, çocukları: Joachim-Ludwig(1923-1944=21), teğmen

ol.Fransa cebhesinde maktûl, Beatrix 1924, Ursula 1926. Kont Albert'in (ölm.1860, no.1) dîğer oğlu: Alexander (1819-1890=71), Bavyera tümgenerali=Baronesse Valeri de Beszak (1827-1920=93), izd.1865, oğulları Siegfried Alexander (1868-1936=68) = Gräfin Elisabeth v.Nagy-Karoly (1872-1954=82), izd.1903, oğulları 6) Alexander (1905) =1. Maria v.Zeijkfalva (1912), izd.1941, tal. 1957=16, =2. Fürstin Eduarda v.Liechtenstein (1903), 2. izd.1975, ilkinden: 7) Albert (1943) ve Nicolette 1941.

32- Platen-Hallermund

Üyeleri Lüteryen Protestan veyâ Katolik. Pomeranya'da Rügen asıllı. 1255'de adı geçen Otto cum Plata neslinden 1396'da adı geçen Hennig v.Platen âilenin atasıdır. 1670'de imparatorluk baronu, 1689'da imparatorluk kontu oldu. Devlet olma durumunu kaybetdikten bir müddet sn.1819'da Hanover senatosu irsî üyesi oldu. Bütün üyeleri kont ve kontes ve lakabları altes'dir (Albay Hubert v.Platen, *Geschichte der von der Insel Rügen stammenden Familie von Platen,* Berlin 1907; Philipp v.Platen, *Akten von Platen,* 1909; Hubert v.Platen, *Stammtafeln der Familie von Platen im Herzogtum Pommern und Fürstentum Rügen,* 1907). Son kontlar: 1) Georg (1785-1873=88) = Gräfin Juliane v.Hardenberg (1788-1833=45), izd.1809, oğulları 2) Karl(I) (1810-1887=77) (1873-1887=14)=1. Gräfin Mathilde v.Pace (1815-1850=35), izd.1836, =2. Baronne Luise v.Hollen (1823-1895=72), izd.1857, oğulları Georg (1837-1881=44)=Marie v.Schulenburg (1841-1886=45), izd.1864, oğulları 3) Karl (II) (1870-1919=49) (1887-1919=32) = Élise d'Alten (1875), izd.1895 (çocukları 3 kontes), kardeşi 4) Erasmus (1877-1930=53) (1919-1930=11) = Ilse v.der Marwitz (1881-1939=58), izd.1901, oğulları 5) Clemendt (1902-1980'de ber-hayât) (1930), Oldenburg'da mukıym=Eleanore v. Weerth (1907), izd.1935, oğulları 6) Erik(1939) (1942 doğumlu bir kontes hemşîresi var). Âilenin yukarıdan inen üyeleri pek çok kont ve kontes ber-hayâtdır.

33- Plettenberg-Wittem zu Mietingen

Katolik. Mietingen, Vürtenberg'de Tuna yöresindedir. İmparatorluk kontluğu âilesi olup bütün üyeler kont ve kontes ve lakabları altes idi. Son kontlar Klement August (ölm.1771) (=Baronne Marie-Anne v.Gallen) ve bir kaç aylık iken yerine geçen oğlu Maximilian Friedrich (1771-1813=42) olup bunun ölümüyle 1813'de erkek ve kızı Marie'nin (1809-1862=53) ölümü ile kadın tar.kesildi. Gräfin Marie, 1833'de Graf Nikolaus Franz v.Esterhazy-Galatha-Forchtenstein (doğ.1804) ile evlenmişdi.

34- Pückler und Limpurg

Lüteryen ve Katolik. Silezyalı feodal Nicolaus Pincerna'nın adı 1306'da geçiyor ki âilenin atasıdır. 1365'de adı geçen Henricus Pokeler ve 1488'de Oppeln prensliğinde Groditz senyörlüğünü ele geçiren Nikolaus Poekeler v.Blumenthal, bu kişinin neslindendir. Bu sûretle Bohemya'da toprak edinen bir Alman feodal âilesi oldukları anlaşılır. Poekeler sn.Pückler oldu. 1655'de baron oldular. Baron Georg Joseph'in (ölm.1679) oğlu Baron Karl Franz (1648-1708=60), Anna Cordula v.Kresser (ölm.1683)

ile evlenince, 1690'a doğru hânedânın Frankonya'da toprak sâhibi dalı ortaya çıkdı. Georg Joseph'in kç.oğlu, Frankonya'da baron olup Silezya'daki baronlukdan ayrıldı. 1690'da imparatorluk kontu oldular. Bugün de bütün üyeler kont ve kontes ve lakabları altes'dir. Kont Christian (1705-1786=81) = Gräfin Christine v.Löwenstein-Wertheim (1719-1793=74) ile, Limpurg kontluğunun(Vürtenberg) bir kısmı bu âileye geçdi. Kont Friedrich Philipp Karl (1740-1811=71), Gräfin Amorne Christiane Elisabetha v.Welz u.Limpurg ile 1765'de evlendi, Limpurg'daki topraklar genişledi. Ayni kontun Baronne Luise v.Gaisberg-Helfenberg (1759-1835=76) ile 1780'de evlenmesinden doğan 2 kont, âilenin iki dalının kurucusu oldu. Kont Friedrich'ın (1788-1867=79) kurduği ilk dal 1893'de ve kardeşi Kont Ludwig'in (1790-1854=64) kurduğu dal da 1963'de erkek tar.söndü. İkinci dalın başı 1893-1918'de Vürtenberg krallığında senatör oldu. Hânedânın her iki dalı 1811'de ayrılıncaya kadar ortak ataları şöyledir:

Henricus Pokeler 1365, oğlu Peter Pokeler 1394, 1415 yıllarında adı geçiyor (Blumenthal senyörü), oğlu Hans (ölm.1444'den sn.)=Catharina (ölm.1470), izd.1434, oğulları Nikolaus I Pöckeler v.Blumenthal, Groditz, Floste u.Falkenberg (cülûsu 1464'den önce, ölm.1488'den sn.)=Dorothea v.Haugwitz, oğulları Nikolaus II(cülûsu 1496'dan önce, ölm.1543) = Dorothea v.Larisch, oğulları Wenzel Pückler (1543-1562=19) = Barbara v.Haugwitz, izd.1551, oğulları Hans I(1550-1590=40) (1562-1590=28) = Susanne v.Dannwitz (1556-1619=63), izd.1575, oğulları Hans II (1576-1638=62) (1590-1638=48) =1. Helena v.Choltitz (1582-1630=48), izd.1603, =2. Freiin Zigan v.Sluska (1594-1633=39), izd.1630, =3. Polyxena v.Promschitz (1599-1650=51), izd.1635, ilkinden Georg (1620-1679=59) (1638-1655=17 senyör + 1655-1679=24 le Freiherr (baron) v.Groditz = 41) = Frein Salomona v.Frankenberg (1630-1678=48), izd. 1646, oğulları 1) Karl Franz (1648-1708=60) (baron 1679-1690=11 + Graf (kont) Pückler v.Groditz 1690-1708=18 = 29) =1. Frein Anna Cordula Kresser v.Burgfarrnbach (1655-1683=38), izd.1676, =2. Frein Anna Maria Gall v. Lichtenberg (1682-1708=26), izd.1705, sonuncudan: 2) Karl (1705-1786=81) (1708-1786=78) = Gräfin Karoline Christiane v.Löwenstein-Wertheim (1719-1793=74), izd.1737, oğulları 3) Friedrich (1740-1811=71) (1786-1811=25) =1. Juliane Gräfin v.Welz u.Limpurg (1739-1765=26), izd.1764, =2. Frein Luise Ernestine v. Gaisberg (1759-1835=76), izd.1780, bu ikinciden doğan 2 kont, 2 dalın kurucusu oldular ki aşağıda gösterilmişdir. 1. kont Karl Franz'ın (ölm.1708) kç. kardeşi: Graf August Sylvius (1657-1748=91) günümüze kd.pek çok üye ile gelen ve mediatize olmayan Pückler kontları âilesinin kurucusudur. Bu âileden Kont Ludwig (1754-1811=67) = Gräfin Klementine (1770), izd.1784, babası Kont Hermann v. Callenberg'in Muskau topraklarının vârisesi olup mülkünü oğluna geçirdi (boşandı ve yeniden evlendi). Bu izd.'dan doğan Graf Hermann (1785-1871=86)'a Prusya kralı 1822'de Pückler-Muskau (Silezya) prensi sanını verdi. =Fürstin Lucie (1776-1854=78), izd.1817, tal.1826=9, Prusya başbakanı Fürst Karl v.Hardenberg kızı. Hermann, çocuksuz öldüğü için, âilenin tek prensi ol.kaldı (hemşîreleri 3 kontesdir). Pr.Hermann'ın prensliği 9 mil^2 ve nüfûsu 12.000 idi (Vürtenberg dallarının toplamı 5 mil^2 ve 5.000 n.). Pr. Hermann, Prusya korgenerali idi. Pr. Hermann'ın dedesi Kont Heinrich (1720-1811=91) = Charlotte Kracht (1770-1844=74) izdivâcından (Kont'un 2. eşi) Kont Sylvius (1800-1859=59) dalı da devâm etdi. Kont Heinrich, Graf August Sylvius'un oğludur.

1. dal 2 kont ile temsîl edilir: 1) Friedrich(I) (1788-1867=79) (1811-1867=56) = Freiin Sophie v.Dörnberg (1795-1854=59), izd.1817, oğulları 2) Friedrich (II) (1826-1893=67) (1890-1893=3), Vürtenberg tümgenerali=Gräfin Karoline v.Spiegel (1849-1897=48), izd.1867, kızları 3 kontes Sophie 1868 ve evlenmeyen Marie 1871, 1940'lar ve Olga (1873-1956=83) en son öldü (=Fürst Dr.Eduard v.Liechtenstein, 1872-1951=79, izd.1898). Bu sûretle bu dal 1893'de erkek ve 1956'da kadın tarafından söndü.

2. dal 3 kont ile temsîl edilir: 1) Ludwig (1790-1854=64) (1811-1854=44), 1. dalın 1. kontunun kardeşidir=Gräfin Luise v.Bothmer (1803-1876=73), izd.1824, oğulları 2) Ludwig (II) (1825-1906=81) (1854-1906=52) = Baronne Auguste v.Woellwarth (1829-1910=81), izd.1861, oğulları 3) Siegfried (1871-1963=92) (1906-27.2.1963=57), ölümüyle bu dal ve bütün hânedân söndü = Fürstin Adele v.Hohenlohe-Ingelfingen (1877-1957=80), izd.1898, çocuksuz kardeşi Richard (1872-1942=70), Vürtenberg yarbayı=Wanda v.Würmb (1889), izd.1908, çocukları: Hans Ludwig (1910-1941=31), hava subayı iken Romanya cebhesinde havada maktûl=Charlotte Lauterbach (1909), izd.1941, çocuksuz; Wilhelm (1913-1943=30), deniz yarbayı iken Kuzey Afrika cebhesinde maktûl; Wanda (1921-1950=29); Margot (1916), âilenin son kadın üyesi, ölümüyle bütün âile kadın tar.da sönecek.

35- Quadt-Wykradt-Isny

Katolik. Juliers-Gueldre'li feodal âile. 1256'da adı geçen şövalye Peter dem Quaden ve onun torunu 1313'de adı geçen Berg'li soylu Johann Quade, âilenin atasıdır. 1498'de Hompech âilesi sönünce, Renanya'da Grevenbroich yöresinde Wykradt, Quadt âilesinin eline geçdi. Dietrich II Quadt v.Wykradt (ölm.1590)=(1568) Maria v.Flodrop v.Leuth (ölm.1626) izdivâcı ile âile büyüdü ve 1664'de imparatorluk baronu, 1752'de imparatorluk kontu oldu. 1801'de Ren'in sol kıyısındaki topraklarına karşılık Isny'yi aldı (Schwaben'de kontluk). 1819'da âilenin başı Bavyera senatosu irsî ve tabîî üyesi oldu. 1901'de Bavyera soyluluğu ol. âilenin başına prens sanı verildi. Dîğer üyeler kont ve kontes, fakat lakabları altes'dir. 1752'de ilk kont Wilhelm Otto Friedrich'dir. Isny, Vürtemberg'de 1 mil^2 ve 1845'e doğru 2.100 nüfûs olup bu sebeple 1819-1918 arasında Vürtenberg senatosunda da tabîî üye oldular. Kont Wilhelm (1783-1849=66) = Gräfin Maria Anna v.Thurn-Valsassina (1788-1867=79), izd.1812 oğlu, Otto (1817-1899=82) (1867-1899=32) = Gräfin Marie v.Schönburg (1825-1869=64), izd.1846, oğulları 1) Bertram (1849-1927=78), son kont 1899-1901=2 + 1. pr. 1901-1918=17=24, ferâgat etdi, çocukları da ferâgate katıldı=Fürstin Ludovika v.Schönburg-Hartenstein (1856-1932=76), izd.1879, kardeşi 2) Alexander (1885-1936=51) (1918-1936=18) =Gräfin Maria-Anna v.Esterhazy (1898-1952=54), izd.1920, oğulları 3) Alban (1921-1942=21) (1936-1942=6), teğmen ol.ve evlenmeden Rusya cebhesinde maktûl, kardeşi 4) Paul (1930) (1942) = Fürstin Marie-Charlotte v.Bayern (1931), izd.1955, Herzog Albrecht v.Bayern kızı, Isny/Almanya'da mukıym, çocukları: Alexander 1958, Betram 1966 ve Maria-Anna 1960, Georgina 1962.

36- Rechberg und Rothenlöwen

Katolik. Suab'lı feodal âile. 1179'da adı geçen Ulricus v.Rehperc (şimdiki adı Hohenrechberg, Vürtenberg'de) âilenin atasıdır. 1397'de Donzdorf ve Weissenstein senyörü oldu. 1601'de imparatorluk baronu, 1607'de imparatorluk kontu oldu. 1819'da Vürtenberg senatosu irsî üyesi olan âilenin bütün ferdleri kont ve kontes, lakabları altes'dir.

1) Baron (1810'da kont) Maximilian Emanuel (1736-1819=83) = Freiin Walpurga v.Sandizell (1744-1818=74), izd.1764, oğulları 2) Aloys (1766-1849=83) (1819-1849=30), Bavyera bakanı=Gräfin Maria Anna v.Sclitz (1778-1825=47), izd.1797, oğulları 3) Albert(I)(1803-1885=82) (1849-1885=36) = Gräfin Walpurga v.Rechberg (1809-1903=94), izd.1830, oğulları 4) Otto (1833-1918=79) (1885-1918=33) = Fürstin Therese v.Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst(1851-1923=72), izd.1870, oğulları 5) Albert(II) (1885) (1923), evlenmedi, kardeşi Albert (1887) = Freiin Theresia v.Schorlemer (1887), izd.1910, oğulları 6) Albert (III) (1912) Graf v.Rechberg u.Rothenlöwen zu Hohenrechberg=Gräfin Monika v.Königsegg (1923), izd.1951, çocukları 3 kont ve 2 kontes.

37- Rechteren-Limpurg

Lüteryen ve Reforme Protestan ve genç dal Katolik. Gueldre asıllı feodal âile. 1236'da adı geçen Everadus miles de Hekere neslinden 1295'de şövalya olan Friedrich de Hekeren (ölm.1320) torunu Friedrich de Hekeren (ölm.1336), 1350'de Rechteren senyörünün kızı ve vârisesi Lutgardis'le evlenip Rechteren'i ilhâk etdi ve buranın senyörü oldu ki Overyssel'de şatodur (Holanda, Almanya sınırı). Verâset yoluyla âile Limpurg kontu oldu ki, Vürtenberg'in kuzey-doğu sınırında 49° paralel üzerindedir: 1711'de âileye imparatorluk kontu titrini kazandıran izdivâc şudur: Joachim de Rechteren(1687-1719=32) = Amalie (1689-1754=65), 1705'de ölen son Limpurg - Peeckfeld kontu Georg Eberhard'ın vârisesi üç kızı kontesden biri. Bu izdivâcdan doğan 2. kont Johann Eberhard Adolf (1714-1754=40) (1719-1754=35) = Sophie (ölm.1805), son Rechteren-Almelo kontu Adolf Philipp'in kızı ve vârisesi izdivâcından doğan 2 kont, âileyi iki dala ayırdılar:

Jüngere Linie (Genç Dal): Katolik'dir. Dîğer Dal gibi bütün üyeleri kont ve kontes ve altes'dir. 1818'de Bavyera irsî senatörü olan bu dalın başı kontlar: 1) Reinhard (1751-1842=91) (1754-1842=88) =2. Fürstin Augustine v.Hohenlohe-Kirchberg (1782-1847=65), izd.1807, oğulları 2) Ludwig (1811-1909=98) (1842-1907=65, ferâgat) = Gräfin Luitgarde v.Erbach-Fürstenau (1817-1897=80), izd.1840, oğulları Friedrich Reinhard (1841-1893=52) = Gräfin Christine v.Stolberg-Wernigerode (1853-1933=80), izd.1853, oğulları 3) Friedrich (1875-1955=80) (1907-1955=48) = Gräfin Adolfine v.Rechteren-Limpurg (1888-1957=69), izd.1907 (kızları 2 kontes Constance 1908 ve Luitgard 1910), kardeşi 4) Graf Otto v. Rechteren-Limpurg-Speekfeld (1893) (1955), evlenmedi ve bu dal söndü.

Ältere Linie (By.Dal): Reforme Protestan'dır. 1922'de Holanda soyluluğuna dâhil olup Holanda'ya yerleşdi, bugün de Holanda'dadır. 1) Friedrich Ludwig Christian (1748-1814=66) (1754-1814=60)=1. Gräfin Charlotte Dorothee v. Heinden (1753-1789=36), izd.1780, =2. Baroness Elisabeth van Heeckeren (1774-1834=70), izd. 1792, oğulları 2) Adolph (I) (1793-1851=58) (1814-1851=37) = Elisabeth v. Massow (1793-1882=89), izd.1824, oğulları 3) Adolf (II) (1827-1902=75) (1851-1902=51) = Gräfin Adamina van Rechteren (1844-1917=73), izd.1863, oğulları 4) Dr. Adolph (III) (1865-1935=70) (1902-1935=53), Holanda nâzırı ve Overyssel eyâlet v.=Barones Constance van Pallandt (1871-1923=52), izd.1892, oğulları 5) Dr.Adolph (IV) (1893-1952=59) (1935-1952=17)=Ellen Mitchell (1901), izd.1926 (=2. Graf Rozendaal van Rechteren-Limpurg, doğ.1910, izd.1935), çocuksuz, kardeşi 6) Dr. Willem (1898) Graf van Recheteren-Limpurg (1952), Almelo /Holanda'da mukıym=Barones Fay van Heemstra (1908), izd.1930, oğulları 7) Adolph (V) (1931).

38 - Rosenberg - Orsini

Katolik. Stirya'lı (Avusturya) feodal âile olup Thal (Graben) âilesi ile ayni atadan iner. 1289'da âilenin adı geçer. Graz yakınlarında Rosenperg (Rosenberg) senyörü Conrad'ın adı 1322'de geçiyor. 1633'de imparatorluk baronu (Lerchenau), 1648'de kont ve 1681'de imparatorluk kontu olup 1684'de Orsini ve Rosenberg kontu sanını aldılar. 1790'da imparatorluk prensliğine yükseldiler. 1861'den ît.âilenin başı Avusturya senatosu irsî üyesi oldu. Yalnız âilenin başı pr.sanını taşır. Dîğer üyeler kont ve kontes, fakat onlar da altes'dir. 1) Wolfgang Franz, 1. pr.1790-1796=6, yeğeni 2) Franz Seraphicus (1761-1832=71) (1796-1832=36), Avusturya orgenerali = Gräfin Marie Karoline v.Khevenküller-Metsch (1767-1811=44), izd.1786, oğulları 3) Ferdinand (1790-1859=69) (1832-1859=27) = 1. Gräfin Kunegunde v. Brandis (1804-1843=39), izd.1825, =2. Gräfin Ottilie v. Wurmbrand (1819-1892=73), izd.1844, oğulları 4) Heinrich (I) (1848-1929=81) (1859-1929=70) =Baroness Anna v.Kulmer (1852-1936=84), izd.1873, oğulları 5) Johannes (1893-1932=39) (1929-1932=3) = Gräfin Henriette v. Moennich (1903), izd.1922 (=2.Fürst Aloys v. Auersperg, izd.1933), oğulları 6) Fürst Heinrich (II) v. Orsini u. Rosenberg (1925) (1932), Grafenstein/ Karintiya: Avusturya'da mukıym=Gräfin Eleonore v.Goëss (1928), izd.1947, çocukları 4 kont ve 3 kontes (Pr.'in kardeşleri Johann 1926 ve Maria Anna 1927, Franziska 1930).

39 - Salm

Mediatize hânedânların en ünlülerindendir. Salm, Alzas'ın orta-doğusunda, bugün Fransa'nın Bas-Rhin ilinin en güney-doğusundadır. Aşağı Salm, bugünki Ardennes ve Yukarı Salm, Vosges'dur. 1751'de Badonviller, Loren dukalığına terkedildi ve 1793'de Salm prensliğinin geri kalan ve merkezi Senones olan kısmı, Fransa'ya terkedilip Vosges iline katıldı ve Alzas'daki bu Alman devletinin varlığı sona erdi ki, Almanya imparatorluğunun en batıdaki devletlerinden birini oluşturuyordu. Graf Sifrid zu Moselgau (ölm.998), hânedânın atasıdır. Âile daha 963'de Lüksenburg'da Lucilinburch (Lützelburg) kontu olup 1035'de Salm kontu oldu (Salmis, Belçika'nın güney-doğusundaki Lüksenburg bölgesinde bir şatonun adıdır). Sonradan Salm şatosu 12. asırda Aşağı Alzas'ta Voj'larda Schirmek yakınlarıda inşâ edildi. Salm kontları

Heinrich IV (kont 1081-1084=3), torunu Heinrich I (1125-1166=41), bunun oğlu Heinrich II (1171-1244=73), Wildgraf ve Rhingraf sanlarını taşıyan kontluk hânedânlarını ortadan kaldırıp yerlerine geçdiler. 1204'te Yukarı ve Aşağı Salm kontlukları ayrıldı. Yukarı Salm dalı 1475'de ve Aşağı Salm dalı 1416'da söndü. Aşağı Salm kontlarını Vianden kontlarının bir dalı olan Reifferscheidt kontları verâset yoluyla tâkıyb etdi. Bu yeni hânedânın atası Graf Sifrid v.Vianden kardeşi Graf Friedrich v.Salm olup 1171'de adı geçiyor. Bugünki iki Salm hânedânının atası Graf Theodoric v.Salm (ölm.1040)'ın iki oğlu Graf Heinrich v.Salm (ölm.1049) ve Graf Karl v.Salm (ölm.1050)'dır. Birinci kola Yukarı Salm veyâ Wildgrafen und Rhingrafen, ikinci kola da Aşağı Salm veya Reifferscheid deniyor.

Yukarı Salm: Kont Heinrich v. Salm (ölm.1049) neslinden 1170'de adı geçen Sifridus v.Laoide oğlu Wolfram'dan inmektedir ki 1200'e doğru "comes Reni = Ren kontu = Alm.Reingraf" diye ve "de lapide comes" ol. anılıyor. 1223'de Rhingraf v.Stein oldu. 1350'de mîrâs yoluyle Wildgraf v.Kyrburg olan bu dal 1409'da Limpurg-Lahn senyörlüğünün yarısını elde etdi. Kont Johann'ın (ölm.1431) kç. oğlu Salm kontluğunun kuzey-batısını ayırdı. By.oğlunun kızı ve vârisesi Johannetta (Fr.Jeanette) ise Salm kontesi ol.Dhaun-Kyburg ve Stein kontu ayni âileden Wild u.Rheingraf Johann V ile evlendi (1459). Johann V (1436-1495=59) hânedânı devâm etdirdi. Kontes Johanetta, Salm'ı, babası Kont Simon'un 1475'de ölümü ile, bu dala geçirmiş oldu. 1520'de biribirinde ayrılan Dhaun ve Kyrburg dallarından ikincisi 1688'de söndü. Wild-und Rhingraf v.Daun Graf Philipp Franz v.Salm (1518-1561=43), 1750'de sönen Dhaun dalı dışında iki Salm dalının (aş.bk.) atası oldu. Eski Ren kontları ise 1196'da Wofram "comes Reni" ile başlamakdadır. Stein'ın Ren kontlarının merkezleri Kreuznach yöresinde Rheingrafenstein ve Oberstein idi. Nahegau asıllı feodallerdir. 1350'de Dhaun wildgraflığını elde etmişlerdi. Şimdi Kont Philipp Franz'dan inen dalları görelim:

Graf Nicolas von Salm, 1529'da 71 yaşında, Kaanûnî'ye karşı Viyana'yı savundu.

Neufviller'de Eski Salm kontluğunun kurucusu, Kont Philipp Franz'ın oğullarından Graf Friedrich v.Salm'dır(1547-1610=63). 1623'de imparatorluk prensi olan bu dal 1738'de söndü. Pr.Leopold Philipp Karl 1641'de son Broekhorst kontunun (ölm.1647) kızı ve vârisesi ile evlenince, burası da bu dala geçti. Aşağıdaki Salm-Salm ve Salm-Kyrburg dallarının atası, Salm-Neufviller dalından Kont Karl Florentin'in (wildgraf u.rhingraf v.Salm-Neufville) (ölm.1676) 2 oğludur ki, bu kont, 1659'da Marie Gabriele (ölm.1709) ile evlendi ki bu kontes, son Hoogstraeten kontu (ölm.1691) Franz Paul de Lalaing'in hemşîresi ve vârisesi ol.Belçika'da Anvers'deki bu kontluğu da âileye geçirdi. Şimdi her ikisi Katolik kalan Salm-Salm ve Salm-Kyrburg dallarını görelim:

Salm-Salm dalının kurucusu Kont Wilhelm Florentin'dir (1670-1703=37). 1676'da babasının yerine Salm kontu, wildgraf ve rhingraf oldu ve 1691'de annesinin tevârüs etdiği Belçika'daki kontluğun kontluğunu da elde etdi. Oğlu Nikolaus Leopold (1701-1770=69) (1707-1770=63), 1738'de imparatorluk prensliğine yükseldi. Bu dalın merkezi Vestfalya'da Bockholt yakınında Anholt şatosu oldu. Alt-Salm ve Anholt'ü kont, baba annesinden tevârüs etdi. Sonra Holanda'da Hoogstraeten dukası oldu ve Holanda asâletine de dâhil oldu (1740). 1801'de Ren'in sol kıyısındaki topraklarını Fransa'ya bırakdı. 1811'de Napoléon, Salm devletine son verdi. Fakat Salm-Salm prensine Fransa dukalığı pâyesi tevcîh ederek Fransız soyluluğuna da kabûl etdi. Bununla berâber 1815'e kadar Duka'nın hükümrânlığı devâm edip bu târîhde Prusya ilhâk

etdi. 1854-1918 arasında bu dalın başı olan prens-duka, Prusya senatosu irsî senatörü oldu. Bütün üyeler prens ve prensesdir. Bu dalın prensleri şunlardır: 1) Nikolaus Leopold (1701-1770=69), kont 1707-1738=31 + prens 1738-1740=2 + prens - duka 1740-1770 = 30 = 63, oğlu 2) Ludwig Karl Otto, 2. pr.1770-1778=8=Gräfin Maria Anna v.Horian (1743), çocuksuz, kardeşi Fürst Maximilian Friedrich (ölm.1773) = Fürstin Marie Luise v. Hessen-Rheinfels-Rothenburg (1729-1789), oğulları 3) Constantin (1762-1828=66) (1778-1828=50) =1. Fürstin Viktoria v.Lowenstein-Wertheim (1769-1786=17), izd.1783, =2. Gräfin Marie Walburge v.Sternberg (1770-1806=36), izd.1788, =3. Catherin Bender (ölm.1831), ilkinden : 4) Florintin (1786-1846=60) (1828-1846=18) = Flaminia de Rossi (1795-1840=45), izd. 1810, oğulları 5) Alfred (I) (1814-1886=74) (1848-1886=40) = Fürstin Augustine v.Cory-Dülmen (1815-1886=71), izd.1836, oğulları 6) Leopold (1838-1908=70) (1886-1908=22) = Fürstin Eleonore v.Croy (1855-1903=48), izd.1893, çocuksuz, kardeşi 7) Alfred (II) (1846-1923=77) (1908-1923=15) = Gräfin Rosa v.Lützow (1850-1927=77), izd.1869, torunu 8) Nikolaus Leopold (1906, 1980'de ber-hayât) (1923), 8e Fürst zu Salm-Salm, 13e Fürst zu Salm, 8e Fürst zu Salm-Kyburg, Herzog v.Hoogstaeten, Fürst v.Ahaus u.Bocholt, Wildgraf u.Rhingraf, Graf v.Anholt, Bocholt/Vestfalya/Almanya'da mukıym=1. Fürstin Ida v.Wrede (1909), izd.1928, tal.1948=20, 4e Fürst Philipp=Fürstin Anna v.Lobkowicz kızı, =2. Eleonore v.Zigzewitz (1919), izd.1950, tal.1961=11, =3. Maria Moret (1930), izd.1962, çocukları: 1'den 2 pr. ve 3 prs., 2'den 1 pr., 3'den 1 pr., 1'den olanlar: 9) Alfred (1930), Carl Philipp (1933) ve Konstanze (1929), Anna (1935 ikiz), Marguerete (1935 ikiz), Pr.Nikolaus Leopold'ün hemşîreleri: Isabelle 1903, Rosemary 1904 (=Arşidük Dr.Hubert-Salvador, izd.1926), Cäcilie 1911. Pr.Alfred (II) (ölm.1923) çocukları: 4 prs., Alfred (1879, bunun neslinden hayli pr.ve prs.var), Franz (1876-1917=43, evlenmedi) ve Emanuel (1871-1916=45), Birinci Cihân Harbi'nde yzb.ol.maktûl vâris pr.ve Pr. Nikolaus Leopold'ün (no.8) babası=Arşidüşes Maria Christina (1879-1962=83), izd.1902, izd.müd. 14, yş.23-37, zevcinden 8 yş.kç., zevcinden sn. 46 yıl yaşadı. Pr.Constantin'in (no.3, ölm.1828) 3. morg. izdivâcından olan nesli Salm-Hoogstreten kontluk hânedânı ol.devâm ediyor ve imparatorluk kontluğu imtiyâzlarına sâhib değildir. 1831'de kurulmuş Prusya soyluluğudur. Pr.Konstantin'in Katharina Bender'den (1791-1831=40) (izd.1810) doğan Otto, Rudolf, Albrecht, Hermann adlı 4 çocuğa 1831'de kont sanı verildi, bunlardan Rudolf'dan (1817-1869=52) (kont 1831-1869=38) (=Gräfin Emilie v.Borcke, 1822-1874=52, izd.1839) ve kardeşi Albrech'den (Graf zu Salm u. Hoogstaeten) (1819-1904=85=Gräfin Luise v.Bohlen, 1820-1875=55, izd.1843) gelen iki dal, devâm ediyor.

Salm-Kyrburg dalı, bugün erkek tar.sönmüş olup, Salm dalının Salm-Salm dalından sonraki ikinci dalıdır. Renanya'da Neuwied çevresinde Renneberg şatosunda oturmuşdur. Dalın atası Kont Heinrich Gabriel (ölm.1716), Salm-Salm dalının kurucusu Kont Wilhelm Florentin'in (ölm.1707) kardeşidir. Belçika'nın Hainaut eyâletinde Leuze kontu iken bu dal gene Belçika'da Overisque prensliğini, Kont Philipp Joseph'in (ölm.1779) son Hornes prensinin kızı ve vârisesi ile izdivâcıyle, ilhâk etdi. Kyburg'u ise 1738'de ilhâk edip Salm-Kyrburg adını aldı. 1742'de imparatorluk prensliği derecesine yükseldi. 1763'de Overisque ve Hornes prenslikleri titrlerini unvânlarına ekledi. 1801'de Kyrburg'u Fransa'ya verdi ve bir müddet sn.hükümrân devlet olmakdan çıkdı. Holanda'da

da Boxtel ve Moer-Gestel senyörlüklerine sâhibdi (Salm-Salm dalının da Holanda'da Loon-op-Zand senyörlüğü vardı ve 1845'e doğru Salm-Salm prensinin elinde yalnız Vestfalya'da 27 mil^2 arâzî ve 68.600 n.bulunuyor, Belçika ve Holanda toprakları bunun dışında kalıyordu). Bu dalın prensleri: Heinrich Gabriel (1674-1716=42) (1676-1716=40), oğlu 1) Philipp Joseph (1709-1779=70) (1716-1779=63, 1643'den ît.pr.)=Fürstin Marie - Thérèse d'Hornes (1726-1783=57, izd.1742), oğulları 2) Friedrich Johann Otto(1745 -1794=49) (1779-1794=15) = Fürstin Johanna v.Hohenzollern-Sigmaringen (1765-) izd.1781 (hemşîresi Amelia (1760) 1782'de Fürst Anton Aloys v. Hohenzollern -Sigmaringen (1762) ile evlendi), oğulları 3) Friedrich IV (1789-1859=70) (1794 -1859=65) = Baronne Rosalie de Bordeaux (ölm.1866), izd.1815, oğulları 4) Friedrich V (1823-1887=64) (1859-1887=28) = Fürstin Éléonore de la Trémole (1827-1846=21), izd.1844, oğulları 5) Friedrich VI (1845-1905=60) (1887-1905=18)=Freiin Luise v.Eichhof-Renneberg (1864), izd.(morg.) 1883, doğan çocuklar Renneberg baronluk âilesini (Prusya soyluluğu) kurdular ve babalarının yerine geçemediler ve Kyrburg dalı 1905'de sönmüş sayılarak unvânları Salm-Salm dalı prensinin unvânlarına eklendi.

Yukarı Salm Hânedânı'nın Salm kolu dışındaki koluna önce Salm-Grumbach, sn.**Salm-Horstmar** dendi. Atası Treier yöresinde Grumbach kontu Johann Christof (1555-1585=30) v.Salm'dır. Yukarıda anılan Salm kolunun kurucusu Kont Friedrich'in kardeşidir (1547-1608=61). Asıl Salm kolu Katolik kaldığı hâlde bu dal Lüteryen Protestan'dır. 1801'de Ren'in sol sâhilini Fransa'ya bırakınca yerine Münster çevresinde Horstmar kontluğunu aldı ve Grumbach adı yerine bu kola Horstmar denmeye başlandı. 1816'da prensliğe yükseldi ve 1854-1918 arasında bu dalın başı Prusya senatosu irsî senatörü ol.bulundu. Bütün üyeler pr.ve prs.'dir. Âilenin merkezi Vestfalya'da Kösfeld yakınında Varlar şatosudur. 1845'e doğru bu dalın elinde 13 mil^2 arâzî ve 58.000 n.bulunuyordu. Horstmar prensleri: Rhingraf Karl Ludwig Theodor v.Salm-Grumbach oğlu 1) Friedrich (1799-1865=66), 2 aylıkken babasının tahtına geçdi (1799) ve 1816'da bu dalın 1. prensi oldu. Annesi Gräfin Friederika v.Sayn - Witgenstein'dır (1767) (Kont Karl Ludwig'in ilk eşi: Prs.Marianne de Linange, ölm. 1792) = Gräfin Elisabeth v.Solms-Rödelheim (1806-1885=79), izd.1826, oğulları 2) Otto I (1833-1892=59) (1865-1892=27) = Gräfin Emilie v.Lippe-Biesterfeld (1841-1892=51), izd.1864, kardeşleri: Karl (1830, riyâset hakkını kardeşi Otto I'e terketdi), Mathilde (1827), Emma (1828), Eduard (1841-1923=82, Prusya orgenerali, kızları: Luise 1874-1940'lar ve Marguerite 1881-1930'lar). Otto I oğlu 3) Dr. Otto II (1867-1941=74) (1892-1941=49)=Gräfin Rosa v.Solms-Baruth (1884), izd. 1903, kardeşleri: Wilhelm (1872), Elisabeth (1870), Emich (1883, 3 kızı var). Otto II çocukları: Carl Walrad 1911, Friederike Juliane 1915, Marie Luise 1918 ve 4) Philipp Franz (1909, 1980'de ber-hayât) (1941) 4e Fürst u.Rhingraf zu Salm-Horstmar, Wildgraf v.Daun u.Kyrburg, Rhingraf v.Stein, Coesfeld/Westfalen/Almanya'da mukıym=Gräfin Marie Therese v.Castell-Castell (1917), izd.1937, çocukları: 2 pr. ve 5) Philipp Otto (III) (1938).

Aşağı Salm-Reifferscheidt Hânedânı, Katolik'dir. Yukarıda açıklandığı üzere, yukarıdaki dallarla temsîl edilen Yukarı Salm Hânedânı'ndan 11. asırda ortak atadan inmişdir. Bu koldan Gerhard v.Limpurg, Aachen yöresinde Reiffernscheidt senyörü olmakla, bu kol bu isimle de anılır. Gerhard, Belçika'da Arlon kontu Walram'ın

oğludur ki, ayni zamânde Liège eyâletinde Limbourg ve 1130'dan beri Reifferscheidt senyörü idi (kont 1130?-1166). Bu Walram III'ün 1128'de Aşağı Loren dukası olduğu da söyleniyor. Oğlu ve halefi (1166-1194) Gerhard'ın nesli, kontluğu genişletdiler: Johannes III v.Reifferscheidt-Bedbur (ölm.1316), Graf v.Viaden Wilhelm v.Salm kızı Richarda ile evlenip Salm kontu sanını da aldı. 1416'da Aşağı Salm kontu Heinrich VII ölünce, bu kontluk, bu dalda erkek üye kalmayınca, bahsimize mevzû olan dala geçdi. Aşağı Salm kontluğu, Salm-Reifferscheidt-Krautheim u. Dyck (bu dalın eski adı Salm-Bedburg) ve Salm-Reifferscheidt-Raitz, kısaca Raitz ve Krautheim dallarına ayrıldı (V.Fahne, *Die Grafen und Fürsten zu Salm-Reifferscheidt*, Köln 1866):

Ardennes'lerde Aşağı Salm (Alm.Alt-Salm) kolundan Graf Erich Adolf v. Salm-Reifferscheidt-Bedburg (1619-1678=61) oğlu Graf Franz Wilhelm (kont 1678-1734=56)'in 2 oğlu arasında bu kol ikiye bölündü: Kont Karl (1697-1755) Krautheim dalını, kardeşi Kont Anton (1720-1769) Raitz dalını kurdu. İlkine 1804'de ve ikincisine daha 1790'da imparatorluk prensliği pâyesi verildi.

Krautheim dalı: 1801'de Bedbur'u Fransa'ya verip Baden'da Krautheim'ı aldı ve 1804'de imparatorluk prensliğine yükseldi. Bütün üyeleri pr.ve prs.dir. 1854'de Dyck arâzîsi alındı ve bu târîhde dalın başı, 1918'e kd.Prusya senatörü oldu. Renanya'da Neuss yöresinde Dyck şatosunda üslenen âilenin elinde 1845'e doğru 1,5 mil^2 toprak ve 11.000 n.. vardı. Dalın başı "Fürst u.Altgraf zu Salm-Reifferscheid-Krautheim u.Dyck" sanını taşıdı. Bu dalın prensleri: Karl (1697-1755=58) (kont 1734-1755=21) oğlu Sigismund (kont 1755-1798=43) ve kç. kardeşi Johann Franz Wilhem (ölm.1775) iki branş oluşturdular: Bu sonuncunun oğlu Joseph (1773-1861=58)=1. Gräfin Marie Therese v.Hatzfeld (ölm.1838), tal. 1801, =2. Kostanze Marie v.Theis (1767-1845=78), izd.1803, kardeşi Franz Joseph (1775-1826=51), posthume=Fürstin Marie Walburge v.Waldburg-Wolegg (1791-1853=62), izd.1810, oğulları Kont Alfred (1811-1877=77), Dyck kontu ol. dedesini istihlâf etdi 1861-1888=27, evlenmedi, bu kç. dal söndü ve Dyck, asıl Krautheim dalına geçdi.- 1) Franz Wilhelm (1772-1831=59), Kont Sigismund (ölm. 1798) oğlu, kont 1798-1804=6 + 1.pr. 1804-1831=27 = 33 = 1. Fürstin Franceska v.Hohenlohe-Bartenstein (ölm.1812), =2. Prs. Maria Anna v.Gallizin (1769), izd. 1818, oğulları 2) Constantin (1798-1856=58) (1831-1856=25), Vürtenberg ve Baden albayı=Fürstin Carlotte v. Hohenlohe-Waldenburg (1808-1873=65), izd.1826, oğulları 3) Franz (1827-1860=33) (1856-1860=4), evlenmedi, kardeşi 4) Leopold (1833-1893=60) (1860- 1893=33)=1. Gräfin Anne v. Spiegel (1846-1933=89), izd. 1866, oğulları 5) Alfred (1863-1924=61) (1893-1924=31) = Comtesse Marie - Dorothée de Bellegarde (1873-1940'lar), izd. 1896, oğulları 6) Franz Joseph (1899-1958=59) (1924-1958=34), ölümüyle bu dal, erkek tar.söndü=Fürstin Cäcilie v.Salm-Salm(1891), izd.1930, kızları (hepsi alt-gräfin) Marie Christine 1932, Marie Anne 1933, Rosemary 1937, Isabelle 1939. 1958'de bu dalın unvânlarının Raitz dalına geçmesi gerekir:

Raitz dalı: 1763'de elde etdiği Moravya'da Raitz şatosundan adını almış ve dalın başı burada oturmuşdur. Dalın başı "Fürst u.Altgraf zu Salm-Reifferscheidt-Raitz" sanını taşımış, dîğer bütün üyelere altgraf ve altgräfin, fakat altes denmişdir. Bu dala 1790'da imparatorluk prensliği tevcîh edilmişdir. Dalın başı 1861-1918 arasında Avusturya irsî imparatorluk senatörü oldu. Kont Anton (1720-1769=49) (kont 1734-1769=25) oğlu 1) Karl Joseph (1750-1838-88), kont 1769-1790=21 + 1.pr. 1790-1838=48 = 69

(ağabeyi 1749 doğumlu Franz Xaver kardinal oldu) =1. Fürstin Pauline v.Auesberg (ölm.1791), =2. Fürstin Marie Antoinette v.Paar (1768), izd. 1792, oğulları Hugo (1776-1836=60)=Gräfin Mary of Keanmore (1775), izd.1808, oğulları 2) Hugo (I) (1803-1888=85) (1838-1888=50) =Altgräfin Leopoldine v.Salm-Krautheim (1805-1878=73), izd.1830, oğulları 3) Hugo (II) (1832-1890=58) (1888-1890=2) = Fürstin Elisabeth v.Liechtenstein (1832-1894=62), izd. 1858, oğulları 4) Hugo (III) (1863-1903=40) (1890-1903=13) = Gräfin Leopoldine v.Sternberg (1873), izd. 1891, oğulları 5) Hugo (IV) (1893) (1903) = Gräfin Leopoldine v. Mensdorff-Pouilly (1895), izd.1920, oğulları 6) Hugo (V) (1933), Viyana'da, hemşîreleri (hepsi altgräfin) Ida 1921, Elisabeth 1925, Maria Elisabeth 1931. 1958'de Krautheim dalının hukukunun, bu dala intikaal etmesi gerekir.

40- Sayn und Wittgenstein

Spanheim hânedânı da denir. Spanheim/Sponheim/Spoanheim, en eski şekli Spainsheim olan bir şatonun adıdır ki, Sobernheim'ın kuzeyindedir. Renanya'nın Frank senyörlerinden Stephanus 1075'e doğru bu şatoyu yaptırmış ve oğlu Meginbart, ilk Spanheim kontu olmuşdur, 1128'den sn.öldü. Graf Gottfried II v.Spanheim(ölm.1223), Nassau hânedânının bir dalından inen son Sayn kontu Heinrich III'ün hemşîresi ve vârisesi Adelheid ile evlendi; 1247'de son kont ölünce, Sayn kontluğu, bu izdivâcdan doğan Spanheim kontuna geçdi ve hânedân Sayn adını aldı. Burası, Koblenz bölgesindedir. Kont Valentin,son Wittgenstein kontunun hemşîresi ve vârisesi Adelheid ile evlendi. Son kont 1359'da ölünce, bu kontluk da Sayn âilesine geçdi ve hânedân yeniden isim değiştirerek Sayn und Wittgenstein adını aldı. Wittgenstein, Vestfalya'dadır. Graf Ludwig v.Sayn u. Wittgenstein 1605'de ölünce, 2 oğlu arasında mîrâsı paylaşıldı ve Berleburg ve Hohenstein kontlukları doğdu. Bk.Dahlhoff, *Geschichte der Grafschaft Sayn*,Dillenburg 1874; H.Whitte, *Grafen von Spanheim, Zeitschrift für Geschichte des Oberrheins*, N.F., XI, 161-229. 18. asırda Sayn kontluklarını Nassau kontluğu ayırıyordu. Sayn-Hachenburg, güney-batıda ve Berleburg ile Wittgenstein kuzey-doğuda kalıyorlardı. İkincisi kuzeyde Vestfalya dukalığı, doğuda Hessen-Darmstadt dukalığı ile çevriliyordu, güneyde Lahn suyu Hessen'le sınır çiziyordu. 51° paralel ortasında geçiyordu. Güney-batıdaki kontluk ise, Ren'in doğu kıyısına yaklaşıyordu. Güneyinde Wied kontluğu, doğusunda Nassau, kuzeyinde Berg dukalığı, batısında Kolonya başpiskoposluğunun güney ucu vardı.

Sayn-Wittgenstein-Berleburg kolunun atası Georg'dur (1565-1631=66) (kont 1605-1631=26). Bunun torunun oğlu Kont Ludwig Franz'ın (1660-1694=34) 2 oğlu ise bu kolu Berleburg ve Ludwiggsburg ol.iki kontluğa ayırdı. Berleburg dalının kurucusu by.kardeş Kasimir'dir (1687-1741=54) (kont 1694-1741=47). Bu dal Evanjelik Protestan'dır. 1792'de imparatorluk prensliğine yükseldi. 1854-1918 arasında dalın başı Prusya senatörü oldu. Bu dalın bütün üyeleri pr. ve prs.'dir. Kont Casimir'in oğlu Christian Ludwig'in (1725-1797=72, Rusya korgenerali) oğlu 1) Christian Heinrich(1753-1800=47), kont ve sonra 1. pr.1792-1800=8=Gräfin Charlotte v.Leiningen-Westerburg (1759-1831=72) izd.1775, oğulları 2) Albert (1777-1851=51) (1800-1851=51) = Gräfin Charlotte v.Ortenburg (1802-1854=52), oğulları 3) Albert (1834-1904=70) (1851-1904=53), evlenmedi, kardeşi Gustav (1837-1889=52) = Freiin

Marie v.Gemmingen (1855-1943=88), izd.1878, oğulları 4) Richard (I) (1882-1925-43) (1904-1925=21) = Fürstin Madeleine v.Löwenstein (1885), izd.1905, oğulları 5) Gustav Albrecht (1907) (1925) = Margareta des ducs de Otrante (1909), izd. 1934, oğulları 6) Richard (II) (1934), Berleburg / Westfalen / Almanya'da mukıym = Prs. Benedikte (1944), izd. 1968, Danimarka kralı Frederik IX'un 2. kızı, hâlen Danimarka hükümrân kraliçesinin hemşîresi, çocuklar Gustav (1969) ve Alexandra (1970), Nathalie (1975), 6. Prens'in kardeşleri: Pr.Robin (1938) ve Prs. Madeleine (1936), Prs. Tatiana (1940). 1. Prens'in oğullarından Pr. August'un (1788-1874=78) nesli de bugün devâm ediyor.- Bu dala bağlı (aş.bk.) : Pierre (1767-1843=76), Rusya mareşali, St.Petersburg ve Podolya eyâlet v.=Antonia Stanilavovna Snarska (1794-1856=82), izd.1798, **Sayn - Wittgenstein - Rusya** dalının kurucusudur ve 1834'de Rusya imparatorluğunda Rusya prenslik soyluluğu ol.kabûl edilmişdir; bu dalın üyeleri Ortodoks, Evanjelik Protestan ve Katolik'dir. Pr.Pierre'in oğlu Ludwig (1799-1866=67) (1843-1866=23), Rusya albayı=1. Prs. Stepahanie Radziwill (1809-1832=23), izd. 1828, =2. Prs. Leonilla Ivanovna Bariatinsky (1816-1918=102), izd.1834, oğulları Pr.Theodor Friedrich (1836-1909=83) (1866-1909=43), Vilna eyâlet v.=Wilhelmine Hagen (1854-1917=63), izd.1877, oğulları Pr.Heinrich (1879-1919=40) (1909-1919=10), komünistlerce katledildi=Elisabeth Dmitrievna Nabokowa (1877), izd.1900, oğulları Leo (1900) = Gräfin Eve de Serecki (1902), izd.1926, bu da buradan ve başka branşlardan hepsi pr. ve prs.unvânlı olan üyeleri ile bugün de devâm ediyor.

Sayn-Wittgenstein-Sayn ve Ludwigsburg-Carlsburg dalları, ana Berleburg kolundan ayrılmışdır. Evanjelik olan yukarıdaki Berleburg dalına karşılık bu dallar Katolik'dir. Ataları, Berleburg dalının atasının kardeşi olan Ludwig Franz'dır (1694-1750=54) (kont 1794-1750=56), babasının ölümünde 13 günlük idi. Bu dala 1834'de prenslik pâyesi, bütün üyeleri için verildi. Bu dala 1834'de Rusya da prenslik derecesinde Rus soyluluğu verdi ve bir çok üye Rusya'da yaşadılar. Kurucu kontun ağabeyi Karl'dan da bir dal inmiştir. Dalın başı 1861-1918 arasında irsî Prusya senatörü oldu. Dalın başının unvânı Fürst zu Sayn-Wittgenstein - Sayn'dır (yukarıdaki dalın başının unvânı: Fürst zu Sayn-Wittgenstein-Berleburg). Yukarıdaki Rusya dalı da, bu dallara bağlıdır.

Asıl Sayn-Wittgenstein-Sayn dalının son temsîlcisi Kont Gustav(1811-1846=35) olup kızı Gräfin Eleonore (1840-1930=90) de son kadın üyesidir =Fürst Otto v. Sayn-Wittgenstein - Berleburg (ölm.1911), izd.1884.

Ludwig Franz (1694-1750=56)=Gräfin Helene Emilie v.Solms-Baruth (1700-1750=50), izd. 1722, kç. oğulları Graf Georg Ernst (1735-1792=57), Fransa mareşali=Josèphe de Kempfer (1755, tekrâr evlendi), oğulları Graf Ludwig (1784-1857=73), Rusya yarbayı=Gräfin Pauline v.Degenfeld (1803-1861=58), izd.1831, hânedânın kont ve kontes sanı taşıyan bu dalı hâlen devâm ediyor. Asıl dal ise Ludwig Franz'ın (ölm.1750) by. oğlunun oğlundan iner: 1) Ludwig Adolf Peter (1767-1843=76), 1. pr. 1834-1843=9, Rusya dalının kurucusu, yk.bk., oğlu 2) Ludwig Adolf Friedrich (1799-1866=67) (1843-1866=23)=1. Prs. Stephanie Radziwill (1809-1832=23), izd.1828, =2. Prs. Leonille Ivanovna Bariatinsky (1816-1918=102, 5, 15), izd. 1834, izd.müd. 32, yş.18-50, zevcinden 52 yıl sn.öldü, zevcinden 17 yş. kç., oğulları 3) Peter (1831-1887-56) (1866-1876=13, ferâgat), kardeşi 4) Alexander (1847-1940=93) (her 2

dalın pr.i 1879-1883=4, ferâgat) =1. Marie-Auguste-Yvonne d'Aulp des ducs de Bracas (1851-1881=30), izd.1870, =2. Gräfin v.Hachenburg, izd.1883, bu sonuncudan hâlen devâm eden Hachenburg kont ve kontesleri âilesi iner, dîğer kardeşleri Friedrich (1836-1909=53), 3. Sayn-Wittgenstein-Sayn pr.i 1876-1879=3, ferâgat, 4'ün oğlu 5) Stanislaus (1872) (1883) = 1. Gräfin Maria v.Schönborn (1872-1920=48), izd.1911, =2. Donna Elena Ruffo des principi della Scaletta (1883), izd.1922, çocuksuz, kardeşi Gustav Alexander (1880) = Freiin Walburga v.Friesen (1885), izd.1914), oğulları 6) Ludwig (1915) = Freiin Maria - Anna v.Melnhof, oğulları 7) Alexander (doğ. 1943), Koblenz/Almanya'da mukıym=Gräfin Gabriela v.Schönborn (1950), izd.1969, çocukları 1 pr., Fürst Ludwig'in birâderleri Heinrich 1916 ve Alexander 1925.

Sayn-Wittgenstein-Hohenstein, Sayn hânedânının 2. koludur. Evanjelik Protestan'dır. Graf Ludwig v.Sayn u.Wittgenstein (1571-1634=63) (kont 1605-1634=29)'dan iner. 1653'de Hochenstein kontluğunu da ele geçirdiler. 1801'de imparatorluk prensi derecesine yükseldiler. Bütün üyeleri pr.ve prs.'dir. 1854-1918 arasında bu dalın başı, irsî Prusya senatörü oldu. 1854'e doğru bu dalın elinde Wittenstein merkez olmak üzere 5 mil^2 toprak ve 14.600 n., Berleburg prensinin elinde merkezi Berleburg olmak üzere Vestfalya ve Renanya'da (Prusya) 9 mil^2 toprak ve 20.000 n. bulunuyordu ve Rusya dalının prensinin toprakları Petersburg, Podolya ve Vilna eyâletlerinde idi. Hohenstein prensleri: 1) Friedrich (1766-1837=71) (1801-1837=36)=1. Fürstin Friederika v.Schwarzburg-Sonderhausen(1774-1806=32), oğulları Friedrich (1798) 1837'de hayâtda olduğu hâlde hasta olduğu için babasının yerine geçmedi, yerine kardeşi 2) Alexander geçdi (1801-1874=73)(1837-1874=37) = Gräfin Amelie v.Bertheim - Tecklenburg (1802-1887=85), izd.1828, oğulları 3) Ludwig (1831-1912=81) (1874 -1912=38) = Fürstin Marie v.Bentheim-Steinfurt(1843-1931=88), izd.1867, oğulları 4) August (1868) (1912), evlenmedi, mânevî oğlu (1927) 5) Christian Heinrich (1908), 4. Sayn-Wittgenstein-Berleburg/Almanya'da mukıym=1. Gräfin Beatrix v.Bismarck - Schönhausen (1921), izd.1945, tal.1951=6 (bu izd.'dan 2 prs.), =2. Freiin Dagmar v.Sayn-Wittgenstein-Hohenstein (1919), izd.1960, boşanmış (bu izd.'dan 1 pr.ve 1 prs.), no.4'ün (Pr.August) kardeşi Fürst Georg (1873)=Freiin Marie Rühm v. Freusburg (1892, izd.1919) kızı.

41- Schaesberg

Katolik. 1335'de adı geçen Limburg dukalığında feodal Walram van Retersbecke (Alm.von Reitesbach) bu âilenin atasıdır. 1400'e doğru Schaesberg adını aldı ki Holanda'nın Limburg eyâletindedir. 1637'de imparatorluk baronu, 1706'da imparatorluk kontu, 1801'de devlet olmakdan çıkdıkdan sn. 1819-1918 arasında irsî Vürtenberg senatörü oldular. Âilenin başı dâhil bütün üyeler kont ve kontes, fakat lakabları bütün mediatize hânedân üyeleri gibi altes'dir. Merkezleri Thaunheim olup 1845'e doğru ellerinde Vürtenberg ve Renanya'da 2 mil^2 toprak ve 2.000 n.vardı. Son kontlar şunlardır (Ernot Thode, *Chronik der Retersbeck-Schaesberg*, Görlitz 1918): 1) Friedrich-Anton (1730-1804=74), oğlu 2) Richard (1778-1856=78) (1804-1856=52) = Freiin Sophie v.Weghe-Beck (ölm.1841), izd.1803, çocuksuz, kardeşi Graf Heinrich Edmund (1779-1835=56) = Freiin Augusta v.Loë (1791-1857=66), izd.1814, oğulları 3) Julius

(1819-1870=51) (1856-1870=14) =Gräfin Thekla v.Hompesch (1834-1857=23), izd.1853, oğulları 4) Heinrich (I) (1855-1910=55) (1870-1910=40)=1. Gräfin Elisabeth v.Waldburg-Zeil (1862-1891=29), izd.1881, =2. Gräfin Maria (1'in hemşîresi) (1865-1952=87), izd.1892, oğulları 5) Joseph (1882-1960'lar) (1910-1960'lar) = Comtesse Ghislaine de Berlaymont (1886-1954=68), izd. 1913 (çocukları: 3 kontes ve Hans Heinrich 1920-1944=24, savaşda maktûl), kardeşi Walter (1890-1960'lar) = Gräfin Hermine v.Redern (1899), izd.1920, oğulları 6) Heinrich (II) (1922) (1960'lar), Tannheim/Alm.'da mukıym=Fürstin Margaretha v.Croy (1930), izd.1956, çocukları 4 kont ve 1 kontes, kardeşleri: Eugen (1921-1944=23, savaşda maktûl), Karl Anton(1934) ve Marie-Therese (1927) =Fürst Clemes v.Croy (1926), izd.1955.

42- Schlitz genannt von Görtz

Üyeleri Lüteryen ve Katolik. Eski Fulda piskiposluk devletinde feodal âile (Hessen-Kassel'in güneyi ve Hessen-Darmstadt'ın doğusu). 1116'da adı geçen Ermenoldus v.Slitese ve 1126'da adı geçen oğlu Gerlachus âilenin ataları olup sonuncunun torununun oğlu Otto, von Görtz adını 1218'de aldı. Ermenoldus'un babası ise Fulda katedralinin irsî hizmetkârlarından olup 1120'de adı geçen Otto'dur. 1677'de imparatorluk baronu, 1726'da imparatorluk kontu oldular. Âilenin bütün üyeleri kont ve kontes, fakat lakabları bütün mediatize hânedânlarda olduğu gibi 1914'den ît. -prenslere eşit- altes'dir. İlk kont (1726-1728=2) Friedrich Wilhelm'in 2 oğlu, âilenin iki dalını kurdu ki, ikici oğlunun kurduğu dal mediatize olmıyan kontluk âilesidir. Âilenin başı 1820-1918'de Hessen senatosu üyesi oldu. Âilenin başı Graf u.Herr v.Schlitz genannt v.Görtz sanını taşır. Merkezleri Schlitz olan âile 1845'e doğru 2,6 mil^2 arâzî üzerinde 7.300 nüfûsa sâhibdi. İlk kontun ortanca ve kç. oğulları Graf Friedrich (1733-1797=64) Prusya orgenerali ve Graf Eustache (1737-1821=84) Prusya harbiye nâzırı oldular. İlk kontun by. oğlunun torunu 1) Friedrich Wilhelm (II) (1793-1839=46) =Gräfin Juliana v.Giech (1801-1831=31), oğulları 2) Karl (1822-1885=63) (1839-1885=46), Hessen senato başkanı ve tümgenerali=Fürstin Anne v.Sayn-Wittgenstein-Berleburg (1827-1902-75), izd. 1848, oğulları 3) Prof.Emil Friedrich (1851-1914=63) (1885 -1914=29) = Sophia de Villeneuve (1858-1902=44), izd. 1876, oğulları 4) Wilhelm (1882-1935-53) (1914-1935=21) = Freiin Katharina zu Eisenbach (1883-1960'lar), izd.1906, oğulları 5) Otto Hartmann (1907-1981'de ber-hayât) (1935), yazar=1. Murat Hagen (1903-1966=63), izd.1928, =2. Gräfin Margarethe (1909), amca-zâdesi (aş.bk.), dul, izd.1967, çocukları 6) Rüdiger Maria (1939) ve Gräfin Faralda-Angela (1933), No.3'ün by.oğlu: Karl (1877-1911=34), vâris-kont 1885-1911=26=Fürstin Amelie v.Thurn u. Taxis (1876-1930=54), izd.1905, kızları Sophia 1906 (=Fürst Alfons Paar 1903, izd.1931) ve Margarethe 1909 (=2. Otto Hartmann, 5. kont, amca-zâdesi, yk.bk.). 4. Kont'un kızları kontesler: Alexandra 1910=Fürst Wilhelm Ernst zu Erbach -Schönberg (1903-1946=43), izd.1938, Rusya cebhesinde maktûl; Anna 1912=Graf Ludwig Christian zu Stolberg-Wernirogede (1910-1945=35), izd.1937, Rusya cebhesinde maktûl; Marie Gabriele 1916=Dr.Heinrich Junssen (1900), izd.1947.

43- Schönborn

Katolik. Hessen-Nassau'da Aşağı Layn çevresinde Schönborn köyünden adını alan Renanyalı feodal âile. Bütün dalarda hânedân başı dâhil üyeler kont ve kontes, lakabları altes'dir. 1284'de adı geçen şövalye Dyderich v.Sconenburne, âilenin atası olup hemşîresi Gysell râhibe olmuşdur. Philipp Erwein v.Schönborn (ölm.1668), irsî ol. 1663'de imparatorluk baronu ve hemen palatin kontu oldu. Oğluna irsî ol.1671'de imparatorluk kontluğu verildi. (V.C.D.Vogel, *Beiträge zu der älteren Genealogie u. Geschichte der Grafen Schönborn*, Nassau 1844). 1711'de Yukarı Avusturya'da Buchheim kontluğu da bu âileye geçdi. Bohemya'da da senyörlükler elde edildi. Heusenstamm (Hessen'de) dalı 1717'de başlayıp 1801'de söndü. 1817'de ise Buchheim, Wiesentheid ve Schönborn diye 3 ayrı kontluğa ayrışdı. Sonuncu dalın kontu, 1861-1918 arasında Avusturya imparatorluk senatörü oldu. 1845'e doğru Bavyera'da Wiessentheid'da oturan dalın elinde Bavyera, Hessen, Nassau'da 4 mil^2'den fazla toprak ve 11.500 n., Viyana'da oturan Buccheim dalının elinde Aşağı Avusturya, Stirya, Macaristân'da 54 mil^2 toprak ve 77.000 n., Prag'da oturan Schönborn dalının elinde Bohemya ve Moravya'da 3 mil^2'ye yakın toprak ve 9.600 n.vardı ki toplam 61 mil^2 ve 98.100 n.eder.

1. kont (1663-1668=5) Philipp Erwein'in 3 oğlu Johann Philipp, Melchior Friedrich (ölm.1717), Johann Erwein'dir. İlkinin oğlu Ansel Franz (1781-1726=45) Heusenstamm kontu oldu (1711-1726=15) ve nesli bu kontlukda 1801'de sönünceye kd. 90 yıl devâm etdi. Johann Erwein'in oğlu Rudolf Franz Erwein (1667-1754=87) = Gräfin Maria Eleonora v.Hatzfeld u.Dernbach, 2. izd.1701 ve bunların torunu Hugo Damian Erwein (1738-1817=79) olup bunun 3 oğlu arasında âile 3 kontluğa bölündü (1817). Franz Philipp, Franz Erwein,Friedrich Karl adlı bu 3 kardeş kontun kurduğu 3 dal Buccheim, Wiesentheid ve Schönborn dalları olup dal başkanları aşağıda gösterilmişdir ve 3 dal da mediatize olup bugün devâm ediyor:

Schönborn-Buccheim kontları: 1) Franz Philipp (1768-1841=73)(1817- 1841 =24), oğlu 2) Karl Erwein (1790-1841=51) (1840-1841=1) = Gräfin Ernestine v.Kuenburg (1800-1860'lar), izd.1824, çocuksuz, kardeşi 3) Erwein(1791-1860'lar) (1841-1844=3, ferâgat etdi ve evlenmedi), kardeşi 4) Karl(1803-1854=51) (1844-1854=10) = Gräfin Alla Bolza (1806-1876=70), izd.1833, oğulları 5) Erwein (1842-1903=61) (1854-1903=49) = Gräfin Franziska v.Traumansdorff(1844-1898=54), izd.1864, oğulları 6) Friedrich Karl (1869-1932=63)(1903- 1932 =29)=1. Teresa des principi di Frasso (1877-1909=32), izd.1901, =2. Gräfin Sofia des principi di Frasso (1889), izd.1910, tal.1922=12, ilkinden oğlu 7) Georg(1906, 1980'de ber-hayât) (1922), Viyana'da mukıym=Gräfin Elisabeth Orssich v.Slavetich(1902-1967=65), izd.1931, oğulları 8) Georg (1932), bunun kardeşleri: Elisabeth 1934, 1940'dan sn.doğan 1 kont ve kontes ve Graf Friedrich Karl(1938)=Isabelle de France (1932), izd.1964, Fransa Hânedânı (Capet-Bourbon-Orléans) başı Paris kontu Henri VI'nın by.kızı, çocukları kontlar Damian 1965, Vincenz 1966 ve kontesler Lorraine 1968, Claire 1969.

Schönborn-Wiessentheid kontları: 1) Franz Erwein (1776-1840=64)(1817 -1840=23)=Gräfin Ferdinande v.Westphalen (1781-1813=32), oğulları 2) Erwein (I) (1805-1865=60) (1840-1865=25)=Gräfin Sophie v.Eltz (1814), izd.1833, çocuksuz, kardeşi 3) Klemens (1840-1877=67) (1865-1887=12)=Gräfin Irene Batthany(1811-1891 =80), izd. 1838, oğulları 4) Arthur (1846-1915=69) (1877-1915=38)=Freiin Stephanie v. Hohenlohe

-Schillingsfürst (1851-1882=31), izd.1871, oğulları 5) Prof. Dr. (Würzburg Ün.) Erwein(II) (1877) (1915)=Donna Ernestina Ruffo des principi di Scaletta (1880), izd. 1913, oğulları 6) Dr.Karl (1916), Wiesentheid/Almanya'da mukıym=Dina Graziella duques de Cadaval (1929), izd.1953, çocukları 2 kont ve 2 kontes, kardeşi Rudolf Erwein (1918).

Yalnız Schönborn kontları denen dalın başları: 1) Friedrich Karl (1781-1849=68) (1817-1849=32) = Freiin Anne v. Kerpen (1784-1860'lar), izd.1811, oğulları 2) Erwein (1812-1881=69) (1849-1881=32) = Gräfin Christine v.Brühl (1817-1902=85), izd.1839, oğulları 3) Karl (1840-1908=68) (1881-1908=27)=1. Fürstin Johanna v.Lobkowicz (1840-1872=32), izd.1861, =2. Gräfin Zdenka v.Sternberg (1846-1915=69), izd.1875, ilkinden oğlu 4) Johann Nepomuk (1864-1912=48) (1908-1912=4) = Gräfin Anna v.Wurmbrand (1868-1938=70), izd.1889, oğulları 5) Karl-Johann (1890) (1912)=1. Gräfin Elisabeth v.Nostitz (1890), izd.1914, tal.1920=6, 2. Fürstin Vera v.Hohenlohe -Waldenburg (1882-1940=58), 2. izd.1929, ilkinden oğlu 6) Hugo-Damian (1916), Viyana'da mukıym=Freiin Eleonore v.Doblhoff (1920), izd.1942, tal.1959=17, çocukları 3 kont ve 1 kontes, hemşîreleri kontesler Johanna 1915 ve Anna 1919.

44- Schönburg

Frankonya ve Thüringen menşe'li bu hânedânın atası 1130 ilâ 1166 yılları arasında adı geçen Ulricus v.Schunenberg (Sconenberg)'dir. Âile 1182'de Gerinswalde (1590'da Saksonya elektörlüğüne geçdi), 1256'da Glauchau, 1286'da Liechtenstein, 1378'de Waldenburg senyörlüklerini ele geçirdi. Bugünki dallar Hermannus v. Sconeburg'dan (1212-1224=12) iniyor. 1406'da Hartenstein kontluğu, 1442'de Frankfurt ve 1417'de Konstanze gibi mühim şehirlere hâkim olan hânedân, 1700'de imparotorluk kontu oldu. Âilenin 2 dalının başı 1831-1918 arasında Saksonya senatörü oldu. Hânedânın iki kolu Ernst v.Schönburg'un (1484-1534=50) 2 oğlundan iniyor (Conrad Müller, *Geschichte des Hauses Schönburg bis zur Reformation*, Leipzig 1931; Walter Schlesinger, *Die Schönburgischen Lande bis zum Ausgang des Mittelalters*, Dresden 1935). Hânedân prenslik ve kontluk kolları diye iki ana kola 1534'de ayrılmışdır ki ikincisine **Schönburg-Glauchau** da deniyor ve o da mediatize'dir.

Senyör Ernst v.Schönburg'un (1484-1534=50) ölümünde 2 oğlu, Hugo ve Wolf II, prenslik ve kontluk dallarının kurucuları oldular: senyör Hugo v. Schönburg v.Glauchau u.Waldenburg (1529-1585=56) (1534-1585=51) ve senyör Wolf II v.Schönburg v.Glauchau u.Waldenbur (1532-1581=49) (1534-1581=47). Senyör Hugo'nun dalı 1700'de imparatorluk kontluğu ve 1790'da imparatorluk prensliği derecesine yükseldi. Hugo'nun neslinden 1) Otto (1758-1800=42), 1. pr.1790-1800=10, daha önce kont=Fürstin Henriette Reuss-Köstritz-Plauen (1755-1829=74), bunun 2 oğlu, **Waldenburg** (Lüteryen, 1878'de bütün üyeleri pr.ve prs.) ve **Hartenstein** (Katolik, 1869'da bütün üyeleri pr.ve prs.) dallarını kurdular. Waldenburg prensleri: 2) Otto Viktor (I) Fürst v.Schönburg, Graf v.Glauchau u.Waldenburg, Graf v.Hartenstein(1785-1859=74) (1800-1859=59) = Fürstin Thekla v.Scharzburg-Rudolstadt(1795-1861=66), izd.1817, oğulları 3) Otto (1819 -1893=74) (1859-1893=34) = Freiin Pamela v.Labunska (1837-1901=64), izd.1855, oğulları Fürst Viktor (1856-1888=32) = Fürstin Luci v. Sayn-Wittgenstein-Berleburg (1859-1903=44), izd.1880, oğulları 4) Otto Viktor (II) (1882-1914=32) (1893-1914=21), üsteğmen ol.Fransa cebhesinde maktûl=Fürstin Eleanore v.Sayn-Wittgenstein-Berleburg

(1880), izd.1904 (=2. Herzog Wilhelm zu Bayern, izd.1917), çocuksuz, kardeşi 5) Günther (1887) (1914) = Hertha Roetzschke (1890), izd. (2) 1926, çocuksuz.- Pr.Otto Viktor (I)'in (ölm.1959) dîğer oğulları: Hugo (1822-1897=75)=Fürstin Hermine Reuss (1840- 1890 =50), izd.1862, nesilleri devâm ediyor; Karl Ernst (1836-1915=79) = Gräfin Helene v.Stelberg-Wernigerode (1840-1908=68), izd.1863, nesilleri devâm ediyor; Georg(1828 -1900=72), Prusya orgenerali = Fürstin Luise v.Bentheim-Tecklenburg(1844 - 1922=78), izd.1862, oğulları Ulrich (1869-1939=70), yarbay=Fürstin Pauline v.Löwenstein -Wertheim (1881), izd.1900, oğulları 6) Wolf (1902, 1980'de ber-hayât)=Marchese Luciana Bargagli (1921), izd. 1944, kızları 3 prs., Siena/İtalya'da mukıym; Georg (1908)=Gräfin Pauline v.Castell-Castell (1906), izd.1935, kızları 3 prs.; Wilhelm (1913, öldü) = Fürstin Marie Elisabeth v.Stolberg-Rossla (1921), izd.1939, oğulları 7) Ulrich (1940). Bk. Thurn und Taxis, 11. Prens.

Pr. Otto'nun (1758-1800) ortanca oğlu ve Pr.Otto Viktor (I) v.Waldenburg'un kardeşi 1) Friedrich Alfred (1786) (1800), ilk Hartenstein prensi ol.Hartenstin prensliği dalının kurucusu oldu, kardeşi 2) Heinrich Eduard (1787-1872=85), Fürst v.Schönburg -Hartenstein=1. Fürstin Pauline v.Schwarzenberg (ölm.1821), =2. Fürstin Ludovika (1'in hemşîresi) (1803-1884=81), izd.1823, oğulları 3) Alexander(1826 - 1896=70) (1872 -1896=24), Avusturya Senatosu 1. başkan vekîli=Fürstin Caroline v.Liechtenstein (1836-1885=49), izd.1855, oğulları 4) Aloys (1858-1943=85)(1896 - 1943 =47), Avusturya orgenerali ve harbiye nâzırı=Gräfin Johanna v.Collaredon-Mannsfeld (1867 -1938=71), izd.1887, oğulları 5) Dr. Alexander (1888) (1943)= Fürstin Agathe v. Auersperg (1888), izd.1913, oğulları 6) Aloys (II) 1916-1970'ler(1943 -1970'ler), kardeşi 7) Hieronymus (1920) (1970'ler), Münih'de, =Gräfin Mathilde v.Tattenbach (1905), izd. 1946, çocuksuz, kardeşleri: Johannes (1919, öldü), Adolf (1923, vâris-pr.), Alfred (1926), Herward (1927), Alexander (1930), Constantin (1933) ve prs.ler Eleonore (1914), Johanna (1922), Karoline (1931). 4. Prens Aloys (I)'un(ölm.1943) 5 prs. kızından büyükleri Aglaë (1891) = Fürst Franz Joseph v.Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst, izd.1924.

Yukarıda anılan Wolf II'nin (ölm.1581) nesli, âilenin "kontluk dalı" denen branşının atasıdır. Wolf II'nin torunları olan 2 kardeş senyör Wolf Ernst (1582-1623=41) ve Wolf Heinrich (1605-1657=52), iki ayrı dalcık kurdular. Birincinin neslinden 1) Gottlib (ölm.1817), evli, çocuksuz, kardeşi 2) Ludwig (1762-1842=80)(1817- 1842=25), Bavyera tümgenerali=Gräfin Ferdinandine v.Hochberg (1767- 1836=69), izd.1789 ikisi de Lüteryen olan kontluk dallarından Schönburg-Glauchau âilesin bir branşının başında bulundular ki amca-zâdesi Heinrich Ernst (1760-1825=65), ayrı bir dalcık olan Rochsburg kontluğu branşının son temsilcisi oldu, Rochsburg sn.Gottlib ve Ludwig kardeşlerin kardeşi Kont Franz'a (1761) (1825) ve onun ölümüyle Glauchau dalına geçdi. Kontluk dalı, 1700'de imparatorluk kontluğu darecesine yükseldi. Kont Ludwig'in (ölm.1842) oğlu 3) Klemens (1829-1900=71) (1863-1900=37), Prusya tümgenerali, bu branşın son üyesi olarak öldü ve 1900'da bu branş sönerek, hukuku, dîğer kontluk dalına geçdi. Kont Klemens'in erkek kardeşi (Kont Friedrich, 1823-1897=74, evli, çocuksuz) ve 3 hemşîresi kontesler 1900'den önce öldüler. Kont Klemens=1. Fürstin Ottalie v.Schönburg-Waldeburg (1830-1880=50), izd.1856, =2. Freiin Friederike v.Fabrice (1864-1940'lar), izd.1886, çocuksuz.- Senyör Wolf Heinrich'ın nesli de 1700'de imparatorluk kontu oldu. Kontlar dalının bugün devâm eden bu branşının son

kontları: 1) Wilhelm (ölm.1815), oğlu 2) Alban (1804-1864=60) (1815-1864=49) = Gräfin Amelie v.Jenison (1806-1880=74), izd.1824, oğulları 3) Karl (1832-1898=66) (1864-1898=34)=Gräfin Adelheid v.Rechteren-Limpurg (1845-1873=28), izd.1864, oğulları 4) Joachim (1873) (1898) = Gräfin Oktavia v.Chotek (1873), izd.1898, oğulları 5) Carl (1899) (6 kontes hemşîresi var) = Gräfin Maria Anna v.Baworow (1902), izd.1927, oğulları 6) Joachim (1929), Bonn/Almanya'da=Gräfin Beatrix v.Sarvar (annesi Prs.Maria Pavlovna Galitzine) (1930), izd.1957, çocukları 2 kont ve 2 kontes, Graf Joachim'in kardeşleri: 3 kontes ve kontlar Rudolf 1932, Johannes 1938, Georg 1940.

45 - Schwarzenberg

Katolik. Bu Frankonya asıllı feodal âile Seinsheim kontları ile müşterek atadan iner. 1172'de adı geçe Sifridus v.Sowensheim, âilenin atasıdır ki bu yer (Sausheim, bugün Seninsheim), Bavyera'da aşağı Frankonya'dadır. 1155'de adı geçen Eispertus v.Sovvensheim, Sifridus'un babası olabilir. 1405'de âile Bavyera'da Orta Frankonya'da Schwarzenberg senyörlüğünü ele geçirdi. 1429'da imparatorluk baronu, 1599'da imparatorluk kontu, 1670'de imparatorluk prensi oldu. Kont Ferdinand (1652-1703=51), son Sulz kontu ve Kleggau landgrafının (ölm.1687) kızı ve vârisesi Kontes Maria Anna (1653-1698=46) ile 1674'de evlendi ve 1687'de eşi yoluyle Sulz kontluğu ile Kleggau landgraflığını da mülküne idhâl etdi ki Vürtenberg'de Kara Orman yöresindedir. 1723'de Krummau dukalığı titrine sâhib olan Schwarzenberg'ler, 1746'da bütün hânedân üyelerinin pr.ve prs. titrini taşıma hakkını kazandılar. Böylece âilenin başı Fürst zu Schwarzenberg, landgraf v.Kleggau, graf v.Sulz, herzog v.Krummau unvânlarını taşımaya başladı. 1719'da Bohemya'da son Eggenberg âilesinden dukanın ölümü üzerine Krummau dukası titrini de alan âile, 1703 ve 1802'de ikiye bölündü ve birinci dal 1861, ikincisi 1879'dan ît. irsî Avusturya senatörü oldu. Âilenin merkezi Viyana'dır. İkinci dalın Bohemya ve Macaristân'da toprakları vardı. Birinci dalın ise toprakları çok genişdi: 1845'e doğru Bavyera'da 6 mil^2 ve 10.300 n. + Yukarı ve Aşağı Avusturya'da küçük topraklar üzerinde 235.000 n.- 1588'de sönen Stephansberg ve 1528'de Franken ve Bavyera dallarına ayrışan Hohenlandsberg dalları, Schwarzenberg âilesinin eski dallarıdır.

1) Ferdinand (1652-1703=51), 1. pr.1670-1703=33, daha önce kont=Gräfin Maria Anna v.Sulz-Kleggau (1653-1698=45), izd.1674, oğulları 2) Adam Franz (1680 -1732=52) (1703-1732=29), bunun oğulları olan 3. ve 4. prenslerden sn.sonuncunun oğlu 5) Johann Nepomuk (1742-1789=47) = Gräfin Marie Eleonore v.Öttingen -Wallerstein (1747), izd.1768 (bu pr.'in hemşîresi 4 prs.), çocukları: 4 pr., 4 prs. dışında 2 oğlu, Joseph Johann (ölm.1833) ve Karl Philipp (ölm.1820), âilenin A ve B dallarının kurucusu olup her dal da ayrı prenslikler kabûl edilip, A ve B dallarının başları ayrıldı. A dalı, esâs prensliği devâm etdirdi: 6) Joseph Johann (1769-1833=64) (1789-1833=44) = Fürstin Pauline v.Arenberg (ölm.1810), çocukları: 5 prs.; Friedrich (1809-1885=75), Salzburg hükümrân başpiskoposu 1836, kardinal 1842, Prag başpiskoposu, Avusturya senatörü; Felix (1800-1852=52), bu da evlenmedi, Avusturya'nın Napoli orta elçisi 1846-8, mareşal, Pr. Metternich'ın yerine imparatorluk şansölyesi (başbakan) 21.11.1848-4.1852, bu görevde öldü, 19. asır Avrupası'nın en by.devlet adamlarından biri; 7) Johann Adolf (1799-1888=89) (1833-1888=55) = Fürstin Eleanore v.Liechtenstein (1812-1873=61), izd.1830, kızları Leopoldine (1833-1909=76)

ve oğulları 8) Adolf Joseph (1832-1914=82) (1888-1914=26) = Fürstin Ida v.Liechtenstein (1839-1921=82), izd.1857, çocukları: 4 pr., 4 prs. ve 9) Johann (1860-1938=78) (1914-1938=24)= Gräfin Therese v.Trauttmansdorff (1870-1940'lar), izd.1889, çocukları: evlenmeyen 2 pr., 4 prs. ve 10) Dr.Adolf (1890) (1938) = Fürstin Hilda v.Luxemburg u.Nassau (1897), izd.1930, çocuksuz, kardeşi Felix (1867-1940'lar), Avusturya tümgenerali=Fürstin Anna v.Lowenstein-Wertheim (1873-1936=63), izd.1897, oğulları 11) Joseph (1900, 1980'de ber-hayât), evlenmedi, kardeşleri Eleanore (1904, râhibe) ve Dr.Heinrich (1903), bu pr.çocuk bırakmadı ise hânedânın A dalı sönmüş ve hukuuku B dalına geçmiş olacak.

B dalı prensleri: 1) Karl Philipp (1771-1820=49) (1802-1820=18), general 1796, Paris büyükelçisi 1809-12, mareşal, 10.1813'de Leipzig meydân muhârebesinde Napoléon'u yendi ve Paris'e girdi, 1817'de felc geçirerek emekliye ayrıldı, 19. asrın by.askerlerinden biri=Gräfin Maria Anna v.Hohenfeld (1768, Pr.Esterhazy'den boşanmış), çocukları: 2) Friedrich (1800-1870=70) (1820-1870=50), Avusturya orgenerali, evlenmedi; Edmund (1803-1860'lar), Avusturya orgenerali, evlenmedi; Karl(1802 -1856=54), Avusturya mareşali=Gräfin Josephine Wrastislaw (1802-1881=79), izd.1822, oğulları 3) Karl (I) (1824-1904=80) (1870-1904=74) = Fürstin Wilhelmine v.Öttingen (1833-1910=77), izd.1853, çocukları 3 prs., 1 pr. ve 4) Karl (II) (1859-1913=54) (1904 1913=9)=1. Gräfin Marie Kinsky (1866-1889=23), izd.1885, =2. Gräfin Ida Hoyos (1870-1940'lar), izd.1891, ilkiden 5) Karl (III) (1886-1914=28) (1913-1914=1), Birinci Cihân Harbi'nde Fransa cebhesinde maktûl=Gräfin Eleanore v.Clam u.Gallis (1887), izd.1910 (=2. Graf Kinsky, izd. 1921), oğulları Dr.Franz (1913) ve 6) Karl (IV) (1911) (1914, 1980'de ber-hayât) = Fürstin Antonie v.Fürstenberg (1905), izd.1934, Viyana'da mukıym, çocukları: 7) Karl (V) (1937), Friedrich (1940), Marie (1936), bir Prs. (1942).

46 - Solms

Lahngau'lu Marquard v.Sulmese, 1226'da Solms kontu oldu ki Solmsbach üzerinde bir şatonun adıdır. 1280'de Braunfels kontluğu ilhâk edildi. Kont Otto v.Solms-Braunfels 1410'da ölünce, 2 oğlu arasında hânedân 2 kontluğa ayrıldı (Fr.Uhlhorn, *Geschichte der Grafen von Solms im Mittelalter*, Leipzig 1931; Graf Rudolph zu Solms-Laubach, *Geschichte des Grafen und Fürstenhauses Solms*, Frankfurt 1865). 18. asırda Solms kontllukları, batıda Nassau ve doğuda Hessen-Darmstadt arasında Lahn ırmağı üzerinde idi. Solms kontları:

1) Marquard II (1226-1255=29) = Gräfin Christina v.Isenburg (ölm.1283), kardeşi 2) Heinrich I (1255-1260=5), oğulları 3) Marquard II (1260-1280=20)=Gräfin Agnes v.Spoheim-Starkenburg (ölm.1287) (nesli Bugsolms kontları ol.1415'e kd. devâm etdi), kardeşi 3a) Heinrich V(ölm.1353) = Sophie v.Ahaus (ölm.1358), izd.1325 (nesilleri 1424'e kd.Ottenstein kontları ol.devâm etdi), kardeşi 5) Bernhard I (1312-1349=37)=1. Irmgard v.der Lippe=2. Jutta, izd.1337, oğlu 6) Otto (1331 - 1410=79) (1349-1410=61) = Agnes v.Falkenstein-Münzenberg (ölm.1409), izd.1375, oğulları 7) Bernhard II (1410-1459=49) = Gräfin Elisabeth v.Isenburg-Büdingen (ölm.1451), izd.1421, Solms-Braunfels dalının kurucusu olup kardeşi Johann V (kont 1410-1457) ise Solms-Lich dalının kurucusu olup aşağıda ayrıca görülecektir. *Braunfels* dalı 16. asırda kısmen Evanjelik Protestan oldu, fakat bâzı üyeler günümüze kd.Katolik kaldılar. 1742'de

imparatorluk prensliğine yükseldi. 1820'den ît.Hessen ve 1854'den ît.Prusya senatörleri oldular. Bütün üyeleri pr.ve prs.'dir. 1845'e doğru Hessen, Renanya ve Vürtenberg'de ellerinde 10 mil² arâzî ve 44.000 n.bulunuyordu. *Solms-Braunfels* kontlarının devâmı: Bernhard II oğlu 8) Otto II (1426-1504=78) (1459-1504=45) = Gräfin Anna v.Nassau -Wiesbaden (ölm.1480), izd.1464, oğulları 9) Bernhard III (1468-1547=79) (1504 -1547=42)=Gräfin Margarethe v.Henneberg (ölm.1510), izd.1492, oğulları 10) Philipp (1494-1581=87) (1547-1581=34) = Gräfin Anna v.Tecklenburg (ölm.1554), izd.1534, oğulları 11) Konrad (1540-1592=52) (1581-1592=11) = Gräfin Elisabeth zu Nassau - Dillenburg (1542-1603=61), izd.1559, oğulları 12) Johann Albrecht (1563-1623=60) (1592-1623=31)=1. Gräfin Agnes zu Sayn-Wittgenstein (1568-1617=49), izd.1590, bu dal 1693'e kd.Braunfels'de devâm edip söndü. 12'nin kç. kardeşi Reinhard (1573 - 1630 =57), Solms-Hungen kontu (1592-1630=38) ol.bir dal ayırdı ve bu dal 1678'e kd.devâm edip söndü = 2. Rheingräfin Elisabeth zu Dhaun (1593-1656=63), izd.1621 (1653'de 3. def'a evlendi). Hânedânı ortanca kardeş devâm etdirdi: 13) Wilhelm I (1570-1635=65) (1623-1635=12), 1602'den ît.Greifenstein kontu=Gräfin Amalia zu Nassau-Dillenburg (1582-1635=53), izd.1600, oğulları 14) Wilhelm II (1609-1676=67) (1635-1674=41), Greifenstein kontu=1. Gräfin Johanetta (Hanna) zu Solms-Hohensolms (1623-1651=28), izd. 1636, Hessen başbakanı, sn.Danimarka harbiye nâzırı, sn.Fransa mareşali olan Graf Reinhard I zu Solms-Hohensolms=Gräfin Elisabeth zu Wied kızı, =2. Gräfin Ernestine Sophie zu Holenlohe-Schillingsfürst (1618-1701=83), izd.1652, ilkinden oğlu 15) Wilhelm Moritz (1651-1724=73) (1676-1724=48), Greifenstein kontu =Landgräfin Magdalena Sophia v.Hessen-Bingenheim (1660-1720=60), izd.1679, oğulları 1) Friedrich Wilhelm I (1696-1761=65), Greifenstein kontu 1724-1742=18 + 1. Braunfels prensi 1742-1761=19 = 37 (Braunfels 1693'den ît.kontluk ol.bu dala geçdi) =1. Fürstin Magdalena Henriette v.Nassau-Weilburg (1691-1725=34), izd.1719, Avusturya mareşali Fürst Ernst Johann=Gräfin Marie Polyxena zu Leiningen-Hartenburg kızı, =2. Gräfin Sophia Benigna zu Solms-Laubach (1707-1744=37), izd.1726, =3. Pfalzgräfin Charlotte Catharine v.Birkenfeld-Gelnhausen (1699-1785=86), izd.1745, ilkinden oğlu 2) Ferdinand Wilhelm (1721-1783=62) (2e Fürst zu Solms-Braunfels 1761-1783=22), Holanda korgenerali, Avusturya tümgenerali=Gräfin Sophie zu Solms-Laubach (1741-1772=31), izd.1756, oğulları 3) Wilhelm (1759-1837=78) (1783-1837=54), Prusya tümgenerali=Wild u.Rheingräfin Auguste zu Salm-Grumbach (1771-1810=39), izd.1792, oğulları 4) Ferdinand (1797-1873=76) (1837-1873=36)=Gräfin Ottilie zu Solms-Laubach (1807-1884=77), izd.1828, kardeşi Fürst Friedrich (1770-1814=34), Prusya tümgenerali=Herzogin Friederike zu Mecklenburg (1778-1841=63), izd. (2) 1798 (=1. Fürst Ludwig v.Preussen, izd.1793, ölm.1796, =3. Ernst August I, Hanover kralı, izd.1815, ölm.1851), Grossherzog Karl II v.Mecklenburg-Strelitz=Landgräfin Friederike v.Hessen-Darmstadt kızı, oğulları Wilhelm (1801-1868=67), Prusya korgenerali=Gräfin Maria Kinsky (1809-1892=83), izd.1831, oğulları 5) Ernst (1835-1880=45) (1873-1880=7), evlenmedi, kardeşi 6) Georg (1836-1891=55) (1880-1891=11) = Emanuela dei Principi di Tricase (1854-1936=82), izd.1878 (=2.Fürst Alexander zu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst, izd.1895, ölm.1924), oğulları 7) Georg Friedrich (1890, 1980'de ber-hayât)* (1891), 7e Fürst zu Solms-Braunfels, Graf zu Greifstein, Graf zu Lichtenstein u.Hungen, Graf v.Tecklenburg, Crichingen u.Lingen= Gräfin Donna Beatrice Saluzzo (1888), izd.1913, Braunfels/Hessen/Almanya'da mukıym,

kızları Maria Luise 1914 (evlenmedi) ve Maria Gabriele 1918. Fürst Friedrich'ın (1770-1814) ortanca oğlu Fürst Alexander (1807-1867=60), Prusya tümgenerali, oğlu Fürst Friedrich (1864-1936=72) = Gräfin Maria v.Westphalen zu Fürstenberg (1868-1934=66), izd.1896, oğulları Fürst Alexander (1903) ve Fürst Franz Joseph(1906) hânedânın son erkek üyeleri olup ikisi de evli, çocuksuz olduğu için Braunfels dalı sönmüş ve hakları Hohenholms-Lich dalına geçmişdir.

Solms-Lich veyâ Johannes dalı (Braunfels dalına da Bernhard dalı dahi denmişdir): 1) Johann V, Graf zu Solms-Lich 1410-1457=47, bu dalın atasıdır, yk.bk.=Else v.Cronberg (ölm.1438), izd.1429, oğulları 2) Kuno (kont 1457-1477=20) = Walpurg zu Dhaun u.Kirburg (ölm.1493), izd.1457(=2.Gittfried IX zu Eppstein-Münzenberg, izd.1479, ölm.1522), oğulları 3) Philipp (1468-1544=76) (1477-1544=67) = Gräfin Adrina v.Hanau-Münzenberg (1470-1524=54), izd.1489, 2 oğulları arasında bu dal, 2 ayrı kontluğa bölündü: Solms-Hohensolms-Lich ve Solms-Laubach. Solms-Lich dalı, 16. asırda Evanjelik oldu. Bu dal 1792'de impratorluk prensliğine yükseldi. Bütün üyeleri pr.ve prs.'dir. Dalın başı pr., 1820'den ît.Hessen ve 1854'den ît.Prusya senatolarında tabîî üye oldu. Dalın başının unvânları: Fürst zu Solms-Hohensolms-Lich, Graf v.Tecklemburg, Creange u.Lingen. 1845'e doğru bu dalın elinde Hessen ve Renanya (Koblenz yöresi)'da 4 mil^2 üzerinde toprak ve 11.000 n. vardı. Lich kontlarına devâm ediyoruz: 4) Reinhard I (1491-1562=71) (1544-1562=18), Almanya imparatorluk mareşali=Gräfin Maria zu Sayn-Hachenburg (1505-1586=81), izd. 1524, oğulları 5) Ernst I (1527-1590=63) (1562-1590=28) = Gräfin Margarethe zu Solms-Braunfels (1541-1594=53), izd.1557, bu daldan 1718'e kd.devâm edip bu târîhde sönen Lich kontları devâm etdi, kardeşi 6) Hermann Adolf (1545-1613=68) (1590-1613=23) = Gräfin Anna Sophia zu Mansfeld (1562-1601=39), izd.1589, oğulları 7) Philipp Reinhard I (1593-1635=42) (1613-1635=22), Fransa mareşali = Gräfin Elisabeth zu Wied (ölm.1635), izd.1614, oğulları 8) Philipp Reinhard II (1615-1665=50) (1635-1665=30) = 1. Gräfin Anna Amalia zu Solms-Greifenstein (1617-1640=23), izd.1635, =2. Freiin Catharine Eleonore v. Tschernembl (1622-1675=53), izd.1642, ikincisinden oğlu 9) Ludwig (1646-1707=61) (1665-1707=42) = 1. Burgräfin Louise v. Dohna (1646 - 1687 =41), izd.1669, =2. Gräfin Wilhelmine Elisabeth v.Leiningen - Dagsburg -Heidesheim (1659-1733=74), izd.1691 (=2. Graf Wilhelm Moritz I v.Isenburg-Birstein, izd.1709, ölm.1711), ilkinden oğlu 10) Friedrich Wilhelm (1682-1744=62)(1707 -1744=37) = Gräfin Wilhelmine Magdalene v.Isenburg-Birstein (1682-1749=67), izd. 1710, oğulları 11) ve 1) Carl (1725-1803=78), kont 1744-1792=48 + 1. pr. 1792 -1803=11 = 59 = Burggräfin Sophie Charlotte zu Dohna (1740-1798=58), izd.1759, oğulları 2) Carl (II) (1762-1807=45) (1803-1807=4), Danimarka tümgenerali = Gräfin Henriette zu Bentheim u.Steinfurt (1777-1851=74), izd.1802, oğulları 3) Carl (III) (1803-1824=21) (1807 -1824=17), evlenmedi, kardeşi 4) Ludwig (1805-1880=75) (1824-1880=56) = Gräfin Marie zu Isenburg u.Büdingen (1808-1872=64), izd.1829, kardeşi Fürst Ferdinand (1806-1876=70) = Gräfin Caroline v.Collalto (1818-1855=37), izd.1836, oğulları 5) Hermann (1838-1899=61) (1880-1899=19), Prusya tümgenerali = Gräfin Agnes zu Stolberg-Wernigerode (1842-1904=62), izd.1865, oğulları 6) Karl (1866-1920=54) (1899-1920=21) = Fürstin Emma zu Stolberg-Wernigerode (1875-1956=81), izd. 1894 (kızları 3 prs.), kardeşi 7) Reinhard (1867-1951=84) (1920-1951=31)= Gräfin Marka zu

Solms-Sonnenwalde (1879), izd. 1898, oğulları Dr.Hermann (1902-1940=38), =Freiin Gertrud v.Werthern (1913), izd.1933 (=2. Bnb. Dr.Hans Sell, doğ.1920, izd.1950), oğulları 8) Philipp (1934) (1951), evlenmedi, kardeşleri Wilhelm 1937, Hermann 1940 (posthume) ve Dorothea 1935, Eleonore 1937, Lich/Hessen/Almanya'da mukıym. 7. Prens'in kardeşleri: Rosa Helene 1901, Karl 1903, Friederike 1905, Christine 1908 (=Graf Franz-Adolf v.Arnim, 1907-1943=36, izd.1936, Rusya cebhesinde maktûl), Marie Anna 1910.

Solms-Laubach kontları: Otto (1496-1522=26), Solms-Lich kontu Reinhard'ın (1491-1562) kardeşi olup, babasının hayâtında öldü, oğlu Magnus, 1544'de dedesi ölünce, Solms-Laubach kontu ol.yeni bir dal kurdu. Otto=Anna v.Mecklenburg (1485 -1525=40), izd.1519, Herzog Magnus II v.Mecklenburg=Sophie v.Pommern-Stettin kızı (=1. Landgraf Wilhelm II v.Hessen-Marburg, izd.1500, ölm.1509), oğulları 1) Magnus (1521-1561=40) (1544-1561=17) = Gräfin Agnes v.Wied (ölm.1588), izd.1545 (=1. Graf Caspar v.Mansfeld, ölm.1542), oğulları 2) Johann Georg I (1547-1600=53) (1561-1600=39) = Margaretha v.Schönburg-Glauchau (1554-1606=62), izd.1572 (=1. Graf Wilhelm v.Honstein, izd.1568, ölm.1570), kardeşi Otto (1550-1612=62), 1615'de oğlu ile sönen Sonnenwalde kontları dalcığını kurdu=Gräfin Anna Amalie zu Nassau-Weilburg (ölm.1635), izd.1560, Johann Georg I oğlu 3) Albert Otto I(1576 -1610=34) (1600-1610=10), muhârebede maktûl=Ladgräfin Anna v.Hessen -Darmstadt dalının sondan önceki kontu oldu. Albert Otto I'in 2 kardeşi, Heinrich Wilhelm (1583-1632=49) ve Johann Georg II (1591-1632=41), Solms-Sonnenwalde ve Solms -Baruth kontları dallarını kurdular ki bu dalların üyeleri günümüze kadar kont ve kontes, fakat lakab ol.altes sanlarını taşırlar.

Sonnenwalde dalı Evanjelik'dir. 1) Heinrich Wilhelm I (1583-1632=49) (1600-1632=32), muhârebede maktûl=1. Gräfin Sophie Dorothea v.Mansfeld (1593-1617=24), izd.1612, =2. Gräfin Maria Magdalena zu Öttingen-Öttingen (1600-1636=36), izd. 1620 (=2. Graf Georg Friedrich zu Hohenlohe-Weickersheim, izd.1634, ölm. 1645, ikinciden oğlu 2) Georg (1626-1688=62) (1632-1688=56)=1. Gräfin Proxedis zu Hohenlohe-Pfedelbach (1627-1663=36), izd.1648, =2. Fürstin Anna Sophie v.Anhalt-Bernburg (1640-1704=64), izd.1664, ikinci eşinden: Heinrich Wilhelm II (1668-1718=50) = Freiin Johanna Christina v.Fiesen (1671-1694=23), izd.1691, ilk eşinden: 3) Otto Heinrich (1654-1711=57) = Charlotta Sophia v.Krosigk (1670-1706=36), izd.1688, 3 oğullarından 3 ayrı dal oluşdu: 4) Friedrich Eberhard (1691-1752=61) (1711-1752=41) = Gräfin Maria Charlotte v. Scherffenberg (1699 -1780=81), izd.1724, 1803'e kd.devâm eden ve bu târîhde sönen Solms -Sonnenwalde dalını yürütdü, 3 kardeş kontun küçüğü Adolph Ludwig (1706-1760=54), Schöna ve Rösa kontu oldu (1711-1760=49), nesli 1814'e kd.ve bu târîhde sönerek bu dalı devâm etdirdi=Sabine Louise v.Thümen (1713-1804=91), izd.1728, tal.1751=23 (=3. Johann Friedrich v.Pflug, izd.1752, ölm.1768). Ortanca kardeş Graf Otto Wilhelm zu Solms (1701-1737=36) = Dorothea Sabina v.Arnim (1707-1738=31), izd.1726, oğulları 2 kont, Karl Georg Heinrich (1728-1796) ve Viktor Friedrich (1730-1783), 2 dalın başı oldular ki, ilki Solms-Rösa, ikincisi Solms-Sonnenwalde'dir.

Solms-Rösa kontları: 1) Karl Georg (1728-1796=68) (1728-1796=68, Rösa kontluğu 1720'de babası tar.ilhâk edilmişdi)=Johanna Ulrika v.Monsterberg

(1730-1797=67), izd. 1760, oğulları 2) Carl (1761-1835=74) (1796-1835=39) = Johanna v.Prittwitz (1766-1842=76), izd.1788, oğulları 3) Otto (1810-1890=80) (1835-1890=55) = Angelika v.Schmettau (1813-1881=68), izd.1843, oğulları 4) Detlev (1857-1924=67) (1890-1924=34) = Marie v.Zastrow (1874), izd.1892, tal.1910=18 (=2. Prusya korgenerali Oskar Schellbach, izd.1910, ölm.1947), bu sûretle bu dal 1924'de söndü.

Solms-Sonnenwalde kontları: 1) Viktor (1730-1783=53) (1737-1783=46), bu dalın kontları 1854-1918'de Prusya senatosu irsî üyesi oldular = Gräfin Wilhelmine v.Dönhoff (1726-1794=68), izd.1754, oğulları 2) Christian (1755-1799=44) (1783 -1799=16), Prusya mareşali=Gräphin Christiane v.Schlippenbach (1767-1843=76), izd.1784 (=2. Ludwig v.Ompteda, izd.1800, ölm.1854), oğulları 3) Theodor(1787 -1859=72) (1799-1859=60) = Gräfin Clementine v.Breaussler (1790-1872=82), izd.1809, oğulları 4) Theodor (II) (1814-1890=76) (1859-1890=31) = Klara v.Rex -Thielau (1815-1886=71), izd.1837, oğulları 5) Peter (1840-1922=82) (1890-1922=32) = Gräfin Katharina zu Solms-Sonnenwalde (1843-1895=52), izd.1868 (kızları 3 kontes), kardeşi Otto (1845-1886=41) = Gräfin Helene zu Solms-Baruth (1854-1886=32), izd.1878, çocukları 4 kontes ve 6) Wilhelm (1886) (1922), 1980'de ber-hayât ve Weldam/ Holanda'da mukıym=Gräfin Isabelle v.Bentinck (1889), izd.1914, çocukları Gräfin Marie Helene (1917) ve 7) Alfred (1932).

Solms-Baruth dalının atası Johann Georg II, Kont Johann Georg I'in kç. oğludur (yk.bk.). 1600'de babası Johann Georg I'in ölümüyle mîrâsı üçe bölününce o da Baruth'u almış, ölümünden az sn.1635'de Rödelheim ve Assenheim ilhâk edilmişdir. 1) Johann Georg II (1591-1632=41) (1600-1632=32), Avusturya orgenerali=Gräfin Anna Maria zu Erbach-Fürstenau (1603-1663=60), izd.1620, 3 oğulları arasında Solms-Baruth kolu yeniden 3 dala bölündü: Kont Johann August (1623-1680) Dödelheim, Kont Johann Friedrich Laubach, Kont Friedrich Sigismund I Baruth dallarını kurdu (Fürst Wilhelm Karl v.Isenburg, *Um 1800 aus Zait u.Leben des Grafen Volrat zu Solms-Rödelheim*, Leipzig 1927).

Solms-(Baruth)-Rödelheim u. Assenheim kontları: Lüteryen ve bütün üyeler kont ve kontes ve altes'dir. Bu dalın başı 1820'den ît.Hessen ve 1854'den ît.Prusya senatolarında irsî üye oldu. 1) Johann August (1623-1680=57) (1632-1680=48) = Gräfin Eleonore Cratz v.Scharffenstein (1629-1680=51), izd.1654, oğulları 2) Georg Ludwig (1664-1716=52) (1680-1716=36), Prusya tümgenerali=Gräfin Charlotte Sibylla v.Ahlefeldt (1672-1726=54), izd.1786, bu kontun oğlu 1722'ye kd.Rödelheim kontu olup bu dal söndü, kardeşi 3) Ludwig Heinrich (1667-1728=61) (1716-1728=12), ağabeyi Rödelheim'da iken Assenheim'da kontluk yapdı, 1722'de Rödelheim'ı da aldı=Gräfin Wilhelmine Christiane zu Limpurg (1679-1757=78), izd.1695, oğulları 4) Ernst (1714-1790=76) (1728-1790=62)=1. Henriette v.Terzi (1717-1760=43), izd.1750, =2. Gräfin Amöne Charlotte zu Löwenstein-Wertheim-Virneburg (1743-1800=57), izd.1761, bu izd.'dan 5) Volrat (1762-1818=56) (1790-1818=28) = 1. Gräfin Sophie zu Solms-Laubach (1771-1807=36), izd.1789, =2. Marie Hiffmann (1783-1843=60), izd.1811, ilkinden oğlu 6) Carl (1790-1844=54) (1818-1844=26), Hessen korgenerali== Gräfin Amalie zu Erbach-Schönberg (1795-1875=80), izd.1824, oğulları 7) Maximilian (1826-1892=66) (1844-1892=46) = Gräfin Thekla zu Solms-Laubach (1835-1892=57), izd.1861, oğulları 8) Franz (1864-1923=69) (1892-1923=31) = 1. Gräfin Anastasia zu

Pappenheim (1863-1904=41), izd.1892, =2. Gräfin Jenny zu Castell-Castell (1866-1923=67), izd.1907, ilkinden oğlu 9) Maximilian (II) (1893) (1923), Prf.Dr. (Marburg Ün.), =1. Fürstin Viktoria zu Leiningen (1895), izd.1922, tal.1937=15, =2. Freda v.Gersdorff (1901), izd.1937, ilkinden oğlu 10) Markwart (1925), evlenmedi, Assenheim/Hessen/Almanya'da mukıym, kardeşi vâris-kont Johann Georg (1938) (2. izd.'dan). Maximilian II'nın kardeşleri: Marie (1873-1955=82), evlenmedi; Joachim (1896) ve Ernst (1868-1920=52) 5 kont ve 2 kontes = 7 çocuk bırakdılar.

Solms-Laubach dalının atası, Kont Johann Georg II'nin (1591-1632) ortanca oğlu Johann Friedrich'dir (1625-1696). 1676'da Laubach kontluğu, ağabey branşdan boşalınca, yerine geçip dalını kurdu. 1) Johann Friedrich (1625-1696=71), Wildenfels kontu 1632-1676=44 + ilâveten Laubach kontu 1676-1696=20 = 64 = Gräfin Benigna v. Promnitz (1648-1702=54), izd.1667, ortanca oğulları Carl Otto (1673-1743=70) (1696 -1743=47), Utphe kontu oldu ve oğlu 1762'ye kd. bu kontluğu yürütüp bu târîhde vârissiz öldü = Gräfin Louise Albertine v.Schönburg-Waldenburg (1686-1740=54), izd.1703. Johann Friedrich'ın kç.oğlu Heinrich Wilhelm (1675-1741), 2. dalın atasıdır. By. oğlu Friedrich Ernst (1671-1723) ise Laubach dalını devâm etdirdi ki bu dala Solms-Laubach denmektedir. 1845'e doğru Laubach kontunun elinde Hessen - Darmstadt'da 3 mil^2 'ye yakın toprak ve 7.500 n., Rödenheim-Assenheim kontunun elinde Hessen-Darmstadt'da ve kç.kısmı Hessen-Kassel'de 2,5 mil^2 toprak ve 6.000 n., Wildenfels kontunun elinde Saksonya krallığında ve küçük kısmı Weimar büyük -dukalığında 1 mil^2'nin üzerinde toprak ve 8.500 n. vardı. Laubach kontları Lüteryen olup 1820'de Hessen senatosu irsî üyesi oldular. Dalın bütün üyeleri kont ve kontes olup 1914'de hepsi için altes lakabı kabûl edildi. 2) Friedrich Ernst (1671-1723=52) (1696-1723=27) = Gräfin Friederike Charlotte zu Stolberg-Gedern (1685-1739=54), izd. 1709 (annesi Mecklenburg-Güstrow düşesi Christina'dır), oğulları 3) Christian August (1714-1784=70) (1723-1784=61)=1. Gräfin Amalie zu Isenburg-Birstein (1714 -1748=34), izd.1738, =2. Fürstin Caroline Amalie v.Nassau-Siegen (1715-1752=37), izd. 1751, Fürst Adolph=Herzogin Amalie Luise v.Kurland kızı, =3. Gräfin Dorothee Wilhelmine v.Löwensee (1725-1754=29), izd.1753, ilkinden oğlu Georg August (1743-1772=29), Braunschweig tümgenerali=Fürstin Elisabeth zu Isenburg-Birstein (1753-1829=76), izd.1767, oğulları 4) Friedrich (1769-1822=53) (1784-1822=38)=Gräfin Henriette v.Degenfeld-Schonburg (1776-1847=71), izd.1797, oğulları 5) Otto (1799-1872=73) (1822-1877=50) = Fürstin Luitgarde zu Wied (1813-1870=57), izd.1832, oğulları 6) Friedrich (II) (1833-1900=67) (1870-1900=30), Prusya tümgenerali =Gräfin Marianne zu Stolberg-Wernigerode (1836-1910=74), izd.1859, oğulları 7) Otto (II) (1860-1904=44) (1900-1904=4) = Fürstin Emma zu Ysenburg u.Büdingen (1870-1944=74), izd.1898, oğulları 8) Georg Friedrich (1899) (1904) = Fürstin Johanna zu Solms-Hohensolms-Lich (1905), izd.1924, Laubach/Essen/ Almanya'da mukıym, 1980'de ber-hayât, çocukları: 9) Otto (1920), Irene (1925), Karl (1926-1945=19, teğmen iken Rusya cebhesinde maktûl), Monika (1929), Johann Friedrich (1932), Friedrich (1937), Andrea (1941). 8. Kont'un kardeşlerinden bir çok kont ve kontes hayâtdadır.

Solms-Wildenfels dalının atası Kont Johann Friedrich zu Solms - Wildenfels -Laubach'ın (1625-1696, yk.bk.) kç.oğlu Heinrich Wilhelm'dir (1675-1741). Bu dal da Lüteryen'dir. Bu dalın kontları 1831-1918 arasında Saksonya senatosunda irsî senatör

oldular. Bütün üyeler kont ve kontes ve altes'dir. 1) Heinrich Wilhelm zu Solms-Wildenfels (1675-1741=66) (1709-1741=32) , Prusya tümgenerali = 1. Gräfin Helene Dorothea Truchsess v.Waldburg (1680-1712=32), izd.1703, =2. Burggräfin Sophia Albertina zu Dohna-Wartenberg (1674-1748=74), izd.1713, ilkinden oğlu 2) Heinrich Carl (1706-1746=40) (1741-1746=5) = Gräfin Albertine Charlotte van Bylandt (1721-1799=78), izd.1738, bunun kardeşi Friedrich Ludwig (1708-1789=81), Rusya korgenerali=Gräfin Louise Dorothea v.Münnich (1713-1775=62), izd.1739, Rusya başbakanı ve mareşali Graf Burkhard Christoph Christina Lukretia v.Witzleben kızı (=1. Johann Wilhelm v.Schaumberg, izd.1730, ölm.1737), nesilleri 1896'da sönen Sachsenfeld kontlarıdır. Graf Heinrich Carl'ın (no.2) oğlu 3) Friedrich Magnus (I) (1743-1801=58) (1746-1801=55) = Fürstin Caroline zu Leiningen (1757-1832=75), izd. 1773, Bavyera korgenerali Fürst Carl Friedrich=Gräfin Christiane zu Solms-Rödelheim u.Assenheim kızı, oğullar Friedrich (1777-1857) ve Emich (1794-1834) 2 ayrı dalın kurucusu oldular. Her 2 dalın başı da Graf zu Solms-Wildenfels sanını taşıdı. Birinci daldan: no.3'ün by.oğlu 4) Friedrich Magnus II (1777-1857=80) (1801-1857=56)=1. Gräfin Auguste zu Erbach-Erbach (1793-1833=40), izd.1801, İngiltere ve Hanover korgenerali Graf Franz=Fürstin Luise Charlotte zu Leiningen kızı, = 2. Gräfin Elisabeth (Betty) v. Degenfeld-Schonburg (1802-1880=78), izd.1837, ilkinden oğlu 5) Friedrich Magnus (III) (1811-1883=72) (1857-1883=26) = Gräfin Ida zu Castell-Castell (1817-1882=65), izd.1843, oğulları 6) Friedrich Magnus (IV) (1847-1910=63) (1883-1910=27) = Gräfin Anne v.Bentinck (1855-1933=78), izd.1874, oğulları 7) Friedrich Magnus (V) (1886-1945=59) (1910-1945=35), dr.=Fürstin Marie Antoinette zu Schwarzburg (1898), izd.1925, oğulları 8) Friedrich Magnus (VI) (1927) (1945) = Katharina Duerst (1923), izd. 1948, tal.1954=6, boşanmış, Stuttgart'da mukıym, oğulları Friedrich Magnus (VII) (1949) ve Konstantin (1950). Kardeşleri Anne Alexandra 1929, Jutta 1928, Albrecht 1929, Kristin 1938.

Wildenfels kontlarının 2. dalı: 1) Emich (1794-1834=40) (1801-1834=33) = Freiin Sirtema van Groventins (1802-1848=46), izd.1819, oğulları 2) August (1823-1918=95) (1848-1918=70), Prusya korgenerali=1. Gräfin Elisabeth zu Solms-Baruth (1836-1868=32), izd.1862, =2. Gräfin Fanny v.Schimmelmann (1846-1918=72), izd. 1875, ilk izd.'dan: Gräfin Marie (1865-1955=90, evlenmedi) ve 3) Otto (1866-1946=70) (1918-1946=28) = Gräphin Sophie zu Solms-Wildenfels (1877), izd.1924, çocuksuz (=1. Graf Oskar v.Platen-Hallermund, Prusya mareşali ve koramirali, iz.1915, ölm.1922). Kont August'un (ölm.1918) 2. izdivâcından: Graf Ernst (1877-1945=68) = Baronesse Karin v.Uexküll (1882), izd.1904, oğulları 4) Bernhard (1909) (1946) = Liselotte Voigt (1915), izd.1940, oğulları 5) Peter Bernhard (1941), bunun kardeşleri Friedel 1942, Friedrich-Magnus 1944, Alexander 1945. Graf August'un (no.2) dîğer oğulları: Karl (1879) ve Emich (1883)'in oğullarından 4ü, İkinci Cihân Harbi'nde Rusya cebhesinde maktûl düşen genç kontlardır.

Solms-Baruth dalının üyelerinin de hepsi kont, kontes ve altes'dir. Bu dal Evanjelik Protestan'dır. 1665'de Baruth kontluğunun yarısında başladı ve dîğer yarısını da 1694'de satın aldılar. Bu dalın başı 1854-1918 arasında Prusya senatörü oldu. 1888'de dalın başına pr. sanı verildi, dîğer üyeler kont ve kontes ol.kaldılar. Dalın kurucusu

Friedrich Sigismund I, Solms-Baruth kolunun kurucusu Kont Johann Georg II'nin (1591-1632, yk.bk.) kç. oğludur. 1) Friedrich Sigismund (I) (1627-1696=69), Graf zu Solms-Baruth 1665-1696=31=Ernestine v.Schönburg-Hartenstein (1642-1713=71), izd. 1666, oğulları 2) Friedrich Sigismund (II) (1669-1737=68) (1696-1737=41) = 1.Freiin Amalie Christiane v.Lützelburg (1675-1721=46), izd.1692, =2. Gräphin Ernestine Elisabeth zu Solms-Sonnenwalde (1695-1730=35), izd.1722, = 3. Juliane Dorothea v.Stutterheim (1694-1749=55), izd. 1730, kardeşi Graf Johann Christian (I)(1670 -1726=56), 1877'ye kd.devâm edip bu târîhde sönen *Solms-Baruth-Klitschdorf* kontları dalının atasıdır. Friedrich Sigismund II oğlu 3) Friedrich (1725-1787=62) (1737 -1787=50) = Fürstin Sophie v.Anhalt-Bernburg (1732-1786=54), izd.1753, Fürst Viktor Friedrich=Fürstin Luise v.Anhalt-Dessau kızı, oğulları 4) Friedrich (II)(1757-1801=44) (1787-1801=14)=Gräphin Georgine (Georgette) v.Wallwitz (1768- 1839=71), izd.1787, oğulları 5) Friedrich (III) (1795-1879=84) (1801-1879=78)=1. Gräphin Bertha zu Solms-Baruth (1801-1832=31), izd.1820, =2. Gräphin Ida v.Wallwitz (1810-1869=56), izd. 1835, ilkinden oğlu 6) Friedrich (IV) (1821-1904=83) kont 1879-1888=9 + 1.pr. 1888-1904=16 = 25 = 1. Gräphin Rosa Teleki v.Szek (ölm. 1846), =2. Gräphin Hedwig v.Kleist (1829-1920=91), izd.1891 (=1.Julius v.der Decken, izd.1853, ölm.1867), ilkinden oğlu 2) Friedrich (II) (1853-1920=67) (1904-1920=16), Prusya korgenerali =Gräphin Louise v.Hochberg (1863-1938=75), izd.1881, Prusya orgenerali Herzog Hans Heinrich XI. v.Pless, Graf v.Hochberg=Marie v.Kleist kızı, oğulları 3) Friedrich (III) (1886-1951=66)(1920-1951=31)= Fürstin Adelheid zu Schleswig - Holstein- Sonderburg -Glücksburg (1889), izd.1914, Herzog Friedrich Ferdinand=Fürstin Karoline Mathilde zu Schleswig-Holstein-Augustenburg kızı, oğulları 4) Friedrich (IV) (1926) (1951), Namibya'da Marienthal'de mukıym=Freiin Birgitta (1924), izd.1963, Graf Eduard v.Berchem-Königsfeld'in tek kızı, oğulları: 3 kont. 4. Prens'in hemşîreleri kontesler: Friederike-Luise 1916, Feodora 1920, Rosa 1925, Caroline-Mathilde 1929. 3. Prens'in kardeşleri kontlar: Hermann, dr.(1888)=Gräphin Anna v.Hochberg (1888), izd.1913, Herzog Hans Heinrich XI v.Pless, Graf v.Hochberg =Gräphin Mathilde zu Dohna-Schlobitten kızı (1 kont, 2 kontes); Hans (1893) = Fürstin Caroline Mathilde zu Schleswig-Holstein-Sondenburg-Glücksburg (1894), izd.1920, Herzog Friedrich Ferdinand=Fürstin Karoline Mathilde zu Schleswig -Holstein-Augustenburg kızı (1 kontes, 1 kont); Johann-Georg (1896), evlenmedi. Graf Hans'ın (1894) kızı: Gräphin Viktoria-Luise (1921)=1. Fürst Friedrich Josias v.Sachsen-Coburg u.Gotha (1918), izd.1942, tal.1946=4.

47 - Stadion

Katolik. Suab'lı feodal âile. 1908'de erkek ve 1940'larda kadın tar. söndü. Vürtenberg'de Rechtenstein ve Pflummern senyörleri ile ayni atadan iner. 1197'de adı geçen Henricus de Lapide, âilenin atasıdır. Stadion, Vürtenberg'de Ehingen yöresinde bir şatonun adır. Bu isimle anılan ilk kişi 1270'de Waltherus de Stadegun'dur. 1686'da âile imparatorluk baronu, 1705'de imparatorluk kontu oldu. Âilenin başı dâhil bütün üyeler kont, kontes ve altes'dir. 1845'e doğru âilenin elinde Bohemya, Bavyera ve Vürtenberg'de toplam 5 mil^2 toprak ve 26.000 n. bulunuyordu. Friedrich ve Philipp dalları ol.iki branşa ayrılmışdı. Her ikisi de Avusturya tab'ası ol.Bohemya'da üslenmişdi. Âilenin

yaşayan dallarının atası Konrad I v.Stadion (ölm.1439) olup, Kont Johann Philipp'in (1652-1741=89) 2 oğlu 2 branşa ayırdılar: Kont Friedrich v.Warthausen (1691-1768=77) (Warthausen 1826'da Vürtenberg'e satıldı) ve Kont Hugo Joseph Philipp (1720 -1785=65) v.Thaunhausen. Sonuncu dal 1818-1918'de Bavyera irsî senatörü oldu. Âilenin başı Graf v.Stadion-Warthausen u.Thannhausen unvânını taşıdı.

Fredrich dalı kontları: 1) Friedrich (1691-1768=77), torunu 3) Johann Philipp (1763-1824=61), Avusturya mâliye nâzırı=Gräphin Marie v.Stadion (1775-1841=66), izd.1794, oğlu 4) Eduard (1797-1844=47) (1824-1835=11, ferâgat) = Kostanze v.Rosenstern (1811-1861=50), izd.1832, kardeşi 5) Franz (1806-1853=47) (1835 -1846=11, ferâgat), Galiçya eyâlet v., evlenmedi, kardeşi 6) Rudolf (1808-1882=74) (1846-1882=36) = Gräphin Gisela v.Futah (1825), izd.1850, oğlu 7) Philipp (1854-1890=36) (1882-1890=8), evlenmedi, 4'ün oğlu 8) Georg (1844-1906=62) (1890-1906=16) = Therese Szilagy (1858-1920=62), izd. 1873, tal.1878=15 (1879'da 2. def'a evlendi), kızları Gräphin Paula (1875-1940'lar) = Yb.Franz Kocynski (ölm.1919), izd.1900. Son prensin 1906'da ölümü ile bu dal ve kızının 1940'larda ölümü ile bütün Stadion âilesi kadın tar.da söndü.

Philipp dalı kontları: 1) Philipp (1720-1785=65)=Freiin Marie v. Stauffenberg (1728-1799=71), izd. 1745, oğlu 2) Emich (1766-1817=53) (1785-1817= 32), oğlu 3) Johann Philipp (1780-1839=59) (1817-1839=22) = Gräphin Kunegunde v.Kesselstatt (1794-1872=78), izd.1815, oğulları 4) Friedrich (1817-1898=81) (1839-1898=59), evlenmedi, No.2'nin dîğer oğulları: Philipp (1799-1860'lar, Avusturya orgenerali) ve Damien (1802-1864=62) = Catherine Ghika v.Desanfalva (1805-1856=51), izd.1830, Eflak ve Boğdan voyvodası Kostantin Ghika kızı, oğulları 5) Emich (1838-1901=63) (1898-1901=3) = Madeleine Schier (1840-1870=30), izd.1867, çocuksuz (ilk zevci: Kont Gruriev), kardeşi 6) Philipp (1847-1908=61) (1901-1908=7) = Marie Cisar (1850-1920'ler), izd.1874, çocuksuz. Bu sûretle bu dal da 1908'de erkek tar.kesilerek bu târîhde bütün Stadion âilesi erkek tar.söndü. Son prensin hemşîreleri kontesler Ernestine (1841) ve Marie (1843) evlenmeksizin 1920'ye doğru öldüler.

48 - Starhemberg

Katolik. Merkezleri Yukarı Avusturya'da Eferding'dir. Ataları 1150'de adı geçen Gundacher v.Steinpach (Stirya'da) torunu Gundacher II 1240'da Starhemberg şatosunu inşâ etdirdi ki Bavyera sınırında ve Enns üzerindedir. Erasme I v.Starhemberg, 1530'da Gräphin Anne v.Schaumberg ile evlenerek Yukarı Avusturya'da Efending'e sâhib oldu. Âile 1643 'de imparatorluk kontu, 1765'de imparatorluk prensi, 1861'den ît.Avusturya senatosu irsî üyesi olup yalnız âilenin başı pr.sanını, dîğer üyeler kont, kontes sanını, fakat altes lakabını taşırlar.

Âile başının unvânı Fürst v.Starhemberg, Graf v.Schaumburg u.Waxenberg'dir. Konrad Balthasar 1. kont oldu (1643-1687=44). Oğlu Ernst Rüdiger (1638-1701=63) (2. kont 1687-1701=14), Mareşal Kont Montecuccoli'nin talebesi ol.askerî eğitim gördü, general ve 1675'de imparatorluk mareşali oldu, 1683'de Kral Sobiesky yetişinceye kd.Viyana'yı Türkler'e karşı savunmakla ün yapdı. Oğlu Franz Ottokar (1691-1743=52) (3. kont 1701-1743=42), bunun oğlu 1) Georg Adam'dır (1724), 1743'de 4. ve sonuncu kont, 1765'de 1.pr.oldu=1. Fürstin Marie v.Salms-Salm (1731), izd.1761, oğlu 2)

Ludwig (1762-1833=71), Madrid büyükelçisi=Fürstin Marie Luise v.Arenberg (1764), izd.1781, oğulları 3) Adam (1785-1860=75) (1833-1860=27) = Fürstin Aloys v. Arenberg (1812-1891=79), çocuksuz. Bu sûretle hânedânın ağabey dalı söndü. Kç.dal 1667'de doğup 1717'de kont olan Gundakar'dan iner ki oğlu Graf Karl (1777- 1859 =82)=1. Gräphin Marie v.Colloredo-Waldsee (ölm.1807), bunun oğlu prenslik dalına vâris olan 4) Camillo (I) (1804-1872=68) (1860-1872=12)= 1. Guildobaldine v.Steinmetz (ölm.1835), =2. Gräphin Marie v. Thürheim (1817), izd.1838, oğulları 5) Camillo (II) (1835-1900=65) (1882-1900=28) = Gräphin Sophie v.Sichingen-Hohenburg (1842 -1913=71), izd.1860, tal.1876=16, oğulları 6) Ernst Rüdiger (I) (1861-1927=66) (1900-1927=27), albay=Gräfin Franziska Larisch v.Moennich (1875-1943=68), izd.1898, oğulları 7) Ernst Rüdiger (II) (1899-1956=57) (1927-1956=29), 1936'ya kd.bakan=1. Altgräfin Marie-Elisabeth v.Salm-Reifferscheidt-Raitz (1908), izd.1928, tal.1937=9, =2. Nora Gregor (1901-1949=48), izd.1937, ikinciden 8) Heinrich (1934) (1956), Linz'de mukıym, evlenmedi. 6. Prens'in dîğer çocukları: Ferdinand (1900), Georg Adam (1904) (çocukları 1 kont ve 3 kontes) ve Sophie (1902).

49 - Sternberg

Bohemya ve Moravya'da Avusturya tâcına bağlı Katolik imparatorluk kontluk âilesi Sternberg-Manderscheid'in ağabey dalı Sternberg'in son kontu: Franz Joseph (1763-1830=67). 1830'da tümüyle âile erkek tar. ve bunun tek çocuğu olan kızının 1871'de ölümüyle kadın tar.kesildi: Gräphin Leopoldine (1791-1871=80) = Graf Franz v.Sylva-Taronca (ölm.1835), izd.1811.

50 - Stolberg

Heinricus von Vockstete, comes de Stalberg (Graf v.Stolberg), âilenin 1210'da kontlukla başlıyan atasıdır. Stolberg, Aachen doğusunda şehirdir. 1341'de Beichlingen kontluğundan Rossla senyörlüğünü aldı. 1417'de Hohnstein kontluğunu tevârüs etdi. 1429'da Wernigerode kontluğuna da vâris oldu. 1535'de Königstein kontluğunu elde etdi. Kont Christoph II (1567-1638=71), ölünce, oğulları arasında mîrâsı paylaşıldı: Kont Heinrich Ernst (1593-1672) ve Kont Johann Martin (1594-1669). Bu 1. kola Stolberg-Werigerode deniyor. Lüteryen'dir. Kont Heinrich Ernst'den (1593-1672=79) (1638-1672=34) sonra, torununun oğlu Kont Friedrich Karl v.Stolberg-Gedern'e (1693-1764=74) 1742'de imparatorluk prensi pâyesi verildi (Gedern dalı 1804'de (kadın tar.1830'larda) söndü, son kont, yukarıda adı geçenin torunu Karl Heinrich: 1761-1804=43, bunun amcasının kızı Luise Maximiliane (1752) ile 1772'de Pr.Charles Edward Stuart evlendi). Graf Christian Friedrich v.Stolberg-Wernigerode (1746-1824) ise 1765'de Silezya'da 3 senyörlük elde etdi. Bunun 3 oğlu Ferdinand, Konstantin ve Anton, hânedânın 3 yan dalını oluşturdular. Hânedânın başı 1820'den ît.Hessen ve 1854'den ît.Prusya senatolarında irsî üye oldu. Hânedânın bütün üyeleri pr.ve prs.'dir. Hepsi Graf Christian Ernst v.Stolberg-Wernigerode'den (1691-1771=80) inmektedir. 6. kont Heinrich (1772-1854), ilk branşın atası oldu. Bu dalın elinde 1845'e doğru Prusya Saksonyası, Hessen-Darmstadt ve Hannover'de 6 mil^2'den fazla toprak üzerinde 33.400 n. yaşıyordu. Stolberg-Stolberg dalının elinde Prusya Saksonyası ve Hanover'da 6 mil^2 üzerinde 22.200 n., Stolberg-Rossla dalında ise Hessen büyük-dukalığı, Prusya'nın

Saksonya eyâleti ve Anhalt-Bernburg dukalığı üzeride 6,5 mil² üzerinde 18.500 n. bulunuyordu ki toplam 18,5 mil² ve 74.100 n. eder.

Stolberg-Wernigerode kontları (1890'da Prusya tar. bu dalın yalnız başına prenslik verildi): Kont Christian Ernst (1691-1771=72) torunu 5. kont 5) Christian Friedrich (1746-1824=78) = Gräphin Auguste Eleanore v.Stolberg-Stolberg (ölm.1821), oğulları 6) Heinrich (1772-1854=82) (1824-1854=30)=1. Fürstin Jenny v.Schönburg-Waldenburg (1780-1809=29), izd. 1799, =2. Freiin Everardine v.Reck (1785), izd.1810, ilkinden oğlu Hermann (1802-1841=39)=Gräphin Emma v.Erbach-Fürstenau (1811-1899=78), izd.1833, 7) ve 1) Otto (1837-1896=59) (kont 1854-1890=36 + 1.pr.1890-1896=6= 42) = Fürstin Anna Reuss-Schleiz-Köstritz (1837-1907=70), izd.1863, oğulları 2) Christian Ernst (1864-1940=76) (1896-1940=44) = Gräphin Marie v.Castell-Rüdelhausen (1864 - 1944 =80), izd.1891 (kızları Juliana 1899, râhibe), oğulları 3) Botho (1893) (1940), Stockheim /Hessen/Almanya'da mukıym=Fürstin Renata v.Schoenaich-Carolath (1899), izd.1920, oğulları 4) Christian Heinrich (1922), 4e Fürst v.Stolberg, Graf v.Königstein, Rochefort, Wernigerode u.Hohstein, kardeşleri Kont Elger 1935 ve kontesler Walpurgis 1921, Oda 1925, Huberta 1927.

Yukarıda anılan 5. Wernigerode Kontu'nun 3 kç. oğlu ve 6 . Kont'un 3 kç. kardeşi, kont sanıyle bâzı senyörlüklere sâhib ol. 3 yan dal kurdular. Bu 3 kardeşden inen dallar şöyledir:

I- Peterswaldau dalı: Katolik ve Lüteryen olup başı 1854'de irsî Prusya senatörü oldu. Dîğer kardeş dallar gibi bütün üyeleri ve dal başı, kont ve kontes, fakat altes'dirler. 5. Wernigerode Kontu Christian Friedrich'ın 2. oğlu: 1) Ferdinand (1775-1854=79) (1824-1854=30) = Gräphin Marie Agnes v.Stolberg-Stolberg (1785-1848=63), izd.1802, oğulları 2) Franz (1815-1888=73) (1854-1888=34) = Gräphin Klotilde v.Robiano (1834-1915=81), izd.1855 oğulları 3) Anton (1864-1905=41) (1888-1905=17) = Gräphin Elisabeth Bona v.Waldburg (1867-1940'lar), izd.1893, oğulları 4) Franz Xaver (1894) (1905) = Fürstin Barbe de Bourbon-Sicile (1902-1927=5), izd.1922, oğulları 5) Anton (II) (1925), hemşîreleri kontesler Elisabeth Bona 1923, Maria 1924, Sofie 1926.

II- Jannowitz dalı: Lüteryen'dir. Konstantin (1779-1817=36) = Freiin Ernestine v.Reck (1786-1874=88), oğulları 1) Wilhelm (1807-1898=92) (1824-1898=74) irsî Prusya senatörü ve orgenerali=Gräphin Elisabeth v.Stolberg-Rossla (1817-1896=79), izd. 1835, oğulları 2) Constantin (1843-1905=62) (1898-1905=7) = 1. Gräphin Antonie v.Stolberg-Wernigerode (1850-1878=28), izd.1870, =2. Fürstin Elisabeth v.Stolberg -Wernigerode (1866-1928=62), izd.1885, oğulları 3) Eberhard (1873-1929=54) (1905 -1929=24) =Gräphin Erica v.Solms-Sonnenwalde (1880), izd.1900 (=2. Graf Karl v.Stolberg-Wernigerode, iz.1931, 1876-1934), oğulları 4) Christian Friedrich (1901) (1929) = Gräphin Anneliese v.Rothkirch (1896), izd.1930, oğulları 5) Eberhard (II) (1931).

III- Kreppelhof dalı: Evanjelik olup 1907-1918'de irsî Prusya senatörü oldu. 1) Anton (1785-1854=69) (1824-1854=30) = Prusya nâzırı ve korgenerali=Freiin Louise v.Reck (1787-1870'ler), izd.1809, oğulları 2) Eberhard (1810-1872=62) (1854-1872=18), Prusya tümgenerali=Fürstin Marie Reuss, Heinrich LX kızı (1822-1900'ler), izd.1842, çocuksuz, kardeşi Graf Konrad (1811-1851=40) = Freiin Marianne v.Romberg (1821-1884=46), izd.1838, oğulları 3) Ude (1840-1910=70) (1872-1910=48), Prusya korgenerali = Gräphin Elisabeth v.Arnim (1849-1917=68), izd.1871, oğulları 4) Adolf

(1872-1910=38) (1910'da 4 ay), evlenmedi, kardeşi 5) Albrecht (1886) (1910)=Gräphin Magna Maria v.Solms-Wildenfels (1883), izd.1914, çocuksuz, mânevî oğulları: 6) Stephan-Leonhard (1924), ve bunun kardeşi Christian Albrecht (1926), her ikisi de 1939'da mânevî oğul oldu, gerçekde Graf Reinhard (1889) = Gräfin Marianges v.Stolberg-Wernigonde (1894), izd.1918 oğulları ki Graf Reinhard, Graf Stephan (1847-1891=43) = Ernestine v.Rosenegk (1853-1916=63), izd.1880 oğlu olup Graf Stephan da Graf Konrad (1811-1851, yk.bk.) oğludur. Gräfin Marianges ise, Graf Leonhard (1853-1914=61) = Gräfin Bertha v. Solms-Rödelheim (1896-1939=70), izd.1892 oğlu olup, bu Graf Leonhard, Graf Günther (1816-1888=72) = Maria v.Lebbin (1820-1857=37), izd.1850 oğlu ve Graf Günther de, Peterswaldau dalı kurucusu Graf Ferdinand (1775-1854, yk.bk.) oğludur. No. 6'nın kardeşleri: Ordalie 1919 (râhibe), Antonie Ferdinande 1920, Friedrich Wilhelm 1927 ve Konrad-Gisbert 1930.

İkinci kolun kurucusu Kont Johann Martin (1594-1669=75), birinci kolun kurucusu Kont Heinrich Ernst'in (1593-1672, yk.bk.) kardeşi olup, H.Ernst 1638'de babaları Kont Christophe II ölünce Wernigerode kontu, Johann Martin ise Stolberg kontu ol.mîrâsı paylaşmışlardı. Kont Martin'in oğlu Christian Ludwig (1634-1704=70) (1684-1704=20) ağabeyinin yerine Stolberg kontu oldu (daha önce Ortenberg senyörü) ve 1704'de ölünce 2 oğlu, mîrâsını paylaşdılar ve Stolberg-Stolberg ve Stolgers-Rossla diye 2 ayrı kontluk oluşdu.

Stolberg-Stolberg kontlarının âile başına 1893'de Prusya, yalnız âile başı ve çocuklarına mahsûs olmak üzere pr. ve prs.sanı verip ilk prensden öncekilerden inenler kont ve kontes, fakat altes olmakda devâm etdiler. Âilenin başı 1854-1918 arasında Prusya irsî senatörü oldu. Stolberg-Stolberg dalı Lüteryen'dir. Ancak bu dalın yan dalı olan Kont Christian Günther'den inen dal, Katolik olup bu dalın da ayrıca başı olan kont vardır ve bu yan dal (rameau apanagé) üyeleri kont ve kontes, fakat altes'dir.

1) Johann Martin (1594-1669=75) (1638-1669=31), oğlu 2) 1669-1684=15, çocuksuz, bunun kardeşi 3) Christian Ludwig I (1634-1704=70) (1684-1704=20), oğlu 4) Christian Friedrich (1672-1738=66) (1704-1738=34), oğlu 5) Christian Ludwig II (1703-1761=58) (1738-1761=23), torunu 7) Joseph (1771-1839=68) = Gräfin Luise v.Stolberg-Stolberg (1799-1875=76), izd.1819 (Graf Friedrich (1768-1805=37) kızı ki Graf Joseph'in (no.7) ağabeyidir, bu sûretle Gräfin Luise 28 yş.by. öz amcası ile evlenmiş oluyor, Graf Friedrich=1. Gräfin Marianne de la Mark, ölm.1814, talâk, =2. Gräfin Henriette v.Jett (1784), izd.1804, bu kontes dul kalınca Baron Rezer ile evlendi), no.7'nin yeğeninden doğma oğlu 8) ve 1) Alfred (1820-1903=83) (kont 1839-1893=54 + 1.pr. 1893-1903=10 = 64) = Fürstin Augustine v.Waldeck (1824-1893=69), izd.1848, oğulları 2) Wolfgang (1849-1903=54) (1903'de bir kaç ay) = Gräfin Irmgard v.Ysenburg u.Büdingen (1868-1918=50), izd.1897 (kardeşleri 4 pr. ve 1 prs., 1940'dan önce çocuksuz öldüler), oğulları 3) Wilf Heinrich (1903) (1903), posthume=Irma Erfert (1935), Fürst v.Stolberg, Graf zu Stolberg u.Königstein, Rochefort, Wernigerode u.Hohstein, Neuwied/Almanya'da mukıym, kardeşleri: Jost Christian 1940, Sixtina 1933 ve bir prs. (1943) daha.

Stolberg-Stolberg'lerin yan dalı: 1) Christian Günther (1714-1765=51) (1732-1765=33), 4. Stolberg-Stolberg Kontu'nun kç.oğlu ve 5. Kont'un kardeş (yk.bk.), oğlu 2) Christian (1748-1821=73) (1765-1821=56), ünlü şâir, evlenmedi, kardeşi 3)

Friedrich Leopold (I) (1750-1819=69) , şâir, =1. Agnes v.Witzleben (1761-1788=27), =2. Gräfin Sophie v.Redern (1765-1842=77), izd.1790, çeşitli oğullarından çok sayıda torunları kont ve kontesler bugün ber-hayât, bunlardan oğlu 3) Ernst (1783-1846=63) (1821-1846=25), Avusturya orgenerali=Gräfin Josephine v.Gallenberg (1784-1839=55), 2. izd.1818, oğlu 4) Günther (1820-1895=75) (1846-1895=49) = 1. Gräfin Christine v.Könöspatak (1831-1877=46), izd.1862, =2. Gräfin Anne de St.Genois (1850), izd.1878, çocuksuz, Friedrich Leopold I'in oğullarından Cajus (1797-1874=77) = Freiin Marie v.Loe-Wissen (1804-1871=67), izd.1829, oğulları Alfred (1835-1880=45) = Gräfin Anna v.Arco (1844-1927=83), izd.1866, oğulları 5) Friedrich Leopold (II) (1868) (1895) = Gräfin Maria v.Spee (1895), izd.1922, oğulları 6) Friedrich Leopold (III) (1923), kardeşleri Pius 1924, Georg 1927, Alfred 1929.

Stolberg-Rossla dalının atası Jost Christian, 3. Stolberg-Stolberg Kontu'nun kç.oğlu ve 4. Kont'un kardeşidir (yk.bk.). Bu dal 1820'den ît. Hessen ve 1854'den ît.Prusya senatoları irsî üyesi, prenslik 1893'de Prusya tar. verilmiş oldu, bütün üyeler pr. ve prs.'dir. 1) Jost Christian (1676-1739=63) (1704-1739=35), torunu 3) Wilhelm Christoph (ölm.1826), no.1'in kç. oğlu Johann Martin (ölm.1795) oğlu 4) August (1768-1846=78) (1826-1846=20) = Gräfin Karoline v.Erbach-Schönberg (1785), izd.1811, oğulları 5) Karl (1822-1870=48) (1846-1870=24) = Gräfin Berthe v.Solms-Rödelheim (1824-1898=74), izd.1849, oğulları 6) ve 1) Botho (1850-1893=43) (6. kont 1870-1893=23 ve 1893'de 7 ay 1.pr.) = 1. Gräfin Marie v.Arnim (1859-1880=21), izd.1879, =2. Fürstin Hedwig v.Ysenburg u. Büdingen (1863-1925=62), izd.1883, oğlu 2) Jost Christian (1886-1916=30) (1893-1916=24), Birinci Cihân Harbi'nde yzb. ve maktûl, evlenmedi, kardeşi 3) Christian Martin (1888-1949=61) (1916-1939=33) = Fürstin Ida Reuss-Greiz (1891-1977=86), izd.1911, oğulları 4) Heinrich Botho (1914) (1949), Ortenberg/Hessen'de mukıym, evlenmedi, kardeşleri Johann Martin 1917 ve Karoline Christine 1912, Marie Elisabeth 1921. 1. Prens'in dîğer çocuklarından: Fürst Ernst Heinrich (1890) (çocukları Fürst Botho 1923 ve Fürstin Brigitta 1925); Fürstin Elisabeth (1885) = 1. Herzog Johann Albrecht v. Mecklenburg, izd.1909, ölm.1920, =2. Herzog Adolf Friedrich v.Mecklenburg, izd.1924.

51 - Thurn und Taxis

Katolik. Lombardiya (Kuzey-batı İtalya) menşe'li. 1117'de geçen Reinerius de Tasso, oğlu 1146'da geçen Bergamo kuzeyinde Valle Brembana'da Taxo'lu Odonus, âilenin atası olup 1251'de geçen Omodeo de Tassis del Cornello (Lat.Homedeus de Tasso) (ölm.1289) bunun torununun oğludur. 1512'de âileye imparatorluk soyluluğu, Leonhard I için 1608'de imparatorluk baronluğu, 1624'de imparatorluk kontluğu, 1681'de prenslik ve 1695'de imparatorluk prensliği verildi. Prenslik, Vürtenberg'in en orta-doğu ucuna bitişik olup kuzey ve doğusunda Öttingen prensliği vardı. Güneyde Tuna'ya yakındır, fakat sâhili yokdur. Hânedân iki dala ayrılır. 3. pr. Alexander Ferdinand'ın (1704-1773) ayrı anadan olan 2 oğlu, 4. pr. Karl Anselm (1733-1805) ve Pr.Maximilian Joseph (1769-1831), bu dalların kurucusudurlar. Her 2 dalın bütün üyeleri pr. ve prs.'dir. Birinci dal 1785'de Friedberg kontluğunu ilhâk etdi. 1801'de Ren'in sol kıyılarını Vürtenberg'e bırakdı ve 1806'da devlet olmakdan çıkdı. 1818'den

ît.Bavyera ve 1819'dan ît.Vürtenberg, 1854'den ît.Prusya, 1862'den ît.Avusturya senatörü olan, birinci dalın başı olan prensdir. 1819'da Prusya'dan ayrıca Kroteszyn prensi, 1899'da Avusturya'dan Wörth ve Danaustauf dukası unvânlarını aldı. Thurn und Taxis'in Fr.'sı Tour et Taxis'dir. Birinci dalın prensi 19. asırda Bavyera'da Regensburg'da otururdu (bugün de öyle). Avusturya'da (Bohemya ve Tirol), Bavyera'da, Sigmaringen'de, Vürtenberg ve Prusya'da 1845'e doğru toplam 40 mil²'ye yakın toprak ve 101.000 n., birinci dal prensinin mülkiyetinde bulunuyordu. 1. pr.1681'de Eugen Alexander'dir. Taxis adı, hânedânın, imparatorluğun irsî posta işleri yönetmenliğini elinde tutması dolayısıyle verilmişdir. Bu görev 1512'de başladı. Ruggiero I'in 8 torununa bu târîhde şövalyelik verildi. 1650'de Valassina kontluğunun adı Thurn ol. değiştirilerek âileye verilmişdi. 1624'de Lamoral II, imparatorluk kontu oldu. 1726'da Pr.Anselm Franz, Suab'da ve 1743'de Pr.Alexander Ferdinand Ren'de ve Bavyara'da haklar kazandı. İkinci dalın başı Bohemya'da Lauçin şatosunda oturuyordu. Hânedânın başının unvânları: Fürst v.Thurn u.Taxis, Fürst v.Buchau, Fürst v.Krotoszyn, Herzog v.Wörth u.Donautastauf, Graf v.Friedberg-Scheer, Graf v.Valle Sassina, Graf v.Marchtal, Graf v.Neresheim. İkinci dalın başı yalnız ilk unvânı kullanıyordu ve elinde az bir toprak vardı. Bk.Max Piendl, *Thurn und Taxis (1517-1867), Zür Geschichte des Fürstlichen Hauses und der Thurn und Taxischen Post,* 1967.

1. Thurn Kontu 8.1622'de Almanya'nın fevkalâde büyükelçisi olarak İstanbul'a geldi.

1624'de 1. kont (daha önce baron) olan Lamoral II v.Thurn u.Taxis torunu 1) Eugen Alexander, 1681'de 1. pr. (daha önce kont), bunun torunu 3) Alexander Ferdinand (1704-1773=69) (1743-1773=30), 2 ayrı eşinden 2 oğlu hânedânın iki dalının atası oldu. By.oğlu 4) Karl Anselm (1733-1805=72) (1773-1805=32) = Fürstin Auguste v. Württemberg (1734), izd.1753, oğulları 5) Karl Alexander (1770-1827=57) (1805 -1827=22) = Fürstin Therese v.Mecklenburg -Strelitz (1773-1839=66), izd.1789, oğulları 6) Maximilian (I) (1802-1871=69) (1827-1871=44) = 1. Freiin Wilhelmine v.Dörnberg (1804-1835=31), izd. 1827, =2. Fürstin Mathilde v.Öttingen-Spilberg (1816-1886=70), izd.1839, ilkinden oğlu Maximilian (1831-1867=36) = Herzogin Helene zu Bäyern (1834-1890=56), izd.1858 (İmparatoriçe Elisabeth'in hemşîresi), oğulları 7) Maximilian (II) (1862-1885=23) (1871-1885=14), evlenmedi, hemşîresi Louisa (1859-1943=84) = Fürst Friedrich v.Hohenzollern-Sigmaringen (ölm.1904, izd. 1879), kardeşleri 8) Dr.Albert (1867-1952=85) (1885-1925=67), 1888'de majör =Arşidüşes Margarete Klementine Marie (1870-1955=85), izd.1890, oğulları 9) Franz Joseph (1893-1971=78) (1955-1971=16) = Infante Elisabeth (Isabel) de Bragança (1894 -1970=76), izd.1920, Infant Dom Miguel (Portekiz)'in Fürst Maria Therese v.Löwenstein-Wertheim-Rodenburg'dan olma 4. kızı, çocukları: Gabriel 1922 (öldü) ve Helene 1924, Maria Theresia 1925, Maria Ferdinanda 1927. 9. Prens'in kardeşi 10) Karl August (1898-1982=84) (1971-1982=11), Regensburg/Bavyera'da mukıym = Infanta Maria Ana de Bragança (1899-1971=72), izd.1921, Infant Dom Miguel'in 5. kızı ve 9. Prens'in eşinin hemşîresi, oğulları 11) Johannes Baptista (1926- 15.12.1990=64) (1982-1990=8) (=Gräfin Gloria von Schönburg-Glauchau, doğ.1960, izd.1980, izd.müd. 10, yş.20-30, zevcinden 34 yş.kç.), çocukları: Maria Theresia 1980, Elizabeth 1982 ve 12) Albert (doğ.1983) (1990). 11. Prens 5 milyar mark, saraylar, fabrikalar, bir banka, Almanya'da 32.000 ve dış ülkelerde 70.000 hektar toprak, Regensburg'da (Bavyera) 500 odalı sarayında 225.000 cilt kitap bıraktı. 11. Prens'in kardeşleri Mafalda 1924,

Klothilde 1922 ve bir Pr. 9. ve 10. prenslerin kardeşleri: 2 pr.; Elisabeth Helene (1903-1976=73), =Fürst u.Herzog Friedrich Christian v.Sachsen (1893-1968=75), izd.1923, son Saksonya kraliyyet velîahdi 1904-1918=14 ve Saksonya Hânedânı reîsi 1932-1968=36, çocukları için bk.Saksonya; Max Emanuel (1902), râhib; Ludwig Philipp (1901-1933=32)=Fürstin Elisabeth de Luxembourg et Nassau (1901-1950=49), izd.1922, çocukları Ansalm 1924 ve Iniga 1925.

1) Maximilian Joseph (1769-1831) (1773-1831=58), 2. dalı kurucusu ve 1. dalın kurucusunun kardeşi=Fürstin Marie Eleanore v.Lobkowitz (1770-1834=64), izd.1791, oğulları 2) Karl Anselm (1792-1844=52) (1831-1844=13) = Gräfin Isabelle v.Eltz (1795), izd.1815, kardeşi Friedrich (1799-1857=58), Avusturya orgenerali, nesli devâm ediyor, dîğer kardeşleri Karl Theodor (1797-1868=71), Bavyera orgenerali ve senatörü, bunun oğlu Maximilian (1831-1890=59), bunun oğlu Karl Ludwig (1863-1942=79) = Infanta Marie Thérèse de Bragança (1881-1945=64), izd.1900 (1 pr.). 2. Pr.'in oğlu 3) Ugo (1817-1889=72) (1844-1889=55) = Gräfin Almeria Belcredi (1819), izd.1845, oğulları 4) Alexander (1851-1939=88) (1889-1939=50) = Fürstin Marie v.Hohenlohe -Waldenburg-Schillingsfürst (1855-1934=79), izd.1875, oğulları Alexander (1881-1937), aş.bk. ve 5) Erich (1876) (1939) = Gräfin Gabriele Kinsky (1883), izd.1903, oğulları 6) Johann (1908) = Fürstin Maria Julia v.Lobkowitz (1919), izd.1939, kızları Maria Alexandra (1939). 6. Pr.'in kardeşleri: Maria Theresia 1904, Eleonore 1904, Maria Therese 1911, Rudolf 1913, Franz 1915, Joseph 1917, Wilhelm 1919, Alexander 1906=Gräfin Marie Valerie de Mazzuchelli, izd.1935.- 4. Prens'in oğlu Alexander (1881-1937=56), 1923'de Almanya tâbiiyyetinden çıkıp İtalya tab'ası oldu ve âilesi prenslik derecesinde İtalya soyluluğuna kabûl edilerek "Torre e Tasso" adını aldı=1. Prs.Marie de Ligne (1885), izd.1906, tal.1919=13, =2. Freiin Hellena Matuscha, izd.1932, ikinciden olan kızı Marguerite (1909) =Pr.Geëtan de Bourbon de Parme, izd.1931, ilkinden olan oğlu Do Raymond della Torre e Tasso, 2e Duca di Castel Duino, Reichfürst (1907) (1937), kardeşi Luigi (1908) ve bunun oğlu Alessandro (1940).

52 - Toerring

Katolik. Yukarı Bavyeralı feodal âile. 1158'de âilenin ataları Adalram ve Odalchalch v.Toerring'in adları geçiyor ki kardeşdirler. Bu âileden Sifrid 1355'de parlamış, 1566'da imparatorluk baronu, 1630'da imparatorluk kontu olmuşlardır. Bütün üyeler kont ve kontes ve 1888'den ît.altes'dir. Vürtenberg ve Yukarı Bavyera'da 1845'e doğru âilede 2 mil^2'ye yakın arâzî üzerinde 2.000 n. yaşıyordu. 1860'da Toerring-Gutenzell dalı sönünce, Toerring-Jettenbach dalı, âile başı oldu. Son Toerring -Gutenzell kontu: Maximilian (1780-1860=80) = Gräfin Caroline v.Toerring-Seefeld (1824-1847=23), izd.1844, vârissiz öldü. Toerring-Jettenbach dalında Gutenzell dalının hukuukunu devr alan kontlar: Anton (1804-1846=42) = Gräfin Franzeska Munucci (1804-1850=46) oğlu 1) Klemens, Graf v.Toerring-Jettenbach u.Gutenzell (1826-1891=65) (1860-1891=31), Bavyera senatörü=Gräfin Fanny v.Paumgarten (1834), izd.1860, oğulları 2) Hans Veit (I) (1862-1929=67) (1891-1929=38) = Herzogin Sophie zu Bäyern (1875-1957=82), izd.1898, oğulları 3) Carl Theodor (1900-1967=67) (1929-1967=38) = Prs. Elisabeth (1904-1955=51), izd.1934, Yûnân prensi Nikolas =Grandüşes Helena'nın ortanca kızları, oğulları 4) Hans Veit (II) (1935) (1967), Münih'

de mukıym=Fürstin Henriette v.Hohenlohe-Bartenstein (1938), izd.1964, çocukları 1 kont ve 1 kontes, hemşîresi Helene (1937)=Arşidük Ferdinand (1918), izd.1956 (çocukları 1 arşidük ve 2 arşidüşes).

53 - Trautmansdorff

Katolik. Stirya'da Feldbach yakınlarındaki şatonun adıdır. Ataları 1308-1325'de bu şatonun senyörü olan Herrand v.Trauttmansdorf'dur. 1598'de Avusturya baronu, 1620'de imparatorluk baronu, 1623'de imparatorluk kontu (Sigmund Friedrich, Hans David ve Maximilian kardeşler) oldular. Adı geçen kç. kardeş Maximilian'ın (1584-1650=66) 2 oğlu 2 ayrı dal kurdular: Adam Matthias (1617-1684=67) ve Georg Sigmund (1638 -1702=64). Son dalın son kadın üyesi Rosa (1879) 1940'larda ölerek bu dal kadın tar.da söndü. Birinci dalın kontları 1805'de imparatorluk prensliğine yükseldiler. 1861-1918 arasıda bu dalın başı pr., irsî Avusturya imparatorluk senatörü oldu. Âile Yukarı Avusturya, bilhâssa Bohemya'da topraklara sâhibdi.

Yalnız âilenin başı pr.olup dîğer üyeler kont ve kontes, fakat altes'dir. 1) Ferdinand (I) (1749-1827=78), 1. pr. 1805-1827=22, daha önce kont=Gräfin Karoline v.Colloredo (1752-1832=80), izd.1772, oğulları 2) Johann Joseph (1780-1834=54) (1827-1834=7) = Landgräfin Philippine v.Fürstenberg-Weitra (1784), izd.1801, oğulları 3) Ferdinand (II) (1803-1859=56) (1834-1859=25) =Fürstin Anna v.Liechtenstein (1820-1908=88), izd.1841, oğulları 4) Karl (1845-1921=76) (1859-1921=62) = Markgräfin Josephine v.Pallavicini (1849-1923=74), izd.1869, oğulları Ferdinand (1871-1915=44) = Fürstin Marie v.Schwarzenberg (1869-1931=62), izd.1895, oğulları 5) Karl, 5e Fürst v.Trauttmansdorff-Weinsberg u.Neustadt, Graf v.Umpfenbach (1897, 1980'de ber-hayât) (1921), Viyana'da mukıym=Gräfin Johanna Kinsky (1902), izd.1921, oğulları 6) Ferdinand (III) (1922), kardeşleri kontlar Rudolf 1923, Friedrich 1926, Johannes 1929, Carl 1937, Michael 1940.

54 - Waldbott von (zu) Bassenheim

Katolik. Renanyalı feodal âile. Bütün üyeler kont ve kontes, fakat altes. 1138'de adları geçen Sigefridus ve Gebehardus Fridericus de Waltmanneshausen (Hadamar yakınları), âilenin atalarıdır. 1300'den önce Koblenz yakınlarında Bassenheim ele geçirildi. Otto Waldbott v.Bassenheim (ölm.1498), Appollonia v.Drachenfels ile 1477'de evlenince yeni topraklar elde edildi. 1638'de Johann Lothar Waldbott v.Bassenheim, imparatorluk baronu oldu. 1720'de Franz Emmerich Wilhelm ve Casimir Ferdinand Adolf kardeşlere imparatorluk kontluğu tevcîh edildi. 1810'da Ostein kontlarından Buxheim kontluğu alındı. 1823'de son Sinzendorf prensinden Winnterrieden burgraflığı intikaal etdi. 1911'de bütün üyelere altes lakabı tanındı. Hânedân başı kont 19. asırda Bavyera'da Memmingen yakınlarında Buxheim'de oturuyor, Bavyera'da Suab'da ve küçük kısmı Prusya Renanyası'nda (Bassenheim) olmak üzere toplam 2 mil^2 kadar toprak ve 4.500'e yakın n.elde tutuyordu. Vürtenberg ve Nassau'daki topraklar buna dâhildir. Son kontlar: 1) Friedrich (1779-1830=51) = Freiin Charlotte v.Wamboldt (1793), izd.1809 (1832'de tekrâr evlendi), oğulları 2) Ugo Philipp (1820-1895=75) (1830-1895=65), Bavyera senatörü=Fürstin Caroline v.Öttingen-Wallerstein

(1824-1889=65), izd. 1843, oğulları 3) Friedrich (II) (1844-1910=66) (1895-1910=15) = Rosa Schürch (1855-1904=49), izd.1875, oğulları 4) Ludwig Maria (I) (1876-1926=50) (1910 -1926=16) = Freiin Marie v.Godin (1883), izd.1903, oğulları 5) Ludwig Maria (II) (1910 -1935=25) (1926-1935=9), evlenmedi, kardeşi 6) Carl Maria (1913-1939=26) (1935-1939=4), tayyâre kazâsında öldü=Maria v.Alvensleben (1918), izd.1937, oğulları 7) Carl Ludwig (1938) (1939), Graf Waldbott v.Bassenheim, Graf v.Buxheim, Burgraf v.Winterrieden, Almanya'da Bestwig/Westfalen'de mukıym. 4. Kont'un by.oğlu: Hugo Franz (1907), hânedân şefliğinden ferâgat etdi, oğlu Kont Clemens 1932.

55 - Waldburg

Katolik. Suab'lı feodal âile. Atası Ebirhardus de Tanne'dir ki Vürtenberg'de Ravensburg yöresinde Wolfegg yakınlarında Alttann'ın eski adıdır ve buraya 1175-1235 arasında sâhib olmuşdur (Joseph Vochezer, *Geschichte des Fürstlichen Hauses Waldburg in Schwaben,* 3 c., 1888, 1900, 1907). Trauchburg senyörlüğü 1306 ve Zeil senyörlüğü 1337'de elde edildi. 1502'de imparatorluk baronu oldular. Wolfegg dalının kurucusu Baron Heinrich v.Waldburg (1568-1637=69)'dur. Bu dal 1628'de imparatorluk kontu, 1803'de imparatorluk prensi, 1819'dan ît.Vürtenberg irsî senatörü oldu. Bu dalda yalnız dalın başı pr., dîğer üyeler kont, kontes, fakat altes'dirler. Zeil dalının kurucusu Froben v.Waldburg v.Zeil (1569-1614=45), Wolfegg dalının kurucusunun kardeşidir. Bu dal 1628'de impartorluk kontluğuna yükseldi ve Kont Johann Jakob I'in (ölm.1674) ölümünde 2 oğlu, bu dalı 2 dalcığa ayırdılar: asıl Zeil dalcığının kurucusu Paris Jakob'dur(ölm.1684). 1772'de bu âilenin Trauchburg dalı sönünce tevârüs etdi. 1803'de imparatorluk prensliğine yükseldi. 1903'de Zeil-Wurzach dalı sönünce Wurzach -Kisslegg'i elde etdi. Bu dalın da yalnız başı pr., dîğer üyeler kont, kontes ve altes'dir. İkinci dalcık Zeil-Wurzach 1903'de erkek tar. söndü. Kurucusu, ilk dalcığın kurucusunun kardeşi Kont Sebastian Wunibald'dir (ölm.1700). 1785'de Friedberg-Scheer dalı sönünce, âilenin bu dalını tevârüs etdi. 1803'de bu dala da imparatorluk prensliği yalnız dalın başı için verilip dîğer üyeler kont, kontes ve altes'dir. Wolfegg'de oturan ilk dalın başı 1845'e doğru Bavyera (Suab) ve Vürtenberg'de (Tuna) toplam 6 mil^2 toprak ve 16.000 n.a, Zeil'de oturan bu dalın başı Bavyera'da (Suab ve Neuburg), Vürtenberg'de (Tuna), Baden'da 5 mil^2 toprak ve 10.300 n.'a, Hohenems'de oturan dalın başı Avusturya'da 2.200 n.a, Wurzach'da oturan dalın başı Bavyera (Suab) ve Vürtenberg'de (Tuna) 3 mil^2 toprak ve 7.000 n.'a mâlikdi ki hepsinin toplamı 14 mil^2 ve 35.500 n.eder.

Wolfegg dalı, Baron Jakob'un (ölm.1589) by.oğlu Baron Heinrich'a (ölm.1637) 1628'de kontluk verilmesiyle başlayıp, Wolfegg-Wolfegg ve Wolfegg-Waldsee dallarına ayrılır. Wolfegg-Wolfegg dalı Kont Karl Eberhard'ın 1798'de ölümüyle erkek ve 1850'lerde kadın tar.söner, hakları Wolfegg-Waldsee dalına geçer ki, bu dalın kontu 1803'de pr.olur. 2) Joseph Anton (1766-1833=77), 1803'de kontlukdan pr.olan 1. Prens= Gräfin Josepha v.Függer-Babenhausen (1770-1850'ler), izd.1791, oğulları 2) Friedrich (1808-1871=63) (1833-1871=38) = Gräfin Elisabeth v. Königsegg-Aulendorf (1812 - 1886=74), izd.1832, oğulları 3) Franz (1833-1906=73) (1871-1906=35) = Gräfin Sophie v.Arco-Zinneberg (1836-1909=73), izd.1860, oğulları 4) Maximilian (I) (1863) (1906), 4e Fürst v.Waldburg v.Wolfegg u.Waldsee=Fürstin Sidonie v.Lobkowicz (1869-1941=72), izd.1890, oğulları 5) Franz Ludwig (1892-1980'de ber-hayât), Bad

Waldsee/Schwaben/Almanya'da mukıym=Gräfin Adelheid v.Schönburg-Glauchau (1900), izd.1920, oğulları 6) Maximilian (II) (1924), kardeşleri kontes ve kontlar Maria Oktavia 1926, Otto 1928, Sidonia 1929, Gebhard 1930, Ferdinand 1933.

1685'de imparatorluk kontu olan bir de Prusya dalı vardır: *Waldburg -Capustigall-Klaukendorf.* Bunun son kontu ve üyesi: Gerhard (1794-1876=82) (1797 -1876=79), Prusya yarbayı, evlenmedi, Kont Karl (1745-1797=52) =2. Friederike v.Blankensee oğlu. Son kadın üyesi: Gräfin Marie (1804-1880'ler) =Kont Maurice Robillat (ölm.1862), Sardunya tümgenerali, izd.1822, yukarıda anılan Kont Gerhard'ın amcası Kont Ludwig (1776-1844=68), Prusya korgenerali=Fürstin Antoinette v. Hohenzollern-Hechingen (1781-1831=50), izd.1803 kızı.

Zeil dalı, Baron Jakob'un (ölm.1589) kç.oğlu ve *Wolfegg* dalı kurucusunun 1 yaş kç. kardeşi Baron Froben (1569-1614=45) tar.kuruldu. Bu dala da Wolfegg'ler ile ayni târîhlerde, 1628'de imparatorluk kontu ve 1803'de imparatorluk prensi sanları verildi. İki kardeş kont, Paris Jakob (ölm.1684) asıl Zeil ve Sebastian Wunibald (ölm.1700) *Zeil-Wurzach* olmak üzere Zeil dalını iki dalcığa ayırdılar. 1903'de sönen Zeil-Wurzach dalının kontu Eberhard I 1803'de prensliğe yükselip 1807'de öldü, oğlu Leopold (ölm.1800) = Gräfin Marie Walburge v.Függer-Babenhausen (1771), bunların oğlu 2) Leopold (1795-1861=66) (1807-1861=54) = Gräfin Josephine Függer v.Babenhausen (1798-1831=33), izd.1821, oğulları 3) Karl (1825-1907=82) (1861-1865=4), ferâgat edip Wurzach Baronu sanını aldı ve bu unvân ile âilesi günümüze kd.geldi, kardeşi 4) Eberhard II (1828-1903=75) (1865-1903=38)=1. Gräfin Sophia Dubsky (1835-1857=22), izd. 1856, =2. Gräfin Julie Dubsky, 1'in hemşîresi (1841-1914=73), izd.1858, ikisinden 5 kontes doğdu ki bulardan Marie (1861-1941=80) ve Elisabeth (1866-1946=80) dalın son kadın temsîlcileri ol.öldüler. 1903'de Zeil-Wurzach dalının hukuuku, 4. Zeil-Waldsee prensine geçdi.

Zeil-Waldsee kontu Maximilian Wunibald, 1798'de son Zeil-Wolfegg kontunun vârissiz ölümü ile, kayın-pederi olan son Wolfegg kontuna da vâris oldu. 1) Maximilian Wunibald (1750-1818=68), 1803-1818=15 müddetle 1. pr., daha önce kont=1. Freiin Maria Johanna v.Hornstein (ölm.1797), =2. Gräfin Maria Anna v.Waldburg v.Wolfegg-Wolfegg (1772-1835=63), izd.1798, ilkinden oğlu 2) Franz (1778-1845=67) (1818-1845=27)=1. Fürstin Henriette v.Löwestein-Wertheim (ölm.1811), =2. Freiin Antoinette v.Wenge-Beck (ölm.1819), =3. Freiin Therese v.Wenge-Beck (1788 -1864=76), 2'nin hemşîresi, izd.1820, ilkinden oğlu 3) Konstantin (1807-1862=55) (1845-1862=17)=Gräfin Maximiliane v.Quadt-Wykradt (1813-1874=61), izd.1833, oğulları 4) Wilhelm (1835-1906=71) (1862-1906=44)=1. Gräfin Marie Waldburg v.Wolfegg-Waldsee (1840-1885=45), izd.1862, =2. Fürstin Marie v.Thurn u.Taxis (1857-1909=52), izd.1889, ilkinden oğlu 5) Georg (I) (1867-1918=51) (1906-1918=12), binbaşı ol.Fransa cebhesinde maktûl=Altgräfin Marie Therese v.Salm - Reifferscheidt -Raitz (1869-1930=61), izd.1897, oğulları 6) Erich August (1899) (1918) = Fürstin Monika v.Löwenstein-Wertheim-Rosenberg (1905), izd.1926, oğulları 7) Georg (II) (1928), Zeil/Württemberg'de mukıym=Herzogin Gabriele v.Bäyern (1931), izd.1957, Bavyera (Wittelsbach) Hânedânı reîsi Albrecht'in by.kızı, çocukları kont ve kontesler Erich 1962, Walburga 1958, Maria Gabriele 1959, Monika 1961, Adelheid 1964, Elisabeth 1966. 5. Prens'in kızları: Marie Therese (1901-1967=66) = Arşidük Theodor

Salvator (1899-1978=79), izd.1926 (2 arşidük ve 2 arşidüşes); Gabriele (1910) = Herzog Karl Gero v.Urach-Württemberg (1899-1978=79), izd.1940.

1. Prens'in kç.oğlu Maximilian, Waldburg-Zeil-Lustenau-Hohenens dalını kurdu ki, bu dalın başı da kont'dur: 1) Maximilian (I) (1799-1868=69) (1818-1868=50) = Freiin Johanna v.Ehzberg (1814-1892=78), izd.1841, oğulları 2) Klemens (1842-1904=62) (1868-1904=36) = Fürstin Klementine v.Öttingen-Öttingen (1844-1894=50), izd.1870, oğulları 3) Maximilian (II) (1870-1930=60) (1904-1930=26) = Gräfin Karoline Marie v.Wolkenstein (1882), izd.1907 (kızları 2 kontes), kardeşi 4) Georg(1878-1955=77) (1930-1955=25)=1. Arşidüşes Elisabeth Franziska (1892-1930=38), izd.1912, =2. Arşidüşes Gertrud (1900-1962=62), izd.1931, 1'in hemşîresi, ilkiden oğlu 5) Franz Joseph (1917) (1930), kardeşleri kont ve kontesler: Joseph 1934; Marie Valerie 1913 (=Arşidük Georg, izd.1936), Klementine 1914, Elisabeth 1917, Sophie 1932.

56 - Wallmoden - Gimborn

Evanjelik Protestan (Lüteryen). 1080'de adı geçen Aşağı Saksonyalı Thedel v.Wallmoden âilenin atasıdır. Wallmoden, Hildesheim çevresindedir. 1781'de imparatorluk kontu olan âile 1782'de Renanya'da Gummersbach yöresinde Gimborn senyörlüğünü ilhâk etdi. Bütün üyeler kont ve kontes ve 1829'dan ît.altes'tir. Âilenin son üyesi olan kont 1883'de ölerek âile tamâmen söndü, 1895'de eşi öldü. Son kontlar: Ludwig (1769), Avusturya orgenerali, evlenmedi ve 1850'lerde yerine geçen kardeşi Karl (1792-1883=91) = Gräfin Zoe v.Grünne (1810-1895=85), izd.1833, çocuksuz.

57 - Wied

Evanjelik=Lüteryen. 1100'den önce adı geçen Lahngau'lu senyör Sifrid v.Runkel âilenin atasıdır ve Wied âilesine *Runkel* Hânedânı da denir. 1226'da Sifrid III'ün oğulları Sifrid IV ve Dietrich I, mîrâsı Runkel ve Westerburg senyörlükleri ol.ikiye böldüler. Dietrich IV v.Runkel (ölm.1460), Graf Johann II v.Isenburg-Wied (ölm.1454) kızı Anastasia ile evlenince, kayınpederinin ölümünde Wied kontluğuna vâris oldu. 1784'de imparatorluk prensliğine yükseldi. 1854-1918 arasında hânedânın başı irsî Prusya senatörü oldu. Âilenin bütün üyeleri pr. ve prs.dir. Wied, Ren'in sağ tarafdan aldığı bir çaydır. Hânedân prensi Neuwied'de otururdu. 1845'e doğru Renanya'da Koblenz yöresinde ve Nassau'da 16 mil^2 toprakda 60.000 nüfûsa mâlikdi. Neuwied şehri, Ren'in doğu kıyısında Wied çayının döküldüğü yerde kurulmuş, Koblenz'in az kuzey-batısındadır.

Wied-Runkel dalının 1. prensi (1784-1791=7) Christian Ludwig'e 2 oğlu halef oldu: 2) Karl Ludwig (1763-1824=61) (1791-1824=33) = Fürstin Caroline v.Nassau-Weilburg (1770-1828=58), izd.1787, çocuksuz, kardeşi 3) Friedrich Ludwig(1770-1824=54) (1824), 50 gün prenslik yapıp öldü, evlenmedi, Runkel dalından kadın erkek kimse kalmadı, 1824'de Runkel dalı, Neuwied dalının 3. prensine geçdi.

1) 1. Pr. *(Wied-Neuwied)* 1784'de kont iken pr.sanı aldı, oğlu 2) Friedrich Karl (ölm.1809) = Gräfin Louise Marie v.Witgenstein-Berneburg (1747-1820'ler), oğulları 3) August (1779-1836=57) (1809-1836=27) = Fürstin Auguste v.Solms-Braunfels (1796), izd.1812, kardeşleri: Louise (1773-1860'lar), evlenmedi; Maximilian (1782-1867=85), Prusya tümgenerali, Amerika kıt'ası seyyâhı, coğrafyacı, yazar; evlenmedi; Karl

(1785-1860'lar), evlenmedi. 3. Prens'in çocukları: Auguste 1813 ve Thekla 1817 evlenmediler, Otto 1818 evlenmedi ve genç öldü ve 4) Hermann (1814-1864=50) (1836-1864=28), Prusya albayı=Fürstin Marie v.Nassau (1825-1902=77), izd.1842, kızları Elisabeth (1843-1916=73), Carmen Sylva müşteâriye yazan şâire ve edibe, kraliçe 1881-1914=33 + 1914-1916=2=35= Carol I v.Hohenzollern-Sigmaringen(1839-1914=75), Romanya hükümrân prensi 1866-1881=15 ve 1. kralı 1881-1914 = 33 = 48 (oğulları kral Ferdinand). 4. Prens'in oğlu ve halefi: 5) Wilhelm (1845-1907=62)(1864-1907=42) = Marie (1841-1910=69), izd. 1871, Holanda prs.i, oğulları 7) Friedrich(1872-1945=73) (1907-1945=38), Prusya tümgenerali = Fürstin Pauline v. Württemberg(1877-1965=88), izd.1898, Kral Wilhelm II'nin tek kızı, oğulları Hermann(1899 -1941=42), Almanya'da eyâlet vâlîsi=Gräfin Marie Antonia v.Stolberg-Wernigerode(1909), izd.1930, oğulları 7) Friedrich Wilhelm (1931) (1945), 7e Fürst zu Wied, Graf v.Isenburg = 1. Fürstin Guda zu Waldeck (1939), izd.1958, tal.1967=9 (=2. Dr.Horst Dierkes, 1939, izd.1968, buradan 2 oğlu), =2. Fürstin Sophie Charlotte v.Stolberg-Stolberg (1943), izd.1967, ilkinden Pr.Alexander (1960) ve Pr.Carl (1961), ikincisinden 1 Prs. (1968). 7. Prens'in kardeşleri: Pr.Metfried 1935 ve Prs. Osterlind 1939. 6. Prens'in kç.oğlu: Dietrich (1901) = Gräfin Antoinette Julia v.Groote (1902), izd. 1928, çocukları prensler Maximilian 1929, Ulrich 1931 ve Ludwig 1938. 5. Prens'in çocukları: Elisabeth (1883) ve Luise (1880) evlenmediler, 1940'larda öldüler; Viktor (1877), Almanya'nın Stockholm orta elçisi=Gräfin Gisela v.Solms-Wildenfels (1891), izd.1912, kızları prs.ler Marie Elisabeth (1931) ve Benigna-Victoria (1918) = Baron Ernst v.Schlotheim, izd.1939. 5. Pr.'in ortanca oğlu ve 6. Pr.'in kardeşi Wilhelm (1876-1945=71), Romanya'da öldü, Arnavudluk prensi 6.2.1914-5.9.1914=Fürstin Sophie v.Schönbburg-Waldenburg (1885-1936=51), izd.1906, çocukları Pr.Carol Viktor (1913), Londra'da=Eileen Johston (1922), izd.1966, dul, çocuksuz; Marie Eleonore (1909-1956=47)=1. Fürst Alfred v.Schönburg -Waldenburg (1905-1941=36), izd.1937, =2. Ion Bunea (1899), izd.1949.

58 - Windisch - Graetz

Katolik. Diengen âilesi ile ayni atadan gelir. Wolfratshausen kontluğundan gelip Andechs kontluğunda Windischgraz'a yerleşen âileden Wernhardus de Graeze'nin adı 1218-22'de geçmekdedir. Konrad v.Windischgracz ise 1299'da senyör, 1323'de Stirya eyâlet vâlîsi olmuş, 1339'da ölmüşdür. 1551'de âile imparatorluk baronu, 1658'de imparatorluk kontu oldu. 1802'de 2 dala ayrıldı. Âile Avusturya tab'ası olup başı Viyana'da otururdu. Bohemya, Moravya, Stirya, Macaristan, Vürtenberg'de toprakları vardı. Windisch-Graetz, Vürtenberg'de idi. Kont Joseph Niklas (1744-1802=58) ölünce 2 oğlu, 2 dalın başı olup ilkine 1804, ikincisine 1822'de imparatorluk prensi titri verildi. Her iki dalın bütün üyeleri pr. ve prs.'dir (1822). İlk dalın başı 1861'de Avusturya irsî senatörü oldu ve 1912'de ikinci dalın başına da bu hak verilip 1918 sonuna kd. kullandılar. İlk dalın kurucusunun annesi Gräfin Josephine v.Erdödi (ölm.1777), ikinci dalın kurucusu kardeşinin annesi ise Fürstin Marie Franzeska v.Arenberg'dir (ölm.1812).

I. Dal'ın prensleri: 1) Alfred (I) (1787-1862=75), kont 1802-1804=2 + 1. pr.1804-1862=58 = 60, Napoléon'la savaşan ünlü Avusturya mareşali = Fürstin Maria Eleonore zu Schwarzenberg (1796-1848=52), izd.1817, oğulları 2) Alfred (II) (1819-1876=57) (1862-1876=14), Avusturya orgenerali=Fürstin Hedwig v.Lobkowicz

(1829-1852=23), izd.1850, oğulları 3) Alfred (III) (1851-1927=76) (1876-1927=51), dr., Avusturya imparatorluk şansölyesi (başbakan) ve imparatorluk senatosu başkanı = Fürstin Gabriele v.Auersperg (1855-1933=88), izd.1877, oğulları 4) Ludwig (1882-1957=75) (1927-1928=1, ferâgat), Macaristan bakanı = Gräfin Marie Elisabeth Széchényi v.Sarvar (1887-1960'lar), izd.1907, oğulları 5) Ludwig Aladar (1908) (1928) = Christine Ebert (1905), izd.1936 (=1. Baron Theodor v.Fries, izd.1926, tal.1936=10), oğulları 6) Alfred (1939) (1980'den sn.), Leutkirch/Württemberg'de mukıym, kardeşi Pr. Ludwig Anton (1942). 1. Pr.'in dîğer oğulları: Ludwig (1830-1904=74), Avusturya orgenerali ve Joseph (1831-1906=75), Avusturya orgenerali (bunun nesli devâm ediyor).

II. Dal'ın prensleri: 1) Weriand (1790-1867=77), kont 1802-1822=20 + 1. pr. 1822-1867=45 = 65 = Fürstin Eleonore v.Lobkowicz (1795-1876=81), izd.1812, oğulları 2) Hugo (1823-1904=81) (1867-1904=37), Avusturya tümgenerali=1. Herzogin Luise zu Mecklenburg-Schwerin (1824-1859=35), izd.1849, Grossherzog Paul=Fürstin Alexandrine v.Preussen kızı, =2. Fürstin Mathilde Radziwill (1836-1918=82), izd.1867, ilkinden oğlu 3) Hugo (II) (1854-1920=66) (1904-1920=16), Avusturya yarbayı=Fürstin Christiane v.Auersperg (1866-1959=90), izd.1885, oğulları 4) Hugo (III) (1887), dr.=Fürstin Leontine v.Fürstenberg (1892), izd.1912, oğulları 5) Maximilian (1914) = Maria Luisa Serra (1921), izd.1946, oğulları 6) Hugo (IV) (1955) (1970'ler), ablaları prensesler Irma 1951 ve Maximiliane 1952. 5. Prens'in ağabeyi: Hugo (1914-1942=28, hava üsteğmeni iken savaşda maktûl, evlenmedi).- 1. Pr.'in kç. oğlu: Ernst (1827-1918=91), Avusturya albayı=Fürstin Kamilla v.Öttingen-Öttingen (1845 - 1888=43), izd.1870, bunların kç. oğulları: Otto (1873-1952=79), Avusturya yarbayı =Arşidüşes Elisabeth Marie (1883-1963=80), izd.1902, tal.1924=22, Avusturya -Macaristân velîahdi Rudolf'un tek çocuğu (=2. Leopold Petznek, izd.1948, 1881 -1956=75), çocukları: Franz Joseph (1904-1934=30, çocukları Stephanie 1939 ve Guillaume 1950); Ernst Weriand (1905-1952=47, çocukları Otto 1928, Stephanie 1933, Eleonore 1947, Elisabeth 1949); Stephanie (1909) (2 def'a evlendi; Stephanie, Arşidüşes'in Belçika prensesi olan annesinin adıdır).

59 - Wurmbrand - Stuppach

Katolik. Aşağı Avusturyalı feodal âile. Gloggnitz yakınlarında Stuppach senyörü ve Leopold kardeşi Heinrich Wurmbrand neslinden 1322'de adı geçen Helmwig Wurmbrand v.Salloder, âilenin atasıdır. Salloder, Aşağı Avusturya'da, Neunkirchen yöresinde Gloggnitz yakınlarındadır. Senyör Mathias I (ölm.1584), Sybilla v.Zöbing ile evlenerek topraklarını genişletdi. 1607'de bunun oğulları Ehrenreich, Friedrich, Rudolf, Matthias ile bunların amca-zâdeleri Melchior ve Wolfgang Leonhard'a imparatorluk baronluğu verildi. Bunlardan Baron Ehrenreich'ın (1558-1620=62) nesli âileyi günümüze getirdi. Kardeşi Baron Rudolf'un (1567-1625=58) nesli de devâm etmekle berâber, bunlar mediatize olmıyan 2. dalı, kontluk dalını oluşturuyorlar. Âile 1682'de kont ve 1701'de imparatorluk kontu oldu. Bütün üyeler kont, kontes ve altes'dir. Âilenin başı kont 1912-1918'de Avusturya senatosunda irsî üye ol.bulundu. Son kontlar: 1) Heinrich Gundaccar (1762-1847=85)=1. Freiin Josefa v.Ledebur (1776-1800=24), izd.1794, =2. Freiin Sidonie v.Ledebur (1774-1833=59), izd.1801, 1'in ablası, =3. Gräfin Maximiliana v.Wurmbrand (1770-1838=68), izd.1834 (=1. Graf Karl v.Seilern, izd. 1787, ölm.1806),

2. eşinden oğlu Ernst (1804-1846=42) = Gräfin Rosa Teleki v.Szék(1818-1890=72), izd.1834 (=2. Fürst Friedrich zu Solms-Baruth, izd.1851, ölm.1904), oğulları 2) Ferdinand Gundaccar (1835-1896=61) (1847-1896=49) = Gräfin Gabriele de Mignot de Bussy (1836-1904=68), izd.1861, tal.1876=15 (=1. Baron Emmerich v. Rottenhausen, izd.1854, ölm.1856), oğulları 3) Wilhelm (1892-1927=65) (1896 -1927=31) = Margarethe v.Schenk (1872-1957=85), izd.1891, oğulları 4) Degenhart(1893, 1980'de ber-hayât ve Los Angeles'de) =1. Lawton Filer (1903), izd.1926, tal., =2. X, kızı Leonora (1927). 4'ün kardeşi Ernst (1897).- 1. Kont'un dîğer oğlu: Wilhelm (1806-1884=78)=Gräfin Bertha v.Nostitz (1816-1888=72), izd.1834, kç.oğulları Paul (1853-1927=74), Avusturya tümgenerali=Flora v.Pongratz (1861-1950=89), izd.1882, oğulları: Wilhelm (1884-1914=30), Rusya cebhesinde maktûl ve Dr.Paul (1891) = Donna Bianca Massimo (1906), izd.1943, oğulları 5) Gundaccar (1946) (1980'ler).

XXI

Mediatize Olmıyan ALMAN DUKALIK ve PRENSLİKLERİ

1 - Ardeck

Hessen hânedânının bir dalcığı. Reforme=Lüteryen Protestan. Ardeck, Lahn yöresinde bir şatonun adıdır. 1876'da Prusya Kralı tar.kurulmuş prenslik hânedânı. Şeceresi Hessen-Philippsthal-Barchfeld maddesinde verildi. Pr.Wilhelm'in (1831-1890=59) ayrıldığı eşi Prs. Marie v.Hanau ile 4 çocuğuna Ardeck prens ve prensesleri dendi. Pr. Wilhelm 1902, Pr. Karl 1938, Prs.Elisabeth 1919, Prs.Luise 1959'da ölünce ve iki pr.çocuk bırakmayınca bu âile 1938'de erkek ve 1959'da kadın tar.sona erdi.

2 - Biron von Curland

Üyeleri Evanjelik ve Katolik'dir. Bu da Prusya soyluluğu, bütün üyeleri pr. ve prs.'dir. Prensin meskeni Prusya Silezsyası'nda Wartenberg şatosu idi. Polonya soyluluğu şeklinde başladı. 1573'de Kurland'da mâlikâne edinen Karl'ın (Karell) oğlu Mathias Bühren'e Polonya Kralı 1638'de soyluluk verdi. Letonya'ya yerleşmiş bir Alman asıllı âiledir. 1730'da Almanya İmparatoru, imparatorluk kontluğu vererek, âileyi Alman soyluluğuna kabûl etdi. Âilenin başı olan kont 13.7.1737-28.3.1795 arasında 57,8,16 müddetle Kurland hükümrân dukası oldu ki, Kurland bahsinde görülmüşdü.

Rusya çarlık hânedânı ile akrabâ olunca, Rusya prenslik derecesi soyluluğuna da dâhil oldular. Hânedânın adı Bieran, Biren, Biron, Büren, Alm.Bühren şeklinde yazılmakdadır. Polonya'nın eyâleti olup sn.Rusya'ya geçen Kurland (Lehce Lehen, Alm.Curland, Fr.Courlande) ise, Letonya'nın Dvina ırmağı güneyinde kalan güney yarısıdır. Adını bir Baltık kavmi olan Kur'lardan alır ki, 1242-67 arasında Töton Şövalyeleri bu kavmi istîlâ edip Hristiyan'lığa sokdular ve ülkeye Alman asıllı baronlar hâkim oldu. 1733'de hânedân Silezya'da toprak edindi ve Silezya, Prusya'ya geçince, Prusya asâletine dâhil oldu. Rusya, Kurland'ı istîlâ edince, tamâmen Prusyalı oldular. 1854-1918 arasında âilenin başı pr., irsî Prusya senatörü oldu. Polonya ve Baden'da da toprak edindiler. Bu hânedânın şeceresi günümüze kd.Polonya bahsimizde verildiği için burada tekrârlanmıyacakdır. Hânedânın bugünki başı Münih'de oturan Fürst Ernst-Johann (1940), Fürst Karl (1907) = Fürstin Herzeleide v.Preussen (1918) oğlu olmakla anne tar.Almanya imparatorluk-Prusya krallık hânedânına mensûbdur.

3 - Bismarck

Evanjelik. Yalnız âileni başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes sanı taşırlar. 1871'de Almanya imparatoru olan Prusya kralı Wilhelm I, kontluk hânedânı olan Bismarck'ları prenslik hânedânlığına yükseltti. Bu sûretle Prusya soyluluğu olduğu anlaşılır. Âilenin merkezleri Magdeburg yöresinde Schönhausen ve Lauenburg yöresinde Friedrichsruh'dur. Âile 13. asra çıkar. 1345'de Doğu markgraflığında Burgstall tımarını elde edip soylulaşmış Stendal âilesindendir. 1280'e doğru ölen Herbordus de Bismarck, âilenin atasıdır ki Bismarck, Stendal yakınlarında bir kasabadır. Âile 1865'de Prusya kontluğuna, 1871'de Prusya prensliğine yükseldi ki, Şansölye Bismarck'ın şahsı için verilmiş lutuflardır. 1876-1918 arasında âilenin başı irsî Prusya senatörü oldu (Schreidt, *Schönhausen u.die Familie v.Bismarck*, 1897). Brandenburg ve Pomeranya sınırında Slavlar'a karşı devâmlı doğuya doğru Cermen sınırını ilerleten bu küçük soylu âile, Şansölye ile birden büyük soyluluğa dâhil oldu: 1) Otto v.Bismarck-Schönhausen (Schönhausen, 1.4.1815 - Friedrichsruh, 30.7.1898 = 83, 3, 29), Göttingen me'zûnu, Prusya mv.1847, Petersburg ve Paris büyükelçisi 1859-62, devlet nâzırı ve bir ay sn.şansölye ve hâriciye nâzırı: 23.10.1862, 18.1.1871'de Alman Birliği'ni ve İkinci Reich'ı gerçekleştirerek Prusya Kralı'nı Versailles Sarayı büyük salonunda Almanya imparatoru îlân etdi, Prusya mareşali, 6 üniversitenin şeref doktoru, şansölyelikden ayrıldıktan sn.hayât boyu Prusya senatörü, süvârî yüzbaşısı Ferdinand v.Bismarck (1771-1845=74) = Wilhelmine Louise Mencken (1790-1839=49) oğlu, = Johanna v.Puttkamer (1824-1894=70), izd.1847, Fürst v.Bismarck, Herzog v.Lauenburg, çocukları (kont ve kontes): Marie (1848-1925=77) = Graf Cunon v.Rantzau (ölm.1917), izd.1878, büyükelçi; Wilhelm (1852-1901=49) = Sibylle v.Arnim (1864-1930'lar), izd.1885, çocukları (kontes ve kont): Hertha (1886) = Prof. Dr.Walter Glawe, izd.1909; Irene (1888) = Graf Herbert v.Einsiedel, izd.1908; Dorothea (1892)=1. Graf Reinhold v.Rehbinder, izd. 1919, tal.1920=1, =2. Wolfried v.Loewenfeld, deniz albayı, izd.1927; Nicolas (1896) = Brigitte v.Eickstedt (1897), izd.1919, bunların çocukları Graf Rule 1920 ve Gräfin Beatrix 1921. Otto v.Bismarck'ın by.oğlu: 2) Herbert (1849-1904=55)

(1898-1904=6) = Gräfin Marguerite Hoyos (1871-1930'lar), izd.1892, çocukları: 3) Otto (II) (1897) (1904), Almanya mv.i; Gottfried 1901; Albrecht-Edgard 1903; Johanna (1893)=Leopold v.Bredow, bnb., izd.1915; Goedela (1896) = Graf Dr.Hermann v.Kayserlingk, izd.1919 (1880-1945=65), filozof.

4 - Batthyany - Strattmann

Katolik Macar soyluluğu. Batthyan, Macaristân'da Baranya yöresindedir. Hırvatistân ban'ı Belus, âilenin atasıdır. 1155'de Macaristân senyörü olan âile 1401'de ölen Batthyan senyörü Corc, oradan Ferenc (1577-1629=52)'den iner ki 1628'de Macaristân baronu ve oğlu Adam (1610-1659=49) Macaristân kontu oldu ve oğulları Paul ve Christophe âileyi iki dala ayırdı. 2. kont Paul (1629-1674=45) (1659-1674=15) dalı, sonra 5 ayrı dalcığa ayrıldı. 1914'de âilenin başına Avusturya İmparatoru, imparatorluk prensi derecesini verdi, dîğer üyeler kont ve kontes'dir. Âilenin toprakları Wieselburg komite'sinde Köpcsény ve Körmend'de idi. Kont Joseph (1836-1897=61)=Luise v.Batthyani (1843-1882=39), izd. 1861, tal. 1879=18, oğulları 7) Ladislas (1870), 7e Fürst Batthyany, Graf v.Strattmann, kont 1897-1914=17 + 7. pr. 1914- = Gräfin Marie-Thérèse v.Coreth (1874), izd.1898, oğulları 8) Ladislas (II)(1904), 5 hemşîresi kontes ve 4 kardeşi kont var. Prenslik titri bu dala, küçük dal 1914'de sönünce geçdi: küçük dalın kurucusu, büyük dalın atası Kont Paul'ün kardeşi Kont Christophe'dur (1632-1689=67) ki oğlu 1700'den ît.irsî Slavonya, Dalmaçya ve Hırvatistân ban'ı oldu ki, Osmânlı'dan alınan ülkelerdir. Kont Adam II (ölm.1703) bu sıfatları taşıdı ve Gräfin Eleonore v.Strattmann (1672-1732=60) ile evlendi. 1763'de bu dalın başı Bohemya'da pr. ve Pr.Karl 1764'de imparatorluk prensi sanını aldı ve kardeşi Ludwig ona halef oldu. 6. prens 1914'de çocuksuz ölünce, prenslik titri, birinci dalın başı olan konta geçdi. Son prensler: 4) Philipp (1781-1870=89) (1806-1870=64), evlenmedi, babasının amcasının oğlu Graf Anton (1762-1828=76) = Gräfin Cecile v.Roggendorf (2. zevcesi), oğulları 5) Gustave (1803-1883=80) (1870-1883=13) = Freiin Wilhelmine v.Ahrenfeld (ölm.1840), izd.1828, Graf v.Bubna'dan dul, oğulları 6) Edmund (1826-1914=88) (1883-1914=31)=1. Henriette Gumpel (ölm.1892), izd.1857, =2. Amelie Holzmann (1875), izd.1901 (=2. Graf Ferdinand Orssich v.Slavetich, izd.1915).

5 - Blücher von Wahlstatt

Katolik. Meklenburg kökenli feodal âile. 1214'de adı geçen Lüneburg prensliğinde Ulrich v.Blücher âilenin atasıdır ki, Boizenburg yakınlarındadır. Gebhard Lebrecht v.Blücher (1742-1819=77), önce kontluğa, sn.gene Prusya Kralı tar.1814'de prensliğe yükseltildi ki sebebi, Napoléon'a karşı zaferi ve Paris'e girmesidir. Torunu Gebhard Blücher v.Wahstatt (1799-1861=62) 1861'de irsî prens ve 1869'da Prusya irsî senatörü oldu. Âile önce Evanjelik iken, XX. asırda âilenin başı Katolik oldu. Silezya'da 2 şatosu ve Berlin'de kışlık sarayı vardı. Âilenin atası Ulrich'in 2 torunu olan Ulrich'le Hermann'ın 1256 ve 1291'de Ratzeburg piskoposu olduklarını ve piskoposluğun kontluk derecesinde bulunduğunu belirtmek gerekir. 1427'de İsveç'e karşı zafer kazanan Ludwig Blücher'e de mareşallik verilmişdir. 1760'a doğru âilenin başı

Vincent v.Blücher ve yeğeni Ludwig topraklarını kaybedip tekrâr kazandılar. Âile, Meklenburg ve Holstein'da geniş topraklar edinmişdi. Prensliğin kurucusu feldmareşal - general Gebhard Lebrecht v.Blücher, Meklenburg'da Blücher-Grossen -Rensow dalındadır (Rostock, 16.12.1742 - Krieblowitz'de Blücher şatosu/Prusya Silezyası, 1.9.1819=76, 8, 27). Prenslik kendisine ölümünden 5 yıl önce verildi. Waterloo'da Napoléon'un mağlûbiyetini kesinleştirmesiyle târîhe geçdi. Âilenin yalnız başı pr., dîğerleri kont ve kontes'dir. 1) Gebhard Lebrecht, mareşal (1742-1819=77), 1. pr. 1814-1819=5, oğlu 2) Franz Bernhard (1778-1829=51) (1819-1829=10), tümgeneral, oğlu 3) Gebhard (1799-1875=76) (1829-1875=46)=Gräfin Marie v.Larisch (1801-1890'lar), izd.1832, oğulları 4) Gebhard (II) (1836-1916=80) (1875-1916=41)=1. Fürstin Maria v.Lobkowitz (1841-1870=29), izd.1860, =2. Gräfin Elisabeth v.Perponcher-Sedinitzky (1858 - 1894 =40), izd.1889, =3. Fürstin Wanda Radziwil (1877-1942'den sn.), izd.1895, oğulları 5) Gebhard (III) (1865-1931=66) (1916-1931=15) = Evelyn Furnivall (1876), izd.1907, çocuksuz, kardeşi 6) Gustav (1866) (1931), binbaşı, evlenmedi, kardeşi Graf Lothar (1890-1928=38)=Fürstin Luise Radziwill (1876), izd.1913, oğulları 7) Hugo (1913), bunun kardeşleri Graf Nikolaus (1915) ve Graf Alexander (1916).

6 - Carolath - Beuthen

Reforme. *Schönaich* hânedânı da denir. Carolath, Prusya Silezyası'nda Freistadt yöresindedir. Bütün üyelerinin pr.ve prs. olduğu bir Prusya soyluluğudur. Âilenin adı 1329'den ît.geçiyor. Âile 1550'ye doğru Carolath ve Beuthen senyörlüklerini eline geçirdi. 1601'de Beuthen baronu (Freiherr v.Beuthen) sanını aldı. 1700'de imparatorluk kontu derecesine yüksedi. 1741'de Prusya kralı, âilenin başına prens sanını verdi. 1753'de âilenin bütün üyeleri için pr. ve prs. sanı tevcîh edildi. Âilenin başı 1854-1918'de irsî Prusya senatörü oldu. 1601'de ilk baron sanını alan, Georg v.Schönaich, 1700'de ilk kont olan bunun torununun oğlu Johann Georg, 1741'de Büyük Friedrich tar.ilk pr.yapılan Johann Karl da bunun torununun oğludur. 1761'de ölünce oğlu Friedrich Johann 2. pr.oldu. Âilenin başının merkezi Carolath olup 1845'e doğru mülkiyetinde 6 mil² kadar toprak ve 15.000 n. bulunuyordu. Hânedânın başı fürst v.Carolath-Beuthen, graf v.Schönaich, freiherr zu Beuthen sanlarını taşır. 1) Johann Karl (1. pr.1741-1761=20, daha önce kont), oğlu 2) Friedrich Johann (1761), oğlu 3) Karl Erdmann (1759-1817=68) = 1.Fürstin Amelie v.Sachsen-Coburg-Meiningen(1762 - 1798=36), izd.1783, =2. Freiin Erdmunthe v.Oertel (1769), izd.1798 oğulları 4) Heinrich (1783-1864=81)(1817-1864=47), Prusya orgenerali, =1. Gräfin Adelheid v.Pappenheim (1797-1849=52), izd.1817, =2. Fürstin Alma v.Carolath-Beuthen (1822), izd.1851, dayısı ile evlenmiş oluyor (Tümg.Baron v.Fricks (ölm.1862) = Fürstin Ordalie v.Carolath (1797-1849=52) kızı), 4'ün kardeşi Karl (1785-1820=35)=Gräfin Auguste v.Pückler-Muskau (1792), izd.1810, oğulları Ludwig (1811-1862=51)=1. Fürstin Adelheid c.Carolath-Beuthen (1823-1841=18), izd.1840, = 2. Gräfin Wanda Henckel (1826-1907=81), izd.1843, oğulları 5) Karl (1845-1912=67) (1864-1912=48) = Gräfin Catherine v.Reichenbach (1861-1930'lar), izd.1886, çocukları 4 prs. ve 6) Johann Karl (1892) (1912)=Irene v.Anderten (1897), izd.1920, kızları prs.ler Elisabeth 1921, Marie Louise 1922 ve Iney 1935. No.4'ün dîğer kardeşi: Friedrich (1790 -1859=69)=Fürstin Caroline Reuss-Schleiz-Köstritz (1796-1818=32), izd.1817, 7. Prens, bu soydandır.

7 - Clary und Aldringten

Katolik. Avusturya soyluluğu. Yalnız âilenin başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes. İtalyan asıllı Bernardo Clario, 1363'de Bohemya'ya yerleşip Avusturya tab'ası oldu. Bunun neslinden Franz Clary de Riva 1623'de gene Bohemya'da olup 1641'de baron oldu ve oğlu Jérôme 1664'de yerine geçdi. Bunun oğlu Hieronymus (ölm.1671), 1637'de dul ve Aldringten'in son kontunun hemşîresi ve vârisesi Anna-Maria ile evlendi (1627'de imparatorluk baronu, 1632'de imparatorluk kontu olup 1634'de ölen imparatorluk mareşali Johann Altringer'in hemşîresi). Bu sûretle Clari baronu iken Aldringten'i ilhâk etdi. Oğlu Johann Markus Georg 1680'de Clary und Aldringten imparatorluk kontluğuna yükseldi. Kont Franz Wenzel'e 1767'de İmparator, imparatorluk prensliği tevcîh etdi ve 1. pr. oldu. Âilenin başı 1861-1918 arasında imparatorluk senatörü oldu. Merkezleri Viyana olan prensler 1845'e doğru Bohemya'da 3 mil^2 toprak üzerinde 21.000 nüfûsu ellerinde tutuyorlardı.

1) Franz Wenzel (1706-1788=82) (1767-1788=21, 1. pr., daha önce kont) = Fürstin Marie Josepha v.Hohenzollern-Hechingen (1728), izd.1747, oğulları 2) Johann Nepomuk (1753-1826=73) (1788-1826=38) = Fürstin Marie Christine v. Ligne (1757), izd.1775, oğulları 3) Karl (1777-1831=54) (1826-1831=5) = Gräfin Aloyse v.Choteck (1777-1846=87), izd.1802, oğulları 4) Edmund (1813-1894=81) (1831-1894=63) = Gräfin Elisabeth Alexandra v.Ficquelmont (1825-1878=63), izd. 1841, oğulları 5) Carlos (1844-1920=76) (1894-1920=26) = Fürstin Antonin Radziwill (1849-1930=81), izd.1873 (oğulları Johannes 1878-1930=52, evli çocuksuz öldü), kardeşi 6) Siegfried (1848-1929=81) (1920-1929=9)= Gräfin Therese Kinsky (1867-1943=76), izd.1885, oğulları 7) Dr.Alfons (1887-1956'dan sn.) (1929) = Gräfin Ludwine zu Eltz (1894), izd.1916, oğulları Hieronymus (1917-1941=24), Rusya cebhesinde üsteğmen ol.maktûl, bunun kardeşi 8) Markus (1919) = Gräfin Paula zu Kynast (1920), izd.1942, oğulları Graf Hieronymus 1944 ve Graf Christian 1949 ve kızları Gräfin Therese 1945. 8. Prens'in kardeşi: Graf Karl Georg (1921-1944=23), üsteğmen iken Hırvatistân'da maktûl. 4. Pr.'in oğlu: Graf Dr. Manfred (1852-1928=76), =Gräfin Franziska v.Veröcze (1859-1938=79), izd.1884, oğulları Graf Edmund (1885-1953=68)=Gräfin Margarita Lodron (1889-1949=60), izd. 1911, bu evlenmeden 2 kont, 3 kontes ve bunların çocukları bugün devâm ediyor.

8 - Collalto

Katolik. Avusturya soyluluğu. Âilenin başı Viyana'da oturmuşdur. 1845'e doğru elinde Moravya, Aşağı Avusturya, Kuzey-doğu İtalya'da Treviso yöresinde toprakları (8 kasaba, 60 kadar köy, 1 şato) vardı. Âile Lombard asıllı olup 930 yılında Treviso yakınlarında Lovadina'ya hâkim Ramboldo I, âilenin atasıdır ve bunun nesli 1000 yılına doğru Treviso kontu, 1304'de Ancona markisi, 1610'da Reichsgraf (imparatorluk kontu) oldular ve imparatorluk kontluğu ölen daldan sonra söndü. 1623'den ît.Moravya'da toprak edindiler. Avusturya İmparatoru, Collalto kontuna 1822'de prenslik ve 1861'de irsî senatörlük verdi. Yalnız âilenin başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes'dir. 1940'da İtalya Kralı, âilenin başının İtalyan soyluluğunda prenslik derecesi hakları olduğunu da

kabûl etdi. 1) Eduard (I), 1. pr. 1822-1833=11, daha önce kont, oğlu 2) Anton (1784-1854=70) (1833-1854=21) = Gräfin Caroline Apponyi (1790-1872=82), izd.1810, oğulları 3) Eduard (II) (1810-1862=52) (1854-1862=8) = Gräfin Caroline Aponyi (1814-1886=72), izd.1834, oğulları 4) Emmanuel (1854-1924=70) (1862-1924=62), evlenmedi, 2. Prens Anton'un dîğer oğullarından Oktavian (1842-1912=70) = Fürstin Anna zu Solms -Hohensolms-Lich (1844-1904=60), izd.1865 (annesi Gräfin Caroline v.Collalto, 2. Prens'in hemşîresidir), oğulları 5) Manfred (1870-1940=70) (1924-1940=16) = Fürstin Thekla zu Ysenburg (1878-1950=72), izd.1901, oğulları 6) Oktavian (1906) (1940), 6e Fürst v.Collalto u.San Salvatore=Fürstin Marie zu Windisch-Graetz (1907), izd.1928, oğulları 7) Manfred (II) (1932), hemşîreleri kontesler Alexandra 1930 ve Cecilie 1941.

9 - Dietrichstein zu Nikolsbur

Katolik. Mensdorf-Pouilly kontluk hânedânının dalıdır. Dietrichstein'ların mediatize olan dalı, bundan önceki bahisde görüldü (bu dal asrımızın başlarında söndü). Avusturya soyluluğudur. Loren'de Pouilly senyörleri olup 1395'de baron oldular. 1418'de baron olan Aubertin de Pouilly, bugünki dalın atasıdır. 1760'da de Roussy sanıyle Fransız kontu oldular ve Mensdorff adını 1800'den önce aldılar. 1818'de Avusturya İmparatoru, dalın başına Graf von Mensdorff-Pouilly sanını verdi ki Org. Emmanuel'dir. Gräfin Alexandrine v.Dietrichstein-Proska u.Leslie ile evlenen oğlu Kont Alexander, bu sûretle 1621'den beri devâm edip bu sıralarda sönen Nikolsburg prensliğine vâris oldu ve kont'un unvânı 1868'de prensliğe yükseltildi, 1907'de irsî senatör oldu. Dietrichstein, Moravya'dadır. Âilenin yalnız başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes'dir. Bu sûretle 1868'de Dietrichstein prensliğinde, başka bir hânedân titüler şekilde hükümrân oldu. Âilenin toprakları Moravya, Bohemya, Stirya, Avusturya'da idi. İlk Dietrichstein prensliği, 1621'de Graf Franz'a tevcîh edilmişdi ki imparatorluk prensliği idi ve bu kişi kardinal idi. Bu birinci hânedânın son prensi Joseph vârissiz ölünce, dâmâdı Mensdorf-Pouilly kontu, yerine prens oldu. Âilenin başı Fürst v.Dietrichstein zu Nikolsburg, Graf v.Mensdorff-Pouilly sanı taşır. Eski hânedânın son prensleri: 1) Karl Maximilian (1702-1784=82) = Gräfin Marie Anne v.Khevenhüller (ölm.1764), oğulları 2) Johann Karl (1728-1808=80) (1784-1808=24) = Gräfin Marie Christine v.Thun (1738), izd.1764, oğulları 3) Franz Joseph (1767-1854=87) (1808-1854=46) = Gräfin Alexandrine v.Schouwalow (1775-1847=72), izd.1797, oğulları 4) Joseph (1798- 1858=60) (1854-1858=4) = Gräfin Gabriele Wretislaw (1804=1870'ler), izd.1821, kızları: 4 kontes ki 2.'leri olan Alexandrine (1824-1906), yeni hânedânın ilk prensi olacak olan Kont Alexander'le 1857'de evlendi. 1858'de son pr.Joseph, erkek çocuğu olmaksızın ölünce ve amcası Graf Moritz de yerine pr.olmayı kabûl etmeyince prenslik 1858-1868 arasında 10 yıl boş kaldı ve bu târîhde son prens Joseph'in dâmâdı Kont Alexander'e ve nesline tevcîh edildi. Pr. Johann Karl'ın (1728-1808) dîğer oğlu: Graf Moritz (1775-1864=89), 1858'de yeğeninin yerine pr.olmayı kabûl etmedi=Gräfin Therese v.Gilleis (1779-1870'e doğru), izd.1800, oğulları Moritz (1801-1852=51), büyükelçi=Gräfin Julie Potocka (1820-1870'ler), izd.1842, çocuksuz. Yeni Dietrichstein hânedânı prensleri:

1) Alexander (1813-1871=58) (1868-1871=3), Avusturya orgenerali ve hâriciye ve saray nâzırı=Gräfin Alexandrine v.Dietrichstein (yk.bk.) (1824-1906=82), izd.1857, oğulları Graf Albert (1861-1942=81), büyükelçi, evlenmedi, by.oğulları 2) Hugo (1858-1920=62) (1871-1920=49), Avusturya tümgenerali=Fürstin Olga Alexandrowna Dolgoruky (1873-1946=73), izd.1892, Pr.Alexander Sergieviç=Kontes Olga Petrowna Schuwalow kızı, oğulları 3) Alexander (II) (1899) (1920) = Maria Dose y Oblogado (1903), izd.1930, Viyana'da Dietrichstein Sarayı'nda, kızları Gräfin Mercedes (1932) = Alejandro Leloir y Anchorena (1928), izd.1952, 3. Pr.'in ablaları: Gräfin Alexandrine (1894) ve Gräphin Olga (1897) evlendiler. Bu sûretle bu âile 3. Prens'in ölümü ile erkek tar. kesildi ve söndü.

10 - Dohna - Schlobitten

Evanjelik Prusya soyluluğu. Yalnız âilenin başı pr., üyeleri burgraf ve burggräfin'dir. Schlobitten, Doğu Prusya'dadır. 1127'de adı geçen Rotowe (Rötha -Pleisse)'li soylu Henricus'un 1156'da buraya hâkim olduğu, 1402'de Saksonya'da Donyn (Dohna)'yı ele geçirdiği, 1402'de buradan uzaklaştırıldığını biliyoruz. 1525'de Schlobitten'i elde ederek Saksonya'dan Doğu Prusya'ya atladılar. 1648'de burgraf ve imparatorluk kontu, 1854'te irsî Prusya senatörü oldular ve 1900'de Prusya Kralı, âilenin başı kontu prenslik derecesine yükseltdi. Prensin unvânı Fürst u. burgraf zu Dohna-Schlobitten'dir. İlk prens, Graf Richard (1807-1894=87) = Gräfin Mathilde v.Waldburg (1813-1858=45), izd.1835 oğuludur: 1) Richard (I) (1843-1916=73) (kont 1894-1900 = 6 + 1.pr. 1900-1916=16 = 22) = Amelie zu Dohna-Schlobitten (1837-1906=69), izd.1868, oğulları 2) Richard (II) (1872-1918=46) (1916-1918=2) = Marie -Mathilde zu Dohna-Schlobitten (1873-1930'lar), izd.1898, oğulları 3) Alexander (1899) (1918) = Gräfin Freda-Antoinette v.Arnim (1905), izd.1926, kızları Gräfin Sophie (1927), 3. Pr.'in kardeşi Graf Viktor-Adalbert (1903)=Freiin Carmen v.Stenglin (1905), izd.1926, oğulları Graf 1927.

11 - Donnersmarck

Evanjelik. Yalnız âile başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Prusya soyluluğu. Ayni zamânda Donnersmarck baronları olan Henckel kontları âilesidir. Merkezleri Yukarı Silezya'da Neudeck şatosudur. 1417'de adı geçen Petrus, Jacobs ve Nicolas Henkel v.Donnersmakt, bu târîhde resmen soylulaştırıldı. 1636'da imparatorluk baronu, 1651'de imparatorluk kontu (Lazar oğlu Lazar için), 1854'de irsî Prusya senatörü olup 1901'de âilenin başı konta, Prusya Kralı (Almanya İmparatoru), prenslik pâyesi verdi. Âilenin dîğer kolları Henckel v.Donnersmarck kontluk âilesi ol. ve bir kaç dal hâlinde devâm etdiler. Beuthen dalının kurucusu (Katolik) Graf Leo Ferdiand (1640-1699=59), bu dalın 1. dalcığının kurucusu Graf Karl (1784-1813=29), 2. dalcığının kurucusu Graf Lazarus (1792-1859=67); Neudeck dalının (Evanjelik) kurucusu Graf Karl Maximilian (1642-1720=78), bunun 1. dalcığının kurucusu Graf Leo (1829-1895=66), 2. dalcığının kurucusu Graf Karl Erdmann (1695-1760=65)'dır. Prenslik dalları olmıyan bu dallar konumuzun dışındadır. Prenslik dalının prensleri şunlardır (âilenin elinde 26.000 hektar toprak bulunuyordu): 1) Guido (1830-1916=86) (1901-1916=15, daha önce kont), dr.=1. Blanche Lachmann (1826-1884=58), izd.1871 (3. izd.ı), =2. Katharina Slepzow (1862-1929=67), izd.1887, oğulları 2) Guido Otto (1888) (1916) = Fürstin Anna zu

Sayn-Wittgenstein-Berleburg (1884), izd.1909, oğulları 3) Guido (II) (1909) = Lily v.Dziembowska (1916), izd.1939, oğulları 4) Guidetto (1940), hemşîresi Gräfin Anna Katharina (1941). 2. Prens'in kç. oğlu: Graf Karl Erdmann (1915)=Freiin Elisabeth Uggla (1915), izd.1942, çocukları Gräfin Katharina 1943 ve Graf Guido 1947.

12 - Eulenburg und Hertfeld

Evanjelik. Prusya soyluluğu. Yalnız âilenin başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes (Emil Hollack, *Nachrichten über die Grafen zu Eulenburg*, 5 c., Königsberg, 1912-7). Âile başının unvânı Fürst zu Eulenburg u.Hertefeld, Graf v.Sandels'dir. Brandenburg'da Lielenberg'de ve Renanya'da Hertefeld'de toprakları vardı. Âilenin atası Conradus v.Hilburg'un adı 1170-1197 yılları arasındaki vesîkalarda geçiyor. Yukarı Saksonya'da bir soyludur. 1199'da adı geçen Otto v.Ileburg, bunun oğludur. Eilenburg (eski Ilburg) şehri senyörleridir. 14. asırda âile, Doğu Prusya'ya göçdü. 1454'de Töton Şövalyeleri arasına katılarak burada toprak edindi. 1709'da Prusya Kralı âilenin başına ve üyelerine kont sanını verdi. 1900 yılında Prusya Kralı-Almanya İmparatoru, âilenin başını prens derecesine yükseltdi. Pr., 1900-1918 arasında irsî Prusya senatörü oldu. Hertfeld ise, Aşağı Renanya'da (Bas-Rhin) 12. asırdan beri bu âilenin mülkiyetide bulunmaktadır (G.v.Mülverstedt, *Diplomatarium Ileburgense, der Grafen zu Eulenburg*, 2 c., Magdeburg, 1877-9). Graf Philipp (1820-1889=69) = Freiin Alexandrine v.Rothkirch (1824-1902=78), izd.1846 oğlu 1) Philipp (1847-1921=74) (1889-1900=11 kont + 1900 - 1921=21 1. pr.=32), dr.=Augusta Sandels (1853-1941=88), izd.1875, oğulları 2) Friedrich-Wend (1881-1956'dan sn.) (1921) = Freiin Marie v.Melnhof (1884), izd.1904, oğulları 3) Wend (1908) = Hildegard Semper (1913), izd.1937, oğulları 4) Philipp-Gottfried (1938), hemşîresi Gräfin Fides (1943).

13 - Festetics von Tolna

Katolik. Avusturya soyluluğu. Macaristân asâleti. 1772'de Paul Festetics v.Tolna'ya Macar kontluğu ve 1911'de Macar prensliği, Avusturya imparatoru -Macaristân kralı tar.verildi. Yalnız âilenin başı pr., dîğerleri kont ve kontes'dir. Merkezleri Keszthely'dir. Graf Georg (1815-1883=68) = Gräfin Eugenie Erdödy v.Monyorokerek (1826-1894=68), izd.1849 oğlu 1) Tassilo (1850-1933=83) (kont 1894-1911=17 + 1. pr. 1911-1933 = 22 = 39) =Lady Mary Douglas-Hamilton (1850-1922=72), Macaristân senatörü, Fürst Festetics v.Tolna, oğulları 2) Georg (1882-1941=59) (1933-1941=8) =Gräfin Mia v.Haugwitz (1900), izd.1938, oğulları 3) Georg (II) (1940) (1941).

14 - Hanau

Çeşitli üyeleri Evanjelik ve Katolik. Hessen hânedânının bir dalı olup Hessen-Kassel soyluluğudur. Hessen-Kassel elektörü Friedrich Wilhelm (1802 -1875=73), 1831'de daha önce evlenip ayrılmış Gertrude Falkenstein (1803-1882=79) ile evlendi. Bu morganatik evlenme ile Gräfin von Schaumburg unvânını aldı (1831). 1853'de Hessen-Kassel Elektörü bu unvânı Fürstin v. Hanau ol.yükseltdi ve bu izdivâcdan doğan çocuklara Hanau pr.ve prs.leri dendi. Bütün üyelerinin pr. ve prs. olduğu bu hânedân bugün devâm ediyor ki, bütün üyeleri HESSEN Hânedânı'nın Kassel

kolu incelenerek âid olduğu bahisde sunulmuşdu. Hânedânın bugünki başı: Fürst Carl Heinrich (1923), 6. Hanau prensi=Gräfin Maria Antonia Strachwitz v.Gross-Zauche (1922), izd. 1948, kızları Fürstin Franziska 1954, kardeşi Fürst Leopold (1924) = Freiin Marie Alice v.Loudo (1919), izd.1949, oğulları Fürst Friedrich Wilhelm (1956).

15 - Hardenberg

Evanjelik. Merkezleri Prusya'da Lebus yöresinde Neu-Hardenberg. Prusya soyluluğu. Âilenin başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes'dir. Rosdorf âilesi ile ayni atadan inen Aşağı Saksonya âilesidir. Hardenberg, Northeim yöresinde Heidelberg yakınlarındadır. Âilenin atası 1174'de adı geçen Didericus de Hardenberg'dir. 1229'da adı geçen Bernardus de Hardenberg, bunun torunudur. Prusya Kralı, 1814'de Hardenberg Baronu'na kont ve prens sanlarını verdi. 1854'de âilenin başı irsî Prusya senatörü oldu. Elinde 7.368 hektar toprak tutuyordu. 1814'de kont ve pr. olan Karl August v.Hardenberg (1750-1822=72), Prusya hâriciye nâzırı (1804), 1807'de mâzûl, 1810'da başbakan olup ölümüne kd. muhâfaza etdi. 1811'de serf'liğe son vererek köleliği kaldırdı. Son prensler: Karl (1827-1873=46) = Gräfin Hildegarde v.Hardenberg (1834-1911=77), izd.1853, torunu Karl-Hans (1891) = Gräfin Renate v.Schulenburg (1888), izd.1914, oğlu Friedrich Karl (1924).

16 - Hatzfeldt

Katolik. Prusya soyluluğu. Hânedânın 1. dalının başı duka ve pr., 2. dalının başı yalnız pr., vâris kont kezâ pr. (her iki dalda), dîğer bütün üyeler ise kont ve kontes'dir. Yukarı Lahngau'lu olan âile eski adı Hepisvelt olan Hatzfeldt'i ele geçirdi ki Hessen-Nassau'da Biedenkopf yöresindedir. Âilenin atası Volpetus de Hepisvelt'in adı 1138-51 târîhli vesîkalarda ve Godefridus de Hathefuelt'inki 1196'da geçiyor. Johann v.Hatzfeldt (1354-1407=53), Wildenburg senyörünün hemşîresi ve vârisesi Jutta ile evlenince Renanya'da Altenkirchen'deki bu senyörlük âileye intikaal etdi. Trachenberg prensliği verâseten bu âileye 1641'de geçmekle berâber ancak 1748'de imparatorluk prensliğine yükseldiler. Johann v.Hatzfeld'in (ölm.1506) 2 oğlu, âileyi iki dala ayırdı. Trachenberg prensliği, Crottorf âilesinin sönmesi üzerine, Hatzfeldt'lere geçdi. Ancak prenslik unvânı yerine senyörlük unvânı kullanıldı ve bu dal 1635'de imparatorluk kontu oldu. Eskiden Werther-Schönstein dalı denen Trachenberg dalının atası Hermann'dır (ölm.1539). Anna Droste v.Weghausen'la evlendikden sn.Vestfalya'da Halle çevresinde Werther senyörlüğünü elde etdi. 1575'de bu dal imparatorluk baronu oldu ve Hartzfeldt'lerin Merten dalı sönünce 1681'de Schönstein senyörlüğünü de elde etdi. 1761'de imparatorluk kontluğu verildi. 1803'de Prusya Kralı, bu dalın kontunu *Trachenberg* prensi yapdı ve prens 1854'den ît.irsî Prusya senatörü oldu. Âilenin başına 1900'de Kral, dukalık sanı da tevcîh etdi ve âilenin başı Herzog zu Trachenberg u.Fürst v.Hartzfeldt unvânını taşımaya başladı. 1845'e doğru elinde 10 mil^2 kadar toprak ve 41.000 n.vardı.- İkinci dala *Wildenburg-Weissweiler* denir. Bu dalın atası, birinci dalın atasının ağabeyi olan Johann v.Hatzfeldt'dir (ölm.1534). 1509'da Johanna v.Harff ile evlenince Renanya'da Düren çevresinde Weissweiler'i kazandı. 1626'da imparatorluk baronu (Reichsfreiherr), 1635'de imparatorluk kontu (Reichsgraf), 1854'de irsî Prusya

senatörü oldu ve âilenin başına Prusya Kralı, 1870'de prenslik tevcîh etdi. Bu dalın başı Fürst v.Hatzfeldt u.Graf zu Winkelhausen, Herr v.Wildenburg-Schönstein sanını taşıyor.

1. Prens'in oğlu Friedrich Karl (1773) babasının yerini 2. Prens ol. çocuk yaşda aldı ve öldü, amcası 3) Ludwig (1756-1827=71) (1803-1827=24, daha önce kont), Prusya'nın Lahey elçisi = Gräfin Friederike v.Schulenburg (1779-1832=53), izd.1799, oğulları 4) Hermann-Anton (1808-1874=66) (1827-1874=47) = 1. Gräfin Mathilde v.Reichenbach (1799-1858=59), izd.1831, tal.1846=15= 2. Marie v.Nimptasch (1820-1897=77), izd.1847, boşanmış, oğulları 5) Hermann (I) (1848-1933=85) (1874-1933=59), 1900'de ilâveten 1. duka=Gräfin Natalie v.Benckendorff (1854-1931=77), izd.1872, oğulları 6) Hermann (II) (1874) (1933), başkonsolos=Maria v.Tschirschky (1889), izd.1912, oğulları 7) Hermann Krafft (1912), kardeşleri kontes ve kontlar Huberta 1916, Natalie 1918, Carl-Heinrich 1921, Edmund 1923, Friedrich 1928.- İkinci dal: Graf Edmund (1798-1874=76) = Gräfin Sophie (1805-1881=76), izd.1822, tal.1851=29, 1. dalın 3. prensinin kızı, oğulları 1) Alfred (1825-1911=86) (1870-1911=41) = Gräfin Gabrielle v.Dietrichstein (1825-1909=84), izd.1852, çocukları Pr.Franz (1853-1910=57) ve Gräfin Antonia (1856), 1. Prens'in kardeşi Graf Paul (ölm.1901), Almanya'nın Istanbul büyükelçisi 1875-81, hâriciye nâzırı 1881-5, Londra büyükelçisi 1885=Helene Moulton (1846-1918=72), oğulları 2) Hermann (1867-1941=74) (1911-1941=30), elçi=Maria v.Stumm (1882), izd.1911, oğulları 3) Franz-Hermann (1920-1941=21) (1941'de 6 ay), Rusya cebhesinde teğmen ol.maktûl ve bu dal söndü, hemşîreleri kontesler Ursula 1913, Barbara 1916 ve Dorothea 1917.

17 - Hohenberg

Katolik. Avusturya soyluluğu. Âilenin başı duka, dîğer üyeler pr. ve prs. Arşidük Franz Ferdinand v.Habsburg-Este (1863-1914=51), Gräfin Sophie Chotek v.Chotkowa u.Wognin ile morganatik izd.yapınca kendisine ve doğuracağı çocuklara Herzogin u.Fürstin v.Hohenberg sanı, İmparator tar.verildi. Adı geçen arşidük, ünlü Avusturya-Macaristân imparatorluk-krallık velîahdi olup Bosnasarayı'nda 28.6.1914'de katli, Birinci Cihân Harbi'ni çıkardı, bk.AVUSTURYA. = Sophie (1868-1914=46), izd.1900, zevci ile berâber tabanca ile katledildi. Oğulları: 1) Maximilian (1902), 1. Hohenberg dukası, dr.=Gräfin Elisabeth v.Waldburg zu Wolfegg u.Waldsee (1904), izd.1926, Fürst Maximilian = Fürstin Sidonie v.Lobkowicz kızı, oğulları 2) Franz Ferdinand (1927), 2. duka, Artstetten/Avusturya'da mukıym=Fürstin Elisabeth v.Parma v.Bourbon u.von Nassau (1922), izd.1956, Fürst Felix = Grossherzogin Charlotte v.Luxemburg kızı, kardeşleri prensler Georg Friedrich 1929 (dr.), Albrecht 1931, Johannes 1933, Peter 1936 ve Gerhard 1941. 1. Duka'nın kardeşi: Fürst Ernst (1904-1954=50) = Marie-Therese Wood (1910), izd.1936, oğulları pr.ler Ferdinand 1937 ve Ernst Georg 1944. 1. Duka'nın ablası: Sophie (1901) = Graf Friedrich v.Nostitz-Rieneck (1893), izd.1920.

18 - Hohenlohe - Waldenburg - Schillingsfürst

Katolik ve dîğeri Evanjelik 2 dalı olup biri de Macaristân soyluluğudur, üyeleri pr. ve prs.'dir. Tafsîlât için bk.HOHENLOHE (mediatize). Pr. Franz zu

Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst = Stephanie Juliane Richter (1898), izd.1914 morganatik izdivâcı sonunda 1914'de Macaristân tab'ası oldular ve Macaristân kralı da olan Avusturya İmparatoru, adı geçen hanımı prs. ve doğacak çocuklarını pr. ve prs.yaparak yeni bir prenslik âilesini kurdu. Oğulları Pr.Franz 1914'de doğdu ve evlenmedi. Bu sûretle bu dal söndü. Ayni adı taşıyan ve Evanjelik olan dîğer dal, Pr. Carl-Egon zu Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst (1882) = Edith v.Gaspar (1895), izd.1923 morganatik izdivâcında 1923'de adı geçen hanıma ve nesline prs. ve pr. sanları verilerek Macar soyluluğuna kabûlü ile doğdu. Çocukları Pr. Siegfried (1923) ve Prs. Senta-Maria (1926)'dır.

19 - Innhausen und Knyphausen

Reforme. Prusya soyluluğu. Âile başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Âilenin merkezi Hanover'de Hage yakınlarında Lutetsburg'dur. Frizon asıllı olan âile, Innhausen ve Knyphausen senyörlüklerini ele geçirdi. 1408'de ölen Grote Onneken âilenin atası olup 1405'de Sengwarden'e hâkim olmuşdu. Bunun kç. oğlu Iko, Ino Tiarksena'nın torunu ile evlenerek Innhausen'i ele geçirmişdi. Knyphausen ise bunların torunları Folef tar.alınıp 1624'de Oldenburg'a terkedildi. Lütersburg senyörlüğü, Folef'in torunu Wilhelm'in Unico Manninga kızı ve vârisesi Hyma ile evlenmesi netîcesinde 1554'de kazanıldı. 1588'de imparatorluk baronu, 1816'da kont, 1867'de Prusya irsî senatörü olan âile başına Prusya Kralı-Almanya İmparatoru, 1900 yılında prenslik pâyesi verdi. Âilenin elinde bu târîhde 5.000 hektara yakın toprak vardı. Kont Karl (1784-1860=76) = Gräfin Louise v.Kielmannsegg (1798-1874=76), izd. 1821 oğlu 1) Edzard (1827 -1908=81) (1860-1900=40 kont + 1. pr. 1900-1908=8 = 48), 1° Fürst zu Innhausen u.Knyphausen=Freiin Louise v.Krassow (1843-1930'lar), izd.1861, oğulları 2) Dodo (1876) (1908) = Gräfin Theda v.Bismarck-Bohlen (1885), izd.1907, oğulları 3) Wilhelm-Edzard (1908), kardeşleri kontlar Karl-Theodor 1910, Todo-Folef 1913 ve Kontes Hilleda 1912. 1. Prs.'in 8 kontes kızı oldu ki büyükleri Hedda (1865-1930'lar) 1896'da Prusya orgenerali Walther v.Jagow'la evlendi.

20 - Kinsky

Katolik. Avusturya soyluluğu. Yalnız âile reîsi pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Âilenin adı 1237'de Bohemya'da toprak sâhibi ol.geçiyor. Protivec ve Vecemil v.Wchynic kardeşlerin adı 1307'den ît.Bohemya'da Leitmeritz yöresinde Wchynic (Chynic) şatosu sâhibleri ol.geçiyor. Âilenin Çek asıllı olduğu görülüyor. 1596'da baron, 1676'da imparatorluk kontu (Franz Ulrich ve Wenzel Norbert kardeşler) olup Graf Stephan Wilhelm Kinsky v.Chinitz u. Tettau, 1746'da pr.oldu, ertesi yıl imparatorluk prensliğine yükseltildi. 1861'de irsî Avusturya senatörü oldu. Âilenin başı Prag'da otururdu. Viyana'da doğan şimdiki pr., Buenos Ayres'de yaşıyor (Z.R. Kinsky, *Rod Kinskych na Chlumi*, 1930). 1) Stephan Wilhelm, 1746'da 1. pr., 2) oğlu, bunun kardeşi Graf Philipp Joseph (ölm.1749) = Gräfin Marie Charlotte v.Martiniz (1700-1785=85), oğulları 3) Franz Ulrich (1726) = Fürstin Marie Sidonie v.Hohenzollern-Hechingen (1729), izd.1749, oğulları 4) Joseph (1751-1798=47), 4e Fürst Kinsky v.Wchinitz u.Tettau=Gräfin Maria Rosa v.Harrach (1758-1814=56), izd.1777, oğulları 5) Ferdinand (1781-1812=31) (1798-1812=14) = Freiin Maria

Charlotte v.Kerpen (1782-1841=59), izd.1801, oğulları 6) Rudolf (1802-1836=34) (1812-1836=24) = Gräfin Wilhelmine Elisabeth v.Colloredo-Mannsfeld (1804-1871=67), izd.1825, oğulları 7) Ferdinand Bonaventura (1834-1904=70) (1836-1904=68) = Fürstin Marie v.Liechtenstein (1835-1905=70), izd.1856, oğulları 9) Rudolf (II) (1859 -1930=71)(1904-1930=26) = Gräfin Marie v.Wilczek (1858-1938=80), izd.1881, kardeşi Ferdinand (1866-1916=50) = Fürstin Aglaë v.Auersperg (1868-1919=51), izd.1892, oğulları 10) Ulrich (1893-1938=45) (1930-1938=8)=1. Gräfin Katalin Széchényi v.Sarvar (1893), izd.1918, tal.1930=12, =2. Freiin Mathilde v.dem Bussche (1900), 2. izd.1932, oğulları 11) Franz Ulrich (1936) (1938), hemşîreleri kontesler Maria 1924, Charlotte 1927 ve Eleonore 1932, Aglaë 1932 (ikizler).

Graf von Kinsky 1698'de Almanya imparatorluk şansölyesi (federal başbakan) idi.

21 - Kohary

Katolik Avusturya soyluluğu ki bugün sönmüşdür. 1792-1826'da yalnız bir kişi pr.sanını taşıdıkdan sn., Prens'in tek kızı olduğu için âile erkek tar. söndü: 1) Franz Joseph(1766-1826=60) (1792-1826=34, daha önce kont) = Gräfin Antoinette v.Waldstein(1771-1854=83), izd.1792, kızları Fürstin Antonia (1797-1862=65) = Fürstin Ferdinand v.Sachsen-Coburg u.Gotha (1785-1851=66), izd.1816, çocukları için b.bk. Âile Macar olup Csabrag senyörü ol.zuhûr etdi. Prens ölünce toprakları, dâmâdına geçdi ki Macaristân ve Avusturya'da idi.

22 - Leuchtenberg

Bavyera krallığında dukalık hânedânı. Bu hânedân FRANSA bahsinde Bonaparte hânedânının bir dalı ol.ele alınacakdır. Zîrâ Bavyera soyluluğu, Rusya soyluluğu ve Fransa soyluluğu ol.kabûl edilmişdir. Aslen Fransız'dır. Napoléon'un üvey ve mânevî oğul Eugène de Beauharnais'den (1781-1824=43) indiği için Beauharnais hânedânı da deniyor.

23 - Lichnowsky

Katolik Prusya soyluluğu. Yalnız âile reîsi pr., diğerleri kont ve kontes. Lichten veyâ Lichnow köyü, Jägerndorf yakınlarında, bu prenslikde olup 1491'de Johann v.Woschütz, bu köyü alıp Lichnowsky adını aldı. 1702'de baron, 1727'de kont oldu. 1773'de Prusya kralı, konta ve büyük oğlu olan konta pr.sanını verdi. 1854'de irsî Prusya senatörü oldu. 1846'da Avusturya İmparatoru da, prensi, Avusturya soyluluğuna pr.ol.kabûl etdi. Vâris kont da pr.sanını taşır. Troppau yakınlarında Graetz ve Ratibor yakınlarında Krzyzanowitz şatoları, âile reîsinin meskenleri idi. Prusya ve Avusturya Silezyaları'nda 10,5 mil^2 toprak ve 1845'e doğru 21.600'den fazla n., prensin elindeydi. Âile reîsi sâdece Fürst Lichnowsky diye anılır. 1773'de kontlukdan pr.olan 1. Pr.'in oğlu 2) Karl (ölm.1814) = Gräfin Christiane v.Thun (1765-1840'lar), oğulları 3) Eduard (1789-1845=56) (1814-1843=31), İspanya tümgenerali = Gräfin Eleonore v.Zichy (1797-1873=76), izd.1813, oğulları 4) Felix (1814-1848=34) (1845-1848=3), kardeşi 5) Karl (1819-1901=82) (1848-1901=53) = Fürstin Marie v.Croy (1837-1915=78), izd.1859, oğulları 6) Karl-Max (1860-1928=68) (1901-1928=27) = Gräfin Mechtilde

v.Arco (1879-1940'lar), izd.1904, oğulları 7) Wilhelm (1905) (1928) = Etelka Platchota (1908), izd.1936, oğulları 8) Felix (II) (1940), hemşîreleri kontesler Christiane 1937 ve Lucie 1941.

24 - Lynar

Lüteryan (bâzı üyeler Katolik). Yalnız âile başı pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Prusya soyluluğu. Aslen İtalyan'dır. 1168'de adı geçen Giovanni Guerrini âilenin atasıdır. Conte Migliore Guerrini di Linari bunun neslinden olup 1330'a doğru adı geçiyor. Rochus Guerrini 1564'de Floransa dukalığında kont (comes de Linari) oldu. 1584'de âile Brandenburg markgraflığına göçdü ve Alman'laşdı. 1806'da Avusturya İmparatoru ve 1861'de Prusya kralı, hânedân reîsi kontu prensliğe yükseltdi. Fürst zu Lynar, Graf v.Redern sanlarını taşır. Yukarı Lusace'da Lindenau ve Drehna, âilenin merkezidir. Bohemya'da da toprakları vardı. 1) Moritz (1806-1807=1 daha önce kont) = Friederike v.Ranzau (1755-1831=86), izd.1816, oğulları 2) Otto (1793-1860=67) (1807-1860=53) = Gräfin Eleonore v.Bose (1796), izd.1816 (oğulları babalarının hayâtında öldü), kardeşi 3) Ernst (1797-1869=72) (1860-1869=9), Prusya albayı=Freii Louise v.Loeberstein (1812), izd.1833, oğulları 4) Alexander (1834-1886=52) (1869-1886=17) = May Parsons (1851-1920=69), izd.1871, oğulları 5) Ernst (II) (1875-1934=59) (1886-1934=48), Prusya binbaşısı=Gräfin Viktoria v.Redern (1889), izd.1917, oğulları 6) Ernst Wilhelm (1924) (1934) = Dr.Ingrid Bretzke (1924), izd.1956, Frankfurt'da mukıym, kardeşi Graf Alexander (1928), hemşîreleri kontesler Maria-Amalia 1918, Margarete 1919, Elisabeth 1922, Alexandra 1924.

25 - Montenuovo

Katolik Avusturya soyluluğu. Bütün üyeleri pr. ve prs.'dir. 1864'de Avusturya İmparatoru tar.kontluk âilesine prenslik verildi ki Neipperg imparatorluk kontluğu âilesidir. Mediatize âileler arasında Neipperg maddesinde şecereleri verildi. Fransız imparatoriçesi ve arşidüşes Marie-Louise'den (Napoléon'un eşi) ve 2. eşinden iniyor.

26 - Münster von Derneburg

Lüteryen Prusya soyluluğu, 1899-1922'de baba-oğul 2 pr.ile temsîl edilip prenslik âilesi ol.sönmüş, eskisi gibi kontluk âilesi ol.devâm etmişdir. Zîrâ prenslik sanı Prusya Kralı-Almanya İmparatoru tar.yalnız bu baba-oğula irsî olmıyarak tevcîh edilmişdir. Sönmüş bulunan Meinhhövel âilesi ile ayni atadan inen Münster âilesi, Vestfalyalı'dır. Ataları 1170'de adı geçen Ernestus de Monasterio'dur. 1792'de imparatorluk kontu oldular. 1867'de âile reîsi irsî Prusya senatörü oldu, sn.prensliğe yükseltildi. Şahıs için verilmiş prenslik sanıdır ki irsî olmıyan asâlet unvânlarının nâdir örneklerindendir. Âilenin elinde 3.132 hektar toprak vardı. 1) Georg Herbert (1820 -1902=82) (1899-1902=3, daha önce kont) =Fürstin Alexadrine Galitzin (1823-1884=61) izd. 1847, oğulları 2) Alexander (1858-1922=64) (1902-1922=20), dr., bnb.=Lady Muriel Hay if Hinnoul (1863-1927=64), izd.1890, çocuklarına pr.unvânı geçmedi, bunlar kont ol.kaldılar.

27 - Odescalchi

Erba âilesi. Katolik. Bütün üyeleri pr.ve prs. Avusturya soyluluğu. İtalyan asıllı. Âilenin merkezi Roma. 1165'de Milano'da görev alan Como'lu Enrico Erba, âilenin atasıdır. 1360'da adı geçen Marchesio Erba, bunun soyundan ve bugünki âilenin oluşturduğu dalın atasıdır. Soyundan Alessandro Erba, 1684'de Milano dukalığında Mondonico markisi (marchese) oldu. Papa Innocentius IX hemşîresi Lucrezia Odescalchi ile evlenip Odescalchi'yi tevârüs etdi ve âile adı aldı ve iki torunu oldu: Alessandro, Mondonico markileri âilesini devâm etdirdi ve Monteleone prensleri âilesini kurdu (1919'da sönmüşdür); kardeşi Baldassare, Odescalchi adını alarak Almanya (Avusturya) tâbiiyyetine geçdi, imparatorluk prensi (Reichfürst) oldu ve şu unvânları aldı: principe di Bassano, duca di Bracciano, marchese di Roncofreddo e di Montiano, conte Palatino, conte di Pisciarelli. Yerine geçen yeğeni Livio, Syrmia prensliği unvânı ile Macaristân soyluluğuna da dâhil oldu (Slavonya'da Szerem), sn.bu prenslik unvânı dukalık oldu. İmparatorluk prensi ol. Neuburg (Tuna) prensi (1689) idiler. 1696'da Orsini'lerden Roma eyâletinde Bracciano dukalığını satın aldılar. Ayni yıl Ceri dukalığını da ele geçirip İspanya soyluluğuna dâhil oldular. 1675'da Venedik de âileyi kendi soyluluğuna kabûl etdi. 1290'da Como'da yaşıyan Giorgio Odescalchi, Odescalchi âilesinin atasıdır ki, bu âilenin adı ve mîrâsı, yukarıda anılan izdivâc ile Erba âilesine geçdi. Âile 19. asırda Viyana'da oturdu. 1845'e doğru elinde büyük topraklar vardı ki en mühimmi 30 mil^2 ve 73.000 n. olan Szerem dukalığı idi. Son prensler: 4) Baldassare II (ölm.1810) = Prs. Giustianiani, oğulları 5) Innocenzo I (1778-1833=55) (1810-1833=23)=1. Gräfin Anna Keglevoch (ölm.1818), izd.1801, =2. Gräfin Henriette Zichy (1800-1852=52), izd. 1831, oğulları 6) Livio I (1805-1885=80) (1833-1885=54) = Gräfin Sophie Branicka (1821-1886=65), izd.1841, oğulları 7) Baldassare III (1844-1909=65) (1885-1909=24) =Emilia des conti Rucellai (1857-1930'lar), izd.1881, oğulları 8) Innocenzo II (1883) (1909), 8e Reichfürst Odescalchi, principe Romano, 8e Herzog v.Syrmien u.Ceri, principe di Bassano, duca di Bracciano, marchese di Palo, marchese di Roncoffreddo e Montiano=Vittoria deo marchesi di Piovera (1888), izd.1913, oğulları 9) Livio II(1913), kardeşleri Anna-Maria 1917, Ladislao 1920, Alessandro 1921, Guido 1924, 5. Pr.'in kç.oğlu: Augusto (1808-1848=40)=Gräfin Anna Zichy (1807-1900=93), izd.1827, zevcinden 52 yıl sn.öldü, nesilleri devâm ediyor.

28 - Paar

Katolik. İtalyan asıllı. Avusturya soyluluğu. Yalnız âile reîsi pr., dîğer üyeler kont ve kontes. 1450'de ber-hayât Zenio Scurino Paar, âilenin atası olup bir oğlu 1520'ye doğru Slovakya'da Bratislava'da görev aldı. 1559 ve 1574'de Macaristân soyluluğuna kabûl edildi. 1606'da baron ve 1623'de imparatorluk baronu, 1636'da imparatorluk kontu, 1861'de irsî Avusturya senatörü olan âilenin başı 1769'dan beri imparatorluk prensidir. Viyana'da otururdu ve toprakları Stirya'da idi. 1) Johan Wenzel (1719), 1769'da 1.pr., daha önce kont=Gräfin Antonia Esterhazy v.Galantha (ölm.1771), oğulları 2) Wenzel (1744-1812=68) = Fürstin Maria Antonia v.Liechtenstein (1749-1813=64), izd.1768, oğulları 3) Karl I (1773-1819=46) (1812-1819=7) = Gräfin Guidobaldine de Cavriani (1783-1850'ler), oğulları 4) Karl II (1806-1881=75) (1819-1881=62) = Fürstin Ida v.Liechtenstein (1811-1884=73), izd.1832, oğulları 5)

Karl III (1834-1917=83) (1881-1917=36) = Markgräfin Leopoldine v.Pallavicini (1845-1928=83), izd.1866, oğulları Graf Alfons (1868-1903=35) = Fürstin Eleanore v.Windisch-Graetz (1878-1940'lar), izd.1901, oğulları 6) Alfons (1903) (1917)=Gräfin Sophia v.Schlitz (1906), izd.1931, oğulları 7) Alfons Wanzel (1932), kardeşleri Carl Eduard 1934 ve Eleanore Margarethe 1937.

29 - Pless

Evanjelik. Yalnız âile reîsi ve büyük oğlu pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Prusya soyluluğu. Âile reîsi Fürst v.Pless, Graf v.Hochberg sanlarını taşırdı. Polonya'da Pless ve Prusya Silezyası'nda Fürstenstein'da toprakları vardı. Âilenin adı Hochberg'dir: Âile reîsi 1860'a doğru Pless prensliği (19,5 mil², 55.000 n.), Fürstenstein, Waldenburg ve Friedlad baronluklarını (6 mil², 38.100 n.) elinde tutuyordu. 1185'de âilenin adı Silezya'da ortaya çıkar. 1312'de adı geçen Kitzold de Hoberg, âilenin atasıdır. 1509'da Fürstenstein'ı ele geçirdiler. 1650'de baron, 1666'da kont, 1683'de imparatorluk kontu oldular. 1847'de Pless prensliğini, Anhalt dukası Heinrich v.Coethen'den mîrâs yediler ve 1850'de Prusya Kralı, Pless prensi ol.âileyi tescîl etdi. 1854'de irsî Prusya senatörü oldular. 1881'de Prusya Kralı, pr.'in by.oğlu için de pr. sanını tevcîh etdi. 1905'de 2. Prens'e herzog (duka) unvânını da verdi. Graf Johann-Heinrich VI v.Hochberg (ölm.1833) = Herzog Heinrich v.Anhalt-Coethen'in (ölm.1847) hemşîresi, oğulları 1) Johann-Heinrich X (1806-1855=49) (1847-1855=8, daha önce kont) =1. Ida v.Stechow (1811 -1843=32), izd. 1832=2. Adelheid v.Stechow, 1'in hemşîresi (1807), 2. izd.1848, oğlu 2) Johann -Heinrich IX (1833-1907=74) (1855-1907=47+1905-1907= 2: 1. duka) = 1. Gräfin Maria v.Kleist (1828-1883=55), izd.1857, =2. Gräfin Mathilde v.Dohna (1861-1930'lar), izd.1886, oğulları 3) Hans-Heinrich XV (1861) (1907)=1. Lady Mary-Theresa De la Warr (1873), izd.1891, tal.1922=31, =2. Clothilde de Silva des marqueeses Arcicollar (1898), izd.1925, oğlu 4) Dr.Hans-Heinrich XVII (1900) = Gräfin Marie v.Schönborn (1896), izd. (2) (1924), kardeşleri Alexander 1905 ve Bolko 1910. 1.Pr.'in kç.oğlu: Graf Johann-Heinrich XIV Bolko (1843-1926=81) = Fürstin Eleanore v.Schönaich-Carolath (1848-1923=75), izd.1869, nesilleri devâm ediyor.

30 - Putbus

Lüteryen. 1. dalı 1907 ve 2. dalı 1927'de söndü. 1940'larda kadın tar.da söndü. İki dala ayrılır: Wylich u.Lottum ve Veltheim âileleri. Her iki dalın da yalnız başları pr., dîğer üyeleri kont ve kontes. Prusya soyluluğu. 1158'de adı geçen Sttenhuis âilesi, atalarıdır. Âile Klev'lidir. Bu âileden Adolf, 1317'de Bata v.Wylacken'le evlendi. 1446'da Klev dukalığında irsî saray nâzırı Pierre v.Wylich, kezâ bu âiledendir. Johann-Christophe v.Wylich, 1608'de sönen Lottum âilesinin vârisesi ile evlenince, Lottum baronu oldu. 1701'de imparatorluk kontu oldu ve Wylich ve Lottum kontu Wilhelm'e annesi ölünce, Putbus prensliği intikaal etdi (son Putbus prensi olan dedesi: Wilhelm-Malthe, 1783-1854=71). Bu sûretle 1854'de Putbus prensliği, Wylich-Lottum kontluğuna geçdi (1854) ve 1862'de Prusya Kralı, bu geçişi tasdıyk etdi. Âilenin merkezi Putbus şatosu, Pomeranya'da, Baltık Denizi'nde Rügen adasındadır. Rügen adasının vâlîliği de irsî ol.eski Putbus âilesinden yenisine geçdi. Eski Putbus'ların son prensi: Wilhelm-Malthe (1783-1854=71), Prusya orgenerali, Greifswalde üniversitesi rektörü=Freiin Louise

v.Lauterbach (1784-1860=76), izd.1806, Veltheim Kontu'ndan dul, by.kızları Clotilde, Wilhelm v.Wylich-Lottum'la evlenip Putbus'u bu izdivâcdan doğan oğluna geçirdi. Pr.Wilhelm-Malte'ın bir kızı (Aste) daha oldu, oğlu olmadı; kardeş Moritz (1785 -1876=91), evlenmedi, verâseti reddetdi. Eski Putbus âilesi 1672'de imparatorluk baronu, 1727'de imparatorluk kontu, 1650'da irsî Rügen adası vâlîsi, 1807'de prens olmuşdu. Putbus prensliği 1845'de 6 mil^2, 129 köyde 8.000 n.idi.- Eski Putbus âilesi: Atası, Rügen adası prensi Jaromar I kardeşi Stoislav I'dir (ölm.1207) (Jarimar I, ölm.1218). Stoislav, 1193'de Putbuske şatosu ile 15 köyden oluşan bir senyörlük kurmuşdu. 1672'de Danimarka baronu, 1727'de imparatorluk kontu oldu. 1807'de İsveç Kralı, prenslik verdi.

Fürst zu Putbus, Graf v.Wylich u. Lottum unvânlarını taşıyan 2. Putbus âilesi prensleri, irsî Prusya senatörü idiler. Graf Friedrich (1796-1847=51)=Gräfin Clotilde v.Putbus (1.Putbus hânedânı) (1809-1894=85), izd. 1828 oğulları 1) Wilhelm(1833 -1907=74) (1854 (1860) - 1907=53, dedesinde sn. 2. Putbus pr.i) = Wanda v. Veltheim (1837-1867=30), izd.1857, 5 kızları oldu, en büyükleri: Marie(1858-1930'lar) = Franz v.Veltheim (1848-1927=79), izd. 1877, kayın-pederinin yerine 3. ve sonuncu Putbus prensi 1907-1927=20 (=1.Ottonie v.Veltheim, 1855-1876=21, izd.1873), çocuksuz. 3. Pr.'in âilesi: Veltheim âilesidir. Evanjelik. Saksonyalı feodallerdir. 1303'de adı geçen Betramus ve Ludolfus de Veltem kardeşler, atalarıdır. 1326-1360'da adı geçen Heinrich v.Veltheim ile yürüdü. Magdeburg'da 1.682 hektar Harbke arâzîsi, bu senyörlük âilesine âiddi.

31 - Rohan

Katolik. Prag ve gene Bohemya'da Sichrow şatosu merkezleri idi. Bütün üyeler pr. ve prs., hânedanın başı pr. ve duka (herzog) idi. Fransız asıllı olup sn. Avusturya soyluluğuna kabûl edildi. Âile 1128'de Brötonya'da Rohan (Morbihan) vikontları ol.görülüyor. 1485'de Lanvaux baronu, 1570'de Loire-Inférieure'de Guémenée prensi, 1536'da Indre-et-Loire'da Montbazon kontu, 1588'de Montbazon dukası, Rohan dukası, Léon prensi (1648'de bu son iki mülkleri Chabot âilesine geçdi), 1667'de Soubise prensi, 1714'de Rohan-Rohan (Saintonge'da Frontenay), 1728'de Rochefort prensi olup yüksek Fransa soyluluğunda devâm etdiler. Büyük İhtilâl'de Fransa'yı terketdiler. 1808'de Avusturya İmparatoru, âileyi, prenslik derecesiyle, Avusturya soyluluğuna kabûl etdi. 1816'da La Tour d'Auvergne Hânedânından Bouillon dukalığı titrini de tevârüs etdiler. Âilenin Chabot dalı, Fransa'ya dönüp soyluluğunu Fransa asâletinde devâm etdirdi. Asıl Rohan ana dalı, Avusturya imparatorluğunda Alman'laşmakla berâber derînlemesine Fransız kültürünü muhâfaza etdi. Rohan-Chabot dalı, FRANSA bahsimizde ele alınacakdır. Hânedânın 19. asra kadar şeceresi için bk.FRANSA (Rohan). Avusturya soyluluğunda olan prens-dukalar şunlardır: Pr.Louis (doğ.1745) = Prs. Victoire de Rohan (1743-1820'ler) oğlu 9) Charles Alain (1764-1836=72) (1808-1836=28) = Louise Eglé (1763), izd.1781, MarquisGabriel de Conflans kızı, kızları Prs.Bertha (1782-1841=59), kardeşi 10) Victor (1766-1846=80) (1836-1846=10), Avusturya orgenerali, evlenmedi, kardeşi Jules (1768) = Cathérine. izd.1800, tal.1805=5, Pr.Pierre de Courlande kızı, kardeşi Charles (1765-1843=78) = Prs.Louise de Rohan (1765-1839=74), oğulları 11) Camille (1801-1892=91) (1846-1892=46) = Fürstin Adelheid v.Löwenstein-Wertheim-Rosenberg (1806-1884=78), izd.1826, çocuksuz, kardeşi Pr.Benjamin (1804-1846=42) = Fürstin Stéphanie v.Croy (1805-1884=79), izd.1825, oğulları Ludwig (1833-

1891=58) = Gräfin Helene v.Auersperg (1835-1897=62), izd.1860, bunların oğulları Pr. Raoul (1860-1930=70) = Mary Rock (1865-1926=61), izd.1888, nesilleri devâm ediyor. Pr.Benjamin'in by.oğlu: Pr.Arthur (1826-1885=59) = Gräfin Gabriele v.Waldstein -Wartenberg (1827-1890=63), izd.1850, oğulları 12) Alain I (1853-1914=61) (1892 -1914=22) = Fürstin Jeanne v.Auersperg (1860-1912=62), izd.1885, 3 prs., Pr.Charles -Antoine (1898) ve 13) Alain II (1893) (1914), 13e Duc de Montbazon et de Bouillon, 7e Prince de Rochefort et de Montauban, Prince de Guémenée etc.=Fürstin Marguerite v.Schönburg-Hartenstein (1897), izd.1921, kızları 3 prs.: Marie-Jeanne 1922, Marguerite 1923 ve Mabile 1924.

32 - Sachsen - Coburg und Gotha

Mûrûf Saksonya hânedânının bâzı prensleri, morganatik izdivâclar yaparak hânedân haklarından ferâgat etmişler ve çocukları, ayni hânedânın adı ile, hânedânlarından ayrı ve hükümrân hânedân hukuukunu hâiz bulunmıyarak prenslik âileleri teşkîl etmişlerdir. Bunlardan Pr. Johann Leopold v. Sachsen-Coburg und Gotha (b.bk.) (Lüteryen), Sachsen-Coburg u.Gotha velîahdi iken şu morg.izdivâcı yapdı: Freiin Feodora v.der Horst (1905), izd.1932, çocukları: Prs.Caroline Mathilde (1933), Pr.Ernst (1935) ve Pr.Peter (1939).

Pr. Rainer v.Sachsen-Coburg u.Gotha (Katolik), şu morg.izdivâcı yapdı: Johanna v.Karolyi (1906), izd.1930, tal.1935=5, oğulları Pr.Johannes Heinrich (1931). Sn.ayni Pr.Rainer, şu morg.izdivâcı yapdı: Edith v.Kozol (1913), izd.1940.

Pr.Ernst v.Sachsen-Coburg u.Gotha (Protestan), şu morg. izdivâcı yapdı: Irmgard Röll (1912), izd.1939.

Pr.Antonius v.Sachsen-Coburg u.Gotha, şu morg.izdivâcı yapdı (Katolik): Luise Layrhofer (1903), izd.1938.

33 - Sayn - Wittgenstein zu Bäyern

Mediatize hânedânlardan Sayn-Wittgenstein (b.bk.) prensi Alexandre, mediatize haklarından ferâgat ederek, 1904'de Bavyera Kralı'ndan prenslik derecesinde soyluluk âilesi kurma hakkını aldı. 1876 doğumlu ve yazardır, evlenmedi. Kardeşi Adalbert(1887) ayni durumdadır = Lucie v.Deutenhofen (1890), izd.1912, çocuksuz. Böylece bu âile sönmüşdür. Babaları: Fürst Hermann v.Sayn-Wittgenstein (1845-1921=76) = Gertrude Westeberger (1851-1923=72), izd.1875. Pr.Hermann, Evanjelik olduğu hâlde, morg. zevcesi ve 2 oğlu Katolik'dir.

34 - Sulkowski

Katolik. Bütün üyeler pr. ve prs. Avusturya soyluluğu. Leh asıllıdır. 1600'e doğru Sebastian Sulkowski, Polonya Kralı'ndan soyluluk aldı. Kujawien'de Sulkow senyörü idi. Alexander Joseph Sulkowski (1695-1762=67), 1733'de imparatorluk kontu oldu. 1752'de imparatorluk prensliğine yükseldi. Ayni yıl Bohemya'da Bielitz dukası oldu. 2 oğlu Franz ve Anton, 2 dalın kurucusu oldular (1762). 1845'e doğru ellerinde Avusturya Silezyası'nda 4 mil^2 ve 18.000 n. olan Bielitz dukalığı vardı, burada ve Viyana'da oturuyorlardı. İkinci dalın elinde 3,5 mil^2 toprak ve 10.500 n. Poznanya büyük-dukalığında Lissa yakınlarında Reisen şatosu (Rydzyna) ve çevresinden

oluşuyordu. 1) Alexander Joseph (1695-1762=67) (1752-1762=10 + 1733-1752=19 kont = 29), 1° Fürst Sulkowski, 1° Herzog zu Bielitz, Graf zu Reisen, Zduny, Kobylin u.Lissa, Avusturya orgenerali = 1. Freiin Marie Anna v.Stain (1712-1741=29), izd.1728, =2. Gräfin Anna Przebendowska (1721-?), izd.1743, oğulları Pr.Franz (1733-1812=79) ve Pr.Anton (1735-1796=61), 2 dalın kurucusu oldular. 1. dal: 2) August (1729-1786=57) 2. pr. ve duka 1762 - 1784=24, 1. Pr.'in by.oğludur, kardeşi 3) Alexander (1731-1786=55) 1786'da 8,5 ay hükümrân oldu, kardeşi 4) Franz (1733-1812=79) (1786-1812=26), Avusturya orgenerali =1. Gräfin Marie Strzemecka (ölm.1770), izd.1759, =2. Judith Maria v.Bazzardi (1756-1823=67), izd.1774, son izd.'dan oğlu 5) Johann Nepomuk (1777-1835-58) (1812-1835=23), Avusturya albayı=Freiin Luise v.Larisch (1790-1848=58), izd. 1806, oğulları 6) Ludwig (1814-1879=65) (1835-1879=44) = 1. Freiin Anna v.Landsee (1823 -1852=29), izd.1845, =2. Maria Antonia Gemberle (1832-1870=38), izd.1853, ilkinden oğlu 7) Joseph (1848-1920=72) (1879-1920=41) = 1. Victoire Lehmann (1838-1901=63), izd.1868, =2. Ida Jäger (1847-1916=69), izd.1881, kardeşi 8) Alexander (1856-1929=73) (1920-1929=9) = Freiin Maria Theresia v.Moser (1872-1940=68), izd.1890, oğulları 9) Alexander (II) (1893-1956=63) (1929-1956=27)=1. Gräfin Feodora zu Hardegg (1899), izd.1919, tal., =2. Anna Mallinger (1899), izd.1936, ikincisinden oğlu 10) Alexander Joseph (1940) (1956), Leoben/Steiermarck/Avusturya'da mukıym, hemşîreleri prs.ler Alexandra 1923 ve Maria Hedwig 1938. 7. ve 8. prenslerin çeşitli oğullarının nesilleri de devâm ediyor.

2. dal 1819'da Prusya soyluluğuna kabûl edilip irsî Prusya senatörü oldu. 2) Anton (I) (1735-1796=61) (1786-1796=10) = Fürstin Caroline v.Bubna (1759-1830'a doğru), oğulları 3) Anton (II) (1785-1836=51) (1796-1836=40) =Gräfin Eve v.Kicki (1786), izd.1808, oğulları 4) August (1820-1882=62) (1836-1882=46) = Gräfin Marie v.Mycielin (1822-1891=69), izd.1843, oğulları 5) Anton (III) (1844-1909=65)(1882 -1909=27) = 1.Emma des comtes d'Alcantara (1852-1877=25), izd.1872, =2. Josephine Schmidt (1859-1930'lar), izd.1898, ilkinden oğlu Pr.Alexander(1873 -1905=32) = 1.Gräfin Angela v.Mycielin (1869-1902=33), izd.1901, =2. Maria v.Uznanska (1885), izd.1903, çocuksuz. Bu sûretle 1909'da bu dal erkek ve kadın taraflarından tamâmen söndü.

35 - Teck

Evanjelik, sn.Anglikan Protestan. Hohenstein kontlarından inme Cambridge hânedânı. Vürtenberg hânedânının bir dalıdır. Vürtenberg bahsinde şeceresi verildi ve İngiltere bahsinde de itmâm edici bilgiler sunulacaktır. Vürtenberg dukası Alexander (1804-1885=81), Gräfin Claudine v.Rhédy (ölm.1841) ile 1835'de morganatik izd.yapdı. İzdivâcında Vürtenberg Kralı'ndan kendisi ve nesli için Hohenstein kontesi titri aldı. 1863'de oğluna (Graf Franz v.Hohenstein, 1837-1900=63) Vürtenberg Kralı, Teck prensi sanını verdi (Teck, Vürtenberg'de Tuna'da Owen yakınlarındadır). 1871'de bu unvânı Teck dukası ol.değiştirdi. 1864'de Avusturya İmparatoru da, Teck âilesini Avusturya soyluları arasına aldı. 1887'de İngiltere, Teck âilesini prenslik derecesinde İngiltere soyluluğuna kabûl etdi. Âile 1917'de Almanya tâbiiyyetinden tamâmen kopup İngiltere tab'ası oldular ve Cambridge dukalık âilesini oluşturdular. Zîrâ 1863'de pr. ve 1871'de duka olan yukarıda anılan Franz (1837-1900=63), 1866'da İngiltere prensesi Mary Adelaide (1833-1897=64) ile evlenip İngiltere tümgenerali oldu (Vürtenberg'de

korgeneraldi) ki Cambridge dukası Pr.Adolf ile Fürstin Auguste v.Hessen-Kassel kızıdır. Bu evlenmeden doğan Mary (1867-1953=86), 1893'de müstakbel Kral-İmparator George V (1863-1936=71) ile evlenip İngiltere kraliçesi ve Hindistân imparatoriçesi oldu, Edward VIII ve George VI'yı doğurdu.

36 - Thun und Hohenstein

Katolik. Yalnız âile reîsi pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Avusturya soyluluğu. Tirol asıllı. 1145'de âilenin atası Bertholdus de Tonno'nun adı geçiyor. Oğlu 1187'de adı geçen Manfredinus de Tunno'dur. 1495'de imparatorluk baronu, 1629'da imparatorluk kontu oldular. Âilenin başına 1911'de Avusturya İmparatoru, prenslik tevcîh etdi. 1879'dan beri âilenin başı irsî Avusturya senatörü idi (Dr.Fürst Jaroslav v.Thun u.Hohenstein, *Beiträge zu unserer Familiengeschichte*, Eger 1925). Âilenin başı Fürst v.Thun u.Hohenstein sanını taşır. Şatoları Bohemya'da Tetschen'de ve kışlık konakları Prag'da idi. Graf Friedrich (1810-1881=71) = Gräfin Leopoldine v.Lamberg (1825-1902=77), izd.1845, oğulları 1) Franz (1847-1916=69) (1911-1916=5 1. pr. + 1881 - 1911 = 30 kont = 35) = 1. Fürstin Anna zu Schwarzenberg (1854-1898=44), izd.1874, =2. Gräfin Ernestine v.Thun u.Hohenstein (1858-1948=90), izd. 1901 (=1. Graf Eugen v.Mitrowitz, izd.1881, ölm 1897) (kızları Gräfin Anna 1903-1943=40), kardeşi 2) Jaroslav (1864-1929=65) (1916-1929=13), dr.=Gräfin Marie v.Chotkowa (1863-1935=72), izd.1887, oğulları 3) Franz Anton (1890) (1929) = Fürstin Franziska v.Lobkowicz (1893), izd.1916, oğulları 4) Christoph Simon (1918) = Freiin Zita v.Choltitz (1921), izd.1947, Münih'de mukıym, çocukları Franz (1948), Thomas (1949), Amélie (1952) ve Johannes (1956).

Thun Kontu 1699'da diplomat olarak Almanya'nın İstanbul büyükelçiliğine geldi.

37 - Thurn und Taxis

Katolik. Ünlü mediatize hânedânın, mediatize haklarından ferâgat etmiş yeni bir dalı. Fürst Alexander v.Thurn u.Taxis, 1935'de şu morg. izdivâcı yapdı: Gräfin Marie Valerie v.Mazzuchelli (1913), çocukları pr. ler Lamoral (1937) ve Egmont (1939).

38 - Urach

Vürtenberg kraliyyet hânedânının dukalık dalı. Pr.Wilhelm (1810-1869=59), 1867'de Vürtenberg Kralı tar. 1. Urach dukası yapıldı. Neslinin şeceresi tâm ol. Vürtenberg bahsinde verildi.

39 - Weikersheim

Katolik. Yalnız âile reîsi pr., dîğer üyeler kont ve kontes. Avusturya soyluluğu. Âile reîsi Münih'de. von Bronn sanıyle 1862'de Vürtenberg soylusu, 1890'da Vürtenberg baronu olup 1911'de âilenin başına Avusturya İmparatoru, prens titri verip Avusturya soyluluğuna kabûl etdi. Ünlü mediatize hânedânlardan Hohenlohe-Langenburg'lardan inmişdir. Fürst Karl v. Hohenlohe-Langenburg, 1891'de Marie Grathwohl'le morg.izdivâc yapınca, bu sanı aldı. Pr.Karl (ölm.1907) = Marie (1837-1901=64), izd.1861 oğulları 1) Karl (1862-1925=63) (1911-1925=14) = Gräfin Marie v.Chudenitz (1879), izd. 1899, oğulları 2) Franz (1904) (1925).

40 - Wrede

Katolik. Bütün üyeler pr. ve prs. Bavyera soyluluğu. Frankonya'da Ellingen şatosu ve Mühih'de sarayları olan âile 1845'e doğru elinde 9 mil^2 toprak ve 21.000 n. tutuyordu. Vestfalya menşe'lidir. Bugünki dal Heinrich Wrede'den (1642-1720=78) iniyor. Pr.Karl Philipp v.Wrede (1767-1838=71) ile şöhret kazandı ki Bavyera başkumandanı, mareşal, pr. ol. Napoiéon savaşlarında ün yapdı. Âile 1790'da imparatorluk soyluluğuna kabûl edildi. 1791'de Bavyera'da baron oldu. İlk baron Ferdinand Joseph oğlu yukarıda adı geçen Karl Philipp, 1814'de Bavyera mareşali oldu. 1809'da Fransa kontu, 1810'da Bavyera kontu, 1814'de Bavyera prensi oldu. 1839'da bütün üyelere pr. ve prs.unvânı hakkı Bavyera Kralı tar.verildi. Bavyera irsî senatörü oldular (Heilmann, *Feldmarschall Fürst Wrede,* 1881). 1791'de baron olan Ferdinand Joseph v.Wrede (Fr.Wrède) oğulları Baron Georg (1765-1830'lar, Avusturya orgenerali) ve 1) Karl Philipp (1767-1838=71), 1. kont 1809-1814= 5 + 1. pr.1814-1838=24 = 29 = Gräphin Sophie v.Wieser (1771-1837=66), izd.1795, oğulları 2) Karl (1797-1871=74) (1838-1871=33) = 1. Gräfin Amelie v. Thurheim (1801-1842=41), izd.1824, =2. Amelie Löw (1811-1879=68), izd.1844, ilkinden oğlu 3) Karl Friedrich (1828-1897=69) (1871-1897=26) = Gräfin Ilka v. Vieregg (1838-1913=75), izd.1856, oğulları 4) Carl Philipp (1862-1928=66) (1897-1928=31) = Fürstin Anna v.Lobkowicz (1867-1940'lar), izd.1889, oğulları 5) Dr. Carl (1899) (1928) = Gräfin Sophie v.Kynast (1916), izd.1939, ilk çocukları Prs. Anna Gabriele 1940.

XXII

TÂRÎHÎ COĞRAFYA

Germenlik'den Alman'lığa

Cermenler, Hind-Avrupa (Ârî) kavimlerinin Avrupa kavimlerinden büyük bir kitledir. Almanlar, Cermen kavimlerinden biridir. Romalılar, Cermenler'e Germani ve yerleşdikleri ülkeye -ki tam Orta Avrupa ve bugünki Almanya'dır- Garmania demişlerdir. Cermenler'le başa çıkamamış ve ülkelerine hâkim olamamışlardır. Cermen kabîleleri, İskandinav ülkelerini de işğâl etmiş, batıda Kelt kabîleleri yollarını kesmişdir. Bu dönemde büyük Cermen boyu Saksonlar (Lat.Saxones), Şlesvig-Holştayn'ın hemen güneyinde yoğunlaşmış, çevreye yayılmak üzeredirler. Alamanni (Almanlar) denen boy, Baden-Alzas bölgesindedir. Saksonlar'la Alamanlar arasında Franci'ler (Franklar) vardır. Saksonlar'ın kuzeyinde Danimarka sınırında ise Angli'ler (Angllar).

Cermenler, M.Ö. V. asırda Jutland adasındadırlar. Oraya nereden geldikleri münâkaşa edilmişdir. Buradan çevreye yayılmışlardır. Güneyde bugünki Almanya'da yaşıyan dîğer Ârî kavim olan Keltler'i batıya iterek Germanya'yı oluşturdular. M.Ö. III. asırda Keltler'i Galya'ya (Fransa) sürerek Germanya'yı işgallerini tamâmladılar ve İskandinavya'ya da geçdiler. Doğuya doğru çok ilerlediler. Daha Slavlar yokdu. Türkler'in

Slavlar'ı Avrupa içerilerine sürmeleri üzerine Cermenler, doğudan batıya çekildiler. 800 yılına doğru Charlemagne, Saksonlar'ı itâat etdirmiş ve bütün Almanya'ya hâkim olup o zamâna kadar tamâma yakını putperest olan Cermenler'i Hristiyan yapmışdı. Charlemagne da Cermen'di ve Franklar'ın Merovenj hânedânı yerine kendi Karolenj hânedânını geçirdi. Cermen krallıkları arasında en batıdaki Franklar kalıcı bir krallık kurabildiler. FRANSA bahsinde görülecekdir.

Daha V. asırda Cermenler, Avrupa'nın en büyük kısmı üzerinde, kabîle ve boylarına dayanan, Batı Roma imparatorluğunun eski ülkeleri üzerinde yayılan, pagan krallıklar kurmuşlardı. 476 yılında Batı Roma'yı yıkdıkdan sonraki başlıca krallıkları şöyleydi: En kuzeyde Saksonlar (Alm. Sachsen), bugünki Kuzey-batı Almanya dışında Büyük Britanya adasının güney-doğusunu da ellerine geçirmişlerdi. Güneyinde, Belçika-Kuzey-doğu Fransa'da Franklar (Alm.Franken) vardı. Onların doğusunda Weser-Elbe arasında Türingler (Thüringer) bulunuyordu. Franklar'ın güneyinde Baden -Vürtenberg-Bavyera'da Alamanlar (Alamannen), onların güney-batısında, Fransa'nın güney-doğusunda Burgundlar (Burgunder) yer alıyorlardı. İspanya'nın doğu yarısı ile Güney-batı Fransa'ya Batı Gotları (Westgoten) yânî Vizigotlar hâkimdi ve İberya yarımadasının kuzey-batısında Sweben'ler bulunuyordu. Vandallar (Wandalen) ise Tunus, Sardunya, Korsika, Balearlar, Trablus ve Cezâyir sâhillerini ele geçirmişlerdi. İtalya, Sicilya, Güney Fransa kıyıları, İsviçre, Doğu Bavyera, Avusturya ülkeleri Odokar (Odowaker) krallığının idi. Onların doğusunda, Avusturya-Macaristan çevrelerinde Doğu Gotları=Ostrogotlar (Ostgoten), onların doğusunda Transilvanya'da Gepidler (Gepiden) yer alıyor, Tuna'nın güneyinde ve Adriya kıyılarında ise Bizans imparatorluğu başlıyor, Doğu Roma, bu barbar kabîle devletlerine karşı Roma-Yunan medeniyetini ve Hristiyan dînini savunuyordu.

Yarım asır geçmeden Avrupa'daki Cermen haritasının değişikliği, 526 yılına doğru şu şekilde oldu: Kuzey-batı Fransa-Belçika'daki Franklar, 486-511 arasında Güney-batı Fransa'yı Vizigotlar'dan aldıkları gibi, doğuda Alamanlar'ı da itâate almış, Güney-batı Almanya'ya hâkim olmuşlardı. Bu sûretle Fransız-Alman ortak devletini kuracak olan Şarlman'a zemîn açılmış oluyordu. İberya'da Vizigotlar ise, yarımadanın tamâma yakınını ele geçirip Sweben'leri ilhâk etmişlerdi. Ostrogotlar ise Odoakr devletini almış, İtalya ve Sicilya'yı, İsviçre ve Avusturya'yı ele geçirmişler, Balkanlar'da Arnavutluk kuzeyine kadar ilerlemişlerdi. Vandallar, durumlarını muhâfaza ediyorlardı. Büyük Britanya'da Saksonlar, Angllar ile karışıyorlardı. Almanya'nın en kuzeyi (kuzey-batı) Saksonlar'ın elinde bulunmakda devâm ediyordu. Bu Cermen âlemini Avrupa'nın kuzey-doğusundan Slav kabîleleri, güney-doğusundan Bizans (Hristiyan Yunan-Latin devleti), ikisinin ortasından Tuna kuzeyinden ve Karadeniz batısından ise Türkler tehdîd ediyordu. Jutland'daki (Danimarka) Yutlar (Jüten), Büyük Britanya adasının en güney-doğusuna çıkmışlardı (onların kuzeyine Saksonlar, onların kuzeyine de hep 450 yılı civârında Angllar=Angeln çıkmışlardır). Vandallar, 406'da Orta Avrupa'dan hareketle İspanya'ya geldiler ve 429'da Cebelitârık'dan Afrika'ya geçip 534'de Bizans tar.yıkılacak krallıklarını kurdular.

Charlemagne'ın Alman-Fransız ortak imparatorluğunu kurduğu ayni yıllarda Fransızca bir Latin ve Almanca bir Cermen dili olarak oluşmuş, Almanca, dîğer Cermen dili Frankça'dan ayrılmışdır. 700'lü yıllarda bugünki Almanca ortaya çıkmaya,

şekillenmeye başlar. Bu sûretle Almanlar, dîğer Cermen kavimlerinden dilleriyle ayrılırlar. Bu ayrılık, birleşme de getirdi. Alaman, Sakson, Türing, Hesse, Bavyeralı gibi çeşitli Cermen boyları, lehçeleri ayrı olmakla berâber, ortak bir dili, Almanca'yı konuşmaya başladılar. Almanca, Latin alfabesinin bir çeşidi ile yazılmaya başlandı. Ancak İkinci Cihân Harbi'nden sonra bu Alman stili (Gotik) harfleri yazış bırakılarak dîğer Latin alfabesi kullanan dillerin kullandığı şekillerle yazı yazılıp basılmaya başlanmışdır.

843'de Verdun Anlaşması, Almanya ile Fransa'yı ayırdı. İmparatorluk (Batı Roma İmparatorluğu) titri Almanlar'da kaldı. Karolenj hânedânının iki dalı, Fransa ve Almanya'da ayrı ayrı hükümrân oldu. Almanya İmparatoru, Cermanya kralı unvânını da taşıyordu. Duka denen hükümdârların metbuu olarak saltanat sürüyordu. Ekseriyâ bu dukalıkların bir veyâ bir kaçını bizzât yönetiyordu. Derinlemesine feodal bir yapı idi. Zîrâ dukalıklar da kontluklardan ve kontluklar baronluklardan ve baronluklar senyörlüklerden oluşuyordu. Bir veyâ bir kaç köy, bir şato inşâ edebilecek mâlî ve bu şatoyu muhâfaza edecek bir kaç askeri besliyecek askerî kudreti olan senyörün elinde senyörlük olarak, civârın en kudretli ve baron denen senyörüne, baronlar, kont denen çevrenin en kudretli baronuna, kontlar da dukalara bağlı bulunuyorlardı ama, bu bağlılık çok frajildi. Son derecede gevşekdi. Dukalıklar gerçek devletlerdi. İmparatorun metbûluk hakları çok kısıtlı bulunuyordu. Üstelik Almanya, bir çok toprağını dînî devletlere vermiş bulunuyordu. Dukalık, kontluk hânedânlarından büyük oğuldan sonra gelenler râhib olarak, kontluğa eşit piskopos ve dukalığa eşit başpiskoposluk unvânları ile büyük toprakları, önemli şehirleri yönetiyorlardı. Onların da metbuu İmparator idi, dînî bakımdan az veyâ çok Roma'daki Papa'ya bağlı idiler. Bu dînî devletler, râhipler evlenemediği için, hânedân oluşturamıyorlardı. Sınırı tutan kontlara (graf) marki (markgraf) deniyor ve bunlar sınırlarını devâmlı geliştirdikleri için, kontlardan üstün, dukalardan sonra gelen bir hükümdâr sınıfı oluşturuyorlardı.

IX. asırda Karolenj Hânedânı, FRANSA bahsine îzâh edileceği gibi, Batı Roma imparatorluğu titrini kullanan Frank (bir Cermen boyudur) devletini Batı (Fransa) ve Doğu (Almanya) olarak safha safha ikiye ayırdılar. İmparatorluk titrini Doğu Frankları (Ostfränken) taşıyor ve Batı Frankları (Westfränken) aleyhine sınırlarını batıya doğru itiyorlardı. Doğu Frankları Almanya'yı -önce Germania adıyle- oluştururken, imparatorluk titri taşımayan Batı Frankları kralı hâline geliyordu. Orta ve Kuzey İtalya, İmparator'a bağlı kalıyordu (Güney İtalya, Bizans'ın idi). Tam Orta İtalya'da Papa'nın devleti vardı. Papa-İmparator mücâdelesi başlıyordu. Almanya İmparatorluğu'nun sınırları bu 9. asırda şu gelişmeleri gösterdi:

817'de -hepsi Karolenj hânedânından- Ludwig der Deutsche, Bayern und Ostmark'da krallık ve 829'da onun hemen batısında Karl, Alamannien'ler sahasında daha küçük bir krallık kurdu. 843 Verdun anlaşması İmparator Ludwig'e bugünki Batı Almanya ile İsviçre'yi verdi. Karl II, Fransa'nın en büyük kısmını aldı. Lothar I ise ikisi arasında Kuzey Denizi'nden Akdeniz'e uzanan ülkeleri, Holanda, Vestfalya, Alzas-Loren, Provans ve Kuzey İtalya'yı aldı. 870 Mersen Anlaşması, Holanda ve Vestfalya, Alzas-Loren, Hessen, Baden, Vürtenberg gibi ülkeleri tamâmen Ludwig'e vererek, Almanya'yı genişletdi. Fransa, Karl II elinde eski sınırlarını korudu. Ludwig II ise Kuzey İtalya ile Güney-doğu Fransa'yı aldı. 880 Ribemont Anlaşması, Fransa krallığı

ile Almanya imparatorluğu sınırlarını fazla değiştirmedi. Kuzey İtalya'da krallık oluşturdu ve üç devlet arasında Burgundiya devletini ortaya çıkardı (Cermen boyu olan Burgundlar, Fransız'laşacak ve Fransa'ya katılacaklardır).

10. asırda Almanya'nın biraz daha oluştuğuna, Fransa'dan tamâmen koptuğuna, ancak Kuzey İtalya'yı imparator titrinin kuvvetiyle elinde tuttuğuna şâhid oluruz. Esâs bakımdan Germania Krallığı, şu dukalıklardan oluşuyordu: kuzeyde Saksonya (Sachsen) Dukalığı: kuzeyde Şlesvig-Holştayn (Danimarka'ya âid), doğuda Elbe nehri, batıda Holanda arasında uzanan en önemli dukalık. Güneyinde Frankonya (Franken) Dukalığı: doğuda Elbe, güneyde Bavyera arasında. Onun güneyinde Suab (Schwaben) Dukalığı: Batı Bavyera ve Doğu İsviçre'de. Onun doğusunda ve imparatorluğun güney-doğusunda Bavyera (Bayern) Dukalığı: Batı Avusturya ve Doğu Bavyera'da. Alzas-Loren'de Yukarı (Güney) Loren Dukalığı (Ober-Lothringen) ve bunun kuzeyinde Aşağı (Kuzey) Loren (Nieder-Lothringen) Dukalığı ki Köln, Aachen çevrelerini ve Güney Holanda ile Belçika'yı içine alıyordu (Niederland=Holanda kelimesi, bu Nieder Lothringen adından gelişecekdir). Bunun kuzeyinde, Kuzey Holanda'da Friesland kontluğu veyâ dukalığı yer alıyordu. Thüringen'deki kontluklar, bâzan müstakil, bâzan Saksonya dukalığına tâbî idi. İmparatorluk doğuda sınır kontlukları (markilikler=markgraflıklar=uc beylikleri) ile gerçek büyüklüğüne kavuşuyordu. Dukaları atlıyan bu markgraflar doğrudan İmparator'a tâbî idiler ve Slavlar'la devamlı savaşlarla imparatorluk sınırlarını daha 10. asır içinde epey doğuya götürdüler. En kuzeyde Mark der Billunger yer alıyordu, Baltık boyunca, Oldenburg, Pomeranya, Meklenburg'u içine alıyordu. Güneyinde Nordmark (Kuzey Markiliği) vardı. Batıda Elbe ve doğuda Oder ırmakları arasında doğuda bugünki Doğu Almanya markgraflığını oluşturmak üzere idi. Güneyinde Mark Lausitz, onun güneyinde üç küçük markilik, batıdan doğuya Mark Merseburg, Mark Meissen, Milziener ve Merseburg güneyinde Mark Zeitz uzanıyordu. Bunlar bugünki Doğu Almanya -Çekoslovakya sınırı üzerinde idiler. İmparatorluğun güney-doğusunu kuzeyden güneye Ostmark (Doğu Markiliği, Österreich=Avusturya kelimesi buradan geliyor), Steiermark (Stirya), Mark Kärnten (Karintiya), Mark Krain (Karniola) uc beylikleri tutuyor ve Çekoslovakya'nın güneyinde, Macaristân'ın batısında, Hırvatistân'ın kuzey-batısında Avusturya-Slovenya'yı, Almanya İmparatoru hesâbına ellerinde tutuyorlardı.

10. asır Almanyası'nda kuzey-doğuda Polonya krallığı, güneyinde Bohemya (Böhmen) krallığı ve bunun doğusunda buna tâbî Moravya (Mähren) markiliği veyâ dukalığı uzanıyordu ki, Slav devletleridir. Güney-doğuda Tûrân asıllı Macaristan krallığı oluşmak üzere idi. En güney-batıda Hırvatistân krallığı (Slav) vardı (1089'da Macaristân'a geçdi). Güneyde İtalya krallığı uzanıyordu ki, kral, ya Almanya İmparatoru olan kişi veyâ onun velîahdi idi. Bu krallık, Kuzey ve geniş ölçüde Orta İtalya'yı içine alıyor ve bugünki Fransa'nın güney-doğu topraklarına da taşıyordu. İtalya krallığının kuzey -doğusunu Verona markiliği = uc beyliği oluşturuyordu (952'de Bavyera dukalığı, 978'de Karintiya markiliği ile birleşdi). Orta-batı İtalya'da Papa'nın Tiren Denizi üzerinde Roma ve bölgesini içine alan devleti vardı. Güney İtalya, Bizans'ındı. Kuzeyde Şlesvig-Holştayn dâhil, Danimarka krallığının (Cermen) toprakları vardı. Batıda ise Frank (Fransa) krallığının (Cermen-Kelt-Latin) toprakları. Fransa'nın güney-doğusu, Provans, Savua, Burgondiya, bir kısım İsviçre toprakları üzerinde Burgundiya krallığı bulunuyordu. Korsika ve Sardunya, İtalya krallığına âiddi.

Trier, Mainz, Köln, Regensburg, Salzburg, Hamburg, Bremen şehirleri başpiskoposluk merkezi idi. 10. asırda Polonya'da Gnesen başpiskoposluğu, Posen, Breslau, Krakau piskoposlukları; Danimarka'da Aaahus, Ripen, Sclaswig piskoposlukları; Macaristân'da Gran (Estergon) başpiskoposluğu; İtalya krallığında Cenova başpiskoposluğu, Ravenna başpiskoposluğu mevcuttu. Almanya imparatorluğundaki piskoposluklar ise şu şehirlerde idi: Hildesheim, Münster, Utrecht, Verdun, Strassburg, Basel, Konstanz, Brixen, Passau, Bamberg, Würzburg, Fulda, Speyer, Augusburg, Minden, Oldenburg, Meissen, Zeitz, Brandenburg, Havelberg. Bohemya'da Prag'da ve Moravya'da Olmütz'de 973 ve 975 yıllarında 2 piskoposluk kuruldu.

11. Asırda imparatorluk

Büyük Otto (Otto I derGrosse) zamânında (936-973) oluşan tablo yukarıda sunuldu. 11. asırda Mark der Billunger ve Nordmark, Polonya'ya tâbî olup Polonya sınırı Elbe nehrine dayandı. Ancak Burgundiya krallığı, imparatorluğa dâhil oldu. Orta İtalya ile râbıta artdı. Papa Devleti (Patrimonim Petri), imparatorluk sınırları içinde sayıldı. Holanda, Belçika, Alzas, Loren, Aşağı ve Yukarı Loren dukalıkları hâlinde imparatorluğa bağlı idi. Burgundiya krallığı (Arelat) ise Besançon, Lyon, Vienne, Arles, Aix başpiskoposluklarını içine alıyordu.

12. asırda İmparatorluk

12. asırda şu gelişmeler oldu: Moravya markgraflığı ile berâber Bohemya krallığı Almanya imparatorluğu sınırları içine alındı (1158). Bunun kuzey-doğusunda Silezya (Schlesien) dukalığı, Almanya ve Polonya arasında tampon devlet ol.kuruldu (1163). Böyle bir tampon ayni iki devlet arasında daha kuzeyde Baltık üzerinde Pomeranya dukalığı idi, 1181'de Almanya nüfûzuna girdi. İmparatorluğun kuzey-doğusunda Polonya ve güney-doğusunda Macaristân krallıkları başdan başa uzanıyordu. Bohemya krallığı güneyinde 1156'da dukalık olan Österreich, onun güneyinde Stirya markgraflığı (Steiermark), güney-doğu sınırlarını Macaristân'a kapatıyordu. Kuzeyde Danimarka sınırında Holstein kontluğu kurularak, Danimarka'dan toprak alındı. Güney-batıda imparatorluğa dâhil Arelat krallığı güneyinde oluşturulan Provence kontluğu da Almanya'ya dâhildi (Arles, Marsilya, Nis). Papalık, imparatorluğa dâhil olup, Orta ve Kuzey İtalya'da İtalya Krallığı, Kutsal İmparatorluk sınırları içinde idi (Sardunya ve Korsika ile berâber). Holanda, Friesland adıyle imparatorluğa dâhildi ve güneyinde uzanan iki Loren dukalığı, güneyde Arelat krallığına dayanıyordu. Kuzeyde Saksonya dukalığı, bunun güneyinde Frankonya dukalığı, bunun güneyinde Suab dukalığı, bunun doğusunda Bavyera dukalığı uzanıyordu.

13. asırda kuzey-doğuda Polonya ve Baltık kavimleri aleyhine büyük bir Alman ilerlemesi gerçekleşmiş bulunuyordu. Pomeranya ve Doğu Prusya, Töton askerî tarîkatinin savaşlarıyle Alman'laştırılmış, Hristiyan'laştırılmış ve Polonya, geniş ölçüde Baltık sâhillerinden mahrûm edilmişdi.

13. Asır

13. asırda güney-doğu sınırlarında da Kutsal İmparatorluk lehine önemli gelişmeler oldu. Silezya, Bohemya'ya ilhâk edildi. Bohemya üzerinde ise Almanlaşma

yoğunlaşdı. Moravya da imparatorluğa dâhil olup, Slovakya, Macaristân'da kalıyordu. Macaristân'ın Erdel (Transilvanya, Alm.Siebenbürgen) eyâletine bol sayıda Sakson göçdü. Avusturya dukalığı, bugünki Avusturya sınırlarından çok daha dar ol., kuzeyde Bohemya ve Moravya, doğuda Macaristan, batıda Bavyera dukalığı arasında idi. Güneyindeki Steiermark (Stirya uc beyliği), 1180'de Avusturya'ya katıldı. Onun güneyindeki Kärnten ve Krain 1259'da Avusturya'ya ilhâk edilerek Avusturya, Karnero Körfezi'nden Adriya Denizi'ni görmeye başladı. Güneyi Venedik Cumhûriyeti, güney-doğusu ise 1091'de Macaristân'a ilhâk edilen eski Hırvatistân krallığı idi.

13. asırda Polonya, Baltık Denizi'nden uzaklaştırılmış, küçücük bir krallık hâline düşmüşdü. Kuzey ve doğusunda Beyaz Rusya'yı da içeren büyük bir Baltık devleti, Litvanya büyük-dukalığı uzanıyordu ki, ileride Polonya bu devletle birleşerek büyük devletler arasına girecekdir. Polonya'nın güneyinde büyük bir Macaristân krallığı bulunuyor ve geniş ölçüde Adriya Denizi'ne dayanıyordu. Batıda Fransa krallığı, bugünki sınırlarının -Almanya lehine- çok daha batısında idi. Bu sûretle Baltık ve Kuzey Denizi ile Akdeniz ve Adriyatik arasında muazzam bir Kutsal Roma-Cermen İmparatorluğu uzanıyordu. Habsburglar'ın başına geçmek üzere bulundukları Almanya imparatorluğu bu durumda idi. Çok feodal yapısına rağmen en büyük Hristiyan devleti idi. Henüz üniversitesi yokdu. İlk üniversiteler 14. asırda kurulacakdır.

15. asra kadar Alman tarîkatlari, bütün Baltık ülkelerini, güneyden kuzeye Danzig, Doğu Prusya, Litvanya, Letonya, Estonya'yı ele geçirdiler. Bu asırda artık doğuya doğru yürüyüşün (drag nach Osten) liderliğini Brandenburg uc beyleri (markgrafları) ve Prusya dukaları sıfatlariyle Hohenzollern hânedânı ele almış bulunuyordu.

Sonraki Asırlardaki Gelişmeler

16. asırda Almanya, geniş ölçüde Protestan oldu (Lüteryen=Evanjelist). İmparator ve hânedânı (Habsburger) ve anavatanı (Avusturya) Katolik kaldı. Bir çok Alman ülkesinde Katolikler'le Protestanlar iyice karışdı. Bavyera, Katolik mezhebini muhâfaza etdi.

1526'da Habsburglar, Bohemya krallığını da ele geçirerek, Avusturya gibi doğrudan mülklerine katdılar. Kuzeyde Silezya doğrudan yönetimlerindeydi. Kuzeylerinde Hohenzollern'ler, Baltık'a kadar uzanıyorlardı. Saksonya'nın kuzeyine uzandılar ve 1614'den ît.Weser ve Ren üzerinde topraklar elde etmeye başladılar. Saksonya'da Wettin hânedânı, bu iki hânedânın topraklarınca güneyden ve kuzeyden çevrilmişdi. Güneyinde Wittelsbach hânedânı toprakları, Yukarı (Güney) ve Aşağı (Kuzey) Bavyera dukalıkları (Ober-Bayern ve Nieder-Bayern), bunların kuzeyinde Ober-Pfalz, ayni hânedâna âiddi. Kuzey-batıda Hanover hânedânı mülkleri yer alıyordu. 17. asrın son yıllarında Macaristân da, Habsburg mülküne dâhil oldu. Buna karşılık Holanda istiklâl kazanarak ayrıldı, Belçika, Habsburglar'da kaldı. Polonya'nın 1772'deki birinci taksîminde Rusya' nın yanında Avusturya ve Prusya da topraklar aldı. 1793 taksîminde yalnız Prusya (ile Rusya) ve 1795'de Polonya'yı ortadan kaldıran son taksîmde gene 3 devlet birden, ülkeler kazandılar.

Fransız ihtilâli Dönemi

1789 Büyük Fransız İhtilâli'nin doğurduğu Avrupa savaşlarında Almanya, savaş sahnesinin ortasında kaldı. Siyâsî coğrafyası da çok büyük değişiklikler geçirdi. İhtilâl sırasında Almanya imparatorluğunda en önemli ülkeler, imparatorluk tahtını irsî ol.elinde tutan Habsburglar (Avusturya) elindeydi. Çok geniş bir Lüksenburg dukalığı ve Belçika, Avusturya'nın en batıdaki toprakları idi. Güney-batıda İsviçre kuzeyinde ve Baden güneyinde Breisgau da, Ren'in doğusunda, Avusturya mülkiyetinde idi.

İmparatorluğun büyük parçaları, Kilise devletlerinin elindeydi, başlıcaları şunlardır: en batıda Belçika'da Liège piskoposluğu; daha kuzeyde Münster piskoposluğu; onun kuzeyinde Osnabrück piskoposluğu (bunun kuzeyindeki çevre gene Münster'e âiddi); doğusunda Hildesheim piskoposluğu; bununla batıda Münster arasında Paderborn piskoposluğu; Ren'in batı kıyıları boyunca Köln (Kolonya, şehir başpiskoposluğa dâhil değil) başpiskoposluğu; bunun güneyinde ve gene Ren'in batısında Treier başpiskoposluğu; bunun doğusunda Main'in iki kıyısı üzerinde Mainz başpiskoposluğu (ki Weser'in doğu kıyısında bir yöre de buna âiddi); doğusunda Würzburg piskoposluğu; bunun kuzey-batısında Fulda piskoposluğu; Würzburg doğusunda Bamberg piskoposluğu; güneyde Bavyera'da Augsburg piskoposluğu; İsviçre kuzey-batısında Basel piskoposluğu; Baden kuzeyinde Ren'in iki sâhilinde Spires piskoposluğu; kuzeyinde gene Ren'in iki tarafında Worms piskoposluğu.

Hohenzollern'lerin elinde (Prusya-Brandenburg, Berlin), kuzeyde Ren'in doğusuda bâzı parçalar vardı. İmparatorluğun kuzey-doğusunu Hohenzollern'lerin mülkleri oluşturuyordu. Vürtenberg güneyinde iki Hohenzollern branşının elinde iki prenslik bulunuyordu (Hechingen ve güney-doğusunda Sigmaringen).

Bavyera, Saksonya elektörlükleri, Baden markgraflığı, Vürtenberg dukalığı, Hessen-Darmstadt ve kuzeyinde Hessen-Kassel landgraflıkları, kuzeyde Hanover elektörlüğü, Braunschweig-Lüneburg markgraflığı, kuzeyde Şlesvig-Holştayn ve doğuda Baltık üzerinde Mecklenburg-Schwerin ve Mecklenburg-Strelitz dukalıkları, en kuzey - batıda Holanda sınırında Oldenburg dukalığı başlıca Alman devletleri idi. Salzburg başpiskoposluğu, elektörlük derecesinde, bir Arşidük-başpiskoposun yönetiminde dînî devlet ol. Avusturya'ya bağlı idi.

Holanda sınırından başlıyarak güney-doğuya doğru akan Ren üzerinde kuzeyden güneye Kleve, Berg, Jülich dukalıkları yer alıyordu. Thüringen'de Saksonya elektörlüğüne komşu Sakson dukalıkları sıralanıyordu.

Daha küçük, prenslik ve kontluk derecesinde Alman devletcikleri içinde bâzıları şunlardır: 52° paraleli kuzeyinde batıda Holanda sınırında Bentheim kontluğu, doğu komşusu Lingen kontluğu, bunun doğu komşusu Tecklenburg kontluğu, Weser üzerinde Minden prensliği, güney komşusu Ravensberg kontluğu, bunun doğu komşusu Lippe kontluğu, Schauenburg kontluğu, Pyrmont kontluğu, Callenberg dukalığı, Braunschweig-Wolfenbüttel dukalığı. 51-52° paraleller arasından gene batıdan doğuya Hoorn kontluğu, Ren'in doğusunda Marck kontluğu, Vestfalya dukalığı, Waldeck prensliği, Weser doğusunda Hohnstein kontluğu, Grubenhagen kontluğu. 50-51° paraleller arasında Limburg kontluğu, Aremberg kontluğu, Sayn ve güneyinde Wied kontlukları, doğularında büyükce Nassau dukalığı, Büdingen, Henneberg kontlukları,

Frankfurt şehri (cumhûriyet) ve doğusunda Hanau kontluğu. 49-50° paraleller arasında batıdan doğuya Saarbrücken kontluğu (Nassau hânedânı), Zweibrücken prensliği ve doğusunda iri Palatinat kontluğu, Sponheim, Wertheim, Schwarzenburg, Rothenburg kontlukları, Vürtenberg'in kuzey-doğu komşusu Hohenlohe prensliği ve bunun doğusunda Ansbach prensliği (Hohenzollern hânedânı). 48-49° arasında batıdan doğuya Alzas'da Salm kontluğu, Vürtenberg içinde Esslingen kontluğu, kuzey-doğuda Öttingen prensliği. 47-48° arasında Tuna'nın az kuzeyinde Fürstenberg prensliği, Waldburg kontluğu.

19. asır

1815 Viyana Kongresi, Alman devletlerinin sayısını azalttı. Napoléon'un sâdık müttefiki Saksonya krallığının sınırlarını çok daraltdı. Prusya, Bavyera, Vürtenberg krallıkları, Baden ve Hessen büyük-dukaları önemli ilhaklar yapdılar. Artık Almanya imparatorluğu daha 1804 ve 1806'da kesin şekilde sona ermiş, I. Reich'ın 1000 yıllık hayâtı, Şarlman'dan Napoléon'a kd.sürebilmişdi. Avusturya imparatorluğu, Alman ülkelerinin güney-doğusunda, Avusturya gibi bir Alman ülkesine dayanan, Slav nüfûsu daha çok, hayli Latin nüfûsu olan, nihâyet en önemlisi büyük bir Macaristân'ı kaplıyan bir Orta Avrupa ve Tuna imparatorluğu ol.kendi âkıbeti ile başbaşa kaldı. Dîğer 30 kadar Alman devleti tamâmen müstakil devletler hâline geldi ve Ren Konfederasyonu'nu kurarak çoğu Prusya krallığının liderliğinde gümrük birliği gibi birlikler içinde yaşamaya başladılar. 1871'e kd.bu durum devâm etdi ve 1871-1918 arasında İkinci Reich, Prusya kralının Almanya imparatoru ol.îlânı ve Almanya imparatorluğunun 30 kd. federe devletden oluşması ile Avusturya'sız ortaya çıkdı. Germen konfederasyonuna 1815-1860 arasında Avusturya, yalnız Avusturya tâcına bağlı ülkelerle(Bohemya -Moravya dâhil) katılıp, Macaristân tâcına bağlı ülkelerle katılmadı. 1860'da Avusturya'dan başka Bavyera, Vürtenberg, Baden da konfederasyondan çıkdılar. Prusya, Kuzey Germen konfederasyonunu bu devletlerin dışında oluşturdu ve 1866'da birliğe kafa tutan Hanover krallığını, Nassau dukalığını, Hessen elektörlüğünü, Frankfurt cumhûriyetini, kuzeyde Danimarka sınırında Holstein dukalığını ve Danimarka'ya bağlı Schleswig dukalığını ilhâk etdi. Hechingen ve Sigmaringen prenslikleri ise ayni hânedâna mensûb oldukları için kendiliklerinden Prusya krallığına iltihâk etdiler ve bu iltihakla Prusya 1849'da güneyde Tuna'ya inmiş oldu. 1815'den sonra Avusturya imparatorluğu ve İsviçre dışında kalan Alman devletleri şöyleydi:

Rakıybsiz şekilde en büyükleri taht şehri Berlin olan Prusya krallığı idi. Doğu ve Batı Prusya, Pomeranya, Brandenburg, Silezya'yı içine alıyordu ki bu topraklar bugün Doğu Almanya ile Polonya arasında bölüşülmüşdür ve Doğu Prusya'nın kuzeyi ile Memel, Sovyetler'dedir. Prusya'nın batıda, Ren üzerinde, Ren'in doğu kıyılarından doğuya doğru uzanan ülkeleri vardı ki Renanya ve Vestfalya eyâletleridir.

İkinci devlet, Bavyera krallığı idi (Münih). Bugün Federal Almanya'da kalan Bavyera'dır. Saksonya krallığı (Dresden), bugün Doğu Almanya'nın güneyini oluşturuyor. Toprakça küçük, nüfûsça yoğun, fevkalâde sanâyîleşmiş ve ilmîleştirilmiş bir ülke idi. Kuzey ve doğuda Prusya, güneyde Avusturya imparatorluğunun Bohemya eyâleti, güneyde Thüringen, batıda Hessen Elektörlüğü ile çevrilmişdi. Bavyera ise

Prusya ile sınırsız bir Katolik krallıkdı. Güneyi Avusturya ve doğusu Bohemya olarak Avusturya imparatorluğu idi. Batısında Vürtenberg, kuzeyinde Thüringen, kuzey -batısında Baden ve her iki Hessen uzanıyordu.

Vürtenberg krallığı (Stuttgart), Bavyera ve batıda Baden arasında olup, güneyde Konstanz Gölü üzerinden İsviçre ile birleşiyordu. Hanover krallığı (Hanover), 1866'da Prusya tar.eyâlet ol.ilhâk ve hânedânı ıskaat edildi. Kuzey-batıda idi. Doğuda Prusya, güney-batıda Prusya'nın Vestfalya eyâleti ile çevrili olup kuzey-batıda kuzey Denizi'ne çıkıyordu. Kuzeyinde batıdan doğuya Hamburg, Holstein, Lauenburg, Mecklenburg -Schwerin, güneyinde Schaumburg, Lippe, Braunschweig ile sınırı vardı ve Oldenburg, krallığın içinde kalıyordu.

Baden büyük-dukalığı (Karlsruhe), Fransa'nın Alzas eyâletinden Ren'le ayrılıyordu. Doğusu Vürtenberg, güneyi İsviçre, kuzeyi Hessen-Darmstadt ile Bavyera idi. Bavyera'nın Palatinat ili, asıl Bavyera'dan Baden'in kuzey toprakları ile ayrı düşüp Alzas'a dayanıyordu.

Hessen büyük-dukalığı ve kuzeyinde Hessen elektörlüğü uzanıyordu ki ikincisi 1866'da Prusya'ya ilhâk ve hânedânı ıskaat edildi. Büyük-dukalık (Darmstadt), güneyde Baden, güney-batıda Bavyera Palatinat'ı, güney-doğuda Bavyera, batıda Nassau ve Prusya'nın Ren toprakları, batı ve kuzeyde Hessen elektörlüğü ile sınırlı idi. Hessen elektörlüğü (Kassel), güneyde Hessen-Darmstadt, kuzeyde Hanover'e bağlı bir toprak, doğuda Saksonya ve Thüringen, batıda Waldeck ve Prusya'nın batı toprakları ile çevrili idi.

Cumhûriyet ile yönetilen Frankfurt şehri, 1866'da Prusya'ya ilhâk edildi. Kuzeyde üç liman, Hamburg, Bremen ve Lübeck, cumhûriyetle yönetiliyorlardı. İlk ikisi Kuzey Denizi'ne, Lübeck ise Baltık'a açılıyordu. Nassau dukalığı da 1866'da Prusya'ya ilhâk ve hânedânı ıskaat edilmişdir. Hessen büyük-dukalığı ile Prusya'nın Ren toprakları arasındadır. Danimarka'ya âid Schleswig dukalığı ile bunun güneyinde Almanya'ya âid Holstein ve bunun güney-doğusundaki küçük Lauenburg dukalıklarını Prusya 1866'da ilhâk ve hânedânlarını ıskaat etdi. İlk iki dukalık, batıda Kuzey Denizi ve doğuda Baltık arasında uzanıyordu. Lauenburg, Holstein - Hamburg - Lübeck - Mecklenburg -Schwerin arasında ve denize çıkışsızdı.

Mecklenburg-Schwerin büyük-dukalığı, Baltık boyunca uzanıyordu.Güneyden ve doğudan Prusya'nın Brandenburg ve Pomeranya eyâletleriyle çevriliydi. Güney-batıda Hanover'dan Elbe ile ayrılıyordu. Batıda Lübeck ve Lauenburg'la sınırı vardı. Mecklenburg-Strelitz büyük-dukalığı çok küçük olup, kardeş büyük-dukalığının güney -batısı ile Prusya arasında uzanıyordu ve Schwerin'le Lübeck arasında kendisine âid bir toprakla denize çıkış sağlıyordu. Bu iki büyük-dukalık bugün Doğu Almanya'nın kuzey-batısında kalıyor.

Oldenburg büyük-dukalığı, üç tarafdan Hanover krallığı (sn.Prusya) ve kuzeyde Kuzey Denizi ile çevrili idi. Braunschweig dukalığı, Hanover'in güneyinde olup doğusunda Prusya, batısında Prusya'nın Ren toprakları ile Lippe, güneyinde Hanover'a âid bir toprak parçası ve Saksonya krallığı ile çevrili idi. Batıda Lippe-Detmold prensliğine bitişikdi ve bunun kuzeyinde Schaumburg-Lippe küçücük prensliği yer alıyordu. Waldeck prensliği, Hessen elektörlüğü ile Prusya'nın Ren toprakları arasında

ve 1866'dan sn.tâmâmen Prusya ile çevrili olup ona âid küçük bir toprak parçası kuzeyde Lippe ile Hanover arasında idi. Prusya'nın Ren eyâleti güneyinde Oldenburg'a âid Palatinat'a yakın bir toprak parçası vardı. Anhalt dukalığı, Prusya krallığı içinde, Prusya Saksonyası'nda kalıyordu.

Thüringen'de 4 devlet vardı: "Saksonya büyük-dukalığı" denen Weimar büyük -dukalığı (Sachsen-Weimar-Eisenach) ve "Saksonya dukalıkları" denen Gotha-Koburg, Meiningen ve Altenburg adlı 3 dukalık. Kuzeyleri Prusya'nın Saksonya eyâleti, doğuları Saksonya krallığı, güneyleri Bavyera krallığı, batıları Hessen elektörlüğü olup Weimar doğuda ve Gotha batıda idi. Anhalt gibi Thüringen veyâ Saksonya dukalıkları da bugün Doğu Almanya'nın güney batısında kalıyor (Koburg, Batı Almanya'da).

Târîhî Demografi

Orta Çağ'dan Yeni Çağ'a geçerken (1453) Almanya imparatorluğunun -Avusturya ve İsviçre dâhil- nüfûsu 16 milyon civârında olabilir. Ama Avrupa'nın en feodal devleti idi ve şehirleşme cılızdı (Strassburg 25.000, Nürnberg 21.000).

Charles-Quint devrinde Almanya ile İspanya ayni hükümdârın tâcı altında birleşerek, Avrupa'nın ve Amerika'nın büyük kısmına hâkim oldu (yaklaşık 25 milyon km^2 ve 50 milyonun üzerinde nüfûs).

İspanya ile Almanya tâcları -ayni Habsburg hânedânında kalsa bile- biribirinden ayrıldıkdan sonra, 1592 yılı için şöyle bir tablo düzenlemek mümkündür: 659.000 km^2 ve 17.500.000 n., en by.şehirler Viyana 130.000 (imparatorluk taht şehri), Hamburg 80.000, Berlin 50.000, Graz 50.000, Linz 50.000, Prag 50.000. Doğrudan İmparator'a bağlı ülkeler 259.000 km^2 ve 6,5 milyon n. idi (Avusturya arşidukalığı, Moravya ve Silezya ile Bohemya krallığı, Slovakya, Kuzey-doğu İtalya; Salzburg ayrı devletdi). Geri kalan Almanya'da 500 kadar devletcik vardı. Nisbeten iriceleri yukarıda sayıldı. En mühimleri: 4 elektörlük Brandenburg (Berlin), Bavyera (Regensburg), Saksonya (Dresden), Palatina (Mannheim) idi, 12 dukalık Vürtenberg (Stutgart), Mecklemburg (Schwerin), Lüneburg, Braunschweig, Loren (Nancy), Holstein (Gottorp), Lauenburg, Sachsen-Weimar, Berg (Solingen), Juliers, Sulzbach, Neuburg), 4 başpiskoposluk (Kolonya, Mainz, Trier ve Salzburg ki ilk üçü elektör idi). Dîğer devletler arasında: Piskoposluklar: Liège (Belçika'da), Basel (İsviçre'de), Spire, Osnabrück, Paderborn, Worms, Strassburg (Alzas'da), Eicsfeld, Würzburg, Augsburg, Bamberg, Eichstoedt, Freisingen, Pasau, Donaustauf, Trente (kuzey-doğu İtalya'da); Baden markgraflığı, Brandenburg markgraflığı, Prusya dukalığı, Hessen-Kassel ve Hessen-Darmstadt landgraflıkları; prenslikler: Nassau, Anhalt, Sigmaringen, Hechingen, Anspach, Bayreuth; kontluklar: Mark (Altena), Ysenburg, Mansfled, Bentheim, Solms, Schwardzenburg, Oldenburg, Old-Frise, Lippe, Waldeck, Reuss-Schleiz, Schwarzburg -Sonderhausen, Schwarzburg-Rudolstadt, Sayn, Fürstenberg, Honau-Lichtenberg, Hohenlohe, Hohenstein, Rothenfels, Waldburg, Sponheim; manastır devletleri (abbaye): Weingarten, Ochsenhausen, Zwiefalten, Marchtal, Brix, Frisburg, Ellwangen; cumhûriyet gibi yönetilen serbest şehirler: Nürnberg, Hamburg, Bremen, Goslar, Strassburg, Aachen, Besançon (Fransa'da), Dortmund, Lippstadt, Wetzlar, Hauenau, Frankfurt, Offeld, Zell, Isny, Memmingen, Biberach, Stockach, Rottweil, Reutlingen,

Ulm, Gmünd, Hall, Rothenburg, Fürth, Schweinfurt, Friedberg, Wetzlar, Köln, Worms, Kaufbeuren, Augsburg. Hindistân'da olduğu gibi nüfûsu 100 ve 100'ün altında, bir köy, otlak veyâ şatodan oluşan senyörlük devletcikler vardı.

Bu târîhte İsviçre ayrıca 40.000 km^2 kd. ve 1,3 milyon nüfûslu bir cumhûriyet olup 50 bini geçen şehri yokdu.

1700 yılında İmparatorluk, Habsburglar'ın tâcı altında Macaristân'ı Türkiye'den henüz aldığı için şişmiş durumda idi. 803.821 km^2 ve 22,5 milyon n. En büyük şehirler: Viyana 150, Hamburg 95, Prag 50 bin. İmparatorluğun başlıca devletleri: Avusturya (doğrudan İmparator'un yönetimindeki Habsburg ülkeleri) 458.888 km^2, 9,5 milyon n.; Brandenburg Elektörlüğü-Prusya Dukalığı (ki bu devlet 1701'de Prusya Krallığı adını aldı) 114.224 km^2, 2 milyon n.; Bavyera ve Palatina elektörlüklerinden oluşan Wittelsbach hânedânı toprakları 51.409 km^2, 1,3 milyon n.; Saksonya elektörlüğü 29.993 km^2, 1,5 milyon n.; Vürtenberg dukalığı 14.507 km^2, 500.000 n.; Holstein dukalığı 8.000 km^2, 250.000; Hessen-Kassel landgraflığı 10.085 km^2, 250.000; Mecklenburg-Schwerin dukalığı 13.127 km^2, 200.000; Hanover elektörlüğü 38.478 km^2, 900.000; Hamburg serbest şehri 415 km^2, 35.000; Bremen şehri 250 km^2, 30.000; Lübeck şehri 297 km^2, 25.000; Liechtenstein prensliği 159 km^2, 4.000; Baden dukalığı 8.070 km^2, 380.000; Hessen-Darmstadt landgraflığı 4.788 km^2, 240.000 n.; Nassau prensliği 10.895 km^2, 130.000; Braunschweig dukalığı 3.675 km^2, 170.000 n.; Oldenburg dukalığı 6.429 km^2, 160.000; Saksonya dukalıkları toplamı 9.385 km^2, 400.000; Anhalt prenslikleri toplam 2.299 km^2, 75.000; Reuss prenslikleri toplamı 1.143 km^2, 75.000; Waldeck kontluğu 1.121 km^2, 22.000; Lippe kontluğu 1.215 km^2, 55.000; Schaumburg-Lippe kontluğu 440 km^2, 16.000; Schwarzburg-Rudolstadt prensliği 341 km^2, 35.000; Schwarzburg-Sonderhausen prensliği 862 km^2, 30.000; Hessen-Homburg prensliği 100 km^2, 12.000; Holenzollern-Sigmaringen 1.000 km^2, 25.000 ve Hohenzollern-Hechingen 300 km^2, 10.000 prenslikleri, Mecklemburg-Strelitz dukalığı 2.930 km^2, 40.000; Salzburg başpiskoposluğu 7.154 km^2, 80.000; Liège piskoposluğu 2.877 km^2, 150.000; Basel piskoposluğu 464 km^2, 6.000 n. Bunlar dışında kalan ve ehemmiyetli kısmı dînî devletler olan devletciklerin toplamı 98.416 km^2, 3,7 milyon n.- Bu tabloda İmparator'un doğrudan yönetimindeki devletler: Avusturya arşidukalığı, Bohemya krallığı, Macaristân krallığı, Erdel prensliği ile Kuzey-doğu İtalya (Venezia Giulia ve Trentino) idi. Doğrudan Avusturya'ya bağlı ülkeler 197.084 km^2, 6,5 milyon n., Macaristân ve ona bağlı Erdel (Transilvanya), Slovakya, Dalmaçya hâriç Hırvatistân ise 261.804 km^2, 3 milyon n. idi.- Prusya'nın toprakları: Allenstein dışında Doğu Prusya, İsveç Pomeranyası dışında Pomeranya, Brandenburg, Magdeburg, Cottbus, Halberstein, Mark, Kleve, Gueldre, Lingen, Minden, Ravensberg, Ost-Frise ve İsviçre'de Neuchâtel şehri.- İsviçre Cumhûriyeti hepsinin dışında kalıyordu (Neuchâtel ve Basel şehirleri hâric, 40.031 km^2, 1,6 milyon n.).

1750 yılında Almanya İmparatorluğu: 834.000 km^2, 26.344.00 n., büyük şehirler Viyana 160, Milano 130, Hamburg 110, Prag 81, Brüksel 64 bin. Doğrudan İmparator'un yönetiminde: 541.779 km^2, 16.595.000 n. (Avusturya, Macaristan, Çekoslovakya, Belçika, Lüksenburg, Lombardiya; Lombardiya'nın Brescia, Bergamo, Sondrio illeri, Belçika'nın Liège şehri, Avusturya'nın Salzburg şehri, doğrudan imparatorun yönetimi dışında idi). Macaristân ayni zamânda Dalmaçya dışında

Hırvatistân, Transilvanya, Voyvadina, Banat, Tameşvar'ı içine alıyordu. Silezya (Breslau), Venezia Giulia ve Trentino, eyâletleri Avusturya'ya dâhildi. Prusya krallığının topraklarının en büyük kısmı ile İngiltere krallığına âid Hanover elektörlüğü de Almanya imparatorluğuna dâhil ise de, Polonya kralına âit Saksonya elektörlüğü ile berâber, Saksonya, Hanover ve Prusya, imparatorluğa âid yukarıdaki rakamlara dâhil edilmedi.

Almanya İmparatorluğu dışında Prusya Krallığı 1750'de büyük devletler arasına girmişdi, Büyük Friedrich 10 yıldan beri tahtda idi: 121.224 km^2, 2,4 milyon n., Berlin 105 ve Königsberg 54 bin. Ayrıca Saksonya elektörlüğü (29.993 km^2, 1,6 milyon n.) bu dönemde Polonya krallığı ile birleşdiği için, dışarıda tutuldu. Hanover elektörlüğü (38.478 km^2, 1 milyon n.), İngiltere krallığı ile birleşmişdi. İsviçre ise Almanya'ya dâhil Basel ve Prusya'ya âid Neuchâtel dışında 40.031 km^2 ve 1,8 milyon n. idi.

1800 yılında: Almanya İmparatorluğu 980.236 km^2, 41.470.000 n., Viyana 250, Venedik 160, Hamburg 120, Prag 85, Dresden 80, Peşte 60, Münih 55, Augusburg 50 bin (Hanover, Prusya ve İsviçre hâric). Asıl Avusturya 659.005 km^2, 28 milyon + imparatora tâbiiyyet yoluyla bağlı, gerçekde bağımsız Alman devletlerinin toplamı 321.231 km^2, 13.470.000 n. Alman devletlerinin toplamı 350 'nin üzerinde idi. Doğrudan, İmparator'a bağlı topraklarda Avusturya tâcı (300.191 km^2, 14,5 milyon n.) ve Macaristân tâcı (323.850 km^2, 11 milyon n.) ve Venedik (34.960 km^2, 2,5 milyon n.) ayrılabilir.

1800'de Prusya krallığı: 280.000 km^2, 9,5 milyon n., Berlin 190, Breslau 75, Königsberg 55, Danzig 55, Varşova 50 bin. İsviçre cumhûriyeti 41.295 km^2, 1.875.000 n. (1815'de katılan Genève, Neuchâtel ve Valais kantonları dâhil edildi). İngiltere kralının elektörü ol.hükümdârı bulunduğu Hanover 38.478 km^2, 1.250.000 n. idi.

1825 Yılı: Almanya imparatorluğu 1804 ve 1806'da lağvedilmiş, 1000 yıllık Birinci Reich sona ermiş, Habsburg hükümdârı Almanya (Roma) imparatoru titrini Avusturya imparatoru ol. değiştirmiş, küçük Alman devletleri ortadan kaldırılıp komşuları iri Alman devletlerine verilmiş, bu sûretle hepsi müstakil 30 kadar Alman devleti ortaya çıkmışdı. Bunlar Germen Konfederasyonu adı altında bir birlik oluşturmak gibi teşebbüsler içinde idiler. 1825 yılında Alman devletlerinin (hepsi müstakil) tam listesi:

Avusturya İmparatorluğu (Viyana) 682.909 km^2, 30 milyon n., Viyana 305, Milano 180, Venedik 140, Peşte 120, Prag 104 bin. Şu parçalardan oluşuyordu: Büyük-Avusturya 300.191 km^2, 14.090.000 n. + Büyük-Macaristan 323.854 km^2, 11.576.000 n. + Lombardiya 23.804 km^2 ve Venedik 34.960 km^2 ve ikisi birden 4.161.000.- Prusya Krallığı (Berlin) 274.873 km^2, 11.370.000 n., Berlin 290, Breslau 94, Königsberg 66, Danzig 56, Kolonya 50 bin.- İngiltere ile ayni hükümdârca temsîl edilen Hanover Krallığı 38.478 km2, 1.464.000 n.- Holanda ile ayni hükümdârca temsîl edilen Lüksenburg büyük-dukalığı 2.530 km^2, 265.000 n.- İsviçre Cumhûriyeti 41.295 km^2, 1.855.000 n.- Bavyera Krallığı 76.405 km^2, 3.631.000 n., başkent Münih 85, Augusburg 50 bin.- Saksonya Krallığı 14.993 km^2, 1.387.000 n., başkent Dresden 90 bin.- Vürtenberg Krallığı 19.507 km^2, 1.446.000 n.- Baden büyük-dukalığı 15.070 km^2, 1.091.000 n., Hessen elektörlüğü 10.085 km^2, 585.000 n., Hessen büyük-dukalığı

8.788 km², 688.000 n., Hamburg 415 km², 135.000, Bremen 250 km², 49.000, Lübeck 297 km², 35.000, Frankfurt 88 km², 52.000, Mecklenburg-Schwerin büyük-dukalığı 13.127 km², 417.000, Mecklenburg-Strelitz büyük-dukalığı 2.930 km², 76.000, Oldenburg büyük-dukalığı 6.429 km², 241.000, Nassau dukalığı 15.895 km², 329.000, Braunschweig dukalığı 3.672 km², 230.000, Sachsen-Weimar büyük-dukalığı 3.616 km², 206.000, Sachsen-Meiningen dukalığı 2.486 km², 56.000, Sachsen-Altenburg dukalığı 32.000 n., Sachsen-Gotha dukalığı 193.000 n., Sachsen-Koburg dukalığı 83.000 n. (üçü birden 3.301 km²), 3 Anhalt dukalığı 2.299 km², 128.000, Schwarzburg-Rudolstadt prensliği 341 km², 55.000, Schwarzburg-Sonderhasen prensliği 862 km², 47.000, Liechtenstein prensliği 159 km², 6.000, Waldeck prensliği 1.121 km², 54.000, Küçük Reuss prensliği 827 km², 54.000, Büyük Reuss prensliği 316 km², 23.000, Schaumburg-Lippe prensliği 440 km², 26.000, Lippe prensliği 1.215 km², 71.000, Hessen-Homburg prensliği 100 km² 20.000, Hechingen prensliği 300 km², 15.000, Sigmaringen prensliği 1.000 km², 38.000.

1850 Yılı: Avusturya İmparatorluğu (Viyana) 682.909 km², 39.477.000 n., Viyana 400, Milano 239, Peşte 186, Prag 128, Venedik 118, Lemberg (Lwow) 63, Trieste 60, Segedin 59, Graz 57, Brünn 53, Verona 53, Padova 50 bin (12 büyük şehrin toplamı 1.456.000). Avusturya 83.851 km², 5.135.000 n. + Silezya 5.148 km², 469.000 + Bohemya 52.062 km², 4.704.000 + Moravya 21.659 km², 1.923.000 + Bukovina 10.451 km², 423.000 + Galiçya 101.607 km², 5.955.000 + Trieste 4.886 km², 341.000 + Slovenya 20.527 km², 684.000 = Avusturya imparatorluk tâcı toplamı 300.191 km², 19.543.000 n. Macaristân krallık tâcı: Macaristân 93.011 km², 7.000.000 + Transilvanya 74.414 km², 2.246.000 + Banat 18.715 km², 543.000 + Slavonya 32.488 km², 1.000.000 + Slovakya 48.957 km², 1.551.000 + Hırvatistân 56.269 km², 2.000.000 = 323.854 km² ve 14.340.000 n. İtalya eyâletleri: Lombardiya 23.804 km², 3.100.000 + Venedik 34.960 km², 2.494.000 = 58.764 km², 5.594.000 n.

Prusya Krallığı (Berlin): 276.173 km², 16.596.000 n., Berlin 412, Breslau 112, Kolonya 100, Königsberg 74, Magdeburg 69, Danzig 59, Aachen 50 bin (7 büyük şehrin toplamı 876.000).- Bavyera Krallığı 76.409 km², 4.505.000 (başkent Münih 125, Nürnberg 55 bin), İsviçre Cumhûriyeti 31.295 km², 2.393.000, Saksonya Krallığı 14.993 km², 1.944.000 (başkent Dresden 102, Leipzig 56 bin), Vürtenberg Krallığı 19.507 km², 1.698.000 (başkent Stuttgart 50 bin), Hanover Krallığı 38.478 km², 1.803.000 (başkent Hannover 74 bin), Baden büyük-dukalığı 15.070 km², 1.330.000, Hessen büyük-dukalığı 8.788 km², 907.000, Hessen elektörlüğü 10.085 km², 740.000, Nassau dukalığı 15.895 km², 425.000, Hamburg 415 km², 200.000, Mecklenburg -Schwerin büyük-dukalığı 13.127 km², 518.000, Liechtenstein prensliği 159 km², 8.000, Oldenburg büyük-dukalığı 6.429 km², 279.000, Braunschweig dukalığı 3.672 km², 246.000, Weimar büyük-dukalığı 3.616 km², 254.000, 3 Anhalt dukalığı toplamı 2.299 km², 150.000, Meiningen dukalığı 2.486 km², 161.000, Altenburg dukalığı 1.324 km², 128.000, Koburg und Gotha dukalığı 1.977 km², 146.000, Bremen 250 km², 80.000, Lippe prensliği 1.215 km², 104.000, Mecklenburg-Strelitz büyük-dukalığı 2.930 km², 101.000, Küçük Reuss prensliği 827 km², 77.000, Büyük Reuss prensliği 316 km², 33.000, Rudolstadt prensliği 341 km², 69.000, Sonderhausen prensliği 862 km², 59.000, Waldeck prensliği 1.121 km², 60.000, Lübeck 297 km², 54.000,

Frankfurt 88 km^2, 77.000, Hessen-Homburg prensliği 100 km^2, 24.000, Schaumburg prensliği 440 km^2, 30.000.

1875: Almanya İmparatorluğu 540.857 km^2, 42.355.000 n., Berlin 1.194, Essen-Düsseldorf 491, Hamburg 432, Breslau 223, Münih 189, Dresden 186, Frankfurt 175, Kolonya 147, Leipzig 142, Nürnberg 127, Magdeburg 121, Königsberg 118, Hanover 110, Bremen 99, Danzig 95, Strassburg 90, Stuttgart 90, Stettin 80, Chemnitz 79, Aachen 78, Poznan 63, Braunschweig 61, Mülhausen 60, Halle 56, Augsburg 54, Metz 54, Mainz 53, Kassel 51 bin (28 şehrin toplamı 4.718.000). İmparatorluğu teşkîl eden devletler: Prusya Kr.348.792 km^2, 25.516.000, Bavyera Kr.75.859 km^2, 4.990.000, Saksonya Kr. 14.993 km^2, 2.654.000, Vürtenberg Kr.19.507 km^2, 1.887.000, Alzas ve Loren 14.522 km^2, 1.597.000, Baden by.-dukalığı 15.070 km^2, 1.520.000, Hessen by.-dukalığı 7.688 km^2, 887.000, Mecklenburg-Schwerin by.-dukalığı 13.127 km^2, 670.000, Hamburg 415 km^2, 351.000, Oldenburg by.-dukalığı 6.429 km^2, 323.000, Braunschweig dukalığı 3.672 km^2, 322.000, Weimar by.-dukalığı 3.616 km^2, 295.000, Anhalt dukalığı 2.299 km^2, 209.000, Meiningen dukalığı 2.468 km^2, 194.000, Koburg und Gotha dukalığı 1.977 km^2, 180.000, Altenburg dukalığı 1.324 km^2, 147.000, Bremen 250 km^2, 126.000, Lippe prensliği 1.215 km^2, 114.000, Mecklenburg-Strelitz by.-dukalığı 2.930 km^2, 100.000, Kç.Reuss prensliği 827 km^2, 92.000, Rudolstadt prensliği 941 km^2, 79.000, Sonderhausen prensliği 862 km^2, 69.000, Waldeck prensliği 1.121 km^2, 58.000, Lübeck 297 km^2, 54.000, By.Reuss prensliği 316 km^2, 47.000, Schaumburg prensliği 440 km^2, 34.000. Almanya İmparatorluğu, 1871'de ehemmiyet bakımından İngiltere'den sn.Dünyâ'nın 2. devleti oldu ve 1918'e kd.bu durumunu muhâfaza etdi. Bu târîhte Avusturya İmparatorluğu ise ehemmiyet bakımından büyük Devletler arasında 5.'likden 6.'lığa düşmüşdü: 624.045 km^2, 37.603.000 n., Viyana 1.021, Peşte 284, Prag 201, Trieste 114, Lwow 91, Graz 85, Brünn 78, Segedin 74, Bratislava 53, Subotica 53, Krakovi 52 bin (11 büyük şehirde 2.156.000 n.). Avusturya tâcı 300.191 km^2, 21.415.000 n. + Macaristân tâcı 323.854 km^2, 16.188.000 n.- İsviçre 41.295 km^2, 2.719.000 n., Cenevre 75, Zürih 63, Basel 50 bin.- Liechtenstein pr.159 km^2, 9.000 n.- Lüksenburg, Holanda tâcına bağlı olmakda devâm ediyordu.

1900: Almanya İmp. 3.276.014 km^2, 65.801.000 n., Berlin 2.418, Essen 1.318, Hamburg 952, Münih 500, Dresden 476, Leipzig 456, Breslau 422, Kolonya 372, Frankfurt 371, Magdeburg 356, Nürnberg 346, Hannover 313, Katowice 236, Mannheim 244, Stettin 210, Chemnitz 206, Königsberg 189, Stutgart 176, Bremen 163, Halle 156, Strassburg 151, Wiesbaden 144, Dortmund 142, Danzig 140, Aachen 135, Braunschweig 128, Kiel 121, Posen 117, Kassel 106 bin (29 büyük şehrin toplamı 11.044.000). Devletler: Prusya Kr.348.792 km^2, 34.473.000, Bavyera Kr.75.859 km^2, 6.176.000, Saksonya Kr.14.993 km^2, 4.202.000, Vürtenberg Kr. 19.507 km^2, 2.169.000, Baden by.-dukalığı 15.070 km^2, 1.863.000, Alzas-Loren eyâleti 14.522 km^2, 1.719.000, Hessen by.-dukalığı 7.688 km^2, 1.120.000, Hamburg serbest şehri (cumhûriyet) 415 km^2, 768.000, Mecklemburg-Schwerin by.-dukalığı 13.127 km^2, 608.000, Braunschweig duk.3.672 km^2, 464.000, Oldenburg by-dukalığı 6.429 km^2, 399.000, Weimar by.-dukalığı 3.610 km^2, 363.000, Anhalt duk. 2.299 km^2, 316.000, Meiningen duk.2.468 km^2, 251.000, Koburg und Gotha duk.1.977 km^2, 230.000,

Bremen 250 km², 225.000, Altenburg duk.1.324 km², 195.000, Lippe pr.1.215 km², 139.000, Kç. Reuss pr. 827 km², 139.000, Mecklemburg-Strelitz by.-dukalığı 2.930 km², 103.000, Lübeck 297 km², 97.000, Rudolstadt pr.941 km², 93.000, Sonderhausen pr. 862 km² 81.000, By.Reuss pr.316 km², 68.000, Waldeck pr.1.121 km2, 58.000, Schaumburg pr.440 km², 43.000.- Toplam 540.857 km², 56.367.000 n. Sömürgeler: Afrika'da Tanganyika 939.326 km², 4.000.000 + Kamerun 553.266 km², 2.000.000 + Togo 90.276 km², 750.000 + Ruanda ve Burundi 54.172 km², 2.000.000 + Güneybatı Afrika 822.876 km² 200.000 = 2.459.916 km², 8.950.000; Asya'da Çin'de Kiauçeu limanı 552 km², 168.000 n.; Okyanusya'da Kuzeydoğu Yeni Gine ve adaları 239.202 km², 300.000 + Batı Samoa 2.934 km², 32.000 + Nauru 21 km², 2.000 + Solomon adl.30.300 km², 50.000 + Mikronezya adl.2.232 km², 100.000 n.=274.689 km², 484.000 n.

Avusturya İmparatorluğu, bu târîhde Dünyâ'nın 6. büyük devleti idi: 624.045 km², 45.406.000 n., Viyana 1.675, Peşte 716, Prag 202, Lemberg (Lwow) 160, Graz 138, Trieste 134, Brünn 109, Segedin 100 bin, 8 büyük şehirde toplam 3.234.000 n.,= Avusturya İmp. 300.191 km², 26.151.000 n. + Macaristân Kr. 323.854 km², 19.255.000 n.- İsviçre birleşik cumhûriyeti 41.295 km², 3.315.000 n., Zürih 158, Basel 114, Cenevre 107 bin.- Liechtenstein pr.159 km², 9.000 n.- Lüksenburg by.-dukalığı 2.586 km², 286.000 n.

1915 yılı : Almanya İmp.: Dünyâ'nın 2. devleti, 3.276.014 km², 78.957.000 n., Berlin 3.833, Essen 3.280, Hamburg 1.421, Kolonya 940, Leipzig 675, Münih 669, Frankfurt 650, Dresden 607, Breslau 567, Nürnberg 484, Hannover 461, Stuttgart 416, Mannheim 350, Chemnitz 333, Magdeburg 308, Katowice 292, Wiesbaden 275, Dortmund 272, Königsberg 271, Stettin 261, Bremen 258, Kiel 220, Danzig 201, Strassburg 197, Halle 189, Posen 173, Aachen 172, Kassel 168, Augusburg 163, Braunschweig 158, Münster 132, Karlsruhe 147, Erfurt 136, Plauen 133, Mülhausen 116, Saarbrücken 116, Lübeck 115 bin, toplam 37 şehirde 18.610.000 n. Prusya Kr. 348.792 km², 42.172.000 n. + Bayvera kr.75.859 km², 7.231.000 + Saksona kr.14.993 km², 5.047.000 + Vürtenberg kr.19.507 km², 2.559.000 + Baden by.-duk.15.070 km², 2.250.000 + Alzas-Loren eyâleti 14.522 km², 1.968.000 n. + Hessen by.-dukalığı 7.688 km², 1.346.000 + Hamburg 415 km², 1.065.000 + Mecklemburg -Schwerin by.-duk. 13.127 km², 672.000 + Braunschweig duk.3.672 km², 518.000 + Oldenburg by. -duk.6.429 km², 507.000 + Weimar by.-duk.3.610 km², 438.000 + Anhalt duk.2.299 km², 347.000 + Bremen 250 km², 315.000 + Meiningen duk. 2.468 km², 301.000 + Koburg -und Gotha duk.1.977 km², 279.000 + Altenburg duk.1.324 km², 236.000 + Kç.Reuss pr.827 km², 160.000 + Lippe pr.1.215 km², 158.000 + Lübeck 297 km², 122.000 + Mecklemburg-Strelitz by.-duk. 2.930 km², 111.000 + Rudolstadt pr.941 km², 106.000 + Sonderhausen pr.862 km², 94.000 + By.Reuss pr.316 km², 76.000 + Waldeck pr.1.121 km², 65.000 + Schaumburg pr.440 km², 45.000 = Almanya İmp.540.857 km², 68.168.000 n. Afrika sömürgeleri: Tanganyika 939.326 km², 4.181.000 + Kamerun 553.266 km², 2.270.000 + Togo 90.276 km², 845.000 + Ruanda ve Burindi 54.172 km², 2.500.000 + Güneybatı Afrika 822.876 km², 261.000 = 2.459.916 km², 10.057.000 n. Asya'da Kiauçeu 552 km², 200.000 n. Okyanusya'da: Kuzeydoğu yeni Gine ve adaları 239.202 km², 330.000 + Batı Samoa 2.934 km², 35.000 + Nauru 21 km², 2.000 + Solomon adl.30.300 km², 55.000 + Mikronezya adl. 2.232 km², 532.000 = 274.689 km², 532.000 n.

Avusturya-Macaristân İmp.: Dünyâ'nın 7. devleti. 675.609 km², 55.257.000 n., Viyana 2.234, Peşte 968, Prag 246, Lemberg (Lwow) 227, Trieste 177, Krakovi 169, Graz 167, Brünn 139, Segedin 130, Subotica 105, Debrecen 102 bin, 11 şehirde toplam 4.664.000 n. Avusturya İmp.: Avusturya 83.851 km², + Bohemya 52.062 km²,+ Moravya 21.659 km²,+ Silezya 5.148 km², + Bukovina 10.451 km², + Galiçya 101.607 km²,+ Trieste 4.886 km², + Slovenya 20.527 km², = 300.191 km², 30.653.000 n. Macaristân Kr.: Macaristân 93. 011 km², + Transilvanya 74.417 km², + Banat 18.715 km²,+ Slovenya 32.488 km², + Hırvatistân 56.269 km², + Slovakya 48.957 km², = 323.854 km², 22.575.000 n. ve çifte monarşinin ortak eyâleti Bosna -Hersek 51.564 km², 2.029.000 n. - İsviçre birleşik cumhûriyeti 41.295 km², 3.861.000 n., Zürih 207, Basel 137, Cenevre 136, Bern 100 bin.- Lüksenburg by.-duk. 2.586 km², 250.000.-Liechtenstein pr.159 km², 11.000 n.

1925 Yılı: Almanya Birleşik Cumhûriyeti (Weimar): 471.284 km², 63.367.000 n., Berlin 4.499, Essen 3.317, Hamburg 1.554, Kolonya 700, Münih 681, Leipzig 679, Dresden 619, Breslau 557, Nürnberg 513, Frankfurt 468, Hannover 432, Mannheim 384, Stuttgart 342, Hindenburg 339, Chemnitz 334, Dortmund 322, Bremen 295, Magdeburg 292, Königsberg 287, Wiesbaden 266, Stettin 255, Kiel 214, Halle 195, Kassel 172, Augsburg 166, Aachen 156, Braunschweig 147, Karlsruhe 146, Erfurt 136, Saarbrücken 125, Lübeck 121, Plauen 111, Bremenhaven 109, Münster 106, Hagen 100 bin, toplam 35 şehirde 19.054.000 n.- Prusya 291.700 km², 38.206.000 n + Bavyera 75.996 km², 7.412.000 + Saksonya 14.993 km², 4.980.000 + Vürtenberg 19.508 km², 2.595.000 + Baden 15.071 km², 2.336.000 + Thüringen 11.724 km², 1.628.000 + Hessen 7.693 km², 1.358.000 + Hamburg 415 km², 1.129.000 + Sarre 2.567 km², 774.000 + Mecklemburg-Schwerin 13.127 km², 688.000 + Oldenburg 6.424 km², 554.000 + Braunschweig 3.672 km², 509.000 + Anhalt 2.299 km², 352.000 + Bremen 256 km², 333.000 + Lippe 1.215 km², 166.000 + Lübeck 298 km², 128.000 + Mecklemburg-Strelitz 2.930 km², 112.000 + Waldeck 1.055 km², 59.000 + Schaumburg 340 km², 49.000 n.

Avusturya Birleşik Cumhûriyeti 83.851 km², 6.535.000 n., Viyana 1. 866, Graz 153, Linz 102 bin.- Lüksenburg by.-dukalığı 2.586 km², 262.000.- Liechtenstein pr.159 km², 12.000.- İsviçre birleşik cumhûriyeti 41. 295 km², 4.064.000, Zürih 213, Basel 141, Cenevre 126, Bern 109 bin.

1940'da Almanya Devleti (Üçüncü Reich) büyük şehirleri: Berlin 4.923, Essen 4.251, Viyana 2.000, Hamburg 1.950, Varşova 1.307, Prag 990, Kolonya 850, Münih 829, Lodz 748, Frankfurt 718, Leipzig 707, Breslau 630, Dresden 630, Nürnberg 564, Dortmund 541, Hannover 465, Krakovi 450, Stuttgart 424, Mannheim 392, Bremen 387, Wiesbaden 382, Hindenburg 373, Chemnitz 338, Magdeburg 337, Katowice 318, Königsberg 316, Stettin 281, Brünn 273, Danzig 243, Braunschweig 240, Lübeck 235, Kiel 231, Graz 225, Halle 220 bin=34 şehirde 28.969.000 n.

1940-43 yıllarında Almanya, târîhde ilk ve son def'a ol.Dünyâ'nın 1. Devlet'i durumuna yükseldi. Savaştan sn.Amerika, Rusya, İngiltere'den sn.4. Devlet durumunda idi. İşte 1950 yılında Almanya Federal Cumhûriyeti (Bonn): 248.200 km², 48.207.000 n., Essen 4.227, Berlin 2.127, Hamburg 1.588, Münih 830, Frankfurt 681, Kolonya 595, Dortmund 521, Stuttgart 507, Nürnberg 500, Bremen 479, Hannover 440,

Mannheim 416, Wiesbaden 389, Kiel 247, Braunschweig 239, Lübeck 234 bin, 16 şehirde 14.022.000 n.- Doğu Almanya Halk (Demokratik) Cumhûriyeti (Doğu Berlin): 108.072 km², 17.503.000 n., Doğu Berlin 1.494, Leipzig 614, Dresden 484, Chemnitz 270, Halle 257, Magdeburg 253 bin.- Avusturya Birleşik Cumhûriyeti (Viyana) 83.851 km², 6.953.000 n., Viyana 1.826, Graz 226 bin.- İsviçre Birleşik Cumhûriyeti (Bern) 41.295 km², 4.700.000 n., Zürih 386 bin.- Lüksenburg by.dukalığı 2.586 km², 297.000 n., Liechtenstein pr.159 km², 14.000 n.

1875 yılında (Ocak) demiryolları bakımından Dünyâ devletleri arasında Almanya 3. (25.772 km) ve Avusturya-Macaristân 6.(16.238 km) idi (Türkiye 4.632 km ile 9.). İsviçre 15. idi (1.532 km). - Telgraf hatları bakımından 1870'de Almanya 6. (35.607 km, 1875'de 45.273 km ile 6.), Avusturya-Macaristân 7.(30.676 km², 1875'de 47.170 km ile 5.), İsviçre 11.(5.312 km, 1875'de 6.570 km ile 13.) idi (Türkiye 1870'de 36.059 km ile 5. ve 1875'de 37.643 km ile 7.). 1870'de Çin ve Japonya'da telgraf hattı ve 1875'de demiryolu yokdu.

XXIII

ÇAĞDAŞ ALMANYA

Federal (Batı) Almanya

248.706 km², 61.175.000 n. (30.6.1984), yoğunluk 246. Länder: 1) Nordrhein-Westfalen (Kuzey Ren ve Vestfalya) (Düsseldorf) 34.061 km², 16.776.000 n. (yoğunluk 493), 5 il, 54 ilçe, % 52,5 Katolik, % 41,9 Protestan, 8 üniversite, 30.6.1955 sayımı 14.693.000. 2) Bayern (Bavyera) (Münih) 70.553 km², 10.966.000 (155), 7 il, 96 ilçe, 2.048 nâhiye, % 69,9 Katolik, % 25,7 Protestan, 9 üniversite, 1955'de 9.161.000. 3) Baden-Württemberg (Baden ve Vürtenberg) (Stuttgart) 35.751 km², 9.243.000 (259), 4 il, 44 ilçe, 1.111 nâhiye, % 47,2 Katolik, % 44,4 Protestan, 9 üniversite, 1955'de 7.077.000. 4) Niedersachsen (Aşağı Saksonya) (Hannover) 47.447 km², 7.230.000 (152), 51 ilçe, 1.026 nâhiye, % 74,6 Protestan, % 19,6 Katolik, 6 üniversite, 1955'de 6.592.000. 5. Hessen (Wiesbaden) 21.115 km², 5.549.000 (263), 2 il, 26 ilçe, 421 nâhiye, % 60,5 Protestan, % 32,8 Katolik, 4 üniversite, 1955'de 4.544.000. 6. Rheineland-Pfalz (Güney Ren ve Palatina) (Mainz) 19.848 km², 3.626.000 (183), % 55,7 Katolik, % 40,7 Protestan, 3 üniversite, 1955'de 3.284.000. 7. Sleswig-Holstein (Şlesvig-Holştayn) (Kiel) 15.721 km², 2.615.000 (166), 15 ilçe, 1.132 nâhiye, % 86,5 Protestan, % 6 Katolik, 1 üniversite, 1955'de 2.290.000. 8. Hamburg 755 km², 1.600.000 (2.119), % 73,6 Protestan, % 8,1 Katolik, 1 üniversite,

1955'de 1.764.000. 9. Bremen 404 km², 672.000 (1.663) % 82,4 Protestan, %10,2 Katolik, 1 üniversite, 1955'de 623.000. 10. Batı Berlin 480 km², 1.852.000 (3.858), %70,2 Protestan, % 12,5 Katolik, 1 üniversite, 1955'de 2.195.000. 11. Saarland (Saarbrücken) 2.571 km², 1.052.000 (409), % 73,8 Katolik, % 24,1 Protestan, 1 üniversite, 1955'de 988.000.

Bugünki 11 federe devlet'in (land) imparatorluk devrindeki durumu: 1. Kuzey Ren ve Vestfalya: Prusya krallığı'nın Renanya ve Vestfalya eyâletleri (burada 1918'de 1.300 km² ve 300.000 n.Belçika'ya verildi ve Liège eyâletinin üçde biri olan Eupen'i oluşturdu). 2. Bavyera: Palatina dışında Bavyera krallığı. 3. Baden ve Vürtenberg: Vürtenberg krallığı 19.507 km² + Baden by.-dukalığı 15.070 km² + 1.173 km² Prusya'ya âid topraklar (Sigmaringen). 4. Aşağı Saksonya: Prusya'ya âid topraklar + Braunschweig dukalığı 3.672 km² + Oldenburg by.-dukalığı 6.429 km² + Lippe pr.1.215 km² + Schaumburg pr.340 km². 5.Hessen: Prusya toprakları + Hessen by.-dukalığı 7.688 km² + Waldeck pr.1.121 km². 6. Güney Ren ve Palatina: Prusya'ya âid Güney Ren + Bavyera'ya âid Palatina (Ludwinghafen) 5.311 km². 7. Şlesvig-Holştayn: Lübeck serbest şehri 297 km², + Prusya'nın ayni adlı eyâleti ki kuzeyi 1918'de Danimarka'ya verildi: Kuzey Şlesvig 3.883 km², 216.000 n., 4 il: Haderslev, Sonderborg, Aabenraa, Tönder. 8. Hamburg: Eski Hamburg serbest şehri. 9. Bremen: Eski Bremen serbest şehri (eski Hamburg 415 ve eski Bremen 250 km² idi). 10. Batı Berlin: Prusya'nın taht şehrinin batı kesimi. 11. Prusya'ya âiddi.

Şehirler (1981): Başkent Bonn 380.000 (1. land'da), Büyük Essen 7.283.000 (1.land), Batı Berlin 1.906.000 (10), Hamburg 1.659.000 (8), Kolonya (Alm.Köln) 1.496.000 (1), Münih (Alm.Munchen) 1.313.000 (2), Frankfurt 822.000 (5), Stuttgart 797.000 (3), Bremen 695.000 (9), Nürnberg 640.000 (2), Hannover 541.000 (4), Mannheim 515.000 (3 ve 6), Wiesbaden-Mainz 511.000 (5 ve 6), Bielefeld 315.000 (1), Karlsruhe 274.000 (3), Münster 270.000 (1), Braunschweig 265.000 (4), Kiel 254.000 (7), Augsburg 248.000 (2), Aachen 245.000 (1), Lübeck 224.000 (7), Kassel 198.000 (5), Saarbrücken 197.000 (11), Freiburg 176.000 (3), Osnabrück 160.000, Darmstadt 140.000 (5).- Bitişik şehirler birleştirildi, şunlar: Bad Godesberg 53 bin Bonn'a, Offenbach (111 bin) Frankfurt'a, Esslingen ve Ludwigshurg Stuttgart'a, Fürth (101 bin) Nürnberg'e, Ludwighshafen (160 bin) Mannheim'a; Leverkusen, Hürth, Brühl, Porz, Bergisch Gladbach ise Kolonya'ya katıldı. Büyük Essen'i oluşturan şehirler: Essen 653, Dortmund 610, Düsseldorf 595, Duisburg 559, Wuppertal 395, Bochum 403, Gelsenkirchen 306, Oberhausen 230, Krefeld 223, Gladbach 238, Stugen 221 bin, daha 100-200 bin nüfûslu 11 şehir ve daha kç. 11 şehir daha.

Nüfûs: 1955'de 53.178.000, 1966'da 59.297.000, 1959'da 54.991.000, 1981'de 61.800.000, 30.6.1984'de 61.175.000, 1.1.1985'de 61.049.000, 1986'da 61.134.000. Nüfûs artmamaktadır. Germanya'nın IV. Asır'da nüfûsu 1 milyon idi.

Bugünki nüfûsun ehemmiyetli bir kısmı, Doğu'dan Federal Almanya'ya göçenler ve çocuklarıdır. Bu sûretle 1945-46'da 2 yıl içinde 16.121.000 ve 1955-56'da ise 1.000.000, toplam 17.221.000 nüfûs, Doğu Almanya'dan, Polonya'dan, Çekoslovakya 'dan ve dîğer ülkelerden göçerek Federal Almanya'ya yerleşdi ve dîğer yıllardaki hafîf göç ve ilticâları da buna eklemek gerekir. Prusya'dan göçenler 9.078.000 (1945-6), Baltık devletlerinden göçenler 200.000 (45-6), Polonya'dan göçenler 1940-44 arasında 300.000

+ 1945-6'da 1.059.000 + 1955-6'da 100.000, Çekoslovakya'dan göçenler 1938-44 arasında 480.000, Südetler'den göçenler 1945-6'da 3.231.000 + 1955-6'da 300.000, Macaristân'dan 1945-6'da 520.000 + 1955-6'da 200.000, Romanya'dan 1945-6'da 740.000 + 1955-6'da 500.000, Yugoslavya'dan 1945-6'da 513.000.

Federal Almanya 23.4.1949'da Fransa'ya 7 km², Lüksenburg'a 6 km², toprak verdi. Belçika'ya 1918 aralığında 1.300 km², toprak bırakıldı. 1.1.1954 nüfûsu ile Almanya' nın parçalanması şöyle oldu:

Federal Almanya 248.200 km², 52.834.000 n., Doğu Almanya 108.072 km², 17.810.000 (1945'de ayrıldı), Danimarka'ya 3.883 km², 216.000 (1919'da, bu topraklar 1865'de Danimarka'dan alınmışdı), Belçika'ya 1.084 km², 261.000 (1919'da), Lüksenburg'a 6 km², 1.000 (1945), Fransa'ya 7 km², 1.000 (1945), 1871'de Almanya' ya geçip 1919'da Fransa'ya iâde edilen Alzas-Loren 14.522 km², 1.874.000, Polonya'ya 1945'de 104.828 km², 7.250.000, Litvanya'ya 1945'de 12.700 km², 1.300.000, 1938 -1945'de Almanya'ya dâhil olan Çekya 78.869 km², 9.864.000, 1937 -1945'de Almanya'ya dâhil olan Avusturya 83.851 km², 6.934.000, 1940-1945'de Almanya'ya dâhil olan Lüksenburg 2.586 km², 310.000 (1945'de Belçika'ya terkedilen 28 km² ve Holanda'ya terkedilen 68 km² toprağı bu devletler 1956 ve 1963'de Federal Almanya'ya geri verdiler). Toplam, Üçüncü Reich (1940-45 yılları) 658.676 km², 98.682.000 n. + 1919'da bırakılan sömürgeler 2.735.157 km², 20.727.000 n. = 3.393.833 km², 119.409.000 n.- Almanya'nın 1884'de sâhib olup fiilen 1915'de ve hukukan 1920'de terketdiği sömürgeler (1954 nüfûsları ile): Tanganyika 939.326 km², 8.143.000 (İngiltere'ye), Kamerun 553.266 km², 5.260.000 (Fransa ve kç.parçası İngiltere'ye), Ruanda ve Burundi 54.172 km², 4.072.000 (Belçika'ya), Togo 90.276 km², 1.446.000 (Fransa ve kç.parçası İngiltere'ye), Güneybatı Afrika (Namibya) 822.876 km², 408.000 (Güney Afrika Birliği'ne), toplam Afrika sömürgeleri 2.459.916 km², 19.329.000 n. Asya'da Çin'de Kiaoçeu 552 km², 288.000 (Çin'e). Kuzey-doğu Yeni Gine ve adaları 239.202 km², 777.000 (Avustralya'ya), Batı Samoa adl.2.934 km², 91.000 (Yeni Zelanda'ya), Nauru adası 21 km², 4.000 (İngiltere'ye), Solomon adl. 30.300 km², 100.000 (İngiltere'ye), Mikronezya adl. 2.232 km², 138.000 (Japonya'ya, 1945'de Birleşik Amerika'ya), toplam Okyanusya adaları 275.241 km², 1.398.000 n. Bu sömürgeler bugün müstakil devletlerdir, yalnız Mikronezya adaları hâlâ Birleşik Amerika'dadır.

61.800.000 nüfûsa göre Federal Almanya'da Dîn: Müslümân 2.116.000, Mûsevî 50.000, Ortodoks 530.000, Katolik 27.800.000, Protestan 31.300.000 (Lüteryen=Evanjelik).

61.800.000 nüfûsa göre Federal Almanya'da Diller: Türkçe 2.035.000 (2. dil), Sırpça 637.000, İtalyanca 625.000, Yunanca 273.000, İspanyolca 196.000, Surab'ca 105.000, Arapça 79.000, Portekizce 80.000, İngilizce 25.000, Farsça 13.000, biner civârında Fransızca, Rusca, Ukranca, Lehce, Macarca, Flamanca, Kürdce, Almanca 57.600.000.

Tâbiiyyet kazanmamış yabancılar: 1.434.000 Türkiye'den, 591.000 Yugoslavya' dan, 537.000 İtalya'dan, 273.000 Yunanistan'dan, 150.000 İspanya'dan, 78.000 Portekiz'den, 52.000 Fâs ve 24.000 Tûnus'dan.

Mûsevî nüfûs 1961'de % 0,04 iken 1970'de % 0,1'e yükseldi. Katolik nüfûs 1961'de % 44,1'den 1970'de % 44,6'ya çıkdı. Protestanlar 1961'de % 55,9'dan 1970'de % 49'a düşdü ki sonuncunun sebebi, bu mezhebde doğumların ölümlerden az olmasıdır.

11 devlet'den oluşan Federal Almanya (Bundesrepublik Deutschland), 47-55° enlem ve 6-14° paralelleri arasında demokratik birleşik cumhûriyet, resmî dili Almanca, mezhebleri Protestan ve Katolik'dir, NATO, AT üyesidir.

15 ay mecbûrî olan askerlik 1989'da 18 aya çıkarıldı. Silâh altında 340.800 kara + 36.300 deniz + 108.700 hava + 21.000 jandarma = 506.800 askeri vardır. 1981'de 552 savaş uçağı mevcûddu. Savunma büdcesi: 1981'de 25, 1985'de 19,9 ve 1986'da 27,2 milyar dolar.

Per capita gelir 1981'de 12.844, 1983'te 11.420 dolar îlân edilmişdir. GSMH 1981'de 793.734 milyon dolar (Birleşik Amerika ve Japonya'dan sn. 3.), 1984'de 613.374 ve 1985'de 621.739 milyon dolar ol.hesâblanmışdır. Dünyâ 4.'sü olduğu kesindir. Bâzı yıllarda Sovyetler'i geçip 3. olmuşdur. Döviz-altın rezervinde ve dış borçların olmamasında Japonya'dan sonra 2. dir.

Yüksek öğretimde 1950'de 26 üniversitede 206.000 talebe vardı ve yüksek okullar bunun dışında idi. 1980'de ise yüksek öğretimde 353.400'ü kız ve 56.600'ü yabancı olmak üzere 981.800 talebe vardı ve bunun 258.000'i kız 728.300'ü 64 üniversitede idi. Eski üniversiteler ve kuruluş yılları: Köln 1388, Heidelberg 1386; Würzburg 1402, Freiburg 1457, Mainz 1477, Tübingen 1477; Marburg 1527; Giessen 1607, Kiel 1665; Göttingen 1737, Erlangen 1743, Braunschweig 1745, Münster 1773, Bonn 1777; München 1806, Berlin 1810, Karlsruhe 1825, Stuttgart 1829, Hannover 1831, Darmstadt 1869, Aachen 1870; Mannheim 1908, Frankfurt 1914, Hamburg 1919, Nürnberg 1919.

Otomobil üretimi (1981): 3.578.000 (Amerika ve Japonya'dan sn.3.), bunlardan ihrâc 1.950.000 (Japonya'dan sn.2.). 1981'de 1.000 kişiye 326 otomobil, 374 telefon, 308 TV, 2 doktor. 1980 petrol idhâli 143 milyon ton (Birleşik Amerika ve Japonya'dan sn.3. idhâlci). Petrol üretimi 5,6 (1960), 7,5 (1970), 4,7 (1980), 4 (1985) milyon ton. Buğday üretimi 8,1 (1978), 10,2 (1984) milyon ton. Elektrik 372,2 (1979), 373,8 (1983) milyar kwh. Kömür üretimi 86,3 (1979) ve linyit 130,6 (1979) milyon ton. Patates 11,4 (1977) milyon ton.

1979'da 35 milyon turist 10.524 milyon DM bırakdı. Yol: 170.700 km (1979), 1950'de 128.200, 1984'de 173.250 km (bunun 8.080 km'si autobahn). Motörlü vâsıta: 1950'de 4.338.500, 1979'da 26.109.100, 1984'de 29.905.000. Demiryolu: 1950'de 31.200, 1979'da 31.711 (3.128 özel, 11.211 elektrik), 1984'de 27.778 km (11.271 km elektrikli). Ticâret filosu: 1950'de 3.796.000, 1979'da 7.877.000, 1984'de 6.696.000 ton. Telefon: 1950'de 3.489.000 ve 1979'da 26.632.300. TV cihâzı: 1954'de 23.200, 1961'de 3.400.000, 1979'da 19.421.500, 1984'de 22.430.000.

Federal Almanya cumhûr başkanları: 1) Driedrich Ebert (1871-1925=54) 1919-1925=6 ; 2) Mareşal Paul von Hindenburg (1847-1934=87) 1925-1934=9; 3) Adolf Hitler (1889-1945=56), führer 1934-1945=11 (1933'de şansölye=federal başbakan) (Üçüncü Reich); 4) Büyük-amiral Karl Doenitz (1891-1980=89), führer 1945 (Üçüncü Reich'ın sonu). Federal Almanya: 1) Theodor Heuss (1884-1963=79) 1949-1959 = 10

(FDP), 2) Heinrich Lübke (1899-1976=77) 1959-1969 = 10 (CDU), 3) Gustav Heinemann (1899-1976=77) 1969-1974=5 (SPD), 4) Walter Scheel (1919) 1974 - 1984=10 (FDP), 5) Dr.Richard von Weizsäcker (1920) 1.6.1984-.

4. cumhur başkanı (1979-1984) Karl Carstens (1915-1992), 6. cumhur başkanı (7.7.1994) Roman Herzog (Landhut 5.4.1934).

Federal Almanya şansölyeleri (federal başbakanlar): 1) Konrad Adenauer (CDU) (Köln 1876 - 1967 = 91) 1949-1963=14, 2) Ludwig Erhard (CDU) (Fürth 1897-Bonn 1977=80) 1963-1966=3, 3) Kurt Georg Kiesinger (CDU) (Ebingen 1904) 1966-1969=3, 4) Willy Brandt (SPD) (Lübeck 1914) 1969-1974=5, 5) Helmut Schmidt (SPD) (Hamburg 1919) 1974-1982=8, 6) Helmut Kohl (Ludwinshafen-Rhein 1930) 1982-.

Doğu Almanya

108.177 km², 16.900.000 n. (1989), yoğunluk 151. 15 il (403 ilâ 12 568 km² ve 548.000 ilâ 1.950.000 n. arasında). Şehirler: başkent Doğu Berin 1.197.000, Leipzig 556.000, Dresden 526.000, Karl-Marx-Staat (Chemnitz) 317.000, Magdeburg 274.000, Rostock 242.000, Halle 236.000, Erfurt 215.000, Potsdam 138.000, Gera 131.000, Schwerin 126.000, Cottbus 123.000, Zwickau 120.000, Jena 107.000, Dessau 104.000 (1984 nüfûsları).

Nüfûs stasyoner'dir. 1944-50 arasında 6.800.000 Alman, bugünki Doğu Almanya topraklarından Batı Almanya'ya göçdü. 1946'da 18.562.000, 1953'de 17.830.000, 1981'de 16.750.000, 1.1.1982'de 16.706.000, 1984'de 16.660.000, 1986'da 16.783.000.

Doğu Almanya (Deutsche Demokratische Republik=Demokratik Alman Cumhûriyeti), 50-55° enlem ve 10-15° paralelleri arasındadır. Batısında ve güney -batısında Federal Almanya, güney-doğusunda Çekoslovakya, doğusunda Polonya, kuzeyinde Baltık Denizi vardır (Federal Almanya: doğusunda Doğu Almanya ve bunun güneyinde Çekoslovakya, güney-doğusunda Avusturya, güney-batısında İsviçre, batısında güneyden kuzeye Fransa, Lüksenburg, Belçika, Holanda, kuzeyinde batıdan doğuya Kuzey Denizi, Danimarka, Baltık Denizi).

Resmî dil Almanca, hâkim mezhep Protestanlık'dır (Lüteryen=Evanjelist). Komünist cumhûriyetdir. Varşova Paktı ve Komekon üyesidir. 5.6.1945'de Almanya'dan ayrılarak ve Sovyet peyki ol.istiklâli îlân edildi.

Dil: 50.000 kadar Rus, 1.000 kadar Türk, gerisinin tamâma yakını Alman. Din: 1.860.000 Katolik, 51.000 Ortodoks, 8.000 Mûsevî, 1.000 Müslümân, gerisi Protestan.

123.000 kara + 16.000 deniz + 40.000 hava (407 savaş uçak ve helikopteri) + 77.500 paramiliter = 256.500 asker silâh altındadır. Askerlik mecbûrî, 18 ay, kara ve denizde 24 aydır. Savunma büdcesi: 6.900.000.000 (1981), 7.981.000.000 (1985), 6.865.000.000 (1986) dolar.

GSMH 120 milyar dolar civârındadır. Per capita gelir 1980 için 7.180 dolar ol.verilmişdir.

1979'da 53 üniversite ve yüksek okulda 62.200'ü kız 129.100, 1983'de 54 üniversite ve yüksek okulda 57.300'ü kız 108.000 talebe vardı. 1950'de 10 üniversite bulunuyordu: Erfurt 1392, Leipzig 1409, Greifswald 1450, Magdeburg 1392, Rostock 1419, Jena 1554, Chemnitz 1694, Halle 1694, Berlin 1810, Dresden 1828.

Elektrik 19,5 (1950), 40,3 (60), 67,7 (70), 96,8 (79), 110,1 (1984) kwh. Petrol 0 (1960), 0,1 (70), 0,1 (1980) milyon ton. Balık 216.000 ton (1978). Yol 47.500 km (1979-83). Motörlü vâsıta 4.064.100 (1979), 4.603.000 (1983). Demiryolu 14.164 (1979, 1.621 elektrikli), 13.941 (1984) (1950'de 14.000) km. Ticâret filosu 3.101.000 (1950), 1.308.000 (1979), 1.224.000 (1983) ton. Telefon 2.967.600 (1978). TV cihâzı 5.630.000 (1978), 6.010.000 (1984). Dr.42. 400 (1979), 48.400 (1984), dişçiler dâhil.

Komünist Parti 1. sekreterleri: Walter Ulbricht (Leipzig 1893-Berlin 1973=80) 1950-1971=21, Erich Honecker (Neukirchen/Saarland 1912) 1971=1990 = 19.

Erich Honecker (1913-1994=81), 1971-1989'da 18 yıl cumhur başkanı olup devrildi.

Federal ve Doğu Almanya 1990 yılı sonunda, başkent Berlin olmak üzere, tek devlet hâlinde birleşti: 356.933 km², 78.075.000 n., GSMH 914 milyar dolar.

Avusturya

83.855 km², 7.600.000 n. (1989), yoğunluk 90. Demokratik federal cumhûriyet (9 devlet). Republic Österreich. Tarafsız. 27.4.1945'de Almanya'dan ayrıldı. Resmî dil Almanca. Hâkim din Katolik. GSMH 73 milyar dolar kd. ve kişi başına 9.727 dolar (1984'de 8.533 dolar) (GSMH 1984'de 64.214 ve 1985'de 66.264 milyar dolar). Silâh altında 50.800 kara + 4.700 hava (34 savaş uçağı) askeri= 55.500. Askerlik 6 ay. Savunma büdcesi 1981'de 870, 1985'de 864, 1986'da 1.204 milyon dolar. Nüfûs stasyoner. Bugünki sınırlarıyle Avusturya nüfûsu: 1780'de 4.300.000, 1870'de 6.304.000, 1910'da 8.655.000, 1923'de 6.535.000, 1939'da 6.653.000, 1951'de 6.934.0000, 1971'de 7.456.000, 1981'de 7.505.000, 1984'de 7.553.000, 1986'da 7.565.000.

Eyâletler: 1. Wien 415 km², 1.502.000 n. (1984) (yoğunluk 3.627), 2. Niederösterreich (Yukarı Avusturya, Viyana) 19.172 km², 1.412.000 (74), 3. Burgenland (merkez Eisenstadt 15.000) 3.965 km², 268.000 (68), 4. Oberösterreich (Aşağı Avusturya, Linz) 11.980 km², 1.280.000 (107), 5. Salzburg (S.) 7.154 km², 453.000 (63), 6. Steiermark (Stirya, Graz) 16.387 km², 1.183.000 (72), 7. Kärntern (Karintiya, Klagenfurt) 9.533 km², 539.000 (56), 8. Tirol (Innsbruck) 12.647 km², 598.000 (47), 9. Vorarlberg (Bregenz) 2.601 km², 308.000 (118).

Şehirler (1984) Viyana 1.502.000 (1940'da 2.100.000, 1951'de 1.826.000), Linz 200.000 (51'de 185), Graz 243 (51'de 226), Innsbruck 117 (51'de 95), Salzburg 139 (51'de 103), Klagenfurt 87 (51'de 63), Dornbirn-Bregenz 58.000.

Batı Almanya'da 175.000 Avusturya tab'ası yaşıyor. Dil: Almanca 7. 233.000, Türkce 95.000, Slovence 105.000, Çekce 90.000, Sırbca 27.000, Hırvatca 28.000, Macarca, 22.000. Din: Katolik 7.007.000, Protestan 447.000, Müslümân 95.000, Ortodoks 27.000, Mûsevî 24.000.

Cumhûr başkanları: Dr. Karl Renner (doğ. 1870) 1945-1951, Dr. Theodor Körner 1951-1957, Dr. Adolf Schörf 1957-1965, Franz Jonas 1965-1974, Dr. Rudolf Kirchschläger 1974-1986, Kurt Waldheim 1986.

1950'de 3 üniversitede (Viyana 1366, Graz 1827 ve Salzburg) 24.500 talebe, 2.827 öğretim üyesi. 1979'da 12 üniversite, 6 güzel san'atlar akademisinde 112.900 talebe, 11.248 öğretim üyesi.

1980 petrol idhâlâtı 11,5 milyon ton. Petrol üretimi 2,4 (1960), 2,8 (1970), 1,6 (1980), 1,2 (1984) milyon ton. Elektrik 40,6 (1979), 42,4 (1984) milyar kwh. Buğday 1,2 (1978), 1,5 (1984) milyon ton. Patates 1,5 (1979), 1,1 (1984) milyon ton. Turist 12.875.000 (1979), 15.110.200 (1984). Yol 86.000 km (1950), 34.900 km (1980). Motörlü vâsıta 173.100 (1950), 3.319.800 (1979), 3.726.000 (1984). Demiryolu 6.100 (1950), 5.857 (1979, 2.895 elektrikli), 5.759 km (1984, 3.123 km elektrikli). Telefon 2.617. 600 (1979), 2.614.000 (1984) (1950'de 275.600). TV 1955'de başladı, renkli 2 kanal. Dr. 17.700 (1978) ve 21.500 (1984). 1981'de 1000 kişiye 248 oto, 325 telefon, 247 TV, 2,3 dr.

Avusturya-Macaristân imparatorluğu 1919'da şu sûretle bölüşüldü: Avusturya imparatorluk tâcına bağlı ülkeler: Avusturya ve Çekoslovakya cumhûriyetleri kuruldu. Bohemya, Moravya, Südetler, Güney Silezya (Avusturya Silezyası), Çekoslovakya'ya verildi ve Macaristan tâcına bağlı Slovakya da Rutenya ile berâber Çekoslovakya'ya katıldı. Güney-batıda Güney Tiroller (Bozen ve Trento) ile İstriya yarımadası İtalya'ya terkedildi. Güney-doğuda Slovenya ise Yugoslavya adını alacak olan Sırbistân'a verildi. Macaristân krallık tâcına bağlı ülkeler: Bu kısımda da küçük bir Avusturya gibi anormal şekilde küçültülmüş bir Macaristân krallığı kuruldu. Kuzeyde Krakovi ve Lemberg (Lwow) gibi şehirlerle berâber Galiçya ve Podolya, yeni kurulan Polonya Cumhûriyeti'ne verildi. Doğuda Transilvanya, Bukovina ile berâber Romanya krallığına verildi. Kuzey-batıda Slovakya ve Rutenya söylendiği gibi Çekoslovakya cumhûriyetine bırakıldı. Güneyde batıdan doğuya Hırvatistân, Dalmaçya, Slavonya, Voyvodina ve Bosna-Hersek ile Güney Banat, Yugoslavya krallığı hâline getirilen Sırbistân krallığına verildi. Kuzey Banat ise, Romanya'ya bırakıldı. Bugün Avusturya-Macaristân imparatorluğunun toprakları üzerinde Avusturya, Macaristân, Çekoslovakya'nın tamâmı ile İtalya, Yugoslavya, Romanya, Polonya, Sovyetler'de kalan geniş ülkeler bulunuyor.

Saint Germain (10.9.1919) anlaşması Avusturya'ya ve Trianon (4.6.1920) anlaşması Macaristân'a sert hükümler uyguladı. Avusturya'da 12.11.1918'de cumhûriyet îlân edildi. (Macaristân krallığı muhâfaza etdi). Avusturya, Almanlar'la meskûn Südetler'i muhâfaza etmek istedi. Çekler işğâl ederek ve bir Alman ülkesini hâkimiyetlerine alarak büyük hata yapdılar. Avusturya, Almanya Federal Cumhûriyeti ile birleşmek istedi. Müttefikler önlediler. 1918-1938 döneminin tanınmış şansölyeleri (federal başbakan) Schober (1921-2+1929-32), Seipel (1922-4+1926-9), Dollfuss (1932-4), sn. Schuschnigg'dir (1934-8).. 1938 başında Avusturya, Macaristân ve Çekoslovakya tekrâr birleşip Hitler tehlikesinden kurtulmak için ümidsiz bir teşebbüs yapınca Avusturya doğumlu olan Hitler 12.3.1938'de Avusturya'yı mukaavetsiz işgal ederek eyâlet hâlinde Almanya'ya bağladı, Anschluss gerçekleşdi (1938-45). 1945 bahârında doğudan Ruslar, batıdan Amerikalılar ve İngilizler Avusturya'ya girdiler ve Rus işgaili 1955'e kd. sürdü. Karl Renner (1945) ve Figl (1945-53) yeniden îlân edilen cumhûriyetin şansölyeleri oldular. 15.4.1955'de Müttefikler, Avusturya'nın bağlantısız bir devlet olması ve aslâ Almanya'ya katılmaması şartıyle işgali sona erdirdiler. Şönsölyeler Raab (1953-1961), Gorbach (1961-4), Joseph Avusturya'yı kalkındırdılar. 1.6.1966'da Otto von Habsburg, Avusturya'ya giriş hakkı elde etti.

Liechtens[illegible]n

Lüksenburg, Benelux devletleri arasında, [illegible]dan sonraki Kitâb'da incelenecektir.

Liechtenstein, İsviçre ile Avusturya (Tir[illegible] arasında olup Ren nehri İsviçre ile sınırını çizer. Vaduz ve Schellenberg senyörlü[illegible]ri birleştirilerek borunluk, 1699'da kontluk, 1719'da imparatorluk prensliği hâlin[illegible]getirildi. Almanya imparatorluğunu oluşturan bir devletçik iken 1806'da tamâ[illegible] müstakil oldu. Ren konfederasyonu (1806-14), Cermen konfederasyonu (1[illegible]6) üyesi oldu. 1851-1918 arasında Avusturya, 1921'den bu yana İsviçre ile [illegible]e gümrük birliği vardır.

160 km2, 28.000 n. (1989) [illegible]. Vaduz kontu Hartmann III'ün 3.3.1342'de hükümrânlığı ile başlayan d[illegible]1806'da Almanya imparatorluğundan ayrıldı. Demokratik monarşidir (p[illegible]). Resmî dil Almanca, hâkim din Katolik'dir. Bugünkü hükümdâr Franz-Jos[illegible](1906) (1938) (1989'da öldü). Dil tamâmen Almanca'dır. 2.000 kd. Prot[illegible]şında halk Katolik'dir. Nüfus 8 (1868), 12 (1921), 14 (1949), 15 (1955 v[illegible]olarak gelişmiş, sn. birden artmışdır. Merkez Vaduz'da 5.000 n. vardır. [illegible]okdur. GSMH 504 milyon dolar ve p.c. 18.000 dolar. Elektrik 52 (1979) ve 56 ([illegible]984) milyon kwh. Turist 74.000 (1979) ve 83.600 (1984). Yol 250 ve demiryolu 19 km. Telefon 2.100(1950), 9.500 (1979), 12.000 (1984). TV 6.400 (1949), 8.200 (1984). Yüksek öğrenim yoktur.

Dünyâ Üzerinde Almanlar

Dünyâ üzerinde anadili Almanca olanlar şu devletlerde yaşıyorlar (yaklaşık 1981 nüfûsu): Federal Almanya 57.773.000 + Doğu Almanya 16.699.000 + Avusturya 7.138.000 + İsviçre 4.251.000 + Rusya 1.984.000 + Fransa 1.250.000 + Romanya 410.000 + İtalya 335.000 + Macaristân 202.000 + Hollanda 130.000 + Belçika 106.000 + Danimarka 99.000 + Çekoslovakya 76.000 + Lüksenburg 50.000 + Yugoslavya 42.000 + Liechtenstein 27.000 + İsveç 16.000 + Polonya 16.000 + Norveç 1.000 = Avrupa toplam 90.575.000. Kuzey Amerika'da 10.340.000 (ABD 8.770.000 + Kanada 1.570.000). Güney Amerika'da 2.055.000 (Brezilya 1.100.000 + Arjantin 900.000 + Paraguay 20.000 + Venezuala 15.000 + Bolivya 10.000 + Ekvador 10.000 + Şili 10.000 + Uruguay 10.000). Afrika'da 299.000 (Güney Afrika, Mısır vs.). Okyanusya'da 136.000 (Avustralya vs). Asya'da 19.000 (Rusya 16.000, Japonya 3.000). Dünya toplamı (1981) 103.324.000 (bu toplam 1989 için 110 milyona yakın olabilir).

Almanca, Dünyâ dilleri arasında, anadili olmak bakımından 11. sırada olup Türkçe'den sn., İtalyanca'dan önce geliyor. Avrupa'da konuşulan diller arasında ise 1. olup 2. ve 3. Rusca ile İtalyanca'dır. Almanca, 2. dil (kültür dili) olmak bakımından Dünyâ'da herhâlde İngilizce ve Fransızca'dan sn. gelen 3. dildir. Almanca'yı anadili ol. kullananlar kd. bir nüfûsun da 2. veyâ 3. dil ol. Almanca'yı bildikleri tahmîn edilebilir.

XXIV

İSVİÇRE

Coğrafya

İsviçre, Almanlar'ın çoğunluk olduğu bir Orta Avrupa ülkesi olup denize çıkışı yokdur. Batısında Fransa, güneyinde İtalya, doğusunda Avusturya ve Liechtenstein, kuzeyinde Almanya (Baden ve Bavyera) vardır. Kuzeyde Konstanz Gölü, Almanya ile İsviçre arasında, güney-batıda Leman (Cenevre) Gölü, İsviçre ile Fransa arasında, güneyde Maggiore Gölü ise İsviçre ile İtalya arasında ortakdır. Ren nehri İsviçre'nin kuzeyde Almanya ve doğuda Avusturya ile sınırını çizer. Ülke güneye doğru alçalır ve çok dağlıkdır. Tuna'nın Inn adlı çayı, İsviçre'den kaynaklanır (en doğuda). Rhône da İsviçre'den doğup Fransa'ya girer. Ülke yaklaşık 6-10 ve 46-48 paralel ve enlemleri arasındadır.

41.288 km2, 6.600.000 n. (1989), yoğunluk 160. 25 aded "kanton" denen federe devletden oluşan birleşik ve başkanlık sisteminde cumhûriyet. 1.8.1291'de Almanya imparatorluğunun bir devleti (cumhûriyet) ol. kuruldu ve 1648'de imparatorluk bünyesinden çıkıp müstakil oldu. Her iki Cihân Harbi'ne de girmeyen 2 Avrupa devletinden biri oldu (dîğeri İsveç). Tarafsız, Avrupa Konseyi üyesi, demokratik cumhûriyetdir. 1291'de kurulan İsviçre 4 kanton ve bugünkünden çok dardı. 1332'de 1, 1352'de 2, 1481'de 2, 1501'de 3, 1513'de 2, 1803'de 6, 1915'de 3 (Genève, Neuchâtel, Valais), kantonları katıldı ve en son 1979'da Jura'ya ayrı kanton olma hakkı verildi.

Kantonların en küçüğü 37 km² (Basel-Stadt), en büyüğü 7.106 km² (Graubünden=Grisons), en az nüfûslusu 13.000, en çok nüfûslusu 1.127.000(Zürich)'dir. Fransızca konuşan kantonlar: Fribourg, Vaud (Lausanne), Valais, Jura, Genève, Neuchâtel, toplam 6 kanton. İtalyanca konuşan kanton Ticino olup Grisons'da da çok İtalyanca konuşan vardır. Diğer 18 kantonda Almanca hâkimdir. Protestan kantonlar 6'dır: Zürich, Bern, Vaud, Neuchâtel, Basel, Baselland. Katolik kantonlar 5'dir: Luzern, Fribourg, Ticino, Valais, Forest. Diğer 14 kanton karışık olup 9'unda çoğunluk Protestan, 5'inde çoğunluk Katolik'dir.

Alm. Schweiz, Fr. Suisse, İt. Svizzera, İng. Switzerland, Tr. İsviçre. 4 dil resmîdir: Almanca, Fransızca, İtalya, Romanş. Son üçü Latin dilleridir. Nüfûs: 1780'de 1.850, 1815'de 1.907, 1826'da 1.855, 1824'de 1.700, 1870'de 2.669, 1910'da 3.880 (402 yabancı), 1941'de 4.266, 1950'de 4.715, 1981'de 6.550, 1984'de 6.500, 1986'da 6.552. 1984'de nüfûsun 953.000'i yabancı olup bunun 187.000'i Zürich, 121.000'i Cenevre, 107.000'i Vaud kantonlarında idi. 1955'de 161.000 İsviçre tab'ası ise dış ülkelerde yaşıyordu: 55.000 Fransa, 17.000 Federal Almanya, 12.000 İtalya, 11.000 ABD, 7.000 İngiltere, 7.000 Arjantin, 6.000 Kanada, 5.000 Brezilya, 41.000 diğer ülkelerde. 1937'de resmî dil hakkını elde eden Romanş, Graubünden kantonunun bir kısmında konuşulur.

Savaş hâlinde 580.000 kara + 45.000 hava (367 savaş uçağı) askerini 24 saat içinde silâh altına alacak şekilde teşkîlâtlanmış olup, ayrıca 480.000 paramiliter kuvvet bu durumdadır. Savunma büdcesi 1.840 (1981), 2.087 (1985), 2.657 (1986) milyon dolar.

GSMH 91,1 (1984), 91,9 (1985), bâzı yıllar 106,7 milyar dolar ol. veriliyor. P.c. 16.390 dolar (1983), Avrupa'da 1.'dir.

Bu refâh, sıhhat, kongre, dağ turizmi, bankacılık, saatçilik, çikolatıcılık gibi sâhalarda üstün üretim (bu arada kravat), yabancılara üniversite ve orta tahsil veren müesseselerle te'mîn edilmiştir. Halkı muktesiddir.

Dil: Almanca 4.281.000, Fransızca 2.001.000, İtalyanca 786.000, Romanş 53.000; İngilizce 139.000, Türkce 45.000, Arabca 10.000, İspanyolca 20.000, Yûnânca 20.000, Potekizce 10.000, Rusca 10.000, Lehce 10.000, Sırbca 5.000, Ermenîce 5.000. Dîn: Katolik 3.270.000, Protestan (bilhâssa Kalvenist) 3.220.000, Ortodoks 40.000, Mûsevî 25.000, Müslümân 55.000.

Şehirler (1985): Zürih 840, Cenevre 372 (Fr.), Basel 365, Bern 301 (başkent), Lausanne 255 (Fr.), Luzern 158, Winterthur 108, St. Gallen 124, Biel 84 bin (Fr. ol. işâret edilmeyenlerde hâkim dil Alm.'dır).

1950'de üniversitelerde 16.100 talebe, 1.933 öğretim üyesi, 1980'de 47.600 talebe, 4.712 öğretim üyesi oldu. Üniversiteler: Basel 1460 (Alm.), Fribourg 1460 (Fr.), Zürich 1523 (Alm.), Bern 1528 (Alm.), Genève 1559 (Fr.), Lausanne 1537 (Fr.), Neuchâtel 1866 (Fr.), St. Gallen (1898) (Alm.).

Elektrik 31,8 (1978) ve 49, 2 (1984) milyar kwh. Petrol idhâli 14 milyon ton (1980). Turist 30,1 (1979) ve 33, 6 (1984) milyon. Yol 17.000 (1950), 63.900 (1978), 66.544 (1982) km (1.170 km otorut). Motörlü vâsıta 432.100 (1950), 2.577.200(1979), 3.119.000 (1984). Demiryolu 1847'de başladı, 1950'de tamâmı elektriklenmişdi, bu durumdaki tek devletdir, 5.900 (1950), 5.805 (1978), 5.891 (1984) km. Ticâret filosu 1941'dan ît. oluşdu: 104.000 (1950), 279.000 (1979), 320.000 (1981) ton. Telefon 1.074.300 (1950), 4.446. 200 (1979). TV 1.937.500 (1979), 2.057.100 (1982).

Târîh

İsviçre'nin eski halkı ve bölgeye Helvetia şeklinde klasik adını veren Helvetler, Kelt kabîleleri olup, İsviçre dağlarına inip buraları mesken tutmuşlardı. Yûnân alfabesini kullanıyorlardı. M.Ö. 112'de kuzeyden Germenler ülkeye girdi. M.Ö. 58'de Sezar, ülkeyi Roma'ya, Galya eyâletine Helvetia adıyla bağladı. V. asırda kuzeyden Alamanlar ve Burgundlar ülkeye girdiler. Kelt Helvetler, dağlarda kaldı. Batıdan giren Burgundlar, Cermen'liklerini kaybedip Latin'leşmişlerdi. 6. asırda ülke Hristiyan'laşdı. Basel, Cenevre, Chur, Lozan, Sion'da piskoposluklar kuruldu. Kuzeyden Baden'in Zahringen, güneyden Savoy hânedânları, İsviçre topraklarında yerler elde etdiler. Bern ve Fribourg şehirlerini Zahringen'ler kurdu, fakat 1218'de İsviçre'den çekildi. Onların yerine Kyburg ve sn. Habsburg hânedânları hep evlenme yoluyla bir kısım İsviçre topraklarını ele geçirdiler. Habsburglar, kontonal mahallî yönetimi tanıdılar. En büyük kanton olan Schwyz, ülkeye adını verdi. Bu sûretle ilk kantonlar, kç. bir İsviçre cumhûriyeti oluşturdular ki, Almanya imparatorluğuna tâbiiyyet hâlinde bir devlet sayılıyorlardı. Yukarıda kantonların oluşma ve konfederasyona katılma târihleri verildi. 16. asırda İsviçre, Fransa'ya ücretli birlikler vermeye başladı ve bu durum 18. asrın sonlarına kadar devâm etdi. Ülkede Fransa te'sîri ağır basdı. 16. asır başlarında Protestanlık yayıldı. Ancak ülke halkının yarısı Katolik dîninde kaldı. 1648 Vestfalya anlaşması İsviçre birliği ile Almanya imparatorluğunun ilişkilerini tamâmen kesdi. Savoy te'sîri de geriledi. Fransa te'sîri, siyâsî hâkimiyete dönüşmemek şeklinde devâm etdi. Soyluluk vardı. Fakat monarşi yokdu. Her kanton kendi kendini seçimle yönetiyordu. Ülke aynı zamânda Fransa Protestanları'nın sığındığı ülkelerden biri hâline geldi. 18. asırda ticâret başda olmak üzere tarım, hayvancılık, sanâyiin gelişmesiyle İsviçre, Avrupa'nın zengin ülkelerinden biri hâline geldi. 1798-1803'de Napoléeon, İsviçre'yi işgâl etdi. Sonra yönetimini düzenleyip çekildi. 1815'de Fransa; Cenevre, Neuchâtel ve Valais'yi İsviçre'ye geri verdi ve ülkede Fransa üstünlüğü ve te'sîri çağı kapandı. Devlet, bugünkü sınırlarına erişdi. Kadınların seçme ve seçilme hakkı böyle bir cumhûriyetde ancak 1971'de kabûl edildi ve 1991'de 1 kantonda hâlâ kabûl edilmemiştir. Devlet başkanı ile yardımcısı, 1'er yıl için seçilmektedir. 1963'de Avrupa Konseyi'ne girdi. Ancak Avrupa Topluluğu'na girmedi. Birleşmiş Milletler'e de üye olmadı.

XXV

BİBLİYOGRAFYA

Bir kısmı bu bahsin metininde zikredilen Alman hânedânları üzerindeki eserler ve umûmî jenealoji eserleri dışında Almanya târîhi için: *The Cambridge Mediaeval History,* 9 c., 1911-36; Ernst Lavisse ve Alfred Rambaud, *Histoire Générale du IVe Siècle à Nos Jours,* 12 c., Paris, 1893-1901; Jacques Pirenne, *Les Grands Courants de l'Histoire Universelle,* 7 c., Paris, 1946-56; Henri Pirenne, *Histoire de l'Europe des Invasions au XVIe Siècle,* Paris, 5:1936; H.Pirenne, Renaudet Augustin ve Edouard Perroy, *La Fin du Moyen Age, I: 1285-1453,* Paris 1929; A.Hauser ve A. Renaudet, *Les Débuts de l'Age Moderne,* Paris 1929; *The Cambridge Modern History,* 1902-12; William L.Langer ve 16 arkadaşı, *An Encyclopedia of World History,* Londra 1940, 2:1948; Josephe Calmette, *L'Elaboration du Monde Moderne* (XV. asır), Paris 1951; Armand Rébillon ve Edmond Préclin, *Le XVIe Siècle,* Paris 1951; E.Freeman ve A.Himly, *Histoire de la Formation Territoriale des Etats de l'Europe Centrale,* Paris 1894; Konrad Kretschemer, *Historische Geographie von Mitteleuropa,* Münih 1904; E.Freeman, *The Historical Geography of Europe,* Londra 1903; S.M.Thompson, *An Historical Geography of Europe,* Oxford 1929; G.East, *An Historical Geography of Europe,* A.Vaillant trc., *Géographie Historique de l'Europe,* Paris 1939.

Lanz, *Correspondenz des Kaisers Karl V,* 3 c., Leipzig, 1844-46; Peter Rassow ve Fritz Schalk, *Karl V,* Kolonya 1960; J.Anschbach, *Geschichte Kaiser Sigmund's,* 4 c., Hamburg, 1838-45; J.Chmel, *Geschichte Kaiser Friedrichs IV und seines Sohnes*

Maximilian I, 2 c., Hamburg, 1840-2; Hartman Grisar, *Luther,* 3 c., Friburg, 1911-2; H.Baumgarten, *Geschichte Karls V,* 3 c., Stuttgart, 1885-92; A.Morel-Fatio, *Historiographie de Charles-Quint,* Paris 1913; Fr.von Bezold, *Geschichte der Deutschen Reformation,* Leipzig 1890; Mignet, *Rivalités de François Ier et de Charles Quint,* 2 c., Paris 1875; G.Mentz, *Deutsche Geschichte im Zeitalter der Reformation, 1493-1648,* Tübingen 1913; J.Janssen, *Geschichte der Deutschen Volkes beim Ausgang der Mittelalters,* 8 c., Friburg, 1878-93, L.von Pastor nş., 3 c., Friburg, 1913-7; Fr.trc.E.Paris, *L'Allemagne et la Réforme,* 9 c., Paris, 1887-1914; Eduard Fueter, *Geschichte des Europaeischen Staatensystems von 1492-1559,* Münih 1915; Bachman, *Deutsche Reichgeschichte im Zeiltalter Friedrichs III und Maximilian I,* 1884; J.Chamel, *Actenstücke und Briefe zur Geschichte des Hauses Habsburg im Zeitalter Maximilians I,* 3 c., Viyana, 1854-8; Johann Graefen Mailalt, *Geschichte der Österreich,* 5 c., Gotha, 1834-50 (1218'den başlar); Charles de Goeckelberghe de Dutzell, *Histoire de l'Empire d'Autriche,* 5 c., Viyana, 1847-51; Alfons Huber, *Geschichte der Österreich,* 5 c., Gotha, 1885-96; Th.Fellner ve H.Kretschmayr, *Die Österreichische Zectvalverwallung von Max I bis 1749,* Viyana 1907; J.C.von Ptider ve Friedrich Bülau, *Geschichte der Deutschland,* 6 c., Gotha, 1829-42; Fritz Valjavec, *Geschichte der Deutschen Kulturbeziehungen zu Südesteuropa,* 2 c., Münih 1955.

Edmond Préclin ve Victor-L.Tapié, *Le XVIIe et le XVIIIe Siècles (1600-1789),* 3 c., Paris 1952; Emile Bourgeois, *Manuel Historique de Politique Etrangère,* 4 c., Paris, 11: 1948; David Ogg, *L'Europe du XVIIe Siècle,* Paris 1932; H.A.L.Fisher, *A Story of Europe,* Londra 1942; J.W.Allen, *History of Political Thought in the Sixteenth Century,* Londra 1951; J. Droz, *Histoire Diplomatique de 1648 à 1919,* Paris 1952; F.Ponteil, *Histoire Générale Contemporaine du Milieu du XVIIe Siècle à la Deuxième Guerre Mondiale,* Paris 1951.

Erdmannsdoerfer, *Deutsche Geschichte von 1648 bis 1740,* 1891; N.Windelband, *Die Auswaertige Politik der Grossmaechte in der Neuzeit von 1494 bis zur Gegenwart,* Essen 1936; Louis Léger, *Histoire de l'Autriche-Hongrie,* Paris 1879; I.H.Schwicker, *Geschichte der Österreichischen Militaergrenbe,* Viyana 1883; Pribram, *Etudes sur l'Histoire de l'Empereur Léopold,* Viyana 1886; A.M., *Oesterreich und Brandenburg,* 2 c., Viyana 1885; Roeder, *Der Margrafen Ludwigs von Baden Felzüge,* 2 c., Karlsruhe, 1839-42; Von Arneth, *Das Leben des Kaiser, Feldmarschalls Grafin Guido Starhemberg,* Viyana 1853; Schiller, Fr.trc. *Histoire de la Guerre de Trente Ans,* Colmar 1860; Charvériat, *Histoire de la Guerre de Trente Ans,* 3 c., Paris 1878; Eugen von Savoyen, *Militaerische Correspondenz (1694-1703),* Heller nş., Viyana 1848; Lâ, *Histoire du Prince François-Eugène de Savoy,* 2 c., Viyana 1741; A.von Arneth, *Prinz Eugen von Savoyen,* 3 c. Viyana, 1857-9, 2: 1864; Paul Frischauer, *Le Prince Eugène,* Paris 1934; Paul Schmotchner, *Prinz Eugen von Savoyen,* Friburg/Brisgau 1936; Ludwig Matuschka, *Feldzüge des Prinzen Eugen von Savoyen,* 17 c., Viyana, 1876-91, Harbiye Nezâreti nş., İt.trc.Torino.

Buchner, *Geschichte von Baiern,* Münih 1820; Sigmund Reizler, *Geschichte der Baiern,* 6 c., Gotha, 1899-1903; Kocher, *Geschichte von Hannover,* 3 c., Gotha, 1882-92; C.W.Göttiger, *Geschichte der Westfalen,* Gotha 1893; Leopold von Ranke, *Preussischer Geschichte,* 5 c., Leipzig, 1878-9; Ernest Lavisse, *Etudes sur l'Histoire de*

Prusse, Paris 1979, 1885; Gustav Adolf Harald Stenzel, *Geschichte der Preussen*, 3 c., 1830-41; Oblich, *Geschichte des Preussischen Staats im XVIII. Jahrhundert*, 3 c., Berlin 1839; C.Jacobs, *Die in der Preussischen Provinz Sachsen*, Gotha 1883; Hans Rosenberg, *Bureacracy, Aristocracy and Autocracy, The Prussian Experience, 1660-1815*, Boston 1958, Harvard; V.Orlich, *Friedrich-Wilhelm der Grosse Kurfürst*, Berlin 1836; Kaefhler, *Der Grosse Kurfürst*, Berlin 1875; Erdmannsdörffer, *Der Grosse Kurfürst*, Berlin 1836; Foerster, *Friedrich-Wilhelms, Koenigs von Preussen*, 3 c., Berlin, 1874-5; Matthias, *Die Erwerburg der Koeingskrone durch Friedrich I*, Berlin 1891; Waddington, *L'Acquisition de la Couronne Royale par les Hohenzollern*, Paris 1888.

Who's Who in Germany, Münih 1983; M.Pasley, *Germany, A Companion to German Studies*, Londra, 2: 1982; H.Pachter, *Modern Germany, A Social, Cultural and Political History*, Boulder 1978; H.W.Koch, *A Constitutional History of Germany in the Nineteenth and Twentienth Centuries*, Londra 1984; V.R.Berghahn, *Modern Germany, Society, Economy and Politics in the Twentieth Century*, Cambridge 1982; K.von Beyme, *The Political System of the Federal Republic of Germany*, New York 1983; J.Carr, *Helmut Schmidt*, Londra 1985; N.Johnson, *State and Government in the Federal Republic of Germany*, Oxford, 2: 1983; M.McCauley, *The German Democratic Republic since 1945*, Londra 1983; *DDR Handbuch*, Kolonya, 3: 1985; D.Salt, *Austria, Bibliography*, Oxford 1986; *Österreich Lexikon*, Viyana 1966; H.Bobek, *Atlas der Republik Österreich*, 3 c., Viyana, 1961 v.dd.; K.Sotriffer, *Greater Austria, 100 Years of Intellectual and Social Life from 1800 to Present Time*, Viyana 1982; *Beiträge zur Österreichischen Statistik*, Viyana, 772 c.; *Statistisches Handbuch für die Republik Österreich*, Viyana 1950'den beri yıllık; *Jahrbuch des Historischen Vereins*, Vaduz, 1901'den beri yıllık; W.Kranz, *The Principality of Liechtenstein*, Vaduz, 5: 1981; O.Seger, *A Survey of Liechtenstein History*, Vaduz, 2: 1970; P.Raton, *Liechtenstein, History and Institutions of the Principality*, Vaduz 1970; E.H.Batliner, *Fürstentums Liechtenstein*, 1959; G.Malin, *Fürstentum Liechtenstein*, Bern 1977; *Annuaire Statistique de la Suisse*, Basel, 1891'den beri yıllık; E.Imhof, *Atlas der Schweiz*, Bern 1965; P.Dürrenmatt, *Schweizer Geschichte*, Zürih 1963; E.Bonjour vs, *A Short History of Switzerland*, Oxford 1952.

Statistisches Reichsmat, *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich*, Berlin, 1880'den beri yıllık; Stat.Reichsamt, *Statistik des Deutschen Reichs*, Berlin, 1873'den beri yıllık; B.Schwertfeger, *Die Diplomatischen Akten des Auswärtigen Amtes 1871-1914*, 3 c., Berlin, 1923 v.dd.; *Die Grosse Politik der Europäischen Kabinette (1871-1914)*, 40 c., Berlin, 1922-7, J.Lepsius, A.Mendelssohn Bartholdy ve Fr.Thimme nş.; Baedeker, *Berlin and Its Environs*, 6: Leipzig 1923 ve *Northern Germany*, 17: Leipzig 1925 ve *Southern Germany*, 13: Leipzig 1929 ve *The Rhine*, 18: Leipzig 1926; J.E.Barker, *Modern Germany*, 6: Londra 1919; A.M., *The Foundations of Germany*, 2: Londra 1918; L.Bergsträszer, *Geschichte der Politischen Parteien in Deutschland*, 4: Mannheim 1926; K.Brandi, *Deutsche Geschichte*, 3: Berlin 1923; G.Braun, *Deutschland*, 2 c., 2: Berlin 1926; W.H. Dawson, *The German Empire (1867-1914)*, 2 c., Londra 1919; R.F.Fife, *The German Empire between Two Wars*, Londra 1916; F.Hartung, *Deutsche Geschichte von 1871-1919*, 2: Bonn 1924; A.M., *Deutsche*

Varfassungsgeschichte vom 15. Jahrhundert bis zur Gegenwart, 2: Leipzig 1922; E.F.Henderson, *A Short History of Germany,* 2 c., Londra 1916; J.W.Headlam-Morley, *The Foundation of the German Empire (1815-1871),* Cambridge 1897; K.Lamprecht, *Deutsche Geschichte der jüngsten Vergangenbeit und Gegenwart,* 12 c., Berlin, 1920-2; H.Lichtenberger, *Germany and Its Evolution in Modern Time,* Londra 1913; Elma Luehr, *The New German Republic,* New York 1929; K.D. Macmillan, *Prostestantism in Germany,* Princeton 1918; Dietrich Chäfer, *Deutsche Geschichte,* 2 c., 9: Jena 1922; H.A.L. Degener, *Wer ist's(German Who's Who),* 9: Leipzig 1928; W.Ward, *Germany (1815-1890),* 3c., Cambridge 1916-8; H.von Treitschke, *Deutsche Geschichte im 19th Jahrhundert,* 5 c., Leipzig, 1923-7, İng.trc.Londra, 1915-9; Ernst Tiessen, *Deutsche Wirtschatftsatlas,* Berlin 1929; H.von Sybel, *Die Begründung des Deutschen Reichs durch Wilhelm I,* 7 c., Münih, 1889-94, İng.trc. E.White, New York 1898; E.Rebmann, *Das Grossherzogtum Baden,* Karlsruhe 1912; S.Riezler, *Geschichte Bayerns,* 4 c., Leipzig 1898; C.Pohl, *Handbuch für d.Königreich Bayern,* Münih 1900; R.Piloty, *Königreichs Bayern,* 8: Münih 1895; Baedeker, *Southern Germany,* 12: Leipzig 1914; A.M., *Schwarzwald,* 2: Leipzig 1927; Meyer, *Schwarzwald,* 14: Leipzig 1912; *Hof-und Staats-Handbuch für Bayern,* Münih 1914; W.von Bippen, *Geschichte der Stadt Bremen,* Bremen 1892; Wilson King, *Three Free Cities being the Chronicles of Hamburg, Bremen and Lübeck,* Londra 1914; Knoll ve Bode, *Das Herzogtum Braunschweig,* 1897; A.Rhamm, *Herzogtum Braunschweig,* Braunschweig 1900; Baedeker, *Northern Germany,* 17: Leipzig 1925; E.Baasch, *Geschichte Hamburgs (1814-1918),* Gotha 1924; A.Wohlwill, *Neuere Geschichte der Freien und Hansestadt Hamburg,* Gotha 1914; W.Zeller, *Handbuch im Grossherzogtum Hessen,* 3 c., Darmstadt, 1885-93; H.Kuenzel, *Grossherzogtum Hessen,* 2: Giessen 1893; F.Küchler, A.E.von Raun ve A.K.Weber, *Grossherzogtum Hessen,* 5 c., Darmstadt, 1894-7; C.Hessler, *Geschichte von Hessen,* Cassel 1891; A.M., *Hessische Landes-und Volkskunde,* 2 c., Marburg, 1904-6; F.Endres, *Geschichte Lübeck,* Lübeck 1926; A.Mayer, *Geschichte des Grossherzogtums Mecklenburg-Strelitz (1816-1890),* Neustrelitz 1890; P.Kollmann, *Das Herzogtum Oldenburg,* Oldenburg 1893; Paul Descamp, *La Formation Sociale du Prussien Moderne,* Paris 1916; J.G.Droysen, *Geschichte der Preussischen Politik,* 5 c., Leipzig; P.Goldschmidt, *Berlin in Geschichte und Gegenwart,* Berlin 1910; F.Lampe, *Berlin und die Mark Brandenburg,* Leipzig 1909; H.Prut, *Preussische Geschichte,* 2 c., Berlin 1899; Ida Mück, *Preussen-Atlas,* Berlin 1914; J.A.R.Marriot ve C.G.Robertson, *The Evolution of Prussia, The Making of an Empire,* Londra 1915; Ludwig Waldecker, *Die Verfassung des Freistaates Preussen,* Berlin 1921; R.Bemman, *Bibliographie der Sächsischen Geschichte,* Leipzig 1921; Baedeker, *Sachsen,* Leipzig 1928; C.F.Stälin, *Württembergische Geschichte,* 4 c., Stutgart, 1841-73; C.F.Sattler, *Geschichte des Herzogtums Württemberg,* 18 c., Tübingen, 1757-83; W.Heyd, *Bibliographie der Würt.Geschichte,* 6 c., Stuttgart, 1895-1927; *Das Königreich Württemberg,* 4 c., Stuttgart, 1904-7; Baedeker, *Österreich,* 30: Leipzig 1926; A.M.,*Tyrol,* 13: Leipzig 1927; A.M., *Austria,* 12: Londra 1929; Richard Charmatz, *Österreichs innere Geschichte (1848-1907),* Leipzig 1909; Heinrich Friedjung, *Österreich von 1848-60,* 2 c., Stuttgart 1912; Henry Hajnol, *The Danube,* Lahey 1920; Henry W.Steed, *The Habsburg Monarchy,* 2: Londra 1919; Robert P.Schwarz, *L'Autriche de 1919-26,* Paris 1926; F.Krätzl, *Fürstentum Liechtenstein,*

Brünn 1913; Adolf Helbock, *Geschichte Vorarlbergs und Liechtenstein*, Bern 1920; J.von Falke, *Geschichte des Fürstlichen Hauses Liechtenstein*, 3 c., Viyana, 1868-82; K.von Ender Maur, *Fürstentum Liechtenstein*, Viyana 1907; Baedeker, *Switzerland*, 27: Londra 1928; *Historisch-biographisches Lexicon der Schweiz*, Neuenburg, 1919-29; Hans Barth, *Bibliographie der Schweizer Geschichte*, Basel 1914; Grenfeld Baker, *The Model Republic*, Londra 1895; P.Clerget, *La Suisse au XXe Siècle*, Paris 1908; Carl Daendliker, *Geschichte der Schweiz*, 2 c., Zürih 1892, İng.trc.E.Salisbury, Londra 1898; J.Dierauer, *Histoire de la Confédération Suisse*, 4 c., Lozan, 1911-4, 2: 1922, Alm.'sı da var; Ernst Gagliardi, *Geschichte der Schweiz*, 3 c., Zürih 1921-7; W.D.MacCarackan, *The Rise of the Swiss Republic*, Londra 1892; William Martin, *Histoire de la Suisse*, Paris 1926; Murray, *Handbook for Switzerland*, 19: Londra 1905; B.van Muyden, *Histoire de la Nation Suisse*, 3 c., Lozan, 1896-1901; W.Oechsli, *History of Switzerland(1499-1914)*, Cambridge 1922; L.Suter, *Histoire Suisse*, Einsiedeln 1914; R.Stead ve Lina Hug, *Switzerland*, 2: Londra 1920; P.Seippel vs, *La Suisse au XIXe Siècle*, 3 c., Lozan, 1898-1900; W.Oechsli, *Geschichte der Schweiz(1798-1813)*, Leipzig 1903.

Taschenbuch der Evangelischen Kirche in Deutschland, Stuttgart 1962; B.Studt-Olsen, *Hamburg, die Geschichte einer Stadt*, Hamburg 1951; O.Brandt, *Grundiss der Geschichte Schleswig-Holsteins*, 5: Kiel 1957; *Handbuch für Schleswig-Holstein*, 11: Kiel 1962; H.Benedikt, *Geschichte der Republik Österreich*, Münih 1954; Erich Keyser, *Danzigs Geschichte*, Danzig 1921; Karl Baedeker, *Das Deutsche Reich*, 6: Leipzig 1936, İng.trc. Londra 1936; H.A.L.Degener, *Wer ist's (German Who's Who)*, 10: Leipzig 1935; Erich Kahler, *Der Deutsche Charakter in der Geschichte Europas*, Zürih 1937; C.Horkenbach, *Das Deutsche Reich von 1918 bis Heute*, Berlin 1931; Robert Holtzmann, *Handbuch Der Deutschen Geschichte*, 2 c., Stuttgart, 1930-1; A.von Hofmann, *Das Deutsche Land und die Deutsche Geschichte*, 3 c., Stuttgart, 2: 1930; Otto Braun, *Von Weimar zu Hitler*, New York 1940; M.Benoit-Méchin, *Histoire de l'Armée Allemande (1919 à 1936)*, 2 c., Paris 1936; H.U.Balthasar, *Apokalypse der Deutschen Seele*, 3 c., Salzburg, 1937-9; Baedeker, *Schlesien*, 2: Leipzig 1938; L.Kunschak, *Österreich, 1918-1934*, Viyana 1935; Wilhelm Mommsen, *Politische Geschichte von Bismarck bis zur Gegenwart (1850-1933)*, Frankfurt 1935; Wilhelm Pessler, *Handbuch der Deutschen Volkskunde*, Potsdam 1938; J.K.Pollock, *The Government of Greater Germany*, New York 1938; A.Rosenberg, *A History of the German Republic (1918-1930)*, Londra 1936; Veit Valentin, *1848, Chapters of German History*, Londra 1940; Adolf Hitler, *Mein Kampf*, ilk baskı: 2 c., Münih 1925-7;G.Hutton, *Danubian Destiny*, Londra 1939; William L.Shirer, *The Rise and Fall of the Third Reich*, New York 1960, Fr.trc. *Le Troisième Reich*, Paris 1962; Edmond Vermeil, *L'Allemagne Contemporaine(1890-1950)*, 2 c., Paris, 1952-3; John W.Wheeler-Bennett, *Hindenburg*, New York 1936; Arnold Tyonbee, *Hitler's Europe*, Londra 1954.

Eski Cermen Târîhi için bibl.: Waitz, *Quellenkunde der Deutschen Geschichte*, 1882; kaynaklar: Pertz nş., *Monumenta Germaniae Historica*, 1826 v.dd.; Wattenbach, *Deutschlands Geschichtsquellen*, 5: 1886; Giesebrecht, *Geschichte der Deutschen Kaiserzeit*, 2 c., 5: 1881; Lamprecht, *Deutsche Geschichte*, 2 c., 1892; Waitz, *König*

Heinrich I, 1885; Köpke ve Dümmler, *Kaiser Otto der Grosse*, 1876; Hirsch ve Bresslau, *Heinrich II*, 1875; A.M., *Konrad II*, 1884; Steindorf, *Heinrich III*, 1881; Waitz, *Deutsche Verfassungsgeschichte*, 8 c., 1874-8.

Giesebrecht, *Geschichte der Deutschen Kaiserzeit*, 3 c., 3: 1869; Gebhardt vs, *Handbuch des Deutschen Geschichte*, 1891; Meyer v.Knonau, *Heinrich IV u.Heinrich V*, 2 c., 1890; Bernhardi, *Lothar v.Supplinburg*, 1879; A.M., *Konrad III*, 1883; Prutz, *Kaiser Friedrich I*, 2 c., 1871-3; Halbe, *Friedrich II u.der Paepstliche Stuhl*, 1888; Koehler, *Kaiser Friedrichs II zu den Paepsten*, 1888; Blondel, *L'Empereur Frédéric II*, 1892; Boehmer, *Fontes Rerum Germanicarum*,4 c., 1843-68; Viyana Akademisi, *Fontes Rerum Austricarum, Scriptores*, 8 c., *Diplomataria et Acta*, 46 c., 1849-92; *Deutsche Chroniken*, 4 c., 1883-92; *Chroniken der Deutschen Staedte*, 19 c., 1879; *Acta Imperii Inedita*, Winkelmann nş., 2 c., 1885; *Acta Henrici VII*, Doenniges nş., 1839, Bonaini nş., 1879; *Acta Caroli IV*, Zimmermann nş., 1891; *Regesta Imperii*, 8 c., Boehmer ve Huber nş., 1877-89; *Regesta Ruperti et Frederici III*, Chmel nş., 1834, 1859; *Deutsche Reichstagsakten*, Weiszaecker nş., 1866-77, Kerler nş., 3 c., 1882-7; Lorenz, *Deutschland Geschichtsquellen im Mittelalter seit der Mitte des Dreizehnten Jahrhunderts*, 2 c., 3: 1886-7; Zisterre, *Gregor X u.Rudolf v.Habsburg*, 1891; Wertsch, *Rudolf v.Habsburg*, 1880; A.Schulte, *Aeltesten Geschichte der Habsburger*, 1886-7; H.v.Zeissberg, *Rudolf v.Habsburg*, 1882; Wynecken, *Rudolf v.Habsburg bis Heinrich VII*,1886; Küster, *Das Reichsgut in den Jahren 1273-1313*, 1883; Heller, *Deutschland und Frankreich zum Tode Rudolf v.Habsburg*,1874; Krones, *Handbuch der Geschichte Österreichs*, 1877; Boetticher ve Flathe, *Geschichte Sachsens*, 2 c., 1867; Rilliet, *Les Origines de la Confédération Suisse*, 2: 1869; Hagen, *Kaiser Rudolf v.Habsburg u.Albrecht*, 1857; Roth, *Adolf I v.Nassau*, 1879; Kopp, *König Adolf u.seine Zeit*, 1862; Preger, *Albrecht v.Östtereich u.Adolf v.Nassau*, 1869; Mücke, *Albrecht I*, 1866; Poehlmann, *Kaiser Heinrichs VII*, 1875; Weech, *Kaiser Ludwig der Baier*, 1860; Altmann, *Ludwigs dem Baiern*, 1889; Tesdorpf, *Ludwigs des Baiern*, 1885; Werunsky, *Geschichte Karls IV u.seiner Zeit*, 2 c., 1880-6; Gottlob, *Karls IV*, 1883; Lindner, *Geschichte des Deutschen Reiches unter König Wenzel*, 2c., 1875-80; Voiss, *König Wenzel*, 1876; Mau, *König Wenzel*, 1887; Aschbach, *Geschichte Kaiser Sigmunds*, 4 c., 1838; Donnemiller, *Ruprecht v.derPfalz*, 1881; Heuer, *König Sigmund*, 1871; Quidde, *König Sigmund*, 1879; Altmann, *Albrechts II*, 1886; Bachmann, *Friedrichs III u.Maximilians I*, 1884; Keussen, *Friedrich III*, 1885; Richter, *Der Luxemburger(1438-43)*, 1889; Dewitz, *Friedrich III*, 1880; Schroeder, *Lehrbuch der Deutschen Rechtsgeschichte*, 1889; Lamprecht, *Deutsches Wirtschaftsleben im Mittelalter*, 4 c., 1886; Schulz, *Deutsches Leben im XIV u.XV. Jahrhundert*, 1892; Pfalz, *Bilder aus dem Deutschen Staedteleben im Mittelalter*, 1869; Kriegk, *Deutsches Bürgertum im Mittelalter*, 1871; Falke, *Geschichte des Deutschen Handels*, 2 c., 1859-60; Falke, *Geschichte der Deutschen Hansa*, 1870; Worms, *Histoire de la Ligue Hanséatique*, 1859; Koehne, *Das Hansgrafenamt*, 1893; Arnold, *Verfassungsgeschichte der Deutschen Freistaedte*, 2 c., 1854; Harnack, *Das Kurfürstenkollegium*, 1883; Franklin, *Das Reichshofgericht im Mittelalter*, 2 c., 1867-9.

Janssen, *Geschichte des Deutschen Volkes seit dem Ausgange des Mittelalters*, 5 c., 1878, Fr.trc.1890; Buchholtz, *Geschichte der Regierung Ferdinand I*, 9 c., 1831-8; Adler, *Die Organisation der Centralverwaltung unter Kaiser Maximilian I*, 1886; Geiger, *Renaissance u.Humanismus*, 1882; Bezold, *Geschichte der Deutschen*

Reformation, 1886; Engalhaaf, *Deutsche Geshichte im Zeiltalter der Reformation*, 2: Berlin 1885; A.M., *Deutsche Geschichte in XVI. Jahrhundert*, 1890; Baumgarter, *Geschichte Karl's V*, 3 c., 1885-90; Rezek, *Geschichte der Regierung Ferdinand I in Boehmen*, Prag 1871; Philippson, *West-Europa in XVI.Jahrhundert*, 1882; Kolde, *Luther, eine Biographie*, 1884; Koestlin, *Luther, sein Leben u.seine Schriften*, 2 c., Elberfeld 1875; Moerikofer, *Zwingli*, 2 c., Leipzig, 1867-9.

Charvériat, *Histoire de la Guerre de Trente Ans*, 2 c., Paris 1878; Gindely, *Geschichte des 30en Krieges*, 3 c., Leipzig 1882; Lundorp, *Acta Publica von Anfang Ferdinandus II*, 4: Frankfurt 1661; Schiller, *Geschichte des 30en Krieges*, 2 c., 1793; M.Ritter, *Deutsche Geschichte im Zeit alter des 30en Krieges*, 2 c., Stuttgart 1889; Gendely, *Rudolf II u.seine Zeit(1600-12)*, 2 c., Prag 1863; Hurter, *Geschichte der Kaiser Ferdinand II*, 11 c., Schaffhouse, 1850-64; Screiber, *Maximilian I u.der 30en Krieg*, 1868; H.Guenter, *Die Habsburger-liga (1625-35)*, Berlin 1908; M.Ritter, *Geschichte der Deutschen Union (1598-1612)*, 2 c., Schaffhouse, 1867-73; Stieve, *Die Politik Baierns(1591-1607)*, Münih 1879; A.M., *Rudolf II*, Münih 1879; Reuss, *Destruction du Protestantisme en Bohême*, Paris 1868; Reichard, *Die Maritime Politik der Habsburger im XVIIen Jahrhundert*, Berlin 1867; Koch, *Geschichte des Deutschen Reiches unter der Regierung Ferdinands III*, 2 c., 1865-6; R.Reuss, *L'Alsace au XVIIe Siècle*, 2 c., 1897-8; G.Mentz, *Deutsche Geschichte im Zeilalter der Reformation (1493-1648)*, Tübingen 1913; K.Brandi, *Gegenreformen u.Religionskriege*, Leipzig 1930; R.Reuss ve Bardot, *Dix Villes Impériales d'Alsace (1648-80)*, Lyon 1899.

Erdmannsdoerfer, *Deutsche Geschichte von 1648 bis 1740*, 1891; K.E.Vehse, *Geschichte der Deutschen Hoefe seit der Reformation*, 48 c., Hamburg, 1851-8; Herchenhahn, *Geschichte der Regierung Kaisers Joseph's I*, 2 c., 1786-9; Von Arneth, *Prinz Eugen von Savoyen*, 3 c., 2: 1864; Foerster, *Friedrich-Wilhelm I*, 3 c., 1834-5; Matthias, *Königskrone durch Friedrich I*, 1891; Fassmann, *Friedrich-Wilhelm*, 2 c., 1725-41; v.Orlich, *Friedrich-Wilhelm der Grosse Kurfürst*, 1879.

J.J.Möser, *Karl VII*, 1748; Friedrich II, *Ouevres*, 30 c., Preuss nş., Berlin Akademisi, 1846-57; Koser ve Krauske, *Friedrich des Grossen*, 3 c., 1877-92; Mirabeau, *De la Monarchie Prussienne sous Frédéric le Grand*, 4 c., 1788; Baron de Trenck, Fr.trc. *L'Histoire Secrète de la Cour de Berlin*, 1789; Prinze de Ligne, *Frédéric II*, 1789; D'Arneth, *Kaiserin Maria-Theresia*, 4 c., 1881; Oncken, *Friedrich's der Grossen*, 2 c., 1880-2; Hausser, *Friedrich der Grossen*, 4: 1869; Biedermann, *Deutschland im Achtzehnten Jahrhundert*, 4 c., 2: 1880-4; Dove, *Friedrich der Grossen u.Joseph II*, 1883; Berghaus, *Deutschland vor Hundert Jahren*, 2 c., 1859-60; Wenck, *Deutschland vor Hundert Jahren*, 3: 1883; Hörmann, *Das Heerwesen des Deutschen Reichs in 18 ten Jahrhundert*, 1877; James Bryce, *Le Saint-Empire Romain Germanique*, Fr. trc., Paris 1890; Von Arneth, *Geschichte Maria-Theresia*, 10 c., 1863-79; A.M., *Maria-Theresia u.Joseph II*, 3 c., 1867; A.M., *Marie-Antoinette, Joseph II u.Leopold II*, 1866; Wolf ve v.Zwiedineck-Südenhorst, *Österreich unter Maria-Theresia, Joseph II u.Leopold II*, 1884; Herrmann, *Maria-Theresia*, 1888; Wolf, *Maria-Theresia*, 2: 1858; A.M., *Österreich u.Preussen(1780-90)*, 1880; Gross-Hoffinger, *Joseph II*, 4 c., 1835-7; Beer, *Joseph II, Leopold II u.Kaunitz*, 1873; Paganel, *Histoire de Joseph II*, 1843; Meynert, *Kaiser Joseph II*, 1862; Wendrinsky, *Kaiser Joseph II*, 1880; Ramshorn, *Kaiser Joseph II*

u.seine Zeit, 1845; Jaeger, *Kaiser Joseph II u.Leopold II*, 1867; Wolf, *Österreich unter Joseph II*, 1880; Ritter, *Kaiser Joseph II*, 2 c., 1876; Brunner, *Joseph I*, 2: 1885; Reimann, *Neuere Geschichte des Preussischen Staates*, 2 c., 1882-8; Foerster, *Friedrich Wilhelm I König v.Preussen*, 3 c., 1834-5; Paulig, *Friedrich Wilhelm I*, 2: 1889; Koser, *Friedrich der Grosse als Kronprinz*, 1886; Ernst Lavisse, *La Jeunesse du Grand Frédéric*, 1891 ve *Le Grand Frédéric avant l'Avénement*, 1893; Preuss, *Friedrich der Grosse*, 4 c., 1832-4; Paganel, *Histoire de Frédéric le Grand*, 2 c., 2: 1847; Carlyle, *History of Frederick II*, 7 c., 1856-68, 2: 10 c., 1874-88; Truttle, *History of Prussia under Frederick the Great*, 2 c., 1889; O.Klopp, Frn.trc. *Frédéric II et la Nation Allemande*, 2 c., 1866; Reimann, *Abhandlungen zur Geschichte Friedrich's*, 1892; Kugler, *Geschichte Friedrich des Grossen*, 12: 1887; Cauer, *Zur Geschichte u.Characteristik Friedrich der Grosse*, 1883; Zeller, *Friedrich der Grosse als Philosoph*, 1886; G.Rigollot, *Frédéric II Philosophe*, Paris 1875; Gretschel ve Bülau, *Geschichte des Sächsischen Volks u.Staates*, 3 c., 1841-54; Havemann, *Geschichte der Lande Braunschweig u. Lüneburg*, 3 c., 1853-7; Boll, *Geschichte Meclemburgs*,2 c., 1856; Pfaff, *Geschichte des Fürstenhauses u.Landes Würtemberg*, 4 c., 1835-9; Schöpflin, *Historia Zaringo-Badensis*, 7 c., 1763-6; Bader, *Badische Landesgeschichte*, 1864; Bauer, *Geschichte der Politik, Kultur u.Auflärung des 18ten Jahrhunderts*,3 c., 1843-5.

Zurlauben, *Histoire Militaire des Suisses au Service de France*, Paris, 1751-3, 8 c.; Vulliemin, *Histoire de la Connfédération Suisse*, 2 c., 1849; Daguet, *Histoire de la Confédération Suisse*, Neuchâtel 1861; C.v.Massenbach, *Geschichte des Preussischen Staates unter Friedrich Wilhelm II u.III*, 3 c., 1809; P.Bailleu, *Preussen u.Frankreich (1795-1807)*, 2 c., 1881-7; F.v.Gentz, *Krieges gegen die Französische Revolution*, 1801; A.M., *Europa vor u.nach der Französichen Revolution*, 1801; v.Zeissberg, *Österreichs vährend der Französischen Revolutionskriege*, 1890; Häusser, *Deutsche Geschichte seit dem Tode Friedrichs des Grossen*, 2 c., 3:1861; Treitschke, *Deutsche Geschichte im XIXten Jahrhundert*, 2 c., 1879; W.Wachsmuth, *Das Zeitalter der Revolution*, 4 c., 1846-8; W.Oncken, *Zeitalter der Revolution, des Kaiserreichs*, 2 c., 1884; K.A.Menzel, *Preussischer Geschichte (1786-1806)*, 1849; Philippson, *Geschichte des Preussischen Staatswesens vom Tode Friedrichs des Grossen*, 2 c., 1880-2; Stadelmann, *Friedrich Wilhelm II*, 1885; P.Cassel, *Fr.Wilhelm II*, 1886; Beer, *Joseph II, Leopold II u.Kaunitz*, 1873; Vivinot, *Österreichischen Staatskanzlers Fürsten Kaunitz-Rietberg unter Kaiser Leopold II*, 1873; Gross-Hoffinger, *Kaiser Franz I*, 1835; v.Hormayr, *Kaiser Franz u.Metternich*, 1848; Beer, *Leopold II, Franz II u.Katarina*, 1874; Leopold v.Ranke, *Saatskanzlers Fürsten v.Hardenberg*, 5 c., 1877.

König Friedrich v.Württemberg, *Korrespondenz*, 1889; Königin Katharina v.Westphalen, *Briefwechsel*, 1887; Alfred Rambaud, *La Domination Française en Allemagne*, 2 c., 1874; Drais, *Geschiche v.Baden unter Karl-Friedrich*, 1829; Weech, *Die Zähringer in Baden*, 1881; A.M., *Badenische Geschichte*, 1890; Lerchenfeld, *Geschichte Bayerns unter König Maximilian-Joseph*, 1854; Flathe, *Neuere Geschichte Sachsens v.1806-66*, 1873; Weber, *Archiv für Sächsischen Geschichte*, 1873; Pöletz, *Friedrich-August v. Sachsen*, 2 c., 1830; Rommal, *Wilhelm der Erste v.Hessen-Kassel*, 1822; A.M., *Friedrich König v.Württemberg*, 1817; Pfister, *Friedrich v.Württemberg*, 1888; Schlossberger, *Friedrich v.Württemberg*, 1888; Göcke, *Das Grossherzogtum*

Berg, 1877; A.M.v. Ilgen, *Das Königreich Wastfalen*, 1888; Egger, *Geschichte Tyrols*, 3 c., 1880; Metternich, *Mémoires et Correspondance*, 8 c., 1880-4; Würtheimer, *Geschichte Österreich u.Ungarns (1800-9)*, 2 c., 1884; Meynert, *Geschichte der Österreichischen Armee*, 1870; Cavaignac, *La Formation de la Prusse Contemporaine, Les Origines (1806-8)*, 1891; Hans Schlitter, *Kaiser Franz u.die Napoleoniden*, Viyana 1888; Sigmund Stern, *Stein u.sein Zeilalter*, Leipzig 1855; Seeley, *Life and Times of Stein*, 3c., 1878; E.v.Colomb, *Blücher*, Stuttgart 1880; H.Delbrück, *Feldmarschall Gneisenau*, Berlin 1882; A.v.Schlossbuger, *König Friedrich v.Württemberg*, Stuttgart 1889; J.-M.v.Söltl, *Biographie des Königs Maximilian Joseph v.Bayern*, 1837; G.V.Lerchenfeld, *Geschichte Bayerns unter König Maximilian Joseph I*, Berlin 1854.

Klüber, *Acten des Wiener Congresses (1814-5)*, 9 c., Erlangen, 1815-35; Comte d'Angeberg, *Le Congrès de Vienne et les Traitès de 1815*, 4 c., Paris 1864; De Pradt, *Du Congrès de Vienne*, 2 c., Paris 1815; *Deutsche Biographie*, 41 c., Münih, 1875-96; Flassan, *Histoire du Congrès de Vienne*, 2 c., Paris 1829; Ernst II Herzog v.Sachsen-Coburg-u.Gotha, *Aus meinem Leben*, 8 c. Fr.trc.1890; Metternich, *Aus nachgelassenen Papieren*, 8 c., 1880-4; Ranke, *Friedrich-Wilhelm IV u.Bunsen*, 1873; Vitzhum v.Eckstaedt, *Berlin u.Wien in den Jahren 1845-52*, 1886; Prokesch v.Osten, *Aus den Briefen (1949-55)*, 1896; *Die Bismarck-Litteratur in Deutschland*, Leipzig; Hahn, *Bismarck*,5 c., 1878-90; Blum, *Bismarck*, 6 c., 1894-5; Hoche, *Bismarck Intime*, 1898; Poschinger, *Bismarck u.der Bundesrath*, 1894; A.M., *Bismarck u.die Parlimentarier*, 3 c., 1895; Wilhelm I, Fr.trc.Cahneider, *Souvenirs Intimes*, 3 c., 1888; Almanya Genel Kurmayı, *Der Deutsch-Dänische Krieg*, 2 c., 1886; Danimarka Genel Kurmayı, *Den Danske-Tydske Krieg*, 1891; Jahns, *Die Schlacht v.Sadowa*, 1876; Almanya Genel Kurmayı, *Der Feldzug den Jahre 1866*, 3 c., 1867-70; Avusturya Genel Kurmayı, *Österreich's Kämpfe*, Viyana 1867; Crousse, *Les Luttes de l'Autriche en 1866*, 3 c., Paris 1868; B.Auerbach, *Les Races et les Nationalités en Autriche-Hongrie*, Paris 1898; Palat, *Bibliographie Générale de la Guerre de 1870-71*, Paris 1896; Morin, *Histoire Suisse*, Cenevre 1856; Poschinger, *Fürst Bismarck als Volkswirth*, 5 c., 1889-91; Andler, *Le Prince Bismarck*, Paris 1899; Kohl, *Bismarck's Gedenken u.Erinnerungen*, 1899; Bismarck, *Gedanken u.Erinnerungen*, Fr.trc.Paris 1899; Hahn, *Geschichte der Kulturkampf in Preussen*, 1881(Protestan görüş); Schulte, *Geschichte des Kulturmampf in Preussen*, 1883(Katolik görüş); Majunke, *Geschichte des Kulturkampf*, 1876-88(Katolik); Bourdeau, *Le Socialisme Allemand et le Nihilisme Russe*, Paris 1892; Wyzewa, *Le Mouvement Socialiste en Europe*, Paris 1892; Zenker, *Der Anarchismus*, 1895; Mahring, *Geschichte der Deutschen Socialdemokratie*, 2 c., 1897; Sombart, *Socialismus u.Social Bewegung in XIXen Jahrhundert*, 1896; Hauser, *Colonies Allemandes*, 1900; Blondel, *L'Essor Economique de l'Allemagne*, 2: 1900; Ernest Lavisse, *Trois Empereurs d'Allemagne*, 1888; M.Philippson, *Friedrich III*,1893; Hintzpeter, *KaiserWilhelm II*, 1888; Freytag, *Der Kronprinz u.die Deutsche Kaiserkrone*, 1889; E.Simon, *L'Empereur Guillaume et son Règne*, Paris 1886; A.M., *Histoire du Prince Bismarck*, Paris 1887; A.M., *L'Allemagne et la Russie au XIXe Siècle*, Paris 1893; De Caix de Saint-Aymour, *La Bosnie et l'Herzégovine après l'Occupation Austro-Hongroise*, Paris 1884; *Bosnien unter Österreichische-Ungarische Verwaltung*, Leipzig 1886; *Die Occupation der Bosneien u.der Herzogovina im Jahre 1878*, Viyana 1880.

Hermann Paul, *Grundiss der Germanischen Philogie,* 13 c., 2: Strasburg 1900-37; G.Schütte, Danca'dan İng.trc. *The Gothonic Nations,* 2 c., Cambridge,1929-33; J.Hoops, *Reallexicon der Germanischen Altertumskunde,* 4 c., Strasburg, 1911-9; Ludwig Schmidt, *Geschichte der Deutschen Stämme bis zum Ausgang der Völkerwanderung,* 2 c., Berlin, 1910-8; A.M., *Die Ostgermanen u.Die Westgermanen,* 2 c., Münih, 1934-8; A.M., *Geschichte der Germanischen Frühzeit,*Bonn 1925; F.Lot, *Les Invasions Germaniques,* Paris 1935; A.von Halban, *Das Römische Recht in den Germanischen Volksstaten,* 3 c., Breslau, 1899-1907; Richard Meyer, *Altgermanische Religionsgeschichte,* Leipzig 1910; J.F.Böhmer, E.Mühlbacher, Lechner, *Die Regesten des Kaiserreichs unter den Karolingern (751-918),* 2: Inssbruck 1908; L.Halphen, *L'Histoire de Charlemagne,* Paris 1921; B.Simson, *Ludwig dem Frommen,* 2 c., Leipzig, 1874-6; R.Köpke ve E.Dümmler, *Kaiser Otto der Grosse,* Leipzig 1876; R.Holtzmann, *Kaiser Otto der Grosse,* Berlin 1936; A.Cartellieri, *Die Wesystellung des Deutschen Reiches (911-1047),* Münih 1932; J.Bühler, *Deutsche Geschichte* (-1100), Berlin 1934; Fr. Lüdtke, *König Heinrich I,* Berlin 1936; A.Thoss, *Heinrich I,* Goslar 1936; R.Schöder, *Lehrbuch der Deutschen Rechtsgeschichte,* 7: E.von Künssberg nş., Leipzig 1932; P.E.Schramm, *Kaiser, Rom u.Renovatio,* 2 c., Leipzig 1929; K.Hampe, *Deutsche Kaisergeschichte in der Zeit der Salier u.Staufer,* Leipzig 1909, 2: 1912, 7: 1937; G.Glotz, *Histoire Générale*'in şu cildleri: *L'Europe Occidentale de 888 à 1125,* Paris 1930 ve E.Jordan, *L'Allemagne et l'Italie aux XIIe et XIIIe Siècles,* Paris 1939; H.Günter, *Das Deutche Mittelalter* (900-1250), Friburg 1936; R.Holtzmann, *Gebhardts Handbuch der Deutschen Geschichte,* 7: Stuttgart 1930, 2c.; H.Gerdes, *Geschichte des Deutschen Volkes u.seiner Kultur im Mittelalter,* 3 c., Leipzig, 1891-1908; K.Lamprecht, *Deutsche Geschichte,* 14 c., Berlin, 1891-1909; Jules Zeller, *Histoire d'Allemagne* (XVI. asra kd.), 7 c., Paris, 1872-92; K.Uhlirz, *Otto II,* Leipzig 1902; M.Ter Braak, *Kaiser Otto III,* Amsterdam 1928; G.Meyer v.Knonau, *Heinrich IV u.Heinrich V,*7c., Leipzig, 1890-1909; F.Lüdtke, *Kaiser Lothar der Sachse,* Berlin 1937; H.Simonsfeld, *Deutschen Reiches unter Friedrich I,* Leipzig 1908; Heinz Kauffmann, *Die Italienische Politik Kaiser Friedrich I,* Greifswald 1933; J.Haller, *Heinrich des Löwen,* Leipzig 1911; E.Michael, *Geschichte des Deutschen Volkes vom Dreizehnten Jahrhundert,* 6 c., Friburg, 1897-1915; E.Kantorowicz, *Kaiser Friedrich der Zweite,* Berlin 1927, İng.trc. *Frederick the Second,* New York 1931; H.de Ziegler, *L'Empereur Frédéric II de Hohenstaufen,* Paris 1935; K.Hampe, *Kaiser Friedrich II,* Berlin 1925; A.de Stefano, *L'Idea Imperiale di Federico II,* Floransa 1927; G.Blondel, *L'Empereur Frédéric II,* Paris 1892; A.Huillard-Bréholles, *Historia Diplomatica Friderici Secundi,*12 c., Paris, 1852-61; E.Franzel, *König Heinrich VII,* Prag 1929; R.Malsch, *Heinrich Raspe,* Halle 1911; O.Redlich, *Rudolf v.Habsburg,* Innsbruck 1903; Friedrich Schneider, *Kaiser Heinrich VII,* Leipzig, 1924-8, 3 c.; W.Israël, *Kaiser Heinrich VII,* Berlin 1903; R.Möller, *Ludwig der Bayer,* Berlin 1914; K.Zeumer, *Kaiser Karl IV,* Weimar 1908; S.Riezler, *Geschichte Baierns,* 8 c., 1889-1914; S.Grotefend, *Kaiser Karl IV,* Berlin 1909; E.Nübling, *Kaiser Karl IV,* Ulm 1902; C.Lehmann, *Die Burgrafen von Nürnberg-Zollern,* Halle 1913; Th.Lindner, *Die Deutsche Hanse,* Leipzig 1899; D.Schäfer, *Die Hanse,* Leipzig 1903; E.Daenell, *Deutschen Hanse,* 2 c., Berlin, 1905-6; W.Vogel, *Geschichte der Deutschen Hanse,* Leipzig 1915; *Hansische Geschichtsblätter,* dergi, Leipzig 1872'den beri; Fritz Rörig, *Hansische Beiträge,* Breslau 1929; Viktor

v.Kraus, *Albrecht II u.Friedrich III(1438-86)*, Stuttgart 1905; A.Vosselmann, *König Ruprechts v.der Pfalz*, Paderborn 1904; E.Zickel, *König Ruprecht v.der Pfalz*, Frankfurt 1908; A.Main, *The Emperor Sigismund*, Oxford 1903; O.Schiff, *König Sigmunds Italienische Politik (1410-31)*, Frankfurt 1909; W.Wostry, *König Albrecht II(1437-9)*, 2c., Prag, 1906-7.

H.Denifle, *Luther u.Luthertum*, 2 c., Mainz, 1904-9; Hartmann Grisar, *Luther*, Friburg, 1911-3, 3 c.; L.Christiani, *Luther et le Luthérianisme*, Paris 1908; Paul Kalkoff, *Erasmus, Luther u.Friedrich der Weise*, Leipzig 1919; E.Böhl, *Beiträge zur Geschichte der Reformation in Österreich*, Jena 1902; G.Wolf, *Der Augusburger Religionsfriede*, Stuttgart 1890; K.Brandi, *Der Augusburger Religionsfriede*, Münih 1896.

R.Koser, *König Friedrich der Grosse*, 2 c., 1893, 1903, 2: 1911, 3: 4 c., 1914; A.Berneu, *Friedrich der Grosse*, Tübingen 1934; W.Hegeman, *Le Grand Frédéric*, Paris 1934; Veit Valentin, *Friedrich der Grosse*, 1927; W.Elze, *Friedrich der Grosse*, 1936; P.Gaxotte, *Frédéric II*, Paris 1938; W.Viegand, *Friedrich der Grosse*, 1901; Winter, *Friedrich der Grosse*, 2 c., 1906-7; Fritz Arnheim, *Der Hof Friedrichs der Grosse*, 1912; L.Paul-Dubois, *Frédéric le Grand*, 1903; O.Hoesch, *Friedrich der Grosse u.Preussens innere Enfwicklung*, 1912; Holtze, *Geschicte des Kammergerichts in Brandenburg-Preussen*, 2 c., 1891; A.M., *Geschichte der Königlichen Preussischen Armee bis zum Jahre 1807*, 3 c., 1928-9; C.Jany, *Geschichte der Königlischen Preussischen Armee*, 2 c.(1763'e kd.), 1928; M.Hass, *Friedrich der Grosse u.seine Kämmerpräsidenten*, 1908; A.Zottmann, *Die Wirtschaftspolitik Friedrichs des Grossen*, Viyana 1937; O.Behre, *Geschichte der Statistik in Brandenburg-Preussen*, 1905; F.M.Bar, *Westpreussen unter Friedrich dem Grossen*, 2 c., Leipzig 1909; E.Saton, *The Silesian Loan and Frederick the Great*, Oxford 1915; Oskar Kutzner, *Das Landratamt in Schlesien (1740-1806)*, Braslau 1911; H.Bruschwig, *La Crise de l'Etat Prussien à la Fin du XVIIIe Siècle*, Paris 1947; Carl Hinrich, *Der Kronprinz Friedrich*, Hamburg 1936.

Stanian, *L'Etat de la Suisse*, Amsterdam 1714; Rudolf Witschl, *Friedrich der Grosse u.Bern*, 1926; Max Immich, *Geschichte des Europäischen Staatensystems von 1660-1789*, Münih 1905; M.Doeberl, *Entwicklungsgeschichte Bayern*, 2 c., Münih 1912; A.Fauchier-Magnan, *Les Petites Cours d'Allemagne au XVIIIe Siècle*, Paris 1947; Heinrich Schroke, *Die Stadt Mainz unter Kurfürstlicher Verwaltung*, Mainz 1920; Gottfried Kentenich, *Geschichte der Stadt Trier*, Trier 1915; Chr.E.Weisse, *Geschichte der Kursächischen Staaten*, 4 c., Leipzig, 1802-4; I.Mack, *Salzburg unter Ersbishof H.v.Colloredo*, Münih 1912; Ph.Losch, *Wilhelm I Landgraf v.Hessen*, 1923; Max Bär, *Geschichte des Königlichen Staatsarchivs zu Hannover*, Leipzig 1900; Schultz v.Brandis, *Hannoverschen Armee 1617-1866*, Hanover 1909; H.Schnell, *Grossherzogtümer Mecklemburg*, 2 c., 1909; J.Droz, *L'Allemagne et la Révolution Française*, Paris 1949; H.Ermatinger, *Deutsche Kultur im Zeitalter der Aufklärung*, Potsdam 1935; A.Siemsen, *Kur-Brandenburg von 1689-1742*, Weimar 1909; Paul Haake, *Kursachsen oder Brandenburg Preussen*, Berlin 1939; Johann Pebholz, *Lothringen u.Frankreich im Saarraum 1735-66*, Frankfurt 1939; Paul Hohenemser, *Der Frankfurter Verfassungstreit 1705-32*, Frankfurt 1920; Artur Brabant, *Das Heilige*

Römische Reich Deutscher Nation am Kampf mit Friedrich dem Grossen, Berlin 1905; Otto Morlinghaus, *Fürstbistums Bamberg*, Erlangen 1940; Max Braubach, *Max Franz v.Österreich Kurfürst v.Köln u.Fürstbischohf vom Münster*, Münster 1925; Hans Otto Lang, *Münster im XVIII Jahrhundert*, Münster 1932.

L.Bittner, *Chronologischen Verzeichnis der Österreichichen Staatsverträge*, 2 c., Viyana, 1903-9; E.Neumann, *Recueil des Traités conclus par l'Autriche*, 3 c., Viyana, 1903-9; E.Neumann, *Recueil des Traités conclus par l'Autriche*, 3 c., Viyana, 1855-7; G.B.Bolz ve G.Künzel, *Preussische u.Österreichische Akten*, Leipzig 1899; G.G.Khevenhüller-Metsch, *Aus der Zeit Maria Theresias Tagebuch*, 7 c., 1907-25; E.Guglia, *Maria Theresia*, 2 c., Münih 1917; H.Kretschmayr, *Maria Theresia*, Gotha 1925; Karl Tschuppik, *Marie-Thérèse*, Paris 1936; A.Mahan, *Marie-Thérèse d'Autriche*, 1933; C.L.Morris, *Maria Theresa*, New York 1937; Andreas Willy, *Das Therezianische Österreich*, Münih 1937; G.Dorschel, *Maria Theresia*, Gotha 1908; Th.Fellner ve H.Kretschmayr, *Die Österreichische Zentralverwaltung*, 6 c., Viyana, 1907-33; E.Guglia, *Geschichte der Stadt Wien*, 7 c., 1897-1918; H.Widmann, *Geschichte Salzburgs*, 3 c., Gotha, 1907-14; Hans Pirchegger, *Geschichte u.Kulturleben Deutschösterreichs von 1526 bis 1792*, Viyana 1931; A.M., *Steirischen Landesgeschichte*, Graz 1926; Fr.M.Mayer, *Geschichte der Steiermark*, Graz 1913; E.Gothein, *Die Breisgau*, Karlsruhe 1907; A.Helbor, *Geschichte Vorarlberg*, Viyana 1927; E.Denis, *La Bohême*, 5 c., 1930; R.P.Kerner, *Bohemia in the XVIIIth Century*, New York 1932; E.Bretholtz, *Geschichte Böhmens u.Mährens*, 4 c., 1921-5; Domanoszky, *Die Geschichte Ungarns*, Leipzig 1923; H.Marczali, İng.trc. *Hungary in the Eighteenth Century*, 1910; bibl.için F.Eckhart, *Introduction à l'Histoire Hongroise*, 1928; R.W.Seton-Watson, *Histoire des Roumains*, Paris 1937; N.Jorga, *Histoire des Roumains de Transylvanie*, Bükreş 1915; Makkai, *Histoire de Transilvanie*, 1947; F.v.Zieglauer, *Siebenbürgen in der Zeit Josephs II u.Leopolds II*, Viyana 1881; P.v.Mitrofanov, *Joseph II*, 2 c., Viyana 1911 (Rusca'dan trc.); Ernst Benedikt, *Joseph II*, Viyana 1936; K.Padover, *Joseph II*, Fr.trc., Paris 1936; A.Robert, *L'Idée Nationale Autrichienne et Les Guerres de Napoléon*, Paris 1933; Friedrich Walter, *Zeit Maria Theresias*, Viyana 1938; H.Lonchay, *La Principauté de Liège*, Brüksel 1909.

Deutsche Geschichtsquellen im 19. Jahrhundert, 35 c., 1921-43; E.Denis, *L'Allemagne de 1810 à 1852*, Paris 1905; A.M., *La Fondation de l'Empire Allemand*, Paris 1907; E.Vermeil, *L'Allemagne du Congrès de Vienne à la Révolution Hitlérienne*, Paris 1934; A.M., *L'Allemagne, Essai d'Explication*, Paris 1939; P.Bénaerts, *L'Unité Allemande*, Paris 1939; J.Droz, *Histoire d'Allemagne*, Paris 1946; J.de Pange, *L'Allemagne depuis la Révolution Française*, Paris 1949; W.H.Dawson, *The German Empire and the Unity Movement*, Londra 1919; G.Barraclouph, *The Origins of Modern Germany*, Londra 1947; A.J.P.Taylor, *The Course of German History since 1815*, Londra 1945; E.Brandenburg, *Die Reichsgründung*, 2 c., Berlin 1916; E.Marcks, *Der Aufstieg des Reichs*, 2 c., Stuttgart 1936; H.v.Srbik, *Die Deutsche Einheit*, 4 c., Münih, 1934-49; J.Ziekursch, *Politische Geschichte des Neuen Kaiserreichs*, 2 c., Frankfurt, 1925-30; H.E.Feine, *Das Werden des Deutschen Staates (1800-1933)*, Stuttgart 1936; F.Meinecke, *Weltbürgertum*

u.Nationalstaat, Berlin 1908; H.v.Srbik, *Geist u.Geschichte vom Deutschen Humanismus,* Münih 1950; H.Heffter, *Die Deutsche Selbstverwaltung im 19. Jahrhundert, Geschichte der Idee u.Institutionen,* Berlin 1950; F.Hartung, *Deutsche Verfassunsgeschichte vom 15.Jahrhunderts bis zur Gegenwart,* 2: Stuttgart 1950; L.Bergstraesser, *Geschichte der Politischen Parteien in Deutschland,* Münih 1952; S.Neumann, *Die Stufen der Preussischen Konservatismus,* Berlin 1930; K.Bachem, *Geschichte der Katholischen Bawegung (1815-1914),* 6 c., 1927-33; O.Hintze, *Die Hohenzollern u.ihr Werk,* Berlin 1915; J.Hansen, *Preussen u.Rheinland,* Bonn 1918; M.Doeberl, *Bayern u.Deutschland im 19. Jahrhundert,* Münih 1917; O.Brandt, *Geschichte Schleswig-Holsteins,* Kiel 1926; P.E.Schramm, *Hamburg,* Hamburg 1943; H.Haupt, *Geschichte der Deutschen Burschenschaft,* 17 c., 1910-40; F.Schnabel, *Deutsche Geschichte im 19. Jahrhundert,* 2 c., Friburg 1933; V.Valentin, *Geschichte der Deutschen Revolution v.1848-9,* 2 c., Berlin 1930; O.Klein-Hattingen, *Geschichte der Deutschen Liberalismus,* Berlin 1911; H.Kobylinski, *Die Franszösiche Revolution als Problem in Deutschland 1840-48,* Berlin 1933; F.Meinecke, *Preussen u.Deutschland im 19. u. 20. Jahrhundert,* Münih 1918; P.Bénaerts, *Les Origines de la Grande Industrie Allemande,* Paris 1933; E.Hölzle, *Württemberg in Zeiltalter Napoleons,* Stuttgart 1937; L.Bergsraesser, *Deutschen Reichs von Jahre 1849,* 1913; P.Wentzke, *Kritische Bibliographie zur Deutschen 1848-51,* 1911; K.Haenchen, *Revolutions Briefe 1848,* 1930; V.Valentin, *Geschichte der Deutschen Revolution,* 2 c., Berlin, 1930-1; K.Kersten, *1848 Die Deutsche Revolution,* Berlin 1933; P.Wentzke, *1848 Die Deutsche Revolution,* Münih 1938; Th.Heuss, *1848,* Stuttgart 1948; J.Hohlfeld, *Die Deutsche Revolution 1848-9,* Leipzig 1948; O.Vossler, *Die Revolution v.1848 in Deutschland,* Frankfurt 1948; F.Meinecke, *1848,* Berlin 1948; R.Stadelmann, *Geschichte der Revolution v.1848,* Münih 1948; P.Matter, *La Prusse et la Révolution de 1848,* Paris 1903; A.Cornu, *Marx et la Révolution de 1848,* Paris 1948; K.Utermann, *Die Preussische Selbstverwaltung im Jahre 1848,* Berlin 1937; W.Mommsen, *Geschichte der Jahre 1848-9,* Stuttgart 1949; E.Marcks, *Bismarck u.die Deutsche Revolution,* Stuttgart 1939; H.Rothfels, *Friedrich Wilhelm IV u.die Revolution v.1848,* Halle 1937; E.Lewalter, *Friedrich Wilhelm IV,* Berlin 1937; E.Heller, *Fürst Felix zu Schwarzenberg,*.Viyana 1933; *Preussen im Bundestag 1851-9* ,4 c., 1882-4; *Deutschen Politik Österreichs v.1859 bis 1871,* 5 c., 1934-8; E.Brandenburg, *Kaiser Wilhelm I,* 1911; *Kaiser Friedrichs III Tagebuch,* 1929; Bismarck, *Gesammelte Werke,* 15 c., 1924-33; H.v.Moltke, *Militärische Korrespondenz,* 1892; Generalfeldmarschalls Grafen v.Roon, *Denkwürdigkeiten,* 1905; H.Friedjung, *Der Kampf um Vorherrschaft in Deutschland 1859-66,* 2 c., Stuttgart, 1916-7; M.v.Hagen, *Das Bismarckbild in der Literatur der Gegenwart,* Berlin 1928; P.Matter, *Bismarck et Son Temps,* 2 c., Paris 1908; C.Benoist, *Bismarck,* 1900; G.Lacour-Gayet, *Bismarck,* 1918; C.de Grünwald, *Bismarck,* 1949 (üçü de Fr.); E.Marcks, *Bismarck,* Stuttgart 1915; D.Schäfer, *Bismarck,* 2 c., Berlin 1917; E.Ludwig, *Bismarck,* Fr.trc., Paris 1929; E.Eyck, *Bismarck,* 2 c., Zürih 1941; A.O.Meyer, *Bismarck,* Stuttgart 1949; F.Zechlin, *Bismarck,* Stuttgart 1930; E.v.Wertheimer, *Bismarck im Politischen Kampf,* Berlin 1930; G.Franz, *Bismarck Nationalgefühl,* Berlin 1926; H.Rotehfels, *Bismarck Staatsanschauung,* Münih 1925; H.Wolff, *Bismarcks Bewusstein,* Münih 1926; H.Mombauer, *Bismarcks Politik,* Berlin 1936; E.Marcks, *Kaiser Wilhelm I,* 2: Leipzig 1918; M.Jähns, *Moltke,* 2 c., Dresden, 1894-1900; W.Bigge, *Moltke,* Münih 1900; A.v.Harbou, *Albrecht v.Roon,* Berlin 1936; R.Hübener, *Roon,* Berlin 1939; J.Bainville,

Louis II de Bavière, Paris 1919; Dalwick zu Lichtenfels, *Tagebücher (1860-1871)*, 1920; G.Ritter, *Die Preussischen Konservativen u.Bismarcks Deutsche Politik (1858-76)*, Heidelberg 1913; A.Hahn, *Geschichte der Konservativen Partei zwischen 1855 u.1875*, Berlin 1934; J.Hevderhoff, *Deutscher Liberalismus im Zeitalter Bismarcks*, 2 c., Münih 1919; H.G.Schroth, *Deutschen Liberalismus in 1859-66*, Berlin 1931; G.Mayer, *Proletarischen Demokratie in Deutschland (1859-66)*, Leipzig 1911; O.Westphal, *Feinde Bismarcks, Deutschen Opposition*, Münih 1930; W.Lütgert, *Liberalismus im Zeitalter Bismarcks*, Gütersloh 1930; E.Jordan, *Friedrich Wilhelm IV*, Berlin 1909; H.Walter, *Politik des Ministers v.Manteuffels*, Leipzig 1910; A.O.Meyer, *Bismarckskampf mit Österreich 1851-9*, Leipzig 1927; H.Friedjung, *Der Krimkrieg u.die Österreichische Politik*, Stuttgart 1911; K.Borries, *Preussen im Krimkrieg 1853-6*, Stuttgart 1930; K.Promitz, *Bismarcks Eintritt in das Ministerium*, Berlin 1908; H.O.Meisner, *Der Preussische Kronprinz im 1863*, Berlin 1931; C.W.Clark, *Francis Joseph and Bismarck*, Harward Un., 1934; L.D.Steefel, *The Schleswig-Holstein Question*, Harward Un., 1932; R.Stadelmann, *Das Jahr 1865 u.das Problem Deutscher Politik*, Oldenburg 1933; K.Binding, *Norddeutschen Bundes*, 2: Berlin 1920; W.Schussler, *Bismarcks Kampf im Süddeutschland 1867*, Rostock 1929; W.Schübelin, *Das Zollparlament u.die Politik in Baden, Bayern u.Württemberg*, Berlin 1935; T.Schrieder, *Die Kleindeutsche Partei in Bayern 1863-71*, Münih 1936; W.Busch, *Die Kämpfe um Reichsverfassung u.Kaisertum 1870-71*, Tübingen 1905; M.Doeberl, *Bayern u.die Bismarckische Reichsgründung*, Münih 1925; E.Brandenburg, *Der Eintritt des Süddeutschen Staaten in den Norddeutschen Bund*, Berlin 1910.

K.v.Würzbach, *Biographisches Lexicon des Kaisertums Österreichs*, 60 c., 1855; *Neue Österreichische Biographie 1815-1918*, 8 c., 1923-35; E.Mischler ve J.Ulbrich, *Österreichisches Staatswörterbuch*, 4 c., 1905-9; R.Charmatz, *Die Literatur der Österreichischen Geschichte*, 1912; *Bibliographie zur Geschichte Österreichs 1848-1914*, 1938; *Bibliographia Hungariae*, 7 c., 1885-1903; *Bibliographia Hungariae in Non-Magyar Languages(1861-1921)*, 1923; *Törteneti Szemle*, Budapeşte, 1912'den beri; *Çeşki Çasopis Historicky*, Prag, 1895'den beri; J.Droz, *Histoire d'Autriche*, Paris 1947; W.Steed, *The Habsburg Monarchy 1815-1918*, Londra 1942; J.Redlich, *Das Österreichische Staats-u. Reichsproblem*, 2 c., Leipzig, 1920-6; O.Redlich, *Das Werden einer Grossmacht*, Baden 1938; H.Gsteu, *Geschichte Österreichs*, Innsbrück 1947; H.Hantsch, *Die Geschichte Österreichs*, 2 c., Graz 1950; W.Schüssler, *Das Verfassungsproblem im Habsburger Reiche*, Viyana 1918; H.Benedikt, *Monarchie der Gegensätze*, Viyana 1947; V.Bibl, *Der Zerfall Österreichs*, 2 c., Viyana 1924; Mayer, Kindl ve Pirchegger, *Geschichte u.Kulturleben Deutsch-Österreichs von 1792 bis nach dem Weltkrieg*, Viyana 1937; M.Uhlirz, *Handbuch der Geschichte Österreichs*, 2 c., Graz 1941; K.G.Hugelmann, *Nationalitätenrecht des Alten Österreichs*, Viyana 1934; R.A.Kann, *The Multinational Empire, Nationalism and National Reforms in the Habsburg Monarchy 1848-1918*, 2 c., New York 1950; A.Fischel, *Der Panslavismus bis zum Weltkrieg*, Stuttgart 1919; E.Seton-Watson, *Racial Problems in Hungary*, Londra 1908; A.M., *The Southern Slave Question and the Habsburg Monarchy*, Chicago 1929; S.Szabo, *Ungarisches Volk*, Peşte 1944; J.Prokeş, Fr.trc. *Histoire*

Tchécoslovaque, Prag 1927; K.Krofta, *Histoire de Tchécoslavaquie*, Maestricht 1934; S.H.Thompson, *Czechoslovakia in European History*, Princeton 1943; R.W.Seton-Watson, *A History of the Czechs and Slovaks*, Londra 1943; A.Prazak, *La Renaissance Natianol Tchèque*, Prag 1948; L.Léger, *La Renaissance Tchéque au XIXe Siècle*, Paris 1911; J.Prifzner, *Sudentendeutsche*, Karlsbad 1937; E.Denis, *Les Slovaques*, Paris 1917; T.Çapek, *The Slovaks*, New York 1936; W.Seton-Watson, *Slovakia Then and Now*, Londra 1931; E.Haumant, *La Formation de la Yugoslavie*, Paris 1930; H.Wendel, *Der Kampf der Südslaven*, Frankfurt 1925.

Metternich, *Nachgelassene Papiere*, Fr.trc. *Mémoires du Chancelier Metternich*, 8 c., Paris, 1880-4; H.v.Srbik, *Metternich*, 2 c., Viyana 1925; V.Bibl, *Metternich*, Viyana 1936; J.Mayr, *Österreichischen Staatskanzlei im Zeiltalter Metternich*, Viyana 1925; F.Valjavec, *Der Josephismus*, Viyana 1945; A.M., *Grossdeutschland u.Grossösterreich der Literatur 1830-48*, Viyana 1928; L.Spohr, *Nationalismus in Ungarn*, 1936; D.Kosary, *Kossuth*, Peşte 1946; H.Raupach, *Der Tschechische Frühnationalismus*, Essen 1939; T.J.C.Lochner, *Slowaken u.Tscheken bis 1848*, Haarlem 1931; F.v.Pillersdorf, *Österreich in den Jahren 1848 u.1849*, Viyana 1849; Graf v.Hartig, *Revolution in Österreich*, Viyana 1850; E.Violand, *Die Soziale Geschichte der Revolution in Österreich*, Viyana 1850; Karl Marx, *Revolution u.Counterrevolution in Germany in 1848*, 1896; J.A.Freiherr v.Helfert, *Geschichte Österreichs vom 1848*, 6 c., Prag, 1869-76; A.M., *Geschichte der Österreichischen Revolution der Jahre 1848 bis 1849*, Friburg, 1907-9; R.Endres, *Revolution in Österreich*, Viyana 1947; A.Fischer, *Österreich 1848*, Viyana 1946; A.Novotny, *1848 Österreichs Ringen*, Viyana 1948; R.Kiszling, *Die Revolution im Kaisertum Österreich 1848-9*, Viyana 1948; P.Geist-Lanyi, *Das Nationalitätenproblem 1848-9*, Münih 1920; P.Müller, *Feldmarschall Fürst Windischgaetz*, Vi-yana 1934; H.Kerchnave, *Feldmarschall Fürst Windischgraetz 1848*, Inssbrück 1930; E.Heller, *Fürst F.zu Schwarzenberg*, Viyana 1938; A.v. Schwarzenberg, *Prince Félix zu Schwarzenberg*, New York 1946; H.Lades, *Die Nationalitätenfrage im Karpathenraum 1848-9*, Viyana 1941; D.Janossy, *Serbischen Woiwodschaft in Ungarn*, Viyana 1933; J.Neustaedter, *Les Evénements en Croatie depuis l'An 1848*, Zagreb 1939; P.Molisch, *Deutschen Politik in Österreich von 1848 bis 1918*, 1934; Kossuth, 10 c., Peşte, 1881-1914, Alm.trc. *Meine Schriften aus der Emigration*, 3 c., 1880-2, İng.trc. *Memoirs of My Exile*, 1880; V.v.Andrian-Werburg, *Centralisation u.Decentralisation in Österreich*, Viyana 1850; J.Eötvös, *Nationalitäten in Österreich*, Viyana 1850; R.Charmatz, *Österreichs innere Geschichte 1848-1907*, 2 c., Leipzig 1911; J.Redlich, *Kaiser Franz Joseph*, Viyana 1923; E.Heller, *Kaiser Franz-Joseph I, ein Charakterbild*, Viyana 1934; R.Recouly, *François-Joseph*, Paris 1936; Saint-Aulaire, *François-Joseph*, Paris 1945; K.Tschuppik, Alm.'dan trc. *François-Joseph*, Paris 1933; Maurice Paléologue, *L'Impératrice Elisabeth*, Paris 1939; E.Corti, *Elisabeth*, Salzburg 1934; H.Friedjung, *Österreich v.1848 bis 1860*, 2c., Stuttgart, 1908-12; E.Wertheimer, *Graf Julius Andrassy*, 2 c., Stuttgart 1910; L.Eisenmann, *Le Compromis Austro-Hongrois de 1867*, Dijon 1904; G.Kolmer, *Parlament in Österreich*, 2 c., Leipzig 1902; A.Freiiher v.Czedik, *Zur Geschichte der Österreichischen Ministerien 1861-1916*, 2 c., Teschen 1917; R.Wolkan, *Der Österreichische Staatsgedanken im Zeitalter Franz Josephs*, Innsbrück 1929.

H.Barth, *Bibliographie der Schweizer Geschichte*, 3 c., 1914-5; *Dictionnaire Historique et Bibliographique de la Suisse*, 7 c., 1921-34; H.Schneider, *Geschichte des Schweizerischen Bundesstaats 1848-1918*, Zürih 1931; W.Rappard, *La Constitution Fédérale de la Suisse (1848-1948)*,Neuchâtel 1946; H.Nicolson, *Le Congrès de Vienne*, Paris 1942; K.Griewanl, *Der Wiener Kongress*, Leipzig 1942; J.-H.Pirenne, *La Sainte-Alliance*, 2 c., Paris 1948; W.Näf, *Zur Geschichte der Leiligen Allianz*, Bern 1928; Prusya Genel Kurmayı, *Der Deutsch-Französische Krieg*, 5 c., Berlin, 1872-81; Fransa Genel Kurmayı, *La Guerre de 1870-71*, Paris 1901-8; R.H.Lord, *The Origins on the War of 1870*, Harward Un., 1924; H.Welschinger, *La Guerre de 1870*, Paris 1910; H.Salomon, *L'Incident Hohenzollern*, Paris 1924, K.Stählin, *Der Deutsch-Französische Krieg 1870-71*, Heidelberg 1912; Org.Polot P.Lehautcourt, *Histoire de la Guerre de 1870-71*, 7 c., Paris, 1893-1908, 2 cildlik özeti Paris 1910; A.Chuquet, *La Guerre de 1870-71*, Paris 1895; Palat, *Bibliographie Générale de la Guerre de 1870-71*, Nancy 1896; Albert Sorel, *Histoire Diplomatique de la Guerre Franco-Allemande*, 2 c., Paris 1875.

E.H.Zeydel, *Constitution of the German Empire and German States*, Washington 1910; Johannes Hohlfelde, *Deutsche Reichgeschichte in Dokumenten 1849-1926*, Berlin 1927; C.Andler, *Collection de Documents sur le Pangermanisme*, Paris 1915; E.Vermeil, *L'Empire Allemand (1871-1900)*,Paris 1926; A.M., *L'Allemagne du Congrès de Vienne à la Révolution Hitlérienne*, Paris 1934; B.Serrigny, *L'Evolution de l'Empire Allemand de 1871 Jusqu'à Nos Jours*, Paris 1924; Hohlfeld, *Geschicte der Deutschen Reiches (1871-1926)*, Leipzig 1926; C.Egelhaaf, *Geschichte der Neuesten Zeit vom Frankfurter Frieden bis zur Gegenwart*, Stuttgart 1924; Charles Tower, *Germany of Today*, Londra 1913; W.H.Dawson, *The Evolution of Modern Germany*, 3: Londra 1911; Joseph-Barthélemy, *Les Institutions Politiques de l'Allemagne Contemporaine*, Paris 1915; F.Naumann, *Die Politischen Parteien*, Berlin 1911; Stillich, *Die Politischen Parteien Deutschlands*, Berlin 1911; Brandenburg, *Fünfzig Jahre Nationalliberale Partei*, Berlin 1917; J.Mehring, *Geschichte der Deutschen Sozialdemokratie*, Stockholm 1922; M.Mackeprang, *Nord Schleswig(1864-1911)*, Jena 1912; Franz de Jessen, *Manuel Historique de la Question du Slesvig*, Kopenhag 1906; R.Staehelin, *Geschichte Elsass-Lothringen*, 1921; Georg Wolfram, *Elsass Lothringen (1871-1918)*, Berlin 1936; Max Schlenker, *Elsass-Lothringen (1871-1918)*, Frankfurt 1931; R.Baldy, *L'Alsace-Lorraine et l'Empire Allemand (1871-1911)*, Paris 1912; G.Lacour-Gayet, *Bismarck*, Paris 1918; P.Matter, *Bismarck et son Temps*, 3 c., Paris 1908; Max Lenz, *Geschichte Bismarcks*, Leipzig 1902; Erich Marcks, *Bismarck*, Stuttgart 1909; Hermann Hoffmann, *Fürst Bismarck (1890-1898)*, 3 c., Stuttgart, 1913-4; K.Kersten, *Bismarck u.seine Zeit*,Berlin 1930; M.Philippson, *Kaiser Friedrich III*, Berlin 1900; J.Arren, *Guillaume II*, Paris 1911; E.v.Schmidt Pauli, *Wilhelm II*, Berlin 1929; K.F.Nowak, *Kaiser u.Kanzler*, Berlin 1929; Wilhelm Schässler, *Bismarcks Sturz*, Leipzig 1921; Paul Haake, *Bismarcks Sturz*, Berlin 1922; W.Mommsen, *Bismarcks Sturz*, Stuttgart 1924; Egmont Zechlin, *Bismarck u.Wilhelm II(1890-94)*, Stuttgart 1929; O.Gradewitz, *Bismarcks letzter Kampf 1878-1898*, Berlin 1924; Hans Delbrück, *Bismarcks Erbe*, Berlin 1915; Hermann Hoffmann, *Fürst Bismarck (1890-98)*, 3 c., Stuttgart, 1913-4; K.Bornhak, *Deutsche Geschichte inter Kaiser Wilhelm II*, Leipzig 1920; Limburg-Stirum, *Aus der Konservativen Politik der Jahre 1890-1905*, Berlin 1921; A.Tardieu, *Le Prince de Bülow*, Paris 1909; Siegmud Münz, *Fürst Bülow*,

Berlin 1930; Theodore Eschenburg, *Bülow*, Berlin 1929; William Martin, *La Crise Politique de l'Allemagne Contemporaine*, Paris 1913; Henry Moysset, *L'Esprit Public en Allemagne Vingt Ans Après Bismarck*, Paris 1911; H.Lichtenberger, *L'Allemagne Moderne*, Paris 1907; A.Pingaud, *Le Développement Economique de l'Allemagne Contemporaine 1871-1914*, Paris 1914; Sartorius v.Waltershausen, *Deutsche Wirtschaftsgeschichte 1815-1918*, Jena 1920; W.Berdow, *Alfred Krupp*, Berlin 1927, İng.trc.New York 1930; Hans Fürstenberg, *Carl Fürstenberg (1871-1914)*, Berlin 1930; Meitzen, *Der Boden u.die Landwirtschaft des Preussischen Staats*, 8 c., Berlin, 1868-1908; Maurice Baumont, *La Grosse Industrie Allemande*, Paris 1928, 2 c.; B.Lepsius, *Deutschland Chemische Industrie*, Berlin 1914; P.de Rousiers, *L'Industrie Moderne*, 5 c., Paris 1920; H.Hauser, *Les Méthodes Allemandes d'Expansion Economique*, Paris 1915; M.Lair, *L'Impérialisme Allemand*, Paris 1906; E.Tonnelat, *L'Expansion Allemand hors d'Europe*, Paris 1908; H.Hauser, *Colonies Allemandes*, Paris 1907; A.M., *Colonies Allemandes Impériales*, Paris 1900; Alfred v.der Leyen, *Die Eisenbahnpolitik des Fürsten Bismarck*, Berlin 1914; P.de Rousiers, *Hambourg et l'Allemagne Contemporaine*, Paris 1902; O.Mathies, *Hamburger Reederei (1814-1914)*, Hamburg 1924; J.Riesser, *Die Deutschen Grossbanken*, Jena 1905; P. Descamps, *La Formation Sociale du Prussien Moderne*, Paris 1916; L.Brentano, *Die Sozialen Entwicklung Deutschlands*, Jena 1931; J.Jaurès, *Les Origines du Socialisme Allemand*, Paris 1927; Edgard Milhaud, *La Démocratie Sociale Allemande*, Paris 1903; Thieme, *Bismarcks Sozialpolitik*, 1927; Georg Steinhausen, *Deutsche Kulturgeschichte von 1870 bis zur Gegenwart*, Halle 1931; J.E.Spanlé, *La Pensée Allemande*, Paris 1934; G.Goyau, *L'Allemagne Religieuse, Le Protestantisme et le Catholicisme*, 2 c., Paris, 1898-1908; P.Pieper, *Kirchliche Statistik Deutschlands*, Friburg 1899; Raoul Patry, *La Religion dans l'Allemagne d'Aujourd'hui*, Paris 1926; G.Goyau, *Bismarck et l'Eglise, Le Kulturkampf*, 4 c., Paris, 1911-3; L.Ruhdt v.Collenberg, *Die Deutsche Armee v.1871-1914*, Berlin 1922; Curt Jany, *Geschichte der Königlich Prussische Armee, IV: 1807-1814*, Berlin 1933; H.Fernis, *Die Flottennovellen in Reichstag*, Stuttgart 1934; A.v.Trotha, *Grossadmiral v.Tirpitz*, Breslau 1933; Gottfried v.Bohm, *König Ludwig v. Bayern*, Berlin 1922; Mary Evelyn Townsend, *The Rise and Fall of Germany's Colonial Empire*, New York 1930.

Das Haus-Hof u.Staats Archiv in Wien, Viyana 1922; Alois Fr.v.Czedik, *Zur Geschichte der Östereichischen Ministerien 1861-1916*, 4 c., Viyana, 1916-20; Otto Ernst, *Letters of Francis Joseph*, Londra 1927, Fr.trc. Paris 1928; *Briefe Kaiser Franz Josephs I an seine Mutter (1838-1872)*, Münih 1930; J.Andrassy, *Speeches*, 2 c., B.Lederer nş., Peşte, 1891-3; J.Wertheimer, *Julius Andrassy*, Viyana 1910; R.Charmatz, *Literatur der Österreische Geschichte*, Viyana 1912; H.Wickham Steed, *La Monarchie des Habsburg*, Paris 1914; R.Charmatz, *Österreichische Geschichte v.1848 bis 1907*, 2 c., Leipzig 1909; Rudolf Sieghart, *Jahrzehnte einer Grossmacht*, Berlin 1932; R.Pinon, *François-Joseph*, Paris 1917; Eugen Bagger, *Kaiser Franz Joseph*, Viyana 1927; J.Redlich, *Kaiser Franz Joseph*, Viyana 1923; Alberto di Margutti, *L'Imperatore Francesco Giuseppe*, Milano 1931; Otto Ernst, *François-Joseph Intime*, Paris 1928; Oskar Mitis, *Das Leben v.Kronprinz Rudolf*, Leipzig 1927; Maurice Muret, *L'Archiduc François-Ferdinand*, Paris 1931; Leopold v.Chlumecky, *Erzherzog Franz Ferdinand*, Berlin 1929; Fr.v.Sosnosky, *Franz-Ferdinand*, Münih 1929; *Neue*

Österreichische Biographie, 3 c., Viyana 1926; B.Molden, *Alois Graf Aerenthal*, Stuttgart 1917; J.Redlich, *Das Österreichische Staats u.Reichsproblem*, 2 c., Leipzig 1926; Kolmer, *Parlament u.Verfassung*, 6 c., Viyana, 1903-10; K.Springer, *Österreichisch - Ungarischen Monarchie*, Viyana 1906; F.Tezner, *Österreichisch-Ungarischen Reichsidee*, Viyana 1906; J.Glückmann, *Östereichisch-Ungarischen Monarchie*, Viyana 1895; Molinary *Österreichisch-Ungarischen Heere*, Zürih 1905; Teifen, *Adel u.Kirche in Österreich*, Viyana 1897; C.Wolfsgruber, *Kirchengeschichte Österreichs-Ungarns*, Viyana 1909; P.Samassa, *Völkerstreit in Habsburger Staat*, Leipzig 1910; K.G.Hugelmann, *Nationalitätenrecht in allen Österreich*, Viyana 1934; Jaroslav Prokeş, *Histoire Tchécoslovaque*, Paris 1927; L.Léger, *La Renaissance Tchèque*, Paris 1911; Zdenek Nejdely, *Masaryk*, Prag 1932; Lonçar, *Les Slovènes(1797-1919)*, Paris 1923; Voïnovitch, *Histoire de Dalmatie*, 2 c., Paris 1934; Paul Molisch, *Geschichte der Deutschnationalen Bewegung in Österreich*, Jena 1926; I.Kont, *Bibliographie Française de la Hongrie*, Paris 1913; L.Eisenmann *La Hongrie Contemporaine (1867-1918)*, Paris 1921; Gyula Szekfü, *Der Staat Ungarn, eine Geschichte*, Stuttgart 1918; K.de Bertha, *La Hongrie Moderne de 1849 à 1901*, Paris 1901; Gustav Gratz, *A Dualismus Kora Magyarorszag Törtenete 1867-1918*, 2 c., Peşte 1934; Marczali, *Ungarische Verfassungsgeschichte*, Berlin 1910; A.de Bertha, 1937; A.Petho, *Le Comte Albert Apponyi*, Paris 1931; Seton-Watson, *The Southern Slav Question*, Londra 1911; Horn, *Le Compromis entre la Hongrie et la Croatie*, Paris 1907; A.Halasz, *La Hongrie Economique*, Peşte 1920; Ladislas Ravasz, *Hungarian Protestantism*, Peşte 1927; C.Wolfsgruber, *Fürst Kardinal Schwarzenberg*, 3 c., Viyana, 1916-7; Egon Corti, *Elizabeth Empress of Austria*, Newhaven 1936.

André Chéradame, *Les Colonies Allemandes*, Paris 1905; Pierre Decharme, *Compagnies et Sociétés Coloniales Allemandes*, Paris 1903; Henri Hauser, *Colonies Allemandes Impériales*, Paris 1900; Maurice Lair, *L'Impérialisme Allemand*, Paris 1916; H.Meyer, *Die Deutsche Kolonialreich*, 2 c., Leipzig, 1909-10; Alfred Zimmermann, *Geschichte der Deutschen Kolonialpolitik*, Berlin 1914; Maximilian v.Hagen, *Bismarcks Kolonialpolitik*, Stuttgart 1923; K.Herrfurth, *Bismarck u.die Kolonialpolitik*, Berlin 1909; A.Spellmeyer, *Bismarcks Kolonialpolitik*, Stuttgart 1931; Mary Townsend, *Origins of Modern German Colonialism (1871-1885)*, New York 1921; A.M., *The Rise and Fall of Germany's Colonial Empire (1884-1918)*, New York 1930; Otto Hammann, *Deutsche Weltpolitik (1890-1912)*, Berlin 1925; Ch.Andler, *Collection de Documents sur le Pangermanisme*, 4 c., Paris, 1915-7; Bülow, *Deutsche Politik*, Fr.trc.Paris 1914; Carl Peters, *Die Gründung v.Deutsch-Ost-Afrika*, Berlin 1910; G.Jantzen, *Ostafrika in der Deutsch-Englischen Politik (1884-1890)*, Hamburg 1934; L.Vossion, *Les Iles Samoa et l'Arrangement Anglo-Allemand*, Paris 1900; E.Plumon, *La Colonie Allemande de l'Afrique Orientale*, Rennes 1905.

A.Lepsius, Mendelssohn-Bartholdy ve F.Thimme, *Die Grosse Politik der Europäischen Kabinette (1871-1914)*, 52 c., Berlin, 1922-6, Fr.trc. *La Politique Extérieure de l'Alemagne (1871-1914)*, Paris, 1928 v.dd.; L.Bittner ve H.Uebersberger, *Österreich-Ungarns Aussenpolitik (1908-1914)*, 8 c., Viyana 1930; Prinz zu Hohenlohe-Schillingsfürst, *Denkwürdigkeiten*, 3 c., Stuttgart, 1907-31; Prinz B.v.Bülow, *Denkwürdigkeiten*, 4 c., Berlin, 1930-1, Fr.trc. *Mémoires du Chancelier Prince de Bülow*, Paris, 1930-2; Th.v.Bethmann-Hollweg, *Betrachtungen zum*

Weltkriege, 2 c., Berlin, 1919-22, Fr. trc. *Considérations sur la Guerre Mondiale*, Paris 1923; Grossadmiral v.Tirpitz, *Der Aufbau der Deutschen Weltmacht*, Berlin 1924; A.Graf v.Waldersee, *Denkwürdigkeiten*, 3 c., Berlin, 1922-3; Prinz Philipp zu Eulenburg, *Auf Fünfzig Jahren*, Berlin 1923; Org.Conrad v.Hötzendorff, *Aus Meiner Dientszeit(1906-18)*, 6 c., Viyana, 1926-30; J.v.Szilassy, *Donaumonarchie*, Berlin 1921; Ernst Jäck, *Kiderlen-Wächter, der Staatsmann*, 2 c., Berlin 1924, Fr.trc.Paris 1926; Joseph Redlich, *Kaiser Franz Joseph*, Berlin 1929; Eduard Wertheimer, *Graf Julius Andrassy*, 2 c., Stuttgart 1913; B.Molden, *Alois Graf Aehrenthal*, Berlin 1917; H.Friedjung, *Das Zeilalter des Imperialismus*, 3 c., Berlin, 1919-22; Erich Brandenburg, *Von Bismarck zum Weltkriege*, Berlin 1924; Hermann Oncken, *Vorgeschichte des Weltkrieges*, 2 c., Leipzig 1922; Veit Valentin, *Von Bismarcks Abgang bis zur Ende des Weltkrieges*, Berlin 1921; Rachfahl, *Deutschland u.die Weltpolitik*, Stuttgart 1923; W.Schüssler, *Deutschland zwischen Russland u.England (1879-1914)*, Leipzig, 3: 1940; J.Larmeroux, *La Politique Extérieure de l'Autriche-Hongrie (1875-1914)*, 2 c., Paris 1918; Th.v.Sosnasky, *Die Balkanpolitik Österreich-Ungarns seit 1866*, 2 c., Stuttgart, 1914-4; A.Pribham, *Austrian Foreign Policy (1908-18)*, Londra 1923.

Vicomte de Gontaut-Biron, *Ma Mission en Allemagne*, Paris 1906; André Dreux, *L'Ambassade de M.de Gontaut-Biron à Berlin (1872-7)*, Paris 1907; Karl Linebach, *Deutschland u.Frankreich*, Stuttgart 1924; H.Herzfeld, *Deutschland u.Frankreich*, Berlin 1924; Georg Rosen, *Der Politik Bismarcks in Frankreich v.1871-90*, Detmold 1924; Hajo Holborn, *Bismarcks Europäischen Politik*, Berlin 1925; N.Japiske, *Europa u.Bismarck*,Berlin 1927; H.Rothfels, *Bismarcks Englische Bündnispolitik*, Berlin 1923; A.Helms, *Bismarck u.Russland*, Bonn 1927; Joseph Füller, *Bismarcks Diplomacy at its Zenith*, Cambridge 1922; Maximilian v.Hagen, *Bismarck u.England*, Stuttgart 1941; Windelband, *Bismarck u.die Europäische Mähte (1879-85)*, Essen 1942; Graf v.Moltke, *Die Deutschen Aufmarschpläne (1871-90)*, Berlin 1929; Wilhelm II, *Ereignisse u.Gestalten aus den Jahren 1878-1918*, Leipzig 1922; E.Enthoven, *Fritz v.Holstein*, Utrecht 1936; J.v.Kürenberg, *Holstein*, Fr.trc. Paris 1934; Maurice Baumont, *Les Origines de la Guerre Mondiale*, Paris 1933; Helmut Krausnick, *Holsteins Geheimpolitik inder Ära Bismarcks (1886-90)*, Hamburg 1942; Ludwig Raschdau, *Unter Bismarck u.Caprivi*, Berlin 1941; Reinhard Hüber, *Die Bagdadbahn*,Berlin 1943; F.Bode, *Der Kampf um die Bagdadbahn (1903-14)*, Breslau 1941; John Wolf, *The Diplomatic History of The Bagdad Railroad*, Columbia 1936; Earle, *Turkey, the Powers and the Bagdad Railway*, New York 1924; Ragey, *La Question du Chemin de Fer de Bagdad*, Paris 1936; R.Raab, *Die Politik Deutschlands im nahen Orient (1878-1908)*, Viyana 1936; J.Barlow, *The Agadir Crisis*,Un.of North Carolina, 1940; M.Nintchitch, *La Crise Bosniaque(1908-9)*, 2 c., Paris 1936; Ernst Anrich, *Die Julikrisee 1914*, Stuttgart 1931; E.L.Woodward, *England and the German Navy*, Oxford 1935; W.Becker, *Fürst Bülow und England (1897-1909)*, Greifswald 1929; Ross J.Hoffmann, *The Anglo-German Trade Rivalry*, New York 1936; Bernadotte Schmitt, *Triple Entente and Triple Alliance*, New York 1934; J.B.Manger, *De Triple Entente*, Utrecht 1934; Fr.Stieve, *Deutschland u.Österreich-Ungarn (1908-1914)*, Münih 1930; Oswald Wedel, *Austro-German Diplomatic Relations (1908-14)*, Stanford Un., 1932; Pr.Lichnowsky, *Auf dem Wege zum Abgrund*, 2 c., Dresden 1927; Kautsky, Montgelas ve Schüking, *Die Deutschen Dokumente zum Kriegsausbruch*, 4 c., Berlin 1921, 2: 1938.

Fr.trc.A.Costes, *Documents Allemands relatifs à l'Origine de la Guerre*, Paris 1922; P.Dirr, *Bayerische Dokumente zum Kriegsausbruch*, 3: Münih 1925; A.Bach, *Deutsche Gesandtschaftsberichte zum Kriegsausbruch 1914*, Berlin 1937; A.von Wegerer, *Bibliographie zur Vorgeschichte des Krieges*, Berlin 1934; Camille Bloch, *Les Causes de la Guerre Mondiale*, Paris 1933; Pierre Renouvin, *Les Origines Immédiates de la Guerre*, Paris, 2: 1927; Jules Isaac, *Les Origines de la Guerre*, Paris 1933; Eugen Fischer, *Von Sarajevo bis zum Weltbrand*, Berlin 1930; Hermann Lutz, *Die Europäische Politik in der Julikrisis 1914*, Berlin 1930; A.v.Wegerer, *Der Ausbruch des Weltkrieg*, 2 c., Hamburg 1939; Bernadotte Schmitt, *The Coming of the War*, 2 c., New York 1930, Fr.trc. *Comment vint la Guerre*, 2 c., Paris 1932; R.Seton-Watson, *The Origins of the War*, Londra 1926; Jonathan Scott, *The Public Opinion on the Eve of the Great War*, New York 1927; Ralph Lutz, *The Fall of the German Empire (1914-18)*, Stanford Un., 1932, 2 c.; H.v.Köngswald, *Revolution 1918*, Berlin 1933; Karl Helfferich, *Der Weltkrieg*, 3 c., Berlin 1922; Graf v.Hertlig, *Der Reichskanzlei*, Friburg 1919; Prinz Max v.Baden, *Erinnerungen u.Dokumente*, Berlin 1928; V.Payer, *Vom Bethmann-Hollweg bis Ebert*, Berlin 1925; R.v.Valentini, *Kaiser u.Kabinettschef*, Oldenburg 1931; V.Brendt, *Der Deutsche Reichstag im Weltkrieg*, Berlin 1928; L.Bergsträsser, *Die Preussische Wahlrechtsfrage im Kriege*, Berlin 1929; A.Rosenberg *Die Entstehung der Deutschen Republik*,Berlin 1928; Marice Baumont, *L'Abdication de Guillaume II*, Paris 1930; H.Daniels, *The Rise of the German Republic*, Londra 1927; Polzer-Hoditz, *Kaiser Karl*, Zürich 1929; B.Auerbach, *L'Autriche-Hongrie pendant la Guerre*, Paris 1925; Glaise-Horstenau, *Die Katastrophe*, Zürih 1929; Joseph Redlich, *Österreichs Regierung u.Verwaltung im Kriege*, Viyana 1925; K.Opoçensky, *Umsturz im Metteleuropa*, Hellerau 1931; Th.Ruyssen, *Les Minorités Nationales d'Europe et la Guerre Mondiale*, Paris 1923; Boehm, *Europa Irredenta*, Berlin 1925; Elie Halévy, *Le Socialisme et la Guerre*, Paris 1938; Frank Chambers, *The War behind the War 1914-18*, Londra 1938; Clemens Delbrück, *Mobilmachtung in Deutschland*, Berlin 1924; Lank, *Der Wirtschaftskrieg u.die Neutralen (1914-8)*, Berlin 1940; E.Scherbening, *Wirtschaftsorganisation im Kriege*, Jena 1938; A.Dix, *Wirtschafts-Krieg u.Kriegswirtschaft*, Berlin 1920; Carnegie Foundation, *Economic and Social History of the World War*, J.T.Shotwell nş., 200 c.; Czernin, *Im Weltkrieg*, Berlin 1919; Gratz ve Schüller, *Wirtschaftspolitik Österreich-Ungarns*, Viyana 1926; A.Manteyer, *L'Offre de Paix Séparée de l'Autriche*, Paris 1920; R.Fester, *Die Politik Kaiser Karls*, Münih 1925; John Volkwart, *Brest-Litovsk*, Stuttgart 1937; Almanya Genel Kurmayı, *Der Weltkrieg*, 12 c., Berlin, 1925 v.dd.; Avusturya Genel Kurmayı, *Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914-18*, 7 c., Viyana, 1929 v.dd.; Almanya Genel Kurmayı, *Der Krieg zur See*, 16 c., Berlin, 1925 v.dd.; savaşın kaybını araştıran komisyonun resmî yayını: *Das Werk der Untersuchungsauschusses*, 16 c., Berlin, 1919 v.dd.; Org.Erich Ludendorff, *Kriegserinnerungen*, Berlin 1919, Fr.trc. *Souvenirs de Guerre*, Paris 1921; A.M. *Kriegsführung u.Politik*, Berlin 1924; Mareşal v.Falkeynhayn, *1914-1916*, Berlin 1920, Fr.trc. *Le Commandement Suprême de l'Armée Allemand 1914-16*, Paris 1920; Org. v.Wrisberg, *Erinnerungen an die Kriegsahre*, 3 c., Berlin, 1922-3; Mareşal A.v.Mackensen, *Briefe u.Aufzeichnungen*, Leipzig 1938; Mareşal Conrad v.Hoetzendorff, *Aus Meiner Dinestzeit*, 5 c., Viyana 1929; Org.v.Arz, *Zur Geschichte des Grossen Krieges*, Viyana 1924; General v.Zwehl, *Falkenhayn*, Berlin 1930;

A.Urbanski v.Ostrymicz, *Conrad v.Hoetzendorff*, Graz 1938; Chwarte, *Der Grosse Krieg*, 10 c., Berlin, 1921-4; General v.Kühl, *Der Welkrieg*, 2 c., Berlin 1929; W.Foerster, *Graf Schlieffen u.der Weltkrieg*, Berlin 1925, Fr.trc. *Le Comte Schlieffen et la Guerre Mondiale*, Paris 1929; G.Bruchmüller, *Die Deutsche Artillerie in Weltkrieges*, Berlin 1921; Wilhelm Ziegler, *Das Ende der Zweiten Reiches*,Hamburg 1938; W.Wolflast, *Der Seekrieg 1914-18*, Leipzig 1938; R.v.Xylander, *Deutsche Führung in Lothringen 1914*, Berlin 1935; E.Bircher, *Marneschlacht*, 2 c., Bern 1927; Alb.Koeltz, *La Bataille de la Marne*, Paris 1931; Müller-Loebnitz, *Die Führung im Marnefeldzug*, Berlin 1941; H.Wendt, *Verdun 1916*, Berlin 1930; G.v.Hase, *Skagerrak, Die Grösste Seeschlacht der Weltgeschichte*, Berlin 1920; Bacon, *The Jutland Scandal*, Londra 1927; Fr.trc. *Le Scandale de la Bataille du Jutland*, Paris 1928; Edourd Delage, *Le Drame du Jutland*, Paris 1929; E.Kabisch, *Somme 1916*, Berlin 1937; General Krafft v.Dellmesingen, *Der Durchbruch am Isonzo*, 2 c., Oldenburg, 1926-8; Michelsen, *Der U-Bootskrieg 1914-18*, Leipzig 1921, Fr.trc. *La Guerre Sous-marine*, Paris 1928; A.Laurens, *Histoire de la Guerre Sous-marine Allemande*, Paris 1930; Edourd Delage, *La Guerre sous les Mers*, Paris 1934; Alb.Koeltz, *La Bataille de France*, Paris 1931; Fr.Holtmeier, *Offensive 1918*, Münster 1937; Yzb.Ferlus, *La Seconde Grande Offensive Allemande du Printemps 1918*, Paris 1938; B.Schwertfeger, *Das Weltkriegsende*, Potsdam 1937; *Les Conventions d'Armistice passées avec la Turquie, la Bulgarie, l'Autriche-Hongrie et l'Allemagne par les Puissances Alliées et Associées*, Paris 1919; *Amtliche Urkunden zur Vorgeschichte*, Berlin, 4: 1928, Fr.trc. *L'Aveu de la Défaite Allemande*, Paris 1919; *Der Waffenstillstand 1918-19, Das Dokumenten-Material*, 3 c., Berlin 1928; Erzberger, *Erlebnisse im Weltkrieg*, Stuttgart 1920; Alb.Niemann, *Kaiser u.Revolution*, Berlin 1922; Ludendorff, *Entgegnung auf dam amtliche Weissbuch*, Berlin 1919; H.Rodin, *Armistice 1918*, New Haven 1944; D.Keit, *Die Rheinfrage 1918-19*, Bonn 1940; Nina Almond ve Ralph Lutz, *A Bibliography of the Paris Peace Conference, Collections of Sources*, Stanford Un., 1935; D.Hunter Miller, *The Conference of Paris with Documents*, 21 c.; *The Paris Peace Conference*, 2 c., Washington 1942; *La Paix de Versailles*, 9 c., A.G. de Lapraderelle nş., Paris, 1930 v.dd.; M.Rothbarth, *Bibliographie zum Vertrag v.Versailles*, Bern 1925; Harold Temperley, *A History of the Peace Conference of Paris*, 6 c., Londra, 1920-1; W.Ziegler, *Versailles*, Hamburg, 2: 1933; Et.Weill-Raynal, *Les Réparations Allemandes et la France*, 3 c., Paris 1945; George Noble, *Policies and Opinions at Paris 1919*, New York 1935; Macaristan Hâriciye Nezâreti, *The Hungarian Peace Negociation*, 3 c., Peşte, 1920-2; *Bericht über die Tätigkeit der Deutsch-Österreichischen Friedensdelegation*, 2 c., Viyana 1919; H.Raschofer, *Die Tschechoslowakischen Denkschriften von Paris*, Berlin 1937; Louis Barthou, *La Paix*, Paris 1919; W.Schüking, *Kommantar zum Friedenesvertrage*, 8 c., Berlin, 1920-1; Nina Almond ve Ralph Lutz, *The Treaty of St-Germain, A Documentary History*, Stanford Un., 1935; F.Debyser, *Le Sénat des Etats-Unis et le Traité de Versailles*, Paris 1932; Wambaugh, *Plebiscites since the World War*, 2 c., Washington 1933; Arnold Toynbee, *The World after the Peace Conference*, Londra 1925; Pauline Relejea Anderson, *Anti-English Feeling in Germany(1890-1902)*, Washington 1939.

Almanach de Bruxelles, 1918; *Almanach de Gotha*, 1763-1944; *Almanach de St Petersburg*, 1910; J.Anderson, *Royal Genealogies*, 2: 1736; C.v.Behr, *Genealogie der in*

Europa Regierenden Fürstenhäuser, 2: 1870, eki 1890; Werne Bertram, *Memoires of Ludwig II of Bavaria;* Marthe Bibesco, *Royal Portraits*, 1928; N.Birch ve A.Bramson, *Captains and Kings*, 1972; Wilfrid Blunt, *King Ludwig II of Bavaria*, 1970; Brook-Shepherd, *The Last Habsburg*, 1968; Arthur Bryant, *The Years of Endurance (1793-1802)*, 1942; A.M., *Years of Victory (1802-1812)*, 1944; A.M., *The Age of Elegance(1812-1822)*, 1950; *Burke's Guide to the Royal Family*, 1973; *Burkes Royal Families of the World, I: Europe and Latin America*, 1977; Henry Channon, *The Ludwigs of Bavaria*, 1933; Chasot de Nantigny, *Généalogies Historiques*, 4 c., 1736-8; Count Egon Caesar Corti, *Maximilian and Charlotte*, 1928; Guy Coutant de Saisseval, *Les Maisons Impériales et Royales d'Europe;* Luis de Caralt, *Los Pretendientes a los Tronos de Europa*, 1970; Duff, *Hessian Topestry*, 1967; W.Dworzaczek, *Genealogia*, 1959; O.Forst de Battaglia, *Ahnentafel des Erzherzogs Franz Ferdinand*, 1910; A.M., *Traité de Généalogie*, 1949; *Führer Durch die Fürstengrüfte Münchens*, 1958; *Genealogisches Handbuch des Adels*, 1951; *Genealogisches Taschenbuch der Deutschen Gräflichen Häuser*, 1828-1944; *Genealogisches Taschenbuch der Deutschen Freiherrlichen Häuser*, 1828-1944; Joan Haslip, *Emperor Maximilian of Mexico*, 1971; A.M., *The Lonely Empresse(Elisabeth of Austria)*, 1965; Henry Haynie, *The Captains and the Kings;* H.R.Hiort-Lorenzen, *Livre d'Or des Maisons Souverains*, 1895; Prinz Franz Josef Hohenlohe-Schillingsfürst, *Die Nachkomnen des Fürsten Carl Ludwig zu Hohenlohe-Langenburg 1762-1825*, 2: 1963; K.Hopf, *Historisch-Genealogischer Atlas*, 2 c., 1858-66; M.Huberty, A.Giraud, F.Magdelaine ve B.Magdelaine, *L'Allemagne Dynastique, I: Hesse-Reuss-Saxe*, 1976; Prinz W.K.v.Isenburg, *Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten*, 2 c., 1937; Denis Judd, *Eclipse of Kings*, 1976; S.Kekulé v.Stradonitz, *Ahnentafel-Atlas der Regenten Europas*, 1888-1904; E.H.Kneschke, *Neues Allgemeines Deutsches Adels-Lexicon*, 2: 1930; F.de La Chesshaye des Bois, *Dictionnaire de la Noblesse*, 3: 19 c., 1861; Luisa of Saxony, *My Own Story*, 1911; Baron A.A.v. Malzahn, *4096 Ahnen Kaiser Wilhelms II*, 1911; G.Martin, *Histoire et Généalogie de la Maison de Liechtenstein*, 1976; Nancy Mitford, *Frederick the Great*, 1970; L.Moreri, *Grand Dictionnaire Historique*, 10 c., 1739; O.Posse, *Die Wettiner*, 1897; Marquis de Ruvigny, *The Titled Nobility of Europe*, 1914; A.M.Stokvis, *Manuel d'Histoire, de Généalogie et de Chronologie*, 3 c., 1888-91; T.G.Voigtel, *Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staten*, 1811; Adam Wandruszka, *The House of Habsburg*, 1964; Tümg.W.H.-H.Waters, *Potsdam and Doom*, 1935; G.M.Willis, *Ernst Augustus, Duke of Cumberland and King of Hanover*, 1954.

Ad.Stieler, *Hand-Atlas*, Gotha, 14. baskı 1817, son baskı 1867; H.Berghaus, *Grand-Atlas de l'Asie*, Paris 1836; *Genealogisches Häuser*,Justus Pethes nş., Gotha 1828'den beri her yıl (500 kadar Alman hânedânı, prensler ve kontlar); *Genealogisches Taschenburh der Freiherrlichen Häusen*, Justus Perthes nş., Gotha, 1847'den beri her yıl (Alman baron âileleri); K.von Spruner, *Historisch-Geographischer Hand-Atlas*, 2 c., Gotha 1855; A.Ficker, *Bevölkerung der Oesterreichischen Monarchie*, Gotha 1860 (Avusturya imparatorluğunun mufassal atlası); Maurice Bloch, *Puissance Comparée des Divers Etats de l'Europe* (îzâhlı atlas), Alm.ve Fr.baskıları var, Gotha 1862.

Thomas A.Brady Jr., Heiko A.Oberman, Jamos D.Tracy, Cemal Kafadar vs, *Handbook of European History (1400-1600)*, 2 c., 1994-95.

Avrupa Regierenden Fürstenhäuser, 2. 1570. ek: 1890; Werner Bertram, Memoires of Ludwig II of Bavaria, Marthe Bibesco, Royal Portraits, 1928; N.Birch ve A.Bramson, Captains and Kings, 1972; Wilfrid Blunt, King Ludwig II of Bavaria, 1970; Brook-Shepherd, The Last Habsburg, 1968; Arthur Bryant, The Years of Endurance (1793-1802), 1942; A.M., Years of Victory (1802-1812), 1944; A.M., The Age of Elegance (1812-1822), 1950; Burke's Guide to the Royal Family, 1973; Burke's Royal Families of the World, I. Europe and Latin America, 1977; Henry Channon, The Ramparts of Romania, 1952; Chazot de Nantigny, Généalogies Historiques, 4 c., 1736-8; Count Egon Corti, 1928, Maximilian and Charlotte, 1928; Guy Coutant de Saisseval, Les Maisons Impériales et Royales d'Europe; Luis de Carati, Les Prétendants à les Trônes de l'Europe, 1946; Dahl, Hessian Toyman, 1967; W.Dworzaczek, Genealogia, 1959; O.Forst de Battaglia, Ahnentafel des Erzherzogs Franz Ferdinand, 1910; A.M., Traité de Généalogie, 1949; Fabrice Gorge, The Friendly Mr. Almanachs, 1958; Genealogisches Handbuch des Adels, 1951; Genealogisches Taschenbuch der Fürstlichen Häuser, 1848-1944; Genealogisches Taschenbuch der Deutschen Gräflichen Häuser, 1828-1944; Jean Haslip, Emperor Maximilian of Mexico, 1971; A.M., The Lonely Empress: Elisabeth of Austria, 1965; Henry Hayne, The Captains and the Kings; H.R.Hiort-Lorenzen, Livre d'Or des Maisons Souveraines, 1895; Prinz Franz Josef Hohenlohe-Schillingsfürst, Die Nachkommen des Fürsten Carl Ludwig zu Hohenlohe-Langenburg 1762-1825, 2. 1965; K.Hopf, Historisch-Genealogischer Atlas, 2 c., 1858-66; M.Huberty, A.Giraud, F.Magdelaine ve B.Magdelaine, L'Allemagne Dynastique, I. Hesse-Reuss-Saxe, 1976; Prinz W.K. v.Isenburg, Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten, 2 c., 1937; Denis Judd, Eclipse of Kings, 1976; S.Kekulé v.Stradonitz, Ahnentafel-Atlas der Regenten Europas, 1898-1904; H.F.Kneschke, Neues Allgemeines Deutsches Adels-Lexicon, 2. 1930; Père La Chesnaye des Bois, Dictionnaire de la Noblesse, 1. 19 c., 1961; Luisa of Saxony, My Own Story, 1911; Baron A.A.v. Malortie, Kaiser Wilhelm II, 1911; Gustavo Mayorga, Histoire et Généalogie de la Maison de Mecklenbourg, 1976; Nancy Mitford, Frederick the Great, 1970; L.Moréri, Grand Dictionnaire Historique, 10 c., 1759; O.Posse, Die Wettiner, 1897; Marquis de Ruvigny, The Titled Nobility of Europe, 1914; A.M.Stokvis, Manuel d'Histoire, de Généalogie et de Chronologie, 3 c., 1888-93; J.D.Voigtel, Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten, 1871; Adam Wandruszka, The House of Habsburg, 1964; Trans. W.H.H.Yates, Fürsten und Prinzen, 1935; G.M.Willis, Ernest Augustus, Duke of Cumberland and King of Hanover, 1954.

Ad.Stieler, Hand-Atlas, Gotha, 14. baskı 1817, son baskı 1897; H.Berghaus, Atlas de l'Asie, Paris 1836, Genealogisches Hand- Justus Perthes üg. Gotha 1836'dan beri her yıl (500 kadar Alman hanedanı, prensler ve kontların Genealogisi ve Taschenbuch der fürstlichen Häuser, Justus Perthes üg. Gotha, 1847'den beri her yıl (Alman baronlarının) Karl Spruner, Historisch-Geographischer Hand-Atlas, 3 c., Gotha 1853. A.Fickler, Darstellung der Österreichischen Monarchie, Gotha 1860 (Avusturya imparatorluğunun tarihsel atlası), Maurice Block, Puissance Comparée des Divers États de l'Europe (tarihi atlas), Almanach Friedrichs, Gotha 1862.

Thomas A.Brady Jr., Heike A.Oberman, James D.Tracy, Capital Kanun ve Handbook of European History 1400-1600, 2 c., 1994-95.

Ondokuzuncu Kitap

HOLANDA ve BELÇİKA

I
HOLANDA

Bugünki Holanda

Holanda, kuzey ve batıda Kuzey Denizi, doğuda Almanya, güneyde Belçika ile çevrilmiştir. Ren nehri, Holanda'dan Kuzey Denizi'ne kavuşur. 33.963 km², 14.900.000 n., yoğunluk 438. Fl.Koninkrijk der Norderlanden, İng.The Netherlands, Fr.Pays-Bas, Alm.Niederlande, Osm.Felemenk olup lugat mânâsı "kuzey ülkesi"dir. NATO ve AT üyesidir. GSMH 150 milyar doların ve p.c.10.000 doların üzerindedir. Nüfûs: 2.613 (1830), 3.057(1850), 3.580 (1870), 4.511(1890), 5.858(1910), 6.846(1920), 7.936 (1930), 9.626(1947), 11.462(1960), 13.060(1971), 14.188(1981), 13.599(1.1.1975), 14.454(1.1.1985), 14.515(1986). 15 il (en büyükleri Zuid-Holland, 2.905 km², 3.106.000 n., 151 yoğunluk, 1981). Büyük şehirler (1981): Amsterdam 1.240.000 (Zaanstad 141.000, Haarlemmermeer 78.000 ile berâber), Rotterdam 1.180.000 (Schiedem 75.000, Vlaardirgen 80.000 ile), başkent Lahey 760.000 (Delft 84.000 ile), Utrecht (Zeist 62.000 ile) 550.000, Eidhoven 370.000. Daha 100.000'in üzerinde 16 şehir vardır (bu arada ünlü Leiden 175.000).

Askerlik 14 ilâ 17 ay mecbûrîdir. 66.200 kara + 17.100 hava +18.000 deniz + 8.700 jandarma = 110.000 asker silâh altındadır. 210 harb tayyâresi vardır. 1954'de 1

tayyâre gemisi, 2 kruvazörü vardı, şimdi ağır harb gemileri kullanmıyor. Savunma büdcesi: 4.930 (1981), 3.978(1985), 5.498(1986) milyon dolar.

Dil: Flamanca 12.336.000, Frizonca 1.400.000, Türkce 152.000, Arabca(Fâslı) 100.000, Almanca 130.000, İtalyanca 30.000, Portekizce 20.000, İspanyolca 10.000, Malayca 10.000. Dîn: Katolik 5.700.000, Protestan 8.206.000, Müslümân 262.000, Mûsevî 20.000. Nüfûsun 500.000'i yabancıdır (152.000 Türk, 100.000 Fâslı Arab, sn.Federal Alman vs). 1980'de 44.000 Türk ve 52.000 dîğer milletlerden yabancı işçi vardı.

Elektrik 3,7(1938), 13,9(1958), 40,9(1970), 64,5(1979), 62,8(1984) milyar kwh. Petrol 0,2(1943), 1,9(1960), 1,6(1980), 3,1(1984) milyon ton, Dünyâ'nın 7. petrol idhâlâtcısı (1980'de 42 milyon ton). Turist 2,9 milyon kişi ve 1,3 milyar dolar (1979), 3,3 milyon kişi ve 1,5 milyar dolar (1984). Yol 28.800(1954), 52.700(1978), 53.848 (1984, 1.819 km otorut) km. Motörlü vâsıta 704.500(1954), 4.180.000(1978), 1984'de yalnız özel araba 4,8 milyon. Demiryolu 3.400(1954), 2.880(1978, 1.759 km elektrikli), 2.852(1.796 elektrikli) km. Ticâret filosu 3.330.000 (1954), 5.095.000 (1980), 5.447.000(1984) ton. Telefon 685.000(1954), 6,9 milyon (1980), 5,6 milyon (1985). TV 4,2 (1980) ve 4,5 (1985) milyon. Dr. 26.000(1980), 31.185 (1985).

İlk üniversiteler: Leiden 1575, Groningen 1614, Utrecht 1636, Amsterdam 1877, Rotterdam 1913, Wageningen 1918, Nijmegen 1923, Tilburg 1927. 1954'de 8 üniversitede 26.800 talebe ve 2.009 öğretim üyesi, 1980'de 14 üniversitede 157.600 talebe (44.000 kız) + yüksek okullarda 54.000 talebe.

Flamanca: Avrupa'da 17.797.000 + Kuzey Amerika'da 1.080.000 + Güney Amerika'da 321.000 + Okyanusya'da 141.000 + Afrika'da 6.023.000 + Asya'da 1.000 = 25.364.000. Frizonca: yalnız Holanda'da 1.400.000. Her ikisi de Germen dillerindendir. Belçika'da Flamanca konuşanlar 4.960.000'dir.

Bugün Holanda'nın elinde sömürge ol.yalnız Holanda Antilleri kalmışdır.

Târîhî Coğrafya

Amsterdam 1590'a doğru 190.000 nüfûsa erişerek Avrupa'nın en büyük şehirleri arasına girdi. 1700'e doğru nüfûsu 180.000 idi. 1700'de Holanda 32.370 km^2, 1,7 milyon n., fakat sömürgeleri ile 1.021.274 km^2, 7.530.000 n. idi. Nüfûsundan fazla sömürge sâhibi olan ilk Avrupa devletidir. Güney Amerika'da Surinam (Holanda Guyanası), bunun kuzeyinde Holanda Antilleri (992 km^2), Güney Afrika'da Kap(10.000 km^2 kadar), Asya'da Seylan adası (1,3 milyon), İndonezya'da toplam 4,4 milyon nüfûslu Cava, Sâleb, Madura, Bali, Lombok, Sumbava, Sumba, Flores, Rotti, Batı Timor, Moluk adaları çoğu himâye rejimiyle olsa bile Holanda sömürgesi hâline gelmişdi.

1750'ye doğru 1.021.274 km^2 toprağa sâhib Cumhûriyet'in elinde 7.950.000 n. bulunuyordu (Amsterdam 200.000, Rotterdam 56.000). Sömürgeler: Surinam (358.776 km^2, 120.000 n.), Antiller (992 km^2, 20.000 n.), Kap (10.000 km^2, 10.000 n.), Seylan (66.203 km^2, 1.400.000 n.), Sumatra ve Borneo dışında İndonezya (552.933 km^2, 4.500.000 n.).

1800'e doğru artık büyük devletler arasından çıkmış bulunan Cumhûriyet 1.011.081 km^2, 8.415.000 n. idi (Amsterdam 220.000, Rotterdam 50.000): Holanda

32.370 km², 2.250.000 n., İndonezya (Borneo, Sumatra, Yeni Gine hâric) 518.943 km², 6.000.000 n., Surinam ve Antiller 359.768 km², 165.000 n.

1825'de Holanda Krallığı: 727.205 km², 12.528.000 n.(Amsterdam 220, Rotterdam 70, Lahey 50, Brüksel 180, Gand 72, Anvers 70, Liège 64, Batavya 100 bin). Holanda 32.370 km², 2.650.000 n. + Belçika 29.438 km², 2.926.000 n. + Lüksenburg 2.530 km², 265.000 n. + Surinam 142.822 km², 60.000 n. + Antiller 992 km², 27.000 n. + İndonezya 518.943 km², 7.000.000 n.

1850'de: 2.272.885 km², 18.759.000 n.(Amsterdam 237, Rotterdam 92, Lahey 70, Batavya 100, Surabaya 50 bin): Holanda 32.370 km², 3.230.000 n. + İndonezya 1.677.129 km², 15.000.000 n. + Lüksenburg 2.580 km², 189.000 n. + İrian 416.000 km², 250.000 n. + Surinam 143.814 km², 60.000 n. + Antiller 922 km², 30.000 n.

1875'de: 2.287.885 km², 29.378.000 n.(Amsterdam 290, Rotterdam 167, Lahey 135, Utrecht 65, Batavya 130, Surakarta 75, Semarang 70, Bandung 50, Cokyakarta 50 bin): Holanda 32.370 km², 3.768.000 n. + Lüksenburg 2.580 km², 200.000 n. + İndonezya 1.692.129 km², 25.000.000 n. + Surinam 143.814 km², 70.000 n. + Antiller 992 km², 40.000 n. + İrian 416.000 km², 300.000 n.

1900'de: 2.080.530 km², 39.289.000 n.(Amsterdam 607, Rotterdam 404, Lahey 275, Utrecht 107, Batavya 116, Surabaya 147, Surakarta 109 bin): Holanda 32.370 km², 5.104.000 n. + İndonezya 1.488.346 km², 33.792.000 n. + İrian 416.000 km², 250.000 n. + Surinam 142.822 km², 81.000 n. + Antiller 992 km², 52.000 n.

1915'de: 2.080.530 km², 54.988.000 n.(Amsterdam 746, Rotterdam 604, Lahey 408, Utrecht 123, Batavya 185, Surabaya 200, Surakarta 158, Semarang 129, Padang 121, Cokyakarta 107 bin): Holanda 32.370 km², 6.583.000 n. + İndonezya 1.488.346 km², 47.862.000 n. + İrian 416.000 km², 375.000 n. + Surinam 142.822 km², 111.000 n. + Antiller 992 km², 57.000 n.

1925'de: 2.080.530 km², 58.530.000 n. (Amsterdam 727, Rotterdam 701, Lahey 504, Utrecht 151, Gröningen 100, Batavya 290, Surabaya 249, Semarang 151, Surakarta 151, Bandung 136, Cokyakarta 110 bin): Holanda 32.370 km², 7.265.000 n. + İndonezya 1.488.346 km², 50.514.000 n. + İrian 416.000 km², 500.000 n. + Surinam 142.822 km², 193.000 n. + Antiller 992 m², 58.000 n. 1940'da şehirler: Amsterdam 967, Rotterdam 807, Lahey 622, Utrecht 226, Batavya 653, Surabaya 463, Semarang 327, Bandung 251, Surakarta 248, Cokyakarta 206 bin.

1950'de: 176.252 km², 10.397.000 n. (Amsterdam 1.008, Rotterdam 875, Lahey 689, Utrecht 255 bin): Holanda 32.438 km², 10.027.000 n. + Surinam 142.822 km², 210.000 n. + Antiller 922 km², 160.000 n.

Târîhî Hulâsa

Bugünki Holanda toprakları, târîhöncesi'nde meskûndu, M.Ö. 1600'e doğru mâden (tunç) ve M.Ö. 650'ye doğru demir çağına geçdi. M.Ö. 57'de Sezar'ın Galya seferinde Belçika, Roma'ya itâat etdi. Maas ve Ren arasındaki Batav ve en kuzeyindeki Frizon adlı Cermen boyları ise karşı koydular. Batavlar, Flamanlar'ın atasıdır. M.S. I. asırda ülkede Roma hâkimiyeti değilse bile üstünlüğü kuruldu. III. asırda yeni Cermen kabîleleri geldi ve Roma el çekdi. Hristiyanlık da girmeye başladı. Sakson ve Frank

boylarından Cermen kabîleleri ülkeye yerleşdi. 695'de Utrecht piskoposluğu kurulunca ülke Hristiyan oldu ve Hristiyan'lığın tamamlanması ancak 800'e doğru mümkün oldu. Charlemagne'ın mensûb bulunduğu Karolenj hânedânı, Holanda'nın Maas kesiminde yerleşmiş Franklar'dan inmekdedir. Bu sûretle ülke, Belçika ile berâber Frank krallığına, Fransa'ya katıldı ve Charlemagne imparatorluğuna dâhil oldu. 9. asırda Norman akınları ülkenin düzenini bozlu. Ama ülke, Almanya imparatorluğuna bağlı feodallerin yönetiminde hayâtına devâm etdi. Holanda'ya Aşağı Lotharingia deniyordu ve 959'da Aşağı ve Yukarı Loren diye iki dukalığa ayrıldı. 11. asırda Kennemerland senyörü Dirk, Holanda kontu sanını aldı ve Holanda tâbîri ortaya çıkdı. 15. asırda Fransa'nın Capet hânedânının bir dalı bulunan Burgonya dukaları, Holanda'ya hükümrân oldular ve bunların vârisi sıfatıyle 16. asır başlarında Charles-Quint, Holanda hükümdârı oldu. Bu sûretle ülkede Habsburg iktidârı başladı.

Charles-Quint, ülkede Protestan'lığın yayılmasını önleyemedi. Onun ve oğlu İspanya kralı 2. Felipe'nin zamânlarında yüz binlerce Flaman'ın ateşte yakılmak, topdan öldürülmek sûretiyle yok edilmesine rağmen Protestanlık yayıldı, fakat ülkenin güneyindeki Belçika, Katolik kaldı.

Orta Çağ'da Aşağı Loren Dukalığı'nın kuzey sınırı Maas ve Waal ırmaklarına dayanıyordu ve Brabant eyâletini içeriyordu. Holanda'nın en büyük kısmına ise Friesland deniyordu. Asıl Friesland zamânla ülkenin en kuzeyine (Friz, Drenthe, Gröningen) isim oldu ve ülkenin bu en kuzey dışındaki en büyük kısmı Burgonya ve oradan Habsburg hânedânlarına geçdi. Holanda kontluğu, ülkenin bugün de ayni adı taşıyan batı kıyılarına hâkimdi ki, bu kesimde nüfûs fevkalâde yoğundu ve Amsterdam, Rotterdam, Lahey, Utrecht gibi büyük şehirler burada toplanmışdı ve Batı Friz adalarını da içeriyordu.

Ülkede Kalven Protestanlığı hâkim mezhep olup Katolikler azınlığa düşünce, Habsburglar, Katolik Belçika'daki yönetim kolaylığını devâm etdiremediler. Habsburg hânedânından genel vâlîlerin büyük baskısı netîce vermedi. İspanya kralı İkinci Felipe, genel vâlîliğe hemşîresi Arşidüşes Marguerite'i getirdi (1559-1567). Ondan sonra Alba Dukası'nın kanlı eyâlet vâlîliği başladı (1567-1573). Hornes ve Egmont kontlarını îdâm etdirdi. Orange dukası Willem, millî hareketin başına geçdi. Requesens de Alkmaar eyâlet vâlîsi oldu (1573-1576). İkinci Felipe'nin gayri meşrû kardeşi Lepanto (İnebahtı) gaalibi Don Juan onun yerine getirildi (1576-1577). Tutunamadı. Kardeşi Arşidük Mathias vâlî oldu (1577-1578). Alessandro Farnese yerine geldi (1578-1592). Sonra Arşidük Albrecht (1596-1599) geldi. Belçika Katolik kaldı. Fakat kuzey, bugünkü Holanda, İspanya'dan kopdu. 1584'e kadar Johan van Oldenbarnevelt, Holanda'nın millî devlet başkanlığını yürütdü ve bu târîhde Maurice de Nassau başkanlığa seçilerek Birleşik Eyâletler denen bugünki Holanda'yı 1625'e kadar yönetdi. Oldenbarnevelt de İspanya ile mücâdeleye devâm etdi ve 1619'da îdâm edildi. İspanya ancak 1648'de Holanda Cumhûriyeti'nin istiklâlini tanıdı.

1621-1713 arasında Holanda Cumhûriyeti, büyük devletler arasında sayılacak bir güc iktisâb etdi. Deniz ticâreti, bankacılık, mücevhercilikle çok zenginleşdi. 1602'de Doğu Hind Kumpanyası kurularak Hind Okyanusu ticâretinde Portekiz'in yerini aldı. 1660'da Asya kıt'asında toprak kazanmaya ve İndonezya'da sömürgeciliğe başladı. Amsterdam Bankası 1609'da kuruldu. Birleşik Eyâletler denen Holanda Cumhûriyeti, kendine mahsûs bir yönetimle idâre ediliyordu.

İspanya yönetimi sırasında *sthathouder*, her eyâletde kralın nâibi idi. Sonra eyâlet meclislerince seçilmeye başlandı. Eyâlet temsîlcileri 40 üye ile Lahey'de toplanıp devlet başkanı makaamında bir sthathouder seçmeye başladılar. Bakanlar kurulu 12 kişi olup bunlar sthathouder'in müşâviri durumunda idiler. En zengîn eyâlet Holanda (Holland) olup devlet gelirinin % 58'ini sağlıyordu ve bütün büyük şehirler yukarıda söylendiği gibi burada birikmişdi. Umûmiyetle Orange-Nassau hânedânının başı olan prens sthathouder seçiliyordu. Ama istisnâları da vardır: Oldenbatnevelt (1586-1618=32), Cats (1. cumhûr başkanı 6.11.1650-1651), Adrian Pauw (2. cumhûr başkanı 1651-1653=2, makaamında öldü), Johan de Witt (3. cumhûr başkanı 1653-20.8.1672=19), Heinsius (1689-1720=31). Toplam 600.000 tonluk 3.500 tekneden oluşan Holanda ticâret filosu, İngiltere + Fransa ticâret filoları toplamının 2 katına erişti. XIV. Louis, Holanda'yı istîlâ etdi, stathouder de Witt öldürüldü, fakat ülkeyi elinde tutamadı. İngiltere ise, ancak 4. İngiliz-Holanda savaşından (1780-84) sonra Holandalılar'dan okyanuslardaki (bilhassa Hind Okyanusu) üstünlüğü kesin şekilde eline geçirdi.

1797'de Fransa, Holanda'yı istilâ etdi. 1795'de Batav Cumhûriyeti îlân edilerek ülke Fransa'nın peyki hâline getirilmişdi. 1806'da Napoléon, kardeşi Louis'yi Holanda kralı yapdı. Louis, 1810'da tahtını kaybetdi. Napoléon, Levrun'ü stathouder yapdı. 1813'de Holanda, Fransa'ya karşı ayaklandı. 1815'de Belçika da Holanda ile birleştirilerek Holanda Krallığı kuruldu ise de 1830 ihtilâlinde Belçika ayrı krallık hâlinde Holanda'dan ayrıldı. O târîhden bu yana Holanda Krallığı devâm ediyor. Birinci Cihân Savaşı'na girmeyen Holanda, İkinci'sinde Almanlar'ca istîlâ edildi (1940-44). Kraliçe, İngiltere'ye çekildi.

Ünlü ve Orange Hânedânı dışında kalan stathouder'lerin ilki Johan van Olderbarnevelt'dir (Utrecht 1547-Lahey 1619=72). Willem van Orange'ın müşâviri (1576), Rotterdam vâlîsi (1577), Holanda başbakanı (1586), olup Doğu Hind Kumpanyası'nı kurdurdu, îdâm edildi.

Johann de Witt (Dordrecht 1625-Lahey 20.8.1672=47), büyükelçi Jacob de Witt'in oğlu, 1667'de milletvekili olan Cornelis de Witt'in (1623-1672=49) kardeşidir. 1650'de Dordrecht pensionnaire'i (cumhûr bakanı), İngiltere ile savaşda (1652-4) bakan olup Cromwell ile sulh yapdı. 1667'de Nieuw Amsterdam yânî New York'u İngiltere'ye bırakarak Holanda'yı Kuzey Amerika'dan çekmek mecbûriyetinde kaldı. Fransız istîlâsında ağabeyi ile berâber katledildi.

Anthonie Heinsius (Delft 1641-Lahey 1720=79), Delft eyâlet vâlîsi olarak parladı. İngiltere ve Fransa'nın düşmânlıklarına dayanamayan Holanda onun zamânında 1713'de büyük devletler arasından çıkdı.

Frise pensionnaire'leri (cumhûr başkanları): Heinsius (1702-1720), Hoornbeck (1720-1727), Sligelandt (1727-1737), Van der Heim (1737-1746).

Holanda sömürgeciliğe hemen 17. asırla berâber girdi. Doğu (1602) ve Batı (1621) Hindistan Şirketleri'ni kurdu. Portekizliler'den sonra Hind Okyanusu'na girip İngilizler'e yerini bırakıncaya kadar, Portekiz'in yerini aldı. 1605'de Ambon, 1609'da Banda adalarını alarak İndonezya'ya el atdı. 1619'da Cava'da Batavia(Cakarta) iskelesini Asya sömürgelerinin merkezi yapdı. 1660'da Ternate, Tidore, Batjan prensliklerine hâkimiyetini kabûl etdirdi. 1658'de Seylan'ı Portekiz'den aldı. 1661'de Hindistan'da Koçin ve Kalikut iskelelerini elde etti. 1623'de Kuzey ve 1626'da Güney Amerika'da

sömürge elde etmeye başladı. San Roque Burnu'ndan Rio San Francisco'ya kadar Brezilya sâhillerine el koydu. 1635'de İspanya'dan Guyana ve Holanda Antilleri'ni aldı. 1661'de Brezilya kıyılarını Portekiz'e iâde etdi. 1801'de İngiltere, Cava dışında Holanda sömürgelerini işğâl etdi ise de 1815'de iâde etdi. 1811'de İngilizler, Batavya'yı da işğâl etdiler. 1815'de Seylan, Kap, İngiliz Guyanası, Tobago adası kesin şekilde Holanda'dan İngiltere'ye geçdi, dîğer sömürgeler geri verildi. 1860'da sömürgelerinde köleliği kaldırdı ki Guyana'da 36.000, Antiller'de 16.000 (toplam Antiller nüfûsu 31.000, toplam Guyana nüfûsu 55.000) köle âzâd edildi. 1942-45'de İndonezya'yı Japonya işğâl etdi. 1954'de İndonezya, Holanda'dan ayrıldı.

Orange Hânedânı

Holanda'nın bugünki topraklarına da taşan çeşitli hânedânları, bundan sonraki BELÇİKA bahsinde göreceğiz. Burada sâdece Norman asıllı Frizon (Fr.Frise) hânedânına atıf yapacağım. 1) Harold, bir Norman kabîlesinin başında Kuzey Holanda'da Frizon bölgesine gelip yerleşdi ve Hristiyan oldu, 2) kardeşi Rorik, 1. Frizon dukası'dır, pagan idi, 3) Rollon, kezâ pagan'dır. 4) Godefroi (ölm.882), Hristiyan oldu, 1'in oğludur. 881'de Köln, Bonn, Aachen, Metz, Mainz taraflarına akın yapdı. 5) Siegfried (882-885=3), 4'ün kardeşi olup katledildi, Lothar II'nin oğlu Hugues'e dâmâd oldu, Hristiyan'dır, 885'de Paris'e akın yapdı, katledildi ve Normanlar, Frizon bölgesini boşaltarak Normandiya'ya yerleşdiler, bk.FRANSA.

Orange Hânedânı, bu adı taşımasına rağmen, aslında Nassau Hânedânı'dır. 1530'da Güney Fransa'nın Orange kontluğunu (bk.FRANSA) tevârüs ettiği için Nassau-Orange ve kısaca Orange adını almışdır. Holanda Hânedânı olan bu hânedân aslen Nassau kontlarıdır. Bk.ALMANYA (Nassau). Hânedânın atası Lipporn senyörü Trutwin olup oğlu Heinrich Dudo (ölm.1214) Laurenburg kontu oldu ve Arnstein kontu Ludwig II kızı Irmengande ile evlendi. Bunların oğlu Rupprecht I(ölm.1154), 1124'e doğru babasının yerine Laurenburg kontu olup, Nassau şatosunu yaptırdı ve Nassau kontu unvânını aldı. Böylece hânedâna Nassau Hânedânı dendi. 1530'de Provence'da Orange kontluğunu tevârüs eden hânedâna Nassau-Orange ve zamanla Orange Hânedânı dendi. Binâenaleyh Alman asıllıdır ve Holanda'da toprak edinince Flaman'laşdı. 16. asırda Protestan oldu (Reforme). Kraliyet sarayı Lahey'de ve şatosu Apeldoorn yakınlarında Loo'dadır.

Hânedânın şeceresi ALMANYA kitâbının XVIII. bahsi olan NASSAU'da verildi. Burada, orada bırakılan kuşakdan devâm edeceğiz. Hessen Hânedânı ile ayni atadan inmesi muhtemel bulunan hânedânın atası Lipporn senyörü Trutwin'dir (ölm.1093). Oğlu Kont Dudo Heinrich (ölm.1117), bunun oğlu Ruprecht I(ölm.1154), bunun oğlu Walram I(1146-1198), bunun oğlu Heinrich III'dür (1190-1250). Bu sonuncu Nassau kontu, Gueldre ve Zülfen kontu Otto II'ye dâmâd olarak (1219) Nassau Hânedânı, Almanya'nın batısından Holanda toprakları ile ilgi kurmuş oldu. Oğulları Walram II (1220?-1280) ve Otto I(ölm.1290), Nassau Hânedânı'nın kendi adlarıyle anılan 2 dalının ataları oldular. Müstakbel Holanda hânedânı (Fl.Nassau-Oranje), Otto dalından iner. Otto I oğlu Nassau-Siegen-Dillenburg-Beilstein kontu (1290-1343) Heinrich I, oğlu Otto II (1300?-1351), bunun oğlu Johann I(1339?-1416), bunun oğlu Engelbert I(1380?-1442), bunun kç. oğlu Johann V(1455-1516) olup, Oranj-Holanda hânedânının atasıdır.

ALMANYA bahsinde Johann V'de bırakdığımız şecereyi aşağıda devâm etdirmeden önce, hânedânın karakteri hakkında bir kaç söz söyleyeceğiz.

1384'de Nassau'da Diez kontu, 1420'ye doğru Viaden kontu olan hânedân, verâset yoluyle ve 1404'de Polanen âilesi vârisesi Johanna'nın Kont Engelbert v.Nassau ile evlenmesinde, Holanda'da Leck, Breda senyörlüklerini ele geçirdi. 1487'de Anvers burgravı oldular. Kont Heinrich'ın (1483-1538, aş.bk.), Claude de Châlon(ölm.1521) ile izdivâcı ile, bundan doğan kont, 3.8.1530'da Châlon âilesinin sönmesi üzerine, Güney Fransa'da Orange prensliğini ve Burgonya'da 32 senyörlüğü elde etdi. 1530'da Nassau hânedânının bu dalına (aş.bk.) Nassau-Orange(Fl.Oranje) denmeye başlandı. 1557'de Katzenelnbogen kontu, 1559'da Hollande ve Zélande stathouder'i, 1577'de Brabant ruwart'ı, 1579'da Utrecht stathouder'i, 1585-1650 + 1672-1702'de bütün Holanda'nın stathouder'i, 1674'de Hollande ve Zélande irsî stathouder'i, 1675'de Gueldre, Utrecht, Over-Yssel'in irsî stathouder'i oldular. William III ile hânedân İngiltere kralı da oldu (21.4.1689-19.3.1702) ve İngiltere ile Holanda tâcları 13 yıl için birleşdi. 1652'de Nassau kontluğu, imparatorluk prensliği derecesine yükseldi. 1732'de Orange prensi titri Prusya tar.kabûl edildi. Hânedân 22.11.1747-1795 arasında bütün Holanda'nın irsî stathouder'i ol.tanındı. 1814'de erkek tar. kesilme olduğu takdîrde hânedânın kadın tar.da devâm edebileceği kabûl edildi. Gerçekden Willem III 23.11.1890'da hânedânın son erkek üyesi ol.öldü ve kızı tahta geçdi. Kraliçe Wilhelmina'nın 1948'de ferâgati ile hânedânın kadın tar.da son üyesi tahttan ve 1962'de ölümü ile hayâtdan çekildi. 1948'de Mecklemburg-Schwerin hânedânından bir kraliçe ve onun ferâgati üzerine Lippe-Biesterfeld hânedânından bir kraliçe tahta çıkdı. Bugünki velîahd ise gene Alman asıllı von Amsberg âilesindendir. Bu sûretle Orange hânedânı, ismen ve adaptasyon yoluyla devâm ediyor.

İlk Holanda kralı unvânını alan Willem I değil, ondan hemen önce İmp.Napoléon'un kardeşi Louis Bonaperte'dır (1778-1846, Holanda kralı 1806-1810) ki Napoléon III'ün babasıdır, bk. FRANSA (Bonaparte). Yukarıda Orange-Nassau-Diez hânedânının târîhçesini özetledik. Holanda tâcının özeti ve Oranj hânedânında kraliyet tâcı şeklinde takarrür etmesinin hulâsası ise şu şekildedir:

Asıl Holanda (Fr.Hollande) (Kuzey ve Güney ol.2 eyâlet, kuzeyin merkezi Amsterdam, güneyin Lahey), bugünki Holanda devletinin Kuzey Denizi boyunca uzanan orta-batı kısmıdır ve kuzey-doğusu Zuider-Zée'dir. Güneyinde gene Kuzey Denizi kıyısında Zelanda (Fr.Zélande) eyâleti vardır ki güneyde Belçika'nın Flandre eyâletine dayanır. Bunun doğusu Brabant eyâletidir ki güneyi Belçika'nın Anvers eyâletidir (Belçika'nın Brabant eyâleti ile karıştırılmamalıdır). Ülkenin en güney-doğusunda Belçika-Fransa arasındaki eyâlet ise Limburg'dur. Hollanda eyâletinin doğusunda Utrecht ve bunun doğusunda Gueldre eyâletleri vardır ve sonuncusu doğuda Almanya'ya dayanır. Gueldre'in kuzeyinde Over-Yssel, bunun kuzeyinde Drenthe, bunun kuzey-batısında Zuider-Zée ve Kuzey Denizi üzerinde Frise ve kuzey-doğusunda Groningen eyâletleri vardır ki sonuncusu kuzeyde Kuzey Denizi'ne ve doğuda Almanya'ya dayanır. Bunların hepsine birden Birleşik-Eyâletler (Fr.Provinces-Unies) denirken, sonra Holanda denmeye başlanmışdır. Zîrâ ülkenin bütün aktivitesi bu Holanda eyâletinde toplanmışdı.

İlk defa Holanda kontu unvânını, Friz kontu Dirk'in (ölm.939) torununun oğlu Dirk III(ölm.1039) kullandı. 1247'de Holanda kontu Willem II, Almanya imparatoru

seçildi. Bunun torunu Jan I 1299'da Holanda kontu ol. hânedânının son erkek üyesi sıfatıyle öldü. Willem II'nin hemşîresinden doğma Hainaut kontu Jan van Avesnes (bk.Belçika), Holanda kontu oldu. Oğlu Willem III(ölm.1337), Fransa kralı Philippe VI'nın hemşîresi Jeanne de Capet-Valois ile evlendi. Kızları Philippa, İngiltere kralı Edward III ile evlendi. 1345'de Willem IV, hânedânının son erkek üyesi ol.ölünce Hainaut hânedânından Holanda kontları da sona erdi. Willem IV'ün hemşîresi Margarethe (ölm.1356), İmp.Bavyeralı Ludwig eşi idi. Bu izdivâcdan doğan bir pr., Willem V sanı ile Holanda kontu yapıldı. 1389'da yerine kardeşi Albert geçdi (1358'den beri Holanda kontluğu ruward'ı=nâibi idi). Kont Albert'in torunu Jacqueline, Holanda kontluğu üzerindeki hukukunu kuzeni Burgonya dukası Philippe le Bon'a 1433'de vasıyyet etdi ve bu prs.1436'da ölünce Holanda kontluğu, Burgonya dukalarına ve oradan Habsburglar'dan İspanya krallarına geçdi. Meselâ İspanya kralı Felipe II, Holanda kontu ol. Philippe III idi. Ancak, Felipe II, Holanda'da Protestan'lığı başarısız şekilde ağır zulümlerle ezince Holanda'da Orange prensi ve Holanda ve Zelanda kontlukları stathouder'i Pr.Sükûtî Willem, bütün Hollanda'nın mânevî lideri ve İspanya'ya karşı istiklâl savaşının güvencesi kabûl edildi. 1580'de Holanda kontu Willem VII îlân edildi. Ancak 1584'de Delft'de öldü ve bir daha Holanda kontu sanı kullanılmadı. Willem VII'nin nesli, Holanda'da liderliği elde tutdular ve arada başka cumhûr başkanlarına rağmen Holanda Cumhûriyeti'nin irsî stathouder'i, yöneticisi ol. devlet başkanlığını elde etdiler 1674'de Holanda ve Zelanda eyâletlerinde, ertesi yıl Gelderland, Utrecht ve Overijssel eyâletlerinde Oranj Hânedânı, irsî stathouder (devlet, cumhûr başkanı) kabûl ve îlân edildi. Stathouder Willem III, 1689'da William III sanıyle İngiltere kralı olunca, iki büyük, denizci ve ticârî devlet bir hükümdârda birleşmiş oldu. Fakat William III, 1702'de vârissiz öldü ve İngiltere tâcı, Oranj hânedânında devâm edemedi. Onun vasiyyeti gereği yerine Holanda stathouder'i ol.kuzeni Jan Willem Friso seçildi ki Nassau-Diez prensi idi. Yalnız kuzey eyâletlerinde (Friesland ve Groningen) irsî stathouder kabûl edilmekle berâber onun nesli, bütün Holanda'nın irsî stathouder'i ol.te'yîd edildi. Fransa'nın istîlâsından sonra da 1815'de Oranj hânedânı bu def'a Holanda-Belçika kralı ve Lüksenburg büyük-dukası oldu. 1830'da Belçika ayrılıp ayrı krallık oldu. 1890'da Holanda kraliyet tâcı bir kraliçeye geçince, Almanya imparatorluğuna dâhil sayılan Lüksenburg'da kadın hükümdâr olamayacağı için, Holanda kralının ayni zamânda Lüksenburg büyük-dukası olması sona erdi ve 1890'dan ît.Lüksenburg, Nassau hânedânının başka bir dalına müstakil devlet ve büyük-dukalık tâcı ol.verildi. Holanda hânedânı mensûbları Holanda prensi (prensesi), Oranje-Nassau prensi (prensesi), Lippe-Biesterfeld prensi (prensesi), jonkheer van Amsberg sanını taşırlar.

1) Johann V(III)(1455-1516=61), Johann IV(1410-1475) = Maria v.Loon-Heinsberg(ölm.1502) oğlu (yk.bk.), Nassau, Diez, Dillenburg, Hadarmar, Siegen kontu 1475-1516=41, Gueldre ve Zutphen'in 1. stathouder'i 1504-1516=12 = Elisabeth (ölm.1523), izd.1482, Landgraf Heinrich v.Hessen kızı, Katzenelnbogen vârisesi, 2 oğullarından 2 branş ayrılmışdır: Heinrich (1483-1558) ve Wilhelm(1487-1559). Önce 1. branşı ele alacağız:

Heinrich III der Grosse=By. (1483-1558=75), Paris büyükelçisi; Nassau, Dillenburg, Diez, Vianden, Breda, Leck kontu 1516-1558=42 =1. Françoise Romont kontu Jacques de Savoie kızı, çocuksuz. =3. Mencie-Mendoze, Kalabriya dukası Roderic

kızı, çocuksuz. =2. Claude de Châlon (ölm.1521), izd.1515, izd.müd.6, 18. Orange (Provence/Fransa) prensi Philibert'in hemşîresi ve vârisesi ki Pr.Philibert 1530'da evlenmeden ölüp Orange hânedânı sönünce, Claude de Châlon'un Heinrich v.Nassau'dan olan oğlu René, 1530'da Orange prensi oldu ve Nassau hânedânının bu dalı günümüze kadar Orange (Fl. Oranje) adını aldı. Kont Heinrich III'ün gayri meşrû oğlu: Alexis, Corroy ve Frasne senyörü, İmp.Charles-Quint'in mâbeyncisi=Wilhelmine v.Bronchorst v.Battemburg, izd.1541, bu izd.'dan doğanlar **Nassau-Corroy (Croy)** kontları âilesini kurdular. Kont Heinrich III'ün 2. izdivâcından olan dîğer oğulları Ludwig, Heinrich ve daha bir Pr.ise 1574'de katledildiler. Heinrich III=Claude d'Orange izdivâcından:

2) René (1519-1544=25), Güney Fransa'da 19. Orange prensi (bk.Fransa) 1530-1544=14 (dayısının yerine), Nassau ve Viaden kontu 1538-1544=6, Hollande, Zélande, Frise, Utrecht, Gueldre stathouder'i (bu makaamı amca-zâdesi 3. stathouder Willem I'e bırakdı, aş.bk.), =Anne (1532-1568=36), izd.1540, izd.müd.4., yş.8-12(sûrî), zevcinden 13 yş.kç., Duc Antoine de Lorraine kızı, çocuksuz (=2. Philippe de Nassau-Croy, **Arschot** dukası, 1542-1568=26, zevcinden 2 yş.by., yukarıda anılan Alexis'nin oğlu). Bu sûretle René d'Orange, babasından 14 yıl önce öldü.

Wilhelm (Fl.Willem) le Vieux, le Riche (1487-1559=72), Heinrich III'ün kardeşidir, ondan 1 yıl sn.öldü, Nassau-Dillenburg kontu 1558-1559=1, Katzenelnbogen kontu 1516-1559=43, İmp.Charles-Quint'nin müşâviri =1. Walburge (ölm.1529), Comte Jean le Vieil d'Egmont kızı ve vârisesi, =2. Juliana (ölm.1580), 2. izd.1530, izd.müd.19, Graf Botha VIII v. Stolberg-Wernigerode kızı ve Büdingen vârisesi, Graf Philipp v.Hanau'dan dul, bu izd.'dan: Johann (ölm.1579), Nassau-Dillenburg kontu; 4) Jean Ier le Vieux(Johann IV) (1535-1606=71), Nassau kontu 1559-1606=47, Gueldre ve Zutphen stathouder'i 1578-1581=3, bugünki hânedânın atası, aş.bk. Kont Wilhelm'in (ölm.1559) by. oğlu:

3) Willem I le Taciturne, le Jeune (1533-1584=51), amca-zâdesinin yerine 20. Orange prensi (Guillaume VIII) 1544-1584=40, Nassau kontu 1559-1584=25, stathouder 1559-1584=25 (Hollande, Zélande, Utrecht stathouder'i 1559, bütün Holanda'nın stathouder'i, başkumandanı ve amirali 1578, ilâveten Frise stathouder'i 1581) = 1. Anne d'Egmont (ölm.1559), izd.1551, izd.müd.8, Comte Maximilien de Buren kızı, =2. Anna (ölm.1577), izd.1561, tal.1575=14, Saksonya elektörü Mauritz kızı ve vârisesi, =2. Charlotte (ölm.1582), izd.1575 (ayni yıl), izd.müd. 7, Montpensier dukası Louis III de Capet-Bourbon kızı, =4. Louise (ölm.1620), izd.1583 (1 yıl sn.), izd.müd.1, zevcinden sn.36 yıl yaşadı, Fransa amirali Gaspard de Cologny kızı ve Seigneur Charles de Téligny'den dul. 3) Guillaume le Taciturne'ün (katli 1584) çocukları:

Philippe-Guillaume (1'den) (1552-1618=66), 21. Orange prensi ve Nassau kontu 1584-1618=34, Buren kontu, vel.1555-1584=19, 1567'de İspanya'da esîr=Eléonore (1587-1619=32), izd.1606, izd.müd.12, yş.19-31, zevcinden 35 yş.kç., Condé prensi Henri I de Capet-Bourbon kızı, çocuksuz.- 5) Maurice (2'den) (1567-1625=58), ağabeyinin yerine 22. Orange prensi 1618-1625=7, Nassau kontu 1584-1625, vel.1584-1618=34, Hollande ve Zélande stathouder'i 1584-1625=41, 1587'de Holanda başkumandanı ve amirali, 1589'da ilâveten Gueldre, Utrecht ve Overyjsel stathouder'i, evlenmedi.- Anne(2'den) (1569-1588=19) = Wilhelm-Ludwig v.Nassau-Dilenburg

(ölm.1620), Frise stathouder'i, izd.1587, izd.müd.1.- Emilie (2'den) (ölm.1629) = Emmanuel (ölm.1638), 1. izd.1597, izd.müd.32, Portekiz prensi ve Hind Okyanusu kral nâibi, çocukları için bk.Portekiz.- Charlotte (3'den) = Duc Claude de Trémoille.- 6) Frédéric-Henri (4'den) (1584-9.1647=63), ağabeyinin yerine 23. Orange prensi ve Nassau kontu 1625-1647=22, Holanda (Hollande, Zélande, Gueldre, Utrecht, Overijsel) stathouder, başkumandan ve amirali 1625-1647, 1640'da ilâveten Goningen, Drenthe stathouder'i =22=Amelie (ölm.1675), izd.1625, izd.müd.22, zevcinden 28 yıl sn.öldü, Graf Johann Albrecht v.Solms-Braunfels kızı, torunu için 1. tutrice = vasıyye: 6.11.1650-, 4 kızları:

Albertine-Agnès(1634-1696=62) = Wilhelm Friedrich v.Nassau-Diez (1613-1664=51), izd.1652, izd.müd.12, yş.18-30, zevcinden 21 yş.kç, zevcinden 32 yıl sn.öldü, babasının amca-zâdesi, bu izd.'dan: Fürst Heinrich Camisir v.Nassau-Dietz (1664'de Frise ve Groningen stathouder'i, aş.bk.) ve Amelie (1654-1695=41) = Herzog Johann Wilhelm v.Sachsen-Eisenach, izd.1690, izd.müd.5, yş.37-41; Louise Henriette (1627-1667=40) = Friedrich Wilhelm (1620-1688=68), izd.1646, izd.müd.21, yş.19-40, zevcinden 7 yş.kç., Brandenburg elektörü 1640-1688=48, vel.1620-1640=20, çocukları için bk.Hohenzollern; Henriette Catherine (1637-1708=71)=Fürst Johann Georg II v.Anhalt-Dessau(ölm.1693), izd.1659, izd.müd.34; Marie (1638-1688=50) = Graf palatin Ludwig Heinrich v.Simmern(ölm.1673), izd.1666, izd.müd.7.- Frédéric-Henri'nin (1584-1647) oğlu: 7) Willem II(1626-6.11.1650=24), babasının yerine 24. Orange prensi 1647-1650=3, Nassau kontu, babasının yerine Holanda (Hollande, Zélande, Utrecht, Gueldre, Drenthe, Overijsel) stathouder, başkumandan ve amirali 3.1647-1650=3, vel.1637, general 1630, = Henriette Mary (1632-1660=28), izd.1649 (nikâh 1641), kızı, oğlu için 2. tutrice=vasıyye: 6.11.1650-, tek çocukları olan posthume oğulları:

William III(İngiltere kralı ol.), Guillaume-Henri (25. Orange prensi ol.), Willem III(Holanda stathouder'i ol.), Wilhelm(Nassau kontu ol.)(14.11.1650-19.3.1702=51,4,5, babasının ölümünden 8 gün sn.doğdu), 25. Orange prensi 1650-1673=23 (Louis XIV 1673'de Orange prensliğine el koyarak Auvergne Kontu'na verdi ve 1714'de tamâmen Fransa'ya ilhâk etdi, bu sûretle Nassau hânedânın Holanda koluna adını veren bu prenslik 1530-1673=143 yıl müddetle Nassau'larda kaldı), Nassau kontu 1650-1702=52, Veere ve Flessingue markisi, stathouder 20.8.1672-19.3.1702=29,6,29 (1672'de Hollande, Zélande, Utrecht, 1675'de ilâveten Oversijsel, Gueldre stathouder'i, 1675'den ît.Holanda amirali, 1674'den ît.irsî stathouder, doğar doğmaz baba-annesinin ve annesinin ikili vesâyetinde hükümdâr oldu, İngiltere prince consort'u 1688-1689=1 ve İngiltere kralı 1689-1702=13, bu sûretle 13 yıl müddetle Büyük Britanya-İngiltere-İskoçya ile Holanda gibi iki büyük devlet ayni hükümdârda birleşdi, 24.2.1672'den beri Holanda başkumandanı, 1674'de irsî başkumandan ve amiral, irsî Hollande, Zélande, Utrecht, Gueldre, Over-Yssel birleşmiş eyâletleri stathouder'i (cumhûr başkanı) oldu = Mary II (1662-1695=33), izd.1677, izd.müd.18, yş.15-33, zevcinden 12 yş.kç., James II Stuart kızı ve hükümrân kraliçe ol. halefi, İngiltere kraliçesi 1688-1695=7, vel.1685-1688=3, çocuksuz. Holanda'da yerine Jan Willem Friso, yânî Orange hânedânının başka bir dalı ve bugünki hânedânın atası, İngiltere'de ise yerine baldızı Kraliçe Ann geçdi. 1650-1672=22 + 1689-1720=31 = 53 yıl müddetle Hollande, Zélande, Utrecht,

Oversijsel 1702-1722=20 yıl müddetle Gueldre eyâletlerinde stathouder'lik ilğa edildi (1689-1702'de Willem III Hendrik, Holanda'da da kral sanı taşıdı).

Willem III Hendrik'e halef olan Jan Willem Friso'ya gelebilmek için, onun yukarıda bırakdığımız atalarını gözden geçirmek gerekiyor: 4) Jan le Vieux=Eski (1535-1606=71), 1559'da ölen Willem le Vieux'nün 2. eşinden oğlu (yk.bk.), Nassau kontu 1559-1606=47, Gueldre ve Zutphen stathouder'i 1578-1581=5=1. Elisabeth (ölm.1579), izd.1559, izd.müd.20, Markgraf Georg III v.Leuchtenberg kızı, =2. Kunegunde (ölm.1586), izd.1580 (1 yıl sn.), izd.müd.6, elektör-palatin Friedrich III kızı, =3. Johanna (Jeanette) (ölm.1622), izd.1586(ayni yıl), izd.müd.22, Graf Ludwig v.Sayn-Wittgenstein kızı. 3. izd.'dan: Johann Ludwig (1590-1653=63), Nassau-Hadamar dalı atası, Hadamar kontu, sn.prensi 1606-1653=47, oğlu Mauritz Heinrich (Hadamar pr.i 1653-1679=26), bunun oğlu Alexander (Hadamar pr.i 1679-1711=32), çocukken öldü ve Hadamar Willem IV d'Orange'a geçdi. Pr.Johann Ludwig'in (ölm.1653) kızı: Sophie Madeleine (ölm.1658), Nassau-Dillingen prensi Ludwig Heinrich'ın (ölm.1662) 3. eşidir(aş.bk.). Johann (Fl.Jan) I'in (ölm.1606) 1. eşinden 4 oğlu oldu ki yaş sırasıyle:

1- Wilhelm Ludwig (1560-1620=60), Nassau-Siegen dalı atası, Nassau-Dietz kontu 1606-1620=14, Frise stathouder'i 1584-1620=36, Groningen stathouder'i 1594-1620=26=Anne (ölm.1588), izd.1581, izd.müd.7, Willem I le Taciturne kızı, 2 pr.ve 9 prs. dışında 3 oğulları: Johann Ernst I(1582-1617=35), Heinrich (ölm.1642), Johann(ölm.1632). Kızı Elisabeth Charlotte=Fürst Georg Friedrich v.Waldeck(çocukları için bk.Waldeck) ve Pr.Johann (ölm.1632) oğlu Johann (ölm.1664), kızı Wilhelmine=Fürst Josias v.Waldeck(çocukları için bk.Waldeck) ve Pr.Johann(ölm.1664) oğlu Wilhelm Hyacinthe (ölm.1743), 1711'de **Hadamar** prensliğini tevârüs etdi ve vârissiz ölümüyle bu dal söndü.

2- Johann II(1561-1623=62), **Nassau-Siegen** kontu 1606-1623=17, kç. oğlu Heinrich (1611-1652=41), Nassau-Siegen kontu 1623-1652=29, oğlu Wilhelm Moritz (1649-1691=42), Nassau-Siegen kontu 1652-1679=27 + prensi 1679-1691=12 = 39, oğlu Friedrich Wilhelm (1680-1722=42), Siegen pr.i 1691-1722=31, ilk eşinden oğlu Friedrich Wilhelm (1706-1734=28), Siegen pr.i 1722-1734=12; Johann II(ölm.1623)'nin by.oğlu: Johann III(1583-1638=55), Nassau-Siegen kontu 1623-1638=15, oğlu Johann Franz(1627-1699=72), Siegen kontu 1638-1652=14 + pr.i 1652-1699=47 = 61, oğlu Wilhelm Hyacinthe (1666-1743=77), Siegen pr.i 1699-1743=44, vârissiz ölerek bu dal söndü ve Siegen, Willem IV d'Orange'a intikaal etdi.

3- Georg le Vieux=Eski (1562-1623=61), **Nassau-Dillenburg** dalı atası, Nassau-Dillenburg kontu 1606-1623=17=1. Anne Amelie (ölm.1605), izd.1584, izd.müd.19, Graf Philipp IV v.Nassau-Saabrücken kızı, =2. Amelie (ölm.1633), izd.1605(ayni yıl), izd.müd.18, Graf Ludwig v.Sayn-Wittgenstein kızı, ilk eşinden: Ludwig Heinrich (1594-1662=68), Dillenburg pr.i 1623-1662=39=1. Katarina (ölm.1651), izd.1615, izd.müd.36, Graf Ludwig v.Sayn-Wittgenstein kızı, =2. Elisabeth(ölm.1656), izd.1653(2 yıl sn.), izd.müd.3, Rhingrafin, =3. Sophie Madeleine (ölm.1658), izd.1656(ayni yıl), izd.müd.2, Fürst Johann Ludwig v.Nassau-Hadamar kızı, amca oğlu, kç.oğlu Adolf (ölm.1676), Schaumburg kontu 1662-1676=14=Holzapfet kontluğu ve Schaumburg baronluğu vârisesi, kızları

Charlotte=Fürst Lebrecht v.Anhalt-Bernburg, çocukları için bk.Anhalt-Bernburg. Ludwig Heinrich'ın (ölm.1662) ilk eşinden olan by.oğlu: Georg Ludwig (1618-1656=38), Dillenburg vel.pr.i 1623-1656=33, =Anna(ölm.1673), izd.1638, izd.müd.18, Herzog Heinrich Julius v.Braunschweig-Lüneburg kızı, oğulları Heinrich (1641-1701=60), Dillenburg pr.i 1662-1701=39=Dorothea Elisabeth (ölm.1691), izd.1663, izd.müd.28, Herzog Georg III v.Liegnitz kızı, oğulları Christian (ölm.1739) ve by.oğulları Wilhelm (1670-1724=54), Dillenburg pr.i 1701-1724=23 = Dorothea Johanna (ölm.1727), izd.1699, izd.müd.25, Herzog August v.Holstein-Plön kızı, genç ölen bir pr.doğdu ve bu dal sönerek Dillenburg, Willem IV d'Orange'a geçdi.

4- Ernst Casimir(1573-katli 1632=59), **Nassau-Diez** dalının atası ve bugünki Holanda hânedânının atası, Nassau, Katzenelnbogen ve Diez(Dietz) kontu 1606-1632=26, Frise ve Groningen stathouder'i 1620-1632=12, ilâveten Drenthe stathouder'i 1625-1632=7, mareşal=Sophie Hedwige (ölm.1642), izd.1607, izd.müd.25, Herzog Heinrich Julius v.Braunschweig-Wolfenbüttel kızı, by.oğulları Heinrich Casimir I(1612-1640=28), Diez kontu, Frise, Groningen, Drenthe stathouder'i 1632-1640=8, bunun kardeşi Wilhelm Friedrich (Fl.Willem Friso) (1613-1664=51), Nassau-Diez kontu 1632-1654=22, + pr.i 1654-1664=10 = 32, Frise ve Groningen stathouder'i 1640-1664=24, Drenthe stathouder'i 1650-1664=14=Albertine Agnes (1634-1696=62), izd.1652, izd.müd.12, yş.18-30, zevcinden 21 yş.kç., Stathouder Friso Hendrik(Friedrich Heinrich) (ölm.1647, yk.bk.) kızı, babasının amca-oğlunun oğlu, oğulları Hendrik Casimir II(1657-1696=39), Nassau-Diez pr.i 1664-1696=32, Katzenelnbogen kontu, Frise ve Groningen stathouder'i 1664-1696=32, Drenthe stathouder'i 1674-1696=22 (1675'den ît.Frise irsî stathouder'i) = Henriette Amelie (ölm.1726), izd.1683, izd.müd.13, zevcinden 30 yıl sn.öldü, Fürst Johann Georg II v.Anhalt-Dessau kızı, kızları: Sophie Hedwige (1690-1734=44) = Herzog Karl Leopold v.Mecklenburg-Schwerin, izd.1708, tal.1710=2, yş.18-20 ve Isabelle Charlotte(1692-1757=65) = Fürst Christian v.Nassau-Dillenburg, yk.bk., izd.1725, yş.33. Hendrik Casimir II'nin yaşıyan tek oğlu ve Holanda hânedânının atası:

Jan Willem Friso (1687-katli 1711=24), Nassau-Dietz pr.i 1696-1711=15, Katzenelnbogen kontu 1696-1711=15, Groningen ve irsî Friesland stadhouder'i 1702-1711=9, Holanda başkumandanı ve amirali 1708-1711=3=Marie Louise (1688-1765=77), izd.1709, izd.müd.2, yş.21-23, zevcinden 1 yş.kç., zevcinden 54 yıl sn.öldü, Landgraf Karl v.Hessen-Kassel=Fürstin Marie Amelie (Kurland dukası Jakob Kettler kızı)'nin 2. kızları, kızları Charlotte (1710-1777=67) = Friedrich Magnus (1703-1732=29), izd.1727, izd.müd.5, yş.17-22, zevcinden 7 yş.kç., Markgraf Karl III Wilhelm v.Baden-Durlach oğlu, 2 oğulları için bk.Baden.

Jan Willem Friso'nun tek ve posthume oğlu: Willem IV(1711-1751=40) irsî Groningen 1718-1751=33 ve irsî Friesland 1711-1751=40 stadhouder'i (1711-1718'de Groningen stadhouder'liği ilğâ edilmişdi), Veere ve Flessingue markisi, Gueldre ve Drenthe stadhouder'i 1722-1751=29, Nassau-Dietz pr.i 1711-1751=40, Nassau-Dillenburg pr.i 1739-1751=12, Nassau-Siegen pr.i 1743-1751=8, Nassau-Haldamar pr.i 1743-1751=8, Zeeland stadhouder'i 1722-1751=29, bütün Holanda stadhouder'i, başkumandan ve amirali 1747-1751=4, Holanda stadhouder'liğinin âilesine, Oranje hânedânına erkek ve kadın tarafından verâset şeklinde irsî verilmesi 22.11.1747,

Dizbağı Nişânı 1733=Anne (1709-1759=50), izd.1734, izd.müd.17, yş.25-42, zevcinden 2 yş.by., Holanda nâibesi 1751-1759=8, İngiltere kralı George II'nin by.kızı, çocukları: Pr.(1734-1735=1); Prs.(1736'da ayni gün öldü); Prs.(1739'da ayni gün öldü); Anna (1746'da 44 günlük öldü); Caroline (1743-1787=44) = Fürst Karl v.Nassau-Weilburg (1735-1788=53) (1753-1788=35), izd.1760, izd.müd.27, yş.17-44, zevcinden 8 yş.kç., çocukları için bk.Nassau (buradan bugünki Lüksenburg büyük-dukalık hânedânı çıkdı) ve:

Willem V Batavus (Fr.le Batave) (1748-1806=58), Holanda stadhouder'i 1751-1795=44(1759'a kd.annesinin niyâbetinde), Fulda pr.i 1802-1806=4, vel.1748-1751=3, Dortmund 1801(1802'de oğluna bırakdı), Dietz pr.i 1751-1806=55, 1759-1766=7 yıl müddetle de Fürst Ludwig v.Braunschweig niyâbetinde, Dizbağı Nişânı 1752, 1795'de Fransızlar tar.Holanda'dan çıkarıldı = Wilhelmine (1751-1820=69), izd.1767, izd.müd.39, yş.16-55, zevcinden 3 yş.kç., Prusya vel.i Fürst August Wilhelm v.Hohenzollern'in tek kızı. 1795'de istîlâdan sn.Fransa, Holanda'da uydu bir Batavya Cumhûriyeti îlân edip başına grand pensionaire sanıyle Jan Schimmelpennick'i getirdi, sn.İmp.Napoléon kardeşi Louis'yi 1806-1810'da Holanda kralı yapdı, 1810'da Holanda'yı Fransa'ya doğrudan ilhâk etdi, 1813'de Holanda, Fransa'dan ayrıldı. Willem V'in çocukları: Pr.(1769'da 1 günlük öldü); Frederik (1774-1799=25), Nassau pr.i, evlenmedi; Frederika (1770-1819=49) = Kronprinz Karl Georg (1766-1806=40), izd.1790, izd.müd.16, yş.20-36, zevcinden 4 yş.kç., Herzog Karl II v.Braunschweig'in by.oğlu, bk.Braunschweig. Ve:

1) Willem I Frederik (1772-1843=71), vel.1772-1795=23, müddeî vel.1795-1813=18, Holanda genel vâlîsi 1813-1815=2 + Holanda ve Belçika kralı 15.3.1815-4.6.1831=16 + Holanda kralı 1831-1840=9 = 26, Lüksenburg büyük-dukası 1815-1840=25, Fulda ve Corvey pr.i 1806-1813=7, Liège pr.i 1802-1808=6, Limburg dukası 1808-1840=32, Dortmund 1802-1808=6, Dietz pr.i 1806-1840=34, tahtdan ferâgat edip 3 yıl sn.Berlin'de öldü=1. Wilhelmine (1774-1837=63), izd.1791, izd.müd.46, yş.17-63, zevcinden 2 yş.kç., kraliçe 1815-1837=22, Prusya kralı Friedrich Wilhelm II'nin 3. kızı, amca-zâdesi, =2. Henrietta (1792-1864=72), izd.(morg.) 1841, izd.müd.2, yş.49-51, zevcinden 20 yş.kç., Comte Ferdinand d'Oultremont de Wégimont=Johanna Hartsinck kızı, ilk eşinden çocukları: Pr.(1806'da ölü doğdu); Charlotte (1800-1806=6); Marianne (1810-1883=73) = Fürst Albrecht v.Hohenzollern (1809-1872=63), 1. izd.1830, tal.1849=19, yş.20-39, zevcinden 1 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm III'ün kç.oğlu, çocukları için bk.Prusya, Prusya orgenerali, dayısının oğlu; Frederik (1797-1881=84), Holanda ve Prusya mareşali ve oramirali=Luise (1808-1870 = 62), izd.1825, izd.müd.45, yş.17-62, zevcinden 11 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm III'ün kç.kızı, halasının oğlu, bunların çocukları: Frederik (1833 - 1834 =1); Willem (1836-1846=10); Louise (1828-1871=43), İsveç ve Norveç kraliçesi 1859-1871=12 = Carl XV(1826-1872=46), izd.1850, izd.müd.21, yş.22-43, zevcinden 2 yş.kç., İsveç ve Norveç kralı 1859-1872=13, vel.ve Norveç kral nâibi 1844-1859=15, İsveç kral nâibi 1857-1859=2, çocukları için bk.İsveç; Marie (1841-1910 = 69) = 5e Fürst Wilhelm v.Wied(1845-1907=62), izd.1871, izd.müd.36, yş. 30-66, zevcinden 4 yş.by., 4e Fürst Hermann v.Wied=Fürstin Marie v.Nassau oğlu, 4 pr.(3.'sü Arnavudluk pr.i Wilhelm) ve 2 prs. çocukları oldu, bk.Wied. Willem I'in by.oğlu ve halefi:

2) Willem II(1792-1849=57), Holanda kralı ve Lüksenburg büyük-dukası 1840-1849=9, vel.1815-1840=25, Limburg dukası ve Orange-Nassau prensi, 1813'de İngiltere prensesi Charlotte (1796-1817=21) ile nişânlandı ve bu nişân bozuldu = Grandüşes Anna Pavlovna (1795-1865=70), kraliçe 1840-1849=9 + 1849-1865=16=25, Çar Pavel'in kç.kızı, çocukları: Alexander (1818-1848=30), korgeneral, evlenmedi; Ernst (1822'de 5 aylık öldü); Sophie (1824-1897=73), büyük-düşes 1853-1897=44 = Carl Alexander (1818-1901=83), izd.1842, izd.müd.55, yş.18-73, zevcinden 6 yş.kç., Sachsen-Weimar büyük-dukası 1853-1901=48, vel.büyük-duka 1828-1853=15, Prusya mareşali ve Saksonya orgenerali, çocukları için bk.Sachsen-Weimar; Hendrik (1820-1879=59), oramiral, Lüksenburg büyük-dukalığı stadhouder'i 1850-1879=29=1. Amalia (1830-1872=42), izd.1853, izd.müd.19, yş.23-42, zevcinden 10 yş.kç., Fürst Bernhard v.Sachsen-Weimar'ın kç.kızı, =2. Marie (1855-1888=33), 1. izd.1878 (6 yıl sn.), izd.müd.1, yş.23-24, zevcinden 35 yş.kç., Fürst Friedrich Karl v.Hohenzollern-Preussen'in by.kızı (=2. Fürst Albert v.Sachsen-Altenburg, ölm.1902, izd.1885 (6 yıl sn.), izd.müd.3, yş.30-33, çocuksuz). Willem II'nin by.oğlu ve halefi:

3) Willem III(1817-1890=73), Holanda kralı ve Lüksenburg büyük-dukası, Limburg dukası ve Orange-Nassau prensi 1849-1890=41, vel.1840-1849=9, Dizbağı Nişânı 1882, =1. Sophie (1818-1877=59), izd.1839, izd.müd.38, yş.21-59, zevcinden 1 yş.kç., kraliçe 1849-1877=28, Württemberg kralı Wilhelm I'in 2. kızı, =2. Emma (1858-1934=76), izd.1879(2 yıl sn.), izd.müd.11, yş.21-32, zevcinden 41 yş.kç., zevcinden 44 yıl sn. öldü, kraliçe 1879-1890=11 + 1890-1944=44 = 55, nâibe 1890-1898=8, Fürst Georg Viktor v.Waldeck'in 4. kızı, ilk eşinden: Willem (1840-1879=39), vel.1849-1879=20, orgeneral ve koramiral, Rusya orgenerali, evlenmedi; Maurits(1843-1850=7); Alexander (1851-1884=33), vel.1879-1884=5, evlenmedi. Willem III'ün 2. eşinden tek çocuğu ve halefi:

4) Wilhelmina (1880-1962=82), Holanda hükümrân kraliçesi 1890-1948=58, kızı lehine ferâgat etdi, vel.1884-1890=6, 1898'e kd.annesinin niyâbetinde, Orange-Nassau prensesi, 1901'den ît.Mecklenburg düşesi = Heinrich (1876-1934=58), izd.1901, izd.müd.33, yş.21-54, zevcinden 4 yş.kç., **Mecklenburg-Schwerin** büyük-dukası Friedrich Franz II'nin kç. oğlu, orgeneral ve oramiral, pr.consort 1901-1934=33, tek çocukları:

5) Juliana (1909, 1991'de hayâtda), Holanda hükümrân kraliçesi 1948-1980=32, kızı lehine ferâgat etdi, vel.1909-1948=39, Mecklenburg düşesi ve Orange-Nassau prensesi, 1937'den ît. Lippe-Biesterfeld prs.i, Dizbağı Nişânı 1958(annesine verilen Dizbağı Nişânı 1944) = Bernhard (1911), izd.1937, zevcinden 2 yş.kç., yş.28, Fürst Bernhard v.**Lippe-Biesterfeld**'in by.oğlu, pr.consort 1948-1980=32, 1980'den ît.Kraliçe babası, mareşal ve oramiral, Kraliçe Wilhelmina'nın 1962'de ölümü ile Nassau-Orange hânedânı tamamen sönmüş oluyor, ancak adaptasyon yoluyle devâm ediyor. Juliana ile Mecklemburg-Schwerin ve halefi olan kızı Beatrix ile Lippe-Biesterfeld hânedânları, Orange Hânedânı adına Holanda tahtına çıkmış oluyorlar. Kraliçe Juliana'nın 4 kızı: 1- Halefi olan Kraliçe Beatrix, aş.bk. 2- Irene (1939) = Carlos Hugo (1930), izd.1964, yş.25, zevcinden 9 yş.kç., Bourbon-Parma dukası Xavier'nin by.oğlu, tal.1981=17, yş.42, çocukları Bourbon-Parma pr.ve prs.leri: Carlos 1970, Jaime 1972; Margarita 1972, Maria 1974. 3- Margriet (1943) = Pieter (1939), izd.1967,

yş.24, zevcinden 4 yş.kç., Pieter van Vollenhoven=Jacoba de Lange oğlu, çocukları (unvânsız): Maurits 1968, Bernhard 1969, Pieter Christiaan 1972, Floris 1975. 4- Christina (1947)=Jorge(1946), izd.1975, yş.28, zevcinden 1 yş.kç., Federigo Gilberto (Kübalı) = Edinia Marrero oğlu, çocukları (unvânsız): Bernhard 1978, Nicolas 1979; Juliana 1981.

6) Beatrix (31.1.1938), hükümrân kraliçe 1.5.1980(yş.42), Orange-Nassau prensesi, Lippe-Biesterfeld prensesi, vel.1948-1980=32 = Claus (2.9.1926), izd.10.3.1966, yş.28, zevcinden 12 yş.kç., Claus v.Amsberg=Gosta v. dem Bussche - Haddenhausen oğlu, 1966'da Holanda prensi ve **Amsberg** kontu (Jonkheer van Amsberg), çocukları: Willem-Alexander (Oranje - Mecklenburg - Schwerin - Lippe - Biesterfeld - Amsberg hânedânı) (27.4.1967), vel.1.5.1980; Friso 25.9.1968; Contantijn 11.10.1969 (2. ve 3. velîahdler).

1711'de ölen stadhouder Jan Willem Friso, bir çok Avrupa hânedânının ceddi oldu. Başlıcaları şöyledir: Bugünki Holanda kraliçesinin anne-annesinin dedesinin dedesinin dedesidir. Dîğer tar.Friso'nun torununun oğlu ilk Holanda kralı Willem I'in oğlu Frederik'in kızı Louisa, bir çok hükümdârın ninesi oldu: Bu yolla bugünki Danimarka kraliçesi Margrethe, Friso'nun torununun torununun kızının kızının torununun kızı oluyor. Bugünki Norveç kralı Olav V, Friso'nun torununun torununun kızının kızının torunu oluyor. Bugünki Belçika kralı Baudouin, Friso'nun torununun torununun kızının kızınının kızının kızının oğlu oluyor. Friso'nun torunu Prs.Carolina da bir çok hükümdârın ninesi oldu. Bu yolla bugünki Lüksenburg büyük-dukası Jean, Friso'nun oğlunun kızının torununun torununun kızının oğlu oluyor. Bugünki İsveç kralı Carl Gustav da Friso'nun ayni yolla oğlunun kızının torununun kızının torununun torunu oluyor. Ayni yolla bugünki İngiltere kraliçesi Elizabeth II, Friso'nun oğlunun kızının kızının torununun kızının oğlunun kızı oluyor. Ayni yolla son Yûnân kralı Konstantin II, Friso'nun oğlunun kızının kızının kızının kızınının kızının torununun oğludur. Friso'nun kızı Prs.Anna Charlotte da bir çok hükümdârın ninesidir. Bugünki Liechtenstein prensi Franz Joseph II, bu prensesin torununun kızının kızının oğlunun kızının oğludur. Gene bugünki Monako prensi Rainier III, ayni prensesin torununun oğlunun kızının kızının oğlunun kızının oğludur. Ve arada geçen bir çok hükümdârın, yukarıda verilen açıklamalarla, Jan Willem Friso'nun kanını taşıdıkları anlaşılır.

II

BELÇİKA

Bugünki Belçika

Belçika, Holanda'nın güneyindedir. Güneyinde Fransa uzanır. Güney-doğusunda Lüksenburg, doğusunda Almanya bulunur. Batıda 90 kilometrelik bir sahille Kuzey Denizi'ne açılır. Hemen hiç bir köşesi 200 metreye erişmeyen Holanda'ya nisbetle Belçika toprakları doğuya doğru yükselir ve bir zirvede 692 metreyi bulur. 30.519 km², 9.950.000 n.(1989), yoğunluk 326. 25.8.1830'da Holanda'dan ayrılarak istiklâl alan Belçika'nın resmî adları Royaume de Belgique ve Koninkrijk België'dir. Resmî diller Fransızca ve Flamanca'dır. Per capita gelir 10.000 dolar ve GSMH 100 milyar dolar civârındadır. Askerlik 8-10 ay mecbûrî, savunma büdcesi 3.560(1981), 2.690(1985) milyon dolardır. 67.400 kara + 4.500 deniz + 19.500 hava (144 uçak) + 15.900 jandarma = 107.300 asker silâh altındadır.

Dil (9.881.000 nüfûsa göre): 4.960.000 Flamanca, 4.500.000 Fransızca, 150.000 İtalyanca, 106.000 Almanca, 83.000 Türkce, 70.000 Lehce, 12.000 İngilizce. Dîn: 9.739.000 Katolik, 24.000 Protestan, 35.000 Mûsevî, 83.000 Müslümân.

Şehirler: Brüksel (Fl.Brussel) 1.125.000 (1.1.1985), Anvers (Antwerpen) 487.000 (1550'de 100.000), Gand(Gent) 235.000 (1250'de 50.000, 14. asırda 80-100.000), Liège (Luik) 202.000, Bruges 118.000 (1250'de 50.000, 14. asırda 80-100.000).

Eyâletler (9.881.000 nüfûsa göre): Brabant (Brüksel) 3.283 km², 2.247.000 n. (685 yoğunluk) (Fr.-Fl.), Anvers 2.860 km², 1.574.000 n.(550)(Fl.), Hainaut (Mons) 3.721 km², 1.309.000 n.(352)(Fr.), Doğu Flandre (Gand) 2.971 km², 1.330.000 n.(448) (Fl.), Batı Flandre (Bruges) 3.234 km², 1.078.000 n.(334) (Fl.), Liège 3.938 km², 1.006.000 n.(255)(Fr.), Limbourg (Hasselt) 2.408 km², 711.000 n.(295) (Fl.), Namur 3.660 km², 404.000 n.(110) (Fr.), Luxembourg (Arlon) 4.418 km², 222.000 n.(50) (Fr.).

Liège eyâletinin doğusu (1.058 km²) 1919'da Almanya'dan alındı, 1945'de de 15 km² toprak alındı.

1980'de 30 milyon ton petrol idhâl etdi. 1.000 kişiye 292 otomobil, 315 telefon, 286 TV, 2 dr. düşüyordu. Motörlü vâsıta sayısı: 674.700 (1954), 3.754.000 (1980), 3.971.000(1985). TV cihâzı: 2.925.000(1979, 1.593.000'i renkli), 4.558.000(1985). Telefon: 735.000(1954), 3.271.000(1978). Yabancı işçi: 210.000(150.000'i İtalyan). Demiryolu: 10.300 km(1954), 3.998 km(1979). Yol: 11.000 km(1954), 12.774 km (1979). Ticâret filosu: 439.000 ton (1954), 1.719.000 ton(1980), 2.230.000 ton (1985).Yüksek öğretim talebesi: 19.200(1954), 89.600(1979), 100.400 (1983). Üniversiteler: Louvain (1426), Brüksel (1834), Liège (1847), Anvers (1920), Gand, Mons, Namur, Limbourg'da yeni açılanlar.

Târîhî nüfûs: 400.000(1713), 2.272.000 (1787), 2.800.000 (1815), 2.926.000 (1825) (Brüksel 180, Gand 72, Anvers 70, Liège 64 bin), 4.419.000 (1850)(Brüksel 221, Gand 100, Anvers 98, Liège 82), 5.334.000 (1875) (Brüksel 365, Liège 158, Anvers 141, Gand 128, Bruges 50), 6.693.000(1900) (Brüksel 596, Anvers 272, Liège 205, Gand 110)(Kongo 2.343.930 km², 7.000.000 n.), 7.571.000(1915)(Brüksel 757, Anvers 413, Liège 236, Gand 212)(Kongo 8.000.000), 7.725.000(1925)(Brüksel 802, Anvers 300, Liège 249, Gand 210)(Kongo 8.960.000 + Ruand ve Burundi 54.172 km², 3.000.000), 1940'da Brüksel 907 ve Anvers 263 bin. 1950'de: 8.625.000 (Brüksel 1.000.000, Anvers 488.000, Léopoldville=Kinşâsa 200.000) + Kongo 10.914.000 + Ruanda ve Burundi 3. 860.000.

Belçika'da Hükümrân Olan Hânedânlar

Belçika 1830'da kurulmuş bir devlet olduğu, için, toprakları, kuzeyde Holanda, güneyde Fransa, doğuda Almanya arasında kalmış ve bu ülkelerle irtibatlı hânedân ve devletlerce yönetilmişdir. 16. asırda bugünki Belçika toprakları, tamâmen Katolik kalarak, Protestan'lığın çok yayıldığı kuzeyindeki Holanda'dan farklılaşmışdır. Holanda denizcilikle, Belçika ise kara devleti olarak sanâyî ile gelişmişdir. Esâsen asırlarca Holanda ile berâber mütâlaa edilmiş, ikisine birden Alçak Ülkeler=Pays Bas denmiş, 16. asır başlarından îtibâren Habsburg hânedânının eline geçerek İspanya krallığının topraklarını oluşturmuş, asrın sonunda Holanda istiklâlini kazanmış, Belçika ise önce İspanya, sonra Avusturya Habsburgları'nda kalmış, onların genel vâlîlerince yönetilmişdir.

Orta Çağ'da ülkeyi daha çok Fransız asıllı hânedânlar feodal devletler şeklinde yönetmişlerdir. Bu hânedânlar FRANSA bahsinde görülecekdir. En ünlüleri Hainaut-Flandre hânedânlarıdır ki bunlara Fransa'nın Capet hânedânı dalından Burgonya dukaları vâris olmuş, Habsburglar, bu Burgonya dukalarından verâseten Belçika'yı ele geçirmişlerdir.

Belçika Hânedânı

1830'dan bu yana Belçika Hânedânı, Sachsen Coburg und Gotha hânedânının bir dalı olduğu için, eski şecereleri ALMANYA kitâbının Saksonya bahsinde verilmişdi. Orada bırakdığımız yerden devâm edilecekdir.

Franz II(1750-1806=56), Sachsen-Saalfeld-Coburg dukası 1800-1806=5, vel.duka 1764-1800=36 = Auguste (1757-1831=74), izd.1777, izd.müd.29, yş.20-49, zevcinden 7 yş.kç., Reuss-Ebersdorf prensesi ve Franz II'nin 2. eşi, bu izd.'dan Franz II'nin 3. oğlu: Belçika kralı Léopold I'dir. Belçika, 1830'da Brüksel'de başlayan ihtilâl ve Protestan olan Oranj hânedânının istenmemesi üzerine doğdu. Belçika kralı seçimle geldiği için Roi des Belges=Belçikalılar Kralı diye anılır. 1915'de Belçika hânedânı üyeleri Saksonya dukası ve düşesi, Coburg und Gotha prensi ve prensesi unvânlarını bırakdılar, Belçika prensi ve prensesi unvânlarını devâm etdirdiler.

1) Léopold I(Coburg, 1790-Brüksel, 1865=75), 1. Belçika kralı 12.6.1831-1865 = 34, 1831'de Yûnân tahtını reddetdi, İngiltere mareşali, Rusya orgenerali, Dizbağı Nişânı 1816, =1. Charlotte (1796-1817=21), izd.1816, izd.müd.1, yş.20-21, zevcinden 6 yş.kç., İngiltere kralı George IV'ün tek çocuğu (bu izd.'dan 1817'de ölü doğan bir pr.oldu), =2. Louise Marie (1812-1850=38), kraliçe 1832-1850=18, izd.1832, izd.müd.18, yş.20-38, zevcinden 22 yş.kç., Fransız kralı Louis Philippe'in by.kızı, çocukları: 1- Léopold (1833-1834=1), vel.2- Léopold II, aş.bk. 3- Charlotte (1840-1927=87), imparatoriçe 1864-1867=3, arşidüşes 1857-1927=Maximilian (1832-1867=45, kurşuna dizildi), Meksika imparatoru 1864-1867=3, arşidük, İmp.Franz Joseph'in kardeşi, izd.1857, izd.müd.10, yş.24-34, zevcinden 7 yş.kç., zevcinden 60 yıl sn.Belçika'da öldü, çocuksuz. 4- Philippe (1837-1905=68), tümgeneral, Flandres kontu, Saksonya dukası, Belçika ve Coburg-Gotha prensi, vel.1869-1905=36, 27.12.1866'da Romanya prensi seçildi, reddetdi = Marie (1845-1912=67), izd.1867, izd.müd.38, yş.22-60, zevcinden 8 yş.kç., Fürst Karl Anton v.Hohenzollern-Sigmaringen'in kç.kızı, çocukları: 1/ Baudouin(1869-1891=22), evlenmedi. 2/ Albert I, aş.bk. 3/ Henriette (1870-1948=78) =Emanuel (1872-1931=59), izd.1896, izd.müd.35, yş.24-59, zevcinden 2 yş.by., Duc de Vendôme, 1910'da Duc d'Alençon, Alençon dukası Pr.Ferdinand d'Orléans oğlu, çocukları için bk.Fransa. 4/ Joséphine (1870-1871=1), yukarıdaki ile ikiz. 5/ Joséphine(1872-1958 =86)=Karl Anton (1868-1919=51), izd.1894, izd.müd.25, yş.22-47, zevcinden 4 yş.kç., Prusya korgenerali, Fürst Ferdinand v.Hohenzollern-Sigmaringen oğlu, çocukları için b.bk.

2) Léopold II(1835-1909=74), 2. Belçika kralı 1865-1909=44, vel.1835-1865=30, Brabant dukası 1840, Dizbağı Nişânı 1866, 1.8.1885'de Kongo Serbest Devleti hükümdârı ve sâhibi (1908'de Belçika'ya bırakdı), Zair'in başkenti Kinşâsa'nın eski adı Léopoldville idi = Arşidüşes Marie Henriette (1836-1902=66), kraliçe 1865-1902=37, izd.1853, izd.müd.49, yş.17-66, zevcinden 1 yş.kç., Arşidük Joseph'in 5. ve en kç.kızı. =2. Blanche (1883-1948=65), morg.izd.1909(gerçekde 1905), izd.müd.4, yş.22-26, zevcinden 48 yş.kç., zevcinden 39 yıl sn.öldü, 1909'da Baronesse de Vaughan, Jules Delacroix kızı (=2. Baron Durieux), bu eşinden: Lucien (1906, 1980'de hayâtda) ve Philippe (1907-1917=10). Kraliçe'den olan çocukları: 1- Léopold (1859-1869=10), vel.1865-1869=4=Brabant dukası, daha önce Hainaut kontu. 2- Louise (1858-1924=66) = Fürst Philipp v.Sachsen-Coburg u.Gotha (1844-1921=77), izd.1875, tal.1906=31, yş.17-48, zevcinden 14 yş.kç., Avusturya orgenerali ve Bulgaristan korgenerali,

çocukları için bk.Sachsen-Coburg u.Gotha. 3- Stéphanie (1864-1945=81), velîahd - arşidüşes 1881-1889=8=Rudolf (1858-1889=31), doğuşundan ît.vel.-ardişük, İmp.Franz Joseph'in tek oğlu, Mayerling'de intihâr süsü verilerek öldürüldü, çocukları için bk. Habsburg, izd.1881, izd.müd.8, yş.17-25, zevcinden 6 yş.kç., =2. Fürst Elemér Lonyay de Nagy-Lonya (1863-1946=83), izd.1900 (11 yıl sn.), yş.36-81, izd.müd.45, zevcinden 1 yş.kç., çocuksuz. Prs.Stéphanie Macaristân'da öldü. 4- Clémentine (1872-1955=83) = Victor Napoléon (1876-1926=50), izd.1910, izd.müd.16, yş.38-54, zevcinden 4 yş.by., Bonaparte Hânedânı reîsi 1891-1926=35, çocukları için bk.Fransa (Bonaparte).

3) Albert I(1875-1934=59), 3. Belçika kralı 1909-1934=25, amcasının yerine geçdi, vel.1905-1909=4 (babası Pr.Philippe'in yerine), Zair'de Albertville adını taşıyor = Elisabeth (1876-1965=89), izd.1900, izd.müd.34, yş.24-58, zevcinden 1 yş.kç., zevcinden 31 yıl sn. Brüksel'de öldü (Léopold I, dağcılık kazâsında öldü), kraliçe 1909-1934=25 + 1934-1951=17 + 1951-1965=14 = 57, Zair'de Elisabethville adını taşıyor, Herzog Karl Theodor v.Bayern kızı, çocukları: 1- Léopold III, aş.bk. 2- Charles (Fl.Karfl) (1903-1983=80), nâib 1944-1950=6, evlenmedi. 3- Marie José (1906, 1986'da hayâtda), kraliçe 1946=Umberto II(1904, 1991'de hayâtda), izd.1930, yş.24, zevcinden 2 yş.kç., İtalya kralı 1946, vel.1904-1946=42, İsviçre'deler, çocukları için bk. İtalya.

4) Léopold III(1901-1989'da hayâtda ve Brüksel'de), Belçika kralı 1934-1951=17, oğlu lehine ferâgat etdi, Dizbağı Nişânı 1935 =1. Astrid (1905-1935=30, otomobil kazâsında öldü), kraliçe 1934-1935=1, izd.1926, izd.müd.9, yş.21-30, zevcinden 4 yş.kç., İsveç prensi ve Västergötland dukası Carl kızı, =2. Liliane (1916), izd.1941 (6 yıl sn.), yş.25, zevcinden 15 yş.kç., Belçika eyâlet vâlîsi ve nâzırı Henri Baels=Anne Marie de Vischer kızı, 1941'de Belçika prensesi îlân edildi, kraliçe titri verilmedi, fakat çocukları meşrû ve verâsete ehil prens ve prensesler sayıldı. İlk eşinden: 1- Baudouin I, aş.bk. 2- Albert (6.6.1934), Prince de Liège, vel.1951'den bu yana=Paola (11.9.1937), izd.2.7.1959, yş.22, zevcinden 3 yş.kç., Don Fulco=Luisa dei conti Gazelli di Rossana e di Sebastiano kızı (Don Fulco: 7e duca di Guardia Lombarda le principe Ruffo di Calabria, 18e conte di Sinopoli), çocukları: 1/ Philippe (15.4.1960), 2. vel. 2/ Laurent (19.10.1963), 3. vel.3/Astrid (5.6.1962). 3- Joséphine-Charlotte (11.10.1927) = Jean (5.1.1921), izd.9.4.195ɔ, yş.26, zevcinden 7 yş.kç., Lüksenburg büyük-dukası, çocukları için bk.Lüksenburg. Léopold III'ün 2. eşinden: 4- Alexandre (18.7.1942), 4. vel. 5-Marie Christine (6.2.1951)= Paul Drake (1938), Kanadalı pianist (ilk eşinden 3 çocuğu var). 6- Marie Esmeralda (30.9.1956).

5) Boudouin I(7.9.1930), babasının ferâgati üzerine kral 17.7.1951(Fl.Baldewijn), vel.=Duc de Brabant 1934-1951=17, kral nâibi 11.8.1950 = Fabiola (Madrid, 11.6.1928), izd.15.12.1960, yş.32, zevcinden 2 yş.by., Don Gonzalo Mora y Fernandez, conde de Mora, marqués de Casa Riera = Dona Blanca de Aragon y Carrillo de Albornoz kızı, çocuksuz.

Boudouin I 1.8.1993'te öldü ve kardeşi Albert II, 6. Belçika kralı oldu.

Bugün Belçika soyluluğunda resmen kabûl edilmiş prenslik-dukalık âileleri 4'den ibâretdir: Béthune (bir dalı Fransa soyluluğundadır), Ligne (bir dalı Almanya soyluluğundadır), Mérode ve Ursel. Bunlardan üçüne kısaca göz atıyoruz.

Mérode Prensleri

Comte Charles de Mérode, marquis de Westerloo (1762-1830=68), Almanya'nın Lahey büyükelçisi (1788), Brüksel belediye reîsi (1805), Fransa senatörü (1809), Kral

Willem I'in mâbeyn müşîri (1815) oldu. Oğlu Félix(1791-1857=66), Katolik Partisi lideri ol.Belçika'nın Holanda'dan ayrılmasına ve Léopold I'in kral seçilmesine çalışdı. Harbiye, hâriciye, mâliye nâzırı oldu. Bu âileye Belçika kralı, prenslik verdi.

Béthune Prensleri

Katolik. Hainaut'da Anseroeul'de Wattripont şatosunda meskûn. Béthune senyörü Guillaume'dan (ölm.1213) inmekdedir (Béthune, bugün Fransa'da, Lille'in güney-batısında kalıyor). 1388'de Jean de Béthune, Simonne de Hesdigneul'le evlenip, Pas-de-Calais'de bu senyörlüğü tevârüs etdi. 1781'de Almanya (Avusturya) İmparatoru, eyâleti Belçika'daki Béthune-Hesdigneul senyörüne prenslik verdi. 1888'de bu prenslik, Belçika krallığı soyluluğuna kabûl edildi. Âilenin bir dalı 1816'da Fransa Krallığı soyluluğuna Béthune-Sully kontluğu ol.kabûl edildiler ki, bu dal daha önce Béthune-Penin-St.Venan kontluk âilesi idi. Âilenin yalnız başı pr.olup dîğer üyeler kont ve kontes'dir. Bir kısmı marki sanını taşımışlardır. Âilenin Artois kontlarının bir dalından indiği biliniyor. Son Artois kontu Adalelme'in 5. oğlu Béthune senyörü Robert I(ölm.1036), dalın kurucusudur. 1807 ve 1800 yıllarında bu âilenin Sully ve Charost (her ikisi de dukalık) dalları söndü. 1777'de Sully dukası Maximilien, ölümünden (1807) sn. haklarını, Béthune-Hesdigneul dalına bırakdı. Bk. Fransa (Artois).

1) Eugène (1746-1823=77), 1. pr.1781-1823=42, daha önce kont, = Albertine Le Vaillant (1750-1789=39), izd.1772, kç. oğulları Kont Maria-Aimé-Bernard (1777-1836=59)=Marie-Joséphine de Steenhuys, izd.1797, oğlu 4) Maximilien (1809-1881=72), 4. pr.=Caroline, izd.1844, oğulları 5) Maximilien (1858-1886=28), 5. pr.1881-1886=5, evlenmedi, 4. Pr.'in kardeşi Kont Amaury (1811-1884=73) = Flaminie Doria (1805-1863=59), izd.1863, oğulları 6) Henry (1848-1928=80), 6. pr.1886-1928=42, evlenmedi, amcası Kont Eugène-Adolphe (1798-1852=54) = Adélaïde de Pénaranda (1800-1846=46), izd.1821, oğulları Kont Hector (1832-1914=82) = Caroline de Maillen (1849), izd.1867, oğulları 7) August (1868), 1928'de 7. pr.=1. Baronne Anne-Marie Ghislaine d'Overschie (1871-1908=37), izd.1891, =2. Marie de Neuchâtel (1880), izd.1909, oğulları 8) Robert(1900) ve Maximilien (1909).

Ursel Dukaları

Katolik. Schetz âilesidir. Frankonya asıllıdır ve Alman'dır. Bernard de Schetzenberge'den inmişdir. Bu kişi 1308'de Schetz senyörü oldu. Erasme II(ölm.1550), Grobbendonck senyörlüğünü elde etti. Oğlu Gaspard (ölm.1580), 1561'de Brabant'da Wesemael baronu oldu. Gaspar Schetz'in 2 oğlu, âilenin iki dalının atası oldu: Antoine, 1602'de Grobbendonck baronu ve 1637'de kontu oldu ve bu dal 1726'da söndü. Conrad, 1587'de Hoboken senyörü ve 1600'de baronu oldu. Teyzesi Barbe d'Ursel tar. evlâd edinildi ve Ursel soyadını aldı (1617). 1638'de Ursel âilesi imparotorluk kontu, 1716'da Hollanda'da Ursel ve Hoboken prensi ve dukası oldu. 1713'de Wesemaele baronluğu ve 1726'da Grobbendonck kontluğu, Ursel'lere geçdi. 1718'de Arche ve Charleville prensliğini ilhâk etdiler. 1816'da Holanda Kralı, Ursel âilesini dukalık hânedânı olarak Holanda soyluluğuna kabûl etdi. 1884'de Belçika Kralı, âileyi Belçika soyluluğuna aldı. Âilenin başı Ursel dukası, dîğer üyeler kont ve kontes sanını taşırlar. Meskenleri Brüksel ve Hingene (Anvers)'dedir.

4) Charles-Joseph (1777-1860=83), 4. duka= Joséphine Derrero-Fieschi des principi di Masserano (1779-1847=68), izd. 1804, oğulları 5) Léon (1805-1878= 73), 5. duka 1860-1878=18=1. Sophie des ducs d'Harcourt (1812-1842=30), izd. 1832, =2. Henriette des ducs d'Harcourt (1828-1904=67), izd. 1847, oğulları 6) Joseph (1848-1903=55), 6. duka 1878-1903=25=Antonine des marquis de Mun (1849-1931=82), izd. 1872, oğulları 7) Robert (1873-1942'den sn.), 7. duka 1903, senatör= Sabine des comtes de Franqueville (1877), izd. 1898, oğulları 8) Henri (1900) = Prs. Antoinette de la Trémoille (1904), izd. 1923, tal. 1932 (=2. Marquis Guy de Bonneval, izd. 1936), oğulları 9) Antonin (1925), kardeşleri Kontes Thérèse 1924 ve Kont Roland, 1926.

Ligne Prensleri

Katolik. Hainaut'lu âile. 1047'de adı geçen Fastre de Ligne âilenin atasıdır. Onun neslinden Thierry (ölm. 1176), 1142'de Ligne baronu oldu. Jean de Ligne (ölm. 1442), Barbançon vârisesi Eustachie ile evlendi. Torunu Baron Jean 1479'da imparatorluk baronu oldu. Bunun torunları Antoine (ölm. 1532) ve Louis kardeşler olup, ikincisi Arenberg âilesinin atasıdır ki bu âile Almanya bahsinde imparatorluk prensleri arasında görüldü. Antoine, 1503'de Fouquemberghe kontu oldu ve sn. İngiltere Kralı tar. Mortagne prensi titri verildi. Jacques, 1549'da imparatorluk kontu oldu. Torunu Lamoral, 1592'de Espinoy prensi (Pas-de-Calais'de) oldu ve eşinden Melun'ü tevârüs etdi. 1601'de imparatorluk prensi oldu. 1608'de Amblise prensliğini de aldı (Fransa'da Nord departmanında). Oğlu 2. pr. Florent, Louise de Lorraine'le evlendi. 1770'de Fagnolles imparatorluk kontluğu da Ligne prenslerine verildi. Bu kontluğa 1789'dan ît. Ligne adı verildi. 1803'de bu kontluk alınarak yerine Edelstetten kontluğu verildi. 1923'de Belçika Kralı, âileyi Belçika kraliyet soyluluğuna aldı. Bütün üyeler pr. ve prs. sanını taşırlar. Âilenin başı prince de Ligne, prince d'Amblise et d'Epinoy sanını taşır ve bütün üyeler altes'dir.

8) Charles (1735-1814=79), 8. pr. =Fürstin Marie v. Liechtenstein (doğ. 1739), izd. 1755, oğlu Pr. Charles Emanuel (1759-1792=33) =Prs. Hélène Maffalska (1763-1814 = 51), izd. 1779 (=2. Comte Vincent Potocki), kızları Prs. Sidonie =Comte François Potocki, izd. 1807, 8. Pr. Charles'ın 2. oğlu Pr. Louis (1766-1813= 47) =Comtesse Louise de Duras (1785-1863=78) (=2. Comte d'Oultremont), oğulları 9) Eugène (1804-1880=76), 9. pr. 1814-1880 = 66, Belçika nâzırı, senato başkanı=3. Fürstin Hedwige Lubomirska (1815-1895=80), izd. 1836, =1. Amélie des marquis de Conflans (ölm. 1833), izd. 1823, =2. Natalie des marquis de Trazégnies (ölm. 1835), izd. 1834, oğulları Pr. Henri (1824-1871=47) =Marguerite de Talleyrand-Périgord (1832-1917 = 85), izd. 1851, oğulları 10) Louis (1854-1918=64), 10.pr. 1880-1918 = 38 =Elisabeth de La Rouchefoucauld des ducs de Doudeauville(1865-1942'den sn.), izd. 1884, tal. 1909, kızları Prs. Marie (1885) =Fürst Alexandre v.Thurn u.Taxis (ölm. 1937), izd. 1906, tal. 1919, 10. Pr.'in kardeşi 11) Ernst (1857-1937=80), 11. pr. 1918-1937=19=Diane des ducs de Brissac (1869-1942'den sn.), izd. 1887, oğulları 12) Eugène (1893), 1937'de 12. pr., orta elçi=Philippine de Noailles des ducs de Mouchy (1898), izd. 1917, çocukları: 13) Baudouin (1918) ve Prs. Isabelle (1921), Prs. Yolande (1923), Pr.Antoine (1925)=Alix (1929), izd.1950, Granduchesse Charlotte de Luxemburg = Pr. Félix de Bourbon Parma'nın 4. ve en kç. kızları, çocukları: Michel (1951), Wauthier (1952=Régine de Rénesse, 1955), izd. 1976, Antoine (1959) ve prs.ler Anne Marie (1954), Christine (1955), Sophie (1957), Yolande (1964).

III
LÜKSENBURG

Bugünki Lüksenburg

Lüksenburg, bugün, denize çıkışsız minik bir kara devletidir. Belçika-Fransa-Almanya arasındadır. Ren'in kolu Mosel ve onun kolu Sauer, Almanya ile sınırını çizer. Belçika'nın güney-doğu eyâleti de Lüksenburg adını taşır ki Lüksenburg devletine komşudur. Resmî adı Grand-Duché de Luxembourg'dur. Demokratik monarşi ve büyük dukalıkdır. NATO ve AT üyesidir. Resmî dil Fransızca ve hâkim mezhep Katolik'dir.

2.586 km2, 371.000 n. (1989), 148 yoğunluk. Nüfûsun 96.000'i yabancı'dır. Başkent Lüxembourg 85.000 (1 şehir daha var). P.c. gelir 10.000 doların üzerinde ve GSMH 4 milyar dolar civârında. Askerlik gönüllüdür. 700 kara askeri, 500 jandarma silâh altındadır ve 18 savaş uçağı vardır. Savunma büdcesi 1986'da 56 milyon dolardır (1981'de 36 milyon). 13 nâhiye'dir.

Dil: 302.000 Fransızca, 52.000 Almanca, 10.000 İtalyanca, 6.000 Türkce, 1.000 Arabca. Dîn: 359.000 Katolik, 5.000 Protestan, 1.000 Mûsevî, 7.000 Müslümân.

Elektrik 1,3 (1979), 0,9 (1984) milyar kwh. Demir mâdeni ve çelik sanâyii esâs gelirini oluşturur. Turist 449.000 (1949), 420.700 (1984). Yol 4.300 (1950), 5.100 (1980) km. Motörlü vâsıta 28.200 (1950), 198.900 (1979), 147.100 (1984). TV 120.000. Dr. 530 (1979), 637 (1984). 600 talebeli bir üniversite ve yüksek okullarda 800 talebe (birçok talebe Belçika ve Fransa'da okur).

Lüksenburg, 1795'e kd. Almanya imparatorluğuna dâhil olup, 1795-1815'de Fransa'ya ilhâk edildi. 1815'de büyük-dukalık ol. istiklâl kazandı, fakat 1890'a kd.

Holanda kralı, aynı zamânda Lüksenburg büyük-dukası oldu. 1890'da ayrı hânedân oluşturarak Holanda tahtından ayrıldı. 1939-45'de Almanya'ya ilhâk edildi. 1945'de Almanya'dan 6 km2 toprak aldı. Belçika'nın Lüksenburg eyâleti ile berâber nüfûsu 1815'de 226, 1824'de 265, 1830'da 305, 1834'de 316 bin nüfûsu vardı. Bugünki topraklarında nüfûs gelişmesi şöyle oldu: 198.000 (1871), 261.000 (1922), 271.000 (1926), 300.000 (1931), 297.000 (1936), 299.000 (1950), 310.000 (1955), 364.000 (1981), 371.000 (1989).

Orta Çağ'da Lüksenburg

Orta Çağ'da Lüksenburg Hânedânı, adını bu yöreden alarak, geniş ülkelere hükmetdi ve Almanya imparatorluk tahtına yükseldi. Hânedân, ALMANYA bahsinde görüldü. Burada sâdece bu hânedândan Lüksenburg kontlarını göreceğiz: 1) Siegfried 963-998=35, 2) oğlu Friedrich 998-1019=21, 3) oğlu Giselbert 1019-1055=36, 4) oğlu Konrad I 1060-1086=26, 5) oğlu Wilhelm 1086-1127=41, 6) oğlu Konrad II 1130-1136=6, 7) 4'ün kızının oğlu Henri I de Namur 1136-1196=60, 8) kızı Ermesinda 1196-1247=41= 9) onunla ortak ol. eşi Théodobalt de Bar 1196-1214=18, 10) oğlu Henri II de Limbourg 1247-1281=34, 11) oğlu Henri III 1281-1288=7, 12) oğlu Henri IV (Almanya imparatoru Heinrich VII) 1288-1313=25, 13) oğlu Johann (Bohemya kralı) 1313-1346=33, 14) oğlu Charles (Almanya imp.u Karl IV) 1346-1353=7, 15) kardeşi Wenceslas I 1353-1383=30 (1354'de duka unvânı aldı, aşağıdakiler Lüksenburg dukası'dırlar), 16) oğlu Wenceslas II (Almanya imparatoru) 1383-1388=5, 17) 14'ün yeğeni Jobst (Moravya dukası, Germanya kralı) 1388-1411=23, 18) 19'un zevci Antoine de Brabant 1411-1415=4, 19) 16'nın kardeşinin kızı Elisabeth v.Görlitz 1415-1418=3, 20) 19'un dîğer zevci Johann (Bavyera dukası) 1418-1425=7, 19-A) tekrâr Elisabeth 1425-1443=18=21, 21) Philippe le Bon 1443-1467=24, Burgondiya dukası. Bu sûretle Lüksenburg dukalığı, Burgondiya dukalığına katıldı ve o yolla Habsburg'lara katıldı. Bk. FRANSA.

Lüksenburg Büyük Dukalığı

Nassau dukası Wilhelm (1792-1839=47)=Fürstin Luise v.Sachsen-Altenburg (1794-1825=31)'un (bk. ALMANYA, Nassau) by. oğulları 1) Adolf (1817-1905=88), Prusya orgenerali, Nassau dukası 1839-20.9.1866=27, Nassau'nun Prusya'ya ilhâkı üzerine Nassau devleti sona erdi, vel. duka 1816-1839=23, 23.11.1890-1905=15, Holanda kralı ve Lüksenburg büyük-dukası Willem III'ün ölümü ve Lüksenburg tahtına Alman sistemine göre kadın hükümdâr kabûl edilmediği için yerine büyük-duka seçildi (sn. Holanda sistemine dönülerek Lüksenburg'da da kadın hükümdâr olacağı prensibi getirildi), =1. Grandüşes Elisabeth Mikhailova (1826-1845=19), izd. 1844, izd. müd. 1, yş. 18-19, zevcinden 9 yş. kç., Grandük Mikhail Pavloviç'in 2. kızı, =2. Adelheid (1833-1916=83), büyük-düşes 1890-1905=15 + 1905-1912=7 + 1912-1916=4 = 26, Fürst Friedrich v.Anhalt'ın by. kızı, izd. 1851, izd. müd. 54, yş. 18-72, ilk eşinden 1845'de ayni gün ölen bir prs. doğdu. 2. eşinden: Friedrich (1854-1855=1); Franz (1859-1875=16), vel. duka 1859-1861=2; Marie (1857'de 44 günlük öldü); Hilda (1864-1952=88), büyük-düşes 1907-1918=11=Friedrich II (1857-1928=71), Baden büyük-dukası 1907-1918=11, vel. by. -duka 1857-1907=50, Baden Hânedânı reîsi 1918-1928=10, Prusya mareşali ve İsveç orgenerali, izd. 1885, izd. müd. 43, yş. 21-64, zevcinden 7 yş. kç., çocuksuz; Büyük-Duka Adolf'un oğlu ve halefi:

2) Wilhelm IV (1852-1912=60), büyük-duka 1905-1912=7, Avusturya korgenerali, Nassau dukası, Rhein-Pfalz kontu vs, nâib 1902-1905=3=Marie Anne (1861-1942=81), by. -düşes 1905-1912=7 + 1912-1919=7 + 1919-1942=23 = 37, izd. 1893, izd. müd. 19, yş. 32-51, zevcinden 9 yş. kç., nâibe 1908-1921=4, Infante Miguel'in 5. kızı (Bragança dukası, sn. Portekiz kralı), çocukları: 1-Marie Adélaïde, bk. no. 3. 2- Charlotte, bk. no. 4. 3- Hilda (1897-1980'de hayâtda), vel. 1919-1920=1=10e Fürst Adolf v.Schwarzenberg (1890-1950=60), izd. 1930, izd. müd. 20, yş. 33-53, zevcinden 7 yş. kç., 9e Fürst Johann=Gräfin Therese v.Trauttmansdorff'un tek oğlu, çocuksuz. 4- Antoinette (1899-1954=55) =Rupprecht (1869-1955=86), 2. izd. 1921, izd. müd. 33, yş. 22-55, zevcinden 30 yş. kç., çocukları için bk. Bavyera, Bavyera vel.i 1912-1918=6, Bavyera Hânedânı şefi 1921-1955=34, Bavyera ve Prusya mareşali. 5-Elisabeth (1901-1950=49) =Fürst Ludwig Philipp (1901-1933=32), izd. 1922, izd. müd. 11, yş. 21-32, zevci ile ayni yaşda (1 pr., 1 prs.), 8e Fürst Albrecht v.Thurn u.Taxis=Arşidüşes Margarethe'nin 3. oğulları. 6-Sophie (1902-1941=39) =Fürst Heinrich (1896-1971=75), 1. izd. 1921, izd. müd. 20, yş. 19-39, zevcinden 6 yş. kç., çocukları için bk. Saksonya, Saksonya kralı Friedrich August III'ün 2. oğlu.

4) Marie Adélaïde (1894-1924=30), by. -düşes 1912-1919=7, hemşîresi lehine ferâgat etdi, vel. 1894-1912=18, evlenmedi. 4) Charlotte (1896), 1989'da hayâtda, büyük-düşes 1919-1964=45, oğlu lehine ferâgat etdi, vel. 1912-1919=7=Pr. Félix (1893-1970=77), izd. 1919, izd. müd. 51, yş. 23-74, zevcinden 3 yş. kç., pr. consort 1919-1964=45, büyük-duka babası 1964-1970=60, Parma dukası Roberto I (Bourbon-Parme) oğlu, çocukları: 1- Jean, bk. aş. no. 4. 2- Charles (1927-1977=50) =Joan Douglas (1935), 2. izd. 1967, yş. 32, zevcinden 8 yş. kç., çocukları Robert 1968 ve Charlotte 1967. 3- Elisabeth (1922), arşidüşes 1956 = Arşidük Franz Ferdinand, Herzog v.Hohenberg (1927-1977=50), izd. 1956, izd. müd. 21, yş. 34-55, zevcinden 5 yş. by., Arşidük Maximilian'ın by. oğlu, çocukları için bk. Habsburg. 4- Marie Adélaïde (1924) = Graf Karl Joseph (1928), izd. 1958, yş. 34, zevcinden 4 yş. by., Graf Lazarus v.Donnersmarck=Franziska v.u.zu Eltz oğlu, çocukları Andreas 1959, Felix 1960, Heinrich 1961 ve Maria Charlotte 1965. 5- Marie Gabrielle (1925) =Graf Knud (1919), izd. 1951, yş. 26, zevcinden 6 yş. kç., 6e Graf Joseph v. Holstein-Ledreborg=Gräfin Christine Hamilton oğlu, çocukları Monika 1952, Lydia 1955, Veronica 1956, Silvia 1958, Camilla 1959, Antonia 1962. 6- Alix (1929) =Pr. Antoine (1925), izd. 1950, yş. 21, zevcinden 4 yş. kç., 12e Prince Eugène de Ligne=Philippine de Noailles oğlu, çocukları 3 pr. ve 4 prs. için bk. Ligne (Belçika bahsinde).

5) Jean (5.1.1921), annesinin ferâgati üzerine 12.11.1964'den beri büyük-duka, duc de Nassau, prince de Bourbon-Parme, comte palatin de Rhine, comte de Sayn, Königstein, Katzenelnbogen et Diez, burgraf de Hammerstein, baron de Mahlberg, Wiesbaden, Idstein, Merenberg, Limburg et Eppstein, vel. 1921-1964=43, nâib 1961-1964=3, Dizbağı Nişânı 1973, =Joséphine Charlotte (1927), izd. 1953, yş. 26, zevcinden 7 yş. kç., Belçika kralı Léopold III'ün by. kızı ve kral Baudouin'in ablası, çocukları: Henri (6.4.1955), vel. 1964'den beri =Maria Teresa Mestre, izd. 1981, oğulları Guillaume 1981 ve Félix 1984; Jean (1957); Guillaume (1963); Marie Astrid (1954), arşidüşes 1982 = Arşidük Karl, izd. 1982, çocukları 1 arşidüşes ve 1 arşidük için bk. Habsburg (Marie Christine 1983 ve Arşidük 1985); Marguerite (1957), Pr. Jean ile ikiz=Fürst Nikolaus v.Liechtenstein, izd. 1982 (kızları Prs. Maria 1985).

Bibliyografya

Groen van Prinsterer, *Archives ou Correspondance Inédite de la Maison d'Orange-Nassau, 1584-1688,* 6c., Utrecht, 1857-62; Henri Pirenne, *Bibliograpie de l'Histoire de Belgique*, Brüksel, 2: 1903, 3: 1931; P.K. Blok, *Geschichte der Niederlande*, III: *1559-1609*, Gotha 1907; K. Th. Menzelburger, *Geshichte der Niederlande,* II: *1556-1648*, Gotha 1886; P.J.Blok, *Histoire du Peuple Néerlandais*, 7 c., Leiden 1908; G. Edmundson, *History of Holland,* Londra 1922; Bode, *Studien zur Geschichte der Holländischen Maleei*, Braunschweig 1883; E. Miche, *Rembrandt, Sa Vie, Son Oeuvre, Son Temps*, Paris 1893; S. A. Khan, *East India Trade in the Seventeenth Century,* Londra 1923; H. Terpstra, *De Opkomst der Wester-Kwartieren van de Oost Indische Compagnie,* Lahey 1919; P. J. Blok'un eserinin Flanmanca'sı: *Geischiedenis van het Nederlandsche Volk,* 8 c., Groningen, 1891-1908, 3: Leiden, 1923-6; Alm. trc. 6 c., 1904-18; İng.trc., 5c. Londra, 1898-1912; P. Geyl, *The Revolt of the Netherlands (1555-1609)* Londra 1932; P. J. Blok, *Willem de Eerste, Prins van Oranje,* 2 c., Amsterdam, 1919-20; A. van Schelven, *Willem van Oranje*, Haarlem 1933; H. F. M. Huybers, *Don Juan van Oostenrijk, Landvoogd der Nederlanden,* 2 c., Utrecht-Amsterdam, 1913-4; Leon van der Essen, *Alexandre Farnèse, Gouverneur Général des Pays-Bas (1545-1578)*, Brüksel 1933; A.van Kalken, *La Fin du Régime Espagnole au Pays-Bas*, Brüksel 1907; E. Hubert, *Les Pays-Bas Espagnols et la République des Provinces Unies,* Brüksel 1907; J. -E. Neale, *Elizabeth and the Netherlands (1586-87), English Historical Rev.*, XLV, 1930; J. -A. Goris, *Etudes sur les Colonies Marchandes Méridionales à Anvers de 1488 à 1567*, Louvain 1925; J. G. van Dillen, *Bronnen tot de Gesch. der Wisselbanken Amsterdam, Middelburg, Delft, Rotterdam*, 2 c., Lahey 1925; A. Pasture, *La Restauration Religieuse aux Pays-Bas Catholique sous les Archiducs Albert et Isabella (1596-1633),* Louvain 1925; F. van Kalken, *Histoire de Belgique*, Brüksel 1924; Charles Terlinden ve A. de Ridder, *Histoire de la Belgique Contemporaine,* 3 c., Brüksel, 1928-9; F.van Kalken, *Grandes Figures de la Belgique Indépendante (1830-1930),* Brüksel 1930; D. Daye, *Léopold II,* Paris 1934; Henri Pirenne, *Histoire de Belgique,* 7 c. (1914'e kd.), Brüksel 1932 , 2: 1948; Hymans, *Histoire Parlamentaire de Belgique de 1830 à 1880*, Brüksel 1880; A. Melot, *Le Parti Catholique Belge,* Brüksel 1935; H. Charriaut, *La Belgique Moderne,* Paris 1910; L. Dechesne, *Histoire Economique et Sociale depuis les Origines de la Belgique jusqu'en 1914,* Paris 1932; J. St. Lawinski, *L'Evolution Industrielle de la Belgique*, Brüksel 1911; Louis Bertrand, *L'Ouvrier Belge depuis Un Siècle,* Brüksel 1924; De Leener, *Les Chemins de Fer en Belgique, Leur Passé,* Brüksel 1927; B. S. Chleppner, *Le Marché Financier Belge depuis Cent Ans*, Brüksel 1930; G. Jasquemyns, *Histoire Contemporaine du Grand Bruxelles,* Brüksel 1936; L. Verniers, *Les Transformations de Bruxelles depuis 1795, Annales Soc. Arhéologique*, Brüksel, XXXVII, 84-220; C. Joset, *Un Siècle de l'Histoire Catholique en Belgique, 1830-1930*, Brüksel 1930; Maurice Wilmotte, *La Belgique Morale et Politique, 1830-1900,* Brüksel 1902; Shepard B. Clough, *A History of Flemish Movement in Belgium*, New York 1930; Jules Destrée, *Wallons et Flamands, La Querelle Linguistique en Belgique*, Paris 1923; L. de Lichtervelde, *Léopold II*, 1926.

Enno van Gelder, *Histoire des Pays-Bas*, Paris 1936; G.Edmundson, *History of Holland*, Cambridge 1922; G.L.Kepner, *De Regeering van Koning Willem III*, 1887; H.Smissaert, *Les Pays-Bas au Début de XXe Siècle*, Leiden 1910; Auguste de Vries,

Geschiedenis van de Handelspolitieke Betrekkingen Tusschen Nederland en England (1814-1872), Lahey 1931; L.van Kalken, *La Belqique Comtemporaine (1789-1930)*, Paris 1930; P.de Harveng, *Histoire de la Belgique dans le Royaume des Pays-Bas*, Brüksel 1923; F.van Kalken, *Histoire du Royaume des Pays-Bas et de la Révolution Belge de 1830*, Brüksel 1910; C.Bronne, *Léopold Iet et Son Temps*, Brüksel 1942; H.T.Colenbrander, *Documents sur l'Histoire Générale des Pays-Bas de 1795 à 1840*, Lahey, 1905-10; W.J.van Welderen Rengers, *Une Histoire Parlementaire des Pays-Bas de 1848 à 1901*, Lahey, 2: 1948; E.Baasch, *Holländische Wirtschaftsgeschichte*, Iena 1927; W.Banning, *Les Pays-Bas parmi les Nations*, 2 c., 1946-8; Henry Asselin, *La Hollande dans le Monde*, Paris, 2: 1931; Baedeker, *Holland*, Leipzig, 26: 1927; G.Edmundson, *History of Holland*, Londra 1922; J.L.Motley, *The Rise of the Dutch Republic*, 3 c., Londra 1858; A.M., *History of the United Netherlands*, 4 c., Londra 1869; W.R.Eckardt, *Das Königreich der Niederlande*, Berlin 1910; *Pyttersen's Nederlandse Almanak*, Zaltbommel, 1899'dan beri her yıl; *Statscourant* (resmî gazete), Lahey, 1813'den beri; *Atlas van Nederland*, Lahey 1963(resmî); *Statistical Yearbook of the Netherlands* (resmî), 1923'den beri; *Statistisch Zakboek* (resmî), 1899'dan beri; *Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden* (resmî), Lahey, 1814'den beri; *Atlas van Nederland* (resmî), Lahey 1970; P.K.Kong ve M.Wintle, *The Netherlands, Bibliography*, Santa Barbara 1988; G.Newton, *The Netherlands: An Historical and Cultural Survey (1795-1977)*, Boulder 1978; D.Pinder, *The Netherlands*, Folkestone 1976; *A Compact Geography of the Netherlands*, Utrecht 1980.

Charles Victor de Bavary, *Histoire de la Révolution Belge de 1830*, Brüksel 1876; T.G.Barman ve J.de Geynst, *Guide to Belgium and Luxembourg*, Thomas Cook nş., Londra, 12: 1938; Baedeker, *Belgium and Luxemburg*, Leipzig, 16: 1931; C.E.A.Andrews, *Belgium*, Londra 1932; C.White, *The Belgic Revolution of 1830*, 2 c., Londra 1835; G.Pierard, *L'Expansion Belge*, Brüksel 1929; G.W.T.Omond, *Belgium and Luxembourg*, Londra 1924; Henri Pirenne, *La Belgique et la Guerre Mondiale*, Londra 1929; H.van der Linden, *Vue Générale de l'Histoire de Belgique*, Liège 1918, İng.trc. Sybil Jane, Oxford 1920; F.L.de Lannoy, *Histoire Diplomatique de l'Indépendance Belge*, Brüksel 1930; D.C.Boulger, *The Reign of Leopold II(1865-1909)*, 2 c., Londra 1925; A.M., *The History of Belgium*, 2 c., 1902-9, 2: Londra 1913; De Seyn, *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, 2 c., Brüksel 1934; A.Jourdain ve L.van Stalle, *Dictionnaire Encyclopédique de Géographie Historique du Royaume de Belgique*, Brüksel 1895; A.Dewitt, *Histoire de la Belgique Contemporaine (1830-1914)*, 2 c., Brüksel 1928; Fans van Kalken, *Histoire de Belgique*, Brüksel 1944; A.M., *Entre Deux Guerre, Belgique de 1918-1940*, Brüksel 1945.

G.Trausch, *Le Luxembourg à l'Epoque Contemporaine*, Lüksenburg 1975; C.Hury ve J.Christophory, *Luxembourg, Bibliography*, Santa Barbara 1981; J.Newcomer, *The Grand Duchy of Luxembourg 963 to 1983*, Washington 1983; *The Institutions of the Grand Duchy of Luxembourg* (resmî), Lüksenburg 1982; A.Calmes, *Grossherzogtums Luxemburg (1842-1918)*, 2 c., Lüksenburg 1919; A.Herchen, *Manuel d'Histoire Nationale*, Lüksenburg 1920; G.Renwick, *The Grand Duchy of Luxembourg*, Londra 1913; *Luxembourg (963-1963)* (resmî), Lüksenburg 1963; A.H.Cooper-Pritchard, *History of the Grand-Duchy of Luxembourg*, Lüksenburg 1950; P.Weber, *Histoire du Grand-Duché de Luxembourg*, Brüksel 1949.

Yirminci Kitap

BÜYÜK BRİTANYA

Geschiedenis van de Handelspolitieke Betrekkingen Tusschen Nederland en Eng[illegible] (1814-1850), Lahey 1931; L.van Kalken, *La Belgique Contemporaine (1780-1930)*, [illegible] 1930; P.de Mareval, *Histoire de la Belgique sous le Royaume des Pays-Bas*, Brüksel [illegible]; Ernst Nothomb, *Histoire du Royaume des Pays-Bas et de la Révolution Belge de* [illegible] Brüksel 1919; C.Bronne, *Léopold Ier et Son Temps*, Brüksel 1942; H.T.Colenbrander, *Documents sur l'Histoire Générale des Pays-Bas de 1795 à 1840*, Lahey, 1905-10; W.[illegible] Wouters Rongen, *Une Histoire Parlementaire des Pays-Bas de 1848 à 1901*, Lahey [illegible]; P.Hansen, *Holländische Wirtschaftsgeschichte*, Jena 1923; W.Bunning, *Les Pays-Bas parmi les Nations*, 2 c., 1946-8; Henry Asselin, *La Hollande dans le Monde*, Paris, 2[illegible]; Baedeker, *Holland*, Leipzig, 26; 1927; G.Edmundson, *History of Holland*, Londra [illegible] J.L.Motley, *The Rise of the Dutch Republic*, 3 c., Londra 1858; A.M., *History of the United Netherlands*, 4 c., Londra 1869; W.R.Bigwell, *Das Königreich der Niederlande*, [illegible] 1910; *Pyttersen's Nederlandse Almanak*, Zaltbommel, 1889'dan beri her yıl; *Staatscourant* (resmî gazete), Lahey, 1813'den beri; *Atlas van Nederland*, Lahey 1963(resmî); *Statistical Yearbook of the Netherlands* (resmî), 1923'den beri; *Statistisch Zakboek* (resmî), 18[illegible] beri; *Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden* (resmî), Lahey, 1814'den beri; *Atlas van Nederland* (resmî), Lahey 1970; P.K.King ve M.Wintle, *The Netherlands, Bibliography*, Santa Barbara 1988; [illegible], *The Netherlands: An Historical and C[illegible] Survey (1795-1977)*, Boulder 1978; [illegible], *The Netherlands*, Folkestone 19[illegible]; *Compact Geography of the Netherlands*, Utrecht 1980.

Charles Victor de Bavay, *Histoire de la Révolution belge de 1830*, Brüksel 1[illegible]; Y.O.Barman ve J.de Geynst, *Guide to Belgium and Luxembourg*, Thomas Cook [illegible] Londra, 12; 1938; Baedeker, [illegible] 1931; C.B.A.A[illegible], *Belgium*, Londra 1932; C.White, *The Belgic Revolution of 1830*, 2 c., Londra [illegible] O.Louwers, *L'Expansion Belge*, Brüksel [illegible]; W.T.Dimond, *Belgium and Luxembourg*, Londra 1934; Henri Pirenne, *La Belgique et la Guerre Mondiale*, Londra 1928; H.[illegible] Linden, *Vue Générale de l'Histoire de Belgique*, Liège 1918, İng. trc. Sybil Jane, O[illegible] 1920; F.L.de Lannoy, *Histoire Diplomatique de l'Indépendance Belge*, Brüksel [illegible] D.C.Boulger, *The Reign of Leopold II (1865-1909)*, 2 c., Londra 1925; A.M., *The History of Belgium*, 2 c., 1902-9, 2; Londra 1913; De Seyn, *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, 2 c., Brüksel 1934; A.Jourdain ve L.van S[illegible], *Dictionnaire Encyclopédique de Géographie Historique du Royaume de Belgique*, [illegible] 1895; A.Dewit, *Histoire de la Belgique Contemporaine (1830-1914)*, 2 c., Brüksel [illegible] Frans van Kalken, *Histoire de Belgique*, Brüksel 1944; A.M., *Entre Deux Guerres, Belgique 1918-1940*, Brüksel 1945.

G.Trausch, *Le Luxembourg à l'Époque Contemporaine*, Lüksenburg 1975; C.[illegible] ve J.Christophory, *Luxembourg, Bibliography*, Santa Barbara 1981; J.Newcomer, *The Grand Duchy of Luxembourg 963 to 1983*, Washington 1983; *The Institutions of the Grand Duchy of Luxembourg* (resmî), Lüksenburg 1982; A.Calmes, *Grossherzogtum Luxemburg (1842-1918)*, 2 c., Lüksenburg 1919; A.Herchen, *Manuel d'Histoire Nationale*, Lüksenburg 1920; G.Renwick, *The Grand Duchy of Luxembourg*, Londra 19[illegible]; *Luxembourg 963-1963* (resmî), Lüksenburg 1963; A.H.Cooper-Pritchard, *History of the Grand Duchy of Luxembourg*, Lüksenburg 1950; P.Weber, *Histoire du Grand-Duché de Luxembourg*, Brüksel 1949.

I

BÜYÜK BRİTANYA ve İRLANDA: İLK ORTA-ÇAĞ HÂNEDÂNLARI

İngiltere'de Eyâlet Krallıkları

Roma imparatorluğu yönetiminde Büyük Britanya adasının İngiltere kısmı Kelt kabîleleri ile meskûn olup çok az Latin bu uzak adaya gelmişti. 450 yılına doğru İngiltere'de ilk küçük yerli krallıklar görülmeye başlar. Kelt asıllı Brötonlar'dan başka Germen asıllı Jut'lar, Sakson'lar ve Angllar, bu târihten sonra Kuzey Avrupa'dan deniz yoluyle gelip adayı iskâna başladılar. Brötonlar(Britonlar), İngiltere'nin Manş Denizi'nden kuzeyde İskoçya'ya kadar, Galler dâhil, bütün batısında oturuyorlardı. Angl kabîleleri, İngiltere'nin kuzeyde İskoçya'dan güneyde Stour çayına kadar olan bütün doğusunu elde ettiler. Saksonlar ise İngiltere'nin güney-doğusuna ve bu arada Londra bölgesine hâkim oldular. Jut'lar, Canterbury yöresi ile Wincester ve bunun güneyindeki Wight adasında dar iki sahaya ve Saksonlar'ın güneyinde küçük topraklara yerleştiler.

7. asırda(600-700) bu durum takarrür etmişti. Bugünki İngiltere, 7 prensliğe bölünmüştü ve bunların her birinin hükümdârları kendilerine "kral" diyorlardı. 634'te Hristiyanlık başladı ve paganlıktan ayrıldılar. Kent Krallığı (Lat.Cantia), İngiltere'nin en güney-doğusundaki küçük yarımadada bir Angl devletciği idi. En eski devlet bu olup, Saksonlar'ın güney-doğusunda bulundukları için Anglar, hızla Saksonlar'la karışıp

Anglo-Sakson denen Germen kavmini oluşturdular. Hânedâna **Oiscing**'ler deniyor. Hânedânın kurucusu Hengest, Angller'in Oiscing kabîlesi şefi ve Romalılar'ın hizmetinde ücretli Angl birliği kumandanı idi. Kent krallığı, Wessex krallığı tarafından ilhâk edildi.

Wessex krallığı, Kent krallığından yaklaşık 70 yıl sonra kurulmuş ilk Sakson krallığıdır. Güney-doğu İngiltere olan Sakson kabîlelerinin hâkimiyet bölgesinin doğusundaki Wessex'te kuruldu. Cornwal-Devon yarımadası doğuda hâkimiyeti dışında kalıyordu, zîrâ burada hâlâ Kelt Briton kabîleleri yaşıyordu. Ama kuzey-batıda Bristol Kanalı'na çıkıyor ve kuzeyde Thames ırmağına dayanıyordu. Bununla beraber zaman zaman Wessex, İngiltere'nin büyük bir kısmını nüfûzu altına aldı. İngiltere krallığınca ilhâk edildi.

Essex krallığı, Wessex'in kuzey-doğusunda dîğer bir Sakson devleti olarak kuruldu. Güneyde Thames'a dayanıp bugünki Londra'yı içeriyordu. Thames halici üzerinde küçücük bir devlet olup kuzeyde Stour çayına dayanıyordu. Bir Anglo-Sakson devletciği hâline gelip İngiltere krallığına katıldı.

Mercia krallığı bir Angl devleti olup güneyde Thames'e, kuzeyde York'a dayanıyor, kuzey-doğusunda Wash körfezine çıkıyor, batıda Galler'le sınır oluşturuyor, fakat hem kuzey-batı(Mersey çayı ağzı), hem güney-batıda (Bristol Kanalı ucu) İrlanda Denizi ile Atlantik'e açılıyordu. **Icling** hânedânı tarafından kuruldu ki bir Angl kabîlesinin adıdır. Hânedân, Angller'in Şlesvig(en kuzey Almanya) kralları neslinden gelmektedir. Vikingler tarafından istilâ ve Wessex karlığınca ilhâk edildi.

Norfolk-Suffolk bölgesindeki East Anglia, dîğer bir Angl krallığı olup toprakları Mercia'dan küçüktür. Mercia'nın güney-batısında, güneyde Stour çayı ile kuzeyde The Wash arasında olup doğusu ve kuzeyi Kuzey Denizi, güneyi Saksonlar'ın Essex'i idi (Essex=Doğu Saksonya, Sussex=Güney Saksonya, Wessex=Batı Saksonya demektir). East Anglia, Doğu Anglia demektir. Roma yönetimindeki Iceni ilidir. Burada da Angller, hızla Saksonlar'la karıştılar. Vikingler'ce istilâ ve İngiltere'nin İskandinav krallarınca ilhâk edildi.

Northumbria, bir dîğer Angl krallığı olup İngiltere'nin kuzey-doğusunu kaplıyordu. Kuzeyinde İskoçya, doğusunda baştan başa Kuzey Denizi, güneyinde Marcia krallığı, batısında Keltler'in Cumbria bölgesi vardı. Kuzeyde Forth körfezinin güney kıyılarına hâkimdi. Güney-doğuda Mercia ile sınırı Humber koyu idi. Kuzeyde Bernicia ve güneyde Deira bölgeleri birleşerek bu Angl krallığını kurmuşlardı. 850'de bu krallık da Viking istîlâsına uğradı. Wessex krallığına tâbî oldu. Güneyi (Deira) York krallığınca ilhâk edildi.

York krallığı, York şehrinin adını taşır ki Northumbria krallığının merkezi idi. Angl dilinde adı Eoforwic olup Roma döneminde Ebocarum idi; bu şehir Roma imparatorluğunun 6. Lejyon'unun (tümen) merkezi idi. Vikingler'ce kurulup 79 yıl sonra İngiltere krallığına katıldı. Bu sûretle 954'te İngiltere kralları, hemen hemen bugünki İngiltere'yi birleştirmiş oldular. Daha 878'de İngiltere krallarının bugünki İngiltere üzerindeki hâkimiyetleri kesinleşmiş gibiydi (Wedmore Sulhu). Ancak kuzey-batıda Cumbria bölgesi, hâlâ Kelt kabîlelerinin hâkimiyetinde olup İngiltere krallığı sınırları dışında kalıyordu.

I. Kent Kralları (450?-825=375?): 1) Hengest 450? (=Rowena, Vortigern kızı), 2) muhtemelen oğlu 2) Oisc, 488?, 3) bunun oğlu Octa 512?, 4) oğlu Eormanric ?, 5) oğlu Azîz Ethelbert I 560 (=Berthe, Paris kralı Charibert kızı; kızı Azîze Etelburge 597'de babası ile berâber Hristiyan olup 625'te Northumbria kralı Edwin'le evlendi),6) oğlu Eadbald 616, 7) oğlu Earconbert 640, 8) oğlu Egbert I 664, 9) kardeşi Hlothere 673, 10) 8 oğlu Eadric 685-686, 11) kardeşi Wihtred 690, 12) oğlu Ethelbert II 725-762, 13) müştereken kardeşi Eadbert I 725-761?, 14) Egbert II 765?-780, 15) Ealhmund (Wessex kralı) 784?-?, 16) Eadbert II Praen 796, 17) Cuthred (Mercia kralı) 798, 18) Baldred 807-825.

II. Wessex Kralları (519?-829=310?): 1) Cerdic 519?, 2) oğlu veyâ torunu Cynric 534, 3) oğlu Ceawlin 560, 4) 2 torunu Coelric 593, 5) kardeşi Coelwulf 597, 6) oğlu Cynegils 611, 7) oğlu Cenwalh 643, 8) eşi Kraliçe Seaxburh 672, 9) 2'nin torununun torunu Aescwine 674, 10) 6 oğlu Centwine 676, 11) 3'ün torununun oğlu Caedwalla 685, 12) 3'ün torununun torunu Ine 688, 13) 1'in torununun torununun torunu Aethelheard 688, 14) 1'in 7. batın torunu Cuhred 726, 15) 1'in 7. batın torunu Sigebert 756, 16) 1'in 8. batın torunu Cynewulf 757, 17) 1'in 8. batın torunu Beorhtric 786, 18) 12'nin kardeşinin torununun oğlu Egbert (Kent kralı ve 829'da İngiltere kralı) 802-839.

III. Mercia Kralları(606?-880?=274?): 1) Cearl 606?, 2) Panda 626-654, 3) müştereken kardeşi Eowa 626-642, 4) 2 oğlu Wulfhere 657, 5) kardeşi Ethelred 674 (râhib olup ferâgat etti), 6) 4 oğlu Coenred 704 (râhib olup Roma'ya giderek ferâgat etti), 7) 5 oğlu Ceolred 709, 8) 3 torunu Ethelbald 716, 9) Beornred 757, 10) 3'ün torununun oğlu Offa 757,11) oğlu Ecgfrith 796, 12) 2'nin kardeşinin 5. batın torunu Coenwulf 976, 13) 11 kardeşi Ceolwulf I 821, 14) Beornwulf 823, 15) Ludecan 825, 16) Wiglaf 827, 17) Beorhtwulf 840, 18) Burgred 852, 19) Ceolwulf II 874-880?.

IV. Essex (merkez Londra) Kralları (600?-825=225?) 1) Saebert 600?, 2) oğlu Sexred 616?-617, 3) kardeşi Saeward (müştereken) 616?-617, 4) oğlu Sigebert I 617?, 5) Sigebert II 653, 6) Swithelm ?, 7) 4 oğlu Sighere 664?-680, 8) müştereken Sebbe 664?-694, 9) oğlu Sigeheard 694?, kardeşi 10) Swaefred 694?, 11) 7 oğlu Offa ? (râhib olup Roma'ya giderek ferâgat etti), 12) 5 oğlu Saelred 709?, 13) 8'in torunu Swithred 746?, 14) 12 oğlu Sigeric ?, 15) oğlu Sigered 799?-825.

V. East Anglia Kralları (600?-902=302?): 1) Redwald 600?, 2) oğlu Earpwald 616?, 3) Sigebert 630?, 4) Evgric?, 5) 1'in kardeşinin oğlu Anna ?, 6) kardeşi Ethelhere 654, 7) kardeşi Ethelwold 654, 8) muhtemelen oğlu Aldwulf 664, 9) oğlu Alfwold 713, 10) Beorna 749?, 11) Ethelred ?, 12) oğlu Ethelberd ?-794, 13) Eadwald 819?, 14) Athelstan 828?, 15) Ethelweard 837, 16) Edmund 855-870, 17) Guthrum 880-890, 18) oğlu Eric 890-902.

VI. Northumbria Kralları (547?-878?=331?): 1) Ida (**Bernicia** kralı) 547?-568, 2) Aelle (**Deira** kralı) 560?-588, 3) 1 oğlu Ethelric (Bernicia) 568-572, 4) oğlu Ethelfrith 593, 5) 2 oğlu Edwin 616 (katli 632, Hristiyan oldu, 625'te Kent kralı Ethelberth kızı Etelburge ile evlendi, bunların kızı Eanfleb, aşağıdaki 8. kral Oswald ile evlendi), 6) 4 oğlu Eanfrith (Bernicia) 632-633), 7) müştereken 2'nin yeğeni Osric (Deira) 632-633, 8) 4 oğlu Oswald 633, 9) kardeşi Oswiu 641, 10) oğlu Ecgfrith 670, 11) kardeşi Aldfrith 685, 12) oğlu Osred I 704, 13) 1'in 5. batın torunu Cenred 716, 14) muhtemelen 11 oğlu Osric 718, 15) 13 kardeşi Ceolwulf 729, 16) amca oğlu Eadbert 737, 17) oğlu

Oswulf 758, 18) Ethelwald Moll 758, 19) 1'in 6. batın torunu Alhred 765, 20) 18 oğlu Ethelred I 774-779 + 790-796, 21) 17 oğlu Elfwald I 779-788, 22) 19 oğlu Osred II 788-790, 23) Osbald 796, 24) Eardwulf 796, 25) Elfwald II 806, 26) 24 oğlu Eanred 808, 27) oğlu Ethelred II 840, 28) Osbert 849, 29) Aelle II 862, 30) Egbert I 867, 31) Ricsig 873, 32) Egbert II 876-878?.

VII. York Kralları (875-954=79): 1) Halfdan Ragnarson (4. Dublin kralı) 875, 2) Guthred 883, 3) Siegfred 894, 4) Ethelwald (5. İngiltere kralı Ethelred I oğlu) 899?, 5) Halfdan II 902-909, 6) müştereken kardeşi Eowils 902-909, 7) gene müştereken dîğer kardeşi Ivar 902-909, 8) 1'in yeğeninin oğlu Ragnald 919, 9) muhtemelen kardeşi Sitric Caoach (9. Dublin kralı) 921, 10) kardeşi Guthrith (Dublin kralı) 927, 11) Athelstan (İngiltere kralı) 927, 12) 10 oğlu Anlaf Guthfrithson (Dublin kralı) 939, 13) 9 oğlu Anlaf Sitricson 941-943 + 949-952, 14) 10 oğlu Ragnald Guthfrithson 943, 15) Edmund (İngiltere kralı) 944, 16) Enred (İngiltere kralı) 946, 17) Eric Bloodaxe (Norveç kralı) 948-949 + 952-954.

Man Adası

Man adası, İngiltere-İskoçya ile Ulster (Kuzey İrlanda) yani Büyük Britanya ve İrlanda adaları arasında, İrlanda Denizi kuzeyinde küçük bir adadır. Romalılar, Monapia ve kısaca Mona demişler, fakat hâkim olamamışlardı. Sonra Eubonia, nihâyet Man dendi. Viking istîlâsından önce ada boş gibiydi. "Jarl" denen Viking kontları adaya hâkim oldular. Bunlardan biri 1079'da hânedân kurarak kral sanını aldı. 1265'te İskoçya krallığı adayı ele geçirerek istiklâline ve hânedâna son verdi. 1404'te İskoçya'dan İngiltere'ye geçti. 1404-1736 arasında 3 asırdan fazla adayı Stanley âilesinden Derby kontları, Man lordları sıfatıyle otonomi ile yönettiler. 1736'da İngiltere, adaya doğrudan valiler tayinine başladı, fakat günümüze kadar otonomisine riâyet etti. Vikingler'den Man adası (Isle of Man) "kralları" denen prensler: 1) Godred I Crovan 1079, 2) oğlu Lagman 1095, 3) Donald 1096, 4) Norveç kralı Magnus III 1098, 5) 1 oğlu Olaf I 1103, 6) oğlu Godred II 1152-1158 + 1164-1187, 7) Somerled of the Isles 1158-1164, 8) 6 oğlu Reginald I 1187, 9) kardeşi Olaf II 1226, 10) oğlu Harald I 1237, 11) kardeşi Reginald II 1249, 12) Harald II 1249-1250, 13) 9 oğlu Magnus II 1252-1265, İskoçya'ya ilhâk edildi.

Galler

Galler (İng.Wales), Roma yönetiminde Britannia Secunda bölgesini oluşturuyordu. Saefern ırmağı, İngiltere'den ayırıyordu. Keltler'in Briton kabîleleri ile meskûndu. Keltçe adı Waelas olup bugünki Galler aslında Kuzey Galler'dir ve Güney Galler denen Cornwall-Devon yarımadası daha 878'de İngiltere krallığına katılarak Kelt hâkimiyetinden çıkıp Anglo-Sakson'laştı. Anglesey adası, Galler'e âittir. Üç taraftan İrlanda Denizi (güneyde Bristol Kanalı) ile çevrili bir yarımadadır. Gwynedd, Deheubarth, Powys adlı 3 Kelt prensliğine ayrılmış olup bunlar sırasıyle 1283, 1201 ve 1269'da sona erip 1283'te İngiltere, bütün Galler'i ilhâk etti. Fakat günümüze kadar otonomisine riâyet etti ve İngiltere velîahdi olan İngiltere kralının büyük oğlu "Galler Prensi" sanıyle günümüze kadar Galler hükümdârı sayıldı. Gwynedd (Keltce'de Gwynedh) Galler'in kuzey, Powys orta ve Deheuberth (Demetica, Dyfed) güney bölgesi olup sonuncusu Bristol Kanalı üzerinde ve şehirlerin oluştuğu en mühim kısımdır. Galler, 14. asırdan beri Anglo-Sakson (İngiliz) hâkimiyetinde Kelt dilini kaybedip İngilizce konuşmaya

başladı ve bugün bu oluşum tamamlanmak üzeredir, bugün Keltçe konuşan ve İngilizce bilmeyen bir avuç Galli kalmıştır. Bilhassa 19. asırda İngiltere, Galce'yi silmek ve İngilizce'yi konuşturmak için sistemli bir zorlama kampanyasına girmiştir.

Galler, 476'da Batı Roma imparatorluğu yıkılınca Roma'dan koptu ve 500 yılına doğru Gwynedd Kelt prensliği şeklinde ayrı ve bağımsız devlet oluşturdu. Prens Büyük Rhodri, kuzeyden güneye kadar inip bütün Galler'e hâkim oldu. 878'de ölünce Galler, ayni hânedânın hükümranlığında, yukarıda anılan 3 prensliğe bölündü.

Gwynedd Prensleri (500?-1283=783?): 1) Cadwallon Lawhir 500?, 2) oğlu Maelgwn Hir 517?, 3) oğlu Rhun Hir 547, 4) oğlu Beli ap Rhun?, 5) oğlu Iago ap Beli 599, 6) oğlu Cadfan ab Iago 616, 7) oğlu Cadwallon ap Cadfan 625, 8) Cadafael Cadomedd 633, 9) 7 oğlu Cadwaladr Fendigaid 654, 10) oğlu Idwal Iwrch 664, 11) oğlu Rhodri Molwynog ?, 12) oğlu Hywel ap Rhodri 754-825, 13) müştereken kardeşi Cynan Tindaethwy 754-816, 14) kızının oğlu Merfyn Frych 825, 15) oğlu Rhodri Mawr=Büyük 844, 16) oğlu Anarawd 878, 17) oğlu Idwal Foel=İyi 916, 18) Hywel Dda (3. Deheubarth prensi) 942, 19) 17 oğlu Iago ab Idwal 950-979, 20) müştereken kardeşi Idwal ab Idwal 950-969, 21) oğlu Hywel ab Idwal 979, 22) kardeşi Cadwallon ab Idwal 985, 23) Maredudd ab Owain (7. Deheubarth prensi) 986, 24) 16'nın torununun oğlu Llywelyn ap Seisyll 999, 25) Rhydderch ab Iestyn (9. Deheubarth prensi) 1023, 26) 17'nin torununun torunu Iago ab Idwal 1033, 27) 24 oğlu Gruffydd ap Llywelyn 1039, 28) 23'ün kızının oğlu Bleddyn ap Cynfyn (1. Powys prensi) 1063, 29) Trahaern ap Caradog (Arwystli prensi) 1075, 30) 26 torunu Gruffydd ap Cynan 1081, 31) oğlu Owain Gwynedd 1137, 32) oğlu Iorwerth Drwyndwn 1170, 33) kardeşi Dafydd I ab Owain 1174, 34) oğlu Llywelyn I Fawr=Büyük 1194, 35) oğlu Dafydd II ap Llywelyn 1240, 36) 34'ün torunu Llywelyn II ap Gruffydd 1246 (katli 1282), 37) kardeşi Dafydd ap Gruffydd 1282-katli 1283.- 1301'de İngiltere velîahdi Edward, Galler prensi oldu. Galler hânedânından Owen Glandover 1400-1408'de İngiltere'ye baş kaldırıp kendini Galler prensi îlân etti. Lywelyn Fawr'ın (34. pr.1194-1240) oğlu Tegwared, bunun oğlu Angharad, oğlu Cruffydd (İng.Griffild), oğlu Einion, oğlu Ievan, bunun oğlu Goronwy ve kızı Nest. Goronwy oğlu John Sion (ölm.1442), oğlu Richard, oğlu David, oğlu Humphrey Lloyd(=Jane), oğlu Richard Lloyd, oğlu Richard Lloyd of Tan yr Alt, kızı Catherine (ölm.1710)(=Nugh Thomas), bu izdivacdan John Thomas (ölm.1767), oğlu Richard Lloyd Thomas, oğlu John Lloyd Thomas (doğ.1762), kızı Jane(=Robert James of Eisteddfs), bu izdivacdan Thomas James (=Jane Elizabeth), bu izdivacdan Sir Robert Armstrog-James, oğlu Robert Owen Lloyd Armstrong-Jones, oğlu Antony Armstrong-Jones=Margaret (Kraliçe Elizabeth II'nin hemşîresi, b.bk.).- Ievan kızı Nest'in (yk.bk.) Dafydd(David) Vychan ile izdivâcından doğan kızları Margaret, Maredud Tudor'la evlenip Owen Tudor'u doğurdu, bunun oğlu Richmond kontu Edmund, bunun oğlu da İngiltere kralı Henry VII'dir (bk.Tudor). Maredud Tudor'un babası Tudor Vychan, onun babası Goronwy, onun babası Tudor Men the Old(ölm.1311), babası Goronwy, babası Gwenllian-Ednyfed Eych, babası Rhys ap Gruffydd'dir, 21. Deheubart prensidir (1153-1197), bu sûretle Tudor Hânedânı, Galler hânedânından inmiş oluyor. Gwenllian-Ednyfed Eych'in dîğer oğlu ise Gruffyld, bunun oğlu Swenllian(=Nowel), bunun oğlu Gruffydd(Griffith) (=Angharad), bunların oğlu da Einion'dur ki, nesli için aş.bk.

Deheubart Prensleri (872-1201=329): 1) Rhodri Mawr=By. (15. Gwynedd pr.i) 872, 2) oğlu Cadell ap Rhodri 878, 3) oğlu Hywel Dda 909, 4) oğlu Rhodri ap Hywel 950-953, 5) müştereken kardeşi Edwin ap Hywel 950-954, 6) müştereken kardeşi Owain ap Hywel 950-988, 7) oğlu Maredudd ab Owain 988, 8) Llywelyn ap Seisyll (24. Gwynedd pr.i) 999, 9) Rhydderch ab Iestyn 1023, 10) 6'nın torununun oğlu Hywel ab Edwin 1033-1044, 11) müştereken kardeşi Maredudd ab Edwin 1033-1035, 12) 8 oğlu Gruffydd ap Llywelyn (27. Gwynedd pr.i) 1044-1063, 13) müştereken 9 oğlu Gruffydd ap Rhydderch 1044-1055, 14) 10'un yeğeni Maredudd ab Owain 1063, 15) kardeşi Rhys ab Owain 1072, 16) 3'ün 6. batın torunu Rhys ap Tewdwr 1078-1093, 17) oğlu Gruffydd ap Rhys 1135, 18) oğlu Anarawd ap Gruffydd 1137, 19) kardeşi Cadell ap Gruffydd 1143, 20) kardeşi Maredudd ap Gruffydd 1153-1155, 21) müştereken kardeşi Rhys ap Gruffydd 1153-1197, 22) oğlu Gruffydd ap Rhys 1197-1201.

Powys Prensleri (1063-1269=206): 1) Bleddyn ap Cynfyn (28. Gwynedd pr.i) 1063, 2) oğlu Madog ap Bleddyn 1075-1088, 3) müştereken kardeşi Iowerth ap Bleddyn 1075-1103, 4) müştereken kardeşi Cadwgan ap Bleddyn 1075-1111, 5) oğlu Owain ap Cadwgan 1111, 6) 1 oğlu Maredudd ap Bleddyn 1116, 7) oğlu Madog ap Maredudd 1032, 8) oğlu Gruffydd Maelor I(Kuzey Powys) 1160-1191, 9) 6'nın torunu Owain Cynfeiliog (Güney Powys) 1160-1195, 10) 8 oğlu Madog ap Gruffydd (Kuzey Powys) 1191-1236, 11) 9 oğlu Gwenwynwyn ap Owain (Güney Powys) 1195-1208, 12) 10 oğlu Gruffydd Maelor II(Kuzey Powys) 1236-1269.

Eski İskoçya Krallıkları

Pikt Kralları (556?-848=292?): 1) muhtemelen 2. Gwynedd (Galler) pr.i Maelgwn Hir'in oğlu olan Bridei I 556?, 2) kızkardeşinin oğlu Gartnart 586?, 3) bunun da kızkardeşinin oğlu Nectu 597?, 4) bunun da kızkardeşinin oğlu Cinioch ?, 5) bunun da kızkardeşinin oğlu Garnard 631, 6) kardeşi Bridei II 635, 7) kardeşi Talorc 641, 8) kızkardeşinin oğlu ve Northumbria'nın 6. kralının oğlu Talorcen 653, 9) bunun da kızkardeşinin oğlu Gartnait 657, 10) kardeşi Drest I 663, 11) kızkardeşinin oğlu Bridei III 671, 12) bunun da kızkardeşinin oğlu Taran 692, 13) 10'un kızkardeşinin oğlu Bridei IV 696, 14) kardeşi Nechton 706, 15) kızkardeşinin oğlu Drest II 724, 16) kardeşi Alpin I 726, 17) 12'nin kızkardeşinin oğlu Onuist 728, 18) kardeşi Bridei V 761, 19) 17'nin kızkardeşinin oğlu Ciniod 763, 20) kızkardeşinin oğlu Alpin II 775, 21) kızkardeşinin oğlu Drest III 780, 22) 20'nin kızkardeşinin oğlu Talorcan 781, 23) 17 oğlu Talorgen I 785, 24) 20'nin kızkardeşinin oğlu Canaul 787, 25) 20'nin dîğer kızkardeşinin oğlu Constantine 789, 26) kardeşi Unuist 820, 27) 25 oğlu Drest IV 834-837, 28) müştereken 25'in kızkardeşinin oğlu Talorgen II 834-837, 29) 26 oğlu ve "Eoganan" adıyle Dalriada kralı Uuen 837, 30) 25'in kızkardeşinin oğlu Uurad 839, 31) oğlu Bred 842, 32) kardeşi Kineth 842, 33) 30'un kızkardeşinin oğlu Brude 843, 34) 30 oğlu Drust 845-848.

Pikt kralları, Orta ve Kuzey İskoçya'da hüküm sürdüler. İskoçya krallığını kuracak olan Dalriada krallığınca ilhâk edildiler. Piktler (Lat.Picti), Roma hâkimiyetine girmemişler ve İskoçya, Roma hâkimiyeti dışında kalmıştı. Dalriada krallığı ise Ulster'de (Kuzey-doğu İrlanda) kurulup 6. asırda Batı İskoçya'yı ilhâk etti. 9. asırda Pikt krallığını ele geçirip İskoçya'nın birliğini sağladılar ve Dalriada kralı, İskoçya kralı oldu.

Dalriada Kralları (500?-843=343?): 1) Fergus Mor mac Erc 500?, 2) oğlu Domangart mac Fergus 500?, 3) oğlu Comgall 506?, 4) kardeşi Gabran 538?, 5) 3 oğlu Conall mac Comgall 559, 6) 4 oğlu Aedan 574, 7) oğlu Eochaid Buide 608, 8) 5 oğlu Connad Cerr 629, 9) oğlu Ferchar mac Connad ?, 10) 7 oğlu Domnall Brecce 629, 11) kardeşi Connal Crandomna 642-660, 12) müştereken Dunchad mac Duban 642-660, 13) 10 oğlu Domangart mac Domnall 660, 14) 11 oğlu Mael Duin 673, 15) kardeşi Domnall Donn 689, 16) 1'in kardeşinin 6. batın torunu Ferchar Duin ?, 17) 13 oğlu Eochaid mac Domangart 697, 18) 16 oğlu Ainbcellach 697, 19) Fiannamail 698, 20) 16 oğlu Selbach 700-723, 21) 17 oğlu Eochaid Angbaid ?-733, 22) 20 oğlu Dungal ?-726, 23) 17 oğlu Alpin mac Eochaid 733?-736, 24) 18 oğlu Muiredach 733?-736, 25) Pikt kralı Onuist 741-748, 26) 21 oğlu Aed Find 778, 27) kardeşi Fergus mac Eochaid 778, 28) Domnall 781, 29) Conall mac Tagd (Pikt kralı Canaul) 805, 30) Conall mac Aedan 807, 31) Pikt kralı ve 27 oğlu Constantine 811, 32) kardeşi ve Pikt kralı Angus (Unuist) 820-834, 33) Aed mac Boanta ?-839, 34) 32 oğlu Eoganan mac Angus 826?-839, 35) 26 torunu Alpin mac Eochaid 839-842, 36) Eoganan 842?, 37) Kenneth mac Alpin (35 oğlu ve 1. İskoçya kralı, b.bk.) 843-858, 848'de bütün İskoçya'yı birleştirdi.

Orkney Adaları

Orkney kontları Viking olup, Normandiya duklarına tâbî idiler. Çok def'a Norveç krallarına, bâzan İskoçya krallarına tâbî oldular. Adalar devletçiğinin **Mac Donald** hânedânı da İskandinav asıllı ve Norveç tâbii idiler, 1493'te İskoçya'ya katıldılar. Orkney adaları, İskoçya'nın kuzey-doğu ucundadır. Adalar devleti ise İskoçya'nın kuzey-batısındaki Hebrid adalarında kuruldu ve İrlanda Denizi kuzeyine kadar bazı adalarına hükümrân oldu.

Orkney kontları (Norvç.jarl, İng.earl) (874?-1329=455?): 1) Ragnvald I 874?, 2) kardeşi Sigurd I 875?, 3) oğlu Guthorm 892?, 4) 1 oğlu Hallad 893?, 5) kardeşi Torf Einar (Normandiya dukası) 894?, 6) oğlu Arnkel 910?-954, 7) müştereken kardeşi Erlend I 910?-954, 8) müştereken kardeşi Thorfinn I 910?-977, 9) oğlu Arnfinn 977?, 10) kardeşi Havard ?, 11) kardeşi Liot ?, 12) kardeşi Hlodve ?, 13) oğlu Sigurd II 988?, 14) kardeşi Somerled 1014-1053, 15) müştereken kardeşi Brusi 1014-1030?, 16) müştereken kardeşi Einar II 1014-1020, 17) müştereken kardeşi Thorfinn II 1018-1065?, 18) 15 oğlu Ragnvald II 1038-1046 (müştereken), 19) 17 oğlu Paul I 1065?-1098, 20) müştereken kardeşi Erlend II 1065?-1098, 21) Sigurd III(Norveç kralı S.I) 1098-1105, 22) 19 oğlu Haakon 1105-1126?, 23) müştereken 20 oğlu Magnus I 1108-1117?, 24) 22 oğlu Paul II 1126?-1134, 25) müştereken kardeşi Harald I 1126?-1131, 26) 23'ün kızının oğlu Ragnvald III 1137?-1157, 27) müştereken 25 oğlu Erlend III 1154-1156, 28) 22'nin kızının oğlu Harald II 1139 (tek başına 1157)-1206, 29) oğlu David 1206-1214, 30) müştereken kardeşi John I 1206-1231, 31) Magnus II 1231, 32) Gilbert 1239, 33) oğlu Magnus III 1256, 34) oğlu Magnus IV 1276, 35) kardeşi John II 1284, 36) oğlu Magnus V 1312?-1329.

Isles (Adalar) baronları (lordları): 1) Somerled 1140? (yalnız bu "kral" sanını taşıdı), 2) oğlu Reginar 1164?, 3) oğlu Donald I 1210?, 4) oğlu Angus Mor mac Donald ?, 5) oğlu Alexandre I 1296?, 6) kardeşi Angus Og 1299?, 7) oğlu John I 1330?, 8) oğlu Donald II 1387, 9) oğlu Alexander II 1423, 10) oğlu John II 1449-1493.

İrlanda

I. İrlanda'da Tara Krallığı (450?-1186=736?) (başkent Meath) (Niall=O'Neill hânedânı): 1) Niall Noigiallach (=9 Rehîneli) ölm. 450? (14 oğlu oldu ki ikisi Eoghan ve Conrall'dir), 2) yeğeni Nath I ?, 3) 1 oğlu Loeguire ölm. 463?, 4) 2 oğlu Ailill Molt (Connaught kralı) ölm. 482?, 5) 3 oğlu Lugait ölm.507?, 6) 1'in torununun oğlu Muirchertach mac Erc (Ailech kralı) ölm.534, 7) 1'in torununun oğlu Tuathal Maelgarb ölm.544?, 8) 1'in torununun oğlu Diarmait mac Cerrbel (Meath kralı) ölm.565, 9) 6 oğlu Forrgus (Ailech kralı) ölm.566, 10) kardeşi Ailech kralı Domnall Illchegach ölm.566, 11) 1'in torununun oğlu Ainmuire mac Setnae ölm.566, 12) 6 oğlu Baetan mac Muirchertach (Ailech kralı) ölm.572, 13) 10 oğlu Ailech kralı Eochaid ölm.572, 14) 3'ün torununun oğlu Baetan mac Ninnid ölm.586, 15) 11 oğlu Aed mac Ainmuire ölm.598, 16) 8 oğlu Brega kralı Aed Slaine ölm.604, 17) 12 oğlu Ailech kralı Colman Rimid ölm.604, 18) 10 oğlu "Aed Uaridnach" adıyle Ailech kralı Aed Allan mac Domnall ölm. 612, 19) 15 oğlu Mael Cobo ölm.615, 20) 1'in 5. batın torunu Ailech kralı Suibne Menn ölm.628, 21) 15 oğlu Domnall mac Aed ölm. 642, 22) 19 oğlu Conall Cael ölm.654, 23) kardeşi Cellach ölm.658, 24) 16 oğlu Brega kralı Diarmait mac Aed ölm.665, 25) kardeşi Brega kralı Blathmac mac Aed ölm.665, 26) oğlu Brega kralı Sechnussach ölm.671, 27) kardeşi Brega kralı Cenn Faelad ölm.675, 28) 16 torunu Brega kralı Finsnechta Fledach ölm.695, 29) 21 torunu Loingsech ölm.703, 30) 21 torunu Congal Cennmagair ölm.710, 31) 18'in torununun oğlu Ailech kralı Fergal ölm.722, 32) 24'ün torununun oğlu Fogartach ölm.724, 33) 16'nın torununun oğlu Brega kralı Cinaed ölm.728, 34) 31 oğlu Ailech kralı Aed Allan mac Fergal ölm. 743, 35) 29 oğlu Flaithbertach hal'i 743, 36) 8'in 5. batın torunu Meath kralı Damnall Midi ölm. 763, 37) 31 oğlu Ailech kralı Niall Frossach ölm.778, 38) 36 oğlu Meath kralı Donnchad Midi ölm.797, 39) 39 oğlu Ailech kralı Aed Oirnide ölm.819, 40) 38 oğlu Meath kralı Conchobar ölm.833, 41) 39 oğlu Ailech kralı Niall Caille ölm.846, 42) 38 torunu Meath kralı Mael Sechnaill I ölm.862, 43) 41 oğlu Ailech kralı Aed Findliath ölm. 879, 44) 42 oğlu Meath kralı Flann Sinna ölm.916, 45) 43 oğlu Ailech kralı Niall Glundub ölm.919, 46) 44 oğlu Meath kralı Dannchad Donn ölm.944, 47) 16'nın 9. batın torunu Brega kralı Congalach Cnoba ölm.956, 48) 45 torunu Ailech kralı Domnall Ua Niall ölm.980, 49) 46 torunu Meath kralı Mael Sechnaill II 980-997 + 1014-1022, 50) Munster kralı Brian Boruma 997-1014, 51) torunu "Turlough O'Brien" adıyle Munster kralı Tairrdelbach Ua Briain 1072-1086(1022-1072 saltanat fâsılası), 52) oğlu "Murtough O'Brien" adıyle Munster kralı Muirchertach Ua Briain 1086-1114, 53) 43'ün 6. batın torunu "Donnell O'Loughlin" adıyle Ailech kralı Domnall Ua Lochlainn 1090-1121, 54) "Turlough O'Connor" adıyle Connaught kralı Tairrdelbach Ua Conchobar 1118-1156, 55) "Murtough MacLoughlin" adıyle Ailech kralı Muirchertach mac Laochlainn 1150-1166 (53 torunu), 56) 54 oğlu "Rory O'Connor" adıyle Connaught kralı Ruaidri Ua Conchobar 1166-1186. Bunlar İrlanda kralları olup, dîğer İrlanda eyâlet kralcıklarının metbûları oldular. Tara krallarına tâbî İrlanda eyâlet kralcıkları ise şunlardır:

II. Cashel ve Munster Kralları (Eoganacht ve O'Brien hânedânları) (450?-1194=744?): Güney İrlanda. Munster, adanın güney ilinin, Cashel de merkezi olan şehrin adı olup burada Eoganacht ve O'Brien hânedânları hükümrân olup bu Kelt

hânedânlara ve devlete 1194'te Büyük Britanya adasından, İngiltere'den gelen Anglo-Normanlar müstevlî olup İrlanda güneyini İngiltere krallığına kattılar. O'Brien hânedânından inenler 16. asra kadar **Thomond** prensleri olarak adanın güneyinin bir bölümünü ellerinde tuttular ve 16. asırdan îtibâren Thomond kontları olarak İngiltere krallığına dâhil oldular. 1) Conall Corc ölm.450?, 2) oğlu Nad Froich ?, 3) oğlu Oengus ölm.490?, 4) 1'in torununun oğlu Daui Iarlaithe, 5) kardeşi Eochaid, 6) kardeşi Feidlimid mac Oengus, 7) kardeşi Dub-Gilcach, 8) 5 oğlu Crimthann Srem, 9) oğlu Coirpre Cromm ölm.580?, 10) 5 torunu Fergus Scandal ölm.583, 11) 9 oğlu Feidlimid mac Coirpre?, 12) 1'in 5. batın torunu Feidlimid mac Tigennaig ölm.590?, 13) 2'nin torununun oğlu Amalgaid ?, 14) kardeşi Gabran ?, 15) 6'nın torununun oğlu Fingen ölm.619, 16) 4'ün torununun oğlu Aed Bennan ölm.619?, 17) 9'un torunu Cathal mac Aed ölm.628, 18) 13 kardeşi Failbe Fland ölm.637?, 19) 13 oğlu Cuan ölm.641, 20) 15 oğlu Maenach ölm.662, 21) 17 oğlu Cathal Cu-cen-mathair ölm. 665, 22) 18 oğlu Colgu ölm.678, 23) 21 oğlu Finguine ölm.695?, 24) kardeşi Ailill ölm.698?, 25) 19 torunu Eterscel ölm.721, 26) 20 torunu Cormac ölm.731, 27) 23 oğlu Cathal mac Finguine ölm. 742, 28) 25 oğlu Cathussach ölm.770, 29) 16'nın torununun oğlu Mael Duin ölm.786, 30) Olchobar mac Flann ölm.796?, 31) 19'un torununun torunu Olchobar mac Dub-Indrecht ölm.805, 32) 27 oğlu Artri ölm.821, 33) oğlu Tuathal ölm.820, 34) 18 torunu Tnuthgal ?, 35) 15'in torununun torunu Feidlimid mac Crimthann ölm. 847, 36) 29'un torununun oğlu Olchobar mac Cinaed ölm.851, 37) 34'ün torunu Ailgenan ölm.853, 38) kardeşi Mael Gualae ölm.859, 39) 5'in 6. batın torunu Cenn Faelad ölm.872, 40) 22'nin 5. batın torunu Dunchad ölm.888, 41) 38 oğlu Dub Lachtna ölm.895, 42) 40'ın yeğeni Finguine Cenn Ngecan ölm.902, 43) 3'ün 10. batın torunu Cormac ölm.908, 44) Flaithbertach ölm.944, 45) Lorcan (22.'nin 8. batın torunu) ?, 46) 22'nin 7. batın torunu Cellachan Caisil ölm.954, 47) 15'in 9. batın torunu Mael Fathardaig ölm.957, 48) 1'in 15. batın torunu Dub-da-Bairenn ölm.959, 49) 37'nin torunu Fergraid ölm.961, 50) 46 oğlu Donnchad mac Cellachan ölm.963, 51) Thomond kralı Mathgamain mac Cennetig ölm.976, 52) 12'nin 13. batın torunu Maelmuad mac Bran ölm.978, 53) 51 kardeşi Tara kralı Brian Boruma ölm. 1014, 54) 47 oğlu Dungal ölm.1025, 55) 53 oğlu Donnchad mac Brian ölm. 1064, 56) oğlu Murchad ölm.1068, 57) 53 torunu Tara kralı Tairrdelbach mac Tadg ölm.1086, 58) oğlu Tara kralı Muirchertach ölm.1119, 59) kardeşi Tadg ölm.1086, 60) oğlu Domnall ölm.1115, 61) 57 oğlu Diarmait ölm. 1118, 62) oğlu Tairrdelbach mac Diarmait ölm.1167, 63) 56 oğlu Brian mac Murchad ölm.1118, 64) 61 oğlu Tadg Lae ölm.1154, 65) 50'nin torununun oğlu Tadg mac Carrthach ölm.1124, 66) kardeşi Cormac mac Carrthach ölm.1138, 67) 62 oğlu Domnall Mor 1167-1194.

III. Ulaid (Ulster) Kralları (500?-1201=701?): Bugünki Ulster'den daha batıya yayılıp adanın kuzeyini kaplıyordu. Anglo-Norman istîlâsına uğrayıp İngiltere'ye katıldı. Tara krallarının tâbîi idi. 1) Muiredach Muinderg ölm.500?, 2) oğlu Eochaid mac Muiredach ölm.507, 3) kardeşi Cairell mac Muiredach ölm.525, 4) Eochaid mac Condlae ölm.553?, 5) 1'in yeğeni Fergnae mac Oengus ölm.557, 6) 3 oğlu Demman ölm.572, 7) kardeşi Baetan ölm.581, 8) Aed Dub ölm.588, 9) 4 torunu Fiachnae Lurgan ölm.626, 10) 6 oğlu Fachnae mac Demman ölm.627, 11) 9 torunu Congal Claen ölm.637, 12) 10 oğlu Dunchad ölm.644, 13) kardeşi Mael Cobo ölm.647, 14) oğlu Blathmac

ölm.670, 15) 12 oğlu Congal Cendfota ölm.674, 16) Fergus ölm.692, 17) 14 oğlu Becc Bairrche hal'i 707, 18) 4'ün 5. batın torunu Cu Chuaran ölm.708, 19) 17 oğlu Aed Roin ölm.735, 20) 18'in yeğeni Cathussach ölm.749, 21) 19 oğlu Bressal ölm.750, 22) kardeşi Fiachnae mac Aed Roin ölm.789, 23) 9'un torununun oğlu Tommaltach ölm.790, 24) 22 oğlu Eochaid mac Fiachnae ölm. 810, 25) kardeşi Cairell mac Fiachnae ölm.819, 26) 16'nın torununun oğlu Mael Bressail ölm.825, 27) 24 oğlu Muiredach mac Eochaid ölm.839, 28) oğlu Matudan mac Muiredach ölm.857, 29) 23 torunu Lethlober ölm.873, 30) 24'ün torunu Ainbith ölm.882, 31) kardeşi Eochocan ölm.883, 32) kardeşi Airemon ölm.886, 33) kardeşi Fiachnae mac Ainbith ölm.886, 34) 32 oğlu Becc ölm.893, 35) 31 oğlu Muiredach mac Eochocan ölm.896, 36) 16'nın 5. batın torunu Aitith ölm.898, 37) 29 oğlu Cenn Etig ölm.900, 38) 31 oğlu Aed mac Eochocan ölm.919, 39) oğlu Dubgall ölm.925, 40) 37 oğlu Loingsech ölm.932, 41) Eochaid mac Conall ölm.937, 42) 38 oğlu Matudan mac Aed ölm. 950, 43) oğlu Ardgal ölm.970, 44) 38 oğlu Niall mac Aed ölm.971, 45) 40 oğlu Aed mac Loingsech ölm.972, 46) 43 oğlu Eochaid mac Ardgal ölm.1004, 47) 43 oğlu Gilla Comgaill ölm. 1005, 48) kardeşi Mael Ruanaid ölm.1007, 49) Matudan mac Damnall ölm.1007, 50) 46 oğlu Dub Tuinne ölm.1007, 51) oğlu Domnall ölm.1007, 52) 49 oğlu Muiredach mac Matudan ölm.1008, 53) 50 oğlu Niall mac Dub Tuinne ölm.1016, 54) 46 oğlu Niall mac Eochaid ölm.1063, 55) oğlu Eochaid mac Niall ölm.1062, 56) Donnchad Ua Mathgamain ölm.1065, 57) Cu Ulad Ua Flaithri ölm.1072, 58) 48 torunu Lochlainn ölm.1071, 59) 55 oğlu Donn Sleibe ölm.1091, 60) Aed Meranach ölm.1083, 61) Goll na Gorta ölm.1081, 62) 59 oğlu Donnchad mac Donn Sleibe hal'i 1113, 63) kardeşi Eochaid mac Donn Sleibe ölm.1108, 64) Eochaid Ua Mathgamain ölm.1127, 65) 59 oğlu Aed mac Donn Sleibe ölm.1127, 66) Ragnall ölm.1131, 67) 59 torunu Cu Ulad mac Conchobar ölm.1157, 68) oğlu Aed mac Cu Ulad ölm.1158, 69) kardeşi Eochaid mac Cu Ulad hal'i 1166, 70) 67 oğlu Magnus ölm.1171, 71) kardeşi Donn Sleibe mac Cu Ulad ölm.1172, 72) kardeşi Ruaidri 1172-1201. Bunun torunu Brian "kral" sanıyle müddeî 1258, katli 1260 Bunun 9. batın torunu Conn, 1559'a kadar kral unvânıyle İngilizler'le savaştı. Bunun oğlu Shane (1530?-1567), sonuncu kral (1559-1567) olup katledildi, kardeşi Mathieu'nün oğlu Hugh (1540?-1616), 2. Tyron kontudur. Mathieu'nün torunu Owen Roe O'neill'dir (1590?-1649).

IV. Laigin (Leinster) Kralları (436?-1171=735?): Orta İrlanda kralcıkları olup Tara krallarına tâbî hüküm sürüp Anglo-Normanlar'ca İngiltere'ye katıldılar. 1) Bressal Belch ölm.436?, 2) torunu Enna Cennsalach ölm.444?, 3) oğlu Crimthann mac Enna Cennsalach ölm.483, 4) Findchad ölm.485, 5) oğlu Froech ölm.495, 6) 1'in torununun oğlu Illann ölm.527, 7) kardeşi Ailill mac Dunlaing ölm.530?, 8) oğlu Cormac ölm.539?, 9) oğlu Coipre ölm.550?, 10) oğlu Colman Mar ölm.580?, 11) Aed Dibchine ölm.595?, 12) Brandub ölm.605?, 13) 2'nin torununun torunu Ronan ölm. 624?, 14) 11 oğlu Crimthann mac Aed Dubchine ölm.633, 15) 13 oğlu Crundmael ölm.656, 16) 10 oğlu Faelan mac Colman Mar ölm.666, 17) 11'in torununun oğlu Fianamail ölm.680, 18) 16 torunu Bran Mut ölm.693, 19) 11'in torununun oğlu Cellach Cualann ölm.715?, 20) 18 oğlu Murchad mac Bran Mut ölm.727, 21) oğlu Dunchad ölm.728, 22) kardeşi Faelan mac Murchad ölm. 738, 23) kardeşi Bran Bec ölm.738, 24) 15'in torununun oğlu Aed mac Colcu ölm.738, 25) 20 oğlu Muiedach

mac Dunchad ölm.760, 26) 21 oğlu Cellach mac Dunchad ölm.776, 27) 22 oğlu Ruaidri ölm.785, 28) 25 oğlu Bran Adchenn ölm.795, 29) 26 oğlu Finsnechta Cetharderc ölm.808, 30) 27 oğlu Muiredach mac Ruaidri ölm.829, 31) 28 oğlu Cellach mac Bran Ardchenn ölm.834, 32) 29 torunu Bran mac Faelan ölm.838, 33) oğlu Ruarc hal'i 846, 34) 31 oğlu Lorcan mac Cellach ölm.851, 35) 31'in yeğeni Tuathal mac Muiredach ölm.854, 36) 27 torunu Muirecan ölm.863, 37) 35 kardeşi Dunlaing ölm.869, 38) oğlu Ailill mac Dunlaing ölm.871, 39) 36 oğlu Domnall ölm.884, 40) 32 oğlu Muiredach mac Bran ölm.885, 41) 36 oğlu Cerball ölm.909, 42) 38 oğlu Augaire mac Ailill ölm.917, 43) 40 oğlu Faelan mac Muiredach ölm.942, 44) oğlu Lorcan mac Faelan ölm.943, 45) 36 torunu Brien mac Maelmorda ölm.947, 46) 42 oğlu Tuathal mac Augaire ölm.958, 47) 43 oğlu Cellach mac Faelan ölm.966, 48) 45 yeğeni Cellach mac Finn ölm.972, 49) 46 oğlu Augaire mac Tuathal ölm.978, 50) 44 oğlu Domnall Cloen ölm.984, 51) 50 oğlu Donnchad mac Domnall Cloen hal'i 1003, 52) 48 oğlu Maelmorda ölm.1014, 53) 46 oğlu Dunlaing mac Tuathal ölm.1014, 54) oğlu Donncuan ölm.1016, 55) 52 oğlu Bran mac Maelmorda hal'i 1018, 56) 53 oğlu Augaire mac Dunlaing ölm.1024, 57) kardeşi Donnchad mac Dublaing ölm.1036, 58) kardeşi Murchad mac Dublaing ölm.1042, 59) 3'ün 14. batın torunu Diarmait mac Mael na mBo ölm.1072, 60) oğlu Murchad mac Diarmait ölm.1070, 61) oğlu Domnall mac Murchad ölm. 1075, 62) 59 yeğeni Donnchad mac Domnall ölm.1089, 63) 59 oğlu Enna mac Diarmait ölm.1092, 64) oğlu Diarmait mac Enna ölm.1098, 65) 60 oğlu Donnchad mac Murchad ölm.1115, 66) 60 torunu Diarmait mac Enna ölm. 1117, 67) 65 oğlu Enna mac Donnchad ölm.1126, 68) kardeşi Diarmait mac Murchad (Dormot MacMurrough) 1171-1171.

V.Connaught Kralları (459?-1224=765?): Connaught, İrlanda'ının kuzey-orta batısıdır. Burada Connachta hânedânı, Tara krallarına tâbî olarak hüküm sürdü. 1224'te İngiltere'den gelen Anglo-Norman senyörlerince paylaşıldı. 1) 2. Tara kralı'nın kardeşi Amalgaid 450?, 2) Tara kralı Ailill Molt ölm.482, 3) anne bir üvey kardeşinin babası Daui Tenga Uma ölm.502, 4) 2 torunu Eogan Bel ölm.543?, 5) oğlu Ailill Inbanda ölm.550, 6) 3'ün torununun oğlu Echu Tirmcharma ?, 7) 1'in kardeşinin torunu Feradach ?, 8) 6 oğlu Aed mac Echu ölm.577, 9) oğlu Uatu ölm.601?, 10) 7 torunu Mael Cothaid ?, 11) 2'nin kardeşinin 4. batın torunu Colman mac Cobthach ölm.622, 12) 9 oğlu Rogallach ölm.649, 13) 11 oğlu Laidgnen ölm.655, 14) kardeşi Guaire Aidne ölm.663, 15) oğlu Muirchertach Nar ölm.668, 16) 3'ün torununun oğlu Cenn Faelad ölm. 682, 17) 2'nin kardeşinin torununun oğlu Dunchad ölm.696, 18) 12 torunu Fergal Aidne ölm.696, 19) 12 torunu Muiredach Muillethan ölm.702, 20) 12 oğlu Cellach ölm.705, 21) 17 oğlu Indrechtach mac Dunchad ölm.707, 22) 19 oğlu Indrechtach mac Muiredach ölm.723, 23) 20 oğlu Domnall ölm. 728, 24) 19 oğlu Cathal mac Muiredach ölm.735, 25) 22 oğlu Aed Balb ölm. 742, 26) 20 oğlu Fergus mac Cellach ölm.756, 27) 21 oğlu Ailill Medraige ölm.764, 28) 24 oğlu Dub-Indrecht ölm.768, 29) 17'nin torununun oğlu Donn Cothaid ölm. 773, 30) 23'ün oğlu Flaithi, hal'i 777, 31) 24 oğlu Artgal, hal'i 782, 32) 22 torunu Tipraite ölm.786, 33) 22'nin torununun oğlu Muirgius ölm.815, 34) 31 oğlu Cinaed ölm.792, 35) 26 oğlu Colla ölm.796, 36) 24 torunu Mael Cothaid mac Fagartach ?, 37) 33 kardeşi Diarmait ölm.833, 38) 33 oğlu Cathal mac Muirguis ölm.839, 39) 36 yeğeni Murchad mac Aed

ölm.840, 40) 28 torunu Fergus mac Fothad ölm.843, 41) 33 kardeşi Finsnechta ölm.848, 42) 33 torunu Conchobar mac Tadg Mor ölm.882, 43) 36 oğlu Mugron ölm.872, 44) 42 oğlu Aed mac Conchobar ölm.888, 45) kardeşi Tadg mac Conchobar ölm.900, 46) kardeşi Cathal mac Conchobar ölm.925, 47) oğlu Tadg mac Cathal ölm.956, 48) 3'ün 13. batın torunu Fergal Ua Ruairc ölm.966?, 49) 47 oğlu Conchobar mac Tadg ölm.973, 50) 45 oğlu Cathal mac Tadg ölm.973, 51) 49 oğlu Cathal mac Conchobar ölm. 1010, 52) oğlu Tadg in Eich Gil ölm.1030, 53) 48 torunu Art Uallach ölm. 1046, 54) 52 oğlu Aed in Gai Bernaig ölm.1067, 55) 53 oğlu Aed mac Art ölm.1087, 56) 54 oğlu Ruaidri na Saide Buide hal'i 1092, 57) Flaithbertach ölm.1098, 58) 56 oğlu Tadg mac Ruaidri ölm.1097, 59) 53'ün torununun oğlu Damnall mac Tigernan ölm. 1102, 60) 56 oğlu Damnall mac Ruaidri hal'i 1106, 61) kardeşi Tara kralı Tairrdelbach Ua Conchobar ölm. 1156, 62) oğlu Tara kralı Ruaidri Ua Conchobar hal'i 1186, 63) oğlu Conchobar Maenmaige ölm.1189, 64) oğlu Cathal Crobderg 1189-1224.

VI. Meath Kralları (450?-1173=723?): **O'Neill** hânedânının bir dalı olup, bu Kelt kralcıklarının bir kısmı ayrıca Tara (İrlanda) kralı oldular. 1) Conall Cremthainne (1. Tara kralı) 450?, 2) kardeşi Fiach mac Niall?, 3) 1 oğlu Ardgal ?, 4) 1 torunu Maine mac Cerrbel ölm.538?, 5) kardeşi Tara kralı Diarmit mac Cerrbel ölm.565?, 6) oğlu Colman Mar ölm.558, 7) oğlu Colman Bec ölm.574, 8) kardeşi Suibne ölm.600, 9) kardeşi Fergus mac Colman Mar ölm.618, 10) kardeşi Oengus mac Colman Mar ölm.625, 11) 8 oğlu Conall Guthbind ölm.635, 12) kardeşi Mael Doid ölm. 653, 13) 11 torunu Diarmait mac Airmedach ölm.689, 14) oğlu Murchad mac Diarmait ölm. 715, 15) oğlu Tara kralı Domnall mac Murchad ölm.763, 16) 13 oğlu Niall mac Diarmait ölm.765, 17) 15 oğlu Murchad mac Domnall ölm.765, 18) kardeşi Tara kralı Donnchad mac Domnall ölm.797, 19) oğlu Domnall mac Donnchad ölm.799, 20) kardeşi Ailill mac Donnchad ölm.803, 21) kardeşi Tara kralı Conchoba mac Donnchad ölm.833, 22) kardeşi Mael Runaid ölm.843, 23) oğlu Flaithbertach ölm.845, 24) kardeşi Tara kralı Mael Sechnaill I ölm.862, 25) Lorcan mac Cathal ölm.864, 26) 21 torunu Donnchad ölm.876, 27) 24 oğlu Tara kralı Flann Sinna ölm.916, 28) kardeşi Conchobar mac Mael Sechnaill ölm.919, 29) 27 oğlu Domnallll mac Flann ölm. 921, 30) kardeşi Tara kralı Donnchad Donn ölm.944, 31) oğlu Oengus mac Donnchad ölm.945, 32) 29 oğlu Donnchad mac Domnall ölm.950, 33) Aed Mac Mael Runaid ölm.951, 34) 30 oğlu Domnall mac Donnchad ölm.952, 35) 30 torunu Carlus mac Conn ölm.960, 36) 27 torunu Muiredach mac Aed ölm.974, 37) 5'in 14. batın torunu Damnall mac Congalach (47. Tara kralının oğlu) ölm. 976, 38) 34 oğlu Mael Sechnaill II (Tara kralı) ölm.1022, 39) Mael Sechnaill Got ölm.1025, 40) Roenn mac Murchad ölm.1027, 41) 38 oğlu Domnall mac Mael Sechnaill ölm.1030, 42) oğlu Conchobar mac Domnall ölm.1073, 43) 41 torunu Murchad mac Flann ölm.1076, 44) 42 oğlu Mael Sechnaill mac Conchobar ölm.1087, 45) 43 kardeşi Domnall mac Flann ölm.1094, 46) 43 oğlu Donnchad mac Murchad ölm.1105, 47) 44 oğlu Conchobar mac Mael Sechnaill ölm.1105, 48) 45 oğlu Muirchetach mac Domnall ölm.1106, 49) 45 oğlu Murchad mac Domnall ölm.1153, 50) oğlu Mael Sechnaill mac Murchad ölm. 1155, 51) 45 torunu Donnchad mac Domnall ölm.1160, 52) kardeşi Diarmait mac Domnall ölm.1169, 53) 52 yeğeni Domnall Breagach 1169-1173.

VII. Ailech Kralları (450?-1170=720?): Ulster'in (Kuzey İrlanda) batısı olup İrlanda (Tara) kralları da yetiştirmiştir ve **O'Neill** hânedânının kuzey dalıdır. 1170'te Anglo-Normanlar'ca işgal edilince hânedândan inenler, **Tyrone** kontları oldular. 1) Ayni zamanda ilk Tara İrlanda kralı olan Eogan mac Niall (İng.O'Neill) 450?-466?, 2) oğlu Muiredach ?, 3) oğlu Muirchertach mac Erc ölm.536, 4) oğlu Tara kralı Forrgus ölm.566, 5) kardeşi Tara kralı Domnall Illchegach ölm.566, 6) kardeşi Tara kralı Baetan mac Muirchertach ölm.572, 7) 5 oğlu Tara kralı Eochaid ölm.572, 8) kardeşi Colcu ölm.580, 9) 6 oğlu Tara kralı Colman Rimid ölm.604, 10) 5 oğlu Tara kralı Aed Uiaridnach ölm.612, 11) 3'ün kardeşinin torunu Tara kralı Suibne Menn ölm.628, 12) 10 oğlu Mael Fithric ölm.630, 13) 11 oğlu Crunnmael ?, 14) 12 oğlu Mael Duinn mac Mael Fithrich ölm.681, 15) oğlu Tara kralı Fergal ölm.722, 16) oğlu Tara kralı Aed Allan ölm.743, 17) kardeşi Tara kralı Niall Frossach ölm.778, 18) 16 oğlu Mael Duin mac Aed Allan ölm. 788, 19) 17 oğlu Tara kralı Aed Oirnide ölm.819, 20) 18 oğlu Murchad mac Mael Duin hal'i 823, 21) 19 oğlu Tara kralı Niall Caille ölm.846, 22) kardeşi Mael Duin mac Aed Oirnide ölm.867, 23) 21 oğlu Tara kralı Aed Finliath ölm.879, 24) 22 oğlu Murchad mac Mael Duin ölm.887, 25) oğlu Flaithbertach mac Murchad ölm.896, 26) 23 oğlu Domnall mac Aed ölm.915, 27) kardeşi Tara kralı Niall Glundub ölm.919, 28) 26 oğlu Flaithbertach mac Domnall ölm.919, 29) kardeşi Fergal mac Domnall ölm.938, 30) 27 oğlu Muirchertach mac Niall ölm.943, 31) oğlu Tara kralı Tomnall Ua Niall 943-962? + 972-980, 32) 29 yeğeni Flaithbertach mac Conchobar ölm.962, 33) kardeşi Tadg mac Conchobar ölm.962, 34) kardeşi Conn mac Concobar ölm.962, 35) 28 oğlu Murchad mac Flaithbertach hal'i 972, 36) 30'un kardeşinin torunu Fergal mac Domnall hal'i 989, 37) 31 oğlu Aed mac Domnall ölm. 1004, 38) yeğeni Flaithbertach mac Muirchertach 1004-? + ?-?, 39) oğlu Aed mac Flaithbertach ?, 40) 26'nın torununun oğlu Niall mac Mael Sechnaill ölm.1061, 41) 37'nin kardeşinin torunu Ardgar ölm.1064, 42) Aed Ua Hualgairg ölm.1067, 43) 40 oğlu Domnall mac Niall ölm.1068, 44) kardeşi Aed mac Niall 1068-? + 1078-1083, 45) Conchobar O'Brien ölm.1078, 46) 40 oğlu Donnchad ölm.1083, 47) 41 oğlu Tara kralı Domnall Ua Lochlainn ölm.1121, 48) oğlu Conchobar mac Damnall 1121-? + ?-1136, 49) 41 oğlu Magnus ?, 50) 48 yeğeni Muirchertach mac Loclainn (Tara kralı) 1136-? + ?-1166, 51) Domnall Ua Giarmledaig ölm.1160, 52) 50 oğlu Conchobar mac Muirchertach 1166-1170.

VIII. Dublin Kralları (856-1170=314): Dublin, Viking (Norveç) istîlâsına uğrayıp burada 856'da bir hânedân ve devlet kurdular. 1170'te Anglo-Normanlar bu Viking krallığını yıktılar ve Dublin'i ele geçirdikleri İrlanda'nın merkezi yaptılar ki bugün de öyledir. İrlanda'nın orta-doğu kısmıdır ve batısı İrlanda Denizi'dir. Liman olan Dublin, İngilizce'dir ve yerli Kelt İr dilinde adı Baile Atha Cliath'dır. 1) Olaf I 856, 2) Ivar I Ragnarson the Boneless 871, 3) 1 oğlu Eystein Olafson 873, 4) 2 kardeşi Halfdan Ragnarson 875, 5) Bard 877, 6) 2 oğlu Sigfrid Ivarson 881, 7) kardeşi Sitric I Ivarson 888, 8) 2 torunu Ivar II 896, 902-917 saltanat fâsılası, 9) 2 torunu Sitric II Caoch 917, 10) kardeşi Guthfrith 920, 11) oğlu Olaf II Guthfrithson 934, 12) kardeşi Blacar Guthfrithson 941, 13) 9 oğlu Olaf III Sitricson 945-948 + 953-981, 14) kardeşi Guthfrith Sitricson 948-953, 15) Gluniaran Olafson (13 oğlu) 981, 16) kardeşi Sitric III Olafson 989-994 + 995-1035, 17) Ivar III Ivarson 994-995, 18) 11 torunu Margad

Ragnaldson 1035-1038 + 1046-1052, 19) Ivar IV Haraldson (11 torunu) 1038-1046, 1052-1072 saltanat fâsılası, 20) Gunrod Sitricson 1072-1075, 1075-1118 saltanat fâsılası, 21) Thorfinn Thorkellson 1118-1124, 1124-1136 saltanat fâsılası, 22) Ragnald Thorkellson 1136-1146, 23) müştereken Ottar Ottarson 1142-1148, 24) Brodar Thorkellson 1148-1160, 25) Astell Ragnaldson 1160-1170. İngiltere sömürgesi olan İrlanda, 1541'de "İrlanda Krallığı" adıyle İngiltere'ye ilhâk edilip İngiltere kralı ayni zamanda İrlanda kralı oldu.

İskoçya Krallığı (848 - 1603)

Romalılar, İskoçya'yı alamadılar ve İskoçya sınırında, Pikt kabîlelerinin amansız karşı koymasını delemediler. 476 yılında Batı Roma imparatorluğu yıkılıp Romalılar tamâmen Büyük Britanya adasından çekilince, İskoçya'da Pikt kabîleleri Pikt ve Dalriada krallıklarını oluşturdular. 431 yılında Piktler'de ilk piskopos görülür (St. Patrick). 6. asırda İskoçya hemen tamâmen Hristiyan oldu. **Skotlar,** İrlanda adasından, Kimriler, Galler'den ve Piktler ise İngiltere'den gelerek İskoçya'yı iskân etmiş, İskoç milletini oluşturmuşlardır. Dalriada'nın 37. kralı Kenneth mac Alpin, 843'te Dalriada kralı olup 848'de Pikt krallığını ilhâk ederek İskoçya'yı birleştirdi ve bu târihte İskoçya Krallığı dendi ve Dalriada veyâ **MacAlpin** Hânedânı hükümranlığına devâm etti, bunu **Dunkeld/Cannmore** Hânedânı tâkıyb etti. Sonra Balliol, Bruce ve Stuart hânedânları İskoçya'ya hükümrân oldular. 1286-1290 + 1290-1292 + 1296-1306 yıllarında İskoçya, yabancı hâkimiyetinde kaldı (1286-90'da Norveç Hânedânı hükümrân oldu). 1292-1296'da hükümrân olan Balliol Hânedânı'ndan sonra 1306-1370'de tahtta kalan Bruce'lar Norman'dır. 1370'te Stuart hânedânı başladı ve 1714'e kadar devâm etti, ancak 1603'te İskoçya Kralı, İngiltere tahtına geçince iki krallık birleşti ve "Büyük Britanya Krallığı" adını aldı. 1603-1714 arasında Stuart'lar, İskoçya ve İngiltere kralı olarak saltanat sürdüler. Balliol âilesi askın Picardie'de Bailleul'den gelen bir Norman (Fransızca konuşan Cermen) âiledir. Bruce'lar, evlenme yoluyle İskoçya tahtına çıktılar. Bunlar da Norman asıllı olup Yorkshire'a yerleşmiş, oradan İskoçya'ya gelmişlerdir. Stuart (aslen Stewart) âilesi, Brittany bölgesine yerleşmiş dîğer bir Norman âilesidir. Brittany'den İskoçya sarayına gelip Bruce hânedânından İskoçya krallarının irsî olarak stewart'ı oldular ve böylece hânedân isimleri oluştu. 1371'den îtibâren İskoçya ve 1603'ten îtibâren Büyük Britanya (İngiltere ve İskoçya) kralları olarak saltanat sürdüler. Onlar hakkında daha fazla tafsîlât, İngiltere hânedânları bahsindedir. Bu İskoçya hânedânlarının şecerelerini sunmadan önce, İskoçya'yı birleştiren ve aslında 37. Dalriada (İskoçya) kralı olan Kenneth mac Alpin'den îtibaren 1603 füzyonuna kadarki İskoçya hükümdarlarının bir arada listesini veriyorum:

1) Kenneth mac Alpin 848-858=10

2) kardeşi Donald I 858-862=4

3) 1 oğlu Constantine I 862-877=15

4) kardeşi Aed 877-878=1

5) kızkardeşinin oğlu Eochaid 878-889=11

6) 3 oğlu Donald II 889-903=14

7) 4 oğlu Constantine II 903-943=40

8) 6 oğlu Malcolm I 943-954=11
9) 7 oğlu Indulf 954-962=8
10) 8 oğlu Dub 962-966=4
11) 9 oğlu Culen 966-971=5
12) 8 oğlu Kenneth II 971-995=24
13) 11 oğlu Constantine III 995-997=2
14) 10 oğlu Kenneth III 997-1005=8
15) 12 oğlu Malcolm II 1005-1034=29
16) kızının oğlu Duncan I of Dunkeld 1034-1040=6
17) 12'nin kızının oğlu MacBeth 1040-1057=17
18) 12'nin torununun oğlu Lulach 1057-1058=1
19) 16 oğlu Malcolm III Canmore 1058-1093=35
20) kardeşi Donald III Bane 1093-1094=1 + 1094-1097=3 = 4
21) 19 oğlu Duncan II 1094-1094
22) kardeşi Edgar 1097-1107=10
23) kardeşi Alexander I 1107-1124=17
24) kardeşi David I 1124-1153=29
25) torunu Malcolm IV 1153-1165=12
26) kardeşi William the Lion = Arslan 1165-1214=49
27) oğlu Alexander II 1214-1249=35
28) oğlu Alexander III 1249-1286=37
29) kızının kızı Margaret 1286-1290=4
30) John Balliol (24'ün torununun torunu) 1292-1296=4
31) Robert I Bruce (24'ün 5. batın torunu) 1306-1329=23
32) oğlu David II 1329-1332=3 + 1334-1371=37 = 40
33) 30 oğlu Edward Balliol 1332-1334=2
34) 31'in kızının oğlu Robert II Stuart 1371-1390=19
35) oğlu Robert III 1390-1406=16
36) oğlu James I 1406-1437=31
37) oğlu James II 1437-1460=23
38) oğlu James III 1460-1488=28
39) oğlu James IV 1488-1513=25
40) oğlu James V 1513-1542=29
41) kızı Mary 1542-1567=25
42) oğlu James VI 1567-1603=36 + 1603-1625'te Büyük Britanya kralı

Constantine II(no.7) kardeşi Gregory'dir. Kenneth II(no.8) oğlu Mogall, bunun oğlu Grim (ölm.1003)'dir. Malcolm II(no.15) kızları: Beatrix (=Albanath, bu izdivâcdan Duncan I, no.16) ve Doaka (=Madwin, bu izdivacdan Macbeth, no.17). MacBeth(no.17), Duncan I'i öldürüp tahtı gasbetti ki Shakespeare'in ünlü piyesine konu olmuştur, oğlu

da babasından sn. 2 yıl tahta hak iddia etti. Duncan I(no.16) kızı Margaret, Edgar Atheling'le evlendi. Donald III(no.20) kızı Bethoca olup bunun nesli Cumin senyörleridir.

Malcolm III Canmore (no.19) (kral 1058-1093) =1. Ingeburge (Ingibiorg) (ölm.1067), Orkney adaları kontu Thorfinn'den dul, =2. Sainte=Azîze Margaret (ölm.1093), İngiltere kralı Edmund kızı, izd.1067, izd.müd.26, 1. evlenmeden Duncan II (no.21) doğdu. 2. evlenmeden olan çocuklar: Edward (ölm.1093), Edgar (no.22), Alexander I(1078?-1124=46?) (no.23=Sybilla, ölm.1122, İgiltere kralı Henry I'in gayri meşrû kızı), David I(no.24=Mathilda, Northumberland ve Huntington kontu Gunter (Waltheof) kızı ve Monfort ve Northampton kontu Simon'dan dul, bu izd.'dan Huntington kontu Henry, 1114-1152, vel.1124-1152, aş.bk.), Sainte = Azîze Mathilda (ölm.1118 = Henry I, 1068-1135, İngiltere kralı 1100-1135, 1. izd.1100, izd.müd.18, İngiltere kraliçesi 1100-1118=18, bk.İngiltere ve Normandiya) ve Mary (=Eustache, Boulogne kontu, izd.1102, kızları Mathilda, ölm.1151=Etienne de Blois, İngiltere kralı, bk.İngiltere).

I. David'in (no.24) oğlu vel. Henry (yk.bk.) (1114-1152), Huntington kontu = Ada (ölm.1178), Warren ve Surrey kontu William kızı, bu evlenmeden olan 3 erkek ve 3 kız çocuk: 1) Malcolm IV(no.25, kral 1153-1165, hayatı 1141?-1165=24, evlenmedi).

2) Prs.Ada=1. Florent III, Hollande kontu (oğulları Holanda kontu Florent IV, onun oğlu Holanda kontu Guillaume, onun oğlu Holanda kontu ve İskoçya tahtı 12. müddeîsi Florent, ölm.1291). =2. Henry Hastings (oğulları Henry, ölm.1268, bunun oğlu John, 1262-1313, İskoçya müddeîsi 1290-92= Isabelle de Valence, izd.1275, nesilleri Hastings âilesi).

3) Prs. Marjaria, kızı Alix=Lord Pynkeny, bunların oğulları Lord Henry Pynkeny ve bunun oğlu 1291'de 13. İskoçya müddeîsi olan Lord Robert Pynkeny.

4) Prs.Margaret=Conan IV le Petit, Bretange dukası, izd.1160, kızları Constance=1. Geoffry, İngiltere (b.bk.) kralı Henry II oğlu, izd.1156, =2. Ranulf, Chester kontu, izd.1187, =3. Guy de Thouars.

5) William the Lion=Arslan (no.26, kral 1165-1214) (1143-1214=71), 1175'te İngiltere'de tutsak=Ermengarde, Beaumont vikontu Richard kızı, bu izd.'dan olan Alexander II(no.27) dışında Arslan William'ın gayri meşrû şu 1 oğlu ile 4 kızı oldu: Henry of Galithly (oğlu Patrick of Galithly, 1291'de 6. İskoçya müddeîsi, çocuksuz); Isabella (ölm.1270=1. İngiltere kral vekîli Robert Ross, izd.1249, =2. Roger Bigot, izd.1253, Norfolk kontu ve İngiltere mareşali, ilk izd.'dan William Ross, bunun oğlu Robert Ross, bunun oğlu 3. İskoçya tahtı müddeîsi (1291) William Ross); Ada(=Lord Dunbar, oğulları Dunbar ve March kontu Patrick, bunun oğlu Dunbar ve March kontu Patrick, bunun oğlu Dunbar ve March kontu ve 1291'de İskoçya tahtının 4. müddeîsi Patrick); Margaret (=Ustache de Vescy, oğulları Guillaume de Vescy, ölm.1253, bunun oğlu 1291'de İskoçya tahtının 5. müddeîsi Jean de Vescy); Aufrique (=Lord William Say, oğulları Lord William Say, bunun kızı Aufrique=Robert Waldou, bunların kızları Agatha=Lord Mandeville, bunların oğulları 1291'de İskoçya tahtının 7. müddeîsi olan Lord Roger Mandeville).- Alexander II(no.27, kral 1214-1249) (1198-1249=51) =1. Joanna Plantagenet (ölm.1238), İngiltere kralı John kızı, izd.1221, izd.müd.17, =2. Mary, izd. 1239, izd.müd.10, Coucy-Picardie kontu Ingelram kızı. II. Alexander'in gayri

meşrû kızı: Marjaria, bunun kızı Irmengarde=Nicolas de Soules, bunların oğulları Nicolas de Soules, 1291'de İskoçya tahtının 2. müddeîsi. II. Alexander'in 2. izdivâcından: Alexander III(no.28, kral 1249-1286) (1241-1286=45), önce niyâbet altında, doğar doğmaz vel.=1. Margaret Plantagenet, izd.1251, izd.müd.24 (1240-1275=35) yş.11-35, zevcinden 1 yş.by. (önce sûrî izd.), Henry III kızı, =2. Yolande (Joleta) (ölm.1322), izd.1284 (9 yıl sn.), izd.müd.2, Dreux kontu Robert IV kızı, ilk izd.'dan: Alexander (vel.iken genç öldü=Margaret, Flandre kontu Gui kızı, çocuksuz) ve Margaret (ölm.1293) = Eric, Norveç kralı, izd.1281, 1. müddeî, kızı Margaret için İskoçya kral nâibi, kızları: Margaret (no.29, kraliçe 1286-1290) (1283-1299=16), evlenmedi, çocuk hükümran kraliçe olduğu için babası Norveç kralı İskoçya kral nâibi oldu.

6) David (1144?-1219=75?), Huntington kontu, 1190'da 3. Haçlı Seferi'ne gitti=Mathilda, Chester kontu Ranulf kızı. 1 oğlu ile 3 kızı: John(ölm.1236, Chester ve Huntington kontu, çocuksuz); Ada (=Henry Hastings, ölm. 1250, oğulları Henry Hastings, ölm.1269=Joanna, Bergavenny baronu William kızı, bunların oğulları John Hastings, Bergavenny baronu, İskoçya tahtının 1291'de 11. müddeîsi, ölm.1312, bunun nesli Bergavenny baronları ve Pembrok kontları ol.1389'da sönünceye kd.devm etti); Margaret; Isabella. Bu son 2 prensesin nesilleri için hemen aşağıdaki paragraflara bk.

Margaret (1219'da ölen Huntington kontu David'in kızı) = Alan, Galloway kontu, ölm.1222, bunların 2 kızları: Margaret (=Lord of Comyn, oğulları John (ölm.1300?) teyzesi Dervegilde'nin kızı ile evlendi, aş.bk.); Dergevilde (Dornagilde)=Harcourt kontu Jean **Balliol** (ölm.1269), bu izd.'dan: John (Fr.Jean) Balliol (1249?-1315=66?), 8. müddeî (1290-92), İngiltere kralı Edward I tar. İskoçya kralı tanındı (no.30: 1292-1296) (1249-1315=66), kızı Helen=Wiltshire kontu ve İskoçya seraskeri Roger de Quincy; Maria (Margaret), Kral John Balliol'un kızkardeşi=Lord John Comyn (teyzesinin oğlu), İskoçya kralı Donald'ın kızı Bethoca'nın torununun oğlu, oğulları: Lord John Comyn, "Kızıl", Buchan kontu, 1290-92'de İskoçya tahtının 9. müddeîsi, ölm.1306.

Isabella (1219'da ölen Huntington kontu David'in dîğer kızı) = Robert **Bruce** "Soylu" (ölm.1245), Robert Bruis'in (Fâtih William'ın Norman kumandanlarından) torunu, bu izd.'dan: Robert Bruce (1210-1295=85), İskoçya tahtının 10. müddeîsi (1290-92), Annandale ve Carrick kontu=1. Isabella, Gioster kontu Gilbert Clare kızı, =2. Martha, Carrick kontesi, oğlu Robert Bruce (1253-1304=51), 1296-1304'te İskoçya tahtı müddeîsi, bunun çocukları: Isabella Bruce (=Eric II, Norveç kralı, ölm.1299); Niel Bruce (ölm.1307); Thomas Bruce (ölm.1307); Edward Bruce(1276?-1318=42?), İrlanda kralı ve İskoçya vel.i, oğlu Alexander Bruce, Galloway ve Carrick kontu, ölm.1332; Robert I Bruce (no.31, kral 1306-1329) (1274-1329=55) =1. Isabella, Mar kontu Donald kızı, =2. Elizabeth (ölm.1328), Ulster kontu Richard Bohun (Burgh) kızı, çocukları için aş.bk.

Kral John Balliol'un (no.30) oğulları ve Helen Balliol'un kardeşleri: Henry Balliol (ölm.1332) ve Edward Balliol (no.33, 1332-1334) (ölm.1363) = Margaret, Taranto prensi Philippe d'Anjou kızı (vel.1292-1296).

Robert I Bruce (no.31) çocukları: Mathilda (1'den) (=Sutherland kontu William, oğulları İskoçya velîahdi Alexander ki David II'den önce öldü); Marjory (Mary) (ölm.1316) (1'den) (=Walter III Stuart, ölm.1328, bk.Stuart); Isabella (Norveç kraliçesi

1293-1299=Eric II, 1268-1299, Norveç kralı 1280-1299, vel.1268-1280, 2. izd.1293); Robert Bruce (gayri meşrû, Carrick kontu, ölm.1332); David II Bruce (no.32, 1329-1332+1334-1371) (1324-1371=47), çocuksuz=1.Joanna Plantagenet (1321-1362=41), İngiltere kralı Edward II kızı, izd.1328, izd.müd.34, yş.7-41, zevcinden 3 yş.by., önce sûrî izd., =2. Margaret, Lord John Logy'den dul, 2. izd.1363(1 yıl sn.), tal.1369=6.

Stuart (Stewart) Hânedânı

İskoçya'da 1096'da 1. Haçlı seferine katılan senyör Fleanchus (Alan Fitzflaad/Fitzflaald) (ölm.1114) = Galler prensesi Nest izdivâcından: William ve Walter (Fr. Gauthier) I Fitzalain (ölm.1177), Stewart soyadını aldı ve Kral Malcolm'e stewart (1. stewart of Scotland) (sénéchal=başyargıç) oldu. Stewart soyadı 1550'de Stuart'a çevrildi. Bir oğlundan Arundel kontları türedi, dîğer oğlu Allan Stuart, 2. stewart = Margaret of Galloway. Bunların oğulları Alexander Stuart (1199'da hayatda) ve 3. stewart olan Walter II Stuart (ölm.1246) = Alda of Domber. Bunların 2 oğlu: hânedânın 2 kolunun kurucuları olan 4. stewart Alexander Stuart (1214-1283=69) ve Robert Stuart (=Robert Croux de Crouxton kızı, bu kol için aş.bk.). Alexander Stuart'ın oğlu 5. stewart James Stuart (1243-1309=66) = Brötonya kontesi. Bu izd.'dan: James (ölm.1333 gayri meşrû, Lorne senyörleri, Atholl, Buchan, Traquair kontları atası), Alexander (Angus kontları atası), John(ölm.1333), Allan (ölm.1333, Dreghorn lordu) ve 6. stewart Walter III Stuart (1293-1326=33)=Marjory, İskoçya kralı Robert I Bruce kızı, izd.1315 bu izd.'dan: 34) Robert II Stuart (1316-1390=74), kral 1371-1390=19, vel. 1329-1370=41=1. Elizabeth (ölm.1365), Sir Adam Moor of Rowallan kızı, =2. Euphemia (ölm.1387), 2. izd., Ross kontu Hugues kızı, 2'den: David (Strathern kontu) ve Gautier (Athole kontu, ölm.1437), aşağıdakiler 1. izd.'dandır: Margaret(=John of Yla), Joanna(=Lord John Lyon Glammis), Mariotte (=Murrey kontu John Dunbar), Egidie(=William Douglas), Alexander (Buchan kontu, Badenoch lordu, 1343?-1405=62?=Isabella)(gayri meşrû oğlu Alexander, Mar kontu 1375-1435=60), John, başka 3 pr. (gayri meşrû olan biri 16. asırda Bute kont ve markilerinin, 18. asırda Wharncliffe baronlarının, 19. asırda Wortley-Mackenzie ve Stuart-Wortley baronları ile Newcastle dukalarının atasıdır), "Genç" Robert (1349?-1420=71?, Fife kontu, Albany dukası 1398, 1388-90'da ve 1406'dan ît. İskoçya kral nâibi=Lenox kontesi, çocukları için aş.bk.), 35) Robert III(1340?-1406=46?), kral 1390-1406=16, vel. 1370-1390=20, daha önce Carrick kontu=Anabella Drummond (ölm.1401), izd.1367, izd.müd.34, kraliçe 1390-1400=10, John Drummond of Stobhall kızı, çocukları David (1378-1402=24, vel.1390-1402=12, Rothesay dukası=Mary,Archibald Douglas kızı, çocuksuz), Mary(=1. Angus kontu George Douglas, =2. James Kennedy, =3. Lord John Graham) ve 36) James I, aş.bk. "Genç" Robert'ın (ölm.1420) çocukları (Albany dukaları, Arran kontları, Avandale ve Ochiltree baronları): Jean (1424'te Fransa seraskeri=connétable, ölm.1424=Mary Douglas), Robert (ölm.1424) ve Murdo (ölm.1425, Albany kontu, 1420'de İskoçya kral nâibi), 3 oğlundan: Gautier(ölm.1425), bunun gayri meşrû oğlu Andreas, Annandale senyörü ve İskoçya şansölyesi, bunun oğlu Henry(ölm.1539)= Margaret Tudor, İskoçya kralı James IV'den dul, izd.1526.

36) James I(1394-katli 1437=43), kral 1406-1437=31 (gerçekte 1406+1424-1437), vel.1402-6, niyâbet altında 1406-12, şâir = Jane Beaufort (ölm.1445),

Sommerset kontu John Beaufort (Plantagenet-Lancaster) kızı, izd.1423, izd.müd.12, kraliçe 1423-1445=12. Oğulları James II(no.37, aş.bk.) dışında kızları: Marguerite (1424-1444=20=Louis XI, Fransa kralı 1461-1483, 1423-1483, dauphin 1423-1461, 1. izd.1436, izd.müd.12, yş.8-20, zevcinden 1 yş.kç., önce sûrî izd., şâire); Isabelle (ölm.1499) (=François I, ölm.1450, izd.müd.9, Brötonya dukası, izd.1441); Eleonore (ölm.1480=Arşidük Sigismund, izd.1468); Elizabeth (=Seigneur Jean de Ter-Veere/ Seeland).

37) James II(1430-katli 1460=30), kral 1437-1460=23, vel.1430-1437=7=Mary d'Egmont, Gueldre dukası Arnold kızı, ölm.1463, izd.1448, izd.müd.12, kraliçe 1448-1460=12, çocukları: James III(no.38, aş.bk.); Berwick Dukası (gayri meşrû); John (Marr kontu, ölm.1479); Mary (=1. Arran kontu Thomas Boyd, =2. James Hamilton, izd.1469, 2.'den Lenox kontu Matthieu Stuart ile evlenen Mary ve Arran kontu, 1542-60'ta kral nâibi James Hamilton, izd.1469, 2.'den Lenox kontu Matthieu Stuart ile evlenen Mary ve Arran kontu, 1542-60'ta kral nâibi James Hamilton, bunun oğlu Arran kontu, 1543'te İskoçya kral nâibi James Hamilton, Châtelherault dukası, 3. Hamilton baronu (1515?-1575), bunun nesli Hamilton âilesidir); Alexander (1454?-1485=31?), vel. 1460-1473=13, Albany dukası=1. Orkney adaları kontu William Sinclair'in kızı, =2. Anne de la Tour, Auvergne ve Boulogne kontu Bertrand II kızı, 1. izd.'dan Murray piskoposu Alexander Stuart ve 2. izd.'dan: John (1481-1536=55), Albany dukası, Marc kontu, 1514-1524'de İskoçya kral nâibi=Anne de la Tour(ölm.1524), izd.1505, izd.müd.19, Auvergne kontu Jean III kızı.

38) James III(1451-katli 1488=37), kral 1460-1488=28, vel.1451-1460=9, niyâbet altında 1460-1469=9=Margaret (ölm.1486), Danimarka kralı Christian I kızı, izd.1470, izd.müd.16, kraliçe 1470-1486=16, çocukları: Alexander (Rothesay dukası, vel.1488-1512=24), James IV(no.39, aş.bk.) ve John (1477?-1529=52?), Marr ve Arran kontu, oğlu Matthieu (1516-1571=55), Lennox kontu = Margaret Douglas (1515-1578=63), oğulları Lennox kontu Henry.

39) James IV(1473-katli 1513=40), kral 1488-1513=25, vel.1473-1488=15, bilgin = Margaret (1489-1541=52), İngiltere kralı Henry VII kızı, izd.1503, izd.müd.10, yş.14-24, kraliçe 1503-1513=10, çocukları: James V(no.40, aş.bk.); Alexander Stuart (gayri meşrû, ölm.1513, Saint Andreas başpiskoposu); James Stuart (gayri meşrû, 1499-1544=45, Murray kontu, İskoçya kral nâibi 1529-1533=4).

40) James V(1512-1542=30), kral 1513-1542=29, vel.1512-1513=1, niyâbet altında 1513-1524=11=Madeleine (1520-1537=17), izd.1537, izd.müd.bir kaç ay, zevcinden 8 yş.kç., İskoçya kraliçesi 1537, Fransa kralı François I kızı, =2. Marie(Mary) de Lorraine (1515-1560=45), 2. izd.1538, izd.müd.4, yş.23-27, İskoçya kraliçesi 1538-1542=4 + 1542-1560=18 = 22, zevcinden 2 yş.kç., Guise dukası Claude kızı ve Longueville dukası Louis II'den dul, İskoçya nâibesi 1554-59, =2. Lady Margaret Erskine Douglas (gayri meşrû). 3'den gayri meşrû 2 oğul: Robert (ölm.1593, Orkney kontu ve Holyvood başrâhibi, Orkney kontları atası) ve James Stuart (1531-1570=39), Murray kontu 1562, İskoçya kral nâibi 1567, ölm.1570, kızı=James Stuart of Down, Murray ve Arran kontu, İskoçya başkumandanı ve şansölyesi, ölm.1591, Murray ve Mar kontları dalının atası. V. James'in 2. eşinden:

41) Mary (Stuart) (1542-1587=45), hükümrân kraliçe 1542-1567=25, vel.1542'de bir kaç ay, İngiltere tahtı velîahdi 1558-1587=29, Fransa kraliçesi 1559-1560=1, 1561'de Fransa'dan İskoçya'ya döndü, 1567-1587 arasında 20 yıl İngiltere'de Kraliçe Elizabeth I'in tutsağı ol.yaşadı ve onun tar.başı kesilerek îdâm ettirildi. =1. François II (1544-1560=16), izd.1558, izd.müd.1, yş.16-18, zevcinden 2 yş.by., Fransa kralı 1559-1560=1, dauphin 1547-1559=12 çocuksuz. =2. Henry Stuart(1545-katli 1567=22), izd.1565, izd.müd.2, yş.23-25 (dul kaldıktan 5 yıl sn.), zevcinden 3 yş.by., amca oğlu, Albany dukası 1565, Rothesay dukası, Ross kontu, Lord Danley(bu izd.'dan: James VI, aş.bk.), İskoçya ortak kralı 1565-1567=2. =3. James Hepburn(1536?-1577=41?), izd.1567 (dul kaldığı yıl), izd.müd.10, yş.25-35, zevcinden 6? yş.kç., Bothwel kontu, Orkney dukası 1567.

42) James VI(1566-1625=59), İskoçya kralı 1567-1625=58 + İngiltere kralı (James I) 1603-1625=22, vel.1566-1567=1, 1604'te "Büyük Britanya ve İrlanda kralı" unvânını aldı. Ondan sonra İngiltere kralları, ayni zamanda İskoçya kralı oldular ve bugüne kd.devâm etti, bk.İngiltere (Stuart Hânedânı).

Stuart Hânedânı'nın kç.kolu: Walter II Stuart'ın kç.oğlu Robert Stuart=Robert Croux de Crouxton'un kızı, bu izd.'dan: kç.oğul Alexander, Stuart-Lorn dalının atasıdır. By.oğul John, **Darnley**, senyörü=Isabella, Murray kontu Thomas kızı, oğulları Sir Robert Darnley (ölm.1369) = Margaret Douglas, oğulları Sir Alexander Darnley=Margaret Stuart, oğulları John (ölm.1429), Darnley senyörü, İskoçya seraskeri, Fransa'da Aubigny ve Concressant senyörü, Dreux kontu 1426=Elizabeth Londsay, kç.oğulları John (ölm.1482), Aubigny ve Concressant senyörü=Beatrice d'Apcher, bunların oğulları Béraud, Aubigny senyörü, Sicilya seraskeri=Anne de Maumont, Saint-Quintin senyörü Guy kızı, kızları Anne=Beaumont-le-Roger kontu Robert Stuart (aş.bk.).

John Stuart'ın (ölm.1429) by.oğlu: Alan (ölm.1438), Darnley senyörü=Lenox kontu Duncan Stuart'ın kızı, oğulları John(ölm.1487), Darnley senyörü ve Lenox kontu=Isabelle de Montgommery, bunların kç.oğulları Robert (ölm.1543), Beaumont-le-Roger kontu, 1515'de Fransa mareşali=Anne Stuart, Béraud Stuart (yk.bk.) kızı. **Lenox** kont ve dukaları, Darnley ve Aubigny kontları: John Stuart'ın (ölm.1487) by.oğlu: Mattheu (ölm.1513), Lenox kontu=Marie(Mary), James Hamilton kızı. Bunların oğulları John (ölm.1527), Lenox kontu=Elizabeth Stuart, Athole kontesi. Bunların 3 oğulları: Robert, Lenox ve Marr kontu, Caithness piskoposu=Elizabeth Stuart, Athole kontunun kızı; Jean de Danley, Aubigny kontu, Fransa kralı hizmetinde=Anne de la Queille, Châteaubrun düşesi, çocukları için aş.bk.; Matthew (1516-1571=55), Lenox kontu, 1543'de İskoçya kral nâibi=Margaret (ölm.1578), izd.1544, izd.müd.27, Angus kontu Archibald Douglas=Kraliçe Margaret Tudor kızı. Bunların 2 oğulları: 1- Henry of Darnley (1545-1567=22), Ross kontu, Albany dukası, Darnley baronu, Rothesay dukası, 1565'te İskoçya ortak-kralı=Mary Stuart (1542-1587), İskoçya hükümrân kraliçesi 1542-1567(yk.bk.), 2. izd.1565, izd.müd.2, oğulları İskoçya kralı James VI(İngiltere kralı ol.James I), yk.bk. 2- Charles (1554-1576=22), Lenox kontu=Elizabeth, izd.1574, izd.müd.2, Sir William Cavendish of Chatsworth kızı, kızları Lady Arabella (1575-1615=40), 1603'de İngiltere tahtı müddeîsi=William Seymour, izd.1610, Hertford kontu, Edward Seymour oğlu, çocuksuz.

John of Darnley(Lenox kontu)=Anne de la Queille oğulları: Esme I (1542-1583=41), 1.Lenox dukası 1581-1583=2 (daha önce Lenox kontu ve İskoçya kralının başmâbeyncisi 1579, 1582'de Fransa hizmetine girdi=Catherine de Balsac, Entragues senyörü Guillaume kızı, bunların 2 oğulları: Lewis (Ludovic)(1574-1624=50, 2. Lenox ve Richemont dukası 1583-1624=41) ve Esme II (1579-1624=45, 3. duka 1624'de bir kaç ay), Marc kontu=Catherine Cliffton, bunların oğulları: James (1612-1655=43, 4. Richemont ve Lenox dukası 1624-1655=31, March kontu, oğlu Esme III, 1650-1661=11, 1655'e 5. Richemont ve Lenox dukası) ve George(öl.1642), Aubigny baronu=Catherine Howard, Suffolk kontu Theophile kızı, oğulları Charles (1639-1672=33), Liechfield kontu, 1661'de amca oğlunun çocukken ölmesi üzerine 6. Richemont ve Lenox dukası, çocuksuz =1. Frances Teresa Stuart (ölm.1702), izd.1667, Kral Charles I Stuart'ın metresi. =2. Elizabeth, Richard Rogers of Brianston kızı, =3. Margaret, Laurent Banaster of Passenham kızı.

II

İNGİLTERE KRALLIĞI

İngiltere Kralları

M.S. 450 yıllarından beri hükümrân olan Kent ve Wessex kralları (bundan önceki bahse bk.) hânedânından Egbert, 802'de Wessex kralı oldu. 825'te Kent ve ayni yıl Essex krallıklarını ilhâk ederek 829'da "İngiltere Kralı" unvânını aldı. Egbert'den günümüze kadar İngiltere krallarının listesi aşağıdadır. 1603'te İskoçya ve İngiltere krallıkları ayni hükümdârın tâcı altında birleşince "Büyük Britanya (ve İrlanda)" kralı unvânını aldılar. 5 kral "Hindistan imparatoru" sanını da taşıdılar (Victoria, Edward VII, George V, Edward VIII, George VI). İngiltere'de M.Ö. I. asırdaki Roma hâkimiyetinden önce Kelt kabîleleri yaşıyordu ki bunlar da kıt'a Avrupası'ndan adaya geçmişlerdi. Bazı kabîle şeflerine "kral" deniyordu. Roma hâkimiyetinde adaya Latin kanı ve dili gelerek Keltler'e eklendi. 476'da Batı Roma yıkılınca Keltler kendi başlarına kaldı. Fakat ada çeşitli Germen kabîlelerinin istîlâsına uğradı. Bunlardan Angller'e Saksonlar eklendi ve sonra Fransızca konuşan Normanlar geldi. Bu sûretle İngiliz milliyeti ve İngiltere krallığı oluştu. Bu arada Northumbria ve Mercia Anglo-Sakson krallıklarını 9. asırda istîlâ eden gene Germen asıllı Vikingler'i (Norveçliler'in ataları) unutmamak gerekir. Vessex krallığı, bu istîlâdan kurtuldu. Vikingler, York'ta bir krallık kurdular. 1066'da Norman istîlâsı geldi.

İngiltere'de Kelt asıllı Brötonlar daha V. Roma asrında Hristiyan oldular ve pagan Cermenler (Angllar ve Saksonlar) ile savaştılar. St.Augustin, 597'de Roma'dan gelip Anglo-Saksonlar'ı Hristiyan yaptı ve Canterbury başpiskoposluğunu kurup 604'te öldü. 624'te de Kuzey İngiltere için York başpiskoposluğu kuruldu.

Kral Egbert (ölm.839), 1. Wessex kralı (519?-534) Cerdic'in 9. batın, 2. Wessex kralı (534-560) Cynric'in 8. batın, 3. Wessex kralı (560-593) Ceawlin'in 7. batın torunu ve 15. Kent kralı (784?-790?) Ealhmund'un oğludur.

I) Sakson ve Dan Hânedânları (829-1066=237):

1) Egbert of Wessex 829-839=10
2) oğlu Ethelwulf 839-858=19
3) oğlu Ethelbald 858-860=2
4) kardeşi Ethelberg 860-866=6
5) kardeşi Ethelred I 866-871=5
6) kardeşi Alfred the Great 871-899=28
7) oğlu Edward the Elder 899-925=26
8) oğlu Athelstan 925-939=14
9) kardeşi Edmund I 939-946=7
10) kardeşi Edred 946-955=9
11) 9 oğlu Edwy 955-959=4
12) kardeşi Edgar 959-975=16
13) oğlu Edward the Martyr 975-978=3
14) kardeşi Ethelred II Redeless 978-1013=35+1014-1016=2=37
15) 7'nin kızının oğlunun oğlu Sweyn (Sven Forkbeard of Denmark) 1013-1014=2
16) 14 oğlu Edmund II Ironside 1016
17) 15 oğlu Canute (Knut the Great of Denmark) 1016-1035=19
18) oğlu Harold I Harefoot 1035-1040=5
19) kardeşi Hardecnut (Harthacnut of Denmark) 1040-1042=2
20) 14 oğlu Edward the Confessor 1042-1066=24
21) eşinin kardeşi Harold II Godwinson 1066

II) Norman ve Plantagenet Hânedânları (1066-1485=419):

22) 20'nin dayısının torunu William I the Conqueror (of Normandy) 1066-1087=21
23) oğlu William II Rufus 1087-1100=13
24) kardeşi Henry I 1100-1135=35
25) 22'nin kızının oğlu Stephen of Boulogne 1135-1154=19
26) 24'ün kızının oğlu Henry II Plantagenet of Anjou 1154-1189=35
27) oğlu Richard I Lionheart 1189-1199=10
28) kardeşi John 1199-1216=17
29) oğlu Henry III 1216-1272=56
30) oğlu Edward I 1272-1307=35

31) oğlu Edward II 1307-1327=20

32) oğlu Edward III 1327-1377=50

33) torunu Richard II 1377-1399=22

34) 32 torunu Henry IV of Lancaster 1399-1413=14

35) oğlu Henry V 1413-1422=9

36) oğlu Henry VI 1422-1461=39 + 1-5.1471

37) 32'nin torununun oğlu Edward IV of York 4.3.1461-1.1471=10 7.5.1471-9.4.1483=12=22

38) oğlu Edward V 9.4.1483-26.6.1483=0,2,17

39) 37 kardeşi Richard III 26.6.1483-22.8.1485=2,1,26

III) Tudor Hânedânı (1485-1603=118):

40) 32'nin torununun torunu Henry VII 22.8.1485-21.9.1509=24,1,0

41) oğlu Henry VIII 21.9.1509-27.1.1547=37,4,6

42) oğlu Edward VI 27.1.1547-6.7.1553=6,5,10

43) ablası Kraliçe Mary I 6.7.1553-17.11.1558=5,4,12

44) hemşîresi Kraliçe Elizabeth I 17.11.1558-3.4.1603=44,4,16

IV) Stuart Hânedânı (1603-1649=46 + 1660-1714=54=100):

45) 40'ın torununun oğlu James I 3.4.1603-27.3.1625 = 21,11,24

46) oğlu Charles I 27.3.1625-30.1.1649=23,10,4

Commonwealth (Cumhûriyet): 30.1.1649-29.5.1660=11,4,0

47) 46 oğlu Charles II 29.5.1660-6.2.1685=24,8,8

48) kardeşi James II 6.2.1685-13.2.1689=4,0,5

49) kızı Kraliçe Mary II 13.2.1689-28.12.1694=5,10,13

50) eşi William III of Orange (1689) 28.12.1694-19.3.1702=7,2,21

51) 49 hemşîresi Kraliçe Ann 19.3.1702-1.8.1714=12,4,13

V) Hanover Hânedânı (1714-1901=187):

52) 45'in torununun oğlu George I of Hanover 1.8.1714-11.6.1727=12, 10, 11

53) oğlu George II 11.6.1727-25.10.1760=33,4,14

54) torunu George III 25.10.1760-29.1.1820=59,3,5

55) oğlu George IV 29.1.1820-26.6.1830=10,4,28

56) kardeşi William IV 26.6.1830-20.6.1837=6,11,24

57) yeğeni Kraliçe Victoria 20.6.1837-22.1.1901=64,7,2

VI) Saxe-Coburg and Gotha Hânedânı (17.7.1917'de Windsor Hânedânı)

58) oğlu Edward VII 22.1.1901-6.5.1910=9,3,15

59) oğlu George V 6.5.1910-20.1.1936=25,8,15

60) oğlu Edward VIII 20.1.1936-11.12.1936=0,10,22

61) kardeşi George VI 11.12.1936-6.2.1952=15,1,26

62) kızı Kraliçe Elizabeth II 6.2.1952 -

Sakson (Wessex=Egbert) Hânedânı
(829 - 1013 + 1014 - 1016 + 1042 - 1066)

1) Egbert(829-839=10) (doğ.775?-839=64?), Wessex kralı 802-839=37, ilâveten Kent kralı 825'den ît., ilâveten Essex kralı 825'den ît., 829'da İngiltere kralı sanını aldı=Redburge. Oğlu:

2) Ethelwulf (839-858=19), vel.802(829)-839=37. İrlanda'da Dublin'i kurdu, İskoçya kuzeyinde Hebrid, Orkney, Faröer adalarını aldı. =1. Osburge, =2. Judith, Almanya imparatoru ve Fransa kralı Charles II le Chauve kızı, izd.(1) 856, ölm.879, izd.müd.2. Ethelwulf'un gayri meşrû oğlu: Ethelstan (ölm.852?), babasına tâbî olarak "Kent Kralı". Aşağıdaki 4 kral, Kral Ethelwulf'un 1. eşinden olan oğullarıdır:

3) Ethelbald (858-860=2), vel.839-858=19, Wessex kralı 855-858=3, çocuksuz=Judith, izd.858, izd.müd.2, üvey annesi, İmparator-Kral Charles II le Chauve kızı, ölm.879(3. def'a evlendi).

4) Ethelberg (860-866=6), vel.ve ortak-kral (ağabeyi ile) 858-860=2, Kent kralı 857-860=3, oğulları Adhelm ve Ethelward, müdd.901, ölm.905.

5) Ethelred I(866-katli 871=5) (Aethelraed), vel.860-866=6, oğlu Alfred, târihçi Erhelwerd'in atasıdır.

6) Alfred the Great=By. (871-899=28) (849-899=50), "Saint=Azîz", vel. 866-871=5, 878'de Northumbria ve 880'de Mercia krallıklarını ilhâk etti, bunun ve oğlunun başkenti: Wincester, = Ethelbrithe (ölm.908). Çocukları: Aethelflaed (ölm.918) = Ethelred, Mercie kontu (ölm.911); Ethelswithe (ölm.929)=Baudouin I, Flandre kontu (ölm.879); Ethelward (ölm.922) (oğlu Turketul, ölm.975, İngiltere şansölyesi) ve:

7) Edward the Elder=Eski (899-925=26)(870-925=55), vel.876-901=25, 902'de East Anglia krallığını ilhâk etti=1. Egwyn, =2. Elfled, =2. Eadgifu. Çocukları: Prs.=Hugues le Grand (Fransa); Prs.=Louis (Provence); Elsward (1'den, ölm.925); Edwy (1'den, ölm.933); Eflede (Ramsey manastırı başrâhibesi) (1'den); Agive (1'den, Fransa kraliçesi = Charles III le Simple, 879-929=50, Fransa kralı 898-922=24, 3. izd.917?, Fransa kralı Louis IV annesi, =2. Herbert II de Vermandois, Troyes kontu); Edith (1'den, ölm.946=Otto I, Almanya imparatoru, ölm.973, izd.930); Adele (2'den, =Ebles, Poitiers kontu, ölm.932); Thyra=Gormon, Danimarka kralı (ölm.935, torunları Sweyn 15. İngiltere kralı oldu, aş.bk.); Kral Edward'ın kral olan 3 oğlu:

8) Athelstan (gayri meşrû) (925-939=14) (895-939=44), vel.901-925=24, çocuksuz. 9) Edmund I(939-946=7) (2'den) (921-katli 946=25), vel.925-939=14, =1. Elgive (Elgifu), =2. Ethelfled, 11. ve 12. kralların babası. 10) Edred (946-955=9) (923-955=32) (2'den), 954'te York krallığı da ilhâk edilerek İngiltere'nin tamâmı birleştirilmiş oldu, oğulları: Elfrid ve Belfrid.

11) Edwy (955-959=4) (941-959=18), vel.946-955=9, çocuksuz. 12) Edgar (959-975=16) (943-975=32), vel.955-959=4, velîahd iken "Mercia kralı" =1. Ethelfled, =2. Elfthryth, Kont Ethelwuld'dan dul. 13. (1'den) ve 14. (2'den) kralların babası:

13) Edward the Maryr, Saint=Azîz (975-978=3) (961-978=17), vel.961-975=14, evlenmedi. 14) Ethelred II Redeless (Aethelread) (978-1013=35 + 1014-1016=2=37) (968-1016=48), vel.975-978=3=1. Elgive (Elfgifu), =2. Emma (986?-1052=66?), izd.(1) 1002, izd.müd.14, yş.16?-30?, zevcinden 18? yş.kç., Normandiya dukası Richard I le

Bon kızı, İngiltere kraliçesi 1002-1016+1016-1035+1041-1042, Danimarka kraliçesi 1017-1035 + 1035-1042 + 1047-1052, Bu Kraliçe Emma, Fâtih William'ın (no.22) babasının halasıdır. Gene bu Emma, 14. İngiltere kralı Ethelred II'den dul kalınca 17. İngiltere kralı olan Danimarka kralı Canute (Knut) ile evlendi, aş.bk. Ethelred II'nin çocukları: Edgithe (1'den, =Mercia dukası Edrith Streen); Alfred (2'den, katli 1042, müddeî); Edwy (gayri meşrû, müdd. ve 1017'de sürgün); Edmund II(no.16) (1'den), aş.bk.; Edward the Confessor (no.20) (2'den), aş.bk.

16) Edmund II Ironside (Fr. Côte de Fer) (1016'da bir kaç ay) (983-katli 1016=33), tahtı no.17 ile paylaştı, vel.983-1016=33=Algithe, Uhtred of Northumbria kızı, oğulları Edmund (Macaristan'da öldü) ve Edward Atheling (ölm. Macaristan 1057) ≅ Agatha, Macaristan kralı Salomon kızı, bunun çocukları: Edgar (Atheling), 1066'da müdd.=Margaret, İskoçya kralı Malcolm III kızı, oğulları William Atheling, katli 1120; Margaret=Malcolm III(ölm.1093), izd.1067, İskoçya kralı 1047-1093, çocukları için bk.İskoçya.

20) Edward the Confessor (1042-1066=24) (1004-1066=62), le Saint=Azîz, müdd.1040-1042=Edithe, izd.1044, Kent kontu Godwin kızı. Bu kont Godwin (ölm.1053), Danimarka asıllıdır. Oğlu: 21) Harold II Godwinson (1066'da bir kaç ay) (1022-1066=44), vel.1042-1066=24, Kent kontu 1053-1066=13=Aldgithe. Çocukları: Godwin, Edmund, Magnus, Ulf, Harold ve Gytha=Vladimir (1019-1052), Novgorod prensi 1036-1052, Rusya büyük-prensi Yaroslav oğlu.

Danimarkalı Krallar (Sigurd Hânedânı) (1016 - 1042)

3 Danimarkalı kral 26 yıl İngiltere kralı oldular. Ancak bunlara ayni hânedândan olmayan ve bir kaç ay İngiltere tahtını paylaşan Danimarka asıllı Harold II'yi eklemek gerekir. Danimarka bahsinde, Danimarka krallarının şeceresi verilmişti ki kısaca şöyledir: 770'e doğru Jutland kralı olan Harald oğlu Halfdan oğlu Hemming oğlu Knut dâmâdı -ayni âileden- Gormon oğlu 1. Danimarka kralı sayılan Harald I(ölm.991?) oğlu Sweyn I (ölm.1014):

15) Sweyn (Danca: Sven Forkbeard=Çatalsakal)(İngiltere kralı 1013-1014=1), annesi Gunhild. 963-1014=51. Baba annesinin 7. İngiltere kralı Edward'ın kızı olduğu sanılmaktadır. 2. Danimarka kralı 985-1014=29, Norveç kralı 1000-1014=14=1. Gunhil, 966'ya doğru Hristiyan olan 5. Polonya dukası (964-992) Mieczyslas I kızı, boşandı, =2. Sigrid, İsveçli senyör Skoglar Toste kızı ve İsveç kralı Eric VI'dan boşanmış. Kral Sweyn'in kardeşleri: Eric (950'ye doğru Northumberland kralı); Gunhil (=Palingue, ölm.1002); Thyra=1. Biörn, Uppsala kralı Olaüs II oğlu, =2. Wintegorn, Venet kralı, =3. Olof Tryggweson (ölm.1000), Norveç kralı. Kral Sweyn'in çocukları: Harald II (1'den) (kardeşi ile ortak Danimarka kralı 1014-18); Gytha (gayri meşrû=Eric, Norveç kontu, sn.Northumberland dukası); Estrith (=1. Richard II, Normandiya dukası, boşandı, =2. Kont Ulf, 1049'da Oldenburg kontu olan Thorkel Sprakalögg oğlu ki Danimarka hânedânı bu 2. izd.'dan olan Sven (Sweyn) II ile değişip devâm etti) ve:

17) Canute (İngiltere kralı 1016-1035=19) (995-1035=40), Danimarka kralı (Knut II) 1018-1035=17, The Great = By., Norveç kralı 1028-1037=7=1.Aelfgifu of Deira, tal., =2. Emma (986?-1052=66?), Normandiya dukası Richard I kızı ve İngiltere kralı Ethel-

red'den dul, izd.1017, izd.müd.18, yş.31-49, zevcinden 9 yş.by.?, çocukları Kunegonde (=Heinrich III, izd.1036, Almanya imparatoru, ölm.1059); Sven (gayri meşrû, Norveç kralı 1035-1038=3); 18) Harold I Harefoot = Tavşan Ayağı (1035-1040=5) (1'den veyâ gayri meşrû), çocuksuz; 19) Hardecnut (Danca: Harthacnut veyâ Knut III) (İngiltere kralı 1040-1042=2) (1018-1042=24), Danimarka kralı 1035-1042=7, İngiltere kral nâibi 1028-1035=7, İngiltere velîahdi 1035-1040=5, Danimarka-Norveç velîahdi 1028-1035=8, çocuksuz ve 1. Danimarka hânedânının son kralı olup yerine halası Estrith'in oğlu Sven II geçti. İngiltere-Danimarka-Norveç tâcları da ayrıldı.

Normandiya Hânedânı (14.10.1066 - 1135)

69 yıl süren ve 3 kralla temsîl edilen Normandiya Hânedânı, Fransızca konuştuğu için Fransız, fakat ırkan Normanlar Cermen olduğu için Cermen'dir ve Normanlar'la Norveçli Vikingler aynı atadan inerler. Bu hânedân zamânında Fransızca, İngiltere krallığında resmî dil oldu ve bu durumunu sonraki Plantagenet hânedânı krallarında da devâm ettirdi. İngilizce'ye bu dönemda hâlâ yaşayan binlerce Fransızca kelime girdi ve hâlâ İngiltere hükümdarlarının kraliyet dövizi (Dieu et mon droit) Fransızca'dır, bugün Buckingham Sarayı'nın kapısı üzerinde okunmaktadır.

Normandiya hânedânının şeceresi şöyledir: Norveç'te Viking kabîle şeflerinden Halfdan (sonradan le Vieux=Eski denmiştir) (ölm.800'e doğru), oğlu Norveç'te Upplendings jarl'ı yânî kontu olan Ivar, bunun oğlu Eystein Glumra, bunun oğlu Mere jarl'ı (kontu) Ragnvald (Fr.Regnald) de Moere=Fr.le Riche=Zengin=Ragnhilde, Hrôlf Nefja=Au Grand Nez=Büyük Burunlu kızı, bu izd.'dan: Ivar ve Rollon veyâ Rou (Vikingce asıl adı: Hrôlf) le Piéton=Yaya, 876'da Norveç'ten donanması ve Viking muhâribleri ile hareket edip anayurdu kesin terkederek bugünki Normandiya sâhillerinden Fransa'ya çıktı, Robert adını aldı ve Normandiya dukalığını merkezi Rouen olmak üzere kurdu. Bu sûretle sonradan gelen Vikingler'le de Kuzey Fransa'da Frank kanına Norman kanı eklenerek bugünki Fransız milliyetinin teşekkülünde birinci derecede rol oynadı. Ayni sûretle Normanlar, 190 yıl sonra Büyük Britanya adasını fethederek bugünki İngiliz milliyetinin oluşmasında da çok mühim rol sâhibi olacaklardır. Kuzey-batı Fransa olan Normandiya adını verdikleri bölgeye yerleşen Eski Norveççe konuşan Normanlar hızla bu dili tamâmen unutup bir Latin dili olan Fransızca konuşmaya başladıkları gibi, bu dili bir müddet sonra İngiltere'ye de taşıdılar ve Fransızca'nın en mühim ve yaygın Avrupa dili hâline gelmesinin zemînini oluşturdular. Normandiya dukalığının kurucusu Robert, 3 defa Paris şehrini muhâsara etti (885,886,88?). 912'de pagan'lıktan Hristiyan'lığa geçti. Robert adını aldı. Fransa kralı Charles le Simple, Neustrasie'nin bir kısmını Normandiya adıyle Robert'e verdi. Normandiya dukaları, Fransa kralına tâbî olacaklardı. 927'de dukalığı oğluna bırakıp çekilen Robert, 932'de öldü.

1) Robert (1. duka 876-927=51), ölm.932, Hristiyan olup metbuu Fransa kralı tar.resmen Normandiya dukası tanınması 912-927=15=1. Pope, izd.891?, tal.912=21?, Bayeux kontu Béranger kızı, =2. Gisèle (ölm.919?), izd.912, izd.müd.7?, Fransa kralı Charles le Simple kızı. Robert, 876'da Rouen'i alınca "Rouen jarl'ı (kontu)" sanını takındı. 876-912 arası onun Fransız'laşması dönemidir ki bu târihte Hristiyan ve Fransa kralına dâmâd oldu. Kızı (1'den) Adèle veyâ Catherine, 933'te Poitiers kontu ve Akitanya (Aquitaine) dukası Guillaume Tête d'Etoupe'la evlendi. Dük Robert'in oğlu ve halefi:

2) Guillaume I Longue Epée=Uzun Kılıç (927-943=16) =1. Sprote (Bröton soylusu, boşadı), =2. Ledgarde de Vermandois (ölm.978'den sn.), Vermandois kontu Herbert II kızı (=2. Thibaut le Tricheur, izd.943'ten sn., Blois ve Chartres kontu), 1. izd.'dan:

3) Richard I Sans Peur=Korkusuz (943-996=53) (933-996=63) =1. Emma Capet, izd.956, Fransa dukası Hugues le Grand kızı (anne tar. Almanya imparatoru Heinrich'ın torunu), çocuksuz. =2. Gonnor (ölm.1031), izd.957'ye doğru, Danimarka soylusu, bütün çocuklarının annesi. Richard I'in 3 oğlu ve 3 kızı: Robert (989'da Rouen başpiskoposu, ölm.çok yaşlı ol. 1087); Mauger (Corbeil kontu=Germaine, Corbeil kontu Albert kızı); Mahaud (ölm.1017?, çocuksuz=Eudes II, izd.1004, Blois ve Champagne kontu); Havoise(ölm.1034=Geoffroi I, Brötonya dukası); Emma (ölm.1052=1. Ethelred, İngiltere kralı, ölm.1016, izd.1002, =2. Canute, İngiltere, Danimarka ve Norveç kralı, ölm.1036, izd.1027 (bu izd.dan: İngiltere kralları Alfred, Edward ve Danimarka kral nâibi Hartha Knud, ölm.1042), tafsîlât için yukarıda bu krallara âid bendlere bk.) ve:

4) Richard le Bon=İyi(996-1027=31) =1. Judith de Bretagne (ölm.1027), Rennes kontu Conan le Tort kızı, =2. Margaret, izd.1017, İngiltere, Danimarka ve Norveç kralı Sweyn kızı, tal., =3. Pope (ölm.1030'dan sn.), izd.1024?. 3. izd.'dan: Guillaume de Talou (ölm.1053'den sn., Arques kontu) ve Mauger (1037'de Rouen başpiskoposu). Şu dîğer çocukları 1. izd.'dandır: Eléonore (=Baudouin IV, Flandre kontu, çocuksuz); Judith-Alix (=Renaud I, Burgonya kontu, izd.1024'den önce, oğulları Vernon ve Brionne kontu Gui de Bourgogne, 1035'te kont, ölm.1047'den sn.); 5) Richard III(1027-1028=1), çocuksuz = Adèle, izd.1026, izd.müd.2, Fransa kralı Robert II kızı (=2. Baudouin V, Flandre kontu, izd.ayni yıl 1028). Richard II'nin Richard III'den sn. duka olan dîğer oğlu:

6) Robert I le Diable=Şeytân, le Magnifique=Muhteşem (1028-1035=7), Haçlı seferinde Anadolu'da İznik'te öldü = Harlette (gayri meşrû). Bu birleşmeden: Adélaïde (=Eudes II, Şampanya kontu) ve:

22) Guillaume II le Conquérant=Fâtih Giyyom (İng.William I the Conqueror of Normandy), 7. Normandiya dukası ve 22. İngiltere kralı. İngiltere'yi Anglo-Sakson ve Danimarkalılar'dan (İngilizce ve Danca konuşuyorlardı) Fransızca konuşan Normanlar adına fethetti ve pek çok Norman, İngiltere'ye yerleşerek bugünki İngiliz'liği oluşturdu. Fâtih Guillaume, Normandiya'dan donanması ile Sussex'in limanı olan Hastings'e ordu çıkardı ve burada kendisini ordusu ile bekleyen İngiltere kralı Harold II'yi yenerek krallığını aldı ki İngiltere târîhinin Orta Çağ'da dönüm noktasıdır, Kral Harold'un atı vuruldu, "bir ata krallığımın yarısını veririm" dediyse de at bulamayıp kaçamadı ve amansız savaşçılar olan Normanlar'ca öldürüldü. II. Guillaume'a le Bâtard=Piç de denmektedir (1027-katli 1087=60), Normandiya dukası 1035 (önce niyâbet altında)-1087=52, İngiltere kralı 14.10.1066-1087=21, dukalık vel.i 1028-1035=7,=Mathilde (1036?-1083=47?), izd.1156, izd.müd.27, yş.20?-47?, zevcinden 11 yş.kç., Flandre kontu Baudouin V kızı, Normandiya dukalığı nâibesi 1066. Fâtih Guillaume'un ve Normanlar'ın İngiltere'yi fethi (1066), Türkler'in Anadolu'yu fethinin başlangıcı olan Malazgirt muhârebesinden (1071) 5 ve taht şehri İznik olmak üzere Türkiye devletinin kurulmasından (1074) 8 yıl öncedir. Fâtih Guillaume'un kızları: Cécile (ölm.1127, Caën'de Trinité manastırı başrâhibesi 1113); Constance(ölm.1099=Alain Fergent, Brötonya dukası, izd.1086, izd.müd.4); Adelaïde (Kent kontu Godwin oğlu Harold'un

nişanlısı); Gundride (ölm.1085=William of Warenna, Surrey kontu, ölm. 1088); Agathe (Kastilya kralı Affonso'nun nişanlısı); Adela (Fr.Adèle)(1062?-1137=75?), İngiltere ana-kraliçesi 1135-1137=2 = Etienne-Henri (ölm.1102), izd.1085?, izd.müd.17?, yş.23?-40?, Blois ve Champagne kontu, bu izd.'dan 25. İngiltere kralı Stephen doğdu, aş.bk.

Fâtih Guillaume'un oğulları: Bir Pr.- 8) Robert II Courte-Heuse = Kısa Botlu (8. Normandiya dukası 1087-1105=18) (1053-1134=81), dukalık vel.i 1064-1087=23, İngiltere vel.i 1066-1087=21, 1096'da 1. Haçlı Seferi'ne katıldı, 1105'de hal' edilip 1106'da habsedildi=Sibylle (ölm.1004), izd.1100, izd.müd.4, Pulya'da (İtalya) Conversano dukası Geoffroi kızı, oğulları Guillaume Cliton le Norman(1101-1128=27), 1127'de Vixin kontu ve Flandre kontu, çocuksuz=Jeanne, izd.1127, izd.müd.1, Montferrat (İtalya) markisi Renier kızı ve Maurienne kontu Humbert II'den dul.- 23) William II Rufus (Fr.Guillaume le Roux=Kızıl Saçlı) (23. İngiltere kralı 1087-1100=13) (1057-1100=43), evlenmedi.- 24) ve 9) Henry I (Fr.Henri Ier Beau-Clerc=Güzel Edîb(24. İngiltere kralı 1100-1135=35 + 9. Normandiya dukası 1105-1120=15, 1120'de Normandiya'yı oğluna bıraktı) (1068-1135=67), İngiltere vel.i 1087-1100=13=1. Mathilda (Edith) (1080-1118=38), izd.1100, izd.müd.18, yş.20-38, zevcinden 12 yş.kç., "Sainte=Azîze", İskoçya kralı Malcolm III kızı, =2. Adelicia (Fr.Adélaïde) (ölm.1151), izd.1121 (3 yıl sn.), izd. müd.14, Louvain kontu Geoffroi kızı.

Kral-Duka Henry I çocukları: Sybilla (ölm.1122), İskoçya kraliçesi (gayri meşrû) = Alexander I(1078?-1124=46?), İskoçya kralı 1107-1124=17, vel. 1097-1107=10, çocuksuz.- 10) Guillaume Adeling (10.Normandiya dukası 1120=bir kaç ay) (1103-katli 1120=17), İngiltere ve Normandiya vel.i 1103-1120=7=Mathilde (ölm.1154), izd.1119, izd.müd.1, çocuksuz, Anjou kontu Foulques V le Jeune kızı (bu Dük, Henry I'in 1. izdivâcındandır).- Robert de Caën (gayri meşrû) (ölm.1147), Gloucester kontu=Mabile, Sir Robert Fitzhamon of Gloucester kızı, çocukları: William (ölm.1183, Gloucester kontu 1147-1183 ve Clamorgan senyörü=Hadewis, Leicester kontu Kanbur Robert kızı), Roger (ölm.1179, 1164'te Worchester piskposu), Richard (1134'e doğru Bayeux piskoposu), Mathilda (=Chester kontu Rainulfe, ölm.1155).- Mathilda (ölm.1167), aşağıda Plantagenet Hânedânı'na bk.

Blois Hânedânı (1135 - 1154)

Blois Hânedânı, Fransa bahsinde verilecektir. Bu hânedândan 1 kral İngiltere'de 19 yıl hükümrân oldu. Bu da Normandiya Hânedânı gibi Fransız'dır. Blois, Orta-Kuzey-batı Fransa'da Loire ırmağının kuzey kıyısında şehirdir ki Tours-Orléans yolu ortasındadır. Şampanya (Fr.Champagne) eyâleti ise Paris doğusundadır ve merkezi Reims'tir. Vermandois, Kuzey Fransa'da, Belçika güneyinde, Picardie eyâletinde bir yöredir ki merkezi St.Quentin'dir. Anjou, orta-batı Fransa'da eyâlet olup merkezi Angers'dir, Nantes ile Tours arasında, Loire kuzeyindedir, batısı Brötonya, kuzeyi Maine, güneyi Poitou, doğusu Touraine eyâletleridir. Şampanya eyâletinin eski merkezi Troyes'dır.

2. Vermandois (902) ve 1. Troyes (Şampanya) (923) kontu Herbert I(II) (ölm.943) = Hildebrante, Fransa kralı Robert I kızı. Bu izd.'dan: Herbert II (ölm.993) = Ogive, İngiltere kralı Edward kızı. Sonra hânedân, bu Herbert II'nin kızkardeşi

Ledgarde'dan (ölm.978'den sn.) devâm etmiştir ki Blois kontu Thibaut I(ölm.978?) ile 943'e doğru evlenmişti. Bu izd.'dan doğan Eudes I(ölm.995), Blois, Chartres, Tours ve Beauvais kontluklarına vâris oldu. Onun oğlu Eudes II (983-1037), onun oğlu Thibaud III(1012?-1089), onun oğlu Etienne-Henri le Sage=Bilge (ölm.1102) olup 1085'e doğru Fâtih Guillaume'un kızı Adèle (ölm.1138) ile evlendi. Bu evlenmeden 4 pr.ve 3 prs. doğdu (bk.Fransa/Champagne ve Blois) ki 3. prens olan Etienne (İng. Stephen) İngiltere kralı oldu:

25) Stephen (25. İngiltere kralı 1135-1154=9) (1097-1154=57), daha önce Boulogne ve Mortain kontu 1125, Normandiya dukası 1135 = Mahaud (Mathilda) (1103?-1152), izd.1123?, İngiltere kraliçesi, Boulogne kontu Eustache III kızı. Çocukları: Marie (ölm.1182=Mathieu d'Alsace, Boulogne kontu, ölm.1173, izd.1160, izd.müd.13, 2 kızları için bk.Blois) ve Eustache (1126?-1153=27?), Boulogne kontu 1150-1153=3, çocuksuz=Constance (ölm.1176'dan sn.), izd.1140, izd.müd.13, Fransa kralı Louis le Gros kızı (=2. Raimond V, Toulouse kontu); Guillaume (ölm. 1159), Boulogne ve Mortain kontu = Isabelle, Surrey kontu William of Warrenna kızı.

Plantagenet Hânedânı (1154-1485)

14 kralla temsîl edilen bu hânedân da Fransız'dır. Anjou kontluğunun 2. hânedânıdır ki Fransa bahsinde görülecektir. 1. Anjou kontluğu hânedânının son erkek ferdi (Fransa'da kadınlar tahta geçememektedir) Geoffroi II Martel=Çekiç (1006-1060), 6. Anjou kontu ol.çocuksuz öldü. Kızkardeşi Hermengarde, Gâtinais kontu Geoffrai (ölm.1034'den sn., Kont Geoffroi Ferréol oğlu) ile evliydi. Gâtinais, Anjou'nun doğusunda bir yöredir ki, Loire ve Yonne suları arasındadır, Paris güneyidir ve merkezi Montargis, Orléans'ın doğusundadır. Bu evlenmeden doğanlar, annelerinin babası Geoffroi Martel ölünce (1060), Anjou'ya da vâris oldular ve 2. Anjou hânedânını başlattılar ki şunlardır (bu 2. Anjou hânedânına "Plantagenêt Hânedânı" denmektedir): Hildegarde (=Seigneur Josselin Ier de Courtenay, izd.1060?, kızları Hodierne=Geoffroi II, comte de Jigny, sire de Jinville, izd.1080); Geoffroi III le Barbu=Sakallı (7. Anjou ve Gâtinais kontu 1060-1090?=30?, çocuksuz) ve Foulques IV le Rechin=Kötü Huylu veyâ le Querelleur=Kavgacı (1033-1109=76), 8. Anjou kontu 1060(kardeşi ile), tek başına 1090=1. Hildegarde, Seigneur Lancelin II de Beaugency kızı, =2. Hermengarde, izd.1070, tal.1081=11, Sire Archambauld IV de Bourbon kızı (=2. Seigneur Guillaume de Chavigny), =3. Arengarde (izd.1087, talâk ve râhibe), Seigneur Isambert de Châtel-Aillon kızı, =4. Bertrande, izd.1091, tal.1092=1, Seigneur Simon I de Montfort-l'Amauri kızı (=2. Philippe Ier, Fransa kralı, izd.1092, 1108'de râhibe, ölm.1117?). Foulques IV'ün çocukları: Hermengarde (1'den) (=1. Duc Guillaume IX d'Aquitaine, ölm.1127, =2. Duc Alain Fergent de Bretagne, izd.1093, ölm.1119, bk.Brötonya); Geoffroi IV Martel=Çekiç (2'den) (ölm.1106), babası ile ortaklaşa 9. Anjou kontu 1098-1160=8, evlenmedi; Foulques le Jeune (1092-1144=52) (4'den), 10. Anjou kontu 1109-1144=35, Mans kontu 1110-1144, Kudüs kralı 1131-1144, Fransa sénéchal'i=1. Comtesse Eremburge du Mans (ölm.1126), izd.1110, izd.müd.16, Comte Elie du Mans kızı, =2. Mélissende (ölm.1160), izd.1129(3 yıl sn.), izd.müd.15, Kudüs kralı Baudouin II kızı. Foulques V'in 2. izdivâcından olan 2 oğlu Kudüs kralı oldular ki bunlar Haçlılar'a âid bahiste görüldü. 1. izdivâcından olan çocukları şunlardır: Elie (ölm.

1151, =Philippine, Comte Raotrou du Perche kızı); Mathilde (1107-1154=47, 1129'da râhibe ve 1150'de Poitiers'de Fontevrault manastırı başrâhibesi=Duc Guillaume Adelin de Normandie, izd. 1119, ölm. 1120=1, yş. 12-13, İngiltere kralı Henry I oğlu); Sibylle (ölm. 1163, =1. Guillaume Cliton (ölm. 1128), izd. 1123, =2. Thierry d'Alsace, ölm. 1168, izd. 1134, izd. müd. 29, Flandre kontu); Geoffroi V Plantagenêt(1113-1151=38), 11. Anjou ve Maine kontu ve Normandiya dukası 1144-1151=7 (1129'dan beri babası ile ortak ol. Anjou ve Maine kontu) =Mathilde (1104-1167=65), izd. 1227, izd. müd. 24, yş. 23-47, zevcinden 11 yş. by., İngiltere kralı Henry I kızı ve Almanya imparatoru Heinrich V'den dul (1125), Almanya imparatoriçesi 1114-1125=11, 1135'de İngiltere tahtına müddeî, bu izd.'dan: Geoffroi (1134-1158=24, 1156'ya doğru Nantes kontu, evlenmedi); Guillaume Plantagenêt (1136-1164=28, Poitou kontu) ve İngiltere kralı (+ 12. Anjou ve Maine kontu, Normandiya ve Akitanya dukaları); Henry II, kont ol. Henri II, aş. bk. : 26. İngiltere kralı. Henry I İngiltere kralı olunca Anjou kontluğu İngiltere'ye geçti ve 1203'e kd. 49 yıl böyle kaldı, bu târihte Fransa krallığına katıldı ve Fransa kralı Philippe-Auguste'den başlayan Fransa kralları ayni zamanda Anjou ve Maine kontu oldular.

26) Henry II Plantagenet of Anjou (İngiltere kralı 1154-1189=35) (1133-1189=66), ağabeyi Eustache'ın ölümünde vel. 1153-1154= 1, İrlanda'nın fethi 1172, Normandiya dukası 1149-1189=40, Anjou ve Maine dukası 1151-1189=38, Guyenne (Aquitaine) dukası ve Poitou kontu 1152-1189=37. İngiltere kralı iken saltanatının yalnız toplam 13 yılını İngiltere'de, 22 yılını Fransa'da geçirdi. Bu sûretle Plantagenet hânedânının bu ilk hükümdârı döneminde İngiltere-İrlanda ile Fransa'nın batısında büyük ülkeler ayni tâc altında birleşmiş oldu. =Eléonore (Aliénor) (1123-1204=81), 2. izd. 1152, izd. müd. 37, yş. 29-67, zevcinden 10 yş. by., Guyenne dukası Guillaume X kızı ve Fransa kralı Louis le Jeune'den boşanmış, Gaskonya ve Poitou da dâhil olmak üzere Akitanya (Aquitaine) dukalığı vârisesi düşes(İngiltere kraliçesi 1154-1189=35 + 1189-1199=10 + 1199-1204=5 = 50). = Rosamunde of Clifford (1140-1176=36), gayri meşrû. Henry II Plantagenet'in Kraliçe-Düşes Elénore'dan olan çocukları (yaş sırasında değildir):

Mathilde (Matilda) (1156-1189=33), Bavyera ve Saksonya düşesi 1168-1189=21 = Heinrich le Lion=Arslan (1129-1195=66), izd. 1168, izd. müd. 21, yş. 12-33, zevcinden 27 yş. kç., Saksonya ve Bavyera dukası 1139-1180=41, çocukları için Welf hânedânına (Almanya) bk.- Eléonore (Eleanor/Eleanora) (1162-1214=52), Kastilya kraliçesi 1170-1214=44 = Alfonso IX (1155-1214=59), izd. 1170, izd. müd. 44, yş. 8-52, zevcinden 7 yş. kç., Kastilya kralı 1158-1214=56, vel. 1157-1158=1, Leon vel.i 1188-1199=11, çocukları için bk. Kastilya. Jeanne (Joan) (1165-1199=34), Sicilya kraliçesi 1177-1191=14, Toulouse kontesi 1196-1199=3 =1. Guillaume II le Bon=İyi (Norman hânedânı) (1153-1191=38), izd. 1177, izd. müd. 14, yş. 12-26, zevcinden 12 yş. kç., çocuksuz, Sicilya kralı 1166-1191=25, vel. 1154-1166=12. =2. Raimond VI (1156-1222=64), izd. 1196 (5 yıl sn.), izd. müd. 3, yş. 31-34, Toulouse kontu 1196-1222=26.- Morgan (gayri meşrû), Durham piskoposu.- Geoffroi (gayri meşrû) (ölm. 1213), Lincoln piskoposu 1172-1191, York başpiskoposu 1191-1213=22. -Guillaume (gayri meşrû) Longue-Epée=Uzun Kılıç (ölm. 1226), Salisbury kontu = Ela (ölm. 1233), Earl William Fitzpatrick of Salisbury kızı.- Geoffroi (1158-1186=28),

Brötanya dukası ve Anjou kontu 1171-1186=15 = Constance (1162-1201=39?), izd. 1181 (sûrî ol. 1166), izd. müd. 5, yş. 19?-24?, zevcinden 4? yş. kç. (2 def'a daha evlendi), Brötanya vârise düşesi, Brötanya dukası Conan IV kızı, çocukları: Eléonore (1182-1241=59) ve Arthur (posthume) (1187-katli 1203=16), Brötonya dukası ve Anjou kontu 1187-1203=16 (annesinin niyâbetinde), Normandiya dukası 1199-1203=4, 1199'da amcası Arslan Yürekli Richard ölünce İngiltere kralı îlân edildiyse de, dîğer amcası John tahta geçip ona saltanat fırsatı vermedi.- Henri (1155-1182=27), vel. 1155-1182=27 (1170'de babası tar. ortak İngiltere kralı îlân edildi), Henri III le Jeune=Genç, au Court Mantel=Kısa Pelerinli adıyla Normandiya dukası, Maine ve Anjou kontu 1168-1182=14 = Marguerite (1157-1197=40), izd. 1170, izd. müd. 12, yş. 13-25, zevcinden 2 yş. kç., Fransa kralı Louis VII kızı (=2. Bela III, Macaristan kralı, izd. 1185), çocuksuz.- 27. İngiltere kralı Arslan Yürekli Richard I.- 28. İngiltere kralı John.

Alfonso IX=Eleanore'un kızlarından Bérengère, Leon kralı Alfonso IX (ölm. 1250) ile evlenip Castilya ve Leon kralı St. Ferdinand'ı doğurdu ve bunun kızı Eléanore, İngiltere kralı Edward I ile evlendi. Alfonso IX=Eleonore'un dîğer kızları Blancha (ölm. 1257)=Louis VIII (ölm. 1236), Fransa kralı, bunların oğulları Robert I (Artois kontu, bunun kızı Blanche=Edmund Crouchback) ve St. Louis IX, Fransa kralı=Marguerite, Raymond Béranger IV kızı, bunların oğlu Philippe III, Fransa kralı =1. Isabelle(Aragon) ve =2. Marie (Brabant), 1'den: Philippe IV (ölm. 1314), Fransa kralı=Jeanne, Champagne kontluğu vârisesi ve Navar krallığı vârisesi, bunların çocukları Fransa kralları Louis X, Philippe V ve Charles IV ile Isabelle (=Edward II, İngiltere kralı). Fransa kralı Philippe III'ün 2. izdivâcından: Marguerite (=Edward I, İngiltere kralı) ve Charles, Valois kontu (Capet), bunun oğlu Fransa kralı Philippe VI, bunun oğlu Jean, bunun oğlu, Fransa kralı Charles V, bunun oğlu Fransa kralı Charles VI, bunun çocukları Fransa kralı Charles VII, Catherine (=Henry V, İngiltere kralı) ve Isabelle(=Richard II, İngiltere kralı).

27) Richard I Lionheart (Fr. Coeur de Lion) = Arslan Yürekli (1157-katli 1199=42), İngiltere kralı 1189-1199=10, ağabeyinin yerine vel. 1182-1189=7, Normandiya dukası 1189-1199=10, Guyenne dukası ve Poitou kontu 1168-1199=31, şâir ve bestekâr, 3. Haçlı Seferi'ne gitti ve Salâhaddîn Eyyûbî ile savaştı = Berengaria (Fr. Bérangère) (1175?-1230=55?), izd. 1191, izd. müd. 8, yş. 16?-24?, İngiltere kraliçesi 1191-1199=8, Navar kralı Sancho VI kızı, çocuksuz. Arslan Yürekli'nin gayri meşrû oğlu: Philippe, Cognac senyörü.

28) John (Fr. Jean Sans-Terre=Topraksız) (1167-1216=49), İngiltere kralı 1199-1216=17, ağabeyi Haçlı Seferi'nde iken kral nâibi 1189-1194=5, vel. 1189-1199=10, 1189'da Mortain kontu, İrlanda senyörü, Cornwall kontu, Lancaster kontu, Gloucester kontu =1. Avisa (ölm. 1217), kraliçe 1199-1200=1, izd. 1189, tal. 1200=11, Gloucester kontu William kızı, çocuksuz. =2. Isabelle (ölm. 1246), izd. 1200, izd. müd. 16, Comte Aimar d'Angoulême kızı ve Comte Hugues de la Marc ile nişanlı (tekrâr evlendi), kraliçe 1200-1216=16 + 1216-1246=30 =46. Çocukları:

Richard (1209-1272=63), Cornwall kontu 1225, Romalılar kralı ve Almanya İmparatorluk tahtı müddeîsi 1257-1272=15, vel. 1216-1239=23=1. Isabelle (ölm. 1240), izd. 1231, izd. müd. 9, Pembrock kontu Lord William kızı, =2. Sanchia (ölm. 1261), izd. 1243 (3 yıl sn.), Provence kontu Raymond Béranger V kızı (bu prensesin ablası ile, Richard'ın ağabeyi Henry III evlendi), =3. Beatrix, Falkenstein düşesi, izd. 1269 (8 yıl

sn.), izd. müd. 3, çocukları: Henry (1'den) (1235-1271=36), Edmund (2'den) (1249-1300=51) (=Margaret, Gloucester kontu Lord Richard of Clare kızı), Richard of Cornwall (gayri meşrû, Burford ve Berington baronlarının atası), Isabelle of Cornwall (gayri meşrû=Lord Maurice Berkeley, Berkeley baronlarının atası).- John Courcy (gayri meşrû, Ulster kontu, Burg senyörlerinin (İrlanda) atası).- Johanna (gayri meşrû), Galler prensesi 1201-1237=36=Llywelyn Fawr=By. II, izd. 1201, Galler prensi 1194-1240=46, vel. 1170-1194=24.- Isabelle (2'den) (1214-1241=27), imparatoriçe 1235-1241= 6=Friedrich II, 3. izd. 1235, izd. müd. 6, 1194-1250=56, Almanya imparatoru 1212-1250=38, 6. Haçlı Seferi başkumandanı, çocukları için bk. Almanya/Hohenstaufen (oğulları Henrich, ölm. 1253, Kudüs kralı oldu).- Eléonore(2'den) =1. William of Pembrock, =2. Leicester kontu Simon of Montfort, ölm. 1265.- Joanna (2'den) (1210-1238=28) =Alexander II, 1. izd. 1221, izd. müd. 17, İskoçya kralı 1214-1249=35, oğulları Alexander III, dayısı İngiltere kralı Henry III kızı Margaret'le evlendi.- 29) Henry III (1207-1272=65), İngiltere kralı 1216-1272=56, vel. 1207-1216=9, niyâbet altında 1216-1219=3 = Eleonore (1222-1291= 69), kraliçe 1236-1272=36 + 1272-1291=19=55, izd. 1236, izd. müd. 36, yş. 14-50, zevcinden 15 yş. kç., Provence ve Barcelone kontu Raymond Béranger V =Beatrice (Savoie) kızı (7 yıl sn. kızkardeşi, Henry III kardeşi Richard ile evlendi, yk. bk.). Henry III çocukları:

Margaret (1241-1273=32), İskoçya kraliçesi 1251-1273=22 = Alexander III, halasının oğlu, izd. 1251, izd. müd. 22, yş. 10-32, İskoçya kralı 1249-1286=37, 1. izd., çocukları için bk. İskoçya (kızları Margaret, Norveç kraliçesi oldu).- Beatrix (1242-1273=31) =Jean II, izd. 1259, izd. müd. 14, yş. 17-31, Brötonya dukası, ölm. 1305.- Edward I, aş. bk.- Edmund Crouchback=Kanbur (1245-1296=51), Sicilya krallığı müddeîsi 1255-1263=8, 1. Leicester, Lancaster ve Derby kontu 1267-1296=29=1. Aveline, izd. 1269, Albemarle kontu William kızı, =2. Blanche (ölm. 1302), 2. izd. 1275, izd. müd. 21, Navar hükümrân kraliçesi, Artois kontu Robert I kızı ve Navar kralı Henri I'den dul (=3. Henri III de Champagne, bu izdivâcından Champagne vârisesi Jeanne ki Fransa kralı Philippe IV (ölm. 1314) ile evlenip Champagne'ı Fransa'ya cihâz ol. getirdi ve 3 Fransa kralı doğurdu: Louis X, Philippe V, Charles IV ve bu 3 kralın kızkardeşi Isabelle, İngiltere kralı Edward II ile evlendi, aş. bk.). Edmund=Blanche evlenmesinden: Thomas (2. Leicester, Lancaster ve Derby kontu 1296-1321=25=Alice, Lincoln kontu Henry Lacy kızı) ve Henry (ağabeyinin zamânında Monmouth senyörü, sn. onun yerine 3. Leicester, Lancaster ve Derby kontu 1321-1361=40) =Maud, Sir Patrick of Chatworth kızı, bu izdivâcından olan 6 kız ve 1 erkekten: Henry (4. Leicester, Lancaster ve Derby kontu 1345-1352=7 + 1. Lancaster dukası 1352-1361=9 = Isabelle, Baron Henri de Beaumont kızı, kızları Mathilde=Wilhelm, izd. 1352, Holanda kontu ve Bavyera prensi; Mathilde'in ablası: Blanche, ölm. 1369, Lancaster dukalığı vârisesi= John of Gand, İngiltere kralı Edward III'ün 3. oğlu ve Lancaster veyâ Kırmızı Gül hânedânının atası, aş. bk.). Henry'nin (ölm. 1345) 6 kızından: Eleanore (ölm. 1372) =Richard Fitz Alan, 9. Arundel kontu (ölm. 1367), kızları Alice Fitz Alan (ölm. 1416=Thomas of Holland, 2. Kent kontu, bunların 2 kızları: Margaret (=John Beaufort, 1. Somerset kontu) ve Eleanore=Roger Mortimer, 4. March kontu, kızları Anne Mortimer=Richard (ölm. 1415), Cambridge kontu, oğulları Richard (1411-1460), York dukası=Cicely Neville (ölm. 1495), oğulları Edward IV, İngiltere kralı, aş. bk.

30) Edward I (1239-1307=68), İngiltere kralı 1272-1307=35, Le Long= Uzun, 1271-4'de Filistin'de, 1283'te bütün Galler'i ilhâk etti, Gaskonya eyâlet vâlîsi 1254-1255, vel. 1239-1272=33. =1. Eleonore (1238?-1290=51), izd. 1254, izd. müd. 36, yş. 16-22?, zevcinden 1? yş. by., kraliçe 1272-1290=18, Ponthieu ve Montreuil kontesi, 1270'te eşine 7. Haçlı Seferi'nde eşlik etti, Kastilya ve Leon kralı St. Ferdinand III kızı. =2. Margaret (Fr. Marguerite) (1282?-1318=36?), izd. 1299, izd. müd. 8, yş. 17?-25?, zevcinden 43? yş. kç., kraliçe 1299-1307=8, Fransa kralı Philippe le Hardi kızı. Edward I= Eleonore çocukları: John (1255-1284=29), vel. 1272-1284=12.- 1260'lı yıllarda doğup kç. ölen 2 pr.- 4. oğul olan Edward II, aş. bk.- Mary (doğ. 1270), Fontevrault manastırında râhibe.- Eleonore (1266-1298=32) =Henri, Bar kontu.- Margaret (ölm. 1318) =Jean II (ölm. 1312), izd. 1294, izd. müd.i 18, Brabant dukası.- Joanna (Fr. Jeanne d'Acre) (1272-1305=33) =1. Gilbert of Clare (ölm. 1295), izd. 1290, izd. müd. 5, Gloucester ve Hertford kontu, =2. Ralph of Mounthermer, izd. 1296 (1 yıl sn.).- Elizabeth (doğ. 1284) =1. Jean I, izd. 1298, =2. Humphrey Bohun, Hereford ve Essex kontu.- Edward I=Margaret evlenmesinden doğan 2 pr.: Thomas of Brotherton (1300-1338=38), Galler prensi 1307-1312=5 + 1327-1329=2 =7, Norfolk kontu, mareşal =1. Alise, Sir Robert Alys of Harwich kızı, =2. Mary, Lord William Roos kızı, Pr. Thomas'ın kızı: Margaret Plantagenet (ölm. 1399) =1. Lord John Seagrave, =2. Sir Walter Manny (ölm. 1371), ilk evlenmeden: Elizabeth Seagrave=Lord John Mowbray of Axholme (Norfolk dukaları, Nottingham, Suffolk, Carlisle, Stafford kontları atası).- Edmund of Woodstock (1301-katli 1330=30), Kent kontu, sn. dukası=Margaret, Lord John Wake Lydel kızı, kızları Joan (1328-1385=57), ana-kraliçe 1377-1385=8=1. Thomas Holand, Kent kontu (ölm. 1360), izd. 1347, izd. müd. 13, =2. William Montague, Salisbury kontu (ölm. 1362), izd. 1361 (1 yıl sn.), izd. müd. 1, çocuksuz, =3. Edward (1329-1367=47), izd. 1361, izd. müd. 15, yş. 42-57, zevcinden 1 yş. by., babasının amca oğlunun oğlu, The Black Prince, Galler prensi 1329-1376=47, İngiltere kralı Edward III'ün oğlu ve velîahdi (çocukları için aş. bk.) ("Kent'in Güzel Küçük Hanımı" denen Prs. Joan'ın ilk evlenmesinden 3 oğlu oldu).

31) Edward II Caernarvor=Et Yiyen (mecâzen Yamyam) (1284-katli 1327=43), İngiltere kralı 1307-1327=20, 1. Galler prensi 7.2.1301, vel. 1284-1307=23, hal'edilip öldürüldü = Isabelle (1292-1358=66), izd. 1308, izd. müd. 19, yş. 16-35, zevcinden 8 yş. kç., kraliçe 1308-1327=19, Fransa kralı Philippe le Bel kızı. Çocukları: John of Elthan (1316-1336=20), Cornwall kontu 1328-1336=8=Mary (İspanya prensesi).- Joan (1321-1362=41), İskoçya kraliçesi 1329-1362=33=David II (1324-1371=47), izd. 1328, izd. müd. 34, yş. 7-41, zevcinden 3 yş. by., sûrî ol. çocukken evlendiler, İskoçya kralı 1329, Kral Robert Bruce oğlu, 1346-1357=11 yıl müddetle Londra'da mahbûs.- Eleonore (1318-1355=37) =Renaud II, Gueldre kontu, izd. 1332, yş. 14.- Edward III, aş. bk.

32) Edward III of Windsor (1312-1377=65), İngiltere kralı 1327-1377=50, 1340'da Fransa kralı titrini aldı, Galler prensi 1318-1327=9, 1362 yılında İngiltere krallığının asırlardan beri resmî dili olan Fransızca'nın yerine İngilizce'yi resmî dil îlân etti (İngiltere krallığında Fransızca'nın resmî dil olması: 1066-1362=296 yıl). =Philippa (1314?-1369=55?), izd. 1328, izd. müd. 41, yş. 14?-55?, zevcinden 2? yş. kç., kraliçe 1328-1369=41, Hainaut kontu Guillaume III kızı. =Alice Perrers, 1370'te kralın metresi. Çocukları: Isabelle (doğ. 1332) =Ingelrand de Coucy, Bedford dukası, ölm. 1366, izd.

1365, izd. müd.1, yş. 32-33.- Margaret (doğ. 1346) =John Hastings, Pembrock kontu, izd. 1375.- William.- Marie (1344-1362'den sn.) =Jean V le Vaillant, Brötonya dukası(1. izd.) (1339?-1399=60?), zevcinden 5? yş. kç., duka 1364-1399=35.- Thomas of Woodstock (1355-katli 1397=42), Gloucester dukası, Buckingham, Essex ve Northampton kontu, kral nâibi 1377-1389=12=Eleonore (ölm. 1399), Humphrey Bohun kızı, Hereford, Essex ve Northampton kontu, çocukları: Humphrey (Buckingham kontu, çocuksuz) ve Ann=1. Earl Thomas of Stafford, =2. Earl Edmund of Stafford (1'in kardeşi), =3. Earl William Bourchier of Essex, çocukları: Humphrey (2'den, Buckingham dukası 1397, 1637'de sönen Buckingham dukaları ve Stafford kontları âilesinin atası) ve Thomas Bourchier (3'den, Canterbury başpiskoposu).- 4 pr. ve prs.- Lionel of Anvers (1338-1368=30), Clarence dukası 1362, Ulster ve Connaught kontu=1. Elizabeth Burgh, Ulster vârisesi (1322?-1363=41?), zevcinden 16? yş. by., =2. Violante (Yolande) (ölm. 1382?), izd. 1368 (5 yıl sn.), izd. müd. bir kaç ay, Milano dukası Galezzo II Visconti kızı, ilk izdivâcından: Philippa of Clarence (1355-1385=30) =Edmund Mortimer, izd. 1368, 3. de la Marche kontu, çocukları: Edmund Mortimer (ölm. 1402, Owen Glendour'un dâmâdı) ve Roger VI Mortimer (ölm. 1398), 4. de la Marche ve Ulster kontu, 1385'de İngiltere veliahdi îlân edildi=Eleonore (ölm. 1405), izd. 1387?, izd. müd. 11?, Thomas Holand (1350-1397) kızı, Kent kontu, çocukları: Edmund Mortimer (ölm. 1425), 5. de la Marche ve Ulster kontu 1391-1425=34=Ann, Earl Edmund of Stafford kızı ve Ann Mortimer (ölm. 1386?) =Richard (1375-1415=40), York dukası, Cambridge kontu, Ann Mortimer'in baba annesinin amcası olan Pr. Edmund of Langley'in oğlu ve York (Beyaz Gül) hânedânının (aş. bk.) kurucusu.- Edward of Woostock "The Black Prince=Kara Prens" (Fr. Le Prince Noir) (1330-1367=46), Galler prensi 1343-1376=33, Edward III'ün by. oğlu ve vel.i 1330-1376=46 (babasından 1 yıl önce öldüğü için kral olamadı), Guyenne ve Gascogne prensi sanıyla Akitanya eyâleti vâlîsi 1362-1376=14= Joan (1328-1385=57), izd. (3) 1361, izd. müd. 15, yş. 33-48, zevcinden 2 yş. by, amcasının torunu, I. Edward oğlu Edmund of Woodstock kızı (yk. bk.), İngiltere ana-kraliçesi 1377-1385=8, oğulları 33) Richard II (1367-katli 1400=33) (1377-hal'i 1399=22), dedesi Edward II yerine tahta geçti, babasının yerine Galler prensi 1376-1377=1, daha önce Cornwall dukası ve Chester kontu, 1389'a kd. amcası Thomas of Woodstock'un 12 yıl niyâbeti altında, çocuksuz=1. Ann (Anna) (1366-1394=28), izd. 1382, izd. müd. 12, yş. 16-28, zevcinden 1 yş.by., Almanya imparatoru ve Bohemya kralı Karl IV kızı, =2. Isabel (1389-1409=20), izd. 1396 (2 yıl sn.), izd. müd. 4, yş. 7-11, sûrî, zevcinden 12 yş. kç., tekrâr evlendi, Fransa kralı Charles VI kızı.- John of Gand (1340-1399=59), Lancaster dukası, Lancaster=Kırmızı Gül Hânedânı'nın kurucusu, aş. bk.- Edmund of Langley (1341-1402=61), York dukası, York=Beyaz Gül hânedânı'nın kurucusu, aş. bk.

L a n c a s t e r H â n e d â n ı (1399-1461=62, 3 kral), arması dolayısıyle K ı r m ı z ı G ü l de denen âiledir ki, III. Edward'ın oğullarından Lancaster dukası John of Gant'tan (1340-1393) iner. Rakıybi olan York (Beyaz Gül) hânedânı ile çekişmiştir ve bu dal da John of Gant'ın 1 yaş küçük kardeşi York dukası Edmund of Langley'den (1341-1401) inmektedir. Hânedânın bu iki dalı, krallık tâcı için biribirleriyle bütün XV. asrı kaplıyan bir mücâdeleye giriştiler. Tabîatiyle her iki dal da, Plantagenet Hânedânı'dır ve Plantagenet Hânedânı devâm etmektedir. York ve Lancaster dallarının uzun ve kanlı çekişmeleri (The Wars of the Roses=Güller Savaşı; White Rose=Beyaz

Gül=Lancaster'liler, Red Rose=Kırmızı Gül=York'lular), Plantagenet hânedânı krallarının ve prenslerinin, hattâ prenseslerinin genç yaşlarında öldürülmeleri, hânedânın kendi kendisini yok etmesiyle son bulmuş ve İngiltere târîhinde Fransız ve Fransa'da toprak sâhibi hânedânlar dönemi kapanmıştır. 1485'te Tudor hânedânı, kadın tarafından Plantagenet'lerle akrabâ olduğu motifiyle tahta çıkmıştır.

John of Gaunt (Fr. Jean de Gand) (1340-2.1399=59), Edward III'ün 3. oğlu ve Lancaster dalının başı, 1341'den ît. Richmond kontu, 1361'den ît. Lancaster dukası, 1372'de Kastilya ve Leon kralı ve 1389'da Akitanya kralı unvanlarını aldı ise de bu ülkelerde hükümdar kabûl edilmedi. =1. Blanche (ölm. 1369), izd. (2) 1359, talâk, Lancaster dukası Henry'nin kızı ve vârisesi, III. Henry'nin torunun kızı. =2. Constance (ölm. 1394), izd. 1372, izd. müd. 22, Kastilya ve Leon kralı Zâlim Pedro kızı. =3. Catherine (1357?-1403=46?), 1372'den beri Prens'in metresi, izd. 1396, izd. müd. 3, yş. 39 (15)-42, zevcinden 17? yş. kç., Sir Payn Roelt kızı ve Sir Otes Swynford'dan dul. Çocukları: Kral Henry IV (1'den), aş. bk.).- Philippa (1'den) (1359-1415=56), Portekiz kraliçesi 1387-1415=28=Joao I (1453-1433=80), Portekiz kralı 1385-1433=48, izd. 1387, izd. müd. 28, yş. 28-56, zevcinden 6 yş. kç., bk. Portekiz.- Elizabeth (1'den) (ölm. 1425) =1. John Holand, Exeter dukası, =2. John of Huntington, =3. Lord John Cornwal of Burford.- Catherine (2'den) (1373-1418=45), Kastilya kraliçesi 1390-1406=16, =Henri III (1379-1406=27), izd. 1387, izd. müd. 19, yş. 14-33, zevcinden 6 yş. by., Kastilya kralı 1390-1406=16, vel. 1379-1390=11, bk. Kastilya.- Joan Beaufort (3'den) (ölm. 1440) =1. Robert Ferres, Lord Robert of Wem oğlu, =2. Earl Ralph Nevil of Westmorland (ölm. 1425), 2'den: Richard Nevil (ölm. 1461, Salisbury kontu, İngiltere şansölyesi= başbakanı=Alix, Earl Thomas Montaigne of Salisbury kızı) ve Cicely (ölm. 1495=Richard, 1411-1460=49, izd. 1453, izd. müd. 7, York dukası ve İngiltere kralı Edward IV (b.bk.) babası); Richard Nevil'in (ölm. 1461) oğlu: Richard Nevil (ölm. 1471, Warwick kontu, 1461'de Salisbury kontu, Make King=Kral îmâlcisi=Ann, Earl Richard Beauchamps of Warwick kızı, bu izd.'dan 2 kız: Isabelle (1451-1476=25=George, ölm. 1477, izd. 1469, izd. müd. 7, yş. 18-25, Clarence dukası, York dukası Richard oğlu, b. bk.) ve Ann, ölm. 1485=1. Edward, Galler prensi, Henry VI oğlu, izd. 1470 ve =2. Richard III, İngiltere kralı, izd. 1472, b. bk.).- Thomas Beaufort (3'den) (ölm. 1427), oramiral, Exeter dukası, Dorset kontu=Margaret, Thomas Nevil of Horneby kızı.- Henry Beaufort (3'den) (1377?-1447=70?), şansölye=başbakan, Dincoln piskoposu 1397, Winchester piskoposu 1426, kardinal 1428, Papa'nın Londra büyükelçisi 1429.- John Beaufort (1373-1410=37), büyük-amiral, Somerset kontu, Beaufort dukası=Margaret, Earl Thomas Holand of Kent kızı, çocukları: Margaret Beaufort=Earl Thomas Courteney of Devon, ölm. 1461 (oğulları Devon kontu Thomas Courteney); Joan Beaufort (1405?-1445=40?), İskoçya kraliçesi 1423-1437=14 =1. James I (1394-katli 1437=43), izd. 1423, izd. müd. 14, yş. 18?-32?, zevcinden 11? yş. kç., İskoçya kralı 1406-1437=31, vel. 1394-1406=12, =2. James Stuart "Kara Şövalye", bk. Stuart.- John Beaufort (1403-1444=41), Somerset kontu 1440-1443=3, 1. Somerset dukası 1443-1444=1=Margaret Beaufort (1441-1509=68)=1. Edmund Tudor(Richmond kontu, 1430-1456=26, izd. 1455, izd. müd. 1, yş. 14-15, zevcinden 11 yş. kç., bu izd.'dan: Henry VII, Tudor hânedânından ilk İngiltere kralı, bk. Tudor; Edmund Tudor'un kardeşi Owen Tudor ise V. Henry'den dul kalan kraliçe Catherine ile evlendi, aş. bk.), =2. Lord Henry (1454?-1483=29?), izd. 1477? (21 yıl dul kaldıktan sn.), izd. müd. 6?,

yş. 36?-42?, zevcinden 13? yş. by., Buckingham Dukası'nın oğlu ki Stafford âilesidir, bu evlenmeden çocuğu oldu), =3. Thomas Stanley, Derby kontu (1435?-1504=69?), izd. 1483? (dul kaldığı yıl), izd. müd. 17?, yş. 42?-59?, zevcinden 6? yş. kç.- Edmund Beaufort (ölm. 1455), Mortain (Normandiya) kontu, Dorset markisi 1443, Somerset dukası 1448=Eleonore (ölm. 1467), Earl Richard Beauchamp of Warwick kızı, çocukları: Edmund Beaufort (ölm. 1471, Somerset dukası) ve bundan by. olan Henry Beaufort (1436-katli 1464=28), orgeneral, Somerset dukası 1455-1464=9, gayri meşrû oğlu Charles (1464?-1520=56?, Worcester kontu 1514), (Plantagenet-Lancaster)-Beaufort-Somerset dukalık âilesinin atasıdır, bunun torununun torunu Henry (1577-1646=69), Worcester markisi, bunun oğlu Edward (1601-1667=66), Worcester markisi, oğlu 1) Henry(1629-1700=71), Worcester markisi ve 1. Beaufort-Somerset dukası (1682), oğlu 2) Henry (1684-1714=28), 2. Beaufort-Somerset dukası 1700-1714=14 (bk. Stuart Hânedânı ve Büyük Britanya Soyluları bahsi).

Duke of Beaufort 29.6.1669'da Kandiye'yi Osmanlı'ya karşı savunurken maktûl düşmüş ve dukalık titri açıkta kalmıştı. Aşağıdaki Henry IV, 25.9.1396 Niğbolu meydan muhârebesinde bulundu, firâra muvaffak oldu.

34) Henry IV (of Lancaster, The Bolingbroke) (1367-1413=46), İngiltere kralı 1399-1413=14, Pr. John of Gaunt'ın (III. Edward'ın 3. oğlu) by. oğlu, amcasının oğlu II. Richard'ın hal'i ve katli üzerine tahta geçti, Derby kontu, Hereford dukası 1397, Lancaster dukası 1399 (babasının ölümü üzerine, bir kaç ay sonra kral), Galler prensi 1399'da bir kaç ay. =1. Mary (ölm. 1397), izd. 1386, izd. müd. 11, Hereford, Essex ve Northampton kontu Humphrey Bohun kızı. =2. Joan (Fr. Jeanne) (1370?-1437=67?), izd. (2) 1403 (6 yıl sn.), izd. müd. 10, zevcinden 3? yş. kç., yş. 33?-43?, kraliçe 1403-1413=10, Brötonya dukası Jean V'den dul. Henry IV'ün tamâmı 1. izdivâcısından olan çocukları: Henry V, aş. bk.- Thomas of Lancaster (1388?-katli 1421=33?), İngiltere vel.i 1413-1421=8, İrlanda eyâlet vâlîsi 1403-1421=18, Albemarle kontu, Clarence dukası, başkumandan=Margaret, Kent kontu Thomas Holand kızı ve Somerset kontu John Beaufort'dan dul.- John of Lancaster (1389-1436=47), Mayenne kontu 1425, Anjou ve Alençon dukası, Fransa krallığı nâibi 1422-1436=14, İngiltere başkumandanı 1421-1436=15, Bedford dukası =1. Ann (Fr. Anne) (ölm. 1431), izd. 1423, izd. müd. 9, Burgonya dukası Jean sans Peur kızı, =2. Jacqueline, Saint-Pol kontu Pierre de Luxembourg kızı (=2. Lord Richard Wydeville of Rivers, bu evlenmeden Elizabeth, 1437-1492=55=Edward IV).- Humphrey of Lancaster (1393-1447=54), Pembrock kontu 1414, Gloucester dukası 1421, kral nâibi 1430'a kd., başmâbeyinci =1. Jacqueline, Hainaut ve Hollande kontesi, Bavyera prensesi, izd.1424, tal. 1440=16(2. izdivâcıdır), =2. Eleonore, izd.1440 (daha önce metresi), Lord Reginald Cobham of Sterborough kızı.- Blanche of Lancaster=Ludwig "Sakallı" izd. 1402, Ren palatin kontu.- Philippa of Lancaster (ölm. 1430) =Eric, izd. 1406, Danimarka, İsveç ve Norveç kralı.

35) Henry V the Monmouth (1387-1422=35), İngiltere kralı 1413-1422=9, Galler prensi 1399-1413=14, Cornwall dukası, Fransa'da Akitanya dukası 1400, Fransa kral nâibi 1420-1422=2=Catherine (1401-1437=36), izd. (1) 1420, izd. müd. 2, yş. 19-21, zevcinden 14 yş. kç., kraliçe 1420-1422=2 + 1422-1437=15 = 17, Fransa kralı Charles VI kızı (=2. Owen Tudor, bk. Tudor Hânedânı), oğulları 36) Henry VI of Windsor (1421-katli 1471=50), İngiltere kralı 1422-1461=39 + 1.1471-21.5.1471, Fransa kralı 1422-1443=21 (Paris'te tâc giydi) = Marguerite (İngiltere'de: Mary) (1429-1482=53), izd. 1444, izd. müd. 27, yş. 15-42, zevcinden 8 yş. kç., kraliçe 1444-1461=17 + 1471, Anjou ve Provence dukası ve Sicilya titüler kralı René le Bon kızı, çocukları: Edward of

Lancaster (1445-katli 1475=30), Galler prensi 1445-1461=16, müddeî 1461-1475=14, Cornwall dukası, Chester kontu 1454=Ann, izd. 1470, izd. müd.5, Warwick kontu Richard Nevil kızı (=2. Richard III, İngiltere kralı).

York Hânedânı (1461-1485=24, 3 kral), arması dolayısıyle Beyaz Gül (İng.White Rose) denen âiledir ki, rakıybi Lancaster dalı gibi Plantagenet hânedânının bir şûbesidir. York ve Lancaster dalları, III. Edward'ın 3. ve 4. oğullarından inmiştir.

Edmund of Langley (1341-1402=61), Edward III'ün 4. oğlu, Cambridge kontu 1362, York dukası 1385=1. Isabelle (ölm.1393), izd.1372, izd.müd.21, Kastilya ve Leon kralı Pedro le Cruel (Zâlim) kızı, =2. Joan, izd.1395 (2 yıl sn.), izd.müd.7, Kent kontu Thomas Holand kızı, ilk evlenmeden doğanlar: Constance (ölm.1417)=Thomas Spenser, ölm.1400, Gloucester kontu; Edward (1473-katli 1415=42), Rutland, Cork (İrlanda) ve Cambridge kontu ve 1402'de babasının yerine York dukası, oramiral = Philippa, Lord John Mohun of Dunstes kızı; Richard of York(of Coningsburgh) (1375-katli 1415=40), Cambridge kontu 1414?-1415, ağabeyinin yerine bir kaç ay York dukası 1415, =1. Ann, Clarence dukalığı vârisesi, 4. de la Marche kontu Roger Mortimer kızı, =2. Mathilde, Lord Thomas of Cliflord kızı, ilk evlenmeden: Isabelle (=Henry Bourchier, Essex kontu) ve Richard (1411-katli 1460=49), Cambridge kontu, York dukası 1415-1460=45, Fransa kral nâibi 1436-1437=1, İngiltere kral nâibi 1454-1455=1 + 1455=1. Anna(Visconti), =2. Cicely (ölm.1495), Westmoreland kontu Ralph Nevil=Joan (Henry IV kızkardeşi) kızı, hepsi bu 2. evlenmeden: Edward IV, aş.bk.- Richard III, aş.bk.- Edmund (1448-1460=12), Rutland kontu.- Ann (ölm.1476) =1. Henry Holand, Exeter dukası, =2. Sir Thomas Saint-Léger.- Elizabeth=John of Suffolk, ölm. 1491.- Margaret (Fr.Marguerite) (1446-1503=57), düşes 1468-1477=9=Charles le Téméraire=Dikkafa (1433-1477=44), izd.(3) 1468, izd.müd.9, yş.22-31, zevcinden 13 yş.kç., Burgonya dukası 1467-1477=10, Fransa (Capet) prensi.- George (1449-katli 1478=29), Clarence dukası=Isabelle, izd.1469, izd.müd.7, Warwick kontu Richard Nevil kızı (1451?-1476=25), yş.18-25, zevcinden 2? yş.kç., oğulları: Edward (1475-katli 1499=24), Warwick kontu, 10 yaşında Londra Kulesi'ne habsedilip 14 yıl orada kaldıktan sonra katledildi, Plantagenet hânedânının son prensi (erkek üyesi) idi, Clarence dukası 1478-1499=21. Bu Pr.Edward'ın hemşîresi: Margaret (1473-katli1541=68), Salisbury hükümrân kontesi 1513-1541=28, bu da kç. kardeşi Edward'dan 42 yıl sn.Plantagenet hânedânından son kadın üye (prenses) olduğu ve İngiltere'de kadınlar da tahta çıkabildiği için katledildi, eşi ve 2 oğlu da berâber öldürüldü, râhib olan dîğer oğlu hayâtını kurtarıp 1558'de İngiltere'nin en büyük rûhânî lideri olarak çocuksuz öldü. =Sir Richard Pole(katli 1541), izd.1491, izd.müd.50, yş.18-68, sir Geoffrey Pole (ölm.1505) oğlu, çocukları: Lady X; ana-babaları ile katledilen Geoffrey ve Lord Montagne; Lord Henry Pole (ölm.1538, Montague baronu); Reginald Pole (1500-1558=58), kardinal 1536-1555=19, mezheb değiştirip Canterbury başpiskoposu 1555-1558=3.

37) Edward IV of York (1442-1483=41), İngiltere kralı 4.3.1461-1.1471 + 27.5.1471-9.4.1483, toplam 22 yıl, de la Marche (Fransa) kontu, York dukası 1460 = Elizabeth (1437-1492=55), izd.1464, izd.müd.19, yş.27-46, zevcinden 5 yş.by., kraliçe 1464-1483=19, Rivers kontu Richard Woodville kızı ve Sir John Gray of Groby'den dul, 9 çocukları oldu ki, 1483'de IV. Edward'ın ölümünde bunların 6'sı hayatta idi, 4

çocukları şunlardır: Catherine (doğ.1467)=William Courteney, Devon kontu, çocukları oldu.- Elizabeth (1465-1503=38), İngiltere kraliçesi 1486-1503=17=Henry VII, İngiltere kralı, izd.1486, izd.müd.17, yş.21-38, zevcinden 9 yş.kç., bk.Tudor Hânedânı.- Richard of Schrewsbury (1473-katli 1483=10), York dukası 1474-1483=9, 1475'te ilâveten Norfolk dukası, 1483'te 3 ay ağabeyine İngiltere velîahdi.- 38) Edward V(1470-katli 1483=13), İngiltere kralı 9.4.1483-26.6.1483, niyâbet altında, Galler prensi 1470-1483=13.

39) Richard III(1452-katli 1485=33), İngiltere kralı 26.6.1483-22.8.1485, Edward IV kardeşi, 12 kardeşin 11.'si, Gloucester dukası, vel.1461-1470=9 = Ann(ölm.1485), izd.1475, izd.müd.10, kraliçe 1483-1485=2, eşi kralla berâber öldürüldü, Warwick kontu Richard Nevil kızı ve Galler prensi Edward of Lancaster'dan dul, oğulları Edward (1473-1484=11), Galler prensi 1483-1484=1.

Tudor Hânedânı (1485 - 1603)

Tudor Hânedânı'ndan 3 kral ve 2 kraliçe 22.8.1485-24.3.1603=117,7, 3 müddetle İngiltere tahtında bulundular. Bunlar Katolik iken 1534-1553 arasında ve 1558'den sn.Protestan/Anglikan oldular ve 1553-1558 arasında gene Katolik bir kraliçe hükümrân oldu. Dîğerleri, günümüze kadar, ayni zamanda Protestan-Anglikan kilisesinin başı durumunda kaldılar. Fakat dinî otoritelerini İngiltere'nin güney bölgelerinde Canterbury ve kuzey bölgelerinde -protokolde daha sonra gelen- York başpiskoposları eliyle yürüttüler ve günümüze kadar başka bir başpiskoposluk olmadı. Tudor'lar ile yerli hükümdarlar dönemi başladı ve Fransa'da da ülkeleri bulunan Fransız asıllı hükümdarların asırlar süren devri kapandı. Tudorlar, Gal yânî Kelt asıllı olup Anglo-Sakson'laşmış, İngiliz'leşmiş bir âiledir. Ataları Tudor Men the Old(ölm.1311) olarak biliniyor. Oğlu Gorowy, bunun oğlu Tudor Vychan, bunun oğlu Maredudd (=Margaret), bunun oğlu Richmond kontu Owen Tudor'dur (katli 1461)=Catherine (1401-1437=36), Fransa prensesi, İngiltere kraliçesi 1420-1422=2 (bk.Lancaster) + 1412-1437=15 = 17, izd.1423, izd.müd.14, yş.22-36. Kraliçe Catherine de Valois, Kral Henry IV'den (1367-1413) (kral 1399-1413) dul kalmış ve kral Henry VI'yı (1421-1472) (kral 1422-1461) doğurmuştu. Dul kalınca Owen Tudor'la evlendi ve ondan bir kızla iki erkek çocuk doğurdu ki bunlar, Henry VI'nın üvey (ana bir) kardeşleri oldular. Küçüğü Jesper Tudor'dur (1431?-1495=64?, mareşal, Bedford dukası 1485-1495=10). Büyüğü ise: Edmund Tudor (1430?-1456=26?), Richmond kontu 1453-1456=3=Margaret (1443-1509=66), 1. izd.1455, izd.müd.1, yş.12-13. Lancaster hânedânından İngiltere prensesi olan Margaret, Somerset kontu John of Beaufort'un kızıdır. Kısa evliliğinden dul kaldıktan sonra müstakbel kral Henry VII'yi doğurdu ki posthume'dür. Margaret =2. Lord Henry Stafford, Buckingham dukası Humphrey oğlu, =3. Lord Stanley Thomas, Derby kontu. Böylece gerek annesi, gerek baba-annesi İngiltere prensesleri olan ve bir İngiltere prensesi ile evlenen Henry VII ile Tudor hânedânı başladı ve Plantagenet hânedânı üyeleri yok edildi. Henry VII, kız tarafından Kral III. Edward'ın torununun torunu oluyordu.

40) Henry VII (1457-1509=52), kral 22.8.1485-21.9.1509=24,1,0, vel. 1484-1485=1, tahta çıkmadan Richmond Kontu idi. 1507'de İspanya prensesi Juana la

Folle=Deli ile evlenmek istedi, olmadı (bu târihte Kastilya kraliçesi olan bu Juana da, Henry VII de eşlerini kaybetmişlerdi, Juana, Charles-Quint'in annesidir). =Elisabeth (York) (1465-1503=38), izd.1485, izd.müd.18, yş.20-38, zevcinden 8 yş.kç., kraliçe 1485-1503=18, Edward IV kızı. Çocukları: Henry VIII, aş.bk.- Arthur (1485-1503=18), Galler prensi 1485-1503=18, Chester kontu 1489=Catherine (1485-1536=51), izd.(1) 1502, izd.müd.1, yş.17-18, çocuksuz, bu dul prensesle, Pr.Arthur'un kardeşi Henry VIII tahta çıkınca evlendi, Aragon kralı Fernando el Catolico kızı.- Margaret (1489-1539=50), İngiltere vel.i 1509-1516=7, İskoçya kraliçesi 1503-1513=10 + 1513-1539=26 = 36 =1. James IV(1473-1413=40, katledildi), izd.1503, izd.müd.10, yş.14-24, zevcinden 16 yş.kç. (bu evlenmeden: James V, 1512-1542, İskoçya kralı 1513-1542=Marie de Guise, bunların kızları Mary Stuart, 1542-1587 ve bunun oğlu James VI(I), İskoçya ve 1603'te Tudor Hânedânı yerine İngiltere kralı), =2. Archibald Douglas, Ingus kontu (ölm.1557), izd.1514 (1 yıl sn.), tal. 1528=14, yş.25-39, =3. Henry Stuart (ölm.1567), izd.1528 (ayni yıl), izd.müd.13, Darnley kontu. Prs.Margaret=Archibal Douglas izdivâcından: Suffolk-Chandos dukalarının atası olan bir oğul ve Margaret Douglas (1515-1578=63) = Mathew Stuart, Lennox kontu (1516-1571=55), zevcinden 1 yş.by., bu evlenmeden: Henry Darnley ve Charles Stuart, Lenox kontu=Elizabeth Cavendish, bu evlenmeden Arabella Stuart (1575-1615=40).- Mary (1496-1534=38), Fransa kraliçesi, 1515'de 3 ay, 1507'de Charles-Quint ile nişanlandı, evlenme olmadı, =1. Louis XII (1462-1515=53), izd.(3) 1515, izd.müd.3 ay, yş.19, zevcinden 34 yş.kç., Fransa kralı 1498-1515=17, dauphin 1483-1498=15, =2. Charles Brandon (ölm.1545), izd.1516(1 yıl sn.), izd.müd.18, yş.20-38, Suffolk dukası, çocukları: Henry Brandon (1525'de Lincoln kontu, çocuksuz); Eleonore Brandon (ölm.1570)=Lord Henry Clifford (1493-1542=49), Cumberland kontu, kızları Margaret Clifford (ölm.1596)=Lord Henry Stanley, Derby kontu, oğulları Derby kontu William Stanley (=Elizabeth Vere, Oxford kontu Edward kızı, Derby kontlarının atası) ve genç ölen ağabey Ferdinand Stanley, Derby kontu=Alix, Sir John Spencer of Althorp kızı, bu evlenmeden 3 kız: Ann Stanley (=Lord Grey Bruges, Chandos baronu, Chandos baronlarının atası), Frances Stanley (=Lord John Egerton, Bridgewater kontu, Bridgewater kontlarının atası) ve Elizabeth Stanley (=Lord Henry, Hastings baronu, Huntington kontu, Huntington kontlarının atası); Frances Brandon (1517-1563=45), Prs.Mary'nin by.kızı=1. Lord Henry Grey (katli 1554), izd.1536, izd.müd.18, yş.19-37, 3. Dorset markisi 1530, Sulfork dukası 1551, =2. Adrian Stock. Lord Henry Grey'in babası 2. Dorset markisi Lord Thomas Grey (1477-1530=53), bunun da babası 1. Dorset markisi Lord Thomas Grey (1451-1501=50) olup bu Thomas Grey'in ana bir üvey kardeşi İngiltere kralı Edward V'dir ve müşterek anneleri Elizabeth Woodville olup önce Grey'le, sn.Kral Edward IV ile evlenmiştir. Frances Brandon=Henry Grey izdivâcından 2 kız doğdu: 1) Lady Jane Grey (1537-katli 1554=17), 10-19.7.1554'te 9 gün İngiltere kraliçesi îlân edildi, zîrâ ölen Edward VI halasının kızının kızı olan Jane'i İngiltere kraliçesi olmak üzere îlân ve vasıyyet etmişti, ancak Edward VI'nın ablası Mary I tahta çıkıp Jane'i îdâm ettirdi, eşi ve babası da berâber îdâm edildiler=Lord Guilfort **Dudley**, katli 1554, izd.1553, izd.müd.1, yş.16-17, Lord Guilford, John Dudley'in 5 lord oğlunun 4.'sü olup 2.'sinin oğlu Sir Philip Sidney 1585'de öldürüldü, 5. oğul Lord Robert Dudley (1532?-1588=56?) =1. Amy Robsart (1532-katli 1560=28), izd.1550, izd.müd.10, yş.18-28, zevci ile ayni yaşta, =2. Lady Douglas Sheffield (dul), izd.1573

(13 yıl sn.), =3. Lettice Knollys, izd.1578(5 yıl sn.), izd.müd.10, Essex Kontu'ndan dul. Lord Guilford Dudley'in babası: Lord John Dudley (1502?-katli 1554=52?), Nothumberland dukası, Warwick kontu, Lisle vikontu, bunun babası Edmund Dudley (1462?-katli 1510=48?). 2) Catherine Grey (1539-1565=26)=1. Lord Henry Herbert, izd.1553, Pembrock kontu William oğlu, =2. Lord Edward **Seymour** (1539?-1621=82?), Hereford kontu, Beauchamp baronu, 1552'de Somerset dukası, oğulları Edward Seymour (1561-1612=51), Beauchamp baronu, bunun oğlu William Seymour (1588-1660=72), 2. Somerset dukası=Arabella Stuart (1575-1615=40), izd.1610, izd.müd.5, yş.35-40, zevcinden 13 yş.by. (Henry VII kızı Prs.Margaret'in kızının oğlunun kızı). Catherine Grey ile evlenen Lord Edward'ın (ölm.1621) babası: Lord Edward (1506?-1552=46?), Seymour baronu, Somerset dukası, İngiltere kral nâibi 1547-1549(bk.Edward VI), bunun babası Sir John Seymour. Sir John Seymour'un kç. oğlu: Lord Thomas Seymour, Sudeley baronu=Catherine Parr(ölm.1548), izd.1547, izd. müd.1, Henry VIII'in (aş.bk.) 6. kraliçesi (Catherine'in 3. evlenmesi). Sir John'un kızı: Jane Seymour (1509-1537=28), Henry VIII'in 3. kraliçesi (aş.bk.) ve Edward VI annesi.

41) Henry VIII(1491-1547=56), İngiltere kralı 21.9.1509-27.1.1547=37, 4, 6, Galler prensi 1502-1509=7 (ağabeyi Arthur'un yerine) ve ilâveten Chester kontu, York dukası 1495, 1541'de İrlanda kralı unvânını aldı, 1534'te kendisi ve bütün İngiltere için Katolik mezhebinden ayrılıp Protestan/Anglikan oldu ve Anglikan mezhebinin başı ol.İngiltere hükümdârını îlân etti (bugün de öyle). =1. Catherine (1485-1536=51), 2. izd.1509, tal. 1533=24, yş.24-48, zevcinden 6 yş.by., kayın-birâderi (Henry'nin ağabeyi Pr.Arthur'un dul eşi), kraliçe 1509-1533=24, nâibe 1513, Aragon kralı Katolik Fernando V=Kastilya hükümrân kraliçesi Isabela I'in 4. ve en kç.kızı ve Charles-Quint'in teyzesi, İngiltere kraliçesi Mary I'in (no.43) annesi. =2. Ann Boleyn (1507-îdâmı 1536=29), izd.1533 (ayni yıl) (gerçekte 1527'den beri Henry'nin metresi), izd.müd.3, yş.26-29, zevcinden 16 yş.kç., kraliçe 1533-1536=3, İngiltere kraliçesi Elizabeth I(no.44) annesi, Lord Thomas Boleyn kızı, Rochefort vikontu, Whitshire ve Ormonde kontu. =3. Jane Seymour (1509-1537=28), izd.1536(ayni yıl), izd.müd.1, zevcinden 18 yş.kç., kraliçe 1536-1537=1, İngiltere kralı Edward VI(no.42) annesi, Sir John Seymour kızı (Seymour'ların şeceresi bundan hemen önceki paragrafın sonundadır). =4. Ann (Alm.Anna) (1515-1557=42), izd.1540, tal.1540=bir kaç ay, yş.25, zevcinden 24 yş.kç., çocuksuz, kraliçe 1540, Clèves dukası Johann III kızı. =5. Catherine Howard (1522?-îdâmı 1542=20), izd.1540 (ayni yıl), izd.müd.2, yş.18-20, kraliçe 1540-1542=2, zevcinden 31? yş.kç., Lord Edmund Howard kızı, çocuksuz. =6. Catherine Parr (1512-1548=36), izd.(3) 1543(3 yıl sn.), izd.müd.4, yş.31-35, zevcinden 21 yş.kç., kraliçe 1543-1547=4, çocuksuz, Sir Thomas Parr of Kendal kızı (=1. Edward Borogh, katli 1529, izd.1526, izd.müd.3, yş.14-17, =2. Lord John Nevil of Latimer, katli 1543, izd.1529 (ayni yıl), izd.müd.4, yş.17-21, =3. Henry VIII, yk.bk. (ayni yıl), =4. Lord Thomas Seymour, izd.1547(ayni yıl), izd.müd.1, yş.35-36 (Lord Thomas, 3. kraliçe Jane Seymour'un kardeşi ve Kral Edward VI'nın dayısıdır). Henry VIII'in 1. ve 2. eşlerinden küçük yaşlarda ölen 5 çocuğu daha oldu. 3. eşinden ise 1537'de Edward VI ile ikiz ol.doğup ayni yıl ölen bir oğlu oldu. =7. Elizabeth Tailbois (metres), Sir John Blount kızı ve Gilbert Tailbois'dan dul, bu eşinden gayri meşrû: Henry Fitzroy (1519-1536=17), Nottingham kontu, Richmond ve Somerset dukası=Mary Howard

Norfolk dukası Thomas Howard kızı, çocuksuz, 5. Kraliçe ile ayni âileden. Bu gayri meşrû oğlu dışında Henry VIII'in tek oğlu Edward VI'nın ablaları ile yaş farkı, Mary I ile 21 ve Elizabeth I ile 4 yaş olup, önce erkek olduğu için Edward tahta geçti.

42) Edward VI(1537-1553=16), İngiltere kralı 27.1.1547-6.7.1553=6, 5, 10, Galler prensi 1537-1547=10, Cornwall dukası, bestekâr, evlenmedi, ikiz (ikizi ayni yıl içinde öldü), kral nâibleri: Somerset Dukası 1.1547-12.1549=2, 11 ve Warwick Kontu 12.1549-7.1553=3,7.

43) Mary I (1516-1558=42), İngiltere'nin 1. hükümrân kraliçesi 6.7.1553-17.11.1558=5, 4, 12, Katolik kaldı, babasının ve kardeşi Edward'ın Protestan'lığını kabûl etmedi, çocuksuz, vel.1516-1537=21 + 1547-1553=6=27. =Felipe II(1527-1598=71), izd.(2) 1554, izd.müd.4, yş.38-42, zevcinden 11 yş.by., teyzesinin oğlunun oğlu, Charles-Quint'in oğlu, Mary İngiltere'de ve Felipe İspanya'da olduğu için gerçek bir evlenme olmadı, bununla berâber Felipe 1554'te "İngiltere Kralı" sanını aldı, İspanya kralı 1556-1598=42, vel.infante 1527-1556=29, Portekiz kralı 1580-1598=18, Holanda ve Belçika hükümdârı 1556-1598=42.

. 44) Elizabeth I(1533-1603=70), İngiltere'nin 2. hükümrân kraliçesi 17.11.1558-3.4.1603 = 44, 4, 16, vel.1553-1558=5, evlenmedi, "Bâkire Kraliçe" diye adı çıktı ki Virginia ülkesinin adı bundan kinâyedir.

Bu sûretle Tudor Hânedânı sona erdi. Türkiye'de Kaanûnî, Almanya-İspanya'da Charles-Quint, Fransa'da François I ile çağdaş olan, bunlardan -hele ilk ikisinden- çok daha güçsüz ve Büyük Devletler'in en küçüğüne hükümrân olan VIII. Henry, Fransız Plantagenet hânedânın son mensupları, Katoliklik'te direnenler ve rakıyblerinin kanları ile İngiltere'yi kıpkızıl hâle getirdi, kraliçelerini, bir çok kadını bile îdâm ettirdi. Buna rağmen bunlar "siyâseten katl" idi. Çağdaş örnek İngiliz adâlet sistemini kurmak için çalıştı ve Kaanûnî Türkiyesi'nin örnek adâlet sistemini inceletmek için İstanbul'a hey'et gönderdi. Rönesans hükümdârı idi. Kaanûnî'den ancak 4 yaş büyüktür, fakat ondan 19 yıl önce öldü. 6 defa evlenmesine rağmen hânedânını devâm ettiremedi. İki oğlu 16 ve 17 yaşlarında çocuksuz öldüler. 2 kızının hiç çocuğu olmadı. Tek torunu doğmadı. Kardeş çocuğu da yoktu. Tudor'lar sona erdi. Tudor'lar devrinde artık İngiltere, Fransa'daki topraklarından çekilmişti. Tudor'lar bir bakıma millî, yerli hânedân oldu. Fransızca'nın sultası tamâmen kırıldı. Henry VIII, deniz gücünden mahrumdu. Küçük kızı Elizabeth, İngiltere'nin deniz gücünü oluşturup denizlere açıldı. Kıskandığı İskoçya kraliçesi Mary Stuart'ı 20 yıl esir tuttuktan sonra sebepsiz yere başını kestiren Elizabeth ölünce, Mary Stuart'ın oğlu İskoçya'dan Londra'ya geldi, annesinin başını kestiren Elizabeth'in tahtına oturdu. İngiltere ve İskoçya krallıklarını birleştirerek Büyük Britanya adasının tek devlet hâline gelmesini sağladı.

Stuart Hânedânı (1603 - 1714)

İskoç asıllı Stuart Hânedânı, 1603'den 1714'e kadar 111 yıl tahtta kaldı, fakat bâzı fâsılalar vardır (24.3.1603-30.1.1649=45,10,7 + 8.5.1660-28.12.1694=34,6,21 + 8.3.1702-1.8.1714=12, 4, 24 = 92,9,22). Hepsi 4 kral ve 2 kraliçedir (Hânedân erkek tarafından 1807'de söndü). Stuart'ların 11. asra çıkan şeceresi, daha önce İskoçya Krallığı bahsinde verilmişti. 1371'den beri Stuart'lar, İskoçya kralları idiler. 1603'te İngiltere

tahtına oturdukları zaman, 232 yıldan beri İskoçya'da hükümrân bulunuyorlardı. 1603'te kral, "İngiltere ve İskoçya kralı" sanını aldı. 16.1.1708'de "Birleşik Krallık" (İng.United Kingdom) adı kabûl edildi ki bugün de devâm ediyor, İngiltere, İskoçya, İrlanda krallıklarının birleşmesidir. Stuart'ların şecereleri İskoçya bahsinde VI. James'e kadar verilmişti ki, İngiltere tahtına I. James olarak çıktı, fakat İskoçya'da VI. James ol. anılmaya devâm etti.

45) James I(1566-1625=59), İngiltere kralı 3.4.1603-27.3.1625=21, 11,24 + İskoçya kralı(James VI) 1567-1625=58, 1604'te "Büyük Britanya kralı" sanını aldı, doğduğundan beri (1566, kesin şekilde 1587) İngiltere tahtının vârisi, 1 yaşında niyâbet altında İskoçya kralı oldu, zîrâ annesi İskoçya hükümrân kraliçesi (1542-1567) Mary Stuart (1542-katli 1587), bu târihte İskoçya tahtından mahrûm olup İngiltere kraliçesi Elizabeth'e esir düşmüştü, James'in babası da Stuart hânedânından Henry Stuart'tır. I. Elizabeth'in amca oğlunun torunudur. =Ann(1574-1619=45), izd.1589, izd.müd.30, yş.15-45, zevcinden 8 yş.kç., İngiltere kraliçesi 1603-1619=16 + İskoçya kraliçesi 1589-1619=30, Danimarka kralı Frederik II=Sophia (Mecklenburg dukası Ulrik III kızı) kızı, 8 çocukları oldu ki ancak 3'ü belirli yaşa geldi: Charles I, aş.bk.- Henry-Frederick (1594-1612=18), Galler prensi 1603(resmen 1610)-1612=9, İskoçya vel.i 1594, evlenmedi.- Elizabeth (1596-1662=66), Bohemya kraliçesi 1619-20, Palatina elektrisi=Friedrich V (1596-1632=36), izd.1613, izd.müd.19, Palatina elektörü 1610-23 ve Bohemya kralı 1619-20, kızları Sophia (1630-1714=84) 1701'de İngiltere velîahdi îlân edildi=Ernst-August I(1629-1698=69), izd.1658, izd.müd.40, yş.28-68, zevcinden 1 yş.kç., Braunschweig-Lüneburg dukası ve 1692'de 1. Hanover elektörü, bunların by.oğulları Georg-Ludwig (1660-1727=67), 1714'te "George I" unvânıyle İngiltere tahtına oturdu, 1698'de oturduğu Hanover elektörlüğü tahtını da muhâfaza etti, bu sûretle Almanya'da toprağı olan Alman asıllı hânedânlar dönemi başladı. Şecere, bundan sonraki Hanover Hânedânı bahsinde tafsîlâtı ile görülecektir. George I'in annesi ihtiyar elektris Sophia, bir kaç ay daha yaşasa idi o İngiltere tahtına oturacaktı, ölümünden bir kaç ay sonra Londra tahtı da boşaldı ve oğlu, Almanya'da Hanover'den Londra'ya gelip tahta çıktı, tek kelime İngilizce bilmiyordu.

46) Charles I(1600-îdâmı 1649=49), İngiltere ve İskoçya kralı 27.3.1625-30.1.1649=23,10,4, Galler prensi 1612(resmen 1616) (ağabeyinin yerine)-1625=13, Albany kontu ve Ormond markisi 1601, York dukası 1605, Cornwall dukası 1611, ihtilâl netîcesinde îdâm edilip cumhûriyet îlân edildi. =Henriette-Marie(İng.Mary)(1609-1669), izd.1625, izd.müd.24, yş.16-40, zevcinden 9 yş.kç., kraliçe 1625-1649=24, Fransa kralı Henri IV kızı, çocukları: Henry (1640-1660=20), Gloucester dukası.- Henriette-Marie "Madame" (1644-1670=26)=Philippe I(1640-1701=61), izd.1661(1), izd.müd.9, yş.17-26, zevcinden 4 yş.kç., Orléans dukası, Fransa vel.i 1643-1681=18, Fransa kralı Louis XIII oğlu, 2 kızları için bk.Fransa (Bourbon-Orléans).- Mary(1631-1661=30)=Willem II (1624-1650=26), izd.1641, izd.müd.9, yş.10-19, zevcinden 7 yş.kç., Orange prensi, çocukları için bk.Holanda, oğulları: William III, İngiltere kralı, no.50, aş.bk.-Charles II, aş.bk.- James II, aş.bk.

47) Charles II(1630-1685=55), İngiltere ve İskoçya kralı 29.5.1660-6.2.1685=24,8,8, Galler prensi 1630(resmen 1638)-1649=19, müddeî 1649-1660=11, ölümünden az önce Katolik oldu. = Catherine (1638-1705=67), izd.1662, izd.müd.23,

yş.24-47, zevcinden 8 yş.kç., kraliçe 1662-1685=23, Portekiz kralı Joao IV kızı, çocuksuz. II. Charles'ın bir çok gayri meşrû çocuğu oldu: James (Monmouth ve Buccleugh dukası aş.bk., annesi Lucy Walters, 1630?-1658=28?, 1648-51'de metres); Charles Fitzcharles (Plymouth dukası, annesi Catherine Peg); Charles Fitzroy (1662-1730=68) (Southampton 1675 ve Cleveland 1709 dukası); Henry Fitzroy (Grafton dukası, aş.bk.); George Fitzroy (1665-1716=51, 1674'de Northumberland dukası, annesi Cleveland Düşesi Barbara Villiers, 1641-1709=68, 1660'da Kral'ın metresi, izd.müd.25, yş.29-44, 1663'te Katolik); Charles Beauclerck (Saint-Albans dukası); James Beauclerk (annesi Nell Gwyn); Charles Lennox (Richmond dukası, aş.bk., annesi Porstsmouth ve Aubigny Düşesi Louise, 1649-1734=83, 1671'de Kral metresi); 2 kız çocuk (Cleveland Düşesi'nden).

48) James II(1633-1701=68), İngiltere ve İskoçya (James VII) kralı 6.2.1685-13.2.1689=4,0,5, York dukası 1644, vel.1660-1685=25, Katolik oldu, bunun için hal'edilip Fransa'ya sürüldü, orada öldü. =1. Ann (1637-1671=34), izd.1660, izd.müd.11, Lord Edward Hyde kızı, Clarendon kontu ve sn.1. dukası, başbakan. =2. Marie-Beatrix d'Este (1658-1718=60), izd.1673(2 yıl sn.), izd.müd.28, yş.15-43, zevcinden 25 yş.kç., Modena dukası Alfonso IV kızı. =3. Arabella Churchill (1648-1730=82), metres 1666, resmî eşi Alb.Charles Godfrey, Winston Churchill kızı ve Marlborough Dukası'nın kızkardeşi (Kral'dan 2 erkek ve 2 kız çocuk doğurdu). Çocukları: 3'ü de 1. izd.'dan ve 3.'ü de Cambridge Dukası sanı verilen çok küçük ölen 3 prens.- Mary-Louise (2'den) (1692-1760=68).- Henry Fitzjames (3'den) (1672-1702=30), Albemarle dukası, Fransa korgenerali=Marie-Gabrielle, izd.1700, izd.müd.2, Lusson markizi.- James Fitzjames (3'den) (1670-1734=64), Berwick ve Tinmouth dukası 1687, İspanya'nın marki pâyesi 1704, Fransa mareşali 1706, Fitz-James dukası (Fransa) 1710=1. Honorée (ölm.1698), izd.1695, izd.müd.3, William Bourk kızı, Clanriccard (İrlanda) kontu ve Albay Patrick Sarsfield'den dul, =2. Ann Bulkeley (ölm.1751), izd.1700(2 yıl sn.), izd.müd.34, çocukları: James Fitz-James(1'den) (1696-1738=42), İspanya markisi ve korgenerali=Catherine (ölm.1739), izd.1717, izd.müd.21, Varagas ve La Veg dukası Pedro Emanuel Portugal-Colomb kızı; François de Fitz-James (2'den) (1709-1764=55), 1739'da Soissons(Fransa) piskoposu, sn.Fransa grand aumônier'si; Charles de Fitz-James(2'den) (1712-1787=75), Fitz-James dukası 1734, Fransa mareşali=Victoire-Louise, izd.1741, Marquis de Matignon kızı, oğulları Edouard de Fitz-James (ölm.1838), Fransa'da Fitz-James dukası 1787-1838.- James Edward Stuart (Fr.Le Pétendant=Müddeî =Old Pretender 1689-1766=77) (2'den) (1688-1766=78), Gloucester dukası 1712, 1701'de İngiltere-İskoçya kralı James III sanıyle Fransa tar.tanındı, James II dalı Katolik olduğu için babası James II ile berâber 1689'da Fransa'ya geçip orada yaşadı, vel.1688-1689=1=Marie-Clémentine (1702-1735=33), izd.1719, izd.müd.16, yş.17-33, zevcinden 14 yş.kç., Polonya prensi Jacques-Louis Sobieski kızı, oğulları: Henry-Benedict (1725-1807=82), York dukası, 1747'de kardinal, Stuart hânedânın sonuncu erkek meşrû üyesi (prensi) ve Hânedân şefi (1788-1807=19) ol. Fransa'da ve Fransa hizmetinde öldü; Charles-Edward (Fr.Le Jeune Prétendand=İng.Young Pretender = Genç Müddeî) (1720-1788=68), Albany kontu, 1745'de James VIII sanıyle İskoçya kralı îlân edildi, babasının ölümünde İngiltere tahtı müddeîsi ve Hânedân şefi 1766-1788=22=Louise (1752-1824=72), izd.1772,

tal.1784=12, yş.20-32, zevcinden 32 yş.kç., çocuksuz, Fürst Gustaf Adolf von Stolberg-Gedern kızı, Clémentine Walkinslaw'dan olan gayri meşrû kızı: Charlotte.- Mary II, aş.bk.(1'den).- Ann I, aş.bk.(no.1'den), bu 2 James II kızı, anneleri Anglikan da olduğu için İngiltere'de Anglikan ol.kalıp babalarının boşalttığı tahta geçtiler; babaları ise kendisi gibi Katoliklik'te direnen oğulları ile tahtı bırakıp İngiltere'ye geçti. James II'nin Katolik olması ve ülkesinin mezhebini reddetmesi, İngiltere'de büyük saltanat kavgası oluşturdu ve Alman Hanover hânedânının 1714'te İngiltere tahtına çıkmasını sağladı. Stuartlar, Fransa desteğiyle, 18. asır boyunca Hanover Hânedânı'na karşı taht mücâdelesine giriştilerse de, bir müddet sonra, kendilerine çok tarafdâr olan İskoçyalılar'ı da, Katoliklik'te direndikleri için, kaybettiler.

49) Mary II(1662-1694=32), 3. hükümrân İngiltere kraliçesi (babasının hal'i üzerine) 13.2.1689-28.12.1694=5, 10, 13, = 50) William III of Orange (1650-1702=52), İngiltere kralı 28.12.1694-19.3.1702=7,2,21 (Orange=Holanda Hânedânı), izd.1677, izd.müd.17, yş.15-32, zevcinden 12 yş.kç., 13.2.1689'da eşi Mary II ile berâber ortak İngiltere hükümdârı îlân edilip "İngiltere ve İskoçya Kralı" sanını aldı, Holanda stathouder'i(hükümdârı) 1672-1702=30, bu sûretle 1689-1702 arasında 13 yıl için İngiltere ile Holanda devletleri ayni hükümdârın tâcı altında birleşti, bk.Holanda (Orange), çocuksuz. William III(Fl.Willem), Mary II'nin halası Mary'nin (ölm.1661) oğlu idi, yânî I. Charles Stuart'ın kızının oğlu idi.

51) Ann(1665-1714=49), İngiltere'nin 4. hükümrân kraliçesi (eniştesi ve hala oğlu William III Orange'ın çocuksuz ölümü üzerine) 19.3.1702-1.8.1714=12,4,13, vel.1689-1702=13 = George Frederick (1653-1708=55), izd.1683, izd.müd.25, yş.18-43, zevcinden 12 yş.kç., prince consort 1702-1708=6, velîahd-prenses kocası 1689-1702=13, büyük-amiral, Kendal kontu, Cumberland dukası 1689, Danimarka kralı Frederik III'ün 2. oğlu, hepsi 1714'den önce ölen 17 çocukları doğdu, bu sûretle Stuart Hânedânı Kraliçe Ann'in 1714'te ölümünde devâm edemedi ve Kraliçe'nin babasının halasının kızının oğlu Almanya'dan gelerek Hanover Hânedânı'nı başlattı (no.52: George I). 17 çocuklarından: William (1689-1700=11), Gloucester dukası, 2. vel. iken öldü.

Charles II'nin (ölm.1685) gayri meşrû 3 oğlundan nesli yürümüş, fakat bunlar Stuart adını taşıyamamış, Hânedân prensi sayılmamışlardır. Bunlar James (1649-1685), Henry (1663-1690) ve Charles (1672-1723) adlı dukalardır. James (1649-katli 1685=36), İngiltere başkumandanı 1670, Monmouth dukası 1663, taht müddeîsi 1685=Ann (1651-1732=81), izd.1663, izd.müd.22, yş.12-34, zevcinden 2 yş.kç., Bucceugh düşesi ve Scott dukalığı vârisesi. Bu izdivacdan Buccleugh- Queensberry-Montegu-Douglas-Scott dukalığı âilesi doğdu. Torunları 3) Francis (1694-1751=57), 2. B. -Q.-M.-D.-S. dukası = Jane Douglas, Queensberry dukalığı vârisesi (ölm.1810), izd.1720, oğulları 3) Henry (1746-1812=66), 3. duka 1751-1812=61=Elizabeth (ölm.1827), Montegu dukalığı vârisesi, izd.1767, 4) 4. duka 1812-1819=7, bunun oğlu 5) Walter (1806-1884=78), 5. duka 1819-1884=65=Lady Charlotte Thynce of Bath (1811-1895=84), izd.1829, izd.müd.55, yş.18-73, zevcinden 5 yş.kç., oğulları 6) William (1831-1914=81), 6. duka 1884-1914=30=Lady Louise of Aberncorn (1836-1912=76), izd.1859, izd.müd.53, yş.23-76, zevcinden 5 yş.kç., oğulları 7) John (1864-1935=71), 7. duka 1914-1935=21=Lady Margaret Bradford (1872-1930'lar), izd.1893, izd.müd.42, yş.21-63, oğulları 8) Walter (1894), 1935'te 8.duka=Lady Esther Harewood (1900), izd.1921,

yş.21, oğulları 9) Walter (1923), Dalkeith kontu ve 9. Buccleugh dukası. Bu âilenin dukalarının tam unvanları: Buccleugh dukası, Queensberry dukası, Montegu dukası, Douglas dukası, Scott dukası, Dumfriesshire markisi, Drumlanvig kontu, Buccleuch kontu, Sanguhar kontu, Dalkeith kontu, Nith vikontu, Torthornald vikontu, Ross vikontu, Doncaster kontu, Whitchester baronu (lordu), Eskleil baronu, Kinmont baronu, Middlebic baronu, Dornack baronu, Tyndale baronu.

Henry Fitzroy(1663-1690=27), Grafton dukası 1675-1690=15=Isabelle Bennet, Arlington kontluğu vârisesi, oğulları 2) Charles, 2. duka 1690-1757=67, oğulları 3) August-Henry (1735-1811=76), 3. duka 1757-1811=54, İngiltere başbakanı 1768-1770=2=Lady Ann Liddell of Ravensworth, Upper Ossory kontesi (ölm.1804), izd.1756, tal.1769=13, =2. Elizabeth Wrottesley (1744-1822=78), izd.1769, izd.müd.42, yş.25-67, zevcinden 11 yş.kç., oğulları 4) George (1760-1844=84), 4. duka 1811-1844=33=Lady Charlotte Waldegrave (ölm.1808), izd.1784, izd.müd.24, oğulları 5) Henry (1790-1863=73), 5. duka 1844-1863=19=Mary Berkeley (1795-1873=78), izd.1812, izd.müd.51, yş.17-68, oğulları 6) William (1819-1882=63), 6. duka 1863-1882=19=Lady Mary Ashburton (1833-1931=98), izd.1858, izd.müd.24, yş.25-49, oğulları 7) August (1821-1918=97), 7. duka 1882-1918=36=Ann Balfour (1825-1857=32), izd.1847, izd.müd.10, yş.22-32, oğulları 8) Alfred (1850-1931=81), 8. duka 1918-1931=13, Grafton dukası, Euston kontu, Arlington kontu, Thetford vikontu, Ipswich vikontu, Arlington baronu (lordu), Sudbury baronu=1. Margaret Smith (ölm.1913), izd.1875, izd.müd.38, =2. Suzanne Stewart, Lady Archibald (1878), 2. izd.1916, yş.38, oğulları William, Ipswich vikontu (1884-katli 1918=34)=Auriol Brougham, izd.1913, izd.müd.5, oğulları 9) John (1914-1936=22), 9. duka 1931-1936=5, 8. dukanın kç. oğlu Lord Charles (1857-1911=54)=Lady Ismay Southampton (1863-1930'lar), oğulları 10) Charles (1892), 1936'da 10. duka=1. Lady Doreen Buxton (ölm.1923), izd.1918, izd.müd.5, =2. Lucy Burnes, izd.1924, oğulları 10) Charles (1919), Euston kontu, 10. duka.

1) Charles (1672-1723=61), 1. Richmond dukası, Richmond-Gordon-Lennox dukalık âilesinin kurucusu oldu. Oğlu 2) Charles (1701-1750=49), 2. duka 1723-1750=27, Richmond dukası, Gordon dukası, Lennox dukası, March kontu, Darnley kontu, Aubigny (Fransa) dukası, Kinrara kontu, Methuen baronu (lordu), oğlu 3) Charles (1735-1806), 3. duka 1750-1806=56, oğlu 4) Charles (1764-1819=55), 4. duka 1806-1819=13, orgeneral, Kanada genel vâlîsi, İrlanda genel vâlîsi 1807-1813=6=Lady Charlotte Gordon (1768-1842=74), izd.1789, izd.müd.30, yş.21-51, oğulları 5) Charles (1791-1860=69), 5. duka 1819-1860=41=Caroline Paget (1796-1874=78), izd.1817, izd.müd.43, yş.21-64, zevcinden 5 yş.kç., oğulları 6) Charles (1818-1903=84), 6. duka 1860-1903=43=Frances Greville (1824-1887=63), izd.1843, izd.müd.44, yş.19-63, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 7) Charles (1845-1928=83), 7. duka 1903-1928=25=1. Amy Ricardo (1849-1879=30), izd.1868, izd.müd.11, yş.19-30, zevcinden 4 yş.kç., =2. Lady Isabel Craven (1863-1887=24), izd.1882, izd.müd.5, yş.19-24, zevcinden 14 yş.kç., ilk izd.'dan 8) Charles (1870-1935), 8. duka 1928-1935=7=Hilda Brassey (1874), izd.1893, izd.müd.42, yş.19-61, oğulları 9) Frederick (1904), 9. duka 1935=Elizabeth Hudson (1902), izd.1927, yş.25, zevcinden 2 yş.by., oğulları 10) Charles (1929), 10. duka=Lady Susan Grenville-Grey(1933), izd.1951, yş.18, zevcinden 4 yş.kç., oğulları Charles(1955).

Beaufort-Somerset dukalık âilesi: Dukaların tam unvanları: Beaufort dukası, Worcester markisi, Worcester kontu, Botetourt baronu, Herbert baronu, Raglan baronu, Chapstow baronu, Gower baronu. 5) Henry (1744-1803=59), 5. duka=Elizabeth Boscawen (1747-1828=81), izd.1766, izd.müd.37, yş.19-56, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 6) Henry (1766-1835=69) = Lady Charlotte Stafford (1771-1854=83), izd.1791, izd.müd.44, yş.20-64, zevcinden 5 yş.kç., oğulları Lord Granville-Somerset (1792-1848=56) = Lady Emily Carrington (1800-1869=69), izd.1822, izd.müd.26, yş.22-48, zevcinden 8 yş.kç., 5. Duka'nın kç.oğlu 7) Henry (1792-1853=61), 7. duka 1835-1853=18=Emily Smith (1799-1889=90), izd.1822, izd.müd.31, yş.23-54, zevcinden 7 yş.kç., oğulları 8) Henry (1824-1899=75), 8. duka 1853-1899=46=Lady Georgina Curzon of Howe (1825-1906=81), izd.1845, izd.müd.54, yş.20-74, zevcinden 1 yş.kç., oğulları 9) Henry (1847-1924=77), 9. duka 1899-1924=25=Lady Louise Tuyll (1864-1930'lar), izd.(2) 1895, izd.müd.29, yş.31-60, zevcinden 17 yş.kç., oğulları 10) Henry (1900), 10. duka 1924 = Prs.Mary Teck (1897), izd.1923, yş.26. 8. Duka'nın kç.oğlu Lord Henry (1849-1930'lar), Saray mareşali=Lady Isabel Somers (1854-1921=67), izd.1872, izd.müd.49, yş.18-67, zevcinden 5 yş.kç., oğulları Henry (1874-1940'lar)=Lady Katherin Saint-Albans (1877), 1. izd.1920, tal.1921=1, yş.43-44, oğulları Lord Henry (1898)=Bettine Malcolm, izd.1922, oğulları 11) Henry (1925), 11. duka.

Commonwealth (Cumhûriyet) ve Cromwell

İngiltere, I. Charles'ın Parlamento'da 20 oya karşı 44 oyla îdâm karârı üzerine başı kesilince, 11 yıl, 4 ay commonwealth denen cumhûriyet dönemi yaşadı: 30.1.1649-29.5.1660. 1660'ta Holanda'dan gelen I. Charles'ın oğlu II. Charles, tahta geçti ve cumhûriyet sona erdi. İngiltere için değil, İsviçre ve Venedik cumhûriyet olmasına rağmen, o çağda cumhûriyet, bütün Dünyâ için acâyib bir rejimdi. Ancak cumhûriyet, Cromwell'in kraldan çok daha fazla Parlemento'ya tahakkümü ve diktatörlüğü ile geçti ve ölümünden az sonra sona erdi, herkes îdâm edilen kralın velîahdinin tahta dâvetinde birleşti.

Robert Cromwell oğlu Oliver Cromwell (1599-1658=59), korgeneral, "lord protector=hâmî, koruyucu" adıyle cumhur başkanı 30.1.1649(resmen 1652)-3.9.1658 =9,7,4. Yerine 3. oğlu Richad Cromwel geçti (1626-1712=86), cumhur başkanı 3.9.1658-29.5.1659=0,8,26, 1659-1679 arasında İngiltere'den sürüldü, 20 yıl sn.dönüp daha 33 yıl yaşadı. Dîğer oğlu Henry Cromwell (ölm.1713), 1658'de İrlanda kral nâibi oldu. Dâmâdı Lord Ireton Falcombridge ise orgeneraldi.

Hanover Hânedânı

Asıl Hanover Hânedânı 8.6.1714 - 22.1.1901 = 185, 7, 14 müddetle devâm etmiştir. Ancak 1901'den bu yana devâm eden Gotha Hânedânı da, Hanover hânedânının devâmıdır. Hanover Hânedânı, Welf-Braunschweig-Lüneburg hânedânıdır. Alman'dır. 1714'te Hanover'den Londra'ya gelip İngiltere tahtına çıkmış, Lüteryen Protestanlık'tan Anglikan Protestan'lığa geçmiştir. Ancak kralın ve hânedânın dili 1760'a kadar Almanca olmuştur. Kadın nesebi tarafından -yukarıdaki bahiste görüldüğü gibi- Stuart hânedânına bağlandığı ve Stuart'ların bir dalı Katolik olmakta ısrâr ettiği için, İngiltere tahtına çıkmıştır. İngiltere Parlamentosu, daha Stuart'lar tahtta iken, 12.6.1701'de çıkardığı yasa

ile, son Stuart kraliçesinin ölümünden sonra, tahta Hanover hânedânının çıkacağını kabûl ve îlân etmiştir ki velîahd olarak tanıdığı Prs.Sophia, annesi Prs.Elizabeth I. James'in kızı olmakla, ana tar. Stuart idi, evlenme yoluyle Hanover'de oturuyordu. 1714'te son Stuart kraliçesi vârissiz ölüp İngiltere tahtı boşaldığı zaman, bu yaşlı prenses Sophia henüz ölmüştü. Oğlu Hanover elektörü Georg, Londra'ya dâvet edilip Birinci George unvânı ile İngiltere tahtına çıkarıldı.

1901'de son Hanover olan Kraliçe Victoria öldü. Tahta oğlu VII. Edward çıktı ki baba tarafından başka bir Alman hânedânına, Sachsen-Coburg-und-Gotha hânedânına, Saksonya (Wettin) hânedânının bir dalına mensuptu. Bu hânedâna "Saks-Gotha-İngiltere" hânedânı (House of Saxe-Coburg and Gotha) dendi. Hâlen bu hânedândan İkinci Elizabeth tahttadır. Fakat onun ölümünde oğlu Pr.Charles, "Üçüncü Charles" unvânıyle tahta geçecek, Hânedân yeniden değişecektir, zîrâ babası başka bir Alman asıllı hânedâna Şlesvig-Holştayn-Sonderburg-Glüksburg-Danimarka-Yunan hânedânına mensuptur. 17.6.1917'de Kral George V, Windsor hânedânı adını kabûl etti. Zîrâ bu sırada Cihan Savaşı vardı ve Almanya imparatorluğunu oluşturan devletlerden biri de Gotha dukalığı idi ve İngiltere hânedânının bir dalı, Kral V. George'un amca oğlu bu dukalığın tahtında idi. Windsor Hânedânı diye bir âile olmayıp, bu husus, bir isim değişikliğinden ibârettir. Bugün de Beşinci George'dan inenler Windsor Hânedânı'nı oluşturuyorlar. 8.2.1960'ta İkinci Elizabeth yeni bir düzenleme yaptı. "Windsor Hânedânı"nı ancak İngiltere tahtında bulunan hükümdârın çocukları ve onların çocuklarının oluşturacağını, 3. kuşağa, yânî hükümdârın torun çocuklarına "Mountbatten-Windsor" deneceğini îlân etti(Mountbatten, Alman Hessen-Battenberg hânedânının İngiliz'leşmiş dalıdır). Bugün ancak tahttaki hükümdârın çocukları ve onların çocukları kraliyet prens veyâ prensesi (prince or princess of Great Britain and Northern Ireland) unvânını taşıyorlar ve kendilerine Royal Highness (HRH) denebiliyor. Ayrıca prens veyâ prenses, hükümdâr oğlu veyâ çocuğu ise ayrıca "The" edâtını kullanabiliyor (the prince, the princess). Hükümdârın erkek tarafından torununun çocukları ise taşıdıkları şeref unvanları (duka, kont=duke, earl) ve Lord, Lady diye anılıyorlar, tabîatiyle bunlar da Hânedân prens ve prenseslerini oluşturuyor ve tahtın vârisi bulunuyorlar.

Hanover hânedânının şeceresi Almanya/Hanover bahsinde görüldüğü için burada tekrarlanmayacaktır. Hânedân Welf (ölm.825) adlı kişiden iniyor. İngiltere prensesi Elizabeth (1596-1662) ile evlenen Friedrich'ten ît.bir hatırlatma yapıyorum.

Elizabeth (1596-1662=66), elektris 1613-1623=10, kraliçe 1619-1620=1, İngiltere (1603-1625) ve İskoçya (1567-1625) kralı James I Stuart (1566-1625) kızı = Friedrich V (1596-1632=36), izd.1613, izd.müd.19, yş.17-36, zevci ile ayni yaşda, elektör Palatin 1610-1623=13, Bohemya kralı 1619-1620=1, vel.1596-1610=14, 13 çocukları oldu ki başlıcaları şunlardır: Elisabeth (1618-1680=62), Hervorden manastırı başrâhibesi.- Maurice (1620-1654=34).- Louise (1622-1709=87), Maubisson (Pontoise) manastırı başrâhibesi.- Robert (1619-1682=63), Holderness kontu, Cumberland dukası, İngiltere koramirali, gayri meşrû çocukları oldu.- Karl-Ludwig (1617-1680=63), elektör Palatin 1648-1680=32, kızı Charlotte Elisabeth (1652-1722=70) = Philippe I, Orléans dukası, izd.1671, yş.19, bunların çocukları Philippe II(1674-1723=49, Orléans dukası, 1701-1723=22, Fransa velîahdi ve Fransa kral nâibi 1715-1723=8) ve Elisabeth Charlotte (1676-1714=40=Leopold Joseph, ölm.1729, izd.1698, izd.müd.16, Lorraine

dukası).- Eduard (1624-1663=39), Ren palatin kontu=Anna Gonzaga (ölm.1684), izd.1645, izd.müd.18, Nevers ve Mantova dukası Carlo I kızı, kızları Louise-Marie (1649-1679=30=Fürst Karl Theodore von Salm, ölm.1710, izd.1671, izd.müd.8) ve Benedictine-Henriette-Philippe (1648-1730=8=Johann-Friedrich, ölm.1679, izd.1667, izd.müd.12, Hanover dukası).- Sophia (1630-1714=84), İngiltere velîahdi 1702-1714=12, Hanover düşesi 1679-1692=13 ve Hanover elektrisi 1692-1698=6 + ana-elektris 1698-1714=16 = 35 = Ernst August (1629-1698=71), Hanover dukası 1679-1692=13 + 1. Hanover elektörü 1692-1698=6 = 19, Hanover vel.i 1665-1679=14, izd.1658, izd.müd.40, yş.28-68, zevcinden 1 yş.kç. Hanover Hânedânı'nın atası olan bu Ernst August'ün şeceresi için Almanya/Hanover bahsine bk.

Ernst August (1629-1698) = Sophia (1630-1714) izdivâcından: Maximilien Wilhelm (1666-1726=60), Karl Philipp (1669-1690=21), Christian (1671-1703=32), Ernst August (1674-1728=54, 1715'te Osnabrück piskoposu), George I(aş.bk.) (1660-1727) ve Sophia Charlotte (1668-1705=37), Prusya kraliçesi 1701-1705=4 + Brandenburg elektrisi ve Prusya düşesi 1688-1701=13 = Friedrich I(1657-1713=66), izd.(2) 1687, izd.müd.18, yş.19-37, zevcinden 11 yş.kç., çocukları için bk.Hohenzollern, vel.1670-1688=18, Brandenburg elektörü ve Prusya dukası "Büyük-Elektör" 1688-1701=13, 1. Prusya kralı 1701-1713=12.

52) George I(of Hanover) (1660-1727=67), İngiltere kralı 1.8.1714-11.6.1727 = 12,10,11, babasının yerine 2. Hanover elektörü 1698-1727=29, Hanover vel.i 1679-1698=19, İngiltere vel.i 28.5-1.8.1714=2 ay, 4 gün (ölen annesinin yerine), Braunschweig-Lüneburg dukası, 1705'te İngiltere tab'ası kabûl edildi, 2. derecede kuzini Kraliçe Ann vârissiz ölünce İngiltere kralı oldu (annesi Sophia, I. James'in by.kızı Elizabeth'in 5. ve en kç. kızı idi) = Sophia Dorothea (1666-1726=60), amcasının oğlu, izd.1682, tal. 1694=12, yş.15-27, zevcinden 6 yş.kç., 1694'de Ahlden prs.i(Almanya), Braunschweig-Zell dukası Georg Wilhelm (1624-1705=81)=Eleonore (ölm.1722, izd.1665) (Olbreuse senyörü Alexandre Desmier kızı)'un tek yaşayan kızları. Çocukları: George II, aş.bk.- Alfred (1693-1773=80), Braunschweig-Lüneburg elektörü.- Elisabeth Christine (1691-1750=59), imparatoriçe 1716-1740=24 + 1740-1750=10 = 34 = Karl VI(1685-1740=55), izd.1716, izd.müd.24, yş.24-48, Almanya imparatoru 1711-1740=29, vel.1705-1711=6, çocukları için bk.Habsburg.- Sophia Dorothea (1687-1757=70), Prusya kraliçesi 1713-1740=27 + 1740-1750=10 = 37 = Friedrich Wilhelm I (1688-1740=52), izd.1706, izd.müd.36, yş.19-55, zevcinden 1 yş.by., 2. Prusya kralı 1713-1740=27, vel.1701-1713=12, halasının oğlu, çocukları için bk. Hohenzollern.

George I metresi Ehrengarde Melusina (Emden/Saksonya 1667-İngiltere 1743), Schulenburg kontu Gustavus Adolphus kızı, 1690'da Georg I'in metresi, 1714'te George I'le berâber İngiltere'ye geldi, Münster düşesi 1716, Kendal düşesi (İngiltere) 1719, Feversham kontesi, Glastonbury baronesi, 1723'te Almanya imparatorluk prensesi, Kral'dan olan 2 kızı: Petronilla Melusina (1693-1778=85), 1722'de Walshingham kontesi, Chesterfield Kontu ile evlendi; Margaret Gertrude (1703-1773=70), Lippe Kontu (Almanya) ile evlendi.

53) George II(1683-1760=77), İngiltere kralı 11.6.1727 - 25.10.1760=33,4,14, bu müddet içinde ayni zamanda Hanover kralı, Galler prensi ve Chester kontu 1714-1727=13 (İngiltere ve Hanover vel.i), Cambridge dukası 1706-1727=21, küçük adı Augustus (babasınınki Louis), Cambridge markisi, Milford Haven kontu, Northallerton

vikontu, Tewkesbury baronu (bu unvanları 1706-1714'de taşıdı), 1705'de İngiltere tab'ası oldu, bir meydan muhârebesinde kumanda eden sonuncu İngiltere kralı (Dettingen muhârebesi, 1743). =Caroline (1683-1737=54), izd.1705, izd.müd.32, yş.22-54, zevci ile ayni yaşda, kraliçe 1727-1737=10, Margraf Johann Friedrich von Brandenburg-Anspach (Hohenzollern)=Herzogin Louise von Sachsen-Eisenach'ın 3. ve kç. kızları. Çocukları:

1- Frederick (1707-1751=43), Gloucester dukası 1717-1726, Edinburgh dukası, Ely markisi, Eltham kontu, Launceston vikontu, Snowdon baronu 1726, vel.ve Cornwall dukası, Rothesay dukası 1727-1751=24, Galler prensi ve Chester kontu 1729, Dizbağı Nişânı 1717, yazar = Augusta (1719-1772=53), izd.1736, izd.müd.15, yş.17-32, zevcinden 12 yş.kç., vel.eşi (Galler prensesi) 1727-1751=15 + vel.annesi 1751-1772=21, Sachsen-Gotha-Altenburg dukası Friedrich II=Fürstin Magdalena Auguste von Anhalt-Zerbst'in 6. ve en kç. kızları, çocukları için aş.bk.- 2- 1716'de ölü doğan bir pr.- 3- George (1717-1718=1).- 4- William Augustus (1721-1765=44), 2. vel. 1727-1738=11, Cumberland dukası, Berkhampsted markisi, Kensington kontu, Trematon vikontu, Alderney baronu 1726, mareşal, büyük-amiral, başkumandan 1745, St Andrews (1746) ve Dublin (1751) üniversiteleri şansölyesi, evlenmedi.- Anne (1709-1759=50), Holanda nâibesi 1751-1759=8 = Willem IV(1711-1751=50), izd.1734, izd.müd.17, yş.25-42, zevcinden 2 yş.by., çocukları için bk.Holanda (Orange).- Amelia (1711-1786=75).- Caroline Elizabeth (1713-1757=44).- Mary (1723-1772=49) = Friedrich II(1720-1785=65), izd.(1) 1740, izd.müd.32, yş.17-49, zevcinden 3 yş.kç., Hessen-Kassel landgravı, çocukları için bk.Hessen-Kassel.- Louisa (1724-1751=27), Danimarka kraliçesi 1746-1751=5 = Frederik V(1723-1766=43), izd.(1) 1743, izd.müd.8, yş.19-27, zevcinden 1 yş.kç., Danimarka ve Norveç kralı 1746-1766=20, vel. 1730-1746=16, çocukları için bk.Danimarka.

Galler prensi Frederick'in (1707-1751, yk.bk.) çocukları: George III, aş.bk.- Edward (1739-1767=28), vel.1760-1762=2, Dizbağı Nişânı 1752, York ve Albany dukası, Ulster kontu 1760, koramiral 1762, evlenmedi.- William (1743-1805=62), Dizbağı Nişânı 1762, Gloucester ve Edinburgh dukası ve Connaught kontu 1764, orgeneral 1772, mareşal 1793=Maria (1739-1807=68), izd.1766, izd.müd.39, yş.27-66, zevcinden 4 yş.by., 2. Waldegrave kontu James'den dul, Sir Edward Walpole'ün (1. Oxford Kontu'nun 2. oğlu) Dorothy Clement'tan olan 2. gayri meşrû kızı, çocukları: William (1776-1834=58), 2. Gloucester dukası 1805-1834=29, general 1795, orgeneral 1808, mareşal 1816, Cambridge Üniversitesi şansölyesi 1811, Portsmouth v.1827=Mary (1776-1857=81), izd.1816, izd.müd.18, yş.40-58, zevci ile ayni yaşta, George III kızı, amca-zâde; Sophia Mathilda (1773-1844=71); Caroline (1774-1775=1).- Henry (1745-1790=45), Dizbağı 1767, Cumberland ve Strathearn dukası ve Dublin kontu 1766, oramiral=Anne (1743-1808=65), izd.1771, izd.müd.19, yş.28-47, zevcinden 2 yş.by., Christopher Lorton'dan dul, Carhampton kontu Simon Luttrell'in by.kızı.- Frederick (1750-1765=15).- Augusta (1737-1813=76), düşes 1780-1806=26=Karl II (1735-1806, Jena meydan muhârebesinde=71), izd.1764, izd.müd.42, yş.27-69, zevcinden 2 yş.kç., 2. derecede kuzen, Braunschweig dukası 1780-1806=26, vel.1735-1780=45, Oels dukası 1792, çocukları için bk.Braunschweig-Wolfenbuttel.- Elizabeth (1740-1759=19).- Louisa (1749-1768=19).- Caroline Matilda (1751-1775=24), kraliçe 1766-1772=6 =Christian VII(1749-1808=59), izd.1766, tal.1772=6, yş.15-20, hala oğlu, çocukları için bk.Danimarka, Danimarka ve Norveç kralı 1766-1808=42, vel. 1749-1766=17, oğlunun niyâbetinde 1784-1808=24.

54) George III(1738-1820=82), İngiltere kralı 25.10.1760-29.1.1820=59, 3, 5 (büyükbabası George II'nin yerine), sonuncu Hanover elektörü 1760-1809=49 + Hanover kralı 9.12.1809-1820=11 = 60, aklî melekelerinin zayıflaması üzerine oğlunun (George IV) niyâbeti 1811-1820=9, Braunschweig-Lüneburg dukası 1751-1760=9, vel.1751-1760=9(babası Galler prensi Frederick'in yerine), Cornwall ve Rothesay ve Edinburgh dukası ve Galler prensi 1751-1760=9, Hanover krallığına Napoléon işğâlinden sonra fiilen geçmesi 12.10.1814=Charlotte (1744-1818=74), kraliçe 1761-1818=57, izd.1761, izd.müd.57, yş.17-74, zevcinden 6 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz dukası Karl Ludwig Friedrich'ın 5. ve en kç.kızı, çocukları:

1- George IV(1762-1830), aş.bk.- 2- Frederick (1763-1827=64), vel.1820-1827=7, Dizbağı 1771, York ve Albany dukası ve Ulster kontu 1784, Osnabrück hükümrân prensi 1764, albay 1780, general 1782, korgeneral 1784, mareşal 1795, başkumandan 1799, Avusturya mareşali 1814 = Frederica (1767-1820=53), izd.1791, izd.müd.29, yş.24-53, zevcinden 4 yş.kç., Prusya kralı Friedrich Wilhelm II kızı, çocuksuz.- 3- William IV(1765-1837), aş.bk.- 4-Edward (1767-1820=53), Kent ve Strathearn dukası ve Dublin kontu 1799, albay 1786, general 1793, orgeneral 1799, mareşal 1805 = Victoria (1786-1861=75), izd.(2) 1818, izd.müd. 2, yş.32-34, zevcinden 19 yş.kç., Kraliçe'nin Annesi 1837-1861=24, 2. Leiningen prensi Emich Karl'dan dul ve Sachsen-Koburg-Saalfeld dukası Franz Friedrich Anton'un 4. kızı, tek çocukları: Victoria (1819-1901=82), aş.bk.- 5- Ernest Augustus (Alm.Ernst August) (1771-1851=80), Cumberland dukası 1799, Hanover kralı 1837-1851=14 (yeğeni Victoria, İngiltere kraliçesi olunca, selefleri İngiltere kralları gibi ayni zamanda Hanover hükümrân kraliçesi olmadı, zîrâ Almanya'da kadınların tahta çıkması mümkün değildir, Victoria'nın bu amcası, Hanover kralı olarak Almanya'ya Hanover'e gidip tahta çıktı) = Frederika (1778-1841=63), izd.(3) 1815, izd.müd.26, yş.37-63, zevcinden 7 yş.kç., Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası Friedrich kızı, Hanover kraliçesi 1837-1841=3. Bu sûretle Hanover, 20.6.1837'de İngiltere'den ayrıldı ve 20.9.1866'da Prusya'ya ilhâk edilinceye kadar 29 yıl, 3 ay müstakil bir Alman devleti ol.yaşadı (Lüteryen Protestan). Ernst August'un yerine oğlu Georg, sonuncu Hanover kralı oldu: Georg V(İng.George) (1819-1878=79), kral 1851-1866=15, vel.1837-1851=14=Maria(1818-1907=89), izd.1843, izd.müd.35, yş.25-60, zevcinden 1 yş.by., Sachsen-Altenburg düşesi, tek oğulları Ernst August (1845-1923), 1884-1913'te Braunschweig hükümrân dukası oldu, sonra oğlu Ernst August II(1887-1953) tahta geçti, bu hânedânın şeceresi Almanya (Hanover ve Braunschweig) bahsinde verilmişti.- 6- Augustus Frederick(1773-1843=70), Sussex dukası, Inverness kontu ve Arklow baronu 1801, İskoçya Locası üstâd-ı âzamı 1811, Göttingen Üniversitesi (Almanya) me'zûnu=1. Lady Augusta Murray (1768-1830=62), izd.1793, tal.1801=8, yş.25-33, zevcinden 5 yş.by., 4. Dunmore Kontu'nun 2. kızı, =2. Lady Cecilia (1785-1873=88), izd.1831, izd.müd.12, yş.46-57, zevcinden 12 yş.kç., Inverness düşesi 1840, Sir George Buggin'den dul, 2. Arran Kontu'nun kızı, Sussex Dukası'nın 1.izdivâcından çocukları: Augustus Federick (1794-1848=54), sir, albay ve Augusta Emma (1801-1866=65) = Thomas Wilde (1782-1855=73), izd.1845, izd.müd.10, yş.44-54, zevcinden 19 yş.kç., 1. Truro baronu, şansölye lordu 1850-52.-7-Charlotte (1766-1828=62), düşes 1797, elektris 1803, kraliçe 1806-1816=10+1816-1830=14=24 = Friedrich I (1754-1816=62), izd.(2) 1797, izd.müd.19, yş.31-50, zevcinden 12 yş.kç., çocukları için bk.Vürtenberg, Vürtenberg kralı 1806-1816=10, daha önce dukası.- 8- Augusta Sophia (1768-1840=72).-9-Elizabeth (1770-1840=70), landgravin 1820-1829=9 = Friedrich VI(1769-1829=60), izd.1818,

izd.müd.11, yş.48-59, zevcinden 1 yş.kç., Hessen-Homburg landgravı 1820-1829=9.-10 -Mary (1776-1857=81)=William (1776-1834=58), izd.1816, izd.müd.18, yş.40-58, zevci ile ayni yaşda, amca oğlu, İngiltere prensi, Gloucester dukası (yk.bk.).-11-Sophia (1777-1848=71).-12-Amelia (1783-1810=27).-13-Octavius (1779-1783=4).-14-Alfred (1780-1782=2).-15-Adolphus (1774-1850=76), vel.1837-1840=3, Hanover genel vâlîsi 1816-1831=15 + Hanover kral nâibi 1831-1837=6=21, Dizbağı 1786, Cambridge dukası, Tipperary kontu ve Culloden baronu 1801, albay 1793, korgeneral 1798, mareşal 1813, St Andrews Üniversitesi şansölyesi 1811-14 = Augusta (1797-1889=92), izd.1818, izd.müd.32, yş.21-53, zevcinden 14 yş.kç., daha 39 yıl yaşadı, Landgraf Friedrich von Hessen-Kassel'in 3. kızı, çocukları: 1/Augusta (1822-1916=94), büyük-düşes 1860-1904=44 + 1904-1914=10 + 1914-1916=2 = 56 = Friedrich Wilhelm (1819-1904=85), izd.1843, izd.müd.61, yş.21-82, zevcinden 3 yş.kç., çocukları için bk.Mecklenburg-Strelitz, Mecklenburg-Strelitz büyük-dukası 1860-1904=44, vel.-büyük-duka 1819-1860=41, Prusya orgenerali. 2/ Mary Adelaide (1833-1897=64) =Francis (1837-1900=63), izd.1866, izd.müd.31, yş.33-64, zevcinden 4 yş.by., 1. Teck prensi ve dukası, tümgeneral, Herzog Alexander von Württemberg'in tek oğlu, çocukları için bk.Vürtenberg. 3/ George (1819-1904=85), 2. Cambridge dukası vs. 1850, Dizbağı 1835, mareşal 1862, Britanya imparatorluk silâhlı kuvvetleri başkumandanı 1856-1895=39 = Louisa (asıl adı Sarah) (1815-1890=75), izd.1847, izd.müd.43, yş.32-75, zevcinden 4 yş.by., Robert Fairbrother kızı, tiyatro aktrisi, morganatik, prens sayılmayan 3 oğulları oldu: 1: George Fitzgeorge (1843-1907=64), albay=Rosa (1854-1927=73), izd.1885, izd.müd.22, yş.31-53, zevcinden 11 yş.kç., Yzb.Frank Arkwright'den boşanmış, hâkim William Baring kızı, çocukları: George (1892-1960=68), diplomat=1. Esther Vignon (1888-1935=47), izd.1918, tal.1927=9, yş.30-39, zevcinden 4 yş.by., =2. France (1911-katli 1974=63), izd.1934 (7 yıl sn.), tal.1955=21, yş.23-44, zevcinden 19 yş.kç., Fransa senatörü Robert Bellanger kızı. George Fitzgeorge kızı: Iris (1886-1976=90) =1. Robert Balfour (1869-1942=73), izd.1912, izd.müd.30, yş.26-56, zevcinden 17 yş.kç., çocukları oldu, =2. Pr.Vladimir Emmanuelovitch Galitzine (1884-1954=70), izd.(2) 1945(3 yıl sn.), izd.müd.9, yş.59-68, zevcinden 2 yş.kç., Pr.Emmanuel Vassilievitch Galitzine=Ekaterina Gordéeff oğlu. George Fitzgeorge'un dîğer kızı: Daphné (1889-1954=65)=Sir George Earle (1890-1965=75), izd.(1) 1915, izd.müd.39, yş.26-65, zevcinden 1 yş.by. 2: Adolphus Fitzgeorge (Sir) (1846-1922=76), tümamiral 1896=1. Sophia (1857-1920=63), izd. 1875, izd.müd.45, yş.18-63, zevcinden 11 yş.kç., Thomas Holden kızı, =2. Margarita (1863-1934=81), izd.(ayni yıl) 1920, izd.müd.2, yş.57-59, zevcinden 17 yş.kç., John Watson kızı, Sir Adolphus Fitzgeorge'un kızı: Olga (1877-1928=51) = 1. Sir Archibald Hamilton (1876-1939=63), izd.1897, tal.1902=5, yş.20-25, zevcinden 1 yş.by. (çocukları: Hamiton baronetleri), =2. Robert-Lane (1873-1943=70), izd.1905(3 yıl sn.), izd.müd.23, yş.28-51, zevcinden 4 yş.kç., hava subayı, çocukları oldu, Charles Lane'in by.oğlu. 3: Augustus Fitzgeorge(Sir) (1847-1933=86), albay, evlenmedi.

55) George IV(1762-1830=68), Büyük Britanya, İrlanda ve Hanover kralı 29.1.1820-26.6.1830=10, 4, 28 (babasının yerine geçti), vel.=Galler prensi, Chester kontu 1762-1820=58, doğumunda Cornwall dukası ve Rothesay dukası, Dizbağı 1765, aklî melekeleri zayıflayan babasının yerine kral nâibi 5.2.1811-29.1.1820=8,11,22

(Regence=Niyâbet dönemi ol. İngiltere târîhine geçmiştir), Braunsweig nâib dukası (Almanya) 1815-1823=8. = Caroline (1768-1821=53), izd.1795, izd.müd.26, yş.27-53, zevcinden 6 yş.kç., kraliçe 1820-1821=1, halasının oğlu, Herzog Karl II von Braunschweig'ın 2. kızı. =Mary Anne(morganatik) (1756-1837=81), izd.1785, tal.1795=10, yş.29-39, zevcinden 6 yş.by., Thomas Fitzherbert kızı. George IV, Galler prensesi (1795-1820) Kraliçe Charlotte ile bir yıl sn.fiilen ayrıldı, tek kızları oldu ki şudur: Charlotte (1796-1817=21) = Léopold (1790-1865=75), izd.1816(1), izd.müd.1, yş.20-21, zevcinden 6 yş.kç., dayısı Sachsen-Koburg-Saalfeld dukası Franz Friedrich Anton'un 3. oğlu ki, 1830'da Belçika kralı oldu, bu izd.'dan 1817'de ölü bir pr.doğdu. Prs.Charlotte, 1813'te Willem d'Orange ile nişanlanmışsa da (bk.Holanda) bu nişan bozulmuştu. Charlotte, babasının krallığından önce öldü, yaşasa idi, önce vel., sonra İngiltere hükümrân kraliçesi olacak, amcası William IV ile dîğer amcasının kızı Victoria tahta geçemeyecekti.

56) William IV (1765-1837=72), Büyük Britanya ve İrlanda Birleşik Krallığı ve Hanover kralı (3 yaş by.ağabeyi George IV yerine) 26.6.1830-20.6.1837 = 6,11,24, vel. 1827-1830=3 (2 yaş by.ağabeyi Pr. Frederick'in ölümü üzerine), Dizbağı 1792, Clarence ve St Andrews dukası ve Munster kontu 1789, tümamiral 1790, oramiral 1811, büyük-amiral 1827=Adelaide (1792-1849=57), izd.1818, izd.müd.19, yş.26-45, zevcinden 27 yş.kç., kraliçe 1830-1837=7, Herzog Georg I von Sachsen-Meiningen by.kızı, çocukları: Charlotte (1819'da ölü doğdu) ve Elizabeth (1820-1821=3 aylık). =Dorothy (1761-1816=55), William IV'ün kendisinden 4 yş.by.metresi olup "Mrs Jordan" adıyle tanınmış bir tiyatro aktrisi idi, bu eşinden gayri meşrû 10 oğlu ve kızı oldu ki bunların büyüğüne 1830'de Munster Kontu unvânı verildi ve Munster Kontları âilesinin ilki oldu, dîğer oğulları ve kızları, soylularla evlendiler. William IV ölünce yerine, 10 yıl önce ölmüş bulunan kç.kardeşi Pr.Edward'ın (1767-1820, yk.bk.) tek çocuğu olan kızı Victoria, 3 amcası hayatta olduğu halde, İngiltere verâset sistemine göre tahta geçti.

57) Victoria (24.5.1819 - 22.1.1901=81, 7, 29), kç. adı Alexandrina, Büyük Britanya ve İrlanda hükümrân kraliçesi (kadın olduğu için Hanover tahtına geçemedi, amcası Hanover kralı oldu) 20.6.1837-22.1.1901=63, 7, 2, Hindistan imparatoriçesi(Empress of India) 1.1.1877-22.1.1901=24,0,22 (Delhi'de îlân edildi, Hindistan imparatorluk tahtı Timuroğlu İkinci Bahâdır Şâh'ın İngilizler'ce hal'inden beri 18 yıldan fazla zamandan beri açıktı). =Albert (1819-1861=42), izd.1840, izd.müd.21, yş.21-42, zevci ile ayni yaşta (zevcinden 3 ay, 3 gün by.), dayısı Herzog Ernst I von Sachsen-Koburg-und-Gotha'nın kç. oğlu, Saksonya dukası 1819, İngiltere kraliyyet prensi 1840, prince consort 1857, Kraliçe eşi 1840-1861=21, Dizbağı Nişânı hâmili, mareşal, Cambridge Üniversitesi şansölyesi, büyük-amiral, Victoria, İngiltere târîhinin en uzun müddet tahtta kalan hükümdârı oldu (1887'de Altın ve 1897'de Elmas jübilesi kutlandı). Çocukları:

Pr.Albert (1819-1861) bestekârdır.

1- Edward VII(1841-1910), 58. kral ve 2. imparator 1901-1910, onunla, babası dolayısıyle Sachsen-Koburg-und-Gotha Hânedânı başladı ve Victoria ile gerçek Hanover Hânedânı 1901'de sona erdi.

2- Alfred (1844-1900=56), oramiral, Saksonya dukası, Edinburg dukası 1866, Akdeniz filosu başkumandanı, Prusya ve Saksonya orgenerali, Almanya oramirali, violonist, Yunan tahtını reddi 1862, Sachsen-Koburg-und-Gotha hükümrân dukası

1893-1900=7, vel.duka 1844-1893=49=Mary (1853-1920=67), izd.1874, izd.müd.26, yş.21-47, zevcinden 9 yş.kç., gran-düşes, Çar Alexander II'nin 2. kızı, Gotha düşesi 1893-1900=7, çocukları (tafsîlât için bk. Almanya/Sachsen-Koburg-und-Gotha): 1: Alexander-Alfred (1874-1899=25), vel.duka 1893-1899=6. 2: Mary (1875-1938=63), yazar, kraliçe 1914-1927=13 + 1927-1938=11 = 24 = Ferdinand (1865-1927=62), izd.1893, izd.müd.34, yş.18-52, zevcinden 10 yş.kç., Romanya kralı 1914-1927=13, vel.1889-1914=25, çocukları için bk.Romanya. 3: Victoria-Melita (1876-1936=60), Hessen büyük-düşesi 1894-1901=7, Rusya grandüşesi 1905-1936=31 =1. Ernst Ludwig (1868-1937=69), izd.1894, tal.1901=7, yş.18-25, Hessen büyük-dukası 1892-1919=27, vel.büyük-duka 1877-1892=15, Hessen hânedânı şefi 1919-1937=18, halasının oğlu, =2. Grandük Kyril (1876-1938=62), izd.1905 (4 yıl sn.), izd.müd.31, yş.31-62, zevci ile ayni yaşta, Romanov Hânedânı şefi ve müd.1918-1938=20, Rusya oramirali, çocukları için bk.Romanov (Rusya). 4: Alexandra (1878-1942=64)=Ernst(1863-1950=87), izd.1896, izd.müd.46, yş.18-64, Hohenlohe-Langenburg prensi, Sachsen-Koburg-und-Gotha dukalığı nâibi 1900-1905=5, çocukları için bk.Almanya/Hohenlohe-Langenburg. 5: Beatrix (1884) = Alphonse (1886), izd.1909, yş.25, zevcinden 2 yş.by., Fransız prensi, çocukları için bk.Fransa/Orléans.

3- Arthur(1850-1942=92), Connaught dukası, Strathearn dukası ve Sussex kontu 1874, Dizbağı 1867, mareşal 1902, Akdeniz kara ve deniz kuvvetleri başkumandanı 1907-9, Kanada genel vâlîsi 1911-1916, İskoçya Locası üstâd-ı âzamı 1901-1939, murassâ Mecîdiye nişânı hâmili = Louise Margaret (1860-1917=57), izd.1879, izd.müd.38, yş.19-57, zevcinden 10 yş.kç., Prusya (Hohenzollern) prensi Friedrich Karl'ın 3. kızı. Çocukları: 1: Arthur (1883-1938=55), babasından önce öldü, Dizbağı 1902, mareşal 1918, Güney Afrika Birliği genel vâlîsi 1920-1924, Connaught prensi = Alexandra (1891-1959=68), izd.1913, izd.müd.25, yş.22-47, zevcinden 8 yş.kç., annesinin amca-zâdesi, 1. Fife dukası Alexander Duff=Prs.Louise (Edward VII kızı) by.kızı, oğulları Alastair (1914-savaşta ölm.1943=29), dedesinin yerine Connaught ve Strathearn dukası ve Sussex kontu 1942-1943=1.- 2: Margaret (1882-1920=38) = Gustaf VI(1882-1973=91), izd.1905, izd.müd.15, yş.23-38, zevci ile ayni yaşta, İsveç kralı 1950-1973=23, çocukları için bk. İsveç/Bernadotte.- 3: Patricia (1886-1974=88) = Sir Alexander Ramsay (1881-1972=91), izd.1919, izd.müd.53, yş.33-88, zevcinden 5 yş.kç., oramiral, 13. Dalhouisie Kontu'nun 3. oğlu, oğulları Alexander Ramsay (1919), subay, Oxford me'zûnu=Flora (1930), izd.1956, yş.26, zevcinden 11 yş.kç., 19. Saltoun baronu Alexander Fraser'ın tek kızı, çocukları Katharine Fraser (1957), Alice Fraser (1961), Elizabeth Fraser (1963).

4- Leopold (1853-1884=31), Dizbağı 1869, Albany dukası, Clarence kontu ve Arklow baronu 1881, albay 1878, Oxford me'zûnu=Helena (1861-1922=61), izd.1882, izd.müd.2, yş.21-23, Sachsen-Koburg-und-Gotha anne düşesi 1900-1918=18, Waldeck prensi Georg Viktor'un 3. kızı, çocukları: 1: Alice (1883-1980=97), eşi ile Ankara'da Atatürk'ü resmen ziyâreti 24-6.4.1931=Alexander (1874-1957=83), izd.1904, izd.müd.53, yş.21-74, zevcinden 9 yş.kç., baba-annesinin amca-zâdesinin oğlu, Vürtenberg prensi, 1. Athlone kontu, Dizbağı, İngiltere korgenerali, Kanada genel vâlîsi, sn.Güney Afrika Birliği genel vâlîsi, 1. Teck prensi ve dukası, Vürtenberg prensi Francis ile İngiltere prensesi Adelaide'in kç.oğlu, çocukları için bk.Vürtenberg-Teck

(Almanya).- 2: Charles Edward (Alm.Karl Eduard) (1884-1954=70), Prusya, Saksonya, Gotha ve Bulgaristan orgenerali, Sachsen-Coburg-und-Gotha hükümrân dukası 1900-14.11.1918=18 (1905'e kd.niyâbet altında), vel.duka 1893-1900=7, Gotha Hânedânı şefi 1918-1954=36=Victoria Adelheid (1885-1970=85), izd.1905, izd.müd.49, yş.20-69, zevcinden 1 yş.kç., düşes 1905-1918=13, Schleswig -Holstein-Sonderburg-Glücksburg dukası Friedrich Ferdinand'ın by.kızı, çocukları (tafsîlât için bk.Almanya/ Sachsen-Koburg-und-Gotha): 1) Johann Leopold (1906-1972=66), vel.duka 1906-1918=12, Gotha Hânedânı şefi 1954-1972=18, çocukları: Ernst-Leopold (1935, 1972'den bu yana Gotha Hânedânı şefi, çocukları Hubertus 1961, Ernst-Josias 1965, Carl-Eduard 1966, Ferdinand Christian 1968, Alice 1970, Victoria 1963), Peter (1939) (çocukları Peter 1965, Malte Georg 1966), Marianne (1953); 2) Hubertus (1909-Rusya cebhesinde maktûl 1943=34);3) Friedrich Josias (1918), çocukları: Andreas (1943, çocukları Hubertus 1975, Alexander 1977, Stephanie 1972), Adrian (1955), Maria Claudia (1949), Beatrice (1951); 4) Sibylla (1908-1972=64) = Gustaf Adolf (1906-1947=41), izd.1932, izd.müd.15, yş.24-39, zevcinden 2 yş.kç., İsveç velîahdi (bk.İsveç), bugünki İsveç kralı bu evlenmeden doğdu; 5) Caroline Mathilde (1912).

Yukarıdaki (Leopold=Helena kızı) Alice 25.2.1883-3.1.1981 = 97, 10, 6.

5- Victoria (Alm. Viktoria) (1840-1901=61), Almanya imparatoriçesi ve Prusya kraliçesi 1887-1888=1 + ana imparatoriçe-kraliçe 1888-1901=13 = 14, Prusya velîahdi eşi 1861-1871=10 + Almanya velîahdi eşi 1871-1887=16 = 26 = Friedrich III(1831-1888=57), izd.1858, izd.müd.30, yş.18-48, zevcinden 9 yş.kç., Almanya imparatoru ve Prusya kralı 1887-1888=1, vel.1861-1887=26, çocukları (bu arada İmp.Wilhelm II) için bk.Almanya (Prusya-Hohenzollern).

6- Alice (1843-1878=35), büyük-düşes 1877-1878=1 = Ludwig IV(1837-1892=55), izd.(1) 1862, izd.müd.16, yş.19-35, zevcinden 6 yş.kç., Hessen büyük-dukası 1877-1892=55, Prusya mareşali, çocukları için bk.Hessen.

7- Helene (1846-1923=77) = Christian (1831-1917=86), izd.1866, izd.müd.51, yş.20-1, zevcinden 15 yş.kç., İngiltere ve Prusya orgenerali, vel. duka 1880-1917=37, Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg (çocukları için b.bk.) dukası Christian'ın 3. oğlu.

8- Louise (184.-1939=91) = John Campbell (1845-1914=69), izd.1871, izd.müd.43, yş.23-66, zevcinden 3 yş.kç., 9. Argyll dukası, Dizbağı, yazar, Kanada genel vâlîsi.

9- Beatrice (1857-1944=87), Kraliçe Victoria=Pr.Albert'in 4'ü pr., 5 prs. 9 çocuklarının sonuncusu olup ilk çocukla arasında 17 yıl fark var, yazar = Henry of Battenberg (1858-1896=38), izd.1885, izd.müd.11, yş.28-39, zevcinden 1 yş.by., Dizbağı, İngiltere ve Bulgaristan albayı, Hessen prensi Alexander'in 3. oğlu, çocukları için bk.Hessen-Battenberg-Mountbatten.

58) Edward VII(1841-1910=69), Birleşik Krallık kralı ve Hindistan imparatoru (annesi Victoria'nın yerine) 22.1.1901 - 6.5.1910=9,3,15, vel.=Galler prensi, Cornwall dukası, Rothesay dukası, Chester kontu, Dublin kontu 1841-1901=60, Edinburg ve Oxford üniversiteleri me'zûnu = Alexandra (1844-1925=81), izd.1863, izd.müd.47, yş.19-66, zevcinden 3 yş.kç., Dizbağı 1901, Danimarka kralı Christian IX'un by.kızı, Galler prensesi 1863-1901=38, Kraliçe-İmparatoriçe 1901-1910=9 + 1910-1925=15 = 24. Çocukları:

1- Albert (1864-1892=28), Clarence ve Avondale dukası, Athlone kontu 1890, murassâ Osmânî nişânı, evlenmedi, yaşasa idi 1910'da kral olacaktı.

2- George V(1865-1936=71), aş.bk. 3- John (1871), 1 günlük öldü.

4- Victoria (1868-1935=67), evlenmedi. 5- Maud (1869-1938=69), Norveç kraliçesi 1905-1938=33 = Haakon VII(1872-1957=85), izd.1896, izd.müd.42, yş.27-69, zevcinden 4 yş.by., çocukları için bk.Norveç.

6- Louise (1867-1931=64) = Alexander Duff (1849-1912=63), izd.1889, izd.müd.23, yş.22-45, zevcinden 18 yş.kç., 1. Fife dukası, Dizbağı, Mısır'da(Asvân) öldü, 5. Fife Kontu'nun tek oğlu (annesi: 18. Erroll Kontu'nun 2. kızı Lady Agnes Hay, 18.Errol Kontu=Lady Elizabeth FitzClarence ki Kral William IV'ün 3. gayri meşrû kızıdır). 1890'da ölü doğan bir oğul dışında 2 kızları oldu: 1: Alexandra (1891-1959=68), Fife düşesi 1912-1959=47, Britanya kraliyyet prensesi 1905, albay = Arthur (1883-1938=55), izd.1913, izd.müd.25, yş.22-47, zevcinden 8 yş.kç., Kraliçe Victoria'nın oğlu Pr. Arthur'un tek oğlu, yk.bk. 2: Maud (1893-1945=52), kraliyyet prensesi 1905=Charles Alexander Carnegie (1893, 1980'de hayatta), izd.1923, izd.müd.22, yş.30-52, zevci ile ayni yaşta 11. Southesk kontu, 10. kont Charles Noel'in by.oğlu, çocukları: James (1929), 3. Fife dukası 1959=Hon.Caroline (1934), izd.1956, tal.1966=10, yş.22-32, zevcinden 5 yş.kç., 3. Forteviot baronu Lord Henry Dewar'ın by. kızı, çocukları: Lord David (1961, Macduff kontu) ve Lady Alexandra Carnegie (1959).

59) George V (1865-1936=71), Birleşik Krallık kralı ve Hindistan imparatoru (babasının yerine) 6.5.1910-20.1.1936=25, 8, 15, 17.7.1917'de hânedânının adını Windsor Hânedânı ol.değiştirdi, Dizbağı 1884, York dukası, Inverness kontu ve Killarney baronu 1892, Cornwall dukası, Rothesay dukası 1901, Galler prensi (vel.) ve Chester kontu 1901-1910=9, Delhi'de imparatorluk tâcı giymesi 13.12.1911, Gümüş Jübile 1935 = Mary (1867-1953=86), izd.1893, izd.müd.43, yş.26-69, zevcinden 2 yş.kç., annesinin babasının hemşîre-zâdesinin torunu, kraliçe-imparatoriçe 1910-1936=26 + 1936-1952=16 + 1952-1953=1 = 43, Dizbağı 1910, 1. Teck prensi ve dukası Francis (bk.Vürtenberg) = Mary Adelaide (İngiltere prs.i)'nin tek kızları. Çocukları:

1- Edward VIII (1894-1972=78), aş.bk. 2- George VI (1895-1952=57), aş.bk. 3- John (1905-1919=14).

4- Henry (1900-1974=74), Dizbağı 1921, Gloucester dukası, Ulster kontu ve Culloden baronu 1928, mareşal 1955, hava mareşali 1958, büyükamiral, Avustralya genel vâlîsi 1945-1947=2, Cambridge me'zûnu = Alice (1901, 1990'da hayatta), izd.1935, izd.müd.39, yş.34-73, zevcinden 1 yş.kç., albay, hava mareşali, 7. Buccleuch ve 9. Queensberry Dukası'nın 3. kızı (Lady Alice Montagu-Douglas-Scott). Çocukları: 1: William (1941-uçak kazâsında 1972=31), evlenmedi, Stanford (Kaliforniya) Ün.me'zûnu. 2: Richard (1944), babasının yerine 2. Gloucester dukası 1974, albay, yazar, Cambridge me'zûnu mîmâr=Birgitte van Deurs (1946), izd.1972, yş.26, zevcinden 2 yş.kç., Danimarkalı Asger Henriksen=Vivian van Deurs'un kç.kızları, çocukları: Alexander (1974, Ulster kontu) ve Lady Davina (1977) ile Lady Rose (1980).

5- George (1902-savaşta uçak kazâsında ölm.1942=40), Dizbağı 1923, Kent dukası, St Andrews kontu ve Downpatrick baronu 1934, tümamiral 1939, tümgeneral,

hava tümgenerali, 1938'de Australya genel vâlîliğine atandı, fakat gitmedi = Marina (1906-1968=62), izd.1934, izd.müd.8, yş.28-34, zevcinden 4 yş.kç., albay, Kent Ün. şansölyesi ve doktoru, Yunan ve Danimarka prensi Nikolas'ın kç. kızı, çocukları: 1: Pr. Edward (1935), babasının yerine 1942'de 7 yaşında Kent dukası, albay, Surrey Ün.şansölyesi=Katharine (1933), izd.1961, yş.28, zevcinden 2 yş.by., tümgeneral, Leeds Ün.şansölyesi, 4. Worsley baroneti Alb.Sir William'ın tek kızı, çocukları: George (1962, St Andrews kontu = Sylvana Tomaselli, izd.1988), Lord Nicholas (1970), Lady Helen (1964). 2: Pr.Michael (1942) = Marie-Christine (1945), izd.1978, yş.33, zevcinden 3 yş.kç., Baron Gunther von Reibnitz=Kontes Maria Anna von Muraszombarh kızı ve Sir Thomas Troubridge'den boşanmış, oğulları: Lord Frederick 1979 ve Lady Gabriela 1981. 3: Prs.Alexandra (1936), albay, Lancaster Ün.şansölyesi=Hon.Angus Ogilvy (1928), izd.1963, yş.27, zevcinden 8 yş.kç., 12. Airlie kontu David Ogilvy'nin 2. oğlu, çocukları: James (1964=Julia Rawlinsok, izd.1988) ve Marina (1966).

6- Mary (1897-1965=68), tuğgeneral = Lord Henry Lascelles, 6. Harewood kontu (1882-1947=65), izd.1922, izd.müd.25, yş.25-50, zevcinden 15 yş.kç., Dizbağı, 5. Harewood kontu Lord Henry'nin by.oğlu, çocukları (2 oğul): 1: George (1923), 7. Harewood kontu 1947, Cambridge me'zûnu, York Ün.şansölyesi, yazar=1. Safie Bachmann, tal., =2. Marion(1926), izd.1949, tal. 1966=17, yş.23-40, zevcinden 3 yş.kç., Erwin Stein kızı, =3. Patricia (1926), izd. 1967 (1 yıl sn.), yş.41, zevcinden 3 yıl kç., Charles Tuckwell=Elizabeth Norton kızı ve Athol Smith'den boşanmış, çocukları: Lord David (1950, Lascelles vikontu=Margaret Messenger, izd.1978, çocukları George 1978 ve Emily 1975), Hon.James Lascelles (1953=Frederika Ann (1953), izd.1973, yş.20, zevci ile ayni yaşda, Amerikalı Prof. Alfred Duhrsson = Elizabeth Buntt kızı, kızları Sophie 1973 ve Rowan 1977), Hon. Jeremy Lascelles (1955), Hon.Mark Lascelles (1964). 2: Hon.Gerald Lascelles (1924) =1. Angela (1919), izd.1952, yş.33, zevcinden 5 yş.by., tal.1978=26, yş.59, Charles Dowding = Lady Fox kızı, =2. Elizabeth Colvin (1924), zevci ile ayni yaşta, Tuğg. Sydney Collingwood kızı, 1. izd.'dan: Henry 1953(=Alexandra Morton) ve Martin (1962).

60) Edward VIII(1894-1972=78), Birleşik Krallık kralı ve Hindistan imparatoru 20.1.1936 - 11.12.1936 = 0, 10, 22 (babasının yerine), tâc giymedi, morganatik izdivâcını yapabilmek için ferâgat etti, Oxford me'zûnu, Galler prensi(vel.) 1910-1936=26 ve Cornwall dukası, Rothesay dukası, Chester kontu, Dizbağı 1910, büyükamiral, mareşal ve hava mareşali 1936, babasının hastalığında Devlet müşâviri 1928-9 ve 1936, 1937'de Windsor dukası, Bahama v.1940-45, yazar=Wallis Warfield (1896-1986=90), izd.1937, izd.müd.35, yş.41-76, zevcinden 2 yş.kç., yazar, Wallis Winfield (Maryland) = Alice Montague(Virginia)'nun tek çocuğu, Ernest Simpson ve Earl Spencer'dan boşanmış, çocuksuz. VIII. Edward 4-6.1936'da kral iken İstanbul'a gayri resmî gelip Atatürk'le görüştü. Çocuksuz.

61) George VI(1895-1952=57), Birleşik Krallık kralı 11.12.1936-6.2.1952 = 15, 1, 26, Hindistan imparatoru 1936-22.6.1948 = 11, 6, 12, vel.1936'da 11 ay (ağabeyi için). York dukası, Inverness kontu ve Killarney baronu 1920, Dizbağı 1916, mareşal, büyükamiral ve hava mareşali 1936, = Lady Elizabeth (1900, 1991'de hayatta), izd.1923, izd.müd.29, yş.23-52, zevcinden 5 yş.kç., Dizbağı 1936, kraliçe 1936-1952=16 +

1952'den bu yana ana kraliçe, Londra ve Dundee üniversiteleri şansölyesi, 14. Strathmore ve Kinghorne kontu Claude George Bowes-Lyon'ın kç.kızı (Dizbağı Nişânı hâmili). Çocukları: Elizabeth II (1926), bk.aş.no.62 ve Margaret (1930), =Antony Armstrong-Jones (1930), izd.1960, tal.1978=18, yş.30-48, zevcinden 2 ay kç., 1. Snowdon kontu 1961, Ronald Armstrong-Jones (şeceresi için bk. s.765) = Anne Messel'in tek oğulları (annesi Anne, boşanıp 6. Rosse Kontu ile evlendi), çocukları: David (1961, Linley vikontu) ve Lady Sarah (1964).

Lord David Linley 1993'te Serena Stanhope'le evlendi.

62) Elizabeth II (İskoçya kraliçesi ol. El.I) (21.4.1926), Alexandra Mary, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı hükümrân kraliçesi (babasının yerine) 6.2.1952, vel.1936-1952=15,1,26, Dizbağı 1947, büyükamiral 1964 = Philip (1921), izd.1947, yş.21, zevcinden 5 yş.by., Edinburgh dukası, Merioneth kontu ve Greenwich baronu 1947, kraliyyet prensi 1947, vel.eşi 1947-1952, kraliçe eşi 1952, Dizbağı 1947, büyükamiral, mareşal ve hava mareşali 1953, 1947'de Yunan ve Danimarka prensi titrlerini bırakarak Mountbatten soyadını alıp İngiltere tab'ası oldu, Yunan prensi Andreas'ın tek oğlu (annesi Alice, Hessen-Battenberg-Mountbatten-Milford Haven hânedânından). Çocukları:

1- Charles (14.11.1948), vel.1952, Cornwall dukası, Rothesay dukası 1952, Galler prensi ve Chester kontu 1958, Carrick kontu, Renfrew baronu, Isles baronu, Cambridge me'zûnu = Lady Diana Spencer (1961), izd. 1981, yş.20, zevcinden 13 yş.kç., 8. Spencer (1765'te ihdâs edildi) kontu Edward John'ın (doğ.1924, kont 1975=Hon.Shand Kydd, oğulları Viscount Althorp, doğ.1964) (7.kont: 1892-1975=83, kont 1922) kç. kızı. Çocukları: William 1982 ve Henry 1984. Pr.Charles, Charles III ve ondan sonra oğlu Pr.William, William V sanları ile tahta çıkacaklar.

Galler prensesi Diana'nın babası 1992'de öldü ve oğlu Viscount Althorp 9. Spencer kontu oldu, 1989'da Victoria Lockwood'la evlenmişti.

2- Andrew (1960), York dukası, Inverness kontu ve Killyleagh baronu 1986=Sarah Ferguson (1959), izd.1986, yş.27, zevcinden 1 yş.by., Bnb.Ronald Ferguson'un kç.kızı, kızları: Beatrice (1988) ve Victoria (1990).

Pr.Andrew (no.2) 1996'da boşandı.

3- Edward (1964).

4- Anne (1950) = Mark Philipps, yzb. (1948), izd.1973, yş.23, zevcinden 2 yş.kç., Bnb.Peter Philipps'in tek oğlu (annesi Tuğg. John Tiarks'ın tek çocuğu Anne Patricia), oğulları: Peter 1977 ve kızları Zara 1981.

Prs.Anne 1992'de Mark Philipps'ten ayrılıp deniz binbaşısı Tim Laurence (doğ.1955) ile evlendi.

Tahta geçme sırası (order of succession to the Throne) 1990'da şöyledir: 1. Galler prensi Charles (1948), 2. oğlu William (1982), 3. küçük oğlu Henry (1984), 4. York dukası Andrew (1960), 5. ve 6. York Dukası'nın 2 kızı Beatrice ve Victoria (1988 ve 1990), 7. Pr.Edward (1964), 8. Prs.Anne (1950), 9. oğlu Peter (1977) ve 10. kızı Zara (1981); 11. Prs.Margaret (1930), 12. oğlu Linley vikontu David (1961) ve 13. kızı Lady Sarah Armstrong (1964); 14. Gloucester dukası Richard (1944), 15. oğlu Ulster kontu Alexander (1974), ve kızları 16. Lady Davina (1977) ve 17. Lady Rose (1980); 18. Kent dukası Edward (1935), oğulları 19. St Andrew kontu George (1962) ve 20. Lord

Nicholas (1970) ile bunların kızkardeşi 21. Lady Helen (1964), 22. Kent Dukası'nın kardeşi Lord Michael (1942), bunun çocukları 23. Lord Frederick (1979) ve 24. Lady Gabriela (1981), 24. Kent Dukası'nın kızkardeşi Prs.Alexandra (1936), bunun çocukları 25. James(1964) ve 26. Marina (1966); 27. Prs.Mary'nin (1897-1965) oğlu Harewood kontu George (1923), 28. oğlu Lascelles vikontu David (1950), 29. bunun çocukları Hon.George (1978) ve 30. Hon.Emily (1975), 30.Harewood Kontu'nun dîğer oğlu Hon.James (1953), 31. bunun kızları Sophie (1973) ve 32. Rowan (1977), 33. Harewood Kontu'nun dîğer oğulları Hon.Jeremy Lascelles (1955) ve 34. Hon.Mark Lascelles (1964), 35. Prs.Mary'nin kç.oğlu Hon.Gerald Lascelles (1924), 36. oğulları Henry Lascelles (1953) ve 37. Martin Lascelles (1962); 37. Prs.Louise'in (1867-1931) kızı Prs.Maud'un (1893-1945) oğlu Fife dukası James (1929), 38. bunun çocukları Macduff kontu David (1961) ve 39. Lady Alexandra Carnegie (1959); 40. Prs.Maud'un (1869-1938) oğlu olan Norveç kralı Olav V(1903), oğlu 41. Norveç kralı Harald (1937), bunun çocukları 42. Pr.Haakon (1973) ve 43. Prs. Märtha (1971), 44. Olav V kızı Prs.Ragnhild (1930), 45. bunun çocukları Haakon Lorentzen (1954) ve 46. Ingeborg Lorentzen (1957) ile 47. Ragnhild Lorentzen (1968), 48. Olav V kızı Prs.Astrid (1932), 49. oğulları Alexander Ferner (1965) ve 50. Haakon Ferner (1972) ve Prs.Astrid'in kızları 51. Catherine Ferner (1962), 52. Benedicte Ferner (1963), 53. Elizabeth Ferner (1969); 54. Bundan sonra sıra Kraliçe Victoria'nın çocuklarından inenlere geliyor ve 54. sırada, Kraliçe Victoria'nın oğlu Pr.Alfred'in (1844-1900) neslinden gelen önce Romanya, sn.Yugoslavya hânedânlarının prens ve prensesleri yer alıyor. Sonra Kraliçe Victoria'nın oğullarından Pr.Arthur'un (1850-1942) nesli geliyor ki bunlar İsveç Hânedânı prens ve prensesleri ile Ramsay âilesidir. Sonra Victoria'nın oğullarından Pr.Leopold'ün (1853-1884) nesli geliyor ki bugünki Sachsen-Koburg-und-Gotha hânedânı prens ve prensesleridir. Sonra Kraliçe Victoria'nın yaş sırasıyle kızlarının nesilleri başlıyor ki başta büyük kızı Almanya imparatoriçesi Victoria'dan(1840-1901) inenler geliyor, Hohenzollern imparatorluk-krallık hânedânı prens ve prensesleridir. Verâsetin kız tarafından da yürümesi kaidesi, bu derecede karmaşık bir listeyi oluşturmuştur.

III
BİRLEŞİK KRALLIK DUKALIK ÂİLELERİ

İngiltere Başbakanları

İngiltere başbakanları, Hanover Hânedânı ile, Büyük Britanya'nın gerçek yöneticisi ve hâkimi durumuna geldiler. Stuart'lardan gelen kralların, Parlamento ile uyumlu (bazan uyumsuz) şekilde devleti bizzât yönettikleri dönem 1714'te kapandı. Zira Almanya'dan İngiltere tahtına dâvet edilen Birinci George, İngilizce bilmiyordu. Yerine geçen oğlu İkinci George da "biliyor" denecek derecede İngilizce'ye vâkıf değildi. Devlet, başbakanların elinde kaldı. İkinci George'un halefi olan torunu Üçüncü George, artık Alman prensi değil, İngiliz prensi gibi anadili İngilizce olarak yetiştirildi ama, krallık müessesesi de ilk iki George zamanında artık gelenekleşen devleti bizzât yönetmek geleneğini kaybetmiş oldu. Gelenek diyoruz, zira İngiltere, bugün olduğu gibi, o zaman da geleneklerle yönetilirdi. Bugün olduğu gibi, o devirde de anayasası yoktu. Kralın, parlamentonun ve hükûmetin yetkileri, geleneklere dayanıyordu, bugün de öyledir.

Gene de Kral, Devlet işlerine müdahale ediyordu. Ancak 1837'de tahta 18 yaşında bir genç kız, Kraliçe Victoria çıktı. Kral kızı değil, kral yeğeni olduğu için hükümdarlığa tam mânâsıyle hazırlanmış değildi, zâten yaşı da bu iş için yeterli bulunmuyordu. Başbakanın sultası, büsbütün arttı. Zamanla Victoria, yönetimi öğrenip

yetkilerini kullandı. Bu yetkileri, eşi Prens Albert ile paylaştı. Ancak Prens Albert'in 14.12.1861'de ölümü ile Victoria, hayâta küstü. Sarayından çıkmaktan hiç hoşlanmaz oldu. Devlet işlerini tamâmen başbakanlara bıraktı. Başbakanın devleti, Devlet başkanının hükûmete hiç karışmayıp sâdece saltanat sürerek yönettiği devlet modeli geleneği doğdu. Bununla beraber 1861'den sonra İngiltere hükümdarlarının Devlet işlerine hiç karışmadığını söylemek mübâlağalı olur. Meselenin çeşidine göre müdâhale ettikleri, müdâhale ettikleri zaman da sözlerini hükûmete dinlettikleri epey olay vardır. Meselâ bugünki kraliçenin babası olan Altıncı George'un, Churchill gibi yetkilerini sonuna kadar kullanmakta tereddüt etmeyen bir başbakanın işlerine, hem de İkinci Cihan Savaşı içinde ve doğrudan savaşın yürütülmesi üzerinde karıştığı biliniyor. Ama tip olarak İngiltere, meşrûtî monarşinin bütün ilkelerini sergilemekle kalmayıp çok âhenkli şekilde uyguladı. Bütün Batı Avrupa taçlı demokrasilerine de örnek oldu.

İngiltere hükümdarını saf dışı bırakıp devleti bizzat yöneten başbakan yetkilerini nereden alıyordu? Şüphesiz hükümdarca atanıyordu ama, bu bir formaliteden ibaretti, bugün de öyledir. Daha Hanover'li krallar, selefleri Stuart'lar gibi, hükûmeti başarıyle yöneteceği kanaatinde bulundukları kişiyi başbakan yapamaz oldular. Başbakanın, Avam Kamarası'nda milletvekillerinin çoğunluğunca desteklenmesi şartı oluştu. Bu destek çekilince başbakan düşüyor, saraya gidip hükümdara istifasını sunuyor, hükümdar, Avam Kamarası çoğunluğundan güven oyu alabilecek milletvekili kimse, onu hükûmeti kurmaya memur ediyordu. Bu milletvekilinin de, çoğunluk partisinin lideri olacağı açıktır. Bu şekilde partiler demokrasisi, gerçek demokrasi, muhâlefeti ile, bütün parlementer kurumları ile, önce İngiltere'de oluştu.

İngiltere'de parlamento Lordlar Kamarası (İng.The House of Lords) ile Osmanlı'nın yaptığı tercüme ile bugün Türkçe'de hâlâ Avâm Kamarası dediğimiz millet meclisinden (House of Comnons) oluşur. İkisine birden Parlamento (İng.The Parliament) denir. Birinci Charles'ı tahtından ettiğinden beri, tâ 1649'da Avam Kamarası, yânî milletvekillerinin oluşturduğu meclis üstünlük kazanmıştı. Lordlar Kamarası'nın yetkileri gittikçe budandı. Başbakan (1916-22) Lloyd George, Lordlar Kamarası'na düşmandı, yetkilerini hemen hemen protokoler mâhiyete getirdi. İkinci Cihan Savaşı'ndan hemen sonra, Lordlar'ın son yetkileri de ortadan kaldırıldı. Bugün yönetimde çok az bir rolleri vardır.

Kralı yönetimden çekmekte, 1721-42 yıllarında başbakan olan Sir (Kont) Robert Walpole'ün ağırlıklı rolü oldu. 18. asır sonlarında İkinci William Pitt ise, kralın hükûmet üzerindeki son yetkilerini de ortadan kaldırmadı ise de tamâmen budadı. Üçüncü George'un bunaması ve Kuzey Amerika sömürgesinde savaş çıkıp Birleşik Amerika'nın doğması, İkinci Pitt'e bu imkânları verdi. Babası Birinci Pitt de kralın yetkilerini kısmıştı. Fakat İkinci Pitt, çok genç yaşının atılganlığı ve Fransız İhtilâli'nin kargaşa atmosferi içinde, bu yetkileri, hükûmete, fiilen başbakana aldı. Bunların hemen hepsi yasalarla değil, fiilî durumlarla oldu. Fiilî durumlar, artık restorasyonu kaabil olmayan yeni gelenekler oluşturdu.

"Prime Minister" (Tr.birinci bakan) denen İngiltere başbakanı, hükûmetini kuruyor, Avâm Kamarası'nda güven oyu alıp hükümdârın onayına sunuyordu. Bu onay otomatikti. Çok az hükümdar çok az nâzır için itiraz etmiş, günümüzde ise hiç böyle bir şey olmamıştır.

Başbakan, seçimlerde çoğunluk kazanan partinin lideri idi. Anglo-Sakson demokrasisi iki partilidir. Gerçi başka partiler de vardır. Fakat halk asırlardan beri bunlardan yalnız ikisine oy verir, küçük partiler ya bir kaç milletvekili çıkarır, ya hiç çıkaramazlar. Geleneksel partiler Tory'ler ile Whig'lerin partileri idi. 19. asırda Tory'ler Muhâfazakâr (İng.Conservatrice) Parti'yi, Whig'ler ise Liberal Parti'yi oluşturdular. 1920'lerde Liberal Parti çok güç kaybetti ve yerini İşçi (Çalışma, İng.Labour) Partisi adlı yeni parti aldı. Muhâfazakârlar günümüze kadar durumlarını korudular. İşçi Partisi de, sosyal demokrat parti olarak dîğer parti hâline geldi. Liberal Parti bugün çok az milletvekili çıkarabiliyor. İşçi Partisi ilk defa 1924'te iktidâra geldi. İngiltere'nin Birinci Cihan Savaşı'ndaki ağır ekonomik yükünden kaynaklanan kriz ve sanâyîleşmenin işçi sınıfına tanıdığı yetersiz haklar, Liberal Parti'yi sildi, İşçi Partisi'ni yükseltti. Fakat Muhâfazakâr Parti, eski Tory'ler, güclerini muhâfaza ettiler.

Whig lideri Sir Robert Walpole (1667-1745=78), 1. Oxford kontudur. Milletvekili (1701), nâzır (1717), başbakan (1721-42) oldu. Kardeşi Horace Walpole (1678-1737=61), 1. Walpole of Woterton baronudur, 1721'de nâzır oldu. Sir Robert Walpole'ün oğlu Horace Walpole (1717-1797=80), Oxford kontu, milletvekili 1741-1768, târihçi, romancı, edîbdir.

"Birinci" veyâ "Eski" William Pitt (1708-1778=70), milletvekili (1735), nâzır (1743-54), başbakan (1756-1768) oldu. İngiltere'yi Yediyıl Savaşı'nın (1756-1763) gaalibi yaparak Fransa'nın Dünyâ üzerindeki mevkiini ebediyyen kazıdı ve Britanya Cihan Devleti'nin kurucusu oldu. Oğlu "İkinci" veyâ "Genç" William Pitt (1759-1806=47), gene Tory lideridir. Milletvekili (1781), mâliye nâzırı (1782), başbakan (1783-1806) oldu. Yediyıl Savaşı'nın rövanşını sağlayan Napoléon'un en büyük hasmı olarak Britanya Cihan Devleti'ni savundu.

Henry Pelham (1696-1754=58), Newcastle Dukası'nın küçük kardeşi olup 1724-1743 arasında kesiksiz nâzır, sonra başbakan oldu. Whig lideridir. Ağabeyi Thomas Pelham (1693-1768=75), 4. Newcastle dukası olup, küçük kardeşinin ölümünde yerine başbakan olan Whig lideridir.

Walpole'dan bu yana İngiltere başbakanları ve başbakanlık müddetleri: 1) Sir Robert Walpole, Earl of Oxford(Whig) 4.1721-1742=21, 2) Lord John Carteret (Tory) 1742-1743=1, 3) Henry Pelham (Whig) 1743-1754=11, 4) Duke of Newcastle (Whig) 1754-1756=2, 5) William Pitt I 1756-1768=12 (Tory) (secretary of State adıyle, prime minister unvânı: Duke of Devonshire (Tory) 1756-1757, Duke of Newcastle (2) 1757-1761, Earl of Bute 1761-1763, George Grenville 1763-1765, Marquess of Rockimgham (1) 1765-1766, Duke of Grafton 1766-1770), 6) Duke of Grafton (Tory) 1768-1770=2, 7) Baron Frederick North (Tory) 1770-1782=12, 8) Marquess of Rockingham (Whig) 1782, 9) Earl of Shelburne (Whig) 1782-1783=1, 10) Duke of Portland (koalisyon) 1783 + 1807-1809=2, 11) William Pitt II(Tory) 1783-1801=18 + 1804-1806=2 = 20, 12) Henry Addington (Tory) 1801-1804=3, 13) Baron Grenville (Whig) 1806-1807=1, 14) Spencer Perceval (Tory) 1809-1812=3, 15) Earl of Liverpool (Tory) 1812-1827=15, 16) George Cannigng (Tory) 1827, 17) Viscount of Goderich (Tory) 1827-1828=1, 18) Duke of Wellington(Tory) 1828-1830=2, 19) Earl Grey(Whig) 1830-1834=4, 20) Viscount of Melbourne (Whig) 1834 + 1835-1841=6, 21) Sir Robert Peel (Tory) 1834-1835=1 + 1841-1846=5 = 6, 22) Earl Russell (Whig)

1846-1852=6+1865-1866=1 (Liberal) = 7, 23) Earl of Derby (Tory) 1852 + 1858-1859=1 (Muhâfazakâr) + 1866-1868=2 (koalisyon) = 3, 24) Earl of Aberdeen (koalisyon) 1852-1855=3, 25) Viscount of Palmerston (Liberal) 1855-1858=3 + 1859-1865=6 = 9, 26) Benjamin Disraeli, Lord Beaconsfield (Muhâfazakâr) 1868+1874-1880=6, 27) William E.Gladstone (Liberal) 1868-1874=6 + 1880-1885=5 + 1886 + 1892-1894=2 = 13, 28) Marquess of Salisbury (Muhâfazakâr) 1885-1886=1 + 1886-1892=6 + 1895-1902=7 = 14, 29) Earl of Rosebery (Liberal) 1894-1895=1, 30) Earl Balfour (Muhâfazakâr) 1902-1905=3, 31) Sir H.Campbell-Bannerman (Liberal) 1905-1908=3, 32) Herbert H.Asquith (Liberal) 1908-1915=7 + 1915-1916=1 (koalisyon) =8, 33) David Lloyd George (2 koalisyon hükûmeti) 1916-1922=6, 34) Andrew Bonar Law (Muhâfazakâr) 1922-1923=1, 35) Stanley Baldwin (Muhâfazakâr) 1923-1924=1 + 1924-1929=5 + 1935-1937=2 (koalisyon) =8, 36) James Ramsay MacDonald (İşçi) 1924 + 1929-1931=2 + 1931-1935=4 (koalisyon) = 6, 37) Neville Chamberlain (koalisyon) 1937-1940=3, 38) Sir Winston Churchill 1940-1945=5 (koalisyon) + 1951-1955=4 (Muhâfazakâr) = 9, 39) Clement R.Attlee, Viscount (İşçi) 1945-1951=6, 40) Sir Anthony Eden (Muhâfazakâr) 1955-1957=2, 41) Harold MacMillan (Muhâfazakâr) 1957-1963=6, 42) Sir Alec Douglas-Home (Muhâfazakâr) 1963-1964=1, 43) H.Wilson (İşçi) 1964-1970=6 + 1974-1976=2 = 8, 44) E.Heath (Muhâfazakâr) 1970-1974=4, 45) James Callaghan (İşçi) 1976-1979=3, 46) Margaret Thatcher (Muhâfazakâr) (doğ.1925) 4.5.1979-28.11.1990=11, 6, 25, 47) John Major (Muhâfazakâr).

1721'den bu yana en az 8 yıl (2 teşrîî dönem) toplam başbakanlık yapanlar şunlardır: Walpole (1721-1742) 21 yıl, Pitt II(1783-1806) 20 yıl, Liverpool(1812-1827) 15 yıl, Salisbury (1885-1902) 14 yıl, Gladstone (1868-1894) 13 yıl, Pitt I(1756-1768) 12 yıl, North (1770-1782) 12 yıl, Thatcher (1979-1990) 12 yıl, Pelham (1743-1754) 11 yıl, Palmerston (1855-1865) 9 yıl, Churchill (1940-1955) 9 yıl, Asquith (1908-1916) 8 yıl, Baldwin (1923-1937) 8 yıl, Wilson (1964-1976) 8 yıl.

1721-1991 arasında İngiltere'de iktidarda bulunan hükûmetlerin mensup oldukları partilerin toplam iktidar müddetleri: Tory/Muhâfazakârlar 137 yıl, Whig/Liberaller 83 yıl, İşçiler 19 yıl, koalisyonlar 30 yıl.

İki partili İngiliz demokrasilerinde uzun müddet iktidarda kalan hükûmetler ve başbakanlar görülüyor. Başbakan sayısı ve onların iktidar müddetleri meselâ Fransa, Türkiye gibi devletlerin son asırları ile mukayese edilirse, İngiliz istikrârı matematik şekilde ortaya çıkar.

Büyük Britanya Soyluluğu

Büyük Britanya soyluluğu, Avrupa'nın dîğer ülkelerindeki gibidir. Yalnız baronluktan küçük bir baronetlik (küçük baronluk) derecesi vardır ki, İngiltere'ye mahsustur. Yukarıdan aşağıya soyluluk dereceleri dukalık, markilik, kontluk, vikontluk, baronluk, baronetlik, şövalyeliktir. Baronlara ve baronların üzerindeki soyluluk derecesi sâhiplerine "lord" denmektedir.

Dukalar (İng.duke), Hânedân dışında en yüksek soylulardır. Kendilerine "May Lord Duke" veyâ "Your Grace" diye hitâb edilir. Eşlerine ve kızlarına "lady", bütün oğullarına "lord" denir. Yazılı olarak "His Grace The Duke of..." şeklinde hitâb edilir.

Markilere (İng.marquess) "The Most Honorable The Marquess of..." şeklinde yazılır, "May Lord Marquess" diye hitâb edilir. Eşlerine ve kızlarına "lady", bütün oğullarına "lord" denir.

Kontlara (İng.earl) "The Right Honorable The Earl of..." diye yazılır, "My Lord" diye hitâb edilir. Eşlerine ve kızlarına "lady" denilir. Oğulları, babalarının 2. büyük soyluluk unvânını nezâketen taşırlar, bu takdirde "lord"durlar, fakat bir kontun ikinci bir soyluluk unvânı yoksa, oğluna "lord" denmez, sâdece isim ve soyadının başına "Honorable" gelir.

Vikontlara (İng. viscount) "The Right Honorable The Viscount..." diye yazılır, "My Lord" diye hitâb edilir. Eşlerine "lady" denir. Kızlarının ve oğullarının adları başına "Honorable" gelir. Çok az vikontun ikinci bir soyluluk unvânı vardır, bu takdirde büyük oğlu babasının ikinci soyluluk unvânını (baron ise lord, baronet ise sir) taşır.

Baronlara (İng.baron) "The Right Honorable The Lord..." diye yazılır, "My Lord" diye hitâb edilir. Eşleri "lady"dir. Oğul ve kızlarının isimleri başına "Honorable" gelir.

Baronetlere (İng.baronet) "Sir" diye hitâb edilir ve küçük isimleri söylenir, soyadları ile hitâb edilmez. Meselâ adı Richard Basset olan bir baronete "Sir Richard" diye hitâb edilir, soyadı söylenmez. Eşlerine leydi denir. Baronetlere "The Honorable" diye yazılır. Kızları ve oğulları bir unvan taşımazlar.

Şövalyelik (İng.knightage), kişiye verilen en alt derecede soyluluk pâyesidir. Bunlara "Sir" denip küçük isimleriyle hitâb edilir. Bu unvan şövalye ölünce oğluna geçmez. İrsî olan "sir" unvânının sâhibi şövalye değil, baronet'tir. Şövalye olan sir'lerin eşlerine de lady denir. Lady'lere kezâ küçük adlarına hitâb edilir: Lady Mary...

31.8.1988'de Lordlar Kamarası'nda 2 başpiskopos, 24 piskopos, 20'si kadın 759 irsî soylu, 26 ilk defa soyluluk verilen irsî soylu, 46'sı kadın 376 irsî olmayan soylu, toplam 1187 üye bulunuyordu.

Bütün soyluluk pâyeleri ancak hükümdar tarafından verilebilir.

İngiltere'de Devlet protokolünün sırası şöyledir: Hükümdar(Kral veyâ hükümran Kraliçe), Hükümdârın Eşi (Kraliçe veyâ hükümdar kraliçe ise eşi olan prens), Velîahd (Galler Prensi) ve eşi, yaş sırasıyle hükümdârın Velîahd'den sonra gelen çocukları ve onların eşleri, hükümdârın torunları ve onların eşleri, hükümdârın kardeşleri ve eşleri, hükümdarın kardeş çocukları ve onların eşleri, hükümdârın kardeş torunları ve onların eşleri, hükümdârın amcaları ve onların eşleri, amca çocukları ve eşleri, amca torunları ve eşleri. Canterbury Başpiskoposu, Şansölye Lordu (Lord High Chancellor), York Başpiskoposu, Başbakan, Lord President of the Council (Lordlar Kamarası=Senato başkanı), Avâm Kamarası Başkanı (Speaker of the House of Commons), Mühr-i Hâs Lordu (Lord Privy Seal), yabancı devletlerin Londra büyükelçileri veyâ yüksek komiserleri (Commonwealth üyesi devletlerin biribirlerine atadıkları elçilere büyükelçi yerine yüksek komiser=high commissioner denir), dükler (dukalığın ihdâs edildiği târih sırasıyle önce İngiltere, sonra ayni sırayle İskoçya, Büyük Britanya, İrlanda, Birleşik Krallık dükleri), yabancı devletlerin Londra orta elçileri, kraliyet dukalarının büyük oğulları olan prensler, markiler(düklerin tâbî olduğu ayni sıralama ile), düklerin büyük oğulları, kontlar (ayni sıralama ile), kraliyet dukalarının küçük oğulları, markilerin büyük oğulları, düklerin küçük oğulları, vikontlar (ayni ihdâs yılı sırası ile), kontların

büyük oğulları, markilerin dîğer oğulları, piskoposlar (ilk 3 sırada Londra, Durham ve Winchester piskoposları, sonraki piskoposlar atama târihlerine göre kıdem sırasıyle), baronlar (ihdâs yılı sırası ile, eğer baron nâzır ise dîğer baronlara takaddüm ediyor), hükümdârın hazînedârı, hükümdârın muhâsebecisi, İkinci Mâbeynci, nâzırlar (bakanlar) (eğer nâzır bir soylu ise bu sıraya değil, yukarıdaki soyluluk derecelerine giriyor), vikontların büyük oğulları, kontların dîğer oğulları, baronların büyük oğulları, soyluluk unvânı olmayan Dizbağı Nişânı şövalyeleri, eğer soylu derecesi yoksa meclis-i hâs üyeleri (hükümdârın müşâvirleri), Chancellor of the Exchequer, Chancellor of the Duchy of Lancaster, İngiltere başyargıcı (Lord Chief Justice of England), Master of the Rolls, President of the Family Division, müsteşarlar, Temyiz hâkimleri, Ağır Cezâ hâkimleri, kontluk (il) şansölyeleri (vice-chancellor of County), Lancaster palatini, vikontların dîğer oğulları, baronların dîğer oğulları, irsî olmayan lordların oğulları, baronetler, "sir" denen şövalyeler, Grand Cross of the Bath nişânı şövalyeleri, Order of Merit (Liyâkat Nişânı) hâmilleri, Star of India (Hindistan Yıldızı) nişânı şövalyeleri, St.Michael ve St.George nişânları şövalyeleri (bu 2 nişân ve Star of India nişânının yalnız Grand Commander denen en yüksek rütbesinin sâhipleri bahis konusudur), Hind İmparatorluğu (Indian Empire) nişânının grand commander derecesinin hâmili şövalyeler, Royal Victorian nişânının büyük-haç derecesi hâmili şövalyeler, British Empire nişânının büyük-haç derecesi hâmili şövalyeler, Hânedân üyelerinin şeref refâkatçileri, dîğer bütün nişânların şövalyelik dereceleri, önem dereceleri ile dîğer bütün hâkimler, büyük soyluların refâkatçileri, soyluların küçük oğulları, şövalyelerin büyük oğulları, soyluların derecelerine göre küçük oğullarının küçük oğulları, baronetlerin küçük oğulları, şövalyelerin küçük oğulları, bu derecelerin hiç birine giremeyen sırasıyle deniz, kara ve hava subayları rütbeleri sırasıyle... Bütün bu sayılanların eşleri, eşleri ile berâber protokole girerler. Soyluların kızları ise, soyluların büyük oğulları dışında kalan dîğer oğulları arasında kardeşleri ile protokole giriyorlar. Bu, dîğer devletlerin protokolüne benzemeyen karmaşık bir protokoldür ve soylulara verdiği öncelik bakımından hayrete değer.

5 kraliyet dukası (royal dukes) vardır, protokol sırasıyle: Kraliçe'nin eşi Edinburgh dukası Philip (doğ.1921), Kraliçe'nin büyük oğlu velîahd Galler prensi Cornwall dukası Charles (1948), Kraliçe'nin ortanca oğlu York dukası Pr.Andrew(1960), Kraliçe'nin amca oğlu Gloucester dukası Pr.Richard (1944), Kraliçe'nin dîğer bir amcasının oğlu Kent dukası Pr.Edward (1935) ki son ikisi 1974 ve 1942'de babalarının ölümü ile onların duka unvânını tevârüs ettiler.

Canterbury ve York başpiskoposları 1973'te bu göreve atanmışlardır. St.Albans piskoposluğundan Canterbury başpiskoposu olan Robert Runcie 1921 ve Durham piskoposluğundan York başpiskoposu olan John Habgood 1927 doğumludur. Bu iki rûhânîye "The Most Rev.His Grace The Lord Archibishop of Canterbury (veyâ York)" diye yazılmakta, "My Lord Archibishop" veyâ dukalar gibi "Your Grace" diye hitâb edilmektedir.

26 duka mevcuttur ki bu bahsimizde teker teker görülecektir.

35 marki, alfabetik sıra ve markiliğin ihdâs târihleri ile 1988 sonunda şunlar idi: 1) Aberdeen and Temair (1916, kontluk ol.1682) (İskoçya soyluluğu): 6. marki ve 12. kont Alastair Gordon (doğ.1920, marki olması 1984), halefi olan büyük oğlu Earl of Haddo (Haddo kontu, doğ.1955). 2) Abergavenny (1876), 5. marki John Nevill (1914,

1954), halefi Guy Nevill (1945). 3) Ailesbury (1821), 8. marki Michael Brudenell-Bruce (1926, 1974), halefi Earl of Cardigan (1952). 4) Ailsa (1831), 7. marki Archibald Kenndy (1925, 1957) (İskoçya) (1509'da kontluk ol.ihdâs edildi,19. kont). 5) Anglesey (1815), 7. marki George Paget (1922, 1947), halefi Earl of Uxbridge (1950). 6) Bath (1789), 6. marki Henry Thynne (1905, 1946), halefi Viscount Weymouth(1932). 7) Bristol(1826), 7. marki Frederick Hervey (1954, 1985), halefi Lord Frederick (1961). 8) Bute (1796), 6. marki John Crichton-Stuart (1933- 1956) (1633'de İskoçya'da Dumfries kontluğu ol.kuruldu, 11. kont), halefi Earl of Dumfries (1958). 9) Camden(1812), 6. marki David Pratt (1930, 1983), halefi Earl of Brecknock (1965). 10) Cholmondeley (1815), 6. marki George Cholmondeley (1919, 1968) (1661'de İrlanda vikontluğu ol.kuruldu, 10. vikont), halefi Earl of Rocksavage (1960). 11) Conyngham(1816) (İrlanda), 7. marki Frederick Conyngham (1924, 1974), halefi Earl of Mount Charles (1951). 12) Donegall (1791), 7. marki Detmot Chichester (1916, 1975), halefi Earl of Belfast (Kuzey İrlanda) (1952). 13) Downshire (1789), 7. marki Arthur Hill(1894, 1918) (1772'de İrlanda'da kontluk ol.kuruldu), halefi Robin Hill (1929). 14) Ely(1801) (İrlanda), 8. marki Charles Tottenham (1913, 1969), halefi Viscount Loftus(1943), 15) Exeter (1801), 8. marki William Cecil(1935, 1988), halefi Lord Burghley(1970). 16) Headford (1800) (İrlanda), 6. marki Thomas Taylour (1932, 1960), halefi Earl of Bective (1959). 17) Hertford (1793), 8. marki Hugh Seymour (1930, 1940)(1712'de İrlanda'da Conway baronluğu ol.kuruldu), halefi Earl of Yarmouth (1958). 18) Huntly (1599, İskoçya), 13. marki Granville Gordon (1944, 1987), halefi Earl of Aboyne (1973). 19) Lansdowne(1784), 8. marki George Petty-Fitzmaurice (1912, 1944)(1723'te İrlanda'da Kerry kontluğu ol.kuruldu), halefi Earl of Shelburne (1941). 20) Linlithgow(1902), 4. marki Adrian Hope(1946, 1987) (1703'te İskoçya'da Hopetoun kontluğu ol.kuruldu, 10. kont), halefi Earl of Hopetoun (1969). 21) Londonderry(1816)(Kuzey İrlanda), 9. marki Alexander Vane- Tempest-Stewart (1937, 1955), halefi Viscount Castlereagh (1972). 22) Lothian (1701, İskoçya), 12. marki Peter Kerr (1922, 1940), halefi Earl of Ancram (1945). 23) Milford Haven (1917), 4. marki George Mountbatten (1961, 1970), halefi Lord Ivar (1963). 24) Normanby (1838), 4. marki Oswald Philips (1912, 1932) (1767'de İrlanda'da Mulgrave baronluğu ol.kuruldu, 8. baron), halefi Earl of Milgrave (1954). 25) Northampton (1812), 7. marki Spencer Compton (1946, 1978), halefi Earl Compton (1973). 26) Ormonde (1825, İrlanda), 7. marki James Butler(1899, 1971) (1821'de Ormonde baronluğu ol.kuruldu, 7. baron), halefi Viscount Mountgarret (1936). 27) Quensberry (1682, İskoçya), 12. marki David Douglas (1929, 1954), halefi Viscount Drumlanrig (1967). 28) Reading (1926), 4. marki Simon Isaacs (1942, 1980), halefi Viscount Erleigh (1986). 29) Salisbury (1789), 6. marki Robert Gascoyne-Cecil (1916, 1972), halefi Viscount Cranborne (1946). 30) Sligo (1800, İrlanda), 10. marki Denis Browne (1908, 1952), halefi Earl of Altamont (1939). 31) Townshend (1787), 7. marki George Townshend (1916, 1921), halefi Viscount Raynham (1945). 32) Tweeddale (1694, İskoçya), 13. marki Edward Hay(1947, 1979), halefi Lord Charles (1947). 33) Waterford (1789, İrlanda), 8. marki John Beresford (1933, 1934) (1786'da Tyrone baronluğu ol.kuruldu, 8. baron), halefi Earl of Tyrone (1958). 34) Winchester (1551), 18. marki Nigel Paulet (1941, 1968), halefi Earl of Wilshire (1969). 35) Zetland (1892), 3. marki Lawrence Dundas (1908, 1961)(1838'de kontluk ol. kuruldu, 5. kont, 1794'te ise Dundas baronluğu idi, 6. baron), halefi Earl of Ronaldshay (1937).

1988 sonunda 193 kontluk ve kont vardı. Dukaların ve markilerin uhdesinde bulunan kontluklar bunun dışındadır. 193 kont, Lordlar Kamarası üyesi olan müstakil kontlardır. İçlerinde Orta Çağ'dan beri devâm edenler şunlardır: 1) Crawford(1398, İskoçya), 29. kont Robert Lindsay (1927, 1975), halefi Lord Balniel (1958). 2) Erroll (1452, İskoçya), 24. kont Merlin Hay (1948, 1978), halefi Lord Hay (1984). 193. kontluk son ol.1956'da ihdâs edildi: Woolton(1956), 3. kont Simon Marquis (1958, 1969), 1988'de henüz halefi yoktu, evlenmiş, çocuğu olmamıştı.

Vikont sayısı 123'tür. En eskileri: Mountgarret (1550, İrlanda), 17. vikont Richard Butler (1936, 1966), halefi Hon.Piers (1961); Hereford (1550), 18. vikont Robert Devereux (1932, 1952), halefi Hon.Charles (1975). Son vikontluk 1983'de ihdâs edildi: Whitelaw (1983), 1. vikont William Whitelaw (1918, 1983), halefi yoktur, ölümüyle bu vikontluk ortadan kalacaktır.

Başpiskoposlar dukalara eşittir, fakat -kraliyyet dukaları hâriç- dukalara takaddüm ederler, zâten sayıları 2'dir. Piskopos sayısı 40'tır. Baronlarla eşittir, fakat baronlara takaddüm ederler. Tabîatiyle irsî piskoposluk ve başpiskoposluk yoktur. Piskopos protokolünde İngiltere, Avrupa soyluluğundan ayrılır. Zîrâ Avrupa'da başpiskoposlar gene dukalarla eşit, piskoposlar ise baronlarla eşit olmak şöyle dursun, vikontları da atlayarak kontlarla eşittir ve üstelik kontlara takaddüm ederler.

Baron sayısı 1988'de 462'dir. Bu lordların hepsi Lordlar Kamarası üyesidirler (reşîd yaşa gelmemiş çocuklar tabîatiyle unvan taşımakla berâber Lordlar Kamarası'na girmiyorlar). Daha büyük soyluların uhdesinde ikinci, üçüncü, dördüncü soyluluk unvânı olarak bulunan baronluklar, bu 462 müstakil baronluğun dışındadır. Orta Çağ'dan kalan baronluklar alfabetik sırayla şunlardır: 1) Audley (1313), 25. baron Richard Sauter (1914, 1973), ölünce bu 14. asır baronluğu ortadan kalkacaktır, zîrâ 25. Baron'un âilesinde yaşayan erkek kalmadı. 2) Borthwick (1452, İskoçya), 24. baron John Borthwick (1905, 1986), halefi Master of Borthwick (1940). 3) Camoys (1383), Baron Thomas Stonor (1940, 1976), halefi Hon.William (1974). 4) Clinton (1299), 22. baron Gerard Trefusus (1934, 1965), halefi Hon.Charles (1962). 5) Cromwell (1375), Baron Godfrey Bewicke-Coyley (1960, 1982), halefi Hon.Thomas (1964). 6) de Clifford(1299), 27. baron John Russell(1928, 1982), halefi Hon.William (1930). 7) de Ros(1264), 28. baron Peter Maxvell (1958, 1983), halefi Hon.Diana (1957), Ertuğrul Gaazî ile çağdaş olan bu baronluk, İngiltere'nin yaşayan en eski soyluluğudur, ancak bu unvân bugünki genç baronun oğlu olduğu takdirde erkek tar.devâm edecektir (baron 1988'de 30 yaşında idi). 8) Dunboyne (1324, İrlanda), 28. baron Patrick Butler (1917, 1945), halefi Hon.John (1951). 9) Dunsany (1439, İrlanda), 19. baron Rendal Plunkett (1906, 1957), halefi Hon.Edward (1939). 10) Fitzwalter (1295), 21. baron Fitzwalter Plumptre (1914, 1953), halefi Hon.Julian (1952). 11) Forbes (1445, İskoçya) 22. baron Nigel Forbes (1918, 1953), halefi Master of Forbes (1946). 12) Gray (1445, İskoçya), 22. baron Angus Campbell-Gray (1931, 1946), halefi Master of Gray (1964). 13) Hastings (1295), 22. baron Edward Astley (1912, 1956), halefi Hon.Delaval (1960). 14) Kingsale (1223, İrlanda), 35. baron John de Courcy (1941, 1969), halefi Nevinson de Courcy (1920), Büyük Britanya'nın yaşayan en eski soyluluğudur (İrlanda soyluluğu), kuruluş târîhi Ertuğrul Gaazî'den öncedir, bu târihte (1223) Ertuğrul Bey henüz Sakarya gelmemişti, babası ile Ahlat'ta idi. 15) Latymer (1431), Baron Hugo Money-Coutts (1926, 1987),

halefi Hon.Crispin (1955). 16) Mowbray (1283), 26. baron Charles Stourton (1923, 1965), halefi Hon.Edward (1953). 17) Saye and Sele (1447), 21. baron Nathaniel Fiennes (1920, 1968), halefi Hon.Richard (1959). 18) Sinclair (1449, İskoçya), 17. baron Charles St.Clair (1914, 1957), halefi Master of Sinclair (1968). 19) Strabolgi (1318), Baron David Monrague de Burgh (1914, 1953), halefi Hon.Jonathan (1916). 20) Zouche (1308), 18. baron James Frankland (1943, 1965), halefi Hon.William (1984).

5 konteslik vardır, bu kontesler (İng.countess), Lordlar Kamarası üyesidirler. Kontlarla eşittirler. Bu 5 konteslikte unvan, kadına da kalabilmektedir. Halbuki İngiliz soyluluğunda Hânedân dışında hiç bir soyluluk derecesinde kadın, unvâna vâris olamamaktadır. Bir kadın, İngiltere tahtına geçebilmekte, fakat bir dukaya veyâ bir baronete vâris olamamaktadır. 5 kontes şunlardır: 1) Dysart (1643, İskoçya), 11. kontes Lady Rosamud Greaves (1914, 1975), halefi Lady Katherine (1918). 2) Loudoun (1633, İskoçya), 13. kontes Lady Barbara Abney-Hastings (1919, 1960), halefi Lord Mauchline (1942). 3) Mar(1115, İskoçya), 31. kontes Lady Margaret of Mar (1940, 1975), halefi The Mistress of Mar (1963), en eski Büyük Britanya soyluluğu olmakla berâber ancak kadın tar.devâm etmektedir, 1115'te Türkiye devleti henüz 39 yıl önce kurulmuştu. 4) Mountbatten of Burma (1947), 2. kontes Lady Patricia Knatchbull (1924, 1979), halefi Lord Romsey (1947). 5) Sutherland (1235, İskoçya), 24. kontes Lady Elizabeth Sutherland (1921, 1963), halefi Lord Strathnaver (1947), Ertuğrul Bey devrinden kalmadır.

Bu şekilde Lortlar Kamarası üyesi 15 de barones (İng.baroness) vardır. Orta Çağ'dan kalanlar: Berkeley (1421), Dacre (1321), Darcy de Knayth (1332), Dudley (1439), Saltoun (1445), Willioughby de Eresby (1313).

1876'dan beri İngiltere'de kral veyâ kraliçe, irsî olmayan, hayat boyu soyluluk da vermektedir. Bu soyluluk verilen kişi ölünce unvan, vârisine geçmiyor, fakat dîğer lordlar gibi Lordlar Kamarası üyesi oluyorlar. 1988'de bu şekilde 359 baron mevcuttu. Fakat baronluk üzerine bu tür soyluluk yoktu.

Nâzırlar; His Royal Highness, His Grace, Most Honourable gibi daha üstün bir elkaab sâhibi değillerse, nâzırlıkları boyunca "Right Honorable" lakabanı taşırlar. Başbakan, ayni durumdadır.

Nişanlar

Aşağıdaki nişan sâhipleri, otomatik olarak şövalye unvânı alırlar: Krallığın asırlardan beri en büyük nişânı Dizbağı Nişânı'dır (İng.Order of the Garter). 1348'de Üçüncü Edward ihdâs etti. Mâvi kurdele ile diz kapağı üzerine takılır. Çok az yabancı hükümdâra da verilmiştir (Türk olarak yalnız Sultân Abdülazîz'e verildi). 1988'de bu nişânı taşıyan yalnız 7 ecnebî vardı: Holanda kraliçesi, Danimarka kraliçesi, Norveç kralı, Belçika kralı, İsveç kralı, Lüksenburg büyük-dukası ve Japonya imparatoru. İngiltere hânedânından yalnız 5 kişi bu nişânı taşıyordu: Kraliçe, eşi Pr. Philip, büyük oğulları velîahd Galler Prensi Charles, Ana Kraliçe ve Kent Dukası. Bunlar dışında Northumberland dukasına, Norfolk dukasına, Grafton dukasına, bir hava mareşaline, bir piskoposa, ayrıca 25 İngiliz soylusuna (marki, kont, vikont, baron, baronet, şövalye) verilmiş bulunuyordu. Nişânın üzerinde Fr."honi soit qui mal y pense" (onun hakkında kötü düşünenler mahcûb olsun) yazılıdır (o devirde İngiltere'de resmî dil Fransızca idi).

Sonra gelen nişan Thistle nişânı olup 1988'de 25 kişi taşıyordu, tek yabancı Norveç kralı idi: Kraliçe, Ana Kraliçe, Pr.Philip, Galler Prensi, Buccleurch Dukası ve çeşitli soylular. En eski İngiliz nişânı olup üzerindeki döviz Latince'dir.

Bundan sonraki nişan Bath Nişânı'dır (1725). Dövizi Latince'dir. Birinci George ihdâs etti. Askerlere verilen 3 ve sivillere verilen 2 çeşidi vardır. Büyük rütbesi Büyük Haç'tır (Grand Cross).

Sonra Liyâkat Nişânı geliyor (Order of Merit) (1902). Yedinci Edward ihdâs etti. Asker ve sivillere verilen iki çeşidi vardır. 24 kişi tarafından taşınıyor ki Hânedân'dan yalnız Kraliçe ile eşinde mevcuttur. 1987'de keman virtüozu Sir Yehudi Menuhin'e verildi.

Sonra Star of India (Hindistan Yıldızı) (1861) geliyor. Kraliçe Victoria ihdâs etti. 1947'den sonra verilmedi.

Sonra St.Michael-St.George Nişânı geliyor (1818). Üçüncü George ihdâs etti. Bu da Hind Yıldızı gibi tek rütbedir.

Sonra gelen Hind İmparatorluğu (Indian Empire) Nişânı (1868) kezâ tek rütbeli ve Kraliçe Victoria'ca ihdâs edilmiştir. 1947'den beri bu da verilmiyor. Zîrâ Hindistan, İngiltere'den bu târihte ayrılmıştır ve bu iki nişan, Hindistan'da üstün hizmet yapanlara veriliyordu. Sonra gelen Hindistan Tâcı nişânı 1877'de Victoria tar.Hindistan İmparatorluğu nişânının kadınlara verilen çeşidi ol.ihdâs edildi. 1947'den beri verilmediği için 1990'da bu nişânı taşıyan 5 kadın hayatta idi: 1947'de nişânı son olarak alan İkinci Elizabeth ve kardeşi Prs.Margaret, 1931'de alan Ana Kraliçe Elizabeth (Altıncı George'un eşi), 1947'de alan Gloucester düşesi Prs.Alice, 1929'da alan Trivankur Maharanisi.

Sonra 1896'da Kraliçe Victoria'nın ihdâs ettiği, Viktorya Kraliyyet Nişânı geliyor (The Royal Victorian Order). 4 rütbedir. Sonra 1917'de Beşinci George'un ihdâs ettiği Britanya İmparatorluğu Nişânı geliyor (Order of the British Empire). Sivil ve askerlere verilen iki çeşidi vardır. Sonra Şeref Nişânı (Order of the Companions of Honour) geliyor. 1917'de Beşinci George ihdâs etti. Sivil ve askerlere verilen iki çeşittir. 65 kişi bu nişânı taşımaktadır. Sonra Üstün Hizmet Nişânı geliyor (The Distinguished Service Order). 1886'da Kraliçe Victoria ihdâs etti. Askerlere mahsustur.

Sonra İmparatorluk Hizmet Nişânı geliyor (The Imperial Service Order) (1902). Yedinci Edward ihdâs etti. Sivillere mahsustur. 1.700 kişi bu nişânı taşımaktadır. Sonra Kraliyyet Victoria Zencîri geliyor (The Royal Victorian Chain) (1902). Yedinci Edward ihdâs etti. Yabancı hükümdarlara mahsûs olup nâdir İngiliz'e verilmiştir.

Victoria Haçı (The Victoria Cross) denen nişan, üstün cesâret ve yiğitlik gösterenlere mahsustur. 1854'te Kraliçe Victoria, Kırım Savaşı için ihdâs etti. Yalnız savaş kahramanlarına veriliyor. Onun için 1945'ten sonra yalnız 2 askere verildi.

Bu nişanlardan başka İngiltere'nin pek çok madalyası vardır.

Kadınlara da şövalyeye eşit "dame" unvânı veriliyor. "Sir" unvânına ve şövalyelere eşittir. Bunlara "Lady" yerine "Dame" deniyor. 1990'da bu alt derece soyluluğu almış 200'den az fazla kadın vardı.

İrsî şövalyeler olan baronetler ve hayat boyu yalnız kendilerinin unvan taşıdıkları, unvanlarının irsî olmadığı şövalyeler -ki ikisine de "Sir" deniyor- sayısı 1990'da 4.100 kadardı. Gerek baronetlerin, gerek şövalyelerin eşlerine de "lady" dendiği söylenmişti.

Büyük Britanya Dukalık Âileleri

1988'de 5 kraliyyet dukası dışında 26 Büyük Britanya dukalığı vardı. 6'sı İskoçya, 2'si İrlanda, 18'i İngiltere dukalıkları idi. Alfabe sırası ile bu yüksek dereceli Britanya soyluluğunun âilelerini aşağıya tâdâda başlıyorum. Son asırda erkek tarafından kesildiği için sönen dukalık âilelerinden de bahsedilecektir. En önemli kişiler belirtilmiş, hükümrân olmadıkları için âilelerin bütün ferdleri zikredilmemiştir.

1- Abercorn Dukalığı

Abercorn Dukalığı (1868), Anglikan mezhebinde İrlanda soyluluğu, Hamilton âilesidir. Abercorn kontu (1606, İskoçya), Abercorn markisi (1790, İngiltere) oldular. İskoçya'da Norman (Fransız) asıllı Dellomonte âilesinden Sir Gilbert Hamilton (1272), âile Hamilton baronu (1445), Arran kontu (1503) oldu. 2. Arran kontu James (ölm.1574), 1543'te Kraliçe Mary Stuart'ın vasîsi ve İskoçya velîahdi, Chatellerault dükü (Poitou/Fransa) oldu. By.oğlu Jean, Arran kontu (1574), Arran markisi (1599), Hamilton dükü (1643) olup bu dal 1651'de söndü, dalın vârisesi Anne Hamilton=William Douglas, 1. Selkirk kontu, izd. 1643. 2. Arran kontu James'in (ölm. 1574) kç. oğlu Claude (1543-1621), Paisley ve Aberbrothinck baronu (1587), Abercorn baronu (1603), Abercorn kontu (1606) ve bununla berâber Hamilton baronu, Mountcastle baronu, Kilpatrick baronu, sn. Strabon baronu (1617) oldu. Bu dal Chatellerault dükü (1651), Strabane vikontu (1701), Hamilton vikontu (1786), Abercorn markisi (1790), Abercorn dükü ve Hamilton markisi (1868) oldu.

Abercorn dükleri şunlardır: 1) James (1811-1885=74) (1. dük 1868-1885=17) =Lady Louisa Russel, Bedford düklerinden (1812-1905=93), izd. 1832, izd. müd. 53, yş. 20-73, zevcinden 1 yş. kç. Çocukları: Lady Albertha (1847-1930'lar) =George Spencer Churchill (ölm. 1892), 8. Malborough dükü, izd. 1869, tal. 1883; Lady Maud (1850-1930'lar) =Henry Petty-Fitzmaurice, 5. Landsdowne markisi, izd. 1869, hâriciye nâzırı, Hindistan kral nâibi; 2) James (1838-1913=75) (1885-1913=28) =Mary Curzon (1848-1930'lar), Howe kontlarından, izd. 1869, izd. müd. 44, yş. 21-65, zevcinden 10 yş. kç. Oğlu 3) James (1869-1953=84) (1913-1953=40), Kuzey İrlanda genel v., 16. Chatellerault dükü (Fransa), 3. Hamilton markisi, Strabone vs vikontu=Rosalind Birngham (1869), Lusan kontlarından, izd. 1894, izd. müd. 59, zevci ile ayni yaşta. Oğlu 4) James (1904-1979=75) (1953-1979=26), oğlu 5) James (1934) (dük 1979), 6. Hamilton markisi, 14. Abercorn kontu, oğlu James (1969), Hamilton markisi.

2- Argyll Dukalığı

Argyll Dukalığı (1701), Anglikan mezhebinde İskoçya soyluluğu, Campbell âilesidir. İskoçya'nın Argyll ilinde Inverary şatosu (Atlantik üzerinde İskoçya'nın orta-batı bölgesi ve bağlı adaları). Norman asıllı. Sir Gillespie Campbell (Campobello) =Eva O'Duin, Lochow baronluğu vârisesi 1190. Ailenin İtalyan asıllı olup Normandiya'dan Fâtih William'la 1066'da geldiği anlaşılır. Sir Duncan Campbell, 1445'te Campbell baronu (lordu) oldu. Oğlu 2. baron Lord Colin, Argyll kontu (1457), Lorne baronu (1470) oldu. 10. Argyll kontu Archibald, 1701'de Argyll dükü (1. dük), Kintyre markisi, Campbell kontu, Cowal kontu, Lochow vikontu, Glenyla vikontu, Inverary baronu, Mull baronu, Morwern baronu, Tirie baronu oldu. 1892'de Birleşik

Krallık dukası kabûl edildiler. 5. dük John, Lord Sundridge=Elizabeth Gunnig (Lady Hamilton) oğludur. Argyll'in merkezi Inverary şehridir.

5. Argyll kontu Archibald (1530-1573), İskoçya başbakanı oldu (1572-3). 8. kont ve 1. marki Archibald (1607-1661), iç savaşta îdâm edildi. Oğlu 9. kont (1661-1685) Archibald (1629-1685) kezâ îdâm edildi. Bunun oğlu 10. kont iken 1. dük olan 1) Archibald (1651-1703) (1. dük 1701-1703), oğlu 2) John (1678-1743) (1703-1743), kardeşi 3) Archibald (1682-1761) (1743-1761) olup son dükler şunlardır:

7) John (1777-1847=70) =2. Joan (ölm. 1828, izd. 1820), oğlu 8) George (1823-1900=77) (1847-1900=53), yazar, nâzır, oramiral, albay, Dizbağı Nişânı, St-Andrews Üniversitesi şansölyesi, British Museum konservatörü (genel müdürü) =1. Lady Elizabeth (1823-1878=55), Sutherland dükü kızı, izd. 1844, izd. müd. 34, yş. 21-55, zevci ile ayni yaşta, =2. Amelia Claughton (1843-1894=51), St-Albans piskoposu kızı ve dul, izd. 1881, izd. müd. 13, yş. 38-51, zevcinden 20 yş. kç., =3. Ida Erskine, izd. 1895, izd. müd. 5, kızlarından Lady Edith (1849) =Henry, 7. Northumberland Dükü, izd. 1868. Oğlu 9) John (1845-1914=69) (1900-1914=14), oramiral, albay, Kanada genel vâlîsi =Prs. Louise (1848-1939=91), izd. 1871, Kraliçe Victoria'nın kızı (bk. İngiltere, Windsor Hânedânı), izd. müd. 43, yş. 23-66, çocuksuz. 9. Dük'ün kardeşi: Lord Archibald Campbell (1846-1913=67) =Janey Sevilla (1846-1923=77), izd. 1869, izd. müd. 44, yş. 23-77, zevci ile ayni yaşta, oğulları 10) Niall (1872-1949=77) (1914-1949=35), oramiral, oğlu 11) Ian (1903-1973=70) (1949-1973=24), oğlu 12) Ian (1937) (dük 1973), oğlu marquess of Lorne (doğ. 1968).

3- Atholl Dukalığı

Atholl Dukalığı (1703), Kalvenist mezhebinden İskoçya soyluluğu olup, Stewart-Murray âilesidir. Freskin, İskoçya'ya yerleşmiş bir Frizon olup âilenin atasıdır. Moray ve Linlilthgow'da toprak edindi (12. asır). Torunu Sir John of Moravia (ölm. 1225), Perth şerifi oldu. Bunun torunlarından Sir David Murray=Isabel (Sir John Stewart kızı ve vârisesi, Oliphant'tan dul), izd. 1424. Bu evlenmeden doğan oğulun torunu William Murray=Lady Margaret Stewart, 1. Atholl kontu oldu. Bunların torununun oğlu Sir John Murray, 1604'te Tullibardin kontu, Murray baronu, Gask baronu, Balquhidder baronu oldu. 3. kont John (1457'de ihdâs edilen Atholl kontlarının vârisi ol.) 1629'da Atholl kontu oldu. 4. kont ve 1. marki John, 1676'da Atholl markisi, Balquhidden vikontu, Tullibardine kontu vs oldu. 2. marki John, 1703'de 1. dük, Tullibardine markisi, Strathtay kontu, Strathardie kontu, Balquhidder vikontu, Genalmold, Glenlyon, Murray, Banvenie, Gask baronları (hepsi İskoçya'da) oldu. Sonra Strange baronu (1722), Strange kontu ve Stanley baronu (1786), Glenlyon baronu oldular.

1703'ten ît. Atholl dukaları: 1) John (1703), oğlu 2) James, oğlu 3) John (1729-1774=45) =Lady Charlotte Murray, ayni âileden (1731-1805=74), izd. 1753, izd. müd. 21, yş. 22-43, zevcinden 2 yş. kç., bu evlenmeden doğan 3 lord'un nesilleri bugün de devâm ediyor ki büyükleri 4. dük oldu: 4) John, 5) oğlu John, bunun kardeşi Lord James (1782-1837=55) =Emily Percy (ölm. 1844), 2. Northumberland Dükü'nün kızı, izd. 1810, izd. müd. 27, bunların oğulları 6) George (1814-1864=50) (6. dük 1840-1864=24) =Anne Drummond (1816-1897), izd. 1839, izd. müd. 25, yş. 23-48, zevcinden 2 yş. kç., oğulları 7) John (1840-1917=77) (1864-1917=53) =Louisa, Sir

Thomas Moncreiffe kızı (1844-1902=58), izd. 1863, izd. müd. 39, yş. 19-58, zevcinden 4 yş. kç., oğulları 8) John (1871-1942=71) (1917-1942=25), albay=Katherine Ramsay, Bamff baronetleri âilesinden (1874), izd. 1899, izd. müd. 43, zevcinden 3 yş. kç., 8'in kardeşi 9) James (1879-1957=78) (1942-1957=15), binbaşı, oğlu 10) George (1931) (dük 1957), evlenmedi, vârisi Godfrey Murray (doğ. 1901) olup 1988'de hayatta idi.

Athol Dukası bugün (1996) hükümrân olmayan Avrupa soyluluğu içinde özel askerî birliğe sâhib olmasına izin verilen tek yüksek soyludur.

4- Beaufort Dukalığı

Beaufort Dukalığı (ihdâsı 1682), Anglikan mezhebinden olup Somerset âilesinde ve Gloucestershire'dadır. Lancaster dukası Jean of Gaunt (1340-1399), Üçüncü Edward'ın (Plantagenet hânedânından İngiltere kralı) 4. oğlu olup bu prensin gayri meşrû bir oğluna 1397'de Somerset Kontu pâyesi verildi. Bunun da oğlu Henry Beaufort olup Somerset düklüğüne yükseldi ve 1463'te îdâm edildi. 4. Somerset Dükü=Jeanne Hill (metresi), bu evlenmeden Charles Somerset (ölm. 1526), 1506'da 3 baronluk (lordluk) birden aldı= Elizabeth Herbert (bu 3 baronluğun vârisesi), 1514'dte Worcester kontu oldu. 5. Worcester kontu ve 1. Worcester markisi (1642) Henry Somerset olup torunu 3. marki Henry, 1682'de 1. Beaufort dukalığına yükseldi (bk.s.797 ve 806-7). Son dukalar şunlardır:

5) Henry (1744-1803=59) =Elizabeth Boscowen (1747-1828=81), izd. 1766, izd. müd. 37, yş. 19-56, zevcinden 3 yş. kç., bunların oğulları: Hepsinin nesilleri günümüzde de devâm eden 4 lord; Raglan lordlarının atası olan Lord John (1787-1814=27, neslinden 5. Raglan baronu FitzRoy Somerset, doğ. 1927, lord 1964, evlenmedi, vârisi ve kardeşi Hon. Geoffrey, doğ. 1932); Lord Charles (1767-1831=64), Kap (Cape) vâlîsi ve orgeneral =1. Elizabeth, Courtenay Vikontu'nun kızı, =2. Lady Mary, Poulett Kontu'nun kızı, oğlu Sir Henry, 1794-1862=68, Bombay genel vâlîsi ve korgeneral; 6) Henry (1766-1835=69) (1803-1835=32) =Lady Charlotte Leveson-Gower (1771-1854=83), Stafford Markisi'nin kızı, izd. 1791, izd. müd. 44, yş. 20-64, zevcinden 5 yş. kç., oğulları 7) Henry (1792-1853=61) (1835-1853=18) =2. Emily Culling-Smith (1799-1889=90), izd. 1822, izd. müd. 31, yş. 23-54, zevcinden 7 yş. kç., oğulları 8) Henry (1824-1899=75) (1853-1899=46), Dizbağı Nişânı=Georgina Curzon (1825-1906=81), 1. Howe Kontu'nun kızı, izd. 1845, izd. müd. 54, yş. 20-74, zevcinden 1 yş. kç., oğulları: Lord Henry (1849-1930'lar), Kraliçe Victoria'nın mâbeyn mareşali=Lady Isabelle (1854-1921=67), Somers Kontu'nun kızı, izd. 1872, izd. müd. 49, yş. 18-67, zevcinden 5 yş. kç. ve 9) Henry (1847-1924=77) (1899-1924=25) =Louise (1864-1930'lar), 1893'te Baronne de Tuyll'den (Fransa) dul, izd. 1895, izd. müd. 29, yş. 31-60, zevcinden 17 yş. kç., oğulları 10) Henry (1900-1984=84)(1924-1984=60) =Lady Mary Cambridge (1897), Teck prensesi (bk. İngiltere, Windsor Hânedânı), izd. 1923, yş. 26, zevcinden 3 yş. by. -Yukarıda anılan Lord Henry'nin (1849-1930'lar) oğullarından Hon.Henry (1874) =Lady Catherine de Vere Beauclerk, Saint-Albans dukası kızı (1877), izd. 1896, tal. 1920=24 (1921'de Sir William Lambton of Durham ile evlendi), yş. 19-43, zevcinden 3 yş. kç., oğulları Henry (1898) =Bettine Malcolm, izd. 1922, by. oğulları 1925'te doğup genç öldü, kç. oğulları: 11) David (doğ. 1928) (11. duka 1984), oğlu Marquess of Worcester (doğ. 1952). 11. Duka'nın amcası: Edward (1903). Bu şekilde 9. Duka'nın çocuksuz ölümü üzerine dukalık yan dala geçmiş oldu.

5- Bedford Dukalığı

Bedford Dukalığı (ihdâsı 1694), Anglikan mezhebinden Russel âilesindedir. Richard Russel'in asıl adı Rozel olup Norman asıllıdır ve ismi 1185'te geçiyor. Lord John Russel, 1539'da 1. Russel baronu oldu. 1549'da Bedford kontu olan âileden 5. kont William'a 1694'te Bedford dukası, Tavistock markisi, Howland baronu, Russel baronu, Bedford kontu unvanları tanındı, 1. dukadır. Neslinden Tavistock markisi Lord Francis (1739-1767=38) =Lady Elizabeth Keppel (ölm. 1768), Albemarle Kontu'nun kızı, izd. 1764, izd. müd. 3, oğulları 6) John (1766-1839=73) =1. Georgina Byng (1768-1801=33), izd. 1786, izd. müd. 15, yş. 18-33, zevcinden 2 yş. kç., =2. Lady Georgina, Gordon Dükü'nün kızı (1781-1853=72), izd. 1803 (2 yıl sn.), izd. müd. 36, yş. 22-58, zevcinden 15 yş. kç., oğulları 7) William (1809-1872=63) (1839-1871=33) ve Lord William (1790-1846=56), tümgeneral=Elizabeth Rawdon (1793-1874=81), izd. 1817, izd. müd. 29, yş. 24-53, zevcinden 3 yş. kç., bunların oğulları: Lord Odo Russell (1829-1884=55), Berlin büyükelçisi=Lady Emily (1843), 7. Clarendon Kontu'nun kızı, izd. 1868, izd. müd. 16, yş. 25-41, zevcinden 14 yş. kç., oğulları Arthur (1869), Madras eyâlet vâlîsi; 9) Hastings (1819-1891=72) (1872-1891=19), Dizbağı Nişânı=Lady Elizabeth Sackville-West (1818-1897=79), 5. Delawarr Kontu'nun kızı, izd. 1844, izd. müd. 47, yş. 26-73, zevcinden 1 yş. by., çocukları: Lady Ermyntrude (1856-1927=71) =Sir Edward Malet (ölm. 1908), büyükelçi, izd. 1885, izd. müd. 23, yş. 29-52; 10) Francis (1852-1893=41) (1891-1893=2) =Lady Adeline, 3. Somers Kontu'nun kızı (1852), izd. 1876, izd. müd. 17, yş. 24-41, zevci ile ayni yaşta, çocuksuz; 11) Herbrand (1858-1940=82) (1893-1940=47), Dizbağı Nişânı, albay=Mary Tribe (1865), izd. 1888, izd. müd. 52, yş. 23-75, zevcinden 7 yş. kç., oğulları 12) Hastings (1888-1953=65) (1940-1953=13) =Crommelin Whitwell, izd. 1914, oğulları 13) John (1917) (dük 1953), oğlu Marquess of Tavistock (1940). 13. Dük'ün kardeşleri: Lady Daphne (1920) ve Lord Hugh (1923).

6- Buccleuch Dukalığı

Buccleuch Dukalığı (ihdâsı 1663), Anglikan mezhebinden İskoçya'da Montagu-Douglas-Scott (kısaca Scott) âilesinde olup buna **Queensberry dukalığı** eklenmiştir. Edinburg yakınlarında Dalkeith'dedir. Richard, 1. Douglas kontu oldu (1296). Bunun oğlu olan 2. Douglas Kontu'nun gayri meşrû oğlu William Douglas (ölm. 1388), Queensberry âilesinin atasıdır. Âile zamanla Drumlanring ve Selkirk baronu (1432), Dauglas of Harrick ve Tibbers baronu (1628), Queensberry kontu (1633), İngiltere'de Doncaster kontu (1662), Kinmouth, Middlebie ve Dormock baronu, Nith vikontu, Tortorwald vikontu, Ross vikontu, Drumlanrig kontu, Sanquhar kontu ve Queensberry markisi (1682), Dufries markisi (1683), nihâyet Queensberry dukası (1684) ve Buccleuch dukası (1663) oldu.

1) James (1649-îdâmı 1685=36) (1. dük 1663-1685=22), Kral Charles II ile Lucie Walter of Haresford'un 1. gayri meşrû çocukları, Duke of Montmouth, earl of Doncaster, lord Scott of Tyndale, earl of Dalkeith, lord of Whitchester and Eskdale, Duke of Buccleuch 1663-1685, Duke of Queensberry 1684-5 = Anne Scott (1651-1732=81), izd. 1663, izd. müd. 22, yş. 12-34, zevcinden 2 yş. kç., Buccleuch ve Scott vârisesi. Bk.s. 805.

1685-1743=58: Dukalık âileden kraliyyet tâcına alındı. 1. Dük'ün torunu 2) Francis (1694-1751=57) (1743-1751=8) =Lady Jane Douglas, izd. 1720, oğulları 3) Henry (1746-1812=66) (1751-1812=61), 1810'da annesinden Queensberry dukalığını

tevârüs etti (son dükün ölümü üzerine; Scott âilesinin atası 1320'de ölen Richard of Scott olup torunlarından Dominus of Buccleuch 1487'de, bunun nesli 1606'da Buccleuch lordu ve 1619'da kontu oldu) =Lady Elizabeth (ölm. 1827), Montagu dükü George'un kızı. Bunların oğlu 4. Dük (1812-1819=7) ve bunun oğlu 5) Walter (1806-1884=78) (1819-1884=65) =Lady Charlotte (1811-1895=84), izd. 1829, izd. müd. 55, yş. 18-73, zevcinden 5 yş. kç., oğulları: Lord Charles (1839-1911=72, oramiral) ve 6) William (1831-1914=83) (1884-1914=30) =Lady Louisa Hamilton, Abercorn Dükü'nün kızı (1836-1912=76), izd. 1859, izd. müd. 53, yş. 23-76, zevcinden 5 yş. kç., oğulları 7) John (1864-1935=71) (1914-1935=21) =Lady Margaret, Bradford Kontu'nun kızı (1872-1930'lar), izd. 1893, yş. 21, zevcinden 8 yş. kç., bunların çocukları: 5 lady, 2 lord ve 8) Walter (1894-1973=79) (1935-1973=38), yarbay=Lady Esther (1900), izd. 1921, yş. 21, zevcinden 6 yş. kç., Harewood Kontu'nun kızı, bunların çocukları: Lady Elizabeth (1922) ve 9) Walter (doğ. 1923) (dük 1973), 9. Buccleuch ve 11. Queensberry dükü ve 8. kont, oğlu Earl of Dalkeith (doğ. 1954).

7- Buckingham and Chandos Dukalığı (1799-1889)

Bugün sönmüş, 1799-1889=90 yıl mevcûd olmuştur. Anglikan'dır. Plantagenet-Temple-Nugent-Brydges-Chandos-Grenville âilesi olup 1889'da erkek tarafından söndü. Grenville âilesi Norveç asıllı olup Buckinghamshire'de Wotton'da 1100 yılında adı geçiyor. Âile, VII. Henry'nin (bk. İngiltere) kızlarından birinden Suffolk dukalığını tevârüs etti, fakat bu dal söndü. 1. Temple kontu (1749) Richard Grenville=Esther Temple, 1749'da babasından Temple kontuluğunu tevârüs edip eşine geçirdi. Oğulları George, 2. Temple kontu olup İrlanda'da 1. Nugent kontu (1779), 1. Buckingham markisi (1784) oldu=Lady Mary, 1779'da babası Nugent Kontu'nun unvânını tevârüs edip eşine geçirdi. Oğulları Richard, 2. marki (1799), kayın-pederinin yerine 1. Chandos dukası (1799), 1. Buckingham dukası (1822) oldu (bu son dukalık 1623'te George Villiers ile başladı, fakat söndü) =Lady Anna Brydges, son Chandos dukası James'in kızı ve vârisesi olup eşine geçirdi. Oğulları 2) Richard Grenville (1797-1861=64) =Lady Mary Campbell, Breadalbane Kontu'nun kızı (ölm. 1862), çocukları: Lady Anna (1820) ve 3) Richard Grenville (1823-1889=66) (1861-1889=28), Kraliçe Victoria'nın başmüşâviri =1. Caroline Harvey (1820-1874=54), izd. 1851, izd. müd. 23, yş. 31-54, zevcinden 3 yş. by., =2. Hon. Alice Graham (1848-1909=61), izd. 1885, izd. müd. 4, yş. 37-41, zevcinden 25 yş. kç. (=2. Egerton kontu Wilbraham, izd. 1894), kızları Lady Mary (1852), Lady Anna (1853) ve Lady Caroline (1856).

8- Cleveland Dukalığı (1827-1891)

1827-1891=64 yıl müddetle devâm edip söndü. Anglikan Yorkshire'lı Vane-Powlett âilesidir. Galler'de Howell-ap-Vane of Monmouth 1060'ta hayatta olup Abergavenny ve Westmoreland kontları ile akrabâ idi. Âile 1356'da şövalye (sir) oldu. 1600'de Bolton'da Raby Castle sâhibi, 1699'da Barnard baronu (lordu), 1754'te Darlington kontu ve Barnard vikontu oldu. 3. Darlington kontu 1) William (1766-1842=76), 1. Cleveland dükü oldu (1827-1842=15) =Katherine Powlett (ölm. 1794), 6. ve son Bolton dükünün kızı ve 1827'de Cleveland markizi titri. 1. Duka'nın 3 oğlu, biri biri ardı sıra dük oldular: 2'den sn. 3) William (1792-1864=72) =Lady Caroline, 1. Londsdale Kontu'nun 5. kızı, izd. 1815, çocuksuz ve 4) Harry (1803-1891=88)

(1864-1891=27), Dizbağı Nişânı=Lady Catherine (1819-1901=82), izd. 1854, izd. müd. 37, yş. 35-71, zevcinden 16 yş. kç., Stanhope Kontu'nun kızı ve 1851'de Lord Archibald'den dul. 4. Duka'nın kızkardeşleri: Lady Augusta (1796) ve Lady Laura (1803).

Cleveland dukalığı unvânının menşei: Charles II Stuart=metresi Barbara Villiers, bu hanıma 1670'te Cleveland düşesi unvânı verildi. Bu birleşmeden 3 gayri meşrû oğul doğdu ki büyükleri Cleveland dükü olarak annesinin unvânını tevârüs etti. 2. oğul Grafton dükü (b. bk.) oldu. Cleveland dukaları erkek tarafından 1774'te söndü. Fakat son dükün hemşîresi Lady Wane FitzRoy, Darlington Kontu ile evlenip 1827'de eşine Cleveland dükü unvânını kazandırdı ki bu âilenin şeceresi önceki paragrafta verildi. Bk.s.805.

9- Devonshire Dukalığı

Devonshire Dukalığı 1694'te ihdâs edildi. Anglikan olan Cavendish âilesindedir. Robert de Germon, Fâtih William'la 1066'da İngiltere'ye çıkan Norman (dil Fransızca) şövalyelerinden olup bunun neslinden John Cavendish 1366'da sir unvânı aldı. Bunun neslinden Sir William Cavendish, 1605'te Lord Cavendish of Hardwick ve 1618'de Earl of Devonshire oldu. 4. kont (earl) William, 1694'e duke of Devonsihe ve Marquess of Darlington oldu. 4. Dük'ün oğlu 5. Dük ve bunun oğlu 6. Dük (William, 1790-1858) ve 4. Dük'ün dîğer oğlu Lord George Cavendish (1754-1834=80), 1. Burlington kontu ve Keighley lordu 1831-34=Elizabeth Compton, Northampton kontları âilesinden (1760-1835=75), izd. 1782, izd. müd. 52, yş. 22-74, zevcinden 6 yş. kç., çocukları: Hon. Henry (1789-1873=84, nesli günümüze geldi), Hon. Charles (1793-1863=70, 1. Chesham baronu, neslinden 5. Chesham baronu John Cavendish, doğ. 1916, baron 1952, oğlu Hon. Nicholas, doğ. 1941) ve Hon. William (1783-1812=29) =Louisa O'Callaghan (1788-1863=75), izd. 1807, izd. müd. 5, yş. 19-24, oğulları 7) William (1808-1891=83) (1858-1891=33), Dizbağı Nişânı, Cambridge Üniversitesi şansölyesi =Lady Blanche, 6. Carlisle Kontu'nun kızı (1812-1840=28), izd. 1829, izd. müd. 11, yş. 17-28, zevcinden 4 yş. kç., oğulları: Lord Frederick (1836-katli 1882=46), Lord Edward (1838-1891=53=Emma Lascelles, Harewood Kontları âilesinden, 1838-1920=82, izd. 1865, izd. müd. 26, yş. 27-53, zevci ile ayni yaşta) ve 8) Spencer (1833-1908=75) (1891-1908=17), nâzır, albay, Dizbağı Nişânı, Cambridge Üniversitesi şönsölyesi=Louise, Alten Kontları âilesinden (1832), izd. 1892, yş. 60, çocuksuz. Lord Edward'ın (ölm. 1891) oğlu 9) Victor (1868-1930'lar) (1908-1930'lar), sömürgeler nâzırı, Kanada genel vâlîsi, dr., Leeds Üniversitesi şansölyesi, Dizbağı Nişânı=Evelyn Fitzmaurice, Landsdowne Markileri âilesinden (1870), izd. 1892, yş. 22, zevcinden 2 yş. kç., oğulları 10) Edward (1895-1950=55) (1930'lar-1950) =Mary Gascoyne-Cevil(1895), izd. 1917, izd. müd. 33, yş. 22-55, zevci ile ayni yaşta, çocukları: Lord William, Earl of Burlington (1917-1930'lar), Lady Elizabeth (1926) ve 11) Andrew (dük 1950), oğlu Marquess of Hartington (doğ. 1944).

10- Fife Dukalığı

1889'da ihdâs edildi. Anglikan olan Carnegie âilesindendir. David Duff, 1401'de İskoçya'da toprak sâhibi idi. Bunun neslinden biri 1735'te İrlanda'da Briko baronu (lordu) oldu. Sonra 1759'da İrlanda'da Macduff vikontluğu ve İskoçya'da Fife kontluğu elde edildi. İngiltere'de Fife baronluğu da âilenin unvanları arasına katıldı. 1889'da Fife

dukalığı ve Macduff markiliği, kadın tarafına da geçebilen soyluluk imtiyâzı ile verildi. 5. Fife kontu James Carnegie (1814-1879=65) oğlu 1) Alexandre (1849-1912=63) (1889-1912=23), 6. Fife kontu (1879-1889) iken Galler Prensi'nin büyük kızı ile evlenince "altes" lakabını kullanmak hakkı ile berâber Fife dukası yapıldı=Prs. Louise (1867-1931=64), VII. Edward'ın büyük kızı, izd. 1889, izd. müd. 23, yş. 22-45, zevcinden 18 yş. kç., prenses unvânını ve altes lakabını taşımak hakkı verilen 2 kızları oldu: 2) Prs. Alexandra (1891-1959=68) (2. Fife hükümrân düşesi 1912-1959=47) =Pr. Arthur, Duke of Connaught, Kraliçe Victoria'nın oğlu Pr. Arthur'un oğlu (1883-1938=55), oğulları Pr. Alaistair, Duke of Connaught (1914-1943=29), bk. İngiltere/Vindsor Hânedânı. 1. Dük'ün küçük kızı: Prs. Maud (1893-1945=52) =Charles, 11. Southesk kontu, izd. 1923, oğulları 3) James (doğ. 1929) (3. dük 1959), oğlu Earl of Macduff (doğ. 1961). Böylece 3. Dük, dukalığı, teyzesi ölünce, ondan tevârüs etmek gibi jenealoji târihinde emsâli nâdir bir olayı gerçekleştirdi.

11- Grafton Dukalığı

Grafton Dukalığı, 1675 yılında Anglikan mezhebinden FitzRoy âilesine verildi. 1) Henry FitzRoy (1663-1690=27) (1675-1690=15), Kral Charles II Stuart'ın metresi Cleveland düşesi Barbara Villiers'den olan 3 oğlunun ortancası (büyük oğlun nesli için bk. Cleveland Dukalığı, ayrıca bk. İngiltere-Stuart Hânedânı, s.806). Henry FitzRoy çocukluğunda önce 1672'de Euston kontu, Ipswich vikontu, Sudbury baronu yapılıp 2 yıl sonra babası Kral, dukalığa yükseltti=Lady Isabella Bennet, son Arlington Kontu'nun (ölm. 1723) kızı ve vârisesi, oğulları 2) Charles (2. dük 1690-1757=67), 1723'te Arlington kontu, Arlington baronu, Thetford vikontu unvan ve topraklarını da unvan ve topraklarına ekledi, oğlu 3) Augustus (1735-1811=76) (1757-1811=54)=1. Anna Liddell, Ravensworth Lordları âilesinden (ölm. 1804), izd. 1756, tal. 1769=13 (=2. Upper Ossory Kontu), =2. Elizabeth Wrottesley (1774-1822=78), izd.1769(ayni yıl), izd.müd.42, yş.25-67, zevcinden 9 yş.kç., 3. Dük'ün çocukları: Lord Charles (1764-1829=65, nesli günümüzde devâm ediyor), Lord Henry (1770-1828=58, nesli günümüzde devâm ediyor) ve 4) George (1760-1844=84) (1811-1844=33) = Lady Charlotte, Waldegrave Kontu'nun kızı (ölm.1808), izd.1784, izd.müd.24, oğulları 5) Henry (1790-1863=73) (1844-1863=19) = Mary Berkeley (1795-1873=78), izd.1812, izd.müd.51, yş.17-68, zevcinden 5 yş.kç., oğulları: 6) William (1819-1882=63) (1863-1882=19) = Hon.Mary, 3. Ashburton Lordu'nun kızı (1833-1928=95), izd.1858, izd.müd.24, yş.25-49, zevcinden 14 yş.kç., çocuksuz ve 6. Dük'ün kardeşi 7) Augustus (1821-1918=97)(1882-1918=36), tümgeneral=Anna Balfour (1825-1857=32), izd.1847, izd.müd.10, yş.22-32, zevcinden 4 yş.kç., 3 oğulları: Lord Henry (1848), Lord Charles (1857-1911=54=Hon.Ismay, Southampton Lordu'nun kızı, doğ.1863, izd.1883, izd.müd.28, yş.20-48, zevcinden 6 yş.kç.) ve 8) Alfred (1850-1930'lar) (1918-1930'lar) =1. Margaret Smith (ölm.1913), izd.1875, izd.müd.38, =2. Lady Susanna Stewart (1878), izd.1916, yş.38, 1910'da 17. Archibald Lordu'ndan dul, 8. Dük'ün oğlu Lord William(1884-1918=34), Ipswich vikontu, Birinci Cihan Savaşı sonunda hava teğmeni iken Almanlar'a karşı maktûl=Auriol Brougham, oğulları 9) John (1914-1936=22) (1930'lar-1936), dedesinin yerine kisa müddet dük olup evlenmeden genç öldü. Lord Charles'ın(1857-1911) oğlu 10) Charles (1892-1970=78) (1936-1970=34) =1. Hon.Doreen, Buxton Kontları âilesinden (ölm.1923), izd.1918, izd.müd.5, =2. Lucie

Barnes, izd.1924(1 yıl sn.), çocukları: Lady Anne (1920), Lord Charles (1923) ve 11) Hugh (1919) (dük 1970), oğlu Earl of Euston (doğ. 1947).

12- Hamilton Dukalığı

1643'te İskoçya'da Anglikan mezhebinden Douglas-Hamilton âilesine tevcîh edilen Hamilton Dukalığı, 1711'de İngiltere soyluluğunda Suffolk'ta **Brandon** dukalığını da kazandı. 1190'da Güney İskoçya soylusu William of Douglas'ın oğlu 1220'de şövalye (sir), bunun torunu 1295'te Cadzow lordu (baronu), bunun oğlu William Douglas (ölm.1302) olup sonuncunun 3 oğlu: Sir James, Hugh ve Sir Archibald I(ölm.1333, İskoçya kral nâibi). Sir James'in oğlu Archibald II 1388'de 3. Douglas kontu oldu, oğlu Archibald III, 1427'de Fransa'da Touraine dukası oldu ve bunun oğlu 1440'ta ayni unvân ile vârissiz öldü. Archibald I oğlu William (ölm.1384), 1337'de 1.Douglas kontu oldu=Margaret Stewart, Marr ve Angus kontları vârisesi. Bu evlenmeden doğan James (ölm.1388), 2. Douglas kontu (1384-1388=4) olup, oğlu William, Queensberry dukalarının (b.bk.) atasıdır. Ayni evlenmeden doğan dîğer oğul George ise, 1389'da Angus kontu oldu. Bunun neslinden 11. Angus kontu William, 1625'te Nova Scotia lordu, 1633'te Douglas markisi, Abernethy ve Jedburgh lordu oldu. Bunun oğlu William (3. Dük), eşinden Hamilton düklüğünü tevârüs ederek 3. Hamilton dükü sayıldı:

3) William (1634-1696=62) (dük 1660-1696=36), 1646'da ilâveten Selkirk kontu, Daer ve Shortcleuch lordu = Anne(ölm.1660), 1. Hamilton dukası James'in (ölm.1643) kızı ve vârisesi ki 2. Hamilton düşesi ol.(1643-1660=17) babasının titrini aldı ve bu titri ölünce eşi William'a geçirdi, oğulları 4) James (1658-1712=54) (1696-1712=16), unvanlarına 1698'de Clydesdale markisi, Arran kontu, Avan lordu, Polmont lordu, Machanshire lordu, Lorg Innerdale lordu ve 1711'de Brandon dukası ve Dutton lordu unvanları da eklendi. Yerine geçen 5. dük James, oğludur: 5) James (dük 1712-1742=30) =3. Anne Sprencer, torununun torunu: 11) William(1811-1863=52) (1863'e kd.11. dük) = Prs.Marie (1817-1888=71), Baden büyük-dukası Karl'ın kızı, izd.1843, izd.müd.20, yş.26-46, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 12) William (1845-1895=50) (1863-1895=22), mareşal, 1548'de 1. Hamilton Kontu'na (bk.Abercorn Dukalığı) verilen Vienne/Fransa'daki Châtellerault dukalığı titrine sâhib oldu ve bu sûretle 3 dukalığa (Hamilton, Brandon ve Châtellerault) birden mâlik olarak üçüncü titri ile Fransa dukaları arasına da girdi=Lady Mary, Manchester Dükü'nün kızı(1854), izd.1873, izd.müd.22, yş.18-40, zevcinden 9 yş.kç., 1897'de 2 yıl sn.gene evlendi, kızları Lady Mary (1884)=Marquess James of Graham-Montrose, izd.1906. Bu sûretle 1895'te dukalık, 5. Dük'ün neslinden, 5. Dük'ün kardeşi Lord Anne Douglas-Hamilton'ın nesline geçti. Bu Lord'un oğlu: Hon. Augustus Douglas-Hamilton(1781-1849=68)=Maria Hyde, izd.1805, bu evlenmeden 7 oğul doğdu ki, bunların hepsinin ayrı ayrı nesli günümüzde devâm ediyor. 7 oğlun büyüğü: Charles Douglas-Hamilton (1808-1873=65) =2. Elizabeth Hill (ölm.1867), izd.1860, izd.müd.7, oğulları 13) Douglas(1862-1940=78)(1895-1940=45)=Nina Poore (1878), izd.1901, izd.müd.39, çocukları: Lady Jean (1904), Lord George (1906), Lady Margaret (1907), Lord Malcolm (1909), Lord David(1912), Lady Mairi (1914) ve 14) Douglas(1903-1973=70)(1940-1973=33), dr.=Lady Elizabeth(1916), 8. Northumberland Dükü'nün kızı, izd.1937, izd.müd.36, yş.21-57, zevcinden 13 yş.kç.,

oğulları 15) Angus (doğ.1938)(dük 1973), bunun oğlu Marquess of Douglas and Clydesdale (doğ.1978). 15. Dük'ün unvanları: 12. Brandon dükü, 15. Hamilton dükü, Douglas ve Clydesdale markisi, 24. Angus kontu, Arran, Lamark, Selkirk kontları, Duden, Avon, Polmont, Innendale, Jedburgh, Paer, Shortcleuch, Machanshire, Abernethy lordları(baronları).

13- Leeds Dukalığı (1694-1960)

1694'te Anglikan mezhebinden Osborne âilesine verildi. 1960'ta 11. dükün ölmesi ve âilede hiç bir erkeğin bulunmaması dolayısıyle 266 yıl sn.sona erdi. Kent'li Osborne âilesinin adı 1450'de geçiyor. Âile 1591'de sir ve 1620'de baronet oldu. 1) Thomas Osborne (1631-1712=81)(1. dük 1694-1712=18), milletvekili 1665, mâliye nâzırı 1673-79, Londra Kulesi'nde mahbûs 1679-84, başbakan 1689-99, Tory partisinden, Osborne(İskoçya) vikontu 1673, Kiveton lordu, Latimer vikontu 1673, Danby kontu 1674, Leeds dükü 1694. 5. kuşak torunu Lord Francis Osborne, 7. Dük'ün oğlu, 1. Godolphin baronu (1777-1850=73) = Hon.Elizabeth, Auckland Lordu'nun kızı (1780-1847=67), izd.1800, izd.müd.47, yş.20-67, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 8) George (1802-1872=70) = Harriet Stewart (1800-1852=52), izd.1824, izd.müd.28, yş.24-52, zevcinden 2 yş.by., oğulları Lord d'Arcy(1834-1895=61) ve 9) George (1826-1895=69)(1872-1895=23)=Hon.Fanny Pitt(1836-1896=60), izd.1861, izd.müd.34, yş.25-59, zevcinden 10 yş.kç., çocukları: 5 lady, Lord Albert (1866-1900'ler), Lord Francis (1864-1924=60, çocuksuz) ve 10) George (1862-1927=65) (1895-1927=32), 10. Leeds dükü, Carmarthen markisi, Danby kontu, Osborne ve Godolphin lordu, Osborne markisi=Lady Katherine, Durham Kontu'nun kızı (1862), izd.1884, yş.22, zevci ile ayni yaşta, çocukları: 4 lady ve 11) John(1901-1960=59) (1927-1960=33), evli, çocuksuz. Vârissiz öldü ve âileden hiç bir erkek üye kalmadığı için dukalık sona erdi.- Lord Francis'in(1777-1850) kç. oğlu Lord Sydney (1808-1889=81), bunun oğlu Hon.Sidney(1835-1903=68), bunun oğulları: Sidney (1884-1930'lar, evlenmedi) ve Sir Francis d'Arcy (1884-1957=73), diplomat, evlenmedi, son dukanın vârisi idi, fakat son dukadan az önce öldü.

14- Leinster Dukalığı

Leinster Dukalığı, 1766'da Lüteryen mezhebinden İrlanda'da FitzGerald âilesine tevcîh edildi. Âile 1747'de İngiltere'de Leinster vikontluğunu, 1761'de Kildare markiliğini elde etmişti. Âilenin atası Dominus Otho Gheraldini, Floransalı bir İtalyan âileden olup, Normandiya'ya, oradan 1057'de İngiltere'ye geldi. 1171'de İngiltere adına İrlanda'yı fethe çıkan Maurice FitzGerald, İrlanda'ya yerleşti. 1205'te Offaly lordu ve 1316'da Kildare kontu oldular. 3) Augustus (1791-1874=83) (3. dük) = Lady Charlotte Staphope, Harrington Kontu'nun kızı(1793-1859=66), izd.1818, izd.müd.41, yş.25-66, zevcinden 2 yş.kç., oğulları 4) Charles (1819-1887=68) (1874-1887=13)=Lady Caroline, 2. Sutherland Dükü'nün kızı (1827-1887=60), izd.1847, izd.müd.40, yş.20-60, zevcinden 8 yş.kç., çocukları: hepsinin nesilleri günümüzde devâm eden 6 lord, 4 lady ve 5) Gerald (1851-1893=42) (1887-1893=6)=Lady Hermione, 1. Feversham Kontu'nun kızı (1864-1895=31), izd.1884, izd.müd.9, yş.20-29, zevcinden 13 yş.kç., oğulları 6) Maurice (1887-1922=35)(1893-1922=29), evlenmedi, bunun kardeşi 7) Edward (1892-1976=84)

(1922-1976=54) = May Etheridge (1892), izd.1913, yş.21, zevci ile ayni yaşta, oğulları 8) Gerald (doğ.1914)(dük 1976), 8. Leicester vikontu, oğlu Marquess of Kildare (doğ.1948).

15- Manchester Dukalığı

Manchester Dukalığı, 1719'da Montagu âilesine verildi ki Anglikan ve bâzı üyeler Katolik'tir. Drogo de Monteacuto, 1066'da Normanlar'la İngiltere'ye çıkan bir İtalyan şövalyesi olup âilenin atasıdır. Neslinden Sir Edward Montagu 1539'da baronet, sonra Sir Henry Montagu, Montagu baronu ve Mandeville vikontu (1620) oldu. Âileye 1626'da Manchester kontu ve 1719'da Manchester dükü unvanları verildi. 2. kont Edward (1602-1671=69) general olarak ünlüdür. İlk dükün dedesidir. Son dükler: 6) George (1799-1855=56)=1. Millicent Bernard-Sparrow(1798-1848=50), izd.1822, izd.müd.26, yş.24-50, zevcinden 1 yş.by., =2. Harriet Dobbs(1834-1907=73), izd.1850(2 yıl sn.), izd.müd.5, yş.16-21, zevcinden 35 yş.kç., çocukları: Lord Robert (1825-1902=77)(nesli günümüzde devâm ediyor); Lady Sydney (1851-1930'lar = Algernon, 9. Kintore kontu, Güney Avustralya eyâlet vâlîsi, izd.1873) ve 7) William (1823-1890=67) (1855-1890=35) = Louise, Graf Victor von Alten kızı (1832-1911=79), izd.1852, izd.müd.38, yş.20-58 (=2. Spencer Cavendish, 8. Devonshire dükü, ölm.1908, izd.1892), çocukları Lady Mary (1853-1930'lar = William Douglas-Hamilton, 12. Hamilton dükü, ölm.1895, izd.1873) ve 8) George (1853-1892=39)(1890-1892=2) = Consuelo Yznaga del Valle (Küba) (1858-1909=51), izd.1876, izd.müd.16, yş.18-34, zevcinden 5 yş.kç., oğulları 9) William (1877-1947=70)(1892-1947=55)=Helena Zimmermann (Ohio), izd. 1900, çocukları Lord Eduard (1906), Lady Consuelo(1908) ve 10) Alexander (1902-1960'lar) (1947-1960'lar) = Nell Stead, izd.1927, oğulları 11) George (1929-1985) (1960'lar-1985) ve 12) Angus (doğ.1938) (dük 1985), oğlu Viscount Mandeville (doğ.1962).

16- Marlborough Dukalığı

Marlborough Dukalığı, 1702'de Anglikan mezhebinden Spencer-Churchill âilesine verildi. Âilenin atası, Fâtih William'ın kâhyası Robert Despenser adlı Norman (Fransız) olup 1066'da Norman istîlâsında İngiltere'ye geldi. Bu âileden John Spencer 1510'da şövalye (sir) oldu. Sonra âile Spencer baronu (1603), Sunderland kontu (1643) oldu. Churchill âilesinin atası ise gene Fâtih William'la İngiltere'ye çıkan bir Norman olan Courcil adlı Norman'dır. Bunun neslinden William Churchill of Rockbear (Devonshire)'ın adı 1400'de geçiyor. Neslinden John Churchill(1650-1722=72), 1. Dük'tür (aş.bk.). Anne Churchill (Dük'ün hemşîresi) (ölm.1716)=3. Sunderland kontu Charles Spencer (ölm.1722) evlenmesi üzerine âile Spencer-Churchill adını aldı. 1. Dük'ün kızkardeşlerinden Arabella Churchill (1648-1730=82), Kral İkinci James'in metresi oldu, ondan 4 çocuk doğurdu ki, biri Berwick dukasıdır (bk.Stewart Hânedânı).

1) John Churchill (1650-1722=72) (1. Marlborough dükü 1702-1722=20), Eynmouth lordu (İskoçya) 1683, ilâveten Churchill lordu 1685, Marlborough (Wiltshire'da) lordu 1689 ve dükü 1702, Blandford markisi 1702, Almanya imparatorluk prensi 1704, Mindelhaim (Bavyera) prensi 1705, İngiltere başkumandanı, ünlü serdâr=Sarah Jennings(1660-1744=84), izd.1678, izd.müd.44, yş.18-62, zevcinden 10

yş.kç., kızları Lady Anne (ölm.1716)=Charles Spencer (1674-1722=48), 3. Sunderland kontu 1702-1722=20, 2. izd. (babası: 2. Sunderland kontu Robert Spencer, 1640-1702=62, hâriciye nâzırı), mâliye nâzırı, oğulları Charles Spencer, 5. Sunderland kontu. Sonraki Marlborough dükleri:

4) George (1739-1817=78)=Lady Caroline Russel, Bedford Dükü'nün kızı (ölm.1811), izd.1762, izd.müd.49, oğulları 5) George (1766-1840=74)(1817-1840=23)=Lady Susan Stewart, Galloway Kontu'nun kızı (1767-1841=74), izd.1791, izd.müd.49, yş.24-73, zevcinden 1 yş.kç. 5. Dük'ün kardeşi: Lord Francis (1779-1845=66), 1. Churchill baronu 1815-1845=30=Lady Frances Fitzroy, Grafton Dükü'nün kızı(1780-1866=86), izd.1800, izd.müd.45, yş.20-65, zevcinden 1 yş.kç., günümüze gelen Churchill Lordları (Baronları) bu evlenmeden yürüdü ki 1902'de bu titr Churchill Vikontluğu'na yükseldi. 3. vikont Victor(5. baron), doğ.1934, vikont 1973, ölümü ile vikontluk sona erecek, fakat 6. Churchill baronu ol. yerine 1926 doğumlu Harry Spencer veyâ bunun vârisi geçecektir.

5. Dük'ün oğlu ve halefi: 6) George (1793-1857=74) (1840-1857=17) =1. Lady Jane Stewart, Galloway Kontu'nun kızı(1798-1844=46), izd.1819, izd.müd.25, yş.21-46, zevcinden 5 yş.kç., =3. Jane Clinton (1817-1897=80), izd.1850, izd.müd.7, yş. 33-40, zevcinden 24 yş.kç. Oğlu 7) John (1822-1883=61) (1857-1883=26), Dizbağı Nişânı=Lady Frances Vane, 3. Londonderry Markisi'nin kızı (1822-1899=77), izd.1843, izd.müd.41, yş.21-62, zevci ile ayni yaşta, oğulları Lord Alfred (1824-1893=69), bunun 4. kızı: Hon.Violet=Charles Fitz Clarence (ölm.1914), izd.1898, izd.müd.16, yüzbaşı iken Fransa cebhesinde maktûl.

7. Dük'ün oğlu 8) George (1844-1892=48) (1883-1892=9) = Lady Albertha, Abercorn Dükü'nün kızı(1847-1930'lar), izd.1869, tal.1883=14, yş.22-36, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 9) Charles (1871-1934=63) (1892-1934=42), Dizbağı Nişânı, sömürgeler müsteşârı=1. Consuelo Vanderbilt (New York 1870-1930'lar), izd.1895, tal.1921=26, yş.25-51, zevcinden 1 yş.by., =2. Gladys Deacon (Boston), izd.1921, izd.müd.13, oğulları Lord Ivor (1898) ve 10) John (1897-1972=75)(1934-1972=38)=Hon.Mary (1900), Cadogan Lordu'nun kızı, izd.1920, izd.müd.52, zevcinden 3 yş.kç., çocukları Lady Sarah (1921), Lady Caroline (1923) ve 11) John(doğ.1926) (dük 1972), oğlu Marquess of Bladford (doğ.1955).

12) Charles Spencer Churchill, 12. Marlborough dukası ve Bladford markisi (doğ.1955) (duka olmadan Marquess of Bladford idi)=Becky Few Brown, oğulları Bladford Markisi 1983'te doğdu. Dukanın serveti 1980'lerde 155 milyon dolardı.

7. dük John'ın dîğer çocukları: Lady Rosamund (1851), Lady Fanny (1853), Lady Georgina (1860), Lady Emily (1854-1953=99=7. Roxburghe Dükü, izd.1874), Lady Cornelin (1847-1930'lar=1. Wimborne lordu Ivor, ölm.1914, izd.1868, izd.müd.46, yş.21-67), Lady Sarah (1865-1930'lar=Gordon Wilson, 1914'te yarbay iken Birinci Cihan Harbi başında Fransa cebhesinde maktûl) ve Lord Randolph (1849-1895=46), milletvekili 1873, mâliye nâzırı, Avam Kamarası başkanı=Janny Jérôme (1854-1921=67), izd.1874, yş.20, zevcinden 5 yş.kç., tal.(=2. George Cornwallis-West, De La Warr kontları âilesinden, izd.1900, tal.1913=13, yş.46-59, =3. Montagu Porch, izd.1918(5 yıl sn.), yş.64-67=3 yıl). Lord Randolph'un kç. oğlu: Hon.John Churchill (1880), binbaşı = Lady Gwendeline (1887), Abingdon Kontu'nun kızı, izd.1908, yş.21, zevcinden 7 yş.kç., çocukları John (1909), Henry (1913) ve Anne (1920). Lord

Randolph'un by.oğlu: Hon., sn.Sir Winston Churchill (30.11.1874-1965=91) = Clémentine Hozier (1883), izd.1908, yş.25, zevcinden 9 yş.kç., çocukları Diana (1909), Randolph (1911), Sarah (1914), Mary (1922). Churchill: subay 1895, milletvekili 1900, sömürgeler nezâreti müsteşârı(kabine'ye dâhil) 1905-8, ticâret nâzırı 1908-10, dâhiliye nâzırı 1910-11, bahriye nâzırı 1911-15, Çanakkale başarısızlığı üzerine istîfâsından sn.harbiye nâzırı 1917-21, mâliye nâzırı 1924-29, bahriye nâzırı 1939-40, başbakan (bk.İngiltere Başbakanları), ressam, Nobel Edebiyat Ödülü 1953, büyük tarihçi (18. asır İngiltere târîhi mütehassısı ve her iki Cihan Harbi'ne âid birinci derecede kaynak mâhiyetinde pek çok cilt hâtıralar). İkinci Cihan Savaşı zaferi üzerine (1945) Kral, Churchill'e büyük-babası gibi dukalık (Churchill dukalığı) vermek istedi, bu unvânın serserî ve sarhoş tabîatli oğlu Randolph'ça ölümünden sonra iyi temsîl edilemeyeceğine inanan Churchill, kabûl etmedi. Dizbağı Nişânı aldı.

17- Montrose Dukalığı

Montrose Dukalığı, 1707'de Anglikan mezhebinden İskoçya'da Graham âilesine tevcîh edildi. Armalarındaki döviz Fransızca'dır: N'oubliez!=Unutmayınız! 5. asırda adı geçen Hraham'lardan William of Graham 1128'de İskoçya'da şövalye (sir) oldu. Âile sonra şu toprak ve unvanları kazandı: 1200'de Montrose (Forfarshire'da) şövalyesi, 1244'ten önce Dundaff şövalyesi, 1281'de Kinkardine şövalyesi, 1384'de Dundaff lordu (baronu), 1445'te Graham lordu, 1505'te Montrose kontu (earl), 1644'te Montrose markisi (marquess), 1707'de Montrose dükü, Graham markisi, Buchanan markisi, sonra Kinkardine kontu, Dundaff vikontu, Graham baronu, Aberuthven baronu, Mugdock baronu, Fintrie baronu, Belford baronu. Montrose dukası, Montrose markisi, Montrose baronu olarak üç ayrı titri bir araya getirdi. 1) James (1. dük 1707-1731=24), oğlu 2) David (2. dük 1731-1790=59), oğlu 3) William (3. dük 1790-1836=46), oğlu 4) James (1799-1874=75) (1836-1874=38), orgeneral, nâzır=Hon.Caroline Beresford, 2. Decies Lordu'nun kızı (1818-1894=76), izd.1836, izd.müd.38, yş.18-56, zevcinden 19 yş.kç., çocukları Lady Alma (1854=Gavin Campbell, 1. Braadalbane markisi, ölm.1922, izd.1872, izd.müd.50, yş.18-68) ve 5) Douglas (1852-1925=73) (1874-1925=51), tümgeneral=Dr.Violet Graham, Sir Frederic Ulric kızı (1854-1940=86), izd.1876, izd.müd.49, yş.22-71, zevcinden 2 yş kç., oğulları 6) James (1878-1954=76) (1925-1954=29), dr., komodor=Lady Mary Douglas-Hamilton, 12. Hamilton ve 9. Brandon Dükü=Manchester düklerinden Lady Mary Montagu kızı (1884), izd.1906, izd.müd.48, yş.22-70, zevcinden 6 yş.kç., çocukları Lady Mary(1909), Lord Ronald (1912), Lady Jean (1920) ve 7) James (doğ.1907) (dük 1954), 5. Graham kontu, 1988'de hayatta =1. Isabel Seller, izd.1930, tal.1950=20, oğulları Marquess James of Graham (doğ.1935).

18- Newcastle Dukalığı

Newcastle Dukalığı, 1756'da Anglikan mezhebinden Pelham-Clinton-Hope âilesine verilmiştir. Newcastle under Lyme'dir. Norman asıllı Warwickshire'lı 1100'de Lord Geoffrey de Clinton'un kardeşinin neslinden olan âile 1330'da Clinton baronu (lordu), 1337-1354'te Huntington kontu oldu. 1) Henry Clinton, 9. Lincoln kontu ve oramiral iken 1756'da Newcastle (Straffordshire) dükü oldu ki, eşi Catherine'in Newcastle dükü Pelham'ın kızı ve vârisesi olması dolayısıyledir. Kont Henry(ölm.1691) ile Kingston kontları âilesinden Hon.Frances Pierrepont'un oğludur. 4) Henry (1785-1851=64) = Georgina Mundy (1787-1822=35), izd.1807, izd.müd.15, yş.20-35,

zevcinden 2 yş.kç., bu evlenmeden 5) Henry (5. dük 1851-1864=13) ve Lord Charles (1813-1894=81, nesli günümüzde devâm ediyor). 5. Dük'ün oğlu 6) Henry (1835-1879=44) (1864-1879=15) = Henrietta Hope (1843-1913=70), izd.1861, izd.müd.18, yş.18-36, zevcinden 8 yş.kç. (1880'de ertesi yıl tekrâr evlendi), oğulları 7) Henry (1864-1930'lar) (1879-1930'lar)=Kathleen Candy (1871), izd.1889, yş.18, zevcinden 7 yş.kç., çocuksuz. 7. Dük'ün kardeşi 8) Francis (1866-1941=75) (1930'lar-1941)=1. Mary Yohé, izd.1894, tal.1902=8, =2. Olive Thompson (ölm.1912), izd.1904, boşanmış ol.evlendi, izd.müd.8, çocukları Lady Doria (1908), Lady Mary (1910) ve 9) Henry (doğ.1907) (dük 1941), 1988'da hayatta.

Yukarıda anılan Lord Charles'ın (1813-1894) oğlu Hon.Henry (1860-1930'lar), bunun oğulları Guy (1894) ve Henry (1892), ikisi de öldüler, Guy'in oğulları: Alestar (1923) ve Edward Pelham-Clinton (1920), dukalığın bugünki vârisleridir.

19- Norfolk Dukalığı

Norfolk Dukalığı, 1483 yılında, Katolik mezhebinden olan ve bugün İngiliz soyluluğunun başı sayılan (en eski dukalık âilesi) Fitzalan-Howard âilesine VII. Henry Tudor tarafından verildi. 1309'da Beaumont baronu (lordu) olan âile, 1372'de Glossop baronluğunu da aldı. Hereward (bugünki İngilizce'de Howard) adlı Anglo-Sakson 957-973'te Norfolk'ta toprak sâhibi oldu. Bunun neslinden Sir Robert Howard=Lady Margaret, Norfold dükü Thomas Mawbray'in büyük kızı ve vârisesi. Bu Dük Thomas, Lord John Thomas=Elizabeth oğlu olup, bu Lady Elizabeth de Lord John Segrave=Margaret Plantagenet kızıdır. Bu Lady Margaret, Thomas Brotherton Plantagenet'in kızı ve vârisesidir. Bu sonuncu Thomas Plantagenet, Norfolk kontu olup, Kral Birinci Edward'ın 2. eşi Kraliçe Marguerite de France'dan olan büyük oğludur (5. oğlu). Howard âilesi, 1570'te Arundel kontu, Fitzalan lordu, Clum lordu, Oswald lordu, Maltravers lordu, 1644'te Norfolk kontu ve Surrey kontu oldu. Sir Robert oğlu Sir John Howard, 1470'te Howard lordu ve 1483'te 1. Norfolk dükü ve Surrey kontu oldu: 1) John (1. dük 1483), oğlu 2) Thomas Howard(ölm.1524)=1. Elizabeth Tilney(ölm.1497), izd.1472, izd.müd.25, =2. Agnes Tilney (1'in hemşîresi) (ölm.1545), izd.1497 (ayni yıl), izd.müd.27, 2. eşinden: Lord William Howard (ölm.1573), Baron of Effingham 1554 ki 1837'de nesline Effingham kontu pâyesi verildi, bugünki 6. Effingham kontu: Mowbray Howard (doğ.1905) (kont 1946), 1988'de hayatta, oğlu ve vârisi Hon.David (doğ.1939). 2. Dük'ün 1. eşinden: 3) Thomas Howard (1473-1554=81) (1524-1554=30), oğlu 4) Thomas (1536-katli 1572=36) (1554-1572=18) =1. Mary (ölm.1557), Arundel kontu Henry'nin kızı ve vârisesi, izd.1556, izd.müd.1, =2. Margaret (ölm.1563), Lord Thomas of Audley of Walton'ın kızı ve vârisesi, izd.1557, izd.müd.6, ilk eşinden: 5) Philippe Howard (1557-1595=38) (1572-1595=23). 4. Dük'ün 2. eşinden: Lord William Howard (1563-1640=77) = Elizabeth, Dacre lordu Thomas'ın kızı ve vârisesi, izd.1577, oğulları Sir Francis Howard (1588-1660=72) ve Philipp Howard (1581-1616=35), bunun torunu Charles Howard (1629-1684=55), 1661'de Carlisle kontu ve Howard of Morpeth lordu, sn.vikontu, Ruthven lordu oldu, nesli Carlisle kontları ol.devâm ediyor, bugünki (1988) 12. kont: Charles Howard (doğ.1923) (kont 1963), oğlu ve vârisi Viscount Morpeth(doğ.1956). 4. Dük'ün gene 2. eşinden: Thomas Howard (doğ.1597), 1597'de Lord Howard, 1603'te Suffolk kontu, büyük oğlundan Suffolk kontları 1745'te bu dal erkek tarafından sönünceye kd.devâm etti, sn.Suffolk kontluğu Thomas'ın (doğ.1561)

kç. oğlu Thomas dalına geçti. Bu son Thomas, 1622'de Lord Howard ve Andover vikontu olup nesli 1726'da Berkshire kontu, 1745'te Suffolk kontu oldu. Neslinden bugünki (1988) 21. Suffolk ve 14. Barkshire kontu Michael (doğ.1935) (kont 1941), oğlu Viscount Andover (doğ.1974). 19. Suffolk Kontu, binbaşı iken, 21.4.1917'de Irâk cebhesinde Türkler'e karşı maktûl düştü, oğlu 20. Kont 1941'de Fransa cebhesinde maktûl oldu.

Sonraki Norfolk dükleri: Henry Howard (1713-1787=70) = Hon.Juliana Molyneux (ölm.1808), izd.1764, izd.müd.23, oğulları: Lord Henry Molyneux-Howard (1766-1824=58) (nesli günümüzde devâm ediyor) ve 12) Henry, bu 12. Dük'ün oğlu: 13) Henry (1791-1856=65) = Lady Charlotte Leveson-Gower, Sutherland Dükü'nün kızı (1788-1870=82), izd.1814, izd.müd.42, yş.26-66, zevcinden 3 yş.by., oğulları: Lord Edward (1818-1883=65, 1869'da 1. Howard of Glossop baronu oldu ki neslinden bu baronluk günümüzde de devâm ediyor) ve 14) Henry (1815-1860=45) (1856-1860=14) = Hon.Augusta, Paris büyükelçisi 1. Lyons Lordu'nun kızı (1821-1886=65), izd.1839, izd.müd.21, yş.18-39, zevcinden 6 yş.kç., oğulları: 15) Henry (1847-1917=70) (1860-1917=57), =2. Gwendolan, 15. Herries baronesi (1877-1930'lar), izd.1904, izd. müd.13, yş.27-40, zevcinden 30 yş.kç., çocukları: Lady Mary (1905), Lady Katherine (1912), Lady Winefride (1914) ve 16) Bernard (1908-1975=67) (1917-1975 =58). 14. Dük'ün kç.oğlu: Lord Edmund (1855-1947=92), Dizbağı Nişânı, Fitz Alan of Derwent vikontu 1876-1947=71, oğlu Viscount Fitz Alan of Derwent (1883-1960'lar), vikont 1947-1960'lar, sonuncunun oğlu: Bernard(1885-1972=87), 3. Howard of Glossop baronu 1924-1972=48, ağabeyinin yerine Fitz Alan vikontu 1960'lar-1972, oğlu 17) Miles (doğ.1915) (dük 1975), tümgeneral, 1988'de hayatta, oğlu Earl of Arundel and Surrey (doğ.1956).

20- Northumberland Dukalığı

Northumberland Dukalığı, 1766 yılında, Anglikan mezhebinden Percy âilesine verildi. 1750'de Percy adını alan âilenin asıl soyadı Smithson'dur. Âile armasındaki döviz Fransızca'dır: Espérence en Dieu!=Ümit Tanrı'da!. Âile Warkmonth baronu (1750), Percy kontu (1766), Beverley kontu (1790), Lovaine baronu (1784), Alnwick baronu (1784) oldu. Anthony Smithson (doğ.1565), Newsome (Yorkshire)'da yaşıyordu. Torunu Sir Hugh Smithson, 1660'ta 1. Stanwick(Yorkshire'da) baroneti oldu. Bunun neslinden 4. baronet Sir Hugh Smithson'a 1766'da dukalık verilerek 1. dük oldu=Lady Elizabeth Seymour, 7. Somerset Dükü'nün kızı, izd.1740 (1716-1776=60), izd.müd.36, yş.24-60, zevcinden 2 yş.kç.

6. Somerset dükü Charles Seymour (ölm.1748) = Lady Elizabeth Percy, son Northumberland kontu Josceline'in kızı ve vârisesi, izd.1682, eşinin Derby soyadını tevârüs etti ki, bu soyadı 1740'taki izdivaçla Smithsonlar'a geçti. Percy'ler Norman (dil Fransızca) olup, Geoffrey adındaki Norman Normandiya'da 912 yılında Percy'de toprak edinmişti. Bunun neslinden biri, 1066'da Fâtih William'la Normandiya'dan İngiltere'ye gelip yerleşti. Yorkshire'da baron oldu. Son gerçek Percy'nin kızı 1180'de Lorraine-Brabant dükü Godefroy'nın gayri meşrû oğlu Jocelyn de Louvain'le evlenip Percy soyadını eşine verdi ve onun neslinden 13. Percy lordu, 1377'de Northumberland kontu oldu ki âile daha 1309'da Northumberland'da Alnwick baronluğunu elde etmişti.

1) Hugh (1714-1786=72) (1. dük ve 1. Percy kontu 1766-1786=20), Kuzey Amerika koramirali, by.oğlu 2) Hugh (1742-1817=75) (1786-1817=31), orgeneral, koramiral=1. Lady Anne Stuart (doğ.1746), başbakan John Stuart'ın kızı, izd.1764, tal.1779=15, yş.18-33, zevcinden 4 yş.kç., =2. Frances Burrell (1752-1820=68), izd.1779 (ayni yıl), izd.müd.38, yş.27-65, zevcinden 10 yş.kç., 2. Dük'ün 2. eşinden olan 2 oğlu arka arkaya dük olup vâris bırakmadıkları için dukalık amca oğullarına geçti: 3) Hugh (1785-1847=62) (1817-1847=30) = Lady Charlotte Clive, 1. Powis Kontu'nun kızı (1787-1866=79), izd.1817, izd.müd.30, yş.30-60, zevcinden 2 yş.kç.; 4) Algernon (1792-1865=73) (1847-1865=18), oramiral=Lady Eleanor Grosvenor, 2. Westminster Markisi'nin kızı(1820-1911=91), izd.1842, izd.müd.23, yş.22-45, zevcinden 28 yş.kç.

1. Dük'ün kç.oğlu: Lord Algernon (1750-1830=80), 1. Beverley kontu 1790-1830=40=Isabella Burrell (1750-1812=62), izd.1775, izd.müd.37, yş.25-62, zevci ile ayni yaşta, oğulları: Hon.Hugh(1784-1856=72), Carlisle piskoposu, nesli günümüzde devâm ediyor; ve 5) George (1778-1867=89) (1865-1867=2)=Louisa Stuart-Wortley-Mackenzie (1781-1848=67), izd.1801, izd.müd.47, yş.20-67, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 6) Algernon (1810-1899=89) (1867-1899=32), dr., albay=Louisa Drummond, Strathallan Vikontları âilesinden (1813-1890=77), izd.1845, izd.müd.45, yş.32-77, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 7) Henry (1846-1918=72) (1899-1918=19), Durham Üniversitesi şansölyesi, dr.=Lady Edith Campbell (1849-1913=64), 8. Argyll Dükü'nün kızı, izd.1868, izd.müd.45, yş.19-64, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 8) Alan (1880-1930=50) (1918-1930=12), dr., yarbay, Durham Üniversitesi şansölyesi=Lady Helen Gordon-Lennox, 7. Lennox Dükü'nün kızı(1886), izd.1911, izd.müd.19, yş.25-44, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 9) Henry (1912-1940=28) (1930-1940=10), İkinci Cihan Harbi başında Fransa cebhesinde teğmen iken maktûl, evlenmedi, kardeşi 10) Hugh (doğ.1914) (dük 1940) = Lady Elizabeth Montagu-Douglas-Scott, 8. Buccleugh Dükü'nün kızı (doğ.1922), izd.1946, yş.24, zevcinden 10 yş.kç., oğulları Henry, Earl Percy (doğ.1953). 8. Dük'ün dîğer çocukları: Lord Richard (1921), Lord Henry (1912-1920'ler, Percy kontu), Lord Geoffrey (1925), Lady Elizabeth (1916=14. Hamilton Dükü, 1903-1973=70, dük 1940-1973=33, izd.1937, izd.müd.36, yş.21-57, zevcinden 13 yş.kç., bu evlenmeden bugünki 15. Hamilton Dükü doğdu) ve Lady Diana (1917)=5. Ellesmer kontu John Egerton (1915), izd.1939, yş.22, zevcinden 2 yş.kç.

21- Portland Dukalığı

Portland Dukalığı, 1716 yılında, Anglikan mezhebinden Cavendish-Bentinck âilesine tevcîh edildi. Âilenin atası Wennemer Mentinck'in adı 1304'te geçiyor, Holanda'nın Arnhem bölgesinden bir Flaman'dır. Bunun neslinden Henrik Bentinck'in adı da 1400'de geçmektedir. Âilenin bir dalı Bentinck imparatorluk kontları hânedânını oluşturmuştur ki, Almanya bahsinde görüldü. Dukalık armasındaki döviz Fransızca'dır: Craignez honte!=Utançtan sakınınız! Bentinck olan soyadı 1733'te Cavendish-Bentinck şeklini aldı. 1716'da Tichfield markisi, Portland kontu, Woodstock vikontu, Cirencester baronu oldular. 1880'de Bolsozer baronu titrini de kazandılar.

Willem van Bentinck (1689'da William Bentinck oldu) (1649-1709=60), 1. Portland kontu, Woodstock vikontu, Cirencester baronu 1689-1709=20, Holanda korgenerali olan Flaman soylusu, Üçüncü William'ın emriyle İngiltere tab'ası oldu=1. Anne Villiers (ölm.1688), izd.1678, izd.müd.10, Sir Edward Villiers'in kızı, =2. Lady Jane Temple

(1672-1751=79), izd.1700, izd.müd.9, yş.32-41, zevcinden 23 yş.kç., Sir John Temple'in kızı ve Lord John Berkeley'den dul. Son eşinden olan oğlu Graf Wilhelm von Bentick (1704-1775=70), 1732'de Avusturya imparatorluk kontu oldu(bk.Almanya)=Gräfin Charlotte von Aldenburg(1725-1800=75), nesli devâm ediyor. William Bentinck'in ilk eşinden olan oğlu: 1) Henry (1682-1726=44) (1. dük 1716-1726=10), 1. Portland dukası ve Titchfield markisi=Lady Elizabeth Noël(1685-1737=52), 2. Gainsborough Kontu'nun kızı, izd.1704, izd.müd.22, yş.19-41, zevcinden 3 yş.kç., oğulları 2) William (1709-1762=53) (1726-1762=36)=Lady Margaret Cavendish-Harley, 2. Oxford Kontu ile Newcastle Dükü kızı Lady Henrietta Cavendish-Holles'in kızı (1714-1785=71), izd.1734, izd.müd.28, yş.20-48, zevcinden 5 yş.kç., oğulları 3) William Henry (1738-1809=71) (1762-1809=47), İngiltere başbakanı=Lady Dorothy Cavendish (1750-1794=44), izd.1766, izd.müd.28, yş.16-44, zevcinden 12 yş.kç., İngiltere başbakanı 4. Devonshire dukası William Cavendish ile Burlington Kontu kızı Lady Charlotte Clifford'ın kızı, oğulları 4) William Henry (1768-1854=86) (1809-1854=45) = Henrietta Scott(ölm.1844), Org.John Scott'ın kızı, izd.1795, izd.müd.49, oğulları 5) John (1800-1879=79) (1854-1879=25), evlenmedi.

4. Dük'ün ortanca oğlu: Lord Charles(1780-1826=46)=1. Georgine Seymour (ölm.1813), izd.1808, izd.müd.5, =2. Lady Anne Wellesley (1788-1875=87), izd.1816(3 yıl sn.), izd.müd.10, yş.28-38, zevcinden 8 yş.kç., Hindistan genel vâlîsi Marki Richard Wellesley'in kızı ve Sir William Abdy'den dul, oğulları Hon.Arthur (1819-1877=58) =1. Elizabeth (1835-1858=23), izd.1857, izd.müd.1, yş.22-23, zevcinden 16 yş.kç., Sir Vincent Hawkins-Whitshed'in kızı, =2. Lady Augusta Browne(1834-1893=59), izd.1862, izd.müd.15, yş.28-43, zevcinden 15 yş.kç., oğulları: Henry (1863-1931=68, çocuksuz), Charles (1868-1956=88) ve 6) Arthur (1857-1943=86) (1879-1943=64) = Winifred Dallas-Yorke(1863-1954=91), izd.1889, izd.müd.54, yş.26-80, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 7) Arthur (1893-1973=80) (1943-1973=30)=Hon.Ivy Gordon-Lennox (1887), Lord Algernon'un kızı, izd.1915, izd.müd.58, yş.28-86, zevcinden 6 yş.by., çocukları: Lord Morven (1900-1950=50), hava yüzbaşısı, evlenmedi, Tichfield markisi 1943-1950=7; Lady Margaret (1918-1955=37) = Pr.Parente di Castel Viscardo (1909), izd.1950, izd.müd.5, yş.32-37, zevcinden 9 yş.kç.

4. Dük'ün kç.oğlu: Lord Frederick (1781-1828=47), tümgeneral=Lady Mary Louther, 1. Lonsdale Kontu'nun kızı(1785-1862=77), izd.1820, izd.müd.82, yş.35-43, zevcinden 4 yş.kç., oğulları Rt.Hon.George (1821-1891=70) = Prudence Leslie (1830-1896=66), izd.1850, izd.müd.41, yş.20-61, zevcinden 9 yş.kç., oğulları Frederick (1856-1948=92) = Ruth Saint Maur (1867-1953=86), izd.1887, izd.müd.61, yş.20-81, zevcinden 11 yş.kç., 2 oğulları dük oldular: 8) Ferdinand (1888-1980=92) (1973-1980=7, 2 defa evlendi, çocuksuz) ve kardeşi 9) William (doğ.1897) (dük 1980), 1988'de 91 yaşında ve hayatta, ölünce dukalık sona erecektir, yalnız Portland Kontu ol. vârisi: Henry Bentinck (doğ.1919). 9) William=1. Clothilde Quigley (1904), Teksaslı, izd.1924, tal.1948=24, yş.20-44, zevcinden 7 yş.kç., =2. Kathleen Barry(1912), Kanadalı, izd.1948 (ayni yıl), yş.36, zevcinden 15 yş.kç., ilk eşinden: Lady Mary (1929) ve William (1925-1970'ler), 2 defa evlenip çocuksuz öldü.

22- Richmond Dukalığı

Richmond Dukalığı, 1675 yılında, Anglikan mezhebinden Lennox âilesine tevcîh edildi. Dukalık armasındaki döviz Fransızca'dır: En la rose je fleuri!=Gülde çiçek açarım!

Âilenin unvanları: Richmond dukası (İskoçya), Darnley kontu, Settrington baronu, March kontu, Mathuen of Torbolton baronu (bunlar 1675), Aubigny dukası (Fransa'da) 1777-1816=39, tekrar Aubigny dukası (1860), **Gordon** dukası, Kinrara kontu, Torbolton baronu (bunlar 1876). Bk.s.806.

İngiltere kralı Charles II=Louise Renée de Penancoët, Comte de Keroualle kızı, Fransız (1649-1734=85) (bk.İngiltere/Stuart Hânedânı) oğulları 1) Charles (1672-1723)(1. dük 1675-1723=48), 3 yaşında iken babası Kral tarafından dukalık verildi. Sonraki dükler:

4) Charles (1764-1819=55), Kanada genel vâlisi=Lady Charlotte Gordon (1768-1842=74), izd.1789, izd.müd.30, yş.21-51, zevcinden 4 yş.kç., 4. Gordon dükü Alexander'in kızı, oğulları 5) Charles (1791-1860=69) (1819-1860=41) =Lady Caroline Paget, 1. Anglesey markisi Mareşal Henry William Paget kızı (1796-1874=78), izd.1817, izd.müd.43, yş.21-64, zevcinden 4 yş.kç., oğulları 6) Charles(1818-1903=85) (1860-1903=43), dr., Aberdeen Üniversitesi şansölyesi=Frances Greville(1824-1887=63), izd.1843, izd.müd.44, yş.19-63, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 7) Charles (1845-1928=83) (1903-1928=25), dr., Aberdeen Üniversitesi şansölyesi=1. Amy Ricardo(1849-1879=30), izd.1868, izd.müd.11, yş.29-30, zevcinden 4 yş.kç., =2. Isabel Craven (1863-1887=24), izd.1882, izd.müd.5, yş.19-24, zevcinden 18 yş.kç., 2. eşinden kızı: Lady Helen (1886)=Percy, 8. Northumberland dükü (1880-1930=50), izd.1911, izd.müd.19 yıl, yş.31-50, zevcinden 6 yş.kç. 7. Dük'ün ilk eşinden: 8) Charles (1870-1935=65) (1928-1935=7) = Hilda Brassey (1874), izd.1893, izd.müd. 42, yş.19-61, zevcinden 4 yş.kç., oğulları 9) Frederick (doğ.1904) (dük 1935), 1988'de hayatta, 4. Gordon ve 9. Richmond (Lennox) dukası=Elizabeth Hudson (1902), izd.1927, yş.25, zevcinden 2 yş.by., oğulları: Lord Nicholas (1931) ve Charles, Earl of Marc and Darnley and Kinrara (1929)=Susan Grenville-Grey (1933), izd.1951, yş.18, zevcinden 4 yş.kç., çocukları: Lady Caroline (1952) ve Lord Charles (1955), Settrington baronu.

23- Roxburghe Dukalığı

Roxburghe Dukalığı, 1707 yılında, İskoçya'da Anglikan mezhebinden Innes-Ker âilesine tevcîh edildi. 1741'de 5. Ker kontu John'ın vârissiz ölümü üzerine Ker kontluğu, 1837'de Innes kontluğu, 1812'de Bowmont markiliği, Cessford markiliği, Roxburghe kontluğu, Kelso kontluğu, Broxmouth vikontluğu eklendi. Âile 1225'de İskoçya'da Sir Walter of Ineys'ten iniyor. Torununun oğlu William of Ineys ve onun 9. kuşak torunu Sir Robert Innes (ölm.1658) olup sonuncusu 1623'te baronet oldu. Bunun oğlu Sir James Innes 3. baronet iken 1666'da Roxburghe Kontu'nun kızı Lady Margaret Ker'le evlendi. Bunun torunu 6. baronet Sir James Innes'e (1736-1823), 4. Roxburghe dükü unvânı verildi ki gerçekte dukalığın Innes-Ker âilesinde 1812'de başladığı anlaşılır.

5) James(1736-1823=87) (1812-1823=11), 6. baronet iken 1812'de dük, oğlu 6) James (1816-1879=63) (1823-1879=56), korgeneral, Dizbağı Nişânı=Susanna Dalbiac (1816-1895=79), Korg.Sir Charles Dalbiac kızı, 1838, izd.müd. 41, yş.22-63, zevci ile ayni yaşta, oğulları 7) James (1839-1892=53) (1879-1892=13)=Lady Emily Spencer-Churchill (1850-1923=73), 7. Marlborough Dükü'nün kızı, izd.1874, izd.müd.18, yş.24-42, zevcinden 11 yş.kç., oğulları 8) Henry (1876-1932=56) (1892-1932=40) = Mary Goelet (New York 1878-1937=59), izd.1903, izd.müd.28, yş.25-53, zevcinden 2 yş.kç., oğulları 9) George (1913-1974=61) (1932-1974=42) =1. Lady Mary (1915), 1. Crewe Markisi'nin

kızı, izd.1935, tal.1953=18, yş.20-38, zevcinden 2 yş.kç., =2. Elizabeth Mc.Connell, boşanmış, izd.1954, izd.müd.20, oğulları 10) Guy (doğ.1954) (dük 1974), 5. Innes Kontu, oğlu Marquess of Bowmont (doğ.1981).

24- Rutland Dukalığı

Rutland Dukalığı, 1703 yılında ihdâs ve Anglikan mezhebinden Manners âilesine tevcîh edildi. Northumberland'lı Sir Robert Manners of Ethale 1272 âilenin atası olup âile Ros baronu (1487), Rutland kontu (1526), Manners baronu (1679), Granby markisi ve Manners dükü(1703) oldular. 5) John (1778-1857=79)=Lady Elizabeth Howard, Carlisle Kontu'nun kızı (1781-1825=44), izd.1799, izd.müd.26, yş.18-44, zevcinden 3 yş.kç., kç.oğulları Lord George (1820-1874=54)=Lady Adeliza Howard, 13. Norfolk Dükü'nün kç.kızı (1829-1904=75), izd.1855, izd.müd.19, yş.26-45,zevcinden 9 yş.kç. 5. Dük'ün by.oğlu ve halefi: 6) Charles (1815-1888=73) (1857-1888=31), Dizbağı Nişânı, kardeşi 7) John (1818-1906=88) (1888-1906=18), nâzır=1. Catherine Marley (1831-1854=23), izd.1851, izd.müd.3, yş.20-23, zevcinden 13 yş.kç., =2. Janetta Hughan (1838-1899=61), izd.1862 (8 yıl sn.), izd.müd.32, yş.24-61, zevcinden 20 yş.kç., ilk eşinden: 8) Henry (1852-1925=73) (1906-1925=19), nâzır, albay, Dizbağı Nişânı=Violet Lindsay, Crawford Kontları âilesinden (1856-1930'lar), izd.1882, izd.müd.43, yş.28-71, zevcinden 4 yş.kç., çocukları: Lady Victoria (1883=Charles Paget, Anglesey markisi, izd.1912, yş.24) ve 9) John (1886-1940=54) (1925-1940=15)=Kathleen Tennant, Glenconner Lordları âilesinden (1894), izd.1916, izd.müd.24, yş.22-46, zevcinden 8 yş.kç., çocukları: 10) Charles (doğ.1919) (dük 1940) (oğlu: Marquess of Granby, doğ.1959); Lady Ursula (1916), Lady Isabel (1918), Lord John (1922), Lord Roger (1925).

25- Saint Albans Dukalığı

Saint Albans Dukalığı, 1684 yılında, Anglikan mezhebinden, Hertfordshire'da Aubrey de Vere Beauclerk âilesine tevcîh edildi. İngiltere kralı Charles II=metresi Eleanore Gwyn, St-Albans düşesi(1650-1687=37) oğulları: 1) Charles Beauclerk (1670-1726=56) (1. dük 1684-1726=42), daha 1676'da 6 yaşında babası tar.Burford kontu, Hedington lordu, Vere lordu yapılmıştı. Torunu 5) Aubrey (1740-1802=62)=Lady Catherine Ponsonby, Bessborough Kontu'nun kızı (ölm.1789), izd.1763, izd.müd.26, bundan sonra 2 dük ve 8) William (1766-1825=61)=2. Maria Nelthorpe (ölm.1822), izd.1799, izd.müd.23, oğulları 9) William (1801-1849=48) (1841-1849=8)=2. Catherine Gabbins(ölm.1893), izd.1839, izd.müd.10 (sn.Viscount Falkland'le evlendi), oğulları 10) William (1840-1898=58) (1849-1898=49), albay, =1. Lady Sybill, Org.Kont Charles Grey'in kızı (1848-1871=23), izd.1867, izd.müd.4, yş.19-23, zevcinden 8 yş.kç., =2. Grace Osborne (1848-1926=78), izd.1874(3 yıl sn.), izd.müd.24, yş.26-50, zevcinden 8 yş.kç., oğulları 11) Charles (1870-1934=6) (1898-1934=36), evlenmedi, kardeşi 12) Osborne (1874-1964=90) (1934-1964=30), binbaşı=Lady Beatrix, Landsdowne Markisi'nin kızı (1877), izd.1918, izd.müd.46, yş.41-87, zevcinden 3 yş.kç., 12. Dük'ün kardeşi Lord William (1883-1960'lar), oğlu 13) Charles (doğ.1915) (dük 1964), oğlu Earl of Burford (doğ.1939). Ayrıca bk.Stuart Hânedânı.

26- Somerset Dukalığı

Somerset Dukalığı, 1547 yılında ihdâs, ve Anglikan mezhebinden Seymour âilesine verildi. Fr.Saint Maur'dan İng.Seymour: William Saint Maur 1240 âilenin atasıdır. Âile şövalye (sir) (1513), Beachamp vikontu (1536), Hertford kontu (1537), Seymour of Hache baronu (lordu) 1546, Somerset dükü (1547), Hertford markisi (1640), Saint Maur baronu (1863) unvanlarını âile başkanında topladı. 1) Edwar Seymour (1500-1552=52) (1. dük 1547-1552=5), Jane Seymour'un kardeşi olup şecere için bk.İngiltere/Tudor Hânedânı. Bunun neslinden (5. kuşak): 6) Charles (1662-1748=6) ve oğlu 7) Algernon (1684-1750=66) (1748-1750=2), kızı Lady Elizabeth=Hugh, 1. Northumberland dükü. 7. Dük'ün 3 oğlu sırasıyle dük oldular, kç.oğul: 10) Webb (1718-1793=75), oğlu 11) Edward (1775-1855=80) (1793-1855=62) = Lady Charlotte Douglas, Hamilton Dükü'nün kızı (1782-1827=45), izd.1800, izd.müd.27, yş.18-45, zevcinden 7 yş.kç., 3 oğulları ard arda dük oldu: 12) Edward (1801-1885=84) (1855-1885=30), nâzır, Dizbağı Nişânı=Jane Sheridan (1811-1884=73), izd.1830, izd.müd.54, yş.19-73, zevcinden 10 yş.kç. (3 lady doğdu, oğulları olmadı). 13) Archibald(1810-1891=81) (1885-1891=6), evlenmedi. 14) Algernon (1813-1894=81) (1891-1894=3) = Horatia Morier (1819-1915=96), izd.1845, izd.müd.49, yş.26-75, zevcinden 6 yş.kç., oğulları 15) Algernon (1846-1923=77) (1894-1923=29)=Susan Mackinnon (1855-1936=81), izd.1877, izd.müd.46, yş.22-68, zevcinden 9 yş.kç., çocuksuz. 15. Dük'ün 3 lord kardeşi: Lord Percy (1847-1907=60, ikiz=Hon.Violet White, 2. Annaly Lordu'nun kızı, 3 kız çocuk), Lord Ernest (1847-1922=75, ikiz=Dora Constable, 6 kız çocuk), Lord Edward (1849-1930'lar). Bu sûretle dukalık, âilenin üstten gelen bir dalına geçti.

10. Dük'ün kardeşi: Lord Francis Seymour (1726-1799=73), bunun torununun oğlu Francis Payne Seymour (1815-1870=55), bunun oğlu 16) Edward (1860-1931=71) (1923-1931=8), tuğgeneral=Rowena Wall (ölm.1950), izd.1881, izd.müd.50, oğulları 17) Evelyn (1882-1954=72) (1931-1954=23) = Edith Yarker, izd. 1906, izd.müd.45, çocukları: Lady Susan (1913) ve 18) Percy (1910-1984=74) (1954-1984=30) = Colette Thomas, izd.1951, izd.müd.33, çocukları: Lady Anne (1954), Lord(1956) ve 19) John (doğ.1952) (dük 1984), oğlu Lord Seymour (doğ. 1982).

27- Sutherland Dukalığı

Sutherland Dukalığı, 1833 yılında, Anglikan mezhebinden Egerton (Sutherland-Laveson-Gower) âilesine verildi. 1846'da Ellesmore kontu unvânı eklendi. Dîğer titrler Strafford markisi, Gower kontu, Sutherland kontu, Gower lordu, Strathaver lordu, nihâyet Cromatie düküdür. Sutherland Kontluğu, 1228'de İskoçya'da kuruldu. Lawrence Gower 1312'de hayatta olup âilenin atasıdır. 9. kuşak torunu Sir Thomas Gower, 1620'de baronet oldu. Bunun torunu Sir Thomas Gower=Frances, Sir John Leveson'ın kızı, izd.1670. 1702'de Lower lordu titri alındı. 2. lord olan John, 1746'da Gower kontu ve Trentham vikontu oldu. 2. kont olan zâta da 1786'da Strafford markisi titri tevcîh edildi. 2. marki George, 1833'de düklüğe yükseldi ise de, bir kaç ay sonra öldü.

1) George (1758-1833=75) (1833) = Lady Elizabeth, Sutherland kontluğu ve Strathnaver lordluğu vârisesi (1765-1839=74), izd.1785, izd.müd.48, yş.20-68, zevcinden 7 yş.kç., oğulları 3) George (1786-1861=75) (1833-1861=28)= Lady Harriet Howard, Carlisle Kontu'nun kızı (1806-1868=62), izd.1823, izd.müd.38, yş.17-55, zevcinden 20 yş.kç., kızları Lady Constance (1834-1880=46)= Hufh, 1. Westminster

dükü (1825-1899=74), izd.1852, izd.müd.28, yş.18-46, zevcinden 9 yş.kç. 2. Dük'ün oğlu ve halefi: 3) George (1828-1892=54) (1861-1892=31) = Lady Anne Cromartie (1829-1888), izd.1849, izd.müd.39, yş.20-59, zevcinden 1 yş.kç., oğulları: Francis (1852-1893=41, 5. Cromartie kontu) ve 4) George (1851-1913=62) (1892-1913=21) = Lady Millicent Erskine, Rosselyn Kontu'nun kızı (1867-1930'lar), izd.1884, izd.müd.29, yş.17-46(2 defa daha evlendi), oğulları 5) George (1888-1963=75) (1913-1963=50), albay, sömürgeler nezâreti müsteşârı, İngiltere havayolları yönetim kurulu başkanı=Lady Eileen Butler (1891), izd.1912, Lamesborough Kontu'nun kızı, Kraliçe'nin başnedîmesi, izd.müd.51, yş.21-72, zevcinden 3 yş.kç.

2. Dük'ün oğlu Lord Albert (1843-1874=31) = Hon.Grace, Abdy Lordu'nun kızı (1846-1923=77), izd.1872, izd.müd.2, yş.26-28, zevcinden 3 yş.kç., oğulları Hon.Frederick (1874-1960=86) = Blanche Gillard, izd.1914, oğulları 6) John (doğ.1915) (dük 1963), 5. Ellesmere kontu, vârisi: Cyril Egerton (1905): Hon.Francis Egerton (1874-1930'lar) oğlu ki, bu da 3. Ellesmere Kontu'nun (aş.bk., Francis, 1847-1914) kç. oğludur. Cyril 1988'de hayatta idi.

3. dük George (1828-1892=64), Midhat Paşa sürgünken onu İskoçya'daki şatosunda misâfir edip bir müddet ikaamet ettirdi.

1. Dük'ün oğlu Lord Francis (1800-1857=57), 1. Ellesmere kontu ve Brackeley vikontu 1846-1857=11=Hariet Greville (ölm.1866), izd.1822, izd.müd.35, oğulları Lord George (1823-1862=39), 2. kont 1857-1862=5, bunun oğlu Francis (1847-1914=67), 3. kont 1862-1914=52, bunun oğlu John (1872), 1914'te 4. kont, bunun oğlu John (doğ.1915), 5. kont, oğlu Brackeley Vikontu.

28- Wellington Dukalığı

Wellington Dukalığı, 1814 yılında ihdâs, ve Anglikan mezhebinden Colley-Wellesley âilesine tevcîh edildi. Anglo-Sakson asıllı Waleran de Wellesley 1261'de İngiltere'den İrlanda'ya geldi. Âilenin atası Walter Cowley ise 1500'e doğru İrlanda'ya gelip torunlarından biri 1580'e doğru Sir Colley oldu. Bunun torunlarından Sir Richard Colley 1660'ta Wellesley soyadını aldı. 1660'ta Richard'ın halası Elizabeth Colley=Gerald Wesley evlenmesi olmuştu. Bunların oğulları Garnet Wesley, 1728'de âilesinin son erkek ferdi olarak öldü. Bu sûretle Sir Richard tevârüs etti. Âile hepsi İrlanda soyluluğu olmak üzere Mornington lordu (1746), Wellesley vikontu (1760), Mornington kontu (1760), Wellesley markisi (1799) oldu. 1. Mornington Kontu'nun by.oğlu: Richard Wellesley (1760-1842=82), 1. Wellesley markisi, milletvekili 1784, Hindistan genel vâlîsi 1797-1805=8, hâriciye nâzırı 1809-12, İrlanda genel vâlîsi 1821-28 + 1833-34. Bugün Wellesley markiliği sönmüş bulunuyor. Âile, Mornington Kontu'nun 3. oğlu ve Lord Richard Wellesley'in kardeşi olan Arthur Wellesley'den şu şekilde yürüdü:

1) Arthur Wellesley (1769-1852=83) (1. dük 1814-1852=38), lord Douro of Wellesley ve viscount Wellington (Somerset) 1809, earl of Wellington 1812, marquess of Wellington 1812, duke of Wellington 1814 (hepsi Büyük Britanya soyluluğu), duque de Ciudad Rodrigo (İspanya) 1812, duque de Victoria ve marquéz de Tores Vedras ve conde do Vimiera (Portekiz) 1813, Waterloo prensi (Holanda) 1815, Waterloo gaalibi (18.6.1815), İngiltere millî kahramânı, Napoléon'un ünlü rakıybi. Subay 1787, Hindistan'da görev 1796-1804, Fransa'da Müttefik işgal kuvvetleri başkumandanı 1815-8, mareşal, nâzır 1818, başbakan 1828-30, nâzır 1834-5, 1841-6, başkumandan 1827-8, 1842-52, Dizbağı Nişânı=Hon.Catherine Pakennam, Longford Lordu'nun kızı (ölm.1831), izd.1806, izd.müd.25, oğulları 2) Richard Wellesley (1807-1884=77)

(1852-1884=32), 1863'te Mornington kontu olarak kuzenini istihlâf etti, Dizbağı Nişânı, korgeneral=Lady Elizabeth Hay, Tweddale Markisi=Manchester dükü kızı Lady Susan Montagu kızı (1820-1900'ler), izd.1839, izd.müd. 45, yş.19-64, zevcinden 13 yş.kç., Kraliçe Victoria'nın başnedîmesi, çocuksuz. 1. Dük'ün kç.oğlu: Lord Charles Wellesley (1808-1858=60)=Augusta Manners-Pierrepont, Manners Kontları âilesinden (1820-1893=73), izd.1844, izd.müd.14, yş.24-38, zevcinden 12.yş.kç. By.oğulları: 3) Henry (1846-1900=54) (1884-1900=16), albay=Evelyn Williams (1855-1930'lar), izd.1882, izd.müd.18, yş.27-45, zevcinden 9 yş.kç., çocuksuz (=2. Hon.Frederic Wellesley, nâzır, izd.1904, 4 yıl sn.). 3'ün Dük'ün kardeşi ve halefi: 4) Arthur (1849-1930'lar) (1900-1930'lar), Dizbağı Nişânı, albay=Kathleen Williams (1850-1930'lar), izd.1872, yş.22, zevcinden 1 yş.kç., Oğulları 5) Arthur (1876-1930'lar) (1930'lar) =Maud Belleisle (1883), izd.1909, yş.26, zevcinden 7 yş.kç., çocukları: Lady Anne (1910) ve 6) Henry (1912-1943=31) (1930'lar-1943), evlenmedi. 5. Dük'ün kardeşi: 7) Gerald (1885-1972=87) (1943-1972=29)=Dorothy Ashton, izd.1914, çocukları Lady Elizabeth (1918) ve 8) Arthur Valerian (doğ.1915)(dük 1972), 1988'de hayatta, tuğgeneral, 9. Mornington kontu, oğlu Charles, Marquess of Douro (doğ.1945) = Prs.Antonia (1955, ikiz), izd.1977, yş.22, zevcinden 10 yş.kç., Pr. Friedrich von Hohenzollern=Lady Brigid Guiness kızı, çocukları: Arthur, Earl of Mornington (1978) ve Lady (1979).

3. ve 4. Dükler'in kızkardeşleri: Hon.Victoria (1847-1930'lar)=Ion Hamilton (ölm.1898), izd.1877, izd.müd.21, yş.30-51, 1. Holm lordu 1897, şimdiki 3. Holm lordu James (1928) (1942), bunun oğlu Hon.Hans (doğ.1955); Hon.Mary (1850-1930'lar)=George Scott (ölm.1895), izd.1875, izd.müd.20, yş.25-45; Hon.Georgina (1852-genç öldü).

5. ve 7. Dükler'in kardeşleri: Lady Evelyn (1873-1900'ler); Lady Eileen (1887); Lord Richard (1879-1914=35), yüzbaşı iken Birinci Cihan Harbi başında maktûl=Nesta, FitzGerald lordları âilesinden (1889), izd.1908, izd.müd.6, yş.19-25, zevcinden 10 yş.kç. (sn.kayın-birâderi Lord George'la evlendi), kızları Hon.Pamela (1912) ve Hon.Mary (1915); Lord George (1889), hava yarbayı=Nesta FitzGerald (1889), izd.1917 (3 yıl sn.), yş.28, zevci ile ayni yaşta (kardeşi Lord Richard'dan dul), oğulları Hon.Richard (1920).

29- Westminster Dukalığı

Westminster Dukalığı, 1874 yılında ihdâs, ve Anglikan mezhebinden Grosvenor âilesine tevcîh edildi. Âile Norman(Fransız) asıllıdır. 13. asırda kaydedilmektedir. Sir Richard Grosvenor (ölm.1645), 1621'de 1. baronet oldu. Neslinden 1. Grosvenor baronu 1761'de bu pâyeyi aldı. 1784'te 1. Grosvenor kontu ve Belgrave vikontu olan 7. baronet Sir Richard Grosvenor (1731-1802=71), 1066 yılında Fâtih William'la onun maiyyetinde Fransa'dan (Normandiya) İngiltere'ye ayak basan Gilbert Le Grosvenor'un 20. batın torunudur. 2. Grosvenor kontu olan oğlu Robert (1767-1845=78), 1831'de Westminster markiliğine yükseldi. 3. marki olan torunu Hugh'a 1874'te düklük verildi.

1) Hugh (1825-1899=74) (1. dük 1874-1899=25), Dizbağı Nişanı, albay =1. Lady Constance, 2. Sutherland Dükü'nün kızı (1834-1880=46), izd.1852, izd.müd.28, yş.18-46, zevcinden 9 yş.kç., =2. Hon.Katherine Cavendish, 2. Chesham Lordu'nun kızı (1857-1941=84), izd.1882, izd.müd.17, yş.25-42, zevcinden 32 yş.kç. Çocukları: 1- Lady Margaret (1873-1930=57) = Pr.Adolphe (ölm.1927), izd.1894, izd.müd.31,

yş.21-52, Teck dukası ve Cambridge markisi, bk.İngiltere/Windsor Hânedânı. 2- Lord Edward (1892-1929=37), hava binbaşısı=Lady Dorothy Browne, 5. Kenmore Kontu'nun kızı (1888), izd.1914, izd.müd.41, yş.26-67, zevcinden 4 yş.by. 3- Lord Arthur (1860-1929=69), albay=Helen Sheffield, Sir Robert kızı (1872-1980=92), izd.1893, izd.müd.36, yş.21-57, zevcinden 12 yş.kç., kızları Hon.Barbara (1901)=John, 4. Stradbroke kontu (1903), izd.1929, yş.28, zevcinden 2 yş.by. 4- Lady Elizabeth (1856-1930'lar) = James Butler, 3. Ormonde markisi (ölm.1919), izd.1876, izd.müd.43, yş.20-63. 5- Lord Victor (1853-1884=31)=Lady Sibell Lumley, Scarbrough Kontu'nun kızı (1855-1930'lar), izd.1874, izd.müd.10, yş.19-29 (tekrâr evlendi), kızları Lady Constance (1875), dr.=Anthony Ashley-Cooper (1869), 9. Shaftesbury kontu, izd.1899, yş.24, Lord Victor'un dîğer kızı: Lady (doğuşta Hon.) Lettice (1876)=William, Beauchamp kontu, izd.1902, yş.26, Lord Victor'un oğlu 2. dük Hugh'dür (ölm.1953), aş.bk. 6- Lord Henry (1861-1914=53), oğlu 3. dük William'dır (ölm.1960), aş.bk., Lord Henry'in 2 kızı: Hon.Millicent (1889-1944=55) ve Lady (doğuşta Hon.) Dorothy (1890)=1. Albert Primrose, 6. Rosebery ve 2. Midlothian kontu (1882), izd.1909, tal.1919=10, yş.19-29 (Hon.Dorothy, 3 defa daha evlendi). 7- Lord Hugh (1884-1914=30), Birinci Cihan Harbi başında yüzbaşı iken Fransa cebhesinde maktûl=Lady Mabel Crichton, 4. Ernie Kontu'nun kızı (1882-1944=62), izd.1906, izd.müd.6, yş.24-30, zevcinden 2 yş.by., Lord Hugh'un oğulları 4. ve 5. dükler olup şimdi dukalık onun torunundadır, aş.bk. 8- Lord Gerald (1874-1940=66), evlenmedi. 9- Lord Edwad (1892-1929=37), hava binbaşısı=Lady Dorothy Browne, 5. Kenmare Kontu'nun kızı (1888-1960'lar), izd.1914, izd.müd.15, yş.26-41, zevcinden 4 yş.by. (1930'da tekrâr evlendi), çocukları Hon. Elizabeth (1915) ve Hon.Rosemary (1918). 10-12. 3 lord daha. 13-15. 3 lady daha. Bu sûretle 1. Dük'ün 2 eşinden 15 çocuğu oldu, 1853 ilâ 1892 arasında doğdular ki en büyük kardeşle en küçüğü arasında 39 yıl yaş farkı olduğu anlaşılır. Buna rağmen bugün (1991) dukalık hayatta ve 1951 doğumlu 6. Dük'ün ölümü ile sona erecek gibidir, meğer ki bu dük 40 yaşından sonra erkek çocuk sâhibi olsun. Lord Arthur'un (1860-1929, yk.bk.) oğlu Hon.Robert (1895-1953=58) = Doris Wignall, izd.1925, izd.müd.25 evlenmesinden doğan Hugh Grosvenor (1927-1947=20) evlenmeden delikanlı iken öldü. 2. Dük'ün 4 defa evlenmesine rağmen sâdece 2 kızı oldu: Lady Ursula (1902) ve Lady Mary (1910). 5. Dük'ün de 2 kızı oldu: Lady Leonora (1949) ve Lady Jane (1953) ki bugünki 6. Dük'ün kızkardeşleridir. 3. Dük evlenmedi ve 4. Dük'ün evlendiği halde çocuğu olmadı. Bugünki dük vârissiz ölürse Westminster dukalığı sona erecek, fakat Westminster markiliği 7. Wilta kontu Seymour'a (doğ.1921, kont 1927) geçecektir ki bunun da vârisi 6. Ebury Baronu (1934, baron 1957) ve bunun vârisi oğlu Hon.Julian'dır (doğ.1959). Westminster dükü ve markisi, Grosvenor kontu ve baronu, Belgrave vikontu unvanlarını taşıyan dükler şunlardır:

2) Hugh (1879-1953=74) (1899-1953=54), 1. Dük'ün oğlu Lord Victor'ın oğlu olup dedesinin yerine 20 yaşında dük oldu. 3) William (1894-1960=66) (1953-1960=7), 1. Dük'ün oğullarından Lord Henry'nin oğlu olup amca oğlunun yerine dük oldu. 4) Gerald (1907-1967=60) (1960-1967=7), yarbay=Sally Perry, izd.1945, izd.müd.22, 1. Dük'ün oğullarından Lord Hugh'un oğlu olup amca oğlunun yerine dük oldu. 5) Robert (1910-1979=69) (1967-1979=12)=Hon.Viola Lyttelton (1912), 9. Cobham Vikontu'nun kızı, izd.1946, izd.müd.33, yş.34-67, zevcinden 2 yş.kç., 4. Dük'ün kardeşidir. 6) Gerald (doğ.1951) (dük 1979), babasının yerine geçti, evli, çocuksuzdur.

6. Westminster Dukası 1990 yılında 3,7 milyar sterlin servetiyle, 7 milyar sterlin serveti olan Kraliçe'den sonra İngiltere'nin 2. zengin kişisi îlân edildi. 1993'te servetinin -bu sefer dolar olarak- 6 milyar dolara yükseldiği bildirildi.

IV

BRİTANYA İMPARATORLUĞU

Anglo-Sakson'luğun Oluşması

Büyük Britanya adası, hem nüfus, hem yüzölçümü bakımından Avrupa kıt'asında birincidir. Dünyâ'da ise nüfus bakımından -Cava ve Honşû adalarından sonra- 3. ve yüzölçümü bakımından 7.'dir. İrlanda adası ise Avrupa'da -Büyük Britanya ve İzlanda adalarından sonra- yüzölçümü bakımından 3., nüfus bakımından -Büyük Britanya ve Sicilya adalarından sonra- gene 3.'dür. Dünyâ adaları içinde ise İrlanda nüfusça 17., yüzölçümünde 21. sıraya giriyor.

Roma Cihan Devleti, M.Ö. I. asırdan M.S. IV. asra kadar İngiltere ve Galler'e hâkim olduğu halde, çok zorlanmasına rağmen İskoçya'ya ve İrlanda'ya (Lat.Hibernia) hâkim olamadı. Bu ülkeler, medenî dünyanın dışında kaldı.

Romalılar gelmeden önce bu adalarda Ârîler'in Kelt ırkından kabîleler yaşıyordu. Vuruşkan olan *Keltler*, devlet oluşturamamışlar, kabîle hayâtı yaşıyorlardı. Keltler, bir Ârî kavimdir. Ârî (Hind-Avrupa) kavimlerinin Avrupa ırklarından biridir. Romalılar Keltler'e "Galli" yani "Galliler" demişlerdir ki bugünki Fransa kökenine işâret eder. Keltler'in anayurdu ise Ren ile Tuna arası, Almanya'nın güney-batısıdır. Buraya dîğer

Ârîler'le berâber belki M.Ö. 2000 yılına doğru Doğu Avrupa'dan gelip yerleştiler. Buradan kuzeye, batıya ve güneye yayıldılar. Yunanca adları "Ketoi"dir. M.Ö. 1700'den îtibâren Fransa'ya, oradan Büyük Britanya adasına geçtiler. M.Ö. 6. asırda İspanya'ya ayak bastılar. M.Ö. 4-3. asırlarda İtalya'ya ve Balkanlar'a yayıldılar. Anadolu'ya geçip Galatya'ya (Ankara bölgesi) geldiler. Bu arada M.Ö. 4. asırda Singidunum kasabasını kurdular ki, bugünki Belgrad'dır. Bu kadar yayılmaya rağmen aslâ bir devlet kuramadılar ve bir kralları olmadı. Kabîle şeflerince yönetiliyorlardı. Daha Mîlâd'a girmeden, Cermen ve Latin ırkları ve dîğer ırklar içinde erimeye, onların dillerini kabûl etmeye başladılar. Ana Keltçe'den çok erken zamanlarda çeşitli Kelt dilleri doğdu. Bu diller, günümüze kadar devamlı şekilde geriledi ve başka diller içinde eridi ki bu oluşum devâm ediyor. Hâlen Kuzey-batı Avrupa'da köşede kalmış yerlerde çok az bir köylü nüfus Kelt dilleri konuşuyor. Fransa'da Brötonca, İrlanda'da İrce, Büyük Britanya'da Galler'de ve İskoçya ile İskoçya'nın kuzeyindeki adalardaki Kelt dilleri bunlardandır. Önce Keltçe'den Brötonca oluşmuştur ki, Fransa'da Brötonya'da ve Büyük Britanya-İrlanda'da konuşuluyordu. Sonra bu ana Brötonca'dan da çeşitli Kelt dilleri çıktı. Fransa bahsinde Keltler'in üzerinde gene durulacaktır.

Romalılar, Sezar'la M.Ö. 1. asırda Büyük Britanya adasının İngiltere bölgesine ayak bastıkları zaman, ülkede Brötonlar yânî Britanyalılar yaşıyordu ki, Kelt kabîleleridir. Roma, devlet düzenini ve Latin dilini, sonradan Hristiyan dînini getirdi. Druid denen râhiblerinin hüküm sürdüğü pagan Keltler, Hristiyan'laşmaya ve Latince'den kelime, Roma'dan devlet düzeni almaya başladılar.

Ancak Büyük Britanya'yı bir Cermen ırk ve dilinin sâhası hâline getiren, Kelt ve Latin izlerini örten nüfus, M.S. 5. asırda Kuzey Avrupa'dan geldi ki, Büyük Britanya'da Roma hâkimiyetinin sona ermesiyle başlar. 5. asırda bugünki Kuzey-batı Almanya ve Danimarka'dan, hattâ Norveç'ten, Büyük Britanya adasına kitle geçişleri başladı ki yalnız İngiltere'ye yayılmakla kalmadı, Galler'e, İskoçya'ya, İrlanda'ya da geçti. Başlıca Cermen boyları Angller ile Saksonlar'dır. Angller, Şlesvig-Holştayn'dan (bugünki Almanya'nın en kuzeyi ve Danimarka sınırı) gemilerle Doğu İngiltere'ye akmaya başladılar. Saksonlar ise Elbe ve Ems ırmakları arasındaki Kuzey-batı Almanya'dan Güney-doğu İngiltere'ye aktılar. Bu arada ayni 5. Mîlâd asrında dîğer bir Cermen boyu Yutlar (Jutes) da bugünki Danimarka'dan İngiltere'nin en güney-doğusuna çıktılar. Vikingler daha sonra Norveç'ten geldiler. Hepsi İngiltere'ye yerleştiler. Bu sûretle Anglo-Sakson nüfus, Kelt ve Latin nüfusa hâkim olduğu gibi dillerini de onlara kabûl ettirdi. Yavaş yavaş Anglo-Saksonlar'ın dili, bugünki İngilizce, oluşmaya başladı. İngiltere'de Roma hâkimiyetinin sonu 407 yılıdır. Bu arada Kuzey Holanda'dan dîğer bir Cermen boyu, Frizler de, İngiltere'ye geçtiler. Viking göçü 650'ye doğru başlayıp 850'de yoğunlaştı. Bugünki Norveçliler'in ataları olup onlar da bir Cermen boyudur.

İngiltere târîhini oluşturan ana olay, Normandiya dukası "Fâtih" Guillaume'un (İng.William) İngiltere'ye çıkması, Anglo-Saksonlar'ı Hastings muhârebesinde yenip (1066) İngiltere kralı olması, Kuzey Fransa ile İngiltere'yi birleştirmesidir. Bu târihten önce Doğu İngiltere'de Anglce, Güney-doğu İngiltere'de Saksonca, yânî iki Cermen dili, Batı İngiltere'de ise hâlâ bir Kelt dili olan Brötonca (ki Galler'i de içine alıyordu) konuşuluyordu. İrlanda'da Skot ve Kuzey-doğu İskoçya'da Piktler hâkimdi (Scots, Picts). Yutlar ise, bugünki İngiltere'nin en güney-doğu ucunda Kent'te ve Wight adası ile adanın

kuzey kıyısında idiler. Önce Brötonlar, Galler'e, İskoçya'ya, İrlanda'ya gerileyip bugünki İngiltere'de Anglo-Sakson dili oluştu. 1066 Norman istîlâsında önce konuşulan İngilizce'ye Anglo-Saksonca demek doğrudur, zîrâ bugünki İngilizce ile ilgisi zayıftır ve bugünki bir İngiliz'in bir 11. asır Anglo-Sakson metnindeki dili anlaması mümkün değildir.

İskoçya'nın otokton halkı ise *Piktler* olup, Kelt de, Cermen de değillerdir. Roma istîlâsına karşı koyup, Romalılar'ı İskoçya'ya sokmadılar (Lat.Picti). Piktler'in bütün Büyük Britanya'nın otokton ilk halkı olup Keltler'ce kuzeyde İskoçya'ya sürüldüğü üzerinde de bir nazariye vardır. Ancak İskoçya'ya adını veren boy, *Skotlar*'dır. Halbuki Skotlar, İrlanda'nın otokton halkı olup 500 yılından hemen sonra İrlanda'dan gelip Batı İskoçya'da Argyll'i iskâna başlayıp buradan İskoçya'ya yayıldılar. 844 yılında Skot kralı Kenneth MacAlpin, annesi tarafından Pikt krallığına da vâris olunca, İskoçya'yı birleştirdiği gibi, krallığa ve ülkeye de hâkim Skotlar'ın adı verilmiş oldu.

Bu sûretle Keltlik, Galler'le İrlanda'ya sığındı. İngiltere'den, hattâ İskoçya'dan silindiği bu ülkelerde eridi, Anglo-Sakson hâline gelip Cermen'leşti. Keltler, M.Ö. 4. asırda İrlanda'ya hâkim oldular ve bugüne kadar bu hâkimiyetleri devâm etti. Ancak dillerini Galliler gibi geniş bir ölçüde kaybedip bir Kelt dili olan İrce yerine, bir Cermen dili olan İngilizce konuşmaya başladılar. Ancak İngilizce, bilhassa 19-20. asırlarda İngiltere hükûmetlerinin dehşetli kültür ve eğitim baskısına rağmen, Galler'de, bilhassa İrlanda'da, iki Kelt dilini, tamâmen söndüremedi.

1066'de Fâtih William ile büyük Norman kitleleri İngiltere'ye akmaya başladı. Normanlar, Anglo-Saksonlar'a ikinci sınıf halk muâmelesi yapıp bilhassa soylu sınıfı ele geçirdiler ki bugün de İngiltere soyluluğu en geniş ölçüde Norman soyluluğuna dayanıyor, kraliyet hânedânı dâhildir. Gerçi Normanlar da aslen, Anglo-Saksonlar gibi bir Cermen kavmi olup Franklar'la yakındır (Franklar da Cermen'dir). Ancak Anglo-Saksonlar, bir Cermen dili konuşuyorlardı. Normanlar ise, ırkan Cermen olmalarına rağmen, Latinler'le karışmışlardı ve bir Latin dili olan ve 1066'da artık oluşmuş bulunan Fransızca konuşuyorlardı. Üstelik Fransızca'yı İngiltere'de tek resmî dil îlân ettiler ve bu durum asırlarca devâm etti. Dîğer taraftan Katolik Kilisesi de Latince'yi yayıyordu. Anglo-Saksonca, Eski İngilizce, sonsuz derecede Latin-Fransız kelimeleriyle doldu. Bugün de öyledir. Bu sûretle bugünki İngilizce 12. asırdan îtibâren oluşmaya başladı. 14. asırdan îtibâren artık İngilizce, çok bol Fransız asıllı kelime kullanan, fakat bu kelimeleri Fransız aksanıyle değil, İngiliz aksanı ile söyleyen bir dil hâline gelmişti ki, bugünki İngilizce'dir. Böyle bir İngilizce, yerli dilleri hızla istîlâ etmeye başladı. Fransızca'yı resmî dil olarak başından attıktan sonra, bu dil politikasına günümüze kadar devâm etti. Her dilden hiç çekinmeden kelime aldı, talaffuzuna uydurdu, sözlüğünü çok nüanslı kelimelerle zenginleştirdi, fakat İngilizce hâkimiyetinden tâviz vermedi.

Bu sûretle Normandiya veyâ Anjou veyâ Plantagenet hânedânından Fransız olan, Fransızca konuşan ve Fransızca'yı kabûl ettiren İngiltere kralları, Fâtih William'dan bu yana, Selâhaddîn Eyyûbî ile savaşan Arslan Yürükli Richard'ları, *Magna Carta*'yı yayınlayan (1215) kardeşi Topraksız John'ları, Lancaster ve York dalları ile, İngiltere'de dil ve ırk oluşmasını tamamladı. 1282'de Galler prensliği, İngiltere krallığına ilhâk edildi. 1337'de başlayan ve dönem dönem devâm ederek 1453'te sona eren Yüz Yıl Savaşı, İngiltere ile Fransa arasında geçti ve iki milletin arasını modern zamanlara kadar açtı, iki rakıyp millet hâline getirdi.

Târihî Demografi

Yeni Çağ'ın başında (1453) İngiltere Krallığı 2.500.000, İskoçya Krallığı 500.000, İrlanda ise 1.000.000 nüfûsu barındırıyordu ve Galler, İngiltere'ye dâhildir. Londra'nın nüfûsu 75.000 idi.

1592'de İngiltere Krallığı 347.000 km^2, 5.900.000 nüfûs (Londra 550.000, Dublin 70.000, Bristol 50.000) olup, İrlada'yı ilhâk etmişti (İskoçya ile birleşme 1603'tedir). İngiltere ve Galler 4,1 ve İrlanda 1,8 milyon idi. İlk İngiltere sömürgeleri elde edilmişti (Kanada'da Newfoundland adasının büyük kısmı) İskoçya Krallığı 79.000 km^2, 750.000 n. idi (Edinburg 50.000, Glasgow 60.000).

1700 yılında Büyük Britanya Krallığı: 1.883.478 km^2, 9.011.000 n. (Londra 674.000, Dublin 80.000, Bristol 60.000). Asıl Büyük Britanya ve İrlanda 314.438 km^2, 8.545.000 n. (İngiltere ve Galler 5.000.000, İskoçya 1.045.000, İrlanda 2.500.000). 1,5 milyon km^2'yi geçen, fakat yarım milyondan az nüfûsu barındıran sömürgeler: Afrika'da Saint Helena adacığı, Kuzey Amerika'da Newfoundland adası, Antiller'den Jamaika, Barbados, Bahama, Saint Lucia, Rüzgâraltı ve Rüzgârüstü adaları ile Bermuda adası, bugünki Birleşik Amerika'nın Maine, Massachussetts, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire, Vermont, New York, New Jersey, Pennsylvania, Georgia, North Carolina, South Carolina, Tennessee, Kentucky, Virginia, West Virginia, Maryland eyâletleri ve Distict of Columbia. Ayrıca 1700 yılında BüyükBritanya kralı, ayni zamanda Holanda hükümdârı idi. Bu târihte Holanda ve sömürgeleri: 1.021.274 km^2, 7.530.000 n. (Amsterdam 180.000). Asıl Holanda 32.370 km^2, 1.700.000 n. Sömürgeler: Güney Afrika'da Cap (10.000 km^2 kadar), Asya'da Seylan adası (1.300.000 n.), İndonezya'da toplam 4.400.000 nüfuslu Cava, Sâleb, Madura, Bali, Lombok, Sumbava, Sumba, Flores, Rotti, Batı Timor, Moluk adaları.- Büyük Britanya + Holanda: 2.854.752 km^2, 16.541.000 n.

1750 yılında Büyük Britanya Krallığı: 1.871.529 km^2, 12.985.000 n. (Londra 800.000, Dublin 88.000, Glasgow 80.000, Bristol 75.000, Manchester 60.000, Belfast 52.000, Birmingham 51.000). Avrupa'da 353.589 km^2, 11.554.000 n.: İngiltere ve Galler (151.849 km^2, 6.150.000 n. + İskoçya 78.740 km^2, 1.275.000 n. + İrlanda 83.849 km^2, 3.100.000 n. + Hanover 38.478 km^2, 1.000.000 n. + Minorka 668 km^2, 25.000 n. + Cebelitârık 5 km^2, 4.000 n.). Afrika'da: Saint Helena adası (419 km^2, 1.000), Antiller'de Jamaika, Barbados, Bahama, Rüzgâraltı ve Rüzgârüstü (Santa Lucia hâriç) adaları ve Bermuda adası (toplam 26.676 km^2, 400.000 n.), Newfoundland adası ile Kanada'da New Scotia (165.238 km^2, 30.000 n.), İngiliz Kuzey Amerikası(1.226.707 km^2, 1.300.000 n.): Maine, Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire, New York, New Jersey, Pennsylvania, Georgia, North Carolina, South Carolina, Tennesse, Kentucky, Virginia, West Virginia, Maryland, District of Columbia.

1800 yılında Büyük Britanya: 13.242.866 km^2, 78.550.000 n. (Londra 1.000.000, Dublin 110.000, Glasgow 102.000, Bristol 100.000, Manchester 85.000, Belfast 70.000, Birmingham 70.000, Leeds 60.000, Liverpool 60.000, Sheffield 60.000, Edinburg 55.000). Avrupa'da: İngiltere ve Galler (151.849 km^2, 8.800.000) + İskoçya (78.740 km^2, 1.600.000) + İrlanda (83.849 km^2, 4.000.000) + Cebelitârık (5 km^2, 5.000) + Malta (316 km^2, 110.000) + Hanover (38.478 km^2, 1.250.000) =

353.237 km^2, 15.765.000.- Asya'da: Seylan (66.203 km^2, 1.500.000) + İngiliz Hindistanı (914.363 km^2, 60.000.000) (Bengal, Madras, Andhara, Orissa, Bihar, Bombay adası) = 980.566 km^2, 61.500.000 n.- Afrika'da: Saint Helena adası (419 km^2, 2.000) + Seyşel adaları (404 km^2, 10.000) + Cape (716.867 km^2, 60.000) = 717.690 km^2, 72.000 n.- Okyanusya'da: Avustralya'da New South Wales ve Victoria (1.028.932 km^2, 15.000 n.).- Amerika'da: İngiliz Antilleri (26.676 km^2, 500.000) (Jamaika, Barbados, Bahama, Leewards, Santa Lucia dışında Windwards, kuzeyde Bermuda), Kanada, Newfourdland ve Birleşik Amerika'da Washington eyâleti (10.131.765 km^2, 698.000) = 10.158.441 km^2, 1.198.000 n.

1825 yılında Büyük Britanya: 20.706.331 km^2, 119.884.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km^2, 12.442.000 + İskoçya 78.740 km^2, 1.113.000 + İrlanda 83.849 km^2, 6.850.000 + Cebelitârık 5 km^2, 5.000 + Malta 316 km^2, 125.000 + Hanover Krallığı 38.478 km^2, 1.464.000 = 353.237 km^2, 22.999.000 n. Asya'da: Seylan 66.204 km^2, 1.750.000 + İngiliz Hindistanı 1.213.611 km^2, 91.000.000(Bengal, Madras-Andhara, Bombay, Orissa, Bihar) + Singapur 414 km^2, 30.000 +Malezya 93.259 km^2, 1.000.000 (Kedah, Treng., Kelantan, Perlis dışında bugünki Malezya) = 1.373.487 km^2, 93.780.000 n. Okyanusya'da: Avustralya 7.703.272 km^2, 400.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada ve Newfoundland 9.952.733 km^2, 1.500.000 + İngiliz Antilleri 26.676 km^2, 650.000 (Jamaika, Barbados, Bahama, St.Lucia dışında Rüzgâr adaları ve ayrıca Bermuda adası) + Belize 22.965 km^2, 10.000 + Pasifik'te bugünki Birleşik Amerika'nın Washington eyâleti toprakları 179.032 km^2, 75.000 = 10.181.396 km^2, 2.235.000 n. Güney Amerika'da: Guyana 214.962 km^2, 100.000 n. Afrika'da: Mauritius ve Seyşel adaları 2.500 km^2, 140.000 + St.Helena adası 419 km^2, 5.000 + Freetown (Sierra Leone'de) 1.212 km^2, 30.000 + Barhurst 55 km^2, 5.000 + Orange 128.580 km^2, 50.000 + Cape 716.867 km^2, 100.000 + Basutoland 30.344 km^2, 40.000 = 879.977 km^2, 370.000 n. Büyük şehirler: Londra 1.500.000, Kalküta 450.000, Manchester 280.000, Glasgow 210.000, Liverpool 208.000, Bombay 200.000, Madras 180.000, Dublin 170.000, Birmingham 160.000, Benâres 150.000, Leeds 150.000, Patna 140.000, Bristol 115.000, Sheffield 110.000, Edinburg 95.000, Newcastle 90.000, Belfast 89.000, Madûra 70.000, Kolombo 60.000, Dhâka 50.000, Triçinopoli 50.000. 21 büyük şehrin nüfus toplamı: 4.527.000.

1850 yılında Büyük Britanya: 24.233.937 km^2, 258.797.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km^2, 17.728.000 + İskoçya 78.740 km^2, 2.808.000 + İrlanda 83.849 km^2, 7.300.000 + Malta 318 km^2, 139.000 + Cebelitârık 5 km^2, 6.000 = 314.759 km^2, 27.981.000 n. Asya'da: Hindistan 3.663.325 km^2, 221.484.000 + Seylan 66.203 km^2, 2.028.000 + Aden 579 km^2, 22.000 + Hong Kong 1.013 km^2, 33.000 + Singapur 414 km^2, 40.000 + Malezya 131.509 km^2, 1.500.000 = 3.863.043 km^2,, 225.107.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada 9.842.055 km^2, 2.560.000 + Newfoundland 110.678 km^2, 101.000 + Belize 22.965 km^2, 12.000 + Jamaika 12.169 km^2, 387.000 + Barbados 431 km^2, 135.000 + Bermuda 54 km^2, 11.000 + Bahama 11.404 km^2, 28.000 + Rüzgâr Adaları 3.121 km^2, 187.000 = 10.002.977 km^2, 3.402.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad ve Tobago 5.138 km^2, 72.000 + Guyana 214.962 km^2, 127.000 + Falkland adl. 21.860 km^2, 3.000 = 241.950 km^2, 202.000 n. Afrika'da: Oranj 128.580 km^2, 80.000 + Transvaal 286.053 km^2, 100.000 + Kap, Basutoland ve Swaziland

717.839 km², 196.000 + Natal 91.382 km², 90.000 + Mauritius ve Seyşel adaları 2.500 km², 187.000 + Freetown 1.212 km², 35.000 + Barhurst 55 km², 6.000 + Altın Sâhili 61.900 km², 383.000 = 1.289.940 km², 1.086.000 n. Okyanusya'da: Avustralya, Yeni Zelanda ve bâzı adalar 8.521.268 km², 1.000.000 n. Büyük şehirler: Londra 2.337.000, Kalküta 580.000, Manchester 569.000, Liverpool 396.000, Bombay 354.000, Glasgow 351.000, Leeds 307.000, Birmingham 263.000, Luknov 260.000, Delhi 250.000, Madras 245.000, Hayder-âbâd 226.000, Dublin 225.000, Agra 200.000, Lâhûr 200.000, Sheffield 174.000, Benâres 161.000, Allâhâbâd 150.000, Hanpur 150.000, Edinburgh 150.000, Bristol 137.000, Patna 135.000, Amriçar 134.000, Ceypûr 110.000, Ahmed-âbâd 108.000, Belfast 106.000, Pûna 106.000, Melbourne 97.000, Newcastle 97.000, Barelli 88.000, Hull 88.000, Sûret 88.000, Barûda 85.000, Portsmouth 85.000, Corc 82.000, Dundee 80.000, Nagpûr 80.000, Codhpûr 76.000, Srinagar 76.000, Preston 74.000, Kolombo 72.000, Şolapûr 72.000, Sunderland 71.000, Brighton 69.000 İndûr 68.000, Sydney 68.000, Aberdeen 66.000, Norwich 66.000, Nottingham 66.000, Gwalyâr 64.000, Bolton 62.000, Dhâka 60.000, Cabalpûr 60.000, Leicester 60.000, Blackburn 56.000, Multân 54.000, Triçinopoli 52.000, Meysûr 50.000. 63 büyük şehrin nüfus toplamı: 10.904.000.

1875 yılında Büyük Britanya: 24.017.905 km², 302.615.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km², 23.802.000 + İskoçya 78.740 km², 3.495.000 + İrlanda 83.849 km², 4.332.000 + Malta 315 km², 157.000 + Cebelitârık 5 km², 26.000 + Heligoland adası 0,5 km², 2.000 = 314.759,5 km², 32.814.000 n. Asya'da: Hindistan 3.673.325 km², 250.173.000 + Nepâl 140.000 km², 3.800.000 + Bhutân 46.600 km², 200.000 + Seylan 66.203 km², 2.525.000 + Aden 579 km², 24.000 + Malezya 131.509 km², 2.000.000 + Singapur 414 km², 102.000 + Hong Kong 1.013 km², 130.000 = 4.449.643 km², 259.954.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada 9.842.055 km², 4.055.000 + Newfoundland 110.678 km², 165.000 + Belize 22.965 km², 28.000 + Jamaika 12.169 km², 540.000 + Barbados 431 km², 168.000 + Bahama 11.404 km², 41.000 + Bermuda 54 km², 16.000 + Rüzgâr Adaları 3.221 km², 244.000 = 10.002.977 km², 5.257.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad 5.128 km², 134.000 + Guyana 214.972 km², 226.000 + Falkland 21.860 km², 1.000 = 241.950 km², 361.000 n. Afrika'da: Kap, Bazotuland ve Swaziland 717.839 km², 754.000 + Natal 91.382 km², 305.000 + Mauritius ve Seyşel 2.500 km², 347.000 + St.Helena 419 km², 6.000 + Gana 61.900 km², 549.000 + Lagos 6.000 km², 63.000 + Freetown 1.212 km², 42.000 + Barhurst 55 km², 15.000 = 880.307 km², 2.078.000 n. Okyanusya'da: Avustralya ve Tasmanya 7.703.272 km², 1.888.000 + Yeni Zelanda 267.821 km², 300.000 + Yeni Gine batısı ve başka adalar 550.175 km², 963.000 = 8.521.268 km², 3.151.000 n. Büyük şehirler: Londra 3.977.000, Kalküta 932.000, Manchester 698.000, Bombay 676.000, Liverpool 666.000, Glasgow 645.000, Birmingham 508.000, Madras 438.000, Leeds 388.000, Hayder-âbâd 370.000, Dublin 315.000, Luknov 301.000, Edinburg 286.000, Sheffield 268.000, Melbourne 256.000, Newcastle 255.000, Stoke 198.000, Bristol 196.000, Lâhûr 185.000, Benâres 184.000, Belfast 182.000, Patna 166.000, Delhi 160.000, Agra 154.000, Allâhâbâd 151.000, Bangalûr 150.000, Amriçar 144.000, Sydney 143.000, Ceypûr 137.000, Hull 131.000, Hong Kong 130.000, Hânpûr 129.000, Dundee 125.000, Pûna 124.000, Ahmed-âbâd 123.000, Portmouth 122.000, Montréal 112.000,

Sûret 112.000, Sunderland 110.000, Barelli 108.000, Barûda 106.000, Singapur 102.000, Leicester 100.000, Nagpûr 100.000, Brighton 95.000, Côdhpûr 95.000, Madûra 95.000, Srinagar 95.000, Aberdeen 92.000, Nottingham 92.000, Kolombo 90.000, Preston 90.000, Şolapûr 90.000, Bolton 87.000, İndûr 85.000, Corck 84.000, Norwich 83.000, Blackburn 80.000, Gwalyâr 80.000, Dhâka 75.000, Cabalpûr 75.000, Huddersfield 74.000, Wolterhampton 72.000, Mîres 70.000 Multân 70.000, Halifax 69.000, Ballarat 67.000, Buchdale 66.000, Triçinopoli 65.000, Québec 63.000, Grenock 61.000, Meysûr 60.000, Peşâver 60.000, Şikârpûr 60.000, Siyalkût 60.000, Swansea 60.000, Toronto 59.000, Southampton 57.000, Bath 55.000, Cemşîdpûr 55.000, Râwelpindî 55.000, Merthyr Tydfil 54.000, Derby 52.000, Ecmîr 50.000, Karaçi 50.000, Katmandu 50.000. Toplam 86 büyük şehirde 17.811.000 n.

1900 yılında Büyük Britanya: 29.120.357 km², 381.874.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km², 32.528.000 + İskoçya 78.740 km², 4.472.000 + İrlanda 83.849 km², 4.459.000 + Cebelitârık 5 km², 27.000 + Malta 316 km², 186.000 = 314.759 km², 41.672.000 n. Asya'da: Hindistan 4.109.876 km², 284.680.000 + Birmanya 677.955 km², 10.492.000 + Nepal 140.000 km², 4.000.000 + Bhutân 46.600 km², 200.000 + Seylan 65.905 km², 3.549.000 + Malezya 131.246 km², 1.230.000 + Singapur 414 km², 228.000 + Hong Kong ve Wei-hai-wei 1.751 km², 520.000 + İngiliz Borneosu 203.783 km², 550.000 + Maldivler 298 km², 30.000 + Aden ve Kamaran adl. 308 km², 43.000 = 5.378.136 km², 305.519.000 n. Afrika'da: İngiliz Somalisi 176.113 km², 154.000 + Kap 716.867 km², 2.020.000 + Natal 91.382 km², 829.000 + Rodezya ve Nyassa 1.257.010 km², 2.080.000 + İngiliz Nijeryası 833.847 km², 13.700.000 + Sierra Leone 72.356 km², 1.080.000 + Gambiya 10.536 km², 90.000 + Gana 204.090 km², 1.500.000 + Mauritius 2.096 km², 370.000 + Uganda 243.382 km², 1.650.000 + Kenya 572.624 km², 2.500.000 + Seyşel adl. 404 km², 20.000 + St.Helena 419 km², 10.000 + Beçuanaland 713.000 km², 147.000 + Swaziland 17.366 km², 100.000 + Bazotuland 30.344 km², 264.000 + Zengîbâr 2.642 km², 210.000 = 4.943.478 km², 27.124.000 n. Okyanusya'da: Avustralya 7.703.272 km², 3.769.000 + Yeni Zelanda 267.821 km², 770.000 + Papua 234.490 km², 200.000 + Okyanusya adaları 33.474 km², 320.000 = 8.239.057 km², 5.059.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada ve Newfoundland 9.952.733 km², 5.592.000 + Bermuda 54 km², 17.000 + Bahama 11.404 km², 53.000 + Jamaika 12.169 km², 755.000 + Belize 22.965 km², 37.000 + Barbados 431 km², 195.000 + Rüzgâr Adaları 3.221 km², 285.000 = 10.002.977 km², 6.934.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad 5.128 km², 269.000 + Guyana 214.962 km², 295.000 + Falkland adl. 21.860 km², 2.000 = 241.950 km², 566.000 n. Büyük şehirler: Londra 6.136.000, Kalküta 1.301.000, Manchester 1.074.000, Liverpool 1.069.000, Glasgow 1.006.000, Leeds 777.000, Bombay 776.000, Birmingham 750.000, Newcastle 516.000, Madras 509.000, Melbourne 493.000, Sydney 487.000, Hayder-âbâd 448.000, Sheffield 439.000, Edinburgh 431.000, Dublin 373.000, Belfast 348.000, Bristol 328.000, Montréal 326.000, Hong Kong 290.000, Luknov 264.000, Bolton 248.000, Hull 240.000, Nottingham 239.000, Rangun 234.000, Singapur 220.000, Leicester 211.000, Benâres 209.000, Delhi 208.000, Toronto 208.000, Lâhûr 202.000, Hânpûr 197.000, Portsmouth 189.000, Agra 188.000, Ahmed-âbâd 172.000, Capetown 169.000, Cardiff

164.000, Amriçâr 162.000, Adelaide 160.000, Ceypûr 160.000, Bengalûr 159.000, Middlesborough 156.000, Aberdeen 153.000, Pûna 153.000, Sunderland 146.000, Patna 135.000, Barelli 131.000, Blackburn 127.000, Nagpûr 127.000, Brighton 123.000, Srinagar 122.000, Brisbane 119.000, Sûret 119.000, Mîres 118.000, Karaçi 116.000, Rhondda 113.000, Preston 112.000, Norwich 111.000, Derby 105.000, Madûra 105.000, Halifax 104.000, Southampton 104.000, Triçinopoli 104.000, Barûda 103.000, Zengîbâr 100.000. 69 büyük şehrin nüfus toplamı 25.529.000.

1915'te Büyük Britanya: 33.066.153 km², 460.844.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km², 37.378.000 + İskoçya 78.740 km², 4.761.000 + İrlanda 83.849 km², 4.390.000 + Cebelitârık 5 km², 18.000 + Malta 316 km², 221.000 = 314.759 km², 46.777.000 n. Asya'da: Hindistan 4.109.876 km², 310.743.000 + Birmanya 677.955 km², 12.779.000 + Nepal 140.000 km², 5.000.000 + Bhutân 46.600 km², 230.000 + Seylan 65.905 km², 4.277.000 + Malezya 131.246 km², 2.895.000 + Singapur 414 km², 278.000 + Hong Kong ve Wei-hai-wei 1.751 km², 659.000 + İngiliz Borneosu 203.783 km², 730.000 + Maldiv 298 km², 30.000 + Aden ve Kamaran 308 km², 46.000 + Sînâ 59.000 km², 10.000 + Kıbrıs 9.251 km², 291.000 + Ummân, Bahreyn, Küveyt, Katar, Hadramût, Ummânü'l-Mütesâlih 421.177 km², 1.271.000 = 5.867.564 km², 341.238.000 n. Afrika'da: İngiliz Somalisi 176.113 km², 360.000 + Kap 716.867 km², 2.646.000 + Natal 91.382 km², 1.242.000 + Rodezya-Nyassa 1.257.010 km², 3.120.000 + Nijerya 833.847 km², 17.500.000 + Sierra Leone 72.356 km², 1.543.000 + Gambiya 10.536 km², 145.000 + Gana 204.090 km², 1.853.000 + Mauritius 2.096 km², 383.000 + Uganda 243.382 km², 2.930.000 + Kenya 572.624 km², 2.618.000 + Seyşel 404 km², 27.000 + St.Helena 419 km², 4.000 + Beçuanaland 712.000 km², 154.000 + Swaziland 17.366 km², 109.000 + Basotuland 30.344 km², 394.000 + Zengîbâr 2.642 km², 200.000 + Oranj 128.580 km², 621.000 + Transval 286.053 km², 1.956.000 + Mısır ve Sûdân 3.040.835 km², 18.397.000 = 8.398.946 km², 56.114.000. Okyanusya'da: Avustralya 7.703.272 km², 4.675.000 + Yeni Zelanda 267.821 km², 1.102.000 + Papua 234.490 km², 220.000 + Okyanusya Adaları 33.474 km², 352.000 = 8.239.057 km², 6.349.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada ve Newfoundlad 9.952.733 km², 8.193.000 + Bermuda 54 km², 21.000 + Bahama 11.404 km², 58.000 + Jamaika 12.169 km², 895.000 + Belize 22.965 km², 42.000 + Barbados 431 km², 181.000 + Rüzgâr Adaları 3.221 km², 297.000 = 10.002.977 km², 9.687.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad 5.128 km², 365.000 + Guyana 214.962 km², 312.000 + Falkland 21.860 km², 2.000 = 241.950 km², 679.000. Büyük şehirler: Londra 7.313.000, Glasgow 1.451.000, Birmingham 1.393.000, Manchester 1.364.000, Liverpool 1.359.000, Kalküta 1.283.000, Bombay 1.029.000, Leeds 940.000, Kaahire 800.000, Sydney 665.000, Melbourne 619.000, Newcastle 619.000, Sheffield 591.000, Madras 543.000, Hayder-âbâd 526.000, Hong Kong 500.000, Montréal 494.000, Johannesburg 474.000, Edinburgh 448.000, İskenderiyye 414.000, Dublin 406.000, Belfast 399.000, Toronto 395.000, Bristol 362.000, Rangun 308.000, Hull 287.000, Singapur 278.000, Luknov 273.000, Bolton 267.000, Nottingham 260.000, Delhi 244.000, Portsmouth 242.000, Lâhûr 240.000, Stoke 240.000, Leicester 231.000, Ahmed-âbâd 227.000, Kolombo 222.000, Plymouth 218.000, Benâres 214.000, Hânpûr 205.000, Middlesbrough 202.000, Brighton 201.000, Adelaide 200.000, La Valetta

200.000, Bengalûr 199.000, Agra 195.000, Cardiff 187.000, İbadan 184.000, Allâhâbâd 181.000, Dundee 179.000, Capetown 169.000, Pûna 167.000, Aberdeen 164.000, Amriçâr 161.000, Karaçi 160.000, Rhondda 153.000, Sunderland 152.000, Brisbane 145.000, Mandalay 145.000, Ceypûr 144.000, Patna 143.000, Nagpûr 142.000, Winnipeg 142.000, Madûra 140.000, Barelli 135.000, Auckland 134.000, Blackburn 134.000, Srinagar 132.000, Triçinopoli 128.000, Derby 126.000, Norwich 123.000, Southampton 123.000, Mîres 122.000, Sûret 121.000, Swansea 119.000, Preston 118.000, Dhâka 115.000, Huddersfield 111.000, Perth 111.000, Burnley 109.000, Georgetown 106.000, Cabalpûr 106.000, Vancouver 105.000, Barûda 104.000, Multân 104.000, Peşâver 103.000, Halifax 101.000, Chatham 100.000, Hartlepool 100.000, Katmandu 100.000. 90 şehrin nüfus toplamı : 34.783.000.

1925'te Büyük Britanya: 34.956.158 km^2, 481.345.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km^2, 39.206.000 + İskoçya 78.740 km^2, 4.882.000 + Ulster 13.565 km^2, 1.256.000 + İrlanda 70.283 km^2, 2.973.000 + Cebelitârık 5 km^2, 17.000 + Malta 316 km^2, 235.000 = 314.759 km^2, 48.569.000 n. Asya'da: Hindistan 4.109.876 km^2, 324.080.000 + Birmanya 677.955 km^2, 13.736.000 + Irâk 452.500 km^2, 2.992.000 + Filistin ve Mâverây-i Ürdün 118.363 km^2, 960.000 + Nepal 140.000 km^2, 5.640.000 + Bhutân 46.600 km^2, 250.000 + Ummân 212.775 km^2, 550.000 + Seylan 65.905 km^2, 5.124.000 + Malezya 131.246 km^2, 3.069.000 + Singapur 414 km^2, 492.000 + Hong Kong ve Wei-hai-wei 1.751 km^2, 968.000 + Maldiv 298 km^2, 70.000 + Kıbrıs 9.251 km^2, 331.000 + İngiliz Borneosu 203.783 km^2, 894.000 + İngiliz Arabistânı 223.716 km^2, 608.000 = 6.393.993 km^2, 357.764.000 n. Afrika'da: Güney Afrika Birliği 1.222.835 km^2, 7.274.000 + Gana 204.090 km^2, 2.213.000 + Rodezya ve Nyassa 1.257.010 km^2, 4.162.000 + Sûdân 2.205.535 km^2, 6.469.000 + Nijerya 833.847 km^2, 19.387.000 + Kamerun 131.266 km^2, 667.000 + Togo 33.776 km^2, 197.000 + Sierra Leone 72.356 km^2, 1.594.000 + Tanganyika 939.326 km^2, 4.361.000 + Kenya 572.624 km^2, 2.736.000 + Gambiya 10.536 km^2, 222.000 + Uganda 243.382 km^2, 3.148.000 + Mauritius 2.096 km^2, 398.000 + İngilizSomalisi 176.113 km^2, 346.000 + Zengîbâr 2.642 km^2, 232.000 + Seyşel 404 km^2, 26.000 + St.Helena 419 km^2, 4.000 + Namibya 824.158 km^2, 261.000 + Bazotuland 30.344 km^2, 524.000 + Swaziland 17.866 km^2, 118.000 + Beçuanaland 712.000 km^2, 160.000 = 9.492.025 km^2, 54.499.000 n. Okyanusya'da: Avustralya 7.703.272 km^2, 5.862.000 + Yeni Zelanda 267.821 km^2, 1.392.000 + Doğu Yeni Gine ve adaları 473.692 km^2, 560.000 + Batı Samoa, Cook vs 3.493 km^2, 55.000 + dîğer Okyanusya adaları 62.236 km^2, 427.000 = 8.510.514 km^2, 8.296.000 n. Kuzey Amerika'da: Kanada ve Newfoundland 9.952.733 km^2, 9.625.000 + Bermuda 54 km^2, 30.000 + Bahama 11.404 km^2, 55.000 + Jamaika 12.169 km^2, 916.000 + Belize 22.965 km^2, 46.000 + Rüzgâr Adaları 3.221 km^2, 292.000 + Barbados 431 km^2, 169.000 = 10.002.977 km^2, 11.634.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad 5.128 km^2, 376.000 + Guyana 214.962 km^2, 305.000 + Falkland 21.860 km^2, 2.000 = 241.950 km^2, 683.000 n. Büyük şehirler: Londra 7.806.000, Glasgow 1.666.000, Liverpool 1.440.000, Manchester 1.395.000, Kalküta 1.392.000, Bombay 1.225.000, Birmingham 1.219.000, Sydney 1.150.000, Melbourne 1.078.000, Leeds 917.000, Sheffield 736.000, Montréal 733.000, Hong Kong 698.000, Madras 553.000, Toronto 548.000, Newcastle 527.000, Singapur 492.000, Edinburgh 487.000,

Johannesburg 487.000, Belfast 482.000, Dublin 482.000, Hayder-âbâd 424.000, Bristol 384.000, Adelaide 367.000, Rangun 359.000, Brisbane 354.000, Delhi 319.000, Lâhûr 295.000, Hull 294.000, Ahmed-âbâd 287.000, Stoke 276.000, Nottingham 268.000, Kolombo 260.000, Bolton 257.000, Cardiff 256.000, Luknov 253.000, Bangalur 249.000, İbadan 249.000, Portsmouth 247.000, Leicester 242.000, La Valetta 235.000, Capetown 233.000, Karaçi 228.000, Hânpûr 227.000, Pûna 226.000, Middelsborough 220.000, Benâres 208.000, Plymouth 203.000, Agra 200.000, Auckland 192.000, Winnipeg 192.000, Katmandu 185.000, Perth 179.000, Wolverhampton 176.000, Dundee 170.000, Southampton 169.000, Amriçâr 168.000, Allâhâbâd 165.000, Sunderland 164.000, Rhondda 163.000, Swansea 163.000, Bağdâd 160.000, Bournemouth 159.000, Aberdeen 159.000, Mandalay 156.000, Durban 154.000, Nagpûr 152.000, Merthyr Yydfil 150.000, Srinagar 149.000, Madûra 146.000, Hartûm 143.000, Chatham 141.000, Brighton 140.000, Derby 137.000, Barelli 135.000, Coventry 128.000, Mîres 128.000, Ceypûr 126.000, Triçinopoli 126.000, Dhâka 125.000, Blackburn 124.000, Norwich 124.000, Preston 124.000, Sûret 124.000, Vancouver 123.000, Wellington 121.000, Ecmîr 119.000, Hamilton 119.000, Christchurch 118.000, Şolapûr 116.000, Cabalpûr 114.000, Ottawa 113.000, Huddersfield 112.000, Peşâver 109.000, Râwelpindî 106.000, Lagos 105.000, Southend 104.000, Georgetown 101.000, Benoni 100.000, Barûda 100.000, Newcastle (Avustralya) 100.000, Québec 100.000. 101 şehrin toplamı : 39.679.000.

1940'ta Büyük Britanya: 53 büyükşehirde 38.480.000 nüfus yaşıyordu: Londra 8.700.000, Kalküta 2.737.000, Glasgow 1.833.000, Hong Kong 1.600.000, Manchester 1.535.000, Bombay 1.532.000, Birmingham 1.520.000, Liverpool 1.450.000, Leeds 1.000.000, Sheffield 810.000, Madras 777.000, Hayder-âbâd 739.000, Lâhûr 672.000, Newcastle 640.000, Ahmed-âbâd 591.000, Singapur 587.000, Belfast 530.000, Edinburgh 529.000, Delhi 522.000, Rangun 498.000, Hânpûr 487.000, Dublin 470.000, Bristol 449.000, Amriçâr 391.000, Luknov 387.000, Karaçi 359.000, Bangalur 337.000, Kolombo 326.000, Nottingham 310.000, Hull 305.000, Nagpûr 302.000, İbadan 300.000, La Valetta 300.000, Leicester 290.000, Agra 284.000, Yâfa 284.000, Cardiff 282.000, Stoke 280.000, Bolton 273.000, Portsmouth 272.000, Benâres 263.000, Allâhâbâd 261.000, Coventry 260.000, Pûna 258.000, Brighton 250.000, Middlesborough 225.000, Madûra 219.000, Hartûm 216.000, Dhâka 213.000, Şolapûr 213.000, Plymout 210.000, Srinagar 208.000, İndûr 204.000.

1950'de Büyük Britanya: 8.896.717 km², 134.710.000 n. Avrupa'da: İngiltere ve Galler 151.849 km², 43.625.000 + İskoçya 78.740 km², 5.160.000 + Ulster 13.565 km², 1.348.000 + Cebelitârık 5 km², 24.000 + Malta 316 km², 313.000 = 314.759 km², 50.470.000 n. Asya'da: Ummân 212.775 km², 830.000 + Malezya 131.246 km², 5.153.000 + Singapur 414 km², 981.000 + Hong Kong 1.013 km², 1.857.000 + İngiliz Borneosu 203.783 km², 969.000 + Kıbrıs 9.251 km², 472.000 + Maldiv 298 km², 86.000 + İngiliz Arabistânı 223.716 km², 1.450.000 = 782.496 km², 11.798.000 n. Afrika'da: Gana 204.090 km², 3.808.000 + Rodezya-Nyassa 1.257.010 km², 6.147.000 + Sûdân 2.205.535 km², 8.310.000 + Nijerya 833.847 km², 25.000.000 + Kamerun 131.266 km², 2.000.000 + Togo 33.776 km², 396.000 + Sierra Leone 72.356 km², 2.000.000 + Tanganyika 939.326 km², 7.597.000 + Kenya 572.624 km²,

5.377.000 + Uganda 243.382 km², 5.083.000 + Gambiya 10.536 km², 257.000 + İngiliz Somalisi 176.113 km², 735.000 + Mauritius 2.096 km², 493.000 + Zengîbâr 2.642 km², 265.000 + Seyşel 404 km², 36.000 + Beçuanaland 712.000 km², 308.000 + Swaziland 17.366 km², 192.000 + Bazotuland 30.344 km², 643.000 + St.Helena 419 km², 5.000 = 7.445.032 km², 68.652.000 n. Okyanusya'da: 62.236 km², 514.000 n. Kuzey Amerika'da: Bermuda 54 km², 37.000 + Bahama 11.404 km², 84.000 + Barbados 431 km², 213.000 + Jamaika 12.169 km², 1.417.000 + Belize 22.965 km², 67.000 + Rüzgâr Adaları 3.221 km², 400.000 = 50.244 km², 2.218.000 n. Güney Amerika'da: Trinidad 5.128 km², 633.000 + Guyana 214.962 km², 423.000 + Falkland 21.860 km², 2.000 = 241.950 km², 1.058.000 n. Büyük şehirler: Londra 8.346.000, Hong Kong 1.857.000, Glasgow 1.524.000, Birmingham 1.517.000, Liverpool 1.449.000, Manchester 1.258.000, Leeds 996.000, Singapur 981.000, Sheffield 655.000, İbadan 335.000, Malta 313.000, Nottingham 306.000, Hull 300.000, Hartûm 291.000, Leicester 285.000, Stoke 275.000, Coventry 258.000, Lagos 250.000, Bolton 248.000, Brighton 248.000, Cardiff 244.000, Portsmouth 233.000, Plymouth 209.000. 27 şehrin toplamı 24.703.000.

Britanya İmparatorluğu

Nasıl Osmanlı imparatorluğunun en geniş sınırlara ulaştığı târih 1593 yılı ise, Üçüncü Murâd devri ise, Britanya imparatorluğunun en geniş sınırları da Beşinci George devrinde Birinci Cihan Savaşı sonrasında 1919 yılıdır. Ancak şevket dönemi, çeyrek asır evveldir. Osmanlı'da olduğu gibi.. Britanya, Birinci Cihan Savaşı'ndan (1914-18), en geniş sınırlarla, fakat çok yıpranmış olarak çıktı. Birinci sanâyî devleti olmaktan çıkmış, ilk sıraları Birleşik Amerika ile Almanya'ya kaptırmıştı. En büyük güvencesi, hâlâ Dünyâ 1.'si olan donanması idi. 1919 sınırları 35 milyon km² 'yi geçmişti ki bütün Dünyâ târîhinde daha geniş ülkeleri ancak geçici bir zamân için XIII. asrın son yarısında Kubılay Kaan elinde tutabilmiştir.

Tabîî nüfus, toprak büyüklüğünden önemlidir (aslında nüfus da, ülkelerin önem derecesinden sonra gelir). Nüfus bakımından Britanya imparatorluğunun çeşitli dönemlerde Dünyâ üzerindeki payını, yüzölçümü nisbeti ile berâber görmek, imparatorluğun gelişmesini anlamayı kolaylaştırır.

Dünyâ'nın -Kutublar dışında- kara parçalarının toplam yüzölçümü 134.082.309 km² dir. Dünyâ nüfûsu tahminleri şöyledir: 1453'te 400.000.000, 1592'de 540.000.000, 1700'de 684.000.000, 1750'de 700.400.000, 1800'de 839.205.000, 1825'de 956.332.000, 1850'de 1.137.330.000, 1875'te 1.326.427.000, 1900'de 1.491.000.000, 1915'te 1.781.719.000, 1925'te 1.964.537.000, 1950'de 2.436.978.000, 1981'de 4.569.121.000.

Şimdi Yeni Çağ'dan bu yana İngiltere/Büyük Britanya krallığının -sömürgeleri ile berâber- çeşitli târihlerde Dünyâ üzerinde yüzölçümü ve nüfus payını gözden geçirelim:

1453: Dünyâ yüzölçümünün % 0,01 (1000'de birinden az fazlası) ve Dünya nüfûsunun % 0,6'sı.

1592 : Yüzölçümünde % 0,035'i, nüfusta % 1,1'i.

1700 : Yüzölçümünde % 2,1'i, nüfusta % 2,3'ü (Holanda ile).

1750 : Yüzölçümünde % 1,4'ü, nüfusta % 1,9'u.

1800 : Yüzölçümünde % 10, nüfusta % 9,5.
1825 : Yüzölçümünde % 15, nüfusta % 13.
1850 : Yüzölçümünde % 18, nüfusta % 23.
1875 : Yüzölçümünde % 18, nüfusta % 23.
1900 : Yüzölçümünde % 22, nüfusta % 21.
1915 : Yüzölçümünde % 25, nüfusta % 26.
1925 : Yüzölçümünde % 26, nüfusta % 26.
1950 : Yüzölçümünde % 7, nüfusta % 6.
1981 : Yüzölçümünde % 0,2, nüfusta % 1,4.

1940'tan önce Büyük Britanya'nın Dünyâ yüzölçümünün 4'de 1'den az fazlasını ve gene Dünyâ nüfûsunun 4'de 1'den az fazlasını yönettiği anlaşılır.

Anglo-Sakson dünyâsının ikinci püisansı olan Birleşik Amerika'nın da ilâvesiyle, tam bir Anglo-Sakson üstünlüğü olduğu ortaya çıkar. Birleşik Amerika, uzun bir istiklâl savaşından sonra İngiltere sömürgesi olmaktan koptu.

İngiltere'nin üst plana çıkması Yediyıl Savaşı'nın (1756-1763) ve bu savaştan beklenmedik şekilde müttefikı Prusya ile berâber galip çıkmasının eseridir. Bu da, karşısındaki düşman koalisyonunun başını çeken Fransa'yı, açık denizlerde donanma üstünlüğü ile alt edip Fransa'yı Kuzey Amerika ve Hindistan sömürgelerinden mahrûm etmesidir. Savaş beklendiği gibi Fransa ve müttefikleri (İspanya, Almanya, Rusya vs) tarafından kazanılsa idi, bugün Kuzey Amerika'da (Birleşik Devletler ve Kanada), Hindistan ve çevre ülkelerde İngilizce değil Fransızca konuşulacaktı. Anglo-Sakson hâkimiyeti yerine Fransızca konuşan bir Latin hâkimiyeti olacaktı.

Fransa, 1648'den beri, İspanya'nın yerine, en kudretli Hristiyan devleti olarak Yediyıl Savaşı'na girdi (1756). Savaştan, ikinci sıraya düşerek, en kudretli Hristiyan devlet olarak yerini İngiltere'ye bırakarak çıktı (1763). 1768-74 savaşında Rusya'nın Türkiye'yi yenmesi üzerine de 1771 yılında Osmanlı Devleti, Dünyâ'nın 1. devleti olmak vasfını kaybetti ve bu târihte dünyâ devletlerinin ehemmiyet sıralaması İngiltere, Fransa, Rusya, Türkiye şeklinde temelinden değişti. 1763'ten sonraki çeyrek asırda İngiltere, Hindistan ve Kanada'ya sağlam şekilde yerleşti. Ancak Birleşik Amerika sömürgesi baş kaldırdı, Fransa'nın desteğiyle İngilizler'i yendi ve kovdu ve ayrı, hem de cumhûriyet rejiminde yeni bir İngilizce konuşan devlet ortaya çıktı. Henüz büyük bir devlet değildi, cılız bir varlıktı, fakat İngiltere'nin Kuzey Amerika'daki sultası kırılmış oldu (1776). Bu sûretle 18. asrın son çeyreğinde ayni zamanda Asya kıt'asının üstünlüğü sona ererek Avrupa, Dünyâ'yı yöneten en kudretli toplum olarak ortaya çıktı.

İngiltere, 6 kıt'aya sağlam şekilde yerleşti. En az el atabildiği kıt'a Güney Amerika'dır. Ancak sâhilde ehemmiyetsiz parçalar ve adalar elde edebildi. Avrupa kıt'asında ise, bir müddet Hanover krallığı ile birleşmesi istisnâ edilirse, asıl kıt'ada toprak elde edemedi. Fakat Asya'da, sonra Afrika'da geniş ülkelere yayıldı. Kuzey Amerika kıt'asında Kanada'yı ve Antiller'den epey adayı elde etti. Okyanusya kıt'asına hemen hemen hâkim oldu. Yukarıdaki tablolarda rakamlarla görülen çok büyük bir sömürgeler imparatorluğu oluşturdu. Her sömürgesini, tıpkı kendisinden önceki cihan

devletleri, meselâ Osmanlı'da olduğu gibi, ayrı rejimlerle, az veyâ çok nisbette otonomilerle yönetti. Fakat hepsini Londra'ya bağladı.

Britanya Cihan İmparatorluğu, barındırdığı Müslüman nüfus bakımından Osmanlı Devleti'ni geçerek, Dünyâ'nın 1. Müslüman devleti oldu. Kuzey Amerika, Güney Afrika, Okyanusya (Avustralya ve Yeni Zelanda) gibi Tarihöncesi çağları yaşıyan çok seyrek nüfusla meskûn çok büyük ülkelere, Büyük Britanya ve İrlanda'dan çok nüfûs akarak, buraları 19. asır içinde Anglo-Sakson ülkeleri hâline geldi. Bol nüfusla meskûn ve eski, köklü medeniyet ve devletlere sâhip Asya ve Afrika ülkelerine ise Anglo-Sakson nüfûs iskân edilmedi. Oraları sâdece koloni hâline getirildi. Bütün Britanya İmparatorluğu'nun -dîğerleriyle kıyas kabûl etmez şekilde- en önemli ve değerli parçası şüphesiz Hindistan idi. Tam bir Güney Asya kıt'ası idi. Yalnız bugünkü Hindistan'ı değil, Pâkistân ve Bengladeş'ten başka Seylan, Maldivler, Nepâl, Bhutân, Birmanya gibi ülkeleri de içine alıyor ve Afganistan'ı İngiliz nüfuz sâhası hâline getiriyordu. İngiltere, Hindistan Türk (Timurlu) imparatorluğu ile Kalküta, Bombay gibi iskelelerde deniz ticâreti yaparken, Delhi'ye bağlılığı gittikçe gevşeyen Bengal nevvâbının gafletinden faydalanıp nevvâbın ordusunu beklenmiyen şekilde bozunca, Bengal denen çok yoğun nüfusla meskûn ülkeyi ele geçirdi (1774). Bengal'dan bütün Hindistan'a yayılarak 100 yıl içinde Hind kıt'ası fütûhâtını tamamladı.

Hindistan Genel Vâlî ve Kral Nâibleri

Hindistan'daki en yüksek Britanya yöneticisine 1774-1833 arasında "Governor -General of Fort William in Bengal", 1833-1858'te "Governor-General of India", 1858 -1947'de "Governor-General and Viceroy=genel vâlî ve kral nâibi" dendi (viceroy and governor-general of India). Bu yönetici, 1774-1911'de Kalküta şehrinde oturdu. 12.12.1911'de başkent, Kalküta'dan Delhi'ye, yânî Timuroğulları'nın taht şehrine getirildi ve orada kaldı. 1.1.1877'de İngiltere hükümdârı Timuroğulları'nın 18 yıl önce boş bıraktıkları Hindistan imparatoru titrini üzerine aldı ve Kraliçe Victoria, Hindistan imparatoriçesi îlân edildi. Bu sûretle 1947'ye kadar 70 yıl içinde 1 kraliçe ve 4 kral, Hindistan imparatoru titrini taşıdı. İngiltere'nin Bengal ve Hindistan genel vâlîleri ve kral nâibleri şunlardır:

1) Warren Hastings 1774-1785=11 (hayâtı 1732-1818=86), 1750'de 18 yaşında Hindistan Kumpanyası görevlisi olarak Bengal'e gidip Hindistan'a ayak bastı. Zamanla Kumpanya'nın başına geçip Bengal'i fethetti. 1772'de Bengal vâlîsi, 1774'te Bengal genel vâlîsi unvanlarını aldı. Muazzam servetle İngiltere'ye döndü. Azledilerek çağırılmıştı. Hindistan'daki yolsuzlukları dolayısıyle yıllar sürecek şekilde muhâkeme edildi. Berâat etti, fakat servetini kaybetti, Hindistan'ı İngiltere'ye kazandıran adam, yoksul ve çok yaşlı olarak öldü.

2) Sir John Macpherson (vekâleten) 1785-1786=1.

3) Earl (sn. Marquess) of Cornwallis 1786-1793=7 (1738-1805=67), 1. marki, orgeneral, İrlanda kral nâibi 1798-1801, kardeşi Sir William Cornwallis (1740-1819) tümamiraldir.

4) Sir John Shore (sn.Lord Teignmouth unvânı verildi) 1793-1798=5.

5) Sir Alred Clarke (vekâleten) 1798'de bir kaç ay.

6) Earl of Mornington (sn.Marquess of Wellesley) 1798-1805=7(1760-1842 = 82), Richard Cooley, 1. marki (âilesi için bk.Wellington Dükleri), milletvekili 1784, hâriciye nâzırı 1809-12, İrlanda genel vâlîsi 1821-8, 1833-4.

7) Marquess Cornwallis, 2. def'a 1805'te bir kaç ay (bk.no.3), görevde öldü.

8) Sir George Barlow (vekâleten) 1805-1807=2.

9) Baron (sn.Earl of) Minto (I) 1807-1813=6 (1751-1814=63), Gilbert Elliot, 1. Minto kontu, Viyana büyükelçisi 1799-1801.

10) Earl of Moire (sn.Marquess of Hastings) 1813-1823=10 (1754-1826=72), Francis Rawdon-Hastings, 2. Moira kontu, sn.1. Hastings markisi, orgeneral.

11) John Adam (vekâleten) 1823'te bir kaç ay.

12) Baron (sn. Earl of) Amherst 1823-1828=5 (1773-1857=84), William Pitt, Amherst of Arakan baronu, sn.kontu, amcası: Lord Jeffrey Amherst (1717-1797=80), mareşal, Kuzey Amerika (A.B.D.) genel vâlîsi 1760-63, sn. İngiltere başkumandanı.

13) William Butterworth Bayley (vekâleten) 1828'de bir kaç ay.

14) Lord William Cavendish-Bentinck 1828-1833 + 1833-1835 = 7(1774 - 1839=65), 1833'e kd. "Bengal Genel Vâlîsi", 1833'den îtibâren "Hindistan Genel Vâlîsi" unvânı ile ve bundan sonrakiler -aşağıdakiler- Hindistan genel vâlîleridir:

15) Sir (sn.Lord) Charles Metcalfe (vekâleten) 1835-1836=1 (1785-1846=61), Kanada genel vâlîsi 1843-5.

16) Baron (sn.Earl of) Auckland 1836-1842=6 (1786-1849=65), 1. kont, bahriye nâzırı, George Eden, babası: 1. Auckland baronu Lord William Eden (1745-1814), posta, sn.ticâret nâzırı.

17) Baron (sn.Earl of) Ellenborough 1842-1844=2 (1790-1871=82), Edward Law, 1. kont,babası 1. baron Lord Law of Ellenborough (1750-1818=68).

18) Sir (sn.Viscount) Henry Hardinge 1844-1848=4 (1785-1856=71), harbiye nâzırı 1828, 1840, başkumandan 1852, orgeneral.

19) Earl (sn.Marquess of) Dalhousie 1848-1856=8 (1812-1860=48), James Ramsay.

20) Viscount (sn.Earl of) Canning 1856-1858 + 1858-1862 = 6(1812-1862=50), 1858'e kadar Hindistan Genel Vâlîsi, 1858'den îtibâren Kral Nâibi unvânı ile, 1858'de Sipâhî İhtilâli netîcesinde İngilizler, Delhi'deki Timurlu Hindistan pâdişâhını (imparatorunu) tahttan indirip Birmanya'ya sürdüler ve Hindistan tahtı boş kalarak, İngiliz genel vâlî kral nâibi unvânını takındı.

21) Earl of Elgin (I) 1862-1863=1 (1811-1863=52), James Bruce, 8. kont, Jamaika vâlîsi 1842-46, Kanada genel vâlîsi 1846-54, Hindistan'da görevinde öldü, babası 7. kont Thomas Bruce, İstanbul büyükelçisi, 1766-1841, oğlu için aş.bk.(Elgin II).

22) Sir Robert Napier (sn.Lord Napier of Magdala) (vekâleten) 1863'te bir kaç ay, Robert Cornelis (1810-1890=80), mareşal 1883.

23) Sir William Denison (vekâleten) 1863-1864=1.

24) Sir (sn.Lord) John Lawrence 1864-1869=5 (1811-1879=68), 1. Lawrence baronu.

25) Earl of Mayo 1869-1872=3 (1822-1872=50), Richard Bourke, görevinde katledildi.

26) Sir John Strachey (vekâleten) 1872'de bir kaç ay.

27) Lord Napier of Merchistoun (vekâleten) 1872'de bir kaç ay.

28) Baron (sn.Earl of) Northbrook 1872-1876=4.

29) Baron (sn.Earl of) Lytton 1876-1880=4 (1831-1911=80), Edward Bulwer -Lytton, şâir, babası: (General Bulwer'ın oğlu olan) George Bulwer-Lyton, 1. baron (1803-1878), şâir, milletvekili 1832-41, baronet 1838, baron 1868, sömürgeler nâzırı 1858-9 (Hindistan kral nâibinin âmiri bu nâzır idi).

30) Marquess of Ripon 1880-1884=4.

31) Earl of Dufferin (sn.Marquess of Dufferin and Ava) 1884-1888=4 (1826 -1902=76), 1. marki, Kanada genel vâlîsi 1872-78, Petersburg 1879-81, İstanbul 1881-2, Roma 1889-91, Paris 1891-6 büyükelçisi.

32) Marquess of Landsdowne 1888-1894-6.

33) Earl of Elgin (II) 1894-1899=5 (1849-1917=68), Victor Bruce, 9. kont, sömürgeler nâzırı 1905-8, babasından (no.21) 31 yıl sn.Hindistan kral nâibi oldu.

34) Baron (sn.Earl) Curzon of Kedleston 1899-1904=5 (1859-1925=66), sn. 1. Curzon of Kedleston markisi, George Nathaniel, nâzır 1891, 1915, hâriciye nâzırı 1919-24 (bu sıfatla Lozan Konferansı'nda İngiltere başmurahhası).

35) Lord Ampthill (vekâleten) 1904'te bir kaç ay.

36) Earl of Curzon of Kedleston (no.34), 2. defa 1904-1905, toplam 6 yıl.

37) Earl of Minto (II) 1905-1910=5 (1845-1914=69), Kanada genel vâlîsi 1898-1904, 4. kont, dedesinin babası Earl of Minto'dan (no.9) 92 yıl sn.Hindistan kral nâibi oldu.

38) Baron Hardinge of Penhurst 1910-1916=6, yukarıdakiler Kalküta'da otururlarken bu kral nâibinden îtibâren imparatorluk merkezi Delhi'ye alındı ve George V, Delhi'de imparator tâcı giydi ve tâc giyme merâsimi aynen Hindistan Timuroğulları pâdişâhlarınınki gibi yapıldı.

39) Baron (sn.Viscount) Chemsford 1916-1921 = 5(1868-1933=65), Frederic Thesiger.

40) Earl (sn.Marquess) of Reading 1921-1926=5 (1860-1935=75), Rufus Isaacs, 1. marki.

41) Baron Irwin of Kirby Underdale 1926-1931=5.

42) Earl (sn.Marquess) of Willingdon 1931-1936=5.

43) Marquess of Linlithgow 1936-1943=7 (1887-1952=65), Victor Hope, 1. marki.

44) Viscount (sn.Earl of) Wavell 1943-1947=4 (1883-1950=67), 1. earl of Sirenika and Winchester, Archibald Wavell, orgeneral 1939, mareşal 1943.

45) Earl Mountbatten of Burma 1947 - 1948=1, görevine başladıktan bir kaç ay sonra kral nâibi unvânı kaldırıldı, yalnız Hindistan Genel Vâlîsi unvânını kullandı,

doğ.1900, büyükamiral, imparatoluk genel kurmay başkanı, İngiltere Hânedânı'ndan (b.bk.), Battenberg-Hessen hânedânından (b.bk.) Pr.Ludwig oğlu, bahriye nâzırı, İRA tarafından katledildi.

46) Sir Chakravarthy Racagopalachari 1948-1950=2, istiklâl alan Hindistan dominyonunun genel vâlî unvânı ile ilk devlet başkanı, 1950'de Hindistan, İngiltere hükümdârını devlet başkanı olarak tanımaktan vaz geçti, Commonwealth üyesi kalmakta devâm ederek cumhûriyet îlân etti ve Racendra Prasad ilk cumhur başkanı oldu (bk.c.III:Hindistan). Ayrılan Pâkistân'da ise Muhammed Alî Cinna 1947'de ve ölümü üzerinde 1948'de Hacı Hoca Nizâmüddîn, genel vâlî unvanları ile devlet başkanı oldular, Pâkistân'da da cumhûriyet îlân edilerek İngiltere hükümdârının devlet başkanlığı sona erdi, üstelik bir müddet sonra Pâkistân, Commonwealth üyeliğinden de ayrılarak, İngiltere hükümdârının Commonwealth başkanlığı ile de ilgisini kesti.

İngilizler, Hindistan'ı (bu tâbîre Pâkistân ve Bengladeş ile Burma=Birmanya dâhil, Seylan, Nepâl, Bhutân hârictir) 3 büyük eyâlete ayırdılar: Bengal (Kalküta), Bombay ve Madras. Bu eyâletlere eyâlet yerine presindency deniyordu ve başlarında birer genel vâlî (governor) bulunuyordu. Bu 3 presidency dışındaki eyâletler: Ajmer-Merwara, Andaman ve Nikobar adaları, Assam, Belûcistân, Bihâr ve Orisa (Bihâr, Orisa ve Nagpur ol.3 eyâlet), Burma (Birmanya), Central Provinces ve Berar (2 eyâlet), Coorg, Delhi, Nort-West Frontier (Pathanistân), Punjab, United Provinces (Agra ve Oudh eyâletleri). Bunlara yerli devletler ekleniyor ve bu devletler 18 yönetime ayrılıyordu ki bu 18'den yalnız Barûda mihrâceliği, Gwalyâr mihrâceliği, Hayderâbâd nizâmlığı, Keşmîr mihrâceliği, Meysûr mihrâceliği, Sıkkım mihrâceliği, Manipur mihrâceliği, Trivankur mihrâceliği birer ayrı ve doğrudan kral nâibine bağlı devletler kabûl edilip, dîğer yüzlerce yerli devlet, eyâletlerdeki İngiliz vâlîlerine bağlanmıştı.

Dominyonlar

İngiltere, yerli halkla değil, İngiltere ve dîğer Avrupa ülkelerinden giden göçmenlerin çoğunluk oluşturduğu denizaşırı topraklarına uzun zaman sömürge muâmelesi yapamadı. Daha 1774'te bu muâmele yüzünden Birleşik Amerika, İngiltere'den uzun ve kanlı bir istiklâl harbinden sonra ayrılmıştı. İngiltere bu örneği iyi değerlendirdi ve daha yarım asır "eski sömürgemiz" dediği Birleşik Amerika ile zıtlaştıktan ve bir defa savaştıktan sonra, bu politikadan vaz geçti. Kanada, Güney Afrika, Avustralya ve Yeni Zelanda sömürgelerinde Avrupalı ve Hristiyan, İngilizce konuşan veyâ İngilizce'yi resmî dil olarak kullanan halkla meskûn milliyetler yaşıyordu. Bu 4 sömürge parlamentolar oluşturdular ve gittikçe iç yönetimlerini kendilerini icrâya başladılar. Bunlara "dominyon" dendi. 1.6.1867'de İngiltere, bu tip Anglo-Sakson kolonilerine otonomi ve anayasa bahşetti. 12.12.1931'de ise yukarıda anılan 4 dominyona tam istiklâl verildi. Artık kendi orduları vardı, kendi dış münâsebetlerini elçi gönderip elçi kabûl ederek kendileri tanzîm ediyorlardı. Ancak İngiltere hükümdârını hükümdarları tanımakta devâm ediyorlardı (Güney Afrika hâriç Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda'da hâlâ böyledir). İngiltere hükümdârı o ülkeye "genel vâlî" adıyle Londra'dan bir devlet başkanı gönderiyor veyâ o ülkenin devlet adamları arasından seçiyordu. Bu "genel vâlî" gerçek devlet başkanı olup protokoler bir makamdı ve 1931'den önceki genel vâlîler gibi bizzât yönetmiyordu. İngiltere örneği

iki-partili demokrasi bu dominyonlarda da yürüyor, halk oyu ile iktidâra gelen partinin lideri otomatik şekilde başbakan olup hükûmeti kuruyor ve mutlak şekilde icrâya hâkim bulunuyordu, bugün de öyledir. 1867'den bu yana Kanada genel vâlîleri(Govenor-General of Canada) şunlardır:

Viscount Moncak 1867, Lord Lisgar 1868, Earl of Dufferin 1872, Marquess of Lorne 1878, Marquess of Landsdowne 1883, Lord Stanley of Preston 1888, Earl of Aberdeen 1893, Earl of Minto 1898, Earl Grey 1904, Kraliyet Hânedânı'ndan Duke of Connaught 1911, Duke of Devonshire 1916, Viscount Byng of Vimy 1921, Viscount Willington 1926, Earl of Bessborough 1931, Lord Tweedsmuir 1935, Earl of Athlone 1940, Mareşal Viscount Alexander of Tunis 1946, Vincent Massey 1952, Georges Philias Vanie 1959, Roland Michener 1967, Jules Léger 1974, Edward Schreyer 1979, Jeanne Sauvé 1984.

Avustralya'ya otonomi Kanada'dan 34 yıl sonra 1.1.1911'de verildi. Bu târihten günümüze genel vâlîler:

Earl of Hopetoun 1901, Lord Tennyson 1902, Lord Northcote 1904, Earl of Dudley 1908, Lord Denman 1911, Viscount Novar 1914, Lord Forster 1920, Lord Stonehaven 1925, Sir Isaac Isaacs 1931, Earl Gowrie 1936, Kraliyet Hânedânı'nda Duke of Gloucester (V. George'un oğlu) 1945, Sir William McKell 1947, Viscount Slim 1953, Viscount Dunrossil 1960, Viscount De L'Isle 1961, Lord Casey 1965, Sir Paul Hasluck 1969, Sir John Kerr 1974, Sir Zelman Cowen 1977, Sir Minian Stephen 1982.

Yeni Zelanda'nın 1917'den bu yana genel vâlîleri:

Earl of Liverpool 1917, Viscount Jellicoe 1920, Sir Charles Fergusson (baronet) 1924, Lord Bledisloe 1930, Viscount Galway 1935, Sir Cyril Newall 1941, Viscount Freyberg 1946, Lord Norrie 1952, Viscount Cobham 1957, Sir Bernard Fergusson 1962, Sir Arthur Porrit (baronet) 1967, Sir Denis Blundell 1972, Sir Keith Holyoake 1977, Sir David Beattie 1980, Sir Paul Reeves 1985.

Güney Afrika Birliği 1919'da kurulup 4 devlet birleştirilerek otonomi verildi. 1931'de istiklâl sâhibi dominyon oldu. Fakat 31.5.1961'de Commonwealth'dan çıkıp cumhûriyet îlân etti ve İngiltere'den ayrıldı. Zâten bu ülkede Flamanca konuşanlar, İngilizce konuşanlardan fazladır. Genel vâlîler şunlardır:

Viscount Gladstone 1910, Earl Buxton 1914, Kraliyet prensi Duke of Connaught 1920, Earl of Athlone 1924, Earl of Clarendon 1931, Sir Patrick Duncan 1937, N.J. de Wet 1943, G.B.van Zyl 1946, E.G.Jansen 1951-1961.

V

BUGÜNKİ BÜYÜK BRİTANYA

Nüfus ve Yüzölçümü

Devletin resmî adı United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland'dır (Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı). Kısaca United Kingdom=Birleşik Krallık deniyor. Fakat krallığın ana ülkesinin adıyle İngiltere demek de fevkalâde yaygın galat-ı meşhurdur. Büyük Britanya tâbîri daha ilmîdir. Devlet, Büyük Britanya adası ile İrlanda adasının Ulster denen kuzey-doğusu (Kuzey İrlanda) üzerindedir. İrlanda adasının büyük kısmı üzerinde bugün, İngiltere krallığı ile hiç bir ilgisi olmıyan İrlanda Cumhûriyeti bulunuyor.

Aşağıda 5.4.1981 nüfus sayımı netîceleri kullanılacaktır. Bilindiği gibi Anglo-Sakson ülkelerinde 10 yılda bir sayım yapılmaktadır ki İngiliz sistemidir.

268.400 km², 61.392.000 n. (1981). Bu rakamlara Avrupa dışında 5 kıt'adaki sömürgeler dâhildir ki 24.399 km², 5.377.000 n. tutuyor. Avrupa'da 244.001 km², 56.015.000 n. (81 yoğunluk).

1. İngiltere Krallığı 130.357 km², 46.363.000 n. (354) + Wales (Galler) Prensliği 20.761 km², 2.792.000 n. (136) + İskoçya Krallığı 78.762 km², 5.131.000 n. (66) + Man adası 572 km², 62.000 n. (108) + Channel (Fr.Anglo-Norman) adl. 194 km², 136.000 (701) + Kuzey İrlanda 13.348 km², 1.532.000 n. (118) + Cebilitârık 6,5 km², 29.000 n. (4.615) = 244.001 km², 56.015.000 n. (81).

Galler, İngiltere'ye 1284 yılında, İskoçya 1603'te, Man adası (Norveç'ten) 1266'da, katıldı. Man'in Merkezi Douglas, Anglo-Norman adalarınınki St.Peters'dir.

İngiltere Krallığı 47 kontluk (county) + 1 şehir (York) + 2 adadır (Ely ve 381 km², 116.000 n. (304) olan Wight adaları). Galler Prensliği 13 kontluktur; Monmouthshire kontluğu (merkezi Newport) (1.415 km²,) İngiltere'ye âidken Galler'e dâhil edildi. İskoçya Krallığı 33 kontluktur. Kuzey İrlanda 6 kontluk + 2 şehirdir(Belfast ve Londonderry). Man adası, Douglas şehri (21.000) dışında 3 kasaba ve bir kaç köydür. Anglo-Norman adaları: Jersey ad.103 km², 77.000 n. (748) (çoğunluk Fransızca konuşuyor) + Guernsey ad. 78 km², 56.000 (718) + Alderney ad. (Fr.Auvigny) 8 km², 2.000 n. + Sark(Fr.Sereq) ad. 5 km², 1.000 n. Toplam Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda 99 kontluk + 3 şehir + 2 ada + Man ve Channel adaları şeklindeki mülkî bölünüşle yönetiliyor. 1801'den îtibâren her 10 yılda bir sayım yapılıyor. Yalnız 1941'de savaş dolayısıyle yapılamadı. 1991 sayımı yapılmak üzeredir. İskoçya Krallığı'na bağlı adalar: Orkney adl. 975 km², 23.000 n. (merkezi Kirkwall 5.000), Shetland adl. 1.621 km², 21.000 n. (Lerwick 6.000), Hebrid adl. Bu adalar Norveç krallığından İskoçya krallığına geçmiştir (Hebrid'ler 1266, Shetland'lar ve Orkney'ler 1472'de).

En büyük şehirler, banliyölerle berâber 1981 nüfusları ile: Londra 7.380.000, Birmingham 2.503.000, Manchester 2.675.000, Liverpool 1.147.000, Leeds 2.005.000, Sheffield 826.000, Newcastle 1.071.000, Bristol 517.000, Coventry 342.000, Middlesbrough-Stockton 345.000, Hull 330.000, Nottingham 282.000, Leicester 280.000, Bournemouth-Poole 275.000. İskoçya'da Glasgow 1.140.000, Edinburgh 453.000, Galler'de Cardiff 285.000, Ulster'de Belfast 392.000. Londra'nın nüfûsu: 1300'de 30.000, 1478'de 35.000, 1550'de 100.000, 1600'de 550.000, 1931'de 8.216.000, 1941'de 8.348.000. Londra, 1830'dan îtibâren 1 asır, Dünyâ'nın en kalabalık şehri oldu.

Dil ve Din

Dil (yalnız Avrupa toprakları): İngilizce 55.176.000, Kimri (Galce) 210.000, Ers (İskoçya'da) 140.000, Fransızca 97.000, Hindistan dilleri 90.000, Yunanca 75.000, Monsk (Man adası) 55.000, İtalyanca 18.000, İspanyolca 16.000, Portekizce 16.000, Arapça 25.000, Maltız 12.000, Ermenîce 10.000, Şetlandca 10.000, Orkneyce 10.000, Türkçe 10.000, Çince 10.000, Malayca 10.000, Farsça 5.000, Rusça 5.000. Bu rakamlar 1981 tahminlerine dayanıyor. Bugünki (1991) durum daha kozmopolittir ve yabancılar daha çok doldurmuştur. İngilizce, anadili olarak Çince ve Hindce'den sonra Dünyâ dilleri arasında 3.'dür. 2. dil olarak ise bütün Dünyâ dilleri arasında 1. sıradadır. 1981'de toplam 303.584.000 nüfûsun anadili İngilizce idi ki kıt'alara dağılışları şöyle idi: Kuzey Amerika 195.860.000, Avrupa 58.296.000, Asya 22.597.000, Okyanusya 17.837.000 Afrika 8.212.000, Güney Amerika 782.000.

Din: Protestan 49.606.000 (Anglikan, İskoçya'da daha çok Kalvenist), Katolik 5.779.000 (825.000'i İskoçya, 512.000'i Ulster, 50.000'i Channel, 24.000'i Cebelitârık'ta ve gerisi İngiltere ve Galler'de), Ortodoks 90.000; Mûsevî 425.000(290.000'i Londra şehrinde), Müslüman 80.000, Hindû 60.000, Budist 10.000. Bu 1981 tahminleri de 1991'de değişmiştir. Müslümanlar'ın sayısının yarım milyonun üzerine çıkmış bulunması muhtemeldir.

Savunma

Savunma büdcesi: 28.660.000.000 dolar (1982, Dünyâ Devletleri arasında 4.), 32.930.000.000 dolar (1987), 34.490.000.000 (1988). İngiltere, Dünyâ devletleri arasında kıt'alararası stratejik nükleer savaş yeteneğini elinde tutan 5 devletten biridir (dîğerleri Amerika, Rusya, Çin, Fransa). Askerlik hâlâ eski İngiliz veyâ Anglo-Sakson sisteminde, yânî gönüllü ve ücretlidir. Silâh altında 1988'de karada 158.400 (6.400'ü kadın ve 9.000'i İngiltere dışında ve bu sonuncu rakamdan 7.000'i Gurha) + stratejik nükleer kuvvetlerde 2.100 + bahriyede 64.800 (3.100'ü kadın ve 400'ü İngiltere dışında) + deniz piyâdesinde (bahriye silâhendâzı) 7.100 + hava kuvvetlerinde 93.500 (6.300'ü kadın) + NATO emrinde Birleşik Amerika'da 27.500 hava + 2.300 deniz = toplam 335.700 asker bulunuyor. İhtiyat asker sayısı 319.800 olup paramiliter kuvvetler bu rakamların dışındadır. Dış ülkelerdeki İngiliz birlikleri Birleşik Amerika, Antarktika, Ascension adası, Belize, Brunei, Kanada, Kıbrıs, Mısır, Falkland adaları, Cebelitârık, Hong Kong, Diego Garcia ve Almanya'dadır.

Bahriyede 4'ü nükleer 32 denizaltı, 3 uçak gemisi, 13 muhrip, 34 firkateyn bulunuyor. Savaş uçağı ve helikopteri sayısı 1.000 kadardır. 1981'de 12 nükleer denizaltı, 2 kruvazör, 2 uçak gemisi, 810 uçak ve helikopter vardı. 1950'de İngiltere donanması A.B.D.'nden sonra Dünyâ'da 2. idi, 1.511 gemiden oluşuyordu (22 zırhlı, 15 uçak gemisi, 24 kruvazör, 64 denizaltı, 265 muhrip, 133.000 bahriyeli). 1940'dan önce ise 1. donanmaya sâhipti. Dünyânın 1. donanmasına 2 asır kadar sâhip olmuş, 1940'ta A.B.D. 1. olmuştur.

Gayri Sâfî Millî Hâsıla

1981'de 485.317.000.000 dolar GSMH ile Avrupa'da 4. ve Dünyâ'da 7. olup sömürgeler bu rakamın dışında idi ve p.c. (kişi başına) 8.668 dolar isâbet ediyordu. 1987 için GSMH 609,7 milyar dolar veriliyor, bu da p.c. 10.500 dolar kadardır. 1989 için 812,5 milyar dolar GSMH ve p.c. 14.000 küsur dolar ediyor. P.c. gelirin hızla yükselişi, nüfûsun stasyonere yakın şekilde artması faktörü dolayısıyledir. 1980-1990 arasında nüfus 1,2 milyon artmıştır ama bu rakam daha çok dış ülkelerden iş bulmak için gelen nüfûsun toplamıdır ve asıl Büyük Britanya nüfûsunun stasyoner olduğu, hiç artmadığı söylenebilir. Bugün İngiletere'de 622.000 Asyalı, 97.000 Afrikalı ve önemli sayıda Antilli işçi olduğu kaydediliyor. Bütün yabancılar, İngiltere nüfûsunun % 5,5'ini oluşturuyor. Yabancı nüfûsun gelir seviyesi genellikle çok düşük olduğu için 1991'de Büyük Britanyalı nüfûsun p.c. 15.000 doların üzerinde bir gelir çizgisine eriştikleri rahatlıkla söylenebilir. GSMH'da Amerika, Japonya, Almanya, Rusya'dan sonra 5. sırayı İngiltere, Fransa ile çekişmektedir. İngiltere, NATO'nun kurucu üyesidir ve AT üyesi de bulunuyor.

Ekonomi

İngiltere'nin deniz petrolleri onu Almanya, Fransa, İtalya ve Japonya gibi dış petrole bağımlı halden kurtarmıştır. Petrol: 0,1 (1960), 0,1 (1970), 80 (1980) (Avrupa'da 1.), 127 (1986), 122 (1987) milyon ton. Bununla berâber 1980'de 12 milyon ton petrol idhâl etti. Buğdayda da kendi kendine yeterli hâle gelmeye büyük çaba gösterdi: 7,1 (1979), 8,5 (1980), 15(1984), 13,9 (1984) milyon ton. Demir-çelik üretimi 1987'de 60 milyon tona yaklaşmıştı. Elektrik üretimi daha 1980'de 204,8 milyar kwh'ü bulmuştu (İngiltere ve Galler'de, % 11,4'ü nükleer + 5,1 milyar Ulster + İskoçya).

Büyük Britanya'ya 1979'da 12,5 milyon turist gelip 7 milyar dolar bıraktı. 1986'da 15,6 milyon turist 7,6 milyar sterlin harcadı. 1981'de her 1000 kişiye 255 otomobil, 415 telefon, 324 TV, 1,3 doktor isâbet ediyordu. 1950'de 310.000 km olan karayolu 1980'de Ulster hâriç 210.000 mil, 1987'de oto yolu 35.292 km idi. 1950'de 5.688.700 motörlü vâsıta ile Dünyâ'da Birleşik Amerika'dan sonra 2. idi. Bugün 2.'liğini kaybetti. Fakat 1980'de motörlü vâsıta sayısı Büyük Britanya'da 20.760.000'e + Ulster'de 438.300'e, Man'de 34.100'e çıktı. 1987'de 23,7 milyon idi. Demiryolu 1950'de 1.500 km'si elektrikli olmak üzere 32.800 km idi (Ulster 337 km). Telefon 1950'de 6.146.900, 1980'de 26.555.800, 1987'de yalnız İngiltere'de 22,7 milyon idi. 1980'de 13.490.000'i renkli 18.520.000 TV sayısı 1987'de 16,5 milyonu renkli 18,9 milyona çıktı. Ticâret filosu 1950'de 20.522.000 tonla dünyâda 2. idi. 1987'de 10,8 milyon ton ticâret gemisi Dünyâ ticâret filosunun % 1,7'sini oluşturuyordu. Fakat 1980'de bütün Büyük Britanya gemileri 40 milyon tonla Dünyâ toplamının % 6,4'ünü teşkîl ediyordu.

Üniversiteler

Kuruluş târihleri ile üniversiteler şunlardır: Oxford 550, Cambirdge 900, İskoçya üniversiteleri: Dundee'de St.Andrews 1411, Glasgow 1450, Aberdeen 1494, Edinburg 1582, Galler'de Lampeter 1827 ve hepsi 1903'te açılan Cardiff, Bangor, Swansea, Aberystwyth, Ulster'de Belfast 1849 ve Londonderry 1865, dîğer İngiltere üniversiteleri: Durham 1831, Newcastle 1832, Londra 1836, Manchester 1880, Birmingham 1900, Liverpool 1903, Leeds 1904, Sheffield 1908, Nottingham 1908, Bristol 1909, Exeter 1901, Leicester 1921, Hull 1927, Stoke 1949, Reading 1926, Southampton 1953.

1950'de 29 üniversitede 136.900 öğrenci, 10.842 öğretim üyesi vardı ki bundan Oxford 8.100 (980), Cambridge 8.500 (705), Londra 69.000 (1.880) idi. 1980'de (1986'da değişmedi) İngiltere'de 36 + Galler'de 7 + İskoçya'da 8 = 51 üniversite vardı. Toplam öğrenci (1980): 44.100 (1986'da 47.200) İskoçya, 19.600 (20.600) Galler, 226.500 (233.500) İngiltere = 290.200 (301.700). 1980'de öğretim üyesi sayısı 6.197 İskoçya + 2.645 Galler + 31.972 İngiltere = 40.814 idi. Toplam öğrenci sayısından kız öğrenci sayısı (1980 ve 1986) : İngiltere 78.500 (93.200), Galler 7.400 (8.900), İskoçya 16.700 (19.700). Yüksek okullarda ise 1980'de İngiltere ve Galler'de 1.981.000 öğrenci, 581.000 öğretim üyesi, İskoçya'da 320.300 öğrenci bulunuyordu. Yüksek öğretimde toplam öğrenci sayısı 1980'de 2.591.500 idi. Kuzey İrlanda (Ulster)'da ise 3 üniversitede 14.384 öğrenci, 1.586 öğretim üyesi, yüksek okullarda 67.400 öğrenci, 3.790 öğretim üyesi, toplam 81.800, 5.376 öğretim üyesi bulunuyordu. Genel toplam, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda'da yüksek öğretimde 1980'de 2.673.300 öğrenci + Man adasında 3.200 öğrenci (285 öğretim üyesi).

Sömürgeler

1991'de İngiltere'nin elinde sâdece şu sömürgeler kalmıştı (İspanya'nın kendisine iâdesini ısrarla istediği Cebelitârık kayalığındaki üs, Avrupa kıt'asında bulunduğu için, yukarıda Büyük Britanya toplamı içinde gösterildi):

Asya'da Çin'de Hong Kong limanı 1.070 km², nüfus 1981'de 5.250.000 (yoğunluk 4.944), 1.1.1987'de 5.588.000, 1991'de 5.900.000. Nüfus: 33.000 (1850), 124.000 (1871), 290.000 (1900), 500.000 (1915), 698.000 (1925), 850.000 (1931) 1.600.000 (1940), 600.000 (1945), 2.240.000 (1950), 4.439.000 (1976). 1841'de süreli

olarak Çin tarafından İngiltere'ye bırakıldı. Müddet 1.7.1997'de bitecek ve bu târihte Çin'e iâde edilecektir. İngilizce ve Çince resmî dildir. GSMH 1981'de 19.950.000.000 ve p.c. gelir 3.800 dolardır. 1986'da p.c. gelir 6.841 dolara yükselmişti ki 40 milyar dolara yakın GSMH eder. 1991 rakamları bununla mukayese edilebilir. Hong Kong, dünyânın en büyük açık pazarı, büyük ticâret, alış veriş merkezi, deniz ve hava limanıdır. Çin, bu statüsünü kendi yönetiminde de devâm ettirecektir. Hong Kong 25.11.1941-30.8.1945 arasında 4 yıla yakın Japon işgalinde yaşadı. Dış ticâret hacmi 1980'de 154 milyar HK doları idi ki 26 milyar Amerikan doları eder. 1980'de 2,3 milyon turist 1,1 milyar dolar bırakmıştı. 1980'de 1.161 km yol, 55 km demiryolu, 1.520.000 ticâret filosu, 1,6 milyon telefon, İngilizce, Çince ve Teknik olmak üzere 3 üniversitede 30.000 öğrenci (1950'de sâdece 1.000 öğrenci) mevcuttu. Dil (1981) : 5.005.000 Çince, 30.000 İngilizce, 15.000 Hindce, Çinliler'in çoğu İngilizce de bilir. Din: 5.119.000 Budist, Taoist ve Konfüçyanist, 6.000 Brahman, 15.000 Müslüman, 70.000 Protestan, 40.000 Katolik.

Okyanusya'da doğrudan İngiltere'nin elinde toplam 471 km^2 ada ve 12.000 nüfus kaldı (7,2 milyon GSMH): Ocean ad. 52 km^2, 7.000 n. + Phoenix adl. (8 adacık) 61 km^2, 5.000 n. + Line adl. (Fanning ve Washington adl.) 258 km^2, boş + Starbuck, Malden, Flint, Caroline, Vostack adl. 100 km^2, boş. Nüfus, Protestan'dır.

Afrika'da toplam 419 km^2, 8.000 n.: 1) Saint Helena adası (bu ve aşağıdakilerin hepsi Atlantik'te) 122 km^2, 6.000 n., 59 yoğunluk (1985'te gene 6.000), Zencî, Melez, İngiliz, hepsi Protestan, İngilizce, merkez Jamestown 2.000, adanın içinde Napoléon'un sürgün yeri (1815-1822) olan Longwood köyü, 1659'da İngiltere'nin eline geçti; 2) St.Helena'ya idârî bakımdan bağlı Ascencion ad. 88 km^2, 1.300 n.; 3) Tristan de Cunha adl. (3'ü gayri meskûn 4 ada) 209 km^2, 350 n.

Güney Amerika ve Antarktika (Güney Kutbu)'da toplam 21.860 km^2, 2.000 n.(ki bu nüfûsun % 80'i Falkland doğumludur): Falkland adl., 11.960 km^2, 2.200 n. (1986'da 1.916 n.), yoğunluk 0,25, 2 ada ve 200 gayri meskûn (boş) adacık, Doğu Falkland (Soledad) ad. 6.681 km^2, ve Batı Falkland (Malovine) ad. 5.278 km^2, merkez Stanley 1.000 n., 648.000 koyun, 9.000 katır 3.000 at. İspanyollar'ın Malvinas, Fransızlar'ın Malvines dedikleri bu adalar, kıt'anın güney-doğusunda, Arjantin'in çok açığında, Atlantik'te, Antarktika'ya doğru olup Fransa (1763-5), İngiltere (1765-77), İspanya (1777-1806), gene İngiltere (1806-1820), Arjantin (1820-1833), gene İngiltere (1833'ten bu yana) eline düştü, Arjantin devamlı hak iddia etmektedir ve bu yüzden 1980'lerde İngiltere-Arjantin savaşı oldu, Arjantin'in işgal ettiği adaları İngiltere savaşarak geri aldı. İngiltere'nin elinde Güney Kutbu kuzeyinde şu adalar da bulunuyor: South (Güney) Georgia ad. 4.768 km^2, (22 erkek nüfus yaşıyor), şu adalar ise boştur: South Shetland adl. 2.300 km^2, South Sandwich adl. 1.602 km^2, South Orkney adl. (Corconation ve Laurie adl.) 1.230 km^2, toplam Kutub Adaları 9.900 km^2.

Kuzey Amerika kıt'asında: 1) Bermuda adl. 53 km^2, 57.000 n. (yoğunluk 1.000'in üzerinde) (1871'de 15.000, 1955'te 41.000, 1981'de 55.000), 1981'de 586 milyon dolar GSMH (p.c.9.940 dolar, 1985'te p.c. 16.300 dolar). Merkez Hamilton 5.000. Aşağıdaki adaların hepsi KüçükAntiller'den olduğu halde, Bermuda, 300 gayri meskûn, 21 meskûn adacık olup büyüğü Büyük Bermuda 39 km^2'dir, bu da Atlantik'te ve New York'un çok açıklarındadır. Zenginliği, zengin turizmine dönük olmasındandır. 1515'te İspanya, bu boş adaları eline geçirdi ve İngiltere 1609'da İspanyollar'ın elinden

aldığı zaman sâdece bir kaç nüfus vardı. 7 km^2'lik kısmında 2040 yılına kadar Birleşik Amerika'ya kirâlanan üs vardır ki üsteki Amerikan nüfûsu, genel nüfûsa dâhil edilmedi. Yüksek öğrenim yoktur. 1981'de 1.503.000 ton ticâret gemisi vardı. 1908-1946 arasında motörlü vâsıta yasağı vardı. 1950'de 10.700 olan motörlü vâsıta, 1978'de 35.000'e, 1986'da 43.400'e yükseldi. 1987'de 52.670 telefon vardı. Her nüfus başına 1 telefon ve bir otomobil isâbet ettiği anlaşılır. 90 doktor vardır. Dil İngilizce'dir. İngilizler ve köle olarak getirilmiş Zencîler'in nesli yaşar. Iklim hârikulâde tatlıdır (Ocak ayı ortalaması 17 ve Temmuz ortalaması 26°). Bugünki vâlî Viscount Dunrossil'dir. 1987'de 614.000 turist geldi. 2) Turks (Türk) ve Caicos adl. 430 km^2, 8.000 n. (1955'te gene 8.000 idi), 19 yoğunluk, 1670'e kd.İspanya, sn.İngiltere'nin, merkez Grand Turk kasabası, 18 ada ile 6'sı boş 12 adacıktır. Afrika'dan getirilmiş kölelerin nesli Zencîler'le meskûndur. Dil İngilizce ve din Protestan'dır, Katolik ve İspanyolca konuşan azdır. 1978'de 12.000 turist geldi. Adalar, Haiti adasının kuzeyinde olup Bahama adalarının güney-doğuya doğru uzantısı olan başlıca Turk, Grand Caicos, South Caicos, Middle Caicos, North Caicos, Providenciale adalarıdır. 3) Cayman adl., Küba güneyindedir, 260 km^2, 18.000 n. (1981), 69 yoğunluk, 1987'de 23.000 (1955'te 8.000), 1670'de kd.İspanya, sn.İngiltere'nin, halk Protestan ve İngilizce konuşan Zencî'dir (az Katolik İspanyolca konuşan melez). Merkez George Town 4.000. Grand Cayman adası 220 km^2, 10.000 n. (1981) olup Little Cayman, Cayman Brac adaları ve daha 5 adacıktır. 1978'de 77.000 turist geldi, 5.000 motörlü vâsıta ve 93.000 ton gemi vardı. 4) Virgin adl. 130 km^2, 12.000 n. (1935'te 8.000), 88 yoğunluk, Porto Riko doğusunda, Küçük Antiller'dedir. 1648-1666 arasında Holanda, sn.İngiltere sömürgesi oldu. Halk Zencî'dir. Merkez Road Town 4.000. 16'sı boş 36 adacıktır (Virgin ad. 1.000 n., Tortola ad. 9.000 n., Areguda ve Jost Van Dyke adaları, dîğer bütün adalarda sâdece 68 kişi yaşıyor). 5) Montserrat adası: 106 km^2, 12.000 n. (1985), merkez Plymouth 4.000 n., 1632'den beri İngiltere'nindir. Toplam Kuzey Amerika kıt'asında Atlantik adaları: 959 km^2, 107.000 n. (1981).

Britanya İmparatorluğunun Dağılması

Britanya imparatorluğundan ayrılan devletler ve istiklâl târihleri sırasıyle şöyledir: Birleşik Amerika 4.7.1776, Mısır 15.3.1922, Irak 14.12.1927, Avustralya 12.12.1931, Güney Afrika 12.12.1931, Kanada 12.12.1931, Yeni Zelanda 12.12.1931, Nepal 18.5.1934, Ürdün 17.6.1946, Birmanya 17.1.1947, Butan 14.8.1947, Pâkistân 14.8.1947, Hindistan 15.8.1947, Seylan (Sri Lanka) 4.2.1948, İsrâil 14.5.1948, İrlanda 18.4.1949, Ummân 20.12.1951, Sûdân 6.1.1956, Maldiv 3.1.1957, Gana 4.3.1957, Malezya 31.8.1957, İngiliz Somalisi 2.12.1959, İngiliz Kamerunu 1.1.1960, İngiliz Togosu 27.4.1960, Kıbrıs 16.8.1960, Nijerya 1.10.1960, Sierra Leone 27.4.1961, Küveyt 19.6.1961, Tanzanya 2.12.1961, Samoa 1.1.1962, Jamaika 5.8.1962, Trinidad 31.8.1962, Uganda 8.10.1962, Kenya 12.12.1963, Malawi 5.7.1964, Malta 21.9.1964, Zambiya 22.10.1964, Gambiya 18.2.1965, Singapur 9.8.1965, Zimbabwe 11.11.1965, Guyana 26.5.1966, Botswana 30.9.1966, Lesotho 4.10.1966, Barbados 30.11.1966, Güney Yemen 30.11.1967, Nauru 31.1.1968, Swaziland 6.3.1968, Mauritius 12.3.1968, Tonga 4.6.1970, Bahreyn 14.8.1971, Katar 1.9.1971, Bengladeş 31.12.1971, Emîrlikler 2.12.1972, Bahama 10.7.1973, Grenada 7.2.1974, Papua-Yeni Gine 16.9.1975, Seyşel 6.1976, Solomon 6.7.1978, Vanuatu 30.6.1980, Dominika

3.11.1978, Santa Lucia 22.2.1979, Saint Vincent 27.10.1979, Tuvalu 1.10.1978, Kiribati 12.6.1979, Belize 21.9.1981, Antigua 2.11.1981, St.Christopher 19.9.1983, Brunei 31.12.1983, Namibya 21.3.1990. Dominyon mandasından ayrılanlar da bu listeye alındı, 4 Güney Afrika otonomisi alınmadı. 1947'de ve kesin şekilde 1960'a kadar Britanya Cihan Devleti'nin dağıldığı ortaya çıkar.

İngiltere, Orta Çağ'dan bu yana hiç bir zaman büyük devlet statüsünden düşmeyen bugün devâm eden 3 devletten birisidir ki dîğer ikisi Fransa ile Çin'dir. 1771-1799 ve 1812-19.6.1940 arasında da toplam 156 yıl Dünyâ'nın 1. devleti oldu. 1799-1812 arasında Napoléon Fransası onu muvakkaten 2.'liğe düşürdü. 1950'de Amerika ve Rusya'dan sonra hâlâ Dünyâ'nın 3. önemli devleti idi.

Dîğer bütün cihan devletlerinin aksine, Britanya cihan devleti, donanma gücü ile kuruldu. 1875'te Britanya donanması 60 zırhlı, 190 dîğer gemiler, toplam 318.607 ton ve 3 büyükamiral, 20 oramiral, 45 kor ve tümamiral, 1.300 yüksek subay (binbaşı-albay), 5.000 subay, 90.670 gedikli ve bahriyeliden kurulmuştu. 1914 donanması toplam 1.409.850 ton 72 zırhlı saff-ı harb gemisi + 651.400 ton tutarında 44 ağır kruvazör + 102 hafif kuruvazör + her biri 95 ilâ 11.500 ton arasında yüzlerce yardımcı gemilerden oluşuyordu. Yalnız zırhlı ve kruvazörlerin tonaj toplamı 2.564.000 ton idi (A.B.D. 922.700 ton, Almanya 877.980 ton, Fransa 829.530 ton, Japonya 617.050 ton, Rusya 611.700 ton, İtalya 340.900 ton, Avusturya-Macaristan 232.950 ton, İspanya 92.000 ton...). Zırhlılar 28.500 ilâ 13.150 ton, ağır kruvazörler 30.000 ilâ 9.950, hafifler 14.200 ilâ 1.070 ton arasında idi (*Statesman's Year-Book*, 1875; *Almanach de Gotha*, 1875; B.Weyer, *Taschenbuch der Kriegsflotten*, XV. Jahrgang, 1914).

Dünyânın 1. devleti târîhin her döneminde Dünyâ'nın 1. ordusuna sâhipken, İngiltere, hiç bir zaman Dünyâ'nın birinci ordusuna sâhip olamadı. Meselâ 1908'de 450.000 kara askeri silâh altında idi (Rusya 1.260.000, Dünyâ 1.'si olan Almanya 610.000, Dünyâ 2.'si olan Fransa 575.000, Türkiye 535.000, Avusturya 380.000, İtalya 280.000, A.B.D. 190.000, Japonya 175.000). Gene 1908'de kara kuvvetleri büdcesi 37 milyon altın idi (Rusya 73.5 milyon, Almanya 44 milyon, Fransa 34 milyon, A.B.D. 31 milyon, Avusturya 16,5 milyon, İtalya 14 milyon, Japonya 11,25 milyon, İspanya 7,25 milyon, Türkiye 7 milyon) (*Nouveau Larousse, Supplément, 1908*,s. 32). İngiltere'de bir orgeneral ayda net 240 altın, korgeneral 165 altın, tümgeneral 90 altın, albay 32 altın, yarbay gene 32 altın, binbaşı 22,5 altın, yüzbaşı 19,5 altın, üsteğmen 11 altın, teğmen 9,5 altın, süvârî eri 2,5 altın, piyâde eri 1,5 altın alıyordu.

Kara Avrupası'nda müttefik edinerek vuruşmuş, sömürglerini donanması ve az bir askerle tutmuştur. Anavatandan defalarca fazla sömürgeler halkı, Londra'ya itâat etmişlerdir. Büyük Britanya ve İrlanda'nın târih boyunca nüfûsuna bir göz atmak, daha kesin fikir verecektir:

İngiltere ve Galler: 1.800.000 (1086), 2.500.000 (1450), 4.200.000 (1550), 4.200.000 (1600), 4.800.000 (1650), 5.000.000 (1700), 7.050.000 (1780), 7.300.000 (1789), 8.893.000 (1801'deki ilk sayım ve bundan sonraki rakamlar hep 10 yıllık sayımlara göre), 10.164.000 (1811), 10.500.000 (1815), 12.000.000 (1821), 12.442.000 (1824), 13.897.000 (1831), 15.914.000 (1841), 17.928.000 (1851), 20.066.000 (1861), 22.712.000 (1871), 25.975.000 (1881), 29.003.000 (1891), 32.528.000 (1901), 36.070.000 (1911), 37.887.000 (1921), 39.952.000 (1931), 43.758.000 (1951), 46.105.000 (1961), 48.929.000 (1971), 46.363.000 (1981).

İskoçya: 500.000 (1450), 700.000 (1550), 800.000 (1600), 1.000.000 (1650), 1.045.000 (1700), 1.450.000 (1780), 1.500.000 (1789), 1.608.000 (1801), 1.806.000 (1811), 1.900.000 (1815), 2.092.000 (1821), 2.113.000 (1824), 2.364.000 (1831), 2.620.000 (1841), 2.829.000 (1851), 3.062.000 (1861), 3.360.000 (1871), 3.736.000 (1881), 4.026.000 (1891), 4.472.000 (1901), 4.761.000 (1911), 4.882.000 (1921), 4.843.000 (1931), 5.096.000 (1951), 5.179.000 (1961), 5.229.000 (1971), 5.131.000 (1981).

Bütün İrlanda (Kuzey ve Güney): 1.000.000 (1450), 1.500.000 (1550), 2.500.000 (1700), 4.000.000 (1801), 4.237.000 (1815), 6.802.000 (1821), 6.850.000 (1824), 7.400.000 (1831), 8.197.000 (1841, İrlanda'nın târih boyunca günümüze kadar maksimum nüfûsu, bundan sonra Birleşik Amerika'ya milyonlarcası göçerek ve adada açlıktan ölerek nüfus azaldı). 7.200.000 (Ulster 1.442.000) (1851), 5.799.000 (1861), 5.412.000 (1871), 5.175.000 (1881), 4.705.000 (1891), 4.459.000 (Ulster 1.237.000) (1901), 4.390.000 (1911), 4.229.000 (1931).

1834'te:İngiltere13.366.000+ Galler 805.000 + İskoçya 2.366.000 + İrlanda 7.944.000 = 24.281.000.

İngiltere, Galler ve İskoçya toplamı: 4.160.000 (1570), 4.812.000 (1600), 5.501.000 (1630), 5.774.000 (1670), 6.517.000 (1750).

İrlanda Cumhûriyeti

Nisan 1916'da, yânî Birinci Cihan Savaşı'nın çok kızgın bir döneminde İrlanda, -Ulster bölgesi hâriç- cumhûriyet îlân edip İngiltere'den ayrıldığını bildirdi. İngiltere bunu isyan telâkkıy edip kanlı şekilde bastırdı. 18.4.1949'da İrlanda, İngiltere ile son râbıtalarını da keserek cumhûriyet îlân etti ve müstakil devlet oldu. 68.893 km² (1.388 km² göl hâriç), 3.450.000 n. (1981), 50 yoğunluk, 1986: 3.537.000, 1991: 3.640.000. 4 eyâlet ve 32 kontluk. Demokratik Cumhûriyet. Resmî diller İrce ve İngilizce. AT üyesi. Başkent Dublin (İrce: Baile Atha Cliath) 550.000, banliyölerle 915.000 (1981), Cork (İrce: Corcaigh) 138.000 (1981), 279.000 (1986). GSMH 15.560.000.000 ve p.c. 4.510 dolar (1981, 1985'te 4.040). 1980'de 285 milyon dolar savunma büdcesi, gönüllü askerlik, 15 savaş uçağı, silâh altında 12.400 kara + 900 deniz + 700 hava = 14.000 asker. Dil: hepsi İr (İrlanda ırkından) olmak üzere İngilizce 2.650.000, İrce 800.000. Gittikçe anadili olarak İrce, İngilizce karşısında geriliyor. Din: 3.262.000 Katolik, 188.000 Protestan (Ulster: 512.000 Katolik, gerisi Protestan 1.620.000 n.). İrlanda'da 18. asırda korkunç nüfus patlaması oldu. Bütün adada 1700'de 2,5 milyon tahmîn edilen nüfus 1841 sayımı ile 8.197.000'e çıktı ki 98 yoğunluk eder. O târihten îtibâren Birleşik Amerika'ya dehşetli göç dalgası başladı. 1946 sayımı 2.953.000, 1951 sayımı 2.961.000 (bütün ada 4.332.000) çıktı. Dublin üniversitesi 1951'de kuruldu. 1950'de 4 üniversitede 8.300 öğrenci ve 555 öğretim üyesi bulunuyordu.

Elektrik 8 milyar kwh (1979), turist 9,8 milyon ve 550 milyon dolar (1979). Yol 57.300 mil (1978), motörlü vâsıta 178.700 (1950), 853.000 (1979), demiryolu 1.978 km (1980), 4.600 km (1950), ticâret filosu 205.000 ton (1979), telefon 70.800 (1950), 523.000 (1981), TV 595.000 renksiz ve 97.300 renkli (1977). 1985'te TV 717.000, 1986'da telefon 711.500 oldu.

Commonwealth

Commonwealth "kamu menfaati" mânâsında bir İngilizce kelime olup, Cromwell, İngiltere Cumhûriyeti'ne bu adı vermişti. Çağdaş mânâsıyle Birtanya veyâ İngiltere Milletler Câmiası (Toplumu) demektir. British Commonwealth of Nations tâbîrindeki British kelimesi 2.6.1953'te kaldırılarak bugün sâdece Commonwealth deniyor. Britanya sömürgeliğinden ayrılan devletler, bir dostluk ve menfaat birliği çatısında biraraya geliyorlar. Ortak özellikleri resmî dillerinin İngilizce olmasıdır. Birliğe giriş ve çıkış serbesttir. İngiltere'den ayrılan her sömürge birliğe girmiş değildir. Girdikten sonra çıkanlar da vardır: Birmanya ve İrlanda 1948'de, Pâkistân 1956'da, Güney Afrika Birliği 1961'de Commonwealth'den ayrılmıştır. 1931'de dominyonlara tam bağımsızlık tanındığı zaman kurulmuş olmakla berâber, gerçek kuruluşu 1953'te Britanya imparatorluğu tam tasfiyeye uğradığı târihtedir. Birliğin değişmez başkanı İngiltere hükümdârıdır ve "Head of the Commonwealth" unvânını taşır. Fiji, 1987'de cumhûriyet îlân etmekte İngiltere ile danışmadığı için birlikten ihrâç edildi.

3 çeşit Commonwealth üyesi devlet vardır: İngiltere hükümdârını hükümdarları tanıyan ve İngiltere hükümdârının temsilcisini genel vâlî adıyla devlet başkanı yapan monarşi statüsündeki devletler ilk grubu oluşturuyor ki, İngiltere dâhil 17 devlettir. Toplam 17.962.689 km^2, 114.300.000 nüfustur.

İkinci grup, kendi hükümdarları ve hânedânları olan, İngiltere hükümdârını ancak birliğin başı (head) olarak tanıyan monarşilerdir ki 6 devlettir. Toplamları 384.858 km^2 ve 19.310.000 nüfustur.

Üçüncü grup, cumhûriyetlerdir. Bunların kendi cumhur başkanları vardır. Monarşi değillerdir. İngiltere hükümdârını ancak birliğin değişmez başkanı (head) olarak kabûl ediyorlar. Bu grupta bugün (1991) 24 devlet bulunuyor, toplam 8.477.550 km^2, 1.134.869.000 nüfûs oluşturuyorlar. Bunlardan bir kısmı, İngiltere'den istiklâl alınca bir müddet İngiltere hükümdarını hükümdarları olarak tanımış, sonra monarşiden vaz geçerek cumhûriyet îlân etmişler, yânî İngiltere'den ayrılır ayrılmaz sömürge yönetiminden cumhûriyete geçmemişlerdir.

Commonwealtyh'i teşkîl eden 3 grupta toplam 47 devlet bulunuyor. Toplam yüzölçümleri 26.827.097 km^2 ve toplam nüfusları 1.268.479.000'dur. Nüfuslar 1987 tahminleridir ve 1991'de bâzı ülkelerde ehemmiyetli şekilde artmıştır. Meselâ 1987'de 802 milyon olan Hindistan nüfûsu 1991 için 834 milyon tahmîn ediliyor. Bu durum, İngiltere devletine ve hânedânına, kendi gücünün üzerinde, cihanşümûl bir önem kazandırıyor ve İngilizce'yi bütün dünyâda geçerli kılmakta devâm ediyor. 1981'de 47 olan Commonwealth üyesi devletler, yüzölçümleri ve 1987 nüfusları şöyledir:

1. gruptan olan üye devletler ki, monarşi olup hepsinin hükümdârı İngiltere kraliçesidir (veyâ kralı): 1) İngiltere (sömürgeleri ile) 268.400 km^2, 61.393.000 n. 2) Kanada Birleşik Devletleri 9.203.204 km^2, 25.354.000 n. 3) Avustralya B.D. 7.682.300 km^2, 15.970.000 n. 4) Yeni Zelanda 266.398 km^2, 3.322.000 n., en eski üyeler, Birleşik Krallık ve Dominyonları olup aşağıdaki üye devletlerin istiklâl kazanıp üye oldukları târihler şöyledir: 5) Jamaika (6.8.1962) 11.425 km^2, 2.300.000 n. 6) Barbados (30.11.1966) 430 km^2, 253.000 n. 7) Mauritius (12.3.1968), 2.040 km^2, 1.041.000 n. 8) Bahama (10.7.1973) 13.864 km^2, 235.000 n. 9) Grenada (7.2.1974) 311 km^2, 92.000 n. 10) Papua-Yeni Gine (16.4.1975) 462.840 km^2, 3.480.000 n. 11) Solomon (7.7.1978) 27.556 km^2, 270.000 n. 12) Tuvalu (1.2.1979) 24 km^2, 9.000 n. 13)

St.Vincent (27.10.1979) 388 km², 138.000 n. 14) Belize (21.9.1981) 22.963 km², 171.000 n. 15) Antigua (1.11.1981) 442 km², 82.000 n. 16) St.Christopher (19.9.1983) 267 km², 47.000 n. 17) St.Lucia (22.2.1979) 617 km², 144.000 n.

2. gruptan olan millî hânedân sâhibi monarşiler: 18) Malezya B.D. (31.8.1957) 329.759 km², 16.527.000 n. 19) Batı Samoa (28.8.1970) 2.831 km², 163.000 n. 20) Lesotho (4.10.1966) 30.355 km², 1.627.000 n. 21) Swaziland (6.9.1968) 17.400 km², 676.000 n. 22) Tonga (4.6.1978) 748 km², 95.000 n. 23) Brunei (1.1.1984) 5.765 km², 222.000 n.

3. gruptan olan cumhûriyetler (burada verilen târihler istiklâl ve Commonwealth üyesi olmaları târîhi değil, cumhûriyet îlân edip Britanya monarşisinden ayrılmakla berâber Commonwealth üyeliğinde devam kararı aldıkları târihtir): 24) Hindistan B.D. (26.1.1950) 3.166.829 km², 802.000.000 n. 25) Sri Lanka (22.5.1972) 65.610 km², 16.400.000 n. 26) Gana (1.6.1960) 238.305 km², 12.206.000 n. 27) Kıbrıs (13.3.1961) 5.896 km², 510.000 n. 28) Nijerya (1.10.1963) 923.773 km², 105.000.000 n. 29) Sierra Leone (19.4.1971) 73.326 km², 3.670.000 n. 30) Tanzanya (9.12.1962) 945.050 km², 23.200.000 n. 31) Trinidad (1.8.1976) 5.124 km², 1.220.000 n. 32) Uganda (8.9.1967) 236.860 km², 16.789.000 n. 33) Kenya (12.12.1964) 582.600 km², 20.030.000 n. 34) Malawi (6.7.1964) 122.772 km², 7.434.000 n. 35) Malta (13.12.1974) 246 km², 344.000 n. 36) Zambiya (24.10.1964) 752.614 km², 7.120.000 n. 37) Gambiya (24.4.1970) 10.602 km², 699.000 n. 38) Maldiv (9.7.1982) 298 km², 190.000 n. 39) Singapur (9.8.1965) 618 km², 2.587.000 n. 40) Guyana (23.2.1970) 214.969 km², 812.000 n. 41) Botswana (30.9.1961) 582.000 km², 1.135.000 n., 42) Nauru (31.1.1968) 21 km², 9.000 n. 43) Bengladeş (18.4.1972) 143.999 km², 104.100.000 n. 44) Seyşel (29.6.1976) 543 km², 67.000 n. 45) Kiribati (12.7.1979) 717 km², 66.000 n. 46) Zimbabwe (18.4.1980) 390.308 km², 8.640.000 n. 47) Vunuatu (30.7.1980) 14.760 km², 141.000 n.

VI

BİBLİYOGRAFYA

Haverfield, *The Romanization of Roman Britain,* Oxford 1906; F.Sagot, *La Bretagne Romaine,* Paris 1911; R.G.Collingwood, *Roman Britain,* Oxford 1932; Charles Plummer, *The Life and Times of Alfred the Great,* Oxford 1902; kaynaklar: Twsyden ve Selden, *Scriptores Decem,* 1652; Fulman, *Scriptores Quinque,* 1684; Gale, *Scriptores,* 2 c., 1691, 1687; *Monumenta Historica Britannica,* 1848; *Chronicles and Memorials,* 1858 v.dd., 300 küsur c.; Thomas Rymer, *Foedera,* 1704-35; Thomas D.Hardy, *Syllabus,* 3 c., 1869-85; Charles Bémont, *La Grande Charte,* 1892; Shirley, *Royal Letters,* 2 c., 1862-6; J.B.Mullinger, *An Introduction to the Study of English History,* 1881; E.A.Freeman, *Norman Conquest,* 2 c., 1882; Latince yazılmış Orta Çağ İngiliz kroniklerinin listeleri ve baskıları bu kitaplarda gösterilmiştir.

G.B.Adams, *The History of England from the Norman Conquest to the Death of John,* Londra 1905, W.Hunt ve R.L.Poole, *The Political History of England,* c.II; H.W.C.Davis, *England under the Normans and Angevins,* Londra 1905; C.Oman, *History of England,* c.II, 4: 1915; James-H.Ramsay, *The Foundation of England(B.C.55 - A.D.1154),* 2 c., Londra 1898; A.M., *The Angevin Empire (1154-1216),* Londra 1903; Charles Petit-Dutaillis, *La Monarchie Féodale en France et en Angleterre, Xè-XIIIe Siècle,* Paris 1933; F.M.Stenton, *The First Century of English Feudalism (1066-1166),* Oxford 1932; W.Stubbs, *English Constitutional History to the Reign of*

Edward the First, Oxford 1870, 9: 1913; E.A.Freeman, *The Reign of William Rufus and the Accession of Henry I,* 2 c., Oxford 1882; H.W.C.Davis et R.J.Whitwell nş., *Regesta Willelmi Conquestoris et Willelmi Rufi,* Oxford 1913; Charles H.Haskins, *Norman Institutions,* Boston 1918, Harvard Un.; Kate Norgate, *England under the Angevin Kings,* 2 c., Londra 1887; L.F.Salzmann, *Henry II,* Londra 1917; R.W.Eyton, *King Henry II,* Londra 1878; L.Delisle, *Recueil des Actes de Henri II, Roi d'Angleterre et Duc de Normandie,* 4 c., Paris, 1909-27; C.H.Orpen, *Ireland under the Normans,* 4 c., Oxford, 1911-20; E.Curtis, *A History of Madiaeval Ireland from 1086 to 1513,* Londra 1938; C.E.Hogdon, *Heinrich III, König von England,* Jena 1906; Kate Norgate, *Richard the Lion Heart,* Londra 1924; F.M.Powicke, *Studies in the History of the Angevin Empire,* Manchester 1913; T.F.Tout, *The History of England from 1216 to 1377,* Londra 1905, Hunt-Poole, c.III; Kate Norgate, *The Minority of Henry the Third,* Londra 1912; K.H.Vickers, *England in the Later Middle Ages,* Londra 1913, Oman, c.III; D.Pasquet, *Les Origines de la Chambre des Communes,* Paris 1914, İng. trc. *The Origins of the House of Commons,* Cambridge 1925; G.Burton, *The Origin of English Constitution,* New Haven 1912; Gasquet, *Henry the Third,* Londra 1905; J.E.Morris, *The Welsh Wars of Edward I,* Oxford 1901; Hardy, *La Guerre de Cent Ans,* Paris 1877; Guibal, *Sentiment National pendant la Guerre de Cent Ans,* Paris 1875; Scargill-Bird, *A Guide to the Principal Classes of Documents preserved in the Public Record Office,* Londra 1891.

J.Gairdner, *The Houses Lancaster and York,* 1875; Sir J.Ramsay, *Lancaster and York,* 2 c., 1892; T.-F.Tout, *Edward the First,* 1893; W.Longman, *Edward III,* 2 c., 1863; H.Wallon, *Richard II,*2 c., 1864; J.-H.Wylie, *Henry IV,* 1884; A.-J.Church, *Henry the Fifth,* 1889; J.Gairdner, *Richard III,* 1878; Charles W.Oman, *Warwick the Kingmaker,* 1891; J.Ramsay, *The Genesis of Lancaster,* 2 c., Oxford 1913; J.Mackinnon, *Edward III,* Londra 1900; E.Jenk, *Edward Plantagenet,* Londra 1902; T.-F.Tout, *The Administrative History of Mediaeval England,* 5 c., Manchester, 1920-30; T.-F.Tout, *The Reign of Edward II,* Manchester 1914; F.-A.Gasquet, *The Black Death,* Londra 1893, 2: 1908; A.-E.Levett, *The Black Death,* Oxford 1916; Charles Oman, *The Great Revolt of 1381,* Oxford 1906; C.-L.Kingsford, *The Life of Henry V,* Londra 1902; A.Newhall, *The English Conquest of Normandy (1416-24),* New Haven 1926, Yale Un.

A.F.Pollard, *The Reign of Henry VII,* 3 c., Londra 1913; W.Busch, *England unter den Tudors,* Stuttgart 1892; H.A.L.Fischer, *Political History of England (1485-1547),* Londra 1910, Hund-Poole, c.V; P.H.Brown, *History of Scotland,* 2 c., Cambridge, 1899-1902; Andrew Lang, *A History of Scotland,* 2 c., Edinburgh 1902; A.Fr.Pollard, *Henry VIII,* Londra 1902, 2: 1905; Charles Bémont, *Le Premier Divorce de Henri VIII,* Paris 1917; F.A.Pollard, *History of England from the Accession of Edward VI to the Death of Elizabeth,* Londra 1910, Hunt-Poole, 1910; Bernardi Andreae Tholosatis, *Vita Regis Henrici VII,* J.Gairdner nş., Londra 1858; Edward Hall, *The Union of the Two Noble Families of Lancaster and Yorke,* Londra 1542; William Campbell, *Materials for a History of the Reign of Henry VII,* Londra 1873; John Hill Burton, *History of Scotland,* 8 c., 2: 1873; J.-S.Brewer ve J.Gairdner, *Calendar of Letters and Papers, Foreign and Domestic, of the Reign of Henry VIII,* 13 c., Londra,

1862-93; W.-B.Turnbull, *Calendar of State Papers, Foreign Series, of the Reign of Edward VI(1547-53),* Londra 1861; A.M., *Calendar of State Papers, Foreign Series, of the Reign of Mary (1553-58),* Londra 1861; St.Ehses, *Roemische Dokumente der Heinrichs VIII,* Paderborn 1893; E.Lodge ve J.Chamberlaine, *Portraits of Illustrious Personages of the Court of Henry VIII,* Londra 1828; J.-A.Froude, *History of England from the Fall of Wolsey to the Defeat of the Spanish Armada,* 12 c., Londra 1870; J.-S.Vrewer ve J.Gairdner, *The Reign of Henry VIII,* 2 c., Londra 1884; R.-W.Dixon, *History of the Church of England from the Abolition of the Roman Juridiction,* 4 c., Londra, 1884-91; G.-W.Child, *Church and State under the Tudors,* Londra 1890; M.Creighton, *The Tudors and the Reformation,* 11: Londra 1888; Fr.Seebohm, *The Era of the Protestant Revolution,* Londra 1887; A.Zimmermann, *Maria die Katholische,* Freiburg 1890; F.-A.Gasquet, *Henry VIII and the English Monasteries,* 2 c., Londra, 1888-9.

Petrie, *Königin Marie Stuart,* Leipzig 1873; E.Bekker, *Marie Stuart,* Giessen 1881; Hosack, *Mary Queen of Scots,* Londra 1869; Skelten, *Mary Stuart,* Edinburgh 1870 ve 1887; S.-R.Gardiner, *History of England (1603-1642),* Londra, 1683-4; G.-W.Prothero, *Select Statutes of the Reigns of Elizabeth and James the First,* Londra 1894; Carlyle, *Cromwell's Letters and Speeches,* Londra 1845; Sir Philip Warwick, *Memoirs of Charles I,* Londra, 2: 1702; Thomas May, *The History of the Long Parliament,* Londra 1647; Erdward Hyde, Earl of Clarendon, *The History of the Rebellion,* Oxford 1702; Leopold von Ranke, *Englische Geschichte in XVI und XVII Jahrhunderte,* 5c., Berlin, 1859-68, İng.trc. 6 c., Oxford 1875; Guizot, *Histoire de la Révolution d'Angleterre,* Paris, 1826-7, 2: 1856-64; Tytler, *Vie de Sir Walter Raleigh,* 2:Londra 1833; R.Beverley, *History of Virginia,* 1709; Thomas Hutchinson, *History of Massachusetts (1620-1749),* 3 c., Boston, 1764-74; R.Proud, *History of Pennsylavina to 1742,* 2 c., Philadelphia 1797; H.Williamson, *History of North Carolina,* 2 c., Philadelphia 1812; E.-B.O'Callaghan, *Documents relative to the Colonial History of New-York from 1603 to 1778,* 12 c.; *Documentary History of the State of New-York,* 4 c., New York 1855; Dunlap, *History of the New Netherlands, Province and State of New-York to 1789,* 2 c., 1839; J.-C.Mulford, *History of New-Jersey to 1789,* Philadelphia 1851; D.Ramsay, *History of South Carolina from 1670 to 1808,* 2 c.

S.R.Gardiner ve J.Bass Mullinger, *Introduction to the Study of English History,* Londra 1894; Watt, *Bibliotheca Britannica,* 4 c., Edinburgh 1824; Cobbet, *Journals of the House of Lords and House of Commons, Debates* (1667-1694), 13 c., Londra, 1809-13; Macpherson, *Original Papers containing the Secret History of Great Britain (1660-1714),* 2 c., Londra 1775; Chamberlayne, *Present State of England,* Londra 1684; *Lettres et Mémoires de Marie(II), Reine d'Angleterre,* Lahey 1880; Grimblot, *Letters of William III,* 2 c., Londra 1848; Jean d'Alrymple, *Mémoires de la Grande-Bretagne et de l'Irlande* (1681-92), 2 c., Londra 1776, İng.trc.Dublin 1771; Coxe, *Memoirs of John Duke of Marlborough,* 7 c., Londra 1820(VII: 1845); Klopp, *Der Fall des Hauses Stuart (1660-1714),* 14 c., 1875-88; Charles de Rémusat, *Histoire de la Philosophie en Angleterre depuis Bacon jusqu'à Locke,* 2 c., 2: Paris 1887; Boutmy, *Le Développement de la Constitution et de la Société Politique en Angleterre,* Paris 1887; Beljame, *Le Public et les Hommes de Lettres en Angleterre (1660-1714),* Paris 1881; Rémusat,

L'Angleterre au XVIIIe Siècle, 2 c., Paris 1856; Alison, *Life of Marlborough*, Londra, 3: 1855; Lecky, *History of England in the Eighteenth Century*,2 c., 2: Londra 1879; Lord Staphape Mahon, *Queen Anne*, 2 c., Leipzig 1870.

The Cambridge Mediaeval History, 9 c., 1911-36; Ernest Lavisse ve Alfred Rambaud, *Histoire Générale du IVe Siècle à Nos Jours*, 12 c., Paris, 1: 1893-1901; Jasques Pirenne, *Les Grands Courants de l'Histoire Universelle*, 7 c., Paris, 1946-56; Henri Pirenne, *Histoire de l'Europe des Invasions au XVIe Siècle*, Paris, 5: 1936; Cambridge University, *The New Modern History*, 1957-8, I: *Renaissance (1493-1520)* (G.R.Rotter), II: *The Reformation (1520-1559)* (G.R.Etten); Cambridge University, *Modern History*, 14 c., 1902-12; William L.Langer ve 16 arkadaşı, *An Encyclopedia of World History: Ancient, Medieval and Modern, Chronologically Arranged*, Londra 1940, 2: 1948 vs; Will Durant, *The Story of Civilization*, VI: *The Reformation(1300-1564)*, New York 1957; Joseph Calmette, *L'Eloboration du Monde Moderne* (15. asır târîhi), Paris Ün., 1951, *Clio* serisinden; Armand Rébillon ve Edmond Préclin, *Le XVIe Siècle, Renaissance, Réforme et Guerres de Religion, Clio*, Paris Ün., 1951; Cambridge University, *Economic History of Europe*, 1952 ve *History of Foreign Policy*, 4 c., 1923; Edmond Préclin ve Victor-L.Tapié, *Le XVIIe et le XVIIIe Siècles (1600-1789)*, 3 c., *Clio*, Paris Ün., 1952; Cambridge University, *The History of the British Empire*, 8 c., 1924-40; Morik Brisch, *Geschichte der England*, 8 c.(1783'e kd.), Gotha, 1890-3; Oxford University, *History of England*, 15 c., 4: 1949; Sir George Macauley, Fr.trc.Pichot, *Histoire du Règne de Guillaume III*, 4 c., Paris 1873; R.Coupland, *Britain and India, 1600-1945*, Londra 1946; Seeley, Fr.trc. Baille ve Rambaud, *L'Expansion de l'Angleterre*, Paris 1885; J.A.Williamson, *A Short History of British Expansion*, 2 c., Londra 1930; K.E.Knoor, *British Colonial Theories (1570-1850)*, Toronto 1944; Sir C.P.Lucas, *A Historical Geography of the British Colonies*, 6 c., Oxford, 1887-1911; Leidard, *Histoire Navale d'Angleterre*, 3 c., Lyon 1751; J.W.Fortescue, *History of the British Army*, 15 c., Londra, 1923-30; Léon Cahen ve Maurice Braune, *L'Evolution Politique de l'Angleterre Moderne (1484-1660)*, Paris 1960; J.Crokaert, *Histoire de l'Empire Brittanique*, Paris 1947; Pressensé, *L'Irlande et l'Angleterre*, Paris 1889; L.M.Larson, *A History of England and of the British Commonwealth*, New York 1932; Edward-J.Rapson, *The Struggl between England and France for Supremacy in India*, Londra 1887; Barchou de Penhoën, *Histoire de la Conquête de l'Inde par l'Angleterre*, 2 c., Paris 1844; Mill, *History of British India*, 3 c., Londra 1858.

H.Walpole, *Letters*, Brandshaw nş., Londra 1892, 9 c. ve *Memoirs*, 2 c., Londra 1822; Coxe, *Memoirs of Sir Robert Walpole and Henry Pelham*, Londra 1839; Stanhope, *History of England (1713-1783)*, Londra, 3: 1853; Leslie Stephen, *History of English Thought*, 2 c., Londra 1876; Thackeray, Fr.trc.Le Foyer, *Les Quatre Georges*, Paris 1869; Cornewall Lewis, Fr.trc.Mervoyer, *Histoire Gouvernementale de l'Angleterre (1770-1830)*, Paris 1869; Earl of Stanhope, *Life of William Pitt*, 4 c., 2: Londra 1873; Trevelyan, *History of Fox*, 3: Londra 1881; George III, *Correspondence*, 2 c., Windsor 1867; Chatham, *Correspondence*, 4 c., Londra 1840; Lady Mary Wortley Montagu, *Letters*, Londra 1861; Grant Robertson, *England under the Hanoverians*, Londra 1911, 14: 1944; R.Waddington, *La Guerre de Sept Ans*, 4 c., Paris, 1898-1908; J.Crokaeet, *Histoire de l'Empire Britannique*, Paris 1947; A.B.Keith, *Constitutional*

History of the First British Empire, Londra 1930; L.H.Gipson, *The British Empire before the American Revolution,* 5 c., Idaho, 1936 v.dd.; Orme, *A History of the Military Transactions of the British Nation in Indoustan,* 2 c., Londra 1763; Dodwell, *Dupleix and Clive,* Londra 1920; W.P.Hall ve Gordon Albion, *The Second Pitt,* Londra 1937; W.E.Lunt, *History of England,* New York 1928; Howard Robinson, *A History of Great Britain,* Boston 1927; T.P.Taswell, *English Constitutional History,* Boston 1929; G.M.Trevelyan, *History of England,* Londra 1937; A.M., Fr.trc. *Histoire Sociale de l'Angleterre,* Paris 1939; Calmon, *William Pitt,* Paris 1865; *Correspondence between W.Pitt and Duke of Rutland,* Edinburgh 1890; Tomline, *Life of Mr.Pitt,* 3 c., Londra 1811; *Speeches of Pitt,* 3 c., 3: 1817; Fox, *Speeches,* 6 c., Londra 1815; Lord John Russell, *Memorials and Correspondence,* 3 c., Londra 1853; Duke of Buckingham, *Memoirs of the Court and Cabinets of George the Third,* 4 c., Londra 1863; Canning, *Speeches,* 5 c., Londra 1828; Lord Auckland, *Journal and Correspondence,* 4 c., Londra 1861; Lord Malmesbury, *Diaries and Correspondence,* 4 c., Londra 1844; Marquess of Cornwallis, *Correspondence,* Ross nş., 3 c., Londra 1859; Massey *The Reign of George the Third,* 4 c., Londra, 1860-63; Spencer Walpole, *History of England from the Conclusion of the Great War in 1815,* 2 c., Londra 1878; F.de Pressensé, *L'Irlande et l'Angleterre (1800-1888),* Paris 1889; Guillon, *La France et l'Irlande pendant la Révolution,*Paris 1888; Yonge, *Lord Liverpool,* 3 c., Londra 1868; Alison, *Lord Castlereagh,* 3 c., Londra 1861; Moore, *Life of Sheridan,* 2 c., 3: Londra 1825; Lord J.Russel, *Life and Times of Fox,* 3 c., Londra 1866; Lord Brougham, *Historical Sketches of Statesmen in the Time of George III,* Paris 1839; Lord Wellesley, *Despatches, Minutes and Correspondence,* Montgomery Martin nş., 2: Londra 1840; A.M., *Memoirs,* Londra 1827; A.M., *Despatches,* 2 c., Londra 1837; Gen.A.Brialmont, *Histoire de Wellington,* 2 c., Brüksel 1858.

Dictionary of National Biography, 2 c., Londra, 1908-9; H.V.Jones *Catalogue of Parliamentary Papers 1801-1900,* Londra 1901; A.Aspinali, *The Letters of George IV,* 2 c., Londra 1938; A.C.Benson ve G.E.Buckle, *The Letters of Queen Victoria,* 4 c., Londra 1867 ve 1926; P.Guadalla, *The Queen and Mr.Gladstone,* 2 c., 1933; *Despatches, Correspondence and Memoranda of the Duke of Wellington,* 8 c., Londra, 1867-70; P.Guadalla, *Gladstone and Palmerston,* Londra 1928; *A Journal of the Reigns of King George IV and King William IV,* 3 c., Londra 1874; *A Journal of the Reign of Queen Victoria,* 5 c., Londra 1880; Sir S.Walpole, *History of England from 1815,* 6 c., Londra 1890; A.M., *History of Twenty-Five Years,* Londra 1904; R.L.Poole ve W.Hunt, *Political History of England,* c.XI ve XII, Londra, 1906-7; G.M.Travelyan, *British History in the Nineteenth Century and After,* Londra 1938; E.L.Woodward, *The Age of Reform (1815-1870),* Oxford 1938; E.Halévy, *Histoire du People Anglais au XIXe Siècle,* 4 c., Paris, 1913-48; A.M.Mackenzie, *Scotland in Modern Times (1720-1939),* Edinburgh 1941; E.Sitwell, *Victoria of England,* Londra 1936; H.Bolitho, *The Reign of Queen Victoria,* New York 1948; J.C.Hearnshaw, *The Political Principles of some Notable Prime Ministers of the 19th Century,* Londra 1926; G.Kitson Clark, *Peel and the Conservative Party,* Londra 1929; W.Phelps Hall, *W.Gladstone,* New York 1931; J.L.Hammond, *Gladstone and the Irish Nation,* Londra 1938; E.Eyck, *Gladstone,* Zürih 1938; W.F.Monypenny ve G.Buckle, *The Life of Benjamin Disraeli,* 6 c.,

Londra, 1910-20; André Maurois, *Vie de Disraeli*, Paris 1928; A.ve D.Tolédano, *Disraeli*, Paris 1936; G.M.Young, *Victorian England*, Londra 1936; J.W.Adamson, *English Education 1789-1902*, Londra 1930; W.K.Richmond, *Education in England*, Londra 1945; J.A.Thomas, *The House of Commons 1832-1901*, Cardiff 1939; N.Mansbergh, *Ireland 1840-1921*, Londra 1920; K.H.Connell, *The Population of Ireland 1750-1845*, New York 1950; S.Gwynn, *History of Ireland*, Londra 1925; E.Curtis, *History of Ireland*, Londra 1936; M.F.Liddell, *Irland*, Leipzig 1931; Sir Robert Peel, *Speeches*, 4 c., Londra 1853 ve *Memoirs*, 2 c., Londra 1856; Guizot, *Sir Robert Peel*, Paris 1856; Disraëli, *Lord Bentinck*, 10: Londra 1881; Franqueville, *Le Gouvernement et le Parlement Britanniques*, 3 c., Paris 1887; S.Thomas Martin, *Le Prince Albert*, 2 c., Paris 1883; Mme de Witt, *Le Prince Albert*, Paris 1863; Lord Dalling Lytton Bulwer, *Life of Viscount Palmerston*, 3 c., Londra 1873; Spencer Walpole, *The Life of Lord Russell*, 2 c., Londra 1889; Miss Martineau, *A History of the Thirty Years Peace (1816-1846)*, 4 c., Londra 1877; Canning, *Official Correspondence*,Stapleton nş., 2 c., Londra 1888 ve Ianvry trc., *Recueil de Discours*, 2 c., Paris 1832.

Cambridge History of British Empire, 8 c., 1930-40; M.I.Adam, *Guide to the Principal Parliamentary Papers relating to the Dominions (1812-1911)*, Edinburgh 1913; C.E.A.Bedwell, *The Legislatin of the Empire*, 4 c., Londra 1909; *Catalogue of Parliamentary Papers of the Royal Colonial Institute*, Londra 1901; E.Lewin, *Best Books on the British Empire, A Bibliographical Guide*, 2: Londra 1945; E.L.Woodward, *The Age of Reform(1815-1870), Oxford History of England*, XIII, 4: 1949; J.H.Clapham, *Economic History of Modern Britain, The Early Railway Age (1820-1850)*, Londra 1930; L.C.A.Knowles ve C.M.Knowles, *The Economic Development of the British Empire*, 3 c., Londra, 1929-36; A.Mondaini, *La Colonisation Anglaise*, 2 c., Paris 1920, İt.'dan trc.; L.S.Wood, *The English Speaking Nations*, Oxford 1924; H.C.Currey, *British Colonial Policy (1783-1915)*, Oxford 1916; J.J.Chevallier, *L'Evolution de l'Empire Britannique*, 2 c., Paris 1930; J.Magdande Bornier, *L'Empire Britannique, Son Evolution Politique et Constitutionelle*, Paris 1930; P.Knaplund, *The British Empire (1815-1939)*, New York 1941; J.T.Adams, *The British Empire, Empire on the Seven Seas (1784-1939)*, Londra 1940; W.D.Hambly, *The Native Races of the British Empire*, 3 c., Londra 1920; Sir C.P.Lucas, *A Historical Geography of the British Colonies*, 6 c., Oxford, 1887-1911; J.W.Fortescue, *History of the British Army*,13 c., Londra, 1923-30; W.L.Clowes, *History of the Royal Navy*, Londra 1897; J.R.Seeley, *The Growth of British Policy*, Oxford 1922; K.E.Knoor, *British Colonial Theories (1570-1850)*, Toronto 1944; H.L.Hall, *The Colonial Office*, Londra 1937; R.L.Schuyler, *The Fall of the Old Colonial System(1770-1870)*, Londra 1945; A.B.Keith, *The Government of the British Empire*, Londra 1935 ve *The Dominions as Sovereign States*, Londra 1938; C.N.Parkinson, *The Trade Winds, British Overseas Trade during the French Wars (1793-1815)*, Londra 1948; A.C.Burns, *History of Nigeria*, Londra 1948; D.Forde ve R.Scott, *The Native Economies of Nigeria*, Londra 1946; R.Coupland, *East Africa and Its Invaders*, Oxford 1938; Barchou de Penhoen, *L'Inde sous la Domination Anglaise*, 2 c., Paris 1844; F.Billot, *L'Inde, l'Angleterre et la France*, Paris 1857; W.Fonvielle ve L.Legault, *Insurrection de l'Inde*, Paris 1858; E.Forgues, *La Révolte des Cipayes*, Paris 1861; G.B.Malleson, *History of the Sepoy*

War in India, 6 c., Londra, 1864-80; T.R.Holmes, *History of the Mutiny,* 5: Londra 1904; G.Downing, *A History of the Indian War,* Oxford 1924; Lâ, *Indian War of Independandance of 1857 by an Indian Nationalist,* Londra 1909; G.B.Malleson, *An Historical Sketch of the Native States of India,* Londra 1875; R.Muir, *The Making of British India,* Manchester 1915; J.Cumins, *Political India (1832-1932),* Oxford 1932; R.Coupland, *Britain and India(1600-1945),* Londra 1946; P.E.Roberts, *History of British India under the Company and the Crown,* Oxford 1947; V.Anstey, *The Trade in the Indian Ocean,* Londra 1929; C.H.Philips, *The East India Company (1784-1834),* Londra 1940; L.A.Mills, *Ceylon under British Rule (1795-1932),* Londra 1933; H.W.Codrington, *A Short History of Ceylon,* Londra 1947; D.G.E.Hall, *Burma,* Londra 1950 ve *Europe and Burma,* Oxford 1945; L.J.Burpee, *The Oxford Encyclopaedia of Canada,* 1926; R.G.Trotter, *Canadian History,* New York 1926; André Siegfried, *Le Canada Puissance Internationale,* Paris 1937; M.Giraud, *Histoire du Canada,* Paris 1946; F.X.Garneau, *Histoire du Canada,* 9 c., Montréal, 1944-6; G.E.Cory, *Rise of South Africa,* 6 c., Londra, 1910-40; E.A.Walker, *History of South Africa,* 2: Londra 1935; C.W.de Kiewiet, *A History of South Africa Social and Economic,* Oxford 1941; J.A.Lesourd, *L'Union Sud-Africaine,* Paris 1951; J.Hofmeyr, *South Africa,* Londra 1930; E.H.Brookes, *The Colour Problems of South Africa,* Londra 1935; P.S.Allen, *Bibliography of the Pacific Islands,* Sydney 1922; E.Scott, *A Short History of Australia,* 7: Oxford 1947; C.V.Porter, *Australia since 1606,* Oxford 1947; B.C.Fitzpatrick, *The Australian People (1788-1945),* Melbourne 1946; A.M., *The British Empire in Australia: An Economic History (1834-1939),* Melbourne 1941; E.Shann, *An Economic History of Australia,*2: Cambridge 1948; M.Sweetman, *Australian Constitutional Development,* Londra 1925; *The Australian Encyclopaedia,* 2 c., Sydney 1925-6; H.Miller, *New Zeeland,*New York 1950; H.L.Hoskins, *British Routes to India,* New York 1938; T.Zammit, *Maltta,* La Valetta 1929; R.Winstedt, *Malaya and Its History,* Londra 1948; F.Swettenham, *British Malaya,* 3: Londra 1948; R.Winstedt, *Britain and Malaya (1786-1941),* Londra 1944; A.M., *Malaya and Its History,* Londra 1948; W.A.Wood, *A Brief History of Hong Kong,* Hong Kong 1940; G.T.Scholefield, *The Pacific, Its Past and Future,* Londra 1919; G.S.Dumke, *A History of Pacific Area in Modern Times,* Boston 1950; J.M.Ward, *British Policy in the South Pacific (1786-1893),* Sydney 1948; J.I.Brookes, *International Rivalty in the Pacific Islands,* Los Angeles 1941.

W.Seton-Watson, *Britain in Europe (1789-1914),* Cambridge 1938; A.W.Kinglake, *The Invasion of the Crimea,* 8 c., Londra, 1863-7; H.Temperley, *The Crimea,* Londra 1936; V.J.Puryear, *England, Russia and the Straits Question (1844-56),*Berkeley 1931; H.Hauser, *British Commercial Policy in the Levant (1834-53),* Berkeley 1935; B.Kingsley Martin, *The Triomph of Palmerston,* Londra 1924; G.B. Henderson, *Crimean War Diplomacy,* Glasgow 1947; G.Bengesco, *Bibliographie sur la Question d'Orient* (1821-97), Paris 1897; Ashley, *Life of Viscount Palmerston,*2 c., Londra 1876; Ward, *The Reign of Queen Victoria,* 2 c., Londra 1887; Kebbel, *Spreeches of Lord Beaconsfield,* 2 c., Londra 1882; A.M., *History of Toryism,* Londra 1886; A.M., *Life of Lord Beaconsfield,* Londra 1888; Cucheval-Clarigny, *Lord Beaconsfield et Son Temps,* Paris 1879; Marie Dronsart, *Gladstone,* Paris 1893;

Turcotte, *Le Canada (1841-67)*, 4 c., 2: Québec 1882; Sir H.Parkes, *50 Years in the Making of Australian History*, 2 c., Londra 1892; W.-W.Hunter, *The Marquees of Dalhousie*, Oxford 1890; Trotter, *Dalhousie*, Londra 1889; E.de Valbezen, *Les Anglais et l'Inde*, Paris 1857; A.M., *Les Anglais et l'Inde, Nouvelles Etudes*, Paris 1875, 2 c.; Clarke ve Thursfield, *The Navy*, Londra 1897; Maurice, *National Defence*, Londra 1897; Sir Charles Dilke, *Problems of Greater Britain*, 2 c., Londra 1890; G.-R.Parkin, *Imperial Federation, The Problem of National Unity*, Londra 1895; A.Todd, *Parliamentary Government in the British Colonies*, 2: Londra 1894; J.-P.Bourinot, *Canada*, Londra 1896; W.-P.Greswell, *Canada*, Londra 1890; G.-M.Grant, *Picturesque Canada*, 2 c., Toronto 1884; G.-R.Parkin, *Studies in Canada*, Londra 1895; G.Aubert, *L'Afrique du Sud*, Paris 1897; Mermeix, *Le Transvaal*, Paris 1897; Scott Keltié, *The Partition of Africa*, 1: Londra 1898; A.Chevrillon, *Dans l'Inde*, Paris 1889; James Darmesteter, *A la Frontière Afghane*, Paris 1888; Dufferin, Fr.trc. *Quatre Ans aux Indes Anglaises, Notre Vice-Royauté (1884-88)*, 2 c., Paris 1898; Lord Roberts, *41 Years in India from Subaltern to Commander in Chief*, 2 c., Londra 1867; Sir John Strachey, Fr.trc. *L'Inde*, Paris 1893.

List and General Index to the Army Regulations and Instructions, Londra 1894; *Orders in Council and Acts of Parliament for the Naval Service*, Londra 1883; Brassey, *Papers and Anddresses Naval and Military*, 5 c., Londra, 1894-5; George Earl Buckle, *The Letters of Queen Victoria (1886-1901)*, 3 c., New York 1932 ve 5 c., Londra, 1925-36, Fr.trc.J.Bardoux, Paris 1912; Philip Guedalla, *The Queen and Mr.Gladstone*, 2 c., Londra 1933(1.154 mektup); F.Novion, *L'Angleterre et Sa Politique Etrangère et Intérieure (1900-1914)*, Paris 1924; L.Cahen, *L'Anglettere au XIXe Siècle, Son Evolution Politique*, Paris 1924; D.Warnotte, *Bibliographie de la Question Douanière en Angleterre*, Brüksel 1904; M.Roche-Agussol, *Etude Bibliographique des Sources de la Psychologie Economique chez les Anglo-Américains*, Montpellier 1915; J.Bardoux, *Psychologie de l'Angleterre Contemporaine*, 3 c., Paris 1913; Lytton Strachey, *Queen Victoria*, Londra 1921, Fr.trc. Paris 1923; Frank Hardie, *The Political Influence of Queen Victoria*, Oxford 1935; W.F.Mompenny ve G.Buckle, *The Life of Benjamin Disraeli*, 6 c., Londra 1910; Harold Spender, *The Prime Minister*, Londra 1920, Fr.trc.R.L.Cru, *Lloyd George*, Paris 1921; H.H.Fyfe, *The British Liberal Party*, Londra 1928; Richard Hill, *Toryism and the People*, Londra 1928; S.Low, *The Governance of England*, Londra 1904; Sir George Arthur, *Life of Lord Kitchener*, Londra 1924; Sir G.Compton Archibald Arthur, *Life of Lord Wolseley*, Londra 1924; Frederic T.Jane, *The British War Fleet*, Londra 1915; Thomas Cox Meech, *Great Britain and Ireland from 1900 to 1926*, 2 c., Londra 1927; J.Bardoux, *Edouard VII et George V*, Paris 1911; Sir Sidney Lee, *Edward VII*, Londra 1925, 2 c.; Vicomte Esher, *The Influence of King Edward*, Londra 1915; P.Mantoux, *L'Angleterre Contemporaine*, Paris 1909; Edouard Guyot, *L'Angleterre, Sa Politique Intérieure*, Paris 1917; André Siegfield, *L'Angleterre d'Aujourd'hui*, Paris 1916; J.H.Calpham, *An Economic History of Modern Britain*, 2 c., Cambridge 1926; G.Slater, *Growth of Modern England*, Londra 1932; F.Milner, *Economic Evolution in England*, Londra 1931; R.Prothero, *English Farming*, Londra 1912; P.Besse, *L'Agriculture en Angleterre de 1875 à Nos Jours*, Paris 1910; G.Allen, *The Industrial Development of Birmingham (1860-1927)*, Londra 1929; A.E.Pratt, *A*

History of Transport in England, Londra 1912; W.J.Jackman, *Transportation of Modern England*, 2 c., Cambridge 1916; W.L. Lawson, *British Railways*, New York 1914; G.Gannay *L'Impérialisme Economique et la Grande Industrie Anglaise*, Paris 1915; Tougan-Baranowsk, *Les Crises Industrielles en Angleterre*, Paris 1913, Schapiro trc.; G.von Schulze-Gavernitz, *Britischer Imperialismus und Englischer Freihandel*, Leipzig 1906; C.W.von Wieser, *Der Finanzielle Aufbauder Englischen Industrie*, Jena 1919; Franz Brié, *Imperialisticshe Strömungen in der Englischen Literatur*, Halle 1916; J.S.Ross Hoffmann, *Great Britain and the German Trade Rivalty (1875-1914)*, Philadelphia 1933; M.Anjubault, *La Marine Marchande Anglaise*, Paris 1907; A.C.Hardy *Merchandt Shiptypes*, Londra 1924; E.T.Powell, *The Evolution of the Money Market*, Londra 1915; Marston Aires, *The Bank of England*, 2 c., Londra 1931; W.Milne Bailey, *Trade Union Documents*, Londra 1929; Thomas A.Rothstein, *Mouvement Ouvrier Anglais: Chartisme et Trade Unionisme*, Paris 1928; Sydney Webb ve Beatrice Webb, *Histoire du Trade-Unionisme*, Fr.trc.1896; Max Beer, *A History of British Socialism*, 2 c., Londra, 1919-20; G.H.D.Cole, *The British Working-class Movement*, 3 c., New York 1927; A.M.Carr Saunders, *The Social Structure of England and Wales*, Londra 1927; Edouard Guvot, *Le Socialisme et l'Evolution de l'Angleterre Contemporaine (1880-1911)*, Paris 1913; John William Adamson, *English Education (1760-1902)*, Cambridge 1902; E.Barker, *Political Thought in England (1848 to 1914)*, Londra 1928; Paul Dottin, *La Littérature Anglaise*, Paris 1931; K.C.Chesterton, *The Victorian Age in Literature*, Londra 1913; P.Thureau-Dangin, *La Renaissance Catholique en Angleterre (1865-1892)*, Paris 1906; O.Wagner, *The Church of England since 1854*, New York 1930; H.Hamilton, *Economic Evolution of Scotland*, Londra 1933; W.E.Whyte, *Local Government in Scotland*, Londra 1925; A.Rivoallan, *L'Irlande*, Paris 1934; Louis Paul-Dubois, *L'Irlande Contemporaine et la Question Irlandaise*, Paris 1907; M.F.Liddell, *Irland*, Leipzig 1931; E.Barker, *Ireland in the Last Fifty Years (1866-1918)*, Oxford 1919; Edmond Curtis, *A History of Ireland*, Londra 1936; John Pofret, *The Strugle for Land in Ireland (1800-1923)*, Princeton 1930; J.W.Good, *Ulster and Ireland*, 1919; B.Bicot, *Le Home Rule Irlandais*, Paris 1914; R.C.Escouflaire, *L'Irlande*, Paris 1918; Sheenan, *Ireland since Parnell*, Dublin 1921; R.Mitchell Henry, *Modern Ireland, The Evolution of Sinn Fein*, Londra 1920; F.P.Jones, *History of the Sin Fein Movement*, New York 1917; Sir Horace Plunkett, *Ireland in the New Century*, Dublin 1904; *Story of University College, Dublin, 1883-1909*, Dublin 1930; William O'brien, *Ireland and Its History*, Londra 1910; Mme Parnell, *Charles Stewart Parnell*, Londra 1914; T.G.Williams, *Social and Industriel Change (1870-1924)*, Londra 1925; M.Nédoncelle, *La Philosophie Religieuse en Grande-Bretagne de 1850 à Nos Jours*, Paris 1935; Elie Halevy, *Histoire du Peuple Anglais au XIXe Siècle*, 2 c., Paris, 1926-32; David Mathew, *Catholicism in England (1535-1935)*, Londra 1936; Kurt Wahl, *Staatskirche und Staat in England*, Stuttgart 1935; H.W.Macrosty, *Trusts and the State*, Londra 1901; A.Raffalovitch, *Trusts et Syndicats*, Paris 1903; W.M.Gardiner, *The British Coaltar Industry, Its Origin, Development and Decline*, Londra 1915; K.B.Smellie, *A Hundred Years of English Government*, Londra 1933; Sir Sidney Lee, *Edward VII*, 2 c., Londra 1925; A.Berriedale Keith, *The King and the Imperial Crown*, Londra 1936.

M.I.Adam, *Guide to the Principal Parliamentary Papers relating to the Dominions, 1812-1911*, Edinburgh 1913; P.S.King, *Catalogue of Imperial Parliamentary Papers, 1801-1900*,Londra 1901; *Journal of the Parliaments of the Empire*, 8 c., Londra, târihsiz; Piggot, *Imperial Statues applicable to the Colonies*, 2 c., Londra 1902; C.E.A.Bedwell, *The Legislation of the Empire*, 4 c., Londra 1909; Piggot, *Constitutions of the British Colonies*, 2 c., Londra, 1889-90; A.B.Keith, *Selected Speeches and Documents on British Colonial Policy, 1763-1917*, 2 c., Londra 1918; *Annual Reports made to the Secretary of State by the Governors of the Colonies (1870-1886)*, 34 c., Londra, 1872-87; *Proceedings of the Colonial Conference*, 2 c., Londra 1887; Earl of Jersey, *Report on the Colonial Conference at Ottawa*, Londra 1894; P.Aubry, *Etude Critique de la Politique Coloniale de l'Angleterre*, Toulouse 1904; C.F.Fuchs, *The Trade Policy of Great Britain and the Colonies*, Londra 1905; J.Gazeau, *L'Impérialisme Anglais, Son Evolution*, Paris 1903; A.B.Keith, *The Constitution, Administration and Laws of the Empire*, Londra 1914; *The Soveraignty of the British Dominions*, Londra 1929; Sir G.V.Fiddes, *The Dominion and Colonial Offices*, Londra 1926; C.S.Higham, *History of the British Empire*, Londra 1921; Ramsay Muir, *A Short History of the British Commonwealth*, 2 c., Londra, 1920-22; James A.Williamson, *A Short History of British Expansion*, 2 c., Londra 1930; J.Chevallier, *L'Evolution de l'Empire Britannique*, 2 c., Paris 1930; Victor Bérard, *L'Angleterre et l'Impérialisme*, Paris 1900; Léon Cahen, *L'Angleterre au XIXe Siècle*, Paris 1932; E.Carton de Wiart, *Les Grandes Compagnies Coloniales Anglaises du XIXe Siècle*, Paris 1899; Albert Demangeon, *L'Empire Britannique, Etude de Géographie Coloniale*, Paris 1923; S.Gemma, *L'Impero Britannico*, Bologna 1933; C.S.S. Higham, *History of the British Empire*, Londra 1921; Sir C.P.Lucas, *Historical Geography of the British Empire*, 15 c., Oxford, 1887-1931; H.Lufft, *Das Britische Weltreich*, Leipzig 1930; G.Mondaini, Fr.trc. *La Colonisation Anglaise*, 2 c., Paris 1920; A.P.Newton ve J.Ewing, *The British Empire since 1783, Its Political and Economic Development*, Londra 1929; H.Robinson, *The Development of the British Empire*, Londra 1930; Johannes Stoyes, Fr.trc. *L'Angleterre dans le Monde, Formation et Expansion de l'Empire Britannique*, Paris 1935; Alfred Zimmermann, *Die Kolonialpolitik Grossbritanniens*, Berlin 1899; Paul Krüger, *Memoirs*, Londra 1902; Garvin, *Life of Joseph Chamberlain*, 3 c., Londra 1934; Zetland, *Lord Cromer*, Londra 1932; E.W.Polson Newman, *Great Britain in Egypt*, Londra 1928; Max von Hagen, *England und Aegypten*, Bonn 1915; Eugène Aubin, *Les Anglais aux Indes et en Egypte*, Paris 1899; J.E.Marshall, *The Egyptian Enigma (1890-1928)*, Londra 1928; J.Charles-Roux, *L'Isthme et le Canal de Suez*, 2 c., Paris 1901; J.Delebecque, *Gordon et le Drame de Khartoum*, Paris 1935; H.Mac Michael, *The Anglo-Egyptian Sudan*, Londra 1934; H.Dehérain, *L'Expansion des Boers au XIXe Siècle*, Paris 1905; K.Dietzel, *Die Südafrikanische Union*, Berlin 1934; Basil Williams, *Cecil Rhodes*, Londra 1921; A.Conan-Doyle, *The Great Boer War*, Londra 1902; H.R.Fox Bourne, *Blacks and Whites in South Africa*, 2: Londra 1900; S.G.Millin, *Rhodes*, Londra 1933; Gordon Le Sueur, *Cecil Rhodes*, Londra 1913; Fournier, *La Guerre Sud-Africaine*, 3 c., Paris, 1903-4; Ph.Botha, *Die Suid Afrikaanse Republiek*, Amsterdam 1925; J.Cumming, *Political India (1832-1932)*, Londra 1932; J.Chailley-Bert, *L'Inde Britannique*, Paris 1910; A.Métin, *L'Inde Aujourd'hui*, Paris 1903; S.Antonowicz, *Les Etats Indigènes*

dans l'Inde Anglaise, Paris 1931; E.Thompson ve G.R.Garrat, *Rise and Fufilment of British Rule in India (1599-1933)*, Londra 1934; Ronaldshay, *The Life of Lord Curzon*, Londra 1928; L.A.Mills, *Ceylon under British Rule (1795-1932)*, Londra 1928; H.Cordier, *Historique des Relations de la Grande-Bretagne avec la Birmanie*, Paris 1894; V.Chirol, *The Middle East Question, Problems of India Defence*, Londra 1903; F.H.Holdich, *The Indian Borderland (1880-1900)*, Londra 1901; A.Ireland, *The Province of Burma*, 2 c., Boston 1907; P.Knaplund, *Gladstone and British Imperial Policy*, Londra 1927; Charles de Freycinet, *La Question d'Egypte*, Paris 1901 ve *Souvenirs (1878-1913)*, Paris 1914; Edward Malet, *Egypt(1879-1883)*, Londra 1900; Sir Charles Dilke, *Problems of Greater Britain*, 2 c., Londra 1890.

İngiltere sömürge ve kolonilerine âid son dönem bibliyografyası, ilgili ülkelerin bahislerinde olduğu için burada tekrarlanmadı.

G.P.Gooch ve H.Temperley, *Documents on the Origins of the War(1898-1914)*, 14 c., Londra, 1925 v.dd.; Earl of Oxford and Asquith, *Memories, 1852-1927*, 2 c., Londra 1926; Sir Edward Grey, *Twenty Five Years, 1892-1916*, Londra 1925, 2 c., Fr.trc. *Mémoires*, Paris 1927; Lady Gwedolin Cecil, *Life of Marquees of Salisbury*, 4 c., Londra, 1930 v.dd.; Garvin, *Life of Joseph Chamberlain*, 4 c., Londra, 1932 v.dd.; B.Dudgale, *Life of Balfour*, 2 c., Londra 1936; Sir Sydney Lee, *King Edward VII*, 2 c., Londra 1925; Cyril Asquith, *Life of Herbert Asquith, Lord Oxford*, 2 c., Londra 1932; A.Pribham, *England and the International Policy (1871-1914)*, Oxford 1931; William Langer, *European Alliances (1871-90)*, New York 1931; A.M., *The Diplomacy of Imperialism (1890-1902)*, 2 c., New York 1935; J.A.Spender, *Fifty Years of Europe*, Londra 1933; Sydney B.Fay, *The Origins of the World War*, 2 c., New York 1928, Fr.trc. *Les Origines de la Guerre*, 2 c., Paris 1931; R.Sontag, *European Diplomatic History (1871-1932)*, New York 1933; R.B.Mowat, *The Concert of Europe*, Londra 1930; G.P.Gooch, *Before the War*, 2 c., Londra 1938; R.W.Seton-Watson, *Gladstone, Disraeli and the Eastern Question*, Londra 1936; D.Harris, *Diplomatic History of the Balkan Crisis of 1875-78*, Oxford 1936; Winston Churchill, *Lord Randolph Churchill*, 2 c., New York 1906; Lord Newton, *Lord Lyons*, Londra 1913; Sir R.Bacon, *The Life of Lord Fisher*, 2 c., Londra 1929; Winston Churchill, *The World Crisis*, Londra 1923, Fr.trc. *La Crise Mondiale*, Paris 1925; E.L.Woodward, *England and German Navy*, Oxford 1935; W.Becker, *Fürst Bülow and England(1897-1909)*, Greifswald 1929; L.Poltz, *Die Anglo-Russische Entente*, Hamburg 1932; J.Fyler, *The British Army and the Continent (1904-1914)*, Londra 1938; Bernadotte Schmitt, *The Coming of the War*, 2 c., New York 1930, Fr.trc. *Comment vint la Guerre*, 2 c., Paris 1932; F.Debyser, *La Chronologie de la Guerre Mondiale*, Paris 1938; Lloyd George, *War Memoirs*, 6 c., Londra, 1934 v.dd., Fr.trc. *Mémoires de Guerre*, 2 c., Paris 1935; Lord Birkenhead, *Politicians and the War*, Londra 1928; C.Addison, *Four and Half Years*, Londra 1934; A.Cazamian, *L'Angleterre et la Guerre*, Paris 1917; Saxon Mills, *Lloyd George*, Londra 1924; J.A.Spender, *Great Britain, Empire and Commonwealth (1886-1935)*, Londra 1936; Amiral Jellicoe of Scapa, *The Crisis of the Naval War*, Londra 1920; Gen.Sir W.Robertson, *Soldiers and Statesmen (1914-18)*, 2 c., Londra 1926; Gen.Sir G. Aston, *The Great War of 1914-18*, Londra 1930; Amiral Bacon, *The Jutland Scandal*, Londra 1927, Fr.trc. *Le Scandale de la Bataille du Jutland*, Paris 1928; Edouard Delage, *La*

Drame du Jutland, Paris 1929; A.M., *Tragédie des Dardanelles,* Paris 1931; Nina Almond ve Ralph Lutz, *An Introduction to a Bibliography of the Paris Peace Conference, Collections of Sources,* Stanford Un., 1935; *The Conference of Paris,* 21 c.; Lord Riddell, *Intimate Diary of the Peace Conference and After,* Londra 1933; Harold Temperley, *A History of the Peace Conference of Paris,* 6 c., Londra, 1920-21; Charles Haskins ve H.Lord, *The Peace Conference,* Cambridge 1920; Isaïah Bowmann, *The New World,* 4: New York 1928.

H.Hall, *A Repertory of British Archives,* Londra 1920; M.S.Giuseppi *A Guide to the Manuscripts preserved in the Public Record Office,* Londra 1924; J.L.Hammond, *Gladstone and the Irish Nation,* Londra 1939; J.A.Thomas, *The House of Commons (1832-1901),* Cardiff 1939; W.Ivor Jennings, *The British Constitution,* Cambridge 1941; H.Firner, *The British Civil Service,* Londra 1937; H.H.Hall, *The Colonial Office,* Londra 1937; Sir Austen Chamberlain, *Politics from Inside,* Yale Un., 1937; Sir J.Headlam, *The History of the Royal Artillery (1858-1914),* 2 c., Woolwich, 1931-7; Lord Elton, *The Life of James Ramsay Macdonald (1866-1919),* Londra 1939; C.K.Fay, *Great Britain from Adam Smith to the Present Day,* Londra 1928; J.H.Clapham, *An Economic History of Modern Britain (1887-1929),* Cambridge 1938; A.L.Bowley, *Wages and Income in the United Kingdom since 1860,* Cambridge 1937; T.H.Marshall, *L'Aristocratie Britannique de Nos Jours, Annuaire Hist.Econ.et Soc.,* Paris 1937, 236-56; D.C.Calthrop, *English Dress from Victoria to George V,* Londra 1934; R.Mac Gregor Dawson, *The Development of Dominion Status,* New York 1937.

Annual Register, A Review of Public Events, Londra, 1759'dan bu yana; Karl Baedeker, İng.trc. *Great Britain,* Leipzig 1927 ve bir çok baskı; W.Bagehot, *The English Constitution,* Londra 1913; W.Cunningham, *The Growth of English History and Commerce,* 4: Londra 1904; J.J.Clarke, *The Local Government of the United Kingdom,* Londra 1921; W.A.Carrothers, *Emigration from British Isles,* Londra 1929; Cassel, *History of the British People,* 7 c., Londra 1925; Lord R.Cecil ve H.J.Clayton, *Our National Church,* Londra 1913; R.H.Gretton, *A Modern History of the English People,* 3 c., Londra, 1912-29; J.Mothersole, *The Isles of Scilly,* 2: Londra 1914; E.Wingfield-Stratford, *The History of British Civilization,* 2 c., Londra 1928; P.Hume Brown, *History of Scotland,* 2: Cambridge 1911 ve *Surveys of Scottish History,* Glasgow 1920; G.M.Thomson, *A Short History of Scotland,* Londra 1930; Sir H.Craik, *A Century of Scottish History,* 2 c., Edinburgh 1901; J.R.Fleming, *The History of Church Union on Scotland (1560-1929),* Londra 1930; G.Borrow, *Wild Wales,* 2: Londra 1901; G.Stone, *Wales,* Londra 1915; O.M.Edwards, *Wales,* Londra 1901 ve *A Short History of Wales,* Londra 1920; W.Radcliffe, *The Isle of Man,* Londra 1925; E.Foord, *The Channel Islands,* Londra 1924; A.Herbert, *The Isle of Man,* Londra 1926; E.Barker, *Ireland in the Past Fifty Years(1866-1918),* 2: Londra 1919; D.A.Chart, *Economic History of Ireland,* Dublin 1920; T.W.Russel, *Ireland and the Empire (1800-1900),* Londra 1901; Sir J.O'Connor, *History of Ireland(1789-1924),* Londra 1925; R.Dunlop, *Ireland from the Earliest Times to the Present Day,* Londra 1922; S.J.Brown, *A Guide to Books on Ireland,* Dublin 1920; E.Curtis, *A History of Mediaeval Ireland from 1100 to 1513,* Londra 1923, 2: 1938; G.Fletcher, *The Provinces of Ireland,* 5 c., Cambridge, 1921-2; R.B.O'Brien, *The Life of Parnell(1846-1891),* 2 c.,

Londra 1898; Constantia Maxwell, *Bibliography of Irish History*, Londra 1921; Eoin MacNeill, *Phases of Irish History*, Dublin 1919; O.von Jessen, *Die Strasse von Gibraltar*, Berlin 1929; W.C.Abbott, *Documents relating to the Gibraltar (1704-1935)*, Londra 1936; S.Conn, *Gibraltar in the British Diplomacy*, Londra 1942; G.T.Garratt, *Gibraltar and the Mediterranean*, Londra 1939.

Lord Hailey, *The Position of Colonies in a British Commonwealth*, Oxford 1941; W.Woodward, *A Short History of the Expansion of the British Empire (1500-1930)*, Londra 1931; J.A.Williamson, *A Notebook of Empire History*, Londra 1942; E.A.Walker, *British Empire, Its Structure and Spirit*, Oxford 1943; Albert Voton, *Great Britain, An Empire in Transition*, New York 1940; R.Stokes, *New Imperial Ideals*, Londra 1930; W.E.Simnett, *The British Colonial Empire*, Londra 1942; D.C.Somervell, *The British Empire*, Londra 1930; A.P.Newton, *A Hundred Years of the British Empire*, Londra 1940; Ernest Barker, *The Ideas and Ideals of the British Empire*, Cambridge 1941; R.Coupland, *Empire in These Days: An Intterpretation*, Londra 1935; W.K.Hancock, *A Survey of British Commonwealth Affairs*, 2 c., Londra 1942; Paul Knaplund, *The British Empire (1815-1939)*, Londra 1942; Gwen Neuendorff, *The Evolution of Dominion Status*, Londra 1942; Stephen Leacock, *The British Empire, Its Structure, Its Unity, Its Strength*, New York 1940; Sir John Marriott, *The Evolution of the British Empire*, Londra 1939.

G.B.Adams, *Constitutional History of England*, Londra 1942; Karl Baedaker, *London and Its Environs*, 19: Londra 1930; E.C.Talbot Booth, *The Royal Navy*, Londra 1942; F.C.Dietz, *An Economic History of England*, New York 1942; W.Kent, *The London Encyclopaedia*, Londra 1937; C.Lloyd, *The Royal Navy (1805-1918)*, Londra 1942; G.E.Manwaring, *A Bibliography of British Naval History*, Londra 1930; A.J.Marder, *British Naval Policy (1880-1905), The Anatomy of British Sea Power*, Londra 1941; Eric Sargeut, *The Royal Air Force(RAF)*, Londra 1942; Cecil Roth, *A History of Jews in England*, Oxford 1941; K.B.Smellie, *A Hundred Years of English Government*, Londra 1937; L.D.Stamp ve S.H.Beaver, *The British Isles, A Geographic and Economic Survey*, Londra 1933; J.S.Clouston, *A History of Orkney*, Kirkwall 1932; A.C.O'Dell, *The Historical Geography of the Shetland Islands*, Londra 1939; Agnes Mure Mackenzie, *History of Scotland*, 6 c., Londra, 1938-41; E.G.Bowen, *A Study in Geography and History: Wales*, Cardiff 1941; A.C.Saunders, *Jersey(17-19 th Centuries)*, 2 c., Jersey, 1930-33; James Cary, *Bibliography of Irish History (1870-1911)*, Dublin 1941; John Ryan, *Ireland to Earliest Times to 1600*, 2 c., Londra, 1937-8; M.MacDonagh, *The Home Rule Movement*, Dublin 1920; C.M.Garnier, *Histoire d'Irlande*, Paris 1939; Henry Harrison, *Ireland and the British Empire*, 2 c., Londra, 1937-9; H.Sherman, *Anglo-Irish Relations*, Londra 1948; S.O'Faolain, *The Irish*, Londra 1948; S.McManus, *The Story of the Irish Race*, 2: New York 1948; M.J.Mac Manus, *Eamon de Valera*, 4: Dublin 1948; T.J.Johnston, *A History of the Church of Ireland*, Dublin 1954; D.Gwynn, *The History of Partition (1912-25)*, 1950; R.Chauviré, *Histoire de l'Irlande*, Paris 1949.

E.V.Evatt, *The King and His Dominion Governors*, Oxford 1936; R.R.Kuczynski, *Demografic Survey of the British Colonial Empire*, 3 c., Londra, 1948-53; K.C.Wheare, *Dominion Status*, 5: Oxford 1953; G.Treves, *Il Commonwealth*

Britannico, Milano 1950; N.Macmillan, *RAF*, 4 c., Londra, 1942-50; V.H.Wideman, *The Cabinet in the Commonwealth*, Londra 1958; HMSO, *Economic Survey of the Colonial Territories*, 7 c., Londra, 1953 v.dd.; Lord Casey, *The Future of the Commonwealth*, Londra 1963; Sir Alan Burns, *In Defence of Colonies*, Londra 1957; W.H.Maxvell ve L.F.Maxwell, *Bibliography of the British Commonwealth*, 2: Londra 1956; D.E.Butler ve J.Freeman, *British Political Facts(1900-1960)*, Londra 1963; Lord Campion, *The Procedure of the House of Commons*, 3: Londra 1958; R.Young, *The British Parliament*, Londra 1962; N.Wilding ve P.Laundy, *An Encylopaedia of Parliament*, 2: Londra 1961; J.M.Macintosh, *The British Cabinet*, Londra 1962; R.T.MacKenzie, *British Political Parties*, 2: Londra 1963; B.E.Carter, *The Office of Prime Minister*, Londra 1956; H.Daalder, *Cabinet Reform in Britain (1914-63)*, Stanford Un., 1964; P.Ford ve G.Ford, *A Guide to Parliamentary Papers*, Londra 1956; Sir C.Jeffries, *The Colonial Office*, Londra 1956; Sir I.Jennings, *Cabinet Government*, 3: Cambridge 1959 ve *The British Constitution*, 5: Cambridge 1966 ve *Parliament*, 2: Cambridge 1957 ve *Party Politics*, 3 c., Cambridge, 1960-62; D.N.Chester, *Central and Local Government*, Londra 1950; K.B.S.Smellie, *A History of Local Government*, 3: Londra 1957; W.E.Jackson, *The Structure of Local Government in England and Wales*, 4: Londra 1960; R.Jackson, *The Machinery of Local Government in England and Wales*, Londra 1966; W.O.Hunt, *Introduction to the Law of Local Government and Administration*, 7: Londra 1962; Sir J.Gibbon ve R.W.Bell, *History of the London County Council(1889-1939)*, Londra; J.R.Moorman, *A History of the Church of England*, Londra 1953; G.Mayfield, *The Church of England*, 2: Oxford 1963; R.M.Jackson, *The Machinery of Justice in England*, 4:Londra 1964; R.V.B.Blackman, *The World's Warships*, Londra 1968; J.W.R.Taylor, *Pictural History of the RAF*, 3 c., Londra, 1968-9; Wilfred Smith, *An Economic Geography of Great Britain*, 2: Londra 1953; H.Rees, *British Ports and Shipping*, Londra 1958; R.H.Thornton, *British Shipping*, 2: Cambridge 1958; B.R.Mitchell, *British Historical Statistics*, Oxford 1962; D.P.Bickmore ve M.A.Shaw, *The Atlas of Great Britain*, Oxford 1963.

The Commonwealth Year-Book, Londra, yıllık; W.Dale, *The Modern Commonwealth*, Londra 1982; W.D.McIntyre, *The Commonwealth(1869-1971)*, Minnesota Un., 1978; H.D.Hall, *A History of British Commonwealth*, Londra 1971; D.Judd ve P.Slinn, *The Evolution of Modern Commonwealth*, Londra 1982; J.Garner, *The Commonwealth Office(1925-1968)*, Londra 1978; G.W.Keeton, *The British Commonwealth, Its Laws and Constitutions*, 9 c., Londra, 1951 v.dd.; A.Smith ve C.Sanger, *The Commonwealth in World Politics*, New York 1983; N.Mansbergh, *The Commonwealth Experience*, 2 c., Londra 1982; R.J.Moore, *Making the New Commonwealth Experience*, 2 c., Londra 1982; R.J.Moore, *Making the New Commonwealth*, Oxford 1987; Hong Kong Government, *Hong Kong 1987*, Hong Kong 1987; G.Benton, *The Hong Kong Crisis*, Londra 1983; A.J.Youngson, *Hong Kong*, Oxford 1982; E.R.Tregear, *Hong Kong Gazetteer*, Hong Kong Un., 1958; K.Hopkins, *Hong Kong*, Oxford 1971; J.Y.S. Cheng, *Hong Kong*, Oxford 1984; W.F.Beazer, *The Commercial Future of Hong Kong*, New York 1978; G.I.Shield, *Gibraltar, Bibliography*, Oxford 1988; *Gibraltar Year Book*, Gibraltar, yıllık; M.M.Green, *A Gibraltar Bibliography*, 2 c., Londra, 1980-82; G.Hills, *A History of Gibraltar*, Londra

1974; H.C.Magauran, *The Difficulties with Spain(1964-85)*, Gibraltar 1986; A.Cross, *Saint Helena*, Newton Abbot 1980; A.Crawford, *Tristan da Cunha*, Edinburg 1982.

Census 1981, England and Wales, 2 c., Londra, 1981-3, HMSO nş.; J.Walvin, *Immigration in British History and Politics*, Londra 1984; A.Ball, *British Political Parties*, Londra 1981; The Times, *Guide of the House of Commons*, Londra 1987; H.Pelling, *A Short History of the Labour Party*, Londra 1976; A.King, *The British Prime Minister*, 2: Londra 1985; H.Stanhope, *An Anatomy of the British Army*, Londra 1979; R.G.Sharpe, *Jane's Fighting Ships*, Londra, yıllık; R.V.B.Blackman, *Ships of the Royal Navy*, Londra, yıllık ve *The World's Warships*, Londra, yıllık; J.W.R.Taylor, *Jane's All the World's Aircraft*, Londra, Yıllık, 1909'dan beri; R.H.Sayers, *The Bank of England(1891-1944)*, Cambridge 1976; C.Hadfield, *British Canals*, 6: Newton Abbot 1979; M.P.Hornsby-Smith, *Roman Catholics in England*, Cambridge 1987; HMSO, *Britain, An Official Handbook*, Londra, yıllık; J.Brand, *The National Movement in Scotland*, Londra 1978; R.H.Campbell, *The Rise and Fall of Scottish Industry (1707-1939)*, Edinburgh 1981; G. Donalson, *The Edinburgh History of Scotland*, 4 c., Edinburgh Un., 1965-75; E.Grant, *Scotland, Bibliography*, Oxford 1987; G.Monies, *Local Government in Scotland*, Edinburgh 1985; N.Drucker ve H.M.Drucker, *The Scottish Government Year Book*, Londra 1980; HMSO, *Ulster Year Book*, Belfast, her 6 ayda; M.Wallace, *British Government in Northern Ireland*, Newton Abbot 1982; K.Kelly, *The Longest War: Northern Ireland and the IRA*, Londra 1982; E.H.Stenning, *The Isle of Man*, Londra 1984; R.H.Kinvig, *History of the Isle of Man*, Oxford 1945 ve *The Isle of Man, History*, Liverpool Un., 1975; F.Ambrière, *Les Iles Anglo-Normandes* Paris 1971; C.Cruickshank, *The German Occupation of the Channel Islands*, Londra 1975; V.Coysh, *The Channel Islands*, Newton Abbot 1977; N.Jee, *The Channel Islands*, Chishester 1982; R.Lemprière, *History of the Channel Islands*, 2: Londra 1980 ve *The Channel Islands*, Londra 1970; G.R.Balleine, *A History of Jersey*, 2: Chishester 1981; F.Le Maistre, *Dictionnaire Sersiais-Français*, Jersey 1966; A.R.de Carteret, *The Story of Sark*, Londra 1956; L.J.Marr, *A History of Guernsey*, Chishester 1982; V.Coysh, *Alderney*, Newton Abbot 1974.- Royal Irish Academy, *Atlas of Ireland*, Dublin 1979; M.O.Shannon, *Irish Rebuplic, Bibliography*, Oxford 1986; D.J.Hickey ve J.E.Doherty, *A Dictionary of Irish History since 1800*, Dublin 1980; *Encyclopaedia of Ireland*, Dublin 1968; A.R.Eager, *A Guide to Irish Bibliographical Material*, 2: Londra 1980; T.Brown, *Ireland: A Social and Cultural History(1922-1979)*, Londra 1981; *The Gill History of Ireland*, 11 c., Dublin.

The Statesman's Year-Book, Londra, 1867-1991, yıllık; *Almanach de Gotha*, Gotha, 1763-1954, yıllık; *Whitaker's Almanack*, Londra, 1868-1991, yıllık; *Burke's Royal Families of the World, I: Europe*, Londra 1977; *Burke's Guide to The Royal Family, 1973; Burke's Guide to County Houses*, 3 c.; *Burke's Dormant and Extinct Peerages; Burke's General Armory; Burke's Irish Family Records; Burke's Introduction to Irish Ancestry; Burke's Family Index;* Marquis de Ruvigny, *The Titled Nobility of Europe*, 1914; F.de La Chesney des Bois, *Dictionnaire de la Noblesse*, 19 c., 3: Paris 1861; Sir Frederick Ponsonby, *Recollections of Three Reigns*, 1951; H.M.Lane, *The Royal Daughters of England*, 2 c., 1910; Harold Nicolson, *Monarchy* 1962; Harold Nicolson, *King George V*, 1952; The Duke of Windsor, *A King's Story*, 1951;

G.M.Willis, *Ernest Augustus, King of Hanover*, 1954; James Pope-Hennessy, *Queen Mary*, 1959; T.G.Voigtel, *Stammtafeln zur Geschichte der Europäischen Staaten*, 1811; L.Moreri, *Grand Dictionnaire Historique*, 10 c., 1739; A.C.Addington, *The Royal House of Stuart*, 3 c., 1969-76; J.Anderson, *Royal Genealogies*, 2: 1736; L.Chasot de Nantigny, *Généalogies Historiques*, 4 c., Paris, 1736-8; S.Kekulé von Stradonitz, *Ahnentafel-Atlas der Regenten Europas*, 1898-1904; Vlopzimierz Dworzaczek, *Genealogia*, Krakovi 1959; Roger Fulford, *The Prince Consort*, 1949; K.Hopf, *Historisch-Genealogischer Atlas*, 9 c., Gotha 1857-66; Vicomte de Marsay, *Méthodes Critiques en Généalogie*, Paris 1946; American Society of Genealogists, *Genealogical Research, Methods and Sources*, 1960; Jacques Descheemaeker, *Les titres de Noblesse*, Paris 1958; Gaston Saffroy, *Bibliographie des Almanachs et Annuaires... Généalogiques et Nobiliaires du XVIe Siècle à Nos Jours*, Paris 1959; J.Burke, *Peerage and Baronetage of the British Empire*, Londra 1822; L.G.Pine, Arthur Willis ve Richard Wagner, *English Genealogy*, 1959-60; bu eserlerde gösterilen dîğer jenealojik bibliyografya ve târih atlasları.

DÖRDÜNCÜ CİLDİN SONU

EKLEMELER ve DÜZELTMELER

IV

DÖRDÜNCÜ CİLT

S.28, par.2, st.3: 10.1863'te (Ortodoks oldu) yerine (hayâtının sonuna kadar Lüteryen kalması, fakat doğacak çocuklarının Ortodoks olması kabûl edildi).

S.30: Vel.Pavlos'un kızı Maria Olympia 1996'da Amerikalı bir anneden doğdu.

S.30, st.7: (24-44) yerine (23-24).- Prs.Alexia (1965) = Carlos Morales Quintana, izd.1999.

S.41 sonu: Jivkov 1911-1998.

S.67, st.sn.5: (ta) çıkacak.

IV, 80, par.2'den sonraya: MAVROKORDATO: Skarlottos (Tr.İskerletoğlu), İstanbullu Rûm tâcir, katli 1631. Kızı Roksana (ölm.1684) = 1. Eflak Voyvodası, = 2. Yani Mavrokordato, Sakızlı tâcir, ölm.1644, oğulları Dr.Aleksandr (Tr.İskerletzâde İskender) Mavrokordato (1641-1.1710), yazar, Roma, Padua, Bologna üniversiteleri tıb fakültesi, İstanbul Patrik-hânesi'nde yüksek görevli, Panagios Nikousies yerine Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı 1673-1683 ve 1687-1698 = Sultana Khrysokoleos, Eflak voyvodası Büyük Stefan soyundan, izd.1670, oğulları Nikolas Mavrokordato (1670-1730), Dîvân-ı Hümâyûn baştercemânı 1698-1709, Eflak voyvodası 1715-1716 ve 1719-1730, Boğdan voyvodası 1709-1710 ve 1711-1716, Avusturya'da savaş tutsağı 1716-19, Tr., Ar., Fârs., Yûn., Lat., İt., Fr., yazar, med.Bükreş, kendi yaptırdığı 180 dönüm Vacaresti manastırı = 2. Smaragda, oğulları Konstantinos Mavrokordato (1711-1769), med.Yaş Katedrali, Eflak

voyvodası 1730 ve 1731-33 ve 1735-41 ve 1744-48 ve 1756-58 ve 1761-63, Boğdan voyvodası 1741-43 ve 1748-49 ve 1763, oğlu Aleksandr Mavrokordato (Tr.Deli Bey) (ölm.İst.1812), Boğdan voyvodası 1782-1785, bunun kardeşi Demetrios Mavrokordato, 1780'de Yaş'a yerleşti ve Romanya Mavrokordato'ları'nın atası oldu.

Yukarıdaki Nikolas Mavrokordato'nun (1670-1730) dîğer oğulları: Konstantin; Yani (1684-1749), Eflak voyvodası 1716-1719, Boğdan voyvodası 1711 ve 1743-1747, bunun oğlu "Firârî" Aleksandr, Boğdan voyvodası 1785-25.1.1787'de Rusya'ya sığındı = Zamfira: Aleksandr. Bu Nikolas oğlu Aleksandr'ın büyük oğlu: Nikolas = Yani Karaca'nın hemşîresi, oğulları Aleksandr (İst.1791-1863), Yunan İhtilâli lideri 1.1.1822, 1853-54'te Yunanistan başbakanı (sonra 3 defa daha başbakan), bunun oğlu Nikolas, Yunanistan'ın İstanbul elçisi 1899-1902. Nikolas oğlu Aleksandr'ın küçük oğlu: Yorgo (17.4.1821'de İstanbul'da asıldı), Boğdan voyvodası 1809, bunun oğlu Aleksandr, bunun kızı Lucia (İst.1812-İst.1884) = Stefan Karatodori, İkinci Mahmûd'un doktorlarından 1828-1861 (bu târîhe kadar Saray doktoru), oğulları Aleksandr Karatodori Paşa (İst.1833-İst.1906 = 73), vezîr 10.5.1878, 1. Mecîdî 5.1875, 1. Osmânî 6.1.1879, hâriciye nâzırı 4.12.1878 - 29.7.1879 = 0, 7, 26, Berlin Kongresi başmurahhası 1878, Girit vâlîsi 1896, Sisam beyi 1885-1895, Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dâiresi Üyesi 1896-1906, oğlu Stefan Karatodori (ölm.Atina 1941), Karatodori Paşa'nın kızı Anne = Gregorios Vegleris Bey, son Sisam beyi 1912-13, bunların oğulları Aleksandr Vegleris "Son Fenerli" (ölm.İst.1985). Bk. Nestor Camariona, *Aléxandre Mavrocardoto le Grand Drogman,* Selânik 1970; A.C. Stourdza, *Les Mavrocardato (1660-1830),* Paris 1913; Michel Sturdza, *Grande Familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople,* Paris 1983; Théodore Alancard, *Les Mavrovenni,* 2 c., Paris 1909.

S.86, no.62: (Cantacuzinu) olacak.

S.104, st.sn.16 başı: (Bulgarlar'ı) olacak.

S.108, par.sn.3, st.7 başı : (= Premislava) olacak.

S.110, st.14: (1196 = 11).

S.111, st.7: (= Salomea).

S.122, ilk par., st.2: (içni) yerine (için).

S.154, st.sn.2: (Oğulları) yerine (bunun oğlu).

S.154, st.sn.8 başı: (=4) yerine (=37).

S.169, par.2'den sonra: Polonya cumhur başkanları şunlardır: Josef Pilsudski 1919, Gabrjel Narutowicz 1922, Stanislaw Wojciechowski 1922, Ignace Moscicki 1926. Wladyslaw Raczkiewicz 1939, Boleslaw Beirut 1944.

S.176, son st.: (4.) yerine (5.)

S.179, no.21: (1262) yerine (1162).

S.200, st.6: (31) yerine (29).

S.209, st.sn.13-4: (mumyası Leningrad'a götürüldükten sonra) yerine (mumyalandıktan sonra).

S.226, no.9 başı: (İguşistân) yerine (İnguşistân).

S.238: Kırgızistan: Akayev ayaklanma sonucu istîfâ etti 7.4.2005. 10.7.2005'de eski başbakanlardan Kumanbek Bakıyev (1949) cumhurbaşkanı seçildi.

S.250, st.25 başı: (Government) olacak.

S.259, par.2, st.1: (Friedrich) olacak.- Par.3, st.3 sonu: (başkanı) olacak.

S.262, st.sn.8: (Danimarka) olacak.

S.266, no.54: (-66) yerine (=66).

S.271, st.sn.10: (elinde) olacak.

S.314, no.6, st.2: (içi) yerine (için).- No.3, st.3 başı: (30-40) yerine (30-70).

S.333, par.2 son kelime: (çocukları.) yerine (Çocukları:)

S.360, st.7: (827) yerine (1827).

S.367, st.5: (Arşidüşes) olacak.

S.381, par.3, st.8: (Yıldırım) olacak.

S.401, st.sn.17: (Leuchtenberg) olacak.

S.407 sonu: II. Ve III. Reich Almanya şansölyeleri (federal başbakanlar) (Reichskanzler): Prens Otto von Bismarck 1871, Kont Leo von Caprivi 1890, Prens Chlodwig Karl Viktor von Hohenlohe-Schillingsfürst 1894, Prens Bernhard von Bülow 1900, Theobald von Bethmann-Hollweg 1909, Georg Michaelis 1917, Kont Georg von Hertlong 1917, Prens Maximilian von Baden 1918; Philipp Scheidemann 1919, Gustav Bauer 1919, Hermann Müler 1920, Konstantin Fehrenbach 1920, Karl J. Wirth 1921, Wilhelm Cuno 1922, Gustav Stresemann 1923, Wilhelm Marx 1923, Hans Luther 1925, W. Marx (2) 1926, H. Müler (2) 1928, Heinrich Brüning 1930, Franz von Papen 1932, Kurt von Schliecher 1932, Adolf Hitler 1933-1945 (1934'te Führer unvânını aldı ve III. Reich'ı başlattı).

S.427, son st.: (Friedrich) olacak.

S.428, par.3, st.10 sonu: (1763) yerine (1773).

S.429, par.3, st.5 sonu: (56, Fransa korgenerali) olacak.

S.431, st.sn.2: (korgenerali) olacak.

S.435, st.sn.13 başı: 27'den sonraki parantez kalkacak.

S.446, no.15: Maréchal de Saxe'ın torununun kızı: George Sand, Baronne Dupin Dudevant, ünlü Fransız kadın romancısı, 1804-1876.

S.451, st.sn.4: (1638) yerine (1683).

S.459, par.2, st.7 sonu: (=18) çıkacak.

s.463, st.3: (Friedrich) olacak.

S.480 sonu: Pr.Ernst August IV, 1.1999'da 2. defa Monako prensesi Caroline'le evlendi ki Caroline'in 3. izdivâcıdır ve prensin ilk eşi İsviçre'li Chantal'den (talâk 1997) çocukları vel.-pr.Ernst ve Prs.Christine'dir.

S.491, st.sn.9 başı: (Landgraf) olacak.

S.492, st.sn.11: (öldü) olacak.

S.494, st.sn.7: (Strelitz) olacak.

S.495, st.15 sonu (Brandenburg) olacak.

S.499, st.1, no.11: 1916'da 6. Türk Ordusu'nda bir müddet tümen kumandanlığı yapıp sonra Irak'tan Avrupa cephesine döndü, Ordu kumandanı Halîl Paşa (Kut) idi.

S.500, st.6: (günlük) olacak.- No.2, st.2: (1760) yerine (17-60).

S.506, son st.: (içni) yerine (için).- St.4: (yş.kç.) yerine (8 yş.kç.).

S.515, no.2, st.1 başı: (şekilde) olacak.

S.521, no.8, st.6: (Hânedânı) olacak.

S.523, par.2, st.6 sonu. (1761-) yerine (1761=).

S.525, ilk par.'dan sn.: Olga (Paris 1921-İst.1999), izd. ve TC tab'ası 1951 = Dr. Mürsel Savic (TC), 1999'da hayatta.

S.529, st.8 sonu: (63) yerine (26).

S.531, st.2 sonu (prensesleri) olacak.

S.534, st.sn.1: (1864) yerine (1684).

S.549, st.s3 başı: (prensliğinin) olacak.

S.550, st.7 sonu: (kontluğunu) olacak.

S.588, par.3, st.4-5: (1866=85) ile başlayıp (1793) ile biten toplam 1 satırlık mükerrer ibâre çıkacak.

S.595, son par., st.4: (Slovenya) yerine (Slovakya).

S.597, st.sn.9: (Hohenhole) yerine (Hohenlohe).

S.630, st.sn.10: (torununun) olacak.

S.633, par.2. st.1: (piskoposluk) olacak.

S.636, par.2, st.8 sonu: (Collaredo) olacak.

S.638, par.3, st.sn.2: (kontlukları) olacak.

S.640, st.3 sonu: (Fürstenberg) olacak.

S.647, st.8: (1882) yerine (1872).- St.sn.14 başı: (Wernigerode) olacak.

S.648, st.sn.8: (=Prusya) yerine (,Prusya).

S.651, st.12: (Bavyera'da) olacak.

S.657, st.4 sonu: (edîbe) olacak.- İlk par., st.sn.4: (Schönburg) olacak.

S.660, st.sn.6: (Silezyası) olacak.

S.666, st.sn.9: (Ferdinand) olacak.

S.684, st.3: (Aarhus) olacak.

S.691, st.1: (Voyvodina) olacak.- St.2: (Trentino)dan sonraki virgül kalkacak.

S.694, son st.: İlk (532.000 =) yerine (110.000 =).

S.701, st.3: Johannes Rau'nun yerine cumhurbaşkanı Horst Köhler 1.7.2004.

S.702, st.sn.4: Hans Fischer, Avusturya cumhurbaşkanı 26.4.2004.

S.703, sonu : Avusturya cumhurbaşkanları: Karl Seitz 1919, Michael Hainish 1920, Wilhelm Miklas 1928, 1938-1945'te Almanya ile birlik, Karl Renner 19.12.1945.

S.709, st.sn.9 başı: (François) olacak.

S.742, st.6: (Goningen) yerine (Groningen).

S.746, no.5: Juliana, ölm.3.2004.

S.747: Friso (1968) = morg.Mabel Wisse (-1968), ayni yaşta, bu evlenme dolayısıyle taht üzerindeki hakkından ferâgat etti.- Pr.Claus, ölm.2002.- Vel.-Pr.Willem Alexander = Maxima Zorrequieta kızı, Arjantinli bakan.

S.751, no.4'den sn.: Vel.-Pr.Philippe (15.4.1960) = Mathilde d'Ukedem d'Ackoz (1973), izd.5.12.1999, yş.26, zevcinden 13 yş.kç.

S.756, Jean 2000 yılında ferâgat edince oğlu Henri (1955) 6. büyük-duka oldu.

S.767, par.2, st.1: (dukalarına) olacak.

S.774, st.sn.18: (askın) yerine (aslen).

S.776, st.sn.19: (Bretagne) olacak.

S.783, no.15 sonu: (=2) yerine (=1).

S.785, no.7, st.2: (2. Eadgifu) yerine (3. Eadgifu).

S.791, par.2, st.3 sonu: (Blanche) olacak.

S.794, st.4 başı şöyle olacak: (36, yş.16?-52?).

S.800, st.9: (1413) yerine (1513).

S.805, st.sn.10: (3) Francis) yerine (2)Francis).

S.808, par.2, st.sn.3 sonu şöyle olacak: (duka=duke, kont=earl).

S.809, st.4: (=8) yerine (=82).

S.817, st.sn.2: Ana Kraliçe Elizabeth, ölm.30.3.2002 = 102 yaşında.

S.818, st.3: Prs.Margaret, ölm.9.2.2002 = 72.- 3- Edward (1914) = Sophie James (1966), izd. ve Wessex kont ve kontesi 19.6.1999.- Pr.Charles = Camilla (1947), metres 1970-2005, izd.9.4.2005 (morganatik) (Camilla'nın ilk eşi: Sir Andrew Parker Bowles, izd.1973, tal.1995=22, bu evlenmeden 1 kız ve 1 erkek çocuk).

S.822, son par.'dan önce: Walpole'den önceki başbakanlar: Earl (1706) Sidney of Godolphin 1702-1710=8, Earl (1711) Robert Harley of Oxford (1710-1714, Duke (1694) Charles Talbot of Shrewbury 1714, Earl (1714) Charles Montagu of Halifax 1714-1715, Earl (1692) Charles Howard of Carlisle 1715, Earl (1742) Robert Walpole of Oxford (1) 1715-1717=2, Earl (1718) James Stanhope 1717-1718=1, Earl (1702) Charles Spencer of Sunderland 1718-1721=3, Walpole (2) 1721-1742=21=23.

S.823, ilk par.'dan sn.: 44) Edw. Heath (1916-2005=89), mv. 1951-2001=50, yş. 35-85. 47) John Major (Muhâfazakâr) 28.11.1990 - 2.5.1997 = 6, 5, 4 ve 48) John Blair (İşçi) (doğ.1954), 2.5.1997'den beri başbakan, 5.2005'de 3. defa dönem genel seçimlerini kazanarak iktidârına devâm etti.

S.824, st.5: (Oğulları) yerine (yalnız büyük oğulları).

S.827, par.2, son st.: (kalkacaktır) olacak.

S.832, par.3, st.7 sonu : (1514'de) olacak.

S.847, st.sn.3: (3) yerine (2).

S.848, st.sn.3: (3) yerine (2).

S.864, par.2'den sn.: Bengal Vâlîleri (Governors of Bengal, 1773'te Governor General of Bengal and India olarak değiştirildi): Robert Clive, Lord of Plassey 1757-1760=3, Henry Vansittart 1760-1764=4, Clive (2) 1764-1767=3=6, Harry Verelst 1767-1769=2, John Cartier 1769-1772=3.

S.868 sonu: Canterbury Başpiskoposluğu 601 yılında kuruldu. 16. asırda 8. Henry zamânında (1. Mary dönemi hâriç) Protestan-Anglikan başpiskoposluğu oldu, daha önce Papa'ya bağlı Katolik başpiskoposluğu idi. İlk başpiskopos (601-604) Saint Augustine'dir. 28. başpiskopos da azîzleştirilmiştir. (Aelfheah, Saint Alphege, 1006-1012). 1945'te atanan Geoffrey Francis Fisher, 99. canterbury başpiskoposudur. En fazla bu görevde kalan 39 yılla (692-731) 8. başpiskopos Britwald (Berchwald)'dır. Katoliklik'ten ayrıldıktan sonra ise 96. başpiskopos Randall Thomas Davidson 25 yıl kaldı (1903-1928). Ayrılma ekseriyâ ölümle olmaktadır. Bununla berâber Anglikan kilisesinin başı ne Canterbury Başpiskoposu, ne de York Başpiskoposu'dur (bu ikisi dışında İngiltere'de başpiskoposluk yoktur). İngiltere kralı veyâ kraliçesidir. 1996'da İkinci Elizabeth bu dînin başı olmak sıfatından ferâgat etmeyi düşünmüşse de, düşüncede kalmıştır.

İrlanda Serbest Cumhûriyeti (Irish Free State) kurulduktan sonra (6.12.1921) governor general (genel vâlî) denen devlet başkanları şunlardır: Timoty Michael Healy 1922-1927, James McNeil 1927-1932, Donald Buckley 1932-1937. Sonraki tam bağımsız İrlanda devlet başkanlarına sâdece başkan (president) dendi: Douglas Hyde 1937-1945, Seán T.O'Kelly 1945. Başbakanlar: William T. Cosgrave 1922-

1932, Eamon de Valera 1932-1948+1951-1959=toplam 24 yıl başbakan+cumhurbaşkanı 1959-1973=14=38. De Valera (New York 1882-Dublin 1975=93), babası Kübalı İspanyol, sâdece annesi İrlandalı olduğu halde, 1913'te İrlanda'da İngilizlar'e karşı ayaklanmanın liderliğini üzerine aldı ve 1918'de bunu tam bir ihtilâle çevirdi. 1932'ye kadar milletvekili, parti lideri, muhâlefet lideri, İrlanda dışişleri bakanı ve başbakan oldu.

S.875, st.sn.13: (sömürgelerini) olacak.

S.881, par.2, st.sn.7 sonu: (Pennsylvania) olacak.

S.893, st.sn.15: (Republic) olacak.

DÖRDÜNCÜ CİLDİN SONU

YILMAZ ÖZTUNA'NIN ESERLERİ

-**1402 Ankara Muhârebesi, Bâyezid ile Timur'un Ölümü ve Fetret Devri,** İstanbul 1946, Kenan Matbaası, 88 s. (2.000 tiraj) (tükendi)

-**Türk Mûsikîsi Lugati,** İstanbul 1949-1955, **Mûsikî Mecmuası** yayını, 446 s. (çift sütun) (1.000 tiraj) (tükendi)

-**Gündelik Gazete Tarzında Hazırlanmış Dünyâ Târihi, Hayat Târih Gazetesi, İnsanlığın Başlangıcından Kore Harbi'ne Kadar,** İstanbul 1963, **Hayat** yayını, 216 s. (5 sütun, in folio) (te'lif ve terceme) (220.000 tiraj) (tükendi)

-**Türkiye Ansiklopedisi,** İstanbul 1964 ve 2 baskı daha, **Hayat** yayını, 520 s. (3 sütun) (550.000 tiraj) (tükendi) (Prof. Dr. Metin Tuncel'le müşterek)

-**Mahmûd Şevket Paşa'nının Günlük Not Defteri, Hayat** mecmuasında tefrika, 1965 (metin neşri), kitap şeklinde: İstanbul 1988, 224 s. (5.000 tiraj) (tükendi)

-**Hurşîd Paşa'nın Saray Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası**'nda tefrika, 1965 (metin neşri)

-**Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası**'nda tefrika, 1965 (metin neşri), kitap şeklinde: Boğaziçi Yayınevi, İstanbul 1990, 128 s. (5.000 tiraj) (tükendi)

-**Mîmâr Sinân'ın Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası**'nda tefrika, 1966 (metin neşri)

-**Seydî-Alî Reîs'in Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası**'nda tefrika, 1966 (metin neşri)

-**Gaalib Paşa'nın Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası**'nda tefrika, 1966 (metin neşri)

-**Türkiye Târihi (Başlangıcından Zamânımıza Kadar), Hayat** yayını, 12 c, İstanbul, 1964-67, toplam 3.664 s. (60.000 tiraj) (tükendi) (1. cildin Arapça trc. Erşedü'l – Hürmüzî, **el-Medhal ale't-Târîhi't-Türkiye,** Beyrût 2005).

-**Vilâyetlerimizin Târihi, Hayat** yayını, 448 s. (çift sütun), İstanbul 1968 (45.000 tiraj) (tükendi)

-**Les Bases de la Musique Turque, Cultura Turcica**'dan aynı baskı, Ankara 1965 (5.000 tiraj) (tükendi)

-TRT Türk Mûsikîsi Notaları (bir hey'etle müşterek) (teksir), İstanbul radyosu, 1967-69.

- Osmanlı Pâdişâhlarının Hayat Hikâyeleri, Hayat yayını, İstanbul 1969, 120 s. (3 sütun) (150.000 tiraj) (tükendi) yeni baskı: Ötüken Yayınevi, İstanbul 1988, 446 s. (3.000 tiraj), sonraki baskı (3.000 tiraj), 4. baskı, 366 s., 1998, 5. baskı 2000, 6. baskı 2005.

-Türk Târihinden Yapraklar, aslı: 1965-66'da İstanbul Radyosu'nda yapılan 69 konuşma, **1000 Temel Eser: 11,** Devlet Kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1969, 344 s. (20.000 tiraj) (tükendi); 2. baskı: İstanbul 1983, Ötüken Yayınevi 344 s. (10.000 tiraj), 3. baskı MEB, İstanbul 1985, 388 s. (5.000 tiraj), 4. baskı: MEB, **Türk Klâsikleri: 17,** İstanbul 1992, 340 s. (20.000 tiraj), 5. baskı: MEB, **Millî Klâsikler: 11,** 340 s., 1999, 340 s. (5.000 tiraj) (toplam 66.000 tirajlı) (tükendi); kısaltılmışı: **Türkler,** İst. 2004, 256 s. (2.500 tiraj); 7. baskı (Ötüken, 3.000)

-Resimlerle 93 Harbi (1877-78 Türk-Rus Savaşı), Hayat yayını, İstanbul 1969, 48 s. (3 sütun) (15.000 tiraj) (tükendi)

-Türk Bestecileri Ansiklopedisi, Hayat yayını, İstanbul 1969, 160 s. (çift sütun) (150.000 tiraj) (tükendi)

-Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı, 3 c, İstanbul 1969, 1974, 1976, 374+140+328 s. (çift sütun) (10.525 tiraj) (tükendi)

-Osmanlı Târihçilerinden Seçmeler, Hayat Târih Mecmuası'nda tefrika, 1970 (metin neşri), bir bölümünün kitap şekli: **İslâma Dâvet,** Samsun 1981, 128 s. (10.000 tiraj) (tükendi)

-Resimlerle Türkiye Târihi, Hayat yayını, İstanbul 1970, 300 s. (çift sütun) (30.000 tiraj) (tükendi)

-Fâtih'in Ölümü, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 5-6.1964.

-İkinci Osman, Yeni İstanbul'da tefrika, 7.8.1966 v. dd. **Dünya**'da tefrika, 12.1972.

-Osmanlı Hânedânı, Orta Doğu gazetesinde tefrika, 5.1974.

-Büyük Türk Sözlüğü, Hayat yayını, İstanbul 1970, 1.288 s. (çift sütun) (180.000 tiraj) (Prof. Dr. Muharrem Ergin'le müşterek) (tükendi)

-Havacılık Târihinde Türkler (1918 Mondros Mütârekesi'ne Kadar), Hava Kuvvetleri Komutanlığı yayını, Ankara 1970, 488 s. (çift sütun) (2.000 tiraj) (tükendi) (Yk. Mh.Yavuz Kansu ve Hv. Alb. Sermed Şensöz'le müşterek)

-Dördüncü Murâd, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 1971.

-Türk Mûsikîsi Klasikleri, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1972, 1-6, s.1-36 (çift sütun, in folio) (5.000 tiraj) (tükendi)

-Kösem Sultân, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 1972.

-İstanbul Sarayları, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 1973.

-Halil Menşete'nin Hâtıraları, Hayat Târih Mecmuası'nda tefrika, 1973 (metin neşri)

-Safiyye Sultân, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 1975, **Son Havâdis**'te tefrika, 1980.

-Histoire de la Turquie, Basın-Yayın Gn. Müd. yayını, Ankara 1976, 80 s. (çift sütun) (10.000 tiraj) (tükendi) 2. baskı: 2002 (5.000 tiraj)

-Osmanlı Târihi ve Medeniyeti, YAYKUR ders notları, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara 1976, 1977, 1979, üç baskı, 152 s. (toplam 450.000 tiraj) (tükendi)

-Târih Lise III, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul 1976, 480 s., değişik 2. baskı 1977, 448 s. (200.000+150.000 tiraj) (tükendi)

-Osmanlı İmparatorluğu Nasıl Battı? Tercüman gazetesinde tefrika 1977.

-Osmanlı İmparatorluğu, Devlet Kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara 1977, 72 s. (çift sütun) (13.600 tiraj) (tükendi)

-Osm. İmp., Tercüman gaz. **Türk ve İslâm Ans.,** 2. cilt (1. ciltte **Türk Tarihi**).

-Türk Bestecileri, İst. Radyosu'nda N. Atlığ'ın aylık 45 dakika konserlerinde, 1.1966-1.1968.

-Türk Bestecileri, Son Havâdis gaz. 1970-74 ve **Dünya** gaz. 1969-74'te müzik sayfalarında.

-Türk Mûsikîsi Târihi, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuarı ders notlarının teksîri, İstanbul 1977, 44 s. (tükendi)

-14. Yüzyılda Türk Mûsikîsi, MEB, **14. Yüzyıl Türk San'atı,** İstanbul 1977'de.

-Târihte Ramazan, Tercüman gazetesinde tefrika, 1979.

-Bir Darbenin Anatomisi, Hayat Mecmuası'nda tefrika, 1982, kitap hâlinde: Ötüken Yayınevi, İstanbul 1984, 520 s. (10.000 tiraj), yeni baskılar: 1987, 564 s. (3.000 tiraj), 1990, 560 s. (3.000 tiraj), 5. baskı: Bâbıâlî Kültür Yayıncılığı, 472 s. (2.500 tiraj), Fransızca'ya çevrildi: Pr. Ömer Nâmî.

-**Türkler, Arablar ve Yahûdiler, Hayat** mecmuasında tefrika, 1982, kitap hâlinde: Boğaziçi Yayınevi, İstanbul 1989, 80 s. (3.000 tiraj) (tükendi)

-**Balkan Savaşı, Hayat Mecmuası**'nda tefrika, 1983, kitap hâlinde: Ötüken Yayınevi, İstanbul 1990, 208 s. (3.000 tiraj) (tükendi)

-**Harem'de Fırtına, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983, kitap hâlinde: **Osmanlı Haremi'nde Üç Hasekî-Sultân**, Ötüken Yayınevi, İstanbul 1988, 264 s. (3.000 tiraj), 3. baskı 2.000 (3.000 tiraj), 5. baskı 2000 (2.000 tiraj)

-**Târih Sohbetleri,** Ötüken Yayınevi, İstanbul 1988, 384 s. (3.000 tiraj), (tükendi).

-**İttihad ve Terakkî, Hayat Mecmuası**'nda tefrika, 1983

-**Dînî Bestekârlarımız, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983

-**Son İslâm Devletleri, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983

-**Balkan Savaşı, Tercüman'da** tefrika 1986

-**Sâdeddin Arel,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1986, 160 s. (20.000 tiraj) (tükendi).

-**Hacı Ârif Bey,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1986, 128 s. (20.000 tiraj) (tükendi).

-**Târih Sohbetleri,** Hayat'da tefrika, 1986

-**Osmânoğulları ve Türk Mûsikîsi,** Türk Dünyâsı Araştırmaları, İstanbul 1987, 30 s. (tükendi).

-**Türk Mûsikîsi, Teknik ve Târih,** Türk Petrol Vakfı, İstanbul 1987, 120 s. (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Türkiye'de Askerî Müdâhaleler,** s. 1-36, çift sütun, **Tercüman** yayını, İstanbul 1987 (100.000 tiraj) (tükendi).

-**Itrî,** Kültür Bakanlığı, 112 s., Ankara 1987 (15.000 tiraj) (tükendi)

-**Dede Efendi,** Kültür Bakanlığı, İstanbul 1987, 232 s. (15.000 tiraj), 2. baskı 1996, 240 s. (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Abdülkaadir Merâğî,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1988, 96 s. (15.000 tiraj) (tükendi).

-**Keçeci-zâde Fuâd Paşa,** Kültür Bakanlığı, 1988 (15.000 tiraj), 116 s. (tükendi).

-**Şevki Bey,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1988, 148 s. (8.000 tiraj) (tükendi).

-**Âlî Paşa,** Kültür Bakanlığı, 1988, 148 s. (8.000 tiraj) (tükendi).

-Kaanûnî Sultân Süleymân, Ankara 1989, 176 s., Kültür Bakanlığı (15.000 tiraj) (tükendi).

-İkinci Mahmûd, Ankara 1989, 124 s., Kültür Bakanlığı (15.000 tiraj) (tükendi)

-Şark Mes'elesi, Ankara 1989, 58 s. (10.000 tiraj), Almanca tercümesi: **Die Ostfragen,** 1989, 80 s., Fransızca tercümesi: **Question d'Orient,** 1989, 80 s. (hepsi tükendi).

-Osmanlı Devleti Târihi, Faisal Finans Kurumu, 2 c, 1.160 s., İstanbul 1986 (5.000 tiraj), Kültür Bakanlığı, Ankara 1999, 2c., 1.168 s. (5.000 tiraj), bir de Yimpaş Holding'in korsan baskısı var (tükendi) (Arabca tercümesi: Adnân Mahmûd Selman. **Târîhu'd-Dewleti'l-Usmâniyye,** Kahire 1988, 1990, 2 c., 680+878 s., (10.000 tiraj) (hepsi tükendi). Gözden geçirilmiş son baskı: 2c., Ötüken, İstanbul 2004, 640+484 s.

-Târih Ansiklopedisi, BATEŞ, İstanbul 1991, 2 c., 832 s. (çift sütun) (10.000 tiraj) (tükendi)

-Büyük Türkiye Târihi (Başlangıcından Zamânımıza Kadar Türkiye'nin Siyâsî, Medenî, Kültür, Teşkîlât ve San'at Târîhi), Ötüken Yayınevi, İstanbul 1977-1979, 14 c. (toplam 6.904 s.) (55.000 tiraj) (tükendi).

-İslâm Devletleri, Devletler ve Hânedânlar, c.I, Kültür Bakanlığı, Ankara 1989, 1.060 s. (5.000 tiraj) Arabca trc. Adnân Mahmûd Selmân, 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi)

-Türkiye Devleti (1074-1990), Devletler ve Hânedânlar, c.II, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, 1.200 s. (5.000 tiraj), 2.baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-İlk Çağ Devletleri, Devletler ve Hânedanlar, c.III, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, 565 s. (5.000 tiraj), 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-Avrupa Devletleri, Devletler ve Hânedanlar, c.IV, Kültür Bakanlığı, Ankara 1991, 900 s. (5.000 tiraj), 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-Lâtin Avrupa ve Amerika Devletleri, Devletler ve Hânedânlar, c.V, Kültür Bakanlığı, Ankara 1996, 960 s. (6.500 tiraj) (tükendi).

-Türk Mûsikîsi, Türk Dünyâsı El Kitabı, TKAE, Ankara, 1992, c.II, s. 487-535.

-Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri, Atatürk Yüksek Kurumu, Ankara 2000, 592 s., çift sütun. (3.000 tiraj).

-Târihten Portreler, Türkiye gazetesi, haftalık yazılar, 1990-92, kitap hâlinde Ötüken 1998, 366 s. (5.000 tiraj).

-**Türkler, Arablar ve Yahûdiler, Hayat** mecmuasında tefrika, 1982, kitap hâlinde: Boğaziçi Yayınevi, İstanbul 1989, 80 s. (3.000 tiraj) (tükendi)

-**Balkan Savaşı, Hayat Mecmuası**'nda tefrika, 1983, kitap hâlinde: Ötüken Yayınevi, İstanbul 1990, 208 s. (3.000 tiraj) (tükendi)

-**Harem'de Fırtına, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983, kitap hâlinde: **Osmanlı Haremi'nde Üç Hasekî-Sultân,** Ötüken Yayınevi, İstanbul 1988, 264 s. (3.000 tiraj), 3. baskı 2.000 (3.000 tiraj), 5. baskı 2000 (2.000 tiraj)

-**Târih Sohbetleri,** Ötüken Yayınevi, İstanbul 1988, 384 s. (3.000 tiraj), (tükendi).

-**İttihad ve Terakkî, Hayat Mecmuası**'nda tefrika, 1983

-**Dînî Bestekârlarımız, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983

-**Son İslâm Devletleri, Tercüman** gazetesinde tefrika, 1983

-**Balkan Savaşı, Tercüman'da** tefrika 1986

-**Sâdeddin Arel,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1986, 160 s. (20.000 tiraj) (tükendi).

-**Hacı Ârif Bey,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1986, 128 s. (20.000 tiraj) (tükendi).

-**Târih Sohbetleri,** Hayat'da tefrika, 1986

-**Osmânoğulları ve Türk Mûsikîsi,** Türk Dünyâsı Araştırmaları, İstanbul 1987, 30 s. (tükendi).

-**Türk Mûsikîsi, Teknik ve Târih,** Türk Petrol Vakfı, İstanbul 1987, 120 s. (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Türkiye'de Askerî Müdâhaleler,** s. 1-36, çift sütun, **Tercüman** yayını, İstanbul 1987 (100.000 tiraj) (tükendi).

-**Itrî,** Kültür Bakanlığı, 112 s., Ankara 1987 (15.000 tiraj) (tükendi)

-**Dede Efendi,** Kültür Bakanlığı, İstanbul 1987, 232 s. (15.000 tiraj), 2. baskı 1996, 240 s. (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Abdülkaadir Merâğî,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1988, 96 s. (15.000 tiraj) (tükendi).

-**Keçeci-zâde Fuâd Paşa,** Kültür Bakanlığı, 1988 (15.000 tiraj), 116 s. (tükendi).

-**Şevki Bey,** Kültür Bakanlığı, Ankara 1988, 148 s. (8.000 tiraj) (tükendi).

-**Âlî Paşa,** Kültür Bakanlığı, 1988, 148 s. (8.000 tiraj) (tükendi).

-**Kaanûnî Sultân Süleymân**, Ankara 1989, 176 s., Kültür Bakanlığı (15.000 tiraj) (tükendi).

-**İkinci Mahmûd,** Ankara 1989, 124 s., Kültür Bakanlığı (15.000 tiraj) (tükendi)

-**Şark Mes'elesi,** Ankara 1989, 58 s. (10.000 tiraj), Almanca tercümesi: **Die Ostfragen,** 1989, 80 s., Fransızca tercümesi: **Question d'Orient,** 1989, 80 s. (hepsi tükendi).

-**Osmanlı Devleti Târihi**, Faisal Finans Kurumu, 2 c, 1.160 s., İstanbul 1986 (5.000 tiraj), Kültür Bakanlığı, Ankara 1999, 2c., 1.168 s. (5.000 tiraj), bir de Yimpaş Holding'in korsan baskısı var (tükendi) (Arabca tercümesi: Adnân Mahmûd Selman. **Târîhu'd-Dewleti'l-Usmâniyye,** Kahire 1988, 1990, 2 c., 680+878 s., (10.000 tiraj) (hepsi tükendi). Gözden geçirilmiş son baskı: 2c., Ötüken, İstanbul 2004, 640+484 s.

-**Târih Ansiklopedisi,** BATEŞ, İstanbul 1991, 2 c., 832 s. (çift sütun) (10.000 tiraj) (tükendi)

-**Büyük Türkiye Târihi (Başlangıcından Zamânımıza Kadar Türkiye'nin Siyâsî, Medenî, Kültür, Teşkîlât ve San'at Târîhi),** Ötüken Yayınevi, İstanbul 1977-1979, 14 c. (toplam 6.904 s.) (55.000 tiraj) (tükendi).

-**İslâm Devletleri, Devletler ve Hânedânlar,** c.I, Kültür Bakanlığı, Ankara 1989, 1.060 s. (5.000 tiraj) Arabca trc. Adnân Mahmûd Selmân, 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi)

-**Türkiye Devleti (1074-1990), Devletler ve Hânedânlar,** c.II, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, 1.200 s. (5.000 tiraj), 2.baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-**İlk Çağ Devletleri, Devletler ve Hânedanlar,** c.III, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, 565 s. (5.000 tiraj), 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Avrupa Devletleri, Devletler ve Hânedanlar,** c.IV, Kültür Bakanlığı, Ankara 1991, 900 s. (5.000 tiraj), 2. baskı 1996 (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Lâtin Avrupa ve Amerika Devletleri, Devletler ve Hânedânlar,** c.V, Kültür Bakanlığı, Ankara 1996, 960 s. (6.500 tiraj) (tükendi).

-**Türk Mûsikîsi, Türk Dünyâsı El Kitabı,** TKAE, Ankara, 1992, c.II, s. 487-535.

-**Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri,** Atatürk Yüksek Kurumu, Ankara 2000, 592 s., çift sütun. (3.000 tiraj).

-**Târihten Portreler, Türkiye** gazetesi, haftalık yazılar, 1990-92, kitap hâlinde Ötüken 1998, 366 s. (5.000 tiraj).

-Sâz eserlerinin notaları: Dr. Yılmaz Karakoyunlu, **Parlamenter Bestekârlar,** TBMM nş., Ank. 1999, s. 145-58. ve Tarık Kip, **TRT Saz Eserleri Repertuvarı** ve **Mûsikî Mecmuası,** 1965 ve Onur Akdoğlu, **Tarihçi ve Müzikolog Yılmaz Öztuna,** İzmir 1990.

-**Târihten Sohbetler, Türkiye** gazetesi, haftalık yazılar, 1992-97, kitap hâlinde: 3 c., toplam 1.248 s. Ötüken, 1988 (5.000 tiraj).

-**Büyük Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi,** 2 c., 480+592 s. (çift sütun), Kültür Bakanlığı, Ankara 1990 (5.000 tiraj) (tükendi).

-**Târih Konuşmaları,** TRT2'de cumartesi geceleri 25 dakikalık TV sohbetleri, 2,5 yılda 125 konuşma, 2001-2003.

-**Çerçeveden Yansımalar,** TGRT-Haber TV'de her ayın ilk pazartesi gecesi 90 dakika politika konuşması (başlangıç: Kasım 2004).

-**Büyük Osmanlı Târihi,** Ötüken Yayınevi, İstanbul 1994, 10 c., yaklaşık 5.500 s. (30.000 tiraj).

-Makaleler, fıkralar, etüdler, ansiklopedi maddeleri: **Hayat Ansiklopedisi**'nde 874 madde; **Hayat Küçük Ansiklopedi**'de 200 kadar madde; **Hayat Târih Mecmuası**'nda 500 kadar etüd, makale, tenkıyd; **Dünyâ** gazetesinde 500 kadar siyâsî makale; **Son Havâdis**'de 250 kadar siyâsî makale; **Hayat** mecmuasında 60 kadar makale; **İstanbul Ansiklopedisi**'nin her iki baskısında 40 kadar madde; **Yeni İstanbul** gazetesinde 20 kadar makale; **Türk Kültürü** mecmuasında 20 kadar etüd; **İslâm-Türk Ansiklopedisi**'nde 10 kadar madde; **Türk Ansiklopedisi**'nde 2.700 kadar mûsikî ve târih maddesi; **Meydan-Larousse**'da 800 kadar 12 ciltteki bütün Türk Mûsikîsi maddeleri; **Ses San'atçılar Ansiklopedisi**'nde 135 kadar madde; **Osmanlıca-Türkçe Sözlük**'de (Ferid Devellioğlu) 700 kadar bütün Türk Mûsikîsi maddeleri; **Yeni Türk Ansiklopedisi**'nde ansiklopedinin dörtte birini oluşturan bütün mûsikî, târih ve Türkiye dışı coğrafya maddesi; **Tercüman**'da 1.000 küsur gündelik fıkra; **Türkiye** gazetesinde 2.000 kadar başmakale; çeşitli dillerde gazete, dergi, ansiklopedilerde 2.000'e yakın makale. Kitap hâline getirilmiş makaleler bu listenin dışındadır.

Müellifin genel yayın müdürü ve başredaktör olarak yayınladığı başlıca periodikler: **Hayat Ansiklopedisi, Hayat Târih Mecmuası, Türk Ansiklopedisi,** MEB (K-S harflerine ait ciltler). Hayat, MEB ve Kültür Bakanlığı serileri içinde pek çok kitap.